T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

FİRDEVSÜ'L-İKBĀL
GİRİŞ-TRANSKRİPSİYONLU METİN (vr. 156b-336a)-İNCELEME-DİZİN

DOKTORA TEZİ

SEVDA KAMAN

İSTANBUL – 2012

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

FİRDEVSÜ'L-İKBĀL
GİRİŞ-TRANSKRİPSİYONLU METİN (vr. 156b-336a)-İNCELEME-DİZİN

DOKTORA TEZİ

SEVDA KAMAN

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. MESUT ŞEN

İSTANBUL – 2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Doktora öğrencisi Sevda Kaman'ın "Firdevsü'l-İkbal: Giriş, Transkripsiyonlu Metin (vr. 156b-336a), İnceleme, Dizin" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı doktora tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı Üniversitesi	: Doç.Dr. Mesut Şen Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof.Dr. Gülden Sağol Yüksekkaya Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof.Dr. Cemil Öztürk Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof.Dr. Zuhal Kültüral Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Yrd.Doç.Dr. Nesrin Altun Kocaeli Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..30../..04./ 2012 tarih ve 2012/9-2 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KELELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İçindekiler I

Ön söz IV

Özet VI

Abstract VII

Kısaltmalar ve işaretler VIII

Çeviriyazı alfabesi IX

1. GİRİŞ 1

1.1. Eser hakkında bilgi 1

1.1.1. Eserin içeriği ve önemi 1

1.1.2. Eserin nüshaları 5

1.1.3. Eserin yazarı 7

1.1.3.1. Hayatı 7

1.1.3.2. Edebi kişiliği 9

1.1.3.3. Klasik Sonrası Çağatay Türkçesindeki Yeri 10

1.1.3.4. Eserleri 11

1.2. Çağatay Türkçesi 13

2. **İNCELEME** 19

2.1. HİVE HANLARI TARİHİ (156bb-336a) 19

2.2. İMLÂ ÖZELLİKLERİ 26

2.2.1. Ünlülerin imlâsı 26

2.2.2. Ünsüzlerin imlâsı 30

2.2.3. Diğer imlâ özellikleri 32

2.2.4. Kısaltma 35

2.2.5. İkili imlâya sahip kelimeler 35

2.2.6. Yanlış yazılımlar 36

2.2.7. Bitişik yazılımlar 37

2.3. DİL ÖZELLİKLERİ 39

2.3.1. Ses bilgisi 39

2.3.1.1.Ünlüler 39

2.3.1.1.1. é - i meselesi 39

2.3.1.1.2. Ünlü değişmeleri 40

2.3.1.1.3. İncelme 41

2.3.1.1.4. Ünlü uyumu 41
2.3.1.1.5. Ünlü düşmesi 43
2.3.1.1.6. Ünlü birleşmesi 44
2.3.1.2.Ünsüzler 44
2.3.1.2.1. Ünsüz değişmeleri 44
2.3.1.2.2. Seda bakımından benzeşme 46
2.3.1.2.3. Ünsüz uyumu 47
2.3.1.2.4. Ünsüz ikizleşmesi 50
2.3.1.2.5. Ünsüz türemesi 51
2.3.1.2.6. Ünsüz düşmesi 51
2.3.1.2.7. Göçüşme 51
2.3.1.2.8. Zamir *n*'si 52
2.3.1.2.9. Hece düşmesi 52
2.3.2. Şekil Bilgisi 52
2.3.2.1. Yapım ekleri 52
2.3.2.1.1. İsimden isim yapım ekleri 52
2.3.2.1.2. Fiilden isim yapım ekleri 54
2.3.2.1.3. İsimden fiil yapım ekleri 57
2.3.2.1.4. Fiilden fiil yapım ekleri 58
2.3.2.1.5. İsimler 60
2.3.2.1.6. Çokluk ekleri 60
2.3.2.1.7. İyelik ekleri 61
2.3.2.1.8. Aitlik eki 62
2.3.2.1.9. Hâl ekleri 62
2.3.2.1.10. Soru eki 64
2.3.2.2.Sıfatlar 64
2.3.2.2.1. Niteleme sıfatları 64
2.3.2.2.2. Belirtme sıfatları 64
2.3.2.3. Zarflar 67
2.3.2.4. Zamirler 68
2.3.2.5. Fiiller 72
2.3.2.5.1. Şahıs ekleri 72
2.3.2.5.1.1. Zamir kökenli şahıs ekleri 72
2.3.2.5.1.2.İyelik kökenli şahıs ekleri 73

2.3.2.5.1.3.Şahıs eki görevinde kullanılan iyelik ekleri 74
2.3.2.5.1.4. Emir şahıs ekleri 74
2.3.2.5.2. Şekil ve zaman ekleri 74
2.3.2.5.2.1. Bildirme kipleri 74
2.3.2.5.2.2. Tasarlama kipleri 77
2.3.2.5.3. Asıl yardımcı fiiller 79
2.3.2.5.3.1. é(r)- 79
2.3.2.5.3.2.durur/turur 80
2.3.2.5.3.3.bol- 81
2.3.2.5.4. Fiillerin birleşik çekimleri 81
2.3.2.5.4.1. Hikâye 81
2.3.2.5.4.2. Rivayet 82
2.3.2.5.4.3.Şart 83
2.3.2.5.5. Yeterlik fiili 83
2.3.2.5.6. Soru eki 83
2.3.2.5.7. Fiilimsiler 83
2.3.2.5.7.1.İsim-fiiller 83
2.3.2.5.7.2.Sıfat-fiiller 84
2.3.2.5.7.3. Zarf-fiiller 85
2.3.2.6. Edatlar 87
2.3.2.6.1. Ünlem edatları 87
2.3.2.6.2. Bağlama edatları 87
2.3.2.6.3. Çekim edatları 90
2.3.2.6.3.1. Son çekim edatları 90
2.3.2.6.3.1.1. Asıl son çekim edatları 90
2.3.2.6.3.1.2. Son çekim edatı gibi kullanılan isimler 95
2.3.2.6.3.2.Ön çekim edatları 96
3. METİN 98
4. DİZİN 402
5. KAYNAKÇA 1032
6. ÖZ GEÇMİŞ 1041
7. **TIPKIBASIM** 1042

ÖN SÖZ

Kuzeydoğu Türkçesinin ikinci dönemi olan Çağatay Türkçesi, 15. yüzyılın başlarından 20. yüzyılın başlarına kadar tüm Müslüman Doğu Türklüğünün yazı dili olarak kullanılmıştır. Bu süre içerisinde bu sahada önemli eserler meydana gelmiştir. Hive Hanlığı tarihini içeren *Firdevsü'l-ikbâl* isimli eser de bunlardan biridir.

Firdevsü'l-ikbâl, Kongrat hanedanının ilk tarihçisi Mûnis ile Mûnis'in ölümünden sonra eserin kalan kısmını (eserin beşte birini) kaleme alan Âgehî'nin yazmış oldukları önemli bir tarih kitabıdır. Bu eser, XVIII. asır ve XIX. asrın birinci çeyreği yani Kongrat sülalesinden olan Muhammed Emin İnak(1760-1790), Avaz İnak (1790-1804), El Tüzer Han (1804-1806), I. Muhammed Rahim Han'ın (1806-1825), Harezm'de tahtta bulundukları devirlerindeki olayları aydınlatmakta olduğundan önemli bir eserdir.

Firdevsü'l-ikbâl'in yazarı Mûnis, eserini yazmaya başlamadan önce giriş, beş bölüm, sonuç olmak üzere kısımlara ayırmıştır. Elimizdeki bu çalışma eserin beşinci bölümünü içermektedir. Beşinci bölümün El Tüzer Han'ın doğumundan çalışmanın sonuna kadar olan olayları içermesi planlanmışken El Tüzer Han'ın ölümünden sonra vakayinamenin yazımının kesintiye uğramasına ve El Tüzer Han'ın ölümü son bölümün içeriğinde değişikliğe gidilmesine yol açmıştır. Muhammad Rahim Han'ın esere devam edilmesi konusundaki emrinin ardından bu bölüm El Tüzer Han ve Muhammad Rahim Han dönemini içeren bölüm olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Sonuç bölümü yazılamazken Mûnis'in yeğeni Âgehî, eseri Muhammad Rahim Han'ın ölümüyle noktalamıştır.

Firdevsü'l-ikbâl'in ikisi Leningrad'da, beşi Taşkent'te, biri Helsinki'de ve biri de İstanbul'da olmak üzere bilinen dokuz yazma nüshası vardır. Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinin T82 numarada kayıtlı bulunan 523 varaktan oluşan *Firdevsü'l-ikbâl* adlı eserin 156b-336a varaklarını kapsayan bir dil çalışmasıdır. Eserin 1b-156a varakları Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü doktora öğrencisi Hayrullah KAHYA tarafından Doç. Dr. Mesut Şen'in danışmanlığında doktora tezi olarak çalışılmıştır. Bu çalışmanın giriş bölümünde Çağatay Edebiyatı (Klasik Öncesi, Klasik ve Klasik Sonrası) ve belli başlı şahsiyetlere de değinilmiştir. Eserin geri kalan kısmı (336a-523a varakları arası) Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü doktora öğrencisi Rabia Şenay ŞİŞMAN tarafından Doç. Dr. Mesut Şen'in danışmanlığında doktora tezi olarak çalışılmaktadır. Bu çalışmada ise Âgehî'nin hayatı ve eserleri

hakkında bilgi verildikten sonra Klasik Sonrası Çağataycaya ve Çağatay edebiyatına yer verilmiştir.

Bizim çalışmamız giriş, inceleme (imla ve dil özellikleri), metin ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eserin içeriği, önemi, nüshaları, müellifinin hayatı, edebi kişiliği ve diğer eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Çağatay Türkçesi hakkında genel bilgi üzerinde durulmuştur. İnceleme bölümünde ise eserin imla ve dil özellikleri eserden örneklerle aktarılmıştır. Metin bölümünde tercümenin 156b-336a varaklarının transkripsiyonlu metni bulunmaktadır. Metinde okumayı kolaylaştırma ve anlam bütünlüğünü sağlama amacıyla noktalama da yapılmıştır. Metinde yer alan ayet, hadis, Arapça ibareler ve Farsça şiirler Arap harfleriyle gösterilmiştir. Dizin bölümünde transkripsiyonu yapılmış metinde yer alan tüm kelime ve kelime grupları bulunmaktadır. Kelimeler anlamlandırılırken metin esas alınmıştır. Çalışmamızda birden fazla anlamda kullanılan kelimelere özellikle fiillere, her farklı anlamı için farklı bir numara verilmiştir.

Umuyoruz ki Hive Hanlığı tarihini içeren *Firdevsü'l-ikbâl* isimli eserin İstanbul Üniversitesi'ndeki nüshasının transkripsiyonunun yapılması, eserin yazıldığı dönemin dil özellikleri incelenmesi hem tarihçilerin hem de Çağatayca ile ilgili çalışmalarını sürdüren araştırmacıların yapacakları çalışmalarda daha hızlı yol almalarını sağlayacaktır.

Derin bilgilerini, emeğini ve değerli zamanını tezin her aşamasında esirgemeyen, çalışmanın tamamlanmasında yüreklendiren danışmanım Doç. Dr. Mesut ŞEN'e, tez izleme komitesindeki hocalarım Prof. Dr. Gülden SAĞOL YÜKSEKKAYA ve Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK'e, öğrencisi olmaktan her daim gurur duyduğum ve odasını çalışmamız için bizlere sunan hocam Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ'ye, kaynaklarından yararlanmamıza imkan vererek yardımlarını esirgemeyen hocam Prof. Dr. Zuhal KÜLTÜRAL'a, yazmış olduğu dizin programı sayesinde dizin yapmamıza vesile olan hocam Prof. Dr. Ceval KAYA'ya şükranlarımı arz etmeyi bir borç bilirim. Ayrıca bu zorlu süreçte desteğini ve anlayışını her daim yanımda hissettiğim başta annem olmak üzere aileme ve sevgili eşime, arkadaşlarıma minnetlerimi sunarım.

Sevda GÜLAKAN KAMAN

İSTANBUL-2012

ÖZET

Bu tez, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinin T82 numarada kayıtlı bulunan 523 varaktan oluşan *Firdevsü'l-ikbâl* adlı eserin 156b-336a varaklarını kapsayan bir dil çalışmasıdır. Eser Çağatay Türkçesinin klasik sonrası dönemine ait olup Mûnis ve Âgehî tarafından kaleme alınmıştır.

Bu çalışma giriş, inceleme (imla ve dil özellikleri), metin, dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde eserin içeriği, önemi, nüshaları ve yazarının hakkında bilgiler yer almaktadır. Ayrıca Çağatay Türkçesi hakkında genel bilgi verilmiştir.

Eserin genel özetinden sonra çalışmanın ikinci bölümünde eserin dil ve imla özellikleri, ses ve şekil bilgisine değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümü 156b-336a varakları arasındaki transkripsiyonlu metni içermektedir.

Dördüncü bölümde ise metindeki tüm kelimelerin alfabetik dizini yer almaktadır. Dizin bölümünde, metin bölümünde transkripsiyonu yapılmış yani metinde geçen tüm kelime ve kelime grupları, metinde kullanıldığı anlamlarla birlikte verilmiştir.

Çalışmanın sonunda ise eserin karşılaştırılmasını sağlamak amacıyla, çalışmaya konu olan bölümün tıpkıbasımı verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Mûnis, Firdevsü'l-ikbâl, Çağatayca, El Tüzer Han, Muhammed Rahim Han

ABSTRACT

This thesis is a language study on the documents 156b-336a of *Firdevsü'l-ikbâl*, which is a book that consists of 523 documents and is registered at number T82 in Istanbul University Library of Rare Works. The work belongs to post-classical era of Chagatai Turkish and is created by Mûnis and Âgehî.

This study consists of four different parts: introduction, analysis (orthographic and linguistic properties), text and index. First part of the study contains information on work's content and impotance, work's copies and the author of this work. Additional information of Chagatai Turkish is also presented in this part.

After presenting a general summary, the second part of this study then focuses on the orthographic and linguistic properties, tone and structure of this work.

Accordingly, the third part of this study contains the transcribed text from the documents 156b-336a.

Finally, the alphabetical index of all the words and word groups transcribed in the previous part are given along with their definition the fourth part of this study.

In order to make this study and the original work comparable, the facsimile of the specific part of the work, which established the topic of this study, is presented at the end of the study.

Key words: Mûnis, Firdevsü'l-ikbâl, Chagatai, El Tüzer Khan, Muhammed Rahim Khan

KISALTMALAR ve İŞARETLER

a Her bir varağın ön yüzü

Ar. Arapça

b Her bir varağın arka yüzü

bk. Bakınız

e.a. eser adı

ET Eski Türkçe

Far. Farsça

Har. Harezmce

hzl. Hazırlayan

Hz. Hazret

k.a. kavim Adı

Kar. Karahanlıca

krş. Karşılaştırınız

mec. Mecaz, mecazen

Moğ. Moğolca

Nu. Numara

Sür. Süryanice

ş.a. Şahıs adı

vb. Ve başkası, ve başkaları, ve benzeri

vd. Ve devamı

vs. Ve saire

y.a. Yer Adı

< Kelimenin kaynağını gösterir.

[ ] Eksik yazılmış kısımlardaki onarımı gösterir.

{ } Tekrarları gösterir.

+ İsim tabanına gelen ek

- Fiil tabanı, fiil tabanına gelen ek

~ Değişik iki şekli gösterir.

/ Eklerdeki şekilleri gösterir. Dizinde varak numaraları ile satır numaralarını ayırmak için kullanılmıştır.

? Şüpheli durumu belirtir.

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	a, e, ā
آ	a, ā
ی,ای	é, ı, i, ī
ء	'
ب	b, p
ت	t
ث	s̲
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	z̲
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş

ص	ṣ
ض	ż
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, g, ñ
نك	ñ
ل	l
م	m
او	o,ö, u,ü ū,
ن	n
ه	a, e, h
و	v, ü, u, ū, o, ö
ى	ı, i, ī, y

GİRİŞ

1.1. ESER HAKKINDA BİLGİ

1.1.1. ESERİN İÇERİĞİ VE ÖNEMİ:

Firdevsü'l-ikbâl efsanevi rivayetten başlayarak 1825'e kadar Harezm'de geçen olayları içine almaktadır.

Mûnis önce çalışmasına İkbalname adını vermeye karar verse de daha sonra değiştirip *Firdevsü'l-ikbâl* adını vermesini eserinde şöyle açıklamıştır:"Kitap hanedanlığın saadet kaynağından tezyin edildiği için adı da *Firdevsü'l-ikbâl* oldu."[1] Mûnis'in bu ismi Eltüzer Han'ın, hükümdarlığı başladığı an olanlarla kendini gösteren talihini anlatmak için de seçtiğini düşünebiliriz.

Eser; yazarının ön sözde belirttiği gibi mukaddime, beş bab ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır:[2]

I. bab, Âdem peygamberden Nuh peygamber zamanına kadar olan olayları; hükümdarlarını;

III. bab, Kurlas hanedanına mensup padişahları;

IV. bab, El Tüzer Han'ın soyunu;

V. bab, El Tüzer Han'ın doğumundan başlayarak bu eserin yazılıp sona erdirilinceye kadar olan olayları anlatmaktadır.

Sonuç bölümünde ise, bu devirde yaşayan âlimler, evliyalar, emirler, beyler, şairler, danişmendler vb. konularda bilgiler mevcuttur. Şir Muhammed Mûnis bu eseri tamamlayamamıştır. O, kadimî zamanlardan başlayarak, Muhammed Rahim Han hükümranlığının yedinci yılına (1813'e) kadar olan olayları yazmıştır. Eseri onun öğrencisi ve yeğeni olan Muhammed Rıza Âgehî tamamlamıştır. Âgehî, 1813'ten 1825'e kadar Harezm'de I. Muhammed Rahim Han ve Allahkulu Han hükümranlığı dönemindeki olayları kaleme almıştır. Bunun sebebi, Muhammed Rahim Han'ın Mûnis'e, Mirhand'ın meşhur *Ravzatu's-safâ* adlı eserini Özbek Türkçesine tercüme

[1] "Çūn bahār, ıḳbāl ṣāḥıb-ḳırānı bile zıynat tapıp érdi. Bınāan ʿalayh Fırdavsu'l-Iḳbālġa mavsūm boldı." 9b/4-5

[2] Bir muḳaddama, béş bāb, bir ḫātımaġa taḳsīm taptı. Muḳaddama baʿżı maḫṣūṣāt-ı aʿlā-ḫāḳānī ẕikride, kim āṯār-ı (9) ıḳbāl-ı ṣāḥıb-ḳırānī érdi, avvalġı bāb Ḥażrat-ı Ādam ʿalayhi's-salām īcādıdın Nūḥ ʿalayhi's-salām (10) avlādıġaça meẕkūr bolur. İkinçi bāb Yāfaṯ ʿalayhi's-salāmdın Ḳoñrat ṣuʿbasıġaça Moġul pād-şāhlarınıñ (11) ẕikride, üçünçi bāb Ḳorlas avlādıdın pād-şāhlıḳ marātıbıġa yétgenler (12) ẕikride kim soñġı Abu'l-ġāzī Ḫan ibn Yād-gār Ḫan durur, törtünçi bāb (13) Ḥażrat-ı pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırānnıñ acdād-ı kirām ve ābā-yı ẕu'l-ıḫtırāmınıñ ẕikride, (14) béşlençi bāb Ḥażrat-ı pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırānnıñ valādat-ı humāyūnıdın (15) bu rısāla-ı saʿādat-maḳāla ıtmāmıġaça her vaḳāyıʿı -kim āṯār-ı ṣāḥıb-ḳırānīdın vuḳūʿ (16) tapmış ve vuḳūʿ tapġusı durur- ẕikr ḳılılur. Ḫātıma avlıyā-yı ʿıẓām ve ʿulamā-yı kirām (17) ve ʿumarā-yı ẕu'l-ıḫtırām ve ṣāḥıb-davlat bégler ve ẕekkī-ṭabʿ ṣāʿırlar ve dānışmand (1) fāżıllar ve Falāṭūn-fıṭrat hunarmandlar ve baʿżı umūr-ı ġarība -kim Ḥażrat-ı pād-şāhnıñ (2) ayyām-ı maymanat ancāmıda vuḳūʿ tapıp durur- alar ḫıkāyātıġa maḫṣūṣ durur" 9b/8-10a/2

etme işini buyurmasıdır. O da bu tercüme işini yapabilmek için *Firdevsü'l-ikbâl*'i yazmaktan vazgeçmiş ve bu işi Âgehî devam ettirmiştir.

Bu eserde, XVIII. asır ve XIX. asrın birinci çeyreği yani Kongrat sülalesinden olan Muhammed Emin İnak (1760-1790), Avaz İnak (1790-1804), İltüzer (1804-1806), I. Muhammed Rahim (1806-1825)'lerin Harezm'de tahta bulundukları devirlerdeki olan olaylar mükemmel bir şekilde aydınlatılmıştır.

Mûnis'in *Firdevsü'l-ikbâl*'de aktardığı olaylar ile ilgili Bregel "Olaylar ve kayıtlarının tutulduğu zaman arasında yedi ve daha çok yıl geçmiş olması gerekmektedir. Belli olayların (han tarafından yönetilen askeri seferler gibi) içinde bulunabildiği, hatta içinde olduğunu açıkça söylediği zaman bile *Firdevsü'l-ikbâl*'de anlatılanların tamamıyla hafızadan yazılmadığı, kendisi (ve belki de başkaları) tarafından tutulan notlara ve günlüklere dayandığını da düşünülebilir: aksi takdirde bu tür olayları gün be gün (çoğu zaman yanı günün değişik zamanlarını da) ince ayrıntılarıyla meydana geldiklerinden yıllar sonra nasıl verebildiğini açıklamak zor olurdu." der.[3]

Eserde savaşlar, av törenleri, ziyafetler, hanların cülusları ve vefatları, fetihler gibi önemli olaylar mesnevi, kaside, gazel, tarih, rübai, kıta, terkib-i bend,beyit, mısra gibi nazım biçimleri kullanılarak aktarılmış ve böylelikle anlatım zenginleştirilmiştir. Mûnis ve Âgehî kendi şiirleri dışında alıntılara da yer vermiştir. Bu şiirlerle ilgili Bregel'in saptamaları şu şekildedir: "Mûnis tarafından yazılan Farsça şiirler arasında Molla Seyid-i Buhari tarafından yazılan bir mesnevi ve bir nazım, Nizami tarafından yazılan bir beyit, Sadi'nin Bostan'ından bir beyit, Firdevsi'den bir beyit, Mirza Nazım Haravi'den bir mısra ve isimsiz şairler tarafından yazılmış altı parça vardır. Diğer bütün şiirler 18. ve 19. yüzyıl Harezm şairlerine aittir: Farsça şiirler Seyid Muhammed Akhund, Seyid Muhammed Hoca Mütevelli (Mûnis'in hocası), Ömer Hoca Necib, Mirza Masiha-yı Buhari ve Veys Niyaz Zirak'a aittir. Çağatayca şiirler ise Mevlana Vefa, Pehlivan-kulu Revnak, Gazi Muhammed Niyaz Neşati, Sürur Şair, Muzaffer Hoca İshan (Mûnis'in aynı hocası) ve Molla Niyaz Muhammed Münşi'ye aittir. Toplamda ismi olan ve olmayan şairlere ait 19 Farsça şiir (242 beyit ve 3 ayrı mısra) ve

[3] Yuri Bregel, *Shir Muhammad Mirab Munis and Muhammad Rıza Mirab Agahi, Fırdaws Al-ıqbāl (History of Khorezm),* Brill, Leiden-Boston-Köln 1999, 30.

9 Çağatayca şiir (44 beyit) vardır; diğer bütün şiirsel metinler Mûnis ve Âgehî'ye aittir."[4]

Hanların vasıflarından ve başarılarından söz ederken ise secilere yer verilmiş ve süslü bir üslup kullanılmıştır. Ayrıca anlatılan konuyla bağlantılı olan kıssalar da yer almaktadır.

Firdevsü'l-ikbâl ve Âgehî .üzerine çalışmalar yapan K. Münirov, Şeyh Süleyman'ın *Lugat-i Çağatay* adlı eserinden hareketle söz konusu eserin kıymeti hakkında naklen şunları aktarmaktadır[5]:

"a) Ebulgazi Bahadır Han'ın tarihî eserlerini devam ettirmiştir.

b) Ebulgazi Han kendi eserinde maksadına uygun gelmediği için hayal ürünü olaylara yer vermiştir. Mûnis ise Ebulgazi Han'ın hükümranlık kıldığı devirden önceki ve onun han olduğu dönemdeki olan olayları ve ayrıca Ebulgazi Han tarafından verilmeyen olayları da anlatmıştır.

c) Harezm'de geniş sülaleye sahip olan kişilerin hayatı hakkında bilgiler verilmiştir.

ç) Çöller, Aral gölü, Amu derya'nın önceki yatağı, ve Hacim Han'ın hanlığı döneminde Amuderya'nın yatağının değiştirilmesi hakkında ilgi çekici coğrafi bilgiler ve bunun gibi Şahabad ormanı, Bend Sultan hakkında bilgiler de mevcuttur.

d) Eserdeki materyaller yaşanmış gerçek olaylar olup, kronolojik bir yapıya sahiptir.

e) Yazar, eserini yazarken sözlü ve yazılı kaynakları dikkatli bir şekilde inceleyip ondan sonra onları değerlendirmiştir.

f) Eser, ilmî bir dille yazılmıştır.

g) Kitapta anlatılan olaylar birbirleri ile mükemmel bir şekilde ilişkilendirilmiştir."

Bregel ise eserin önemini şu şekilde açıklar: "Kendi zamanının ve türünün sınırları dahilinde Mûnis ve Âgehî'nin eseri kesinlikle ciddi bir başarıdır ve taşıdığı ilk elden tarih bilgilerinin hacmi dolayısıyla da modern tarihçiler için çok büyük bir değeri vardır."[6]

Firdevsü'l-ikbâl yazarının devlet adamı olması, hanlığın arşivindeki belgelerden yararlanması ve hanla birlikte seferlere katılması münasebetiyle Hive Hanlığı hakkında önemli verilere ulaşmamızda oldukça önem arz eder. Ayrıca son dönem Çağatay

[4] Yuri Bregel, a.g.e., 30.
[5] MÜNİROV, K., Munis, *Agehî ve Beyaniyning Tarihiy Eserleri*, ÖzSSR Fenler Akademiyası Neşriyatı, Taşkent, 1960, 17-18.
[6] Yuri Bregel, a.g.e., 36

Türkçesinin özelliklerini yansıtması açısından da oldukça değerlidir. Zira bu dönemle ilgili bilimsel çalışmalar Çağataycanın Klasik Devri'ne göre daha azdır.

1.1.2. ESERİN NÜSHALARI

Firdevsü'l-ikbâl'in ikisi Leningrad'da (St. Petersburg), biri İstanbul'da, beşi Taşkent'te, biri Helsinki'de olmak üzere bilinen dokuz el yazması nüshası vardır. Nüshalarla ilgili en ayrıntılı bilgiyi Yuri Bregel vermektedir.[7]:

1. **Leningrad nüshası**: Rusya Leningrad Şubesi Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü Türkçe Yazmaları Bölümü'nde C 571 numarasıyla kayıtlıdır. 613 yapraklıdır, 17 satır, 245x145-160x75 mm boyutundadır.[8] Tarihsizdir. Mûnis ve Âgehî'nin kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları nüshadır.
2. **Leningrad nüshası**: Rusya Leningrad Şubesi Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü Türkçe Yazmaları Bölümü'nde E6-I numarasıyla kayıtlıdır. , 1b-263a, 25 satır, 490x285-355x175 mm boyutundadır. 1273/1856-57'de Harezm'de kopyası yapılmış nüshadır. Mûnis ve Âgehî'nin Şahid-i İkbal'i hariç bütün tarihi çalışmaları birinci cildin ilk bölümünü oluşturmaktadır. Leningrad'da bulunan biri müellif nüshası olan bu iki nüsha, karşılaştırmalı olarak Mûnis ve Âgehî'nin biyografileri, nüshaların özellikleri, kaynakları ve telif safhalarını ihtiva eden bir girişle birlikte, Yuri Bregel tarafından neşredilmiştir.
3. **İstanbul nüshası**: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde T 82 numarasıyla kayıtlıdır. 1050 yapraklıdır ve 17 satırdır. Tarihsizdir ancak 1878'yen önce kopya edildiği tahmin edilmektedir. Eserlerden Riyâzü'd-devle ve Zübde-tü't-tevârîh'in birer nüshasını da içermektedir. İstanbul nüshası E6-I Leningrad nüshasının az rastlanan önemsiz değişikliklerle tekrar edildiği nüshadır. Metnin en karakteristik özelliği –dur ek fiilinin –durur ve geçmiş zaman eklerinin (-di gibi) devam eden geçmiş zaman (-p turur) şeklinde neredeyse sistematik bir şekilde değiştirilmesidir. Bregel'e göre bu kesinlikle katibin yaptığı işin sonucudur ve ne orijinal metinle ne de ikinci edisyonuyla alakası yoktur.[9] Bu nüsha hakkında bilgiyi Abdülkadir İnan vermiştir.[10] Bu çalışmamızda bu nüshanın neşri yapılmıştır. T82 numarasıyla kayıtlı bulunan bu nüshanın sayfa

[7] Yuri Bregel, a.g.e., 44.
[8] Bu ayrıntıya Milli Kütüphane'nin tez tarama kataloğundan ulaşılmaktadır.
[9] Yuri Bregel, a.g.e., 44
[10] Abdülkadir İnan, "XIX. Asır Türkistan Şair ve Tarihçilerinden Şir Mehmet Munis". 1778-1891); Azerbaycan Yurt Bilgisi, 2 (İstanbul, 1933), Nu: 13, 17-20

numaralandırılma işlemi yapılırken 207. sayfa numaralandırılmayıp 208. sayfaya geçilmiştir. Metni okurken 207. sayfadan sonraki varak numaraları bu durum göz önüne alınarak verilmiştir.

4. **Özbekistan nüshası**: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El Yazması Nüshalar Bölümü'nde 821/I numarasıyla kayıtlıdır. 259 yapraklıdır, 1267/1851'de Harezm'de kopyası yapılmış. Bu nüsha Âgehî'nin Riyazü'd-devle ve Zübdetü't-tevarih'ini de içermektedir.
5. **Özbekistan nüshası**: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El Yazması Nüshalar Bölümü'nde 5364/I numarasıyla kayıtlıdır. 259 yapraklıdır, 1321/1904'te Harezm'de kopyası yapılmıştır. Bu nüsha Âgehî'nin Riyazü'd-devle ve Zübdetü't-tevarih'ini de içermektedir.
6. **Özbekistan nüshası**: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El Yazması Nüshalar Bölümü'nde 5071 numarasıyla kayıtlıdır., 321 yapraktır. Tarihsizdir.
7. **Özbekistan nüshası**: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El Yazması Nüshalar Bölümü'nde 275/I numarasıyla kayıtlıdır. 299 yapraktır. Harezm'de 1328/1910'da kopyası yapılmış. Bu nüsha, Âgehî'nin Zübdetü't-tevarih'ini de içermektedir.
8. **Özbekistan nüshası**: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El Yazması Nüshalar Bölümü'nde 1495 numarasıyla kayıtlıdır. 157 yapraktır ve tarihsizdir.
9. **Helsinki nüshası:** Bu nüsha Helsinki Üniversitesi Kütüphanesinde Or. 46 numarasıyla kayıtlıdır. 906 yapraktır. 1873'ten önce kopya edildiği tahmin edilmektedir. Nüsha hakkındaki ayrıntılı bilgiyi Harry Halen vermiştir.[11] Nüsha E6-I Leningrad nüshasının yorumunu içerir. Çok dikkatli yazılmamıştır, yazım hatalarının sayısı epeycedir. Âgehî tarafından yazılan kısımlar E6-I'daki ile aynı edisyondadır.

[11] Harry Halen, *Handbook of Oriental Collections in Finland*: Manuscripts, xylographs, inscriptions, and Russian minoroty lityerature, Londra-Malmö, 1979, 100.

1.1.3. ESERİN YAZARI

1.1.3.1. ŞİR MUHAMMED MİRAB MUNİS'İN HAYATI (1778-1829):

Yadigar Şibanı Hanedanından sonra Harezm'de yönetimi ele geçiren Kongrat hanedanlığının ilk tarihçisi Mûnis'tir. Kendisi hakkındaki biyografik bilgileri eserlerinde verdiği bilgilerden hareketle tespit etmekteyiz. Tam adı, Şir Muhammed el-mülakkab bi'l-Mûnis bin Amir Avaz Biy Mirab'dır. Ravzatu's-Safa adlı eserinin önsözünde adını "Şir Muhammed el-mulakkab bi'l- Mûnis el-Hivakī" olarak, eserin girişinde ise "Şir Muhammed el-mulakkab bi'l Babacan Mirab ve'l- mutahallis bi'l-Mûnis b. Emir Avaz Biy Mirab b. Şir Muhammed Mirab b. Emir İşim Biy Yüz Hivakī"olarak belirtmiştir.

Doğduğu tarihi *Firdevsü'l-ikbâl* adlı eserinde şu cümlelerle ifade etmiştir: "Ve İt yılı āftāb-ı Óālam-tāb Ĥaml burcıġa taĥvīl ḳılġanda nav-roz küni panc-şanba śubĥıda faḳīrnıñ valādatı vuḳūÓ tapıp durur ve hem ol yıl amīr-zāda-ı aÓžam ve aşrafu banī-ādam, mucaddu'd-davlati ve'd-dīn Muĥammad Nažar Bég mutavallıd boldı."[12] Buradan hareketle "Köpek yılında, güneş Koç burcuna vardığı zaman, Nevruz günü, Perşembe sabahı doğduğunu anlamaktayız. Mûnis bunu belirtmeden önce Maymun yılından, Hicri 1190'da ve bu yılda gerçekleşen başka bazı olaylardan bahseder; yani onun doğduğu yıl olan köpek yılının 1192/1778'e tekabül etmesi gerekmektedir ve doğum tarihi 19 yahut 20 Mart 1778'dir. Hive Hanlığı'nın başkenti olan Hive şehrinde doğmuştur.

Babasının adı Avaz Biy'dir, baba yurdu ise Kiyat köyüdür. Özbek boyu olan Yüz'e mensup olduğunu babasının ölümünden bahsederken *Firdevsü'l-ikbâl* adlı eserinde verdiği şeceresinden anlamaktayız: "…faḳīrnıñ vālıd-ı büzürgvārı ʿAvaż Mīr-āb ibn Şīr Muḥammad Mīr-āb ibn Éşim Biy Mīr-āb ibn Ḥasan Ḳulı Atalıḳ ibn Oraż Muḥammad Bekevül ibn Davlat Biy ibn Gerāy Biy ibn Muḥammad Cān Ṣūfī Biy-i Yüz Ḥaḳnıñ raḥmatıġa vāṣıl bolup durur."[13] Birinci derecedeki akrabalarının yanında Özbek boyu olan Naymanlardan gelen anne tarafı akrabalarından da bahsetmiştir. Akrabalarının (ya da kendisine bağlı boy halkının) Koca-eli bölgesinde yaşadıklarını Muhammed Rahim Han'ın Çavdurlara ve Kongrat şehrine yaptığı seferlerden birinde aktarmıştır. Bu seferde (1224/1809) hasta düştüğünü ve üç hafta boyunca Koca-eli'nde kalmak zorunda kaldığını anlatır: "Iẕn u ruḫṣat bile ötüp Ḫ(v)āca Éliniñ ḳalʿasıġa -kim

[12] *Firdevsü'l-ikbâl*, İstanbul nüshası, 82a/12-13-14
[13] *Firdevsü'l-ikbâl*, İstanbul nüshası, 156a/8-10

ol ḫalḳ ḥażrat-ı pād-şāh-ı sıpıhr-dast-gāhnıñ davlatıdın faḳīr-ı taḥḳīrġa mutaʿallıḳ él durur- barıp nā-tuvānlıġ bıstarıġa yüz toman bolup yıḳıldum ve tā yigirme künġaça özimdin bī-ḫabar u bī-ḫod bolup yatdum."[14]

Bir başka yerde atalarından biri olan Ciyen Biy'in Anuşa Han döneminde (1074-1098/1663-1687) mirab (su nazırlığı) ünvanını aldığını ve bunun daha önce babası Adina Muhammed Mirab Bin Devlet Bey'e ait olduğundan eserde şöyle bahseder. "Anūşah Ḫannıñ ayyāmıda Amīr Seyyid ʿInaḳnıñ saʿyı bile faḳīrnıñ acdādıdın Ciyen Biyniñ atası Ādīna Muḥammad Mīr-āb ibn Davlat Biyniñ manṣabıġa yetüşti."[15] Mirab ünvanını ailede Mûnis'ten beş nesil öncesine kadar var olduğunu ve İlbars Han'ın hükümdarlığının ilk sekiz senesi içinde vefat eden (1140-1148/1728-1735.) büyük büyükbabası İşim Biy Mirab'dan beri babadan oğula geçmiştir.

Mûnis Avaż Mirab'ın babasının 1215/1800'deki ölümünden sonra mirablık en büyük oğlu (Mûnis'in kardeşi) Muhammed Niyaz Mirab'a geçmiştir. Muhammed Niyaz Mirab daha sonra 1221/1806'da Eltüzer Han'la savaşa girmiş ve ölmüştür. Bu bölüm eserde şöyle aktarılmaktadır: "Yüz dūdmanınıñ ḳıdvası aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-āb ve Ḳoñrat ekābırıdın Baba Kutval ve Uyġur Ḫasan Şıġavul ve altun-cılav aʿāẓımıdın Narbuta Dastūr Ḫ(v)ānçı suda żāyıʿ bolup dururlar."[16]

Mûnis Hiva'da yaşadığı sırada on ya da on bir yaşındayken aynı zamanda komşusu da olan Seyid İşan Hoca ve üç ayrı yerde bahsettiği, hem Farsça hem de Çağatayca şiirlerini okuduğu hocası Seyid Muzaffer Hoca Mütevelli'den hocalarım diye bahseder. Yuri Bregel onun bu hocalardan (ve belki başkalarından da) nasıl bir eğitim aldığı konusunda bir şey söylemek zordur derken[17], J. Eckmann muhtemelen Mûnis'in divanına yazdığı önsözde medreseden bahsetmesinden hareketle Hiva'da bir medresede eğitim aldığından bahseder.[18] İncelediğimiz eserinden hareketle Mûnis'in Farsçayı ve Arapçayı çok iyi bildiğini; tarihi eserini süsleyen şiirlerinden yola çıkarak da genel bir edebiyat eğitimi aldığını söyleyebiliz.

Mûnis, Eltüzer Han'ın ve Muhammed Rahim Han'ın beyliği döneminde hizmetlerinde önemli görevler almasına rağmen zaman zaman maddi sıkıntılar çekmiştir. Yuri Bregel Mûnis'in Çağatayca bir mesnevide karşısına çıkan zorluklardan

[14] *Firdevsü'l-ikbâl*, İstanbul nüshası, 256b/13-15
[15] *Firdevsü'l-ikbâl*, İstanbul nüshası, 61b/9-10
[16] *Firdevsü'l-ikbâl*, İstanbul nüshası, 211b/7-9
[17] Yuri Bregel, a.g.e., 4.
[18] Janos Eckmann "Çağatay Edebiyatının Son Devri" TDAY Belleten1963, 123, Ankara 1964.

bahseder ve evliliğiyle ilgili harcamaları karşılamak için zengin arkadaşlarından nasıl borç para (her birinden beş-on dinar) almaya çalıştığını anlatır ama hiçbiri tek kuruş (kara pul) vermezler; en sonunda Muhammed Penāh Bey'den 100 eşrefiden (altın para) biraz fazla borç alır ve aldığı borcun yükünden en kısa zamanda kendisini kurtarması için Allah'a yalvarır.[19]

16 Cemaziyelevvel 1821/1 Ağustos 1806'da ağabeyi Muhammed Niyaz Mirab yerine mirab ünvanını almıştır. Mûnis bu mirası ölümüne kadar elinde tutmuştur. Mûnis sulama işiyle yakından ilgilendiği kadar bazen ordu seferlerinde ve hanedanlık avlarında da hizmette bulunmuştur.

1220/1805 yılının ortasında Eltüzer Han'dan hanedanlığın tarihini yazması emrini almıştır. *Firdevsü'l-ikbâl* adındaki çalışmasını 1221/1819'da Eltüzer Han'ın ölümüne kadar sürdürmüştür. Eltüzer Han'ın ölümünden hemen sonraki hanlığın çeşitli yerlerindeki huzursuzlukların başladığı, ülkenin sıkıntılı olduğu dönemde ise çalışmasına ara vermek zorunda kalır.

En az mirab unvanını alıncaya kadar süren bir aradan sonra, yeni han Muhammed Rahim'in emri üzerine 1234/1819 ortasında aynı han tarafından Mirhand'ın Ravzatu's-safa'sını Türkçeye çevirme talimatını almış; ancak Allahkulu Han'ın hanlığının ilk dört yılında Ravzat'us-safa'nın ancak ikinci cildinin diğer kısmını (Hz. Muhammed'in tarihinin sonuna kadar) çevirmeye vakit bulabilmiştir. ve *Firdevsü'l-ikbâl*'i yazma işine ara vermiştir.

Mûnis 1244 yılı sonunda, Haziran 1829'da, Allahkulu Han'ın Horasan seferlerinden biri sırasında ölmüştür. Âgehî'nin Riyazü'd-devle adlı eserinde bahsettiği üzre Ordu Lutfabad şehri yakınlarındayken bir veba salgını başlamış ve Mûnis de Harezm'e dönerken yolda vefat etmiştir. Yarım kalan eserlerini Âgehî mahlasını kullanan öğrencisi ve yeğeni tamamlamıştır.

1.1.3.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

Oldukça üretken biri olan Mûnis döneminin önemli şairlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Hârezm'deki şairlerden Haydar Hârezmî ve Hafız Hârezmî'den sonra en meşhur olanı ve onlar arasında en fazla eser vereni Mûnis Hârezmî'dir.[20]

---

[19] Yuri Bregel, a.g.e., 5.
[20] R. Kızıltunç, "Türk Edebiyatında Tuyuğ ve Bazı Problemleri", Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi 37, Erzurum 2008, 116.

Mûnis eski şark edebiyatı üstatlarını iyi öğrenmiştir. Genceli Nizamî, aslen Türkistan Türklerinden olan Hisrev Dehlevî, Hafız Şirazî, Sadî, Enverî, Molla Camî gibi Fars şiiri üstatlarından, Nevayî, Lutfî, Meşreb, Babür gibi Türk şiiri üstatlarından etkilenmiştir. Onların ananelerini sürdürerek daha da genişletmiştir. Özellikle tuyuğlarıyla tanınan Mûnis, Nevâyî başta olmak üzere diğer Çağatay şairlerinin karakteristik izlerini taşır. Nizâmî, Şirazî, Hüsrev Dehlevî, Sadî, Molla Camî gibi şiir üstatlarını takip etmiştir. "Söz içre Nevāyī cihangir durur/Muǿnisga meǾānī yolıda pir durur" dizelerinde Nevayî'yi üstad olarak kabul ettiğini ve onun yolundan gittiğini ifade etmiştir.

Şiirleri topladığı divanında gazeller, muhammesler, müseddesler, rübailer ve kasideler mevcuttur.

Tuyuğlarında önceki şairler gibi aaxa şeklindeki kafiyeleri, cinaslı kelimelerden seçmiştir:

Meni vaslin yolıġa bir yāndur
Düşmanım ġam otġa biryāndur
Rahm uşşāk arā bu hastaġa kim
Bir tarafdur alar bu bir yāndur[21]

Yukarıdaki şiirinden de anlaşıldığı gibi divan edebiyatının ortak konuları olan aşk, kanatkarlık, zahit ve şeyhlere saldırış gibi eski konuları da işlemiştir. Bunun yanında devrindeki ilim sahiplerine değer verilmemesi, şairlerin geçim sıkıntısı, bilgisizlik gibi sosyal konulara da değinmiştir.Cehaleti toplumun en büyük düşmanı olarak görmüş ve cehaletle savaşta şairlerin rolünden bahsetmiştir. Şiirlerinde atasözlerine de yer vermiştir.

Mûnis, şair olmasının yanında tanınmış bir tarih yazarıdır. 1806 yılından başlayarak Hive hanlarını anlatan *Firdevsü'l-ikbâl* ile Emir Timur ve oğulları zamanının tarihçisi Mirhâd'ın *Ravzatu's-safâsının* birinci ve ikinci cildini Türkçeye çevirmiştir. Mensur eserlerini güzel ve itinalı bir üslupta yazmış ve onları sık sık manzum parçalar ile süslemiştir.

1.1.3.2.**KLASİK SONRASI ÇAĞATAY TÜRKÇESİNDEKİ YERİ**

[21] Ertuğrul YAMAN, "Munis", Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi -Özbek Edebiyatı II, Cilt 15, Ankara 2000, 165.

Yazdığı şiirler ve tarihi metinlerle Çağatay edebiyatının son devrinin önemli isimlerinden biri olmayı başaran Mûnis, eserlerinde kullandığı diliyle daha çok Nevayî'ye yakındır. Bu devrin en önemli özelliklerinden birisi; Nevayî dilinin dikkatli bir şekilde taklit edilmesi ve mahalli dil unsurlarının edebi dile girmeye başlamasıdır. Yani klasik Özbekçeden yeni Özbekçeye geçiş devri olmasıdır. Fuat Köprülü bu dönemle ilgili olarak; "Çağataycanın bu kadar geniş sahalarda, kültür dili olarak kullanılmasına rağmen, Çağatay Edebiyatı'nın XVII-XIX. asırlar esnasında hiçbir büyük şahsiyet yetiştiremediği ve eski üstadları az çok muvaffakiyetle taklitten ileri gidemeyen zayıf sanatkarlar elinde mütemadi bir gerileme manzarası gösterdiği muhakkaktır." diye tespitte bulunmuştur.[22]

Şeyh Süleyman Buhârî'nin İstanbul'da yayımlanan *Lugat-i Çağatay ve Türkî Osmânî* (Mihrân Matbaası 1298) isimli kitabında Yesevî, Nevayî, Allahyâr (Sufî Allahyâr), Âgehî, Mahdumkulı gibi şairlerin şiirlerinin yanı sıra Mûnis'in de birçok şiirinden faydalanılmıştır. Mesela: Çağataycadaki "oğrı, oğrılık" kelimelerinin Osmanlıca'da "hırsız, hırsızlık" olduğunu bildirerek Mûnis'in şu şiirini örnek gösterir:[23]

Anın ilidin nice avbaşlar
Ki oğırlık üçün qoşub başlar.

Mûnis'in manzum ve mensur eserlerine bakıldığında Arapça ve Farsça kelimelerin çok olduğu tespit edilmiştir. Divan şiirinden etkilenmesi, bu dilleri iyi bilmesi ve çok çeşitli konularda bolca eser vermesi Mûnis'in eserlerindeki bu etkiye vesile olmuştur.

1.1.3.3.**ESERLERİ**

Mûnis, sarayda katiplik ve mirablık vazifesinin yanı sıra şiirler ve tarih kitapları da yazmış; Farsça'dan tarih kitapları tercüme etmiştir. Mûnis'in eserleri şunlardır:

1. Mûnisü'l-Uşşak:

Eserlerinden ilki *Mûnisü'l-Uşşak* adını verdiği divanıdır. Genç yaşta şiir yazmış ve yazdığı şiirleri ilk önce 1804 yılında küçük bir divanda toplamıştır. 1815 yılında 8446 beyitlik (16892 mısra) daha büyük bir divan düzenlemiştir. 1815-1820 yılları

[22] Fuad Köprülü: "Çağatay Edebiyatı" İslam Ansiklopedisi Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, Cilt 3, 321, İstanbul 1993.
[23] Şeyh Süleyman Efendi: *Lugat-ı Çağatay ve Türk-i Osmani*, Mihran Matbaası, 35, İstanbul 1882.

arasında 80 bin mısralık en hacimli divanı olan *Mûnisü'l-Uşşakı* düzenlemiştir. Bu divan saray hattatları tarafından birçok defa istinsah edilmiş ve1880 yılında Hive matbaasında taşbasma olarak basılmıştır.

2. Ravzatu's-safâ:

Mûnis, El Tüzer'in yerine geçen Muhammed Rahim Han tarafından Emir Timur ve oğulları zamanının şark tarihçisi Mirhand'ın umumi tarihe ait meşhur *Ravzatu's-safâ* isimli eserinin I. cildini ve II. cildinin I. bölümünü de Farsçadan ÖzbekTürkçesine tercüme etmekle görevlendirilmiştir. Fakat bu eserin sadece birinci bölümü ve ikinci bölümün bir kısmını çevirebilmiştir, ölümü bu tercümeyi yapmasına engel olmuştur. Münis'in ölümünden sonra II. cildin II. yarısını Âgehî tercüme etmiştir. Bu tercümenin bir nüshası mevcuttur. Ayrıca Âgehî bu eserin III. cildini ve VII. cildini de Özbekçeye tercüme etmiştir. Bu tercümenin tek nüshası şu anda Özbekistan Bilimler Akademisi Ebu Reyhan Biruni İsimli Şarkşinaslık Enstitüsü El Yazmalar Bölümü'nde 3446 numara ile saklanmaktadır.

3. Firdevsü'l-ikbâl:

bk. 1.1.1. **Eserin önemi ve içeriği**

4. Savad-ı Ta'lim:

Halkın okumasının çok önemli olduğunu iyi bildiği için 1804 yılında bir ders kitabı yayınlamıştır.

Mûnis'in yukarıda zikrettiğimiz eserleri canlılığını koruyarak hâlâ Özbek halkına hizmet etmektedir ve onun seçilmiş eserleri birçok defa yayımlanmıştır.[24]

[24] *Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi*, Kültür Bakanlığı yayınları, 15. Cilt (http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-87121/h/munis.pdf)

1.2. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ

Eski Türkçenin doğal bir devamı olarak 15. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar diplomasi dili, kültür dili, devlet dili ve edebi dil olarak varlık gösteren Türk dil ailesinin Kuzeydoğu Türkçesinin doğu koluna Çağatayca denmektedir. Çağatay yazı dili, sadece Doğu Türkistan ve Orta Asya Türk devletlerinin edebiyat ve resmi dili olarak kalmamış aynı zamanda 19. yüzyılın ortalarına kadar Avrupa Rusya'sının Oğuz olmayan diğer Müslüman Türklerinin de edebi dili olarak kullanılmıştır.[25]

Çağatayca adı Cengiz Han'ın ikinci oğlu Çağatay Han'dan gelmektedir. Dolayısıyla "Çağatayca" ifadesi bir boy adından değil hükümdar ve onun devletinin adından kaynaklanan bir tarihî dönemi ifade etmektedir. Bu adlandırma daha çok Çağatay Hanlığı'nın dışındakiler tarafından verilmiş ve daha sonra genellik kazanmıştır. Çağatay'ın ölümüyle, adını taşıyan imparatorluk "Çağatay Ulusu", büyük oğlu Kara Han'ın ölümünden sonra (1347) Maveraünnehir ve Moğolistan olarak ikiye ayrılmıştır. 1360 yılında imparatorluğu tekrar birleştiren Tuğluk Timur'un ölümüyle Çağatay Ulusu 1363'te Timurlenk'in idaresi altına girmiştir. Timur İmparatorluğun yıkılmasından sonra, Çağataylar 16.yüzyılda Özbek göçebeleriyle karışmalarına rağmen Çağatay adı kaybolmamış ve kabile adı olarak kullanılmıştır. Vambery'ye göre "Çağatay" olarak adlandırılan kabileler; Kırgızlar, Karakalpaklar ve Özbekler arasında yer almıştır.

Başlangıçta Çağatay ismi, Çağatay Han'ın sülalesine ve bu sülale tarafından kurulan devlete verilen ad iken zamanla Çağatay ve çocuklarının, daha sonra Timurluların hakim oldukları memleketlerde gelişen ve bir dereceye kadar Çağatay ulusunun konuşma diline de dayanan edebi Türk lehçesi için de kullanılmıştır.

"Çağatay tili", "Çağatay türkisi" terimlerinin başlangıçta göçebe Türklerin ve daha sonra Çağatay İmparatorluğu'nda yaşayan bütün Türklerin diline karşılık kullanıldığı sanılmaktadır. Timurlular zamanında ise "Timur İmparatorluğu'nda gelişen Türk yazı dili" anlamında kullanılmaya başlamıştır. 15.-16.yüzyıl müellifleri bu terimi hiç kullanmamışlardır fakat "Türk tili, Türk alfazı, Türki tili, Türki lafzı, Türkçe til veya Türki, Türkçe" tabirlerini kullanmışlardır. Bu terimler, o dönem edebi Türkçesini adlandırmak için yalnız Nevayî tarafından kullanılmış bir terimdir. Nevayî, *Muhakemetü'l-Lugateyn*'de 'Türkî', 'Türkçe' ve 'Türk tili' terimlerini tercih ederken, *Mîzânü'l-Evzân*'da 'Çağatay lafzı' terimini kullanmıştır. 17. yüzyılda eser veren Ebu'l-

[25] J.Eckmann: *Çağatayca El Kitabı*, Akçağ yayınları, 11, Ankara 2005.

gazi Bahadır Han, *Şecere-i Terâkime* ve *Şecere-i Türk* adlı eserlerinde 'Türkâne, Türkî ve Türk tili' terimlerini kullanmıştr. Çağatayca sözlüklerde ise daha çok 'Çağatay Türkçesi terimi tercih edilmiştir. Mirzâ Mehdî Han'ın *Senglâh* adlı eserinin ön sözünde bazen 'lügat-i Türk, lügat-i Türkî', bazen de 'lügat-i Çağatay' terimleri kullanılır. Çağatay Türkçesi, Çağatay dili ve Çağatayca terimleri, daha sonraki zamanlarda da bu konu ile ilgilenen araştırıcılar tarafından tartışılmıştır.[26]

Nevayî'den sonraki yüzyıllarda yetişen Türk ve Fars müellifleri, Nevayî ile onu takip edenlerin dili hakkında "Türkçe, Moğolca, Tatarca ve Nevayî dili" gibi tabirlerden başka "Çağatay Türkçesi" veya sadece "Çağatayca" ibaresini kullanmaya başlamışlardır. Genellikle Türki, yani Türkçe tabirini kullanmışlardır.

Bu kullanımdan sonra Çağatayca, Timurlular zamanında teşekkül eden Doğu Türkçesi edebi dili için son zamanlara kadar kullanılmıştır. Ancak Baykara'nın ölümünden sonra Maveraü'n-nehr ve Harezm'i hakimiyetleri altında bulunduran göçebeler Horasan'ı da ele geçirerek Timurlular devletine son verirler. Çağatay kültürüne varis olan Özbekler, bu edebiyatı devam ettirirler. Artık yavaş yavaş Çağatayca yerine Özbekçe kullanılır.

Ármin Vámbéry'nin 1867 yılında yayımlanan 'Cagataische Sprach-Studien' adlı eseri Çağatay teriminin Batı ülkelerinde yaygınlaşması yolunda ilk adımlardan biri olmuştur. Ancak Rus Türkologlar, Çağataycanın yerine "Eski Özbekçe" terimini kullanmışlar; hatta bazen Çağatay öncesi devirleri de bu "Eski Özbekçe" teriminin içinde ele almışlardır. Quatremere ve Pavet de Courteille gibi Fransız Türkologlar ise "Turk-Oriental" (Doğu Türkçesi) terimini tercih eder. Bu terim bugün Türkiye Türkolojisinde, Oğuz grubunu ifade eden "Batı Türkçesi" terimine karşı, 13. yüzyıldan bugüne kadar Oğuz grubu dışındaki Türklerin edebî dili için kullanılmaktadır.[27]

Çağatayca ile ilgili olarak A.N. Samoyloviç, "Çağatayca terimi sadece 15.-20. Yüzyıllar Orta Asya edebi Türk dili için kullanılır" derken Janos ECKMANN da, "Çağatay dili tabiriyle 11. yüzyıldan 19. yüzyılın sonuna kadar devam eden Orta Asya

[26] Zuhal ÖLMEZ, "Çağatay Edebiyatı ve Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 5, Sayı 9, 176-177, 2007.
[27] Ahmet Bican ERCİLASUN: *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi,* Akçağ yayınları, 406-407, Ankara 2004.

İslam-Türk yazı dilinin gelişmesindeki üçüncü safhayı kastetmekteyiz." diyerek Samoyloviç gibi aynı döneme işaret etmektedir.

Radloff ve Kroş gibi Türkologlar Çağataycayı Uygur yazı dilinin, Karahanlılar devrinden itibaren İslami kültür altında gelişen bir devamı olarak kabul etmektedirler. Radloff, "Çağatayca dediğimiz dil, Uygurcanın temeli üzerinde gelişmiştir ve canlı dille alakası yoktur. Babür'ün ve onun en iyi araştırıcısı Vambery'nin bizi iknaya çalıştıkları gibi Doğu Türkçesi veyahut Çağatay dili, Orta Asya dili değildir. Bu tıpkı Osmanlı yazı dili gibi suni bir yazı dilidir.Tarihi şartlar neticesinde meydana gelen bu dil bugün çeşitli şivelerle konuşan Doğu Türklerinin edebi dilidir.Bunu temeli, İslam kültürünün tesirinden ve Moğol kabilelerinin fütuhatından önceki devirde işlenmiş bir dirimde olan Uygur yazı dilidir." der. Radloff'un yukarıdaki açıklamalarına dikkat edilirse, o, Çağataycayı canlı dille ilgisi olmayan suni bir dili şeklinde nitelendirmek oldukça iddialı bir değerlendirmede bulunduğu görülür.

Radloff'un değerlendirmesini eleştiren Borovkov; Klasik Çağataycanın temeli Orta Asya edebi Türkçesidir diyerek Çağataycayı klasik bir yazı haline getiren Nevayî'nin bilakis canlı bir dile dayandığını, çok iyi bildiği Özbekçeden faydalandığını, bu sebeple Nevayî'nin Özbek yazı dilinin kurucusu olduğunu ileri sürmektedir.

M. Fuad KÖPRÜLÜ, Çağataycayı Cengiz istilasından sonra İslam medeniyeti tesiri altında gelişen Orta Asya edebi Türk lehçesi olarak tarif etmekte ve bu lehçenin temelini 11. Yüzyıla kadar götürmektedir. KÖPRÜLÜ, Moğol istilasının sosyal ve siyasi hayatta olduğu kadar dilde de birçok değişikliklere sebep olduğunu ileri sürerek bu değişiklikleri şu şekilde sıralamaktadır[28]:

-Türkçeye bir takım Moğol unsurların girmesi, çeşitli lehçeler arasında karşılıklı mübadeleler olması,

-Eski Uygur edebi unsurlarının tekrar canlanması, bütün bunlardan daha önemli olarak Azeri edebi lehçesinin teşekkül etmesi

- 12. Yüzyıl Hakaniye Türkçesinin 15. Yüzyıl Çağatay lehçesine adım atması.

Prof. Dr. Ahmed CAFEROĞLU, Çağataycayı Göktürk-Uygur devri ile müşterek Orta Asya yazı dilinin kaynaşması sonucu vücut bulmuş edebi bir dil olarak telakki eder. Nevayî'nin mirasına konduğu resmi devlet dilinin Uygur resmi yazı dili olduğunu

[28] Fuad Köprülü: "Çağatay Edebiyatı" İslam Ansiklopedisi Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, Cilt 3, 272, İstanbul 1993.

vurgular ve Nevayî'yi eski Uygur dil ananelerinden ayrılan ve bu suni dile arkasını çeviren ilk Orta Asya mütefekkiri ve dilcisi olarak tanıtıp onun Uygur yazı dilini aynen devam ettirmediğini belirtir.

Bütün bu görüşmelerden sonra ve bu görüşlerin ışığında yaşayan ve tarihi Türk dilleri ailesinin Orta Asya grubuna (Doğu Türkçesi) mensup olan Çağatay edebi dilinin meydana gelişinde Orta Asya yazı dilinin, Moğol istilasından sonra mahalli şive karışmalarının ve İslam kültürü ile Fars edebi dilinin önemli etkileri olmuştur diyebiliriz.

Çağatayca çağdaş Türk lehçeleri içinde en çok Özbekçe ve Yeni Uygurcaya yakındır. Bununla birlikte bu iki Türk lehçesinden hangisinin Çağataycanın devamı olduğu hususunda tam bir birlik bulunmamaktadır. Kimi araştırmacılar Çağataycanın günümüzdeki devamı olarak Özbekçeyi gösterirken kimisi Yeni Uygurcayı Çağataycaya daha yakın kabul etmektedir. A. M. Şçerbak Çağataycayı Özbekçenin tarihî bir dönemi olarak olduğunu Eski Özbek Dili (Grammatika Starouzbekskogo Yazıka) adlı kitabında kabul etmekle kalmayıp Özbekçenin aynı zamanda 10. yüzyıla uzanan bir tarihe sahip olduğunu düşünürken Abdureup Polat Teklimekâni Şçerbak'ın görüşünün aksine Çağataycayı Uygurcanın tarihî bir dönemi sayar ve Çağataycayı işlediği *Çagatay Uygur Tili Hakkide Mupessel Bayan ve Çagatay Uygur Tili Grammatikisi* adlı eserlerinde bu görüşünü açıklar. [29]

Çeşitli araştırmacılar Çağataycayı dönemlere ayırırken farklı tasnifler oluşturmuşlardır. Çağatay edebiyatının başlangıcını 13. yüzyıla dayandıran Fuad Köprülü Çağatay Türkçesini şu dönemlere ayırır:

1. İlk Çağatay devri (13-14. yüzyıllar)
2. Klasik Çağatay devrinin başlangıcı (15. yüzyılın ilk yarısı)
3. Klasik Çağatay devri (15. yüzyılın son yarısı)
4. Klasik devrin devamı
5. Gerileme ve çökme devri (17-19. yüzyıllar)

M. A. Sçerbak, "Eski Özbekçe" terimini kullandığı "Çağatay Türkçesi"ni 10. yüzyıldan başlatmakta ve üç döneme ayırmaktadır:

[29] Janos ECKMANN, "Çağatay Dili Hakkında Notlar", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Türk Dil Kurumu yayınları, 115-126, Ankara 1958.

1. İlk devir (10.-13. yüzyıllar);
2. İkinci devir (14.-17. yüzyıllar);
3. Üçüncü devir (17.-18. yüzyıllar) (Eckmann; 2003: 16).

Samoyloviç, "Çağatayca" terimini yalnız 15. –20. yüzyıllar Orta Asya edebî Türk dili için kullanır:
1. Hakaniye Türkçesi veya Kaşgar Dili devri (11.-12. yüzyıllar);
2. Kıpçak-Oğuz devri (13.-14. yüzyıllar);
3. Çağatay devri (15.-19. yüzyıllar);
4. Özbek devri (20. yüzyıl)

Samoyloviç'in görüşlerine katılan J. Eckmann, İslâmî Orta Asya edebî Türk dilini üç döneme ayırmıştır:
1. Karahanlı veya Hakaniye Türkçesi (11.-13. yüzyıllar)
2. Harezm Türkçesi (14. yüzyıl)
3. Çağatayca (15. yüzyıl- 20. yüzyılın başlangıcı).

Janos Eckmann, Çağatay Türkçesini ise gelişme sırasında uğradığı değişiklikleri dikkate alarak şu şekilde devirlere ayırmıştır:
1.(İlk Çağatayca veya Nevayî'den önceki Çağatayca devri) Klâsik öncesi devir (15. yüzyıl başlarından Nevâyî'nin 1465'te ilk divanını tertibine kadar-15. yüzyılın ilk yarısı);
2. Klâsik Çağatayca devri (1465-1600,-15. yüzyılın ikinci ve 16. yüzyılın ilk yarısı);
3. Klasik devirden sonraki Çağatayca Devri (1600-1921,16. yüzyılın ilk yarısından 19. yy. sonuna kadar)

Beş yüzyıl devam eden Çağatay Türkçesine yavaş yavaş mahalli unsurlar da girmiş ve 20. yüzyıldan sonra yerini Özbek Türkçesine bırakmıştır.

Çağataycanın klasik öncesi, klasik dönem ve klasik sonrası olmak üzere üç dönemde değerlendirilmesi Eckmann'ın bugün yaygın olarak kullandığımız ayrımına dayanır. Biz de bu çalışmamızda Çağatay Türkçesinin devirlere ayrılmasında Samoyloviç'in görüşlerine katılan Eckmann'ın devirlere ayrımını kıstas almaktayız. Buna göre metnimizi Çağataycanın üçüncü devri olan Klasik devirden sonraki Çağatayca Devrine dahil etmekteyiz. Çalışmamızın inceleme bölümünde metinde rastladığımız ses ve biçim özelliklerine metinden örnekler vererek Klasik devirden

sonraki Çağatayca Devri hakkında bilgiyi sunarak Klâsik Çağatayca devri ile ayrılan yönlerini ortaya koymuş olmayı amaçladık.

2. İNCELEME

2.1. HİVE HANLARI TARİHİ (156b/336a)

Mûnis, XVIII. asır ve XIX. asrın birinci çeyreği yani Kongrat sülalesinden olan Muhammed Emin İnak (1760-1790), Avaz İnak (1790-1804), El Tüzer Han (1804-1806), I. Muhammed Rahim Han'ın (1806-1825), Harezm'de tahtta bulundukları devirlerindeki olayları aydınlatmakta olan *Firdevsü'l-ikbâl*'i, yazmaya başlamadan önce giriş, beş bölüm, sonuç olmak üzere kısımlara ayırmıştır:

I. bölümde, Âdem peygamberden Nuh peygamber zamanına kadar olan olayları; hükümdarlarını;

II. bölümde, Yafes'ten Kongrat koluna kadar olan Moğol hükümdarlarının tarihini,

III. bölümde, Kurlas hanedanına mensup padişahları;

IV. bölümde, El Tüzer Han'ın soyunu;

V. bölümde, El Tüzer Han'ın doğumundan başlayarak bu eserin yazılıp sona erdirilinceye kadar olan olayları anlatmaktadır.

Sonuç bölümünde ise, bu devirde yaşayan âlimler, evliyalar, emirler, beyler, şairler, danişmendler vb. konularda bilgiler mevcuttur. Şir Muhammed Mûnis bu eseri tamamlayamamıştır. O, kadimî zamanlardan başlayarak, Muhammed Rahim Han hükümranlığının yedinci yılına (1813'e) kadar olan olayları yazmıştır. Eseri onun öğrencisi ve yeğeni olan Muhammed Rıza Âgehî tamamlamıştır. Âgehî, 1813'ten 1825'e kadar Harezm'de I. Muhammed Rahim Han ve Allahkulu Han hükümranlığı dönemindeki olayları kaleme almıştır.

Elimizdeki bu çalışma eserin beşinci bölümünü içermektedir. Beşinci bölümün El Tüzer Han'ın doğumundan çalışmanın sonuna kadar olan olayları içermesi planlanmışken El Tüzer Han'ın ölümünden sonra vakayinamenin yazımının kesintiye uğramasına ve El Tüzer Han'ın ölümü son bölümün içeriğinde değişikliğe gidilmesine yol açmıştır.

Mûnis, beşinci bölümünün ilk faslında El Tüzer Muhammed Bahadır Han'ın dönemini, ikinci fasılda ise Muhammed Rahim Bahadır Han'ın dönemindeki olayları anlatmıştır. Bu dönemi ise kendi içinde Muhammed Rahim hanın doğumundan güçlenmesini, güçlenmesinden hükümdarlığını ilan etmesini ve ölümüne kadarki hükümdarlığını kapsayacak şekilde üç kısma ayırmıştır. Çingizit hanedanı ve daha sonra

Kongrat boyu yöneticilerinin isimleri Muhammed Emin İnak'a kadar olan üçüncü ve dördüncü bölümlerin alt bölümlerini oluşturmaktadır. Muhammed Emin İnak, Avaz İnak ve El Tüzer Han'la ilgili sonraki bölümler bu dönemin ana olaylarına göre ayrılmıştır. Eserin yarısından fazlasını tutan Muhammed Rahim Han dönemi aktarılırken olaylar kronolojik sıra düzenlenmiş ve hanın cülus yıllarında yaşananlar aktarılmıştır.

Mûnis, beşinci bölüme eseri yazmak için aldığı emri anlatarak başlar. Esere El Tüzer Muhammed Bahadur Han'ın emriyle başladığını belirtir ve sonrasında Muhammed Rahim Bahadır Han'ın kitabı bitirmesi ve kendi dönemini de aktarması için verdiği emri onun ağzından aktarır. Bu yüzden bu bölümde (beşinci bölüm) iki fasıl olduğunu dile getirir.

Birinci fasıla yazar, El Tüzer Bahadır Han'ın vasıflardan bahsederek başlar. Daha sonra iki vakıadan bahseder, bunlardan ilki El Tüzer Muhammed Bahadır Han'ın Kara Kalpak isyanını bastırmasıdır. İkinci vakıa ise ile Hoca Eli seferidir.

El Tüzer Muhammed Rahim Han inak olduktan sonra babasının vefatını öğrenmiştir ve onun için bir cenaze merasimi düzenlemiştir

Başta babasınını yerine geçip bu görevi yerine getirmek istemez ancak daha sonra hanlığın ileri gelenlerini huzuruna çağırıp onları daha önceki rütbelerine yeniden atamıştır. Ancak Horasan Türkmenlerinden Yemreli cemaası isyan çıkarıp halka zulmetmeye başlamışlardır. Bu isyanı bastırmadan önce bin miskal değerinde altından bir tuğ yaptırıp onu değerli mücevlerle süslemiştir. Zafer sancağı olarak adlandırılan bu tuğun hanlıktaki dört tüpeye dört tane gümüşten bayrak yaptırmıştır. Sonrasında El Tüzer Muhammed Rahim Han Yemreli isyanını bastırmış ve isyancılar af dilemiştir.

Daha sonra El Tüzer Muhammed Rahim Han'ın Yemreli fethinden sonra yaptıkları ve Beg Pulad Atalık'ın katli hakkında bilgi verilmiştir.

Yomut ve Yemreli isyancılarının memleketten çıkarılmasını aktarıldığı bölümde Yomut ve Yemreli kabilelerini itaat altına aldığını, memlekette istikrarı yeniden sağladığını, anayolları güvenli hale getirildiğini belirtilir. El Tüzer Muhammed Rahim

Han zaferden sonra kendi kaldığı yerin karşısına yeni bir körnüş-hane[30] inşa ettirip bina yapıldıktan sonra büyük bir eğlence tertip etmiş ve kurultay düzenlemiştir.

Aral seferine çıkmadan önce (1805 yılı başlarında) kardeşi Kutluk Murad Inak'ı başkentte vekil olarak bırakmıştır. Seferin amacı ağabeyi Hoca Murad Biy'e muhalefet eden Töre Murad Sufi'nin isyanını bastırmaktır. Önce isyan eden Hoca Eli kabilesi üzerine yürüyüp Hoca Eli kalesini yıktırmış, onları itaat altına almıştır. Daha sonra han, Kongrat'a yönelip kaleyi topa tutturmuş, Töre Murad Sufi ile savaşmıştır. Kaleyi dört bir yandan kuşatıp her yöne bir Özbek tüpesini yerleştirmiştir.

El Tüzer Muhammed Rahim Han iki ay sonra Töre Murad Sufi'nin muhalefetinden dolayı ikinci kez Aral üzerine sefere çıkmıştır. Yeniden Töre Murad Sufi'yi yenilgiye uğratmıştır. Töre Murad Sufi, Muhammed Rahim Han'a gidip günahlarının affedilmesi için ağabeyinden ricacı olmasını istemiştir. Muhammed Rahim Han ağabeyinden günahlarının affına dair inayet-nameyi Nadır Muhammad Kutval ile göndermiştir. Han isyanı bastırıp Hoca Murad Biy'i yeniden yönetici olarak Kongrat'ın başına tayin etmiş ve başkent Hive'ye dönmüştür.

Kıtlık ve mera sıkıntısı yüzünden Yomutlar hanlığa gelmiş, El Tüzer Han böylece askeri gücünü daha da artırmıştır.

El Tüzer Han, ticaret yollarının güvenlik altına alınması ve Buhara valisi Mir Haydar Padşah'ın Türkmenlere yağma hareketlerinde destek olması gibi sebeplerle Buhara üzerine sefere çıkmayı planlamıştır.

Beg Pulad Atalık'ın öldürülmesini işiten Uygur kabilesi, Atalık'ın oğulları idaresinde isyan etmiş ve El Tüzer Muhammed Bahadur Han ile iki savaş yapmışlardır ve yenilmişlerdir. Bunun üzerine Buhara'ya sığınmışlardır.

Buhara'ya çok sayıda akınlar düzenlenmiş ve ganimetler elde edilmiştir. Bunun üzerine Mir Haydar Padşah Harezm'e bir ordu göndermiştir. Bu orduya karşı Teke, Çavdur, Yomut, Salur, Yemreli, Özbek, Kongrat, Kanglı, Mankıt ve diğer kabilerlerden topladığı askerlerle savaşmıştır. Uygur halkının ihanetine kadar başarılar elde edilmiş, daha sonra ordu iyice güçsüzleşmiş ve yenilmiştir. Ordu yenilince Amu derya'ya doğru

[30] "Meclisin toplandığı yerdir. Hanlıkta 1819 yılında bulunan Yüzbaşı Muranyev'e göre (Nikolay Muravyev; *Journey to Khiva: Through The turkoman Country*, London 1977, 132) körnüş-hanenin çatı ve penceresi olmayan, sazdan yapılmış bir hasır zemini bulunan yerdir. Mekana ışık girmesi için tepede büyük bir delik bırakılmıştır. Bu delik aynı zamanda meclis üyelerinin kendilerini ısıtmak için yaktıkları mangal kömürünün dumanını dışarıya çekme vazifesi de görmektedir.

kaçmış ve askerlerin birçoğu denizde telef olmuştur. Suda boğulanlar içinde El Tüzer Han, kardeşleri Hasan Murad Bek ve Can Murad Bek de vardır. Kutluk Murad Bek ise esir düşmüş, Muhammed Rahim Hansa kaçıp kurtulmuştur. Ancak bu olay da El Tüzer Han'ın tuğu Buharalıların eline geçmiştir. El Tüzer Muhammed Bahadır Han'ın hükümdarlığı iki yıl üç gün sürmüştür. Öldüğünde ise yaşı otuz yedidir. Oğullarının adı Şehzade Allah Berdi Töre ve Şehzade Rahman Berdi Töredir, bir de kızı vardır. Mûnis birinci faslı El Tüzer Bahadur Han'ı öven bir şiirle noktalamıştır.

İkinci faslı Mûnis üç kısma ayırmıştır. Yazar birinci kısma Muhammed Rahim Han'ın doğduğu yıldan (Ebu'l-feyz Han ibn Gayip Han dönemi-1776) bahsederek başlamıştır. Daha sonra hanın vasıflarından bahsedilmiştir. Muhammed Rahim Han ağabeyi döneminde beglik rütbesine ulaşmış ve onunla seferlere katılmıştır. Bu kısımda Kongrat ve Turan üzerine yaptığı akınlardan bahsedilir.

İkinci kısımda Muhammed Rahim Han'ın beylik zamanından hilafetine kadar olan geçen dönemi anlatmıştır.

El Tüzer Han'ın suda boğulduğu Buhara savaşında o da görev almıştır. Mağlup olunan savaştan kaçıp kurtulan Muhammed Rahim Han Hive'ye ulaşabilmiştir. Geldiğinde El Tüzer Bahadur Han için düzenlenen yas töreninden sonra hanlığın tüm soylularının toplandığı kurultayda büyük Emir Fazıl Biy, Emir Şah Niyaz Atalık ve Niyaz Muhammed Bek'in gayretleri ile inak seçilmiştir.

İlk olarak isyan edip Buhara Hanlığı'na tabi olan Beş-Kale Özbekleri'ne karşı düzenlediği sefer anlatılmıştır. Onlar Buhara'ya tabi olduktan sonra Hive'yi yağmaya çıkmışlardı. Muhammed Rahim Han onların üzerine yürüyüp yenilgiye uğratmıştır.

El Tüzer Bahadur Han, Buhara ile yaptığı savaşı kaybettiğinde, kardeşi Kutlug Murad Bek Buhara emrine esir düşmüştür. Onu sarayında ağırlayan emir, daha sonra kendi tabi olmak şartıyla onu Hive'ye inak olarak atamıştır. Ancak Kutlug Murad Hive'ye geldiğinde Muhammed Rahim'in çoktan han seçildiğini buna razı olup ona tabi olmuştur. Buhara emiri Haydar'a da bir mektup göndererek durumu izah etmiş ve yapacak bir şeyi olmadığını belirtmiştir.

Üçüncü kısımda ise Muhammed Rahim Han'ın fetihleri ve tahttaki altıncı yılına kadarki olayları anlatır.

Hanlık tahtına oturduktan sonra yaptığı ilk iş, amcası Muhammed Rıza Beg'in taht kavgası üzerine başlattığı isyanı bastırmadır. Ancak Muhammet Rıza Beg Kıpçak'ı ele geçirmiştir. Ayrıca Töre Murad Sufi ve Uygur hakimi Muhammed Niyaz Atalık ibn Bek Pulad Atalık ile işbirliği yapmıştır.

Tahta çıkışının ikinci yılında isyan eden Özbeklerden ve Buhara'dan destek alan Muhammed Rıza Bek gücünü iyice artırmıştır. Muhammed Rahim Han onunla sayısız savaş yapmıştır. Başarılı olamayınca aralarında bir barış yapmak için Hive'ye gelen Muhammed Rıza Bek'i tutuklatıp onu ve adamlarını öldürtmüş, isyanı bu şekilde bastırarak gücünü ispatlamıştır.

Yeni Derya'daki Karakalpakların itaat altına alınması için Kutluk Murad Inak idaresinde bir ordu göndermiş ve onları yenilgiye uğratmıştır.

Av tutkunu Muhammed Rahim Han hanın naibliğini yapması için Kutluk Murad Inak'ı görevlendirmiştir.

Tahta çıkışının üçüncü yılında Çavdur halkının isyanını bastırmıştır. Daha sonra ikinci kez Çavdur'daki isyanı bastırmıştır. Bu haber Kongrat'taki isyancılara ulaşmıştır. Daha sonra Hasan Eli'nin kuşatılması ve o kabilenin itaat alınması anlatılmıştır. Kongrat isyanını da bu dönemde bastırmıştır.

Tahta çıkışının dördüncü yılı aktarılırken Hoca Murad Biy'in çıkardığı isyanın bastırılması ve dört oğlu ile öldürülmesi bahsine değinilmiştir. Muhammed Rahim Han Aral'a ikinci kez sefere çıkmış ve Çumanay ile Çanglı Basu'ya bend yaptırılmıştır. Sel Çumanay ve Çanglı Basu'daki bendleri harap etmiştir.

Kandım Serdar Yomut askerleri ile Kongrat'a yağmalamaya gönderilmiştir. Eş Muhammed Beg ve Süyün Biy, Kurban Beg Biy, Soyrı Biy'in maiyeti öldürülmüş ve mallarına el konulmuştur. Daha sonra Mahzum Kulı Serdar Kongrat'ı yağmalamış, Eş Muhammed Beg ise Yeni Kalalık Hıtay'ı yağmalamıştır.

Dördüncü yılın bahsinde ayrıca Muhammed Rahim Han'ın ava çıkması ve Töre Murad Sufi'nin adamlarının öldürülmesi ve Muhammed Can Beg'in Kongrat'ı yağmalaması anlatılmıştır.

Mûnis, Muhammed Rahim Han'ın tahta çıkışının beşinci yılına Yomutların ileri gelenlerinden iki komutanın Töre Murad'ın isyanını bastırması için Kongrat üstüne görevlendirilmesinin aktarılması ile başlamıştır. Sonrasında hanın Hivanik kanalına su

bağlatmak için Hazaresbe gidişi aktarılmıştır. Seyyid Nazar Biy öldürülmüş, Ay Mirza Biy'in Kongrat üstüne gidip Kongrattaki Karakalpak'ı yağmalamıştır. Töre Murad Sufi ise Ak Yakış üstüne gelmiş ve muradına ulaşamadan geri dönmüştür. Töre Murad Sufi'ye ders vermek için üçüncü kez Aral'a sefer düzenlenmiştir. Eş Muhammed Beg'in Hasan Bay'ın halkını yağmalaması ve sonrasında yapılan üç mücadele aktarılmıştır. Bu mücadelede Muhammed Rahim Han, Er Niyaz Han'ın oğlu Koçkar Naib'in oğlu Devlet Murad Bek Umbay'ı Kutluk Murad'ın nökerleri ile birlikte şehrin güney kısmına atamıştır. Han daha sonra Şor Köl'ü fethetmiştir.

Töre Murad Sufi'nin çıkardığı isyan bastırılırken Eş Muhammed Beg Aral asileri ile Gürlen'e girmiştir. Muhammed Murad Beg ve Eş Muhammed Beg öldürülmüştür. Çavdurdaki askerler Töre Murad Sufi'nin emriyle hareket etmeye başlamışlardır. Teke asilerini ise Kalender Parvançı hezimete uğratmıştır. Derya Karakalpak yöneticilerinden Mankıtların başı Orun Bay Biy, Tanga Hıtayların başı İş Can Biy, Beş-Sarık Hitayların ulularından Barak Bahadır'ın kardeşleri Hasan Biy ve Esen-Keldi Biy, Kıpçak uruğu yöneticisi Tokta Pulad Biy ve Kenges kabilesinin Oymavut uruğu lideri Maman Biy, Can Murad İnak'ın öldürülmesi üzerine Yeni Derya bölgesinde hiçbir hükümdar ya da hana tabi olmadan bağımsız hareket etmeye başlamışlardı. Bunların itaat altına alınması için han, Kutluk Murad Inak idaresinde bir ordu göndermiş ve onları yenilgiye uğratmıştır. Karakalpak beyleri de oğullarını saraya göndererek tabi olduklarını bildirmişlerdir. Ancak bir müddet sonra onlar itaat yolundan ayrılarak Kazak lideri Abdülaziz Han ibn Gayip Han'a bir elçi göndererek ona tabi olacaklarını bildirmişlerdir. Bunun üzerine han Yeni Derya üzerine yürümüştür.

Hanın gelişini duyan Orun Bay ve Eş Can Biy oğullarını göndererek hana tabi olduklarını bildirmişlerdir. Hanın bu isteklerini kabul etmesi üzerine yanlarındaki beş bin aile ile birlikte hanlık topraklarında yaşamak üzere göç etmişlerdir. Esen Keldi Biy, Tokta Pulad Biy ve Maman Biy ise handan yüz çevirerek Abdülaziz Han'dan yardım istediler ve yanlarında bulunan beş bin aile ile birlikte Aral Gölü kıyısına göç ettiler. Bu hareketi haber alan Muhammed Rahim, onları cezalandırmak için peşlerinden ilerledi. Hive ordusunun üzerlerine geldiğini duyan asiler, sert hava koşulları yüzünden o sırada donmuş olan Aral Gölü üzerinde ilerleyerek gölde bulunan adacıklar üzerine geldiler. O sırada asiler tarafından bazı biyler gruptan ayrılarak yanlarında bulunan iki bin beş yüz kişiyle Muhammed Rahim Han'ın yanına gelerek af talep ettiler. Sayıları azalan asileri

takibe devam eden han, üç bin kişilik seçme bir orduyla göle doğru ilerledi ve onlara göldeki bir adada rast geldi. Han, elçiler göndererek onları cezayla tehdit ederek teslim olmalarını isteyince, onlar da bunu kabul ettiler ve af dilediler. Muhammed Rahim Han onları affederek Aman Bay Yüzbaşı'yı onları göç ettirmekle görevlendirdi. Daha sonra bu işi Muhammed Rıza Koşbegi ve Bek Ali Mirab ile diğer bazı komutanlara veren han, dönüş yoluna geçmeden önce, Orun Bay Biy, Eş Can Biy, Esen keldi Biy, Tokta Pulad Biy ve Manglay'a kendi kabilelerinden idaresini teslim etti. İsyanın elebaşısı Maman Biy ise görevinden alındı. Han Karakalpakları büyük tazminat ödemeye mahkum ederek bunun toplanması için koşbegi, Muhammad Yusuf Mihter'in kardeşi Niyaz Muhammed Bay ve koşbeginin kardeşi Muhammed Kulu Bek'i görevlendirdi. Han daha sonra başkente dönmüştür.

Tahta çıkışının altıncı yılında han Kerim Berdi Atalık'ı öncü kuvvetlerin başına atayarak Muhammed Niyaz Bek Mahrem, Salak Sardar, Muhammed Niyaz Gerçek, Berdi Bahadır ve Dosım Bahadır adlı komutanlarla Özbek, Karakalpak ve Türkmenlerden oluşan bir birliği onun emrine vererek Kongrat civarını yağmalarını emretmiştir. Kendisi de Kongrat önlerine gelerek ordusuna savaş nizamı vermiştir.

Kongrat asileri Makat Biy'in ilini yağmalamış bunun üzerine Karakalpaklı mübarizler bu asileri hezimete uğratmıştır. Kaka Serdar ise Astarabad'ı yağmalamış, Kutluk Murad Inak'ın adamlarından Salih Şeyh Kongrat'ı yağmalamakla görevlendirilmiştir.

Muhammed Rahim Han, Seyyid Ubeydullah'ın düzenlediği sünnet düğünü için Hazaresb'e gitmiştir. Hanın tahta çıkışının altıncı yılında ayrıca Töre Murad Sufi ile yapılan savaşlar ve baş gösteren kıtlıktan da bahsedilmiştir.

2.2.2. İMLÂ ÖZELLİKLERİ

Klasik sonrası döneme ait olan ve oldukça okunaklı olan metinimizde kimi istisnalarıyla birlikte ünlüler genellikle gösterilmiştir. Harekeler çok sık kullanılmamış ve ekler yaygın olarak ayrı yazılmıştır. Metinde tespit edilen başlıca imla özellikleri şu şekildedir:

2.2.1. Ünlülerin imlâsı

2.2.1.1. *a* ünlüsünün imlâsı

2.2.1.1.1. Ön seste

Ön seste çoğunlukla (آ), nadiren (ا) ile gösterilir.

açuḳ 162b/06	آچوق	añlama 212a/9	آنكلاما	arkası 247a/06	آرقاسي
artuḳraḳ 261b/01	آرتوقرا	aldılar 304b/10	آلديلار	atlıġ 283b/12	آتليغ

2.2.1.1.2. İç seste

İç seste her zaman (ا) ile gösterilir:

atasıġa160a/8	آتاسيغا	bağışladı192a/17	باغيشلادي	başıdın 214a/13	باشيدين
bardı 230a/5	باردي	tolġap 240a/13	تولغاب	savurdılar 281a/17	ساورديلار

2.2.1.1.3. Son seste

Son seste bazen (ا) ile, bazen de (ه) ile yazılır:

aña 304b/12	آنکا	barça 183a/12	بارچه	başḳa 188b/11	باشقه
ayġaça 177b/9	ایغه چه	soñra 190b/16	سونکرا	bolmasa 33a/11	ولماسا

2.2.1.2. *e* ünlüsünün imlâsı

2.2.1.2.1. Ön seste

Ön seste her zaman (ا) ile yazılmaktadır:

esrep 315a/16 اسراب	eylep 229b/1 ایلاب	Ereng 180a/11 ارنك

2.2.1.2.2. İç seste

İç seste her zaman (ا) ile yazılmaktadır:

kölekge 211a/6	كولاك كه	köterdi 235b/11	كوتاردى	silep197b/16	سيلاب
tilep 170b/10	تيلاب	tökerdin 253a/2	توكاردين	tükenüp 254a/14	توكانوب

2.2.1.2.3. Son seste

Son seste bazen (ا) ile, bazen de (ه) ile yazılır:

birle 295b/8	بيرلا	kéçe 215b/11	كيچه	néççe 299b/12	نيچه
kéme 306a/16	كيمه	töpe 283a/17	توبه	téve 259a/16	تيوه

2.2.1.3. é - ı -i ünlülerinin imlâsı

2.2.1.3.1. Ön seste

Ön seste her zaman (ای) ile yazılmaktadır:

évürmegi 330a/6	ايورماكي	érdiler 333b/17	ايرديلار	ıssıġın 307b/2	اسّغين
iş 314a/15	ايش	ikki 288a/15	ايّكي	inileri 296a/9	ايني لاري

2.2.1.3.2. İç seste

İç seste her zaman (ی) ile yazılır:

néçük 29ش6/8	نيچوك	kéltürüp 269b/15	كيلتوروب	sarıġ 264b/10	ساريغ
sıġırnı 305b/2	سغيرني	sındurup 287a/9	سيندوروب	yigit 300a/16	يكيت

2.2.1.3.3. Son seste

Son seste her zaman (ی) ile yazılır:

ḳanı 213a/5	قاني	dağı 221b/14	داغي	né 295b/10	ني
avvalġı 214b/4	اوّلغي	ténri 257a/1	تينكري	inileri 247b/1	اينى لاري

2.2.1.4. *o - ö - u - ü* ünlülerinin imlâsı

2.2.1.4.1. Ön seste

Ön seste her zaman (او) ile gösterilir:

oġlanları 299a/3	اوغلانلاري	oġrılıḳ 334b/2	اوغريليق	öçürgeni 159a/17	اوجوركني
özge 172b/5	اوزكه	uluġ 178b/9	اولوغ	üyıġa 269b/13	اويغا

2.2.1.4.2. İç seste

İç seste her zaman (و) ile yazılır:

olturdı 180b/12	التوردي	savuḳ 316a/6	ساووق	oḳuġuçı 318b/13	اوقوغوجي
köñlümni 200b/2	كونكلومني	burun 204a/16	بورون	ölük 221b/6	اولوك

2.2.1.4.3. Son seste

Son seste her zaman (و) ile yazılır:

tilkü 195a/3	تيلكو	ḳarşu 188a/5	قارشو	yürüp 209b/3	يوروب
su 212a/9	سو	utrusıdın 184b/1	اوتروسدين	bu 185a/7	بو

2.2.2. Ünsüzlerin imlâsı

2.2.2.1. *ç* ünsüzünün imlâsı

Metinde *ç* ünsüzü çoğunlukla (چ) harfiyle yazılmıştır; çalışmamızda asılları *ç*'li olan kelimeler *ç*'li olarak yazılmıştır:

çaḳurup 232a/08	چاقوروب	çapavulçı 280a/03	چپاوولچي	üçlençi 202a/1	اوچلانچي
ḳuçaḳı 219b/6	قوچاقي	çıḳma 219b/8	چقما	yaġaç	يغاج

2.2.2.2. *p* ünsüzünün imlâsı

Metinde *p* ünsüzü her zaman (پ) harfiyle yazılmıştır. Ancak *-p* ve *-bAn* zarf-fiil eklerinde (ب) harfiyle yazılmıştır:

pişürüp 293a/05	پشوروب	çıḳıban 321b/9	چيقيبان	yürüben 242a/11	يوروبان
çapıp 331a/10	چاپيب	ḳıldurup 331b/7	قيلدوروب	köprük 163b/7	كوپروك

2.2.2.3. *s* ünsüzünün imlâsı

Türkçe kelimelerdeki *s* ünsüzü her zaman (س) harfi ile yazılmıştır:

sançıp 164b/16	سنچيب	sürüp217a/3	سوروب	ulus 189a/12	اولوس
soñra 289a/11	سونكرا	sındurmayın 291b/16	سيندورماييب	soyup 282a/04	سوييوب

2.2.2.4. *t* ünsüzünün imlâsı

Türkçe kelimelerdeki *t* ünsüzü her zaman (ت) harfi ile yazılmıştır:

taġ 183b/12	تاغ	talaşmaḳ 181b/01	تلاشملق	téve 259a/16	تيوه

toḳuzlançı 254a/17	توقوزلانچي	yigit 295a/12	يكيت	utrusıdın 184b/1	اوتروسدين

2.2.2.5. *ñ* ünsüzünün imlâsı

Metinde *ñ* ünsüzü Çağatay Türkçesinin bir karakteristiği olarak daima (نك) ile yazılmıştır:

anıñ 184b/14	انينك	oñ 184b/14	اونك	miñ 185b/1	مينك
yañlıġ 188a/3	يانكليغ	köñli 188a/3	كونكلي	soñġı 189a/2	سونكغي

2.2.3. Diğer imlâ özellikleri

2.2.3.1. Hareke kullanılması

Metnimiz harekesiz bir metin olmasına rağmen nadiren de olsa bazen Türkçe bazen alıntı kelimeler üzerinde en çok şedde, ötre ve üstün, nadiren de esre ve tenvin kullanılmaktadır.

2.2.3.1.1. Genel kullanım

Bazı kelimelerdeki harekelemenin doğru okunuşu göstermek için yapılmıştır:

āvvāra 187b/6	آوّاره	Çumça 179b/1	چمُچه	Ḫurāsān 173a/16	خُراسان

ʿayālın 173b/1	عيالين	murġzār 158b/1	مُرغزار	Sulaymānī 161b/13	سليماني

2.2.3.1.2. Telaffuzu yansıtmak amacıyla kullanım

Hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde telaffuzu yansıtmak amacıyla harekeleme yapılmıştır. Asıl şekilleri farklı olan kelimelerin asıl şekillerinden sonra < işareti kullanılmıştır:

bar (<Ar. berr) 316a/02	برّ	çürge (<Moğ. çerge) 249a/08	چُركه	darranda (<Far. derende) 185a/08	درنده
dumāġ (<dımāġ) 293a/05	دُماغ	heneggāma (<Far. hengāma) 270b/04	هنّكام	hummat (<Ar. himmet) 248b/6	هُمت
purnıyānī (<Far. parnıyān) 262a/03	پُرنياني	mukāyid (<Ar. makāʾid) 229b/15	مُكايد	sudād (<Ar. sadād) 157b/16	سُداد
şuʿār (<Ar. şiʿār) 189b/02	شُعار	ʿubbād (Ar. ʿibād) 335b/08 ع	عُباد	ʿurbada (<Ar. ʿarbada) 212b/06	عُربده

usārat (< Ar. asārat) 226b/0/7	اسُارت	ʿuṣmat (<Ar ʿiṣmat) 334b/12	عُصمت	yüber- < yiber- 171a/03	يُبار دى

2.2.3.1.3. Bağlaç olan vav'ı göstermek amacıyla kullanım

Bağlaç olan vav yerine özellikle manzumelerde vav yerine daha çok ötre kullanılmıştır:

tek ü tāz 221b/4	تك ُتاز	ḫaṭṭ u ḫāl 247a/16	خط ُخال	ḫayl u sıpāh 251b/11	خيل ُسپاه

2.2.3.2. Alıntı kelimelerin imlâsı

Metinde Arapça veya Farsça kelimelerin orijinal imlâsı çoğunlukla korunsa da birkaç kelimede farklı yazılışlar olduğu da görülmektedir:

Metindeki yazılışı Metnin aslı

istiksār 226a/14 استكسار	istikṣār استكثار
Ṭabar 184a/6 ضبر	Tabar تبر
purnıyānī پ ُرنياني	parnıyān پرنياني

2.2.3.3. **Kısaltma**

Metinde tüm ünlüler genellikle gösterilirken sıkça kullanılan kelimelerde ve özel isimlerde bu kuralın dışına çıkıldığı ve kısaltma yapıldığı tespit edilmiştir.

Çumça Baba Sar-dār 179b/01	چمُچه بابا سردار	Ötef Berdi Atalı**ḳ** 333b/17	اوتف بردي اتاليق	Tursun Ḫ(v)āca 249a/16	تُرسون خواجه
Yomut 253a/10	يُموت	Amān Ḳulı 180a/4	امان قلي	biylarġa 312a/10	بي لارغه
yaḫşıları 180a/4	يخشي لارغه	yigirme 187a/11	ييكرمه	neçe 206a/12	نچه

2.2.4. İkili imlâya sahip kelimeler

Bazı kelimelerin birbirinden farklı şekillerde yazıldıkları görülmektedir:

ayaġ 264a/11 ~ ayaḳ 271a/1	Éş Cān Biy328b/15 ~ Éş Çān Biy 308b/10
Dosum Biy 162a/14~ Dosım Biy 191b/9	hummat 248b/6~ hımmat 188b/12
Inaḳ 319a/1 ~ ʿInaḳ 157b/15	kéltür 272b/2 ~ kétür 230a/9

ol- 228b/10 ~ bol- 229b/2	men 259a/8 ~ mén 256b/16
ne 307b/1 ~ né 298a/4	neççe 275b/4 ~ néççe 278a/11
yiber- 313b/17 ~ yüber- 311a/5	yürü- 262a/16 ~ yür- 260a/7

2.2.5. Yanlış yazılımlar

Metindeki müstensih ya da müellif hatasından kaynaklanan yanlış ve eksik yazılımlar dipnotta belirtilmiş ve eksik yazılan unsurlar [ ] işareti içine alınarak tamir edilmiştir. Metindeki eksik unsurlar metnin sentaksına bakılarak ve metnin basma nüshası (matbu) kıyaslanarak tespit edilmiştir.

Yanlış yazılımlara şu örnekler verilebilir:

Metindeki Şekil	Düzeltilmiş Şekil	Metindeki Şekil	Düzeltilmiş Şekil
izraḳ ایزراق	azraḳ 181a/12	sang سانك	seng 316a/16
taʾḫīẕ تعخیذ	taʾḫīr 327a/2	rabu “ربو”	bar u 200a/14
gürūh gürūh-ı anbūh	gürūh-ı anbūh 298b/9	şom u haslatī	şom ḫaṣlatī 205a/6
çaşm-ı pūşīd چشم پوشید	pūşīd-çaşm 294b/17	tuhayra تحیره.	Buḥayra 272a/2

ẓafar-rāʾyat	rāʾyat-ı ẓafar 251b/8	saḳırlāt u māvī	saḳırlāt-ı māvī250a/9
tecrī تجری	baḥrī 242a/15	muḫāfakat مخُافقت	muḫāfat 233b/15
ʿınayan عناين	ʿınāyat 223a/6		

Eksik yazılımlara şu örnekler verilebilir:

Témür [Kür]gen 213b/7	küdū[r]et 229a/13	étip du[rur]lar 261b/15	āyīn [u] (4) fan 262a/3
tabardā[r]lıġ 184a/7	baḥr [u bar] 223a/14		

Metinde bir yerde şiirin bir dizesinin yazılmadığı basma nüshadan hareketle tespit edilmiştir:

[Ulus yüzıġa bağlap abvābnı] 214a/4

Metinde beyitin dize sırasının farklılığı tespit edilmiş, doğrusu basma nüsha tespit edilerek yazılmıştır:

[Vaṭanda tacarrud sarı ursa tek] 214a/5

2.2.6. Bitişik yazılımlar

Ayrı kelimeler oldukları halde bitişik olarak yazılan bazı yazılımlara da rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

anıñ dék 167a/16 انينكديك	Ḳurban Ḳulı 245a/13 قوربانقلي	ol kim 234a/11 اولكيم
bolup durur 164a/14 بولوبدورور	kişi kim 212b/16 كيشيكيم	roşan-żamīr 237b/8 روشنضمير
hem ol 232a/3 هماول	ol ḥażratnıñ 156b/17 اولحضرتنيك	Éş Nıyāz 277b/17 ايشنياز

2.3. DİL ÖZELLİKLERİ

2.3.1. Ses bilgisi

2.3.1.1. Ünlüler

Ünlüler üç açıdan sınıflandırılabilirler:

Ağız Açıklığına Göre

Dilin üst tarafı ile üst damak arasındaki mesafeye göre ünlüler açık ya da kapalı olarak adlandırılırlar.

Açık (geniş ünlüler): a, e, o, ö.

Kapalı (dar ünlüler): é, ı, i, u, ü.

Dilin Durumuna Göre

Dilin ön ve arka tarafının ünlünün oluşumu sırasında kabarmasına göre ünlüler ince (ön) ve kalın (arka) olarak adlandırılırlar.

İnce ünlüler (Ön ünlüler): e, é, i, ö, ü.

Kalın ünlüler (Arka ünlüler): a, ı, o, u.

Dudakların durumuna göre

Ünlülerin oluşumu sırasında dudakların aldığı şekle göre ünsüzler düz ya da yuvarlak olarak adlandırılırlar.

Düz ünlüler: a, e, é, ı, i.

Yuvarlak ünlüler: o, ö, u, ü

Metin ünlü sesbirimler açısından şu özellikleri göstermektedir:

2.3.1.1.1. é - i meselesi

Eski Türkçedeki kök hece *e*'si Hakaniye ve Harezm Türkçelerinde korunmakla birlikte yer yer kapalı e *(é)* ya da *ı*'ye çevrilmektedir. Genel görüş Çağatay Türkçesinde kapalı é'ye dönüştüğünü yönündedir. Biz de çalışmamızda bu görüşü tercih ettik. Metnimizde yazımdaki kısaltma özelliğinden bazı kelimelerin hem é hem de e ile yazıldığı tespit edilmiştir. İkili yazımlarda kapalı e'li yazımların daha fazla olduğu saptanmıştır:

é'li yazılışlar	e'li yazılışlar
néççe (29 kez)-néçe (6 kez)	neççe (4 kez)-neçe (3 kez)
né (33 kez)	ne (49 kez)
sékkiz (15 kez)-sékiz (10 kez)	sekkiz (1 kez)-sekiz (3 kez)

2.3.1.1.2. Ünlü değişmeleri

2.3.1.1.2.1. ı > a değişmesi

yaġaç (< Çağ. yıġaç < E.T. ıġaç) “ağaç” 184a/17.

Bu değişime alıntı kelimelerde de rastlanmıştır:

ḳuraltay (< Moğ. ḳuriltay) “kurultay” 188a/14.

2.3.1.1.2.2. ü > e değişmesi

bölek (< E.T. bölüg) “bölük” 203a/14,

köter - (< E.T. kötür-) “kaldırmak” 213a/15,

töpe (< E.T. töpü) “grup” 283a/17.

2.3.1.1.2.3. o > a değişmesi

Şu kelimelerin ilk hecesindeki yuvarlak ünlü düzleşmiştir:

ḳav- (< Har. ḳaw- ~ ḳav-< E.T. koġ-) “kovmak” 176b/11,

savuġ 315b/17 ~ savuḳ 316a/6 (< Har. sawuḳ < KB soġıḳ < E.T. soġıḳ) “soğuk”

2.3.1.1.2.4. ü > i ve u > ı değişmesi

dégil (< E.T. tegül) “değil” 322b/13,

Eski Türkçedeki -ġaru/-gerü eklerinin ünlüleri metinde daima düzdür:

içkerige “içeriye” 294a/16,

ilgeri “ileri” 283a/16,

taşḳarı “dışarı” 239b/11,

yoḳarı “yukarı” 279b/10.

2.3.1.1.2.5. e > ü değişmesi:

Bazı kelimelerdeki e sesleri benzeşme yoluyla yuvarlaklaşarak ü’ye dönüşmüştür:

büyük (< Çağ. béyik < Hak. Har. beẕük < E.T. bedük) “büyük” 304a/9,

üy (< Çağ. öy ~ üy; Gedaî’de év; C.C. öv < Hak. Har. ew < E.T. eb) “ev” 269b/13.

2.3.1.1.2.6. ı > u değişmesi

Eski Türkçe bazı kelimelerdeki ı sesleri metinde yuvarlaklaşarak u’ya dönüşmüştür:

çaḳur- (< çarḳır-) “çağırmak” 232a/8,

ḳapu (< ḳapıġ) “kapı, eşik” 301a/8,

oḳu- (< oḳı-) “okumak” 197b/6,

savuḳ (< Har. sawuḳ < KB soġıḳ < E.T. soġıḳ) “soğuk” 316a/6,

tavuşḳan (< tabışġan) “tavşan” 157b/13.

2.3.1.1.2.7. e > ö değişmesi

eyle > öyle “öyle” 263b/12

2.3.1.1.3. İncelme

Eski Türkçede kalın sırada olan bazı kelimeler metinde tamamen ince sıraya geçmiştir:

eyle~ öyle (< ayla) “öyle” 263b/12

yürü- (< yorı-) “yürümek” 242a/11.

2.3.1.1.4. Ünlü uyumu

İki çeşit ünlü uyumu vardır:

2.3.1.1.4.1. Kalınlık-incelik uyumu

Metinde kalınlık-incelik uyumu genellikle korunmuştur. Bununla birlikte ünlü uyumuna aykırı gibi görünen örnekler de bulunmaktadır. Bu durumu J. Eckmann Özbekçenin etkisine bağlamaktadır[31]. Özellikle üçüncü şahıs iyelik eki almış kelimelerden sonra gelen eklerde uyum dışına çıkılmıştır:

evrengıġa “tahtına” 224b/6

sākinlarıġa “sakinlerine” 225b/11

üstıġa “üstüne” 226a/17

ṭarīḳıġa “yoluna” 227a/3

Metinde alıntı kelimelerin çoğuna kalın ünlülü ek getirildiği gözlemlenmiştir:

dıl-cūylıḳ “gönül çekme durumu” 232a/11

zıyādaraḳ “daha ziyade” 248a/15

şarīfıġa “şerifine” 250a/4

Ancak içinde g, k sesi bulunan alıntı kelimelere genellikle ince ünlülü ekler getirilmektedir:

ṣaḥīḥlikge 257a/5

seḥerlik “kahvaltı” 307a/13

silkige”ipine” 308b/8

2.3.1.1.4.2. Düzlük-yuvarlaklık uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu ilk hecesinde yuvarlak ünlü (o, ö, u, ü) bulunan bir sözcüğün sonraki hecelerinde de yuvarlak ünlü olması ya da ilk hecesinde düz ünlü (a,

[31] J. Eckmann: *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar,* Türk Dil Kurumu yayınları, 113, Ankara 1996.

e, ı, i) bulunan sözcüğün sonraki hecelerinde de düz ünlü bulunmasıdır. Düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı örnekleri iki başlık altında ele almak mümkündür:

*Sözcük Tabanında Aykırılık

Kök ve gövdelerde genel olarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlılık görünmekle birlikte aykırı örnekler de bulunmaktadır. Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırılık görülen sözcüklerden birkaçı şöyledir:

altun “altın” 250b/7, böri “kurt” 221a/13, toġrı “doğru” 297a/16

**Eklerde Aykırılık

Eklerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırılık kök ve gövdelere göre daha yaygındır. Bunun sebebi uyumu bozan bu eklerin ya kapalı-düz ya da kapalı-yuvarlak biçimde kalıplaşmış olarak kullanılmalarıdır. Bu ekler, sözcük tabanının son hecesiyle yalnızca kalınlık-incelik uyumuna girer. Düzlük-yuvarlaklık uyumu bu eklerde görülmez. Bu ekleri şöyle inceleyebiliriz:

*Yalnız düz ünlülü olanlar

**Yalnız yuvarlak ünlülü olanlar

*** Bazen düz bazen yuvarlak ünlülü olanlar

2.3.1.1.4.2.1. Yalnız düz ünlülü olanlar

İlgi eki: -nıñ/-niñ

Yükleme hâli: -nı/-ni; -(ı)n/-(i)n

Ayrılma hâli: -dın/-din

Aitlik eki: -ġı/-gi

Birinci çokluk şahıs iyelik eki: -(ı)mız/-(i)miz

Üçüncü şahıs iyelik eki: -(s)ı/-(s)i

-sız/-siz eki

-(ı)nçı/-(i)nçi/-(u)nçı/-(ü)nçi eki

-sı/-si eki

-çı/-çi eki

-ġına/-gine eki

Görülen geçmiş zaman üçüncü şahıs eki: -dı(lar)/-di(ler) ~ -tı(lar)/-ti(ler)

I. tip öğrenilen geçmiş zaman eki: -mış/-miş

İkinci teklik şahıs emir eki: -ġıl/-gil

2.3.1.1.4.2.2. Yalnız yuvarlak ünlülü olanlar

Bildirme eki: -dur/-dür

Soru eki: -mu/-mü

-ġu/-gü eki

-ġu(n)ça/-gü(n)çe eki

-ġun/-gün eki

-uḳ/-ük eki

Ettirgenlik ekleri: -dur-/-dür- ~ -tur-/-tür-; -ur-/-ür-; -ġuz-/-güz

Görülen geçmiş zaman birinci çokluk şahıs eki: -duk/-dük

Üçüncü şahıs emir eki: -sun(lar)/-sün(ler)

2.3.1.1.4.2.3. Bazen düz bazen yuvarlak ünlülü olanlar

Bazı eklerin ünlüleri bir kurala bağlı olmadan kimi zaman düz kimi zaman da yuvarlak olarak gelebilmektedir.

İkinci şahıs iyelik ekinden önceki yardımcı ünlülerde: -(ı)ñ/-(i)ñ/-

-lıḳ/-lik/-luḳ/-lük eki

Görülen geçmiş zaman birinci teklik şahıs eki: -dım/-dim/-dum/-

Görülen geçmiş zaman ikinci teklik şahıs eki: -dıñ/-diñ/-duñ/-düñ

Geniş zaman eki: -ur/-ür/-ar/-er/-r

-p zarf-fiil ekinden önce gelen yardımcı ünlülerde

2.3.1.1.5. Ünlü düşmesi

İki ya da daha fazla heceli kimi sözcüklerde bir ek aldıktan sonra vurgusunu kaybeden orta hecenin ünlüsünün düşmesi olayına metnimizde de rastlanmaktadır:

ayrılış- (< ayırıl-) “Karşılıklı ayrılmak” 323a/09,

baġrın (<baġırın) “bağrını” 260a/16

boynıġa (< boyunıġa) “boynuna” 264a/2,

ḳarnıġa (<karınıġa) “karnına” 271b/15

köñlide (< köñülide) “gönlünde” 292b/12

oġlı (< oġulı) “oğlu” 200a/5

ornıġa (<orununa) “yerine, makamına” 309b/4,

yıġna- (< yıġına-)“toplamak, yığmak” 330a/10.

Kelimelerin birleşmeleri sırasında da ünlü düşmesi görülebilir:

birbiriniñ (< biribiriniñ) “birbirinin” 185b/11, birbirlerige “birbirlerine”186b/1.

2.3.1.1.6. Ünlü birleşmesi

néçük (< néçe ök) “nasıl” 198b/17, böyle (< bu eyle) “böyle” 199b/6, öyle (o eyle) “öyle” 233b/1

2.3.1.2. Ünsüzler

2.3.1.2.1. Ünsüz değişmeleri

2.3.1.2.1.1. b > m değişmesi

Kelime başındaki b muhafaza edilirken geniz sesinden önce b > m değişmesi Eski Türkçede b’ler m’ye dönüşmüştür. Bu durum Çağatay Türkçesinde de devam etmektedir:

men (< ben) “ben” 210b/15

miñ (< biñ) “bin (sayı)” 189a/07,

min- (< bin-) “binmek” 243a/10,

munça 238a/07, munda 269b/03, mundaġ 161b/01, mundaḳ 159b/02, mundağı 269a/17, mundın 205a/17, munı 263b/05, munıñ 306a/12, munsız 333a/02.

Geniz sesinin geçmediği kelimelere de bu durum yansımıştır:

muz (< buz) “buz” 263a/12.

2.3.1.2.1.2. b > w > v değişmesi

Eski Türkçedeki kelime ortasındaki veya sonundaki b’ler Çağataycada ise v’ye dönüşmüştür:

av (< Har. aw < E.T. ab) “av” 23b/10,

évür- (< Har. ewür-) “çevirmek, döndermek” 106b/2,

téve (< Har. tewe < E.T. tebe) “deve” 259a/16

tavar (<Kar. Har. Tawar, <E.T. tabar) “davar” 258a/08

tavuşḳan (< E.T. tabışġan) “tavşan” 157b/13.

2.3.1.2.1.3. b > w > y değişmesi

Eski Türkçedeki kelime ortasındaki veya sonundaki b’ler Çağataycada ise y’ye dönüşmüştür:

üy (< Çağ. öy ~ üy;Hak. Har. ew < E.T. eb) “ev” 269b/13,

süyünç (< Hak. Har. sew- < E.T. seb-) “sevinç” 165a/05.

2.3.1.2.1.4. p > f değişimi

tofraġ 226b/11~tofraḳ 162a/10 (< toprak) “toprak”

Alıntı kelimelerde de bu değişime rastlamaktayız:

fulad (Şāh Fulad Mergen) (< Far. pūlād) “polat,çelik” 298b/13

2.3.1.2.1.5. b > f değişimi

Farsça bir kelimede görülmektedir:

çofan (< Far. çūbān) “çoban” 206a/4.

2.3.1.2.1.6. d > ẕ > y değişimi

Eski Türkçe kelime ortası veya sonundaki d sesi Çağataycada tamamen y’leşmiştir. Sadece “ḳuduk (308a/7)” kelimesinde bu değişim olmamıştır:

ayaḳ (< Hak. Har. aẕaḳ < E.T. adak) “ayak” 247a/17

ayır- (< Hak. Har. aẕır- < E.T. adır-) “ayırmak” 329a/16

büyük (< Çağ. béyik < Hak. Har. beẕük < E.T. bedük) “büyük” 304a/9

kéy- (< Hak. Har. keẕ- < E.T. ked-) “giymek” 258b/05, kéydür- 243b/07

kéyin (< Hak. Har. kiẕin ~ kédin < E.T. kidin) “geri, arka” 187a/16,

toy- (< Hak. Har. toẕ- < E.T. tod-) “doymak” 221b/15, toydur- 336a/06

yayaḳ (<E.T. yadaġ) “yaya” 195a/13

2.3.1.2.1.7. ḳ > ḫ değişmesi

aḫtar- (aḳtar-) “araştırmak, aramak” 245b/15

toḫta (< toḳta-) “dur-” 210a/7

yaḫşı (< yaḳşı) “güzel, iyi” 213a/3

2.3.1.2.1.8. ḳ/ġ > w > v değişmesi

Eski Türkçe ve Karahanlıcada kelime ortası ve sonundaki ḳ/ġ’lar Çağataycada v şeklindedir:

ḳav- (< Har. ḳaw- < E.T. ḳoġ-) “kovmak” 246a/05

savuġ 315b/17 ~ savuḳ 316a/6 (< Har. sawuḳ < KB soġıḳ < E.T. soġıḳ) “soğuk”

yavuḳ (< Har. yawuḳ < E.T. yaġuḳ) “yakın” 318b/2.

Çağatay Türkçesinde -aġu/-egü eki –av/-ev’e dönüşür:

birev (< Har. biregü) “her biri” 323b/17,

ikev (< Har. ikegü) “her ikisi” 326a/15

üçev (< Har. üçegü) “her üçü” 299a/9,

yasav (< yasaġu) “sıra, saf” 175a/4.

2.3.1.2.1.9. g > v > y değişmesi

kiyür - (< Çağ. kivür- < E.T. kirgür-) “girdirmek, sokmak” 177b/10.

2.3.1.2.1.10. b > p değişmesi

Metinde alıntı bir kelimede görülmektedir: çopan (Ṣālıḥ Ṣayḫ Çopanī) (< Far. çūbān) “çoban” 332b/1.

2.3.1.2.1.11. hemze > y/v değişmesi

Alıntı kelimelerde Türkçede iki ünlü yanyana bulunmaması kuralına uyarak hemze, y sesine dönüşmüştür:

fażāyıl (< Ar. fażāʾil) “faziletler” 158a/2,

ġanāyım (< Ar.ġanāʾim) “ganimetler” 182b/05

ḳabāyıl (< Ar. kabāʾil) “kabileler” 171b/06,

ṭāyıfa (< Ar. ṭāʾifa) “kavim, tayfa” 162b/09,

2.3.1.2.1.12. t>d değişmesi

dağı (< E.T. taḳı) “dahi” 302a/2,

dé- (< E.T. ti-) “demek” 309a/10,

dégil (< E.T. tegül) “değil” 322b/13,

dék (< E.T. teg) “gibi” 326a/2,

durur (< E.T. turur) “asıl yardımcı fiil” 156b/05

2.3.1.2.2. Seda bakımından benzeşme

Metinde sadalılaşma hadisesine uğramış kelimeler bulunsa da sadalılaşma düzenli değildir. İki ünlü arasındaki sadasız ünsüzün sadalılaşması, metinde daha çok kelimelerin ekli durumlarında ortaya çıkmaktadır

aralıġıdın “aralığından” 303b/12

arıġıġa “kanalına” 178b/13,

çerigidin “askerinden” 212a/2,

ḳıraġıdın “kenarından, kıyısından” 298b/8

Sadalılaşmamış örnekler şunlardır:

arıḳınıñ “kanalının” 221b/2,

ayaḳıdın “ayağından” 287b/10,

uruḳıdın “uruğundan” 161a/15

ḳulluḳıdın “kulluğundan” 175b/15

tuyaḳıdın “tırnağından” 198a/6

tofraḳıġa “toprağına” 170b/4

tuynaḳıġa “tırnağına” 174b/7

Çağatay Türkçesinin en önemli özelliklerinden birisi sadasızlaşmadır:

ḳuduḳ (< E.T. ḳuduġ) “kuyu” 308a/7,

tavuşḳan (< E.T. tabışġan) “tavşan” 157b/13,

yaġdu (< E.T. yaḳtu) “parlak, aydınlık” 232b/13.

Eski Türkçede -maz/-mez olan ek Çağataycada sadasız şekildedir:

bolmas “olmaz” 314a/12,

ḳılmas “kılmaz” 312b/1,

yétmes durur érdi “yetmezdi” 186b/

Bazı kelime ya da eklerin metinde hem sadalı hem de sadasız şekillerine rastlanmaktadır:

andaḳ ~ andaġ ,	ayaġ ~ayaḳ,	arıḳ ~ arıġ,
başlıḳ ~başlıġ,	savuḳ ~savuġ,	tuttı ~ tutdı “tuttu.

Metinde sadasızlaşmayıp her zaman asıl şekillerini koruyan kelimeler de vardır:

ısıġ “sıcak” 193a/14,

ḳatıġ “katı” 281b/12,

ḳutluġ “kutlu” 308b/15,

sarıġ “sarı” 264b/10,

uluġ “ulu” 270a/1.

ġ > ḳ sadasızlaşmasından hareketle g > k sadasızlaşmasının olduğuna kanaat getirilmiştir. Bu sebeple metindeki okuyuşlar bu şekildedir:

şikesteligi “kırılmasını” 247a/11,

çerigi “askeri” 257a/13

2.3.1.2.3. Ünsüz Uyumu

Metinde ünsüz uyumuna tabi olmayan eklerin tam durumu şöyledir:

2.3.1.2.3.1. İsim kök veya gövdelerine gelen eklerde uyum

2.3.1.2.3.1.1. Yönelme hâli ekinde

Metinde sadece -ġa/-ge şeklinde olduğundan uyum dışında kalmaktadır:

kömekge “yardıma” 198b/04,

uġruḳġa “çadıra”181b/4

2.3.1.2.3.1.2. Bulunma hâli eki

Klâsik Çağataycada genel olarak ünsüz uyumuna uyan bu ek metnimizde dâima -da/-de şeklinde olduğundan uyum dışında kalmaktadır:

allıda “huzurunda” 159a/1,

bostānıda “bahçesinde” 159b/9,

sékkizide “sekizinde” 160a/4

2.3.1.2.3.1.3. Ayrılma hâli eki

Metinde her zaman +dın/+din şeklindedir, +tın/+tin şekli yoktur. Ünsüz uyumuna uymaz:

fırārdın “firardan” 329a/02,

ḥareketdin “hareketden” 221b/05,

ḥavādıṣdın “olaydan” 214a/11

2.3.1.2.3.1.4. Yön ekinde

Kalıplaşmış az sayıdaki kelimede bulunan yön eki ünsüz uyumuna uymaktadır:

içkerige “içeriye” 294a/16,

ilgeri “ileri” 283a/16,

soñra “sonra” 177b/6,

taşḳarı “dışarı” 239b/11,

yoḳarı “yukarı” 279b/10.

2.3.1.2.3.1.5. Bildirme ekinde

Bildirme eki metnimizde genellikle -dur/-dür şeklinde olduğundan uyum dışında kalmaktadır: kérekdür “gerekdir”315a/16,

yoḳdur “yoktur” 188b/14.

2.3.1.2.3.1.6. -ġaça/-geçe eki

Metnimizde sadece -ġaça/-geçe şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

davrānıġaça “devranına kadar” 318b/15,

künġaça “güne kadar” 177b/7,

Erenggeçe “Erenge kadar” 285a/7

2.3.1.2.3.2. Fiil kök veya gövdelerine gelen eklerde uyum

2.3.1.2.3.2.1. -dur/-dür ~ -tur/-tür ettirgenlik eki

Bu ek ünsüz uyumuna uymaktadır, ancak kimi kelimelerde uyum dışına çıktığı görülmektedir:

açdurmaḳ “açtırmak” 280a/14,

çapdurup “yağmalatıp” 309a/14

téştür- “deldirmek” 314b/11,

tutdurup “tutturup” 269a/16,

yıḳtur- “yıktırmak, tahrip etmek” 239b/04

açdurmaḳ “açtırmak” 280a/14,

çapdurup “yağmalatıp” 309a/14

2.3.1.2.3.2.2. Görülen geçmiş zaman eki

Görülen geçmiş zaman ekinin uyuma tabi olduğu örnekler vardır:

étti “etti” 159a/5

éltti “gönderdi” 161a/17,

Metinde uyum dışındaki örneklere de rastlamaktayız:

ötdi “geçti” 204b/2,

tutdı“tuttu” 195b/8,

tartdılar “çektiler” 205a/5

2.3.1.2.3.2.3. Mutlak gelecek zaman eki

-ġu/-gü sıfat-fiil eki ile iyelik eklerinin birleşmesinden oluşan bu ekin başındaki ġ/g, metinde her zaman sadalı olduğundan uyum dışındadır:

yétgüsi durur “ulaşacaktır” 314b/12,

tartġusı durur “çekecektir” 196a/10

2.3.1.2.3.2.4. Gelecek zaman eki

Metnimizde dâima -ġay/-gey şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

çıḳġay “çıkacak” 260a/14,

ötgey “geçecek” 296b/12

2.3.1.2.3.2.5. İkinci şahıs emir eki

-ġıl/-gil şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

ḳılġıl “kıl, yap” 240a/5,

körgil “gör” 183b/12

2.3.1.2.3.2.6. Sıfat-fiil eklerinde uyum

2.3.1.2.3.2.6.1. -ġan/-gen eki

Ünsüz uyumuna tabi değildir:

kélmegen 265b/16,

bérgen “veren” 276b/10,

olturġan “oturan” 279b/16,

barġan 282a/5.

2.3.1.2.3.2.6.2. -ġu/-gü eki

Klâsik Çağataycada genel olarak ünsüz uyumuna uyan bu ek metnimizde dâima -ġu/-gü şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

bolġu dékdür “olacak gibi” 168a/16,

ḳutulġu dék “kurtulacak gibi” 246a/5

2.3.1.2.3.2.6.3. -ġuçı/-güçi eki

Klâsik Çağataycada genel olarak ünsüz uyumuna uyan bu ek metnimizde her zaman -ġuçı/-güçi şekline olduğundan uyum dışındadır:

alġuçı “alıcı” 208b/2,

salġuçı “215a/6,

pınhān étgüçi “saklayıcı, saklayan” 321a/17

2.3.1.2.3.2.7. Zarf-fiil eklerinde uyum

2.3.1.2.3.2.7.1. -ġalı/-geli eki

Metinde daima -ġalı/-geli şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

ḳanat urġalı “kanat vurmak için” 245a/11,

ḳavġalı “takip etmek için” 246a/5,

ölgeli “ölmek için” 299a/14,

ṣayd étgeli “avlamak için” 326a/11

2.3.1.2.3.2.7.2. -ġu(n)ça/-gü(n)çe eki

Metinde her zaman -ġu(n)ça/-gü(n)çe şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

köz açġunça “göz açınca” 168a/13,

köçgünçe “göçünce” 196b/11,

tapġuça “bulunca” 212b/11,

2.3.1.2.3.2.7.3. -ġaç/-geç eki

Metnimizde yalnızca -ġaç/-geç şeklinde olduğundan bu ek uyum dışındadır:

tapġaç “bulunca, bulduğunda” 247b/4,

ésgeç “esince” 248b/14

2.3.1.2.3.2.7.4. -ġanda/-gende eki

Sadece -ġanda/-gende şekli olduğundan uyuma tabi değildir:

açġanda “açtığında” 215a/15,

uzatġanda “uzattığında” 269b/11,

yürügende “yürüdüğünde”176b/2,

yétgende “yettiğinde, yetiştiği zaman” 328b/8

2.3.1.2.4. Ünsüz ikizleşmesi

Metinde hem Türkçe hem alıntı bazı kelimelerde ünsüz ikizleşmesine rastlanmaktadır.

2.3.1.2.4.1. Alıntı kelimelerde

āvvāra (< Far. āvāre) “aylak, ayrı” 230a/11,

heneggām (Far. hengām) “vakit, zaman” 264a/12.

2.3.1.2.4.2. Türkçe kelimelerde

allıda (< alıda) “önünde, huzurunda” 212b/5,

néççe “nice, ne kadar” 228a/17,

saḳḳallıġ “yaşlı” 264b/9,

ikki “iki” 270/16,

toḳḳuz “dokuz” 273a/3,

ottuz “otuz” 303a/14,

sékkiz “sekiz” 309b/5,

yetti “yedi (sayı)” 187a/12.

2.3.1.2.5. Ünsüz türemesi

Metnimizde görülen ünsüz türemeleri Eski Türkçeden sonra Doğu Türkçesinde ortaya çıkmış bir özelliktir:

yaġaç (< Çağ. yıġaç < E.T. ıġaç) “ağaç” 184a/17.

2.3.1.2.6. Ünsüz düşmesi

2.3.1.2.6.1. l düşmesi

kétür- (< Hak. keltür-) “getirmek” 230a/9

2.3.1.2.6.2. r düşmesi

bile (< birle) “ile” 303b71,

é- (< ir-) “imek” 303b/16,

ḳutul- (< ḳurtul-) “kurtulmak” 305b/15,

ḳutḳar- (< ḳurtḳar-) “kurtarmak” 172a/16.

2.3.1.2.6.3. b düşmesi

ol- (< bol-) “olmak” 158a/16,

su (< Har. suw < E.T. sub) “su” 302a/17,

télü (Télü Mergen) (<Har. télwe<E.T. tilbe) “deli” 310a/03

2.3.1.2.6.4. g/ġ düşmesi

Kelime başında, ortasında ya da sonunda bazı kelimelerdeki g/ġ’lar düşmüştür. Bu hadise bazı kelimelerde Çağatay Türkçesinden önceki devirlerde oluşmuştur:

él (< E.T. elig) “el, organ adı” 315a/14,

kérek (< E.T. kergek) “gerek” 238a/8,

ḳulaḳ (< E.T. ḳulġaḳ) “kulak” 305b/12,

yoḳarı (< E.T. yoḳġaru) “yukarı” 315b/5.

Bu ünsüz düşmesi Türkmencenin etkisiyle yönelme hâli ekinde de zaman zaman görülebilmektedir:

davrıma (davrımġa) “devrime” 223b/16

2.3.1.2.7. Göçüşme(Yer değiştirme)

örget- (< ögret-) “öğretmek” 259a/2,

yamġur (<yaġmur) “yağmur” 321a/7.

2.3.1.2.8. Zamir n’si

İyelik eki ile hâl ekleri arasında bulunan zamir n’sinin kullanılmaması Çağataycanın en belirgin özelliklerinden biridir:

ekābırıdın “ileri gelenlerindendir” 211b/7,

tīġıdın “kılıcından” 213a/1, sīnalarıda “sinelerinde” 264b/2,

arasıda “arasında” 265b/5

Bununla beraber metinde zamir n’si almış örneklere de rastlanmıştır: törtlençisinde “dördüncüsünde” 207a/3,

raʾyınġa “düşüncesine” 321a/8

2.3.1.2.9. Hece düşmesi

dur- (< tur-) yardımcı fiilinin üçüncü şahıs çekimindeki “durur” bazen “dur, dür” şeklinde kullanılmıştır:

atlıġdur “adlıdır” 210a/15

bolupdurlar “olmuşlardır” 316b/15,

ḳanıdındur “kanındandır” 321a/05,

2.3.2. Şekil Bilgisi

2.3.2.1. Yapım ekleri

2.3.2.1.1. İsimden isim yapım ekleri

2.3.2.1.1. +çı/+çi

Genellikle meslek isim ve sıfatları ile bu mesleklerle uğraşan kişileri bildirir. Yuvarlak ünlülü şekli yoktur:

ayaḳçı “sâki” 214a/16,

çapavulçı “yağmacı” 276b/5,

ékinçi “ekinci” 307a/10, oḳçı “okçu” 252a/13,

yasaḳçılar “muhafızlar” 173b/17

Bazen kendinden sonra +lıḳ/+lik/+luḳ/+lük eklerini de alabilir, meslek ismi yapmaktır: ḳaraḳçılıḳ “haydutluk, yol kesicilik”334b/2,
ġacarçılıḳ”rehber” 326b/7

2.3.2.1.1.4. +daş/+deş

Eklendiği kelimeye eşlik anlamı katar:
ḳardaş “kardeş” 298a/2,
ḳarındaşlıġ 230a/11 “kardeşlik”,
yoldaş “yoldaş”310a/9.

2.3.2.1.1.5. +ġı/+gi

Aitlik ifade eden sıfatlar yapar. Klâsik Çağataycada sadasız şekli de varken metnimizde her zaman sadalı şekildedir:
avvalġı “evvelki” 171a/7,
burunġı “önceki” 197a/16,
soñġı “sonraki” 169a/15

2.3.2.1.1.6. +ġına/+gine

Klâsik Çağataycada sadasız şekli de bulunan bu ek isimlere gelerek onlara küçültme ve sevimlilik anlamı katar. Metnimizde bir örneğine rastlanmıştır:
buġına “buncağız” 225b/16,
yaḫşıġına “güzelce, yakışıklıca” 310b/9

2.3.2.1.1.7. –ḳa,-ke/-ge

Kökün dışında kalanları ifade etme işlevi bulunan -ḳa *eki* metinde yalnızca iki örnekte görülmektedir.
özge “özge, başka” 234b/16

2.3.2.1.1.8. +laḳ/+lek

Eklendiği kelimeye yer bildirme anlamı katar. Metnimizde ince ünlülü şekline rastlanmamıştır: ḳışlaḳ “kışlama yeri” 319a/14,
otlaḳ “otlak” 200b/9,
yaylaḳ “yayla, yazlama yeri” 291a/4.

2.3.2.1.1.10. +lıġ/+lig/+luġ/+lüg

Türkiye Türkçesindeki +lı/+li/+lu/+lü ekinin karşılığıdır. Sıfat görevinde kelimeler türetir:
atlıġ “adlı, isimli” 159b/15,
türlüg “türlü” 168a/04,

Ḳutluġ (Muḥammad Bég) “kutlu” 222b/8

2.3.2.1.1.11. +lıḳ/+lik/+luḳ/+lük

Sık kullanılan bir ektir. İsimlerden yer, meslek, topluluk isimleriyle soyut isimler yapar:

ġacarçılıḳ “kulavuzluk” 326b/7,

béglik “beylik” 159a/14

oġrılıḳ “hırsızlık” 334b/2,

ḳulluḳ “kulluk” 172a/11,

künlük “günlük” 320a/17,

üylük “evlik” 290a/14,

Zaman zaman ekin sadalı şekillerine de rastlanmaktadır:

dostlıġ “dostluk” 202a/8,

yaḫşılıġ “güzellik” 201b/9

2.3.2.1.1.12. +sı/+si

Bu eki alan sadece bir kelimeye rastlamaktayız:

artuḳsı “fazla, çok” 285a/14

2.3.2.1.1.13. +sız/+siz

-suz, -süz şekli kullanılmamıştır:

ḫaṭāsız “hatasız” 195b/8,

susız “susuz” 319a/5,

munsız “bunsuz” 333a/2,

2.3.2.1.2. Fiilden isim yapım ekleri

2.3.2.1.2.1. -a/-e

Genelllikle kalıplaşmış kelimelerde görülür:

tola “dolu” 168a/4,

köre “göre” 249b/4,

yaraşa “uygun” 318b/7.

2.3.2.1.2.2. *-(a)k*

bölek “bölük” 249a/10

2.3.2.1.2.3. -av/-ev/-v

Eski Türkçedeki +aġu/+egü ekinden gelmektedir:

yasav “dizi, sıra, düzen” 193a/11.

2.3.2.1.2.4. -avul/-vul

Moğolca bir ektir. Türkçe kelimelere de getirilir. Kalıplaşmış bazı kelimelerde kullanılır:

çapavul “yağma, çapul” 309a/4,

ķaravul “bekçi, nöbetçi asker” 329a/16,

yasavul “düzen, nizam” 334a/14.

2.3.2.1.2.5. -ı/-i/-u/-ü

Genelllikle kalıplaşmış kelimelerde görülür:

ayru “ayrı” 267a/1,

ķarşı ~ķarşu 188a/5 “karşı”.

2.3.2.1.2.6. -çaķ/-çek

Nesne ve âlet isimleri yapar. Bir örnekte rastlanmıştır:

émçek “meme” 334a/11.

2.3.2.1.2.7. -du/-dü

Bir örnekte görülmektedir:

yaġdu “ışık, parıltı” 232b/13.

2.3.2.1.2.8. -ġu/-gü/-ķu/-kü

Dar yuvarlak ünlülüdür:

köydürgü “ateş çıbanı” 266b71,

yarġu “yargı” 299a/13,

uyķu “uyku” 236a/10.

2.3.2.1.2.9. -ġuçı/-güçi

-ġu/-gü sıfat-fiil ekinden türemiş bir ektir:

oķuġuçı “okuyucu” 271b/12,

salġuçı “salıcı” 328a/17,

ḫabar bérgüçi “haber verici” 159b/8,

2.3.2.1.2.10. -ġun/-gün

Metnimizde sadece sadalı şekillerine rastlanmıştır. Nadir kullanılmıştır:

çapġun “çapul” 226b/17

Metinde daha çok -çı ekiyle birlikte kullanılır:

kaçġunçı “firar edici” 284a/7,

ķavġunçı “izci”303a/2,

çapġunçı “çapulcu” 207b/15

2.3.2.1.2.11-ış, -iş, -uş, -üş

Hareketi ve hareketin sonucunu bildiren isimler yapar:

uruş “savaş” 159a/3,

ḳonuş “ordugah” 245b/14,

yürüş “savaşa çıkma” . 179a/04

2.3.2.1.2.12. -ḳ/-k, -ġ

Ünsüzle biten fiil köklerine geldiğine araya genellikle yuvarlak bir yardımcı ünlü alır:

açuḳ “açık” 336a/10,

artuḳ “fazla” 211a/3,

tutuḳ “örtü” 313a/11,

buzuḳ “bozuk” 333a/17,

ölük “ölü” 223b/4, tirik “diri” 247b/5,

yavuk “yakın” 209b/9,

tolġaġ “sancı” 243b/12,

2.3.2.1.2.13. -l

Moğolca ile Türkçede müşterek kullanılan bir ektir:

soyurġal “hediye” 306a/3,

yasal “dizi, düzen, sıra” 186a/7.

2.3.2.1.2.14. –m

salım “salım” 195b/1,

ölüm “ölüm” 185a/4

Metinde bir örnekte Türkmencede olduğu gibi –(u)m ekinden sonra –lı isimden isim yapım eki getirilmiştir:

olturumlı “oturan” 266a/7

2.3.2.1.2.15. -mur

Bir örnekte göçüşme olayına uğramış bir şekilde geçmektedir: yamġur (< yaġmur) “yağmur” 321a/7.

2.3.2.1.2.16. -n

Metnimizde sık bir kullanıma sahiptir:

oyun “oyun” 264a/11,

tütün “duman” 169b/8,

yalın “alev” 163b/9,

yıġın “öbek, kalabalık” 249a/13.

2.3.2.1.2.17. -nç

Soyut isimler yapar. Metnimizde bir örneğine rastlanmıştır:

ḳorḳunç “korkunç” 261b/2

2.3.2.1.2.18. -z

Çok az kullanılmış bir ektir:

boġuz “boğaz” 314b/8.

2.3.2.1.3. İsimden fiil yapım ekleri

2.3.2.1.3.1. +a-/+e-

Geçişli ya da geçişsiz fiiller yapar:

ata- “ad koymak” 334b/09,

örte- “yakmak” 161a/11,

tile- “dilemek” 170a/13,

yıġna- “yığın haline getirmek, toplamak” 176b/02.

2.3.2.1.3.2. +al-/+el-

Nadir kullanılmıştır:

köpel- “çoğalmak” 235b/13

2.3.2.1.3.3. +ar-/+er-/+r

Geçişsiz fiiler yapar:

köger- “mavileşmek, yeşillenmek” 248b/15

2.3.2.1.3.4. +ı-/+i-/+u-/+ü

bérk-i-t- “sağlamlaştırmak” 262a/11

2.3.2.1.3.5. +da-/+de-/+ta-/+te-

Geçişli fiiler yapar:

kübürde- “gümbürdemek” 262a/10,

ünde- “seslenmek, çağırmak” 335b/16,

yan-da-ş- “yan yana gelmek” 248b/12

2.3.2.1.3.6. +ġar-/+ḳar-

Değişik anlamlar ifade eden fiiller türetir:

başḳar- “baş olmak, kılavuzluk etmek” 268b/06,

kutḳar- “kurtarmak” 277a/15.

2.3.2.1.3.7. +ḳ-/+k-

Geçişsiz fiiller yapar:

yoluḳ- “rastlamak” 323a/02.

2.3.2.1.3.8. +la-/+le

Çok yaygın kullanılmış bir ektir:

avuçla- “avuçlamak” 317a/02,

bağışla- “bağışlamak” 192a/17,

bağla- “bağlamak” 259b/08,

başla- “başlamak” 184a/02,

oğurla- “çalmak” 326a/13,

olcala- “yağmalamak” 176a/04,

otla- “otlamak” 205a/13,

yükle- “yüklemek” 271a/14.

2.3.2.1.3.9. +ra/+re

Geçişsiz fiiler yapar. Bir örnekte göçüşme olayına uğramış bir şekilde görülmektedir:

ör-ge-t- (< ögret-) “öğretmek” 259a/2.

2.3.2.1.4. Fiilden fiil yapım ekleri

2.3.2.1.4.1. -ar-/-er-/-r-

Ettirgenlik ekidir. Ünsüzle biten fiil tabanlarına gelmeden önce araya bir yardımcı ünlü girer:

çıḳar- “çıkarmak” 261b/01,

içür-“içirmek” 198a/15,

ḳaytar- “geri çevirmek, döndürmek” 163b/08,

köçür- “göçürmek” 324b/01,

öçür- “söndürmek” 159a/17,

pişür- “pişirmek” 293a/05,

uçur- “uçurmak” 309a/05

2.3.2.1.4.2. -dur-/-dür-/-tur-/-tür-

Ettirgenlik ekidir. Çok yaygın bir kullanıma sahiptir:

aldur- “aldırmak” 266a/05,

astur- “astır-“ 272b/17,

baḳtur- “baktırmak” 244a/15,

çaptur- “yağmalatmak” 202b/02,

kéydür- “giydirmek” 243b/07,

pişürtürmek “pişirtmek” 307a/15,

öltür- “öldürmek” 203a/07

2.3.2.1.4.3. -ġar-/-ger-/-ḳar-/-ker-

Ettirgenlik ekidir:

bütker- “tamamlamak, ikmal etmek” 254b/01,

ötker- “geçirmek” 159b/06

2.3.2.1.4.4. -ġur-/-gür-/-ḳur-/-kür-

Ettirgenlik ekidir:

azġur- “Sapmak, dönmek” 209b/17,

yétkür- “yetirmek, ulaştırmak” 154a/11.

2.3.2.1.4.5. -ġuz-/-güz-

Ettirgenlik ekidir:

kirgüz- “girdirmek, sokmak” 191b/01,

körgüz- “göstermek” 226a/17,

olturġuz- “oturtmak” 199a/05

2.3.2.1.4.6. -ḳ-

Eklendiği fiilin anlamını kuvvetlendirir:

azıḳ- “azmış olmak, yoldan sapmış olmak” 305a/17.

2.3.2.1.4.7. -ḳula

-ḳu/-kü/-ġu/-gü ve +la-/+le- eklerinin birleşmesiyle oluşmuştur:

atḳula- “pek çok ot atmak” 265b/01,

çapḳula- “kıyasıya dövüşmek” 277a/13.

2.3.2.1.4.8. -l-

Edilgenlik veya meçhullük bildiren bir ektir. Ünsüzle biten fiil köklerinden sonra araya yardımcı ünsüz gelir:

étil- “edilmek” 203a/14,

ézil- “ezilmek” 239b/12,

éşitil- “işitilmek” 212a/02,

2.3.2.1.4.9. -n-

Türkçede olduğu gibi fiilin belirttiği işin hem yapanını hem de o işten etkileneni göstermede kullanılır. Bu ek şu gibi örneklerde görülmektedir:

alın- “alınmak” 187a/06,

atlan- “savaşmak için ata binmek, savaşa hazırlanmak.” 303b/04,

bağlan- “bağlanmak” 243a/01,

bölün- “bölünmek” 297a/09,

körün- “görünmek” 328b/10

2.3.2.1.4.10. -ş-

Eklendiği fiile genellikle ortaklaşma, birlikte veya karşılıkla yapılma anlamı verir. Ünsüzle biten fiil köklerinden sonra araya yardımcı ünsüz gelir:

atış- “atışmak” 294a/15,

ayrılış- “karşılıklı ayrılmak” 323a/09,

ḳatış- “katışmak” 185b/9,

kiriş- “girişmek” 178a/11,

yetüş- “yetişmek, ulaşmak” 177b/14,

uruş- “vuruşmak, savaşmak” 175a/12,

yaḳalaş- “birbirinin yakasını tutmak, birbiriyle yaka paça olmak.” 186b/02

2.3.2.1.4.11. -t

Ettirgenlik ekidir. Yaygın bir kullanıma sahiptir:

atḳulat- “ok attırmak”290a/06,

baġlat- “bağlatmak” 317b/11,

başlat- “başlatmak” 180b/09,

uzat- “uzatmak” 235b/12,

bérkit- “sağlamlaştırmak” 262a/11,

yügürt- “koşturmak” 194a/14

2.3.2.2. İsimler

2.3.2.2.1. Çokluk ekleri: +lar/+ler

Türkçe çokluk ekleri +lar/+ler’dir:

ṣūfīlar “sufiler” 192b/15,

kémeler “gemiler” 196b/9

Metnimizde Türkçe kelimelere Arapça çokluk ekleri getirildiği görülmektedir:

élāt “iller” 316b/14,

bélekāt “hediyeler” 318b/05,

soyurġalāt “ihsanlar, hediyeler” 272b/16,

tansuḳāt “kıymetli şeyler” 248a/15.

Ayrıca Arapça çokluk bildiren bazı kelimelere bir de Türkçe çokluk eki getirildiği görülebilmektedir:

mesākīnlar “oturanlar” 180b/16,

ḥalātlar “haller” 172b/9

2.3.2.2.2. İyelik ekleri

2.3.2.2.2.1. Birinci teklik şahıs iyelik eki: +m

Ünlü ile biten kelimelere doğrudan doğruya +m, ünsüzle biten kelimelere ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir:

aḳam “ağabeyim” 183a/7,

éşigimde”kapımda” 214b/9,

köñlümni “gönlümü” 200b/02,

mızacıma “mizācıma” 256a/1

2.3.2.2.2.2. İkinci teklik şahıs iyelik eki: +ñ

Ünlü ile biten kelimelere doğrudan doğruya +ñ, ünsüzle biten kelimelere ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir:

atañ “baban” 213b/16,

bendeñ “kölen” 254a/04,

cāhıñ “mevkin” 305a/08,

köñlüñni “gönlünü” 241b/03

2.3.2.2.2.3. Üçüncü teklik şahıs iyelik eki: +ı/+i; +sı/+si

Üçüncü teklik şahıs iyelik eki, ünsüz ile biten kelimelerden sonra +ı/+i, ünlüyle biten kelimelerden sonra ise +sı/+si’dir:

ʿaskeri “askeri” 207a/06,

éli “ili” 310a/15,

élçisi “elçisi” 247a/09,

fasānası “efsanesi” 301a/15

közi “gözü” 246a/14,

Klâsik Çağataycada da olduğu gibi sadece su kelimesinin üçüncü teklik şahıs iyelik eki -yı ekini alır: suyı “suyu” 275a/17.

2.3.2.2.2.4. Birinci çokluk şahıs iyelik eki: +mız/+miz

Birinci çokluk şahıs iyelik eki, ünsüz ile biten kelimelerden sonra +mız/+miz, ünlüyle biten kelimelerden sonra ise +ımız/+imiz’dir:

atımız “atımız” 325a/10,

küçimiz 176a/11

uşaḳımız “uşakımız” 176a/11

2.3.2.2.2.5. İkinci çokluk şahıs iyelik eki: +ñız/+ñiz

Ünlü ile biten kelimelere doğrudan doğruya +ñız/+ñiz şeklinde, ünsüzle biten kelimelere ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir:

aḳañız “ağabeyiniz” 199b/08,

nökeriñiz 187a/3,

boynıñızda”boynunuzda” 176a/15

2.3.2.2.2.6. Üçüncü çokluk şahıs iyelik eki: +ları/+leri

hedyeleri “hediyeleri” 314a/01,

oġlanları “oğlanları” 202b/16

2.3.2.2.3. Aitlik eki: +ġı/+gi

Klâsik Çağataycada ekin sadasız şekli de varken metnimizde sadece kalın ünlülü ve sadalı şekline rastlanmaktadır:

Aḳ Yaḳışdaġı “Ak Yakıştaki” 202b/15,

aṭrāfdaġı “etraftaki” 295b/04

2.3.2.2.4. Hâl ekleri

İsmin yalın, ilgi, yükleme, yönelme, bulunma, ayrılma, eşitlik, vasıta ve yön hâlleri olmak üzere dokuz hâli vardır.

2.3.2.2.4.1. İlgi hâli: +nıñ/+niñ

camāʿanıñ “cemaatin” 159b/17,

çerikniñ 174a/11, sunıñ “suyun” 212a/7

2.3.2.2.4.2. Yükleme hâli: +nı/+ni; +n

çerikni “çeriği” 308a/14,

darvāzanı “kale kapısını” 162b/09,

avnı “avı” 249a/7,

kimseni “kimseyi” 166b/17

şah-zādanı “şehzadeyi” 146/11.

Üçüncü şahıslardan sonra sadece +n’dir:

duʿāsın “duasını” 259a/12,

kémesin “gemisini” 321b/01

2.3.2.2.4.3. Yönelme hâli: +ġa/+ge

Bu ek, metinde +ġa/+ge şeklindedir:

terefge “tarafa” 219b/13

tofraḳġa “toprağa” 213b/16

Türkmencenin etkisiyle iyelik eki almış birkaç kelimede +a/+e şeklinde olduğu da görülmektedir:

davrıma “devrime” 223b/16

mizācıma “mizacıma” 256a/01

2.3.2.2.4.4. Bulunma hâli: +da/+de

Bu ek, metnimizde her zaman +da/+de şeklindedir:

aḳşamda “akşamda” 234a/10,

felekde “felekte” 168a/13

vaṭanda “vatanda” 214a/05

Bir örnekte üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra zamir n’si aldığı görülür:

andaġı “ondaki” 281a/8,

mundaġı “bundaki” 269a/17

2.3.2.2.4.5. Ayrılma hâli: +dın/+din

Metinde her zaman +dın/+din şeklindedir, +tın/+tin şekli yoktur:

fırārdın “firardan” 329a/02,

ḥareketdin “hareketden” 221b/05,

ḥavādıs̱dın “olaydın” 214a/11

2.3.2.2.4.6. Eşitlik hâli: +ça/+çe

ança “onca” 260a/4,

munça “bunca, bu kadar” 238a/7,

özgeçe “başkaca” 278a/8

Eşitlik eki bir hareketin sonunda oluşan sonuç ya da hedefi göstermek için daha çok +ġa/+ge yönelme hâl ekinden sonra getirilmektedir:

ayġaça “aya kadar” 219b/13,

kéçeġaça “geceye kadar” 249b/5,

küngaça “güne kadar” 251b/7

suġaça “suya kadar” 224a/12,

Örneklerden de anlaşılabileceği gibi bu ek ünlü uyumuna aykırı dahi olsa daha çok +ġa ekinden sonra gelmektedir. Metnimizde eşitlik hâl ekinin +ge ekinden sonra gelmiş adece iki örneğine rastlanmıştır:

Erenggeçe “Erenge kadar” 285a/7

tüşgeçe “kuşlukvaktine kadar” 176a/14,

2.3.2.2.4.7. Vasıta hâli

2.3.2.2.4.7.1. +n

Eski Türkçede +n şeklinde olan vasıta hâli ekinin kullanılışı zamanla azalmış ve kalıplaşmış birkısım kelimelerle sınırlı kalmıştır:

barçaların “hepsi” 282a/3,

yaşurun “gizlice” 162a/12.

2.3.2.2.4.7.2. +la/+le

Klâsik Çağataycada da kalıplaşmış ve nadir birkaç kelimede bulunan +la/+le vasıta eki metnimizde de çok az bulunmaktadır:

tañlası “ertesi” 174a/7

2.3.2.2.4.8. Yön hâli: +ra/+re, +ḳarı/, +keri/+geri

Kalıplaşmış olarak belirli kelimelerde kullanılmaktadır:

içkeridin “içeriden” 294a/14,

ilgeri “ileri” 283a/16,

soñra “sonra” 177b/6,

taşḳarı “dışarı” 239b/11,

yoḳarı “yukarı” 279b/10.

2.3.2.2.5. Soru eki: +mu/+mü

bar mu “var mı?” 199b/7,

seniñ mülküñ mü?” “senin mülkün mü?” 315a/9

2.3.2.3. Sıfatlar

2.3.2.3.1. Niteleme sıfatları

Metnimizdeki niteleme sıfatlarının genel Türkçedekinden farkı yoktur:

aġır māl “ağır mal” 180a/7,

ḳalın ġanīmat “çok ganimet” 176b/10,

karañġu tün “karanlık gece” 162b/17,

muʿtabar ve nām-dār kişiler “itibarlı ve ünlü kişiler” 239b/16.

2.3.2.3.2. Belirtme sıfatları

2.3.2.3.2.1. İşaret sıfatları

Metnimizde geçen işaret sıfatlarına şu örnekler verilebilir:

ol kün “o gün” 252a/9,

bu ṭarafdın “bu taraftan” 252b/2,

bul cıhatdın “bu yüzden” 241b/04,

oşol köh “şu dağ” 184a/2,

oşbu pand “bu nasihat”, 304a/13

hem ol mavżıʿ “o mevzi”326a/17

2.3.2.3.2.2. Sayı sıfatları

Sayı sıfatları da kendi aralarında gruplara ayrılarak incelenebilir:

2.3.2.3.2.2.1. Asıl sayı sıfatları

Metnimizde geçen asıl sayılar şunlardır:

bir “bir” 327b/16,

iki 329a/12 ~ ikki 179a/4 “iki”,

üç “üç” 187a/10,

tört “dört” 190b/4,

béş “beş” 194b/12,

altı “altı” 247a/10,

yeti 249a/9~yetti “yedi” 249a/9,

sékiz 272b/13 ~ sékkiz 273a/5 “sekiz”,

toḳuz 274a/2 ~ toḳḳuz 300a/16 “dokuz”,

on “on” 187a/6,

yigirme “yirmi” 203a/1,

otuz 234b/2 ~ ottuz 303a/14 “otuz”,

ḳırḳ “kırk” 334b/5,

éllik “elli” 273a/7,

altmış “altmış” 274a/9,

yétmiş “yetmiş” 307b/16,

seksen “seksen” 245b/11,

yüz “yüz” 250b/2,

miñ “bin” 255a/6,

tümen “on bin” 162a/01.

Bu sayılar, sayı grubu halinde de kullanılabilirler:

miñ ikki yüz yigirme tört “bin iki yüz yirmi dört” 300b/2

miñ ve yüz ile başlayan sayı gruplarında bu kelimelerden sonra dağı bağlacı getirilebilir:

miñ dağı iki yüz yigirme tört “bin iki yüz yirmi dört” 267b/11

Arapça kelimelerle Arapça kurallara göre de sayı grupları da kurulabilmektedir. Buna daha çok tarih belirtilirken müracaat edilmiştir:

tisʿīn ve miʾe ve elf “bin yüz doksan” 216a/5,

s̱emān ve ʿaşra ve sitte miʾe “altı yüz on sekiz” 223b/12

Bu sayı grupları yaklaşıklık bildirmede de kullanılırlar. Böyle durumlarda iki sayı art arta gelebileceği gibi iki kelimenin arasına bağlaçlar da getirilebilir:

béş altı kişi “beş altı kişi” 237b/14,

ikki üç martaba 178b/7

2.3.2.3.2.2.2. Sıra sayı sıfatları

Metnimizde sıra sayıları +nçı/+nçi ve +lançı/+lençi ekleriyle teşkil edilir:

birlençi 251a/11(birinci yerine bazen “avvalġı” 201b/1 kullanılmaktadır),

ikinçi 254a/6, ikilençi 253b/7, “ikinci” 99b/10,
üçünçi “üçüncü” 257a/6, üçlençi 270a/6,
törtünçi 162a/11 ~ törtlençi 181b/11 “dördüncü”,
béşlençi “beşinci” 252b/10,
altılançı “altıncı” 190b/17,
yetilençi “yedinci” 178a/8

2.3.2.3.2.2.3. Üleştirme sayı sıfatları

Metnimizde bir örneğine rastlanmamıştır.

2.3.2.3.2.2.4. Kesir sayı sıfatları

Kesir sayıları uzaklaşma grubu ile yapılmaktadır:
miñdin biri “binde bir” 249b/11,

Metnimizde yarım kelimesi de kesirlerin ifadesinde kullanılmaktadır:
yarım ḳarış 322b/2

2.3.2.3.2.2.5. Topluluk sayı sıfatları

+av/+ev (< E.T. +ağu/+egü) ekleri topluluk sayı isimlerinin oluşturulmasında kullanılır:
birev “her biri” 232a/4,
ikev “her ikisi” 272a/1,
üçev “her üçü” 299a/9

Ayrıca –le (-si) ile de yapılır: ikelesi (ikisi) 179b/6

Alıntı kelimelerden tavʾam “ikiz” 158b/2 ve tavʾaman “ikiz olarak” 313b/4 kelimeleri de topluluk sayısı bildirmektedir.

2.3.2.3.2.3. Soru sıfatları

Metnimizde soru sıfatlarına şu örnekler verilebilir:
ḳayu mülk “hangi mülk” 215b/15,
ḳaysı cānıb “hangi taraf” 218a/9,
né navʿ “ne çeşit, nasıl” 160a/17,
néçük “nasıl” 255a/6

2.3.2.3.2.4. Belirsizlik sıfatları

Metnimizde geçen belirsizlik sıfatlarına şu örnekler verilebilir:
az furṣat “az fırsat” 302b/12,
barı darvāzalar “bütün kapılar” 232b/11,
barça ʿālam “bütün alem” 214a/12,
başḳa yol “başka yol” 182b/3,

baʿżı kişi “bazı kişi” 237b/3,
bir kün “bir gün” 219b/15,
bir néççe kün “bir nice gün” 300b/10,
her yan“her yan” 303a/7

2.3.2.3.2.5. Karşılaştırma sıfatları

Metnimizde karşılaştırma sıfatları +raḳ/+rek ekleri ile yapılır. Bazen Türkçe bazen alıntı kelimelere gelebilir:
batraḳ “ daha hızlı” 174b/5,
köprek “daha çok” 318b/16
zıyādaraḳ “daha ziyade” 248a/15,

Bazen kalınlık incelik uyumu dışına da çıkabilir:
ilgeriraḳ “daha ileri” 303b/6

2.3.2.4. Zarflar

2.3.2.4.1. Yer zarfları

Metnimizde yer bildiren belli başlı zarflar şunlardır:
allıda “önünde, huzurunda” 259a/1,
anda “orada” 159b/13,
andın “oradan” 187a/9,
ara “ara, iki şeyin arası” 249a/5,
içkeri “içeri” 294a/14,
ileyidin “önünden, huzurundan” 271b/3,
ilgeri “ileri” 283a/16,
kéyin “arka, geri” 187a/16,
munda “burada” 296b/3,
mundın “buradan” 205a/17,
taşḳarı “dışarı” 252b/2,
yoḳarı “yukarı” 296a/11.

2.3.2.4.2. Zaman zarfları

Metnimizde zaman bildiren belli başlı zarflar şunlardır:
āḫır “sonunda” 218a/15,
āḳıbat “sonunda” 267a/16,
avvalraḳ 281b/16,
burunraḳ 281b/15 “daha önce”,
burun “önce” 283b/10,
bu kün “bugün” 287a/1,
dam-ba-dam “her an” 195b/7,

émdi “şimdi” 238a/8, ér tañ “erkenden, sabahleyin” 248b/1,
ḳaçan “ne zaman” 304b/12,
kéçe ü kündüz “gece gündüz” 273b/6,
kün kündin 157bb/16 “gün günden, gün geçtikçe”,
soñ “sonra” 285a/6,
soñra “sonra” 191a/2,
tañ “sabah” 300a/7,
tañlası “ertesi” 318a/15,
tün ü kün 236a/11 “gece gündüz”,
tüş “kuşluk vakti”176a/14,
“yana “yine” 237a/17.

2.3.2.4.3. Hâl zarfları

Metnimizde görülen belli başlı hâl zarfları şunlardır:

asru “çok” 254b/1,
bat “hızlı, hemen” 172b/02,
böyle “böyle” 199b/06,
eyle “öyle” 263b/12,
har-āyına “herhalde, mutlaka” 324a/4,
ıttıfāḳan “muhtemelen, tesadüfen” 211a/3,
öyle “öyle” 242b/05,
ravān “hemen” 312b/15,
taḥḳīk “gerçekten” 176a/1,
yaḫşı “iyi, güzel” 182b/7,
yaḳīn (bil-) “kesinlikle, kesin olarak” 219b/2,
yıraḳ (bol-) “uzak” 306a/8.

2.3.2.4.4. Miktar zarfları

Metnimizde görülen belli başlı miktar zarfları şunlardır:

andaḳ “o kadar” 248b/12,
artuḳ “fazla” 335a/6,
artuḳsı “fazla çok” 285a/14,
asru “çok” 248b/6,
az “az” 180b/16,
ba-ġāyat “çok, fazla” 201b/07,
basī “birçok” 189a/11,
bī-ḥad “sınırsız” 244a/12,
bī-şumār “sayısız, sınırsız” 249a/7,
bir néme “biraz” 257a/2,
bısyar köp “çok fazla” 182b/16,
ġāyat “fazlaca, çok” 296b/5,
ḫaylī “hayli, çok” 312b/12,
köp “çok” 318a/9,
kerrātan marrāt “birçok kez” 173a/7,
mundaḳ “bu kadar” 186b/12,
zıyād (kıl-) “fazla” 229a/16.

2.3.2.5. Zamirler

2.3.2.5.1. Şahıs zamirleri

Metindeki şahıs zamirleri ve almış oldukları hâl ekleri şunlardır:

2.3.2.5.1.1. Birinci teklik şahıs zamiri:

men 266b/12,
meni 211a/11,

maña 214b/6,

meniñ 266b711

méndin 256b/16

2.3.2.5.1.2. İkinci teklik şahıs zamiri:

sen 324a/4,

sén 254a/4,

seni 301a/4,

seniñ 257a/12,

saña 304a/13,

2.3.2.5.1.3. Üçüncü teklik şahıs zamiri:

ol “o” 157a/5,

aña “ona” 188b/14,

anda “onda, orada” 248b/15,

andın “ondan” 292a/04,

ança “onun gibi” 260a/04,

anıñ “onun” , 171b/11,

anı “onu” 212b/04,

2.3.2.5.1.4. Birinci çokluk şahıs zamiri:

biz 269a/17,

bizniñ “bizim” 157b/6,

bizler 289b/2,

bizlerniñ 199b/9,

bizlerdin 289b/11,

bizġa, 174b/08,

bizlarġa 289b/03.

2.3.2.5.1.5. İkinci çokluk şahıs zamiri:

siz 192a/06

2.3.2.5.1.6. Üçüncü çokluk şahıs zamiri:

alar “onlar” 180a/04,

alardın “onlardan” 165b/09,

alarġa “onlara” 242b/15,

alarnı “onları” 291b/05,
alarnıñ “onların” 176a/03,

Metnimizde üçüncü şahıs zamiri aynı zamanda işaret manasını da ifade etmektedir.

2.3.2.5.2. Dönüşlülük zamiri

Dönüşlülük zamiri olarak kullanılan “öz”ün metinde geçen şekilleri şunlardır:
öz “kendi” 259a/12,
özıġa “kendine” 159b/13,
özi “kendisi” 306b/10,
özide “kendisinde” 314a/11,
özidin “kendisinden” 262a/11,
özige “kendine” 172a/12,
özimdin “kendimden” 256b/15,
özimizni “kendimizi” 238a/09,
özimni “kendimi” 211a/09,
özin “kendisini” 184a/06,
özini “kendisini” 184a/09,
öziniñ “kendisinin” 223b/09,
özlarıġa “kendilerine” 192b/01,
özlerin “kendilerini” 170a/09,
özlerini kendilerini 293b/06,
özleriniñ “kendilerinin” 167b/04,
özni “kendini” 239b/09,
özüm “kendim” 199b/10,
özümdin “kendimden” 256b/16,
özümge “kendime” 257a/02,
özümni “kendimi” 210b/15,
özüñ “kendin” 212a/05

2.3.2.5.3. İşaret zamirleri

Metindeki işaret zamirleri ve almış oldukları hâl ekleri şunlardır:

2.3.2.5.3.1. “bu”

bu 212b/08,
munça “bunca” 238a/07,

munda “bunda” 269b/03,
mundaġ “bunun gibi, bunun kadar” 161b/01,
mundaġı “bundaki” 269a/17,
mundaķ “bunun gibi, bunun kadar”159b/02,
mundın “bundan; buradan” 205a/17,
munı “bunı” 263b/05,
munıñ “bunun”306a/12,
munsız “bunsuz” 333a/02

2.3.2.5.3.2. “bular”

bular “bunlar” 168b/03,
bulardın “bunlardan” 298a/03,
bularnı “bunları” 262b/17

2.3.2.5.4. Soru zamirleri

Metindeki soru zamirlerine şunlar örnekler verilebilir:

kimge “kime?” 218a/13,
né “ne?” 221b/9,
ķaçan “ne zaman?” 217a/12,
ķanı “hani, nerede?” 213a/05,
ķayda “nereye?” 157a/03,
ķayan “nereye?” 189b/03

2.3.2.5.5. Belirsizlik zamirleri

Metnimizde birçok belirsizlik zamiri kullanılmıştır; belirsizlik zamirlerine şu örnekler verilebilir:

barça “hepsi, bütün” 212b/06,
başķa “başka” 117b/10,
başķası “başkası” 293b/15,
birbirlerige “birbirlerine” 186b/01,
birbiri “birbiri” 263b/01,
birev “her biri” 186b/13,
biri “biri” 263b/02,
birisi “birisi” 239b/08,
biridin “birinden” 250a/12,
baʿżı “bazı, kimi” 182b/04,
baʿżıġa “bazısına” 170a/08,
baʿżını “bazısını, kimisini” 173b/11,
baʿżısı “bazısı” 253b/17,
baʿżısıda “bazısında” 242a/16,
baʿżılar “bazıları” 320b/13,
baʿżısıġa 274b/06,
her biri “her biri” 259a/4,
her biriniñ “her birinin” 250b/3,
her kim “her kim” 272b/1,
her kişi “her kişi” 315a/11,

her ḳaysı “herhangisi” 163a/9,
her ḳaysıġa “herhangisine” 306/12,
her ḳayan “her nereye” 316a/7,
her né “her ne” 298a/4,
her néççe “her ne kadar” 254a/16,
her néçe “her ne kadar” 160b/11,
hīç “hiç” 166a/14,
hīç kim “hiç kimse” 215b/01,
kim “kimse” 171a/14,
kimsege “hiç kimseye” 63b/16,
kimse “kimse” 180b/16,
kimseġa~kimsege “kimseye” 281b/16,
kimseni “kimseyi” 166b/17,
kimseniñ “kimsenin” 197b/15,
néme “şey” 305a/10

2.3.2.5.6. Bağlama zamiri

Metinde bağlama zamiri kim’dir.

İki ḳarçıġay-kim birevi tuyġun érdi- pīş-keş ḳıldı “Biri tuygun olan iki atmaca hediye etti.” 274a/3

Ancak Farsçadan Türkçeye geçmiş olan ki bağlama edatı da bağlama zamiri görevini görebilmektedir ve daha çok şiirlerde karşımıza çıkmaktadır:

Ér oldur -ki tā anda bardur macāl-/Tilep nām u neng[eylegey terk-i māl “Kuvveti olan er terk-i mal ederek (mala değer vermeyerek) şöhret diler." 307b/4

2.3.2.6. Fiiller

2.3.2.6.1. Şahıs ekleri

Dört grupta incelenebilir: zamir kökenli şahıs ekleri, iyelik kökenli şahıs ekleri, şahıs eki görevinde kullanılan iyelik ekleri ve emir şahıs ekleri.

2.3.2.6.1.1. Zamir kökenli şahıs ekleri

Metindeki zamir kökenli şahıs ekleri şunlardır:

2.3.2.6.1.1.1. Birinci teklik şahıs: mén

ẕikr ḳılur men “zikr ederim” 208b/11, bitge men “yazacağım” 214b/11

2.3.2.6.1.1.2. İkinci teklik şahıs: sén

körmege sen “görmeyeceksin” 187a/15

2.3.2.6.1.1.3. Üçüncü teklik şahıs: eksiz

tüşmiş durur érdi “düşmüştür” 276b/05,
manẓūr ḳılmas durur érdi “manzur kılmazdı” 221b/13,
vuḳūʿ tapıpdur “vuku bulmuştur” 296a/16

2.3.2.6.1.1.4. Birinci çokluk şahıs: +mız/+miz

Eski Türkçe, Hakaniye ve Harezm Türkçelerinde +mız/+miz şeklinde olan ek Klâsik Çağataycada“biz” şeklindedir, metinde ise ekleşerek her zaman +mız/+miz şeklinde görülmektedir:

ayturmız “söyleriz” 198b/10,

ḳılıp dururmız “kılırız” 208a/08,

yürürmiz “yürürüz” 254a/5

2.3.2.6.1.1.5. İkinci çokluk şahıs: siz

Metinde bir örneğine rastlamaktayız:

tavaḳḳuf ḳılıp siz “dururuz” 192a/6

2.3.2.6.1.1.6. Üçüncü çokluk şahıs: +lar/+ler

bérürler “verirler” 217a/6,

kélürler érdi “gelirlerdi” 254a/11,

aytıp dururlar “söylemişlerdir” 254a/14,

yiberipdürler yiberipdürler “göndermişlerdir” 181b/11

2.3.2.6.1.2. İyelik kökenli şahıs ekleri

2.3.2.6.1.2.1. Birinci teklik şahıs: +m

vaṣfın étsem “vasf etsem”, 250b/4

yıḳıldum “yıkıldım” 256a/1

2.3.2.6.1.2.2. İkinci teklik şahıs: +ñ

bérseñ “versen” 267a/15,

ḳılsañ “kılsan” 317b/6,

kirdiñ “girdin” 219b/8

2.3.2.6.1.2.3. Üçüncü teklik şahıs: eksiz

boldı “oldu” 221b/7

ursa “vursa” 221b/9,

2.3.2.6.1.2.4. Birinci çokluk şahıs: +ḳ/+k

Bu ek metnimizde Klâsik Çağataycadaki gibi +ḳ/+k şeklindedir:

ḳatlġa yétkürdük “öldürdük” 183a/10,

ḳılsaḳ “kılsak” 238a/11

muşāhada ḳılduḳ “müşahede kıldık” 323a/13,

2.3.2.6.1.2.5. İkinci çokluk şahıs: +ñız/+ñiz

kéldiñiz “geldiniz”299a/13,

tavaḳḳuf ḳılsañız “tavakkuf kılsanız” 176a/14

2.3.2.6.1.2.6. Üçüncü çokluk şahıs: +lar/+ler

bolsalar (3) érdi “olsalardı” 224a/2

ḳılsaḳ “kılsak” 238a/11

2.3.2.6.1.3. Şahıs eki görevinde kullanılan iyelik ekleri

-ġu/-gü gelecek zaman sıfat-fiil eki, isim gibi algılandığından dolayı mutlak gelecek zaman eki görevinde iken isimler gibi iyelik ekleriyle çekimlenmiştir. Metinde sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır.

2.3.2.6.1.3.1. Üçüncü teklik şahıs: +sı/+si

bolġusıdur “olacaktır” 224b/2

kélgüsi “gelecek” 200b/5,

ẕikr bolġusı durur “zikr olacaktır” 157b/8,

2.3.2.6.1.3.2. Üçüncü çokluk şahıs: +sı/+si dururlar

mutavaccıh bolġusı dururlar “yöneleceklerdir” 187a/5

2.3.2.6.1.4. Emir şahıs ekleri

Genel Türkçede emir kipinin her şahıs için ayrı bir eki olduğu için söz konusu ekler aynı zamanda birer şahıs ekidir. Bu ekler emir kipi bölümünde anlatılmıştır.

2.3.2.6.2. Şekil ve zaman ekleri

Şekil ve zaman ekleri bildirme kipleri ve tasarlama kipleri olmak üzere ikiye ayrılır:

2.3.2.6.2.1. Bildirme kipleri

2.3.2.6.2.1.1. Geniş zaman

Fiil kök veya gövdelerine -ar/-er, -ur/-ür veya -r eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir:

açar “açar” 314a/10,

biter “biter” 306a/14,

kélür “gelir” 239a/2

ḳılur 159b/02,

Geniş zamanın olumsuzu fiil kök ya da gövdelerine -mas/-mes eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Metnimizde olumsuz şeklin sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır:

ıḫtıyār étmes “seçmez” 219b/4

ḳılmas durur “kılmaz188b/13

Metnimizde geniş zamanın olumsuzu nadiren fiil kök veya gövdelerine -man/-men getirilerek yapılır. Sadece birinci teklik şahısta görülen bu yapının iki örneğine tesadüf edilmiştir:

démen “demem” 165b/15,

étmen 324a/05

2.3.2.6.2.1.2. Şimdiki zaman

Fiil kök veya gövdelerine -a/-e dur(ur) yapısından sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: köydüre durur. “yakıyor” 252b/13

saladur “salıyor” 334a/17,

ura durur “vuruyor” 178b/07,

Şimdiki zamanın olumsuz çekimi -may/-mey (-ma/-me olumsuzluk eki+y zarf fiil eki) eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Bu yapı aynı zamanda III. tip öğrenilen geçmiş zamanın da olumsuz çekimini karşılamaktadır:

éşitilmey durur“işitilmiyorlar” 196a/02

ẓāhır étmey” zahir etmiyor” 214a/01,

2.3.2.6.2.1.3. Görülen geçmiş zaman

Fiil kök veya gövdelerine -dı/-di/-du/-dü eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir:

ḫabar-dār bolduḳ “haberdar olduk” 325a/10,

ḳılduñ mu “kıldın mı”315a/10,

saldum “saldım” 211a/10,

süpürdi “süpürdü” 218a/11,

tutdılar “tuttular” 329a/10

Olumsuz çekimi ise fiil kök ya da gövdelerine -ma/-me olumsuzluk eki ve -dı/-di/-du/-dü zaman eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir:

çékmedi “çekmedi” 171b/17

ravā körmedi “reva görmedi” 334b/14

2.3.2.6.2.1.4. I. tip öğrenilen geçmiş zaman

Klâsik Çağataycada fiil kök veya gövdelerine -mış/-miş eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilmektedir. Metnimizde sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır:

basılmışdur “basılmıştır” 180b/17,

vafāt tapmış durur “ölmüştür” 204a/15,

vuḳūʿ tapmış “vuku bulmuş” 214b/3

I. tip öğrenilen geçmiş zamanın olumsuz çekimi fiil kök ya da gövdelerine -ma/-me olumsuzluk eki ve -mış/-miş zaman eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir:

ḳalmamış “kalmamış” 302b/4,

yétmemiş “ulaşmamış” 300b/17

2.3.2.6.2.1.5. II. tip öğrenilen geçmiş zaman

Klâsik Çağataycada fiil kök veya gövdelerine -ġan/-gen sıfat-fiil eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Metnimizde sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır:

éltgen durur érdiler “yapmıştır” 234b/2

zaḫm-dār bolġan durur érdi “yaralanmıştır” 284b/09,

2.3.2.6.2.1.6. III. tip öğrenilen geçmiş zaman

Fiil kök veya gövdelerine -p dur/dür; -p tur/tür; -p durur yapılarından sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Metnimizde birinci teklik ile üçüncü şahıs çekimlerine sıkça rastlanmaktadır:

ıştıġāl körgüzüp dururlar “ iştigal etmiştir.” 330b/6,

mutavaccıh bolupdurlar “yönelmiştir” 316b/16

vuḳūʿ tapıpdur “vuku bulmuştur” 296a/16,

III. tip öğrenilen geçmiş zamanın olumsuz çekimi şimdiki zamanın olumsuz çekiminde olduğu gibi -may/-mey eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir:

salmay durur érdi “salmamıştı” 166b/2,

tüketmey durur érdi “tüketmemiştim” 276b/7.

2.3.2.6.2.1.7. Gelecek zaman

Fiil kök veya gövdelerine -ġa/-ge veya -ġay/-gey eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Bu ekin cümledeki yerine göre gelecek zaman anlamı yanında emir, rica, tahmin ve istek anlamlarından birini veya birden fazlasını da karşıladığı görülmektedir:

alġay “alacak” 228b/17,

bitge men “yazacağım” 214b/11,

toḫtaġay “duracak” 210a/8,

Gelecek zaman olumsuz şekilleri, fiil kök ya da gövdelerinden önce -ma/-me olumsuz ekleri ve -ġay/-gey zaman eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir:

bolmaġay “olmaya, olmasın, olmayacak” 265b/16,

ḳaçmaġaylar “kaçmayacaklar” 269a/7

2.3.2.6.2.1.8. Mutlak gelecek zaman

Fiil kök veya gövdelerine -ġu/-gü gelecek zaman sıfat-fiil eklerinden sonra iyelik ekleri getirilerek teşkil edilir. Harezm Türkçesinde de görülen bu yapı Çağataycanın en önemli özelliklerinden biridir. Kip, fiilin planlanmış olduğunu, mutlaka yapılacağını ifade eder:

bolġusı durur “olacaktır” 172b/09,

kélgüsi “gelecektir” 200b/5

tapılmaġusı durur “bulmayacaktır” 186a/14,

yétgüsi durur “yetecektir” 314b/12,

2.3.2.6.2.2. Tasarlama Kipleri

2.3.2.6.2.2.1. Emir Kipi

Fiil kök veya gövdesine çeşitli kaynaklardan şahıs eklerinin getirilmesi ile teşkil edilir.

2.3.2.6.2.2.1.1. Birinci teklik şahıs eki: -ay/-ey

Metinde -ayın/-eyin şeklinin kullanımına rastlanmamıştır:

bolay “olayım” 255a/7,

ḳılay”yapayım” 266b/12,

sürey “süreyim” 214a/17

2.3.2.6.2.2.1.2. İkinci teklik şahıs eki: eksiz veya -ġıl/-gil, -ġın/gin (sadece olumsuzu)

Klâsik Çağataycada ekin sadasız şekilleri de bulunurken metnimizde bu ek her zaman sadalı şekildedir:

béze “beze” 189b/11,

bil “bil” 219b/02,

çék “çek” 336a/09,

ḳılġıl “kıl” 240a/5,

körgil “gör”183b/12

2.3.2.6.2.2.1.3. Üçüncü teklik şahıs eki: -sun/-sün

bolsun “olsun” 157b/11,
kélsün “gelsin” 269b/03

2.3.2.6.2.2.1.4. Birinci çokluk şahıs eki: -alıñ/-eliñ; -alı/-eli

Metinde üç yerde karşımıza çıkar:

béreli “verelim” 174b/8
ıstıḳbālġa çıḳalıñ “karşısına çıkalım” 269b/04,
kételi “gidelim” 174b/9

2.3.2.6.2.2.1.5. İkinci çokluk şahıs eki: -ñlar/-ñler; -ñ

boluñlar “olunuz” 312a/11,
étiñler “ediniz” 282a/1,
koşuñ “yanına ekleyin” 174b/08,
körüñ “görün” 334a/16

2.3.2.6.2.2.1.6. Üçüncü çokluk şahıs eki: -sunlar/-sünler

bolsunlar “olsunlar” 190b/16,
kéysünler “giysinler” 171b/4,
köçsünler “göçsünler” 260b/15

Emir kipinin olumsuz şekli fiil tabanlarına -ma/-me eklerinden sonra şahıs ekleri getirilerek oluşturulur:

añlama “anlama” 212a/09,
ḳılmasun “kılmasın” 244a/2,
kétmesün 267a/4,
murācaʿat körgüzmesünler “dönmesinler” 310a/5,
tutmaġın “tutmayın” 334a/16

2.3.2.6.2.2.2. Şart Kipi

Fiil kök veya gövdelerine -sa/-se ekinden sonra iyelik eklerinden türemiş şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir:

asrasa “korusa” 223a/16,
bolsaḳ “olsak” 192a/09,
étsem “etsem” 250b/04,
eyleseñ “eylesen” 238b/06,
keysünler “giysinler” 171b/4,
kılsañız “yapsanız” 176a/14,

Şart kipinin olumsuz şekli fiil tabanlarına -ma/-me eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek oluşturulur:

bolmasa “olmasa” 159a/03,

bilmese “bilmese” 294a/6,

kélmeseñ “gelmesen” 254/4

2.3.2.6.2.2.3. Gereklilik kipi

Gereklilik kipini karşılayan tek bir ek yoktur. Metnimizde gereklilik kipi eklerinden sonra kérek kelimesinin getirilmesi ve şart çekiminden sonra *kérek* sözcüğünün getirilmesiyle kurulmuştur:

bérse kerekdür “vermelidir” 181a/2,

bolmaḳ kérekdür 315a/16

2.3.2.6.3. Asıl yardımcı fiiller

2.3.2.6.3.1. é(r)-

İsimleri yüklem ve fiillerin birleşik çekimlerini yapan asıl yardımcı fiildir. Metnimizde geniş zaman, I. tip öğrenilen geçmiş zaman ve şart çekimleri bulunmaktadır. Ayrıca -ken eki ile birleşmiş olan é(r)ken şekli sıfat-fiil görevindedir. Yine é(r)ken şeklinin Batı Türkçesindeki gibi zarf-fiil görevinde kullanıldığını da görmekteyiz.

2.3.2.6.3.1.1. Geniş zaman

Geniş zaman çekimi sadece isimlere gelir:

ʿār érür “ardır” 181a/2

ayaġsız érür “ayaksızdır” 159a/3,

lāzımérür “lazımdır” 235a/14

2.3.2.6.3.1.2. Görülen geçmiş zaman

bī-naẓīr érdi “benzersizdi” 193b/11,

ḫayālıda érdiler “hayalindeydiler”192a/4,

içer érdiler “içerdiler” 213b/13

mubārek édi 164b/10

2.3.2.6.3.1.3. I. tip öğrenilen geçmiş zaman

kélür érmiş “gelirmiş” 269b/3,

kélgen érmiş“gelenmiş” 284a/8

şaharī érmiş “bir şehirmiş” 302b/1

2.3.2.6.3.1.4. Şart

oġul érse “oğulsa” 304a/13,

tutar érse “tutarsa” 304b/11,

yaraġsız ése “silahsızsa” 159a/4

yétkürüp durur érse “ulaştırsa” 192a/10

yoḳ érse “yok ise, yoksa” 274b/3

2.3.2.6.3.1.5. Sıfat-fiil

Metnimizde é(r)- yardımcı fiilinin -ken sıfat-fiil eki almış şekline de rastlanmaktadır:

duşman érkeni “düşman olduğunu” 158b/14,

fikrde érkenin “düşüncede olduğunu” 174b/15

2.3.2.6.3.1.6. Zarf-fiil

Bu yardımcı fiil, Batı Türkçesindeki gibi zarf-fiil görevinde de kullanılmıştır:

[ahl-ı] ʿınād u arbāb-ı fasād érkenlerin “inat sahipleri ve fesat erbablarıyken”328b/12

téñizde érkende “denizdeykende” 327a/10,

2.3.2.6.3.1.7. Olumsuz şekil

é(r)- yardımcı fiilinin olumsuzu é(r)mes ile yapılır. Ancak fiil çekimlerinde olumsuzluk eki -ma/-me kullanıldığından bu yardımcı fiilin olumsuz şekli sadece isimlere gelir:

imkān émes “imkanı yok”,

cāyız érmestür “caiz değildir” 259a/14

mümkin émes “mümkünü yok” 157a/5,

Ancak metnimizde sadece bir yerde olumsuz çekimin é(r)mes yerine Batı Türkçesindeki gibi dégil ile yapıldığı görülmektedir:

téñiz dégil “deniz değil” 322b/13

2.3.2.6.3.2. durur/turur

İsimlerden sonra geldiğinde bildirme eki fonskiyonundadır:

ġāfıl durur “gafildir.” 222a/10,

mamlū durur érdi “doluydu”222b/16

cāsūsı durur érken “casusu iken”

Fiillerden sonra geldiğinde kuvvetlendirme-ihtimal anlamındadır:

bolmış durur 313a/17,

ḳılmış durur 333a/2,

éşitilmey durur “işitilmiştir” 196a/2

Bu yardımcı fiil ayrıca şimdiki, III. tip öğrenilen geçmiş ve mutlak gelecek zamanların teşkilinde de görev alır:

ura durur “vuruyor” 178b/07,

yiberip durur “göndermiştir” 210b/07

bérip durur “vermiştir”133a/12,

bolġusı dururlar “olacaklardır” 187a/05

Bu yardımcı fiilin zaman zaman -dur/-dür/-tur/-tür şeklinde ekleştiği de görülmektedir:

atlıġdur érdi “ adlıdır” 210a/15,

günehdür “günahtır” 324a/6

yoḳtur “yokdur” 319a/4,

2.3.2.6.3.3. bol-

(ér-) yardımcı fiili ile aynı fonksiyondadır. Metnimizde isimlerden sonra gelen örnekleri vardır. Geniş zaman çekimi bildirme eki görevindedir. Geniş zamandan başka şart kipi çekimlerine de rastlanmaktadır.

2.3.2.6.3.3.1. Geniş zaman

yār bolur “yardır” 218a/13, giryān bolur érdi “giryandır” 236a/9, maʿlūm bolur “malumdur” 260b/6

2.3.2.6.3.3.2. Şart kipi

ḫarāb bolsa “harap olsa” 294b/8, muşarraf bolsaḳ “müşerref olsak” 199b/10

2.3.2.6.4. Fiillerin birleşik çekimleri

Fiillerin basit çekimi é(r)- yardımcı fiilinin é(r)di, é(r)miş, é(r)se çekimlerini alarak birleşik fiil çekimini oluştururlar. Bu çekimler hikâye, rivayet, şart çekimleri olarak adlandırılır.

2.3.2.6.4.1. Hikâye

Fiillerin basit çekimlerine é(r)di getirilerek teşkil edilir. Tüm kiplerin basit çekimlerinde şahıs ekleri é(r)di’den sonra getirilirken şartın hikâye birleşik çekiminde şahıs ekleri é(r)di’den önce getirilir. Metnimizde rastladığımız hikâye birleşik çekimlerine şu örnekleri verebiliriz:

2.3.2.6.4.1.1. Geniş zaman

ılmas durur érdi “almazdı” 171b/10

içer érdiler “içerdiler” 213b/13,

kélürler érdi “gelirlerdi” 254a/11,

ḳılur érdiler “kılırlardı” 167b/4,

urar durur érdiler “vururlardı” 334a/02,

2.3.2.6.4.1.2. Şimdiki zaman

ayrıla durur érdi “ayrılıyordu” 180b/4,

bara dururlar érdi “varıyorlardı” 222a/15

2.3.2.6.4.1.3. I. tip öğrenilen geçmiş zaman

étmiş édiler “yapmışlardı” 260a/13

urar durur érdiler “vururlardı” 334a/02,

2.3.2.6.4.1.4. II. tip öğrenilen geçmiş zaman

bolġan durur érdi “olmuştu” 284b/09,

éltgen durur érdi “geçirmişti, iletmişti” 234b/2,

kélgen érmiş dururlar “gelmişlerdi” 234b/02

2.3.2.6.4.1.5. III. tip öğrenilen geçmiş zaman

barıp érdi “gitmişti” 199b/1,

salıp érdi “salmşıtı” 211a/5,

tartıp érdim “çizdim” 225b/17,

taʿyīn ḳılıp durur érdiler “tayin etmişlerdi” 282a/3,

toñmay durur érdi “donmamıştı”322b/2

yétişip durur érdi “yetişmişti” 283b/7,

2.3.2.6.4.1.6. Mutlak gelecek zaman

bolġusı dururlar “olacaklardır” 187a/05

2.3.2.6.4.1.7. Şart kipi

bolsa érdiler “olsaydılar” 334a/10,

ḳılsa érdi “yapsaydı” 334a/14

2.3.2.6.4.1.8. Gelecek zaman

bolġay érdi “olaydı, olacaktı” 266b/3,

ıḫtıyār ḳılmaġaylar “seçmeyecekler” 269a/5

2.3.2.6.4.2. Rivayet

Fiillerin basit çekimlerine é(r)miş getirilerek teşkil edilir. Metnimizde rastladığımız

rivayet birleşik çekimlerine şu örnekleri verebiliriz:

2.3.2.6.4.2.1. Geniş zaman

öltürür érmiş durur “öldürürmüş” 177b/17, kélür érmiş “gelirmiş” 269b/3

2.3.2.6.4.2.2. II. tip öğrenilen geçmiş zaman

maʿzūl ḳılġan érmiş “azledilmişmiş” 192b/16, kélgen érmiş dururlar “gelmişmişler” 284a/8

2.3.2.6.4.3. Şart

Fiillerin basit çekimlerine é(r)se getirilerek teşkil edilir. Metnimizde rastladığımız şart birleşik çekimlerine şu örnekleri verebiliriz:

2.3.2.6.4.3.1. Geniş Zaman

Metnimizde üçüncü şahıs çekimine uğramış örneklere rastlanmaktadır:

ḳılur érse “yaparsa” 181a/6

tutar érse “tutarsa”304b/11

2.3.2.6.5. Yeterlik fiili

Yeterlik (iktidarî) fiili metnimizde iki şekilde karşımıza çıkmaktadır:

2.3.2.6.5.1. Fiil tabanlarına -a/-e eklerinden sonra al- fiili getirilerek yeterlilik fiili yapılabilir:

ḳatʿ éte almas “kesemez” 248b/7

ḳıla almayın “yapamayıp” 175b/11,

oltura almay “oturamayıp” 177a/03,

yéte almay “yetemeyip” 204a/08

2.3.2.6.5.2. Fiil tabanlarına -p bol- veya -sa/-se bol- getirilerek yeterlilik yapılabilir:

bağlap bolup “bağlayabilip” 274a/11,

dése bolur “denilebilir”262b/5

2.3.2.6.6. Soru eki

Fiillere gelen soru eki her zaman mu/mü şeklindedir:

ıştırā ḳılduñ mu? “satın aldın mı?” 315a/10

2.3.2.6.7. Fiilimsiler

2.3.2.6.7.1. İsim-fiiller

Metnimizde geçen isim-fiiller şöyle sıralanabilir:

2.3.2.6.7.1.1. -maḳ/-mek

Masdar eki –maḳ, -mek çok kere –lıḳ/-lik ile genişletilir:

istemek “istemek” 212a/11,

ḳuş ṣalmaḳ ve av almaḳlıḳ “kuş salmak ve avlamak” 158a/14,

körmek “görmek” 207b/8,

muʿāvadat ḳılmaḳnı “yardım etmeyi”265b/2,
saḳlamaḳlıḳ “saklamaklık” 274b/13,
talāş ḳılmaḳ “telaşlanmak.” 181a/2,
yémek içmekdin “yemek içmekten” 258b/12,
yibermekni “göndermeyi”310a/10

2.3.2.6.7.1.2. -ş

Fiil isimleri yapar. Eklendiği kelimelerin çoğu kalıplaşmış bir nitelik kazanır:
uruş “savaş” 179a/9,
körnüş “görüşme” 197b/07
yürüşde “savaşta” 312a/16,

2.3.2.6.7.2. Sıfat-fiiller

Metnimizde tesadüf edilen sıfat-fiiller şöyle sıralanabilir:

2.3.2.6.7.2.1. -ġan/-gen

Sıfat-fiil eki metnimizde her zaman -ġan/-gen şeklindedir, -ḳan/ken şekli yoktur. Sık bir kullanım alanına sahiptir:
barġan “giden” 223a/17,
ḳadam urġan “ayak vuran” 223b/3,
késgen “kestiğinde” 242b/6,
kétgen “giden” 234a/17

2.3.2.6.7.2.2. –ġu dék

Sıfat-fiil eki metnimizde her zaman –ġu şeklindedir, -gü, -ḳu/kü şekli yoktur. Klâsik Çağataycadaki gibi bu ek metnimizde her zaman kendinden sonra dék edatını alır:
bolġu dék érdi “olacak gibiydi” 246a/06
ḳutulġu dék érmes édi “kurtulacağa benzemezdi” 246a/5

2.3.2.6.7.2.3. -mas/-mes

Geniş zaman sıfat-fiil ekinin olumsuzudur. Metnimizde genellikle ayrılma hâl ekini almış şekliyle görülmektedir:
ḫarāb bolmasdın burun “harap olmazdan önce” 321b/16,
yetüşmesdin burunraḳ “yetişmezden daha önce” 173b/9

2.3.2.6.7.2.4. -r

Geniş zaman sıfat-fiil ekidir. Metnimizde daha çok isim-fiil eki olan -ma/-me ekinin anlamını ifade etmektedir, ancak ekin isim-fiil anlamını ifade etmesi yönelme hâl ekini aldığı durumlarda daha yaygındır:

bağlatur ırādasın “bağlama iradesi” 272a/6
bağlaturġa “bağlatmaya” 196a/13,
ġarḳ bolurġa “boğulmaya” 223a/1,
kélür ḫabarı “gelecek, gelir haberi” 256a/7
yügürürge “yürümeye” 242a/5

2.3.2.6.7.3. Zarf-fiiller

Metnimizde karşılaştığımız zarf-fiiller şunlardır:

2.3.2.6.7.3.1. -a/-e; -y

Çok kullanılan bir zarf-fiil ekidir. Çeşitli anlam ve görevler taşıyabilir. İkileme şeklinde kullanılabildiği gibi birleşik fiillerin oluşumunda da görev alabilirler:
bola başladı “olmaya başladı” 270b/7,
bara bara “gide gide” 172a/4,
buza kiriştiler “bozmaya başladılar” 178a/11,
ḳaraḳçılay “gözetlemek için” 245b/13
öltüre öltüre “öldüre öldüre” 222b/15

2.3.2.6.7.3.2. -ġalı/-geli

Klasik Çağataycada ünsüz uyumuna uygun olarak -ḳalı/-keli şekli de bulunan bu ekin metnimizde sadece -ġalı/-geli şekline rastlanmıştır. Metnimizde daha çok sebep ve amaç bildirme görevindedir:
ḳanat urġalı “kanat çırpmak için” 245a/11,
ḳavġalı “takip etmek için” 246a/5,
ölgeli “ölmek için” 299a/14

2.3.2.6.7.3.3. -ġaç/-geç

Eklendiği fiile asıl fiilin hareketinden biraz önce yapılma anlamı katar. Metnimizde -ḳaç/-keç şekline rastlanmaz:
ésgeç “esince” 248b/14
ʿıyān ḳılġaç “aşikar olunca” 14b/10

2.3.2.6.7.3.4. -ġanda/-gende

-ġan/-gen sıfat-fiil eki ile -da/-de hâl ekinin birleşmesinden oluşmuştur. Zaman anlamı bildirir: barġanda “vardığında” 285a/12,
muʿāvadat ḳılġanda “yardım ettiğinde” 268b/3,
öltürgende “öldürdüğünde” 300b/4
ötgende “geçtiğinde” 298b/13,

2.3.2.6.7.3.5. -ġuça/-güçe; -ġunça/-günçe

Eklendiği fiile fiilin bildirdiği hareketle aynı anda ya da bu hareketten daha sonra olan bir olayı belirtme anlamı katar. “kadar, yeterince, süresince” anlamlarını da ifade eden bu ekin -ķuça/-küçe; -ķunça/-künçe şekillerine metnimizde rastlamamaktayız:

dégünçe “dediği zaman” 278a/4

kirgünçe “girince” 275b/8,

saḥar bolġuça “seher olunca” 261a/13,

2.3.2.6.7.3.6. -mayın/-meyin; -may/-mey

“a/-e, -y ve -p/-ban/-ben” zarf-fiillerinin olumsuz şekli olarak -mayın/-meyin ve -may/-mey ekleri kullanılmaktadır:

kéltüre almayın “gelemeden” 193b/7,

ķılmay “kılmayıp” 304b/15

kirmey “girmeyip” 294b/5,

körmeyin “görmeden”168/2

yétüşmey “yetişmeyip” 298a/14,

2.3.2.6.7.3.7. -p, -ban/-ben

Ünlü ile biten fiil tabanlarına doğrudan, ünsüzle biten fiil tabanlarına ise yardımcı ünlü ile getirilir: Bağlayıcı zarf-fiil olarak adlandırılan -p zarf-fiil eki, birleşik fiil oluşumunda da görev alabilir. -ban/-ben şekli ise daha az kullanılmaktadır:

alıp bolġunça “almaya muktedir olunca” 240b/10,

botraban “perişan edip” 176b/14,

çıķarıp “çıkarıp” 218b/5,

dében “deyip”233a/17

kirip “girip” 216b/12,

2.3.2.6.7.3.8. -arda/-erde

Zaman anlamı bildiren bir zarf-fiil ekidir:

baķarda “baktığında” 242a/12,

eylerde “eylediğinde” 321b/16

urarda “vurduğunda” 244a/14

2.3.2.6.7.3.9. -rda/-rde

Zaman anlamı bildiren bir zarf-fiil ekidir. -urda/-ürde zarf-fiili ile aynı anlam ve yapıya sahiptir:

şükr eylerde “şükrettiğinde, şükrettiği sırada” 154a/12,
yasarda “inşa ettiğinde, yaparken” 21a/8.

2.3.2.6.7.3.10. -urda/-ürde

Geniş zaman sıfat-fiil eki ile bulunma hâl ekinin birleşmesi ile oluşan bu zarf-fiil eki zaman anlamı bildirmektedir. -arda/-erde ve -rda/-rde zarf-fiili ile aynı anlamı karşılamaktadır:
cān bérürde “can verdiğinde” 264a/8
muraʿ cāat ḳılurda “döndüğünde” 221b/3,

2.3.2.7. Edatlar

Edatları ünlem edatları, bağlama edatları ve çekim edatları olmak üzere üç grupta inceleyeceğiz:

2.3.2.7.1. Ünlem edatları

Metnimizde geçen ünlemlerden bazıları şunlardır:
āhe “Ah, yazık.” 264a/04,
dırīġā “Yazık, eyvahlar olsun” 210a/16,
ey “ey”187a/14, 189b/11, 200b/03,
hayhāt hayhāt “Yazık, ne yazık; ne kadar uzak” 165a/06,
Mūnısā “Ey Mûnis!”219b/09,
vah “vah” 221b/08,
yā Rabb “Ey Allahım” 5b/13, 336a/08

2.3.2.7.2. Bağlama edatları

Metinde sıkça rastlanan bağlama edatları genellikle Arapça ve Farsça kökenlidir. Metnimizde geçen bağlama edatları şunlardır:

2.3.2.7.2.1. ammā

Genellikle cümlelerin başında kullanılır. “fakat, ancak” gibi anlamları ifade eder:
“Ammā suyı ba-ġāyat şor durur.” “Ama suyu çok tuzludur.”322a/9

2.3.2.7.2.2. bile/ile

Bu edat metnimizde iki kelimeyi birbirine bağlama görevinde de kullanılmıştır.:
Aḳ Sarāy bile Muz Kömgen “Ak Saray ile Muz Kömgen” 176b/16,
ıns ile cān “insan ile can” 220b/13

Metinde “bile” ile birlikte “ok”kuvvetlendirme edatının birlikte kullanıldığına sadece bir örnekte rastlamaktayız:
cumlasınıñ ṣadması bile oḳ 175a/08

2.3.2.7.2.3. çūn/çū

Cümleye “çünkü, vaktâ ki, için, zaman” gibi anlamlar katar. Hem cümle başında hem de cümle içinde bulunabilir:

Çūn yasaldı ṣufūf her yandın “Saflar her taraftan dizildiği için.” 218a/10

Çū Ḥaḳ tüzdi ẕātınıñ avrāḳını “Çünkü zatının evrakını Allah düzenledi.” 215a/11

2.3.2.7.2.4. dağı

Cümleye “da/de, bile, bir de” gibi anlamlar katar. Çok sık kullanılan bir edattır. Sayı gruplarında da kulllanılmıştır:

Bular dağı burunlar Balḳan ve Kürgen ve Atrek ḥudūdıda mutavaṭṭın durur érdiler.

“Bunlar da Balḳan ve Kürgen ve Atrek sınırında yaşamıştılar.” 173a/3

miñ dağı ikki yüz yigirme bir “bin iki yüz yirmi bir” 204a/01

2.3.2.7.2.5. eger/ger

Cümleye “aslında, rağmen, eğer” gibi anlamlar katar:

Eger taʿrīfıda bolsam ḳalam-zan “Eğer tarifinde katip olsam.” 188a/16

Eger yaḫşı bolsun u ger ḫod yaman “eğer iyi ve eğer kendi kötü olsun” 213a/3

2.3.2.7.2.6. egerçi/gerçi

Cümleye “… ise de, her ne kadar, … olsa da” gibi anlamlar katar:

yaraġsız érdiler maṣāf maydānıġa kirdiler “Silahsız olsalar da savaş meydanına kirdiler (savaştılar.)” 245b/16 bolup ẓāhırī gerçi ʿışrat bile… “Her ne kadar içkiyle zahiri olup…” 246a/17

2.3.2.7.2.7. gāh(ī)…gāh(ī)

Genellikle ikileme şeklinde kullanılır. Cümleye “arada sırada, bazen” gibi anlamlar katar:

yürüp gāh gāh eyle ʿazm-ı şikār “Zaman zaman avlamaya gider.” 241b/02,

gāhī Gürlen üstıġa…gāhī Uyġur ṭarafıġa “Bazen Gürlen üstüne, bazen Uygur tarafına” 236a/03,

2.3.2.7.2.8. hem

Çok yaygın bir kullanıma sahiptir. “da/de, dahi, ve” bağlaçlarının anlamlarını ifade eder:

Rıżā Bég hem Ḫīvāḳ ḳaṣdıġa atlanıp…236b/16 “Rıza Beg de Hivaka yönelip…”

Ay Dost Biy Békişni hem öltürüp… “Ay Dost Biy’i de öldürüp…” 282a/8

2.3.2.7.2.9. kim/ki

Çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Tek başlarına kullanılabildikleri gibi né kim, néçük ki, néçük kim, tā kim, anıñ dék ki, kim ki gibi başka kelimelerle birlikte de kullanılabilir:

Néçük kim samūm élni eylep helāk "Sıcaklık halkı nasıl ki helak eylemiş" 308a/3

Özek nahrınıñ kenārıda -kim Amuya şuaʿbātıdın durur-… "Amuya'nın şubelerinden olan Özek nehrinin kenarında…" 315b/5

Yatıp her ṭarafda késük başlar/Anıñ dék ki vādī ara taşlar " Her taraftaki kesik başlar vadi içindeki taşlar gibi yatar." 226b/10

2.3.2.7.2.10. meger

Cümleye "sadece, meğer" gibi anlamlar katar:

Meger éşitip şāh faryādımı… "Meğer şah feryadımı işitip…." 266b/12,

Meger béş at ve bir téve kim rākibiniñ ġaflatı cıhatıdın yaman yérlerde muzġa oyulup talaf boldı. "Binicisinin gafleti yüzünden sadece beş at ve bir deve kötü yerlerde buza düşüp telef oldu." 325a/8

2.3.2.7.2.11. né…né

Cümle yapı bakımından olumlu olduğu halde bu bağlacın kullanılması ile olumsuz bir anlam kazanır. Cümleye "hiçbiri, hiçbir" gibi anlamlar katar:

Ne gör ve ne céren" "Ne eşek ne ceylan" 321b/11

2.3.2.7.2.12. ve

Kelimeleri, cümleleri birbirine bağlama görevini üstlenebilir. Manzumelerde ve sıralı kelime gruplarında u/ü şeklinde telaffuz edilirler:

muruvvat u marḥamat "Mertlik ve merhamet" 247b/8,

ẕikr-i camīl ve vaṣf-ı calīlı "güzelliğinin zikri ve yüceliğinin vasfı"157a/10

2.3.2.7.2.13.velīkin/līkin

Cümleye "fakat, velakin" gibi anlamlar katar:

Velīkin bolup sīm u zar içre ġarḳ " Fakat gümüş ve altın içine batıp" 165b/14

Ükülüp velīkin uluġ taġ dék "Velakin büyük dağ gibi çoğalıp" 226b/11

Melāyikge līkin nışīman bolup… "Meleklere lakin oturacak yer olup…" 246b/14

2.3.2.7.2.14. yā

Bulunduğu cümleye "veya, ya da" gibi anlamlar katar:

aḳam yā özüm "akam veya kendim" 199b/10,

bar yā yoḳ "var ya da yok"332a/10

dost yā duşman "dost veya düşman" 158b/13,

2.3.2.7.2.15. aʿnī/yaʿnī

Cümle başında da cümle içinde de kullanılabilir. Açıklama bildirmesinin yanında "diğer bir deyişle, bundan maksat, demek," gibi bir anlam da ifade eder:

Ol ikki mudbır-ı ḥaḳ-nā-şınās yaʿnī Muḥammad Nıyāz Körçe ve Aḳ Muḥammad Ṣūfī. "O iki hak bilen talihsiz diğer bir deyişle Muhammad Nıyaz Körçe ve Ak Muhammad Sufi"171a/1

Yaʿnī ki muṭīʿ-ı ḥukm-ı şarʿ … " Diğer bir deyişle şer hükmünün itaat edeni"187a/11

Taḥrīr ayvānınıñ ṣāḥıb-nıgīnı aʿnī ḳalam-ı ẕī'l-lısānayn "Tahrir eyvanının mühür sahibi yani çift dilli kalemi.." 224b/08

2.3.2.7.3. Çekim edatları

2.3.2.7.3.1. Son çekim edatları

Asıl son çekim edatları ve son çekim edatı gibi kullanılan isimler olmak üzere iki grupta incelenebilir:

2.3.2.7.3.1.1. Asıl son çekim edatları

2.3.2.7.3.1.1.1. Yalın hâl ile birleşenler

Bu gruba giren son çekim edatlarının bazıları isimlerin yalın hâllerinden sonra gelebildikleri gibi datif ve ablatif, ilgi, iyelik ve bazı sıfat-fiil eklerinden sonra da gelebildikleri görülmektedir.

2.3.2.7.3.1.1.1.1. ara

Kendisinden önce gelen kelimeye "arasında, bulunma, içinde," anlamı katar:

ʿālam ara "alemde" 336a/07,

cengel ara "ormanda" 248a/11

dūd ara "duman içinde" 163a/07.

2.3.2.7.3.1.1.1.2. birle/bile/bilen

Kendisinden önce gelen kelimeye "ile, birlikte" anlamı katar. İyelik veya ilgi ekleri almış isimlerden sonra da gelebilir:

āsānlıġ bilen "kolaylıkla" 317b/11,

ırādası bile "iradesi ile" 319a/17,

tīg birle "kılıç ile" 162a/04

yıġın bile "toplulukla birlikte" 249a/13,

2.3.2.7.3.1.1.1.3. çaġlıġ

Kendisinden önce gelen kelimeye "yaklaşık, kadar" anlamı katar. Metnimizde bir yer dışında (dānış u ırdrākı çaġlıġ 158a/4) sayılardan sonra kullanılmıştır:

ikki yüz çaġlıġ 178a/10 “iki yüz kadar”~
ḳırḳ çaġlıġ 234a/14 “kırk kadar”,
seksen çaġlıġ “yaklaşık seksen” 245b/11.

2.3.2.7.3.1.1.1.4. dék

Kendisinden önce gelen kelimeye “gibi, kadar” anlamı katar. İyelik veya ilgi ekleri almış kelimelerden sonra da gelebileceği gibi sıfat-fiil eklerini almış fiilimsilerden sonra da gelebilir:

anıñ dék “onun kadar, onun gibi” 246b/15,
Ḫıżır dék “Hızır gibi” 247a/16,
közi dék “gözü gibi” 315b/13
ḳuyaş dék “güneş kadar” 251a/16,
ḳutulġu dék “kurtulacak gibi” 246a/05,
Metinde dék edatı yerine bir yerde “dey” edatı kullanılmıştır:
özüñ dey “kendisi gibi” 212a/5

2.3.2.7.3.1.1.1.5. içre

Kendisinden önce gelen kelimeye “bulunma, iç, içinde, altında” gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebilir:

āḫırat içre “ahirette” 257b/12,
ancum içre “yıldızların içinde” 260a/04
köñli içre “gönlünün içinde, gönlünde”298a/13

2.3.2.7.3.1.1.1.6. ile

Kendisinden önce gelen kelimeye “ile, birlikte” anlamı katar. İyelik ve ilgi eki almış isimlerden sonra da gelebilir:

duʿām ile “duamla” 19a/13,
ḥużūrıñ ile “huzurunla” 223b/04
nāz ile “nazla” 335a/16,

2.3.2.7.3.1.1.1.7. kibi

Kendisinden önce gelen kelimeye “gibi, kadar” anlamı katar. İyelik eki almış isimlerden sonra da gelebilir:

bālı kibi “kanadı gibi” 242a/12
hecr otı kibi “ayrılık otu gibi” 163a/4,
Rustam kibi “Rüstem gibi, Rüstem kadar” 255b/11,

2.3.2.7.3.1.1.1.8. sarı

Kendisinden önce gelen kelimeye “doğru, karşı, yönünde” gibi anlamlar katar:

ʿadū sarı “düşmana karşı” 260a/14,

ġarb sarı “batı yönünde” 180b/05,

maydān sarı “meydana doğru” 226b/08

2.3.2.7.3.1.1.1.9. üçün

Kendisinden önce gelen kelimeye “için, amacıyla” gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebileceği gibi isim-fiil eklerini almış fiilimsilerden sonra da gelebilir: avlamaḳ üçün “avlamak amacıyla” 227b/1,

kömekleri üçün “yardımları için”181b/07,

muʿāvanat u ımdād üçün “yardım ve imdat için” 231b/4,

muḥāfaẓatı üçün “koruması için”305b/04

2.3.2.7.3.1.1.1.10. üze

Kendisinden önce gelen kelimeye “üzerinde, içinde, -da/-de” gibi anlamlar katar:

mülk üze “mülk içinde” 215b/14,

lıvāsı üze “sancağında” 215b/15,

su üze “suda” 212a/9.

2.3.2.7.3.1.1.1.11. üzre

Kendisinden önce gelen kelimeye “üzerinde, için” gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebilir:

baḥr üzre “deniz üzerinde” 243b/12,

cahān ahlı üzre “dünya ehli için” 253b/13

sarīrı üzre “tahtı üstünde” 225a/02

2.3.2.7.3.1.1.1.12. yañlıġ

Kendisinden önce gelen kelimeye “gibi, kadar” anlamı katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebilir:

fīl-ı damān yañlıġ “korku salan fil gibi” 277a/10,

Ḫıżır suyı yañlıġ “Hızır suyu gibi” 251b/4,

yüzi yañlıġ “yüzü gibi” 315b/03

2.3.2.7.3.1.1.1.13 yosunlıḳ/yosunluḳ

Kendisinden önce gelen kelimeye “gibi, kadar” anlamı katar:

badraḳa yosunlıḳ “bayrak gibi” 239a/3,

élçi yosunluḳ “elçi gibi” 234a/2,

tutsaḳ yosunluḳ “tutsak gibi” 317a/8

2.3.2.7.3.1.1.1.14 sayı

Hep, her anlamındaki bu edat –gen partisibinden sonra –diğinde, -dığında anlamını verir:

ḳadam urġan sayı “ayak vurduğunda” 323a/13

yél ésken sayı “yel estiğinde” 316a/08

2.3.2.7.3.1.1.2. Yönelme hâli ile birleşenler

2.3.2.7.3.1.1.2.1. köre

Kendisinden önce gelen kelimeye “göre, uygun, lâyık” gibi anlamlar katar:

ḥālıġa köre “haline göre, değerine lâyık” 167b/10, martabasıġa köre “mertebesine uygun, derecesine göre” 249b/04, nıyyatlarıġa köre “niyetlerine göre” 298a/11

2.3.2.7.3.1.1.2.2. lāyıḳ

Kendisinden önce gelen kelimeye “göre, uygun, lâyık” gibi anlamlar katar:

ḫıẕmatlarıġa lāyıḳ “hizmetlerine uygun” 282a/12, pād-şahlıḳġa lāyıḳ “padişahlığa uygun” 332a/04

2.3.2.7.3.1.1.2.3. baḳa

Kendisinden önce gelen kelimeye “doğru, göre” anlamı katar:

alarġa baḳa “onlara doğru” 182b/01,

téñiz savāḥılıġa baḳa “deniz sahillerine doğru” 316b/05

2.3.2.7.3.1.1.2.4. yaraşa

Kendisinden önce gelen kelimeye “göre, uygun, layık” gibi anlamlar katar. Metnimizde bir örneğe rastlanmıştır:

manzılatıġa yaraşa “menziline göre” 328b/7

2.3.2.7.3.1.1.2.5. tégrü

Sonuna geldiği kelimeye“doğru, kadar,dek” gibi anlamlar katar:

abadġa tégrü 225a/09,

tañġa tégrü “tan vaktine dek”278a/02,

tizge tégrü “dize kadar” 321a/02

2.3.2.7.3.1.1.2.6. ḳarşu

Kendisinden önce gelen kelimeye “karşı” gibi anlamlar katar. Metinde bir örneğe rastlanmıştır: ayvānġa ḳarşu “eyvana karşı” 188a/5

2.3.2.7.3.1.1.2.7. muşrıf

Kendisinden önce gelen kelimeye “yakın” gibi anlamlar katar. Metinde bir örneğe rastlanmıştır:

ġarḳlıḳ ḥālatıġa muşrıf “boğulmaya yakın” 223a/4

2.3.2.7.3.1.1.3. Ayrılma hâli ile birleşenler

2.3.2.7.3.1.1.3.1. béri

Türkiye Türkçesindeki ile aynı anlama sahiptir. İyelik eki ile sıfat-fiil eklerinin ayrılma hâli ekini almış fiilimsilerden sonra kullanıldığı da görülür:

ıstılāsıdın béri “istilasından beri” 171a/12

köçürgendin béri “göçürdüğünden beri” 307a/1

köp yıldın béri “çok yıldan beri” 177a/1,

2.3.2.7.3.1.1.3.2. burun/burunraḳ

Metinde isim göreviyle de karşımıza çıkan bu edat ayrılma hâli ekinden sonra geldiğinde kendisinden önce gelen kelimeye “önce, daha önce” anlamı katar:

barçadın burunraḳ “hepsinden daha önce” 329a/6,

ḫarāb bolmasdın burun “harap olmadan önce” 321b/16,

ḳaḥṭıdın burun “kıtlığından önce” 178b/14,

yetüşmesdin burunraḳ “yetişmeden daha önce” 173b/9

2.3.2.7.3.1.1.3.3. özge

Ayrılma hâli ekinden sonra geldiğinde kendisinden önce gelen kelimeye “başka, ayrı” gibi anlamlar katar. Bunun dışında metinde isim olarak da kullanılmıştır:

andın özge “ondan başka” 332b/17,

fırārdın özge “firardan başka” 329a/2,

sıyāsat zahrıdın özge “siyaset zehrinden başka” 267a/13.

2.3.2.7.3.1.1.3.4. soñ

Zaman zarfı olarak da kullanılabilen bu kelime ayrılma hâli ekinden sonra geldiğinde edat görevindedir:

üç kündin soñ “atasından sonra” 285a/6,

mundın soñ “bundan başka” 159a/7

2.3.2.7.3.1.1.3.5. soñra

Zaman zarfı olarak da kullanılabilen bu kelime ayrılma hâli ekinden sonra geldiğinde edat görevindedir:

andın soñra “ondan sonra” 170/13

barġandın soñra “varmasından sonra” 161a/15.

2.3.2.7.3.1.1.3.6. taşḳarı

Metinde isim olarak da kullanılır, ayrılma hâli ekinden sonra geldiğinde edat görevindedir. Kendinden önceki kelimeye "dışarı, ayrı, başka" anlamını katar:

darvāzalardın taşḳarı "kale kapılarından dışarı" 239b711,

ḳalʿadın taşḳarı "kaleden dışarı, kalenin dışında" 252b/2.

2.3.2.7.3.1.2. Son çekim edatı gibi kullanılan isimler

Asıl anlamlarının yanında bazı durumlarda son çekim edatları ile aynı fonksiyonları taşıyan bazı kelimelere de rastlanmaktadır. Bunların sayıları fazladır. Metnimizde en çok kullanılanları şunlardır:

2.3.2.7.3.1.2.1. allıda, aldıġa/aldıge/allıġa, allıdın/aldıdın

Kelime ek aldığında ikizleşmeye uğramaktadır. Bunlar anlam olarak kendilerinden önce gelen kelimeye aldıkları hâl eklerine göre "ön, önce,huzur, kat" anlamlarını katar:

çerik allıda "asker önünde" 329a/04,

ḥażratnıñ allıdın "hazretin önünden" 247b/03

Muḥammad Ḳulı Bégniñ aldıdın "Muhammed Rıza Beyin huzurundan" 276b/09

Muḥammad Rıżā Bégniñ aldıġa " Muhammed Rıza Beyin huzuruna" 234a/02,

sıpāhnıñ aldıge "asker önünde" 175a/15,

şāh u ḫalāyıḳ allıġa " şah ve halayık önüne" 243a/03

2.3.2.7.3.1.2.2. arasıda

Çekim eklerini alarak kullanıldıklarında "ara, iç, orta" anlamlarında sahte son çekim edatı görevlerinde bulunabilirler:

ḫandaḳ arasıda"hendek içinde" 286a/2

tuġay arasıda "fundalık içinde" 277a/8.

2.3.2.7.3.1.2.3. cānıbı

Kendinden önce gelen kelimeye "taraf, yön" gibi anlamlar katar:

ʿadam cānıbı "yokluk tarafı" 213a/4,

ḳalʿa-ı Ḳıpçaḳ cānıbı "Kıpçak kalesinin yönü" 232b/15

2.3.2.7.3.1.2.4. cıhatdın

Kendinden önce gelen kelimeye "sebep, yüzünden" gibi anlamlar katar:

bu cıhatdın"bu sebepten, bu yüzden" 246a704,

ol cıhatdın "o yüzden" 159b/14

2.3.2.7.3.1.2.5. ileyi

Kendinden önce gelen kelimeye “ön, huzur, kat, karşı” gibi anlamlar katar. Metnimizde bir örneğe rastlanmıştır:

Ḫ(v)āca Éli ḳalʿasınıñ ileyidin “ Hoca Eli kalesinin önüne” 271b/03

2.3.2.7.3.1.2.6. ḳaṣdıġa

Kendinden önce gelen kelimeye “karşı, üzerine” gibi anlamlar katar. Daha çok yönelme hâl ekini almış şekliyle kullanılmıştır:

ʿadū ḳaṣdıġa “düşman üzerine” 295b/7,

Aḳ Yaḳış ḳaṣdıġa “Ak Yakış üzerine” 281b/7

2.3.2.7.3.1.2.7. ḳaşı

Kendinden önce gelen kelimeye “yan, huzur, kat, ön, karşı” gibi anlamlar katar:

aḳrabāsı ḳaşıġa “akrabası yanına” 189a/01,

ḳuyaş ḳaşıda “güneş karşısında 260b/06

2.3.2.7.3.1.2.8. kéyni

Kendinden önce gelen kelimeye “arka, art” gibi anlamlar katar:

alarnıñ kéynidin “onların arkasından” 182b/02,

ḫıẕmat kéynide “hizmet ardınca” 258a/14

2.3.2.7.3.1.2.9.orun

Kendinden önce gelen kelimeye “yerine” gibi anlamlar katar:

anıñ ornıġa “onun yerine” 249a/12, 280b/08,

Ḳalandar Körniñ ornıġa “Kalender Kör’ün yerine” 309b/04, 318a/02

2.3.2.7.3.1.2.10. alt

Kendinden önce gelen kelimeye “alt, iç” gibi anlamlar katar:

ʿIlm astıda “ilimde” 260a/10,

su astıda “suda” 321b/9

2.3.2.7.3.1.2.11. ḳıraḳ

Kendinden önce gelen kelimeye “yanında” gibi anlamlar katar:

arıġınıñ ḳıraġıda 166a/16,

kölniñ ḳıraġın 174a/9

2.3.2.7.3.1.2.12. iç

Kendinden önce gelen kelimeye “içinde” gibi anlamlar katar.

téñiz içide “denizde” 326a/13,

ḳum içide” kumda” 308a/4

2.3.2.6.3.2. Ön Çekim Edatları

Metnimizde anlamına etki ettikleri kelimelerden önce gelen ön çekim edatlarının sayıları fazla değildir.

2.3.2.6.3.2.1. cuz

Kendinden sonra gelen kelimeye "başka, ayrı, dışında" gibi anlamlar katar:

cuz gürīz "kaçma dışında" 175b/05,

cuz sıtam "sitem dışında" 215b/01.

2.3.2.6.3.2.2. mıs̱l

Farsça tamlama şeklinde geçen bu kelime "gibi" anlamında kullanılmıştır:

mıs̱l-ı malaḫ̱ "çekirge gibi" 249a/3,

mıs̱l-ı acal "ecel gibi" 232a/15

2.3.2.6.3.2.3. tā

Kendinden sonra gelen kelimeye "kadar, zamana kadar" gibi anlamlar katar:

farḳıdın tā ḳadam "baştan ayağa kadar" 242a/4,

kéçedin tā çāşt "geceden kuşluk vaktine kadar" 243a/5.

3. METİN

[156b] (2)**BÉŞİNÇİ BĀB**

(3) Canāb-ı Salṭanat-ma’āb u Ḥażrat-ı Ḫılāfat-ıntısāblarınıñ Nasāyım-ı Bahār-ı Vāḳıʿāt ve Ravāyıḥ-ı (4) Rabīʿ-ı Futūḥātlarınıñ Gül-afşānlıġı Bile Reşk-i Gülistān ve Ġayrat-ı Rıżvān (5) Durur -Kim Ḥālā Ol Biri Memālik-i ʿAḳabīda Māsnad-nışīn-ı Bārgāh-ı raḥmat ve Ārām-güzīn-i (6) Evreng-i Maġfirat durur- Inşāʾ-allāh ve Al-ān Bu Biri Ḫılāfat Ayvānıda Masnad-ārāyī (7) ve Salṭanat Dīvānıda Evreng-pırāy Bolup Lamaʿāt-ı Āftāb Maʾdalatı Bile Aʾālī (8) u Asāfil Kāşānasıġa Partav-andāz ve Raşaḥāt-ı Saḥāb Mekremeti Bile Aḳaşī u Ārāẕıl (9) Bostānıġa Çaman-pardāz Durur. Raf’ullāhu Aʿlāmi Davlatihi ve Avsaʿ Ayyāmi Salṭanatihi

Maḳṣūd bu daftar (10) taʼlīfıdın ve murād bu muḫtaṣar taṣnīfıdın ol ḥażratlar vaḳāyıʿ-ı ḥālāt ve āṯār-ı futūḥāt-(11) larınıñ teẕkire u taḥkiyesi durur. Ammā maʿlūm bolsun kim burun (12) ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh ve sulṭān-ı fırdavs-mekān Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān saḳya’llāhu (13) sırrāhunıñ farmān-ı vācıbu’l-ıẕʿānı bile bu muḫtaṣar ol ḥażratnıñ alḳāb-ı humāyūnı bile muvaşşaḥ ve avṣāf-ı (14) maymūnı bile muṭarraḥ bolup durur érdi. Henüz ḳubbatu’l-Islām Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dıyārıda (15) salṭanat-ı şuġl-ı ḫaṭīrıġa mutaṣaddī bolġan Çingiziyye Özbekiyye dūdmānınıñ teẕkārı (16) ıḫtıtām tapmasdın burun Şīr Ġāzī Ḫānnıñ vaḳıʿa-ı ḥālātıġa şurūʿ ḳılġanda (17) sana-ı Hıcrıyya miñ ikki yüz yigirme bir durur érdi. Ol ḥażratnıñ zavraḳ-ı ḥayātı gird-āb-ı favātġa **[157a]** (1) ġarḳ bolup ınḳılāb-ı zamān ve ḥavādıṯ-ı davrānnıñ ġalabātıdın bu kitāb taʼlīfi terk boldı. (2)

Bayt

Ārī murabbī olmasa imkān émes kişi

Amr-ı ʿaẕīmġa mutaṣaddīlıġ eylegey

(3) Ḫuṣūṣan murabbī muṣībatı ve ḥadıṯāt şıddatı bī-çāranıñ naṣībı bolsa aña ol curʾat ḳayda kim (4) farāġ-ı dıl ve camıyyāt-ı ḫāṭır bile taʼlīf dāmānıġa dest-reslik ḳılġay.

Ḳıṭʿa

(5) Ol ki murabbīsıdın olsa cudā

Altı cıhatdın ḳabap āfāt-ı dahr

Mümkin émes (6) ḫāṭırın ol camʿ étip

Tapmaġay gülzār-ı ḫayāl içre bahar

Çūn ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān, (7) aʿlā-ḫāḳān, ʿālī-mekān-ı gerdūn-tuvān, rāfıʿ-ı rāyātu'l-ʿadl ve'l-ıḥsān, bāsiṭu bisāṭi'l- (8) amn ve'l-amān, nav-bāva-ı bostān-ı ḫılāfat u cahān-dārlıġ ve bākūra-ı gülistān-ı salṭanat (9) u şahr-yārlıġ.

Maṣnavī

Salṭanat tācınıñ sar-afrāzı

Şāh-ı davlat-panāh (10) abu'l-ġāzī

Bāc-gīr-i bılād, melik-i cahān

Tāc-baḫş, mülūk-ı ʿālī-şān

Bānī-ı ʿadl, rāsım-ı (11) ıḥsān

Ḳāmıʿ-ı ẓulm, māḥī-ı ṭuġyān

Ḥāmī-ı mıllat, muravvıc-ı dīn

Ḥākim-i şarʿ, şāh-ı mülk-ı yaḳīn

(12) al-muayyad bi-tā'yīdi'l-meliki'l-mannān u al-muvaffaḳ bi-tavfīḳi'l-subḥān, muʿızz'ud-davla ve'd-dīn, abu'l-muẓaffar (13) ve'l-manṣūr, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān madda'llāhu ẓilāla maʿdalata ʿalā-mufāriḳi'l-an-ām (14) ve şayyadu erkāni salṭanatihi ilā yavmu'l-ḳıyyām ḫılāfat taḫtıġa culūs ḳılıp muʿāvanat-ı (15) ıḳbāl u saʿādat, muʿāżadat-ı tavfīḳ u hıdāyat bile fıtan-ı ḥavādıṯ-ı āṯārın belki (16) memālik-i aşrārın Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasıdın rafʿ ve Ḫīvaḳ ḫıṣārıdın dafʿ (17) ḳıldı.

Naẓm

Çūn ʿadlī cahānnı ḳıldı ābād

Luṭf u keremi cahān eylesin şād

[157b] (1) Faḳīr kim avvaldın ḫod ol ḥażratnıñ dar-gāh-ı ʿālam-panāhınıñ ḳadīmī ḫāk-bos-ı (2) ṣadāḳat-andīşlarıdın ve ḫ(v)ān-ı ıḥsānınıñ bayrı nemek-parvarda-ı ıḫlāṣ-

kīşleri-(3) din durur érdüm. Tacdīdan şuʿāʿ-ı āftāb ıltıfātıdın dīda-ı ummīdımnı roşan (4) ve nasīm-ı bahār ʿınayātıdın göşe-i ḫāṭırımnı gülşen ḳılıp ʿamr-ı ʿālī ve farmān-ı mutaʿālī (5) nufūẕ tapdı kim: "Taʿlīf ıştıġālıda taḳṣīr cāyız tutmay, kitābıñnı ıtmāmġa yétkür (6) ve yana bizniñ avṣāf-ı ḥamīda ve vaḳıʿāt-ı pasandīdamıznıñ cavāhır-ı girān-māyası (7) bile anı muzayyan u muraṣṣaʿ ḳıl." Bu cıhatdın durur érdi kim bābda (8) ikki faṣl ẕikr bolġusı durur.

AVVALĠI FAṢL

Ḥażrat-ı Pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı (9) Ḫūrşīd-külāh, Ġufrān-panāh, Raḥmat-cāy-gāh, Ḳudvatu'l-ḥavāḳīn, Zubdatu's-salāṭīn, Calālu'd-(10) davlat Ve'd-dīn Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān Taġammada'llāhu Bi-ġufrānihiniñ, Ẕikr-i Camīl ve Vaṣf-ı Calīlı

(11) Iḫvān-ı dānışmand ve aʿyān-ı ḫırad-payvandlarnıñ ʿālam-ārāy ra'ylarıġa mekşūf bolsun kim (12) ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr-ı meẕkūrnıñ valādat-ı humāyūnı Yomut buzuġlıġıdın bir yıldın soñra (13) sana miñ dağı yüz seksen béşde durur ve muvāfıḳ-ı Tavuşḳan yılı āftāb-ı ʿālam-tāb-(14) nıñ Asad burcıda durur érdi. Vāḳıʿ bolup durur andaḳ kim sābıḳān Ḫ(v)ācam Berdi (15) Ḳuş Bégi ve Nıyāz Parvançınıñ Muḥammad Amīn ʿInaḳ bile muṣālaḥa ḳılġan mavrıdıda (16) ẕikr tapıp durur érdi. Bulūġ ḫaddıġa yétgendin soñra kün kündin āṣār-ı ruşd u sudād nāṣıya-ı (17) ḥālatıdın ẓāhır u paydā yıl yıldın anvār-ı ʿaḳl ve zekā-ı cabha-ı saʿādatıdın bāhır u huvaydā bola başladı. [158a] (1) "طلب العلم فريضة"[32] muʿaddāsı bile cāẕıba-ı havā-yı ṭalab dāman-gīr-ı şavḳ bolup ayyām-ı mutamādī ʿuzlat-(2) güzīnlik u madrasa-nışīnlik ıḫtıyār ḳılıp faẓāyıl-ı taḥsīlıda ıstıfādaġa ıştıġāl (3) körgüzdi.

Ḳıṭʿa

Çū eylep ıstıfāda sarı raġbat
Ḳılıp her ʿılm ara kesb-i (4) faẓāyıl
Ḫuṣuṣan dānış u ıdrāki çaġlıġ
Suhūlat birle aḫẕ eylep masāyıl

[32] Hadis: "İlim öğrenmek farzdır."

Şabāb (5) āvānınıñ taḳāżāsı ve yigitlik ʿunfuvānınıñ havāsı bile gāhā naşāṭ (6) bısāṭıda bazm-ı ʿayş tüzüp ʿışrat-ı dādın bérür érdi.

Naẓm

(7) Bolur çaġda bazm içre ʿışrat-parast
Bolup şūḫlar cām vaṣlıġa mast
(8) Sürer érdi ol navʿ ẕavḳ-ı surūr
Ki ḥasrat çéker érdi Baḥrām-gūr
Ḳolıġa ḳadaḥ (9) alsa Camşīdvār
Salıp partav-ı luṭf-ı Ḫūrşīdvār
Urar érdi (10) cannatġa bazmı ṣalā
Bolur érdi bazm ahlı ġarḳ-ı ṭalā
Néççe ẓāhırī mayġa sar-şār (11) olup
Velī köñli payvasta-ı huşyār olup
Muġannī taġannīsıġa goş étip (12)
Ḫavādış ġamını farāmūş étip
Maʿışat ʿabīrıdın açıp dımāġ
Cahān rancıdın (13) érdi ṣāḥıb-fırāġ

Ve gāhā ṣaḥrā tafarrucı ve ṣaydnıñ tamāşası üçün şikārġa (14) atlanıp ḳuş ṣalmaḳ ve av almaḳlıḳġa maşġūllıḳ körgüzür érdi.

Şıʿr:

Atlanıp gāh gāh (15) ṣaḥrāġa
Boluban muştaġıl tamāşāġa
Ṣayd-gāh içre rastaḫīz salıp
Şāh-bāzını avġa tīz (16) salıp
Köñlige yüzlenüp naşāṭ asru

Körgüzür érdi ınbısāṭ asru

Arı oldı (17) havā-yı sayr u şikār

Tīra ḫāṭırġa māḥī-ı zangār

Tā kim bir kün ol ḥażrat ṭarīḳa-ı maʿhūd bile Ḫurram **[158b]** (1) ḥudūdınıñ ṭaraf-ı asfalıda -kim murġzārı durur érdi, ıram gülistānı dék (2) sar-sabz u ḫurram u sabza-zārı durur érdi- cannat bostānı dék nazāhat-ı tavʾam (3) ḳırḳ mīr-şikār bile şikār-andāzlıḳġa ışṭıġāl durur érdi. Ve ıttıfāḳa (4) ol kün ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān, aʿlā-ḫāḳān, afżal-ı salātīnu'l-ʿālam, (5) aʿdal-ı mülūk'ul-ʿArab ve'l-ʿAcam, al-muḫtaṣ bi-ʿināyati'l-meliki'l-mustaʿān, abu'l-muẓaffar (6) ve'l-manṣūr Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāhu mülkihi dağı ol ṭaraf şikārġa nahżat ḳılıp ṣayd-(7) efgenlikge ışṭıġāl körgüzür érdi.

Ammā ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānnıñ (8) da'b u āyīnları bu durur érdi kim ḫ(v)āh şikār ḫ(v)āh özge safar ırādası bile (9) rukūb ḳılsa asbāb-ı ḥarb ve ālāt-ı żarb bile ḫudamā u mulāzımların mükemmel u musallaḥ (10) ḳılur érdi. Ol kün dağı bu ṭarīḳada çıḳıp şikār heneggāmıda ḥażrat-ı (11) aʿlā-ḫāḳānnıñ mulāzımları ḥażrat-ı ḫān-ı cannat-mekānnıñ ve aṣarın yıraḳdın (12) muşāhada ḳılıp daḫl u mızāc yüzidin ol ḥażratnıñ mulāzımlarıġa tīġ u sınānnı (13) cılvaġa kirgüzüp ḥamla ḳıldılar. Ol ḥażrat bu vāḳıʿadın ḫabar-dār bolup dost yā (14) duşman érkenin bilmey tā tanulġunça yaraġsızlıḳ cıhatıdın ḫaylī muẓṭar u muta'aṣṣır boldı.

(15) **Maṣnavī**

Köñül yolda zād-ı safardur yaraġ

Uruşda nışān-ı ẓafardur yaraġ

Yaraġsız (16) kişi yolġa ʿazm eylemek

Érür cānı ḳaṣdını cazm eylemek

Ki köpdür ki yollar (17) ara ahl-ı kīn

Żarar yétkürür élge eylep kemīn

Yaraġsız kişide yoḳ ol ıʿtıbār

[159a] (1) Ki bolġay aña davlat u baḫt-yār

Ulus allıda ḫ(v)ār u menkūb olur (2)

ʿAdūsıġa iş vaḳtı maġlūb olur

Dilīrī ki tīġ u yaraġsız érür (3)

Uruş çağı ḳol u ayaġsız érür

Kişi kim şucāʿ-ı dıl-āvar durur

Yaraġ bolmasa (4) zār u mużṭar durur

Yaraġsız ése Rustam-ı pīl-ten

Ne mümkin ki bolġay dıl-āvar-figen

Çū paşşa (5) yaraġ eyledi nīşnı

Helāk étti Namrūd-ı bad-kīşnı

Payām-bar ki Ḥaḳ ḥıfżıġa érdi yār

Yaraġ-(6) sız safar ḳılmadı ıḫtıyār

Yaraġsız tevekkül dağı tām émes

Démey tām belkim sar-ancām émes

(7) Mundın soñ ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūrı tamāmat-ı asbāb u yaraġ tahıyyasıġa (8) hımmat-ı ʿālī-nahmatın maṣrūf tutup sıpāhīlıġ umūrıġa ḳıyām ve sıpāh-dārlıġ (9) rusūmıġa ıḳdām körgüzüp durur. Abṭāl-ı rozgār ve şucaʿa-yı nām-dārnı, aṭrāf-ı ʿālam (10) ve ṭavāyıf-ı umamdın öz mulāzamatıġa ündep memleket-dārlıġ ḳavāʿıdınıñ mahāmmıġa (11) belki mülk-sıtānlıġ marāsımınıñ ıntıżāmıġa mubādarat u mudāḫalat ḳıla başladı (12) ve her yérde kim aʿdā-yı mülk ü mıllat ve muʿānīdīn-ı dīn u davlat ʿınād başın girībān-ı (13) fasāddın çıkarıp durur érdi.

Tund-bād-ı çapavul bile ḫarman-ı amvāl u cıhātın bar-bād, ve ṭūfān-ı (14) türk-tāz bile asās-ı camʿıyyatın munhadım u bī-bunyād ḳıldı. Egerçi ol ḥażratnıñ béglik (15) āvānı dağı şādırāt-ı nādıra ve vāḳıʿāt-ı bāhırası köp durur. Ammā ıḫtışār cıhatıdın iki vāḳıʿa ġa (16) iktifā ḳılıldı.

Avvalġı vāḳıʿa

Ḫān-ı Cannat-mekānnıñ Tund-bād-ı Türk-tāz Bile Ḳara Ḳalpaḳıyya (17) Muāʿnıdları Ḫarman-ı Caʿmıyyatın Savurġanı ve Ṣarṣar-ı Çapavul Bile Maşʿal-ı ʿInādın Öçürgeni

[159b] (1) Yekke-tāz-ı maydān-ı varaḳ, şah-suvār-ı ʿarṣa-ı nuṭḳ aʿnī ḳalam-ı çābük-raḳam, bu vāḳıʿa cılva-gāhıda (2) mundaḳ cavalān ḳılur kim sana-ı Hıcrıyya miñ dağı iki yüz on sékkizde Muḥarramu'l-ḥarām (3) avāsıṭıda ḥażrat-ı ḫān-ı maġfırat-nışān Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān anāra'llāhu burhānah varā-yı (4) Amuyadağı rıbatī - kim anı taʾrīḫ-ı miñ dağı ikki yüz on altıda ʿımārat ḳıldurup (5) durur érdi.- nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile añın ẕırva-ı ıftıḫārın, felekü'l-burūcdın (6) ötkerdi. Ol rıbāt ʿālī-ḥışārīdur rafīʿ-bunyād ve mıʿmārī durur vusʿat-ābād, (7) cılā-andūd-ı bınāsı ʿāşıḳlar köñli dék muṣaffa ve ṣafā-āmūd-ı asāsı maʿşūḳlar yüzi dék mucallā, (8) fażā-yı dıl-küşā-yı ıram-gülzārı ṣahnıdın ḫabar bérgüçi ve havā-yı ġālıya-sāyı fırdavs-nasīmı fayżī- (9) aṣar yétkürgüçi, her gül-dastası sarvī durur ruʿūnāt bostānıda, her sarā bostānı (10) ḳaṣrī durur saʿādat gülistānıda.

Maṣnavī

Surayyā bolup burcı allıda past

Tapıp (11) saḳfıdın çarh şaʾnı şikest

Bolup üyleri dahr üyi dék vasīʿ

Velī rıfʿat içre (12) felekdin rafīʿ

ʿArż kim cahān içre körmey felek

Anıñ dék rıbātını bī-rayb u şek

(13) Ol ḥażrat anda bir néççe kün mutavaḳḳıf bolup özıġa mutaʿallıḳ nökerlerin mulāzamatıġa (14) camʿ ḳıldı. Ol cıhatdın durur kim ol uçurda Aḳ Yaḳış ayaḳı ve Téñri-Yār (15) nahrınıñ başı ve Yartı-Ḳum mavżıʿda olturġay Ḫıtāy Ḳara Ḳalpaḳīdın Bég Muḥammad Ḳaraḳçı atlıġ (16) bir ḥarām-zāda ẕuhūr ḳılıp öz éliniñ avbāş u ḥarāmīları bile Ḫ(v)āca Murād Biy ve Töre Murād (17) Sūfīnıñ mutābaʿatıġa kirip rah-zenlik ḳılur érdi. Ol camāʿanıñ ekābırıdın **[160a]** (1) Şükr ʿAlī Biy anıñ hımāyalıġı şāmatıdın dıl-teng u āşufta-ḫāṭır (2) bolup ol ḥażratnıñ dar-gāh-ı ʿālam-panahıġa kişi yiberip durur érdi. (3) Anıñ tarġīb u taḥrīṣı bile ol ḥażrat leşker yıġnalġandın soñra rukūb (4) ḳılıp Ḫ(v)āca Kölige tüşdi. Muḥarram-ı meẕkūrnıñ yigirme sékkizide panc-

şanba küni (5) Ḫ(v)āca Kölidin naḫżat rāyatın Yartı-Ḳum cānıbı ḥareketge kirgüzdi. Ol safarda (6) ekābır-zādalardın köp kişi mulāzım-rikāb-ı ʿālī bolup durur érdiler. Andaḳ (7) kim sıyādat-panāh, naḳābat-dast-gāh Seyyid Mużaffar Ḫ(v)āca ve Nāymān aşrāfıdın (8) Küçük Inaḳnıñ oġlı Oraż ʿAlī Bég -kim ḫalā atasıġa ḳāyım-maḳām durur- (9) ve Mavlām Bérdi Üydeçiniñ oġlı Muḥammad Çān Bég ve Ḳoñratdın Ḫudāy Berdi Ināk- (10) nıñ oġlı Muḥammad Nıyāz Bég -kim ḫalā canāb-ı ʿālā-ḫaḳānīda maḥram-başılıġ marātıbıġa ırtıfāʿ (11) tapıp durur- ve Yūsuf Bég -kim yüzbaşılıġ manṣabıġa manṣūb durur- ve Ala Bölük (12) uruġıdın ʿAbdu'llāh Sar-dār ve ġayru-hum. İkki kün ḳatʿ-ı masāfat ḳılġandın soñra (13) ol nāḥıyyatġa dāḫıl bolup çāştgāh durur érdi kim ol ḥażrat (14) leşker ahlın gürūh gürūh ayrıp çapavulġa amr ḳıldı. Bég Muḥammad Ḳaraḳçı -kim nādıra-ı (15) fasād durur érdi- burunraḳ ḫabar-dār bolup köçüp ḳalın bīşalarda mutavārī bolup (16) durur érdi.

Naẓm

Sulaymānġa ḳaçan bolġay ṭaraf-ı mūr

Téñiz canıbıda ḳaṭraġa ne maḳdūr

(17) Ġażabnāk arslan allıda tilkü

Turar né navʿ curʾat birle ötrü

Şuʿā-ı āftāb allıda şappar

[160b] (1) Ne mümkin kim tura alġay bar-ā-bar

Yétüşgeç bād-ı ṣarṣar ṣadmātı tīz

Par-kāhī néçük bolmas sebük-ḫīz

(2) Anıñ éli dağı köçüp badıya-pāymāy-ı fırār bolup érdiler. Leşker-i nuṣrat-aṣar yétip ḳatl u tārācġa (3) maşgūl boldılar. Tīġ-ı ḫūn-faşān ve sınān-ı cān-sıtān bile mutamarrıdlarnı (4) maḳhūr u musta'ṣıl ḳılıp mavāşī u āmvāl, żuʿafā u aṭfālın ġārat u tārāc ḳılıp (5) ġanīmat silkige ve asārat ḳaydıġa çéktiler.

Şıʿr

Bahādurlar eylep tek ü pū basī

(6) Ḳılıp ḳatl u tārāc her sū basī

ʿInād ahlını ḫ(v)ār u zār eyleben

Cazāsın bérip (7) tār u mār eyleben

Mavāşī u mālın ḳılıp dast-gīr

Oġul, olca u ḳızın eylep esīr

Parīşān (8) ḳılıp ʿaḳd-ı camʿıyyatın

Başı üzre kéltürdiler nıyyatın

Balī ol ki tüşti żalālat ara (9)

Felek eyleben rozgārın ḳara

Bu yañlıġ navāyıb ara zār éter

Cazā-yı ʿamalġa giriftār éter

(10)Bu vāḳıʿa-ı ʿaṣrġaça ımtıdād taptı ve gürūhı -kim Bég Muḥammad Ḳaraḳçınıñ (11) ḳaṣdıġa maʾmūr bolup érdi- her néçe kim cust-cū ve taraddud ḳıldılar. Ol ḥarām-zādadın (12) aṣarı tapılmadı ve çapavul ʿahlı rāyat-ı nuṣrat-āyat ẓıllıġa muctamaʿ bolġandın (13) soñ ol ḥażrat māl-ı ġanāyımnı leşkeriyye ahlıġa taḳsīm ḳılıp her kişige māl-ı (14) vāfır ve manāl-ı mutakāṯır maḳsūm boldı. Ol cumladın dérler kim Muḥammad Nıyāz Bégniñ (15) sahm u ḥıṣṣası iki yüz ṭıllālıḳ vach érdi. ʿAlā-haẕā'l-ḳıyās ve esīrlerdin (16) otuz yeti bākira ḳız érdi kim kemāl-i camāl u ġāyat-ı ʿıtıdālda érdi. Ol ḥażrat esīrlerni (17) muʿtamad u parhīzgār kişilarġa tapşurup fatḥ u fīrūzmendlik bile murācaʿat ḳıldı. **[161a]** (1) Şahr-ı Ṣafar-ı ḫatmu'llāhu bi'l-ḫayr ve'l-ẓafarnıñ törtinçi küni -kim çahār-şanba érdi- dāru'l-ammāra-ı (2) Ḫīvaḳġa nuzūl ḳılıp vālıd-ı büzürgvārınıñ mulāzāmatıġa muşarraf boldı. Bir aydın soñ ol (3) élniñ ekābır u maʿārıfı armaġan u tansuḳāt bile kélip ʿataba-boslıḳġa şaraf-ı ıḫtıṣās (4) tapıp ıtāʿat ḳılādasıġa mutaḳallıd boldılar. Zakāt u ḫarāc ḳabūl ḳılıp esīr bolġan (5) żuʿafā u aṭfālın alıp öz dıyārıġa ruḫṣat-ı ınṣırāf ḥāṣıl ḳıldılar.

İkinçi vāḳıʿa

Ḫān-ı Maġfırat-nışānnıñ Ḫ(v)āca Éli Samtıġa ʿAzīmat Merkebin Sürgeni (7) ve Ol Él Ḥışārınıñ Darvāzasın Ġażabnıñ Otıġa Köydürgeni

Güzāriş maydānınıñ (8) bark-tāzı, nigāriş maʿrekesiniñ ātaş-bāzı aʿnī ḫāma-yı vāḳıʿa-nigār bu navʿ ḥıkāyat-(9) güzārlıġ körgüzür kim hem ol yıl Cumāda'ṣ-ṣānīda

ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr ve şāhanşāh-ı (10) mabrūr Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān Ḫ(v)āca Éli ḥışārınıñ ḳaṣdıġa rukūb ḳılıp darvāzasın (11) ātaş-ı ḳahrı bile örtep murācaʿat ḳıldı. Bu maḳāl tabayyunı ol durur kim sana (12) miñ dağı ikki yüz on altıda Töre Murād Ṣūfī kim Manḳıt kürenide ol ḥażrat bile (13) muṣālaḥa ḳılıp ʿuhūd-ı muşayyad ve mavāṣik-i müʾekked mayāmını bile mubārızlarnıñ ḳayd-ı muḫāṣara ve dām-ı ıntıḳāmı-(14) dın muḫallaş tapıp durur érdi. Andaḳ kim ilgeride meẕkūr bolup durur érdi. Öz dıyārıġa (15) barġandın soñra yana şarārat-ı fıṭrī ḥareketidin tamhīd-ı ẓalālatġa ışrār ḳılıp Kañlı uruḳıdın (16) camʿī kesīrni -kim varā-yı Amuyada otlaġ cıhatıdın mütemekkin durur érdiler- ol camaʿanıñ üstige (17) atbāʿ u aʿvānı bile kélip alarnı ḫāh nā-ḫāh köçürüp Koñratġa éltti. Ol ḥażrat anıñ **[161b]** (1) mundaġ naḳẕ-ı ʿahd u kesr-i mīṯāḳıdın ba-ġāyat rancīda-ḫāṭır bolup " فمن نكث فانما ينكث (2)على نفسه"[33] madlūlı bile anıñ ḳalam-ravīġa rāyat-afrāz ʿazīmat bolup ātaş-ı (3) nahb u ġārat bile aña tanbīh-ı ʿaẕīm ve goş-māl-ı balīġ yétkürmekni pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı (4) aşraf ḳılıp durur érdi. Ammā baʿżı mavānıʿ-ı mumānaʿatıdın ol ʿazm-ı taʾḫīr u taʿvīḳ (5) ḥayyızıġa ḳalıp durur érdi. Ḳalpaḳıyya ġāratıdın soñra ol ḥażratnıñ sīt-ı ṣalābat (6) ve āvāza-ı mahābatı aḳṭār u āfāḳġa muntaşır bolup aʿdā-yı mülk u mıllat ve ḫusamā-yı dīn u davlat (7) sīnalarıġa çeng dék nāḫun-ı ḥasrat urup ḳānūn-ı rāḥat u rabāb-ı rafāhıyyat (8) tārīn-ı ruʿb u hırās mıżrābınıñ zaḫması bile üzdi. Bu cıhatdın Ḫ(v)āca Éli-(9) niñ sanādīd-ı maşahīrıdın baʿżı dūr-endişlik ḳılıp ol ḥażratnıñ (10) dar-gāh-ı ʿālām-panāhıġa pınhānī payġām u murāsalat yiberip ıstıdʿā ḳıldılar kim: (11) "Eger rāyat-ı nuṣrat-āyatlarınıñ aşıʿah-ı mahcası bu tīra rozgārlarınıñ maşrıḳ (12) anżārıġa ḫūrşīd-ı nūrānī dék partav-afganlıġ ḳılsa ve ʿasker-i ẓafar-parvarlarınıñ (13) tūtıyā-yı ġubārı bu küdüret āṣārlarınıñ dīda-ı ıbṣārıġa surma-ı Sulaymānī yañlıġ roşanlıġ (14) yétkürse mulāzımları yüzıġa bendelik abvābın açıp ḳalʿanı tapşururmız." (15) Ol ḥażrat bu cıhatdın sana-ı meẕkūrada Cumāda'ṣ-ṣānīnıñ üçide dū-şanba (16) küni tört yüz güzīde yigit bile kim her biri şucāʿ-ı nām-dār ve mubārız-ı rozgār érdi.

(17) **Maṣnavī**

Nabard-āzmāy u dıl-āvar barı

---

[33] Fetih sūresi: 48/10 "Sana bîat edenler ancak Allah'a bîat etmiş olurlar.Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Verdiği sözden dönen kendi aleyhine dönmüş olur. Allah'a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir."

Dılīr u ṣaff-ārāy u ṣaf-dar barı

Vaġā ʿarṣasıda [162a] (1) ḫurūşanda babr

Haycā pīşası içre ġurrān hızabr

Eger çékseler yavġa buranda-tīġ

Tümen miñ (2) ise ḳatl étip bī-dırīġ

Sılaḫ-şorlıġ içre çālāk olup

Velīkin uruşdın (3) tarabnāk olup

Mülk-i ḳuvvat u dīv-ı hayʾāt kélip

Ġażanfar-ı far babr-ı ṣavlat kélip (4)

Tapıp yavġa barça sebük-tāzlıġ

Ḳılıp tīg birle sar-andāzlıġ

Gürlen mużāfātıdın (5) Nöküz ayaḳıdaġı rıbāt-ı fāyızu'n-naşātıdın -kim ol daġı ol ḥażratnıñ (6) mülk-i ḫālış ve mustaḥdıṯāt-ı maḫṣūṣıdın durur- ırādāt yegrenıġa rukūb ḳılıp (7) mevkib-i ẓafar-ḳarīn ve rāyat-ı nuṣrat-āyīnġa Ḫ(v)āca Éli samtıġa taḥrīk bérip (8) fuyūżāt-ı bahār-vuṣūlı bile marāḥıl-ı ḫārıstānın çaman-güster ve nafaḥāt-ı nasīm-(9) vurūdı bile manazıl-ı dumāġın muʿaṭṭar ḳıldı.

Fard

Her ḳayān ʿazm eylese fayż-ı (10) ḳudūmıdın bolur

Tīra tofraḳ altun u seng-i sıyah yāḳūt-nāb

Ve ay-(11) nıñ törtünçi kéçesi -kim sa-şanba tüni durur érdi- ol dıyārġa vārıd (12) bolup mevkīb-i vālānı ıstıdʿā u ıstıḫżār ḳılġanlarġa yaşurun kişi yiberdi (13) kim tā mevkīb-i ʿālī vuṣūlıdın ḫabar-dār ḳılġay. Ittıfāḳa burunġı kün alarnıñ (14) meknūn ḫāṭırıdın Dosum Biy ve Öte Ḳulı Atalıḳ -kim ol ḳalʿanıñ vālīsı durur érdiler- (15) şamma-ı āgāhlıġ tapıp alarnı baʿżı muhımmāt bahānası bile Koñratġa uzatıp érdiler. (16) Barġan kişi bu ḥādıṯadın ıṭṭılāʿ tapıp bī-nayl-ı maḳṣad murācaʿat ḳıldı. Ol ḥażraṭ bu ḫabarnıñ (17) ıstımāʿıdın mutaʾaṯṯır bolup ḳalʿa-ı meẕkūranıñ ḳıbla darvāzasınıñ

taḳābulıġa barıp **[162b]** (1) Yamġurlı nahrınıñ kenārıda köprükniñ allıda ba-manzıla-ı "والجبال اوتادا"[34] kemāl-i (2) ṣabāt ve ġāyat-ı vaḳār bile taġ dék ārām u ḳarār tutup durur.

Şı'r

Zahī (3) ṣāḥıb-ı ṣabāt u köh-i tamkīn

Ki bardur taġdın ārām içre sangīn

Tutup iş çaġı (4) tuġ astıda ārām

Temekkün amrıġa bérse sar-ancām

Vaḳārıdın yarur temkīn çırāġı

(5) Ṣabātıdın uçar Alburz taġı

Ol çaġda henüz darvāza lavhāları dostlar ıḳbālı dék (6) açuḳ ve duşmanlar yaḳası dék çāk durur érdi. Bahrām-ṣavlat dıl-āvarlar, Murrīḫ-ṣalābat künd-(7) āvarlar ol ḥażratnıñ ışārat-ı lāzımu'l-bışāratı bile darvāzaġa yügürüp ḳarīb érdi kim (8) şāhıd duḫūlları bile ol ḳal'anıñ āġūşın mamlū ḳılġaylar. Ol aṣnāda Ḫ(v)āca Éliniñ (9) Ḳaraça ṭāyıfasıdın Urazaḳ atlıġ bir yigit bahādurlar vusūlıdın āgāh bolup darvāzanı (10) çékip muḳaffal ḳıldı. Mubārızlar lavhā şikāfıdın ḳılıç soḳup ol ḥarām-zādanıñ sīna-ı (11) pur-kīnasın darvāza şikāfı dék çāk ḳılıp acalġa madḫal ve cānġa maḫrac étti ve amr-ı 'ālī (12) mūcıbı bile zanbūrek u şamḫāl oḳıġa darvāza lavhāların nışāna étip "فاتبعه شهاب ثاقب"[35 (13) sıhām-ı sahīmın darvāza nigahbānlarıġa yaġdurup 'Alī Bay Atalıḳ bile köp kişige zaḫm-ı cān-(14) gazāy yétip ḥırāsat ahlı darvāza astıda tura almay, kūçelarġa mutafarrıḳ boldı. (15) Ol çaġda bahādurlarnıñ ātaş-ı ḳahr u ġażābı ıltıhāb tapıp darvāzanı ḳahr otıġa köydürüp (16) ol ot tütüniniñ āsmān-farsālıġıdın " يوم تاتي ٱلسّماء بد خان مبين"[36 mufādı bile ol (17) karañġu tünde ḳıyāmat künin āşkār étip " يغش النّاس هذا اذاب اليم"[37 mażmūnın ḳal'a ahlıġa **[163a]** (1) roşan u padīdār ḳıldılar ve ot ḥıddatıdın darvāza u cubā-ḫāna vīrān bolup zabāna-yı dozaḫ (2) nışāna-ı bavārıḳ-ı ḥareket bile felek

[34] Nebe sūresi: 78 /7 "Biz, yeryüzünü bir döşek, dağları da birer kazık yapmadık mı?"
[35] Saffāt sūresi: 37/ 10 "Ancak (sözü hırsızlama) çalıp-kapan olursa, artık onu da delip geçen 'yakıcı bir alev' izler (ve yok eder)."
[36] Duhān sūresi: 44/10 "Öyleyse sen, göğün açıkça bir duman getireceği günü gözle."
[37] Duhān sūresi: 44/11 "(Bu duman) insanları sarıp kuşatıverir. İşte bu, acı bir azaptır."

ḫarmanıñ ḫākistar ḳıldı ve dūd-ı şarār-ālūd ṣuʿūd ḳılıp sıpıhr-ı kabūd ve (3) kevākib-i nā-maʿdūddın numūd körgüzüp durur.

Naẓm

Gerdūnġa çékip ol ot (4) zabāna
Dozaḫ otıdın dében nışāna
ʿIşḳ ahlınıñ āhı dék cahān-sūz
Hecr otı kibi (5) ḥarārat-andūz
ʿAdānı ḥarāratı ḳılıp kül
Aḥbābġa şuʿlası açıp gül
Şıddatġa (6) yalın bolup hem āġūş
Darvāzanı étti ʿahn-ı manfūş
Dūdı ki ṣuʿūd étip havāġa (7)
Yüz ḳaralıġ ögretip samāġa
Ol dūd ara bī-ʿadad-ı şarāra
Ancūmġa fuzūn ḳılıp (8) şumāra

Ol ḳalʿanıñ ekābırıdın Dosum Biy ve Öte Ḳulı Atalıḳ ve Ḥasan ʿAlī Ḫ(v)āca ve İskender (9) Atalıḳ valad-ı Yaḫşılıḳ Biy, Ḥasan Murād Sarı ve ġayru-hum -kim her ḳaysı öz manzılıda sıyah-mast-ı bāda-ı ġaflat (10) bolup bıstar-ı h(v)āb u ıstırāḥatda yatıp érdiler- bu ġulġula-ı vaḫşat-angīz ve bu maşġala-ı daḫşat-āmīz-(11) dın bīdār bolup sar-āsīma u maḫẕūlvār ḳaṣd ḳıldılar kim şımālıyya darvāzanı açıp fırār (12) ıḫtıyār étgeyler ve Dosum Biy -kim kühne kürk rūbāh-firīb durur érdi- suhān-ı temkīn (13) ve mıḳrāż-ı taʾannī bile alarnıñ sılsıla-ı vaḫşat ve rışta-ı ıżṭırābın munḳatıʿ ḳılıp silk-i camʿıyyatġa (14) ınʿıḳād bérdi ve Ḳulap camaʿası -kim mādıh-ı temhīd-fasād ve muḥarrik-i zancīr-ʿınād durur érdiler- ve ol vāḳıʿa-ı (15) sahmnāk vahmıdın bunyān ḳarārlarıġa ot tüşüp banātu'n-naʿş dék parīşān u (16) mutafarrıḳ bolup durur érdiler. Alarnı kemāl-i ıctıḥād ve ġāyat-ı ıhtımām bile öz hużūrıġa parvīn dék (17) camʿ ḳılıp Öte Ḳulı Atalıḳ ve Ḥasan ʿAlī Ḫ(v)ācanı baʿżı tüfeng-andāz bile ḳalʿa küngüride [163b] (1) mudafaʿaġa maşġūl ḳılıp özi ve İskender Atalıḳ ve Ḥasan Murād Sarı ve ġayru-humā bile (2) ḥāżır bolġan ʿavām u cuhhālnı darvāzaġa sürüp taş u kések bile masdūd

(3) ḳıldurdı ve Nayman Amīr ʿAvaż Inaḳnıñ aḥfādıdın Muḥammad Cān Bég bin Mavlām Berdi (4) Üydeçi -kim ba-ġāyat dılīr ve mutahavvır yigit érdi ve faḳīrġa ḳarābat u ḳayın aḳalıġ nısbatı bar érdi- (5) ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ farmān-ı ḳażā-carayānı bile baʿżı dıl-avārlarnı ātaş-andāzlıḳġa (6) tarġīb u taḥrīṣ ḳılur érdi. Nā-gāh ḳalʿa cānıbıdın aña tīr-ı ḳażā yétip zaḫm-ı muhlik ve carāḥat-ı (7) kārgar bile darvāza pīş-gāhıġa köprük üstıġa yıḳıldı. Ol ḥażrat anıñ carāḥatın (8) marham ʿıyādatı bile ḫuşk-band ḳıldurup ḳaytardı. Andın soñ nāyıra-ı ġażabı (9) ıştıʿal tapıp hımmat-ı ʿalī-nahmatı ol amrġa cāhıd u muḳtażī boldı kim nīrū-yı bāzū-yı calādat (10) bile ḳalʿa-küşāylıġ rāʾyatın cılvaġa kirgüzüp bég-i meẕkūrnıñ ıntıḳāmı üçün (11) ahl-ı fasādġa tīġ-ı bī-dırīġ bile ġoş-māl-ı balīġ bérgey. Baʿżı davlat-h(v)āh-ı şamīmu'l-ınḳıyād ve ḫıẕmat-(12) panāh-ı salīmu'l-ıʿtıḳād -kim avval ḥażratnıñ āftāb-ı ḥużūrıġa bāl-afşān-ı (13) havā-yı ḳurbat u mustaġrıḳ-ı żıyā-yı ṣuḥbat érdiler- maʿrūż-ı raʾy-ı ʿālam-ārāy (14) ḳıldılar kim: "Ḳalʿa bınāsı ġayāt matānat ve nıhāyat ḥaṣānatda darvāza-ı (15) masdūd ve ot-ı ıltıhāb-āmūddur. Egerçi ḳalʿa bā-vucūd-ı ḥaṣānat u ıstıḥkām (16) panāh-ı nuṣrat-panāhnıñ tund-bād-ı ḥamalātınıñ ṣadamātıdın bir ḳabża-ı tofraḳ dék (17) bar-bād [u] ınhıdām bolur. Ammā mümkin kim baʿż dıl-avārlarnıñ gevher-i ẕātıġa -kim her biri **[164a]** (1) şacāʿat bāzārıda cahān ḫarācıġa lāyıḳ durur- noḳṣān yétse kim bu ḫaẕaf mıḳdārlar-(2) nıñ macmūʿı alarnıñ ḫāk-pāyıġa bāhā bola almas. Émdi munāsıb-ı davlat ol durur kim (3) mevkib-i vālā murācaʿat cānıbıġa ḥareket ḳılsa ol ḥażrat kemāl-i līnat-nafs u mulāyamat-ṭabʿ (4) ıḳtıżāsıdın alarnıñ multamısın mabẕūl tutup zımām-ı ʿāṭıfatın muʿāvadat ṭarafıġa māʿṭūf (5) étti. Maylı Cengel ḫudūdıġa yétgende Muḥammad Çān Bég panc-şanba kéçesi ol zaḫm-ı can-(6) sıtāndın Ḥaḳnıñ cıvārıġa ıntıḳāl ḳıldı. Anıñ muddat-ı ʿumrı ḳırḳ yıl (7) durur érdi. Ol ḥażrat aynıñ yéttiside cumʿa küni Ḫ(v)arazm-ı Iram-bazm daru's-salṭanasıġa (8) nuzūl-ı ıclāl buyurup durur.

Ḫān-ı Cannat-mekānnıñ Gevher-i Vucūd-ı Humāyūnı Bile (9) Amārat Manṣabın Zıynat-güster ve Naḳşu'l-ḳāb Maymūnı Bile Ayālat Ḫātamın Maʾmūr Ḳılmaġı

(10) Mażāmīn-i manīʿa ayvānınıñ manṣab-ārāsı ve muʿānī-ı rafīʿa dīvānınıñ masnad-pīrası aʿnī (11) ḳalam-ı ḫūş-hırām bu dastān-ı masarrat-ıktırān mahāmmıġa andaḳ ıntıẕām bérdi (12) kim çūn amīr-ı kebīr, calālu'd-davla ve'd-dīn, abu's-salāṭīn bi'l-ıstıḥḳāḳ Amīr ʿAvaż Biy ʿInaḳ (13) navvara'llāhu marḳadahu ımtıdād-ı marażı tazāyūd u ışтıdād-ı żaʿfı tażāʿuf taptı andaḳ durur kim (14) sabıḳan bayān kilkiniñ raḳam-zadası bolup durur érdi. Umarā-yı ʿıżām ve umanā-yı kirām anıñ şıddat-ı (15)

ranc ve maʾāl-ı aḥvālıdın şaraf-ı vafāt u ırtıḥāl, aṣar-ı mamāt u ıntıḳāl tafarrus ḳılıp ḥażrat-ı (16) sulṭān-ı maġfūr ve ḡāḳān-ı mabrūr, rāsım-ı marāsım-ı salṭanat, bānī-ı mabānī-ı mekremet, ḳa'an-ı ʿālī-şān (17) Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḡān -kim ol çaġda baʿżı muhımmāt-ı istikmāl u ıstıḥṣālı üçün varā-yı Amuyaġa [164b] (1) ötüp durur érdi- kişi yiberip durur, atası ḥālıdın aḡbār ḳıldılar. Ol ḥażrat cunāḥ-ı (2) ıstıʿcāl bile murācaʿat körgüzüp atasınıñ saʿādat-āṣār-ı dīdārıġa muşarraf (3) bolġandın soñra ol ḥażratġa atasınıñ mūcıb-ı farmān u rıżāmandlıġı (4) Fāżıl Biy ve Şāh Nıyāz Atalıḳnıñ saʿy u köşiş u ıhtımāmı bile ve amīr-zādalarınıñ ıcmāʿ (5) u ıttıfāḳı bile valī-ʿahdlik manṣabın teklīf ḳıldılar. Ol ḥażrat, avval ol amr-ı ḡaṭīrdın (6) ımtınāʿ u ıstıbʿād körgüzüp soñra alarnıñ tavaccuh ḡāṭırını mubālaġa (7) ḥaddıda körüp ḳabūl ḳıldı ve sana-ı Hıcrıyya miñ dağı ikki yüz on sékkizde (8) muvāfıḳ-ı Toñuz yılı Ẕu'l-ḳaʿdanıñ yigirme altısıda panc-şanba küni durur kim (9) āftāb-ı ʿālām-tāb Ḥūt manāzılıda żıyā-baḫş-ı ḡāna-ı āb durur érdi.

Maṣnavī

(10) Mubārek édi vaḳt u farruḫ-ı zamān

Kemāl-i saʿādatda érdi cahān

Şaraf burcıda (11) şems édi cilve-ger

Velī şemsge érdi nāẓır-ı ḳamar

Çāştgāh (12) dāru'l-ammāra-ı Ḥ(v)ārazm-ı Iram-bazmda atasınıñ dīvān-ḡānasıda -kim ol dīvān-ḡāna (13) ḥālā ḥażrat-ı pād-şāh-ı kāmkār ve şahanşāh-ı ʿadālat-şıʿār, nāṣır-ı bılād-ı ahlu'l-Islām, ṣāḥıbu'l-ḳalam (14) ve'l-ḥusām, ʿalā-ḡāḳān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr ve'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḡānġa mīrāṣdın (15) ıḫtışāṣ tapıp durur- ol ḥażrat béglik rutbasıdın ʿurūc ḳılıp Camşīd u Ḫūrşīd yañlıġ (16) amarāt avcıġa ırtıfāʿ taptı ve ayālat manşūrın tārek-i mubārekıġa sançıp ḥukūmat ḡātamın (17) keff-i kifāyatıġa aldı, memleket umūrıġa mutaṣaddī ve salṭanat ʿuhūdıġa mutaʿahhıd bolup partav-ı alṭāf [165a] (1) ve şūʿāʿ-ı aʿṭāfı bile dāru'l-ammāra sükkānınıñ dīda-ı ummīd u żamīr-ı saʿādat-mazīdların (2) roşan u munavvar ḳıldı ve farmān-farmālıġ kös-i navbatın dar-gāh-ı davlat-(3) panāhıda felek-i navbat-zanı navāzışġa kirgüzüp ṣadā-yı ṭanṭana bile (4) haẕā min āl-āṣār-ı davlatihi'l-ʿuẓmā başāratın malāʾ-ı aʿlānıñ sāīrlarıġa ve curm-ı ġabrā sākinlarıġa (5) goş-zad ḳıldı.

Naẓm

Felek bu mujdadın eylep tafāḫur

Süyünçıġa (6) kevākibdin saçıp dur

Zamāna eylep ızhār-ı mubāhāt

Cahān ḫurram bolup hayhāt (7) hayhāt

Kélip ıḳbāl éşikdin tahnıyat-gūy

Canābī ḫākıġa davlat ḳoyup (8) rūy

Ve Surūr Şāʿır bu taʾrīḫnı aytıp durur érdi:

Taʾrīḫ-ı Surūrdın panāh-ı ʿālī-ḳadr

(9) Él Tüzer Biy ʿInaḳ çarḫ-ı ḥaşam

Altı ötmiş édi yigirme dağı

Şahr-ı Ẕī-ḳaʿdadın (10) ne bīş ne kem

Taptı rıfʿat amārāt avcı üze

Ḫīvaḳ içre çū nayyır-ı aʿżām

(11) Kilk-i Surūr bu amr-ı taʾrīḫın

Surūr-ı ahl-ı Ḫīvaḳ étti raḳām

Bu vāḳıʿadın béş (12) kün ınḳıżā tapġandın soñra dū-şanba küni ġurra-ı Ẕu'l-ḥıccada vālıd-ı büzürgvārı amīr-ı (13) kebīr ʿAvaż Biy ʿInaḳ marḥūmı vafāt tapıp anıñ tekfīn u tachīz ve tadfīn u taʿzıyasıdın (14) pād-şāhāna āb u ātaş ṣadaḳātıdın ve kelāmu'llāh ḫatamātıdın fırāġ tapġandın (15) soñra dīvān-ḫāna-ı ʿālīġa çıḳıp erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażratġa bār-ı ʿām bérdi (16) ve partav-ı ıltıfāt umūr-ı memleket ve mahāmm-ı ḥukūmat ıştıġālıġa salıp umarā-yı ʿızām (17) ve ḥükkām-ı ẕu'l-ıḥtırāmġa burunġı marātıb u manāṣıbın muḳarrar tutup belkim ırtıfā-ı madārıc ve ızdıyād-ı [165b] (1) vaẓāyıf bile mumtāz ve malbūsāt-ı rozgār ve ınʿāmāt-ı bısyār bile sar-afrāz ḳıldı. (2) Fuḳarā u mesākīnnıñ mufārıḳ ahvālıġa sāya-ı humā-yı raʾfatın salıp aʿlā-yı aʿlām-ı ʿadl (3) ve ıcrā-yı aḥkām-ı şarʿ bile marāsım-ı ẓulm ve ḳavānīn-ı bıdʿatnı bar-ṭaraf ḳıldı.

Şıʿr

(4) ʿAyn-ı ʿınāyatdın olup nūr-pāş

Melek cahān içre néçük kim ḳuyaş

Şafḳatını élge(5) ḳılıp kām-baḫş

Ḫāṣṣa ki faḳr ahlıġa ınʿām-baḫş

Ẓulm u bıdaʿ rasmın étip (6) munzavī

Şarʿ bile ʿadlnı eylep ḳavī

Oġrı ḳolın ḳatʿ étip él mālıdın

Rāh-rav-ı amīn (7) bolup ıḳbālıdın

Ve Yomut avbāşı kim şarārat-ı cıbıllī ve żalālat-ı fıṭrī ḥareketidin (8) amīr-ı kebir ʿAvaż Biy Inaḳnıñ aṣnā-yı ıntıḳālıda memālik-i aṭrāfıġa dast-ı taṭāvul uzatıp (9) baʿżı fuḳarā u raʿāyānıñ amvālın sarıḳa u taʿaddī rasmı bile alıp érdi. Ol ḥażrat alardın tanbīh-ı (10) balīġ bile ıstırdād u muṭālaba ḳılıp alarnı ʿuḳūbat zındānıġa maḥbūs ḳıldı ve ıstıʿlā-yı (11) aʿlām-ı şevket ve istiksār-ı āʿdā-yı davlat üçün öz hażratıġa maḫṣūṣ bir ṭuġ-ı ḫūrşīd-(12) furūġ yasattı kim anıñ māhīça-ı duruḫşandasıġa miñ mıṣḳāl altun ṣarf (13) bolup cavāhır-ı girān-māya bile zıynat u pīrāya taptı.

Şıʿr

Bolup çobī ıḳbāl-ı şamşādıdın

(14) Ẓafar bāġınıñ sarv-ı āzādıdın

Velīkin bolup sīm u zar içre ġarḳ

Ṣanam ḳaddı yañlıġ (15) ḳadam tā ba-farḳ

Bolup mahcası mıhr-ı ruḫşān kibi

Démen mıhr-ı āyīna-ı cān kibi

Bolup (16) cilve-ger anda gulgūn-ı yalav

Anıñ dék ki yéldin yalınlıġ alav

Anı tafāʾulan lıvā-yı ẓafarġa (17) mavsūm ḳıldı kim anıñ taʾrīḫı hem andın mustanbıṭ bolur yana nuḳra-ı ḫāmdın **[166a]** (1) tört baydaḳ-ı sīmīn yasatıp tört töfe Özbegige maḫṣūṣ ḳıldı.

Yemreli Ṭāyıfasınıñ Sabab-ı Muḫālafatı ve Mūcıb-ı Mu’ānadatı Ḫān-ı Cannat-mekān-(3)nıñ Alar Ta’dībı Üçün Naḥżat Lıvāsın Ḫareketġa Kirgüzüp Ol (4) Tīra Rozgārlar Muḥāṣara Tengnāyıġa Tutulmaġı ve Alar Ḫażrat-ı A’lā-ḫāḳānī-(5) Nıñ Dāman-ı Ḥımāyatıġa Çeng-i Istīmān Urup Varṭa-ı Helāketdin Ḳutulmaġı

(6) Ṣaḥīfa maydānınıñ tāzandası, carīda ʿunvānınıñ ṭarāzandası aʿnī ḳalam şah-sūvārı (7) bu namīḳa-ı badīʿa tasḫīrıġa andaġ ḥareket ḳılur kim Ḫurāsān Terākimesidin Yemreli (8) camāʿası kim öz şarāratlarınıñ kasāfatıdın bā-vucūd-ı ḳıllat-ı ʿadad Teke ṭavāyıfıġa (9) -kim ḳadīmu’l-ayyāmdın hem-sāya u maḫẕūmları érdi- muḫālafat-ı āġāz ḳılıp muddat-ı (10) madīd marāsım-ı ḳıtāl ve lavāzım-ı cıdāl aralarıda ḳāyım bolup āḫıru’l-amr muḫālafat-ı şāmatıdın (11) maġlūb u maḳhūr boldılar. Manāzıl u mesākīnların Teke camāʿasınıñ dast-ı taṣrīfıġa salıp (12) muddat-ı madīd ve ʿahd-ı baʿīd sar-geştelik bavādīsıġa ḳadam-ı taraddud urup ve āvāralıġ (13) ṣaḥārīsıġa merkeb-i musāfarat sürüp şarārat-ẕāt ve raẕālat-ṣıfāt (14) cıhatıdın hīç mavżıʿda maḳām belki ārām tuta almay. ʿĀḳıbat Amīr-ı kebīr ʿAvaż Biy Inaḳ marḥūmnıñ (15) ayyām-ı farḫūnda-farcām ve āvān-ı ḫucasta-ancāmınıñ avāḫırıda Ḫ(v)arazm-ı Iram-bazm dıyārıġa (16) raḫt-ı ıkāmat çékip Ḫ(v)āca Éli tavābıʿātıdın Keneges mülkide Amān Ḳulı arıġınıñ ḳıraġıda (17) mütemekkin bolup érdiler. Amīr-ı meẕkūrnıñ aṣnā-yı vafātıda -kim hanuz ḥażrat-ı pād-şāh-ı [166b] (1) {pād-şāh-ı} ġufrān-panāh, şahanşāh-ı raḥmat-cāy-gāh Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān memleket ümūrınıñ (2) ınṭıẓāmıġa partav-ı ıltıfātın salmay durur érdi- ṭayıfa-ı meẕkūra yaʿnī Yemreliniñ arāzıl (3) u avbāşı Ḫ(v)āca Éli urıġıdın Allāh Naẓar Bahādurnıñ sar-dārlıġı bile Irdar yolıġa barıp Buḫārā-(4) nıñ Orusıdın kéle turġan kārvānın -kim fı’l-ḥaḳīḳat genc-i ravān ve ḫazīna-ı (5) bī-kerān durur érdi- ḳuṭṭāu’ṭ-ṭarīklıḳ ṭarīḳası bile ġārat u tārāc ḳılıp (6) baʿżı tuccārnı ḳatlġa yétkürüp dururlar ve bacaḳīnı -kim Fereng ṭıllāsıdın durur, ba-ġāyat-ı (7) ḫālış ve kāmil’ul-ʿıyār durur- cām u sıpar bile taḳsīm ḳılıp amtıʿa-ı laṭīfa ve aḳmışa-ı nafīsaġa -kim (8) acnās-ı Ferengī ve dıbā-yı Ḫıtāyī durur érdi- hīç kim ıltıfāt ḳılmadı ve Allāh Naẓar (9) Bahādurġa sar-dārlıġ cıhatıdın -kim ikki ḥāṣṣa bacaḳī bérilip durur érdi- andın bacaḳī laḳabı bile (10) şuhrat tuttı. Bu cıhatdın Buḫārā vālīsı Amīr Ḫeyder Pād-şāh öz aḳrabāsıdın (11) ʿAbdu’llāh Bég ve Mirakan sādātıdın Pād-şāh ʿAzīz Ṣadrnı -kim ʿAvaż Inaḳ favtınıñ taʿzıyatı (12) ve ol ḥażrat amāratınıñ tahnıyatı üçün fātiḥa-ḫ(v)ānlıġġa yiberip alar bile ıḫlāṣ-nāma ırsāl (13) ḳılıp ıltımās ḳılıp durur- kim: “Buḫāra tuccārınıñ amvālın Yemreli rah-zanlarıdın (14) ıstırdād ḳılıp ṣāḥıblarıġa tapşursalar

dostlıġ ve ıttıḥāddın yıraḳ bolmaġay.” Ol ḥażrat (15) anıñ bu ıltımāsın mabẕūl tutup Yemreliġa kişi yiberip amvāl-ı meẕkūrnı ṭalab ḳıldı. (16) Alar zarnıñ muḥabbatıdın ḳadam-farsāy-ı vādī-yı żalālat u ʿadāvat bolup bérmekdin (17) ıbā u ımtınāʿ körgüzüp barġan kimseni bī-nayl-ı murād ḳaytarup dururlar.

Ḳıṭʿa [167a]

(1) Zar ki sar-māya-ı cāh u şaraf u dunyādur
Nucābā ḫaylıġadur mücıb-ı aṣbāb-ı ḥużūr
Līkin (2) ol sıfla-ı dūnlarġa muyassar bolsa
Bī-gumān bardur alar sabab-ı kibr u ġurūr

(3) Bu ḥādıṣa-yı muvaḫḫışa tund-bādıdın ol ḥażratnıñ nāyıra-ı ġażabı -kim āʿdā-yı (4) davlatnıñ ḫarman-ı ıʿmārıġa barḳ-ı balā durur érdi- ıltıhāb u ışтıʿāl tapıp (5) sıpāh ıḥżārı üçün memālik-i maḥrūsa aṭrāfıġa Bahrām-ṣavlat tavaçılar yiberdi. (6) Āṣaf-ı zamān, ṣāḥıb-ı dīvān, vazīr-ı aʿẓam, dastūr-ı mükerrem, nıẓāmu’l-mülk ve’d-dīn Muḥammad Yūsuf Mehterni (7) memleket ḥırāsatıġa taʿyīn ḳılıp sana miñ ikki yüz on toḳḳuzda Muḥarramu’l-ḥarām-(8) nıñ yigirme altısıda yek-şanba küni kevkebe-i Keyānī ve dabdaba-ı Sāsānī bile mustaḳarr-ı (9) calālatdın naḥżat ḳılıp Aḳ Ḳum ḥudūdıda Amuya sāḥılın mıżrab-ı ḫıyām-ı maymanat-(10) ancām ve muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-farcām ḳıldı. Ol mavżıʿda tört kün sıpāh-ı (11) nuṣrat-panāh ıctımāʿı üçün mekş u tavaḳḳuf vāḳıʿ bolup durur ve cumʿa küni ġurra-ı şahr-ı Ṣafarda (12) ol manzıldın rukūb ḳılıp leşker-i carrār ve sıpāh-ı ḫūn-ḫ(v)ār bile daryā-yı zaḫḫār ve felek-i davvār (13) dék ol tīra rozgārlar cānıbıġa ḥareket körgüzdi.

Maşnavī

Bolup rākib (14) kümeyt-i bād-pāġa
Ḳuyāş andaḳ ki şab-dīz-ı samāġa
Bolup ẕātı sıpāh içre numāyān
(15) Nucūm içre néçük kim māh-ı tābān
Başı üzre lıvā-yı nuṣrat-afzā
Bolup kün rāyatı (16) yañlıġ felek-sā
Saʿādat birle ḳaṭʿ eylep marāḥıl

Anıñ dék kim ḳamar manzıl-ba-manzıl

Yürürde (17) mevkibiniñ tīra-kerdi

Ḳılıp künni felek dék lācavardī

Ḳılıp çūn manzılıda ḫayma bar-pā

[167b] (1) Bolup şaharı hem ol manzılda paydā

Bu ṭarīḳada tīġ-ı ʿazīmat bile ḳaṭʿ-ı masāfat étip Sevgenli-(2) niñ ḳıraġın mevkib-i maymūn ve ʿasker-i humāyūnnıñ bahār-ı vurūd-ı maymanat-ḥuṣūl ve nasīm-ı nuzūl-ı (3) masarrat-vuṣūlı bile gülistān-ı ḫuld-ı barīn ve reşk-i nigār-ḫāna-ı Çīn ḳıldı çūn mutamarrıdlar bu vāḳıʿa-ı (4) hāyıla ve ḥādıṣa-ı ġāyılanı özleriniñ şaʾnıda muşāhada ḳılur érdiler. Ġaflat-ı mestligidin (5) huşyār, żalālat uykusıdın bīdār bolup Kéldi Ḫān başlıġ ol élniñ (6) ekābır u aşrāfı tażarruʿ dāmanıġa dast-ı ıstīmān urup dar-bār-ı felek mıḳdārġa kişi yiberdiler kim: (7) “Ol ḥażrat mulāzımlarınıñ avāmır u navāhīsıġa muṭīʿ u farmān-bardār dururmız. Amvāl-ı meẕkūrnı camʿ (8) ḳılıp bendelik mavḳıfıġa barurmız.” Mevkib-i vālā bu cıhatdın ol mavżıʿda bir néççe kün mutavaḳḳıf (9) bolup ayyām-ı tavaḳḳufda amīr-zāda-ı ʿıẕām ve bég-zāda-ı ẕu’l-ıḥtırāmlar durur - kim bu safarda muṣāḥıb-ı ḥażrat (10) durur érdiler- pād-şāhāna ṣadāḳ toyı bérip ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūrġa her ḳaysı öz ḥālıġa köre şāyasta ḫıẕmatlar ve (11) pasandīda żıyāfatlar ḳıldı. Zarrīn-rikāb, muraṣṣaʿ-lıcām canībat tartıp Ḫıtāyī-nıjād-ı parī-çahr ḳullarnı (12) cılav-dārlıġġa taʿyīn étip ol ḥażratnıñ ʿınāyat-ı ḫusravāna ve marāḥım-ı bī-kerānasıdın barūmand bolup dururlar. (13) Ḫuṣūṣan ol cumladın ḥażrat-ı sulṭān-ı şāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān ve aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-mekān, al-muḫtaṣ bi-ʿināyati’l-(14) meliki’-l mannān, muʿızzu’d-davla ve’d-dīn, abu’l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada’llāhu mülkihi sūrī-ı pād-şāhāna (15) ve caşnī-ı ḫusravāna tartīb bérip durur kim anıñ vaṣfın tafṣīlan ẕikr ḳılmaḳdın til (16) ḳalamı lāl ve ḳalam tili kenek-i maḳāl durur kim eger yüz miñ kātib-ı aṭṭār ve raḳam-ḳıranlar (17) anıñ şarḥıġa ḳalam sürseler mutaʿaẕẕır durur kim tamhīd ıftıtāḥıdın öte alġay fı’l-cumla anıñ ẕikrin [168a] (1) ḳalam-ı muʿcız-bayān ʿacz yüzidin ıcmālan bir néççe abyāt tarannumı bile raṭbu’l-lısān ḳılur.

Naẓm

(2) Bolup caşnī-ı murattab-ı ḫusravāna

Ki andaḳ körmeyin çaşm-ı zamāna

Muhayyā anda ḫ(v)ān-ı imkāndın (3) artuḳ

Né kim imkāndın artuḳ andın artuḳ

Ṭabaḳlar eyleben ṣaḥrā yüzin teng

(4) Tola türlüg ṭaʿām reng be-reng

Muzaʿfar-ı ḳurṣ ile ḥalvā-yı ḳandın

Alar ẕavḳı bile cān (5) kāmı şīrīn

ʿAdaddın köp favākih birle nıʿmat

Bérip barça maẕāḳ-ı cānda laẕẕat

Basī (6) kāsāt-ı zarrīn birle çīnī

Ki bilmey ʿaḳl alarnıñ ḳıymatını

Bolup lab-rīz (7) ḥayvān şarbatıdın

Ne şarbat kim alaẕẕ-ı cān şarbatıdın

Alardın nūş étip erkān-ı (8) davlat

Muḳarrıblar bile aʿyān-ı ḥażrat

Alıp bahra ʿāsakir ahlı yana

Tapıp laẕẕat (9) alardın cāvıdāna

Henüz ol yérde eyler yaġ ile nūş

Tökülgen aş u (10) şuhd āṣārıdın cūş

Çūn żıyāfat amrıdın farāġatlik ḥāṣıl bolup durur, aḳası-(11) nıñ mulāzamatıġa bir bād-pāy-ı bādıya-paymā tarttı kim ve hem yegreni dék surʿat-pardāz köñül tavsanī dék (12) barḳ-tāz durur érdi.

Şıʿr

Ḳayu bara kim tavsan-ı tīz-tek

Casāmatda mānand-ı raḫş-ı felek

(13) Édi cavzhar dumm-ı gül-gūn-ṭırāz

Felek-sıyar u ḫārā-ı sum u barḳ-tāz

Köz açġunça eylep felekde (14) ḫırām

Ḳoyup közni yumġunça yér üzre kām

Yaraġı bile naʿlıdın tā-ba-farḳ

Bolup mıhr yañlıġ (15) ṭılā içre ġarḳ

Ve Muḥammad ʿAlī atlıġ bir ġulām-ı Ḫurāsanıyyu'l-aṣl-ı sīmīn-bar u parī-peyker cılav-dārlıġġa (16) taʿyīn ḳıldı kim.

Naẓm

Ṭurfa ḳul kim ḥusn bāzārı ara

Bolġu dékdür Yūsuf anıñ (17) bandası

Şamʿ-ı ruḫsārını açsa nā-gahān

Āftāb u ay bolur şarmandası

Cılva ḳılsa [168b] (1) ḳāmat-ı zībā bile

Sarv ile şamşād olur efgendesi

Yüz tirikni her nigāhı öltürüp

(2) Miñ ölükni tirgüzür her ḫandası

Sunbul-ı tar zulfıġa taşbīh olup

Māh-ı navdur ḳaşı-(3) nıñ mānandası

Ḫān-ı maġfūr dağı bular ızālasıda ol ḥażratġa özgeçe ıltıfāt u ʿınāyāt (4) taḳdīmġa yétkürüp durur. Sūr u surūr farāġıdın soñra ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr " من زار المقابر كتب الله (5) تعالى بكل قدم عبادة السنة"[38] ışāratı bile ḥażrat-ı Şamʿūn ʿalayhi's-salāmnıñ maḳbara-ı müteberrikesi-(6) niñ dāʿıya-ı zıyāratı üçün kim Ḫ(v)āca Éliniñ navāḥīsıda Mızdahḳan ḳırınıñ (7) üstide vāḳıʿ durur. Baʿżı ḳışaşda ol ḥażratnı Ḫavārīyūn tutup dururlar (8) ve baʿżı tavārīḫda Şamsun-ı ʿĀbıd bitip dururlar. Iḥlāṣ yüzidin ırādāt ḳadamın saʿādat rikābıġa (9) ḳoyup samand-ı bādıya-paymāġa rukūb kıldı ve aʿdā-yı davlatnıñ ḫāṭır-ı ḫabāṣat-(10) taʾṣīr ve żamīr-ı żalālat-taḫmīrıġa ruʿb-efgenlik taḳāżāsı bile Ḫ(v)āca Éli ḥışārınıñ (11) darvāzası pīş-gāhıdın Yamġurlı nahrınıñ kenārı bile ötüp

[38] "Bir azizin mezarını ziyaret ederek hacı olan herhangi biri Allah tarafından her adımı için bir yıllık takva(dindarlık) ile ödüllendirilir."

ḥażrat-ı Şamʿūn Nabīnıñ (12) marḳad-ı şarīfı zıyāratıġa muşarraf bolup żamīr-ı saʿādat-naẓīrı taʾyīdāt-ı rūhānī bile fuyūżāt-ı (13) ġaybī ve futūḥāt-ı lā-raybīdın mufīż u bahramand boldı. Ol aşnāda Ḫ(v)āca Éli ṭarafıdın (14) ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā ve faḫru'l-atḳıyā, seyyidu'l-ʿārıfīn, murşıdu's-sālikīn şamsu'l-mıllat ve'd-dīn (15) Seyyid Tursun Ḫ(v)āca Işan madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-ruʾusu'ṭ-ṭālibiyniniñ farzand-ı (16) arcmandı Muḥammad Şarīf Ḫ(v)āca maʾkūlāt u maşrūbāt ve pīş-keş u tansuḳāt bile kélip Ḫ(v)āca Éli-(17) niñ ʿarīża-dāşt-ı ıḫlāṣ u ıʿtıḳādlardın ızhār u aʿlām ḳıldı, ol ḥażrat ḫ(v)āca-ı **[169a]** (1) muşār-ılayhġa ol āsıtāna-yı müteberrike nuẓūrātınıñ tavallıyatın şafḳat ḳılıp marāḥım-ı ḫusravāna (2) ve ʿavāṭıf-ı bī-kerāna bile sar-afrāzlıġ yétkürdi ve ṭarīḳa-ı şikār-andāzlıġ bile muʿasker-i humāyūnġa (3) muʿāvadat körgüzüp kiryās-ı gerdūn-asāsġa nuzūl ḳıldı. Ol ḥālġa muḳārın (4) bir kéçe Yomut aşrārıdın Muḥammad Nıyāz Körçe Sar-dār ve Aḳ Muḥammad Sūfī Aḳsaḳ (5) -kim her biri yeke-tāz-ı maydān-ı şamātat ve gerden-afrāz-ı girībān-ı vaḳāḥat érdi- mevkib-i (6) valādın cudā bolup Yemreli arasıġa barıp ıġvā-yı ḳabāḥat-ıntımā ve ıġrā-yı (7) şarārat-ıltıvā bile ol gürūh-ı żalālat-pajūhnı kim żarūratdın dāman-ı ıṭāʿatġa (8) dast-ı temessük urup érdiler. Alarġa ımdād u ıʿānat vaʿdası ḳılıp yañıdın (9) rāyat-afrāz muḫālafat ḳıldı. Ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr ṭalīʿa-ı ṣubḥdın (10) soñ Kāt ḥākimi Teñri Berdi Bégni ol tīra rozgārlarnıñ tahdīd u taḥẕīrı üçün safārat (11) rasmı bile yiberdi, alar ol iki ġāvī-ı şor-baḫtnıñ vasvasa u sıʿāyatı bile -kim (12) "خناس الذى يوسوس فى صدور الناس"[39] alarnıñ şaʾnıda nāzıl durur- (13) bég-i meẕkūrnı tutup ḳalʿa yasamaḳġa ve ḫandaḳ ḳazmaḳġa ıştıġāl (14) körgüzdiler. Ol ḥażratnıñ nāyıra-ı ḳahrı bu ḥādıṣa ḫabarınıñ tund-bādıdın cahān-sūz u ıltıhāb-(15) afrūz bolup ol mutamarrıdlarnıñ taʾdīb u goş-mālı üçün soñġı kün rukūb ḳıldı (16) ve Amīr Valī Atalıḳnı Ḳañlı Ḳıpçaḳ sıpāhı bile muḳaddımatu'l-cayş ḳılıp Nayman (17) Éşim Bahādurnı baʿżı şucaʿā-yı nām-dār bile ilgeri yiberip çapavulġa maʾmūr **[169b]** (1) ḳıldı. Maʾmūrlar Yemreliniñ aṭrāf u cavānıbın tāḫt u tāz ḳılıp mutamarrıdlarnıñ (2) köñüllarıġa " وقذف فى قلوبهم الرعب"[40] mufādı bile ruʿb salıp tafāvut-ı (3) fāhış yétkürüp dururlar. Ve ol vaḳtda ḫān-ı maġfūr kevkebe-i tamām ve dabdaba-yı mā-lā-kelām bile kélip ḳalʿa-(4) nıñ aṭrāfın ḳabap ṣufūf-ı nuṣrat-vuḳūfnı ārāsta ḳıldı.

Maşnavī

[39] Nās Sūresi 114/4-5 "'Sinsice, kalplere vesvese ve şüphe düşürüp duran' vesvesecinin şerrinden. Ki o, insanların göğüslerine vesvese verir. (içlerine kuşku, kuruntu fısıldar)"

[40] Haşr sūresi 59/2 "Böylece Allah(ın azabı) da, onlara hesaba katmadıkları bir yönden geldi, yüreklerine korku saldı; öyle ki evlerini kendi elleriyle ve mü'minlerin elleriyle tahrip ediyorlardı. Artık ey basiret sahipleri ibret alın."

Bolup ṣaf (5) ba-ṣaf cayş-ı nuṣrat-panāh

Ḳılıp duşman aṭrāfını cılva-gāh

Çékip gürdler ıntıẓār-ı naburd

Ḳılup (6) yāllar atını maydān-navard

Sürüp leşker ahlı ʿalālā salıp

Taḥaṣṣun éli içre ġavġā salıp

Tüfeng aġzını (7) ḳalʿa sarı açıp

Dahān-ı ajdahā yañlıġ otlar saçıp

Cazāʾır bile zanbūrek tartıp ün

(8) Cahānġa tolup andın ot u tütün

Tüşüp zalzala ḳalʿa erkānıġa

Velī ot ḥışār ahlınıñ (9) cānıġa

Ol aṣnāda Manḳıtnıñ ekābırıdın amārat-panāh Baba Atalıḳ ve faḳīrnıñ aḳası (10) ṣadāḳat-āgāh Muḥammad Nıyāz Mīr-āb ve Ḫānḳāhnıñ ḥākimi ḫıẕmat-ı dast-gāh Allāh Naẓar Bay Ḫānḳāhīġa (11) mavḳıf-ı calāldın farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān-ı ʿız ışdār tapıp durur kim: "Ḫānḳāhı sıpāhī başılıġ ḳara çerik (12) ahlıġa sar-kūb kötertsünler." Maʾmūr-ı mazbūrlar farmān mūcıbı bile ḳalʿanıñ ġarbī-ı canūbī ṭarafıda (13) ḳalʿaġa muşarraf yér muḳarrar ḳılıp kār-güzār u ḥaşarīlarnıñ üstige Bahrām-ṣavlat (14) muḥaṣṣıllar żırġām-saṭvat müvekkiller taʿyīn ḳılıp cahd-ı mavfūr ve saʿy-ı maşkūr takdīmġa yétkürüp (15) meẕkūr bolġan yérde tofraḳ u ḫāşāk bile az furṣatda sar-kūbı bar-pā ḳıldılar (16) kim üstige çıḳġan kişige ḳalʿa ahlı ayaḳ astıda muşāhada (17) ḳılıldı.

Naẓm

Bolup sar-kūbı andaḳ rıfʿat-aʿlā

Ki hem-serlik ḳılıp gerdūnġa [170a] (1) daʿvā

Körünüp çūn naẓāra eylep anı

ʿAdūlarġa balā-yı āsmānī

Bolup aʿdā üze sar-kūb (2) ẕıllat

Velī aḫbābġa mıʿrāc u nuṣrat

Ḳādır-andāzlar kim ḳarañġu kéçede mūr-ı sıyāh-(3) nıñ közin nışāna ḳılıp ḫaṭāsız urar érdiler. Işārat-ı aʿlā bile sar-kūb (4) avcıġa uʿrūc ḳılıp tüfeng-i raʿd-āvāz ve şamḫāl-ı duşman-güdāzlar gulūlasıdın muʿānıdlar-(5) nıñ furḳ-ı ḫayātıġa " وجعلنا رجوما للشياطين"[41] faḥvāsı bile barḳ-rīzlik (6) u ṣāʿıḳa-bāzlıḳ ḳıldılar.

Naẓm

Bolup her oḳ ki multuḳdın ḫavāla

Çıkarıp (7) bāġī élidin kökge nāla

Yağıp barḳ-ı balıyyāt āsmāndın

ʿInād ahlı yétip cānıġa (8) andın

Yétip baʿżıġa andın zaḫm-kārī

Bolup baʿżı ʿadam sarı (9) fırārī

Al-ġaraż muʿānıdlar özlerin béş ṭarafıdın navāyır-ı vaġā ve ṣavāʿıḳ-ı (10) balā ortasıda mubtalā körüp Kéldi Ḫān Kör -kim ol camāʿa-ı mufsıdanıñ (11) uluġı durur érdi- baʿżı ekābır bile nacāt-ı muṣālıḥıda muttafıḳ bolup Teñri (12) Berdi Bégni kim tutup saḳlap durur érdiler. Tuḥfāt-ı ḫuşūʿ ve tansuḳāt-ı hużūʿ bile (13) ol ḫażratnıñ mulāzamatıġa yiberip amān tilediler. Ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr (14) -kim ol camāʿa-ı mufsıdanıñ bī-edeblikleridin ba-ġāyat ḫışmnāk bolup durur (15) érdiler- alarnıñ sīna-ı ıltımāsıġa dast-ı radd urup tund-bād-ı (16) ḳahrı bile ol şor-bahtlarnıñ zavraḳ-ı ıʿmārın ġarḳ-ı gird-āb-ı balā ḳılmaḳ (17) üçün daryā-yı leşker-i nuṣrat-aṣarnı mutalāṭım u mutarākim ḳıldı. Ve ṣānī'l-ḥāl [170b] (1) Kéldi Ḫān ʿaḳl rah-namūnlıġı bile Yemreli bégleridin Seyyid Naẓar Bégni (2) yiberip ḫażrat-ı ḫākān-ı aʿẓam ve sulṭānu'l-ekrem, malāẕu'l-ahl'ul-īmān, bāʿiṣu'l-amni (3) ve'l-āmān, abu'l-muẓaffar, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫānnıñ ʿurva-ı ḥımāyatıġa dast-ı (4) ıstīmān urup ʿubūdıyyat tofraḳıġa cavāhır-ı ʿacz u la'ālī-ı inkisārnı nıṣār ḳıldılar. Ol ḫażrat ʿayn-ı ʿınāyat (5) ve maḥż-ı muruvvatdın alarnıñ carāyım-ı ḳadīma ve avāṣım-ı cadīdasın aḳasıdın şafāʿat (6) ḳılıp mūcıb-ı ışārat bile ḳalʿa pīş-gāhıġa tüşüp Kéldi Ḫān başlıġ Yemreli (7) ekābırı ol ḫażratnıñ pāy-boslıġıġa muşarraf bolup Muḥammad Nıyāz Körçe bile Aḳ Muḥammad (8) Ṣūfīnı -kim muḥarrik-i sılsıla-ı fasād durur érdiler- maġlūl u

[41] Kalem suresi 68/5 "Onları şeytanlara atılan taşlar yaptık."

musalsal ḳılıp ol canāb mulāzımlarıġa (9) tapşurup dururlar. Ol ḥażrat alarnı armaġan-ı vāfır ve tansuḳāt-ı mutakāṯır bile (10) aḳasınıñ rikāb-boslıġıġa yétkürüp yañıdın kühne günāhların tilep (11) ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr dağı ol ḥażratnıñ raʿāyā-ı ḫāṭırın pās tutup احسان العفو عند القدرة"[42] (12) muḳtażāsı bile günāhlarıdın ötüp alarnı ḥażrat-ı aʿlā-ḫakānīġa nökerlik ıḫtışāşı bile sar-afrāz (13) ḳıldı. Andın soñra ḥażrat-ı aʿlā-ḫakānī aḳasınıñ ışāratı bile ol élni köçürüp (14) Yomutnıñ arasıda Aḳ Sarāy ve Muz Kömgen ḥudūdıda alarġa süknā u maʿvā (15) tāʿyīn étdi ve ḫān-ı maġfūr bir neççe kün daryā ḳıraġıda şikār ḳılıp şahr-ı Ṣafarnıñ yigirme (16) ikkiside cumʿa küni fatḥ u firūzmendlik bile dāru'l-ammāra-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nuzūl (17) ḳıldı. Bir neççe kündin soñra umāra-yı ʿızāmnıñ şafāʿatı bile ol ikki mudbır-ı ḥaḳ-nā-şınās **[171a]** (1) yaʿnī Muḥammad Nıyāz Körçe ve Aḳ Muḥammad Ṣūfīnıñ günāhlarıġa parda-ı ıġmāż çékip ḳayd u ḥabsdın (2) ḫalāṣ ḳıldı ve Buḫārā amvālın Yemrelidin ıstırdād ḳılıp ʿAbdu'llāh Bég ve Pād-şāh (3) ʿAzīz Ṣadrge tapşurdı, Ḫudāy Berdi Inaḳnı alarġa ḳoşup élçi ḳılıp yüberdi. Buḫārā vālīsı (4) Amīr Ḫeyder mınnat ḳolmaḳ muḳabalasıda bī-maʿnī sözler aytıp Mīr-zā ʿAbdu'l-ḫālıḳ Tubbatnı (5) -kim Buḫārā afāżılıdın durur- rısālat rasmı bile yiberdi. Ḫān-ı maġfūr bu cıhatdın (6) ba-ġāyat rancīda-ḫāṭır bolup Mīr-zāġa ḫūş cavāb aytmay ve ḥaşamat-āmīz sözler (7) bile ḳaytardı. Alarnıñ arasıda avvalġı küdūret bu érdi.

Ṣadāratı (8) Kim Yemreli Fatḥıdın Soñ Mustaḳarr-ı Calālatda Ḫān-ı Cannat-mekāndın (9) Vuḳūʿġa Yétti, Alarnıñ Ẕikri

Ol cumladın biri bu kim marāsım-ı ẓulm u ḳavānīn-ı (10) bıdaʿ, kim mılal-ı mutafarrıḳa ve maẕāhıb-ı muḫtalıfada aṣnāf-ı umam allıda ʿaḳlan u şarʿan, ḥukman u ḥaḳīḳatan (11) maẕmūm u mayşūm durur. Abu'l-ġāzī Ḫān ibn ʿArab Muḥammad Ḫānnıñ ayyāmıdın belki Çingiz Ḫān- (12) nıñ ıstılāsıdın béri Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dıyārıda bi-ṭarīḳa-ı ıstımrār şāyıʿ u cārī (13) bolup salāṭīn-ı bad-kīş ve umarā-yı ẓulm-andīşnıñ vaẓāyıf u marsūmātı fuḳarā u raʿāyā (14) amvālıdın muḳarrar durur érdi. Ve her kim öz aldıġa taḥakkumāt u tasalluṭāt rasmı bile (15) fuḳarāġa salġut salıp bīgār ḳıldurur érdi. Ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr "والشفقت على خلق الله"[43] (16) dalālatı bile ẓalama taṭāvulın fuḳarādın kötāh ḳılıp ıstıʿlā-yı lıvā-yı ʿadālat (17) ve ıstırfāʿ-ı rāyat-ı sıyāsat bile ẓulm-ı şarīḥa ve bıdʿat-ı ḳabīḥa āṣārın ʿarṣa-ı rozgārdın maʿdūm u mektūm **[171b]** (1) ḳıldı.

[42] Arap atasözü: "En iyi affetme güçten gelir."
[43] "Allah'ın yarattıklarına merhamet."

Bayt

Çū ol ḳıldı ʿālam ara ʿadl u dād

Raʿāyaġa ẓulm eyledi ḫayr bād

Yana Biri (2) Ol Durur Kim: Dastār u ʿımāma kim tāc-ı Muḥammadī ve sunnat-ı Aḥmadī durur. Ol sunnat ıhyāsıġa (3) saʿy u köşiş ḳılıp şayḫ u şāb, ḫāṣṣ u ʿāmġa farmān-ı vacıbu'l-ıẕʿānı nāfıẕ bolup durur kim (4) dastār u ʿımāma kéysünler, lā-caram üç künniñ muddatıda Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm memālikide (5) kişi ḳalmadı kim tāc-ı Muḥammadī bile sar-afrāz bolmamış bolġay.

Yana Biri (6) Bég Fūlād Atalıḳnıñ Ḳatlı Durur: Ol Uyġurnıñ ḳabāyılıdın Ḳotur tabaḳasınıñ (7) ekābırıdın Vays Baynıñ oġlı durur ve Muḥammad Amīn Inaḳnıñ tarbıyat u taḳvıyatı bile madārıc-ı (8) aḳṣā ve marātıb-ı aʿlāġa ırtıfāʿ tapıp sıpah-dār u cumlatu'l-mülk bolup durur érdi. Amīr ʿAvaż ʿInaḳ (9) dağı atasınıñ dastūrıda anı uluġlap ḳadīmu'l-ḫıẕmatlıġ ḥuḳūḳın raʿāyā ḳılıp küstāḫāna (10) işlerin naẓar-ı ıʿtıbārġa ılmas durur érdi, ol dağı davlat dalālatı bile (11) öz ḥaddıdın tacāvuz ḳılmay, anıñ ḫıẕmatıda aʿdā-yı davlatġa ḳılıçlar urup (12) cānlar çékti. Çūn mülk ıḫtıyārınıñ zımāmı ḥażrat-ı ḫān-ı ġufrān-nışānnıñ (13) ḳabża-ı ıḳtıdārıġa kirip umarā-yı ẓulm-andīşnı ḥayf u bī-dād ūmūrıdın mamnūʿ ḳıldı. (14) Aña bu iş ba-ġāyat şākḳ u girān kéldi ve cahālat ġalabasıdın afʿāl (15) u ḫışālı taġyīr tapıp küstāḫlıġ u bī-edeblikleri mużāʿaf bolup belkim ḫan-ı maġfūr ʿadl (16) u sıyāsatın "ke-en lem yekün" sanap masālik-i ẓulm u ṭarāyıḳ-ı taṭāvuldın żalālat ḳadamın (17) çékmedi.

Bayt

Ol ki ẕātıda anıñ ẓulm u sıtam ḳılsa ḥulūl

Mümkin érmes ki **[172a]** (1) aña ʿadl işi tüşgey maḳbūl

Bu cıhatdın ol ḥażrat andın āzārda-ḫāṭır bolup aña (2) ẓulm u bī-dād ḳılmaḳdın mumānaʿat körgüzüp durur. Ol mamnūʿ bolmay cahālat (3) u żalālatı ʿışyān u ʿadāvatġa muncar u mubaddal bolup ḫafıyyatan ḫān-ı maġfūrnıñ şikūh (4) u şikāyatın vırd-ı zabān ḳıldı. Bara bara ol cāyġa yétti kim fıtna u fasād turġuzmaḳ (5) maḳāmıda bolup durur. Bu muddaʿā tamhīdı bile kiçik oġlı Muḥammad Oraż Bégdin özge (6) barça oġlanların asbāb-ı fasād u aṣāṣah-ı ʿınād tahıyyası üçün Uyġurġa yiberdi, Seyyid Murād (7) Inaḳ Uyġur -kim Aynaḳ camāʿasınıñ ekābırıdın durur- anıñ bu rāz-ı sar-

bastası- (8) dın āgāhlıġ tapıp ḫān-ı maġfūrnıñ ḥużūrıda anıñ ḫayāl-ı fāsıd u andīşa-ı bayhūdasın (9) dalāyıl-ı ḳāṭıʿa ve barāhīn-ı sāṭıʿa bile roşan ve mubarhan ḳıldı, lā-caram ol ḥażratnıñ daryā-yı (10) ḫışmı bu ḥabar tund-bādıdın mutamavvıc u mutalāṭım bolup anıñ keştī-i ḥayātınıñ taġrīḳın vıchat-ı (11) hımmat ḳıldı.

Naẓm

Kim ki maḫẓūmıġa ḫılāf ḳılur

Ḳulluḳ amrıda ıḫtılāf ḳılur (12)

İstep ihlāk-ı nafs maẓmūmın

Duşman eyler özige maḫẓūmın

Sana-ı meẓkūrada Cumāda'l- (13) āḫırnıñ altılançısıda bāmdād namāzınıñ adāsıdın soñra atalıḳ-ı muşār-ılayh (14) körnüş-i ʿālīġa kélip atdın tüşerde ışārat-ı vālā bile altun cılavlardın Muḥammad Amīn (15) Bulbul ve Ḳandım Sar-dār ikki pahlūsıdın ḫancar-ı āb-dār bile şikāf açıp ṭāyır-ı rūḥın ḳafas (16) ḳālıbıdın ḳutḳarıp dururlar. Ol ḥażrat anıñ avlādın tutdurmaḳġa Seyyid Murād Inaḳnı (17) Uyġurġa buyurup durur. Yolda ol sustlıḳ ḳılıp henüz Uyġurġa dāḫıl bolmay durur [172b] (1) érdiler. Atalıḳ-ı maḳtūlnıñ cılav-dārı anıñ avlādıġa ḫabar yétkürüp durur. Alar ve Tācī (2) Atalıḳ ibn Vays Baynıñ oġlanları, Raḥmat Ḳulı Bég başlıḳ ve Şīr Nāyıb (3) ve Éş Muḥammad Daruġa ve Cahān-gīr Bég valad-ı ʿAbbās Ḳulı Atalıḳ ve ġayru-hum avlādı (4) ve mulāzımları bile ḳırḳ éllik kişi bolup Uyġurdın çıḳtılar ve daryā-yı Amuyadın ʿubūr étip (5) Buḫārāġa Amīr Ḥeyder Pād-şāhnıñ ḥużūrıġa barıp dururlar ve maʿlūm bolsun kim atalıḳ-ı (6) muşār-ılayhnıñ avlādınıñ asāmīsı bular dururlar. Andaḳ durur kim: Muḥammad Nıyāz (7) Bég ve Muḥammad Ḳulı Bég, Ata Nıyāz Bég ve Yaḫşı Murād Bég ve Muḥammad Murād Bég ve Ādam Bég ve Muḥammad Oraż (8) Bég. Bu Muḥammad Oraż Bég tutulup muddat-ı madīd ḥabsda yatıp baʿżı aşrāfnıñ vasīla-ı (9) şafāʿatı bile muḥallaş taptı ve özgeleriniñ ḥalātları öz mavrıdıda ẓikr bolġusı durur (10) ınşāʾ-allāhu taʿālā.

Yomut ve Yemreli Aşrārınıñ Muḫālafat Amrıda Muttafiḳ Bolup (11) Żalālat Vādīsıġa Yol Başḳarmagı ve Ḫān-ı Maġfırat-panāhnıñ Alar-(12) nıñ Taʾdīb u Goş-mālı Üçün Sıpāh-ı Nuṣrat-panāh Tartıp Memleketdin Çıḳarmagı

(13) Muʿānī-ı badīʿa kişveriniñ şaḥıb-ḳırānı mażāmīn-ı rafīʿa maydānınıñ şūḫ cavlānı ḫāma-ı sıḥr-ṭıraz (14) bu navʿ muʿcıza-pardāzlıġ āġāz ḳılur kim Terākime ṭabaḳātıdın fırḳa-ı Yomutıyya -kim şarārat-ẕāt (15) ve raẕālat-ṣıfātda, abnā-yı cınsdın mumtāz u mustaṯnā ve tahavvur u taṣallubda aṣnāf-ı (16) banī-Ādam arasıda mūmā-ilayh ve engüşt-numā durur- üç ṭabaḳaġa munşaʿıb bolur. İkki (17) ṭabaḳa Çonı Şarafġa mavsūm durur. Alarnı ḳara şāl kéymek cıhatıdın Ḳara Çoḳa dérler. Ol camāʿa-yı **[173a]** (1) Ḳızılbaşġa ıṭāʿat ḳılıp Ḫurāsān ḥudūdıda Balḳan taġıda ve Kürgen (2) aṭrāfıda mütemekkin dururlar ve bir ṭabaḳa Bayrām Şāhlu ısmı bile maşhūr durur. (3) Bular dağı burunlar Balḳan ve Kürgen ve Atrek ḥudūdıda mutavaṭṭın durur érdiler. (4) Şīr Ġāzī Ḫānnıñ zamānıda Şāh Témür Ḫān ve Şīr Dalı Biyniñ tuġyānı (5) cıhatıdın Amīr Éş Muḥammad Biy -şahīd- bu camāʿanı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa kéltürüp (6) durur érdi ve Nādır Şāh kélgende yana ḳadīmī vaṭanlarıġa bardılar. (7) Andın soñra kerrātan marrāt kélip yana ıḫrāc ḳılıldı. Muḥammad Amīn Inaḳ hem (8) yurtdın āvvāra ḳılıp Baba Bégniñ vaḳıʿasıda yana kéltürüp (9) Ak Sarāy ve Muz Kömgen ḥudūdıda -kim dārus's-salṭana-ı Ḫīvaḳġa taḫmīnan üç (10) farsaḫlıġ yol durur- süknā taʿyīn ḳılıp durur érdi. Bu ṭabaḳa tört (11) uruḳġa munḳasım bolġusı durur. Andaḳ durur kim Salaḳ (12) ve Orus Kuşçı ve Ögüz ve Uşaḳ bu camāʿa ʿadad u ḥısābda yetti sékkiz miñ üylükdin (13) zıyāda durur ve Orus Ḳuşçı camāʿasıdın Muḥammad Nıyāz Körçeniñ oġlı Ḳılıç Kém atası ḳayd-(14) dın çıḳıp ḫalāṣ bolġandın soñra Yomut ve Yemreli arasıda yürüp bir neçe arẕāl (15) u avbāşnı özıġa yār ḳılıp meẕkūr bolġan Cumāda'l-āḫır ayınıñ avāyılı ẓāhıran (16) Ḳızılbaş ġazātı üçün atlanıp Ḫurāsān ḥudūdıda Teke camāʿası kim ḥażrat-ı (17) ḫān-ı maġfūrnıñ él u ḫarāc-güzārı durur érdi.

Ol camāʿanıñ Aḫal dıyārıda **[173b]** (1) olturġanların çapıp köp bī-günāhnı şahādat daracasıġa yétkürüp aṭfāl u ʿayālın esīr, (2) māl u mavāşīsın olca ḳılıp muʿāvadat körgüzüp durur. Aḫal Türkman luġatıda (3) zeykeş u sulıḳ yerlerni ayturlar. Ol dıyār Nesāy ve Bāvard tavābıʿ durur. Anıñ (4) ekṣer mavżıʿı çaşma-sārlıġ u şālī-kārlıġ bolur dép dururlar. Ġālıba bu cıhatdın anı Aḫal dérler. (5) Ḫān-ı maġfūr bu sānıḥanıñ ıstımāʿıdın ḳahrnāk u ġażabnāk bolup amārat-panāh (6) Ḳılıç Inaḳ ve ayālat-dast-gāh Sulṭān Mīr-ābnı bir bölek afvāc-ı ḳāhıra bile (7) alarnıñ yolıġa taʿyīn ḳılıp durur érdi kim ol camāʿa-ı mufsıdanı tutup (8) Tekeniñ amvāl u usarāsın alardın ıstırdād ḳılıp kéltürgeyler. Maʾmūrlar (9) ḳadam-ı ıstıʿcāl bile ʿāzım bolup dururlar, ammā alar yetüşmesdin burunraḳ (10) Ḳılıç Kem ekṣer aʿvānı bile ötüp durur érdi. Maʾmūrlar anıñ

izidin (11) musāraʿat körgüzüp baʿżını tutup amvāl u esīrlerin alıp ḫān-ı maġfūrnıñ (12) mulāzamatıġa kéltürüp dururlar. Ol ḥażrat Yomutnıñ ekābırıġa (13) kişi yiberip durur kim: “Ḳılıç Kemni aʿvānı bile tutup maġlūl u muḳayyad ḳılıp yibersünler.” (14) Alar ʿınād u küfrān, fasād u ṭuġyān yüzidin farmān-ı ḳażā-carayāndın boyun tolġap (15) barġan muḥassıllarġa cavāb-ı şāfī aytmay, bī-nayl-ı murād ḳaytardılar. Bu vaḳıʿa mırvaḥa- (16) cunbānlıġıdın ol ḥażratnıñ nāyıra-ı ḳahrı ışтıʿal tapıp memalik aṭrāfıġa (17) leşker ıḥżārı üçün Baḥrām-gīn tavaçılar ve Murrīḫ-āyīn yasaḳçılar yiberdi [174a] (1) ve aḳası marcıʿu’l-ʿulamā ve murabbīyu’l-fuḳarā, camālu’d-davlat ve’d-dīn Ḳutluḳ Murād Bégni -kim al-ān ʿınaḳlıġ (2) manṣabıġa manṣūb durur- şaharda nıyābatġa taʿyīn ḳılıp vazīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr (3) Āṣaf-naẓīr, nıẓāmu’l-mülk ve’l-mıllat Muḥammad Yusuf Mehterni ol ʿālī-canābnıñ mulāzamatıda (4) ḳoyup dururlar ve meẕkūr māhnıñ yigirmeside dū-şanba küni dāru’l-ammārā-ı Ḫīvāḳ-(5) dın çıḳıp Küyük Tām ḳaryasıda -kim mavżıʿ-ı nuzhat-nışān durur- öz ḥavlısın mıżrab-ı (6) ḫıyām-ı ıḳbāl ve maḳarr-ı bār-gāh-ı ıclāl ḳıldı. Tā kim ʿasākir-i manṣūra ve afvāc-ı ḳāhıra (7) ol manzılda rāyāt-ı nuṣrat-āyātnıñ sāyasıġa muctamaʿ bolġay. Tañlası sa-şanba (8) küni dabdaba-ı tamām ve kevkebe-i ẓafar-farcām bile rāyat-afrāz nahżat bolup Özbek Yaf (9) ḳaryasınıñ ayaḳıda zeykeş ve kölniñ ḳıraġın leşker-gāh (10) ḳıldı. Ol aṣnāda ḫabar kéltürüp dururlar kim Ḳılıç Kem, baʿżı avbāş u (11) aşrār bile yol tüşüp Şayḫ ḳalʿasınıñ yaḳınıdın çerikniñ sāḳasıġa (12) tégip bir kimseni zaḫm-dār ḳılıp ḳaçıp durur ve baʿżı umarāġa amr bolup durur kim ʿasākir-i nuṣrat-(13) ma’āṣır bile téprep ol ḥarāmīlarġa tanbīh-ı balīġ bérgeyler. Maʾmūrlar atlanıp muʿānıdlar (14) cānıbıġa yürüş ḳılıp alarnıñ ḳarasın körüp ḳaṣd ḳıldılar kim suyūf-ı (15) āb-dār bile cazā-yı kirdārın kenārıda ḳoyġarlar. Ol vaḳtda Ḳaḳa Sar-dār -kim bu ḫānvāda-ı (16) ʿālıyyanıñ dost-dār u ḫıẕmat-güzārı durur érdi- baʿżı ṣanadīd-ı Yomutıyya (17) ve maşāhīr-ı Yemreliyye bile araġa tüşüp Ḳılıç Kem başlıġ şarīrlarnı muḳayyad u maġlūl kéltürürge [174b] (1) mutaṣaddī u mutaʿahhıd bolup ʿumarānı ḫān-ı maġfūrnıñ ışārat-ı lāzımu’l-bışāratı bile (2) muʿasker-i humāyūnġa ḳaytarıp durur. Çūn çahar-şanba küni aynıñ yigirme üçide (3) Ḫutan türk-tazı maşrıḳ-ı bār-gāhıdın çıḳıp felekniñ maydānıñ cavlān-gāh (4) ḳıldı. Ol ḥażrat samand-ı barḳ-mānendge rukūb-ı ʿarż-ı leşker ḳılmaḳ bahānası bile Yomut-(5) nıñ cānıbıġa tépredi. Tā kim ol camāʿa batraḳ işlerin fayṣalġa yétkürgey. Şayḫ ḳalʿası (6) ḳuṭub cānıbıdaġı ḳavmġa barġanda Yomut ve Yemreliniñ vażīʿ u şarīfı kélip, ol ḥażratnıñ (7) samandınıñ tuynaḳıġa yüz zār-ı tażarruʿ ve zārīlıḳ bile cabha-sāylıḳ ḳılıp ıltımās ḳıldılar (8) kim: “Bizġa kişi ḳoşuñ kim Ḳılıç Kem başlıġ bad-h(v)āhlarımızını

tutup béreli (9) ve ḳudratımız yana almasa köçüp kételi.” Koñratnıñ maʿārıfıdın Nādır Muḥammad Kutvalnı alarġa (10) ḳoşup Senger samtıġa ʿaṭf-ı ʿınān ḳıldı ve soñġı kün çāştgāhġaça Yomutġa köz tutup (11) mīʿād vaḳtıda kélmediler ve bu cıhatdın ol ḥażrat rukūb körgüzüp muʿānıdlar üstige (12) ʿāzım bolup durur. Yolda Yomut ṭarafıdın Meñli Murād Sar-dār ıstıḳbāl étip maʾmūrlar ḥaramīlarnı (13) tutup mulāzamatġa kéle dururlar dép ıstımhāl körgüzüp dururlar. Ol ḥażratnıñ ḫod āyīna-ı (14) żamīrı mavrıd-ı ılhāmāt-ı ġaybī ve maẓhar-ı asrār-ı lā-raybī durur érdi. Yomut ṭāyıfasınıñ né fikrde (15) érkenin tafarrus ḳılıp Meñli Murād Sar-dārnı taşaddud bile aldıdın ḳavlap ʿaḳabıdın alvıya-ı (16) ẓafar taʿbıyanı cılvaġa kirgüzüp dururlar.

Maşnavī

Lıvā-yı ẓafar cılva eylep ʿıyān (17)

Duruḫşān bolup mahcası mıhr-sān

Anıñ astıda mīr-ı vālā-güher

Inaḳ-ı felek-i cay-gāh **[175a]** (1) Él Tüzer

Basī kevkebe birle eylep ḫırām

ʿInānıda nuṣrat bolup tīz-kām

Band-ı Ramin (2) ḥudūdıda ḥażrat-ı ḳuṭb-ı ʿālam, lālā-yı aʿẓam, Şayḫ Razı’d-dīn ʿAlī Lālā ḳaddasa’llāhu (3) sırrahunıñ cıvār-ı müteberrikelarıġa ḳarīb Yañı Yafnıñ kün çıḳarıdağı zeykeşġa (4) yétgende Yomut ve Yemreli ve Maşrıḳ muʿānıdları yasav yasap zeykeşde muḳābıl (5) bolup ḳasd ḳıldılar kim sadd-ı rāh bolġaylar. Zahī nā-dānlar bilmesler kim (6) ḫas u ḫāşākġā né vucūd bolġay kim daryā-yı zaḫḫār carayānıġa band yétküre (7) alġay ve şuʿla-ı cahān-sūz muḳābalasıda tura alġay. Bahādurlarnıñ avvalġı (8) cumlasınıñ ṣadması bile oḳ muʿānıdlarnıñ daftar-ı camʿıyyatınıñ şīrāza-ı (9) ṣabātı buzulup ve üzülüp hazīmat havāsıda mutafarrıḳ bolup dururlar ve Yañı (10) Yafnıñ köprügide yana sılsıla-ı camʿıyyatlarıġa ınʿıḳād bérip sıpāh-ı nuṣrat-panāhnıñ (11) ʿubūrıġa mumānaʿat körgüzüp dururlar, ışārāt-ı vālā mūcıbı bile Amīr Valī Atalıḳ (12) camʿī afvāc-ı ḳāhıra bile numāyān uruşup köprükge mutaṣarrıf boldılar. Ol ḥalātda (13) Ḫāl Nıyāz Yeser -kim Ögüz ekābırıdın durur- Ögüzniñ üç tört aşrārın (14) ʿayāl u aṭfālı bile kéltürüp durur. Bu cıhatdın farmān-ı vācıbu’l-ıẕān (15) ımtışālı bile amīr-ı roşan-żamīr Şāh Nıyāz Atalıḳ sıpāhnıñ aldıge (16) çıḳıp bahādurlarnı muḥārabadın mamnūʿ

ḳıldı. Ol çaġda Ḳuvanç Ṣūfī başlıġ Terākime-i (17) mufsıdanıñ buzulup Aḳ Köl ṭarāfıġa köçken ḫabarı kéldi. Yomutnıñ ḳalġan **[175b]** (1) leşkeri -kim muḳābalada yañı sılsıla-ı camʿıyyatıġa ıntıẓām bérip érdiler- (2) banātu'n-naʿş yañlıġ tuşluḳ tuşıġa botrap tañnıñ yulduzı (3) yosunlıḳ nā-padīd bolup dururlar.

Şıʿr

Balī leşker-i ancūm olġay nıhān

(4) Ḳuyaş ḳılġaç altun-ı dırafşīn ʿıyān

Sengek ḫaylıġa yoḳ durur (5) cuz gürīz

Yétişgende ṣarṣar yéli tund u tīz

Ḫān-ı maġfūr ırāda ḳıldı kim (6) ṭāyıfa-ı mufsıdanıñ ḳatl u tārāc ḳılıp oġlan uşağın asr ḳaydıġa tartġay. (7) Ṣāh Nıyāz Atalıḳ başlıḳ aʿyān-ı ḥażrat ve erkān-ı davlat ʿarżıġa yétkürüp dururlar (8) kim: "Bu camāʿa egerçi küstāḫlıġ ıẓhār ḳıldılar velikīn ḫālā yamanlıġ maḳāmıda (9) bolmay bī-żarar u bılā-zaḥmat mulāzımlarnıñ ṣadma-ı sıyasat ve ḳahrıdın (10) ḳorḳup köçüp bara dururlar. Ve yana ābā-yı kirām ve acdād-ı ʿıẓāmıñıznıñ bayrı (11) nökeri dururlar. Bu ḫānvāda-ı vācıbu'l-ıhtırām ḳulluḳıdın ummīd munḳatıʿ ḳıla almayın, (12) her yérde hem bolsa şarārat-pīşaların tutup bérürler. Émdi munāsıb-ı davlat (13) ve lāyıḳ-ı muruvvat ol durur kim dāḫıl u mazāḥım bolmay davlat bile murācaʿat (14) körgüzüp Sengerge tüşseñiz, tā kim alarnıñ ancām-ı kārı ne yérge (15) yétgey."

Ol ḥażrat egerçi alarnıñ ġalīẓat-ı fasād ve ġarīzat-ı ʿınādın bilür érdi. (16) Ammā umarā-yı ʿıẓāmnıñ, tavaccuh-ı ḫāṭırın marʿī tutup ʿınān-ı ʿāṭıfatın Senger samtıġa mutaṣarrıf (17) ḳıldı. Yolda Nādır Muḥammad Kutval Yomutnıñ arasıdın kélip Terākimeniñ aşrār **[176a]** (1) u avbāşın tutarġa küçi yétmey taḥkīk köçken ḫabarın yétkürdi.

Ol ḥażrat kiryās-ı davlat- (2) asās-ı gerdūn-mumāsġa nuzūl ḳılġandın soñ baʿżı mutacannıda (3) ışārāt-ı vālā bile Terākime yurtlaḳıġa kéçe barıp alarnıñ ḳalın māl u mavāşī (4) ġalaba üylerin talap ve olcalap kéltürdiler. Ve ḫabar yétkürdiler -kim Aḳ (5) Sarāy ḥudūdıda baʿżı Terākime ıctımāʿ ḳılıp dururlar- kim sıpāh-ı nuṣrat-ıntıbāhġa (6) dast-burdī yétkürgeyler. Ol ḥażrat bu cıhatdın saḥar hengāmıda Ḳandım (7) Sar-dārnı gürūh-ı anbūh bile ol camāʿanıñ dafʿ üçün yiberdi ve ṭalīʿa-ı subḥdın (8) soñ rāʾyat-ı

mıhr ışrāḳnı kevkebe-i nuṣrat ıttısāḳ bile Ġāzī Ābād cānıbı (9) cılvaġa kirgüzüp Aḳ Sarāy üstıġa yürüş ḳıldı. Yolda Yomut (10) ḳāżīsı Molla Nūrī Ḳāżī, Ḳaḳa Sar-dār bile kélip ʿarżġa yétkürdi kim: (11) “Çūn yamanlarġa küçimiz yétmey, köçtük. Émdi amān bér kim oġlan uşa-(12) ḳımız at ayaḳı astıda ḳalmasun.” Ol ḥażrat alarnıñ ıltımāsların (13) mabẕūl ḳıldı. Ol şarṭ bile kim: “Aḳ Sarāy ve Muz Kömgen (14) eger tüşgeçe tavaḳḳuf ḳılsañız veyā sıpāh ahlıġa -kim ol (15) mavżıʿda mutaraddıd u mutafaḥḥıṣ dururlar- mutaarrıż bolsañız günāh öz boynıñızda durur.”

Ol (16) aṣnāda Ḳandım Sar-dār ıctımāʿ ḳılġan Terākimeni uruşup mutafarrıḳ (17) ḳılıp bir kişini Yemreli aşrārıdın öltürüp ġanāyım-ı mavfūr bile mulāzamatġa [176b] (1) yétti ve Ḳaḳa Sar-dār ḫān-ı maġfūrnıñ ḥażratıdın muraḫḫaṣ bolġandın soñ (2) Uşaḳ çerigi bile köçdin ḳalġan aşyā u amvālın yıġnap yürügende (3) sıpāh-ı nuṣrat-panāhnıñ baʿżıġa uçrap şarārat-ı cıbıllī ḥareketidin kim (4) ol ṭāyıfa-yı bad-sırıştnıñ fıṭratıġa muḫammar durur. Ḫān-ı maġfūr ḥużūrıda ḳılġan şarāyıṭnı (5) pās tutmay. Alar bile muḥāraba ḳılıp bir kişige zaḫm urdılar. Ol ḥażratġa (6) bu ḫabar yétip Amīr Valī Atalıḳ ve ʿAbdu’llāh Sar-dārnı camʿī keṣīr bile alar goş-mālıġa amr ḳıldı. (7) Maʾmūrlar alarnıñ sar-vaḳṭıġa yétip uruşup şikest bérdiler. Ol ḥarbda (8) ʿAbdu’llāh Sar-dār yaḫşıġına mubārazat körgüzüp Ḳaḳa Sar-dārġa nīza (9) urup yıḳıp atın aldı, bahādurlar daġı numāyān işler körgüzüp ḳalın (10) māl, ġanīmat bile kéldiler. Andın soñ camīʿ ʿasākir-i manṣūra ve afvāc-ı (11) ḳāhıra gürūh gürūh ol mavaẓıʿġa çapavul urup Terākimeni ḳavup çıḳarıp nahb u ġāratġa (12) maşġūl boldılar. “وعدم كم الله مغانم كثيرة تأخذونها[44]” madlūlı bile sıpāh (13) ahlıġa ġanāyım-ı vāfır tüşüp dunyādın mustaġnī bolup dururlar.

Maṣnavī

(14) Botraban yaġı ḫavf-ı cānıdın

Ayrılıp mülk u ḫānmānıdın

Leşker-i ḳāhıra (15) tapıp nuṣrat

Yaġı amvālını ḳılıp ġārat

[44] Fetih suresi 48/20 “Allah, alacağınız daha birçok ganimetleri size va'detti, bunu size hemencecik verdi ve insanların ellerini sizden çekti ki, (bu,) mü'minler için bir ayet olsun ve sizi dosdoğru bir yola yöneltsin.”

Aḫẕ eylep ġanīmat-ı kāmil

(16) Boldı asru fırāġ dıl-ı ḥāṣıl

Ol ḥażrat Aḳ Sarāy bile Muz Kömgen (17) ayaġınıñ aralıġıda tavaḳḳuf ḳılıp ḳalġan leşkerni dağı nahb u ġāratġa amr **[177a]** (1) ḳıldı. Ol furṣatda bir Özbek yigit -kim köp yıldın béri Yomut-(2) nıñ arasıda mutavaṭṭın bolup durur érdi- ḳaçıp kélip Terākimeniñ -Aḳ Köldin (3) Davdānnıñ ayaġı aña ḳoya durur- ruʿb u hırās dağdağası bile oltura almay; köçüp (4) Ḳuba Taġ samtıġa barġanları ḫabarın kéltürüp dururlar. Ol ḥażrat baʿżı (5) yigitni ıstıḫbār üçün Aḳ Kölġa yiberip Sengerge muʿāvadat körgüzdi. (6) Soñġı kün -kim aynıñ yigirme béşlençisi şanbihī durur érdi- yana rāyat-(7) afrāz-ı nahżat bolup Aḳ Sarāy teliniñ farḳ-ı ıftıḫārın maḳdam-ı humāyūn ve kevkebe-i roz-ı (8) afzūnı bile felek avcıdın ötkerdi. Burunraḳ kim abṭāl-ı rozgār ḫulāṣaları-(9) dın ve şucaʿā-yı nām-dār güzīdeleridin Ḳoñrat Yūsuf Nıyāz Bég ve Ḳıyat Muḥammad Cān (10) Bég valad-ı Ḳutlı Muḥammad Inaḳ ve Ḳıpçaḳ Baba Daruġa ve Ḳandım Sar-dārnı (11) bir bölek leşker-i nuṣrat-aṣar bile Aḳ Köl ṣavbıġa nām-zad ḳılıp érdi kim (12) eger Terākimeniñ aşrārıdın ol navāḥīda kişi bolsa goş-māl-ı balīġ ve tanbīh-ı ʿaẕīm (13) bérgeyler. Alar mavżıʿ-ı meẕkūrġa barıp Yomut ve Yemreli sıpāhıġa mulāḳī bolup ḳatıġ (14) muḥāraba vāḳıʿ bolup durur ve bu ḫabar ol ḥażratnıñ samʿ-ı şarīfiġa yétip bırādar-ı ʿaynīsı (15) ḥażrat-ı sulṭān-ı ʿālī-cāh ve ḫāḳān-ı rafīʿ-cāy-gāh, ḳudvatu's-salāṭīn, ʿumdatu'l-ḫavāḳīn, muʿızzu'd-davlat (16) ve's-salṭanat ve'l-ḫılāfat, abu'l-muẓaffar ve'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫānġa amārat-panāh, rıfʿat-dast-gāh (17) Amīr Ḳılıç Inaḳnı maṣḥūb ḳılıp favc-ı keşīr bile ımdād üçün yiberip dururlar. **[177b]** (1) Ol ḫażrat yétmesdin burun alar muʿānıdlarnı maġlūb u menkūb ḳılıp olca-ı (2) fırāvān ve ġanīmat-ı bī-pāyān bile yolda rikāb-boslıḳġa muşarraf boldılar. (3) Ol ḫażrat alarġa aḳasınıñ cānıbıdın navāzışāt u ıstımālāt körgüzüp mevkib-i (4) vālāġa ʿınān-ı ʿāṭıfatın maʿṭūf ḳılıp aḳasınıñ mulāzamatıġa yétti ve ḫān-ı (5) maġfūr-ı Ḫūrşīd-ı Camşīdī maġrıb-ı ḫalvat-ḫānasıġa mayl körgüzgendin (6) soñra leşker-gāh-ı ḳıyāmat-ıştıbāhġa ʿaṭf-ı ʿınān ḳılıp bār-gāh-ı ʿālam-panāhġa (7) nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile sar-bülendlik yétkürüp durur ve yetti künġaça (8) rukūb ḳılmay ol mavżıʿda mutavaḳḳıf bolup ʿayş u ʿışratġa ıştıġāl (9) körgüzüp dururlar. Ol muddatda bir aygaça Béş Ḳalʿa bılādınıñ fuḳarā u raʿāyāsı (10) muʿānıdlarnıñ amvāl u mazrūʿātın taṣarrufiġa kiyürüp ḫān-ı maġfūrnıñ (11) duʿā-yı davlatın raṭbu'l-lısān ve vırd-ı zabān ḳılıp dururlar. Vallāhu aʿlamu bi'ṣ-ṣavābi.

(12) Ḫān-ı Cannat-mekānnıñ Mu’ānıdlar Istīṣālı Üçün Alvıya-ı Ẓafar Ṭa’bıyatnı Ḥareketge (13) Kirgüzmegi, Muḥārabāt-ı ʿaẓīm ve Muḳātalāt-ı Sahīm Bile Camā’a-ı Mufsıdanı Maḳhūr u Mustā’ṣıl (14) Ḳılıp Murāca’at Körgüzmegi

Ayyām-ı tavaḳḳufda mutaʿāḳıb ḫabarlar yetüşüp durur kim (15) Terākime-i bāġıyya Ḳuba Tağınıñ canūbī dāmanasıda muctamaʿ bolup Atalıḳ arnasınıñ kenārıda (16) ve ol ṭaraflarda otunçı ve ékinçilarġa dāḫıl u mazāḥım bolup baʿżı bī-çāralarnı öltürür (17) érmiş durur. Ḫān-ı maġfūr bu cıhatdın ʿasākir-i manṣūra yaraġ ve zavādasın muhayyā u āmāda [178a] (1) ḳılġandın soñra şahr-ı Racabu’l-muraccab ayınıñ béşlençi küni -kim dū-şanba érdi- (2) ol sengerdin dabdaba-ı tamām ve kevkebe-i mā-lā-kelām bile téprep Kātda Téñri Berdi (3) Bégniñ davlat-ḫānasın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile reşk-i nigār-ḫāna-ı Çīn (4) ve ġayrat-ı bostān-sarāy-ı ḫuld-ı barīn ḳıldı ve bég-i mazbūr şāyasta żıyāfatlar (5) ve pasandīda ḫıẕmatlar taḳdīmġa yétkürüp mavrıd-ı ınʿāmāt-ı ḫusravāna ve maşmūl-ı (6) navāzışāt-ı bī-kerāna boldı.

Ḳıṭʿa

Zahī davlat ki ıḳbāl-rasādın

(7) Şahıġa ḫıẕmatı maḳbūl tüşgey

Şahınıñ ıltıfāt u şafḳatıdın

Başı gerdūn-ı (8) vālāġa yetüşgey

Kātdın rukūb ḳılġan vaḳtda Pāyanda arıġınıñ saḳḳāsıda (9) Aḳ Ḳumnıñ ḥudūdıda olturġan Ḫıtāynıñ çapılġan ḫabarı kéldi. Bu ḥādıṣa tavżīḥı (10) ol durur kim Ḳılıç Kem Yomut ve Yemreli aşrārıdın ikki yüz çaġlıġ kişi bile atlanıp (11) yarım kéçede meẕkūr bolġan élniñ üstıġa şab-ḫūn éltip kürenin ḳabap her ṭarafdın buza (12) kiriştiler. Ittıfāḳa Ḫıtāy yigitleri ekṣer ékin üstide durur érdiler. Kürende on béş (13) işġa yarar érkekdin başḳa kişi yoḳ durur érdi. Bu rastā-ḫīz-ı ġavġāsıdın ol bī-çāralar (14) bīdār bolup aṭfāl u żuʿafā bile ḳollarıġa suruḳ alıp ve éteklarıġa taş u kések salıp mutamarrıdlarġa (15) mumānaʿat körgüzüp küren aṭrāfınıñ ẓabṭıġa ḳıyām körgüzüp dururlar ve mudāfaʿa amrıda (16) dast u pā urup saʿy-ı mavfūr ve köşiş-i nā-maḳdūr taḳdīmġa yétkürüp dururlar. (17) Saḥar heneggāmıda mutamarrıdlar taġallub u tasalluṭ bile kürenġa kirip érkeklerin on tört [178b] (1) yaşar oġlanlarıġaça şahādat daracasıġa yétkürüp ḫaylī żuʿafā u ḳız u aṭfālnı esīr ḳılıp (2) muʿāvadat körgüzüp durur. Ḥālā ol mavżıʿ Şahīdlar ḥaẕīrasıġa maşhūr durur.

(3) Ḫān-ı maġfūr bu ḫabar-ı vaḥşat-aṣar ıstımāʿıdın bī-muḥābā ol fuḳarā ḥālıġa rıḳḳat paydā ḳılıp (4) Téñri taʿālānıñ dar-gāhıda nıyāzmandlıḳ bile vaʿda ḳıldı kim: “Tā ol (5) bī-çāralarnıñ dādın mutamarrıdlardın almaġunça farāġat maylı ḳılmaġay men.” Ol (6) kün Gürlen tavābıʿātıdın Ḫızır Éliniñ ayaḳıġa tüşüp dururlar. Ol mavżıʿda Yañı Ḳalʿa-yı Ḫıtāyī-(7) dın kişi kéldi kim Yomut çapḳunçısı her kün ikki üç martaba çapavul ura durur. (8) Bu cıhatdın Amīr Ḳılıç ʿInaḳ ve Amīr Ḳara Bahādur Mīr-āb ve Mūsā Nāyıbnı altı yüz kimse bile (9) Yañı Ḳalʿaġa yiberildi. Alar ol kéçe Yañı Ḳalʿada bolup uluġ çāştġaça çapḳunçı (10) kélmedi. Alar Ḫıtāy ve Ḳulannıñ çerigin alıp Ḳuba Taġġa barıp aʿdā-yı davlat-(11) dın aṣarī tapa almay murācaʿat ḳıldılar. Anıñ üçün kim mutamarrıdlar ḫān-ı maġfūr alar ḳaṣdıġa (12) yürüş ḳılıp Ḫızır Éliġa tüşgen ḫabarını éşitip ve yana Ḳılıç Kemniñ uluġ günāhınıñ (13) şāmatıdın ḳorḳup buzulup Amān Ḳulı arıġıġa köçüp durur érdi. Maʿlūm bolsun kim ol (14) arıġnı Yomut ḳaḥṭıdın burun Muḥammad Amīn ʿInaḳnıñ avāyıl-ı ḥālıda Keneges Ḳara Ḳalpaḳınıñ ḥākimi (15) Amān Ḳulı Biy Sevgenli saḳḳāsıġa ḳarīb Amuyadın bardurup Keneges yérige éltip érdi. (16) Ol kéçe Yomutnıñ ekābırıdın ʿAvaż Bég ve Berdi Bég Salaḳ ve Naẓar Bég Uşaḳ -kim ḫān-ı (17) maġfūrnıñ bayrı nöker ve nemek-parvardalarıdın durur- Yomut cānıbıdın kélip ʿarżġa [179a] (1) yétkürdiler kim: “Yaḫşılarımız yamanlardın cudā bolup bu dar-gāh mulāzımlarınıñ (2) mıhrbānlıġıdın ummīdvār bolup muntaẓır-ı ʿınāyat dururlar kim kélip bendelikġa (3) muşarraf bolġaylar.” Ol ḥażrat ġāyat ḫışmdın cavāb bérmey ruḫṣat-ı ınṣırāf hem (4) ẓuhūrġa yétmedi.

Ḫān-ı maġfūr ol mavżıʿda ikki kün mutavaḳḳıf bolup yürüş yaraġınıñ (5) tahıyyasın kemālġa yétkürüp dururlar ve aynıñ toḳuzıda cumʿa küni köçülüp durur. (6) Ve yolda Ḳuş Köprük Ḳoñratınıñ ekābırıdın Baba Kutval ibn Bay Naẓar Biy ve ʿAbdu’llāh (7) Sar-dār ve Ḳandım Sar-dārnı bir pāra ʿasker bile ḳaravul yosunlıḳda (8) ilgeriraḳda yiberip dururlar. Alar Ḳuba Taġnıñ dāmanasıda bir gürūh Yomut aşrārıġa (9) uçrap azraḳ uruş ve savaş bile şikest bérip Ḳırımsa camāʿasıdın (10) Ādīna Ḳulı Körni -kim yekke-tāz-ı maydān-ı vaḳāḥat durur érdi- öltürüp başın alıp (11) ʿasākir-i ẓafar-ma’āṣırı Kéldi Ḫān ḳavmıġa tüşgende kélip soyurġalāt-ı ḫusravāna bile (12) sar-buland u sar-afrāz bolup dururlar.

Soñġı kün ol yérdin naḫżat ḳılıp (13) Ḳuba Taġnıñ şımālıyya étegin mıżrab-ı ḫıyām-ı nuṣrat-tazyīn ve maḳarr-ı bār-gāh-ı ẓafar-tamkīn ḳıldı. (14) Ol kéçe Amīr Ḳılıç Inaḳ ve Muḥammad Panāh Bég valad-ı ʿĀdıl Bégni tört yüz nafar-ı şucāʿ ve mubārız

(15) yigit bile -kim her biri dıl-āvarlıġda yüz Rustamġa bar-ā-barlıġ ḳılur érdiler- (16) Buldımsāznıñ üstidin Ḳazaḳ yolıġa buyurup dururlar. Tā kim aʿdā-yı (17) davlat siyāḳlarıdın bir ḫabar tuta alġaylar. Alar Ḳazaḳnıñ yolıġa yétgende [179b] (1) Yomutnıñ aşrārıdın Çumça Baba Sar-dār -kim baʿżı ḥarāmīlar bile ḳaraḳçılıḳ (2) ve oġurlıḳ üçün vılāyatlar ortasıġa barıp Çuḳur Ḳumdın kişi öltürüp (3) murācaʿat körgüzüp durur érkenler- alarġa uçraşıp muḳātala u muḥāraba vuḳūʿ tapmay oḳ (4) tāb kéltüre almay fırār ıḫtıyār étip mutafarrıḳ u perākende bolup dururlar. (5) Mubārızlardın Muḥammad Nıyāz Bég ibn Ḫudāy Berdi Inaḳ ve Abdu'llāh Bég valad-ı Ḳara (6) Bahādur Mīr-āb ikelesi Baba Sar-dārnı taʿāḳub ḳılıp urup atdın (7) yıḳıp dururlar. Ol ḥarām-zāda çust u çālāk turup Ḳıyat Orus Ḳuşçı (8) Bahādurnıñ atıġa zaḫm urup öltürüp durur ve ol aṣnāda bahādurlar anı ve Dudar Ḳul (9) dégen Yomutnı çapḳulap öltürüp dururlar ve özgesi tün daycūrınıñ (10) ḥıcābı bile dıl-āvarlar ıntıḳāmıdın muḫlış tapıp " وجعلنا اليل لباس"[45]madlūlı bile (11) lıbās-ı nacātġa mulabbas bolup dururlar. Amīr Ḳılıç ʿInaḳ fatḥ u fīrūzmendlik (12) bile murācaʿat körgüzüp ṣubḥ vaḳtı mulāzamatġa yétüşüp āftāb-ı ʿınāyat-ı partav-andāzlıġı (13) bile muftaḫır u arcmand boldı. Çāştgāh Yomut aşrāfıdın Muḥammad Nıyāz Atalıḳ (14) ve Artuḳ Baḫşı ve Ḫāl Nıyāz Yeser başlıġ köp kişi kélip ʿAvaż Bégniñ kéltürgen (15) ʿarżın baʿżı muḳarrıblar vāsıṭası bile dar-gāh-ı davlat-panāhda ımżāġa yétkürüp dururlar (16) ve ol ḥālatda Ḥasan Murād Bég valad-ı Murād Bég -kim Muḥammad Rıżā Ḳuş Béginiñ (17) aḳası durur- ve Teñri Yār Bégniñ oġlı Ḫudāy Bergen Bég ve Céren Ḳalmaḳ [180a] (1) ve baʿżı mutacannıda bile Aral yolıġa çıḳıp Yomutnıñ avbāşıdın Ata Nıyāz Üçekçini (2) ḳatlġa yétkürüp başın kéltürüp dururlar ve ol erkān-ı davlat (3) ve aʿyān-ı ḥażratnıñ maşvarat u kéñeşi bile ḫān-ı maġfūr Yomut ekābırıġa (4) mıhrbānlıġ yüzidin cavāb bérdi. Alar Amān Ḳulı arıġıġa barıp yaḫşıları yamanlarıdın (5) ayrılıp Ḳazaḳ bile Aḳ Sarāyġa kéldiler. Yamanlar dağı köçüp Bala Yatanġa (6) barıp dururlar ve ḫān-ı maġfūr ikki kün tavaḳḳuf ḳılıp leşker éli Ḳuba Taġ dāmanalarıdın (7) mutamarrıdlarnıñ kömgen ve yaşurġan aġır mālların tapıp alıp dururlar. Ve ay-(8) nıñ on üçide sa-şanba küni rāyāt-ı nuṣrat-āyātnı cılvaġa kirgüzüp muʿānıdlar (9) ḳaṣdıġa Amān Ḳulı arıġı sarıġa ḥareket ḳıldı ve ol arıġnı ʿubūr ḳılıp pīşīnda (10) Bala Yatan mavżıʿın muʿasker-i ʿasākir-i manṣūra ḳıldı. Muʿānıdlar ṣubḥ vaḳtı ol yérdin (11) köçüp Aybügür ve Ereng samtıġa fırārī bolup durur érdi. Bu mavżıʿdın ḥażrat-ı ʿālā-ḫāḳānī (12) ve ẓıll-ı subḥānī, Dārā-yı zamān, Sikender-i davrān,

[45]Nebe suresi 78/10 "Geceyi (sizi örten) bir elbise yaptık."

pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān, al-muayyad bi-taʾyīdi'l-meliki'l-mannān, (13) muʿızzu'd-davlat ve'l-mıllat ve'd-dīn, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫānġa iki miñ güzīde yigitni (14) mulāzım-rikāb-ı humāyūn ḳılıp muʿānıdlarnıñ kéynidin yiberip durur. Ol ḥażrat (15) ıstıʿcāl bile ılġap Şarḳıravḳ kalıġaça barıp kişi tapmay, murācaʿat (16) körgüzüp durur. Ḫān-ı maġfūr çahār-şanba küni Bala Yatanda uġruḳnı ḳoyup Manḳıt Amīr ʿAvaż (17) Inaḳ valad-ı ʿInāyatu'llāh ʿInaḳnı -kim mızācıġa bir néme żaʿf u bīmārlıġ ṭārī bolup érdi- [180b] (1) uġruḳnıñ muḥāfaẓatıġa ḳara çerik bile taʿyīn ḳılıp Yomutnıñ izidin rāyat-afrāz naḥżat (2) bolup dururlar. Muḳaddıma-ı sıpāh Kühne Ürgençde -kim Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm-ı ḳadīm durur- (3) muʿānıdlar kéynidin yétüşüp ġanāyım-ı fırāvān ve usār-ı bī-pāyān alıp dururlar. Kühne Ürgençdin (4) ikki yol ayrıla durur: Biri Manḳışlaḳ ve Ḳazaḳ yolı durur -kim ḳıblaġa māyıl ġarb (5) sarı barıp yana şımālġa mayl ḳılur ve biri Ḳum Çüngül yolı durur- kim ḳuṭb sarı (6) barur. Bu ikki yoldın yana şuʿbalar ayrılıp birbirıġa ḳoşulur. Körüp dururlar kim Yomut (7) bu ikki yolġa ayrılıp barıp durur. Ol ḥażrat sıpāhnı tört ḳısmġa munḳasım ḳılıp (8) bir ḳısmnı Nayman Éşim Bahādur Gürlenī ve Ḳıpçaḳ Ḥasan Murād Atalıḳ ve Baba Daruġa-ı Hazār-asbīġa (9) başlatıp Manḳışlaḳ yolıġa yiberdi ve bir ḳısmnı Uyşun ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ ve Ḳutluġ Muḥammad (10) Bég ibn Ḥasan Murād Atalıḳġa tapşurup Ḳum Çüngül yolıġa buyurup durur ve iki ḳısmnı (11) öz mulāzamatıda saḳlap maḳābır-ı müteberrikeniñ zıyāratıdın soñra Töre Baḫt Ḫanımnıñ günbeẕi-(12) -niñ üstige çıḳıp aṭrāf u cavānıbnı tamāşā ḳılıp olturdı.

Éşim Bahādur ve Ḥasan Murād (13) Atalıḳ ve Baba Daruġa bir farsaḫlıġ masāfat ḳaṭʿıdın soñra Yomut izidin yétip ẓafar tapıp (14) çerik élige köp māl u mavāşī, ġanīmat tüşüp alarnıñ bī-żābıṭalıġıdın māl tüşürgen (15) çerik éli Manḳıt Ḫudāy Naẓar Atalıḳ ve Alacalıġ Ḳoñrat Él Amān başlıġ māl u mavāşī (16) sürüp emākin u mesākīnlarıġa murācaʿat körgüzdiler ve sar-gerdelerniñ yanlarıda az kimse ḳalıp durur. (17)

Maṣnavī

Basā leşker-i ġālıb aʿdāsıġa

Bolup muştaġıl olca yaġmāsıġa

Basılmışdur aʿdā-yı maġlūbıdın [181a] (1)

Körüp şomlıġ ġārat-ı āşūbıdın

Sıpāhī ki manẓūr émes māl aña

Hamīşa (2) mulāzım durur ıḳbāl aña

Érür ʿār māl üzre ḳılmaḳ talāş

Kerekdür kişi bérse (3) ʿār üzre baş

Ġanīm olmasa dafʿ bi'l-küll eger

Ġanīmat ṭaleblik żarardur żarar

(4) Çū duşmānġa bérdiñ şikest tamām

San u olca ḳılmaḳ talāş ve's-salām

(5) Éşitdim salāṭīn-ı duşmān-şikār

Damī kim ḳızıḳ bolġusı kār-zār

(6) Ġanāyım sarı kim ḳılur érse bıġ

Béripdür aña goş-māl-ı balīġ

Ve éşitdim (7) kim sar-gerde-i meẕkūrlar dağı ḳaşlarıda ḳalġan sıpāh bile ġanāyım (8) tamannāsınıñ bī-ḫodlıġıdın aʿdā sarı cilav-rīzlik bile yegrenlarıġa mahmīz bérip (9) baʿżı muʿānıdlarnı munhazım ḳılıp olca almaḳ ve māl talamaḳġa ışṭıġāl körgüzdiler. (10) Ol aṣnāda köç arasıdağı muʿānıdlar ḫabar tapıp heyʾet-i ıctımāʿ bile alarġa ḥamla (11) ḳıldılar. Alar bir sāʿat mudāfaʿa amrıġa ıḳdām körgüzüp azlıḳ cıhatıdın özlerin (12) azraḳ[46] tarttılar. Bu cıhatdın Yomut sıpāhı ḳuvvat tapıp ġalaba ḳılıp sıpāh-ı nuṣrat-panāh (13) tura almay, rū-gerdān boldılar. Bu şikestde yeti kişi şahādat tapıp Ḫudāy Bergen (14) Bég bin Teñri Yār Bég esīr bolup ḳolġa tüşti.

Ḥıkmat

Béş amr durur kim (15) bu bāʿıṣ-ı şikest ve asbāb-ı hazīmat durur: Avval ol kim sar-gerdeler çerik (16) żabṭıdın bī-parvālıġ ḳılıp naẓm u nasḳ sar-rışṭasın ḳolıdın bérmek; (17) ikilençi uruş ḳızġanda sustlıḳ ḳılmaḳ; üçlençi duşmān sıpāhı [181b] (1) bi'l-küll mustāṣıl bolmay, çerik ahlı ġanāyımġa talaşmaḳ; törtlençi kār-zār (2) hengāmıda bī-ṣabātlıḳ ḳılmaḳ ḫ(v)āh ḫavf yüzidin ve ḫ(v)āh tadbīr cıhatıdın; béşlençi (3) ruʿb u hırās ıstīlāsı ve munhazımlar ḫacālatdın ḫān-ı maġfūrnıñ mulāzamatıġa bara

[46] Metinde "ایزراق"şeklinde yazılmıştır.

almay. (4) Uġruḳġa barıp ol ḥażrat muʿānıdlarnı mustāṣıl ḳılıp ḳaytarda ıstıḳbāl (5) ḳılıp mulāzamatıġa yéttiler.

Ammā ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ ve Ḳutulmet Bég Ḳum Çüngül (6) yolıda aʿdā-yı davlatnıñ izidin yétip azlıḳ cıhatıdın uruşa almay. Mudārā ḳılıp turup (7) Tenek Bahādurnı ḫān-ı maġfūrnıñ ḥażratıġa barıp kömek tilediler. Ol ḥażrat alarnıñ kömekleri üçün (8) ḥażrat-ı canāb-ı ḫılāfat-maʾāb, salṭanat-ıntısāb, aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tūvān, muʿızzu'd-davlat (9) ve's-salṭanat ve'd-dīn, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ve amārat-panāh Ḳılıç Inaḳnı (10) tört yüz atlıġ sıpāh-ı kīne-güẕār u duşman-şikār bile nām-zad ḳıldı. İzidin özi (11) dağı rikāb-ı ʿazīmatġa ḳadam-ı ırādatnı ḳoyup yolda baʿżı umarā-yı nām-dār ve şucaʿā-yı ḫaşm-(12) şikārnı yolnıñ aṭrāfıġa gürūh gürūh ayurup yiberipdürler. Tā kim mutafarrıḳ (13) bolġan Yomut ve Yemreliler aşrārıdın tapıp cazāġa yétkürgeyler. Ammā ḥażrat-ı (14) aʿlā-ḫāḳānī Ḳılıç Inaḳ bile ḫūrşīd-ı cahān-gerd ve ḳamar-ı gītī-neverd yañlıġ surʿat-ı tamām bilen (15) manzıl-ba-manzıl ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp Ḳum Çüngülde alarnıñ dīda-ı ıntıẕārın şaʿaşaʿ-ı dīdārı (16) bile yarutdı ve tasvıya-ı ṣufūfdın soñra Ḳılıç Inaḳnı ḳalb-gāhda lıvā-yı ẓafar-ıntımānı (17) muḥāfaẓatıġa taʿyīn ḳıldı ve öz nafs-ı nafīsı bile muʿānıdlar goş-mālın ıltızām ḳılıp asbāb-ı ḥarb [182a] (1) ve ālāt-ı żarb bile mükemmel u musallaḥ boldı.

Naẓm

Tevekküldin égni zırh-pūş olup

(2) Rıżā-ḫodı üzre sarāġūş olup

Çékip çārḳab tört yanıġa çust

(3) Kemer-band-ı hımmat ḳuşap bélige rust

Mubārek ḳulıġa sınānī tutup

(4) Dégil ajdahā-yı damānī tutup

Yana élgige tīġ-ı burrān alıp

Ki her żarbıda yüz tümen (5) cān alıp

Ve ḳadam-ı ırādatın curʾat rikābıġa ḳoyup öz ḥażratıġa taʿalluḳ mulāzım nökerleri bile calādat (6) maydānı sarı tek-āvar-ı köh-peyker-i ṣarṣar-ḫırāmıġa mahmīz bérip aʿdā-yı fasād-angīzġa Rustamāna (7) ḥamla-ı ṣalābat-āmīzī yétkürdi kim

Isfandyār-ı rūyīna-tenniñ rūḥıdın ṣadā-yı (8) taḥsīn ve zamzama-ı āfarīn naẓẓāra ahlınıñ sāmıʿa-ı hoşıġa yétip durur.

Şıʿr

(9) Ḳılıp ḥamla andaḳ ki şīr-ı jıyān

Bolup mużṭarıb ṣavlatıdın cahān

Tüşüp (10) zalzala yétti eflākġa

Démey yétti eflāk (11) kim ḫākġa

Muḥammad Nıyāz Bég ve ʿAbdu'llāh Sar-dār -kim safar u ḥażarda sāya-dār ol ḥażratnıñ mulāzamatıdın laḥẓa-ı mufāraḳat ḳıla (12) almay durur érdiler- murāfaḳat ṭarīḳıġa ıḳdām yétkürüp ḥamla ḳılmaḳda muvāfaḳat (13) u muʾānasat körgüzüp dururlar. Aʿdā-yı gürīz-pā-yı bādıya-paymāy -kim bu sānıḥa-ı duşman-güdāznı (14) öz başlarıġa ḳażā-yı nā-gahānī ve balā-yı āsmānī yañlıġ mutavaccıh körüp dururlar- (15) muḳāvamat sar-rıştasın éligleridin bérip öz baḫt-ı ber-geşteleri dék (16) rūy-gerdān bolup zımām-ı ıḫtıyārın fırār cānıbıġa munṣarıf ḳıldılar. (17) Ḥattā ʿayāl u aṭfāl köç u mālları kim Ḳum Çüngülniñ şımālıda ḳadam-farsā-yı [182b] (1) ʿazīmat durur érken ġāyat ıżṭırārdın alarġa baḳa bara almayın, ḳuṭb ṭarafıġa (2) munhazım bolup dururlar ve sıpāh-ı nuṣrat-panāh alarnıñ kéynidin ḳalmay. (3) Sar-germ-i muḥāraba bolup köç başḳa yol érgenidin ġāfıl ḳalıp dururlar. (4) Ammā baʿżı çerik -kim kéyindin kélür érdiler- köç kétgen yolġa (5) barıp ġanāyım-ı bısyār ve usār-ı bī-şumār alıp ḫān-ı maġfūrnıñ mulāzamatıġa yéttiler (6) ve sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh, ẓafar-ı iktināh ʿaṣr bile şām ortalıġıda yana muʿānıdlarġa (7) ḳol ṣalıp toḫtatup yaḫşı uruş tüşti ve Aḳ Muḥammad Ṣūfī Aḳsaḳ -kim Muḥammad Nıyāz Körçeniñ (8) banī-aʿmāmıdın durur érdi ve muḥarrik-i sılsıla-ı fasād ve ḳadam-farsā-yı bādıya-ı ʿınād (9) durur érdi- cahālat yüzidin curʾat yegrenin maydān-ı vaḳāḥatġa sürüp (10) bahādurlarġa sadd-ı rāh boldı. ʿAbdu'llāh Sar-dār aña ḥamla yétkürüp (11) nīza żarbı bile yıḳıp atın aldı. Muʿānıdlar bu vāḳıʿalarnı muşāhada ḳılıp anıñ (12) nacātı üçün ḳayta at salıp durur érdiler. Ol aṣnāda ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī taşrīf-ı (13) ḥużūr-arzānī ḳılıp ṣadma ḥamlasıdın alarġa hazīmat bérdi ve Aḳ Muḥammadnıñ üstıġa (14) barıp anıñ savdāyī başın késtürüp aḳasınıñ summ-ı samandıġa tuḥfa (15) yiberdi ve yana munhazımlarnı ḫuftanġaça taʿāḳub ḳılıp köp kişini öltürüp ve baʿżını (16) esīr ḳaydıġa çékip ve bısyār ʿayāl u aṭfālın alıp ve on miñ ḳoy olca (17) ḳılıp murācaʿat körgüzdi.

Ve Ḳum Çüngül şımālıda mevkib-i gīhān-pūy tüşüp **[183a]** (1) érdi. Ol yérde mulāzamatġa yétip olca u esīrlerni pīş-keş ḳıldı (2) ve amīr-zāda-ı maġfırat-panāh, şahādat-dast-gāh Ḥasan Murād Bég (3) marḥūmı -kim ḫān-ı maġfūrnıñ inisi ve ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ (4) aḳası durur- ol dağı öz mulāzım u nökerleri bile aʿdā-yı gürīz-pā-yı żalālat-(5) paymāynı taʿāḳub ḳılıp ḳalın, olca u esīr bile mulāzamatġa yétti.

Umarā-yı ʿıẕām (6) ve şucaʿā-yı ẓafar-farcām hem aṭrāfda ahl-ı ʿınād ve arbāb-ı fasāddın köp kişini (7) maḳtūl u maʾsūr ḳılıp ġanāyım-ı keşīre bile sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa mulḥaḳ boldılar ve aḳam Muḥammad Nıyāz (8) Mīr-āb-ı maġfırat-maʾābdın éşitdim kim naḳl ḳıldı kim: “Ol kün (9) men dağı baʿżı mulāzımlarım bile umarā dastūrıda ba-mūcıb-ı farmān bir ṭarafġa maʾmūr bolup érdim. (10) Mutafarrıḳ bolġan Yomut ve Yemrelidin béş altı kişini ḳatlġa yétkürdük ve yeti (11) nafarnı tirik kéltürdük. Ol kéçe Ḫıtāy şuhadāsınıñ ḳanı üçün (12) farmān-ı lāzımu’l-ıẕʿān barça bandīlar ḳatlıġa nufūẕ tapıp alardın mutanaffısı ḥayāt ḳaydıda ḳalmadı (13) ve murdār casadlarıdın ol mavżıʿ gūristān namūdārın körgüzdi.”

Andın saḥar (14) köçüp yana muʿānıdlarnıñ ʿaḳabıdın ılġap Yūsuf Bég günbeẕiniñ tuşıdın (15) ötgende āftāb ṭulūʿ ḳılıp iki yolġa ayrılġan yaġınıñ kélip ḳoşulġan (16) aṣarı paydā boldı. Ol yérdin Amīr Valī Atalıḳ ve Muḥammad Panāh Bég ve Muḥammad Murād Bégni (17) bir bölek çerik bile alarnıñ kéynidin ilgeri yiberdi kim mevkib-i humāyūn yétüşgünçe **[183b]** (1) aʿdā-yı davlatnı kétgeli ḳoymaġaylar. Maʾmūrlar Erengde Terākime-i mufsıdanıñ (2) izidin yétüşüp süren salıp kéterge ḳoymay Şākir Dīvāna-ı Cabbārgūynı ıḫbār u ıstımdād (3) üçün ḫān-ı maġfūrnıñ mulāzamatıġa yiberip dururlar. Ol Aybügür ḳırınıñ tumşuġıda (4) mulāzamatġa yétip vāḳıʿanı ʿarż ḳıldı. Ol ḥażrat ımdād üçün ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīġa (5) Amīr Ḳılıç Inaḳnı gürūh-ı anbūh bile mulāzım-rikāb ḳılıp Ereng samtıġa yiberdi. (6) Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ışārat-ı mulham-ı ġaybī bile yoldın çıḳıp yaġınıñ arḳasıdın (7) barıp köçıġa ḳaṣd ḳıldı. Muʿānıdlar bu vāḳıʿalarnı muşāhada ḳılıp Valī Atalıḳ-(8) nıñ taḳābulıdın rūy-gerdān bolup ol ḥażratnıñ mulāzımlarıġa ḥamla yétkürdi. (9) Alar ol ḥażratnıñ ışārat-ı mūcıbı bile ṣabāt maḳāmıda köh-i girān-seng (10) yañlıġ ārām u ḳarār tutup tamkīn ḳadamın tépretmediler.

Ḳıṭʿa

Her ḫayl kim ṣabāt (11) maḳāmıda ḳoydı kām

Duşman hucūm ḥīlasıdın yoḳ aña żarar

Amīn durur şikest-i (12) hazīmat balāsıdın

Dāyım aña mulāzım olup nuṣrat-ẓafar

Körgil ki taġ bu (13) ṣıfat-ı arcmand ile

Āsīb-ı sayl-ı ḥādıṯadın kéldi bī-ḫaṭar

Muʿānıdlar alar-(14) nıñ tamkīn u ṣabātın muşāhada ḳılıp sayr bilgende, ḫażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī sıpāh-ı nuṣrat-(15) panāh bile Rustamāna ḥamla ḳılıp aralaşıp ḳatl u küşiş asru ġāratġa calādat ḳolın açtı (16) ve mubārazat ḳılıçınıñ damıdın ol bayābān-ı havlnākda aʿdā-yı davlat ḳanın (17) saçtı.

Maṣnavī

Ḳılıçdın saçılıp andaḳ ḳızıl ḳan

Ki ol ṣaḥrā bolup ṣaḥn-ı gülistān

[184a] (1) Velī acsād-ı aʿdā birle ṣaḥrā

Numāyān eyleben köhī felek-sā

Késilgen bī-ʿadad her sarı (2) başlar

Oşol köh üzredür andaḳ ki taşlar

Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ol muḥārabada (3) mubārazat ḳılıçın andaḳ işletti kim Rustam u Isfandyārġa ḥayrat barmaġın tişletti (4) ve calādat sınānı bile ol navʿ ḫūn-rīzlik ḳıldı kim Narīmān-ı pīl-ten naşʾā-ı (5) ġurūrıdın ayıldı ve şacāʿat ḫadengidin anıñ dék ciger-dūzlıḳ ẓuhūrġa yétkürdi -kim laʿl-ı cébbe-i (6) buland-gümān özin ḫacālat oḳıġa hadaf kördi ve dıl-āvarlıḳ ṭabarın ol yañlıġ cılvaġa (7) kirgüzdi- kim Abū Muslım Marvazī ṭabar-dā[r]lıġ mubāhātıdın köñül üzdi.

Naẓm

(8) Şacāʿat körüp zor-ı bāzūsını

Kélip ıḫtıyār étti pā-bosını

Tahavvur körüp curʾatın āşkār

(9) Mulāzımlıġın eyledi ıḫtıyār

Ẓafar kördi cahd içre ʿazmın durust

Özini ʿınānıġa yétkürdi (10) çust

Körüp nuṣrat anıñ sar-afşānlıġın

Ḳabūl eyledi bende-farmānlıġın

(11) Çū summāk kördi anı nīzavar

Sınānını taşlap dédi al-ḥaẕar

Körüp ḥamlasını asad-ı (12) tund u tīz

Felek ḳullası üzre ḳıldı gürīz

Felek tīġı zaḫmıdın eylep ḥaẕar

(13) Başı üzre çékti ḳuyaşdın sıpar

Körüp ṣavlatını cahān titredi

Démey kim (14) cahān-ı āsmān titredi

Bolup żarbatıdın ḳılıç tīz-dam

ʿAdū cānıġa saldı andūh u (15) ġam

Balī ol ki şah élgidin taptı kām

Camād érse hem ol çéker ıntıḳām

Sınān (16) élgidin kām-rānlıġ tapıp

ʿAdū şaʾnıda cān-sıtānlıġ tapıp

(17) Balī ol ki şahdur aña dast-gīr

Bolur ger yaġaç érse hem ol dılīr

Uçup oḳ anıñ zor-ı [184b] (1) bāzūsıdın

Helāk étti aʿdānı utrusıdın

Balī ol ki şah bérse ḳuvvat aña

(2) Bolur ḥāṣıl uçmaḳġa ḳudrat aña

Bolup pançasıdın ṭabar sar-fırāz

ʿAdū üzre boldı helāket-(3) ṭırāz

Balī ol ki şah ḳıldı anı buland

Bolur ḫaşm başı üzre arcmand

Ol ḥażrat (4) sar-germ-i muḥāraba ve mustaġrıḳ-ı muḳātala bolup ḥamalāt-ı şīr-ı şükūh bile aʿdā-yı (5) żalālat-pajūhnı -kim favc-ı aġnām ve ḫayl-ı anʿām yañlıġ parīşān u mutafarrıḳ ḳılıp ʿayn-ı (6) ḫūn-rīzlikde érdi- ol hengāmda bir acal yétgen Türkman-ı cahālat-ı maḥżdın muḳābıl bolup ol (7) ḥażrat anı sınān-ı cān-sıtān bile cazāġa yétkürgen çaġda, Yomut aşrārıdın (8) yana bir şarīr-ı żalālat-taḫmīr -kim tahavvur u taṣallubda abnā-yı cınsıdın mumtāz érdi- gāyat vaḳāḥatdın (9) ol ḥażratnıñ mubārek ḳafāsıdın curʾat tavsanın ilgeri sürüp ġāfıllıġ (10) bile ẕāt-ı saʿādat-sımāt-ı ḫucasta-ṣıfātıġa -kim "الحديد فيه باس شديد و منافع للناس"(11)[47] faḥvāsı bile duşman-güdāz u dost-navāz durur- ḳaṣd ḳıldı kim (12) zaḫmat yétkürgey. Andın bī-ḫabar kim ol ḥażratnı ẓamīr-ı bayżā-taḫmīrı mavrıd-ı asrār-ı (13) ġaybī ve manşaʾ-ı anvār-ı lā-raybī durur. Anıñ ḳasdıdın āgāh bolup aña mutavaccıh boldı ve sınān-ı (14) cān-sıtānın anıñ sīna-ı pur-kīnasıġa ḥavāla ḳılıp oñ émçegidin zaḫm urup (15) nīza tīġı şānasınıñ astıdın çıḳtı. Ol saḫt-ı cān at bādı bile ilgeri (16) kélip bā-vucūd zaḫm-ı çust urup ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ mubārek dubulġasıġa (17) ḳılıç urup ḳılıçı sındı.

Rubāʿī

Her baş ki ʿazīz eylese Téñri anı

[185a] (1) Rozī ḳılur aña afsar-ı sulṭānī

Āsīb-ı ḥavādıṯdın anı saḳlar amān

Ḥāfıẓ boluban (2) ḥımāyat-ı Yazdānī

Ol furṣatda ḫażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī nīzaġa tābış bérip çékdi (3) kim dū-bāra cazāsın bérgey. Ol ḥarām-zāda atdın sar-nigūn yérge tüşüp (4) nīza uşaldı ve ölüm heybetidin yérdin ḳopup Baltaş Durmannıñ ḳılıçıġa -kim ol ḥālatda (5) ḥāżır bolup durur érdi- yapuştı. Ol ḥażrat nīzanıñ sınuḳı bile anı yana urup (6) yıḳtı. Ol cānnıñ havlıdın sar-āsīmavār turup ol ḥażrat yegreniniñ cılavıdın (7) tuttı. Ol ḥażrat anıñ başıġa ḳılıç urup ḳalam ḳıldı.

[47] Hadīd suresi 57/ 25 "Ve kendisine çetin bir sertlik ve insanlar için (çeşitli) yararlar bulunan demiri de indirdik."

Bu aralıġda Amīr Valī Atalıḳ (8) kim babr-ı darranda ve şīr-ı ġurranda dék ḥamalāt-ı mutaʿāḳıb bile barḳ-ı şaʿaşaʿ-ı tīġıdın Terākime-(9) niñ ḫarman-ı vucūdın köydürür érdi, atı sürünüp yérge tüşti. Ol aṣnāda rıfʿat-panāh (10) ve davlat-dast-gāh Muḥammad Rıżā Bég -kim ḥālā Ḳuş Bégilik manṣabı bile sar-afrāz durur- (11) tīġ-zenlik u dıl-āvar-efgenlikge maşġūl durur érdi- anıñ sar-vaḳtıġa ḥāżır (12) bolup dast-gīrlik ḳılıp atlanturup durur ve Amīr Ḳılıç Inaḳ ve ʿAbdu'llāh Bég (13) ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb ve ʿAbdu'llāh Sar-dār yaḫşı mubārazat körgüzüp köp kişini ḳatlġa (14) yétkürüp dururlar ve mubārızlarnıñ naʿrasıdın ḳıyāmat küni āşkāra bolup "ان زلزلة الساعة شی عظیم"[48] mufādı bile razm-gāhıġa zalzala tüşüp durur ve suyūf-andāznıñ (16) şaʿaşaʿıdın mutamarrıdlarnıñ ḫarman-ı ıʿmārıġa barḳ-ı balā yetüşti.

Rubāʿī

Ṭuġyān ḳılıban her sarı (17) ṭūfān-ı acal

Yétkürdi bınā-yı ʿumr-ı aʿdāġa ḫalal

Cānsız tenelerdin ʿarṣa-ı ceng **[185b]** (1) u cadal

Ḳıldı ḳara yér üzre ʿıyān yüz miñ tel

Ol aṣnāda ḫażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ (2) lıvā-yı ẓafar-parçamıġa " نصرا الله عزیزاوینصرك"[49] muḳtażāsı bile nuṣrat yéli ése kirişti ve Terākime-i (3) güm-rāh cān ḫavfı ve nacāt racāsıdın ve "یقول الانسان یومَذ این المفر"[50] mufādı (4) bile fırār ıḫtıyār ḳıldılar. Ol ḫażrat dıl-āvarlar bile -kim humāyūn rikābıda (5) ḥāżır durur érdiler- taʿāḳub ḳılıp köçge dāḫıl bolġanda Terākime ġayrat yüzidin (6) muttafıḳ bolup hayʾāt-ı ıctımāʿ bile fıdāyīvār ḥamla étip sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa maḫlūṭ (7) bolup dururlar ve mubārazalar dağı calādat tīġın nıyām-ı ıntıḳāmdın çékip aʿdā-yı davlatnıñ (8) ẕavāt-ı raẕālat-ṣıfātıġa ıbḳā ḳılmay ḫūn-rīzlikge ḳıyām körgüzüp dururlar.

Maṣnavī

(9) Ḳatışıp ikki ḫayl-ı curʾat-āṣār

Anıñ dék kim iki daryā-yı zaḫḫār

Bédevler tuynaġınıñ (10) tīra-kerdi

[48] Hacc suresi 22/ 1 "Ey insanlar, Rabbinizden korkup-sakının, çünkü kıyamet saatinin sarsıntısı büyük bir şeydir."
[49] Fetih suresi 48/3 "Ve Allah, sana 'üstün ve onurlu' bir zaferle yardım etsin. "
[50] Kıyāmet suresi 75/10 "İnsan o gün: "Kaçış nereye?" der."

Ḳuyaş ruḫsārın eylep lācavardī

Mubārızlar ḳılıp her yan tek ü pūy

(11) Uruş hengāmıda tartıp hay-ā-huy

Dıl-āvarlar çékip tīġ-ı calādat

Ḳılıp birbiriniñ ḳatlın (12) ırādat

Bolup şamşīrlar ol navʿ ḫūn-rīz

Ki ol ḳır üzre ḳan saylı aḳıp tīz

Tüfeng āvāzı (13) raʿd-āvāzıdın tund

Felek üzre melekʿ aḳlın ḳılıp künd

Ol uruşda Yūsuf Nıyāz Bégge (14) Nav-roz Kelle Yemreli muḳābıl bolup zaḫm urup durur ve Muḥammad Nıyāz Bég barıp anı zaḫm-dār ḳıldı (15) ve Muḥammad Nıyāz Körçe -kim Muḥammad Murād Bégniñ ḳaṣdıġa cāzım durur érdiler- Davlat Ḳara Köz anıñ (16) bınā-goşıdın nīza urup yıḳtı ve Şāh Nıyāz Bég -kim Terākime ṭavāfıdın Maşrıḳ urūġınıñ ekābırıdın (17) durur érdi- Ḳoñrat Nıyāz Bég Kelle Késer aña muḳābıl bolup ḳatlġa yétkürdi. Bu yosunda [186a] (1) özge dıl-āvarlar dağı muḥārabāt-ı bısyār ve muḳātalāt-ı bī-şumār taḳdīmġa yétkürüp tīġ-ı āb-dār suyıdın (2) muʿānıdlar lab-taşnaların sīr-āb-ı acal ḳıldılar ve ġāzīlardın Satıp Aldı Bég bin Muḥammad Naẓar (3) Nāyıb ve ʿAvaż Cān ve yana ikki kişi şahādat daracasıġa yétüşdiler. Ol aṣnāda ḫān-ı maġfūr (4) ʿasākir-i manṣūra bile yétüşüp ṣaff-ārālıġ ḳıldı. İkki sıpāh ayrılışıp ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī (5) mubārızlar bile aḳasınıñ mulāzamatıġa kélip navāzışāt-ı kāmil ve ıstımālāt-ı (6) şāmılġa ıḫtışāṣ taptı. Terākime dağı köçniñ ṭarafıġa çıḳıp Muḥammad Nıyāz Körçe ve Kéldi Ḫan (7) Yemreli ve Ḳılıç Kémniñ ıhtımāmı bile yasal tasvıyasıġa ışṭıġāl körgüzüp dururlar.

(8) Naẓm

Yasavlar bolup her ṭaraf taʿbıya

Tapıp dil-keş avżāʿ ile tasvıya

Yasavlar ara (9) cılva eylep lıvā

Yalavlar lıvā üzre tartıp havā

İkki ṭarafdın mubārızlar maydānġa (10) süren salıp sılaḥ-şōrlıḳ ve maydān-dārlıḳ ḳāʿıdasın ẓuhūrġa yétkürüp azraḳ (11) muḥāraba u muḳātala vuḳūʿġa yétip durur ve Yomut camāʿasınıñ maḫṣūs bir dastūrı bu durur kim her (12) ḳaçan duşmannıñ ġalabasıdın aldarap muẓṭar bolsa macmūʿı bir bolup yasal u ṭūġı bile ḥamla ḳılıp (13) toḳuşur ve eger ẓafar tapmasa batraḳ sayr bilip munhazım bolup dururlar. Alarnıñ bu ḥamlasıdın (14) ḳatıġraḳ ḥamla hīç ṭāyıfadın tapılmaġusı durur ve bu ḥamlege hīç sıpāh ṭāḳat kéltüre (15) almaġusı durur ve ol aṯnāda Yomut sıpāhı ol dastūrda ṭūġ u yasavı bile ʿasākir-i manṣūraġa (16) köterile at salıp dururlar. Ve ceng-i maġlūba vuḳūʿġa yétip durur ve ġāzīlar daġı ışārat-ı (17) vālā mūcıbı bile mudāfaʿaġa ıştıġāl körgüzüp ḳatl u küşiş amrıda daḳīḳa-ı nā-marʿī ḳoymadı. İkki [186b] (1) leşker birbirlerige ol navʿ maḫlūṭ bolup dururlar kim nīza u ḳılıç işletmekdin (2) iş ötüp talaşmaḳ ve yaḳalaşmaḳġa ʿāyıd bolup durur, andaḳ durur kim amārat-panāh Amīr Sulṭān (3) Mīr-āb bir Yomutnı at üstidin tālāş bile āġūşıġa alıp yıḳtı. Ol muḥārabada Amīr Valī (4) Atalıḳ ve Yūsuf Nıyāz Bég ve Bég Turdı Tecen ve Muḥammad ʿAlī Bīy Yaḫşı mubārazat körgüzüp köp kişini ḳatlġa (5) yétkürüp zaḫm-dār bolup dururlar ve ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ ve Nayman Ḳāżı Ḳurbān Ḳulı ve Uyġur Tācī (6) Daruġa şahādat cāmıdın raḥmat şarābıġa sar-şār bolup dururlar. Ammā aʿdā-yı davlatdın köp (7) kişi helāketġa yétüşüp ʿāḳıbatu'l-amr hazīmat tapıp fırār ıḫtıyār ḳıldılar ve ol uruşda Terākime (8) on miñ kişidin köp durur érdi ve ʿasākir-i manṣūranıñ ʿadadı miñge yétmes (9) durur érdi. Anıñ üçün kim ekṣer leşkeriyye olca u ġanāyım alıp murācaʿat körgüzüp durur érdiler ve Éşim (10) Bahādurġa tapşurulġan çerik ḫod şikest ḫacālatıdın kéle almay uġruḳġa ḳoşulup durur érdi. (11) Andaḳ durur kim sābıḳan ẕikr taptı ve yana ekṣer leşker ahlı ḫān-ı maġfūrġa murāfaḳat ḳıla almay, ʿaḳabdın (12) kélür érdi. Taʾyīd-ı Yazdānī ve ıḳbāl-ı cāvıdānīdın mundaḳ leşker-i ḳalīl bile anıñ dék sıpāh-ı (13) kesīrġa ġālıb bolup durur ve ol āvānda Ḫıtāynıñ usarāsıdın birev bir ḳul bile ḳaçıp kélip (14) ḫabar yétkürüp durur -kim Terākime basılıp barġandın soñra ʿayāl u aṯfālın alıp taṣarrufı daġı (15) māl u mavāşīsıġa ḳaramay köterile ḳaçıp dururlar. Andaḳ durur kim ekṣer yaş farzandları (16) ayaḳ astıda ḳalıp pāy-māl bolup durur ve favt bolup dururlar ve Ḫudāy Bergen Bég-i mazbūr ol aralıġda (17) ḳaçıp kélür érken bir ḳaçġunçı Yomut uçrap şahādatġa yétkürüp durur. Ḫān-ı maġfūr istep durur kim [187a] (1) taʿāḳubdın barıp barçasın tīġdın ötkergey. Şāh Nıyāz Atalıḳ ve Caʿfar Ḫ(v)āca Naḳīb başlıġ (2) erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażrat ʿarż ḳılıp dururlar kim: "Yomut ḫalḳı bayrı (3) nökeriñiz durur ve egerçi bu kün ʿışyān u sar-keşlik āġāz ḳılıp durur, cazāsın taptı. (4) Ammā bu dar-gāh-ı ʿālam-

panāhdın özge malāẕ u marcıʿı yoḳ durur. Bir néççe kün ġurbat u kürbet ṣuʿūbatın (5) çékip yana ʿacz u inkisār bile bu āsıtān-ı melāyik-pāsbānġa mutavaccıh bolġusı dururlar. (6) Ve eger murād u maḳṣūd Ḫıtāy maẕlūmlarınıñ ıntıḳāmı bolsa birisige on ḳışāṣ alındı." (7) Ol ḥażrat umarānıñ tavaccuh-ı ḫāṭırın pās tutup kéç pīşında ol yérdin ʿaṭf-ı (8) ʿınān ḳılıp dururlar ve arada ḳonup aynıñ on yetilençi kéçesi -kim şanba aḳşamı (9) durur érdi- Kühne Ürgenç-i nezāket-i sincge nuzūl-ı ıclāl buyurup dururlar ve andın köçüp uġruḳ (10) ḳoyulġan manzılġa tüşüp dururlar. Ve ol manzılda üç kün tavaḳḳuf körgüzüp ʿasākir-i nuṣrat-(11) ma'āṣırġa camʿ bolġan ġanāyımnı taḳsīm ḳıldı ve aynıñ yigirme biride çahār-şanba küni (12) andın ḥareket ḳılıp dururlar ve köç-ber-köç ḳılıp aynıñ yigirme yettiside dū-şanba küni (13) davlat u nuṣrat bile dāru'l-ammāra-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar. (14) Faḳīru'l-ḥakīr ol mavrıdda bu rubāʿīnı naẓm silkige çékip durur érdüm.

Rubāʿī

Ey Türkman (15) étme fikr-i nā-farmānlıġ
Tā körmege sen cılāv-ı sar-gerdānlıġ
Yaʿnī ki muṭīʿ-ı ḥukm-ı şarʿ ol ki bu kün
(16) Davrān ara Él Tüzergedür sulṭānlıġ

Ammā muʿānıdlar bir manzıl kéyin baḳmay ḳaçıp durur érdi. (17) Ol ḥażrat alarnıñ kéynidin ḳavmay ve māllarıġa dāḫıl bolmay murācaʿat ḳılġan ḫabarını [187b] (1) éşitip ḳaytıp bir néççe kün ol manzılda tavaṭṭun ıḫtıyār ḳıldılar ve yol-(2) nıñ sar-ancāmın tutup bolġandın soñra köçüp Kürgen navāḥīsıġa bardılar ve Ḳılıç Kem (3) -kim mundaḳ fıtna u fasādġa bāʿıṣ bolup durur érdi- Ḳızılbaş ḳulluḳıġa (4) barıp Ṭahrānda favt bolmış durur ve yaḫşılıġ daʿvāsı bile yolda ayrılıp ḳaytġan (5) Yomut ḫafıyyatan Erengde tavaṭṭun ḳılġan Terākimeġa raft u āmad ḳıldı. Ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr (6) bu cıhatdın alarnı dağı yurtdın āvvāra ḳıldı.

Körnüş-ḫāna-ı ʿĀlī Bınāsınıñ Itmāmġa (7) Yétmegi ve Ḫān-ı Cannat-mekānnıñ Anı Toylap Genc-rīzlik Étmegi

Yemreli fatḥıdın soñra (8) ḫān-ı maġfūr ve ḫāḳān-ı mabrūr, muʾassıs-ı asās-ı salṭanat, bānī-ı mabānī-ı mekremet, abu'l-fatḥ (9) Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān taġammada'llāhu bi-ġufrānihi raʾy-ı ıḫtırāʿ-ārā-yı müşkil-küşāyınıñ ıḳtıżāsı bile (10) öz

davlat-ḫānasınıñ muḳābılıda -kim ṭaraf-ı şımālīsı durur- bir dīvān-ḫāna-ı rafīʿ-asās-ı gerdūn-(11) mumās bınāsıġa ıḳdām körgüzüp anıñ taʿmīr u ıtmāmınıñ ʿuhdasın dastūr-ı aʿẓam ve ṣāḥıb-ı (12) mükerrem, vazīr-ı Āṣaf-sıyar Muḥammad Yūsuf Mehterniñ ʿālam-ārāy raʾyıġa mufavvıż ḳılıp durur érdiler ve li-hāẕā (13) Mehter-i mūmā-ilayh memālik aṭrāfıdın çābük-dest bannālar ve ṣāḥıb-ı vuḳūf muhandıslar camʿ étip (14) ol bınā-yı gerdūn-sāy taʿmīrıda cahd-ı mavfūr ve saʿy-ı nā-maḳdūr taḳdīmġa yétkürdi.

Maşnavī

Vazīr-ı (15) felek-ḳadr-ı rıfʿat-panāh
Saʿādat-maʾāb u kerem-dast-gāh
Ḳılıp cahd-ı farmān-ravālıġ (16) bile
Saçıp zar ḫazīna-küşālıġ bile
Étip camʿ-ı asbāb-ı mıʿmārlıġ
Muhayyā bolup barça dar-kārlıġ
(17) Muhandıslar eylep basī ıhtımām
ʿImārat işıġa bérip ıntıẓām
Şurūʿ éttiler öyle [188a] (1) bunyādıġa
Ki çarḫ āfarīn dédi ustādıġa
Salıp ṭarḥ-ı maṭbūʿ vażʿ-ı (2) laṭīf
Saʿādat üyi dék mufīż u şarīf
Kélip çarḫ kāşānası dék rafīʿ
(3) Kerem ahlınıñ köñli yañlıġ vasīʿ
Humāyūn asāsı murabbaʿ tüşüp
Ḫucasta bınāsı (4) mużallaʿ tüşüp
Şımālı bolup ṭarḥ ayvān aña
Ki boldı sar-efgende Keyvān aña
(5) Uluġ manẓar ayvānġa ḳarşu tüşüp
Velī vażʿıdā ruy-bar-rū tüşüp

Tüşüp şarḳ u ġarbıda (6) ʿālī bınā

Bınālarġa üyler muşarraf yana

Bınāsı bolup taş u ācar bile

Sar-ā-sar muraṣṣaʿ bolup (7) zar bile

Barı saḳf u dīvārı zar-kār olup

Hamān naḳş-ı Mānī namūdār olup

Sutūnı (8) ṣanamlar ḳaddı dék rasā

Velī Farḳadānġa bolup farḳ-sā

Kélip şamsasıdın ḳuyaş (9) munfaʿıl

Muḳarnaslarıdın felek mużmaḥıl

Bolup ṭaraḥ kāşī ḥavāşīsıda

Tüşüp (10) naḳş-ı ıslīmī kāşīsıda

Bolup ṣaḥnige farş-ı yaşm u ruḫām

Körüp ḥayf-ı ʿaḳl (11) anda ḳoymaḳnı kām

Bu yosunda pur-fan mıʿmārlar ve māhır naḳḳāşlar ol bınā-yı rafīʿ-bunyādınıñ (12) taʿmīr u tanḳīşıġa üç ayġaça kār-sāzlıġ körgüzüp Şaʿbānu'l-muʿaẓẓamnıñ avāyılıda ıtmāmġa yétkürüp dururlar. (13) Ḫān-ı maġfūr anıñ ıtmāmı üçün māh-ı meẕkūrnıñ on toḳuzlançı küni -kim panc-şanba küni durur (14) érdi- toy-ı ʿālī ve ḳuraltay-ı ʿaẓīm tartīb bérip dururlar kim taʿrīfdın mustaġnī ve tavṣīfdın (15) mustaṣnā durur.

Ḳıṭʿa

Anıñ dék tüzdi caşnī ḫusravāna

Ki vaṣfı ġāyatını ʿaḳl bilmes

(16) Eger taʿrīfıda bolsam ḳalam-zan

Öter ʿumr u miñidin bir yazılmas

Ol (17) sūr-ı pur-surūr u ekl ü şurb farāġıdın soñra ʿālī-şān amīrlar ve gerdūn-mekān amīr-zādalar [188b] (1) başlıġ Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru'l-mülkiniñ ekābır u

aʿāẕımı ve Béş Ḳalʿa memālikiniñ ahālī u mekārımıġa (2) ḫıyāṭ-ı ḫāna-ı ınʿāmıdın ḫılaʿ-ı girān-māya ve taşrīfāt-ı ṭıllā-pīrāya bile sar-afrāzlıġ yétkürüp durur. (3) Ve Mehter-i muşār-ileyhge dast-ı ıḥsānıdın ḫūrşīd pançası dék zar-afşānlıġ ḳılıp bannā u ustād (4) u naḳḳāşlarġa -kim olʿ ımāratda kār-sāzlıġ körgüzüp durur érdiler- (5) maʿa-atbāʿi-him baḫşış-ı bılā-ġāyat ve rīzış-ı bī-nıhāyatdın bahramand ḳıldılar.

(6) Ḫān-ı Fırdavs-mekānnıñ Culūs-ı Maymanat-maʾnūsı Bile Salṭanat Taḫtın Buland-pāya (7) Ḳılmaġı ve Tārek-i Mubāreki Bile Ḫılāfat Tācın Saʾādat-pīrāya Étmegi

Ḥıkāyat dīvānınıñ (8) ṣāḥıb-nıgīnı, rıvāyat ayvānınıñ masnad-nışīnı aʿnī ḫāma-ı saʿādat-maʾnūs varaḳ-ı dīvān-ḫānasıda (9) söz evrengige mundaḳ culūs ḳılur -kim çūn ḥażrat-ı ḫān-ı maġfırat-panāh ve ḫāḳān-ı raḥmat-(10) cāy-gāh şahīd-ı saʿīd Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān marḥūmnıñ martaba-ı hımmatı andın ʿālī durur érdi- kim madārıc-ı (11) amārat ve marātıb-ı ınaḳıyyatġa rıżāmand bolup başḳa birevniñ taʿẓīm-ı ḫılāfatıġa baş (12) éndürgey.

Naẓm

Hımmat ḳuşıdur buland-parvāz

Ḳaṣr-ı felek üzre āşyān-(13) sāz

Vīrānanı ḳılmas āşyāna

Ol navʿ ki çuġẕ-ı cāvıdāna

Her ḳuş ki bu ḳuşġa (14) boldı hem-bāl

Cavlān-gehidür havā-yı ıḳbāl

Yoḳdur aña mayl-pestlik hīç

(15) Öz cınsıġa zīr-destlik hīç

Lā-caram salṭanat havāsı żamīr-ı aḳdas ve ḫāṭır-ı aşrafıda (16) taşmīm tapıp toy-ı meẕkūrnıñ üçünçi küni -kim yek-şanba küni durur érdi- aynıñ yigirme ikiside (17) Abu'l-ġāzī Ḫān Çingizīniñ ḳāmat-ı ḳābılıyyatın ḫılʿat-ı salṭanatdın ʿuryān ve farḳ-ı davlatın **[189a]** (1) afsar-ı ḫılāfatdın ṣāḥıb-ḥırmān ḳılıp Ḳara Ḳalpaḳ arasıda aḳrabāsı ḳaşıġa yiberdi. (2) Soñġı kün çāştgāhda Fāżıl Bīy başlıġ aḳa inileriniñ saʿy[ı] bile ve erkān-ı davlat-(3) nıñ ıttıfāḳı bile şahr-yārlıġ otaġasın göşe-i külāhıġa urup ve cahān-dārlıġ ḫātamın (4) keff-i humāyūnġa kiyürüp masnad-ārā-yı salṭanat ve evreng-pırā-yı

ḫılāfat boldı. Ol kün taʾrīḫ-ı (5) Hıcrī miñ iki yüz on toḳuzda muvāfıḳ-ı Sıçḳan Yılı Şaʿbānu'l-muʿaẓẓamnıñ (6) yigirme üçide taʾrīḫ-ı Calālī yeti yüz yigirme altıda Āẕar-māh-ı Calālīnıñ on biride taʾrīḫ-ı Rūmī iki (7) miñ yüz on altıda Taşrīn-ı Ṯānīnıñ on törtide taʾrīḫ-ı Ḳıbṭıyyanıñ miñ béş yüz yigirme birde Hātor-ı (8) Ḳıbṭīnıñ on yetiside taʾrīḫ-ı ḳadīm-ı Yazdıcırdıyya miñ yüz yetmiş törtde Ḫurdād-māh-ı (9) ḳadīmnıñ on toḳuzıda dū-şanba küni āftāb-ı ʿālam-tāb Ḳavs burcıda érdi.

Şıʿr

(10) Davlat eylep kéldi her yandın mubārek-bādlıġ
Ḳoydı ʿālam ahlıġa yüz ınbısāṭ u şādlıġ
(11) Salṭanat maʿmūrası vīrān bolup érdi basī
Maḳdamıdın yétti ol maʿmūraġa ābādlıġ
Davr-ı gerdūn-(12) dın esīr-ı ġam bolup érdi ulus
Taptılar bu mujda tavfīḳı bile āzādlıġ

Bu vāḳıʿa-ı bahcat-aṯar (13) tahnıyatıda Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm fużalāsı ḳaṣāyıd u tavārīḫ bitip ʿarżġa yétkürdiler. Ol cumladın ḥażrat-ı (14) ustād-ı fażāyıl-maʾāb, sıyādat-ıntısāb, ʿumdatu'l-Islāmī, şamsu'l-mıllat ve'd-dīn (15) Seyyid Muẓaffar Ḫ(v)āca-ı kirāmī sallamahu'llāh bu taʾrīḫnı tapıp durur.

Taʾrīḫ

Bi-ḥamduli'llah ol şāh-ı kişver-panāh
(16) Ata masnadın eylep ārām-gāh
Bir az furṣat anda ḥukm-rān
Soñunça yétip faẓl u luṭf-ı ılāh
(17) Başıġa ḳoyup tāc-ı Keyḫūsravī
Mubārek ḳudūmın ḳılıp zīb-gāh
Canābıda erkān-ı [189b] (1) davlat-ı hama
Tün ü kün érürler aña ḫayr-ḫ(v)āh
Zıyād érkenıġa barı şāhdın

(2) Tevekkül tahavvur-ı kerem bar güvāh

ʿAdālat ṭarīḳın şuʿār eylegeç

Ḳalam-zanlar aḥvālı boldı (3) tabāh

Ṣalāḥ ahlını sar-fırāz eyleben

Rasālar tapıp davrıda ʿızz u cāh

Ḳayan (4) barsa tūġı lıvā-yı ẓafar

Muẓaffar bolup aña ḫayl u sıpāh

Çū Ḫ(v)ārazm-şah taḫtıda olturup

(5) Memālik élin tüzdi bī-ışṭıbāh

Kirāmī suʾāl étti taʾrīḫını

Dédim kim Amīr Él Tüzer (6) pād-şāh

Faḳīr hem ol ḥażratnıñ tahnıyat-ı culūsıda tamadduḥ yüzidin bir taʾrīḫ ve bir (7) ḳaṣīda aytıp érdüm, ol taʾrīḫ bu durur:

Taʾrīḫ

چون نشت آن شاه بر اورنك جاه

یافت لز وی زیب تاج مکرمت (8)

پیش او رفتم بآداب نیاز

تهنیت (9) تا جلوش را بکویم

بر سرم انداخته از روی مهر

آفتاب آسا شعاع عاطفت

بکوی (10)کفت تأریج جلوسم را

کفتمش بادت مبارك سلطنت

Ve ol ḳaṣīdanıñ maṭlaʿı bu durur:

(11) **Maṭlaʿ**

Béze ey şāhıd-ı davlat maña vaṣlıñ şabıstānın

Çırāġ-ı maclıs afrūz ét (12) camālıñ māh-ı tābānın

Pād-şāh-ı Maġfırat-panāhnıñ Avvalġı Martaba Aral Ṣavbıġa (13) Ḥareket Ḳılmaġı ve Taʾyīd-ı Ilāhī Bile Ḫ(v)āca Éli Ḳorġanınıñ Açılmaġı ve Ṣūfīlar Taʾdībı (14) Üçün Ḳoñrat Ḳorġanınıñ Üstıġa Barmaġı, Bavārıḳ-ı Muḥāraba ve Tengnāy-ı Muḥāṣara Bile Alar-(15) nıñ Dımāġıdın Dūd Çıḳarmaġı ve Ḥażrat-ı Aʾlā-ḫāḳānīnıñ Dıl-āvarlıḳ Iẓhārı ve Mubārızlıḳ (16) Namūdārı

Güẕāriş kişveriniñ Sancarı nigāriş ʿālamınıñ Sikenderi ḳalam-ı badīʿa- (17) nigār bu navʿ ḥıkāyat-güẕārlıġ ḳılur kim hem ol yıl ḫān-ı maġfūrnıñ culūs-ı maymanat- **[190a]**(1) maʾnūsıdın soñ Aral dıyārıda Ḫ(v)āca Murād Biy bile inisi Töre Murād Ṣūfīnıñ (2) arasıġa baʿżı umūr-ı nā-marżıyya ve mahāmm-ı nā-marʿıyya mūcıbıdın vaḥşat tüşüp iş nızāʿġa muncar (3) boldı. Andaḳ kim Töre Murād Ṣūfī Ḳoñratdın mutaʿarrıżāna çıḳıp Manḳıt arasıġa bardı (4) ve on béş kündin soñ bir kéçe yaşurun Ḳoñratġa kirip Éş Ḳulı ḳabīlasıdın (5) Éş Muḥammad Aḫund başlıġ Ḳoñratnıñ baʿżı ahālīsınıñ muʿāvanatı u muẕāharatı (6) bile ḳalʿaġa mutaṣarrıf boldı ve aḳasın ḥavlısıda ḳabap muḥāṣaraġa maşġūl (7) boldı. Bu sānıḥa-ı bahcat-afzā ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr ve şahanşāh-ı mabrūrnıñ samʿ-ı (8) şarīfıġa yétti. Ol ḥażrat burundın ḫōd Aral tasḫīrınıñ ırādasın pīş-nıhād-ı ḫāṭır (9) ḳılıp yürüş asbābınıñ tahıyya u ıstıʿdādıġa maşġūl érdi. Bu ḫabar ol (10) ırāda tarġībınıñ sılsılasıġa taḥrīk bérip leşker ıḥżārı üçün memālik-i (11) maḥrūsaġa çapar yiberdi ve Ḳutluḳ Murād Bégni şaharda nıyābatġa taʿyīn ḳılıp (12) Ṣavvālu'l-keremniñ yigirme törtide cumʿa küni namāzdın soñ hımmat ḳadamın saʿādat rikābıġa (13) ḳoyup dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳdın çıḳtı. Kéçe Kātda ḳonup şanba küni Amuyadın ʿubūr ḳılıp öz ḥavlısıġa (14) tüşti. Soñġı kün ḥażrat-ı ḳutbu'ṣ-ṣālıḥīn ve faḫru't-tābıʿīn, sulṭānu'l-ʿārıfīn, (15) burhānu'l-vāṣılīn Uvaysa'l-Ḳaranī rażıyallāhu ʿanhnıñ manzıl-gāhınıñ zıyāratıġa muşarraf bolup (16) arvāḥ-ı ṭayyıbadın ımdād u ıstıʿānat tapıp murācaʿat körgüzdi. Dū-şanba küni (17) aynıñ yigirme yetiside Amuyadın kéçip Bürge mavżıʿıġa vārıd boldı. Bu mavżıʿda ʿasākir-i **[190b]** (1) manṣūra ve afvāc-ı ḳāhıra aṭrāf-ı memālikdin gürūh gürūh ve favc favc kélip lıvā-yı ẓafar (2) ẓıllıġa muctamaʿ bolup dururlar.

Fard

Bolup camʿ ol navʿ ḫayl u sıpāh

Ki yétmey kenārıġa (3) peyk-i nigāh

Keşret-i sıpāh ve ʿuddat-ı ḫayma u ḫar-gāh ol maşābada durur érdi kim ḳoşı-(4) dın çıḳġan kişi üç kün tört kün taraddud-ı bısyār ve tacassus-ı bī-şumār bile ḳaytıp (5) ḳoşın tapa almas durur érdi. Ġurra-ı Ẕu'l-ḳaʿdada panc-şanba küni durur (6) érdi kim ol mavżıʿdın ḥareket ḳılıp Ḳuba Taġnıñ şarḳī dāmanasın nuzūl-ı (7) masarrat-vuṣūlı bile bihişt-nışān ḳılıp dururlar. Ol manzılda Yemreli camāʿasıdın (8) kim Yomutdın ayrılıp Aybügürde ḳalıp durur érdiler. Élçi kélip bendelik (9) mavḳıfıda ol camāʿanıñ ḳulluḳ ʿarża-dāştın dar-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzımlarıġa (10) yétkürüp dururlar ve aynıñ törtlençiside yek-şanba küni ol yérdin (11) rāyat-afrāz nahżat bolup Kökniñ saḳḳāsıġa tüşüldi. Bu yérde Çavdurdın (12) élçi kélip éllig u ıṭāʿat ıẓhārın ʿarżġa yétkürüp dururlar. Ol ḥażrat élçilarġa lıbās-ı kīm-ḫā ve (13) ḫılʿat-ı girān-bahā bile sar-afrāzlıġ bağışlap Yemreli ve Çavdurnıñ carāyım-ı ḳadīma (14) ve aṣāyım-ı cadīdasın muʿāf tutup nışān-ı ʿālī-şān marḥāmat ḳıldı kim: "Marāḥım-ı ḫusravāna mażmūnıġa (15) ıṭṭılāʿ tapġaç köçüp cıvār-ı amnıyyat-āṣārımızġa mutavaccıh bolup Yemreli, Muz Kömgen nāḥıyyatıda Çavdur (16) Atalıḳ arnasınıñ kenārıda mutavaṭṭın bolsunlar." Alarġa ruḫṣat-ı ınṣırāf bérilgendin soñra (17) aynıñ altılançısıda sa-şanba küni dabdaba-ı tamām ve kevkebe-i ẓafar-farcām bile nahżat lıvāsın **[191a]** (1) cılvaġa kirgüzüp dururlar ve Lavdannıñ ḳıraġıda ḳonup çahār-şanba (2) küni Ḫ(v)āca Éli nāḥıyyatıġa vārıd bolup dururlar ve şucaʿā-yı nām-dār ve abṭāl-ı kīne-güẕārnı (3) favc favc leşker-i nuṣrat-aṣar bile çapavulġa buyurup dururlar. Alar ḳalʿa aṭrāfıdın ġanāyım-ı (4) mavfūr ve usār-ı nā-maḳdūr dast-gīr étip şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı rikāb boldılar. Ḫān-ı maġfūr (5) ġāyat līnat-nafs ve mulāyamat-ṭabʿ ıḳtıżāsıdın usarānı muṭlaḳu'l-ʿınān ḳıldı (6) ve ḳorġan taḳābulıda ordu-yı gīhān-pūyġa ḳarār-gāh muḳarrar ḳılıp kiryās-ı davlat-(7) asās mancūḳın ẕırva-ı ʿayyūḳġa yétkürüp durur. Ḫıyām-ı nuṣrat-ancām ve surādıḳāt-ı ẓafar-(8) farcām īżāʿı bile Ḫ(v)āca Éliniñ aṭrāfın şaharıstān-ı Çīn belkim gülistān-ı ḫuld-ı barīn (9) ḳıldı.

Maşnavī

Tolup ahl-ı mevkibġa daşt-ı basīṭ
Bolup ḳalʿa dūrıġa leşker-i muḥīṭ
(10) Tutup ḳalʿa aṭrāfın andaḳ sıpāh
Ki tapmay güẕār étgeli yol nigāh
Talāṭum urup (11) baḥr-ı zaḫḫār dék

Démey baḥr-ı ṭūfān-ı ḫūn-ḫ(v)ār dék

Ḳalıp ḳalʿa ṭūfānda keştī mışāl

(12) Tapıp laṭma-ı ḫavfdın ıḫtılāl

Nacātı bu keştīge imkān émes

Ki Nūḥ ıṭāʿat-ı nigahbān (13) émes

Çū Nūḥ ıṭāʿat bulur nā-ḫudā

Nacāt u falāḥ olġay imkān aña

Çū ṭūfān kirer mavc u (14) ṭuġyān ara

Érür Nūḥsız kéme ṭūfān ara

Ḥışār içre bu baḥr-ı ṭūfān-ḳıyās

Salıp ḫalḳ (15) köñlıġa ruʿb u hırās

Ulus vahmdın eyleben ıżṭırāb

Yaḳın yétti barça bolurġa (16) ḫarāb

Kéçe ḳalʿa aṭrāfınıñ muḥāfaẓatıġa Muḥammad Biy ve Allāh Naẓar Bay Ḫānḳāhīnı taʿyīn ḳılıp ṭalīʿa-ı (17) ṣubḥdın soñ dabdaba-ı tamām ve kevkebe-i mā-lā kelām ḳıyāmat-ızdıḥām bile rukūb étip ḳorġan darvāzasınıñ **[191b]** (1) pīş-gāhıda lıvā-yı ẓafar-peykerni cilvege kirgüzüp ḳorġan cavānıbıda ṣufūf-ı nuṣrat-(2) vuḳūfnı ārāsta ḳılıp aʿlamu'l-ʿulamā, faḫru'l-fużalā, cāmıʿu'l-fażāyıl, ḥāvīu'l-masāyıl, faḫru'l-mıllat ve'd-dīn (3) Damulla Muḥammad Vafā Ḳāżī-ıʿasker bile faḳīru'l-ḥaḳīr, rāḳım-ı ḥurūfnıñ aḳası amārat-maʾāb, ṣadāḳat-(4) ıntısāb Muḥammad Nıyāz Mīr-ābnı Ḫ(v)āca Éliniñ ekābırıġa ıṭāʿat u farmān-bardārlıġ (5) daʿvatı üçün rısālat rasmı bile yiberip dururlar. Maʾmūrlar farmān-ı lāzımu'l-ızʿān (6) mucıbı bile ḳalʿaġa barıp ḳuṭbu'l-ʿālam, ġavṯu'l-aʿẓam, sālik-i mesālik-i ṭarīḳat, murşıd-ı manāhıc-ı (7) ḥaḳīḳat, şarafu'l-mıllat ve'd-dīn Seyyid Tursun Ḫ(v)āca Işan madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-(8) mufāriḳi's-sālikīnniñ ḫānḳāhıġa nuzūl ḳılıp dast-boslıḳġa muşarraf boldılar ve (9) Ḫ(v)āca Éliniñ ekābır u aṣāġırı Dosım Biy ve Öte Ḳulı Atalıḳ ve Ḥasan ʿAlī Ḫ(v)āca ve Ḥasan Murād (10) Sarı başlıġlar ol mavżıʿ-ı muḳaddasġa camʿ bolup dururlar. Meẕkūr maʾmūrlar tablīġ-ı rısālatdın (11) soñra ḥażrat-ı ḫ(v)ācanıñ fāyıżu's-sarvar ḥużūr-ı vāfıru'n-nūrīda Dosım Biy ve atalıḳlarġa ʿınād u (12) sar-keşlik faẓīḥatıdın tahdīd-ı

tamām ve taḫvīf-ı mā-lā-kelām bile mumānaʿat körgüzüp ıṭāʿat (13) u ınḳıyād şırāṭ-ı mustaḳīmıġa daʿvat u dalālat ḳıldılar. Ve ḥażrat-ı ḫ(v)āca dağı alarġa muvāfaḳat körgüzüp (14) ol élniñ vaẓīʿ u şarīfıġa -kim ḥāẓır durur érdiler- tamarrud-kīşlik u fasād-andīşlik şāmatı-(15) dın tavbīḫ u sarzanış ḳılıp " وان طا ئفتان من المومنين اقتتلوا فاصلحوا بينهما"[51] madlūlı (16) bile ṣulḥġa dalālat ḳıldı. "اطيعوا الله واطيعوا ارسول واولى الامر منكم" [52] mufādı bile Ḫudā ve rasūl-(17) nıñ ıṭāʿatıdın soñra ulū'l-amrġa ṭāʿat-dārlıġ u farmān-bardārlıġ umūrınıñ favāyıd-ı dunyavī ve natāyıc-ı **[192a]** (1) uḫravīsın ba-naḥvī taḳrīr ḳıldı kim fuḳarā ızdıḥām ḳılıp Dosım Biy (2) başlıġ ʿınād ahlın tutup bérür maḳāmıda bolup dururlar. Muʿānıdlar kim (3) żalālat ṭarīḳıda ṣābıt-ḳadam u rāsıḫ-dam bolup ḳalʿa-dārlıġ ve kīne-güẕārlıġ ḫayālıda (4) érdiler. Çūn bu vāḳıʿa-ı mubram ve sānıḥa-ı muḥkemni muşāhada ḳıldılar. Nā-ʿılāc ḫavf-ı cāndın (5) ṭālıb-ı amān bolup aḳamġa ıltımās ḳıldılar kim "Ḥażrat-ı ḳāẓī aramızda tavaḳḳuf ḳılıp (6) siz ḥażrat-ı ḫılāfat-maābġa ʿarżımızını yétkürseñiz kim ol ḥażrat uluġ inisi amīr-zāda-ı aʿẓam, mafḫar-ı (7) banī-Ādam Ḥasan Murād Bég bile amīr-ı roşan-żamīr, ṣāyıb-ı tadbīr Şāh Nıyāz Atalıḳnı bu muḥaḳḳar bandalar-(8) nıñ sar-vaḳtıġa banda-nuvāzlıġ yüzidin yiberse tā kim alarnıñ sāya-ı ḥımāyatıġa kirip ḫāk-boslıḳġa (9) muşarraf bolsaḳ." Aḳam ḳalʿadın çıḳıp ḫān-ı maġfūrnıñ ḥażratıġa alarnıñ (10) ʿarżın yétkürüp durur érse ḫān-ı maġfūr şafḳat u mekremet yüzidin alarnıñ (11) ıltımāsın mabẕūl tutup amīr-zāda-ı mūmā-ilayh bile atalıḳ-ı meẕkūrnı yiberdi. Alar (12) ḳalʿa ahlıġa ʿınāyat-ı ḫāḳānī ve marāḥım-ı ḫusravānī mujdasın yétkürüp Dosım Biy başlıġ (13) tamāmat-ı ekābır alarnıñ cılvasıda ġāyat-ı inkisār ve nıhāyat-ı şarmsārlıġ bile çıḳıp ḫān-ı maġfūr (14) atınıñ ayaḳıġa tofraḳī dék tüşüp dururlar. Alar bā-vucūdı kim uluġ günāh ırtıkābı-(15) dın lāzımu'l-ḳatl ve mustavcıb-ı ḳahr u saḫṭ durur érdiler. Ol ḥażrat " من علو الاقدار(16) العفو عند الاقتدار"[53] faḥvāsı bile alarnıñ carāyım-ı bī-pāyānıġa parda-ı ıġmāż çékip ḥażrat-ı ḫ(v)āca-ı (17) muşār-ılayhġa baġışladı.

Ol kéçe farmān mūcıbı bile aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-āb-ı maġfırat-maʾāb ve Ḳañlı **[192b]** (1) ekābırıdın Muḥammad Biy ve Sart aşrāfıdın Allāh Naẕar Bay Ḫānḳāhī özlarıġa taʿalluḳ-ı sıpāh (2) bile ḳalʿaġa kirip durūb u abvābda özleri mütemekkin bolup

[51] Hucurāt suresi 49/ 9 "Mü'minlerden iki topluluk çarpışacak olursa, aralarını bulup-düzeltin. Şayet biri diğerine tecavüzde bulunacak olursa, artık tecavüzde bulunanla, Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın; eğer sonunda (Allah'ın emrini kabul edip) dönerse, bu durumda adaletle aralarını bulun ve (her konuda) adil davranın. Şüphesiz Allah, adil olanları sever."

[52] Nisa suresi 4/59 "Ey iman edenler, Allah'a itaat edin; elçiye itaat edin ve sizden olan emir sahiplerine de. Eğer bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz, artık onu Allah'a ve elçisine döndürün. Şayet Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız. Bu, hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir."

[53] "Güçten gelmeyen af mertebenin büyüklüğünden gelir."

burūc u bārūlarda żābıṭ kişiler taʿyīn (3) ḳılıp muḥāfaẓat umūrıġa ḳıyām körgüzüp dururlar. Tañlası aynıñ toḳḳuzlançısıda (4) Cumʿa küni ḫān-ı maġfūr Ḫ(v)āca Éliniñ ekābırıġa ʿavāṭıf-ı pād-şāhī ve marāḥım-ı nā-mutanāhī şāmıl (5) ḳılıp taşrīfāt-ı girān-māya bile sar-afrāzlıġ yétkürüp dururlar. Alar dağı Sulaymān (6) ḥażratıġa malaḫnıñ ayaḳın ḳarınçḳa pīş-keş kéltürgen dék ol ḥażratnıñ (7) dar-gāh-ı felek-ışṭıbāhıġa bar u yoḳın nıṣār ḳıldılar. Ḫan-ı maġfūr ol kün şikār ṭarīḳası bile (8) Ḫ(v)āca Éliniñ navāḥīsın sayr ḳıldı. Ér tañ yana ḳoşlap Mızdahḳanda Şamʿūn Nabī (9) ʿalayhi's-salāmnıñ zıyāratıġa muşarraf bolup ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-aḳṭāb sıyādat-maʾāb Seyyid Tursun (10) Ḫ(v)āca Işanġa kim ol canābnıñ mutavallīsı durur érdi, naẕr bahānası bile (11) genc-rīzlik ḳıldı. Ol kün ḳara çerikni ḳalʿa taḫrībıġa buyurup durur érdi. Üç (12) kün muddatıda kār-güzārlarnıñ żarb-ı baltu ve ḳuvvat-ı bāzūsıdın anıñ dék ḳalʿa-ı sıpıhr-bunyān (13) -kim burūc u bārūsı rıfʿatda ẕırva-ı Ṣurayyāġa hem-serlik ḳılur érdi- vīrān boldı (14) kim "عاليها سافلها"[54] andın ḫabar bérür. Ol āvānda Ḳoñrat cānıbıdın ḫabar kéldi (15) kim ekābır-ı Ḳoñratıyya tavassuṭı bile ṣūfīlar ikelesi muṣālaḥa ḳılıp Töre Murād Ṣūfī ḥukūmat (16) manṣabıda olturup aḳasın maʿzūl ḳılġan érmiş. Ḫān-ı maġfūr żamīr-ı (17) saʿādat-taḫmīrıda alar goş-tābınıñ ʿazīmatı muṣammam bolup Ḫ(v)āca Éli çerigin san körüp **[193a]** (1) aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-ābġa mulāzım-rikāb ḳıldı ve aynıñ on törtide çahār-şanba (2) küni Ḳoñrat tasḫīrınıñ ırādası bile Ḫ(v)āca Élidin rukūb ḳıldı ve muznıñ (3) üstidin daryānı kéçip cumʿa küni Ḳarabaylı nahrınıñ saḳḳāsın nuzūl-ı maymanat-vuṣūlı (4) bile mafḫar-ı manāzıl ḳıldı. Bu mavżıʿda Yemreli ve Çavdurnıñ ekābırı leşkeri bile (5) ḫāk-boslıḳġa muşarraf bolup farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān ımtıṣālı bile Aybügür-(6) din turup köçlerin memālik-i maḥrūsa sarı uzatġanların ʿarżġa yétkürüp dururlar. (7) Aynıñ on sékkizide yek-şanba küni ol yérdin rāyat-afrāz nahżat bolup (8) Ḳoñratnıñ bir farsaḫlıḳ yoḳarısıġa tüşüldi. Tañlası sa-şanba küni (9) ḳalʿanıñ üstige atlanıp şarḳī cānıbıdın barıp ṣufūf-ı nuṣrat-vuḳūfnı (10) ārāsta ḳıldı. Töre Murād Ṣūfī dağı muʿānıdlarnıñ ʿaskeri bile çıḳıp ḳalʿasınıñ astıda (11) daryānıñ ġarbī kenārıda yasav yasadı ve mubārızlar ikki ṭarafdın maʿreke-i maydānġa (12) süren salıp sıtīz u āvīz ṭarīḳası bile ḫūn-rīzlikge maşġūl boldılar.

Maṣnavī

Ḳılıp yāllar ıẕhār-ı (13) cān-bāzlıġ

[54] Hud suresi 11/82; Hicr suresi 15/74 "Anında (yurtlarının) üstünü altına çevirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş taş yağdırdık."

Ḳılıç birle eylep sar-andāzlıġ

Aḳıp ḳan muz üstide daryā-mışāl

(14) Isıġ ḳandın ol muz tapıp ıḫtılāl

Çū taʾşīrı ol navʿ suġa yétip

Ki Amunı hem-reng-i (15) surḫ-āb étip

Késilgen baş ol muzda her yan tüşüp

Baş u muz arasıda (16) oḳ ḳan tüşüp

Çapıp atlar ol navʿ muz üzre tīz

Ki muz żarb-ı sumdın bolup şuʿla-ḫīz

(17) Çū atlar ki muz üzre cavlān ḳılıp

Taʿaccub ki muz birle ot saçılıp

Bu muz üzre her sarı cānsız casad

[193b] (1) Köteller ḳılıp fāş bī-ḥadd u ʿadad

Bu muḥāraba u muḳātalada Töre Murād Ṣūfīnıñ (2) özi cahālat yüzidin mubārazat u mubādarat ḳadamın żalālat maydānıġa ḳoyup ḫūn-(3) rīzlik ve sar-afşānlıġda cahd-ı mavfūr ve saʿy-ı nā-maḳdūr taḳdīmġa yétkürüp durur. Ammā (4) ḫān-ı maġfūrnıñ ıḳbāl-ı ẓafar-maʾālı ḥażrat-ı pād-şāh-ı şacāʿat-panāh ve şahanşāh-ı mubārazat-dast-gāh, al-(5) muḫtaṣ bi-ʿināyati'l-meliki'l-mannān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān lā-zālat ʿan (6) mufārıḳu'l-aʿdāʾ-yı şaʿaşaʿu'ṣ-ṣamṣāmanıñ tīġ-ı şacāʿat ve sınān-ı calādatınıñ duşman-güdāz u muḫālıf-(7) navāzlıġıdın ḳavī bolup ṣūfī-ı bī-pīr-ı żalālat-tadbīr tāb-ı muḳāvamat kéltüre almayın ṭarīḳa-ı (8) gürīznı cumla-ı muġtanamātdın sanap öz baḫt-ı ber-geştesi dék nuṣrat-panāh sıpāhdın (9) rūy-gerdān bolup durur. Mubārızlar ḳalʿaġaça taʿāḳub ḳılıp fasada-ı bısyār ve muʿānıdīn-ı bī-şumārnı (10) acal şāh-rāhıdın cahannamġa yiberip durur. Ol uruşda şamḫālçı sar-kārlarıdın (11) Éş Nıyāz Yüzbaşı ve Ḳalman Bahādurnı -kim Aral dıyārıda şacāʿat ve mubārazatda bī-naẓīr érdi-(12) esīr ḳılıp ḫān-ı maġfūrnıñ ḥużūr-ı vāfıru's-sarvarıġa kéltürüp dururlar. Bu ṭarīḳada dıl-āvarlar (13) bī-nıhāyat baş u esīr kéltürüp marāḥım-ı ḫusravānaġa maḫṣūṣ boldılar. Ammā ʿasākir-i manṣūradın (14) Pīrim Yār Ḫ(v)āca Éli ve Raḥmatu'llāh Çitker Ürgencī şahādat tapıp üç tört kişi zaḫm-dār boldı.

(15) Bu vāḳıʿadın soñra aynıñ yigirme ikkiside panc-şanba küni ḳorġanġa yaḳın daryā sāḥılın (16) mıżrab-ı ḫıyām-ı davlat-ancām ve maḳarr-ı kevkebe-i nuṣrat-ıntıẓām ḳılıp on béş küngaça camāʿa-ı bāġıyyanı (17) tengnāy-ı muḥāṣaraġa tutup top-ı ḳalʿa-ı köp ve şamḫāl-ı bılā-tımsāl ve tüfeng-i raʿd-āhengniñ gulūla-**[194a]** (1) andāz ve tīr-afşānlıġı bile ḳalʿa ahlınıñ nıhādıdın dūd çıḳardı ve gāhā ḳalʿa astıda (2) ḳatıġ muḥāraba ve ʿaẓīm muḳātala salıp muʿānıdlarnı pay-dar-pay maġlūb u maḳhūr ḳıldılar. (3) Ayyām-ı muḥāṣarada şanba küni aynıñ yigirme törti durur érdi. Ḫān-ı maġfūr kalʿanıñ (4) ḳıblasıġa ötüp yügürtürmeklik ırādası bile ḳalʿa-gīrlikniñ asbābın (5) muhayyā ve āmāda ḳılıp Sartnıñ ʿaskerin rikāb-ı humāyūn mulāzamatıda saḳlap Özbekniñ (6) sıpāhıġa ḳorġannıñ tört cānıbın taḳsīm ḳılıp bolcār taʿyīn ḳıldı. (7) Andaḳ kim şarḳī bolcarnı Ḳoñrat Ḳıyat ʿaskerige muḳarrar ḳılıp Amīr Ḳılıç Inaḳ ve (8) Sulṭān Mīr-āb ve Ḳara Bahādur Mīr-āb ve Pahlavān Ḳulı Ḳuş Béginiñ ʿuhdasıda ḳıldı (9) ve kün toġar bile ḳıblanıñ aralıġın Uyġur ve Nayman sıpāhıġa bérip Kerīm Berdi (10) Atalıḳ ve Oraż ʿAlī Inaḳnıñ ʿuhdasıda ḳıldı ve ḳıbla bile kün batar mā-baynın (11) Nöküz Manḳıt leşkerıġa tafvīż étip Baba Atalıḳ ve ʿAvaż Inaḳ ve Aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-āb ve Bég (12) Balta Mīr-āb ve Allāh Naẓar Biyniñ ʿuhdasıda ḳıldı ve ġarbī ṭarafın On Tört Uruḳ (13) ʿaskerıġa maḫṣūṣ tutup Amīr Valī Atalıḳ ve Yaḫşılıḳ Parvānçı ve Muḥammad Biy ve Ḥasan Murād Atalıḳnıñ (14) ʿuhdasıda ḳıldı. Umarā-yı meẕkūrīn yügürtmek umūrıda cahd u ıhtımām körgüzüp (15) tört ṭarafdın bahādurlar ʿarrāda ve tūra yüzleriġa tutup yügürüp dururlar. (16) Ol çaġda kim Töre Murād Ṣūfī tört cānıbdın daryā-yı balā ve ṭūfān-ı vaġānı bu navʿ (17) mutalāṭım ve mutarākim körüp zavraḳ-ı camʿıyyatı gird-āb-ı ıżṭırābġa tüşüp yaḳın érdi kim **[194b]** (1) ġarḳ-ı daryā-yı tafrıḳa bolġay. Baʿżı aşrāfnıñ ṣavāb-dīdı bile aḳasıġa ʿoẕrlar (2) aytıp amārat ve ayālat sar-rişтesin anıñ ḳabża-ı ıḫtıyārıġa salıp (3) özi turup muʿānıdlarnı gürūh gürūh bolcarlarġa taʿyīn ḳıldı. Nöküz ve Manḳıt (4) dıl-āvarları kim arabalarnı ḫandaḳġa taşlap ḳorġanġa şātū ḳoyup (5) durur érdiler. Töre Murād Ṣūfī ol yérġa ḫāżır bolup mudāfaʿaġa maşġūl bolup dururlar. (6) ʿAsākir-i manṣūra çūn körüp durur kim bolcarlarda muʿānıdlar mudāfaʿa maḳāmıda (7) ṣābıt-ḳadam ve rāsıḫ-dam dururlar. Farmān-ı vācıbu'l-ıẕān mūcıbı bile muraʿcaat ḳıldılar (8) ve aynıñ yigirme altılançısıda dū-şanba küni durur érdi kim Amīr Kerīm Berdi (9) Atalıḳ ve Amīr Ḳılıç Inaḳnı ikki miñ muntaḫab leşker bile Şor Köl ve Māhipaz ḥudūdı-(10) nıñ çapavulıġa amr ḳıldı. Maʾmūrlar ol nāhıyatġa barıp Ḳoñrat ve Ḳara Ḳalpaḳnıñ (11) māl u mavāşīların olcalap Ay Mīr-zā ve Manataynıñ ḳabāyılın çapıp ġanāyım-ı bısyār ve usarā-yı (12) bī-şumār bile béş künde

kélip şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ bolup dururlar ve ay-(13) -nıñ salḫıda cumʿa küni durur kim Nav-roz-ı Ḫ(v)ārazm-şāhīnıñ soñgı küni ve Ḥamalnıñ (14) ikilençisi durur érdi, ḳatıġ muḥāraba vāḳıʿ bolup durur.

Bu vāḳıʿanıñ tavżīḥı ol durur kim (15) Şor Kölniñ çapavulıġa barġan leşker kélmesdin burun ḫān-ı maġfūr cumʿa küni (16) azraḳça sıpāh bile ḳorġan üstige ḥareket ḳıldı. Daryādın ʿubūr körgüzürde (17) Ḳoñratnıñ baʿżı yigitleri çıḳıp sıpāhī-kerlik rasmı bile maydān-dārlıḳ **[195a]** (1) luʿabın āşkārā ḳıldılar. Mubārızlar kim aç arslan yañlıġ muʿānıdlarnıñ (2) ḳanıġa taşna-lab durur érdiler. Hucūm-āvar bolup cilve-rīzlik bile ḥamla étip (3) aʿdā-yı davlatnı tilkü yañlıġ ban-gāhıġa ḳabadılar ve ol aṣnāda ḫān-ı maġfūr lıvā-yı (4) ẓafarnı ḥareketġa kirgüzüp ḳorġannıñ ġarbī samtıda ārām u ḳarār tutdılar ve (5) Töre Murād Ṣūfīnıñ rıbāṭı kim ol ṭarafda vāḳıʿa durur érdi, Ḳorġan-(6) dın baʿżı muʿānıdlar çıḳıp rıbāṭ-ı mazbūrġa kirdi. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān-ı (7) ṣāḥıb-ḳırān, tahavvur-nışān, al-muayyad bi-taʾyīdi's-subḥān, muʿızzu'd-davlat ve'd-dīn, abu'l Ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur (8) Ḫān madda'llāhu ẓilāla şacāʿatihi ʿalā-mufāriḳi'l-ʿasākir -kim ṣufūf allıda Amīr Valī Atalıḳ (9) başlıġ baʿżı dıl-āvarlar bile süren salıp aʿdā-yı davlatnıñ ḳudūm-ı nuḥūsat-luzūmıġa (10) muntaẓır durur érdiler-rıbāṭġa kirgenlerni körüp rıbāṭnıñ üstige (11) at salıp dururlar. Muʿānıdlar alarnı özleriniñ başıġa ḥādıṣāt-ı samāvī dék (12) mutavaccıh körüp rıbāṭnı taşlap ḳorġanġa kirdiler. Ol ḥażrat rıbāṭġa mutaṣarrıf (13) bolup ḳahr otıġa köydürüp durur. Ol çaġda Ḳoñrat çerigi atlıġ u yayaḳ çıḳıp (14) ʿasākir-i manṣūra sāḳasıġa hucūm-āvar bolup dururlar. Ḫān-ı maġfūr ḳaytıp alar (15) sarı tépredi. Muʿānıdlar sıpāh-ı nuṣrat-panāhnı buzuldı. Kemān ḳılıp (16) her ne bar kişi tuşluḳ tuşıdın ḳalʿadın atlıġ u yayaḳ çıḳıp ızdıḥām-ı tamām (17) ve ġulġula-ı mā-lā-kelām bile ʿasākir-i manṣūraġa ġalaba ḳıldılar. Andaḳ kim dafʿa dafʿa nīza **[195b]** (1) salım yérġa kélip ḥamla yétkürüp dururlar. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī bu ḥādıṣanı muşāhada (2) ḳılıp ol dıl-āvarlar bile -kim mulāzım-rikāb-ı hamān durur érdiler- barḳ-ı lāmıʿ dék (3) muʿānıdlar üstige sürüp tīġ-ı bī-dırīġ lamaʿātı bile ḫarman-ı camʿıyyatıġa ot saldı.

Naẓm

(4) Ḳayan ḳoysa yüz şāh-ı farḫāş-cū

Ḳaçıp bī-tavaḳḳuf sıpāh-ı ʿadū

ʿAdū köpi-(5) din bolmay andīşanāk

Küşişġa élik açtı bī-vahm u bāk

Ḳılıp ḥamla (6) aʿdāġa bérmey amān

Ṣaff-ı mūrġa mışl-ı şīr-ı jıyān

Birevġa ḳılıp tīġı ḳaṭʿ-ı ḥayāt

(7) Birevġa açıp rumḥı rāh-ı mamāt

Açıp dam-ba-dam kim oḳı bāl u par

Ḳılıp iki üç-(8) din ḫaṭāsız güẕer

Bu yañlıġ ḳılıp ḫūn-faşānlıġ ʿıyān

Hem ol ʿarṣanı tutdı daryā-yı ḳan

(9) Bérip ḳahr otıġa furūzandalıḳ

ʿAdū ḫaylıġa saldı sūzāndalıḳ

Ol ot örtep (10) aʿdānı ḫāşāk dék

Savurdı külin ṣadmatı ḫāk dék

Al-ġaraż aʿdā-yı davlat-ı (11) ber-geşte öz ıḳbālı dék rūy-gerdān ve öz ıdbārı yañlıġ hem-ʿınān-ı ḫıẕlān bolup arslān (12) ṣavlatıdın tilkü ḫaylı gürīzān bolġan dék ḳaçıp ḳorġannı özlarıġa panāh-ı ʿāfıyat (13) ve manzıl-ı nacāt ḳıldılar ve dıl-āvarlar dağı ḫandaḳ kenārıġaça taʿāḳub ḳılıp mubārazat (14) ḳılıçı bile camāʿa-ı bāġıyyadın köp kimseni maḳtūl u macrūḥ ḳıldılar. Sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa (15) bu muḥārabada ġanāyım-ı bısyār muyassar bolup usar-ı bī-şumār ḳaydġa çékildi ve ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī-(16) nıñ bāzū-yı calādat ve nīrū-yı şacāʿatıdın anıñ dék sıpāh-ı bī-kerān (17) ve leşker-i bī-pāyānnı -kim ʿuddatda mūr u malaḫdın zıyāda durur érdi- şikest-i kāmil [196a] (1) tapıp ḫān-ı maġfūrġa nuṣrat-yār u ẓafar-madad-kār bolup durur. Bu navʿ vāḳıʿa-ı badīʿa ol (2) ḥażratdın özge hīç dılīrıdın éşitilmey durur.

Nükte

İskender Ẕu'l-ḳarnayn-(3) dın suʾāl ḳıldılar kim: "Dılīrlik nışānı né durur?", dép durur: "Nışānı (4) andaḳ durur kim sormas kim sıpāh-ı duşman néççe durur, belkim tafaḫḫuṣ ḳılur kim ḳayda (5) durur. Har-āyına bu ṣıfatġa muttaṣıf bolġanlar hamīşa manṣūr durur ve duşmanı durur maḳhūr."(6)

Maşnavī

Her şah ki érür mubārazat-kīş

Hamvāra ẓafar mulāzımıdur

Alġaç (7) ḳolıġa sınān-ı ḫūn-rīz

Iḳbāl eyle fatḥ lāzımıdur

Çūn ṭabīʿat-ı havā ıʿtıdālġa (8) mayl körgüzüp nasīm-ı bahār ıhtızāzġa kirdi. Şıddat-ı burūdat bi'l-küll munḳatıʿ bolup (9) muz bunyādıġa sustlıḳ yétti. Eger muz tüşse leşkeriyyeniñ murūr u murācaʿatı ḫālī (10) ez-eşkāl érmes durur érdi ve yana azūḳadın sıpāh tanḳīṣlıḳ tartġusı durur (11) érdi. Bu cıhatdın Ẕu'l-ḥıccanıñ altısıda murācaʿat cānıbı ʿaṭf-ı ʿınān ḳılıp Ḳara-(12) baylınıñ ḳıraġıġa tüşüp dururlar. Ol rūdnıñ muzıġa futūr u sustlıḳ (13) yétip atnı kötermes durur érdi. Bu cıhatdın Aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-ābnı cısr baġlaturġa (14) amr ḳılıp Ḫānḳāh tavābıʿātınıñ ḳara çerigin ḥaşr u kār-güẕārlıġ üçün aña tafvīż ḳıldı. (15) Ol aşnāda Aral sıpāhı mevākib-i humāyūnnıñ ʿaḳabıġa téggen ḫabarını yétkürüp dururlar. (16) Ḫān-ı maġfūr rikāb-ı ẓafar-ıntısābdaġı ḥāżır çerik bile barıp ḳırḳ éllik mufsıdanı (17) helāketıġa yétkürüp durur, ḳalġanın munhazım ḳılıp murācaʿat ḳıldı. Cumʿa küni ve şanba küni [196b] (1) afvāc-ı ḳāhıra cısrdın ʿubūr ḳılıp aynıñ toḳḳuzıda yek-şanba küni Kök Özek (2) nahrınıñ Taş Güẕarıġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar. Ol manzılda ikki (3) kün mutavaḳḳıf bolup iş körgüzgen ve atı ölgen ve arabası uşalġan ve aşḳāl (4) u aḥmālı talaf bolġan kişilarġa ḫazīna-ı ıḥsānıdın zar-afşānlıġ ḳılıp "وينقلب الى اهله مسرورا"[55] (5) mufādı bile masrūr u ḫūş-ḫāl ḳılıp avṭān u mesākīnıġa muraḫḫaş ḳıldı ve ay-(6) nıñ on ikkiside çahār-şanba küni Sallı saḳḳāsınıñ bar-ā-barıġa tüşülüp durur. Ol (7) yérdin aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-ābnı Ḫ(v)āca Éliġa nām-zad ḳıldı kim ol élni köçürgey. (8) Ol farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān ımtışālı bile Ḫ(v)āca Élini köçürüp daryā ḳıraġıġa tüşürdi (9) ve kémeler bile -kim burunraḳ amr-ı ʿālī bile ol furżaġa camʿ bolup durur érdi- daryādın (10) kéçip aşḳāl u aḥmālların kémelarġa salıp özlerin araba u mavāşīları bile daryā mā-varāsın (11) yaḳalap köçürüp durur. Ḫān-ı maġfūr manzıl-ı meẕkūrda ol él köçgünçe tavaḳḳuf ḳılıp toy bérip (12) at yarışturdı ve küştī-gīrlik ḳıldurdı. Atı ötgen kişilerge ve ḥarīfın (13) yıḳġan pahlavānlarġa ınʿāmāt-ı vāfır ve ıḥsānāt-ı mutakāşır bile bar-ḫūr-

[55] İnşikak suresi 84/ 9 "Ve kendi yakınlarına sevinç içinde dönmüş olacaktır."

dārlıġ yétkürdi. (14) Ḫ(v)āca köçülgendin soñra ol mavżıʿdın nahżat ḳılıp köç-be-köç ḳaṭʿ-ı masāfāt étip panc-şanba küni (15) aynıñ yigirme yettiside öz ḥavlisige nuzūl ḳıldı. Anda tamāmat-ı aşrāf u ekābırġa (16) pança-ı ıḥsānıdın genc-rīzlik körgüzüp şanba küni aynıñ salḫıda dāru's-salṭana-ı (17) Ḫīvaḳġa vārıd bolup durur ve Ḫ(v)āca Élige Aḳ Sarāy nāḥıyyatıda maʾvā u sükanā muḳarrar ḳıldı.

Pād-şāh-ı [197a] (1) Maġfirat-panāhnıñ İkinçi Kerret Aral Ḳaşdıġa Lıvā-afrāz Bolup Ol Dıyārnı Musaḫḫar (2) Étgeni ve Ṣūfī-ı Fasād-kīş-ı ʿInād-Andīşlar Ḳılāda-ı Iṭāʾat Boyunlarıġa (3) Salıp Ḫ(v)āca Murād Biyniñ Davlat Rah-namālıġı Bile Bendelik Mavḳıfıġa Yétgeni

(4) Ḫāma-ı sıḥr-ṭırāz mundaḳ muʿcıza-pardāzlıġ körgüzür kim ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr ve ḫāḳān-ı mabrūr (5) Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān taġammada'llāhu bi-ġufrānihi ikki ay sıpāh-ı nuṣrat-panāhnıñ at (6) ve ulaġınıñ āsāyış ve sémürmegi üçün balda-ı maḥfūẓa-ı Ḫīvaḳda mustaḳarr-ı calālatda (7) ārām-güzīn-ı masnad-ı ḫılāfat bolup sana-ı Hıcrıyya miñ ikki yüz yigirme birde (8) muvāfıḳ-ı Ṣıġır yılıda, Rabīʿu'l-avvalnıñ on biride şanba küni -kim āftāb-ı (9) ʿālam-tāb Camşīdī masnad-nışīn-ı bār-gāh Cavzā érdi- çāştgāhda Ḳoñrat (10) tasḫīrınıñ ırādası bile saʿādat yegrenıġa rukūb ḳılıp sekiz kün leşker-i (11) ẓafar-aṣar ıctımāʿı üçün Amuya ḳırağıda Aḳ Ḳum mavżıʿın mıżrab-ı ḫıyām ve maḳarr-ı bār-gāh étip (12) ol mavżıʿ-ı nuzhat-mavḳıʿda mutavaḳḳıf bolup dururlar. Yek-şanba küni aynıñ on (13) tokḳuzıda Marv vālīsı Amīr Nāṣıru'd-dīn Dīn Nāṣır Töredin -kim Şāh Murād Vali-nıʿamīnıñ (14) ikkinçi oġlı ve Mīr Ḫeyderniñ inisi durur- rasūl kélip ıṭāʿat-ı ʿarīża-(15) dāştın ʿarżġa yétkürüp dururlar. Bu maḳāl-ı farḫunda-maʾāl taṣrīḥı ol durur kim (16) burungı yıl Cumāda'l-āḫırda Buḫārā ḫākimi Mīr Ḫeyder baʿżı nammām-ı fıtna-andīşnıñ (17) aġrāż u ıfsādı bile inisi Dīn Nāṣır Töreni Marv ḥukūmatıdın ʿazl ḳılıp ikki [197b] (1) sar-kerdesin yiberip durur érdi. Dīn Nāṣır Töre aḳasınıñ meknūn-ı ḫāṭırı-(2) dın āgāhlıḳ tapıp sar-kerdelerni ḫīla bile fı'l-ḥāl tutup ḳatlġa yétkürüp érdiler. (3) Çūn ḫān-ı maġfūrnıñ ṣīt-ı ṣalābat ve āvāza-ı mahābatın éşitdi, ġāyıbāna ıḫlāṣ-(4) kīş ve ṣadāḳat-endīşlik yüzidin ve yana aḳası Mīr Ḫeyderniñ vahm-ı (5) tasalluṭıdın ol ḥażratnıñ sāya-ı ḥımāyatıġa tavassul körgüzüp Marvda ḫān-ı maġfūrnıñ (6) ısm-ı sāmī ve alḳāb-ı kirāmīsıġa ḫuṭba oḳup ve sikke soḳup ʿarīża-ı ıḫlāṣ ve ṣadāḳatın (7) élçi bile dar-bār-ı felek-mıḳdārġa ırsāl ḳılıp durur érdi. Élçiġa körnüş (8) bérilgendin soñra şaharga ḳaytarıp ol mavżıʿdın téprep aynıñ yigirme ikiside (9) çahār-şanba küni Çumanay daryāçasınıñ ḳırağıġa tüşüp durur. Ve ol kéçe ḫān-ı (10)

maġfūr erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażrat bile Çumanaydın ötüp bār-gāh-ı felek-ışтıbāhnı (11) bar-pāy ḳıldı. İkki kün ordu-yı gīhān-pūy ve leşker-i nuṣrat-aṯar ʿubūr ḳıldılar. (12) Aynıñ yigirme béşide şanba küni Ḳañlı çapınıñ tuşıda daryā kenārın (13) mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ve maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıldı ve ḫān-ı maġfūrnıñ özi ol kün (14) yüz éllik kişi bile -kim her biri miñ kişidin muntaḫab ḳılılġan érdi- (15) Ḳoñrat ḳorġanınıñ üstıġa çapavul rasmı bile barıp muʿānıdlardın köp kimseniñ (16) bunyād-ı ḥayātın silep ḳatl u nahb bile ḫarāb ve māl u cıhātın talāṭum, tāḫt u tārāc (17) bile ġarḳ-ı gird-āb ḳılıp künc-i kiryās-ı gerdūn-mumāsnı maḳdam-ı humāyūnı bile [198a] (1) davlat-asās ḳıldı. Yek-şanba küni ol mavżıʿdın köçüp Manḳıt ḳalʿasınıñ (2) muḳābalasıda Amuya kenārın muʿasker-i humāyūn ḳılıp bār-gāh-ı ḫūrşīd-ḳubābnıñ (3) mancūḳın ẕırva-ı ʿayyūḳdın ötkerdi. Ol kün ḳorġan üstıġa barıp aʿdā-yı fasād-(4) andīş bile muḥāraba-ı ʿaẕīm u muḳātala-ı sahīm vāḳıʿ bolmış durur.

Maṯnavī

İki leşker (5) ol navʿ eylep nabard
Ki ḥayrat ḳılıp çarḫ-ı bayhūda-gard
Bahādurlar eylep anıñ dék ḳırān
(6) Ki ḳoy birle mīş içre aç arslan
Bédevler tuyaḳıdın ot saçılıp
Kevākib (7) sıpıhr üzre roşan ḳılıp
Ḳılıp ḳatl ara yāllar ustādlıġ
Ecelge (8) bérip maşḳ-ı callādlıġ
Ḳılıçlar ki her yan bolup ḫūn-faşān
Bolup fahm (9) tuḫm-ı acaldın nışān

Ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān, ḳāmıʿ-ı bunyād-ı (10) baġī u ṭuġyān, nāṣır-ı bılād-ı ahl-ı īmān, al-mustanṣaru mine'n-naṣīrı'l-meliki'l-mustaʿān, aʿlā-ḫāḳān, (11) muʿızzu'd-davlat ve's-salṭanat, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān addama'llāhu taʿālā zıynatu's-sarīr bi-vucūdihi (12) ve iḳāmı ṯabātu'l-mülk bi-ʿadli vucūdihi ve Amīr Valī Atalıḳ ve baʿżı şucaʿā-yı kīne-güẕār bile (13) calādat tīġın nıyām-ı ıntıḳāmdın çékip Rustamāna ḥamlalar bile umarā-yı bāġıyya ve sufahā-yı

ṭāġıyyanı (14) aʿvān u anṣārı bile maḳhūr u mustaʾṣıl ḳılıp ḳalʿasıġa kirgünçe tīġ-ı bīdırīġ (15) bile köp kişige acalnıñ şarbatın içürüp dururlar.

Ḳıṭʿa

Zahī şahanşah-ı ṣāḥıb-(16) tahavvur u ṣaf-dar

Ki ḥamlasıdın anıñ yav ṣufūfı vīrāndur

Şuʿāʿ-ı tīġı eger bolsa mıhr dék ṭālıʿ

(17) ʿAdū sıpāhı ḳara şām dék gürīzāndur

Ve ol uruşda şamḫālçı sar-kārlarıdın [198b] (1) Éş Nıyāz Yüzbaşı, Ḳalman Bahādurnı -kim Ḳoñrat leşkeride abnā-yı cınsıdın (2) mumtāz u sar-afrāz durur érdiesīr ḳılıp ḫān-ı maġfūrnıñ ḥużūrıġa kéltürdi (3) ve ışārat-ı vālā bile boynıġa urup dururlar ve Şayḫ Bahādur, Ata Nıyāz Bég bin Bég Pūlād (4) Atalıḳnı -kim Buḫārādın Töre Ṣūfīġa kömekge kélip durur érdi- zaḫm-dār (5) ḳıldı. Bu ṭarīḳada mubārızlar ve bahādurlar ḳatl u küşişġa saʿy-ı mavfūr ve köşiş-i nā-maḳdūr (6) taḳdīmġa yétkürüp aʿdā-yı davlatdın köp kişi maḳtūl u maʾsūr bolup durur.

Tañlası (7) dū-şanba küni -kim aynıñ yigirme yetilençisi durur erdi- yana ḳatıġ uruş vāḳıʿ (8) bolup ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ bāzū-yı calādat ve nīrū-yı şacāʿatıdın camāʿa-ı mufsıda (9) hazīmat tapıp sıpāh-ı nuṣrat-panāh manṣūr u muẓaffar bolup durur. Bu vāḳıʿanı ınşāʾ-allāh (10) ol ḥażratnıñ öz teẕkire-i humāyūnıġa dāḫıl ḳılıp tafṣīlan ayturmız. Sa-şanba küni (11) ḫān-ı maġfūr yana atlanıp ḳalʿa astıdaġı ékinlerni -kim malaḫdın amān ḳalıp (12) durur érdi- pāy-māl u matlūf ḳıldurup durur. Ittıfāḳāt-ı ḥasanadın durur kim (13) ḫān-ı maġfūr bu safarġa rukūb ḳılġan künidin béri "وانزل الله جنوداً"[56] maṣdūḳası bile ʿumūman (14) camīʿ memālik-i Aralda ḫuṣūṣan Ḳoñrat nāḥıyyatıda malaḫ sıpāhī yér ve havādın kerrātan marrāt (15) murūr ḳılıp ḳamış u zırāʿātıdın aṣar ḳoymadı. Ḥattā yaġaç ve üy ve māl u mavāşīlarıġa (16) yapuşup yémekġa maşġūl bolup durur.

Naẓm

Tutup bir yüzin cayş-ı nuṣrat-şıʿār

[56] Tevbe suresi 9/26 "(Bundan) Sonra Allah, elçisi ile mü'minlerin üzerine 'güven duygusu ve huzur' indirdi, sizin görmediğiniz orduları indirdi ve inkar edenleri azaplandırdı. Bu, inkarcıların cezasıdır."

(17) Néçük kim sıpāh-ı malaḫ bī-şumār

Sıpāh-ı malaḫ hem cahānnı tutup

Ki şah leşkeri dék ʿadaddın [199a] (1) ötüp

Bu yañlıġ ikki leşker bī-ḥasāb

Aʿādī dıyārını eylep ḫarāb

Ne ābādlıġ (2) ḳoydı emlākda

Ne çöp u giyeh ʿarṣa-ı ḫākda

Ol kün Töre Murād Ṣūfī parīşān (3) u mużṭarıbu'l-ḥāl bolup aḳası Ḫ(v)āca Murād Biyni -kim köp muddatdın béri ḥukūmat (4) manṣabıdın ḫalʿ étip durur érdi- baʿżı ekābır-ı Ḳoñratıyyanıñ ṣavāb-dīdı bile (5) öz manṣabıda olturġuzup cān vahmıdın özini maʿzūl ḳıldı. Çahār-şanba küni (6) kim sulṭān-ı zarrīn-ḳabā-yı āftāb felek ḥışārınıñ tasḫīrı üçün rukūb (7) ḳıldı. Ḥażrat-ı ḫāḳān-ı saʿīd ve ḳa'an-ı şahīd kevkebe-i vālā ve dabdaba-ı lā-yuḥṣā bile ḳorġannıñ (8) cavānıbın ıḥāṭa étip ṣufūf-ı nuṣrat-vuḳūfnı tasvıyasıdın soñra ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī (9) baʿżı dıl-āvarlar bile -kim mulāzım-rikāb-ı ʿālī durur érdi- mustaʿıd-ı ḥarb u paygār, muntaẓır-ı razm (10) u kār-zār bolup maʿreke-i maydānnıñ bir kenārıda ārām-güzīn bolup dururlar. (11) Ḳalʿa ahlı kim ol ḥażratnıñ ḥamla-ı ṣalābat-angīz ve dast-burd-ı mahābat-āmīzın (12) kerrātan baʿda'l-uḫrā ve marrātan baʿda'l-ūlā körüp maġlūb u menkūb bolup érdiler. Çūn (13) bu vāḳıʿanı muşāhada ḳıldılar. Ruʿb u hırās ıstīlā tapıp Ḫ(v)āca Murād Biy ve Töre Murād (14) Ṣūfīnıñ üstige hucūm ḳılıp alarnı ḫ(v)āh nā-ḫ(v)āh muṣālaḥat u muṭāvaʿat amrıġa (15) dalālat ḳıldılar. Ṣūfīlar cān vahmıdın mulāyamat bile ḳalʿa ahlınıñ şorışıġa taskīn bérip (16) Töre Murād Ṣūfī aḳasınıñ ışāratı bile bir pāra şanādīd-ı Ḳoñratıyyanıñ muṣāḥabatıda (17) ḳorġandın çıḳıp İskender Ḫ(v)āca Bég Ābādī -kim maydān-dārlıġ rasmı bile razm-gāhġa barıp [199b] (1) érdi- kim Töre Murād Ṣūfī aña ıltımās ḳıldı kim, "Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ilgeri ḳadam ranca (2) ḳılsalar tā kim ol ḥażratnıñ dāman-ı ḥımāyatıġa dast-ı ıstīmān urup suḫṭ-ı pād-şāhīdın (3) amīn u muṭmaʿın bolġaymız." Ḫ(v)āca-ı meẕkūr īcāban lil-multamisihi ıstıdʿāsın ḳabūl ḳılıp anıñ (4) muddaʿāsın ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīġa ʿarż ḳıldı. Ol ḥażrat ḥasba'l-ḥukm-ı humāyūn Amīr Valī Atalıḳ (5) ve Amīr Ḳılıç Inaḳ bile barıp maydānda muṣāfaḥa-ı mubārekī bile Töre Murād Ṣūfīnıñ (6) tārek-i ıftıḫārın avc-ı Ṣurayyāġa yétkürüp durur.

Ḳıṭʿa

İge duşmanġa böyle luṭfıñdın

Yetedür kökġa (7) afsar-ı rıfʿat

Dostlarġa yetüşse alṭāfıñ

Bar mu ol navʿ bir uluġ davlat

Töre Murād (8) Ṣūfī ol ḥażratnıñ rikāb-ı humāyūnıġa ruḫsār-ı inkisārın sürtüp ʿarżġa yétkürüp durur kim, “Aḳañız (9) ḥażratıdın bizlerniñ günāhımızını tilep mırʾāt-ı ḫāṭırımızdın ḫavāṭır küdüretin rafʿ ḳılsañız, (10) tā kim aḳam yā özüm sāya-ı ḥımāyatıñızġa kirip mulāzamat-ı pād-şāhīġa muşarraf bolsaḳ.” Bu muḳaddımāt (11) bile ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī şarf-ı ʿınān ḳılıp aḳasıdın alarnıñ carāyım-ı ḳadīma u cadīdasın (12) tilep Nādır Muḥammad Kutval bile ʿınāyat-nāma ırsāl ḳıldı. Çūn kün kéç bolup durur érdi. (13) Ḫān-ı maġfūr murācaʿat ḳılıp bār-gāh-ı ʿālam-panāhġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp durur (14) ve Rabīʿu’ṯ-ṯānī ayınıñ ġurrasıda cumʿa küni ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī bile Amīr Şāh Nıyāz Atalıḳ ḳorġanġa kirip (15) ṣūfīlar pasandīda żıyāfatlar ve şāyasta ḫıẕmatlar taḳdīmġa yétkürüp rūḥ-ı ravān ve cavhar-ı cānın (16) ol ḥażratnıñ maḳdam-ı humāyūnıġa saçıġ kéltürüp dururlar. Şanba küni żıyāfat adāsıdın (17) soñra Ḫ(v)āca Murād Biy ol ḥażratnıñ mulāzamatıda ḳorġandın çıḳıp vārıd-ı dar-bār-ı felek-madār bolup bısāṭ-[200a] (1) boslıḳ şarafıġa ıġtışāṣ taptı. Ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr kerem-i cıbıllī muḳtażāsı bile anıñ şaʾnıda (2) ʿınāyāt-ı kāmil ve navāzışāt-ı şāmıl taḳdīmġa yétkürüp kemer-i ṭıllā ve ḫılāʿ-ı girān bile sar-afrāzlıġ (3) bağışladı ve tañlası -kim yek-şanba küni durur érdi- Aral ḥukūmatıġa naṣb ḳılıp (4) öz ḳorġanıġa yiberip durur. Dū-şanba küni Amīr Şāh Nıyāz Atalıḳ, Ḫ(v)āca Murād Biyniñ uluġ (5) oġlı Cān Murād Bég ve Töre Murād Ṣūfīnıñ valad-ı arşadı Dost Muḥammad Bég başlıġ Ḳoñrat-(6) nıñ yaḫşı yigitlerin nöker ḳılıp dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa kéltürüp durur. Ḫān-ı maġfūr (7) ol dıyārnıñ anẓām u ansāḳıdın farāġ tapġandın soñra aynıñ yetiside (8) panc-şanba küni ve fatḥ u fīrūzmendlik bile murācaʿat cānıbı kös-i raḥīl urup (9) ḫūrşīd-ı cahān-gerd yañlıġ köç-be-köç ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp aynıñ on üçide çahār-(10) şanba küni Gürlenniñ ḥudūdıġa vārıd bolup ḥażrat-ı şayḫu’l-maşāyıḫ Ġāyıb Ata (11) ʿalayhi’r-raḥmanıñ cıvār-ı fayż-āṣārıda daryā ḳıraġıġa tüşdi ve ol kéçe daryādın ʿubūr étip (12) öz ḥavlısıġa nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile sar-bulandlıġ yétkürdi ve ṣubḥ (13) çağı aʿyān-ı ḥażrat ve erkān-ı davlat kéme bile daryādın öttiler. Ol kün ḫān-ı (14) maġfūr uluġ toy bérip camīʿ

umarāġa sar-u-pāy-ı şāhāna ve ınʿām-ı bī-kerāna bile bar[57] u (15) barūmandlıġ bağışlap şanba küni kéç daryādın ötüp tüşdi ve aynıñ (16) on yettiside yek-şanba küni dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmnı ḳudūm-ı maymanat luzūmı (17) bile reşk-i nigār-ḫāna-ı Çīn ḳıldı. Faḳīr kim ḥażrat-ı aʿlā-ḫaḳānīnıñ bayrı ġulamlarıdın [200b] (1) ve mulāzımlarıdın durur érdüm. Ol kün ḥażrat-ı aʿlā-ḫaḳānīnıñ mulāzamatıġa (2) muşarraf bolup muṭālaʿa-ı dīdār-ı humāyūnıdın közimni munavvar ve köñlümni faraḥ-güster ḳıldum (3) ve fi'l-badīha bu rubāʿīnı naẓm silkige çékip pīş-keş ḳıldum.

Rubāʿī

Ey cān ḥaramıñ (4) ṣadrıġa pur-zīb u nigār

Ḳıl bar u yoḳıñnı camʿ ḳılmaḳġa nıṣār

(5) Kim kélgüsi fırḳat-zadalar sarı bu kün

Ikbāl bile safardın ol şāh-suvār

(6) **Yomutnıñ Kélgeniniñ Ẕikride Durur**

Yomut ḫān-ı maġfūrnıñ ṣadma-ı sıyāsatıdın (7) ḫāyıf u hırāsān bolup Kürgen ve Atrekniñ kenārıġa barġandın soñ alarġa (8) Ḳara Çoḳa ve Ḳızılbaşdın taʿaddıyyāt-ı bılā-ġāya ve taḥakkumāt-ı bılā-nıhāya yetüşüp nafaḳa (9) ve otlaḳ cıhatıdın tanḳīṣlıḳ çékip dururlar ve havānıñ taʿaffunıdın mızācları (10) ṭarīḳ-ı ıʿtıdāldın munḥarıf bolup köp kimse bıstar-ārā-yı kesel ve bādıya-paymā-yı (11) acal bolup dururlar. Ḫuṣūṣan Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanası tanaʿumātınıñ ḫumār-ı naşʾāsı-(12) dın āġūş-ı ḥasrat açıp ḫamyāza çéker durur erdiler ve bu dıyār-ı nuzhat-āṣārnıñ havā-yı (13) muʿtadılı havāsıdın dımāġ-ı tamannālarıġa ḫārış tüşer durur érdi. Bu cıhatlardın (14) bī-ıḫtıyār köçüp ʿAḳrab-ı muntaşıfıda Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanası navāḥīsıġa (15) vārıd bolup Muḥammad Nıyāz Atalık ve Ḳuvanç Ṣūfī Vakīl ve ʿAvaż Bég ve Berdi Bég başlıġ (16) ṣanādīd-ı Yomutıyya baʿżı aʿyān-ı ḥażratnıñ vāsıṭası bile şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān-ı (17) melāyik-pāsbān bolup dururlar. Ḫān-ı maġfūr umarā-yı ʿıẓāmnıñ şafāʿatı bile günāhlarıġa [201a] (1) parda-ı ıġmāż çékip Muz Kömgen nāḥıyyatın Yemreli taḫlıyasıdın soñra alarġa marḥamat ḳıldı (2) ve Yemrelige Yañı Arıġ mużāfātıda maʾvā u süknā şafḳat körgüzüp dururlar.

[57] Metinde sehven "ربو"şeklinde yazılmıştır.

Ḫāḳān-ı Ġufrān-(3) panāh Bile Buḫārā Vālīsı Mīr Ḥeyder Pād-Şāhnıñ Arasıġa Nızā' Tüşmegi-(4) niñ Vāḳı'ātı ve Āyīn-ı Mudārā Taġyīr Tapıp İş Vaḥşatġa Yétüşmeginiñ Maḳālātı (5) ve Ḫān-ı Maġfūrnıñ Buḫārā Türk-Tāzıġa Afvāc Buyurmaġı ve Alarnıñ Ol Dıyārġa Çapavul Urmaġı

(6) Vaḳāyıʿ-ı badīʿa nigārandası badāyıʿ-ı vaḳīʿa güẕārandası yaʿnī ḳalam-ı uʿcūbat-parvāz bu yañlıġ manşūba-(7) ṭırāzlıġ ḳılġusı durur kim çūn ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr ve şahanşāh-ı mabrūr abu'l-fatḥ (8) Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān -kim ırāda-ı azalī maşıyyat-ı lam-yazalī bile farmān-ravālıġ (9) avcıġa āftāb-ı ʿālam-tāb dék ırtıfāʿ tapıp şuʿāʿ-ı şacāʿat ve partav-ı sıyāsatı ḫarāb (10) u ābād ve past u bulandnı roşan u munavvar ḳıldı- ḫuffāş-ṭıynatlar ġāyat ḥıḳd u ḥasaddın (11) tīra-roz u küdūret-andūz bolup ʿadāvat-ı ẓulumātıda bāl-afşān-ı havā-yı ḫuşūmat boldılar. (12) Ol cumladın Buḫārā vālīsı Mīr Ḥeyder Pād-şāh, valad-ı Amīr Maʿşūm Şāh Murād Atalıḳ (13) -kim abbanʿan-cad bu dūdmān-ı ʿālıyyanıñ ʿadāvatıda ṣābıt-ḳadam u rāsıḫ-dam durur érdi, (14) ammā vaḳt muḳtażāsıdın mudārā u muvāsā ḳılur érdi- ḫabāṣat-ṭıynat taḳāżāsı bile (15) nīrān-ı ḥasad u kānūn-ı sīnasıda ıltıhāb tapıp ol ḥażratnıñ taḥḳīrıġa belkim tadmīrıġa (16) ıctıhād kemerin baġladı. Bu cıhatdın vaḥşat u nızāʿ asbābı andın mükerrer vuḳūʿ (17) taptı kim ol cumladın baʿżı sababnı ẕikr ḳılmaḳ nā-girīz durur. Anıñ üçün kim ahl-ı **[201b]** (1) ınṣāfġa maʿlūm bolsun kim ḥaḳ ḳaysınıñ cānıbıda durur.

Avvalġı sabab ol kim, (2) Yemreli -kim Buḫārā kārvānın urup durur érdi- andaḳ durur kim yoḳarıda (3) meẕkūr bolup durur érdi. Ḫān-ı maġfūr anıñ ıltımāsı bile Yemreliġa goş-māl-ı balīġ (4) bérip alınġan amvālnı ıstırdād ḳılıp aña yiberip durur. Ol mınnat-dārlıġ u şükr-(5) güẕārlıġ ornıġa ḥaḳ-nā-şınāslıġ yüzidin ol ḥażratnı ḳaraḳçılar şirketıġa (6) nısbat ḳılıp yana mālnıñ ṭalabı bile Mīr-zā ʿAbdu'l-ḫālıḳ Tubbatnı (7) rasūl ḳılıp nāma-ı vaḥşat-āmīz yiberdi. Ḫān-ı maġfūrġa egerçi ba-ġāyat şāḳḳ (8) u girān kéldi, ammā kemāl u burd-bārdın anıñ dék noḳṣānġa taḥammul ḳıldı. (9)

Fard

Eyleme nā-mardlarġa yaḫşılıġ

Ziştlik artar aña ḳılmas asıġ

İkilençi (10) **sabab ol durur kim,** Yemreli vāḳıʿasıdın soñra sana miñ ikki (11) yüz on toḳḳuzda Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmnıñ tuccārıdın ikki yüz kimse amtıʿa-ı bısyār ve aḳmışa-ı (12) bī-şumār bile uluġ kārvān bolup Maşhad-ı muḳaddasnıñ ʿazīmatı bile

Marvdın çıḳıp (13) durur érdi. Saraḫs mużāfātıġa dāḫıl bolġanda Terākimedin Salur camāʿası -kim Buḫārāġa (14) tābıʿ ve Saraḫsda mütemekkin durur érdiler- ol ḳavmnıñ aşrār u arẕālı rah-zenlik (15) ṭarīḳası bile kārvānnı ġārat ḳılıp köp bī-günāhnı şahādat daracasıġa (16) yétkürüp dururlar. Mīr Ḥeyder Pād-şāh rah-zanlarġa tanbīh muḳābalasıda (17) muruvvat u navāzışlar körgüzüp yana Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanası kārvānın urarġa [202a] (1) tarġīb u taḥrīṣ ḳıldı.

Üçlençi sabab ol durur kim, Bég Pūlād Atalıḳnıñ (2) avlādı kim bad-ḫ(v)āh bolup Buḫārāġa bardılar. Amīr Ḥeyder Pād-şāh alarnı ḫān-ı maġfūr-(3) nıñ raġmıġa mavāʿīd-ı bī-kerāna ve ʿavāṭıf-ı muşfıḳāna bile özıġa muḳarrab étip çūn (4) ḫān-ı maġfūr Ḳoñrat tasḫīrınıñ ırādası bile Aral cānıbıġa nahżat ḳıldı. Ol (5) Ata Nıyāz Bég valad-ı Bég Pūlād Atalıḳnı ḫān-ı maġfūrnıñ Māvarāu'n-nahr memālikidaġı bad-ḫ(v)āhlarıdın (6) leşker-i sengīn tartīb bérip Töre Murād Ṣūfīnıñ ımdādı üçün Ḳoñratġa (7) yiberdi. Andaḳ durur kim yoḳarıda şamma-ı ẕikr ḳılılıp durur érdi.

Törtlençi (8) **sabab ol durur kim,** anıñ inisi Amīr Dīn Nāṣır Töre ḫān-ı maġfūr bile dostlıġ (9) ve yek-cihetlik ṭarḥın salıp muvāfaḳat yüzidin rusul u rasāyıl yiberip raft u āmad (10) ḳılur érdi. Ol bu vachdın mükedder-ḫāṭır bolup baʿżı hem-kīşleriniñ aġrāż u (11) ıfsādı bile Dīn Nāṣır Töreni Marv ḥukūmatıdın maʿzūl ḳılıp ikki sar-kerde (12) yiberip durur. Tā kim anı tutup özleri Marvġa mutaṣarrıf bolġaylar. Dīn Nāṣır Töre alarnıñ (13) meknūn-ı ḫāṭırıdın āgāhlıḳ tapıp Éş Toḳsabanıñ ıhtımāmı bile pīş-destlik (14) ḳılıp alarnı cazāġa yétkürdi ve ḫān-ı maġfūrnıñ atıġa ḫutba oḳup ıṭāʿat (15) u ınḳıyād yüzidin ıḫlāṣ-nāmasın dar-bār-ı felek-mıḳdārġa yiberdi. Andaḳ kim sābıḳan maẕkur (16) bolup durur érdi. Bu cıhatdın Mīr Ḥeyder Pād-şāhnıñ ʿadāvatı mazīd u mużāʿaf (17) bolup Dīn Nāṣır Töreniñ ḳamʿ u ıstīṣālı üçün kerrātan marrāt sıpāh yiberip [202b] (1) Mīr Ḥāşım Ḫ(v)ācanı -kim Töre-i meẕkūrnıñ muʿtabar kişileridin durur érdi- tutup (2) öltürüp durur ve yana kün-be-kün Marv üstige ılġar yiberip çaptura başladı. (3) Dīn Nāṣır Töre ʿarīża-ı aḥvālın ḫān-ı maġfūrnıñ ḥażratıġa yiberip ıstımdād ḳıldı. Ḫān-ı maġfūr (4) ol çaġda varā-yı Amuyada şikārġa çıḳıp durur érdi. Bu vaḳāyıʿ-ı meẕkūra tekrārı ol ḥażratnıñ (5) nāyıra-ı ġażabıġa dāman-zan bolup sana-ı meẕkūrada Ramażānu'l-mubārekniñ toḳuzlançısı -kim (6) şanba küni durur érdi- Buḫārā mużāfātınıñ türk-tāzı üçün Amīr Valī Atalıḳnı iki miñ (7) nafar, sıpāh-ı kīne-güẕār bile buyurdı. Alar Ḳara Köl ve Vardanzi tümenātın tāḫt u (8) tāz ḳılıp yolda Buḫārā kārvānın talap ġanāyım-ı fırāvān bile murācaʿat körgüzdiler ve Amīr (9) Valī Atalıḳdın

soñra afvāc-ı ḳāhıranı gürūh gürūh çapavulġa buyurup maʾmūrlar bahār faṣlıġaça (10) mutaʿāḳıb çapavul urup Buḫārā memālikıġa rastāḫīz salıp dururlar.

Avvalġı favcnıñ (11) **ẕikri:** Amīr Valī Atalıḳ çapavulġa barġandın tört kündin soñra Ḳıyat dūdmānıdın (12) Urus Ḳoşçı Bahādur -kim şacāʿat maydānıda abnā-yı cınsıdın ḳaṣb-ı sabḳatnı (13) éltip durur érdi- Çavdur ve Arabaçı ʿaskeri bile Irdār yolıġa buyuruldı. Ol on (14) béş künde Buḫārā kārvānın tārāc étip yandı.

İkinçi favcnıñ vāḳıʿası durur: (15) Hem ol Ramażānda Ḳoñratnıñ ekābırıdın Aḳ Yaḳışdaġı Ḳancıġalınıñ (16) ḥākimi Mollā Ésen Kéldiniñ oġlanları Ḳara Ḳalpaḳ sıpāhı bile atlanıp Buḫārā tümenātı-(17) dın Mīḫ ḳaryasınıñ navāḥīsıda olturġan Ḳara Ḳalpaḳnı çapıp ġanāyım-ı fırāvān ve usarā-yı **[203a]** (1) bī-pāyān bile muʿāvadat körgüzüp dururlar. Bu safarnıñ muddatı yigirme kün (2) durur érdi.

Üçlençiniñ vāḳıʿası durur: Şāh-ābād ekābırıdın Nıyāz Inaḳ -kim (3) Avuş laḳabı bile maşhūr durur érdi- Yomut ve Şāh-ābād Özbegidin yigirme béş (4) kişi bile Irdar yolıġa maʾmūr boldı. Alar Irdar taġıġa yétgende Buḫārā çerigige (5) -kim Ferengdin kéleturġan kārvānnıñ aldıġa badraḳa çıḳıp érdi- (6) yoluḳup mubārazat ḳılıçı bile köp kimseni helāket varṭasıġa taşladılar ve köp kimseni (7) esīr ḳıldılar. Alarnı Mīr Ḥeyder Pād-şāhnıñ ḥukmı bile Buḫārāda öltürdiler.

(8) **Törtlençi favcnıñ vāḳıʿası durur:** Yüz kimse Hazār-asbdın kéme bile barıp Élcik (9) tavābıʿıdın köp ḳoy alıp murācaʿat ḳıldı.

Béşlençi favcnıñ dāstānı: (10) ʿĪd-ı Fıṭr küni Yemreli mubārızlarıdın Nādır Sar-dār Özbek ve Yemreli sıpāhıdın yüz (11) yigirme kimse bile Nūr Atanıñ lavāḥıḳıdın Buḫārā kārvānıġa ātaş-ı nahb u ġārat (12) urup köp olca bile murācaʿat ḳörgüzüp dururlar.

Altılançı favcnıñ bayānı: (13) Şavvāl ayınıñ avāsıṭıda Yomutnıñ aşrāfıdın Ḳaḳa Sar-dār Yomut ve Yemrelilerniñ (14) sıpāhıdın bir bölek kimse bile sar-kerde étilip Miñ Bulaḳda Buḫārādın Urusġa (15) baraturġan savdā-gerni ḳatl-ı ʿām ḳılıp amvālın kéltürüp dururlar.

Yettilençi favc-(16) **nıñ afsānası durur:** Ẕu'l-ḳaʿdanıñ törtlençi küni -kim panc-şanba küni durur érdi- (17) Ḳañlınıñ ekābırıdın Mūsā Nāyıb ve Yomut aʿāẓımıdın Ḳavşut Sar-dār Özbek ve Türkmandın **[203b]** (1) yüz on kimse bile barıp Ḫayrābād

tümenātıdın Ḳaḳıştuvannı çapıp ol navāḥī-(2) nıñ ḳaravullarıdın iki kimseni öltürüp dururlar ve altmış kimse ve on ikki (3) ḳul esīr ḳılıp bī-nıhāyat māl-ı ġanīmat bile aynıñ on sékkizide panc-şanba (4) küni ḫān-ı maġfūrnıñ mulāzamatıġa toy heneggāmıda muşarraf (5) bolup dururlar. Ve anıñ bu ḫıẕmatı ol ḥażratġa maʿḳūl u maḳbūl tüşüp parvānçılıġ (6) manṣabın aña muruvvat u mekremet ḳıldı.

Sékizlençi favcnıñ dāstānı durur: (7) Māh-ı meẕkūrnıñ on béşlençi küni -kim dūşanba küni durur érdi- Özbek ve Yemreli ve altun-(8) cılavdın yüz on kimse bolup Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmdın atlanıp Irdārnıñ şımālıyya (9) yolıdın Buḫārāġa baraturġan Ḳazaḳnıñ savdā-gerin tārāc étip Buḫārā tuccārın (10) baʿżı Ḳazaḳ bile ḳatlġa yétkürüp murācaʿat ḳılıp dururlar.

Ata Nıyāz Bégniñ (11) **Buḫārādın Kélip Çapavul Urmaġı ve ʿAbdu'llāh Sar-dārnıñ Buḫārāġa Barıp Tārāb** (12) **Sükkānıġa Dast-burd Yétkürmegi ve Ḫān-ı Maġfūrnıñ Rukūb Ḳılıp Murāca'at Körgüzmegi** (13) **ve Buḫārānıñ Çeriginiñ Bāzargānġa Kélip Ḫān-ı Maġfūr Yana Nahżat Ḳılıp A'dā-yı** (14) **Davlatnıñ Hazīmat Āhengin Tüzmegi**

Ḳalam-ı uʿcūba-nigār bu navʿ vāḳıʿa-güẕārlıġ ḳılur -kim Mīr (15) Ḥeyder Pādşāh Ẕu'l-ḥıccanıñ avāḫırıda leşker-i sengīn ve ʿasker-i köh-i tamkīn tartīb bérip (16) Racab Biy Inaḳ ve Kiyev Ḫ(v)āca başlıġ yetti sar-kerdeni Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm üstıġa buyurup durur- (17) ve Ata Nıyāz Bég ve Yaḫşı Murād Bégni üç yüz kişi bile ilgeri yiberdi. Alar ḳır yolıdın kélip sana **[204a]** (1) miñ dağı ikki yüz yigirme birde Muḥarramu'l-ḥarāmnıñ toḳḳuzıda ādīna küni Ḫānḳāhnıñ (2) tuşıda olturġan Ḳara Ḳalpaḳnı çapıp muʿāvadat körgüzdiler. Ol küni ʿAbdu'llāh (3) Sar-dār altmış kimse bile -kim her ḳaysı miñ kişidin ıntıḫāb ḳılılġan érdi- (4) Ata Nıyāz Bégdin bī-ḫabar Hazār-asb tuşıdın daryānı ʿubūr ḳılıp Buḫārā çapavulıġa (5) daryā ḳıraġıdın ʿāzım bolup dururlar. Şanba küni Allāh Naẕar Bay Ḫānḳāhī ve Muḥammad Kerīm (6) Bég Ḳıpçaḳ, Ḫānḳāh ve Hazār-asb leşkeri bile her ḳaysı öz tuşıdın daryādın (7) kéçip Ata Nıyāz Bégni taʿāḳub ḳıldılar. Ammā Ata Nıyāz Bég kélgen yolıdın ḳır bile (8) barıp durur érdi. Susızlıḳ cıhatıdın izidin yéte almay murācaʿat dururlar. (9) Ammā ʿAbdu'llāh Sar-dār béş künde Tārāb navāḥīsıġa vārıd bolup tavaḳḳuf (10) ḳıldı. Çūn kün-i cahān-gerdī maġrıb nıhān-ḫānasıġa kirip kevākib-i sıpāhī (11) felek Tārābıġa şebī-ḫūn urup durur, sar-dār-ı duşman-şikār dıl-āvarlar bile atlanıp (12) Tārābġa dāḫıl bolup dururlar ve atlarıġa su ve boġuz bérip dast-ı taṭāvulın nahb u tārācġa (13) açıp ve rıbāṭlarnı nīrū-yı calādat bile maftūḥ u vīrān ḳılıp ġanāyım-ı fırāvān ve usār-ı bī-pāyān (14) taṣarrufıġa

kiyürüp ınān-ı ʿazīmatın Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm ṣavbıġa maṣrūf ḳıldı. (15) Ḳızıl Rıbāṭġa yétgende ʿAbdu'llāh Sar-dār maraż-ı sekte bile vafāt tapmış durur. (16) Racaʿnā ile'l-maḳṣadi. Ata Nıyāz Bégniñ çapavulıdın burun cāsūslar ve munhīlar Racab Biy Inaḳ-(17) nıñ atlanur ḫabarın kéltürüp durur érdiler. Bu cıhatdın ḫān-ı maġfūr Ata Nıyāz Bégniñ **[204b]** (1) vāḳıʿasıdın soñra māh-ı mazbūrnıñ on biride yek-şanba küni Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmdın (2) rukūb étip daryādın ötdi ve çerik ahlı muctamaʿ bolġandın soñra Téve Boyunġa (3) barıp Üç Uçaḳ ve Ték Savatġa ḳaravul yiberip tört béş kün tavaḳḳuf étti. (4) Ḳaravullar Ḳızıl Rıbāṭġaça barıp Buḫārā ʿaskeridin ḫabar maʿlūm bolmadı ve ʿAbdu'llāh (5) Sar-dārnıñ naʿş ve çerigige yoluḳup alar bile murācaʿat ḳıldılar. Ḫān-ı maġfūr aʿdā-yı davlat-(6) nıñ ṭarafıdın ḫāṭır-camʿ bolup Fitnekge ötüp dururlar. Ve bir néççe kün ol (7) nāḥıyyatda şikārġa ıştıġāl körgüzüp Ṣafar ayınıñ törtide sa-şanba küni (8) dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳġa nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile āyīn-ı bandalıġ yétkürüp durur. Racab Biy (9) Inaḳ -kim yigirme miñ sıpāh-ı carrār bile bī-vāsıṭa ʿAbdu'llāh Sar-dārnıñ (10) kéynidin kélip Kökerdelide ḫān-ı maġfūrnıñ anıñ ḳaṣdıġa rukūb ḳılġanın (11) éşitip tavahhumdın ilgeri köçe almay ıḳāmat ḳılıp durur érdi- ḫān-ı maġfūrnıñ (12) murācaʿat étgenin mutaḥaḳḳık bilip aynıñ altılançısıda panc-şanba küni kélip Bāzargānġa (13) tüşüp dururlar. Cumʿa küni ḫabar tapıp ḫān-ı maġfūr namāzdın soñra sıpāh-ı carrār ve leşker-i kīne-güẕār (14) bile Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasıdın lıvā-yı naḥżatnı ḥareketge kirgüzüp Ḳara Maẕī-(15) nıñ ḥudūdıda Amuya sāḥılın mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ve maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıldı ve kéme daruġalarıġa (16) mavḳıf-ı calāldın farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı ʿız nafāẕ tapdı kim, "Ér tañ ṣubḥġaça (17) furżalarda kéme ḳoymay, muʿasker-i humāyūn kenārıġa camʿ ḳılġaylar. Tā kim sıpāh-ı nuṣrat-panāh **[205a]** (1) suhūlat bile tīzraḳ ʿubūr étkey."

Ol kün Allāh Naẓar Bay farmān mūcıbı bile (2) Ḫānḳāh çerigin alıp ḫānḳāh furżasıdın daryādın ʿubūr ḳılıp érdi. (3) ʿAṣr heneggāmıda Buḫārā çerigi ekmelü'l-kāmilīn, afżalu'l-vāṣılīn Seyyid Muḥammad (4) Māhrūy, valad-ı arşad-ı Seyyid Ata ḳaddasa'llahu asrāra-humānıñ cıvār-ı fayż-(5) āṣārıda anı ġaflatda tapıp sıpāhīdın azraḳ kimseni asārat ḳaydıġa tartdılar. (6) Allāh Naẓar Bay ḳaçıp ḳutulup durur.

Nükte

Ġaflat ḥālatī durur. Şom[58] (7) ḫaşlatī durur. Maẕmūm ġaflat ḳaydıġa giriftār bolġan helāket varṭasıda (8) nā-būd durur ve ol ḳayddın ḳutulġan saʿādat ʿālamıda ʿāḳıbat maḥmūd. (9)

Bayt

Kim ki ġaflat érür şıʿār u fannı

Bolsa tañ yoḳ helāk cān u teni

(10) Aʿdā-yı davlat kéçe Ḥasan Murād Bég marḥūmınıñ rıbāṭıġa nuzūl-ı ıclāl (11) ḳılıp ḫān-ı maġfūrnıñ Ḳara Māżīġa tüşgen ḫabarın éşitip żamīr-ı ʿadāvat-(12) taḫmīrlarıġa ruʿb u hırās ıstīlā tapıp ṣabāt ḳıla almay saḥar vaḳtı (13) rıbāṭnı otlap ḳaçıp dururlar ve kemāl-i ḫavfdın hīç yérde tavaḳḳuf (14) ḳıla almadılar. Ṭalīʿa-ı ṣubḥdın soñra sıpāh-ı nuṣrat-panāhdın baʿżı (15) mutacannıda daryādın ötüp taʿāḳub ḳılıp köp kişini esīr ḳıldılar (16) ve éşitdim kim Miskīn Seyyidniñ cıvārıdın Bāzargānġaça ikki yüzdin köprek (17) yaḫşı at yaramay ḳalıp durur. Néçük ḳaçġanı mundın maʿlūm bolur. **[205b]** (1)

Ḳıṭʿa

Zahī şahanşah-ı ṣāḥıb-şükūh u ʿālī-cāh

Ki çékse ṣavlat ile duşman üzre ḫayl u sıpāh

(2) Muḳābıl olmayın āvāza-ı vuṣūlıdın

Bolur sıpāh-ı ʿadū bī-ṣabāt u rūy-be-rāh

Ḫān-ı maġfūr fatḥ u fīrūz-(3) mendlik bile aynıñ on ikkiside çahar-şanba küni ḳaytıp mustaḳarr-ı salṭanatġa nuzūl étti.(4)

Ḫān-ı Maġfūrnıñ Töre Murād Ṣūfīnı Muḫālefetlik Cıhatıdın Memleketdin Çıḳarmaġı (5) ve Anıñ Bavādī-ı Ġurbatda Sar-gerdānlıġ Tartıp Buḫārāġa Barmaġı

Ḫāma-ı badīʿa-ṭırāz (6) bu yañlıg afsāna-pardāzlıġ körgüzür kim çūn ḫān-ı maġfūr Ḳoñratnı alıp Aralnıñ (7) ḥukūmatın Ḫ(v)āca Murād Biyge muruvvat u marḥamat ḳılıp dururlar. Ḫ(v)āca Murād Biy ḫān-ı maġfūr-(8) nıñ taḳvıyat u muẕāharatı

[58] Metinde ve matbuda "şom u haslatī" şeklindedir.

bile kün kündin taraḳḳī tapıp Aral ekābırı bi'l-cumla anıñ (9) mulāzamatını ıġtıyār ḳıldılar. Töre Murād Ṣūfīġa avvalġı naşʾāsı ḫumār ḳılıp ġāyat (10) ḥıḳd u ḥasaddın aḳasıġa muḫālafat āġāz étip ḳatl u ıstīṣālın pīş-nıhād-ı ḫāṭır ḳıldı. (11) Bu cıhatdın Ṣafar-ı ḥaṣmi bi'l-ḫayr ve'l-mużaffar ayınıñ avāḫırıda Ḫ(v)āca Murād Biy Nayman ḫān-ı maġfūrġa ʿarża-dāşt (12) yiberip durur ve inisidin şekve u şikāyat ḳıldı. Ol ḥażrat amīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr Ṣāh Nıyāz Atalıḳnı (13) leşker-i nuṣrat-aṣardın miñ carrār u mubārazat-āṣār ve calādat-aṭvār u ṣalābat-(14) kirdār kişiler bile anı tutdurmaḳlıḳ üçün Ḳoñratġa buyurup dururlar. (15) Meẕkūr atalıḳ Rabīʿu'l-avval ayının toḳḳuzıda dūşanba küni Ḳoñratġa yiberdi (16) ve kirip durur dép ḫabarı kélip durur. Töre Murād Ṣūfī kim muḫālafat şāmatıdın (17) bu yañlıġ ḥādıṣanı öz şaʾnıda muʿāyana körüp ıḫtıyāṭ ṭarīḳasın marʿī tutar érdi. [206a] (1) Oġlanları ve mulāzımları bile calā-yı vaṭan ıḫtıyār ḳılıp Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanası (2) téñiziniñ ġarbī savāḥılı bile ḳaṭʿ-ı masāfat étip Daşt-ı Ḳıpçaḳda Ḳazaḳ-(3) nıñ arasıġa bardı. Ḳazaḳlar anı tutup oġlanları bile mulāzımlarını (4) çofan ve yılḳıçı ḳılıp merākib u amvālın taḫt u tārāc ḳıldılar. Bir néççe furṣatdın (5) soñra baʿżı Ḳazaḳ ekābırınıñ vāsıṭası bile ḳayd u bendelikdin (6) muḫlıṣ tapıp aç ve yayaḳ yüz miñ maşaḳḳat bile özlerin Yañı Daryā kenārıda Manḳıt Ḳara (7) Ḳalpaḳınıñ uluġı Orun Baynıñ ḳabīlasıġa yétkürüp dururlar. (8) Ve meẕkūr Orun Bay anıñ taʿẓīm ve tekrīmıġa saʿy u köşiş ḳılıp ulaġ ve azuḳa bérip (9) Buḫārāġa uzattı. Mīr Ḥeyder Pād-şāh ḫān-ı maġfūrnıñ raġmıġa aña dıl-dārlıġ (10) körgüzüp ḫılʿat-ı girān-māya bile sar-afrāzlıḳ yétkürüp dururlar ve manzıl-ı (11) dıl-küşāda maḳām taʿyīn étip ḫāṭır-ḫ(v)āh vaẕīfalar muḳarrar étdi. Amīr-ı bī-naẕīr (12) Şāh Nıyāz Atalıḳ bir neçe kündin soñra Töre Murād Ṣūfīnıñ ḳalġan davlat-ḫ(v)āhlarını (13) köçürüp murācaʿat körgüzüp dururlar ve ḫān-ı maġfūrnıñ mulāzamatıġa muşarraf (14) bolup Ḫ(v)āca Murād Biyniñ tuḥaf u tansuḳātın ol ḥażratnıñ naẕar-ı kīmyā-aṣarıdın (15) ötkerüp dururlar ve ol uçurda Ḫudāy Berdi Keneges ve ʿAbdu'l-kerīm Bég bir pāra (16) bahādur ve mubārazat-aṭvār yigitler bile Buḫārā sar-ḥaddātıġa barıp Élcik u Yaycı (17) ḥudūdıdın ḫaylī ġanāyım ve esīr-i dast-gīr ḳılıp murācaʿat étmegin tüzüp dururlar.[206b] (1)

Buḫārā Çeriginiñ Ḫ(V)Ārazm-ı Iram-bazm Dāru's-salṭanası Ṣavbıġa İkinçi Martaba Ḥareket Ḳılmaġı (2) ve Ḳābil Biy Toḳsabanıñ Amīr Valī Atalıḳ ve Amīr Ḳılıç Inaḳġa Esīr Bolup Çerigi-(3) niñ Ḳırılmaġı Ḫ(v)ārazm Ṣānihā'llāhu ʿan-Āfāti'l-ḫarḳ Ve'l-ġarḳnıñ Sıpāhı (4) Bile Buḫārā Çeriginiñ Maṣāf Tüzmegi ve Cānıbın Mubārızlarınıñ

(5) Ḫūn-rīzlik Körgüzmegi, Uyġur Ḫaylınıñ Felek Dék Bī-vafālıġıdın Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm Dāru's-salṭanası Ahlınıñ Şikest Tapmaġı ve Ḫān-ı Maġfūrnıñ (7) İskender Dék Fanā Baḥrıġa Kirip ʿĀlamdın Köz Yapmaġı, Sıpıhr-ı Vājgūn-(8) nıñ Şa'bada-bāzlıġıdın Şikāyat Tüzmegi ve Cahān-ı Būḳalamūnnıñ (9) Nā-sāzlıġıdın Maẕammat Körgüzmegi

Bu dard ınşāsınıñ külfet-güẕārı

(10) Bu ġam dīvānınıñ ḥasrat nigārı

Sıyah-pūş-ı muṣībat yaʿnī ḫāma

(11) Ḳılur taḥrīr mundaḳ soñ nāma

Rabīʿu'l-āḫırınıñ avāyılıda (12) Mīr Ḥeyder Pād-şāh cunūd-ı nā-maʿdūd ve sıpāh-ı nā-maḥdūd camʿ ḳılıp (13) Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āh Ġuzārī ve Töre Ḫ(v)āca ve Nıyāz Bég Cılva ve Maḥmūd Ḫ(v)āca ibn ʿAbdul'l-ḥay Ḫ(v)āca (14) ve Ḳābil Toḳsaba bin Buḫārī Dād-ḫ(v)āh ve ġayru-hum ve Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasınıñ (15) muʿānıdlarınıñ ekābırıdın ʿAbdu'r-raḥmān Bég Toḳsaba ibn Nıyāz Parvānçı ve Şīr Dalı Biyniñ (16) avlād u aḥfādıdın Şīr Ġāzī Bég ibn Aḥmad Bég ve Cān Murād Inaḳnıñ inisi Muḥammad Panāh (17) Bég ve Oraż ʿAlī Başmaḳ Vazīrī ve Muḥammad Nıyāz Bég ve Ata Nıyāz Bég valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳ ve ġayru hum. **[207a]** (1) Bu meẕkūr bolġan camāʿanı sıpah-dār u sar-ʿasker ḳılıp Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanası-(2) nıñ üstıġa buyurup dururlar. Alar aynıñ on ikiside şanba küni (3) Téve Boyunġa kélip tüşüp dururlar. Ḫān-ı maġfūr aynıñ on törtlençisinde (4) dū-şanba küni dabdaba-ı tamām ve kevkebe-i mā-lā-kelām bile mudāfaʿa üçün Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm (5) dāru's-salṭana-ı Ḫīvāḳdın rukūb ḳılıp Ḫānḳāh navāḥīsın muʿasker-i humāyūn (6) ḳıldı. Ol kün Buḫārā ʿaskeri dağı daryānıñ şımālıda ḫān-ı maġfūr-(7) nıñ muḳābalasıda tüşüp dururlar ve soñġı kün köçüp ḫānnıñ rıbāṭınıñ (8) muḥāṣarası üçün nahżat lıvāsın cılvaġa kirgüzüp dururlar. Ḫān-ı (9) maġfūr hem daryānıñ ḳıblasıdın ḥareket ḳılıp Yaman Uyġurġa (10) nuzūl étip dururlar. Panc-şanba küni canāb-ı vazārat-maʾāb, nıẕāmu'd-davlat (11) ve'd-dīn Muḥammad Yūsuf Mehterni ʿasker ötkermek üçün kéme üstıġa muḳarrar (12) ḳıldı ve özi erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażrat bile daryādın ʿubūr ḳılıp Késik (13) arnası bile daryā arasın mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ve maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳılıp dururlar. Maʿlūm (14) bolsun kim Késik, Amuya şuʿabātıdın bir şuʿba durur, kim Kühne Kātnıñ canūbıdın (15) ötüp yana Amuyaġa ḳoyar.

Ol kün ḫabar kéldi kim Ḳābil Toḳsaba valad-ı (16) Buḫārī Dād-ḫ(v)āh, Labāb ve Narazīmdaġı Ersarı leşkeridin miñ kişi (17) bile izde kélür ermiş. Amīr Valī Atalıḳ ve Amīr Ḳılıç Inaḳ tört [207b] (1) yüz kişi bile toḳsabanıñ ıstıḳbālıġa buyuruldı. Maʾmūrlar Ḳalʿa-ı Sīmda -kim Kühne Kāt-(2) nıñ aʿmālıdın durur- toḳsabaġa muḳābıl bolup şīr-ı ġurranda ve babr-ı darranda yañlıġ (3) aʿdā-yı davlatġa ḫamla yétkürgen hamān erkānnıñ ṣabātı mutazalzıl bolup (4) banātu'n-naʿş dék parīşān u mutafarrıḳ bolup dururlar ve bahādurlar taʿāḳub ḳılıp (5) yarımın maḳtūl ve yarımın maʾsūr ḳılıp dururlar. Ol cumladın Ḳābil Toḳsaba ve Labāb-(6) nıñ ḥākimi asārat ḳaydıġa çékildi.

Şıʿr

Ne ḫūşdur kişi (7) körgüzüp dārū-gīr

Aʿādīnı ḳılmaḳ ḳatīl u esīr

Ḳılur dostlarnı (8) basī sar-buland

ʿAdūlarnı körmek ẕalīl u najand

Amīrīn-ı meẕkūrīn aʿādīnıñ (9) usarā ve başların ḫān-ı maġfūrnıñ dar-gāh-ı felek-ışţıbāhıġa pīş-keş ḳıldılar. (10) Ḫān-ı maġfūr usarā ve başlarnı dāru's-salţana-ı Ḫīvaḳġa yiberip Ḳābil Toḳsabanı -kim (11) aġır zaḫm-dār bolup durur érdi- Marāḥım-ı pād-şāhāna bile tafaḳḳud u ıstımālat (12) ḳılıp Ürgençge Seyyid Ḳulı Bayġa yiberip tīmār-dārlıġıġa amr ḳıldı. Ammā umarā-yı Buḫārā (13) ol kün ḫānnıñ rıbāţınıñ aţrāfıġa çapġunçı yiberip Küçek Inaḳnıñ (14) rıbāţınıñ şarḳıda nuzūl ḳıldı. Bég Arslān -kim ol yérlerniñ muşrıfı durur (15) érdi- rıbāţnı mażbūţ ḳılıp mudāfaʿaġa çıḳıp çapġunçıdın köp kimseni ḳatlġa yétkürüp (16) başların ḫān-ı maġfūrnıñ dar-gāh-ı sıpıhr-ışţıbāhıġa marsūl buyurup durur. (17) Tañlası aynıñ on sékkizide cumʿa ṣubḥıda Buḫārānıñ ʿaskeri rıbāţ aţrāfın [208a] (1) ıḥāţa étip muḥāraba-ı ʿaẓīm ve muḳātala-ı sahīm vuḳūʿ tapıp durur kim ol aṣnāda Ḳābil Toḳsabanıñ vāḳıʿa-ı (2) hāyılası Buḫārīlarġa yétip ġāyat-ı ḫavf u kemāl-i hırāsdın mużţarr u mutazalzıl (3) bolup muḥāraba terkīn tutup dururlar ve rıbāţ üstidin turup cān havlıdın (4) kélgen yolıġa yüz ḳoyup dururlar. Ammā ḥażrat-ı sulţān-ı maġfūr ve ḫāḳān-ı (5) mabrūr abu'l-fatḥ Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān saḳya'llāhu sırrāhunıñ sıpāhı (6) üç miñge yétmes durur érdi ve cavānıbġa ḳaravullar ḳoyup amr ḳılıp durur (7) érdi kim: "Bu kün ér tañġaça çerik ötsün. Uruşnı ér tañġa mavḳūf (8) ḳılıp dururmız. Anıñ üçün kim henüz ḫandaḳ ḳazılmay durur érdi." (9) Uluġ çāştgāhda Buḫārāġa muʿāvadat körgüzgeyler ve Amīr Valī Atalıḳ -kim (10)

ḳaravul başılıḳ ol künde aña mutaʿallıḳ durur érdi ve macnūnvaş kişi (11) durur érdi- ve cunūnı ġalaba ḳılıp ḫānnıñ ḥukmın unutup mulāzımları bile duşman-(12) nıñ sıpāhıġa ḥamla ḳılıp uruş salıp durur. Bu ḫabarnı Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āhġa (13) -kim umarā-yı Buḫārā bile ilgeri ötüp durur érdi- éşitip żarūratdın (14) zımām-ı ʿazīmatın munṣarıf ḳıldı ve ḳaravul bile muḳābıl bolup ḳatıġ uruş tüşdi. (15) Bu vāḳıʿa ḫān-ı maġfūrnıñ samʿ-ı şarīfıġa yétüşüp ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān, aʿlā-ḫāḳān, (16) aʿdalu's-salāṭīn, afżalu'l-ḫavāḳīn, bāʿiṣu'l-amni ve'l-amān, ḳāmıʿ-ı asāsu'ẓ-ẓulm ve'ṭ-ṭuġyān.

Maṣnavī

(17)ʿAdālat aḳālīmınıñ ḫusravı

Şarīʿat ara Muṣṭafā pay-ravı

Şaraf ṭāramınıñ munīr aḫtarı

[208b] (1) Adab ḳulzumınıñ ṣamīn gevheri

Sıtam-ı rāh u rasmın ʿadam ḳılġuçı

Taʿaddī asāsın (2) hadm ḳılġuçı

Memālik mülūkıdın alġuçı bāc

Kerem çaġı şahlarġa bérgüçi tāc

(3) Al-muḫtaṣ bi-ʿināyati'l-meliki'l-mannān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān (4) ḫallada'llāhu mülkihi ve sulṭānihi ve afāża ʿala'l-ʿālamīna barra-hu ve iḥsānah buyuruldı kim: "Ḳaravulġa (5) ımdād yétkürüp eger muyassar bolsa uruşturmay ḳaytarġay." Ol ḥażrat (6) barıp muşāhada ḳıldı kim ḥarb ḳāyım bolup durur. Ḳaravulnı kéyin ḳaytarmaḳ (7) muyassar bolmay. Aḳasıġa ḫabar yiberip ol ḥażratnıñ özi mulāzımları (8) ve nökerleri bile calādat ḳılıçın nıyām-ı ıntıḳāmdın çékip mubārazat yegrenin şacāʿat (9) maydānıġa sürüp ḥamla-ı ṣarṣar mışālı bile aʿdā-yı davlatnıñ ḫarman-ı camʿıyyatın (10) tafrıḳa havāsıġa savurup dururlar ve ol ḥażratnıñ mundın (11) soñġı ıẓhār-ı calādat ve mubārazatın öz mavrıdıda ẕikr ḳılur men ınşāʾ-allāhu taʿālā.

(12) Ol çaġda Buḫārā umarāsı yañıdın silk-i camʿıyyatıġa ınʿıḳād bérip ġalaba-ı tamām bile fıdāyīvār (13) hucūm ḳıldılar. Ḫ(v)ārazm çerigi āhasta āhasta özlerin kéyin tartıp Késikdin (14) ḳaytıp ötdiler. Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āh ve Töre Ḫ(v)āca ṭuġların Késik kenārıġa (15) sançıp Buḫārā leşkeri Késikdin ötüp heneggāma-ı kār-zār-ı kerem

boldı. Bu (16) aṣnāda ḫān-ı maġfūr amīr-zāda-ı aʿẓam Ḳutluḳ Murād Inaḳ ve Ḥasan Murād Bég ve Muḥammad Naẓar Bég (17) ve ʿAbdu'l-kerīm Bégni umarā-yı ʿālī-cāh ve sıpāh-ı nuṣrat-panāh bile tört gürūh ḳılıp [209a] (1) mudāfaʿaġa yiberip durur. Amīr-zādalar ve umarā-yı ʿıẓām ṣaff-ārālıġ körgüzüp (2) şacāʿat maydānıġa calādat yegrenin sürüp ḳatıġ muḳātala ẓuhūrġa yétkürüp dururlar (3) ve ol uruşda umarādın Caʿfar Ḫ(v)āca Naḳīb ve Amīr Valī Atalıḳ ve Amīr Ḳılıç Inaḳ (4) ve Ḳara Bahādur Mīr-āb ve ġayru-hum ve mubārızlardın Muḥammad Nıyāz Bég ve Allaş Bég (5) ibn Seyyid ʿAlī Bég ve ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb ve Tenek Bahādur ve Şayḫ Bahādur (6) ve Orus Ḳuşçı Bahādur mubārazat körgüzüp köp kişini aʿdā-yı davlatdın (7) ḳatlġa yétkürüp dururlar.

Naẓm

Bahādur eylep talāş u sıtīz

(8) Ḳılıp ḥamla aʿdā sarı tund u tīz

Dam-ı tīġdın ḳaṣd-ı cān körgüzüp

Barı ḳatl (9) éterde ḳıran körgüzüp

Késip baş, töküp ḳan ḳılıp zaḫm-dār

[Esīr eyleben ol ṣıfat kim şikār]

Uruş (10) ṭarḥı rasmını fāş éttiler

Bu yañlıġ zamānı savaş éttiler

Ve ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ (11) ḳuvvat-ı ımdād ve nīrū-yı muʿāvanatı bile umarā-yı nām-dār ve şucaʿā-yı kīne-güẓār ġalaba ḳılıp Ḫ(v)ārazmīlar (12) cānıbı nuṣrat yéli ése kirişti ve Buḫārīlar tāb-ı muḳāvamat kéltüre almayın maġlūb (13) u munhazım bolup Késik cānıbıġa fırār ṭarīḳası bile mutavaccıh bolup dururlar ve ʿAbdu'r-raḥmān (14) Bég valad-ı Nıyāz Parvānçı -kim Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasınıñ bad-ḫ(v)āhlarıdın Buḫārā (15) ʿaskeride muʿtamad-ʿaleyh kişi durur érdi- anı Muḥammad Kerīm Ḳoyçı Çalış nahrınıñ şārıʿıġa (16) yétgende ḳatlġa yétkürüp durur ve Buḫārīlar cān havlıdın özlerin Çalışġa (17) tuş tuşıdın taşlap köp kişi ġarḳ u talaf bolup dururlar. Ol aṣnāda Buḫārā umarāsı [209b] (1) Késikdin ötüp parīşān bolġan ʿaskerni yañıdın cahd-ı mavfūr ve saʿy-ı (2) nā-maḳdūr bile muctamaʿ ḳılıp hayʾāt-ı ıctımāʿ bile hucūm étdiler ve dafʿa dafʿa ilgeri (3) yürüp Çalışnıñ kenārıda rāyāt-ı kasāfat-sımātın bar-pāy

étip ṣufūf (4) u nuṣrat-vuḳūfnı ārāsta ḳılıp taḥrīṣ u tarġīb bile dasta dasta çeriklerni Çalışdın (5) ötkerdiler. Ammā bu ṭarafdın Ḳutluḳ Murād Inaḳ dağı ṣaf-ārālıġ körgüzüp lıvā-yı ẓafar-ıntımānıñ (6) astıda ḳarār tutup umarā ve amīr-zādalar, mubārızlar bile maydānġa (7) tek-āvar sürüp mudāfaʿaġa maşġūl boldılar ve tuşġaça sitīz u āvīz ṭarīḳası bile mubārazat (8) dādın bérip sar-afşānlıġ ḳılur érdiler. Kün nıṣfu'n-nahārġa yétgende (9) yavuḳ durur érdi kim aʿdā-yı davlat mubārızlar taḳābulıdın rūy-gerdān bolup (10) hazīmat tapġay. Ol çaġda Uyġur ḫaylı bī-vafālıġ körgüzüp sıpāh-ı nuṣrat-(11) panāhġa şikest-i fāḥış yétti. Bu maḳālnıñ tavżīḥı ol durur kim (12) Bég Pūlād Atalıḳnıñ inisi Tācī Atalıḳnıñ oġlı Raḥmat Ḳulı Bég -kim sana miñ iki (13) yüz on toḳuzda aynıñ avāḫırıda Bég Pūlād Atalıknıñ avlādıdın ayrılıp ḫān-ı maġfūr-(14) nıñ ʿataba-boslıġıġa muşarraf bolup mavrıd-ı marāḥım-ı ḫusravāna bolup durur érdi- (15) bu vāḳıʿa aṣnāsıda Uyġur camāʿasınıñ baʿżı arāẕıl u avbāşı -kim Bég Pūlād Atalıḳ-(16) nıñ oġlanlarıġa dıl-basta u nigarān-ḫāṭır durur érdiler- ol bī-çāranı vasvasa-ı şayṭanat bile (17) muvāfaḳat toġrı yolıdın munāfaḳat bayābānıġa azġurup barça muttafıḳu'l-kelime bolup Buḫārā çerigide **[210a]** (1) Muḥammad Nıyāz Bég ve Ata Nıyāz Bég valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳġa kişi yiberip meknūn-ı ḫāṭırları-(2) dın āgāhlıġ yétkürüp mutaʿahhıd bolup dururlar -kim Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm çeriginiñ (3) şikestige sabab bolġaylar- ḳażārā ol uruşda Uyġur sıpāhı maysaraġa (4) muḳarrar bolup uruşdağı maysaranıñ ṭarafıda vāḳıʿ durur érdi. Uyġur (5) ahlı ol vaḳtda vaʿda muḳtażāsı bile bī-sabab ẓāhır-ı ṣafnı buzup munhazımāna (6) rūy-gerdān bolup özlerin daryāġa yétkürüp öte başladılar ve Raḥmat Ḳulı Bég soñra (7) paşīmān bolup ḳaytıp uruşġa kirip ḳatlġa yétti. Ammā ne asıġ kim (8) iş andın ötüp durur érdi kim él toḫtaġay ve ʿasākir-i manṣūra-(9) nıñ bad-dıl ve yarım köñüllıġları bu ḫādıṣanı muşāhada ḳılıp tuşlıḳ (10) tuşıdın yasavnı buzup maʿreke-i kār-zārdın yüz évürüp dururlar. Pas aʿdā çerigi (11) bu vāḳıʿalar muşāhadasıdın ḳuvvat tapıp ġalaba-ı tamām ve ızdıḥām-ı mā-lā-kelām bile hucūm-āvar bolup (12) ḳatl u tārācġa ıştıġāl körgüzüp dururlar. Ol ḫında Ḥasan Murād Bég (13) maġfırat-panāh umarā-yı ʿıẓām ve şucaʿā-yı kirām bile Buḫārīlarġa Rustamāna ḫamlalar yétkürüp (14) mudāfaʿaġa maşġūl durur érdi. Buḫārīlar hucūm ḳılıp amīr-zāda-ı muşār-ılayhnı şahādat (15) daracasıġa yétkürüp dururlar ve éşitdüm kim anıñ ḳātılı Mollā Burhān atlıġdur érdi. (16) "انا الله و انا اليه الراجعون"[59]

[59] Bakara suresi 2/156 "Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" derler."

Naẓm

Dırīġā ki davrān-ı ḥasrat-madār

Basī bī-ḥayālıġ ḳılıp āşkār

(17) Anıñ dék bég-i farruḫ-ancāmnı

Furūzanda-ı şamʿ-ı Islāmnı

Pıyāda ḳılıp raḫş-ı ıḳbāldın

[210b] (1) Salıp yérge evreng-i ıclāldın

ʿAdū ḫaylıġa eyleben mubtalā

ʿAzāsıdın étti (2) cahānnı ḳara

Bu vāḳıʿa-ı hāyıla ve ḥādıṣa-ı ġāyıladın Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm sıpāhı bi'l-küll şikest tapıp (3) daryāġa yüz ḳoyup dururlar. Umarā ve mubārızlar dağı " الفرار ممالا يطاق من سنن المرسلين"[60] (4) āyatınıñ mażmūnıġa ʿamal étip fırārnı ıḫtıyār éttiler. Ol aṣnāda ḫān-ı maġfūr rukūb (5) ḳılıp tiledi kim sıpāh-ı mutafarrıḳanı camʿ étip silk-i camʿıyyatıġa ıntıẓām bérgey. Azlıḳ (6) ve ḫandaḳsızlıġ cıhatıdın muyassar bolmadı. Çūn ırāda-ı azalī ve maşıyyat-ı lam-yazalī bu navʿ (7) muḳaddar bolup durur érdi kim ẓuhūrġa yétip durur. "ما شاء الله يكن كان و ما (8)لم يشأ لم يكين"[61] yoḳ érse Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasınıñ leşker-i nuṣrat-aṣarı bā-vucūd-ı (9) ḳıllat anıñ dék ʿasker-i keṣīrġa ġālıb bolup hīç vachdın kemlik tartmas (10) durur érdiler. Āḫırı'l-umarā Uyġurnıñ bī-vafālıġıdın mundaḳ ḥādıṣa sānıḥ bolup durur.

Aḳam (11) Muḥammad Nıyāz Mīr-ābnıñ bir mulāzımıdın éşitdim, dédi kim: "Çūn şikest (12) tapduḳ, aḳañız bile maʿreke-i kār-zārdın çıḳıp ordu pīş-gāhıġa barduk. Kördüm (13) kim ḫān-ı maġfūr atlanıp nīzege süyenip mütefekkir turup durur. Ekṣer ḫavāṣṣ u maḥramlar mulāzamatda (14) ḥāżır durur. Ol heneggāmda aʿdā-yı davlat ordu kenārıġa dāḫıl boldı. Ḫān-ı maġfūr atdın tüşüp (15) aḳañız ve maḥramlar bile kémege kirdi. Men dağı özümni kémege aldım ve baʿżı leşkeriyye (16) -kim ol yérde ḥāżır érdiler- tilediler kim kémege kirgeyler. Maḥramlar alarnı kirmekdin mumānaʿat (17) körgüzdi kim tā kémeni girān-bār ḳılmaġaylar. Ḫān ġāyat şafḳat ve fuḳarā-perverliḳdin **[211a]** (1) -kim ol ḥażratnıñ ṭıynat-ı pākıġa muḫammar durur- maḥramlerge manʿ

[60]" Katlanılmaz olan şeyden kaçmak peygamberlerin amelleridir."
[61] Māşā'llahu kāne ve mā-(8) lem-yeşā lem-yekün: "Allah dilerse olur; dilemezse olmaz."

ḳılmaḳdın mānıʿ (2) bolup alarġa duḫūl ruḫṣatı bile sar-afrāzlıġ yétkürüp durur. Bu cıhatdın (3) kéme yüki ḥadd-ı ıʿtıdāldın artuḳ bolup durur. Ittıfāḳan ol ḥīnda muḫālıf (4) yel ésip daryā talāṭum-ḫīz u terāküm-angīz bolup durur érdi.

Maṣnavī

Ésip her (5) ṭaraf tund-bād-ı muhīb

Salıp érdi daryāġa şor-ı ʿacīb

Tapıp rabṭ (6) su mavcı kölekge

Urar érdi su laṭma eflākge

Bolup fāş her sarı (7) gird-āblar

Salıp baḥr éli cānıġa tāblar

Çūn kéme daryā yüzıġa cārī bolup durur, (8) yigirme gez masāfatı ṭay bolmay. Fanā gird-ābıġa bardı ve men kémedin ayrılıp (9) maşaḳḳat-ı fırāvān ve ṣuʿūbat-ı bī-pāyān bile özimni daryā ḳıraġıġa aldum (10) ve her neççe daryā yüzıġa tafaḥḥuṣ naẓarın saldum. Kéme ahlıdın ikki üç maḥramdın (11) başḳa mutanaffısī nacāt tapmadı. Ol çaġda meni tutup esīrler zumrasıġa (12) dāḫıl ḳıldılar.”

Maṣnavī

Şahī kim édi ḫusrav-ı baḥr u bar

Muʿallā-sarīr u muraṣṣaʿ-kemer

(13) Fıġān kim zamān-ı ınḳılāb eyleben

Felek yüz sıtam irtikāb eyleben

Acal tund-(14) bādı yétişti aña

Fanā baḥrıġa bardı keştī aña

Ḳuyaş yañlıg oldı su (15) içre nıhān

Ki tā ṣubḥ-ı maḥşarda bolġay ʿıyān

Sikender édi ḳaʿr-ı daryāġa (16) çust

Tilep durr-ı vaṣl étti ʿazm-ı durust

Ger ol ḳıldı daryā-yı raḥmatġa ġavṣ

(17) Cahān étdi baḥr-ı muṣībatġa ġavṣ

Ger ol vaṣl-ı ḥaḳ durrıdın aldı kām

[211b] (1) Fırāḳıda dur tökti közler tamām

Ḫān-ı maġfırat-panāhnıñ muddat-ı amārat u salṭanatı iki yıl ve üç (2) ay ve yigirme üç kün durur érdi ve yaşı ottuz yeti yıl ve ol ḥażratdın iki oġul ve bir ḳız (3) yād-gār ḳalıp durur. Oġullarınıñ ısm-ı şarīfı bular dururlar: Şah-zāda Allāh Bérdi (4) Töre ve Şah-zāda Raḥmān Berdi Töre zīde ʿomru-humā ve davlatu-humā. Ol şikestde umarā-yı ʿıẓāmdın (5) aşraf-ı sādāt-ı nabavī, afżal-ı aşrāf-ı Murtażavī, seyyid-i nacīb Caʿfar Ḫ(v)āca Naḳīb (6) ve Ḳıpçaḳ sar-āmadı Amīr Valī Atalıḳ ve Manḳıt sar-daftarı Baba Atalıḳ ve Ḫ(v)āca Éli ḫānadānınıñ (7) zubdası ve Yüz dūdmanınıñ ḳıdvası aḳam Muḥammad Nıyāz Mīr-āb ve Ḳoñrat ekābırıdın Baba (8) Kutval ve Uyġur Ḥasan Şıġavul ve altun-cılav aʿāẓımıdın Narbuta Dastūr Ḫ(v)ānçı suda żāyıʿ (9) bolup dururlar ve amīr-zāda ve béglerdin Ḥasan Murād Bég-i maġfūr ve ʿAbdu'l-kerīm Bég-i (10) mabrūr, valadān-ı amīr-ı kebīr ʿAvaż Biy Inaḳ ve Ḫudāy Bergen Bég ibn Fāżıl Bég ve Ḫudāy (11) Bergen Bég ibn Ḳalandar Inaḳ ve Muḥammad Nıyāz Bég ibn Muḥammad Rıżā Bég Maḥram talaf bolup dururlar. (12) Ve mubārızlardın Ḳıpçaḳ Baba Daruġa ve Ḳoñrat Ciyen Mīr-āb ve Orus Ḳuşçı Bahādur ve Şayḫ Bahādur (13) ve ġayru-hum şahādat taptılar ve amīr-zāda-ı aʿẓam, calālu'd-davlat ve'd-dīn Ḳutluḳ Murād (14) Inaḳ ve Pahlavān Ḳulı Ḳuş Bégi ibn Ḫaṣṣa Ḳuş Bégi ve Yaʿḳūb Ḫ(v)āca Raʾīs (15) ve Allāh Naẓar Bay Ḫānḳāhī, ʿAvaż Muḥammad Bay Ürgençī ve ġayru-hum esīr bolup dururlar. Ve leşkeriyyedin (16) üç yüz kimse uruşda ve daryāda żāyıʿ boldı ve üç yüz éllikdin köpregi asārat ḳaydıġa (17) giriftār boldılar. Ammā Buḫārīlardın ʿAbdu'r-raḥmān Bég başlıġ umarādın béş kişi [212a] (1) ḳatlġa yétti ve leşkeriyyedin miñ béş yüz kimse uruşda ve suda nā-būd (2) bolup dururlar ve baʿżı ṣıḳadın éşitildi kim aʿdā çerigidin yoḳ bolġan (3) üç miñ kişi ḫaṭġa kirip durur. Vallāhu aʿlamu bi'ṣ-ṣavābi.

Naẓm

Cahāndur téñiz (4) içre ḳalġan kések

Fanā laṭmasıdın uşalġan kések

Kések kim su içre (5) bınāsı durur

Özüñ dey anıñ né baḳāsı durur

Ḫuṣūṣān ki su içre (6) bir muşt-ı ḫāk

Ésip her ṭaraf ṣarṣar-ı sahmnāk

Uçar gerdi davrān leked-kūbıdın

(7) Bolur balçıġ ol sunıñ āşūbıdın

Ḳaçan ıḥtımāl-ı baḳā anda bar

Ki ol ḫāk kim (8) bolsa lāy u ġubār

Felek kim bınā-yı muʿallā durur

Cahān manzılı üzre bar-pā durur

(9) Ḥubābıdur ol su üze bī-ḳarār

Anı añlama bir nafas-ı pāy-dār

Tapar bir nafas birle (10) ābādlıġ

Yana bir nafas birle bar-bādlıġ

Ḥubāb érmes ol ḳaṣrdur vājgūn

(11) Bınāsı su üstide bī-sutūn

Bu yañlıġ bınādın baḳā istemek

Érür bī-vafādın (12) vafā istemek

Cahān ḳahba-ı davr-fırīb āşnā

Cafā-kār u mekkāre u bī-ḥayā

Bézep ẓāhırın (13) āşnālıġ bile

Velī bāṭının bī-vafālıġ bile

Kélip ġāzası ẓulm otı tābıdın

(14) Ḥınāsı ulus baġrı ḫūn-ābıdın

Dam-ı ṣubḥdın nuṭḳ-ı şīrīn aña

Şab-ı tīra-(15) dın zulf-ı muşkīn aña

Bolup hayʾātı zişt u yüzi kerīh

Aña şeklde dīv bolmay şabīh

(16) Yıraḳdın velī körünüp dıl-barī

Parī-peykerī şūḫ-ı ġāratgarī

Kişi (17) köñlini ṣayd étip nāz ile

Muḳayyad ḳılıp zulf-ı ṭannāz ile

Çū bildi ki ḳıldı giriftār anı

[212b] (1) Esīr u ciger-ḫasta u zār anı

Aña körgüzüp hayʾāt-ı şomını

Ḳılıp ʿarż-ı dīdār (2) mayşūmını

Anıñ birle hem ḳoymay eylep cafā

Çéker ḳatl ḳılmaḳġa tīġ-ı balā

Ḳılur ḳatl (3) zār u zabūn eyleben

Salur ḫākġa sar-nigūn eyleben

Yana ʿişve-gerlik ḳılıp (4) āşkār

Yanalarnı bu navʿ éter ḫ(v)ār u zār

Bolur böyle her damda bir érge cuft

Anı ḳatl (5) eylep yana birge cuft

Felek, ṭurfa Zāl-ı muşaʿbıd érür

Ḳabūl ahlınıñ allıda (6) rad érür

İşi barça nīrang ile ʿurbada

Şıʿār-ı fusūn u fannı şuʿbada

Kec-endīş u kec-(7) ḫaṣlat u kec-ḫırām

Ki ḳoymay rāh-rāstlıġ sarı kām

Ḳara kisveti ālat-ı āl érür

(8) Ḫamīda ḳaddı ḥīlege dāl érür

Bu kim tün kevākibni lāmıʿ ḳılur

(9) Ḳuyaşnı tañ atġanda ṭālıʿ ḳılur

Şarardur ḳılur peykeridin ʿıyān

(10) Yalındur damıdın çıḳarur ravān

Ġaraż élni özıġa maftūn étip

Tamāşāsıdın (11) zār u macnūn étip

Yana özleridin ḫabar tapġuça

Fırīb érgenidin aṣar tapġuça

(12) Ḳılur mıḥvarın oḳ, hılālını tīġ

Éter bī-günehler helākını bıġ

Şafaḳ kim bolur fāş (13) u amānıdın

Nışānıdur ahl-ı vafā ḳanıdın

Cahān u felekdin ki ḳıldum ṣıfat

(14) ʿIyān eylesem şamma-ı maʿrıfat

İkisi érür birbiridin yaman

Cahāndın (15) felek dūn, felekdin cahān

Nıfāḳ u sıtamdur alarnıñ işi

Alar ẓulmını çékmegen yoḳ kişi

(16) Ḫuṣūṣān ḳılıp ahl-ı dānışġa kīn

Ḳılurlar hamīşa ḫazīn-i ġamīn

Kişi kim ulus (17) içredür hoşmand

Tutarlar anı mustmand u najand

Ḳılurlar vafā ahlını ḫ(v)ār u zār

[213a] (1) Cafā tīġıdın eyleben dıl-fıgār

Egerçi ḳılıp siflege yarlıġ

Éterler her işde (2) madadkārlıġ

Aña dağı nā-āşnālıġ ḳılıp

Uzaḳ çékmeyin bī-vafālıġ (3) ḳılıp

Ḳılurlar ḳara tofraḳ içre nıhān

Eger yaḫşı bolsun u ger ḫod yaman

(4) Saʿīd u şaḳīġa farīḳun farīḳ

ʿAdam cānıbı başḳarurlar ṭarīḳ

Ne ḳoydı rusul ḫaylını (5) yād-gār

Salāṭīnnı ne mülk ara pāy-dār

Ḳanı anbıyā u rasūl-ı ʿArab

Ḳanı çār-yār-ı (6) payam-bar-ḥasab

Ḳanı avlıyā u ḳanı aṣfıyā

Ḳanı eẕkiyā u ḳanı atḳıyā

Ḳanı Pīşdādīlar içre ʿalam

(7) Keyūmarṯ-ı şāh-ı muʿallā-ḥaşam

Ḳanı Şāh Hūşang-ı fīrūzmand

Ḳanı Şāh Ṭahmūrṯ-ı (8) dīv-band

Ḳanı Cam ḳanı cām-ı gītī-numā

Ḳanı Şāh Żaḥḥāk-ı ẓulm-ıntımā

Farīdūn u Sām-ı Narīmān (9) ḳanı

Menūçehr ile Zāl-ı dastān ḳanı

Ḳanı Navdar u ḳanı Afrāsyāb

Ḳanı rasm-ı Garşāsb (10) āyīn-ı Zāb

Keyānīler içre ḳanı Keyḳubād

Ḳanı Şāh Kāvūs-ı farruḫ-nıjād

Ḳanı Şāh Keyḫusrav-ı nīk-(11) baḫt

Ki taptı şaraf ẕātıdın tāc u taḫt

Ḳanı Rustam u Bījan nav-cuvān

Ḳanı (12) Giv u Gūdarz-ı Geşvādagān

Ḳanı Nīram u Ṭūs-ı Navdar ḳanı

Farāmarz-ı Burzūy-ı ṣaf-dar ḳanı

(13) Ḳanı ʿadl u āyīn-ı Lohrāsbī

Ḳanı ʿızz u temkīn-i Goştāsbī

Ḳanı Behmen u ḳanı Isfandyār

Ḳanı Şāh (14) Dārāb-ı ʿālī-tabār

Cahān şāhı Dārā-ı dıl-āvar ḳanı

Cahān mülkin alġan Sikender ḳanı

(15) Ḳanı nasl-ı Āşkān-ı ʿālī-nasab

Kötergen mülūk-ı ṭavāyıf-laḳab

Ḳanı Ardşīr-ı muʿallā-ḥaşam

(16) Ki Sāsānī içre édi yek-ḳalam

Ḳanı Şāh Bahrām bin Yazdacurd

Anıñ dék cahān içre yoḳ érdi (17) gürd

Ḳanı şāh-ı ʿādıl Anoşīrvān

Ḳanı Hurmuz u Ḫusrav-ı kāmrān

Ḳanı āl-ı Marvān u āl-ı Yazīd

[213b] (1) Ki ḳıldılar āl-ı Nabīnı[62] şahīd

Ḳanı āl-ı ʿAbbās-ı farruḫ-nıjād

Ki köp yıl ʿıyān ḳıldılar (2) ʿadl u dād

Ḳanı āl-ı Sāmān-ı maymūn-nıtāc

Ki ʿAmru bin Layṣdın aldı tāc

Ḳanı (3) Ġaznavīlar ki Maḥmūd édi

Kevākibleri barça Masʿūd édi

[62] Nebi ile kastedilen Hz. Muhammed'dir.

Ḳanı Ġūryānī ki fīrūz édi

(4) Alardın Ḥasan kim cahān-sūz édi

Ḳanı āl-ı Pūyā-ı muʿallā-canāb

Cahān mülkidin (5) boldılar kām-yāb

Ḳanı āl-ı Selcuḳ-ı Camşīd-cāh

Ki Sancar kibi érdiler dīn-panāh

(6) Ḳanı camīʿ Ḫ(v)ārazm-şah kim cahān

Alar ʿadlıdın érdi cannat-nışān

Ḳanı dahr (7) sulṭānı Çingiz Ḫān

Ḳanı şāh-ı ʿālam Témür [Kür]gen

Ḳanı Öktey Ḫān ki ḳa'an (8) édi

Ḳanı Şāh-ruḫ Şah ki sulṭān édi

Ḳanı tāc-ı ıḳbāl-ı ʿabdu'llāhī

(9) Ḳanı taḫt-ı ṭāvūs-ı Nādır Şahī

Ḳanı Āmenek Ḫān-ı zarrīn-ʿalam

Ḳanı Aḳaṭay (10) Ḫān-ı gerdūn-ḥaşam

Ḳanı ḳuṭbu'l-aḳṭāb-ı Isfandyār

Ḳanı Şah Abu'l-ġāzī-ı (11) nām-dār

Ḳanı Ḫān Anūşa-ı şah-ı kām-rān

Ḳanı ḫusrav-ı dahr Areng Ḫān

Şahanşāh-ı dīn (12) Şīr Ġāzī ḳanı

Barı mülkniñ sar-afrāzı ḳanı

Ḳanı şāhlar (13) mülk-i Ḫ(v)ārazm ara

İçer érdiler cām-ı[63] Cam bazm-ārā

Saña barça acdād u ābā ḳanı

[63] Metinde ötre var.

(14) Alar tüzgen āyīn [u] yasa ḳanı

Ḳanı Éş Muḥammad Biy-i[64] nīk-rāy

Ki Ḫ(v)ārazm ara érdi (15) kişver-ḫudāy

Ḳanı ḫān-ı Ḫīvaḳ Muḥammad Amīn

Ki érdi saña cadd u ṣāḥıb-nıgīn

(16) Atañ vālī-ı dīn ʿAvaż Biy ḳanı

Acal saldı tofraḳġa dağı anı

Ḳanı ol aḳañ (17) Él Tüzer pād-şāh

Ki érdi ʿadū ḫaylıġa kīne-ḫ(v)āh

Cahān ḳılmay aña [214a] (1) dağı yārlıġ

Felek ẓāhır étmey madadkārlıġ

Fanā baḥrıġa saldı nā-kām anı

Güher dék ḳılıp (2) ṣāḥıb-ārām anı

Cahāndın sıtam körmegen kimse yoḳ

Felekdin alam (3) körmegen kimse yoḳ

Ḫıradmand oldur ki tā bār-ı ḥayāt

Alar şuġlıġa ḳılmasa ıltıfāt

(4) Tutup terk-i dunyā u asbābnı

[Ulus yüzıġa bağlap abvābnı][65]

Ġubār-ı taʿalluḳġa (5) silkip étek

[Vaṭanda tacarrud sarı ursa tek][66]

Fanā bolmayın ḳılsa sayr fanā

Acal yétmeyin bolsa merg āşnā

(6) Bu kün şahr-yār-ı esen ol şāh sen

[64] Metinde ötre var.
[65] Yazmada bu dize yoktur. Basma nüshası esas alınmıştır.
[66] Yazmada beyitin dize sırası farklıdır. Basma nüshası esas alınmıştır.

Ki ramz-ı ḥaḳāyıḳdın āgāh sen

Lıbās-ı (7) ḫılāfatdadur ṣūratıñ

Palās-ı fanā içredür sīratıñ

Kéyip ẓāhırıñ salṭanat (8) ḫılʿatın

Velī bāṭınıñ faḳr éli kisvetin

Başıñda şahanşāhlıġ tācı-(9) dur

Velī ḫāṭırıñ faḳr mıʿrācıdur

Żamīrıñ bolup faḳr ara mülk-gīr

Cahān (10) mülki allındadur bas ḥaḳīr

Érür hımmatıñ allıda āsmān

(11) Kemīn ḳullarıñġa muḥaḳḳar mekān

Tapıp raʾfat u ʿadlıña ıḫtıṣāṣ

Ḥavādıṣdın (12) olmış ḫalāyıḳ ḫalāṣ

İlāhī bolup Teñri yāvar saña

Bolup barça ʿālam (13) musaḫḫar saña

Tutup yér yüzin sāya-ı davlatıñ

Ulus başıdın (14) kétmesün şafḳatıñ

ʿInānıñda bolsun Ḫıżır muttaṣıl

Canābıñda faḳr ahlı (15) āsūda-dıl

Tapıp Mūnıs ıḥsān u ḳurbıñġa dast

Mudām olsun ol (16) cām-ı davlatġa mast

Ayaḳçı tola kéltür altun ayaġ

Bolay laḥẓa-ı mast-ı ṣāf-ı (17) farāġ

Köñülni ḳılıp camʿ her sarıdın

Sürey ḫāma maḳṣūd teẕkārıdın

[214b] (1) **İKİNÇİ FAṢL**

Ḥażrat-ı Pād-şāh-ı Ṣāḥıb-ḳırān ve Sulṭān-ı Gerdūn-tuvānnıñ Valādat-ı (2) Humāyūndın Bu Rısāla-ı Sa'ādat-maḳāla Itmāmıġaça Her Vaḳāyı' u Futūḥātı -Kim Aṣar-ı Davlat-ı (3) Sulṭānī ve Iḳbāl-ı Ṣāḥıb-ḳırāndın Vuḳū' Tapmış ve Vuḳū' Tapġusı Durur- (4) Ẕikr Ḳılılur

Bu faṣl üç ḳısmġa muştamıl durur:

AVVALĠI ḲISM

Ḥażrat-ı pād-şāh-ı (5) ṣāḥıb-ḳırānnıñ ayyām-ı valādatıdın hengām-ı amāratıġaça vaḳāyıʿ-ı keṣīru'l-badāyıʿıdın şamma-ı (6) bayān silkige çékilür.

Maṣnavī

Bu kün ey saʿādat maña yār bol
Dam-ā-dam işimde (7) madadkār bol
Kél ey davlat allımda ḳıl bendelik
Canābımda ḳul dék sar-efgendelik
Kél (8) ey baḫt asbābım āmāda ḳıl
Köñül ṣafḥasın ġuṣṣadın sāda ḳıl
Kél ey hımmat (9) ıḳbālım eyle ḳavī
Anıñ dék ki ḫāḳānī u ḫusravī
Kél ey çarḫ éşigimde darbānlıġ ét
(10) Ḥavādıṯ ġamıdın nigahbānlıġ ét
Kél ey ay maña mūnıs u hem-dam ol
Mulāzım bol u (11) rāzıma maḥram ol
ʿUṭārıd-adab birle yon ḥāmanı
Ki tā bitge men bu şaraf-nāmanı
(12) Kél ey Zuhra bazmım ara çeng tüz
Saʿādat navāsıdın āheng tüz
Ḳuyaş saḳf-ı ḥucr[a]m-(13) dın eyle ṭulūʿ
Başım üzre ḳıl zar saçarġa şurūʿ

Canābımda Murrīḫ çākerlıġ ét

Kélüp (14) ḫızmatımda dıl-āverlik ét

Kél ey Muştarī ṣıdḳ u ıḫlāṣ eyle

Duʿ ām ile adʿ ıya-ı ḫāṣ eyle

(15) Zuḥal kél ḥużūrımda ḳıl pestlik

Adab birle tur ḳılma bad-mestlik

Ṣurayyā kerem pançasın (16) ḳıl açıġ

Durrıñdın ayaḳımġa kéltür saçıġ

Ki men barça ötgendin eylep rucūʿ

(17) Ḳılay şāhnıñ mıdḥatıġa şurūʿ

Ḳayu şāh şahlar sar-afrāzı ol

Salāṭīn [215a] (1) āfāḳ-ı mumtāzı ol

Şahī kim felek ḫāk-i dar-gāhıdur

Uluġ şahlar uftāda-ı (2) rāhıdur

Ḫılāfat sarīrıda şahlarġa şāh

Saʿ ādat sıpıhrıda tābanda māh

(3) Déme māh mıhr-ı duruḫşanda vāy

Şaraf durcıda durr-ı raḫşanda vāy

Cahān-gīr-ı (4) dārāy-ı ancum-sıpāh

Felek-cāy-gāh u ẓafar-ıntıbāh

Ḫıdīv-ı cahān-dār [u] fīrūz-baḫt

(5) Şah-ı laʿ l-dıhīm u fīrūza-taḫt

Cahān kişverini ravān alġuçı

ʿ Adū leşkerıġa (6) ḳıran salġuçı

Furūzanda-ı mıllat-ı Aḥmadī

Farāzanda-ı davlat-ı sarmadī

Şarīʿat (7) umūrıda Nuʿmān-nışān

ʿAdālatda mānand-ı Noşīrvān

Muʿīnu'l-mesākīn, (8) mufīżu'l-ʿaṭā

Raʾīsu'l-ḫavāḳīn, muʿızzu'l-varā

ʿAlā-ahli'l-īmān, ẓıllı'l-kerīm

Abu'l-fatḥ (9) Sulṭān Muḥammad Raḥīm

Addāma'llāhu devra sultānihi

Afāża'llāhu feyża iḥsānihi

(10) Kélip ẕātı anıñ cahāndın murād

Velī ḫalḳġa maẓhar-ı ʿadl u dād

Yüzi salṭanat (11) nūrı āyīnası

Żamīrı fuyūżāt gencīnesi

Çū Ḥaḳ tüzdi ẕātınıñ (12) avrāḳını

Aña bitti payġam-bar aḫlāḳını

Yétip köñlıġa ġayrdın taṣfıya

Tapıp (13) nafsı Ḥaḳ ʿaşḳıda tezkiye

Ḥayā nūrı ẕātıġa cavhar kélip

Adab genci köñlide mużmar kélip

(14) Bolup ẓāhırī zīnat-ı salṭanat

Velī bāṭınī maẓhar-ı maʿrıfat

Naşībı anıñ ʿıffat-ı (15) Muṣṭafā

Şıʿārı anıñ hımmat-ı Murtażā

Saḫā çaġı açġanda dast-ı kerem

Ḳılur yér (16) yüzin çarḫ dék pur-dıram

ʿAdālatda Noşīrvāndın ötüp

Ḳuyaş (17) dék cahān mülkini yarutup

Bolup davrıda ẓulm rasmı ʿadam

Sıtam körmeyin **[215b]** (1) hīç kim cuz sıtam

Anıñ dék bolup rasm-ı bī-dād kem

Felek hem (2) ḳıla almayın uştulum

Şarīʿat işige bérip ıntıẓām

Tapıp özgeçe dīn-ı bayżā (3) nıẓām

Manāhīnı ol navʿ étip bar-ṭaraf

Ki mīnā érür sar-nigūn pāra daf

(4) Çū şahlıġ sarīrıġa ḳıldı culūs

Salāṭīn kélip boldılar ḫāk-bos

(5) Ḳılıp maḳdamıdın mubāhāt-taḫt

Kök avcıġa taptı musāvāt -taḫt

(6) Nıgīn-ı cahān-bānlıġ eylep ḳarār

Mubārek kefīde érür nām-dār

Humāyūn başı üzre (7) zarrīn-külāh

Şarafda urup ṭaʿna-ı mıhr u māh

Oḳup Muştarī ḫuṭba-ı davlatın

(8) Yétürdi felek avcıġa rıfʿatın

Tapıp sikke atı bile sīm u zar

ʿAzīz oldı (9) ʿālamda nāmvar

Çū Ḥaḳ şahlar īcādıġa ḳıldı mayl

Ol oldı murād u salāṭīn-ı ṭufayl

(10) Bolup ṭabʿı kāmil fażāyıl bile

Ḳılıp hem-nişīnlik afāżıl bile

Çū fikrī urup vaḳt (11) içre élik

Bolup roşan allıda barça bilik

Çū her kéçe kim bazm-ı ʿışrat tüzüp

Til ü (12) éligi dūr-bāşlıḳ körgüzüp

Çū maydān ara ḳılsa ʿazm-ı nabard

ʿAdūdın çıḳarur felek üzre (13) gerd

Ḳılıç ḳılsa aʿdā masāfıġa tīz

Ḳılur allıdın Sām u Rustam gürīz

Eger gürz ile (14) ḳılsa ʿazm-ı maṣāf

Ḳılur gerd bir żarbı yüz köh-i Ḳāf

Ḳayu mülk üze çékse ḫayl u sıpāh

(15) Ẓafardur mulāzım-ı ʿadū ḫāk-i rāh

Lıvāsı üze mahca-ı zar nigār

Ḳuyaş şaʾnını sındurup (16) āşkār

Bolup çatr-ı zar başıġa sāyabān

Néçük kim humā-yı saʿādat-nışān

(17) Safarda aña Ḫıżır davlat-ı dalīl

Payam-barge ol navʿ kim Cabrāʾīl

Cahān davlatıdın [216a] (1) bolup bostān

Démey bostān kim rıyāż-ı cınān

Cahān ahlı (2) anda bolup şād-kām

Duʿāsı bile eyleben nūş-ı cām

İlāhī cahāndın (3) érür tā nışān

Cahān ahlıġa tā cahāndur mekān

Cahān-dārlıġ içre tut anı (4) şād

Aña ḳıl muyassar né érse murād

Ol ḥażratnıñ valādat-ı humāyūn-ı saʿādat-numūnı (5) Abu'l-fayż Ḫān İbn Ġāyıb Ḫānnıñ ayyām-ı salṭanatıda fī şuhūri sana tisʿīn ve miʾe (6) ve elf[67] muvāfıḳ-ı Maymūn yılı asʿad-ı sāʿāt ve aḥsan-ı avḳātda vuḳūʿ tapıp ʿadam (7) şabıstānıdın vucūd gülistānıġa badraḳa-ı ʿınāyat-ı azalī bile ḳadam urdı ve fanā nıhān-ḫānası-(8) dın baḳā dīvān-ḫānasıġa sābıḳa-ı saʿādat-ı lam-yazalī bile taşrīf kéltürdi. (9) Yoḳ yoḳ belki āftābī durur érdi.ʿĀlam-ārā şaraf burcıdın tābān boldı ve gevheri (10) durur érdi, bī-bahā saʿādat durcıdın numāyān.

Maşnavī

Zamāna ḫūb édi vaḳt-ı Maymūn
(11) Felek rām érdi u sāʿat-ı humāyūn
Duruḫşān gevheri nā-yāb u yek-tā
Furūzān aḫtarı (12) ḫūrşīd-sīmā
Vucūd ayvānıġa boldı ḳadam-zan
Baḳā bostānını ḳıldı nışīman
Ḳudūmıdın (13) ṭarab eylep mubāhāt
Yétürdi tahnıyat hayhāt hayhāt
Camālı birle ʿālam boldı roşan
(14) Yüzidin dahr ḫārıstānı gülşen
Bolup mamlū tamāmı mülk ara sūr
Memālik ahlı boldı (15) barça masrūr
Bolup tarbıyyatıġa dāya-ı davlat
Tapıp ıḳbālıdın sar-māya-ı davlat
Anı (16) çırmap ḥarīr-ı ʿışmat içre
Taʿahhud ḳıldı mahd-ı ʿızzat içre

[67] 1190 senesinde

Bu yañlıġ parvarış tapıp (17) dam-ā-dam

Tarakḵī ḳıldı kündin küñe kem kem

Ve marvī durur kim ol ḥażratnıñ [216b] (1) şaraf-ı valādat ve aṯar-ı saʿādatıdın ol ayyām-ı farḫunda-farcāmda Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm (2) dāru's-salṭanası dıyārıda marāsım-ı fıtna u fasād, ḳavānīn-ı nıfāḳ u ʿınād bi'l-küll murtafıʿ bolup (3) andaḳ farāġ u rafāhıyyat rūy bérdi kim hīç vaḳtı az avḳātda andın nışān (4) bérmey dururlar. Umarādın tā fuḳarā ṭarab asbābın āmāda ḳılıp ʿışrat dādın (5) bérdiler. Afāżıldın tā arāẕıl naşāṭ şāḫsārıdın ınbısāṭ gülin térdiler.

[Bayt]

(6) Gül-i ıbtıhāc açıldı şaraf-ı valādatıdın

Güher-i ṭarab saçıldı aṯar-ı saʿādatıdın

(7) Çūn sınn-ı tamyīzġa ʿurūc ḳılıp marātıb-ı şabābġa tarakḵī taptı. ʿUlūm-ı dīnı ve fażāyıl-ı yaḳīnı ıktısābıġa (8) mayl körgüzüp ʿılm u fażīlatda farīd-ı zamān ve nādıra-ı davrān bolup durur. Ḫuṣūṣan (9) nezāket-fahm u şıʿr-şınāslıḳda, şuʿarā-yı nām-dār ve fużalā-yı balāġat- şıʿārnı (10) mekteb-i ʿacz u dabıstān-ı ḥayratda ṭıfl-ı abcad-ḫ(v)ān ḳılıp durur.

Naẓm

ʿIlm u fażāyıl (11) aña ḥāṣıl bolup

Öyle ki her fan ara kāmil bolup

Ṭabʿıġa her maʿnā-ı mubham-bayān

(12) Sahl-ı tefekkür bile bolup ʿıyān

Ẕıhnı kirip barça daḳāyıḳ ara

Kāmil olup (13) ʿılm-ı ḥaḳāyıḳ ara

Nuṭḳı balāġatda şeker-rīz olup

Lafẓı faṣāḥatda dıl-āvīz olup

(14) Dānışı allıda ḫırad-ı mużmaḥıl

Ḥıkmatı allıda Falāṭūn-ı ḫacīl

Ekṣer avḳāt bazm-ı ʿışrat ve maclıs-ı (15) ṭarabda aḫyār u abrār, şuʿarā u fużalā bile ṣuḥbat tutup ḥall-ı müşkilāt-ı ʿaḳlī ve keşf-i muġlaḳāt-ı (16) naḳlī ḳılıp maʿānī-ı rengīn şarābıdın sar-şār-ı keyfiyyet bolur érdi ve gāhā yigitlik (17) āvānınıñ muḳtażāsı bile dafʿ-ı malālat-ı ayyām üçün sayr-ı ṣaḥrā ve ʿazm-ı tamāşā [217a] (1) ḳılıp ṣayd-efgenlik u şikār-andāzlıḳ ıştıġālıdın köñülin avlar érdi. (2)

Ġazal

Irāda ḳılsa ḳaçan şāh-ı kāmkār şikār
Ḳılur ḳudūmıġa cān cavharın (3) nıṯār şikār
Sürüp samand-ı sebük-tāz uçursa şah-bāzın
Bolur havāda melek yérde (4) her şikār şikār
Köñül ḳuşı né ʿacab istese şikār olmaḳ
Ki ṭavʿ birle bolur ṣaydı (5) her ne bār-ı şikār
Şikārvār köñüller ḳuşı urar par u bāl
Ki tā aña bola alġay şikār-(6) vār şikār
Bérürler aña navīd-ı vıṣāl fitrākın
Né ʿayb ẕabḥ çaġı bolsa bī-ḳarār şikār
(7) Ṭarab ʿalāmatıdındūr émes tavahhumdın
Bu kim şikār çaġı eyler ıżṭırār (8) şikār
Şikār şuġlı köñüllerni ġamdın eyler pāk
Bu vachdın ḳıladur (9) şahlar ıḫtıyār şikār
Ḫalāṣ bolmadı bir laḥẓa şast-ı şavḳıdın
Étige bolġalı tā (10) bu dıl-fıgār şikār
Ulusnı ṣayd ḳılur ʿayn-ı ıltıfāt bile
Arada bolsa nédür Mūnıs-ı (11) nızār şikār

Ammā hamvāra ʿuluvv-ı hımmat ve sumuvv-ı fiṭrat taḳāżāsıdın -kim ol ḥażratnıñ ẕāt-ı (12) ḫucasta-ṣıfātıġa muḫammar durur- sıpāhī-gerlik mahāmmıġa multafıt bolup umūr-ı mülkiyye u mālıyyaġa mudāḫalat (13) körgüzür érdi ve hamīşa

ġāyat-raʾfat u nıhāyat-şafḳat muʾaddāsıdın -kim ṭıynat-ı saʿādat-(14) līnatıġa cavhar durur- maẓlūmlarnı sāya-ı ḥımāyatıġa kiyürüp ẓalamanıñ dast-ı taṭāvulıġa (15) muḳāṣarat yétkürür érdi. Aḳası sulṭān-ı maġfūr ve ḫāḳān-ı mabrūr Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān-(16) nıñ ayyām-ı davlatıda āṣār-ı şacāʿat ve anvāʿ-ı mubārazat ol ḥażratdın ẓuhūrġa yétti kim (17) Rustam u Isfandyārnıñ daftar-ı aḥvālıġa ḫaṭṭ-ı nasḫ urulup durur. Andaḳ durur kim Yemreli **[217b]** (1) fatḥıda ve Yomutnıñ uruşıda mükerreren ve Ḳoñratnıñ avvalġı safarıda ve soñġı safarıda (2) ve Buḫārā ʿaskeriniñ muḥārabasıda ḫān-ı maġfūrnıñ vaḳāyıʿıġa (3) tazyīn üçün ikki vāḳıʿanı -kim mufaṣṣalan şamma-ı bayān kilkiniñ raḳam-zadası bolup (4) durur- ol cumladın meẕkūr ikki vāḳıʿa ıcmālan meẕkūr bolup durur érdi. Tafṣīlan ẕikr ḳılurmız (5) ınşāʾ-allāhu taʿālā.

Avvalġı Vāḳıʿa

Ḥażrat-ı Aʾlā-ḫāḳānīnıñ Ḳoñratnıñ Üstide (6) Mubārazat Maydānıġa Curʾat Tek-āvarın Sürmegi, Tīġ-ı Şacāʾat ve Sınān-ı (7) Calādat Bile Ḫūn-rīzlik Marāsımıġa Ḳıyām Körgüzüp Muʾānıdlarġa Şikest (8) Yétkürmegi

Mażāmīn-ı badīʿa ʿarṣasınıñ sebük-ʿınānı muʿānī-ı rafīʿa maʿrekesiniñ şūḫ-(9) cavalānı aʿnī ḫāma-ı vāḳıʿa-raḳam mundaḳ nigāriş ḳılur kim çūn ḫān-ı maġfırat-(10) panāh şamşāmu'd-davlat ve'd-dīn Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān navvara'llāhu mażcaʿihi ikinçi kerret sana miñ ikki yüz (11) yigirmede Aral ve Adaḳnıñ tasḫīrıġa lıvā-yı mıhr ışrāḳnı ḥareketge kirgüzüp Ḳoñrat (12) ḳorġanınıñ muḥāṣarasıġa maşġūl bolup dururlar. İkilençi maṣāfda -kim Rabīʿu'l-avval ayı-(13) nıñ yigirme yetiside dū-şanba küni vāḳıʿ bolup durur érdi- ḥażrat-ı sulṭān-ı (14) ṣāḥıb-ḳırān, aʿlā-ḫāḳān, nāṣır-ı bılād-ı ahl-ı īmān, ḳāmıʿ-ı bunyād-ı ẓulm u ṭuġyān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, (15) muʿızzu'd-davla Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāhu mülkihi ebeden baʿżı umarā-yı nām-dār ve şucaʿā-yı duşman-şikār (16) bile maymana-ı maymūnġa muḳarrar bolup buranġar ahlın vucūd-ı saʿādat-numūdı bile muftaḫır ve sar-afrāz (17) ḳılıp durur érdi. Bu ṭarīḳada Amīr Valī Atalıḳ Yemreli ve Çavdur ve baʿżı Özbekniñ **[218a]** (1) mubārızları bile maysara-ı maysūrġa taʿyīn bolup cuvanġar ahlın nīrū-yı bāzū-yı şacāʿatı (2) bile ḳavī u mustaẓhır ḳılıp durur érdi ve ḫān-ı maġfūr ḳalb-gāh-ı nuṣrat-panāhda (3) erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażratı bile ārām u ḳarar tutup lıvā-yı ẓafar-ıntımānı ʿalam-ı ḫūrşīdġa (4) hem-sar ḳılıp durur érdi ve muʿānıdlar sarvarı ve mutamarrıdlar sar-daftarı ṣūfī-ı bī-pīr, ṣāḥıb-ı (5) tazvīr Töre Murād Ṣūfī aʿdā-yı davlat bile ḳorġandın çıḳıp yasavınıñ (6) oñ ḳol ve sol ḳolın baʿżı şucaʿā-yı ṭāġıyya bile yasadı

ve rāyat-ı kesāfat-āyatın (7) Ḳoñrat ekābırıġa ḳalb-gāhda tafvīż ḳılıp özi abṭāl-ı cahālat-ımtışāl ve cuhhāl-ı (8) vaḳāḥat-ışтımāldın camʿī keşīr bile maydānnıñ bir ṭarafıda (9) ṣaff-ārālıġ körgüzüp mustaʿıd u āmāda bolup turdı kim ḳaysı cānıbda muḥāraba vāḳıʿ (10) bolsa érdi, muʿānıdlarġa madad yétkürgey.

Naẓm

Çūn yasaldı ṣufūf her yandın

(11) Yél süpürdi ġubār maydāndın

Bulut eylep arada saḳḳālıġ

Ḳoydı (12) maydānġa yüz muṣaffālıġ

Gürdler her ṭaraf bolup dāyır

Razm-gah sarı (13) boldılar nāẓır

Ki bolur kimge baḫt u davlat yār

Yüz ḳoyar kimge nekbet u ıdbār

(14) Kimge fatḥ u ẓafar mulāzım olur

Kimge ʿacz u şikest lāzım olur

Kimge ıḳbāl (15) kös-i davlat urar

Kimge ıdbār pāy-ı nekbet urar

Ḳaysı baydaḳ bolur nigūn āḫır

(16) Ḳaysı rāyat-ı ẓafar şükūn āḫır

Ol aşnāda Amīr Valī Atalıḳ atbāʿı bile Ḳoñrat (17) leşkeriniñ oñ ḳolıġa ḥamla yétkürüp ḫūn-rīzlik ve sar-afşānlıġġa ıḳdām [218b] (1) körgüzdi. Töre Murād Ṣūfī bu vāḳıʿanı muşāhada ḳılıp Valī Atalıḳnıñ çerigige (2) ġalaba-ı tamām bile hucūm-āvar bolup ve mutaʿāḳıb ḥamlalar yétkürüp yaḳın durur érdi kim (3) şikest bérgey. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī bu sānıḥa-ı muvaḥḥışanı körüp ol dıl-āvarlar bile (4) -kim mulāzım-rikāb-ı humāyūn érdiler- maymana-ı maymūndın razm-gāhġa samand-ı barḳ-tāzın (5) dū ısbah sürdi ve mubārazat ḳılıçın nıyām-ı ıntıḳāmdın çıḳarıp öz nafs-ı nafīsı bile (6) Ṣūfīnıñ atbāʿıġa ġurranda arslān belkim Rustam-ı dastān dék ḥamla yétkürdi. (7) Tīġ-ı ḫūn-

faşānıdın ḳaṭra ḳaṭra ḳan tökmek bile ṣaḥrā yüzin gülistān ḳıldı (8) ve sınān-ı cān-sıtānıdın dafʿa dafʿa cān almaḳ bile maydānnıñ için (9) mazārıstān étti.

Maşnavī

Çū şah ḥamla eylep ʿadū sarı tīz
ʿIyān eyleben şorış-ı (10) rastaḫīz
Anıñ dék ki şīrı tüşüp mīş ara
Ḳılur mīşlerge (11) cahānnı ḳara
Ḳaçıp ṣadmatıdın ʿadū her ḳayan
Anıñ dék ki ṣarṣar éserde saman
(12) Çékip ḳahr ile tīġ almās dam
Aʿādī ruʾūsını eylep ḳalam
Açıp yadın aʿdā sarı (13) çūn girih
Kélip ḳavs-ı gerdūndın āvāz-ı zih
Töküp élgide nīza ol navʿ ḳan
(14) Néçük kim bolur afʿā ātaş-faşān

Amīr Valī Atalıḳ başlıġ mubārızlar ol ḥażratnıñ (15) bu navʿ ıẕhār-ı şacāʿat ve āṯār-ı calādatıdın avvalġıça yüz ḥışṣa ḳuvvat u curʾat tapıp mutahavvırāna muʿānıdlarġa (16) ḥamla yétkürüp nīrān-ı ḳıtāl u cıdālnı multahıb ḳıldılar. Ol çaġda ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī şīr-ı ġurranda ve (17) babr-ı darranda yañlıġ ḥamalāt-ı ṣalābat-angīz ve ṣadamāt-ı mahābat-āmīz bile lavāmıʿ-ı tīġ ve şaʿaşaʿ-ı sınānıdın [219a] (1) aʿdā-yı davlatnıñ ḫarman-ı ḥayātıġa bavārıḳ-ı balā urar érdi.

Bayt

(2) ʿAdūnı ġażab tīġıdın öltürüp
Tenin şuʿla-ı ḳahrıġa köydürüp

Ḳażārā Töre (3) Murād Ṣūfī ol ḥażratnıñ taḳābulıdın çıḳıp tāb-ı muḳāvamat kéltüre (4) almay, yüz maşaḳkat bile ḳaçıp ḳutuldı. Çūn Ḳoñrat çerigi bu vāḳıʿanı

muşāhada (5) ḳıldılar. "سيهزم الجمع ويولون الدبر"[68] mufādı bile sar-rışta-ı (6) ṣabātnı ḳollarıdın bérip hazīmat ṭarīḳıġa ḳadam-ı fırār urup ḳorġan cānıbıġa (7) ḳaçtılar ve dıl-āvarlar ol ḥażratnıñ tarġībı bile fırārīlarnı taʿāḳub ḳılıp muʿānıdlarġa (8) " يوم يفر المر من اخيه"[69] mażmūnın ẓuhūrġa yétkürüp köp kişini ḳorġanġa kirgünçe (9) maʾsūr u maḳtūl ḳıldılar. Töre Murād Ṣūfī mundın soñ muḥāraba u mucādalaġa ṭāḳat (10) kéltüre almay dīvān-ı ḥukūmatdın maʿzūllıḳ ıḫtıyār ḳılıp Ḫ(v)āca (11) Murād Biy ol ḥażratnıñ sāya-ı ḥımāyatıġā kirip ḳalʿa kilidin ḫān-ı maġfūrnıñ mulāzım-(12) larıġa tapşurdı. Andaḳ kim ẕikr taptı ve fatḥ-nāma ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ nām-ı nāmī ve alḳāb-ı (13) kirāmīsi bile muzayyan boldı.

Nükte

Şacāʿat ḥālatı durur muʿtadıl cubn u tahavvurdın (14) muʿarrā. Ve ḳuvvatı durur mutavassıṭ-ı tafrīṭ u ıfrāṭdın mubarrā. Ve ahl-ı şacāʿatnı teñri dost tutar. (15) " كما قال الله تعالى ان الله يحب اشجاع"[70] ve alarġa ḥadīṯ "رزقى تحت ظل رمحى"[71] (16) dalīl-ı ıntıfāʿ.

Ḳıṭʿa

Ḳılur roşan şuʿāʿ-ı tīġıdın kün dék cahān mülkin
Şahī kim cabha-ı (17) ḥālıda anvār-ı şacāʿatdur
Muʿazzazdur salāṭīn allıda aʿdāsın eylep ḫ(v)ār
Kişi kim **[219b]** (1) ṭıynat-ı pākīde āṣār-ı şacāʿatdur
Ẓafar kim zīvar-ı iklīl-ı ıḳbāl-ı salāṭīndur
Durr-ı ḳıymat-(2) bahā-yı baḥr-ı zaḫḫār-ı şacāʿatdur
Ḫazz-ı ıḳbāl u dībā-yı saʿādat, aṭlas-ı davlat
Yaḳīn bil kim (3) kemīn-i acnās-ı bāzār-ı şacāʿatdur
Ḳaçan yüz ḳaytarur farḳıġa gerdūn tīġ yaġdursa
(4) Alar kim başıda ḳalḳan-ı zar-kār-ı şacāʿatdur
Maẕallat ıḫtıyār étmes ḳılıç (5) zaḫmı hırāsıdın

[68] Kamer suresi 54/45 "Yakında o toplum bozguna uğratılacak ve arkalarını dönüp kaçacaklardır."
[69] Abese suresi 80/34 "Kişi o gün, kendi kardeşinden kaçar."
[70] "Allah Teala'nın dediği gibi; Allah cesurları sever."

[71] Hadis "Günlük geçimim mızrağımın gölgesi altındadır."

Sarī kim sāya-parvard-ı sıpar-dār-ı şacāʿatdur

Tapar āmāda asbāb-ı (6) naşāṭın razm-gāh içre

Dılīrī kim ḳuçaḳı içre dıl-dār-ı şacāʿatdur

(7) Dıl-āvarlar ḳılıçdın ḳaṭra ḳanlar kim töker her dam

Nışān-ı āb-rūy u reng-i (8) ruḫsār-ı şacāʿatdur

Çū maydān içre kirdiñ çıḳma hergiz bolmayın fīrūz

(9) Fırār étmek ʿadūdın Mūnısā ʿār-ı şacāʿatdur

Tamṣīl

Sana altı yüz (10) yigirme yetide Sayın Ḫān ibn Cüci Ḫān kim Öktey Ḳa'annıñ farmānı bile Rus (11) vılāyātınıñ tasḫīrıġa lıvā-yı naḥżatnı ḥareketġa kirgüzdi. Ol vılāyātnıñ (12) pād-şāhları cunūd-ı nā-maʿdūd bile ıstıḳbāl ḳılıp Moskovda talāḳī-ı farīḳayn vāḳıʿ (13) bolup üç ayġaça muḥāraba u muḳātaladın hīç ṭerefge ẓafar u şikest yétmedi. (14) Āḫıru'l-amr Şıban Ḫān ibn Cüci Ḫān -kim şacāʿat u calādatda mūmā-ilayh ve muttafıḳ- (15) ʿaleyhi érdi.- aḳası Sayın Ḫannıñ ışāratı bile bir kün uruş hengāmıda béş (16) altı [miñ] kişi alıp yavnıñ arḳasıġa ötüp atdın pıyāda boldılar ve ʿarṣa-ı kār-zārġa (17) fīl-ı mast dék ruḫ-ı tavaccuh ḳoyup aʿdā-yı farzīn-ḫırāmġa ḳatl u küşişdin geşt-i şikest **[220a]** (1) yétkürüp şāhlarnı ḫāna-ı mamātda māt ḳıldı. Ol şacāʿat yumnıdın Ṣayın (2) Ḫan manṣūr u muẓaffar bolup memālik-i meẕkūrnı ḫayr-ı tasḫīrġa kiyürüp dururlar. (3)

Ḳıṭʿa

Cahānnı alsa bolur ḳuvvat-ı şacāʿat ile

Ẓafar hamīşa şucāʿ élni baḫt-yār ḳılur

(4) Kişi ki eyledi curʾat mubārazat içre

Ḥaḳīr ise hem özini büzürgvār ḳılur

(5) **İkilençi Vāḳıʿası Ol Durur Kim:**

Ḥażrat-ı Aʾlā-ḫāḳānīnıñ Tūrān Çerigi-(6) **niñ Maṣāffıda Mubārazat Iẓhārı Bile Yad-ı Bayżā Körgüzmegi; Tīġ-ı Burrān ve Sınān-ı Cān-sıtān** (7) **Bile ʿInād Ahlınıñ Rışta-ı Ḥayātın Üzmegi ve Sıpıhr-ı Būḳalamūn-**(8) **nıñ Rūbāh-bāzlıġı Bile Ol Şīr-ı Bīşa-ı**

Haycānıñ Aʾdā-yı Ḫūk-ṭıynatġa Tutulmaġı (9) **Ḳuvvat-ı Şacāʾat ve Nīrū-yı Calādat Bile Belki ʿInāyāt-ı Azalī ve Taʾyīdāt-ı Lam-yazalī Bile Duşman-**(10) **nıñ Dast-ı Taʾaddīsın Ḳaṭʾ Ḳılıp Mehlekedin Ḳutulmaġı**

Ṣaḥīfa ʿarṣası-(11) nıñ maʿreke-gīrı carīda maʿrekesiniñ heneggāma-paẕīrı aʿnī ḳalam-ı balāġat-raḳam (12) mundaḳ taḥrīr ḳılur kim çūn ol heneggāmda kim Māvarāu'n-nahr sıpāhı bile (13) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm leşkerıġa Kühne Kātnıñ ḥudūdıda Késik nahrınıñ ḳıraġıda (14) talāḳī vuḳūʿ tapıp heneggāma-ı kār-zār-ı kerem ve abṭāl-ı nām-dār-ı bī-āzarm bolup marāsım-ı ḳīl u ḳāl (15) ve ḳavānīn-ı razm u ḳıtālġa ḳıyām körgüzüp dururlar.

Naẓm

Mubārızlar āheng-i maydān ḳılıp

(16) Sılaḥ-şörlıġ birle cavlān ḳılıp

Bolup āşkāra talāş u sıtīz

Dégil ḳoptı her sarı yüz (17) rastaḫīz

Salıp canġa şorış nafīr-ı acal

Tapıp ʿumr mıʿmārı andın ḫalal

[220b] (1) Sınān u başaḳ nevkidin ḳan aḳıp

Velī ḳan bile şarbat-ı cān aḳıp

(2) Oġulnı ata sarı ıbḳā ḳılıp

Atanı oġul sarı parvā ḳılıp

Bu yañlıġ basī şor u ġavġā (3) édi

Nabard ahlı içre ʿalālā édi

Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ve canāb-ı ẓıll-ı subḥānī, ḳudvatu'l-ḫavāḳīn, (4) ʿumdatu's-salāṭīn, marcıʿu'ş-şucāʾ ve'l-abṭāl, maḳṣadu'l-ʿurafāʾ ve'l-ʿummāl, ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam, (5) malāẕu'l-ʿArab ve'l-ʿAcam, muḳavvī-ı mıllat-ı bayżā, muravvıc-ı şarīʿat-ı ʿazzā, pād-şāh-ı ancum-sıpāh (6) şahanşāh-ı gerdūn-dar-gāh, sulṭān-ı Sulaymān-rıfʿat, ḫāḳān-ı İskender-ḥaşmat (7) ḫıdīv-ı Bahrām-gīn, ḫusrav-ı Noşīrvān-āyīn.

Maṣnavī

Şah-ı āsmān-taḫt [u] ḫūrşīd-tāc

(8) Humāyūn-nıjād u mubārek-nıtāc

ʿAdālat ḳuyaşıġa ʿālī-sıpıhr

Aṣālat sıpıhrıda raḫşanda-mıhr

(9) Furūzanda-ı şamʿ-ı şarʿ-ı mubīn

Farāzanda-ı rāyat-ı kīş-ı dīn

Saḫāvat rusūmın ʿıyān ḳılġuçı

(10) Keff-i cūdı ʿālamnı kān ḳılġuçı

Balāġatda ṭūṭī-ı şīrīn-kelām

Faṣāḥatda ʿĪsā-ı muʿcız-nıẕām

(11) Şacāʿatda razm içre Rustam-nabard

Ḳılıp żarbı Alburz tağını gerd

Davlat çamanınıñ (12) sarvı, saʿādat gülşeniniñ taẕarvı, ḫılāfat ayvānınıñ masnad-nışīnı salṭanat dīvānı-(13) nıñ ṣāḥıb-nıgīnı.

Naẓm

Cahān-bānlıġ sarīrıda Sulaymān

Muṭīʿ-ı ḥukmı anıñ ıns ile cān

(14) Sikender-ḥaşmat u Camşīd-şevket

Ṣurayyā-rıfʿat u ḫūrşīd-rutbat

Cahān-gīr u Anoşīrvān-(15) nışāna

Cahān-dār-ı muʿallā-āsıtāna

Aṣālat bābıda Umbay nısbatlıġ

Fażāyıl birle (16) paygam-bar ḥasablıġ

Al-āmır-ı bi-amrı'l-meliki'l-mustaʿān, muʿızzu'd-davlat ve'd-dīn, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān (17) aḳva'llāhu davlata-hu bi'l-iḳbāl ve ḥafaẓa salṭanata-hu ʿani'l-iḫtilāl aḳası ḫān-ı maġfūrnıñ ışāratı bile [221a] (1) muḥāraba u muḳātalaġa ıştıġāl körgüzür érdi. Andaḳ durur kim sābıḳan ışāratı ḳılılup durur (2) érdi.

Ol āvānda kim duşman sıpāhı mutahācım u mutarākim bolup umarā-yı Ḫ(v)ārazmnı (3) ḥalḳa-ı gird-āb dék ıḥāṭa ḳılıp ḳaṣd éttiler kim zavraḳ-ı ḥayātların ġarḳ étgeyler. (4) Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī -kim bir ṭarafda lavāmıʿ-ı tīġ-ı ḫūn-faşān ve şaʿaşaʿ-ı sınān-ı cān-sıtān bile (5) muḥāraba otın ʿālam-sūz ḳılıp aʿdā-yı kīne-güẕārnıñ ḫarman-ı vucūdın köydürür érdi- (6) ol sānıḥa-ı hāyılanı uzaḳdın u yıraḳdın muşāhada étip ol mubārızlar bile -kim mulāzım-rikāb-ı (7) humāyūn durur érdiler.- merākib-i şarṣar-ḫırāmġa mahmīz bérip żırġām-ı ḫūn-āşām ve ġażanfar-ı (8) babr-ıntıḳām yañlıġ aʿdā-yı davlatġa ḥamla yétkürüp Tūrānnıñ mubārızlarıdın köp kimse-(9) niñ havāyī başların tīġ-ı ḫūn-rīz bile késip nā-mubārek acsādın maẕallat tofraḳıġa (10) ḫāksār étti.

Maşnavī

Samandını çūn eyleben germ-tāz

Yétip kökge naʿlı otıdın (11) güdāz

Maṣāf içre çūn ḳahramānlıġ ḳılıp

Ḳılıç élgide ḫūn-faşānlıġ ḳılıp

(12) Çū Rustam kibi körgüzüp kār-zār

Ḳaçıp żarb-ı dastıdın Isfandyār

ʿAdū farḳıġa (13) çūn urup tīġ-ı kīn

Ḳılıp żarbıġa Farḳadān āfarīn

Böri dék ḳayan ḥamla (14) kim yétkürüp

Rama yañlıġ aʿdā sıpāhın sürüp

Bu ṭarīḳada ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān (15) her ṭarafġa kim şīr-ı jıyān ve babr-ı bayān yañlıġ mutavaccıh bolup durur. Ḳoşun ḳoşun (16) mubārızlar " كانهم حمر مستنفرة فرت من قسورة"[72] ol ḥażratnıñ ḥamla-ı ṣalābat-āmīz ve ṣadma-ı (17) mahābat-angīzıdın rūy-gerdān bolup hazīmat yegrenin fırār yolıġa sürer érdiler. [221b] (1) Ittıfāḳan ol heneggāmda Muḥammad Kerīm Ḳoyçı ol ḥażratnıñ muẕāharatı bile mustaẕhır bolup (2) fırārīlarnı taʿāḳub ḳılıp Çalış arıḳınıñ şārıʿıda ʿAbdu'r-raḥmān Bégni öltürüp (3) muraʿcāat ḳılurda atı yıḳılıp Buḫārā mubārızlarıdın camʿī keşīr anıñ ḳaṣdıġa ıḳdām

[72] Müddessir suresi 74/ 50-51 "Onlar sanki arslandan kaçan yaban eşekleridirler."

körgüzdiler. (4) Ol ḥażrat bu sānıḥadın mustaşʿır bolup egerçi bād-pāy-ı bādıya-paymāyı farṭ-ı cavlān ve keşreti tek ü tāz-(5) dın saḳaṭ bolup şaṭranç atı dék ḥareketdin ḳalġu dék érdi. Ġayrat-ı calādat ve ḥamıyyat-ı şacāʿatdın (6) anıñ sar-vaḳtıġa Masīḥā dék ḳadam yétkürüp ölük cısmıġa ḥayāt-ı tāza ve na-umīd cānıġa (7) masarrat-ı bī-andāza bağışladı.

Şıʿr

Ey ḳadamıñdın yétip élge ḥayāt-ı cadīd
Fayż-ı ḥużūrıñ (8) bérip ḫalḳġa cāndın navīd
Vah ne ḫūş ıḳbāl érür yaʾs tüni kimsege
Mıhr-ı camālıñ (9) bile tüşse şuʿāʿ-ı umīd
Mıhr kibi néʿacab çarḫ üze ursaʿalam
Bolsa kişi başıda (10) sāya-ı luṭfıñ padīd
Her kişige şafḳatıñ ḳılsa madadkārlıġ
Varṭa-ı ġamdın nacāt tapsa émes-(11) dür baʿīd

Ḳaṣd ḳılġan muʿānıdlarnı ṣadma-ı ḥamlasıdın mutafarrıḳ étip anı ol mehlekedin (12) ḫalāṣ étti. Ol aşnāda Māvarāu'n-nahr umarāsıdın Maḥmūd Ḫ(v)āca -kim vufūr-ı şacāʿat ve farṭ-ı (13) tahavvurdın Rustam-ı dastān ve Sām-ı Narīmānnı manẓūr ḳılmas durur érdi- özıġa mutaʿallıḳ çerik (14) bile ol ḥażratġa ḥamla ḳıldı. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī dağı mudāfaʿa üçün aña muḳābıl bolup sınān-ı (15) cān-sıtān bile muḥāraba amrıġa ḳıyām körgüzürde at -kim avvaldın ḫod toyup sust (16) bolup durur érdi- yérniñ nā-hamvārlıġıdın yıḳıldı. Ol ḥażrat puşt-ı zīndın yérge tüşüp (17) henüz ḳāmat-ı mubārekin rāst ḳılmay durur érdi. Maḥmūd Ḫ(v)āca yétip ġāyat nā-mardlıġıdın **[222a]** (1) tīġ ḥavāla ḳılıp ol ṣaf-dar-ı duşman-şikārnıñ oñ şānası bile davlatlıġ (2) başınıñ rāst ṭarafıġa zaḫm yétkürüp dururlar.

Mıṣrāʿ

رسیده (3) بود بلایی ولی بخیر کذشت

İlāhī ḥażrat-ı muhaymın-ı kār-sāz ol ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfātnı (4) hamīşa balıyyāt-ı arāżī ve ḥādıṯāt-ı samāvīdın öz kenf-i ḥımāyatıda maṣūn u maḥfūẓ tutġay. (5) Āmīn u rabbi'l-ʿālamīn.

Bayt

Tutsun hamīşa Teñri anıñ ẕātını maṣūn

(6) Āsīb-ı āsmān u balā-yı zamānadın

Mulāzımlarınıñ muʿāvanatı bile āstīn-ı vaḳāḥat-(7) dın curʿat ḳolın çıḳarıp ol ḥażratnıñ girībānıdın tutup mulāzımlarıġa (8) tapşurup durur. Alar tilediler kim at üstide ol Taham-tan-ı fīl-efgen-(9) niñ yaḳasıdın tutup ḥaḳārat-ı tamām ve īẕā-yı mā-lā-kelām bile keşān keşān (10) éltgeyler. Ammā ġāfıl durur andın kim:

Ḳıṭʿa

Kişi kim ḳılur Ḥaḳ taʿālā ʿazīz

(11) Anı ḫ(v)ār ḳılmaḳlıḳ imkān émes

Ḳuyaş şamʿı uçmas ḳatıġ (12) yél bile

Felek ḳaṣrı su birle vīrān émes

Ol ḥażrat ışārat-ı ġaybī ve ılhāmāt-ı (13) lā-raybī bile "ارباب دول ملهمون"[73] muḳtażāsıdın muʿānıdlar ta ḫabar-dār bolġunça tīġ-ı ābdārın (14) -kim cavşannıñ astıda durur érdi- ġılāfdın çékip (15) ol ikevni kim ol ḥażratnıñ yaḳasıdın tutup bara dururlar érdi. (16) Ḳalam ḳılıp helāket tofrakıġa atdın sar-nigūn yıḳtı. Bu yosunda yana (17) yeti sékiz kimseni ḳatlġa yétkürdi. Maḥmūd Ḫ(v)āca bu vāḳıʿanı muşāhada ḳılıp kemāl-i [222b] (1) cahālat ve ġāyat-ı vaḳāḥatdın tek-āvarın ilgeri sürüp tīġ ḥavāla ḳıldı kim (2) ol Ḳahramān-gīn-ı Bahrām-āyīnnıñ ẕāt-ı melekī ṣıfātıġa zaḫmatī yétkürgey. (3) Ol ḥażrat tīz-destlik ḳılıp tīġ-ı āb-dār bile anıñ anāmıl-ı şom-şamāyılın (4) ve burnın ve bir ḳulaġın ve aġzınıñ bir ṭarafını ḳılıçınıñ ḳabżası bile (5) band-ı bāzūsıdın ḳaṭʿ ḳılıp yérge tüşürüp durur.

Rubāʿī

Şāhā saña (6) kök-i kemīne ḫar-gāh olsun

Şahlar éşigiñde ḫāk-i dar-gāh olsun

Tīġıñ bile (7) bu navʿ bolup ḳaṭʿ-ı tamām

Duşman éligi hamīşa kötāh olsun

[73] "Talih yaratıcıdır."

Ol aṉnāda Muḥammad Rıżā Bég -kim (8) ḥālā Ḳuş Bégilik anıñ raʾyıġa mufavvaż durur- ve Ḫ(v)ācaş Maḥram ve Ḳutluġ Muḥammad Bég (9) Ḳıpçaḳ ḥāżır bolup at çéktiler. Ol ḥażrat Ḳutluġ Muḥammad Bégniñ atın minip ḥamla-ı (10) ṣarṣarvaşīnıñ ṣadmasıdın aʿdā-yı davlatnı par-kāh dék mutafarrıḳ u parīşān ḳılıp (11) żarb-ı tīġ bile köp kişini kār-zārda vādī-ı bavārıġa yiberip durur. Nā-gāh bu aḥvāl ḫılālıda (12) Uyġur sıpāhınıñ bī-vafālıġıdın sıpāh-ı nuṣrat-panāh hazīmat tapıp Buḫārā çerigi (13) ġalaba ḳıldı. Andaḳ durur kim yoḳarıda meẕkūr bolup durur. Ol ḥażrat baʿżı mulāzımlar-(14) nıñ saʿyı bile maydān-ı kār-zārdın āhasta āhasta ḳadam çékip muḳābıl bolġan (15) aʿādīnı öltüre öltüre özin daryā ḳıraġıġa yétkürüp durur. Ittıfāḳan zavraḳı ol furżada (16) ḳurġaşunġa mamlū durur érdi. "فى الفلك المشحون"[74] madlūlı bile aña kirip sunıñ yüzige (17) cārī ḳıldı. Daryānıñ ortasıġa yétgende ġalaba-ı tamavvuc ve yük ṣaḳalıdın kéme ġarḳ [223a] (1) bolurġa ḳarīb yétti. Ol ḥażrat sılaḥ u malbūsātın suġa taşlap bā-vucūd (2) zaḫm, neheng-āsā bī-taḥāşī şināverlik rasmıġa ıḳdām körgüzdi. (3) Şınāh aṉnāsıda bir boz at uçrap ol atnı yaldap damın rāst (4) ḳıldı ve ol ḥīnda birevni ġarḳlıḳ ḥālatıġa muşrıf ḳörüp ġāyat (5) şafḳatdın baẕl-ı īṯār ṭarīḳasın marʿī tutup atnı aña bérip özi (6) şınāh amrıġa ḳıyām körgüzdi. Lā-caram ʿınāyat-ı[75] ılāhī ḥıfẓıda daryādın ʿubūr ḳılıp sāḥıl-ı (7) nacātġa çıḳtı.

Maṉnavī

Zahī şahr-yār-ı muraṣṣaʿ-rikāb

Ḫıdīv-ı felek-ḳadr u (8) ʿālī-canāb

Yāl-ı Rustam-āyīn u barr-ı Zav-kemīn

Dılīr-ı ṣaff-ārā u Bahrām-gīn

Uruş (9) çaġı leşker-şiken Ḳahramān

Dıl-āvarlıḳ içre cahān-pahlavān

Şacāʿat ḳılıp faḫr-ı (10) bāzūsıdın

Calādat tapıp puşt-ı nīrūsıdın

Bahādurlıġ āyīnı ẕātıġa ḫatm

[74] Şuara suresi 26/ 119; Yasin suresi 36/41 "Bunun üzerine, onu ve onunla birlikte olanları (insan ve hayvanlarla) yüklü gemi içinde kurtardık."
[75] Metinde عناين şeklinde yazılmıştır.

Mubārızlıġ (11) alḳābı atıġa ḫatm

Hunar körgüzürde ʿadū ḥarbıda

Ḳırıp ṣaf ṣaf aʿdānı her żarbıda

(12) Uruşda érür ger dıl-āvar peleng

Velī baḥr aradur şınāvar neheng

Farīdūn (13) kibi daşt-farsāy érür

Sikender kibi baḥr-paymāy érür

Bolup yār yüz-i yérde Yazdān aña

(14) Téñiz müşkilātıdur āsān aña

Meger ḥıkmat oldur ki ḳādır-ılāh

Anı ḳılġusı baḥr [u bar] üzre (15) şāh

Balī ḳılsa her kimge Teñri naẓar

Yétüşmes aña ot u sudın żarar

(16) Ḫudā asrasa kimni āfātdın

Maṣūn eyler anı balıyyātdın

Ol ḥażrat sāḥılda (17) aḳası ḫan-ı maġfūrnıñ fanā gird-ābıġa barġan ḫabarın taḥḳīḳ ḳılġandın soñ naḥżat ḳılıp **[223b]** (1) dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳnı nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile bihişt-nışān ḳıldı ve ḳudūm-ı (2) maymanat-luzūmı bile mātam-zadalar köñlin ḫūrsand u şādmān étti.

Ġazal

Seniñ (3) ḳudūmıñ ile şādmān érür ʿālam

Ḫażrat[76] kibi ḳadam urġan yériñ bolur ḫurram

Yéter ḥużūrıñ (4) ile ahl-ı ḥuznġa bahcat

Bolur camālıñ ile sūrġa badal mātam

Tekellümiñdin ölük tanġa (5) cān yéter tāza

[76] Hızır anlamında kullanılmış.

Tabassumıñdın acal zaḫmıġa yéter marham

Vışālıñ ile farruḫ-baḫşdur ki (6) mujdasıdın

Bolur ʿadam sarı āvāra ḫayl-ı külfet u ġam

Yolıñda Mūnıs-ı sar-geşte (7) cısmı boldı ġubār

Anı ḳılurġa sar-afrāz ranca eyle ḳadam

Ḥıkāyat

Kéltürüp (8) dururlar kim Sulṭān Calālu'd-dīn Mengburnı -kim valad-ı arşad-ı Sulṭān Ḳuṭbu'd-dīn Muḥammad (9) Ḫ(v)ārazmşāh durur- atasınıñ tadfīnıdın soñ Ġaznīn vılāyatıġa -kim atası zamānıda özi-(10) niñ taḫt-gāhı érdi- tavaccuh ḳılıp yolda kerrātan baʿda'l-uḫrā ve marrātan baʿda'l-ūlā Moġul sıpāhıġa (11) şikest bérip Melik Sayfu'd-dīnnıñ muḫālafatıdın Ġaznīnnı taşlap Hınd (12) ʿazīmatı bile Sınd rūd-ḫānasınıñ kenārıġa nuzūl ḳılġanda -kim şahr-ı Racab sana ṣemān ve ʿaşra (13) ve sitte miʾe[77] érdi- Çingiz Ḫan ılġar ḳılıp cunūd-ı nā-maʿdūd bile -kim ḳaṭarāt-ı maṭarāt (14) yañlıġ lā-yuʿad u lā-yuḥṣā érdi- sulṭānnı ṭarīḳa ıḫāṭa ḳıldı kim Parvīn aṭrāfıda hucūm-ı (15) nucūmdın numūna körgüzdi.

Bayt

İster édim zamāna ġamıdın kenāraʾ

Kéldi (16) sıpāh-ı dard u muḥīṭ oldı davrıma

ʿAla'ṣ-ṣabāh ki Çingiz Ḫānnıñ farmānı bile (17) Moġul sıpāhı afvāc-ı amvāc-ı balā dék şorışġa kirip ḥarb āġāz ḳıldılar. Sulṭān **[224a]** (1) hem ol ḳadar kimse bile -kim anıñ hem-rāhı durur érdi- ṣaff-ārā bolup köşiş u saʿyı (2) ẓuhūrġa yétkürüp dururlar -kim Rustam u Isfandyār eger ḥayāt ʿālamıda bolsalar (3) érdi aña ġulām-ı ḥalḳa-ba-goş ve banda-ı ḫāşıya-bar-dūş bolurlar érdiler- (4) ammā Moġullar dam-ba-dam ġalaba ḳılıp ol merkez-i ṣaff-ı haycāġa dāyıra-ı maʿrekeni teñraḳ (5) ḳılur érdiler. Sulṭānnıñ ʿaskeride yetti yüz yigitdin artuḳ (6) kişi ḳalmay durur érdi. Tiledi kim yana bir kerret ol gürūh-ı ʿıfrīt-şikohġa ḥamla (7) ḳılıp durur. Açaş Melik -kim sulṭānnıñ uruġıdın durur érdi- (8) sulṭānnıñ ʿınānıdın tutup Saʿdınıñ Bostānıdın bu baytġa (9) mutarannım bolup durur érdi kim:

[77] Racap ayı, 618 yılı.

Bayt

مزن بر سپاهی ز خود بیشتر

که نتوان زدن مشت بر نیشتر

(10) Bi’ż-żarūra öz ḳoşunıġa ʿınānın maʿṭūf ḳılıp başḳa (11) atġa rukūb buyurup durur ve farzandlarıġa yüz miñ dāġ u ḥasrat bile vadāʿ (12) ḳılıp daryānıñ kenārıġa sürüp durur. Bā-vucūd ol kim yér yüzidin suġaça on gezdür (13) érdi. Atıġa tāzıyāna urup daryāġa kirdi ve mulāzımları dağı suġa kirip Moġullar oḳ (14) u zūpīn żarbı bile su yüzin Musulmānlarnıñ ḳanıdın rengin ḳıldılar. Ammā sulṭān (15) neheng-āsā şınāh ḳılıp ol ġarḳ-āb-ı balādın sālım çıḳıp aña hīç asīb yétüşmedi.

Naẓm

Eger (16) tutsa daryā yüzini neheng

Ve ger köh u ṣaḥrānı babr u peleng

Kişi kim érür yārı baḫt-ı buland

(17) Yétüşmes alardın aña hīç gezend

İKİNÇİ ḲISM

Ḥażrat-ı Pād-şāh-ı Ṣāḥıb-ḳırānnıñ Āvān-ı [224b] (1) Amāratıdın Zamān-ı Ḫılāfatıġaça Futūḥāt-ı Keşīru'l-vāḳı’ātı Silk-i Taḥrīr Ve Samt-ı (2) Taḳrīrġa Kiyürülür

Ḳıṭʿa

Bu vaḳāyıʿ ki ṣabt bolġusıdur

Sar-ba-sar macmaʿu’l-(3) ġarāyıbdur

Mustamıʿnı salur taʿaccubġa

Nége kim maẓharu’l-ʿacāyıbdur

(4) ʿAks-ı ḫūrşīd-ı davlatıdur kim

Māḥī-ı ẓulmat-ı navāyıbdur

(5) Ḥażrat-ı A’lā-ḫāḳānīnıñ Şaraf-ıntısābı Bile Amārat Masnadı Salṭanat (6) Evrengıġa Pahlū-yı Mufāḫarat Urmaġı ve Ism-ı Farḫunda-alḳābı Bile Rıyāsat-(7) nigīnı Nām-dār Bolup Kös-i Davlat Ṣadā-yı Mufāhamatnı Felekdin Aşurmaġı

(8) Taḳrīr dīvānınıñ manṣab-nışīnı taḥrīr ayvānınıñ ṣāḥıb-nıgīnı aʿnī ḳalam-ı ẕī'l-lısānayn, (9) ṣaḥāyıf-ı laṭāyıf masnadıġa bu navʿ zīb [u] zayn bérür kim çūn ḫāḳān-ı mabrūr, (10) ve sulṭān-ı maġfūr, şahr-yār-ı cannat-mekān, pād-şāh-ı maġfırat-nışān, abu'l-muẓaffar (11) ve'l-manṣūr, abu'l-fatḥ Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān saḳyallāhu sırrāhu ve caʿlli'l-cüṩṩehi miṣvāhiniñ taʿzıya-ı cān-gāhı-(12) dın navʿī farāġ ḥāṣıl boldı. Balda-ı maḥrūsa-ı Ḫīvaḳ zaynahu'llāh bi'n-nıẓām ve'n-nasaḳnıñ camāhīr (13) u maşāhīrı ʿumūman ve amīr-ı kebīr-ı roşan-żamīr, ṣāyıb-ı tadbīr Fāżıl Biy ve amīr Şāh Nıyāz Atalıḳ ve Nıyāz Muḥammad (14) Bég ḫuṣūṣan amārat u ayālat amrıda -kim nıẓām-ı dīn u davlat ve ıntıẓām-ı mülk ü mıllat ol amrġa (15) manūṭ u marbūṭ durur- "وشاورهم فى الامر"[78]muaddāsı bile maşʿala-afrūz-ı maḥfal-ı maşvarat (16) bolup ıttıfāḳ yüzidin ayālat ve ınaḳıyyat ḫılʿatın ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār ve şahr-yār-ı felek-(17) mıḳdār, āftāb-ı avc-ı salṭanat ve āsmān-ı ḫūrşīd-ı mekremet, ḫulāṣa-ı salāṭīn-ı ʿālam, güzīde-i ḫavāḳīn-ı **[225a]** (1) aʿẓam.

Maṩnavī

Ḫılāfat kişveriniñ pād-şāhı

ʿAdālat mülkiniñ kişver-panāhı

(2) Cahān-bānlıġ sarīrı üzre Camşīd

Şahanşahlıġ sıpıhrı üzre Ḫūrşīd

Şah-ı Keyvān-(3) maḳām u mıhr-ṭalʿat

ʿUṭārıd-ḫaşlat u Bahrām-ṣavlat

Ḫıdīv-ı Zuhra ʿīş u ḫāṭır-āsāy

Ḳamar-dīdār (4) şāh-ı Muştarī-rāy

Kélip pīrāna-tadbīr u cıvān-baḫt

Bolup ḫūrşīd-tāc u (5) āsmān-taḫt

Şaraf ıḳlīmınıñ ḫūrşīd-tācı

[78] Ali İmrān suresi 3/159 "Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah'a tevekkül et, (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever."

Hamīşa ıctıhādıdın ravācı

(6) Vaġā maydānınıñ nuṣrat-maʾālı

Saḫā ayvānınıñ Ḥātam-navālı

Saʿādat afsarıġa (7) durr-ı ġalṭān

Samāḥat kişveri üzre nigahbān

ʿAdālatda Anoşīrvāndın artuḳ

(8) Calālatda kişi yoḳ andın artuḳ

Ḳażā-ḳuvvat ḳadar-ḳudrat şahanşāh

ʿOmar-hımmat ʿAlī-şafḳat (9) felek-cāh

Azaldın ẕātıġa davlat munāsıb

Abadġa tégrü şükri élge (10) vācıb

Aṣālatda anıñ yétmiş atası

Kélip ʿālam éli farmān-ravāsı

(11) Ḳahramānlıġ mıżmārınıñ şacāʿat-şıʿārı, ṣāḥıb-ḳırānlıġ dıyārınıñ calālat-dışārı, ʿAcam (12) aʿāẓımınıñ zubdası, ekābırınıñ ḳudvası, bāʿiṣu'l-amni ve'l-amān, ʿalā-ruʾūsi ahli'l-(13) īmān, al-ḳāhır bi-aʿdāi'llāhi'l-meliki'l-mannān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-fatḥ, muʿızzu'd-davlat ve'd-dīn Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān (14) ḫalladat salṭanata-hu ve abbadat davlata-hunıñ ḳāmat-ı ḳābılıyyatıġa lāyıḳ u sazāvār körüp dururlar. Ol ḥażrat-(15) nıñ hımmat-ı ʿālī-nahmatı -kim cahān-bānlıġ tācı kem ıltıfāt ḳılur érdi- bu manṣab ḳabūlıdın mükerreren ıbā u ımtınāʿ (16) körgüzüp ʿāḳıbatu'l-amr ekābır-ı muşāru'l-ilayhimniñ mubālaġa ve ılḥāḥı cıhatıdın vaḳt muḳtażāsı üçün ḳabūl (17) ḳılıp ḫān-ı maġfūrnıñ ḥādışasıdın iki kün soñra sana-ı Hıcrıyya miñ iki yüz yigirme birde **[225b]** (1) muvāfıḳ-ı Bars yılı Rabīʿu'ş-şānī ayınıñ yigirmeside yek-şanba küni -kim āftāb-ı ʿālam-tāb Saraṭān (2) burcıda durur érdi- pīşīndın soñra dāru'l-ammāra-ı Ḫīvaḳda atasınıñ dīvān-ḫānasıda -kim (3) ol ḥażratġa mīrāṣdın ıḫtışāṣ tapıp érdi- béglik rutbasıdın ʿurūc ḳılıp (4) Camşīd-ı Ḫūrşīd yañlıġ masnad-ı amārat avcıġa ırtıfāʿ taptı ve ayālat zımāmın (5) ḳabża-ı dırāyatıġa alıp ḥukūmat ḫātamın keff-i kifāyatıġa salıp durur ve memleket umūrıġa (6) mutaṣaddī bolup partav alṭāfı bile dāru'l-ammāra-ı mātam-zadalarınıñ dīda-ı ummīd ve żamīr-ı (7)

külfet-mazīdların roşan u munavvar ḳıldı ve marāḥım aʿṭāfı bile mustaḳarr-ı ḫılāfat (8) muṣībat-rasīdalarınıñ dāġ-ı muṣībat ve sīna-ı pur-carāḥatlarıġa davā yétkürdi (9) ve farmān-farmālıġ navbatın dar-gāh-ı davlat-panāhıda felek-i navbat-zanı navāzışġa kirgüzüp (10) ṣadā-yı ṭanṭana bile "Hāẕā min āṯārı davlatihi'l-ʿuẓmā" başāratın malāʾu'l-aʿlā sāyırlarıġa (11) ve curm-ı ġabrā sākinlarıġa goş-zad ḳıldı.

Ḳıṭʿa

Humāyūn-maḳdamınıñ nısbatıdın
(12) Amārat manṣabı boldı muʿallā
Ayālat ḫātamı boldı atıdın
ʿAzīz u nām-dār u şuhra-paymā
Rıyāsat (13) afsarı boldı tapıp zīb
Mubārek tārikidin Farḳadān-sā
Canābıda ḥukūmat (14) navbatını
Ṣadāġa kirgüzüp gerdūn-ı vālā
Başı üstıġa davlat-ı sāyabānın
Adab birle (15) zamāna ḳıldı bar-pā
Bolup dar-gāhıda ıḳbāl-ı çavuş
Felek yār oldı rū étti muvāsā
(16) Nışār eylerge ancum cavharıdın
Saçıġlar eyledi gerdūn muhayyā

Faḳīr ol maḥall-ı humāyūnda buġına (17) taʾrīḫnı munāsıb-ı ḥāl raḳam silkige tartıp érdim.

Taʾrīḫ

بيك عالم كه باقبالُ جاه
[226a] (1) آسمان رتبهُ ممتاز آمد
چون پس از حادثهٔ جان سعيد
بر سر ملك سرافراز آمد

کرد امارت از وی (2)نازشی

که ز سر تا قدمش ناز آمد

بهر تأریخ نوشتیم روان

ما باز آمد(3)دولت رفتهٔ

Ol ḥażrat öz abaġalarıdın Muḥammad Murād Bégni ʿınāyat ve tarbıyatıġa maḫṣūṣ tutup dīvān-ı (4) aʿlānıñ daḫl u ḫarcını anıñ raʾy-ı ḫırad-pīrāyıġa mufavvıż ḳılıp dastūr-ı aʿẓam ve vazīr-ı nīgū-şıyam (5) nıẓāmu'l-mülk ve'l-mıllat Muḥammad Yūsuf Mehterni aña sahīm u şarīk ḳıldı. Bu davlat-ı yumnıdın (6) alarnıñ ḳadr u manzılatı kün kündin avc-ı ʿızzatıġa mutaraḳḳī bolup ıttıfāḳ bile umūr-ı memleket ve mahāmm-ı (7) fuḳarā u raʿıyyatnıñ nıẓām u nasaḳıġa köşiş-i mavfūr ve saʿy-ı nā-maḳdūr ẓuhūrġa yétkürüp yaḫşı (8) rasmlar ve pasandīda ḳāʿıdalar bunyādıġa ıştıġāl körgüzdiler.

(9) Béş Ḳal'a Özbeginiñ Yav Bolup Ḫīvaḳ Tavābı'ın Çapmaḳı ve Bahādurlarnıñ Muḥārabasıġa (10) Tāb-ı Muḳāvamat Kéltüre Almay Hazīmat Tapmaḳı

Ḫāma-ı badīʿa-āṣār bu navʿ uʿcūba-nigārlıġ ḳılur kim (11) çūn ḫān-ı cannat-mekān Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān taġammada'llāhu bi-ġufrānihiniñ vāḳıʿa-ı ḥasrat-(12) angīz ve ḥādıṣa-ı külfet-āmīzıdın soñ camīʿ Béş Ḳalʿa Özbegi ıẓhār-ı bī-vafālıġ (13) ve ıbrāz-ı nā-āşnālıġ ḳılıp ḥażrat-ı ʿalā-ḫāḳānīnıñ rabḳa ıṭāʿatıdın boyun tolġap (14) Buḫara sıpāhıġa muṭīʿ u farmān-bardār bolup bu davlat-ı rūz-afzūnnıñ istiksār (15) u ıstıḥḳārıġa cahd-ı vāfır ve saʿy-ı mutakāṣır taḳdīmġa yétkürüp hem ol yıl Cumāda'l-avval ayınıñ (16) ġurrasıda -kim çahār-şanba küni érdi- ızdıḥām-ı tamām ve hucūm-ı lā-kelām bile balda-ı Ḫīvaḳ ḥafaẓa'llāhu (17) taʿālā ʿani'l-ġarḳ ve'l-ḥarḳ üstıġa ʿazīmat körgüzüp Ḥadra ḳaryasın senger ḳılıp [226b] (1) aḥmāl u aṣḳālın ol mavżıʿda ḳoyup Ḫīvaḳ mużāfātıġa çapavul urdılar ve bu ṭarafdın daġı (2) ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ farmān-ı lāzımu'l-ıżʿānı bile şucaʿā-yı nām-dār ve abṭāl-ı (3) kīne-güẕār -kim şacāʿat u baṭṭālatda Rustam-ı dastān ve Sām-ı Narīmānnı ıʿtıbār (4) közige ılmas érdiler- yegren-i ġayratġa rukūb ḳılıp maydān-ı mubārazatġa şīr-ı (5) ġurrān ve babr-ı darrān yañlıġ bī-taḥāşī sürüp tīġ-ı tīz ve sınān-ı ḫūn-rīznıñ żurūb-ı (6) mutavālīsı bile yaġı-ı vaḳāḥat-şıʿār ve bāġī-ı kesāfat-āṣārlarnıñ küştesidin (7) puştalar köterip köp muʿānıdnı usārat ḳaydıġa giriftār ḳıldılar.

Maṣnavī

(8) Sürüp atların barça maydān sarı

Şıtāb eyleben ḫayl-ı ʿudvān sarı

(9) Çékip ḫaşmġa eyle tīġ u sınān

Ki ḳan boldı her yan su yañlıġ ravān

Yatıp (10) her ṭarafda késük başlar

Anıñ dék ki vādī ara taşlar

(11) Badanlar yatıp yérde tofraġ dék

Ükülüp velīkin uluġ taġ dék

Bahādurlar (12) eylep anıñ dék ḳırān

Ki ḥayratda ḳaldı zamīn u zamān

Çékip tīġ (13) her sarı tartıp nafīr

Aʿādīnı eylep ḳatl u esīr

Bolup ġānım u ġālıb u kām-rān

(14) Faraḥlar tapıp yandılar şādmān

Çūn aʿdā-yı gürīz-pāy -kim bahādurlarnıñ (15) ṣavlat-ı muḥāraba ve ṣadmat-ı muḳātalasıdın muşāhada ḳılıp körüp bilip dururlar- kim żamīr-ı ḫābaṣat-(16) taḫmīrlarıġa ruʿb u hırās mustavlī bolup özlerin sengek ḫaylı (17) gümān éttiler. Ṣarṣar çapġunı allıda ve rūbāh gürūhı ḫayāl ḳıldılar. Şīr-ı nar şikūhı [227a] (1) ḳaşıda āḳıbatu'l-amr ṭarīḳa-ı gürīznı cumla-ı muġtanamātdın sanap tañlası -kim (2) panc-şanba küni durur érdi- öz baḫt-ı ber-geşteleri dék rūy-gerdān bolup hazīmat (3) ṭarīḳıġa surʿat merkebin sürüp dururlar.

Ḳıṭʿa

Ne ḫūşdur bolup mużmaḥıl ḫaşm éli

(4) Hazīmat ṭarīḳıġa ḳoymaḳ ḳadam

Tapıp dostlar fatḥ u nuṣratġa dast

Naşāṭ u surūr (5) eylemek dam-ba-dam

Māh-ı meẕkūrnıñ on ikkilençi küni kim -yek-şanba küni durur (6) érdi- sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān ve ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-fatḥ (7) Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān madda'llāhu ayyāmu salṭanatihi ve rafʿa aʿlāma maʿdalatihi Abu'l-ġāzī Ḫān (8) Çingīzīnı -kim ḫān-ı cannat-mekān Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān (9) navvara'llāhu marḳadahu salṭanat manṣabıdın maʿzūl étmiş durur érdi- marāḥım-ı ḫusravāna (10) ve ʿınāyāt-ı pād-şāhānasıġa maḫṣūṣ tutup Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳġa (11) kéltürüp ḫanlıḳ tācı bile sar-afrāz ḳıldı ve meẕkūr aynıñ on (12) altılançısıda çahār-şanba küni sıyādat-panāh nacābat-dast-gāh Seyyid Yūsuf (13) Ḫ(v)ācaġa naḳābat manṣabın arzānī tutup şacāʿat-maāb, calādat-ıntısāb Ṭaġay Murād Bég (14) valad-ı Valī Atalıḳnı atalıḳ ḳıldı ve faḳīrġa daġı alṭāf-ı pād-şāhī ve aʿṭāf-ı nā-mutanāhī (15) körgüzüp mīr-āblıġ manṣab-kirāmı bile sar-afrāzlıġ yétkürüp durur.

Amīr-ı Kebīr (16) Calalu'd-Davlat Ve'd-dīn Ḳutluḳ Murād Inaḳ Madda'llāhu Ẓilāla ʿĀṭıfetühü ʿAla'l-Aḳṭār Ve'l-āfāḳnıñ (17) Buḫārādın Kélmegi ve Ḥażrat-ı Aʾlā-ḫāḳānınıñ Aña Inaḳıyyat Manṣabın Tapşurup Köñlini [227b] (1) Avlamaḳ Üçün Şikār Āhengin Ḳılmaḳı

Ḳalam-ı ḫūş-tekellüm faraḥ (2) u tahnıyat maclısıda bu yañlıġ tarannum ḳılur kim çūn pād-şāh-ı maġfūr ve şahanşāh-ı (3) mabrūr Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān ʿalayhi'r-raḥma ve'l-ġufrānnıñ vāḳıʿa-ı hāyılasıda (4) Ḳutluḳ Murād Inaḳ başlıġ bir néçe kişi Tācīk ḳolıġa tüşüp Buḫārāda asārat ḳaydıġa (5) muḳayyad durur érdiler. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ġāyat muruvvat ve nıhāyat şafḳatdın (6) alarnı ḳayd-ı usarādın ıṭlāḳ tapmaḳ yurtġa kéltürmek tadbīrın żamīr-ı bayżā-tanvīrıda (7) muṣammam ḳılıp amīr-ı roşan-żamīr Şāh Nıyāz Atalıḳ başlıġ umarā-yı ʿıẓām ve kübarā-yı ẕu'l-(8) ıḥtırāmnı -kim her biri farṭ-ı kiyāsat ve vufūr-ı farāsatda farīd-ı zamān ve vaḥīd-ı davrān (9) durur érdiler- körnüş-i ʿālīġa ündep "وشاورهم فى الامر"[79]muḳtażāsı bile Buḫārā (10) pād-şāhı Amīr Ḥeyderge muṣālaḥa ṭarīḳası bile élçi yibermek ve Ḳutluḳ Murād Inaḳnı (11) barça esīrler bile ıltımās ḳılmaḳnı maşvarat ḳıldı. Umarā daġı bu raʾynı ṣavāb-ı mustaḥsan

[79] Ali İmrān suresi 3/159 "Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah'a tevekkül et, (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever."

(12) bilip ve barça ıttıfāḳ ḳılıp aʿlamu'l-ʿulamā, afżalu'l-fużalā, aḵżāu'l-ḳużżāt Ḳāżī İsmāʿīl Işan (13) ve Ḳāżī Éş Vays Işannı élçilikge taʿyīn étip ʿızzat-ı tamām bile Buḫārāġa ırsāl ḳıldılar. (14) Alar ḳadam-ı ıstıʿcāl bile ḳaṭʿ-ı manāzıl ve ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp Buḫārā şaharıġa vārıd bolup ḥażrat-ı (15) aʿlā-ḫāḳānīnıñ paygām-ı farḫunda-farcāmın Amīr Ḥeyderniñ ʿarzıġa yétkürgeç amīr-ı kemāl (16) dūr-bīnlik u ʿāḳıbat-endīşlikdin ol ḥażratnıñ ıltımāsın mabẓūl (17) tutup Ḳutluḳ Murād Inaḳ başlıġ barça usarānı sar-u-pāy-ı şāhāna ve navāzışāt-ı ḫusravānasıdın [228a] (1) bahramand ḳılıp ʿızzat-ı tamām ve ikrām-ı mā-lā-kelām bile öz muʿtabar kimseleridin Ömre (2) dégen ve Yūsuf Mīrşab dégen iki kişisin hem-rah ḳılıp Ḫ(v)ārazm ṣavbıġa (3) ırsāl ḳıldı. Alar ʿazīmat merkebin surʿat ṭarīḳıġa sürüp Şaʿbānu'l-muʿaẓẓam ayınıñ (4) avāyılıda -kim aşraf-ı avḳāt ve asʿad-ı sāʿāt durur érdi- dāru'l-ammāra-ı (5) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanaġa dāḫıl bolup ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ ruḫsār-ı pur-anvārı-(6) dın dīda-ı ġam-dīdaların roşan ve bahār-ı dīdārıdın ḫāṭır-ı fırḳat-zadaların (7) gülşen ḳıldılar.

Ḳıṭʿa

Ne ḫūş kündür çıḳıp hıcrān tünidin

Yétüşse (8) vaṣl ṣubḥıġa iki yār

Faraḥ cāmını eylep her nafas nūş

Biri birige bolsa (9) mast-ı dīdār

Kemāl-i bahcat ve nıhāyat masarratdın camīʿ ahl-ı umam belkim aṣnāf-ı (10) banī-Ādam kūy u kūçe, daşt u ṣaḥrāda ṭanṭana-ı tahnıyat ve ġulġula-ı mubārek-bādlıġnı (11) göşe-i aʿlā-yı ʿıllıyyīn mütemekkinleriniñ goş-ı ıdrākıġa yétkürüp nıhāyatsız (12) surūr belkim ġāyatsız sūrlar marāsımıġa ḳıyām körgüzüp dururlar. çūn māh-ı meẕkūr-(13) nıñ on toḳuzunçı küni -kim cumʿa küni durur érdi.- ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ kemāl-i hımmat (14) ve vufūr-ı muruvvatdın ınaḳıyyat manṣab-ı ʿālīsını bırādar-ı kirāmīsi amīr-ı kebir calālu'd-davlat ve'd-dīn (15) Ḳutluḳ Murād Inaḳġa tafvīz ḳılıp amārat-ı şuġl-ı ḥaṭīrıdın kenāra tutup durur ve meẕkūr (16) aynıñ avāḫırıda ol ḥażrat şikār ırādası bile rukūb ḳılıp abraş-ı felekveşni (17) cavlānġa salıp ʿāzım-ı ṣaḥrā ve rah-navard-ı bayābān boldı. Bir néççe muddat ḳuş salmaḳ ve av almaḳ [228b] (1) ve her kün bir navʿ sayr u tamāşā ḳılmaḳ bile köñülin avlap bahcat-ı tāza ve masarrat-ı bī-andāza (2) bile murācaʿat körgüzüp Ramażanu'l-mubārekniñ salḫıda öz davlat-ḫāna-ı bihişt-nışānasıġa (3) davlat u ıḳbāl bile nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar.

Naẓm

Tapıp camʿıyyat ey köñül (4) şād bol

Küdūret ḳuyūdudın āzād bol

Ki kélmiş yaḳın furṣat-ı ınbısāṭ

(5) Saña yétgüsidür cām-ı naşāṭ

ÜÇÜNÇİ ḲISM

Ḥażrat-ı Sulṭān Sulaymān- (6) mekānınıñ Ibtıdā-yı Salṭanatıdın Bu Kitāb-ı Maymanat-ıntısāb Itmāmıġaça Her (7) Vaḳāyıʾ u Futūḥātı -Kim Ol Ḥażratnıñ Ayyām-ı Saʾādat-farcāmıda Vuḳūʾ (8) Tapmış Durur- Taḥrīr Silkige Kiyürülür

Ḳıṭʿa

Bu vaḳāyıʿġa kim ḳalam sürgüm

(9) Ḫalḳġa mūcıb-ı taḥayyurdur

ʿAḳl anıñ taʿaccubātıdın

Ġarḳa-ı ḳulzum-ı tefekkürdür

(10) Dostlar sar-afrāz olup andın

Ḫaşmġa māya-ı tekessürdür

Ḥażrat-ı Aʾlā-ḫāḳānīnıñ (11) Salṭanat Taḫtın Culūs-ı Maymanat-maʾnūsı Bile Felek Sarīrıġa Bar-ā-Bar ve Ḥukūmat Tācın (12) Tārek-i Mubāreki Bile Ḳuyaş Afsarıġa Hem-sar Ḳılmaḳı

Söz ayvānınıñ ṣadr-nışīnı (13) maʿnī dīvānınıñ ṣāḥıb-nıgīnı aʿnī ṣāḥıb-ḳırān-ı ḳalam-ı dū-zabān varaḳ masnadıġa (14) culūs ḳılıp bu navʿ ḥukm-rānlıġ ḳılur kim çün ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānī, ʿuluvv-ı hımmat ve sumuvv-ı (15) ḥamıyyat, vufūr-ı muruvvat ve kemāl-i şafḳāt muḳtażası bile -kim ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfātıda cıbıllī (16) ve ṭıynat-ı farḫunda-āyātıda ʿazīzī durur érdi- tiledi kim salṭanat-nigīnin ḳabża-ı ıḳtıdārıġa (17) alġay ve fuḳarā başlarıġa ʿadālat sāyasın salġay. Nédin kim her memleketde pād-şāh-ı [229a] (1) ʿaẕīmuʾş-şānınıñ mıʿmār-ı sıyāsatı bolmasa melek bunyādı ḫarāb ve ḥārıs maʿdalatı (2) bolmasa fuḳarā işi ıżṭırār u ıżṭırāb bolġay. Bu bābda umarā-yı ʿālī-mıḳdār ve kübrā-yı ṣāḥıb-ıḳtıdār (3) ve aʿyān-ı ḥażrat ve erkān-ı davlatġa muşāvarat ḳılıp barçanıñ ıcmāʿ u

ıttıfāḳı (4) bile sana-ı Hıcrıyya miñ iki yüz yigirme birde Bars yılı Şavvālu'l-muʿaẓẓamnıñ yétinçi küni (5) -kim panc-şanba érdi- nışfu'n-nahārda āftāb-ı ʿālam-tāb Ḳavs burcıda cilve-ger (6) érdi. Sultān-ı sıtāra-panāh, ḫāḳān-ı Sulaymān-dast-gāh, (7) zubda-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān, ḳıdva-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān, ḫalīfatu'r-raḥmān, ẓıllu's-subhān, al-(8) muayyad bi-taʾyīdi'l-meliki'l-mustaʿān, abu'l-muẓaffar ve'l-fatḥ, abu'l-ġazī Muhammad Rahīm Bahādur Ḫān abbada'llāhu (9) taʿalā ʿumruhu ve davlatahu Abu'l-ġazī Ḫān ibn Yād-gār Ḫān Çingizīniñ ḳāmat-ı (10) ḳābılıyyatın salṭanat ḫılʿatıdın ʿuryān ve sar ḥākimiyyetin ḥukūmat afsarıdın ṣāḥıb-ḥırmān (11) ḳılıp salṭanat taḫtıġa culūs-ı saʿādat-maʾnūsı bile arcmandlıġ ve ḥukūmat tācıġa (12) farḳ-ı humāyūnı bile sar-bulanlıġ yétkürdi.

Maṣnavī

Zamān-ı farruḫ u (13) vaḳt-ı masʿūd édi
Küdū[r]et-i cahān içre maḳṣūd édi
Mulāzım édi baḫt-ı ıḳbāl dék
(14) Felek-yār édi cāh-ı ıclāl dék
Şahanşāh-ı Cam ḳadr u ʿalī-canāb
Ḫıdīv-ı cahān-bān u mālik-i (15) rıḳāb
Calālat sıpıhrıda raḫşanda māh
Ḫalāyıḳ başı üzre ẓıll-ı ılāh
ʿAdālatda (16) Noşīrvāndın zıyād
Saḫāvatda yoḳ kimse andın zıyād
Kerem burcıdā aḫtar-ı pur-zıyā
(17) Şıyam durcıda gevher-i bī-bahā
Cahān ahlı üstide ẓıll-ı kerīm
Şahanşāh-ı ʿālam Muḥammad Raḥīm
[229b] (1) Ḫılāfat sarīrıġa eylep culūs
Néçük kim Sikender bin Faylaḳūs
(2) Cahān mülkin étti rıyāż-ı cınān

Tapıp ḫalḳ ʿadlıdın amn-ı amān

Bolup luṭfı birle cahān (3) ahlı şād

Tapıp baẕlıdın barça kām u murād

Ḳılıp sāya-ı davlatıda maḳām

Duʿāsıġa (4) şuġl éttiler ṣubḥ u şām

İlāhi hem ol şāh-ı farḫunda-fāl

Ḫıdīv-ı cahān-gīr nīkū-ḫıṣāl

(5) Sürüp şāhlıġ tā ki bar davr-ı cahān

Cahān ahlıġa ḥukmı bolsun ravān

Avval vāḳıʿa -kim Ḥażrat-ı (6) ʿalā-ḫāḳānī cahān-bānlıg sarīrıġa mütemekkin bolġandın soñ manaṣṣa-ı ẓuhūrda cilve-ger boldı-

Muḥammad Rıżā (7) Bégniñ muḫālafat ṭarīḳıġa muʿānadat ḳadamın ḳoyup Yomut arasıġa barġanı (8) ve amīr-ı sadāḳat-maʾāb Sulṭān Mīr-ābnıñ cahd u ıstıṣvābı bile ḳaytıp kélgeni

(9) Çūn ʿınāyat-ı ılāhī ve kerem-i nā-mutanāhī bile ḥażrat-ı pād-şāh-ı ḫūrşīd-külāh, āftāb-ı (10) ʿālam-tāb dék salṭanat avcıġa ırtıfāʿ tapıp şuʿāʿ-ı maʿdalatı ıḳṭār-ı ʿālamġa muntaşır boldı. (11) Kün-be-kün āṯār-ı ṣavlatı mutazāyıd bolup dam-ba-dam marātıb-ı davlatı taraḳḳī taptı. Ol ḥażratnıñ (12) abaġalardın Muḥammad Rıżā Bégniñ żamīr-ı żalālat-taḫmīrıda ḥıḳd u ḥasad otı multahıb bolup (13) ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ kemāl-i davlatın özige mūcıb-ı nekbet u zavāl añlap ġāyat cahālat (14) u sust-rāylıḳdın ve baʿżı munāfıḳ-ı dīv-sīrat ve mardum-ṣuratlar -kim mahabbatları (15) mıḥnat-ṣuratın körgüzür érdi- alarnıñ mukāyid-i şamātat ʿāyıdlarıġa fırīfta bolup (16) ve güftār-ı şarārat-āṯār ve kelimāt-ı kesāfat-sımātlarıġa ılıḳıp ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ (17) rabḳa-ı mutābaʿatıdın raḳba-ı ıṭāʿatnı ṭolġap umūr-ı salṭanat ve mahāmm-ı ḥukūmatda daʿvā-yı **[230a]** (1) muşāreket ḳılıp köşiş-i nā-maḳdūr ve saʿy-ı nā-maḥṣūr taḳdīmġa yétkürdi çūn ol (2) muddaʿāsınıñ gülşen ḥuṣūlıda murād güli açılmadı. Lā-caram valī-nıʿmatlik ḥuḳūḳıdın (3) ve ḳarābat raʿāyasıdın dīda-ı ḫod-bīnın yumup tekebbür-i tamām ve taʿaṣṣūb-ı mā-lā-kelām bile (4) yurtdın mutaʿarrıżāna çıḳıp Yomut arasıġa -kim muḥarrik-i sılsıla-ı fasād (5) ve ḳadam-farsā-yı bādıya-ı ʿınād durur érdiler- bardı ta kim

ol camāʿa-yı şarārat-pīşa-(6) nıñ muʿāvanat u muẓāharatı bile bu davlat-ı ḫudā-dādnıñ ıstıḥḳār belkim istiksārıġa (7) dast tapġay.

Ḳıṭʿa

Zahī nā-dān kim ol eyler tamannā

Ḳuyaş şamʿını dam birle (8) uçurġay

Havas eyler ḫuşūmat saylı birle

Felek ḳaşrıġa vīrānlıġ yétürgey

(9) Érür andın ḫabarsız kim bu fiʿli

Başıġa né balıyyatlar kétürgey

Ḥażrat-ı (10) ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār, mekārim-ı aḫlāḳ u farṭ-ı keremdin -kim ẕāt-ı melekī ṣıfātıda (11) cıbıllīdur- ḳarındaşlıġ raʿāyāsın marʿī tutup ol āvvāra-ı vādī-yı żalālat ve ol (12) sar-geşte-i saḥarī-ı vaḳāḥatnıñ çahra-yı noḳṣān ve ruḫṣāra-ı ʿışyānıġa parda-ı ıġmaż (13) ve burḳaʿ-ı tasāhul çékip amīr-ı ʿızzat-maʾāb, ṣadārat-ıntısāb Sulṭān Mīr-ābnı (14) -kim vufūr-ı farāsat ve fırāṭ-ı kiyāsatda umarā-yı ʿıẓāmdın mumtāz u mustaṣnā érdi- luṭf-(15) āmīz sözler ve muşfıḳāna naṣīhatlar [bile] Muhammad Rıżā Bégniñ izidin yiberdi. Ta kim ṭarīḳ-ı (16) ṣavāb ve cādda-ı mustaḳīmġa dalālat ḳılıp yurtġa kéltürgey çūn ol amīr-ı (17) sāyıb-ı tadbīr, farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān mūcıbı bile ʿamal ḳılıp ḳadam-ı ıstıʿcāl bile ḳaṭʿ-ı [230b] (1) manāzıl ve ṭayy-ı maraḥıl étip bég-i meẕkūrnıñ kaşıġa yétip ḥażrat-ı pād-şāh-ı ẓıll-ı (2) ılāhīnıñ payġām-ı saʿādat-farcāmın -kim mażmūn-ı humāyūnı mu'ālafat) u muṣādaḳat (3) rusūmınıñ ıhtımāmı érdi- yétkürdi ve yana naṣāyıḥ-ı muşfıḳāna ṣahbāsıdın (4) -kim cunūn ahlıġa hoş naşāʾsın bağışlar érdi- ḳadaḥ-ı sāmıʿasın lab-rīz (5) étti çūn ol payġām-ı nasāyımı ve ol naṣāyıḥ-ı ravāyıḥıdın fı'l-cumla hoşıġa (6) kélip atlanıp dāru's-salṭanat cānıbı ʿāzım boldı. Ammā kemāl-i cahālat ve ġāyat-ı (7) tekebbürdin ıṭāʿat yüzin dar-gāh-ı ʿālam-panāh ʿatabasıġa ḳoymaḳdın ıbā u ımtınāʿ (8) körgüzüp öz rıbātıġa -kim balda-ı Ḫīvāḳġa ḳarīb ṭaraf-ı şarḳīsıda (9) Bāġça ḥavlıġa mavsūm érdi-nuzūl ḳıldı. Çūn anıñ bu navʿ ʿınād (10) u istikbārı maʿrūż-ı raʾy-ı ʿālam-ārāy boldı. Canāb-ı salṭanat-maʾāb (11) ġāyat burd-bār ve nıhāyat temkīn u vaḳārdın carīda-ı ʿısyānıġa ʿafv raḳamın (12) çékip hīç vachdın mutaʿarrıż bolmadı. Belki anıñ bar-ā-barıda navāzışlar (13) ẓuhūrıġa ıḳdām körgüzdi.

Muhammad Rıżā Bégniñ ʿınād merkebin fasād ṭarīḳıġa (14) sürüp Ḳıpçaḳ ḳorġanıġa kirmeginiñ ḥalātı ve amīr-ı roşan-żamīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ-(15) nıñ anıñ ʿaḳabıdın nahżat körgüzüp ol ḳalʿanı muḥāṣara ḳılmaḳınıñ (16) maḳālātı

Varaḳ ʿarṣası üzre ḳoyġan ḳadam

Sebükbār u çālāk yaʿnī ḳalam

(17) Ḥıkāyat dıyārıġa élterge pay

Raḳam daştını ḳılġusı böyle ṭay

Çūn Muhammad Rıżā Bég **[231a]** (1) Yomutdın kélip öziniñ ḥavlisige kirip durur. Naḫvat-ı fıṭrī ve żalālat-ı ẕātī anı ḳoymadı (2) kim dar-gāh-ı ʿālam-panāh ʿatabasıġa -kim manşaʾ-ı ʿızz u cāh durur- başnı (3) éndürgey ve davlat-ı abad-muddat dāmanasıġa -kim maṣdar-ı amn u saʿādat durur- (4) élik urġay belkim havā-yı taḫt u savdā-yı tāc, sarīr-ı ġururıġa yüz miñ şor (5) salıp kün kündin köpraḳ muḫālafat u muʿānadat ışrārıġa ḳıyām (6) körgüzdi. Çūn bu yañlıg ḥareket-i maẕbūḥīsı bile maḳṣūd dīdārın muşāhada (7) ḳıla almadı. ʿĀḳıbatu'l-amr baʿżı arẕāl u avbāş -kim anıñ aṭrafıġa (8) muctamaʿ bolmış durur érdiler- alarnıñ hem-rahlıġı bile Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ (9) avvalġı kéçesi -kim cumʿa aḳşamı durur érdi- nıṣfu'l-laylda atlanıp Ḳıyat (10) Koñratdaġı ḥavlısıġa bardı. Şanba kéçesi ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ (11) bég-i mazbūrnıñ aḳası Muhammad Murād Bégni ve taġası Musā Parvançını tutdurup (12) maḫbūs ḳıldurup amīr-ı kebīr māḥıyyu'n-nıfāḳ Ḳutluḳ Murād Inaḳnı özige (13) maḫṣūṣ leşker bile anıñ izidin nām-zad ḳılıp durur. Yek-şanba tüni (14) Muhammad Rıżā Bég Ḳıpçaḳ ḳalʿasıġa kirip Allāh Berdi Biyni -kim dar-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāh-(15) nıñ ḫıẕmat-güzār u davlat-h(v)āhı durur érdi ve kerem-i şāḥıb-ḳırānı anıñ ḥālıġa (16) şāmıl bolup ol ḳalʿanıñ ayālatı aña tafvīż tapıp abnā-yı cınsıdın mumtāz u sar-afrāz (17) bolmış durur érdi- inisi Ḫuday Berdi Bég bile ḳatlġa yétkürüp anıñ **[231b]** (1) başın öz inisi Éş Muhammad Bég bile Aralnıñ ḥākimi Töre Murād Ṣūfī-ı (2) bī-pīrġa -kim dāyımā muʿānadat amrıġa ıḳdām körgüzüp bu navʿ muḫālafat u muʿāżadat (3) żuhūrıġa mutaraḳḳıb u mutaraṣṣıd durur érdi- ırsāl ḳıldı ve ıltımās ḳıldı kim (4) muʿāvanat u ımdād üçün leşker yibergey ve biy-i maḳtūlnıñ inisi başın (5) Uyġur ḳorġanınıñ ḥākimi Muḥammad Nıyāz Atalıḳ ibn Bég Pūlād Atalıḳ -kim pād-şāh-ı maġfırat-(6) nışān Él Tüzer Muhammad Bahādur Ḫānnıñ vāḳıʿa-ı hāyılasıda Buḫāra çerikidin (7) ayrılıp daryādın ʿubūr ḳılıp Uyġurnıñ ḳalʿasıġa kirip muʿānadat (8) baydaḳın bar-pā ḳılmış

durur érdi- ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ sıpāh-ı nuṣrat-(9) panāhınıñ muḥāraba u muḳātalasıġa tāb-ı muḳāvamat kéltüre almay yüz miñ inkisār (10) u şarmsārlıġlar bile özin dar-gāh-ı ʿālam-panāh ʿatabasıġa tofraḳvār taşlap (11) carāyım-ı ḳadīma u cadīdası maʿfū bolup marāḥım-ı ḫusravānadın atalıḳlıġnıñ manṣabı (12) ve Uyġur ḥışārınıñ ayālatı anıñ raʾy-ı ʿālam arasıġa mufavvaż durur érdi. (13) Aña yiberip durur ta kim keyfiyyet-i ḥāldın ḫabar-dār ḳılġay.

Bu maḳal tavżīḥı (14) ol durur kim atalıḳ-ı meẕkūr bā-vucūd ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fālnıñ (15) ʿınāyāt-ı pād-şāhana ve ınʿāmāt-ı ḫusravānasıdın marātıb-ı aʿlā ve munāṣıb-ı aḳṣāġa taraḳḳī (16) tapmış durur érdi. Bu yañlıġ ıḥsān u ıstınāʿ raʿāyasıdın ʿāḳıbat-bīnlıġ (17) közin yumup ol körünmek Muhammad Rıżā Bég şor-baḫtġa muḫālafatda pınhānī muvāfaḳat **[232a]** (1) körgüzüp ʿınād u fasād ısrārıda hem-dastān-ı ṭuġyān ve ʿışyān-ı ışrārıda yek-dıl u yek-(2) zabān u yek-cıhat bolmış durur érken bu cıhatdın bég-i mazbūr aña ḥāl ıʿlāmı üçün (3) ḳāṣıd yiberip durur. Ittıfāḳan hem ol kün dar-gāh-ı felek-ışṭıbāh (4) mulāzımlarıdın birev yol aṉāsıda ol ḳāṣıdġa uçrap dast-gīr étip maṭars-ı (5) muʿallāġa kéltürüp durur. Ḥukm-ı vālā ışāratı bile anı sıyāsat-gāhda (6) ḳatlġa yétkürüp dururlar. Andın soñra ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī kemāl-i kerem ve līnat-ı ṭabʿ (7) muḳtażāsıdın Muhammad Nıyāz Atalıḳ, kim bā-vucūd tayuḳḳun-ı munāfaḳat ve taḥḳīk-ı (8) muʿānadat bar-gāh-ı sıpıhr-asāsġa çaḳurup bu bayt mażmūnı muḳtażāsı bile (9) kim:

Bayt

کرم پیشه کن کاد می زاده صید

باحسان توان کرد وحشی بقید

(10) Alṭāf-ı ḫusravāna ve ıʿṭāf-ı pād-şāhāna maḫṣūṣ u maşmūl étip (11) ḫılʿat-ı kīm-ḫā ve samand-ı barḳ-pā baḫşış u ʿaṭāsı bile dıl-cūylıḳ körgüzüp mavāʿīd-ı bī-kerāna (12) ve naṣāyıḥ-ı muşfıḳāna bile öz ḳalʿasıġa yiberip durur. Ta kim çerigi bile (13) Ḳutluḳ Murād Inaḳnıñ muʿāvanat u ımdādıġa barġay. Çūn ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī-(14) nıñ ışārat-ı lāzımu'ş-şarāfātı bile amīr-ı roşan-żamīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ tīġ-ı musāraʿat (15) bile ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp Ḳıpçaḳ ḳorġanınıñ ḥavālīsın mıżrab-ı ḫıyām-ı ẓafar-farcām u maḳarr-ı (16) rāyāt-ı nuṣrat-ancām ḳılıp muḥāṣara amrıġa ıştıġāl körgüzüp dururlar. Muhammad Nıyāz (17) Atalıḳ dağı özige maḫṣūs ʿasker bile barıp ordu-yı gīhān-pūy-ı aʿlāġa mulḥaḳ boldı. **[232b]** (1) Her kün sıpāh-ı manṣūra ve afvāc-ı ḳāhıra pur-kār-dār u

muḥīṭ-kirdār ol ḳalʿanıñ (2) aṭrāf u cavānıbın ıḥāṭa ḳılıp şucaʿā-yı nām-dār ve ḳutalā-yı hızabr-kirdār samand-ı ṣabā-raftār (3) ġubārıdın ḳalʿa ahlınıñ başlarıġa maẕallat tofraḳını yaġdurup şamşīr-ı ṣāʿıḳa-(4) bār şaʿaşaʿıdın muʿānıdlarnıñ ḫarmān-ı camʿıyyatıġa barḳ-ı balā urup dururlar ve gulūla-ı (5) tüfeng ve ḫadeng-i bī-direngdin mutaḥaṣṣınlarnıñ pur-kīna sīnasın efkār (6) ḳılıp mutamarrıdlar ḳanıdın ol ḳalʿa içre gülistānlar āşkārā étdiler.

Maṣnavī

(7) Dıl-avarlar ḳılıp her yan tek ü pū
Körünmey gürd ara bu çarḫ-ı mīnū
Ḳılıçlar her dam (8) eylep tīzlik fāş
Ki aʿdā ḫaylıdın késgen ḳaçan baş
İtiklik (9) ẓāhır eylep nūk-i ḫancar
Ki ḳılġay tīzrek aʿdānı mużṭar
Aġız-ı şamḫāllar her yan (10) açıp kéñ
Ki aʿdā cısmın étgey yér bile téñ
Bolup aʿdā ḥışār içre (11) her āsān
Heme dıl-ḫasta u ḫāṭır-ı parīşān
Ḳılıp muhkem barı darvāzalarnı
Alıp köñlıġa (12) vahm-ı tāzalarnı
Çıḳıp ḥarb eylemekge bar ne yārā
Ḳoyar né kibri ḳılmaḳġa mudārā
(13) Bu ḥālat içre ötti bir néççe kün
Bolup aʿdāġa yaġdu kün ḳara tün
Ki ta ol ḳalʿa sarı (14) şāh-ı vālā
Şah-ı ancum dék oldı daşt-paymā

Ḥażrat-ı Aʾlā-ḫākānīnıñ Rāyāt-ı (15) Āftāb Işrāḳnı Ḳalʾa-ı Ḳıpçaḳ Cānıbı Ḥareketġa Kirgüzmegi, Cahd-ı Vāfir u Ġaẓab-ı Mütekāşīr Ḳānūnı Bile (16) Muḥāṣara

Āhengin Tüzmegi, Muḥammad Nıyāz Atalıḳ ve Muḥammad Nıyāz Bég Kemāl-i Cahālatdın Muḥammad Rıżā Bégniñ (17) Muvāfaḳatı Üçün Ḳıpçaḳ Ḳalʾasıġa Kirip Fıtna u Fasād Abvābı Açılmaḳı ve Felek-i Būḳalamūn [233a] (1) Ol Nā-sāzlıḳı ve Zamān-ı Nuḥūsat-nışānnıñ Muḳtażāsı Bile Ol Ḥażratnıñ Dāruʾl-ḫılafa-ı (2) Ḫīvāḳ Ṣavbıġa Murācaʾat Ḳılmaḳı

Ḫāma-ı heneggāma-ārā bu yañlıġ uʿcūba-numālıġ ḳılur kim (3) çūn Muḥammad Rıżā Bégniñ ışrār-ı muḫālafat ve ıstıḳrār-ı muḫāṣamatı tavātur ṭarīḳı bile (4) ẓāhır boldı. Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānīnıñ daryā-yı ġażabı mutamavvıc bolup ve ātaş ḳahrı ışṭıʿāl (5) tapıp bég-i meẕkūrnıñ tanbīh u taʾdībın pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳılıp leşker-i nuṣrat-aṣar (6) ıḥżārı üçün aṭrāf u cavānıbġa Bahrām-şükūh tavaçılar ırsāl ḳıldı (7) ve mulāzım-ı dar-gāh sar-kārların asbāb-ı safar tahıyyasıġa maʾmūr étti ve az çaġda köp (8) leşker camʿ bolup sar-ancām-ı mahāmm-ı safar ıntıẓām taptı. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Mūsā (9) Parvançını -kim mādda-ı fasād ve maḥbūs-ı zındān durur érdi- tīġ-ı kec ışāratı bile (10) āḫırat ʿuḳubat-gāhıġa yiberip Ẕu'l-ḳaʿda-ı mazbūrnıñ on toḳuzlançı küni -kim (11) çahār-şanba küni durur érdi- samand-ı ṣarṣar-ḫırām-ı zarrīn-lıcāmġa rukūb étip (12) aʿlām-ı ẓafar-farcāmnı ḥareketge kirgüzüp umarā-yı ʿıẓām ve umanā-yı ṣāḥıb-ıḥtışām bile kim (13) her biri salṭanat ayvānınıñ rükn-i aʿẓamı ve davlat sar-nıhānınıñ içki maḥramı érdiler.

Maṣnavī

(14) Barı bazm ayvānınıñ maḥramı
Barı razm maydānınıñ Rustamı
Barı babr-kīn u (15) ġażanfar-nıhād
Barı ḳāṣıd-ı cān ahl-ı ʿınād
Barı cān-sıtānlıġda mıṣl-ı acal
(16) Barı ḫūn-faşānlıġda Bahrām-yal
Barı tīġ-zen barı ṣaḥıb-zırh
Barıġa (17) dében çarḫ-ı taḥsīn u zih
Barı ḥarb vaḳtıda ṣāḥıb-ı vaḳār
Barı żarb fannıda [233b] (1) ustād-ı kār

Barı muttafıḳ-ı maṣal u engüşt-ı dast

Barı muncamıd öyle kim puşt-ı dast

(2) Muvāfıḳ barı ḫayl-ı mujgān kibi

Muṣāḥıb barı cısm ile cān kibi

Safarda barı (3) şāhġa hem-ʿınān

Ḥażarda dağı maḥram u hem-zabān

Kevkebe-i vālā ve alvıya-ı ẓafar ıntımānı cılvaġa (4) kirgüzüp dāru's-salṭana-ı Ḫīvāḳdın ḥareket körgüzüp ḳamar-ı sarīʿu's-sayr dék ḳaṭʿ-ı manāzıl (5) ve ṭayy-ı marāḥıldın soñra Ḳıpçaḳ ḳalʿasınıñ ḥavālīsıda rāyāt-ı ḫürşīd ışrāḳnı bar-pā (6) ḳılıp ḳudūm-ı saʿādat-luzūmı fayżıdın ol navāḥīnı gülistān-ı ḫuld-ı barīn ve ḫıyām-ı nuṣrat- (7) ancām īżāʿı bile şaharıstān-ı Çīn ḳıldı. Dīdār-ı muṭaʿaṭṭışların vısāl-ı çaşma sarı-(8) dın şād-kām u sīr-āb ve sıpah ahlın avāṭıf-ı bī-kerāna bile bahramand u kām-yāb ḳılıp Ḳıpçaḳ (9) ḳalʿasınıñ aṭrāfıda sarkūblar bınā ḳıldurup muḥāṣara amrıġa küşiş-i tamām bile (10) andaḳ ıhtımām körgüzüp durur kim eger mavrı ol ḳalʿa içre téprense ḫadeng-andāz (11) çābük-destler paykān-ı cān-sıtān nūki bile anıñ közin yérge téger érdiler (12) ve eger paşşa ol ḫışār içre bāl-ı parvāz ursa tüfeng-bāz hunar-payvastlar gülle-i ātaşīn şilingi (13) ḳanatı şah-parın ʿadam otıġa örter érdiler. Ve her kün paykān-ı ḫadeng ve gulūla-ı tüfengdin ol (14) tīra-rozgār şayṭanat-şıʿārlarnıñ tārek-i nā-mubārekıġa "وجعلنا ها روجوما للشياطين"[80] faḥvāsı bile (15) barḳ-ı āfat ve ṣāʿıḳa-ı muḫāfat[81] yaġdurup dururlar.

Maṣnavī

Ḥışār ahlı başıġa tört yandın

(16) Démey kim tört yandın her ḳayandın

Anıñ dék eylediler tīr-ı bārān

Ki çıḳtı baġī élidin (17) kökge efġān

Bolup teng ol ṣıfat ḫaşm ahlı ḥālī

Ki alurġa nafas ḳalmay macālı

[80] Mülk suresi 67/5 "Andolsun biz, en yakın göğü kandillerle donattık. Onları şeytanlara atılan taşlar yaptık ve (ahirette de) onlara alevli ateş azabını hazırladık."
[81] Metinde "مخُافقت" şeklinde yazılmıştır.

[234a] (1) Bu aṉnāda baʿżı ʿulamā-yı ʿıẕām ve maşāyıḫ-ı kirām ışārat-ı vālā mūcıbı bile ordu-yı humāyūn-(2) dın çıḳıp élçi yosunluḳ Muḥammad Rıżā Bégniñ aldıġa barıp muvaddat-angīz u muʾālafat-āmīz (3) sözler bile muvāsā u muṣālaḥaġa tarġīb ḳıldılar. Ammā sözleri bég-i şor-baḫtnıñ (4) raʾyıġa ḳabūl tüşmey, bī-nayl-ı maḳṣūd ḳayttılar. Mundın soñra ḥażrat-ı aʿlā-ḫākānīnıñ (5) nīrān-ı ḳahrı ışтıʿāl tapıp taşaddud-ı tamām ve taġallub-ı mā-lā-kelām bile köp muddat ḳalʿa muḥāsarasıġa (6) ışтıġal körgüzüp dururlar.

Baʾżı Vāḳıʿātı Kim Ayyām-ı Muḥāṣarada Vuḳūʾ Taptı, Alarnıñ (7) Ẕikride Durur

Ol cumladın Muḥammad Rıżā Bégniñ inisi Éş Muḥammad Bég -kim ıstımdād üçün (8) Aral ḥākimi Töre Murād Sūfīnıñ aldıġa barmış durur érdi- andaġ kim sābıḳa-ı meẕkūr boldı. (9) Süyün Biy ve Oraż ʿAlī Biy başlıġ Aral sıpāhıdın tört yüz atlıġ bile kélip Ẕu'l-ḥıcca (10) ayınıñ törtlençi kéçesi -kim çahār-şanba aḳşamı durur érdi- yarım aḳşamda (11) ḳalʿaġa kirdi. Yine ol kim hem ol aynıñ altılançı küni -kim cumʿa küni durur érdi- (12) ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānnıñ lāzımu'l-bışārat-ı ışāratları bile ayālat-maʾāb, amārat-ıntısāb Şāh Nıyāz (13) Atalıḳ ve Ḫ(v)aca Murād Biy ve Muḥammad Nıyāz Atalıḳ miñ kişi bile Koñratnıñ çapavulıġa ʿāzım bolup (14) āfat-ı samāvī yañlıġ ol navāḥīnı tārāc u ġārat ḳılıp ḳırḳ çaġlıġ kişini asārat (15) sar-pançasıġa giriftār étip köp olca bile muʿāvadat körgüzüp çahār-şanba küni -kim ʿīd-ı ḳurbān (16) durur érdi- davlat-panāh leşker-gāhġa dāḫıl bolup ʿataba-ı aʿlā-mulāzamatıġa ıḫtışāṣ (17) taptılar. Yana ol kim maẕkur sar-gerdeler çapavulġa kétgen çaġda Yomut camāʿasıdın [234b] (1) Dönmes Sar-dār -kim ıḫlāṣ-kīş mulāzımlarıdın durur érdi- anıñ ikki oġlı Ādīna (2) Berdi ve Oraż Muḥammad -kim şacāʿat u calādatda ḳaṣb-ı sabḳat [éltgen] durur érdiler- otuz (3) kişi bile ruḫṣat alıp Çavdur muʿānıdları -kim Aybügür ḳırınıñ ḥavālīsıda (4) mütemekkin durur érdiler- balā-yı nā-gahān dék alarnıñ ḳaṣdıġa ʿāzım bolup dururlar. (5) Yolda Ésen Bay Ḳara Ḳalpaḳnıñ ḳaravulın tutup yolçı ḳılıp ılġar éttiler. Ol (6) ılġarda muʿānıdlarnıñ yüz çaġlıġ tévesin olcalap murācaʿat ḳıldılar. Çavdur (7) ḫaylı bu vāḳıʿadın ḫabar tapıp alarnıñ izidin ḳavup Yūsuf Bégniñ (8) günbaẕıġa kélgende yétüşüp uruş saldılar. Yomut bahādurları şīrāna (9) ḥamlalar bile béş kimsesin ḳatlġa yétkürüp on altı atın olca étip muʿānıdlarġa (10) ġālıb kéldiler. Çavdur bu vāḳıʿadın soñra hazīmat tapıp fırārī boldı. Bahādurlar (11) sālım u ġānım murācaʿat ḳılıp dar-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzamatı şarafıġa fāyız bolup dururlar. (12) Yana ol durur kim ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ḥazm u ıḥtıyāṭ marāsımın marʿī tutup her kéçe leşker-i (13) nuṣrat-aṣarnıñ

yezek u ṭalāya-dārlıġın Özbekiyye ḳabāyılıdın bir ḳabīlanıñ sar-gerdesıġa (14) tapşurur érdi. Bu ṭarīḳada Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ yigirme béşide çahār-şanba kéçesi navbat (15) Muḥammad Nıyāz Atalıḳġa yétti. Ol mudbır-ı nā-sıpās ve ol kāfır-ı nıʿmat-ḥaḳ-nā-şınās ḥuḳūḳ-ı (16) namak-ḫ(v)ārlıḳdın köz yumup yarım kéçede öz sarkūbıġa ot ḳoyup özge mutaʿallıḳ çerik bile (17) Ḳıpçaḳ ḳalʿasıġa kirip Muḥammad Rıżā Bégge koşulup ḫusrān-ı abadīġa sazāvār bolup durur [235a] (1) ve Muḥammad Nıyāz Bég -kim Ḳalmaḳ laḳabı bile maşhūr durur ve Muḥammad Rıżā Bégniñ uluġ (2) aḳası durur- ta bu vaḳtġaça bār-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzımlarınıñ (3) silkige ıntıẓām tapıp ıḫlāṣ u ıʿtıḳād yüzidin pasandīda ḫıẓmatlar (4) ẓuhūrıġa ıḳdām körgüzür érdi. Ol dağı bir bahāna bile taḫalluf körgüzüp (5) özige maḫṣūṣ ʿasker bile sıpāh-ı muḫālafatġa ḳoşulup dururlar ve leşker-i (6) fīrūzī-aṣar -kim aṭrāf u cavānıbdın parvīn dék muctamāʿ bolmışdur érdiler- (7) bu vāḳıʿa-ı ʿuẓmā ve bu ḫādıṣā-ı kübrā muşāhadasıdın köñüllerige vahm u hırās ıstılā (8) tapıp yavuḳ durur érdi -kim banātu'n-naʿş yañlıġ mutafarrıḳ u parīşān (9) bolġay. Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānī köşiş-i mavfūra zulālıdın alarnıñ ātaş vāhımasıġa (10) taskīn bérip Ḳutluḳ Murād Inaḳnı baʿżı şucaʿā-yı nām-dār ve abṭāl-ı ıḫlāṣ-şıʿār bile (11) ḳalʿa muḥāṣarasıġa taʿyīn étip māh-ı meẕkūrnıñ yigirme altısıda çahār-şanba küni (12) murācaʿat ḳıldı. Manāzıl-ı mutaʿaddıda ḳaṭʿıdın soñra şeherge nuzūl ḳılıp masnad-ı salṭanatda (13) ārām-güzīn boldı ve hem ol kün Inaḳ dağı tura almay ol ḥażratnıñ ʿaḳabıdın kélip (14) dar-gāh-ı sıpıhr-ıştıbāh mulāzamatıġa yétti.

Ḳıṭʿa

Érür lāzım ol cāydın kaytmaḳ

Ki dost (15) endek u ḫaşm bısyārdur

Ol işdin élik çékgüsi ahl-ı ʿaḳl

Ki nafʿī (16) az u köp żarar bardur

Muḥammad Rıżā Bégniñ Ḳıpçaḳdın ḫurūc ḳılıp Gürlenni muʿasker étmegi (17) ve amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭana-ı Ḫīvāḳdın çıḳıp anıñ mudāfaʿasıġa [235b] (1) yétmegi ve baʿżı muḥārabāt u muḳātalāt -kim ol aṣnāda ẓuhūrġa yétti- alarnıñ ẕikri

(2) Çūn Muḥammad Rıżā Bég -kim köp muddatdın béri mutaḥaṣṣın bolup tengnāy-ı muḥāṣarada (3) ḳalmış érdi- kördi kim ʿasākir-i nuṣrat-ma'āṣır aṭrāf u

cavānıbdın raḫt-ı (4) ıḳāmat köterip murācaʿat körgüzdi. Iẓhār-ı başāşat ḳılıp tekebbür-i tamām ve ġurūr-ı mā-lā-(5) kelām bile māh-ı mazbūrnıñ yigirme yetiside panc-şanba küni Ḳıpçaḳ hışārıdın (6) çıḳıp ġalaba-ı tamām bile Gürlen ḳorġanın leşker-gāh ḳıldı. Muḥammad Nıyāz (7) Bég ve Muḥammad Nıyāz Atalıḳnı Uyġur ḳalʿasınıñ muḥāfaẓatıġa yiberdi ve bir hafta arasıda (8) yoḳarısı Aḫund Baba ʿalayhi'r-raḥma ve aşaḳı Yumrıġaça olturġan Özbek yav (9) bolup barça Muḥammad Rıżā Bégge muṭīʿ u farmān-bardār boldılar ve bir ṭarafdın fıtna (10) u fasād afvācı ıstılā tapıp fuḳarā u raʿāya arasıdın amnıyyat u rafāhıyyat-ı (11) şaḫṣī ıḳāmat raḫtın köterdi.

Maṣnavī

Her sarı ḳozġalıp afvāc-ı fasād

(12) Boldı rāḥat üyi tārāc-ı fasād

Ẓulma dast-ı taṭavul uzatıp

Fuḳarā (13) malını malıġa ḳatıp

Köpelip şorış-ı ġavġā her kün

Çıḳıban kökge (14) ʿalālā her kün

Şādlıġdın aṣarī ḳalmadı hīç

Camʿıyyatdın ḫabarī ḳalmadı (15) hīç

Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī bu vāḳıʿadın ıṭṭılāʿ tapıp muʿānıdlarnıñ (16) mudāfaʿa u muḳābalasıġa amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳnı şucaʿā-yı nām-dār ve sıpāh-ı (17) kīne-güzār bile nām-zad ḳıldı. Inaḳ, ḥasba'l-farmān Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ **[236a]** (1) avāḫırıda leşker-i keṣīr bile atlanıp nahżat ʿılmın ḥareketġa kirgüzüp Kāt (2) ḳalʿasın muḫīm-ı ḫıyām-ı ẓafar-farcām ve muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-ıltızām ḳıldı. (3) Her kün sıpāh-ı nuṣrat-panāh bile atlanıp gāhī Gürlen üstıġa ılġar (4) ḳılıp muʿānıdlar bile ıẓhār-ı muḥāraba ḳılur érdi ve gāhī Uyġur ṭarafıġa nahżat (5) körgüzüp mutamarrıdlar bile maydān-ı muḳātalanı ārāsta éter érdi ve her (6) kün iki ṭarafdın mubārızlarnıñ sarṣar ḥamalātı bile ḫuṣūmat otı ıştıʿāl (7) tapıp muḳātala tanvīrın ḳızdurur érdi. Ve her laḥża ṭarafın mutahavvırları ḳanıdın (8) maydān-ı kār-zār lāla-zār hayʾātın āşkār ḳılıp dahān-ı acal ṭūl-ı amalġa (9) ḫandān ve dīda-ı cahān maḳtūllar ḥālıġa giryān bolur érdi.

Maṣnavī

(10) Né közlarġa uyḳu kéçe rām olup

Köñüllerge né kündüz ārām bolup

(11) Bolup iş tün ü kün savaş u talāş

Badanlar bolup her ṭaraf (12) lāş lāş

Ne bir yanġa boldı ẓafar cilve-ger

Ne bir yan şikestidin (13) oldı aṯar

Ötüp böyle ḥālat ara muddatī

Biri birige tapmadı ḳuvvatī

(14) ḤAŻRAT-I AʿLĀ-ḪĀḲĀNĪNIÑ CULŪS-I SAʿĀDAT-MAʾNŪSINIÑ İKİNÇİ YILI-(15) NIÑ VAḲĀYIʿ-I ʿACĪBA VE SAVĀNIḤ-I ĠARĪBASINIÑ ẒİKRİ

Ḫāma-ı badīʿa-ınşā bu navʿ uʿcūba-(16) numālıġ ḳılur kim çūn amīr-ı kebīr yegāna-ı ahl-ı āfāḳ Ḳutluḳ Murād Inaḳ Kāt (17) ḳorġanın muʿasker ḳılıp muʿānıdlarġa şīrāna ḥamlalar bile ġalaba ḳılıp be-teng [236b] (1) kéltürür érdi. Bu aṣnāda sana miñ ikki yüz yigirme ikide Muḥarramu'l-ḥarām (2) ayınıñ onunçı küni -kim panc-şanba érdi- aʿdā-yı davlatnıñ muʿāvanat (3) u madadkārlıġı üçün Buḫārā umarāsıdın Töre Ḫ(v)āca ve Nıyāz Bég Dād-h(v)āh (4) leşker-i ʿaẓīm ve sıpāh-ı sahīm bile kélip daryādın ʿubūr étti. Bu vāḳʿıadın soñ (5) Béş Arıḳ ḫalḳı hem yaġı-gerlik āġāz ḳılıp nā-şāyasta işler ẓuhūrġa yétkürdi (6) ve Muḥammad Rıżā Bég daġı bu ḥādıṣadın musṭaẓhır u ḳavī-dıl bolup ġalaba-ı tamām bile (7) Gürlendin ḥareket körgüzüp Ḳıyat Ḳoñratnı leşker-gāh étti ve muʿānıd-(8) lardın Éş Muḥammad Bég ve Şīr Nāyıb yüz atlıġ bile kélip Béş Arıḳ Naymanıġa kirdi. (9) Ve barça Béş Arıḳ Özbegi alarġa pīşvāz çıḳıp tābıʿ u farmān-bardār boldı (10) ve meẕkūr aynıñ on altısıda çahār-şanba küni Muḥammad Nıyāz Bég -kim (11) Muḥammad Rıżā Bégniñ uluġ aḳasıdur- gürūh-ı anbūh bile kélip Ḫīvāḳ (12) aṭrāfın çapıp Gülben Bāġ mavżıʿıdaġı rıbāṭıġa nuzūl ḳıldı. Cumʿa küni (13) żahīru'd-davlat ve'd-dīn Muḥammad Naẓar Bég başlıġ barça Ḫīvāḳ umarāsı leşker-i aẓīm bile anıñ (14) üstige bardılar. Şanba kéçesi Muḥammad Nıyāz Bég alarġa tāb-ı muḳāvamat kéltüre (15) almay bir hazīmat taptı. Hem ol kün Muḥammad Rıżā Bég hem Ḫīvāḳ ḳaṣdıġa atlanıp (16) Varaġzan ḥudūdıġa kélip aḳasınıñ ḳaçġanın éşitip fırārī boldı. (17) Yek-şanba küni Buḫārā leşkerige ḫavf u hırās mustavlī bolup ġāyat ıstıʿcāl [237a] (1) ḳaytıp Hazār-asb ḥavālīsıġa tüşti. Dū-şanba kéçesi köçüp Fitnek üsti bile (2)

Buḫārāġa ʿāzım boldı. Bu vaḳāyıʿdın soñ meẕkūr aynıñ yigirme biride dū-şanba küni (3) Béş Arıḳ ḫalḳı ḳılġan işleridin paşīmān bolup yüz miñ inkisār (4) u ıżṭırār bile ʿataba-ı aʿlā ḫāk-boslıġıġa yétip ve bendelik tofraḳıġa yıḳılıp (5) ġażab-ı pād-şāhīdın amān taptılar.

Ve meẕkūr aynıñ avāḫırıda Koñrat ḥākimi Töre Murād (6) Ṣūfī hem camīʿ Aral çerigi bile Amuyanıñ şımālıyya cānıbıdın kélip Buḫārā çerigi ḳaytġan (7) ḫabarın éşitip tavahhumdın tura almay muʿāvadat ḳıldı ve bu vāḳıʿadın soñ sıpāh-ı (8) nuṣrat-dast-gāh ḳuvvat tapıp Muḥammad Rıżā Bég Ḳıyat, Ḳoñratda tura almay buzulup (9) Gürlenge kirdi. Ve andın soñ Baġlan ve Taş Ḳalʿa ve Aḫund Baba, Ḳara Māżī ulusıdın (10) kişi kélip ıẕhār-ı ınḳıyād ḳıldılar. Ve amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ Taş Ḳalʿa ḥırāsatıġa (11) Muḥammad Rıżā Bég ibn Muhammad Naẓar Bégni ve Baġlan muḫāfaẓatıġa ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-ābnı (12) özleriniñ nökeri bile nām-zad ḳıldı. Alar kélgendin soñ Taş Ḳalʿaġa (13) Oraż Alī Inaḳnı ve Baġlanġa Ḳılıç Inaḳnı yiberdi. Ol aṣnāda Oraż Alī Inaḳ Çat Ḳalʿa (14) ulusın köçürmekge Mīr Tümen Bahādur ve Muḥammad Rıżā Bég ibn Muhammad Naẓar Bégni yiberdi. Alar ol (15) élni köçürüp yolġa tüşgen vaḳtda Gürlen çerigi ġalaba-ı tamām bile Taş Ḳalʿa üstige (16) kélip muḥāraba-ı ʿaẓīm vāḳıʿ boldı. Ol uruşda Gürlen çerigidin ʿAvaż Kel atlıġ bir yigit (17) ḳatlġa yétti. Ol ḥālda Çat Ḳalʿa ḫalḳı ḳaytıp yana ḳalʿasıġa kirdiler ve alarnı köçürmekge [237b] (1) barġan çerik dağı Gürlen yıġını üstıġa kélip muḥārabāt-ı bısyār ve muḳātalāt-ı bī-şumār (2) ẓuhūrġa yétkürdi ve aʿdā-yı davlatnı maḳhūr u mustāʾṣıl ḳıldılar.

Ve Ṣafar ayınıñ (3) avāyılıda Vazīr ḫalḳınıñ bir bölegi Muḥammad Rıżā Bégniñ baʿżı kişisi ve Ḥasan Bay Ḳalmaḳnı (4) tutup él bolup dururlar ve Yumrı ḫalḳı hem Töre Murād Ṣūfīnıñ kişileridin (5) Cān Muḥammad Ṣūfī başlıġ köp kişisin tutup muṭīʿ u farmān-dār boldılar. Bu vāḳıʿadın (6) soñra Gürlen ʿaskeri üç martaba Vazīr üstige barıp muḥāraba ḳıldı. (7) Soñġı barġanda sıpāh-ı nuṣrat-panāhdın şikest-i fāḥış tapıp munhazım boldı. (8) Māh-ı meẕkūrnıñ avāsıṭıda sa-şanba küni amīr-ı roşan-żamīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ rafʿu'llāhu aʿlāmi davlatihi (9) leşker-i ẓafar-aṣar bile Uyġur üstige nahżat körgüzüp ʿAbdu'l-laṭīf Daruġanıñ (10) rıbāṭı ḥavālīsıda Uyġur sıpāhı bile ḳatıġ muḥāraba vāḳıʿ bolup durur ve ol uruşda (11) leşker-i nuṣrat-aṣardın Ṭaġay Murād Atalıḳ ibn Amīr Valī Atalıḳ -kim şīr-ı ġurrān yañlıġ (12) muʿānıdlarga ḫamla yétkürüp tīġ-ı burrān bile sar-afşānlıġ ḳılurlar érdi- nā-gāh sıpāh-ı (13) muḫālafatdın bir oḳ tégip

daraca-ı şahādatġa muşarraf bolup durur. Ammā mutamarrıdlardın (14) Yaḫşı Murād Bég valad-ı Bég Pūlad Atalıḳ başlıġ muʿtabar kimselerdin ve béş altı kişi (15) ḳatlġa yétip köp kişi zaḫm-dār bolup bu vāḳıʿa muşāhadasıdın soñra aʿdā (16) çerigi sıpāh-ı ẓafar-panāhdın rūy-gerdān bolup cān ḥavlı bile ḳalʿaġa kirip mutaḥaṣṣın (17) boldılar ve Inaḳ dağı nuṣrat u ıḳbāl bile ḳaytıp Senger humāyūnıġa nuzūl-ı ıclāl ḳıldılar.

[238a] (1) Muḥammad Rıżā Bégniñ Mekr u Ḥīla Yüzidin Muṣālaḥa Étip Dar-Gāh-ı Sıpıhr-(2) ışţıbāh Mulāzamatıġa Yétmegi ve Ḫayal-ı Fāsıd Naş'āsıdın Itbā'ı Bile Ḳatlġa Yétip (3) ʿAdam Mülkiniñ Tasḫīrıġa ʿAzīmat Étmegi

Çūn Muḥammad Rıżā Bég muddat-ı madīd ve ʿahd-ı baʿīd (4) ceng u cıdāl, muḥāraba u ḳıtal amrıġa cahd-ı tamām u saʿy-ı mā-lā-kelām bile ışţıġāl (5) körgüzüp durur. Ammā dast-ı tamannāsı murād dāmanıġa yétmedi ve gülşen ārzūsıda (6) maḳṣūdnıñ güli açılmadı. La-caram aʿvān u anṣārı bile pınhānī maşvarat u maṣlaḥat (7) ḳıldı kim: "Muḥāraba u muḳātala tarīḳıda munça dast u pā urduḳ, küşāyiş-i (8) kār muyassar bolmadı. Émdi kérek durur kim muṣālaḥa amrın araġa salıp ẓāhıran (9) muḫālafat terkin tutup dostlıġ ve yek-cıhatlıġ ṭarīḳı bile özimizni dāru's-salṭana-(10) nıñ pāy-taḫtıġa yétkürüp ol yérde nīrū-yı bāzū-yı ḥamıyyat bile tīġ-ı ġayratnı (11) nıyām-ı calādatdın çékip duşman ḳanıdın sīrāb ḳılsaḳ ta kim bu ḥareket bile mülk-i (12) tasḫīrı muyassar ve maḳṣūd şāhıdı cilve-ger bolġay." Kemāl-i cahālatdın barça bu sözde (13) muttafıḳu'l-kelime bolup ʿataba-ı āsmān-martaba mulāzımlarıġa payġām yiberdiler kim: "Ḥażrat-ı (14) pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı ḫūrşīd-külāh, mekremet-panāh-ı ʿāṭıfat-dast-gāh (15) dāma davlata-hu kerem-i ẕātī ve ʿāṭıfat-ı cıbıllī muḳtażāsı bile bu vadī-yı żalālat sar-keşteleri (16) ve bu ṣaḥrā-yı muḫālafat āvāralarınıñ ʿışyān-ı bī-kerān ve noḳṣān-ı bī-pāyānıġa (17) ʿafv u ıġmāż pardasın çékip Muḥammad Murād Bégni -kim maḥbūs-ı zındān-ı ıdbār durur- ḥabsdın **[238b]** (1) çıḳarıp Fāżıl Bég ve Nıyāz Muḥammad Bégge -kim alarnıñ nısbat u ḳarābatı iki ṭarafġa (2) dağı maʿlūmu'l-ıḫtışāṣ durur- maṣḥūb ḳılıp bu güm-rāhlar ṭarafıġa yiberseler har-āyına bizler (3) dağı muḫālafat u muʿāżadat rusūmın terk tutup ıṭāʿat-ı mutābaʿat kemerin ḫıẕmat (4) ve ʿubūdıyyatdın bélige baġlap bār-gāh-ı felek-ışţıbāh āsıtān-boslıḳıġa muşarraf (5) bolup cān-sıpār ḫıẕmatkārlarınıñ silkige ıntıẓām tapar érdük.

Maşnavī

(6) Eger eyleseñ ʿafv-ı ʿısyānımız

Keremdin ba-ḥıl eyleseñ ḳanımız

Bolurmız canābıñ sar-efgendesi

(7) Kemīn ḳullarıñnıñ kemīn bandası”

Çūn ol şor-baḫt [u] cabīn-saḫtlarnıñ makīdat-aṣar, (8) ḫadīʿat-ṣamar paygāmı āsıtān-ı davlat-āşyān mulāzımlarıdın ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ (9) samʿ-ı şarīfiġa yétti. Ol ḥażrat alarnıñ né fikrde érkenin añlap fı’l-ḥāl ıltımāslarıdın (10) mabẕūl tutup Muḥammad Murād Bégni ḥabsdın çıḳarıp ʿavāṭıf-ı ḫusravāna ve marāḥım-ı (11) pād-şāhāna bile sar-afrāz étip ḫılʿat-ı bī-bahā ve raḫş-ı bād-pā baḫşīşıdın (12) andūhgīn ḫāṭırıġa ḫursandlıġ yétkürüp Fāżıl Bég ve Nıyāz Muḥammad Bégge hem-rāh ḳılıp (13) yiberdi. Çūn ol iki bég-i meẕkūr Muḥammad Murād Bégniñ hem-ʿınānlıġı bile ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp (14) Muḥammad Rıżā Bégniñ maclısıġa daḫıl boldılar. Ḳīl u ḳāl ve pursış-ı aḥvālıdın soñ (15) ol munāfaḳat-kīş u muḫālafat-andīşlar ẓāhırlarıġa dostlıġ (16) zīvarı bile numāyış bérip bāṭınlarıda tīg-ı kīn ve ḫancar-ı naḳḳārnı mażbūṭ ḳılıp (17) dāru’s-salṭana-ı Ḫīvāḳ ṣavbıġa ḥareket körgüzdiler. Çūn marāḥıl-ı mutaʿaddıda ḳaṭʿıdın [239a] (1) soñ Ṣafar ayınıñ salḫıda çahār-şanba küni barça musallaḥ u mükemmel bolup dar-bār-ı felek-mıḳdār (2) ʿatabasıġa nuzūl éttiler.

Bayt

Acal yétse kişige tīġ tartıp

Kélür öz maylı (3) birle ḳatl-gahġa

Çūn ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānīnıñ żamīr-munīrı -kim mahbıṭ-ı aşıʿat-ı lamaʿāt-ı (4) ġaybī ve mavrıd-ı barıḳa-ı la-raybī durur érdi- aʿlām-ı subḥānī ve ılhām-ı Rabbānī bile muḫālıflarnıñ (5) ḫayāl-ı fāsıdıġa ıṭṭılāʿ tapıp alardın fıtna-ı ḳabīḥ ve fasād-ı faẓīḥ ẓuhūrġa yétmesdin (6) burun pīş-destlik ḳılıp Muḥammad Rıżā Bégni körnüş-i ʿālīġa (7) ündep ışārat-ı vālā bile āsıtāna-ı davlat-nışān mulāzımları (8) anı dast-gīr ḳılıp keşān keşān éltip zındān-ı balāda maḥbūs éttiler. Muḥammad Murād Bég (9) Muḥammad Nıyāz Bégni dağı aña maṣḥūb ḳıldılar. Andın soñra muʿānıdlardın Muḥammad Nıyāz Atalıḳ (10) ve Ḫudāy Berdi Daruġa ve Éş Muḥammad Daruġa, Nār Kettavul ve Ḫudāy Naẓar Bég ve Raḥman Berdi (11) Kostangirni -kim mādda-ı fasād ve muḥarrik-i sılsıla-ʿınād durur érdiler- farmān-ı ḳażā-carayān (12) mūcıbı bile sıyāsat-gāhda ḳatlġa yétkürüp dururlar ve Kerīm Berdi Atalıḳnı maḥbūs éttiler. (13) Ve béglerniñ kişilerin -

kim baʿżı ergniñ içide ve baʿżı taşḳarıda (14) durur érdi- tutup sıyah-çāl ʿuḳūbatġa giriftār ḳılıp aġlāl-ı girān bile muḳayyad éttiler. (15) Ve köpregi ḳaçıp bég-i şorbaḫtlarnıñ ḥavlısıġa -kim kalʿanıñ içide durur (16) érdi- ḳabalıp cān havlıdın tüfengandāzlıḳġa ıştıġal körgüzüp dururlar. (17) Çūn ḥażrat-ı pād-şāh-ı kāmkār-ı duşmanşikārnıñ lāzımu'l-başārat-ı ışāratı bile amīr-zāda-ı [239b] (1) farḫunda-sıyar Muḥammad Naẓar Bég ve Amīr Ḳılıç Inaḳ ve Oraż ʿAlī ʿInaḳ ve Ḳara Bahādur Mīr-āb (2) ve vazārat-ı dast-gāh Muhammad Yusūf Mehter gürūh-ı anbūh bile barıp ḥavlınıñ dīvārı -kim haṣānat (3) u matānatda İskenderniñ saddıġa daʿvā-yı musāvāt ḳılur érdi- atrāf (4) u cavānıbdın alamanġa buyurup maşaḳḳat-ı tamām bile yıḳturup namāz-ı şāmġa ḳarīb durur érdi. (5) Basıp alıp dururlar ve muʿānıdları -kim ḥavlıġa ḳabalıp mudāfaʿa ḳılur érdiler- (6) tutup barçasın ḳatl-ı ʿām ḳılıp alardın özge yana otuz kimseni tīg-ı bīdırīġlıġ damıdın (7) ötkerdiler.

Maṣnavī

Çıḳıp callādlar her yan ġażabnāk
Acal callādı yañlıġ çust u çālāk
(8) Alıp élgige şamşīr u katāra
Ḳılıp baġī ahlınıñ köksini pāra
Birisi tīġ urar-(9) dın özni salmay
Acal dék cān alurdın biri talmay
Anıñ dék ḳatl éterge (10) ḳıldılar bıġ
Ki her kün kömdiler tofraḳġa miñ tīġ
Aḳıp şahar içre ḳandın her ṭaraf sayl
(11) Ḳılıp darvāzalardın taşḳarı mayl
Yatıp her kūçede cānsız badanlar
Yatıp ḳan saylıġa (12) sansız badanlar
Tüşüp sayl içre başlar taş yañlıġ
Ézilip her ṭaraf ḫaşḫāş yañlıġ
(13) Bolup aʿdāġa ol kün rūz-ı maḥşar

Velīkin dostlarġa ʿīd-ı ekber

Çūn bu vāḳıʿanıñ (14) soñġı küni -kim panc-şanba küni durur érdi- bāġīlardın on béş kimseni ve ādīna künide (15) Yollı Bay Çavdur başlıġ on bir kişini ve yek-şanba künide toḳuz kişini ʿuḳūbat tīġı bile (16) ḳatlġa yétkürüp dururlar ve dū-şanba künide bég-i şor-baḫtnıñ muʿtabar ve nām-dār (17) kişileridin ʿĀşur Muḥammad Ḫalīfa ve Allāh Naẓar ve Budaġ Ḳulnı ġażab dārıġa āvīzān **[240a]** (1) ḳıldılar. Sa-şanba küni Muḥammad Rıżā Bég ve Muḥammad Murād Bég ve Muḥammad Nıyāz Bég ibn Muḥammad Rıżā Bégni (2) ḥabsdın çıḳarıp ʿadam tengnāyıda göşe-nışīn, āḫırat maḥbısıda manzıl-güzīn (3) ḳıldılar. "فا عتبر وايا ولوال الباب"[82][83]

Naẓm

Kişi ger yaḫşı bolsun ger yaman bat

Körer (4) ol fiʿlige lāyıḳ mükāfāt

Bas ey dıl yaḫşılıḳnı eyle pīşa

Yamanlıġdın ḥaẕar (5) ḳılġıl hamīşa

Ki tā bolmay giriftār-ı balıyyat

Maḳāmıñ dāyım olġay avc-ı ʿızzat

(6) Hem ol yıl Rabīʿu'l-avval ayınıñ yigirme sekkizide çahār-şanba küni ḥażrat-ı ʿalā-ḫāḳānī (7) Ṭaġay Murād Atalıḳnıñ inisi Töre Murād Bégni -kim on ikki yaşıda durur érdi-ʿınāyat-ı (8) pād-şāhānaġa maḥṣūṣ tutup aḳasınıñ manṣabın aña marḥamat étip ḫursandlıġ (9) ve sar-afrāzlıġ yétkürüp dururlar.

Amīr-ı Kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ Madda'llāhu Ẓilāla ʿĀṭıfetühü (10) ʿAla'l-aḳṭār Ve'l-āfāḳnıñ Yañı Daryā Ḳara Ḳalpaḳıġa Çapavul Urmaġı

Ḳalam-ı çābük-raḳam (11) şaḥīfa maydānıġa bu navʿ ḳadam ḳoyar kim çūn Yañı Daryā kenārıda olturġan (12) Ḳara Ḳalpaḳıyya ṭavāyıfıdın Ḫıtāy camāʿası -kim Buḫāra vālīsı Amīr Ḥaydarġa bīʿat (13) ḳılıp ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ rabḳa-ı ıṭāʿatıdın boyun tolġap ʿınād (14) u sar-keşlik marāsımın ẓuhūrġa yétkürür érdiler- ol ḥażrat alarnıñ taʾdīb u goş-mālı (15) üçün amīr-ı roşan-ẓamīr Ḳutluḳ Murād Inaḳnı özıġa mutaʿallıḳ

[82] الابصر

[83] Haşr suresi, 59/2 "Kitap Ehlinden inkar edenleri ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. Onların çıkacaklarını siz sanmamıştınız, onlar da kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Böylece Allah(ın azabı) da, onlara hesaba katmadıkları bir yönden geldi, yüreklerine korku saldı; öyle ki evlerini kendi elleriyle ve mü'minlerin elleriyle tahrip ediyorlardı. Artık ey basiret sahipleri ibret alın.

çerik bile nām-zad ḳıldı ve özi-(16) niñ mulāzımlarıdın baʿżı umarānı ve faḳīrnı anıñ mulāzamatıġa maʾmūr étti. Çūn maʾmūrlar (17) Inaḳ başlıġ farmān-ı ḳażā-carayān muḳtażāsı bile hem ol yıl Racabu'l-muraccab ayınıñ on sekizlençi [240b] (1) küni durur érdi kim Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭana-ı Ḫīvāḳdın atlanıp sıpāh-ı mavfūra (2) ve afvāc-ı manṣūra bile ḳaṭʿ-ı manāzıl ve ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp Ḫ(v)āca Éli ḳalʿasıġa nuzūl-ı (3) ıclāl ḳıldılar. Anda yetti kün ʿışrat u kām-rānlıġ bile tavaḳḳuf körgüzüp (4) Şaʿbān ayınıñ avvalıda yek-şanba küni Ḫ(v)āca Élidin rāyat-afrāz nahżat bolup (5) daryā-yı Amuyanıñ kıraġıda Aḳ Yār kéçuyıġa tüşülüp durur. Ve ol mavżıʿda (6) béş altı kün şikār-andāzlıġ bile mutavaḳḳıf bolup panc-şanba küni daryādın ʿubūr (7) ḳılıp Yartı mavżıʿıġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar. Ve ol yérde yegāna-ı ahl-ı āfāḳ (8) Ḳutluḳ Murād Inaḳ faḳīrnı baʿżı sıpah-dārnı béş yüz kimse bile ḳoyup özi (9) sıpāh-ı nuṣrat-panāh bile atlanıp Éşim Yarġan nahrınıñ saḳḳāsıġa tüşüp (10) aṭrāf u cavānıbdaġı Ḳara Ḳalpaḳnıñ zakātıġa kişi buyurup zakātnı alıp bolġunça (11) ol mavżıʿda köp muddat mekş vāḳıʿ bolup Ramażānu'l-mubārek ayınıñ ikinçi küni -kim (12) yek-şanba küni durur érdi- ol mavżıʿdın nahżat körgüzüp Aḳ Yaḳış mavżıʿıġa (13) nuzūl-ı ıclāl buyurup dururlar. Andın leşker-i ḳıyāmat-aṣar bile ḥareket körgüzüp (14) köç-be-köç kaṭʿ-ı masāfat étip Böriçi Sengerıġa tüşdi. Ol mavżıʿdın yaḫşı atlıġlar bile (15) musallaḥ u mükemmel bolup atlanıp Çertekli üsti bile ılġar ḳılıp balā-yı nā-gahānī ve ḳażā-yı (16) āsmānī yañlıġ Yañı Daryā kenārıdaġı Ḳara Ḳalpaḳıyyanıñ avulıġa çapavul urup nıhāyatsız (17) kimseni ḳatlġa yétkürüp ġāyatsız māl u mavāşī olca ḳılıp muʿāvadat körgüzüp dururlar. [241a] (1) Manāzıl-ı mavfūra ve marāḥıl-ı maʿdūdanı ḳaṭʿ étip meẕkūr aynıñ avāḫırıda şanba küni (2) āsıtāna-ı davlat-āşyān mulāzamatıġa yétip ʿınāyat-ı pād-şāhāna ve marāḥım-ı (3) ḫusravāna bile mumtāz u sar-afrāz bolduḳ.

Ḥażrat-ı Şāḥıb-ḳırānīnıñ (4) Köñli Şāh-Bāzın Şikār Havāsıda Buland-parvāz Étgeni ve Irādāt Yegrenin Şikār-gāh (5) ʿAzīmatıġa Barḳ-tāz Ḳılġanı ve Ḳuş Salmaḳ Bile Şikār Ḫaylıġa Ḳıran Salġanı (6) ve Dıl-cūylıḳ Bile Aral Sar-keşleri Köñlin Şikārīvār Alġanı

(7) Ḳalam şāh-bāzı açıp ceng-i şavḳ

Ḳılıp söz havāsıġa aheng-i şavḳ

Varaḳ (8) ṣayd-gāhıda bī-ıḫtıyār

Munıñ dék ḳılur ṣayd-ı maʿnī şikār

Hem ol yıl ḥażrat-ı (9) pād-şāh-ı ẓıllu'l-lāh ve şahanşāh-ı dīn-panāh, afżal-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān, aʿdal-ı (10) ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān.

Maşnavī

Ḫıdīv-ı güher-tāc [u] fīrūza-taḫt

Farāzanda-ıḳbāl [u] fīrūz-baḫt

(11) Nacābat sıpıhrıda roşan ḳuyaş

Ḫılafat sarīrıda Dārā-maʿāş

Calādatda (12) Rustam kibi ṣaf-şiken

Saḫāvatda Ḥātam kibi dar-figen

Şahanşāhlarnıñ (13) şahanşāhı hem

ʿAdalat rumūzınıñ āgāhı hem

Felek-ḳadrlar ḫāk-i rāhı anıñ

(14) Kevākibdin afzūn sıpāhı anıñ

Ḫalīfatu'r-raḥāan, al-muʾayyad bi-taʾyīd'il-meliki'l-mustaʿān (15) ʿażdu'l-davlat ve'd-dīn, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāh-ı taʿālā mülk ü sulṭān ve afāża (16) ʿala'l-ʿālamīn barra-hu ve iḥsānah ṭumṭurāḳ-ı salṭanat ve muṣālıḥ-ı memleket ıştıġālıdın (17) āyīna-ı ḫāṭırıġa -kim maẓhar-ı fuyūżāt-ı ılāhī ve mahbıṭ-ı futūḥāt-ı nā-mutanāhī [241b] (1) durur érdi. Malālat küdüreti yétip ve ol küdüret dafʿıġa şikār taḳażāsın (2) cazm étti.

Naẓm

Yürüp gāh gāh eyle ʿazm-ı şikār

Mudām étme bir yérde (3) ṭarḥ-ı ḳarār

Ki köñlüñni avlar şikār eylemek

Ḳılur ḳabż-ı dāyım ḳarār (4) eylemek

Bul cıhatdın yol asbābınıñ sar-ancāmı üçün muḳarrab-ı dar-gāh-ı (5) salṭanat, maḥram-ı asrār-ı ḫılāfat, murabbīyu'l-fużalā Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi (6) ve Yār Muḥammad Dīvān Bégi ve Ḳuş Naẓar Dīvān Bégi muḳarrar bolup dururlar. (7) Yana ṣāḥıb-şevket amīrlar ve ʿālī-ḳadr bégler ve hunarmand mīr-şikārlar (8) ve mutahavvır

çāker u nedīmlerge ve yana her kişige -kim ol ḥażratnıñ mevkib-i humāyūnı bile yüre durur- (9) ınʿāmāt-ı fırāvān ve ıḥsānāt-ı bī-pāyān bile sar-afrāzlıḳ yétkürüp dururlar. (10) Ve ʿumdatu'l-umarā, zubdatu'l-kübarā, marcıʿu'l-ġurabā, murabbīyu'l-fuḳarā, amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Biy Inaḳ madda'llāhu ẓilāla (11) celālihini şaharda nāyıb ḳılıp ḳoyup vazīr-ı aʿẓam, dastūr-ı mükerrem, nıẓāmu'l-mülk (12) ve'l-mıllat Muḥammad Yusūf Mehter ve Muḥammad Aḳa, Muḥammad Arbāb ve İskender Arbāb ve Yaʿḳūb Aḳanı anıñ (13) ḫıẕmatıġa taʿyīn ḳıldı ve sıyādat-panāh ve naḳābat-dast-gāh Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳībnıñ (14) inisi Seyyid Yaʿḳūb Ḫ(v)āca ve Ḳutluġ Muḥammad Inaḳnıñ oġlı Muḥammad Çān Bégni -kim pancāh başı durur (15) érdiler- öz maḫṣūṣ nökerleri bile Ḫurāsān yollarınıñ ḥıfẓıġa muḳarrar étdi.

(16) Ve Şavvālu'l-muʿaẓẓamnıñ yigirme béşlençiside adīna küni -kim āftāb-ı ʿālam-tāb Cadī burcıda (17) durur érdi.

Bayt

Zamān ḫūb érdi [u] masʿūd-ı sāʿat

Velīkin ṣaydġa vaḳt-ı nuḥūsat

[242a] (1) Havā ḫūş érdi ṣaḥrā-ı ʿışrat-afzā

Köñüller māyıl ṣayd u tamāşā

Namāz-ı cumʿa (2) adāsıdın soñra şikārnıñ ırādāsı bile mubārek ayaḳın rikāb-ı saʿādatġa (3) ḳoyup yegren-i ʿazīmatġa rukūb ḳıldı.

Naẓm

Atı astıda çarḫ-ı vālā dék

(4) Özi ḫurşīd-ı ʿālam-ārā dék

Farḳıdın tā ḳadam kirip zar ara

Uruban ġuṭṭa (5) baḥr-ı gevher ara

Başı üstide çatr-ı ıḳbālı

Sāya-efgen néçük humā bālı

Yügürürge (6) cılavda her sarı

Baḫt u davlat iki cılavdārı

Allıda ḫūş-ḫırām (7) şāṭırlar

Tīz-revlik fannıda māhırlar

Her biri bélide ḳuyaş dék zeng

(8) Zengidin fahm olup basī aheng

Çékip allıda néçe mīr-āḫūr

Her biri bir canībat-ı (9) pur-zor

Barı hayʾātda çarḫ-ı tavsanvaş

Surʿat içre cahanda u sar-keş

(10) Salınıp üstıġa muraṣṣaʿ-ı zīn

Anda zīn-pūşları barı zarrīn

Hem (11) rikābı hılālvār kélip

Hem sıtāmı güher-nigār kélip

Yürüben bī-ḥasāb-ı mīr-şikār

(12) Ḳuş baḳarda Abū ʿAlī-kirdār

Barça çālāk çarġ bālı kibi

Belki şah şastınıñ (13) şımālı kibi

Baʿżı élgide tīz-ı pur-şah-bāz

Dīv çangālı hem melek-parvāz

Baʿżı élgide (14) sīm-gūn-ı tuyġun

Av alurda uçup néçük ki yaşun

Baʿżı élgide ṣayd-zan-ı (15) şunḳar

Nasr-ı ṭāyır aña kemīne şikār

Baʿżı élgide baḥrī[84] u çālāk

Eyleben baḥr ḳuşlarını (16) helāk

Baʿżısıda itelgü-yi pur-zor

[84] Metinde "تجرى" şeklinde yazılmıştır.

Tapmay andın amān vuḥūş [u] ṭuyūr

(17) Baʿżıda laçin-ı ḳavī-çengāl

Urup ʿanḳāġa çeng ṣaʿva mıṣ̱āl

Böyle ḳuşlarġa [242b] (1) ḥadd-ı ġāyat yoḳ

İtlarıġa daġı nıhāyat yoḳ

Yügürük itleri humāy-nıjād

(2) Pūyada bādnı bérip bar-bād

Barçası şīr yañlıġ ahū-gīr

Līk şīr alıp eyle kim naḫçīr

Barça-(3) nıñ boynıda ḳılāda-ı zar

Cūllarıda şumārasız zīvar

Hem izidin ḳılıp ırāda(4) rāh

Umarā-yı ʿıẕām ʿālī-cāh

Barça aʿyān-ı ḥażrat-ı şāhī

Barça erkān-ı davlat-ı şāhī

(5) Ḳozġalıp daġı leşker-i carrār

Öyle kim mavc-ı lucca-ı zaḫḫār

Tīġ-zenler şumārasız anda

(6) Késgen aʿdā başını maydānda

Yüz tümen-i ṣaf-dar u nabard-ārā

Rustam-efgen, Sıfandıyār-āsā

(7) Mundaġ dabdaba-ı tamām u kevkebe-i mā-lā-kelām bile dāru’s-salṭana-ı Ḫīvāḳdın çıḳıp summ-ı merākib-i davlat bile (8) bir naṭʿīġa naḳş urdı ve gürd-i mevākib-i şevket bile kök dīdasıga tūtıyā yétkürüp durur. (9) Ve az furṣatda ʿışā çaġı - kim nucūm maşʿalasıdın tün şabıstānı çırāġān yoḳ yoḳ kim (10) āsmān közleri bu kevkebe tamāşāsıda ḥayrān durur érdi- Ürgenç-i balda-ı maḥfūẓasın -kim ol (11) ḥażratnıñ öz mıʿmār ḥukmınıñ tacdīd-ı ʿımāratı bile maʿmūr ve bannā-yı farmānınıñ

bınā-yı tāzası bile (12) maḥsūr durur érdi- bahār vuṣūlı bile ġayrat-ı fırdavs-barīn ve nasīm nuzūlı bile çamanıstān-ı (13) tazyīn ḳıldı. Ve bayrı ḫızmatkārlardın Seyyid Ḳulı Baynıñ davlat-ḫānasın -kim ḫıyām-ı (14) ıḳbāl ve mavżıʿ-ı bār-gāh-ı ıclāl étmek bile öz aḳrānıdın mumtāz ve abnā-yı zamānıdın sar-afrāz (15) ḳıldı- ve bay-ı muşār-ılayh bile ʿAvaż Muḥammad Bay -kim balda-ı maẕkūranıñ ḥukūmatı alarġa mutaʿallıḳ durur- (16) żıyāfat asbābı ve toy tartībıġa ḫızmat kemerin hımmat bélige dū peyker yañlıġ rast (17) bağlap andaḳ cavāhır-nıṣārlıġ ḳıldılar kim ʿaḳl mīzānıġa sığmas.

Maṣnavī

Anıñ dék **[243a]** (1) ḳalʿada bağlandı āyīn
Ki boldı kūçeler fırdavs-ı tazyīn
Hem ol tünni ḳılıp şamʿ-ı (2) şab-afrāz
Çırāġān ol ṣıfat kim şām-ı Nav-roz
Tüzüp ol mīzbānlar ḫusravāna
(3) Żıyāfat kim ḳılıp taḥsīn-ı zamāna
Yayıp şāh u ḫalāyıḳ allıġa ḫ(v)ān
Çékip türlüg ṭaʿām (4) alvān alvān
Muhayyā mīva ḳandalāt birle
Barı parvarda yüz laẕẕat birle
Bu yañlıġ (5) kéçedin tā çāşt bir dam
Ṭabaḳ ḳoymaḳ kötermek bolmadı kem
Ki ekl ü şurbdın (6) yétti farāġat
Sar-ā-sar munḳaṭıʿ boldı ẓıyāfat
Kétürdiler şahanşahġa sar-u-pā
(7) Ki altundın toḳulmış érdi gūyā
Kétürdiler yana bir barḳ-tāz at
(8) Çaparda barḳ dék hayhāt hayhāt
Çıḳar bir damda yérdin āsmānġa

Tüşer (9) hem āsmāndın bu mekāngа

ʿInānıda cılavdārı sebük-rav

Anıñ her ḥalḳa-ı (10) goşı mah-ı nav

Çū mindi şāh anı ol ikki nādır

Başıġa saçtılar türlüg (11) cavāhır

Alarġa luṭf étip şāh-ı yegāna

Masāfat ḳaṭʿıġa boldı ravāna

Yolda (12) sıyādat-maāb, vılāyat-ıntısāb, aḫtar-ı burc-ı ṭarīḳat, gevher-i durc-ı ḥaḳīḳat, şayḫu'l-maşāyıḫ-ı (13) ʿālam, murşıdu'l-ʿavārıf-ı banī-Ādam, ḥażrat-ı İşen Pīrim Ḫ(v)āca madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-(14) mufārıḳi's-sālikīn -kim öz şayḫları ḥażrat-ı sulṭānu'l-atḳıyā ve ḳuṭbu'l-avlıyā, (15) ʿālım-ı rabbānī ve ʿāmıl-ı ṣamadānī Mavlānā Nıyāz Ḫ(v)āca Aḫund Baba raḥmatu'llāhi ʿaleyhiniñ cıvār-ı şarīflarıda (16) mucāvır durur érdiler- alarnıñ zıyāratıġa muşarraf bolup cavāhır-ı mavāʿız ve zavāhır-ı naṣāyıḥları (17) bile ṣadaf ıstımāʿın girān-māya ḳıldı ve nıyāzmandlıġlar bile nuẕūrāt bérip duʿā-yı **[243b]** (1) ḫayrıyyat ıntımā-yı ıcābat aralarıdın bahramand boldı.

Ḳıṭʿa

Cahān ḫalāyıḳıġa (2) ḫāṣṣa pād-şahlarġa

Cahān ḫazāīnıdın gevher-i duʿādur ḫūb

Eger duʿā-ı lab ahl-ı (3) yaḳīndın étse vurūd

Şekk anda yoḳ ki érür cāndın ol duʿā-ı marġūb

(4) Duʿādın érdi yétüşti yigit ḳarılıḳġa

Hem andın oldı ḳarılarġa (5) ıncılā-yı ḳulūb

Duʿādın étti şahanşahlar culūs-ı sarīr

Hem andın étti cahān-(6) gīrlik atıġa rukūb

Ve andın atlanıp Amu daryāsınıñ ḳıraġıġa tüşüldi. (7) Ve ol yérde bir kése zar birle baylar mindürgen at ve kéydürgen ḫılʿatnı (8) amārat-panāh, ṣadārat-dast-gāh, amīr-ı roşan-żamīr Şāh Nıyāz Atalıḳġa (9) şafḳat ḳıldı ve daryādın kéçmekge mayl körgüzdi.

Şıʿr

ʿAcab baḫr-ı zaḫḫār (10) édi laṭma-zan

Cunūn ahlı yañlıġ labı kef-figen

Savīydur ʿuẕūbatda (11) kevṣer kibi

Talāṭūm urup baḥr-ı aḫżar kibi

Yasap naḳş-ı zancīr ırmaġları

Hem (12) āġūş-ı gird-āb tolġaġları

Bu baḥr üzre yüz miñ safāyın yürüp

Barı (13) Nūḥ keştīsıġa ṭaʿn urup

Çékip her biri miñdin artuḳ sıpāh

(14) Ḳılıp nā-ḫudālar küçidin şınāh

Ḳıraḳġa alarnı ki yétkürdiler

Salıp (15) élni ötkergeli sürdiler

Bézep bu'l-ʿacab zavraḳī tīz-rav

Édi hayʾātī (16) eyle kim māh-ı nav

Minip şāh-ı aʿyān-ı hażrat bile

Ötüp baḥrdın baḫt u davlat bile

(17) Nuzūl étti ol yérge şāh u sıpāh

Tutup érdiler ḫayma-ı bār-gāh

Ol kéçe farmān-ı **[244a]** (1) vācıbu'l-ıẕʿān ṣudūr taptı kim: "Tā muʿāvadat ḳılġunça mevkib ahlı maṭbaḫ-ḫāna (2) ıḥsānımız şilenidin bahramand bolsun ve āfarīda öz aldıge ṭabḫ ḳılmasun." (3) Ve hem ol kéçe sıyādat-panāh ve naḳābat-dast-gāh, fażāyıl-maāb, kemālāt-ıntısāb, (4) faḫru'd-davlat ve'd-dīn, Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳībga bir ḳabża-ı ṭılā ınʿām (5) boldı. Ve tañ atġandın soñ ḥażrat-ı ḳudvatu'l-ḥaḳḳīn ve zubdatu'l-muvaffaḳīn (6) şayḫu'ş-şuyūḫ-ı ʿālam Şayḫ ʿAbbās Valī ḳaddisa sırrahu'l-ʿazīz -kim Kühne Kātda āsūda érdiler- (7) alarnı zıyārat ḳılıp mucāvırların nuẕūrat-ı vāfır ve ınʿāmāt-ı (8) mutakāṣır bir sar-şār-ı bāda-ı surūr étti ve bād-pāy-ı bādıya-

paymāyġa rākib bolup ʿınān-ı (9) ʿaṭıfatın şikār-andāzlıḳġa maʿṭūf ḳıldı ve ol ḳalʿa-ı meẕkūranıñ (10) navāḥī u cavānıbıda -kim ba-ġāyat vasīʿ yérdür- ḳuş salmaḳ ve av almaḳ (11) tamāşāsıġa ıştıġāl körgüzdi.

Maşnavī

Ol nāḥıyyat içre érdi her yan

(12) Her nav şikārdın fırāvān

Laḥımā nay olup barı çaranda

Bī-ḥad yana burdaġan (13) paranda

Ḫargūşlar anda çābük u tīz

Her buta tübidin eyleben ḫīz

Cérenleri (14) ḫīz urarda çālāk

Saçıp közige ḫayālnıñ ḫāk

Durrācları (15) uçup havāġa

Él közini baḳturup samāġa

Ḫūş-reng taẕarvlar açıp par

(16) Ṭāvūsġa hayʾāt içre hemr

Avlar barın aytsam ba-tafṣīl

Bardur bu (17) söz içre vahm-ı taṭvīl

Al-ḳıṣṣa şah-ı ḫucasta-ı gevher

Tartıp éligige bahla-ı zar

[244b] (1)Her kuşnı alıp geh avġa saldı

Sīmurg ise ṣaʿva yañlıġ aldı

Ṣaydī geh (2) ḳaçıp çıḳar havāġa

Ḳutḳarmadı ḳul çıkıp samāġa

Mundın felek üzre nasr-ı ṭāyır

(3) Yaşundı çékip basī ḫavāṭır

Her ḳuş geh şah élgidin çıḳıp tund

Her ṣaydnı kim ḳavup (4) yıḳıp tund

Hem itler izide ségriben tīz

Hem mīr-şikārlar sebük-hīz

(5) Her biri bolup taraddud-afzā

Şahġa bérip özgeçe tamāşā

Āsān tutulup (6) ḳanatsız ṣayd

Bolġan kibi tüş ḥayātsız ṣayd

Av almaḳ anıñ dék oldı (7) kāmil

Furṣat yoḳ édi ḳılurġa bısmıl

Şah davlatıdın salıp dam-ā-dam

Ḳuşlar (8) umarā-yı muḥtaram hem

Mundaḳ yana üç kün atlanıp ḫān

Ḳuş salıp ve av alıp fırāvān

(9) Ol daştda ṣayd éterge yana

Bir ḳalmadı ṣayddın nışāna

Kevn-i saydī bu şordın (10) hırāsān

Bolġaç çah-ı maġrıb içre pınhān

Şah yandı u tüşti bār-gahġa

Ārāmışī (11) oldı hem sıpahġa

Çūn āftāb-ı ʿālam-tāb şah-bāzı ṣubḥ havāsıda bāl-ı parvāz urdı (12) ve kök margzārıda nucūm ṣaydlarıġa ḫalal pançasın yétkürdi. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Camşīd-ı Ḫūrşīd dék (13) felekveş tavsanġa minip ol yurtdın ḥareket ḳıldı.

Maṣnavī

(14) Ḳılıp cunbış ol dam geh şāh u sıpāh

Salıp surma kün közıġa gerd-i rāh

Ḳılur (15) fahm daşt üzre salġan naẕar

Geh bardur urup mavc-ı daryā-yı zar

Ḳoñrat arıġınıñ (16) ayaġı bile ḳuşlap Uyġur köliniñ şımālıdın ötüp Yaman Uyġur tuşıda Bég Pulād (17) Atalıḳnıñ oġlı Muḥammad Ḳulı Bégniñ rıbāṭıġa yaḳın daryā sāḥılın muḫīm-ı ḫıyām-ı şevket ve muʿasker-i **[245a]** (1) sıpāh-ı davlat ḳıldı.

Ḳıṭʿa

Ne ḫūş manzıldur ol yér kim bahār-ı davlat-ı şahdın

(2) Açıp gül-çahralar ruḫsārı dék gül-i cannat-āsādur

Muʿallā ḳaṣrlar her sarı bunyād eylemiş (3) pur-zīb

Mulavvan ḫaymalardın kim fażāsı içre bar-pādur

Bu manzılda dağı yaḫşıġına şikār (4) ḳıldılar ve Ḫ(v)āca Murād Biy ve Kerīm Berdi Atalıḳġa iki yaḫşı ḳuş ınʿām boldı. Ẕu'l-ḳaʿdanıñ (5) törtlençiside şanba küni köçüp ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-nışān-ı cannat-mekān (6) Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān taġammada'llāhu bi-ġufrānihiniñ rıbāṭ-ı ʿālīsınıñ şımālıyya cānıbıdın ötüp ḫān-ı maġfūr-ı meẕkūr-(7) nıñ öz mülk-i ḫālışası üçün -kim ol mülkniñ ḥadd-ı şarḳīsı Nayman yérige payvasta ve şımāl[ī] (8) ve ġarbī taġġa muttaṣıl ve canūbī daryāġa mulṣaḳ durur- yardurġan arıġınıñ ḥavālīsıda sayd-andāzlıḳġa (9) maşġūl boldı.

Şıʿr

Nıhāyatdın artuḳ édi anda ṣayd

Barı körmegen tuşda hem dām-ı ḳayd

(10) Yürüp iki yandın ulus ṣaf-ba-ṣaf

Şikār ahlını ḳozġaban her ṭaraf

Hem ol (11) çerge içre şah-ı ṣayd-zan

Bolup ṣayd ḳaṣdıġa şāhīn-figen

Ḳanat urġalı ḳuşlar eylep (12) çū zor

Alardın ḳutulmay vuḥūş u ṭuyūr

Bu yañlıġ bolup ṣayd-ı bī-ḥad şikār

Tamāşā (13) tamāşā bolup āşkār

Kāt aḥālīsı Ḳurban Ḳulı Nāyıb ve Muḥammad Nıyāz Bég ve Ḳıpçaḳ Muḥammad ʿAlī Biy (14) bu şikār-gāhda ıstıḳbāl ḳılıp ol ḥażratnıñ rikāb-boslıḳı bile sar-afrāz (15) boldılar ve ḳılavuzlıḳ ṭarīḳası bile toġrı yol başladılar ve ʿaṣr çaġıda şükūh u (16) şevket bile bār-gāh-ı ʿālam-panāhġa -kim Aḳ Ḳum ve Vazīr tuşıda ve Baday köliniñ canūbıda daryā kanārıda (17) ḳurulup kün-ā-kün ḫar-gāhlar tutulup érdi- nuzūl ḳıldılar ve bu manzılda tört kün tavaḳḳuf [245b] (1) boldı. Avvalġı kün Küçek Inaḳnıñ nabīrası Nayman dūdmānı Muḥammad Rıżā Atalıḳ ibn Muḥammad Naẕar (2) Bég -kim faḳīrġa ciyenlik nısbatı bardur ve Gürlen ḥākimleridin durur- Gürlen ve Vazīr aşrāf (3) u maʿārıfı bile ol ḥażratnıñ ʿataba-boslıġıġa yétip ʿavāṭıf-ı bi-kerāna bile arcmand ve navāzış-ı (4) ḫusravāna bile sar-buland boldılar. Bu kün daġı ābādān ḳuşlar salınıp fırāvān (5) avlar alındı.

Ve hem bu kün Ḳara Ḳalpaḳ bahādurları muʿānıd u ṭāgīlardın iki baş (6) kéltürüp ʿınāyat-ı vāfır ve ıstımālat-ı mutakāṯır bile mustaẕhır boldılar. Bu mucmal tafṣīlı (7) ol kim ʿumdatu'l-umarā, zubdatu'l-kübarā, malāẕu'l-mesākīn fi'l-āfāḳ, camālu'd-davlat ve'd-dīn, amīr-ı kebīr (8) Ḳutluḳ Murād ʿInaḳ madda'llāhu ẓilāla ʿalā-mufāriḳi'l-anām ilā yavmi'l-ḳıyyām ol ḥażratnıñ (9) farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿānı bile Yañı Daryā savāḥılıda olturġan Ḳara Ḳalpaḳlar -kim ahl-ı fasād érdiler- (10) alarnıñ ıstīṣālıġa sıpāh éltgende Töre Murād Ṣūfī ol sıpāh ṣavlatıdın (11) ḫavāṭır tartıp Ḫurāsān Yomutıdın seksen çaġlıġ kişi madad tiley kéltürüp érdi. Alardın (12) ve Çavdurdın otuz ḳırḳ mufsıd muttafıḳ bolup Ṣūfīdın ruḫṣatsız Ḳuba Taġınıñ (13) aṭrāfıda olturġan Ḳara Ḳalpaḳ çapavulıġa ḳaraḳçılay atlanıp érdi. Ittıfaḳan Keneges Ḳara Ḳalpaḳdın (14) Çon Ḳara Biy öz urugıdın yaḫşı yigitler bile ḳonuş u otlaḳġa munāsıb (15) yurt aḫtarıp Şarḳıravḳ ve At Kéçü ḥavālīsıġa barıp érdiler. Ol müfsidlerge (16) yoluḳup egerçi yaraġsız érdiler, maṣāf maydānıġa kirdiler.

Naẕm

(17) İki yandın çékip şamşīr-ı ḫūn-rīz

Süren saldılar ol maydān ara tīz

Ḳılıçlar avcıdın [246a] (1) saçrap çū ḳanlar

Ḳara tofraḳda açıp gülistānlar

"الحاق يعلوا ولا يعلى"[85] faḥvāsı bile nuṣrat (2) yéli ésip Keneges bahādurları muʿānıdlardın bir Yomut ve bir Çavdurnı dast-gīr ḳılıp palīd (3) casadlarıdın nā-mubārek başların tīġ-ı bī-dırīġ bile késip köp kişini zaḫm-dār ḳıldılar. (4) Bu cıhatdın mufsıdlar munhazım bolup at ve yaraġlarıdın ayrılıp külfetler bile ḳutuldılar. (5)

Şıʿr

Eger ḳavġalı ḳılsalar érdi ʿazm

Yaraġsızlıġı bolmasın manʿ-ı razm

Ḳutulġu dék (6) érmes édi ol gürūh

Bayābānda bolġu dék érdi sutūh

Mubārızlar sar-şār-ı ġanāyım (7) bolup nuṣrat bile dar-gāh-ı ʿālam-panā[h]ġa muşarraf boldılar. İkilençi kün -kim dū-şanba érdi- (8) ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī yana şikār tamāşāsıġa atlandı ve yaḫşıġına ḳuşlap (9) yandı. Bu kün Ḫ(v)āca Éliniñ biyi Saʿīd Ḫ(v)ācadın bir yaḫşı tuyġun ve bir ḳarçıġay (10) pīş-keş kéldi ve üçlençi kün -kim sa-şanba érdi- farāgat samandıda (11) ḳarar tutup ʿışrat bazmın [fırdavs-ı āyīn] étti ve naşāṭ maclısın ravża-ı tazyīn ḳıldı. (12)

Maṣnavī

ʿAcab bazm-ı şāhāna bar-pā bolup

Ne dıl-ḫ(v)āḫ bolsa muhayyā bolup

(13) Bihişt-i barīndın fuzūn zīnatı

Ḳılıp zār-ı Bahrāmnı ḥasratī

Körüp anı nā-gāh (14) çarḫ-ı buland

Bolup közi ḥayratdın āyīna-band

Tanaʿum-ı nıhāyatdın afzūn (15) kélip

Tarannum-ı navā-sāz ḳānūn kélip

Velī taḫt üzre şāh-ı ʿışrat-parast

(16) Ḫudā luṭfınıñ cām-ı şekerıġa mast

[85] Hadis "Hak daima üstündür, ona karşı galebe edilmez."

Egerçi bolup néçesi genc-rīz

Velī köñli Ḥaḳ (17) şavḳıdın genc-ḫīz

Bolup ẓāhırī gerçi ʿışrat bile

Velī bāṭınī ẕavḳ-ı vaḥdat bile

[246b] (1) Batıp ṣūratı zerge pā tā ba-farḳ

Velī sīratı genc-i maʿnāġa ġarḳ

Bu maclıs ara (2) ḫāṣlar ḫāṣ olup

Barı ʿayş baḥrıda ġavvāṣ olup

Şah alṭāfıdın barçası (3) şād-kām

Bolup sar-ḫūş ınbısāṭ-ı tamām

Bu dastūrda kéçe hem bazm édi

(4) Tañ atġunça şah ʿışratı cazm édi

Çūn āftāb-ı Bahrāmı ṣubḥ ʿışrat-ḫānasın (5) açtı ve pança-ı anvārıdın cavāhır ıḥsānın cahān maclısıġa saçtı. Ol ḥażrat bazm masnadıdın (6) turup ʿaşḳ burcınıñ aḫtar-ı duruḫşandası ,şavḳ durcınıñ gevher-i raḫşandası, (7) vaḥdat may-ḫānasınıñ sar-ḫūşı, ḥaḳīḳat paymānasınıñ mey-keşi, maʿnā cavāhırınıñ (8) maḫzanı, sultānu'l-ʿārıfīn Uvaysa'l-Ḳaranī ḳaddasa'llāhu sırrahu'l-ʿazīz ḳadam-gāhıġa (9) zıyārat üçün ḳadam-ı ırādatın rikāb-ı ʿazīmatġa ḳoyup az furṣatda ḳadam-gāh cıvārıdağı (10) taġġa yetüşti kim ol taġ ḥażrat-ı şayḫnıñ mubārek atlarıġa mansūb durur.

Maşnavī

(11) ʿAcab köhī érdi ba-ġāyat buland

Taşı zaḫmıdın çarḫ tapıp gezend

Bu kim kökde marʾī olur kehkeşān

(12) Érür anda arḳar yolıdın nışān

Çıḳıp āftāb-ı altunī kānıdın

Tuġup āsmān-ı şīrī (13) ḳaplanıdın

Kélip Ḳāf taġı aña her ḳaya

Tutup ḳullası üzre ʿanḳā īvā

Aña dāman-ı çarḫ dāman (14) bolup

Melāyikge līkin nışīman bolup

Çıḳıp her taşı astıdın maʿdanı

(15) Érür bel cavāhır tola maḫzanı

Ḳadam-gāh-ı ḥażrat hem ol taġ ara

Anıñ dék ki taġ oldı (16) kān-ı ṭıla

Bu ḳadam-gāh-ı müteberrike ṭavfıġa muşarraf bolup yüz miñ ʿacz u ḫuşūʿ bile zıyārat (17) adāsıdın soñ arvāḥ-ı muḳaddaslarıdın ıstıʿānat-ı āsıtāna-ı [247a] (1) şarīfalarınıñ cārūb-keşlerin nuẕūrāt-ı vāfır ve ınʿāmāt-ı mutakāṯır bile sar-şār-ı (2) davlat ḳıldı ve mevkib-i humāyūnġa futūḥāt-ı tamām ve fuyūżāt-ı mā-lā-kelām bile murācaʿat ḳıldı. (3) Panc-şanba küni aynıñ toḳuzlançısıda ol mavżıʿdın ḥareket ḳılıp Ḳınaḳ (4) dar-bandıġa yaḳın Yumrı muḳābalasıġa tüşüldi. Ammā ol dar-band Ḳınaḳnıñ şarḳī (5) dahanasıdur -kim andın duşvārlıḳ bile murūr éterler- ve Ḳınaḳ bir yoldur -kim (6) arḳası sar-tā-sar Biyik Taġ ve ḳıblası payvasta Amu daryāsıdur- baʿżı yérleridin (7) ḫavāṭır bile ötülür ve ṭūlı bir yaġaç yol durur. Gūyiyā bu cıhatdın anı Ḳınaḳ dép durlar. (8) Bu manzılda Ḳuş Köprük ḥākimi Nıyāz Bég Atalıḳ -kim şikārġa çıḳılmasdın (9) burun Töre Murād Ṣūfīnıñ élçisi Cān Muḥammad Ṣūfī bile Koñratġa élçilikge barıp érdi- Cān (10) Muḥammad Ṣūfī-ı meẕkūr başlıḳ Koñrat ahālīsıdın altı kişi bile kélip Töre Murād Ṣūfī (11) -kim köp yıldın béri sar-keşlik ḳılur érdi- anıñ ʿacz u şikesteligi (12) bile ḳulluḳ ʿarīża-dāştın ol ḥażrat mulāzımlarıġa yétkürüp (13) manẕūr-ı naẕar-ı ʿāṭıfat boldılar. Hem bu mavżıʿda Ḳıpçaḳ ḥākimi Yaḫşılıḳ Biy -kim (14) barnā-yı ḫūş-manẕar ve raʿnā-yı farruḫ-sıyar érdi;

Naẕm

Yüzi érdi (15) ḫūrşīd-ı raḫşān kibi

Sahī ḳaddı sarv-ı ḫırāmān kibi

Zulāl-ı labı āb-ı ḥayvān mıṯāl

(16) Ḫıżır dék labı üstide ḫaṭṭ u ḫāl

Tilidin bolup her sözi kim bayān

Ḳılıp muʿcızāt-ı (17) Masīḥa ʿıyān

Bérip yaḫşılıḳ aña yaḫşı ḳılıḳ

Atı dék başıdın ayaḳ yaḫşılıḳ-

[247b] (1) aḳa inileri bile kélip ḫāk-boslıḳġa yétüştiler. Şanba küni Ḳınaḳdın (2) ötüp Ḫ(v)āca Kölini -kim ba-ġāyat vasīʿ ve ḳalın yaġaçlıḳ ve ġalaba marġzārlıḳ érdi- ḳuşlap (3) ötüp Ḳapḳaḳlı bīşasınıñ şımālıyya cānıbın avlar érdi. Ol ḥażratnıñ allıdın bir kiyik (4) -kim şūḫlar közi dék çālāk érdi- turup ḳaçtı. Farmān-ı ʿālī nufuẕ tapġaç ḫalḳ hucūm ḳılıp (5) tirik tuttılar. Ve ḥażrat-ı ḫān-ı gītī-satān ol bīşa-ı meẕkūrda Ḳıpçak muḳābalasıda daryā (6) ḳıraġıġa -kim sarā-parda-ı şāhī ol yérde bar-pā bolup durur érdi- nahżat ḳıldı. (7) Bu manzılda amārat-maʾāb Sulṭān Mīr-ābġa iki ḳuş muruvvat (8) u marḥamat bolup durur.

Dū-şanba küni "العفو عند الاقتدار من علو (9) الاقدار"[86] muḳtażāsı bile Töre Murād Ṣūfīnıñ carāyım-ı ḳadīmasın baġışlap (10) élçilerin taşārīf-ı ʿınāyat bile sar-afrāz ḳılıp dururlar ve özige (11) Aralnıñ ḥukūmatın tapşurup dururlar ve mührlik-nışān bitip bir zarrīn zīn-(12) pūşlıḳ, topçaḳ at sar-u-pāy-ı şāhāna Nıyāz Atalıḳ bile Davlat Ḳara Közge (13) tapşurup élçiler bile ıẕn u ruḫṣat bérdi. Ve Ḫ(v)āca Murād Biyġa bir kīm-ḫā ḫılʿat ınʿām (14) ḳılıp dururlar.

Şıʿr

Şahī kim ḳılur pīşa ʿafv u kerem

Ḳılur dahr élin (15) banda bérmes dıram

Ve ger ḳılsa ḫūş-ḫūylıḳ āşkār

Éter duşmanın özige dost-dār

(16) Ve amārat dīvānınıñ nām-dārı, calādat maydānınıñ şah-suvārı, ġıyāṣu'l-(17) mülki ve'l-mıllat Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégini kéme üstige taʿyīn ḳıldı kim bār-gāh-ı [248a] (1) ʿālam-panāh ve ḫayma ve ḫar-gāh ve zavāda-ı ravāḥıl ve asbāb-ı manāzılnı daryādın ötkerip (2) Ḳıpçaḳ bile Ḳañlı arasıġa daryā kenārıda Çılpuḳġa muḳābıl bar-pā ḳılġay ve özi mubārek (3) ḳadamın humāyūn rikābġa ḳoyup ḥażrat-ı ḳudvatu'l-avlıyā ve ḳıblatu'l-atḳıyā Şayḫ Calīl (4) Ata navvaru'llāhu marḳadahu -kim ravża-ı

[86] "Güçten gelmeyen af mertebenin büyüklüğünden gelir."

müteberrikeleri Ḳınaḳnıñ ġarbī dahanasıġa ḳarīb (5) taġ dāmanasıda vāḳıʿ durur- alar ṭavfıġaʿ ınān ırādatın maʿṭūf étti. Ve zıyārat (6) ādāsıdın soñra atlanıp taġ dāmanası bile Ḫ(v)āca Köliniñ arḳasıdaġı (7) ḳırnıñ étegide keklik ṣaydıġa ıştıġāl körgüzüp dururlar. Ve Ḳapḳaḳlı (8) bīşasın avlap daryādın ötüp nuzūl-ı ıclālı bile bār-gāh-ı ıḳbālnı muzayyan ḳıldı. (9) Ve üç kün Ḳıpçaḳ ve Ḳañlı navāḥīsın sayr étip ābādān avladı.

Maṣnavī

Her künde (10) ḳuş salıp fuzūnraḳ

Her künkidin av alıp fuzūnraḳ

Çengel ara ṣaydī (11) olsa pınhān

Ḳuş eylep cengel üzre cavlān

İt cengel ara kirip hem ol dam

Ḳozġap anı (12) yétkürüp aña ram

Ḳuş sayd ḳılıp havāda anı

Taşlap yana hem uçup ravānı

(13) Ger cānvarī körünse nā-gāh

Ṣayd eylep anı hem olmay āgāh

Né ḳūş ḳutulup havā (14) yüzide

Né cānvar ol fażā yüzide

Andın ki bolup édi tamannā

Körüldi (15) zıyādaraḳ tamāşā

Bu mavżıʿda Ḳara Ḳalpaḳ biyleri pīş-keş u tansuḳāt bile kélip ol (16) ḥażratnıñ ʿınāyatıdın bahramand u arcmand bolup dururlar. Ve ay-(17) nıñ on yetilençiside cumʿa küni avlap Yılan ḳırınıñ ġarbī ḥaddıda [248b] (1) su kenārıġa tüşdiler ve ér tañ köçülüp Sevgenlige -kim Ḫ(v)āca Éliniñ arıġınıñ saḳḳāsı durur- (2) ḳuşlap tüşüldi. Ol kéçe Saʿīd Biy başlıġ Ḫ(v)āca Éliniñ atalıḳların -kim ol (3) ḥażratnıñ ıstıḳbālıġa çıḳıp rikāb-boslıḳġa yétip érdiler- (4) ḫılʿat-ı ʿınāyat bile sar-afrāz ḳıldı. Bu mavżıʿda bir hafta mutavaḳḳıf bolup Ḫ(v)āca Éli navāḥī-(5) sın şikār-gāh-ı şāh-bāz-ı ıḳbāl ḳıldı.

Maṣnavī

Ṭurfa navāḥī durur (6) ol asru kéñ

Hummat-ı arbāb-ı kerem birle téñ

Saṭḥıda bir noḳtaça bolmay ʿıyān

(7) Nāḥıyyat-ı kişver-i Hındūstān

ʿUmrī eger ḳılsa naẓar pūy [u] tek

Ḳatʿ éte almas anı (8) bī-rayb [u] şek

Mazraʿalar anda tüşüp daşt daşt

Barça sazāvār olup (9) eylerge geşt

Bīşaları vāḳıʿ olup her ḳayan

Ṭaʿna-zan bīşa-ı Mazāndarān

(10) Bīşa ara her yaġaçı kim bütüp

Sāyası yérniñ küresini tutup

Şāḫları (11) sıdraġa payvand bolup

Rīşa öküz tüklarıġa band olup

Cengeli anıñ bütüp (12) andaḳ hucūm

Kim kire almas arasıġa samūm

Her tikeni ḫancar-ı ḫūn-rīz olup

Yandaşur (13) él ḳaṣdı üçün tīz olup

Köller aña ġāyat [u] andāzasız

Körünüben (14) öyle ki aḫżar téñiz

Ẓāhır étip mavclar ésgeç şımāl

Ahl-ı ġażab cabhasıda çīn-(15) mıṣāl

Anda ḳamışlar kögerip nīzavār

Öyle ki ḳalın sıpah-ı nīzavār

Ahl-ı (16) aral ġūl-ı bayābān kibi

Ġūl-ı bayābān déme ḥayvān kibi

Mesken étip böyle bayābān (17) ara

Sayr ḳılıp ḫār-ı muġaylān ara

Né kişilik şaḫṣıġa hem-rāh olup

[249a] (1) Né adab u rasmdın āgāh olup

Bīşaları birle ḳamışlar ara

Gerçi mużır cānvar (2) érdi tola

Līk nıḥāyatsız olup āşkār

Her ṣıfat u rengde ṣayd u şikār

(3) Ḳırġāvulī çūn ki uçup her sarı

Kökni tutup mıṣl-ı malaḫ leşkeri

Yér yüzide (4) dağı ʿadaddın fuzūn

At ayaḳı astıda kalıp zabūn

Şāh bu (5) vādī ara tavsan sürüp

Ḳuş salıban avġa ḳıran yétkürüp

(6) Ḫayl-ı şikār içre tüşüp şar u şūr

Ḳuşnı dağı salġalı bolmay żarūr

(7) Ḳozġalıban her sarı ahl-ı şikār

Tuttılar avnı ḳavuban bī-şumār

(8) Çürge ara hīç kişi ḳalmadı

Kim ḳavup ol daştda av almadı

Her kün (9) étip şāh şikār ıḫtıyār

Böyle yeti küngaça boldı şikār

Ammā amārat-maʾāb (10) Ḳara Bahādur Mīr-āb -kim bir bölek leşker-i carrār bile ikki aydın béri (11) Ḫ(v)āca Élide ılġar yatıp durur érdi- dū-şanba küni şikārda ol ḥażratnıñ (12) rikāb-boslıġıġa muşarraf bolup anıñ ornıġa Allaş Bég ve töşekçi (13) béş dasta yıġın bile nām-zad bolup durur. Cumʿa künide Şamʿūn Nabī -kim anı (14) baʿżı taʾrīḫ ahlı Şamʿūn ʿĀbıd bitip dururlar, kim manzılıġa Manzılḫān dép dururlar- anda

(15) madfūn durur. Alarnıñ maḳbarasın zıyārat u ṭavāf étip ve ḥażrat-ı sıyādat-maʾāb, ḳuṭbu'l-aḳṭāb (16) Tursun Ḫ(v)ācaġa ḫılʿat-ı girān-māya bile bir ḳabża-ı zar bérip ve ḥażrat-ı murşıdu's-sālikīn Keday Ḫ(v)āca Işan (17) ve ʿAbdī Ḫ(v)āca ve ʿIsāma'd-dīn Ḫ(v)āca ve ġayru-humġa dağı naẕrlar bérip duʿālarıdın maḥẓūẓ [249b] (1) u bahramand bolup dururlar. Yek-şanba küni aynıñ yigirme altılançısıda (2) Sevgenlidin murācaʿat ḳılıp Ḳañlıġa yaḳın şarḳī ṭarafıġa tüşüp dururlar. Soñġı kün (3) Ḳarıḳ Kölin avlap kéçesi ḥātamlıḳ masnadıġa olturup umarā ve béglarġa (4) her kimniñ öz martabasıġa köre pança-ı ıḥsānīdın andaḳ zar-pāşlıḳ ḳılıp dururlar kim (5) ʿakl muḥāsıbı andın ʿācız kélip durur ve ér tañdağı şubhdın tā kéçeġaça ınʿāmāt-ı fırāvān ve (6) soyurġalāt-ı bī-pāyān bile nudamā u ḫudamā ve ahl-ı mevkibġa maḥẓūẓ u bahramandlıḳ (7) yétkürüp dururlar.

Maṣnavī

Kerem taḫtı üzre şāh-ı güher-baḫş
Şikār ehlige (8) boldı sīm u zar-baḫş
Birevge eyleben şafḳat-ḫızāna
Birevġa bérdi genc-i (9) bī-girāna
Birevġa at bérip ḳıldı felek-tāz
Birevge kéydürüp ḫılʿat-ı (10) sar-afrāz
Ḳılıp baʿżıġa ınʿām-ı cavāhır
Ġanīlıḳ kişveride ḳıldı tācır
Anıñ dék (11) eyledi zar-pāşlıḳ şāh
Ki miñdin biridin ʿaḳl érmes āgāh
(12) Anıñ dék ḳıldı ıẕhār-ı saḫāvat
Ki Ḥātam ruḥıga yétti ḥalāvat
Kétürmey (13) keff-i ıḥsānıġa ṭāḳat
Yetüşti baḥr birle kānġa āfat
Kişi ḳalmadı ki baẕlıdın zar (14) almay
Zar almay baẕlıdın bir kimse ḳalmadı
Édi ġam köñlümızġa ẓulmat-efgen

(15) Çırāġ şafḳatıdın ḳıldı roşan

İlāhi tā érür kök taḫtı bar-pā

Ḳuyaş-ı Camşīdī anda masnad-ārā

(16) Cahān tasḫīrı birle şādmānét

ʿAdālat mülkide ṣāḥıb-ḳırān ét

ʿAṭāyāsıdın ét ʿālamnı (17) ābād

Cahān ahlını ınʿāmātıdın şād

Çahār-şanba küni Ḳıpçaḳnıñ ḥākimi **[250a]** (1) Yaḫşılıḳ Biy ve Ḳañlınıñ vālīsı Orażaḳ Biyni aḳa ve inileri bile taşārīf-ı (2) ʿınāyatıdın mumtāz u sar-afrāz ḳılıp rikāb-ı muʿāvadatġa mubārek ḳadamın ḳoyup (3) Gürlen cānıbıġa ʿınān-ı ʿāṭıfatın maʿṭūf étip dururlar. Ve ıḫlās-panāh (4) Oraż ʿAlī Inaḳ Gürlenniñ ḥukkāmı bile Ḫızır Élide rikāb-boslıġ şarīfıġa (5) muşarraf bolup dururlar ve ol ḥażratnıñ ḫūrşīd ıltıfātı aña partav-(6) efgen bolup ʿazīmatı yegrenin anıñ davlat-ḫānasıġa sürüp dururlar.

Maṣnavī

(7) ʿInaḳ-ı ḫıradmand-ı farruḫ-sıyar

Nıhāyatdın artuḳ saçıp sīm u zar

Ḳumāş-ı Ḫıtāyī u (8) cıns-ı Fereng

Yana barça acnāsdın reng be-reng

Ḫazz u ṭās u dībā u burd-ı Yemen

(9) Saḳırlāt[87]-ı māvī u şāl-ı deken

Töşep érdi şah yolıda bī-şumār

Ki tā şāh, alar üzre (10) ḳılġay güẕār

Kélip baḫt ile şāh-ı fīrūzmand

Töşelgenler üstige sürdi samand

(11) İki sarıdın şāh üzre sar-ba-sar

Saçıġ saçtılar bī-ʿadad sīm u zar

[87] Metinde bu kelimeden sonra ötre vardır.

Bu yañlıġ ötüp (12) şāh her yéridin

Alıp ḫalḳ ḳoymay aṯar biridin

Tüşüp şāh taḫt üzre ḳıldı culūs

(13) Anıñ dék ki İskender-i Faylaḳūs

Yana barça aʿyān-ı ḥażrat-ı tamām

Tüşüp tuttı (14) her kim birevide maḳām

Ḳuyaş-ı şāhī maġrıbnı eylep mekān

Kevākib-i çırāġānī bolġaç (15) ʿıyān

Çırāgānlıġ ıẓhār olup her ṭaraf

Kéçe ẓulmatın eyledi bar-ṭaraf

Yasap ḫ(v)ānnı gerdūn kibi (16) zīb ile

Térip nāz u nıʿmatnı tartīb ile

Ṭabaḳlar bolup aş ile lab ba-lab

Melik körgeç (17) eylep yémekni ṭalab

Salıp mīvalar ṭaşt-ı zarrīn üzre

Töküp nūş-ı cān kāsa-ı Çīn üzre

[250b] (1) Çékildi şah-ı dīn-panāh aldıġa

Yana türlüg alvān sıpāh aldıġa

Yüz alvān favākih kélüp (2) yüz kerret

Toḳuz türlüg aş kéldi toḳuz kerret

Yana munça yüz miñ kélip aṭʿıma

Bolup ḳand (3) birle muhayyā-ı hama

Bolup ʿaḳl ḥayrān raşālāsıdın

ʿAsal birle nuḳl murabbāsıdın

Eger her biriniñ (4) vaṣfın étsem havas

Bola almagay ʿumrlar vaṣfı bas

Çāştgāhġaça mundaḳ tanaʿum (5) birle ʿışratlar sürüldi ve żıyāfat ādāsıdın soñra ol ḥażratġa zarrīn sar-u-pāy (6) kéydürülüp bir şab-dīz-ı barḳ-tāz çékildi kim:

Şıʿr

Cahanda édi barḳdın tīz (7) hem
Cahān daştı érdi aña bir ḳadam
Bolup zīnı altun üzengüsi hem
Ligāmı muraṣṣaʿ défingüsi (8) hem
Cılav-dārı anıñ ʿınānıda tund
Sebük-revligidin édi ʿaḳl-ı künd

(9) Ol şab-dīzġa rukūb ḳılıp şevket-i tamām ve ṣavlat-ı mā-lā-kelām bile panc-şanba küni aynıñ salḫıda Ḫ(v)ārazm-ı (10) Iram-bazm dāru’s-salṭana-ı Ḫīvāḳġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp kām-rānlıġ masnadıġa culūs étdi. (11) Ve āftāb-ı ḥużūrı bile fuḳarā u raʿāyā köñüllarıġa naşāṭ partavı yétdi.

ḤAŻRAT-I AʿLĀ-ḪĀKĀNĪ-(12) NIÑ CULŪS-I HUMĀYŪNINIÑ ÜÇÜNÇİ YILINIÑ VĀḲIʿĀTI

Ol Cumladın Ol (13) Ḥażratnıñ Çavdur Muʾānıdları Ḳaṣdıġa Nahżat Ahengin Tüzmegi Ve Ol Élni Maġlūb (14) u Munhazım Ḳılıp Murācaʾat Körgüzmegi

Çūn Terākime ṭavāyıfıdın Çavdur ḫalḳı -kim bī-bāklik (15) alarġa ẕātī ve ḥarāmīlıḳ cıbıllī durur- köp muddatdın béri Aral ḥākimi Töre Murād Ṣūfīġa baş ḳoşup (16) anıñ madad u muʿāvanatı bile ʿınād u sar-keşlik étip alardın nā-şāyasta fiʿller ve nā-pasandīda ḥareketler (17) ẓuhūrġa yéte durur érdi. Ol camāʿa-ı mufsıdanıñ tanbīh u goş-mālı üçün sultān-ı kāmkār **[251a]** (1) ve ḫāḳān-ı duşman-şikār, İskender-i zamān, Sulaymān-ı davrān, aʿdal-ı salaṭīn-ı ʿālī-maḳām, afżal-ı (2) ḫavāḳīn-ı ẕu’l-ıḥtışām, bāsiṭu bisāṭi’l-ʿadli ve’l-ıḥsān, hādımu bunyānu’ẕ-ẓulm ve’l-ʿışyān, al-mustanṣaru (3) mine’n-naṣīrı’l-meliki’l-mannān, abu’l-muẓaffar ve’l-manṣūr, abu’l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān rafʿu’llāhu aʿlāmi şevketihi (4) öz nafs-ı nafīsı bile yürüş ırādasın cazm étti ve memālik-i maḥrūsanıñ aṭrāf u aknāfıġa (5) Murrīḫ-ı ṣalābat tavāçılar ırsāl ḳılıp leşker ahlınıñ dāman-ı ummīdların darāhım-ı mavfūra-ı (6) ıḥsān ve cayb-ı muddaʿāların danānīr-ı ġayr-ı maḥṣūra-ı ınʿām bile mamlū u maşḥūn ḳıldı. Ḫuṣūṣan

dar-gāh-ı āsmān-ı (7) pāy-gāhnıñ ḫuddām-ı cān-sıpār ve mulāzım-ı ḫıẕmat-güzārlarıġa pança-ı ıltıfāt bile āftāb-ı duruḫşān (8) yañlıġ zar-afşānlıġlar körgüzüp bahravar u barūmandlıġ yétkürüp dururlar. Ve az (9) çaġda asbāb-ı yürüş ve ālāt-ı uruş mükemmel u murattab bolup durur. Taʾyīdāt-ı ılāhī (10) ve tavfiḳāt-ı nā-mutanāhī bile sana miñ daġı ikki yüz yigirme üçde Rabīʻu'ṣ-ṣānī (11) ayınıñ on birlençiside yek-şanba küni durur érdi -kim aḥsan-ı avḳāt ve asʿad-ı (12) sāʿātda durur érdi- tavsan-ı dīv-zād-ı parī-nıhādġa rukūb étip umarā-yı ʿālī-şān u şucaʿā-yı (13) calādat, mubārazat-nışān bile aʿlām-ı nuṣrat-ıltızāmnı cılvaġa kirgüzüp Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm (14) dāru'l-ḫılāfasıdın çıḳıp murād u maḳṣad ṭarafıġa nahżat körgüzüp dururlar.

Maṣnavī

(15) Şah-ı Cam-nışān u Sikender-ḥışm
Ḫıdīv-ı ẓafar-tāc u nuṣrat-ʿalam
Çıḳıp şahardın baḫt u davlat bile
(16) Mülūkāna-āyīn u ḥaşamat bile
Ḳuyaş dék ḳılıp cılva ıẓhārını
Salıp élġa dīdārī anvārını
(17) Summ-ı raḫşı yér naṭʿīġa naḳş urup
Ġubārını çarḫ avcıġa yétkürüp
Ḳuyaşvār ḳaṭʿ-ı manāzıl **[251b]** (1) ḳılıp
Şıtāb ile ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp
Tüzüp rasm-ı marġūb ile kevkebe
Nıhāyatdın (2) afzūn étip dabdaba
Sürüp ol navāḥīġaça bād-pā
Ki maşhūr ısm érdi Aḳ (3) Ḳum aña
Anıñ dék dıl-ārā u ḫurram édi
Ki ʿaşḳıda ġılmānġa yüz ġam édi
Aḳıp her ṭaraf (4) su salāsat bile

Ḫıżır suyı yañlıġ ʿuẕūbat bile

Bütüp her ṭarafda neçe marġzār

Ḳılıp fayż-ı bī-muntahā (5) āşkār

Fażāsı édi fayż-güster basī

Havāsı édi rūḥ-parvar basī

Tüşüp şāh ṭabʿıġa ol yér (6) ḳabūl

Dū-şanba küni anda ḳıldı nuzūl

Nuzūl eylegeç şāh-ı ṣāḥıb-vaḳār

Aña kökġa (7) yétti sar-ı ıftıḫār

Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī ol mavżıʿda üç künġaça masnad-ārā-yı farāġat (8) ve ḳadaḥ-paymā-yı ıstırāḥat boldı tā kim leşker-i nuṣrat-aṣar ahlı yıġnalġay. Üç künniñ muddatıda ẓafar-rāʾyat[88] (9) ve fatḥ-āyatnıñ sāyasıġa sıpāh-ı ḳāhıra ve afvāc-ı mutakāṣıra aṭrāf u aknāfdın (10) gürūh gürūh ve favc favc kélip ol mıḳdār çerik yıġnaldı kim yér erkānıġa zalzala tüşti (11) ve felek ayvānıġa ġulġula yavuştı.

Maṣnavī

Bolup camʿ ol navʿ ḫayl u sıpāh

Ki tapmay ḥasābıġa (12) ʿaḳl ahlı rāh

Barı zor-bāzū u pūlād-pūş

Barı şīr-nīrū u ḳaplan-ḫurūş

(13) Biri bir ḳoşunġa bolup sadd-ı rāh

Biri bir cahānġa bolur kīne-ḫ(v)āh

Biri (14) ḳahr birle ger atsa kemend

Felek şīrı boynıġa salġusı band

Ol ḥażrat bu yañlıġ sıpāh-ı (15) sahmgīn ve leşker-i ṣalābat-āyīn bile Aḳ Ḳumdın ḥareket körgüzüp ızdıḥām-ı tamām ve kevkebe-i nuṣrat-ancām (16) bile cumʿa küni Ḳıpçaḳnı muʿasker-i ʿasākir-i ẓafar-panāh ve mustaḳarr-ı ordu-yı saʿādat-dast-gāh

[88] Metinde rāʾyat-ı ẓafar şeklinde yazılıdır.

ḳıldı. (17) Soñġı küni Ḳıpçaḳdın ḥareket ḳılıp Ḫān Keçürıġa nuzūl-ı ıclāl étti. Yekşanba küni andın rāʾyat-ı ẓafar- [252a] (1) āyātnı cılvaġa kirgüzüp Ḫ(v)āca Éliniñ mużāfātıdın Sallı arıġınıñ saḳḳāsın (2) muḫīm-ı ḫıyām ʿızz u ıḳbāl ve mıżrab-ı bār-gāh sıpıhr-tımsāl ḳıldı. Ol mavżıʿda üç kün mutavaḳḳıf bolup (3) şikār-andāzlıḳġa ıştıġāl körgüzüp durur. Panc-şanba küni andın rukūb ḳılıp Ḫ(v)āca (4) Élini nuzūlı bahārıdın reşk-i bostān ve ġayrat-ı fırdavs-ravżān ḳıldı ve anıñ fuḳarā u raʿāyāsın (5) marāḥım-ı pād-şāhāna ve ınāyat-ı mülūkāna bile bahramand ḳılıp cumʿa küni andın köçüp (6) Ḳara Kölġa tüşüp dururlar. Şanba küni andın ḥareket körgüzüp Turañġulı Baş dégen (7) mavżıʿda çaştlap kéçlikge Ḳum Çüngülge nuzūl-ı ıclāl buyurup dururlar. Ol mavżıʿda (8) bir kün tavaḳḳuf körgüzüp dū-şanba küni Maylı Özek nahrınıñ ayaḳıdaġı kölni (9) muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-aṣar ve maḳarr-ı ordu-yı ẓafar-peyker ḳılıp dururlar ve hem ol kün ḥażrat-ı (10) ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān, şucaʿā-yı kīne-ḫ(v)āh ve sıpāh-ı nuṣrat-panāh bile camaʿā-ı mufsıda (11) yaʿnī Çavdurnıñ üstige yürüş ḳılıp ṣufūf-ı saʿādat-vuḳūfnı żābıṭ yasaḳçılar ārāsta (12) u pīrāsta ḳılıp maymana-ı maymūn ve maysara-ı maysūrnı şucaʿā-yı kīne-güzār ve abṭāl-ı calādat-şıʿār bile (13) bézep mañlāy ve sāḳasıġa ḳādır-andāz oḳçılar taʿyīn étip muʿānıdlarnıñ ḳalʿasıġa yavuḳ (14) yétip yasav çéktiler.

Maṣnavī

Bolup gürdler her ṭaraf naʿra-zan

Barı şīr-bāzū (15) barı fīl-ten

Bédevler bolup her ṭaraf barḳ-tāz

Parīvār-ṣūrat bile cılva-sāz

Körünüp ṣufūf (16) içre her yan sınān

Anıñ dék ki ḥadsız ḳalın nay-sıtān

Sıpah baḥrı içre (17) tüşüp öyle mavc

Basup yér yüzin né hażīż u né avc

Sürüp raḫş maydānda ahl-ı nabard

Tutup sar-ba-sar [252b] (1) kök yüzin tīra-kerd

Aʿdā-yı maḫāẕīl dağı kemāl-i nekbet u nıhāyat cahālatdın hayʾāt-ı ıctımāʿ (2) bile ḳalʿadın taşḳarı çıḳıp sıpāh-ı ẓafar-dast-gāhnıñ muḳābalasıda ṣaf tüzüp (3) maydān-dārlıḳ körgüzüp dururlar. Bu ṭarafdın şucaʿā-yı şīr-şikār ve abṭāl-ı kīne-güzār suyūf-ı (4) ābdārnı nıyām-ı zar-nigārdın suġurup maʿreke-i kār-zārġa hızabr-kirdār yüz ḳoyup ḥamalāt-ı mutaʿāḳıb bile (5) aʿdā-yı ḫūk-ṭıynatnı öz baḫt-ı ber-geşteleri dék munhazım étip kéynidin ḳalʿaġa kirgünçe (6) ḳavup tīġ-ı ḫūn-faşān bile muʿānıdlardın köp kişini bī-sar u saman étip dururlar ve ḳalġanın (7) ḳalʿa tengnāyıġa kirgüzüp mutaḥaṣṣın ḳıldılar. Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānī cān-bāzlıḳ ḳılġan bahādurlarnı (8) ıltıfāt-ı ḫusravāna ve ınʿāmāt-ı bī-kerāna bile ḫursand u bahramand étip tört küngaça ol navāḥīnıñ (9) zırāʿat u ékinin urdurup leşker-i ḳıyāmat-aṣar köp ġallanı ḫarman ḳılıp yıġnap alıp dururlar ve ḳalġanın māl (10) u mavāşīlarıġa yédürüp pāy-māl u nā-būd ḳılıp dururlar.

Béşlençi küni -kim Cumāda'l-avval ayınıñ ġurrasıda (11) şanba küni durur érdi-muḫālıflar körüp dururlar kim barça ékin ü zırāʿatları (12) pāy-māl-ı merākib ve dast-ı farsūd-ı mevākib bola durur. Ve ummīdlarınıñ ḫarmanın maḥrūmlıḳ (13) bavārıḳı köydüre durur. Āḳıbatu'l-amr cānlarıġa bī-ḳarārlıġ otı tüşüp ġalaba-ı tamām ve hucūm-ı mā-lā-kelām bile (14) ḳalʿadın çıḳıp ʿasākir-i nuṣrat-ma'āṣır ṣaffıġa fıdāyīvār ḥamlalar bile özlerin yétkürüp dururlar. (15) Ve sıpāh-ı ẓafar-panāh dağı şacāʿat-ı tamām ve calādat-ı nuṣrat-ancām bile aʿdā-yı davlatnıñ gürūhıġa mutavaccıh (16) bolup maʿreke-i kār u zār andaḳ kerem bolup durur -kim maydān-ı muḳātala muʿānıdlar ḳanıdın narm boldı- ve bahādurlar (17) muḫālıflarġa andaḳ ḳılıç urup dururlar kim āvāz-ı fiġān u nāla-ı faryādların felek ẕırvasıdın aşurup dururlar. [253a] (1)

Maṣnavī

Kirip gürdler ḫayl-ı aʿdā ara

Neheng-i damān dék ki daryā ara

Çékip ḳahr u (2) kīn birle buranda-tīġ

Tökerdin ʿadū ḳanın étmey dırīġ

Barı ḫaṣmġa tīg-ı burrān çékip

(3) ʿAdū hem bular ḳaṣdıġa cān çékip

Tapıp ol ṣıfat ḥar otı ıltıhāb

(4) Ki boldı aña ḫaṣm baġrı kebāb

Çūn bir az furṣat bāzār-ı muḳātala kerem ve iki ṭarafnıñ (5) mutahavvır yigitleri bī-āzarm bolup durur. Tāʾyīdāt-ı Rabbānī bile sıpāh-ı nuṣrat-panāh (6) bāzū-yı ṣacāʿat ve nīrū-yı mubārazat bile leşker-i żalālat-aṣarnıñ ṣaff-ı ıstıḳāmatıġa (7) şikest yétkürüp maġlūb u munhazım ḳıldılar. Ve izidin tīġ-ı ḫūn-faşān (8) ve sınān-ı cān-sıtān bile öltüre öltüre ḳalʿasıġa kirgüzüp ḳabadılar. Ol (9) uruşda sıpāh-ı manṣūradın Yaʿḳūb Ḫ(v)ācanıñ nökeridin bir kişi ve Şaġal Maḥramnıñ (10) dastasıdın bir kişi ve Yomut mubārızlarıdın iki kişige multuḳ oḳı tégip şahādat (11) taptı. Ve Ḫudāy Naẓar Ḳaḳ ve bir Durman yigitde ikki Yomut zaḫm-dār boldı. Ammā muʿānıdlardın (12) ḳatlġa yétgen ve esīr bolġan ve zaḫm-ı muhlik kötergenniñ aʿdādı ʿaḳl muḥāsıbı allıda (13) ḥasābġa muvāfıḳ ve taḫmīnġa muṭābıḳ kélmes durur érdi. Bu vāḳıʿa-ı duşman-güdāzdın soñra ḥażrat-ı (14) aʿlā-ḫāḳānī erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażratnıñ ḫ(v)āhiş u ıltımāsı bile ol (15) yérdin ʿınān-ı ʿazīmatın murācaʿat ṭarīḳıġa maʿṭūf étip dū-şanba küni Köh-i Ten ḳalʿası-(16) nıñ şarḳī ṭarafıdaġı kölniñ kenārın muʿasker ḳılıp nuzūl körgüzüp dururlar. Ol mavzıʿda (17) ikki kün tavaḳḳuf körgüzüp ahl-ı ʿınādnıñ ékinin -kim ḳırnıñ étegide zırāʿat **[253b]** (1) ḳılmış durur érdiler- pāy-māl u nā-būd ḳıldurup panc-şanba küni andın köçüp (2) Turañġulı Başġa nuzūl körgüzüp dururlar. Ve ādīna künide andın nahżat körgüzüp (3) Ḫ(v)āca Élini muḫīm-ı ıḳbāl ve maḳarr-ı surādıḳāt-ı ıclāl ḳıldı. Yek-şanba küni Ḫ(v)āca Élidin (4) samand-ı tīz-kām-ı davlatġa rukūb ḳılıp ḳaṭʿ-ı manāzıl ve ṭayy-ı marāḥıldın soñra sa-şanba kéçesi tañ (5) ḳarañġusı durur, davlat u ıḳbāl bile Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru’s-salṭanasıġa nuzūl-ı (6) masarrat-vuṣūlınıñ fayżıdın ṭarāvat-ı tāza ve nażārat-ı bī-andāza bağışlap dururlar.

Ḥażrat-ı (7) Pād-Şāh-ı Ṣāḥıb-ḳırānnıñ Çavdur Muʾānıdlarınıñ Ḳaṣdıġa İkilençi (8) Martaba Yürüş Ḳılġanı ve Ol Camāʾa-ı Mufsıda Şarşar Ḥareketidin Sengek Ḫaylı Göşe-i (9) Iḫtıfāda Yaşunġan Dék Bu Ḫabar Vuṣūlıdın Ḳoñrat Ḳorġanıġa Ḳaçıp Kirgeni ve Ol (10) Ḥażratnıñ ʿınān-ı ʿAzīmatın Ḳara Ḳalpaḳıyya Tasḫīrıġa Maʾṭūf Étip Ḳayd-ı Inḳıyādġa Çékgeni (11) ve Ḳoñrat Ṭāġīlarıġa Goş-Māl-ı Balīġ Bérgeni Ẕikri

Ḥażrat-ı sulṭān-ı kāmkār, ḫāḳān-ı ẕu’l-ıḳtıdār, (12) evreng-zīb-i mülk-i Ḫ(v)ārazm-şāhī, sāya-perver-i çatr-ı ẓıllu’llāhī.

Naẓm

Şah-ı ḫūrşīd-tāc u āsmān-taḫt

(13) Cahān-gīr u cahān-dār u cıvān-baḫt

Sarīr-ārāy-ı mülk-i pād-şāhī

Cahān ahlı üzre ẓıll-ı ılāhī

Farīdūn-ḥaşmat u (14) Camşīd-şevket

Sikender-ḳudrat u Bahrām-ṣavlat

Aʿnī pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān u ḫalīfatu'r-raḥmān, muʿızzu'd-davlat (15) ve's-salṭanat ve'd-dīn Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān rafʿu'llāhu aʿlāmu'd-davlatihi, madda'llāhu ayyāmu's-salṭanatihi hem ol (16) yıl Aral yürüşıġa öz nafs-ı nafīsı bile rukūb ḳıldı. Bu safarġa avvalġı sabab ol kim Aral Ḳara Ḳalpaḳı-(17) nıñ baʿžısı ṣıdḳ u ıḫlāṣ yüzidin ʿarīża-daşt yiberür érdi kim: "Eger mevkib-i gīhān-pūy bu fuḳarā-yı **[254a]** (1) ṣaḥrā-nışīn tafaḳḳudıġa bādıya-paymālıḳ ḳılsa ve aʿlām-ı ẓafar-farcām bu ġurabā-yı ḥasrat-güzīn talaṭṭūfıġa (2) şuḳḳa-numālıḳ étse Töre Murād Ṣūfī ḫaẕẕala'llāhu maʿa'l-mufsıdīn tasalluṭıdın bī-ḫavāṭır köçüp (3) bādıya-ı ḥımāyatlarıda ḫıyām-ı ıḳāmat bar-pā étip duʿā-yı davlatıġa maşġūl bolur érdük.

Şıʿr

(4) Taşrīf kéltür ey şāh bend[e]ñ sarı keremdin

Sén kélmeseñ ne mümkin tapmaḳ (5) nacāt-ı ġamdın

Her yanġa ḥukm kılsañ farmān-barıñ érür miz

Bir baş bile yürürmiz (6) ʿazm étse él ḳadamdın"

İkinçi sabab ol durur kim, Yañı ḳalʿa kārvānıdın -kim ol ḳalʿa (7) Rus küffārınıñ tasalluṭ u taġallub bile Ḳazaḳnı köterip Atıl kenārıda bınā (8) ḳılılġan savdā-ḫānası durur- bir bölek Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasınıñ kārvānı kim: (9)

Maşnavī

Zar u sīm birle tolup yükleri

Cavāhır ṣunūfıġa ḥāmıl barı

Ḫıtāyī (10) ḳumāş andadur bī-ḥasāb

Ferengī matāʿıġa ḫod né ḥısāb

Şavvālnıñ avāḫırıda ol ḳalʿadın (11) çıḳıp Ḳazaḳ ṭavāyıfıdın Tabın éliniñ savdagerī bile kélürler érdi. Kühne Vazīr mavżıʿıġa (12) yétgende Çavdur ḫalḳı -kim

ḥarāmīlıḳ alarġa cıbıllī durur- ḫabar tapıp kārvānġa ḳaṣd étdiler. (13) Kārvān ahlı dağı yükleridin ḳorġan égirip sekiz kün muḥāraba étip atḳulaşdılar (14) ve dép dururlar kim, ḳurġaşun tükenüp ikki kün mıs u kümüşdin oḳ yasap aytıp dururlar. (15)

Maşnavī

Çıḳıp gāh alar razm étip tund u tīz
Alar razmıdın duşman eylep gürīz
Gehī duşman (16) eylep alarġa hucūm
Anıñ dék ki parvīnġa ḫayl-ı nucūm
Egerçi ʿadū her néççe sürdi at
Pıyāda alar yétkürüp (17) ḳıldı māt

Toḳuzlançı küni Ḳoñratdın Éş Muḥammad Bég köp kişi bile Çavdurlar ımdādıġa [254b] (1) kélip sarkūb köterip kārvān ahlın asru atḳulap iş bütkere almadı. ʿĀḳıbatu'l-amr (2) mekr u ḥīla yüzidin ṣulḥ sözin araġa salıp bāc ṭalab ḳıldılar ve kārvān ahlı susızlıḳdın (3) nazʿ ḥālatıġa yétmiş durur érdi, ṣulḥġa rıżālıḳ bérdiler. Bu vasīla bile ḥarāmīlar kārvān (4) arasıġa kirip tārāc ḳıldılar.

Bu ḫabar-ı vaḥşat-aṯar ol ḥażratnıñ samʿ-ı şarīfıġa yétüşüp (5) yürüş yaraġınıñ sar-ancāmıġa ʿālī-ḥukm ṣādır bolup durur érdi. Amārat-panāh (6) Kerīm Berdi Atalıḳ bile rafīʿ-cāy-gāh Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi Marv aṭrāfıda olturġan Teke (7) sar-keşleriniñ çapavulıdın kélgendin soñra leşker-i carrār ve sıpāh-ı ḫūn-ḫ(v)ār-(8) nıñ ıḥżārı üçün memālik aṭrāfıġa Bahrām-ṣavlat ve Murrīḫ-ṣalābat tavaçılar yiberdi. (9) Ve ʿaẓīmu'ş-şān āmīrlar ve ʿālī-mekān u gerdūn-tuvān bahādurlarġa ınʿāmat-ı vāfır ve ıḥsānāt-ı (10) mutakāṯır bile sar-afrāzlıḳ yétkürüp dururlar. Ve tahıyya-ı asbāb-ı safar vazīr-ı aʿẓam, dastūr-ı (11) mükerrem, nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīn Muḥammad Yūsuf Mehter ve Yār Muḥammad Dīvān Bégige taʿalluḳ tutup durur. (12) ʿUmdatu'l-umarā, zubdatu'l-kübarā, ġıyāṯu'l-mülki ve'l-mıllat ve'd-dīn Ḳutluḳ Murād Inaḳ madda'llāhu ẓilāla iḳbālihi 'ala'l-(13) aḳṭār ve'l-āfāḳnı şaharda nāyıb ḳılıp ḳoyup anıñ ḫıẕmatıda Ḫ(v)āca Murād Biy ve Muḥammad Amīnġa (14) ve Muḥammad Arbābnı taʿyīn ḳıldı ve Ḫurāsān yollarınıñ muḥāfaẓat ve hırātıġa amīr-ı muşār-ılayh-(15) nıñ nökerlerin İskender Ḫ(v)āca Bég-ābādī başlıġ muḳarrar ḳıldı . Ve Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ (16) yigirme üçide dū-şanba küni ve āftāb-ı ʿālam-tāb Dalv burcıda durur érdi.

Naẓm

Ṭurfa mübārek (17) kün édi dıl-küşā

Şāh u sıpāh ahlıġa müşkil-küşā

Sāʿatı hem asʿad-ı sāʿāt édi

[255a] (1) Vaḳtı dağı aḥsan-ı avḳāt édi

Her kim eger ol kün eylese safar

Yārı bolur fatḥ (2) inisi ẓafar

Līkin édi mufsıd u bāġīġa naḥs

Şāh dıyārı ara yaġıġa naḥs

Çāştgāhda (3) ırādat ḳadamın ʿazīmat rikābıġa ḳoyup ancām-ı şāhī dék felek-peyker u melek-manẓar (4) tavsan-ı dīv-nıjād-ı parī-nıhādġa rukūb ḳılıp Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasıdın dabdaba-ı (5) tamām ve kevkebe-i mā-lā-kelām bile çıḳtı.

Şıʿr

Şevketī birle çıḳtı şāh-ı cahān

Boldı (6) miñ köz bile felek ḥayrān

Çūn felek ḥayrat eylese ẓāhır

Men néçük şarḥıġa (7) bolay ḳādır

Ḫuftan vaḳtı Anbarnıñ ḳalʿasın -kim öz ḫāssa-ı şarīfası durur ve mıʿmār (8) ıltıfātı bile maʿmūr u ābādān bolup érdi- nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile reşk-i gülistān (9) ve ġayrat-ı fırdavs-ravżān ḳıldı. Ḳutluḳ Muḥammad Bég ibn Ḥasan Murād Atalıḳ (10) ve Ḳılıç Nıyāz, valad-ı Mīr ʿAlī Dīvānbégi -kim ḫāssa-ı şarīfaġa muşrıf érdiler- pasandīda (11) ḫıẓmatlar ḳılıp alṭāf-ı ḫusravānaġa maḫṣūṣ boldılar. Āftāb tulūʿ (12) étgendin soñ ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān ḳalʿa-ı meẕkūrdın atlanıp Ḳıpçaḳ ḳalʿasınıñ (13) ġarb cānıbıda kiryās-ı gerdūn-asās ve bār-gāh-ı felek-dar-gāhġa -kim burunraḳ (14) kéltürüp bar-pā ḳılıp érdiler- kélip tüşti. Ḳıpçaḳ vālīsı Yaḫşılıḳ Biy valad-ı (15) Allāh Berdi Biy kim:

Maṣnavī

Édi ḥusn mülkide ṣāḥıb-sarīr

(16) Bolup Yūsuf allıda farmān-paẕīr

Ṣanavbar-ḳad érdi ḫūrşīd-çahr

Ḳaddı nāz, ẓāhır ḳılıp (17) yüzi mıhr

Labı laʿl-ı sīr-āb [u] yāḳūt-nāb

Velī érdi cān-baḫş-ı cısm-ı ḫarāb

Aġız-ı çaşma-ı **[255b]** (1) ḥayvān bolup

Hem ol çaşma dék līk pınhān bolup

Közi ḳan töküp tīr-ı mujgān (2) bile

Ulus şavḳıda baş bérip cān bile

Başıdın ayaḳı édi yaḫşılıḳ

(3) Kélip cavhar-ı ẕātı yaḫşı ḳılıḳ

Barı vaṣfın étsem mufaṣṣal bolur

Ḳalam maḳṣadıda muʿaṭṭal bolur

(4) Aḳa inileri bile ve Orażaḳ Biy Ḳañlı ahālīsı bile şāyasta ḫıẕmāt ḳılıp ʿınāyat-ı (5) ḫusravāna ve mekremet-i pād-şāhāna bile sar-afrāz bolup dururlar. Ve panc-şanba küni ḥaşamat-ı (6) tamām bile bād-pāy-ı bādıya-paymāy bile rukūb körgüzüp Yılan ḳırınıñ ġarbī dāmanası muḫīm-ı (7) ḫıyām-ı maymanat-ancām ve muʿasker-i ʿasākir-i ẓafar-ıltıẕām étdi. Bu mavẓıʿda sıpāh-ı nuṣrat-panāh (8) ve leşker-i ẓafar-parvar aṭrāf-ı memālikdin gürūh gürūh ve favc favc kélip andaḳ ızdıhām boldı kim (9) eger birev ḳoşdın çıḳsa ḳaytıp tapmaḳ muḥāl bolġusı durur.

Naẓm

Anıñ dék çerik (10) camʿ olup bī-ʿadad

Ki tapmas ḥasābıġa ʿaḳl ahlı ḥadd

ʿAdadda téñ olmay felek (11) ancumı

Felek ancumı yoḳ bayābān ḳumı

Barı gürd-i dīv-efgen [u] ṣaf-şiken

Maṣāf içre Rustam kibi (12) taham-tan

Barı çābük [u] zor-bāzū kélip

Nabard içre andaḳ ki bar-zū kélip

Barı ġarḳ-ı daryā-yı (13) pūlād olup

Sılaḥ-şōrlıḳ içre ustād olup

Şacāʿat-şıʿār u bahādur barı

(14) Ṣaff-ārā u ṣāḥıb-tahavvur barı

Barı ḳollarıda sınān-ı acal

Tura almayın allıda (15) sām-ı yel

Ḳılıç çékseler yav küni tund u tīz

Ḳılur vahmdın Ṭūs-ı Navdar gürīz

Urarda (16) ʿamūd u atarda kemend

Kélip her bir andaḳ ki fūlādmand

Ot atmaḳda körgüzseler (17) ger hunar

Kéçe dīda-ı mūrġa oḳ urar

Hem ol mavżıʿda şanba küni māh-ı meẕkūrnıñ yigirme sekizide **[256a]** (1) faḳīrġa ʿārıża-ı ḥādıṯ bolup bıstar-ı marażġa yıḳıldum.

Şıʿr

Ḳılıp mızācıma aḫlāṭ ıḫtılāf-ı zamān

(2) Kesel yetürdi gülistān-ı ṣıḥḥatımġa ḫazān

Tekessür oldı közüm nūrıġa köñülġa futūr

(3) Bélimde ḳalmadı ḳuvvat tenimde tāb u tuvān

Hem bu kün Çavdur muʿānıdları (4) ḥażrat-ı pād-şāh-ı ancum-sıpāhnıñ alar ḳaṣdıġa yürüş ḳılġanın éşitip Töre (5) Murād Ṣūfīnıñ ımdādı bile öz ḳorġanın taşlap maḫẕūlvār, ġāyat-ı ıżṭırār (6) ve kemāl-i inkisār bile ḳaçıp Ḳoñratnıñ ḳalʿasıġa ḳabalġanı ve Yañı ḳalʿada ḳalġan (7) kārvānnıñ salāmat kélür ḫabarı ol ḥażrat ve mulāzımlarınıñ samʿ-ı şarīflarıġa (8) yétip Oraż ʿAlī Inaḳ ve Allaş Bég ve Muḥammad

Çān Bégni özlarıġa taʿalluḳ çerik ve nökerleri (9) bile Yomut sıpāhın ḳoşup kārvānnıñ aldıġa badalġa ḳılıp yiberdiler. (10) Alar kārvānnı manāzıl-ı muḫāṭaradın ötkerip Ḳara Şafaḳ ḳayırıda ʿataba-boslıḳġa (11) muşarraf bolup dururlar. Ve yana bu kün Oraż Bahādur ve Ādam Bahādur valadān-ı ʿAbdu'l-lah Sar-dār ve Allāh Naẓar (12) Bacaḳī - kim faḳīrnıñ élidin durur- bir bölek bahādur ve şucāʿ yigitler bile şaharda (13) ol ḥażratdın ruḫṣat ḥāṣıl ḳılıp Ḳoñratnıñ çapavulıġa barıp durur érdiler. (14) Oraż ʿAlī Kiyatnıñ üyin ġārat étip oġlı ve kişilerin tīġ-ı ḳahr bile öltürüp (15) başların ġanāyım-ı keṯīre bile kéltürüp ʿavāṭıf-ı bī-kerāna bile öz aḳrānıdın (16) mumtāz u sar-afrāz bolup dururlar. Ve ḥadīṯ: "مفتاح الرزقی فی تحت الرمحی"[89] natīcasını körüp dururlar. (17)

Şıʿr

Ol ki ḫıẕmatda ustūr bolur

Él arasıda baḫt-yār bolur

Kim ki cāndın kéçip çéker muḫt

[256b] (1) Açılur yüzıġa dar-ı davlat

Ol ḥażrat bu vaḳāyıʿ-ı dıl-küşā vuḳūʿıdın masrūr bolup ḥażrat-ı (2) pād-şāh-ı ʿala'l-ıṭlāḳ dar-gāhıda nıyāzmandlıġ başın ʿubūdıyyat tofraḳıġa (3) ḳoyup şükr u ṯanā zamzaması bile mubārek tilin gevher-bār ḳıldı.

Ḳıṭʿa

Şahr-yārım ki (4) Ḥaḳ ʿınāyatıdın

Davlat u cāh-ı bī-kerān taptı

Bā-vucūd tacammul u raʾfat

Özini ḫāk-i (5) āsıtān taptı

Bendelik tofraḳıġa yüz ḳoydı

ʿAcz ara özni bī-nışān taptı

(6) Yüz taẓarruʿ bile ḫucasta tilin

Téñri şükrıġa nükte-rān taptı

Bu cıhatdın édi ki (7) ʿālam ara

[89] Hadis

Her ne kāmı édi ravān taptı

Her işi kim şurūʿ ḳıldı aña

Özin ol işde (8) kām-rān taptı

Ve dağı bu kün Saʿīd Ḫ(v)āca Biy başlıḳ Ḫ(v)āca Éliniñ aşrāf u ahālīsı (9) ve Ḫ(v)āca Éli navāḥīsıda olturġan Ḳara Ḳalpaḳıyyanıñ maşāhīr u aʿālīsı ıstıḳbāl étip (10) tansuḳāt u pīş-keşler bile āstān-boslıḳ şarafıġa muşarraf bolup dururlar. Dū-şanba künide (11) ol mavżıʿdın köçüp daryā savāḥılın ḳuşlap Sevgenli saḳḳāsıda bār-gāh-ı gerdūn-ışıtıbāhġa (12) nahżat ḳılıldı. Faḳīrġa yolnıñ ʿaẕābı ʿuḳūbatı mutazāyıd u mużāʿaf bolup żaʿfım ıştıdād tapıp (13) durur érdi. Iẕn u ruḫṣat bile ötüp Ḫ(v)āca Éliniñ ḳalʿasıġa -kim ol ḫalḳ ḥażrat-ı pād-şāh-ı (14) sıpıhr-dast-gāhnıñ davlatıdın faḳīr-ı taḥḳīrġa mutaʿallıḳ él durur- barıp nā-tuvānlıġ bıstarıġa yüz toman (15) bolup yıḳıldum ve tā yigirme künġaça özimdin bī-ḫabar u bī-ḫod bolup yatdum. Ve ʿıyādatġa kélgenler (16) méndin ḳolların yuup navḥa bile çıḳıp dururlar.

Maṣnavī

Özümdin bardum andaḳ (17) kéçe kündüz

Ki ṣubḥ u şāmnı farḳ étmedüm tüz

ʿIyādat ahlını fahm étmedüm fahm

Meni **[257a]** (1) körgen öler dép eylemiş vahm

Yigirme birlençi kün Téñri taʿālanıñ keremi bile (2) darvīşlar ıstıʿānatıdın keselim bir néme taḫfīf tapıp özümge kéldüm. Yigirme üçlençi (3) kün inim Ér Nıyāz faḳīrnı arabaġa salıp murācaʿat körgüzüp durur. Üyge kélgendin soñra (4) on ikki künde ṣıḥḥat tapıp ayaḳ üstige turdum. "الحمد الله الذى يحى الموتى"[90]

Şıʿr

Yüz (5) şükr ki vāhıbu'l-ʿaṭāyā

Ṣıḥḥat badanımda ḳılsa paydā

Ẓaʿf oldı ṣaḥīḥlikge maḳhūr

[90] "Ölüyü yeniden dirilten Allah'a şükürler olsun." Uyumadan önce okunan duanın bir kısmı. (Usûlü'l-Kâfi,Kısmu'd-Dua', el-Cüzü's-Sâni, 535."

Dard oldı (6) tenim dıyārıdın dūr

Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ üçünçisi panc-şanba küni ol ḥażrat Sevgenlidin ḥareket étip (7) Ḳara Şafaḳ ḳayırın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile bihişt-āyīn ḳıldı. Bu yurtda Ḳara Ḳalpaḳıyyadın (8) Maḳaṭ ibn Ésen Kéldi Maḥram ṣıdḳ yüzidin ve Ḥasan Baynıñ élçisi Seyyid Bég Ḳoş Köprükī bile (9) -kim anı Yılan ḳırıda Ḳara Ḳalpaḳıyyaġa élçi ḳılıp yiberip durur érdiler- kélip şāyasta pīş-keşler (10) ötkerip bendelik yüzini bār-gāh-ı ʿālam-panāh dar-gāhıġa ḳoyup navāzış-ı şāhāna bile barūmand (11) bolup dururlar.

Rubāʿī

Şāhā keremiñ baḥrı durur ṭūfān-ḫīz

Luṭfıñ éli başı üzre gevher-(12) rīz

Ḫ(v)ārī ki seniñdir kihīnge ḳoydı başın

Dīhīm ʿınāyatıñ bile boldı ʿazīz

Ve Manḳıt-(13) nıñ zubdası ʿAvaż Inaḳnı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm mużāfātınıñ çerigi bile Ḫ(v)āca Éliniñ muḫāfaẓatıġa (14) yibermiş dururlar. Ve Amuyadın cısr bağlap Kéñ ḳayırını leşker-gāh étti. Bu yérde çerik soñġın (15) yıġnap sa-şanba küni Ḳul Yarġan arığınıñ ḳıraġıġa tüşüp dururlar. Bu yurtda Maḳaṭ Biyniñ (16) éli -kim miñ üylük Ḳara Ḳalpaḳ durur érdi- saʿādat rah-numūnlığı bile bendelik rabḳasın (17) raḳbalarıġa salıp köçüp kéldiler ve ol ḥażrat alarġa navāzış ḳılıp Ḫ(v)āca Éli nāḥıyyatıda [257b] (1) otlaḳ u yaylaḳ, muruvvat u marḥamat körgüzüp dururlar.

Naẓm

Saʿādat ahlıdur ol ḳavm kim (2) zamān şahıġa

Mudām ıṭāʿat étip bağīdın mubarrādur

Iṭāʿat avvalıdur tüzlük ve soñnı (3) ṭāʿat

Iṭāʿat eyle ki bu ikki iş muhayyādur

Kişi ki tüzlik ile ṭāʿat olsa anıñ işi

(4) Saʿādat-ı abadī ẕātıda huvaydādur

Ve Ḥasan Bay éli -kim köp yıldın béri Töre Murād Ṣūfī-(5) nıñ ḥımāyatı bile keṩret cıhatıdın maġrūr bolup fasād u ṭuġyān, ʿınād u ʿışyān şamātatı żamīr-ı şaḳāvat-

(6) paẕīrlarıġa cāy-gīr belki ẕāt-ı kesāfat āyātlarıġa cıbıllī bolup durur érdi- ıṭāʿat ḳılādasıġa (7) mutaḳallıd bolmaḳdın nādım u paşīmān bolup tamarrud ṭarīkı bile Ḳoñrat ṭarafıġa fırārī boldılar. (8)

Maṣnavī

Ol ki tamarrud yolıda ḳıldı sayr

Bolmas anıñ saʿyıda āṣār-ı ḫayr

Her sarı yüz ḳoysa körer (9) şomlıḳ

Kām tamannāsıda maḥrūmlıḳ

Başıġa parvīzan-ı ıdbār-rīz

Kerd-i maẕallatdın ötüp ḫāk-bīz

(10) Cām-ı farāġatġa eger tapsa dast

Muḥtasıb-ı çarḫ bérür bat şikest

Mālı ʿadū ḫaylıġa tārāc olur

(11) Yurtdın āḫır özi ıḫrāc olur

Yatıban tīġ-ı balā başıġa

Ḳatl bolur ol iş pā-daşıġa

(12) Çūn bu cahānda bu durur ḥālatı

Āḫırat içre ne bolur ḳısmatı

Yolda nā-pāk vāhımalarıġa ḫavf u tars (13) ġālıb bolup amvāl u mavāşīlarıġa baḳmay surʿat-ı tamām ve ıstıʿcāl-ı mā-lā-kelām bile ḳaçıp dururlar. Ekṣer (14) amvāl u mavāşī bu cıhatdın talaf bolup durur. Hem bu manzılda bahādurlardın birev bir şīr-ı ġurranda kim: (15)

Maṣnavī

Hızabr-efgen u babr-çengāl édi

Felek şīrı andın tebeh-ḥāl édi

Kélip cuṣṣası (16) ḳulla-ı köhveş

Ḳılıp hayʾāt şeklidin babr ġaş

Çékip ḫāma-ı ṣunʿ ile kird-gār

Başıdın (17) ayaḳıġa naḳş u nigār

Ḳıran ḳırınıñ navāḥīsıdın ṣayd étip dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa **[258a]** (1) kéltürdi. Ẓafar-maʾāṣır ʿasākir Ḳul Yarġan nahrıdın ḥareket ḳılıp Manḳıt yurtıda (2) bār-gāh-ı ıḳbāl ve sarā-parda-ı ıclālnı bar-pāy ḳılıp tüşüp dururlar. Kerīm Berdi Atalıḳ ve ʿAbd'ullāh ʿInaḳ (3) ve Ḫ(v)ācāş Maḥramnı özlarıġa taʿalluḳ sıpāh ve nökerleri bile -kim razm maydānın (4) bazm masnadıġa tarcīḥ ḳılurlar érdi- Ḳara Ḳalpaḳ köçiniñ kéynidin buyuruldı. Ammā (5) alar yétüşe almayın ḫabar tapıp kéldiler -kim aʿdā-yı sar-geşte ve ḫuṣamā-yı davlat-ı ber-geşte (6) Ḳoñrat ḳorġanıġa yaḳın Samīʿ-Bar ḳalʿasıġa barıp küren ḳılıp dururlar.- ve bu mavżıʿda (7) cunūd-ı nuṣrat-vurūd aṭrāf u cavānıbġa taḫt u tāz ḳılıp Ḳara Ḳalpaḳıyya ṭāġīları-(8) nıñ bī-nıhāyat amvāl u tavar u mavāşīları bile ġallaların tapıp alıp dururlar.

(9) Ol Ḥażratnıñ Ḳurbān Kéçesi Masnad-ı ʿIşratda Olturup ʿĪdāna Bazm Tüzgeni (10) ve Ḳurbānlıḳ Ḳanı Dék Şarbat-ı Gül-gūn Şurbıġa Kim Naşʾatı "شرابا طهور"[91] Andın Naşyān Ḳılur (11) Mayl Körgüzgeni ve Bu Bazm-ı Naşāṭ-afrāznı Taʾrīf Ḳılmaḳ ve Bu Naşāṭ-ı Dıl-küşānı Tavṣīf (12) Étmek

Çūn farrāş-ı ḳażā felek nigār-ḫānasıġa tünniñ ʿanbarın bısāṭın töşedi. Ve daycūr-ı (13) şabıstānıda ay maşʿalın roşan ḳıldı ve ṣavābıt-ı ḥacla-nışīnları ʿışrat-kede-i ẓuḥūrda (14) olturup dururlar. Ve sayyāra ḫādımları ḫıẕmat kéynide her ṭarafġa yügürüp dururlar. (15) Ve Sühā-ı Hındū baccası cāy-cūş-ı felekni éligige aldı ve çarḫ sufra-keşi ḫ(v)ān-ı zar-andūd-ı kehkeşānnı (16) ketifıġa salıp durur. Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gerdūn-tuvānnıñ farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿānı bile (17) maclıs tartīb bérip dururlar kim:

Maṣnavī

Ṣafā ahlı żamīrı dék muṣāffa

Parīvaşlar camālı dék dıl-āsā

[258b] (1) Nazāhat ʿanbarıdın sunbulıstān

Laṭāfat nastarīnıdın gülistān

Havāsıdın dımāġ-ı (2) cān muʿaṭṭar

[91] İnsan suresi, 76/21 "Onların üzerinde hafif ipek ve ağır işlenmiş atlastan yeşil elbiseler vardır. Gümüşten bileziklerle bezenmişlerdir. Rableri onlara tertemiz bir şarab içirmiştir."

Nasīmī dék köñüller ʿıṭr-parvar

Çırāġān-ı maşʿal ıḳbāl birle

Munavvar-ı partav ıclāl (3) birle

Ḫutan-ı ḫūş-būy dūd-mıcmarıdın

Iram-ı dıl-cūy zīb u zīvarıdın

Ṣafāsıdın (4) ḫacal cannat ḳuṣūrı

Tamāşāsıda ḥayrān ravża-ḥūrı

Bısāṭı barça ḳalın mulammaʿ

Fırāşı barça (5) acnās-ı muraṣṣaʿ

Ḳurulġan anda evreng-i zabarcad

Culūs eylep añа şāh-ı muʾyad

Kéyip ʿīdī-(6) lıbās-ı pād-şāhī

Otaġa başıda ẓıll-ı ılāhī

Ḳuyaş-ı Camşīdī yañlıġ pāy-tā-farḳ

Bolup zīnat (7) bile altun ara ġarḳ

Tapıp maḥṣūṣlar allıda ḳurbat

Ḳılıp sar-ḫūş alarnı ẕavḳ-ı ʿışrat

(8) Gehī şah ḳolġa alıp cām-ı ʿīdī

İçip şarbat bile ḫurmā-ı nabīdī

Muḳarrablarġa hem luṭfı tutup (9) cām

Keremdin eyledi sar-şār-ı ınʿām

Gehī gül-çahra ḫādımlar fırāvān

Araġa kéltürüp her laḥẓa yüz (10) ḫ(v)ān

Muhayyā aṭʿıma her birde yüz reng

Alardın eyleben ẕavḳ ahl-ı ferheng

Gehī kéltürdiler (11) köp şīra-ı zar

Tola türlüg favākihdin sar-ā-sar

Gehī kéltürdiler buşḳāb-ı zarrīn

(12) Tola şahd u şeker ḥalvā-yı ḳandın

Yémek içmekdin alıp ıştıhā-ı kām

Tanavūl eylemek-(13) din tapgaç ārām

Kitāb açtılar ve ḳıldılar ıẓhār

Maʿānīda nikāt-ı dıḳḳat-āṣār

Tapıp her (14) bir ʿıbāratdın muʿānī

Faṣāḥat ahlı ṭabʿ-ı ḫurda dānī

Gehī tafsīrdın eylep suʾālāt

Gehī (15) ʿılm-ı ḥadīṯ içre maḳālāt

Gehī fıḳıh içre ẕikr eylep masāyıl

Alarġa dam-ba-dam artıp fażāyıl

(16) Gehī ḥall eylep aşkāl-ı ʿaḳāīd

ʿAḳīdāt içre tapıp her maḳāṣıd

Gehī ḥıkmat sözıġa eylep ıḳdām

(17) Bolup roşan alarġa barça aḥkām

Gehī ʿılm-ı kelām içre étip cıd

Ḳılıp ḥāṣıl-ı kelām içre ḳavāʿıd

[259a] (1) Gehī ḥāṣıl ḳılıp fayż-ı taṣavvuf

Taṣavvuf ʿılmını eylep taṣarruf

Gehī fāş eylep aḫlāḳ (2) içre ıġrāḳ

Köñülge örgetip tahẕīb-ı aḫlāḳ

Gehī taʾrīḫ sarı körgüzüp mayl

(3) Ḳılıp maʿlūm aḥvālāt her ḫayl

Bolup aşʿārdın gāhī suḫan-sanc

Faṣāḥat içre saçıp (4) her biri genc

Ḳılıp baʿżısı tadḳīḳ-ı badāyıʿ

Étip baʿżısı taḥḳīḳ-ı ṣanāyıʿ

Açıp gāhī (5) muʿammānıñ ṭılsımın

Bayān ḳıldılar ıstiḫrāc-ı ısmın

Badīha içre geh eylep taʾammul

Nezāket (6) gülşenidin térdiler gul

Velī vaḳt ara sulṭān-ı ʿālam

Barın ḳıldı balāġat birle mulzam

(7) Bu yañlıġ ʿışrat eylep tā saḥar-gāh

Muḳarrıblar bile şāh-ı felek-cāh

Fıgān kim çarḫ-ı bad-mıhr u cafā-kūş

(8) Meni ḳılmış bu ṣoḥbatdın farāmūş

Sıpāh ahlı daġı eylep çırāġān

Muʿaskerni (9) şabıstān-ı felek-sān

Tapıp anvāʿ tazyīn orda-bāzār

Anıñ dék kim bahār ayyāmı gülzār

(10) Muʿallā ḫayma u ḫar-gāhlarda

Muḥaḳḳar ḳoşlar u ban-gāhlarda

Naşāṭ ahlı u arbāb-ı maʿışat

Muhayyā eylep (11) asbāb-ı maʿışat

Kéyip sar-tā-ḳadam ʿīdāna ḫılʿat

Déme ʿīdāna Camşīdāna ḫılʿat

(12) Ṭarab içre tapıp öz muddaʿāsın

Mükerrer ḳıldılar şahnıñ duʿāsın

Çūn ḳuyaş-ı ḳurbānī (13) Ismāʿīl ḳoçḳarı dék ṣubḥ-ı ġayb-ḫānasıdın numāyān boldı. Egerçi safar ahlıġa şarʿ-ı (14) şarīf ḥukmı bile ḳurbān ḳılmaḳ cāyız érmestür, ḥażrat-ı pād-şāh-ı dīn-panāh (15) "الصدقه ترد البالاء و تزيد فى العم"[92] muḳtażāsıdın kemāl-i hımmat u ḫulūṣ-ı nıyyat bile bī-nıhāyat (16) téve ve uy ve ḳoylarnı ẕabḥ étip fuḳar[ā] u mesākīnġa nafaḳa ḳıldı. Ekṣer aʿyān-ı ḥażrat (17) ve erkān-ı davlat hem muvāfaḳat körgüzüp ẕabāyıḥıdın leşker-gāhnı toldurdılar.

Şanba küni [259b] (1) aynıñ on ikkiside Kirkirevk kenārın -kim ol nahrnı Ögüz Kétken hem dérler- muḫīm-ı ḫıyām-ı (2) maymanat-ancām éttiler. Hem ol kün baʿżı mutacannıda -kim şacāʿat maydānıda Rustam u Isfandyārnı (3) manẓūr ḳılmas érdi- ol ḥażratnıñ ḥukm-ı humāyūnı bile Ḳoñrat ḳorġanınıñ aṭrāfıġa (4) ve Ḳara Ḳalpaḳ küreniniñ aknāfıġa çapavul urup köp esīr dast-gīr ḳılıp bī-nıhāyat māl u ġanāyım bile (5) kélip ʿavāṭıf-ı ḫusravāna ve marāḥım-ı pād-şāhāna bile mumtāz boldılar. Ve farmān-ı (6) ḳażā-carayān ṣudūr tapıp vazīr-ı aʿẓam ve dastūr-ı mükerrem, nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīn, (7) Muḥammad Yusūf Mehter bile amārat-panāh-ı aṣālat-dast-gāh, amīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr Muḥammad Rıżā (8) Ḳuş Bégi cuhd-ı tamām ve saʿy-ı balīġ körgüzüp nahr-ı meẕkūrġa kéçe bile cısr baġladılar.

(9) Ḥażrat-ı Ṣāḥıb-ḳırān-ı Keyvān-mekānnıñ Ḥasan Bay Éli Kürenin Muḥāṣara Ḳılıp Ṣaff-ārālıġ (10) Ḳılġanı ve Ol Camāʾanıñ Küren[i]ni Buzup Bendelik Tofraḳıġa Yıḳılġanı

(11) Yek-şanba küni aynıñ on üçide amīr ʿAbdu'llāh Inaḳnı On Tört (12) Uruġ çerigi bile harāvul ḳılıp ilgeri yüberip leşker-i ḳıyāmat-aṣar cısrdın (13) ʿubūr étip ızdıhām-ı tamām ve ġalaba-ı mā-lā-kelām bile ḥareket étti kim yér küresıġa zalzala (14) tüşti ve merākib-i ṣarṣar-ḫırām gerdidin ḳuyaş mırʾātıġa tīrelik tüşti. (15)

Maṣnavī

Eyle ḳozġaldı leşker-i carrār

Kim urar mavc lucca-ı zaḫḫār

Ḳılıban (16) yérni gerd sum-ı sutūr

Ḳıldı bayżā yüzıġa mānıʿ-ı nūr

[92] Hadis

Daşt-ı ṣaḥra yüzin sıpāh tutup

(17) Çarḫ saṭḥını gerd-i rāh tutup

ʿAdad içre kök ancumıdın köp

Mūr ḫaylı ve yér ḳumıdın köp

[260a] (1) Barça razm-āzmāy u babr-şikār

Barça fīl-efgen u hızabr-şikār

Barça başdın ayaḳ (2) sılaḥ ara ġarḳ

Sılaḥ içre kirip ḳadam tā farḳ

Hem musallaḥ uruş yaraġı bile

(3) Hem mükemmel yürüş yaraġı bile

Bu sıpāh içre şāh-ı çarḫ-ı sarīr

Öyle kim (4) ancum içre mıhr-ı munīr

ʿAzm étip şevket-i tamām bile

Davrıda ança ızdıhām bile

(5) Başı üstide rāʾyat-ı nuṣrat

Körgüzüp her dam āyat-ı nuṣrat

Yana her ḫayl tuġı (6) cılva ḳılıp

Fatḥ yañlıġ yalavları açılıp

Ahl-ı fasād sarı yüz urdı

(7) Ḳara Ḳalpaḳ üstige yürdi

Mundaḳ dabdaba-ı dost-navāz ve kevkebe-i duşman-güdāz bile kélip Ḳara Ḳalpaḳ-(8) nıñ kürenin ḳabap alar bile Ḳoñrat ḳorġanınıñ arasıġa muşarraf ṣaflar rāst ḳıldılar (9) ve asbāb-ı razm u ālāt-ı ḥarbnı āmāda u muhayyā étip ṭabl-ı cengni ṣadāġa kirgüzüp dururlar.

Maṣnavī

(10) ʿIlm astıda şāh-ı ṣāḥıb-vaḳār

Temekkün ḳılıp ḳalʿa-ı köhvār

Yasār u yamīn ṣaflar ārāsta

(11) Lıvālar ṣufūf içre pīrāsta

Amīrı turup her lıvā astıda

Sınān élgide bād-pā astıda

(12) Kebürge ṣadāġa kirip kös hem

Felekni ger eylep üni dam-ba-dam

Taham-tanlar ol sarı salıp (13) süren

Ki mufsıdlar étmiş édiler küren

Bahādur yigitler çékip ıntıẓār

Ki bolġay (14) ḳaçan ḫaṣm ile kār u zār

Açıp köz ʿadū sarı ṣamḫāllar

Ki çıḳġay ḳaçan ol (15) tebeh-ḥāllar

Ḳanat açıp oḳlar kirip yay ara

Ki ḳılġay ḳaçan ḫaṣm sarı havā

(16) Ḳılıçlar damın tīz étip bī-ḫılāf

Ki étgey ḳaçan ḫaṣm baġrın şikāf

Sınānlar (17) uzun tīġ ile cilve-ger

Ki ḳılġay ḳaçan ḫaṣm ḳanın heder

Çūn fasād ahlı bu manṣūba-ı [260b] (1) hāyıla ve vāḳıʿa-ı vāhıyanı muşāhada ḳıldılar. Özlerin ẕarra taṣavvur ḳıldılar, bayżā ẓuhūrıda (2) ve ḳaṭra-ı ḫayāl eylep dururlar. Daryānıñ ḥużūrıda maʿāẕa'llāh eger ḳahr u ġażab-ı ṣarṣarī (3) daryā-yı muḥārabaġa tamavvuc yétkürse alar külekıġa ne şuhūd u ḳahr-ı tund-bādī ātaş-kede-i (4) muḳātalaġa dāman ursa alar ḫāşākıġa ne [vu]cūd.

Ḳıṭʿa

Birev Sikender ile istese (5) muḳābıllıḳ

Tiler cahālat ile öz vucūdını maʿdūm

Ḳarañġu kéçede şab-tāb egerçi (6) raḫşāndur

Velī ḳuyaş ḳaşıda ḥālatı bolur maʿlūm

Tamarrud u ʿışyāndın tavba étip (7) ʿaḳl rah-namūnlıġı bile boyunlarıġa tīġ u kefen asıp çıḳıp ḥażrat-ı şāḥıb-ḳırān-ı (8) gītī-satān yegreniniñ naʿlının öpüp şarmsārlıḳ yüzin inkisārlıḳ tofraḳıġa (9) ḳoyup dururlar.

Bayt

Tīġ-ı ḳahrıñdın amān tapmaḳ ne imkān ḫaṣmġa

Ḳılmayın dar-gāh-ı (10) gerdūn-ışтıbāhıñnı panāh

Ol ḥażrat kemāl-i ḥılm u ġāyat-ı keremdin "من علو الاقدار (11) العفو عند الاقتدار"[93] muḳtażāsı bile ʿālam ʿālam noḳṣānların muʿāf étip cahān cahān gunāhların parda-ı ıġmāżġa (12) çékti. Ve Ḥasan Bay -kim bu vāḳıʿa vuḳūʿıdın burun Töre Murād Ṣūfīdın madad tiledi- (13) Ḳoñratġa barıp durur érdi. Öz éliniñ mācarāsın añlap ḳaçıp kéldi ve kemāl-i ḫacālat (14) bile maẕallat tofraḳıġa yıḳıldı. Ol ḥażrat anıñ hem nāṣıya-ı aḥvālıġa ʿafv raḳamın çékip yārlıġ (15) ḳıldı kim: "Köçsünler!" Ol ḳavm-ı keṯīr Ḥasan Bay başlıġ cān bile farmān tutup kürenni (16) buzup köçmekge şurūʿ étdiler. Bā-vucūd keṯret-i ʿayāl u aṭfāl, māl u mavāşīları bile (17) çuçurġasıġaça ḳoymayın ʿaşr vaḳtıġa ḳalmay köçüp dururlar ve ḥażrat-ı aʿlī-ḫāḳānī [261a] (1) alar ʿaḳabıġa Murrīḫ-şalābat sürdevüller ḳoyup ve ʿınān-ı ʿāṭıfatın leşker-gāhġa maʿṭūf (2) étip kiryās-ı gerdūn-asāsġa nahżat ḳıldı ve ér tañ dū-şanba küni (3) Ḳoñrat ḳorġanınıñ üstıġa atlanmaḳ muḳarrar boldı. Bu cıhatdın bahādurlar (4) ve sıpah-dārlar kéçe yatmayın uruş yaraġın tüzetmekge ıştıġāl körgüzüp (5) dururlar.

Maṯnavī

Sıpāh ahlı ḳılmay kéçe mayl-ı ḫ(v)āb

Yarāḳ ıhtımāmıġa ḳıldı (6) şıtāb

Burun at işide ḳılıp ıhtımām

Bédevlerni şab-gīr ile ḳıldı rām

[93] Hadis

(7) Tüzep rāst zīn u ligāmını hem

Rikāb u ʿınān u sıtāmını hem

Bérip baʿżı cavşanġa (8) ārāyış

Tapıp köñli ol işdin āsāyış

Ḳılıp baʿżı él çārḳab ṣayḳalı

(9) Ḳuyaş āhesi dék bolup mıncalı

Dubulġa sarı körgüzüp baʿżı mayl

Muzayyan (10) ḳılıp ol ṣıfat kim suhayl

Étip baʿżı ḳulluḳ sarı ıhtımām

Bérip baʿżı tīzlik (11) işige nıẓām

Ḳılıçlar baʿżı ḳılıp tīz dam

Ki aʿdā başın şāyad étkey ḳalam

(12) Ḳılıp baʿżı nūk-i sınānīnı tund

Ki tā bolmaġay yavnı sançarda künd

Bérip baʿżı multuḳ (13) içiġa ṣafā

Ki tā ḳılmaġay oḳı mayl-ı ḫaṭā

Bu yañlıġ ḳılıp zīnat her yaraġ

Saḥar bolġuça (14) étmediler farāġ

Ammā aʿdā-yı davlat yaʿnī Töre Murād Ṣūfī başlıḳ Aral muʿānıdlarınıñ (15) nā-maymūn żamīrlarıġa ḫavf u hırās ıstılā tapıp muʿtamad-ʿaleyh kimseleridin ḳorġan içide yezek (16) aylanturup ḳalʿa-dārlıḳ éttiler.

Naẓm

Ḫayl-ı ʿadū sarı tüşüp rastaḫīz

Eyleben öz sāyalarıdın (17) gürīz

Gerçi yezek dāyır olup her ṭaraf

Her néçe kim dérler édi lā-tuḫaf

Bu söz ile bolmayın [261b] (1) ārām-ı dıl

Ḫavf otı artuḳraḳ olup muştaʿıl

Ahl-ı aral ḳorḳuban öz cānıdın

Baş çıḳara almadı (2) ḳorganıdın

Boldı bu ḳorḳunç bile ḫāṣṣ u ʿām

Közlarıġa tañġaça uyḳu ḥarām

Ḥażrat-ı Ṣāḥıb-ḳırān-ı (3) Gītī-satān-ı Gerdūn-tuvānnıñ Ḳoñrat Ḳaṣdıġa Sıpāh Çékip Bahādurlar Muḳātala Maydānıġa (4) Rastaḫīz Salġanı ve Muʾānıdlar Mucāhıdlardın Dast-burd-ı ʿAẓīm Körüp Hazīmat Ṭarīḳı Bile Ḳorġanġa (5) Ḳabalġanı

Çūn ancumnıñ şāhı, lıvā-yı ẓuhūrın felekniñ maydānıda cilve-ger ḳıldı. (6) Ve tīġ-ı şaʿaşaʿı bile cahān kişverin musaḫḫar étti. Aʿyān-ı ḥażrat ve erkān-ı davlat, umarā-yı ʿıẓām ve vuzarā-yı (7) kirām, ṣāḥıb-manzılat bégler ve Bahrām-ṣavlat bahādurlar özlarıġa mutaʿallıḳ ʿasker ve nökerleri bile musallaḥ (8) u mükemmel bolup bār-gāh-ı ʿālam-panāh dar-gāhıġa mutavaccıh bolup dururlar.

Şıʿr

Yétip her ṭarafdın gürūh-ā-gürūh

(9) Amīr u sıpah-dār u ṣāḥıb-şükūh

Kélip ṣaf tüzüp barça taʿẓīm ile

Turup her ṭaraf ʿarż-ı taslīm ile

(10) Ḥażrat-ı pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān, sıpıhr-mekān, gerdūn-tuvān, Camşīd-nışān, Sulaymān-farmān, (11) umūr-ı ʿıbādat ve ḳavānīn-ı rıyāżatdın fārıġ bolġandın soñra tevekkül zırhın peyker-i humāyūnıġa (12) kéyip çārḳab-ı ıʿtışāmnı tört cıhatıġa baġlap kemer-i hımmatnı mubārek bélige ḳuşap ḫancar-ı şacāʿatnı (13) aña ustuvār ḳılıp ve tīġ-ı mubārazatnı pahlū-yı calādatıġa asıp ḳolluḳ ıʿtıżādnı sāʿad-ı ıʿtımādıġa (14) muḥkem étip ḫod zar-andūdnı ıḳbāl bile farḫunda fālıġa ḳoyup ḳadam-ı ırādatın kiryās-ı gerdūn-asāsdın (15) taşḳarı ḳoyup taraşşuḥāt-ı sahāb ḥużūrı bile ıntıẓār-ı mutaʿaṭṭışların sīr-āb étip du[rur]lar ve lamaʿāt-ı āftāb (16) ẓuhūrı bile dīdār-ı muntaẓırların kām-yāb ḳıldı.

Maṣnavī

Çıḳıp şāh ḫar-gāhdın kām-yāb

(17) Şaraf burcıdın öyle kim āftāb

Kéyip aḳ kiravka sılāḥ üstidin

Uruş kün lıbās-ı falāḥ [262a] (1) üstidin

Ṭılā ḫılʿat u aṭlas-ı bī-bahā

Bolup pāy-tā-sar ġarīḳ-ı ṭılā

Başıda bolup cīġa kim (2) cilve-ger

Ṭılā afsarıġa bérip zīb u far

Ne afsar ki tāc-ı Keyānī kélip

Güherdin (3) anıñ purnıyānī kélip

Yavāḳīt birle mükellel bolup

Zar-ı caʿ farīdın aña ḥal bolup

Bu āyīn [u] (4) fan birle Camşīdvār

Felekveş samand üzre boldı suvār

Özi āftāb u felek (5) merkebi

Sıtām-ı muraṣṣaʿ anıñ kevkebi

Ne at kim kötergende her bir ḳadam

Cahānnı (6) ḳılıp ḳatʿ gerdūnnı hem

Ḳayu gürdler kim tuyaḳı saçıp

Anı kahl éterge (7) zaḥl köz açıp

Yolın néççe farrāşlar pāk étip

Ḫas u ḫār āsārı yoldın (8) kétip

Ġubār oltururnı ḳılıp cust-cū

Sépip néççe saḳḳālar ol yolıġa su

Burun (9) néççe yüz miñ kişi ḳozġalıp

Barı zanbūrek birle şamḫāl alıp

Ki her birige (10) ot yétkürgen zamān

Ünidin kübürdep yeti āsmān

Ḳulaġın felek néççe kim (11) bérkitip

Anıñ birle hem bolmay özidin kétip

Eger tégse her oḳı (12) bir taġġa

Bar-ā-bar ḳılur anı tofraġġa

Sürüp élni yoldın néçe dūr-bāş

Alıp élgige (13) nīza-ı dıl-ḫırāş

Alar kéynidin néççe cabbār-gūy

Felekge salıp her biri hayhuy

(14) Yine bir toḳuz şāṭır-ı nīk-pay

Cahānnı ḳılıp barça bir damda ṭayy

Velī ḥusn ara māh-ı tābān kibi

(15) Ġalaṭ eyledüm muhr-ı raḫşān kibi

Ḳuyaşdın ḳılıp zengler ustuvār

Yüz aheng her biridin (16) āşkār

Yürürde ḳılıp fāş yüz miñ uṣūl

Tamāşāġa eylep melāyīk nuzūl

Sürüp şāh-ı (17) ʿālam ʿaḳabdın samand

Ḳılıp yolnı ʿazmı bile sar-buland

Felekveş samand üzre mumtāz olup

[262b] (1) Ḳuyaş dék ulusdın sar-afrāz olup

Başı üstide sayābān-ı ʿaẓīm

(2) Bézelgen bolup ḥal ṭılā birle sīm

Aña sāya salıp lıvā-yı ẓafar

Bolup mahcası (3) mıhr dék cilve-ger

Kéynidin yürüp şāh u şah-zādalar

Sıpah-dārlar birle (4) āzādalar

Lıvā-yı ẓafar ıntıbāhı bile

Özıġa taʿalluḳ sıpāhı bile

Anıñ dék bolup (5) ızdıhām-ı āşkār

Ki dése bolur yüz ḳıyāmatça bar

Ḳoñrat ḳorġanıġa yavuḳraḳ (6) barġandın soñra ol ḥażrat yolda tavaḳḳuf körgüzüp sıpāh-ı nuṣrat-panāhnıñ aḥvālıġa (7) partav ıltıfāṭın salıp ve dasta dasta tartīb bérip yavnıñ üstige yiberip dururlar. (8) Andaḳ durur kim ol Ḳıpçaḳ dūdmānıdın amārat-panāh ʿAbdu'llah Inaḳ ibn (9) Muḥammad Nıyāz ʿInaḳ ve Töre Murād Atalıḳ ḫalaf-ı Valī Atalıḳ ve Ḳañlınıñ aşrāfıdın Yaḫşılıḳ (10) Parvançı ve Muḥammad Biyni On Tört Uruḳnıñ ʿaskeri bile aʿdā-yı davlat üstige (11) nām-zad ḳılıp dururlar. Ve alarnıñ kéynidin Ḳıyāt ʿumdalarıdın ḥaşamat-panāh (12) şevket-i dast-gāh Amīr Ḳılıç Inaḳ ve Ḳara Bahādur Mīr-āb ve Ḳoñrat zubdalarıdın ʿumdatu'l-(13) umarā Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégini Ḳıyāt Ḳoñratnıñ yıġını bile buyurup dururlar. (14) Ve alarnıñ kéynidin sıpah-dārlardın Seyyid Yaʿḳūb Ḫ(v)āca ve Yusūf Nıyaz Bég (15) ve Ḫ(v)ācam Berdi Bég ve Ḳalandar Bég ve Muḥammad Cān Bég ve Allaş Bég ve Ḳādır Berdi Bég ve Nıyāz Muḥammad Bay (16) ve şamḫālçılardın ʿAvaż Berdi Yüzbaşı ve Ḳuş Naẓar Yüzbaşı ve Éş Muḥammad Yüzbaşı ve Ḫ(v)āca Murād (17) Yüzbaşı ve tüfeng-andāzlardın Şīr Muḥammad Şaġal ve Isḥāḳ Şayḫ ve ʿAbdu'r-raḥmān Yüzbaşı bularnı öz **[263a]** (1) dastası bile izlik izidin yiberip dururlar ve bulardın soñra Yomutıyya camāʿasıdın Ḳuvanç (2) Ṣūfī ve Ata Muḥammad Onbégi ve Berdi Bég ve Muḥammad Nıyāz Körçe Sar-dār ve Ḳaḳa Sar-dār ve Muḥammadça Sar-dār (3) ve Yemrelidin Kéldi Ḫān ve Nādır Sar-dārnı Türkmanıyya sıpāhı bile ve Ḳara Ḳalpaḳnıñ (4) ekābırıdın Ay Dost Biy ve Ḳādır Bergen Biy ve Ḳuş Bergen Biy ve Şaġal Biyni Ḳara Ḳalpaḳıyya (5) ṭavāyıfınıñ cunūd-ı nā-maʿdūdı bile yiberip dururlar.Ve bu meẕkūr bolġan (6) umarā ve sar-kerdeler Tallıḳdın ötüp Ḳoñratġa muḳābıl ṣaff-ārālıḳ ḳılıp dururlar. (7) Ve ḳalb-gāh ve canāḥ-ı maymana ve muyassarnı ārāsta ḳılıp her amīr u sar-kerde ve sar-kerde-i ʿalam u baydaḳlarınıñ astıda (8) şükūh u ṣalābat bile ārām u ḳarār tutup dururlar ve bahādurlar ve şucaʿā-yı nām-dārlar ve mutahavvırlar (9) "القتال مع مع البا غی کالقتال المرتد"[94]

[94] "Bir isyankarla kavga etmek dininden dönmüş kimseyle kavga etmek gibidir."

muḳtażāsı bile muḥāraba u mucādala u muḳātalaġa āmāda (10) u mustaʿıd bolup dururlar.

Ammā mufsıdlar sar-daftarı ve muʿānıdlar sarvarı ve mutamarrıdlar maʿrūfı (11) yaʿnī Töre Murād Ṣūfī kemāl-i cahālatdın aʿdā-yı davlat-ı ber-geşteler bile Ḳoñrat ve Manḳıt (12) ve Çavdur ve ġayru-hum ʿaskerin atlıġ u yayaḳ ḳalʿadın çıḳarıp muz üstidin ötüp (13) arḳasın daryā bile ḳalʿaġa ḳaratıp yasav çékdi. Buranġar u cuvanġarda sar-kerdelerni (14) muḳarrar étip özi Éş Muḥammad Bég ve Süyün Biy-i Ḳıyāt bile lıvā-yı ḫıẕlānnı bar-pā ḳılıp ḳalb-gāh-ı (15) nekbet-panāhda casārat-ı tamām bile turup durur.

Naẓm

İki yandın iki sıpāh-ı şagarf

(16) Ġalaṭ eyledüm ikki daryā-yı jarf

Ṣaff-ārālıḳ ıẓhār étip her ṭaraf

Ḳuruldı (17) hem ol daştda ikki ṣaf

Kirip gürdler razm maydānıġa

Ḳılıp ḳaṣd birbiriniñ [263b] (1) cānıġa

Bahādurlar eylep uruşda sıtīz

Yétip birbiri ḳaṣdıġa tund u tīz

(2) Biri ajdahā biri şīr-ı jıyān

Biri babr biri hızabr-ı damān

Biri küç bile Ṭūs-ı Navdar kibi

(3) Biri Zūr ile Gīv-i ṣaf-dar kibi

Biri Sām biri Farāmarz dék

Biri Bīstun biri (4) Alburz dék

Biri Bījan u biri Garşāsbvār

Biri Bahman u biri Isfandyār

(5) Biri Rustam u biri Suhrāb-yal

Kélip hayʾāt içre anıñ dék köh-tal

Munı ol sürüp (6) öz sıpāhıġaça

Anı bu ḳavup cāy-gāḫıġaça

Savaş eyleben kārdānlıġ bile

(7) Talāş eyleben pahlavānlıġ bile

Birin kim çū biri havāġa çékip

Urup (8) yérge anı samāġa çékip

Ḳıyāmat ḳoyup andın āfāk ara

Bolup āşkār arż-ı zılzālhā

(9) Bédevler bolup gürd ara barḳ-tāz

Néçük kim yalın dūd ara cılva-sāz

Çékip gürdler (10) merkeb üzre ġırīv

Anıñ dék ki Ḳāf üzre arjang-ı dīv

Ḳılıçlar damı ile ḫūn-bār (11) olup

Ki ol daşt ḳan birle gülzār olup

Sınānlar soyundı töküp (12) eyle ḳan

Ki ajdar damı bolġay ātaş-faşān

Tişin tīz étip arra puşt-ı neheng

(13) ʿAdūvv ḳasdıġa mıṣl-ı çeng-i peleng

Yétip her kişige çū żarb-ı ʿamūd

Bar-ā-bar bolup aña būd u nabūd

(14) Tégip kimse farḳıġa gürz-i girān

Yıḳılıp anıñ başıġa āsmān

Atıp oḳçılar (15) ḳaşġa salmay girih

Çıḳıp goşa-ı yadın āvāz-ı zih

Havā üzre oḳlar açıp parların

(16) Melāyik anıñ dék ki şah-parların

Eger tégse her kimge parrān ötüp

Kirip cān dék ammā alıp cān (17) ötüp

Cigerlerni ḫancarġa kāvış ḳılıp

Çıḳıp rūḥ ḳanlar tarāvış ḳılıp

Ḳılıp cılva [264a] (1) yāllar ḳolıda tabar

Anıñ dék ki ey nāçaḫī cilve-ger

Atıp gürdler ḥalḳa eylep kemend

(2) Yılan dék bolup ḫaşm boynıġa band

Kübürdep çū şamḫāl birle tüfeng

Oḳı iki (3) uçdın ötüp bī-direng

Zırhlar bu işdin bolup cāma-dar

Sıparlar (4) bolup ʿayn-ı şaḳḳu'l-ḳamar

Ḳılıp ḳan bile āhe zeng āşkār

Dubulġa yatıp gürd ara (5) ḫāksār

Birev kār-zār içre tapıp ẓafar

Birev özиniñ ḥālıġa navḥagar

Birev (6) baş bérip nā-tuvān cān bile

Birev baş késip tīg u burrān bile

Birev tīr-ı dıl-dūz ile (7) ḳatl étip

Birev tīr-ı dıl-dūz kélgeç kétip

Birev cān-sıtānlıġda eylep şıtāb

(8) Birev cān bérürde ḳılıp ıżṭırāb

Birev ḥaşmġa tīr-ı ḳātıl atıp

Birev ḫāk üzre nīm-ı bısmıl (9) yatıp

Birev duşmanıġa salıp zaḫm-kār

Birev duşmanıdın bolup zaḫm-dār

Birev şādmān (10) ḫaşm taġlībıdın

Birev nā-tuvān zaḫm taʿẕībıdın

Birev mast-ı cām-ı şahādat bolup

Birev (11) mucrım-ı bī-saʿādat olup

Késük başnı kim at ayaġı urup

Meger güy u çavgān oyunın (12) ḳurup

Yatıp camʿ her göşede küşteler

ʿIyān eylep ol daşt ara puştalar

Bu heneggāmda (13) bahādurlar ve mubārızlar curʾat yegrenin şacāʿat maydānıġa sürüp tīġ-ı mubārazatnı cılvaġa kirgüzüp (14) aʿdā-yı davlat küştesidin puştalar köterür érdiler. Ol cumladın Ḳādır Berdi Bég -kim (15) ba-ġāyat mutahavvır yigit durur érdi- baydaḳın maydān ortasıda bar-pā étip öz dastası bile (16) mubārazat ḳılıçın nıyām-ı ıntıḳāmdın çıḳarıp ʿadū sıpāhıġa Rustamāna ḥamla urup (17) sar-afşānlıġ ḳılur érdi. Nā-gāh tīr-ı każā-ı kārgar tégip atdın yıḳıldı. Atası Ḳara Bahādur Mīr-āb [264b] (1) ve Allaş Bég ve Rūz Muḥammad Ḫān ve Ādīna Bay Bahādur bu vāḳıʿa-ı ḥasrat-angīz ve bu ḥādıṯa-ı vaḥşat-āmīznı (2) muşāhada ḳılġaç kānūn sīnalarıda ḳahr u ġażab otı zabāna tartıp Aral çerigıġa (3) şīr-ı ġurranda dék özlerin bī-taḥāşī yétkürüp pay-dar-pay ḥamlalar urup nīza-ı (4) calādat ve tīġ-ı şahādat bile aʿdā ıctımāʿın banātu'n-nāş yañlıġ parīşān étip ve anı (5) alıp çıḳtılar ve ol leşker-gāhġa kélgendin soñra "كل نفس ذائقة الموت"[95] sāġarı-(6) dın şarbat-ı şahādatnı nūş ḳılıp " ارجعى الى ربك راضية مرضية"[96] marḥalasıġa ḳadam-ı ırādatın (7) ḳoyup "فى مقعد صدق عند مليك مقتدر"[97] cıvārıda ārām tutdı.

Bayt

Faryād ki çarḫ bī-vafālıġ (8) ḳıldı

Yüz cavr bile sıtam-fazālıġ ḳıldı

Bir bég-i felek-ḳadr vafātı birle

Macmūʿ ḫalāyıḳnı (9) ġazālıġ ḳıldı

[95] Al-i İmrān suresi 3/185- Enbiya suresi 21/35, Ankebut suresi 29/57 "Her nefis ölümü tadacaktır"
[96] Fecr suresi 89/28 "Rabbine, hoşnut edici ve hoşnut edilmiş olarak dön."
[97] Kamer suresi54/55 "Muktedir bir hükümdarın katında, doğruluk meclisindedirler."

Aḳ saḳḳallıġ atasınıñ başıġa ḳara kün tüşti ve eşk-i ḫūn-ālūdı (10) bile sarıġ çahrasıġa ḳızıllıḳ yétüşti. Ammā Ādīna Bay Bahādur zaḫm-dār bolup ḳayttı (11) ve Şaġal Maḥramnıñ dastasıdın ikki kişi daraca-ı şahādatġa yétti. Ve muʿānıdlardın köp (12) kişi maḳtūl u zaḫm-dār boldı.

Ol çaġda ṣaḥra yüzin gerd tutup gerd arasıdın kevkebe-i (13) ṣāḥıb-ḳırānī ve dabdaba-ı aʿlā-ḫāḳānī ʿıyān bolup ṭanṭana-ı kös ve ġulġula-ı karranāy sıpıhr-ı aṣīr ḳulaġın (14) aṣam ḳıldı. Ve lıvā-yı ẓafar-peyker mahcası barḳ-ı lāmıʿ dék numāyān bolup ṣaʿaṣaʿ cılvası bile āftāb-ı (15) ʿālam-tāb şükūhın kem étti.

Bayt

Bu ʿalāmat olsa tañ yoḳ aṣar-ı ḥużūr-ı şāhī

(16) Ki ṣadā-yı ḫanda-ı ṣubḥ, ḫabar-ı ṭulūʿ-ı kündür

Ol ḥażrat mundaḳ ṣalābat-ı sahmgīn (17) ve mahābat-ı dahşat-āgīn bile kélip umarā-yı muşār-ilayhim yasavnıñ ʿaḳabıdın **[265a]** (1) ṣufūf-ı nuṣrat-vuḳūfnı ārāsta ḳılıp maymana-ı maymūnda Manḳıt aʿyānıdın Ḫudāy Naẓar (2) Atalıḳ ve Nöküz dūdmānıdın Allāh Naẓar Biy ve Bég Balta Mīr-ābnı Nöküz Manḳıt çerigi bile taʿyīn étti (3) ve maysara-ı maysūrda Uyġur ekābırıdın Kerīm Berdi Atalıḳ ve Nayman aʿāẓımıdın Oraż ʿAlī Inaḳnı (4) Uyġur Naymannıñ sıpāhı bile muḳarrar ḳıldı ve ḳalb-gāh-ı nuṣrat-panāhda lıvā-yı ẓafar-ıntımānı (5) bar-pā étip tamkīn-ı tamām bile ārām tutup durur. Kemāl-i ılḥāḳ ve'd-dīn Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳīb (6) ve amīr-ı roşan-żamīr Şāh Nıyāz Atalıḳ ve vazīr-ı aʿẓam Yūsuf Mehter oñ ve sol ḳolda saff-(7) ārālıḳġa ışṭıġāl körgüzüp durur. Töre Murād Ṣūfī ve aʿdā-yı maḫāẕīl -kim avvaldın ḫod (8) umarā-yı ʿıẓām muḥārabasıġa tāb-ı muḳāvamat kéltüre almay sıpāhīgerlik yüzidin (9) bir navʿ kerr u ferr ḳılur érdiler- Çūn bu dabdaba-ı sahmnāknı muşāhada ḳıldılar. Żamīr-ı ḫabṣ-taḫmīrlarıġa (10) ruʿb u hırās mustavlī bolup bī-ıḫtıyār buzulup ḳaçıp ḳorġanġa kirip mutaḥaṣṣın boldılar. (11)

Naẓm

Bolur kéçe kim şappar-ı tīra-roz

Havā eylemek birle ʿışrat-furūz

Çū ḫūrşīd-ı (12) şah-bāzı ḳıldı havā

Maḳāmı bolur göşe-i ıḫtıfā

ʿAsākir-i ẓafar-maʾāṣırı taʿāḳub ḳılıp ḳorġanġa (13) yügürmekçi bolup durur érdiler. Ol ḥażrat Ḳılıç ʿInaḳ ve Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi ve Muḥammad Nıyāz (14) Bégni yiberip ḳaytardı. Davlat u nuṣrat bile murācaʿat étip bār-gāh-ı ʿālam-panāhġa (15) nahżat étti.

Soñġı künde farāgat masnadıda āsāyış tapıp iş körgüzgen bahādurlarnı (16) ʿavāṭıf-ı bī-kerāna ve marāḥım-ı pād-şāhāna bile bahramand ḳıldı. Çahār-şanba küni aynıñ (17) on yetiside Ḳoñrat üstıġa yana atlanıp ḳorġannı muḥāṣara étip her néççe kim [265b] (1) süren salıp atḳuladılar. Aʿdā-yı maḫāẕīl ḳalʿadın baş çıḳara almadılar. Şāh Nıyāz (2) Atalıḳ başlıġ umarā-yı ʿālī-şān muʿāvadat ḳılmaḳnı manāṣıb-ı davlat körüp (3) ol ḥażrat hem alarnıñ raʾyın sındurmayın murācaʿat körgüzüp kiryās-ı (4) davlat-asāsġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar.

Ve Ḳara Ḳalpaḳıyya ṭavāyıfıdın köp (5) él Ḳazaḳ daryāsı bile téñiz arasıda Mahipaz mavżıʿda olturur érdi. Alarnıñ (6) Ay Mīr-zā ve Manatay atlıġ iki ḥākimi bar durur érdi. Ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-nışān Él Tüzer (7) Muḥammad Bahādur Ḫān marḥūmı ol camāʿanı çapıp musaḫḫar ḳılıp köçürüp Aḳ Yaḳışġa (8) kéltürüp durur érdi. Ḫān-ı marḥūmı favtıdın soñra yana ḳaytıp köçüp mavżıʿ-ı (9) meẕkūrda olturup Ḳoñrat ıṭāʿatıda durur érdi. Ol uçurda Manatay, Töre Murād (10) Ṣūfīnıñ ḳaşıġa barıp durur érdi. Ay Mīr-zā ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānnıñ (11) muʿānıdlar ḳaṣdıġa leşker tartıp Ḥasan Baynıñ élini alıp köçürgenin éşitip ġāyıbāna (12) ıṭāʿat ḳılıp ol ḥażratnıñ mulāzımlarıġa élçi yiberip durur érdi. Élçisi panc-şanba (13) küni kélip tansuḳāt u tuḥfātnı ötkerip ızhār-ı bendelik ḳılıp dururlar. (14) Ol ḥażrat Muḥammad Nıyāz Gerçekni bir bölek sıpāh bile Ay Mīr-zā élini köçürmekġa nām-zad étip (15) soñġı küni aynıñ on toḳḳuzıda davlat bile yegren ʿazīmatın muʿāvadat ṭarīkıġa (16) sürüp durur. Ay Mīr-zā éli bat kélmegen cıhatdın bir ḥādıṣa vaḳıʿ bolmaġay dép (17) Ḳarabaylı kenārıdın Ḳuş-ḫāna tarafıġa ʿınān-ı ʿazīmatın maʿṭūf étip Ḳuş Kölni [266a] (1) muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ḳılıp dururlar. Ve Ay Mīr-zā öz éli ve Manatay ulusı bile (2) köçüp kélip bu mavżıʿda Muḥammad Nıyāz Gerçek bile ḫāk-boslıḳġa muşarraf (3) bolup durur. Ol ḥażrat Ay Mīr-zā bile éliniñ uluġlarıġa ḫılʿat-ı pād-şāhāna marḥamat (4) ḳılıp Şāh Nıyāz Atalıḳ ve Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégini tört miñ güzīde leşker bile (5) ol élniñ ġallasın aldurmaḳġa yiberip dururlar ve ġalla alınġandın soñra Ḳuş Bégi (6) ol ḥażratnıñ humāyūn ḥukmı bile Kök Özek ve Éşim kenārıda Aḳ Yaḳışda (7) olturumlı Ḳara

Ḳalpaḳıyyadın zakāt almaḳġa ḳalıp Şāh Nıyāz Atalıḳ Ḫ(v)āca Élide (8) muʿasker-i humāyūnġa yétüşüp durur ve ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān Ḳuş Köldin ḥareketge (9) kirip üç künde Ḫ(v)āca Éliġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar. Ve ḳara çerigġa (10) ruḫṣat bérip dururlar ve ol nāḥıyyatda olturġan Ḳara Ḳalpaḳ zakātıġa (11) kişi ḳoyup bir néççe kün şikār-andāzlıġ tamāşāsı bile köñülin avladı ve Şāh Nıyāz (12) Atalıḳ kélgendin soñra Kühne Ürgençġa barıp sulṭānu'ş-şuhadā, burhānu's-suaʿdā, şayḫu'l-(13) maşāyıḫ, Nacmu'd-dīn Abu'l-Cannāb al-Kübrā ḳaddise sırrahu başlıġ avlıyāu'llāhi ḳaddise (14) arvāḥ-hum zıyāratıġa muşarraf bolup arvāḥ-ı ṭayyıbadın madad u ıstıʿānat tapıp nuẕūrat-ı (15) bī-pāyān bile mucāvırların barūmand étip murācaʿat körgüzüp dururlar.

Sa-şanba künide (16) aynıñ salḫıda Ḫ(v)āca Élidin atlanıp panc-şanba küni Muḥarramu'l-ḥarāmnıñ ikkilençiside (17) Manḳıt ḳalʿasınıñ ḥavālīsıda Atalıḳ-arnasınıñ ḳıraġıda tüşüp dururlar. Bu yurtda [266b] (1) ol ḥażratnıñ mubārek éñeklerige köydürgü yarası çıktı.

Şıʿr

Gezendī saña ḳılġuça (2) mustamand

Men u élġa yétgey édi yüz gezend

Saña yétküçe bir dam āzār-ı dard

(3) Maña bolġay érdi badan gerd gerd

İkki kündin soñra bir néme taḫfīf tapıp ṣıḥḥatlıġġa (4) yüz ḳoyup durur ve ol mavżıʿdın köçülüp Ambar Manaḳ mavżıʿġa nuzūl-ı ıclāl (5) körgüzüp dururlar. Ve dū-şanba küni aynıñ altılançısıda ḥātamlıḳ (6) masnadıda olturup pança-ı daryā navālın gevher-afşānlıḳġa açıp umarā u nudamā (7) ekābır u aṣāġırnı dunyādın mustaġnī ḳılıp dururlar.

Naẕm

Açıp pança-ı cūd u keff-i kerem

(8) Saçıp élge ol navʿ sīm u dıram

Ki Ḫātamġa yétdi sar-efgendelik

Tapıp (9) baẕlı allıda şermendelik

Kişi ḳalmayın sīm u zar almayın

Kişi sīm u zar almayın (10) ḳalmayın

Ne yañlıġ alıp kim ḳadam tā ba-farḳ

Bolup barça altun kümüş içre ġarḳ

(11) Velīkin ḳılıp ṭālıʿım şomlıġ

Naṣībım meniñ boldı maḥrūmlıġ

Fıġān kim (12) men ḫasta-ı nā-mard

Ḳılay ṭālıʿım élgidin kimge dād

Meger éşitip şāh faryādımı

(13) Kerem birle bérgey meniñ dādımı

Ve āftāb samtu’r-rāʾsġa yétüşgende rukūb étip (14) ḫuftan çaġı dāru’s-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nuzūl ḳılıp şahar élini sāya-ı davlatı bile (15) fārıġu’l-bāl ve muraffahu’l-ḥāl ḳılıp dururlar.

Maṣnavī

Ne ḫūşdur safardın amān (16) kélmegiñ

Barūmand olup kāmrān kélmegiñ

Ne ḫūşdur (17) kélip élni şād eylemek

Çıḳıp taḫt üzre ʿadl u dād eylemek

Ki ẕātıñdın [267a] (1) ayru émes ṭabʿ-ḫ(v)āh

Néççe bolsa cannat kibi taḫt-gāh

Nuzūlıñ bile şahar zīnat tapar

(2) Culūsıñ bile taḫt-ı rıfʿat tapar

Ḥużūrıñdın artar köñülge surūr

Camālıñdın (3) andaḳ ki közlerge nūr

İlāhī bolup davlatıñ mustadām

Ṭarab bazmı olsun (4) maḳāmıñ mudām

Damī kétmesün ʿāmm olup şafḳatıñ

Ulus başıdın sāya-ı (5) davlatıñ

Kétür sāḳıyā ṭurfa-ı cāmı maña

Muḥabbat bile dost-kāmı maña

İçip (6) dostlıġdın men may-parast

Tökey ḫaşm ḳanın bolup asru mast

ḪAŻRAT-I (7) AʿLĀ-ḪĀḲĀNĪNIÑ CULŪS-I MAYMANAT-MAʾNŪSINIÑ TÖRTLENÇİ YILINIÑ VAḲĀYIʿ-I (8) KEŞĪRU'L-BADĀYIʿINI TAḤRĪR SİLKİGE KİYÜRMEK

Ol Cumladın Ḫ(v)āca Murād Biyniñ "Dahşatan (9) ʿAlā-Ddhşatan" Iḳtıżāsıdın ʿIṣyān Üstige ʿIṣyān Ẓāhır Étgeni ve Küfrān-ı Nıʾmat Taşāʾumıdın (10) Avlādı Bile Ḳatlġa Yétgeni

Ṣaḥīfa-ṭırāz-ı nigār-sıtān-ı balāġat, ḥadīḳa-pardāz-ı bahārıstān-ı faṣāḥat (11) aʿnī ḳalam-ı muşkīn, raḳam-āvāz-ı ṣarīr bile bu navʿ taḳrīr ḳılur kim kec-nıhādī ki muṣādaḳat (12) ṭarīḳıdın munḥarıf bolup munāfaḳat-ı bayābān havlnākıġa güm-rāhlıḳ ḳadamın yétkürdi. Anıñ ġalaba-ı ḥarārat (13) ʿaṭşānıġa sıyāsat zahrıdın özge şarbat taskīn bérmes. Ve nā-ʿıtımādī -ki muvāfaḳat (14) dıyārıdın ḫārıc bolup muḫālafat-kişver fıtna-ḫīzda tek-ā-pūy [urdı]- anıñ sılsıla-ı ḥareket ṭuġyānıġa (15) ḳahr ḳılıçıdın başḳa tīġ ḳaṭʿ érmes. Eger ıḥsān şarābın bérseñ bad-mestlik āġāz (16) éter. Ve davlat nıʿmatıġa yétkürseñ lıvā-yı gufrānnı cılva-sāz ḳılur. ʿĀḳıbat (17) cazā-yı ʿamal ıḳtıżāsı bile żalālat taşāʾumıdın başın bar-bād ve ḫānadānın bī-bunyād **[267b]** (1) ḳılġusı durur.

Andaḳ durur kim taʾrīḫ-ı Hicrī miñ dağı iki yüz yigirme törtde (2) durur érdi -kim Yılan yılı durur érdi- Muḥarramu'l-ḥarām ayınıñ avāsıṭıda Ḫ(v)āca Murād Biy (3) bu navʿ aʿmāl-ı ḳabīḥa ve afʿāl-ı ẕamīma natīcasıdın béş oġulı bile maḳtūl bolmış durur. (4) Bu ıcmāl tafṣīlı ol durur kim Ḫ(v)āca Murād Biy inisi Töre Murād Ṣūfī bile amīr-ı maġfırat-(5) nışān ʿAvaż Biy ʿInaḳ marḥūmınıñ ayyām-ı farḫunda-farcāmıda muḫālafat baydaḳın (6) bar-pā ḳılıp on bir yılġaça muḫāṣamat ve ʿudvān ṭarīḳıda ṣābıt-ḳadam ve rāsıḫ-dam érdi. (7) Ve sulṭān-ı aʿlā-ḫāḳān, fırdavs-mekān Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān maġfūrıġa (8) żarūratdın ınḳıyād étip ıṭāʿat ḳulādasıġa mutaḳallıd bolup Töre Murād Ṣūfīnı (9) -kim muvāsālıġ üçün yurtdın ıḫrāc ḳıldurup durur érdi- ḫān-ı maġfırat-(10) nışānnıñ ḥādıṯasıdın soñra Töre Murād Ṣūfī Buḫārā

vālīsı Amīr Ḥeyder Ḫān-(11) nıñ muʿāvanat u muʿāżadatı bile kélip Ḳoñratġa kirip anı mutaʿallıḳātı bile (12) memleketdin çıḳarup dururlar. Ve ol ʿacz u inkisār bile ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān (13) ve ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān, Dāra-darbān, Kay-Ḫusrav-nışān, güzīde-i salāṭīn-ı ʿālam u ḫulāṣa-ı ḫāvāḳīn, (14) aʿẓam-ı masnad-ārāy, dīvān-ı salṭanat-ı evreng-zīb, bār-gāḫ-ı ʿaẓīmat.

Maşnavī

Ḳayu şāh (15) şahlar şahanşāhı ol

ʿAdālat rumūzınıñ āgāhı ol

Cahān-gīrlik burcıda (16) āftāb

Cahān-dārlıġ durcıda durr-ı nāb

Felek-cāy-gāh [u] ḫılāfat-şıʿār

Şahāmat-panāh [u] (17) şacāʿat-dışār

Aʿnī ḫalīfatu'z-zamān, bāʿiṣu'l-amni ve'l-āmān, al-mustanṣaru mine'n-naṣīrı'l-meliki'l-mustaʿān, muʿızzu'd-davlat [268a] (1) ve's-salṭanat ve'd-dīn, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāh-ı taʿalā (2) mülkihi ve salṭanatihi ve āfāża ʿala'l-ālamīn barra-hu ve iḥsānah salṭanat sarīrıġa culūs (3) ḳılmasdın burun ınaḳıyyat zamānıda bār-gāh-ı ʿālam-panāhī dar-gāh-ı sıpıhr-(4) ışṭıbāhıġa mutavaccıh bolup ʿataba-boslıḳ şarafıġa yétip durur érdi. (5) Ol ḥażratnıñ şaʾnıda marāḥım-ı ḫusravāna ve ʿavāṭıf-ı bī-kerāna mabẕūl tutup ṣadārat (6) manṣabın arzānī buyurup kün kündin ızdıyād-ı vaẓāyıf u ırtıfā-ı marātıbıġa köşiş (7) ḳılur érdi. Ve ol bā-vucūd mundaḳ navāzış-ı keşīre, ḫasārat-ı ʿazīzī (8) ve şarārat-ı cıbıllī ḥareketidin sılsıla-ı nıfāḳnı cunbışġa kirgüzüp pınhānī (9) aġvā u şayṭanat bile Muḥammad Rıżā Bégni ṣırāṭ-ı mustaḳīmdın azġurup (10) ol amīr-zādanıñ ṭuġyānıġa sabab u mūcıb ve ḳatlıġa bāʿış bolup durur. (11)

Ḳıṭʿa

Ahl-ı fasād tarbıyyatın ḳılmaḳ ıḫtıyār

Ḳılmaḳ durur yılannı ḳoyun içre (12) parvarış

Tapmas şarārat ahlı navāzış bile ṣalāḥ

Bolmas felekge saʿy (13) bile rāstlıġ roşan

Ve Ḫ(v)āca Élini öz yurtıġa yibergende anı ve ʿālī-martabat (14) u ṣāḥıb-manzılat Ḳılıç Inaḳnı gürūh-ı anbūh bile ol élniñ muḥāfaẓaṭıġa nām-zad ḳılıp (15) durur érdiler. Ve ol Ḫ(v)āca Éli ḥışārınıñ taṣarrufıġa dandān ṭamaʿın tīz étip ıstımdād (16) üçün Ḳoñratdın inisi Töre Murād Ṣūfīnı çaḳurup durur. Ḳılıç Inaḳ bu ḫıyānat vuḳūʿıġa (17) muṭṭalıʿ bolup rusūm-ı muḥāfaẓat ve ḳavānīn-ı ḥırāsatda saʿy-ı maşkūr ve cuhd-ı mavfūr taḳdīmġa yétkürdi. [268b] (1) Bu cıhatdın Töre Murād Ṣūfī bī-taḥṣīl-ı murād murācaʿat ḳıldı ve amīr-ı Camşīd-şevket, Bahrām-(2) ṣavlat, ʿumdatu'l-umarā ve marcıʿu'l-fuḳarā Ḳutluḳ Murād Inaḳ ṣānihā'llāhu taʿālā ʿana'l-āfāt Çavdurnıñ (3) kaṣdıġa leşker-i ḳıyāmat-aṣar tartıp muʿāvadat ḳılġanda Ḫ(v)āca Murād Biy "al-ḫāīn (4) ḫāyıf" faḥvāsı bile ḳılġan ḫıyānatınıñ sababıdın hırāsān bolup mevkeb-i ʿālīdın (5) ayrılıp inisiniñ ḳaşıġa barıp durur. Anda dağı dast u pā urup iş başḳara (6) almayın mardūd u maṭrūd bolup yana ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satānnıñ davlat-(7) panāh dar-gāhıġa yüz ḳoyup dururlar. Ve ol ḥażrat kemāl-i marḥamatdın carīda-ı ʿısyānıġa (8) ʿafv u ıġmāż raḳamın çékip burunġı manṣab u vaẓīfasın muruvvat ḳıldılar (9) ve mavāʿīd-ı ḫusravāna bile dıl-cūylıḳ körgüzüp dururlar.

Bayt

Bu ne ḫulḳ-ı ḫūş (10) érür kim yüz tümen köh-i günāh

ʿAfvı allıda néçük kim gāh bī-mıḳdār érür

(11) Ve bir néççe ayyāmdın soñra yana ḫabāṣat-ı ḳadīması żalālat-ı cadīda havāsı bile köñülıġa ḳozġalan (12) salıp Töre Murād Ṣūfīġa murāsalāt u mektubāt yibere başladı. Ve ol ḥażrat (13) Aral kaṣdıġa yürüş ḳılġan vaḳtıda anı dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmda Ḳutluḳ Murād Inaḳ-(14) nıñ ḫıẓmatıda ḳoyup durur érdi. Ḫayāl-ı muḥāl ve savdā-yı ḫām başıġa tüşüp umūr-ı muḫālafat (15) ve mahāmm-ı muḫāṣamat ıttıfāḳıda Ürgenç ve Gürlenniñ baʿżı avbāş u arẓālı bile (16) -kim alarġa āşnālıġ nısbatı bar durur érdi- ʿahd-ı muşayyad u paymān-ı müʾekked taḳdīmġa yétkürdi (17) ve Ürgenç-i balda-ı maḫfūẓasıġa kirmek muḳarrar bolup furṣat ıntıhāzıġa muntaẓır bolup dururlar. Ve bu vāḳıʿa-ı [269a] (1) nā-şāyast u ḥādıṣa-ı nā-bāyastnı ḳayd-ı kitābatġa kirgüzüp Töre Murād Ṣūfīġa cāsūs (2) bile ırsal ḳılıp durur érdi. Ḳoñrat üstide anı tutup canāb-ı (3) salṭanat-maābġa kéltürüp dururlar. Ḫażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī bu ḥādıṣanıñ (4) taḥḳīḳıdın vāḳıf u muṭṭalıʿ bolup kitmān u ıḫfāsıda mubālaġa körgüzdi (5) -kim ol biy-i davlatlar ḫabar-dār bolup fırār ıḫtıyār ḳılmaġaylar- (6) ve dağı anıñ bile hem-dāstān bolġanlar öz başlarıdın ḳorḳup (7) ḳaçmaġaylar. Şaharda amīr-ı kebīr

Ḳutluḳ Murād Inaḳġa anıñ muddaʿa-yı bayhūdasın (8) maʿrūż ḳıldılar. ʿInaḳ bu ḫabarnı taḥḳīḳ ḳılġandın soñra muʿtamad (9) kimse bile sudda-ı ḫılāfatġa ırsāl ḳıldı ve bu ḫabar Arna ḳıraġıda (10) hażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ şarīf-ı samʿlarıġa yétip Yār Muḥammad Dīvān Bégini (11) ıstıʿcāl-ı rasmı bile ʿInaḳnıñ mulāzamatıġa yiberip dururlar kim: "Anıñ (12) fikr-i nā-ṣavāb ve tadbīr-ı żalālat-maābı bizġa hem cāsūs vāsıṭası bile vāżıḥ ve roşan (13) ve mubarhan bolmış durur érdi.

Bayt

Duşman-ı bad-ḫ(v)āh bolmaḳ şārıb-ı zahr-ı mamāt

(14) Dostlar kāmıġa şīrīn eylegey rāḥ-ı ḥayāt

Ḥazm u ıḫtıyāṭ sar-rıştasın (15) ḳabża-ı ıḫtıyārıdın ayturmayın, dū-şanba küni Muḥarramu'l-ḥarām ayınıñ altılançısıda (16) ol duşman-ı ḳadīmnı tavābıʿı bile tutdurup maḥbūs-ı zındān-ı nekbet ḳılsun ınşāʾ-allāh. (17) Biz mundaġı oġlı bile abaġası Seyyid Naẓar Biyni tutdururmız." ʿInaḳġa bu farmān-ı ḳażā-carayān **[269b]** (1) yétüşgendin soñra mīʿād küni -kim dū-şanba küni durur érdi- hengām-ı ṭalīʿa-ı (2) ṣubḥda Ḫ(v)āca Murād Biyġa kişi yiberip durur: "Ḥażrat-ı ḫān-ı gītī-satān bu kün (3) Ambardın rukūb ḳılıp kélür érmiş. Ol canāb munda kélsün, hem-rāh ıstıḳbālġa (4) çıḳalıñ." Ḫ(v)āca Murād Biy bu ḫabarnı éşitip "اذا جاءء القدر عمى البصر"[98] faḥvāsı bile (5) bā-vucūd andīşa-ı fasād ḥazm u ıḫtıyāṭnı ḳoldın bérip atlanıp Allāh Ḳut Nayman (6) bile ergġa kélip ʿInaḳnıñ zıyāratıġa barıp durur. Ittıfāḳa ol çaġda baʿżı (7) ʿulamā Ḳażı Muḥammad Vafā Işan başlıġ ʿInaḳnıñ ṣohbatıda durur érdiler. Biy kélgendin (8) soñra ʿInaḳ taşḳarı çıḳıp Yār Muḥammad Dīvān Bégi bile öz mulāzımı Murād Cān (9) Hazār-asbīnı ol sar-fıtna-ı fasādnı tutdurmaḳġa buyurup dururlar. Yār Muḥammad Dīvān (10) Bégi éşikdin kirip muṣāfaḥa ḳılmaḳ ırādası bile ilgeri ötüp Biy körüşmek (11) üçün ḳol uzatġanda pançasıdın tutup ilgeri çékti. Ol aṣnāda Murād Cān (12) yétüşüp yaḳasıdın tutup zındānġa éltip maḥbūs ḳıldılar. Allāh Ḳut Naymannı (13) dağı aña dam-sāz étip oġlanlarıġa ve üyıġa kişi buyurup dururlar. Ve oġlanlarıdın (14) Ḳutluḳ Murād Bég ve Bég Murād Bég ve ʿAvaż Nıyāz Bégni -kim henüz ġaflat uyḳusıda (15) farāġat yatur érdiler- tutup kéltürüp ḳayd-ı ḥabsġa çéktiler. Ammā Ḳutluḳ Murād (16) Bég tuyunup ḫātūn lıbāsıġa mulabbas bolup ḳaçıp durur érdi. Anı ol ḥālda (17) tutup kéltürdiler ve ekṣer amvālı ġārat u tārācġa bardı.

98 Hadis

Ol kün ḥażrat-ı **[270a]** (1) ḫıdīv-ı dost-navāz u duşman-güdāz Seyyid Naẓar Biy bile Ḫ(v)āca Murād Biyniñ uluġ oġlı (2) Cān Murād Bégni -kim ol safarda mulāzım-ı humāyūn-rikāb durur érdiler- in-barda (3) tutdurup balā salāsılıġa giriftār ḳıldı. Ve lıvā-yı nahżatnı cilvege kirgüzüp (4) ḫuftan vaḳtıda dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nuzūl ḳılıp dururlar. Andaḳ kim sabıḳā-ı (5) meẕkūr bolup durur érdi. Ve Ḫ(v)āca Murād Biyni tört kün béş kün taʿẕīb bile muşādaraġa (6) tutup soñġı dū-şanba küni -kim aynıñ on üçlençisi durur érdi- (7) anı Töre Murād Atalıḳnıñ ḥavlısıda ḳatlġa yétkürüp kéynidin tört (8) oġlı bile Allāh Ḳut Naymannı āḫırat safarıġa yiberdiler. الله كان ماشاء[99]

(9) Ittıfāḳāt-ı ḥasanadın, Ḫ(v)āca Murād Biyniñ Ér Nıyāz Bég atlıġ oġlı -kim atasıdın (10) baʿżı umūr cıhatıdın açıġlanıp Manḳışlaḳġa barıp olturur érdi, atası anı (11) kéltürürge Berdi Bahādurnı izidin yiberip durur érdi- Berdi Bahādur Manḳışlaḳġa (12) barıp anı atasıdın ḫūşnūd ḳılıp kéltürür érdi. Vılāyatġa (13) dāḫıl bolup Terākime aḥşāmıġa yoluḳup atasınıñ ḥādışa-ı cān-gazāyın éşitip bir yabu (14) minip fırārī boldı. Baʿżı Türkmanlar ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ ḳahr u suḫṭıdın (15) ḳorkup anı Berdi Bahādur bile tutup kéltürüp dururlar. ʿInāyat-ı ḫusravāna Berdi (16) Bahādurnıñ ḥālıġa şāmıl bolup Ér Nıyāz Bégni atası ve aḳalarınıñ kéynidin uzattılar. (17) Bu vāḳıʿa atasıdın béş kündin soñra durur érdi. Ammā Seyyid Naẓar Biy bir yılġaça ḥabsda ḳaldı. **[270b]** (1) Anıñ māl aḥvālı ınşāʾ-allahu taʿalā öz maḥallıda marḳūm bolġusı durur.

Ḥażrat-ı Aʿlā-ḫāḳānī-(2) nıñ Aral Cānıbı İkinçi Martaba Alvıyā-ı Ẓafar Taʾbıyanı Cilve-ger Ḳılmaḳı, Çumanay ve Çañlı (3) Basunı Bağlatup Murācaʾat Körgüzmeki

Bu baḥr-ı şagarfnıñ şınāvarı ve bu daryā-yı (4) jarfnıñ Sikenderi yaʿnī ḫāma-ı ʿanbar-şamāma bu yosunda heneggāma aralıġ körgüzür -kim (5) çūn Ḫ(v)āca Murād Biyniñ ḳatlınıñ ḫabarı Töre Murād Ṣūfīġa yétüşüp durur- ẓāhıran (6) ıntıḳām ṭalabı bile Buḫārā pād-şāhıġa ıstıġāṣa ḳılıp burunġıdın zıyādaraḳ fasād-ı sılsılasıġa (7) müteḥarrik bola başladı. Bu vachdın ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān, ṣāḥıb-ḳırān-ı gerdūn-tuvān, bāʿiṣu'l- (8) amni ve'l-amān,ʿalā-ruʾusi ahli'l-īmān, ḫalīfatu'r-raḥman fi'd-davrān, al-mustanṣaru mine'n-naṣīrı'l-(9) meliki'l-mustaʿān, muʿızzu'd-davlat ve'd-dīn, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān (10) ḫallada'llāhu mülkihi ve salṭanatihi ve şevketihi ve devletihi ve ḥaşamatihi ve ṣavlatihi ve ʿizzatihi anıñ goş-

[99] Māṣā'llahu kān

mālıġa Aral-(11) nıñ yürüşin pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı humāyūn ḳılıp tahıyya-ı asbāb-ı safar üçün ḫazīna u dafīna (12) éşikleriñ açıp:

Bayt

Tüzgeli leşkerge yıraġ safar

Pança-ı ıḥsānī bile tökti zar

(13) Ḫuṣūṣan erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażratnıñ dāmān-ı ummīdın nuḳūd-ı muddaʿādın mamlū ḳıldı (14) ve aḳası ʿumdatu'l-umarā, murabbīyu'l-fuḳarā, amīr-ı kebīr, calālu'd-davla Ḳutluḳ Murād Inaḳ madda'llāhu ẓilāla celālihi (15) ʿala'l-āfāḳnı dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmda nıyābat manṣabı bile sar-afrāz étip hem ol (16) yıl yaʿnī sana-ı Hıcrıyya miñ dağı ikki yüz yigirme törtde Rabīu'ṣ-ṣānī ayınıñ on sékizide (17) panc-şanba küni durur érdi kim Ürgenç-i Saraṭānınıñ avvalıda asʿad-ı sāʿātda dabdaba-ı ḥayrat-afzā ve kevkebe-i [271a] (1) ġarābat-ınşā bile mubārek ayaḳın davlat rikābıġa ḳoyup ıḳbāl raḫşıġa rukūb buyurup (2) alvıya-ı nahżatnı ḥareketġa kiyürüp şahardın çıḳtı ve āftāb-ı saʿādat-vuṣūlı bile (3) Ambar dıyārın -kim ol ʿālī-ḥażratnıñ mıʿmār hımmatı bile tāza ābādlıḳ daracasıġa yétip érdi- (4) sar-ı ıftıḥārın Farḳadān farḳıdın ötkerüp dururlar. Ḳutluġ Muḥammad Bég valad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ (5) ve ʿAvaż Berdi Yüzbaşı -kim ol nāḥıyyatıda muşrıf-ı ḫāṣṣa-ı şarīfa durur érdiler- żıyāfat (6) amrıġa ḳıyām körgüzüp ḫıẕmāt-ı lāyıḳ taḳdīmġa yétkürüp dururlar. Tāñlāsı cumʿa küni (7) Ambar-ı nezāket-āṣārdın ḥareket ḳılıp Atalıḳ arnasınıñ saḳḳāsı ve Yumrınıñ kün (8) çıḳarıġa ve daryā-ı Amuyanıñ kenārıġa nuzūl-ı ıclāl körgüzüp dururlar. Bu mavżıʿda (9) tört kün tavaḳḳuf ḳıldı -kim sıpāh-ı nuṣrat-panāh lıvā-yı ẓafar-havā sāyasıġa (10) camʿ bolġay ve Amu daryāsıdağı kémelerni kéltürürge Bahrām-ṣavlat tavaçılar buyurulup (11) durur érdiler- bu mavżıʿda ḫāżır ḳılıp dururlar. Ol kémelerni umarā-yı ʿaẓām ve kübarā-yı (12) ẕu'l-ıḫtırām, erkān-ı davlat ve aʿyān-ı ḥażratġa munḳasım ḳılıp mıhrbānlıġ körgüzüp durur. (13) Tā kim alar aḥmāl u aṣḳāl azuḳ ve at yémi, ḫayma u ḫar-gāh ve ḳuşların ol kémelerge (14) yüklegeyler. Sa-şanba küni aynıñ yigirme üçide andın köçüp Ḳıpçaḳ-(15) nıñ şarḳī haddıġa tüşüp dururlar. Daryā ḳıraġıda üç kün ārām-güzīn boldılar tā kim izde (16) ḳalġan çerik ahlı ʿasākir-i manṣūraġa mulḥaḳ bolġaylar. Şanba küni aynıñ yigirme yetiside (17) andın köçüp tüşte Yılan ḳırınıñ astıda bir ikki sāʿat ıstırāḥat körgüzüp [271b] (1) ʿaṣr heneggāmıda Sevgenliniñ saḳḳāsıda daryānıñ ḳıraġın muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl (2) ve mıżrab-ı bār-gāh-ı ʿızz u calāl ḳıldı. Bu manzılda bir kün ḳarār tutup aynıñ salḫıda (3) dū-şanba küni

Ḫ(v)āca Éli ḳalʿasınıñ ileyidin ötüp Kökniñ yoḳarısıġa Cabat (4) Köli bile daryā arasın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile reşk-i ārām ve zīnat-afzā-yı ʿālam ḳıldı. (5) Sa-şanba küni -kim Cumāda'l-avval ayınıñ ġurrası durur érdi- andın köçüp (6) tüşte Çañlı Basu kenārıġa tüşüp sıpāh-ı nuṣrat-panāh ʿubūrıġa farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān-ı ʿız (7) ṣudūr tapdı.

Ol ʿālī-ḥażratnıñ özleri maḥramlar u mulāzımlar bile kéme üzre (8) olturup daryā tamāşāsıġa ıştıġāl körgüzüp kéç pīşīnda Çumanaynıñ (9) şımālıda bir muḫtaṣar atavçanı -kim barça aṭrāfı daryā durur ve canūbī Çumanay nahrı durur (10) érdi- mıżrab-ı ḫıyām-ı saʿādat ve maḳarr-ı bār-gāh-ı davlat ḳılıp durur. Ve ol kün ʿasākir-i (11) manṣūra ve afvāc-ı ḳāhıra Çañlı Basu ve Çumanaydın ʿubūr körgüzmekġa maşġūl bolup yarım kéçede (12) ʿubūr amrıdın farāġatlıḳ yetüşüp durur.

Bu muḫtaṣarnı oḳuġuçı ekābırnıñ żamāyır-ı zī-(13) başāyırıġa mekşūf u ẓāhır bolsun kim azmına-ı sābıḳada Çumanay ve Çañlı Basu daryā şuʿabātıdın (14) ikki kiçik şuʿba durur érdi -kim Ereng ḳırınıñ şımālıdın ötüp köl bolup érdi- (15) ekṣer ayyāmda su kemrek bolsa aḳmay ḳurup ḳalur érdi. Ve At Yolı güẕer-gāhı atnıñ ḳarnıġa (16) su yétmes durur érdi. Amīr-ı kebīr Muḥammad Amīn Inaḳ marḥūmınıñ maymanat-ancām ayyāmıdın soñra (17) ol ikki şuʿbaġa su zor ḳılıp kün kündin kéñ ve çuḳur bolup bu zamān-ı ḫucasta-nışānda **[272a]** (1) her ḳaysı bir uluġ daryā bolup durur. Ve Say Kéçü güẕeridin yoḳarıraḳdın ikevi ḳoşulup (2) uluġ téñiz bolup aḳar durur ve soñġı Buḥayra[100]-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa -kim Açıġ Téñizġa (3) maşhūr durur- ḳoyar ve At Yolı güẕer-gāhıdın kémesiz ötüp bolmas.

Ve ol (4) sunıñ her yéridin Aralnıñ ahlı uluġ ve kiçik nahr u arıġlar ḳazıp (5) zırāʿat ḳılurlar. Manāfıʿı ba-ġayāt köp durur. Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār bu cıhatdın (6) ıżrāran li'l-mufsıdīn ol daryālarnı baġlatur ırādasın köñülıġa muṣammam ḳılıp tañlası -kim (7) çahār-şanba küni durur érdi- ol iş sar-ancāmıġa umarā-yı ʿıẕāmnı muḳarrar étip (8) ḳara çerik ahlını üç ḳısm ḳılıp bir ḳısmnı dıraḫt çapturmaḳġa ikinçi ḳısmnı (9) ḳamış ve uruḫ urdurmaḳġa, üçünçi ḳısmnı çim ve tofraḳ yıġnaturġa (10) ve baġlay turġan mavżıʿnıñ iki ṭarafını tüzeturġa taʿyīn kıldı. Cumʿa küni aynıñ (11) törtide umarā-yı ʿıẕām ve navvāb-ı ẕū'l-ıḥtırāmnı iki gürūh ḳılıp her gürūhnı (12) Çumanaynıñ bir ṭarafıġa maʾmūr ḳılıp durur. Andaḳ kim amīr-ı roşan-żamīr, al-marcıʿu'l-ḫalāyıḳ (13)

[100] Metinde تحیره şeklinde yazılmıştır.

Şāh Nıyāz Atalıḳ ve Ḳılıç Inaḳ ve ʿAvaż Inaḳ ve ʿAbdu'llāh Inaḳ ve Yaḫşılıḳ Parvānçı (14) ve faḳīr ve Bég Balta Mīr-āb ve Allāh Naẓar Biy ve Muḥammad Naẓar Biy ve ġayru-humnı dastūr-ı vālā-güher ve vazīr-ı farḫunda-(15) sıyar, nıẓāmu'l-mülk ve'l-mıllat Muḥammad Yūsuf Mehter bile Çumanaynıñ arḳa ṭarafıġa taʿyīn (16) ḳıldı ve Uyġur Kerim Berdi Atalıḳ ve Ḫudāy Naẓar Atalıḳ ve Töre Murād Atalıḳ ve ʿOraż ʿAlī (17) Inaḳ ve Ḳara Bahādur Mīr-āb, Ḳurbān Ḳulı Nāyıb ve ġayru-humnı amārat-panāh Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi bile [272b] (1) ḳıbla cānıbıġa muḳarrar ḳıldı. Tā kim alar her kim bir iş üstide turup ba-cıd bolġay (2) ve ol ḥażrat öz nafs-ı nafīsı bile baġlatur. Mavżıʿġa taşrīf kéltürüp Çumanaydın (3) daryāġa ayrılur şuʿba saḳḳāsınıñ kün çıḳar ḳıraġıda ḫayma tutdurup nuzūl (4) ḳıldı.

Ol kün ol ḥażratnıñ farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿānı bile umarā-yı (5) meẕkūra masāʿī-ı maşkūra taḳdīmġa yétkürüp Çumanayġa navard taşlamaḳnı (6) ıbtıdā ḳılıp her ṭarafdın béş navard taşladılar. Her navardnıñ ṭūlı (7) altmış gez ve yoġunlıḳı taḫmīnan yigirme ve otuz gez durur érdi. Bu yosunda (8) her kün ol ḥażrat taşrīf kéltürüp her ṭarafdın on on béş navard (9) taşlanur érdi.

Ammā şanba küni aynıñ béşide Panāh Ṣūfī dégenni (10) Töre Murād Ṣūfīġa tanbīh üçün élçi ḳılıp Ḳoñratġa ırsāl ḳıldılar. (11) Töre Murād Ṣūfī anı ḫabāṣat-ṭıynat ve ġılẓat nafsı ıḳtıżāsı bile on béş (12) kün saḳlap ḳaytardı. Ol kün Çavdurdın Buruncıḳ Adīna Nıyāz (13) Atalıḳ öz uruġıdın sékiz ḫāna-vār Buruncıḳ ve yine bir Ḳara Ḳalpaḳ bile (14) Ḳoñratdın ḳaçıp kélürde Nöküz ṭavāyıfıdın Nıʿmat Kereng atlıġ Töre Murād (15) Ṣūfīnıñ cāsūsın tutup kéltürüp dururlar. Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı (16) kāmkār Adīna Nıyāz Atalıḳnı atbāʿı bile navāzış u soyurġalāt-ı (17) ḫusravānadın bahramand ḳılıp Nıʿmat Kerengni ʿıbratan li'l-mutammarrıdīn dārdın asturdı. [273a] (1) Dū-şanba küni Ḳoñratnıñ Kök Özekli ṭabaḳasınıñ ekābırıdın birev (2) ʿayāl u avlādı bile Töre Murād Ṣūfīnıñ ẓulmıdın ḳaçıp kéldi. Çahār-şanba küni (3) aynıñ toḳḳuzıda Salaḳ Bahādur valad-ı ʿAbdu'llāh Sar-dār başlıḳ Ala Bölük ve Çavdur-(4) dın otuz yeti kişi At Yolıdın ötüp Yeñiçke ḥavālīsıdın Ḳoñratnıñ (5) sékkiz kişisin öltürüp cumʿa küni dar-bār-ı felek-mıḳdārnıñ ḫāk-boslıġıġa (6) muşarraf bolup ınʿām-ı pād-şāhānaġa ıḫtıṣāṣ taptılar.

Ol kün Çumanaynı baġladılar. (7) Baġlanġan mavżıʿnıñ ʿarżı ḳarīb ikki yüz ḳarı durur érdi ve ʿumḳı éllik (8) gez durur. Mundaḳ daryānı sékiz künde baġladılar.

Şanba küni amārat-maʾāb, (9) ṣadāḳat-ıntısāb, Amīr Ḳılıç Inaḳnı béş yüz mubārız ve mutahavvır bahādur bile Yañı Ḳalʿanıñ (10) kārvānıġa badraḳa ḳıldı. Tā kim ol canāb kārvānnı manāzıl-ı muḫāṭaradın ötkerip (11) béş künde ḳaytıp çahār-şanba küni dar-gāh-ı sıpıhr-ı ışṭıbāhġa fāyız boldı. (12) Şanba-ı meẕkūrda Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi ʿarż-ı leşkerge maʾmūr bolup yeti künde (13) sanap ḳayd-ı kitābetge çékip ol ḥażratnıñ humāyūn naẓarıġa (14) yétkürüp durur.

Ve dū-şanba küni aynıñ on törtide Çañlı Basuġa navard (15) taşladılar. Ve Ṭaġan Nıyāz Bahādur -kim Manḳışlaḳ Terākimesidin Abdāl (16) ṭabaḳasınıñ ekābırıdın durur érdi- Ḥācı Tarḫān Ḳalʿasınıñ kārvānın Manḳışlaḳdın alıp (17) kélip Kühne Ürgençniñ üstidin dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa ötkerip özi baʿżı atbāʿı bile **[273b]** (1) çahār-şanba küni kiryās-ı davlat-asās ʿataba-boslıḳıġa muşarraf bolup tansuḳāt (2) u nuẕūrāt u tuḥfāt ötkerüp dururlar. Ve panc-şanba küni tüş vaḳtıda Manḳıt Dosım Biy (3) Bahādurnı özıġa mutaʿallıḳ ʿasker bile Muḥammad Nıyāz Gerçek ve Berdi Bahādurnı tavābıʿı bile (4) Ḳoñratnıñ sar-ḥadlarını ġārat u tārāc ḳıldurmaḳġa buyurup dururlar. Alar (5) farmān-ı lāzımu'l-ımtınān mūcıbı bile hem ol tuşdın kéme bile daryādın (6) ʿubūr ḳılıp kéçe ü kündüz ılġar ṭarīḳası bile Ḳoñratnıñ şarḳī sar-ḥadlarıdın (7) kişi tapmay ötüp Mahipaz nāḥıyyatıġa mutavaccıh bolup dururlar. Ol mavżıʿda (8) Aral ahlıdın üç tört üylük élni tapıp esīr ḳılıp muʿāvadat körgüzdiler. Törtlençi (9) küni aynıñ yigirme biride dū-şanba küni mulāzamatġa fāyız bolup navāzış-ı lāyıḳa bile bahramand (10) boldılar. Ol kün -kim Dosım Biy Bahādur çapavulġa maʾmūr bolup érdi- canāb-ı amārat-maʾāb, calādat-(11) ıntısāb, ʿumdatu'l-umarā u zubdatu'l-kübarā.

Maṣnavī

Ol ki felek allıda ḫādım durur

Davlat u baḫt ikki (12) mulāzım durur

Ḫusrav-ı ġāzīġa uluġraḳ aḳa

Ḫılʿat-ı ıḳbālġa zarrīn yaḳa

Amīr-ı kebīr, calālu'd-davlat, (13) abu'l-manṣūr Ḳutluḳ Murād Biy Inaḳ lā-zāla davlatihi farmān mūcıbı bile ẓahīru'd-davla Muḥammad Naẓar Bégni dāru'l-ḫılāfa-ı (14) Ḫīvāḳda ḳoyup mulāzamat ırādası bile rukūb ḳılıp érdi. Pīşīndın soñra dar-bār-ı felek-(15) mıḳdārġa yétip aḳa ini birev birevini dīdār-ı fāyıżu'n-navvār saʿādat-

āṣārlarıġa muşarraf (16) boldılar ve kemāl-i bahcat ve başāşatdın marāsım-ı muʿānaḳa taḳdīmġa yétkürdiler. Tañlası (17) -kim cumʿa küni érdi- Aḳ Yaḳış vālīsı Ay Dost Biy ve Ay Mīr-zā Biy Ḳara Ḳalpaḳıyya ahālīsı u mavālīsı [274a] (1) bile Kök Özek savāḥılıdaġı ulusnıñ çerigin kéltürüp Amuyanıñ ol ṭarafıda ḳoyup (2) özleri kéme bile ötüp ḫılāfat suddasınıñ ḫāk-boslıḳıġa fāyız bolup toḳuz at (3) ve iki ḳarçıġay -kim birevi tuyġun érdi- pīş-keş ḳıldı. Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār (4) alarġa navāzışāt-ı lāyıḳ körgüzüp farmān ḳıldı kim Ḳara Ḳalpaḳıyya çerigi dağı bu ṭerefge (5) ötsün.

Ḳandım Sar-dārnıñ Çapavulġa Barġanı

Ol kéçe -kim şanba aḳşamı érdi- Ḳandım Sar-dārnı (6) Yomut sıpāhı bile daryānıñ bu yüzidin Ḳoñrat çapavulıġa buyurdı. Alar şab-gīr ḳılıp yek-şanba küni aynıñ (7) yigirmeside sıpāh-ı aʿdā ḳaravulıġa uçrap şikest bérip üç tört kişini ḳatl étip (8) murācaʿat körgüzdiler.

Dū-şanba küni Çañlı Basunı bağladılar. Bu nahrnıñ bağlanġan yériniñ (9) ʿarżı yüz seksen ḳarıdın köp érdi ve ʿumḳı altmış gez. Bu navʿ daryānı dağı sékkiz (10) künde bağladılar. Ve Ters Aḳar atlıġ yana bir nahrça bar érdi. ʿArżı otuz gez ve ʿumḳı altı ḳarı (11) durur érdi. Munı dağı ol sékkiz kün aralığıda bağlap bolup dururlar.

Amīr (12) Ḳılıç ʿInaḳnıñ Aybügürge Barġanınıñ Vāḳıʿası Durur

Bu vāḳıʿa (13) andaḳ durur érdi -kim munhīlar masāmıʿ-ı calālġa ḫabar yétkürüp dururlar- kim Ḳoñrat (14) ve Çavdurdın baʿżı aʿdā-yı davlat At Yolı güẕergāhınıñ bu yüzide ve Çavdur kalʿası (15) ve Köh-i Ten ḳalʿasınıñ aṭrāfıda tā Yūsuf Bégniñ günbaẕığaça buġday (16) ve ékin üçün gürüh gürüh taraddud ḳılıp buġday alıp Ḳoñratġa ötkerür érmişler. (17) Li-hāẕā ḥażrat-ı ḫılāfat-şıʿār, amārat-maʾāb Amīr Ḳılıç ʿInaḳnı tört miñ atlıġ [274b] (1) sıpāh-ı carrār mubārazat u calādat-āṣār, şahāmat-aṭvār bile maʾmūr ḳıldı kim ol (2) cānıbġa barıp eger aʿdā-yı davlat ve muʿānıdın ṣāḥıb-ı nekbetdin kişi tapsa cazāġa (3) yétkürgeyler yoḳ érse ol camāʿanıñ ékinlerin atıġa yédürüp ve mazārıʿın ḫarāb u bī-tāb (4) ḳılıp murācaʿat körgüzsünler. Amīr Ḳılıç Inaḳ çahār-şanba küni aynıñ yigirme (5) üçide ʿazīmat lıvāsın ol ṭarafġa mutaḥarrik ḳılıp mutamarrıdlardın kişi aşlā (6) ḳaṭʿā tapmadılar. Arpa ve buġdaynıñ baʿżısıġa at ḳoyup ve baʿżısıġa (7) ot ḳoyup yek-şanba künide murācaʿat körgüzüp mulāzamat-ı dar-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāhġa (8) muşarraf bolup dururlar.

Ḥażrat-ı Aʿlā-ḫāḳānīniñ Dāru’s-Salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı (9) Iram-bazmġa Murācaʿat Lıvāsın Ḥareketge Kiyürgenleriniñ Bayānı Durur

Çün (10) anhār-ı ṣalāṣa bağlandı. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Aral üstige yürüşni muṣammam étip (11) leşker-i calādat-aṣarnıñ tartībıġa amr ḳıldı. Ammā amīr-ı kebīr, calālu’d-davla Ḳutluḳ Murād ʿInaḳ (12) ve Şāh Nıyāz Atalıḳ ve camīʿ umarā-yı rafīʿ-mekānnıñ ıltımās u ṣavāb-dīdı bile (13) fatḥ ʿazīmat ḳıldı. Ve anhār-ı ṣalāṣa bandların saḳlamaḳlıḳ üçün amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād (14) Inaḳnı muḳarrar ḳılıp Çumanaynıñ canūbī kenārıda band başıda (15) ḳalʿa bınāsıġa buyurup dururlar. Lā-caram umarā-yı ʿālī-mıḳdār ḳara çerik ahlıġa (16) carīb bile ol ḳalʿanıñ ḥudūdın taḳsīm ḳılıp ikki künde ıtmāmġa yétkürüp dururlar. (17) Amīr Ḳılıç Inaḳ kélgendin soñra ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār béş miñ mubārız-ı nām-dār bile **[275a]** (1) amīr-ı kebīr calālu’d-davla Ḳutluḳ Murād Inaḳnı ol ḳalʿada ḳoyup sa-şanba künide (2) aynıñ yigirme toḳuzıda mustaḳarr-ı ḫılāfatġa murācaʿat lıvāsın ḥareketge kirgüzdiler. (3) Kéçe ü kündüz māh-ı tābān u ḫūrşīd-ı duruḫşān yañlıġ ḳāīd-ı ʿınāyat-ı ılāhī ve badraḳa-ı davlat-ı (4) nā-mutanāhī bile ḳaṭʿ-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp Cumāda’ṣ-ṣānī ayınıñ béşide dū-şanba (5) küni dāru’s-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmnı davlat-nuzūl ve saʿādat-vuṣūlı bile reşk-i nigār-ḫāna-ı (6) Çīn ve ġayrat-ı bihişt-i barīn ḳıldı.

Ḳıṭʿa

Ḳudūmıñdın dıyār-ı Ḫīvāḳ (7) ey farmān-dih-ı ʿālam
Hamīşa ravża yañlıg ʿışrat ahlıġa maḳām olsun
Humāyīdur saʿādat (8) āşyānı içre ıḳbālıñ
Él üzre bu humānıñ sāya-ı luṭfı mudām olsun
Murādıñnı (9) bérip ḥaḳ évrülüp kāmıñ bile davrān
Saʿādat-yār u ṭālıʿ-rām u davlat-mustadām (10) olsun

Taḳdīr-ı Ilāhī Bile Çumanay ve Çañlı Basunıñ Bandları Ḥarāb Bolup (11) Ḳutluḳ Murād Inaḳnıñ Murāca’at Cānıbı ʿInān-tāb Bolmaḳı Ḥıkāyatıdur

Çün ırāda-ı (12) azalī maşıyyat-ı lam-yazalī aña taʿalluḳ tapıp érdi kim Töre Murād Ṣūfīnıñ ırtıfāʿ-ı (13) nekbet ve ınḳıṭāʿ-ı davlatı ikki üç yıl taʾḫīr tapıp ʿāḳıbatu’l-amr Ḳoñrat navāḥīsınıñ zırāʿat-gāhı (14) ḫuṣūṣan ol anhār-ı ṣalāṣadın su içedurġan mazārıʿ ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ ḫāṣṣa-ı (15) şarīfasıġa taʿalluḳ tapıp ḥavza-ı dīvānıġa

dāḫıl bolġusı durur. Hamā bu cıhatdın durur (16) érdi kim ḳādır-ı ʿala'l-ıṭlāḳ farmānı bile ʿasākir-i manṣūra murācaʿatıdın yigirme kündin (17) soñra Amuyanıñ suyı andaḳ ṭuġyān ve ġalaba ḳıldı kim bā-vucūdī kim ol bandlar [275b] (1) ıstıḫkāmı "Ya'cūc Ma'cūc"nıñ saddıġa daʿvā-yı musāvāt ḳılur érdi. Ve henüz amīr-ı kebīr, (2) calālu'd-davla Ḳutluḳ Murād Inaḳ her kün miñ arāba ve ikki miñ arāba bile işletür (3) érdi. Bir kéçede su ol bandlarnı buzup burunġı dék ravān boldı. Ve ʿInaḳ Bég bir (4) neççe masāʿī-ı maşkūra taḳdīmġa yétkürüp dururlar. Asıġ ḳılmadı. (5) ʿĀḳıbatu'l-amr, murācaʿat körgüzüp ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīġa maʿrūż ḳıldı. (6)

Bu sānıḥa egerçi ẓāhır-bīnlerge mekrūh körünür. Velīkin fı'l-ḥaḳīḳa bu davlat ʿaẓmıġa maḥż-ı (7) ḫayrıyyat u manfaʿat durur érdi. Andaḳ kim Aral fatḥ bolup ol navāḥīnıñ (8) mazārıʿı ḥavza-ı dīvān-ı şarīfġa kirgünçe köp ārāżī-ı mavta ıḥyā bolup durur. (9) Ve yana ol durur kim Aral fatḥ bolġan küni ahl-ı ʿınād u arbāb-ı fasāddın (10) köp kişi fırārī bolup ol sulardın öte almay āvāra u sar-gerdān bolup (11) yürügende ahl-ı leşkerġa esīr bolup cazāġa yetüşdiler. Andaḳ kim (12) ınşāʾ-allāhu taʿālā öz mavrıdıda īrād ḳılılur. Bu dağı ʿayn-ı ḫayrıyyat durur. (13) Kerīme-i "وعسى ان تكرهوا خيرٌلكم"[101] mufādı aña dāl durur.

Éş Muḥammad Bég ve Süyün Biy, (14) Ḳurbān Bég Biy ve Soyrı Biyniñ Aḥşāmıġa Çapavul Urmağı ve Ol Biylerni (15) Ḳatlġa Yétkürüp Amvāl u Aṭfālıġa Dast-ı Taṭāvul Yétkürmeginiñ Vāḳı'ası Durur

(16) Bu vāḳıʿa andaḳ durur érdi kim amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ Çumanaydın mustaḳarr-ı ḫılāfat (17) cānıbı nahżat ḳılġandın soñra Töre Murād Ṣūfī çün tengnāy-ı muḥāṣaradın [276a] (1) nacāt tapdı. Maydānnı ḫālī körüp fasād-ı cıbıllī taḥrīkı bile muʿānıdlardın (2) leşker-i anbūh tartīb bérip şahr-ı Racabu'l-muraccab avāyılıda Éş Muḥammad Bég ve Süyün Biyni (3) sar-kerde ḳılıp Aḳ Yaḳış ve Éşim nahrınıñ kenārıda olturġan Ḳara Ḳalpaḳıyyanı (4) çapturmaḳġa buyurup durur. Alar kündüz yatıp kéçeler yürüp māh-ı meẕkūrnıñ (5) toḳḳuzıda şanba küni tañ vaḳtıda Ḳurbān Bég Biy ve Soyrı Biyniñ avlıñ (6) Kök Özek bile Éşim arasıda tapıp basdılar. Ve ol maẕkur bolġan biylerni (7) él u aḥşāmıdın köp kişi bile şahādat daracasıġa yétkürüp dururlar (8) ve mālların talap ve üy ve éllerin köçürüp muʿāvadat körgüzüp dururlar. (9) Ammā aʿdā-yı

[101] Bakara suresi 2/216 "Savaş, hoşunuza gitmediği halde, size farz kılındı. Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz. Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz. Allah bilir, siz bilmezsiniz."

davlatdın Süyün Biy zaḫm-dār bolup Nayman Ḫudāy Berdi Daruġa-(10) nıñ kiçik oġlı Yusūf Bég ḳırḳ éllik kişi bile maḳtūl bolup durur. (11)

Maḫẕūm Ḳulı Sar-dārnıñ Ḳoñratġa Çapavul Urmaḳınıñ Vāḳıʿası Durur

(12) Şaʿbanu'l-muʿaẓẓam ayınıñ ikilençi küni -kim dū-şanba küni durur érdi- (13) Maḫẕūm Ḳulı Yomut öz abnā-yı cınsıdın éllik mubārız-ı nām-dār-ı calādat-āṣār alıp farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān mūcıbı bile Ḳoñrat çapavulıġa rāyat-afrāz nahżat (15) bolup durur. Ve altı künde Ḳoñratnıñ şarḳī ḥudūdın çapavul urup muʿānıdlar (16) aḥşāmıġa dast-burd-ı ʿaẓīm yétkürüp dururlar. Ve yetti kimseni ḳatl ḳılıp (17) köp māl bile murācaʿat körgüzüp dururlar. Ve aynıñ on törtide **[276b]** (1) şanba küni çāştgāhda Buḫārā Mīzānınıñ üçide ve Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm Mīzānı-(2) nıñ yigirme béşide ergniñ ḳalʿasıda körnüş-ḫānada amīr-ı kebīr (3) Ḳutluḳ Murād Inaḳ ve dastūr-ı aʿẓam nıẓāmu'l-mülk ve'l-mıllat Muḥammad Yusūf Mehter (4) olturup durur érdiler. Ve faḳīr daġı mulāzamatda āmāda u ḥāżır durur érdim. (5) Ve söz taḳrībı bile çapavulçılarnıñ sözleri araġa tüşmiş durur érdi. (6) Ve ol aṣnāda Maḫẕūm Ḳulı Sar-dār mubārazat u calādat körgüzgen yigitler bile (7) kélip henüz ḫabarın tüketmey durur érdi. Çaġataydıñ iki kişi kélip Éş Muḥammad (8) Bégniñ Yañı Ḳalʿalı Ḫıtāynı çapġan ḫabarın kéltürüp dururlar. (9) Henüz alar turmasdın burun Muḥammad Ḳulı Bégniñ aldıdın Badal Yüzbaşı (10) kélip Muḥammad Ḳulı Bég, Éş Muḥammad Bégge şikest bérgen ḫabarın yétkürüp durur. **(11)**

Éş Muḥammad Bégniñ Yañı Ḳalʿalıḳ Ḫıtāynı Çapġanı ve Muḥammad Ḳulı Bégniñ (12) Dast-burdīdın Şikest Tapġanı

Bu sānıḥa tafṣīlı ol durur kim Şaʿban avāyılıda (13) Töre Murād Sūfī, Éş Muḥammad Bég ve Aral Nöküziniñ ḥākimi Naẓar Biyni Özbek ve Çavdur-(14) dın yüz kişi bile buyurup durur érdi. Tā kim memālik-i maḥrūsanıñ (15) bir ṭarafıġa marāḥım bola alġaylar. Alar At Yolıdın ötüp Kühne Ürgenç üsti (16) bile ılġar ḳılıp aynıñ on ikiside panc-şanba kéçesi Yañı Ḳalʿalıġ (17) Ḫıtāynı barça aṭrāf u cavānıbın çapıp Ḳulan ḫalḳıdın ikki kişi ve bir Ḳara Ḳalpaḳnı **[277a]** (1) ḫātūnı bile şahīd ḳılıp ʿayāl u aṭfāldın yigirme yetti kişini usārat (2) ḳaydıġa çékip ke-rucuʿl-ḳahḳarā kélgen yolı bile murācaʿat körgüzüp dururlar. (3) Ol uçurda Nıyāz Muḥammad Bay ve Muḥammad Ḳulı Bég ibn Murād Bég Ḫ(v)āca Élide ılġar yatıp érdiler. Ḫıtāy (4) ve Ḳulan ḥāḳimi Rıżā Atalıḳ ıḫbār üçün ikki kişini sudda-ı ḫılāfatġa ırsāl ḳılıp özi (5) Ḫ(v)āca Élige çapar

yosunda barıp Nıyāz Muḥammad Bay ve Muḥammad Ḳulı Bégge ḫabar yétkürdi. Nıyāz Muḥammad Bay kalʿa muḥāfaẓatıġa (6) muḳarrar bolup Muḥammad Ḳulı Bég öz mutaʿallıḳ nökerleri ve Nıyāz Muḥammad Baynıñ baʿżı nökerleri bile atlanıp ılġar ḳıldı (7) ve Kühne Ürgençde yavnıñ ötgen izin tapıp taʿāḳub ḳıldı. Ve Aybügürniñ kün çıḳarıda (8) tuġay arasıda izidin yétip uruş saldılar. Muʿānıdlardın Çavdur mubārızları (9) iki üç martaba ṣabāt ṭarīḳıda ıḳdām körgüzüp cahd-ı mavfūr ve saʿy-ı maşkūr taḳdīmġa yétkürdiler. Ammā (10) Muḥammad Ḳulı Bég ve Badal Yüzbaşı baʿżı mubārızlar bile alarġa şīr-ı ġurran ve fīl-ı damān yañlıġ ḥamalāt-ı (11) mutaʿāḳıb yétkürüp ol muʿānıdlarnı mūr-ı ḫasta-surīn u paşşa-ı şikeste-bāl dék şikest (12) ṭarīḳıda ḳadam-farsāy ve hazīmat havāsıda bāl-küşāy ḳıldılar. Ve tīġ-ı (13) ıntıḳām bile köp kişini maḳtūl u macrūḥ étip Ḫıtāy usarāsın ḳayd u asāratdın (14) ḫalāṣ ḳıldılar. Éş Muḥammad Bég ve Naẓar Biy yüz mıḥnat u miñ maşaḳḳat bile ḫāyıfan (15) u ḫāsıran varṭa-ı helāketdin cānların ḳutḳarıp Ḳoñrat cānıbıġa fırārī (16) bolup dururlar. Muḥammad Ḳulı Bég ol yérdin Badal Yüzbaşını öz nökerleridin (17) yine birev bile sévinçiletüp dar-bār-ı felek-mıḳdārġa yiberip durur. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī **[277b]** (1) alarnı ınʿāmāt-ı vāfıra bile sar-şār-ı bāda-ı navāzış ḳılıp Muḥammad Ḳulı Bégge (2) altun raḫtlıġ topçaḳ at ve ḫılʿat-ı girān-māya ırsāl étti. Çūn Badal Yüzbaşı bu uruşda (3) Rustamāna muḥāraba ve Isfandyārāna muḳātala körgüzüp durur érdi. Anı yüzbaşılıḳ (4) manṣabı bile sar-afrāz étip yüz calādat-āṣār, şahāmat-aṭvār nöker marḥamat ḳıldı. (5)

Ḥażrat-ı Ḫıdīv-ı Kāmkārnıñ Ḳuş Salmaḳlıḳ Irādası Bile ʿAzm-ı Şikār Ḳılġanı (6) ve Ol Safar-ı Mubārekde Ḳoñrat Üstige Sarāyā Yiberip Töre Murād Sūfīnı Maḥbūs-ı (7) Ḥışār Ḳılġanınıñ Vāḳıʾası Durur

Naẓm

Açıp bāl u par şāh-bāz-ı ḳalam

(8) Bu yañlıġ şikār étdi ṣayd-ı raḳam

Çūn ḥażrat-ı sulṭān-ı kāmkār ve ḫāḳān-ı duşman-(9) şikār ve surūr-ı salāṭīn, ʿālam-ı afżal, ḫavākīn-ı muʿaẓẓam, maẓhar-ı alṭāf-ı ılāhī ve maẓhar-ı aʿṭāf-ı (10) nā-mutanāhī aʿnī ṣāḥıb-ḳırān-ı ẓıllu'l-lāhī, al-muḫtaṣ bi-ʿavāṭıfı'l-meliki'l-mannān, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, muʿızzu'd-davlat (11) ve'd-dīn, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāhu mülkihiniñ daʾbı bu durur érdi -kim (12) her yıl iki üç martaba şikār ḳılmaḳlıḳnı özıġa lāzım tutup durur érdi- bu yıl hem (13) ol daʾb luzūmı

bile şikārġa çıḳmaḳ ırāda ḳılıp mustaḳarr-ı ḫılāfatda ʿumdatu'l-umarā, (14) murabbiyu'l-fuḳarā, amīr-ı kebīr, calālu'd-davlat Ḳutluḳ Murād Inaḳnı nıyābat amrıġa taʿyīn ḳılıp Ḳavs (15) avāḫırıda Şavvāl ayınıñ on törtlençiside sa-şanba küni durur érdi kim (16) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanadın rukūb ḳılıp Ḫānḳāh ḫıṭṭasıda ol memleketniñ (17) vālīsı Allāh Naẓar Bay valad-ı Éş Nıyāz Baynıñ davlat-ḫānasın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile [278a] (1) reşk-i bihişt ḳıldı. Bay-ı meẕkūr żıyāfat amrıda cahd-ı mavfūr ve saʿy-ı nā-maḳdūr taḳdīmġa yétkürüp (2) kéçe tañġa tégrü şāyasta ḫıẕmatlarġa mubādarat körgüzüp durur ve bir (3) ḫılʿat-ı girān-māya -kim bir ıḳlīm ḫarācıġa ārzīr érdi- bir samand-ı ṣarṣar-ḫırām bile (4) kim bir kadamda zamān-ı māżīdın öte durur érdi.

Naẓm

Hey dégünçe (5) ötüp Ṣurayyādın

Ségiriben bir ḳadamda dunyādın

Cuṣṣa birle sıpıhrdın (6) ʿālī

Līk hayʾātda rūḥ-ı tımṣālī

pīş-keş ḳıldı. Ṭalīʿa-ı ṣubḥdın soñra ḥażrat-ı (7) ḫıdīv-ı kāmkār Ḫānḳāhdın nahżat körgüzüp Amuyadın ötüp tüşüp dururlar. (8) Ve her kün bir navʿ şikār-andāzlıḳ bile özgeçe ınbısāṭ körgüzüp ve her sāʿatda (9) bir türlüg ṣayd-pardāzlıḳ bile özge navʿ naşāṭ ahengin tüzüp manzıl-ba-manzıl (10) köçüp Ḫ(v)āca Éli navāḥīsın mıżrab-ı ḫıyām-ıḳbāl ve maḳarr-ı bār-gāh-ı ıclāl ḳıldı ve ol (11) dıyārdın bir néççe kün ḳuş salmaḳ ve av avlamaḳ bile köñülin avlap ʿayş u ʿışrat (12) sürmek marāsımıda daḳīḳa-ı nā-marʿī ḳoymadı. Davlat u kām-rānlıġ bile murācaʿat (13) körgüzüp Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ yigirme altısıda dū-şanba küni mustaḳarr-ı ḫılāfatda (14) yétüşüp nuzūl ḳılıp dururlar. Bu safarnıñ muddatı ḳırḳ ikki kün durur érdi. Bu safar-ı humāyūnda (15) köp vāḳıʿāt rūy bérip durur kim tafṣīlā-ı ẕikr ḳılmaḳ mūcıb-ı ıṭnāb bolġusıdur. (16) Bu sababdın baʿżını ıcmālān ḳayd-ı kitābatġa kiyürdüm.

Ol cumladın durur kim munhīlar (17) ḫabar yétkürüp dururlar kim Ḳoñratdın köp savdā-ger asbāb-ı balāġat u amvāl-ı [278b] (1) bī-nıhāyat bile Irdar yolıdın Buḫārāġa ʿāzım dururlar ve yana Bég Pulad Atalıḳnıñ oġlanları (2) baʿżı muʿānıdlar bile Buḫārādın ol yol bile Ḳoñratġa kélür érmiş. Bu cıhatdın (3) ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār

Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram ibn Ḫudāy Berdi Inaḳnı iki yüz kimse bile Irdarġa (4) nām-zad ḳıldı. Alar Irdarġa barıp kārvānnıñ Buḫārāġa ötgen izlerin (5) körüp kişi tapmay muʿāvadat körgüzüp dururlar. Ve Ḫ(v)āca Élide dar-bār-ı felek-mıḳdār (6) ʿataba-boslıġıġa fāyız boldılar.

Ve yana ol kim ʿAbdu'llāh Sar-dārnıñ oġlanları (7) Salaḳ Yüzbaşı ve Ādam Sar-dārnı üç yüz kimse bile Ḫ(v)āca Élidin Ḳoñrat çapavulıġa (8) buyurdı. Alar Ḳoñrat ḳalʿasınıñ baʿżı ḥudūdın çapıp muʿānıdlardın köp kimseni (9) maḳtūl u maʾsūr ḳılıp ʿınān-ı ʿazīmatın maʿṭūf étip dar-gāh-ı davlat-panāhġa (10) ġānıman u manṣūran muşarraf boldılar. Ve yana alarnıñ izidin yeti sar-kerdeni mutaʿāḳıb Aral (11) çapavulıġa buyurdı. Alar her favc bir ṭarafdın Ḳoñrat navāḥīsın gārat u tārāc (12) ḳılıp Töre Murād Ṣūfīnı nekbet ḥışārıġa maʾsūr étdiler. Ve aʿdā-yı davlatdın (13) köp kişini öltürüp ġanāyım-ı bısyār ve usarā-yı bī-şumār ḳabża-ı taṣarruflarıġa kirgüzüp murācaʿat (14) çengıġa élik urup dururlar. Ve navāzışāt-ı bī-kerāna bile sar-afrāz boldılar. (15) Yana vaḳāyıʿ ve savānıḥ köp durur érdi. Ḫavfan li'l-ıṭnāb munça bile ıḫtışār taptı.

Bu yıl māh-ı (16) mazbūr yaʿnī Ẕu'l-ḳaʿdanıñ onıda şanba küni durur, Ér Niyāz Biyġa -kim faḳīrnıñ (17) inisi durur- ḥażrat-ı vāhıbu'l-ʿaṭıyāt bir farzand-ı arcmand ve valad-ı saʿādat-ı payvand ʿaṭā ḳıldı. **[279a]** (1) Ve ol nūr-ı ḥadaḳa-ı calāl ve nūr-ı ḥadīḳa-ı kemāl Muḥammad Rıża Bégge mavsūm boldı. "انبته الله نباتا حسنآ"[102]

Muḥammad Cān (2) Bégniñ Ṣadmat-ı Çapavulı Bile Ḳoñrat Dıyārıġa Zalzala Salmaḳı

(3) Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Ḳurbān Bégni ve Soyrı Biy şahādat derecesige tégen-(4) din soñra ḥazm u ıḥtıyāṭ marāsımın raʿāya ḳılıp şikārdın ḳayturda Kerim Berdi (5) Atalıḳ ve Allaş Bégniñ aḳası ʿĀdıl Bég ve Ḳutluġ Muḥammad ʿInaḳnıñ oġlı (6) Muḥammad Çān Bég ve Bég ʿAli Bég ibn ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-ābnı özlarıġa (7) mutaʿallıḳ sıpāh bile ılġar yosunda Aḳ Yaḳış muḥāfaẓatıġa nām-zad ḳılıp érdi. (8) Alar farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān mūcıbı bile ol amrġa maşġūl durur érdiler. Aʿdā-yı davlatġa (9) goş-māl-ı balīġ yétkürmek üçün Muḥammad Çān Bég, Bég ʿAli Bégni Aḳ Yaḳış ḳalʿasıda (10) ḳoyup özi öz nökeri ve Ḳara Ḳalpaḳıyyadın iki yüz mubārız-ı nām-dār bile Ẕu'l-ḥıccanıñ (11) yigirmeside cumʿa küni Aḳ Yaḳışdın rāyat-afrāz nahżat

[102] Ali İmran suresi 3/37 "Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir şekilde kabul buyurdu ve onu güzel bir şekilde yetiştirdi. Zekeriya'yı da onun bakımıyla görevlendirdi. Zekeriya, onun bulunduğu bölmeye her girişinde yanında bir yiyecek bulurdu. "Meryem, Bu sana nereden geldi?" derdi. O da "Bu, Allah katından" diye cevap verirdi. Zira Allah, dilediğine hesapsız rızık verir."

bolup Ay Mīr-zā-(12) nıñ ḳalʿasınıñ üstidin ötdi ve téñizdin muz üsti bile ḳaṭʿ-ı masāfat (13) ḳılıp ikki künde Tallıḳ mavżıʿıġa dāḫıl boldı ve ol navāḥīda Ḳuştamġalıġ (14) Nurtay Ḳara Ḳalpaḳnıñ élin ve Ḳoñratnıñ baʿżı ulusın çapıp tīġ-ı ıntıḳām bile (15) on yetti kişini öltürüp dururlar. Ve on kimseni esīr ḳılıp köp yılḳı ve ḳara māl ġanāyımıġa (16) mutaṣarrıf bolup murācaʿat körgüzüp dururlar. Ve Aḳ Yaḳışġa kélip ol ġanāyımnıñ ḳalġanın (17) usarā bile Yav Basar atlıġ yigitdin dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa ırsāl étti. Ve ol aynıñ [279b] (1) yigirme sékizlençiside -kim cumʿa küni durur érdi- kim namāz-ı cumʿadın soñra (2) barça umarā u aʿyān-ı davlat körnüş-ḫānada olturup durur érdiler -kim (3) kélip ḫabar yétkürüp dururlar- kim hażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān anı ḫılʿat-ı (4) girān-māya navāzışāt-ı bılā-nıhāya bile öz aḳrānıdın mumtāz ḳıldı. (5) Ve Muhammad Çān Bégge ṭıllā kéçimlik bir topçaḳ ʿArabī bile bir ḫılʿat-ı zar-dūz ırsāl (6) ḳılıp dururlar.

ḤAŻRAT-I AʿLĀ-ḪĀḲĀNĪNIÑ MAYMANAT-MAʾNŪS CULŪSINIÑ (7) BÉŞLENÇİ YILINIÑ VĀḲIʿĀT-I SAʿĀDAT-SIMĀTI GÜẒĀRİŞ-İ ṢAFAḤĀTIDA (8) RAḲAM SİLKİGE ÇÉKİLÜR OL CUMLADIN DURUR

Bu yıl -kim Yılḳı yılı durur- Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm-ı Nav-rozī Muḥarramu'l-ḥarāmnıñ yigirme üçide panc-şanba küni boldı. (10) Nav-roz-ı Sulṭānīdın yigirme ikki kün yoḳarı durur érdi. Nav-rozdın soñra sékizinçi (11) künde sana-ı Hıcrıyyanıñ ikki yüz yigirme béşide şahr-ı Ṣafar-ı ḫatmu'llāhu bi'l-ḫayr ve'l-ẓafarnıñ (12) ġurrasıda cumʿa küni ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār Yañı Daryādaġı Ḳara Ḳalpaḳıyya muʿānıdlarınıñ (13) goş-māl u tanbīhı üçün Yomutnıñ sar-dārlarıdın iki sar-kerdeni her kaysıġa (14) Terākime ve Özbekiyyedin ikki yüz kimse bérip birini Ḳubaş yolı bile ve birini Kökçe yolı bile yiberdiler. (15) Maʾmūrlar ḳaṭʿ-ı masāfatda ḳamar-ı şeb-gerddin surʿat-ı sayr ıstıʿāra ḳılıp bir haftada her kaysı (16) Yañı Daryānıñ bir ḥaddıdın dāḫıl bolup dururlar. Ve ol navāḥīda olturġan (17) Ḳara Ḳalpaḳıyyadın köp élni tārāc u maḳtūl u maʾsūr ḳılıp ġanāyım-ı bī-şumār bile murācaʿat [280a] (1) körgüzdiler. Ve mazbūr māhnıñ yigirmeside mustaḳarr-ı ḫılāfatġa yetüşüp navāzış-ı (2) ḫusravāna bile mumtāz u arcmand ve sar-buland u sar-afrāz bolup dururlar. (3)

Ḳoñratnıñ Üstige Çapavulçı Buyurulmaġı Vāḳıʾası Durur, Tasṭīr Tapar

(4) Ve hem māh-ı meẕkūrnıñ avāsıṭıda ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār Töre Murād Ṣūfī-(5) nıñ taʾdībı üçün Yomutıyya ekābırıdın iki sar-dārnı Yomut sıpāhıdın iki gürūhġa (6)

sar-kerde ḳılıp birbiriniñ kéynidin Ḳoñrat üstige nām-zad ḳıldı. (7) Maʾmurlar Aḳ Yaḳışnıñ üstidin ötüp Ḳazaḳ Daryāsı bile ḳaṭʿ-ı masāfat (8) ḳılıp Ḳoñrat navāḥīsıdın baʿżı mavāżıʿ ve élni nahb u ġārat étip muʿāvadat (9) körgüzdiler.

Ve hem bu aynıñ on sékizide şanba küni Ḳıyat dūdmānıdın (10) Ḳara Bahādur Mīr-āb ibn Ḫudāy Ḳulı Atalıḳ -kim Muḥammad Amīn ʿInaḳ marḥūmınıñ (11) avāyıl-ı davlatıdın biri bu ḫānadān-ı ʿālīnıñ mulāzamatıda cān-sıpārlıġlar körgüzüp (12) marātıb-ı ʿuẓmāġa taraḳḳī tapıp durur érdi- maraż-ı ṭabīʿī bile sarāy-ı fānīdın dāru'l-baḳāġa (13) ıntıḳāl ḳılıp dururlar. Ve yaşı yetmiş altıdın ötüp durur érdi.

Ḥażrat-ı (14) Ḫıdīv-ı Kāmkārnıñ Ḫīvanīk Arıġıġa Su Açdurmaḳ Üçün Hazār-asb Cānıbıġa (15) Nahżat Körgüzmekiniñ Vāḳıʿasıdur, Inşāʾ-allāhu Taʿālā Marḳūm Bolġusı Durur

(16) Ve hem Ṣafar-ı meẕkūrnıñ yigirme üçide panc-şanba küni ḥażrat-ı ḫılāfat-martabat Ḫīvanīk (17) arıġınıñ saḳḳāsın açdurmaḳġa rukūb buyurup Ḫıtāydaġı ḥavlısıġa **[280b]** (1) nuzūl ḳıldı ve andın atlanıp Hazār-asbġa barıp nahr-ı meẕkūrnıñ saḳḳāsın altı künde (2) ḥafr ḳıldurup sunı ol nahrġa cārī ḳıldı. Bu aṣnāda asbāb-ı manāhī ve adavāt-ı (3) malāhī andaḳ kim daf u çeng u ṭanbūr u ġiçak u ġayru-humnı mamnūʿ ḳılıp barça nā-maşrūʿāt (4) ıḫtısābıġa muḫtasıblar muḳarrar ḳıldı. Ve saḳḳādın murācaʿat körgüzüp Rabīʿu'l-avval ayınıñ (5) törtide yek-şanba küni mustaḳarr-ı ḫılāfatġa nuzūl ḳıldı. Béşinçi kün -kim ol aynıñ (6) toḳuzlançısı cumʿa küni durur érdi- Allaş Bég ibn Seyyid ʿAlī Bég Ḳıyatnı (7) caddı Tācī Biyniñ manṣabıġa naṣb ḳıldı. Bég ʿAlī Bég ibn ʿAbdu'llāh Bégni babası (8) Ḳara Bahādur Mīr-ābnıñ ornıġa manṣūb ḳılıp mīr-āblıġ ḫılʿatı bile sar-afrāz ḳıldı. (9) Ve tañlası şanba küni Yaḫşılıḳ Parvānçını maʿzūl ḳılıp Ḳañlı Ḳalandar Bég ibn (10) Ḫudāy Berdi Bég ibn Ḳutluḳ Murād Ḥācını parvānçı ḳılıp sar-ı ıftıḫārın Farḳadān farḳı-(11) dın ötkerip dururlar.

Seyyid Naẓar Biyniñ Ḳatlınıñ Vāḳıʿası Durur

(12) Bu vāḳıʿa andaḳ durur érdi kim Bay Naẓar Biyniñ inisi Ér Nıyāz Bég Ḫ(v)āca Murād Biy-(13) niñ ḳatlıdın soñra öz urużı Éş Ḳulı camāʿasınıñ ve baʿżı aḳrabāsınıñ (14) muʿāvanat u madadkārlıġı bile ıʿtımād étip ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ bīʿatıġa (15) daʿvat ḳılmaḳlıḳ üçün Ḳoñrat baldasıġa barıp pınhānī Éş Ḳulı-(16) nıñ arasıġa dāḫıl bolup Töre Murād Ṣūfī fı'l-ḥāl andın ḫabar tapıp anı ol ḫalḳ-(17) nıñ ḳolıdın tasalluṭ u taʿaddī bile alıp maḥbūs ḳılıp ol bī-çāra ḥabsda helāk **[281a]** (1) bolup

durur érdi. Ve anıñ bırādar-zādası Baltaş Bég ibn Bay Naẓar Biy, Seyyid Naẓar (2) Biyni -kim Ḫ(v)āca Murād Biy bile tutulup durur érdi- bir yıldın béri ergni (3) zındānıda maḥbūs durur érdi. Mavḳıf-ı ʿarżda cabīn-sāylıḳ étip aḳasınıñ (4) ḳanı üçün tiledi. Anıñ ʿarżı ḳabūl bile mabẕūl tüşüp Seyyid Naẓar Biyni (5) zındāndın çıḳarıp erg darvāzasınıñ allıda tīġ-ı ıntıḳām bile çapḳulap (6) öltürdiler. Bu vāḳıʿa Rabīʿu'l-avval ayınıñ on altılançısıda durur érdi. (7) Cumʿa küni namāz-ı cumʿadın soñra durur érdi.

Ay Mīr-zā Biyniñ Ḳoñratnıñ (8) Üstige Barıp Andaġı Ḳara Ḳalpaḳnı Çapġanınıñ Vāḳı'ası Durur

(9) Ol uçurda Ay Mīr-zā Biy Aḳ Yaḳış navāḥīsıda olturur érdi ve Muḥammad Nıyāz Gerçek (10) ve Berdi Yüzbaşı ikki yüz kişi bile Kerim Berdi Atalıḳ ve ʿĀdıl Bég ve Muḥammad Çān Bég ve Bég ʿAlī (11) Bégniñ ornıġa Ṣafar ayıdın béri Aḳ Yaḳış ḳalʿasınıñ muḥāfaẓatıġa (12) nām-zad ḳıldı ve bolup durur érdi. Rabīʿuş-şanī ayınıñ avāḫırıda Ay Dost Biy-(13) niñ saʿy u köşiş u ıhtımāmı bile Ay Mīr-zā Biy ve Berdi Ḳaşḳa Yüzbaşı nökeriyye ve Ḳara Ḳalpaḳıyya-(14) dın tört yüz mubārız kimse bile özleri kīne-ḫ(v)āh ve şucāʿa-ı razm-āgāh durur érdiler. (15) Ḳazaḳnıñ daryāsıdın ötüp Tallıḳ ḥudūdıġa vārıd bolup Ḳoñrat mużāfātıda (16) olturġan Ḳara Ḳalpaḳıyyanı tāḫt u tāz étip ol camāʿadın köp kimseni tīġ-ı āb-dār bile (17) ıntıḳām otıġa örtep vucūdlarınıñ tofraġın ʿadam tund-bādıġa savurdılar. **[281b]** (1) Ve Ay Dost Biyniñ aḳrabāsıdın Békişni -kim köp muddatlardın béri (2) Ay Dost Biyġa ʿadāvat körgüzüp durur- bu davlat-ı abad-muddatġa küfrān-ı nıʿmat (3) ẓāhır étip Ḳoñrat baldasıġa barıp Töre Murād Ṣūfīniñ mulāzamatıda muʿānıdlar (4) silkige munḫarıṭ bolup durur érdi. Mutamarrıdlardın köp kişi bile esīr étip murācaʿat (5) körgüzüp dururlar.

Töre Murād Ṣūfīniñ Aḳ Yaḳış Üstige Kélgeni (6) ve Murād u Maḳṣadı Rayḥānıdın Būy Tapa Almay Murāca'at Körgüzgenīniñ Ḥıkāyatı Durur

(7) Töre Murād Ṣūfī Aḳ Yaḳış ḳaṣdıġa miñ dağı yetti yüz mutamarrıd-ı kīne-ḫ(v)āh şaḳāvat-dast-gāhnı (8) camʿ ḳılıp yürüş asbābınıñ tehiyyesige maşġūl durur érdiler. Ol aṣnāda (9) Ay Mīr-zā Biyniñ çapavul urup Békiş[ni] asārat ḳaydıġa çékip ḳaytġan ḫabarı (10) yétip naʿl-ı dar-ātaş bolup ıstıʿcāl bile atlanup durur ve Ay Mīr-zā Biy kélgen-(11) din bir kün soñra Aḳ Yaḳışnıñ üstıġa kélip yarım menzillik yérde senger étip (12) üç künġaça Aḳ Yaḳış ḳalʿasın ḳatıġ muḥāṣara ḳıldı. Mubārızlar her kün (13) ḳalʿadın iki üç ḳatla çıḳıp nabard-azmāylıḳlar körgüzüp aʿdādın camīʿ keṣīr ve

camm-ı ġafīrnı (14) maḳtūl u maʾsūr ḳıldılar. Üçlençi künide -kim Töre Murād Ṣūfīnıñ sengeridin (15) atlanup muḥāṣaraġa maşġūl durur érdiler- Ay Dost Biy alar kélmesdin burunraḳ (16) ve avvalraḳ üç yüz kişini bir muʿtamad-ʿaleyh kimseġa tapşurup ve ḳalʿadın çıḳarıp taʿyīn étip durur (17) érdi kim muʿānıdlar ḳalʿanıñ üstige kélgendin soñra sengerıġa ḳoyulup [282a] (1) ġārat étiñler. Alar bu nıyyatlar bile senger üzre barıp barça aşḳāl u aḥmālın (2) ġārat u tārāc baḫrıġa ġarḳ-āb ḳıldılar. Ve yüz kimseġa ḳarīb -kim senger muḥāfazatıġa taʿyīn (3) ḳılıp durur érdiler- alarnıñ barçaların esīr ḳılıp ḳatlġa yétkürüp dururlar. (4) Ve ḳarınların çāk çāk étip yarıp pīşanāfların soyup boyunlarıġa (5) ıldurup taşladılar. Ve ġanāyım-ı fırāvān bile barġan yolıdın murācaʿat (6) körgüzüp ḳalʿanıñ kün çıḳarıdın dāḫıl bolup dururlar. Töre Murād Ṣūfī (7) bu vāḳıʿalarnı éşitip maḫẕūl u menkūb yüz rusvālıḳ bile ḳaytıp öz dıyārıġa (8) mutavaccıh bolup dururlar.

Ay Dost Biy Békişni hem öltürüp yaḫşı mubārazat (9) körgüzgen bahādur u mutahavvırlar bile sudda-ı ḫılāfat mulāzamatıġa ʿāzım boldılar. (10) Ve Cumāda'l-avval ayınıñ sekizlençisi künide durur érdi -kim şanba küni durur- (11) dar-bār-ı felek-mıḳdārnıñ taḳbīl-ı bısāṭıġa fāyız bolup ḳılġan ḫıẕmatlarıġa (12) lāyıḳ u cān-sıpārlıḳlarıġa muṭābıḳ, marāḥım-ı ḫusravāna u ʿavāṭıf-ı bī-kerānaġa maḫṣūṣ (13) bolup dururlar.

Ḥażrat-ı Sulṭān-ı Ṣāḥıb-ḳırān-ı Gītī-satānnıñ Davlat-ı Saʾādat-nışān-(14) nıñ Üçünçi Martaba Aral Kişverıġa Rāyāt-ı Nuṣrat-āyātnı Ḥareketġa Kirgüzmegi-(15) niñ Bayānı ve Töre Murād Ṣūfīġa Goş-māl-ı Balīġ Yétkürüp Ol Tamarrud-Pīşanıñ Sılsıla-ı (16) Davlatını Üzmeginiñ Dastānı

Bu ṣaḥīfa maydānınıñ rāyat-afrāzı (17) ve bu rafīʿa ʿunvānınıñ balāgat-ṭırāzı yaʿnī ḳalam-ı muşkīn-raḳam bu yañlıġ vāḳıʿa nigārlıġ [282b] (1) körgüzür kim çün Ṣūfī-ı bī-pīr-ı şarārat-taḫmīr Töre Murād Biy kim anıñ zāt-ı şaḳāvat-(2) sımātı "ان الانسانا لفی خسر"[103] ḫasāratıġa maẓhar durur ve vucūd-ı nā-masʿūdı "لفی ضلال مبین"[104] (3) żalālatıġa muşʿır:

Bayt

Kélip zātı anıñ żalālat-sırışt

[103] Asr suresi, 103/2 "İnsan mutlaka ziyandadır."
[104] Ali İmran suresi 3/164; Yusuf suresi 12/8; Şuara suresi 26/ 97-Yasin suresi 36/24-Cuma suresi 62/2 "Gerçekten açıkça bir sapıklık içinde idiler."

Cabīnıda ıdbār olup (4) sar-nuvişt

Vucūdı cahānġa küdüret-fazāy

Żamīrı ḫalāyıḳġa ẓulmat-numāy

Şarārat-(5)fıṭrat ve ḫabṣ-ṭıynat taḥrīkī bile memālik-i maḥrūsanıñ aṭrāfıdın mükerreren daḫl (6) u muzāḥamat yétkürüp dururlar. Andaḳ durur kim sābıḳan meẕkūr u masṭūr bolup durur (7) érdi. Lā-caram ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār ve şahr-yār-ı nām-dār ve ḫusrav u nuṣrat-(8) şıʿār, surūr-ı salāṭīn, sar-daftar-ı ḫavāḳīn, maẓharu'l-alṭāf-ı ılāhī ve maẓhar-ı aʿtāf-ı nā-mutanāhī, (9) ḳāmıʿ-ı asās-ı ẓulm u ṭuġyān, nāṣıb-ı lıvā-yı amn u amān, al-muḫtaṣ bi-ʿavāṭıfı'l-meliki'l-mustaʿān, (10) muʿızzu'd-davlat ve's-salṭanat, abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāhu mülkihi ve sulṭānihi (11) ve ifāż-ı ʿala'l-ʿālamīn berruhu ve ihsānihu ol nā-bekār tīra rozgārınıñ taʾdīb u goş-mālı (12) üçün Aral yürüşıġa cāzım bolup Bahrām-ṣavlat tavāçılarnı ʿasākir-i manṣūra (13) ıḥżārıġa memālik aṭrāfıġa marsūl tutup dururlar. Ve ḫusravāna ınʿāmıdın (14) umarā u şucaʿā-ı duşman-şikārġa asbāb-ı safar tahıyyası üçün zar-pāşlıġ körgüzüp (15) cavāhır-ı murāddın dāman-ı ummīdların mamlū ḳılıp dururlar.

Bayt

Maḫzan-ı cūd (16) éşigini açtı

Keff-i ıḥsānı élge dur saçtı

Ve dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmda amārat-(17) panāh u ayālat-dast-gāh, ʿumdatu'l-umarā, murabbıyu'l-fuḳarā, al-mufayyıżu'l-cūd ʿale'l-ġurabā fī'l-āfāḳ, **[283a]** (1) calālu'd-davlat ve'd-dīn abu'l-maʿānī Ḳutluḳ Murād Biy ʿInaḳ madda'llāhu ẓilāla davlatihi ʿala'l-ʿālamīnnı (2) nıyābat masnadıda mütemekkin étip Ürgenç Saraṭānınıñ on törtide ve māh-ı mazbūr (3) yaʿnī Cumāda'l-avvalnıñ on ikkiside panc-şanba küni ol vaḳtda -kim (4) asʿad-ı sāʿāt ve aḥsan-ı avḳāt durur érdi- mustaḳarr-ı ḫılāfatdın (5) baḫt-ı humāyūn ve ṭālıʿ-ı maymūnnıñ dalālatı bile saʿādat yegranıġa (6) rukūb körgüzüp Maylı Cungul mavżıʿġa nuzūl-ı ıclāl ḳıldılar. Ve şanba küni (7) andın atlanup Atalıḳ arnasınıñ saḳḳāsıġa tüşüp daryā ḳıraġın (8) mıżrab-ı ḫıyām-ı davlat ve maḳarr-ı bār-gāh-ı calālat kılıp dururlar. Ol mavżıʿda (9) tört künġaça mutavaḳḳıf vākıʿ bolmış durur. Tā kim ʿasākir-i manṣūra u afvāc-ı (10) ḳāhıra aṭrāf-ı memālikdin favc favc gürūh gürūh kélip rāyāt-ı nuṣrat-āyāt (11) kölegesige muctamaʿ bolup dururlar. Bu

manzılda hem oġruḳ u buna ve aḥmāl u aṣḳāl (12) u amvālnı kémelerge salıp aynıñ on ṭoḳuzlançısıda çahār-şanba küni (13) köçüp Ḳıpçaḳ ḥavālīsıda der-kenārın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile bihişt-āyīn (14) ḳıldılar. Bu yérde Ala Bölük camāʿasınıñ ḥākimi ʿAbdu'llāh Sar-dārnıñ oġlanları (15) Salaḳ Sar-dār ve Ādam Yüzbaşı özlarıġa mutaʿallıḳ sıpāh ve yana bir néççe mubārız-ı kīne-ḫ(v)āh bile (16) Aral cānıbıġa yol ıḥtıyāṭı üçün ilgeri buyurulup durur. Panc-şanba küni (17) Béş Töpe muḳābalasıġa nuzūl-ı ıclāl étip amārat-maʾāb ṣarāmat-ıntısāb Muḥammad Rıża [283b] (1) Ḳuş Béginiñ inisi Muḥammad Ḳulı Bég ibn Murād Bég Ḳoñrat ve Tenek Bahādur (2) Ḳoñrat ve Dosım Bahādur Manḳıt ve Badal Yüzbaşını öz nökerleri bile -kim yetti yüz (3) atlıġ mubārız-ı bar-güzīde durur érdiler- érdi.

Maṣnavī

Édi her biri ṣaf-dar u fīl-ten

(4) Hızabr-ı vaġā żayġam-ı ṣaf-şiken

Taham-tan-ı nabard u Farāmarz-ı ceng

Yāl-ı şīr-dıl gürd-i pūlād-çeng

(5) Ḥasan Bay Biy ve Ḳul Yumrı Biy ve Ḳuş Bergen Biyniñ él u aḥşāmı-(6) nıñ muhāfaẓat u hırāsatıġa nām-zad ḳılıp dururlar. Anıñ üçün durur -kim masāmıʿ-ı (7) calālġa yétişip durur érdi- kim Ḳoñratnıñ muʿānıdları ol (8) éllarıġa türk-tāz ḳılmaḳlıḳ taraddudıda érmiş. Maʾmūrlar élāt-ı meẕkūrnı (9) Ḳum Çüngül ḥudūdıda tapıp muḥāfaẓat amrıġa ḳıyām körgüzüp dururlar (10) ve Salaḳ Sar-dār bile Ādam Sar-dār -kim burun yol ıḥtıyāṭıġa (11) maʾmūr bolup durur érdi- ışārat-ı lāzımu'l-bışārat-ı vālā bile Çumanaynıñ Taypaḳ (12) Kéçü atlıġ güẕer-gāhīda yol ḥıfẓıġa ıştıġāllıḳ körgüzür érdiler ve hem Béş (13) Töpeniñ muḳābalasıda amīr-ı şāyıb-tadbīr u Āṣaf-nışān Muḥammad Rıża Ḳuş Bégini (14) pīş-ḫāna u sarā-parda bile burunraḳ yiberip durur kim tā Ḳırḳ Ḳayrıda (15) bār-gāh u sarā-pardanı bar-pā ḳılġaylar.

Cumʿa küni ol mavżıʿdın lıvā-yı nahżatnı (16) ḥareketġa kirgüzüp Ḫ(v)āca Éli ḳalʿasınıñ allıdın ötüp Ḳırḳ Ḳayrıda (17) bār-gāh-ı felek-ışтıbāhġa nuzūl-ı ıclāl ḳıldı. Vāżıḥ u lāyıḥ bolsun -kim ol mavżıʿ [284a] (1) Ḫ(v)āca Éli ḳabāyılıdın Ḳırḳ ḫalḳınıñ yéri durur érdi- bu cıhatdın (2) Ḳırḳ Ḳayrıġa mavsūm bolmış durur. Ve ol mavżıʿda Taşım Nayman -kim Töre (3) Murād Ṣūfīniñ muʿtamad-ʿaleyh kişileridin érdiler- aḳası

Muḥammad Naẓar Atalıḳ, (4) anıñ oġlı Ḫ(v)āca Murād bile -kim Ṣūfīnıñ afʿāl-ı nā-şāyastasıdın (5) dıl-teng bolup Ḳoñratdın ḳaçıp bu cānıbġa mutavaccıh bolup burunġı (6) ḫabarnı ımżāġa yétkürüp dururlar- burunġı ḫabarnı kéltürgen kişi (7) Töre Murād Ṣūfīnıñ cāsūsı durur érken ḥīla bile ḳaçġunçılar ṭarīḳasıda (8) kélgen érmiş dururlar. Taşım Naymannıñ sözi bile anıñ (9) cāsūslıġı ṣubūtġa yétüşüp sıyāsatġa yétti. Aynıñ yigirme ikkiside (10) şanba küni köçüp Çañlı Basunıñ saḳḳāsıġa tüşüldi. Ol kün bu manzılda (11) farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān mūcıbı bile Muḥammad Ḳulı Bég ve Tenek Bahādur ve Dosım Bahādur (12) Ḳum Çüngüldin kélip ʿasākir-i nuṣrat-ma'āṣırġa koşulup durur. Badal Yüzbaşı (13) ol élde ve Ādam Sar-dār Taypaḳ Kéçüde muḥāfażatġa muḳarrar bolmış durur.

(14) Éş Muḥammad Bégniñ Ḥasan Baynıñ Élige Çapavul Urmaġınıñ Ẕikri

(15) Bu sānıḥa andaḳ durur érdi -kim Töre Murād Ṣūfī ʿasākir-i manṣūranıñ üstıġa (16) kélür ḫabarın henüz éşitmey durur érdi- Éş Muḥammad Bégni iki yüz élik (17) kişi bile Ḥasan Baynıñ élini çapdurmaḳlıġ üçün At Yolıdın ötkerdi. [284b] (1) Soñġı küni -kim yek-şanba küni durur érdi- Éş Muḥammad Bég tañ vaḳtıda Ḳum Çüngülġa (2) yétüşüp Ḥasan Bay Biyniñ élige türk-tāz u çapavullar yétkürüp dururlar. Ol heneggāmda (3) Badal Yüzbaşı ṭahārat ḳılmaḳġa maşġūl durur érdi. Ḫabar-dār bolup sıpāhī bile atlanıp (4) şīr-ı ġurranda yañlıġ davlatnıñ duşmanlarıġa ḥamlalar yétkürüp dururlar (5) ve sınān-ı cān-sıtān u tīġ-ı ḫūn-faşān bile yetti sékiz kimseni macrūḥ u maḳtūl (6) ḳılıp dururlar. Ve ol vaḳtda Ḳuş Bergen Biy ve Ḥasan Bay Biyniñ oġlı (7) Ḳādır Bergen Ḳara Ḳalpaḳ yigitleri bile atlanup yétüşdiler ve yav içige (8) aralaşup tīġ-ı ḫūn-rīz bile sar-afşānlıġġa maşġūl bolup dururlar. Ve Badal Yüzbaşı (9) bā-vucūd ol -kim başıdın aġız zaḫm-dār bolġan durur érdi- ḥaşmdın yüzin ḳaytarmadı. (10) Muḳātala u mucādalaġa ḥarīṣ u raġbatlıġraḳ bolup durur érmiş. Lā-caram bu navʿ hımmat (11) u mubārazat yumnıdın " وينصر ك الله نصرآعزيزآ "[105] faḥvāsı bile nuṣrat yéli Badal Yüzbaşı-(12) nıñ tuġınıñ barçamıġa ésip Éş Muḥammad Bég ve aʿdā-yı davlat şikest-ı ḳabīḥ (13) u hazīmat-ı faẕīḥ tapıp dururlar. Badal Yüzbaşı ve Ḳuş Bergen Biy ve Ḳādır Bergen (14) bahādurlar bile izidin ayrılmayın tekāmīş ḳılıp muʿānıdlardın köp kimseni tutup helāket (15) varṭasıġa marsūl tutup dururlar. Ammā bu ḫabar kün nīza boyı köterilmesdin (16) burun sudda-ı ḫılāfat mulāzımlarınıñ samʿıġa yétip amīr-ı roşan-żamīr Ḳılıç (17) ʿInaḳ ve Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca ve Muḥammad Çān Bég ve Ḫudāy

[105] Fetih suresi 48/3 "Ve Allah, sana 'üstün ve onurlu' bir zaferle yardım etsin."

Naẓar Bég ibn Küçek ʿInaḳ ve Muḥammad Ḳulı Bég **[285a]** (1) ve Dosım Bahādur ve Salaḳ Sar-dār ve ġayru-hum baʿżı mutacannıda bile -kim (2) her biri sıpāhnıñ ḫulāṣası érdi- buyuruldı. Alar Taypaḳ Kéçüdin ilgeri muʿānıdlarġa (3) hazīmat heneggāmıda yétip ḳatl u asrġa maşġūl boldılar. Ahl-ı ʿınād bu vāḳıʿa-ı (4) ʿuẓmānı körüp her kim bir ṭerefge mutafarrıḳ u parīşān boldılar. Andaḳ kim Éş Muḥammad Bég (5) baʿżı muʿānıdlar bile kölge kirip ḳalın ḳamış arasıda yaşunup üç kündin (6) soñ pıyāda ve baş <açıḳ> ayaḳ yalañ Ḳoñratġa bardı. Ve baʿżı Çavdur ve Arallılar -kim Ereng ṭarafıġa (7) fırārī bolup érdiler- alarnı Erenggeçe ḳavup ḳırḳ éllik kişi esīr ḳılıp ve on (8) yetti kişini öltürüp başların kéltürdiler.

Ol kün ve dū-şanba küni dastūr-ı (9) aʿẓam ve ṣāḥıbu’s-sayf ve’l-ḳalam, nıẓāmu’l-mülk ve’l-mıllat Muḥammad Yusūf Mehter ışārat-ı vālā mūcıbı bile (10) Çañlı Basu ve Çumanayġa kémedin zancīr bile cısr bağladılar. Sa-şanba künide (11) ol nahrlardın ʿubūr ḳılıp Çumanaynıñ arḳası mıżrab-ı bār-gāh-ı ıḳbāl (12) bolup durur. Çahār-şanba küni Éş Muḥammad Bégniñ uruşıġa barġanda (13) iş körgüzgen ve atı ölgen yigitlarġa ṭıllā u ḫılʿat ınʿām étip (14) Badal Yüzbaşını artuḳsı navāzışlar bile mumtāz u sar-afrāz ḳıldılar. Ve ol kéçe Muḥammad Nıyāz (15) Gerçek ve Ḫudāy Berdi Bégni özlarıġa mutaʿallıḳ sıpāh bile Ḳoñrat cānıbı (16) ılġarġa buyurup dururlar. Panc-şanba küni aynıñ yigirme yetiside Çumanay-(17) dın ḥareket körgüzüp Iḫlāṣ arıġınıñ saḳḳāsı bile Büten Ḳamış aralıġın -kim **[285b]** (1) andın Ḳoñrat ḳalʿasıġa bir farsaḫlıġ masāfat durur- muʿasker ḳıldı. Ol kün (2) Muḥammad Nıyāz Gerçek ve Ḫudāy Berdi Bég Ḳoñratnıñ baʿżı mavāżıʿda olturġan (3) élni ġārat ḳılıp bir néççe kişini esīr étip kéltürüp dururlar. (4)

Avvalġı Uruşnıñ Vāḳı’ası Durur

Cumʿa küni ḥażrat-ı ḥıdīv-ı kāmkār-ı (5) duşman-şikār leşker-i ḳıyāmat-aṣarnıñ tartīb u taʿbıyasıġa partav-ı ıltıfāt salıp béş (6) ḳısmġa munḳasım ḳıldı. Andaḳ durur kim şucāʿat-panāh, ṣarāmat-dast-gāh Amīr Ḳılıç (7) ʿInaḳnı Oraż ʿAlī ʿInaḳ başlıġ baʿżı umarā bile buranġarġa taʿyīn étip Manḳıt Ḫudāy Naẓar (8) Atalıḳnı Töre Murād Atalıḳ ve Avaż Ināḳ başlıġ baʿżı umarā bile oñ ḳolġa muḳarrar étti (9) ve Uyġur Kerīm Berdi Atalıḳnı Nöküz Bég Balta Mīr-āb ve faḳīr ve Allāh Naẓar Biy bile cuvanġarġa (10) nām-zad ḳılıp ʿAbd’ullāh Ināḳnı Ḳalandar Parvānçı başlıġ baʿżı umarā bile sol ḳolġa (11) sar-kerde ḳıldı. Ve öz nafs-ı nafīsı bile ḳalb-gāhda lıvā-yı ẓafar-parçamnı cılvaġa kirgüzüp (12) zubda-ı sādāt Seyyid Yūsuf Ḫ(v)āca Naḳīb ve amīr-ı kebīr Şāh

Nıyāz Atalıḳ ve dastūr-ı aʿẓam (13) Muḥammad Yūsuf Mehterni öz ḥażratıġa muḳarrar ḳıldı. Ve Muḥammad Rıża Ḳuş Bégini muḳaddıma-ı sıpāh (14) ḳılıp dururlar. Bu tartīb bile Ḳoñratnıñ ḳalʿasınıñ üstıġa rāyat-afrāz (15) nahżat bolup baʿżı mubārızlar farmān-ı cahān-muṭāʿ muḳtażāsı bile ʿasākir-i manṣūradın (16) ilgeri aʿādīġa çapavul urup usarā-yı bısyār u ġanāyım-ı bī-şumār kéltürüp dururlar. (17) Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī dabdaba-ı tamām ve kevkebe-i mā-lā-kelām bile barıp ḳalʿanıñ ḳıblasıda tartīb-ı meẕkūr bile [286a] (1) ṣaff-ārālıġ ḳılıp dururlar. Ve Töre Murād Ṣūfī dağı ahl-ı ʿınād u arbāb-ı fasād bile ḳalʿadın (2) çıḳıp ḳalʿa bile ḫandaḳ arasıda yasav yasap nekbet u ḥasārat lıvāsın cilve-ger (3) ḳıldı. Ve özi dağı gürūh-ı anbūh bile ḫandaḳdın ötüp ıẓhār-ı curʾat étip (4) muḥāraba maydānıġa mubārazat yegrenin sürüp dururlar ve ḥażrat-ı ʿalā-ḫāḳānī (5) umarā-yı şacāʿat-şıʿār ve şucaʿā-yı mubārazat-āṣārnı dasta dasta nökerleri bile maydān-dārlıḳġa (6) maʾmūr étip sanc ve kebürge ṣadāsın felek-i aṣīrġa yétkürüp dururlar. Ve ikki ṭarafdın (7) mubārızlar maydānġa tahavvur yegrenin sürüp heneggāma-ı muḥāraba kerem u şacāʿat ahlı (8) ḫūn-rīzlikde bī-āzarm boldı. Ve zanbūrek u şamḫāllar āvāz-ı raʿd-nışān ve gulūla-ı cān-sıtān (9) bile bahādurlar havaşın başlarıdın uçurup dururlar ve mubārızlar cigerıġa (10) acal zaḫmın yétkürüp dururlar.

Maṣnavī

Tek-ā-pū ḳılıp eyle ahl-ı nabard

(11) Bulut dék tutup kün yüzin tīra-kerd

Ḳopup bu ʿadīllar hay-ā-huyıdın

Uçup (12) gürd atlar tek-ā-pūyıdın

Melāyik ḳulāḳını ker eyleben

Ḳuyaş közini bī-baṣar eyleben

(13) Urup gürdler nīza-ı cān-sıtān

ʿAdūġa bolup nīzalar ḫūn-faşān

Ḳılıçlar étip (14) ḥaşm baġrını çāk

Bolup laʿl-gūn ḳan ile tīra-ḫāḳ

Aṣnā-yı gīr-u-dārda (15) ve heneggāma-ı kār-zārda Aral Naymanınıñ ḥākimi Ḥasan Ḳāżī, Töre Ṣūfīdın rūy-gerdān bolup (16) davlat u saʿādat yañlıġ bu ḥażratġa yüz

kéltürüp dururlar. Ve Oraż ʿAlī Kiyatnı -kim (17) Ṣūfīnın bınā-yı davlatınıñ sutūnı durur érdi- öz ṣaḥrāsıdın kélip bu vāḳıʿanı [286b] (1) körüp maydānġa kirip mubārazat amrıġa mubādarat körgüzüp dururlar. (2) Ol aṣnāda şucaʿā-yı duşman-şikārdın birev anıñ muḳābala u muḳātalasıġa curʾat (3) yegrenin sürüp gulūla-ı tüfeng bile acal tofraḳıga sar-nigūn yıḳıp atın alıp özin (4) tanımayın maydāndın çıḳtı. Ḳurbān Nıyāz Pirnav-ḫ(v)āstī -kim Közi Kiçik laḳabıġa (5) maşhūr durur érdi- Oraż ʿAlī Kiyatnı maydān ortasıda şaraf-ı mavtda (6) körüp başın késip kéltürüp durur. Ve baʿżı bahādurlar -kim aṭrāf-ı cavānıbġa (7) maʾmūr bolup durur érdiler- aʿdā-yı davlatdın köp kimseni helāket varṭasıġa taşlap (8) başların kéltürüp dururlar ve mubārızlar ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırānīnıñ (9) mayāmın-ı davlatıdın ḳuvvat tapıp ġalaba ḳıldılar. Ve nasīm-ı nekbet Ṣūfī-ı bī-pīrnıñ (10) ʿalamıġa ésip şikest tapıp durur ve ḳaçıp ḳalʿaġa kirip durur. Ve ḥısār-dārlıḳġa (11) maşġūllıḳ ḳılıp dururlar. Ve bu uruşda sıpāh-ı nuṣrat-panāhdın Dönmes Sar-dār-(12) nıñ oġlı Adīna Berdi Sar-dār ve Ḳoñrat Ḳuvanduḳ ve Ismaʿīl Bahādur şahādat tapdılar. (13) Ve Calāyırdın ikki kimse esīr bolup alar ḳalʿada Ṣūfīnıñ farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿānı bile ḳatlġa yéttiler.

(14) ʿAsākir-i manṣūra ḳalʿa aṭrāfıdaġı mazārıʿnıñ buġdayın pāy-māl u tārāc étip murācaʿat ḳılıp (15) muʿasker-i humāyūnġa tüşüp durur. Ve Oraż ʿAlī Kiyatnıñ başın ʿıbratan li'l-naẓarīn üçün (16) sengerniñ darvāzasıda dārġa asdurup durur. Tañlası yana muḥāṣara ḳıldılar. (17) Muʿānıdlar ḳalʿadın baş çıḳar almay dururlar. Yek-şanba küni umarānı ʿasākir-i manṣūra u afvāc-ı [287a] (1) ḳāhıra bile ḳalʿa üstige buyurup dururlar. Bu kün hem uruş bolmadı. (2)

İkkilençi Uruşnıñ Vāḳıʾası Durur

Dū-şanba küni māh-ı meẕkūrnıñ salḥıda (3) ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār dabdaba-ı Keyānī ve kevkebe-i Sulaymānī bile rukūb kılıp ḳalʿa üstıġa yürüş (4) ḳıldı. Ve yana kalʿanıñ ḳıblasıda burunġı dastūr u marātıb bile leşker-i ḳıyāmat-aṣarnı (5) murattab étip avvalġı yosunda ṣufūf-ı nuṣrat-vuḳūfnı ārasta ḳıldı ve Töre Murād (6) Ṣūfī hem muʿānıdlar bile ḳalʿadın çıḳıp tasvıya-ı ṣufūfġa ıştıġāl körgüzüp (7) lıvā-yı nekbetni bar-pāy ḳılıp dururlar.

Naẓm

Ṣufūf içre iki yandın yasaldı (8) yana

ʿAlālā cahān içre saldı yana

Yasavlarda raḫşanda tuġ u ʿalam

Ḳuyaş şaʾnını (9) sındurup yek-ḳalam

Kebürge üni yétti eflākge

Salıp zalzala ʿarṣa-ı ḫākge

(10) Navāzışġa her yan kirip ṭabl-ı ceng

Ṣadāsı ötüp çarḫdın bī-direng

Dam-ı kerrenā (11) şorış-afzā bolup

Ḳıyāmat küni āşkārā bolup

Işārat-ı vālā mūcıbı bile (12) baʿżı bahādurlar ol dıyārnıñ tavābıʿ u lavāḥıḳınıñ ġārat u tārācıġa maʾmūr bolup (13) baʿżı sar-heng-i şāḥıb-ferhengler maydān-dārlıḳġa mubādarat körgüzüp dururlar. (14) Her neççe kim ahl-ı ʿınād u arbāb-ı fasādnıñ tāb-ı muḳāvamatı yoḳ durur érdi. Ammā ḳalʿa dīvārıġa (15) mustaẓhır bolup şarārat-ı cıbıllī ḥareketidin maydānġa curʾat yegrenini sürüp dururlar. (16) Mubārızlar tuş tuşıdın alarġa mutaʿākıb u mutavālī ḥamlalar yétkürüp ḳatıġ muḥāraba (17) u muḳātala vāḳıʿ bolup durur.

Bayt

Maṣaff amrı anıñ dék kerem boldı

Ki ol **[287b]** (1) maydān sar-ā-sar ḳanġa toldı

Ve ol vaḳtda Ḫ(v)acā Cān Ḫ(v)acā mubārazat maydānıġa (2) şacāʿat yegrenin sürüp aʿdā ṣaffıġa ḥamalāt-ı mutaʿākıb bile tazalzul yétkürüp sınān-ı (3) cān-sıtān u tīġ-ı ḫūn-faşānlıġ bile ḳatl u ḫūn-rīzlikge maşġūl érdi. Ittıfāḳa muḳābalası-(4) dın Uyġur Seyyid Ḳulı Bég muʿānıdlardın gürūh-ı anbūh bile Ḫ(v)acānıñ ḳaṣdıġa at saldı. (5) Ḫ(v)acā hem taʾammul u tavaḳḳuf ḳılmay alarġa ḥamla yétkürüp iki üç kimseni macrūḥ (6) u maḳtūl ḳıldılar. Muʿānıdlar bu vāḳıʿanı körüp hayʾāt-ı ıctımāʿ bile Ḫ(v)acānı ortaġa alıp (7) aṭrāf u cavānıbdın on, on béş kişi nīza urdılar. Özgesıġa savut (8) mānıʿ bolup bir nīza ḳarnıġa dāḫıl bolup ḳatıġ zaḫm-dār bolup durur ve at-(9) nıñ ḳuvvatı bile ol varṭadın ḫalāṣ boldı. Ve Yomut Kömek Pahlavān dağı ḳatl u küşiş heneggāmıda (10) ayaḳıdın zaḫm-dār bolup çıktı.

Ve ol aṣnāda aṭrāfġa çapavulġa barġanlar ve mubārızlar (11) ġanāyım-ı fırāvān u usār-ı bī-pāyān bile kéle başladılar. Usarānıñ ekṣeri Çavdur (12) érdiler. Töre Murād Ṣūfī bu vāḳıʿadın ḫabar tapıp muʿānıdlardın camʿī keṣīr bile kalʿanıñ (13) kün batarıġa ötüp ḳaṣd ḳıldı -kim çapavulġa barġan leşkerġa bī-ḫabar dast-burd yétkürgey- (14) sıpāh-ı nuṣrat-panāhnıñ maysarasıdın Kerīm Berdi Atalıḳ baʿżı mubārızlar bile (15) aña muḳābıl bolup uruş salıp dururlar. Avvalġı uruşdaġı bahādurlar daġı (16) munı muşāhada ḳılıp çoḳ çoḳ gürūh gürūh kélip ḥamla ḳılıp muḥāraba u muḳātala amrıġa (17) ḳıyām körgüzüp dururlar. Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār hem ol ṭarafġa ʿalam-ı ẓafar-parçamnı [288a] (1) ḥareketġa kirgüzüp dururlar. Aʿdā-yı davlat bu vāḳıʿanı körüp fıdāyīvār (2) ġayrat körgüzüp top top ḥamla yétkürüp uruş ḳāyım bolup durur. (3) Ol aṣnāda Ḳalmaḳ Bürküt Bahādur -kim Küçük Arbābnıñ mamlūkī durur érdi- (4) aʿdā ṣaffıġa özini yétkürüp ve Töre Murād Ṣūfīġa muḳābıl bolup birbirıġa nīza (5) urup rū ḳıldılar. ʿĀḳıbatu'l-amr Bürküt Bahādur çust-dastlıḳ (6) ḳılıp Töre Murād Ṣūfīnı at üstidin ḳuçaḳlap ḳuvvat ḳılıp yıḳar (7) furṣatda arbāb-ı fasād -kim Ṣufīnıñ ḳaşıda durur érdiler- (8) köplep Bürküt Bahādurnı şahādatġa yétkürüp Ṣufīġa nacāt (9) bérip dururlar. Ol çaġda ışārat-ı vālā bile Éş Murād Bég ibn Sulṭān Mīr-āb (10) şamḫālçılar ve multuḳçı mergenlerni ilgeri éltip atḳulattı. Andaḳ durur kim (11) şamḫāl u multuḳnıñ āvāzı ve bahādurlar ġulġulasıdın (12) "ان زلزلة الساعت لشء عظيم"[106] mufādı āşkāra bolup ve Éş Muḥammad Yüzbaşınıñ ġulūla-ı şamḫālı bile (13) Aral Nöküziniñ ḥākimi Naẓar Biy -kim şacāʿat u ṣarāmatda Töre Murād Ṣūfī-(14) nıñ ʿadīlı durur érdi- maẓallat tofraḳıġa yıḳılıp ḳatlġa yétdi. Ve Éş Nıyāz Yüzbaşı (15) daġı muʿānıdlardın ikki mubārızını urup öltürüp durur. Ve Tölegen Bahādur (16) -kim Buḫārā u Türkistānda köp yıllar mubārazat amrıda uluġ işlarġa (17) ıḳdām körgüzüp nām-dārlıḳda engüşt-numā bolup durur érdi ve taṣārīf-ı ayyām muḳtażāsı bile [288b] (1) muhācarat u musāfarat ıḫtıyār étip dar-bār-ı felek-mıḳdār mulāzamatınıñ ārzūsı bile (2) yañı kélmiş durur érdi- muʿāyana maydān-dārlıḳ ḳılıp sınān-ı ḫārā-şikāf (3) bile köp kişiniñ sīna-ı pur-kīnasıġa zaḫm-ı muhlik yétkürüp durur. Ve ekṣer mubārızlar ḳatl (4) u asr ḳılmaḳdın daḳīḳa-ı nā-marʿī ḳoymadılar. Aʿdā-yı davlat ʿāḳıbatu'l-amr tāb-ı muḳāvamat kéltüre (5) almay maġlūb u menkūb bolup öz davlatları dék maʿreke-i kār-zārdın rūy-(6) gerdān bolup ḳalʿaġa kirgünçe köp kişi bahādurlar ḳılıçınıñ żarbıdın maḳtūl ve at (7) ayaḳınıñ astıda nā-būd u maḥlūl boldılar. Ve sıpāh-ı nuṣrat-panāhdın muḥāraba aṣnāsıda (8) Dosım

[106] Hacc suresi 22/1 "Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Çünkü kıyamet sarsıntısı çok büyük bir şeydir."

Bahādurnıñ tört nökeri ve Allaş Biyniñ bir kişisi ve Yomut ve Çavdur-(9) dın ikki kişi żāyıʿ u talaf bolup dururlar.

Cumāda'ṣ-ṣānī ayınıñ ġurrasıda (10) panc-şanba āsāyış üçün ārām-güzīn bolup dururlar. Ol kün Nöküzniñ (11) ḳāżīsı öz aḳrabāsıdın ikki üylük bile ve Ḳañlı uruġıdın altı ḫāna-vār bile (12) Töre Murād Ṣūfīnıñ ẓulm u taʿaddīsıdın ḳaçıp kéldiler. Ḥażrat-ı (13) ḫıdīv-ı kāmkār ḳāżī-ı muşār-ılayhnı ḫılʿat-ı ʿınāyat bile mulabbas ḳılıp kéme bile (14) Ḫ(v)acā Éli cānıbıġa yiberdi.

Üçlençi Uruşnıñ Vāḳı'ası Durur

Bu vāḳıʿa (15) andaḳ durur érdi kim çahār-şanba küni aynıñ ikilençiside ḥażrat-ı ḫılāfat-(16) -martabat ḳadam-ı ırādatın rikāb-ı saʿādatıġa ḳoyup davlat samandıġa rukūb (17) ḳıldı. Muhaymın-ı kār-sāznıñ kenf-i ḥımāyatı ve sāya-ı muḥāfaẓatıda fatḥ u nuṣratnıñ [289a] (1) rah-namūnlıġı bile ḳalʿa üstige ḥareket ḳılıp burunġı dastūrda ḳalb-gāh u (2) buranġar u cuvanġar ve oñ ḳol u sol ḳolnı ārasta ḳılıp ḳalʿanıñ canūbı bile (3) ġarbı aralıġıda yasav yasadı. Töre Murād Ṣūfī hem Éş Muḥammad Bég ve Süyün Biy ve Muḥammad Murād Bég (4) ve Keday Bahādurnıñ saʿy u ıhtımāmı bile ahl-ı ʿınād u arbāb-ı fasādnı maʿau'r-raʿāyā (5) ve'l-fuḳarā, ṭavʿān u kerhen, atlıġ u yayaḳ ḳalʿadın çıḳarıp ṣaff-ārālıġ ḳıldı ve maysarasın (6) ḳalʿanıñ ḳıblasıda yasap maymanasın kün batar darvāzasınıñ allıda murattab ḳıldı. (7) ʿAsākir-i nuṣrat-maʾāṣırnıñ buranġarı Aral çeriginiñ maysarası bile ve cuvanġarı (8) maymanası bile muḳātala u muḳābala amrıġa mubādarat körgüzüp ḳıbladağı uruşda amīr-ı kebīr (9) Ḳutluġ Murād Inaḳnıñ nökerleridin Şīr ʿAlī Bég şahīd bolup bahādurlar ġalaba ḳılıp (10) Aralnıñ çerigige şikest bérip bég-i muşār-ılayhnıñ ölügin maydāndın (11) alıp çıḳtılar. Andın soñra ḳalʿanıñ ġarbıda yaḫşı uruşup heneggāma-ı kār-zār (12) kerem boldı.

Maşnavī

Ḳılıçlar damı tüketti ol navʿ kan
Ki maydānda ḳan séli boldı (13) ravān
Sınān nūkı él baġrın eylep şikāf
Ölüklerdin étti ʿıyān köh-i Ḳāf

(14) Mubārızlar şīr-ı ġurranda ve babr-ı darranda yañlıġ aʿādīġa mutaʿāḳıb u mutavālī ḥamalāt yétkürüp (15) tīġ-ı āb-dār u tüfeng-i ātaş-bār bile köp muʿānıdlarnıñ

ḫākī vucūdların tund-bād-ı ʿadamġa savurdılar. (16) Ol cumladın Cumʿa Nıyāz Ḳoñrat - kim Töre Murād Ṣūfīniñ çırāġ-ı davlatı anıñ şuʿla-ı muẕāharatı (17) bile roşan durur érdi- ḳatlġa yétti. Ammā bu ṭarafdın Ḳoçḳar Nāyıbnıñ oġlı Davlat Murād [289b] (1) Bég -kim Umbay laḳabıġa maşhūr durur- zaḫm-dār boldı. Ol aṣnāda Kerim Berdi (2) Atalıḳ ve ʿAbdu'llāh Inaḳ bile bizler uluġ tuġlarnı ilgeri sürdük. Kerim Berdi (3) Atalıḳ tuġnı bizlarġa tapşurup özi baʿżı mubārız yigitler bile ṣarāmat (4) maydānıġa şacāʿat yegrenin sürüp calādat ḳılıçıdın aʿdā-yı davlatnıñ (5) ḳanı bile yérni rengīn ḳılıp yaḫşı muʿāyana işler körgüzüp durur. ʿAbdu'llāh (6) Inaḳ Atalıḳ muşār-ılayhġa taʿaṣṣub ḳılıp ol daġı curʾat ıẓhārın étip (7) uruşġa kirip durur. Andın soñra bizler yana tuġnı ilgeriraḳ sürdük. (8) Andaḳ durur kim Töre Murād Ṣūfīniñ ḥavlısı bile Seyyid Naẕar Biyniñ (9) rıbāṭınıñ aralıġıġa barıp durduḳ. Maʿlūm bolsun kim Töre Ṣūfī-(10) nıñ ḥavlısı ḳalʿaġa dāḫıl durur- ve Seyyid Naẕar Biyniñ rıbāṭı bir oḳ atım (11) uzaḳ durur érdi. Uruşdaġı bahādurlar bizlerdin ḳuvvat tapıp muḥārabaġa (12) ḥarīṣraḳ bolup ġalaba ḳıldılar. Ṣūfī başlıġ muʿānıdlar ṭāḳat kéltüre (13) almay maʾreke-i kār-zārdın rūy-gerdān bolup ḳalʿaġa ḳaçıp kirip dururlar.

(14) Ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-kırān ve nuṣrat-tamām ve dabdaba-ı mā-lā-kelām bile ḳalʿa üstidin (15) lıvā-yı nahżatnı Yeñiçke ayaḳıġa ḥareketġa kirgüzüp ol navāḥīnıñ ékinlerin (16) ıżrāran li'l-mufsıdīn ḥukmı bile ḫarāb u pāy-māl ḳıldurup muʿasker-i humāyūnġa (17) nuzūl-ı ıclāl ḳıldı. Panc-şanba küni farāġat masnadıda ārām-güzīn bolup [290a] (1) iş körgüzgen yigitlerni navāzış-ı bī-kerāna bile sar-afrāz ḳıldı. Panc-şanba küni (2) ḫuṣūṣan carāḥat-dārlarġa marham bahāsı dép danānīr-ı bısyār u darāhım-ı bī-şumār marḥamat (3) körgüzüp dururlar. Cumʿa küni atlanıp ekṣer mazārıʿnı pāy-māl u talaf ḳıldurdı. (4) Yek-şanba küni aynıñ altısıda daryādın ötüp ol ṭarafdaġı zırāʿat (5) u ékinlerin ḫarāb u nā-būd ḳıldurup durur ve ḳalʿanıñ muḳābalası-(6) dın aʿdā-yı davlatnı atḳulatıp murācaʿat körgüzüp dururlar. Ve baʿżı (7) mutacannıda ol navāḥīdın ġanāyım-ı mavfūr u usarā-yı nā-maḳdūr kéltürüp dururlar.

(8) Dū-şanba küni ārām u ḳarār tutup ol kün köl arasıda olturġan (9) ulusdın köp él köçüp kéldi. Ol ḥażrat ol camāʿaġa tafaḳḳud ḳılıp kéme (10) bile memālik-i maḥrūsaġa uzattı.

Ḥażrat-ı Ḫıdīv-ı Kāmkār, Duşman-şikār (11) u Dost-navāznıñ Şor Köl Ḳaşdıġa Yürmegi ve Ol Nāḥıyyatnı Fatḥ Ḳılıp (12) Élin Köçürmegi

Bu vāḳıʿa andaḳ durur érdi kim Ḥasan Bay Biyniñ banī-aʿmāmıdın (13) Mullā Ḫurāz Ḳoñrat Ḳara Ḳalpaḳıyyadın köp él bile Şor Köl navaḥīsıda durur érdi (14) ve Ékilik Biy Ḳıyat Ḳara Ḳalpaḳīdın tört yüz béş yüz üylük él bile ol camāʿaġa yavuḳ (15) köçüp ḳonarlar érdi. Ve yana ikki yüz üylük él Ḳoñrat ve Manḳıtdın māl u ékin-i (16) bih-būdī üçün ol dıyārda mütemekkindür érdiler. Çūn ʿasākir-i manṣūra ḫabarını (17) éşitdiler. Şor Kölde ḳalʿa salıp ḳabaldılar. Munhīlar bu ḫabarnı sudda-ı ḫılāfat mulāzımları-[290b](1) nıñ samʿıġa yétkürüp durur érdiler. Sa-şanba küni aynıñ sékkizide ṭalīʿa-ı ṣubḥdın soñra (2) ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī amīr-ı roşan-żamīr Şāh Nıyāz Atalıḳnı muʿasker-i humāyūn muḥāfaẓatıġa taʿyīn ḳılıp (3) sékkiz miñ güzīde sıpāh bile ol élniñ tasḫīrı üçün Şor Köl cānıbı ḥareket (4) ḳıldı. Ol kün Yaḫşılıḳ Biyniñ oġlanları Ḳalandar Bég ve Muḥammad Nıyāz Bég ve Ḫāl Nıyāz Bég (5) ʿayāl u aṭfālı Ḳoñratdın ḳaçıp çıkıp Amuyanıñ ol yüzi bile humāyūn-ı muʿaskerge (6) kélip dururlar. Ammā ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī surʿat u ıstıʿcāl bile ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp ol kün (7) ʿaṣrnıñ vaḳtıda Şor Kölġa yétüşüp ḳalʿanı ḳabadılar ve ol künde azraḳ uruş (8) tüşüp ḳalʿa maftūḥ bolup durur. Mullā Ḫurāz ve Ékilik Biy ḳılıçların boyunlarıġa asıp çıḳıp (9) ol ḥażratnıñ dāman-ı şafḳatıġa dast-ı ıstīmān urup inkisār tofraḳıġa tażarruʿ yüzin (10) ḳoyup dururlar. Ol ḥażrat "العفو عند الاقتدار من علو الاقدار"[107] madlūlı bile alar-(11) nıñ günāhların bağışlap żābıṭ sürdevüllerni ḳoyup ol élni kéçe bile köçürüp durur. (12) Tañlası -kim çahār-şanba küni durur érdi- ḥażrat-ı şayḫu'ş-şuyūḫ Ḥakīm Ata Sulaymān ve seyyidu'l (13) ʿārıfīn Seyyid Ata Seyyid Aḥmad ḳaddasa'llāhu asrāra-humānıñ ıḥrāz-ı zıyāratlarıġa muşarraf (14) bolup marḳad-ı şarīflarınıñ ḫādım u mucāvırların nuẕūrāt-ı fırāvān bile dunyādın (15) bī-nıyāz ḳılıp dururlar. Ḫavand Ḳalʿasıdın -kim Buġra Ḫānġa maşhūr durur- ötüp (16) tüşüp dururlar. Ḳoñratnıñ aṭrāfıġa ḥazm u ıḥtıyāṭ rasmın marʿī tutup panc-şanba küni (17) ol ḥażrat Yeñiçke boyıġa tüşüp yıġın taʿyīn ḳıldılar kim tā ötgünçe ḫabar-dārlıḳ ḳılġaylar. Amīr [291a] (1) Şāh Nıyāz Atalık ıstıḳbālga çıḳıp Yeñiçkeniñ kenārıda mulāzamatġa muşarraf bolup dururlar. (2) Köç ötgendin soñra davlat-ı kāmil u nuṣrat-ı şāmıl bile muʿasker-i humāyūnġa nahżat (3) ḳılıp kiryās-ı gerdūn-asāsġa nuzūl ḳılıp dururlar. Ve Ḳara Ḳalpaḳıyyaġa (4) Ḫ(v)āca Éliniñ navāḥīsıda yaylaḳ taʿyīn ḳılıp Mullā Ḫurāz ve Ékilik Biyni taşrīfāt-ı (5) ḫusravāna bile sar-afrāz ḳıldılar. Ol él bile alınġan Ḳoñrat ḫalḳıġa Bekim Atalıḳ-(6) nıñ oġlı Bay Mīr-

[107] "Güçten gelmeyen af mertebenin büyüklüğünden gelir."

zānı ve Manḳıt camāʿasıġa Bég Mīr-zā Atalıḳnıñ oġlı Dosum Muḥammadnı (7) atalıḳ étip Atalıḳ arnasınıñ mużāfātıdın Manḳıt ḳalʿasınıñ kün toġarıda (8) yér u süknā taʿyīn ḳılıp ol cānıbġa köçürüp durur.

Törtlençi Uruşnıñ Vāḳıʿası

(9) Yek-şanba küni aynıñ on üçide ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī yana Ḳoñrat ḳalʿasınıñ (10) kaṣdıga atlanup ḳalʿanıñ canūbıda ṣaff-ārālıḳ körgüzüp dururlar. Ṣūfī dağı (11) muʿānıdlar bile ḳalʿadın çıḳıp ḳatıġ uruş tüşüp durur. Andaḳ kim iki leşker birbirige (12) ḳarcaştılar. Mubārızlar tīġ-ı cān-sıtān bile sar-afşānlıḳġa maşġūl bolup leşker-i ḳıyāmat-(13) aṣar favc favc u dasta dasta muʿānıdlarġa ḥamla-ı ṣalābat-āmīz yétkürüp Ṣūfīġa şikest bérip dururlar. (14) Aʿdā-yı davlat hazīmat ṭarīḳası bile ḳalʿaġa kirip ḥışār-dārlıḳġa maşġūl bolup dururlar. (15) Ve ol uruşda Ḫuday Berdi Bég -kim Ṣūfīnıñ banī-aʿmāmısıdın érdi ve Ṣufīnıñ taʿaddī (16) u zıyāda-sarlıḳıdın āzārda-ḫātır bolup sulṭān-ı maġfūr u ḫāḳān-ı mabrūr Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān-(17) nıñ mulāzamatıġa fāyız bolup durur érdi ve ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ dar-gāh-ı ʿālam-panāhıda **[291b]** (1) muḳarrab u macrā bolup durur érdi- daraca-ı şahādatġa yétti. Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān bu ḥādıṣadın (2) ba-ġāyat mutaʾaṣṣır bolup casadın ḳoşġa yiberdi. Ve ékinlerin pāy-māl ḳıldurmaḳġa (3) Buġra Ḫān ṭarafġa ḥareket ḳılıp dururlar. Ol çaġda amārat-maʾāb Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi (4) ve Allaş Biy ve Muḥammad Çān Bég ve Dosım Bahādur -kim özlarıġa mutaʿallıḳ çerik bile Yeñiçke (5) saḳḳāsıda yol bulup durur érdiler- Töre Murād Ṣūfī alarnı az körüp ġalaba-ı tamām bile ḳalʿadın (6) çıḳıp uruş salıp dururlar. Ol uruşda Ḳılıç ʿInaḳ nökeri bile Mullā Muḥammad Raḥīm (7) bile ikki kişi muʿānıdlar tīġıdın şarbat-ı şahādat içip dururlar. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī (8) bu sānıḥanı éşitip ḳaytıp kéldi. Töre Murād Ṣūfī " "وقل جاء الحق وزهق الباطل اذا"[108] fahvāsı bile (9) sarṣar ıhtızāzıdın paşşa ḫaylı dék ḳaçıp tura almay ḳalʿaġa kirip mutaḥaṣṣın boldı. (10) Afvāc-ı ḳāhıra avval ʿaṣrġaça muḥāṣara ḳılıp muʿasker-i humāyūnġa murācaʿat körgüzüp dururlar. (11) Dū-şanba küni Ḫudāy Berdi Béggа canāza oḳup Ḫ(v)āca Élige yiberildi tā kim Mızdahḳanda (12) dafn ḳılġaylar.

Ol kün Şāh Nıyāz Atalıḳ başlıġ umarā-yı ʿıẓām ve kübarā-yı (13) ẕū'l-ıḥtırām ʿarż ḳılıp dururlar kim: "Bu martaba ḳaytıp leşkeriyyeniñ at ve ulaġıġa (14) āsāyış bérip yana kélmek munāsıb-ı davlat durur. Anıñ üçün kim uzaḳ (15) yatıp muḥāṣara ḳılmaḳda

[108] Isra suresi, 17/81 "De ki: "Hak geldi, batıl yok oldu. Şüphesiz batıl, yok olmaya mahkumdur."

artuḳsı manfaʿat yoḳ durur.” Bu cıhatdın alarnıñ raʾyın (16) sındurmayın çahār-şanba küni aynıñ on altısıda Araldın muʿāvadat (17) körgüzüp Çumanay ḳıraġıġa tüşüp durur. Panc-şanba küni farmān-ı vācıbu’l-ıẕʿān [292a] (1) mūcıbı bile dastūr-ı aʿẓam u muşīr-ı mükerrem Muḥammad Yusūf Mehter Çumanay ve Çañlı Basuġa ḫabar (2) bağlap ekṣer leşkeriyye ötdiler. Cumʿa küni ol ḥażrat ʿubūr ḳılıp Muʿīn Atanıñ cıvārıda (3) daryānıñ ḳıraġın mıżrab-ı bār-gāh-ı ıḳbāl ḳıldı. Ol kün Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégini Ḳara (4) Ḳalpaḳıyyanıñ zakātın aḫẕ ḳılmaḳġa taʿyīn étti. Şanba küni andın köçüp āftāb-ı (5) ʿālam-tāb yañlıġ ḳaṭʿ-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳılıp dū-şanba küni aynıñ yigirme biride (6) ʿaṣr heneggāmıda davlat u ıḳbāl bile dāru’s-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nuzūl ḳıldılar. (7) Dostlar şād-kām, duşmanlar malālat-ancām boldılar.

Sar-ḥalḳa-ı Ahl-ı ʿInād, Murşıd-ı Arbāb-ı (8) Fasād Töre Murād Ṣūfī ʿAyn-ı Cahālat u Maḥż-ı Żalālatdın Davlat-ı Idbār u Vasvasa-ı (9) Aşrār Bile Ḥażrat-ı Sulṭān-ı Ṣāḥıb-ḳırānnıñ İstiksār-ı Davlat-ı Bī-zavālīda Istıḥḳār-ı Miknet-i (10) Lā-yazālī Üçün Memālik-i Maḥrūsanıñ Üç Cānıbıġa Çerik Irsāl Ḳılmaġı, Ol Cumladın (11) Éş Muḥammad Bég Aral Ḫaylı Bile Gürlenġa Kirip Amīr-ı Kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳnıñ Dast-burdı-(12) dın Fırārī Bolmağı ve Çavdur Sıpāhıdın Kārvānīlarnıñ Ḳırılmaḳı

Her ṣāḥıb-(13) davlatī kim afsar-ı ʿınāyat-ı ılāhī bile anıñ tārek-i mubārekī ʿarş-farsāy saʿādat durur. (14) Bī-davlatlarnıñ şāmat-ı fasādı aña sırāyat ḳılmas. Belkim özlarıġa rācıʿ bolur. Her (15) zī-saʿādatī kim bahār-ı ıḳbāl-ı ġayr-ı mutanāhī bile anıñ gülistān-ı āmālı sar-sabz-ı davlat durur. (16) Bad-baḫtlarnıñ ẕıllat-ı ıdbārı aña taʾṯīr ḳılmas. Belkim özlarıġa ʿāyıd u vāḳıʿ bolur.

Ḳıṭʿa

(17) Ḳuyaşġa ḳılıp şeprek baʿżı fāş

Dar-ı rāḥatī taptı madrūslıḳ

Tutup çuġẕ [292b] (1) kündüzni duşman özi

Ḳara şām ara kördi manḥūslıḳ

Andaḳ kim ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-(2) nıñ şaraf-ı ıḳbāl-ı bī-zavālī ve Töre Murād Ṣūfīnıñ natīca-ı ıdbār u ıḫtılālī ve Éş Muḥammad Bég-(3) niñ maʾāl-ı aḥvālı bu maḳāl-ı ṣıdḳıġa dāl durur. Belkim güvāh-ı ḥāl:

Ḳıṭʿa

Şahr-yārım kemāl-i (4) davlatıġa

Bu ḥıkāyat érür ḫucasta-dalīl

Ki kélip duşman öz ayaḳı bile

Boldılar (5) sar-ba-sar esīr u ḳatīl

Bu vāḳıʿa tavżīḥı ol kim żalālat-bār-gāhıda ahl-ı ʿınādnıñ sarvarı, (6) gavāyat-ḫānḳāhıda arbāb-ı fasādnıñ sar-daftarı yaʿnī Ṣūfī-ı şarīr-ı bī-pīr Töre Murād Biy (7) pur-tazvīr, keşīrü't-taḳṣīr kim hamīşa sulṭān-ı Cam-ı canāb u ḫāḳān-ı ʿadālat-ıntısāb, farmān-(8) farmā-yı memālik-i ʿālam, mālik-i rıḳāb-ı mülūku'l-ʿArab ve'l-ʿAcam, ḥāmī-ı mıllat-ı bayżā, muravvıc-ı (9) şarīʿat-ı ġarrā, ḳāmıʿ-ı asāsu'ş-şirk ve'ṭ-ṭuġyān, nāṣıru'l-bılād-ı ahlu'l-īmān, al-manṣūr bi-nuṣrati'l-(10) meliki'-mustaʿān, muʿızzu'd-davlat ve'l-ḫılāfat ve'd-dīn, abu'l-fatḥ Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāhu (11) mülkihi ve sulṭānihiniñ bınā-yı ʿaẓamat u calālınıñ rıfʿatıdın muḥaḳḳar u past u fażā-yı davlat (12) u ıḳbālınıñ vusʿatıdın teng u dıl-şikest bolup küfrdaġı yañlıġ -kim munāfıḳlar köñlide (13) mütemekkin durur- Ḳoñratnıñ ḳorġanın özıġa maʾman ḳılıp mutaraṣṣıd fasādı érdi (14) kim ol davlat-ı ḫudā-dādġa futūr, ve ʿaẓamat-ı rafīʿ-bunyādıġa ḳuṣūr yétkürgey. Zahī (15) cāhıl kim āsmān-ı ʿālī-şān şevketin ġubār-engīzlik bile sındurmaḳ tiler (16) ve āftāb-ı ʿālam-tāb yüzin ẓulmat-rīzlik bile yaşurmaḳ ister. Çūn Şaʿbānu'l-muʿaẓẓam (17) ayınıñ sana-ı meẕkūrası yaʿnī miñ iki yüz yigirme béşde -kim amārat-panāh Kerīm Berdi **[293a]** (1) Atalıḳ ve ayālat-dast-gāh Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi Rus bılādıdın Yañı Ḳalʿaġa baradurġan (2) Ḫ(v)ārazmnıñ kārvānın ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ mūcıb-ı farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿānı bile (3) ḥazm u ıḥtıyāṭ cıhatıdın badraḳa yosunlıḳ muvāfaḳat körgüzüp Ereng-(4) niñ ḳırıdın ötkerip murācaʿat körgüzüp dururlar. Ṣūfī-ı meẕkūr arbāb-ı żalālat (5) aġvāsı ve hımmat-ı cāhılıyyat taḳāżāsı bile savdā-yı ḫāmnı dumāġıda pişürüp (6) Çavdur çerigidin üç yüz kimseni rah-zenlik ṭarīḳası bile kārvānnıñ (7) ʿaḳabıdın yiberip dururlar. Ve iki yüz kişini Ḳara Ḳalpaḳ ve Aral sıpāhıdın (8) izidin Aḳ Yaḳışġa Ay Dost Biyniñ tavābıʿın çapturmaḳġa nām-zad ḳıldı.

Ve Éş Muḥammad (9) Bégni ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ āftāb-ı ıḳbālınıñ partav ırtıfāʿıdın sāya dék (10) gürīzān bolup köp muddatdın béri Buḫārādın Ḳoñratġa kélip aña baş ḳoşup (11) her zamān anıñ muʿāżadatı bile ḥareket-i maẕbūḥī ḳılıp memālik-i maḥrūsanıñ bir ṭarafıdın (12) ġubār-ı fıtna ḳozġar érdi ve dād-ṭalab durur érdi kim Béş

Ḳalʿa bılādınıñ bırıġa (13) kirip ol ḥażratnıñ mamlakatıġa fasād-angīzlik bile ıḫtılāl yétkürse bu cıhatdın (14) aña Manḳıt Keday Bahādur ve Muḥammad Murād Bég valad-ı Bég Pūlād Atalıḳ ve Süyündük Bég (15) ibn Vays Ḳulı ʿInaḳ ve Élçi Calāyır ve Seyyid Ḳulı Bég ḫalaf-ı Seyyid Panāh Bég Uyġur (16) ve Ḳara Ḳalpaḳ Al-Amān Ḫıtāynı maṣḥūb ḳılıp Aral ve Çavdur sıpāhıdın gürūh-ı anbūh (17) sıpāh-ı pur-bad-ḫ(v)āhlardın ikki yüz éllik mubārız bile -kim alar ol mudbır-ı şaḳāvat-ı māl **[293b]** (1) yaʿnī ṣūfī-ı żalālat-ımtışālnıñ canāḥ-ı ıḳbālı durur érdi- māh-ı meẕkūrnıñ (2) on toḳḳuzı dū-şanba küni Gürlen tasḫīrınıñ nıyyatı bile At Yolıdın ötkerdi. (3) Ol gürūh żalālat-pajūh-ı ḳılavuz-ı acal ve ḳayd-ı taḳdīr-ı azalnıñ rah-namālıġı bile üç kün (4) ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp cumʿa kéçesi nışfu'l-laylda kim āftāb-ı Sumbuladın Mīzān (5) burcıġa taḥvīl ḳılıp durur érdi. Gürlenge vārıd bolup dururlar.

Ḳıṭʿa

Ṭurfa-ı (6) nādān-ı gürūh érür ki alar

Ġāyat bola maḥż-ı ġaflatdın

Özlerini balıyyat içre (7) salur

Ḳılmas andīşa ranc u zaḥmatdın

Gürlen ve Vazīr ekābırınıñ (8) üstıġa kişi buyurup özleri hayʾāt-ı ıctımāʿ bile Ḳatıġ Kölde Amīr (9) Oraż ʿAlī ʿInaḳnıñ rıbāṭın ḳabadılar. Iṭṭıfāḳā ol kéçe béş altı ḳoldın başḳa (10) kişi ʿInaḳnıñ mulāzamatıda yoḳ durur érdi. Sılāḥ u ālāt-ı ḥarb daġı kem érdi. (11) Muḥammad Rıżā Atalıḳ valad-ı Muḥammad Naẕar Bég ibn Küçük Inaḳ bu şorışdın āgāhlıḳ (12) tapıp öz rıbāṭıdın atlanup aʿdā-yı vaḳāḥat-pīşanıñ hucūmıdın andīşa ḳılmay. (13) Bir ḥamlada özin Inaḳ rıbāṭınıñ darvāzasıġa yétkürüp Inaḳnıñ yanıġa (14) kirdi. Ḫudāy Naẕar Bég başlıġ özidin özge aḳa inileri ve mulāzımları kire almay (15) Kātge kélip Ḫudāy Naẕar Bég bile Çut Ḳara Yüzbaşıdın başḳası dāru's-salṭana-ı (16) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa kéldiler. Bu ṭarīḳada Calāyır Muḥammad Rıżā Ḳāżı ve Allāh Ḳulı Ḳāżı (17) ve Ḳaraġay Atalıḳ ibn Berdiş Atalıḳ ve Nöküz Muḥammad Nıyāz Nāyıb ve Manḳıt Ciyen Atalıḳ **[294a]** (1) ve Saḫtıyān Berdi Atalıḳ başlıḳ barça Gürlenniñ ekābırı aḳa inileri (2) bile ol gürūh-ı şaġāl-āvāy, gürg-i dandānnıñ ʿalālāsıdın bīdār bolup (3) kéçede duşmannıñ ḳalat u keşretin bile almay Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm cānıbı ḫılāfat-maʾābġa (4) fırārī bolup dururlar.

Naẓm

Kéçe ki uyḳu çaġı ġavġā ḳopar

Her sarı yüz navʿ (5) ʿalālā ḳopar

Uyḳudaġı kimse sar-āsīmavār

Uyḳudın uyġansa ḳılıp ıżṭırār

(6) Bilmese ol kim néme ḥādıṯ durur

Böyle ʿalālāġa ne bāʿıṯ durur

Rustam ise hem (7) ḳılıp ol ıżṭırār

Vahm bile her sarı eyler fırār

Tün ḳatıġ ün kéldi (8) basī sahm-nāk

Uyḳu élin vahm ile eyler helāk

Mundın érür köp sıpah u zīr-dast

(9) Ḫaṣmġa şab-ḫūn bile bérdi şikest

Muʿānıdlar Éş Muḥammad Bégniñ amrı bile Keday Bahādur (10) ve Muḥammad Murād Bégniñ saʿy u ıhtımāmı bile Ḫudāy Naẓar Bég ve Oraż ʿAlī ʿInaḳnıñ (11) rıbāṭların otlap ʿInaḳ bile Atalıḳnı mażīḳ-ı muḥāṣara u tengnāy-ı muḫāṭaraġa tutdılar. (12) ʿInaḳ u Atalıḳ rıbāṭdaġı ḳullar bile mudāfaʿa amrıġa ḳıyām körgüzüp nāvak almas (13) paykān u ġulūla-ı tüfeng-i raʿd-āheng żarbı bile aʿādī dafʿıġa bi-aḳṣa'l-ġāyat küşiş ḳıldılar. (14)

Şıʿr

Ḳılıp aʿdā ġażab otın furūzān

Çıḳıp līk içkeridin āh-ı sūzān

İkki yandın (15) atışmaḳlıḳ bolup iş

Bu yañlıġ érdi tañġa tégrü şorış

Ammā muʿānıdlar (16) rıbāṭnıñ allıdaġı bāġnıñ dīvārıġa zaḫma salıp içkerige kire başladılar. (17) Rıbāṭ ahlı bu cıhatdın ʿacz u ıżṭırārġa tüşüp bī-dast u pāy bolup dururlar. Ve āftāb [294b] (1) ṭulūʿıdın soñra élçileşüp Éş Muḥammad Bég ve Keday

Bahādur ve Muḥammad Murād Bég ve Süyündük (2) ve ġayru-hum aymannı īmān u Ḳurʾān bile müʾekked ḳılıp muṣālaḥa ḳıldılar. Inaḳ biʾż-żarūra (3) ḫuluṣ-ı nıyyat u ṣafā-yı ṭavıyyatdın ol muzdvar-pīşalarnıñ ʿahd-ı sust (4) ve ḳısm-ı reng-āmīzlarıġa fırīfta bolup "اذا جا القضاء عمى البصر"[109] mufādı bile alarnıñ (5) ṣūrat-ı makīdatı naẓar-ı dūr-bīnıġa kirmey taşḳarı çıḳtı. Alar ol amīr-ı maẓlūmnı ḳalʿaġa (6) élttiler. Maʿlūm bolsun kim ḳalʿa ol yér durur -kim Gürlen ahl-ı yaġı-gerlik vaḳtıda (7) anda ḳorġan égirürler-çūn refāhiyyetlik ayyāmı boldı, yérge hamvār ḳılurlar. (8) Ammā hamīşa maḥallāt u bāzārī-ābād durur ve pur-çobīn madrasası bar durur. Ḥıṣārı ḫarāb bolsa hem (9) anı ḳalʿa atarlar. Ḳalʿaġa bargandın soñra madrasaġa nuzūl ḳılıp amīr-ı maẓlūm Oraż ʿAlī (10) Inaḳnı şahādat daracasıġa yétkürüp dururlar. "انا لله الىه راجعون"[110] Faḳīr-(11) nıñ kim aña bir néme ḳarābat cuzʾīsı bar durur. Ol mātamdın ba-ġāyat mutaʾaṣṣır (12) bolup bu ikki taʾrīḫ adāsı bile ġamım u virdim otıġa andak taskīn bérdüm.

Taʾrīḫ

یناق(13) فلك رُتبه اوراضعلی بی

به تیغ جفا از جهان فنا شد

خون خود آغشته رخسار ه اش را

(14) برُ خسارهٔ سرخ پیش خدا شد

ز درد فراقش همه کشته نالان

جهان تیره روز از هجوم (15) عزا شد

چرا دود آهم فلك را نسوزد

که دل ز آتش سوک شعله زا شد

چو پوشید (16) چشم از جهان کشت تاریخ

شهید از تعدیُ اهل جفا شد

Béş zıyāda durur érdi. Anıñ (17) ısḳātı aʿmāl-ı muʿammāı bile pūşīd-çaşm[111] az cahāndın ırāda ḳılılur. İkinçi taʾrīḫ bu durur:

Taʾrīḫ [295a] (1)

[109] Hadis
[110] Bakara suresi 2/156 "Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz"derler.
[111] Metinde "چشم پوشید" şeklinde yazılmıştır.

ایناق اراضعلی فرخونده فرجام

به پیش حق ز ظلم مفسدان رفت

چشیده (2) شربت مرک از دم تیغ

سیه مست شهادت در جهان رفت

ز روز اوّل آمد با سعادت

(3) بروز آخرش هم نجنان رفت

ز درد سو کش آه اهل خوارزم

زمین را سوختُ بر آسمان رفت

(4) بآه و ناله مونس کفت تاریخ

امیر صاحب اقبال جهان رفت

Muḥammad Rıża Atalıḳnı madrasada (5) salāsıl-ı girān bile muḳayyad ḳıldılar. Tā kim tañlası Gürlen ʿavāmıġa bérip (6) öltürgüzgeyler. Ittıfākā ol āvānda hażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī iki kündin béri Āstāna (7) ve Yañı Arıḳ navāḥīsıda şikārġa çıḳıp ṣayd-efgenlikge maşġūl durur érdi. (8) Bu ḫabar-ı vaḥşat-aṣar şaharda ʿumdatu'l-umarā, marcıʿu'l-fuḳarā, naṣīru'l-mülk ve'l-ḥaşam, ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam (9) vārıṣu'l-umārati'l bi'l-ıstıḥḳāḳ, calālu'd-davlat ve'd-dīn, amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ abbada'llāhu(10) davlatihiġa yétip Ḫudāy Ḳulı Karnayçını -kim dūdmān-ı ʿālī-şānnıñ ḫāk-boslarıdın (11) durur- canāb-ı ḫılāfat-maʾābġa ḫabar ırsālı üçün yiberdi. Ve Tanak Bahādur Yüzbaşını -kim (12) Ḳuş Köprüklik Ḳoñratnıñ ahālīsıdın yañı tartīb ḳılılġan yigit érdi- (13) Ḳuş Köprük çerigi bile Gürlen üstıġa buyurup durur. Ve özi baʿżı erkān-ı (14) davlat bile erg darvāzasınıñ ṣuffasıda ārām-güzīn bolup ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī-(15) nıñ ḳadam-ı maymūn ve farmān-ı humāyūnġa muntaẓır olturup dururlar. Ḥażrat-ı (16) sulṭān-ı gerdūn-tuvān heneggām-ı şikārda bu ḫabarnı éşitip namāz-ı cumʿa vaḳtıda (17) erg ḥışārın şaraf nuzūlı muftaḫır ḳıldı. Ve namāz adāsıdın soñra aḳası amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād **[295b]** (1) Inaḳnı ekṣer umarā u sıpah-dārlarnı anıñ mulāzamatıġa taʿyīn ḳılıp ḥāżır nöker ve çerik (2) bile muʿānıdlar ıṣtīṣālı üçün Gürlenġa ırsāl ḳıldı. Ve Uyġur Kerīm Berdi Atalıḳnı (3) Uyġurġa nām-zad étdi. Tā kim ol navāḥīnıñ leşkeri bile Inaḳnıñ mulāzamatıġa (4) yétkey ve yana ḥazm u ıḥtıyāṭ yüzidin sıpāh ıḥẓārı üçün aṭrāfdaġı (5) bılād u amṣārġa żābıṭ tavāçılar bile farāmīn-ı ʿālī yiberdi.

Maṣnavī

Tavāçılar (6) ırsāl olup her ḳayan

Sürerge ʿadū sarı cayş-ı kerān

ʿAdadsız sıpah her sarı (7) ḳozġalıp

ʿAdū ḳaṣdıġa baḥr dék çayḳalıp

Yürüldi canūbdın étmey (8) direng

ʿAdū birle Gürlende eylerge çeng

Ammā Tanak Bahādur -kim ʿınaḳnıñ amrı bile (9) atlanup durur érdi- Ḳuş Köprük mużāfātınıñ çerigin alıp ʿazīmat (10) amrıda musāraʿat körgüzüp Kātġa vārıd bolġan ʿĀşur Bég Yüzbaşı valad-ı Teñri (11) Berdi Bég öz nökeri Kāt sıpāhı bile aña ḳoşuldı. Ḫudāy Naẓar Bég ibn Küçük (12) Inaḳ ve Nayman Çut Ḳara Yüzbaşı -kim Gürlendin kaçıp Kātda érdiler- bular dağı (13) ham-rāh Gürlenġa yürüş ḳıldılar. Pīşīn bile ʿaṣr aralıġıda muʿānıdlarġa mulākī bolup (14) azraḳ muḥāraba vuḳuʿ taptı. Kéçlik cıhatıdın terk-i muḥāraba ḳılıp murācaʿat körgüzdiler. (15) Tanak Bahādur ve ʿĀşur Bég ve Ḫudāy Naẓar Bég sıpāh-ı manṣūra bile Baġlan cānıbı mutavaccıh (16) bolup kéçe Çeycuvit ḳalʿasıda Adīna Bay Atalıḳnıñ manzılıda boldılar. Ammā ʿumdatu'l-umarā ve (17) zubdatu'l-kübarā amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ ḫallada'llāhu davlatihi ve abad-ı navbatihi umarā-yı ʿıẓām ve kevkebe-i lā-kelām [296a] (1) bile Kātġa tüşüp Ḳurbān Ḳulı Nāyıb ve Maḥmūd Nıyāz Bég -kim ol ḳalʿanıñ vālīsı durur (2) érdi- mıhmān-dārlıġ ve żıyāfat-güzārlıġ marāsımıda daḳīḳa-ı nā-marʿī ḳoymadılar. Çūn amīr-ı şarḳī (3) ıntısāb-ı rūz yaʿnī āftāb-ı cahān-tāb-ı gītī-furūz sıpāh-ı kevākibni tīġ-ı şuʿāʿī bile (4) maʿdūm ḳıldı. Sāʿat-ı saʿdda -kim ʿadāvat ahlıġa ba-ġāyat naḥs durur érdi- (5) Inaḳ dab[da]ba-ı tamām bile rukūb ḳılıp rāyat-nahżatnı Gürlen cānıbı ḥareketġa kirgüzdi.

Naẓm

(6) Çūn rukūb étti ol amīr-ı kebīr

Kerd-i leşkerġa batdı çarḫ-ı aṯīr

Başıda cilve-ger lıvā-yı (7) ẓafar

Yalavıġa asıp havā-yı ẓafar

Körgüzüp kerdide sıpāh-ı hucūm

Aynıñ aṭrāfıda (8) néçük ki nucūm

Bu ṣıfat ʿazm étip amīr u sıpāh

Boldı baḫt u ẓafar ġacarçı-ı rāh

Yolda (9) Ḳoñrat Kerim Berdi Atalıḳ başlıḳ Ḫ(v)ācaş Nāyıbnıñ aḳa inileri Ḳıyat (10) Ḳoñrat ḥudūdınıñ ʿaskeri bile ve amarāt-panāh Uyġur Berdi Atalıḳ (11) -kim yoḳarı meẕkūr bolup durur érdi- Uyġur ve Başḳard çerigi bile Inaḳ-(12) nıñ mulāzamatıġa yéttiler. Ve çāştgāhda Gürlen nāḥıyyatıġa ḳażā-yı muḥkem ve balā-yı (13) mubram yañlıġ vārıd bolup cānıb-ı şarḳıġa ḥareket körgüzüp dururlar. Ve Éş Muhammad (14) Bég dağı gürūh-ı anbūh bile mudāfaʿa üçün atlanıp taḫta köprük -kim Éş Bolay (15) Köprükī dérler- anıñ şarḳī cānıbıda Saḫtıyān ḳaryasıda talāḳī-ı fiʾatayn vuḳūʿ (16) tapıpdur. Ol aṣnāda Amīr Töre Murād Atalıḳ valad-ı Valī Atalıḳ, Şāhābād ve Çağatay (17) leşkeri bile Tanak Bahādur ve ʿĀşur Bég ve Ḫudāy Naẕar Bég ve Ādīna Bay Atalıḳ Bağlan [296b] (1) ve Taş Ḳalʿa ve Ḳıyat ve Çeycuvit ve Miñniñ çerigi bile kélip Inaḳġa (2) ḳoşulup durur. Inaḳ baʿżı umarā ve sıpah-dārlarnı buranġar u cuvanġarġa taʿyīn ḳılıp (3) ṣaff-ārālıġ körgüzüp dururlar. Éş Muḥammad Bég hem Keday Bahādur ve Muhammad Murād Bég (4) ve Süyündük Bég ve Él Amān Bahādurnıñ ıhtımāmı ve köşişi bile yasav yasap (5) ġāyat cahldın uruşġa mustaʿıdd u āmāda bolup turup dururlar.

Naẕm

(6) Yasav iki yandın tapıp taʿbıya

Müje yañlıġ ıẕhār olup tasvıya

Ṣufūf içre (7) her naʿra-zan pahlavān

Vaġā bīşasıda hızabr-ı damān

Ḫurūşanda her gürd farḫāş-ı ḫar

(8) Ḳılıp ġurrış ol navʿ kim şīr-ı nar

Çékip raḫş üze Taham-tanlar ġırīv

Anıñ dék ki Ḳaf üzre (9) ġurranda-dīv

Nabard ıntıẕārın çékip her dılīr

Buland ün bile ẓāhır eylep nafīr

Tüfeng (10) aġzını ḫaṣm sarı açıp

Damān ajdaḥā yañlıġ otlar saçıp

Ḳılıçlar damı kesb étip (11) tīzlik

Ki tā ḳılsa aʿdāġa ḫūn-rīzlik

İtiklik ḳılıp maşḳ-ı nūk-i sınān

Ki tā yaġı (12) köksidin ötgey ravān

Ṣadāġa açıp şavḳıdın oḳ ḳanat

Ki tā sīna-ı ḫaṣmġa yétse bat

(13) Tüzüklikde her yan ḳılıp cuhd u cūd

Maṣāf amrıġa boldılar mustaʿıd

Sıyādat-panāh Ḫ(v)āca (14) Cān Ḫ(v)āca valad-ı ʿUmar Ḫ(v)āca Naḳīb ve Allaş Bég ibn Seyyid ʿAlī Bég ve Muḥammad Çān Bég ḫalaf-ı arşad-ı (15) Ḳutluḳ Muḥammad ʿInaḳ dasta dasta ve gürūh gürūh nökerleri bile maṣaff üçün ilgeri buyurulup (16) durur érdi. Davlat bile muḥāraba u muḳātala āġāz étdiler. Baʿżı mubārızlar ışārat-ı taʾyīd-ı ılāhī (17) ve dalālat-ı nuṣrat-ı nā-mutanāhī bile curʾat yegrenin şucaʿat maydānıġa sürüp muʿānıdlardın Yaʿḳūb **[297a]** (1) Bég valad-ı Mūsā Parvānçı bile üç tört kişini calādat sınānı bile abraş-ı ḥayātdın (2) ḫāk-i mamātġa yıḳıp ḫīra başların casad-ı pur-ḥasadlarıdın ḳatʿ éttiler. Éş (3) Muḥammad Bég muʿānıdlar bile bu vāḳıʿadın dıl-şikeste bolup baḫt-ı ber-geşte u davlat-ı rū-gerdānları (4) dék maʾreke-i kār-zārdın yüz évürüp ḳalʿaġa mutavaccıh boldılar. Inaḳ sıpāh-ı nuṣrat-panāh bile (5) taʿāḳub ḳılıp dıl-āvarlar arbāb-ı fasādġa ḳol salıp köp kişini vādī-ı bavārġa yiberdiler.(6)

Naẓm

Şucāʿat-aṣarlıġ sıpah-dārlar

Uruşda dılīr u ciger-dārlar

Aʿādī (7) izidin tek-āvar sürüp

Tutup tīġ-ı ḫūn-rīz ile öltürüp

Ḳızıl ḳanını her yan (8) töküp bī-direng

Ḳara yér yüzin ḳıldılar lāla-reng

Çūn muʿānıdlar kalʿaġa yéttiler, (9) ikki bölündiler. Éş Muḥammad Bég ve Keday Bahādur bir bölek bile kalʿaġa kirmey (10) ḳalʿanıñ şarḳıġa ötüp tavaḳḳuf ḳıldılar. Süyündük Bég ve Muhammad Murād Bég (11) ḳalʿanıñ içi bile ötüp alarġa ḳoşulup dururlar. Ve ʿAvaż Yüzbaşı -kim haẕrat-ı (12) aʿlā-ḫāḳānnıñ memālik-i ḫāṣṣasıdın durur érdi- pasandīda ḫıẕmat u şāyasta (13) mulāzamat cıhatıdın madārıc-ı aʿlā u maʿārıc-ı aḳṣāġa ʿurūc ḳılıp ḳullar sar-gerdeligi (14) aña mufavvaż bolup durur érdi. Ammā ol ḳullar dastası bile ilgeri sürüp aʿdā-yı (15) gürīz-pāy bile aralaşa ḳalʿaġa kirip Muḥammad Murād Bégniñ ʿınānıdın tutup ḳaṣd ḳılıp (16) durur érdi kim tīġ-ı kec bile anı acal toġrı yolıġa ʿāzım ḳılġaylar. Gürlenniñ (17) arāẕıl u ʿavāmu'n-nās hucūm ḳılıp ol mudbır-ı davlat-ı ber-geşteni anıñ çeng-i ıntıḳāmıdın [297b] (1) ḫalāṣ ḳıldı. Ḥāṣıl kim sıpah-dārlardın Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca ve Allaş Bég ve Muḥammad Çān (2) Bég ve Nıyāz Muḥammad Bay ve Muḥammad Ḳulı Bég ve Muḥammad Nıyāz Gerçek ve Berdi Bahādur ve Tanak Bahādur ve ʿĀşur Bég (3) ve Inaḳnıñ nökeriniñ sar-kerdeleridin İskender Ḫ(v)āca-ı Bég Ābādī ve ʿĀşur Atalıḳ (4) ve Davlat Murād Bég Umbay ve Ādīna Murād Bég ve Él Amān Ḳoñrat ve ġayru-hum ve mubārızlardın Ḫ(v)āca (5) Muḥammad Kerīm Ḳoyçı Atalıḳ ve Rūz Muḥammad Ḫān ve ġayru-humā dasta dasta gürūh gürūh mutaʿāḳıb yétüşüp ḥamla ḳılmaḳ (6) hamān muʿānıdlar rūy-gerdān bolup fırār étmek hamān durur.

Maṣnavī

Bolup yāllardın (7) aʿdā rūy-ber-rāh
Néçük kim tund-ı yél éskeç par-kāh
Mubārızlarġa yav kéltürmeyin tāb
(8) Sar-ā-sar botraban andaḳ ki sīmāb
Ḳaçıp baṭṭālların ahl-ı ıdbār
Néçük kim mıhr-ı raḫşān-(9) dın şab-ı tār
Balī ḥaḳ mıhr yañlıġ bolsa tābān
Ḳaçar mānand-ı daycūr ahl-ı buṭlān

Ol aṣnāda mubārızlar (10) çergesidin birev Keday Bahādurġa tahavvurda engüşt-numā durur érdi. Nā-şınāḫt muḳābıl bolup (11) tīġ-ı calādat bile anıñ tārek-i mubārekin

şaḳ ḳılıp helāket tofraḳıġa sar-nigūn yıḳtı. Egerçi ol çaġda (12) ol érgeni maʿlūm u mutaḥaḳḳıḳ bolmadı. Ammā Éş Muḥammad Bég ve Süyündük Bég tutulġandın (13) soñra alarnıñ aḫbārı bile mutayaḳḳīn bolup durur. Ol avval helākatġa yétgendin soñra yine birev (14) Él Amān Ḳara Ḳalpaḳnı tutup sançıp ḳatlġa yétkürüp durur. Bu sānıḥa-ı hāyıla muşāhadasıdın (15) ahl-ı fasādnıñ sılsıla-ı ınʿıḳādı üzülüp durur ve bınā-yı camʿıyyatı buzulup durur. Her kim bir tarafġa (16) parīşān u mutafarrıḳ boldılar. Andaḳ durur kim Éş Muḥammad Bég ve Süyündük Bég (17) ve Seyyid Ḳulı Bég ve Keday Bahādurnıñ oġlı bile inisi Ḳalandar ve Berdi Bég Uyşunnıñ **[298a]** (1) oġlı bir gürūh bile kün çıḳar sarı daryā ḳıraġı bile fırārī bolup durur. Ve ʿAbdu'l-kerīm Bég (2) -kim Süyündük Bégniñ ḳardaşı durur- camʿ-ı ḳalīl bile Ḳoñrat cānıbı fırārī boldılar. (3) Bulardın özgesiniñ her biri öz başlarıġa mubtalā bolup sar-āsīmavār mazārıʿ (4) u maġāklarda yaşunup körüp dururlar. Her né kim körüp dururlar Muḥammad Rıżā Atalıḳ -kim madrasada (5) maḥbūs durur érdi- bandını sındurup nigahbānların öltürüp (6) Inaḳnıñ mulāzamatıġa muşarraf bolup dururlar. Inaḳ ḳalʿada madrasa ṣaḥnıġa nuzūl körgüzüp (7) Dosım Bahādurnı özıġa taʿalluḳ sıpāh bile Éş Muḥammad Bégniñ kéynidin (8) yiberdi. Sıpāh-ı nuṣrat-panāh ve Gürlen ḫalḳı tuş tuşıdın muʿānıdlarnı taʿāḳub (9) ḳılıp ḳatl u küşiş amrıda cahd-ı mavfūr u masāʿī-ı maşkūr taḳdīmġa yétkürüp kéçġaça kişi (10) ḳutḳarmayın barçasın baş u esīr ḳılıp kéltürdiler ve esīrlerniñ ekṣeri (11) Inaḳnıñ ḥakimi bile ḳatl-ı ʿām bolup "انما الاعمال بالنيات"[112] madlūlı bile öz nıyyatlarıġa köre kim dımāġların (12) Musulmānlarnı ḳatl étmek ve ġārat ḳılmaḳlıḳ havāsı ḫārış ḳılur érdi. (13) Ol nıyyat özlarıġa rācıʿ bolup cazāġa yéttiler.

Ḳıṭʿa

Alar kim köñli içre nıyyat érdi

(14) Musulmānlarnı ḳılmaḳ ḳatl u ġārat

Yétüşmey muddaʿāġa boldılar ḳatl

Ḳılıp ʿavd (15) özlarıġa sū-ı nıyyat

Dosım Bahādur Éş Muḥammad Bégni Başḳard arıġınıñ (16) saḳḳāsıġa -kim Yaman Uyġur ḥudūdıda vāḳıʿ durur érdi- taʿāḳub ḳılıp ham-rāhlarıdın (17) köp kişini maḳtūl u maʾsūr ḳıldı. Éş Muḥammad Bég ol maʿbarda on bir kişi bile -kim

[112] "Ameller niyetlere göredir". (Hadis) Buhari, Sahih,1."

Muhammad Murād **[298b]** (1) Bég ve Süyündük Bég ve Seyyid Ḳulı Bég ve Ḳalandar ol cumladın durur érdi- özin (2) daryāga salıp öttiler. Alardın ikki kişi helāk bolup Süyündük Bég atdın ayrılıp (3) maşaḳḳat-ı tamām bile sudın çıḳıp durur. Ve Dosım Bahādur ol yérdin murācaʿat körgüzüp (4) Inaḳnıñ ḫıẕmatıġa fāyız bolup durur.

Mina'l-ıttıfāḳāt-ı Ḥasana

Nayman Şāh Bulad (5) Mergen -kim vara-yı Amuyada Ḳuş Töpe mavżıʿda él u aḫşāmı bile zırāʿat-ı bih-būdī üçün (6) sākin durur érdi- amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳnıñ Gürlennin üstige kélgen ḫabarın (7) éşitip béş on kimse bile kaṣd-ı mulāzamat ḳılıp kémeġa tüşüp daryāġa kirip durur érdi. (8) Daryā ortasıġa yétgende körüp durur kim Éş Muḥammad Bég muʿānıdlar bile daryā ḳıraġıdın (9) ḳaçıp kéle durur ve Dosım Bahādur gürūh-ı[113] anbūh bile kéynide durur. Bu cıhatdın (10) ḳaytıp daryādın çıḳıp ol ṭaraf kenārdın musāraʿat bile muʿānıdlarġa muḥaẕī ʿazīmat körgüzdi. (11) Tā kim alar daryādın ötseler cazāsın kenārıda ḳoyġay. Alarnı ol ṭarīḳada -kim meẕkūr (12) bolup durur- ʿubūr ḳılġandın soñra taʿākub étip Késik arıġınıñ saḳḳāsıdın (13) ötgende izidin yétüşüp uruş ḳıldılar. Keday Bahādurnıñ oġlı Şāh Fulad (14) Mergenġa ḳaṣd étip anıñ gulūla-ı tüfengidin helākatġa yétti. Muḥammad Murād Bég ve Ḳalandar ḳaytıp ḫamla (15) ḳılıp Mergen-i mazbūrnı oġlı Muḥammad Nıyāz bile zaḫm-dār ḳılıp yana hazīmat yolıġa ʿazīmat merkebini (16) sürüp dururlar. Şāh Fulad Mergen macrūḥ u meknūn bolup atları dağı yaramay Kühne Kāt (17) ḫudūdıda Abdal aḫşāmıġa -kim alar ḫān-ı maġfūrnıñ vaḳıʿasıdın soñra Buḫārāġa köçüp yana yaḳında **[299a]** (1) kélip durur érdi ve ol mavżıʿda olturup durur érdi- barıp ḫabar yétkürüp dururlar. (2) Ve Uyşun camāʿasıdaġı ol navāḥīda zırāʿat ḳılıp olturup durur érdi. Abdāldın (3) Muḥammad Ḳılıç Bahādur aḳa inileri bile Uyşundın Ḫurāz Ḳışıḳ oġlanları bile (4) canāḥ-ı ıstıʿcāl bile ılġar ḳılıp ol acal yétgenlerġa ʿaṣr çağı ḳażā-yı nā-gahānī u balā-yı (5) āsmānī yañlıġ Ḫurāz Ḳışıḳ oġlanları bile ḫamla ḳılıp Süyündükni esīr ḳılıp (6) Berdi Bég Uyşunnıñ oġlını öltürüp başın alıp dururlar. Ve Muḥammad Ḳılıç Abdāl (7) aḳa inileri bile Éş Muḥammad Bégni usārat ḳaydıġa çékip yana üç kimseni (8) ḳatlġa yétkürüp dururlar ve başların alıp dururlar. Muḥammad Murād Bég ve Seyyid Ḳulı Bég ve Ḳalandar (9) üçevi ḳaçıp tün ẓulmatı "وجعلنا الليل لباساً"[114] madlūlı bile alarġa parda-dārlıġ körgüzüp (10) ḳutulup dururlar. Ḫurāz Ḳışıḳ Süyündük Bégni kéçede daryādın ötkerip

[113] Metinde gürūh gürūh-ı anbūh şeklindedir.
[114] Nebe suresi 78/10 "Geceyi bir örtü yaptık."

çāştgāhda (11) canāb-ı ḫılāfat-maʾāb mulāzımlarıġa pīş-keş kéltürüp mavrıd-ı ʿavāṭıf-ı ḫusravāna boldı. Çūn (12) ol sar-daftar-ı ahl-ı fasādnı ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ yābırı'n-nūr ḥużūrıġa yétkürüp dururlar. (13) Ol ḥażrat aña yarġu u ʿıtābdın soñra ḫıṭāb ḳıldı kim: "Né üçün kéldiñiz?" Ol bī-taḥāşī (14) dép durur kim: "Ölgeli kéldük." Ol çaġda mavḳıf-ı calāldın farmān-ı ḳażā-(15) carayān-ı ʿız ışdār tapıp durur kim: "Anı maṭlabıġa yétkürüñ!" Fı'l-ḥāl anı keşān keşān (16) sıyāsat-gāhġa éltip Éşim Bahādurnıñ oġlı Ḳılıçġa tapşurup dururlar. Tā kim (17) ol ḳatlġa yétkürüp durur.

Bayt

Ḳılıç ḳatl ḳılsa émesdür ʿacab

[299b] (1) Ki ḳatl eylemeklik ḳılıç işidür

Arbāb-ı rıfḳ u asḥāb-ı vaḳfnıñ żamāyır-ı ẕī-başāyırıġa vāżıḥ (2) u lāyıḥ bolsun - kim Süyündük Bég-i mazbūr Gürlenlik Naymannıñ ekābırıdın Vays Ḳulı ʿInaḳ-(3) nıñ kiçik oġlı durur- Vays Ḳulı Inaḳ ikki martaba Gürlenġa Muḥammad Amīn Inaḳġa yaġıḳıp köp fıtnalar (4) ḳozġap köp kanlar tökülmekge bāʿıṣ bolup durur érdi. Andaġ kim sābıḳān öz mavrıdıda (5) meẕkūr bolup durur. "El-valadu's-sirre ābīhi" muḳtażāsıdın kec-revlik yolıda ṣābıt-ḳadam u bad-ḫ(v)āhlıḳ (6) daʿvāsıda rāsıḫ-dam bolup her zaman bir fıtna ḳozġar érdi. Aḳası Ḫudāy Berdi Daruġanı (7) aġvā u şayṭanat bile mükerreren muvāfaḳat yolıdın azġurup munāfaḳat ṭarīḳıda özıġa ham-ḳadam ḳılıp durur (8) érdi. ʿĀḳıbat ol bī-davlat bu bad-baḫt inisiniñ aṣar-ı şaḳāvatıdın Muḥammad Rıẓā Bégniñ (9) vāḳıʿasıda Ḫudāy Naẓar atlıġ oġlı bile ḳatlġa yétti. Bu ānda kaçıp barıp Ṣūfīġa mulāzamat ḳılıp (10) Ḳoñratda sākin durur érdi. Andaḳ durur kim yoḳarıda samt-ı taḥrīr tapıp (11) durur érdi. ʿĀḳıbatu'l-amr Éş Muḥammad Bégge Gürlenniñ tasḫīrı üçün tarġīb u taḥrīṣ (12) ḳılıp anıñ ve özıniñ ve yana néççe bad-ḫ(v)āhlarnıñ başın bar-bād (13) bérip dururlar.

Şıʿr

Ol ki yamanlıġda érür kām-cūy

Aña yamanlıġlar olur (14) rū-ba-rūy

Barı bolup ol kūçe bad-ḫ(v)āhlıġ

Yaḫşılıḳ étmes aña ham-rāhlıġ

Avvalı-(15) dur ḫalḳıġa mardūdlıġ

Āḫırı ḥaḳ allıda maṭrūdlıġ

Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Yār Muḥammad Dīvān (16) Bégini -kim muḳarrab-ı dargāh-ı sulṭānī durur- Éş Muḥammad Bégniñ ıstıḳbālıġa yiberip durur (17) ve Muhammad Nıyāz Bég Maḥram Başını otuz çapar atlıġ bile Muḥammad Murād Bégniñ izidin ırsāl ḳıldı.

[300a] (1) Amīr-ı kebīr Ḳutluḳ Murād Inaḳ ḫallada'llāhu davlatihi ve zīda nuṣratihi aḳşamġaça madrasa ṣaḥnıda (2) olturup ʿasākir-i manṣūra taraddud u tacassusdın fırāġ tapġandın soñra aʿdā-yı (3) davlatnıñ başların arabalarġa yükletip ve esīrlerni aġlāl-ı girān u salāsıl-ı (4) pīçān bile bi-muʿaddā-yı "فى اعناقهم اغلالا"[115] boyunlarıġa muḳayyad ḳılıp Davlat Murād (5) Bégge tapşurup canāb-ı ḫılāfat-maʾābġa yiberip dururlar. Ḳalʿadın köçüp (6) Muḥammad Rıżā Atalıḳnıñ rıbāṭın şaraf nuzūlı bile muftaḫır ḳıldı. Muḥammad Rıżā (7) Atalıḳ tañ atġunça żıyāfat amrıġa ḳıyām körgüzüp tacdīd-ı ḥayāt şükrānası (8) üçün cān-sıpārlıġlar ḳıldılar. Inaḳ çāştgāhda andın atlanıp (9) Oraż ʿAlī Inaḳġa Ḳurʿān u Fātıḥā bile yād-āvarlıḳ ḳılıp fatḥ u fīrūzmandlıḳ bile (10) dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nahżat körgüzüp pīşīnda dar-bār-ı felekmıḳdārġa (11) muşarraf bolup dururlar. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī anı ʿavāṭıf-ı ḫusravāna marāḥım-ı (12) bī-kerāna bile muftaḫır u sar-afrāz ḳılıp buyurulġan umarā u sıpahdārlarnı zar-pūş-ı ʿınāyat ḳıldı.

(13) Ol çaġda Yār Muḥammad Dīvān Bégini Éş Muḥammad Bégni (14) kéltürüp farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān mūcıbı bile maḥbūs ḳıldı. Ve namāz-ı ʿaṣrda bandīlar (15) ḳatl-ı ʿām bolup Muḥammad Nıyāz Gerçek ve Berdi Bahādurnıñ şafāʿatı bile Ḳoñratdın (16) toḳḳuz yigit ıṭlāḳ taptı ve Ḳara Ḳalpaḳıyyadın Nurāy Bahādur muṭlaḳu'l-ʿınān boldı. (17) Ve aynıñ sabab-ı ıṭlāḳı bu durur kim ol Aḳ Yaḳışda olturġan Ḳara Ḳalpaḳnıñ [300b] (1) ḥākimi Ay Dost Biyniñ aḳrānıdın Soyrı Biyniñ inisi durur. Çūn sana-ı (2) Hıcrıyya miñ ikki yüz yigirme törtde Racab ayınıñ sékkizide cumʿa küni andaḳ (3) kim sābıḳan meẕkūr bolup durur érdi. Éş Muḥammad Bég ve Süyün Biy Ḳıyat Aḳ Yaḳışġa (4) çapavul urup Ḳurbān Bég Biy bile Soyrı Biyni öltürgende anı aḫşāmı bile (5) köçürüp Ḳoñratġa éltip durur érdiler. Ol żarūratdın Töre Murād (6) Ṣūfī ve Éş Muḥammad Béġġa ıṭāʿat u mulāzamat ḳılur érdi. Bu safarda macbūrlıḳdın (7) Éş Muḥammad Bégniñ mulāzamatıda kélip durur érdi. Şikest aṣnāsıda (8) Ḳuş Köprüklik

[115] Yasin suresi 36/8 "Biz, onların boyunlarına halkalar geçirdik. O halkalar çenelere kadar dayanmaktadır. Bu yüzden kafaları yukarı kalkıktır."

Ḥasan Murād Atalıḳnıñ oġlı Seyyid Béggġa esīr bolup durur érdi. (9) Ol anı canāb-ı ḫılāfat-maʾāb mulāzımlarıġa ḫāṭır-nışān ḳılıp anıñ ıṭlāḳıġa (10) ışārat-ı lāzımu'l-bışārat ṣādır boldı. Ve Élçi Calāyır oġlı bile bir néççe kün mutavārī (11) bolup Şāh Nıyāz Atalıḳ ve Ḳılıç Inaḳġa tavassul ḳılıp ʿafv u ʿınāyatġa sazāvār bolup durur. (12) Ammā ʿAbdu Kerīm Bég-i meẕkūr başlıġ yetti kişi atlıġ u yayaḳ her kim yüz navʿ maşaḳḳat (13) u miñ türlüg ʿuḳūbat bile varṭa-ı helāketdin nacāt tapıp Ḳoñratġa (14) bardılar. Ve Dost Nıyāz atlıġ Uyġur taġyīr-ı lıbās u tabdīl-ı aḥvāl ḳılıp Buḫārāġa özin (15) yétkürüp bu ḫabar-ı bışāratī bile ol dıyārdaġı aʿdā-yı davlatnıñ çırāġ-ı ummīdın (16) ḥasrat ṣarṣarıdın uçurup dururlar. Bu meẕkūr bolġanlardın başḳa kélgen (17) mufsıdlardın mutanaffısī ḳalmadı -kim ḳatlġa yétmemiş bolġay meger Mullā Ilyās Uyġur kim Éş Muḥammad Bég **[301a]** (1) Gürlenġa vārıd bolġanda muʿānıdlardın inisi bile mufāraḳat ıḫtıyār ḳılıp (2) musāʿadat-ı baḫt dast-yārlıḳı bile dar-bār-ı rafīʿ-madār ʿataba-boslıḳıġa muşarraf (3) bolup durur érdi- lā-caram ḫusravāna navāzışlarġa ıḫtışāṣ tapıp yüzbaşılıġ (4) manṣabıġa manṣūb bolup durur.

Ḳıṭʿa

Ḫusravā ol ki seni ḳıldı memālik üze şāh

(5) Eyledi pāya-ı ıḳbālıñ anıñ dék ʿālī

Ki ötüp azmına-ı māżī ara köp (6) şahlar

Bolmadı ḥāliñe mānand biriniñ ḥālı

Kim ki duşmanlıġ ile (7) eyledi mülkiñ sarı ʿazm

Tökülür ḳanı u cısmı bolur él pā-mālı

Kim ki ḳoydı (8) ḳapuña daʿvā-ı mıhrıñ bile yüz

Davlat-ı sarmad ile artar anıñ ıḳbālı

(9) Çūn aynıñ yigirme altılançısıda dū-şanba künide ṣabāḥıdur érdi kim Camşīd-ı (10) Ḫurşīd-ı ʿālam-ārāy bu nīl-gūn sarāyda masnad-pīrāy bolup zar-pāşlıġ (11) marāsımı bile pança-küşāylıġ körgüzüp durur. Ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī, Sulaymān-nışānī, (12) sarīr-ārāy mekremet u ıḥsān bolup iş körgüzgen ve baş késgen ve esīr tüşürgen (13) yigitlerge ḫılaʿ-ı girān-māya u taşrīfāt-ı ṭıllā-pīrāya ınʿāmıdın sar-afrāzlıġ bağışlap (14) ḫazīna-ı keremidin ol maṣābada genc-rīzlik körgüzüp durur kim Ḥātam-ı Ṭāī ıḥsānı-(15)

nıñ fasānası naḳd-ı ḳalb dék bī-ıʿtıbār bolup durur. Ve Maʿn Zāyıda baẕlınıñ ẕikri (16) daftar-ı abtar yañlıġ ṭāḳ-ı nısyānda ḳoyulup durur.

Maşnavī

Ḫıdīv-ı cahān-gīr u (17) farḫunda-fāl
Şahanşāh kān-baḫş daryā-navāl
Sarīr-ı kerem üzre eylep karār
[301b] (1) Açıp pança-ı baẕl-ı ḫurşīdvār
Sıpah-dārlarġa bérip sīm u zar
Mulammaʿ lıbās u muraṣṣaʿ (2) kemer
Bahādurları kim késip érdi baş
Tutup érdi aʿdānı eylep (3) talāş
Alarġa ʿıyān ḳıldı cūd özgeçe
Kerem birle yétkürdi sūd özgeçe
(4) Sıpāh élige ḳıldı dīnār-baḫş
Sar-ā-pā sar-u-pāy zar-kār-baḫş
Kişi ol (5) çerik ahlıdın ḳalmadı
Ki şah baḫşışıdın naṣīb almadı
Kirip ḫalḳ erg içre (6) navbat bile
Çıḳıp līk āyīn-ı davlat bile
Körünüp ḫılaʿ kéygen él bī-gumān
(7) Naẕarga çıḳar çaġda genc-i ravān

Ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl daryā-navāl ġurūb heneggāmıġaça (8) bu navʿ ıẕhār-ı āyīn-baḫş ve bu yañlıġ ıfşā-yı ḳavānīn-navāzış bile çerik ve Gürlen (9) ahlın bāda-paymāy-ı ḫum-ḫāna-ı davlat ve naşʾāt-rubāy-ı paymāna-şarvat ḳıldı. ʿAla'l-ḫuṣūṣ (10) sıyādat-panāh, aṣālat-āgāh, şucāʿu'l-mülk ve'l-mıllat Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca ve aʿāẕım-ı ʿālam u akārim-i (11) banī-Ādam, erkān-ı davlat-ı sulṭānī, aʿyān-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī, şarafu'd-dunyā ve'd-dīn (12) Allaş Biy ve Muḥammad Cān Bég ve Nıyāz

Muḥammad Bay ve Muḥammad Ḳulı Bégni -kim ahl-ı ʿudvān ve arbāb-ı (13) ṭuġyān yaʿnī leşker-i mufsıdanıñ şikest u hazīmatıġa alarnıñ ḳuvvat-ı şacāʿat (14) u nīrū-yı calādatı mūcıb u bāʿıṣ bolup durur érdi- muġarraḳ-ı albısa-ı ṭıllā u mulabbas-ı ḫılaʿ-ı (15) girān-bahā ḳılıp vaẓāyıf u marātıbların ve daraca-ı afżālġa yétkürüp dururlar.

Bayt

(16) Kirip altun içre ḳadam tā ba-farḳ

Barı boldı daryā-yı zar içre ġarḳ

Ve Muḥammad Ḳılıç Abdāl (17) -kim Éş Muḥammad Bégni tutup kéltürüp durur érdi- artuḳsı şafḳat u navāzış [302a] (1) körgüzüp kemer-i muraṣṣaʿ ve ḫancar-ı āb-dār ve ḫılʿat-ı mulammaʿ ve aşhab-ı bād-raftār marḥamat ḳıldı. Ve anıñ (2) rufaḳā ve dast-yārlarıġa dağı farāḫūr-ı aḥvāl marāḥım-ı ḫusravānasıdın barūmandlıġ (3) bağışladı. Sa-şanba küni hıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār, marāsım-ı sıyāsat-ı aʿdā u ḳavānīn-ı (4) navāzış-ı aḥıbbā ıştıġālıdın bi'l-küll ḫāṭır-camʿ bolup yana Āstāna ve Aḳ Mascıd ḥudūdıġa şikār (5) ʿazīmatı bile nahżat körgüzdi.

Maşnavī

Şikār ikki çaġda munāsıb durur

Munāsıb (6) démey belki vācıb durur

Biri anda kim yétse ḫāṭırġa ġam

Cahān-ı gerdişidin çékip yüz sıtam

(7) Ki tā ṣayd işige ḳılıp ıştıġāl

Tapa alġay ʿālāmdın ıʿtızāl

Biri anda kim bolsa (8) ʿışratġa ḫāṣ

Bolup dahrnıñ külfetidin ḫalāṣ

Barı duşman tapsa maḳhūrlıġ

Yétip (9) dost ḫaylıġa masrūrlıġ

Ki tā ṣayd üçün sürse ṣaḥrā sarı

Ḳılıp mayl ḫāṭır-ı tamāşā (10) sarı

Basī tacrıba ḥāṣıl olġay aña

[Faraḥ ġāyatı vāṣıl olġay aña]

Şah eylep bu yañlıġ (11) tamāşāga mayl

Bahāna ḳılıp ṣayd u ṣaḥrāġa mayl

Ḳoyup her sarı yüz tacārıb üçün

Tacārıb (12) işıġa taḳārıb üçün

Tamāşā ḳılıp Téñriniñ ṣanʿatın

Tapıp köñlide özgeçe (13) bahcatın

Şikār içre her yan ki ḳıldı ḫarām

Aña boldı ḥāṣıl tacārıb-ı tamām

(14) Ol hengām-ı maymanat-ancāmda ḥażrat-ı ẓıllu'l-lāhī tafarruc rasmı bile Aḳ Mascıd ḥudūdıġa ʿubūr (15) ḳılıp ol ḥażratnıñ naẓar-ı dūr-bīn ve ʿaḳl-ı dānış-kemīnıġa nāḥıyyatı muşāhada (16) ḳılıldı. Istıʿdād-ı amarātġa ḳābıl u saḫtı muʿāyana köründü. Ḳabılıyyat-ı zırāʿatġa şāmıl (17) ammā su nā-yāblıġıdın ṣaḥrāyī durur, havlnāk u bayābānī durur. Mūcıb-ı helāk maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bolsun [302b] (1) -kim ol nāḥıyyat azmına-ı sābıḳada şaharī érmiş- Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm tavābıʿātıdın ba-ġāyat (2) maʿmūr u ābādān Çingiz Ḫān ıstılāsıdın soñra ḫarāb u vīrān bolup zamāna-ı nā-sāz (3) leked-kūbıdın ve ḥavādıṯ-ı fıtna-parvāz āşūbıdın "جعلنا عالىها سافلها"[116] maṣdūḳası bile (4) dīvār-ı mıʿmār laṭāfat-ı namūdārī tofraḳġa hamvār bolup rabʿu'ṭ-ṭılālıdın nışāna ḳalmamış (5) ıllā bir ḫānḳāh-ı rafīʿ-cāy-gāh-ı numūnası -kim ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-abrār Şayḫ Muḫtār ḳaddise sırrahu-(6) nıñ ataları Ḳāẓī ʿUmarnıñ ʿıbādat-gāhı érmiş durur- ve Aḳ Mascıdġa mavsūm durur. (7) Ġālıbā bu cıhatdın ol navāḥīnı Aḳ Mascıd atarlar, ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī hımmat-ı ʿālī (8) nahmatın ol arāẓī-ı mīta ıḥyāsıġa maṣrūf tutup ve tavaccuh-ı ḫāṭır-ı daryā maḳāṭırını (9) anıñ aḳṣā u asfalın sayr-ı lāzımu'l-ḫayrı bile nazāhat-baḫş gülistān-ı ıram ḳıldı. ʿAvaż Muḥammad Kerkini (10) -kim bayrı mulāzımlarıdın durur- Yañı Arıġ ayaḳıdın ol nāḥıyyat cānıbı bir uluġ (11) arıġ yardururġa taʿyīn ḳılıp dururlar. Maʾmūr-ı meẕkūr ḥafr umūrıda cahd-ı mavfūr u saʿy-ı

[116] Hud suresi "Böylece emrimiz geldiği zaman, üstünü altına çevirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık" 11/82

(12) maşkūrnı taḳdīmġa yétkürüp az furṣatda ol arıġnı ḫāṭır-ḫ(v)āh ḥażrat, ābād ḳıldı. (13)

Naẓm

Ṭurfa nahrı ʿarīż u fayż-aṯar

Vażʿī marġūb öyle kim kevṯer

Līk ʿumḳı anıñ dék ābādān

(14) Ki ḳalur ʿaḳl u ḳaʿarıda hayrān

Her ḳıraġı ki kéldi ġayrat-ı bāġ

Érür élge maḥall-ı ʿayş u farāġ

(15) Ummīd-ı ṣādıḳ u racā-ı vāṣıḳ durur kim ʿan-ḳarīb ol mavżı-ı meẕkūr ḥażrat-ı ḫılāfat-martabat-(16) nıñ mabānī-ı tavaccuh u ıltıfātı bile fırdavs-ı gülistānī dék maʿmūr u ābādān bolġay ve mayāmın-ı (17) taraḳḳub u ʿātıfatı bile cannat-bostānī yañlıġ tāza u rayyān.

Muḥammad Murād Bég Maḳtalınıñ Maḳālı [303a] (1) ve Éş Muḥammad Bégniñ Māl u Aḥvālı

Çūn Muḥammad Murād Bég ve Seyyid Ḳulı Bég, Ḳalandar Atalıḳ (2) karañġu kéçeniñ parda-dārlıġı bile ḳavġunçılarnıñ çeng-i ıntıḳāmıdın ḳutulup dururlar. (3) Yoldın ḫavāṭır tartıp bī-rāha yürmek ırādası bile çölġa çıḳtılar. Ve tañ atġunça (4) sar-gerdānlıġ tartıp subḥ vaḳtı ḥażrat-ı sulṭānu'l-ʿārıfīn ve burhānu's-sālikīn Seyyid (5) Muḥammad Māhrūy, ḫalafu'ṣ-ṣıdḳ Seyyid Ata ḳaddasa'llāhu taʿālā asrār-humānıñ maḳbara-ı müteberrikeleri (6) üstidin murācaʿat körgüzüp çıḳtılar.

Ḳıṭʿa

Her kimge acal yétüşse nā-gāh

Bolmasdur aña (7) ḳutulmaḳ imkān

Her yan ḳadam ursa tapmayın yol

Kör üzre çéker ḳażā-yı Yazdān

(8) Çūn kördiler kim ṣubḥ alar aḥvālıġa rıḳḳat paydā étip ḫūrşīd pançası girībānın (9) çāk étti. Ol tīra rozgārlar tün-i Hındūsı dék közlerin kevkeb-afşān étip (10)

ġāyat vaḫşat u nıhāyat sar-āsīmalıḳdın ḥażrat-ı sıyādat-panāhnıñ cıvār-ı fāyıżu'l-(11) anvārıdaġı ḫarābalarda muḫtafī boldılar ve ʿaṣr çaġı ol navāḥī çarā-gāhıdaġı (12) gelelerdin bir ḳoy uġurlap zād-ı rāḥıla üçün maslūḫ éttiler. Ve āftāb-ı cahan-tāb (13) ufūl ḳılġandın soñra téprep yolġa kirdiler. Tā kim özlerin Buḫārāġa yétkürgeyler. (14) Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram-başı -kim ottuz dıl-āvar-ı şīr-efgen bile alarnıñ ḳaṣdıġa maʾmūr bolup (15) durur érdi- ol kün tuş heneggāmıda Ḫānḳāh maʿbarıdın Cayḥūnnı ʿubūr étip Darvāza (16) ḳavmıġa yétgende alarnıñ yaḳında ötgen ḫabarın tapıp musāraʿat körgüzüp dururlar. (17) Tañ vaḳtı Bāzargān mavżıʿda alarnı bir çuḳurda körüp dururlar -kim atların ḳoşup olturup **[303b]** (1) kabāb tanavulıġa maşġūl dururlar- Muḥammad Nıyāz Bég dıl-āvarlar bile merākibıġa mahmīz bérip balā-yı (2) nā-gahānī yañlıġ alarġa özini yétkürdi. Ve Muḥammad Murād Bég ve Seyyid Ḳulı Bég ikevi (3) ġāyat çābüklikdin atlanıp fırār ṭarīḳıġa hazīmat merkebin sürüp dururlar. (4) Ve Ḳalandar atlana almay Nuru'l-lāh Pahlavān bile baʿżı mubārızlarnıñ ḳolıda esīr-i sar-pança-ı (5) taḳdīr bolup durur. Ve Muḥammad Nıyāz Bég baʿżı dıl-āvarlar bile taʿākub ḳılıp ol cumladın (6) Muḥammad Yaʿḳūb As ilgeriraḳ Muḥammad Murād Bégniñ izidin yetüşüp durur. Ol dağı ḳaytıp (7) ḥamla ḳılıp birbirıġa nīza ve ḳılıç ḥavāla étip muḥāraba u muḳātala amrıġa ḳıyām körgüzdiler. (8) Ol aṣnāda Muḥammad Nıyāz Bég şīr-ı ġurranda dék ṣalābat-ı tamām bile yétip muḳābıl bolup durur. (9) Muḥammad Murād Bég andın rūy-gerdān bolup fırār ıḫtıyār ḳıldı.

Naẓm

Taham-tan érür gerçi (10) pūlādmand

Velī Rustam allıdadur mustmand

Pança-ı şīr-ı darranda pur-zor érür

Hızabr allıda (11) öyle kim mūr érür

Muḥammad Nıyāz Bég anıñ izidin barḳ-ı ḫāṭıf dék yétip iki şānası (12) aralıġıdın andaġ nīza urup durur kim sīnasıdın baş çıḳardı (13) ve sekret-i mavt bī-hodlıġı bile atdın maẕallat tofraḳıġa sar-nigūn bolup yıḳıldı. (14) Ve Seyyid Nıyāz Alabölük -kim dar-gāh-ı ʿālam-panāhnıñ ḫāk-boslarıdın durur- anıñ (15) savdāyī başın ḫancar-ı burrān bile tenesidin cudā ḳılıp fitrākıġa band ḳıldı.

Naẓm

(16) Ol ki édi başıda savdā-yı ḫām

Tansıḳ fitnege bérgey nıẓām

Āḫır olup şom (17) bu savdā aña

Ḳılmayın ayyām-ı mudārā aña

Ḳoymadı tīġ-ı acal alġunça dam

Tende başın başıda [304a] (1) savdānı hem

Ve Seyyid Ḳulı Bégni dağı usar kaydıġa çékip murācaʿat körgüzüp dururlar. (2) Bu vāḳıʿa aynıñ yigirme béşide dū-şanba küni durur érdi. Ve Muhammad Nıyāz Bég fatḥ u fīrūzmendlik (3) bile Hazār-asb tuşıdın daryādın kéçip sa-şanba küni ʿaṣr heneggāmıda (4) Āstāna ḫudūdıda şikār aṣnāsıda dar-bār-ı felek-mıḳdārġa fāyız bolup ʿavāṭıf-ı (5) ḫusravānaġa ıḫtıṣāṣ taptı. Ḳalandar Atalıḳnı ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār yarġu u pursışdın (6) soñra yasaḳġa yétkürüp başın Muḥammad Murād Bégniñ başı bile şaharga yiberip (7) ʿıbratan li'l-naẓarīn ġażab dārıġa āvīzān ḳıldurup durur.

Ḳıṭʿa

Ḫusravā alġalı (8) ʿālamnı atıñġa davlat

Navbat-ı şāhī urar günbeẕ-i davvār üzre

Dostıñ (9) uyḳusı talḫ oldı velī ʿışrat ara

Duşmannıñ başı büyük boldı velī davvār üzre

(10) Ve Seyyid Ḳulı Bégni Éş Muḥammad Bégniñ yanıda maḥbūs ḳılıp ġurra-ı Ramażānda durur. Şanba (11) kéçesi farmān-ı ḳażā-ı carayān mūcıbı bile Éş Muḥammad Bégni ve anı Oraz ʿAlī Inaḳ şahīdnıñ ḳışāşı (12) üçün ḳatlġa yétkürüp dururlar.

Naẓm

Ḥakīm-i cahān-dīda-ı hoşmand

Farīdūnġa (13) bir kün dédi oşbu pand

Ki her kim érür duşman-ı cān saña

Oġul érse kim hem ḳılma ıbḳā (14) aña

Oraz ʿAlī Inaḳnıñ oġul ve inileri bile barçasıġa marḥamat u dıl-cūylıḳlar körgüzüp (15) muraṣṣaʿ kemerler ve mülūkāna ḫılʿatlar ınʿāmı bile sar-afrāzlıḳ bağışladı. Muhammad Rıżā Atalıḳġa (16) ınaḳlıḳ manṣabın arzānī tutup Oraz ʿAlī Inaḳnıñ oġlı Muhammad Ṣafā Bégni bā-vucūd (17) sıġar-sın -kim yaşı on birde durur érdi- kim Gürlen memālikide atalıḳ ḳıldı.

Çavdur Çerigi-[304b]-(1)niñ Vāḳıʿası Durur

Çūn Çavdurnıñ çerigi Töre Murād Ṣūfīnıñ farmānı bile kārvān-(2) nıñ ḳaṣdıġa ḥareket ḳıldılar. Surʿat merkebin masāfat ḳaṭʿıġa daşt-ı paymāy étip (3) Béş Tüşük Kütliniñ étegide kārvānġa yétip tilediler -kim taġallub rasmı bile kārvānīlarġa (4) dast-ı taṭāvul uzatıp amvāl u cıhātın ḳabża-ı tārācġa kiyürgeyler. Kārvānīlar ḥażrat-ı aʿlā-(5) ḫāḳānīnıñ şaraf-ı davlat u aṣar-ı saʿādatıdın sar-rışta-ı camʿıyyatını ḳabża-ı ıhtımāmıdın (6) bérmey tofraḳ u yükleridin aṭrāfıġa ḥışār yasap masāff amrıġa āmāda u mustaʿıd bolup dururlar. (7) Çavdur dağı üç kün ḳatıġ ḳabap cıdāl u ḳıtāl marāsımıda cahd-ı mavfūr u saʿy-ı nā-maḳdūr taḳdīmġa (8) yétkürüp iş başkara almadı. Bu ayyām-ı meẕkūrda āvān-ı mazbūrda ḳaraḳçılardın tört béş kişini (9) ḳatlġa yétkürüp dururlar. Ve kārvānnıñ ahlıġa zaḫmatı yétmedi. Belkim ġalaba ḳılıp Çavdur taṣarrufıdın (10) sunı aldılar.

Maṣnavī

Ḥafīẓ olsa her kimge Ḥayy-ı ġafūr
ʿAdūdın marāmıġa yétmes (11) futūr
Kişini tutar érse Téñri amān
Aña ḥādıṯ-ı davrdın né zıyān
Birev kim (12) Ḫudā bolsa ḥāmī aña
Ḳaçan dast tapġay ḥarāmī aña
Ḫudā ḥıfẓıda bolsa her kārvān
(13) Hamīşa bolur rāh-zandın amān

Törtlençi kün mufsıdlar hımmat-ı cāhılıyyat hareketi bile pıyāda bolup (14) ḳılıçların nıyām-ı ıntıḳāmdın tartıp kārvānīlarġa tört ṭarafdın hucūm étip yügürüp dururlar. (15) Kārvānī hem ḳalaḳ u ıżṭırāb ḳılmay tevekkül ʿurvatu'l-vuṯḳasıġa çeng-i

ıʿtışām urup mudāfaʿa u muḳātalaġa (16) ıştıġāl körgüzüp dururlar. Ve kārvānīdın baʿżı ʿacaza -kim muḥāraba u mucādaladın ʿācız durur (17) érdiler- pād-şāh-ı lā-yazāl dargāhıġa cabha-sāy tażarruʿ bolup ıstıġāṣa ḳıldılar. Nā-gāh "امن يجيب المضطر اذا دعاه"[117] **[305a]** (1) muʾaddāsınıñ muḳtażāsı bile alarnıñ sıhām-ı duʿā-yı ıcābat-ancāmı hadaf-ı (2) marāmga yétip nuṣrat yéli ıhtızāzġa kirdi ve gulūla-ı tüfeng bile mufsıdlardın (3) köp kişini zaḫm-dār ḳılıp ottuz nafarnı dūzaḫ-ı gülistānī sayrıġa ravāna ḳıldılar. Çavdurlar (4) sarıḳa u fasād şāmatıdın belki ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikārnıñ aṣar-ı davlatıdın bir néççe ahl-ı (5) kārvāndın -kim alarnıñ miñi bir mubārıznıñ allıda ʿācız u mużmaḥıl érdi- (6) bā-vucūd ol durur kim tahavvur u mubārazat şikest tapıp macrūḥ u menkūb boldı. (7)

Rubāʿī

Şāhā saña taʾyīd-ı Ḥaḳ olmış mansūb

Davrıñda érür żalālat ahlı menkūb

(8) Bu davr aṣar-ı davlat cāhıñ ki bolur

Ḳuṭṭāʿ-ı ṭarīḳ kārvāndın maġlūb

Mufsıdlar (9) yana silk-i camʿıyyatın munʿaḳıd ḳılıp béşlençi kün ıştışāra u ıstıḫāradın soñra Muḥammad Bahādur Abdāl-(10) nıñ tadbīrı bile ṭarḥ-ı muṣālaḥa araġa salıp tā kim ölgenlerige bir néme kefen bahā ala alġaylar. (11) Ol aḥvāl ḫılālıda Éş Muḥammad Bégnin şikest tapıp Aral ʿaskeriniñ Gürlende (12) ḳatl-ı ʿām bolġan ḫabarı yétişip Çavdurnıñ sılsıla-ı camʿıyyatı üzülüp durur. Ruʿb u hırās (13) tund-bādı bile ġubār-ı tīra dék tafrıḳa havāsıda pur-afşānlıġ körgüzüp fırār amrını (14) ıḫtıyār ḳıldılar ve kārvānīlar tengnāy-ı muḥāṣara u külfet-kede-i muḫāṭaradın sālıman u ġānıman (15) çıḳıp amn u ḫāṭır-camʿlik bile muḳaṣṣıd cānıbıġa ʿāzım bolup dururlar.

Üçlençi Çerikniñ (16) Sānıḥası Durur

Bu çerikniñ ekṣeri Ḳara Ḳalpaḳıyya durur érdi. Ḳoñratdın (17) çıḳġandın soñra ikki üç kün yol azıḳıp béşlençi kün Aḳ Yaḳış ḥudūdıġa **[305b]** (1) vārıd bolup Éşim arıġınıñ ḥavālīsıda otlaḳ u yaylaḳda yürügen mavāşīdın (2) bir pāda öküz ve sıġırnı -kim Özbekniñ ıstılāḥıda aña ḳara māl dép ayturlar- sürüp (3) muʿāvadat körgüzüp dururlar. Ammā Ḫ(v)ācam Berdi Beg ve Ḳalandar Kör ibn Nıyāz Bég Yılım ve Éş Muḥammad

[117] Neml suresi 27/62 "Yahut kendisine dua ettiği zaman zorda kalmışa cevap veren ve başa gelen kötülüğü kaldıran, sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile birlikte başka ilah mı var!? Ne kadar az düşünüyorsunuz!"

(4) Yüzbaşı -kim üç yüz nafar mubārız bile ol nāḥıyyatnıñ muḥāfaẓatı üçün muḳarrar bolup (5) ḥırāsat amrıga maşġūl durur érdiler- ol kün Éş Muḥammad Bégniñ Gürlenġa (6) barıp kirgen ḫabarını éşitip ġāyat ḫavfdın sar-rışta-ı ṣabātnı ḳullarıdın (7) bérip sebük-pāy bolup huṣūṣan Ḳalandar Kör kim anıñ şamma-ı ṣaffatın ḳalam-ı muʿcız-bayān raḳam (8) silkige mundaġ çéker.

Naẓm

Şom-ı dīdār u mudbır-ı bad-kār

Ḫıssat-andīş u māl-ı mardum-ḫ(v)ār

(9) Dūn u nā-mard u safıla u nā-kes

Bad-dıl u bad-sigāl u bad-kirdār

Ḳuvvat-ı vāhıma ġalabasıdın ıżṭırāb (10) u ḳalaḳġa tüşüp tavahhum u ḫavāṭır ıstılāsıdın Ḫ(v)ācam Berdi Bégniñ ruʿb u hırāsın (11) zıyādaraḳ ḳılıp ikevi mużṭarıbu'l-ḫāllıḳ bile Ay Dost Biyniñ ṣavāb-dīdıġa -kim ḫabar-ı (12) mutaḥaḳḳıḳ bolġunça tavaḳḳuf ḳılmaḳnı maṣlaḥat körüp durur érdi- baḳmay belkim ḳulaḳ salmay (13) Éş Muḥammad Yüzbaşını ṭavʿān u kerhen özleridin ḳoymay Aḳ Yaḳış ḳalʿasıdın çıḳıp fırārī (14) bolup durur érdiler.

Bayt

Sıpah-dār kim cubn añadur şıʿār

Érür ḫūb (15) andın zan-ı bā-vaḳār

Bu cıhatdın muʿānıdlarnı taʿāḳub ḳılurġa kişi tapılmadı ve amān ḳutuldılar. (16) Lā-caram ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Ḫ(v)ācam Berdi Bég bile Ḳalandar Körni naẓar-ı ʿāṭıfatıdın uzaḳ (17) salıp sıpah-dārlıġdın maʿzūl ḳılıp dururlar. Ve manṣabların şacāʿat maʿrekesiniñ Rustamı **[306a]** (1) u nacābat-ı āsmānīnıñ nayyır-ı aʿẓamı mubārızu'd-davla Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram valad-ı amcad-ı Ḫudāy Berdi (2) Inaḳ ve zaynu'd-davla Ḳutluḳ Muḥammad Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ Ḳıpçakġa soyurġal (3) ḳıldı.

Çavdurniñ Araldın Nahżat Étmegi ve Erkān-ı Camʿıyyatıġa Iḫtılāl Yétmegi

(4) Çūn Çavdur kārvān ahlıdın şikest tapıp nekbet-i tamām u maẓallat-ı lā-kelām bile aḥşām (5) u mesākīnlerige kéldiler. Avvaldın ḫod ḳaḥṭ u ġalā şıddatıdın calā-ı

ıġtıyār ḳılurġa (6) rāżī durur érdiler. Bu sānıḥa-ı hāyıla aña ʿılāva bolup durur. Ve yana Töre Murād Ṣūfīnıñ (7) ḳamar davlatın ḥadd-ı muḥāḳ u aġtar-ı şevketin şaraf-ı ıḫtırāḳda körüp bu mażmūnġa mutarannım boldılar. (8)

Maṣnavī

Kim ki bī-davlatdur añdın bol yıraḳ
Ḳarībdın buʿ dıdur anıñ yaḫşıraḳ
(9) Şom érür dīdārı bile ṣohbatı
Naḥs érür ahl-ı cahānġa ḳurbatı
Ol ki bī-devletge (10) eyler yārlıġ
Vaḳf añadur ḫavārlıġ u şavārlıġ
Andın avvalıdur cudālıġ (11) eylemek
Belki ḳaṭʿ-ı āşnālıġ eylemek

Nükte

Bī-davlatdın ıḫtırāz-ı ḫūb-ı bad-baḫtdın (12) ıctınāb-ı marġūb né üçün kim anıñ dīdārı mutażammın żarardur. Munıñ ṣoḥbatı vācıbu'ḥ-ḥaẕar. (13)

Rubāʿī

Ey kim sañadur mand-ı ıḳbāl maḳar
Bī-davlat u bad-baḫtġa bolma yāvar
Kim āḫır (14) alar şomlıġı birle biter
Māl u başıña ẕıllat u ıdbār u żarar

Al-ġaraż cāzım bolup dururlar (15) kim Ṣūfīnıñ mulāzamatın terk tutup Araldın köterilgeyler. Ulaġ u azuḳa (16) tahıyyasıdın soñra Ramażānu'l-mubārek ortasıda At Yolıdın kéme u sal bile (17) ʿubūr ḳılıp Aybügürge nuzūl éttiler. Bu mavżıʿda aralarıġa ıġtılāf tüşüp [306b] (1) Balta Nıyāz Ḳāżī -kim sar-daftar-ı ahl-ı fasād durur érdi- baʿżı Çavdur muʿānıdları bile (2) -kim köp carāyım-ı ʿaẕīma alardın ẕuhūrġa yétip durur érdi- ġażab-ı sulṭānī ve saṭvat-ı ḫāḳānīdın mutavahhım (3) bolup Manḳışlaḳ sarı -kim alarġa vaṭan-ı aṣlī durur érdi- ʿazīmat ḳıldılar. Ve Yarlıḳab Bég başlıġ (4) macmūʿ Ḥasan Éliniñ ınḳıyād u bendelik ıẕhārın körgüzüp dar-bār-ı felek-mıḳdārġa élçi yiberip (5)

ḫabar vuṣūlınıñ ıntıẓārıda mutavaḳḳıf bolup dururlar. Ol āvānda Muḥammad Çān Bég ibn (6) Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳ Ḫ(v)āca Éli ḥışārıda muḥāfaẓat amrıġa maşġūl durur érdi. Çavdurnıñ Ay- (7) bügürġa ötgen ḫabarın éşitip ḥazm u ıḥtıyāṭ cıhatıdın öz nökeri ve Ḫ(v)āca Éli leşkeri bile (8) Aybügür ṣavbıġa rāyat-afrāz nahżat bolup dururlar. Yolda Yarlıḳab Bégniñ élçisıġa (9) baʿżı leşkeriyye uçrap ġāfıllıḳdın olturup durur. Muḥammad Çān Bég Aybügürġa barıp ol (10) élni memālik-i maḥrūsa cānıbıġa köçürüp özi Ḫ(v)āca Élige muʿāvadat körgüzdi. Ve Yarlıḳab Bég (11) Ḥasan Éliniñ ekābırı bile ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānīnıñ dāman-ı ʿafvıġa çeng-i ıstīmān urup ʿataba-boslıḳġa (12) mutavaccıh bolup dururlar. Lā-caram ʿınāyat-ı ḫāḳānī alarnıñ aḥvālıġa şāmıl bolup her ḳaysıġa farāḫūr-ı (13) ḥāl manāzıl u mazārıʿ marḥamat u mekremet u muruvvat körgüzdi.

Teke Muʾānıdlarınıñ Hazār-asb (14) Sar-ḥaddıġa Şab-ā-ḫūn Kéltürmegi ve Ḳalandar Parvānçı Kéynidin Barıp Alarnı (15) Ḳatlġa Yétkürmegi

Bu vaḳıʿa andaḳdur érdi kim Muḥammad Nıyāz Tarḫān -kim Marvda olturġan Teke (16) muʿānıdlarınıñ sar-daftarı durur- Īrān pād-şāhı Fatḥ ʿAlī Şāhu'l-mulaḳḳab bi'l-Baba Ḫānnıñ oġlı Şah-zāda (17) Velī sana-ı Hıcrıyya miñ daġı ikki yüz yigirme ikkiside Dīn Nāṣır Töreni Marv sükkānı bile Maşhadġa **[307a]** (1) köçürgendin béri Marvnı özıġa māʾman ḳılıp ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satānnıñ (2) rabḳa-ı ıṭāʿatıdın boyun tolġan Baḫşı uruġı ve ġayru-humnıñ ḥarāmīların aṭrāfıġa yıġnap (3) olturup durur. Māh-ı şarīf-ı mazbūrda Ḳara Aḥmad camāʿasıdın bir gürūh ahl-ı żalālatnı -kim maṣdūḳa-ı (4) "ẓulūman cuhūlan" alarnıñ ḥāllarıġa şāmıl durur- ḳubbatu'l-Islām Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm ṣavbıġa ırsāl (5) ḳıldı. Tā kim dast-burdī körgüze alġaylar. Ol gürūh-ı żalālat-pajūh ḳaṭʿ-ı manāzıl étip (6) Ramażānu'l-mubārek ayınıñ on yettiside dū-şanba kéçesi Hazār-asb ḳaryalarıdın (7) Kürükniñ ayaḳıġa ḳumdın çıḳıp vārıd bolup dururlar. Ve Kürük ḫ(v)ācalarıdın birevi-(8) niñ rıbātıġa tökülüp māl ve ʿayāl u aṭfālın tārāc u esīr ḳılıp murācaʿat körgüzüp dururlar. (9) Köp furṣatġaça yol tapa almay. Köllerde sar-gerdān bolup saḥar heneggāmıda ḳumġa kirip (10) kétdiler. Ittıfāḳa alar ḳumdın çıḳġan maḥalda Kürük ayaḳıdaġı ékinçilerdin birev (11) ḫabar-dār bolup ḳalʿada ʿAbd'ullāh Inaḳġa ḫabar yétkürdi. Inaḳ ḥāżır çerik bile -kim yüz éllik (12) atlıġdın köprek durur érdi- rukūb ḳılıp Kürükge bardı. Ve ol ḳaryada olturġan fuḳarā (13) ve ḫ(v)ācalardın seḥerlik üçün ḳoy u pirinç u asbāb-ı tabaḫnı muhayyā ḳıldurup ḳum étegiġa (14) çıḳıp Tekelerniñ tāza ötgen izin körüp nuzūl ḳıldı. Tā kim seḥerlik yép

(15) atlanġay, ṭaʿām pişürtürüp nahārī ḳılġunça ṣubḥ-ı safīda damı ḫāvar cānıbıdın nışān (16) körgüzdi.

Fard

Sufra-ı ṣubḥ açdı ba-nāgah sıpıhr

Anda tabāşīrını körgüzdi mıhr

Namāz (17) adāsıdın soñra ol yérde maṣlaḥat-ı madīda u maşvarat-ı ṭavīla bısāṭın basīṭ étip:

Bayt

[307b] (1) Ne ḳavmaḳġa aʿdānı curʾat ḳılıp

Ne ḳayturġa bī-vach hımmat ḳılıp

Āftāb samtu'r-(2) rāʾsġa ırtıfāʿ tapġunça mutavaḳḳıf u muʿaṭṭıl bolup durur. ʿĀḳıbatu'l-amr havā ıssıġın (3) ve merākib-i tavsanlıġıdın bahāna ḳılıp davlat-ḫānasıġa muʿāvadat körgüzüp durur.

Naẓm

(4) Kişi ḳılmasa şavḳ ile cust-cūy

Ḳaçan tapġay ol maṭlab u āb-rūy

Ér oldur ki tā anda (5) bardur macāl

Tilep nām u neng eylegey terk-i māl

Ol ayyām-ı saʿādat-farcāmda canāb-ı (6) amārat-maʾāb, ʿumdatu'l-umarā, ḳudvatu'l-kübarā, ʿızzu'l-nām, muravvıcu'l-Islām:

Maṣnavī

Amīr-ı ḫıradmand (7) ṣāḥıb-lıvā

Cahān kişveri üzre farmān-ravā

Adab burcınıñ māh-ı tābānı ol

(8) Kerem durcınıñ durr-ı ġalṭānı ol

Şaraf bostānıda sarv-ı buland

Ḫıdīv-ı cahānġa (9) aḫ-ı arcmand

Amīr-ı kebīr, calālu'd-davlat, ve'd-dīn, Ḳutluḳ Murād Inaḳ abbad mülkihi Darġan mużāfātıdın (10) Aḳ Rıbāt ḥudūdıda şikārġa maşġūl durur érdi. Ṣayd-efgenlik heneggāmıda (11) bu ḫabar samʿ-ı şarīfıġa yétip amīr-ı bī-naẓīr-ı saʿādat-paẕīr.

Naẓm

Avc-ı saʿādatda duruḫşanda-mıhr

(12) Līk calādatda muʿallā-sıpıhr

Ṣıdḳ u ṣafā bābıda maḳbūl-ı şāh

Rāst-rū u ṣafā-(13) dıl u nīk-ḫ(v)āh

Aʿnī Ḳalandar Parvānçını -kim ol canāb-ı davlat-ıntısābnıñ mulāzamatıdın (14) bir laḥẓa sāya yañlıġ mufāraḳat ıḫtıyār ḳılmas durur érdi- aña (15) saʿādat-kīş, ṣadāḳat-andīş İskender Ḫ(v)āca Bég Ābādī ve Ḳoñrat Él Amān Bahādurnı maṣḥūb ḳılıp (16) ol canāb öz nökerleridin yetmiş kimse muʿānıdlar taʿāḳūbıġa nām-zad ḳıldı. Alar farmān mūcıbı (17) bile Aḳ Rıbātdın ḳum ḳaṭʿıġa ʿazīmat yegrenin sürüp dururlar.

Naẓm

Tevekkül [308a] (1) ḳılıp sürdiler ḳumġa at

Uçup vahmdın līk her dam ḥayāt

Farāzıġa gāhī ki eylep ʿurūc

(2) Ayaḳ astıda cılva eylep burūc

Nışībıġa gāhī sürüp bād-pā

Körünüp felek üzre (3) taḫta's-sarā

Isıġdın havāsı kélip havlnāk

Néçük kim samūm élni eylep helāk

(4) Susızlıġdın ol ḳum içide sarāb

Ḳılıp teşneler ḥālıġa ıżṭırāb

Ne paydā (5) bolup anda yoldın aṯar

Ne pāyānıdın kimse tapıp ḫabar

Ṣuʿubat bile atlar eylep ḫarām

(6) Batıp tīzġaça her néçe ursa kām

Bu ṭarīḳada üç kéçe kündüz tīġ-ı musāraʿat bile ḳatʿ-ı masāfat (7) ḳılıp Şor Ḳuyı atlıġ ḳuduḳġa yéttiler. Ol ḳuduḳ navāḥīsıda muʿānıdlarnıñ (8) ötgen izini taptılar. Parvānçı ve İskender Ḫ(v)āca ve Él Amān Bahādur çerikdin otuz mubārızını (9) muntaḫab ḳılıp özgesin ḳuduḳ üstide ḳoyup Tekeniñ izidin (10) mutavaccıh bolup dururlar. Ve Ocarlı ḳuduḳıda -kim Marv dıyārıġa ikki menzillik masāfatı bar durur- (11) Tekeniñ kéynidin yetüşüp bir ḥamla ṣadmatı bile alarnı vādī-yı ḫamūşānġa yiberdiler. (12) Māl u esīrlerni -kim baʿżı muʿānıdlar bile ilgeriraḳ yibergen érgen dururlar- (13) alarnı dağı taʿāḳub ḳılıp Tekelerni öltürüp māl u esīrlerni alıp muʿānıdlarnıñ (14) başın késip murācaʿat körgüzdiler. Ve Şor Ḳuyıda ḳoyulġan çerikni alıp (15) toḳuz künde Fitnek navāḥīsıda Inaḳnıñ mulāzamatıġa yétip ol canābdın (16) navāzışāt-ı kāmil taptılar. Ve andın dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa mutavaccıh bolup ʿarafa küni (17) māh-ı meẕkūrnıñ salḫıda ḥażrat-ı sarvar-ı salāṭīn u afżal-ı ḫavāḳīnnıñ dar-bār-ı felek-mıḳdārınıñ **[308b]** (1) āsıtān-boslıġıġa fāyız bolup ʿınāyāt-ı ḫusravāna u marāḥım-ı bī-kerānaġa ıḫtışāṣ taptılar. (2)

Ḥażrat-ı ʿAlā-ḫāḳānīnıñ Yañı Daryā Tasḫīrıġa ʿĀzım Bolmaġı, Bu Ḫabar Vuṣūlınıñ Zalzala-ı Tavahhum (3) Salmaġı Bile Ol Dıyār Ehlige Bunyān-ı Camʾıyyat Buzulmaġı, Orun Bay Bile Éş Çān-(4) nıñ Iṭāʾat Yolıġa Ḳadam-ı Istīmān Urmaġı ve Muʾānadat Nahrıdın ʿUbūdıyyat Baḥrıġa (5) Özlerin Yétkürmaġı ve Özge Biylerniñ Tamarrud Işrārı Bile Muḫālafat Ahengin (6) Tüzmegi ve Téñiz Ṣavbıġa ʿInād Maṭāyāsın Sürüp ʿAzīmat Körgüzmegi

Rıvāyat (7) téñiziniñ tımsāḥı ḥıkāyat daryāsınıñ mallāḥı aʿnī ḳalam-ı muşkīn-raḳam maʿānī baḥrıġa (8) mundaġ ġavṣ ḳılur -kim sābıḳān taḳrīr samṭıġa ve taḥrīr silkige çékilüp durur érdi- kim Yañı Daryā (9) Ḳara Ḳalpaḳınıñ ekābırıdın Manḳıt Dūdmānınıñ sarvarı Orun Bay Biy ve Tanga Ḫıtāy-(10) nıñ sar-daftarı Éş Çān Biy ve Béş Sarıġ Ḫıtāynıñ sar-āmadī Ḥasan Biy ve Ésen Kéldi Biy -kim Bahādurnıñ (11) inileri durur- Ḳıpçaḳ uruġınıñ ḥākimi Toḳta Pulād Biy ve Keneges camāʿasıdın (12) Oymavut éliniñ uluġı Maman Biy -kim Çān Murād Inaḳnıñ ḳatlıdın béri Yañı Daryā (13) dıyārıda lıvā-yı muḫālafatnı bar-pāy ḳılıp hīç pād-şāh u amīrġa ınḳıyād başın égmes (14) érdiler-alarnıñ taʾdīb u goş-mālı üçün canāb-ı amarāt-maʾāb, ayālat-ıntısāb, ʿumdatu'l-umāra, (15) murabbīyu'l-fuḳarā, malāẕu'l-anām, ḥāmīu'l-ıslām, nāşır-ı bılādu'l-āfāḳ, camālu'd-

davlat ve'd-dīn, amīr-ı kebīr Ḳutluġ Murād (16) Inaḳ madda'llāhu ẓilāla rı'fatihi ʿalā-mufāriḳi'l-anām ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār, aʿlā-ḫākān-ı (17) gerdūn-tuvān, ṣāḥıb-ḳırān, vālā-mekān, Farīdūn-ı zamān, İskender-i davrān, bāʿiṣu'l-amni ve'l-amān **[309a]** (1) māḥıyyu'ẕ-ẓulm ve'l-ʿudvān, rāfıʿ-ı aʿlāmu'd-dīn ve'l-īmān, ḳāmıʿ-ı bunyānu'ş-şirk ve'ṭ-ṭuġyān, (2) al-mustanṣaru bi-nuṣrati'l-meliki'l-mustaʿān, muʿızzu'd-davlat ve'l-ḫılāfat ve'd-dīn, abu'l-ġāzī (3) Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ḫallada'llāhu mülkihiniñ farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı lāzımu'l-mutanāhī (4) bile ol nāhıyyatġa sıpāh éltip çapavul tund-bādı bile alarnıñ çırāġ (5) emniyyetini uçurup ḳaytġandın soñra egerçi Éş Çān Biy başlıġ baʿżı biyler dar-gāh-ı (6) ʿālam-panāhnıñ ḫāk-boslıḳıġa muşarraf bolup gāhā ıṭāʿat ıẓhārı bile (7) rusl u rasāyıl yiberür érdiler. Ammā gāhā sar-keşlik körgüzüp tamarrud āġāz (8) ḳılur érdiler. Ḫuṣūṣan Orun Bay başlıġ ekṣer muʿānıdlar ʿasākir-i manṣūranıñ (9) türk-tāzıdın hırāsān u mutavahhım bolup Buḫārā vālīsı Amīr Ḥeyderge (10) mutābaʿat körgüzüp anıñ navvābıdın Ḫudāyār dégenni arasıġa kéltürüp (11) aña zakāt-ı ḫarāc bérip Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm ve Ḳazaḳ kārvānıġa taʿaddī yétkürürler érdi. (12) Bu cıhatdın ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār sana miñ iki yüz yigirme törtde Ṣafar ayıda durur. (13) Andaġ kim sābıḳan ẕikr tapıp durur érdi. Alar goş-mālı üçün iki bölek çerik yiberip (14) çapdurup durur érdi. Bu cıhatdın Orun Bay ıstımdād üçün Buḫārāġa barıp muddat-ı (15) madīd u ʿahd-ı baʿīd Mīr Ḥeyder Pād-şāhnıñ āsıtān mulāzamatın yastanıp (16) anıñ gevher ḳudratın muʿāvanat āb u rengidin mubarrā ve küll-i hımmatın dast-yārlıġ reng būyı-(17) dın muʿarrā tapıp raḫş-ı tamām u taʿarruż-ı lā-kelām bile bī-nayl-ı murād muʿāvadat körgüzüp Ḫudāyārnı **[309b]** (1) Buḫāraġa uzatdı.

Çūn aşraf-ı sādāt-ı ʿālī-ṣıfāt ve afżal-ı ṣanādīd-ı mutaʿālī-daracāt, (2) zubda-ı ḫānadān-ı Murtażā, ḳudvat-ı dūdmān-ı Seyyid Ata, Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca -kim āmīr-zāda şor-baḫt (3) Éş Muḥammad Bégniñ vāḳıʿasıdın soñra Ramażānu'l-mubārekniñ üçide Ḫ(v)ācam Berdi Beg (4) ve Ḳalandar Körniñ ornıġa Nayman Muḥammad Ḳılıç ve Durman Baltaş Yüzbaşı bile Aḳ Yaḳışnı (5) muḫāfaẓatı dahr astıġa nām-zad bolup durur- meẕkūr māhnıñ sékkizide şanba küni Kök (6) Özek nahrınıñ ḳıraġı Taş Kéçü mavżıʿıġa vārıd boldı. Ittıfākāt-ı ḥasanadın (7) Uyġur muʿānıdlarıdın Oraż ʿAlī Yarma, Ḳara Ḳalpaḳ Töre Bég Ḳıyat -kim Töre (8) Murād Ṣūfīnıñ muʿtamad-ʿaleyh kişileridin durur érdi- Ḳoñratdın Buḫāraġa safārat (9) rasmı bile barıp Mīr Ḥeyderniñ élçileri ve Ḳoñratnıñ savdā-gerleridin on (10) altı kimse bile kélür érken durur. Oraż ʿAlī Yarma

ıḫṭıyāṭ ṭarīḳası bile ilgeri (11) sürüp ʿasker ahlıġa uçrap sar-āsīmavār ṣarf-ı ʿınān ḳılıp fırārī bolup durur. (12) Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca anı bir ḥamlada atıdın yıḳıp usar ḳaydıġa çékip ıstıʿlām aḥvālıdın soñra (13) baʿżı muʿtamad kişilarıġa tapşurup ḥażrat-ı ḫılāfat-martabatnıñ ḫıẕmat-ı humāyūnıġa (14) yiberip durur. Çūn ol bad-baḫt bad-ḫ(v)āhlıġ marāsımıda ahl-ı ʿınādnıñ sar-āmadī durur (15) érdi. Lā-caram muvaḳḳıf-ı sıyāsatdın anıñ ḳatlıġa farmān-ı ʿālī ṣādır bolup cazāġa (16) yétip durur ve Töre Bég -kim ham-rāhları bile kéynidin kélür érdiler- bu sānıḫa-ı ġam-andūz yaʿnī (17) Oraż ʿAlī Yarmanıñ esīr bolġanıdın ıṭṭılāʿ tapıp aġır yük ve mālların **[310a]** (1) taşlap ḳaytıp Yañı Daryā ṣavbıġa fırār körgüzüp dururlar. Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca alarnıñ (2) māllarıġa mutaṣarrıf bolup ʿaḳabıdın ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā Çofan Ata aleyhi'r-raḥmanıñ aḫfād (3) u avlādıdın Muḥammad Naẓar Şayḫnı Adīna Murād Bahādur ve Télü Mergen başlıġ on béş (4) kimse bile alarnıñ kéynidin buyurup dururlar kim her yérge barsalar (5) ḳavup ol muʿānıdlarnı dast-gīr u esīr ḳılmaġunça murācaʿat körgüzmesünler. (6) Bu cıhatdın maʿmūr-ı meẕkūrlar Yañı Daryāġaça taʿāḳub ḳıldılar. Töre Bég rafīḳları bile (7) Ḳıpçaḳ arasıġa barıp Toḳta Pūlād Biyniñ banī-aʿmāmıġa taşlap dururlar ve Muḥammad Naẓar (8) Şayḫ Orun Baynıñ manzılıġa nuzūl buyurup durur. Orun Bay Biy anıñ ḳudūmı-(9) dın başāşat-ı tamām ve masarrat-ı lā-kelām ẓuhūrġa yétkürüp Töre Bég ve yoldaşlarını (10) tutup ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikārnıñ mulāzamatıġa yibermekni ol ḥażrat mulāzımlarıġa (11) ḳulluḳ ṭarḥın salıp carāyım-ı mavfūrasıdın rafʿ-ı ḫacālat ḳılmaḳġa vāsıṭa-ı ʿuẕmā u vasīla-ı (12) tamām bilip Éş Çān Biyniñ muvāfaḳatı bile Ḳıpçaḳġa alarnı ṭalab ḳılup kişi yiberip durur -kim (13) ammā Ḳıpçaḳ camāʿası Toḳta Pūlād Biydiñ bī-ḫabar alarnı burunraḳ Ḳoñratġa uzatup durur érdi- (14) ve ol aṣnāda Ḳazaḳıyya ṭabaḳātıdın Çömekey ṭāyıfasınıñ pād-şāhı Sulṭān Témür Ḫān (15) ibn Ér ʿAlī Ḫān miñ béş yüz kimse bile kélip Éş Çān Biyniñ éli Tanga Ḫıtāynı (16) ve Ḳıpçaḳnı çapıp köp kimseni öltürüp ġanāyım-ı fırāvān u usār-ı bī-pāyān bile murācaʿat körgüzüp (17) Yañı Daryā biyleri dağı Ḳara Ḳalpaḳ ʿaskerin alıp Ḳazaḳnı taʿāḳub ḳıldılar. Ve üç **[310b]** (1) menzillikde kéynidin yétüşüp ḳatıġ uruş vuḳūʿ taptı. Ol uruşda Ḳazaḳnıñ (2) köpregi maḳtūl u maʾsūr bolup Sulṭān Témür Ḫān ınhızām yolıġa ḳadam-ı fırār urdı. Muḥammad Naẓar Şayḫ (3) -kim rufaḳāsı bile anda ḥāżır durur érdiler- mubārazat amrıġa mubādarat körgüzüp Ḳazaḳ (4) sıpāhınıñ şikestıġa alar sabab boldı.

Bayt

Eger bir kişi tapsa nuṣratġa dast

Tapar (5) yüz tümen leşker andın şikest

Bu vāḳıʿadın soñra Ḳara Ḳalpaḳ umarāsı Orun Bay (6) Biy ve Éş Çān Biyniñ ıhtımām u saʿyı bile baʿżı ṣıdḳ yüzidin ve baʿżı mudārā cıhatıdın (7) ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvānnıñ dar-gāh-ı ʿālam-panāhıġa marāsım-ı ıṭāʿat (8) ızhārı bile élçi yiberip durur. Ol cumladın Orun Bay Biyniñ oġlı Mullā Davlat Naẓar -kim (9) yaḫşıġına dānışmand-ı ṭālıbu'l-ʿılm durur érdi- ve Éş Çān Biyniñ oġlı Bal Muḥammad ve Ésen Keldi (10) Biyniñ aḳası Ḥasan Biyniñ oġlı Mullā Sarı ve Toḳta Pūlād Biyniñ oġlı Dorost Bergenni (11) Muḥammad Naẓar Şayḫġa maṣḥūb ḳılıp safārat rasmı bile yiberip dururlar. Élçiler Aḳ Yaḳışnıñ (12) üstidin dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa mutavaccıh bolup aḥsan-ı sāʿāt ve asʿād-ı avḳātda şaraf-(13) andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ bolup Yañı Daryā umarāsınıñ ʿarīża-daştını ʿarżġa yétkürüp dururlar. (14) Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār alarnı manẓūr-ı naẓar ʿınāyat étip marāḥım-ı ḫusravāna u (15) mekremet-i mülūkānadın bahramand étti.

Bayt

Ne davlatdur kişige baḫt olup yār

(16) Şah alṭāfıdın olmaḳ bahra-bardār

Ammā Yañı Daryānıñ biyleri oġlanların (17) dar-gāh-ı ʿālam-panāhların arzūsı üçün yibergendin soñra Orun Bay **[311a]** (1) ve Éş Cāndın başḳası ʿadāvat-ı ḳadīmī ve şarārat-ı cıbıllī ḥareketidin ḳadam-farsāy-ı cādda-ı mutābaʿat (2) bolmaḳdın paymān bolup Ḳazaḳ ṭavāyıfıdın Çekli camāʿasınıñ pād-şāhı ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān (3) ibn Ġāyıb Ḫānġa -kim burunraḳ Béş Sarıġ Ḫıtāynıñ savdā-gerin talap köp māl u kişilerin (4) dast-gīr ḳılıp érdi- ol māl u kişilerin tilemekni bahāna ḳılıp ıṭāʿat ızhārı bile (5) élçi yüberdiler. Bu ḫabar baʿżı rah-güẕerleridin tavātur rasmı bile sudda-ı ḫılāfat mulāzımlarıġa yétti. Avval-(6) dın ḫod ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān, sultān-ı gerdūn-tuvān, pād-şāh-ı Keyvān-rıfʿat, şahanşāh-ı Bahrām-(7) ṣavlat.

Naẓm

Barr u baḥr şāhı Sikender-ḥışm

Sulaymān-(8) şükūh u Farīdūn-şıyam

Şarīʿat-panāhı u dīn-ḫusravı

Bolup puşt Islām andın (9) ḳavī

Felek cāhlarnıñ şahanşāhı ol

Şahānşahlarnıñ felek cāhı ol

(10) Muraṣṣaʿ rikāb u muʿallā canāb

Camīʿ umam üzre mālik-i rıḳāb

Ḫılāfat ayvānınıñ evreng-(11) nışīnı, salṭanat dīvānınıñ ṣāḥıb-nıgīnı, ṣāḥıb-ḳırānı ve kām-rānlıġ dıyārınıñ tāc-dārı, ḳahramānlıġ (12) mıżmārınıñ şah-suvārı, afżal-ı salāṭīn-ı muʿallā-ḥaşam, aʿdal-ı ḫavāḳīn-ı ʿadālat-şıyam, (13) al-muḫtaṣ bi-ʿināyati'l-meliki'l-mannān, muʿızzu'd-davlat ve'd-dīn, abu'l-ġāzī Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān abbada'llāhu (14) taʿālā mülkihi ve macrā ʿalā baḥru's-salṭanatihi felekihiniñ żamīr-ı ḫūrşīd-naẓīrıġa -kim maẓhar-ı anvār-ı (15) ġaybī ve mavrıd-ı asrār-ı lā-raybī durur- bu vāḳıʿa-ı ġāmıża partav-ı ẓuhūr salıp mutaraṣṣıd-ı vuṣūl ḫabar érdi. (16) Çūn bu ḫabar taḥḳīḳı manaṣṣa-ı zuhūrda cilve-ger boldı. Ṭāġīlar goş-mālınıñ ḳaṣdıġa Yañı Daryā ʿazīmatı taṣmīm tapdı. (17) Ve li-hāẕā Şavvālu'l-mükerremniñ yigirme biride sana-ı mazbūrda Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm Ḳavsınıñ on yetiside **[311b]** (1) yek-şanba küni çāştgāhda şikār rasmı ve Yañı Daryā tasḫīrınıñ ırādası bile dāru's-salṭana-ı (2) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmdın rukūb ḳılıp kéçe Maylı Cengel mavżıʿda öz ḳurratu'l-ʿaynı şah-zāda-ı mükerrem, mafḫar-ı (3) banī-Ādam, salṭanat şacarasınıñ ṣamarası ,mekremet ṣamarasınıñ şacarası, ḫılāfat tācınıñ (4) gevheri, ḫılāfat burcınıñ aḫtarı.

Bayt

Aṣālat burcınıñ tābanda māhı

Saʿadat (5) farḳınıñ farruḫ-külāhı

Muġīṯu'd-davlat ve'd-dīn Allāh Ḳulı Töre zīde ʿomruhu ve calālihiniñ (6) rıbāṭ-ı fāyıżu'n-naşāṭınıñ burūc-ı ıftıḫārın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile felekü'l-burūc (7) avcıdın ötkerip durur.

Şıʿr

Ḳudūmıñ fayżıdın gerd-i muḥaḳḳar

Bolur rıfʿat ara (8) gerdūnġa ham-sar

Nuzūlıñġa muşarraf bolsa manzıl

Tapar nüzhet néçük kim ʿālam-ı dıl

(9) Eger kāşānada tutsañ ārām

Bolur cannat kibi farḫunda-farcām

Nacābat-panāh, dıyānat-(10) āgāh, ıḫlāṣ-kīş, ṣadāḳat-andīş ʿAbdī Bay ve Keday Nıyāz -kim ol mavżıʿ-ı cannat-(11) sān, nazāhat-nışānnıñ muşrıfı durur érdiler- cavāhır-ı cān u la'ālī-ı ravānların ol ḥażrat (12) ḳudūmınıñ şükrānasıġa īṣār ḳılıp tañ atġunça ḫıẕmāt-ı şāyasta ve żıyāfāt-ı (13) bāyastaġa ıştıġāl körgüzüp manẓūr-ı naẓar-ı ḫusravāna u maḫṣūṣ-ı ʿavāṭıf-ı bī-kerāna boldılar. (14) Çūn āftāb-ı şarḳī-ıntısāb şah-suvārı felek maydānınıñ ʿazmıġa rukūb ḳıldı, ḥażrat-ı sulṭān-ı (15) ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān ḳadam-ı şarāfat-tavʾāmın saʿadat rikābıġa ḳoyup kevkebe-i tamām bile (16) Taş Ḳalʿanıñ ḥudūdıġa ʿazīmat yegrenin sürdi. Ve ol nāḥıyyat maʿbarı-(17) dın kéme bile Amuyadın ötüp maġfūr sulṭān u mabrūr ḫāḳān Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān **[312a]** (1) anāra'llāhu burhānahnıñ rıbāṭı allıdaġı atavda ḳuşlap bār-gāh-ı felek-ıştıbāhġa -kim (2) anda daryānıñ ḳıraġıda bar-pā ḳılup durur érdiler- nuzūl-ı ıclāl körgüzüp durur. (3) Ve ol kéçe ḫuftan çaġı yér erkānıġa endek zalzala vāḳıʿ boldı. Bu manzıl-ı şarīfda iki kün (4) tavaḳkuf vāḳıʿ bolup avvalġı kün ḥażrat-ı Sulṭān Yemenīyu'l-Uvays ibn ʿĀmır al-Ḳaranī (5) kaddasa'llahu sırrahu nıñ ḳadam-gāhıġa -kim Köh-i Çaġrada vāḳıʿ durur, ḥālā ol taġnı (6) Şayḫ Calīl Ata Taġı dép dururlar- taşrīf éltip zıyāratġa muşarraf boldı. (7) Ve ol ḥażratnıñ rūḥ-ı muḳaddaslarıdın madad u ıstıʿānat tapıp ol āstāna-(8) nıñ mucāvırların nuẓūrat-ı vāfır u ıḥsānāt-ı mutakāṣır bile davlat sāġarı-(9) nıñ bāda-paymāyı ḳıldı. Ve soñġı kün Mullā Éşim Baynı -kim dar-gāh mulāzımları-(10) dın durur- Muḥammad Naẓar Şayḫ bile Yañı Daryā élçilarıġa ḳoşup biylarġa yarlıġ ırsāl étti (11) kim: "Farmān-ı ʿālī-şān yétgeç. Bu ṭarafġa köçüp memālik-i maḥrūsaġa mutavaccıh boluñlar. (12) Ve ıllā asbāb-ı muḥāraba u mucādala tahıyyasıġa ıştıġāl körgüzüñler kim anıñ ʿasākir-i (13) manṣūra bādıya-paymāy ʿazīmat bolup durur."

Fırdavsī:

اکر نه بکام آیدی خواب

(14) منُ رستمُ جنك افراسیاب

Ve yana bu manzılda balāġat baydāsınıñ yeke-tāzı (15) faṣāḥat-ınşāsınıñ raḳam-pardāzı aʿnī canāb-ı zubdatu'l-fużalā Mīr-zā Masīḥāġa -kim (16) bu mubārek yürüşde mulāzım-rikāb-ı humāyūn durur érdi- bir topçaḳ-ı zarrīn-(17) likām sarṣar-ḫırām kim.

Naẓm

Kélip surʿatda raḫş-ı vahmdın tīz

Parī yañlıġ uçup [312b] (1) ger tapsa mahmīz

Ḥarāmī öyle rāḥat-baḫş u hamvār

Ki ḳılmas uyḳudın rākibni bīdār

(2) Zīn-i girān-māya ve rikāb-ı ṭılla-pīrāya bile marḥamat körgüzüp dururlar.

Rubāʿī

Şāhī ki felek ḫaylī (3) musaḫḫardur aña

Farzīn-ı cahān kemīne çākerdur aña

Allıda pıyāda-gah koyġay ruḫ ʿacz

(4) Atlıġ ḳılıp anı luṭfı yāvardur aña

Panc-şanba küni ol manzıldın lıvā-yı nahżatnı (5) cılvaġa kirgüzüp şikār-andāzlıġ ve ṣayd-pardāzlıġ rasmı bile Camşīd-ı Ḫūrşīd (6) yañlıġ ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp aynıñ yigirme altılançısıda cumʿa küni Ḳıpçaḳ (7) ḳalʿasınıñ muḳābalasıda Ḳapḳaḳlı bīşasıda daryā ḳıraġın mıżrab-ı bār-gāh-ı ālam-panāh ve (8) maḳarr-ı sarādıḳ-ı felek-ışṭıbāh ḳılıp daryānıñ iki ṭarafıda şikār umūrıġa ışṭıġāl (9) körgüzüp dururlar.

Maṣnavī

Tüzüp şāh ol navʿ rasm-ı şikār

Ki Camşīd olup allıda (10) şarmsār

Yasap çerge ayīnını her ṭaraf

Yürürde bar-ā-bar tüzüp ikki ṣaf

Mudavvar (11) tüzüp çerge aṭrāfını

Ḳabap ortaġa ṣayd aṣnāfını

Ne gör ve ne céren tavışḳan daġı

(12) Buġu u maral bars u ḳaplan daġı

Sémüz ḳırġavul burdaġan kebgi-der

Biri (13) ḳahḳaha-zan biri cilve-ger

Yana vaḫş u ṭayr anda ḥaddın fuzūn

Dad u dām cınsı ʿadad-(14) dın fuzūn

Sürüp ortaġa şāh-ı vālā-tabār

Salıp ḳuş, atıp (15) nāvak eylep şikār

Dam-ā-dam şikār içre salıp ḳıran

Aḳıp her taraf ṣayd ḳanı ravān

(16) Alıp yüz iki yüzni her şāh-bāz

İtelgü dağı ḳırmayın andın az

Urup (17) [ṣayd]-ı şunḳar laçin dağı

Salıp élni ḥayratġa çust almağı

Şikār eylep erkān-ı **[313a]** (1) davlat yana

Ḳılıp ṣayd aʿyān-ı ḥażrat yana

Kişi ḳalmay anda şikār étmegen

(2) Şikār amrını ıḫtıyār étmegen

Şikār heneggāmı ve tavaḳḳuf ayyāmıda (3) ʿasākir-i manṣūra ve afvāc-ı ḳāhıra aṭrāf u aḳṭār, bılād u amṣārdın mevkib-i humāyūnġa (4) muctamaʿ boldılar.

Naẓm

Sıpāhī ki her fardı leşker-şiken

Taham-tan-ı nabard u dıl-āvar-(5) figen

Ḳavī-heykel u zor-bāzū barı

Ġażanfar-ı far u babr-ı nīrū barı

Ve faḳīr kim bu ḥurūf-ı (6) manşūranıñ nāẓımı ve bu suṭūr-ı manşūranıñ rāḳımı durur men. Baʿżı umūr-ı żarūrıyya (7) cıhatıdın Gürlende kevkebe-i vālādın taḫalluf ḳılıp ḳalıp durur érdüm. Bu mavżıʿda (8) kélip dar-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzamatıġa fāyız boldum. Ve aynıñ salḫıda (9) dū-şanba küni Ḳapḳaḳlıdın ḥareket ḳılıp Sırçalı Köliniñ canūbıda daryā (10) kenārıġa surādıḳāt-ı zarrīn-ṭınāb u ḫıyām-ı maymanat-ıntısābnı naṣb ḳıldılar. Ol kün (11) ġurūb vaḳtıda -kim Ẕu'l-ḳaʿda hılālı maġrıb ufḳıda

şafaḳnıñ tutuḳ gulgūnıdın (12) cilve-ger bolup kevkebe-i vālā nuzūlınıñ taʿẓīmıġa ḳāmat-ı naḥīf hayʾātın (13) ḫam ḳılıp zalzala-ı ʿaẓīm vāḳı bolup durur kim " وزلزلوا زلزالا شديدا"[118] maṣdūḳası (14) aña muḫbır-ı ṣādıḳ durur. "زلزلة الساعة شى عظيم"[119] madlūlası aña dalīl-ı vāṣıḳ.

Bayt

Çū şah (15) leşkeri ṣavlatın kördi ḫāk

Tüşüp zalzala tépredi sahmnāk

Éşitildi (16) kim bu zalzala şıddatıdın Māvarā'un-nahr bılādıda ḫuṣūṣan Samarḳand baldasıda (17) ekṣer ʿımārat-ı ʿālıyya ḫarāb u munhadım bolmış durur.

Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ ikkiside çahār-şanba küni **[313b]** (1) andın nahżat körgüzüp Arıḳ Balıḳ ve Béş Töpe navāḥīsıda ābādān ḳuşladı (2) ve pīşīndın soñra Ḳuş-ḫānanıñ ḥadd-ı şımālıda daryā sāḥılın muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ḳıldı. Bu (3) manzılda tört kün tavaḳḳuf vāḳıʿ bolup şikār-andāzlıġ marāsımıda daḳīḳa-ı nā-marʿī (4) ḳalmadı. Ve ol āvān-ı maymanat-ı tavʾamanda rāʾsu'l-aʿāẓım, faḫru'l-ekārim, vazārat-(5) maʾāb, amārat-ıntısāb, maḳbūl-ı ḫāḳānī, muḳarrab-ı sulṭānī amīr-ı kebīr Muḥammad Rıża Ḳuş Bégi (6) addāma'llāhu iḳbālihi -kim memālik-i maḥrūsa sükkānınıñ sanaġıġa maşġūl durur érdi- (7) ol şuġlnı ıhtımām bile ıtmāmġa yétkürüp dast-boslıḳ şarafıġa muşarraf boldı. (8) Ve ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī Ḫ(v)āca Éli sādātınıñ uluġlarıdın duʿā-ı ḫayr ıstıdʿāsı (9) üçün tuḥaf-ı bısyār ve hadāyā-yı bī-şumār bile zubda-ı āl Ḳoñrat fihrist-i macmūʿa-ı (10) kāīnāt sulāla-ı mekremet nav-bāda-ı manzılat Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram valad-ı amcad Ḫudāy Berdi (11) Inaḳnı Ḫ(v)āca Éliġa ırsāl ḳıldı. Bég-i muşār-ılayh bi-ḥasabu'l-ḥukm Mīr-zā Masīḥā bile (12) Ḫ(v)āca Élige barıp ḳuṭbu'l-aḳṭāb, ḥaḳīḳat-ıntısāb, ekmelü'l-kemālā, sulṭānu'l-ʿurafā, (13) Seyyid ʿĀlim Maḫẕūm-ı Aʿẓam, faḫru'l-mıllat ve'd-dīn Seyyid Piram Ḫ(v)āca Işan ve canāb-ı ġavṣu'l-(14) aʿẓam, ḳuṭbu'l-ʿālam, sanadu'l-avlıyā, seyyidu'l-atḳıyā, şamsu'l-maʿānī Seyyid Tursun Ḫ(v)āca Işan (15) ve ḥażrat-ı şayḫu'ş-şuyūḫ, murşıd-ı arbābu'l-rusūḫ, ımām-ı ahl-ı ṭarīḳat, sulṭān-ı mülk-i ḥaḳīḳat, muʿızzu'l-(16) mıllat ve'd-dīn Seyyid Keday Ḫ(v)āca Işan sallamahu'lllāhi taʿālā ilā-yavmi'l-ḳıyāmnıñ mubārek (17) mulāzamatlarıġa muşarraf bolup her birıġa ʿalā-ḥıda ḥażrat-ı ḫılāfat-maʾābnıñ yibergen **[314a]** (1) tuḫfa u

[118] Ahzab suresi, 33/11 "İşte orada, iman edenler, sınanmış ve şiddetli bir sarsıntıyla sarsıntıya uğratılmışlardı."
[119] Hacc suresi, 22/1 "Ey insanlar, Rabbinizden korkup-sakının, çünkü kıyamet saatinin sarsıntısı büyük bir şeydir."

hedyeleri bile ızẖār-ı nıyāzmandlıġın ʿarẓġa yétkürüp ḥażrat ḥaḳḳıda duʿālar ıltımās (2) ḳıldı. Ḥażrat-ı ʿalayhi ol multamısnı ıcābatġa maḳrūn tutup ol ḥażratġa cavāhır-ı naṣāyıḥ-ı (3) mufīda u la'ālī-ı mavāʿız-ı nāfʿıa hadāyāsıdın soñra davlat gülşeniniñ sarsabz (4) u ḫurramlıġı ve nuṣrat çamanınıñ tāza u rayyānlıġı üçün daʿvāt-ı ıcābat sımāt-ı (5) nasāyımız bahār-ı anfās mubārekleridin ṣamīm-ı ḳalb bile ıhtızāzġa kirgüzüp (6) Muḥammad Nıyāz Bég ve Mīr-zā Masīḥānıñ dağı ġonça-ı ummīdların ol bahār nasāyımıdın (7) şād-āb u ḫandān ḳıldılar.

Ġazal

Rāfıʿ-ı aʿlām davlatdur vālā-yı avlıyā
Şāhlarġa şah-(8) dur andın gedā-yı avlıyā
Ġonça-ı ummīd faḳr ahlı damıdın açılur
Kim nasīm-ı ṣubḥ nuṣrat-(9) dur duʿā-yı avlıyā
İsteseñ bolmaḳ saʿīd ur avlıyā kūyıġa yüz
Kéldi iksīr-ı saʿādat (10) ḫāk-pāy-ı avlıyā
Ḫusravī kim mülk açar tīġ-ı calādat tartıban
Başı üzre sāya-güsterdür (11) lıvā-yı avlıyā
Mümkin érmesdür kişi davlatġa tapmaḳ dast-ras
Tā özide (12) ḳılmasa ḥāṣıl rıżā-yı avlıyā
Bī-vucūd avlıyā bolmas cahān bar-pālıġı
Ḥāmıl-ı ʿālam durur puşt-ı (13) dū-ta-yı avlıyā
Bolma maġrūr-ı calālat faḳr élige ḳulluḳ ét
Aṭlas-ı şāhıdın avvalıdur ʿabā-yı (14) avlıyā
Salma köz darvīşlar sarı ḥaḳārat birle kim
Kéldi maḫzan ḫīz taḫt-ı būrıyā-yı avlıyā
(15) Avlıyā raʾyı bile iş ḳıl eger kām isteseñ
Ḫalḳ éter Ḥaḳ her nége évrülse raʾy-ı avlıyā
(16) Şāhlıġdın asru ḫūşraḳdur maña ol rutba kim

Baḫt olup Mūnıs eger bolsa gedā-yı avlıyā

(17) Muḥammad Nıyāz Bég ve Mīr-zā Masīḥā ḥażrat-ı ʿalayh ʿataba-boslıġıdın futūḥāt-ı ılāhī aṣarıġa şāmıl u fuyūẓāt-ı **[314b]** (1) nā-mutanāhī durarıġa ḥāmıl bolup muʿasker-i humāyūnġa ṣarf-ı ʿınān ḳıldılar. Muḥammad Nıyāz Bég (2) asʿad-ı sāʿātda - kim ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār nasīm-ı ṣubḥ ʿışrat ıhtızāzıdın (3) öz gülşen ıḳbālı dék küşāda-ḫāṭır bolup çırāġ-afrūz-ı maclıs-ı naşāṭ ve naşāʾ-andūz-ı bāda-ı ınbısāṭ (4) durur érdi- mulāzamat saʿādatıġa şaraf-ı ıḫtıṣāṣ tapıp cavāhır-ı girān-māyā-ı naṣāyıḥ u mavʿıẓa ve laʾālī-ı ḳıymat-bahā-ı (5) salām u adʿıyanı -kim canāb-ı vılāyat-ıntısāblardın kéltürüp durur érdi- ʿarżġa (6) yétkürüp durur. Ol ḥażrat bī-nıhāyat mustabşır u mubtahıc bolup Bārīʾ taʿālānıñ şükrin adā ḳıldı. (7) Bu mavżıʿda baʿżı leşkeriyye Ḫ(v)āca Éli ve Ḳara Ḳalpaḳıyya fuḳarāsınıñ urup ḳoyġan ʿalaf u biçenleri-(8) din bī-ıẕn-ı şāḥıb merākibıġa ʿalīḳ u boġuz bérip durur érdi. Bu ẓulm ol ḥażratnıñ samʿ-ı şarīfıġa (9) yétgeç "ان الله يأمر بالعدل و الاحسان"[120] mufādı bile ṣāḥıbların ınʿām-ı ḫusravānasıdın rıżāmand (10) ḳılıp mutaʿaddīlarġa bu fiʿl-i maẕmūma zacrı üçün sıyāsat ḥukmın lāzım tutup burun ve ḳulaḳların (11) téştürdi ve taşhīr üçün muʿasker-i humāyūnnıñ aṭrāfıdın aylanturup munādī ḳıldurdı (12) kim her kim fuḳarā aşyāsıġa bī-rıżā ṭamaʿ ḳolın uzatsa cazāġa yétgüsi durur. (13)

Ḳıṭʿa

Pād-şāhım ki cām-ı ʿadl bile

Ḫasta maẕlūmlarnı eyler şād

Ahl-ı bī-dādnıñ sıyāsat ile

(14) Ḫarman ʿayşını ḳılur bar-bād

Nükte

Ḥukamā dép dururlar kim salṭanat nihāl maṣābasıda durur. (15) Ammā sıyāsat su manzılasıda durur, bas lāzım u lā-buddī durur. Ol nihāl rīşasın bu su bile tāza (16) u sīr-āb ḳılmaḳ tā bār-ı amn u ṣamara-ı amān ḥāṣıl bolġay démişler.

Ḳıṭʿa

Ḫūş ol şahr-yār ki (17) dānış yüzidin

[120] Nahl suresi, 16/90 "Şüphesiz Allah, adaleti, ihsanı, yakınlara vermeyi emreder; çirkin utanmazlıklardan (fahşadan), kötülüklerden ve zorbalıklardan sakındırır. Size öğüt vermektedir, umulur ki öğüt alıp-düşünürsünüz."

ʿAdālat mażāmīnını eyler az-bar

Dam-ı tīġ ile salṭanat bostānın

Sıyāsat **[315a]** (1) suyıdın ḳılur tāza u tar

Ḥikāyat

Tamġaç Ḫān pād-şāhī érdi büzürg-(2) manış, u şahr-yārī durur érdi ʿadālat-raviş. Sıyāsat mıʿmārı bile (3) memleket ʿarṣasın maʿmūr ḳılġan ve calādat ḳılıçı bile bī-dād ve sıtam şaḫṣını (4) menkūb u maḳhūr étgen.

Ḳıṭʿa

Ḳaçıban bīm ḳahrıdın fıtna

Yüz yaġaç (5) mā-varā-yı daşt-ı ʿadam

Maḥv olup ṣayḳal sıyāsatıdın

Dahr ruḫsārıdın (6) ġubār-ı sıtam

Her kün runūd u avbāşlar dastasıdın birev anıñ ḫıẕmatıġa (7) bir gül-dasta kéltürdi. Tā kim ġonça-ı ummīdın raşaḥāt-ı saḥāb ınʿāmıdın şād-āb (8) ḳılgay. Pād-şāh anı alıp sorup durur kim: “Bu güllerni ḳaydın kéltürdiñ?” (9) dédi. “Gülzārlardın térdüm” dép durur. “Ol gülzārlar seniñ mülküñ mü?” dédi. (10) “Işṭırā ḳılduñ mu?” dédi. [“Yoḳ.” dédi.] “Bu kişver u vılāyatda gülniñ bayʿ u şırāsı bolmas durur. (11) Baġāyat bī-bahā bolġusı durur.” Sulṭān lamḥa-ı taʾammul ḳılıp dép durur: “Her kişi kim (12) kişiniñ gülzārıġa bī-ıẕn u ruḫṣat kirip gül térer, bas bolur kim bāġlarġa bī-ruḫṣat (13) bāġbān curʾat ḳadamın urup mīva ġāratıġa dast-ı taṭāvul uzatġay ve bu ʿamal-(14) dın özge ṣūratlar dağı mutaṣavvır durur.” Sıyāsat tīġı bile anıñ élin késtürüp durur. (15)

Ḳıṭʿa

Kişi kim şāhlıġ taptı érür farż

Aña él ḥālıdın āgāh bolmaḳ

(16) Raʿāyā mālını ẓālımdın esrep

Kérekdür élge davlat-ḫ(v)āh bolmaḳ

Żarardur mülk ile şahġa (17) ḫalāyıḳ

Sıtam tartıp anīs-ı āh bolmaḳ

Sıyāsat tīġıdın bāzū-yı avbāş

[315b] (1) Ba-ġāyat ḫūş durur kötāh bolmaḳ

Şanba kim aynıñ béşlençisi durur. Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm (2) ahlınıñ ḥısābıda āftāb-ı cahān-gerdniñ ḫadeng taḥvīlı Ḳavs şastıdın çıḳıp Cadī (3) ṣaydıġa tégdi. Havā-ı ʿāṣıḳ ġam-zada āhı dék sard, ve cahān zāhıd-ı bī-dard yüzi yañlıġ kim (4) manṣaʾ-ı bard boldı. Yek-şanba küni ol mavżıʿdın téprep Kök Özek nahrınıñ kenārıda (5) -kim Amuya şuaʿbātıdın durur- Taş Kéçüniñ yoḳarı ḥaddını ḫıyām-ı maymanat-(6) numūn naṣbıdın reşk-i şaharıstān-ı Çīn ḳıldı ve surādıḳāt-ı gün-a-gün żarbıdın (7) ġayrat-ı bostān-ı ḫuld-ı barīn étti.

Naẓm

Şah kevkebesi birle bolup daşt-ı gülistān

Her sarı açıp ḫayma nuḳūşı (8) gül-i ḫandān

Her nīza mubayyan ḳılıban tāza nihālı

Her rāʾyat-ı nuṣrat aña bir sarv-ı ḫırāman

(9) Ārāsta her kūçesi kim ṭabʿ-küşādur

Zıynatda neẓerge körünür rusta-ı bostān

(10) Bal şahar-ı ʿaẓīmī durur ārāsta anda

Ḫar-gāh u surādıḳlar érür günbeẓ u ayvān

Şah (11) bār-gahı ẓāhır étip erg asāsın

Davrıda sarā-parda ḳılıp ḳalʿa numāyān

Ol kün sarmā şıddatı u (12) burūdat ḥıddatı ol martabaġa yetti kim Cayḥūn suyı bā-vucūd ol kim ışıtdād-ı tuġyān u ıḫtıdād-ı (13) carayān ḥayrat-zadalar közi dék muzdın āyīna-band boldı. Belkim fūlād-payvand u ekṣer kémeler (14) daryā ortasıda muz bile ḳaytıp aḥmāl u aṣḳālın sāḥılġa naḳl ḳıldılar.

Maṣnavī

Ḳılıp Cadī (15) burcıġa taḥvīl mıhr

Tapıp ınḥırāfı mızāc-sıpıhr

Ḳuyaş tābıdın rafʿ boldı (16) aṣar

Taġ aczāsıda maḥv boldı şarar

Bulutdın cahān boldı sıncāb-(17) pūş

Savuġdın havā ḳıldı her yan ḫurūş

Dabūr ésti day şıddatı birle tīz

[316a] (1) Felek boldı yér üzre kāfūr-bīz

Zamīn kisvetin gerçi ṭāram kéyip

Velī taġ ile daşt (2) ḳāḳum kéyip

Yabūsat ḳılıp kesb her ḫuşk u tar

Ruṭūbatġa mahcūr olup baḥr u bar

(3) Ḳılıp āşkāra sıpıhr-ı aṣīr

Sar-ā-sar burūdat bile zamharīr

Tutup bir yüzin (4) öyle barf [u] dama

Bolup teng ḥayvān u ādam hama

Témür-pūş barça past u buland

(5) Velī baḥrlar muzdın āyīna-band

Toñup birbiridin ḳatıġ yér u su

Ki tapmaḳ (6) kişi farḳ étip cust-cū

Ḳatıġlıḳda ḫārādın artuḳ kélip

Savuḳ şıddatıdın (7) velī ayrılıp

Ésip her ḳayan tund-ı savuġ şımāl

Tüze almayın nāla eylep (8) nıhāl

Ten u şāḫıġa sīm baġlap dıraḫt

Yél ésgen sayı eyleben larza-ı saḫt

(9) Tutaşmay savuḳ şıddatı birle ot

Tüşüp cāngа ot ḥasratı birle ot

Bu yañlıġ (10) savuḳ körmedi āşkār

Cahān içre tā ayrulur ruzgār

Bu manzılda tört kün (11) mutavaḳḳıf bolup taslıyya-ı ḫātır-ı daryā maḳāṭır üçün céren şikārıġa ıḳdām körgüzüp durur. (12) Ve ekṣer umarā ve béglerge ḳuşlar ınʿām ḳılıp köñüllerin ṣayd étti. Meger faḳīr kim (13) ḳābılıyyatım yoḳ durur érdi.

Naẓm

Ne tenhā bu yérde bu ınʿām olup

Barı yérde ınʿām (14) aña ʿāmm olup

Her ınʿāmıda ʿaḳlı ḥayrān ḳalıp

Démey ʿaḳl-ı Ḥātam parīşān (15) ḳalıp

Barı ẕikride vahm ıṭnāb érür

Ḳalam bu cıhatdın ʿınān-tāb (16) érür

Ol āvānda ekṣer leşkeriyye -kim daryānıñ seng[121] u āburcılıġıdın ʿubūr ḳıla (17) almaydur érdiler- muz üstidin ötüp ʿasākir-i manṣūraġa mulḥaḳ bolup dururlar.

[316b] (1) Ve panc-şanba küni aynıñ onıda Mullā Éşim Bay, Mullā Davlat Naẓar valad-ı Orun Bay ve Bal Muḥammad (2) ḫalaf-ı Éş Çān Biy bile Yañı Daryādın kélip şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ boldılar. Orun Bay (3) ve Éş Çān Biyniñ ıṭāʿat u ḳulluḳ ṭarīḳıġa ıḫlāṣ ḳadamın urup ḥukm-ı ʿālī-şān (4) mūcıbı bile Kök Özekniñ ṭarafıġa köç maṭāyāsın sürgenin ve özge biylerniñ (5) mutābaʿat rabḳasıdın boyun tolġap téñiz savāḥılıġa baḳa mutavaccıh bolġanın (6) dar-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzımlarınıñ ʿarżıġa yétkürüp dururlar. Bu vāḳıʿa andaḳ (7) durur érdi kim Yañı Daryā umarāsınıñ Ḳazaḳġa yibergen élçileri ʿAbdu'l-ʿazīz (8) Ḫānnıñ mulāzamatıġa yétip biylerniñ ıṭāʿat nāmasın ʿarż ḳılgandın (9) soñra ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān ıstıḥkām-ı muṣālaḥa üçün muʿtabar kişileridin Saʿādat (10) Kerāynı -kim Ġāyıb Ḫānnıñ ayyām şabābıdın béri ol dūdmānġa saʿādat yañlıġ (11) mulāzım durur érdi- élçiler muṣāḥabatıda Yañı Daryāġa yiberdi. Ol aṣnāda Mullā Éşim Bay (12) ve Muḥammad Naẓar Şayḫ biylerniñ oġlanları bile Yañı Daryāġa barıp Ḳara Ḳalpaḳ umarā u ekābırıġa (13) ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānnıñ ḥukm-ı ʿālī-şānın yétkürüp dururlar. Orun Bay Biy (14) ve Éş Çān Biy samʿan u ṭāʿatan ḳabul ḳılıp béş miñ üylük élāt bile -kim özlarıġa mutaʿallıḳ (15) durur érdi- köçüp memālik-i maḥrūsa cānıbıġa mutavaccıh bolupdurlar ve Buḫārā élātıdın Kök Köz Biy (16) dégen

[121] Metinde سانك şeklinde yazılmıştır.

ikki miñ ḫāna-vār Ḳara Ḳalpaḳ bile ol nāḥıyyatġa kélip durur érdi. Alar dağı (17) muvāfaḳat körgüzüp köçti ve Ḳubaş yolı bile Sulṭān Uvays ḳadam-gāhınıñ üstidin [317a] (1) aşıp Badaynıñ ḥudūdıda Amuya kenārıġa tüşüp dururlar.

Bayt

Çū baḫt-ı (2) saʿddın farmān-ı ʿālī-şānnı kördiler

Ḳadam başıdın ittiler avuçlap cān yügürdiler

(3) Ammā Ésen Kéldi Biy ve Toḳta Pūlād Biy ve Maman Biy muḫālafat ışrārı bile farmān-ı ʿālīdın sar-keşlik (4) körgüzüp Saʿādat Kerāyġa yana élçi ḳoşup ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫānġa ırsāl ḳıldılar kim (5) öz aḳa inileridin alarġa ḫān u kömek yibergeyler ve özleri ġāyat cahl (6) u tuġyāndın aʿyān u atbāʿı bile -kim ḳarīb béş miñ üylük durur erdi- (7) téñiz savāḥılıġa -kim ba-ġayat ḥaṣīn u muḥkem yér durur- Muḥammad Naẓar Şayḫnı (8) tutsaḳ yosunluḳ alıp köçtiler. Tā kim Ḳazaḳdın ḫān u sıpāh kélgünçe (9) afvāc-ı ḳāhıra türk-tāzıdın amīn olturġaylar.

Maṣnavī

Zahī ḫayl u nā-dān u nā-(10) hūş-mand

Salıp boynıġa cahl-ı şaḫṣī-kamand

Ḳutulmaḳ tiler leşkeridin (11) ki Ḥaḳ

Aña bérmiş öz ḳudratıdın nasaḳ

Ẓafar ḫużurın étmiş mulāzım aña

(12) Mudām eylemiş fatḫ-ı lāzım aña

Orun Bay Biy ve Éş Çān Biy öz oġlanları Mullā (13) Davlat Naẓar ve Bal Muḥammadnı Mullā Éşim Bayġa tüşüp vaḳāyıʿ-ı meẕkūranıñ ıḫbārı üçün dar-bār-ı (14) felek-mıḳdārġa marsūl tutup durur érdi. Kélip ol sānıḥanı ʿarżġa yétkürdiler. (15) Bu ḫabar ıstımāʿıdın soñ ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ nāyıra-ı ġażabı ıltıhāb tapıp ol (16) mudbır-ı muḫālafat-kīşler ve ṭāġī-ı muʿānadat-andīşler yaʿnī Ésen Kéldi Biy ve Toḳta Pūlād Biy (17) ve Maman Biy ve ġayru-humnıñ taʾdīb u goş-mālın lāzım u mutaḥattım bilip cumʿa küni [317b] (1) Taş Kéçüdin savāḥıl tasḫīrınıñ ırādası bile rāyat-afrāz nahżat (2) bolup durur. Raşaḥāt-ı bahār vuṣūlı bile marāḥıl-ı ḫārıstānın çaman-güster, ve nafaḥāt-ı (3) nasīm-vurūdı bile manāzıl-ı dımāġın muʿaṭṭar ḳılıp şanba küni Ḳoçḳar Ata

(4) ʿalayhi’r-raḥmanıñ cıvār-ı fayż-āṣārıda Ḥasan Ḳulı Yarġan nahrınıñ (5) labın fayż nuzūlı bile kevṣer ḳıraġı dék gülşen, belki maḥbūblar labı dék muzayyan (6) ḳıldı.

Bayt

Her sarı güẕer ḳılsañ éter fayż-ı ḳudūmıñ

Gülşen ḳara (7) tofraḳnı gül ü ḫār ile ḥusnnı

Vazārat-panāh, ṣadāḳat-āgāh, dastūr-ı aʿẓam, (8) vazīr-ı mükerrem, nıẓāmu’l-mülk ve’l-mıllat Muḥammad Yūsuf Mehter-i Āṣaf-sıyar ve amīr-ı roşan-żamīr, sāḥıb-ı dīvān-ı (9) sulṭānī, muḳarrab-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī, ʿumdatu’l-mülk ve’d-dunyā Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi-i Arisṭo-aṣar (10) farmān-ı humāyūn mūcıbı bile ol nahrġa -kim ḥıddat-ı carayāndın muzı ḳalın toñmaydur (11) érdi- cısr-ı matīn baġlatdılar. Tā kim ʿasākir-i manṣūra ve arabalar āsānlıġ bilen (12) ötüp dururlar. Bu manzılda Köçenek Biy -kim Ḫıtāynıñ ekābırıdın durur érdi- (13) téñiz savāḥılıġa köçgen Ḫıtāyġa ḳarabat nısbatı bar durur érdi. Dar-gāh-ı ālam-panāhnıñ (14) mulāzımlarıġa ʿarż ḳılıp durur kim: “Bu ıḫlāṣ-kīş ḳulġa ıẕn u ruḫṣat bérseler (15) tā kim ol żalālat-ı bādıya-paymālarıġa pand u naṣīḥat u tahdīd bile ıṭāʿat (16) cāddasıġa rah-namūnlıġ ḳılsam. Şāyad ki bādıya-ı żalālatdın mutaḳāʿıd bolġaylar.” (17) Ol ḥażrat īcāban li’l-multamisihi, anıñ bu ıltımāsın mabẕūl tutup anı Mullā Éşim Bay, [318a] (1) Mullā Davlat Naẓar bile nām-zad ḳıldı .

Hem bu yérde Berdi Bahādur ve Ilyās Yüzbaşı -kim (2) Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)ācanıñ ornıġa Aḳ Yaḳışda ılġar yatıp érdiler- Ḳoñrat (3) çapavulıdın baş u esīr kéltürüp dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa tuḥfa yiberdiler. (4) Bu vāḳıʿanıñ taṣrīḥı ol durur kim ol iki sıpah-dār-ı mazbūr Ẕu’l-ḳaʿda-ı (5) meẕkūrnıñ yetilençiside dū-şanba küni durur érdi kim iki yüz mubārız-ı kīne-güẕār-ı (6) duşman-şikār bile Aḳ Yaḳış ḥışārıdın çıḳıp Ḳoñrat türk-tāzınıñ (7) ʿazmıġa mutavaccıh bolup dururlar. Ve ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp çahār-şanba küni Ḳoñrat (8) savādıġa vārıd bolup dururlar. Ve muz üstidin daryādın kéçip Tallıḳ (9) mużāfātıġa çapavul yiberip dururlar ve köp kişini muʿānıdlar maḳtūl u maʾsūr étip (10) murācaʿat ḳılurda bā-vucūd ol kim Ḳoñrat ḳorġanı üstidin murācaʿat körgüzüp dururlar. (11) Töre Murād Ṣūfī ve muʿānıdlar ḳorgandın çıḳıp ḳara körgüze almadılar. Ve sıpah-dārlar (12) masāfat-neverdlikde musāraʿat körgüzüp fatḥ u fīrūzmendlik bile şanba kéçesi (13) Aḳ Yaḳış mavżıʿıġa kéldiler ve kéltürgen esīr u başlarnı āsıtān-ı ʿālī-şānġa (14) yiberip dururlar.

Bayt

Manṣūr-ı sıpāh-ı ḫūn-faşānnıñ

Duşman başı ḫāk-i āsıtānnıñ

(15) Tañlası yek-şanba küni ol yérdin dabdaba-ı ḥayrat-afzā ve kevkebe-i nuṣrat-ıntımā bile ḥareket étip (16) Aḳ Yaḳışnıñ bir farsaḫlıġ yéride Ḥażrat-ı Murād Şayḫ ʿalayhi'r-raḥmanıñ fāyızu'l-anvār cıvārıġa (17) ḳarīb -kim ol ḥavālīda Mullā Imām Muḥammad Işan madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-mufārıḳi's-sālikīn **[318b]** (1) ʿuzlat u sükūnat ıḫtıyār ḳılıp Ḳara Ḳalpaḳıyya ṭullābınıñ ıfādavār şādıġa maşġūl durur (2) érdiler- alarnıñ manzılıġa yavuḳ Kök Özekniñ kenārın mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl (3) u maḳarr-ı surādıḳāt-ı ıclāl ḳılıp dururlar. Ol kün Ay Dost Biy ve Ay Mīr-zā Biy ve Berdi (4) Bahādur ve Ilyās Yüzbaşı ve Aḳ Yaḳış mavżıʿnıñ ahālī u mavālīsı tansuḳāt-ı vāfır (5) u bélekāt-ı mutakāṣır bile bār-gāh-ı sıpıhr-ışтıbāḫnıñ ʿataba-boslıġıġa fāyız bolup dururlar. (6) Ol ḥażrat alarnıñ ötkergen hedye u pīş-keşlerin erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażratġa (7) her kimniñ öz ḳadr u manzılatıġa yaraşa muruvvat u marḥamat körgüzüp dururlar. Bu (8) aḥvāl ḫılālıda mevkib-i humāyūn-ı nuṣrat-fuzūnġa bir hafta mekṣ u tavaḳḳuf vāḳıʿ bolup (9) ḥażrat-ı sulṭān-ı vālā-maḳām, gerdūn-tuvān, Sulaymān-nışān ve umarā-yı vācıbu'l-ıḥtırām (10) şikār-andāzlıġ marāsımıġa ḳıyām körgüzüp vuḥūş u ṭuyūr aşnāfıġa ḳıran saldılar. (11) Ve yek-şanba küni aynıñ yigirmeside ol navāḥīdın nahżat körgüzüp (12) Aḳ Yaḳış ḥışārınıñ allıdın ötüp Aḳ Mavżıʿın nuzūl-ı saʿādat-vuṣūlı bile mafḫar-ı manāzıl (13) ḳılıp durur. Bu muḫtaṣarnı oḳuġuçı maḫādīmnıñ żamāyır-ı daryā naẓāyırıġa roşan (14) u huvaydā bolsun -kim mavżıʿ-ı meẓkūr Tavḳara téñizıġa dāḫıl durur- Ḥācım Ḫān zamānıdın Muḥammad Amīn ʿInaḳ (15) marḥūmnıñ davrānıġaça Tavḳara uluġ téñiz érdi. Davrasınıñ mısāḥatı taḫmīnan otuz (16) farsang bola alġay, Kök Özekniñ köprek suyı aña aḳar érdi. Muḥammad Amīn Inaḳ-(17) nıñ farmān-ı lāzımu'l-ızʿānı bile ol navāḥīnıñ élātı ḫuṣūṣan Ḳañlı ve Ḳıpçaḳnıñ ulusı aña **[319a]** (1) aḳa turġan sularnı baġlap durur érdiler. Amīr-ı kebīr ʿAvaż Inaḳ marḥūmnıñ (2) ayyām-ı maymanat-ancāmıda ol téñizniñ suyı tükenip ḳābıl-ı zırāʿat boldı. (3) Al-ḥāl Aḳ Yaḳış ahlınıñ ekṣer zırāʿāt u maḥṣūlātı andın ḥāṣıl bolġusı durur. (4)

Naẓm

Cahān barr u baḥrıġa şād olma şād

Ki yoḳtur ikkiside hem ıʿtımād

Ḳaysı (5) yérge daryā-yı ʿummān olur

Hem az çaġda susız bayābān olur

Soñġı kün kevkebe-i vālā (6) ol mavżıʿdın ḥareket ḳılıp Yalangaç Ḳumınıñ ḥavālīsıġa yétüşgende Orun Bay (7) ve Éş Çān Biy -kim Teñ-yār Başı ve Ḳazalıġa kélip olturup érdiler- ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār(-8) nıñ ıstıḳbālıġa çıḳıp rikāb-boslıḳ şarafıġa ıstıʿdād tapdılar. Ve bī-nıhāyat (9) māl u mavāşī -kim pīş-keş kéltürüp durur érdiler-maʿraż-ı ḳabūlġa tüşüp navāzış-ı (10) ḫusravāna bile sar-afrāz bolup dururlar. Ḥażrat-ı sulṭān-ı şaḥıb-ḳırān şikār (11) ṭarīḳası bile ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp ʿaṣr heneggāmıda Teñ-Yār Başıġa -kim ol dağı (12) Tavḳara téñizidin durur- nuzūl ḳılıp kiryās-ı buland-asāsnıñ ḳubba u mancūḳın (13) zıynat-baḫş-ı ʿayyūḳ étti ve tañlası -kim sa-şanba küni durur érdi- Orun Bay Biy ve Éş Çān Biy-(14) niñ ulusıġa Kéñ Yantaḳdın Çılpuḳġaça Kök Özek ve daryā ḳıraġın ḳışlaḳ (15) u yaylaḳ üçün marhamat u muruvvat u şafḳat körgüzüp dururlar.

Ḥażrat-ı (16) Aʿlā-ḫāḳānī Daryā-ı Şükūhnıñ İskender Yañlıġ Téñiz Tasḫīrınıñ Irādası (17) Bile Ḳozġalmaḳı ve Kevkebe-i Vālā ʿUbūrnıñ Şavlatı Bile Téñiz Muzınıñ [319b] (1) Erkān Irtıbāṭıġa Zalzala Salmaḳı, Belkim Bu Daryā-yı Ḫūn-ḫ(v)ārnıñ Şorış ve Talāṭumıdın Ol (2) Baḥr-ı Ẕaḫḫārnıñ Çapḳalmaḳı Yaʾnī ʿAsākir-i Manṣūranıñ Külek Mahābatıdın Ḳara Ḳalpaḳıyya (3) Ḫaylınıñ Téñiz Suyı Dék Şor u Iżṭırābda Ḳalmaḳı ve ʿAfv Daryāsı Mutalāṭım Bolup (4) ve Ol ʿĀṣīlarnıñ Alvāṣ-ı Carāyımdın Ayrılmaḳı ve Ḥażrat-ı Ḫıdīv-ı Kāmkārnıñ Fīrūzmandlıġ (5) Gevheri Bile Téñizdin Çıḳıp Dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm Şavbıġa Murācaʾat Ḳılmaġı-(6)-nıñ Vāḳıʾası Durur

Çūn ol umarā-yı biy-i sar-ancām muḫālafat-ı nıẓām yaʿnī Ésen (7) Kéldi Biy ve Toḫta Pulād ve Maman Biy muḫālafat amrıda özlarıġa mutaʿallıḳ él bile -kim köpregi Ḫıtāy (8) ṭavāyıfıdın Béş Sarıġ uruḳı durur érdi- mavāṭın u mesākīnlerin taşlap téñiz savāḥılıda (9) berk yérlerge raḫt-ı ıkāmat çéktiler. Meẓkūr bolġan savuḳ şıddatıdın téñiz suyı (10) muzlap maʾman tasavvur ḳılġan yérleriniñ aṭrāf u cavānıbı -kim sudur érdi-muzdın ʿarṣa-ı (11) musaṭṭaḥ bolup ıstıḥkāmıda ıʿtımād ḳalmadı.

Bayt

Ḳayu yérni kim añlap érdi panāh

Aña (12) çarḫ aṭrāfıdın açtı rāh

Bu cıhatdın ʿasākir-i manṣūra ol mavāżıʿġa ʿubūr ḳılmaḳ (13) ıḫtımālıdın mutavahhım bolup téñiz içıġa kirip aral u atavlarda ḫar-gāḫ-ı ıḳāmatnı bar-pāy (14) ḳıldılar. Bu maẓanna bile kim ol daryā-yı ẕaḫhār içide ʿasākir-i manṣūra vurūdıdın amīn (15) u ḫāṭır-camʿlik bile muz üstidin Ḳazaḳ cānıbıġa mutavaccıh bolgaylar.

Élçiler ol gürūh-ı (16) bī-şikūhnı téñiz içide tapıp Köçenek Biy tablīġ-ı rısālat adāsıdın soñra alarġa ʿınād u sar-keşlik (17) vaḳāhatıdın tahdīd-ı tamām ve taḫẕīr-ı [mā]-lā-kelām bile mumānaʿat körgüzüp ṭāʿat-dārlıġ u farmān-bardārlıġ sırāṭu'l-mustaḳīmıġa **[320a]** (1) daʿvat u dalālat ḳıldı. Biyler "ما ينفعكم بنصحى"[122] mufādı bile Köçenek Biyniñ naṣāyıḫ-ı muşfıḳānasın (2) -kim ʿayn-ı dostlıġ u ḳarındaşlıġdın durur érdi- kulaḳġa almadılar. Ve maḥż-ı (3) ġaflatdın [Ḳazaḳ] cıvārın ḥışār-ı amn ve panāh-ı ʿāfıyat taṣavvur ḳılıp Daşt-ı Ḳıpçaḳ ʿazīmatınıñ (4) ırādası bile téñiz içidin Ḳazaḳ ṣavbıġa ʿāzım bolup dururlar. Ol cumladın Manglay (5) ve Buran -kim Béş Sarıġ uruġınıñ ekābır-zādalarıdın durur érdi- ʿaḳl-ı kāmil (6) u davlat-ı şāmılnıñ rah-namūnlıġı bile ʿınād u żalālat ṭarīḳıdın ʿınān-tāblıġ (7) ḳılıp özlarıġa mutaʿallıḳ él u uruḳ bile ıṭāʿat u ḳulluḳ meslekige nāḳıh-ı (8) tavaccuh sürüp dururlar. Bu cıhatdın ekṣer ulus aḥşām aḥşām ve ḳabīla ḳabīla biyler (9) murāfaḳatıdın mufāraḳat körgüzüp mutāʿbaat ṭarīḳasıda Manglay ve Buranġa muvāfaḳat (10) ḳıldılar. Andaḳ durur kim, ikki miñ béş yüz ḫāna-vārdın köprek (11) durur érdi kim Manglay bile bu ṭarafġa köçtiler.

Köçenek Biy ve Mullā Éşim Bay bu vāḳıʿa (12) ıḫbārı üçün Mullā Davlat Naẓarġa oġlanlarıdın maṣḥūb ḳılıp kevkebe-i vālā cānıbıġa (13) rāhī ḳıldılar. Mullā Davlat Naẓar tīġ-ı musāraʿat bile ḳatʿ-ı masāfat ḳılıp Teñ-Yār Başıda (14) aynıñ yigirme üçide çahār-şanba kéçesi ʿışāʾ vaḳtıda şaraf-andūz-ı ṭaḳbīl-ı bısāṭ bolup vaḳāyıʿ-ı meẕkūranı (15) āyīn-ı adab bile ʿarżġa yétkürüp durur. Bu cıhatdın ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ ḫāṭır-ı daryā maḳāṭırıda (16) muʿānıdlar goş-mālı üçün téñiz tasḫīrınıñ ırādası muṣammam bolup tamāmat-ı umāra ve sıpāh-dārlarġa mavḳıʿ-ı (17) calādatdın farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān-ı ʿız ışdār tapdı kim: "On künlük zād-ı rāḥıla ve ʿalīḳ-ı davāb tahıyyasıġa **[320b]** (1) ıştıġāl körgüzsünler." Ṭalīʿa-ı ṣubḥdın soñra üç miñ mubārız-ı nām-dār-ı tīr-andāz (2) ve dıl-āvar-ı duşman-şikār-ı nīza-bāznı kim:

Maṣnavī

[122] Hud suresi, 11/34 "Eğer Allah sizi azdırmayı dilemişse, ben size öğüt vermek istesem de, öğüdümün size yararı olmaz. O sizin Rabbinizdir ve O'na döndürüleceksiniz."

Her biri Rustam kibi farḫāş-ı ḫar

Ṣaf-dar u leşker-(3) şiken u kīne-ver

Ṣūrat ara rūḫ kibi arcmand

Ḳuvvat ara şīrvaş u dīv-band

Yüzleridin (4) nuṣrat olupdur baş

Cabhalarıdın ẓafar āṣārı fāş

Tīġları żıyāsın fatḫ u (5) ẓafar

Nīzaları nuṣrat eyle cilve-ger

ıntıḫāb ḳıldı. Bunna u oġruḳnı meẕkūr mavżıʿda ḳoyup (6) muḥāfaẓatı üçün amārat-maʾāb, nacābat-ıntısāb Sulṭān Mīr-āb ve Bég Balta Mīr-āb ve Ḳalandar Parvānçı (7) ve Muḥammad Biy ve Éş Murād Bég valad-ı Sulṭān Mīr-ābnı muḳarrar ḳıldı. Ve panāh-ı muntaḫab bile (8) ṣabāḥ heneggāmıda rukūb ḳılıp téñiz samtıġa rāyat-afrāz nahżat bolupdurlar. (9) Ve uluġ çāşṭgāhda Böriçi Sengeriniñ kün çıḳar ḥaddıdın ḳırġa çıḳıp (10) ḳumġa ʿazīmat tek-āvarın sürüp durur.

Maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bolsun kim (11) bu ḳırnıñ üsti ve ḥadd-ı şımālı sar-tā-sar ḳum durur ve ʿarżı ekṣer mavāżıʿda üç künlük ve köprek (12) masāfat durur. Ve baʿżı mavżıʿ ikki farsaḫlıġ érmiş. Ve ṭūlı maġrıbdın maşrıḳ sarı vāḳıʿ durur. (13) Ve ġarbī ḥaddı Kök Özekniñ ayaḳıda muntahī bolup baʿżılar Ereng ḳırın hem anıñ (14) cuzvī dép dururlar. Ve şarḳī ḥaddı Miñ Bulaḳ ve Irdārġa barıp Türkistān navāḥīsıdın (15) hem öter érmiş durur. Ve ekṣer mavāżıʿı uluġ taġ ve kiçik taġ bolur érmiş. Anıñ her mavżıʿınıñ (16) özge atı bar durur. Ve ḳumı ba-ġāyat nā-hamvār u nışīb ve farāzī-ı bī-şumār durur.

Maṣnavī

(17) Rımālıdur ʿacab hadd u kerānsız

Cahān yañlıġ buland u puşti sansız

Bulandı çarḫ-ı gerdānġa bar-ā-bar

[321a] (1) Bolup taḥta’ṣ-ṣarāġa puşti ham-sar

Yana ki kirse ol ḳum içre āhū

Batar her gām urarda tizge (2) tégrü

Urar mavc-ı sarāb andın zabāna

Ki yoḳtur ḳaṭra-ı sudın nışāna

Ḳoyun (3) kim anda sar-gerdānlıġ eyler

Yolını güm kılıp ḥayrānlıġ eyler

Uşalġan (4) kühne süksükler nışānı

Adaşıp ölgen élniñ ustuḫvānı

Tikenler (5) kim kögermiş anda her yan

Tavışḳan ḳanıdındur şāḫ-ı marcān

(6) Tapıp ol ḳum ara sar-geştelik ġūl

Érür hamvāra öz sogıġa maşġūl

Ittıfāḳāt-ı ḥasana-(7) dın ol durur kim savuḳ tutar vaḳtıda yamġur yaġıp ḳum ḳatıp durur érdi. (8)

Rubāʿī

Şāhā sañadur kemīne ḳul çarḫ-ı aşīr

Raʾyınġa mudām érür muvāfıḳ-ı taḳdīr

(9) Her sarı ʿazīmat eyleseñ téñri ḳılur

Allıñda ḳum u sunı rah-ı ṭabʿ-paẕīr

(10) Bu cıhatdın ordu-yı gīhān-pūy āsānlıġ bile andın ʿubūr étip ġurūb vaḳtıda (11) téñiz sāḥılın muḫīm-ı ḫıyām-ı maymanat-ancām ve maḳarr-ı kevkebe-i nuṣrat-ıntıẓām ḳıldı. Ol mavżıʿda (12) Köçenek Biy ve Mullā Éşim Bay, Manglay ve Buran bile -kim Yañı Téñizdin çıḳıp érdiler- (13) ʿataba-boslıġ şarafıġa muşarraf bolup navāzışāt-ı ḫusravānadın ıltıfāt-ı mülūkānadın (14) bar-ḫūr-dārlıḳ tapıp dururlar.

Arbāb-ı faṭānat ve aṣḥāb-ı dırāyatnıñ żamāyır-ı ẕī-baṣāyır daryā (15) naẕāyırıġa -kim aḫbār-ı ġarība cavāhırınıñ gencīnesi ve āṣār-ı ʿacība laʾālīsiniñ ḫazīnası (16) durur-maḫfī u muḥtacıb ḳalmasun kim ol téñiz, baḥrīdur, ḫun-ḫ(v)ār muḫīṭ dék şor-(17) engīzlikde ʿaḳl-ı ġavvāṣın ḥayrāt ḳaʿrıda pınhān étgüçi ve daryāyī durur, zaḫhār ṭūfān yañlıġ **[321b]** (1) talāṭum-ḫīzlikde ḫayāl kémesin dahşat gird-ābıda sar-gerdān ḳılġuçı; né andāzasıda (2) kenāra paydā ve né kenārasıda andāza huvaydā; ḥayrat-afzā

talāṭumınıñ ẓuhūrı (3) ol muşābıhda durur kim felek-i nīl-gūnnıñ baḥr-ı aḫżarıġa laṭmazan, ve vaḥşat-numā terākümı (4) sıpıhr-ı būḳalamūnnıñ muḥīṭ-ı aʿẓamıġa şorış-efgen:

Maşnavī

Daryā-yı şagarf (5) şorış-afzā
Külekī kélip sıpıhr-farsā
Her sarı ki ṭarḥ étip çū gird-āb
(6) ʿĀlamnı tutarġa körgüzüp tāb
Her dam ki yüzıġa yél urup kāc
Çīn cabhası üzre (7) salıp amvāc
Ḳaʿrıġa anıñ ḫayāl yétmey
Pāyānını ʿaḳl derk étmey
Kök (8) cengi ki davr ḳıldı pīşa
Gird-ābıda évrülür hamīşa
Ḫūrşīd ki davr éter cahānda
(9) Andın çıḳıban batar hem anda
Su astıda her neheng-i ḫūn-ḫ(v)ār
Hayʾāt ara köhdin (10) namūdār
Eylerde talāṭūm anda ḫar-çeng
Gerdūn-ı Saraṭānıġa urar çeng
Nā-gāḫ şamālī (11) ésse ol yān
Ṭuġyān ḳılur ol ṣıfat ki ṭūfān
Ol çaġda ne ṭaġ u ne ṣaḥrā
(12) Şek yoḳ ki bolur ġarīḳ barı
Her tolḳumı kim çıḳıp felekge
Ḳatıp yana mayl éter semekge
(13) Bolsa aña her kéme mulāḳī

Yoḳtur aña hīç nacāt-ı bāḳī

Ve añı Buḥayra-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm atarlar. Ravżatu'ṣ-(14) ṣafānıñ ḫātımasıda anıñ mısāḥatını yüz farsang bitip dururlar. Al-ḥāl ikki yüz (15) farsangdın zıyāda durur dérler. Ve Ḫ(v)ārazm ḥafaẓahu'llāhu ʿani'l-āfāt ve'l-lezm ḫarāb bolmasdın (16) burun Amuya -kim Balḫ u Ḫ(v)ārazm daryāsıġa ve Cayḥūnġa maşhūr durur- Ürgenç-i ḳadīmnıñ astıdın (17) ötüp Balḳan taġınıñ şarḳī dāmanasıġa yétip canūb ṭarafıdın ġarbıġa évrülüp Oġurçadın [322a] (1) Mazandaran téñizıġa ḳoya durur érdi. Meger nahr-ı Ḫalīc -kim Kök Özekġa maşhūr durur- (2) bu téñizġa aḳa durur érdi. Taʾrīḫ-ı Hıcrī otuz yüz seksen altıda Ḫācım Ḫān- (3) nıñ ayyām-ı davlatıda Amuya suyı Ḫavāst Mınārasınıñ yoḳarısıda Ḳara Aygır (4) tuġayıdın yol yasap Tök ḳalʿasınıñ tübidin ötüp bu téñizġa ḳoyup burunġı (5) rūd-ḫānası bi'l-küll masdūd boldı.

Fard

Munça su kim aña tamām ḳoyar

Né tañ (6) olsa burunġıdın afzūn

Ve Ḫocand Daryāsı -kim anı Sayḫūn ve Sır dérler- (7) aña ḳoyar. Yañı Daryā ve Ḳuvang suyı -kim Sayḫūnnıñ şuaʿbātıdın durur- alarnıñ (8) muṣībı dağı ol durur. Ve bu meẕkūr bolġan bıḥārdın başḳa köp anhār-ı ʿaẓīma Daşt-ı (9) Ḳıpçaḳdın kélip aña ḳoşulur. Ammā suyı ba-ġāyat şor durur. Munça süçük sulıġ (10) daryālar aña aḳmaḳ bile ṭaʿmıġa hergīz tafāvut yétmes. Ḫatta daryā ḳoyġan mavżıʿdın (11) bir kadam ilgeriraḳdın su içip bolmas. Ġalıbā bu cıhatdın anı Açıġ Téñiz dérler (12) ve ekṣer mavżıʿnıñ ḳaʿrı maʿlūm érmes. Ve uluġ ve kiçik cazāyırı köp (13) bolur -kim Özbek alarnı tübek u aral u atav dérler- ʿacāyıbāt anda kem tapılur. (14) Ve yazda macmūʿ murġ-ābīlarnıñ mekān u āşyānı ol atavlarda bolur. Ve Adaḳ bile Yañı (15) Şahar -kim Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm bılādınıñ muʿaẓẓamātıdın érdi- ol téñiz- (16) niñ astıda durur. Ḫālā ol şaharlarnıñ taşdın bınā tapġan ʿımāratları (17) kéme ahlıġa su astıda körünür érmiş.

Çūn āftāb-ı İskenderī sıpıhr-ı nil-gūnnıñ [322b] (1) daryā-yı aḫżarıġa keştī-ı nūr sürüp durur. Bā-vucūd kim téñizniñ muzı tört (2) barmaḳ ve yarım ḳarışdın zıyāda ḳalın toñmay durur érdi. Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı (3) İskendervār " و من یتوکل علی الله فهر

حسبه"[123] madlūlı bile ʿınāyat-ı ılāhī ve taʾyīd-ı nā-mutanāhīġa (4) tekye ḳılıp kevkebe-i vālā bile -kim baḥrī durur, mutalāṭım u lucca durur- müterākim muz üstidin (5) téñizġa tevekkül merkebin sürüp durur.

Maşnavī

Muz üstide afvāc-ı nuṣrat-panāh

(6) Téñizniñ yüzin eyleben cılva-gāh

Téñiz üzre baḥr-ı ḫurūşān kibi

Ḳayu baḥr (7) kim belki ṭūfān kibi

Sürüp bī-taḥāşī gürūh-ā-gürūh

Şükūhıdın eylep téñizni (8) sutūh

ʿAcab kör téñiz üzre aḳmaḳ téñiz

Biri sākin u biri ārāmsız

(9) Ger ol sar-ba-sar muzdın āhan kéyip

Bu pūlāddın līk cavşan kéyip

Ḳılıp (10) āşkāra hucūm-ı sınān

Téñiz ortasıda ḳalın nay-sıtān

Velī ol (11) nay-sıtān ara her dılīr

Hızabr-ı ḫurūşān u darranda-şīr

Merākib summı birle muz ḳaḳılıp

(12) Şararlar çıḳıp kökge ot çaḳılıp

Velī muzġa tégmeḳ bile her tuyaḳ

(13) Çıḳıp ün téñizdin ṭarḳ[an] ṭarāḳ

Dégil ol téñiz érdi nīl-ı felek

Çerik (14) ahlı anda gürūh-ı melek

Melek érmes ancum sıpāhı érür

[123] Talak suresi 65, 3 "Ve onu hesaba katmadığı bir yönden rızıklandırır. Kim de Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter. Elbette Allah, Kendi emrini yerine getirip-gerçekleştirendir. Allah, herşey için bir ölçü kılmıştır."

Cahān üzre nūr-ı ılāhī (15) érür

Şah-ı baḥr u bar ḫusrav-ı mülk-gīr

Érür ol nucūm içre mıhr-ı munīr

Salıp partavın (16) çarḫ-ı davvārġa

Cıbāl u ṣaḥārī u amṣārġa

Çékipdür téñiz içre andın ʿalam

Yarutġay (17) camālı bile anı hem

Ammā surʿat-ı tamām ve ıstıʿcāl-ı mā-lā-kelām bile merākib-i sarṣar-ḫırāmġa **[323a]** (1) mahmīz bérip téñiz masāfatın ḳatʿ ḳılur érdi. Żuḥā heneggāmıda Manglayıġa (2) muvāfaḳat körgüzüp bu yanġa köçgen élniñ avvalı yoluḳtı ve āftāb-ı ʿālam-tāb (3) samtu'r-rāʾsġa murtafıʿ bolġanda Yañı Daryānıñ ḳoyġan mavżıʿıdın -kim aña (4) Ḳarabaylı hem dérler- ötüldi. Ol yérde köçgen élniñ soñġı tükendi kim üç (5) kündin béri biylerdin ayrılıp köçüp durur érdiler. Ol aṣnāda havā-yı (6) burūdat-afzā ısıġlıḳġa māyıl bolup ḳuyaş ḥarāratınıñ taʾṣīrı muz üstıġa (7) tüşgen ḳarnı éritip muzġa dağı sırāyat ḳıla başladı.

Fard

Ḫunuk-rūylıġdın (8) sıpıhr étti şarm

Cahān ahlıġa mıhrını ḳıldı germ

Pīşīnda Manglay (9) bile biylerniñ ayrılışġan cazīradın ötüldi. Ol mavżıʿda muʿānıdlardın (10) üç tört üylük él öltürüp érdi. Alarnı afvāc-ı ḳāhıra ġārat ḳılıp ötti. Ve āḫır (11) pīşīnda havā muḫālıf bolup ve āftāb-ı ʿālam-tāb "توارت بالحجاب"[124] maṣdūḳası bile (12) parda-ı saḥābġa kirdi ve şudrun yaġıp muz erkānıġa taḫalḫul u tazalzul yétkürdi. (13) Andaḳ durur kim ekṣer mavāżıʿda muşāhada ḳılduḳ kim at ḳadam urġan sayı (14) muz saṭḥı munḥanī u muḳaʿar bolup zalzala ḳılur érdi. Ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl tevekkül ve ʿazīmatıġa (15) ıḫtılāl yétkürmey "افوض امری الی الله"[125] mufādı bile zımām amrın ḳādır-ı Ẕu'l-calāl-(16) nıñ ḳabża-ı ʿınāyatıġa tafvīż ḳılıp muʿānıdlar ṣavbıġa kemāl-i ıstıʿcāl bile ḥareket étti. (17)

[124] Sad suresi 38/32 "O da demişti ki: "Gerçekten ben, mal (veya at) sevgisini Rabbimi zikretmekten dolayı tercih ettim." Sonunda bu atlar (koştular ve toz) perdesinin arkasına saklandılar."

[125] Munin suresi 40/44 "İşte size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız. Ben de işimi Allah'a bırakıyorum. Şüphesiz Allah, kulları pek iyi görendir."

Bu ṭarīḳada altı menzillik masāfatnı bir künde ḳaṭʿ ḳılıp ḳuyaş şahr-yārı maġrıb [323b] (1) téñizıġa ufūl ḳılur vaḳtda Ḳuvang nahrınıñ ḳoyġan yérıġa (2) ḳarīb Şayḫ Atanıñ fāyıżu'n-navvār cıvārıdaġı cazāyırda muʿānıdlarnıñ kéynidin (3) yétildi. Baʿżı dıl-āvarlar -kim muḳaddıma-ı sıpāh durur érdiler- alarnıñ māl u mavāşīsıdın (4) köp ġanāyım dast-gīr ḳıldılar. Ol ḥażrat ʿayn-ı ʿınāyat ve maḥż-ı şafḳatdın -kim (5) ṭıynat-ı pākide muḫammar durur- "والشفقت على خلق الله"[126] muḳtażāsı bile ġārat ḳılılġan (6) amvālnı leşkeriyyedin ıstırdād ḳılıp nahb u türk-tāz marāsımıdın mumānaʿat körgüzdi. (7) Ve muʿānıdlar tüşgen cazāyırġa yaḳın bir cazīranı nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile özge cazāyır-(8) dın mumtāz u sar-afrāz ḳılıp muʿānıdlarġa Ay Dost Biy ve Orun Bay Biyni ıstımālat (9) vaʿdası bile ve sıyāsat vaʿīdı bile marsūl tutup dururlar. Alar yétüşgen hemān (10) umāra-yı bāġıyya yaʿnī Ésen Kéldi Biy ve Toḳta Pūlād Biy ve Maman Biy ıẓhār-ı ḫacālat u inkisār-ı (11) bī-nıhāyat bile ʿālam-panāh dar-gāhġa mutavaccıh bolup maẕallat tofraḳıġa kemāl-i ʿacz bile (12) çahra-ı ʿubūdıyyat ḳoyup dururlar. Ḥażrat-ı sulṭān-ı baḥr u bar gāyat şafkatdın ol mucrımlar-(13) nıñ carāyım-ı ḳadīma ve aṣāyım-ı cadīdasıġa parda-ı ıġmāż çékip "الولهمت العفو عند القد رة من"[127] (14) madlūlı bile naṣʾa-andūz-ı ḫum-ḫāna-ı ʿafv ḳıldı.

Rubāʿī

Şāhā ger miñ baḥrıġa (15) yoḳ hadd u kenār

Ol baḥr-ı zulālıdın cahāndur sar-şikār

Her mucrım-ı sar-geşte ki (16) kéldi ḳapuña

Şek yoḳ ki bolur ʿafvıñ ile bar-ḫurdār

Tamṣīl

Bir kün İskender (17) aldıġa ṭāġīlardın birevni -kim ʿadavatı anıñ nısbatıda ıstımrār tapıp ʿubūdıyyat [324a] (1) rabḳasın ḳılāda-ı ʿıṭāʿatıdın çékip durur érdi-zancīr-ı balāġa muḳayyad ḳılıp kéltürdiler. (2) İskender anıñ carīmasıġa raḳam-ı ʿafv çékip ḳanın bağışladı. Ḥużżār-ı (3) maclısdın birev kemāl-i ḳasāvat u ġāyat-ı ġabāvatdın tilıġa kéltürüp durur kim: "Eger men (4) sen bolsam érdi, har-āyına anı öltürür érdüm."

[126] "Allah'ın yarattıklarına merhamet."
[127] Hadis

İskender dédi kim: “Vaḳtī kim (5) men sen émes men, ḳatl étmen.” Bu kelām-ı muʿcıznıẓām anıñ ḥıkmat-āyīn sözleridin durur. (6) “لو علم الناس حبی للعفو لیقربوا الیّ بالجرایم”[128]

Bayt

Fard dastnıñ ger günehdür işi

(7) Uluġnıñ érür ʿafv ārāyışı

Faḳīr bu vāḳıʿaġa ikki taʾrīḫ tapıp durur érdüm. Naẓm (8) silkige çékdüm, biri bu durur kim:

Taʾrīḫ

ملك سپاه محمد رحیم خان که ز بذل

ببزم دست عنایات(9) او فشاند کنج

نمود فتح سواد بحیرهء خوارزم

ز روی یخ شده بر مفسدان سپاه آهنج

طلب نمایی(10) اکسر این فتوح را تاریخ

بکو هزار بود با دویستُ بستُ پنج

Bu mıṣraʿda “**بکو** ” lafẓıdın başḳası (11) lafẓ yüzidin bir taʾrīḫ ve maʿna yüzidin bir taʾrīḫ bolur. Yana biri bu durur kim:

Taʾrīḫ

محمد رحیم آن (12) شهء آسمان تخت

که بر شست تیرش بکوید فلك زه

در آمد بروی تینکیز چون سکندر

(13) شده سطح یخرا بلشکر قدم نه

کرفت آخر پنجشنبه ز اقبال

کورانهای قلپاق را بِاکهُ مه

(14) چو تاریج این فتح جستید از م

بکفتم که بود آخر آخر پنجشنبه

[128] “Eğer insanlar benim affetmeye yönelik sevgimi bilselerdi, bana işledikleri günahlarla yaklaşırlardı.”

Ḥażrat-ı ʿalā-ḫāḳānī Amān (15) Bay Yüzbaşını muḳarrar ḳıldı. Tā kim ol élge tañ atġunça muḥāfaẓat körgüzüp alarnı (16) mustaʿıd köç ḳılġay. Bu vāḳıʿa aynıñ yigirme béşide cumʿa kéçesi durur érdi. Çūn (17) sulṭān-ı şahr-ı rūz yaʿnī āftāb-ı gītī-furūz felek-i nīl-gūn baḥrınıñ tasḫīrıġa **[324b]** (1) lıvā-yı ẓuhūrnı cilve-ger ḳılıp kevākib élātın ol baḥr saṭḥıdın bavādī-ı ıḫtıfāġa köçürdi. (2) Ḫıdīv-ı kāmkār Allaş Bég ve Amān Bay Yüzbaşı ve Ḳutlı Bay Ḳalmaḳnı özlarıġa mutaʿallıḳ (3) nökeri bile Ḳara Ḳalpaḳıyyanı köçürürġa taʿyīn ḳıldı. Maʾmūrlar farmān mūcıbı bile ol élni uluġ (4) çāştgāhġaça köçürüp ravāna ḳıldılar. Ve ol aḥvāl ḫılālıda parvīzan-ı saḥāb (5) ḳardın kāfūr-bīzlik āġāz ḳıldı yoḳ yoḳ belki farāş-ı sıpıhr ḥażrat-ı ʿalā-ḫāḳānnıñ (6) murūrı üçün muznıñ üstıġa farāş kāfurı töşedi. Ol ḥażrat köç yönegendin (7) soñra kevkebe-i tamām u dabdaba-ı mā-lā-kelām bile rukūb ḳılıp ʿınān-ı ʿazīmatın murācaʿat ṭarīḳıġa munʿaṭıf (8) ḳıldı ve daryā-neverdlikde musāraʿat körgüzüp ʿaṣr çaġı Yañı Daryānıñ ḳoyġan (9) mavżıʿıġa ḳarīb tüşüldi. Ol mavżıʿda Mullā Éşim Baynı Ḳazaḳ pād-şāhı ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫānġa (10) élçi ḳılıp fatḥ-nāma bérip ve yana Ḳara Ḳalpaḳnıñ māl u esīrlerin ṭalab étip yiberdi. (11) Ve tañlası ṣubḥ ṭulūʿıdın soñra andın nahżat körgüzüp kéç pīşīnda téñizdin (12) çıḳıp sāḥılnı mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıldı. Aşcaʿu'l-şucaʿā, afżalu'l-fużalā Ḫ(v)āca (13) Cān Ḫ(v)āca -kim Aḳ Yaḳışdın ḳaytıp kevkebe-i vālā Badaynıñ ḥudūdıda érkende ol hażrat-(14) nıñ mulāzamatıġa muşarraf bolup ışārat-ı ʿālī bile béş altı kün āsāyış üçün (15) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa ötüp durur érdi-āsāyış taḥṣīlıdın soñra yana bādıyā-paymāy-ı (16) ʿazīmat bolup Ḳubaş yolıdın Teñ-Yār Başıġa kélip anda tavaḳḳuf ḳılmay (17) ötüp ol kün kevkebe-i vālā téñizdin çıḳmay burun mulāzamat şarafıġa **[325a]** (1) ıstısʿād tapıp bī-nıhāyat savarun u pīş-keş ötkerdi.

Téñiz vakāyıʿnıñ (2) badāyıʿı ol cumladın téñiz muzınıñ savuḳ şıddatıdın şarḳdın ġarbġa ikki ḳıraḳġa (3) yétgünçe ṭūlānī ayrılıp yana ḳaytġan şikāfları köp érdi. Ḳayturda muşāhada ḳılıldı (4) kim şudrūn cıhatıdın alarnıñ dāman-ı ıttıṣālı girībān-ı infikāk bolup çākınıñ ʿarżı bir ḳarış (5) belki ikki ḳarışdın zıyādaraḳ bolġan érken at ve ulaġlar ol yaruḳlarnıñ (6) bir ḳıraġıġa kélse muz yarım gez suġa batıp yana bir kénārı büyük çıḳar at ségirip bu ḳıraġıġa özin (7) alsa yana bu batıp ol buland bolur. Mundaġ ḫaṭarnāk

mavāżıʿda kişi ve at żāyıʿ bolmay çıḳıldı. (8) Meger béş at ve bir téve -kim rākibiniñ ġaflatı cıhatıdın- yaman yérlerde muzġa oyulup talaf boldı. (9)

Yana ol kim téñizdin çıḳar küni amārat-panāh Muḥammad Rıża Inaḳ ve faḳīr ve yana ṣanādīd-ı leşkeriyyedin gürūhī (10) hayʾāt-ı ıctımāʿ bile kélür érdük. Nā-gāh ḫabar-dār bolduḳ kim atımız ayaḳınıñ astıdaġı (11) muz taḫmīnan bir ṭanāb-andāzası bola alġay muẕabẕab bolup oyulup bara durur. Her kim bir ṭerefge (12) cān vahmıdın kemāl-i vaḥşat bile atımızġa mahmīz bérip andın sālım çıḳduḳ. (13) Ammā Inaḳnıñ ve yana baʿżı yigitlerniñ merākibiniñ kéyin ayaḳları tizıġaça muzġa oyulup (14) atlarınıñ ġāyat ḳuvvat u çābükligidin belki şaraf-ı ıḳbāl-ı şāhī ve aṯar-ı taʾyīd-ı ılāhī bile ol (15) gird-āb-ı balādın amān çıḳtılar.

Nükte

Her ṣāḥıb-davlatī ki umūr-ı mülk u mıllat ve mahāmdın davlat (16) marāyāsınıñ tasfıyasıġa raʾy-ı zarrīn ve andīşa-ı matīn ṣayḳalı bile köşiş ḳılıp ḫalḳu'llāh (17) żamāyırınıñ tasḫīrıda āṯār-ı naṣfat u ʿadālat ızhārıġa saʿy körgüzse har-āyına bu ḫıṣāl-ı **[325b]** (1) ḥamīda u afʿāl-ı pasandīda şarafıdın hamīşa anıñ rāyat-ı ıḳbāl u lıvā-yı ıclālı (2) baḫt-ı buland u ṭālıʿ-ı arcmandnıñ rasālıġı bile felek-farsā belki ʿarş-sā bolup dast-ı (3) ʿavārıż-ı zamān u ḥavādıṯ-ı davrān anıñ gülzār hamīşa bahār rūzgārınıñ dāman-ı (4) ṭarāvatıdın kötāh u nā-rasādur. Eger gürūh-ı ātaşġa Sıyāvaḫşvār ḳadam-ı curʾat (5) ursa bī-ıḥtırāḳ ve eger daryā-yı ḫūn-ḫ(v)ārġa İskender-mıṯāl yegren-i ʿazīmat sürse bī-ıġtırāḳ (6) çıḳar ve tamāmat-ı maḳāṣıd u maṭālıbı muvāfiḳ-ı marām-ı vucūd tutar. Andaḳ kim ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-(7) nıñ kirdār-ı nadrat-āṯārı dalīlī durur bu daʿvānıñ ṣubūtıġa, ve şāhıdī durur (8) bu muddaʿā-ı ḥaḳīḳatıġa:

Maṯnavī

Ḫusrav-ı kāmkār daryā-yı dıl

Kim aña Téñri ḥıfẓıdur şāmıl

(9) Ger tevekküldin ursa her sarı kām

Aña ḥāṣıl bolur ḥuṣūl-ı marām

Çūn téñizġa (10) lıvā-fırāz oldı

Aña nuṣrat éşigi bāz oldı

Bolup ol baḥr-ı jarf ara (11) ġānım

Çıḳtı davlat bile yana sālım

Dostın ḳıldı şād-ı nuṣrat ile

Duşmanın dağı (12) ʿafv u şafḳat ile

Böyle işni ba-ġayr ḥażrat-ı şāh

Ḳılmadı hīç şāh-ı ṣāḥıb-ı cāh

(13) Yā Rabb ét şahr-yārım ıḳbālın

Pāy-dār, u zıyāda ıclālın

Her yan atlansa fatḥ-ı lāzımı (14) ḳıl

Ẓafar u nuṣratıñ mulāzımı ḳıl

Dostın eyle luṭfıdın ḫurram

Duşmanın ḳıldı (15) dard u mıḥnat-ı ġam

Tañlası yek-şanba küni -kim aynıñ yigirme yetisi durur érdi- amārat- (16) panāh, ayalat-dast-gāh, maḳbūl-ı ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī, muḳarrab-ı dar-gāh-ı sulṭānī, malāẕ-ı (17) ahlu'l-ʿālım, ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi ve ṣadāḳat-maʾāb, amārat-ıntısāb Bég ʿAlī [326a] (1) Mīr-ābnı ekṣer sıpah-dārlar bile Ḳalpaḳ köçıġa taʿyīn ḳılıp özi ġāyat kām-rānlıġ (2) u fīrūzmendlik bile samand-ı saʿādatġa rukūb étti ve bādıya-paymāylıġda ḳamar-ı sarīʿ esīr dék surʿat (3) bile ḳatʿ-ı manāzıl ḳılıp āḫır pīşīnda Teñ-Yār Başı mavżıʿda -kim bunna u oġruḳ anda durur (4) érdi- partav nuzūlı bile kiryās-ı buland-asās pīş-gāhın munavvar ḳıldı. Ve dū-şanba (5) küni ṭalīʿa-ı ṣubḥdın soñra Laçin Ḳalmaḳnı fatḥ-nāma bile dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmda (6) ʿumdatu'l-umarā, amīr-ı kebir, calālu'd-davlat ve'd-dīn Ḳutluḳ Murād Inaḳġa -kim ol ḥażratnıñ nıyābatıġa (7) maşġūl durur érdi- marsūl tutup durur. Ve ol mavżıʿdın nahżat körgüzüp Böriçi (8) Ḳırınıñ étegide bār-gāh-ı ıḳbāl u sarādıḳat-ı ıclālnı bar-pāy ḳıldılar. (9) Anda Ḳara Ḳalpaḳnıñ köçi ötgünçe üç kün mutavaḳḳıf bolup ayyām-ı tavaḳḳufda Böriçi (10) Ḳırı ve

Turna-taḳırınıñ navāḥīsıda céren şikārıġa ıştıġāl körgüzüp (11) şikār-ı Camşīdī afsānasıġa ḫaṭṭ-ı nasḫ çékdi.

Naẓm

Ṣayd étgeli körgüzüp (12) tek-ā-pū

Ḥayrat ḳılıp anda çaşm-ı āhū

Ol āvānda Aḳ Yaḳış ahlıdın Ay Dost Biy-(13) niñ atbāʿıdın yeti kişini -kim téñiz içide köç ahlıdın bir go-sāla oġurlap (14) soyup éken dururlar- tutup kéltürüp érdiler. Gunāhları ṯābıt bolġandın (15) soñra ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār sıyāsat yüzidin alarnıñ ikevin ʿıbratan li'l-naẓarīn (16) ġażab dārıġa asturdı. Ve özgesiniñ gunāhını amīr-ı roşan-żamīr Şāh Nıyāz Atalıḳ-(17) nıñ şafāʿatı bile bağışladı. Hem ol mavżıʿda Ḳuş Bégi ve Bég ʿAlī Mīr-āb ve sıpāh-dārlar **[326b]** (1) köçni ötkerip mulāzamat şarafıġa ıstısʿād taptılar. Ve Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ (2) ġurrasıda -kim panc-şanba küni durur érdi- kevkebe-i tamām u dabdaba-ı mā-lā-kelām bile nahżat (3) körgüzüp cumʿa küni Aḳ Yaḳış ḳalʿasınıñ canūbıda muz üstidin Kök (4) Özekniñ nahrıdın ʿubūr ḳılıp nahr-ı meẕkūrnıñ ġarbī kenārın muḫīm-ı ḫıyām-ı (5) maymanat-ancām ḳılıp dururlar. Ol yérde Ay Dost Biy ve Ay Mīr-zā Biy başlıġ (6) Aḳ Yaḳış ahlınıñ ekābırıġa taşrīfāt-ı kirāmand ınʿāmı bile barūmandlıġ yétkürdi. (7) Ba-taḫṣīṣ Ay Dost Biyġa -kim şikār-gāhlarda ve téñiz yolıda ġacarçılıḳ amrıġa (8) ḳıyām körgüzüp durur érdi- ınʿāmat-ı pād-şāhānadın sar-afrāzlıġlar (9) bağışladılar. Şanba küni ḥareket körgüzüp Ḳara Buḳa tuġayınıñ şımālıġa (10) tüşüp dururlar. Ve bu manzılda Orun Bay Biy ve Éş Çān Biy ve Ésen Kéldi Biy (11) ve Toḳta Pūlād Biy ve Manglayġa öz élleriniñ ḥukūmat u ayālatın tafvīż (12) ḳılıp nışān-ı ʿālī-şān marḥamat étti. Ve ḳāmat-ı ḳabılıyyatların biylik taşrīfātı (13) bile ārāsta ḳılıp Orun Bay Biyniñ oġlı Mullā Davlat Naẓar ve Ḫıtāy ekābırıdın (14) Taylaḳ Bahādurnı öz mulāzamatıġa maḫṣūṣ tutup Ḳara Ḳalpaḳıyyadın her ḳaysıġa yüz kişi (15) nöker marḥamat ḳıldı. Maman Biy -kim mādda-ı muḫālafat ol durur érdi- anıñ (16) nusḫa-ı āmālıġa raḳam-ı ʿazl çékti. Ve Yañı Daryā ahlıġa māl-ı amān üçün mablaġ-ı keṯīr ḥavāla (17) ḳılıp Ḳuş Bégini vazārat-maʾāb, nıẓāmu'l-mülk ve'l-mıllat Muḥammad Yusūf Mehterniñ inisi Nıyāz Muḥammad Bay **[327a]** (1) ve Ḳuş Béginiñ öz inisi Muḥammad Ḳulı Bég bile ol māl taḫṣīlıġa muḳarrar ḳıldı (2) ve burunġı Ḳara Ḳalpaḳ élātınıñ taʾḫīr[129] zakātın dağı anıñ raʾy-ı ṣavāb-numāy-ı ʿālam-ārāyıġa (3) rucūʿ

[129] Metinde "تعخیذ" şeklinde yazılmıştır.

ḳıldı. Aynıñ béşide dū-şanba küni andın nahżat ḳılıp āftāb-ı ʿālam-tāb yañlıġ (4) şaʿaşaʿ-ı vurūdı bile manāzılnı yarutup sa-şanba küni Şorça ḳalʿasınıñ tuşıdın (5) -kim Ḫ(v)āca Éliniñ kün çıḳar arḳası durur- Amuyadın ʿubūr ḳılıp daryā ḳıraġın (6) mıżrab-ı bār-gāh-ı felek-ışтıbāh ḳıldı ve tañlası -kim çahār-şanba künidür érdi- (7) ʿarż-ı sıpāh ḳılıp Sevgenlıġa tüşüp dururlar. Panc-şanba küni andın rāyat-afrāz (8) nahżat bolup Atalıḳ arnasınıñ ḳıraġıġa nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile (9) nazāhat baġışladı. Ol mavżıʿda Süyek Kem başlıġ Yomut ḥarāmīların -kim Éş (10) Muḥammad Bég Gürlenġa kirgen furṣatda ve ʿasākir-i manṣūra téñizde érkende alardın (11) şarārat-ı cıbıllī ḥareketi bile nā-mulāyım amrlar u nā-şāyasta fiʿller ṣādır bolup durur érdi- (12) tutdurup cumʿa küni pīşīnda rukūb étip ḫuftanda Maylı Cungul mavżıʿıġa (13) nuzūl-ı ıclāl körgüzüp şanba küni -kim ʿīd-ı Ḳurbān durur édi- (14) fatḥ u fīrūzmendlik bile dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa vārıd bolup arīke-i ḫılāfatnı (15) vucūd-ı ẕī-cūd ʿāḳıbat maḥmūdī bile muzayyan ḳılıp ve sāda-ı ʿızzat u calālatda (16) ārām u ḳarar tutup dururlar. Ve fırḳat-zadalar köñülin ḥużūr-ı (17) fāyıżı'n-navvār kāmilu's-sarvarı bile reşk-i gülşen étip partav-ı dīdārıdın mahcūrlarnıñ dīda-ı [327b] (1) ummīdını yarutdı. Ḳudūm-ı masarrat-luzūmı -kim fi'l-ḥaḳīḳat ʿīdī durur- (2) naşāṭ-afzā-ı ʿīd-ı Ḳurbān bile ḳırān ḳıldı. Bu ʿīdın maymanat-ıntımānıñ (3) şaraf-ı ıḳtırānıdın dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmnıñ sükkānıġa ʿışrat-ı ba-ġāyatnıñ (4) éşigin açtı.

Rubāʿī

Şāhā sañadur nuṣrat-ı Yazdān-ı yāvar

Allıñda (5) Ḫaṭā Ḫānı ve ḳaysar-ı çāker

ʿAzmıñ boluban mūcıb-ı ıḳbāl u ẓafar

Kélmeklikiñ ol (6) élge durur ʿīd-ı ekber

Ve Mullā Éşim Bay -kim téñizde Ḳazaḳnıñ pād-şāhı (7) ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫānġa safārat rasmı bile ırsāl ḳılılıp durur érdi- andaḳ kim sābıḳā-ı (8) bayān kilkiniñ raḳam-zadası bolmış durur érdi. Béş künde téñizdin çıḳıp (9) Çubar mavżıʿıda Şīr Ġāzī Sulṭān valad-ı Ġāyıb Ḫānnıñ manzılıġa -kim ʿAbdu'l-ʿazīz (10) Ḫān-ı mazbūrnıñ inisi durur- nuzūl-ı ıclāl buyurup durur. Ve andın (11) rukūb ḳılıp yana béş künde Aḳ Öyrek nahrınıñ kenārıda ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān-(12) nıñ ordusıġa vārıd bolup durur. Maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bolsun kim (13) ol meẕkūr nahr-ı Sayḥunnıñ ayaḳıdın ayrılġan şuaʿbātıdın durur. Cankent ḳalʿasınıñ (14) kenārıda durur érdi. Ḥālā ol ḳalʿa ḫarāb bolup burūc u

bārūsı "عاليها سافلها"[130] maṣdūḳasıġa (15) ṣādıḳ durur. Ol ḳalʿanıñ sükkānıdın gürūh-ı anbūh Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm dāru's-salṭanasıġa kélüp (16) Hazār-asbda bir kent bolup olturup dururlar kim ol kentni bu cıhatdın Cankentıġa (17) mavsūm ḳılıp dururlar. ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān, Mullā Éşim Baynıñ taʿẓīm u tavḳīrıda masāʿī-ı maşkūr [328a] (1) taḳdīmġa yétkürüp farmān-ı ʿalī-şānnıñ mażmūnıġa ıṭṭılāʿ tapġaç bi'l-rāʾs (2) ve'l-ʿayn ḳabūl ḳılıp dururlar. Dostlıġ u yek-cihetlikdin dam-ı muṣādaḳat urup (3) öz ḳardaşlarıdın Tevke Sulṭānnı -kim ruşd u sudādda abnā-yı cınsıdın mumtāz (4) durur érdi- Saʿādat Keray başlıḳ baʿżı ekābır-ı Ḳazaḳıyya bile Mullā Éşim Bayġa koşup muvāfaḳat (5) u muṭāvaʿat yüzidin dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa nām-zad étdiler. Alar aḥsan-ı sāʿāt (6) u asʿad-ı avḳātda ʿataba-ı ʿālıyya taḳbīlınıñ şaraf-andūzı bolup ʿınāyat-ı (7) ḫusravānaġa maşmūl bolup dururlar.

Ḥaẓrat-ı Aʿlā-Ḫāḳān-ı Gītī-Satānniñ Culūsi-(8) niñ Altılançı Yılıdaġı Vaḳāyıʿ-ı Keşīru'l-Badāyıʿınıñ Bayānı

Ol Cumladın Salaḳ (9) Sar-dār ve Muḥammad Nıyāz Gerçek ve Berdi Bahādur ve Dosım Bahādur ve Mullā Ilyās -Kim Her Biri Şīr-ı (10) Bīşa-ı Vaġā u Rustam-ı Maʾreke-i Haycā Dururlar- Alarnıñ Farmān-ı Vācıbu'l-ıẕʾān Mūcıbı Bile Ḳoñrat (11) Nāḥıyyatını Çapavul Urmaġınıñ Vāḳıʾası Durur

Ḳalam-ı badīʿa-nigār bu navʿ afsāna-(12) güẕārlıġ körgüzür kim ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār Töre Murād Ṣūfīnıñ (13) taʾdīb u goş-mālı üçün meẕkūr bolġan sıpah-dārlarnı béş yüz mubārız bile kim her biri (14) maʿreke-i kār u zārda naẓīr-ı Rustam-ı fīl-efgen ve ʿadīl-ı Isfandyār-ı rūyīna-ten érdi: (15)

Naẓm

Sıpāhī ki her fard-ı afrād aña
Dıl-āvar-ı neheng bıḥār-ı vaġā
Şacāʿatda Rustam kibi (16) razm-cūy
Calādatda Suhrāb dék ceng-cūy
Maṣaff ahlıġa kozġalan salġuçı
(17) Cahān leşkerıġa ḳıran salġuçı

[130] Hud suresi 11/82 "Emrimiz gelince, oranın altını üstüne getirdik ve üzerlerine (balçıktan) pişirilip istif edilmiş taşlar yağdırdık."

Sana-ı Hıcrıyya miñ ikki yüz yigirme altıda Muḥarramnıñ **[328b]** (1) yigirme béşide dū-şanba küni Aralnıñ cānıbıġa nām-zad ḳılıp dururlar. (2) Maʿmūrlar canāḥ-ı ıstıʿcāl bile masāfat-ı ḳaṭʿıda musāraʿat körgüzüp ve Yılan ḳırınıñ (3) astıdın muznıñ üsti bile daryādın ʿubūr ḳılıp aynıñ yigirme (4) toḳḳuzıda cumʿa küni Kéñ Yantaḳ mavżıʿıda Kök Özek kenārın manzıl ḳıldılar. (5) Ve ol manzılda bunna u oġruḳnı ḳoyup Ḳara Ḳalpaḳ sādātıdın ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)ācanı (6) Yumrınıñ ḥışārıdın béri alarġa murāfaḳat körgüzüp durur érdi ve yolġa (7) ba-ġāyat érdi. Ġacarçı ḳılıp Ḳoñrat samtıġa lıvā-yı nahżatnı cılvaġa kirgüzüp (8) Aḳ Ḳalʿaġa yétgende -kim ol ḳalʿanı Şīr Ġāzī Ḫānnıñ zamānıda Şāh Témür (9) Ḫān bile Şīr Dalı Biy bunyād ḳılıp durur érdiler- ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca çerikdin (10) ilgeriraḳ barur érdi. Naẓarıġa on üç kişi mükemmel u musallaḥ köründi kim atlarıdın (11) tüşüp ḳalyān u nās-keşlik bile ḫumār tarḳatıp çirkīn dumāġların muʿaṭṭar ḳılıp (12) olturup dururlar. Ḫ(v)āca-ı meẕkūr alarnıñ [ahl-ı] ʿınād u arbāb-ı fasād érkenlerin mutaḥaḳḳıḳ bilip (13) muʿāvadat körgüzdi kim çerikge ḫabar yétkürgey. Maʿlūm bolsun kim ol gürūh-ı żalālat-(14) pajūh Töre Murād Ṣūfīnıñ ıṭāʿatıdaġı Ḳoñratda olturġan Ḳara Ḳalpaḳıyyadın (15) érken ve ṣūfī-ı gümrāhnıñ amrı bile Éş Cān Biyniñ élıġa -kim Kéñ Yantaḳ (16) ḥavālīsıda mütemekkin durur érdi- ḳaraḳçılıḳ üçün kélip durur érdiler. Ḫ(v)ācanı (17) alar hem körüp taʿāḳub ḳıldılar.

Bayt

Balī ger acal yétse her ṣaydġa

Kélür öz ayaḳı **[329a]** (1) bile ḳaydġa

Nā-gāh çerikniñ ḳarasın muşāhada ḳılıp bildiler kim ne sānıḥa vuḳūʿ (2) tapmış sar-āsīma u mutaḥayyır bolup fırārdın özge çāra tapmadılar.

Bayt

Ġāfıl andın ki (3) bolur kimse ki dū-çār-ı acal

Ḳaçan olġay aña ḳaçmaḳ bile imkān-ı nacāt

(4) Ḫ(v)āca dağı alar aʿḳabıġa ʿınānın maʿṭūf ḳılıp Berdi Bahādur -kim çérik allıda (5) durur érdi- Ḫ(v)ācanıñ muvāfaḳatıġa baʿżı mubārızlar bile sabḳat körgüzüp taʿāḳub (6) amrıda saʿy-ı maşkūr taḳdīmġa yétkürüp durur. Ḫ(v)āca barçadın burunraḳ muʿānıdlarġa (7) yétüşüp birisini sançıp yıḳtı. Ol maşaḳḳat-ı tamām bile ḳalın bīşaġa

kirip (8) nacāt taptı. Ve Berdi Bahādur üç kimseni mubārazat bile yıḳıp usār kaydıġa (9) çékip durur. Ve Salaḳ Bahādur öz nökerleri bile tört kimseni esīr étip (10) Dosım Bahādurnıñ atbāʿı üç kişi tutdılar ve Muḥammad Nıyāz Gerçekniñ yoldaşlarıdın (11) Allāh Naẕar Bacakī bir kimseni zancīr-ı balāġa giriftār ḳılıp durur. Ve Aḳ Ḳalʿadın Çuçḳa Baş (12) mavżıʿıġaça ḳavup dururlar -kim taḫmīnan iki farsaḫlıġ masāfat durur- sékiz kimseni (13) öltürüp üç esīrni -kim Ḳurbān Bég Biyniñ banī-aʿmāmıdın durur érdiler- (14) dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa yiberip dururlar.

Ve kéçe Manḳıt ḳalʿasınıñ ḥavālīsıda (15) Ḳarabaylınıñ kenārıda nuzūl ḳıldılar. Andın saḥar avvalıda köçüp Ayġır arıġıġa (16) yétgende ḳaravul ayırdılar. Ḳaravullar Ṣayyad Atavıda tört kimse sar-pança-ı taḳdīrġa (17) esīr ḳıldılar. Alar ḥażrat-ı Ḥakīm Ata ʿalayhi'r-raḥmanıñ maḳbarası ḫādımlarıdın ékendürler. **[329b]** (1) Āzād u muṭlaḳu'l-ʿınān ḳıldılar ve Kuba taġnıñ ḥavālīsıda daryā ḳıraġıdın sékkiz (2) kişini tutup ḳatlġa yétkürüp dururlar. Ve Kuba taġınıñ üstige çıḳıp baʿżı (3) mubārızlarnı Tallıḳ mużāfātınıñ türk-tāzıġa buyurup dururlar. Alar ol nāḥıyyatġa (4) ātaş-ı nahb u ġārat urup ġanāyım-ı fırāvān u usar-ı bī-pāyān bile murācaʿat körgüzdiler. (5) Ve Berdi Bahādurnı baʿżı bahādurlar bile taġ üstide ḳaravullıġġa ḳoyup macmūʿ (6) sıpāh-dār u sıpāhnı iki bölüp daryānıñ iki ṭarafını pīşīnġaça (7) ġārat u tārāc ḳılıp bī-nıhāyat māl u esīr dast-gīr ḳıldılar. Ve barça usarānı (8) tīġ-ı sıyāsat bile tengnāy-ı ʿadamġa yiberip dururlar. Ve ol aṣnāda Ḳoñrat-(9) nıñ leşkeri çıḳıp sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa muḳābıl u mutaʿarrıż bola almay yıraḳdın (10) ḳara körgüzüp dururlar. Ve sıpāh-ı nuṣrat-panāh fatḥ u fīrūzmendlik bile (11) muʿāvadat körgüzüp Ḳoñratnıñ Kühne ḳalʿası ḥavālīsıdın (12) daryānı kéçip Ḳazaḳ daryāsınıñ saḳḳāsıġa nuzūl-ı ıclāl ḳılıp dururlar. (13) Ve ṭalīʿa-ı ṣubḥdın soñra bādıya-paymāy murācaʿat bolup Ṣafar ayınıñ törtide (14) çahār-şanba küni durur érdi. Kéñ Yantaḳġa tüşüp dururlar. Ve andın ḥareket (15) ḳılıp meẕkūr aynıñ yetilençiside dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa vārıd bolup (16) dar-bār-ı felek-mıḳdārnıñ ʿataba-boslıġıġa ıḫtıṣāṣ tapıp dururlar. Ve her ḳaysısı öz ḫıẕmatlarıġa köre ʿınāyat-ı ḫusravānaġa maḫṣūṣ bolup dururlar. **[330a]** (1) Ve burunġı yiberilgen üç esīrnı -kim Ḳurbān Bég Biyniñ banī-aʿmāmıdın (2) durur érdi. Andaḳ durur kim ṣābıḳān meẕkūr bolmış durur erdi, ḥażrat-ı (3) ḫıdīv-ı kāmkār Ay Dost Biyniñ şafāʿatı bile āzād ḳıldı.

Ḳoñrat (4) Mu’ānıdlarınıñ Maḳaṭ Biy Élige Çapavul Kéltürmegi ve Ḳara Ḳalpaḳıyya (5) Mubārızlarıdın Şikest Tapıp Hazīmat Ṭarīḳıġa Öz Baḫtları Dék (6) Yüz Évürmegi:

Bu sānıḥa andaḳ durur érdi kim Salaḳ Sar-dār rufaḳāsı bile (7) Ḳoñratnı pāymāl-ı türk-tāz ḳılıp murācaʿat körgüzgendin soñra Ṣūfī-ı bī-pīr-ı (8) żalālat-taḫmīr tacallud ıẕhārı bile ḥareket-i maẕbūḥī ḳılıp Ḳoñrat ve özge éller-(9) din -kim anıñ bile muḫālafat amrıda muttafiḳ bolup durur érdiler- (10) iki yüz kimse yıġnap Ḳıyat mufsıdlarıdın Süyün Biyniñ aḳası (11) Ḳurbān Bégni sar-kerde ḳılıp Ḳara Ḳalpaḳ élātın çapdurmaḳlıḳġa (12) nām-zad ḳılıp dururlar. Ve ol uçurda Maḳaṭ Biy ve Ḥasan Bay Biy ve Çon Ḳara Biy özlarıġa (13) mutaʿallıḳ ulus bile Ḳıran ḳırınıñ ḥavālīsıda otlaḳ cıhatıdın (14) mütemekkin durur érdiler. Muʿānıdlar ġāyat cahd u ıhtımām bile masāfat ḳaṭʿıda (15) musāraʿat körgüzüp meẕkūr māhnıñ onıda sa-şanba küni Maḳaṭ Biyniñ (16) ḳabīlasınıñ bir ṭarafıdın çıḳıp çapavul urup dururlar. Aġnām u anʿām (17) ġāratıġa dast-ı taṭavul uzatıp ġanāyım-ı ḳalīla ḥīṭa-ı taṣarrufıġa kiyürüp dururlar. **[330b]** (1) Ve ıstıʿlā-yı hırāsdın rucuʿu’l-ḳahḳarā maṣābasıda kélgen yolıġa murācaʿat körgüzdiler. (2)

Fard

Kéldiler ḥırṣ-ı bī-ḳıyāṣ bile

Yandılar yüz tümen hırās bile

Meẕkūr bolġan (3) biyler Ḳara Ḳalpaḳnıñ mubārızları bile ol gürūh-ı bī-şikūhnı (4) taʿāḳub ḳılıp kéynidin yéttiler. Ve tasvıya-ı ṣufūf farāġıdın (5) soñra dıl-āvarlar dast-ı calādatnı astın mubārazatdın çıḳarıp sıtīz (6) u āvīzġa ıştıġāl körgüzüp dururlar. Ol aṣnāda “الحق يعلو ولا يعلى”[131] (7) muḳtażāsı bile nasīm-ı nuṣrat biyler cānıbı ıhtızāzġa kirip aʿdā-yı davlatġa (8) ġālıb bolup dururlar. Ve Ḳuş Yéter Ḳalmaḳnı -kim Ṣūfī-ı bī-pīrnıñ muʿtamadlarıdın (9) durur érdi ve mubārazatda Aral sıpāhınıñ rükn-i aʿẓamı durur érdi- (10) ḳatlġa yétkürüp dururlar. Ve muʿānıdlar bu vāḳıʿa-ı hāyıla muşāhadasıdın (11) sar-rışta-ı camʿıyyatın ḳoldın bérip hazīmat bādıyasıda mutafarrıḳ boldılar. (12) Ḳara Ḳalpaḳ mubārızları calādat ḳılıçın cılvaġa kirgüzüp muʿānıdlardın köp (13) kimseni asfalu’s-sāfılīnġa yiberip dururlar. Ve ġanāyım-ı vāfırġa mutaṣarrıf bolup ḫums-ı ġanāyım-(14) dın toḳuz at bile aʿdā-yı davlatnıñ başlarıdın tört başnı (15) Ḳādır Bergen Biyġa tapşurup ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkārnıñ dar-gāh-ı ʿālam-panāhıġa (16)

[131] ?

ırsāl ḳıldılar. Ḳādır Bergen Biy aynıñ on üçide şanba küni şaraf-(17) andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān bolup marāḥım-ı ḫusravānaġa ıḫtışāṣ tapıp dururlar.

Ḳaḳa Sar-dārnıñ [331a] (1) Astarābād Mużāfātıġa Çapavul Yétkürmegi

Çūn naṣṣ-ı Ḳurʾān ġazv u cıhād amrıda (2) kim "وجاهدوا فی سبیل الله"[132] bolġay vuḳūʿ tapıp ahl-ı Islāmġa her yıl (3) cıhād ḳılıçın küffārġa çékmek vācıb durur érdi. Lācaram ḥażrat-ı ḫıdīv-ı (4) kāmkār bu amr muḳtażāsı bile ol farżnı adā ḳılmaḳ üçün hem ol yıl (5) Ṣafar ayınıñ altısıda cumʿa küni muvāfıḳ-ı Yılan yılı Yomut ekābırıdın (6) Uşaḳ Ḳaḳa Sar-dārnı yüz mubārız-ı kīne-güẕār bile -kim Yomut ḫaylınıñ ḫulāṣaşı (7) durur érdiler- Ḫurāsān Ḳızılbaşın çapturmaḳġa nām-zad ḳıldı. Ve māh-ı maẕkur-(8) nıñ on ikiside panc-şanba küni ḥażrat-ı Sar-dārnı éllik bahādur bile ol amrġa (9) maʾmūr ḳılıp dururlar. Maʾmūrlar Kürgen navāḥīsıda koşulup Astarābād (10) mużāfātıdın baʿżı ḳalʿacātnı çapıp ġanāyım-ı mavfūra bile murācaʿat körgüzdiler. (11)

Ḫażrat-ı Ḫıdīv-ı Kāmkārnıñ Seyyid ʿUbaydu'l-Lāh Ḫ(v)ācanıñ Toyı Üçün Hazār-asbġa (12) Nahżat Merkebin Sürmegi Ve Ḫ(v)āca-ı Meẕkūrnıñ Farḳ-ı Iftıḫārın Taşrīf Ḥużūrı (13) Bile Felek Avcıġa Yétkürmegi

Zubda-ı dūdmān-ı Musṭafāvī, ḳıdva-ı ḫāndān-ı Murtażāvī (14) sıyādat-panāh, saʿādat-dast-gāh, şarafu'l-mıllat ve'd-dīn Seyyid ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca Işan, (15) valad-ı amcad-ı Seyyid Bāḳır Ḫ(v)āca Işan Seyyid Atayī -kim ḥażrat-ı sultān-ı ṣāḥıbḳırān-(16) nıñ ḳayın atası durur- avlādıġa ḫutna sunnatın ıcrā ḳılurġa toy ḳılıp ol (17) toyġa ḥażrat-ı ḫılāfat-martabatnıñ ḥużūr-ı kāmili's-sarvarın ıstıdʿā ḳıldı. [331b] (1) Bu cıhatdın ol hażrat Ṣafar ayınıñ on sékizide çahār-şanba küni dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazmdın (2) rukūb ḳılıp Ḫıtāy ḳaryasıda öz davlat-ḫānasın nuzūl-ı masarrat-vuṣūlı bile reşk-i gülistān-ı (3) ıram ḳıldı. Ve iki kün ol navāḥīdaġı köllerde ḳaz ve ördek ve ḳaşkaldaḳ-(4) nıñ şikārıġa ıştıġāl körgüzüp şanba küni Hazar-āsbda öz ḥavlısın mıżrab-ı (5) bār-gāh-ı ıḳbāl ḳıldı ve Ḳılıç Aḳ Ḳaş -kim ol ḥavlınıñ muşrıfı durur érdi- (6) żıyāfat adāsıda cahd-ı mavfūr u masāʿī-ı maşkūrnı taḳdīmġa yétkürüp durur. Ve kéçe (7) ṭalīʿa-ı ṣubḥġa tégrü ḥavlı-ı mazbūr ṣaḥnıda çırāġānlıġ ḳıldurup Ḫ(v)ārazm-ı Iram-(8) bazm ve Hazar-āsb pahlāvanları farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān mūcıbı bile küreş (9) maʿrekesin ḳāyım ḳıldılar. Ol ḥażrat ol maʿrekeniñ kenārıda ḫar-gāh-ı (10) ʿālī bar-pā ḳıldurup tamāşā üçün ol ḫar-gāhnı taşrīf ḥużūrı bile felekniñ (11) ḫar-gāhıġa ham-sar ḳıldı ve yıḳġan

[132] Bakara suresi II, 218 "İman edenler, hicret edenler, Allah yolunda cihad edenler; şüphesiz bunlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

pahlavānlarnı ʿınāyat-ı bī-kerāna ve marāḥım-ı ḫusravāna bile (12) abnā-yı cınsıdın mumtāz u sar-buland u arcmand ḳılıp dururlar. Ve tañlası yek-şanba küni (13) -kim mazbūr māhnıñ yigirme ikisi durur érdi- toy-ḫānanı şaraf-ı ḳudūm-ı saʿadat-(14) luzūmı bile ʿışrat-ı sarāy-ı fırdavs-barīn étip toy ahlıġa surūr vuṣūlı bile özgeçe (15) sūr bağışladı ve Seyyid ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca Işannın gülşen ummīdın bu davlat bahārı-(16) nıñ nasīm-ı fayż tansīmı bile sar-sabz-ı naşāṭ bolup kös-i ıftıḫārın felekü'l-burūcda ṣadāġa (17) kirgüzüp durur. Faḫru'l-mıllat ve'd-dīn Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳīb ve amārat-maʾāb Sulṭān Mīr-āb -kim [332a] (1) burunraḳ ol ḥażratnıñ farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿānı bile toy üstide muḳarrar (2) bolup caşn-ı mahāmınıñ ıntıẓāmıġa maşġūl durur érdiler- Seyyid-i muşār-ılayhnıñ ıltımāsı (3) bile ḫızmat amrıġa ḳıyām körgüzüp ḫıẓmāt-ı pasandīda taḳdīmġa yétkürdiler. (4) Ve Seyyid-i meẕkūr pād-şāhlıḳġa lāyıḳ pīş-keşler çékip ol ḥażratnıñ marāḥım-ı (5) bī-kerānasıġa ıḫtışāṣ tapıp dururlar. Ol ḥażrat caşn ādāsıdın soñra (6) kām-rānlıġ bile davlat yegrenıġa rukūb ḳılıp "altın ḳabaḳ" tamāşāsıdın soñra (7) at çapturup ve küreş tutdurup atı ötgenlerni ve öz ḥarīfın yıkġan (8) pahlāvanlarnı ınʿām-ı vāfır u ıḥsān-ı mutakāṣırıdın bahravar ḳıldı. Ve amīr-ı şāyıb-ı (9) tadbīr Sulṭān Mīr-āb ve faḳīr ve Bég ʿAlī Mīr-ābnı Tüñlükliġa Ḫīvanīḳ arıġı-(10) nıñ saḳḳāsıda ḳazu işi bar yā yoḳ érkenidin ḫabar aldurmaḳġa buyurdı. (11) Ve özi dabdaba-ı tamām bile Ḫıtāyġa nuzūl körgüzdi. Dū-şanba küni arıġnıñ saḳḳāsını (12) tā Ḳulum Ḫāccıġaça -kim Ḫīvanīḳdın Ġāzī Ābād arıġıġa ḳoyadurġan yarmış durur- (13) ıḫtıyāṭ ḳılıp Ḫıtāyda ḫāk-boslıḳġa fāyız bolduḳ ve çahār-şanba küni (14) aynıñ yigirme béşide dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmġa nuzūl ḳıldı. (15)

Ṣālıḥ Şayḫnıñ Ḳoñrat Ḥavālīsıda Çapavul Urmaġı

Ol kün ḥażrat-ı ḫıdīv-ı (16) kāmkārnıñ farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿānı bile canāb-ı amārat-maʾāb u calādat-ıntısāb, ʿumda-ı (17) umarā-yı āfāḳ, calālu'd-davlat ve'd-dīn Ḳutluḳ Murād Inaḳ madda'llāhu ẓilāla iḳbālihi öz nökerleridin [332b] (1) Ṣālıḥ Şayḫ Çopanī ve ʿAbdu'r-raḥmān As valad-ı Panāh Nāyıbnı yüz güzīde bahādur bile (2) Ḳoñrat çapavulıġa buyurup durur. Alar az furṣatda ṭayy-ı manāzıl u ḳaṭʿ-ı (3) marāḥıl ḳılıp Çañlı Basu ve Çumanaynı Say Kéçüdin kéçip Top Ayaḳ Töpesıġa (4) tūġ bar-pāy étip Yeñiçke suyınıñ ḥavālīsıġa çapavul urup dururlar. (5) On sékiz kimseni Aral maşāhīrıdın ḳatlġa yétkürüp bir kişini esīr (6) ḳılıp ġanāyım-ı vāfır bile murācaʿat körgüzüp dururlar. Töre Murād Ṣūfī bu ḫabar-ı vaḥşat-(7) aşardın mutaʾaşşır bolup bā-vucūd ol durur kim ḫıẓlān u ıdbār Aral sıpāhı bile tekāmīş (8) ḳılıp sıpāh-ı ẓafar-

panāhnıñ gerdıġa yéte almay Tumarlıdın öte almay menkūb (9) u maḫẕūlvār muʿāvadat körgüzüp durur. Ṣālıḥ Şayḫ ve ʿAbdu'r-raḥmān As sālıman u ġānıman (10) Rabīʿu'l-avval ayınıñ üçide yek-şanba küni kélip dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmda (11) dar-gāḫ-ı ʿālam-panāh ḫāk-boslıġıġa muşarraf bolup aʿtāf-ı sulṭānī ve alṭāf-ı (12) ḫāḳānī bile sar-afrāz bolup dururlar. Ve bu safarnıñ ımtıdādı on üç kün durur (13) érdi.

Fasād Dīvānınıñ Masnad-nışīnı, ʿInād Ayvānınıñ Ārām-güzīnı, Muḫālif Rumūzınıñ (14) Ṣāḥıb-vuḳūfi Töre Murād Ṣūfīnıñ Baʾżı Ḳabāyıḥ-ı Afʾāl u Ẕamāyım-ı Aʾmālınıñ Şamma-ı Bayān Silkige (15) Kiyürmek ve Ḥażrat-ı Ḫıdīv-ı Kāmkār-ı Duşman-şikārnıñ Anıñ Ḳaṣdıġa Yürüş Irāda Ḳılıp (16) Ḳaḥṭ Istılāsı Cıhatıdın Fatḫ u ʿAzīmat Ḳılmaḳnı Manaṣṣa-ı Vużūḥġa Yétkürmek

Çūn amr-ı ılāhī -kim camīʿ (17) aşyānıñ padīd-āranda u nigāh-dārandası andın özge érmes durur- bir durur kim **[333a]** (1) "وما امر نا الا واحدة كلمح با لبصر"[133] anıñ ġalaba-ı ḥukm aḥadıyyatı her keṣretniñ ṣalāḥ ḥālın bir vaḥdatġa (2) vā-basta ḳılmış durur kim ol keṣretniñ ʿaḳd-ı camʿıyyatı munsız hīç vach bile (3) ıntıẓām tapmas. Ol cumladın dāru'l-ḫılāfa-ı heykel-i insānī -kim ʿālam-ı saġīr durur- anıñ naẓm-ı aḥvālı (4) nafsī vāḥıd-ı tadbīrıġa mutaʿallıḳ durur kim anıñ partav-ı ıltıfātıdın ayru aṣlā żıyāt-ı (5) ıṣlāḥ andın tapılmas. Bu tīrada ʿālam-ı kebīr ıctımāʿātınıñ ṣabāt u ḳarārı (6) pād-şāh-ı ʿadīmu'l-mıṣālınıñ mütemekkin u ıstıḳlālıġa martabat durur kim bī-ḥusn-ı sıyāsat-(7) mülūk memleket nıẓāmıġa ḫalal-ı fāḥış yétip albatta fasādġa ʿāyıd bolur. Ve li-haẕā (8) ʿuẓmā-yı ḥukamā buyurup dururlar kim "نسبة الملك الى المدينة كنسبة النفس الى البدن"[134] (9) ve ẓāhır durur kim çūn tadbīr-ı nafs ve afʿāl-ı ḳuvā-yı ṭabīʿī-i ḥayvānī, sanīn-ı sīna-ı savīyat (10) u ʿadālatda bolsa badan saḥīḥ u sālım bolur. Ve aḥvāl-ı nafs-ı salāmat u ıstıḳāmatda (11) öter ve eger ol tadbīr u aʿmāl ḳānūn-ı naṣfat u ḥadd-ı ıʿtıdālda bolmasa sıḥḥat u ʿāfıyat (12) ḥılyasıdın ʿāṭıl ḳalur ve maʾālı fasād u zavālıġa tartar. Bu ḳıyās bile durur (13) eger memleket pād-şāhı veya vılāyat vālīsı ʿadl u rāstlıġ ṣırāṭ-ı mustaḳīmıdın ʿudūl ḳılsa ve dīv-ı (14) ġurūr ve şayṭān-ı tuġyānnıñ vasvasası bile ʿınād u ʿudvān ṭarīḳıġa ḳadam-ı (15) casārat ursa har-āyına aḫtar-ı davlatı ḥadd u bālġa rūy-ı zavāl évürür ve ahālī-i memleket aḥvālı (16) ıḫtılāl tapıp şāmat-ı kirdār-ı nā-ṣavābıdın mülk u vılāyat musīb-ı balā u fıtan bolur.

Naẓm

[133] Kamer suresi 54/50 "Emrimiz ancak bir tek emirdir. Göz kırpması gibidir. (Anında gerçekleşir.)
[134] "Melikin şehre (memlekete) nisbeti nefsin bedene nisbeti gibidir."

(17) Sıtamkārlıġ memleketni buzar

ʿAdālat buzuḳ mülklerni tüzer

Tapar ẓālım öz ẓulmıdın **[333b]** (1) şomlıġ

Ḥaḳ [u] ḫalḳ allıda marcūmlıġ

Bu kelām-ı ḥıkmat-ancām naẓārıdın durur. Aral (2) vālīsı Töre Murād Ṣūfīnıñ taşabbuṣ-ı ḥālī kim ol bā-vucūd ışrār-ı muḫālafat u ʿısyān (3) -kim anıñ ẕāt-ı şarārat-sımātıda muḫammar durur érdi- baʿżı afʿāl-ı kabīḥa (4) u aʿmāl-ı vaḳīḥaġa ıḳdām körgüzüp durur. Lā-carām nāyıra-ı ġażab-ı sulṭānī marūḥa-ı ḳahr-ı (5) Yazdānī taḥrīki bile ıştıʿāl tapıp Aral dıyārı mevākib-i gīhān-pūy merākibiniñ (6) pā-mālı bolup durur. Bu cıhatdın basī żarar u noḳṣān ol nāḥıyyat mażārıʿıġa yétti. Belki (7) ol mudbır-ı bad-kirdārnıñ şamʿ-ı davlat u maşʿala-ı ḥayātī ṣarṣar-ı zavāl u dabūr-ı mamāt ıhtızāzıdın (8) uçtı.

Bu ıcmāl tafsīlı ol durur kim Aral dıyārınıñ ḥākimi Töre (9) Murād Ṣūfī on sékiz yıldın béri fasād u ʿınād ṭarīḳasın -kim mūcıb-ı zavāl-ı davlat ve ıḫtılāl-ı (10) mülk u mıllat durur- ġāyat cahālat u nıhāyat żalālatdın öz şaʾnıda sabab-ı mazīd-ı (11) ıḳbāl u ırtıḳā-yı marātıb-ı ıclāl bilip muḫālafat u muʿānadat ışrārı bile rūzgār (12) kéçürür érdi. Avāḫır-ı davlatıda muḫālafat u muʿānadatġa ḳānıʿ bolmay baʿżı umūr-ı nā-şāyasta (13) ve aʿmāl-ı nā-bāyastaġa -kim ne dīn-ı Islām şarāyiʿı bile mubāḥ ve ne küfr-ı ẓalām marāsımı bile calāl durur- (14) ıḳdām körgüzmekde saʿy-ı nā-rasā ve ıctıhād-ı noḳṣān-afzāsın kemālġa yétkürüp durur.

Ḳıṭʿa

Zahī (15) muʿānıd-ı bad-kār kim ḫasārat ile

Rusūm-ı baġī u tamarrud üzre talāş eyler

Ḳanāʿat eylemey āḫır-ı ʿınād u (16) küfrānġa

Yana marāsım-ı ẓulm u nıfāḳ fāş eyler

Ol cumladın Ésen Amān Atalıḳ Bögeceli (17) ve Ötef Berdi Atalıḳ Kök Özekli Ḳoñrat maʿārıfınıñ aşrāfıdın durur érdiler. Ve ol **[334a]** (1) mudbır-ı bad-baḫtnıñ afʿāl-ı ḳabāḥat-āṣār ve aʿmāl-ı vaḳāḥat-madārıdın mutanaffır bolup ḥażrat-ı (2) ḫıdīv-ı kāmkār mulāzımlarınıñ dostlıġıda dam-ı musādaḳat urar durur érdiler. Ordu-yı gīhān-pūy (3)

Mullā Ḫurāz élin köçürüp Araldın muʿāvadat körgüzgendin soñra Cumāda'l-āḫırıda avāḫırıda (4) ol ikki atalıḳ-ı mazbūrnı ẓulman tutdurup ini ve oġlanları ve atbāʿıdın on bir kişi bile (5) bi-günāh ḳatlġa yétkürüp amvālın ġārat ḳıldı. Aṭfāl u ʿayalların yatīmlik u bīvelik (6) kūçeside dar-ba-dar ḳılıp baʿżınıñ ḫātūnların ʿadadın ötgermey ve ḳızların (7) atalarınıñ mātamın tutdurmay. Öz éşigidaġı machūlu'n-nasblarnıñ ʿaḳd-ı nikāhıġa (8) kiyürdi. Ve yana her fuḳarā u ʿacaza -kim anıñ ḫabṯ-ı ṭıynat u sū-ı nıyyatıdın hırāsan u ḳaḥt (9) balāsınıñ ıstılāsıdın parīşan bolup calā-yı vaṭan ıḫtıyār étip fırārī (10) bolsa érdiler- izidin kişi buyurup acal yétgenlerni tutup kéltürüp ḫ(v)āh ér ve ḫ(v)āh (11) ḫātūn taʿẕīb-ı tamām bile boġuz u émçegidin asıp öltürür érdi. Ve ol bī-çaralarnıñ (12) ḳalġanlarıġa ʿuḳūbat ḳılıp baʿżını maḳtūl ve baʿżını maḥbūs ḳıldurup ve baʿżını (13) ġażab bile érġa bérip baʿżını raḳıyyat ṭarīḳası bile Terākimeġa satar érdiler. Ve yana her (14) kişini mutamavvıl u ṣāḥıb-bıżāʿat gümān ḳılsa érdi. Şadīd muḥassıllar ve ġalīẓ yasavullar buyurup (15) ol bī-çāranı ḳatıġ muṣādaraġa tutdurup ẓulm-ı ṣarīḥ u töhmet-i ḳabīḥ bile barça amvāl u bıẓāʿatın (16) alur érdiler.

Ḳıṭʿa

Zahī amīr-ı varʿ-pīşa u ʿadālat-kīş
Körüñ dıyānat ile şarʿ tutmaġın anıñ
(17) Ki fısḳ u ẓulm-ı ḫıyānat bile ḳılıp ıfsād
Asāsıġa saladur zaḫma-ı şarʿ-ı ġarrānıñ
Bınā-yı ḫāṭır-ı şomını **[334b]** (1) ḳılgalı ābād
Ḫarāblıġ saladur köñlıga barāyānıñ

Ve yana baʿżı musulmānlarnın aṭfāl u ʿayāllarnı (2) kim Aral muʿānıdları memālik-i maḥrūsa ḥudūdıdın oġrılıḳ ve ḳaraḳçılıḳ ṭarīḳası bile asr ḳaydıġa (3) çékip durur érdiler. Aşrār u avbāşġa berde u yatīmlik yosunıda sata başladılar. (4) Ol cumladın Ḳurbān Bég Biyniñ ḳızın -kim āftābī durur érdi- ufḳ-ı ʿışmatdın ṭulūʿ (5) étgen ve muḫaddara érdi. Parda-ı ʿıffatda kemālġa yétgen ḳırḳ parī-çahra ḳız bile kim Aḳ Yaḳışnıñ (6) Ḳara Ḳalpaḳıyyadın esīr bolup durur érdiler. Andaḳ durur kim sābıḳān güẕāriş tapıp durur érdi. Ḫurāsān (7) Terākimesıġa kim fasād-ı ıʿtıḳādda küfrni Islāmġa rācıʿ u nıfāḳnı vıfākdın afżal bilürler. (8) Bir maclısda on bir atġa muvāżaʿa u mubāyaʿa ḳılıp Ḫurāsāngа uzattı. Tā kim ol usāranı (9) Ḳalmaḳ atap Ḳızılbaşġa

ötkergeyler. Egerçi bu vāḳıʿa soñraḳ vuḳūʿ tapıp durur érdi. (10) Bu mavrıdda munāsıb köründi.

Ḳıṭʿa

Basī laʿnat ol navʿ hākimġa kim

Tapar ḥukmı birle şarīʿat şikest

(11) Gehī tolturup cām-ı ḳīn u nıfāḳ

Bolur bāġī u ġufrān şarābıġa mast

Gehī kolıdın ẓulm tābış (12) ḳılur

Bolup fiʿlidin ʿuṣmat āyīnı past

Bu savānıḥ-ı keşīru'l-ḳabāyıḥ ḫabarı tavātur rasmı bile ḥażrat-ı (13) ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fālnıñ samʿ-ı şarīfıġa yétip ġayrat-ı sulṭānī ve ḥamıyyat-ı ḫāḳānī (14) ravā körmedi kim ol ẓālım sıtamkār ve taġī-ı bad-kirdārnıñ bu navʿ ẓulm-ı ṣarīḥ u afʿāl-ı ḳabīḥı fuḳarā (15) u raʿāyāġa ıstımrār tarīḳası bile cārī bolġay. Lā-caram anıñ taʿdīb u goş-mālın belkim (16) ḳalʿ u ıstīṣālın ẕımma-ı hımmatıġa lāzım u mutaḥattım bilip bā-vucūdī kim téñiz safarıdın soñra henüz (17) sıpāh-ı nuṣrat-panāh bi'l-küll bıstar-ı farāġatġa pahlū-yı ıstırāḥat ḳoymay ulaġ ve merākib ṭavīla-ı āsāyışġa **[335a]** (1) baġlanmay. Aral yürüşiniñ ʿazīmatın vıcha-ı hımmat ḳıldı ve sana-ı meẕkūra yaʿnī taʾrīḫ-ı Hıcrī (2) miñ ikki yüz yigirme altıda Rabīʿu'l-avval avāyılıda asnāf-ı leşker tartībıġa (3) ve asbāb-ı safar tachīzıġa partav-ı ıltıfāt salıp umarā-yı ẕī-şevket ve erkān-ı davlatda ve sıpah-dārlarġa (4) ḥavṣala-ı taḫmīndın zıyāda ʿaṭıyāt-ı bī-girāna ve navāzışāt-ı ḫusravāna bile sar-afrāzlıġ bağışlap (5) Bahrām-ṣavlat bahādurlar ve Murrīḫ-saṭvat ṣāḥıb-tahavvurlarnı bār-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāh āsıtānasıda (6) bār-yāb-ı davlat ḥużūr ḳılıp ʿalūfa ve marsūmātların her yıldağı ḳarār-ı vāḳıʿdın artuḳ (7) ʿaṭā kıldı.

Maşnavī

Maftūḥ ḳılıp dar-ı ḫızāna

Zar-pāşlıġ étti bī-girāna

Inʿāmıdın aldı (8) ahl-ı leşker

Marsūmı né vahmdın fuzūn-tar

Yürüş yaraġınıñ sar-ancāmı (9) marsūmāt-ı ʿaṭāyāsınıñ ıtmāmıdın soñra māh-ı meẕkūrnıñ onıda yek-şanba küni oġruḳ-ı (10) humāyūn ve bār-gāh-ı sıpıhr-numūnnı pīş-ḫāna-ı ḫāṣṣa ve ḳūr-ḫāna-ı ḫulāṣa bile Aḳ Ḳum mavżıʿıġa (11) yiberip daryānıñ ḳırāġıda kiryās-ı buland-asās mancūḳın ẕırva-ı ʿayyūḳġa ham-sar (12) ḳıldurdı. Bu aḥvāl ḫılālıda ḳażā-yı Rabbānī ve muḳtażā-yı taḳdīr-ı subḥānī bile ġalla-(13) nıñ narḫıġa ḳatıġ girānlıġ yétip balā-yı ḳaḥṭ u ıstılā-yı cūʿ u ʿusrat-ı manāfıʿ camīʿ memālik (14) Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazmda belki tamāmat-ı Māvarāu'n-nahr ve Ḫurāsān ve Kābul ve Ḳandahārda şuyūʿ tapıp ekṣer (15) fuḳarā u ʿacaza şıddat-ı macāʿatdın ḥadd-ı ıżṭırār ve ḥālāt-ı maḫmaṣaġa yétti.

Rubāʿī

Ol navʿ muḫīṭ-ı ḳaḥṭ urdı (16) külek

Boldı fuḳarā masġaba ḳaʿrıda helāk

Her munʿam kim nāz ile yér érdi ḫurāk

Çū ḥasratı (17) köksin étti buġday kibi çāk

Çūn ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırānnıñ -kim ṭıynat-ı **[335b]** (1) ṣafā-taḫmīrı "والشفقت على خلق الله"[135] zulālı bile muḫammar ve sīrat-ı cılā-paẕīrı والله يختص بر حمته[136](2) bile munavvar durur ėrdi- fuḳarā u mesākīnniñ tanẕīm-ı umūr ve tarfıya-ı aḥvālın (3) andaḳ āvān-ı ʿusrat-nışānda ırāda-ı safar ḳılmaḳdın, kim ġāyat maşaḳḳatdın (4) as-safaru ḳıṭʿatun mina's-saḳar avlā u aham bilip nahżat ʿalamın taʿvīḳ maydānıġa (5) ve ʿazīmat ḳadamın taʿhīr dāmānıġa çėkti. Ve ḫāṭır-ı daryā maḳāṭırın barāyā muṣālıhınıñ (6) ıhtımāmıġa maşʿūf ve hımmat-ı ʿālī nahmatın ḫalḳu'llāh aḥvālınıñ ıntıẕāmıġa maṣrūf (7) tuttı. Her ġalla ve unnı -kim zavāda-ı safar üçün muhayyā u sar-ancām bėrip durur ėrdi- danānīr-ı (8) bısyār u darāhım-ı bī-şumār bile madārıs u masācıdnıñ sükkānıġa şafḳat ḳılıp ṭullāb (9) u ʿubbād [ve] ʿulamā u zuhhādınıñ żamāyırıġa ızdıyād-ı vaẕāyıf bile ḫużūr-ı tamām ve surūr-ı mā-lā-kelām (10) yėtkürüp durur.

Naẕm

Çū ẓāhır ḳılıp şāh-ı ıḥsān-ı ḫāṣ

Bolup ahl-ı ʿılm u ʿıbādat (11) ḫalāṣ

[135] "Allah'ın yarattıklarına merhamet."
[136] Bakara suresi '2/105 "Ve Allah, rahmetini dilediği kimseye tahsis eder."

Ġam-ı rozī çāşt-ı şāmdın

Küdūret-ı taʿsīr-ı ayyāmdın

Ḳoyup yüz (12) köñüllerge ẕavḳ-ı surūr

Yėtip özgeçe her ṭarafdın huẓūr

Ḳılıp ẓāhır-ı āyīn (13) ṣıdḳ u ṣafā

ʿIyān ḳıldılar şahġa mundaḳ duʿa

Ki tā ʿılm u ṭāʿat-ı cahān içre bar

(14) Vucūduñnı ḥaḳ eylesün pāy-dār

Kemāl-i marḥamat ve faḳīr-navāzlıḳ yüzidin kör u şal ve ʿacaza u ʿacūza (15) ve yetīm u bīvalarnı, kim taḥṣīl-ı rozīdın ʿācız ėrdiler, memālik u mużāfātdın āsıtān-ı (16) davlat-āşyānġa car bile ündep ḳaḥṭ-ı bar-ṭaraf bolġunça her kün ḫazīna-ı ıḥsān (17) ve maṭbaḫ-ḫāna-ı şilenidin camīʿ keṯīrni barūmand u bar-ḫūr-dār ḳıldı. Maʿhaẕā ḳıdvatu's-sālikīn **[336a]** (1) zubdatu'l- kāmilīn ġıyāṯu'l-mıllata ve'd-dīn Şayḫ Muḥammad Laṭīf Işan adāma'llāhu ırşādihiġa (2) -kim ḥażrat-ı valāyat-panāh, ḥaḳīḳat-āgāh, şayḫu'l-Islām, Islām Şayḫ-ı şahīd ʿalayhi'r-raḥma (3) nıñ murīdlarıdındur- her kün ḫıẓāna-ı ʿāmıra ve ġalla-ḫāna-ı ḫāṣṣadın mabālıġ-ı vāfıra (4) ve ġallāt-ı mutakāṯıra taʿyīn ḳıldı. Tā ol canāb-ı ışārat-ı ʿālıyya-ı ḫāḳānī bile Ata darvāzası- (5) daġı ḳalandar-ḫānada gün-ā-gün aṭʿıma-ı laẕīẕ muhayyā ḳıldurup ṣalā-yı ʿām u daʿvat-ı ṭaʿām (6) bile dar-gāh-ı felek-ışţıbahġa yėte almaġan fuḳarā u açlarnı toydurur ėrdi.

Maṯnavī

(7) Ḫ(v)ān-ı ıḥsānıdın toyup fuḳarā

Ḳalmadı kimse aç ʿālam ara

Bā-vucūd yekke ḳaḥṭ ėdi (8) şāyıʿ

Bolmadı cūʿdın kişi żāyıʿ

Yā Rabb ol şāh baḫtın eyle buland

Aña şahlarnı (9) eyle ḥācatmand

Çėk felek üzre davlatī ʿılmın

Fuḳarā üzre sāya-ı keremin (10)

Ḫaṣmı dėk eyle ḳaḥṭnı nā-būd

Ḳaḥṭ dėk duşmanını nā-mavcūd

Ḫ(v)ān ınʿāmın açuḳ eyle mudām (11)

Bahra tapsun barı ḫavāṣṣ u ʿavām

4. DİZİN

A-Ā

aʿādī Ar. Düşmanlar.
a. 199a/01, 218b/12, 294a/13, 297a/06
a.+ġa 285b/16, 289a/14
a.+nı 207b/07, 222b/15, 226b/13
a.+nıñ 207b/08
[=8]

aʿālī Ar. İtibarı ve şerefi yüksek zatlar, iyiler.
a.+sı (maşāhīr u aʿālī) 256b/09
a. u asāfıl 156b/07
[=2]

aʿāẓım (< Ar. aʿāẓim) Büyükler, ileri gelenler.
a. (raʾsu'l-aʿāẓım) 313b/04
a.+ı (ekābır u aʿāẓım) 188b/01
a.-ı ʿālam 301b/10
a.+ıdın 203a/17, 211b/08, 265a/03
a.+ınıñ 225a/12
[=7].

āb Far. 1. Su.
ā. durur érdi (żıyā-baḫş-ı ḫāna-ı āb) 164b/09
ā.-ı ḥayvān 247a/15
ā. u ātaş 165a/14
2. Parlaklık
ā. u reng 309a/16
[=4]

āb-dār Far. Parlak
ā. (ḫancar-ı āb-dār) 302a/01
ā. (tīg-ı āb-dār) 186a/01, 289a/15
ā. bile (ḫancar-ı āb-dār) 172a/15
ā. bile (sūyūf-ı ab-dar) 174a/15
ā. bile (tīġ-ı āb-dār) 222b/03, 281a/16
ā.+ın (tīġ-ı āb-dār) 222a/13
ā.+nı (sūyūf-ı āb-dār) 252b/04
[=9]

āb-rūy Far. Onurlu
ā. (maṭlab u ab-rūy) 307b/04
ā. (nışān-ı āb-rūy) 219b/07
[=2]

ābā Ar. Babalar, dedeler.
ā. (acdād u ābā) 213b/13
ā.-yı kirām 175b/10
[=2]

ʿabā Ar. Kaba yün kumaş, aba.
ʿa.-yı avlıyā 314a/13
[=1]

ābād Far. Bayındır, mamur
ā. (ḫarāb u ābād) 201a/10
ā. ét- 249b/17
ā. ḳıl- 157a/17, 302b/12, 334b/01
[=6]

abad Ar. Sonu olmayan gelecek zaman.
a.+ġa tégrü 225a/09
[=1]

abad-muddat Ar. Ebedî olan sonsuz.
a. (davlat-ı abad-muddat) 231a/03
a.+ġa (davlat-ı abad-muddat) 281b/02
[=2]

ābādān Far. 1. Bayındır.
ā. 302b/13
ā. (maʿmūr u ābādān) 302b/02
ā. (maʿmūr u ābādān bol-) 255a/08, 302b/16
2. Sıfat olarak iyi, güzel, nitelikli; zarf olarak çok anlamında kullanılmıştır.
ā. 245b/04, 248a/09, 313b/01
[=7]

abadī Ar. Ebedi, sonsuz.
a. (saʿādat-ı abadī) 257b/04
a.+ġa (ḫusrān-ı abadī) 234b/17
[=2]

ābādlıġ Bayındır halde olan. Krş. **ābādlıḳ**
ā. 189a/11,199a/01, 212a/10
[=3]

ābādlıḳ bk. **ābādlıġ**
ā. 271a/03
[=1]

abaġa Babanın ağabeyi.
a.+lardın 229b/12
a.+larıdın 226a/03
a.+sı 269a/17
[=3]

abbad mülkihi Ar. "Allah onun mülkünü ebedi (daim) kılsın." anlamında dua.
a. 307b/09
[=1]

abbada'llahu davlatihi Ar. "Allah onun devletini ebedi kılsın." anlamında dua.
a.+ġa 295a/09
[=1]

abbada'llāhu taʿālā mülkihi ve macrā ʿalā baḥru's-salṭanatihi felekihi Ar. "Allah mülkünü ve saltanat denizindeki yolunu dâim etsin." anlamında dua.
a. +niñ 311a/13
[=1]

abbanʿan-cad Ar. Dededen babaya.
a. 201a/13
[=1]

ʿAbbās Ar. Hz. Muhammed'in amcası.
ʿA. (āl-ı ʿAbbās-ı farruḫ-nıjād) 213b/01
[=1]

ʿAbbās Ḳulı Atalıḳ ş.a Uygurların hâkimi idi. Yomutlar tarafından Kara Töpe muhasarası sırasında Kahir Kulı tarafından Hive'ye götürülerek orada öldürüldü.
ʿA. (Cahān-gīr Bég valad-ı ʿAbbās Ḳulı Atalıḳ) 172b/03
[=1]

abcad-ḫ(v)ān Far.Ebced okuyan, mektebe yeni başlayan, acemi.
a. (ṭıfl-ı abcad-ḫ(v)ān ḳıl-) 216b/10
[=1]

Abdāl k.a. Çavdur'un beş boyundan biridir. Diğerleri ise Kara Çavdur, Bozaçı, Buruncık, ve Igdır'dır.
A. 298b/17
A.+dın 299a/02
A. ṭabaḳası 273a/15
[=3]

ʿAbdī Bay ş.a. Keday Nıyaz ile birlikte Yañı Daryā'nın müşriflerindendir.
ʿA. 311b/10
[=1]

ʿAbdī Ḫ(v)āca ş.a. Kara Bahadur Mirab'ın kurbanlar kesitirip duasını aldığı kişilerdendir.
ʿA. 249a/17
[=1]

ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān ş.a. Gayıp Han'ın oğludur. Akım Han'ın azlinden sonra padişah olmuştur. Okçuluğu ile meşhurdur. Buhara'da 1645-1681 yılları arasında hüküm sürdü.
ʿA. 316b/09, 327b/17
ʿA.+ġa 317a/04, 324b/09, 327b/07
ʿA.-ı mazbūr 327b/09
ʿA. ibn Ġāyıb Ḫān 311a/02
ʿA.+nıñ 316b/07, 327b/11
[=9]

ʿAbdu'l-kerīm Bég ş.a. Süyündük Beyin kardeşidir. Töre Murad Sufi'ye karşı mücadelede görevlendirilenlerdendir.
ʿA. 206a/15, 298a/01
ʿA.-i mabrūr 211b/09
ʿA.+ni 208b/17
[=4]

ʿAbdu'l-laṭīf Daruġa ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır. Can Pulad Biy'i Hoca Eli'nin Fitnek kalesinden kaçarken öldürmüştür. Yazar Munis'in dedesiyle birlikte savaşmıştır. Uygur boyuna mensuptu.
ʿA.+nıñ 237b/09
[=1]

ʿAbdu'llāh Bég bk. **ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb**
ʿA. 166b/11, 171a/02
ʿA.+ni (Bég ʿAlī Bég ibn ʿAbdu'llāh Bég) 280b/07
ʿA. valad-ı Ḳara Bahādur Mīr-āb 179b/05
[=4]

ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb ş.a. Kara Bahadur Mirab'ın oğludur. Bağlan'ın muhafazasıyla görevlendirilmiştir.
ʿA. 185a/12, 209a/05, 237a/11
ʿA.+nı 279a/06
[=4]

ʿAbd'ullāh Inaḳ ş.a. Muhammad Nıyaz Inak'ın oğludur. Muhammad Rahim Bahadur Han'ın adamlarındandır.
ʿA. 258a/02, 259b/11, 272a/13
ʿA. bile 289b/02
ʿA.+ġa 307a/11
ʿA. ibn Muḥammad Nıyāz ʿInaḳ 262b/08
ʿA.+nı 259b/11, 285b/10
[=8]

ʿAbdu'llāh Inaḳ Atalıḳ bk. **ʿAbd'ullāh Inaḳ**
ʿA. 289b/05
[=1]

ʿAbdu'llāh Sar-dār ş.a. Ala Bölük kabilesindendir. Él Tüzer Muhammad Bahadur Han'ın adamlarındandır.

ʿA. 160a/12, 176b/08, 179a/06, 182a/10, 182b/10, 185a/13, 204a/02, 204a/09, 204a/15
ʿA. (Ādam Bahādur valadān-ı ʿAbdu'l-lah Sar-dār) 256a/11
ʿA. (Salaḳ Bahādur valad-ı ʿAbdu'llāh Sardār) 273a/03
ʿA.+nı 176b/06
ʿA.+nıñ 203b/11, 204b/04, 278b/06, 283a/14
ʿA.+nıñ kéynidin 204b/09
[=17]

ʿabdu'llāhī Ar. Allah'ın bir kulu.
ʿa. (tāc-ı ıḳbāl-ı ʿabdu'llāhī) 213b/08
[=1]

ʿAbdu'r-raḥmān As ş.a. Panah Nayıb'ın oğludur. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
ʿA. 332b/09
ʿA. valad-ı Panāh Nāyıb 332/01
[=2]

ʿAbdu'r-raḥmān Bég ş.a. Nıyaz Parvançı'nın oğludur. Baba Beg'in yakın adamlarındandı. Muhammed Emin Inak'a karşı çıktı ve onun korkusundan Buhara'ya kaçtı. Muhammad Kerim Koyçı tarafından öldürülmüştür.Krş. **ʿAbdu'r-raḥmān Bég Toḳsaba ibn Nıyāz Parvānçı**
ʿA. 211b/17
ʿA. valad-ı Nıyāz Parvānçı 209a/13, 211b/17
ʿA.+ni 221b/02
[=3]

ʿAbdu'r-raḥmān Bég Toḳsaba ibn Nıyāz Parvānçı bk. **ʿAbdu'r-raḥmān Bég**
ʿA. 206b/15
[=1]

ʿAbdu'r-raḥmān Yüzbaşı ş.a. Ḳoñrat kuşatmasında görvlenidirilmiştir. Taş Ayaklıdır.
ʿA. 262b/17
[=1]

ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ ş.a. Muhammad Rahim Bahadur Han'ın adamlarındandır. Krş. **Uyşun ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ**
ʿA. 181b/05, 186b/05
[=2]

ʿAbdu Kerīm Bég ş.a. Seyyid Nazar Beg'in kardeidir.
ʿA.-i meẕkūr 300b/12
[=1]

ʿAbdul'l-ḥay Ḫ(v)āca ş.a. Mahmud Hoca'nın babasıdır. Buhara askerlerindendir.
ʿA. (Maḥmūd Ḫ(v)āca ibn ʿAbdul'l-ḥay Ḫ(v)āca) 206b/13
[=1]

ʿābıd Ar. Münzevi.
ʿa. (Şamsun-ı ʿābıd) bk. **Şamʿūn** 168b/08
[=1]

ʿabīr Ar. Güzel koku.
ʿa.+ıdın 158a/12
[=1]

abnā (< Ar. abnāʾ) Oğullar.
a.-yı cıns 172b/15, 184b/08, 198b/01, 202b/12, 231a/16, 276a/13, 328a/03, 331b/12
a.-yı zamān 242b/14
[=9]

abrār Ar. Özü sözü doğru olanlar, hamiyetliler, dindarlar.
a. (aḫyār u abrār) 216b/15
a. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-abrār) 302b/05
[=2]

abraş Ar. Alaca benekli at.
a.-ı felekveş 228a/16
a.-ı ḥayāt 297a/01
[=2]

abṭāl Ar. Cesur savaşçılar, kahramanlar.
a.-ı cahālat-ımtışāl) 218a/07
a.-ı calādat-şıʿār 252a/12
a.-ı ıḫlāṣ-şıʿār 235a/10
a.-ı kīne-güẕār 191a/02, 226b/02, 252b/03
a.-ı nām-dār-ı bī-āzarm 220a/14
a.-ı rozgār 159a/09, 177a/08
[=9]

abtar Ar. Eksik,tamamlanmammış, güdük
a. yañlıġ (daftar-ı abtar) 301a/16
[=1]

abu'l-fatḥ Ar. "Fetih babası, fatih" anlamıyla metinde övgü amacıyla hanların adından önce söylenir.

a. 157a/12, 170b/03, 181b/09, 187b/08, 193b/05, 201a/07, 208a/05, 208b/03, 215a/08, 220b/16, 224b/11, 225a/13, 227a/06, 241a/15, 292b/10
[=15]

Abu'l-fayż ḫān İbn Ġāyıb Ḫān ş.a. Gayıp Han'ın oğludur. Yadigar Han'ın azlinden sonra Muhammed Emin Inak tarafından Buhara'da han ilan edildi. Çiçek hastalığından öldü. 1711-1742 yılları arasında yaşadı.
A.+nıñ 216a/05
[=1]

abu'l-ġāzī Ar. "Gazi babası, gazi" anlamıyla metinde övgü amacıyla hanların adından önce söylenir.
a. 157a/10, 167b/14, 180a/13, 195a/07, 198a/11 ,229a/08, 251a/03, 268a/01, 270b/09, 277b/11, 282b/10, 309a/02, 311a/13
[=13]

Abu'l-ġāzī Ḫān Çingizī bk. **Abu'l-ġazī Ḫān ibn Yād-gār Ḫān Çingizī**
A.+nı 227a/07
A.+niñ 188b/17
[=2]

Abu'l-Ġāzī Ḫān ibn ʿArab Muḥammad Ḫān ş.a. Arap Muhammed Han'ın oğludur. Şecere-i Türk ve Şecere-i Terakime'nin yazarı olan meşhur padişahtır.
A. 171a/11
[=1]

Abu'l-ġazī Ḫān ibn Yād-gār Ḫān Çingizī ş.a. Yadgar Han'ın oğludur. Korlas soyundan gelen en son hükümdardır.
a. 229a/09
[=1]

abu'l-maʿānī Ar. "Manaların babası" anlamıyla metinde övgü amacıyla hanların adından önce söylenir.)
a. 283a/01
[=1]

abu'l-manṣūr Ar. "Galiplerin babası" anlamıyla metinde övgü amacıyla hanların adından önce söylenir.
a. 273b/13
[=1]

abu'l-muẓaffar Ar. "Zafer kazanmışların babası" anlamıyla metinde övgü amacıyla hanların adından önce söylenir.
a. 170b/03
[=1]

abu'l-muẓaffar ve'l-fatḥ "Allah'ın yardımıyla fetheden, muzaffer" anlamında hanların adlarından önce övgü sözü olarak kullanılır.
a. 177a/16, 229a/08
[=2]

abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr Ar. "Allah'ın yardımıyla zafer kazanan, muzaffer" anlamında hanların adlarından önce övgü sözü olarak kullanılır.
a. 157a/12, 158b/05, 193b/05, 208b/03, 217b/14, 224b/10, 225a/13, 227a/06, 251a/03, 268a/01, 270b/09, 277b/10, 282b/10
[=13]

abu'l-muẓaffar ve'l-manṣūr ve'l-fatḥ Ar. "Allah'ın yardımıyla fetheden, zafer kazanan, muzaffer" anlamında hanların adlarından önce övgü sözü olarak kullanılır.
a. 164b/14

abu's-salāṭīn bi'l-ıstıḥḳāḳ Ar. "Hakkıyla sulṭānların babası" anlamında hanların adlarından önce övgü sözü olarak kullanılır.
a. 164a/12
[=1]

Abū ʿAlī-kirdār k.a "Baz-name" adlı doğancılık kitabının yazarı Abu'l Hasan Ali b. Ahmaad Nasavi adlı kişi olabilir.
a. 242a/12
[=1]

Abū Muslım Marvazī ş.a. 8. Yüzyılın ikinci yarısında Emevilere karşı ayaklanmada lider olan, savaş baltası ile ünlenmiş halk efsanelerinde yaygın olarak tanınan kişi.
a. 184a/07
[=1]

āburcılıḳ (?) Metinde denizdeki akım anlamında kullanılmıştır.
ā.+ıdın (āburcılıġıdın) 316a/16

[=1]
abvāb Ar. Kapılar
a.+da (durūb u abvāb) 192b/02
a.+ı 232b/17
a.+ın 161b/14
a.+nı 214a/04
[=4]
abyāt Ar. Beyitler
a. 168a/01
[=1]
ʿacab Ar. Tuhaf, tuhaflık.
ʿa. 243b/09, 246a/12, 246b/11, 320b/17, 322b/08
ʿa. (né ʿacab) 217a/04, 221b/09
ʿa. émesdür 299a/17
[=8]
acal Ar. Ömrün sonu, muayyen olan vade. Krş. **ecel**.
a. 193b/10, 211a/13, 213b/16, 223b/05, 239b/07, 286a/10, 286b/03, 297a/16
a. (bādıya-paymā-yı acal) 200b/11
a. (dahān-ı acal) 236a/08
a. (dū-çār-ı acal) 329a/03
a. (mıṣl-ı acal) 233a/15
a. (nafīr-ı acal) 220a/17
a. (sınān-ı acal) 255b/14
a. (sirāb-ı acal ḳıl-) 186a/02
a. (tīg-ı acal) 303b/17
a. (ṭūfān-ı acal) 185a/17
a. (żalālat-pajūh-ı ḳılavuz-ı acal) 293b/03
a. dék 239b/09
a.+dın (tuhm-ı acal) 198a/09
a.+ġa 162b/11
a.+nıñ 198a/15
a. yét- 184b/06, 214a/05, 239a/02, 299a/04, 328b/17, 334a/10
a. yétüş- 303a/06
[=29]
ʿAcam k.a. İranlı, Fars.
ʿA. 225a/11
ʿA. (ʿadal-ı mülūk'ul-ʿArab ve'l-ʿAcamu'l-muḫtaṣ) 158b/05
ʿA. (malāẕu'l-Arab ve'l-ʿAcam) 220b/05
ʿA. (mālik-i riḳāb-ı mülūku'l-ʿArab ve'l-ʿAcam) 292b/08
[=4]
ācar Ar. Tuğla, kiremit
ā. bile (taş u ācar) 188a/06
[=1]
ʿācayıb (< Ar. ʿacāʾib)Tuhaf, acaip.
ā.+dur (maẓharu'l-ʿacāyıb) 224b/03
[=1]
ʿacāyıbāt Ar. Tuhaflıklar
ʿa. 322a/13
[=1]
ʿacaza Ar. Düşkünler, acizler.
ʿa. 304b/16
ʿa. (fuḳara u ʿacaza) 334a/08, 335a/15
ʿa. u ʿacūza 335b/14
[=4]
acdād Ar. Cedler, atalar
a.-ı ʿıẓām 175b/10
a. u ābā 213b/13
[=2]
ʿācız Ar. Aciz, miskin, fakir.
ʿ ā. durur érdiler 304b/16
ʿ ā. érdiler 335b/15
ʿ ā. kél- 249b/05
ʿ ā. u mużmaḥıl 305a/05
[=4]
ʿacīb Ar. Acaip, tuhaf, ilginç.
ʿa. (şor-ı ʿacīb) 211a/05
[=1]
ʿacība Ar. Şaşılacak şey.
ʿa. (āṣār-ı ʿacība) 321a/15
ʿa. (vaḳāyīʿ-ı ʿacība) 236a/15
[=2]
acnās Ar. 1. Kumaşlar. 2. Satılacak mallar.
a. (kemīn-i acnās-ı bāzār-ı şacāʿat) 219b/03
a.+dın 250a/08
a.-ı Ferengī 166b/08
a.-ı muraṣṣaʿ 258b/05
[=4]
acsād Ar. Cesetler, vücutlar, gövdeler.
a.-ı aʿdā 184a/01
a.+ın 221a/09
[=2]
ʿacūza Ar. Yaşlı kadın.
a. (ʿacaza u ʿacūza) 335b/14
[=1]
ʿacz Ar. Acizlik, çaresizlik, bir şey yapamama.
ʿa. 312b/03

ʿa. (cavāhır-ı ʿacz) 170b/04
ʿa. (mekteb-i ʿacz) 216b/10
ʿa. ara 256b/05
ʿa. bile (kemāl-i ʿacz) 323b/11
ʿa. u ḫuşūʿ 246b/16
ʿa. u ıżṭırārġa tüş- 294a/17
ʿa. u inkisār 187a/05, 267b/12
ʿa. u şikest 218a/14
ʿa. u şikestelik 247a/11
ʿa. yüzidin 168a/01
[=12]
aczā Ar. Parçalar, kısımlar
a.+sıda 315b/16
[=1]
aç Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.
a. 195a/01, 198a/06, 206a/06, 336a/07
[=4]
a.+larnı (fuḳarā u aç) 336a/06
[=1]
aç 1. Açmak
a.-ar 314a/10
a.-dı 307a/16
a.-ġanda 215a/15
a.-ġunça 168a/13
a.-ıp 158a/12, 161b/14, 163a/11, 169b/07, 172a/15, 195b/07, 195b/07, 200b/12, 204a/13, 218b/12, 232b/10, 241a/07, 244a/15, 259a/04, 260a/14, 260a/15, 262a/07, 263b/15, 266b/06, 266b/07, 270b/12, 277b/07, 296b/10, 296b/12, 301b/01
a.-sa 168a/17
a.-tı 183b/15, 195b/05, 246b/05, 282b/16, 319b/12, 327b/04
a.-tılar 258b/13
2. (Çiçek vb. için) Açmak.
a.-ıp 163a/05, 245a/02, 246a/01, 315b/07
[=45]
bāl u par aç- 277b/07
dımag aç- 158a/12
élik aç- 195b/05
ḳanat aç- 260a/15, 296b/12
köz aç- 168a/13, 260a/14, 262a/07
par aç- 244a/15
parların aç- 263b/15
şikāf-aç- 172a/15
[=11]
Açaş Melik ş.a. Sultan Calalu'd-din Mengbur'nın soyundan gelen bir kişi.
A. 224a/07
[=1]
açdur- Açtırmak.
a.-maḳġa 280a/17
a.-maḳ üçün 280a/14
[=2]
açıġ Açık. Krş. **açuḳ**
a. ḳıl- 214b/16
[=1]
Açıġ Téñiz bk. **Buḥayra-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm**
A. 322a/11
A.+ġa 272a/02
[=2]
açıġlan- Öfkelenmek.
a.-ıp 270a/10
[=1]
açıḳ Örtüsüz, çıplak.
a. 285a/06
[=1]
açıl- Açılmak.
a.-ıp 260a/06
a.-maġı 189b/13
a.-maḳı 232b/17
a.-ur 256b/01, 314a/08
[=5]
2. (Çiçek vb. için) Açmak.
a.-dı 216b/06
a.-madı 230a/02, 238a/06
[=3]
açuḳ Açık. Krş. **açıġ**
a. 162b/06
a. eyle- 336a/10
[=2]
adā (< Ar. adāʾ) Ödeme, yerine getirme, yapma.
a. ḳıl- 331a/04
a.+sı bile 294b/12
a.+sıda 331b/06
a.+sıdın soñ 246b/17
a.+sıdın soñra 172a/13, 199b/16, 242a/02, 248a/06, 250b/05, 295a/17, 307a/17, 319b/16, 332a/05
a.+sın 219a/17
[=14]
aʿdā Ar. Düşmanlar

a. 210a/10, 212a/02, 215b/13, 221a/14, 232b/08, 232b/10, 232b/10, 237b/15, 242b/06, 261a/11, 264b/04, 287b/02, 288a/04, 294a/14, 297b/07
a. (istiksār-ı āʿ dā-yı davlat) 165b/11
a. (marāsım-ı sıyāsat-ı aʿ dā) 302a/03
a. (lā-zālat ʿan mufārıḳu'l-aʿ dāʾ-yı şaʿ āşaʿ u'ṣ-ṣamṣāma) 193b/06
a. (sıpāh-ı aʿ dā) 274a/07
a. ara (ḫayl-ı aʿ dā) 253a/01
a. birle (acsād-ı aʿ dā) 184a/01
a.+ġa 195b/06, 232b/13, 239b/13, 296b/11
a.+ġa (bınā-yı ʿumr-ı aʿ dā) 185a/17
a. ḳıl- 314b/06
a.+nı 163a/05, 184b/01, 195b/10, 223a/11, 232b/09, 301b/02, 307b/01
a. sarı 181a/08, 209a/08, 218b/12
a.+sıġa 180b/17
a. üze 170a/01
a.-yı davlat 167a/03, 168b/09, 171b/11, 178b/10, 179a/16, 181b/06, 183b/01, 183b/16, 185b/07, 186b/06, 195a/03, 195a/09, 198b/06, 203b/13, 204b/05, 205a/10, 207b/03, 208b/09, 209a/06, 209b/09, 210b/14, 218a/05, 219a/01, 221a/08, 222b/10, 236b/02, 237b/02, 252b/15, 261a/14, 262b/10, 264a/14, 274a/14, 274b/02, 276a/09, 278b/12, 279a/08, 284b/12, 286b/07, 288a/01, 288b/04, 289b/04, 290a/06, 291a/14, 300a/02, 300b/15, 330b/07, 330b/14
a.-yı davlat-ı ber-geşte 195b/10, 263a/11
a.-yı farzīn-ḫırām 219b/17
a.-yı fasād-endīş 198a/03
a.-yı fasād-angīz 182a/06
a.-yı gürīz-pā-yı ādıya-paymāy 182a/13
a.-yı aʿ dā-yı gürīz-pā-yı żalālat-paymāy 183a/04
a.-yı güriz-pāy 226b/14, 297a/14
a.-yı ḫūk-ṭıynat 220a/08, 252b/05
a.-yı kīne-güzār 221a/05
a.-yı maġlūb 180b/17
a.-yı maḫāẕīl 252b/01, 265a/07, 265b/01
a.-yı mülk ü mıllat 159a/12, 161b/06
a.-yı sar-geşte 258a/05
a.-yı vaḳāḥat-pīşa 293b/12
a.-yı żalālat-pıjūh 184b/04
[=105]

adab Ar. Terbiye, utanma duygusu.
a. 208b/01, 215a/13, 307b/07
a. bile (āyīn-ı adab) 320a/15
a.birle 214b/15, 225b/14
a. u rasm 249a/01
[=7]

ʿadad Ar. Adet, sayı
ʿa. (bā-vucūd-ı ḳıllat-ı ʿadad) 166a/08
ʿa. (bī-ḥadd u ʿadad) 193b/01
ʿa.+da 255b/10
ʿa.+dın 168a/05, 198b/17, 249a/04, 312b/13
ʿa.+ı 186b/08, 253a/12
ʿa.+ın 281b/13, 334a/06
ʿa. içre 259b/17
ʿa. u ḥısāb 173a/12
[=13]

ʿadadsız Sayısız.
ʿa. 295b/06
[=1]

Adaḳ y.a Munis'in iddiasına onun zamanında göre Aral'ın altında bulunan şehirlerden biri.
A. bile 322a/14
A.+nıñ 217b/11
[=2]

aʿdal Ar. En adaletli.
a.-ı ḫavāḳīn-ı ʿadālat-şıyam 311a/12
a.-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān 241a/09
a.-ı mülūk'ul-ʿArab ve'l-ʿAcamu'l-muḫtaş
a.-ı salaṭīn-ı ʿālī-maḳām 251a/01
a. u's-salāṭīn 208a/16
[=5]

ʿadālat Ar. Adalet.
ʿa. 189b/02, 220b/08, 225a/01, 228b/17, 241a/13, 249b/16, 267b/15, 314b/17, 325a/17, 333a/17
ʿa. (ıstıʿ lā-yı lıvā-yı ʿadālat) 171a/16
ʿa.+da 215a/07, 215a/16, 225a/07, 229a/15, 333a/10
[=16]

ʿadālat-ıntısāb Ar. Adalete bağlı, adaletli.
ʿa. (ḫāḳān-ı ʿadālat-ıntısāb) 292b/07

[=1]
ʿadālat-kīş Ar. Adaletli.
ʿa. 334a/16
[=1]
ʿadālat-raviş Ar. Adalet yolunu benimsemiş.
ʿa. 315a/02
[=1]
ʿadālat-şıʿār Ar. Adaletli.
ʿa. (şahanşāh-ı ʿadālat-şıʿār) 164b/13
[=1]
ʿadālat-şıyam Ar. Adaleti huy edinmiş, adaletli.
a. (aʿdal-ı ḫavāḳīn-ı ʿadālat-şıyam)
[=1]
ādam Ar. Adam, insan.
ā. (ḥayvān u ādam) 316a/04
[=1]
ʿadam Ar. Yokluk, bulunmama.
ʿa. 213a/04, 216a/06, 233b/13, 238a/03, 240a/02, 281a/17
ʿa. (mā-varā-yı daşt-ı ʿadam) 315a/05
ʿa. bol- 215a/17
ʿa.+ġa (tengnāy-ı ʿadam) 329b/08
ʿa.+ġa (tund-bād-ı ʿadam) 289a/15
ʿa. ḳıl- 208b/01
ʿa. sarı 170a/08, 223b/06
[=13]
Ādam Bahādur ş.a. Abdullah Serdar'ın oğullarındandır. Ḳoñrat'ın yağmalanmasında görevlendirilmiştir.
ʿĀ. valadān-ı ʿAbdu'l-lah Sar-dār 256a/11
[=1]
Ādam Bég ş.a. Beg Fūlād Atalık'ın çocuklarındandır.
Ā. 172b/07
[=1]
Ādam Sar-dār ş.a. Taypak Keçu muhafazasında görevlendirilmiştir.
Ā. 283b/10, 284a/13
Ā.+nı 278b/07
[=3]
Ādam Yüzbaşı ş.a. Abdullah Serdar'ın oğullarından biridir.
Ā. 283a/15
[=1]
addāma'llāhu devra sultānihi Ar. "Allah onun salṭanatnın devrini devam ettirsin." anlamında dua.
a. 215/09
[=1]
adāma'llāhu ırşādihi Ar. "Allah irşadını daim etsin." anlamında dua.
a.+ġa 336a/01
[=1]
adaş- Yolu kaybetmek, şaşırmak.
a.-ıp 321a/04
[=1]
ʿadāvat Ar. Düşmanlık.
ʿa. (ḳadam-farsāy-ı vādī-yı żalālat u ʿadāvat) 166b/16
ʿa. ahlı 296a/04
ʿa.+ġa (ʿışyān u ʿadāvat) 172a/03
ʿa.+ı 202a/16, 323b/17
ʿa.-ı ḳadīmī 311a/01
ʿa.-ı ẓulumāt 201a/11
ʿa.+ıda 201a/13
ʿa. körgüz- 281b/02
[=9]
ʿadāvat-taḫmīr Ar. Düşmanlıkla yoğurulmuş.
ʿa.+larıga (żamīr-ı ʿadāvat-taḫmīr) 205a/11
[=1]
addāma'llāhu iḳbālihi Ar. "Allah onun ikbalini devam ettirsin." anlamında dua.
a. 313b/06
[=1]
addama'llāhu taʿālā zıynatu's-sarīr bi-vucūdihi ve iḳāmı şabātu'l-mülk bi-ʿadli vucūdihi Ar. "Allah teala tahtının süsünü devam ettirsin, yine Allah teala varlığıyla mülkünün adaletini sabit kılsın." anlamında dua.
a. 198a/11
[=1]
ʿādıl (< Ar. ʿādil) Adil, adaletli.
ʿā. (şāh-ı ʿādıl) 213a/17
[=1]
ʿĀdıl Bég ş.a. Eş Muhammed Biy'in oğlu, Muhammed Emin Inak'ın küçük kardeşidir. Konrat sülalesine mensuptur. Muhammed Panah Beg'in babasıdır.
ʿĀ. 279a/05, 281a/10

ʿĀ.+ni (Muḥammad Panāh Bég valad-ı ʿĀdıl Bég) 179a/14
[=3]

adʿıya Ar. Dualar
a.-ı ḫāṣ 214b/14
a.+nı (lālī-ı ḳıymat-bahā-ı salām u adʿıya) 314b/05
[=2]

ʿadīl Ar. Doğruluk gösteren.
a.+ı durur érdi 288a/14
a.-ı ʿadīl-ı Isfandıyār-ı rūyīna-ten 328a/14
a.+lar 286a/11
[=3]

ʿadīm Ar. Yok olan.
a. (pād-şāh-ı ʿadīmu'l-mıṣāl) 333a/06
[=1]

ādīna Ar. Cuma günü.
a. küni 204a/01, 239b/14, 241b/16, 253b/02
[=4]

Ādīna Bay Atalıḳ ş.a. Kutluk Muhammad Inak'ın adamlarındandır.
a. 296a/17
a.+nıñ 295b/16
[=2]

Ādīna Bay Bahādur ş.a. Ḳoñrat üstüne yapılan seferde Allaş Beg ve Ruz Muhammad Han ile birlikte mücadele etmiş ve yaralanmıştır.
a. 264b/01, 264b/10
[=1]

Ādīna Berdi ş.a. Dönmez Serdar'ın oğlu, Oraz Muhammed'in kardeşidir.
a. 234b/01
[=1]

Ādīna Berdi Sar-dār bk. **Ādīna Berdi**
a. 286b/12
[=1]

Ādīna Ḳulı Kör ş.a. Yomut'un Kırımsa camiasındandır
a.+ni 179a/10
[=1]

Ādīna Murād Bahādur ş.a. Télü Mergen ile birlikte Hoca Can Hoca'nın izini sürmeye görevlendirilen kişidir.
a. 310a/03
[=1]

Ādīna Murād Bég ş.a. Kutluk Muhammad Inak'ın adamlarındandır.
a. 297b/04
[=1]

Ādīna Nıyaz Atalıḳ ş.a. Çavdurdın Buruncık Adina Nıyaz Atalık, Töre Murad Sufi'nin casusı Nimet Kereng'i yakalayan ve bundan dolayı ödüllendirilen kişidir. Krş. **Buruncıḳ Ādīna Nıyāz Atalıḳ**
Ā.+nı 272b/16
[=1]

ʿadl Ar. Adalet.
ʿa. 172a/01
ʿa. (aʿlā-yı aʿlām-ı ʿadl) 165b/02
ʿa. (banī-ı adl) 157a/10
ʿa. (bāsıṭ-ı bısāṭu'l-ʿadl ve'l-ıḥsān) 251/02
ʿa. (maẓhar-ı ʿadl u dād) 215a/10
ʿa. bile (cām-ı ʿadl) 314b/13
ʿa.+ıdın 213b/06, 229b/02
ʿa.+ıña 214a/11
ʿa.+nı 165b/06
ʿa. u āyīn-ı Lohrāsbī 213a/13
ʿa. u dād 213b/02, 266b/17
ʿa. u dād ḳıl- 171b/01
ʿa. u rāstlıġ 333a/13
ʿa. u sıyāsat 171b/15
[=16]

ʿadlī Ar. Adaletle ilgili.
ʿa. 157a/17
[=1]

ʿadū Ar. Düşman.
ʿa. 184a/14, 184a/16, 195b/04, 195b/09, 198a/17, 210b/01, 213b/17, 215a/05, 218b/11, 221a/12, 223a/11, 253a/02, 253a/03, 254a/16, 257b/10, 263b/13, 264a/16, 295b/07
ʿa. (mulāzım-ı ʿadū) 215b/15
ʿa. (sıpāh-ı ʿadū) 195b/04, 205b/02
ʿa. birle 295b/08
ʿa.+dın 215b/12, 219b/09, 304b/10
ʿa.+ġa 286a/13
ʿa.+larġa 170a/01
ʿa.+larnı 207b/08
ʿa.+nı 219a/02
ʿa. sarı 218b/09, 260a/14, 295b/06
ʿa. sarı (ḫayl-ı ʿadū) 261a/16
ʿa.+sıġa 159a/02

ʿa. üzre 184b/02
[=35]
adavāt Ar. Aletler. Takımlar, parçalar.
a.-ı malāhī 280b/02
[=1]
afʾā Ar. Şahmeran, ejderha
a. 218b/14
[=1]
āfāḳ Ar. Ufuklar.
ā. (nāṣır-ı bılādu'l-āfāḳ) 308b/15
ā. (ʿumda-ı umarā-yı āfāḳ) 332a/17
ā. (yegāna-ı ahl-ı āfāḳ)
ā. ara 263b/08
ā.+ġa (aḳṭār u āfāḳ) 161b/06
ā.-ı mumtāz 215a/01
[=6]
afʿāl Ar. Fiiller, işşer, ameller.
a. (ḳabāyıḥ-ı afʿāl) 332b/14
a.-ı ḳabāḥat-āṣār 334a/01
a.-ı ḳabīḥ 334b/14
a.-ı ḳabīḥa 333b/03
a.-ı ḳuvā-yı ṭabīʿī-i ḥayvānī 333a/09
a.-ı nā-şāyasta 284a/04
a.-ı pasandīda 325b/01
a.-ı ẕamīma 267b/03
a. u ḫışāl 171b/14
[=9]
āfarīda Far. Yaratılmış, mahluk.
ā. 244a/02
[=1]
āfarīn Far. Bravo, çok yaşa, aferin.
a. 188a/01
a. (zamzama-ı āfarīn) 182a/08
a. ḳıl- 221a/13
[=3]
āfat Ar. Afet, bela.
ā. 249b/13
ā. (barḳ-ı āfat) 233b/15
ā.+dın 223a/16
ā.-ı samāvī 234a/14
[=4]
āfāt Ar. Afetler, belalar.
ā. (āfāt-ı dahr) 157a/05
[=1]
afāża'llāhu feyża iḥsānihi Ar. "Allah onun ihsanının feyzini bereketlendirsin." anlamında dua.
a. 215a/09
[=1]
afāżıl (< Ar. afāżil) Seçkin insanlar, bilginler.
a. bile 215b/10
a.+dın tā arāẕıl 216b/05
a.+ıdın durur 171a/05
[=3]
ʿāfıyat Ar. Sağlık, esenlik.
ʿa. (panāh-ı ʿāfıyat) 195b/12, 320a/03
ʿa. (sıḥḥat u ʿāfıyat) 333a/11
[=3]
afrād Ar. Ferdler.
a. (fard-ı afrād) 328a/15
[=1]
Afrāsyāb ş.a. Büyük İskender'den evvel yaşamış ve Turan Türkleri büyük kahraman kağanının Farsça adı. Asıl adı Alp Er Tonga'dır.
a. 213a/09
[=1]
afrūz Far. Şule, parıltı.
a. ét- 189b/11
[=1]
afsāna Far. Masal, efsane.
a.+sı durur 203a/16
a.+sıġa 326a/11
[=2]
afsāna-güẕārlıġ Far. Efsane söyleme hâli.
f. körgüz- 328a/11
[=1]
afsāna-pardāzlıġ Far. Masal tertipleyen, söyleyen.
a. körgüz- 205b/06
[=1]
afsar Far. Taç.
a. 262a/02
a.+ı 225b/13
a.-ı ḫılāfat 189a/01
a.-ı ʿınāyat-ı ılāhī 292a/13
a.-ı rıfʿat 199b/07
a.-ı sulṭānī 185a/01
a.+ıdın 229a/10
a.+ıġa 225a/06, 228b/12, 262a/02
[=10]
āftāb Far. Güneş.
ā. 183a/15, 255a/11, 261b/17, 266b/13, 267b/16, 294a/17, 307b/01
ā. (lamaʿāt-ı āftāb) 156b/07, 261b/15
ā. (rāyāt-ı āftāb) 232b/15

ā. (sulṭān-ı zarrīn-ḳabā-yı āftāb) 199a/06
ā. (şuʿāʿ-ı āftāb) 157b/03
ā.+allıda (şuʿāʿ-ı āftāb) 160a/17
ā.-ı ʿālam-tāb 157b/13, 164b/09, 189a/09, 197a/08, 201a/09, 225b/01, 229a/05, 229b/09, 241b/16, 244b/11, 254b/16, 264b/14, 292a/04, 292b/16, 323a/02, 323a/11, 327a/03
ā.-ı altunī 246b/12
ā.-ı avc-ı salṭanat 224b/17
ā.-ı Bahrām 246b/04
ā.-ı cahān-gerd 315b/02
ā.-ı cahān-tāb 303a/12
ā.-ı cahān-tāb-ı gītī-furūz 296a/03
ā.-ı duruḫşān 251a/07
ā.-ı gītī-furūz 324a/17
ā.-ı ḥużūr 163b/12, 250b/11
ā.-ı ıḳbāl 293a/09
ā.-ı ʿınāyat-ı partav-andāzlıġ 179b/12
ā.-ı İskenderī 322a/17
ā.-ı saʿādat-vuṣūl 271a/02
ā.-ı Sumbula 293b/04
ā.-ı şarḳī-ıntısāb 311b/14
ā. u ay 168a/17
ā. u felek 262a/04
[=48]

āftābī Far. Bir güneş.
ā. durur érdi 216a/09, 334b/04
[=2]

ʿafv Ar. Bağışlama.
ʿa. 319b/03
ʿa. (naşʾa-andūz-ı ḫum-ḫāna-ı ʿafv) 323b/14
ʿa. (raḳam-ı ʿafv çék-) 324a/02
ʿa. érür 324a/07
ʿa.+ı 268b/10
ʿa.-ı ʿısyān eyle- 238b/06
ʿa.+ıġa (dāman-ı ʿafv) 306b/11
ʿa.+ıñ ile 323b/16
ʿa. raḳamın çék- 230b/11, 260b/14
ʿa. u ıġmāż 238a/17, 268b/08
ʿa. u ʿınāyat 300b/11
ʿa. u kerem 247b/14
ʿa. u şafḳat 325b/12
[=15]

afvāc Ar. Bölükler, takımlar, kısımlar.
a. 201a/05
a. (camʿ-ı afvāc-ı ḳāhıra) 175a/12
a.+ı 235b/10
a.-ı amvāc-ı balā 223b/17
a.-ı fasād 235b/11
a.-ı ḳāhıra 173b/06, 174a/06, 176b/10, 190b/01, 196b/01, 202b/09, 232b/01, 271b/11, 283a/09, 286b/17, 291b/10, 313a/03, 317a/09, 323a/10
a.-ı manṣūra 240b/02
a.-ı mutakāşıra 251b/09
a.-ı nuṣrat-panāh

afżal Ar. En üstün, en iyi.
a. 334b/07
a. (ʿālam-ı afżal) 277b/09
a.+ġa (daraca-ı afżal) 301b/15
a.-ı aşrāf-ı Murtażavī 211b/05
a.-ı ḫavāḳīn 308a/17
a.-ı ḫavāḳīn-ı ẕu'l-ıḥtışām 251a/01
a.-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān 241a/09
a.-ı salāṭīn-ı muʿallā-ḫaşam11a/12
a.-ı salātīnu'l-ʿālam 158b/04
a.-ı şanādīd-ı mutaʿālī-daracāt 309b/01
a. u'l-fużalā 227b/12, 324b/12
a. u'l-ḫavāḳīn 208a/16
a. u'l- vāṣılīn 05a/03
[=14]

afzūn Far. Fazla, çok.
a. 241a/14, 246a/14
a. ét- 251b/02
a.+ı bile (kevkebe-i roz-ı afzūn) 177a/08
a. ol- 322a/06
[=5]

āgāh Far. Bilgili, haberli.
ā. 214a/06
ā. bol- 162b/09, 184b/13, 315a/15
ā. érmes 249b/11
ā.+ı 241a/13, 267b/15
ā. ol- 248a/13, 249a/01
[=9]

āgāhlıġ Haberdarlık. Krş. **āgāhlıḳ**
ā. tap-(şamma-ı āgāhlıġ) 162a/15
ā. tap- 172a/08
ā. yétkür- 210a/02
[=3]

āgāhlıḳ bk. **āgāhlıġ**
ā. tap- 197b/02, 202a/13, 293b/11
[=3]

āgāz Far. Başlama, başlangıç.
ā. (muḫālafat-ı āġāz ḳıl-) 166a/09

ā. ét- 205b/10, 267a/15, 296b/16
ā. ḳıl- 172b/14, 187a/03, 223b/17, 236b/05, 309a/07, 324b/05
[=10]
aġır Hafif karşıtı; yoğun.
a. 180a/07, 207b/11, 309b/17
[=3]
aġız 1. Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.
a. 284b/09
a.+ınıñ (aġzınıñ) 222b/04
2. Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı.
a.-ı çaşma-ı ḥayvān 255a/17
a.-ı şamḫāl 232b/09
a.+ını (tüfeng aġzını) 169b/06, 296b/10
[=6]
aġlāl Ar. Boyuna geçirilen zincirler.
a.-ı girān 239a/14, 300a/03
[=2]
aġnām Ar. Ḳoyunlar, keçiler.
a. (favc-ı aġnām) 184b/05
a. u anʿām 330a/16
[=2]
aġrāż Ar. Maksatlar, niyetler.
a. u ıfsād 197a/17, 202a/10
[=2]
āġūş Far. Kucak.
ā. 163a/06
ā.-ı gird-āb 243b/12
ā.-ı ḥasrat 200b/12
ā.+ıġa 186b/03
ā.+ın 162b/08
[=5]
aġvā Ar. Dalalete en çok sapan.
a.+sı 293a/05
a. u şayṭanat 268a/09, 299b/07
[=3]
āh Far. Feryat etme, ilenme.
ā.+ı dék 163a/04, 315b/03
ā.-ı sūzān 294a/14
[=3]
āḫ Ar. Kardeş, arkadaş.
ā.-ı arc-mand 307b/09
[=1]
aḥadıyyat Ar. Anlaşma uyuşma, barış
a.+ı 333a/01
[=1]
Aḫal y.a. Horasan'ın kuzeydoğusunda bir yer.
A. 173a/17, 173b/02, 173b/04
[=3]
ahālī Ar. Halk, insan topluluğu.
a.-ı memleket 333a/15
a.+sı 245a/13, 273b/17
a.+sı (aşrāf u ahālī) 256b/08
a.+sı bile 255b/04
a.+sıdın 247a/10, 295a/12
a.+sınıñ 190a/05
a. u mavālī 318b/04
a. u mekārım 188b/01
[=10]
aham Ar. Mühim, ehemmiyetli.
a. (avlā u aham bil-) 335b/04
[=1]
ahan Far. Demir.
a. 322b/09
[=1]
āhasta Far. Yavaş, ağır.
ā. āhasta "Yavaş yavaş." 208b/13, 222b/14
[=2]
aḥbāb Ar.Dost, bildik, tanıdık; dostlar.
a.+ġa 163a/05, 170a/02
[=2]
aḫbār Ar. Haberler, söylentiler.
a.+ı bile 297b/13
a.-ı ġarība 321a/15
a. ḳıl- 164b/01
[=3]
ʿahd Ar. Yemin, ant.
ʿa. (naḳż-ı ʿahd) 161b/01
ʿa.-ı muşayyad 268b/16
ʿa.-ı sust 294b/03
2. Zaman, devir.
ʿa.-ı baʿīd 166a/12, 238a/03, 309a/15
[=6]
āhe Far. Ah, yazık.
ā. 264a/04
ā.+si dék 261a/09
[=2]
āheng Far. Uyum, düzgün gidiş; eğlence.
ā. 242a/08, 262a/15
ā.-i maydān ḳıl- 220a/15

ā.-i şavḳ 241a/07
ā.+in 203b/14, 250b/13, 308b/05
ā.+in ḳıl- 227b/01
ā.+in tüz- 232b/16, 278a/09
ā. tüz- 214b/12
[=11]
ahfād Ar. 1. Torunlar.
a.+ıdın 163b/03
a.+ıdın (avlād u aḥfād) 206b/16
a. u avlād 310a/02
[=3]
ahıbbā Ar. Dostlar, tanıdıklar.
a. (ḳavānīn-ı navāzış-ı aḥıbbā) 302a/04
[=1]
āḫır Ar. Son, en son.
ā. 218a/15, 218a/16, 257b/11, 303b/16, 306a/13, 323a/10, 326a/03
ā.+ı 299b/15
ā.-ı'l-umarā 210b/10
ā.-ı ʿınād u küfrān 333b/15
ā. u'l-amr 166a/10, 219b/14
[=12]
āḫırat Ar. (< Ar. āḫirat) Öbür dünya.
ā. 233a/10, 240a/02, 270a/08
ā. içre 257b/12
[=4]
aḥkām Ar. Hükümler.
a. 258b/17
a. (ıcrā-yı aḥkām-ı şarʿ) 165b/03
[=2]
ahl Ar. Bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup olanlar. Krş. **ehl**.
a. (ımām-ı ahl-ı ṭarīḳāt) 313b/15
a. (malāẕ-ı ahlu'l-ʿālım) 325b/17
a. (malāẕu'l-ahl'ul-īman) 170b/02
a. (nāṣır-ı bılād-ı ahlu'l-Islām) 164b/13
a. (nāṣır-ı bılād-ı ahl-ı īmān) 198a/10, 217b/14
a. (nāṣır-ı bılād-ı ahl-ı īmān) 292b/09
a. (sar-daftar-ı ahl-ı fasād) 299a/12, 306b/01
a. (sar-ḥalḳa-ı ahl-ı ʿınād) 292a/07
a. (Surūr-ı ahl-ı Ḫīvaḳ) 165a/11
a. (yegāna-ı ahl-ı āfāḳ) 240b/07,
a.+ı 214a/14, 272a/04
a.+ı (ʿakl ahlı) 251b/12, 255b/10
a.+ı (asākir ahlı) 168a/08
a.+ı (bazm ahlı) 158a/10
a.+ı (cahān ahlı) 216a/01, 229a/17, 229b/03
a.+ı (çapavul ahlı) 160b/12
a.+ı (çerik ahlı) 181b/01, 204b/02, 271a/16, 322b/14
a.+ı (faḳr ahlı) 314a/08
a.+ı (fasād ahlı) 260a/17
a.+ı (faṣāḥat hlı) 258b/14
a.+ı (haşm ahlı) 233b/17
a.+ı (ḥırāsat ahlı) 162b/14
a.+ı (ḥışār ahlı) 233b/15
a.+ı (ʿınād ahlı) 170a/07
a.+ı (ḳalʿa ahlı) 169b/16, 199a/11
a.+ı (kārvān ahlı) 254a/13, 254b/02
a.+ı (kerem u şacāʿat ahlı) 286a/07
a.+ı (leşker-i nuṣrat-aṣar) 251b/08
a.+ı (leşker ahlı) 169b/06, 186b/11
a.+ı (memālik ahlı) 216a/14
a.+ı (mevkib ahlı) 244a/01
a.+ı (naşāṭ ahlı) 259a/10
a.+ı (rıbāṭ ahlı) 294a/17
a.+ı (ṣafā ahlı) 258a/17
a.+ı (sıpāh ahlı) 259a/08, 261a/05
a.+ı (şarārat ahlı) 268a/12
a.+ı (tārīḫ ahlı) 249a/14
a.+ı (Uyġur ahlı) 210a/05
a.+ı (żalālat ahlı) 305a/07
a.-ı ıdbār 297b/08
a.-ı ʿakl 235a/15
a.-ı Aral 248b/15, 261b/01
a.-ı bī-dād 314b/13
a.-ı buṭlān 97b/09
a.-ı cahān 306a/09
a.-ı dānış 212b/16
a.-ı fasād 163b/11, 245b/09, 260a/06, 268a/11, 297b/15
a.-ı ferheng 258b/10
a.-ı ġażab 248b/14
a.-ı ḫuzn 223b/04
a.-ı ʿılm u ıbādat 335b/10
a.-ı ʿınād 183a/06, 233a/15, 253a/17, 275b/09, 285a/03, 286a/01, 287a/14, 289a/04, 292b/05, 309b/14, 328b/12
a.-ı ınṣāf 201a/17
a.-ı Islām 331a/02
a.+ı içre (nabard ahlı) 220b/03
a.-ı kārvān 305a/04
a.-ı kīn 158b/17
a.-ı leşker 275b/11, 335a/08

a.-ı mevkib 191a/09, 249b/06
a.-ı nabard 252a/17, 286a/10
a.-ı şacāʿat 219a/14
a.-ı şikār 249a/07
a.-ı ʿudvān 301b/12
a.-ı umam 228a/09
a.+ı üzre (cahān ahlı) 253b/13
a.-ı vafā 212b/13
a.-ı yaġı-gerlik 294b/06
a.-ı yaḳīn 243b/02
a.+ı yañlıġ (cunūn ahlı) 243b/10
a.-ı żalālat 307a/03
a.+ıdın (Aḳ Yaḳış ahlı) 326a/12
a.+ıdın (Aral ahlı) 273b/08
a.+ıdın (çerik ahlı) 301b/05
a.+ıdın (kārvān ahlı) 306a/04
a.+ıdın (kéme ahlı) 211a/10
a.+ıdın (köç ahlı) 326a/13
a.+ıdur (saʿādat ahlı) 257b/01
a.+ıġa (ʿadāvat ahlı) 296a/04
a.+ıġa (ʿālam ahlı) 189a/10
a.+ıġa (ʿasker ahlı) 309b/11
a.+ıġa (cahān ahlı) 216a/03, 229b/05, 323a/08
a.+ıġa (cunūn ahlı) 230b/04
a.+ıġa (faḳr ahlı) 165b/05
a.+ıġa (ʿışrat ahlı) 275a/07
a.+ıġa (ḳalʿa ahlı) 162b/17, 192a/12
a.+ıġa (ḳara çerik ahlı) 169b/12, 274b/15
a.+ıġa (kārvānnıñ ahlı) 304b/09
a.+ıġa (kéme ahlı) 322a/17
a.+ıġa (leşkeriyye ahlı) 160b/13
a.+ıġa (maṣaff ahlı) 328a/16
a.+ıġa (safar ahlı) 259a/13
a.+ıġa (sıpāh ahlı) 176a/14, 176b/13
a.+ıġa (şāh u sıpāh) 254b/17
a.+ıġa (toy ahlı) 331b/14
a.+ıġa (Yañı Darā ahlı) 326b/16
a.+ın (buranġar ahlı) 217b/16
a.+ın (cuvanġar ahlı) 218a/01
a.+ın (çerik ahlı) 301b/08
a.+ın (Gürlen ahlı) 301b/09
a.+ın (ʿınād ahlı) 192a/02
a.+ın (kārvān ahlı) 254b/01
a.+ın (leşker ahlı) 160a/14
a.+ın (sıpah ahlı) 233b/08
a.+ını (cahān ahlı) 249b/17
a.+ını (ʿınād ahlı) 160b/06
a.+ını (ʿıyādat ahlı) 256b/17
a.+ını (ḳara çerik ahlı) 272a/08
a.+ını (ṣalāḥ ahlı) 189b/03
a.+ını (şikār ahlı) 245a/10
a.+ını (vafā ahlı) 212b/17
a.+ınıñ 206b/06
a.+ınıñ (Aḳ Yaḳış ahlı) 319a/03, 326b/06
a.+ınıñ (baġī ahlı) 239b/08
a.+ınıñ (ḫışār ahlı) 169b/08
a.+ınıñ (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm ahlı) 315b/02
a.+ınıñ (ʿınād ahlı) 220a/07
a.+ınıñ (ʿışḳ ahlı) 163a/04
a.+ınıñ (ḳalʿa ahlı) 194a/01, 199a/15, 232b/03
a.+ınıñ (kerem ahlı) 188a/03
a.+ınıñ (leşker ahlı) 251a/05
a.+ınıñ (naẕẓāra ahlı) 182a/08
a.+ınıñ allıda (ḳabūl ahlı) 212b/05
[=162]

aḫlāḳ Ar. Huy, ahlâk.
a. (makārim-ı aḫlāḳ) 230a/10
a. (tahẕīb-ı aḫlāḳ) 259a/02
a.+ını 215a/12
a. içre 259a/01
[=4]

aḫlāṭ Ar. Safra, sevda, dem (kan) ve balgam olmak üzere insan vücudundaki dört ana maddenin herbiri.
a. 256a/01
[=1]

Aḥmadī Hz. Muhammed ile ilgili, ona bağlı.
A. (furūzanda-ı mıllat-ı Aḥmadī) 215a/06
A. durur (sunnat-ı Aḥmadī) 171b/02
[=2]

aḥmāl Ar. Yükler; ağır şeyler, eşya.
a. 283a/11
a.+ı (aṣḳāl u aḥmāl) 196b/04
a.+ın (aṣḳāl u aḥmāl) 282a/01
a.+ların (aṣḳāl u aḥmāl) 196b/10
a. u aṣḳāl 226b/01, 271a/13, 315b/14
[=7]

ʿahn Ar. Solmuş (bir ağacın dalı).
ʿa.-ı manfūş ét- 163a/06
[=1]

aḥsan Ar. En güzel.

a.-ı avḳāt 216a/06, 251a/11, 255a/01, 283a/04
a.-ı sāʿāt 310b/12, 328a/05
[=6]

aḥşām Ar. Bir büyük zâtın yakınları, maiyeti, taraftarları.
a. aḥşām 320a/08
a.+ı bile 300b/04
a.+ı bile (él u aḥşām) 298b/05
a.+ıdın (él u aḥşām) 276a/07
a.+ıġa 270a/13, 275b/14, 276a/16, 298b/17
a.+ınıñ.(él u aḥşām) 283b/05
a. u mesākīn 306a/04
[=10]

aḫtar Far. Yıldız.
a.+ı 208a/17, 216a/11, 311b/04
a.-ı burc-ı ṭarīḳat 243a/12
a.-ı davlat 333a/15
a.-ı duruḫşanda 246b/06
a.-ı pur-zıyā 229a/16
a.-ı şevket 306a/07
[=8]

aḫtar- Araştırmak, aramak.
a.-ıp 245b/15
[=1]

āhū Far. Ceylan, karaca.
a. 321a/01
a. (çaşm-ı āhū) 326a/12
[=2]

āhū-gīr Far. Ahu tutan, yakalayan.
a. 242b/02
[=1]

Aḫund Baba ş.a. Ahund Baba'nın türbesi Amu Derya'nın sol kıyısındadır, Ürgenç'in 8 km. doğusundadır.
A. 235b/08, 237a/09
[=2]

aḥvāl Ar. Haller, durumlar.
a. 222b/11, 305a/11, 318b/08, 324b/04, 335a/12
a. (farāḫūr-ı aḥvāl) 302a/02
a. (tabdīl-ı aḥvāl ḳıl-) 300b/14
a.+ı 189b/02, 270b/01, 333a/15
a.+ı (māl-ı aḥvāl) 292b/03
a.+ı (māl u aḥvāl) 303a/01
a.+ı (naẓm-ı aḥvāl) 333a/03
a.-ı nafs-ı salāmat u ıstıḳāmat 333a/10
a.+ıdın (maʾāl-ı aḥvāl) 164a/15
a.+ıdın soñ (pursīş-ı aḥvāl) 238b/14
a.+ıdın soñra 309b/12
a.+ıġa 165b/02, 262b/06, 303a/08, 306b/12
a.+ıġa (daftar-ı aḥvāl) 217a/17
a.+ıġa (nāṣıya-ı aḥvāl) 260b/14
a.+ın (ʿarīża-ı aḥvāl) 202b/03
a.+ın (tarfıya-ı aḥvāl) 335b/02
a.+ınıñ (ḫalḳu'llāh aḥvālı) 335b/06
[=26]

aḥvālat Ar. Haller, olaylar, durumlar.
a. 259a/03
[=1]

aḫyār Ar. İyi ve faziletli olanlar.
a. u abrār 216b/15
[=1]

aḫẕ Ar. Alma, kabul etme.
a. eyle- 158a/04, 176b/15
a. ḳıl- 292a/04
[=3]

aḫżar Ar. Yeşil.
a. 248b/14
a.+ıġa (baḥr-ı aḫżar) 321b/03
a.+ıġa (daryā-yı aḫżar) 322b/01
a. kibi (baḥr-ı aḫżar) 243b/11
[=4]

ajdahā Far. Ejderha
a. 263b/02
a. yañlıġ 296b/10
a. yañlıġ (dahān-ı ajdahā) 169b/07
a.-yı damānī "Bir korkunç ejderha." 182a/04
[=4]

ajdar Far. Ejderha, büyük yılan.
a. 263b/12
[=1]

aḳ Kar, süt vb.nin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı.
a. kiravka 261b/17
[=1]

Aḳ Ḳal'a y.a. Akça Kale olarak da bilinir. Üst Yurt bölgesinin güneydoğu taraflarında Sarıkamış gölünün batı sahilinin yakınlarında bir yer adı. Bölge 16. yüzyılda Yeni Şehir adıyla anılmaktaydı.
A.+dın 329a/11
A.+ġa 328b/08
[=2]

Aḳ Köly.a. Kat'ın 4 km doğusundaki bir göl.
A. 175a/17, 177a/11
A.+din 177a/02
A.+ġa 177a/05
[=4]
Aḳ Ḳum y.a. Vezir'in 3,5 km kuzeyindeddir, Amu Derya'nın kıyısına yakındır.
A. 167a/09, 197a/11, 245a/16, 251b/02, 335a/10
A.+dın 251b/15
A.+nıñ ḥudūdı178a/09
[=7]
Aḳ Mascıd y.a. Yañı Arık'ın 9 km. güneyindeki ekili alan. Şeyh Muhtar'ın türbesinin olduğu yer.
A. 302b/07
A.+ġa 302b/06
A.+ ḥudūdı 302a/04, 302a/14
[=4]
Aḳ Mavżıʿ y.a.Tavkara Ténizine yakındır.
A.+ın 318b/12
[=1]
Aḳ Muḥammad bk. **Aḳ Muḥammad Ṣūfī Aḳsaḳ**
A.+nıñ 182b/13
[=1]
Aḳ Muḥammad Ṣūfī bk. **Aḳ Muḥammad Ṣūfī Aḳsaḳ**
A.+nı 170b/07
A.+nıñ 171a/01
[=2]
Aḳ Muḥammad Ṣūfī Aḳsaḳ ş.a. Muhammad Niyaz Körçe'nin amcasının oğludur. Abdullah Serdar tarafından öldürülmüştür.
A. 169a/04, 182b/07
[=2]
Aḳ Öyrek y.a. Seyhun'un kollarından biridir.
A. nahrı 327b/11
[=1]
Aḳ Rıbāt y.a. Pitnak yolu üzerindeki Dargan'ın 11-12 km kuzeybatısındadır.
a.+dın 307b/17
a.+ ḥudūdı 307b/10
[=2]
aḳ saḳḳallıġ İhtiyar, yaşlı.
a. 264b/09
[=1]
Aḳ Sarāy y.a. Hiva'nın 20 km kuzeybatısındadır.
A. 170b/14, 173a/09, 176a/04, 176a/09, 176a/13, 177a/07, 196b/17
A. bile 176b/16
A.+ġa 180a/05
A. ḥudūdı 176a/05
[=10]
Aḳ Yaḳış y.a. Amu Derya deltasının doğusundaki bir bölge, Amu Derya'nın bir kolu olan Kök Üzek'e yakın bir yer.
A. 273b/17, 276a/03, 279a/07, 279a/09, 281a/09, 281a/11, 281b/05, 281b/07, 281b/12, 318a/06, 318a/13, 318b/04, 318b/12, ol(1)
A. ahlı 319a/03, 326a/12, 326b/06
A. ayaḳı 159b/14
A.+da 266a/06, 300a/17, 318a/02
A.+daġı 202b/15
A.+dın 279a/11, 324b/13
A.+ġa 265b/07, 279a/16, 293a/08, 300b/03
A. ḥudūdı 305a/17
A. ḳalʿası 305b/13, 326b/03
A.+nı 309b/04
A.+nıñ 280a/07, 281b/11, 310b/011, 318a/16, 334b/05
[=37]
Aḳ Yār y.a. Amu derya'nın kıyısındaki geçit yeridir.
A. kéçuyı 240b/05
[=1]
aḳ- Akmak.
a.-a durur érdi 322a/02
a.-a tur- 319a/01
a.-ar durur 272a/02
a.-ar érdi 318b/16
a.-ıp 185b/12, 193a/13, 220b/01, 220b/01, 239b/10, 251b/03, 312b/15
a.-maḳ 322b/08
a.-maḳ bile 322a/10
a.-may 271b/15
[=14]
aḳa Moğ. Büyük kardeş, ağabey; bir devlet makamı. Metinde aka ve erbabların şehrin yöneticileri ve

Sartların başkomutanları olduğu ifade dilmektedir.
a. 273b/12
a.+larınıñ kéynidin 270a/16
a.+m 183a/07, 192a/09, 192a/17, 193a/01, 194a/11,196a/07, 196b/13, 199b/10, 210b/10, 211b/07
a.+mġa 192a/05
a.+m 194a/11,196a/13
a.+ñ 213b/16
a.+ñız 199b/08, 210b/15
a.+ñız bile 210b/12
a.+sı 169b/09, 174a/01, 191b/03, 197b/04, 199a/03, 217a/15, 219b/15, 220b/17, 223a/17, 231a/11, 270b/14, 279a/05, 284a/03, 295a/17, 299b/06, 310b/10, 330a/10
a.+sı durur 179b/17, 183a/04, 235a/02
a.+sıdın 170b/05, 199b/11
a.+sıdur 236b/11
a.+sıġa 194b/01, 205b/10, 208b/07
a.+sın 190a/06, 192b/16
a.+sınıñ 168a/10, 170b/10, 170b/13, 177b/03, 177b/04, 182b/14, 186a/05, 197b/01, 199a/16, 236b/16, 240a/08, 281a/03
[=57]

aḳa ini Erkek kardeşler. Krş. **aka ve ini**
a. 273b/15
a.+leri 293b/14, 296a/09
a.+leri bile 247b/01, 255b/04, 294a/01, 299a/03, 299a/07
a.+leridin 317a/05
a.+leriniñ 189a/02
[=10]

aḳa ve ini bk. **aḳa ini**
a.+leri bile 250a/01
[=1]

ʿaḳab Ar. Art, arka.
ʿa.+dın 186b/11, 262a/17
ʿa.+ıdın 174b/15, 183a/14, 230b/15, 235a/13, 264b/17, 293a/07, 310a/02
ʿa.+ıġa 196a/15, 261a/01, 329a/04
[=12]

ʿakabī Ar. Önceye ait.
ʿa.+da (memālik-i ʿakabī) 156b/05
[=1]

ʿaḳāīd Ar. İnançlar, akideler.
ʿa. (aşkāl-ı ʿaḳāīd) 258b/16
[=1]

aḳālīm Ar. İklimler; memleketler.
a.+ınıñ 208a/17
[=1]

akārim Ar. En necip, cömert olanlar.
a.-i banī-Ādam 301b/10
[=1]

aḳaṣī Ar. İleri gelenler, öndekiler.
a. u ārāẕıl 156b/08
[=1]

Aḳaṭay Ḫān ş.a. Amenek Han'ın oğludur. Vezir'de dokuz yıla yakın hükümdarlık etti. Yunus Han'ın Ürgenç'i aldığı savaşta esir oldu ve Kasım Han'ın emri ile öldürüldü.
A.-ı gerdūn-ḥaşam 213b/09
[=1]

ʿaḳd Ar. Kararlaştırma; sözleşme; kurma.
ʿa.-ı camʿıyyatın 160b/08, 333a/02
ʿa.-ı nikāh 334a/07
[=3]

aḳdas Ar. En kutlu, en kutsal.
a. (żamīr-ı aḳdas) 188b/15
[=1]

ʿāḳıbat (Ar. <ʿāḳibat) Son.
ʿa. 166a/14, 205a/08, 267a/16, 299b/08, 327a/15
ʿa. u'l-amr Sonunda. 186b/07, 225a/16, 227a/01, 231a/07, 252b/13, 254b/01, 275a/13, 275b/05, 288a/05, 288b/04, 299b/11, 307b/02
[=17]

ʿāḳıbat-bīnlıġ Sonunu önceden görme.
ʿa. 231b/16
[=1]

ʿāḳıbat-endīşlik Sonunu düşünen
ʿa.+din (dūr-bīnlik u ʿāḳıbat-endīşlik) 227b/16
[=1]

ʿaḳīdāt Ar. İnançlar.
ʿa. içre 258b/16
[=1]

ʿaḳl Ar. Akıl.
ʿa. 168a/06, 170b/01, 188a/15, 228b/09, 242b/17, 249b/05, 249b/11, 250b/03, 253a/12, 260b/07, 321b/07
ʿa. (ahl-ı ʿaḳl) 235a/15
ʿa. (anvār-ı ʿaḳl) 157b/17

ʿa. (ḫayf-ı ʿaḳl) 188a/10
ʿa. ahlı 251b/12, 255b/10
ʿa.+ı 316a/14
ʿa.-ı dānış-kemīn 302a/15
ʿa.-ı ġavvāṣ 21a/17
ʿa.-ı Ḥātam 316a/14
ʿa.-ı kāmil 320a/05
ʿa.-ı künd 250b/08
ʿa.+ın 185b/13
ʿa. u kaʿar 302b/14
[=24]
ʿaḳlan Ar. Akıl ile, akıldan.
ʿa. u şarʿan 171a/10
[=1]
ʿaḳlī Ar. Akla dayanan, akıl ile bulunan şey.
ʿa. (ḫall-ı müşkilāt-ı ʿaḳlī) 216b/15
[=1]
aḳmışa Ar. Kumaşlar, dokumalar.
a.-ı bī-şumār 201b/11
a.-ı nafīsa 166b/07
[=2]
aknāf Ar. Taraflar, yanlar.
a.+dın (aṭrāf u aknāf) 251b/09
a.+ıġa 259b/04
a.+ıġa (aṭrāf u aknāf) 251a/04
[=3]
ʿAḳrab Ar. Akrep burcu.
ʿa.-ı muntaşıf 200b/14
[=1]
aḳrabā Ar. (< Ar. aḳrabaʾ) Akraba, yakınlar.
a.+sı 189a/01
a.+sıdın 166b/10, 281b/01, 288b/11
a.+sınıñ 280b/13
[=5]
aḳrān Ar. Yaşıtlar, akran.
a.+ıdın 242b/14, 256a/15, 279b/04, 300b/01
[=4]
ʿaks Ar. Yansıma, aks.
ʿa.-ı ḫūrşīd-ı davlat 224b/04
[=1]
aḳṣā Ar. Son, en son, uzak.
a. (madārıc-ı aḳṣā) 171b/08
a.+ġa (maʿārıc-ı aḳṣā) 297a/13
a.+ġa (munāṣıb-ı aḳṣā) 231b/15
a. u asfal 302b/09
[=4]
aḳşam Akşam.
a.+da (yarım aḳşam) 234a/10
a.+ġaça 300a/01
a.+ı durur érdi 187a/08, 231a/09, 234a/10
a.+ı érdi 274a/05
[=6]
aḳṭāb Ar. Sahipler, efendiler; ulular.
a. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-aḳṭāb) 192b/09
a. (ḳuṭbu'l-aḳṭāb) 249a/15, 313b/12
a. (ḳuṭbu'l- aḳṭāb-ı Isfandıyār) 213b/10
[=4]
aḳṭār Ar. Taraflar, yanlar.
a. (aṭrāf u aḳṭār) 313a/03
a. u āfāḳ 161b/06
[=2]
aḳva'llāhu davlata-hu bi'l-iḳbāl Ar. "Allah,devletini ikbal ile güçlendirsin." anlamında bir dua.
a. 220b/17
[=1]
aḳżā Ar. Fıkıhda (daha, en, pek) bilgin.
a. u'l- ḳużżāt 227b/12
[=1]
al I Ön, huzur, makam.
a.+ıda (allıda) 212b/05
a.+ıda (allıda) 159a/01, 159b/10, 160a/17, 160a/17, 162b/01, 171a/10, 195a/08, 214a/10, 215b/11, 216b/14, 216b/14, 219a/17, 226b/17, 242a/06, 242a/08, 253a/12, 255a/16, 255b/14, 258b/07, 266b/09, 268b/10, 273b/11, 281a/05, 289a/06, 299b/15, 303b/10, 305a/05, 312b/03, 312b/09, 333b/01
a.+ıda durur érdi (çerik allıda) 329a/04
a.+ıdadur (allıdadur) 303b/10
a.+ıdaġı (allıdaġı) 294a/16, 312a/01
a.+ıdın (aldıdın) 174b/15, 276b/09
a.+ıdın (allıdın) 215b/13, 247b/03, 283b/16, 318b/12
a.+ıġa (aldıġa) 171a/14, 234a/02, 234a/08, 250b/01, 250b/01, 323b/17
a.+ıġa (allıġa) 243a/03
a.+ıġa (kārvānıñ aldıġa) 203a/05, 256a/09
a.+ıge (aldıge) 175a/15, 244a/02
a.+ımda (allımda) 214b/07
a.+ındadur (allındadur) 214a/10

a.+ıñda (allıñda) 321a/09, 327b/04
[=56]
al II Hile, düzen.
a. érür (ālat-ı āl) 212b/07
[=1]
āl Ar. Aile; sülale.
ā. (zubda-ı āl) 313b/09
ā.-ı ʿAbbās-ı farruḫ-nıjād 13b/01
ā.-ı Marvān 213a/17
ā.-ı Nabī 213b/01
ā.-ı Pūyā-ı muʿallā-canāb 213b/04
ā.-ı Sāmān-ı maymūn-nıtāc 213b/02
ā.-ı āl-ı Selcūḳ-ı Camşīd-cāh 213b/05
ā.-ı Yazīd 213a/17
[=8]
al- 1. Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.
a.-a al- 305a/10
a.-dı 176b/09, 182b/11, 258a/15, 335a/07
a.-ġaç 196a/06
a.-ġalı 304a/07
a.-ġunça 303b/17
a.-ıp 178a/14, 179a/10, 182a/04, 239b/08, 258b/08, 262a/09, 262a/12, 286b/03, 287b/06, 289a/11, 295b/09, 312b/16, 315a/08
a.-ıp dururlar 299a/06, 299a/08
a.-madı 301b/05
a.-madılar 320a/02
a.-maġı 312b/17
a.-may 294a/03
a.-sa 158a/09
a.-urġa 233b/17
kéltüre al- 265a/08
tura al- 237a/08
2. Avlamak
a.-ıp 244b/01, 244b/08, 248a/10
a.-madı 249a/08
a.-maḳ 228a/17, 244a/10, 244b/06
a.-maḳlıḳġa 158a/14
a.-urda 242a/14
3. Ganimet olarak almak.
a.-ıp 161a/05, 173b/11, 182b/05, 182b/16, 186b/09, 186b/14, 274a/16, 308a/13, 317a/08
a.-ıp dururlar 180b/03, 252b/09, 258a/08
a.-maḳ 181a/09
4. Kazanmak, elde etmek.
a.-dı 164b/17, 211a/17, 213b/02, 244b/01
a.-ġanı 241a/06
a.-ıp 168a/08, 242b/02
a.-ıp dururlar 180a/07
a.-maġunça 178b/05
5. Gaspetmek.
a.-ıp 273a/16, 280b/17
a.-ıp dururlar 239b/05
a.-ıp érdi 165b/09
a.-ur érdiler 334a/16
6. Kabul etmek.
a.-ġuçı 208b/02
a.-ıp 232b/11, 234b/03, 240b/10, 250a/12, 258b/12, 266b/10
a.-maḳġa 266a/07
a.-masa 174b/09
a.-may 249b/14, 249b/14
a.-mayın 266b/09, 266b/09
7. Hakimiyetine geçirmek.
a.-dılar 304b/10
a.-ġay 228b/17
a.-ıp 178b/10, 205a/02, 225b/05, 308a/14, 310a/17
8. Can almak, öldürmek.
a.-ıp 182a/05, 263b/16
a.-maḳ bile 218b/08
a.-urdın 239b/09
9. Açmak.
a.-ıp 186b/03
10. Satın almak.
a.-ıp 203a/09
11.Fethetmek, zaptetmek.
a.-ġan 213a/14
a.-ıp 205b/06, 265b/11
a.-sa 220a/03
12. (-i, -e) İçeri girmesini sağlamak
a.-dım 210b/15
a.-dum 211a/09
13. Birlikte götürmek.
a.-ġuçı 215a/05
a.-ıp 264b/05
14. Nefes almak.
a.-mas 218b/12
15. Birlikte bulunmak.
a.-ıp 219b/16, 276a/13
16. Kurtarmak.

a.-sa 325a/07
17. Muktedir olmak (yeterlik yardımcı fiili olarak).
a.-ġay 160b/01, 167b/17, 175a/07, 175a/07, 217a/05, 302a/07, 318b/16, 325a/11
a.-ġaylar 179a/17, 276b/15, 305a/10, 307a/05
a.-madı 231a/07, 254b/01, 261b/01, 304b/08
a.-madılar 205a/14, 265b/01, 318a/11
a.-maġan 336a/06
a.-maġay 250b/04
a.-maġusı durur 186a/15
a.-mas 164a/02, 248b/07, 248b/12, 294a/12
a.-mas durur érdi 190b/05
a.-may 162b/14, 166a/14, 177a/03, 178b/11, 179b/04, 181a/13, 181b/03, 181b/06, 186b/10, 186b/11, 204a/08, 204b/11, 205a/12, 219a/04, 219a/10, 226a/10, 231b/09, 235a/13, 236b/15, 237a/07, 237a/08, 265a/08, 275b/10, 281b/06, 288b/05, 289b/13, 291b/09, 293b/14, 303b/04, 307a/09, 329b/09, 332b/08, 332b/08
a.-may durur érdiler 182a/12
a.-may dururlar 286b/17
a.-maydur érdiler 316a/17
a.-mayın 175b/11, 182b/01, 193b/07, 209a/12, 215b/02, 255b/14, 258a/05, 268b/06, 316a/07
[=177]
ala al- 305a/10
atlana al- 303b/04
av al- 158a/14, 228a/17, 242a/14, 244a/10, 244b/06, 244b/08, 248a/10, 249a/08.
bāc al- 208b/02
bara al- 181b/03, 182b/01
baş çıḳara al- 265b/01
başḳara al- 268b/06, 304b/08
bola al- 164a/02, 217a/05, 250b/04, 276b/15, 318b/16, 325a/11, 329b/09
bütkere al- 254b/01
cān al- 182a/05, 218b/08, 239b/09, 263b/16
çıkara al- 261b/01, 286b/17
dam al- 218b/12, 303b/17
éte al- 248b/07
kām al- 211a/17
kele al- 186b/10
kéltüre al- 179b/04, 186a/15, 193b/07, 209a/12, 219a/04, 219a/10, 226a/10, 231b/09, 236b/15, 288b/05, 289b/13
ḳıla al- 175b/11, 182a/12, 186b/11, 205a/12, 205a/14, 215b/02, 231a/07, 316a/17
kire al- 248b/12, 293b/14
köçe al- 204b/11
körgüze al- 307a/05, 318a/11
ḳulaḳga al-ve 320a/02
nafas al- 233b/17
nāvak al- 294a/12
olca al- 181a/09
oltura al- 177a/03
öte al- 167b/17, 275b/10, 332b/08
ravān al- 215a/05
ruḫṣat al- 234b/03
tapa al- 178b/11, 190b/05, 281b/06, 302a/07, 307a/09
tura al- 160b/01, 162b/14, 175a/07, 181a/13, 235a/13, 237a/07, 255b/14, 291b/09
tuta al- 166a/14, 179a/17
tüze al- 316a/07
uruşa al- 181b/06
yéte al- 204a/08, 332b/08, 336a/06
yétküre al- 175a/06
yétüşe al- 258a/05
zakāt al- 266a/07
zakātnı al- 240b/10
[=92]
al-āmır-ı bi-amrı'l-meliki'l-mustaʿān Ar. "Allah'ın emriyle emreden" anlamında metinde övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 220b/16
[=1]
al-ān Ar. Şimdi, şu anda, henüz, hala, daha.
a. 156b/06, 174a/01
[=2]
al-ġaraż Ar. "Maksadım şu ki, şunu demek isterim ki; gelelim maksada, sözün kısası" manalarında kullanılır.
a. 170a/09, 195b/10, 306a/14
[=3]
al-ḫāīn Ar. Hain

a.ḫāīf “Hain, korkaktır.” 268b/03
[=1]

al-ḥāl Ar. Şimdi, hala, henüz.
a. 319a/03, 321b/14
[=2]

al-ḥaẕar Ar. “Sakın, sakınalım, sakınınız.” manasında kullanılır.
a. 184a/11
[=1]

al ḳāhır bi-aʿdāi’llāhi’l-meliki’l-mannān Ar. “Mennan ve Melik olan Allah’ın adaletinin yardımıyla üstün gelen, ezen.” anlamında bir övgü olarak hanlarında adından önce kullanılmıştır.
b. 225a/13

al-kıṣṣa Ar. Hulasa, hasılı, sözün kısası, sözden anlaşıldığına göre.
a. 244a/17
[=1]

al-manṣūr bi-nuṣrati’l-meliki’-mustaʿān Ar. “Melik ve müstean olan Allah’ın yardımı ile düşmanların karsışında üstün gelmiş ” anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır. üstün gelmiş”
a. 292b/09
[=1]

al-marcıʿ Ar. Dönülecek yer.
a. u’l- ḫalāyıḳ 272a/12
[=1]

al-muayyad bi-taʾyīdi’l-meliki’l-mannān Ar. “Melik ve mennan olan Allahın desteğiyle sağlam, doğru olan” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 180a/12
[=1]

al-muayyad bi-tā’yīdi’l-meliki’l-mannān Ar. “ Melik ve mennan olan Allahın yardımına ulaşmış, onun desteğiyle sağlam, doğru olan” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 157a/12
[=1]

al-muayyad bi-taʾyīd’il-meliki’l-mustaʿān Ar. “Melik ve müstean olan Allahın desteğiyle sağlam, doğru olan” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 229a/08, 241a/14
[=2]

al-muayyad bi-taʾyīdi’s-subḥān Ar. “Allahın desteğiyle sağlam, doğru olan” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 195a/07
[=1]

al-mufayyıżu’l-cūd ʿale’l-ġurabā fi’l-āfāḳ Ar. “Dünyadaki gariplerin cömert feyz vereni.” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 282b/17
[=1]

al-muḫtaṣ bi-ʿavāṭıfi’l-meliki’l-mannān Ar. “Melik ve mennan olan Allahın yardımıyla özel olan (mahsus kılınan)” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 277b/10
[=1]

al-muḫtaṣ bi-ʿavāṭıfi’l-meliki’l-mustaʿān Ar. “Melik ve mennan olan Allahın lütfuyla özel olan (mahsus kılınan)” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 282b/09
[=1]

al-muḫtaṣ bi-ʿināyati’l-meliki’l-mannān Ar. “Melik ve mennan olan Allahın yardımıyla özel olan (mahsus kılınan)” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 167b/13, 193b/04, 208b/03, 311a/13
[=4]

al-muḫtaṣ bi-ʿināyati’l-meliki’l-mustaʿān Ar. “Melik ve müstean olan Allahın lütfuyla özel olan (mahsus kılınan)” manasında hanların adından önce övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 158b/05
[=1]

al-mustanṣaru bi-nuṣrati’l-meliki’l-mustaʿān Ar. “Melik ve müstean olan Allah’ın yardımı ile düşmanların karsışında muzaffer olan” anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır.
a. 309a/02

[=1]

al-mustanṣaru mine'n-naṣīrı'l-meliki'l-mannān Ar. "Melik ve mennan olan Allah'ın yardımı ile düşmanların karsısında muzaffer olan" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır.

a. 251a/02

[=1]

al-mustanṣaru mine'n-naṣīrı'l-meliki'l-mustaʿān Ar. "Melik ve müstean olan Allah'ın yardımı ile düşmanların karsısında muzaffer olan" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır.

a.198a/10, 267b/17, 270b/08

[=3]

al-muvaffaḳ bi-tavfīḳi'l-subḥān Ar. "Allahın uygun görmesiyle başarılı olan." anlamında bir övgü.

b. 157a/12

[=1]

aʿlā Ar. (Daha, en, pek) yüksek, pek yüce.

a. (ʿataba-ı aʿlā) 237a/04

a. (göşe-i aʿlā-yı ʿıllıyyīn) 228a/11

a. (madārıc-ı aʿlā) 297a/13

a. (malāʾu'l-aʿlā) 225b/10

a. (marātıb-ı aʿlā) 231b/15

a. bile (ışārat-ı aʿlā) 170a/03

a.+ġa (marātıb-ı aʿlā) 171b/08

a.+ġa (ordu-yı gīhān-pūy-ı aʿlā) 232a/17

a.+nıñ (dīvān-ı aʿlā) 226a/04

a.+nıñ (malāʾ-ı aʿlā) 165a/04

a.-yı aʿlām-ı ʿadl 165b/02

[=11]

aʿlā-ḫāḳān Far. En yüce hakan, yüce hükümdar.

a. 157a/07, 158b/04, 164b/14, 198a/10, 217b/14

a. (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān) 270b/07, 311a/06

a.(ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān) 310b/07

a. (sulṭān-ı aʿlā-ḫāḳān) 267b/07

a.-ı gerdūn-mekān 167b/13

a.-ı gerdūn-tūvān 181b/08, 308b/16

a.+nıñ (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān) 158b/07, 158b/11, 297a/12, 316b/13, 324b/05

[=17]

aʿlā-ḫāḳānī Far. Yüce hükümdarla ilgili, yüce hükümdarlık.

a. (dabdaba-ı aʿlā-ḫāḳānī) 264b/13

a. (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī) 170b/13, 180a/11, 181b/13, 182b/12, 183b/06, 183b/14, 184a/02, 185a/02, 186a/04, 195b/01, 199a/08, 199b/01, 199b/11, 218b/03, 218b/16, 220b/03, 221a/04, 221b/14, 229b/06, 232a/06, 233a/08, 234b/12, 235b/15, 240a/06, 244b/12, 246a/08, 251b/07, 253a/14, 260b/17, 269a/03, 274b/10, 277a/17, 279a/03, 285b/17, 286a/04, 290b/02, 290b/06, 291a/09, 291b/07, 295a/06, 299b/15, 300a/11, 301a/11, 302b/07, 305b/16, 313b/08, 319a/16, 324a/14

a. (maḳbūl-ı ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī) 325b/16

a. bile (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī) 199b/14

a.+da (canāb-ı aʿlā-ḫāḳānī) 160a/10

a.+ġa (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī) 170b/12, 183b/04, 199b/04, 275b/05

a.+nıñ (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī) 166a/04, 183a/03, 184b/16, 185b/01, 189b/15, 195b/15, 198b/08, 200a/17, 200b/01, 209a/10, 217b/05, 219a/12, 220a/05, 224b/05, 226a/13, 226b/02, 227a/17, 227b/15, 228a/13, 228b/10, 229b/13, 229b/16, 231a/10, 231b/08, 232a/13, 232b/14, 234a/04, 236a/14, 238b/08, 240a/13, 250b/11, 267a/07, 270b/01, 274b/08, 275a/14, 279b/06, 293a/02, 293a/09, 295a/14, 299a/12, 304b/04, 306b/11, 308b/02

[=99]

aʿlā-mulāzamat Ar. Yüce bağlılık.

a.+ıġa (ʿataba-ı aʿlā-mulāzamat) 234a/16

[=1]

ʿalā-hāẕa'l-ḳıyāṣ Ar. Bunun gibi, bu kıyas üzere.

a. 160b/15

[=1]

ʿalā-ḥıda Ar. Ayrıca, tek başına.

a. 313b/17

[=1]

ʿala'l-ḫuṣūṣ Ar. Hele, hususiyle, en çok.

a. 301b/09

[=1]

ʿala'l-ıṭlāḳ Ar. Genel, genellikle, umumi.
a. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ʿala'l-ıṭlāḳ) 256b/02
a. (ḳādır-ı ʿala'l-ıṭlāḳ) 275a/16
[=2]
ʿala'ṣ-ṣabāh Ar. Sabahleyin, erkenden.
a. 223b/16
[=1]
ʿalā-ru'ūsi ahli'l-īmān Ar. İman sahiplerinin reisleri üzerine.
a. 225a/12, 270b/08
[=2]
ʿalā-ahlı'l-īmān Ar. İman sahipleri üzerine.
a. 215a/08
[=1]
Ala Bölük k.a. Ürgenç'in 7 km. kuzeydoğusunda yaşayan halk.
a. 273a/03, 283a/14
a. urugı 160a/11
[=3]
Alacalıġ Ḳoñrat Él Amān bk. **Él Amān Bahādur**
a. 180b/15
[=1]
ʿalaf Ar. Hayvan yemi, yulaf.
a. u biçen 314b/07
[=1]
ʿalālā Far. Gürültü
ʿa. 235b/14
ʿa. édi 220b/03
ʿa.+ġa 294a/06
ʿa. ḳop- 294a/05
ʿa. sal- 169b/06, 287a/08
ʿa.+sıdın 294a/02
[=7]
alam Ar. Elem, acı, üzüntü.
a. kör- 214a/02
[=1]
aʿlam Ar. En (daha, çok) bilen, bilgin.
a. u'l-ʿulamā 191b/02, 227b/12
[=2]
aʿlām Ar. Bayraklar, sancaklar, nişanlar.
a. (aʿlā-yı aʿlām-ı ʿadl) 165b/02
a. (ıstıʿlā-yı aʿlām-ı şevket) 165b/11
a. (ıżhār u aʿlām ḳıl-) 168b/17
a. (rāfʿı-ı aʿlām) 314a/07
a.-ı nuṣrat-ıltızām 251a/13
a.-ı subhānī 239a/04
a.-ı ẓafar-farcām233a/12, 254a/01
[=8]
ʿalam Ar. Bayrak, sancak, nişan.
ʿa. 213a/06, 221b/09
ʿa. (sar-kerde-i ʿalam) 263a/07
ʿa. (tuġ u ʿalam) 287a/08
ʿa. çék- 322b/16
ʿa.-ı ġūrşīd 218a/03
ʿa.-ı ẓafar-parçam 287b/17
ʿa.+ıġa 286b/10
ʿa.+ın (nahżat ʿalamı) 335b/04
[=9]
ʿālam Ar. Dünya, cihan.
ʿā. 214a/12, 216a/13, 223b/03, 225a/10
ʿā. (aʿāẓım-ı ʿālam) 301b/10
ʿā. (afżal-ı salātīnu'l-ʿālam) 158b/04
ʿā. (aṭrāf-ı ʿālam) 159a/09
ʿā. (farmān-dih-ı ʿālam) 275a/07
ʿā. (farmān-farmā-yı memālik-i ʿālam) 292b/08
ʿā. (guzīda-ı salāṭīn-ı ʿālam) 267b/13
ʿā. (ḥażrat-ı ḳuṭb-ı ʿālam) 175a/02
ʿā. (ḫulāṣa-ı salāṭīn-ı ʿālam) 224b/17
ʿā. (ḳuṭbu'l-ʿālam) 191b/06, 313b/14
ʿā. (rāy-ı ʿālam) 231b/12
ʿā. (sulṭān-ı ʿālam) 259a/06
ʿā. (şāh-ı ʿālam) 213b/07, 262a/17
ʿā. (şahanşāh-ı ʿālam) 229a/17
ʿā. şayḫu'l-maşāyıḫ-ı ʿālam
ʿā. (şayḫu'ş-şuyūḫ-ı ʿālam) 244a/06
ʿā. (zīnat-afzā-yı ʿālam ḳıl-) 271b/04
ʿā. ahlı 189a/10
ʿā. ʿālam 260b/11
ʿā. ara 171b/01, 256b/07, 336a/07
ʿā.+da 215b/09
ʿā.+dın 206b/07, 302a/07
ʿā. durur (ḥāmıl-ı ʿālam) 314a/12
ʿā.+ġa (ıḳṭār-ı ʿālam) 229b/10
ʿā.-ı afżal l 277b/09
ʿā.-ı dıl311b/08
ʿā.-ı kebīr 333a/05
ʿā.-ı saġīr 333a/03
ʿā.+ıda 205a/08, 224a/02
ʿā.+ınıñ 189b/16
ʿā.+nı 220b/10, 249b/16, 304a/08, 321b/6

[=43]
ʿālam-ārā Far. Dünyayı süsleyen.
ʿā. 216a/09
ʿā. dék (ḫurşīd-ı ʿālam-ārā) 242a/04
[=2]
ʿālam-ārāy Far. Dünyayı süsleyen.
ʿā. 157b/11, 187b/12
ʿā. (Camşīd-ı Ḫurşīd-ı ʿālam-ārāy) 301a/10
ʿā. (maʿrūż-ı raʾy-ı ʿālam-ārāy) 163b/13, 230b/10
ʿā.+ıġa (raʾy-ı ṣavāb-numāy-ı ʿālam-ārāy) 327a/02
[=5]
ʿālam-panāh Far. Alemin sığınağı, padişah.
ʿā. 323b/11
ʿā. (bār-gāh-ı ʿālam-panāh) 235a/02, 248a/01, 257a/10, 261b/08
ʿā. (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 190b/09, 230b/07, 231a/02, 231b/10, 234b/11, 316b/06, 332b/11
ʿā. (mızrab-ı bār-gāh-ı ālam-panāh) 312b/07
ʿā.+dın (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 187a/04, 313a/08
ʿā.+ġa (bār-gāh-ı ʿālam-panāh) 177b/06, 199b/13, 245a/16, 265a/14
ʿā.+ġa (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 200a/06, 246a/07, 257b/17, 279a/17, 308a/16, 310b/12, 318a/03, 328a/05, 329a/14
ʿā.+ıda (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 291a/17
ʿā.+ıġa (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 160a/02, 161b/10, 310b/07, 330b/15
ʿā.+ınıñ (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 157b/01
ʿā.+ların (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 310b/17
ʿā.+nıñ (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 303b/14, 309a/05, 309a/06, 317b/13
[=38]
ʿālam-panāhī Far. Bir padişah.
ʿā. (bār-gāh-ı ʿālam-panāhī) 268a/03
[=1]
ʿālam-sūz Far. Cihanı yakan.
ʿā. ḳıl- 221a/05
[=1]
ʿālām-tāb Far. Dünyayı aydınlatan.
ʿā. (āftāb-ı ʿālām-tāb) 164b/09, 189a/09, 225b/01, 229a/05, 241b/16, 244b/11, 254b/16, 264b/15, 292b/16, 323a/02, 323a/11
ʿā. (āftāb-ı ʿālām-tāb) 197a/09
ʿā. dék (āftāb-ı ʿālām-tāb) 201a/09, 229b/10
ʿā.+nıñ (āftāb-ı ʿālām-tāb) 157b/13
ʿā. yañlıġ (āftāb-ı ʿālām-tāb) 292a/05, 327a/03
[=17]
alaman İşsiz, başıbozuk kişi.
a.+ġa 239b/04
[=1]
ʿalāmat Ar. Alamet, iz, işaret
ʿa. 264b/15
ʿa.+ıdındur émes 217a/07
[=2]
ālat Ar. Vasıta, aygıt.
ā.-ı āl 212b/07
[=1]
ālāt Ar. Vasıtalar, aygıtlar.
ā.-ı ḥarb 260a/09, 293b/10
ā.-ı uruş 251a/09
ā.-ı żarb 158b/09, 182a/01
[=5]
alav Yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerdeki ışıklı uzantısı, yalım, yalaz, alaz, şule.
a. 165b/16
[=1]
ʿalayh Ar. Onun üzerine.
ʿa. (ḥażrat-ı ʿalayh) “Adı geçen hazret.” 314a/02, 314a/17
[=2]
ʿalayhi’r-raḥma Ar. “Rahmet üzerine olsun.” anlamında din ve devlet büyüklerinin adından sonra dua niyetiyle söylenir.
ʿa. 235b/08
ʿa.+nıñ 200a/11, 310a/02, 317b/04, 318a/16, 329a/17, 336a/02
[=7]
ʿalayhi’r-raḥma ve’l-ġufrān Ar.“Rahmet ve bağıslama üzerine olsun.” anlamında din ve devlet büyüklerinin adından sonra dua niyetiyle söylenir.
ʿa.+nıñ 227b/03

[=1]
ʿalayhi's-salām Ar. "Selam onun üzerine olsun." anlamında peygamberlerin adından sonra söylenir.
ʿa.+nıñ 168b/05, 192b/09
[=2]
albatta Ar. Mutlaka, muhakkak, şüphesiz.
a. 333a/07
[=1]
albısa Ar. Esvaplar, libaslar.
a. (muġarraḳ-ı albısa-ı ṭıllā) 301b/14
[=1]
Alburz y.a. İran'da Hamadan yakınlarındaki ünlü bir dağ adı.
A. dėk 263b/04
A. taġı 162b/05, 220b/11
[=3]
aldara- Çok sevinmek, meczup olmak, ızdırap etmek.
a.-p 186a/12
[=1]
aldur- (Bir şeyi) Aldırmak, toplatmak.
a.-maḳġa 266a/05, 332a/10
a.-ḫabar aldur- 332a/10
[=2]
ʿālım Ar. Bilgin.
ʿā. (malāẕ-ı ahlu'l-ʿālım) 325b/17
ʿā.-ı rabbānī 243a/15
[=2]
alın- Alınmak.
a.-dı 187a/06, 245b/05
a.-ġan 201b/04, 291a/05
a.-ġandın soñra 266a/05
avlar alın- 245b/05
[=6]
ʿālıyya (< Ar. ʿāliyya) Yüce, yüksek, değerli.
ʿā. (ʿataba-ıʿālıyya) 328a/06
ʿā. (ʿımārat-ı ʿālıyya) 313a/17
ʿā.+nıñ (dūdmān-ı ʿālıyya) 201a/13
ʿā.+nıñ (ḫān-vāda-ı ʿālıyya) 174a/16
ʿā. (canāb-ı ışārat-ı ʿālıyya-ı ḫāḳānī) 336a/04
[=5]
ʿālī Ar. Yüce, ulu
ʿā. 188a/06, 278a/06
ʿā. (amr-ı ʿālī) 157b/04, 162b/11
ʿā. (farāmīn-ı ʿālī) 295b/05
ʿā. (farmān-ı ʿālī) 247b/04, 309b/15
ʿā. (ḫar-gāh-ʿālī) 331b/10
ʿā. (hımmat-ı ʿālī) 302b/07, 335b/06
ʿā. (körnüş-ḫāna-ı ʿālī) 187b/06
ʿā. (mevkib-i ʿālī) 162a/13
ʿā. (mulāzım-rikāb-ı ʿālī bol-) 160a/06
ʿā. (toy-ı ʿālī) 188a/14
ʿā. bile (amr-ı ʿālī) 196b/09
ʿā. bile (ışārat-ı ʿālī) 324b/14
ʿā.+dın (farmān-ı ʿālī) 317a/03
ʿā.+dın (mevkeb-i ʿālī) 268b/04
ʿā. durur érdi 188b/10
ʿā. durur érdi (mulāzım-rikāb-ı ʿālī) 199a/09
ʿā. eyle- 301a/05
ʿā.+ġa (dīvān-ḫāna-ı ʿālī) 165a/15
ʿā.+ġa (körnüş-i ʿālī) 172a/14, 227b/09, 239a/06
ʿā.+nıñ (ḫāndān-ı ʿālī) 280a/11
ʿā.+sını (manṣab-ı ʿālī) 228a/14
ʿā.+sınıñ (rıbāt-ı ʿālī) 245a/06
[=27]
ʿālī-cāh Far. Yüksek dereceli.
ʿā. 242b/04
ʿā. (ḥażrat-ı sulṭān-ı ʿālī-cāh) 177a/15
ʿā. (şahanşah-ı ṣāḥıb-şükūh u ʿālī-cāh) 205b/01
ʿā. (umarā-yı ʿālī-cāh) 208b/17
[=4]
ʿālī-canāb Far. Cömert, haysiyetli.
ʿā. (ḫıdīv-ı felek-ḳadr u ʿālī-canāb) 223a/07
ʿā. (ḳadr u ʿalī-canāb) 229a/14
ʿā.+nıñ 174a/03
[=3]
ʿālī-ḥażrat Far. Makamı yüce olan
ʿā.+nıñ 271a/03, 271b/07
[=2]
ʿālī-ḥışārī Ar. Yüksek bir hisar.
ʿā.+dur 159b/06
[=1]
ʿālī-ḥuḳm Ar. Hükmü yüce, yüksek olan.
ʿā. 254b/05
[=1]
ʿālī-ḳadr Ar. Yüksek kıymette olan, çok değerli.
ʿā. 241b/07
ʿā. (panāh-ı ʿālī-ḳadr) 165a/08

[=2]
ʿālī-maḳām Far. Yüksek makamlı.
ʿā. (aʿdal-ı salaṭīn-ı ʿālī-maḳām) 251a/01
[=1]
ʿālī-martabat Far. Yüksek mertebeli, yüce makamlı.
ʿā. u ṣāḥıb-manzılat 268a/13
[=1]
ʿālī-mekān Far. Mekânı yüce olan.
ʿā. u gerdūn-tuvān 254b/09
ʿā. (afżal-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān) 241a/09
ʿā. (zubda-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān) 229a/07
ʿā.-ı gerdūn-tuvān 157a/06
[=4]
ʿālī-mıḳdār Far. Yüksek degerli, kıymeti yüce olan.
ʿā. (umarā-yı ʿālī-mıkdar) 229a/02, 274b/15
[=2]
ʿālī-nahmat Far. Yüksek hedefli.
ʿā.+ı (hımmat-ı ʿālī-nahmat) 163b/09, 225a/15
ʿā.+ın (hımmat-ı ʿālī-nahmat) 159a/08
[=3]
ʿālī-nasab Ar. Yüksek, yüce soylu.
ʿā. (nasl-ı Āşkān-ı ʿālī-nasab) 213a/15
[=1]
ʿālī-ṣıfāt Ar. Sıfatı yüce olan.
ʿā. (aşraf-ı sādāt-ı ʿālī-ṣıfāt) 309b/01
[=1]
ʿālī-sıpıhr Yüce gökyüzü.
ʿā. 220b/08
[=1]
ʿĀlī-şafḳat Hz. Ali'nin şefkati.
ʿĀ. 225a/08
[=1]
ʿālī-şān Far. Şanı yüce.
ʿa. 157a/10, 188a/17
ʿa. (āsmān-ı ʿālī-şān) 292b/15
ʿa. (farmān-ı ʿālī-şān) 312a/11
ʿa. (huḳm-ı ʿālī-şān) 316b/03
ʿa. (ka'an-ı ʿālī-şān) 164a/16
ʿa. (mülūk-ı ʿālī-şān) 157a/10
ʿa. (nışān-ı ʿālī-şān) 190b/14, 326b/12
ʿa. (umarā-yı ʿālī-şān) 251a/12, 265b/02
ʿa.+ġa (āsitān-ı ʿālī-şān) 318a/13
ʿa.+ın (huḳm-ı ʿālī-şān) 316b/13
ʿa.+nı (farmān-ı ʿālī-şān) 317a/02, 328a/01
ʿa.+nıñ (dudmān-ı ʿālī-şān) 295a/10
[=16]
ʿālī-tabār Far. Soyu yüksek ve temiz olan.
ʿa. (Şāh Dārāb-ı ʿālī-tabār) 213a/14
[=1]
ʿAlī Bay Atalıḳ ş.a. El Tüzer Muhammad Bahadur Han'ın Hoca Eli seferinde yaralanmıştır.
ʿA. bile 162b/13
[=1]
ʿalīḳ Ar. Hayvana bir defada verilen yem.
ʿa.-ı davāb 320a/17
ʿa. u boġuz 314b/08
[=2]
alḳāb Ar. Lakaplar, namlar.
a.+ı 223a/11
a.-ı humāyūn 156b/13
a.-ı kirāmī 197b/06, 219a/12
[=4]
Allāh Berdi Biy ş.a. Kıpçak boyuna mensup bir beydir.
A. (Yaḫşılıḳ Biy valad-ı Allāh Berdi Biy) 255a/14
A.+ni 231a/14
[=2]
Allāh Ḳulı Ḳāżı ş.a. Can Murad Inak'ın Gürlen'de tahta oturdugu sıradan oradan kaçtı.
A. 293b/16
[=1]
Allāh Ḳulı Töre ş.a. Muhammad Rahim Han'ın oğludur.
A. zayyada ʿumruhu ve calālihi 311b/05
[=1]
Allāh Ḳut Nayman ş.a. Dört oğlu ile Töre Murat Atalık'ın muhitinde öldürülmüştür. Kutluk Murad Beg, Beg Murad Beg, Avaz Nıyaz Beg'in babasıdır.
A. bile 269b/05
A.+nı 269b/12, 270a/08
[=3]

Allāh Naẓar ş.a. Muhammad Rıza Beg'in adamlarından biridir.
A. 239b/17
[=1]
Allāh Naẓar Bacaḳī bk. **Allāh Naẓar Bahādur**
A. 256a/11, 329a/11
[=2]
Allāh Naẓar Bahādur ş.a. Yazar Munis'le aynı boydan gelen, Buhara kervanını yağmalayan Yemreli Türkmenlerinin başıdır.
A.+ġa 166b/08
A.+nıñ 166b/03
[=2]
Allāh Naẓar Bay bk. **Allāh Naẓar Bay Ḫānḳāhī**
A. 205a/01, 205a/06
A. valad-ı Éş Nıyāz Bay 277b/17
[=2]
Allāh Naẓar Bay Ḫānḳāhī ş.a. Eş Nıyaz Bay'ın oğludur.
A. 192b/01, 204a/05, 211b/15
A.+ġa 169b/10
A.+nı 191a/16
[=5]
Allāh Naẓar Biy ş.a. Nöküz kabilesindendir.
A. 265a/02, 272a/14
A. bile 285b/09
A.+niñ 194a/12
[=4]
Allaş Bég ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır. Seyit Ali Bey'in oğludur.
A. 249a/12, 256a/08, 262b/15, 264b/01, 297b/01, 324b/02
A.+niñ 279a/05
[=7]
Allaş Bég ibn Seyyid ʿAlī Bég bk. **Allaş Bég**
A. 209a/04, 296b/14
A. ibn **Seyyid ʿAlī Bég Ḳıyat** 280b/06
[=3]
Allaş Biy bk. **Allaş Bég**
A. 291b/04, 301b/12
A.+niñ 288b/08
[=3]
alṭāf Ar. İyilikler, lütuflar.
a. (maẓhar-ı alṭāf-ı ılāhī) 277b/09
a. (maẓharu'l-alṭāf-ı ılāhī) 282b/08
a. (partav-ı alṭāf) 164b/17
a.+ı bile 225b/06
a.-ı ḫāḳānī 332b/11
a.-ı ḫusravāna 232a/10, 255a/11
a.-ı pād-şāhī 227a/14
a.+ıdın 246b/02, 310b/16
a.+ıñ 199b/07
[=11]
altı Altı (sayı).
a. 157a/05, 165a/09, 247a/10, 274a/10, 276a/15, 280b/01, 288b/11, 323a/17
a. (béş altı) 183a/10, 237b/14, 240b/06, 293b/09, 324b/14
a. (béş altı miñ) 219b/16
a. (on altı) 234b/09, 309b/10
a.+da (iki miñ yüz on altı) 189a/07
a.+da (miñ dağı ikki yüz on altı) 161a/12
a.+da (miñ ikki yüz yigirme altı) 335a/02, sana.ı hıcrıyya
a.+da (otuz yüz seksen altı) 322a/02
a.+da (yeti yüz yigirme altı) 189a/06
a.+dın (yetmiş altı) 280a/13
a.+sıda 196a/11, 290a/04, 331a/05
a.+sıda (on altı) 236b/10, 291b/16
a.+sıda (yigirme altı) 164b/08, 167a/08, 235a/11, 278a/13
a. yüz 178b/08
a. yüz yigirme yeti 219b/09
[=34]
altılançı Altıncı.
a. 203a/12, 234a/11
a.+sıda 172a/13, 190b/17, 204b/12, 266b/05, 269a/15
a.+sıda (on altılançı) 227a/12
a.+sıda (yigirme altılançı) 194b/08, 249b/01, 301a/09, 312b/06
a.+sıda durur érdi (on altılançı) 281a/06
[=13]
altın ḳabaḳ Bir çeşit nişan alma yarışı.
a. 332a/06
[=1]
altmış Altmış.
a. 203b/02, 204a/03, 272b/07, 274a/09
[=4]
altun Altın.

a. 165b/12, 250b/07, 266b/10, 277b/02
a. ara 258b/07
a. ayaġ 214a/16
a. bol- 162a/10
a.+dın 243a/07
a.-ı dırafşın 175b/04
a. içre 301b/16
[=10]

altun cılav "Altın gem" anlamına gelen bu terim, Hive hanlarına hizmet eden köleler için kullanılmıştır. Munis'in ifadelerinden onların Kalmuk, Rus, İranlı köleler olduğu anlaşılmaktadır.
a. 211b/08
a.+dın 203b/07
a.+lardın 172a/14
[=3]

altunī Altın renginde olan.
a. (āftāb-ı altunī) 246b/12
[=1]

ʿalūfa Far. Askerlere verilen maaş, ulufe.
ʿa. 335a/06
[=1]

alvān Ar. Renkler.
a. 250b/01, 250b/01
a. alvān 243a/04
[=3]

alvāş Ar. Murdarlık, pislik.
a.-ı carāyım 319b/04
[=1]

alvıya Ar. Sancaklar, bayraklar.
a.-ı nahżat 271a/02
a.-ı ẓafar 174b/15, 177b/12, 233b/03, 270b/02
[=5]

alaẕẕ Ar. Pek, en lezzetli.
a.-ı cān 168a/07
[=1]

ʿām (Ar.<ʿāmm) Genel, herkes.
ʿā. (ʿāmm ol-) 267a/04, 316a/14
ʿā.+bér (bār-ı ʿām) 165a/15
ʿā.+ġa (ḫaṣṣ u ʿām) 171b/03, 261b/02
ʿā. (ṣalā-yı ʿām) 336a/05
[=6]

āmad Far. Gelme, geliş.
ā. (raft u āmad ḳıl-) 187b/05, 202a/09
[=2]

āmāda Far. Hazır, hazırlanmış.
ā. (muhayyā u āmāda ḳıl-) 177b/17
ā. (mustaʿıdd u āmāda bol-) 296b/05
ā. (mustaʿıdd u āmāda bol-) 218a/09
ā. ḳıl- 194a/05, 214b/08, 216b/04
ā. u ḥāżır 276b/04
ā. u muhayyā ét- 260a/09
ā. u mustaʿıd bol- 263a/09, 304b/06
[=11]

amal Ar. Ümit, emel, arzu, hırs.
a.+ġa (ṭūl-ı amal) 236a/08
[=1]

aʿmāl Ar. İşler.
a. (tadbīr u aʿmāl) 333a/11
a.-ı ḳabīḥa 267b/03
a.-ı muʿammāī 294b/17
a.-ı nā-bāyasta 333b/13
a.-ı vaḳāḥat-madārı334a/01
a.-ı vaḳīḥa 333b/04
a.+ıdın durur 207b/02
a.+ınıñ (ẕamāyım-ı aʿmāl) 332b/14
[=8]

āmāl Ar. Ümitler, emeller.
ā.+ı (gülistān-ı āmāl) 292a/15
ā.+ıġa (nusḫa-ı āmāl) 326b/16
[=2]

ʿamal Ar. İş
ʿa. (cazā-yı ʿamal) 267a/17
ʿa.+dın 315a/13
ʿa. ét- 210b/04
ʿa.+ġa (cazā-yı ʿamal) 160b/09
ʿa. ḳıl- 230a/17
[=5]

amān Ar. Eminlik; aman, aman dileme.
a. 185a/01, 305b/15
a. (amn-ı amān tap-) 229b/02
a. (bāsıṭ-ı bısāṭu'l-amn ve'l-amān) 157a/07
a. (nāṣıb-ı lıvā-yı amn u amān) 282b/09
a. (ṣamara-ı amān) 314b/16
a. (ṭālıb-ı amān bol-) 192a/05
a.+bér- 176a/11, 195b/06
a. bol- 304b/13
a. çıḳ- 325a/15
a.+ıdın 212b/13
a. ḳal- 198b/11
a. kél- 266b/15
a. tap- 237a/05, 242a/16, 260b/09
a. tile- 170a/13

a. tut- 304b/11
a. üçün (māl-ı amān) 326b/16
[=20]

Amān Bay Yüzbaşı ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
A. 324b/02
A.+nı 324a/14
[=2]

Amān Ḳulı y.a. Keneges'de yer alan bir yer.
A. arıġı 166a/16, 178b/13, 180a/04, 180a/09
[=4]

Amān Ḳulı Biy ş.a. Kara Kalpak Keneges'in hakimidir.
a. 178b/15
[=1]

aʿmar Ar. Ömürler.
a.+ıġa (ḫarman-ı aʿmarıġa) 185a/16
[=1]

amārat Ar. Beylik, emirlik.
a. 164a/09, 164b/16, 165a/10, 224b/05, 225b/12, 247b/16
a. (madārıc -ı amārat) 188b/11
a. (masnad-ı amārat) 225b/04
a. (muddat-ı amārat u salṭanat) 211b/01
a.+ġa (ıstıʿdād-ı amārat) 302a/16
a.-ı şuġl-ı ḥaṭīr228a/15
a.+ıdın (āvān-ı amārat) 224b/01
a.+ıġaça (hengām-ı amārat) 214b/05
a.+ınıñ 166b/12
a. u ayālat 194b/02, 224b/14
[=16]

amārat-ıntısāb Beyliğe bağlı.
a. 234a/12, 313b/05, 325b/17
[=3]

amārat-maʾāb Far. Beylik sığınağı, bey.
a. 191b/03, 247b/07, 249a/09, 273a/08, 274a/17, 283a/17, 291b/03, 307b/05, 320b/06, 331b/17
a. (canāb-ı amārat-maʾāb) 273b/10, 307b/06, 308b/14, 332a/16
[=14]

amārat-panāh Far. Beylik sığınağı, bey.
a. 169b/09, 173b/05, 177a/16, 181b/09, 186b/02, 243b/08, 254b/05, 262b/08, 272a/17, 282b/16, 296a/10, 325a/09, 325b/15, kim(2)
a.-ı aṣālat-dast-gāh 259b/07
[=15]

Ambar y.a. Birbirine yakın iki köy adı. Anbar, Şahabad'ın 15 km., Manak ise 16 km. kuzeybatı-sındadır. Metinde birlikte anılmaktadır. Krş. **Ambar Manak, Anbar.**
A. 271a/03
A.+dın 269b/03
A.-ı nezāket-āṣār 271a/07
[=3]

Ambar Manaḳ bk. **Ambar**. Krş. **Anbar**
A. 266b/04
[=1]

amcad Ar. Onur ve haysiyet sahibi olan.
a. (Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram valad-ı amcad Ḫudāy Berdi Inaḳ) 306a/01, 313b/10
a. (valad-ı amcad-ı Seyyid Bāḳır Ḫ(v)āca Işan Seyyid Atayī) 331a/15
[=3]

Āmenek Ḫān ş.a. Yadigar Han'ın oğlu, Abulek Han'ın kardeşidir. Kardeşinden sonra tahta geçti. Şıban Han zamanında yaşamıstır.
Ā.-ı zarrīn-ʿalam 213b/09
[=1]

ʿāmıl Ar. İşleyen.
ʿā.-ı ṣamadānī 243a/15
[=1]

ʿĀmır al-Ḳaranī ş.a. Peygamber efendimiz zamânında yaşamış büyük velî. İsmi Üveys bin Âmir el-Karanî'dir
ʿĀ. (ḥażrat-ı Sulṭān Yemenīyu'l-Uvays ibn ʿĀmır al-Ḳaranī) 312/04
[=1]

ʿāmıra Ar. Devlete ait.
ʿā. (ḫıẓāna-ı ʿāmıra) 336a/03
[=1]

amīn Ar. Güvenilir, emniyet sahibi, korkusuz.
a. 317a/09
a. (rāh-rav-ı amīn bol-) 165b/06
a. durur 183b/11
a. u ḫāṭır-cemʿlik 319b/14
a. u muṭmaʿın bol- 199b/03
[=5]

āmīn ve rabbu'l-ʿālamīn Ar. "Alemlerin rabbi ve duaları kabul et." anlamında dualardan sonra söylenen ibare.
a. 222a/05
[=1]
amīr Ar. Bey, emir. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.
a. 261b/09,
a. (valadān-ı amīr-ı kebīr ʿ Avaż Biy Inaḳ) 211b/10
a.+ġa (pād-şāh u amīr) 308b/13
a.+ı 260a/11
a.-ı bī- naẕīr 206a/11
a.-ı bī- naẕīr-ı saʿādat-paẕīr 307b/11
a.-ı Camşīd-şevket 268b/01
a.-ı ḫıradmand 307b/06
a.-ı ʿızzat-maʾāb 230a/13
a.-ı kebīr "Büyük emir, başkomutan" anlamında han adlarından önce söylenir. 164a/12, 165a/12, 165b/08, 166a/14, 227a/15, 228a/14, 231a/12, 235a/17, 235b/16, 237a/10, 240a/09, 241b/10, 245b/07, 269a/07, 270b/14, 271b/16, 273b/12, 274b/11, 274b/13, 275a/01, 275b/01, 275b/16, 276b/02, 277b/14, 285b/12, 289a/08, 292a/11, 295a/09, 295a/17, 295b/17, 296a/06, 298b/06, 300a/01, 307b/09, 308b/15, 313b/05, 319a/01, 326a/06
a.-ı kebīr-ı roşan-żamīr 224b/13
a.-ı kemāl 227b/15
a.-ı maġfırat-nışān 267b/04
a.-ı maẕlūm 294b/05, 294b/09
a.-ı meẕkūr 166a/17
a.-ı muşār-ılayh 254b/14
a.-ı roşan-żamīr 175a/15, 192a/07, 227b/07, 230b/14, 232a/14, 237b/08, 240a/15, 243b/08, 265a/06, 272a/12, 284b/16, 290b/02, 317b/08, 326a/16
a.-ı sadāḳat-maʾāb 229b/08
a.-ı amīr-ı şāyıb-ı tadbīr 205b/12, 230a/16, 259b/07, 283b/13, 332a/08
a.-ı şarḳī 296a/02
a.-ı varʿ-pīşa 334a/16
a.+lar 188a/17, 241b/07, 254b/09
a. u sar-kerde 263a/07
a. u sıpāh 296a/08
[=81]
amīr-zāda Far. Bey oğlu, beyzade.
a. 211b/09, 309b/02
a.-ı aʿẓam 192a/06, 208b/16, 211b/13
a.-ı farḫunda-sīr 239a/17
a.-ı ʿızẓām 167b/09
a.-ı maġfırat-panāh 183a/02
a.-ı mumā-ılayh 192a/11
a.-ı muşār-ılayh 210a/14
a.+lar 188a/17, 209a/01, 209b/06
a.+larınıñ 164b/04
a.+nıñ 268a/10
[=15]
Amīr ʿAvaż Biy ʿInaḳ ş.a. Şir Gazi Han'ın adamlarındandır. Krş. **Nayman Amīr ʿAvaż Inaḳ**
A. navvara'llāhu marḳadahu 164a/12
[=1]
Amīr Dīn Nāşır Töre bk. **Dīn Nāşır Töre**
A. 202a/08
[=1]
Amīr Él Tüzer bk. **Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān**
A. 189b/05
[=1]
Amīr Éş Muḥammad Biy bk. **Éş Muḥammad Biy**
A. 173a/05
[=1]
Amīr Ḥaydar bk. **Amīr Ḥeyder Pād-şāh**
A.+ġa 240a/12
[=1]
Amīr Ḥeyder bk. Amīr Ḥeyder Pād-şāh
A. 171a/04
A.+ge 227b/10, 309a/09
A.+niñ 227b/15
[=4]
Amīr Ḥeyder Ḫān bk. Amīr Ḥeyder Pād-şāh
A.+nıñ 267b/10
[=1]
Amīr Ḥeyder Pād-şāh ş.a. Buhara valisidir. Din Nasır Törenin kardeşidir.Krş. Amīr Ḥaydar, Amīr Ḥeyder, Amīr Ḥeyder Ḫān
A. 166b/10, 202a/02
A.+nıñ 172b/05
[=3]
Amīr ʿAvaż ʿInaḳ bk. ʿAvaż Biy Inaḳ
A. 171b/08
[=1]

Amīr Ḳara Bahādur Mīr-āb bk. **Ḳara Bahādur Mīr-āb**
A. 178b/08
[=1]
Amīr Kerīm Berdi Atalıḳ bk. **Kerīm Berdi Atalıḳ**
A. 194b/08
[=1]
Amīr Ḳılıç ʿInaḳ bk. **Ḳılıç Inaḳ**
A. 178b/08, 179a/14, 179b/11, 185a/12, 194a/07, 207a/17, 209a/03, 239b/01, 262b/12, 274b/04, 274b/17
A. bile 199b/05
A.+ġa 206b/02
A.+nı 177a/17, 183b/05, 194b/09, 273a/09, 274a/17, 285b/06
[=19]
Amīr Maʿṣūm Şāh Murād Atalıḳ ş.a. El Tüzer Muhammad Bahadur Han'ın mücadele ettiği isyancılardandır.
A. (valad-ı Amīr Maʿṣūm Şāh Murād Atalıḳ) 201a/12
[=1]
Amīr Nāṣıru'd-dīn Dīn Nāṣır Töre bk. **Dīn Nāṣır Töre**
A.+din 197a/13
[=1]
Amīr Oraż ʿAlī ʿInaḳ bk. Orāż Alī Inaḳ
A.+nıñ 293b/08
[=1]
Amīr Sulṭān Mīr-āb bk. **Sulṭān Mīr-āb**
A. 186b/02
[=1]
Amīr Şāh Nıyāz Atalıḳ bk. **Şāh Nıyāz Atalıḳ**
A. 199b/14, 200a/04, 224b/13, 290b/17
[=4]
Amīr Valī Atalıḳ bk. **Valī Atalıḳ**
A. 175a/11, 176b/06, 183a/16, 185a/07, 186b/03, 194a/13, 195a/08, 198a/12, 199b/04, 202b/11, 206b/02, 207a/17, 208a/09, 209a/03, 211b/06, 217b/17, 218a/16, 218b/14
A. (Ṭaġay Murād Atalıḳ ibn Amīr Valī Atalıḳ)
A.+dın soñra 202b/08
A.+nı 169a/16, 202b/06
[=22]
amīrīn Ar. Emirler, beyler.
a.-ı meẕkūrīn 207b/08
[=1]
ammā Ar. Ama.
a. 156b/11, 158b/07, 159a/15, 161b/04, 163b/17, 173b/09, 175b/16, 181b/05, 181b/13, 182b/04, 186b/06, 187a/04, 187a/16, 193b/03, 193b/13, 201a/14, 201b/08, 204a/07, 204a/09, 207b/12, 208a/04, 209b/05, 210a/07, 211b/17, 217a/11, 222a/10, 224a/04, 224a/14, 230b/06, 234a/03, 237b/13, 238a/05, 247a/04, 249a/09, 253a/11, 258a/04, 261a/14, 263a/10, 263b/16, 264b/10, 269b/15, 270a/17, 272b/09, 274b/11, 276a/09, 277a/09, 284b/15, 287a/14, 289a/17, 290b/06, 294a/15, 294b/08, 295b/08, 295b/16, 297a/14, 297b/12, 300b/12, 302a/17, 305b/03, 309a/07, 310a/13, 310b/16, 314b/15, 322a/09, 322b/17, 325a/13
[=66]
ammāra Ar. Emredici.
a. (dāru'l-ammāra) 165a/01
a. (dāru'l-ammāra-ı Ḫīvaḳ) 161a/01
a. (dāru'l-ammārā-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 164b/12, 170b/16, 187a/13, 228a/04
a. (dāru'l-ammāra-ı Ḫīvaḳ) 174a/04
a. (dāru'l-ammāra-ı mātam-zada) 225b/06
[=8]
amn Ar. Emniyet, güvenlik.
a. (bār-ı amn) 314b/16
a. (bāsıṭ-ı bısāṭu'l-amn ve'l-amān) 157a/07
a. (ḥışār-ı amn) 320a/03
a. (maṣdar-ı amn u saʿādat) 231a/03
a. (nāṣıb-ı lıvā-yı amn u amān, al-muḫtaṣ) 282b/09
a.-ı amān tap- 229b/02
a. u ḫāṭır-cemʿlik 305a/15
[=7]
amnıyyat Ar. Emniyet.
a. u rafāhıyyat-ı şaḫsī 235b/10
[=1]
amnıyyat-āṯār Ar. Emniyet gösteren a.+ımızġa (cıvār-ı amnıyyat-āṯār) 190b/15

[=1]
amr Ar. 1. Emir, buyruk.
a. 331a/04
a. bol- 174a/12
a. durur 181a/14
a.+ġa 163b/09, 224b/14, 279a/08, 331a/08
a.+ġa (ulū'l-amr) 191b/17
a.+ı 287a/17
a.-ı ʿālī 157b/04, 162b/11, 196b/09
a.-ı ʿaẓīm 157a/02
a.+ı bile 294a/09, 295b/08, 328b/15
a.-ı ḫaṭīr 64b/05
a.-ı ılāhī 332b/16
a.-ı tārīḫ165a/11
a.+ıda 172a/11, 172b/10, 178a/15, 186a/17, 224b/14, 278a/01, 288a/16, 295b/10, 298a/09, 319b/07, 329a/06, 330a/09, 331a/01
a.+ıdın 168a/10, 271b/12
a.+ıġa 162b/04, 181a/11, 199a/14, 221b/15, 223a/06, 231b/02, 232a/16, 233b/09, 238a/04, 271a/06, 277b/14, 283b/09, 286b/01, 287b/16, 289a/08, 294a/12, 296b/13, 300a/07, 303b/07, 304b/06, 305b/05, 306b/06, 310b/03, 326b/07, 332a/03
a.+ın 238a/08, 323a/15
a.+ını 305a/13, 313a/02
a. ḳıl- 160a/14, 176b/06, 176b/17, 194b/10, 196a/14, 207b/12, 208a/06, 274b/11
a.+lar 327a/11
2. İş, vakıa, hadise.
a. (āḫıru'l-amr) 166a/10, 219b/14
a. (ʿāḳıbatu'l-amr) 225a/16, 227a/01, 231a/07, 252b/13, 254b/01, 275a/13, 275b/05, 288a/05, 288b/04, 299b/11, 307b/02
[=85]
ʿAmru bin Layş ş.a. Saffari emirlerindendi. Kardeşi Yakub ile beraber çalıştı ve ordu tarafından emîr ilân edilen Yakub'un ölümü üzerine onun yerine geçti (879). Halifeye biat etti ve kendisine Horasan, Fars, Isfahan, Sistar, Kirman ve Sind eyaletleri tımar olarak verildi. Amr, düşmanlarıyle yaptığı çetin mücadelelerden sonra 892'de katı olarak valiliği elde etti. Daha sonra Maveraünnehir emirliği de kendisine verilince Samanoğullarından ismail bin Ahmed ile mücadeleye girişti. 900 Yılında İsmail tarafından, esir edilen Amr bin Leys, Bağdat'a gönderildi ve orada idam edildi.
ʿA.+dın 213b/02
[=1]
amṣār Ar. Büyük şehirler, beldeler, memleketler, kasabalar.
a.+dın (bılād u amṣār) 313a/03
a.+ġa 322b/16
a.+ġa (bılād u amṣār) 295b/05
[=3]
amtıʿa Ar. Kumaşlar; satılacak mallar
a.-ı bısyār 201b/11
a.-ı laṭīfa 166b/07
[=2]
Amu bk. **Amuya**
A. daryāsı 243b/06, 247a/06, 271a/10
A.+nı 193a/14
[=4]
ʿamūd Ar. Direk, sütun.
ʿa. 255b/16
ʿa. (żarb-ı ʿamūd) 263b/13
[=2]
Amuyay.a. Orta Asya'nın en uzun nehirlerinden biridir. Bugünkü Afganistan, Tacikistan, Özbekistan ve Türkmenistan sınırlarından geçmektedir. Amu Derya olarak bilinen bu nehire Araplar ve Farslar Cayhun demişlerdir. Krş. **Amu, Cayḥūn**
A. 167a/09, 197a/11, 204b/15, 207a/14, 315b/05, 321b/16
A.+da (varā-yı Amuya) 161a/16, 202b/04, 298b/05
A.+dağı (varā-yı Amuya) 159b/04
A.+dın 178b/15, 190a/13, 190a/17, 257a/14, 278a/07, 311b/17, 327a/05
A.+dın (daryā-yı amuya) 172b/04
A.+ġa 207a/15
A.+ġa (varā-yı Amuya) 164a/17
A.+kenārı 198a/02, 317a/01
A.+nıñ 237a/06, 274a/01, 275a/17, 290b/05
A.+nıñ (daryā-yı Amuya) 240b/05

A.+nıñ kenarı (daryā-ı Amuya) 271a/08
A.+suyı 322a/03
[=29]

amvāc Ar. Dalgalar.
a. 321b/07
a. (afvāc-ı amvāc-ı balā) 223b/17
[=2]

amvāl Ar. Mallar.
a. (ḫarman-ı amvāl u cıhāt) 159a/13
a. (mavāşī u āmvāl) 160b/04
a.+ı 269b/17
a.-ı bī-nıhāyat 278a/17
a.-ı meẕkūr 166b/15, 167b/07
a.+ıdın 171a/14
a.+ın 165b/09, 166b/13, 171a/02, 203a/15, 334a/05
a.+ın (aşyā u amvāl) 176b/02
a.+ın (merākib u amvāl) 206a/04
a.+ınıı 176b/15
a.+nı 201b/04, 283a/12, 323b/06
a. u aṭfāl 275b/15
a. u bıẓāʿat 334a/15
a. u cıhāt 304b/04
a. u esīr 173b/11
a. u mavāşī 257b/13, 257b/14
a. u mazrūʿāt 177b/10
a. u tavar u mavāşī 258a/08
a. u usarā 173b/08
[=27]

ʿan Ar. -den ve -dan.
ʿa. (lā-zālat ʿan mufārıḳu'l-aʿdāʾ-yı şaʿaşaʿu'ş şamşāma) 193b/05
[=1]

ān Ar. Lahza, pek az bir zaman.
ā.+da 299b/09
[=1]

ʿan-ḳarīb Ar. Yakından, çok geçmeden.
a. 302b/15
[=1]

anām Ar. İnsanlar.
a. (malāẕu'l-anām) 308b/15
[=1]

anʿām Ar. At, deve, sığır ve ḳoyun gibi hayvanlar.
a. (aġnām u anʿām) 330a/16
a. yañlıġ (ḫayl-ı anʿām) 184b/05
[=2]

anāmıl Ar. Parmak uçları.
a.-ı anāmıl-ı şom-şamāyıl 222b/03
[=1]

anāra'llāhu burhānah Ar. "Allah onunburhanlarını, delillerini aydınlatsın."anlamında hanlar için söyleyen bir övgü sözü.
a. 159b/03
a.+ nıñ 312a/01
[=2]

ʿanbar Ar. Amber, güzel koku.
ʿa.+ıdın 258b/01
ʿa.+ın 258a/12
[=2]

Anbar bk. **Ambar.** Krş. **Ambar Manaḳ**
ʿA.+nıñ 255a/07
[=1]

ʿanbar-şamāma Far. Amber kokulu.
ʿa. (hama-ı anbar-şamama) 270b/04
[=1]

anbıyā (<Ar. anbiyāʾ) Peygamberler.
a. u rasūl-ı ʿArab 213a/05
[=1]

anbūh Far. Kalabalık.
a. (gürūh-ı anbūh) 293a/16, 327b/15
a. (leşker-i anbūh) 276a/02
a. bile (gürūh-ı anbūh) 176a/07, 183b/05, 236b/11, 239b/02, 268a/14, 286a/03, 287b/04, 296a/14, 298b/09
[=12]

ancām Far. Son
a.-ı kār 175b/14
a.-ı şāhī 255a/03
[=2]

ancum Ar. yıldızlar.
a. 225b/16, 322b/14
a. (leşker-i ancum) 175b/03
a. dék (şah-ı ancum) 232b/14
a.+ġa 163a/07
a.+ı 255b/11, 255b/11
a.+ıdın 259b/17
a. içre 260a/04
a.+nıñ 261b/05
[=10]

ancum-sıpāh Far. Yıldızların sığındığı yer anlamında padişahlar için övgü sıfatı olarak kullanılır.
a. (cahān-gīr-ı dārāy-ı ancum-sıpāh) 215a/03
a. (pād-şāh-ı ancum-sıpāh) 220b/05

a.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ancum-sıpāh) 256a/04
[=1]

andāza Far. 60 cm.'lik uzunluk ölçüsü.
a. 321b/02
a.+sıda 321b/01
[=2]

andazāsız Ölçüsüz.
a. (ġāyat [u] andāzasız) 248b/13
[=1]

andīşa Far. Düşünce, kaygı.
a.-ı bayhūda 172a/08
a.-ı fasād 269b/05
a.-ı matīn 325a/16
a. ḳıl- 293b/07, 293b/12
[=5]

andīşanāk Far. Düşünceli, kaygılı.
a. bol- 195b/05
[=1]

andūh Far. Keder.
a. u ġam 184a/14
[=1]

andūhgīn Far. Kederli, gamlı.
a. 238b/12
[=1]

anfās Ar. Nefesler.
a. (bahār-ı anfās) 314a/05
[=1]

anhār Ar. Nehirler, ırmaklar.
a.-ı ʿaẓīma 322a/08
a.-ı ṣalāṣa 274b/10, 274b/13, 275a/14
[=4]

aʿnī Ar. Yani. "Bununla şunu kastediyorum ki…" anlamında Arapça bir edat. Krş. **yaʿnī**
a. 159b/01, 161a/08, 164a/10, 166a/06, 188b/08, 217b/09, 220a/11, 224b/08, 228b/13, 253b/14, 267a/11, 267b/17, 277b/10, 307b/13, 308b/07, 312a/15
[=16]

anīs Ar. Dost, yar, sevgili.
a.-ı āh bol- 315a/17
[=1]

ʿanḳā (<Ar. ʿankāʾ) Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsanevi kuş, zümrüdüanka.
ʿa. 246b/13
ʿa.+ġa 242a/17
[=2]

Anoşīrvān ş.a. İran'da M.S. 531-579 yılları arasında hüküm süren Sasani padişahı olup adalet ve doğruluğu ile meşhur olmustur. Metinde adalet ve doğruluk timsali olması yönüyle telmih edilmistir.
A. 213a/17
A.+dın 225a/07
[=2]

Anoşīrvān-nışāna Anorşirvan gibi.
A. (cahān-gīr u Anoşīrvān-nışāna) 220b/14
[=1]

ansāḳ Ar. Kâfiyeli, secili ve akıcı bir tarzda söz söyleme.
a.+ıdın (anẓām u ansāḳ) 200a/07
[=1]

anṣār Ar. Yardımcılar, muavinler.
a.+ı bile (aʿvān u anṣār) 198a/14, 238a/06
[=2]

anvāʿ Ar. Çeşitler, neviler.
a. 259a/09
a.-ı mubārazat 217a/16
[=2]

anvār Ar. Işıklar, nurlar.
a. (fāyızu'l-anvār) 318a/16
a. (manşaʾ-ı anvār-ı lā-raybī) 184b/13
a. (maẓhar-ı anvār-ı ġaybī) 311a/14
a.-ı ʿaḳl 157b/17
a.-ı şacāʿat219a/17
a.+ıdaġı (cıvār-ı fāyızu'l-anvār) 303a/11
a.+ıdın (pança-ı anvār) 246b/05
a.+ını 251a/16
[=8]

anẓām Ar. Nazımlar, şiirler.
a. u ansāḳ 200a/07
[=1]

anżār Ar. Bakışlar, bakmalar.
a.+ıġa 161b/12
[=1]

añla- 1. Anlamak, idrak etmek.
a.-ma 212a/09
2. Kabul etmek.
a.-p 229b/13
3. Öğrenmek.
a.-p 238b/09, 260b/13
a.-p érdi 319b/11

[=5]
ʿār Ar. Utanma.
ʿā. érür 181a/02
ʿā.-ı şacāʿat 219b/09
ʿā. üzre 181a/03
[=3]
ara 1. İçinde, +de/+da.
a. 158a/03, 158b/17, 160b/08, 160b/09, 163a/07, 168a/16, 171b/01, 186a/08, 187a/16, 191a/14, 191a/14, 198a/07, 208a/17, 213a/05, 214a/09, 214b/12, 215b/12, 216a/14, 216b/11, 216b/12, 216b/13, 218b/10, 226b/10, 232b/07, 236a/13, 242a/04, 245b/17, 246b/01, 246b/15, 248a/10, 248a/11, 248b/10, 248b/17, 248b/17, 249a/01, 249a/05, 249a/08, 253a/01, 255a/02, 256b/05, 256b/07, 258b/07, 259a/06, 260a/02, 260a/15, 262a/14, 263b/08, 263b/09, 263b/09, 264a/04, 264a/12, 292b/01, 301a/05, 304a/09, 311b/07, 320b/03, 320b/03, 321a/06, 321b/09, 322b/11, 325b/10, 336a/07
a.+dur 223a/12
a.+sıda 285a/05, 290a/08
a.+sıdın 264b/12
2. İki şeyin arası, ara.
a.+da 217a/10
a.+ġa 258b/09, 276b/05
a.+ġa sal- 238a/08, 254b/02, 305a/10
a.+ġa tüş- 174a/17
a.+mızda 192a/05
a.+sıda 193a/15, 286a/02
a.+sıġa 201a/03, 248b/12, 254b/04
3. İç, dahil.
a. 213b/13, 213b/14, 242a/05, 253a/01
a.+larıda 166a/10
a.+larıdın 243b/01
a.+larıġa 306a/17
a.+sıda 170b/14, 171a/07, 172b/16, 173a/14, 177a/02, 189a/01, 256a/17, 276a/06, 277a/08
a.+sıda (téñgiz arası) 265b/05
a.+sıdaġı 181a/10
a.+sıdın 175b/17, 235b/10
a.+sıġa 169a/06, 190a/02, 190a/03, 206a/03, 229b/07, 230a/04, 231b/12, 248a/02, 260a/08, 280b/16, 309a/10, 310a/07
a.+sın 207a/13, 271b/04
4. Bu ara, zaman, fasıl.
a.+da 187a/08, 218a/11
a.+sıda 235b/07
[=116]
ʿArab Ar. Arap.
ʿA. (anbıyā u rasūl-ı ʿArab) 213a/05
ʿA. (malāẕu'l-ʿArab ve'l-ʿAcam) 220b/05
ʿA. (mālik-i riḳāb-ı mülūku'l-ʿArab ve'l-ʿAcam)
[=3]
ʿArab Muḥammad Ḫān ş.a. Abulgazi Han'ın babasıdır.
ʿA.+ nıñ (Abu'l-ġāzī Ḫān ibn ʿArab Muḥammad Ḫān)171a/11
[=1]
araba Araba, vasıta, araç.
a. 275b/02
a. bile 275b/02
a.+ġa 257a/03
a.+lar 317b/11
a.+larġa 300a/03
a.+larnı 194b/04
a.+sı 196b/03
a. u mavāşī 196b/10
[=8]
Arabaçı k.a. Küçük bir Türkmen kabilesidir.
a. 202b/13
[=1]
ʿArabī Ar. Arap soylu.
ʿA. bile 279b/05
[=1]
ʿarafa Ar. Bayramdan bir önceki gün.
ʿa. küni 308a/16
[=1]
Aral y.a. Bugünkü Kazakistan ve Özbekistan arasında büyük ve geniş bir göl.
A. 180a/01, 189b/12, 190a/01, 190a/08, 193b/11, 196a/15, 197a/01, 200a/03, 202a/04, 205b/08, 217b/11, 234a/08, 234a/09, 237a/06, 241a/06, 250b/15, 253b/16, 253b/16, 261a/14, 264b/02, 268b/13, 270b/02, 274b/10, 275b/07, 275b/09, 278b/10, 282a/14, 282b/12, 283a/16, 286a/15, 289a/07, 292a/11, 293a/07, 293a/16, 305a/11,

330b/09, 332b/05, 332b/07, 333b/01, 333b/05, 333b/08, 334b/02, 335a/01
A. ahlı 273b/08
A.+da (memālik-i Aral) 198b/14
A.+dın 291b/16, 306a/03, 306a/15, 334a/03
A.+nıñ 205b/06, 231b/01, 247b/11, 270b/10, 272a/04, 289a/10, 328b/01
[=54]
aral Ada.
a. (ahl-ı aral) 248b/16, 261b/01
a. (tübek u aral u atav) 322a/13
a. u atav 319b/13
[=4]
Aral Nöküzi k.a. Aral'da yaşayan Nöküz kavmi.
A.+niñ 276b/13, 288a/13
[=2]
aralaş- Karışmak, girişmek, kendisini ortaya atmak
a.-a 297a/15
a.-ıp 183b/15
a.-up 284b/08
[=3]
aralığ 1. Sınırları belli bir zaman dilimi.
a. 270b/04
a.+da 185a/07, 186b/16
a.+ıda (aralığıda) 274a/11, 295b/13
2. Ara, mesafe
a.+ıda (aralığıda) 176b/17, 289a/03
a.+ıdın (aralığıdın) 303b/12
a.+ığa (aralığığa) 289b/09
a.+ın (aralığın) 194a/09, 285a/17
[=11]
Arallı Aral Özbeklerinden olan.
a.+lar 285a/06
[=1]
ārām Far. Durma, dinlenme, yerleşme.
ā. (reşk-i ārām ḳıl-) 271b/04
ā. bol- 236a/10
ā.-ı dıl bol- 261b/01
ā. içre 162b/03
ā. tap- 258b/13
ā. tut- 162b/04, 166a/14, 264b/07, 265a/05, 311b/09
ā. u ḳarār tut- 162b/02, 183b/10, 195a/04, 218a/03, 263a/08, 290a/08, 327a/16
[=17]
ārām-gāh Far. Dinlenme yeri.
ā. eyle- 189a/16
[=1]
ārām-güzīn Far. Dinlenen.
ā. bol- 199a/10, 235a/13, 271a/15, 288b/10, 289b/17, 295a/14
ā.+ı 332b/13
ā.-ı masnad-ı ḫılāfat 197a/07
ā.-i evreng-i maġfırat 156b/05
[=9]
ārāmışī Far. Bir huzur.
ā. 244b/10
[=1]
ārāmsız Dinlenmeyen
ā. 322b/08
[=1]
ārāsta Far. Süslenmiş, süslü.
ā. 260a/10, 315b/09, 315b/10
ā. ét- 236a/05
ā. ḳıl- 169b/04, 191b/02, 193a/10, 209b/04, 263a/07, 265a/01, 287a/05, 289a/02, 326b/13
ā. u pīrāsta ḳıl- 252a/11
[=14]
ārāyış Far. Süs, zinet.
ā. bér- 261a/08
ā.+ı 324a/07
[=2]
ārāẕıl (<Ar. ārāẕil) Reziller.
ā. (afāżıldın tā arāẕıl) 216b/05
ā. (arāẕıl u ʿavāmu'n-nās) 297a/17
ā. (aḳaṣī u arāẕıl) 156b/08
ā. u avbāş 166b/02, 209b/15
[=5]
arāżī Ar. Arazi, yerler, topraklar.
a. (balıyyāt-ı arāżī) 222a/04
a.-ı mīta 302b/08
a.-ı mavta 275b/08
[=3]
arbāb Ar. Sahipler.
a. (hummat-ı arbāb-ı kerem) 248b/06
a. (murşıd-ı arbāb-ı fasād) 292a/07
a. (murşıd- arbābu'l-rusūḫ) 313b/15
a.-ı fasād 183a/06, 275b/09, 286a/01, 287a/14, 288a/07, 289a/04, 292b/06, 297a/05, 328b/12
a.-ı faṭānat 321a/14
a.-ı maʿışat 259a/10
a.-ı rıfḳ 299b/01

a.-ı ṭuġyān 301b/12
a.-ı żalālat 293a/04
[=17]
arcmand Far. Şerefli, haysiyetli, itibarlı.
a. 245b/03, 320b/03
a. (aḫ-ı arc-mand) 307b/09
a. (bahramand u arcmand bol-) 248a/16
a. (farzand-ı arcmand) 278b/17
a. (muftahır u arcmand bol-) 179b/13
a. (mumtāz u sar-buland u arcmand ḳıl-) 331b/12
a. bol (mumtāz u arcmand) 280a/02
a. bol- 184b/03
a.+ı (farzand-ı arcmand) 168b/16
a.+ile (ṣıfat-ı arcmand) 183b/13
a.+nıñ (ṭālıʿ-ı arcmand) 325b/02
[=12]
arcmandlıġ Şerefli olma.
a. 229a/11
[=1]
Ardşīr ş.a. İsfendiyar'ın oğlu Behmen'in adı, Darab'ın babası.
A.-ı muʿallā-ḥaşam 213a/15
[=1]
Areng Ḫān ş.a. Ağabeyi Hudaydad Han'ı öldürdü ve yerine geçti. Mevlana Vefa onun zamanında yaşamıştır.
a. 213b/11
[=1]
arı Saf, temiz
a. ol- 158a/16
[=1]
ʿārıfīn (<Ar. ʿārifīn) Arifler, irfan sahipleri.
ʿā. (ḥażrat-ı sulṭānu'l-ʿārıfīn) 303a/04
ʿā. (seyyidu'l-ʿārıfīn) 168b/14, 290b/13
ʿā. (sulṭānu'l-ʿārıfīn) 190a/14, 246b/08
[=5]
arıġ Su kanalı. Krş. **arıḳ**
a. 302b/11
a.+lar (nahr u arıġ) 272a/04
a.+nı (arıġnı) 178b/14, 180a/09, 302b/12
a.+nıñ (arıġnıñ) 332a/11
[=6]
arıḳ bk. **arıġ**
a.+ı (Amān Ḳulı arıġı) 180a/09
a.+ıġa (Amān Ḳulı arıġı) 180a/04
a.+ıġa (arıġıga) 178b/13, 329a/15, 332a/12
a.+ıġa (Ḫīvanik arıġı) 280a/14
a.+ınıñ 221b/02
a.+ınıñ (Amān Ḳulı arıġı) 166a/16
a.+ınıñ (arıġınıñ) 245a/08, 248b/01, 252a/01, 285a/17, 332a/09
a.+ınıñ (Başḳard arıġı) 298a/15
a.+ınıñ (Çalış arıġı) 221b/02
a.+ınıñ (Éşim arıġınıñ) 305b/01
a.+ınıñ (Ḫīvanik arıġı) 280a/17
a.+ınıñ (Késik arıġı) 298b/12
a.+ınıñ (Ḳul Yarġan arıġı) 257a/15
a.+ınıñ (Pāyanda arıġınıñ) 178a/08
a.+ınıñ ayaḳı (arıġınıñ) 244b/15
[=21]
Arıḳ Balıḳ y.a. Beş Tüpe'nin 1 km kuzaybatısındaki küçük tuz gölü.
A. 313b/01
[=1]
ʿārıża Ar. Aksama, hastalık.
ʿā.-ı ḥādış 256a/01
[=1]
ārī Far. Evet, gerçekten.
ā.157a/02
[=1]
arīke Ar. taht.
a.-i ḫılāfat327a/14
[=1]
Arisṭo-aṣar Aristo gibi, Aristo'ya benzer.
A. (Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi-i Arisṭo-aṣar) 317b/09
[=1]
ʿarīż Ar. Geniş, enli.
ʿa. u fayż-aṣar 302b/13
[=1]
ʿarīża Ar. Dilekçe, yüksek bir makama sunulan tezkire.
ʿa.-ı aḥvāl 202b/03
ʿa.-ı ıḫlāṣ 197b/06
[=2]
ʿarīża-dāşt Far. Yüksek yerden gelen hatırlatma.
ʿa. 253b/17
ʿa.-ı ıḫlāṣ u ıʿtıḳād168b/17
ʿa.+ın 247a/12

ʿa.+ın (ıṭāʿat-ı ʿarīża-dāşt) 197a/15
ʿa.+ını 310b/13
[=5]

arjang Far. Mazenderan'ın öldürdüğü iblisin adı.
a.-ı dīv 263b/10
[=1]

arka Arka, geri.
a. 272a/15
a.+sı 247a/06, 285a/11
a.+sı durur 327a/05
a.+sıdaġı 248a/06
a.+sıdın 183b/06
a.+sıġa 219b/16
a.+sın 263a/13
[=8]

arkar Argalı, Türkistan'ın doğusundaki dağlık bölgede yaşayan yaban bir koyun türü.
a. yolı 246b/12
[=1]

armaġan Hediye.
a.-ı vāfir 170b/09
a. u tansuḳāt 161a/03
[=2]

arna Nehirden ayrılan su kolu.
a.+ḳıraġı 269a/09
a.+sı bile 207a/13
a.+sınıñ 271a/07, 283a/07, 291a/07
a.+sınıñ kenārı 177b/15, 190b/16
a.+sınıñ ḳıraġı 327a/08
[=8]

arpa Arpa, hayvanlara yem olarak verilen bir tahıl cinsi.
a. 274b/06
[=1]

arra Far. Testere.
a. 263b/12
[=1]

ʿarrāda Ar. Bir mancınık çeşidi.
ʿa. 194a/15
[=1]

ʿarşa Ar. Yer, meydan.
ʿa. (şah-suvār-ı ʿarṣa-ı nutḳ) 159b/01
ʿa.-ı ceng u cadal 185a/17
ʿa.-ı ḫāk 199a/02, 287a/09
ʿa.-ı kār-zār 219b/16
ʿa.-ı musaṭṭaḥ 319b/10
ʿa.-ı rozgār 171a/17
ʿa.+nı 195b/08
ʿa.+sı üzre 230b/16
ʿa.+sıda 161b/17
ʿa.+sın 315a/03
ʿa.+sınıñ 217b/08, 220a/10
[=13]

arslan Aslan.
a. 195b/11, 198a/06, 218b/06
a. allıda 160a/17
a. yañlıġ 195a/01
[=5]

ʿarş-farsāy Arşı yıprandıran, arştan üstün.
ʿa. 292a/13
[=1]

ʿarş-sā Arş gibi.
ʿa. bol- 325b/02
[=1]

arşad Ar. Her hali daha iyi olan, doğru yola daha yakın olan.
a. (Ḳutluḳ Muḥammad Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ) 306a/02
a.(Muḥammad Çān Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḳutluḳ Muḥammad ʿInaḳ) 296b/14
a. (valad-ı arşad-ı Sulṭān Ḳuṭbu'd-dīn Muḥammad Ḫ(v)ārazmşāh) 223b/08
a. (valad-ı arşad-ı Seyyid Ata) 205a/04
a.+ı 200a/05
[=5]

art- Artmak.
a.-ar 201b/09, 267a/02, 301a/08
a.-ıp 258b/15
[=4]

artuḳ Fazla
a. 168a/03, 168a/03, 168a/03, 224a/05, 225a/07, 225a/08, 243b/13, 250a/07, 316a/06, 335a/06
a. bol- 211a/03
a. édi 245a/09
[=12]

Artuḳ Baḫşı ş.a. Yomut kavminin eşrafındandır.
A. 179b/14
[=1]

artuḳraḳ Daha fazla, daha çok.
a. 261b/01
[=1]

artuḳsı Fazla, çok.
a. 285a/14, 291b/15, 301b/17

[=3]
arvāḥ Ar. Ruhlar.
a.-ı muḳaddas246b/17
a.-ı ṭayyıba190a/16, 266a/14
[=3]
ʿarż Ar. Sunma, gösterme, bildirme, ʿarż etme.
ʿa. 159b/12
ʿa. (rukūb-ı ʿarż-ı leşker ḳıl-) 174b/04
ʿa.+da (mavḳıf-ı ʿarż) 281a/03
ʿa.+ġa 176a/10, 178b/17, 189a/13, 190b/12, 193a/06, 197a/15, 199b/08, 310b/13, 314a/01, 314b/05, 317a/14, 320a/15
ʿa.+ı 273a/07, 274a/09, 274a/10, 281a/04, 320b/11, 325a/04
ʿa.-ı dīdār ḳıl- 212b/01
ʿa.-ı leşker 273a/12
ʿa.-ı sıpāh kıl 327a/07
ʿa.-ı taslīm 261b/09
ʿa.-ı zılzālhā 263b/08
ʿa.+ıġa yétkür- 175b/07, 227b/15, 316b/06
ʿa.+ımızını yétkür- 192a/06
ʿa.+ın 179b/15
ʿa.+ın yétkür- 192a/10
ʿa. ḳıl- 183b/04, 187a/02, 199b/04, 291b/13, 316b/08, 317b/14
[=38]
ʿarża-dāşt Hatıra, muhtıra.
ʿa. 205b/11
ʿa.+ın 190b/09
[=2]
arẕāl Ar. Reziller, aşağılık kimseler.
a.+ı (aşrār u arẕāl) 201b/14
a.+ı bile(avbāş u arẕāl) 268b/15
a. u avbāş 173a/14, 231a/07
[=4]
arzānī Far. Ucuzluk, liyakat.
a. buyur- 268a/06
a. tut- 227a/13, 304a/16
[=3]
ārzīr (?) Metinde kıymetli, değerli anlamında kullanılmıştır.
ā. érdi 278a/03
[=1]
ārzū Far. İstek, heves
ā.+sı bile 288b/01
ā.+sı üçün 310b/17
ā.+sıda 238a/05
[=3]
as-safaru ḳıṭʿatun mina's-saḳar Ar. "Yolculuk azaptan bir parçadır" anlamında hadis.
a. 335b/04
[=1]
as- Asmak.
a.-ıp 260b/07, 261b/13, 290b/08, 296a/07, 334a/11
[=5]
asad 1. Ar. Aslan
a.-ı tund u tīz 184a/11
2. Aslan burcu.
a. burcı 157b/14
[=2]
asʿad Ar. En saadetli, en mutlu.
a.-ı avḳāt 310b/12, 328a/06
a.-ı sāʿāt 216a/06, 228a/04, 251a/11, 254b/17, 270b/17, 283a/04, 314b/02
[=9]
Āṣaf Ar. Vezir, Süleyman Peygamber'in veziri, metinde Muḥammad Yūsuf Mehter için kullanılmıştır.
Ā.-ı zamān 167a/06
[=1]
Āṣaf-naẓīr Ar. Asaf gibi, Asaf'a benzer anlamındaki bu övgü metinde Muḥammad Yūsuf Mehter için kullanılmıştır.
Ā. 174a/03
[=1]
Āṣaf-nışān Ar. Nişanı Asaf gibi olan anlamındaki bu övgü metinde Muḥammad Yūsuf Mehter için kullanılmıştır.
Ā. 283b/13
[=1]
Āṣaf-sıyar Asaf gibi yüksek vasıflı, metinde Muḥammad Yūsuf Mehter için kullanılan bir övgü.
Ā. (Muḥammad Yūsuf Mehter-i Āṣaf-sıyar 317b/08
Ā. (vazīr-ı Āṣaf-sıyar) 187b/12
[=2]
asāfil Ar. En sefiller, en alçaklar.
a. (aʿālī u asāfıl) 156b/08
[=1]

asāġır Ar. Küçükler.
a.+ı (ekābır u aṣāġır) 191b/09
a.+nı (ekābır u aṣāġır) 266b/07
[=2]
ʿasākir Ar. Askerler.
ʿa. 258a/01
ʿa. (ʿasākir-i manṣūra) 176b/10
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-farcām ḳıl-) 167a/10
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i manṣūra ḳıl-) 180a/10
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-aṣar) 252a/09
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-ıltızām ḳıl-) 236a/02
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i ẓafar-ıltıẓām) 255b/07
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i ẓafar-panāh) 251b/16
ʿa. ahlı 168a/08
ʿa.-i manṣūra 174a/06, 177b/17, 186a/04, 186a/15, 186b/08, 190a/17, 193b/13, 194b/06, 195a/14, 195a/17, 271a/16, 271b/10, 275a/16, 282b/12, 283a/09, 284a/15, 285b/15, 286b/14, 286b/17, 290a/16, 300a/02, 309a/08, 312a/12, 313a/03, 316a/17, 317b/11, 319b/02, 319b/12, 319b/14, 327a/10
ʿa.-i nuṣrat-ma'āṣır 174a/12, 187a/10, 235b/03, 252b/14, 284a/12, 289a/07
ʿa.-i ẓafar-ma'āṣır 179a/11, 265a/12
[=47]
ʿasal Ar. Bal.
ʿa. birle 250b/03
[=1]
aṣālat Ar. Asillik, soyluluk.
a. 220b/08, 220b/15, 311b/04
a.+da 225a/10
[=4]
aṣālat-āgāh Asaleti bilen.
a. 301b/10
[=1]
aṣālat-dast-gāh Asaletin bulunduğu yer, asalet gösteren.
a. (amārat-panāh-ı aṣālat-dast-gāh) 259b/07
[=1]
asāmī Ar. Namlar, isimler.
a.+sı 172b/06
[=1]
aṣam (<Ar. aṣamm) Sağır, işitmez.
a. ḳıl- 264b/14
[=1]
āsān Far. Kolay.
a. 223a/14, 232b/11, 244b/05
[=3]
āsānlıġ Kolaylık.
ā. bile 321a/10
ā. bilen 317b/11
[=2]
aṣar Ar. Eser, iz, nişan
a. 236a/13, 308a/05, 315b/16
a.+ı 160b/12, 183a/16
a.-ı davlat 305a/04, 305a/08
a.-ı davlat-ı sulṭānī 214b/02
a.-ı ḥużūr-ı şāhī 264b/15
a.-ı mamāt u ıntıḳāl 164a/15
a.-ı saʿādat 216b/01, 304b/05
a.-ı şaḳāvat 299b/08
a.-ı ta'yīd-ı ılāhī 325a/14
a.+ıġa 314a/17
a.+ın 158b/11, 171a/17
a. ḳoy- 198b/15
a. tap- 212b/11
[=19]
āṣār Ar. Eserler, izler, nişanlar.
ā.+ı 262a/07, 320b/04
ā.-ı ʿacība 321a/15
ā.-ı calādat 218b/15
ā.-ı futūḥāt 156b/10
ā.-ı ḫayr 257b/08
ā.-ı naṣfat 325a/17
ā.-ı ruşd u sudād 157b/16
ā.-ı saʿādat 216b/06
ā.-ı şavlat 229b/11
ā.-ı şacāʿat 217a/16, 219b/01
ā.+ıdın 168a/10
ā.+ın (fıtan-ı ḥavādıṣ-ı āṣār) 157a/15
ā. ḳoy- 250a/12
ā.+larınıñ 161b/13
[=16]
asārat Ar. Esaret, tutsaklık.
a. 160b/05, 205a/05, 207b/06, 211b/16, 227b/04, 234a/14, 281b/09
a.+dın (ḳayd u asārat) 277a/13
[=8]
aṣarī Far. Bir eser, bir iz.
a. 178b/11, 235b/14

[=2]
asās Ar. Esas, kök, temel.
a. (davlat-ı asās ḳıl-) 198a/01
a. (ḳāmıʿ-ı asās-ı ẓulm u ṭuġyān) 282b/09
a. (kiryās-ı davlat-asās) 191a/07
a. (muʾassıs-ı asās-ı salṭanat) 187b/08
a.+ı 188a/03
a.+ı (ṣafā-āmūd-ı asās) 159b/07
a.-ı camʿıyyat 159a/14
a.+ıġa 334a/17
a.+ın 208b/01, 315b/11
[=10]
aṣāṣah Ar. Eşyalar.
a.-ı ʿınād 172a/06
[=1]
aṣāyım (< Ar. **aṣāʾim**) Suçlar, günahlar.
a.-ı cadīda 190b/14, 323b/13
[=2]
āsāyış Far. Huzur, güvenlik
a. 197a/06, 261a/08, 324b/15
a. bér- 291b/14
a.+ġa (tavīla-ı āsāyış) 334b/17
a. tap- 265a/15
a. üçün 288b/10, 324b/14
[=8]
asbāb Ar. Sebepler
a. (camʿ-ı asbāb-ı mīmārlıġ) 187b/16
a. (tamāmat-ı asbāb) 159a/07
a.+ı 201a/16, 242b/16
a.-ı balāġat 278a/17
a.-ı hazīmat 181a/15
a.-ı maʿışat 259a/11
a.-ı manāhī 280b/02
a.-ı manāzıl 248a/01
a.-ı naşāṭ 219/06
a.-ı razm 260a/09
2. Gereçler, vasıtalar.
a. (mūcıb-ı aṣbāb-ı ḥużūr) 167a/01
a. (tahıyya-ı asbāb-ı safar) 254b/10, 270b/11
a.-ı ḥarb 158b/09, 181b/17
a.-ı fasād 172a/06
a.-ı muḥāraba 312a/12
a.-ı safar 233a/07, 282b/14, 335a/03
a.-ı tabaḫ 307a/13
a.-ı yürüş 251a/09
a.+ım 214b/08
a.+ın 194a/04, 216b/04
a.+ınıñ 190a/09, 241b/04, 281b/08
a.+nı 214a/04
[=30]
asdur- Astırmak
a.-up durur 286b/16
dārġa asdur- Darağacına astırmak. 286b/16
[=1]
asfal Ar. En sefil, pek aşağı, çok bayağı.
a.+ıda (ṭaraf-ı asfal) 158b/01
a.+ın (aḳṣā u asfal) 302b/09
a. u's-sāfılīn "Sefillerin en sefili." 330b/13
[=3]
aṣfiyā (< Ar. aṣfiyā) Safiyet ve takva sahibi kimseler.
a. 213a/06
[=1]
aṣḥāb Ar. Sahipler.
a.-ı dırāyat321a/14
a.-ı vaḳf 299b/01
[=2]
asıġ Fayda, yarar.
a. (ne asıġ) 210a/07
a. ḳıl- 201b/09, 275b/04
[=3]
āsıtān Far. Eşik.
ā. 309a/15
ā. (ḫāk-ı āsıtān) 256b/05
ā. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān) 330b/17
ā. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān-ı melāyik-pāsbān) 200b/16
ā.-ı ʿālī-şān 318a/13
ā.-ı davlat-āşıyān 238b/08, 335b/15
ā.-ı melāyik-pāsbān 187a/05
ā.+nıñ (ḫāk-i āsıtān) 318a/14
[=9]
āsıtān-boslıḳ Far. Eşik öpücülük.
ā. 256b/10
ā.+ıġa (āsıtān-boslıġıġa)238b/04, 308b/01
[=3]
āsıtāna Far. Padişahın sarayının bulunduğu şehir.
ā. (ıstıʿānat-ı āsıtāna-ı şarīfa) 246b/17
ā.-ı davlat-āşıyān 241a/02
ā.-ı davlat-nışān 239a/07
ā.-ı müteberrike 169a/01

ā.+sıda 335a/05
[=5]
āṣī Ar. İsyancı.
ā.+larnıñ 319b/04
[=1]
asīb Far. Bela, afet, zarar.
ā. 224a/15
ā.-ı āsmān 222a/06
ā.-ı ḥavādıṣ 185a/01
ā.-ı sayl-ı ḥādıṣa 183b/13
[=4]
aṣīr Ar. Gökyüzü
a. (çarḫ-ı aṣīr) 296a/06, 321a/08
a. (felek-i aṣīr) 286a/06
a. (sıpıhr-ı aṣīr) 264b/13, 316a/03
[=4]
aṣḳāl Ar. Ağır yükler, ağır şeyler.
a. 283a/11
a. (aḥmāl u aṣḳāl) 271a/13
a.+ın (aḥmāl u aṣḳāl) 226b/01, 315b/14
a. u aḥmāl 196b/03, 196b/10, 282a/01
[=7]
ʿasker Ar. Asker, er.
ʿa. 207a/11, 261b/07
ʿa. ahlı 309b/11
ʿa. bile 179a/07, 232a/17, 235a/05, 273b/03
ʿa.+ıġa 194a/13
ʿa.+i 207a/06, 207b/17, 237b/06
ʿa.+i bile 193a/10, 202b/13, 262b/10, 296a/10
ʿa.-i humāyūn 167b/02
ʿa.-i keṣīr 210b/09
ʿa.-i ẓafar-parvar161b/12
ʿa.-i köh-i tamkīn 203b/15
ʿa.+ide 209a/15, 224a/05
ʿa.+idin 204b/04
ʿa.+ige 194a/07
ʿa.+in 194a/05, 263a/12, 310a/17
ʿa.+iniñ 217b/02, 305a/11
ʿa.+ni 209b/01
[=27]
aṣl Ar. Soy, asıl.
a. (ġulām-ı Ḫurāsanıyyu'l-aṣl-ı sīmīn-bar u parī-peyker) 168a/15
[=1]
aṣlā Ar. Asla, hiçbir zaman.
a. 274b/05, 333a/04
[=2]
aṣlī Ar. Asla mensup, hususi.
a. durur érdi (vaṭan-ı aṣlī) 306b/03
[=1]
āsmān Far. Gök, sema.
ā. 214a/10, 242b/10, 262a/10, 263b/14
ā. (āsīb-ı āsmān) 222a/06
ā. (cahān-ı āsmān) 184a/14
ā. (dar-gāh-ı āsmān-ı pāy-gāh) 251a/06
ā.+dın 170a/07, 243a/09
ā.+ġa 243a/08
ā.-ı ʿālī-şān 292b/15
ā.-ı ḫūrşīd-ı mekremet 224b/17
ā.-ı şīrī 246b/12
[=13]
āsmān-farsālıḳ Far. Gökyüzünü aşındırma, mahvetme.
ā.+ıdın (āsmān-farsālığıdın) 162b/16
[=1]
āsmān-martaba Gökyüzü gibi yüksek mertebe sahibi.
ā. (ʿataba-ı āsmān-martaba) 238a/13
[=1]
āsmān-taḫt Far. Gökyüzü gibi yüce taht sahibi.
ā. (ḫūrşīd-tāc u āsmān-taḫt) 225a/05
ā. (şah-ı āsmān-taḫt [u] ḫūrşīd-tāc) 220b/08
ā. (şah-ı ḫūrşīd-tāc u āsmān-taḫt) 253/12
[=3]
āsmānī Far. Göğe mensup.
ā. (balā-yı āsmānī) 170a/01
ā.+nıñ (nacābat-ı āsmānī) 306a/01
ā. yañlıġ (balā-yı āsmānī) 182a/14, 299a/05
ā. yañlıġ (ḳażā-yı āsmānī) 240b/16
[=5]
aṣnā (<Ar. aṣnāʾ) Bir işin olduğu ya da yapıldığı an, zaman.
a.+da 162b/08, 168b/13, 169b/09, 174a/10, 176a/16, 179b/08, 181a/10, 182b/12, 185a/09, 185b/01, 186a/03, 186a/15, 195a/03, 196a/15, 208a/01, 208b/16, 209a/17, 210b/04, 218a/16, 221b/12, 222b/07, 234a/01, 235b/01, 236b/01, 237a/13, 269b/11, 276b/06, 280b/02, 281b/08, 286b/02, 287b/10, 288a/03, 289b/01, 296a/16, 297b/09,

303b/08, 310a/14, 316b/11, 323a/05, 329b/08, 330b/06
a.+sıda 209b/15, 223a/03, 232a/04, 288b/07, 300b/07, 304a/04
a.-yı gīr-u-dār 286a/14
a.-yı ıntıḳāl 165b/08
a.-yı vafāt 166a/17
[=50]
aṣnāf Ar. Sınıflar, cinsler, zümreler.
a.-ı banī-Ādam 172b/15, 228a/09
a.-ı leşker 335a/02
a.-ı umam 171a/10
a.+ıġa 318b/10
a.+ını 312b/11
[=6]
asr Ar. Esirlik, tutsaklık.
a. 175b/06, 334b/02
a. (ḳatl u asr ḳıl-) 288b/04
a.+ġa (ḳatl u asr) 285a/03
[=4]
ʿaṣr Ar. Yüzyıl.
ʿa. 205a/03, 245a/15, 260b/17, 271b/01, 292a/06, 295b/13, 299a/04, 303a/11, 304a/03, 319a/11, 324b/08
ʿa. bile 182b/06
ʿa.+da (namāz-ı ʿaṣr) 300a/14
ʿa.+ġaça 291b/10
ʿa.+ġaça (vāḳıʿa-ı ʿaṣrġaça) 160b/10
ʿa.+nıñ 290b/07
[=16]
asra- Korumak, saklamak, kollamak, kayırmak
a.-sa 223a/16
[=1]
asrār Ar. Sırlar, gizler.
a. (maḥram-ı asrār-ı ḫılāfat) 241b/05
a. (mavrıd-ı asrār-ı ġaybī) 184b/12
a. (mavrıd-ı asrār-ı lā-raybī) 311a/15
a. (maẓhar-ı asrār-ı lā-raybī) 174b/14
[=4]
asru Çok, fazla.
a. 158a/16, 158a/16, 176b/16, 183b/15, 248b/06, 254b/01, 267a/06, 314a/16
[=8]
ast Alt, alt taraf.
a.+ıda 162b/04, 174b/17, 176a/12, 193a/10, 194a/01, 209b/06, 242a/03, 249a/04, 260a/10, 260a/11, 260a/11, 263a/07, 271a/17, 288b/07, 308a/02, 321b/09, 322a/17
a.+ıda(darvāza astı) 162b/14
a.+ıda (ayaḳ astı) 169b/16, 186b/16
a.+ıda durur 322a/16
a.+ıda durur érdi 222a/14
a.+ıdaġı 198b/11, 325a/10
a.+ıdın 184b/15, 246b/14, 321b/16, 328b/03
a.+ıġa 309b/05
a.+ın 330b/05
[=30]
Āstāna y.a. Hive'nin 16 km. doğusunda ve Yeni Arık'ın 4 km. güneybatısındaki yer.
Ā. 295a/06
Ā. ḥudūdı 302a/04, 304a/04
Ā.+nıñ 312a/07
[=4]
Astarābād y.a. Hazar Denizi'nin kıyısında, Mazenderan bölgesinde bir şehir.
A. 331a/01, 331a/09
[=2]
āstīn Far. Esvap kolu, yen.
ā.-ı vaḳāḥat 222a/06
[=1]
astur- Astırmak.
a.-dı 272b/17, 326a/16
[=2]
dārdın astur- 272b/17
dārıġa astur- 326a/16
[=2]
āsūda Far. Rahat, huzurlu.
ā. érdiler 244a/06
[=1]
āsūda-dıl Gönlü rahat.
ā. 214a/15
[=1]
aş Aş, yemek.
a. 250b/02
a.+ile 250a/16
a. u şuhd 168a/09
[=3]
aş- Aşmak, geçmek.
a.-ıp 317a/01
[=1]
aşaḳı Aşağı.
a. 235b/08

[=1]
aşʿār Ar. Şiirler.
a.+dın 259a/03
[=1]
aşcaʿ Ar. Çok cesur, çok yiğit.
a. u'l-şucaʿā 324b/12
[=1]
aşhab Ar. Gri renkli at.
a.+ı bād-raftār 302a/01
[=1]
aşıʿah Ar. Işıklar.
a.+ı mahcası 161b/11
[=1]
aşıʿat Ar. Işıklar.
a.(mahbıṭ-ı aşıʿat-ı lamıʿāt-ı ġaybī) 239a/03
[=1]
ʿāşıḳ Ar. Aşık.
ʿā. (havā-ı ʿāşıḳ) 315b/03
ʿā.+lar 159b/07
[=2]
ʿaşḳ Ar. Aşk. Krş. **ʿışḳ**
ʿa. burcı 246b/06
ʿa.+ıda 215a/13, 251b/03
[=3]
aşkāl Ar. Şekiller.
a.+ı ʿaḳāīd258b/16
[=1]
Āşkān Far. Aşkaniyan diye de bilinen Fars krallığının üçüncü hanedan ailesi.
Ā. (nasl-ı Āşkān-ı ʿālī-nasab) 213a/15
[=1]
āşkār Far. Açık, belli, aşikar. Krş. **āşkārā**.
ā. 184a/08, 215b/16, 262a/16, . 316a/10
ā. bol- (ızdıhām-ı āşkār) 262b/05
ā. bol- 245a/13, 288a/11, 263b/08
ā. ét- 162b/17
ā. ḳıl- 210a/16, 212b/04, 236a/08, 247b/15, 251b/05, 264a/04, 316a/03, 322b/10
ā. ol- 249a/02
[=18]
āşkārā Far. Açık, belli, aşikar. Krş. āşkār
ā. bol- 185a/14, 287a/11, 220a/16
ā. ét- 232b/06
ā. ḳıl 195a/01
[=5]
āşnā Far. Tanıdık, aşina.
ā. 212a/12
ā. bol- 214a/05
[=2]
āşnālıġ Tanışıklık, ahbaplık, yakınlık.
ā. 268b/16
ā. (ḳaṭʿ-ı āşınālıġ eyle-) 306a/11
ā. bile 212a/13
[=3]
ʿaşra (<Ar. ʿaşr) On.
ʿa. (s̱emān ve ʿaşra ve sitte miʾe) 223b/12
[=1]
aşraf Ar. Çok şerefli.
a. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı aşraf ḳıl) 161b/03
a.-ı avḳāt 228a/04
a.-ı sādāt-ı ʿālī-ṣıfāt 309b/01
a.-ı sādāt-ı nabavī 211b/05
a.+ıda (ḫāṭır-ı aşraf) 188b/15
[=5]
aşrāf Ar. Seçkinler, ileri gelenler.
a. (afżal-ı aşrāf-ı Murtażavī) 211b/05
a. (tamāmat-ı aşrāf u ekābır) 196b/15
a.+ı (ekābır u aşrāf) 167b/06
a.+ıdın 160a/07, 179b/13, 192b/01, 203a/13, 262b/09
a.+ıdın durur érdiler 333b/17
a.+nıñ 172b/08, 194b/01
a. u u ahālī 256b/08
a. u maʿārıf 245b/02
[=13]
aşrār Ar. Şerler, kötülükler.
a. bile (avbāş u aşrār) 174a/11
a. bile (vasvasa-ı aşrār) 292a/09
a.+ıdın 169a/04, 176a/17, 177a/12, 178a/10, 179b/01, 181b/13, 184b/07
a.+ıġa 179a/08
a.+ın 175a/13
a.+ın (memālik-i aşrār) 157a/16
a.+ınıñ 172b/10
a. u arz̤āl 201b/14
a. u avbāş 175b/17, 334b/03
[=16]
āşūb Far. Kargaşa, karışıklık.
ā.+ıdın 212a/07, 302b/03
ā.+ıdın (ġārat-ı āşūb) 181a/01
[=3]

āşufta-ḫāṭır Far. Gönlü perişan olan.
ā.(dıl-teng u āşıfta-ḫāṭır bol-) 160a/01
[=1]
ʿĀşur Atalıḳ ş.a. Kutluk Murad Inak'ın hizmetindeki askerlerdendir.
ʿĀ. 297b/03
[=1]
ʿĀşur Bég bk. **ʿĀşur Bég Yüzbaşı**
ʿĀ. 295b/15, 296a/17, 297b/02
[=3]
ʿĀşur Bég Yüzbaşı ş.a. Kongratlıdır, Tenri Berdi Beg'in oğludur.
ʿĀ. valad-ı Teñri Berdi bég 295b/10
[=1]
ʿĀşur Muḥammad Ḫalīfa ş.a. Muhammed Rıza Beg'in adamlarındandır.
ʿĀ. 239b/17
[=1]
aşur- Aşırmak.
a.-maġı 224b/07
a.-up dururlar 252b/17
[=2]
aşyā (< Ar. aşyāʾ) Yiyecek ve içecek dışında insan için gerekli olan her türlü şey, nesneler.
a.+nıñ 332b/17
a.+sıġa 314b/12
a. u amvāl 176b/02
[=3]
āşyān Far. Yuva, ev. Krş. **āşyāna**
ā.+ı (mekān u āşyān) 322a/14
ā.+ı içre 275a/08
[=2]
āşyān-sāz Far. Yuva yapan.
ā. 188b/12
[=1]
āşyāna Far. Yuva, ev. Krş. **āşyān**
ā. ḳıl- 188b/13
[=1]
at I Ad, isim.
a.+ıġa 202a/14, 223a/11
[=2]
at II At.
a. 184b/15, 186b/03, 197a/05, 205a/17, 221b/15, 222a/08, 223a/03, 243a/07, 243b/07, 246a/04, 247b/12, 249b/09, 261a/06, 262a/05, 264a/11, 274a/02, 274b/06, 277b/02, 288a/06, 288b/06, 291b/13, 308a/01, 323a/13, 325a/05, 325a/06, 325a/07, 325a/08
[=27]
a. ayaḳı 176a/12, 249a/04
a. bile 330b/14
a. çaptur- 332a/07
a. çék- 222b/09
a.+dın 179b/06, 185a/03, 219b/16, 222a/16, 264a/17, 298b/02, 303b/13, ordu
a.+dın tüş- 172a/14
a.+ġa 224a/11, 334b/08
a.+ı 185a/09, 196b/03, 196b/12, 221b/03, 242a/03, 285a/13, 320b/16, 332a/07
a.+ı bile 215b/08
a.+ı dék 221b/05, 247a/17
a.+ıdın 225b/12, 309b/12
a.+ıġa 179b/08, 224a/13, 243b/06, 274b/03
a.+ımız 325a/10
a.+ımızġa 325a/12
a.+ın 176b/09, 182b/11, 234b/09, 286b/03
a.+ın min- 222b/09
a.+ını 169b/06
a.+ınıñ ayaḳı 192a/14
a.+ıñġa 304a/08
a.+lar 193a/16, 193a/17, 286a/12, 308a/05
a.+ları 298b/16
a.+larıdın 328b/10
a.+larıġa 204a/12, 246b/10
a.+ların 226b/08, 303a/17
a.+larınıñ 325a/14
a.+nı 196a/13, 223a/03, 223a/05
a.+nıñ 271b/15, 287b/08
a. sal- 182b/12, 186a/16, 195a/11, 287b/04
a. sür- 254a/16
a. yarıştur- 196b/12
a. yémi 271a/13
[=66]
At Kéçü bk. **At Yolı**
A. 245b/15
[=1]
At Yolı y.a. Kongrat'ın yaklaşık 10 km. güneyinde yer alan bir yol.
A. 271b/15, 272a/03, 274a/14

A.+dın 273a/04, 276b/15, 284a/17, 293b/02, 306a/16
[=8]

at- Atmak.
a.-arda 255b/16
a.-ġanda 212b/09
a.-ġandın soñ 244a/05
a.-ġunça 246b/04, 300a/07, 303a/03, 311b/12, 324a/15
a.-ıp 263b/14, 264a/01, 264a/08, 312b/14
a.-maḳda 255b/16
a.-sa 251b/14
[=14]
kemend at- 251b/14
tañ at- 212b/09, 244a/05, 246b/04, 303a/03, 300a/07, 311b/12, 324a/15
[=8]

ata Baba, ata.
a. 189a/16
a.+ları 302b/06
a.+larınıñ 334a/07
a.+nı 220b/02
a.+ñ 213b/16
a.+sarı 220b/02
a.+sı 164b/01, 173a/13, 223b/09, 225a/10, 264a/17, 270a/10, 270a/16
a.+sıdın 270a/09, 270a/12, 270a/17
a.+sıġa 160a/08
a.+sınıñ 164b/02, 164b/03, 164b/12, 171b/09, 223b/09, 270a/13
[=23]

ʿaṭā Ar. Bağışlama, bahşiş.
ʿa. (mufīżu'l-ʿaṭā) 215a/08
ʿa. ḳıl- 278b/17, 335a/07
ʿa.+sı bile (baḫşış u ʿaṭāsı) 232a/11
[=4]

Ata Darvāzası y.a. Hive'deki Içan Kale'sinin dört kapısından biridir. Kuzey kapısı Bağça Dervazesi, batıdaki kapısı Ata Dervazesi, doğudaki kapı Pehlevan Dervazesi, güneydeki kapı Deş Dervazesi diye adlandırılmıştır.
A.+dağı 336a/04
[=1]

Ata Muḥammad Onbégi ş.a. Yomut'un ileri gelelerindendir.
A. 263a/02
[=1]

Ata Nıyāz Bég ş.a. Beg Pulad Atalık'ın oğludur.
A. 203b/17, 204a/07, 210a/01
a. bin Bég Pūlād Atalıḳ 198b/03
a. valad-ı Bég Pūlād Atalıḳ 202a/05
a. valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳ 206b/17
a.+din 204a/04
a.+ni 204a/07
a.+niñ 203b/10, 204a/16, 204a/17
[=11]

Ata Nıyāz Üçekçi ş.a. Yomutlu muhaliflerdendir.
A.+ni 180a/01
[=1]

ata- Ad vermek, adlandırmak.
a.-p 334b/09
a.-rlar 294b/09, 302b/07, 321b/13
[=4]

ʿataba Ar. Eşik, basamak.
ʿa.-ı aʿlā 237a/04
ʿa.-ı aʿlā-mulāzamat234a/16
ʿa.-ı ʿālıyya 328a/06
ʿa.-ı āsmān-martaba 238a/13
ʿa.+sıġa 230b/07, 231a/02, 231b/10, 239a/02
[=8]

ʿataba-boslıġ bk. **ʿataba-boslıḳ**
ʿa. 321a/13
[=1]

ʿataba-boslıḳ Eşik öpücülük.
ʿa. 268a/04
ʿa.+ġa 161a/03, 256a/10, 306b/11
ʿa.+ıdın (ʿataba-boslıġıdın) 314a/17
ʿa.+ıġa 273b/01, 301a/02
ʿa.+ıġa (ʿataba-boslıġıġa) 209b/14, 245b/03, 278b/06, 318b/05, 329b/16
[=12]

aʿṭāf Ar. Merhametler, şefkatler.
a. (maẓhar-ı aʿṭāf-ı nā-mutanāhī) 277b/09, 282b/08
a.+ı bile 225b/07
a.+ı bile (şūʿāʿ-ı aʿṭāf) 165a/01
a.-ı nā-mutanāhī 227a/14
a.-ı sulṭānī 332b/11
[=6]

atalıḳ Padişahın tuttuğu ve pederi gibi itimat ettiği adam, Türkistan'da bir rütbedir. Şehzadenin koruyucusu ve özel öğretmeni olan kişilere verilen

unvandır. Metinde özel ad yerine de kullanılmıştır.
a. 177b/15, 190b/16, 205b/15, 271a/07, 283a/07, 291a/07, 327a/08
a. (ʿınaḳ u atalıḳ) 294a/12
a. ét- 291a/07
a.-ı maḳtūl 172b/01
a.-ı mazbūr 334a/04
a.-ı meẕkūr 192a/11, 231b/14
a.-ı muşār-ılayh 172a/13, 172b/05
a. ḳıl- 227a/14, 304a/17
a.+larġa 191b/11
a.+ların 248b/02
a.+nı 294a/11
[=20]

Atalıḳ-arna y.a. Mankıt arna diye bilinen yer.
A.+sınıñ 266a/17
[=1]

atalıḳlıḳ Atalık makamına gelme durumu, atalıklık.
a.+nıñ (atalıḳlıġnıñ) 231b/11
[=1]

ātaş Far. Od, ateş, kızgınlık.
ā. 233a/04, 235a/09
ā. (ab u ātaş) 165a/14
ā.+ġa (güruh-ı ātaş) 325b/04
ā.-ı ḳahr 161a/11
ā.-ı ḳahr u ġażāb 162b/15
ā.-ı nahb u ġārat 161b/02, 203a/11, 329b/04
[=9]

ātaş-andāzlıḳ Ateş atma.
ā.+ġa 163b/05
[=1]

ātaş-bar Far. Ateş yağdıran.
ā. bile (tüfeng-i ātaş-bār) 289a/15
[=1]

ātaş-bāz Ar. Ateşle oynayan.
ā.+ı 161a/08
[=1]

ātaş-faşān Far. Ateş saçan, ateş püsküren.
ā. bol- 218b/14, 263b/12
[=2]

ātaş-kede Far. Ateş tapınağı.
ā.-i muḳātala 260b/03
[=1]

ātaşīn Far. Ateşli, hararetli.
ā. (gülle-i ātaşīn) 233b/12
[=1]

atav Ada.
a. (tübek u aral u atav) 322a/13
a.+da 312a/01
a.+larda 322a/14
a.+larda (aral u atav) 319b/13
[=4]

atavça Adacık.
a.+nı 271b/09
[=1]

ʿaṭāyā Ar. İhsanlar, iyilikler.
ʿa. (vāhıbu'l-ʿaṭāyā) 257a/05
ʿa.+sıdın 249b/16
ʿa.+sınıñ (marsūmāt-ı ʿaṭāyā) 335a/09
[=3]

atbāʿ Ar. Tabi olanlari maiyet.
a.+ı 329a/10
a.+ı bile 218a/16, 272b/16, 273a/17
a.+ı bile (aʿyān u atbāʿ) 317a/06
a.+ıdın 326a/13, 334a/04
a.+ıġa 218b/06
a. u aʿvān 161a/17
[=9]

ʿaṭf Ar. Bağlama.
ʿa.-ı ʿınān ḳıl- 174b/10, 177b/06, 187a/07, 196a/11
[=4]

aṭfāl Ar. Çocuklar.
a. (ʿayāl u aṭfāl) 182a/17
a. (kesret-i ʿayāl u aṭfāl) 260b/16
a.+dın (ʿayāl u aṭfāl) 277a/01
a.+ı (ʿayāl u aṭfāl) 290b/05
a.+ı bile (ʿayāl u aṭfāl) 175a/14
a.+ıġa (amvāl u aṭfāl) 275b/15
a.+ın(żuʿafā u aṭfāl) 161a/05
a.+ın (ʿayāl u aṭfāl) 182b/16, 186b/14, 307a/08
a.+ın (żuʿafā u aṭfāl) 160b/04
a.+nı (żuʿafā u ḳız u aṭfāl) 178b/01
a. u ʿayāl 173b/01, 334a/05, 334b/01
a. u żuʿafā 178a/14
[=16]

ʿāṭıfat (<Ar. ʿāṭifat) İyilikseverlik, şefkat gösterme.
ʿa. (manẓūr-ı naẓar-ı ʿāṭıfat) 247a/13
ʿa.+ı bile (mayāmın-ı taraḳḳub u ʿātıfat) 302b/17
ʿa.-ı cıbıllī 238a/15

ʿa.+ıdın (naẕar-ı ʿāṭıfat) 305b/16
ʿa.+ın (ʿınān-ı ʿāṭıfat) 175b/16, 177b/04, 244a/09, 250a/03, 261a/01
ʿa.+ın (zımām-ı ʿāṭıfat) 164a/04
[=10]

ʿāṭıfat-dast-gāh Far. İyiliğin bulunduğu yer, iyilik gösteren.
ʿa. (mekremet-panāh-ı ʿāṭıfat-dast-gāh) 238a/14
[=1]

ʿāṭıl Ar. Boş, faydasız.
ʿā. ḳal- 333a/12
[=1]

Atıl y.a. Rusya'nın batısında Hazar Denizi'ne dökülen Avrupa'nın en uzun nehri, Volga veya İdil nehri olarak da bilinir.
a. kenārı 254a/07
[=1]

atım Menzil, mesafe, ok veya merminin didebileceği mesafe.
a. (bir ok atım) 289b/10
[=1]

aṭʿıma Ar. Yemekler, taamlar, yenecek şeyler
a. 250b/02, 258b/10
a.-ı laẕīẕ 336a/05
[=3]

ʿāṭır Ar. Itırlı, güzel kokulu.
ʿā.(pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl-) 233a/05
[=1]

atış- Karşılıklı ok, mermi vb. atarak savaşmak
a.-maḳlıḳ 294a/15
[=1]

ʿaṭıyāt Ar. Hediyeler, ihsanlar.
ʿa. (ḥażrat-ı vāhıbu'l-ʿaṭıyāt) 278b/17
ʿa.-ı bī-girāna 335a/04
[=2]

atḳıyā (< Ar. atḳiyāʾ) Çok takva sahibi olan kimseler.
a. 213a/06
a. (faḫru'l-atḳıyā) 168b/14
a. (ḥażrat-ı sulṭānu'l-atḳıyā) 243a/14
a. (ḳıblatu'l-atḳıyā) 248a/03
a. (seyyidü'l-atḳıyā) 313b/14
[=5]

atḳula- Ok atmak.
a.-dılar 265b/01
a.-p 254b/01
[=2]

atḳulaş- Okla vuruşmak.
a.-dılar 254a/13
[=1]

atḳulat- Ok attırmak.
a.-ıp 290a/06
a.-tı 288a/10
[=2]

atlan- Savaşmak için ata binmek, savaşa hazırlanmak.
a.-a al- 303b/04
a.-dı 246a/08
a.-ġay 307a/15
a.-ıp 158a/14, 158a/14, 173a/16, 174a/13, 178a/10, 193a/09, 198b/11, 202b/16, 203b/08, 204a/11, 210b/13, 230b/06, 231a/09, 236a/01, 236a/03, 236b/15, 240b/09, 240b/15, 243b/06, 244b/08, 248a/06, 255a/12, 265a/17, 266a/16, 269b/05, 277a/06, 280b/01, 284b/03, 290a/03, 296a/14, 300a/08, 303b/03
a.-ıp érdi 245b/13
a.-maḳ 261a/03
a.-sa 325b/13
a.-up 281b/15, 283a/07, 284b/07, 291a/10, 293b/12
a.-up durur 281b/10
a.-up durur érdi 295b/09
a.-ur 204a/17
[=46]

atlantur- Ata bindirmek.
a.-up durur 185a/12
[=1]

aṭlas Ar. İpekten yapılmış kumaş.
a.-ı bī-bahā 262a/01
a.-ı davlat 219b/02
a.-ı şāh 314a/13
[=3]

atlıġ I Atlı, süvari.
a. 181b/10, 274a/17, 283b/03, 312b/04
[=4]
a. bile 234a/09, 236b/08, 299b/17
a.+dın 307a/12
a.+lar bile 240b/14
a. u yayaḳ 195a/13, 195a/16, 263a/12, 289a/05, 300b/12

[=10]
atlıġ II Adlı, adında.
a. 159b/15, 162b/09, 168a/15, 237a/16, 265b/06, 270a/09, 272b/14, 274a/10, 279a/17, 283b/12, 299b/09, 300b/14, 308a/07
a.+dur érdi 210a/15
[=14]
aṭrāf Ar. Yöre, çevre, yanlar, taraflar.
a.+da 183a/06
a.+daġı 295b/04
a.+ġa 287b/10
a.+ı 271b/09
a.-ı ʿālam 159a/09
a.-ı cavānıb 286b/06
a.-ı memālik 190b/01, 255b/08, 283a/10
a.+ıda 173a/02, 223b/14, 233b/09, 245b/13, 254b/06, 274a/15, 296a/07
a.+ıdaġı 286b/14
a.+ıdın 187b/13, 191a/03, 282b/05, 314b/11, 319b/12
a.+ıġa 167a/05, 173b/16, 181b/12, 207b/13, 231a/07, 254b/08, 259b/03, 282b/13, 290b/16, 304b/06, 307a/02
a.+ıġa (memālik-i aṭrāf) 165b/08
a.+ın 169b/04, 191a/08, 191a/10, 207b/17, 236b/12
a.+ını 169b/05, 312b/11
a.+ınıñ 178a/15, 191a/16
a. u aknāf 251a/04, 251b/09
a. u aḳṭār 313a/03
a. u cavānıb 169b/01, 180b/12, 232b/02, 233a/06, 235a/06, 235b/03, 239b/03, 240b/10, 258a/07, 276b/17, 287b/07, 319b/10
[=58]
Atrek y.a. Kürgen yakınlarında Kızılbaş ve Terakimelerin yaşadıkları bir yer.
A.+niñ kenarı 200b/07
A. ḥudūdı 173a/03
[=2]
ʿaṭşān Ar. Susamış, susuz.
ʿa.+ıġa 267a/13
[=1]
aṭṭār Ar. Güzel kokular satan, aktar.
a. (kātib-ı aṭṭār) 167b/16
[=1]
av Av.
a.+al- 158a/14, 228a/17, 242a/14, 244a/10, 244b/06, 244b/08, 248a/10, 249a/08
a. avla- 278a/11
a.+ġa 158a/15, 244b/01, 249a/05
a.+lar alın- 245b/05
a.+nı 249a/07
[=14]
avāḫır (<Ar. avāḫir) Sonlar, son günler.
a.-ı davlat 333b/12
a.+ıda 166a/15, 203b/15, 205b/11, 209b/13, 228a/16, 236a/01, 237a/05, 241a/01, 254a/10, 277b/15, 281a/12, 334a/03
[=12]
ʿavām Ar. Halk tabası, sıradan insanlar.
ʿa. (ḫavāṣṣ u ʿavām) 336a/11
ʿa.+ıġa 295a/05
ʿa. u'n-nās 297a/17
ʿa. u cuhhāl 163b/02
[=4]
avāmır Ar. Emirleri buyruklar, işler.
a. u navāhī 167b/07
[=1]
āvān Ar. Zaman.
ā.+da 186b/13, 192b/14, 221a/02, 295a/06, 306b/05, 316a/16, 326a/12
ā.+ı 159a/15
ā.-ı amārat 224a/17
ā.-ı āvān-ı ḫucasta-ancām 166a/15
ā.-ı maymanat-ı tavʾāmān 313b/04
ā.-ı mazbūr 304b/08
ā.-ı ʿusrat-nışān335b/03
ā.+ınıñ 216b/17
ā.+ınıñ (şabāb āvānı) 158a/05
[=15]
aʿvān Ar. Yardım edenler, yardakçılar.
a.+ı (atbāʿ u aʿvān) 161a/17
a.+ı bile 173b/10, 173b/13
a. u anṣār198a/14, 238a/06
[=5]
āvāra Far. Başıboş, avare. Krş. **āvvāra**
ā. 223b/06
ā.+larınıñ 238a/16
ā. u sar-gerdān bol- 275b/10
[=3]
āvāralıġ Avarelik, başıboşluk.
ā. 166a/12
[=1]

ʿavārıf Ar. Arifler.
ʿa. (murşıdu'l-ʿavārıf-ı banī-Ādam) 243a/13
[=1]
ʿavārıż Ar. Kazalar, belalar.
ʿa. (dast-ı ʿavārıż-ı zamān) 325b/03
[=1]
avāṣım (<Ar. avāṣim) Günahlar.
a.-ı cadīda 170b/05
[=1]
avāsıṭ (<Ar. avāsiṭ) Ortalar, ortadakiler.
a.+ıda 159b/03, 203a/13, 237b/08, 267b/02, 280a/04
[=5]
ʿavāṭıf Ar. Karşılık beklemeden gösterilen sevgiler, iyilikseverlikler.
ʿa. (maḫṣūṣ-ı ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 311b/13
ʿa. (mavrıd-ı ʿavāṭıf-ı ḫusravāna) 299a/11
ʿa.-ı bī-kerāna 169a/02, 233b/08, 245b/03, 256a/15, 265a/016, 268a/05, 282a/12
ʿa.-ı ḫusravāna 238b/10, 259b/05, 304a/04,
ʿa.-ı muşfıḳāna 202a/03
ʿa.-ı pād-şāhī 192b/04
[=15]
avāyıl (< Ar. avāʾil) İlkler, ilk günler.
a.+ı 173a/15
a.-ı davlat 280a/11
a.-ı ḥāl 178b/14
a.+ıda 188a/12, 206b/11, 228a/04, 237b/03, 276a/02, 276b/12, 335a/02
[=9]
āvāz Far. Ses, seda.
ā.+ı 185b/12, 288a/11
ā.-ı figān 252b/17
ā.-ı raʿd-nışān 286a/08
ā.-ı zih 218b/13, 263b/15
ā.+ıdın 185b/13
[=7]
ʿAvaż Berdi Yüzbaşı bk. **ʿAvaż Yüzbaşı**
ʿA. 262b/16, 271a/05
[=2]
ʿAvaż Bég bk. **ʿAvaż Biy Inaḳ**
ʿA. 178b/16, 200b/15
ʿA.+niñ 179b/14
[=3]
ʿAvaż Biy bk. **ʿAvaż Biy Inaḳ**
ʿA. 213b/16
[=1]
ʿAvaż Biy Inaḳ ş.a. Muhammed Emin Inak'ın oğludur. Babasından sonra ınaklık yapmıstır. Muhammed Rahim Bahadur Han'ın babasıdır.
ʿA. 165a/13, 166a/14, 267b/05
ʿA.(valadān-ı amīr-ı kebīr ʿAvaż Biy Inaḳ) 211b/10
ʿA.+nıñ 165b/08
[=3]
ʿAvaż Cān ş.a. El Tüzer zamanında muhaliflere karşı mücadele eden gazilerdendir, Satıp Aldı Begle birlikte şehit düşmüştür.
ʿA. 186a/03
[=1]
ʿAvaż Inaḳ bk. **ʿAvaż Biy Inaḳ**
ʿA. 166b/11, 194a/11, 272a/13, 285b/08, 319a/01
ʿA.+nı 257a/13
[=6]
ʿAvaż Kel ş.a. Gürlen askerlerindendir.
ʿA. 237a/16
[=1]
ʿAvaż Muḥammad Bay ş.a. Ürgenç'in ileri gelenlerindendir. Krş. **ʿAvaż Muḥammad Bay Ürgençī**
ʿA. 242b/15
[=1]
ʿAvaż Muḥammad Bay Ürgençī bk. **ʿAvaż Muḥammad Bay**
ʿA. 211b/15
[=1]
ʿAvaż Muḥammad Kerki ş.a. Yañı Arıġ kanalında görevlendirilenlerdendir.
ʿA.+ni 302b/09
[=1]
ʿAvaż Nıyāz Bég ş.a. Allah Kut Nayman'ın oğullarındandır.
ʿA.+ni 269b/14
[=1]
ʿAvaż Yüzbaşı ş.a. Ḳutluḳ Muḥammad ʿInaḳ'ın adamlarındandır.
ʿA. 297a/11
[=1]
āvāza Far. 1. Şöhret, ün.
ā.-ı mahābat 161b/06, 197b/03

2. Yüksek ses.
ā.-ı vuṣūl 205b/02
[=3]
avbāş Ar. Ayak takımı, aşağılık kimse.
a. (arẕāl u avbāş) 231a/07
a. (bāzū-yı avbāş) 315a/17
a.+ġa (aşrār u avbāş) 334b/03
a.+ı 165b/07
a.+ı (ārāẕıl u avbāş) 166b/03, 209b/15
a.+ıdın 180a/01
a.+ın (aşrār u avbāş) 176a/01
a.+lar (runūd u avbāş) 315a/06
a.+nı (arẕāl u avbāş) 173a/15
a. u arẕāl 268b/15
a. u aşrār 174a/10
a. u ḫarāmī 159b/16
[=13]
avc Ar. Doruk, zirve.
a. 252a/17
a. (āftāb-ı avc-ı salṭanat) 224b/17
a.+ı ʿızzat 226a/06, 240a/05
a.-ı saʿādat307b/11
a.-ı Ṣurayyā 99b/06
a.+ı üze 165a/10
a.+ıdın 177a/08, 245b/17, 311b/07
a.+ıġa 164b/16, 170a/04, 201a/09, 215b/05, 215b/08, 225b/04, 229b/10, 251a/17, 331a/13
[=19]
ʿavd Ar. Geri gelme, dönme.
ʿa. ḳıl- 298a/14
[=1]
āvīz Far. Asılı bulanan, asılı.
ā. (sıtīz u āvīz) 193a/12, 209b/07
ā.+ġa (sıtīz u āvīz) 330b/06
[=3]
āvīzān Far. Asılı.
ā. ḳıl- 239b/17
ā. ḳıldur- 304a/07
[=2]
avḳāt Ar. Vakitler.
a. 216b/14
a. (aḥsan-ı avḳāt) 251a/11
a. (aşraf-ı avḳāt) 228a/04
a.+da 216b/03
a.+da (aḥsan-ı avḳāt) 216a/06
a.+da (asʿād-ı avḳāt) 310b/12, 328a/06
a. durur érdi (aḥsan-ı avḳāt) 283a/04
a. édi (aḥsan-ı avḳāt) 255a/01
[=9]
avl bk. avul
a.+ıñ 276a/05
[=1]]
avlā Ar. En iyi, en uygun.
a. u aham bil- 335b/04
[=1]
avla- Avlamak.
a.-dı 266a/11
a.-maḳ bile 278a/11
a.-maḳ üçün 227b/01
a.-p 228b/01, 248a/08, 248a/17, 249b/03, 278a/11
a.-r 241b/03, 244a/16
a.-r érdi 217a/01, 247b/03
av avla- 278a/11
[=12]
avlād Ar.Çocuklar.
a.+ı 202a/02, 248a/09
a.+ı bile 267a/10
a.+ı bile (ʿayāl u avlād) 273a/02
a.+ı u mulāzım 172b/03
a.+ıdın 209b/13
a.+ıdın (aḫfād u avlād) 310a/03
a.+ıġa 172b/01, 331a/16
a.+ın 172a/16
a.+ınıñ 172b/06
a. u aḫfād 206b/16
[=12]
avlıyā (<Ar.avliyāʾ) Evliya, veliler, ermişler.
a. 213a/06, 314a/09, 314a/12, 314a/15
a. (ʿabā-yı avlıyā) 314a/14
a. (duʿā-yı avlıyā) 314a/09
a. (gadā-yı avlıyā) 314a/08, 314a/16
a. (ḫāk-pāy-ı avlıyā) 314a/10
a. (ḥażrat-ı ḳudvatu'l-avlıyā) 248a/03
a. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā) 168b/14, 310a/02
a. (ḳuṭbu'l-avlıyā) 243a/14
a. (lıvā-yı avlıyā) 314a/11
a. (puşt-ı dū-ta-yı avlıyā) 314a/13
a. (raʾy-ı avlıyā) 314a/15
a. (rıżā-yı avlıyā) 314a/12
a. (sanadu'l-avlıyā) 313b/14
a. (taḫt-ı būriya-yı avlıyā) 314a/14
a. (vālā-yı avlıyā) 314a/07
[=20]

avlıyāu'llāhi ḳaddise arvāḥ-hum Ar. "Allah'ın velilerinin onların ruhlarını kutsasın." anlamında bir dua.
a. 266a/13
[=1]
avrāḳ Ar. Kâğıtlar, yapraklar.
a.+ını 215a/12
[=1]
avṣāf Ar. Vasıflar, sıfatlar.
a.-ı ḥamīda 157b/06
a.-ı maymūn 156b/13
[=2]
avṭān Ar. Vatanlar.
a. u mesākīn 196b/05
[=1]
avuçla- Avuçlamak.
a.-p 317a/02
[=1]
avul Köy. Krş. **avl**
a.+ıġa 240b/16
[=1]
Avuş ş.a. Şahabad ekabirlerinden Nıyaz Inakın lakabı.
a. 203a/03
[=1]
avval Ar. Önce, ilk önce, başlangıç;Ageçmiş.
a. 163b/12, 164b/05, 181a/15, 229b/05, 291b/10, 297b/13
a.+dın 157b/01, 265a/07, 306a/05, 311a/05
a.+dın ḫod Hemen evvelden 221b/15
a.+ı 323a/02
a.+ıda 240b/04, 270b/17, 329a/15
a.+ıdur 257b/02, 299b/14, 306a/10, 314a/13
[=19]
avvalġı Birinci, ilk; önceki
a. 171a/07, 175a/07, 189b/12, 201b/01, 202b/10, 205b/09, 217b/01, 217b/05, 231a/09, 245b/01, 285b/04, 287a/05, 287b/15, 312a/04
a.+ça 218b/15
a. faṣl 157b/08
a. ḳısm 214b/04
a. sabab 253b/16
a. vāḳıʿa 159a/16
[=19]
avvalraḳ Daha önce, önceden.
a. 281b/16
[=1]
āvvāra bk. **āvāra**.
ā. (āvvāra-ı vādī-yı żalālat) 230a/11
ā. ḳıl- 173a/08, 187b/06
[=3]
avżāʿ Ar. Vaziyetler, haller
a. ile 186a/08
[=1]
ayI Dünyamızın tek uydusu olan gök cismi, kamer, mah.
a. 214b/10, 258a/13
a. (āftāb u ay) 168a/17
[=3]
ayII Yaklaşık olarak 30 günlük zaman dilimi.
a. 197a/05, 211b/02
a.+dın béri 249a/10
a.+dın soñ (bir ay) 161a/02
a.+ġaça 177b/09, 188a/12, 219b/13
a.+ıda durur (Ṣafar ayı) 309a/12
a.+ıdın béri (Ṣafar ayı) 281a/11
a.+ının (Rabīʿu'l-avval) 205b/15
a.+ınıñ 178a/01, 205b/11, 239a/01, 251a/11, 252b/10, 254b/15, 257a/06, 267b/02, 269a/15
a.+ınıñ (Cumāda'l-āḫır ayı) 173a/15
a.+ınıñ (Cumāda'l-avval ayı) 226a/15, 271b/05, 282a/10
a.+ınıñ (Cumāda'ṯ-ṯānī ayı) 275a/04, 288b/09
a.+ınıñ (Muḥarramu'l-ḥarām ayı) 236b/02
a.+ınıñ (Rabīʿu'l-avval ayı) 217b/12, 240a/06, 280b/04, 281a/06, 332b/10
a.+ınıñ (Rabīʿu'ṯ-ṯānī ayı) 199b/14, 225b/01, 270b/16
a.+ınıñ (Rabīʿu'ṯ-ṯānī ayı) 281a/12
a.+ınıñ (Racab ayı) 300b/02
a.+ınıñ (Racabu'l-muraccab) 240a/17
a.+ınıñ (Ramażānu'l-mubārek ayı) 240b/11, 307a/06
a.+ınıñ (Ṣafar ayı) 204b/07, 237b/02, 329b/13, 331a/05, 331b/01
a.+ınıñ (Şaʿbān ayı) 240b/04
a.+ınıñ (Şaʿbānu'l-muʿaẓẓam ayı) 228a/03, 276a/12, 292b/16
a.+ınıñ (Şavvāl ayı) 203a/13, 277b/15

a.+ınıñ (Ẕu'l-ḥıccā ayı) 234a/09, 234b/14, 235b/17, 326b/01
a.+ınıñ (Ẕu'l-ḳaʿda ayı) 231a/08, 278a/13, 313a/17
a.+nıñ 162a/10, 164a/07, 174b/02, 177a/06, 179a/05, 180a/07, 187a/08, 187a/11, 187a/12, 188b/16, 190a/17, 190b/10, 190b/17, 192b/03, 193a/01, 193a/07, 193b/15, 194a/03, 194b/08, 194b/12, 196b/01, 196b/05, 196b/15, 196b/16, 197a/12, 197b/08, 197b/12, 198b/07, 200a/07, 200a/09, 200a/15, 203b/03, 204b/12, 205b/03, 207a/02, 207a/03, 207b/17, 209b/13, 227a/11, 228a/16, 234a/11, 236b/10, 237a/02, 237a/05, 241a/01, 247a/03, 248a/16, 249b/01, 250b/09, 259b/01, 259b/11, 265a/016, 265b/15, 266a/16, 266b/05, 270a/06, 271a/14, 271a/16, 271b/02, 272a/10, 272b/09, 273a/03, 273a/14, 273b/09, 274a/06, 274b/04, 275a/02, 276a/17, 276b/16, 279a/17, 280a/09, 280b/05, 283a/12, 284a/09, 285a/16, 282b/15, 290a/04, 290b/01, 291a/09, 291b/16, 292a/05, 296a/07, 300a/17, 301a/09, 304a/02, 312b/06, 313a/08, 315b/01, 316b/01, 318b/11, 320a/14, 324a/16, 325b/15, 327a/03, 328b/03, 329b/15, 330b/16, 332a/14
[=153]

Ay Dost Biy ş.a. Ak Yakış'ın valisi, Kara Kalpak'ın ekabirlerindendir.
A. 263a/04, 273b/17, 282a/08, 318b/03, 323b/08, 326b/04
A.+ġa 281b/02, 326b/07
A.+niñ 281a/12, 281b/01, 293a/08, 300b/01, 305b/11, 326a/12, 330a/03
[=15]

Ay Mīr-zā ş.a. Mahipaz isimli yerin idarecilerindendir.
A. 194b/11, 265b/06, 265b/14, 265b/16, 266a/01
A. bile 266a/03
A.+nıñ 279a/11
[=7]

Ay Mīr-zā Biy bk. **Ay Mīr-zā**
A. 273b/17, 281a/09, 281a/13, 281b/10, 318b/03, 326b/04
A.+niñ 281a/07, 281b/09
[=8]

ayaġ Kadeh, kase.
a. (altun ayaġ) 214a/16
[=1]

ayaġsız Ayaksız, ayağı olmayan.
a. érür (ḳol u ayagsız) 159a/03
[=1]

ayaḳ 1. Ayak.
a. (başdın ayaḳ) 260a/01
a. (başıdın ayaḳ) 247a/17
a. astı 169b/16, 186b/16, 308a/02
a.+ı (at ayaḳı) 176a/12, 249a/04
a.+ı (başıdın ayaḳı) 255b/02
a.+ı bile 292b/04, 328b/17
a.+ı ur- (ayagı) 264a/11
a.+ıdın 287b/10
a.+ıġa (atınıñ ayaḳı) 192a/14
a.+ıġa (başıdın ayaḳ) 257b/17
a.+ımġa 214b/16
a.+ın 192b/06, 242a/02, 271a/01
a.+ınıñ 288b/07, 325a/10
a.+ları 325a/13
a. üsti 257a/04
a. yalañ 285a/06
2. Bir ırmağa veya göle karışan küçük akarsu.
a.+ı (Davdannıñ ayagı) 177a/03
a.+ı bile (Ḳoñrat arığınıñ ayaġı) 244b/16
a.+ıdaġı (Kürük ayaḳı) 307a/10
a.+ıdaġı (nahrınıñ ayagıdagı) 252a/08
a.+ıdın (nahr-ı Sayḥunnıñ ayaḳı) 327b/13
a.+ıdın (Yañı arıġ ayaḳı) 302b/10
a.+ıġa (kürükniñ ayaḳı) 307a/07
3. Etraf, civar.
a.+ıda (ḳaryasınıñ ayaḳı) 174a/09
a.+ıda (Kök Özekniñ ayaḳı) 320b/13
a.+ıdaġı (Nöküz ayaḳı) 162a/05
a.+ıġa (Aḳ Yakış ayaḳı) 159b/14
a.+ıġa (Ḫızır Éliniñ ayaḳı) 178b/06
a.+ıġa (Yeñiçke ayaḳı) 289b/15
a.+ınıñ (Muz Kömgen ayaġı) 176b/17
[=37]

ayaḳçı Hizmetçi, saki.
a. 214a/16
[=1]

ʿayāl (Ar<ʿiyāl) Bir kimsenin geçimini sağlamak zorunda olduğu kimseler, eş, hanım.
ʿa. (kesret-i ʿāyal u aṭfāl) 260b/16
ʿa.+ın (aṭfāl u ʿāyal) 173b/01
ʿa.+ların (aṭfāl u ʿāyal) 334a/05
ʿa.+larnı (aṭfāl u ʿāyal) 334b/01
ʿa. u aṭfāl 175a/14, 182a/17, 182b/16, 186b/14, 277a/01, 290b/05, 307a/08
ʿa. u avlād 273a/02
[=12]
ayālat Ar. Memleket, toprak.
a. 164a/09, 164b/16, 224b/16, 225b/04, 225b/12
a. (amārat u ayalat) 194b/02, 224b/14
a.+ı 231a/16, 231b/12
a.+ın (ḥukūmat u ayālat) 326b/11
[=10]
ayālat-dast-gāh Far. Memleket hakimi, hakim.
a. 173b/06, 282b/17, 293a/01, 325b/16
[=3]
ayālat-ıntısāb Memleketin temsilcisi.
a. 308b/14
[=1]
ayālat-maʾāb Memleketin sığındığı yer.
a. 234a/12
[=1]
aʿyān Ar. Bir yerin ileri gelenleri; meclis üyeleri.
a. (şāh-ı aʿyān-ı hażrat) 243b/16
a.-ı davlat 279b/02
a.-ı ḥażrat 165a/15, 168a/08, 175b/07, 180a/03, 187a/02, 197b/10, 200a/13, 200b/16, 207a/12, 218a/03, 229a/03, 253a/14, 259a/16, 261b/06, 270b/13, 271a/12, 313a/01, 318b/06
a.-ı hazrat-ı ḫāḳānī 301b/11
a.-ı hazrat-ı şāhī 242b/04
a.-ı ḥażrat-ı tamām 250a/13
a.-ı ḫurd 157b/11
a.+ıdın 265a/01
a. u atbāʿ 317a/06
[=26]
āyat 1. Ar. Kur'an'ın herhangi bir cümlesi.
ā.+ınıñ 210b/04
2. Kimsenin inkâr edemiyeceği açık delil. Nişân.
ā.-ı nusrat. 260a/05
[=3]
āyāt Ar. Kur'an'ın cümleleri.
ā.+larıġa 257b/06
[=1]
ʿayb Ar. Ayıp, kusur.
ʿa. (né ayb) 217a/06
[=1]
Aybügür y.a.Üst Yurt'un (Ereng kırının) doğu yakasındaki büyük bir göl.
A. 180a/11, 306b/08
A.+de 190b/08
A.+din 193a/05
A.+ġa 306b/06, 306b/09
A.+ge 274a/12, 306a/17
a. ḳırınıñ (Aybügür ḳırı) "Üst Yurt'un güneydoğusundaki yarımadanın adı." 183b/03, 234b/03
A.+niñ 277a/07
[=11]
Aygır y.a. Karabaylı yakınlarında bir kanal.
A. arıġıġa (Aygır arığı) 329a/15
[=1]
ʿāyıd Ar. İlgili, ilişkili, dolayı
ʿā. bol- 186b/02, 292a/16, 333a/07
ʿā.+larıġa 229b/15
[=4]
ayıl- Ayılmak, uyanmak
a.-dı 184a/05
[=1]
ayır- Ayırmak.
a.-dılar 329a/16
a.-ılıp (ayrılıp) 180a/05
a.-ıp (ayrıp) 160a/14
[=3]
āyīn Far. Tören, düzen, kural.
ā. 243a/01
ā. (ʿadl u āyīn-ı Lohrāsbī) 213a/13
ā. (fırdavs-ı āyīn ét-) 246a/11
ā. (ẓāhır-ı āyīn) 335b/12
ā.+ı 223a/10, 334b/12
ā.-ı adab 320a/15
ā.-ı bandalıġ 204b/08
ā.-ı davlat 301b/06
ā.-ı mudārā 201a/04
ā.-ı Zāb 213a/10
ā.+ını 312b/10
ā.+ları (da'b u āyīnları 158b/08

ā. u fan 262a/03
ā. u yasa 213b/14
[=15]
āyīn-baḫş Far. Tören bahşeden.
ā. (ızḥār-ı āyīn-baḫş) 301b/08
[=1]
āyīna Far. Ayna
ā. (mıhr-ı āyīna-ı cān) 165b/15
ā.-ı ḫāṭır241a/17
ā.-ı żamīr 174b/13
ā.+sı 215a/11
[=4]
āyīna-band Ayna görüntüsü verme.
ā. 315b/13, 316a/05
ā. bol- "Bağlanma." 246a/14
[=3]
aylantur- Döndermek, dolastırma , etrafını sarmak kapsatmak, devretmek.
a.-up 261a/16, 314b/11
[=2]
ayman Ar. Uğurlu, güvenilir, sağlam.
a.+nı 294b/02
[=1]
ʿayn 1. Ar. Göz
ʿa.+ı (ḳırratu'l-ʿayn) Gözün parlaklığı. 311b/02
2. Bir şeyin eşi, tıpkısı.
ʿa.-ı cahālat 292a/08
ʿa.-ı dostlıġ u karındaşlıġ 320a/02
ʿa.-ı ḫayrıyyat 275b/12
ʿa.-ı ḫūn-rīzlik 184b/05
ʿa.-ı ıltıfāt 217a/10
ʿa.-ı ʿınāyat 165b/04, 170b/04, 323b/04
ʿa.-ı şaḳḳu'l-ḳamar 264a/04
[=10]
Aynaḳ k.a. Uygur bölgesinde yaşayan bir halktır.
A. 172a/07
[=1]
ʿaynī Ar. Tıpkısı.
ʿa.+sı (bırādar-ı ʿaynī) 177a/14
[=1]
ayrıl- Uzaklaşmak, geride bırakmak, ayrılmak.
a.-a durur 180b/04
a.-ġan 183a/15, 327b/13
a.-ıp 176b/14, 180b/06, 180b/07, 187b/04, 190b/08, 209b/13, 211a/08, 231b/07, 246a/04, 268b/05, 298b/02, 316a/07, 323a/05, 325a/03
a.-maḳı 319b/04
a.-mayın 284b/14
a.-ur 272b/03
[=20]
ayrılış- Karşılıklı ayrılmak.
a.-ġan 323a/09
a.-ıp 186a/04
[=2]
ayru Ayrı.
a. 333a/04
a. émes 267a/01
[=2]
ayrul- Ayrılmak.
a.-ur 316a/10
[=1]
ʿayş Ar. Yaşama, gününü gün etme, eğlenme.
ʿa. 246b/02
ʿa. (bazm-ı ʿayş tüz-) 158a/06
ʿa. (maḥall-ı ʿayş u farāġ) 302b/14
ʿa.+ını 314b/14
ʿa. u ʿışrat 177b/08, 278a/11
[=6]
ayt- Demek, söylemek.
a.-ıp 171a/04, 194b/02
a.-ıp durur érdi 165a/08
a.-ıp dururlar 254a/14
a.-ıp érdüm 189b/07
a.-may 171a/06, 173b/15
a.-sam 244a/16
a.-urlar 173b/03, 305b/02
a.-urmız 198b/10
[=11]
aytur- Söylemek.
a.-mayın 269a/15
[=1]
ayur- Ayırmak.
a.-up 181b/12
[=1]
ayvān Far. Eyvan, saray.
a. 188a/04
a.+érür (künbaẕ u ayvān) 315b/10
a.+ġa 188a/05
a.+ıda 156b/06
a.+ıġa 216a/12, 251b/11

a.+ınıñ 164a/10, 188b/08, 220b/12, 224b/08, 225a/06, 228b/12, 233a/13, 233a/14, 311a/10, 332b/13
[=16]
ayyām Ar. Günler.
a. 316b/10
a.+ taṣārīf-ı ayyām) 288a/17
a.+da 271b/15
a.+dın (ḳadīmu'l-ayyām) 166a/09
a.+dın (küdūrāt-ı taʿsīr-ı ayyām) 335b/11
a.+dın soñra 268b/11
a.+ı 259a/09, 294b/07
a.-ı davlat 217a/16, 322a/03
a.-ı farḫūnda-farcām 166a/15, 216b/01, 267b/05
a.-ı maymanat-ancām 319a/02
a.-ı meẕkūr 304b/08
a.-ı mudārā 303b/17
a.-ı ayyām-ı muḥāṣara 194a/03, 234a/06
a.-ı mutamādī 158a/01
a.-ı saʿādat-farcām 228b/07, 307b/05
a.-ı salṭanat 216a/05
a.-ı tavaḳḳuf 167b/09, 177b/14, 326a/09
a.-ı valādat 214b/05
a.+ıda 313a/02
a.+ıdın 171a/11
a.+ıdın soñra 271b/16
a. üçün (dafʿ-ı malālat-ı ayyām) 216b/17
[=30]
ʿayyūḳ Ar. Kuzey yarım küresinde bulunan burcun en parlak yıldızı; göğün en yüksek noktası.
ʿA. (zīynat-baḫş-ı ʿAyyūḳ) 319a/13
ʿA.+dın (ẕırva-ı ʿAyyūḳ) 198a/03
ʿA.+ġa (zırva-ı ʿAyyuk) 191a/07, 335a/11
[=4]
az 1.Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında olan, çok olmayan.
a. 180b/16, 216b/03, 233a/07, 251a/08, 291b/05, 312b/16, 319a/05
a. u köp 235a/16
2. Kısa
a. furṣat 169b/15, 242b/09, 246b/09, 302b/12, 332b/02
[=13]
az Far. (Cümle başı bağlacı) Sonra.
a. 294b/17
[=1]
ʿazā (< Ar. ʿazāʾ) Üzüntü duymak, matem.
ʿa.+sıdın 210b/01
[=1]
ʿaẕāb Ar. İşkence, keder.
ʿa.+ı 256b/12
[=1]
āzād Far. Kurtulmuş, sebest olan.
ā. bol- 228b/04
ā.+ıdın (sarv-ı azad) 165b/14
ā. ḳıl- 330a/03
ā. u mutlaku'l-ınan ḳıl- 329b/01
[=4]
āzāda Far. Özgür, serbest.
ā.+lar 262b/04
[=1]
āzādlıġ Özgür olma, serbestlik.
ā. 189a/12
[=1]
azal Ar. Ezel, öncesizlik, geçmise dogru sonsuzluk.
a.+dın 225a/09
a.+nıñ (ḳayd-ı taḳdīr-ı azal) 293b/03
[=2]
azalī Far. Ezelle ilgili.
a. (ʿınāyāt-ı azalī) 220a/09
a. (ırāda-ı azalī) 201a/08, 210b/06, 275a/12
a. bile (badraḳa-ı ʿınāyat-ı azalī) 216a/07
[=5]
aʿẓam Ar. En büyük.
a. (amīr-zāda-ı aʿẓam) 192a/06, 208b/16, 211b/13
a. (canāb-ı ġavṣu'l-aʿẓam) 313b/14
a. (dastūr-ı aʿẓam) 187b/11, 226a/04, 276b/03, 285a/09, 285b/12, 292a/01, 317b/07
a. (ġavṣu'l-aʿẓam) 191b/06
a. (güzīde-i ḫavāḳīn-ı aʿẓam) 225a/01
a. (ḥażrat-ı ḫākān-ı aʿẓam) 170b/02
a. (lālā-yı aʿẓam) 175a/02
a. (nayyar-ı azam) 165a/10
a. (vazīr-ı aʿẓam) 167a/06, 241b/11, 254b/10, 259b/06, 265a/06

a.+ı (nayyır-ı aʿẓam) 306a/01
a.+ı (rükn-i aʿẓam) 233a/13
a.+ı durur érdi (rükn-i aʿẓam) 330b/09
a.-ı masnad-ārāy 267b/14
a.+ıġa (muḥīṭ-ı aʿẓam) 321b/04
[=27]

ʿaẓamat Ar. Büyüklük, ululuk.
ʿa. (bınā-yı ʿaẓamat u calāl) 292b/11
ʿa.-ı rafīʿ-bunyād 292b/14
[=2]

āzār Far. İncitme. Tâzib. Kırılma
a.-ı dard 266b/02
[=1]

Āẕar-māh Far. Güneş yılının dokuzuncu ayı.
Ā.-ı Calālī 189a/06
[=1]

āzārda-ḫātır Far. Hatrı, gönlü kırılmış.
ā. bol- 172a/01, 291a/16
[=2]

az-bar Far. Zihinde tutma, unutmamaya çalışma.
a. eyle- 314b/17
[=1]

ʿażdu'l-davlat ve'd-dīn Din ve devletin yardımcısı anlamına gelen övgü.
ʿa. 241a/15
[=1]

azġur- Sapmak, dönmek.
a.-up 209b/17, 268a/9, 299b/7
[=3]

azıḳ- Yolu kaybedip serseri gibi gezip dolaşmak, yoldan çıkmak.
a.-ıp 305a/17
[=1]

ʿāzım Ar. Niyetli, kesin karar veren.
ʿā. bol- 173b/09, 174b/12, 204a/05, 230b/06, 234a/13, 234b/04, 237a/02, 282a/09, 305a/15, 308b/02, 320a/04
ʿā. dururlar 278b/01
ʿā.-ı ṣaḥrā 228a/17
ʿā. ḳıl- 297a/16
[=14]

ʿaẓīm Ar. Büyük, ulu.
ʿa. 194a/02
ʿa. (dast-burd-ı ʿaẓīm) 261b/04, 276a/16
ʿa. (ḳuraltay-ı ʿaẓīm) 188a/14
ʿa. (leşker-i ʿaẓīm) 236b/04
ʿa. (muḥāraba-ı ʿaẓīm) 198a/04, 208a/01, 237a/16
ʿa. (muḥārabāt-ı ʿaẓīm) 177b/13
ʿa. (sayābān-ı ʿaẓīm) 262b/01
ʿa. (tanbīh-ı ʿaẓīm) 161b/03
ʿa. (tanbīh-ı ʿaẓīm bér) 177a/12
ʿa. (zalzala-ı ʿaẓīm) 313a/13
ʿa. bile (leşker-i ʿaẓīm) 236b/13
ʿa.+ġa (amr-ı ʿaẓīm) 157a/02
[=15]

ʿaẓīmī Ar. Bir büyük.
ʿa. durur (şahr-ı ʿaẓīmī) 315b/10
[=1]

ʿaẓīma Ar. Büyük, ulu.
ʿa. (anhār-ı ʿaẓīma) 322a/08
ʿa. (carāyım-ı ʿaẓīma) 306b/02
[=2]

ʿazīmat Ar. Gitme, yola çıkma.
ʿa. 161a/06, 228a/03, 255a/03, 274b/05, 295b/09, 298b/15, 307b/17, 311b/16, 320b/10, 335b/05
ʿa. (bādıyā-paymāy-ı ʿazīmat) 324b/16
ʿa. (bār-gāḫ-ı ʿazīmat) 267b/14
ʿa. (fatḫ u ʿazīmat ḳıl-) 332b/16
ʿa. (yegren-i ʿazīmat) 325b/05
ʿa. bile (tīġ-ı ʿazīmat) 167b/01
ʿa. bol- 161b/02, 312a/13
ʿa. durur érken (ḳadam-farsā-yı ʿazīmat) 182b/01
ʿa. eyle- 321a/09
ʿa. ét- 238a/03
ʿa.+ġa (rikāb-ı ʿazīmat) 181b/11, 246b/09
ʿa.+ġa (yegren-i ʿazīmat) 242a/03
ʿa.+ı 192b/17, 250a/06, 311a/16
ʿa.+ı bile 201b/12, 223b/12, 302a/05
ʿa.+ıġa 241a/05, 323a/14
ʿa.+ın 265b/15, 335a/01
ʿa.+ın (ʿınān-ı ʿazīmat) 204a/14, 253a/15, 253b/10, 265b/17, 278b/09, 324b/07
ʿa.+ın (zamām-ı ʿazīmat) 208a/14
ʿa.+ınıñ 320a/03
ʿa. ḳıl- 274b/13, 306b/03
ʿa. körgüz- 226a/17, 298b/10, 308b/06
[=46]

ʿaẓīmu'ş-şān Ar. Şanı yüce olan
ʿa. 254b/09
ʿa.+ınıñ (ʿaẓīmu'ş-şān) 229a/01

[=2]
ʿazīz Ar. Değerli, saygıdeğer.
ʿa. bol- 257a/12
ʿa. eyle- 184b/17
ʿa. ḳıl- 222a/10
ʿa. ol- 215b/08
ʿa. u nām-dār u şuhra-paymā 225b/12
[=5]
ʿazīzī Ar. Bir değerli, bir aziz.
ʿa. (ḥasārat-ı ʿazīzī) 268a/07
ʿa. durur érdi 228b/16
[=2]
ʿazl Ar. Görevden alma.
ʿa. (raḳam-ı ʿazl çék-) 326b/16
ʿa. ḳıl- 197a/17
[=2]
azlıḳ Az olma, azlık.
a. 181a/11, 181b/06, 210b/05
[=3]
ʿazm Ar. Kasıt, niyet, karar.
ʿa. eyle- 158b/16, 162a/09, 301a/07
ʿa. ét- 254a/06, 260a/04, 296a/08
ʿa.+ı bile 262a/17
ʿa.-ı durust ét- 211a/16
ʿa.-ı maṣāf ḳıl- 215b/14
ʿa.-ı nabard ḳıl- 215b/12
ʿa.-ı şikār eyle-241b/02
ʿa.-ı şikār ḳıl- 277b/05
ʿa.-ı ta'ḫīr u taʿvīḳ 161b/04
ʿa.-ı tamāşa ḳıl- 216b/17
ʿa.+ıġa 275b/06, 311b/14, 318a/07
ʿa.+ın 184a/09
ʿa.+ıñ 327b/05
ʿa. ḳıl- 246a/05
[=20]
azmına Far. Zamanlar, dönemler, devirler
a.-ı māżī 301a/05
a.-ı sābıḳa 271b/13, 302b/01
[=3]
azraḳ Azca, daha az
a. 179a/09, 181a/12, 186a/10, 205a/05, 290b/07, 295b/14
a.+ça 194b/16
[=7]
azuḳ Azık, yiyecek.
a. 271a/13
[=1]
azuḳa Tedarik, hazırlık
a. (ulaġ ve azuḳa) 206a/08, 306a/15
a.+dın 196a/10
[=3]
ʿazzā Ar. Sabır.
ʿa. (muravvıc-ı şarīʿat-ı ʿazzā) 220b/05
[=1]

B

ba- Fa. Kelime başına getirilerek zarflar teşkil eden "ile, için, -e kadar, -e göre" anlamında bir ek.
ba-manzıla 162b/01
ba-mūcıb-ı farmān 183a/09
ba-nāgah 307a/16
ba-naḥvī 192a/01
ba-tafṣīl 244a/16
b. (zan-ı bā-vaḳār) 305b/15
[=6]
ba-cıd Far. Ciddi.
b. bol- 272b/01
[=1]
ba-farḳ -den tepeye kadar.
b. (ḳadam tā ba-farḳ) 266b/10
b. (ḳadam tā ba-farḳ) 165b/15, 301b/16
b. (pā tā ba-farḳ) 246b/01
b. (tā ba-farḳ) 168a/14
[=5]
ba-ġāyat Ar. Pek çok, aşırı, son derecede.
b. 161b/01, 163b/04, 170a/14, 171a/06, 171b/14, 201b/07, 244a/10, 246b/11, 247b/02, 264a/15, 272a/05, 291b/02, 294b/11, 296a/04, 302b/01, 315a/11, 315b/01, 317a/07, 320b/16, 322a/09
b. érdi 328b/07
b.-ı ḫālış 166b/06
b.+nıñ (ʿışrat-ı ba-ġāyat) 327b/03
[=23]
ba-ġayr Ar. Hariç, başka.
b. 325b/12
[=1]
ba-ḥıl Ar. Helal, şeriatçe yapılmasına izin verilmiş.
b. eyle- 238b/06
[=1]
ba-taḫṣīṣ Ar. Hususiyle, hele.
b. 326b/07

[=1]
bā-vucūd Far. Bununla beraber, böyle.
b. 184b/16, 223a/01, 224a/12, 231b/14, 232a/07, 256b/04, 260b/16, 268a/07, 269b/05, 284b/09, 304a/16, 305a/06, 315b/12, 318a/10, 322b/01, 332b/07, 333b/02, 336a/07
b.+ı 192a/14
b.-ı ḥaṣānat u ıstıḥkām 163b/15
b.-ı ḳıllat 210b/08
b.-ı ḳıllat-ı ʿadad 166a/08
[=21]
bā-vucūdī Far. Bununla beraber, böyle.
b. 275a/17, 334b/16
[=2]
bāb Ar. Bir kitabın her bir bölümü.
b. (béşinçi bāb) 156b/02
b.+da 157b/07
2. Konu.
b.+da 229a/02
3. Hak, bahis.
b.+ıda 220b/15, 307b/12
[=5]
baba Baba, ata.
b.+sı 280b/07
[=1]
Baba Atalıḳ ş.a. Mankıt'ın ileri gelenlerindendir.
B. 169b/09, 194a/11, 211b/06
[=3]
Baba Bég ş.a. Niyaz Pervançı'nın oğludur. Muhammed Emin Inak ile birçok kez savaşmıştır.
B.+niñ 173a/08
[=1]
Baba Daruġa ş.a. Hezaresplidir. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır. Hezaresp'in kaybedilmesinden sonra Muhammed Nıyaz Inak ile birlikte kaçıp Harezm'e geldi. Krş. **Baba Daruġa-ı Hazār-asbī**
B. 180b/13
[=1]
Baba Daruġa-ı Hazār-asbī bk. **Baba Daruġa**
B.+ġa 180b/08
[=1]
Baba Kutval ş.a. Kuş Köprük Konrat'ının büyüklerindendir.
B. 211b/07
B. ibn Bay Naẓar Biy 179a/06
[=2]
Baba Sar-dār ş.a. Muhammad Nıyaz Bey'in oğlu Huday Berdi Inak ve Abdullah Bey'in çocuğu Kara Bahadur Mirab ile mücadeleye girişen isyancılardandır. Mücadele sonrasında öldürülmüştür.
B.+nı 179b/06
[=1]
babr Far. Hindistan ve Afrika'da yaşayan, kaplana benzer, üstü benekli, derisi pek makbul tutulan, çok yırtıcı memeli hayvan.
b. 162a/01, 257b/16, 263b/02
b.-ı bayān 221a/15
b.-ı darrān 226b/05
b.-ı darranda 185a/08, 207b/02, 218b/17, 289a/14
b.-ı nīrū 313a/05
b.-ı ṣavlat 162a/03
b. u peleng 224a/16
[=12]
babr-çengāl Far. Kaplan pençesi
b. édi 257b/15
[=1]
babr-ıntıḳām İntikam alan kaplan.
b. yañlıġ (ġażanfar-ı babr-ıntıḳām) 221a/07
[=1]
babr-kīn Far. Kini olan kaplan.
b. u ġazanfar-nıhād 233a/14
[=1]
babr-şikār Avcı kaplan.
b. 260a/01
[=1]
bāc Far. Vergi, haraç.
b. 254b/02
b. al- 208b/02
[=2]
bāc-gīr Far. Vergi memuru.
b.-i bılad 157a/10
[=1]
bacaḳī Bir çeşit Freng sikkesi, gümüş para.
b. 166b/09, 166b/09
b.+nı 166b/06
[=3]

bacca Far. Çocuk.
b.+sı 258a/15
[=1]
bād Far. Rüzgar, yel.
b.+ı bile 184b/15
b. (bād-ı şarṣar) 160b/01
b.+nı 242b/02
[=3]
bad-baḫt Far. Bahtsız, talihsiz.
b. 299b/08
b.+dın (ıḥtırāz-ı ḫūb-ı bad-baḫt) 306a/11
b.+ġa (bī-davlat u bad-baḫt) 306a/13
b.+larnıñ 292a/16
b.+nıñ (mudbır-ı bad-baḫt) 334a/01
[=5]
bad-dıl Far. Yüreksiz, korkak.
b. 210a/09
b. u u bad-sigāl u bad-kirdār 305b/09
[=2]
bad-ḫ(v)āh Far. Her işin fenalığını isteyen.
b. (duşman-ı bad-ḫ(v)āh) 269a/13
b. bol- 202a/02
b.+larıdın 202a/05, 209a/14
b.+larnıñ 299b/12
b.+larımızını 174b/08
[=6]
bad-ḫ(v)āhlıġ bk. **bad-ḫ(v)āhlıḳ**
b. bol- 299b/14
[=1]
bad-ḫ(v)āhlıḳ Kötü niyetlilik. Krş. **bad-ḫ(v)āhlıġ**
b. (ṣābıt-ḳadam u bad-ḫ(v)āhlıḳ) 299b/05
[=1]
bad-kār Far. İşi, hareketi kötü.
b. (muʿānıd-ı bad-kār) 333b/15
b. (mudbır-ı bad-kār) 305b/08
[=2]
bad-kirdār Far. Günahkar.
b.(bad-dıl u bad-sigāl u bad-kirdār) 305b/09
b.+nıñ (mudbır-ı bad-kirdār) 333b/07
b.+nıñ (taġī-ı bad-kirdār) 334b/14
[=3]
bad-kīş Far.Dinsiz.
b. +nı (Namrud-ı bad-kīş) 159a/05
b. (salāṭīn-ı bad-kīş) 171a/13
[=2]
bad-mestlik İçip içip dağıtma.
b. ḳıl- 214b/15
[=1]
bād-pā Far. Ayağına çabuk olan (at vs.). Krş. **bād-pāy**
b. 251b/02, 260a/11, 308a/02
b. (raḫş-ı bād-pā) 238b/11
b.+ġa (kümeyt-i bād-pā) 167a/14
[=5]
bād-pāy bk. **bād-pā**
b.-ı bādıya-paymā 168a/11
b.-ı bādıya-paymāy 221b/04, 244a/08, 255b/06
[=4]
bād-raftār Far. Çabuk, hızlı gideni süratli.
b. (aşhab-ı bād-raftār) 302a/01
[=1]
bad-sırışt Far. Yaradılışı kötü.
b.+nıñ (ṭāyıfa-yı bad-sırışt) 176b/0
[=1]
bad-sigāl Far. Fena düşünceli, herkes hakkında kötü söyleyen.
b. (bad-dıl u bad-sigāl u bad-kirdār)
[=1]
bad mıhr Far. İnsaniyetsiz, kötü niyetli.
b. (çarḫ-ı bad-mıhr) 259a/07
[=1]
bāda Far. Şarap, içki.
b. (naşāʾ-andūz-ı bāda-ı ınbısāṭ) 314b/03
b. (sar-şār-ı bāda-ı navāzış ḳıl-) 277b/01
b. (sar-şār-ı bāda-ı surūr) 244a/08
b. (siyah-mast-ı bāda-ı ġaflat) 163a/09
[=4]
bāda-paymāy Far. Şarap ölçen, sarhoş.
b.-ı ḫum-ḫāna-ı davlat 301b/09
b.+ı ḳıl- 312a/09
[=2]
badal Ar. Karşılık, bedel.
b. bol- 223b/04
[=1]
Badal Yüzbaşı ş.a. Eş Muhammad Bey'in adamlarındandır.
B. 276b/09, 277a/10, 277b/02, 284a/12, 284b/03, 284b/08, 284b/13
B.+nı 277a/16, 283b/02, 285a/14

B.+nıñ 284b/11
[=11]
badalġa Kılavuz.
b. ḳıl- 256a/09
[=1]
badan Ar. Vücut.
b. 266b/03, 333a/10
b.+ımda 257a/05
b.+lar 226b/11, 236a/11, 239b/11, 239b/12
[=7]
Baday k.a. Elçigen'in soyundan gelen bir Moğol kabilesi.
B. 245a/16
B.+nıñ ḥudūdı 317a/01, 324b/13
[=3]
badāyıʿ (< Ar. badāyiʿ) Yeni ve güzel şeyler, görülmedik şeyler.
b. (tadḳīḳ-ı badāyıʿ ḳıl-) 259a/04
b.+ı 325a/02
b.-ı vaḳīʿa 201a/06
b.+ıdın (vaḳāyıʿ-ı keşīru'l-badāyıʿ) 214b/05
b.+ını (vaḳāyıʿ-ı keşīru'l-badāyıʿ) 267a/08
b.+ınıñ (vaḳāyıʿ-ı keşīru'l-badāyıʿ) 328a/08
[=6]
bādıya Ar. Çöl, kır.
b. (ḳadam-farsā-yı bādıya-ı ʿınād) 182b/08, 230a/05
b.-ı ḥımāyat 254a/03
b.-ı żalālatdın 317b/16
b.+sıda 330b/11
[=5]
bādıya-paymā bk. **badıyā-paymāy**
b. (bād-pāy-ı bādıya-paymā) 168a/11
b.+ġa (samand-ı bādıya-paymā) 168b/09
b.+larıġa (żalālat-ı bādıya-paymā) 317b/15
b.-yı acal 200b/10
[=4]
bādıya-paymālıḳ Çölde gezme, dolaşma işi. Krş. **bādıya-paymālıġ**
b. ḳıl- 254a/01
[=1]
bādıyā-paymāy Çölde dolaşan, gezen. Krş. **bād-pāy-ı bādıya-paymā**
b. 312a/13, 329b/13
b. (aʿdā-yı gürīz-pā-yı bādıya-paymāy) 182a/13
b. bile (bād-pāy-ı bādıya-paymāy) 255b/06
b.+ġa (bād-pāy-ı bādıya-paymāy) 244a/08
b.+ı (bād-pāy-ı bādıya-paymāy) 221b/04
b.-ı ʿazīmat 324b/15
b.-ı fırār 160b/02
[=8]
bādıya-paymāylıġ bk. **bādıya-paymālıḳ**
b.+da 326a/02
[=1]
badīʿa Ar. Beğenilen, takdir edilen pek yeni şey.
b. (mażāmīn-ı badīʿa) 217b/08
b. (muʿānī-ı badīʿa) 172b/13
b. (nāmīḳa-ı badīʿa) 166a/07
b. (vaḳāyıʿ-ı badīʿa) 201a/06
b. (vāḳıʿa-ı badīʿa) 196a/01
[=5]
badīʿa-āṣār Ar. Güzel gösteren.
b. (Ḫāma-ı badīʿa-āṣār) 226a/10
[=1]
badīʿa-ınşā Ar. Güzel nesirler.
b. (Ḫama-ı badīʿa-ınşā) 236a/15
[=1]
badīʿa-nigār Güzel resim.
b. (Ḳalam-ı badīʿa-nigār) 189b/17, 328a/11
[=2]
badīʿa-ṭırāz Güzel donatan, süsleyen.
b. (ḫama-ı badīʿa-ṭırāz) 205b/05
[=1]
badīha Ar. Birdenbire ve düşünmeden söylenilen, irticalen.
b. içre 259a/05
[=1]
badraḳa Far. Kılavuz.
b. 203a/05, 273a/10, 293a/03
b.-ı davlat-ı nā-mutanāhī 275a/03
b.-ı ʿınāyat-ı azalī 216a/07
[=5]
bāġ Far. Bağ, bostan.
b. (ġayrat-ı bāġ) 302b/14
b.+ınıñ 165b/14
b.+larġa 315a/12

b.+nıñ 294a/16
[=4]
bāġbān Far. Bahçıvan.
b. 315a/13
[=1]
Bāġça y.a. Hiva'nın kuzey kapısının batı tarafındaki yerin adı.
B. ḥavlı 230b/09
[=1]
bağır Göğüs, bağır.
b.+ı (bağrı) 212a/14, 253a/04
b.+ın (bağrın) 260a/16, 289a/13
b.+ını 286a/14
[=5]
bağışla- Bağışlamak, affetmek.
b.-dı 192a/17, 200a/03, 221b/07, 302a/03, 304a/15, 324a/02, 326a/17, 327a/09, 331b/15
b.-dılar 326b/09
b.-p 190b/13, 200a/15, 247b/09, 290b/11, 301a/13, 335a/04
b.-p dururlar 253b/06
b.-r érdi 230b/04
[=18]
bāġıyya (<Ar.bāġiyya) Serkeş, asi.
b. (Terākime-i bāġıyya) 177b/15
b. (umāra-yı bāġıyya) 198a/13, 323b/10
b.+dın (camāʿa-ı bāġıyya) 195b/14
b.+nı (camāʿa-ı bāġıyya) 193b/16
[=5]
bāġī Ar. Asi, serkeş.
b.+ġa (mufsıd u bāġī) 255a/02
b.+ı kesāfet-āṣār226b/06
b.+lardın 239b/14
[=3]
bağī Ar. İsyan.
b. 170a/07, 233b/16
b. (ḳāmıʿ-ı bunyād-ı (10) bağī u ṭuġyān) 198a/10
b. (rusūm-ı bağī) 333b/15
b. ahlı 239b/08
b.+dın 257b/02
b. u ġufrān 334b/11
[=7]
bağla- Bağlamak.
b.-dı 201a/16
b.-dılar 259b/08, 273a/06, 273a/08, 274a/08, 274a/10
b.-p 214a/04, 238b/04, 242b/17, 257a/14, 261b/12, 292a/02, 316a/08
b.-p bol- 274a/11
b.-p durur érdiler 319a/01
b.-y tur- 272a/10
[=16]
cısr bağla- 257a/14, 259b/08, 285a/10
rast bağla- 242b/17
[=4]
Bağlan y.a. Taş Kale ve Vezir yakınlarında bir yer.
B. 237a/09, 237a/11, 295b/15, 296a/17
B.+ġa 237a/13
[=5]
bağlan- Bağlanmak, kapanmak.
b.-dı 243a/01, 274b/10
b.-ġan 273a/07, 274a/08
b.-may 335a/01
[=5]
bağlat- Bağlatmak.
b.-dılar 317b/11
b.-up 270b/03
b.-ur 272a/06, 272b/02
b.-urġa 196a/13
[=5]
cısr bağlat- 196a/13
[=1]
bahā Far. Kıymet, bedel.
b. al- 305a/10
b. bol- 164a/02
b.+sı 290a/02
[=3]
bahādur Far. Yiğit, cesur.
b. 206a/16, 209a/07, 255b/13, 256a/12, 260a/13
b. bile 273a/09, 331a/08, 332b/01
b.-ı zaḫm-dār 264b/10
b.+lar 160b/05, 162b/09, 176b/09, 179b/08, 194a/15, 198a/05, 198b/05, 207b/04, 226b/11, 234b/10, 252b/16, 261a/03, 261b/03, 261b/07, 263a/08, 263b/01, 264a/13, 286a/09, 286b/06, 287a/12, 287b/15, 288a/11, 288b/06, 289a/09, 289b/11, 335a/05
b.+lar bile 284b/14, 329b/05
b.+lardın 257b/14
b.+largа 182b/10, 254b/09
b.+ları 234b/08, 245b/05, 246a/02, 301b/02

b.+larnı 175a/16, 252b/07, 265a/15
b.+larnıñ 162b/15, 175a/07, 226a/09, 226b/14
b.+nıñ 179b/07, 308b/10
b. u mutahavvır 282a/09
[=54]
bahādurlıġ Bahadırlık, yiğitlik.
b. 223a/10
[=1]
bahāna Far. Vesile, sebep
b. bile 235a/04
b. ḳıl- 302a/11, 307b/03, 311a/04
b.+sı bile 162a/15, 174b/04, 192b/10
[=7]
bahār Far. Bahar, ilkbahar.
b. 157a/06, 202b/09, 242b/12, 259a/09, 314a/06, 325b/03
b. (nasāyım-ı bahār-ı vāḳıʿāt) 156b/03
b. (nasīm-ı bahār) 157b/04, 196a/08
b. (raşaḥāt-ı bahār) 317b/02
b.-ı anfās 314a/05
b.-ı davlat-ı şah 245a/01
b.-ı dīdār228a/06
b.-ı ıḳbāl-ı ġayr-ı mutanāhī 292a/15
b.-ı vurūd-ı maymanat-ḥuṣūl 167b/02
b.+ıdın 252a/04
b.+ınıñ 331b/15
[=17]
bahārıstān Far. Bahar mevsimi.
b.(ḥadīḳa-pardāz-ı bahārıstān-ı faṣāḥat) 267a/10
[=1]
bahār-vuṣūl Ar. Kavuşma baharı, mevsimi.
b.+ı bile (fuyūżāt-ı bahār-vuṣūl) 162a/08
[=1]
bahcat Ar. Sevinç.
b. 223b/04
b. (kemāl-i bahcat) 228a/09, 273b/16
b.-ı tāza 228b/01
b.+ın 302a/13
[=5]
bahcat-afzā Far. Sevinç artıran, çoğaltan.
b. (sānıḥa-ı bahcat-afzā) 190a/07
[=1]
bahcat-aṣar Far. Sevinç gösteren, sevinçli.
b. (vāḳıʿa-ı bahcat-aṣar) 189a/12
[=1]
bāhır Ar. Belli. Açık, apaçık. Krş. **bāhır**
b. u huvaydā 157b/17
[=1]
bāhıra bk. **bāhır**
b.+sı (vāḳıʿāt-ı bāhıra) 159a/15
[=1]
bahla Far. Yırtıcı kuşlarla uğraşanların giydiği eldiven.
b.-ı zar 244a/17
[=1]
Bahman ş.a. Ardşir'in adı, İsfendiyar'ın oğlu.
B. 263b/04
[=1]
baḥr Ar. Deniz.
b. 211a/07, 242a/15, 324b/01
b. (barr u baḥr) 311a/07
b. (durr-ı ḳıymat-bahā-yı baḥr-ı zaḫḫār-ı şacāʿat) 219b/02
b. (ḥażrat-ı sulṭān-ı baḥr u bar) 323b/12
b. (ḫusrav-ı baḥr u bar) 211a/12
b.(şah-ı baḥr u bar) 322b/15
b. ara 223a/12
b. birle 249b/13
b. dék 295b/07
b.+dın 243b/16
b.-ı aḫżar 243b/11, 321b/03
b.+ı durur 257a/11
b.-ı gevher 242a/05
b.-ı ḫurūşān 322b/06
b.+ı içre 252a/16
b.-ı jarf 325b/10
b.-ı muṣībat 211a/17
b.-ı şagarf 270b/03
b.-ı ṭūfān-ı ḫūn-ḫ(v)ār 191a/11
b.-ı ṭūfān-ḳıyās 191a/14
b.-ı zaḫḫār 191a/11, 243b/09, 319b/02
b.-ı ẓulāl 323b/15
b.+ıda 246b/02
b.+ıġa 206b/07, 211a/14, 214a/01, 282a/02, 308b/04, 308b/07, 323b/14
b.+ıġa (barr u bahr) 319a/04
b.+ınıñ 324a/17
b.+lar 316a/05
b. u bar 316a/02,
b. üzre 243b/12

[=41]
baḥr-paymāy Far. Denizde yol alan, ilerleyen.
b. érür 223a/13
[=1]
bahra Far. Nasip, hisse.
b. 168a/08
b. tap- 336a/11
[=2]
bahra-bardār Far. Nasipli, kısmetli.
b. ol- 310b/16
[=1]
Bahrām ş.a. İran mitoloji kahramanlarından bir padişah adı.
B.+ı (āftāb-ı Bahrām) 246b/04
B.+nı (zār-ı Bahrām) 246a/13
[=2]
Bahrām-āyīn Far.Behram gibi.
B.+nıñ (Ḳahramān-gīn-ı Bahrām-āyīn) 222b/02
[=1]
Bahrām-gīn Far.Behram gibi.
B. 173b/17
B. (Dılīr-ı ṣaff-ārā u Bahrām-gīn) 223a/08
B. (ḫıdīv-ı Bahrām-gīn) 220b/07
[=3]
Bahrām-gūr bk. **Bahrām**
B. 158a/08
[=1]
Bahrām-ṣavlat Ar. Behram gibi akın, saldırı.
B. 162b/06, 167a/05, 169b/13, 254b/08, 261b/07, 268b/01, 271a/10, 282b/12, 335a/05
B. (Sikender-ḳudrat u Bahrām-ṣavlat) 253b/14
B. (şahanşāh-ı Bahrām-ṣavlat) 311a/06
B. (ʿUṭārıd-ḫaṣlat u Bahrām-ṣavlat) 225a/03
[=12]
Bahrām-şükūh Far. Behram gibi ulu.
B. 233a/06
[=1]
Bahrām-yal Far. Behram gibi kahraman.
B. 233a/16
[=1]
bahramand Far. Hisse sahibi.
b. (ḫursand u bahramand ét-) 252b/08
b. (maḥẓūẓ u bahramand bol-) 249b/01
b. (mufīż u bahramand bol-) 168b/13
b. bol- 243b/01, 244a/02, 273b/09
b. ét- 310b/15
b. ḳıl- 188b/05, 228a/01, 252a/05, 265a/016, 272b/17
b. u arcmand bol- 248a/16
b. u kām-yāb ḳıl- 233b/08
[=14]
bahramandlıḳ Hisseli olma, faydalanma.
b. yétkür (maḥẓūẓ u bahramandlıḳ yétkür-) 249b/06
[=1]
bahravar Far. Hisse ve nasibini almış.
b. ḳıl- 332a/08
b. u barūmandlıġ yétkür- 251a/08
[=2]
baḥrī I Ar. Denizle ilgili, denize mensup.
b.+dur 321a/16
b. durur 322b/04
[=2]
baḥrī II Bir kuş adı.
b. u çālāk 242a/15
[=1]
Baḫşı k.a. Teke Türkmenlerinden bir kavim adı.
B. uruġı 307a/02
[=1]
baḫşış Far. Bahşiş, bağış olarak verilen para vb.
b.-ı bılā-ġāyat 188b/05
b.+ıdın 301b/05
b. u ʿaṭā 232a/11
[=3]
baḫşīş Far. Hediye.
b.+ıdın 238b/11
[=1]
baḫt Far. Baht, talih.
b. 214b/08, 310b/15
b. (davlat u baḫt) 273b/11
b. (musāʿadat-ı baḫt) 301a/02
b.-ı ber-geşte 182a/15, 193b/08, 227a/02, 252b/05, 297a/03
b.-ı buland 224a/16, 325b/02
b.-ı humāyūn 283a/05
b.-ı ıḳbāl 229a/13
b.-ı saʿd317a/01
b.+ın 336a/08

b. ile 250a/10
b.+ları dék 330a/05
b. ol- 314a/16
b. u davlat 218a/13, 242a/06, 243b/16, 251a/15
b. u ẓafar 296a/08
[=23]
baḫt-yār Far. Mesut, mutlu, kutlu.
b. (davlat u baḫt-yār bol-) 159a/01
b. bol- 256a/17
b. ḳıl- 220a/03
[=3]
bāʿıṣ (<Ar. bāʿiṣ) Yol açan, sebep olan.
b. (mūcıb u bāʿıṣ bol-) 301b/14
b. bol- 187b/03, 268a/10, 299b/04
b. durur 294a/06
b.-ı şikest 181a/15
[=6]
bāʿiṣu'l-amni ve'l-āmān Ar. Emniyet ve güvene sebep olan.
b. 170b/02, 208a/16, 225a/12, 267b/17, 270b/07, 308b/17
[=6]
baʿīd Ar. Uzak
b. (ʿahd-ı baʿīd) 166a/12, 238a/03, 309a/15
b. émesdür 221b/11
[=4]
bāk Far. Korku.
b. (bī-vahm u bāk) 195b/05
[=1]
bak- Bakmak.
b.-arda (ḳuş baḳarda) Kuş yakalama işi. 242a/12
b.-may 187a/16, 257b/13, 305b/12
[=4]
baḳa (Son çekim edatı) -e doğru.
b. 182b/01, 316b/05
[=2]
baḳā (<Ar. baḳāʾ) Devam, sebat, kalıcılık.
b. 216a/08, 216a/12
b. (ıḫtımāl-ı baḳā) 212a/07
b.+dın 212a/11
b.+ġa (dāru'l-baḳā) 280a/12
b.+sı durur 212a/05
[=5]
bāḳī Ar. Sonsuz, ebedi
b. (nacāt-ı bākī) 321b/13
[=1]
bākira Ar. Kızoğlan kız.
b. 160b/16
[=1]
baḳtur- Baktırmak.
b.-up 244a/15
[=1]
bākūra Ar. Evvel yetişen.
b.-ı gülistān-ı salṭanat u şahr-yārlıġ 157a/08
[=1]
bal Ar. Belki, hatta.
b. 315b/10
[=1]
bāl I Ar. kalp, yürek, gönül.
b. (fārıġu'l-bāl ḳıl-) 266b/15
[=1]
bāl II Far. Kanat.
b. (par u bāl ur-) 217a/05
b.+ġa (ḥadd u bāl) 333a/15
b.+ı 242a/05
b.+ı kibi 242a/12
b.-ı parvāz ur- 233b/12, 244b/11
b. u par aç- 195b/07, 277b/07
[=8]
bāl-afşān Far. Kanatları yayılmış.
b.-ı havā-yı ḫuṣūmat 201a/11
b.-ı havā-yı ḳurbat 163b/12
[=2]
bāl-küşāy Far. Kanat açan, uçan.
b. ḳıl- 277a/12
[=1]
Bal Muḥammad ş.a. Eş Çan Bey'in oğludur.
B. 310b/09
B.+nı 317a/13
[=2]
Bal Muḥammad ḫalaf-ı Éş Çān Biy bk. **Bal Muḥammad**
B. 316b/01
[=1]
balā (<Ar. balāʾ) Gam, keder, musibet.
b. 270a/03
b. (barḳ-ı balā) 185a/16, 232b/04
b. (bavārıḳ-ı balā) 219a/01
b. (daryā-yı balā) 194a/16
b. (garḳ-ı gird-āb-ı balā ḳıl-) 170a/16
b. (musīb-ı balā u fıtan) 333a/16
b. (ṣavāʿıḳ-ı balā) 170a/10

b. (tīġ-ı balā) 257b/11
b. (tīġ-ı balā çék-) 212b/02
b.+da (zındān-ı balā) 239a/08
b. dék (afvāc-ı amvāc-ı balā) 223b/17
b.+dın (garḳ-āb-ı balā) 224a/15
b.+dın (gird-āb-ı balā) 325a/15
b. durur érdi 167a/04
b.+ġa (zancīr-ı balā) 324a/01, 329a/11
b.+sıdın 183b/12
b.+sınıñ 334a/09
b.-yı āsmānī 170a/01, 182a/14, 299a/04
b.-yı ḳaḥt 335a/13
b.-yı mubram 296a/12
b.-yı nā-gahān 234b/04
b.-yı nā-gahānī 240b/15, 303b/01
b.-yı zamāna 222a/06
[=28]

Bala Yatan y.a. Aman Kulı kanalı yakınlarında bir yer.
B. 180a/10
B.+da 180a/16
B.+ġa 180a/05
[=3]

balāġat Ar. Kusursuz söz söyleme.
b. 312a/14
b. (asbāb-ı balāġat) 278a/17
b. (ṣaḥīfa-ṭıraz-ı nigār-sıtān-ı balāġat) 267a/10
b. birle 259a/06
b.+da 216b/13, 220b/10
[=6]

balāġat-raḳam Ar. Belagatli yazı.
b. (ḳalam-ı balāġat-raḳam) 220a/11
[=1]

balāġat-şıʿār Far. Belagatli, belagatiyle iz bırakan.
b.+nı (fużalā-yı balāġat- şıʿār) 216b/09
[=1]

balāgat-ṭırāz Far. Belagat donatan, belagatle süsleyen.
b.+ı 282a/17
[=1]

balçıġ Balçık, çamur.
b. 212a/07
[=1]

balda Ar. Memleket, diyar.
b. (Ürgenç-i balda-ı maḥfūẓa) 242b/10, 268b/17
b.-ı Ḫīvaḳ 226a/16, 230b/08
b.-ı maḥfūẓa-ı Ḫīvaḳ 197a/06
b.-ı maḥrūsa-ı Ḫīvaḳ 224b/12
b.-ı meẕkūra 242b/15
b.+sıda 313a/16
b.+sıġa 280b/15, 281b/03
[=10]

Balḫ y.a. Belh şehri.
B. 321b/16
[=1]

balıyyat (<Ar. balīyat) Bela, musibet.
b. (giriftār-ı balıyyat bol-) 240a/05
b. içre 293b/06
b.+lar 230a/09
[=3]

balıyyāt (<Ar. baliyāt) Belalar, musibetler.
b. (barḳ-ı balıyyāt) 170a/07
b.+dın 223a/16
b.-ı arāżī 222a/04
[=3]

balī Ar. evet.
b. 160b/08, 175b/03, 184a/15, 184a/17, 184b/01, 184b/03, 223a/15, 297b/09, 328b/17
[=9]

balīġ Ar. Fasih, düzgün söz söyleyen.
b. (goş-māl-ı balīġ) 161b/03, 163b/11, 177a/12, 181a/06, 201b/03, 253b/11, 279a/09, 282a/15
b. (saʿy-ı balīġ) 259b/08
b. (tanbīh-ı balīġ) 174a/13
b. bile (tanbīh-ı balīġ) 165b/10
[=11]

Balḳan y.a. Büyük ihtimalle Maned'in güneyindeki bir bölgenin adıdır. Bu bölgenin asıl adı Semelkan olmalıdır.
B. 173a/03
[=1]

Balkan Tağı y.a. Ürgenç civarında bir dağ.
B. 321b/17
B.+da 173a/01
[=2]

Balta Nıyāz Ḳāżī ş.a. Çavdur isyancılarından biridir.
B. 306b/01

[=1]
Baltaş Durman bk. **Baltaş Yüzbaşı**.
B.+nıñ 185a/04
[=1]
Baltaş Bég ibn Bay Naẓar Biy ş.a. Seyyid Naẓar Bey'in kardeşidir.
B.281a/01
[=1]
baltu Balta.
b. (żarb-ı baltu) 192b/12
[=1]
bāmdād Far. Sabah, sabahleyin.
b. namāzı 172a/13
[=1]
ban-gāh Far. Emirlere ve büyük rütbeli şahıslara ait çadır.
b.+ıġa 195a/03
b.+larda 259a/10
[=2]
banātu'n-naʿş Ar. Büyükayı denen yıldız kümesi.
b. 163a/15, 264b/04
b. dék 207b/04
b. yañlıġ 175b/02, 235a/08
[=5]
band Far. Bağ, zincir, düğüm.
b. 251b/14,
b. bol- 264a/02
b.-ı bazu 222b/05
b.+ını 298a/05
b. ḳıl- 303b/15
b. ol- 248b/11
2. Su biriktirmek için iki dağ arasına yapılan set, baraj
b. 274b/14
b.+lar 275a/17
b.+ları 275a/10
b.+ların 274b/13
b.+larnı 275b/03
b. yétkür- 175a/06
[=19]
Band-ı Ramin y.a. Hazrat-ı kutb-ı alam, lala-yı azam, Şayh Razıddin Ali Lala kabrinin sınırlarında, Yañı Yaf'ın yakınlarında bir yer.
B. 175a/01
[=1]
banda Far. Kul, köle.
b.-ı ḫāşıya-bar-dūş 224a/03
b. ḳıl- 247b/15
b.+larnıñ 192a/07
b.+sı 168a/17, 238b/07
[=5]
banda-nuvāzlıġ Kulunu, kölesini taltif edicilik, gönül alıcılık.
b. yüzidin 192a/08
[=1]
bandalıġ Kulluk, kölelik.
b. (āyīn-ı bandalıġ) 204b/08
[=1]
bandī Far. Esir, köle.
b.+lar 183a/12
[=2]
banī-Ādam Far. Ademoğulları, insanlar.
b. (akārim-i banī-Ādam) 301b/11
b. (aṣnāf-ı banī-Ādam) 172b/16, 228a/10
b. (mafḫar-ı banī-Ādam) 192a/07, 311b/03
b. (murşıdu'l-ʿavārıf-ı banī-Ādam) 243a/13
[=6
banī-aʿmām Far. Amcaoğulları.
b.+ıdın 290a/12
b.+ıdın durur érdi 182b/08, 330a/01
b.+ıdın durur érdiler 329a/13
b.+ıġa 310a/07
b.+ısıdın érdi 291a/15
[=6]
bānī Ar. Kuran, kurucu.
b.-ı ʿadl 157a/10
b.-ı mabānī-ı mekremet164a/16, 187b/08
[=3]
bannā (<Ar. bannāʾ) Yapı ustası.
b.+lar 187b/13
b. u ustād u naḳḳāş188b/03
b.-yı farmān 242b/11
[=3]
bar I Var.
b. 189b/02, 195a/16, 212a/07, 229b/05, 232b/12, 262b/05, 335b/13
b.+dur 162b/03, 167a/02, 235a/16, 244a/16, 244b/15, 245b/02, 307b/05
b. durur 294b/08, 294b/11, 308a/10, 320b/16
b. durur érdi 265b/06, 268b/16, 317b/13

b. érdi 163b/04, 274a/10
b. mu 199b/07
b. u yok 192b/07, 200b/04, 332a/10
[=27]
bar II (<Ar. berr) Kara toprak, kara.
b. (baḥr u bar) 316a/02
b. (ḥażrat-ı sulṭān-ı baḥr u bar) 323b/12
b. (ḫusrav-ı baḥr u bar) 211a/12
b. (şah-ı baḥr u bar) 322b/15
b. u bahr 311a/07, 319a/04
b. üzre (baḥr u bar) 223a/14
[=7]
bar III (<Ar. berr) Doğru sözlü, hayır işleyen kimse.
b.-ı Zav-kemīn 223a/08
[=1
bar IV (<Far. ber) Meyve.
b. u barūmandlıġ 200a/14
[=1]
bār Far. 1. Defa, kere.
b.-ı ʿām Bir dahaki yıl.165a/15
2. Meyve.
b.-ı amn 314b/16
b.-ı ḥayāt 214a/03
b.-ı şikār 217a/05
[=5]
bar- Varmak.
b.-a 168a/12
b.-a al- 181b/03, 182b/01
b.-a dur- 175b/10, 293a/01, 325a/11
b.-a bara 172a/04
b.-a tur- 203a/15, 203b/09
b.-dı 190a/03, 206a/03, 230a/05, 231a/10, 269b/17, 285a/06, 307a/12
b.-dılar 173a/06, 187b/02, 202a/02, 236b/14, 300b/14
b.-duḳ 210b/12
b.-dum 256b/16
b.-ġan 162a/16, 166b/17, 173b/15, 194b/15, 237b/01, 282a/05, 287b/13
b.-ġanda 174b/06, 237b/07, 285a/12
b.-ġandın 202b/11
b.-ġandın soñ 200b/07
b.-ġandın soñra 161a/15, 186b/14, 262b/06, 294b/09
b.-ġanı 229b/07, 274a/05
b.-ġanınıñ 274a/12
b.-ġanlar 287b/10
b.-ġanları 177a/04
b.-gay 232a/13
b.-ıp 162a/17, 166b/03, 169a/06, 176a/03, 177a/13, 178b/10, 179b/02, 180a/04, 180a/15, 180b/05, 181b/04, 181b/07, 182b/05, 182b/14, 183b/07, 185b/14, 187a/01, 187b/04, 191b/06, 193a/09, 194b/10, 196a/16, 197b/15, 198a/03, 199b/05, 203a/08, 203b/01, 203b/11, 204b/03, 204b/04, 206a/16, 208b/06, 232a/17, 234a/02, 237b/06, 239b/02, 256b/14, 258a/06, 266a/12, 270a/10, 270a/12, 274b/02, 277a/05, 278b/04, 280b/01, 280b/15, 281a/08, 281b/03, 282a/01, 285b/17, 299a/01, 299b/09, 305b/06, 306b/09, 306b/14, 309a/014, 309b/09, 310a/07, 313b/12, 316b/12, 320b/14
b.-ıp dur- 289b/09
b.-ıp durur 180b/07, 268b/05, 269b/06
b.-ıp durur érdi 204a/08, 260b/13, 265b/10
b.-ıp durur érdiler 256a/13
b.-ıp dururlar 172b/05, 180a/06
b.-ıp érdi 199a/17, 247a/09
b.-ıp érdiler 245b/15
b.-magı 189b/14, 205b/05
b.-mış durur érdi 234a/08
b.-sa 189b/04
b.-salar 310a/04
b.-ur 180b/06
b.-ur érdi 328b/10
b.-urmız 167b/08
2- Ölmek.
b.-a dururlar érdi 222a/15
b.-dı 211a/08, 211a/14
b.-ġan 223a/17
[=131
bar-bād Far. Mahvolmuş, berbat; soluğunu kesmek.
b. bér- 242b/02, 299b/12
b. ḳıl- 159a/13, 267a/17, 314b/14
b. u ınhıdām bol- 163b/17
[=6]
bar-bādlıġ Pislik, fenalık.
b. 212a/10
[=1]
bār-gāh Far. Padişahın huzuru, otağ, yüksek divan.

b.(dāmand-nışīn-ı bār-gāh-ı raḥmat) 156b/06
b. (ḫayma-ı bār-gāh) 243b/17
b. (maḳarr-ı bār-gāh) 197a/11
b. (maḳarr-ı bār-gāh-ı calālat) 283a/08
b. (maḳarr-ı bār-gāh-ı davlat) 271b/10
b. (maḳarr-ı bār-gāh-ı ıclāl) 174a/06, 278a/10
b. (maḳarr-ı bār-gāh-ı ẓafar-tamkīn) 179a/13
b. (masnad-nışīn-ı bār-gāh) 197a/09
b. (mavżıʿ-ı bār-gāh-ı ıclāl) 242b/14
b. (mıżrab-ı bār-gāh) 252a/02
b. (mıżrab-ı bār-gāh-ı ʿālam-panāh) 31
b.(mıżrab-ı bār-gāh-ı felek-ışţıbāh) 327a/06
b. (mızrab-ı bar-gah-ı ıḳbāl) 285a/11, 292a/03, 331b/05
b.(mıżrab-ı bār-gāh-ı ʿızz u calāl) 271b/02
b.+ġa 244b/10
b.+ı 315b/11
b.-ı ʿālam-panāh177b/06, 199b/13, 235a/02, 245a/16, 247b/17, 257a/10, 261b/08, 265a/14
b.-ı ʿālam-panāhī268a/03
b.-ı ʿazīmat 267b/14
b.-ı felek-dar-gāh 255a/13
b.-ı felek-ışţıbāh 197b/10, 238b/04, 283b/17, 312a/01
b.-ı gerdūn-ışţıbāh256b/11
b.-ı ḫūrşīd-ḳubāb198a/02
b.-ı ıḳbāl 248a/08, 258a/02, 326a/08
b.-ı sıpıhr-asās 232a/08
b.-ı sıpıhr-ışţıbāh 318b/05, 335a/05
b.-ı sıpıhr-numūn 335a/10
b.+ıdın (maşrıḳ-ı bār-gāh) 174b/03
b. u sarā-parda 283b/15
[=45]

bar-güzīde Far. Seçme, seçkin.
b. durur érdiler (mubārız-ı bar-güzīde) 283b/03
[=1]

bar-ḫūr-dār Far. Berhudar olan, mesut olan.
b.(barumand u bar-ḫūr-dār ḳıl-) 335b/17
b. bol- 323b/16
[=2]

bar-ḫūr-dār lıġ bk. **bar-ḫūr-dār lıḳ**
b. yétkür- 196b/13
[=1]

bar-ḫūr-dār lıḳ Berhudarlık, mutluluk.
b. 321a/14
[=1]

bar-pā Far. Ayakta. Krş. **bar-pāy**
b. bol- 246a/12, 247b/06
b.+dur 245a/03
b. durur 212a/08
b. érür 249b/15
b. ét- 254a/03, 264a/15, 265a/05
b. ḳıl- 167a/17, 169b/15, 225b/15, 231b/08, 233b/05, 248a/02, 255a/14, 263a/14, 267b/06, 283b/15, 312a/02
b. ḳıldur- 331b/10
[=20]

bar-pālıḳ Ayakta kalmak.
b.+ı bol-(bar-pālıġı) 314a/12
[=1]

bar-pāy bk. **bar-pā**
b. ét- 209b/03, 332b/04
b. ḳıl- 197b/11, 258a/02, 287a/07, 308b/13, 319b/13, 326a/08
[=8]

bar-ṭaraf Far. Giderilmiş.
b. (ḳaḥṭ-ı bar-ṭaraf) 335b/16
b. eyle- 250a/15
b. ét- 215b/03
b. ḳıl- 165b/03
[=4]

bār-yāb Far. Padişahın huzuru.
b.-ı davlat 335a/06
[=1]

bar-zū Far. Hızlı bir şekilde.
b. 255b/12
[=1]

bar-ā-bar Far. Birlikte, beraber.
b. 228b/11, 312b/10
b. bol- 263b/13, 320b/17
b.+ıda 230b/12
b.+ıġa 196b/06
b. ḳıl- 262a/12
b. tur- 160b/01
[=8]

bar-ā-barlıġ Birliktelik.
b. ḳıl- 179a/15
[=1]

barāhīn Ar. Deliller.

b.-ı sāṭıʿa 172a/09
[=1]
bārān Far. Yağmur.
b. (tīr-ı bārān eyle-) 233b/16
[=1]
barāyā Ar. Halk, avam.
b. 335b/05
b.+nıñ 334b/01
[=2]
barça Bütün, hep, tamamen; her bir, her biri.
b. 162a/04, 168a/05, 172a/06, 183a/12, 187b/16, 191a/15, 209b/17, 212b/06, 213b/03, 213b/13, 214a/12, 214b/16, 215b/11, 216a/15, 216b/12, 226b/08, 227b/11, 227b/12, 227b/17, 229b/03, 235b/09, 236b/09, 236b/13, 238a/12, 239a/01, 242a/12, 242b/04, 242b/04, 248b/08, 250a/08, 250a/13, 252b/11, 258b/04, 258b/04, 258b/17, 260a/01, 260a/01, 260a/01, 261b/09, 262a/14, 266b/10, 271b/09, 276b/17, 279b/02, 280b/03, 282a/01, 294a/01, 316a/04, 329b/07, 334a/15
b.+dın 329a/06
b.+ların 282a/03
b.+nıñ 229a/03, 242b/02
b.+sı 242b/02, 246b/02
b.+sıġa 304a/14
b.+sın 187a/01, 239b/06, 298a/10
[=60]
barçam (<Far. perçem) Bayrak, sancak, mızrak vb.nin tepelerine konan püskül.
b.+ıġa 284b/12
[=1]
bard Ar. Soğuk.
b. (manşaʾ-ı bard) 315b/04
[=1]
bardur- (-i, -e) Varmasına yol açmak, ulaştırmak, götürmek.
b.-up 178b/15
[=1]
barf Far. Kar.
b. u dama 316a/04
[=1]
barı Bütün, hep, tamamen.
b. 161b/17, 161b/17, 188a/07, 189b/01, 209a/08, 213b/12, 232b/11, 233a/14, 233a/14, 233a/14, 233a/15, 233a/15, 233a/16, 233a/16, 233a/16, 233a/17, 233a/17, 233b/01, 233b/01, 233b/02, 233b/02, 233b/02, 242a/09, 242a/10, 243a/04, 243b/12, 244a/12, 245a/09, 246b/02, 251b/12, 251b/12, 252a/14, 252a/15, 253a/02, 254a/09, 255b/03, 255b/11, 255b/12, 255b/12, 255b/13, 255b/14, 255b/14, 262a/09, 301b/16, 302a/08, 313a/05, 313a/05, 316a/13, 316a/15, 321b/12, 336a/11
b.+ġa 233a/16
b.+n 244a/16, 259a/06
[=54]
barıḳa Ar. Şimşek.
b. (mavrıd-ı barıḳa-ı la-raybī) 239a/04
[=1]
Bārī' (<Ar. bārīʾ) Allah'ın isimlerinden biri.
B. taʿālā 314b/06
[=1]
barīn Far. Yüksek, yüce.
b. (ġayrat-ı bihişt-i barīn) 275a/06
b. (ġayrat-ı bostān-ı ḫuld-ı barīn) 315b/07
b. (ġayrat-ı bostān-sarāy-ı ḫuld-ı barīn) 178a/04
b. (ġayrat-ı fırdavs-ı barīn) 242b/12
b. (gülistān-ı ḫuld-ı barīn) 167b/03, 191a/08, 233b/06
b.+dın (bihişt-i barīn) 246a/13
[=8]
barḳ Ar. Şimşek.
b. dék 243a/08
b.+dın 250b/06
b.-ı āfat 233b/15
b.-ı balā 167a/04, 185a/16, 232b/04
b.-ı balıyyāt 170a/07
b.-ı ḫāṭıf 303b/11
b.-ı lāmıʿ 195b/02, 264b/14
b.-ı şaʿşaʿa-ı tīġ185a/08
[=11]
barḳ-mānend Far. Şimşek gibi.
b.+ge (samand-ı barḳ-mānend) 174b/04
[=1]
barḳ-pā Far. Bastığında ayakları şimşek gibi çakan.
b. (samand-ı barḳ-pā) 232a/11
[=1]

barḳ-rīzlik Şimşek gibi saçma.
b. u ṣāʿıḳa-bāzlıḳ ḳıl- 170a/05
[=1]
barḳ-tāz Far. Şimşek gibi hızlı.
b. 168a/13, 243a/07
b. (şab-dīz-ı barḳ-tāz) 250b/06
b. bol- 252a/15, 263b/09
b. durur érdi 168a/12
b.+ı 161a/08
b.+ın (samand-ı barḳ-tāz) 218b/04
b. ḳıl- 241a/05
[=9]
barmaḳ 1. Parmak.
b.+ın (barmaġın) 184a/03
2.Bir parmak kalınlığında uzunluk ölçüsü.
b. 322b/02
[=2]
barnā Far. Delikanlı, genç, yiğit.
b.-yı ḫūş-manẓar 247a/14
[=1]
bars Pars.
b. u ḳaplan 312b/12
[=1]
Bars yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Pars yılı.
B. 229a/04
B. (muvāfıḳ-ı Bars yılı) 225b/01
[=2]
bārū Far. Burç, hisar burcu.
b.+larda (burūc u bārū) 192b/02
b.+sı (burūc u bārū) 192b/13, 327b/14
[=3]
barūmand Far. Hisseli, nasipli.
b. bol- 167b/12, 257a/10
b. ét- 266a/15
b. ol- 266b/16
b. u bar-ḫūr-dār ḳıl- 335b/17
[=5]
barūmandlıġ Hisseli olma.
b. 302a/02
b. (bar u barūmandlıġ) 200a/15
b.yétkür- (bahravar u barūmandlıġ) 251a/08
b. yétkür- 326b/06
[=4]
bas Far. Yeter, yetişir.
b. 214a/10, 240a/04, 314b/15, 315a/12
b. bol- 250b/04
[=5]
bas- Ansızın saldırmak, bir yere baskın yapmak.
b.-dılar 276a/06
b.-ıp 239b/05
b.-up 252a/17
[=3]
basā Far. Nice nice, pek çok.
b. 180b/17
[=1]
başāyır (< Ar. beṣāʾir) İnsana ibret veren durumlar, deliller.
b.+ıġa (żamāyır-ı zī-başāyır) 271b/13
[=1]
basıl- Bastırılmak, içine geçmek.
b.-ıp 186b/14
b.-mışdur 180b/17
[=2]
bāsiṭu bisāṭi'l-ʿadli ve'l-ıḥsān Ar. "İhsanının ve adaletinin genişliği yayılan" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılmıştır.
b.251a/02
[=1]
bāsiṭu bisāṭi'l-amni ve'l-amān Ar. "Korkusuzluğunun ve emniyetinin genişliği yayılan" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılmıştır.
b.157a/07
[=2]
basī Far. Birçok.
b. 160b/05, 160b/06, 168a/05, 175a/01, 187b/17, 189a/11, 207b/08, 210a/16, 220b/02, 242a/08, 244b/03, 251b/05, 251b/05, 294a/08, 302a/10, 333b/06, 334b/10
[=17]
basīṭ Ar. Geniş, yaygın olan.
b. (daşt-ı basīṭ) 191a/09
b. ét- 307a/17
[=2]
baş 1. Baş, kafa.
b. 285a/06, 320b/04
b. 184b/17, 193a/15, 193a/15, 232b/08, 245b/05
b. bér- 181a/03, 255b/02, 264a/06
b. bile 254a/05
b. çıḳar- 261b/01, 265b/01, 286b/17, 303b/12

b.+dın ayaḳ 260a/01
b. éndür- 188b/11
b.+ı 178a/07, 225b/14, 242a/05, 260a/05, 262b/01, 304a/09, 318a/14
b.+ı bile 304a/06
b.+ı üzre 160b/08, 167a/15, 184a/13, 184b/03, 215b/06, 229a/15, 257a/11, 314a/10
b.+ıda 219b/04, 221b/09, 258b/06, 262a/01, 296a/06, 303b/17
b.+ıdın 214a/13, 267a/04, 284b/09, 317a/02
b.+ıdın ayaḳ 247a/17, 257b/16
b.+ıdın ayaḳı 255b/02
b.+ıġa 185a/07, 189a/17, 195a/11, 215b/16, 230a/09, 233b/15, 243a/10, 257b/09, 257b/11, 263b/14
b.+ıġa tüş- 268b/14
b.+ım üzre 214b/13
b.+ın 159a/12, 179a/10, 180a/02, 182b/14, 231b/01, 231b/04, 256b/02, 257a/12, 261a/11, 267a/17, 286b/06, 286b/15, 299a/06, 299b/12, 303b/15, 303b/17, 304a/06
b.+ın ég- 308b/13
b.+ın kés- 308a/14
b.+ıña 306a/14
b.+ını 242b/06
b.+ınıñ 222a/02
b.+ıñda 214a/08
b. kés- 209a/09, 264a/06, 301a/12, 301b/02
b. ḳoş- 250b/15, 293a/10
b.+lar 226b/10, 239b/12
b.+larıdın 269a/06, 286a/09, 330b/14
b.+larıġa 182a/14, 228b/17, 232b/03, 298a/03
b.+ların 207b/09, 207b/16, 221a/09, 246a/03, 256a/15, 285a/08, 286b/08, 297a/02, 299a/08, 300a/03
b.+larnı (esīr u baş) 318a/13
b.+larnı 207b/10
b.+nı 231a/02, 264a/11
b. u esīr 193b/13, 318a/13
b. u esīr ḳıl- 298a/10
2. Başlangıç.
b.+ı 159b/15
b.+ıda 274b/14
3. Lider.
b.+ı durur érdiler (pancāh başı) 241b/14
[=118]

başaḳ Okun ucuna getirilen demir, temren.
b.(sınān u başaḳ) 220b/01
[=1]

başārat Ar. Müjde
b. (lāzımu'l-başārat-ı ışārat) 239a/17
b.+ın 165a/04, 225b/10
[=3]

başāşat Ar. Güleryüzlülük.
b.(ızhār-ı başāşat başaşat ḳıl-) 235b/04
b.+dın 273b/16
b.-ı tamām 310a/09
[=3]

başḳa Bilinenden gayrı, diğer, sair.
b. 178a/13, 182b/03, 188b/11, 211a/11, 224a/10, 267a/15, 293b/09, 300b/16, 322a/08
[=9]

başḳası Diğer bir kişi, herhangi bir kimse veya şey, diğeri, ötekisi.
b. 293b/15, 311a/01, 324a/10
[=3]

başḳar- Yol göstermek.
b.-a al- 268b/05, 304b/08
b.-mağı 172b/11
b.-urlar 213a/04
[=4]

Başḳard y.a. Gürlen yakınlarında bir yer.
B. 296a/11
B. arığı "Yaman Uygur'un yakınlarında bir kanal." 298a/15
[=2]

başla- 1. Başlamak.
b.-dılar 245a/15, 287b/11
b.-r 184a/02
2. Bir işi ilk olarak yapmak, başı çekmek. (Yardımcı fiil)
b.-dı 159a/11, 202b/02, 268b/12, 270b/07, 323a/07
b.-dılar 157b/17, 210a/06, 294a/16, 334b/03
[=12]
bola başla- 157b/17, 270b/07
çaptura başla- 202b/02
kıla başla- 159a/11, 323a/07

kire başla- 294a/16
öte başla- 210a/06
sata başla- 334b/03
yibere başla- 268b/12
[=9]
başlat- Başlatmak.
b.-ıp 180b/09
[=1]
başlıġ Başkanlığında, önderliğinde.Krş. **başlıḳ**
b. 167b/05, 170b/06, 174a/17, 174b/08, 175a/16, 179b/14, 180b/15, 187a/01, 188b/01, 189a/02, 190a/05, 192a/02, 192a/12, 195a/09, 200a/05, 200b/15, 203b/16, 211b/17, 218b/14, 227b/04, 227b/07, 227b/17, 234a/09, 236b/13, 237b/05, 237b/14, 239b/15, 240a/17, 248b/02, 254b/15, 260b/15, 265b/02, 266a/13, 269b/07, 285b/07, 285b/08, 285b/10, 289b/12, 291b/12, 293b/14, 300b/12, 306b/03, 309a/05, 309a/08, 310a/03, 326b/04, 327a/09
b.+lar 191b/10
[=48]
başlıḳ bk. **başlıġ**
b. 172b/02, 175b/07, 247a/10, 256b/08, 261a/14, 273a/03, 294a/01, 296a/09, 328a/04
[=9]
bat Çabuk, acele, erken, hemen
b. 257b/10, 265b/16, 296b/12
[=4]
bat- Batmak.
b.-ar 321a/01, 321b/09
b.-ar (kün batar) 194a/10, 289a/06
b.-arıġa (kün bataru) 287b/13
b.-dı 296a/06
b.-ıp 246b/01, 308a/06, 325a/06, 325a/07
[=10]
bāṭın (<Ar. bāṭın)İç, dahil.
b.+ın 212a/13
b.+ıñ 214a/08
b.+larıda 238b/16
[=3]
bāṭınī Ar. İçte olan, sırla ilgili.
b. 215a/14, 246a/17
[=1]
batraḳ Çabucak.
b. 174b/05, 186a/13
[=2]
baṭṭāl Ar. Çok cesur.
b.+ların 297b/08
[=1]
baṭṭālat Ar. Yiğitlik, kahramanlık.
b.+da (şacāʿat u baṭṭālat) 226b/03
[=1]
bavādī (<Ar. bevādī) Sahralar, çöller.
b.-ı ġurbat 205b/05
b.-ı ıḫtıfā 324b/01
b.+sıġa 166a/12
[=3]
bavār (<Ar. bevār) Yok olma, mahvolma.
b.+ġa (vādī-ı bavār) 297a/05
b.+ıġa (vādī-ı bavār) 222b/11
[=2]
Bāvard y.a. Köpet Dağı'nın kuzey eteklerinde bir yerdir.
B. 173b/03
[=1]
bavārıḳ Ar. Şimşek, yıldırım parıltıları.
b. (nışāna-ı bavārıḳ-ı ḥareket) 163a/02
b.+ı 252b/13
b.-ı balā 219a/01
b.-ı muḥāraba 189b/14
[=4]
bay Bir devlet makamı.
b.-ı meẕkūr . **Allāh Naẓar Bay valad-ı Éş Nıyāz Bay** 278a/01
b.-ı muşār-ılayh bk. **Seyyid Ḳulı Bay** 242b/15
b.+lar 243b/07
bayʿ Ar. Satın alma.
b. u şırāsı bol- 315a/10
[=4]
Bay Mīr-zā ş.a. Koñrat'ta atalık görevini yapmış, Bekim Atalıḳ'ıñ oğludur.
B.+nı 291a/06
[=1]
Bay Naẓar Biy ş.a. Er Nıyaz Beg Hoca Murad Biy'in kardeşidir.
B. (Baba Kutval ibn Bay Naẓar Biy) 179a/06
B. (Baltaş Bég ibn Bay Naẓar Biy) 281a/01
B.+niñ 280b/12
[=3]

bayābān Far. Kır, çöl.
b. 255b/11, 319a/05
b. (munāfaḳat-ı bayābān) 267a/12
b. (rah-navrad-ı bayābān) 228a/17
b. ara 248b/16
b.+da 246a/06
b.-ı havlnāk183b/16
b.+ıġa 209b/17
b. kibi (ġūl-ı bayābān) 248b/16
[=9]
bayābānī Far. Yurtsuz, göçebe.
b. durur (havlnāk u bayābānī) 302a/17
[=1]
bayān Ar. Anlatma, açık söyleme.
b. 164a/14
b. (sābıḳā-ı bayān) 327b/08
b. (şamma-ı bayān) 214b/06, 217b/03, 332b/14
b. bol- 247a/16
b.+ı 203a/12, 282a/15, 328a/08
b.+ı durur 274b/09
b. ḳıl- 259a/05
[=11]
bayān Far. Bir kaplan çeşidi.
b. yañlıġ (babr-ı bayān) 221a/15
[=13]
bāyasta Far. Lüzumlu, gerekli.
b.+ġa (żıyāfāt-ı bāyasta) 311b/13
[=1]
baydā Ar. Boş yer, terkedilmiş bölge.
b.+sınıñ 312a/14
[=1]
baydaḳ Bayrak, sancak.
b. 218a/15
b.-ı sīmīn 166a/01
b.+ın 231b/08, 264a/15, 267b/05
b.+larınıñ (sar-kerde-i ʿalam u baydaḳ) 263a/07
[=6]
bayhūda Far. Boş yere, boşuna.
b.+sın (andīşa-ı bayhūda) 172a/08
b.+sın (muddaʿa-yı bayhūda) 269a/07
[=2]
bayhūda-gard Far. Boşa dönen.
b. (çarḫ-ı bayhūda-gard) 198a/05
[=1]
Bayrām Şāhlu k.a. Yomutların en önemli iki boyundan biri.
B. 173a/02
[=1]
bayrı Uzun süreden beri hizmet etmiş olan, emektar.
b. 157b/02, 175b/10, 178b/17, 187a/02, 200a/17, 242b/13, 302b/10
[=7]
bayt Ar. İki mısradan ibaret nazım parçası. Metinde genellikle manzume başlığı olarak geçmektedir.
b. 157a/02, 171b/01, 171b/17, 205a/09, 216b/05, 219a/01, 222a/05, 223b/15, 224a/09, 232a/08, 232a/09, 239a/02, 241b/17, 260b/09, 264b/07, 264b/15, 268b/09, 269a/13, 270b/12, 282b/03, 282b/15, 287a/17, 299a/17, 301b/15, 305b/14, 307a/17, 310b/04, 310b/15, 311b/04, 313a/14, 317a/01, 317b/06, 318a/14, 319b/11, 324a/06, 328b/17, 329a/02
b.+ġa 224a/08
[=38]
bayżā Ar. Beyaz, bembeyaz.
b. 260b/01
b. (dīn-ı bayżā) 215b/02
b. (ḫāmī-ı mıllat-ı bayżā) 292b/08
b. (muḳavvī-ı mıllat-ı bayżā) 220b/05
b. (yad-ı bayżā) 220a/06
b. ḳıl- 259b/16
[=6]
bayżā-taḫmīr Ar. Mayası temiz.
b.+ı (ẓamīr-ı bayżā-taḫmīr) 184b/12
[=1]
bayżā-tanvīr Ar. Beyazla nurlanmış.
b.+ıda (żamīr-ı bayżā-tanvīr) 227b/06
[=1]
baʿż Ar. **baʿżı**
b. 163b/17
[=1]
bāz Far. Açık.
b. 325b/10
[=1]
bāzār Far. Çarşı, pazar.
b. (kemīn-i acnās-ı bāzār-ı şacāʿat) 219b/03
b.+ı ara 168a/16
b.-ı muḳātala 253a/04
b.+ıda 164a/01
[=4]

Bāzargān y.a. Amu Derya'nın sağ kenarında, Fitnek'in kuzeydoğusunda bir yer.
B. 303a/17
B.+ġa 203b/13, 204b/12
B.+ġaça 205a/16
[=4]
bāzārī-ābād Far. Pazar yeri.
b. durur 294b/08
[=1]
baʿżı Ar. Birazı, bir kısmı; kimi. Krş. **baʿż**
b. 161b/04, 161b/09, 162a/15, 163a/17, 163b/05, 163b/11, 164a/17, 165b/09, 166b/06, 168b/07, 168b/08, 169a/17, 170a/08, 170a/11, 172b/08, 174a/10, 174a/12, 174a/16, 176a/02, 176a/05, 177a/04, 177b/16, 179b/01, 179b/15, 180a/01, 181a/09, 181b/11, 182b/04, 183a/09, 190a/02, 190a/05, 194b/01, 194b/17, 195a/06, 195a/09, 197a/16, 198a/12, 199a/04, 199a/09, 200b/16, 201a/17, 202a/10, 203b/10, 205a/14, 206a/05, 209b/15, 210b/15, 212a/02, 217b/15, 217b/17, 218a/06, 222b/13, 229b/14, 231a/07, 234a/01, 234a/06, 235a/10, 235b/01, 237b/03, 239a/13, 239a/13, 240a/16, 240b/08, 242a/13, 242a/13, 242a/14, 242a/15, 247a/06, 249a/14, 259b/02, 261a/07, 261a/08, 261a/09, 261a/10, 261a/10, 261a/11, 261a/12, 261a/12, 268b/15, 269b/06, 270a/10, 270a/14, 273a/17, 274a/14, 277a/06, 277a/10, 278b/02, 278b/08, 279a/14, 280a/08, 280b/13, 285a/01, 285a/05, 285a/06, 285b/02, 285b/07, 285b/08, 285b/10, 285b/15, 286b/06, 287a/12, 287a/13, 287b/14, 289b/03, 290a/06, 292a/17, 295a/13, 296b/02, 296b/16, 303b/04, 303b/05, 304b/16, 306b/01, 306b/09, 308a/12, 309a/05, 309b/13, 310b/06, 310b/06, 311a/05, 313a/06, 314b/07, 320b/12, 323b/03, 325a/13, 328a/04, 329a/05, 329b/02, 329b/05, 331a/10, 332b/14, 333b/03, 333b/12, 334b/01
b.+da 242a/17
b.+ġa 170a/08, 176b/03, 249b/10
b.+lar 320b/13
b.+nı 173b/11, 182b/15, 278a/16, 334a/12, 334a/12, 334a/12, 334a/13
b.+nıñ 334a/06
b.+sı 253b/17, 259a/04, 259a/04
b.+sıda 242a/16
b.+sıġa 274b/06, 274b/06
[=153]
baẕl Ar. Bol bol verme, saçma.
b. (pançа-ı baẕl-ı ḫurşīdvār) 301b/01
b.+ı 301a/15
b.-ı īṣār 223a/05
b.+ıdın 229b/03, 249b/13, 249b/14
b.+ınıñ 301a/15
[=7]
bazm Far. Meclis; eğlence, içki meclisi.
b. 233a/14, 246b/05, 258a/04
b. ahlı 158a/10
b.+da (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 335a/14
b. édi 246b/03
b.+ı 158a/10, 267a/03
b.-ı ʿayş tüz- 158a/06
b.-ı ʿışrat 215b/11, 216b/14
b.-ı naşāṭ-afrāz 258a/11
b.-ı şāhāna 246a/12
b.+ım ara 214b/12
b.+ın 246a/11
b. içre 158a/07
b. tüz- 258a/09
[=17]
bazm-ārā Far. Meclisi süsleyen.
b. 213b/13
[=1]
bāzū Far. Kol; güç.
b. (nīrū-yı bāzū-yı calādat) 163b/09
b. (nırū-yı bāzū-yı ḥamıyyat) 238a/10
b. (nīrū-yı bāzū-yı şacāʿat) 218a/01
b.+sıdın (band-ı bāzū) 222b/05
b.+sıdın (faḫr-ı bazu) 223a/10
b.+sıdın (ḳuvvat-ı bāzū) 192b/12
b.+sıdın (zor-ı bāzū) 184b/01
b.+sını (zor-ı bāzū) 184a/08
b.-yı avbāş 315a/17
b.-yı calādat 195b/16, 198b/08
b.-yı şacāʿat 218a/01, 253a/06
[=13]
be-teng Far. Darlanıp usandırma,sıkıştırma, bunalmak.
b. 236a/17

[=1]
bed-mestlik Kötü sarhoşluki kendini bilmeyecek derecede sarhoşluk.
b. 267a/15
[=1]
bédev Ar. Bedevi atı, çevik at.
b.+ler 185b/09, 198a/06, 252a/15, 263b/09
b.+lerni 261a/06
[=5]
bég Devletin ileri gelenlerine verilen bir unvan, bey. Krş. **biy**
b.-i farruḫ-ancāmnı210a/17
b.-i felek-ḳadr 264b/08
b.-i mazbūr 178a/04, 231a/11, 232a/02
b.-i meẕkūr 163b/10, 169a/13, 230b/01, 233a/05, 238b/13
b.-i muşār-ılayh289a/10, 313b/11
b.-i şor-baḫt 234a/03, 239a/015, 239b/16
b.+larġa 249b/03
b.+ler 241b/07, 261b/07
b.+lerdin 211b/09
b.+lerge 316a/12
b.+leridin 170b/01
b.+lerniñ 239a/13
b.+niñ 292b/02
[=23]
bég-zāda Far. Beyoğlu, beyzade.
b.-ı ẕu'l-ıḥtırām167b/09
[=1]
Bég ʿAlī Bég ş.a. Kıyat soyundandır, Abdullah Bey'in oğludur.
B. 279a/06
B. ibn ʿAbdu'llāh Bég280b/07
B.+ni 279a/09
B.+niñ 281a/10
[=4]
Bég ʿAlī Mīr-āb bk. **Bég ʿAlī Bég**
B. 326a/17
B.+nı 325b/17, 332a/09
[=3]
Bég Arslan ş.a. Küçek Inaknıñ ribatından sorumlu kişidir.
B. 207b/14
[=1]
Bég Balta Mīr-āb ş.a. Nöküz kavmindendir.
B. 194a/12, 272a/14, 320b/06
B.+nı 265a/02
[=4]
Bég Fūlād Atalıḳ bk. **Bég Pūlād Atalıḳ**
B.+nıñ 171b/06
[=1]
Bég Mirzā Atalıḳ ş.a. Mankıt soyundandır, dosum Muhammed'in babasıdır.
B.+nıñ 291a/06
[=1]
Bég Muḥammad Ḳarakçı ş.a. Hıtay Ḳara Ḳalpaḳlarından bir asidir.
B. 159b/15, 160a/14
B.+nıñ 160b/10
[=3]
Bég Murād Bég ş.a. Aral Konratlarının iki hakiminden birisiydi.
B. 269b/14
[=1]
Bég Pūlād Atalıḳ ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır. Ivaz Inak döneminde de etkin bir rol oynamıştır. Beylik ve atalık görevlerinde bulunmuştur. Veys Bay'ın oğludur. Uygur boyuna mensuptur. Krş. **Bég Fūlād Atalık, Bég Fūlād Bég, Bég, Pūlād Bég.**
B.(Ata Nıyāz Bég bin Bég Pūlād Atalıḳ) 198b/03
B. (Ata Nıyāz Bég valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳ) 206b/17
B. (Muḥammad Murād Bég valad-ı Bég Pulād) 293a/14
B. (Muḥammad Nıyāz Atalıḳ ibn Bég Pūlād Atalıḳ) 231a/05
B. (Yaḫşı Murād Bég valad-ı Bég Pūlad Atalıḳ) 237b/14
B.+ġa (Ata Nıyāz Bég valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳ) 210a/01
B.+nı (Ata Nıyāz Bég bin Bég Pūlād Atalıḳ) 198b/03
B.+nı (Ata Nıyāz Bég valad-ı Bég Pūlād Atalıḳ) 202a/05
B.+ nıñ 202a/01, 209b/12, 209b/13, 209b/15, 244b/16, 278b/01
[=14]
Bég Turdı Tecen ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır.
B. 186b/04

[=1]
béglik Beylik, bey olma.Krş. **biylik**.
B. 159a/14, 225b/03
B.+rutbası 164b/15
[=3]
Behmen ş.a. İran hükümdarlarından İsfendiyar'ın oğlu Ardşir'in lakabı.
B. 213a/13
[=1]
Bekim Atalıḳ ş.a. **Bay Mirza**'nın babasıdır.
B.+nıñ 291a/05
[=1]
Békiş ş.a. Ay Dost Biy'niñ akrabasıdır; Ay Dost Biy tarafından öldürülmüştür.
B.+ni 281b/01, 281b/09, 282a/08
[=3]
bel Ar. Öyle, belki.
b. 246b/15
[=1]
bél Bel.
b.+ide 242a/07
b.+ige 182a/03, 238b/04, 242b/16, 261b/12
b.+imde 256a/03
[=6]
bélekāt Ar. Hediyeler.
b.-ı mutakāṣır 318b/05
[=1]
belki Far. İhtimal, umulur, hatta. Krş. **belkim**
b. 157a/15, 159a/11, 166a/14, 171a/11, 216a/09, 220a/09, 230b/12, 242a/12, 257b/06, 302a/06, 305a/04, 306a/11, 317b/05, 322b/07, 324b/05, 325a/05, 325a/14, 325b/02, 333b/06, 335a/14
[=20]
belkim bk. **belki**
b. 159a/06, 165a/17, 171b/15, 191a/08, 196a/04, 201a/15, 218b/06, 228a/09, 228a/12, 230a/06, 231a/04, 292a/14, 292a/16, 292b/03, 304b/09, 305b/12, 315b/13, 319b/01, 334b/15
[=19]
bende Far. Kul, köle.
b.+ñ sarı 254a/04
[=1]
bende-farmānlıġ Emir kulu olma.
b.+ın 184a/10
[=1]
bendelik Kulluk, kölelik.
b. 161b/14, 167b/08, 190b/08, 197a/03, 237a/04, 256b/05, 257a/10, 259b/10
b. (ınḳıyād u bendelik) 306b/04
b. (ıẓhār-ı bendelik ḳıl-) 265b/13
b.+din (ḳayd u bendelik) 206a/05
b.+ġa 179a/02
b. ḳıl- 214b/07
[=14]
bér- 1. Bir şeyi bir kimseye iletmek, vermek
b.-di 180a/04, 182b/13, 216b/03, 247b/13, 294a/09
b.-diler 176b/07, 216b/05, 254b/03
b.-diñ 181a/04
b.-düm 294b/12
b.-gen 276b/10
b.-geni 253b/11
b.-gey 163b/11, 185a/03, 218b/03, 266b/13, 303b/16
b.-geyler 174a/13, 177a/13
b.-ip 160b/06, 162a/07, 168a/05, 179a/09, 181a/08, 182a/06, 182a/15, 185a/02, 190a/10, 195b/09, 198a/08, 201b/04, 204a/12, 206a/08, 209b/08, 219a/06, 221a/07, 223a/05, 223b/11, 242b/02, 244b/05, 255b/02, 262a/02, 264a/06, 269b/05, 274a/07, 275a/09, 289a/10, 291b/14, 295a/05, 301b/01, 303b/01, 309a/11, 323a/01, 325a/12, 330b/11
b.-ip durur 278a/15
b.-ip durur érdi 314b/08, 335b/07
b.-ip dururlar 266a/10, 288a/09, 291a/13, 299b/12
b.-ipdür 181a/06
b.-mek 181a/16
b.-mekdin 166b/16
b.-mey 179a/03, 195b/06, 304b/06
b.-mey dururlar 216b/04
b.-se 162b/04, 181a/02, 184b/01
b.-seler 317b/14
b.-señ 267a/15
b.-ür 224b/09, 257b/10
b.-ür érdi 158a/06
b.-ürde 264a/08
b.-ürler 217a/06

2. Teslim etmek.
b.-eli 174b/08
b.-ip 194a/09, 334a/13
b.-ür 192a/02
b.-ürler 175b/12
3. Hakim kılmak.
b.-di 163a/14, 164a/11
b.-gey 210b/05
b.-ip 175a/10, 187b/17, 199a/15, 208b/12, 215b/02, 221b/08, 235a/10, 238b/16, 261a/07, 261a/10, 261a/12
b.-ip érdiler 175b/01
b.-mes 267a/13
4. Düzenlemek, tertip etmek.
b.-ip 167b/10, 196b/11, 200a/14, 202a/06, 203b/15, 262b/07, 276a/02
b.-ip durur 167b/15
b.-ip dururlar 188a/14, 258a/17
5. Kazandırmak.
b.-ip 247a/17
6. Bağışlamak, bırakmak.
b.-di 165a/15, 249b/08
b.-ip 243a/17, 249a/16, 249a/17, 249b/09
b.-mes 247b/15
b.-miş 317a/11
7.Göndermek.
b.-ip 279b/14, 305b/07
8. Karşındakine iletmek istenen fikir, haber, emir, ögüt vb. bir şeyi bildirmek
b.-ip 324b/10
b.-ür 192b/14
[=123]
amān bér- 176a/11, 195b/06
ārāyış bér- 261a/08
āsāyış bér- 291b/14
bar-bād bér- 242b/02, 299b/12
baş bér- 181a/02, 255b/02, 264a/06
cān bér- 264a/08
cavāb bér- 179a/03, 180a/04
cazā bér- 160b/06
cazāsın bér- 185a/03
dād bér- 216b/05, 266b/13
dādın bér- 209b/08
fayż-ı ḥużūrıñ bér- 221b/08
ḫabar bér- 159b/08, 192b/14
hazīmat bér- 182b/13
ınʿıḳād bér- 163a/14, 175a/10, 208b/12
ıntıẓām bér- 164a/11, 175b/01, 187b/17, 210b/05, 215b/02
ʿışrat-ı dād bér- 158a/06
ıẕn u ruḫṣat bér- 247b/13, 317b/14
ḳılıḳ bér- 247a/17
ḳoldın bér- 269b/05, 330b/11
ḳollarıdın bér- 219a/06
ḳuvvat bér- 184b/01
laẕẕat bér 168a/05
mahmīz bér- 181a/08, 182a/06, 221a/07, 303b/01, 323a/01, 325a/12
muhayyā u sar-ancām 335b/07
nacāt bér- 288a/09
nışān bér- 216b/04
nıẓām bér- 261a/11, 303b/16
numāyış bér- 238b/16
rıżālıḳ bér- 254b/03
ruḫṣat bér- 266a/10
rūy bér- 216b/03, 278a/15
ṣadāḳ toyı bér- 167b/10
ṣafā bér- 261a/13
sar-ancām bér- 162b/04
şikest bér- 176b/07, 179a/09, 181a/04, 218b/03, 223b/11, 257b/10, 274a/07, 276b/10, 289a/10, 291a/13, 294a/09
tābış bér- 185a/02
taḥrīk bér- 162a/07, 190a/10
tanbīh-ı ʿaẓīm bér- 177a/13
tartīb bér- 167b/15, 188a/14, 202a/06, 203b/15, 258a/17, 262b/07, 276a/02
taskīn bér- 199a/15, 235a/10, 267a/13, 294b/12, 294b/12
toy bér- 196b/11, 200a/14
zakāt-ı ḫarāc bér- 309a/11
[=83]

berde Far. Esir, köle, tutsak.
b. ü yetīm334b/03
[=1]

Berdi Bahādur bk. **Bérdi Bég.** Krş. **Berdi Bég Salak.**
B. 270a/11, 297b/02, 318a/01, 318b/03, 328a/09, 329a/04, 329a/08
B. bile 270a/15
B.+nı 270a/11, 273b/03, 329b/05
B.+nıñ 270a/15, 300a/15
[=13]

Berdi Bég ş.a.Yomut'ın ileri gelenlerindendir.
Krş. **Berdi Bég Salaḳ**

B. 200b/15, 263a/02
[=2]
Berdi Bég Salak ş.a.Yomut'ın ileri gelenlerindendir.
B. 178b/16
[=1]
Berdi Bég Uyşun ş.a. Uyşun'un ileri gelenlerindendir.
B.+nıñ 297b/17, 299a/06
[=2]
Berdi Ḳaşḳa Yüzbaşı ş.a. Ay Mirza Bey ile birlikte Kara Kalpak'a akın düzenlemiş, bu akında can vermiştir. Krş. **Berdi Yüzbaşı.**
B. 281a/13
[=1]
Berdi Yüzbaşı bk. **Berdi Ḳaşḳa Yüzbaşı**
B. 281a/10
[=1]
Berdiş Atalık ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır.
B. (Ḳaraġay Atalıḳ ibn Berdiş Atalıḳ) 293b/17
[=1]
ber-geşte Far. Tersine dönmüş, yüz çevirmiş.
b. (aʿdā-yı davlat-ı ber-geşte) 195b/11
b. (baḫt-ı ber-geşte) 297a/03
b. (ḫuşamā-yı davlat-ı ber-geşte) 258a/05
b.+ler bile (aʿdā-yı davlat-ı ber-geşte) 263a/11
b.+leri dék (baḫt-ı ber-geşte) 182a/15, 227a/02, 252b/05
b.+ni (mudbır-ı davlat-ı ber-geşte) 297a/17
b.+si dék (baht-ı ber-geşte) 193b/08
[=9]
bérgüçi Verici.
b. (ḫabar bérgüçi)159b/08
b. (tāc bérgüçi) 208b/02
[=2]
béri Belli bir yerden ve zamandan bu yana.
b. 328b/06
b. (+dın béri) 171a/12, 177a/01, 199a/03, 235b/02, 247a/11, 249a/10, 250b/15, 281a/02, 281a/11, 281b/01, 293a/10, 308b/12, 316b/10, 333b/09
b. (+din béri) 198b/13, 257b/04, 295a/06, 307a/01, 323a/05
[=20]
béril- Verilmek.
b.-gendin soñra 190b/16, 197b/08
b.-ip durur érdi 166b/09
[=2]
ruḫṣat-ı ınṣırāf béril- 190b/16
[=1]
berk Sağlam, dayanıklı, sıkı.
b. 319b/09
[=1]
bérkit- Sağlamlaştırmak, güçlendirmek.
b.-ip 262a/11
[=1]
béş Beş.
b. 181a/14, 194b/12, 204a/09, 211b/17, 234b/09, 249a/13, 267b/03, 270a/17, 272b/06, 273a/11, 294b/16, 325a/08, 327b/08, 327b/11, ve
b. (ikki miñ béş yüz) 320a/10
b. (miñ béş yüz) 212a/01, 310a/15
b. (miñ béş yüz yigirme bir) 189a/07
b. (on béş) 178a/12, 190a/04, 193b/16, 202b/14, 239b/14, 272b/11, 310a/03
b. (tört béş) 204b/03, 304b/08
b. (yigirme béş) 203a/03
b. altı 183a/10, 237b/14, 240b/06, 293b/09, 324b/14
b. altı miñ 219b/15
b.+de (miñ iki yüz yigirme béş) 292b/17
b.+de durur (miñ dağı yüz seksen béş) 157b/13
b.+ide 272b/09, 275a/04, 327a/03
b.+ide (ikki yüz yigirme béş) 279b/11
b.+ide (yigirme béş) 197b/12, 234b/14, 276b/02, 304a/02, 324a/16, 328b/01, 332a/14
b. ḳısm 285b/05
b. kün 165a/11
b. miñ 274b/17, 316b/14, 317a/06
b. on 298b/07
b. ṭaraf 170a/09
b. yüz 240b/08, 273a/09, 290a/14, 328a/13
[=59]
Béş Arıḳ y.a. Hezaresp'in batısındaki bir bölgenin adı.

B. 236b/05, 237a/03
B. Naymanı 236b/08
B. Özbegi 236b/09
[=4]

Béş Ḳalʿa y.a. Hezaresp, Hankah,Ürgenç, Kat ve Şahabad'e ek olarak Hive ve Gürlen'in ortak ismidir. (Başka bir kaynağa göre bu beş şehir Hive, Ürgenç, Sahabad, Kat ve Gürlen'den oluşmaktadır.)
B. 177b/09, 188b/01, 293a/12
B. Özbegi 226a/09, 226a/12
[=5]

Béş Sarıġ k.a. Hıtay kabilesinin bir koludur.
B. 319b/08, 320a/05
[=2]

Béş Sarıġ Ḫıtāy bk. **Béş Sarıġ**
B.+nıñ 308b/10, 311a/03
[=2]

Béş Töpe y.a. Şeyh Celil dağlarının kuzeybatısında, Amu Derya'nın sağ kıyısında bulunan yer.
B. 283a/17, 313b/01
B.+niñ 283b/12
[=3]

Béş Tüşük Kütli y.a. Metinde Çavdur askerinin Töre Murat Sufi'nin emriyle kervana saldırdıkları yer olarak geçmiştir.
B.+niñ étegi 304b/03
[=1]

béşinçi Beşinci.
b. 280b/05
b.+bab 156b/02
[=2]

béşlençi Beşinci.
b. 181b/02, 203a/09, 252b/10, 279b/07, 305a/09, 305a/17
b. (on béşlençi) 203b/07
b. kün 178a/01
b.+si (yigirme beşlençi) 177a/06
b.+si durur 315b/01
b.+side (yigirme béşlençi) 241b/16
[=11]

béze- Süslemek.
b.-(!) 189b/11
b.-p 212a/12, 243b/15, 252a/13
[=4]

bézel- (Birisi tarafından) Süslenmek.
b.-gen 262b/02
[=1]

bıdaʿ (<Ar. bidaʿ) Sonradan meydana gelen şeyler.
b. (ḳavānīn-ı bıdaʿ) 171a/10
b. (ẓulm u bıdaʿ) 165b/05
[=2]

bıdʿat (<Ar. bidʿat) Sonradan meydana gelen şeyler.
b.-ı ḳabīḥa 171a/17
b.+nı (ḳavānīn-ı bıdʿat) 165b/03
[=2]

bıġ Kasıt, emel, arzu.
b. ét- 212b/12
b. ḳıl- 239b/10
[=1]

bıḥār (<Ar. biḥār)Denizler.
b.+dın 322a/08
b.-ı vaġā 328a/15
[=2]

bılā-ġāya (< Ar. bilā-ġāya) Sayısız, çok fazla.
b. (taʿaddıyyāt-ı bılā-ġāya) 200b/08
[=1]

bılā-ġāyat (< Ar. bilā-ġāyat) Sayısız, çok fazla.
b. (baḫşış-ı bılā-ġāyat) 188b/05
[=1]

bılā-nıhāya (<Ar. bilā-nihāya) Nihayetsiz.
b. (taḥakkumāt-ı bılā-nıhāya) 200b/08
b. bile (navāzışāt-ı bılā-nıhāya) 279b/04
[=2]

bılā-tımsāl (<Ar. bilā-timsāl) Timsalsiz.
b. (şamḫāl-ı bılā-tımsāl) 193b/17
[=1]

bılā-zaḥmat (<Ar. bilā-zaḥmet) Ar. Zahmetsiz, sıkıntısız.
b. (bī-żarar u bılā-zaḥmat) 175b/09
[=1]

bılād (<Ar. bilād) Beldeler, memleketler.
b. (Bāc-gīr-i bılād) 157a/10
b. (nāṣır-ı bılād-ı ahlu'l-Islām) 164b/13
b. (nāṣır-ı bılād-ı ahl-ı īmān) 198a/10, 217b/14

b. (nāṣır-ı bılādu'l-āfāḳ) 308b/15
b. (nāṣıru'l-bılād-ı ahlu'l-īmān) 292b/09
b.+ıda 313a/16
b.+ıdın 293a/01
b.+ınıñ 177b/09, 293a/12, 322a/15
b. u amṣār 295b/05, 313a/03
[=13]
bınā (<Ar. binā') Yapı.
b. 188a/06
b. ḳıldur- 233b/09
b. ḳılıl- 254a/07
b.+larġa 188a/06
b.+sı 163b/14, 188a/03, 188a/06, 212a/11
b.+sı (cılā-andūd-ı bınā) 159b/07
b.+sı durur 212a/05
b.+sıġa 187b/11, 274b/15
b.+sınıñ 187b/06
b. tap- 322a/16
b.-yı ʿaẓamat u calāl292b/11
b.-yı camʿıyyat 297b/15
b.-yı davlat 286a/17
b.-yı gerdūn-sāy 187b/14
b.-yı hatır-ı şom 334a/17
b.-yı muʿallā 212a/08
b.-yı rafīʿ-bunyād188a/11
b.-yı tāza 242b/11
b.-yı ʿumr-ı aʿdā185a/17
[=23]
bınā-goş (<Far. bināgūş-bünāgūş) Kulak memesi.
b.+ıdın 185b/16
[=1]
bırādar Far. Erkek kardeş, kardeş.
b.-ıʿ aynī 177a/14
b.-ı kirāmī 228a/14
[=2]
bırādar-zāda Ar. Kardeş çocuğu, yeğen.
b.+sı 281a/01
[=1]
bısāṭ Ar. Kilim, minder, döşeme, keçe.
b. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ) 194b/12, 310b/13, 320a/14, bile(1)
b.+ı 258b/04
b.+ıda 158a/06
b.+ıġa 282a/11
b.+ın 258a/12, 307a/17
[=9]
bısāṭ-boslıḳ Etek öpme, el etek öpme.
b. 199b/17
[=1]
bısmıl (<Far. bismil) Kesilmiş, boğazlanmış hayvan.
b. (nīm-ı bısmıl) 264a/08
b. ḳıl- 244b/07
[=2]
bıstar (<Far. bister) Yatak, döşek.
b.-ı farāġat334b/17
b.-ı h(v)āb u ıstırāḥat 163a/10
b.-ı maraż 256a/01
b.+ıġa 256b/14
[=4]
bıstar-ārā Far. Yatak süsleyen.
b.-yı kesel 200b/10
[=1]
bısyār Far. Fazla, çok.
b. 182b/16
b. (amtıʿa-ı bısyār) 201b/11
b. (danānīr-ı bısyār) 290a/02, 335b/08
b. (fasada-ı bısyār) 193b/09
b. (ġanāyım-ı bısyār) 182b/05, 194b/11, 195b/15, 278b/13
b. (muḥārabāt-ı bısyār) 186a/01, 237b/01
b. (taraddud-ı bısyār) 190b/04
b. (tuḥaf-ı bısyār) 313b/09
b. (usarā-yı bısyār) 285b/16
b. bile (ınʿāmāt-ı bısyār) 165b/01
b.+dur 235a/15
[=16]
bışārat (<Ar. beşāret, bişāret) Müjde, muştu.
b. (ışārat-ı lāzımu'l-bışārat) 300b/10
b.(ışārat-ı lāzımu'l-bışārat-ı vālā) 283b/11
b. (lāzımu'l-bışārat-ı ışāratları bile) 234a/12
b.+ı bile (ışārat-ı lāzımu'l-bışārat) 162b/07, 174b/01
[=5]
bışāratīAr. Bir müjde.
b. bile (ḫabar-ı bışāratī) 300b/15
[=1]
bıẓāʿat (< Ar. bıżāʿa, bıẓāʿat, bıdāʿa) Anapara, sermaye.
b.+ın (amvāl u bıẓāʿat) 334a/15
[=1]

bī-ʿadad Hesapsız.
b. 184a/01, 250a/11, 255b/10
b.-ı şarāra 163a/07
[=4]
bi-akṣa'l-ġāyat Ar. Gayenin en ileri, en büyüğü ile.
b. 294a/13
[=1]
bī-andāza Far. Ölçüsüz, çok fazla.
b. (masarrat-ı bī-andāza) 221b/07
b. (nażarat-ı bī-andāza) 253b/06
b. bile (masarrat-ı bī-andāza) 228b/01
[=3]
bī-āzarm Far.Merhametsiz, şefkatsiz.
b. (abṭāl-ı nām-dār-ı bī-āzarm) 220a/14
b. bol- 253a/05, 286a/08
[=3]
bī-bahā Far. Paha biçilemeyecek kadar değerli.
b. 216a/10
b. (aṭlas-ı bī-bahā) 262a/01
b. (gevher-i bī-bāha) 229a/17
b. (ḫılʿat-ı bī-bahā) 238b/11
b. bol- 315a/11
[=5]
bī-bāklik Far. Korkusuzluk.
b. 250b/14
[=1]
bī-baṣar Görmeyen, kör.
b. eyle- 286a/12
[=1]
bī-bunyād Far. Köksüz, temelsiz.
b. (munhadım u bī-bunyād ḳıl-) 159a/14
b. ḳıl- 267a/17
[=2]
bī-çāra Far. Çaresiz, zavallı.
b. 280b/17
b.+lar 178a/13
b.+larnı 177b/16
b.+larnıñ 178b/05, 334a/11
b.+nı 209b/16, 334a/15
b.+nıñ 157a/03
[=8]
bī-dād Far. Zulüm, işkence.
b. 315a/03
b. (ḫayf u bī-dād) 171b/13
b. (rasm-ı bī-dād) 215b/01
b. (ẓulm u bī-dād ḳıl-) 172a/02
b.+nıñ (ahl-ı bī-dād) 314b/13
[=5]
bī-dard Far. Dertsiz, kedersiz.
b. (zahıd-ı bi-dard) 315b/03
[=1]
bī-dast Far. Elsiz.
b. u pāy bol- 294a/17
[=1]
bī-davlat Far. Mutsuz, devletsiz, saadetsiz. Krş. **bī-devlet**
b. 299b/08
b.+dın 306a/11
b.+dur 306a/08
b.+larnıñ 292a/14
b. u bad-baḫt 306a/13
[=5]
bī-devlet bk. **bī-davlat**
b.+ge 306a/09
[=1]
bī-dırīġ Far. Esirgenmeyen.
b. 162a/02
b. bile (tīġ-ı bī-dırīġ) 163b/11, 195b/03, 198a/14, 246a/03
[=4]
bī-dırīġlıġ Esirgeme.
b.+damı (tīġ-ı bī-dırīġlıġ) 239b/06
[=1]
bī-direng Far. Durmayan, oyalanmayan, çabuk.
b. 264a/03, 287a/10, 297a/08
b.+din (ḫadang-ı bī-direng) 232b/05
[=4]
bī-edeblik Edepsizlik, terbiyesizli.
b.+leri (küstahlıg u bi-edeblik) 171b/15
b.+leridin 170a/14
[=2]
bī-girāna Far. Sayısız.
b. 335a/07
b. (ʿaṭıyāt-ı bī-girāna) 335a/04
b. (genc-i bī-girāna) 249b/09
[=3]
bī-gumān Far. Şüphesiz.
b. 167a/02, 301b/06
[=2]
bī-günāh Far. Günahsız, suçsuz. Krş. **bī-güneh**
b. 334a/05

b.+nı 173b/01, 201b/15
[=3]
bī-güneh bk. **bī-günāh**.
b.+ler 212b/12
[=1]
bī-ḫabar Ar. Habersiz, bilgisiz; vurdumduymaz.
b. 184b/12, 204a/04, 287b/13, 310a/13
b. u bī-ḫod 256b/15
[=5]
bī-ḥad(< Far. bī-ḥadd) Sınırsız, hadsiz.
b. 244a/12
b. (ṣayd-ı bi-hadd) 245a/12
b. u ʿadad 193b/01
[=3]
bī-hamāl Far. Benzersiz, eşsiz.
b. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl) 323a/14
b.(ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl) 231b/14, 334b/12
b. (ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl) 301b/07
[=4]
bi-ḥamduli'llah Ar. Allah'a şükürler olsun.
b. 189a/15
[=1]
bi-ḥasab Ar. -ce, bakımından.
b.u'l-ḥukm 313b/11
[=1]
bī-ḥasāb Ar. Hesapsız, sayısız.
b. 199a/01, 254a/10
b.-ı mīr-şikār 242a/11
[=3]
bī-ḫaṭar Ar. Tehlikesiz.
b. 183b/13
[=1]
bī-ḫavāṭır Ar. Düşünmeden, hatıra getirmeden.
b. 254a/02
[=1]
bī-hayā Ar. Utanması olmayan, arsız.
b. (Cafā-kār u mekkāre u bī-ḥayā) 212a/12
[=1]
bī-ḥayālıġ Arsızlık.
b. 210a/16
[=1]
bī-ḫılāf Ar. Yalansız.
b. 260a/16
[=1]
bī-ḫod Far. Baygın, kendinden geçmiş olan.
b. (bi-habar u bi-hod) 256b/15
[=1]
bī-ḫodlıḳ Kendinden geçme, baygın olma.
b.+ıdın (bī-ḫodlıġıdın) 181a/08
b.+ı bile (bī-ḫodlıġı) 303b/13
[=1]
bī-ḥusn Ar. Güzel olmayan.
b.-ı sıyāsat-mülūk 333a/06
[=1]
bī-ıġtırāḳ Ar. Boğulmadan.
b. 325b/05
[=1]
bī-ıḥtırāḳ Ar. Yanıp kül olmadan.
b. 325b/05
[=1]
bī-ıḫtıyār Far. Farkında olmadan, ister istemez.
b. 200b/14, 241a/08, 265a/10
[=3]
bī-ıştıbāh Ar. Şüphesiz.
b. 189b/05
[=1]
bī-ıʿtıbār Ar. İtibarsız, değersiz.
b. bol- 301a/15
[=1]
bī-ıẕn Ar. İzinsiz.
b-ı ṣāḥıb 314b/08
b. u ruḫṣat 315a/12
[=2]
bī-ḳarār Ar. Kararsız, şaşkın.
b. 212a/09, 217a/06
[=2]
bī-ḳarārlıġ Kararsızlık, şaşkınlık.
b. 252b/13
[=1]
bī-kerān Far. Sınırsız, sayısız. Krş.**bī-kerāna**
b. (davlat u cāh-ı bī-kerān) 256b/04
b. (ʿışyān-ı bī-kerān) 238a/16
b. (sıpāh-ı bī-kerān) 195b/16
b. durur érdi (ḫazīna-ı bī-kerān) 166b/05
[=4]
bi-kerāna Far. Sınırsız, sayısız. Krş.**bī-kerān**

b. (ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 268a/05
b. (ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 265a/016
b. (ʿınāyat-ı bī-kerāna) 331b/11
b. (maḫṣūṣ-ı ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 311b/13
b. (maşmūl-ı navāzışāt-ı bī-kerāna) 178a
b. (mavāʿıd-ı bī-kerāna) 232a/11
b. (mavāʿīd-ı bī-kerāna) 202a/03
b. bile (ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 169a/02
b. bile (ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 233b/08, 245b/03, 256a/15
b. bile (ınʿām-ı bī-kerāna) 200a/14
b. bile (ınʿāmāt-ı bī-kerāna) 252b/08
b. bile (marāhım-ı bī-kerāna) 300a/12
b. bile (navāzış-ı bī-kerāna) 290a/01
b. bile (navāzışāt-ı bī-kerāna) 278b/14
b.+ġa (ʿavāṭıf-ı bī-kerāna) 282a/12
b.+ġa (marāhım-ı bī-kerāna) 308b/01
b.+sıdın (marāhım-ı bī-kerāna) 167b/12
b.+sıġa (marāhım-ı bī-kerāna) 332a/05
[=20]

bī-ḳıyāṣ Ar. Ölçüsüz.
b. bile (ḥırṣ-ı bī-ḳıyāṣ) 330b/02
[=1]

bī-maʿnī Ar. Manasız, anlamsız
b. 171a/04
[=1]

bī-mıḳdār Ar. Önemsiz.
b. érür 268b/10
[=1]

bi-muʿaddā Ar. Manayla.
b. 300a/04
[=1]

bī-muḥābā Far. Çekinmeksizin, korkusuz, sakınmadan.
b. 178b/03
[=1]

bī-muntahā Ar. Nihayetsiz.
b. (fayż-ı bī-muntahā) 251b/04
[=1]

bī-nayl Far. Erişmeyen, ulaşmayan.
b.-ı maḳṣad 162a/16
b.-ı maḳṣūd 234a/04
b.-ı murād 166b/17, 173b/15, 309a/17
[=5]

bī-naẓīr Far. Emsalsiz, benzersiz.
b. (amīr-ı bī-naẓīr) 206a/11
b. (amīr-ı bī-naẓīr-ı saʿādat-paẕīr) 307b/11
b. érdi 193b/11
[=3]

bī-nıhāyat Far. Nihayetsiz, sonsuz
b. 193b/13, 203b/03, 258a/08, 259a/15, 259b/04, 314b/06, 319a/08, 325a/01, 329b/07
b. bile (amvāl-ı bī-nıhāyat) 278b/01
b. bile (inkisār-ı bī-nıhāyat) 323b/11
b.+dın (rīzış-ı bī-nıhāyat) 188b/05
[=12]

bī-nışān Far. İşaretsiz, nişansız.
b. tap- 256b/05
[=1]

bī-nıyāz Far. Duasız, yalvarmayan.
b. ḳıl- 290b/15
[=1]

bī-parvālıġ Korkusuzluk, çekinmemek.
b. ḳıl- 181a/16
[=1]

bī-pāyān Far. Sonsuz.
b. (usār-ı bī-pāyān) 180b/03, 204a/13
b. bile (ġanīmat-ı bī-pāyān) 177b/02
b. bile (ıḥsānāt-ı bī-pāyān) 241b/09
b. bile (nuẕūrat-ı bī-pāyān) 266a/15
b. bile (soyurġalāt-ı bī-pāyān) 249b/06
b. bile (ṣuʿūbat-ı bī-pāyān) 211a/09
b. bile (usār-ı bī-pāyān) 287b/11, 310a/16, 329b/04
b. bile (usarā-yı bī-pāyān) 203a/01
b.+ıġa (carāyım-ı bī-pāyān) 192a/16
b.+ıġa (noḳṣān-ı bī-pāyān) 238a/16
b.+nı (leşker-i bī-pāyān) 195b/17
[=14]

bī-pīr Far. Manevi rehber olmayan.
b. (ṣūfī-ı bī-pīr) 218a/04
b. (ṣūfī-ı bī-pīr-ı şarārat-taḫmīr) 282b/01
b. (ṣūfī-ı bī-pīr-ı żalālat-tadbīr) 193b/07
b. (ṣūfī-ı bī-pīr-ı żalālat-taḫmīr) 330a/07
b. (ṣūfī-ı şarīr-ı bī-pīr) 292b/06
b.+ġa (Töre Murād Ṣūfī-ı bī-pīr) 231b/02
b.+nıñ (ṣūfī-ı bī-pīr) 286b/09, 330b/08
[=8]

bī-rāha Far. Yolu bulunmayan sapa yer.

b. 303a/03
[=1]
bī-rayb Ar. Şüphesiz.
b. u şek 159b/12, 248b/08
[=2]
bī-rıżā Ar. Rızasız, gönülsüz.
b. 314b/12
[=1]
bī-ruḫṣat Ar. Ruhsatsız, izinsiz.
b. bol- 315a/12
[=1]
bī-saʿādat Ar. Huzursuz, mutsuz.
b.(mucrım-ı bī-saʿādat ol-) 264a/11
[=1]
bī-sabab Ar. Sebepsiz.
b. 210a/05
[=1]
bī-ṣabāt Ar. Sebatsız.
b. u rūy-be-rāh205b/02
[=1]
bī-ṣabātlıḳ Sebatsızlık.
b. ḳıl- 181b/02
[=1]
bī-sar Far. Başsız.
b. u sāmān ét- Sefil ve perişan etmek. 252b/06
[=1]
bī-sutūn Far. Sütunsuz, direksiz.
b. 212a/11
[=1]
bī-şikūh Far. Korkusuz.
b.+nı (gürūh-ı bī-şikūh) 319b/16, 330b/03
[=2]
bī-şumār Far. Sayısız.
b. 198b/17, 249a/07, 250a/09
b. (darāhım-ı bī-şumār) 290a/02
b. (ġanāyım-ı bī-şumār) 285b/16
b. (muḳātalāt-ı bī-şumār) 186a/01, 237b/01
b. (usār-ı bī-şumār) 182b/05, 195b/15
b. (usāra-yı bī-şumār) 278b/13
b. bile (aḳmışa-ı bi-şumar) 201b/12
b. bile (darāhım-ı bī-şumār) 335b/08
b. bile (ġanāyım-ı bī-şumār) 279b/17
b. bile (hadāyā-yı bī-şumār) 313b/09
b. bile (tacassus-ı bī-şumār) 190b/04
b. bile (usāra-yı bī-şumār) 194b/12
b. durur (farāzī-ı bī-şumār) 320b/16
b.+nı (muʿānıdīn-ı bī-şumār) 193b/09
[=18]
bī-tāb Far. Bitkin, yorgun.
b. (ḫarāb u bī-tāb ḳıl-) 274b/03
[=1]
bī-taḥāşī Ar. Çekinmeden,sakınmadan.
b. 223a/02, 226b/05, 264b/03, 299a/13, 322b/07
[=5]
bī-taḥṣīl Ar. Ele geçmeden.
b.-ı murād 268b/01
[=1]
bi-ṭarīḳa Ar. Yol ile.
b.-ı ıstımrār 171a/12
[=1]
bī-tavaḳḳuf Ar. Durmadan.
b. 195b/04
[=1]
bī-vach Ar. Sebepsiz.
b. 307b/01
[=1]
bī-vafā Far. Vefasız.
b.+dın
[=1]
bī-vafālıġ Vefasızlık.
b. (ıẓhār-ı bī-vafālıġ) 226a/12
b. bile 212a/13
b.+ıdın 206b/05, 210b/10, 222b/12
b. ḳıl- 213a/02, 264b/07
b. körgüz- 209b/10
[=8]
bī-vahm Ar. Korkusuz.
b. u bāk 195b/05
[=1]
bī-vāsıṭa Far. Sebepsiz.
b. 204b/09
[=1]
bī-vucūd Vücutsuz.
b. 314a/12
[=1]
bī-żābıṭalıġ Zaptedememe durumu.
b.+ıdın 180b/14
[=1]
bī-żarar Ar. Zararsız.
b. u bılā-zaḥmat 175b/09
[=1]
bī-zavālī Far. Zevalsızlık, sonu olmama.
b.+da (istiksār]-ı davlat-ı bī-zavālī) 292a/9

b. (şaraf-ı ıḳbāl-ı bī-zavālī) 292b/02
[=2]
bīʿat Ar. Birisinin hükümdarlığını kabul etmek.
b. ḳıl- 240a/12
b.+ıġa 280b/14
[=2]
biçen Ekin.
b.+leridin (ʿalaf u biçen) 314b/07
[=1]
bīdār Far. Uyanık.
b. bol- 163a/11, 167b/05, 178a/14, 294a/02
b. ḳıl- 312b/01
[=5]
bīgār Far. Harezmde sulama ve kazı işlemi için kullanılan bir terim.
b. ḳıldur- 171a/15
[=1]
bih-būdī Far. Verimli.
b. üçün (ékin-i (16) bih-būdī) 290a/16
b. üçün (zırāʿat-ı bih-būdī) 298b/05
[=2]
bihişt Far.Cennet.
b. (ġayrat-ı bihişt-i barīn) 275a/06
b. (reşk-i bihişt ḳıl-) 278a/01
b.-i barīn ḳıl- 246a/13
[=3]
bihişt-āyīn Far. Cennet gibi.
b. ḳıl- 257a/07, 283a/13
[=2]
bihişt-nışān Far. Cennete benzeyen.
b. ḳıl- 190b/07, 223b/01
[=2]
bihişt-nışāna bk. **bihişt-nışān**
b+sıġa (davlat-ḫāna-ı bihişt-nışāna) 228b/02
[=1]
Bījan ş.a. İran mitolojisinde meşhur kahraman Rüstem'in yeğeni, Gev'in oğlu.
B. 263b/04
B. (Rustam u Bījan) 213a/11
[=2]
bil- 1. Bilmek.
b.-(!) 219b/02
b.-di 212a/17
b.-gende 183b/14
b.-ip 186a/13, 227b/12
b.-mey 158b/14
b.-mese 294a/06
b.-ür érdi 175b/15
2. Anlamak, sezmek, idrak etmek.
b.-diler 329a/01
b.-ip dururlar 226b/15
b.-mes 188a/15
b.-mesler 175a/05
b.-mey 168a/06
3. Bir işin ehli olmak.
b.-ip 310a/12, 334b/16
b.-ürler 334b/07
4. Sanmak, Kabul etmek, saymak
b.-ip 204b/12, 317a/17, 328b/12, 333b/11, 335b/04
[=21]
avlā u aham bil- 335b/04
yaḳīn bil - 219b/02
[=2]
bile İle. Krş. **ile, birle, bilen.**
Yalın sözlerle
b. 157a/04, 157a/15, 157b/15, 158a/17, 158b/03, 158b/09, 159a/13, 159a/14, 159a/17, 160b/03, 160b/17, 161a/03, 161a/12, 161b/03, 161b/16, 162b/02, 162b/13, 163a/02, 163a/13, 163a/16, 163a/17, 163b/01, 163b/02, 163b/05, 163b/07, 163b/10, 164b/02, 165b/01, 165b/01, 165b/03, 165b/06, 165b/13, 166b/07, 166b/12, 168a/08, 168b/01, 169a/02, 169a/02, 169a/07, 169b/03, 169b/07, 169b/15, 170a/03, 170a/11, 170a/12, 170b/06, 170b/09, 170b/16, 171a/07, 171a/17, 171b/05, 172a/09, 172a/14, 172b/09, 173b/06, 173b/09, 174a/15, 174a/17, 174b/07, 174b/15, 175a/12, 175b/13, 176a/03, 176a/07, 176a/08, 176a/10, 176a/13, 176a/17, 176b/05, 176b/06, 176b/10, 177a/11, 177a/17, 177b/02, 177b/13, 178a/02, 178a/10, 178a/14, 178a/17, 178b/04, 178b/08, 179a/07, 179a/09, 179a/11, 179a/15, 179b/01, 179b/12, 180a/01, 180a/05, 180a/15, 180b/01, 181a/07, 181a/08, 181a/10, 181b/14, 182b/06, 183a/05, 183a/17, 183b/05, 183b/06, 183b/15, 184b/04, 184b/07, 184b/09, 184b/10, 185a/08, 185b/04, 185b/06, 186a/04, 186a/05, 186b/03,

186b/12, 186b/13, 187a/05, 187a/13, 187b/16, 187b/16, 188a/06, 188a/07, 188b/02, 189b/14, 190a/01, 190b/04, 190b/13, 190b/17, 191a/03, 191a/17, 191b/12, 192b/02, 192b/05, 194a/10, 194b/09, 194b/12, 194b/16, 195a/02, 195a/09, 195a/17, 195b/02, 196a/16, 196b/09, 196b/09, 197b/02, 197b/07, 197b/10, 197b/14, 197b/16, 197b/17, 198a/04, 198a/12, 198a/13, 198a/15, 199a/07, 199a/09, 199a/15, 199b/05, 199b/05, 199b/11, 199b/12, 200a/02, 200a/08, 200a/13, 200a/14, 200b/05, 201a/03, 201a/08, 201b/12, 202a/03, 202a/08, 202b/07, 202b/08, 203a/01, 203a/04, 203a/08, 203a/11, 203a/12, 203a/14, 203b/01, 203b/03, 203b/10, 203b/17, 204a/03, 204a/07, 204a/11, 204a/15, 204b/05, 204b/09, 204b/14, 205a/01, 205b/03, 205b/14, 206a/06, 206a/16, 207a/04, 207a/12, 207a/17, 207b/01, 207b/11, 208a/14, 208b/12, 208b/17, 209b/02, 209b/06, 209b/16, 210a/11, 211a/09, 212a/13, 212a/13, 215b/10, 215b/10, 216a/07, 216a/08, 216b/12, 217a/10, 217b/16, 218a/03, 218a/05, 218a/06, 218b/02, 218b/07, 218b/08, 218b/17, 219a/04, 219b/12, 220a/07, 220a/09, 220a/09, 220b/01, 221a/06, 221a/09, 221b/14, 221b/15, 222a/09, 222a/12, 222a/13, 222b/11, 224a/11, 225b/10, 226a/06, 226a/16, 227b/11, 227b/13, 227b/14, 228a/01, 228b/01, 228b/02, 228b/03, 229b/09, 230a/03, 230a/15, 230a/17, 231a/13, 231a/17, 231b/10, 232a/12, 232a/15, 232a/17, 232b/10, 233a/12, 233b/08, 233b/09, 234a/03, 234a/05, 234a/09, 234a/13, 234a/15, 234b/03, 234b/09, 234b/16, 235a/04, 235a/05, 235a/10, 235b/05, 235b/06, 235b/17, 236a/01, 236a/03, 236a/04, 236a/05, 236a/17, 236b/04, 236b/06, 236b/08, 236b/11, 236b/13, 237a/04, 237a/15, 237b/09, 237b/12, 237b/17, 238a/04, 238a/10, 238a/11, 238b/11, 239a/07, 239a/14, 239a/17, 239b/02, 239b/04, 240a/15, 240b/02, 240b/03, 240b/06, 240b/08, 240b/09, 240b/13, 240b/14, 241a/03, 241a/05, 241a/06, 241b/09, 242b/07, 242b/07, 242b/08, 242b/14, 243b/16, 243b/16, 245a/16, 245b/03, 245b/04, 245b/06, 245b/14, 246a/04, 246a/07, 246a/17, 246a/17, 246b/16, 247a/01, 247a/02, 247a/05, 247a/07, 247a/09, 247a/10, 247b/10, 247b/13, 248a/15, 248b/04, 249a/10, 249a/13, 249a/16, 249b/06, 250b/09, 250b/16, 251a/06, 251a/07, 251a/10, 251a/13, 251a/15, 251a/16, 251b/04, 251b/04, 251b/15, 251b/16, 252a/05, 252a/10, 252a/12, 252a/15, 252b/02, 252b/04, 252b/06, 252b/08, 252b/13, 252b/14, 252b/15, 253a/05, 253a/06, 253a/08, 253b/05, 254a/05, 254a/07, 254a/11, 254a/17, 254b/03, 254b/06, 254b/10, 255a/05, 255a/06, 255b/02, 255b/02, 255b/05, 255b/06, 255b/06, 256a/06, 256a/12, 256a/14, 256a/15, 256a/15, 256b/06, 256b/10, 256b/13, 256b/16, 257a/08, 257a/10, 257b/13, 258b/07, 258b/08, 259a/07, 259a/15, 259b/05, 259b/07, 259b/08, 259b/13, 260a/04, 260a/04, 260a/07, 260a/08, 260b/14, 260b/15, 261b/02, 261b/14, 263a/11, 263a/13, 263a/14, 263a/15, 263b/02, 263b/06, 263b/07, 264a/04, 264a/06, 264a/06, 264b/04, 264b/08, 264b/17, 265a/16, 265a/05, 265a/14,265b/14, 265b/15, 266a/02, 266a/04, 266a/15, 267a/05, 267a/11, 267b/04, 267b/12, 268a/09, 268a/12, 268a/13, 268a/14, 268b/09, 269a/02, 269a/09, 269a/11, 269b/06, 270a/15, 271a/01, 271b/07, 272a/15, 272a/17, 272b/13, 273a/09, 273b/03, 273b/05, 273b/09, 274a/02, 274b/01, 274b/16, 274b/17, 275b/02, 276a/07, 276a/10, 276a/17, 276b/06, 276b/14, 277a/10, 277a/13, 277a/13, 277a/14, 277a/17, 277b/01, 278a/03, 278a/08, 278a/09, 278a/11, 278a/12, 278b/01, 278b/02, 278b/02, 278b/03, 278b/07, 278b/14, 278b/15, 279a/07, 279a/10, 279a/14, 279a/17, 279b/04, 279b/17, 280a/02, 280b/17, 281a/02, 281a/04, 281a/10, 281a/14, 281a/16, 281b/04, 281b/10, 282a/05, 282a/07, 282a/09, 283a/15, 283b/11, 283b/14, 284a/04,

284a/07, 284a/17, 284b/03, 284b/05, 284b/08, 284b/14, 285a/01, 285a/05, 285a/10, 285a/14, 285a/15, 285b/07, 285b/08, 285b/09, 285b/10, 285b/14, 285b/17, 285b/17, 286a/01, 286a/03, 286a/09, 286b/03, 287a/01, 287a/04, 287a/06, 287b/02, 287b/03, 287b/04, 287b/06, 287b/11, 287b/12, 287b/14, 288a/09, 288a/11, 288b/03, 288b/11, 288b/11, 288b/13, 288b/13, 289a/15, 289b/02, 289b/03, 289b/14, 290a/01, 290a/10, 290a/13, 290a/14, 290b/03, 290b/06, 290b/11, 290b/14, 291a/02, 291a/05, 291a/05, 291a/11, 291a/12, 291b/04, 291b/05, 292a/06, 292a/13, 292a/15, 292b/15, 292b/16, 293a/13, 293a/17, 293b/08, 293b/15, 294a/07, 294a/09, 294a/11, 294a/12, 294b/02, 294b/17, 295a/05, 295a/14, 295b/02, 295b/05, 295b/15, 296a/01, 296a/03, 296a/05, 296a/10, 296a/14, 296b/09, 296b/16, 296b/17, 297a/01, 297a/03, 297a/04, 297a/09, 297a/15, 297a/16, 297b/11, 298a/01, 298a/02, 298a/07, 298a/17, 298b/03, 298b/07, 298b/08, 298b/09, 298b/10, 298b/15, 299a/04, 299b/07, 299b/17, 300a/04, 300a/09, 300a/09, 300a/12, 300b/13, 300b/15, 301b/06, 301b/06, 301b/08, 303a/14, 303b/01, 303b/04, 303b/05, 304a/03, 305a/02, 305a/15, 305b/04, 305b/11, 306a/16, 307a/11, 308a/05, 308a/06, 308a/12, 309a/04, 309b/04, 309b/10, 310a/04, 310a/15, 310a/16, 311b/17, 312a/10, 312b/02, 312b/05, 313b/07, 313b/09, 313b/11, 314a/05, 314b/13, 314b/15, 315b/14, 316b/14, 316b/16, 316b/17, 317b/15, 318a/01, 318a/06, 318a/12, 318a/15, 318b/05, 319a/10, 319b/07, 319b/14, 319b/15, 319b/17, 320a/07, 320a/11, 320a/13, 320a/15, 320b/07, 321a/10, 321a/12, 322a/10, 322b/04, 322b/12, 322b/17, 323a/09, 323a/16, 323b/11, 323b/11, 324b/07, 324b/14, 325a/10, 325a/12, 325a/14, 325b/11, 326a/01, 326a/02, 326a/03, 326a/05, 326b/02, 327a/01, 327a/04, 327a/14, 327a/15, 327b/02, 328a/13, 328b/02, 328b/11, 329a/05, 329a/07, 329a/08, 329a/03, 329b/04, 329b/05, 329b/08, 329b/10, 330a/13, 330a/14, 330b/02, 330b/02, 330b/14, 331a/06, 331a/08, 331a/10, 331b/11, 332a/06, 332a/11, 332b/01, 332b/06, 333a/02, 333a/12, 334a/04, 334a/11, 334a/13, 334a/15, 334a/17, 334b/05, 335a/04, 335a/10, 335a/12, 335b/08, 335b/09, 335b/16, 336a/04, 336a/06

İyelik ekli sözlerden sonra.

b. 156b/04, 156b/07, 156b/08, 156b/13, 156b/13, 156b/14, 157b/07, 158a/01, 158a/05, 158b/08, 159a/16, 159b/05, 159b/16, 160a/03, 161a/11, 161a/13, 161b/02, 161b/08, 162a/08, 162a/09, 162a/15, 162b/07, 162b/08, 162b/12, 162b/16, 163b/08, 164a/08, 164a/09, 164b/04, 165a/01, 165b/09, 166b/03, 166b/05, 166b/09, 167b/03, 168a/01, 168a/04, 168a/14, 168b/05, 168b/10, 168b/11, 169a/11, 169a/11, 169a/16, 169b/02, 169b/12, 170a/05, 170b/01, 170b/12, 170b/12, 170b/13, 170b/17, 171a/05, 171a/14, 171a/16, 171b/07, 171b/10, 172a/05, 172b/04, 173a/02, 173b/10, 173b/13, 174a/13, 174b/01, 174b/04, 175a/08, 175a/11, 175a/14, 175a/15, 176b/02, 176b/12, 177a/03, 177a/08, 177b/07, 178a/03, 179b/10, 179b/10, 179b/13, 179b/15, 180a/03, 181b/16, 181b/17, 182a/05, 182b/11, 183a/04, 183a/09, 183b/09, 184a/04, 184b/11, 184b/15, 185a/05, 185a/10, 185a/15, 185b/02, 185b/04, 186a/07, 186a/12, 186a/15, 186a/17, 187b/04, 187b/09, 188b/06, 188b/07, 189a/02, 189a/03, 189a/12, 190a/05, 190a/06, 190b/07, 191a/08, 191b/05, 191b/06, 191b/16, 191b/16, 192a/16, 192a/17, 192b/07, 192b/10, 192b/15, 193a/02, 193a/04, 193a/04, 193a/05, 193a/10, 193a/12, 194a/01, 194a/04, 194b/01, 194b/07, 194b/17, 195b/03, 195b/14, 196b/05, 196b/08, 196b/10, 197a/03, 197a/10, 197b/15, 197b/17, 198a/14, 198b/03, 198b/13, 199a/04, 199a/16, 199a/17, 200a/01, 200a/12, 200a/17, 200b/16, 200b/17, 201a/14, 201b/03, 201b/06, 201b/12, 201b/15,

202a/04, 202a/11, 202a/13, 202b/13, 202b/16, 203a/03, 203a/06, 203a/07, 204a/06, 204b/08, 205a/01, 205b/08, 206a/01, 206a/02, 206a/03, 206a/05, 206a/10, 206b/04, 207a/13, 208b/08, 208b/09, 209a/13, 209b/07, 210a/05, 210b/12, 210b/15, 211a/02, 215b/08, 216a/02, 216b/17, 218a/01, 218a/02, 218a/16, 218b/03, 218b/05, 219a/05, 219a/07, 219a/13, 219b/10, 219b/15, 220a/06, 220a/08, 220a/12, 220b/17, 221b/01, 221b/09, 222a/01, 222a/06, 222b/04, 222b/06, 222b/14, 223b/01, 223b/02, 223b/12, 223b/16, 224a/01, 224a/14, 224b/05, 224b/06, 224b/15, 225b/06, 225b/07, 226b/02, 226b/06, 227a/11, 227a/15, 227b/09, 227b/10, 228a/16, 228b/11, 228b/12, 228b/15, 229a/04, 229a/11, 229a/12, 230a/06, 230a/17, 231a/06, 231a/08, 232a/05, 232a/08, 232a/11, 232a/14, 232b/15, 233a/01, 233a/03, 233b/07, 233b/11, 233b/14, 234a/01, 234a/12, 235a/01, 236a/06, 237a/01, 237a/06, 237a/12, 237b/10, 237b/16, 238a/02, 238a/06, 238a/09, 238a/15, 238b/13, 238b/16, 239a/12, 239b/15, 240a/17, 240b/15, 241b/08, 241b/15, 242a/02, 242b/11, 242b/11, 242b/12, 242b/12, 243a/17, 243a/17, 244b/16, 245a/14, 245a/15, 245b/03, 245b/09, 246a/01, 247a/12, 247b/01, 247b/09, 248a/06, 248a/08, 250a/01, 250a/04, 250b/11, 251a/04, 253b/16, 255a/08, 255a/08, 255b/04, 255b/04, 256a/05, 256a/09, 256b/03, 257a/01, 257a/07, 257a/12, 257a/13, 257b/05, 257b/07, 258a/03, 258a/08, 258a/16, 259a/14, 259b/03, 259b/12, 260a/02, 260a/03, 260b/11, 261b/04, 261b/07, 261b/15, 261b/16, 262a/17, 262b/04, 262b/04, 262b/10, 262b/13, 263a/01, 263a/03, 263a/05, 263a/09, 264a/15, 264b/10, 264b/14, 265a/04, 265b/05, 266a/01, 266a/06, 266a/11, 266b/14, 267a/01, 267a/02, 267a/10, 267a/17, 267b/03, 267b/11, 267b/11, 268b/04, 268b/11, 268b/15, 269a/12, 269a/16, 269a/17, 269b/04, 269b/10, 270a/08, 270b/06, 270b/15, 271a/02, 271a/03, 271b/04, 271b/04, 272b/02, 272b/04, 272b/11, 272b/16, 273a/02, 273a/17, 273b/03, 273b/05, 273b/06, 273b/14, 274a/01, 274a/06, 275a/05, 275a/09, 275a/16, 276a/01, 276a/14, 276b/05, 276b/16, 277a/01, 277a/02, 277a/06, 277b/04, 277b/05, 277b/13, 277b/17, 279a/02, 279a/08, 279a/12, 280a/07, 280a/12, 280b/08, 280b/14, 281a/13, 282b/05, 283a/05, 283a/13, 283b/02, 284a/08, 284a/11, 284b/07, 284b/11, 285a/09, 285a/17, 285b/11, 285b/15, 286a/05, 286b/13, 287a/11, 287b/09, 288a/17, 288b/01, 289a/01, 289a/02, 289a/07, 289a/08, 289a/17, 289b/05, 289b/08, 289b/16, 290b/05, 290b/10, 291a/14, 291b/06, 291b/08, 292a/01, 292a/01, 292a/11, 292b/04, 293a/02, 293a/05, 293a/06, 293a/11, 293b/02, 293b/03, 294a/02, 294a/03, 294a/09, 294a/13, 294b/04, 294b/12, 295b/03, 295b/08, 295b/11, 296a/17, 296b/01, 296b/04, 296b/15, 297a/01, 297a/11, 297a/14, 297b/13, 297b/17, 298a/01, 298a/11, 298a/11, 298b/05, 299a/03, 299a/03, 299a/05, 299a/07, 299a/09, 299b/09, 300a/06, 300a/15, 300b/04, 300b/10, 301a/01, 301a/02, 301a/11, 302a/05, 302a/14, 302b/03, 302b/09, 302b/16, 302b/17, 303a/02, 303a/03, 304a/06, 304a/11, 304a/14, 304a/15, 304b/01, 304b/03, 304b/13, 305a/01, 305a/10, 305a/13, 306b/01, 306b/07, 306b/11, 306b/17, 307b/17, 308a/11, 308b/03, 308b/05, 309a/06, 309b/09, 309b/10, 309b/16, 310a/06, 310a/12, 310b/011, 310b/03, 310b/06, 310b/08, 311a/04, 311a/05, 311b/01, 311b/06, 314a/01, 314a/15, 314b/09, 315a/02, 315a/03, 315a/14, 316b/04, 316b/12, 317a/03, 317b/01, 317b/02, 317b/03, 317b/05, 317b/10, 318b/12, 318b/17, 319a/11, 319a/17, 319a/17, 319b/05, 320a/01, 320a/04, 320a/06, 322b/03, 322b/17, 323a/11, 323a/15, 323b/05, 323b/07, 323b/09, 323b/09, 323b/14, 324b/03, 324b/03, 325a/16, 325b/02, 326a/04, 326a/17, 326b/06, 326b/13, 327a/08, 327a/11, 327a/17,

327b/07, 328a/10, 328b/03, 328b/15, 329a/01, 329a/09, 330a/03, 330a/06, 330a/08, 330b/03, 330b/07, 331a/04, 331a/13, 331b/02, 331b/10, 331b/14, 331b/14, 331b/16, 332a/01, 332a/03, 332a/16, 332b/07, 333a/14, 333b/05, 333b/11, 333b/13, 333b/13, 334a/13, 334b/02, 334b/12, 334b/15, 335b/01, 335b/02
İlgi halinden sonra.
b. 269a/06, 330a/09
Bağlama edatı durumunda.
b. 168b/12, 170b/07, 176b/16, 191b/03, 192a/07, 192a/11, 199b/14, 231b/01, 242b/15, 247b/12, 248a/02, 266a/03, 269b/08, 270a/01, 276a/06, 279b/05, 283b/10, 286a/02, 291b/07, 295b/13, 300b/04, 305b/16, 306a/09, 308b/03, 316a/03, 322a/14, 328b/09
[=1351]
bilen İle. Krş. **ile, birle, bile**
b. 181b/14, 317b/11
[=2]
bilik Bilgi.
b. 215b/11
[=1]
bi'l-cumla Ar. Tümüyle.
b. 205b/08
[=1]
bi'l-küll Ar. Büsbütün, tamamen.
b. 181a/03, 181b/01, 196a/08, 210b/02, 302a/04, 322a/05, 334b/17
[=8]
bi'l-rā'ṣ ve'l-ʿayn Ar. "Başım gözüm üstüne" anlamına gelen söz grubu.
b. 328a/01
[=1]
bīm Far. Korku.
b. 315a/04
[=1]
bīmārlıġ Hastalık.
b. (żaʿf u bimarlıg) 180a/17
[=1]
bin bk. **ibn**
b. 186a/02, 229b/01
[=2]
bir 1. Bir.
b. 159b/16, 162b/09, 163b/16, 165b/11, 168a/11, 168a/15, 173a/02, 173b/06, 174a/12, 176a/17, 176b/05, 177a/01, 177a/11, 177b/09, 179a/08, 179a/17, 181a/11, 183a/09, 183a/17, 184b/06, 184b/08, 186a/11, 186b/03, 186b/13, 186b/17, 187a/16, 187b/10, 188a/16, 189b/06, 189b/06, 198b/16, 199a/10, 199b/07, 203a/14, 207a/14, 210b/11, 211b/02, 212a/06, 212a/09, 212a/09, 212a/10, 212b/04, 215b/14, 218a/08, 222b/04, 222b/04, 223a/03, 228b/01, 234b/13, 235a/04, 235b/07, 235b/09, 236b/15, 237a/16, 237b/03, 237b/13, 241b/02, 242a/08, 242b/08, 243a/07, 243b/07, 244a/04, 244a/08, 244b/09, 246a/02, 246a/02, 246a/09, 246a/09, 247a/05, 247a/07, 247b/03, 247b/11, 247b/13, 248b/04, 248b/06, 249a/10, 249a/16, 249b/14, 250b/06, 250b/07, 251b/13, 251b/13, 253a/09, 253a/10, 253a/11, 254a/05, 254a/08, 256a/12, 257b/14, 258b/14, 262a/05, 262a/12, 262a/14, 264b/08, 265a/09, 265b/14, 265b/16, 270a/13, 270a/17, 271b/09, 272a/01, 272a/12, 272b/01, 272b/13, 274a/10, 276b/15, 276b/17, 278a/02, 278a/03, 278a/03, 278a/04, 278a/05, 278a/08, 278b/11, 278b/17, 279b/05, 279b/05, 279b/15, 279b/16, 281a/02, 281b/16, 285a/04, 287b/08, 288b/08, 289b/10, 293a/11, 293b/13, 297a/09, 297b/15, 298a/01, 299b/06, 302b/05, 302b/10, 303a/12, 303a/17, 305a/05, 305b/02, 307a/03, 308a/11, 309b/12, 310b/04, 312a/16, 315a/07, 315b/08, 316a/03, 318b/08, 322a/11, 323b/07, 324a/11, 324a/11, 325a/04, 325a/06, 325a/06, 325a/08, 325a/11, 325a/11, 326a/13, 327b/16, 329a/11, 330a/16, 332b/05, 333a/01, 334b/08
b. (on bir) 239b/15, 267b/06, 298a/17, 334a/04, 334b/08
b. ay 161a/02
b. az 189a/16, 253a/04
b. dam 243a/05, 243a/08, 262a/14, 266b/02
b.+de (miñ béş yüz yigirme bir) 189a/07
b.+de (miñ dağı ikki yüz yigirme bir) 204a/01

b.+de (miñ iki yüz yigirme bir) 225a/17, 229a/04
b.+de (miñ ikki yüz yigirme bir) 197a/07
b.+de durur érdi (on bir) 304a/17
b. durur érdi (miñ ikki yüz yigirme bir) 156b/17
b. farsaḫlıġ 180b/13, 285b/01, 318a/16
b. farsaḫlıḳ 193a/08
b.+ge 212b/05
b.+ide (on bir) 189a/06, 197a/08
b.+ide (on biri) 204b/01
b.+ide (yigirme bir) 187a/11, 237a/02, 273b/09, 292a/05, 311a/17
b.+idin 249b/11
b. ikki 271a/17
b. kerret 224a/06
b. kéçe 169a/04, 190a/04, 275b/03
b. ḳısm 180b/08, 180b/09, 272a/08
b. kün 158a/17, 219b/15, 252a/08, 271b/02, 281b/11, 304a/13, 323a/17, 323b/16
b. laḥẓa 217a/09, 307b/14
b. neççe 170b/15, 170b/17, 275b/03
b. neçe 173a/14, 206a/12
b. néççe 159b/13, 168a/01, 187a/04, 187b/01, 204b/06, 206a/04, 228a/17, 232b/13, 266a/11, 268b/11, 278a/11, 283a/15, 285b/03, 300b/10, 305a/04
b. néççe kün 167b/08
b. néçe 227b/04
b. néme 180a/17, 257a/02, 266b/03, 294b/11, 305a/10
b. pāra 179a/07, 199a/16, 206a/15
b. türlük 278a/09
b. yan 236a/12, 236a/12
2. Aynı
b. durur 332b/17
3. Birlikte
b. bol- 186a/12
[=251]

birbirleri bk. **birbiri**
b.+ge 186b/01
[=1]

birbiri İki veya daha fazla şey yahut kimse, birbiri, biri öteki, yek diğeri.
b. 263b/01
b.+din 212b/14, 316a/05
b.+ġa 180b/06, 288a/04, 303b/07
b.+ge 291a/11
b.+niñ 185b/11, 263a/17
b.+niñ kéynidin 280a/06
[=10]

birev Her bir, her biri.
b. 186b/13, 232a/04, 255b/09, 257b/14, 260b/04, 264a/05, 264a/05, 264a/05, 264a/06, 264a/06, 264a/07, 264a/07, 264a/08, 264a/08, 264a/08, 264a/09, 264a/09, 264a/09, 264a/10, 264a/10, 264a/10, 273a/01, 273b/15, 286b/02, 297b/10, 297b/13, 304b/11, 307a/10, 315a/06, 324a/03
b. bile 277a/17
b.+ġa 195b/06, 195b/07, 249b/08, 249b/09
b.+ge 249b/08, 249b/09
b.+i 274a/03
b.+ide 250a/14
b.+ini 273b/15
b.+iniñ 307a/07
b.+ni 223a/04, 323b/17
b.+niñ 188b/11
[=44]

biri Bir kimse, herhangi bir şahıs yahut şey. Krş. **birisi**
b. 156b/05, 156b/06, 171b/01, 171b/05, 180b/04, 180b/05, 228a/08, 236a/13, 239b/09, 251b/13, 251b/13, 251b/13, 263b/02, 263b/02, 263b/02, 263b/02, 263b/02, 263b/03, 263b/03, 263b/03, 263b/03, 263b/03, 263b/03, 263b/03, 263b/04, 263b/04, 263b/04, 263b/04, 263b/05, 263b/05, 263b/07, 280a/11, 302a/06, 302a/07, 312b/12, 312b/13, 322b/08, 322b/08, 324a/08, 324a/11
b.+din 250a/12
b.+ġa 293a/12
b.+ge 228a/08, 236a/13
b.+n 263b/07
b.+ni 279b/14, 279b/14
b.+niñ 301a/06
[=47]

birisi bk. **biri**
b. 239b/08
b.+ge 187a/06
b.+ni 329a/07

birle İle. Krş. **bile, ile, bilen**
Yalın sözlerle

b. 158a/04, 160a/17, 162a/04, 167a/16, 168a/05, 168a/06, 175a/01, 184a/01, 193a/13, 193a/17, 198a/06, 212a/09, 212a/10, 214b/11, 214b/15, 217a/04, 220a/16, 220b/15, 222a/12, 225b/14, 230a/07, 243a/04, 243a/04, 243b/07, 248b/06, 249b/13, 249b/16, 250b/03, 250b/03, 250b/05, 251b/14, 253a/01, 253a/02, 254a/09, 255a/05, 258b/02, 258b/03, 259a/06, 262a/03, 262a/09, 262b/02, 262b/03, 263b/11, 264a/02, 265a/11, 266b/13, 278a/05, 295b/08, 301b/03, 314a/14
2. İyelik ekli sözlerden sonra.
b. 216a/13, 229b/02, 230a/08, 239a/03, 249a/01, 264b/08, 306a/14, 315b/07, 315b/17, 316a/09, 316a/09, 322b/11, 334b/10
3. İlgi halinden sonra.
b. 212b/02, 262a/11
[=65]

birlençi Birinci.
b. (yigirme birlençi) 257a/01
b.+side (on birlençi) 251a/11
[=2]

Bīstun y.a. İran'da bir dağın adı.
B. 263b/03
[=1]

bīş Far. Artık, ziyade, çok.
b. 165a/10
[=1]

bīşa Far. Orman, meşelik, sazlık.
b. (şīr-ı bīşa-ı haycā) 220a/08
b. (şīr-ı bīşa-ı vaġā) 328a/10
b. ara 248b/10
b.+ġa 329a/07
b.-ı Mazāndarān248b/09
b.-ı meẕkūr 247b/05
b.+larda 160a/15
b.+ları 248b/09
b.+ları birle 249a/01
b.+sıda 296b/07, 312b/07
b.+sın 248a/08
b.+sınıñ 247b/03
[=13]

bit- Bitmek, sona ermek.
b.-er 306a/14
[=1]

biti- Yazmak. Krş. **bit-**
b.-ge men (bitge men) 214b/11
b.-p 189a/13, 247b/11
b.-p dururlar 168b/08, 249a/14, 321b/14
b.-ti (bitti) 215a/12
[=7]

bīva Ar. Kocasız kadın, dul.
b.+larnı (yetīm u bīva) 335b/15
[=1]

bīvelik Dulluk.
b. (yétimlik u bivelik) 334a/05
[=1]

biy Devletin ileri gelenlerine verilen bir unvan, bey. Metinde özel isim yerine de kullanılmıştır. Krş. **bég**
b. 269b/07, 269b/10, 307b/11
b. (umarā-yı biy-i sar-ancām) 319b/06
b.+i 246a/09
b.-i davlat 269a/05
b.-i maḳtūl 231b/04
b.+larġa 312a/10
b.+ler 309a/05, 320a/01, 320a/08, 330b/03, 330b/07
b.+lerdin 323a/05
b.+leri 248a/15, 310a/17, 310b/16
b.+lerni 275b/14, 276a/06
b.+lerniñ 308b/05, 316b/04, 316b/08, 316b/12, 323a/09
[=24]

Biyik Tağ y.a. Kınak yolunun arkasındaki dağ.
B. 247a/06
[=1]

biylik Beylik. Krş. **béglik**
b. 326b/12
[=1]

biz (Şahıs zamiri) Biz.
b. 269a/17
b.+ġa 174b/08, 269a/12
b.+larġa 289b/03
b.+ler 238b/02, 289b/02, 289b/07
b.+lerdin 289b/11
b.+lerniñ 199b/09
b.+niñ 157b/06
[=10]

bi'ż-żarūra Ar. Zorunlu olarak.
b. 224a/10, 294b/02
[=2]

boġuz 1. Boğaz.

b. u émçek 334a/11
2. Hayvanlara verilen yem.
b. 204a/12
b. (ʿalīḳ u boğuz) 314b/08
[=3]

bol- 1. Olmak; bir sıfat veya isimle ismin veya sıfatın belirttiği hali olmak.
b.-() 214b/06, 214b/07, 214b/10, 228b/04, 228b/04, 306a/08
b.-up 232b/10
b.-a 293b/06
b.-a-al- 164a/02
b.-a al- 217a/05, 276b/15, 318b/16, 325a/11, 329b/09
b.-a başla- 157b/17, 270b/07
b.-a durur 252b/12
b.-ay 214a/16, 255a/07
b.-dı 157a/01, 158b/14, 160b/14, 161a/02, 162b/14, 163b/09, 168b/13, 176b/16, 178a/06, 179b/13, 182a/01, 182b/10, 183a/16, 184b/02, 184b/13, 188a/04, 188b/14, 189a/04, 189b/02, 190a/03, 190a/06, 190a/07, 190a/17, 192b/13, 193b/14, 203a/04, 208b/15, 211b/16, 216a/09, 216a/12, 216a/13, 216a/14, 219a/13, 223b/07, 224b/12, 225b/12, 225b/12, 225b/13, 226b/09, 228a/17, 229b/06, 229b/10, 230b/06, 230b/10, 232a/17, 233a/04, 234a/08, 234b/10, 235a/13, 235b/12, 236a/12, 236b/09, 236b/16, 237a/02, 237a/16, 237b/07, 243a/01, 243a/06, 243a/11, 243b/01, 244a/05, 245a/04, 245a/09, 245b/01, 249a/09, 249b/08, 251b/08, 252b/16, 253a/04, 253a/11, 255a/05, 255b/08, 257a/12, 259a/13, 261a/03, 261b/02, 262a/04, 264b/12, 266b/11, 270a/14, 273a/11, 275b/03, 279a/01, 279a/13, 279b/09, 286a/08, 287a/17, 287b/09, 289a/12, 289a/12, 289b/01, 291b/09, 294b/07, 296a/08, 299a/11, 300a/16, 300b/10, 301b/16, 302a/13, 304a/09, 305a/06, 309b/06, 310b/04, 311a/16, 312a/03, 312a/06, 313b/07, 315b/04, 315b/13, 315b/15, 315b/16, 315b/16, 316a/01, 319a/02, 322a/05, 325a/08, 335a/16,
b.-dılar 160b/03, 161a/04, 166a/11, 175a/12, 176b/12, 177b/02, 181a/13, 183a/07, 191a/04, 191b/08, 193a/12, 193b/13, 201a/11, 209b/07, 211b/17, 213b/05, 215b/04, 218a/13, 219b/16, 235b/09, 237b/05, 237b/17, 238b/14, 245a/15, 245b/04, 245b/06, 246a/07, 247a/13, 255a/11, 257b/07, 259b/05, 265a/10, 271a/15, 273b/10, 273b/16, 278b/06, 278b/10, 278b/14, 282a/09, 285a/03, 285a/04, 288b/07, 292a/07, 292b/04, 296b/13, 297a/04, 297b/16, 298a/02, 298a/14, 303a/11, 306a/07, 311b/13, 313a/04, 330b/11,
b.-duḳ 241a/03, 325a/10, 332a/13
b.-dum 313a/08
b.-ġaç 244b/10, 250a/14
b.-ġalı 217a/09
b.-ġan 156b/15, 161a/04, 163b/02, 169b/15, 173a/15, 178a/11, 181b/13, 183a/10, 187a/11, 196b/04, 205a/07, 207a/01, 209b/01, 212a/02, 222b/14, 244b/06, 253a/12, 263a/05, 275b/09, 276a/06, 295b/10, 305a/12, 319b/09, 322a/08, 328a/13, 330b/02
b.-ġan dék 195b/12
b.-ġan durur érdi 284b/09
b.-ġan érken 325a/05
b.-ġanda 185b/05, 201b/13, 301a/01, 323a/03
b.-ġandın soñ 160b/12, 176b/01, 229b/06
b.-ġandın soñra 164b/03, 173a/14, 187b/02, 204b/02, 261b/11, 326a/14
b.-ġanıdın 309b/17
b.-ġanın 316b/05
b.-ġanlar 196a/05, 269a/06
b.-ġanlardın 300b/16
b.-ġay 159a/01, 159a/04, 160a/16, 171b/05, 174a/07, 175a/06, 194b/01, 211a/15, 229a/02, 235a/09, 238a/12, 260a/13, 263b/12, 271a/10, 272b/01, 300b/17, 302b/16, 314b/16, 331a/02, 334b/15
b.-ġay érdi 266b/03
b.-ġaylar 175a/05, 179a/03, 202a/12, 271a/16, 317b/16, 319b/15
b.-ġaylar- 210a/03
b.-ġaymız 199b/03
b.-ġu dék 246a/06
b.-ġu dékdür 168a/16

b.-ġuça 261a/13
b.-ġunça 222a/13, 240b/10, 305b/12, 335b/16
b.-ġusı 181a/05
b.-ġusı durur 157b/08, 172b/09, 173a/11, 255b/09, 270b/01, 275a/15, 280a/15, 315a/11, 319a/03
b.-ġusı dururlar 187a/05
b.-ġusıdur 224b/02, 278a/15
b.-ma 306a/13, 314a/13
b.-madı 204b/04, 210b/06, 217a/09, 230b/12, 238a/08, 243a/05, 287a/01, 297b/12, 301a/06, 336a/08
b.-maġay 166b/14, 261a/12, 265b/16
b.-maġı 292a/12, 308b/02
b.-maḳ 269a/13, 314a/09, 315a/15, 315a/16, 315a/17, 315b/01
b.-maḳdın 257b/07, 311a/02
b.-maḳı 275a/11
b.-mamış 171b/05
b.-mas 160b/01, 257b/08, 268a/12, 272a/03, 314a/12, 322a/11
b.-mas durur 315a/10
b.-masa 229a/01, 229a/02, 333a/11
b.-masdın burun 321b/15
b.-masdur 303a/06
b.-masın 246a/05
b.-maşġul bol- 285a/03
b.-may 172a/02, 175b/13, 181b/01, 187a/17, 195b/05, 208b/07, 211a/08, 212a/15, 240a/05, 248b/06, 249a/06, 262a/11, 325a/07, 333b/12
b.-may durur érdiler 172a/17
b.-mayın 214a/05, 219b/08, 261a/17
b.-mış durur 187b/04, 198a/04, 267b/03, 283a/09, 284a/02, 284a/13, 313a/17
b.-mış durur érdi 269a/13, 327b/08, 330a/02
b.-mış durur érken 232a/02
b.-mış durur érdi 231a/17
b.-mış durur érdiler 231a/08
b.-mışdur érdiler 235a/06
b.-sa 157a/03, 167a/02, 175b/12, 177a/12, 186a/12, 187a/06, 198a/16, 205a/09, 208b/05, 212a/08, 214a/05, 217a/06, 217a/10, 221b/09, 228a/08, 246a/12, 267a/01, 271b/15, 294b/08, 297b/09, 302a/07, 304b/12, 304b/12, 311b/08, 314a/16, 321b/13, 333a/10
b.-sa érdi 218a/10
b.-sa érdiler 334a/10
b.-saḳ 192a/09, 199b/10
b.-salar érdi 224a/02
b.-sam 188a/16
b.-sam érdi 324a/04
b.-sañız 176a/15
b.-sun 156b/11, 157b/11, 172b/05, 178b/13, 201b/01, 207a/14, 213a/03, 214a/14, 229b/05, 244a/02, 271b/13, 283b/17, 289b/09, 294b/06, 299b/02, 302a/17, 318b/14, 320b/10, 327b/12, 328b/13, nazm
b.-sunlar 190b/16
b.-uban 158a/15, 185a/01, 327b/05
b.-uñlar 312a/11
b.-up 156b/07, 157a/01, 158a/01, 158a/07, 158b/13, 159b/10, 159b/11, 159b/13, 160a/02, 160a/15, 161b/01, 161b/02, 161b/06, 162a/12, 162a/17, 162b/09, 163a/01, 163a/06, 163a/10, 163a/11, 164b/17, 165a/06, 165b/07, 165b/13, 165b/13, 165b/14, 165b/15, 165b/15, 166a/10, 166b/16, 167a/13, 167a/14, 167a/15, 167b/01, 167b/05, 167b/09, 168a/02, 168a/06, 168a/14, 168b/12, 169a/06, 169a/15, 169b/04, 169b/17, 170a/01, 170a/06, 170a/08, 170a/11, 170b/07, 171a/06, 171a/13, 171b/15, 172a/01, 172a/03, 172a/10, 172b/04, 172b/10, 173b/05, 174a/08, 174b/01, 174b/17, 175a/01, 175a/05, 177a/07, 177a/13, 177b/08, 177b/15, 177b/16, 178a/14, 179a/01, 179a/02, 179a/04, 180b/17, 181a/14, 182a/09, 182a/16, 182b/03, 183b/08, 183b/17, 184a/14, 184b/02, 184b/04, 184b/06, 184b/13, 185a/12, 185a/14, 185b/06, 185b/12, 185b/14, 185b/17, 186a/08, 186a/12, 187b/16, 188a/04, 188a/06, 188a/06, 188a/08, 188a/09, 188a/10, 188b/11, 189b/04, 190a/15, 190b/02, 190b/11, 190b/15, 191a/09, 192a/03, 192a/05, 192a/17, 192b/02, 192b/09, 193a/05, 193a/07, 193a/16, 193b/07, 194b/05, 195a/02, 195a/13, 195b/11, 195b/15, 196a/08, 196b/03, 197a/01,

197a/07, 198a/08, 198a/08, 198b/08, 199a/03, 199a/10, 199b/17, 200a/10, 200b/02, 200b/07, 200b/10, 200b/15, 201a/11, 201b/12, 202a/02, 202a/10, 202a/17, 202b/05, 203b/08, 204a/09, 204b/06, 206a/14, 206b/02, 207b/02, 207b/03, 208a/03, 208a/14, 209a/13, 209b/09, 209b/14, 209b/17, 210a/04, 210a/06, 210a/07, 210a/11, 210b/09, 211a/02, 211a/06, 212a/15, 214a/09, 214a/12, 214a/12, 215a/14, 215a/17, 215b/01, 215b/10, 215b/11, 215b/16, 216a/01, 216a/02, 216a/14, 216a/15, 216b/11, 216b/11, 216b/12, 217a/12, 217b/16, 218a/01, 218a/09, 218a/12, 218b/02, 219b/13, 220a/02, 220a/14, 220a/16, 221a/02, 221b/01, 221b/04, 221b/05, 221b/14, 222b/07, 222b/09, 223a/13, 224a/01, 224b/07, 224b/16, 225a/04, 225b/06, 225b/15, 226a/06, 226a/09, 226a/14, 226b/13, 226b/16, 227a/02, 227a/03, 227b/14, 229b/02, 229b/11, 229b/12, 229b/15, 231a/16, 231b/11, 232b/13, 233a/04, 233a/08, 233b/17, 234a/13, 234a/16, 235b/02, 235b/09, 236a/10, 236a/11, 236a/11, 236b/06, 236b/17, 237a/03, 237b/15, 237b/16, 238a/13, 238b/05, 239a/01, 239b/13, 240b/04, 240b/06, 240b/11, 240b/15, 243a/16, 244a/08, 244b/05, 245a/11, 245a/12, 245a/13, 245b/12, 246a/04, 246a/07, 246a/12, 246a/12, 246a/14, 246a/16, 246a/17, 246b/03, 246b/14, 246b/14, 246b/16, 247a/16, 248b/04, 248b/11, 249a/12, 250a/06, 250a/16, 250b/02, 250b/03, 250b/07, 251b/11, 251b/13, 252a/02, 252a/14, 252a/15, 252b/16, 255a/16, 255b/01, 255b/01, 256a/01, 256b/01, 256b/12, 256b/15, 256b/15, 257b/05, 257b/07, 257b/13, 258b/06, 258b/17, 259a/03, 261a/09, 261b/08, 262a/01, 262a/01, 262a/03, 262a/03, 262b/02, 262b/02, 262b/04, 263b/08, 263b/09, 263b/13, 264a/02, 264a/03, 264a/04, 264a/09, 264a/10, 264b/10, 264b/13, 264b/14, 265a/10, 266a/14, 266b/10, 267a/03, 267a/06, 267a/12, 267a/14, 267b/08, 268a/04, 268a/17, 268b/04, 268b/06, 268b/17, 269a/04, 269a/05, 269b/16, 270a/13, 270a/16, 271b/11, 271b/17, 272a/02, 273a/06, 273a/12, 273b/01, 273b/09, 274a/02, 275a/10, 275b/07, 275b/10, 275b/10, 275b/11, 277a/06, 279a/11, 279a/16, 280b/16, 281a/15, 281b/10, 282a/11, 282b/12, 284a/05, 284a/05, 284b/03, 285b/15, 286a/13, 286a/14, 286a/15, 286b/13, 287a/11, 287a/11, 287a/12, 287a/15, 287b/08, 287b/08, 287b/10, 287b/15, 288a/04, 288a/11, 288b/05, 288b/06, 289a/09, 289b/12, 289b/13, 289b/17, 290b/14, 291a/12, 291a/16, 291b/02, 292b/12, 293a/10, 294a/02, 294a/15, 294b/04, 294b/12, 295b/13, 295b/16, 296a/13, 296b/05, 297a/03, 297b/06, 297b/06, 297b/10, 298a/03, 298a/11, 298a/13, 298b/02, 298b/16, 299b/06, 299b/14, 300a/15, 300b/11, 301a/10, 301a/12, 302a/04, 302a/08, 302b/02, 302b/04, 303b/09, 303b/13, 304a/04, 304b/13, 304b/17, 305b/01, 305b/04, 305b/07, 306b/03, 306b/12, 307a/09, 307a/11, 308a/05, 308a/16, 308b/01, 309a/06, 309a/09, 309b/15, 310a/02, 310b/12, 310b/13, 311a/02, 311a/08, 312a/04, 313a/12, 313b/03, 313b/17, 314b/01, 314b/03, 314b/06, 315b/07, 316a/04, 316a/11, 318b/08, 319b/03, 319b/11, 319b/13, 320a/14, 320a/16, 320b/13, 321a/01, 321a/13, 323a/06, 323a/11, 323a/14, 323b/11, 324b/14, 324b/16, 325a/04, 325a/11, 325b/02, 325b/10, 326a/09, 327a/08, 327a/14, 327b/14, 328a/06, 329a/02, 329b/13, 329b/15, 330b/13, 330b/17, 331b/16, 332a/02, 332b/07, 332b/11, 334a/01, 334a/09, 334b/12, 335b/10

b.-up durur 157b/14, 167a/11, 168a/10, 171b/03, 174a/12, 174b/12, 177a/14, 186b/02, 186b/13, 186b/16, 193b/09, 194b/14, 196a/01, 196b/17, 198b/06, 198b/09, 198b/16, 208b/06, 210b/10, 211a/03, 211a/07, 216b/08, 217b/03, 221a/15, 222b/13, 234b/17, 237b/10, 237b/13, 247b/08, 249a/13, 251a/09, 252b/16, 253a/05, 257b/14, 266a/03, 268a/10, 272a/01, 274a/11,

275b/08, 276a/10, 276a/15, 285a/12, 287a/17, 287b/08, 288a/02, 290b/08, 297b/13, 298a/01, 298b/04, 298b/12, 299b/05, 300b/11, 301a/04, 301a/15, 303b/05, 306a/06, 307b/02, 309b/05, 309b/11, 310b/02, 312a/13, 313a/13, 317b/02, 327b/12, 303b/08, 333b/06
b.-up durur érdi 156b/14, 160a/15, 161a/14, 164a/14, 171b/08, 177a/02, 180a/11, 185a/05, 187b/03, 196b/09, 199b/12, 201b/03, 202a/16, 207b/11, 209b/14, 210b/07, 211a/04, 217b/04, 217b/13, 221b/16, 224a/09, 247b/06, 254b/05, 257b/06, 270a/05, 281a/01, 281a/12, 281b/04, 282b/06, 283b/11, 288a/17, 291a/17, 291b/01, 296a/11, 297a/14, 299b/04, 300b/03, 300b/08, 301a/02, 301a/03, 301b/14, 303a/14, 327a/11
b.-up durur érdiler 160a/06, 163a/16, 170a/14, 265a/13, 286b/07, 305b/14, 330a/09
b.-up durur érmiş 284b/10
b.-up dururlar 167b/12, 173b/09, 175a/09, 175b/03, 176b/13, 179a/12, 179b/04, 179b/11, 180b/02, 182b/02, 185b/07, 186a/13, 186b/01, 186b/05, 186b/06, 186b/16, 190b/02, 191a/02, 191b/10, 194b/05, 194b/12, 195a/14, 197a/12, 199a/10, 200b/11, 200b/17, 203b/05, 204a/05, 204a/12, 207b/04, 209a/13, 209a/17, 210a/02, 211b/09, 211b/11, 211b/15, 212a/02, 217b/12, 234b/04, 234b/11, 237b/04, 241b/06, 248a/16, 249b/01, 250a/05, 255b/05, 256a/11, 256a/16, 256b/10, 257a/11, 261b/08, 263a/10, 268b/17, 273b/07, 274b/08, 277a/16, 279b/16, 280a/02, 282a/06, 282a/08, 282a/13, 283a/11, 284b/08, 288b/09, 288b/10, 291a/01, 291a/14, 293b/05, 294a/04, 294a/17, 295a/14, 298a/06, 300a/11, 304b/06, 305a/15, 306a/14, 306b/05, 306b/08, 306b/12, 307a/07, 308a/10, 316a/17, 318a/07, 318a/08, 318b/05, 319a/10, 320a/04, 328a/07, 329b/16, 330b/08, 332b/12
b.-up dururlar érdiler 334b/06
b.-up édi 248a/14
b.-up érdi 160b/11, 180a/17, 189a/11, 189a/12, 255a/08, 271b/14, 273b/10
b.-up érdiler 160b/02, 166a/17, 199a/12, 285a/07
b.-up érdim 183a/09
b.-updurlar 316b/15, 320b/08
b.-ur 158a/07, 162a/10, 163b/17, 165b/17, 168a/17, 172b/16, 173b/04, 184a/17, 184b/02, 184b/03, 205a/17, 205b/02, 212a/07, 212b/04, 212b/12, 217a/03, 217a/04, 218a/13, 218a/15, 218b/14, 220a/03, 223b/03, 223b/04, 223b/06, 251b/13, 255a/01, 255b/03, 255b/03, 256a/17, 256a/17, 257b/11, 257b/12, 260b/06, 262b/05, 265a/11, 265a/12, 292a/14, 292a/16, 292a/16, 301a/07, 304b/13, 305a/08, 311b/07, 311b/09, 315a/12, 321b/12, 322a/13, 323b/16, 324a/11, 325a/07, 325b/09, 329a/03, 333a/07, 333a/10, 333a/16, 334b/11
b.-ur érdi 158a/10, 216b/16, 236a/09
b.-ur érdük 254a/03
b.-urga 191a/15, 223a/01
b.-urlar érdiler 224a/03
b.-urmız 238b/06
2. Bulunmak, var olmak.
b.-dılar 295b/16
b.-masa 159a/03
b.-may 175b/09
b.-up 178b/09, 327b/16
b.-up durur 172a/05
b.-up dururlar 192a/02
b.-ur 322a/14
b.-ur érmiş 320b/15
[=1203]
ʿadam bol- 215a/17
āgāh bol- 162b/09, 184b/13, 315a/15
altun-bol- 162a/10
āmāda u mustaʿıd bol- 263a/10, 304b/06
amān bol- 304b/13
amīn u muṭmaʿın bol- 199b/03
amr bol- 174a/12
andīşanāk bol- 195b/05
anīs-ı āh bol- 315a/17
ārām-güzīn bol- 199a/10, 235a/13, 271a/15, 288b/10, 289b/17, 295a/14
ārām-ı dıl bol- 261b/01

ārām bol- 236a/10
arcmand bol- 184b/03
arş-sā bol- 325b/02
artuḳ bol- 211a/03
āşkār bol- 245a/13, 263b/08
āşkāra bol- 185a/14, 220a/16, 287a/11, 288a/11
āşnā bol- 214a/05
ātaş-faşān bol- 218b/14, 263b/12
āvāra u sar-gerdān bol- 275b/10
āyīna-band bol- 246a/14
ʿāyıd bol- 186b/02, 292a/16, 333a/07
āzād bol- 228b/04
āzārda-ḫāṭır bol- 172a/01, 291a/16
ʿāzım bol- 173b/09, 174b/12, 204a/05, 230b/06, 234a/13, 234b/04, 237a/02, 282a/09, 305a/15, 308b/02, 320a/04
ʿazīmat bol- 161b/02, 312a/13
ʿazīz bol- 257a/12
badal bol- 223b/04
ba-cıd bol- 272b/01
bad-ḫ(v)āh bol- 202a/02
bad-ḫ(v)āhlıġ bol- 299b/14
baġlap bol- 274a/11
bāhır u huvaydā bol- 157b/17
bahramand bol- 243b/01, 244a/02, 273b/10
bahramand u arcmand bol- 248a/16
baḫt-yār bol- 256a/17
bāʿıs̱ bol- 187b/03, 268a/10, 299b/04
band bol- 264a/02
bar-ḫurdār bol- 323b/16
bar-pā bol- 246a/12
bar-pālıġı bol- 314a/12
bar bād u ınhıdām bol- 163b/17
barābar bol- 263b/13, 321a/01
barḳ-tāz bol- 252a/15, 263b/09
barūmand bol- 167b/12, 257a/11
bayʿ u şırāsı bol- 315a/10
bayān bol- 247a/16
bī-āzarm bol- 253a/05, 286a/08
bā-baḥā bol- 315a/11
bīdār bol- 163a/11, 167b/05, 178a/14, 294a/02
bī-dast u pāy bol- 294a/17
bī-ḫabar u bī-ḫod bol- 256b/15
bī-ıʿtıbār bol- 301a/15
bī-ruḫṣat bol- 315a/12
bir bol- 186a/12
buland bol- 325a/07
cahān-sūz ve ıltıhāb-afrūz bol- 169a/15
cāhıd u muḳtażī bol- 163b/09
camʿ bol- 187a/11, 190b/02, 191b/10, 196b/09, 233a/08, 251b/11, 271a/10
cāma-dar bol- 264a/03
cārī bol- 211a/07, 334b/15
cāzım bol- 282b/12
cıbıllī bol- 257b/06
cilve-ger bol- 165b/16, 229b/06, 236a/12, 238a/12, 262b/03, 311a/16, 313a/12
cudā bol- 169a/06, 179a/01
cuft bol- 212b/04
çobī bol- 165b/13
dāḫıl bol- 172a/17, 185b/05, 187a/17, 201b/13, 204a/12, 234a/16, 238b/14, 270a/13, 275a/15, 279a/13, 279b/16, 280b/16, 282a/06, 287b/08
dāḫıl u mazāḥım bol- 175b/13, 177b/16
dāman-gīr-ı şavḳ bol- 158a/01
dāman-zan bol- 202b/05
dast-gīr bol- 184a/17
davlat-ḫ(v)āh bol- 315a/16
davlat u baḫt-yār bol- 159a/01
dāyır bol- 218a/12
dıl-āvar-figen bol- 159a/04
dıl-ḫ(v)āh bol- 246a/12
dıl-şikeste bol- 297a/03
dıl-teng bol- 284a/05
dıl-teng u āşufta-ḫāṭır bol- 160a/02
duruḫşān bol- 174b/17
esīr-i sar-pança-ı taḳdīr bol- 303b/04
esīr bol- 161a/04, 181a/14, 206b/02, 211b/15, 253a/12, 275b/11, 286b/13, 300b/08, 309b/17, 334b/06
esīr u ḳatīl bol- 292b/05
evreng-pırāy bol- 156b/07
él bol- 237b/04
fahm bol- 198a/08
fanā bol- 214a/05
fārıġ bol- 261b/11
farḳ-sā bol- 188a/08
farman-paẕīr bol- 255a/16
fāş bol- 211a/06, 212b/12
fatḥ bol- 255a/01, 275b/07, 275b/09
favt bol- 186b/16, 187b/04

fāyız bol- 234b/11, 273a/11, 273b/09, 274a/02, 278b/06, 282a/11, 291a/17, 298b/04, 304a/04, 308b/01, 313a/08, 318b/05, 332a/13
felek-sā yañlıġ bol- 167a/16
fırāġ bol- 176b/16
fırārī bol- 170a/09, 180a/11, 257b/07, 275b/10, 277a/15, 285a/07, 292a/12, 294a/04, 298a/01, 298a/02, 305b/14, 309b/11
fırīfta bol- 229b/15, 294b/04
fırūz bol- 219b/08
fırārī bol- 234b/10, 236b/16, 270a/14
ġālıb bol- 186b/13, 210b/09, 257b/13, 330b/08
ġānım bol- 325b/10
ġarīḳ bol- 321b/12
ġarḳ-ı ṭalā bol- 158a/10
garḳ bol- 157a/01, 165b/14, 168a/15, 223a/01, 258b/07, 266b/10, 301b/16
ġarḳ u talaf bol- 209a/17
genc-rīz bol- 246a/16
giriftār-ı balıyyat bol- 240a/05
giriftār bol- 205a/07, 211b/17
giryān bol- 236a/09
ġubār bol- 223b/07
gürīzān bol- 195b/12, 293a/10
ḫabar-dār bol- 158b/13, 160a/15, 222a/13, 269a/05 284b/03, 307a/11, 325a/10
ḫāfıẓ bol- 185a/01
ḫāk-bos bol- 215b/04
ḫal bol- 262a/03, 262b/02
ḫalāṣ bol- 173a/14, 173a/14, 217a/09, 287b/09, 302a/08, 335b/10
ham-sar bol- 311b/08
hamvār bol- 302b/04
ḫāmıl bol- 314b/01
ḫāmī bol- 304b/12
ḫandān bol- 236a/09
ḫarāb bol- 191a/16, 229a/01, 275a/10, 294b/08, 321b/15, 327b/14
ḫarāb u munhādım bol- 313a/17
ḫarāb u virān bol- 302b/02
ḫārıc bol- 267a/14
ḫarīṣ u raġbatlıġraḳ bol- 284b/10
ḫarīṣraḳ bol- 289b/12
ḫāṣ bol- 302a/08
ḫāṣıl bol- 168a/10, 184b/02, 216b/11, 224b/12, 302a/13, 314b/16, 319a/03, 325b/09
ḫāṭır-ı camʿ bol- 204b/06, 302a/04
ḫavāla bol- 170a/06
ḫāyıf u hırāsān bol- 200b/07
ḫayrān bol- 250b/03, 255a/06
ḫāżır bol- 163b/02, 185a/12, 194b/05, 222b/09
helāk bol- 205a/09, 281a/01, 298b/02, 335a/16
helaket-ṭırāzbol- 184b/03
hem-bāl bol- 188b/14
hem-dāstān bol- 269a/06
hırāsān bol- 268b/04
hırāsān u mutavahhım bol- 309a/09
ḫışmnāk bol- 170a/14
hucūm-āvār bol- 195a/02, 195a/14, 210a/11, 218b/02
ḫūn-faşān bol- 198a/08, 286a/13
ḫūn-rīz bol- 185b/12
ḫurram bol- 165a/06, 223b/03
huşyārbol- 167b/05
ıḫyā bol- 275b/08
ılāva bol- 306a/06
ınʿām bol- 244a/05, 245a/04
ʿınān-tāb bol- 275a/11
ʿışrat-parast bol- 158a/07
ʿıyān bol- 211a/15, 216b/12, 248b/06, 250a/14, 264b/13
ızdıhām-ı āşkār bol- 262b/05
Izdıhām bol- 255b/08
ıżṭırār u ıżṭırāb bol- 229a/02
imkān bol- 303a/07
iş bol- 294a/15
ḳadam-zan bol- 216a/12
ḳādır bol- 255a/07
kāfūr-bīzbol- 316a/01
ḳahrnāk u ġażabnāk bol- 173b/05
ḳalam-zan bol- 188a/16
kām-yāb bol- 213b/05
kāmil bol- 215b/10, 216b/11
ḳānıʿ bol- 333b/12
kār u zār bol- 260a/14
ḳatl bol- 257b/11, 298a/14
ḳatlıʿām bol- 298a/11, 300a/15, 305a/12
ḳavī bol- 193b/07
ḳāyım bol- 166a/10, 208b/06, 288a/02

kebāb bol- 253a/04
kem bol- 215b/01
kerem bol- 252b/16, 253a/04, 287a/17, 289a/12
kéç bol- 199b/12
ḳısmatı bol- 257b/12
ḳızıḳ bol- 181a/05
kīna-ḫ(v)āh bol- 251b/13
kotāh bol- 315b/01
köp bol- 322a/13
kuşāda-ḫāṭır bol- 314b/03
künd bol- 261a/12
lab-ba lab bol- 250a/16
lab-rīz bol- 168a/06
laş laş bol- 236a/12
lıvā-afrāz bol- 197a/01
macrūḥ u maknūn bol- 298b/16
macrūḥ u mankūb bol- 305a/06
madad-kār bol- 214b/07
maftūḥ bol- 290b/08
maʿfuv bol- 231b/11
maġlūb bol- 305a/08
maġlūb u maḳhūr bol- 166a/11
maġlūb u menkūb bol- 199a/12, 288b/05
maġlūb u munhazım bol- 209a/13
maġrūr-ı calālat bol- 314a/13
maġrūr bol- 257b/05
maḫlūṭ bol- 185b/07, 186b/01
maḫrūmlıġ bol- 266b/11
maḫṣūṣ bol- 193b/13, 255a/11, 282a/13, 329b/16
maḥv bol- 315b/16
maḥẓūẓ u bahramand bol- 249b/01
maḳsūm bol- 160b/14
maḳtūl bol- 267b/03, 276a/10, 288b/06
maḳtūl u maʾsūr bol- 198b/06, 310b/02
maḳtūl u zaḫm-dār bol- 264b/12
malālat-ancām bol- 292a/07
maʿlūm bol- 156b/11, 172b/05, 178b/13, 201b/01, 204b/04, 205a/17, 207a/14, 260b/06, 289b/09, 294b/06, 328b/13
maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bol- 302a/17, 320b/10, 327b/12
maʿlūm u mutaḥaḳḳıḳ bol- 297b/12
mamlū bol- 216a/14
mamnūʿ bol- 172a/02
maʾmūr bol- 160b/11, 183a/09, 203a/04, 273a/12, 283b/11, 286b/07, 287a/12, 303a/14
maʿmūr u ābādan bol- 255a/08, 302b/16
mānıʿ bol- 211a/01, 287b/08
mānand bol- 301a/06
manṣūb bol- 301a/04
manṣūr u muẓaffar bol- 198b/09, 220a/02
manşaʾ-ı bard bol- 315b/04
mardūd u maṭrūd bol- 268b/06
marḳūm bol- 270b/01, 280a/15
masdūd bol- 322a/05
masnad-pīrāy bol- 301a/10
masrūr bol- 216a/14, 256b/01
mast bol- 158a/07, 267a/06, 334b/11
maşġūl bol- 160b/03, 176b/12, 190a/07, 193a/12, 194b/05, 198b/16, 209b/07, 217b/12, 245a/09, 254a/03, 271b/11, 284b/08, 291a/12, 291a/14
maşmūl bol- 328a/07
mavsūm bol- 279a/01, 284a/02
māyıl bol- 323a/06
mazīd u mużāʿaf bol- 202a/16
mekremet u ıḥsān bol- 301a/12
mekşūf bol- 157b/11
mekşuf u ẓāhır bol- 271b/13
meẕkūr bol- 161a/14, 169b/15, 173a/15, 178a/11, 201b/03, 202a/16, 207a/01, 217b/04, 222b/13, 263a/05, 276a/06, 296a/11, 298b/12, 299b/05, 300b/03, 300b/16, 319b/09, 322a/08, 328a/13, 330a/02, 330b/02
meẕkūr u masṭūr bol- 282b/06
muʿallā bol- 225b/12
muʿaṭṭal bol- 255b/03
muʿaṭṭıl bol- 307b/02
mubtalā bol- 298a/03
mūcıb u bāʿıṣ bol- 301b/14
muctamaʿ bol- 160b/12, 174a/07, 177b/15, 190b/02, 204b/02, 231a/08, 235a/06, 283a/11, 313a/04
mufaṣṣal bol- 255b/03
mufīż u bahramand bol- 168b/13
muftaḫır u arcmand bol- 179b/13
muḥāl bol- 255b/09
muḫālıf bol- 323a/11

muhayyā bol- 187b/16, 246a/12
muḫtafī bol- 303a/11
muḳābıl bol- 175a/05, 184b/06, 185b/14, 185b/17, 207b/02, 208a/14, 221b/14, 222b/14, 287b/15, 288a/04, 297b/10, 303b/08
muḳābıl u mutaʿarrıż bol- 329b/09
muḳaddar bol- 210b/07
muḳarrab u macrā bol- 291b/01
muḳarrar bol- 210a/04, 217b/16, 261a/03, 268b/17, 277a/06, 284a/13, 305b/04, 332a/02
mulabbas bol- 179b/11, 269b/16
mulāḳī bol- 177a/13, 295b/13, 321b/13
mulāzım-ı rikāb-ı ʿālī bol- 160a/06
mulāzım bol- 214b/10
mulḥaḳ bol- 183a/07, 232a/17, 271a/16
multafıt bol- 217a/12
multahıb bol- 229b/12
mumtāz bol- 259b/05
mumtāz u arcmand bol- 280a/02
mumtāz u sar-afrāz bol- 231a/17, 241a/03, 256a/16
muncar bol- 190a/02
muncar u mubaddal bol- 172a/03
munḥanī u muḳaʿar bol- 323a/14
munḥarıf bol- 200b/10, 267a/12
munhazım bol- 182b/02, 186a/13, 237b/07, 246a/04
munḳasım bol- 173a/11
munḳatıʿ bol- 196a/08, 243a/06
munşaʿıb bol- 172b/16
muntahī bol- 320b/13
muntaşır bol- 161b/06, 229b/10
muntaẓır bol- 268b/17
murācaʿat bol- 329b/13
muraḫḫaṣ bol- 176b/01
mutaṣaddī bol- 156b/15
muraṣṣaʿ bol- 188a/06
murtafıʿ bol- 323a/03
muruvvat u marḥamat bol- 247b/08
musaḫḫar bol- 214a/12
musallaḥ u mükemmel bol- 239a/01, 240b/15, 261b/08
muṣammam bol- 192b/17, 320a/16
mustabşır u mubtahıc bol- 314b/06
mustadām bol- 267a/03
mustaġnī bol- 176b/13
mustaʿıd bol- 296b/13
mustaʿıdd u āmāda bol- 218a/09, 296b/05
mustanbıṭ bol- 165b/17
mustāṣıl bol- 181b/01
mustaşʿır bol- 221b/04
mustavlī bol- 226b/16, 236b/17, 265a/10
mustaẓhır bol- 221b/01, 245b/06, 287a/15
muşarraf bol- 161a/02, 164b/03, 168b/12, 170b/07, 177b/02, 179a/03, 190a/15, 191b/08, 192a/09, 192b/09, 193a/05, 199b/10, 200b/02, 203b/05, 206a/14, 209b/14, 237b/13, 238b/05, 243a/16, 246a/07, 246b/16, 249a/12, 250a/05, 256a/11, 256b/10, 266a/03, 266a/14, 273a/06, 273b/01, 273b/16, 274b/08, 278b/10, 290b/14, 291a/01, 298a/06, 300a/11, 301a/02, 301a/03, 309a/06, 311b/08, 312a/06, 313b/07, 313b/17, 321a/13, 324b/14, 332b/11
muştaġıl bol- 158a/15, 180b/17
mutaʿahhıd bol- 164b/17, 210a/02
mutaʿarrıż bol- 176a/15, 230b/12
mutaʾaṣṣır bol- 162a/17, 291b/02, 294b/12, 332b/07
mutafarrıḳ bol- 162b/14, 175a/09, 181b/13, 183a/10, 330b/11
mutafarrıḳ u parīşān bol- 235a/08, 285a/04
mutafarrıḳ u perākende bol- 179b/04
mutahācım u mutarākim bol- 221a/02
mutaḥaṣṣın bol- 235b/02, 237b/17, 265a/10, 291b/09
mutaḳāʿıd bol- 317b/16
mutaḳallıd bol- 161a/04, 257b/07, 267b/08
mutalāṭım bol- 319b/03
mutamavvıc bol- 233a/04
mutamavvıc u mutalāṭım bol- 172a/10
mutanaffır bol- 334a/01
mutaraḳḳī bol- 226a/06
mutarannım bol- 224a/09, 306a/07
mutarraḥ bol- 156b/14
mutaṣaddī bol- 164b/17, 225b/06
mutaṣaddī u mutaʿahhıd bol- 174b/01

mutaṣarrıf bol- 175a/12, 190a/06, 195a/13, 202a/12, 279a/16, 310a/02, 330b/13
mutavaccıh bol- 184b/13, 187a/05, 190b/15, 209a/13, 221a/15, 252b/16, 261b/08, 268a/04, 273b/07, 282a/08, 284a/05, 295b/16, 297a/04, 306b/12, 308a/10, 308a/16, 310b/12, 312a/11, 316b/05, 316b/15, 318a/07, 319b/15, 323b/11
mutavahhım bol- 306b/02, 319b/13
mutavaḳḳıf bol- 159b/13, 167b/09, 177b/08, 179a/04, 196b/03, 197a/12, 240b/06, 248b/04, 252a/02, 306b/05, 307b/02, 316a/11, 326a/09
mutavārī bol- 300b/10
mutavaṭṭın bol- 177a/02, 190b/16
mutazalzıl bol- 207b/03
mutazāyıd bol- 229b/11
mutazāyıd u mużāʿaf bol- 256b/12
muṭīʿ u farmān-bardār bol- 226a/14, 235b/09, 237b/05
muttafıḳ bol- 170a/11, 172b/10, 185b/06, 245b/12, 330a/09
muttafıḳu'l-kelime bol- 238a/13
muṭṭalıʿ bol- 268a/17
muttaṣıf bol- 196a/05
muttaṣıl bol- 214a/14
muvaṣṣaḥ bol- 156b/13
muyassar bol- 167a/02, 195b/15, 208b/05, 208b/07, 210b/06, 238a/08, 238a/12
mużāʿaf bol- 171b/15
muẕabẕab bol- 325a/11
muẓaffar bol- 189b/04
muzayyan bol- 219a/13
mużmaḥıl bol- 227a/03
mużṭar bol- 186a/12
mużtar u muta'aṣṣır bol- 158b/14
mużṭarıb bol- 182a/09
mużṭarıbu'l-ḥāl bol- 199a/03
mużṭarr u mutazalzıl bol- 208a/02
mükellel bol- 262a/03
mükemmel u murattab bol- 251a/09
mükemmel u musallaḥ bol- 182a/01
mülk-gīr bol- 214a/09
müteḥarrik bol- 270b/07
mütemekkin bol- 166a/17, 192b/02, 229b/06
nā-būd bol- 212a/02
na-bud u maḥlūl bol- 288b/07
nā-padīd bol- 175b/03
nādım u paşīmān bol- 257b/07
nāfıẕ bol- 171b/03
nahżat bol- 174a/08, 177a/07, 180b/02, 190b/11, 193a/07, 240b/04, 276a/15, 279a/11, 285b/15, 306b/08, 317b/02, 320b/08, 327a/08
nām-dār bol- 224b/07
nām-zad bol- 249a/13, 309b/05
naʿra-zan bol- 252a/14
narm bol- 252b/16
naṣībı bol- 157a/03
nāẓır bol- 218a/13
nışīman bol- 246b/14
nigūn bol- 218a/15
numāyān bol- 167a/14, 259a/13, 264b/14
nuṣrat-yār u ẓafar-madad-kār bol- 196a/01
pā-mālı bol- 301a/07, 333b/06
padīd bol- 221b/10
parīşan bol- 209b/01, 210a/07, 334a/09
parīşān u mutafarrıḳ bol- 163a/15, 207b/04, 297b/16
partav-efgen bol- 250a/06
past bol- 159b/10, 334b/12
paşīmān bol- 237a/03
pāy-māl bol- 186b/16
paydā bol- 167b/01, 183a/16, 308a/05
paymān bol- 311a/02
payvand bol- 248b/11
pınhān bol- 244b/10, 255b/01
pıyāda bol- 219b/16, 304b/13
puşt bol- 311a/08
rācıʿ bol- 292a/14, 298a/13
rafʿ bol- 315b/15
rāh-rav-ı amīn bol- 165b/06
rāḥat bol- 235b/12
raḳam-zadası bol- 217b/03
rākib bol- 167a/13, 244a/08
rancīda-ḫāṭır bol- 161b/01, 171a/06
rāsıḫ-dam bol- 299b/06
ravān bol- 226b/09, 229b/05, 243a/11, 275b/03, 289a/13
rıfʿat-aʿlā bol- 169b/17
rıżāmand bol- 188b/11

roşan bol- 215b/11, 258b/17, 268a/13
roşan u huvaydā bol- 318b/14
rū-gerdān bol- 181a/13
rūy-gerdān bol- 182a/16, 183b/08, 193b/09, 195b/11, 209b/09, 210a/06, 227a/02, 237b/16, 286a/15, 288b/06, 289b/13, 297b/06, 303b/09
sabab bol- 210a/03, 310b/04
sabıḳā-ı meẕkūr bol- 270a/05
s̱ābıt-ḳadam u rāsıḫ -dam bol- 192a/03
s̱ābıt bol- 326a/14
s̱abt bol- 224b/02
ṣādır bol- 254b/05, 300b/10, 309b/15 327a/11
ṣaf ba-ṣaf bol- 169b/04
ṣaff-ārā bol- 224a/01
saḥīḥ u sālım bol- 333a/10
saʿīd bol- 314a/09
saḳaṭ bol- 221b/05
sānıḥ bol- 210b/10
sar-afrāz bol- 171b/05, 245a/15, 255b/05, 278b/14, 319a/10, 332b/12
sar-āsīma u mutaḥayyır bol- 329a/02
sar-buland bol- 245b/04
sar-buland u sar-afrāz bol- 179a/12, 280a/02
sar efgende bol- 188a/04
sar-efgendesi bol- 238b/06
sar-fırāz bol- 184b/02
sar-gerdān bol- 307a/09
sar-ġūş bol- 246b/03
sar-nigūn bol- 303b/13
sar-şār bol- 186b/06
sard bol- 315b/03
ṣarf bol- 165b/12
sāya-bān bol- 215b/16
ṣayd bol- 244b/06
sazāvār bol- 234b/17, 300b/11
sebük-pāy bol- 305b/07
suḫan-sancbol- 259a/03
sust bol- 221b/16
şabīhbol- 212a/15
şād-kām bol- 216a/02
şād bol- 228b/04, 229b/02
şahīd bol- 289a/09
şāhīn-figen bol- 245a/11
şāmıl bol- 231a/16, 270a/16, 306b/12
şarmanda bol- 168a/17
şāyıʿ u cārī bol- 171a/13
şikār bol- 217a/03, 217a/06, 245a/12, 249a/09
şorış-afzā bol- 287a/11
şuʿla-ḫīzbol- 193a/16
tabāhbol- 189b/03
tābān bol- 216a/09, 297b/09
ṭabʿı bol- 215b/10
tābıʿ u farmān-bardār bol- 236b/09
taʿbıyabol- 186a/08
talaf bol- 196b/04, 211b/11, 257b/14, 325a/08
talāṭum-ḫīz u terāküm-angīz bol- 211a/04
ṭālıʿ bol- 198a/16
ṭālıb-ı amān bol- 192a/05
tamannā bol- 248a/14
taraddud-afzā bol- 244b/05
ṭaraḥ bol- 188a/04, 188a/09
ṭārī bol- 180a/17
tavaḳḳuf bol- 245b/01
ṭay bol- 211a/08
taʿyīn bol- 218a/01
tażarruʿ bol- 304b/17
teng bol- 233b/17, 316a/04
teng u dıl-şikest bol- 292b/12
terk bol- 157a/01
tīra-ḫāḳ bol- 286a/14
tīz-kaām bol- 175a/01
ummīdvār bol- 179a/02
uruş bol- 287a/01
ustūr bol- 256a/17
vāḳıʿ bol- 157b/14, 194b/14, 198a/04, 198b/08, 217b/13, 218a/10, 219b/13, 237a/16, 237b/10, 240b/11, 265b/16, 287a/17, 292a/16, 312a/03, 312a/04, 313a/13, 313b/03, 318b/08
vāḳıf u muṭṭalıʿ bol- 269a/04
vārıd bol- 162a/12, 190a/17, 191a/02, 196b/17, 200a/10, 200b/15, 204a/09, 227b/14, 281a/15, 293b/05, 295b/10, 296a/13, 301a/01, 305b/01, 307a/07, 309b/06, 318a/08, 327a/14, 327b/12, 329b/15
vasīʿ bol- 159b/11
vāżıḥ u lāyıḥ bol- 283b/17, 299b/02
vīrān bol- 163a/01, 192b/13
vucūd bol- 175a/06
yaḫşı bol- 213a/03
yāḳūt-nāb bol- 162a/10

yalın bol- 163a/06
yaman bol- 213a/03
yār bol- 214b/06, 218a/13, 223a/13
yav bol- 226a/09, 235b/09
yāvar bol- 214a/12, 306a/13
yıraḳ bol- 166b/14, 306a/08
yoḳ bol- 212a/02
yüz toman bol- 256b/14
ẓāhır bol- 233a/04
ẓāhırī bol- 215a/14, 246a/17
zaḫm-dār bol- 186b/05, 193b/14, 207b/11, 237b/15, 253a/11, 264a/09, 284b/09, 287b/08, 287b/10, 289b/01, süyün biy
żarūr bol- 249a/06
żāyıʿ bol- 211b/08, 211b/16, 325a/07, 336a/08
żāyıʿ u talaf bol- 288b/09
ẕıllat bol- 170a/02
zıyādaraḳ bol- 325a/05
ẕikr bol- 157b/08
[=1020]
bolcar Ordunun toplanma yeri.
b. 194a/06
b.+larda 194b/06
b.+largȧ 194b/03
b.+nı 194a/07
[=4]
Bostān e.a. Sadi Şirazi'nin eseri.
B.+ıdın 224a/08
[=1]
bostān Far. Bahçe.
b. 216a/01, 216a/01
b. (gayrat-ı bostan-ı huld-ı barin) 315b/07
b.(nav-bāva-ı bostān-ı ḫılāfat u cahān-dārlıġ) 157a/08
b. (reşk-i bostān) 252a/04
b. (rusta-ı bostān) 315b/09
b.+ı 159b/09
b.+ı dék 158b/02
b.+ıda 159b/09, 307b/08
b.+ıġa 156b/09
b.+ın 314b/17
b.+ını 216a/12
[=13]
bostān-sarāy Far. Bostan yeri.
b.(ġayrat-ı bostān-sarāy-ı ḫuld-ı barīn) 178a/04
[=1]
botra- Parçalanmak, perişan olmak
b.-ban 176b/14, 297b/08
b.-p 175b/02
[=3]
boy 1. Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık
b.+ı 284b/15
2. Kenar, kıyı, sahil.
b.+ıġa (Yeñiçke boyı) 290b/17
[=3]
boyun Boyun.
b.+ıda (boynıda) 242b/03
b.+ıġa (boynıga) 198b/03, 251b/14, 264a/02, 317a/10
b.+ıñızda durur (boynıñızda) 176a/15
b.+larıga 260b/07, 282a/04, 290b/08, 300a/04
b.+larıġa sal- 197a/02
b. tolġa- 173b/14, 226a/13, 240a/13, 307a/02, 316b/05
[=16]
boz Açık toprak rengi, kül renginin adı.
b. at 223a/03
[=1]
böl- Bölmek.
b.-üp 329b/06
[=1]
bölek Bölük, grup.
b. 173b/06, 177a/11, 183a/17, 203a/14, 249a/10, 254a/08, 256a/12, 265b/14, 309a/13
b. bile 297a/09
b.+i (bölegi) 237b/03
[=11]
bölün- Bölünmek.
b.-diler 297a/09
[=1]
böri Kurt.
b. dék 221a/13
[=1]
Böriçi Ḳırı y.a. bk. **Böriçi Sengeri**
B. 326a/09
B.+nıñ 326a/07
[=2]
Böriçi Sengeri y.a. Tavkara'nın kuzeydoğusunda Beltev yüksekliğinin güneyindedir.
B.+ġa 240b/14

B.+niñ
[=2]
böyle Böyle.
b. 199b/06, 212b/04, 230b/17, 236a/13, 242a/17, 248b/16, 249a/09, 294a/06, 325b/12
[=9]
bu (Sıfat) Bu.
b. 156b/09, 156b/10, 156b/13,157a/01, 158b/10, 158b/13, 159b/01, 161a/08, 161a/11, 161b/11, 161b/13, 162a/16, 162a/16, 163a/10, 163a/10, 164a/01, 164a/11, 165a/05, 165a/08, 165a/11, 165a/11, 166a/07, 166b/15, 167a/03, 167b/01, 167b/03, 167b/09, 169a/14, 171b/14, 172a/05, 172a/07, 172a/10, 172b/08, 172b/14, 173a/05, 173a/10, 173a/12, 173b/05, 173b/15, 174a/15, 175b/08, 175b/11, 176b/06, 177a/14, 178a/09, 178a/13, 178b/03, 179a/01, 180a/11, 180b/06, 180b/07, 181a/13, 181a/15, 182a/13, 182b/11, 183b/07, 183b/12, 185a/07, 185b/17, 186a/13, 186a/14, 187a/04, 187a/05, 187a/14, 188a/11, 188b/13, 189a/12, 189a/12, 189a/15, 189b/17, 190a/07, 190a/09, 190a/17, 190b/11, 191a/12, 191a/14, 192a/04, 192a/07, 193a/04, 193a/17, 193b/01, 193b/12, 193b/15, 194a/16, 194b/14, 195b/01, 195b/15, 196a/01, 196a/05, 197a/15, 198b/05, 198b/09, 198b/13, 199a/13, 199b/10, 200b/03, 200b/05, 200b/12, 201a/13, 202a/10, 202b/04, 203a/01, 203b/05, 203b/14, 206b/09, 206b/10, 207a/01, 208a/07, 208a/12, 208a/15, 208b/15, 209b/05, 209b/11, 209b/15, 210a/09, 210a/11, 210b/02, 210b/06, 212b/04, 214a/06, 214b/04, 214b/06, 214b/11, 217a/08, 217a/10, 217b/17, 218b/01, 218b/03, 218b/15, 219a/04, 221a/14, 221b/04, 222a/16, 222a/17, 222b/07, 222b/11, 224a/08, 224b/02, 224b/09, 225a/15, 226a/05, 226a/10, 226a/14, 226b/01, 227b/11, 228b/06, 228b/08, 228b/14, 229a/02, 230a/06, 230a/09, 230b/09, 231b/02, 231b/13, 232a/08, 232b/07, 232b/13, 234a/01, 234b/07, 234b/10, 234b/14, 235a/02, 235a/07, 235a/07, 236a/15, 236b/01, 236b/04, 236b/06, 237a/02, 237a/07, 237b/05, 237b/15, 238a/11, 238a/12, 238a/15, 238a/16, 238b/02, 239b/13, 240a/11, 242b/10, 243a/09, 243b/12, 244a/16, 244b/09, 245a/03, 245a/14, 245a/17, 245b/04, 245b/05, 245b/06, 246a/04, 246a/09, 246b/01, 246b/03, 246b/16, 247a/08, 247a/13, 247b/07, 248a/15, 248b/04, 249a/04, 252b/03, 253a/13, 253b/09, 253b/16, 253b/17, 254a/01, 254b/03, 254b/04, 255b/07, 256a/03, 256a/11, 256b/01, 256b/08, 257a/07, 257a/14, 257a/15, 257b/03, 257b/12, 257b/14, 258a/06, 258a/11, 258a/11, 259a/08, 260a/03, 260a/17, 260b/12, 261a/17, 261b/02, 262a/03, 263a/05, 264a/03, 264a/12, 264b/01, 264b/01, 264b/15, 265a/09, 266a/02, 266a/17, 267a/11, 267b/03, 267b/04, 268a/16, 268b/17, 269a/03, 269a/08, 269a/09, 269a/17, 269b/02, 269b/04, 270a/17, 270b/03, 270b/03, 270b/04, 270b/07, 271a/08, 271b/02, 271b/12, 271b/17, 272b/07, 274a/04, 274a/06, 274a/08, 274a/09, 274a/12, 274a/14, 275a/08, 275b/06, 275b/06, 275b/12, 275b/16, 276b/12, 277b/02, 277b/12, 278a/14, 278a/14, 278a/16, 278b/15, 279b/08, 280a/09, 280a/11, 280b/02, 280b/12, 281a/06, 281b/02, 282a/01, 282a/07, 282a/16, 282a/17, 283a/11, 284a/05, 284a/10, 284a/15, 284b/10, 284b/15, 285a/03, 285b/14, 286a/11, 286a/16, 286a/17, 286b/11, 287a/01, 287b/06, 287b/12, 288a/01, 288b/14, 289a/17, 290a/12, 290a/17, 291b/01, 291b/08, 291b/13, 292b/03, 292b/04, 292b/05, 293b/11, 294b/12, 295a/08, 295a/16, 296a/08, 297a/03, 297b/14, 299b/08, 299b/09, 300b/06, 300b/15, 300b/16, 301a/10, 301b/08, 303b/17, 304a/02, 304b/08, 305a/08, 305a/16, 306a/06, 306a/07, 306a/17, 306b/15, 307b/11, 308a/06, 308b/02, 309b/16, 310b/05, 311a/05, 311a/15, 311a/16, 312a/03, 312a/11, 312a/14, 312a/16, 313a/05, 313a/06, 313a/07, 313a/16, 313b/02, 314b/07, 314b/08, 314b/10, 314b/15, 315a/08,

315a/10, 315a/13, 316a/10, 316a/13, 316a/13, 316b/06, 317a/15, 317b/12, 317b/14, 317b/17, 318a/01, 318a/04, 318b/07, 318b/13, 319b/01, 319b/14, 320a/11, 320a/11, 320b/11, 322a/02, 322a/04, 322a/08, 322b/09, 323a/02, 323a/17, 324a/05, 324a/07, 324a/10, 324a/16, 325a/06, 325a/17, 325b/07, 325b/08, 326b/10, 327b/02, 328a/11, 330a/06330b/10, 331a/04, 331b/15, 332b/06, 332b/12, 333a/05, 333a/12, 333b/01, 333b/08, 334b/09, 334b/10, 334b/12, 334b/14, 335a/12,
b. cıhatdın 157b/07, 161b/08, 161b/15, 166b/10, 167b/08, 171a/05, 172a/01, 173b/04, 174b/11, 175a/14, 176a/06, 177b/17, 178b/08, 181a/12, 187b/06, 196a/11, 196a/13, 201a/16, 202a/16, 204a/17, 205b/11, 211a/02, 232a/02, 247a/07, 257b/14, 261a/03, 268b/01, 272a/05, 275a/15, 278b/02, 284a/01, 291b/15, 293a/13, 294a/17, 298b/09, 302b/07, 305b/15, 309a/014, 309a/12, 310a/06, 316a/15, 319b/12, 320a/08, 320a/15, 321a/10, 322a/11, 327b/16, 331b/01, 333b/06
b. cıhatlardın 200b/13
b.+dın 256b/06
b. kün 187a/03, 187a/15
2. (Zamir) Bu.
b. 156b/06, 171a/09, 212b/08, 217a/07, 246b/11, 263b/06, 268b/09, 325a/07
b. durur 186a/11, 189b/07, 189b/10, 257b/12, 294b/17, 300a/17, 324a/08, 324a/11
b. durur érdi 158b/08, 277b/11
b. érdi 171a/07
b.+ġına 225b/16
b.+lar 168b/03, 173a/03, 253a/03, 295b/12
b.+lar dururlar 172b/06, 211b/03
b.+lardın 298a/03
b.+lardın soñra 263a/01
b.+larnı 262b/17
b. yañlıġ 160b/09, 195b/08, 199a/01, 201a/06, 205b/06, 205b/17, 209a/10, 212a/11, 216a/16, 220b/02, 227b/02, 231a/06, 231b/16, 233a/02, 243a/04, 245a/12, 250a/11, 251b/14, 259a/07, 261a/13, 277b/08, 282a/17, 294a/15, 301b/08, 302a/10, 316a/09
[=55]
munça Bunca, bu kadar.
238a/07, 250b/02, 322a/05, 322a/09
m. bile 278b/15
munda Bunda.
269b/03
mundaġ Bunun gibi, bunun kadar. Krş. **mundaḳ**
161b/01, 242b/07, 305b/08, 308b/08, 325a/07
mundaġı Bundaki
269a/17
mundaḳ Bunun gibi, bunun kadar. Krş.**mundaġ**
159b/02, 186b/12, 187b/03, 188b/09, 197a/04, 206b/11, 210b/10, 217b/09, 220a/12, 244b/08, 250b/04, 260a/07, 264b/16, 268a/07, 273a/08, 335b/13
mundın Bundan; buradan.
205a/17, 208b/10, 244b/02
m. érür 294a/08
m. soñ 159a/07, 219a/09
m. soñra 234a/04
munı Bunı.
263b/05, 274a/11, 287b/16
munıñ Bunun.
306a/12
m. dék 241a/08
munsız Bunsuz.
m. 333a/02
[=509]
bu'l-ʿacab Ar. Hayret edilecek derecede, çok fazla.
b. 243b/15
[=1]
buʿd Ar. Uzaklık.
b.+ıdur 306a/08
[=1]
būd Far. Varlık.
b. u nabūd 263b/13
[=1]
Budaġ Ḳul ş.a. Muhammad Rıza Bey'in adamlarından biridir.
B.+nı 239b/17
[=1]
buġday Buğday.

b. 274a/15, 274a/16
b.+ın 286b/14
b. kibi 335a/17
b.+nıñ 274b/06
[=5]

Buġra Ḫān y.a. Havend kalesi, Şehr-i Havend diye de bilinen yer.
B. 291b/03
bB+ġa 290b/15
[=2]

buġu Geyik.
b. 312b/12
[=1]

Buḫārā y.a. Şimdi Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihi meşhur şehir.
B. 166b/10, 166b/13, 171a/02, 171a/03, 171a/05, 197a/16, 201a/03, 201a/05, 201a/12, 201b/02, 202b/06, 202b/08, 202b/10, 202b/14, 202b/16, 203a/04, 203a/11, 203b/09, 204a/04, 204b/04, 205a/03, 206a/16, 206b/01, 206b/04, 207a/06, 208b/12, 208b/15, 209a/14, 209a/17, 209b/17, 217b/02, 221b/03, 222b/12, 226a/14, 227b/09, 227b/14, 231b/06, 236b/03, 236b/17, 237a/06, 240a/12, 267b/10, 270b/06, 288a/16, 309a/09, 316b/15
B. (umarā-yı Buḫārā) 207b/12
B. bile (umarā-yı Buḫārā) 208a/13
B.+da 203a/07, 227b/04
B.+dın 198b/04, 203a/14, 203b/11, 227a/17, 278b/02, 293a/10
B.+ġa 172b/05, 201b/13, 202a/02, 203b/09, 203b/11, 205b/05, 206a/09, 208a/09, 227b/13, 237a/02, 278b/01, 278b/04, 298b/17, 300b/14, 303a/13, 309a/014, 309b/01, 309b/08
B.+nıñ 166b/03, 203b/13, 207b/17
[=77]

Buḫārī Far. Buhara ahalisine verilen ad,Buharalı.
B.+lar 209a/12, 209a/16, 210a/14
B.+lardın 211b/17
B.+larga 208a/02, 210a/13
[=6]

Buḫārī Dād-ḫ(v)āh ş.a. Kabil Toksaba'nın babasıdır.
B. (Ḳābil Toḳsaba valad-ı Buḫārī Dād-ḫ(v)āh) 207a/16
[=1]

buḥayra Ar. Göl.
b.-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm Harezm Gölü. 272a/02, 321b/13
[=2]

būḳalamūn Far. Bukelamun.
b. (felek-i būḳalamūn) 232b/17
b.+nıñ (cahān-ı būḳalamūn) 206b/08
b.+nıñ (sıpıhr-ı būḳalamūn) 220a/07, 321b/04
[=4]

bul bk. **bu**
b. cıhatdın 241b/04
[=1]

bul- Bulmak.
b.-up durur érdiler 291b/05
b.-ur 191a/13
[=2]

buland Far. Yüksek, yüce.
b. 246b/11, 296b/09
b. (baḫt-ı buland) 224a/16, 325b/02
b. (çarḫ-ı buland) 246a/14
b. (past u buland) 316a/04
b. (sarv-ı buland) 307b/08
b. bol- 325a/07
b. eyle- 336a/08
b.+ı 320b/17
b. ḳıl- 184b/03
b.+nı (past u buland) 201a/10
b. u puşt 320b/17
[=13]

buland-asās Ar. Yüce temelli.
b. (kiryās-ı buland-asās) 326a/04, 335a/11
b.+nıñ (kiryās-ı buland-asās) 319a/12
[=3]

buland-gümān Far. Yüksek gururlu.
b. (laʿl-ı cébbe-i buland-gümān) 184a/06
[=1]

buland-parvāz Far.Yüksek uçan.
b. 188b/12
b. ét- 241a/04
[=2]

buland-pāya Far. Payesi, rütbesi yüksek.
b. ḳıl- 188b/06
[=1]

Buldımsaz y.a. Harezm'de Porsı denen yerin 11.5 km. güneydoğusundaki

bölgedir. Muhammed Said Bay'ın boyu burada idi.
B.+nıñ 179a/16
[=1]
bulūġ Ar. Erginlik.
b. 157b/16
[=1]
bulut Bulut.
b. 218a/11
b. dék 286a/11
b.+dın 315b/16
[=3]
bunna Far. Ordu yükü.
b. (oġruḳ u bunna)283a/11
b. u ogruk 320b/05, 326a/03, 328b/05
[=4]
bunyād Ar. 1. Temel, kök; bina, yapı.
b. (ḳāmıʿ-ı bunyād-ı baġī u ṭuġyān) 198a/09
b. (ḳāmıʿ-ı bunyād-ı ẓulm u ṭuġyān) 217b/14
b. eyle- 245a/02
b.+ı 229a/01
b.-ı ḥayāt 197b/16
b.+ıġa 188a/01, 196a/09, 226a/08
b. ḳıl- 328b/09
[=9]
bunyān Ar. Yapı, bina.
b. 163a/15
b.-ı camʿıyyat 308b/03
[=2]
Buran ş.a. Beş sarıg Hıtay'ın ileri gelenlerindendir.
B. 320a/05
B. bile 321a/12
B.+ġa 320a/09
[=3]
buranda-tīġ Far. Keskin kılıç.
b.+çék- 162a/0, 253a/02
b. 253a/02
[=2]
burangar Ordunun sağ tarafı.
b. ahlı 217b/16
b.+ġa 285b/07
b.+ı 289a/07
b. u cuvanġar 263a/13, 289a/02, 296b/02
[=6]
burc Ar. 1. Zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldızından her biri.
b.+ı allıda (Surayyā burcı) 159b/10
b.+ıda (Ḳavs burcı) 229a/05
b.+ıda (Kerem burcı) 229a/16
b.+ıda durur érdi (Cadī burcı) 241b/16
b.+ıda durur érdi (Asad burcı) 157b/14
b.+ıda durur érdi (Dalv burcı) 254b/16
b.+ıda durur érdi (Saraṭān burcı) 225b/02
b.+ıda érdi (Ḳavs burcı) 189a/09
b.+ıġa (Cadī burcı) 315b/15
b.+ıġa (Mīzān burcı) 293b/05
b.+ınıñ 307b/07, 311b/04, 311b/04
[=13]
2. Yükseklik, azamet.
b. (aḫtar-ı burc-ı ṭarīḳat) 243a/12
b.+ıda 267b/15
b.+ıda (şaraf burcı) 164b/10
b.+ıdın (şaraf burcı) 216a/09, 261b/17
b.+ınıñ (ʿaşḳ burcı) 246b/06
[=6]
burd Ar. Bir çeşit çubuklu kumaş.
b. (dībā u burd-ı Yemen) 250a/08
[=1]
burd-bār Far. Uysal, ağırbaşlı.
b. 230b/11
b.+dın (kemāl u burd-bār) 201b/08
[=2]
burda- Yağlı, besili olmak.
b.- ġan 244a/12, 312b/12
[=2]
burhān Ar. Delil, ispat.
b. u'l-vāṣılīn 190a/15
b. u's-saʿda266a/12
b. u's-sālikin 303a/04
[=3]
būrıyā Far. Hasır.
b. (taḫt-ı būriyā-yı avlıyā) 314a/14
[=1]
burḳaʿ (<Ar. bürḳaʿ) Peçe, tül.
b.-ı tasāhul çék- 230a/13
[=1]
burrān Far. Keskin, kesici.
b. (tīġ-ı burrān) 182a/04, 220a/06
b. (tīġ-ı burrānçék-) 253a/02
b. bile (ḫancar-ı burran) 303b/15
b. bile (tīġ-ı burrān) 237b/12
b. bile (tīġ-ı burrān) 264a/06

[=6]
burūc Ar. Kuleler, hisarlar.
b. 308a/02
b. (felekü'l-burūc) 311b/06
b.+da (felekü'l-burūc) 331b/16
b.+dın (felekü'l-burūc) 159b/05
b.-ı ıftıḫār 311b/06
b. u bārū 192b/02, 192b/13, 327b/14
[=8]
burūdat Ar. Soğukluk.
b. 315b/12
b. (şıddat-ı burūdat) 196a/08
b. bile 316a/03
[=3]
burūdat-afzā Soğukluğu artıran.
b. (havā-yı burūdat-afzā) 323a/06
[=1]
burun Koklama organı.
b. 314b/10
b.+ın (burnın) 222b/04
[=2]
burun Önce, evvel.
b. 156b/11, 177b/01, 239a/06, 247a/09, 261a/06, 262a/08, 283b/10, 324b/17
b. (+dın burun) 156b/16, 178b/14, 204a/16, 260b/12, 268a/03, 276b/09, 321b/16
b. (+din burun) 194b/15, 284b/16
b.+dın 190a/08
b.+ġıdın 270b/06
b.+lar 173a/03
[=20]
Buruncıḳ k.a. Çavdur'un beş boyundan biridir. Diğerleri ise Kara Çavdur, Bozaçı, Abdal ve Iğdır'dır.
b. 272b/13
[=1]
Buruncıḳ Adīna Nıyāz Atalıḳ bk. **Adīna Nıyāz Atalıḳ**
b. 272b/12
[=1]
burunġı Önceki, evvelki.
b. 162a/13, 165a/17, 197a/16, 268b/08, 284a/05, 284a/06, 287a/04, 289a/01, 322a/04, 327a/02, 330a/01
b. dék 275b/03
b.+dın 322a/06
[=13]
burunraḳ Daha önce.
b. 160a/15, 173b/09, 177a/08, 196b/09, 255a/13, 283b/14, 310a/13, 311a/03, 329a/06, 332a/01, ay dost biy
[=11]
Burzūy ş.a. Efrasiyab'ın ordusundaki kahramanlardan biri. Diğer adı Burzuyalā'dır.
B. (Farāmurz-ı Burzūy-ı ṣaf-dar) 213a/12
[=1]
buşḳāb Far.Tabak.
b.-ı zarrīn 258b/11
[=1]
buta Kökünden veya gövdesinden çıkar çıkmaz, dal ve yaprakları yerlere doğru yayılan funda veya çalı görünümündeki herhangi bir bitkinin bu şekline verilen adı.
b. 244a/13
[=1]
buṭlān Ar. Batıllık, beyhudelik.
b. (ahl-ı buṭlān) 297b/09
[=1]
būy Far. Koku.
b.+ıdın 309a/16
b. tap- 281b/06
[=2]
buyur- Emretmek.
b.-up 240b/10, 268a/06, 271a/01, 280a/17, 334a/10
b.-up durur 164a/08, 224a/11, 310a/08, 327b/10
b.-up durur érdi 276b/14
b.-up dururlar 187a/09, 240b/13, 252a/07, 269b/09, 269b/13, 333a/08
2. Göndermek.
b.-dı 202b/07, 274a/06, 278b/08, 278b/11, 332a/10
b.-magı 201a/05
b.-up 202b/09, 239b/04, 293b/08, 334a/14
b.-up durur 172a/17, 180b/10, 203b/16, 207b/16, 276a/04, 295a/13, 332b/02
b.-up durur érdi 192b/11
b.-up dururlar 179a/16, 191a/03, 205b/14, 207a/02, 262b/13, 273b/04,

274b/15, 285a/16, 287a/01, 310a/04, 329b/03
[=51]
arzānī buyur- 268a/06
kişi buyur- 240b/10, 269b/13, 293b/08, 334a/10
rukūb buyur- 224a/11, 271a/01, 280a/17
[=8]
buyurul- Buyurulmak, emredilmek.
b.-dı 208b/04
2. Gönderilmek.
b.-dı 202b/13, 207b/01, 258a/04, 285a/02
b.-ġan 300a/12
b.-magı 280a/03
b.-up durur 283a/16
b.-up durur érdi 296b/15
b.-up durur érdiler 271a/10
[=10]
buz- Bozmak.
b.-a kiriş- 178a/11
b.-ar 333a/17
b.-up 210a/05, 210a/10, 259b/10, 260b/16, 275b/03
[=7]
buzuġlıḳ Bozukluk, haraplık.
b.+ıdın (buzuġlıġıdın)
[=1]
buzuḳ Bozuk, harabe.
b. 333a/17
[=1]
buzul- Bozulmak.
b.-dı 195a/15
b.-magı 308b/03
b.-up 175a/09, 175a/17, 178b/13, 237a/08, 265a/10
b.-up durur 297b/15
[=8]
Bürge y.a. Amuya'nın yakınlarında bir yer.
B. 190a/17
[=1]
Bürküt Bahādur ş.a. Küçük Erbab'ın kölesidir.
B. 288a/05
B.+nı 288a/08
[=2]
büt- Bitmek, sonuna gelmek.
b.-üp 248b/10, 248b/11,
2. Yetişmek, büyümek.
b. 251b/04
[=3]
Büten Ḳamış y.a. Kongrat kalesine bir fersahlık uzaklıkta olan yer.
B. 285a/17
[=1]
bütker- Bitirmek, sonuna gelmek; tekmil etmek, tamamlamak.
b.-e al- 254b/01
iş bütker- 254b/01
[=2]
büyük Büyük.
b. 304a/09, 325a/06
[=2]
büzürg-manış Far. Yüksek fikirli.
b. 315a/01
[=1]
büzürgvār Far. Büyük, mükemmel, çok güçlü.
b.+ı (vālıd-ı büzürgvār) 165a/12
b.+ınıñ (vālıd-ı büzürgvār) 161a/02
b. ḳıl- 220a/04
[=3]

C

Cabat Köli y.a. Hoca Éli kalesinin ilerinde bulunan bir göl.
C. bile 271b/03
[=1]
cabbār-gūy Far. Kendine cebbar diyen.
c. 262a/13
[=1]
cabha Ar. Alın, yüz.
c. (zekā-ı cabha-ı saʿādat) 157b/17
c.-ı ḥāl 219a/16
c.+larıdın 320b/04
c.+sı üzre 321b/6
c.+sıda 248b/14
[=5]
cabha-sāy Far. Birinin karşısında alnını yere koyan.
c. 304b/17
[=1]
cabha-sāylıḳ Yalvarma, yakarış, niyaz.
c. ḳıl- 174b/07
[=1]
cabīn Ar. Korkak, yüreksiz.
c.+ıda 282b/03

[=1]
cabīn-saḫt Ar. Korkak, tabansız.
c.+larnıñ 238b/07
[=1]
cabīn-sāylıḳ Korkaklık.
c. ét- 281a/03
[=1]
Cabrā'īl Ar. Dört büyük melekten biri, Cebrail.
C. 215b/17
[=1]
cad (<Ar. cedd) Ata, dede.
c.+ı 280b/07
c. u ṣāḥıb-nigīn213b/15
[=2]
cādda Ar. Geniş, işlek büyük yol.
c. (ḳadam-farsāy-ı cādda-ı mutābaʿat) 311a/01
c.-ı mustaḳīm 230a/16
c.+sıġa 317b/16
[=3]
cadal Ar. Mücadele, kavga, savaş.
c. (ʿarṣa-ı ceng u cadal) 185b/01
[=1]
cadīd Ar. Yeni.
c. (ḥayāt-ı cadīd) 221b/07
[=1]
cadīda Ar. Yeni.
c. (żalālat-ı cadīda) 268b/11
c.+sı (carāyım-ı ḳadīma u cadīda) 231b/11
c.+sıġa (aṣāyım-ı cadīda) 323b/13
c.+sın (aṣāyım-ı cadīda) 190b/14
c.+sın (avāṣım-ı cadīda) 170b/05
c.+sın (carāyım-ı ḳadīma u cadīda) 199b/11
[=6]
Cadī Ar. Oğlak burcu.
C. 315b/02
C. burcı 241b/16, 315b/14
[=3]
cafā Ar. Üzme, cefa, eziyet.
c. 213a/01
c. eyle- 212b/02
[=2]
cafā-kār Far. Cefa eden, eziyet eden.
c. u mekkāre u bī-ḥayā 212a/12
[=1]
cafā-kūş Far. Cefa eden.
c. 259a/07
[=1]
Caʿfar Ḫ(v)āca Naḳīb ş.a. Yomut eşrafından, soylu seyidlerdendir.
C. 187a/01, 209a/03, 211b/05
[=3]
caʿfarī Ar. Altının iyi bir çeşidi.
c.+dın (zar-ı caʿfarī) 262a/03
[=1]
cāh Far. Makam, mevki.
c. (davlat u cāh-ı bi-kerān) 256b/04
c. (ʿızz u cāh) 189b/03
c. (sarmāya-ı cāh u şaraf u dunyā) 167a/01
c. (şāh-ı ṣāḥıb-ı cāh) 325b/12
c. durur (manşaʾ-ı ʿızz u cāh) 231a/02
c.+ı 311a/09
c.-ı ıclāl 229a/14
c.+ıñ 305a/08
c.+larnıñ 311a/09
[=9]
cahālat Ar. Cahillik, bilgisizlik.
c. 171b/14, 333b/10
c. (ʿayn-ı cahālat) 292a/08
c. (kemāl-i cahālat) 222b/01, 230b/06
c. (Türkman-ı cahālat-ı maḥż) 184b/06
c.+dın 252b/01
c.+dın (ḳemāl-i cahalat) 232b/16, 238a/12, 263a/11
c. ile 260b/05
c. u sust-rāylıḳ 229b/13
c. u żalālat 172a/02
c. yüzidin 182b/09, 193b/02
[=15]
cahālat-ımtışāl Ar. Cahilce hareket eden.
c. (abṭāl-ı cahālat-ımtışāl) 218a/07
[=1]
cahān Far. Dünya, âlem.
c. 157a/17, 158a/12, 164a/01, 164b/10, 165a/06, 182a/09, 184a/13, 211a/17, 212a/08, 212a/12, 212b/15, 213a/14, 213a/14, 213b/04, 213b/06, 213b/17, 214a/09, 215a/05, 215a/17, 215b/17, 219a/16, 229b/02, 243b/01, 243b/02, 246b/05, 249b/16, 250b/07, 261b/06, 307b/07, 314a/12, 315b/03, 315b/16, 319a/04, 328a/17
c. (davr-ı cahān) 229b/05
c. (dīda-ı cahān) 236a/09

c. (farzīn-ı cahān) 312b/03
c. (melik-i cahān) 157a/10
c. (şāh-ı cahān) 255a/05
c. ahlı 216a/01, 216a/03, 229a/17, 229b/02, 229b/05, 249b/17, 253b/13, 323a/08
c. cahān 260b/11
c.+da 257b/12, 321b/08
c.+dın 212b/14, 214a/02, 215a/10, 216a/02, 294b/17
c.+dur 212a/03, 216a/03, 323b/15
c.+ġa 169b/08, 251b/13, 282b/04
c.+ġa (ahl-ı cahān) 306a/09
c.+ġa (ḫıdīv -ı cahān) 307b/08
c.-ı āsmān 184a/14
c.-ı būḳalamūn 206b/08
c.-ı gerdiş 302a/06
c. içre 159b/12, 165b/04, 213a/16, 287a/08, 316a/10
c. içre (ʿılm u ṭāʿat-ı cahān) 335b/13
c. içre (kudū[r]at-ı cahān) 229a/13
c.+nı 157a/17, 198b/17, 210b/02, 218b/11, 220a/03, 262a/05, 262a/14
c. u felek 212b/13
c. üzre 322b/14
c. yañlıġ 320b/17
[=84]

cahān-bān Far. Cihanı bekleyen, koruyan, hükümdar.
c. (ḫıdīv-ı cahān-bān) 229a/14
[=1]

cahān-bānlıġ Cihanı koruma, hükümdarlık.
c. 220b/13, 225a/02, 225a/15, 229b/06
c. (nıgīn-ı cahān-bānlıġ) 215b/06
[=5]

cahān-dār Far. Dünyaya sahip olan (kimse), padişah.
c. (cahāngīr u cahān-dār u cıvān-baḫt) 253b/13
c. (ḫıdīv-ı cahān-dār [u] fīrūz-baḫt) 215a/04
c.-ı muʿallā-āsıtāna 220b/15
[=3]

cahān-dārlıġ Padişahlık, imparatorluk.
c. 189a/03, 267b/16
c.(nav-bāva-ı bostān-ı ḫılāfat u cahān-dārlıġ) 157a/08
c. içre 216a/03
[=4]

cahān-dīda Far. Cihanı görmüş, tecrübeli.
c. (ḥakīm-i cahān-dīda-ı hūşmand) 304a/12
[=1]

cahān-gerd Far. Cihanı dolaşan, dünyayı gezen.
c. (ḫūrşīd-ı cahān-gerd) 181b/14
c.+niñ (āftāb-ı cahān-gerd) 315b/02
c. yañlıġ (ḫurşīd-ı cahān-gerd) 200a/09
[=3]

cahān-gerdī Far. Bir cihanı dolaşan.
c. (kün-i cahān-gerdī) 204a/10
[=1]

cahān-gīr Far. Büyük hükümdar, imparator.
c. (ḫıdīv-ı cahān-gīr) 229b/04, 301a/16
c. u u cahān-dār u cıvān-baḫt 253b/13
c. u Anoşīrvān-nışāna 220b/14
c.-ı dārāy-ı ancum-sıpāh 215a/03
[=5]

cahān-gīrlik İmparatorluk.
c. 243b/05, 267b/15
[=2]

cahān-muṭāʿ Cihanın kendisine itaat ettiği, önünde dünyanın boyun eğdiği.
c. (farmān-ı cahān-muṭāʿ) 285b/15
[=1]

cahān-pahlavān Far. Cihan pehlivanı, dünya çapında pehlivan.
c. 223a/09
[=1]

cahān-sūz Far. Cihanı yakan.
c. 163a/04
c. (şuʿla-ı cahān-sūz) 175a/07
c. édi 213b/04
c. u ıltıhāb-afrūz bol- 169a/14
[=4]

cahān-tāb Far. Cihanı aydınlatan.
c. (āftāb-ı cahān-tāb) 303a/12
c. (āftāb-ı cahān-tāb-ı gītī-furūz) 296a/03
[=2]

cahanda Far. Sıçrayan, fırlayan.
c. édi 250b/06
c. u sar-keş 242a/09
[=2]

Cahān-gīr Bég valad-ı ʿAbbās Ḳulı Atalıḳ ş.a.Uygurlu Abbas Kulu Atalık'ın oğludur.
C. 172b/03
[=1]
cahannam Ar. Cehennem.
c.+ġa 193b/10
[=1]
cahd Ar. Çalışma, çabalama, gayret.
c.-ı farmān-ravālıġ 187b/15
c.-ı mavfūr 169b/14, 187b/14, 193b/03, 209b/01, 277a/09, 278a/01, 298a/09, 302b/11, 304b/07, 331b/06
c.-ı tamām 238a/04
c.-ı vāfır 226a/15, 232b/15
c. içre 184a/09
c. u ıhtımām 330a/14
c. u ıhtımām körgüz- 194a/14
c. u ıstışvāb 29b/08
[=18]
cāhıd Ar. Elinden geldiğince çabalayan.
c. u muḳtażī bol- 163b/09
[=1]
cāhıl Ar. Bilgisiz.
c. 292b/15
[=1]
cāhılıyyat (<Ar. cāhiliyyat) Cahillik, bilgisizlik.
c. (hımmat-ı cāhılıyyat) 293a/05, 304b/13
[=2]
cahl Ar. Bilmezlik.
c.+dın 296b/05
c.-ı şaḫṣī-kamand 317a/10
c. u ṭuġyān 317a/05
[=3]
calā (<Ar. calāʾ) Göç etme.
c.-ı ıḫtıyār ḳıl- 306a/05
c.-yı vaṭan 206a/01, 334a/09
[=3]
calādat Ar. Bahadırlık, kahramanlık.
c. 182a/05, 183b/15, 184a/04, 185b/07, 198a/13, 208b/08, 209a/02, 247b/16, 289b/04, 297a/01, 315a/03, 330b/12
c. (bāzū-yı calādat) 195b/16, 198b/08
c. (ġayrat-ı calādat) 221b/05
c. (ıẓhār-ı calādat) 208b/11
c. (mubārazat u calādat körgüz-) 276b/06
c. (nīza-ı calādat) 264b/04
c. (şucaʿā-yı calādat) 251a/13
c. (tīġ-ı calādat çék-) 185b/11
c. (tīġ-ı calādat tart-) 314a/10
c. bile (nīrū-yı bāzū-yı calādat) 163b/09
c. bile (nīrū-yı calādat) 204a/13, 220a/09
c. bile (sınān-ı calādat) 217b/07
c. bile (tīġ-ı calādat) 297b/11
c.+da 241a/11, 307b/12, 328a/16
c.+da(şacāʿat u calādat) 234b/02
c.+da (şacāʿat u calādat) 219b/14
c.+dın (mavḳıʿ -ı calādat) 320a/17
c.+dın (nıyām-ı calādat) 238a/11
c.+ı (nīrū-yı calādat) 301b/14
c.-ı nuṣrat-ancām 252b/15
c.+ıdın (āṣār-ı calādat) 218b/15
c.+ıġa (pahlū-yı calādat) 261b/13
c.+ınıñ (sınān-ı calādat) 193b/06
c.+nı (dast-ı calādat) 330b/05
c. tap- 223a/10
[=40]
calādat-āṣār Yiğitlik gösteren. Krş. **calādat-aṣar**
c. 274b/01, 277b/04
c.(mubārız-ı nām-dār-ı calādat-āṣār) 276a/13
[=3]
calādat-aṣar bk. **calādat-āṣār**
c.+nıñ (leşker-i calādat-aṣar) 274b/11
[=1]
calādat-aṭvār Ar. Yiğitçe davranan.
c. (calādat-aṭvār u ṣalābat-kirdār) 205b/13
[=1]
calādat-ıntısāb Ar. Yiğitliğe bağlı, yiğitçe.
c. 227a/13, 273b/10, 332a/16,
[=2]
calādat-şıʿār Ar. Yiğit mizaçlı.
c. bile (abṭāl-ı calādat-şıʿār) 252a/12
[=1]
calāl Ar. Büyüklük, ululuk.
c. (mızrab-ı bār-gāh-ı ʿızz u calāl) 271b/02
c. (nūr-ı ḥadaḳa-ı calāl) 279a/01

c.+dın (mavḳıf-ı calāl) 169b/11, 204b/16, 299a/14
c. durur 333b/13
c.+ġa (masāmıʿ-ı calāl) 274a/13, 283b/07
c.+ınıñ (bınā-yı ʿaẓamat u calāl) 292b/11
[=9]
calālat Ar. Büyüklük, ululuk.
c. 229a/15
c. (maġrūr-ı calālat bol-) 314a/13
c. (maḳarr-ı bār-gāh-ı calālat) 283a/08
c.+da 225a/08
c.+da (mustaḳarr-ı calālat) 171a/08, 197a/06
c.+da (sadā-ı ʿızzat u calālat) 327a/15
c.+dın (mustaḳarr-ı calālat) 167a/09
[=8]
calālat-dıṣār Ar. Çok yiğit.
c.+ı 225a/11
[=1]
Calālī Ar. Sulṭān Celâlettin Melikşah tarafından hazırlanan ve hicrî 471 tarihinde başlayan bir Güneş takvimi.
C. (tāʾrīḫ-ı Calālī) 189a/06
C.+nıñ (Āẕar-māh-ı Calālī) 189a/06
[=2]
calālu'd-davla Ar. "Devletin büyüğü olan" anlamında övgü amacıyla söylenmiştir. Krş. **calālu'd-davlat**
c. 270b/14, 275a/01, 275b/02
[=3]
calālu'd-davla ve'd-dīn bk. **calālu'd-davlat ve'd-dīn**
c. 164a/12
[=1]
calālu'd-davlat bk. **calālu'd-davla**
c. 273b/12, 277b/14
[=2]
calālu'd-davlat ve'd-dīn Ar. "Dinin ve devletin büyüğü olan" anlamında övgü amacıyla söylenmiştir.
c. 157b/09, 211b/13, 227a/16, 228a/14, 283a/01, 295a/09, 307b/09, 326a/06, 332a/17
[=9]
Calāyır k.a. Bir Moğol kabilesi.
C.+dın 286b/13
[=1]
Calāyır Muḥammad Rıżā Ḳāżı ş.a. Celayir kaviminden Allah Kulu'nun oğludur.
C. 293b/16
[=1]
calīl Ar. Büyük, ulu.
c.+ı (vaṣf-ı calil) 157b/10
[=1]
callād Ar. Cellat.
c.+ı yañlıġ 239b/07
c.+lar 239b/07
[=2]
callādlıġ Cellatlık.
c. (maşḳ-ı callādlıġ) 198a/08
[=1]
cām Far. Kadeh.
c. 158a/07
c. (mast-ı cām-ı şahādat) 264a/10
c. eyle (nūş-ı cām) 216a/02
c.+ı (ṭurfa-ı cām) 267a/05
c.-ı ʿadl 314b/13
c.-ı Cam 213b/13
c.-ı davlat 214a/16
c.-ı gītī-numā 213a/08
c.-ı ʿīdī 258b/08
c.-ı ḳīn u nıfāḳ 334b/11
c.-ı naşāṭ 228b/05
c.-ı farāġat 257b/10
c.-ı şeker 246a/16
c.+ıdın 186b/06
c.+ını 228a/08
c. u sıpar 166b/07
c. tut- 258b/09
[=17]
camʿ Ar. Toplama, topluluk olma.
c. 264a/12
c. (ḫāṭır-ı camʿ bol-) 204b/06, 302a/04
c. bol- 187a/11, 190b/02, 191b/10, 196b/09, 233a/08, 251b/11, 271a/10
c. ét- 157a/06, 187b/13, 210b/05
c.-ı asbāb-ı mīmārlıġ 187b/16
c.-ı ḳalīl 298a/02
c. ḳıl- 159b/14, 163a/17, 167b/07, 200b/04, 204b/17, 206b/12, 214a/17, 281b/08
c. ol- 255b/10
[=24]

Cam ş.a. Far. İran mitolojisi kahramlarından biri; hükümdar, padişah.
C. 213a/08
C. (cām-ı Cam) 213b/13
C. (sulṭān-ı Cam-ı canāb) 292b/07
C. (Şahanşāh-ı Cam) 229a/14
[=4]
cam (<Ar. cemm) Büyük sayı, çokluk, kalabalık.
c.-ı ġafīr İnsan kalabalığı.281b/13
[=1]
Cam-nışān Cem gibi.
C. (şah-ı Cam-nışān) 251a/15
[=1]
cāma-dar Far. Elbiseyi muhafaza eden kimse.
c. bol- 264a/03
[=1]
camāʿa Ar. Cemaat, topluluk, grup.
c. 173a/12, 174b/05, 175b/08
c.+dın 281a/16
c.+ġa 290a/09, 290a/14
c.-ı bāġıyya 93b/16, 195b/14
c.-ı mufsıda 170a/10, 170a/14, 173b/07, 177b/13, 198b/08, 250b/17, 252a/10, 253b/08
c.+nı 173a/05, 207a/01, 265b/07
c.+nıñ 159b/17, 161a/16, 173a/17, 176a/07, 190b/09, 259b/10, 274b/03
c.+sı 173a/16, 201b/13, 240a/12, 310a/13
c.+sı (Ḳulap camāʿa) 163a/14
c.+sı (Yemreli camāʿası) 166a/08
c.+sıdaġı 299a/02
c.+sıdın 173a/13, 179a/09, 190b/07, 234a/17, 263a/01, 307a/03, 308b/11
c.+sıġa 291a/06
c.+sınıñ 172a/07, 186a/11, 209b/15, 280b/13, 283a/14, 311a/02
c.+sınıñ (Teke camāʿası) 166a/11
c.-yı Ḳızılbaş172b/17
c.-yı şarārat-pīşa 230a/05
[=50]
camād Ar. Taş gibi cansız olan şey.
c. érse 184a/15
[=1]
camāhīr Ar. Cumhurlar, topluluklar.
c. u maşāhīr224b/12
[=1]
camāl Ar. Güzellik, güzel yüz.
c. (kemal-i camāl) 160b/16
c.+ı bile 322b/17
c.+ı birle 216a/13
c.+ı dék 258a/17
c.+ıñ 189b/12
c.+ıñ bile (mıhr-ı camāl) 221b/08
c.+ıñ ile 223b/04
c.+ıñdın 267a/02
[=8]
camālu'd-davlat ve'd-dīn Ar. "Din ve devletin güzeli" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılmaktadır.
c. 174a/01, 245b/07, 308b/15
[=3]
cāmıʿ Ar. Toplayan, derleyen.
c. cāmıʿu'l-fażāyıl 191b/02
[=1]
camʿıyyat (<Ar. camʿiyyat) Cemiyet, topluluk.
c. 228b/03
c. (bunyān-ı camʿıyyat) 308b/03
c.+dın 235b/14
c.+ġa (silk-i camʿıyyat) 163a/13
c.+ı (ʿaḳd-ı camʿıyyat) 333a/02
c.+ı (bınā-yı camʿıyyat) 297b/15
c.+ı (sılsıla-ı camʿıyyat) 305a/12
c.+ı (zavraḳ-ı camʿıyyat) 194a/17
c.-ı ḫāṭır 157a/04
c.+ıġa (erkān-ı camʿıyyat) 306a/03
c.+ıġa (ḫarman-ı camʿıyyat) 195b/03, 232b/04
c.+ıġa (sılsıla-ı camʿıyyat) 175b/01
c.+ıġa (silk-i camʿıyyat) 208b/12, 210b/05
c.+ın (ʿaḳd-ı camʿıyyat) 160b/08
c.+ın (asās-ı camʿıyyatı) 159a/14
c.+ın (ḫarman-ı camʿıyyat) 159a/17, 208b/09
c.+ın (sar-rışta-ı camʿıyyat) 330b/11
c.+ın (silk-i camʿıyyat) 305a/09
c.+ını (sar-rışta-ı camʿıyyat) 304b/05
c.+ınıñ (daftar-ı camʿıyyat) 175a/08
c.+larıġa (sılsıla-ı camʿıyyat) [=24]
camʿī Ar. Ortaklaşa.
c. 161a/16, 175a/12

c. keşīr 176b/06, 218a/08, 221b/03, 287b/12
[=6]
camīʿ Ar. Tümü, bütün.
c. 176b/10, 198b/14, 200a/14, 213b/06, 226a/12, 228a/09, 237a/06, 274b/12, 311a/10, 332b/16, 335a/13
c. keşīr 281b/13, 335b/17
[=13]
camīl Ar. Güzel.
c. (ẕikr-i camil) 157b/10
[=1]
Camşīd Cemşasb'ın oğlu, İran mitoloji kahramanı.
C. 225a/02, 312b/09
C.-ı Ḫūrşīd 225b/04, 244b/12, 312b/05
C. (Camşīd-ı Ḫūrşīd-ı ʿālam-ārāy) 301a/09
C. u Ḫurşīd 164b/15
[=7]
Camşīd-cāh Cemşid makamlı.
C. (āl-ı Selcuḳ-ı Camşīd-cāh) 213b/05
C.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı ḫūrşīd-külāh) 157b/08, 238a/13
[=3]
Camşīd-nışān Cemşid gibi.
C. 261b/10
[=1]
Camşīd-şevket Cemşid gibi heybetli.
C. (amīr-ı Camşīd-şevket) 268b/01
C.(Farīdūn-ḥaşmat u Camşīd-şevket) 253b/14
C. (Sikender-ḥaşmat u Camşīd-şevket) 220b/14
[=3]
Camşīdāna Far. Cemşid'e yakışacak surette.
C. 259a/11
[=1]
Camşīdī Far. Cemşidle ilgili.
C. (ḫān-ı maġfūr-ı Ḫūrşīd-ı Camşīdī) 177b/05
C. (ḳuyaş-ı Camşīdī) 249b/15
C. (şikār-ı Camşīdī) 326a/11
C. érdi 197a/09
C. yañlıġ (ḳuyaş-ı Camşīdī) 258b/06
[=5]
Camşīdvār Cemşid gibi.
C. 158a/09, 262a/04
[=2]
cān Far. Can, ruh.
c. 168a/04, 185b/03, 199a/05, 199a/15, 200b/03, 217a/02, 220b/13, 223b/05, 317a/02, 325a/12
c. (alaẕẕ-ı cān) 168a/07
c. (dımāġ-ı cān) 258b/02
c. (duşman-ı cān) 304a/13
c. (ḳaṣd-ı cān) 209a/08
c. (ḳāṣıd-ı cān) 233a/15
c. (nūş-ı cān) 250a/17
c. (saḫt-ı cān) 184b/15
c. (şarbat-ı cān) 220b/01
c. al- 182a/05, 218b/08, 239b/09, 263b/16
c. bér- 264a/08
c. bile 255b/02, 260b/15, 264a/06
c. çék- 253a/03
c.+da (maẕāḳ-ı cān) 168a/05
c. dék 263b/16
c.+dın 221b/08, 243b/03
c.+dın (ḫavf-ı cān) 192a/04
c.+dın kéç- 256a/17
c.+ġa 162b/11, 220a/17, 316a/09
c. havlı 208a/03, 209a/16, 237b/16, 239a/16
c.+ı 158b/16
c.+ıdın 261b/01
c.+ıdın (ḫavf-ı cān) 176b/14
c.+ıġa 169b/09, 170a/07, 184a/14, 211a/07, 221b/06, 263b/01
c.+ın (cavhar-ı cān) 199b/15
c. kibi 233b/02
c. kibi (mıhr-ı āyīna-ı cān) 165b/15
c.+lar çék- 171b/12
c.+larıġa 252b/13
c.+ların ḳutḳar- 277a/15
c.+nıñ havlı 185a/06
c. u ten 205a/09
[=57]
cān-baḫş Can veren, hayat bağışlayan.
c.-ı cısm-ı ḫarāb 255a/17
[=1]
cān-bāzlıġ bk. **cān-bāzlıḳ**
c. (ıẓhār-ı cān-bāzlıġ ḳıl-) 193a/13
[=1]
cān-bāzlıḳ Canıyla oynama. Krş. **cān-bāzlıġ**
c. ḳıl- 252b/07

[=1]
cān-gāh Far. Can evi.
c.+ıdın (taʿzıya-ı cān-gāh) 224b/11
[=1]
cān-gazāy Far. Ruh sıkıcı, öldürücü.
c. (zaḫm-ı cān-(14) gazāy) 162b/14
c.+ın (ḥādışa-ı cān-gazāy) 270a/13
[=2]
cān-sıpār Far. Canını feda eden.
c. 238b/05
c. (ḫuddām-ı cān-sıpār) 251a/07
[=2]
cān-sıpārlıġ Fedakarlık.
c.+lar ḳıl- 300a/08
c.+lar körgüz- 280a/11
c.+larıġa (lāyıḳ u cān-sıpārlıḳ) 282a/12
[=3]
cān-sıtān Far. Ruh alıcı, can çıkarıcı.
c. bile (şaʿāşaʿ-ı sınān-ı cān-sıtān) 221a/04
c. (nīza-ı cān-sıtān) 286a/13
c. (paykān-ı cān-sıtān) 233b/11
c. (sınān-ı cān-sıtān) 284b/05, 287b/03
c. bile (gulūla-ı cān-sıtān) 286a/08
c. bile (sınān-ı cān-sıtan) 160b/03, 184b/07, 220a/06, 221b/15, 253a/08
c. bile (tīġ-ı cān-sıtan) 291a/12
c.+dın (zaḫm-ı can-sıtān) 164a/06
c.+ıdın (sınān-ı cān-sıtān) 218b/08
c.+ın (sınān-ı cān-sıtān) 184b/14
[=15]
cān-sıtānlıġ Ruh alıcılık, can çıkarıcılık.
c. 184a/16
c.+da 233a/15, 264a/07
[=3]
Cān Muḥammad Ṣūfī ş.a.Töre Murad Sufi'nin elçisidir.
C. 237b/05
C. bile 247a/09
C.-ı meẕkūr 247a/09
[=3]
Cān Murād Bég ş.a. Hoca Murad Bey'in büyük oğludur.
C. 200a/05
C.+ni 270a/02
[=2]
Cān Murād Inaḳ ş.a. Beg Muhammad Inak'ın oğludur. Krş. **Çān Murād Inaḳ**
C.+nıñ 206b/16
[=1]
canāb Ar. Büyüklük ifade etmek için hürmet maksadıyla söylenir, hazret gibi.
c. 170b/08, 269b/03, 273a/10, 307b/16, 311a/10
c. (ḥażrat-ı canāb-ı ḫılāfat-maʾāb) 181b/08
c. (sulṭān-ı Cam-ı canāb) 292b/07
c.+dın 308a/15
c.+ı 307b/05
c.-ı aʿlā-ḫāḳānī 160a/10
c.-ı amārat-maʾāb 273b/10, 308b/14, 332a/16
c.-ı canāb-ı davlat-ıntısāb307b/13
c.-ı ġavṯu'l-aʿẓam 313b/13
c.-ı canāb-ı ḫılāfat-maʾāb295a/11, 299a/11, 300a/05, 300b/09
c.-ı ışārat-ı ʿālıyya-ı ḫāḳānī 336a/04
c.-ı salṭanat-maʾāb 156b/03, 230b/10, 269a/02
c.-ı vazārat-maʾāb 207a/10
c.-ı vılāyat-ıntısāb314b/05
c.-ı ẓıll-ı subḥānī 220b/03
c.-ı zubdatu'l-fużalā 312a/15
c.+ıda 189a/17, 225b/13
c.+ımda 214b/07, 214b/13
c.+ıñ 238b/06
c.+ıñda 214a/14
c.+nıñ 192b/10
[=34]
canābī Bir cenap.
c. 165a/07
[=1]
canāḥ Ar. 1. Kanat.
c.-ı ıḳbāl293b/01
c.-ı ıstıʿcāl 299a/04, 328b/02
2. Merkez durumunda olan bir şeyin iki yanında bulunan kısım ve gruplardan biri.
c.-ı maymana 263a/07
[=4]
canāza Ar. Cenaze, insan ölüsü.
c. oku- "Cenaze namazı kılmak." 291b/11
[=1]
cānıb (<Ar. cānib) Taraf.
c.+da 218a/09
c.+dın 194a/16
c.+ġa 274b/02, 284a/05, 291a/08

c.+ı 160a/05, 176a/08, 196a/11, 200a/08, 209a/12, 213a/04, 232b/15, 270b/02, 275a/11, 275b/17, 285a/15, 290b/03, 294a/03, 295b/15, 296a/05, 298a/02, 302b/10, 330b/07
c.-ı şarḳ 296a/13
c.+ıda 160a/16, 255a/13, 296a/15
c.+ıda durur 201b/01
c.+ıdaġı 174b/06
c.+ıdın 163b/06, 177b/03, 178b/17, 192b/14, 193a/09, 237a/06, 245a/06, 307a/15
c.+ıġa 164a/03, 167a/13, 174a/14, 174b/05, 182a/16, 202a/04, 209a/13, 219a/06, 250a/03, 272b/01, 277a/15, 280a/14, 283a/16, 288b/14, 292a/10, 305a/15, 306b/10, 316b/15, 319b/15, 320a/12, 328b/01
c.+ın 194a/06, 206b/04, 247b/03
[=61]
canībat Ar. Yedek hayvanı.
c. 167b/11
c.-ı pur-zor 242a/08
[=2]
Cankent y.a. Canket adıyla da bilinen yerin eski adı Yenikent'tir. Seyhun'un kıyısında Hazeresp'de bir kenttir.
C.+ıġa 327b/16
C. ḳalʿası 327b/13
[=2]
cannat Ar. Cennet.
c. 158b/02, 258b/04
c.+ġa 158a/10
c. kibi 267a/01, 311b/09
[=5]
cannat-āsā Cennet gibi.
c.+dur (gül-i cannat-āsā) 245a/02
[=1]
cannat-bostānī Bir cennet bahçesi.
c. yañlıġ 302b/17
[=1]
cannat-mekān Ar. Yeri cennet olan. (Ölen kişilerin arkasından söylenir)
c. (ḫān-ı cannat-mekān) 226a/11, 227a/08
c.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-nışān-ı cannat-mekān) 245a/05
c. (şahr-yār-ı cannat-mekān) 224b/10
c.+dın (ḫān-ı cannat-mekān) 171a/08
c.+nıñ (ḫān-ı cannat-mekān) 159a/16, 164a/08, 166a/02, 177b/12, 187b/07
c.+nıñ (ḥażrat-ı ḫān-ı cannat-mekān) 158b/11
[=11]
cannat-nışān Far. Cennet gibi.
c. érdi 213b/06
[=1]
cannat-sān Far. Cennete benzer, cennet gibi.
c. (mavżıʿ-ı cannat-sān) 311b/10
[=1]
cānsız Ölü.
c. 185a/17, 193a/17, 239b/11
[=3]
canūb Ar. Güney.
c. 321b/17
c.+dın 295b/07
c.+ı bile 289a/02
c.+ıda 245a/16, 291a/10, 313a/09, 326b/03
c.+ıdın 207a/14
[=8]
canūbī Ar. Güneyde olan, güneyle ilgili.
c. 177b/15, 245a/08, 271b/09
c. (ġarbī-ı-canūbī) 169b/12
c. kenārı 274b/14
[=5]
cānvar Far. Canlı.
c. 248a/14
c. érdi 249a/01
[=2]
cānvarī Far. Bir canlı, yaşayan.
c. 248a/13
[=1]
car Moğ. Davet.
c. bile ünde- "Davet etmek, çağırmak" 335b/16
[=1]
carāḥat Ar. Yara.
c.-ı kārgar 163b/06
c.+ın 163b/07
[=2]
carāḥat-dār Yaralı.
c.+larġa 290a/02
[=1]
carayān Ar. Cereyan, akma, geçme.
c. (ıḫtıdād-ı (13) carayān) 315b/13
c.+dın (ḥıddat-ı carayān) 317b/10

c.+ıġa 175a/06
[=3]
carāyım (<Ar. carāʾim) Suçlar, cinayetler.
c.+dın (alvāṣ-ı carāyım) 319b/04
c.-ı ʿaẕīma 306b/02
c.-ı bī-pāyān 192a/16
c.-ı ḳadīma 170b/05, 190b/13, 247b/09, 323b/13
c.-ı ḳadīma u cadīda 199b/11, 231b/11
c.-ı mavfūra 310a/11
[=10]
cārī Ar. Geçerli, yürürlükte.
c. (şāyıʿ u cārī bol-) 171a/12
c. bol- 211a/07, 334b/15
c. ḳıl- 222b/17, 280b/02
[=5]
carīb Ar. Eni ve boyu 60 arşın olan arazi ölçüsü.
c. bile 274b/16
[=1]
carīda Far. Yalnız, tenha.
c. 166a/06, 220a/11
c.-ı ʿısyān 230b/11, 268b/07
[=4]
carīma Ar. Suç.
c.+sıġa 324a/02
[=1]
carrār Ar. Yavaş yavaş giden asker alayı veya ordusu, teçhizatlı ordu.
c. (leşker-i carrār) 167a/12, 242b/05, 254b/07, 259b/15
c. (sıpāh-ı carrar) 204b/13, 274b/01
c. bile (leşker-i carrār) 249a/10
c. bile (sıpāh-ı carrār) 204b/09
c. u mubārazat-āṣār 205b/13
[=9]
cārūb-keş Far. Süpürücü.
c.+lerin 247a/01
[=1]
casad Ar. Ceset.
c. 193a/17
c.-ı pur-ḥasad297a/02
c.+ın 291b/02
c.+larıdın 183a/13, 246a/03
[=5]
casāmat Ar. Büyüklük, irilik.
c.+da 168a/12
[=1]
casārat Ar. Cesurluk, yüreklilik.
c. (ḳadam-ı casārat ur-) 333a/15
c.-ı tamām 263a/15
[=2]
cāsūs Ar. Casus.
c. 269a/12
c. bile 269a/01
c.+ı durur érken 284a/07
c.+ın 272b/15
c.+lar 204a/16
[=5]
cāsūslıḳ Casusluk.
c.+ı (cāsūslıġı) 284a/09
[=1]
caşn Far. Ziyafet, şölen.
c. 332a/05
c.-ı mahām332a/02
[=2]
caşnī Bir ziyafet, şölen.
c.-ı ḫusravāna 167b/15
c. tüz- 188a/15
[=2]
cavāb Ar. Cevap.
c. 171a/06
c. bér- 179a/03, 180a/04
c.-ı şāfī 173b/15
[=4]
cavāhır (<Ar. cavāhir) Mücevherler.
c. 243a/11, 246b/05, 246b/15, 254a/09
c. (ınʿām-ı cavāhır) 249b/10
c.-ı ʿacz 170b/04
c.-ı cān 311b/11
c.-ı girān-māyā 157b/06, 165b/13
c.-ı girān-māyā-ı naṣāyıḫ u mavʿıẓa 314b/04
c.-ı mavāʿıẓ 243a/16
c.-ı murād 282b/15
c.-ı naṣāyıḥ-ı mufīda 314a/02
c.+ınıñ 246b/07, 321a/15
[=15]
cavāhır-nışārlıġ Mücevher saçma.
c. ḳıl- 242b/17
[=1]
cavānıb Ar. Taraflar, yanlar.
c. dağı (aṭrāf u cavānıb) 240b/10
c.+dın (aṭrāf u cavānıb) 235a/06, 235b/03, 239b/04, 287b/07
c.+ġa 208a/06
c.+ġa (aṭrāf u cavānıb) 258a/07

c.+ġa (aṭrāf-ı cavānıb) 286b/06
c.+ġa (aṭrāf u cavānıb) 233a/06
c.+ı (aṭrāf u cavānıb) 319b/10
c.+ıda 191b/01
c.+ıda (navāḥī u cavānıb) 244a/10
c.+ın 199a/08
c.+ın (aṭrāf u cavānıb) 169b/01, 232b/02, 276b/17
c.+nı (aṭrāf u cavānıb) 180b/12
[=17]

cavhar Ar. Mücevher, elmaz; öz.
c. 215a/13
c. durur 217a/14
c.-ı cān 199b/15
c.+ı ẕāt 255b/03
c.+ıdın 225b/16
c.+ın 217a/02
[=6]

cāvıdāna Far. Sonsuz gibi, ebedicesine.
c. 168a/09
c. (çuġz-ı cāvıdāna) 188b/13
[=2]

cāvıdānī Far. Ebedi.
c.+dın (ıḳbāl-ı cāvıdānī) 186b/12
[=1]

cavlan Ar. Dolaşma, gezinti.
c. (farṭ-ı cavlān) 221b/04
c. eyle- 248a/11
c.+ġa 228a/17
c.+ı 172b/13
c. ḳıl- 159b/02, 193a/17, 220a/16
[=7]

cavlān-gāh Gezinti yeri. Krş. **cavlan-geh**
c. ḳıl- 174b/03
[=1]

cavlan-geh bk. **cavlan-gāh**
c.+idür 188b/14
[=1]

cavr Ar. Haksızlık, eziyet.
c. bile 264b/08
[=1]

cavşan Far. Zırh.
c. 322b/09
c.+ġa 261a/07
c.+nıñ 222a/14
[=3]

Cavzā (<Ar. cavzāʾ) İkizler burcu.
c. érdi 197a/09
[=1]

cavzhar (<Far. gevzher) 1. Ejderha'nın başı ve kuyruğu. 2. Ayın küresi.
c. 168a/13
[=1]

cāy Far. Yer.
c.+dın 235a/14
c.+ġa 172a/04
[=2]

cāy-cūş Far. Coşma yeri.
c.-ı felek 258a/15
[=1]

cāy-gāh Far. Yer.
c.+ıġaça 263b/06
[=1]

cāy-gīr Far. Yer tutan, yerleşen.
c. 257b/06
[=1]

Cayḥūn bk. **Amuya**
C. suyı 315b/12
C.+ġa 321b/16
C.+nı 303a/15
[=3]

cayb Ar. Cep.
c.-ı muddaʿā 251a/06
[=1]

cāyız (<Ar. cāʾiz) Uygun, caiz.
c. érmestür 259a/14
c. tut- 157b/05
[=2]

cayş Ar. Asker, ordu.
c. (muḳaddımatu'l-cayş ḳıl-) 169a/16
c.-ı kerān 295b/06
c.-ı nuṣrat-panāh 169b/05
c.-ı nuṣrat-şıʿār 198b/16
[=4]

cazā (<Ar. cazāʾ) Ceza, karşılık.
c.+ġa 275b/11, 314b/12
c.+ġa yét- 298a/13, 309b/15
c.+ġa yétkür- 181b/13, 184b/07, 202a/14, 274b/02
c.+sın 298b/11
c.+sın bér- 160b/06, 185a/03
c.+sın tap- 187a/03
c.-yı ʿamal 160b/09, 267a/17
c.-yı kirdār 174a/15
[=15]

cazāʾır (?) Metinde bir çeşit gülle atan büyük ateşli silah anlamında kullanılmıştır.

c. bile 169b/07
[=1]
cazāyır Ar. Adalar.
c.+da 323b/02
c.+dın 323b/07
c.+ġa 323b/07
c.+ı 322a/12
[=4]
cāẕıba (<Ar. cāẕiba) Kendine doğru çeken, cezbeden.
c.-ı havā-yı ṭalab 158a/01
[=1]
cāzım (<Ar. cāzim) Kesin karar veren.
c. bol- 282b/12, 306a/14
c. durur érdiler 185b/15
[=3]
cazīra Ar. Ada.
c.+dın 323a/09
c.+nı 323b/07
[=2]
cazm Ar. Kesin karar.
c. eyle- 158b/16
c.+édi 246b/04
c. ét- 241b/02, 251a/04
[=4]
cébbe (<Moğ. cebe) Zincir veya halkadan örülerek yapılmış zırh.
c. (laʿl-ı cébbe-i buland-gümān) 184a/05
[=1]
ceng Far. Savaş.
c. (ʿarṣa-ı ceng u cadal) 185a/17
c. (Farāmarz-ı ceng) 283b/04
c. (ṭabl-ı ceng) 287a/10
c.+i 321b/08
c.-i maġlūba 186a/16
c.-i şavḳ 241a/07
c.+ni (ṭabl-ı ceng) 260a/09
c. u cıdāl 238a/04
[=8]
ceng-cūy Far. Kavgacı.
c. 328a/16
[=1]
cengel Far. Sık ağaçlık yer.
c. ara 248a/11
c.+i 248b/11
c. üzre 248a/11
[=3]
céren Ahu, ceylan.
c. 312b/11, 316a/11, 326a/10
c.+leri 244a/13
[=4]
Céren Ḳalmaḳ ş.a. Yomut'un isyancılarından Ata Nıyāz Üçekçi'yi öldürmekle görevli kişilerdendir.
C. 179b/17
[=1]
cıbāl Ar. Dağlar, tepeler.
c. 322b/16
[=1]
cıbıllī Far. Karakter, yaratılış olarak.
c. 228b/15
c. (ʿāṭıfat-ı cıbıllī) 238a/15
c. (fasād-ı cıbıllī) 276a/01
c. (kerem-i cıbıllī) 200a/01
c. (şarārat-ı cıbılli) 165b/07, 176b/03, 268a/08, 287a/15, 311a/01, 327a/11
c. bol- 257b/06
c.+dur 230a/11
c. durur 250b/15, 254a/12
[=14]
cıd (<Ar. cidd) Gayret, çaba.
c. ét- 258b/17
[=1]
cıdāl (<Ar. cidāl) Mücadele, savaş.
c. (ceng u cıdāl) 238a/04
c. (lavāzım-ı cıdāl) 166a/10
c.+nı (nīrān-ı ḳıtāl u cıdāl) 218b/16
c. u ḳıtāl 304b/07
[=4]
cıhād (<Ar. cihād) Din uğruna savaşma.
c. 331a/03
c. (ġazv u cıhād) 331a/01
[=2]
cıhat (< Ar. cihat) Sebep, vesile, için, yüzden, yüzünden.
c.+dın 265b/16
c.+dın (bu cıhatdın) 161b/08, 161b/15, 166b/10, 167b/08, 171a/05, 172a/01, 173b/04, 174b/11, 175a/14, 176a/06, 177b/17, 178b/08, 181a/12, 187b/06, 196a/11, 196a/13, 201a/16, 202a/16, 204a/17, 205b/11, 211a/02, 232a/02, 246a/04, 247a/07, 257b/14, 261a/03, 268b/01, 272a/05, 278b/02, 284a/01, 291b/15, 293a/13, 294a/17, 298b/09, 302b/07, 305b/15, 309a/014, 309a/12, 310a/06, 316a/15, 319b/12, 320a/08,

320a/15, 321a/10, 322a/11, 327b/16, 331b/01, 333b/06
c.+dın (bul cıhatdın) 241b/04
c.+dın durur (ol cıhatdın) 159b/14
c.+dın durur érdi (bu cıhatdın) 157b/07, 275a/15
c.+dın édi (bu cıhatdın) 256b/06
c.+ıdın 158b/14, 159a/15, 161a/16, 166a/14, 166b/09, 172b/17, 173a/05, 181a/11, 181b/02, 181b/06, 200b/09, 204a/08, 205b/04, 210b/06, 225a/16, 257b/05, 270a/10, 293a/03, 295b/14, 297a/13, 306b/07, 310b/06, 313a/07, 325a/04, 325a/08, 330a/13, 332b/16
c.+lardın (bu cıhatlardın) 200b/13
2. Yön, taraf.
c.+dın 157a/05
c.+ıġa 261b/12
[=84]
cıhāt (<Ar. cihāt) Gelirler, giderler.
c.+ın (amvāl u cıhāt) 304b/04
c.+ın (māl u cıhāt) 197b/16
c.+ın (ḫarman-ı amvāl u cıhāt) 159a/13
[=3]
cılā-andūd Parlak sıva.
c.-ı bınā 159b/07
[=1]
cılā-paẕīr Far. Parlayıcı, parlayabilen.
c.+ı bile (sīrat-ı cılā-paẕīr) 335b/01
[=1]
cılav Far. Dizgin.
c.+da 242a/06
c.-ı sar-gerdānlıġ187a/15
c.+ıdın 185a/06
[=3]
cılav-dār Far. Dizgini tutan, hizmetli
c.+ı 172b/01, 242a/06, 243a/09, 250b/08
[=4]
cılav-dārlıġ Dizgini tutma, hizmetkarlık.
c.+ġa 167b/12, 168a/15
[=2]
cılva (<Ar.cilva) Görünme. Krş. **cilve**
c. 174b/16
c. eyle- 186a/09, 308a/02
c.+ġa 158b/13, 163b/10, 174b/16, 176a/09, 180a/08, 184a/06, 191a/01, 207a/08, 233b/03, 251a/13, 252a/01, 264a/13, 285b/11, 312b/05, 328b/07, 330b/12
c. ḳıl- 168a/17, 251a/16, 260a/06, 263b/17
c.+sı bile 264b/14
c.+sıda 192a/13
[=25]
cılva-gāh Tecelli, görünme yeri.
c. eyle- 322b/05
c.+ıda 159b/01
c. ḳıl- 169b/05
[=3]
cılva-sāz Cilve yapan.
c. 252a/15, 263b/09
c. ḳıl- 267a/16
[=3]
cınān Ar. Cennetler.
c. (rıyāż-ı cınān) 216a/01, 229b/02
[=2]
cıns (<Ar. cins) Tür, soy, cins.
c.+dın (abnā-yı cıns) 172b/15, 331b/12
c.+ı 312b/13
c.-ı Fereng 250a/08
c.+ıdın (abnā-yı cıns) 184b/08, 198b/01, 202b/12, 231a/16, 276a/13, 328a/03
c.+ıġa 188b/15
[=11]
cısm (< Ar. cism) Vücut, beden, cisim.
c. (cān-baḫş-ı cısm-ı ḫarāb) 255a/17
c.+ı 223b/07, 301a/07
c.+ıġa 221b/06
c.+ın 232b/10
c. ile 233b/02
[=6]
cısr Ar. Köprü.
c. baġla- “Köprü inşa etmek.” 257a/14, 259b/08, 285a/10
c. baġlat- 196a/13
c.+dın 196b/01, 259b/12
c.-ı matīn 317b/11
[=7]
cıvān-baḫt Far. Talihli.
c. (cahān-gīr u cahān-dār u cıvān-baḫt) 253b/13
c. (pīrāna-tadbīr u cıvān-baḫt) 225a/04
[=2]
cıvār (< Ar. civar) Ar. Yakın çevre, civar.

c.-ı amnıyyat-āṣār190b/15
c.-ı fāyıżu'l-anvār303a/10
c.-ı fayż-āṣār200a/11, 317b/04,
c.-ı müteberrike 175a/03
c.-ı şarīf 243a/15
c.+ıda 264b/07, 292a/02
c.+ıdaġı 246b/09, 323b/02
c.+ıdın 205a/16
c.+ıġa 164a/06, 318a/16
c.+ın 320a/03
[=15]
cīġa Far. Süs.
c. 262a/01
[=1]
ciger Far. Ciğer.
c.+ıġa 286a/09
c.+lerni 263b/17
[=2]
ciger-dār Far. Yürekli, cesaretli.
c.+lar (dılīr u ciger-dār) 297a/06
[=1]
ciger-dūzlıḳ Ciğeri delip geçme.
c. 184a/05
[=1]
ciger-ḫasta Ciğeri hasta.
c. (esīr u ciger-ḫasta u zār) 212b/01
[=1]
cilav-rīzlik Çeviklik.
c. bile 181a/08
[=1]
cilve bk. **cılva**
c.+ge kirgüz- 191b/01, 270a/03
[=2]
cilve-ger Far. Tecelli eden, ortaya çıkan.
c. 164b/11, 260a/17, 262a/02, 264a/01, 296a/06, 312b/13
c. bol- 165b/16, 229b/06, 236a/12, 238a/12, 262b/03, 311a/16, 313a/12
c. eyle- 320b/05
c. érdi 229a/05
c. ḳıl- 261b/05, 270b/02, 286a/02, 324b/01
[=19]
cilve-rīzlik Kendini gösterme.
c. bile 195a/02
[=1]
ciyenlik Yeğenlik.
c. 245b/02
[=1]
cūʿ Ar. Açlık.
c. (ıstılā-yı cūʿ) 335a/13
c.+dın 336a/08
[=2]
cubā-ḫāna Ar. Cephanelik.
c. (darvāza u cubā-ḫāna) 163a/01
[=1]
cubn Ar. Korkaklık.
c. 305b/14
c. u tahavvur 219a/13
[=2]
cūd Ar. Cömertlik.
c. 301b/03
c. (cuhd u cūd ḳıl-) 296b/13
c. (maḫzan-ı cūd) 282b/15
c. (pança-ı cūd) 266b/07
c.+ı (keff-i cūd) 220b/10
[=5]
cudā Far. Ayrı, ayrılmış.
c. bol- 169a/06, 179a/01
c. ḳıl- 303b/15
c. ol- 157a/05
[=4]
cudālıġ Ayrılık.
c. eyle- 306a/10
[=1]
cuft Far. Çift.
c. 212b/05
c. bol- 212b/04
[=2]
cuhd Far. Güç, takat.
c.-ı mavfūr 268a/17
c.-ı tamām 259b/08
c. u cūd ḳıl- 296b/13
[=3]
cuhhāl Ar. Cahiller.
c.-ı vaḳāḥat-ışтımāl218a/07
c.+nı (ʿavām u cuhhāl) 163b/02
[=2]
cūl Ar. Örtü.
c.+larıda 242b/03
[=1]
culūs Ar. Taha geçme.
c. eyle- 229b/01, 258b/05
c. ét- 250b/10
c.-ı humāyun 250b/12
c.-ı maymanat-maʾnūs 188b/06, 189b/17, 228b/11, 267a/07
c.-ı saʿādat-maʾnūs 229a/11, 236a/14

c.-ı sarīr ét- 243b/05
c.+ıda (tahnıyat-ı culūs) 189b/06
c.+ınıñ 328a/07
c.+ıñ bile 267a/02
c. ḳıl- 157a/14, 188b/09, 215b/04, 228b/14, 250a/12, 268a/02
[=21]
cumʿa Ar. Cuma günü.
c. 194b/13, 207b/17, 231a/09
c. (namāz-ı cumʿa) 242a/01, 295a/16
c.+dın soñra (namāz-ı cumʿa) 279b/01
c.+dın soñra durur érdi (namāz-ı cumʿa) 281a/07
c. kéçesi 293b/04, 324a/16
c. küni 164a/07, 167a/11, 170b/16, 179a/05, 190a/12, 192b/04, 193a/03, 194b/15, 196a/17, 199b/14, 204b/13, 228a/13, 234a/11, 236b/12, 248a/17, 249a/13, 251b/16, 252a/05, 271a/06, 272a/10, 273a/05, 273b/17, 279a/11, 279b/01, 279b/12, 280b/06, 281a/07, 283b/15, 285b/04, 290a/03, 292a/02, 300b/02, 312b/06, 317a/17, 326b/03, 327a/12, 328b/04, 331a/05
[=47]
Cumʿa Nıyāz Ḳoñrat ş.a. Töre Murat Sufi'nin adamlarındandır.
C. 289a/16
[=1]
Cumāda'l-āḫır Ar. Hicri aylardan altıncısı.
C. ayı 173a/15
C.+da 197a/16
C.+ıda 334a/03
C.+nıñ 172a/12
[=4]
Cumāda'l-avval Ar. Hicri aylardan beşincisi.
C. 252b/10
C. ayı 226a/15, 271b/05, 282a/10
C.+nıñ 283a/03
[=5]
Cumāda'ş-şānī bk. **Cumāda'l-āḫır**
C. ayı 275a/04, 288b/09
C.+da 161a/09
C.+nıñ 161b/15
[=4]
cumla Ar. 1. (-dın eki ile birlikte kalıplaşmış olarak) Bahsedilen bütünün içinden bir kısmını veya bir tanesini anlatmak için kullanılır.
c.+dın (ol cumladın) 160b/14, 167b/13, 189a/13, 201a/12, 201a/17, 207b/05, 217b/04, 234a/07, 250b/12, 264a/14, 267a/08, 289a/16, 292a/10, 303b/05, 310b/08, 320a/04, 325a/02, 328a/08, 333a/03, 333b/16, 334b/04
c.+dın biri (ol cumladın biri) 171a/09
c.+dın durur (ol cumladın) 278a/16, 279b/08
c.+dın durur érdi (ol cumladın) 298b/01
2. Bütün
c.-ı muġtanamāt 193b/08, 227a/01
c.+sınıñ 175a/08
[=28]
cumlat Ar. Bütün.
c. (sıpah-dār u cumlatu'l-mülk) 171b/08
[=1]
cunāḥ Ar. Kanatlar.
c.-ı ıstıʿcāl 164b/01
[=1]
cunbış Far. Eğlenti.
c.+ġa 268a/08
c. ḳıl- 244b/14
[=2]
cunūd Ar. Askerler, ordular.
c.-ı nā-maʿdūd 206b/12, 219b/12, 263a/05
c.-ı nuṣrat-vurūd 258a/07
[=5]
cunūn Ar. Delilik, çıldırma.
c. ahlı 230b/04, 243b/10
c.+ı 208a/11
[=3]
curʿat Ar. Cesaret, yiğitlik.
c. 157a/03, 182a/05, 182b/09, 184b/09, 217b/06, 222a/07, 264a/13, 286b/02, 287a/15, 289b/06, 296b/17, 315a/13
c. (ḳadam-ı curʾāt ur-) 325b/04
c. birle 160a/17
c. eyle- 220a/04
c.+ın 184a/08
c. ḳıl- 307b/01
c. (ḳuvvat u curʾat tap-) 218b/15
[=17]

cur'at-āṣār Cesaret gösteren.
c. (ḫayl-ı cur'at-āṣār) 185b/09
[=1]
curm Ar. Suç, günah.
c.-ı ġabrā 165a/04, 225b/11
[=2]
cuṣṣa Ar. Gövde, beden.
c. birle 278a/05
c.+sı 257b/15
[=2]
cust-cū Far. Arayış, arama. Krş. cust-cūy
c. 316a/06
c. ḳıl- 160b/11, 262a/08
[=3]
cust-cūy bk. **cust-cū**
c. ḳıl- 307b/04
[=1]
cūş Far. Coşma.
c. 168a/10
[=1]
cuvanġar Ordunun sol tarafı.
c. (buranġar u cuvanġar) 289a/02
c. ahlı 218a/01
c.+da (buranġar u cuvanġar) 263a/13
c.+ġa 285b/09, 296b/02
c.+ı 289a/07
[=6]
cuz Far. (Ön çekim edatı olarak kullanılır.) Başka, ayrı dışında.
c. 175b/05, 215b/01
[=2]
cuz'ī Far. Çok az.
c.+sı 294b/11
[=1]
cuzvī Far. Kısmi, parçası
c. 320b/14
[=1]
Cüci Ḫān ş.a. Sayın Han'ın babasıdır. Cengiz Han'ın oğludur.Cengiz Han zamanında Harezm, Dest-i Kıpçak, Bulgar, Alan, As ve Rus bölgesi onun hakimiyeti altındaydı. Babasından altı ay önce öldü.
C. (Sayın Ḫān ibn Cüci Ḫān) 219b/10
[=1]

Ç

çābük Far. Çabuk, hızlı.
ç. 255b/12
ç. u tiz 244a/13
[=2]
çābük-dest Far. Eline çabuk (kimse).
ç. 187b/13
ç.+ler 233b/11
[=2]
çābük-raḳam Far. Çabuk yazan.
ç. (ḳalam-ı çābük-raḳam) 159b/01, 240a/10
[=2]
çābüklik Çabukluk, hızlılık.
ç.+din 303b/03
ç.+idin (çābükligidin) 325a/14
[=2]
çaġ Zaman, vakit; mevsim.
ç.+da 158a/07, 162b/05, 162b/15, 164a/17, 175a/16, 184b/07, 194a/16, 195a/13, 202b/04, 208b/12, 209b/10, 211a/11, 218b/16, 233a/07, 234a/17, 251a/09, 264b/12, 269b/06, 288a/09, 291b/03, 297b/11, 299a/14, 300a/13, 301b/07, 302a/05, 319a/05, 321b/11
ç.+ı 159a/03, 162b/03, 200a/13, 208b/02, 215a/15, 217a/06, 217a/07, 223a/09, 242b/09, 266b/14, 294a/04, 299a/04, 303a/11, 312a/03, 324b/08
ç.+ıda 245a/15
[=42]
Çaġatay y.a. Anbar ile Şahabad arasındaki bir kaledir. Şahabad'ın yaklaşık olarak 5 km. kuzeybatısındadır.
Ç. 296a/16
Ç.+dıñ 276b/07
[=2]
çaġlıġ Yaklaşık, kadar anlamında bir edat.
ç. 158a/04, 178a/10, 234a/14, 234b/06, 245b/11
[=5]
çah Far. Kuyu, çukur.
ç.-ı maġrıb 244b/10
[=1]
çahār-şanba Far. Çarşamba.
ç. aḳşamı 234a/10
ç. érdi 161a/01
ç. kéçesi 234b/14, 320a/14
ç. küni 174b/02, 180a/16, 187a/11, 191a/01, 193a/01, 196b/06, 197b/09, 199a/05, 200a/09, 205b/03, 226a/16,

227a/12, 233a/11, 234a/15, 235a/11, 236b/10, 239a/01, 240a/06, 249b/17, 265a/016, 272a/07, 273a/02, 273a/11, 273b/01, 274b/04, 283a/12, 285a/12, 288b/15, 290b/12, 291b/16, 313a/17, 318a/07, 327a/06, 329b/14, 331b/01, 332a/13
[=40]
çahra Far. Yüz, çehre.
ç.-ı ʿubūdıyyat 323b/12
ç.+sıġa 264b/10
ç.-yı noḳṣān 230a/12
[=3]
çāk Far. Yırtık.
ç. çāk ét- 282a/04
ç. durur érdi 162b/06
ç. ét- 286a/14, 303a/09, 335a/17
ç.+ınıñ 325a/04
ç. ḳıl- 162b/11
[=7]
çāker Far. Kul, hizmetçi.
ç. (ḳaysar-ı çāker) 327b/05
ç.+dur 312b/03
ç. u nedīm 241b/08
[=3]
çākerlıġ Kulluk, hizmetçilik.
ç. ét- 214b/13
[=1]
çaḳıl- Çakılmak.
ç.-ıp 322b/12
[=1]
çaḳur- Çağırmak.
ç.-up 232a/08
ç.-up durur 268a/16
[=2]
çālāk Far. Çevik, kıvrak.
ç. 242a/12, 244a/14
ç. (baḥrī u çālāk) 242a/15
ç. (cust u çalak) 179b/07, 239b/07
ç. (sebükbār u çālāk) 230b/16
ç. érdi 247b/04
ç. ol- 162a/02
[=7]
Çalış y.a. Amu Derya'nın bir koludur.
Ç. 221b/02
Ç.+dın 209b/04
Ç.+ġa 209a/16
Ç. nahrı 209a/15
Ç.+nıñ kenārı 209b/03
[=5]
çaman Far. Çimenlik, çayırlık, yeşillik.
ç.+ınıñ 220b/11, 314a/04
[=2]
çaman-güster Far. Çimen yayan,çimen döşeyen.
ç. 162a/08, 317b/02
[=2]
çaman-pardāz Far. Bahçıvan.
ç. durur 156b/09
[=1]
çamanıstan Far. Çimenlik.
ç.-ı tazyīn ḳıl- 242b/12
[=1]
Çān Murād Inaḳ bk. **Cān Murād Inaḳ**
Ç.+nıñ 308b/12
[=1]
çangāl Far. Pençe.
ç.+ı 242a/13
[=1]
Çañlı Basu y.a. Amu Derya'nın bir koludur.
Ç. 271b/11, 271b/13, 285a/10, 332b/03
Ç.+ġa 273a/14, 292a/01
Ç. kenārı 271b/06
Ç.+nı 270b/02, 274a/08
Ç.+nıñ 275a/10, 284a/10
[=11]
çap Far. Sol.
ç.+ınıñ97b/12
[=1]
çap- Akın etmek, yağmalamak.
ç. 279a/14
ç.-arda 243a/08
ç.-ġan 276b/08
ç.-ġanı 276b/11
ç.-ġanınıñ 281a/08
ç.-ıp 173b/01, 193a/16, 194b/11, 202b/17, 203b/01, 204a/02, 236b/12, 265b/07, 276b/17, 278b/08, 310a/16, 331a/10
ç.-maḳı 226a/09
[=18]
çapar Haber getiren, atlı haberci, tatar.
ç. 190a/11, 277a/05, 299b/17
[=3]
çapavul Moğ. Düşman üzerine akın etmek; yağma, hücum.

ç. 197b/15, 309a/04, 318a/09, 330a/04, 331a/01
ç. ahlı 160b/12
ç. bile (şarşar-ı çapavul) 159a/17
ç. bile (tund-bād-ı çapavul) 159a/13
ç.+ġa 160a/14, 169a/17, 191a/03, 202b/09, 202b/11, 234a/17, 273b/10, 274a/05, 287b/10, 287b/13
ç.+ı bile (şadmat-ı çapavul) 279a/02
ç.+ıdın 254b/07, 318a/03
ç.+ıdın burun 204a/16
ç.+ıġa 194b/10, 194b/15, 204a/04, 234a/13, 245b/13, 256a/13, 274a/06, 276a/14, 278b/07, 278b/11, 332b/02
ç.+lar (türk-tāz u çapavul) 284b/02
ç. ur- 176b/11, 178b/07, 201a/05, 202b/10, 203b/11, 226b/01, 240a/10, 240b/16, 259b/04, 275b/14, 276a/11, 276a/15, 281b/09, 284a/14, 285b/16, 300b/04, 328a/11, 330a/16, 332a/15, 332b/04
[=54]

çapavulçı Yağmacı, akıncı.
ç. 280a/03
ç.+larnıñ 276b/05
[=2]

çapdur- Akın yaptırmak.
ç.-maḳlıġ üçün 284a/17
ç.-maḳlıḳġa 330a/11
ç.-up durur érdi 309a/014
[=3]

çapġun Akın, yağma.
ç.+ı 226b/17
[=1]

çapġunçı Akıncı, akın eden, yağmalayan.Krş. **çapḳunçı**
ç. 207b/13
ç.+dın 207b/15
[=2]

çapıl- Akın edilmek, hücum edilmek.
ç.-ġan 178a/09
[=1]

çapḳal- Çalkalanmak.
ç.-maḳı 319b/02
[=1]

çapḳula- Savaşmak, vuruşmak, kıyasıya dövüşmek.
ç.-p 179b/09, 277a/13
[=2]

çapḳunçı Akıncı, akın eden. Krş. **çapġunçı**
ç. 178b/09
ç.+sı 178b/07
[=2]

çaptur- Yağmalatmak, akın ettirmek.
ç.-a başla- 202b/02
ç.-maḳġa 272a/08, 276a/04, 293a/08, 331a/07
ç.-up 332a/07
[=6]

çār-yār Far. Hz. Muhammaʼden sonra halife olan Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Aliʼye verilen ortak isim, dört halife.
ç.-ı payam-bar-ḥasab213a/05
[=1]

çārḳab Ar. Turan krallarına özgü bir giysi.
ç. 182a/02, 261a/08
ç.-ı ıʿtışām 261b/12
[=3]

çāra Far. İlaç, derman.
ç. tap- 329a/02
[=1]

çarā-gāh Far. Mera, çayır.
ç.+ıdaġı 303a/11
[=1]

çaranda Far. Otlayan, otlayıcı.
ç. 244a/12
[=1]

çarġ Şahin cinsi bir kuş.
ç. 242a/12
[=1]

çarḫ Far. Felek, talih.
ç. 159b/11, 188a/01, 188a/02, 214b/09, 215a/16, 246b/11, 251a/17, 258a/15, 259b/17, 264b/07, 319b/12
ç. (dāman-ı çarḫ) 246b/13
ç. (muḥtasıb-ı çarḫ) 257b/10
ç. (şāh-ı çarḫ-ı sarīr) 260a/03
ç.+dın 287a/10
ç.-ı aṣīr296a/06, 321a/08
ç.-ı bad-mıhr 259a/07
ç.-ı bayhūda-gard198a/05
ç.-ı buland 246a/14
ç.-ı davvār 322b/16
ç.-ı gerdān 320b/17
ç.-ı ḥaşam 165a/09
ç.-ı mīnū232b/07

ç.-ı taḥsīn u zih 33a/17
ç.-ı tavsanvaş 242a/09
ç.-ı vālā 242a/03
ç. üze 221b/09
[=30]
çaşm Far. Göz.
ç.-ı āhū 326a/12
ç.-ı zamāna 168a/02
[=3]
çaşma Far. Pınar.
ç. (aġız-ı çaşma-ı ḥayvān) 255a/17
ç. (vısāl-ı çaşm) 233b/07
ç. dék 255b/01
[=3]
çaşma-sārlıġ Pınarların olduğu yer.
ç. u şālī-kārlıġ 173b/04
[=1]
caşnī Far. Bir ziyafet
ç.-ı murattab-ı ḫusravāna 168a/02
[=1]
çāşt Far. Kuşluk vakti.
ç. 243a/05
ç.+ġaça 178b/09
ç.-ı şām 335b/11
[=3]
çāştgāh Far. Seher vakti.
ç. 164b/11, 179b/13
ç.+da 189a/02, 197a/09, 208a/09, 255a/02, 276b/01, 296a/12, 299a/10, 300a/08, 311b/01, 320b/09
ç. durur érdi 160a/13
ç.+ġaça 174b/10, 250b/04, 324b/04
[=16]
çaştla- Kahvaltı etmek.
ç.-p 252a/07
[=1]
Çat Ḳalʿa y.a Ürgenç'in 7 km. kuzeybatısında, Şahabad kanalın yanında bir yer.
Ç. 237a/13, 237a/17
[=2]
çatr Far. Çadır, gölgelik.
ç. (sāya-perver-i çatr-ı ẓıllu'llāhi.) 253b/12
ç.-ı ıḳbāl 242a/05
ç.-ı zar 215b/16
[=3]
Çavdur k.a. Yirmi dört Oğuz boyundan biri.
Ç. 190b/15, 202b/13, 217b/17, 234b/03, 234b/06, 234b/10, 250b/13, 250b/14, 253b/07, 254a/12, 256a/03, 263a/12, 277a/08, 285a/06, 292a/12, 293a/06, 293a/16, 304a/17, 304b/07, 304b/09, 306a/04, 306b/01
ç.+dın 190b/11, 245b/12, 272b/12, 273a/03, 274a/14, 276b/13, 288b/08
ç. érdiler 287b/11
ç. ḳalʿası 274a/14
ç.+lar 254a/17, 305a/03
ç.+nı 246a/02
ç.+nıñ 190b/13, 193a/04, 252a/11, 268b/02, 304b/01, 305a/12, 306a/03, 306b/06
[=42]
çavgān Far. Cirit oyununnda atlıların birbirine attıkları değnek.
ç. (gūy u çavgān) 264a/11
[=1]
çavuş Çavuş, askeri bir rütbe.
ç. (ıḳbāl-ı çavuş) 225b/15
[=1]
çayḳal- Sudan geçirilmek, yıkanmak.
ç.-ıp 295b/07
[=1]
çék- 1. Çekmek.
ç.-(!) 336a/09
ç.-di 185a/02, 263a/13, 326a/11
ç.-düm 324a/08
ç.-er 184a/15, 212b/02, 256a/17, 303a/07, 305b/08
ç.-er durur erdiler 200b/12
ç.-er érdi 158a/08
ç.-geni 253b/10
ç.-güsi 235a/15
ç.-ip 162b/10, 163a/03, 166a/16, 169b/05, 171a/01, 182a/02, 182b/16, 185b/07, 185b/11, 187a/05, 192a/16, 198a/13, 200b/03, 201a/01, 208b/08, 218b/12, 222a/14, 222b/14, 226b/09, 226b/12, 230a/13, 230b/12, 238a/11, 238a/17, 242a/08, 243a/03, 244b/03, 245b/17, 253a/01, 253a/02, 253a/03, 257b/16, 260a/13, 260b/14, 263b/07, 263b/08, 263b/09, 268b/08, 273a/13, 277a/02, 281b/09, 296b/08, 296b/09, 299a/07, 302a/06, 304a/01, 309b/12, 323b/13, 324a/02

ç.-ip durur 329a/09
ç.-ip durur érdi 324a/01
ç.-ip durur érdiler 334b/03
ç.-ip durur érdüm 187a/14
ç.-ip dururlar 200b/09
ç.-ipdür 322b/16
ç.-medi 171b/17
ç.-megen 212b/15
ç.-mek 331a/03
ç.-meyin 213a/02
ç.-se 205b/01, 215b/14
ç.-seler 162a/01, 255b/15
ç.-ti 171b/12, 184a/13, 260b/12, 269b/11, 326b/16, 335b/05
ç.-tiler 160b/05, 252a/14, 269b/15, 319b/09
2. Göndermek.
ç.-ip 243b/13, 261b/03, 332a/04
ç.-tiler 222b/09
[=91]
ʿafv raḳamın çék- 230b/12, 260b/14
ʿalam çék- 322b/16
at çék- 222b/09
buranda-tīġ çék- 162a/01, 253a/02
burḳaʿ-ı tasāhul çék- 230a/13
cān çék- 253a/03
cānlar çék- 171b/12
élik çék- 235a/15
ġırīv çék- 263b/10, 296b/08
ḫamyāza çék- 200b/12
ḥasrat çék- 158a/08
ḫaṭṭ-ı nasıḫ çék- 326a/11
ḫavāṭır çék- 244b/03
ḫayl u sıpāh çék- 205b/01, 215b/14
ıntıḳām çék- 184a/15
ıntıẓār-ı naburd çék- 169b/05
ıntıẓār çék- 260a/13
ıntıẓārın çék- 296b/09
ḳadam çék- 222b/14
ḳadamın çék- 171b/17
ḳayd-ı ḥabsga çék- 269b/15
ḳayd-ı ınḳıyādġa çék- 253b/10
ḳayd-ı kitābetge çék- 273a/13
ḳaydıġa çék- 160b/05, 182b/16, 277a/02, 281b/09, 299a/07, 304a/01, 309b/12, 329a/09, 334b/03
ḳılıç çék- 255b/15
ḳılıçın çék- 331a/03
muḫt çék- 256a/17
raḫt-ı ıkāmat çék- 166a/16, 319b/09
raḳam-ı ʿafv çék- 324a/02
raḳam-ı ʿazl çék- 326b/16
raḳamın çék- 268b/08
sıpāh çék- 243b/13, 261b/03
sıtam çék- 302a/06
silkige çék- 187a/14, 200b/03, 305b/08, 324a/08
ṣuʿūbatın çék- 187a/05
şamşīr-ı ḫūn-rīz çék- 245b/17
tīġ-ı balā çék- 212b/02
tīg-ı burrān çék- 253a/02
tīġ-ı calādat çék- 185b/11
tīġ çék- 218b/12, 226b/12
tīġ u sınān çék- 226b/09
uzaḳ çék- 213a/02
yasav çék- 252a/14, 263a/13
zabāna çék- 163a/04
ẓulmını çék- 212b/15
[=64]
çékil- Çekilmek.
ç.-di 195b/15, 207b/06, 250b/01, 250b/06
ç.-üp durur érdi 308b/08
ç.-ür 214b/06, 279b/08
ḳaydġa çékil- 195b/15
ḳaydıġa çékil- 207b/06
silkige çékil- 214b/06, 279b/08, 308b/08
[=5]
Çekli k.a. Bir Kazak boyu.
Ç. 311a/02
[=1]
çeng Far. Pençe
ç. 280b/03
ç. (mıṣl-ı çeng-i palang) 263b/13
ç. dék 161b/07
ç.+ıġa 278b/14
ç. eyle- 295b/08
ç.-i ıntıḳām 297a/17, 303a/02
ç.-i **ıstīmān** ur- 166a/05, 306b/11
ç.-i ıʿtıṣām ur- 304b/15
ç. ur- 242a/17, 321b/10
2. Çalgı âletlerinden bir saz çeşidi.
ç. tüz- (Beste yapmak, musiki icra etmek.”214b/12
[=13]
çengel Far. Orman, ağaçlık yer.
ç. ara 248a/10

[=1]
çerge Moğ. Avı yakalamak için yapılan çember. Krş. **çürge**.
ç. 312b/10, 312b/11
ç. içre 245a/11
ç.+sidin 297b/10
[=4]
çerik Asker, ordu. Krş. **çérik**
ç. 180b/14, 180b/15, 181a/15, 182b/04, 186b/10, 208a/07, 251b/10, 255b/09, 256a/08, 257a/14, 292a/10, 309a/13
ç. ahlı 181b/01, 204b/02, 271a/16, 301b/05, 301b/08, 322b/13
ç. bile 183a/17, 196a/16, 221b/13, 234b/16, 240a/15, 291b/04, 295b/01, 307a/11
ç. dağı 237b/01
ç.+din 308a/08, 328b/09
ç.+ge 328b/13
ç.+ığa (çerigığa) 264b/02
ç.+i (çerigi) 195a/13, 205a/03, 208b/13, 210a/10, 219a/04, 222b/12, 237a/06, 237a/15, 237b/16, 274a/04, 304b/01
ç.+i bile 257a/13
ç.+i bile (çerigi) 176b/02, 232a/12, 237a/06, 259b/12, 265a/02, 295a/13, 296a/11, 296b/01
ç.+ide (çerigide) 209b/17
ç.+idin 231b/06
ç.+idin (çerigidin) 212a/02, 237a/16, 293a/06
ç.+ige (çerigige) 203a/04, 204b/05, 218b/01, 289a/10
ç.+in (çerigin) 178b/10, 192b/17, 205a/02, 274a/01, 295b/09
ç.+iniñ (çeriginiñ) 203b/13, 206b/01, 206b/02, 206b/04, 210a/02, 220a/05, 289a/07, 304a/17
ç.+lerni 209b/04
ç.+ni 308a/14
ç.+niñ 174a/11, 305a/15, 305a/16, 329a/01
[=79]
çérik bk. **çerik**
ç. allıda 329a/04
[=1]
Çertekli y.a. Yañı darya'nın yakınlarında bir yer.
Ç. 240b/15
[=1]
Çeycuvit y.a. Adina Bay Atalık'a mensup bir yer.
Ç. 296b/01
Ç. ḳalʿası 295b/16
[=2]
çıḳ- 1. (Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya çıkmak.
ç.-ar 243a/08, 244b/02, 301b/07, 325a/06, 325a/09, 325b/06
ç.-ar (kün çıḳar) 272b/03, 298a/01, 320b/09, 327a/05
ç.-arıda (kün çıḳarı) 277a/07
ç.-arıdagı (kün çıḳarı) 175a/03
ç.-arıdın (kün çıḳarı) 282a/06
ç.-arıga (kün çıḳarı) 271a/08
ç.-duḳ 325a/12
ç.-ġay 260a/14
ç.-ıban 235b/13, 321b/09
ç.-ıp 158b/10, 173a/14, 180a/01, 183b/06, 190a/03, 192a/09, 207b/15, 224a/15, 228a/07, 236b/09, 239b/07, 244b/02, 244b/03, 246b/12, 246b/14, 252b/02, 252b/14, 254a/11, 254a/15, 261b/16, 263b/15, 263b/17, 266b/17, 269b/08, 281b/13, 286a/02, 287a/06, 290b/05, 290b/08, 291a/11, 291b/06, 294a/14, 298b/10, 301b/06, 305a/15, 305b/13, 315b/02, 318a/06, 318a/11, 319b/05, 320b/09, 321b/12, 322b/13, 324b/12, 327b/08, 330a/16
ç.-ıp durur 298b/03
ç.-ıp érdiler 321a/12
ç.-ma 219b/08
ç.-maḳ 277b/13
ç.-may burun 324b/17
ç.-tı 184b/15, 223a/07, 233b/16, 286b/04, 287b/10, 294b/05, 325b/11
ç.-tılar 289a/11, 303a/06, 325a/15
2. Huzura çıkmak.
ç.-alıñ 269b/04
ç.-ıp 165a/15, 175a/16, 248b/03, 291a/01, 319a/08
3. Tırmanmak, yukarı çıkmak.
ç.-ġan 169b/16
ç.-ıp 180b/12, 322b/12, 329b/02

ç.-ıp érdi 203a/05
4. Bir yerden, uzaklaşmak, ayrılmak, gitmek, kaçmak
ç.-ġan 190b/04, 307a/10
ç.-ġandın soñra 305a/17
ç.-ıp 174a/05, 174b/03, 192a/13, 193a/10, 194b/17, 195a/06, 195a/13, 195a/16, 199a/17, 199b/17, 210b/12, 218a/05, 219a/03, 230a/04, 232b/12, 234a/02, 235a/17, 235b/06, 242b/07, 251a/14, 251a/15, 260b/07, 295a/07, 307a/07, 307a/14, 329b/09
ç.-ıp durur érdi 201b/12, 202b/04
ç.-ıp dururlar 256b/16
ç.-sa 255b/09
ç.-tı 190a/13, 255a/05, 255a/05, 271a/02
ç.-tılar 172b/04, 264b/05, 303a/03
5. Etrafa yayılmak, dağılmak
ç.-ıp 186a/06
6. Meydana gelmek, zuhur etmek
ç.-tı 266b/01
[=132]
amān çıḳ- 325a/15
efgān çıḳ- 233b/17
ḳayddın çıḳ- 173a/14
mudāfaʿaġa çık- 207b/15
pīşvāz çıḳ- 236b/09
sālım çıḳ- 224a/15, 325a/12, 325b/11
şikārġa çıḳ- 277b/13
taşḳarı çıḳ- 252b/02, 269b/08, 294b/05
ün çık- 322b/13
[=13]

çıḳar- Çıkarmak.
ç.-a al- 261b/01, 265b/01
ç.-a+al- 286b/17
ç.-dı 194a/01, 303b/12
ç.-ıp 170a/06, 218b/05, 222a/07, 263a/12, 264a/16, 281b/16, 289a/05, 330b/05
ç.-ıp durur érdi 159a/13
ç.-maġı 189b/15
ç.-ur 212b/10, 215b/12
2. Göçürmek.
ç.-ıp 176b/11
ç.-maġı 172b/12, 205b/04
ç.-up dururlar 267b/12
3. Kurtarmak.
ç.-ıp 240a/02, 281a/05
ç.-ıp 238b/01, 238b/10
[=25]
baş çıḳar- 261b/01, 265b/01, 286b/17, 303b/12
dūd çıḳar- 189b/15, 194a/01
[=6]

çıḳıl- Çıkılmak.
ç.-dı 325a/07
ç.-masdın burun 247a/08
[=2]

Çılpuḳ y.a. Şeyh Celil dağının kuzeybatısında yer alan bir tepe.
Ç.+ġa 248a/02
Ç.+ġaça 319a/14
[=2]

çırāġ (<Far. çerāġ) Meşale, kandil.
ç. 249b/15, 309a/04
ç.+ı 162b/04
ç.-ı davlat 289a/16
ç.-ı maclıs 189b/11
ç.-ı ummīd 300b/15
[=6]

çırāġ-afrūz Far. Kandil yakan.
ç.-ı maclıs-ı naşāṭ 314b/03
[=1]

çırāġān Far. Meşale, kandil.
ç. 242b/09, 243a/02
ç. eyle- 259a/08
ç.-ı maşʿal 258b/02
[=4]

çırāġānlıġ Etrafı aydınlatma.
ç. 250a/15, 331b/07
[=2]

çırāġānī Kandile ait.
ç. (kevākib-i çırāġānī) 250a/14
[=1]

çırma- Bağlamak.
ç.-p 216a/16
[=1]

çim Far. Buğdaygillerden sun'î çayır olarak yetiştirilen çok yıllık bitki.
ç. 272a/09
[=1]

Çīn I y.a. Doğu Asya'da bulunan bölge, Çin. Krş. **Ḫıṭāy**
Ç. (reşk-i nigār-ḫāna-ı Çīn) 167b/03, 178a/03, 200a/17, 275a/06
Ç. (reşk-i şaharıstān-ı Çīn) 315b/06
Ç. (şaharıstān-ı Çīn) 191a/08, 233b/07

Ç.üzre (kāsa-ı Çīn) 250a/17
[=8]
çīn II Far. Kıvrım, büklüm, kırışık.
ç. 321b/6
çīn-mışāl Ar. Kıvırcık şekilde.
ç. 248b/14
[=2]
Çingiz Ḫān ş.a. Yesügey'in oğludur. Moğol İmparatorluğu'nun kurucusudur. Asıl adı Temüçin idi. Ancak metne göre han olduktan üç yıl sonra Cengiz adını aldı. Cengiz, Moğolcada güçlü, kuvvetli anlamına gelmektedir. Cengiz Han güçlü ve zalim bir imparatordu. Devletinin sınırlarını çok genişletti. Ülkeyi oğulları arasında paylastırdı. Onun soyundan gelenler daha sonra Müslümanlığı kabul ettiler. 1229'da öldü.
Ç. 213b/07, 302b/02
Ç.+nıñ 171a/11, 223b/16
[=4]
Çingiziyye Cengiz Han'a mensup kişiler.
Ç. 156b/15
[=1]
çīnī Far. Pişmiş kilden yapılma, sırlı yüzü çoğu zaman motifler ve çiçeklerle süslenmiş, levha veya mozaik halinde kaplama unsuru.
ç. 168a/06
[=1]
çirkīn Far. Güzel olmayan.
ç. 328b/11
[=1]
çobī Far. Tahta.
ç. bol- 165b/13
[=1]
çofan (<Far. çōbān-şōbān) Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse
ç. 206a/04
[=1]
Çofan Ata ş.a. Metinde evliyaların en büyüğü olarak tanıtılmıştır.Muhammed Nazar Şeyh'in babasıdır.
Ç. 310a/02
[=1]
çoḳ (Zarf) Aşırı biçimde.
ç. çoḳ 287b/16
[=1]
Çon Ḳara Biy ş.a. Keneges Kara Kalpaklarındandır.
Ç. 245b/14, 330a/12
[=2]
Çonı Şaraf k.a. Gürgen ve Balkan dağları arasında yaşayan Yomutların bir koludur. Kara Çoka da denir. Krş. **Ḳara Çoḳa**
Ç.+ġa 172b/17
[=1]
çöl Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi, sahra, badiye
ç.+ġa 303a/03
[=1]
Çömekey k.a. Kazak soyundan bir kabile.
ç. 310a/14
[=1]
çöp Saman parçası.
ç. u giyeh 199a/02
[=1]
çū Far. Çünkü, vakta ki, gibi, için, eğer. Krş. çūn
ç. 158a/03, 159a/04, 165a/10, 171b/01, 181a/04, 184a/11, 189b/04, 191a/13, 191a/13, 193a/14, 193a/17, 212a/17, 215a/11, 215b/04, 215b/09, 215b/10, 215b/11, 215b/12, 218b/09, 219b/08, 221a/12, 243a/10, 245a/12, 246a/01, 263b/07, 263b/13, 264a/02, 265a/11, 313a/14, 317a/01, 321b/05, 335a/16, 335b/10
[=33]
Çubar y.a. Metinde Gayıb Han'ın oğlu Şir Gazi Sultan'ın menzili olarak tanımlanmıştır.
Ç. 327b/09
[=1]
Çuçḳa Baş y.a. Ak Kale'ye iki fersah mesafede bulunan bir yer.
Ç. 329a/11
[=1]
çuçurġa (< çupçurġa) Kamçının desteğine vurulan kayış.
ç.+sıġaça ḳoymay ""Eşyalarına ait en küçük parçayı bile bırakmadan." 260b/17
[=1]

çuġz (<Far. çuġd) Baykuş.
ç. 292a/17
ç.-ı cāvıdāna 188b/13
[=2]
çuḳur Çukur.
ç. 271b/17
ç.+da 303a/17
[=2]
Çuḳur Ḳum y.a. Şahabad, Gaziabad ve Kuş Köprük arasında yer alan bir çöldür.
Ç.+dın 179b/02
[=1]
Çumanay y.a. Amu Derya'nın bir koludur.
Ç. 197b/09, 270b/02, 271b/09, 271b/13, 275a/10, 291b/17, 292a/01
Ç.+dın 197b/10, 271b/11, 272b/02, 285a/1
Ç.+ġa 272b/05, 285a/10
Ç.+nı 273a/06, 332b/03
Ç.+nıñ 271b/08, 272a/12, 272a/15, 274b/14, 283b/11, 285a/11
[=22]
Çumça Baba Sar-dār ş.a. Yomut'un isyancıların-dandır.
Ç. 179b/01
[=1]
çūn Far. Çünkü, vakta ki, gibi, için, eğer. Krş. çū
ç. 157a/06, 157a/17, 164a/12, 167a/17, 167b/03, 168a/10, 170a/01, 171b/12, 174b/02, 176a/11, 188b/09, 192a/04, 194b/06, 196a/07, 197b/03, 199a/12, 199b/12, 201a/07, 202a/03, 204a/10, 205b/06, 210b/06, 210b/11, 211a/07, 216b/07, 217b/09, 218a/10, 218b/13, 219a/04, 220a/12, 221a/10, 221a/11, 221a/13, 224b/09, 226a/11, 226b/14, 227b/02, 228a/12, 228b/14, 229b/09, 230a/01, 230a/16, 230b/05, 230b/09, 230b/17, 231a/06, 232a/13, 233a/03, 235b/02, 238a/03, 238b/07, 238b/13, 238b/17, 239a/03, 239a/17, 239b/13, 240a/11, 240a/16, 244b/11, 246b/04, 250b/14, 253a/04, 255a/06, 257b/12, 258a/12, 259a/12, 260a/17, 261b/05, 265a/09, 270b/05, 274b/09, 275a/11, 275b/17, 277b/02, 277b/08, 282b/01, 290a/16, 292b/16, 294b/07, 296a/02, 296a/06, 297a/08, 299a/11, 300b/01, 301a/09, 303a/01, 303a/08, 304b/01, 306a/04, 309b/01, 311a/16, 311b/14, 319b/06, 322a/17, 324a/16, 325b/09, 331a/01, 332b/16, 333a/09, 335a/17
ç. ki 249a/03
[=102]
çust-dastlıḳ Eli çabukluk.
ç. ḳıl- 288a/05
[=1]
Çut Ḳara Yüzbaşı bk. **Nayman Çut Ḳara Yüzbaşı**
Ç.+dın 293b/15
[=1]
çust Far. Çevik, kıvrak.
ç. 182a/02, 184a/10, 312b/17
ç. (zaḫm-ı çust ur-) 184b/16
ç. édi 211a/16
ç. u çālāk 179b/07, 239b/07
[=7]
çürge (<Moğ. çerge) Avcılar tarafından avı yakalamak için yapılan çember. Krş. **çerge**
ç. ara 249a/08
[=1]

D

daʾb Ar. Adet, usul, tarz, kaide.
d. 277b/13
d.+ı 277b/11
dāb Far. Gösteriş, ihtişam.
d. u āyīn 158b/08
[=3]
dabdaba Ar. Gösteriş.
d. 251b/02
d.-ı aʿlā-ḫāḳānī 264b/13
d.-ı dost-navāz 260a/07
d.-ı ḥayrat-afzā 270b/17, 318a/15
d.-ı Kayānī 287a/03
d.-ı lā-yuḥṣā 199a/07
d.-ı mā-lā-kelām 169b/03, 289b/14, 324b/07, 326b/02
d.-ı sahmnāk 265a/09
d.-ı Sāsānī 167a/08
d.-ı tamām 174a/08, 178a/02, 190b/17, 191a/17, 207a/04, 242b/07, 255a/04, 285b/17, 296a/05, 332a/11
[=23]
dabıstān Far. Mektep, okul.

d.-ı ḫayrat216b/10
[=1]
dabūr Ar. Batı rüzgarı, batı tarafından esen yel.
d. 315b/17
d.-ı mamāt 333b/07
[=2
dād Far. 1. Hak, adalet.
d. (ʿadl u dād) 213b/02
d. (ʿadl u dād ḳıl-) 171b/01
d. (maẓhar-ı ʿadl u dād) 215a/10
d. (ʿadl u dād eyle-) 266b/17
d.+ımı bér- 266b/13
d.+ın bér- 209b/07, 216b/04
2. Nasip, kısmet, ihsan.
d.+ın 178b/05
d.+ın (ʿışrat-ı dādbér-) 158a/06
d. ḳıl- 266b/12
[=10]
dād-ṭalab Ar. Adalet arayan.
d. durur érdi 293a/12
[=1]
dad-u-dām Far.Vahşi ve evcil hayvanlar.
d. 312b/13
[=1]
dafʿ Ar. Ortadan kaldırmak, engel olmak.
d. 215b/03, 280b/03
d.-ı malālat-ı ayyām 216b/17
d.+ıġa 241b/01, 294a/13
d. ḳıl- 157a/16
d. ol- 181a/03
d. üçün 176a/07
[=8]
dafʿa Ar. Kere, kez.
d. dafʿa 195a/17, 209b/02, 218b/08
[=4]
dafīna Ar. Define.
d. (ḫazīna u dafīna) 270b/11
[=1]
dafn Ar. Cenazenin mezara gömülmesi.
d. ḳıl- 291b/12
[=1]
daftar Ar. Defter, liste.
d. 156b/09
d.-ı abtar 301a/16
d.-ı aḥvāl 217a/17
d.-ı camʿıyyat 175a/08
[=4]
dāġ Far. Kızgın demirle vurulmuş işaret, yara.
d.-ı muṣībat 225b/08
d. u hasrat 224a/11
[=2]
daġdaġa Ar. Telaş, karışıklık; tereddüt etmek, karar verememek.
d.+sı bile 177a/03
[=1]
daġı dahi, bile, da, de.
d. 157b/13, 158b/06, 158b/10, 159a/06, 159a/15, 159b/02, 159b/04, 160b/02, 161a/12, 162a/05, 164b/07, 165a/09, 168b/03, 170b/11, 171b/09, 171b/10, 173a/03, 176b/09, 176b/17, 180a/05, 181a/07, 181b/11, 183a/04, 183a/09, 185b/07, 186a/01, 186a/06, 186a/16, 186b/14, 187b/06, 191b/13, 192b/05, 193a/10, 195b/13, 204a/01, 207a/06, 209b/05, 210b/03, 210b/15, 213a/02, 213b/16, 214a/01, 221b/14, 224a/13, 226b/01, 227a/14, 227b/11, 232a/17, 233b/03, 235a/04, 235a/13, 236b/06, 237b/17, 238b/02, 238b/03, 239a/09, 242b/01, 242b/05, 245a/03, 245b/04, 249a/04, 249a/06, 249a/17, 251a/10, 252b/01, 252b/15, 254a/13, 255a/01, 256b/08, 259a/08, 267b/01, 268b/05, 269a/06, 269b/13, 270b/16, 274a/04, 274a/09, 274a/11, 275b/12, 276b/04, 281b/07, 286a/01, 286a/03, 287b/09, 287b/15, 288a/15, 289b/06, 291a/10, 293b/10, 295b/12, 296a/14, 298b/16, 302a/02, 303b/06, 304a/01, 304b/07, 306b/17, 308a/13, 310a/17, 312b/11, 312b/12, 312b/16, 312b/17, 314a/06, 315a/14, 316b/16, 319a/11, 322a/08, 323a/07, 325b/11, 327a/02, 329a/04
[=112]
dahān Far. Ağız.
d.-ı acal 236a/08
d.-ı ajdahā 169b/07
[=2]
dahana Far. Testi, küp, fırın vb. şeylerin ağzı.
d.+sıdur 247a/05
d.+sıġa 248a/04

[=2]
dāḫıl (< Ar. dāḫil) İç, içeri.
d. bol- 172a/17, 185b/05, 187a/17, 201b/13, 204a/12, 234a/16, 238b/14, 270a/13, 275a/15, 279a/13, 279b/16, 280b/16, 282a/06, 287b/08
d. durur 289b/10, 318b/14
d. ḳıl- 198b/10, 211a/12
d. ol- 160a/13
d. u mazāḥım bol- 175b/13, 177b/16
[=23]
daḫl Ar. 1. Girme, karışma.
d. u ḫarc "Gelir ve gider."226a/04
d. u muzāḥamat 282b/05
2. Fikir, niyet.
d. u mızāc 158b/12
[=3]
dahr Ar. Dünya; devir, zaman.
d. 159b/11, 213b/06, 216a/14, 247b/14, 309b/05, 315a/05
d. (ḫusrav-ı dahr) 213b/11
d. (āfāt-ı dahr) 157a/05
d.+nıñ 302a/08
[=9]
dahşat Ar. Korku.
d. 321b/01
[=1]
dahşat-āgīn Korkulu.
d. bile (mahābat-ı dahşat-āgīn) 264b/17
[=1]
dahşat-āmīz Korkuyla karışık, korkulu.
d.+dın (maşġala-ı daḥşat-āmīz) 163a/10
[=1]
dahşatan ʿalā-dahşatan (<Ar. dahşatan ʿalā-dahşatin) Dehşet üstüne dehşet, çok dehşetli.
d. 267a/08
[=1]
dāʿıya Ar. İçten gelen bir duyguyu teşvik edici hal.
d.-ı zıyārat 168b/06
[=1]
daḳāyıḳ Ar. İnce ve anlaşılması güç ve dikkate muhtaç olan şeyler.
d. ara 216b/12
[=1]
daḳīḳa Ar. İnce fikir, nükte.
d.-ı nā-marʿī 186a/17, 278a/12, 288b/04, 296a/02, 313b/03
[=5]
dāl (< Ar. dāll) Delalet eden, kanıt olan.
d. durur 275b/13, 292b/03
d. érür 212b/08
[=3]
dalālat Ar. Yol gösterme.
d. (daʿvat u dalālat ḳıl-) 191b/13, 320a/01
d.+ı bile 171a/16, 171b/10, 283a/05
d.-ı nuṣrat-ı nā-mutanāhī 296b/17
d. ḳıl- 191b/16, 199a/15, 230a/16
[=9]
dalāyıl (< Ar. dalāʾil) Deliller, kanıtlar.
d.-ı ḳāṭıʿa 172a/09
[=1]
dalīl Ar. Delil, kanıt.
d. (davlat-ı dalīl) 215b/17
d.-ı ıntıfāʿ 219a/16
d.-ı vāṣıḳ313a/14
[=3]
dalīlī Ar. Bir delil.
d.+ı durur 325b/07
[=1]
Dalv Ar. Kova burcu.
D. burcı 254b/16
[=1]
dam I Far. 1. Zaman, an.
d. (bir dam) 243a/05, 266b/02
d. (hem ol dam) 248a/11
d. (her dam) 219b/07, 232b/07, 260a/05, 308a/01, 321b/6
d. (ol dam) 244b/14
d.+da (bir dam) 243a/08, 262a/14
d.+da (her dam) 212b/04
d.+ı 307a/15
d.-ı ṣubḥ 212a/14
d.+ıdın 314a/08
2. Soluk, nefes.
d. al- 218b/12, 303b/17
d. birle 230a/07
d.+ı 263b/12
d.-ı kerrenā 287a/10
d.+ıdın 212b/10
d.+ın rāst ḳıl- "Nefesini dinlendirmek." 223a/03
[=22]

dam II Ar. Kan.
d. 261a/11
d.+ı 289a/12, 296b/10
d.+ı ile (ḳılıçlar damı) 263b/10
d.-ı muṣādıḳat 328a/02, 334a/02
d.-ı tīġ 209a/08, 314b/17
d.+ıdın (kılıçınıñ damı) 183b/16
d.+ıdın (tīġ-ı bī-dırīġlıġ damı) 239b/0
d.+ın 260a/16
[=11]
dām Far. Tuzak.
d.-ı ıntıḳām 161a/13
d.-ı ḳayd 245a/09
[=2]
dam-a-dam Far. Her an, sık sık. Krş.
dam-ba-dam
d. 214b/06, 216a/17, 244b/07, 312b/15
[=4]
dam-ba-dam Far. Her an, daima.Krş.
dam-a-dam
d. 195b/07, 224a/04, 227a/05, 229b/11, 258b/15
d. eyle- 260a/12
[=6]
dam-sāz Far. Arkadaş, dost.
d. ét- 269b/13
[=1]
dama Far. Buzdan sarkıtlar.
d. (barf [u] dama) 316a/04
[=1]
damā davlata-hu Ar. "Devleti devam etsin." anlamında Arapça bir ibare.
d. 238a/15
[=1]
damān Far. Kükremiş, hiddete kapılmış.
d. 296b/10
d. (hızabr-ı daman) 263b/02, 296b/07
d. dék (neheng-i daman) 253a/01
d. yañlıġ (fīl-ı daman) 277a/10
[=5]
dāman Far. Etek.
d.-ı ʿafv 306b/11
d.-ı çarḫ 246b/13
d.-ı ḥımāyat 166a/05, 199b/02
d.-ı ıṭāʿat 169a/07
d.-ı ıttıṣāl 325a/04
d.-ı şafḳat 290b/09
d.-ı ṭarāvat 325b/03
d.-ı ummīd 251a/05, 282b/15
d.+ıġa 167b/06, 238a/05
d. ur- 260b/04
[=12]
dāmān Far. Etek.
d.-ı ummīd 270b/13
d.+ıġa 157a/04, 335b/05
[=3]
dāman-gīr Far. Etek tutan.
d.-ı şavḳ bol- 158a/01
[=1]
dāman-zan Far. Etek sallayan.
d. bol- 202b/05
[=1]
dāmana Far. Dağ eteği, çevresi.
d.+larıdın 180a/06
d.+sı 255b/06
d.+sı bile 248a/06
d.+sıda 177b/15, 179a/08, 248a/05
d.+sıġa 231a/03, 321b/17
d.+sın 190b/06
[=9]
damānī Bir korkunç (ejderha).
d. (ajdahā-yı damānī) 182a/04
[=1]
damī Bir an.
d. 181a/05, 267a/04
[=2]
Damulla Muḥammad Vafā Ḳāżī-ı ʿasker bk. **Ḳażı Muḥammad Vafā Işan**
D. bile 191b/03
[=1]
danānīr Ar. Altınlar.
d.-ı bısyār 290a/02, 335b/07
d.-ı ġayr-ı maḥṣūra-ı ınʿām 251a/06
[=3]
dandān Far. 1. Ümit.
d. 268a/15
2. Diş.
d.+nıñ (gürg-i dandān) 294a/02
[=2]
dānış (<Far. dāniş) Bilgi, bilim.
d.-u ıdrāḳ 158a/04
d.+ġa (ahl-ı dānış) 212b/16
d.+ı 216b/14
d. yüzidin 314b/17
[=4]
dānış-kemīn (<Far. dāniş-kemīn) Bilgisinin değeri ölçülemez.
d.+ıġa (ʿaḳl-ı dānış-kemīn) 302a/15

[=1]
dānışmand (<Far. dānişmend) Bilgin, alim.
d. (ıḫvān-ı dānışmand) 157b/11
d.-ı ṭālıbu'l-ʿılm 310b/09
[=2]
dānī Far. Yakın.
d. 258b/14
[=1]
dar Far. Kapı.
d.-ı davlat 256b/01
d.-ı ḫızāna335a/07
d.-ı rāḥatī 292a/17
d.+ıġa 239b/17
[=4]
dār Ar. 1. Yurt, memleket.
d. u'l-ammāra "Başkent."165a/01
d. u'l-ammāra-ı Ḫīvaḳ 161a/01, 174a/04, 225b/02
d. u'l-ammāra-ı Ḫ(v)arazm-ı Iram-bazm 164b/12, 170b/16, 187a/13, 228a/04
d. u'l-ammāra-ı mātam-zada 225b/06
d. u'l-baḳā "Âhiret." 280a/12
d. u'l-ḫılāfa "Hilafet merkezi."251a/14
d. u'l-ḫılāfa-ı heykel-i insānī 333a/03
d. u'l-ḫılāfa-ı Ḫīvaḳ161a/01, 233a/01, 273b/13
d. u'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm 331b/01
d.u'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm 268b/13, 270b/15, 273a/17, 319b/05, 329b/15
d. u'l-mülk 188b/01
d. u's-salṭana 157a/16, 164a/07, 200b/11, 200b/14, 201b/17, 204b/14, 206a/01, 206b/01, 206b/06, 206b/14, 207a/01, 209a/14, 210b/08, 216b/02, 238a/09, 253b/05, 254a/08, 255a/04, 277b/16, 327b/15
d. u's-salṭana-ı Ḫīvaḳ 173a/09, 190a/13, 196b/16, 204b/08, 207a/05, 207b/10, 223b/01, 227a/10, 233b/04, 235a/17, 238b/17, 240b/01, 242b/07, 250b/10
d.u's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm 200a/16, 266b/14, 270a/04 , 274b/08, 275a/05, 282b/16, 292a/06, 293b/15, 300a/10, 311b/01, 326a/05, 327a/14, 327b/03, 332a/14, 332b/10
d. u's-salṭanat 230b/06
[=72]
dār II Far. Ağaç, darağacı.
d.+ıġa āvīzān ḳıldur- 239b/17 304a/07
d.+dın astur- 272b/17
d.+ġa asdur- 286b/16
d.+ıġa astur- 326a/16
[=5]
dar-ātaş Far. Ateş çakan, ateş saçan.
d. (naʿl-ı dar-ātaş) 281b/10
[=1]
dar-ba-dar Far. Aylak, avare.
d. ḳıl- 334a/06
[=1]
dar-band Far. Sınır kalesi, hudut.
d. 247a/04
d.+ıġa 247a/04
[=2]
dar-bār Far. Ev kapısı, kapı yeri.
d. (vārıd-ı dar-bār-ı felek-madār) 199b/17
d.-ı felek-mıḳdār 167b/06, 197b/07, 202a/15, 239a/01, 273a/05, 273b/14, 277a/17, 278b/05, 282a/11,288b/01, 300a/10, 304a/04, 306b/04, 308a/17, 317a/13, 329b/16
d.-ı rafīʿ-madār 301a/02
[=18]
dar-figen Far. Kapı yıkan.
d. 241a/12
[=1]
dar-gāh Far. Dergah, saray, huzur.
d. 179a/01, 312a/09
d. (ḫāk-ı dar-gāh) 222b/06
d. (muḳarrab-ı dar-gāh-ı salṭanat) 241b/04
d. (muḳarrab-ı dar-gāh-ı sulṭāni) 299b/16, 325b/16
d.(mulāzamat-ı dar-gāh-ı sıpıhr-ışţıbāh) 274b/07
d. (mulāzım-ı dar-gāh) 233a/07
d.+ġa 323b/11
d.-ı ʿālam-panāh157b/01, 160a/02, 161b/10, 187a/04, 190b/09, 200a/06, 230b/07, 231a/02, 231b/10, 234b/11, 246a/07, 257b/17, 279a/17, 291a/17, 303b/14, 308a/16, 309a/05, 310b/07, 310b/12, 310b/17, 313a/08, 316b/06,

317b/13, 318a/03, 328a/05, 329a/14, 330b/15, 332b/11
d.-ı āsmān-ı pāy-gāh 251a/06
d.-ı davlat-panāh 165a/02, 179b/15, 225b/09, 278b/09
d.-ı felek-ışţıbāh 192b/07, 232a/03, 336a/06
d.-ı gerdūn-ışţıbāh 260b/09
d.-ı sıpıhr-ışţıbāh 207b/16, 231a/14, 235a/14, 238a/01, 268a/03, 273a/11
d.+ıda 178b/04, 225b/15, 256b/02
d.+ıdur (ḫāk-ı dar-gāh) 215a/01
d.+ıġa 257a/10, 261b/08, 268b/07, 304b/17
[=60]
dar-kārlıġ Far. Malum olma, aşikar olma.
d. 187b/16
[=1]
Dārā Far. Keyaniyan denilen eski Fars hükümdarlarından dokuzuncısu, Keykubad.
D.-ı dıl-āvar 213a/14
D.-yı zamān 180a/12
[=2]
Dāra-darbān Far. Dara'nın bekçisi.
D. 267b/13
[=1]
Dārā-maʿāş Dara gibi yaşayan.
D. 241a/11
[=1]
daraca Ar. Derece, mertebe, rütbe. Krş. **derece**.
d.-ı afżāl 301b/15
d.-ı şahādat 237b/13, 264b/11, 291b/01
d.+sıġa 271a/03
d.+sıġa (şahādat daracası) 294b/10
d.+sıġa (şahādat daracası) 173b/01, 178b/01, 201b/15, 210a/15, 276a/07
d.+sıġa (şahādat daracasıġa yetüş-) 186a/03
[=12]
darāhım Ar. Dirhemler.
d.-ı bī-şumār 290a/02, 335b/08
d.-ı mavfūra-ı ıḥsān 251a/05
[=3]
dārāy Far. Hükümdar.
d. (cahān-gīr-ı dārāy-ı ancum-sıpāh) 215a/03
[=1]
darbānlıġ Kapıcılık.
d. ét- 214b/09
[=1]
dard Far.Dert, acı, keder.
d. 206b/09, 257a/05, 325b/15
d. (āzār-ı dard) 266b/02
d. (sıpāh-ı dard) 223b/16
[=5]
Darġan y.a. Amu Derya'nın sağ kıyısında, Sedver denen bölgenin 25 km. güneyindeki bir yer adıdır.
D. 307b/09
[=1]
darrān Far. Yırtan, yırtıcı.
d. yañlıġ (babr-ı darrān) 226b/05
[=1]
darranda (<Far. derende) Yırtıcı.
d. (babr-ı darranda) 185a/08
d. (pança-ı şīr-ı darranda) 303b/10
d. yañlıġ (babr-ı darranda) 207b/02, 218b/17, 289a/14
[=5]
darranda-şīr Far.Yırtıcı aslan.
d. 322b/11
[=1]
dārū-gīr (<Far. dār-u-gīr, dār-gīr) Kavga, savaş, muharebe.
d. körgüz- 207b/07
[=1]
daruġa Moğ. Vali, bey, şehrin idarecisi.
d.+larıga (kéme darugaları) 204b/15
[=1]
darvāza Far. Ana kapı, şehir kapısı, kale kapısı.
d. 162b/05, 162b/11, 162b/12, 162b/13, 163b/07, 303a/15
d.+astı 162b/14
d.+ġa 162b/07, 163b/02
d.-ı masdūd 163b/14
d.+lardın 239b/11
d+ larnı 232b/11
d.+nı 162b/09, 162b/15, 163a/06
d.+nı (şımālıyya darvāza) 163a/11
d.+sı 168b/11
d.+sıda 286b/16
d.+sıdaġı 336a/04

d.+sıġa 293b/13
d.+sın 161a/07, 161a/10
d.+sınıñ 191a/17, 289a/06, 295a/14
d.+sınıñ (ḳıbla darvāzası) 162a/17
d.+sınıñ allıda 281a/05
d. u cubā-ḫāna 163a/01
[=27]
darvīş Far. Derviş.
d.+lar 257a/02
d.+lar sarı 314a/14
[=2]
daryā Far. Deniz.
d. 196b/10, 207a/13, 211a/04, 211a/07, 211a/10, 224a/16, 271b/04, 271b/08, 271b/13, 272a/01, 298b/08, 315b/14, 321a/14, 322a/10
d. (ġarḳ-ı daryā-yı pūlād) 255b/12
d. (garḳ-ı daryā-yı tafrıḳa) 194b/01
d. (ḫāṭır-ı daryā) 320a/15, 335b/05
d. (mavc-ı daryā-yı zar) 244b/15
d. (pança-ı daryā) 266b/06
d. (taslıyya-ı ḫātır-ı daryā) 316a/11
d. (tavaccuh-ı ḫāṭır-ı daryā) 302b/08
d. (żamāyır-ı daryā) 318b/13
d. ara 253a/01
d. bile 263a/13
d.+da 211b/16
d.+dın 194b/16, 196b/09, 200a/11, 200a/13, 200a/15, 204a/06, 204b/02, 205a/02, 205a/15, 207a/12, 223a/06, 231b/07, 236b/04, 240b/06, 243b/09, 248a/01, 248a/08, 273b/05, 290a/04, 298b/10, 298b/11, 299a/10, 304a/03, 318a/08, 328b/03
d. durur 271b/09
d.+ġa 210a/06, 210b/03, 211a/05, 224a/13, 245a/08, 272b/03, 298b/07
d.+ġa (ḳaʿr-ı daryā) 211a/15
d.+ġa sal- 298b/02
d.-ı Amuya 271a/08
d.-ı şükūh 319a/16
d. kenārı 197b/12, 245a/16, 248a/02, 313a/09
d. ḳırağı 170b/15, 196b/08, 200a/11, 204a/05, 211a/09, 222b/15, 247b/05, 271a/15, 283a/07, 298a/01, 298b/08, 312b/07, 319a/14, 327a/05, 329b/01
d.+lar 322a/10
d.+larnı 272a/06
d.+nı 193a/03, 204a/04, 273a/08, 274a/09, 329b/12
d.+nıñ 193a/11, 207a/06, 207a/09, 222b/17, 260b/02, 274a/06, 312b/08, 316a/16, 329b/06
d.+nıñ kenārı 224a/12
d.+nıñ ḳırağı 271b/01, 312a/02, 335a/11
d.+nıñ ḳırağın 292a/03
d. sāḥılı 193b/15, 244b/17, 313b/02
d. savāḥılı 256b/11
d.+sı 319b/03
d.+sı (Ḫocand daryāsı) 322a/06
d.+sı bile (Ḳazaḳ daryāsı) 265b/05
d.+sıdaġı (Amu daryāsı) 271a/10
d.+sıdın 281a/15
d.+sıdur (Amu daryā) 247a/06
d.+sıġa 321b/16
d.+sınıñ 243b/06, 308b/07, 329b/12
d.-yı aḫżar 322b/01
d.-yı Amuya 172b/04, 240b/05
d.-yı balā 194a/16
d.-yı dıl 325b/08
d.-yı ġażab 233a/04
d.-yı ḫışm 172a/09
d.-yı ḫūn-ḫ(v)ār 319b/01, 325b/05
d.-yı jarf 263a/16, 270b/03
d.-yı ḳan 195b/08
d.-yı leşker-i nuṣrat-aṣar170a/17
d.-yı muḥāraba 260b/03
d.-yı raḥmat 211a/16
d.-yı şagarf 321b/04
d.-yı ʿummān 319a/05
d.-yı zaḫḫār 167a/12, 175a/06, 185b/09, 319b/14
d.-yı zar 301b/16
[=139]
daryā-mıṣāl Ar. Deniz gibi.
d. 193a/13
[=1]
daryā-navāl Bahşişi deniz gibi çok olan.
d. 301a/17, 301b/07
[=2]
daryā-neverdlik Denizde gezme, dolaşma.
d.+de 324b/08
[=1]
daryāça Far. Göl, küçük deniz.
d.+sınıñ 197b/09

[=1]
daryāyī Far. Bir deniz.
d. durur 321a/17
[=1]
dast Far. El.
d. 329b/07
d. (engüşt-ı dast) 233b/01
d. (puşt-ı dast) 233b/01
d.-ı ʿavārıż-ı zamān 325b/02
d.-ı calādat 330b/05
d.-ı farsūd-ı mevākib 252b/12
d.-ı ıḥsān188b/03
d.-ı ıstīmān ur- 167b/06, 170b/03, 199b/02, 290b/09
d.-ı kerem 215a/15
d.-ı rad ur- 170a/15
d.-ı taʿaddī 220a/10
d.-ı tamannā 238a/05
d.-ı taṣrīf 166a/11
d.-ı taṭāvul 165b/08, 204a/12, 217a/14, 235b/12, 275b/15, 304b/04, 315a/13, 330a/17
d.-ı temessük ur- 169a/08
d.+ıdın (żarb-ı dast) 221a/12
d.+nıñ 324a/06
d. tap- 214a/15, 227a/04, 230a/07, 257b/10, 304b/12, 310b/04
d. u pā ur- 178a/16, 238a/07, 268b/05
[=36]
dast-boslıḳ Far. El öpme durumu.
d. 313b/07
d.+ġa 191b/08
[=2]
dast-burd Far. Kuvvet, kudret; zafer, muvaffakiyet.
d.+dın 292a/11
d.-ı ʿaẕīm 261b/04, 276a/16
d.-ı mahābat-āmīz 199a/11
d. yétkür- 203b/12, 287b/13
[=6]
dast-burdī Kuvvetli olma durumu.
d.+dın 276b/12
d. körgüz- 307a/05
d. yétkür- 176a/06
[=3]
dast-gāh Far. Kuvvet, iktidar.
d. (ayālat-ı dast-gāh) 293a/01
d. (hıẕmat-ı dast-gah) 169b/10
d. (şahanşāh-ı mubarazat-dast-gāh) 193b/04
d. (şevket-i dast-gāh) 262b/12
d. (vazārat-ı dast-gāh) 239b/02
[=5]
dast-gīr Far. Elden tutan (kimse), yardımcı.
d. (esīr-i dast-gīr ḳıl-) 206a/17
d. bol- 184a/17
d. ét- 191a/04, 232a/04
d. ḳıl- 160b/07, 239a/08, 246a/02, 259b/04, 311a/04, 323b/04, 329b/07
d. u esīr ḳıl- 310a/05
[=12]
dast-gīrlik Yardımlaşma.
d. ḳıl- 185a/12
[=1]
dast-ras Far. Kuvvet ve zenginlik.
d. tap- 314a/11
[=1]
dast-yārlıġ bk. **dast-yārlıḳ**
d. 309a/16
[=1]
dast-yārlıḳ Yardımlaşma.
d.+ı bile (dast-yārlıġı) 301a/02
[=1]
dasta Far. Demet.
d. 249a/13
d. dasta 209b/04, 262b/07, 286a/05, 291a/13, 296b/15, 297b/05
d.+nı 203a/09
d.+sı bile 263a/01, 264a/15, 297a/14
d.+sıdın 253a/10, 264b/11, 315a/06
[=15]
dastān Far. Hikaye, destan, olay.
d. (Rustam-ı dastān) 221b/13, 226b/03
d. (Zāl-ı dastān) 213a/09
d. dék (Rustam-ı dastān) 218b/06
d.+ı 282a/16
d.+ı durur 203b/06
d.-ı masarrat-ıktırān 164a/11
[=7]
dastār Far. Sarık.
d. u ʿımāma 171b/02, 171b/04
[=2]
dast-yār Far. Yardımcı.
d.+larıġa 302a/02
[=1]
dastūr Far. İzin, ruhsat, temel, düstur.

d.+da 186a/15, 246b/03, 289a/01
d.+ı 186a/11
d.-ı aʿẓam 187b/11, 226a/04, 276b/03, 285a/08, 285b/12, 292a/01, 317b/07
d.-ı mükerrem 167a/06, 241b/11, 254b/10, 259b/06
d.-ı vālā-güher 272a/14
d.+ıda 171b/09, 183a/09
d. u marātıb 287a/04
[=19]
daşt Far. Kır, ova, çöl.
d. 263b/11, 316a/01
d. (mā-varā-yı daşt-ı ʿadam) 315a/05
d. ara 264a/12
d.+da 244b/09, 249a/08, 263a/17
d. daşt 248b/08
d.+ı 250b/07
d.-ı basīṭ191a/09
d.-ı gülistān 315b/07
d.-ı paymāy ét- 304b/02
d.-ı ṣaḥrā 259b/16
d.+ını 230b/17
d. u ṣaḥrā 228a/10
d. üzre 244b/15
[=16]
daşt-farsāy Far. Çöl dolaşan, çöl aşındıran.
d. érür 223a/13
[=1]
Daşt-ı Ḳıpçaḳ y.a. Dinyester ile İrtiş arasında bulunan geniş step, Kıpçak Çölü.
D. 206a/02, 320a/03
D.+dın 322a/08
[=2]
daşt-paymā Far. Çölde, kırda dolaşan.
d. 232b/14
[=1]
davā (< Ar. davāʾ) İlaç, çare, deva.
d. yétkür- 225b/08
[=1]
daʿvā Ar. Dava, mesele.
d. 170a/01
d.-ı mıhr 301a/08
d.+nıñ 325b/07
d.+sı bile 187b/04
d.+sıda 299b/06
d.-yı musāvāt ḳıl- 239b/03, 275b/01
d.-yı muşāreket ḳıl- 229b/17
[=7]
davāb (< Ar. davābb) Yük veya binek hayvanları.
d. (ʿalīḳ-ı davab) 320a/17
[=1]
davʿat Ar. Davet, çağrı.
d.-ı ıcābat 314a/04
d.-ı taʿām 336a/05
d.+ı üçün 191b/05
d. ḳıl- 280b/15
d. u dalālat ḳıl- 191b/13, 320a/01
[=6]
Davdān y.a. Amu Derya'nın eski yataklarından biridir.
D.+nıñ ayaġı 177a/03
[=1]
davlat Ar. 1. Kut, talih, baht. Krş. **devlet**.
d. 165a/07, 171b/10, 178a/06, 197a/03, 199b/07, 214b/07, 220b/11, 225a/09, 233a/13, 267a/16, 271a/01, 275b/06, 281b/02, 304a/08, 312a/08, 314a/03, 325a/15, 331b/15, 332a/06
d. (aṣar-ı davlat) 305a/08
d. (aṣar-ı davlat-ı sulṭānī)
d. (aṭlas-ı davlat) 219b/02
d. (bāda-paymāy-ı ḫum-ḫāna-ı davlat) 301b/09
d. (badraḳa-ı davlat-ı nā-mutanāhī) 275a/03
d. (bahār-ı davlat-ı şah) 245a/01
d. (baḫt u davlat) 218a/13, 242a/06
d. (fażā-yı davlat u ıḳbāl) 292b/11
d. (kös-i davlat) 224b/07
d. (kös-i davlat ur-) 218a/15
d. (maḳarr-ı bār-gāh-ı davlat) 271b/10
d. (sar-şār-ı davlat ḳıl-) 247a/02
d. (şāhıd-ı davlat) 189b/11
d. (şamʿ-ı davlat) 333b/07
d. (şaraf-ı davlat) 304b/05
d. bile (āyīn-ı davlat) 301b/06
d. bile (baḫt u davlat) 243b/16, 251a/15
d. bile 175b/13, 265b/15, 296b/16, 325b/11
d.+dur 310b/15, 314a/07
d. durur (sar-sabz-ı davlat) 292a/15
d. eyle- 189a/10
d.+ġa 314a/11

d.+ġa (cām-ı davlat) 214a/16
d.-ı (aḫtar-ı davlat) 333a/15
d.-ı (çırāġ-ı davlat) 289a/16
d.-ı (ınkıṭāʿ-ı davlat) 275a/13
d.-ı (marātıb-ı davlat) 229b/11
d.-ı abad-muddat 231a/03, 281b/02
d.-ı ıdbār 292a/08
d.+ı bile (sāya-ı davlat) 266b/14
d.-ı ber-geşte 297a/17
d.-ı dalīl 215b/17
d.-ı ḫudā-dād230a/06, 292b/14
d.-ı kāmil 291a/02
d.-ı rū-gerdān 297a/03
d.-ı rūz-afzūn226a/14
d.-ı saʿādat-nışān 282a/13
d.-ı sarmad 301a/08
d.-ı sāya-ban 225b/14
d.-ı şāmıl 320a/06
d.-ı yumn 226a/05
d.+ıda (sayā-ı davlat) 229b/03
d.+ıdın 215b/17, 244b/07, 256b/14
d.+ıdın (aṣar-ı davlat) 305a/04
d.+ıdın (mayāmın-ı davlat) 286b/09
d.+ıdur (ʿaks-ı ḫūrşīd-ı davlat) 224b/04
d.+ıġa (duʿā-yı davlat) 254a/03
d.+ıġa (kemāl-i davlat) 292b/04
d.+ın 306a/07
d.+ın (duʿā -yı davlat) 177b/11
d.+ın (farḳ-ı davlat) 188b/17
d.+ın (ḫuṭba-ı davlat) 215b/07
d.+ın (kemāl-i davlat) 229b/13
d.+ını (sılsıla-ı davlat) 282a/16
d.+ınıñ (bınā-yı davlat) 286a/17
d.+ıñ 267a/03
d.+ıñ (sayā-ı davlat) 214a/13, 267a/05
d.+ları dék 288b/05
d. u baḫt 273b/11
d. u baḫt-yār bol- 159a/01
d. u cāh-ı bī-kerān 256b/04
d. u ıḳbāl 228b/03, 253b/05, 292a/06
d. u kāmrānlıġ 278a/12
d. u nuṣrat 187a/13, 265a/14
d. u saʿādat 286a/16
2. Düzen, nizam, devlet.
d. (aʿdā-yı davlat) 179a/17, 183b/16, 205a/10, 209b/09, 210b/14, 261a/14, 262b/10, 264a/14, 274a/14, 274b/02, 284b/12, 288a/01, 288b/04, 291a/14
d. (aʿdā-yı davlat-ı ber-geşte) 195b/10, 263a/11
d. (dar-ı davlat) 256b/01
d. (farazānda-ı davlat-ı sarmadī) 215a/06
d. (ḫuşamā-yı davlat-ı ber-geşte) 258a/05
d. (ḫusamā-yı dīn u davlat) 161b/06
d. (istiksār-ı davlat-ı bī-zavalī) 292a/09
d. (mıżrab-ı ḫıyām-ı davlat) 283a/08
d. (muʿānīdayn-ı dīn u davlat) 159a/12
d. (muʿasker-i sıpāh-ı davlat ḳıl-) 245a/01
d. (mūcıb-ı zavāl-ı davlat) 333b/09
d. (nıẓām-ı dīn u davlat) 224b/14
d. bile (aʿdā-yı davlat) 218a/05
d. bile (summ-ı merākib-i davlat) 242b/07
d.+dın (aʿdā-yı davlat) 178b/10, 186b/06, 198b/06, 209a/06, 276a/09, 278b/12, 286b/07
d.+ġa (aʿdā-yı davlat) 171b/11, 207b/03, 221a/08, 279a/08, 330b/07
d.+ġa (samand-ı tīz-kām-ı davlat) 253b/04
d.+lar (biy-i davlat) 269a/05
d.+nı (aʿdā-yı davlat) 183b/01, 195a/03, 222b/10, 237b/02, 290a/06
d.+nıñ 284b/04
d.+nıñ (aʿdā-yı davlat) 167a/04, 181b/06, 185b/07, 195a/09, 203b/14, 204b/05, 208b/09, 219a/01, 236b/02, 252b/15, 289b/04, 300a/03, 300b/15
d.+nıñ (aʿdā-yı davlat) 168b/09, 330b/14
d. üçün (istiksār-ı āʿdā-yı davlat) 165b/11
3. Hükümet, yönetim.
d. (aʿyān-ı davlat) 279b/02
d. (bār-yāb-ı davlat) 335a/06
d. (erkān-ı davlat) 165a/15, 168a/08, 175b/07, 180a/02, 187a/02 , 197b/10, 200a/13, 207a/12, 218a/03, 253a/14, 259a/17, 261b/06, 270b/13, 271a/12, 313a/01, 318b/06
d. (erkān-ı davlat-ı hama) 189b/01
d. (erkān-ı davlat-ı sulṭānī) 301b/11
d. (erkān-ı davlat-ı şāhī) 242b/04

d. (munāsıb-ı davlat) 164a/02, 175b/12
d. (munāsıb-ı davlat kör-) 265b/02
d. bile (erkān-ı davlat) 295a/14
d.+da (erkān-ı davlat) 335a/03
d. durur (munāsıb-ı davlat) 291b/14
d.+ġa (erkān-ı davlat) 229a/03
d.+ıda (avāḫır-ı davlat) 333b/12
d.+ıda (ayyām-ı davlat) 217a/16, 322a/03
d.+ıdın (avāyıl-ı davlat) 280a/11
d.+nıñ (erkān-ı davlat) 189a/02
[=196]

davlat-ancām Ar. Bahtlı, talihli.
d. (mıżrab-ı ḫıyām-ı davlat-ancām) 193b/16
[=1]

davlat-asās Ar. Saadet temelli, saadet gösteren.
d. (kiryās-ı davlat-asās) 191a/06, 273b/01
d. (kiryās-ı davlat-asās-ı gerdūn-mumās) 176a/02
d.+ġa (kiryās-ı davlat-asās) 265b/04
d. ḳıl- 198a/01
[=5]

davlat-āşyān Far. Mutlu, zenginlikte ve bahtta yuva kuran.
d. (āsıtān-ı davlat-āşyān) 238b/08
d. (āsıtāna-ı davlat-āşyān) 241a/02
d.+ġa (āsıtān-ı davlat-āşyān) 335b/16
[=3]

davlat-dast-gāh Far. Saadetli.
d. 185a/10
[=1]

davlat-ḫāna Far. Ev, köşk, konak.
d.-ı bihişt-nışāna228b/02
d.+sıġa 250a/06, 307b/03
d.+sın 178a/03, 242b/13, 277b/17, 331b/02
d.+sınıñ 187b/10
[=8]

davlat-ḫ(v)āh Far. Uğur isteyen ,iyilik isteyen, dost.
d. bol- 315a/16
d.+ı durur érdi (ḫıẕmat-güzār u davlat-h(v)āh) 231a/15
d.-ı ṣamīmu'l-ınḳıyād 163b/11
d.+larını 206a/12
[=2]

davlat-ıntısāb Ar. Saadetli.
d.+nıñ (canāb-ı davlat-ıntısāb) 307b/13
[=1]

davlat-mustadām Ar. Saadetli.
d. 275a/09
[=1]

davlat-nışān Ar. Saadetli.
d. (āsıtāna-ı davlat-nışān) 239a/07
[=1]

davlat-nuzūl Ar. Saadetli.
d. 275a/05
[=1]

davlat-panāh Far. Devletin sığınağı.
d. 234a/16, 268b/06
d. (şāh-ı davlat-panāh) 157a/09
d.+da (dar-gāh-ı davlat-panāh) 179b/15
d.+ġa (dar-gāh-ı davlat-panāh) 278b/09
d.+ıda(dar-gāh-ı davlat-panāh) 165a/03
d.+ıda (dar-gāh-ı davlat-panāh) 225b/09
[=7]

Davlat Ḳara Köz ş.a. Muhammed Nıyaz Körçe ile giriştiği mücadelede onu kulağından yaralmıştır.
D. 185b/15
D.+ge 247b/12
[=2]

Davlat Murād Bég ş.a. Koçkar Nayıb'nın oğludur. Umbay lakabıyla bilinir.
D. 289a/17
D.+ge 300a/04
[=2]

Davlat Murād Bég Umbay bk. **Davlat Murād Bég**
D. 297b/04
[=1]

davlatī Ar. Talihli.
d. 336a/09
[=1]

davlatlıġ Talihli.
d. 222a/01
[=1]

davr Ar. 1. Zaman, çağ, devir, dönem. Krş. davrān

d. 305a/08
d.+dın (ḫādışı-ı davr) 304b/11
d.+ıda 189b/03, 215a/17, 260a/04, 315b/11
d.+ıma 223b/16
d.+ıñda 305a/07
2. Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.
d. ét- 321b/08
d.-ı cahān 229b/05
d.-ı gerdūn 189a/11
d. ḳıl- 321b/08
[=12]
davr-fırīb (<Far. davr-firīb) Zamanı aldatan.
d. (ḳahba-ı davr-fırīb) 212a/12
[=1]
davra Ar. Çevre.
d.+sınıñ 318b/15
[=1]
davrān Ar. Dünya, felek, zaman, talih.
d. 212a/06, 275a/09
d. (ḫavādışı-ı davran) 325b/03
d. (İskender-i davrān) 308b/17
d. (nādıra-ı davran) 216b/08
d. (Sikender-i davrān) 180a/12
d. (Sulaymān-ı davran) 251a/01
d. ara 187a/16
d. durur érdiler (vaḫīd-ı davran) 227b/08
d.-ı ḥasrat-madār 210a/16
d.+ıġaça 318b/15
d.+nıñ (ḫavādışı-ı davran) 157a/01
[=12]
davvār Ar. Devreden, çok dönen.
d. dék(felek-i davvār) 167a/12
d.+ġa (çarḫ-ı davvar) 322b/16
d. üzre 304a/09
d. üzre (günbāẕ-ı davvār) 304a/08
[=4]
day Far. Kış.
d. 315b/17
[=1]
dayā Ar. Dadı, mürebbi.
d.-ı davlat216a/15
[=1]
daycūr Ar. Çok karanlık.
d. (mānand-ı daycūr) 297b/09
d.-ı şabıstān 258a/12
d.+ınıñ 179b/09
[=3]
dāyım (Ar. <dāʾim) Devamlı, sürekli.
d. 183b/12, 240a/05
d. (ḳabż-ı dāyım ḳıl-) 241b/03
[=3]
dāyımā (Ar. <dāʾimā) Her vakit.
d. 231b/02
[=1]
dāyır (Ar. <dāʾir) Devreden, dönen.
d. bol- 218a/12
d. ol- 261a/17
[=2]
dāyıra (Ar. <dāʾira) Ar. Çember.
d.-ı maʿreke224a/04
[=1]
dé- Demek, söylemek.
d.-ben 163a/04, 233a/17
d.-di 184a/11, 188a/01, 210b/11, 304a/13, 315a/09, 315a/09, 315a/10, 315a/10, 324a/04
d.-dim 189b/05
d.-gen 179b/09, 228a/02, 228a/02, 252a/06, 316b/16
d.-genni 272b/09, 309a/10
d.-gil 182a/04, 220a/16
d.-günçe 278a/04
d.-me 215a/03, 248b/16, 259a/11
d.-men 165b/15
d.-mey 159a/06, 182a/10, 184a/13, 191a/11, 216a/01, 233b/16, 302a/06, 316a/14
d.-mişler 314b/16
d.-p 174b/13, 205b/16, 257a/01, 265b/16, 290a/02, 305b/02
d.-p durlar 247a/07
d.-p durur 196a/03, 299a/14, 315a/09, 315a/11
d.-p dururlar 173b/04, 249a/14, 254a/14, 312a/06, 314b/14, 320b/14
d.-rler 160b/14, 172b/17, 173b/04, 259b/01, 261a/17, 296a/15, 321b/15, 322a/06, 322a/11, 322a/13, 323a/04
d.-se 262b/05
[=64]
déféngü (<Çağ. tépengü) Eyerin yan tarafı.
d.+si 250b/07
[=1]
dégil (Olumsuzluk edatı) Değil.

d. 322b/13
[=1]
dék Gibi, benzer, eş.
d. 158b/01, 158b/02, 159b/07, 159b/07, 159b/11, 159b/12, 161b/07, 161b/12, 162b/02, 162b/05, 162b/06, 162b/11, 163a/04, 163a/15, 163a/16, 163b/16, 167a/13, 167a/17, 168a/11, 168a/11, 182a/15, 184a/05, 185a/08, 185b/09, 186b/12, 188a/02, 188a/02, 188a/08, 188a/15, 188b/03, 191a/11, 191a/11, 192a/14, 192b/06, 192b/12, 193b/08, 195a/11, 195b/02, 195b/10, 195b/10, 195b/11, 195b/12, 195b/16, 198a/05, 198a/16, 198a/17, 198b/17, 201b/08, 206b/05, 206b/07, 207b/04, 210a/17, 210b/09, 213a/16, 214a/01, 214b/07, 214b/09, 215a/16, 215a/17, 215b/01, 218b/06, 219a/16, 221a/03, 221a/13, 221b/05, 221b/05, 221b/06, 222b/10, 223b/17, 226b/11, 226b/11, 227a/02, 229a/13, 229a/14, 229b/10, 232b/14, 233b/04, 234b/04, 235a/06, 239b/09, 241a/08, 242a/03, 242a/04, 242a/07, 243a/08, 244b/12, 245a/02, 246a/05, 246a/06, 247a/16, 247a/17, 247b/04, 251a/16, 252b/05, 253a/01, 253b/09, 255a/03, 255b/01, 258a/10, 258a/17, 258a/17, 258b/02, 259a/13, 261a/09, 262b/01, 262b/03, 263b/03, 263b/04, 263b/16, 264a/02, 264b/03, 264b/14, 275b/03, 277a/11, 286a/11, 288b/05, 291b/09, 293a/09, 295b/07, 297a/04, 301a/15, 302b/16, 303a/09, 303b/08, 303b/11, 305a/13, 314b/03, 315b/03, 315b/13, 317b/05, 317b/05, 319b/03, 321a/16, 326a/02, 328a/16, 330a/05, 336a/10, 336a/10
d. (anıñ dék) 226b/12, 233b/16, 239b/09, 242b/17, 244b/06, 249b/10, 249b/12, 251b/03, 255b/09, 262b/04, 263b/05, 287a/17, 301a/05, 302b/13
d. (anıñ dék ki) 165b/16, 218b/10, 218b/11, 226b/10, 246b/15, 250a/13, 252a/16, 296b/08
d. (anıñ dék kim) 167a/16, 259a/09
d. (anıñ dék ki) 254a/16, 263b/10, 263b/16, 264a/01
d.+dür 168a/16
[=167]
deken Far. Siyah.
d. (şāl-ı deken) 250a/09
[=1]
der-kenār Ar. Kenarda bulunan.
d.+ın 283a/13
[=1]
derece bk. **daraca**
d.+sige (şahādat derecesi) 279a/03
[=1]
derk Ar. Anlama, kavrama.
d. ét- 321b/07
[=1]
dest-reslik Ele geçirme durumu, erişme
d. ḳıl- 157a/04
[=1]
dey Gibi. bk. **dék**
d. 212a/05
[=1]
dıḳḳat-āṣār (<Far. diḳḳat-āṣār) Dikkat gösteren.
d. (nikāt-ı dıḳḳat-āṣār) 258b/13
[=1]
dıl (<Far. dil) Kalp, gönül.
d. 240a/04
d. (ʿālam-ı dıl) 311b/08
d. (ārām-ı dıl bol-) 261b/01
d. (daryā-yı dıl) 325b/08
d. (farāġ-ı dıl) 157a/04
d.-ı ḥāṣıl 176b/16
[=6]
dıl-ārā (<Far.dil-ārā) Gönlü alan, gönlü okşayan.
d. u ḫurram 251b/03
[=1]
dıl-āsā (<Far.dil-āsā) Gönlü rahatlandıran, avutan.
d. 258a/17
[=1]
dıl-āvar (<Far.dil-āvar) Yürekli, yiğit.
d. 223a/12
d. (Dārā-ı dıl-āvar) 213a/14
d. (nabard-āzmāy u dıl-āvar) 161b/17
d. durur (şucāʿ-ı dıl-āvar) 159a/03
d.-ı duşman-şikār-ı nīza-bāz320b/02
d.-ı neheng 328a/15
d.-ı şīr-efgen 303a/14
d.+lar 162b/06, 179b/10, 185b/11, 186a/01, 193b/12, 195b/13, 219a/07,

219b/07, 232b/07, 297a/05, 323b/03, 330b/05
d.+lar bile 185b/04, 195a/09, 195b/02, 199a/09, 204a/11, 218b/03, 303b/01, 303b/05
d.+ları 194b/04
d.+larnı 163b/05
d.+larnıñ 163b/17
[=30]
dıl-āvar-efgenlik Far. Yiğidi yıkma, yenme hâli.
d.ge (tīġ-zenlik u dıl-āvar-efgenlik) 185a/11
[=1]
dıl-āvar-figen Far. Yiğit yıkan, yiğit yenen.
d. 313a/04
d. bol- 159a/04
[=2]
dıl-āvarlıġ bk. **dıl-āvarlıḳ**
d.+da 179a/15
[=1]
dıl-āvarlıḳ Yiğitlik.
d. 184a/06, 189b/15
d. içre 223a/09
[=3]
dıl-āverlik bk. **dıl-āvarlıḳ**
d. ét- 214b/14
[=1
dıl-āvīz (<Far. dil-āvīz) Gönül çeken, cazip.
d. ol- 216b/13
[=1]
dıl-barī (<Far. dil-barī) Bir dilber.
d. 212a/16
[=1]
dıl-basta (<Far. dil-basta) Gönlü bağlanmış, âşık.
d. u nigerān-ḫāṭır 209b/16
[=1]
dıl-cūy (<Far. dil-cūy) Gönül arayan, gönül çeken.
d. (ıram-ı dıl-cūy) 258b/03
[=1]
dıl-cūylıḳ Gönül çekme durumu.
d. bile 241a/06
d. körgüz- 232a/11, 268b/09
d.+lar (marḥamat u dıl-cūylıḳlar körgüz-) 304a/14
[=1]
dıl-dār (<Far. dil-dār) Birinin gönlünü almış sevgili.
d.-ı şacāʿat 219b/06
[=1]
dıl-dārlıġ Gönül alma durumu.
d. körgüz- 206a/09
[=1]
dıl-dūz (<Far.dil-dūz) Gönül delen.
d. (tīr-ı dıl-dūz) 264a/07
d. ile (tīr-ı dıl-dūz) 264a/06
[=2]
dıl-figār (<Far. dil-figār) Âşık, gönlü yaralı.
d. 217a/10
d. eyle- 213a/01
[=2]
dıl-ḫasta (<Far. dil-ḫasta) Gönlü hasta, hasta gönüllü.
d. 232b/11
[=1]
dıl-ḫırāş (<Far. dil-ḫirāş) Yürek parçalayan.
d. (nīza-ı dıl-ḫırāş) 262a/13
[=1]
dıl-ḫ(v)āh (<Far. dil-ḫ(v)āh) Gönül isteği, gönül dileği.
d. bol- 246a/12
[=1]
dıl-küşā (Far. dil-küşā) Gönül açan, kalbe ferahlık veren.
d. (fażā-yı dıl-küşā-yı ıram-gülzār)159b/08
d. (vaḳāyıʿ-ı dıl-küşā) 256b/01
d.+da (manzıl-ı dıl-küşā) 206a/11
d. édi 254b/17
d.+nı (naşāṭ-ı dıl-küşā) 258a/11
[=5]
dıl-şikest bk. **dıl-şikeste**
d. (teng u dıl-şikest bol-) 292b/12
[=1]
dıl-şikeste (<Far. dil-şikeste) Gönlü kırık.
d. bol- 297a/03
[=1]
dıl-teng (<Far. dil-teng) Kederli, sıkıntılı.
d. bol- 284a/05
d. u āşufta-ḫāṭır bol- 160a/01

[=2]
dılīr (<Far. dilīr) Yürekli, cesur, yiğit.
d. 163b/04, 184a/17, 296b/09, 322b/11
d.-ı ṣaff-ārā u Bahrām-gīn 223a/08
d.+ıdın 196a/02
d. u ciger-dār 297a/06
d. u ṣaff-ārāy u ṣaf-dar 161b/17
[=8]
dılīrī (<Far.dilīrī) Yiğitlik.
d. 159a/02, 219b/06
[=2]
dılīrlik Yiğitlik.
d. 196a/03
[=1]
dımāġ (<Ar. dimāġ) Bilinç.
d. aç- 158a/12
d.-ı cān 258b/01
d.-ı tamannā 200b/13
d.+ıdın 189b/15
d.+ın (manāzıl-ı dımāġ) 317b/03
d.+ların 298a/11
[=6]
dırafşīn (<Far. dirafşīn) Parlak.
d. (altun-ı dırafşīn) 175b/04
[=1]
dıraḫt (<Far. diraḫt) Ağaç.
d. 272a/08, 316a/08
[=2]
dıram (<Far.direm) Dirhem.
d. 247b/15
d. (sīm u dıram) 266b/08
[=2]
dırāyat (<Far.dirāyat) Zeka, bilgi, tecrübe sahibi olma.
d.+ıġa (ḳabża-ı dırāyat) 225b/05
d.+nıñ (aṣḥāb-ı dırāyat) 321a/14
[=2]
dırīġ (<Far. dirīġ) Esirgeme.
d. ét- 253a/02
[=1]
dırīġā (<Far. dirīġā) Yazık, eyvahlar olsun.
d. 210a/16
[=1]
dıyānat (<Ar. diyānat) Din.
d. ile şarʿ 334a/16
[=1]
dıyānat-āgāh Far. Dindarlıkta bilgisi olan.
d. 311b/09
[=1]
dıyār (<Ar. diyār) Memleket, ülke.
d. 173b/03
d.+da 290a/16
d. dağı 300b/15
d.+dın 278a/11
d. ehli 308b/03
d.+ġa 162a/11, 201a/05
d.+ı 333b/05
d.+ı ara 255a/02
d.-ı Ḫīvāḳ 275a/06
d.-ı nuzhat-āṣār200b/12
d.+ıda 156b/14, 171a/12, 173a/17, 190a/01, 193b/11, 308b/13
d.+ıdın 257a/06, 267a/14
d.+ıġa 161a/05, 161a/14, 166a/15, 230b/17, 279a/02, 282a/07, 308a/10
d.+ın 271a/03
d.+ını 199a/01
d.+ınıñ 225a/11, 311a/11, 333b/08
d.+nı 197a/01
d.+nıñ 200a/07, 287a/12
[=34]
dībā Far. Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir
çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
d.-yı Ḫıtāyī 166b/08
d. u burd-ı Yemen 250a/08
d.-yı saʿādat 219b/02
[=2]
dīda Far. Göz.
d.-ı ıbṣār161b/13
d.-ı cahān 236a/09
d.-ı ġam-dīda 228a/06
d.-ı ḫod-bīn 230a/03
d.-ı ıntıẓār 181b/15
d.-ı mūr 255b/17
d.-ı ummīd 157b/03, 165a/01, 225b/06, 327a/17
d.+sıġa 242b/08
[=11]
dīdār Far. Görme, görüşme.
d. (ʿarż-ı dīdār ḳıl-) 212b/01
d. (muṭālaʿa-ı dīdār-ı humāyūn) 200b/02
d.-ı muntaẓır 261b/16
d.-ı muṭaʿaṭṭış 233b/07
d.+ın 231a/06

d.+ıdın (bahār-ı dīdār) 228a/06
2. Yüz, çehre.
d. (mast-ı dīdār) 228a/09
d. (şom-ı dīdār) 305b/08
d.+ı 306a/12
d.+ı bile 306a/09
d.+ı bile (şaʿşaʿa-ı dīdār) 181b/15
d.-ı fāyızu'n-navvār 273b/15
d.+ıdın (partav-ı dīdār) 327a/17
d.+ıġa (saʿādat-āṣār-ı dīdār) 164b/02
[=14]
dīdārī Far. Yüzü ile ilgili.
d. 251a/16
[=1]
dīhīm Far. Taç.
d. 257a/12
[=1]
dil-keş Far. Gönül çekici.
d. 186a/08
[=1]
dīn Ar. Din. Metinde daha çok İslamiyet anlamında kullanılmıştır.
d.(farāzanda-ı rāyat-ı kīş-ı dīn) 220b/09
d. (ḫusamā-yı dīn u davlat) 161b/06
d. (kemāl-i ılḥāḳ ve'd-dīn) 265a/05
d. (muʿānīdayn-ı dīn u davlat) 159a/12
d. (muravvıc-ı din) 157a/11
d. (nıẓām-ı dīn u davlat) 224b/14
d. (şahanşāh-ı dīn) 213b/11
d. (vālī-ı dīn) 213b/16
d.+ı (ʿulūm-ı dīn) 216b/07
d.-ı bayżā 215b/02
d.-ı Islām 333b/13
[=11]
dīn-ḫusrav Far. Dinin sultanı.
d.+ı 311a/08
[=1]
dīn-panāh Far. Dini koruyan, dine destek olan.
d. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı dīn-panāh) 259a/14
d. (şah-ı din-panah) 250b/01
d. (şahanşāh-ı dīn-panah) 241a/09
d. érdiler 213b/05
[=3]
Dīn Nāṣır Töre ş.a. Buhara hakimi Mir Haydar'ın kardeşidir. Krş. **Amīr Dīn Nāṣır Töre, Amīr Nāṣıru'd-dīn Dīn Nāṣır Töre**
D. 197b/01, 202a/12, 202b/03
D.+ni 197a/17, 202a/11, 306b/17
D.+niñ 202a/17
[=7]
dīnār-baḫş Ar. Dinar bağışlayan.
d. ḳıl- 301b/04
[=1]
direng Far. Yavaşlama.
d. ét- 295b/08
[=1]
dīv Far. Dev; iblis; ifrit.
d. 212a/15, 242a/13
d. (arjang-ı dīv) 263b/10
d.-ı ġurūr 333a/13
d.-ı hayʾāt 162a/03
[=5]
dīv-band Far. Tehmüres'in lakabı.
d. (Şāh Ṭahmūrṣ-ı dīv-band) 213a/08
d. (şīrvaş u dīv-band) 320b/03
[=2]
dīv-efgen Far. Dev yıkan.
d. (gürd-i dīv-efgen [u] ṣaf-şiken) 255b/11
[=1]
dīv-nıjād Far. Dev soylu.
d. (tavsan-ı dīv-nıjād-ı parī-nıhād) 255a/04
[=1]
dīv-sīrat Ar. Dev gibi.
d. (munāfıḳ-ı dīv-sīrat) 229b/14
[=1]
dīv-zad Far. Devden doğmuş.
d. (tavsan-ı dīv-zād-ı parī-nıhād) 251a/12
[=1]
dīvān Ar. Büyük meclis.
d. (ḥavza-ı dīvān-ı şarīf) 275b/08
d. (ṣāḥıb-ı dīvān) 167a/06
d. (ṣāḥıb-ı dīvān-ı sulṭāni) 317b/08
d.-ı aʿlā 226a/03
d.-ı ḥukūmat 219a/10
d.-ı salṭanat-ı evreng-zib 267b/14
d.+ıda (salṭanat divanı) 156b/07
d.+ıġa (ḥavza-ı divan) 275a/15
d.+ınıñ 164a/10, 188b/07, 206b/10, 220b/12, 224b/08, 228b/13, 247b/16, 311a/11, 332b/13

[=17]
dīvān-ḫāna Far. Divan kurulacak büyük oda.
d. 164b/12
d.-ı ʿālī 165a/15
d.-ı rafīʿ-asās-ı gerdūn-mumās 187b/10
d.+sıda 164b/12
d.+sıda (varaḳ-ı dīvān-ḫāna) 188b/08
d.+sıġa 216a/08
[=7]
dīvār Far. Duvar.
d.+ı 239b/02
d.+ı (saḳf u dīvār) 188a/07
d.-ı mıʿmār 302b/04
d.+ıġa 287a/14, 294a/16
[=5]
Dorost Bergen ş.a. Tokta Pulad Biy'nin oğludur.
D.+ni 310b/10
[=1]
Dosım Bahādur bk. **Dosım Biy**.
D. 284a/11, 285a/01, 291b/04, 298a/15, 298b/03, 298b/09, 328a/09
D.+nı 298a/07
D.+nıñ 288b/08, 329a/10
[=10]
Dosım Bahādur Manḳıt bk. **Dosım Biy**.
D. 283b/02
[=1]
Dosım Biy ş.a. Hoca Eli'nin ileri gelenlerindendir. El Tüzer Bahadır karsışında yenildi. El Tüzer onu affetti. Krş. **Dosım Bahādur Manḳıt, Dosım Biy Bahādur, Manḳıt Dosım Biy Bahādur**
D. 191b/09, 191b/11, 192a/01, 192a/12
[=4]
Dosım Biy Bahādur bk. **Dosım Biy.**
D. 273b/10
[=1]
dost Far. Dost
d. 158b/13, 235a/14, 302a/09
d.+ın 325b/11, 325b/14
d.+ıñ 304a/08
d.+lar 162b/05, 227a/04, 228b/10, 269a/14, 292a/07
d.+larġa 199b/07, 239b/13
d.+larnı 207b/07
d. tut- 219a/14
[=15]
dost-dār Far. Dost tutan, dostu olan.
d. ét- 247b/15
d. u ḫıẕmat-güzār 174a/16
[=2]
dost-kām Far. Dost meramlı, meramı dostun meramına uygun.
d.+ı 267a/05
[=1]
dost-navāz Far. Dost okşayan.
d. (dabdaba-ı dost-navāz) 260a/07
d. durur (duşman- güdāz u dost-navāz) 184b/11
d.+nıñ (duşman-şikār u dost-navāz) 290a/11
d.(ḥażrat-ı ḫıdīv-ı dost-navāz u duşman-güdāz) 269a/17
[=4]
Dost Muḥammad Bég ş.a. Töre Murat Sufi'nin çocuklarından biridir.
D. 200a/05
[=1]
Dost Nıyāz ş.a. Uygurlu, Buharaya tebdil-i kıyafetle giren Kutluk Murat Inak'ın adamlarındandır.
D. 300b/14
[=1]
dostlıġ bk. **dostlıḳ**
d. 166b/14, 202a/08, 238a/09, 238b/15
d. u yek-cihetlik 328a/02
[=5]
dostlıḳ Dostluk. Krş. **dostlıġ**
d. (ʿayn-ı dostlıġ u ḳarındaşlıġ) 320a/02
d.+dın (dostlıġdın) 267a/06
d.+ıda (dostlıġıda) 334a/02
[=3]
Dosum Biy bk. **Dosım Biy**
D. 162a/14, 163a/08, 163a/12
[=3]
Dosum Muḥammad ş.a. Mankıtın ileri gelenlerinden Beg Mirza Atalık'ın oğludur.
d.+nı 291a/06
[=1]
dozaḫ Far. Cehennem.
d. 163a/04
d. (zabāna-yı dozaḫ) 163a/01

[=2]
Dönmes Sar-dār ş.a.Yomut boyuna mensuptur. Buhara'ya elçilik görevi ile gitti. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır.
D. 234b/01
D.+nıñ 286b/11
[=2]
dū Far. İki.
d. peyker 242b/16
d. ısbah "İki süvari taburu." 218b/05
[=2]
dū-bāra Far.Katmerleme.
d. 185a/03
[=1]
dū-çār Far. Karşı karşıya gelmek, çarpışmak.
d.-ı acal 329a/03
[=1]
dū-şanba Far. Haftanın ikinci günü, pazartesi.
d. érdi 178a/01, 246a/07
d. kéçesi 237a/01, 307a/06
d. küni 161b/15, 165a/12, 174a/04, 187a/12, 189a/09, 190a/16, 194b/08, 198b/07, 200a/04, 203b/07, 205b/15, 207a/04, 217b/13, 237a/02, 239b/16, 247b/08, 249a/11, 251b/06, 252a/08, 253a/15, 254b/16, 256b/10, 261a/02, 266b/05, 269a/15, 269b/01, 270a/06, 271b/03, 273a/01, 273a/14, 273b/09, 274a/08, 275a/04, 276a/12, 278a/13, 285a/08, 287a/02, 290a/08, 291b/11, 292a/05, 293b/02, 301a/09, 304a/02, 313a/09, 318a/05, 326a/04, 327a/03, 328b/01, 332a/11
[=53]
dū-ta Far. İki kat, eğilmiş.
d. (puşt-ı dū-ta-yı avlıyā) 314a/13
[=1]
dū-zabān Far. İki dilli.
d. (ṣāḥıb-ḳırān-ı ḳalam-ı dū-zabān) 228b/13
[=1]
duʿā Ar. Dua, niyaz, yakarış.
d. (sıhām-ı duʿā-yı ıcābat-ancām) 305a/01
d.+dın 243b/04, 243b/05
d.+dur (gevher-i duʿā) 243b/02
d.-ı ḫayr 313b/08
d.-ı lab 243b/02
d.-ı marġūb 243b/03
d.+lar 314a/01
d.+larıdın 249a/17
d.+m ile 214b/14
d.+sı bile 216a/02
d.+sıġa 229b/03
d.+sın 259a/12
d.-yı avlıyā 314a/09
d.-yı davlat 177b/11, 254a/03
d.-yı ḫayrīyat 243a/17
[=17]
dubulġa Moğ. Tolga, miğfer, çelikten başlık
d. 264a/04
d. sarı 261a/09
d.+sıġa 184b/16
[=3]
dūd Far. Duman.
d. ara 163a/07, 263b/09
d. çıḳar- 189b/15, 194a/01
d.+ı 163a/06
d.-ı şarār-ālūd 163a/02
[=6]
dūd-mıcmar Tütsü buhurdanı.
d.+ıdın 258b/03
[=1]
Dudar Ḳul Amir Kılıç Inak ve Muhammad Panah Beg'in oğlu Adil Bey'in adamlatı tarafından öldürülen Yomutlu bir kişidir.
D. 179b/08
[=1]
dūdmān Far. Soy, sülale.
d. (ḳudvat-ı dudmān-ı Seyyid Ata) 309b/02
d. (zubda-ı dudmān-ı Muṣṭafāvī) 331a/13
d.+ġa 316b/10
d.+ı 245b/01
d.-ı ʿālī-şān 295a/10
d.-ı ʿālıyya 201a/13
d.+ıdın 202b/11, 262b/08, 265a/02, 280a/09
d.+ınıñ 156b/15, 211b/07
[=12]
duḫūl Ar. İçeri girme.
d. 211a/02

d.+ları bile 162b/08
[=2]
dum (<Far. düm) Kuyruk.
d.-ı gulgūn-ṭarāz 168a/13
[=1]
dumāġ bk. dımāġ
d.+ıda 293a/05
d.+ın (manāzıl-ı dumāġ) 162a/09
d.+ların 328b/11
[=3]
dūn Ar. Aşağı, alt, adi.
d. 212b/15
d.+larga (sıfla-ı dūn) 167a/02
d. u nā-mard 305b/09
[=3]
dunyā Ar. Dünya.
d. (terk-i dunyā tut-) 214a/04
d.+dın 176b/13, 266b/07, 278a/05, 290b/14
d.+dur (sarmāya-ı cāh u şaraf u dunyā) 167a/01
[=6]
dunyavī Ar. Dünyaya ait, dünya ile ilgili.
d. (favāyıd-ı dunyavī)191b/17
[=1]
dur- 1. Asıl yardımcı fiil (İsimlerden sonra).
d. érmes durur 332b/17
d. érmiş durur 302b/06
d.+idin durur 256a/12
d.-ur 156b/05, 156b/06, 156b/09, 156b/11, 157b/13, 159a/03, 159a/04, 159a/15, 159b/06, 159b/09, 159b/10, 159b/14, 160a/11, 161a/11, 164a/01, 164a/02, 164a/13, 164b/08, 167b/09, 167b/16, 167b/17, 168b/07, 169a/12, 171a/05, 171a/11, 171b/02, 171b/02, 171b/06, 171b/07, 172a/07, 172b/06, 172b/16, 172b/17, 173a/02, 173a/10, 173a/13, 173b/03, 174a/02, 174a/05, 175a/13, 175b/04, 175b/13, 176a/15, 176b/04, 178a/10, 178b/02, 178b/17, 179b/17, 180b/02, 180b/04, 180b/05, 181a/02, 181a/14, 181a/15, 183a/04, 183b/11, 184b/11, 184b/13, 186a/11, 186b/02, 186b/11, 186b/15, 187a/03, 187a/04, 187b/10, 188a/15, 189b/07, 189b/10, 194b/13, 194b/14, 196a/03, 196a/04, 196a/04, 196a/05, 196a/05, 196a/05, 197a/14, 197a/15, 198b/12, 200b/06, 201a/17, 201b/01, 201b/02, 201b/10, 202a/01, 202a/07, 202a/08, 202b/14, 203a/02, 203a/08, 203a/16, 203b/06, 205a/06, 205a/07, 205a/08, 207a/14, 207b/02, 209b/11, 210b/14, 211a/01, 212a/05, 212a/05, 212a/08, 212a/08, 214b/04, 216a/17, 217a/12, 217a/14, 217a/17, 219a/13, 219a/14, 220a/05, 221a/01, 222a/10, 222b/08, 222b/13, 223b/09, 227a/05, 231a/02, 231a/03, 231b/14, 234a/07, 234b/12, 235a/01, 235a/02, 238a/08, 238a/17, 238b/02, 242b/15, 245a/07, 245a/08, 245a/08, 245b/02, 246b/10, 247a/07, 248a/05, 248b/01, 248b/05, 249a/15, 250b/15, 253b/05, 254a/06, 254a/08, 254a/12, 255a/07, 256b/14, 257a/11, 257b/12, 262b/08, 267b/01, 267b/04, 271b/09, 272a/03, 272a/05, 273a/08, 273b/11, 273b/12, 274a/12, 274b/09, 275b/09, 275b/12, 275b/13, 275b/15, 276a/11, 276b/12, 277b/07, 278a/16, 278b/16, 278b/17, 279b/08, 279b/08, 280a/03, 280b/11, 281a/08, 281b/06, 282a/10, 282b/02, 283b/06, 285b/01, 285b/04, 287a/02, 288a/10, 288b/14, 289b/01, 289b/08, 289b/10, 290b/15, 291b/14, 291b/15, 292a/13, 292a/15, 292b/03, 292b/13, 294a/06, 294a/06, 294b/06, 294b/08, 294b/08, 294b/11, 294b/17, 295a/11, 297b/06, 297b/16, 298a/02, 298b/09, 299b/03, 299b/10, 299b/16, 300a/17, 300b/01, 302a/05, 302a/06, 302a/16, 302a/17, 302a/17, 302b/06, 302b/10, 302b/15, 303b/14, 304a/10, 304b/01, 305a/06, 305a/16, 306b/16, 307a/04, 308a/10, 308b/11, 309b/06, 311a/15, 312a/05, 312a/10, 313a/06, 313a/14, 314a/12, 314b/15, 314b/15, 315a/14, 315b/01, 315b/01, 315b/05, 315b/10, 317a/07, 318a/04, 318b/14, 319a/12, 319b/06, 320a/10, 320b/11, 320b/12, 320b/12, 320b/16, 320b/16, 321a/07, 321a/16, 321a/17, 321b/03, 321b/15, 321b/16, 322a/01, 322a/07, 322a/08, 322a/09, 322a/16, 322b/04, 322b/04, 323a/13, 323b/05,

324a/05, 324a/08, 324a/11, 325b/07, 325b/07, 327b/01, 327b/06, 327b/10, 327b/13, 327b/15, 328a/11, 329a/12, 330a/02, 331a/16, 332b/07, 332b/17, 333a/03, 333a/04, 333a/06, 333a/09, 333a/12, 333b/01, 333b/08, 333b/10, 333b/13, 334b/06
d.-ur édi 327a/13
d.-ur érdi 156b/17, 157b/07, 157b/14, 158b/01, 158b/02, 158b/03, 158b/08, 160a/13, 160a/15, 162a/11, 162b/06, 163a/12, 164a/07, 164b/09, 166b/05, 167a/04, 168a/12, 170a/11, 171a/14, 173a/17, 174a/16, 174b/14, 177a/06, 178a/13, 179a/10, 182b/08, 182b/09, 185a/11, 185b/17, 186b/08, 187a/09, 188a/13, 188b/10, 188b/16, 190b/03, 190b/05, 192b/10, 194a/03, 194b/08, 194b/14, 195a/05, 195b/17, 198b/02, 198b/07, 199a/09, 200a/03, 201a/13, 202b/01, 202b/06, 203a/02, 203a/03, 203a/16, 203b/07, 207b/14, 208a/10, 208a/11, 209a/15, 209b/09, 210a/04, 210a/14, 211b/02, 216a/09, 216a/10, 218b/02, 222a/14, 222b/16, 224a/01, 224a/07, 225b/02, 227a/02, 228a/04, 228b/16, 231a/09, 231a/15, 231b/03, 231b/12, 233a/09, 233a/11, 234a/10, 234a/11, 234a/16, 234b/01, 235a/08, 239a/015, 239a/14, 239b/04, 239b/14, 240a/07, 240b/01, 240b/12, 241b/01, 241b/17, 242b/10, 242b/12, 251a/11, 251a/12, 252b/11, 257a/16, 264a/15, 265b/06, 265b/09, 267b/02, 267b/02, 268b/16, 269b/01, 270a/06, 270a/17, 270b/17, 271b/05, 271b/09, 271b/14, 272a/07, 272b/07, 273a/07, 273a/16, 274a/11, 274a/13, 275a/15, 275b/07, 275b/16, 276a/12, 277b/11, 277b/15, 278a/14, 278b/15, 279b/01, 279b/10, 280b/06, 280b/12, 281a/03, 281a/06, 281a/07, 282a/10, 283a/04, 284a/01, 284a/15, 284b/01, 284b/03, 286a/17, 286b/05, 287a/14, 288a/03, 288a/14, 288b/15, 289a/17, 289b/11, 290a/12, 290a/13, 290b/12, 293a/12, 293b/01, 293b/10, 294b/16, 295a/07, 296a/01, 296a/04, 296b/16, 297a/12, 297b/10, 298a/05, 298a/16, 298b/01, 298b/06, 299b/10, 304a/02, 304a/17, 305a/16, 306b/01, 306b/03, 306b/06, 307a/12, 307b/10, 309b/08, 309b/14, 310b/09, 313b/06, 314b/04, 315a/02, 316b/07, 316b/11, 316b/15, 317a/06, 317b/12, 317b/13, 318a/05, 319a/13, 319b/08, 320a/02, 320a/05, 320a/11, 324a/16, 325b/15, 326a/03, 326a/07, 326b/02, 326b/15, 327b/14, 328a/04, 328b/16, 329a/05, 329b/14, 330a/02, 330a/06, 330b/09, 330b/09, 331a/03, 331b/05, 331b/13, 332b/12, 333b/03, 334b/04, 335b/02
d.-ur érdiler 161a/16, 162a/14, 163a/14, 167b/10, 170b/08, 173a/03, 178a/12, 185b/05, 185b/15, 191b/14, 192a/15, 195a/02, 195a/10, 195b/02, 201b/14, 209b/16, 221a/07, 227b/05, 227b/09, 230a/05, 234b/04, 239a/11, 241b/14, 243a/16, 269b/07, 270a/02, 271a/05, 279a/08, 281a/14, 281b/15, 283b/03, 288a/07, 304b/16, 305b/05, 306a/06, 310b/03, 311b/11, 312a/16, 318b/01, 323b/03, 329a/13, 330a/14, 331a/07, 332a/02, 333b/17
d.-ur érdim 276b/04
d.-ur érdüm 157b/03, 200b/01
d.-ur érken 182b/01, 284a/07
d.-urlar 172b/06, 173a/02, 175b/11, 176a/15, 179a/02, 194b/07, 204a/08, 211b/03, 278b/01, 303b/01, 328a/10
d.-urmız 167b/07
[=576]
2. Şimdiki zaman, öğrenilen geçmiş zaman yapılarını oluşturur. (Fiillerden sonra).
-a almas durur érdi 190b/05
-a almay durur érdi 182a/12
-a durur 177a/03, 178b/07, 180b/04, 252b/12, 325a/11
-a durur érdi 322a/01, 322a/02
-a durur 175b/10
-a dururlar érdi 222a/15
-ar durur 272a/02
-ar durur érdiler 334a/02
-durur érdi 298b/07
-e durur 241b/08, 252b/13
-e durur érdi 250b/17, 278a/04
-e dururlar 174b/13

-er durur érdiler 200b/12, 200b/13
-er érmiş durur 320b/15
érken durur 309b/10
-ġan durur érdi 284b/09
-gen durur érdiler 234b/02
-gen dururlar 308a/12
-gen érmiş dururlar 284a/08
-ġusı durur 157b/08, 172b/09, 173a/11, 201a/07, 214b/03, 255b/09, 267b/01, 270b/01, 275a/15, 280a/15
-ġusı durur érdi 196a/10
-ġusı dururlar 187a/05
-güsi durur 314b/12
-ıp dur- 289b/09
-ıp durur 160a/11, 164b/15, 166b/13, 169b/11, 174a/12, 174b/02, 180b/07, 180b/16, 187a/03, 189a/15, 205a/17, 208a/01, 208a/12, 211b/03, 216b/10, 224a/07, 225b/05, 231a/13, 258a/16, 268b/05, 269b/06, 271b/10, 272a/12, 286b/10, 298b/03, 299a/15, 317b/14, 318b/13, 329a/11
-ıp durur érdi 157b/16, 159a/13, 161a/14, 161b/04, 161b/05, 165a/08, 173a/10, 173b/07, 187a/16, 197b/07, 198b/12, 201b/13, 202a/07, 202b/04, 204a/08, 204b/11, 208a/06, 217b/17, 218a/02, 218a/04, 256b/13, 260b/13, 265b/10, 269a/02, 269b/16, 280a/12, 293b/05, 297a/16, 299b/07, 299b/11, 309a/13, 321a/07, 327b/07, 334b/06, 334b/09
-ıp durur érdiler 182b/12, 187b/12, 190b/08, 256a/13, 257a/09, 268a/15, 312a/02, 328b/09
-ıp durur érdüm 313a/07, 324a/07
-ıp dururlar 172a/16, 172b/05, 176a/05, 179b/07, 180a/06, 180a/07, 180b/03, 182b/03, 186a/16, 186b/15, 187a/02, 187a/08, 187a/12, 190b/07, 195a/11, 202b/10, 203b/10, 205a/13, 205b/07, 207a/13, 207b/05, 239b/05, 247b/10, 247b/14, 249b/04, 252a/09, 252b/09, 252b/10, 254a/14, 256b/16, 257b/13, 258a/06, 258a/08, 262b/11, 263a/06, 265b/13, 266a/01, 266b/07, 266b/15, 270a/04, 278a/14, 279b/06, 280a/13, 282b/15, 283a/08, 284b/06, 284b/13, 285b/14, 286a/01, 286b/11, 290b/15, 291a/03, 291b/03, 291b/06, 291b/13, 299a/06, 299a/08, 302b/11, 305b/17, 318b/03, 321a/14, 326b/04, 327b/17, 328a/02, 328b/01, 329b/12, 329b/16, 330a/12, 330b/17, 331a/09, 331b/12, 332a/05
-ıp dururmız 208a/08
-ip durur 164b/01, 167b/15, 173b/13, 180a/14, 182a/08, 186a/11, 186a/16, 193b/10, 200a/04, 201b/04, 202a/12, 205b/12, 205b/16, 205b/16, 209a/01, 210b/07, 212a/03, 222b/11, 231a/01, 231b/13, 232a/03, 232a/12, 249b/05, 269b/02, 277a/17, 278a/15, 283b/14, 286b/10, 299b/16, 310a/12, 310b/08, 311b/07, 329a/09
-ip durur érdi 166b/09, 197b/01, 198b/04, 199a/04, 202b/13, 265b/12, 268a/04, 270a/11, 281b/16, 299a/01, 300b/07, 306b/02, 314b/08, 316b/16, 324a/01, 335b/07
-ip durur érdiler 300b/05, 328b/16, 334b/03
-ip durur érdüm 187a/14
-ip dururlar 177a/17, 179a/08, 183b/03, 191b/05, 200b/09, 207a/10, 226b/15, 250a/03, 252b/06, 258a/17, 261b/15, 262b/07, 263a/01, 263a/05, 266a/05, 266a/10, 269a/11, 280b/11, 288a/09, 289b/13, 290b/06, 291a/13, 291b/07, 293a/07, 299b/13, 300a/05, 310b/011, 318a/09, 318a/14, 329a/14, 330b/13
-ip durur érdi 160a/02
-ip dururlar 160a/14
-maġusı durur 186a/14, 186a/15
-maḳ durur 268a/11
-mas durur 315a/10
-mas durur érdi 171b/10, 221b/13, 307b/14
-mas durur érdiler 210b/10
-may durur érdi 166b/02, 208a/08, 221b/17, 224a/06, 322b/02
-may dururlar 286b/17
-may durur érdiler 172a/17
-mes durur érdi 186b/09, 196a/10, 196a/13, 208a/06, 271b/16
-mey durur 196a/02, 216b/04
-mey durur érdi 276b/07, 284a/16

-mış durur 187b/04, 198a/04, 204a/15, 228b/08, 267b/03, 283a/09, 284a/02, 284a/13, 313a/17, 332a/12, 333a/02
-mış durur érdi 231a/17, 231b/08, 231b/16, 234a/08, 253b/01, 269a/13, 327b/08, 330a/02
-mış durur érdiler 231a/08
-mış durur érken 232a/02
-miş durur érdi 227a/09, 254b/03, 276b/05, 288b/02
-miş dururlar 257a/14
-p durur 186b/17, 196a/03, 299a/14, 315a/09, 315a/11
-p durur érdiler 170a/12, 319a/01
-p dururlar 168b/08, 173b/04, 249a/14, 249a/14, 253b/06, 254a/14, 260b/02, 310a/07, 312a/06, 314b/14, 320b/14, 321b/14
-up durur 157b/14, 162b/02, 164a/08, 167a/11, 168a/10, 171b/03, 172a/05, 172a/17, 174a/12, 174b/12, 177a/14, 180b/10, 185a/12, 185b/14, 186b/02, 186b/13, 186b/16, 193b/09, 194b/14, 196b/09, 196b/17, 198b/09, 198b/12, 198b/16, 203b/16, 204a/11, 205a/06, 207b/16, 208b/06, 210b/10, 210b/13, 211a/03, 211a/07, 211b/09, 211b/11, 216b/08, 217a/17, 217b/04, 221a/01, 221a/15, 222a/08, 222b/13, 224a/11, 228a/15, 234b/17, 237b/10, 237b/13, 247b/08, 249a/13, 251a/09, 252b/16, 252b/17, 253a/05, 254b/11, 257b/14, 263a/15, 265a/05, 266a/03, 266b/04, 268a/10, 268a/16, 272a/01, 274a/11, 275b/08, 276a/04, 276a/10, 276a/15, 281b/10, 284a/12, 285a/12, 287a/17, 287b/08, 288a/02, 290a/05, 290b/08, 295a/13, 296b/02, 297b/13, 297b/15, 298a/01, 298b/04, 298b/12, 299b/05, 300b/11, 301a/04, 301a/15, 301a/16, 303b/05, 303b/08, 303b/12, 304a/07, 306a/06, 306b/09, 307a/03, 309b/05, 309b/11, 310a/08, 312a/13, 313a/13, 315a/08, 326a/07, 327b/10, 327b/12, 332b/02, 333b/06
-up durur érdi 156b/14, 159b/05, 160a/16, 161a/14, 164a/14, 171b/08, 177a/02, 180a/11, 185a/05, 186b/10, 199b/12, 201b/02, 201b/03, 202a/16, 207b/11, 209b/14, 210b/07, 211a/04, 217b/04, 217b/13, 221b/16, 224a/09, 254b/05, 257b/06, 267b/09, 268b/14, 270a/05, 276b/14, 277b/12, 281a/01, 281a/02, 281a/12, 281b/04, 282b/06, 283b/11, 288a/17, 291a/17, 291b/01, 295b/09, 296a/11, 297a/14, 299a/01, 299a/02, 299b/04, 300b/03, 300b/08, 301a/02, 301a/03, 301b/14, 303a/15, 309a/014, 317a/14, 327a/11
-up durur érdiler 160a/06, 163a/16, 170a/14, 187b/03, 265a/13, 271a/11, 276b/04, 279b/02, 286b/07, 291b/05, 305b/14, 330a/09
-up durur érmiş 284b/10
-up dururlar 166b/17, 167b/12, 168b/07, 170b/09, 173b/09, 174a/04, 175a/09, 175b/03, 176b/13, 179a/16, 179b/04, 179b/11, 180b/02, 182b/02, 185b/07, 186a/13, 186b/01, 186b/05, 186b/06, 186b/16, 187a/09, 190b/02, 191a/02, 191a/03, 191b/10, 192a/02, 194b/05, 194b/12, 195a/14, 197a/12, 198b/03, 199a/10, 200b/11, 203b/05, 204a/05, 204a/12, 205b/14, 207a/02, 207b/04, 208a/04, 208b/10, 209a/13, 209a/17, 210a/02, 210b/03, 211b/15, 212a/02, 217b/12, 232b/04, 233b/15, 234b/04, 234b/11, 235a/05, 237b/04, 240b/13, 241b/06, 247b/11, 248a/16, 250a/05, 252a/07, 252b/17, 255b/05, 256a/11, 256a/16, 256b/10, 257a/11, 258a/14, 260b/09, 261b/08, 262b/13, 263a/08, 267b/12, 268b/07, 268b/17, 269b/09, 269b/13, 273b/04, 273b/07, 274b/08, 274b/15, 277a/16, 278b/14, 279b/16, 280a/02, 282a/06, 282a/08, 282a/13, 282b/13, 283a/11, 284b/08, 284b/15, 285a/16, 286a/09, 287a/01, 288b/09, 288b/10, 290b/10, 291a/01, 291a/14, 293b/05, 294a/04, 294a/17, 295a/14, 295a/15, 296b/05, 297a/11, 298a/06, 299a/10, 299a/16, 300a/11, 300b/16, 303a/02, 305a/15, 306b/05, 306b/08, 306b/12, 307a/07, 308a/10, 310a/04, 316a/17, 318a/07, 318a/08, 318b/05, 319a/10, 320a/04, 323b/09, 323b/12, 327a/16, 327b/16, 328a/07, 328b/12, 329a/12, 329b/03, 329b/16,

330a/16, 330b/08, 332b/04, 332b/12, 333a/08
-up dururlar érdiler 334b/06
-up éken dururlar 326a/14
-up dururlar 200b/17
-ur 185a/10
-ur érdi 192b/11, 247b/06, 249a/11, 270a/10, 316a/13
-ur érdiler 188b/04, 194b/05
-urlar 252a/06
-üp durur 163a/03, 168b/04, 172a/02, 172b/01, 173b/02, 175a/14, 177b/07, 177b/14, 178b/02, 179a/05, 179b/08, 180a/16, 185a/15, 186b/14, 186b/17, 188b/02, 191a/07, 193b/03, 194b/06, 195a/13, 196a/17, 196b/06, 196b/11, 197b/09, 199b/06, 199b/08, 200a/02, 200a/06, 202b/02, 204b/08, 209a/16, 211a/02, 222b/05, 222b/15, 224a/12, 227a/15, 232a/05, 233b/10, 238a/05, 240b/05, 242b/08, 252a/03, 257a/03, 265a/07, 265b/16, 266a/08, 270b/05, 271a/12, 271b/12, 273a/14, 276b/10, 278a/02, 281b/02, 286b/06, 286b/15, 288a/15, 288b/03, 289b/05, 290b/11, 291a/08, 291a/11, 291b/17, 297b/14, 297b/15, 298a/04, 298b/08, 299a/17, 301a/14, 303b/06, 305a/12, 307b/03, 310a/01, 312a/02, 314b/06, 315a/14, 316a/11, 320a/15, 320b/10, 322b/01, 322b/05, 324a/03, 329a/06, 331b/06, 331b/17, 332b/09, 333b/14, 335b/10
-üp durur érdi 164b/01, 173a/06, 173b/10, 178b/13, 210a/08, 265b/08, 277b/03, 280a/13, 301b/17, 305b/12, 308b/08, 314b/05, 324b/15, 326b/08, 326b/08, 328b/06
-üp durur érdiler 186b/09, 204a/17, 290b/01, 319a/09, 323a/05
-üp durur érkenler 179b/03
-üp durur érse 192a/10
-üp dururlar 169b/03, 173b/12, 174a/10, 174b/13, 174b/16, 175a/11, 175b/07, 177a/04, 177b/09, 178a/15, 178a/16, 178b/06, 179a/05, 179b/09, 179b/15, 180a/02, 180b/06, 182a/13, 182a/14, 185a/14, 185b/08, 186a/07, 187a/10, 187a/13, 188a/12, 190b/10, 190b/12, 191a/01, 192a/14, 192b/03, 192b/05, 193a/06, 193b/12, 194a/15, 195b/01, 196a/12, 196a/15, 196b/02, 197a/15, 198a/15, 199b/16, 201a/02, 201b/16, 203a/01, 203a/12, 203a/15, 203b/02, 204b/06, 204b/13, 206a/07, 206a/10, 206a/13, 206a/15, 206a/17, 207a/03, 207a/07, 207a/08, 209a/02, 209a/07, 210a/12, 210a/15, 220a/02, 220a/15, 223b/08, 224a/02, 225a/14, 227a/03, 228a/12, 228b/03, 232a/16, 234a/06, 239a/12, 239a/16, 239b/16, 240a/09, 240b/07, 240b/17, 241b/09, 248a/07, 249b/02, 250a/06, 251a/14, 252b/03, 252b/11, 252b/14, 253a/16, 253b/02, 254b/10, 256a/16, 257a/15, 257b/01, 258a/02, 258a/14, 260a/09, 260b/17, 261a/05, 265b/04, 266a/09, 266a/15, 266a/17, 266b/05, 268b/09, 269a/03, 270a/15, 271a/04, 271a/06, 271a/08, 271a/15, 272b/15, 273b/02, 274a/13, 274b/16, 275b/04, 276a/07, 276a/08, 276a/16, 276a/17, 276b/08, 277a/02, 278a/07, 278a/17, 278b/05, 279a/15, 279a/16, 279b/03, 282a/03, 282b/06, 283b/09, 284b/02, 284b/04, 285b/03, 285b/16, 286a/04, 286a/06, 286a/10, 286a/16, 286b/08, 287a/13, 287a/15, 288a/01, 290a/03, 290a/06, 290a/07, 290b/16, 291b/10, 293a/04, 294b/10, 296a/13, 296b/03, 298a/04, 298b/16, 299a/01, 299a/08, 299a/12, 301b/15, 303a/16, 303b/03, 304a/01, 304a/12, 304b/09, 304b/14, 304b/16, 305b/03, 307a/08, 307b/17, 310b/13, 312b/02, 312b/09, 316b/13, 317a/01, 317b/12, 318a/10, 318b/07, 319a/15, 320a/08, 326b/10, 327a/07, 329b/02, 329b/10, 329b/14, 330a/17, 330b/06, 330b/10, 332b/06
-ür durur 159a/09, 333b/04
-ür érmiş durur 177b/17
[=960]

dur (<Ar. durr) İnci, inci tanesi.
d.-ı ġalṭān 225a/07, 307b/08
d.-ı nāb 267b/16
d. saç- 282b/16
d.-ı ḳıymat-bahā-yı baḥr-ı zaḫḫār-ı şacāʿat) 219b/01
d.-ı rahşanda 215a/03

d.-ı vaṣl 211a/16
d.+ıdın (durrıdın) 211a/17
d.+ıġa 191a/09
d.+ıñdın (durrıñdın) 214b/16
d. saç- 165a/06
d.tök- 211b/01
[=8]
dūr Far. Uzak.
d. ol- 257a/06
dūr-bīn Far. Uzak gören.
d. (naẓar-ı dūr-bīn) 302a/15
d.+ıġa (naẓar-ı dūr-bīn) 294b/05
[=2]
dūr-bīnlik Uzağı, ilerisini görerlik.
d. u ʿāḳıbat-endīşlik 227b/16
[=1]
dūr-endīşlik İlerisini düşünme, akıllılık.
d. ḳıl- 161b/09
[=1]
durar (<Ar. dürer) Büyük inci tanleri.
d.+ıġa 314b/01
[=1]
dūr-bāş Far. Muhafız.
d. 262a/12
[=1]
dur-bāşlıḳ Muhafızlık.
d. 215b/12
[=1]
durc Ar. Sandık, cevahir kutusu.
d. (gevher-i durc-ı ḥaḳīḳat) 243a/12
d.+ıda 215a/03, 229a/17, 267b/16
d.+ıdın 216a/10
d.+ınıñ 246b/06, 307b/08
[=7]
Durman k.a. Özbeklerin bir boyudur. Uygurlarla birleşti. Bu halkın yaşadığı yere de Durman denmektedir.
D. 253a/11
[=1]
Durman Baltaş Yüzbaşı ş.a. Seyyid Ata Hoca Can hoca ile birlikte Ak Yakış'ın korunmasıyla yetkili kişi. Krş. **Baltaş Durman**
D. bile 309b/04
[=1]
durrāc (<Ar. dürrāc, dürrāce) Eti gevrek, keklik cinsinden bir kuş, çil kuşu.
d.+ları 244a/14
[=1]
durūb Ar. Kapı, giriş.
d. u abvāb 192b/02
[=1]
duruḫşān Far. Parlak.
d. 216a/11
d. bol- 174b/17
d. yañlıġ (āftāb-ı duruḫşān) 251a/07
d. yañlıġ (ḫūrşīd-ı duruḫşān) 275a/03
[=4]
duruḫşānda Far. Parlak, göz alıcı.
d. (mıhr-ı duruḫşanda) 215a/03
d.+sı (aḫtar-ı duruḫşanda) 246b/06
d.+sıġa (māhīça-ı duruḫşanda) 165b/12
[=3]
duruḫşanda-mıhr Far. Parlak güneş.
d. 307b/11
[=1]
durust Far. Doğru.
d. 184a/09
d. (ʿazm-ı durust ét-) 211a/16
[=2]
duşman Far. Düşman, hasım.
d. 169b/05, 181a/17, 183b/11, 221a/02, 222b/07, 238a/11, 254a/15, 254a/15, 292b/01, 292b/04, 302a/08, 318a/14
d. (sıpāh-ı duşman) 196a/04
d. eyle- 172a/12
d. érkenin 158b/14
d.+ġa 181a/04, 199b/06
d.+ı 196a/05
d.-ı bad-ḫ(v)āh 269a/13
d.-ı cān 304a/13
d.-ı ḳadīm 269a/16
d.+ıdın 264a/09
d.+ıġa 264a/09
d.+ın 247b/15, 325b/11, 325b/14
d.+ını 336a/10
d.+lar 162b/06, 292a/07
d.+larıġa 284b/04
d.+nıñ 186a/12, 208a/11, 220a/09, 294a/03, 304a/09
d. üzre 205b/01
[=36]
duşman-güdāz Far.Düşman mahveden.
d.(ḥażrat-ı ḫıdīv-ı dost-nuvāz u duşman-gudāz) 269b/17

d. bile (kevkebe-i duşman-güdaz) 260a/07
d.+dın soñra (vāḳıʿa-ı duşman-güdāz) 253a/13
d.+lar (şamḫāl-ı duşman-güdāz) 170a/04
d.+nı (sānıḥa -ı duşman-güdaz) 182a/13
d. u dost-navāz 184b/11
d. u muḫālıf-navāzlıġ193b/06
[=7]
duşman-şikār Far. Düşman avcısı.
d.(dıl-āvar-ı duşman-şikār-ı nīza-bāz) 320b/02
d. (ḫāḳān-ı duşman-şikār) 251a/01, 277b/08
d.(ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 230a/09, 282b/07, 308b/16, 310b/14, 314b/02, 328a/12
d. (ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 302a/03
d. (salāṭīn -ı duşman-şikār) 181a/05
d. (sar-dār-ı duşman-şikār) 204a/11
d.bile (mubārız-ı kīna-guẕār-ı duşman-şikār) 318a/05
d.bile (sıpāh-ı kīne-güẕār u duşman-şikār) 181b/10
d. bile (şucaʿā-yı duşman-şikār) 217b/15
d.+dın (şucaʿā-yı duşman-şikār) 286b/02
d.+ġa (şucaʿā-ı duşman-şikār) 282b/14
d.+nıñ (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 332b/15
d+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 239a/17
d.+nıñ (ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 305a/04, 310a/10
d.+nıñ (ṣaf-dar-ı duşman-şikār) 222a/01
d. u dost-navāz 290a/10
[=23]
duşvārlıḳ Far. Zorluk.
d. bile 247a/05
[=1]
dūzaḫ Far. Cehennem.
d.-ı gülistānī 305a/03
[=1]

E-É

é- 1. Asıl yardımcı fiil (İsimlerden sonra). Krş. ér.-
é.-di 164b/10, 164b/11, 168a/13, 211a/12, 211a/15, 213a/16, 213b/03, 213b/03, 213b/03, 213b/04, 213b/08, 213b/08, 216a/10, 220b/03, 220b/03, 229a/13, 229a/13, 229a/13, 229a/14, 243b/10, 243b/15, 244b/07, 245a/09, 246b/03, 246b/04, 249b/14, 250b/06, 250b/08, 251b/03, 251b/03, 251b/05, 251b/05, 254b/17, 254b/17, 255a/01, 255a/02, 255a/15, 255b/02, 256b/06, 256b/07, 257b/15, 257b/15, 261a/17, 283b/03, 303b/16, 336a/08
é.-durur édi 327a/13
é.-kendürler 329a/17
é.-mes édi 246a/06
é.-miş édiler 260a/13
é.-se 159a/04, 162a/02, 220a/04, 244b/01, 294a/06
2. Asıl yardımcı fiil (Fiillerden sonra).
-gey édi 266b/02
-miş édi 165a/09
-r édim 223b/15
-up édi 248a/14
-up éken dururlar 326a/14
[=60]
ecel bk. **acal**
e.+ge 198a/07
[=1]
efgān Far. İnleme, bağrışma, figân.
e. çıḳ- 233b/17
[=1]
efgende Far. Düşkün, biçâre.
e.+si 168b/01
[=1]
efkār Ar. Düşünme, maksat.
e. ḳıl- 232b/05
[=1]
eflāk Ar. Gökler, felekler.
e. 182a/10
e.+ġa 182a/10
e.+ge 211a/06, 287a/09
[=4]
ég- Eğmek.
é.-mes érdiler (başın ég-) 308b/13
[=1]
ége Sahip
i. 199b/06

[=1]
eger Far. Eger. Krş. **ger**
e. 161b/11, 162a/01, 167b/16, 176a/14, 177a/12, 181a/03, 186a/13, 187a/06, 188a/16, 196a/09, 198a/16, 208b/05, 213a/03, 215b/13, 224a/02, 224a/15, 233b/10, 233b/12, 238b/06, 243b/02, 246a/05, 248b/07, 250b/03, 253b/17, 255a/01, 255b/09, 257b/10, 260b/02, 262a/11, 263b/16, 267a/15, 274b/02, 310b/04, 311b/09, 314a/15, 314a/16, 324a/03, 325b/04, 325b/05, 333a/11, 333a/13
[=41]
egerçi Far. … ise de, her ne kadar, … olsa da. Krş. **gerçi**
e. 159a/14, 163b/15, 175b/08, 175b/15, 187a/03, 201b/07, 213a/01, 221b/04, 245b/16, 246a/16, 254a/16, 259a/13, 260b/05, 275b/06, 297b/11, 309a/05, 334b/09
[=16]
égin Sırt, omuz.
é.+i (égni) 182a/01
[=1]
égir- Eğirmek, kuşatmak.
é.-ip 254a/13
é.-ürler 294b/07
[=2]
ehl bk. **ahl**
e.+ige (dıyar ehli) 308b/03
e.+ige (şikār ehli) 249b/07
[=2]
ekābır (<Ar. ekābir) Büyükler, ileri gelenler.
e. (tamāmat-ı ekābır) 192a/13
e. bile 170a/11
e.+ġa (tamāmat-ı aşrāf u ekābır) 196b/15
e.+ı 170b/07, 193a/04, 205b/08, 294a/01
e.+ı bile 306b/11
e.-ı Ḳazakıyya 328a/04
e.-ı Ḳoñratıyya 192b/15, 199a/04
e.-ı muşāru'l-ılayh 225a/16
e.+ıdın 159b/17, 163a/08, 169b/09, 171b/07, 178b/16, 179a/06, 192b/01, 202b/15, 203a/02, 203a/17, 206b/15, 211b/07, 263a/04, 265a/03, 273a/01, 280a/05, 299b/02, 308b/09, 326b/13, 331a/05
e.+ıdın durur 172a/07, 175a/13
e.+ıdın durur érdi 185b/16, 273a/16, 317b/12
e.+ıġa 173b/12, 180a/03, 191b/04, 192b/04, 218a/07, 326b/06
e.+ıġa (umarā u ekābır) 316b/12
e.+ınıñ 206a/05, 225a/12, 293b/07
e.+nıñ 271b/12
e. u aʿāẕım 188b/01
e. u aṣāġır 91b/09, 266b/07
e. u aşrāf 167b/06
e. u maʿārıf 161a/03
[=53]
ekābır-zāda Far. İleri gelenlerin oğlu.
e.+lardın 160a/06
e.+larıdın durur érdi 320a/05
[=2]
ekārim Ar. Cömert ve eli açık olanlar.
e. (faḫru'l-ekārim) 313b/04
[=1]
ekber Ar. En büyük.
e. (ʿīd-ı ekber) 239b/13, 327b/06
[=2]
Ékilik Biy Ḳıyat Ḳara Ḳalpaḳī ş.a. Karakalpak kabilesinin Kıyat boyundandır, Şor Köl'e yerleşmiştir.
É. 290a/14, 290b/08
É.+ni 291a/04
[=3]
ékin Ekin.
é. 178a/12
é.-i bih-būdī 290a/15
é.+in 253a/17
é.+in (zırāʿat u ékin) 252b/09
é.+lerin 274b/03, 289b/15, 291b/02
é.+lerin (zırāʿat u ékin) 290a/05
é.+lerni 198b/11
é. ü zırāʿat 252b/11
é. üçün 274a/16
[=11]
ékinçi Ekinci.
e.+larġa 177b/16
é.+lerdin 307a/10
[=2]
ekl Ar. Bir şey yeme.
e. ü şurb "Yeme içme."188a/17, 243a/05

[=2]
ekmel Ar. Mükemmel, tam.
e.+ü'l-kāmilin 205a/03
e.+ü'l-kemālā 313b/12
[=2]
ekrem Ar. Pek cömert, çok eli açık.
e. (sulṭānu'l-ekrem) 170b/02
[=1]
ekṣer Ar. Daha ziyade, en çok.
e. 173b/04, 173b/10, 178a/12, 186b/09, 186b/11, 186b/15, 210b/13, 216b/14, 257b/13, 259a/16, 269b/17, 271b/15, 288b/03, 290a/03, 292a/02, 295b/01, 309a/08, 313a/17, 315b/13, 316a/12, 316a/16, 319a/03, 320a/08, 320b/11, 320b/15, 322a/12, 323a/13, 326a/01, 335a/14
e.+i 287b/11, 298a/10, 305a/16
[=32]
él I 1. Yurt, memleket, il.
é. 161a/07, 254a/06
é. bile 291a/05
é.+de 284a/13
é.+ge 324a/15, 327b/06
é.+ıġa 328b/15
é.+i 310a/15
é.+ige 284a/14, 284b/02
é.+ini 284a/17
é.+iniñ 159b/16
é.+larıġa 283b/08
é.+lerdin 330a/08
é.+leriniñ 326b/11
é.+ni 280a/08, 285b/03
é.+niñ 178a/11, 191b/14, 266a/05, 268a/14, 290b/03
2. Yabancı, başkası.
é. 165b/06, 289a/13, 301a/07
3. Halk, ulus, herkes.
é. 196b/11, 244a/15, 248b/13, 261a/08, 265b/05, 290a/09, 290a/15, 301b/06, 315a/15, 323a/10
é. ara 256a/17
é. bile 290a/13, 290a/14, 319b/07
é. bol- "Tâbi olmak." 237b/04
é. durur 256b/14
é.+ġa 251a/16, 266b/02
é.+ge 158b/17, 165b/04, 225a/09, 266b/08, 282b/16, 302b/14, 315a/16
é.+i 160b/02, 180a/06, 180b/15, 211a/07, 214a/08, 225a/10, 227a/03, 257a/11, 257a/16, 257b/04, 259b/09, 265b/16, 266a/01
é.+i içre 169b/06
é.+idin 170a/07, 233b/16
é.+idin durur 256a/12
é.+ige 180b/14, 301b/04, 314a/13, 330a/04
é.+in 189b/05, 279a/14, 290a/12, 334a/03
é.+ini 265b/11, 265b/14, 266b/14
é.+iniñ 247b/14, 266a/03, 294a/08, 308b/12,
é.+lerin 276a/08
é.+ni 170b/13, 196b/07, 212b/10, 220a/03, 237a/15, 243b/15, 250b/13, 262a/12, 266b/17, 273b/08, 279b/17, 290b/11, 306b/10, 308a/03, 312b/17, 324b/03
é.+niñ 161a/03, 167b/05, 321a/04, 323a/02, 323a/04
é. u aḥşām 276a/07, 283b/05, 298b/05
é. u ḫarāc-güzār 73a/17
é. u uruḳ 320a/07
é. üzre 275a/08
4. Kabile, boy.
é.+iniñ (Tabın éli) 254a/11
[=113]
él II El, kol.
é.+ge 221b/07
é.+in 315a/14
[=2]
Él Amān Bahādur ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
É. 308a/08
É.+nıñ 296b/04
[=2]
Él Amān Ḳara Ḳalpaḳ ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
É.+nı 297b/14
[=1]
Él Amān Ḳoñrat bk. **Él Amān Ḳara Ḳalpaḳ**
É. 297b/04
[=1]
Él Tüzer bk. **Él Tüzer Bahādur**
É. 175a/01, 213b/17
É.+gedür 187a/16

[=3]
Él Tüzer Biy ʿInaḳ bk. **Él Tüzer Muḥammad Bahādur**
É. 165a/09
[=1]
Él Tüzer Muḥammad Bahādur bk. **Él Tüzer Muḥammad Bahādur**
É. 291a/16
[=1]
Él Tüzer Muḥammad Bahādur Ḫān ş.a. Avaz Inak'ın oğludur. Babasından sonra ınak oldu. Bir süre sonra da hanlığını ilan etti. Ancak kısa bir süre sonra öldürüldü. *Firdevsü'l-ikbâl*'in yazılmasını emreden kişidir. Krş. **Amīr Él Tüzer**, **Él Tüzer , Él Tüzer Muḥammad Bahādur, Él Tüzer Biy ʿInaḳ**
É. 161a/10, 164a/17, 166b/01, 188b/10, 201a/08, 265b/06, 267b/07
É. ʿalayhi'r-raḥma ve'l-ġufrān 227b/03
É. anāra'llāhu burhānah 159b/03, 311b/17, 312a/01
É. navvara'llāhu marḳadahu 227a/08
e. navvara'llāhu mażcaʿihi 217b/10
É.+nıñ 217a/15, 231b/06
É. saḳya'llāhu sırrāhu 156b/12, 208a/05
É. saḳyallāhu sırrāhu ve caʿlli'l-cüs̱sehi miṣvāhi 224b/11
É. taġammada'llāhu bi-ġufrānihi 157b/10, 187b/09, 197a/05, 226a/11, 245a/06
[=23]
élāt Kabile.
é. bile 316b/14
é.+ı 318b/17
é.-ı me̱kūr283b/08
é.+ıdın 316b/15
é.+ın 324b/01, 330a/11
é.+ınıñ 327a/02
[=7]
Élcik y.a. Çarcuy yakınlarında bir yer.
É. 203a/08
É. u Yaycı ḥudūdı 206a/16
[=2]
élçi Elçi.
é. 190b/08, 190b/12, 234a/02, 317a/04
é. bile 197b/07
é.+ġa 197b/07
é. ḳıl- 171a/03, 257a/09, 272b/10, 324b/10
é.+larġa 190b/12
é.+larıġa 312a/10
é.+ler 310b/011, 316b/11, 319b/15
é.+ler bile 247b/13
é.+leri 309b/09, 316b/07
é.+lerin 247b/10
é.+sıġa 306b/08
é.+si 247a/09, 257a/08, 265b/12
é. yiber- 227b/10, 265b/12, 306b/04, 310b/08
é. yüber- 311a/05
[=28]
Élçi Calāyır ş.a. Eş Muhammad Bey'in adamlarındandır.
É. 293a/15, 300b/10
[=2]
élçileş- Elçileşmek.
é.-üp 294b/01
[=1]
élçilik Elçilik.
é.+ge 227b/13, 247a/09
[=2]
elf Ar. Bin(sayı).
e. 216a/05
[=1]
élik El, kol. Krş. él, kol.
é. aç- 195b/05
é. çék- 235a/15
é.+i (éligi) 222b/07
é.+i (til ü élik) 215b/12
é.+ide (élgide) 218b/13, 221a/11, 242a/13, 242a/13, 242a/14, 242a/15, 260a/11
é.+idin (élgidin) 184a/15, 184a/16, 244b/03, 266b/12
é.+ige (élgige) 182a/04, 239b/08, 262a/12
é.+ige (éligide) 258a/15
é.+ige (éligige) 244a/17
é.+leridin (éligleridin) 182a/15
é. ur- 215b/11, 231a/04, 278b/14
[=28]
éllig Tabiyet, bağlılık.
e. u ıṭāʿat 190b/12
[=1]

éllik Elli.
é. 273a/07, 276a/13, 331a/08
é. (iki yüz élik) 284a/16
é. (ḳırḳ éllik) 172b/04, 196a/16, 276a/10, 285a/07
é. (yüz éllik) 197b/14, 307a/11
é.+din (üç yüz éllik) 211b/16
[=7]
élt- İletmek, getirmek, göndermek.
é.-erge 230b/17
é.-gen durur érdiler 234b/02
é.-gende 245b/10
é.-geyler 222a/10
é.-ip 178a/11, 239a/08, 269b/12, 288a/10, 299a/16, 309a/04, 312a/06
é.-ip durur érdi 202b/13
é.-ip durur érdiler 300b/05
é.-ip érdi 178b/15
é.-ti 161a/17
é.-tiler 294b/06
[=16]
el-valadu's-sirre ābīhi Ar. "Babasının oğlu" anlamında bir tabir.
e. 299b/05
[=1]
emākin Ar. Yerler, mevziler.
e. u mesākīn 180b/16
[=1]
émçek Meme, göğüs.
é.+idin 184b/14
é.+idin (boğuz u émçek) 334a/11
[=2]
émdi Şimdi.
é. 164a/02, 175b/12, 176a/11, 238a/08
[=4]
émes (Edat) Değil.
é. 157a/02, 157a/05, 159a/06, 159a/06, 181a/01, 191a/12, 191a/13, 217a/07, 222a/11, 222a/12, 267a/01, 324a/05
é.+dür 221b/10, 299a/17
[=14]
emlāk Ar. Mülkler
e.+da 199a/02
[=1]
emniyyet Ar. Eminlik, korkusuzluk.
e.+ini 309a/05
[=1]
endek Far. Az, çok az.
e. 235a/15, 312a/03
[=2]
éndür- İndirmek.
é.-gey 188b/12, 231a/03
[=2]
baş éndür- 188b/12
[=1]
éñek Çene.
é.+lerige 266b/01
[=1]
engüşt Far. Parmak.
e.-ı dast 233b/01
[=1]
engüşt-numā Far. Parmakla gösterilen.
e. bol- 288a/17
e. durur 172b/16
e. durur érdi 297b/10
[=3]
ér Adam, erkek, mert.
é. 307b/04, 334a/10
é.+ġa 334a/13
é.+ge 212b/04
[=4]
ér- I Ermek, ulaşmak.
é.-di 164b/11
é.-geni 297b/12
[=2]
ér- II 1. Asıl yardımcı fiil (İsimlerden sonra). Krş. **é-**
é.-di 158a/13, 159a/05, 160b/15, 160b/16, 160b/16, 161a/01, 162b/07, 163b/04, 163b/04, 169a/05, 171a/07, 178a/01, 184b/06, 184b/08, 189a/09, 190a/09, 193b/11, 194a/17, 197a/09, 197a/09, 213a/16, 213b/06, 213b/14, 213b/15, 213b/17, 216a/11, 219b/15, 221b/05, 223b/10, 223b/13, 223b/14, 226a/16, 229a/05, 229a/06, 230a/14, 230b/03, 230b/09, 236b/02, 241b/17, 242a/01, 243b/04, 244a/11, 246a/06, 246a/07, 246a/10, 246b/11, 247a/14, 247a/14, 247b/02, 247b/04, 249a/02, 250b/07, 251b/02, 255a/16, 255a/17, 267b/06, 273b/17, 274a/03, 274a/05, 274a/09, 274a/10, 278a/03, 283b/02, 285a/02, 287b/03, 291a/15, 292b/13, 293b/10, 294a/15, 295a/12, 298a/13, 301a/09, 305a/05, 306b/15, 311a/15, 315a/01, 318b/15, 322a/15, 322b/13, 325a/03, 328a/14, 328b/07, 334b/05

é.-diler 163b/13, 192a/04, 210b/16, 213b/05, 218b/04, 221a/07, 233a/13, 244a/06, 245b/09, 245b/16, 255a/10, 284a/03, 287b/12, 295b/12, 335b/15
-dur érdi 210a/15, 319b/10
durur érdi 156b/17, 157b/07, 157b/14, 158b/01, 158b/02, 158b/03, 158b/08, 160a/15, 162a/11, 162b/06, 163a/12, 164b/09, 166b/05, 168a/12, 170a/11, 171a/14, 173a/17, 174a/16, 174b/14, 177a/06, 178a/13, 179a/10, 182b/08, 185a/11, 185b/17, 186b/08, 187a/09, 188a/14, 188b/10, 188b/16, 190b/03, 190b/06, 192b/10, 194a/03, 194b/08, 194b/14, 195a/05, 195b/17, 198b/02, 198b/07, 199a/09, 200a/03, 201a/13, 202b/01, 202b/06, 203a/02, 203a/03, 203a/16, 203b/07, 207b/15, 208a/10, 208a/11, 209a/15, 209b/09, 210a/04, 210a/14, 211b/02, 216a/09, 216a/10, 218b/02, 222a/14, 222b/16, 224a/01, 224a/07, 225b/02, 227a/02, 227a/06, 228a/04, 228b/16, 231a/09, 231a/15, 231b/03, 231b/12, 233a/09, 233a/11, 234a/10, 234a/11, 234a/16, 234b/01, 235a/08, 239a/14, 239a/16, 239b/04, 239b/14, 240a/07, 240b/01, 240b/12, 241b/01, 241b/17, 242b/10, 242b/12, 251a/11, 251a/12, 252b/11, 257a/16, 264a/15, 265b/06, 265b/09, 267b/02, 267b/02, 268b/16, 269b/01, 270a/06, 270a/17, 270b/17, 271b/05, 271b/10, 271b/14, 272a/07, 272b/07, 273a/07, 273a/16, 274a/11, 274a/13, 275a/16, 275b/07, 275b/16, 276a/12, 277b/11, 277b/15, 278a/14, 278b/15, 279b/01, 279b/10, 280b/06, 280b/12, 281a/03, 281a/06, 281a/07, 282a/10, 283a/04, 284a/01, 284a/15, 284b/01, 284b/03, 286a/17, 286b/05, 287a/14, 288a/03, 288a/14, 288b/15, 289b/11, 290a/12, 290a/13, 290b/12, 293a/12, 293b/01, 293b/10, 294b/16, 295a/07, 296a/02, 296a/04, 296b/16, 297a/12, 297b/10, 298a/05, 298a/16, 298b/01, 298b/06, 299b/10, 304a/02, 304a/17, 305a/16, 306b/01, 306b/03, 306b/06, 307a/12, 307b/10, 309b/08, 309b/15, 310b/09, 313b/06, 314b/04, 315a/02, 316a/13, 316b/07, 316b/11, 316b/15, 317a/06, 317b/12, 317b/13, 318a/05, 319a/13, 319b/08, 320a/02, 320a/05, 320a/11, 324a/16, 325b/15, 326a/04, 326a/07, 326b/02, 326b/15, 327b/14, 328a/04, 328b/16, 329a/05, 329b/14, 330a/02, 330a/06, 330b/09, 330b/09, 331a/03, 331b/05, 331b/13, 332b/13, 333b/03, 334b/04, 335b/02
durur érdiler 161a/16, 162a/14, 167b/10, 170b/08, 173a/03, 178a/12, 185b/05, 185b/15, 191b/14, 192a/15, 195a/02, 195a/10, 195b/02, 201b/14, 209b/16, 227b/05, 227b/09, 234b/04, 239a/11, 241b/15, 243a/16, 269b/07, 270a/02, 279a/08, 281b/15, 283b/03, 288a/07, 304b/17, 305b/05, 306a/06, 310b/03, 311b/11, 312a/16, 318b/02, 323b/03, 329a/13, 331a/07, 332a/02, 333b/12, 333b/17
durur érdim 276b/04
durur érdüm 157b/03, 200b/01
durur érken 182b/01, 284a/07
durur érdiler 163a/14
-dür érdi 224a/13
-dür érdiler 290a/16
é.-ken 328b/15
é.-kende 324b/13, 327a/10
é.-kenıġa 189b/01
é.-kenidin 182b/03, 332a/10
é.-kenin 158b/14, 174b/15, 238b/09
é.-kenlerin 328b/12
é.-mes 171b/17, 212a/10, 249b/11, 267a/15, 322a/12, 322b/14
é.-mes durur 332b/17
é.-mes durur érdi 196a/10, 196a/10
é.-mesdür 314a/11
é.-mestür 259a/14
é.-miş 283b/08, 302b/01, 320b/12
é.-miş durur 302b/06
é.-se 184a/15, 184a/17, 210b/08, 216a/04, 274b/03, 304a/13
é.-ür 158b/16, 159a/02, 159a/03, 181a/02, 191a/14, 196a/06, 205a/09, 212b/05, 212b/06, 212b/07, 212b/08, 212b/14, 214a/10, 215b/03, 215b/06, 216a/03, 221b/08, 223a/12, 223a/13, 223a/13, 223b/03, 224a/16, 230a/09, 235a/14, 243b/03, 246b/12, 246b/15,

249b/15, 268b/10, 268b/10, 292b/04, 293b/06, 294a/08, 299b/13, 302b/14, 303b/09, 303b/10, 303b/11, 304a/13, 305a/07, 305b/14, 306a/09, 306a/09, 315a/15, 315b/10, 316a/15, 316a/16, 321a/06, 321a/08, 322b/14, 322b/15, 322b/15, 324a/07
é.-ür miz 254a/05
é.-ürler 189b/01
2. Asıl yardımcı fiil (Fiilerden sonra).
-a almay durur érdi 182a/12
-a durur érdi 322a/01, 322a/02
-a dururlar érdi 222a/15
-ar durur érdiler 334a/02
-ar érdi 205b/17, 211a/06, 219a/01
-ar érdiler 170a/03, 334a/13
-ar érdük 238b/05
-ar érse 304b/11
-arlar érdi 290a/15
-e durur érdi 250b/17, 278a/04
-er durur érdiler 200b/12, 200b/13
-er érdi 158a/08, 158a/08, 236a/05
-er érdiler 213b/13, 233b/13
-er érmiş durur 320b/15
-er érdi 158a/09
-ġan durur érdi 284b/09
-ġan érdi 197b/14, 204a/03
-ġan érken 325a/05
-ġan érmiş 192b/16
-ġay érdi 266b/03
-gen durur érdiler 234b/02
-gen dururlar 308a/12
-gen érmiş dururlar 284a/08
-genidin 212b/11
-ġusı durur érdi 196a/11
-ıp durur érdi 157b/16, 159a/13, 161a/14, 161b/04, 161b/05, 165a/08, 173a/10, 173b/07, 187a/16, 198b/12, 201b/13, 202a/07, 202b/04, 204a/08, 204b/11, 208a/07, 217b/17, 218a/02, 218a/04, 249a/11, 256b/13, 260b/13, 265b/10, 269b/16, 280a/12, 293b/05, 297a/16, 299b/08, 299b/11, 309a/13, 321a/07, 327b/07, 334b/09
-ıp durur érdiler 182b/12, 187b/12, 190b/08, 256a/13, 257a/09, 268a/15, 328b/09
-ıp durur érdüm 313a/07, 324a/07
-ıp érdi 165b/09, 177a/11, 199b/01, 203a/05, 205a/02, 211a/05, 225b/03, 245b/13, 247a/09, 273b/14, 275a/12, 279a/07, 311a/04
-ıp érdiler 162a/15, 163a/10, 245b/15, 255a/14, 277a/03, 312a/02, 318a/02, 321a/12
-ıp érdim 225b/17
-ıp érdüm 189b/07
-ıp durur érdi 197b/07, 269a/02
-idür érdi 327a/06
-ip durur érdi 160a/02, 166b/09, 197b/01, 198b/04, 199a/04, 202b/13, 265b/12, 268a/04, 270a/11, 281b/17, 298b/07, 299a/01, 300b/07, 306b/02, 314b/08, 316b/16, 324a/01, 335b/07
-ip durur érdiler 300b/05, 328b/16, 334b/03
-ip durur érdüm 187a/14
-ip érdi 178b/15, 271a/03, 301b/02
-ip érdiler 175b/01, 248b/03
-ken durur 309b/10
-mas durur érdi 171b/10, 221b/13, 307b/14
-mas durur érdiler 210b/10
-mas érdi 259b/03
-mas érdiler 226b/04
-may durur érdi 166b/02, 208a/08, 221b/17, 224a/06, 322b/02
-may durur érdiler 172b/01
-maydur érdi 317b/11
-mek érür 212a/12
-mes durur érdi 186b/09, 196a/13, 208a/06, 271b/16
-mes édi 246a/06
-mes érdiler 308b/14
-mey durur érdi 276b/07, 284a/16
-mış durur érdi 231a/17, 231b/08, 231b/16, 234a/08, 253b/01, 269a/13, 327b/08, 330a/02
-mış durur érdiler 231a/08
-mış durur érken 232a/02
-mış érdi 235b/03, 243a/07
-mışdur érdiler 235a/06
-miş durur érdi 227a/09, 254b/03, 276b/05, 288b/02
-p durur érdiler 170a/12, 319a/01
-p érdi 250a/09, 319b/11

-r érdi 217a/01, 230b/04, 247b/03, 293a/12, 299b/06, 318b/16, 335a/16
-r érdiler 233b/11
-sa érdi 218a/10, 334a/14
-sa érdiler 334a/10
-salar érdi 224a/03, 246a/05
-sam érdi 324a/04
-up durur érdi 156b/14, 159b/05, 160a/16, 161a/14, 164a/14, 171b/08, 177a/02, 180a/11, 185a/05, 186b/10, 192b/11, 196b/09, 199b/12, 201b/02, 201b/03, 202a/16, 207b/11, 209b/14, 210b/07, 211a/04, 217b/04, 217b/13, 221a/02, 221b/16, 224a/09, 247b/06, 254b/05, 257b/06, 267b/09, 268b/14, 270a/05, 276b/14, 277b/12, 281a/01, 281a/02, 281a/12, 281b/04, 282b/07, 283b/11, 288a/17, 291a/17, 291b/01, 295b/09, 296a/11, 297a/14, 299a/01, 299a/02, 299b/04, 300b/03, 301a/03, 300b/08, 301b/14, 303a/15, 309a/014, 317a/14, 327a/11, 334b/06
-up durur érdiler 160a/06, 163a/16, 170a/15, 194b/05, 265a/13, 271a/11, 276b/04, 279b/02, 286b/07, 291b/05, 305b/14, 330a/09
-up durur érmiş 284b/10
-up dururlar érdiler 334b/06
-up érdi 160b/11, 180a/17, 189a/12, 245a/17, 255a/08, 271b/14, 273b/10, 301b/02
-up érdiler 160b/02, 166a/17, 169a/08, 199a/12, 243b/17, 285a/07, 319a/07
-up érdim 183a/09
-ur érdi 158a/10, 158b/10, 159b/17, 160a/13, 163b/06, 164a/07, 167a/04, 171a/15, 182b/09, 192b/13, 201a/14, 202a/10, 216b/16, 225a/15, 234b/14, 236a/04, 236a/07, 236a/09, 239b/03, 247a/11, 264a/17, 265b/05, 268a/07, 271b/15, 272b/09, 275b/01, 281a/09, 289a/17, 298a/12, 300b/06, 323a/01, 323a/14, 328b/10, 336a/06
-ur érdiler 167b/04, 179a/15, 224a/05, 230a/05, 239b/05, 265a/09, 269b/15, 271a/05, 281a/14, 309a/08, 330a/14, 334a/16
-ur érdük 254a/03
-ur érmiş 320b/15
-ur érse 181a/06
-urlar érdi 224a/03, 237b/12, 258a/04
-üp durur érdi 164b/01, 173a/06, 173b/10, 178b/13, 210a/08, 265b/08, 277b/03, 280a/13, 301b/17, 305b/12, 308b/08, 314b/05, 324b/15, 326b/08, 328b/06, bile(1)
-üp durur érdiler 186b/09, 188b/04, 204a/17, 290b/01, 319a/09, 323a/05
-üp durur érkenler 179b/03
-üp durur érse 192a/10
-üp érdi 183a/01, 245b/11, 323a/10
-üp érdiler 197b/02, 326a/14
-ür érdi 158a/06, 158a/14, 158a/16, 158b/07, 175b/15, 185a/09, 186b/12, 217a/15, 221a/01, 221a/05, 229b/15, 235a/04, 236b/01, 253b/17, 254a/11, 270a/12, 275b/03, 334a/11
-ür érdiler 182b/04, 240a/14, 264a/14, 283b/12, 309a/07, 309b/16
-ür érdük 325a/10
-ür érdüm 324a/04
-ür érken 186b/17
-ür érmiş 207a/17, 269b/03, 278b/02, 322a/17
-ür érmiş durur 177b/17
-ür érmişler 274a/16
-ürler érdi 309a/11
[=833]

Ereng y.a. Üst Yurt olarak da bilinen yer. Genellikle Ereng Ḳırı adıyla anılır.
E. 180a/11, 183b/05, 285a/06
E.+de 183b/01, 187b/05
E.+geçe 285a/07
E. ḳırın 320b/13
E. ḳırınıñ 271b/14
E.+niñ ḳırı 293a/03
[=9]

erg (<Far. arg) İç kale.
e. 281a/05, 295a/14, 295a/17, 315b/11
e.+ġa 269b/06
e. içre 301b/05
e.+ni 281a/02
e.+niñ 239a/13, 276b/02
[=9]

érit- Eritmek.
é.-ip 323a/07
[=1]

erkān Ar. İleri gelenler.

e. 319b/01
e.-ı camʿıyyat 306a/03
e.-ı davlat 165a/15, 168a/07, 175b/07, 180a/02, , 187a/02, 189a/02, 197b/10, 200a/13, 207a/12, 218a/03, 229a/03, 253a/14, 259a/17, 261b/06, 270b/13, 271a/12, 295a/13, 312b/17, 318b/06, 335a/03
e.-ı davlat-ı hama 189a/17
e.-ı davlat-ı sulṭāni 301b/11
e.-ı davlat-ı şāhī 242b/04
e.+ıġa 169b/08, 251b/10, 312a/03, 323a/12
e.+nıñ 207b/03
[=30]
érkek Erkek.
é.+din 178a/13
é.+lerin 178a/17
[=2]
Ersarı k.a. Sarık, Teke ve Yomutlarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri. 16. yüz yılda bu kabilelerin en yaygını Ersarılar idi.
E. 207a/16
[=1]
Ér ʿAlī Ḫān ş.a. Kazaḳ kabilesinden Çömekey'in padişahı Sultan Temür Han'ın babasıdır.
É. (Sulṭān Témür Ḫān ibn Ér ʿAlī Ḫān) 310a/15
[=1]
Ér Nıyāz bk. **Ér Nıyāz Biy**
É. 257a/03
[=1]
Ér Nıyāz Bég ş.a. Hoca Murad Bey'in oğludur.
É. 270a/09, 280b/12
É.+ni 270a/16
[=3]
Ér Nıyāz Biy ş.a. Yazar Munis'in küçük kardeşidir.
É.+ġa 278b/16
[=1]
ér tañ Erken, sabahın erken vakti.
é. 192b/08, 204b/16, 248b/01, 261a/02
é. dağı 249b/05
é.+ġa 208a/07
é.+ġaça 208a/07
[=7]
és- Esmek.
é.-e kiriş 209a/12
é.-e kiriş- 185b/02
é.-erde 218b/11
é.-geç 248b/14
é.-ip 211a/04, 211a/04, 212a/06, 246a/02, 284b/12, 286b/10, 316a/07
é.-keç 297b/07
é.-ken sayı 316a/08
é.-se 321b/11
é.-ti 315b/17
[=15]
esen Moğ. Sağlık.
e. (şahr-yār-ı esen) 214a/06
[=1]
Ésen Amān Atalıḳ Bögeceli ş.a. Kongrat'ın ileri gelenlerindendir.
É. 333b/16
[=1]
Ésen Bay Ḳara Ḳalpaḳ ş.a. Karakalpak kabilesinin Kongrat boyundandır.
É.+nıñ 234b/05
[=1]
Ésen Kéldi Biy ş.a. Beş Sarıg Hıtay'ın ileri gelenlerindendir.
É. 308b/10, 317a/03, 317a/16, 319b/06, 323b/10, 326b/10
É.+niñ 310b/09
[=5]
Ésen Kéldi Maḥram ş.a. Makat Biy'in babasıdır.
É. (Maḳaṭ ibn Ésen Kéldi Maḥram) 257a/08
[=1]
esīr Ar. Esir, tutsak.
e. 173b/01, 182b/16, 259b/04, 329b/07
e. (baş u esīr) 193b/13, 318a/03
e. (baş u esīr ḳıl-) 298a/10
e. (dast-gīr u esīr ḳıl-) 310a/05
e. (ḳatīl u esīr ḳıl-) 207b/07
e. (ḳatl u esīr) 226b/13
e. (tārāc u esīr ḳıl-) 307a/08
e. bile (olca u esīr) 183a/05
e. bol- 161a/04, 181a/14, 206b/02, 211b/15, 253a/12, 275b/11, 286b/13, 300b/08, 309b/17, 334b/06
e. dék 326a/02
e. eyle- 160b/07, 209a/09

e. ét- 281b/04, 285b/03, 329a/09
e.-ı ġām 189a/12
e.-i dast-gīr ḳıl- 206a/17
e.-i sar-pança-ı taḳdīr bol- 303b/04
e. ḳıl- 178b/01, 193b/12, 198b/02, 203a/07, 203b/03, 205a/15, 273b/08, 282a/03, 285a/07, 299a/05, 329a/17, 332b/05, ve
e.+ler 211a/11
e.+ler bile 227b/11
e.+lerdin 160b/15
e.+lerin 324b/10
e.+lerin (amvāl u esīr) 173b/11
e.+lerni 160b/16, 300a/03, 308a/12, 308a/13
e.+lerni (olca u esīr) 183a/01
e.+lerniñ 298a/10
e.+nı 330a/01
e.+ni 329a/13
e.+tüşür- 301a/12
e. u baş 318a/13
e. u ciger-ḫasta u zār 212b/01
e. u ḳatīl bol- 292b/05
[=59]
esre- Sarhoş olmak.
e.-p 315a/16
[=1]
Éş Bolay Köprükī y.a. Gürlen'deki bir tahta köprünün adıdır. Doğu tarafında Sahtıyan köyü vardır.
É. 296a/14
[=1]
Éş Cān bk. **Éş Cān Biy**
É.+dın 311a/01
[=1]
Éş Cān Biy bk. **Éş Çān Biy**
É.+niñ 328b/15
[=1]
Éş Çān bk. **Éş Cān Biy**
É.+nıñ 308b/03
[=1]
Éş Çān Biy ş.a. Kara Kalpak Hıtay'ın ileri gelenlerindendir.Krş. **Éş Cān**, **Éş Cān Biy, Éş Çān**
É. 308b/10, 309a/05, 316b/14, 317a/12, 319a/07, 326b/10
É.bile (Bal Muḥammad ḫalaf-ı Éş Çān Biy) 316b/02
É.+niñ 310a/12, 310a/15, 310b/06, 310b/09, 316b/03, 319a/13
[=13]
éşik Kapı; giriş.
e.+din 165a/07, 269b/10
é.+idaġı (éşigidaġı) 334a/07
é.+i (éşigi) 325b/10
é.+imde (éşigimde) 214b/09
é.+in (éşigin) 327b/04
é.+ini (éşigini) 282b/16
é.+iñde (éşigiñde) 222b/06
é.+leriñ 270b/12
[=8]
Éşim y.a.Kök Özek'in alrından kuzeye doğru akan Tavkara'nın batısında yer alan bir kanal.
É. 276a/06
É. arıġı 305b/01
É. kenārı 266a/06
É. nahrı 276a/03
[=4]
Éşim Bahādur ş.a. Eşim Bahadur Gürleni diye de bilinir. Kılıç'ın babasıdır. Krş. **Nayman Éşim Bahādur, Nayman Éşim Bahādur Gürlenī.**
É. 180b/12
É.+ġa 186b/09
É.+nıñ 299a/16
[=3]
Éşim Yarġan bk. **Éşim**
É. nahrı 240b/09
[=1]
éşit- İşitmek.
é.-di 197b/03
é.-diler 290a/17
é.-dim 181a/05, 181a/06, 183a/08, 205a/16, 210b/11
é.-düm 210a/15
é.-ip 178b/12, 187b/01, 204b/11, 205a/11, 236b/16, 237a/07, 256a/04, 265b/11, 266b/12, 269b/04, 270a/13, 282a/07, 291b/08, 295a/16, 298b/07, 305b/06, 306b/07
é.-mey durur érdi 284a/16
[=26]
éşitil- İşitilmek.
é.-di 212a/02, 313a/15
é.-mey durur 196a/02
[=3]

eşk Far. Gözyaşı.
e.-i ḫūn-ālūd264b/09
[=1]
eşkāl Ar. Şekiller.
e. (ḫālī ez-eşkāl érmes durur érdi) 196a/10
[=1]
Éş Ḳulı k.a.Türkmen Özbekleridir.
É. 190a/04, 280b/13
É.+nıñ 280b/15
[=3]
Éş Muḥammad Aḫund ş.a. Kongrat'ın Eş Kulı kabilesindendir.
É. 190a/05
[=1]
Éş Muḥammad Bég ş.a. Muhammed Emin Inak'ın oğlu, Muhammad Rıza Bey'in küçük kardeşidir.
É. 234a/07, 236b/08, 254a/17, 263a/14, 275b/13, 276a/02, 276b/13, 277a/14, 284b/01, 284b/12, 285a/04, 289a/03, 292a/11, 294b/01, 296a/13, 296b/03, 297a/02, 297a/09, 297b/12, 297b/16, 298a/17, 298b/08, 300b/03, 300b/17, 327a/09
É. bile 231b/01
É.+ġa 300b/06
É.+ge 276b/10, 299b/11
É.+ni 284a/16, 293a/08, 298a/15, 299a/07, 300a/13, 301b/17, 304a/11
É.+nin 305a/11
É.+niñ 276b/07, 276b/11, 284a/14, 285a/12, 292b/02, 294a/09, 299b/16, 300b/07, 303a/01, 304a/10, 305b/05, 309b/03
É.+niñ kéynidin 298a/07
[=49]
Éş Muḥammad Biy ş.a. Muhammed Emin Inak'ın babası, Adine Muhammed Atalık'ın oğludur. Şir Gazi Han'ın yakın adamlarındandı. Munis'in dedesi Eşim Biy ile aynı dönemde yaşamıştır. Krş. **Amīr Éş Muḥammad Biy**
É.-i nīk-rāy213b/14
[=1]
Éş Muḥammad Daruġa ş.a. Uygurlu isyancılardandır.
É. 172b/03, 239a/010
[=2]
Éş Muḥammad Yüzbaşı ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
É. 262b/16, 305b/03
É.+nı 305b/13
É.+nıñ 288a/11
[=4]
Éş Murād Bég ş.a. Sultan Mirab'ın oğludur.
É. ibn Sulṭān Mīr-āb 288a/09
É. valad-ı Sulṭān Mīr-āb 320b/07
[=2]
Éş Nıyāz Bay ş.a. Allah Nazar Bay'ın babasıdır.
É.nıñ (Allāh Naẓar Bay valad-ı Éş Nıyāz Bay)
[=1]
Éş Nıyāz Yüzbaşı ş.a. Muhammed Rahim Han'ın adamlarındandır.
É. 193b/11, 198b/01, 288a/14
[=3]
Éş Toḳsaba ş.a. Din Nasır Töre'nin adamıdır.
É.+nıñ 202a/13
[=1]
ét Et, beden.
é.+ige 217a/09
[=1]
ét- Etmek.
é.-(!) 189b/11, 214b/09, 214b/10, 214b/13, 214b/14, 249b/16, 249b/16, 249b/16, 314a/13, 325b/13
é.-di 170b/15, 206a/11, 211a/17, 241b/15, 250b/10, 255b/07, 277b/08, 295b/03
é.-diler 209b/02, 232b/06, 254a/12, 260b/16, 278b/12, 296b/16, 328a/05
é.-e al- 248b/07
é.-er 160b/09, 160b/09, 212b/04, 212b/12, 247b/15, 267a/16, 314a/15, 317b/06, 321b/08, 321b/12
é.-er érdi 236a/05
é.-erde 209a/09
é.-erge 239b/09, 244b/09, 262a/06
é.-erler 213a/01, 247a/05
é.-geli 191a/10, 326a/11
é.-gen 315a/04, 334b/05
é.-gendin soñ 255a/12
é.-geni 197a/02, 241a/04, 267a/09
é.-genin 204b/12

é.-gey 232b/10, 260a/16
é.-geyler 163a/12, 221a/03
é.-güçi 321a/17
é.-iñler 282a/01
é.-ip 157a/06, 158a/11, 158a/12, 162a/02, 162b/12, 162b/17, 163a/06, 165b/05, 165b/06, 167b/01, 167b/12, 168a/07, 172b/04, 174b/12, 179b/04, 185b/06, 187b/13, 187b/16, 191a/04, 191a/17, 193a/15, 194a/11, 195a/02, 196b/14, 197a/11, 199a/08, 200a/11, 202a/03, 202b/14, 203b/09, 204b/02, 205b/10, 206a/02, 206a/11, 208a/01, 209b/03, 210b/04, 210b/05, 212a/17, 212b/10, 212b/11, 215b/03, 221a/06, 221b/11, 227b/13, 230b/01, 232a/04, 232a/10, 233a/11, 234a/15, 234b/09, 235a/11, 238a/01, 238b/11, 240a/08, 240b/14, 241a/01, 243a/11, 248a/09, 248b/14, 248b/16, 249a/09, 249a/15, 250b/16, 251a/12, 251b/02, 252a/13, 252b/05, 252b/08, 253a/15, 253b/10, 254a/03, 254a/13, 254a/15, 256a/14, 256b/09, 257a/06, 257b/02, 257b/17, 258b/17, 259a/04, 259a/16, 259b/13, 260a/04, 260a/09, 260a/16, 260b/06, 260b/11, 261a/02, 261a/10, 261b/14, 262a/07, 263a/14, 263a/16, 263b/12, 264a/07, 264a/15, 264b/04, 265a/05, 265a/14, 265a/17, 265b/14, 265b/17, 266a/15, 266b/13, 267b/08, 268a/15, 269b/13, 270b/15, 272a/07, 274a/07, 274b/10, 277a/13, 277b/04, 278b/09, 280a/08, 280b/14, 281a/03, 281a/16, 281b/03, 281b/04, 281b/11, 282a/04, 283a/02, 283a/17, 285a/13, 285b/03, 285b/07, 286a/03, 286a/06, 286a/13, 286b/14, 287a/05, 288b/01, 289b/06, 291a/07, 296a/08, 296b/10, 298b/12, 298b/14, 303a/08, 303a/09, 303a/15, 303b/07, 304b/02, 304b/14, 307a/05, 307a/17, 310b/14, 315b/11, 316a/06, 318a/09, 318a/15, 321a/10, 321b/05, 324b/10, 327a/12, 327a/17, 329a/09, 331b/14, 332b/04, 334a/09
é.-ip durur érdi 199a/04, 281b/16
é.-ip dururlar 207a/10, 250a/03, 252b/06, 261b/15
é.-key 205a/01, 261a/11
é.-me 187a/15, 241b/02
é.-mediler 261a/14
é.-medüm 256b/17, 256b/17
é.-megen 313a/01, 313a/02
é.-megi 187b/07, 188b/07, 235a/16, 238a/03
é.-megin 206a/17
é.-mek 219b/09, 258a/12, 297b/06, 298a/12
é.-mek bile 242b/14
é.-men 324a/05
é.-mes 219b/04, 299b/14
é.-mey 214a/01, 253a/02, 295b/07, 321b/07
é.-miş 317a/11
é.-miş durur érdi 227a/09
é.-miş édiler 260a/13
é.-se 243b/03, 254a/02, 254a/06
é.-sem 250b/04, 255b/03
é.-ti 159a/05, 162b/11, 163a/06, 164a/05, 165a/11, 184a/08, 184b/01, 189b/05, 204b/03, 205b/03, 210b/01, 211a/16, 218b/09, 221a/10, 221b/12, 223b/02, 225b/15, 229b/02, 230b/05, 233a/07, 236b/04, 240a/16, 241b/02, 243b/05, 243b/05, 243b/17, 244a/08, 246a/11, 251a/04, 251b/17, 257a/14, 259b/13, 261b/06, 264b/15, 265a/02, 265a/15, 277b/02, 279a/17, 285b/08, 289a/13, 292a/04, 296a/06, 303a/09, 310b/15, 312a/10, 315b/07, 316a/12, 319a/13, 323a/08, 323a/16, 326a/02, 326b/12, 335a/07, 335a/17
é.-tiler 187b/17, 209a/10, 209a/10, 210b/04, 221a/03, 226b/17, 229b/04, 234b/05, 239a/02, 239a/08, 239a/12, 239a/14, 259b/02, 261a/16, 297a/02, 303a/12, 306a/17
[=330]
ābād ét- 249b/17
afrūz ét- 189b/11
afzūn ét- 251b/02
āġāz ét- 205b/10, 267a/16, 296b/16
ʿahn-ı manfūş ét- 163a/06
āmāda u muhayyā ét- 260a/09
ʿamal ét- 210b/04
ārāsta ét- 236a/05
arra ét- 263b/12
āşkār ét- 162b/17

āşkārā ét- 232b/06
atalıḳ ét- 291a/07
ʿazīmat ét- 238a/03
ʿazm-ı durust ét- 211a/16
ʿ-azm ét- 254a/06, 260a/04, 296a/08
bahramand ét- 310b/15
bar-pā ét- 254a/03, 264a/15, 265a/05
bar-pāy ét- 209b/03, 332b/04
bar-ṭaraf ét- 215b/03
barūmand ét- 266a/15
basīṭ ét- 307a/17
bıġ ét- 212b/12
bī-sar u sāmān ét- 252b/06
buland-parvāz ét- 241a/04
cabīn-sāylıḳ ét- 281a/03
camʿ ét- 157a/06, 187b/13, 210b/05
cazm ét- 241b/02, 251a/04
cıdd ét- 258b/17
culūs-ı sarīr ét- 243b/05
culūs ét- 250b/10
çāk çāk ét- 282a/04
çāk ét- 286a/14, 303a/09, 335a/17
çākerlıġ ét- 214b/13
dam-sāz ét- 269b/13
darbānlıġ ét- 214b/09
dast-gīr ét- 191a/04, 232a/04
daşt-ı paymāy ét- 304b/02
davr ét- 321b/08
derk ét- 321b/07
direng ét- 295b/08
dırīġ ét- 253a/02
dil-āverlik ét- 214b/14
dost-dār 247b/15
esīr ét- 281b/04, 285b/03, 329a/09
fahm ét- 256b/17
farāġ ét- 261a/14
farāmūş ét- 158a/12
farḳ ét- 256b/17, 316a/06
fāş ét- 209a/10
fırār ét- 219b/09, 297b/06
fırdavs-ı āyīn ét- 246a/11
fikr-i nā-farmānlıġ ét- 187a/15
ġārāt ét- 256a/14, 282a/01
ġarḳ ét- 221a/03
ġavş ét- 211a/17
genc-rīzlik ét- 187b/07
giriftār ét- 160b/09, 234a/15
ġūş ét- 158a/11
gümān ét- 226b/17
güẕār ét- 191a/10
ḫāk-sār ét- 221a/10
ḫalʿ ét- 199a/04
ḫalāṣ ét- 221b/12
ḫalḳ ét- 314a/15
ham-rāhlıġ ét- 299b/14
ḥamla ét- 185b/06, 195a/02
ḥareket ét- 257a/06, 259b/13, 318a/15, 323a/16
ḥavāla ét- 303b/07
havas ét- 250b/04
helāk ét- 159a/05, 184b/01
hem-reng-i surḫ-āb ét- 193a/15
hucūm ét- 209b/02, 304b/14
ḫursand u bahramand ét- 252b/08
ḫūrsand u şādmān ét- 223b/02
ḫ(v)ār-u-zār ét- 212b/04
ıḥāṭa ét- 199a/08, 208a/01
ıhtımām ét- 261a/10
ıḫtıyār ét- 163a/12, 179b/04, 184a/08, 210b/04, 219b/04, 249a/09, 288b/01, 334a/09
ılġar ét- 234b/05
ʿınād u sar-keşlik ét- 250b/16
ınʿām ét- 285a/13
ınāyat ét- 310b/14
ınḳıyād ét- 267b/08
ırsāl ét- 277b/02, 279a/17, 312a/10
ıstıkḳbāl ét- 174b/12, 256b/09
ıstımdād ét- 268a/15
ıṭāʿat ét- 257b/02
ıtımād ét- 280b/14
ʿıyān ét- 289a/13
ızhār-ı curʾat t ét- 286a/03
ızhār ét- 263a/16
ızhārın et- 289b/06
kahl ét- 262a/06
ḳalʿa-dārlıḳ ét- 261a/16
ḳalam ét- 261a/11
ḳara ét- 210b/02
ḳaṣd ét- 221a/03, 254a/12, 298b/14
ḳaṭʿ-ı manāzıl ét- 230b/01, 307a/05
ḳaṭʿ-ı masāfat ét- 167b/01, 196b/14, 206a/02, 240b/14
ḳatʿ ét- 165b/06, 241a/01, 248b/07, 297a/02
ḳatl ét- 162a/02, 209a/09, 239b/09, 264a/07, 274a/07, 298a/12, 324a/05
kem ét- 264b/15

kesb ét- 296b/10
kevkeb-afşān ét- 303a/09
ḳulluḳ ét- 314a/13
küren ét- 260a/13
lab-rīz ét- 230b/05
leşker-gāh ét- 236b/07, 257a/14
luṭf ét- 243a/11
madad-kārlıġ ét- 213a/02, 214a/01
madḫal ét- 162b/11
maftūn ét- 212b/10
maḥbūs ét- 239a/08, 239a/12
maḫrac ét- 162b/11
maḫṣūṣ u maşmūl ét- 232a/10
maḳtūl u macrūḥ ét- 277a/13
maḳtūl u maʾsūr ét- 318a/09
maʾmūr ét- 233a/07, 240a/16, 286a/06
mankūb u maḳhūr ét- 315a/04
marḥamat ét- 240a/08, 326b/12
maslūḫ ét- 303a/12
maʾsūr ét- 278b/12
māʿṭūf ét- 164a/05, 248a/05, 250a/03, 253a/15, 253b/10, 261a/02, 265b/17, 278b/09
mayl ét- 321b/12
mazārıstān ét- 218b/09
maʿzūlét- 227a/09
mesken ét- 248b/16
muʿāf ét- 260b/11
muʿasker ét- 235a/16
muḥāraba ét- 254a/13
muḥāṣara ét- 265a/17
muḥkem ét- 261b/14
muḳarrab ét- 202a/03
muḳarrar ét- 206a/11, 241b/15, 263a/14, 272a/07, 285b/08
muḳayyad ét- 239a/14
mulāzım ét- 317a/11
munhazım ét- 252b/05
munzavī ét- 165b/06
murācaʿat ét- 204b/12, 206a/17, 265a/14
murattab ét- 287a/05
murūr ét- 247a/05
musaḫḫar ét- 197a/02, 261b/06
muṣālaḥa ét- 238a/01
muṣammam ét- 274b/10
muşāhada ét- 221a/06
mutafarrıḳ ét- 221b/11
muvāsā ét- 225b/15
émütemekkin ét- 283a/02
nahb u ġārāt ét- 280a/08
nahżat ét- 265a/15, 306a/03
nam-zād ét- 265b/14, 295b/03, 328a/05
nışāna ét- 162b/12
nigehbānlıġ ét- 214b/10
nūş ét- 168a/07
nuzūl-ı ıclāl ét- 251b/17, 283a/17
nuzūl ét- 205b/03, 207a/10, 239a/02, 243b/17, 306a/17
olca ét- 234b/09
pāk ét- 262a/07
parīşān ét- 264b/04
paydā ét- 303a/08
pāydār ét- 325b/13
pāymāl u tārāc ét- 286b/14
pınhān ét- 321a/17
raḳam ét- 165a/11
razm ét- 254a/15
rukūb ét- 191a/17, 204b/02, 233a/11, 243b/05, 251a/12, 266b/13, 296a/06, 326a/02, 327a/12
ṣāḥıb-ḳırān ét- 249b/16
sar-afrāz ét- 238b/11, 270b/15, 277b/04
savaş ét- 209a/10
ṣayd ét- 212a/17, 244b/09, 257b/17, 316a/12, 326a/11
sayr ét- 248a/09
senger ét- 281b/11
sīr-āb ét- 261b/15
suʾāl ét- 189b/05
ṣuʿūd ét- 163a/06
şādmān ét- 249b/16
şarm ét- 323a/08
şikāf ét- 260a/16
şikār ét- 277b/08, 313a/01, 313a/02
şuġl ét- 229b/04
şuḳḳa-numālıḳ ét- 254a/02
şurūʿ ét- 187b/17, 260b/16
taʿāḳub ét- 298b/12
tafvīż ét- 194a/11
tāḫt u tāz ét- 281a/16
ṭalab ét- 324b/10
tārāc ét- 202b/14, 203b/09
ṭarḫ-ı ḳarār et- 241b/03
tarḫ ét- 321b/05
tavaḳḳuf ét- 204b/03

tavba ét- 260b/06
tavṣīf ét- 258a/12
taʿyīn ét- 167b/12, 170b/15, 206a/11, 227b/13, 235a/11, 252a/13, 265a/02, 281b/16, 285b/07, 292a/04
ṭayy-ı maraḥıl ét- 230b/01
téñ ét- 232b/10
tīz ét- 260a/16
tulūʿ ét- 255a/12, 334b/05
ūbūr ét- 172b/04, 200a/11, 205a/01, 236b/04, 259b/13, 303a/15, 321a/10
vaṣfın ét- 255b/03
vurūd ét- 243b/03
ẕabḥ ét- 259a/16
ẓāhır ét- 248b/14, 267a/09, 281b/03, 315b/11
zar-pāşlıġ ét- 335a/07
zār ét- 160b/09
zār u macnūn ét- 212b/11
é ziyārat u ṭavāf ét- 249a/15
[=325]
étek 1. Etek.
é.+larıga 178a/14
é. silk- 214a/05
2. Dağ, tepe, yığın gibi yüksekliği olan şeylerin aşağı kısmı.
é.+ide (Böriçi Ḳırınıñ étegi) 326a/08
é.+ide (Béş Tüşük Kütliniñ étegi) 304b/03
é.+ide (ḳırnıñ étegi) 248a/07, 253a/17
é.+iga (ḳum étegi) 307a/13
é.+in (şımālıyya étegin) 179a/13
[=8]
étil- Edilmek, yapılmak. Krş. **yétil**-
é.-ip 203a/14
[=1]
sar-kerde étil- 203a/14
[=1]
évrül- Çevrilmek, dönmek.
é.-se 314a/15
é.-üp 275a/09, 321b/17
é.-ür 321b/08
[=4]
évür- Döndürmek, çevirmek.
é.-megi 330a/06
é.-üp 297a/04
é.-üp dururlar 210a/10
é.-ür 333a/15
[=4]
yüz évür- 210a/10, 297a/04, 330a/06
[=3]
evreng Far. Taht.
e. (ārām-güzīn-i evreng-i maġfırat) 156b/06
e.-i ıclāl 210b/01
e.-i zabarcad 258b/05
e.+ıġa 224b/06
e.+ige (evrengige) 188b/09
[=5]
evreng-nışīn Far. Tahtta oturan, hükümdar.
e.+ı 311a/10
[=4]
evreng-pırā Far. Tahtı süsleyen.
e.-yı ḫılāfat 189a/04
[=1]
evreng-pırāy bk. **evreng-pırā**
e. bol- 156b/07
[=1]
evreng-zīb Far. Tahtı süsleyen hükümdar.
e. (dīvān-ı salṭanat-ı evreng-zīb) 267b/14
e.-i mülk-i Ḫ(v)ārzamşāhī 253b/12
[=2]
ey (Seslenme edatı) Ey!.
e. 187a/14, 189b/11, 200b/03, 214b/06, 214b/07, 214b/08, 214b/08, 214b/09, 214b/10, 214b/12, 214b/14, 221b/07, 228b/03, 240a/04, 254a/04, 264a/01, 275a/07, 306a/13
[=18]
eyle- Eylemek.
e.-(!) 196a/07, 214b/09, 214b/13, 214b/14, 214b/14, 223b/07, 226b/09, 240a/04, 241b/02, 242b/02, 243b/16, 257b/03, 259b/15, 286a/10, 320b/05, 325b/14, 336a/08, 336a/09, 336a/10, 336a/10
e.-ben 160b/06, 160b/07, 160b/09, 168a/03, 184a/01, 189b/03, 191a/15, 209a/09, 210b/01, 211a/13, 211a/13, 212b/03, 212b/03, 213a/01, 216a/02, 218b/09, 221a/10, 226b/08, 242a/15, 244a/13, 249b/08, 258b/10, 261a/16, 263b/06, 263b/07, 286a/12, 286a/12, 316a/08, 322b/05

e.-di 159a/05, 171b/01, 184a/09, 184a/10, 220a/04, 225b/16, 249b/11, 250a/15, 258b/09, 301a/05, 301a/07
e.-diler 233b/16
e.-düm 262a/15, 263a/16
e.-geç 189b/02, 251b/06
e.-gey 157a/02, 269a/14, 307b/05
e.-me 201b/09
e.-mek 158b/16, 158b/16, 227a/05, 241b/03, 241b/04, 266b/17, 266b/17, 306a/11, 306a/11
e.-mek birle 265a/11
e.-mekdin 258b/12
e.-mekge 232b/12
e.-meklik 299b/01
e.-mey 333b/15
e.-miş 245a/02, 257a/01, 317a/12
e.-p 158a/03, 158a/04, 158b/17, 160b/05, 160b/07, 165a/05, 165a/06, 165b/06, 167a/16, 168a/13, 170a/01, 174b/16, 175a/01, 176b/15, 184a/12, 185b/10, 186a/09, 187b/17, 189a/10, 189a/16, 193a/13, 198a/05, 198a/05, 199a/01, 209a/07, 212b/02, 212b/05, 214b/16, 215b/06, 216a/13, 218a/11, 218b/09, 218b/12, 219a/17, 226b/12, 226b/13, 228a/08, 229b/01, 232b/08, 232b/09, 245a/11, 248a/11, 248a/13, 250a/14, 250a/17, 254a/15, 254a/16, 258b/05, 258b/14, 258b/15, 258b/16, 258b/16, 259a/01, 259a/01, 259a/05, 259a/07, 259a/08, 259a/10, 260a/12, 262a/16, 263b/01, 264a/01, 264a/07, 264a/12, 289a/13, 296b/09, 301a/17, 301b/02, 302a/10, 308a/01, 308a/02, 308a/03, 308a/05, 312b/15, 312b/17, 316a/07, 322b/07
e.-p dururlar 260b/02
e.-r 168a/09, 172a/12, 217a/07, 217a/08, 223a/16, 230a/07, 230a/08, 294a/07, 294a/08, 306a/10, 314b/13, 314b/17, 321a/03, 321a/03, 333b/15, 333b/16
e.-rde 321b/10
e.-rge 225b/16, 248b/09, 295b/08
e.-se 162a/09, 184b/17, 255a/01, 255a/06
e.-sem 212b/14
e.-señ 238b/06, 238b/06, 321a/09
e.-sin 157a/17
e.-sün 335b/14
[=194]
açuḳ eyle- 336a/10
adʿıya-ı ḫāṣ eyle- 214b/14
ʿadl u dād eyle- 266b/17
ʿafv-ı ʿısyān eyle- 238b/06
aḫẕ eyle- 158a/04, 176b/15
ʿālī eyle- 301a/05
ārām-gāheyle- 189a/16
az-bar eyle- 314b/17
ʿazīmat eyle- 321a/09
ʿazīz eyle- 184b/17
ʿazm-ı şikār eyle- 241b/02
ʿazm eyle- 158b/16, 162a/09, 301a/07
ba-ḥıl eyle- 238b/06
bar-ṭaraf eyle- 250a/15
bī-baṣar eyle- 286a/12
buland eyle- 336a/08
bunyād eyle- 245a/02
cafā eyle- 212b/02
cavalān eyle- 248a/11
cazm eyle- 158b/16
cılva-gāh eyle- 322b/05
cılva eyle- 186a/09, 308a/02
cilve-ger eyle- 320b/05
cudālıġ eyle- 306a/11
culūs eyle- 229b/01, 258b/05
curʾat eyle- 220a/04
çeng eyle- 295b/08
çırāġān eyle- 259a/08
dam-ba-dam eyle- 260a/12
davlat eyle- 189a/10
dıl-fıgār eyle- 213a/01
duşman eyle- 172a/12
esīr eyle- 160b/07, 209a/09
fāş eyle- 232b/08, 259a/01, 333b/16
fırār eyle- 294a/07
ġalat eyle- 262a/15, 263a/16
germ-tāz eyle- 221a/10
geşt eyle- 248b/09
gürīz eyle- 254a/15, 261a/17
ḥācatmand eyle- 336a/09
ḥall eyle- 258b/16
ḥamla eyle- 218b/09
ḫarāb eyle- 199a/01
ḫarām eyle- 308a/05
ḥarb eyle- 232b/12
havas eyle- 230a/08

ḥayrānlıġ eyle- 321a/03
ḥayrat eyle- 255a/06
ḥaẕar eyle- 184a/12
helāk eyle- 242a/16, 294a/08, 308a/03
ḫırām eyle- 168a/14, 175a/01
ḫīz eyle- 244a/13
hucūm eyle- 254a/16
ḫurram eyle- 325b/14
ḫ(v)ār eyle- 219a/17
ḫ(v)ār u zār eyle- 160b/06
ıhtımām eyle- 187b/17
ıḫtıyār eyle- 184a/09
ıḳbāl eyle- 196a/07
ıḳdām eyle- 258b/16
ʿışrat eyle- 259a/07
ıṭāʿat éyle- 257b/03
ʿıyān eyle- 174b/16, 212b/14, 218b/09, 264a/12
ızhār-ı mubāhāt eyle- 165a/06
ızṭırāb eyle- 191a/15
ızṭırār eyle- 217a/07
irtikāb eyle- 211a/13
ḳabūl eyle- 184a/10
ḳadam eyle- 223b/07
ḳalam eyle- 218b/12
kamand eyle- 264a/01
ḳanāʿat eyle- 333b/15
ḳara eyle- 160b/09
ḳarār eyle- 215b/06, 241b/04, 301a/17
ḳaṭʿ-ı āşnālıġ eyle- 306a/11
ḳaṭʿ eyle- 167a/16
ḳatl eyle- 212b/05, 299b/01
ḳaṭra-ı ḫayāl eyle 260b/02
ḳavī eyle- 165b/06, 214b/09
kemīn eyle- 158b/17
ker eyle- 286a/12
ḳıran eyle- 198a/05, 226b/12
lācavardī eyle- 185b/10
maṣūn eyle- 223a/16
mekān eyle- 250a/14
mubtalā eyle- 210b/01
mudām eyle- 317a/12
muhayyā eyle- 225b/16, 259a/10
mutaṣaddīlıġ eyle- 157a/02
nā-būd eyle- 336a/10
nabard eyle- 198a/05
naḫçīreyle- 242b/02
naşāṭ u surūr eyle- 227a/05
naẕāra eyle 170a/01
nıṣār eyle- 225b/16
numāyān eyle- 184a/01
nūş-ı cām eyle- 216a/02
nūş eyle- 168a/09, 228a/08
nuzūl eyle- 251b/06, 262a/16
pāk eyle- 217a/08
pāy-dār eyle- 335b/14
pīşa eyle- 240a/04
raġbat eyle- 158a/03
rucūʿ eyle- 214b/16
safar eyle- 255a/01
saḳḳālıġ eyle- 218a/11
sar-andāzlıġ eyle- 193a/13
sar-fırāz eyle- 189b/03
sar-gerdānlıġ eyle- 321a/03
sar-nigūn eyle- 212b/03
sar-şār-ı ınʿām eyle- 258b/09
savaş eyle- 263b/06
ṣayd eyle- 248a/13
ṣıdḳ u ıḫlāṣ eyle- 214b/14
sıtīz eyle- 263b/01
suʾālāt eyle- 258b/14
sutūh eyle- 322b/08
şād eyle- 157a/17, 266b/17, 314b/13
şafḳat-ḫızāna eyle- 249b/08
şıtāb eyle- 226b/08, 264a/07
şikāf eyle- 289a/13
şikār eyle- 241b/03, 312b/15, 312b/17
şīrīn eyle- 269a/14
şuʿār eyle- 189b/02
taʾammul eyle- 259a/05
tafāḫūr eyle- 165a/05
ṭalab eyle- 250a/17
talāş eyle- 263b/07, 301b/03, 333b/15
talāṭūm eyle- 321b/10
tamannā eyle- 230a/07
tamāşā eyle- 302a/11
tanavūl eyle- 258b/12
tār u mār eyle- 160b/07
ṭarab eyle- 216a/13
taṣarruf eyle- 259a/01
tek-u-pū eyle- 160b/05
teng eyle- 168a/03
terk-i māl eyle- 307b/05
tīr-ı bārān eyle- 233b/16
ṭulūʿ eyle- 214b/13
ʿurūc eyle- 308a/01
vahm eyle- 257a/01
yahşılıġ eyle- 201b/09

yaraġ eyle- 159a/05
yārlıġ eyle- 306a/10
ẓāhır eyle- 232b/09, 296b/09
zamān-ı ınḳılāb eyle- 211a/13
zar-pāşlıḳ eyle- 249b/11
zār u zabūn eyle- 212b/03
ẕavḳ eyle- 258b/10
ẕikr eyle- 258b/15
zor eyle- 245a/12
ẓulm eyle- 171b/01
[=184]
eyle Öyle. Krş. **öyle**.
e. 263b/12
[=1]
ez (<Far. az) -den, -dan manasına gelir.
e. (ḫālī ez-eşkāl érmes durur érdi) 196a/10
[=1]
ézil- Ezilmek.
é.-ip 239b/12
[=1]
eẕkiyā Ar. Faziletlileri iyi halli kimseler.
e. 213a/06
[=1]

F

fāḥış (<Ar. fāḥiş) Aşırı, büyük.
f. (ḫalal-ı fāḥış) 333a/07
f. (şikest-i fāḥış) 209b/11
f. (şikest-i fāḥış tap-) 237b/07
f. (tafāvut-ı fāḥış yétkür-) 169b/03
[=4]
fahm Ar. Anlama, anlayış.
f. 256b/17
f. bol- 198a/08
f. ét- 256b/17
f. ḳıl- 244b/15
f. ol- 242a/08
[=5]
faḫr Ar.Övünç, kıvanç.
f.-ı bāzū 223a/09
f. u'l-atḳıyā 168b/14
f. u'l-ekārim 313b/04
f. u'l- fużalā 191b/02
f. u't-tābıʿīn 190a/14
[=5]
faḫru'd-davlat ve'd-dīn "Din ve devletin kıvancı" anlamında kullanılan bir övgü.
f. 244a/04
[=1]
faḫru'l-mıllat ve'd-dīn "Dinin ve milletin kıvancı" anlamında kullanılan bir övgü.
f. 191b/02, 313b/13, 331b/17
[=2]
faḥvā Ar. mefhum, anlam, kavram.
f.+sı bile 170a/05, 184b/11, 192a/16, 233b/14, 246a/01, 268b/04, 269b/04, 284b/11, 291b/08
[=9]
faḳīr Ar. Bendeniz. Metinde yazar kendisi hakkında tevazu kasdı ile kullanmaktadır.
f. 157b/01, 189b/06, 200a/17, 225b/16, 272a/14, 276b/04, 285b/09, 313a/05, 316a/12, 324a/07, 325a/09, 332a/09
f.+ġa 163b/04, 227a/14, 245b/02, 256a/01, 256b/12
f.-ı taḥḳīr 256b/14
f.+nı 240a/16, 240b/08, 257a/03
f.+nıñ 169b/09, 256a/12, 278b/16, 294b/10
f. u'l-ḥaḳīr 187a/14, 191b/03
[=27]
faḳīr-navāzlıḳ Fakirin gönlünü okşama.
f. yüzidin 335b/14
[=1]
faḳr Ar. Yoksulluk.
f. 214a/08, 214a/09, 314a/13
f. ahlı 165b/05, 214a/14, 314a/08
f. ara 214a/09
[=7]
fāl Ar, Uğur, talih.
f.+ıġa 261b/14
f.+nıñ (humāyūn-ı fāl) 231b/14
[=2]
falāḥ Ar. Selamet, kurtuluş.
f. (lıbās-ı falāḥ) 261b/17
f. (nacāt u falāḥ) 191a/13
[=2]
Falāṭūn ş.a. Büyük Yunan filozofu, Eflatun, Platon.
F.-ı ḫacīl 216b/14
[=1]
fan (<Ar. fann) Bilim, hüner, sanat.
f. ara 216b/11
f. birle (āyīn u fan) 262a/04
f.+ıda (fannıda) 233a/17, 242a/07

f.+nı (şıʿār-ı fusūn u fan) 212b/06
f.+nı (şıʿār u fan) 205a/09
[=6]
fanā (Ar. fanāʾ) Yokluk, geçicilik.
f. 206b/07, 211a/08, 211a/14, 212a/04, 214a/01, 214a/05, 216a/07
f. (palās-ı fanā) 214a/07
f. bol- 214a/05
[=9]
fānī Ar. Geçici, yok olucu.
f.+dın (sarāy-ı fani) 280a/12
[=1]
far Far. 1. Süs, bezek.
f. (zīb u far) 262a/02
2. Kuvvet, iktidar.
f. (Ġażanfar-ı far) 162a/03, 313a/05
[=3]
farāġ Ar. Dinlenme, rahat etme, rahatlık.
f. 224b/12
f. érür (maḥall-ı ʿayş u farāġ) 302b/14
f. ét- 261a/14
f.-ı dıl 157a/04
f.+ıdın soñra 168b/04, 188a/17, 330b/04
f. ol (laḥẓa-ı mast-ı ṣāf-ı farāġ) 214a/17
f. tap- 200a/07
f. u rafāhıyyat 216b/03
[=10]
farāġat Ar. Bırakma, rahatlama, zenginlik.
f. 178b/05, 243a/06, 246a/10, 265a/15, 269b/15, 289b/17
f. (masnad-ārā-yı farāġa) 251b/07
f.+ġa (bıstar-ı farāġat) 334b/17
f.+ġa (cām-ı farāġat) 257b/10
[=9]
farāġatlıḳ Rahat olma.
f. 271b/12
[=1]
farāġatlik bk. **farāġatlıḳ**
f. 168a/10
[=1]
faraḥ Ar. Gönül açıklığı, sevinme, sevinç.
f. 228a/08, 302a/10
f.+lar 226b/14
f. u tahnıyat 227b/01
[=4]
faraḥ-güster Far. Sevinç yayan.
f. ḳıl- 200b/02
[=1]
farāḫūr Far. Münasip, uygun.
f.-ı aḥvāl 302a/02
f.-ı ḥāl 306b/12
[=2]
Farāmarz ş.a. Şehname'deki ünlü savaşçı Rüstem'in oğlunun adıdır.
F.-ı Burzūy-ı ṣaf-dar 213a/12
F. dék 263b/03
F.-ı ceng 283b/04
[=3]
farāmīn Ar. Fermanlar.
f.-ı ʿālī 295b/05
[=1]
farāmūş Far. Unutma, hatırdan çıkma.
f. ét- 158a/12
f. ḳıl- 259a/08
[=2]
farāsat Ar. Anlayışlılık, çabuk seziş.
f. (vufūr-ı farāsat) 230a/14
f.+da (vufūr-ı farāsat) 227b/08
[=2]
farāş (<Ar. ferrāş) Döşeyen, döşemeci. Krş. **farrāş**
f. 324b/06
f.-ı sıpıhr 324b/05
[=2]
farāz Far. Yükseklik.
f.+ıġa 308a/01
[=1]
farāzanda Far. Kuran, yetiştiren.
f.-ı davlat-ı sarmadī 215a/06
f.-ı rāyat-ı kīş-ı dīn 220b/09
[=2]
farāzanda-ıḳbāl Talihli.
f. u fīrūz-baḫt 241a/10
[=1]
farāzī Far. Yücelik, ululuk.
f.-ı bī-şumār 320b/16
[=1]
fard Ar. 1. Bir, tek. Metinde manzume başlığı olarak geçmektedir.
f. 162a/09, 190b/02, 201b/09, 307a/16, 322a/05, 323a/07, 330b/02
2. Kişi.
f. 324a/06

f.+ı 313a/04
f.-ı afrād 328a/15
[=10]
farḫāş Far. Savaş, kavga.
f.-ı ḫar 296b/07, 320b/02
[=2]
farḫāş-cū Savaşçı.
f. (şāh-ı farḫāş-cū) 195b/04
[=1]
farḫunda Far. Kutlu, uğurlu.
f. 261b/14
[=1]
farḫunda-alḳāb Ar. Lakabları uğurlu olan.
f.+ı bile (ısm-ı farḫunda-alḳāb) 224b/06
[=1]
farḫunda-āyāt Ar. Uğurlu.
f.+ıda (ṭıynat-ı farḫunda-āyāt) 228b/16
[=1]
farḫunda-fāl Ar. Uğurlu olan, talihli.
f. 301a/17
f. (şāh-ı farḫunda-fāl) 229b/04
[=2]
farḫūnda-farcām Far. Sonu uğurlu.
f. 311b/09
f. (ayyām-ı farḫūnda-farcām) 166a/15
f.+da (ayyām-ı farḫūnda-farcām) 216b/01
f.+ıda (ayyām-ı farḫūnda-farcām) 267b/05
f.+ın (payġām-ı farḫūnda-farcām) 227b/15
[=5]
farḫunda-maʾāl Ar. Uğurlu.
f. (maḳāl-ı farḫunda-maʾāl) 197a/15
[=1]
farḫunda-sıyar Ar. Huyu uğurlu olan.
f. (vazīr-ı farḫunda-sıyar) 272a/14
f. (amīr-zāda-ı farḫunda-sıyar) 239b/01
[=1]
fārıġ Ar. Rahat.
f. bol- 261b/11
f. u'l-bāl ḳıl- "Gönlünü rahat etmek." 266b/15
[=2]
farīd Ar. Biricik, tek.
f.-ı zamān 216b/08, 227b/08
[=2]
Farīdūn ş.a. Pişdadilerin altıncı padişahıdır, lakabı Ferruh'tur.
F.+ġa 304a/12
F.-ı zamān 308b/17
F. kibi 223a/12
F. u Farīdūn u Sām-ı Narīmān 213a/08
[=4]
Farīdūn-ḥaşmat Far. İran'ın mitolojik padişahlarından Feridun gibi haşmetli.
F. u Camşīd-şevket 253b/13
[=1]
Farīdūn-şıyam Far. İran'ın mitolojik padişahlarından Feridun gibi, Feridun tabiatlı.
F. 311a/08
[=1]
farīḳayn Ar. İki askeri fırka, iki mukabil taraf.
f. (talāḳī-ı farīḳayn) 219b/12
[=1]
farīḳun farīḳ Ar. Bölük bölük.
f. 213a/04
[=1]
farḳ Ar. 1. Ayırma, ayrılma.
f. ét- 256b/17, 316a/06
2. Baş, zirve.
f. (ḳadam tā farḳ) 260a/02
f. (pāy tā farḳ) 258b/06
f.-ı davlat 188b/17
f.-ı humāyūn 229a/12
f.-+ı ıftıḫār 177a/07, 331a/12
f.+ıdın (Farḳadān farḳı) 271a/04, 280b/10
f.+ıdın tā ḳadam 242a/04
f.+ıġa 219b/03, 221a/12, 263b/14
f.+ınıñ 311b/05
[=15]
farḳ-sā Far. (Yıldız) tepesi gibi.
f. bol- 188a/08
[=1]
Farḳadān Ar.Küçükayı denilen yıldız kümesinin en parlak yıldızları olan Dübb ve Merak'ın ortak adı.
F. 221a/13
F. farḳı 271a/04, 280b/10
F.+ġa 188a/08
[=4]
Farḳadān-sā Far. Küçük ayı gibi.

F. 225b/13
[=1]

farmān Far. Ferman, buyruk.
f. 169b/12, 192a/17, 205a/01, 273b/13, 307b/16, 324b/03
f. (ba-mūcıb-ı farmān) 183a/09
f. (ḥasbu'l-farmān) 235b/17
f. (mūcıb-ı farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān) 293a/02
f. (mūcıb-ı farmān u rıżāmandlıġ) 164b/03
f.-ı ʿālī 247b/04, 309b/15, 317a/03
f.-ı ʿālī-şān 312a/11, 317a/02, 328a/01
f.+ı bile 219b/10, 223b/16, 275a/16, 304b/0
f.-ı cahān-muṭāʿ 285b/15
f.-ı humāyūn 295a/15, 317b/10
f.-ı ḳażā-carayān163b/05, 173b/14, 239a/11, 240a/17, 259b/05, 269a/17, 304a/11
f.-ı ḳażā-carayān-ı ʿız 299a/14
f.-ı lāzımu'l-ımtınān 273b/05
f.-ı lāzımu'l-ıẕʿān 183a/12, 191b/05, 193a/05, 196b/08, 226b/02, 279a/08, 284a/11, 286b/13, 318b/17
f.-ı lāzımu'l-ıẕʿān-ı ʿız 169b/11, 271b/06, 320a/17
f.-ı mutaʿālī 157b/04
f.-ı vācıbu'l-ıẕʿān 156b/13, 171b/03, 175a/14, 194b/07, 230a/17, 243b/17, 245b/09, 258a/16, 272b/04, 276a/14, 291b/17, 300a/14, 328a/10, 331b/08, 332a/01, 332a/16
f.-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı ʿız 204b/16
f.-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı lāzımu'l-mutanāhī (309a/03)
f.+ınıñ (bannā-yı farmān) 242b/11
f. ḳıl- 274a/04
f. tut- 260b/15
[=66]

farmān-bar Far. Buyruğuna uyan, itaatli.
f.+ıñ érür miz 254a/05
[=1]

farmān-bardār Far. Emre uyan.
f. (muṭīʿ u farmān-bardār bol-) 226a/14, 235b/09, 237b/05
f. (tābıʿ u farmān-bardār bol-) 236b/09
f. dururmız (muṭīʿ u farmān-bardār) 167b/07
[=5]

farmān-bardārlıġ Emre uyma durumu, itaat.
f. (ıṭāʿat u farmān-bardārlıg) 191b/04
f. (ṭāʿat-dārlıġ farmān-bardārlıġ) 191b/17, 319b/17
[=3]

farmān-dih Far. Hükmü geçen.
f.-ı ʿālam 275a/07
[=1]

farmān-farmā Far. Hükmü geçen.
f.-yı memālik-i ʿālam292b/07
[=1]

farmān-farmālıġ Hükmü geçme durumu.
f. 165a/02, 225b/09
[=2]

farmān-paẕīr Far. Emri kabul eden, alan.
f. bol- 255a/16
[=1]

farmān-ravā Far. Emri kabul edilen, padişah.
f. 307b/07
f.+sı 225a/10
[=2]

farmān-ravālıġ Emrin kabul edilme durumu.
f. 201a/08
f. bile (cahd-ı farmān-ravālıġ) 187b/15
[=2]

farrāş Ar. Yayıcı, döşemeci, hizmetçi.Cami, mescid, imaret gibi müesseselerin temizliğini sağlamak; ve kilim, halı ve hasır gibi mefruşatını yayma hizmetleriyle vazifeli olan kişiler hakkında kullanılır bir tâbirdir. Krş.

farāş
f.-ı ḳażā 258a/12
f.+lar 262a/07
[=2]

farruḫ Far. Uğurlu, kutlu.
f. (zamān-ı farruḫ) 229a/12
f.-ı zamān 164b/10
[=2]

farruḫ-ancām Far. Uğurlu, talihli.
f.+nı (bég-i farruḫ-ancām) 210a/17
[=1]

farruḫ-baḫş Ar. Uğur bahşeden.
f.+dur 223b/05
[=1]

farruḫ-külāh Far. Külahı uğurlu.
f.+ı 311b/05
[=1]
farruḫ-nıjād Far. Soyu uğurlu olan.
f. (āl-ı ʿAbbās-ı farruḫ-nıjād) 213b/01
f. (Şāh Kāvūs-ı farruḫ-nıjād) 213a/10
[=2]
farruḫ-sıyar Ar. Huyu uğurlu olan.
f. érdi (raʿnā-yı farruh-sıyar) 247a/14
f.(ınak ʿInaḳ-ı ḫıradmand-ı farruḫ-sıyar) 250a/07
[=2]
farsaḫlıġ Fersahlık. Krş. **farsaḫlıḳ**
f. (iki farsaḫlıġ) 329a/12
f. (bir farsaḫlıg) 180b/13, 285b/01, 318a/16
f. (üç farsaḫlıġ) 173a/10
f. érmiş (ikki farsaḫlıġ) 320b/12
[=6]
farsaḫlıḳ bk. **farsaḫlıġ**
f. (bir farsaḫlıḳ) 193a/08
[=1]
farsang Far. Fersah.
f. (otuz farsang) 318b/16
f. (yüz farsang) 321b/14
f.+dın (ikki yüz farsang) 321b/15
[=3]
farsūd Far. Eskimiş, yıpranmış.
f. (dast-ı farsūd-ı mevākib) 252b/12
[=1]
farş Ar. döşeme, yayma.
f.-ı yaşm u ruḫām) 88a/10
[=1]
farṭ Ar. Aşırı, aşırılık.
f.-ı cavlān 221b/04
f.-ı kerem 230a/10
f.-ı kiyāsat 227b/08
f.-ı tahavvur 221b/12
[=4]
faryād Far. Bağırma, çığlık, feryat.
f. 264b/07
f.+ımı 266b/12
f.+ların (nāla-ı faryād) 252b/17
[=3]
farż Ar. Farz, kesin emir.
f. érür 315a/15
f.+nı 331a/04
[=2]
farzand Far. Evlat, çocuk.
f.-ı arcmand 168b/15, 278b/17
f.+ları 186b/15
f.+larıġa 224a/11
[=4]
farzīn Far. Vezir.
f.-ı cahān 312b/03
[=1]
farzīn-ḫırām (Satranç oyununda) Sallanarak yürüyen vezir.
f.+ġa (aʿdā-yı farzīn-ḫırām) 219b/17
[=1]
fasād Ar. Fesat, kötülük, bozukluk, fitne.
f. 230b/13, 332b/13
f. (afvāc-ı fasād) 235b/11
f. (ahl-ı fasād) 268a/11
f. (andīşa-ı fasād) 269b/05
f. (arbāb-ı fasād) 288a/07
f. (asbāb-ı fasād) 172a/06
f. (fıtna u fasād) 172a/04, 232b/17, 235b/10
f. (ġalīẓat-ı fasād) 175b/15
f. (ʿınād u fasād) 232a/01
f. (mādda-ı fasād) 233a/09, 239a/11
f. (marāsım-ı fıtna u fasād)
f. (muḥarrik-i sılsıla-ı fasād) 182b/08, 230a/04
f. (murşıd-ı arbāb-ı fasād) 292a/08
f. (sarıḳa u fasād) 305a/04
f. (tārāc-ı fasād) 235b/12
f. ahlı 260a/17
f. bile (arbab-ı fasād) 286a/01
f.+dın (arbab-ı fasād) 183a/06, 275b/09
f.+dın (gıriban-ı fasād) 159a/13
f. durur erdi (nadıra-ı fasād) 160a/15
f. durur érdiler (muharrik-i sılsıla-ı fasād) 170b/08
f. érdiler (ahl-ı fasād) 245b/09
f.+érkenlerin (arbab-ı fasād) 328b/12
f.+ġa 333a/07
f.+ġa (ahl-ı fasād) 163b/11
f.+ġa (arbāb-ı fasād) 297a/05
f.+ġa (fıtna u fasād) 187b/03
f.+ı durur érdi (sar-daftar-ı ahl-ı fasād) 306b/01
f.+ı (şāmat-ı fasād) 292a/14
f.-ı cıbıllīi 276a/01
f.+ı érdi 292b/13

f.-ı faż̄īḥ 239a/05
f.-ı ıʿtıḳād 334b/07
f.-ı sılsıla 270b/06
f.+nı (arbāb-ı fasād) 289a/04
f.+nı (sar-daftar-ı ahl-ı fasād) 299a/12
f.+nı (sar-fıtna-ı fasād) 269b/09
f.+nıñ (ahl-ı fasād) 297b/15
f.+nıñ (arbāb-ı fasād) 287a/14, 292b/06
f.+sarı (ahl-ı fasād) 260a/06
f. u ʿınād 333b/09
f. u tuġyān 173b/14, 257b/05
f. u zavāl 333a/12
[=51]

fasād-andīş Far. Kötü düşünceli, niyetli.
f. bile (aʿdā-yı fasād-andīş) 198a/04
[=1]

fasād-andīşlik Kötü niyetli olma durumu.
f. (tamarrud-kīşlik u fasād-andīşlik) 191b/14
[=1]

fasād-angīz Far. Fesatla karışık.
f.+ġa (aʿdā-yı fasād-angīz) 182a/06
[=1]

fasād-angīzlik Fesatla karışık olma durumu.
f. bile 293a/13
[=1]

fasād-kīş Far. Fesat dinli
f.(ṣūfī-ı fasād-kīş-ı ʿınād-andīş)197a/02
[=1]

fasada Ar. Kötüler, fenalar.
f.-ı bısyār 193b/09
[=1]

faṣāḥat Ar. Güzel ve açık konuşma, iyi söz söyleme kabiliyeti.
f. (ḥadīḳa-pardāz-ı bahārıstān-ı faṣāḥat) 267a/10
f. ahlı 258b/14
f.+da 216b/13, 220b/10
f. içre 259a/03
[=5]

faṣāḥat-ınşā' Ar. Güzel nesir.
f.+sınıñ 312a/15
[=1]

fasāna Far. Efsane.
f.+sı 301a/15
[=1]

fāsıd (< Ar. fāsid) Bozulmuş, bozuk, ifsat olmus.
f. (ḫayāl-ı fasıd) 172a/08, 238a/02
f.+ıġa (ḫayāl-ı fasıd) 239a/05
[=3]

faṣl Ar. Bölüm.
f. 214b/01, 214b/04
f. (avvalgı faṣl) 157b/08
f. (ikki faṣl) 157b/08
2. Mevsim.
f.+ıġaça 202b/09
[=5]

fāş Far. İfşa olmuş, aşikar olmuş.
f. 320b/04
f. bol- 211a/06, 212b/12
f. eyle- 232b/08, 259a/01, 333b/16
f. ét- 209a/10
f. ḳıl- 193b/01, 262a/16, 292a/17
[=10]

faṭānat Ar. Zihin açıklığı, çabuk kavrayış ve anlayış. Krş. **fırāsat**, **kiyāsat**
f. (arbāb-ı faṭānat) 321a/14
[=1]

fatḥ Ar. Fetih; açma.
f. 196a/07, 274b/13
f. bol- 255a/01, 275b/07, 275b/09
f.-ı lāzım 317a/12, 325b/13
f.+ıda 217b/01
f.+ıdın soñ 171a/08
f.+ıdın soñra 187b/07
f. ḳıl- 290a/11
f. u ʿazīmat ḳıl- 332b/16
f. u fīrūzmandlıḳ 300a/09
f. u fīrūzmendlik 160b/17, 170b/16, 179b/11, 200a/08, 205b/02, 304a/02, 318a/12, 327a/14, 329b/10
f. u nuṣrat 227a/04, 288b/17
f. u ẓafar 218a/14, 320b/04
f. yañlıġ 260a/06
[=27]

fatḥ-āyat (Sancak, bayrak için) Fethin süsü.
f.+nıñ 251b/09
[=1]

fatḥ-nāma Far. Fetih mektubu.
f. 219a/12, 324b/10
f. bile 326a/05
[=3]

Fatḥ ʿAlī Şāhu'l-mulaḳḳab bi'l-Baba Ḫān ş.a. İran padişahı Nadir Şah'ın seraskeridir. Nadir Şah onu Terakime'nin saldırılarını durdurmakla görevlendirdi.
f.+nıñ 306b/16
[=1]
fātıḥā Ar. Kur'an-ı Kerim'in birinci suresi.
f. bile (Ḳurʿān u Fātıḥā) 300a/09
[=1]
fātıḥa-ḫ(v)ānlıġ Birinin ruhuna fatiha okuma durumu.
f.+ġa 166b/12
[=1]
favākih Ar. Meyveler, yemişler.
f. 250b/01
f. birle 168a/05
f.+din 258b/11
[=3]
favāt Ar. Ölüm.
f.+ġa (gird-āb-ı favāt) 156b/17
[=1]
favāyıd Ar. Faydalar, menfaatler.
f.-ı dunyavī 191b/17
[=1]
favc Ar. Bölük, takım.
f. 278b/11
f. favc 190b/01, 191a/03, 251b/10, 255b/08, 283a/10, 291a/13
f.-ı aġnām 184b/05
f.-ı keşīr 177a/17
f.+nıñ 202b/10, 202b/14, 203a/08, 203a/09, 203a/12, 203a/15, 203b/06
[=17]
favt Ar. Ölüm
f. bol- 186b/16, 187b/04
f.+ıdın soñra 265b/08
f.+ınıñ 166b/11
[=4]
fāyız (<Ar.fāʾiz) Bir başarı kazanan.
f. bol- 234b/11, 273a/11, 273b/09, 274a/02, 278b/06, 282a/11, 291a/17, 298b/04, 304a/04, 308b/01, 313a/08, 318b/05, 332a/13
[=13]
fāyıż (Ar.< fāʾiz) Taşan, taşma.
f. (cıvār-ı fāyıżu'l-anvār) 303a/10
f. (dīdār-ı fāyıżu'n-navvār) 273b/15
f. (ḥużūr-ı fāyıżı'n-navvār) 327a/17
f. (rıbāt-ı fāyıżu'n-naşāt) 162a/05, 311b/06
f. u'n-anvār 318a/16, 323b/02
f. u's-sarvar 191b/11
[=10]
Faylaḳūs ş.a. İskender'in babasıdır.
f. (İskender-i Faylaḳūs) 250a/13
f. (Sikender bin Faylaḳūs) 229b/01
[=2]
fayṣal Ar. Karar, hüküm.
f.+ġa yétkür- 174b/05
[=1]
fayż Ar. Bereket, bolluk, feyz.
f. 317b/05
f. (nasīm-ı fayż) 331b/16
f.-ı bī-muntahā 251b/04
f.-ı ḥużūr bér- 221b/07
f.-ı ḳudūm162a/09, 317b/06
f.-ı taṣavvuf 259a/01
f.+ıdın 233b/06, 253b/06, 311b/07
[=11]
fayż-aṣar bk. **fayż-āṣār**
f. (ʿarīż u fayż-aṣar) 302b/13
[=1]
fayż-āṣār Far. Feyiz işaretliler, feyiz veren. Krş. **fayż-aṣar**
f.+ıda (cıvār-ı fayż-āṣār) 200a/11, 205a/09, 317b/04
[=3]
fayż-güster Feyz yayan.
f. édi 251b/05
[=1]
fayżī-aṣar Far. Feyizlik gösteren.
f. yétkür- 159b/08
[=1]
fażā Ar. Uzay, sema; geniş düzlük, zemin.
f. 248a/14
f.+sı 251b/05
f.+sı içre 245a/03
f.-yı davlat u ıḳbāl 292b/11
f.-yı fażā-yı dıl-küşā-yı ıram-gülzār 159b/08
[=5]
fażāyıl (< Ar. feżāʾil) Faziletler, hünerler, erdemler.
f. 258b/15
f. (cāmıʿu'l-fażāyıl) 191b/02

f. (ılm u fażāyıl) 216b/10
f. (kesb-i fażāyıl kıl-) 158a/04
f. bile 215b/10
f. birle 220b/15
f.-ı taḥsīl 158a/02
f.-ı yaḳīn 216b/07
[=8]
fażāyıl-maʾāb Far. Faziletli, faziletlerin sığındığı yer.
f. 244a/03
f. (ḥażrat-ı ustād-ı fażāyıl-maʾāb) 189a/14
[=2]
Fāżıl Bég ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır. Muhammed Emin Inakla birlikte birçok kez savaştı. Hive'nin önde gelen kumandanlarındandı. Eş Muhammad Bey'in oğludur. Krş. **Fāżıl Biy**
F. 238b/01, 238b/12
F. (Ḫudāy Bergen Bég ibn Fāżıl Bég) 211b/10
[=3]
Fāżıl Biy bk. **Fāżıl Bég**
F. 164b/04, 189a/02, 224b/13
[=3]
fażīḥ Ar. Utanmaz, rezil.
f. (fasād-ı fażīḥ) 239a/05
f. (hazīmat-ı fażīḥ) 284b/13
[=2]
fażīḥat Ar. Edepsizlik, alçaklık.
f.+ıdın 191b/12
[=1]
fazīlat Ar. Fazilet, erdem.
f.+da (ʿılm u fażīlat) 216b/08
[=1]
fażl Ar. Fazilet.
f. u luṭf-ı ılāh 189a/16
[=1]
felek Ar. Talih, keder, felek.
f. 159b/12, 160b/09, 163a/02, 165a/05, 177a/08, 184a/12, 184a/12, 188a/09, 199a/06, 204a/11, 211a/13, 212a/08, 212b/05, 212b/15, 214a/01, 215a/01, 215b/01, 215b/08, 216a/11, 222a/12, 225b/15, 228b/11, 230a/08, 251b/11, 251b/14, 252b/17, 255a/06, 255a/06, 255b/10, 255b/11, 257b/15, 258a/12, 262a/10, 311a/09, 311a/09, 311b/14, 312b/02, 316a/01, 331a/13
f. (āftāb u felek) 262a/04
f. (mānand-ı raḫş-ı felek) 168a/12
f. allıda 273b/11
f.+de 168a/13
f. dék 167a/17, 206b/05
f.+din 159b/12, 212b/15, 214a/02, 224b/07
f.+din (cahān u felek) 212b/13
f. érdi (nīl-ı felek) 322b/13
f.+ge 262a/13, 268a/12, 321b/12
f.-i aṣīr 286a/06
f.-i būḳalamūn 232b/17
f.-i davvār 167a/12
f.-i navbat-zan 165a/03, 225b/09
f.-i nīl-gūn 321b/03, 324a/17
f.+ni 260a/12
f.+ni (cāy-cūş -ı felek) 258a/15
f.+niñ 174b/03, 261b/05, 331b/10
f.+ü'l-burūc 159b/05, 311b/06, 331b/16
f. üzre 185b/13, 215b/12, 244b/02, 308a/02, 336a/09
f. üzre (ḳaṣr-ı felek) 188b/12
[=75]
felek-cāh Felek makamlı.
f. 225a/09
f. (şāh-ı felek-cāh) 259a/07
[=2]
felek-cāy-gāh Felek makamlı, makamı felek gibi yüce olan.
f. 267b/16
f. (ınaḳ-ı felek-i cay-gāh) 174b/17
[=2]
felek-dar-gāh Dergahı felek gibi yüce olan.
f.+ga (bār-gāh-ı felek-dar-gāh) 255a/13
[=1]
felek-farsā Feleği aşındıran.
f. 325b/02
[=1]
felek-ışţıbāh Feleğe benzeyen, felek gibi yüce.
f. (bār-gāh-ı felek-ışţıbāh) 238b/04
f. (dar-gāh-ı felek-ışţıbāh) 232a/03
f.(maḳarr-ı sarādıḳ-ı felek-ışţıbāh) 312b/08

f.(mıżrab-ı bār-gāh-ı felek-ışţıbāh) 327a/06
f.+ġa (bār-gāh-ı felek-ışţıbāh) 283b/17, 312a/01
f.+ġa (dar-gāh-ı felek-ışţıbāh) 336a/06
f.+ıġa (dar-gāh-ı felek-ışţıbāh) 192b/07, 207b/09
f.+nı (bār-gāh-ı felek-ışţıbāh) 197b/10
[=10]

felek-ḳadr Ar. Gücü felek gibi yüksek olan.
f. (bég-i felek-kadr) 264b/08
f. (hıdiv-ı felek-kadr u ali-canab) 223a/
f. (vazīr-ı felek-ḳadr-ı rıfʿat-panāh) 187b/15
f.+lar 241a/13
[=4]

felek-madār Ar. Dönen felek.
f.(vārıd-ı dar-bār-ı felek-madār) 199b/17
[=1]

felek-mıḳdār Ar. Değeri felek gibi yüksek olan
f. (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 239a/01, 288b/01
f. (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 278b/05
f. (şahr-yār-ı -ı felek-mıkdar) 224b/16
f.+ġa (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 167b/06, 197b/07, 202a/15, 306b/04, 317a/14
f.+ġa (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 273b/14, 277a/17, 300a/10, 304a/04
f.+ınıñ (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 308a/17
f.+nıñ (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 273a/05, 282a/11, 329b/16
[=17]

felek-peyker Yüzü felek gibi olan.
f. u melek-manẓar 255a/03
[=1]

felek-sā Far.Felek gibi.
f. 184a/01
f. yañlıġ bol- 167a/16
[=2]

felek-sān Far. Felek gibi.
f. (şabıstān-ı felek-sān) 259a/09
[=1]

felek-sıyar Ar. Huyu felek gibi yüce olan.
f. 168a/13
[=1]

felek-tāz Far. Feleğin hızında olan.
f. ḳıl- 249b/09
[=1]

felek-yār Far. Talihli, bahtı açık.
f. édi 229a/14
[=1]

felekveş Felek gibi.
f. 244b/13, 262a/04, 262a/17
f.+ni (abraş-ı felekveş) 228a/16
[=4]

Fereng Far. Frenk.
f. (cıns-ı Fereng) 250a/08
f.+din 203a/05
f. ṭıllāsı 166b/06
[=3]

Ferengī Far. Frenke ait.
f. 254a/10
f. (acnās-ı Ferengī) 166b/08
[=1]

ferheng Far. Bilgi, hüner, akıl.
f. (ahl-ı ferheng) 258b/10
[=1]

ferr Ar. Firar, kaçma.
f. (kerr u ferr ḳıl-) “Savaşta, bir aralık geriledikten veya geriler gibi göründükten sonra tekrar saldırma.” 265a/09
[=1]

fı’l-badīha (<Ar. fi’l-badīha) Birdenbire.
f. 200b/03
[=1]

fı’l-cumla (<Ar. fi’l-cümla) Nihayette, sonunda.
f. 167b/17, 230b/05
[=2]

fı’l-ḥaḳīḳa (< Ar. fi’l-ḥakīḳa) Gerçekten, hakikatte, gerçekten, doğrusu.
f. 166b/04, 275b/06
[=2]

fı’l-ḥaḳīḳat (< Ar. fi’l-ḥakīḳat) Gerçekte, hakikatte
f. 327b/01
[=1]

fi'l-ḥāl (<Ar. fi'l-ḥāl) Bu anda, hemen, şimdi.
f. 197b/02, 238b/09, 280b/16, 299a/15
[=4]
fıdāyīvār (<Far.fidāʾī-vār) Korkusuzca.
f. 185b/06, 208b/12, 252b/14, 288a/01
[=4]
fiġān (<Far. fiġān) Iztırap ile bağırma çağırma, inleme.
f. 211a/13, 259a/07, 266b/11
f. (āvāz-ı figan) 252b/17
[=4]
fıḳıh Ar. Şeriat ilmi.
f. içre 258b/15
[=1]
fırāġ (< Ar. firāġ) Bırakma, boş durma, rahatlama, dinlenme, işi bırakma.
f. bol- 176b/16
f. tap- 165a/14, 300a/02
[=3]
fırāḳ (Ar.firāḳ) Ayrılık.
f.+ıda 211b/01
[=1]
fırār (<Ar. firār) Kaçma.
f. 163a/11, 179b/04, 182a/16, 185b/04, 186b/07, 209a/13, 269a/05, 303b/03, 303b/09, 305a/13
f. (badıya-pāymāy-ı fırār) 160b/02
f. (ḳadam-ı fırār ur-) 219a/06, 310b/02
f.+dın 329a/02
f. eyle- 294a/07
f. ét- 219b/09, 297b/06
f. körgüz- 310a/01
f.+nı 210b/04
[=20]
fırārī Ar. Kaçak, kaçkın.
f. bol- 170a/09, 180a/11, 234b/10, 236b/16, 257b/07, 270a/14, 275b/10, 277a/15, 285a/07, 292a/12, 294a/04, 298a/01, 298a/02, 305b/13, 309b/11, 334a/09
f.+larnı 219a/07, 221b/02
[=18]
fırāş (<Ar. firāş) Halı, hasır; yatak.
f.+ı 258b/04
[=1]
fırāṭ (<Ar. firāṭ) Liderlik için uğraşan
f.-ı kiyāsat 230a/14
[=1]
fırāvan (<Far. firāvān) Çok, bol, fazla.
f. 244a/12, 244b/08, 245b/04, 258b/09
f. (ġanāyım-ı fırāvān) 180b/03, 202b/17, 204a/13, 287b/11, 310a/16, 329b/04
f. (ınʿāmāt-ı fırāvān) 241b/09, 249b/05
f. (maşaḳḳat-ı fırāvān) 211a/09
f. (olca-ı fırāvan) 177b/02
f. bile (ġanāyım-ı fırāvan) 202b/08, 282a/05
f. bile (nuẕūrāt-ı fırāvan) 290b/14
[=17]
fırdavs (<Ar. firdevs) Cennet.
f. (ġayrat-ı fırdavs-barīn) 242b/12
f.-ı āyīn ét- 246a/11
f.-ı gülistānī 302b/16
f.-ı tazyīn 243a/01
f.(ʿışrat-ı sarāy-ı fırdavs-barīn) 331b/14
[=5]
fırdavs-mekān Mekanı cennet olan, cennet mekanlı.
f. 267b/07
f. (sulṭān-ı fırdavs-mekān) 156b/12
f.+nıñ (ḫān-ı fırdavs-mekān) 188b/06
[=3]
fırdavs-nasīm Cennet rüzgârı.
f.+ı 159b/08
[=1]
fırdavs- ravżān Ar. Cennet bahçesi, bahçesi cennet gibi olan.
f. (ġayrat-ı fırdavs-ravżān ḳıl-) 252a/04, 255a/09
[=2]
Fırdavsī ş.a. İran'ın milli destanı "Şehname"nin nâzımıdır.
F. 312a/13
[=1]
fırīb (<Far. firīb) Aldatma, kandırma.
f. 212b/11
[=1]
fırīfta (<Far.firīfta) Aldatılmış, kandırılmış.
f. bol- 229b/15, 294b/04
[=2]
fırḳa Ar. Tümen.
f.-ı Yomutıyya 172b/14
[=1]
fırḳat-zada Far. Sevdiğinden ayrılmış.

f.+lar 327a/16
f.+lar sarı 200b/05
f.+ların (ḫātır-ı furkat-zada) 228a/06
[=3]
fısḳ Ar. Hainlik.
f. 334a/17
[=1]
fıtan (<Ar.fitan) Fitneler.
f. (musīb-ı balā u fıtan) 333a/16
f.-ı ḥavādıṯ-ı āṯār 157a/15
[=2]
fıtna (<Ar. fitna) Ar. Fitne, bölücülük, kargaşa.
f. 299b/06, 315a/04
f. (ġubār-ı fıtna) 293a/12
f. (marāsım-ı fıtna u fasād) 216b/02
f.-ı ḳabīḥ 239a/05
f.+lar 299b/03
f. u fasād 172a/04, 187b/03, 232b/17, 235b/09
[=10]
fıtna-andīş Fitne düşünen.
f.+nıñ (nammām-ı fıtna-andīş) 197a/16
[=1]
fıtna-ḫūz Fitneci.
f.+da 267a/14
[=1]
fıtna-parvāz Fitneci.
f. (ḥavādıṯ-ı fıtna-parvāz) 302b/03
[=1]
fıṭr Ar. Oruç açmak.
f. (ʿīd-ı Fıṭr) "Ramazan bayramı." 203a/10
[=1]
fıṭrat (<Ar. fiṭrat) Yaratılış.
f. (sumuvv-ı fıṭrat) 217a/11
f.+ıġa 176b/04
[=2]
fıṭrī Ar. Tabii, yaradılıştaki.
f. (naḫvat -ı fıtri) 231a/01
f. (ṣarārat-ı fıtri) 161a/15
f. (żalālat -ı fıtri) 165b/07
[=3]
fī Ar. İçinde, de, da. (Tarihlerden önce yazılır.)
f.216a/05
[=1]
fi'atayn Ar. İki ordu.
f. (talāḳḳī-ı fi'atayn) 296a/15
[=1]
fihrist Far. Bir yerde mecvut kitapların isimlerinin kaydedildiği defter veya kitapçık, katalog.
f.-i macmūʿa-ı kāīnāt 313b/09
[=1]
fikr Ar. Fikir, düşünce.
f.+de érken 174b/14, 238b/09
f.+i 215b/10
f.-i nā-farmānlıġ 187a/15
f.-i nā-ṣavāb 269a/12
[=5]
fiʿl Hareket, davranış, fiil.
f.+i 230a/09
f.+idin 334b/12
f.-i maẕmūma 314b/10
f.+ige 240a/04
f.+ler 250b/16, 327a/11
[=6]
fīl Ar. Fil.
f.-ı damān 277a/10
2. Satranç oyununda çapraz hareket eden taş.
f.-ı mast 219b/17
[=2]
fīl-efgen Fil düşüren, yıkan.
f. 260a/01
f. (naẕīr-ı Rustam-ı fīl-efgen) 328a/14
f.+niñ (taham-tan-ı fil-efgen) 222a/08
[=3]
fīl-ten Far. Fil vücutlu, fil gibi iri bedenli.
f. 252a/15
f. édi (ṣaff-dar u fīl-ten) 283b/03
[=2]
fīrūz Ar. Mutlu, ferah, bahtlı.
f. bol- 219b/08
f. édi 213b/03
[=2]
fīrūz-baḫt Far. Bahtı uğurlu, şanslı.
f. (farāzanda-ıḳbāl [u] fīrūz-baḫt) 241a/10
f. (ḫıdīv-ı cahān-dār [u] fīrūz-baḫt) 215a/04
[=2]
fīrūza-taḫt Far. Ugurlu taht.
f. (ḫıdīv-ı guhar-tāc [u] fīrūza-taḫt) 241a/10

f. (şah-ı laʿl-dıhīm[[u] fīrūza-taḫt) 215a/05
[=2]
fīrūzī-aṣar Ar. Mutluluk veren
f. (leşker-i fīrūzī-aṣar) 235a/06
[=1]
fīrūzmand Far. Başarılı, muzaffer.
f. (şāh-ı fīrūzmand) 250a/10
f. (Şāh Hūşang-ı fīrūzmand) 213a/07
[=2]
fīrūzmandlıḳ Muvaffakiyet, başarı, zafer kazanma durumu. Krş. **fīrūzmandlıġ, fīrūzmendilk**
f. bile (fatḥ u fīrūz-mandlıḳ) 300a/09
[=1]
fīrūzmandlıġ bk. **fīrūzmandlıḳ**
f. 319b/04
[=1]
fīrūzmendlik bk. **fīrūzmanlıḳ.**
f. bile (fatḥ u firuzmendlik) 160b/17, 170b/16, 179b/11, 200a/08, 205b/02, 304a/02, 318a/12, 327a/14, 329b/10
f. bile (kāmrānlıġ u fīrūzmendlik) 326a/02
[=10]
fitne bk. **fıtna**
f.+ge 303b/16
[=1]
Fitnek y.a. Harezm'in güney sınırlarına yakın bir yerdir. 1842 yılında Allah Kulı Han tarafından kurulduğu sanılmaktadır.
F. 237a/01, 308a/15
F.+ge 204b/06
[=3]
fitrāk Far. Atın terkisi, terki kayışı.
f.+ıġa 303b/15
f.+ın 217a/06
[=2]
fuḳarā Ar. Yoksullar, fakirler, avam.
f. 178b/03, 192a/01, 216b/04, 228b/17, 229a/02, 235b/12, 307a/12, 314b/12, 335a/16, 336a/07
f. (mahāmm-ı fuḳarā u raʿıyyat) 226a/07
f. (marcıʿu'l-fuḳarā) 268b/02, 295a/08
f. (murabbīyu'l-fuḳarā) 174a/01, 241b/10, 270b/14, 277b/14, 282b/17, 308b/15
f.+dın 171a/16
f.+ġa 171a/15
f.+sınıñ 314b/07
f. uʿacaza 334a/08, 335a/15
f. u aç 336a/06
f. u mesākīn 165b/02, 259a/16, 335b/02
f. u raʿāyā 165b/09, 171a/13, 177b/09, 235b/10, 250b/11, 252a/04, 334b/14
f. üzre 336a/09
f.-yı ṣaḥrā-nışīn 253b/17
[=37]
fuḳarā-perverlik Fukara besleme durumu, fukara gözetme durumu.
f.+din 210b/17
[=1]
fūlād-payvand Far. Çeliğe bağlı.
f. 315b/13
[=1]
fūlādmand Far. Çelik.
f. 255b/16
[=1]
furḳ Ar. Ayrılık.
f.-ı ḥayāt 170a/05
[=1]
furṣat (Ar.fırṣat) Fırsat; an, uygun an, zaman.
f. 244b/07, 253a/04, 268b/17
f.+da 177a/01, 185a/02, 242b/09, 246b/09, 288a/07, 302b/12, 327a/10, 332b/02
f.+da (az furṣat) 169b/15
f.+dın soñra 189a/16, 206a/04
f.+ġaça 307a/09
f.-ı ınbısāṭ 228b/04
[=16]
furūzān (<Far. fürūzān) Parlak.
f. 216a/11
f. ḳıl- 294a/14
furūzanda (<Far. fürūzanda) Aydınlatıcı, aydınlatan.
f.-ı mıllat-ı Aḥmadī 215a/06
f.-ı şamʿ-ı Islām 210a/17
f.-ı şamʿ-ı şarʿ-ı mubīn 220b/09
[=3]
furūzandalıḳ Yakıcı, yanıcı.
f. 195b/09
[=1]
furża (<Ar. furżat) Nehrin ağzı.

f.+da 222b/15
f.+ġa 196b/09
f.+larda 204b/17
f.+sıdın 205a/02
[=4]

fusūn (<Far. füsūn) Sihir, büyü.
f. (şıʿār-ı fusūn u fan) 212b/06
[=1]

futūḥāt Ar. Fetihler.
f. (mahbıṭ-ı futūḥāt-ı nā-mutanāhī) 241a/17
f.+ı (vaḳāyıʿ u futūḥāt) 214b/02, 228b/07
f.-ı ılāhī 314a/17
f.-ı keşīru'l-vāḳıʿāt224b/01
f.-ı lā-raybī 168b/13
f.-ı tamām 247a/02
f.+larınıñ (āṣār-ı futūḥāt) 156b/10
f.+larınıñ (ravāyıḥ-ı rabīʿ-ı futūḥāt) 156b/04
[=9]

futūr Ar. Zayıflık, gevşeklik.
f. 256a/02, 304b/11
f. u sustlıḳ 196a/12
f. yétkür- 292b/14
[=4]

fuyūżāt Ar. Feyizler, bereketler, bolluklar.
f. 215a/11
f. (maẓhar-ı fuyūżāt-ı ılāhī) 241a/17
f.-ı ġaybī 168b/12
f.-ı mā-lā-kelām 247a/02
f.-ı nā-mutanāhī 314a/17
f.-ı bahār-vuṣūl 162a/08
[=6]

fużalā (<Ar. fużalāʾ) Faziletliler, üstünler.
f. (afżalu'l-fużalā) 227b/12, 324b/12
f. (canāb-ı zubdatu'l-fużalā) 312a/15
f. (faḫru'l-fużalā) 191b/02
f. (murabbīyu'l-fużalā) 241b/05
f. bile (şuʿarā u fużalā) 216b/15
f.+sı 189a/13
f.-yı balāġat- şıʿār 216b/09
[=8]

fuzūn Far. Fazla, çok.
f. 246a/13, 249a/04, 312b/13, 312b/14
f. ḳıl- 163a/07
[=5]

fuzūn-tar (<Far. füzūn-ter) Pek çok, pek fazla.
f. 335a/08
[=1]

fuzūnraḳ Far. Çokça, pek fazlaca.
f. 248a/10, 248a/10
[=2]

G-Ġ

ġabrā (<Ar. ġabrāʾ) Yeryüzü, yer.
ġ. (curm-ı ġabrā) 165a/04, 225b/11
[=2]

ġabāvat Ar. Anlayışsızlık, bönlük.
ġ.+dın (ġāyat-ı ġabāvat) 324a/03
[=1]

ġacarçı Moğ. Kılavuz, rehber.
ġ. 328b/07
ġ.-ı rāh 296a/08
[=2]

ġacarçılıḳ Kılavuzluk.
ġ. 326b/07
[=1]

ġāfil (<Ar. ġāfil) Habersiz, gafil.
ġ. 329a/02
ġ. durur 222a/10
ġ. kal- 182b/03
[=3]

ġāfillıġ Gafillik. Krş. **ġāfillıḳ**
ġ. bile 184b/09
[=1]

ġāfillıḳ bk. **ġāfillıġ**
ġ.+dın 306b/09
[=1]

ġafīr Ar. Çok fazla.
ġ.+nı (camm-ı ġafīr) 281b/13
[=1]

ġaflat Ar. Gafillik, dalgınlık, dikkatsizlik.
ġ. 205a/06, 205a/07, 269b/14
ġ. (siyah-mast-ı bāda-ı ġaflat) 163a/09
ġ.+da 205a/05
ġ.+dın (maḥż-ı ġaflat) 293b/06, 320a/03
ġ. érür 205a/09
ġ.+ı 325a/08
ġ.-ı mestlik 167b/04
[=10]

ġafūr Ar. Merhamet eden, suç bağışlayan.
ġ. (Ḥayy-ı ġafūr) 304b/10

[=1]
gāh Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. **Krş. geh, gāhā, gāhī, gehī.**
g. 158a/14, 158a/14, 241b/02, 254a/15, 268b/10
g. (gāh gāh) 241b/02
gāhā Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. **geh**, **gāhā, gāhī, gehī**
g. 158a/05, 158a/13, 194a/01, 216b/16, 309a/06, 309a/07
[=6]
gāhī Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. geh, **gāhā, gāhī, gehī**
g. 236a/03, 236a/04, 259a/03, 259a/04, 308a/01, 308a/02
[=6]
ġalā (<Ar. ġalāʾ) Pahalılık.
ġ. (ḳaḥṭ u ġalā) "Kıtlık ve pahalılık." 306a/05
[=1]
ġalaba Ar. Üstün gelmek, yenmek, bozmak; çokluk, bastırmak, yegin olmak.
ġ. 176a/04, 247b/02
ġ.-ı ḥarārat 267a/12
ġ.-ı ḥukm 333a/01
ġ.-ı mā-lā-kelām 259b/13
ġ.-ı tamām 208b/12, 210a/11, 218b/02, 235b/06, 236b/06, 237a/15, 252b/13, 291b/05
ġ.-ı tamavvuc 222b/17
ġ. ḳıl- 181a/12, 195a/17, 208a/11, 209a/11, 222b/13, 224a/04, 236a/17, 275a/17, 286b/09, 289a/09, 289b/12, 304b/09
ġ.+sıdın 171b/14, 186a/12, 305b/09
[=29]
ġalabāt Ar. Galebeler, üstünlükler.
ġ.+ıdın 157a/01
[=1]
ġalaṭ Ar. Yanılma, yanlış.
ġ. eyle- 262a/15, 263a/16
[=2]
ġālib (< Ar. ġālib) Galip, üstün gelmiş.
ġ. (ġānım u ġālıb u kām-rān) 226b/13
ġ. (leşker-i ġālıb) 180b/17
ġ. bol- 186b/13, 210b/09, 257b/13, 330b/08
ġ. kél- 234b/10
[=7]
ġālıbā (<Ar. ġālibā) Sağlam bir ihtimale göre, belki, görünüşe göre.
ġ. 173b/04, 302b/07, 322a/11
[=3]
ġālıya-sāy Far. Aktar, güzel koku tertipleyen kimse.
ġ.+ı (havā-yı ġālıya-sāy) 159b/08
[=1]
ġalīz Ar. Kaba.
ġ. 334a/14
[=1]
ġalīẓat bk. **ġalīẓ**
ġ.-ı fasād 175b/15
[=1]
ġalla Ar. Mahsul geliri, ekin, gelir.
ġ. 266a/05, 335b/07
ġ.+ların 258a/08
ġ.+nı 252b/09
ġ.+nıñ 335a/12
ġ.+sın 266a/05
[=6]
ġalla-ḫāna Ar. Gelir getiren yer.
ġ.-ı ḫāṣṣa 336a/03
[=1]
ġallāt Ar. Mahsuller.
ġ.-ı mütekāṣire 336a/04
[=1]
ġalṭān Far. Yuvarlanan.
ġ. (durr-ı ġalṭān) 225a/07
ġ.+ı (durr-ı ġalṭān) 307b/08
[=2]
ġam (<Ar. ġamm) Keder, tasa, kaygı.
ġ. 206b/10, 302a/06
ġ. (andūh u ġam) 184a/15
ġ. (esīr-ı ġam) 189a/12
ġ. (ḫayl-ı külfet u ġam) 223b/06
ġ. (mıhnat-ı ġam) 325b/15
ġ.+dın 217a/08
ġ.+dın (nacāt-ı ġam) 254a/05
ġ.+dın (varṭa-ı ġam) 221b/10
ġ. édi 249b/14, 251b/03
ġ.-ı rozī 335b/11
ġ.+ıdın 214b/10, 223b/15
ġ.+ım 294b/12
ġ.+ını 158a/12
ġ. ur- 321a/01
[=17]
ġam-andūz Far. Gam biriktiren.

ġ. (sānıḫa-ı ġam-andūz) 309b/16
[=1]
ġam-dīda Far. Gam görmüş, kederli.
ġ.+ların (dīda-ı ġam-dīda) 228a/06
[=1]
ġam-zada Far. Gamlı, tasalı.
ġ. 315b/03
[=1]
ġāmıża Ar. Anlaşılması güç durum.
ġ. (vāḳıʿa-ı ġāmıża) 311a/15
[=1]
ġamīn Far. Kaygılı, tasalı.
ġ. (ḥazīn-i ġamīn) 212b/16
[=1]
ġanāyım (Ar. ġanāʾim) Ganimetler.
ġ. 181a/07, 206a/17, 323b/04
ġ. (olca u ġanāyım) 186b/09
ġ. (sar-şār-ı ġanāyım) 246a/06
ġ. bile (māl u ġanāyım) 259b/04
ġ.+dın (ḫums-ı ġanāyım) 330b/13
ġ.+ġa 181b/01
ġ.-ı bısyār 182b/05, 194b/11, 195b/15, 278b/13
ġ.-ı bī-şumār 279b/17, 285b/16
ġ.-ı fırāvan 180b/03, 202b/08, 202b/17, 204a/13, 282a/05, 287b/11, 329b/04
ġ.-ı ḳalīla 330a/17
ġ.-ı keşīre 183a/07, 256a/15
ġ.-ı mavfūr 176a/17, 191a/03, 290a/07
ġ.-ı mavfūra 331a/10
ġ.-ı vāfır 176b/13, 330b/13, 332b/06
ġ.+ıġa ve
ġ.+nı 187a/11
ġ.+nı (māl-ı ġanāyım) 160b/13
ġ.+nıñ 279a/16
ġ. sarı 181a/06
[=36]
ġānım (<Ar. ġānim) Ganimet alan.
ġ. (sālım u ġānım) 234b/11
ġ. bol- 325b/11
ġ. u ġālıb u kām-rān 226b/13
[=3]
ġānıman (<Ar. ġāniman) Ganim olarak, ganimet almış olarak.
ġ. (sālıman u ġānıman) 305a/14, 332b/09
ġ. u manṣūran 278b/10
[=3]
ġanīmat Ar. Ganimet, düşmandan alınan mal.
ġ. 160b/05, 181a/03
ġ. bile 176b/10
ġ. bile (māl-ı ġanīmat) 203b/03
ġ.-ı bī-pāyān 177b/02
ġ.-ı kāmil 176b/15
ġ. tüş- 180b/14
[=7]
ġanīlıḳ Zenginlik.
ġ. 249b/10
[=1]
ġanīm Ar. Talan, yağma.
ġ. 181a/03
[=1]
ġarābat-ınşā Ar. Şaşkınlık veren, hayret verici olan.
ġ. bile (kevkebe-i ġarābat-ınşā) 271a/01
[=1]
ġārat Ar. Yağma.
ġ. (ātaş-ı nahb u ġārat) 203a/11, 329b/04
ġ. (ḳatl u ġārat ḳıl-) 298a/14
ġ. (nahb u ġārat ét-) 280a/08
ġ. (tārāc u ġārat ḳıl-) 234a/14
ġ. bile (ātaş-ı u ġārat) 161b/03
ġ. ét- 256a/14, 282a/01
ġ.+ġa 183b/15
ġ.+ġa (nahb u ġārat) 176b/11, 176b/17
ġ.+ı aşub 181a/01
ġ.+ıdın soñra 161b/05
ġ.+ıġa 315a/13, 330a/17
ġ. ḳıl- 176b/15, 201b/15, 285b/03, 298a/12, 323a/10, 334a/05
ġ. ḳılıl- 323b/05
ġ. u tārāc 269b/17, 282a/02, 287a/12
ġ. u tārāc ḳıl- 160b/04, 166b/05, 278b/11, 329b/07
ġ. u tārāc ḳıldur- 273b/04
[=30]
ġāratgarī Far. Bir yağmacı , çağulcu.
ġ. (şūḫ-ı ġāratgarī) 212a/16
[=1]
ġarāyıb (<Ar. ġarāʾib) Gariplikler, tuhaflıklar.
ġ.+dur (macmaʿu'l-ġarāyıb) 224b/03
[=1]
ġaraż Ar. Kötü niyeti kin.

ġ. 212b/10
[=1]
ġarb Ar. Batı.
ġ. 255a/13
ġ.+ġa 325a/02
ġ.+ı 289a/03
ġ.+ıda 289a/11
ġ.+ıda (şarḳ u ġarb) 188a/05
ġ.+ıġa 321b/17
ġ. sarı 180b/04
[=7]
ġarbī Ar. Batı, batı ile ilgili.
ġ. 194a/12, 195a/04, 206a/02, 245a/08, 248a/04, 248a/17, 255b/06, 320b/13, 326b/04
ġ.-ı canūbī 169b/12
ġ. kenārı 193a/11
[=11]
ġarība Ar. Tuhaf, şaşılacak şey.
ġ. (aḫbār-ı ġarība) 321a/15
ġ.+sınıñ (savānıḥ-ı ġarība) 236a/15
[=2]
ġarīḳ Ar. Gark olmuş.
ġ. bol- 321b/12
ġ.-ı ṭılā 262a/01
[=2]
ġarīzat Ar. huy, tabiat.
ġ.-ı ʿınād 175b/15
[=1]
ġarḳ Ar. (Suda) Boğulma, batma.
ġ. 246b/01, 260a/02
ġ. bol- 157a/01, 165b/14, 168a/15, 222b/17, 258b/07, 266b/10, 301b/16
ġ. ét- 221a/03
ġ.-ı daryā-yı pūlād 255b/12
ġ.-ı daryā-yı tafrıḳa 194b/01
ġ.-ı gird-āb-ı balā ḳıl- 170a/16
ġ.-ı gird-āb ḳıl- 197b/17
ġ.-ı ṭalā bol- 158a/10
ġ. u talaf bol- 209a/17
[=16]
ġarḳ-āb Far. Suya batan, boğulmuş.
ġ.-ı balā 224a/15
ġ. ḳıl- 282a/02
[=2]
ġarḳa Ar. Suya batmış.
ġ.-ı kulzum-ı tefekkür 228b/09
[=1]
ġarḳlıḳ Boğulma durumu.
ġ. 223a/04
[=1]
ġarrā (<Ar. ġarrāʾ) Ak, parlak, gösterişli.
ġ. (muruvvac-ı şarīʿat-ı ġarrā) 292b/09
ġ.+nıñ (zaḫma-ı şarʿ-ı ġarrā) 334a/17
[=2]
Garşāsb ş.a. Şehname'deki kahramanlardan biri, Tahmasp'ın torunu, Zev'in oğlu.
g. (rasm-ı garşasb) 213a/09
[=1]
Garşasbvār Far. Garşasp gibi.
g. 263b/04
[=1]
ġaş Ar. Yüzünü gizlemek.
ġ. ḳıl- "Gizlenmek." 257b/16
[=1]
gavāyat-ḫānḳāh Ar. Azgınlık, kötü yola sapma tekkesi.
g.+ıda 292b/06
[=1]
ġavġā Ar. Kavga.
ġ. (şorış-ı ġavġā) 235b/13
ġ. édi (şor u ġavġā) 220b/02
ġ. kop- 294a/04
ġ. sal- 169b/06
ġ.+sıdın (rastā-ḫīz-ı ġavġā) 178a/13
[=5]
ġāvī Ar. Azmış, yoldan çıkmış (adam).
ġ.-ı şor-baḫt169a/11
[=1]
ġavş Ar. Yardım.
ġ. (canāb-ı ġavşu'l-aʿẓam) 313b/13
ġ. ét- 211a/17
ġ. ḳıl- 211a/16, 308b/08
ġ. u'l-aʿẓam 191b/06
[=5]
ġavvāṣ Ar. Dalgıç.
ġ.+ın (ʿaḳl-ı ġavvāṣ) 321a/17
ġ. ol- 246b/02
[=2]
ġāyat Ar. Son, çok, son derece.
ġ. 163b/14, 179a/03, 182b/01, 184b/08, 191a/05, 201a/10, 205b/09, 210b/17, 223a/04, 229b/13, 230b/11, 236b/17, 293b/06, 296b/05, 303a/10, 303b/03, 305b/06, 317a/05, 323b/12,

325a/14, 326a/01, 330a/14, 333b/10, 335b/03
ġ. (bi-aḳṣa'l-ġāyat) 294a/13
ġ. (ḥadd-ı ġāyat) 242b/01
ġ.+ı 302a/10
ġ.-ı ġabāvat324a/03
ġ.-ı ḫavf 208a/02
ġ.-ı ıhtımām 163a/16
ġ.-ı ʿıtıdāl 60b/16
ġ.-ı ızṭırār 256a/05
ġ.-ı inkisār 192a/13
ġ.-ı kerem 260b/10
ġ.-ı tekebbür 230b/06
ġ.-ı vaḳāḥat 222b/01
ġ.-ı vaḳār 162b/02
ġ.+ını 188a/15
ġ. u andāzasız 248b/13
[=40]
ġāyat-raʾfat Ar. Çok merhamet eden.
ġ. u nıhāyat-şafḳat 217a/13
[=1]
ġāyatsız Nihayetsiz, sonsuz.
ġ. 228a/12, 240b/17
[=2]
ġayb-ḫāna Far. Gizlenme evi, kaybolma yeri.
ġ.+sıdın (ṣubḥ-ı ġayb-ḫāna) 259a/13
[=1]
ġaybī Ar. Göze görünmeyen şeylere ait.
ġ. (fuyūżāt-ı ġaybī) 168b/13
ġ. (ışārat-ı ġaybī) 222a/12
ġ. (mahbıṭ-ı aşıʿat-ı lamıʿāt-ı ġaybī) 239a/04
ġ. (mavrıd-ı asrār-ı ġaybī) 184b/13
ġ. (mavrıd-ı ılhāmāt-ı ġaybī) 174b/14
ġ. (maẓhar-ı anvār-ı ġaybī) 311a/15
ġ. bile (ışārat-ı mulham-ı ġaybī) 183b/06
[=7]
Ġāyıb Ata ş.a. Şeyhlerin şeyhi diye bilinen kişi. (Aynı zamanda Harezm'de birçok yerde bulunan kutsal mekanın adı.)
ġ. alayhi'r-rahma 200a/10
[=1]
ġāyıbāna (<Far. ġāʾibāna) Görmeden, görmemiş bir şekilde.
ġ. 197b/03, 265b/11
[=2]
Ġāyıb Ḫān ş.a. Bahadur Han'ın oğludur. Önceleri İran şahıdır. Nadir Şah'ın yanında idi. Horaz Beg, onu Şah'tan aldı ve Harezm'de han ilan etti. Ancak memleketin yönetimi Horaz Beg'in elinde idi. Ancak bir sebepten dolayı Horaz Beg'i öldürünce yönetimde tek başına söz sahibi oldu. Çok zalim bir handı.
ġ.+ġa (ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān ibn Ġāyıb Ḫān) 311a/03
ġ.+nıñ (Abu'l-fayż Ḫān İbn Ġāyıb Ḫān) 216a/05
ġ.+nıñ (Ġāyıb Ḫān)316b/10
ġ.+nıñ (Şīr Ġāzī Sulṭān valad-ı Ġāyıb Ḫān) 327b/09
[=4]
ġāyıla (<Ar. ġāʾila) Felaket, musibet.
ġ.+dın (ḥādıṯa-ı ġāyıla) 210b/02
ġ.+nı (ḥādıṯa-ı ġāyıla) 167b/04
[=2]
ġayr Ar. Başka; yabancı; olmayan, değil.
ġ. (bahār-ı ıḳbāl-ı ġayr-ı mutanāhī) 292a/15
ġ. (danānīr-ı ġayr-ı maḥṣūra-ı ınʿām) 251a/06
ġ.+dın 215a/12
[=3]
ġayrat Ar. Dikkatle ve sebatla çalışmak, çabalamak; kıskanmak, çekememek.
ġ.+ġa (yegren-i ġayrat) 226b/04
ġ.-ı bāġ 302b/14
ġ.-ı bihişt-i barīn 275a/06
ġ.-ı bostān-ı ḫuld-ı barīn 315b/07
ġ.-ı bostān-sarāy-ı ḫuld-ı barīn 178a/04
ġ.-ı calādat 221b/05
ġ.-ı fırdavs-ı barīn 242b/12
ġ.-ı fırdavs-ravżān ḳıl- 252a/04, 255a/09
ġ.-ı rıżvān 156b/04
ġ.-ı sulṭānī 334b/13
ġ. körgüz- 288a/02
ġ.+nı (tīġ-ı ġayrat) 238a/10
ġ. yüzidin 185b/05
[=14]
ġayru-hum Ar. Onlardan başka, onların dışında.

ġ. 160a/12, 163a/09, 172b/03, 206b/14, 209a/04, 211b/13, 211b/15, 263a/12, 285a/01, 294b/02, 297b/04
ġ.+ġa 249a/17
ġ.+nı 272a/14, 272a/17, 280b/03
ġ.+nıñ 307a/02, 317a/17
[=17]

ġayru-huma Ar. O ikisi dışında, o ikisinden başka.
ġ. 297b/05
ġ. bile 163b/01
[=2]

ġaza Far. (Yüz için) Allık.
ġ.+sı 212a/13
[=1]

ġażab Ar. Hiddet, kızgınlık, kahr.
ġ. 219a/02, 239b/17, 294a/14, 304a/07, 326a/16
ġ. (ahl-ı ġażab) 248b/14
ġ. (ḳahr u ġażab) 264b/02
ġ.(ḳahr u ġażab-ı ṣarṣarī) 260b/02
ġ. (nāyıra-ı ġażab-ı sulṭānī) 333b/04
ġ. bile 334a/13
ġ.+ı (ātaş-ı ḳahr u ġażab) 162b/15
ġ.+ı (daryā-yı ġażab) 233a/04
ġ.+ı (nāyıra-ı ġażab) 163b/08, 167a/03, 317a/15
ġ.-ı mütekāṣir 232b/15
ġ.-ı pād-şāhī 237a/05
ġ.-ı sulṭānī 306b/02
ġ.+ıġa (nāyıra-ı ġażab) 202b/05
ġ.+nıñ 161a/07
[=20]

ġażabnāk Far. Hiddetli, kızgın.
ġ. 160a/17, 239b/07
ġ. (ḳahrnāk u ġażabnāk bol-) 173b/05
[=2]

ġazal Ar. Lirik şiir, gazel.
ġ. 217a/02, 223b/02, 314a/07
[=3]

ġazālıġ Din uğruna savaşma durumu.
ġ. ḳıl- 264b/09
[=1]

ġażanfar Ar. Aslan.
ġ.-ı babr-ıntıḳām 221a/07
ġ.-ı far 162a/03, 313a/05
[=3]

ġażanfar-nıhād Far. Arslan tabiatlı, yaradılışlı.
ġ. (babr-kīn u ġażanfar-nıhād) 233a/15
[=1]

ġazāt Ar. Muharebe, düşmana kasdetmek, cenk etmek.
ġ.+ı üçün 173a/16
[=1]

ġāzī Ar. Savaşmıs, gaza yapmış.
ġ.+ġa (ḫusrav-ı ġāzī) 273b/12
ġ.+lar 186a/16
ġ.+lardın 186a/02
[=3]

Ġāzī Ābād y.a. Kaynaklarda Gazi Abad kasabasının ve aynı adı taşıyan kanalın 17. Yüzyılın ikinci yarısında ya da 18. Yüzyılın başında inşa edildiği belirtilmektedir.
Ġ. 176a/08
Ġ. arıġı 332a/12
[=2]

Ġaznavī Gazneli. Gazne Devleti, 961-1187 yılları arasında Maveraünnehir, Hindistan'ın kuzeyi ve Horasan'da hüküm süren, memlûk kökenli (Türk) olduğu halde kültürel açıdan ve de Fars hanedanlıklarının ardılı kabul edilen Türk-Fars-İslam devleti veya Türk-İslam devletiydi.
Ġ.+lar 213b/03
[=1]

Ġaznīn y.a.Gazne şehri. Bugün Afganistan sınırları içindedir.
Ġ. 223b/09
Ġ.+nı 223b/11
[=2]

ġazv Ar. Savaşmak, küffarla cenk etmek, cihat.
ġ. u cıhād 331a/01
[=1]

gedā Far. Dilenci, yoksul.
g.-yı avlıyā 314a/08, 314a/16
[=2]

geh Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. **gāh**, **gāhā, gāhī, gehī**
g. 244b/01, 244b/01, 244b/03, 244b/14, 244b/15, 259a/05
[=6]

gehī Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. **gāh**, **geh**, **gāhā, gāhī.**

g. 254a/15, 258b/08, 258b/09, 258b/10, 258b/11, 258b/14, 258b/14, 258b/15, 258b/16, 258b/16, 258b/17, 259a/01, 259a/01, 259a/02, 334b/11, 334b/11
[=16]
gele Far. Sürü.
g.+lerdin 303a/12
[=1]
genc Far. Hazine.
g.+i 215a/13
g.-i bī-girāna 249b/08
g.-i maʿnā 246b/01
g.-i ravān 166b/04, 301b/07
g. saç- 259a/04
[=5]
genc-ġiz Far. Hazine kaldıran.
g. 246a/17
[=1]
genc-rīz Far. Hazine saçan.
g. bol- 246a/16
[=1
genc-rīzlik Far. Hazine saçma, dağıtma durumu.
g. ét- 187b/07
g. ḳıl- 192b/11
g. körgüz- 196b/16, 301a/14
[=3]
gencīne Far. Hazine.
g.+si 215a/11, 321a/15
[=2]
ger Far. Eğer. Krş. **eger**.
g. 184a/17, 211a/16, 211a/17, 213a/03, 223a/12, 224a/16, 247b/15, 248a/13, 251b/14, 255b/17, 260a/12, 312b/01, 322b/09, 323b/14, 324a/06, 325b/09, 328b/17
[=19]
gerçi Far. … ise de, her ne kadar, … olsa da. Krş. **egerçi**
g. 246a/17, 249a/01, 261a/17, 303b/09, 316a/01
[=5]
gerd Far. Toz toprak.
g. 215b/13, 215b/14, 264b/12
g. ara 264b/12
g. gerd 266b/03
g.+ıġa 332b/08
g.+i 212a/06
g.-i muḥaḳḳar 311b/07
g.-i rāh 244b/14, 259b/17
g.+idin 259b/14
g. ḳıl- 220b/11, 259b/16
[=13]
gerdān Far. Dönen, dönücü.
g.+ġa (çarḫ-ı gerdān) 320b/17
[=1]
gerden-afrāz Far. Kibirli, gururlu.
g.-ı girībān-ı vaḳāḥat 169a/05
[=1]
gerdiş Far. Dönüş.
g.+idin (cahān-ı gerdiş) 302a/06
[=1]
gerdūn Far. Felek, dünya; dönen, dönücü.
g. 219b/03, 225b/16
g.+dın (davr-ı gerdūn) 189a/11
g.+dın (ḳavs-ı gerdūn) 218b/13
g.+ġa 163a/03, 169b/17, 311b/08
g.-ı Saraṭān 321b/10
g.-ı vālā 178a/07, 225b/14
g. kibi 250a/15
g.+nı 262a/06
[=12]
gerdūn-asās Ar. Temeli felek gibi olan.
g. (kiryās-ı gerdūn-asās) 255a/13
g.+dın (kiryās-ı gerdūn-asās) 261b/14
g.+ġa (kiryās-ı gerdūn-asās) 169a/03, 261a/02, 291a/03
[=5]
gerdūn-dar-gāh Far. Felek gibi yüce saraylı.
g. (şahanşāh-ı gerdūn-dar-gāh) 220b/06
[=1]
gerdūn-ḥaşam Ar. Maiyeti felek gibi olan.
g. (Aḳaṭay Ḫān-ı gerdūn-ḥaşam) 213b/10
[=1]
gerdūn-ışṭıbāh Far. Felek gibi yüce.
g.+ġa (bār-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāh) 256b/11
g.+ıñnı (dar-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāh) 260b/10
[=2]
gerdūn-mekān Mekanı felek gibi olan.
g. 188a/17

g. (aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-mekān) 167b/13
[=2]

gerdūn-mumās Far. Felek gibi dokunan.
g. (dīvān-ḫāna-ı rafīʿ-asās-ı gerdūn-mumās) 187b/11
g.+ġa (kiryās-ı davlat-asās-ı gerdūn-mumās) 176a/01
g.+nı (künc-i kiryās-ı gerdūn-mumās) 197b/17
[=3]

gerdūn-sāy Far. Felek gibi.
g. (bınā-yı gerdūn-sāy) 187b/14
[=1]

gerdūn-tuvān Far. Çok güçlü, çok cesur.
g. 261b/10, 318b/09
g. (aʿdal-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān) 241a/10
g. (aʿlā-ḫāḳān gerdūn-tuvān) 181b/08, 308b/17
g. (ʿālī-mekān u gerdūn-tuvān) 254b/09
g.(ʿālī-mekān-ı gerdūn-tuvān) 157a/07
g. (ḫāḳān -ı gerdūn-tuvān) 227a/06, 267b/13
g. (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān-ı ṣāḥıb-ḳırān) 195a/06
g. (ḳıdva-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān) 229a/07
g. (ṣāḥıb-ḳırān-ı gerdūn-tuvān) 270b/07
g. (sulṭān-ı gerdūn-tuvān) 311a/06
g.+nıñ (ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān) 310b/07
g.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gerdūn-tuvān) 258a/16
g.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān-ı gerdūn-tuvān) 261b/03
g.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı gerdūn-tuvān) 295a/16
g.+nıñ (sulṭān-ı gerdūn-tuvān) 214b/01
[=18]

germ Far. Sıcak.
g. ḳıl- 323a/08
[=1]

germ-tāz Far. Hızlı süren.
g. eyle- 221a/10
[=1]

geşt Far. Gezme, dolaşma.
g. eyle- 248b/09
g.-i şikest 219b/17
[=2]

Geşvādagān ş.a. Şehname'de adı geçen kahramanlardan biri, Güderz'in babası.
G. (Giv u Gūdarz-ı Geşvādagān) 213a/12
[=1]

gevher Far. Elmas, mücevher; öz. Krş. **güher**
g. 309a/16
g. (şah-ı ḫucasta-ı gevher) 244a/17
g. ara (baḥr-ı gevher) 242a/05
g.+i 208b/01, 216a/11, 311b/04
g.-i bī-bāhā 229a/17
g.+i bile 319b/05
g.-i duʿā 243b/02
g.-i durc-ı ḥaḳīḳat 243a/12
g.+i durur érdi 216a/09
g.-i roḫşanda 246b/06
g.-i vucūd-ı humāyūn 164a/08
g.-i ẕāt 163b/17
[=14]

gevher-afşānlıḳ Far. Mücevher dağıtma durumu.
g.+ġa 266b/06
[=1]

gevher-bār Far. İnci yağdırma, inci yağması.
g. ḳıl- 256b/03
[=1]

gevher-rīz Far. Gevher saçan.
g. 257a/11
[=1]

gez Harezm'de 106-107 cm'e denk gelen kara ölçüsü.
g. 211a/08, 272b/07, 274a/09, 274a/10
g. (yarım gez) 325a/06
g. durur 273a/08
g. durur érdi 272b/07
g.+dür érdi 224a/12
[=8]

gezend Far. Aksilik, felaket, musibet.
g. 224a/17, 266b/02
g. tap- 246b/11
[=3]

gezendī Bir felaket.
g. 266b/01

[=1]
ġılāf Ar. Kılıç, kın.
ġ.+dın 222a/14
[=1]
ġılmān Ar. Tüyü, bıyığı çıkmamaış delikanlılar, gençler.
ġ.+ġa 251b/03
[=1]
ġılẓat Ar. Kabalık, sertlik.
ġ. 272b/11
[=1]
ġırīv Far. Bağırma, bağrışma.
ġ.+çék- 263b/10, 296b/08
[=2]
ġıyāṣu'l-mülki ve'l-mıllat Ar. "Millet ve mülkün yardımcısı" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır.
ġ. 247b/16
[=1]
ġıyāṣu'l-mülki ve'l-mıllat ve'd-dīn Ar. "Din, millet ve mülkün yardımcısı" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır.
ġ. 254b/12
[=1]
ġıyāṣu'l-mıllata ve'd-dīn Ar. "Din ve milletin yardımcısı" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılır.
ġ. 336a/01
[=1]
ġiçak Far. Keman, kemençe.
ġ. 280b/03
[=1]
gīhān-pūy Far. Dünyayı araştırma, dünyayı koşma.
g. (mevākib-i gīhān-pūy) 333b/05
g. (mevkib-i gīhān-pūy) 182b/17, 253b/17
g. (ordu-yı gīhān-pūy) 197b/11, 321a/10, 334a/02
g. (ordu-yı gīhān-pūy-ı aʿlā) 232a/17
g.+ġa (ordu-yı gīhān-pūy) 191a/06
[=8]
gīr-u-dār Far. Cenk, savaş.
g.+da (aṣnā-yı gīr-u-dār) 286a/14
[=1]
girān Far. Ağır, sakil.
g. (aġlāl-ı girān) 300a/03
g. (gürz-i girān) 263b/14
g. (şakk u girān) 171b/14, 201b/08
g. bile (aġlāl-ı girān) 239a/14
g. bile (ġılāʿ-ı girān) 200a/02
g. bile (salāsıl-ı girān) 295a/05
[=7]
girān-bāhā Far. Pahası ağır, kıymetli, değerli.
g. (mulabbas-ı ḫalʿ-ı girān-bahā) 301b/15
g. bile (ġılʿat-ı girān-bahā) 190b/13
[=2]
girān-bār Far. Ağır yüklü.
g. ḳıl- 210b/17
[=1]
girān-māyā Far. Pahası ağır.
g. (cavāhır-ı girān-māyā-ı naṣāyıḥ) 314b/04
g. (ḫalʿ-ı girān-māya) 301a/13
g. (ġılaʿ-ı girān-māya) 188b/02
g. (ġılʿat-ı girān-māya) 277b/02, 278a/03, 279b/04
g. (zīn-i girān-māya) 312b/02
g. bile (cavāhır-ı girān-māya) 165b/13
g. bile (ġılʿat-ı girān-māya) 206a/10, 249a/16
g. bile (taşrīfat-ı girān-māya) 192b/05
g. ḳıl- 243a/17
g.+sı bile (cavāhır-ı girān-māyā) 157b/06
[=13]
girān-seng Far. Tartısı ağır, vakarlı.
g. yañlıġ (köh-i girān-seng) 183b/09
[=1]
girānlıġ Far. Ağırlığı olma durumu.
g. 335a/13
[=1]
gird-āb Far. Suların dönerek çukurlaştığı yer, girdap.
g. 321b/05
g. (āġūş-ı gird-āb) 243b/12
g.(ġarḳ-ı gird-āb-ı balā ḳıl-) 170a/16
g. (ġarḳ-ı gird-āb ḳıl-) 197b/17
g. dék (ḫalḳa-ı gird-āb) 221a/03
g.-ı balādın 325a/15
g.-ı favāt 156b/17
g.-ı ıżṭırāb 194a/17
g.+ıda 321b/01, 321b/08
g.+ıġa 211a/08, 223a/17
g.+lar 211a/07

[=13]
girībān Far. Elbise yakası.
g. (gerden-afrāz-ı girībān-ı vaḳāḥat) 169a/05
g.-ı fasād 159a/12
g.-ı infikāk 325a/04
g.+ıdın 222a/07
g.+ın 303a/08
[=5]
giriftār Far. Tutulmuş, yakalanmış, esir.
g. bol- 205a/07, 211b/17
g. ét- 160b/09, 234a/15
g.-ı balıyyat 240a/05
g. ḳıl- 212a/17, 226b/07, 239a/14, 270a/03, 329a/11
[=10]
girih Far. düğüm.
g. 218b/13
g. sal- 263b/15
[=2]
giryān Far. Ağlayan, ağlayıcı.
g. bol- 236a/09
[=1]
gītī-furūz Far. Cihanı aydınlatan.
g. (āftāb-ı cahān-tāb-ı gītī-furūz) 296a/03
g. (āftāb-ı gītī-furūz) 324a/17
[=2]
gītī-neverd Far. Cihanı dolaşan, gezen.
g. yañlıġ (ḳamar-ı gītī-neverd) 181b/14
[=1]
gītī-numā Far. Cihanı gösteren.
g. (cām-ı giti-numa) 213a/08
[=1]
gītī-satān Far. Cihanı zapteden.
g. (ḥażrat-ı ḫān-ı gitī-satān) 247b/05, 269b/02
g.(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 252a/10, 260b/8
g.(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān-ı gerdūn-tuvān) 261b/03
g. (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 167b/13, 198a/09, 311b/15
g.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 268b/06
g.+nıñ(ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 282a/13, 307a/01
g.+nıñ (ḥaẓrat-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gītī-satān) 328a/07
[=12]
Giv ş.a. Şehname'de adı geçen kahramanlardan biri, Güderz'in oğlu.
g.-i ṣaf-dar 263b/03
g. u Gūdarz-ı Geşvādagān 213a/12
[=2]
giyeh Far. Bitki, taze ot, çimen.
g. (çöp u giyeh) 199a/02
[=1]
go-sāla Far. Buzağı, dana.
g. 326a/13
[=1]
gonça Far. Açmamış tomurcuk, gonca.
g.-ı ummīd 314a/06, 314a/08, 315a/07
[=3]
goş Far. Kulak.
g. ét- "Dinlemek." 158a/11
g.+ı (halka-ı goş) 243a/10
g.+ı ıdrak 228a/11
g.+mal-ı balig 201b/03
[=3]
goş-māl Far. Azar, cezalandırma.
g.-ı balīġ 161b/03, 163b/11, 177a/12, 181a/06, 253b/11, 279a/09, 282a/15
g.+ı üçün 309a/13, 320a/16
g.+ı üçün (taʾdīb u goş-māl) 169a/15, 172b/12, 240a/14, 282b/11, 308b/14, 328a/13
g.+ı üçün (tanbīh u goş-mal) 250b/17
g.+ıġa 176b/06, 270b/10
g.+ın 181b/17
g.+ın (taʾdīb u goş-māl) 334b/15
g.+ın (taʾdīb u goş-māl) 317a/17
g.+ınıñ 311a/16
g. u tanbīh 279b/13
[=23]
goş-tāb Far. Kulak bükme, ceza.
g.+ınıñ 192b/17
[=1]
Goştāsbī ş.a. Şehname'de adı geçen mitolojik krallardan biridir.
G. (ʿızz u temkīn-i Goştāsbī) 213a/13
[=1]
goş-zad Far. Kulağa çarpan, işitilen.
g. ḳıl- 165a/05, 225b/11
[=2]
goşa Far. Yayın sonu, çentik.

g.+ı ya 263b/15
[=1]
gör Far.Yaban eşeği.
g. 312b/11
[=1]
göşe Far. Köşe.
g.+de (her göşe) 264a/12
g.-i aʿlā-yı ʿıllıyyī228a/11
g.-i ḫāṭır 157b/04
g.-i ıḫtıfā 253b/08, 265a/12
g.-i külāh 189a/03
[=6]
göşe-nışīn Far. Köşeye çekilen, insanlardan uzaklaşa.
g. 240a/02
[=1]
ġubār Ar. Toz.
g. 218a/11, 262a/08
g. (lāy u ġubār) 212a/08
g. bol- 223b/07
g.+ı (tūtīyā-yı ġubār) 161b/13
g.-ı fıtna 293a/12
g.-ı sıtam 315a/06
g.-ı taʿalluḳ 214a/04
g.-ı tīra 305a/13
g.+ıdın 232b/03
g.+ını 251a/17
[=11]
ġubār-engīzlik Toz karıştırma hali.
g. bile 292b/15
[=1]
Gūdarz ş.a. Şehname'deki önemli krallardan biri.
G. (Gīv u Gūdarz-ı Geşvādagān) 213a/12
[=1]
ġufrān Ar. Affetme, merhamet etme.
ġ. (bāġī u ġufrān) 334b/11
ġ.+nı (lıvā-yı ġufrān) 267a/16
[=2]
ġufrān-nışān Far. Merhamet gösteren.
ġ.+nıñ (ḥażrat-ı ḫān-ı ġufrān-nışan) 171b/12
[=1]
ġufrān-panāh Far. Merhamet sığınınağı olan.
ġ. 157b/09
ġ.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāh) 159b/17
ġ. bile (ḫāḳān-ı ġufrān-panāh) 201a/03
[=3]
ġūl Ar. Hortlak, şeytan.
g. 321a/06
g.-ı bayābān 248b/16
g. tér- 259a/06
[=3]
ġulām Ar. Köle.
ġ.-ı ḥalḳa-ba-goş 224a/03
ġ.-ı Ḫurāsanıyyu'l-aṣl-ı sīmīn-bar 168a/15
ġ.+larıdın 200a/17
[=1]
ġulġula Far. Kargaşa, bağrışıp çağrışma, gürültü.
ġ. 251b/11
ġ.-ı karranāy 264b/13
ġ.-ı mā-lā-kelām 195a/17
ġ.-ı mubārek-bādlıġ 228a/10
ġ.-ı vaḥşat-angīz 163a/10
ġ.+sıdın 288a/11
[=6]
gulūla Far. Mermi.
g.-ı cān-sıtān 286a/08
g.-ı şamḫāl 288a/12
g.-ı tüfeng 232b/04, 233b/13, 286b/03, 298b/14, 305a/02
g.-ı tüfeng-i raʿd-aheng 294a/13
g.+sıdın 170a/04
[=9]
gulūla-andāz Far. Mermi atıcı.
g. 193b/17
[=1]
gūn-ā-gūn Far. Rengarenk, türlü türlü.
g. (sarādıḳāt-ı gūn-a-gūn) 315b/06, 336a/05
[=2]
ġurabā (<Ar.ġurabāʾ) Garipler.
ġ. (marcıʿu'l-ġurabā) 241b/10
ġ.-yı ḥasrat-güzīn 254a/01
[=2]
ġurbat Ar. Gariplik.
ġ.+da (bavādī-ı gurbat) 205b/05
ġ. u kürbet 187a/04
[=2]
gūristān Far. Kabristan, mezarlık.
g. 183a/13
[=1]
ġurra Ar. Arap aylarının ilk günü.

ġ.-ı Ramażān 304a/10
ġ.-ı şahr-ı Ṣafar 167a/11
ġ.-ı Ẕu'l-ḥıcca165a/12
ġ.-ı Ẕu'l-ḳaʿda190b/05
ġ.+sı durur érdi 271b/05
ġ.+sıda 199b/14, 226a/16, 252b/10, 279b/12, 288b/09, 326b/02
[=11]

ġurrān Far. Gürleyen.
ġ. 162a/01
ġ. (şīr-ı ġurrān) 226b/05, 277a/10
ġ. yañlıġ (şīr-ı ġurrān) 237b/11
[=4]

ġurranda Far. Gürleyen, hiddet ve şiddetle bağıran.
ġ. 218b/06
ġ. (şīr-ı ġurranda) 207b/02, 218b/16, 257b/14, 289a/14
ġ. dék (şīr-ı ġurranda) 185a/08, 264b/03, 303b/08
ġ. yañlıġ (şīr-ı ġurranda) 284b/04
[=9]

ġurranda-dīv Far. Gürleyen dev.
ġ. 296b/09
[=1]

ġurrış (<Far. ġurriş) Öfke.
ġ. 296b/08
[=1]

ġurūb Ar. Batış.
ġ. 301b/07, 313a/11, 321a/10
[=3]

ġurūr Ar. Kibir, böbürlenme.
ġ. (dīv-ı ġurūr) 333a/14
ġ. (sabab-ı kibr u ġurūr) 167a/02
ġ.+ı mā-lā-kelām 235b/04
ġ.+ıdın (naşʾaʾ-ı ġurūr) 184a/05
ġ.+ıġa (sarīr-ı ġurūr) 231a/04
[=5]

Ġūryānī k.a. Afganistan'ın orta batı kesiminde "Hilmend" ve "Harirud" dağlık bölgede yaşayanlar.
G. 213b/03
[=1]

ġuṣṣa Ar. Keder, kaygı, tasa.
ġ.+dın 214b/08
[=1]

ġuṭṭa Far. Suya dalma; suya bişr kere dalıp çıkma.
ġ. ur- "Suya dalmak, batmak."242a/04
[=1]

gūy Far. Acemlere mahsus bir çeşit oyun topu.
g. u çavgān "İngilizlerin golf oyununa benzer bir şekilde, meydan topunun atlılar tarafından uçları eğri değneklerle atılması esasına dayanan şark oyunu." 264a/11
[=1]

gūyā Far. Sanki.
g. 243a/07
[=1]

gūyiyā Far. Sanki. Krş. gūyā
g. 247a/07
[=1]

güdāz Far. Erime, yanma.
g. 221a/11
[=1]

güftār Far. Söz.
g.-ı şarārat-āṣār 229b/16
[=1]

güher Far. Elmas, mücevher. Krş. gevher
g. dék 214a/01
g.+din 262a/02
g.-i ṭarab 216b/06
[=3]

güher-baḫş Ar. Mücevher bağışlayan.
g. (şāh-ı güher-baḫş) 249b/07
[=1]

güher-nigār Far. Cevher resimli
g. 242a/11
[=1]

güher-tāc Ar. Mücevherli taç.
g. (ḫıdīv-ı güher-tāc [u] fīrūza-taḫt) 241a/10
[=1]

gül Far. Gül.
g. 163a/05, 315a/12, 317b/07
g.+i 230a/02, 238a/06
g.-i cannat-āsā 245a/02
g.-i ḫandān 315b/08
g.-i ıbtıhāc 216b/06
g.+in 216b/05
g.+lerni 315a/08
g.+niñ 315a/10
[=11]

gül-āfşanlıḳ ggül saçma, gül dağıtma hâli.

g.+ı bile (gül-afşānlıġı) 156b/04
[=1]
gül-çahra Far. Gül çehreli, çehresi gül gibi latif olan.
g. 258b/09
g.+lar 245a/02
[=2]
gül-dasta Far. Gül demeti.
g. 315a/07
g.+sı 159b/09
[=2]
Gülben Bāġ y.a Hive'nin 8 km doğusundaki bir yer.
G. 236b/12
[=1]
gül-gūn Far. Gül renkli.
g. (şarbat-ı gül-gūn) 258a/10
g.-ı yalav 165b/16
g.+ıdın 313a/11
[=3]
gül-gūn-ṭırāz Ar. Gül renkli süs.
g. (dumm-ı gül-gūn-ṭırāz) 168a/13
[=1]
gülistān Far. Gül bahçesi, güllük.
g. 218b/07, 258b/01
g.(bākūra-ı gülistān-ı salṭanat u şahr-yārlıġ) 157a/08
g. (daşt-ı gülistān) 315b/07
g. (reşk-i gülistān) 156b/04, 255a/08
g. (reşk-i gülistān-ı ıram) 331b/02
g. (şahn-ı gülistān) 183b/17
g.-ı āmāl 292a/15
g.+ı dék 158b/01
g.-ı ḫuld-ı barīn 167b/03, 191a/08, 233b/06
g.-ı ıram 302b/09
g.-ı ṣıḥḥat 256a/02
g.+ıda 159b/10
g.+ıġa 216a/07
g.+lar 232b/06, 246a/01
[=19]
gülistānī Far. Bir gül bahçesi.
g. (duzah-ı gülistani) 305a/03
g. dék (fırdavs-ı gülistani) 302b/16
[=2]
gülle (Far. gūle) Top mermisi.
g.-i ātaşīn 233b/12
[=1]
gülşen Far. Gül bahçesi.
g. 216a/14, 230a/02, 238a/05, 314b/03, 317b/05, 317b/06, 331b/15
g. (reşk-i gülşen) 327a/17
g.+idin 259a/06
g.+iniñ 220b/12, 314a/03
g. ḳıl- 157b/04, 228a/07
[=13]
gülzār Far. Gül bahçesi.
g. 259a/09, 325b/03
g.-ı ḫayāl 157a/06
g.+ıġa 315a/12
g.+lar 315a/09
g.+lardın 315a/09
g. ol- 263b/11
[=7]
güm Far. Kayıp, yitik.
g. ḳıl- 321a/03
[=1]
güm-rāh Far. Yolunu şaşımış, doğru yoldan ayrılmış.
g.+lar 238b/02
g.+nıñ (ṣūfī-ı güm-rāh) 328b/15
g. (Terākime-i güm-rāh) 185b/03
[=3]
güm-rāhlıḳ Yolunu şaşırma hâli.
g. 267a/12
[=1]
gümān Far. Zan, sanma, sezme.
g. ét- 226b/17
g. ḳıl- 334a/14
[=2]
günāh Far. Günah, suç. Krş. **güneh**
g. 176a/15, 192a/14
g. (köh-i günāh) 268b/10
g.+ımızını 199b/09
g.+ını 326a/16
g.+ınıñ 178b/12
g.+ları 326a/14
g.+larıdın 170b/12
g.+larıġa 171a/01, 200b/17
g.+ların 170b/10, 260b/11
[=12]
günbaẕ bk. **günbeẕ**
g.+ıġa 234b/08
g.+ıġaça 274a/15
[=2]
günbeẕ (<Far. günbed) Kubbe. Krş. **günbaẕ**
g.-ı davvār "Gökyüzü." 304a/08

g.+ınıñ 180b/11, 183a/14
g. u ayvān 315b/10
[=4]
güneh bk. günāh
g.+dür 324a/06
[=1]
gürd Far. Kahraman, yiğit.
g. 213a/17, 286a/12, 296b/07
g. ara 232b/07, 263b/09, 264a/04
g.-i dīv-efgen u ṣaf-şiken 255b/11
g-i mevākib-i şavkat 242b/08
g.-i pūlād-çeng 283b/04
g.+ler 169b/05, 218a/12, 252a/14, 253a/01, 262a/06, 263a/17, 263b/09, 264a/01, 286a/13
[=18]
gürg Far. Kurt.
g. (gürg-i dandān) 294a/02
[=1]
gürīz Far. Kaçma.
g. 175b/05, 215b/13
g. eyle- 261a/17
g.+éyle- 254a/15
g. ḳıl- 184a/12, 255b/15
g.+nı (tarika-ı güriz) 193b/08, 227a/01
[=8]
gürīz-pā Far. Çok kaçan, bir yerde durmayan.
g. (aʿdā-yı gürīz-pā-yı bādıya-paymāy) 182a/13
g. (aʿdā-yı gürīz-pā-yı żalālat-paymāy) 183a/04
[=2]
gürīz-pāy bk. **gürīz-pā**
g. (aʿdā-yı gürīz-pāy) 226b/14
g. bile (aʿdā-yı gürīz-pāy) 297a/15
[=2]
gürīzān Far. kaçan, kaçıcı.
g. bol- 195b/12, 293a/10
g.+dur 198a/17
[=3]
Gürlen y.a. Amu Derya deltasında Ürgenç ve Şahabad yakınlarında bir yer. Beş Kale'den biridir.
G. 162a/04, 178b/06, 236a/03, 237a/15, 237a/16, 237b/01, 237b/06, 245b/02, 245b/02, 250a/03, 293b/02, 293b/07, 294b/06, 295a/05, 295a/13, 296a/05, 296a/12, 298a/08, 304a/17
G. ahlı 301b/08
G.+de 295b/08, 305a/11, 313a/07
G.+din 236b/07, 295b/12
G.+ġa 292a/11, 295b/02, 295b/13, 299b/03, 301a/01, 305b/05, 327a/10
G.+ge 237a/09, 293b/05
G. ḳorġanı 235b/06
G.+ni 235a/16
G.+nin 298b/06
G.+niñ 200a/10, 250a/04, 268b/15, 294a/01, 297a/16, 299b/11
[=43]
Gürlenlik Nayman k.a. Gürlenli Nayman kabilesi.
G. 299b/02
[=1]
gürūh Far. Topluluk, zümre, bölük.
g. 179a/08, 208b/17, 246a/06, 293b/03, 307a/03
g. gürūh 160a/14, 176b/11, 181b/12, 194b/03, 202b/09, 274a/16, 283a/10, 287b/16, 296b/15, 297b/05
g. bile 298a/01
g. érür (ṭurfa-ı nādān-ı gürūh) 293b/06
g.+ġa 280a/05
g.+ı 160b/10, 226b/17
g.-ı anbūh 176a/07, 183b/05, 236b/11, 239b/02, 268a/14, 286a/03, 287b/04, 293a/16, 296a/14, 298b/09, 327b/15
g.-ı ātaş 325b/04
g.-ı bī-şikūh319b/15, 330b/03
g.-ı ʿıfrīt-şikūh224a/06
g.-ı melek 322b/14
g.-ı şaġāl-āvāy 294a/02
g.-ı żalālat-pajūh 169a/07, 307a/05, 328b/13
g.+ıġa 252b/15
g. ḳıl- 272a/11
g.+nı 272a/11
[=52]
gürūh-ā-gürūh Far. Bölük bölük.
g. 261b/08, 322b/07
[=2]
gürūhī Far. Bir bölük.
g. 325a/09
[=1]
gürz Far. Silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.
g.-i giran "İri, ağır topuz." 263b/14

g. ile 215b/13
[=2]
güvāh Far. Şahit, delil.
g. 189b/02
g.-ı ḥāl 292b/03
[=2]
güẕār Far. Geçme, geçiş.
g. ét- 191a/10
g. ḳıl- 250a/10
[=2]
güẕāranda Far. Geçen.
g.+sı 201a/06
[=1]
güẕāriş Far. Geçme, geçiş.
g. 161a/07, 189b/16
g.-i ṣafaḥāt 279b/07
g. tap- 334b/06
[=4]
güẕer Far. Geçme, geçiş.
g.+idin 272a/01
g. ḳıl- 195b/08, 317b/06
[=3]
güẕer-gāh Far. Geçilen yer, geçit.
g.+ı 271b/15
g.+ıdın 272a/03
g.+ınıñ 274a/14
[=3]
güẕer-gāhī Far. Bir geçiş yeri.
g.+da 283b/12
[=1]
güzīde Far. Seçkin, beğenilmiş.
g. 161b/16, 180a/13, 266a/04, 290b/03, 332b/01
g.-i ḫavāḳīn-ı aʿẓam 224b/17
g.+leridin 177a/09
g.-i salāṭīn-ı ʿālam 267b/13
[=8]

H-Ḥ-Ḫ

ḫabar Far. Haber, bilgi.
ḫ. 172a/10, 177a/14, 190a/09, 204b/04, 208b/07, 253b/09, 269a/09, 284b/15, 292a/01, 295a/11, 306b/05, 307b/11, 308b/02, 311a/05, 311a/16, 317a/15
ḫ. (ḫabar bérgüçi) 159b/08
ḫ. aldur- 332a/10
ḫ. bér- 192b/14
ḫ. érdi 311a/15
ḫ.+ı 256a/07, 270b/05, 281b/09, 305a/12, 334b/12
ḫ.-ı bışāratī 300b/15
ḫ.+ı kél- 175a/17, 178a/09, 205b/16
ḫ.-ı mutaḥaḳḳıḳ 305b/11
ḫ.-ı ṭulūʿ-ı kün264b/16
ḫ.-ı vaḥşat-aṣar 178b/03, 254b/04, 295a/08, 332b/06
ḫ.+ın 205a/11, 237a/07, 276b/07, 284a/16, 298b/06, 303a/16, 306b/07, fana
ḫ.+ın kéltür- 177a/04, 204a/17, 276b/08
ḫ.+ın yétkür- 176a/01, 276b/10
ḫ.+ını 178b/12, 187a/17, 290a/16, 305b/06
ḫ.+ını yétkür- 196a/15
ḫ.+ınıñ 169a/14
ḫ. kél- 192b/14, 207a/15
ḫ. kéltür- 174a/10
ḫ.+lar yetüş- 177b/14
ḫ.+nı 208a/12, 269a/08, 269b/04, 284a/06, 290a/17, 295a/16
ḫ.+nı kéltür- 284a/06
ḫ.+nıñ 162a/16
ḫ. tap- 181a/10, 204b/13, 212b/11, 234b/07, 254a/12, 258a/05, 280b/16, 287b/12, 308a/05
ḫ. tut- 179a/17
ḫ. yétkür- 274a/13, 328b/13
ḫ. yét- 176b/06
ḫ. yétkür- 172b/01, 176a/04, 186b/14, 277a/05, 278a/17, 279b/03, 299a/01, 307a/11
[=87]
ḫabar-dār Far. Haberli, bilgili.
ḫ. bol- 158b/13, 160a/15, 222a/13, 269a/05, 284b/03, 307a/11, 325a/10
ḫ. ḳıl- 162a/13, 231b/13
[=9]
ḫabar-dārlıḳ Haberlilik.
ḫ. ḳıl- 290b/17
[=1]
ḫabarī Ar. Bir haber.
ḫ. 235b/14
[=1]
ḫabarsız Haberi olmayan, habersiz.
ḫ. érür 230a/09
[=1]

ḫabāṣat Ar. Kötülük, alçaklık.
ḫ.-ı ḳadīma 268b/11
[=3]
ḫābaṣat-taḫmīr Ar. Alçalıkla, kötülükle yoğrulmuş. Krş. **ḫabṣ-taḫmīr**
ḫ.+larıġa (żamīr-ı ḫābaṣat-taḫmīr) 226b/15
[=1]
ḫabāṣat-taʾṣīr Ar. Tesiri kötülük olan.
ḫ. (ḫāṭır-ı ḫabāṣat-taʾṣīr) 168b/10
[=1]
ḫabāṣat-ṭıynat Ar. Huyu kötülük olan, kötü huylu, yaradılışlı.
ḫ. 201a/14, 272b/11
[=2]
ḫabṣ Ar.Kötü, çirkin.
ḫ.-ı ṭıynat 334a/08
[=1]
ḥabs Ar. Hapis.
ḥ.+da 172b/08, 270a/17, 280b/17
ḥ.+dın 238a/17, 238b/10, 240a/02
ḥ.+dın (ḳayd u ḥabs) 171a/01
ḥ.+ġa (ḳayd u ḥabsġa çék-) 269b/15
[=8]
ḫabṣ-taḫmīr Ar. Kötülükle yoğrulmuş. bk. **ḫābaṣat-taḫmīr**
ḫ.+larıġa (żamīr-ı ḫabṣ-taḫmīr) 265a/09
[=1]
ḫabṣ-ṭıynat Ar. Kötü huylu. Krş. **ḫabāṣat-ṭıynat**
ḫ. 282b/05
[=1]
ḫacal Ar. Utanma.
ḫ. 258b/04
[=1]
ḫacālat Ar. Utanma, sıkılma.
ḫ. 184a/06
ḫ. (ızḥār-ı ḫacālat) 323b/10
ḫ. (rafʿ-ı ḫacālat ḳıl-) 310a/11
ḫ. bile (kemāl-i ḫacālat) 260b/13
ḫ.+dın 181b/03
ḫ.+ıdın 186b/10
[=6]
ḥācatmand Ar. İhtiyaçlı, muhtaç.
ḥ. eyle- 336a/09
[=1]
Ḥācı Tarḫān Ḳalʿası y.a. Volga nehrine yakın bir kalenin adıdır. Cüci Han zamanından beri kullanılmazken Agaday Bahadur tarafından tekrar imar edildi.
ḥ.+nıñ 273a/16
[=1]
Ḫācım Ḫān ş.a. Akatay Han'ın oğludur. Ürgenç'te padişah oldu. Ancak bir süre sonra Ubeydullah Han onun topraklarını ele geçirdi. O da Irak'ta Şah Abbas'tan yardım istedi ve topraklarını geri aldı. Ubeydullah Han yeni bir seferle Hacım Han'ın elindeki toprakları yeniden işgal etti. Hacım Han yine Şah Abbas'a sığındı. Ülkesine ancak Ubeydullah Han ölünce geri dönebildi. Bir süre sonra o da öldü.
ḥ. 318b/14
ḥ.+nıñ 322a/02
[=2]
ḫacīl Ar. Utanmış, utanan.
ḫ. (Falāṭūn-ı ḫacīl) 216b/14
[=1]
ḥacla-nışīn Far. Gelin odasında oturan.
ḥ.+ları (ṣavābıt-ı ḥacla-nışīn) 258a/13
[=1]
ḥad (<Ar. ḥadd) Sınır, uç.
ḥ.(ḥadd-ı ġāyat) 242b/01
ḥ.(ḥadd-ı ıʿtıdāl) 211a/03, 333a/11
ḥ. ḥadd-ı ıżṭırār) 335a/15
ḥ.(ḥadd-ı muḥāḳ) 306a/07
ḥ. (ḥadd-ı şarḳī) 245a/07
ḥ. (ḥadd-ı şımāl) 313b/02, 320b/11
ḥ.+ı (ḥaddı) 320b/13, 320b/14
ḥ.+ıda (ḥaddıda) 164b/07, 248a/17
ḥ.+ıdın (ḥaddıdın) 171b/11, 279b/16, 320b/09
ḥ.+ıġa (ḥaddıġa)157b/16, 271a/15
ḥ.+ın (ḥaddın) 312b/13
ḥ.+ını (ḥaddını) 315b/05
ḥ. tap- 255b/10
ḥ. u bāl 333a/15
ḥ. u kenār 323b/15
ḥ. u kerānsız 320b/17
[=23]
ḥadaf Ar. Hedef.
h.-ı marām 305a/01
h. kör- 184a/06
[=2]
ḥadaḳa Ar. Göz bebeği, gözün siyahı.

ḫ. (nūr-ı ḥadaḳa-ı calāl) 279a/01
[=1]
hadāyā Ar. Hediyeler.
h.+sıdın soñra 314a/03
h.-yı bī-şumār 313b/09
[=2]
ḫadeng Far. Kayın ağacından yapılmış ok.
ḫ. 315b/02
ḫ. (peykān-ı ḫadeng) 233b/13
ḫ.-ı bī-direng 232b/05
ḫ.+idin 184a/05
[=4]
ḫadeng-andāz Far. Ok atan.
ḫ. 233b/10
[=1]
hādım-ı bunyānu'ẕ-ẓulm ve'l-ʿışyān Ar. "İsyan ve zulmün binasını yıkan. " anlamında bir övgü.
h. 251a/02
[=1]
ḫādım (<Ar. ḫādim) Hizmet eden.
ḫ. durur 273b/11
ḫ.+lar 258b/09
ḫ.+ları 258a/14
ḫ.+larıdın ékendürler 329a/17
ḫ. u mucāvır 290b/14
[=5]
ḥādıṯ (<Ar. ḥādiṯ) Meydana gelen; yeni.
ḥ. (ʿārıża-ı ḥādıṯ) 256a/01
ḥ. durur 294a/06
ḥ.-ı davr 304b/11
[=3]
ḥādıṯa (<Ar. ḥādiṯa) Olay, mesele.
ḥ. 169a/14, 178a/09, 210b/10, 265b/16
ḥ.+dın 162a/16, 236b/06, 291b/01
ḥ.+dın (āsīb-ı sayl-ı ḥādıṯa) 183b/13
ḥ.-ı cān-gazāy 270a/13
ḥ.-ı ġāyıla 167b/04, 210b/02
ḥ.-ı kübrā 235a/07
ḥ.-ı külfet-āmīz 226a/12
ḥ.-ı muvaḥḥışa 167a/03
ḥ.-ı nā-bāyast 269a/01
ḥ.-ı vaḥşat-āmīz264b/01
ḥ.+nı 195b/01, 205b/17, 210a/09
ḥ.+nıñ 269a/03
ḥ.+sıdın 225a/17
ḥ.+sıdın soñra 267b/10
[=22]
ḥādıṯāt (<Ar. ḥādiṯāt) Olaylar.
ḥ. 157a/03
ḥ.-ı samāvī 195a/11, 222a/04
[=3]
ḫadīʿat-ṣamar Ar. Neticesi yalan olan, uydurulmuş.
ḫ. 238b/08
[=1]
ḥadīḳa Ar. Bahçe.
ḥ. (nūr-ı ḥadīḳa-ı kemāl) 279a/01
[=1]
ḥadīḳa-pardāz Far. Bahçe tertipleyen, düzenleyen.
ḥ.-ı bahārıstān-ı faṣāḥat 267a/10
[=1]
ḥadīṯ Ar. Hadis.
ḥ. 219a/15, 256a/16
ḥ. içre (ʿılm-ı ḥadīṯ) 258b/15
[=3]
hadm Ar. Yıkma, harap etme.
h. ḳıl- 208b/02
[=1]
Ḥadra y.a Hive 10 km mesafede olan, Kuş Köprük yolunun üstünde olan bir yer.
ḥ. ḳaryası 226a/17
[=1]
ḥadsız Sınırsız.
ḥ. 252a/16
[=1]
ḥafaẓahu'llāhu ʿani'l-āfāt ve'l-lezm Ar. "Allah ihtiyaçtan(muhtaç olmadan) ve afetten korusun." anlamında Arapça dua ibaresi.
ḥ. 321b/15
[=1]
ḥafaẓa salṭanata-hu ʿani'l-iḫtilāl Ar. "Onun salṭanatını ihtilalden korusun." anlamında Arapça dua ibaresi.
ḥ. 220b/17
ḥafaẓa'llāhu taʿālā ʿani'l-ġarḳ ve'l-ḥarḳ Ar. "Allah yangınve selden korusun." anlamında Arapça dua ibaresi.
ḥ. 226a/16
[=1]
ḫafıyyatan (<Ar.ḫafiyyatan) Gizli, saklı olarak, gizlice.
ḫ. 172a/03, 187b/05
[=2]

ḥāfıẓ Ar. Koruyan.
ḥ. bol- 185a/01
[=1]
ḥafīẓ Ar. Koruyan.
ḥ. ol- 304b/10
[=1]
ḥafr Ar. Kazmak.
ḥ. 302b/11
ḥ. ḳıldur- 280b/02
[=2]
hafta Far. Hafta.
h. 235b/07, 248b/04, 318b/08
h.+da 279b/15
[=4]
ḫāh nā-ḫāh Far. İster istemez.
ḫ. 161a/17
[=1]
ḥaḳ Ar. 1. Allah.
ḥ. 159a/05, 215a/11, 215a/13, 215b/09, 246a/16, 256b/04, 275a/09, 314a/15, 317a/11, 335b/14
ḥ. (taʾyīd-ı Ḥaḳ) 305a/07
ḥ. allıda 299b/15
ḥ.+nıñ 164a/06
ḥ. u ḫalḳ 333b/01
ḥ. taʿālā 222a/10
2. Doğruluk, doğru.
ḥ. 201b/01, 297b/09
ḥ. (vaṣl-ı ḥaḳ) 211a/17
3. Pay, hisse.
ḥ.+ıda (ḥaḳḳıda) 314a/01
[=19]
ḫāk Far. Toprak.
ḫ. 212a/07, 244a/14, 313a/15
ḫ. (muşt-ı ḫāk) 212a/06
ḫ.+da (ʿarṣa-ı ḫāk) 199a/02
ḫ. dék 195b/10
ḫ.+ġa 182a/10, 212b/03
ḫ.+ge (ʿarṣa-ı ḫāk) 287a/09
ḫ.+ıġa 165a/07
ḫ.-i āsıtān 256b/04, 318a/14
ḫ.-i dar-gāh 215a/01, 222b/06
ḫ.-i mamāt 297a/02
ḫ.-i rāh 215b/15, 241a/13
ḫ. üzre 264a/08
[=18]
ḫāk-bīz Far. Toprak kalburu.
ḫ. 257b/09
[=1]
ḫāk-bos Far. Toprağı öpen.
ḫ. bol- 215b/04
ḫ.-ı ṣadāḳat-andīş157b/01
ḫ.+larıdın durur 295a/10, 303b/14
[=4]
ḫāk-boslıḳ Toprağı öpme hâli.
ḫ.+ġa 192a/08, 193a/05, 247b/01, 266a/02, 332a/13
ḫ.+ıġa 274a/02, 309a/06
[=7]
ḫāk-boslıġ bk. ḫāk-boslıḳ
ḫ.+ıġa (hak-boslıġı) 237a/04
ḫ.+ıġa (hak-boslıġıga) 273a/05, 332b/11
[=10]
ḥaḳ-nā-şınās Far. Hakkı tanıma.
ḥ. (mudbır-ı ḥaḳ-nā-şınās) 170b/17
[=1]
ḥaḳ-nā-şınāslıġ Hakkı tanıma durumu.
ḥ. yüzidin 201b/05
[=1]
ḫāk-pāy Far. Ayağın tozu, ayağın bastığı toprak.
ḫ.-ı avlıyā 314a/10
ḫ.+ıġa 164a/02
[=2]
ḫāḳān Ar. Hükümdar, padişah.
ḫ. 311b/17
ḫ. (ḥażrat-ı ḫāḳān-ı saʿīd) 199a/07
ḫ. (ḥażrat-ı ḫākān-ı aʿẓam) 170b/02
ḫ.-ı ʿadālat-ıntısāb 292b/07
ḫ.-ı duşman-şikār 251a/01, 277b/08
ḫ.-ı gerdūn-tuvān 227a/06, 267b/13
ḫ.-ı ġufrān-panāh 201a/02
ḫ.-ı İskender-ḥaşmat 220b/06
ḫ.-ı mabrūr 164a/16, 187b/08, 197a/04, 217a/15, 224b/09, 291a/16, ve
ḫ.-ı rafīʿ-cāy-gāh 177a/15
ḫ.-ı raḥmat-cay-gah 188b/09
ḫ.-ı Sulayman-dast-gāh 229a/06
ḫ.-ı ẕu'l-ıḳtıdār 253b/11
[=21]
ḫāḳānī Ar. Hakanla ilgili, hakana mensup.
ḫ. (aʿyān-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī) 301b/11
ḫ. (ḥamıyyat-ı ḫāḳānī) 334b/13
ḫ. (ʿınāyat-ı ḫāḳānī) 192a/12, 306b/12
ḫ. (maḳbūl-ı ḫāḳānī) 313b/05

ḫ. (muḳarrab-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī) 317b/09
ḫ. bile (alṭāf-ı ḫāḳānī) 332b/12
ḫ. bile (canāb-ı ışārat-ı ʿālıyya-ı ḫāḳānī) 336a/04
ḫ.+dın (saṭvat-ı ḫāḳānī) 306b/02
ḫ. u ḫusravī 214b/09
[=10]
ḥaḳārat Ar. Hakaret.
ḥ. birle 314a/14
ḥ.-ı tamām 222a/09
[=2]
ḥaḳāyıḳ (<Ar. ḥaḳāʾiḳ) Hakikatler.
ḥ. ara (ʿılm-ı ḥaḳāyıḳ) 216b/13
ḥ.+dın (ramz-ı ḥaḳāyıḳ) 214a/06
[=2]
ḫākī Far. Toprakla ilgili.
ḫ. 289a/15
[=1]
ḥaḳīḳatan Ar. Doğrusu, gerçekten.
ḥ. (ḥukman u ḥaḳīḳatan) 171a/10
[=1]
ḥaḳīḳat Ar. Gerçek, hakikat.
ḥ. 246b/07
ḥ. (gevher-i durc-ı ḥaḳīḳat) 243a/12
ḥ. (murşıd-ı manāhıc-ı ḥaḳīḳat) 191b/07
ḥ.(sulṭān-ı mülk-i ḥaḳīḳat) 313b/15
ḥ.+ıġa (muddaʿā-ı ḥaḳīḳat) 325b/08
[=5]
ḥaḳīḳat-āgāh Far. Gerçeği bilen.
ḥ. 336a/02
[=1]
ḥaḳīḳat-ıntısāb Ar. Sığınağı gerçek olan.
ḥ. 313b/12
[=1]
ḥakīm Ar. Âlim, bilgin.
ḥ.-i cahān-dīda-ı hūşmand 304a/12
[=1]
ḥākim Ar. Hükümdar, vali, idareci.
ḥ.+ġa 334b/10
ḥ.+i 169a/10, 169b/10, 178b/14, 197a/16, 202b/16, 207b/06, 231b/01, 231b/05, 234a/08, 237a/05, 247a/08, 247a/13, 249b/17, 250b/15, 265b/06, 276b/13, 277a/04, 283a/14, 286a/15, 288a/13, 300b/01, 308b/11, 333b/08
ḥ.+i bile 298a/11
ḥ-i şarʿ 157a/11
ḥ.+leridin durur 245b/02
[=27]
Ḥakīm Ata bk. **Ḥakīm Ata Sulaymān**
ḥ. (ḥażrat-ı Ḥakīm Ata) 329a/17
[=1]
Ḥakīm Ata Sulaymān ş.a. 13. yy'da yaşamış, Ahmet Yesevi'nin haleflerinden biridir. Türbesi Konrat'ın 22 km kuzeyinde yer almaktadır.Krş. **Ḥakīm Ata**
ḥ. 290b/12
[=1]
ḥākimiyyet Ar. Hakimlik.
ḥ.+in 229a/10
[=1]
ḥaḳīr Ar. İtibarsız, değersiz, aşağı.
ḥ. 214a/10
2. Bendeniz, ben. Burada yazar kendini kastetmiştir.
ḥ. 220a/04
ḥ. (faḳīru'l-ḥakīr) 187a/14, 191b/03
[=4]
ḫākistar Far. Kül, ateş külü.
ḫ. ḳıl- "Kül olmak."163a/02
[=1]
ḥaḳḳīn Ar. Doğrular.
ḥ. (ḥażrat-ı ḳudvatu'l-ḥaḳḳīn) 244a/05
[=1]
ḫāk-sār Far. Toz toprak içinde kalmış, hali perişan.
ḫ. ét- 221a/10, 264a/05
[=2]
ḫalʿ Ar. Tahttan indirme.
ḫ. ét- "Tahttan indirme, hükümdarlık hakkını elinden almak."199a/04
[=1]
ḥāl Ar. Hal, durum. Krş. **ḥālat**
ḥ. 232a/02
ḥ. (farāḫūr-ı (13) ḥāl) 306b/13
ḥ. (güvāh-ı ḥāl) 292b/03
ḥ. (munāsıb-ı ḥāl) 225b/17
ḥ. (muraffaḥu'l-ḥāl ḳıl-) 266b/15
ḥ. (mużṭarıbu'l-ḥāl bol-) 199a/03
ḥ. (ṣānī'l-ḥāl) 170a/17
ḥ. bol- 262a/03, 262b/02
ḥ.+da 237a/17, 269b/16
ḥ.+dın (keyfiyyet-i ḥāl) 231b/13
ḥ.+ġa 169a/03
ḥ.+ı 301a/06

ḥ.+ıda (avāyıl-ı ḥāl) 178b/14
ḥ.+ıda (cabha-ı ḥāl) 219a/17
ḥ.+ıdın 164b/01, 315a/15
ḥ.+ıġa 178b/03, 231a/15, 236a/09, 264a/05, 270a/16, 308a/04
ḥ.+ıġa köre 167b/10
ḥ.+ın 333a/01
ḥ.+iñe 301a/06
ḥ.+larıġa 307a/04
[=27]

ḫāl Far. Vücutta husule gelen ben, nokta.
ḫ. (ḫaṭṭ u ḫāl) 247a/16
[=1]

Ḫāl Nıyāz Bég ş.a. Yahşılık Biy'in oğullarından biridir.
ḫ. 290b/04
[=1]

Ḫāl Nıyāz Yeser ş.a. Öküz kabilesinin ileri gelenlerindir.
ḫ. 175a/13, 179b/14
[=2]

ḥālā Ar. Şimdi, hala.
ḥ. 156b/05, 160a/08, 160a/10, 164b/13, 175b/08, 178b/02, 185a/10, 222b/08, 312a/05, 322a/16, 327b/14
[=11]

ḫalaf Ar. Evlat, oğul.
ḫ. (Bal Muḥammad ḫalaf-ı Éş Çān Biy) 316b/02
ḫ. (Ḳutluḳ Muḥammad Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ) 306a/02
ḫ. (Muḥammad Çān Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḳutluḳ Muḥammad ʿInaḳ) 296b/14
ḫ.(Seyyid Ḳulı Bég ḫalaf-ı Seyyid Panāh Bég Uyġur) 293a/15
ḫ. (Töre Murād Atalıḳ ḫalaf-ı Valī Atalıḳ) 262b/09
ḫ. u'ṣ-ṣıdḳ Seyyid Ata 303a/05
[=6]

ḫalal Ar. Bozukluk, eksiklik; zarar.
ḫ. 244b/12
ḫ.-ı fāḥış 333a/07
ḫ. tap- 220a/17
ḫ. yétkür- 185a/17
[=4]

ḫalāṣ Ar. Kurtuluş, kurtulma.
ḫ. bol- 173a/14, 217a/09, 287b/09, 302a/08, 335b/11
ḫ. ét- 221b/12
ḫ. ḳıl- 171a/02, 277a/14, 297b/01
ḫ. ol- 214a/12
[=10]

ḥālat Ar. Hal, durum. Krş. **ḥāl**
ḥ. ara 236a/13
ḥ.+da 175a/12, 179b/16, 185a/04
ḥ.+ı 230b/14, 257b/12, 260b/06
ḥ.+ı durur 219a/13
ḥ.+ıdın (nāsıyya-ı ḥālat) 157b/17
ḥ.+ıġa 254b/03
ḥ.+ıġa muşrıf 223a/04
ḥ. içre 232b/13
ḥ.+ları 172b/09
[=13]

ḥālāt Ar. Hâller, durumlar.
ḥ. (vaḳāyıʿ-ı ḥālāt) 156b/10
ḥ.-ı maḫmaṣa 335a/15
ḥ.+ıġa (vaḳıʿa-ı ḥālāt) 156b/16
[=3]

ḥālatī Ar. Bir hal.
ḥ. durur 205a/06
[=1]

ḥalāvat Ar. Zevk.
ḥ. 249b/12
[=1]

ḫalāyıḳ (<Ar. ḫalāʾiḳ) Yaratıklar, canlılar.
ḫ. 214a/12, 229a/15, 315a/17
ḫ. (al-marcıʿu'l-ḫalāyıḳ) 272a/12
ḫ. (şāh u ḫalāyıḳ) 243a/03
ḫ.+ġa 282b/04
ḫ.+ıġa 243b/01
ḫ.+nı 264b/08
[=8]

ḫālıs (< Ar. ḫālis) Katıksız, saf, halis.
ḫ. (ba-ġāyat-ı ḫālış) 166b/07
ḫ. (mülk-i ḫālış) 162a/06
[=2]

ḫālışa bk. **ḫālış**
ḫ.+sı üçün (mülk-i ḫālışa) 245a/07
[=1]

ḥālī Ar. Şimdi, şimdiki.
ḥ. 233b/17
ḥ. (taşabbuṣ-ı ḥālī) 333b/02
[=2]

ḫālī Ar. Boş, sahipsiz yer.

ḫ. (ḫālī ez-eşkāl érmes durur érdi) 196a/10
ḫ. 276a/01
[=2]

Ḫalīc y.a. Mazenderan denizine akan Kök Özek diye de bilinen nehrin adı.
ḫ. (nahr-ı Ḫalīc) 322a/01
[=1]

ḫalīfat Ar. Halife.
ḫ. u'r-raḥman 229a/07, 241a/14, 253b/14
ḫ.u'r-raḥman fi'd-davrān 270b/08
ḫ. u'z-zamān 267b/17
[=5]

ḫalḳ Ar. İnsan topluluğu, insanlar, halk.
ḫ. 191a/14, 229b/02, 247b/04, 250a/12, 256b/13, 301b/05
ḫ. allıda (Ḥaḳ [u] ḫalḳ) 333b/01
ḫ. ét- 314a/15
ḫ.+ġa 215a/10, 221b/08, 228b/09
ḫ.+ı 187a/02, 236b/05, 237a/03, 237a/17, 237b/04, 250b/14, 254a/12, 298a/08
ḫ.+ıdın 276b/17
ḫ.+ıġa 291a/05, 299b/15
ḫ.+ınıñ 237b/03, 284a/01
ḫ.+nıñ 280b/16
[=25]

ḫalḳa Ar. Halka.
ḫ. 264a/01
ḫ.-ı gird-āb 221a/03
ḫ.-ı goş 243a/09
[=3]

ḫalḳa-ba-goş Far. Kulağı halkalı, kulagında halka olan.
ḫ. (ġulām-ı ḫalḳa-ba-goş) 224a/03
[=1]

ḫalḳu'llāh Ar. Allahın yarattığı, insan.
h. 325a/16
ḫ. aḥvālı 335b/06
[=2]

ḫal (<Ar. **ḫall)** Çözmek.
ḫ. eyle- 258b/16
ḫ.-ı müşkilāt-ı ʿaḳlī 216b/15
[=2]

ḫallada'llāhu davlatihi ve abad-ı navbatihi Ar. "Allah devletini ebedi kılsın bela ve musibetten uzak kılsın." anlamında bir dua.
ḫ. 295b/17
[=1]

ḫallada'llāhu davlatihi ve zīda nuṣratihi Ar. Allah onun zaferini çoğaltsın ve devletini daim ve baki eylesin." anlamında bir dua.
ḫ. 300a/01
[=1]

ḫallada'llāhu mülkihi Ar. "Allah onun mülkünü daim ve baki eylesin." anlamında bir dua.
ḫ. 158b/06, 167b/14
ḫ.+niñ 277b/11, 309a/03
[=3]

ḫallada'llāhu mülkihi ebeden Ar. "Allah daima onun mülkünü daim ve baki eylesin." anlamında bir dua
ḫ. 217b/15
[=1]

ḫallada'llāh-ı taʿālā mülk ü sulṭān Ar. Allahu Teala sultan ve mülkü daim ve baki eylesin." anlamında bir dua.
ḫ. 241a/15
[=1]

ḫallada'llāh-ı taʿalā mülkihi ve salṭanatihi Ar. Allahu Teala onun mülkünü ve saltanatını daim ve baki eylesin." anlamında bir dua.
ḫ.268a/01

ḫallada'llāhu mülkihi ve salṭanatihi ve şevketihi ve devletihi ve ḥaşamatihi ve şavlatihi ve ʿizzatihi Ar. "Allah onun izzetini, gücünü, haşmetini, devletini, şevketini, saltanatını ve mülkünü daim ve baki eylesin." anlamında bir dua.
ḫ. 270b/10
[=1]

ḫallada'llāhu mülkihi ve sulṭānihi Ar. "Allah mülkünü ve saltanatını dâim eylesin." Anlamında bir dua.
ḫ. 208b/04, 282b/10
ḫ.+niñ 292b/10
[=3]

ḫalladat salṭanata-hu ve abbadat davlata-hu Ar. "Saltanatını baki ve devletini dâim eylesin." anlamında bir dua.
ḫ.+nıñ 225a/14
[=1]

ḫāllıḳ Tenhalık, boşluk.

ḫ. bile (mużṭarıbu'l-ḫāllıḳ) 305b/11
[=1]
ḥalvā Ar. Helva.
ḥ.-yı ḳand168a/04, 258b/12
[=2]
ḫalvat-ḫāna Far. Helva pişirmeye mahsus tencere ve kazan.
ḫ.+sıġa (maġrıb-ı ḫalvat-ḫāna) 177b/05
[=1]
ḫam Far. Eğri, bükülmüş.
ḫ. ḳıl- 313a/13
[=1]
ḫām Far. Çiğ, ham.
ḫ. (savdā-yı ḫām) 268b/14, 303b/16
ḫ.+dın (nuḳra-ı ḫām) 165b/17
ḫ.+nı (savda-yı ḫām) 293a/05
[=4]
ham-ḳadam Far. Arkadaş.
h. ḳıl- 299b/07
[=1]
ham-rāh Far. yoldaş, yol arkadaşı.
h. 295b/13
h.+ları bile 309b/16
h.+larıdın 298a/16
[=3]
ham-rāhlıġ Yoldaşlık.
h. ét- 299b/14
[=1]
ham-sar Far. Arkadaş.
h. 321a/01
h. bol- 311b/08
h. ḳıl- 331b/11
h. ḳıldur- 335a/11
[=4]
hama Far. Cümle, bütün.
h. 316a/04
h. (erkān-ı davlat-ı hama) 189b/01
h. (muhayyā-ı hama) 250b/03
[=3]
ḫāma Far. Kalem.
ḫ. 206b/10, 214a/17
ḫ.-ı ʿanbar-şamāma 270b/04
ḫ.-ı badīʿa-āṣār 226a/10
ḫ.-ı badīʿa-ınşā 236a/15
ḫ.-ı badīʿa-ṭırāz 205b/05
ḫ.-ı heneggāma-ārā 233a/02
ḫ.-ı saʿādat-maʾnūs 188b/08
ḫ.-ı sıḥr-ṭırāz 172b/13, 197a/04
ḫ.-ı ṣunʿ 257b/16
ḫ.-ı vāḳıʿa-raḳam 217b/09
ḫ.-ı vāḳıʿa-nigār 161a/08
ḫ.+nı 214b/11
[=18]
hamā Ar. Amma.
h. 275a/15
[=1]
Ḥamal Ar. Semanın yarım küresinde Sevr burcu ile Süreyya manzumesinin yakınlarında bulunan bir burç ki Güneş buraya Mart'ın dokuzunda dahil olur. Nevruz da Hamal'ın ilk günüdür.
ḥ.+nıñ 194b/13
[=1]
ḥamalāt Ar. Hamleler, saldırışlar.
ḥ.+ı bile 236a/06
ḥ.-ı mutaʿāḳıb 185a/08, 252b/04, 277a/10, 287b/02
ḥ.-ı ṣalābat-angīz 218b/17
ḥ.-ı şīr-ı şükūh 184b/04
ḥ.+ınıñ (tund-bād-ı ḥamalāt) 163b/16
ḥ. yétkür- 289a/14
[=9]
hamān Far. Derhal, hemen.
h. 188a/07, 207b/03, 297b/06
h. durur 297b/06
2. Aynı, tek.
h. durur érdiler (mulāzım-rikāb-ı hamān) 195b/02
[=5]
ḥāmıl (<Ar. ḥamil)Yüklü, taşıyan.
ḥ. 254a/09
ḥ. bol- 314b/01
ḥ.-ı ʿālam 314a/12
[=3]
ḥamıyyat (<Ar. ḥamiyyat) Haysiyet.
ḥ. (sumuvv-ı ḥamıyyat) 228b/15
ḥ. bile 238a/10
h.-ı ḫāḳānī 334b/13
ḥ.-ı şacāʿat 221b/05
[=4]
ḥāmī Ar. Himaye eden, koruyan.
ḥ. bol- 304b/12
ḥ.-ı mıllat 157a/11
ḥ.-ı mıllat-ı bayżā292b/08
ḥ.u'l-Islām 308b/15
[=4]

ḫamīda Far. Eğrilmiş, bükülmüş, kambur.
ḫ. 212b/08
[=1]
ḥamīda Ar. Övülmüş, yüce
ḥ. (avṣāf-ı ḥamīda) 157b/06
ḥ. (ḫıṣāl-ı ḥamīda) 325b/01
[=2]
hamīşa Far. Daima, her zaman.
h. 181a/01, 196a/05, 212b/16, 217a/13, 220a/03, 222a/04, 222a/05, 222b/07, 225a/05, 240a/05, 275a/07, 292b/07, 294b/08, 304b/13, 321b/08, 325b/01, 325b/03
[=17]
ḥamla Ar. Hamle, saldırı, atak.
ḥ. 186a/14, 308a/11
ḥ.+da 293b/13, 309b/12
ḥ. eyle- 218b/09
ḥ. ét- 185b/06, 195a/02
ḥ.-ı ṣalābat-āmīz 221a/16, 291a/13
ḥ.-ı ṣalābat-āmīzī 182a/07
ḥ.-ı ṣalābat-angīz 199a/11
ḥ.-ı ṣarṣar 208b/09
ḥ.-ı ṣarṣarvaş 222b/09
ḥ. ḳıl- 158b/13, 181a/10, 182a/09, 182a/12, 183b/15, 186a/12, 195b/05, 208a/12, 209a/08, 221b/14, 224a/06, 287b/16, 297b/05, 298b/14, 299a/05, 303b/07
ḥ.+lar bile 198a/13, 234b/09, 236a/17, 252b/14
ḥ.+lar ur- 264b/03
ḥ.+lar yétkür- 210a/13, 218b/02, 284b/04, 287a/16
ḥ.+sıdın 182b/13, 186a/13, 198a/16
ḥ.+sıdın (ṣadma-ı ḥamla) 221b/11
ḥ.+sını 184a/11
ḥ. ur- 264a/16
ḥ. yétkür- 182b/10, 183b/08, 195b/01, 207b/03, 218a/17, 218b/06, 218b/16, 221a/08, 221a/13, 237b/12, 287b/05, 288a/02
[=56]
ḥamle bk. **ḥamla**
ḥ.+ge 186a/14
[=1](
ḫamūşān Far. Sessizler, susmuşlar.
ḫ.+ġa (vādī-yı ḫamūşān) 308a/11
[=1]
hamvār Far. Düz yer, bir çırpıda olan yer.
h. (rāḥat-baḫş u hamvār) 312b/01
h. bol- 302b/04
h. ḳıl- 294b/07
[=2]
hamvāra Far. Daima, her zaman.
h. 196a/06, 217a/11, 321a/06
[=3]
ḫamyāza Ar. Esneme.
ḫ. çék- "Esnemek." 200b/12
[=1]
ḫān I Far. Hükümdar, hakan.
ḫ. 210b/17, 244b/08
ḫ. (ḫān-ı maġfūr) 170b/15
ḫ. (ḥażrat-ı ḫān-ı cannat-mekān) 158b/11
ḫ. (ḥażrat-ı ḫān-ı gitī-satān) 247b/05, 269b/02
ḫ. (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfırat-nışān) 159b/03
ḫ. (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfırat-panāh) 188b/09
ḫ. (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr) 159a/07, 167b/10, 168b/04, 169a/09, 170a/13, 170b/11, 171a/15, 173a/17, 187b/05, 197a/04, 200a/01
ḫ. (ḥażrat-ı ḫān-ı ġufrān-nışan) 171b/12
ḫ.+ı (Ḫaṭā Ḫānı) 327b/05
ḫ.-ı cannat-mekān 159a/16, 164a/08, 166a/02, 171a/08, 177b/12, 187b/07, 226a/11, 227a/08
ḫ.-ı fırdavs-mekān 188b/06
ḫ.-ı Ḫīvaḳ 213b/15
ḫ.-ı maġfırat-nışān 161a/06, 267b/09
ḫ.-ı maġfırat-panāh 172b/11, 211b/01, 217b/09
ḫ.-ı maġfūr 168b/03, 169b/03, 171a/05, 171b/15, 172a/03, 172a/08, 173b/05, 173b/11, 174b/01, 175b/05, 176b/01, 176b/04, 177b/10, 177b/17, 178b/03, 178b/11, 178b/16, 179a/04, 180a/03, 180a/06, 180a/16, 181b/03, 181b/07, 182b/05, 183a/03, 183b/03, 186a/03, 186b/11, 186b/17, 187b/08, 188a/13, 189b/17, 191a/04, 192a/09, 192a/10, 192a/13, 192b/04, 192b/07,

192b/16, 193b/04, 193b/12, 194a/03, 194b/15, 195a/03, 195a/14, 196a/01, 196a/16, 196b/11, 197b/03, 197b/05, 197b/09, 197b/13, 198b/02, 198b/11, 198b/13, 199b/13, 200a/06, 200a/13, 200b/06, 200b/17, 201a/05, 201b/03, 201b/07, 202a/02, 202a/04, 202a/05, 202a/08, 202a/14, 202b/03, 202b/03, 203b/04, 203b/12, 203b/13, 204a/17, 204b/05, 204b/10, 204b/11, 204b/13, 205a/11, 205b/02, 205b/04, 205b/06, 205b/07, 205b/11, 206a/09, 206a/13, 206b/06, 207a/03, 207a/06, 207a/08, 207b/09, 207b/10, 207b/16, 208a/15, 208b/16, 209b/13, 210b/04, 210b/13, 210b/14, 217b/02, 218a/02, 219a/11, 220b/17, 223a/17, 225a/17, 298b/17,
ḡ.-ı maġfūr-ı Ḫūrşīd-ı Camşīdī 177b/04
ḡ.-ı maġfūr-ı meẕkūr 245a/06
ḡ.-ı marḥūm 265b/08
ḡ.+nıñ 207a/07, 207b/13, 208a/11, 291a/16
[=149]

ḡān II Onlardan biri.
ḡ. 317a/05, 317a/08
[=2]

ḡānvāda Far. Sülale, aile.
ḡ.-ı ʿālıyya174a/15
ḡ.-ı vācıbu'l-ıhtırām 175b/11
[=2]

Ḫān Anūşa ş.a. Ebulgazi Bahadır Han'ın oğludur.
ḡ.-ı şah-ı kām-rān 213b/11
[=1]

Ḫān Keçür y.a. Han Keçuy olarak da bilinen Amu Derya'nın sol kıyısında, Beş Tüpe'nin karşısındaki bir yer.
ḡ.+ıġa 251b/17
[=1]

ḡāna Far. Ev.
ḡ. (ḫıyāṭ-ı ḡāna-ı ınʿām) 188b/02
ḡ. (żıyā-baḫş-ı ḡāna-ı āb) 164b/09
ḡ.-ı mamāt 220a/01
[=3]

ḡāna-vār Far. Aile, ev.
ḡ. 272b/13, 316b/16
ḡ. bile 288b/11
ḡ.+dın 320a/10
[=4]

ḡānadān Far.Kökten asil ve büyük aile.
ḡ. (zubda-ı ḡānadān-ı Murtażā) 309b/02
ḡ.-ı ʿālī 280a/11
ḡ.+ın 267a/17
ḡ.+ınıñ 211b/06
[=4]

ḡancar Ar. Hançer.
ḡ. (nūk-i ḡancar) 232b/09
ḡ.+ġa 263b/17
ḡ.-ı āb-dār 172a/15, 302a/01
ḡ.-ı burrān 303b/15
ḡ.-ı ḡūn-rīz 248b/12
ḡ.-ı naḳḳār 238b/16
ḡ.-ı şacāʿat 261b/12
[=8]

ḡanda Ar. Gülme, gülüş.
ḡ. (ṣadā-yı ḡanda-ı ṣubḥ) 264b/16
ḡ.+sı 168b/02
[=2]

ḡandaḳ Ar. Hendek.
ḡ. 169a/13, 195b/13, 208a/08, 286a/02
ḡ.+dın 286a/03
ḡ.+ġa 194b/04
[=6]

ḡandaḳsızlıġ Ordusuzluk.
ḡ. 210b/06
[=1]

ḡandān Far. Güleç, gülen.
ḡ. bol- 236a/09
ḡ. (gül-i ḡandān) 315b/08
ḡ. (ḳıdva-ı ḡāndān-ı Murtażavī) 331a/13
ḡ. (şād-āb u ḡandān ḳıl-) 314a/07
[=4]

Ḫānḳāh y.a. Beş Kale'yi oluşturan kalelerden biri. bk. **Béş Ḳalʿa**
ḡ. 196a/14, 204a/06, 205a/02, 207a/05, 277b/16, 303a/15
ḡ.+dın 278a/07
ḡ.+ı 169b/11
ḡ.+nıñ 169b/10, 204a/01
[=10]

ḡānḳāh Ar. Tekke.
ḡ.-ı rafīʿ-cāy-gāh-ı numūna 302b/05
ḡ.+ıġa 191b/08
[=2]

ḡānlıḳ Hükümdarlık, hanlık.

ḫ. 227a/11
[=1]
ḫānmān Far.Ev, bark.
ḫ.+ıdın (mülk u ḫānmān) 176b/14
[=1]
ḫar (< Ar. ḫarr) Ölüm, ölüme sebebiyet veren şey.
ḫ. (farḫāş-ı ḫar) 320b/02
[=1]
ḫār Far. Diken.
ḫ. (ḫas u ḫār) 262a/07
ḫ.-ı muġaylān 248b/17
ḫ. ile 317b/07
[=3]
har-āyına Far. Mutlaka, herhalde.
h. 196a/5, 238b/2, 324a/4, 325a/17, 333a/15
[=5]
ḫar-çeng Far. Yengeç.
ḫ. 321b/10
[=1]
ḫar-gāh Far. Otağ.
ḫ. 222b/06, 248a/01
ḫ. (ḫayma u ḫar-gāh) 271a/13
ḫ. (ʿuddat-ı ḫayma u ḫar-gāh) 190b/03
ḫ.+dın 261b/16
ḫ.-ı ʿālī 331b/09
ḫ.+ı ıkāmat 319b/13
ḫ.+ıġa 331b/11
ḫ.+lar 245a/17
ḫ.+larda (ḫayma u ḫar-gāh) 259a/10
ḫ.+nı 331b/10
ḫ. u sarādıḳ 315b/10
[=12]
ḫārā Far. Çok sert taş, mermer.
ḫ.+dın 316a/06
ḫ.-ı sum 168a/13
[=2]
ḫārā-şikāf Far. Mermer yaran, yarıcı.
ḫ. bile (sınān-ı ḫārā-şikāf) 288b/02
[=1]
ḫarāb Ar. Viran, ıssız, yıkık, perişan.
ḫ. 197b/16
ḫ. bol- 191a/16, 229a/01, 275a/10, 294b/08, 321b/15, 327b/14
ḫ. eyle- 199a/01
ḫ. érdi (cān-baḫş-ı cısm-ı ḫarāb) 255a/17
ḫ. u ābād 201a/09
ḫ. u bī-tāb ḳıl- 274b/03
ḫ. u munhadım bol- 313a/17
ḫ. u nā-būd ḳıldur- 290a/05
ḫ. u pāymāl ḳıldur- 289b/16
ḫ. u vīrān bol- 302b/02
[=15]
ḫarāba Ar. Yıkıntı, harabe.
ḫ.+larda 303a/11
[=1]
ḫarāblıġ Yıkıklık, viranlık.
ḫ. 334b/01
[=1]
ḫarāc Ar. Haraç, vergi.
ḫ. (zakāt-ı ḫarāc bér-) 309a/11
ḫ. (zakāt u ḫarāc) 161a/04
ḫ.+ıġa 164a/01, 278a/03
[=4]
ḫarāc-güzār Far. Haraç verici.
ḫ.+ı durur érdi (él u ḫarāc-güzār) 173a
[=1]
ḥaram Ar. Herkesin girmesine izin verilmeyen saygıdeğer, kutsal yer, harem.
ḥ.+ıñ 200b/03
[=1]
ḥarām Ar. Yasak.
ḥ. 261b/02
ḥ. (Muḥarramu'l-ḥarām) 159b/02, 267b/02, 269a/15
ḥ. ayı (Muḥarramu'l-ḥarām) 236b/01
ḥ. eyle- 308a/05
ḥ.+nıñ (Muḥarramu'l-ḥarām) 167a/07, 204a/01, 266a/16, 279b/09
[=10]
ḥarām-zāda Far. Hileci, namussuz.
ḥ. 159b/16, 179b/07, 185a/03
ḥ.+dın 160b/11
ḥ.+nıñ 162b/10
[=5]
ḥarāmī Ar. Eşkıya.
ḥ. 304b/12, 312b/01
ḥ.+lar 254b/03
ḥ.+lar bile 179b/01
ḥ.+largа 174a/13
ḥ.+ları bile (avbāş u ḫarāmī) 159b/16
ḥ.+ların 307a/02, 327a/09
ḥ.+larnı 174b/12
[=9]
ḥarāmīlıḳ Haramilik, eskıyalık,

haydutluk.
ḥ. 250b/15, 254a/12
[=2]
ḥarārat Ar. Sıcaklık.
ḥ. (ġalaba-ı ḥarārat) 267a/12
ḥ.+ı 163a/05
ḥ.+ınıñ 323a/06
[=3]
ḥarārat-andūz Far. Sıcaklık toplayan, biriktiren.
ḥ. 163a/05
[=1]
harāvul Öncü.
ḥ. ḳıl- 259b/12
[=1]
ḥarb Ar. Harp, savaş, cenk.
ḥ. 208b/06, 223b/17, 233a/17, 253a/03
ḥ. (ālāt-ı ḥarb) 293b/10
ḥ. (asbāb-ı ḥarb) 158b/09, 181b/17
ḥ. (mustaʿıdd-ı ḥarb u paygār) 199a/09
ḥ.+da 176b/07
ḥ. eyle- 232b/12
ḥ.+ıda 223a/11
ḥ.+nı (ālāt-ı ḥarb) 260a/09
[=12]
ḫarc Ar. Harcama, gider.
ḫ.+ını (daḫl u ḫarc) 226a/04
[=1]
ḥareket Ar. Hareket.
ḥ. (sılsıla-ı ḥareket) 267a/14
ḥ. bile 238a/11
ḥ. bile (nışāna-ı bavārıḳ-ı ḥareket) 163a/02
ḥ.+din 221b/05
ḥ. ét- 257a/06, 259b/13, 318a/15, 323a/16
ḥ.+ġa kirgüz- 166a/03, 195a/04, 219b/11, 232b/15, 236a/01, 282a/14, 283b/16, 288a/01, 289b/15, 296a/05
ḥ.+ġa kiyür- 271a/02
ḥ.+ge kir- 266a/08
ḥ.+ge kirgüz- 160a/05, 177b/12, 204b/14, 217b/11, 233a/12, 275a/02
ḥ.+ge kiyür- 274b/09
ḥ.+i bile 304b/13, 327a/11
ḥ.-i maẕbūḥī ḳıl- 231a/06, 293a/11, 330a/08
ḥ.+idin 161a/15, 165b/07, 176b/03, 253b/08, 268a/08, 287a/15, 311a/01
ḥ. ḳıl- 164a/03, 166a/07, 180a/09, 187a/12, 189b/13, 190b/06, 194b/16, 206b/01, 207a/09, 244b/13, 247a/03, 251b/17, 258a/01, 271a/07, 289a/01, 290b/03, 291b/03, 304b/02, 313a/09, 319a/06, 329b/14
ḥ. körgüz- 167a/13, 233b/04, 236b/07, 238b/17, 240b/13, 251b/15, 252a/06, 285a/17, 296a/13, 326b/09
ḥ.+ler 250b/16
[=71]
ḫargūş Far. Tavşan.
ḫ.+lar 244a/13
[=1]
ḫārıc (<Ar.ḫāric) Dış, dışarı.
ḫ. bol- 267a/14
[=1]
ḥārıs (<Ar. ḥāris) Koruyan, koruyucu
ḥ. 229a/01
[=1]
ḫārıstān Far. Dikenlik.
ḫ.+ı 216a/14
ḫ.+ın (marāḥıl-ı ḫārıstān) 162a/08, 317b/02
[=3]
ḫārış (<Ar. ḫāriş) Şiddetli arzu.
ḫ. 200b/13
ḫ. ḳıl- 298a/12
[=2]
ḥarīf Ar. Herif.
ḥ.+ın 196b/12, 332a/07
[=2]
ḥarīr Ar. İpek.
ḥ.-ı ʿışmat 216a/16
[=1]
ḥarīş Ar. Hırslı.
ḥ. u raġbatlıġraḳ bol- 284b/10
[=1]
ḥarīşraḳ Hırslı.
ḥ. bol- 289b/12
[=1]
ḫarman Far. Harman.
ḫ. 314b/14
ḫ.-ı amvāl u cıhāt 159a/13
ḫ.-ı camʿıyyat 159a/17, 195b/03, 208b/09, 232b/04
ḫ.-ı ḥayāt219a/01
ḫ.-ı ıʿmār 167a/04, 185a/16
ḫ.-ı vucūd 185a/09, 221a/05

ḫ.+ın 252b/12
ḫ.+ıñ 163a/02
ḫ. ḳıl- 252b/09
[=14]

ḫāṣ (<Ar. ḫāṣṣ) Özel, mahsus.
ḫ. (şāh-ı ıḥsān-ı ḫāṣ) 335b/10
ḫ. bol- 302a/08
ḫ. eyle (adʿ ıya-ı ḫāṣ) 214b/14
ḫ.+lar 246b/02
ḫ. ol- 246b/02
2. İleri gelenler.
ḫ. u ʿām "Herkes."171b/03, 261b/02
[=7]

ḫas Far. Ot kırıntısı, çerçöp.
ḫ. u ḫār "Çalı çırpı." 262a/07
ḫ. u ḫāşāk 175a/06
[=2]

ḥasāb Ar. Hesap. Krş. **ḥısāb**
ḥ.+ġa 253a/13
ḥ.+ıġa 251b/11, 255b/10
[=3]

ḥasablıġ Haseb sahibi olan, temiz bir soy sahibi.
ḥ. 220b/16
[=1]

ḥasad Ar. Kıskançlık.
ḥ. (ḥıḳd u ḥasad) 229b/12
ḥ. (nīrān-ı ḥasad u kānūn-ı sīna) 201a/15
ḥ.+dın (ḥıḳd u ḥasad) 201a/10, 205b/10
[=4]

Ḥasan ş.a. Guryanlardan önemli bir kişi.
Ḥ. 213b/04
[=1]

Ḥasan ʿAlī Ḫ(v)āca ş.a. Hoca Eli'nin ileri gelenlerindendir.
Ḥ. 163a/08, 191b/09
Ḥ.+nı 163a/17
[=3]

Ḥasan Bay ş.a. Karakalpaklı ,Töre Murad Sufi'nin adamlarındandır. Krş. **Ḥasan Bay Biy**
Ḥ. 260b/12, 260b/15
Ḥ.+nıñ 257a/08, 265b/11, 284a/14, 284a/17
[=6]

Ḥasan Bay Biy bk. **Ḥasan Bay**
Ḥ. 283b/05, 330a/12
Ḥ.+niñ 284b/02, 284b/06, 290a/12
[=5]

Ḥasan Bay Ḳalmaḳ ş.a. Vezir halkının bir kısmı ve Muhammed Rıza Bey'inn bazı adamları ile isyancı iken yakalanan ve itaat eden kişilerdendir.
Ḥ.+nı 237b/03
[=1]

Ḥasan Biy ş.a. Beş Sarıg Hıtay'ın ileri gelenlerindendir.
Ḥ. 308b/10
Ḥ.+niñ 310b/10
[=2]

Ḥasan Éli k.a. Mankışlak'ta yaşayan Çavdur, Egder, Bozaçı, Abdal ve Arabaçı kavimlerine verilen genel isim.
Ḥ. 257b/04, 259b/09
Ḥ.+niñ 306b/04, 306b/11
[=4]

Ḥasan Ḳāżī ş.a. Aral Naymanının hakimidir.
Ḥ. 286a/15
[=1]

Ḥasan Ḳulı Yarġan y.a. Koçkar Ata'nın kabrinin yakınlarında olan bir nehir.
Ḥ. nahrı 317b/04
[=1]

Ḥasan Murād Atalıḳ ş.a. Kutluk Muhammed Beg'in babasıdır. Krş. **Ḥasan Murād Atalıḳ Ḳıpçaḳ, Ḳıpçaḳ Ḥasan Murād Atalıḳ**
Ḥ. 180b/12
Ḥ.+nıñ 194a/13, 300b/08
Ḥ.(Ḳutluḳ Muḥammad Bég ibn Ḥasan Murād Atalıḳ) 255a/09
Ḥ. (Ḳutluġ Muḥammad Bég, valad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ) 271a/04
Ḥ.+ġa (Ḳutluġ Muḥammad Bég ibn Ḥasan Murād Atalıḳ) 180b/10
[=6]

Ḥasan Murād Atalıḳ Ḳıpçaḳ bk. **Ḥasan Murād Atalıḳ**
Ḥ. (Ḳutluḳ Muḥammad Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ Ḳıpçak) 306a/02
[=1]

Ḥasan Murād Bég ş.a. Mankıt boyuna mensuptur. Eş Muhamed Biy'in tahriki ile Hezaresp'te Şah Temür Han'ı

öldürdü. Elbars Han tarafından ınak yapıldı. Mankıtların idaresi ona verildi.
Ḥ. 183a/02, 205a/10, 208b/16, 210a/12
Ḥ. bile 192a/07
Ḥ.-i maġfūr 211b/09
Ḥ. valad-ı Murād Bég 179b/16
[=6]
Ḥasan Murād Sarı ş.a. Hoca Eli'nin ileri gelenlerindendir.
Ḥ. 163a/09, 163b/01, 191b/09
[=3]
ḥasana Ar. İyilik, iyi hal.
ḥ. (mina'l-ıttıfāḳāt-ı ḥasana) 298b/04
ḥ.+dın (ıttıfāḳāt-ı ḥasana) 270a/09, 309b/06, 321a/06
ḥ.+dın durur (ıttıfāḳāt-ı ḥasana) 198b/12
[=5]
ḥaṣānat Ar. Bir bina veya başka yapının zaptolunamayacak derecedeki sağlamlığı.
ḥ. (bā-vucūd-ı ḥaṣānat u ıstıḥkām) 163b/15
ḥ.+da 163b/14
ḥ. u matānat 239b/02
[=3]
ḫasārat Ar. Zarar, ziyan.
ḫ. (nekbet u ḫasārat) 286a/02
ḫ.-ı ʿazīzī 268a/07
ḫ.+ıġa 282b/02
ḫ. ile 333b/15
[=4]
ḥasb Ar. göre, nazaran, gereğince.
ḥ.a'l-ḥukm-ı humāyūn 199b/04
ḥ. a'l-farmān 235b/17
[=2]
ḥāṣıl (<Ar. ḥāṣil) Ortaya çıkan, var olan.
ḥ. 297b/01
ḥ. (dıl-ı ḥāṣıl) 176b/16
ḥ. bol- 168a/10, 184b/02, 216b/11, 224b/12, 302a/13, 314b/16, 319a/03, 325b/09
ḥ.-ı kelām 258b/17
ḥ. ḳıl- 161a/05, 256a/13, 259a/01, 314a/12
ḥ. ol- 302a/10
[=16]
ḫāsıran (<Ar. ḫāsiran) Ziyana uğrayarak.
ḫ. (ḫāyıfan u ḫāsıran) 277a/15
[=1]
ḥaṣīn Ar. Kuvvetli, sağlam.
ḥ. u muḥkem 317a/07
[=1]
ḫaṣlatī Ar. Bir huy.
ḫ. durur 205a/07
[=1]
ḫaṣm Ar. Düşman.
ḫ. 184b/03, 227a/03, 235a/15, 253a/04, 260a/16, 260a/17, 264a/02, 264a/10, 267a/06, 286a/14
ḫ. ahlı 233b/17
ḫ.+dın 284b/09
ḫ.+ġa 226b/09, 228b/10, 253a/02, 260b/09, 264a/08, 294a/09
ḫ.+ġa (sīna-ı ḫaṣm) 296b/12
ḫ.+ı dék 336a/10
ḫ. ile 260a/14
ḫ. sarı 260a/15, 296b/10
[=23]
ḫaṣm-şikār Far. Düşman avcısı.
ḫ.+nı (şucaʿā-yı ḫaṣm-şikār) 181b/12
[=1]
ḥasrat Ar. Özlem, hasret.
ḥ. 206b/10, 300b/16
ḥ. (āġūş-ı ḥasrat) 200b/12
ḥ. (nāḫun-ı ḥasrat ur-) 161b/07
ḥ. bile (dāġ u ḥasrat) 224a/11
ḥ. çék- 158a/08
ḥ.+ı 335a/16
ḥ.+ı birle 316a/09
[=8]
ḥasrat-angīz Far. Hasret yaratan.
ḥ. (vāḳıʿa-ı ḥasrat-angīz) 226a/11, 264b/01
[=2]
ḥasrat-güzīn Far. Hasret sçen.
ḥ. (ġurabā-yı ḥasrat-güzīn) 254a/01
[=1]
ḥasrat-madār Ar. Dönencesi hasret olan.
ḥ. (davrān-ı ḥasrat-madār) 210a/16
[=1]
ḥasratī Far. Hasretle ilgili.
ḥ. ḳıl- 246a/13
[=1]
ḫāṣṣa Ar. Özel, mahsus; bilhassa.

ḫ. 165b/05, 166b/09, 243b/02
ḫ. (muşrıf-ı ḫāṣṣa-ı şarīfa) 271a/05
ḫ. (pīş-ḫāna-ı ḫāṣṣa) 335a/10
ḫ.+dın (ġalla-ḫāna-ı ḫāṣṣa) 336a/03
ḫ.-ı şarifa 255a/07, 255a/10, 275a/14
ḫ.+sıdın durur érdi (memālik-i ḫāṣṣa) 297a/12
[=10]

ḫasta Far. Hasta, yaralı.
ḫ. 314b/13
ḫ.-ı na-mard 266b/12
[=2]

ḫasta-surīn Far. Hasta butlu.
ḫ. (mūr-ı ḫasta-surīn) 277a/11
[=1]

ḫāşāk Far. Çöp, süprüntü.
ḫ. bile (tofraḳ u ḫāşāk) 169b/15
ḫ. dék 195b/10
ḫ.+ġa (ḫas u ḫāşāk) 175a/06
ḫ.+ıġa 260b/04
[=4]

ḫaşam Ar. Aile, akraba, hizmetçi, maiyet.
ḫ. (çarḫ-ı ḫaşam) 165a/09
[=1]

ḫaşamat Ar. Heybet, görkem.
ḫ. bile 251a/16
ḫ.-ı tamām 255b/05
[=1]

ḫaşamat-āmīz Far. Görkemli.
ḫ. 171a/06
[=1]

ḫaşamat-panāh Far. Görkemli.
ḫ. 262b/11
[=1]

ḫaşarī Ar. Donanımlı asker.
ḫ.+larnıñ (kār-güzār u ḫaşarī) 169b/13
[=1]

ḫaşḫāş Ar. Haşhaş.
ḫ. yañlıġ 239b/12
[=1]

ḫāşıya-bar-dūş Far. Omuz üzerindeki kumaş.
ḫ. (banda-ı ḫāşıya-bar-dūş) 224a/03
[=1]

ḫaşr Ar. Kıyamet.
ḫ. u kār-güẕārlıġ 196a/14
[=1]

ḫaṭ Ar. Yazı.
ḫ.+ġa kir- “Listelemek.” 212a/03
ḫ.-ı nasıḫ “Kalınlığı “sülüs” yazısının üçte biri kadar olan yazı. 217a/17
ḫ.-ı nasıḫ çék- 326a/11
2. Gençlerde yeni terleyen bıyık veya sakal.
ḫ. u ḫāl 247a/16
[=4]

ḫaṭā I (<Ar. ḫaṭāʾ) Hata, yanlış.
ḫ. (mayl-ı ḫaṭā ḳıl-) 261a/13
[=1]

Ḫaṭā II Ar. Çin.
Ḫ. Ḫānı 327b/05
[=1]

Ḥātam bk. **Ḫātam-ı Ṭāī**
Ḥ. 249b/12
Ḥ. (ʿaḳl-ı Ḥātam) 316a/14
Ḥ.+ġa 266b/08
Ḥ. kibi 241a/12
[=4]

Ḥātam-ı Ṭāī ş.a. Cömertliğiyle ünlü Arap şairi ve kabile reisi. Altıncı yüzyılın sonunda, yedinci yüzyılın başında yaşamıştır. İsmi Abdullah bin Sa’d’dır. Çok cömert olduğu için “Hatem”, Tayy kabilesinin reisi olduğu için “Tai” lakabı verilmiştir. Krş. **Ḥātam**
Ḥ. 301a/14
[=1]

ḫātam Ar. Mühür, mühür yerine kullanılan yüzük; son, en son.
ḫ.+ı 225b/12
ḫ.+ın 164a/09, 164b/16, 189a/03, 225b/05
[=5]

Ḫātam-navāl Ar. Bağışı Hatem gibi olan.
Ḫ.+ı 225a/06
[=1]

ḫatamāt Ar. Hatim etmeler, bitirmeler.
ḫ.+ıdın 165a/14
[=1]

ḫātamlıḳ Cömertlik.
ḫ. 249b/03, 266b/05
[=2]

ḫaṭarnāk Ar. Tehlikeli.
ḫ. 325a/07
[=1]

ḫaṭāsız Kusursuz.

ḫ. 170a/03, 195b/08
[=2]
ḫāṭıf Ar. Süratli.
ḫ. dék (barḳ-ı ḫāṭıf) 303b/11
[=1]
ḫātıma Ar. Son, nihayet.
ḫ.+sıda 321b/14
[=1]
ḫāṭır (< Ar. ḫāṭir) Gönül, kalp, zihin, fikir.
ḫ. (bınā-yı ḫāṭır-ı şom) 334a/17
ḫ. (maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bol-) 302a/17, 320b/10 327b/12
ḫ. (mükedder-i ḫāṭır) 202a/10
ḫ. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır) 190a/08
ḫ.(pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı aşraf) 161b/03
ḫ.(pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır) 233a/05
ḫ.(pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı humāyūn) 270b/11
ḫ. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır ḳıl-) 205b/10
ḫ. (taslıyya-ı ḫātır-ı daryā) 316a/11
ḫ. (tavaccuh-ı ḫāṭır-ı daryā) 302b/08
ḫ. bile (camʿıyyat-ı hatır) 157a/04
ḫ.+ġa 158a/17, 302a/06
ḫ.-ı aşraf 188b/15
ḫ.-ı daryā 320a/15, 335b/05
ḫ.-ı fırḳat-zada228a/06
ḫ.-ı ḫabāṣat-taʾṣīr 168b/09
ḫ.-ı parīşān 232b/11
ḫ.-ı tamāşā 302a/09
ḫ.+ıdın 162a/14
ḫ.+ıdın (meknūn-ı ḫāṭır) 197b/01, 202a/13
ḫ.+ıġa 238b/12
ḫ.+ıġa (āyīna-ı ḫāṭır) 241a/17
ḫ.+ımızdın (mırʾāt-ı ḫāṭır) 199b/09
ḫ.+ımnı (göşe-i ḫāṭır) 157b/04
ḫ.+ın 157a/06
ḫ.+ın (raʿāyā-ı ḫāṭır) 170b/11
ḫ.+ın (tavaccuh-ı ḫāṭır) 175b/16, 187a/07
ḫ.+ını 164b/06
ḫ.+ıñ 214a/09
ḫ.+larıdın (meknūn-ı ḫāṭır) 210a/01
[=36]
ḫāṭır-āsāy Far. Huzuru olan, kaygısı olmayan.
ḫ. (ʿīş u ḫāṭır-āsāy) 225a/03
[=1]
ḫāṭır-camʿ Far. Teselli olma, tatmin etme.
ḫ. bol- 204b/06, 302a/04
[=2]
ḫāṭır-camʿlik Tatmin olmuş bir şekilde.
ḫ. bile (amn u ḫāṭır-camʿlik) 305a/15
ḫ. bile (amīn u ḫāṭır-camʿlik) 319b/15
[=1]
ḫāṭır-ḫ(v)āh Far. Gönlün istediği.
ḫ. 206a/11, 302b/12
[=2]
ḫāṭır-nışān Far.Hatırda kalan, akılda kalan.
ḫ. ḳıl- 300b/09
[=1]
ḫaṭīr Ar.Yüce, ulu.
ḫ.+dın (amr-ı ḫaṭīr) 164b/05
ḫ.+ıdın (amārat-ı şuġl-ı ḫaṭīr) 228a/15
ḫ.+ıġa (salṭanat-ı şuġl-ı ḫaṭīr) 156b/15
[=3]
ḫatmu'llāhu bi'l-ḫayr ve'l-ẓafar Ar. "Allah zafer ve hayırla tamamlatsın, sonlandırsın" anlamında bir dua. Sefer ayı için kullanılmıştır.
ḫ. (Şahr-ı Ṣafar-ı ḫatmu'llāhu bi'l-ḫayr ve'l-ẓafar) 161a/01, 279b/11
[=2]
ḫatm Ar. Mühürlenme, mühürleme.
ḫ. 223a/10, 223a/11
[=2]
Hātor Far. Mısır mitolojisinde en önemli tanrıçadır. Hathor (Mısır dilinde Horus'un evi anlamında) samanyolu galaksisinin kişileştirilmesini temsil eder.
h.-ı Ḳıbṭī 189a/07
[=1]
ḫattā Ar. Bundan başka, dahi, bile.
ḫ. 182a/17, 198b/15, 322a/10
[=3]
ḫātūn Ar. Kadın, hanım, zevce.
ḫ. 269b/16, 334a/11
ḫ.+ı bile 277a/01
ḫ.+ların 334a/06
[=4]
havā I (< Ar. havāʾ) İstek, düşkünlük, heva.
h. 260a/15, 265a/12
h. (cāẕıba-ı havā-yı ṭalab) 158a/01

h. eyle- 265a/11
h.-ı ʿāşıḳ 315b/03
h.+sı 188b/15, 298a/12
h.+sı bile 158a/05, 268b/11
h.+sıda 241a/04
h.+sıġa 241a/07
h.-yı sayr u şikār 158a/17
h.-yı taḫt 231a/04
h.-yı ẓafar 296a/07
[=14]
havā II (< Ar. havāʾ) Hava.
h. 186a/09, 242a/01, 248a/13, 307b/02, 315b/17, 323a/11
h. (bāl-afşān-ı havā-yı ḫuṣūmat) 201a/11
h. (bāl-afşān-ı havā-yı ḳurbat) 163b/13
h. (ṭabīʿat-ı havā) 196a/07
h.+da 217a/03, 248a/12
h.+dın 198b/14
h.+ġa 163a/06, 244a/15, 244b/02, 263b/07
h.+nıñ 200b/09
h.+sı 251b/05, 308a/03
h.+sıda 175a/09, 244b/11, 277a/12, 305a/13
h.+sıdın 200b/13, 258b/01
h.+sıġa 208b/10
h. üzre 263b/15
h.-yı burūdat-afzā 323a/05
h.-yı ġālıya-sāy 159b/08
h.-yı ıḳbāl 188b/14
h.-yı muʿtadıl 200b/12
[=31]
ḥavādıṯ (< Ar. ḥavādiṯ) Olaylar,haberler.
ḥ. 158a/12, 214b/10
ḥ. (fıtan-ı ḥavādıṯ-ı āṯār) 157a/15
ḥ.+dın 214a/11
ḥ.+dın (āsīb-ı ḥavādıṯ) 185a/01
ḥ.-ı davrān 157a/01, 325b/03
ḥ.-ı fıtna-parvāz 302b/03
[=8]
ḫavāḳīn Ar. Hakanlar.
ḫ. (aʿdal-ı ḫavāḳīn-ı ʿadālat-şıyam) 311a/12
ḫ. (aʿdal-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān) 241a/10
ḫ. (afżal-ı ḫavāḳīn-ı ẕu'l-ıḥtışām) 251/02
ḫ. (afżalu'l-ḫavāḳīn) 208a/16
ḫ. (güzīde-i ḫavāḳīn-ı aʿẓam) 224b/17
ḫ. (ḫulāṣa-ı ḫāvāḳīn) 267b/13
ḫ. (ḳıdva-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān) 229a/07
ḫ. (ḳudvatu'l-ḫavāḳīn) 157b/09, 220b/03
ḫ. (raʾīsu'l-ḫavāḳīn) 215a/08
ḫ. (sar-daftar-ı ḫavāḳīn) 282b/08
ḫ. (ʿumdatu'l-ḫavāḳīn) 177a/15
ḫ.-ı muʿaẓẓam 277b/09
ḫ.+nıñ (afżal-ı ḫavāḳīn) 308a/17
[=14]
ḥavāla Ar. Ismarlama, havale; görmeyi engelleyen duvar gibi perde.
ḥ. bol- 170a/06
ḥ. ét- 303b/07
ḥ. ḳıl- 184b/14, 222a/01, 222b/01, 326b/16
[=6]
ḥavālī Ar. Yöre, civar, etraf.
ḥ.+da 318a/17
ḥ.+sıda 233b/05, 234b/03, 237b/10, 245a/08, 266a/17, 283a/13, 305b/01, 328b/16, 329a/14, 329b/01, 330a/13, 332a/15
ḥ.+sıdın 273a/04, 329b/11
ḥ.+sıġa 237a/01, 245b/15, 319a/06, 332b/04
ḥ.+sın 232a/15
[=20]
Ḫavand Ḳalʿası y.a. Buğra Han diye de bilinen Konrta'ın 17 km kuzeyinde, Maçan gölünün yakınlarında bir yer.
Ḫ. 290b/15
[=1]
ḫāvar Far. Gün doğusu.
ḫ. 307a/15
[=1]
Ḥavārīyūn Ar. Hz. İsa'nın (A.S.) yardımcı ve sahabeleri olan 12 kişinin hepsine birden verilen isim
Ḥ. 168b/07
[=1]
ḫavārlıġ Yeme,içme.
ḫ. u şavārlıġ 306a/10
[=1]
havas Ar. Arzu, istek.
h. eyle- 230a/08

h. ét- 250b/04
[=2]
ḫavāṣ (< Ar. ḫavāṣṣ) Seçkin kisiler, ileri gelenler. Krş. **ekābır**
ḫ. u ʿavām 336a/11
ḫ. u maḥram 210b/13
[=2]
Ḫavāst Mınārası y.a. Gürlen'in kuzeyinde bulunmaktadır.
Ḫ. 322a/03
[=1]
ḥavāşī Ar. Kenarlar.
ḥ.+sıda 188a/09
[=1]
ḫavāṭır (< Ar. ḫavāṭir) Fikirler, düşünceler.
ḫ. 199b/09
ḫ. (tavahhum u ḫavāṭır) 305b/10
ḫ. bile 247a/07
ḫ. çék- 244b/03
ḫ. tart- 245b/11, 303a/03
[=6]
havāyī Ar. Ciddi şeylerle ilgisiz.
h. 221a/09
[=1]
ḫavf Ar. Korku.
ḫ. 261b/01
ḫ. (ġāyat-ı ḫavf) 208a/02
ḫ.+dın 305b/06
ḫ.+dın (kemāl-i ḫavf) 205a/13
ḫ.+dın (laṭma-ı ḫavf) 191a/12
ḫ.+ı 185b/03
ḫ.-ı cān 176b/14, 192a/04
ḫ. u hırās 236b/17, 261a/15
ḫ. u tars 257b/12
ḫ. yüzidin 181b/02
[=12]
ḫavfan li'l-ıṭnāb Ar. Sözü uzatmadan korkarak, çekinerek.
ḫ. 278b/15
[=1]
ḥāvī Ar. İçine alan, kapsayan.
ḥ. u'l-masāyıl191b/02
[=1]
havl Ar. Korku.
h.+ı bile (cān havlı) 237b/16
h.+ıdın (cān havlı) 208a/03, 209a/16, 239a/16
h.+ıdın (cānnıñ havlı) 185a/06
[=5]
ḥavlı (<Ar. ḥavl) Etraf, çevre.
ḥ.+ġa 239b/05
ḥ.-ı mazbūr 331b/07
ḥ.+nıñ 239b/02, 331b/05
ḥ.+sı 289b/10
ḥ.+sı bile 289b/08
ḥ.+sıda 190a/06, 270a/07
ḥ.+sıġa 190a/13, 200a/12, 231a/10, 239a/015, 280a/17
ḥ.+sın 174a/05
ḥ.+sige 196b/15, 231a/01
[=17]
havlnāk Ar. Korkunç, korkulu.
h. 308a/03
h.+da (bayābān-ı havlnāk) 183b/16
h.+ıġa 267a/12
h. u bayābānī 302a/17
[=4]
ḥavṣala Ar. Anlayış, akıl.
ḥ.-ı taḫmīn 335a/04
[=1]
ḥavaş Gürültülü, patırtılı olma.
ḥ.+ın 286a/09
[=1]
ḥavza Ar. Bir hükümetin idaresi altında bulunan ülkelerin bütünü.
ḥ.-ı dīvān 275a/15
ḥ.-ı dīvān-ı şarīf 275b/08
[=2]
hayhuy Her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen gürültü, patırtı. Krş. **hay-ā-huy**
h. sal- 262a/13
[=1]
ḥayā Ar. Utanma, haya, ar.
ḥ. 215a/13
[=1]
hay-ā-huy bk. **hayhuy**.
h.+ıdın 286a/11
h.tart- 185b/11
[=2]
ḫayāl Ar. Hayal, düş.
ḫ. 321b/01, 321b/07
ḫ. (gülzār-ı ḫayāl) 157a/06
ḫ. eyle- 260b/02
ḫ.-ı fāsıd 172a/08, 238a/02, 239a/05
ḫ.-ı muḥāl 268b/14
ḫ.+ıda érdiler 192a/03

ḫ. ḳıl- 226b/17
ḫ.+nıñ 244a/14
[=11]
ḥayāt Ar. Hayat, yaşam.
ḥ. 183a/12, 224a/02, 308a/01
ḥ. (bār-ı ḥayāt) 214a/03
h. (ḳaṭʿ-ı ḥayāt ḳıl-) 195b/06
ḥ. (rāḥ-ı ḥayāt) 269a/14
ḥ. (tacdīd-ı ḥayāt) 300a/07
ḥ.+dın (abraş-ı ḥayāt) 297a/01
ḥ.+ı (zavraḳ-ı ḥayāt) 156b/17
ḥ.-ı cadīd 221b/07
ḥ.-ı tāza 221b/06
ḥ.+ıġa (furḳ-ı ḥayāt) 170a/05
ḥ.+ıġa (ḫarman-ı ḥayāt) 219a/01
ḥ.+ın (bunyād-ı ḥayāt) 197b/16
ḥ.+ın (rışta-ı ḥayāt) 220a/07
ḥ.+ınıñ (keştī-i ḥayāt) 172a/10
ḥ.+ların (zavraḳ-ı ḥayāt) 221a/03
[=17]
hayʾāt Ar. Heyetler, kısımlar, parçalar.
h. 257b/16
h. (dīv-ı hayʾāt) 162a/03
h. ara 321b/09
h.+da 242a/09, 278a/06
h.+ı 212a/15
h.-ı ıctımāʿ 185b/06, 209b/02, 252b/01, 287b/06, 293b/08, 325a/10
h.-ı şom 212b/01
h.+ın 236a/08, 313a/12
h. içre 244a/16, 263b/05
[=17]
hayʾātī Ar. Bir kısım.
h. 243b/15
ḥayātī Ar. Hayatla ilgili.
ḥ. (maşʿala-ı ḥayātī) 333b/07
[=2]
ḥayātsız Hayatsız, cansız.
ḥ. 244b/06
[=1]
haycā (<Ar. haycāʾ) Kavga, savaş.
h. 162a/01
h. dururlar (Rustam-ı maʿreke-i haycā) 328a/10
h.+ġa (merkez-i ṣaff-ı haycā) 224a/04
h.+nıñ (şīr-ı bīşa-ı haycā) 220a/08
[=4]
ḥayf Ar. Haksızlık, zulüm.
ḥ.-ı ʿaḳl 188a/10
ḥ. u bī-dād 171b/13
[=2]
ḫāyıf (<Ar. ḫāʾif) Korkak. Krş. **hırāsān**
ḫ. 268b/04
ḫ. u hırāsān bol- 200b/07
[=2]
ḫāyıfan (<Ar. ḫā'īfan) Korkarak.
ḫ. u ḫāsıran 277a/14
[=1]
hāyıla (< Ar. hāʾila) Trajedi.
h. (manṣūba-ı hāyıla) 260b/01
h. (sānıḥa-ı hāyıla) 297b/14, 306a/06
h. (vāḳıʿa-ı hāyıla) 167b/04, 210b/02, 330b/10
h.+nı (sānıḥa-ı hāyıla) 221a/06
h.+sı (vāḳıʿa-ı hāyıla) 208a/02
h.+sıda (vāḳıʿa-ı hāyıla) 227b/03, 231b/06
[=10]
ḫayl Ar. Zümre, grup.
ḫ. 183b/10, 259a/03, 260a/05, 317a/09
ḫ.+ı 195b/12, 209b/10, 226b/16, 234b/07, 253b/08, 259b/17, 312b/02
ḫ.-ı aʿdā 253a/01
ḫ.-ı ʿadū 261a/16
ḫ.-ı anʿām 184b/05
ḫ.+ı bile 292a/11
ḫ.-ı curʾat-āṣār 185b/09
ḫ.+ı dék 291b/09
ḫ.-ı külfet u ġām 223b/06
ḫ.-ı mujgān 233b/02
ḫ.-ı nucūm 254a/16
ḫ.-ı şikār 249a/06
ḫ.-ı ʿudvān 226b/08
ḫ.+ıdın 232b/08
ḫ.+ıġa 175b/04, 195b/09, 210b/01, 213b/17, 241a/05, 257b/10, 302a/09
ḫ.+ıġadur 167a/01
ḫ.+ını 213a/04
ḫ.+ınıñ 206b/05, 319b/03, 331a/06
ḫ. u sıpāh 189b/04, 190b/02, 251b/11
ḫ. u sıpāh çék- 205b/01, 215b/14
[=40]
ḫaylī Ar. Çok, fazla, hayli.
ḫ. 158b/14, 178b/01, 206a/17
[=3]
ḫayma Ar. Çadır.
ḫ. 167a/17, 248a/01, 272b/03, 315b/07
ḫ. (ʿuddat-ı ḫayma u ḫar-gāh) 190b/03

ḫ.-ı bār-gāh 243b/17
ḫ.+lardın 245a/03
ḫ. u ḫar-gāh 259a/10, 271a/13
[=9]

ḫayr Ar. İyilik, hayır.
ḫ. (āṯār-ı ḫayr) 257b/08
ḫ. (duʿā-ı ḫayr) 313b/08
ḫ.+ı bile (sayr-ı lāzımu'l-ḫayr) 302b/09
ḫ.-ı tasḫīr220a/02
[=4]

ḫayr bād Far. Elveda; elveda olsun.
ḫ. 171b/01
[=1]

ḫayr-ḫ(v)āh Far. Herkesin iyiliğini isteyen, iyiliksever.
ḫ. 189b/01
[=1]

Ḫayrābād y.a. Hindistan'da bir şehir adı
Ḫ. 203b/01
[=1]

ḥayrān Ar. Şaşkın, hayran, tutkun.
ḥ. 258b/04
ḥ. bol- 250b/03, 255a/06
ḥ. durur érdi 242b/10
ḥ. kal- 302b/14, 316a/14
[=6]

ḥayrānlıġ Şaşkınlık, tutkunluk.
ḥ. eyle- 321a/03
[=1]

ḥayrat Ar. Şaşma, şaşırma.
ḥ. 184a/03, 321a/17
ḥ.+da 226b/12
ḥ.+da (dabıstān-ı ḥayrat) 216b/10
ḥ.+dın 246a/14
ḥ. eyle- 255a/06
ḥ.+ġa 312b/17
ḥ. ḳıl- 198a/05, 326a/12
[=9]

ḥayrat-afzā Far. Hayret artıran.
ḥ. 321b/02
ḥ. (dabdaba-ı ḥayrat-afzā) 270b/17, 318a/15
[=3]

ḥayrat-zada Far. Hayrete düşmüş olan, şaşa kalmış olan.
ḥ.+lar 315b/13
[=1]

ḫayrıyyat Ar. Hayırla, iyilikle ilgili.
ḫ. (duʿā-yı ḫayrıyyat) 243b/01
ḫ. (maḥażz-ı (7) ḫayrıyyat u manfaʿat) 275b/07
ḫ. durur (ʿayn-ı ḫayrıyyat) 275b/12
[=3]

ḥayvān Ar. Hayvan, canlı, canlılık.
ḥ. 168a/07
ḥ. (āb-ı ḥayvān) 247a/15
ḥ. (aġız-ı çaşma-ı ḥayvān) 255a/17, 255b/01
ḥ. kibi 248b/16
ḥ. u ādam 316a/04
[=6]

ḥayvānī Ar. Hayvanla ilgili, hayvana ait.
ḥ. (afʿāl-ı ḳuvā-yı ṭabīʿī-ı ḥayvānī) 333a/09
[=1]

Ḥayy- (< Ar. Ḥayy) Allah'ın adlarından biri.
Ḥ.-ı ġafūr304b/10
[=1]

ḥayyız Ar. Taraf, meydan, mekan, mevki.
ḥ.+ıġa 161b/05
[=1]

hāẕā min āl-āṯār-ı davlatihi'l-ʿuẓmā Ar. "Bu büyük devletinin işaretindendir, sonuçlarındandır." anlamında bir ibare. Krş. **hāẕā min āṯārı davlatihi'l-ʿuẓmā**
h. 165a/04
[=1]

hāẕā min āṯārı davlatihi'l-ʿuẓmā bk. **haẕā min āl-āṯār-ı davlatihi'l-ʿuẓmā**
h. 225b/10
[=1]

ḫaẕaf Ar. Topraktan yapılan çanak, çömlek.
ḫ. 164a/01
[=1]

ḫazāīn Ar. Hazineler.
ḫ.+ıdın 243b/02
[=1]

ḫaẕẕala'llāhu maʿa'l-mufsıdīn Ar. "Allah müfsidleriyle birlikte onu alçaltsın." anlamında bir dua. İsyan çıkaran Töre Murad Sufi için kullanılmıştır.
h. 254a/02
[=1]

ḫazān Far. Güz, sonbahar.
ḫ. 256a/02
[=1]
ḥażar Ar. Barış ve güven.
ḥ.+da 233b/03
ḥ.+da (safar u hazar) 182a/11
[=2]
ḥaẕar Ar. Sakınma, kaçınma, korunma.
ḥ. (vācıbu'ḥ-ḥaẕar) 306a/12
ḥ. eyle- 184a/12
ḥ. ḳıl- 240a/04
[=3]
Hazār-asb y.a. Hive ve Amu Derya yakınlarında Harezm bölgesinin en eski ve muhkem yerlerinden biri.
h. 204a/04, 204a/06, 237a/01, 280a/14, 304a/03, 331b/08
h.+da 327b/16, 331b/04
h.+dın 203a/08
h.+ġa 280b/01, 331a/11
h. ḳaryaları 307a/06
[=12]
ḥāżır (< Ar. ḥāżir) Hazır, mevcut.
ḥ. 196a/16, 295b/01, 307a/11
ḥ. bol- 163b/02, 185a/05, 185a/11, 194b/05, 222b/09
ḥ. durur 210b/14
ḥ. durur érdi (āmāda u ḥāżır) 276b/04
ḥ. durur érdiler 185b/05, 191b/14, 310b/03
ḥ. érdiler 210b/16
ḥ. ḳıl- 270a/11
[=15]
hazīmat Ar. Bozgun.
h. 175a/09, 203b/14, 219a/06, 227a/02, 227a/04, 261b/04, 277a/12, 285a/03, 291a/14, 298b/15, 303b/03, 330a/05, 330b/11
h. (şikest-i hazīmat) 183b/12
h.+bér- 182b/13
h. durur (asbāb-ı hazīmat) 181a/15
h.-ı faẕīḥ 284b/13
h.+ıġa (şikest u hazīmat) 301b/13
h. tap- 186b/07, 198b/09, 209b/10, 222b/12, 226a/10, 234b/10, 236b/15
[=26]
ḥazīn Ar. Hüzün dolu
ḥ.-i ġamīn212b/16
[=1]
ḫazīna Ar. Hazine.
ḫ.-ı bī-kerān 166b/04
ḫ.-ı ıḥsān 196b/04, 335b/16
ḫ.-ı kerem 301a/14
ḫ.+sı durur 321a/15
ḫ. u dafīna 270b/11
[=6]
ḫazīna-küşālıġ Hazine açma durumu.
ḫ. bile 187b/16
[=1]
ḥaẕīra Ar. Etrafı çevrili yer (mezarlık vs.).
ḥ.+sıġa (Şahīdlar ḥaẕīrası) 178b/02
[=1]
ḥażīż Ar. Alçak yer.
h. 252a/17
[=1]
ḥazm Ar. Doğru karar.
ḥ. u ıḫtıyāṭ 234b/12, 269a/14, 269b/05, 279a/04, 290b/16, 293a/03, 295b/04, 306b/07
[=8]
ḥażrat Ar. Sayın, hazret, saygı sözüdür. Metinde özel adları yerine de kullanılmaktadır; huzur, makam, kat.
ḥ. 157b/01, 158a/17, 158b/13, 159b/13, 160a/03, 160a/13, 160b/13, 160b/16, 161a/17, 161b/15, 162a/16, 163b/07, 164a/03, 164a/07, 164b/01, 164b/05, 164b/15, 165b/09, 166b/12, 166b/14, 167b/07, 168b/17, 170b/04, 170b/09, 172a/01, 172a/16, 173b/12, 174b/04, 174b/11, 175b/15, 176a/01, 176a/06, 176a/12, 176b/16, 177a/04, 177b/01, 177b/03, 179a/03, 180a/14, 180b/07, 181b/04, 181b/07, 183b/04, 184b/03, 184b/07, 185a/05, 185a/06, 185a/07, 185b/04, 187a/07, 187a/17, 190a/08, 190b/12, 192a/06, 192a/15, 195a/12, 199b/04, 205b/12, 208b/05, 221b/04, 221b/16, 222a/12, 222b/03, 222b/09, 222b/13, 223a/01, 223a/16, 226a/03, 228a/16, 238b/09, 240a/14, 246b/05, 247a/12, 251b/14, 256a/07, 256b/01, 257a/06, 257a/17, 260b/10, 260b/14, 262b/06, 264b/16, 265a/13, 265b/03, 265b/14, 266a/03, 268b/07, 268b/12, 272b/02, 272b/08, 279b/06, 290a/09, 290b/10, 290b/17, 292a/02,

299a/13, 302b/12, 310a/10, 311b/11, 314a/01, 314b/06, 317b/17, 318b/06, 323b/04, 324b/06, 331b/01, 331b/09, 332a/05
ḥ. (aʿyān-ı ḥażrat) 168a/08, 175b/07, 187a/02, 200a/13, 229a/03, 259a/16, 261b/06, 313a/01
ḥ. (aʿyān-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī) 301b/11
ḥ. (aʿyān-ı ḥażrat-ı şāhī) 242b/04
ḥ. (aʿyān-ı ḥażrat-ı tamām) 250a/13
ḥ. (ḥażrat-ı sarvar-ı salāṭīn) 308a/17
ḥ. (ḳadam-gāh-ı ḥażrat) 246b/15
ḥ. (maḳbūl-ı ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī) 325b/16
ḥ. (muḳarrab-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī) 317b/09
ḥ. bile 161a/12
ḥ. bile (aʿyān-ı ḥażrat) 197b/10, 207a/12, 218a/03
ḥ. bile (şāh-ı aʿyān-ı hażrat) 243b/16
ḥ.+dın 196a/02, 211b/02, 217a/16, 256a/13
ḥ. durur érdiler (muṣāḥıb-ı ḥażrat) 167b/09
ḥ.+ġa 164b/03, 168b/03, 176b/05, 203b/05, 221b/14, 225b/03, 250b/05, 286a/16, 314a/02
ḥ.+ġa (aʿyān-ı ḥażrat) 165a/15, 271a/12, 318b/06
ḥ.-ı aʿlā-ḫāḳān158b/07, 158b/10, 270b/07, 297a/11, 311a/06, 316b/13, 324b/05
ḥ.-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān 310b/07
ḥ.-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān-ı ṣāḥıb-ḳırān 195a/06
ḥ.-ı aʿlā-ḫāḳān-ı gītī-satān 328a/07
ḥ.-ı aʿlā-ḫāḳānī 166a/04, 170b/12, 170b/13, 180a/11, 181b/13, 182b/12, 183a/03, 183b/04, 183b/06, 183b/14, 184a/02, 184b/16, 185a/02, 185b/01, 186a/04, 189b/15, 195b/01, 195b/15, 198b/08, 199a/08, 199b/01, 199b/04, 199b/11, 199b/14, 200a/17, 200b/01, 209a/10, 217b/05, 218b/03, 218b/16, 219a/12, 220a/05, 220b/03, 221a/04, 221b/14, 224b/05, 226a/13, 226b/02, 227a/17, 227b/14, 228a/13, 228b/10, 229b/05, 229b/13, 229b/16, 231a/10, 231b/08, 232a/06, 232a/13, 232b/14, 233a/08, 234a/04, 234b/12, 235b/15, 236a/14, 238b/08, 240a/06, 240a/13, 244b/12, 246a/08, 250b/11, 251b/07, 253a/13, 260b/17, 267a/06, 269a/03, 270b/01, 274b/08, 274b/10, 275a/14, 275b/05, 277a/17, 279a/03, 279b/06, 285b/17, 286a/04, 290b/02, 290b/06, 291a/09, 291b/07, 293a/02, 293a/09, 295a/06, 295a/14, 299a/12, 299b/15, 300a/11, 301a/11, 302b/07, 304b/04, 305b/16, 306b/11, 308b/02, 313b/08, 319a/15, 324a/14
ḥ. (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 167b/13, 198a/09
ḥ.-ı ʿalayh 314a/02, 314a/17
ḥ.-ı canāb-ı ḫılāfat-maʾāb 181b/08
ḥ.-ı ḫākān-ı aʿẓam 170b/02
ḥ.-ı ḫāḳān-ı saʿīd 199a/07
ḥ.-ı Ḥakīm Ata 329a/17
ḥ.-ı ḫān-ı cannat-mekān158b/11
ḥ.-ı ḫān-ı gītī-satān 247b/05, 269b/02
ḥ.-ı ḫān-ı ġufrān-nışan 171b/12
ḥ.-ı ḫān-ı maġfırat-nışān 159b/03
ḥ.-ı ḫān-ı maġfırat-panāh 188b/09
ḥ.-ı ḫān-ı maġfūr 159a/07, 167b/10, 168b/04, 169a/09, 170a/13, 170b/11, 171a/15, 173a/16, 187b/05, 197a/04, 200a/01
ḥ.-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl 231b/14, 323a/14
ḥ.-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl 231b/14, 334b/12
ḥ.-ı ḫıdīv-ı dost-navāz u duşman-güdāz 269b/17
ḥ.-ı ḫıdīv-ı kāmkār 163b/05, 224b/16, 269a/10, 270a/14, 272a/05, 272b/15, 274a/03, 274b/17, 277b/05, 278a/06, 278b/03, 279b/12, 280a/04, 280a/13, 280b/14, 287a/03, 287b/17, 288b/12, 290a/10, 291a/17, 304a/05, 309a/12, 317a/15, 319a/07, 319b/04, 320a/15, 325b/06, 326a/15, 330a/02, 330b/15, 331a/03, 331a/11, 332a/15, 334a/01
ḥ.-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār 230a/09, 282b/07, 285b/04, 308b/16, 310b/14, 314b/02, 332b/15
ḥ.-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı İskendervār 322b/02
ḥ.-ı ḫılāfat-ıntısāb 156b/03
ḥ.-ı ḫılāfat-maāb192a/06, 313b/17

ḥ.-ı ḫılāfat-martabat 280a/16, 288b/15, 302b/15, 309b/13, 331a/17
ḥ.-ı ḫılāfat-şuʿār 274a/17
ḥ.-ı ḫ(v)āca191b/11, 191b/13
ḥ.-ı ḫ(v)āca-ı muşār-ılayh192a/16
ḥ.-ı ḥażrat-ı İşen Pīrim Ḫ(v)āca 243a/13
ḥ.-ı ḳāżī 192a/05
ḥ.-ı ḳudvatu'l-avlıyā 248a/03
ḥ.-ı ḳudvatu'l-ḥaḳḳīn 244a/05
ḥ.-ı ḳuṭb-ı ʿālam 175a/02
ḥ.-ı ḳuṭbu'l-abrār 302b/05
ḥ.-ı ḳuṭbu'l-aḳṭāb 192b/09
ḥ.-ı ḳuṭbu'l-avlıyā 168b/14, 310a/02
ḥ.-ı ḳutbu'ṣ-ṣālıḥīn 190a/14
ḥ.-ı muhaymın-ı kār-sāz 222a/03
ḥ.-ı Murād Şayḫ 318a/16
ḥ.-ı murşıdu's-sālikīn 249a/16
ḥ.-ı pād-şāh-ı ʿala'l-ıṭlāḳ 256b/01
ḥ.-ı pād-şāh-ı ancum-sıpāh 256a/04
ḥ.-ı pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı ḫūrşīd-külāh 157b/08, 238a/13
ḥ.-ı pād-şāh-ı dīn-panāh 259a/14
ḥ.-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāh 166a/17
ḥ.-ı pād-şāh-ı ḫūrşīd-külāh 229b/09
ḥ.-ı pād-şāh-ı kāmkār 164b/13
ḥ.-ı pād-şāh-ı kāmkār-ı duşman-şikār 239a/17
ḥ.-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh 156b/12
ḥ.-ı pād-şāh-ı maġfūr 161a/09, 190a/07, 201a/07
ḥ.-ı pād-şāh-ı maġfūr-ı meẕkūr 157b/12
ḥ.-ı pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān 214b/01, 214b/04, 224a/17, 253b/06, 261b/10
ḥ.-ı pād-şāh-ı sıpıhr-dast-gāh 256b/13
ḥ.-ı pād-şāh-ı şacāʿat-panāh 193b/04
ḥ.-ı pād-şāh-ı ẓıll-ı ılāhī230b/01
ḥ.-ı pād-şāh-ı ẓıllu'l-lah 241a/08
ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān 234a/12, 255a/12, 259b/09, 266a/08, 291b/01
ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gerdūn-tuvān 258a/16
ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān 252a/09, 260b/07, 268b/06
ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı kayvān-mekān 259b/09
ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān-ı gerdūn-tuvān 261b/02
ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırānī 228b/14, 233a/04, 235a/09, 239a/03, 241a/03, 252b/07
ḥ.-ı Sar-dār 331a/08
ḥ.-ı sarvar-ı salāṭīn 308a/17
ḥ.-ı sıyādat-maʾāb 249a/15
ḥ.-ı sıyādat-panāh 303a/10
ḥ.-ı sulṭān 312a/04
ḥ.-ı sulṭān-ı ʿālī-cāh 177a/15
ḥ.-ı sulṭān-ı baḥr u bar 323b/12
ḥ.-ı sulṭān-ı gerdūn-tuvān 295a/15
ḥ.-ı sulṭān-ı kāmkār 253b/11, 277b/08
ḥ.-ı sulṭān-ı maġfūr 164a/15, 208a/04
ḥ.-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān 158b/04, 167b/13, 198a/09, 217b/13, 267b/12, 279b/03, 289b/14, 292a/09, 292b/01, 319a/10, 331a/15, 335a/17
ḥ.-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān 167b/13, 282a/13, 307a/01
ḥ.-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırānī 286b/08
ḥ.-ı sulṭān-ı vālā-maḳām 318b/09
ḥ.-ı Sulṭān Sulaymān 228b/05
ḥ.-ı sulṭānu'l-ʿārıfīn 303a/04
ḥ.-ı sulṭānu'l-atḳıyā 243a/14
ḥ.-ı şāh 325b/12
ḥ.-ı Şamʿūn 168b/05
ḥ.-ı Şamʿūn Nabī168b/11
ḥ.-ı şayḫ 246b/10
ḥ.-ı şayḫu'l-maşāyıḫ 200a/10
ḥ.-ı şayḫu'ş-şuyūḫ 290b/12, 313b/15
ḥ.-ı ustād-ı fażāyıl-maʾāb 189a/13
ḥ.-ı vāhıbu'l-ʿaṭıyāt 278b/17
ḥ.-ı valāyat-panāh-ı ḥaḳīḳat-āgāh 336a/02
ḥ.-ı ẓıllu'l-lāhi 302a/14
ḥ.+ıdın 176b/01, 199b/09
ḥ.+ıġa 165b/11, 181b/07, 182a/05, 192a/09, 192b/06, 202b/03, 285b/13
ḥ. kibi 223b/03
ḥ.+lar 156b/10
ḥ.+nı 168b/07, 184b/12, 201b/05
ḥ.+nıñ 156b/13, 156b/17, 157b/01, 158b/12, 159a/14, 160a/02, 161b/05, 161b/09, 162a/05, 162b/07, 163b/12, 167a/03, 167b/12, 169a/14, 170a/13, 170b/07, 170b/11, 172a/09, 173b/16, 174b/06, 174b/13, 177a/14, 182a/11, 183b/08, 183b/09, 184b/09, 189b/06, 192b/06, 197b/05, 198b/10, 199a/11, 199b/02, 199b/08, 199b/16, 199b/17,

201a/15, 202b/04, 206a/14, 208b/07, 208b/10, 211a/01, 216a/04, 216a/17, 217a/11, 218b/14, 219a/03, 219a/07, 219a/11, 221a/16, 221b/01, 222a/07, 222a/15, 225a/14, 227b/16, 228b/07, 229b/11, 233a/01, 235a/13, 241b/08, 242b/11, 245a/14, 245b/03, 245b/08, 247b/03, 248a/16, 248b/03, 249a/11, 250a/05, 250b/13, 253b/10, 254b/04, 258a/09, 259b/03, 265b/12, 266a/06, 266b/01, 268a/05, 272b/04, 273a/13, 290b/09, 293a/13, 302a/15, 312a/07, 314b/08, 324b/13, 326a/06, 332a/01, 332a/04
ḥ.+nıñ (aʿyān-ı ḥażrat) 180a/03, 200b/16, 253a/14, 270b/13
[=535]
ḫazz Ar. İpek.
ḫ.-ı ıḳbāl 219b/02
ḫ. u ṭās 250a/08
[=2]
hecr Ar. Ayrılık.
h. 163a/04
[=1]
heder Ar. Boşa gitme.
h. ḳıl- 260a/17
[=1]
hedye Ar. Hediye
h.+leri bile (tuḫfa u hedye) 314a/01
h. u pīş-keş 318b/06
[=2]
helāk Ar. Yok olma; ölme.
h. (mūcıb-ı helāk) 302a/17
h. bol- 205a/09, 280b/17, 298b/02, 335a/16
h. eyle- 242a/16, 294a/08, 308a/03
h. ét- 159a/05, 184b/01
h.+ını 212b/12
[=11]
helākat bk. **helāket**
h.+ġa 297b/13
h.+ġa yét- 298b/14
[=2]
helāket Ar. Yıkılma, mahvolma, felaket. Krş. helāket
h. 203a/06, 205a/07, 222a/16, 284b/14, 286b/07, 297b/11
h.+din (varṭa-ı helāket) 166a/05, 277a/15, 300b/13
h.+ġa 186b/07
h.+ıġa 196a/17
[=11]
helāket-ṭırāz Ar. Helaket donatan.
h. bol- 184b/02
[=1]
hem Da/de, dahi, ve.
h. 160a/12, 163a/06, 165b/17, 168a/11, 173a/07, 175b/12, 179a/03, 183a/06, 184a/15, 184a/17, 198b/17, 207a/09, 212b/02, 215b/01, 220a/04, 236b/05, 236b/15, 237a/06, 237b/04, 241a/13, 241a/13, 242a/10, 242a/11, 242a/13, 242b/03, 243a/09, 243b/04, 243b/05, 243b/11, 244b/04, 244b/04, 244b/08, 244b/11, 245a/09, 245b/05, 246b/03, 247a/13, 248a/12, 248a/13, 250b/07, 250b/07, 250b/08, 253a/03, 254b/17, 256a/03, 257b/14, 258b/08, 259a/17, 259b/01, 260a/02, 260a/03, 260a/12, 260b/14, 261a/07, 261a/07, 262a/06, 262a/11, 265b/03, 269a/12, 280a/04, 280a/09, 280a/16, 282a/08, 283a/11, 283b/12, 287a/01, 287a/06, 287b/05, 289a/03, 294a/06, 294b/08, 296b/03, 304a/01, 304a/13, 304b/15, 318a/01, 319a/04, 319a/05, 320b/15, 321b/09, 322b/17, 323a/04, 326a/17, 328b/17
[=81]
hem-bāl Far. Kanatları aynı olan.
h. bol- 188b/14
[=1]
hem-dam Far. Sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
h. (Mūnıs u hem-dam ol-) 214b/10
[=1]
hem-dastān Far. Birlikte çalışanlar, müttefikler, arkadaşlar.
h. bol- 269a/06
h.-ı ṭuġyān 232a/01
[=2]
hem-ʿınān Ar. Dizgini bir atbaşı beraber olan, yanyana birlikte bulunan, arkadaş.
h. 233b/03
h.-ı ḫıẕlān195b/11
[=2]
hem-ʿınānlıḳ Arkadaşlık.
h.+ı bile (hem-ʿınānlıġı) 238b/13

[=1]
hem-kīş Far. Bir din ve mezhepte bulunan, dindaş, din yoldaşı.
h.+leriniñ 202a/10
[=1]
hem-nişīnlik Teklifsiz arkadaşlık.
h. ḳıl- 215b/10
[=1]
hem-rāh Far. Yoldaş, yol arkadaşı.
h. 269b/03
h.+ı durur érdi 224a/01
h. ḳıl- 228a/02, 238b/12
h. ol- 248b/17
[=5]
hem-rāhlıġ Far. Yol arkadaşlığı.
h.+ı bile (hem-rāhlığı) 231a/08
[=1]
hem-reng Far. Bir renkte, rengi bir.
h.-i surḫ-āb ét- 193a/14
[=1]
hem-sar Far. Eş.
h. ḳıl- 218a/04, 228b/12
[=2]
hem-sāya Far. Komsu.
h. u maḫẕūm166a/09
[=1]
hem-serlik Arkadaşlık.
h. ḳıl- 169b/17, 192b/13
[=2]
hem-zabān Far. Dilleri bir olan, aynı dili konuşan.
h. (maḥram u hem-zabān) 233b/03
[=1]
hem ol O.
h. 161a/09, 167b/01, 189b/06, 189b/17, 195b/08, 202b/15, 224a/01, 226a/15, 229b/04, 232a/03, 234a/11, 235a/13, 236b/15, 240a/06, 240a/17, 241a/08, 243a/01, 244a/03, 245a/10, 246b/15, 248a/11, 252a/09, 253b/15, 255b/01, 255b/17, 259b/02, 263a/17, 270b/15, 273b/05, 277b/12, 287b/17, 331a/04
h. anıñ 320b/13
[=33]
hemān Far. Hemen, derhal.
h. 323b/09
[=1]
heme Hem.
h. 232b/11
[=1]
hemr Ar. Atâ etmek, hediye vermek
h. 244a/16
[=1]
hengām Far. Zaman, çağ, vakit, mevsim. Krş. **heneggām**
h.+da 184b/06
h.-ı amārat 214b/05
h.+ıda 181b/02, 219b/15
h.-ı maymanat-ancām 302a/14
h.-ı ṭalīʿa-ı ṣubḥ269b/01
h.+ıda 176a/06, 185b/11
[=8]
heneggām bk. **hengām**
h.+da 210b/14, 220a/12, 221b/01, 264a/12, 284b/02
h.+ı 313a/02
h.+ı şikār 295a/16
h.+ıda 158b/10, 178a/17, 203b/04, 205a/03, 271b/01, 285a/03, 287b/09, 292a/06, 303a/15, 304a/03, 307a/09, 307b/10, 319a/11, 320b/08, 323a/01
h.+ıġaça 301b/07
[=24]
heneggāma (< Far. hengāma) Kargaşa.
h. 270b/04
h.-ı kār-zār 286a/15, 289a/11
h.-ı kār-zār-ı kerem 208b/15, 220a/14
h.-ı muḥāraba 286a/07
[=6]
heneggāma-ārā Far. Kargaşa süsleyen, donatan.
h. (ḫāma-ı heneggāma-ārā) 233a/02
[=1]
heneggāma-paẕīr Far. Kavgacı.
h.+ı 220a/11
[=1]
henüz Far. Ancak, daha, henüz.
h. 156b/14, 162b/05, 166a/17, 168a/09, 172a/17, 208a/08, 221b/17, 269b/14, 275b/01, 276b/07, 276b/09, 284a/16, 334b/16
[=13]
her Far. Her.
h. 158a/03, 159a/12, 159b/09, 159b/09, 160b/06, 168b/01, 168b/02, 170a/06, 175b/12, 182a/04, 183b/10, 184b/17, 185b/10, 186a/08, 188b/13,

189a/10, 193a/15, 196a/06, 198a/08, 211a/04, 212a/06, 213a/01, 216b/11, 216b/11, 217a/04, 218a/10, 218a/12, 221a/15, 223a/11, 226b/09, 228a/08, 228b/06, 228b/17, 232b/07, 232b/09, 232b/11, 236a/11, 239b/07, 239b/10, 239b/11, 239b/12, 241b/08, 243a/09, 244a/11, 244a/12, 244a/13, 244b/01, 244b/03, 244b/03, 245a/10, 246b/14, 247a/16, 248b/10, 248b/12, 249a/02, 250a/12, 250a/15, 251b/03, 251b/04, 252a/14, 252a/15, 252a/16, 254a/05, 256b/07, 258a/14, 258b/09, 258b/13, 258b/16, 259a/03, 260a/05, 260a/11, 261a/13, 261a/17, 261b/08, 261b/09, 262a/05, 262a/11, 263a/07, 263a/16, 263b/13, 263b/16, 264a/12, 272a/04, 272a/11, 272b/06, 272b/06, 272b/08, 277b/12, 278a/08, 278b/11, 287a/10, 292a/12, 292a/14, 293a/11, 296b/07, 296b/07, 296b/09, 296b/13, 297a/07, 299b/06, 302a/13, 302b/14, 303a/07, 304b/12, 310a/04, 312b/10, 312b/15, 312b/16, 313a/04, 315b/08, 315b/08, 315b/09, 315b/17, 316a/02, 316a/14, 320b/15, 321a/01, 321a/05, 321b/09, 321b/12, 321b/13, 322b/11, 322b/12, 323b/15, 325a/15, 325b/13, 328a/15, 328b/17, 331a/02, 333a/01, 334a/08, 334a/13, 335a/06, 335a/16, 335b/07
h. dam 212b/04, 219b/07, 232b/07, 260a/05, 308a/01, 321b/6
h. ḳaçan 186a/11
h. ḳaya 246b/13
h. ḳayan 162a/09, 218b/11, 233b/16, 248b/09, 295b/06, 316a/07
h. ḳaysı 163a/09, 167b/10, 204a/03, 204a/06, 272a/01, 279b/13, 279b/15, 306b/12, 326b/14, 329b/16
h. kéçe 215b/11, 234b/12
h. kim 171a/14, 249b/04, 250a/14, 255a/01, 272b/01, 285a/04, 297b/15, 300b/12, 303a/06, 304a/13, 304b/10, 314b/12, 318b/07, 325a/11
h. kimge 223a/15
h. kişi 160b/13, 221b/10
h. kişi kim 315a/11
h. kün 178b/07, 228b/01, 232b/01, 233b/13, 235b/13, 235b/14, 236a/03, 236a/05, 239b/10, 248a/09, 248a/10, 249a/08, 272b/08, 275b/02, 278a/08, 281b/12, 315a/06, 335b/16, 336a/03
h. laḫża 236a/07
h. ne 195a/16, 217a/05, 256b/07
h. neççe 211a/10, 287a/14
h. né 314a/15
h. né kim 298a/04
h. néççe 254a/16
h. néççe kim 265a/17
h. néçe 160b/11, 261a/17, 308a/06
h. sarı 184a/01, 185a/16, 193a/17, 211a/06, 214a/17, 220a/16, 226b/13, 235b/11, 242a/06, 245a/02, 249a/03, 249a/07, 257b/08, 294a/04, 294a/07, 295b/06, 302a/11, 315b/07, 317b/06, 321a/09, 321b/05, 325b/09
h. ṭaraf 178a/11, 226b/10, 335b/12
[=237]

her bir bk. **her biri**.
h. 255b/16
h.+de 258b/10
[=2]

her biri Teker teker, hepsi.
h. 161b/16, 163b/17, 169a/05, 179a/15, 197b/14, 227b/08, 233a/13, 242a/07, 242a/08, 243b/13, 244b/05, 259a/04, 262a/13, 283b/03, 285a/02, 298a/03, 320b/02, 328a/09, 328a/13
h.+din 262a/15
h.+ġa 313b/17
h.+ge 262a/09
h.+niñ 250b/03
[=23]

hergiz Far. Asla.
h. 219b/08, **322a/10**
[=2]

hey Hey.
h. 278a/04
[=1]

heybet Ar. Heybet.
h.+idin 185a/04
[=1]

hey'et Ar. Durum, hal.
h.-i ıctımāʿ 181a/10
[=1]

hayhāt Ar. Yazık, ne yazık; ne kadar uzak.
h. hayhāt 165a/06, 216a/13, 243a/08

[=3]
heykel Ar. Heykel.
h. (dāru'l-ġılāfa-ı heykel-i insānī) 333a/03
[=1]
ḥıcāb (<Ar.ḥicāb) Perde, örtü.
h.+ı bile 179b/10
[=1]
hıcrān (<Ar. hicrān) Ayrılık.
h. 228a/07
[=1]
Hıcrıyya (< Ar. hicriyya) Hicretle ilgili,hicrî. Krş. hıcrī
h. (sana-ı Hıcrıyya) 156b/17, 159b/02, 164b/07, 197a/07, 225a/17, 229a/04, 270b/16, 300b/02, 306b/17
h.+nıñ (sana-ı Hıcrıyya) 279b/11
[=10]
Hıcrī Far. Hicrete ait, hicretle ilgili. Krş. hıcrıyya.
h. (tāʾrīḫ-ı Hıcrī) 189a/05, 267b/01, 322a/02, 335a/01
[=4]
hıdāyat (< Ar. hidāyat) Doğru yolu gösterme, hidayet.
h. bile (muʿāżadat-ı tavfīḳ u hıdāyat) 157a/15
[=1]
ḥıddat (< Ar. ḥiddat) Öfke, hiddet.
ḥ.+ı 315b/12
ḥ.-ı carāyan 317b/10
ḥ.+ıdın 163a/01
[=3]
ḫıdīv Far. Vezir.
ḫ. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl) 323a/14
ḫ. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl) 231b/14
ḫ. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı dost-navāz u duşman-güdāz) 270a/01
ḫ. (hażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār) 163b/05, 224b/16, 269a/10, 270a/14, 272a/05, 272b/15, 274a/03, 274b/17, 277b/05, 278a/07, 278b/03, 279b/12, 280a/04, 280a/14, 280b/14, 287a/03, 287b/17, 288b/13, 290a/10, 291a/17, 304a/05, 309a/12, 317a/15, 319a/07, 319b/04, 320a/15, 325b/06, 326a/15, 330a/03, 330b/15, 331a/03, 331a/11, 332a/15, 334a/02
ḫ. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 282b/07, 308b/16, 310b/14, 314b/02, 328a/12, 332b/15
ḫ. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı İskendervār) 322b/02
ḫ.-ı kāmkār-ı duşman-şikār 310a/10
ḫ.-ı Bahrām-gīn 220b/07
ḫ.-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl 301b/07
ḫ.-ı cahān 307b/08
ḫ.-ı cahān-bān 229a/14
ḫ.-ı cahān-dār [u] fīrūz-baḫt 215a/04
ḫ.-ı cahāngīr 229b/04
ḫ.-ı cahān-gīr u farḫunda-fāl 301a/16
ḫ.-ı felek-ḳadr u ʿālī-canāb223a/07
ḫ.-ı güher-tāc [u] fīrūza-taḫt 241a/10
ḫ.-ı kāmkār 324b/02
ḫ.-ı kāmkār-ı duşman-şikār 302a/03, 305a/04, 310a/10
ḫ.-ı ẓafar-tāc u nuṣrat-ʿalam 251a/15
ḫ.-ı Zuhra 225a/03
[=60]
ḥıfẓ Ar. Saklama, koruma.
ḥ.+ıda 223a/06, 304b/12
ḥ.+ıdur 325b/08
ḥ.+ıġa 159a/05, 241b/15, 283b/12
[=6]
ḥıkāyat (< Ar. ḥikāyat) Hikaye, mesel. Metinde daha çok başlık olarak geçmektedir.
ḥ. 188b/07, 223b/07, 230b/17, 292b/04, 308b/07, 315a/01
ḥ.+ıdur 275a/11
h.+ı durur 281b/06
[=8]
ḥıkāyat-güzārlıġ Hikaye anlatma.
ḥ. ḳıl- 189b/17
ḥ. körgüz- 161a/08
[=2]
ḥıḳd Ar. Kin tutma, öc almakiçin fırsat bekleme.
ḥ. u ḥasad201a/10, 205b/10, 229b/12
[=3]
ḥıkmat Ar. Hikmet, bilgelik; sebep.
ḥ. 181a/14, 223a/14, 258b/16
ḥ+ı 216b/14
[=4]
ḥıkmat-ancām Ar. Hikmetli.
ḥ. (kelām-ı ḥıkmat-ancām) 333b/01
[=1]

ḥıkmat-āyīn Ar. Hikmet gösteren, hikmetli.
ḥ. 324a/05
[=1]
ḫılaʿ (<Ar. ḫilaʿ) Hilatler, giydirilen kaftanlar.
ḫ. 301b/06
ḫ. (mulabbas-ı ḫılaʿ -ı girān-bahā) 301b/14
ḫ.-ı girān-māya 188b/02, 301a/13
[=4]
ḫılāʿ (<Ar. ḫilāʿ) Kaftanlar.
ḫ.-ı girān 200a/02
[=1]
ḫılāf (<Ar. ḫilāf) Aykırı, zıt.
ḫ. ḳıl- 172a/11
[=1]
ḫılāfa (< Ar. ḫilāfa) Halifelik, hilafet. Krş. **ḫılāfat**.
ḫ. (dāru'l-ḫılāfa-ı heykel-i insānī) 333a/03
ḫ. (dāru'l-ḫılafa-ı Ḫīvāḳ) 233a/01, 273b/13
ḫ. (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm) 331b/01
ḫ. (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 269a/13, 270b/15, 273a/17, 319b/05, 329b/15
ḫ.+sıdın (dāru'l-ḫılāfa) 251a/14
[=10]
ḫılāfat (<Ar. ḫilāfat) Halifelik, hilafet. Krş. **ḫılāfa**.
ḫ. 156b/06, 188b/07, 215a/02, 220b/12, 225a/01, 229b/01, 241a/11, 274a/02, 311a/10, 311b/03, 311b/04
ḫ. (ārām-güzīn-ı masnad-ı ḫılāfat) 197a/07
ḫ. (evreng-pırā-yı ḫılāfat) 189a/04
ḫ. (maḥram-ı asrār-ı ḫılāfat) 241b/05
ḫ. (mustaḳarr-ı ḫılāfat) 225b/07, 275b/16
ḫ. (nav-bāva-ı bostān-ı ḫılāfat u cahān-dārlıġ) 157a/08
ḫ. (sudda-ı ḫılāfat) 282a/09, 284b/16, 290a/17, 311a/05
ḫ.+da (mustaḳarr-ı ḫılāfat) 277b/13, 278a/13
ḫ.+dadur (lıbās-ı ḫılāfat) 214a/07
ḫ.+dın (afsar-ı ḫılāfat) 189a/01
ḫ.+dın (mustaḳarr-ı ḫılāfat) 283a/04
ḫ.+ġa (mustaḳarr-ı ḫılāfat) 275a/02, 280a/01, 280b/05
ḫ.+ġa (sudda-ı ḫılāfat) 269a/09, 277a/04
ḫ.+ıġa (taʿẓīm-ı ḫılāfat) 188b/11
ḫ.+ıġaça (zamān-ı ḫılāfat) 224b/01
ḫ.+nı (arīke-i ḫılāfat) 327a/14
ḫ. taḫtı 157a/14
[=35]
ḫılāfat-ıntısāb Ar. Hilefetin sığınağı olan.
ḫ.larınıñ (ḥażrat-ı ḫılāfat-ıntısāb) 156b/03
[=1]
ḫılāfat-maʾāb Far. Halife, padişah.
ḫ. (canāb-ı ḫılāfat-maʾāb) 299a/11, 300b/09
ḫ. (ḥażrat-ı canāb-ı ḫılāfat-maʾāb) 181b/08
ḫ.+ġa 294a/03
ḫ.+ġa (canāb-ı ḫılāfat-maʾāb) 295a/11, 300a/05
ḫ.+ġa (ḥażrat-ı ḫılāfat-maʾāb) 192a/06
ḫ.+nıñ (ḥażrat-ı ḫılāfat-maʾāb) 313b/17
[=8]
ḫılāfat-martabat Ar. Hilafetin mertebesi olan.
ḫ. (ḥażrat-ı ḫılāfat-martabat) 280a/16, 288b/15
ḫ.+nıñ (ḥażrat-ı ḫılāfat-martabat) 302b/15, 309b/13, 331a/17
[=5]
ḫılāfat-şıʿār Ar. Halife.
ḫ. 267b/16
ḫ. (ḥażrat-ı ḫılāfat-şıʿār) 274a/17
[=2]
hılāl (Ar. hilāl) Yeni ay.
h.+ı 313a/11
h.+ını 212b/12
[=2]
hılālvār Ar. Hilal gibi.
h. 242a/11
[=1]
ḫılāl (<Ar. ḫilāl) Zaman aralığı.
ḫ.+ıda 222b/11, 305a/11, 318b/08, 324b/04, 335a/12
[=5]

ḫılʿat (< Ar. ḫilʿat) Yüksek makamdaki zatların beğendiği kimseye giydirdiği kıymetli, süslü elbise, kaftan.
ḫ. 247b/13, 259a/11, 259a/11, 262a/01
ḫ. (ṭıllā u ḫılʿat) 285a/13
ḫ.-ı bī-bāhā 238b/11
ḫ.+ı bile 280b/08
ḫ.-ı girān-bāhā 190b/13
ḫ.-ı girān-māya 206a/10, 249a/16, 277b/02, 278a/03, 279b/03
ḫ.-ı ıḳbāl 273b/12
ḫ.-ı ʿınāyat 248b/04, 288b/13
ḫ.-ı kīm-ḫā 232a/11
ḫ.-ı mulammaʿ 302a/01
ḫ.-ı pād-şāhāna 266a/03
ḫ.-ı salṭanat 188b/17
ḫ.-ı sar-afrāz 249b/09
ḫ.-ı zar-dūz 279b/05
ḫ.+ıdın 229a/10
ḫ.+ın 214a/08, 224b/16
ḫ.+lar 304a/15
ḫ.+nı 243b/07
[=27]

ḫılm (<Ar. ḫilm) Yumuşaklık.
ḫ. (kemāl-i ḫılm) 260b/10
[=1]

ḫılya (<Ar. ḫilya) Süs, zinet, cevher.
ḫ.+sıdın 333a/12
[=1]

ḫımāyat (< Ar. ḫimāyat) Koruma, esirgeme.
ḫ.+ı (kenf-i ḫımāyat) 288b/17
ḫ.+ı bile 257b/05
ḫ.-ı Yazdānī 185a/02
ḫ.+ıda (kenf-i ḫımāyat) 222a/04
ḫ.+ıġa (dāman-ı ḫımāyat) 166a/05, 199b/02
ḫ.+ıġa (sāya-ı ḫımāyat) 192a/08, 197b/05, 217a/14, 219a/11
ḫ.+ıġa (ʿurva-ı ḫımāyat) 170b/03
ḫ.+ıñızga (sāya-ı ḫımāyat) 199b/10
ḫ.+larıda (bādıya-ı ḫımāyat) 254a/03
[=13]

ḫımmat (< Ar. himmat) Himmet, çaba.
ḫ. 188b/12, 190a/12, 214b/08, 242b/16
ḫ. (kemal-i ḫımmat) 228a/13, 259a/15
ḫ. (kemer-band-ı ḫımmat) 182a/03
ḫ. (ʿuluvv-ı ḫımmat) 217a/11, 228b/14
ḫ. (vecihe-i ḫımmat) 335a/01
ḫ. (vıchat-ı ḫımmat ḳıl-) 172a/11
ḫ.+ı (martaba-ı ḫımmat) 188b/10
ḫ.-ı ʿālī 302b/07, 335b/06
ḫ.-ı ʿālī-nahmat 159a/08, 163b/09, 225a/15
ḫ.+ı bile 271a/03
ḫ.-ı cahılıyyat 293a/05, 304b/13
ḫ.-ı Murtażā 215a/15
ḫ.+ıġa (ẕımma-ı ḫımmat) 334b/16
ḫ.+ın (küll-i ḫımmat) 309a/16
ḫ.+ıñ 214a/10
ḫ. ḳıl- 307b/01
ḫ.+nı (kemer-i ḫımmat) 261b/12
ḫ. u mubārazat 284b/10
[=27]

ḫınā Ar. Kına.
ḫ.+sı 212a/14
[=1]

Hınd y.a. Hindistan'ın kısa adı. Krş. **Hındūstān**
ḫ. 223b/11
[=1]

Hındu Far. Satürn
ḫ. (Sühā-ı Hındū) 258a/15
ḫ.+sı dék (tün-i Hındū) 303a/09
[=2]

Hındūstān y.a. Hindistan. Krş. **Hınd**
ḫ. (nāḥıyyat-ı kişver-i Hındūstān) 248b/07
[=1]

ḫırad Far. Akıl, us.
ḫ.-ı mużmaḥıl216b/14
[=1]

ḫırad-payvand Far. Anlayışlı.
ḫ.+larnıñ (aʿyān-ı ḫırad-payvand) 157b/11
[=1]

ḫırad-pīrāy Far. Akıl süsleyen.
ḫ.+ıġa (raʾy-ı ḫırad-pīrāy) 226a/04
[=1]

ḫıradmand Far. Akıllı.
ḫ. 214a/03
ḫ. (amīr-ı ḫıradmand) 307b/06
ḫ. (ʿınaḳ-ı ḫıradmand-ı farruḫ-sıyar) 250a/07
[=3]

ḫırām Far. Zerafetle yürüyüş.
ḫ. eyle- 168a/14, 175a/01
2. Sevinç.

ḫ. ḳıl- 302a/13
[=3]

ḫırāmān Far. Salınarak nazla yürümek.
ḫ. (sarv-ı ḫırāmān) 315b/08
ḫ. kibi (sarv-ı ḫırāmān) 247a/15
[=2]

hırās Far. Korku.
h. (ḫavf u hırās) 236b/17, 261a/15
h. (ruʿb u ḫırās) 177a/03, 181b/03, 199a/13, 205a/12, 226b/16, 265a/10, 305a/12
h. (ruʿb u ḫırās sal-) 191a/15
h. (tārīn-ı ruʿb u ḫırās) 161b/08
h. (vahm u hırās) 235a/07
h. bile 330b/02
h.+dın (ıstılā-yı hırās) 330b/01
h.+dın (kemāl-i hırās) 208a/02
h.+ıdın 219b/05
h.+ın (ruʿb u ḫırās) 305b/10
[=17]

hırāsān Far. Korkmuş, korkutulmuş.
h. 244b/10, 334a/08
h. (ḫāyıf u hırāsān bol-) 200b/07
h. bol- 268b/04
h. u mutavahhım bol- 309a/09
[=5]

hırāsat (< Ar. hirāsat) Korkuya sebep olan şey.
h. 305b/05
h. ahlı 162b/14
h.+da (ḳavānīn-ı ḥırāsat) 268a/17
h.+ıġa 167a/07, 237a/10
h.+ıġa (muhāfaẓat u hırāsat) 283b/06
[=6]

hırāt Far. İyi kader.
h.+ıġa 254b/14
[=1]

ḥırṣ (< Ar. ḥirṣ) Hırs.
ḥ.-ı bī-ḳıyāṣ 330b/02
[=1]

ḥısāb (<Ar. ḥisāb) Hesap.
ḥ. (né ḥısāb) 254a/10
ḥ.+da (ʿadad u ḥısāb) 173a/12
ḥ.+ıda 315b/02
[=3]

ḫışāl (Ar.<ḫişāl) Huylar.
ḫ.+ı (afʿāl u ḫışāl) 171b/15
ḫ.-ı ḥamīda 325a/17
[=2]

ḥışār (< Ar. ḥişār) Kale, hisar.
ḥ. 304b/06
ḥ. (maḥbūs-ı ḥışār ḳıl-) 277b/07
ḥ. ahlı 169b/08, 233b/15
ḥ.+ı 294b/08
ḥ.-ı amn 320a/03
ḥ.+ıda 306b/06
ḥ.+ıdın 157a/16, 235b/05, 318a/06
ḥ.+ıdın béri 328b/06
ḥ.+ıġa 278b/12
ḥ.+ın 295a/17
ḥ.+ınıñ 161a/07, 199a/06, 231b/12, 268a/15, 318b/12
ḥ.+nıñ (Ḫ(v)āca Éli ḥışārı) 161a/10, 168b/10
ḥ. içre 191a/14, 232b/10, 233b/12
[=22]

ḥısār-dārlıḳ Kaleyi tutma durumu.
ḥ.+ġa 286b/10, 291a/14
[=2]

ḥıṣṣa (< Ar. ḥişṣa) Pay, hisse.
ḥ. 218b/15
ḥ.+sı (sahm u ḥıṣṣa) 160b/15
[=2]

ḫıssat-andīş Far. Cimrilik düşünen, nekes, tamahkar.
h. 305b/08
[=1]

ḫışm Far. Öfke, kızgınlık.
ḫ.+dın 179a/03
ḫ.+ı (daryā-yı ḫışm) 172a/10
[=2]

ḫışmnāk Far. Öfkeli, kızgın.
ḫ. bol- 170a/14
[=1]

ḫıṭāb (< Ar. ḫiṭāb) Konuşma, hitap etme.
ḫ. ḳıl- 299a/13
[=1]

Ḫıtāy y.a. Çin
Ḫ. 178a/12, 178b/10, 183a/11, 187a/06, 240a/12, 277a/03, 277a/13, 319b/07, 326b/13, 331b/02
Ḫ.+da 332a/13
Ḫ. dağı 280a/17
Ḫ.+ġa 317b/13, 332a/11
Ḫ.+nı 276b/08, 276b/11, 276b/17
Ḫ.+nıñ 178a/09, 186b/13, 317b/12
[=20]

Ḫıtāy Ḳara Ḳalpaḳī k.a. Karakalpakların Hıtay bölgesinde yaşayan boyu.
Ḫ.+dın 159b/15
[=1]
Ḫıtāyī Ar. Çine ait.
Ḫ. 254a/09
Ḫ. (kumaş-ı Ḫıtāyī) 250a/07
Ḫ.+dın (yañı kala-yı Ḫıtāyī) 178b/06
Ḫ. durur érdi (dıba-yı Ḫıtāyī) 166b/08
[=4]
Ḫıtāyi-nıjād Çin soyundan gelen, Çinli.
Ḫ.-ı parī-çahr 167b/11
[=1]
ḫıṭṭa Ar. Memleket, diyar.
ḫ.+sıda 277b/16
[=1]
ḫıyām (< Ar. ḫiyām) Çadırlar.
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām) 197a/11
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı davlat) 283a/08
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı davlat-ancām) 193b/16
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl) 174a/06, 197b/13, 204b/15, 207a/13, 278a/10, 318b/02, 324b/12
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı maymanat-ancām) 167a/09
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı nuṣrat-tazyīn) 179a/13
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı saʿādat) 271b/10
ḫ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı ẓafar-farcām) 232a/15
ḫ. (muḫīm-ı ḫıyām) 252a/02
ḫ. (muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ḳıl-) 266a/01, 271b/01, 313b/02
ḫ. (muḫīm-ı ḫıyām-ı maymanat-ancām) 255b/07, 259b/01, 321a/11, 326b/04
ḫ. (muḫīm-ı ḫıyām-ı şavkat ḳıl-) 244b/17
ḫ. (muḫīm-ı ḫıyām-ı ẓafar-farcām) 236a/02
ḫ.-ı ıḳāmat 254a/03
ḫ.-ı ıḳbāl 242b/13
ḫ.-ı maymanat-ıntısāb313a/10
ḫ.-ı maymanat-numūn 315b/05
ḫ.-ı nuṣrat-ancām 191a/07, 233b/06
[=30]
ḫıyānat Ar. Hainlik.
ḫ. 268a/16
ḫ. bile (ẓulm-ı ḫıyānat) 334a/17
ḫ.+ınıñ 268b/04
[=3]
ḫıyāṭ (<Far.ḫiyāṭ) İplik
ḫ.-ı ḫāna-ı ınʿām188b/02
[=1]
hızabr (<Ar.hizabr) Arslan.
h. 162a/01, 303b/10
h.-ı vaġā 283b/03
h.-ı damān 263b/02, 296b/07
h.-ı ḫurūşān 322b/11
[=6]
hızabr-efgen Far. Arslan yıkan, deviren.
h. 257b/15
[=1]
hızabr-kirdār Far. Arslan gibi olan.
h. 252b/04
h. (ḳutalā-yı hızabr-kirdār) 232b/02
[=2]
hızabr-şikār Far. Arslan avcısı olan.
h. 260a/01
[=1]
ḫızāna (< Ar. ḫizāna) Hazine.
ḫ. (dar-ı ḫızāna) 335a/07
ḫ.-ı ʿāmıra 336a/03
[=2]
Ḫıżır ş.a. Kur'ân'da kıssası geçen ve Hz. Musa ile görüşen nebi mi veli mi olduğu hususunda farklı görüşler bulunan ve hâlâ yaşadığı belirtilen kişi, Hızır.
Ḫ. 214a/14, 215b/17
Ḫ. dék 247a/16
Ḫ. suyı 251b/04
[=4]
Ḫıżır Éli y.a. Çarcuy bölgesinde bir yer.
Ḫ.+de 250a/04
Ḫ.+ġa 178b/12
Ḫ.+niñ ayaḳı 178b/06
[=3]
ḫızlān (<Ar. ḫiẕlān) Yardımcısız, kimsesiz.
ḫ. (hem-ʿınān-ı ḫızlān) 195b/11
ḫ.+nı (lıvā-yı ḫızlān) 263a/14
ḫ. u ıdbār 332b/07
[=3]
ḫızmat (< Ar. ḫiẕmat) Hizmet.
ḫ. 238b/03, 242b/16, 297a/12, 332a/03
ḫ.+da 256a/17

ḫ.+ı 178a/07, 203b/05
ḫ.-ı dast-gāh 169b/10
ḫ.-ı humāyān 309b/13
ḫ.-ı lāyıḳ 271a/06
ḫ.-ı pasandīda 332a/03
ḫ.-ı şāyasta 311b/12
ḫ.+ıda 171b/11, 254b/13, 268b/14
ḫ.+ıġa 241b/13, 298b/04, 315a/06
ḫ.+ımda 214b/14
ḫ. kéynide 258a/14
ḫ. ḳıl- 255b/04
ḫ.+lar 167b/10, 178a/05, 199b/15, 235a/03
ḫ.+lar ḳıl- 255a/11
ḫ.+larġa 278a/02
ḫ.+larıġa 282a/11
ḫ.+larıġa köre 329b/16
[=29]
ḫıẕmat-güzār Far. Hizmetçi.
ḫ.+ı durur érdi 174a/16
ḫ.+larıġa (mulāzım-ı ḫıẕmat-güzārı) 251a/07
ḫ. u davlat-ḫ(v)āh 231a/15
[=3]
ḫıẕmat-panāh Far. Hizmetin sığınağı olan.
ḫ.-ı salīmu'l-ʿıtıḳād 163b/11
[=1]
ḫıẕmatkār Far. Hizmetçi, hizmetkâr.
ḫ.+lardın 242b/13
ḫ.+larınıñ 238b/05
[=2]
ḫıẕmatlıġ Hizmet etme durumu.
ḫ. (ḳadīmu'l-ḫıẕmatlıġ) 171b/09
[=1]
Ḫıżr ş.a. Kur'ân'da kıssası geçen ve Hz. Musa ile görüşen nebi mi veli mi olduğu hususunda farklı görüşler bulunan ve hâlâ yaşadığı belirtilen kişi, Hızır
Ḫ. 214a/14, 215b/17
Ḫ. dék 247a/16
Ḫ. suyı 251b/04
[=4]
hīç Far. Hiç.
h. 166a/14, 166b/08, 186a/14, 186a/14, 188b/14, 188b/15, 196a/02, 205a/13, 210b/09, 216b/03, 219b/13, 224a/15, 224a/17, 230b/12, 235b/14, 235b/15, 249a/08, 308b/13, 321b/13, 325b/12, 333a/02
h. kim 215b/01
[=21]
ḥīla Ar. Hile, düzen, oyun.
ḥ. bile 197b/02, 284a/07
ḥ.+sıdın 183b/11
ḥ.+yüzidin (mekr u ḥīla) 238a/01, 254b/02
[=5]
ḥīle bk. **ḥīla**
ḥ.+ge 212b/08
[=1]
ḥimāyalıḳ Koruma durumu.
ḥ.+ı (hımāyalığı) 160a/01
[=1]
ḥīn Ar. Zaman, vakit, esna.
ḥ.+da 210a/12, 211a/03, 223a/04
[=3]
ḫīra Far. Kötü niyetli.
ḫ. 297a/02
[=1]
ḥīṭa Ar. Zapt altına almak.
ḥ.-ı taṣarruf 330a/17
[=1]
Ḫīvaḳ y.a. Hive'nin eski adı. Metinde Hive şekli hiç geçmemektedir.
Ḫ. 157a/16, 226a/09, 226b/01, 236b/11, 236b/13, 236b/15
Ḫ. (balda-ı Ḫīvaḳ) 226a/16
Ḫ. (balda-ı maḥrūsa-ı Ḫīvaḳ) 224b/12
Ḫ. (dāru'l-ḫılafa-ı Ḫīvāḳ) 233a/02
Ḫ. (dāru's-salṭana-ı Ḫīvāḳ) 238b/17
Ḫ. (dıyār-ı Ḫīvaḳ) 275a/06
Ḫ. (ḫān-ı Ḫīvaḳ) 213b/15
Ḫ. (surūr-ı ahl-ı Ḫīvaḳ) 165a/11
Ḫ.+da (balda-ı maḥfūẓa-ı Ḫīvaḳ) 197a/06
Ḫ.+da (dāru'l-ammāra-ı Ḫīvaḳ) 225b/02
Ḫ.+da (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫīvaḳ) 273b/14
Ḫ.+dın (dāru'l-ammāra-ı Ḫīvaḳ) 174a/04
Ḫ.+dın (dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 190a/13, 207a/05, 233b/04, 235a/17, 240b/01, 242b/07
Ḫ.+ġa (balda-ı Ḫīvaḳ) 230b/08
Ḫ.+ġa (dāru'l-ammāra-ı Ḫīvaḳ) 161a/02

Ḫ.+ġa (dāru’s-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 173a/09, 196b/17, 204b/08, 207b/10, 227a/10, 250b/10
Ḫ. içre 165a/10
Ḫ.+nı (dāru’s-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 223b/01
[=33]
Ḫīvanīk y.a. Hive Hanlığı’nın güneyinde büyük bir kanalın adıdır.
Ḫ. arıġı 280a/14, 280a/16, 332a/09
Ḫ.+dın 332a/12
[=4]
ḫīz Far. Coşkunluk, dalgalanma.
ḫ. eyle- 244a/13
ḫ. kél- 314a/14
ḫ. ur- 244a/14
[=3]
Ḫocand Daryāsı y.a. Sayhun ve Sir Derya diye de bilinen deniz.
Ḫ. 322a/06
[=1]
ḫod Far. Kendi, kendisi.
ḫ. 157b/01, 174b/13, 186b/10, 190a/08, 213a/03, 254a/10, 261b/14, 265a/07, 306a/05, 311a/06
ḫ. (avvaldın ḫod) “Hemen evvelden.” 221b/15
[=11]
ḫod-bīn Far. Kendini beğenmiş, bencil.
ḫ.+ın (dīda-ı ḫod-bīn) 230a/03
[=1]
hoş Far. Akıl, anlayış.
h. 230b/04
h.+ıġa (sāmıʿa-ı hoş) 182a/08
h.+ıġa kél- 230b/05
[=3]
hoşmand Far. Akıllı, aklı başında.
h. 212b/17
h.(ḥakīm-i cahān-dīda-ı hoşmand) 304a/12
[=2]
ḫūb Far. Güzel, iyi.
ḫ. 243b/02
ḫ. (ıḥtırāz-ı ḫūb-ı bad-baḫt) 306a/11
ḫ. édi 216a/10
ḫ. érdi 241b/17
ḫ. érür 305b/14
[=5]
ḥubāb (<Ar. ḥabāb) Ar. Su üzerinde olan hava kabarcıkları.
ḥ.+érmes 212a/10
h.+ıdur 212a/09
[=2]
ḫucasta Far. Kutlu, uğurlu.
ḫ. 188a/03, 256b/06
ḫ. (şah-ı ḫucasta-ı gevher) 244a/17
[=3]
ḫucasta-dalīl Ar. Delili uğurlu olan.
ḫ. érür 292b/04
[=1]
ḫucasta-nışān Ar. Nişanı uğurlu olan.
ḫ.+da (zamān-ı ḫucasta-nışān) 271b/17
[=1]
ḫucasta-ṣıfāt Far. Uğurlu sıfatları olan.
ḫ.+ıda (ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt) 228b/15
ḫ.+ıġa (ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt) 217a/12
ḫ.+ıga (ẕāt-ı saʿādat-sımāt-ı ḫucasta-ṣıfāt) 184b/10
ḫ.+nı (ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt) 222a/03
[=4]
ḫucasta-ancām Far. Uğurlu.
ḫ.+ınıñ (āvān-ı ḫucasta-ancām) 166a/15
[=1]
ḥucra Ar. Göz, odacık.
ḥ.+mdın (saḳf-ı ḥucr[a]) 214b/12
[=1]
hucūm Ar. Saldırı, akın.
h. 183b/11, 248b/12
h. (sıpāh-ı hucūm) 296a/07
h. eyle- 254a/16
h. ét- 209b/02, 304b/14
h.-ı lā-kelām 226a/16
h.-ı mā-lā-kelām 252b/13
h.-ı nucūm 223b/14
h.-ı sınān 322b/10
h.+ıdın 293b/12
h. ḳıl- 199a/14, 208b/13, 210a/14, 247b/04, 297a/17
[=16]
hucūm-āvar Far. Akın getiren, saldıran
h. bol- 195a/02, 195a/14, 210a/11, 218b/02
[=4]
Ḫudā Far. Allah.

Ḫ. 191b/16, 223a/16, 246a/16, 304b/12, 304b/12
[=5]

ḫudā-dād Far. Allah vergisi.
ḫ.+ġa (davlat-ı ḫudā-dād 292b/14
ḫ.+nıñ (davlat-ı ḫudā-dād) 230a/06
[=2]

ḫudāma Ar. Hizmetçiler.
ḫ. (nudamā u ḫudāma) 249b/06
ḫ. u mulāzım 158b/09
[=2]

Ḫudāy Berdi Bég ş.a. Eş Muhammad Bey'in kardeşidir.
Ḫ. 285b/02, 291a/15
Ḫ. bile 231a/17
Ḫ.+ġa 291b/11
Ḫ.+ni 285a/15
[=5]

Ḫudāy Berdi Bég ibn Ḳutluḳ Murād Ḥācı ş.a. Kañlı Kalender Bey'in babası, Kutluk Murad Hacını oğludur.
Ḫ.+nı 280b/10
[=1]

Ḫudāy Berdi Daruġa ş.a. Avaz Inak'ın oğludur. Yusuf Beg'in babasıdır. Krş. **Nayman Ḫudāy Berdi Daruġa**
Ḫ. 239a/010
Ḫ.+nı 299b/06
[=2]

Ḫudāy Berdi Inaḳ ş.a. Muhammed Niyaz Beg'in babasıdır.
Ḫ. (Muḥammad Nıyāz Bég ibn Ḫudāy Berdi Inaḳ) 179b/05
Ḫ.+nı (Muḥammad Nıyāz Bég Muḥarram ibn Ḫudāy Berdi Inaḳ) 278b/03
Ḫ.+nı (Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram valad-ı amcad Ḫudāy Berdi Inaḳ) 313b/10
h+nı 171a/03, 313b/10
Ḫ.+nıñ 160a/09
[=6]

Ḫudāy Bergen Bég ibn Fāżıl Bég ş.a. Konratlı Fazıl Bey'in oğludur.
Ḫ. 211b/10

Ḫudāy Bergen Bég ibn Ḳalandar Inaḳ ş.a. Kıyatlı Kalender Inak'ın oğludur.
Ḫ. 211b/11
[=3]

Ḫudāy Berdi Keneges ş.a. Töre Murad Sufi'ye karşı savaşan Elcik veYaycı'dan ganimet ve esir toplayan savaşçılardandır.
Ḫ. 206a/15
[=1]

Ḫudāy Bergen Bég ş.a. Tengri Yar Bey'in oğludur.
Ḫ. 179b/17
Ḫ. bin Teñri Yār Bég 181a/13
Ḫ.-i mazbūr 186b/16
[=3]

Ḫudāy Ḳulı Atalıḳ ş.a. Kıyat soyundan gelir, Kara Bahadur Mirab'ın babasıdır.
Ḫ.(Ḳara Bahādur Mīr-āb ibn Ḫudāy Ḳulı Atalıḳ) 280a/10
[=1]

Ḫudāy Ḳulı Karnayçı ş.a. Kuluk Murad Inak'ın adamalrındandır.
Ḫ.+nı 295a/10
[=1]

Ḫudāy Naẓar ş.a. Huday Berdi Daruga'ın oğullarından biridir.
Ḫ. 299b/09
[=1]

Ḫudāy Naẓar Atalıḳ ş.a. Mankıt'ın ileri gelenlerindendir.
Ḫ. 265a/01, 272a/16
[=2]

Ḫudāy Naẓar Bég ş.a. Küçük Inak'ın oğludur.
Ḫ. 239a/010, 293b/14, 294a/10, 295b/15, 296a/17
Ḫ. bile 293b/15
Ḫ. ibn Küçek ʿInaḳ 284b/17, 295b/11
[=8]

Ḫudāy Naẓar Ḳaḳ ş.a. Yomut'un mübarızlarından biridir.
Ḫ. 253a/11
[=1]

Ḫudāyār ş.a. Buhara valisi Amir Haydar'ın vekilidir.
Ḫ. 309a/10
Ḫ.+nı 309a/17
[=2]

ḫuddām Ar. Hizmetçiler.
ḫ.-ı cān-sıpār 251a/07
[=1]

ḫudūd Ar. Sınır, hudut.

ḥ.+ı (Āstāna ḥudūdı) 302a/04
ḥ.+ıda 167a/09, 170b/14, 175a/02
ḥ.+ıda (Aḳ Ḳumnıñ ḥudūdı) 178a/09
ḥ.+ıda (Aḳ Rıbāt ḥudūdı) 307b/10
ḥ.+ıda (Aḳ Sarāy ḥudūdı) 176a/05
ḥ.+ıda (Āstāna ḥudūdı) 304a/04
ḥ.+ıda (Badaynıñ ḥudūdı) 317a/01, 324b/13
ḥ.+ıda(Etrek ḥudūdı) 173a/03
ḥ.+ıda (Ḫurāsān ḥudūdı) 173a/01, 173a/16
ḥ.+ıda (Ḳara Maẕīnıñ ḥudūdı) 204b/15
ḥ.+ıda (Ḳum Çungul ḥudūdı) 283b/09
ḥ.+ıda (Kühne Kāt ḥudūdı) 298b/17
ḥ.+ıda (Kühne Kātnıñ ḥudūdı) 220a/13
ḥ.+ıda (Muz Kömgen ḥudūdı) 173a/09
ḥ.+ıda (Yaman Uyġur ḥudūdı) 298a/16
ḥ.+ıdın 334b/02
ḥ.+ıdın (Élcik u Yaycı ḥudūdı) 206a/17
ḥ.+ıġa 164a/05, 200a/10, 281a/15
ḥ.+ıġa (Aḳ Mascıd ḥudūdı) 302a/04, 302a/14
ḥ.+ıġa (Aḳ Yaḳış ḥudūdı) 305a/17
ḥ.+ıġa (Taş Ḳalʿanıñ ḥudūdı) 311b/16
ḥ.+ıġa (Varaġzān ḥudūdı) 236b/16
ḥ.+ın 274b/16, 276a/15, 278b/08
ḥ.+ınıñ (Ḫurram ḥudūdı) 158b/01
ḥ.+ınıñ (Ḳıyat Ḳoñrat ḥudūdı) 296a/10
ḥ.+ınıñ (Māhipaz ḥudūdı) 194b/09
[=35]

ḫuffāş-ṭıynat Ar. Yarasa yaradışlı.
ḫ.+lar 201a/10
[=1]

ḫuftan Far. Uyuma, uyuyuş.
ḫ. 255a/07, 266b/14, 270a/04, 312a/03
ḫ.+da 327a/12
ḫ.+ġaça 182b/15
[=6]

ḫūk-ṭıynat Far. Domuz yaradılışlı.
ḫ.+ġa (aʿdā-yı ḫūk-ṭıynat) 220a/08
ḫ.+nı (aʿdā-yı ḫūk-ṭıynat) 252b/05
[=2]

ḥukamā Ar. Bilgeler, hikmet sahipleri.
ḫ. 314b/14
ḫ. (ʿuẓmā-yı ḥukamā) 333a/08
[=2]

ḥukkām Ar. Hakimler.
ḥ.+ı bile 250a/04
[=1]

ḥukm Ar. Hüküm, emir, kesin karar.
ḥ. (bi-ḥasabu'l-ḥukm) 313b/11
ḥ. (ġalaba-ı ḥukm) 333a/01
ḥ. (ḥasba'l-ḥukm-ı humāyūn) 199b/04
ḥ. (muṭīʿ-ı ḥukm-ı şarʿ) 187a/15
ḥ.+ı 229b/05
ḥ.+ı (muṭīʿ-ı ḥukm) 220b/13
ḥ.-ı ʿālī-şān 316b/03, 316b/13
ḥ.+ı bile 203a/07, 259a/14, 266a/06, 289b/16
ḥ.+ı birle 334b/10
ḥ.-ı humāyūn 259b/03
ḥ.-ı vālā 232a/05
ḥ.+ın 208a/11, 314b/10
ḥ.+ınıñ 242b/11
ḥ. ḳıl- 254a/05
[=19]

ḥukm-rān Far. Hüküm süren, hakim olan
ḥ. 189a/16
[=1]

ḥuḳūḳ Ar. Hukuk; haklar.
ḥ.-ı namak-ḫ(v)ārlıḳ 234b/15
ḥ.+ıdın 230a/02
ḥ.+ın 171b/09
[=3]

ḥukūmat Ar. Hükumet, hakimiyet, devlet.
ḥ. 164b/16, 192b/15, 199a/03, 225b/05, 225b/13, 228b/11, 229a/10, 229a/11
ḥ. (mahāmm-ı ḥukūmat) 165a/16
ḥ.+da (mahāmm-ı ḥukūmat) 229b/17
ḥ.+dın (dīvān-ı ḥukūmat) 219a/10
ḥ.+ı 242b/15
ḥ.+ıdın 197a/17, 202a/11
ḥ.+ıġa 200a/03
ḥ.+ın 205b/07, 247b/11
ḥ. u ayālat 326b/11
[=18]

ḥukman Ar. Hüküm vererek.
ḥ. u ḥaḳīḳatan 171a/10
[=1]

ḥukm-rānlıġ Hüküm sürme durumu.
ḥ. ḳıl- 228b/14
[=1]

ḫulāṣa Ar. Kısaca.
ḫ. bile (ḳūr-ḫāna-ı ḫulāṣa) 335a/10

ḫ.-ı ḫāvāḳīn 267b/13
ḫ.-ı salāṭīn-ı ʿālam 224b/17
ḫ.+larıdın 177a/08
ḫ.+sı durur érdiler 331a/06
ḫ.+sı érdi 285a/02
[=6]
ḫuld Ar. Cennet.
ḫ. (ġayrat-ı bostān-ı ḫuld-ı barīn) 315b/07
ḫ. (ġayrat-ı bostān-sarāy-ı ḫuld-ı barīn) 178a/04
ḫ. (gülistān-ı ḫuld-ı barīn) 167b/03, 191a/08, 233b/06
[=5]
ḫulḳ Ar. Tabiat, huy.
ḫ.-ı ḫūş 268b/09
[=1]
ḫulūl Ar. Gelme, gelip çatma.
ḫ. ḳıl- 171b/17
[=1]
ḫulūş Ar. İçtenlik.
ḫ.-ı nıyyat “Niyet temizliği.” 259a/15, 294b/03
[=2]
ḫum-ḫāna Far. Meyhane.
ḫ. (bāda-paymāy-ı ḫum-ḫāna-ı davlat) 301b/09
ḫ. (naşʾa-andūz-ı ḫum-ḫāna-ı ʿafv) 323b/14
[=2]
Humā Far. Mitolojik Anka kuşu.
h. 242a/05
h. (sāya-ı Humā-yı raʾfat) 165b/02
h.+nıñ 275a/08
h.-yı saʿādat-nışān 215b/16
[=4]
ḫumār Ar. İçki içtikten sonra gelen şiddetli baş ağrısı, sersemlik.
ḫ. 328b/11
ḫ.-ı naşʾa200b/11
ḫ. ḳıl- 205b/09
[=3]
humāy-nıjād Far. Hüma kuşunun soyundan gelen.
h. 242b/01
[=1]
humāyī Far. :Bir hüma.
h.+dur 275a/07
[=1]
humāyūn Far. Padişahla ilgili.
h. 185b/04, 188a/03, 215b/06, 248a/03, 266a/06, 273a/13
h. (baḫt-ı humāyūn) 283a/05
h. (farmān-ı humāyūn) 317b/10
h. (ḥasbaʾl-ḥukm-ı humāyūn)) 199b/04
h. (maḳdam-ı humāyūn) 177a/07
h. (mevkib-i humāyūn) 183a/17
h. (mevkib-i humāyūn-ı nuṣrat-fuzūn) 318b/08
h. (muʿasker-i humāyūn) 204b/17, 290b/02
h. (muʿasker-i humāyūn ḳıl-) 198a/02, 207a/05
h. (mulāzım-rikāb-ı humāyūn ḳıl-) 180a/14
h. (oġruḳ-ı humāyūn) 335a/10
h.(pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı humāyūn ḳıl-) 270b/11
h. (rikāb-ı humāyūn) 194a/05
h. (sāʿāt-ı humāyūn) 216a/11
h. (valādat-ı humāyūn-ı saʿādat-numūn) 216a/04
h.+da (maḥall-ı humāyūn) 225b/16
h.+da (safar-ı humāyūn) 278a/14
h.+dın (ordu-yı humāyūn) 234a/01
h.+dın (valādat-ı humāyūn) 214b/02
h. durur érdiler (mulāzım-rikāb-ı humāyūn) 221a/07, 312a/16
h. érdiler (mulāzım-rikāb-ı humāyūn) 218b/04
h.+ġa (farmān-ı humāyūn) 295a/15
h.+ġa (keff-i humāyūn) 189a/04
h.+ġa (mevkib-i humāyūn) 247a/02, 313a/03
h.+ġa (muʿasker-i humāyūn) 169a/02, 174b/02, 266a/08, 286b/15, 289b/16, 291a/02, 291b/10, 314b/01
h.+ı (mażmūn-ı humāyūn) 230b/02
h.+ı (valādat-ı humāyūn)157b/12
h.+ı bile (alḳāb-ı humāyūn) 156b/13
h.+ı bile (farḳ-ı humāyūn) 229a/12
h.+ı bile (gevher-i vucūd-ı humāyūn) 164a/08
h.+ı bile (ḥuḳm-ı humāyūn) 259b/03
h.+ı bile (maḳdam-ı humāyūn) 197b/17
h.+ı bile (mevkib-i humāyūn) 241b/08
h.-ı muʿasker 290b/05

h.+ıdın (muṭālaʿa-ı dīdār-ı humāyūn) 200b/02
h.+ıġa 237b/17
h.+ıġa (ḫıẕmat-ı humāyūn) 309b/13
h.+ıġa (maḳdam-ı humāyūn) 199b/16
h.+ıġa (peyker-i humāyūn) 261b/11
h.+ıġa (rikāb-ı humāyūn) 199b/08
h.+ıġa (teẕkire-i humāyūn) 198b/10
h.+ınıñ (culūs-ı humāyūn) 250b/12
h.+nıñ (ʿasker-i humāyūn) 167b/02
h.+nıñ (mevākib-i humāyūn) 196a/15
h.+nıñ (muʿasker-i humāyūn) 314b/11
[=62]

humāyūn-fāl Far. Falı uğurlu olan.
h. (ḥażrat-ı (13) ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl) 334b/13
h.+nıñ (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı bī-hamāl-ı humāyūn-fāl) 231b/14
[=2]

humāyūn-maḳdam Ar. Gelişi padişah gibi olan.
h.+ınıñ 225b/11
[=1]

humāyūn-nıjād Far. Soyu padişaha dayalı olan.
h. u u mubārek-nıtāc 220b/08
[=1]

humāyūn-rikab Far. Padişah üzengisi.
h. durur érdiler (mulāzım-ı humāyūn-rikāb) 270/02
[=1]

hummat bk. **himmet**
h.-ı arbāb-ı kerem 248b/06
[=1]

ḫums Ar. Beşte bir.
ḫ.-ı ġanāyım 330b/13
[=1]

ḫūn-āb Far. Su ile karışık kan.
ḫ.+ıdın 212a/14
[=1]

ḫūn-ālūd Far. Kana bulanmış.
ḫ.+ı bile (eşk-i ḫūn-ālūd) 264b/09
[=1]

ḫūn-āşām Far. Kan içen, kan içici.
ḫ. (żırġām-ı ḫūn-āşām) 221a/07
[=1]

ḫūn-bār Far. Kan yağdırıcı.
ḫ. ol- 263b/10
[=1]

ḫūn-faşān Far. Kan saçan.
ḫ. (lavāmıʿ-ı tīġ-ı ḫūn-faşān) 221a/04
ḫ. (tīġ-ı ḫūn-faşān) 160b/03, 253a/07
ḫ. bile (tīġ-ı ḫūn-faşān) 252b/06, 284b/05
ḫ. bol- 198a/08, 286a/13
ḫ.+ıdın (tīġ-ı ḫūn-faşān) 218b/07
ḫ.+nıñ (manṣūr-ı sıpāh-ı ḫūn-faşān) 318a/14
[=9]

ḫūn-faşānlıġ Kan saçma durumu.
ḫ. 195b/08
ḫ. bile (lavāmıʿ-ı tīġ-ı ḫūn-faşānlıġ) 287b/03
ḫ.+da 233a/16
ḫ. ḳıl- 221a/11
[=4]

ḫūn-ḫ(v)ār Far. Öldüren, öldürücü.
ḫ. 321a/16
ḫ. (neheng-i ḫūn-ḫ(v)ār) 321b/09
ḫ. bile (sıpāh-ı ḫūn-ḫ(v)ār) 167a/12
ḫ. dék (baḥr-ı ṭūfān-ı ḫūn-ḫ(v)ār) 191a/11
ḫ.+ġa (daryā-yı ḫūn-ḫ(v)ār) 325b/05
ḫ.+nıñ (daryā-yı ḫūn-ḫ(v)ār) 319b/01
ḫ.+nıñ (sıpāh-ı ḫūn-ḫ(v)ār) 254b/07
[=7]

ḫūn-rīz Far. Kan dökücü, kan döken.
ḫ. 185b/12
ḫ. (sınān-ı ḫūn-rīz) 196a/07
ḫ. (şamşir-ı ḫūn-rīz çék-) 245b/17
ḫ. bile (tīġ-ı ḫūn-rīz) 221a/09, 284b/08
ḫ. bol- 185b/12
ḫ.+ile (tīġ-ı ḫūn-rīz) 297a/07
ḫ.+nıñ (sınān-ı ḫūn-rīz) 226b/05
ḫ. ol (ḫancar-ı ḫūn-rīz) 248b/12
[=9]

ḫūn-rīzlik Kan dökücülük.
ḫ. 193b/02, 218a/17
ḫ.+de 286a/08
ḫ.+de (ʿayn-ı ḫūn-rīzlik) 184b/05
ḫ.+de érdi 184b/06
ḫ.+ge 185b/08, 193a/12
ḫ.+ge (ḳatl u ḫūn-rīzlik) 287b/03
ḫ. ḳıl- 184a/04, 296b/11
ḫ. körgüz- 206b/05
[=11]

hunar Far. Sanat, ustalık, beceri, hüner.
h. körgüz- 223a/11, 255b/17

[=2]
hunarmand Far. Marifetli, becerikli, hünerli.
h. 241b/07
[=1]
hunar-payvast Far. Hünerli.
h.+lar 233b/12
[=1]
ḫunuk-rūylıḳ Soğuk yüzlü olma durumu.
ḫ.+dın (ḫunuk-rūylıġdın) 323a/07
[=1]
ḫurāk Far. Yiyecek.
ḫ. 335a/16
[=1]
Ḫurāsān y.a. İran'ın doğusunda bir memleket adı.
Ḫ. 241b/15, 245b/11, 254b/14, 334b/06, 335a/14
Ḫ. (ġulām-ı Ḫurāsanıyyu'l-aṣl-ı sīmīn-bar u parī-peyker) 168a/15
Ḫ.+ġa 334b/08
Ḫ. ḥudūdı 173a/01, 173a/16
Ḫ. Terākimesi 166a/07
Ḫ. Ḳızılbaşı 331a/07
[=11]
Ḫurāz Ḳışıḳ ş.a. Uyşun kabilesinden Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḫ. 299a/03, 299a/05, 299a/10
[=3]
ḫurda Far. Nükte.
ḫ. (ṭabʿ-ı ḫurda) 258b/14
[=1]
Ḫurdād-māh Far. Ayın altıncı günü
Ḫ.-ı ḳadīm189a/08
[=1]
ḫurmā Ar. Hurma yemişi.
ḫ.-ı nabīdī258b/08
[=1]
Hurmuz ş.a. Zerdüştlerin iki tanrısından iyiliği temsil eden.
h. u Ḫusrav-ı kāmrān 213a/17
[=1]
Ḫurram y.a. Hive'de bulunan bir yerin adı.
Ḫ. ḥudūdı 158a/17
[=1]
ḫurram Far. Taze; sevinçli.
ḫ. (sar-sabz u ḫurram u sabza-zār) 158b/02
ḫ. bol- 165a/06, 223b/03
ḫ. eyle- 325b/14
ḫ. édi (dıl-ārā u ḫurram) 251b/03
[=5]
ḫurramlıḳ Tazelik.
ḫ.+ı (sar-sabz u ḫurramlıḳ) 314a/04
[=1]
ḫursand Far. Kısmetine râzı olan, kanaatkâr, tokgözlü.
ḫ. u bahramand ét- 252b/08
ḫ. u şādmān ét- 223b/02
[=2]
ḫursandlıġ Kanaat etme durumu.
ḫ. yétkür- 238b/12, 240a/08
[=2]
ḫūrşīd Far. 1. Güneş.
ḫ. 188b/03, 225a/02, 250a/05, 303a/08, 321b/08
ḫ. (ʿaks-ı ḫūrşīd-ı davlat) 224b/04
ḫ. (āsmān-ı ḫūrşīd-ı mekremet) 224b/17
ḫ. (rā'yāt-ı ḫūrşīd) 233b/05
ḫ.+ġa (ʿalam-ı ḫūrşīd) 218a/03
ḫ.-ı ʿālam-ārā 242a/04
ḫ.-ı cahān-gerd 181b/14, 200a/09
ḫ.-ı duruḫşān 275a/03
ḫ.-ı nūrānī 161b/12
ḫ.-ı raḫşān 247a/15
ḫ.-ı şah-bāz 265a/11
2. İranlı şair Salman Saveci'nin aynı adı taşıyan 1700 beyitlik yapıtının genişletişmiş çevirisi olan ünlü 14. yüzyıl divan şairi Ahmedî'nin "Cemşid ü Hurşid" eserindeki kahramanlardan biri.
ḫ. (Camşīd-ı Ḫurşīd-ı ʿālam-ārāy) 301a/10
ḫ. (ḫān-ı maġfūr-ı Ḫūrşīd-ı Camşīdī) 177b/05
ḫ. dék (Camşīd-ı Ḫūrşīd) 244b/12
ḫ. yañlıġ (Camşīd u Ḫūrşīd) 164b/15
ḫ. yañlıġ (Camşīd-ı Ḫūrşīd) 225b/04, 312b/05
[=22]
ḫūrşīd-çahr Far. Güneş çehreli.
ḫ. 255a/16
[=1]

ḫūrşīd-furūġ Far. Güneş gibi parlayan.
ḫ. (ṭuġ-ı ḫūrşīd-furūġ) 165b/12
[=1]
ḫūrşīd-ḳubāb Far. Güneş gibi keskin.
ḫ.+nıñ (bār-gāh-ı ḫūrşīd-ḳubāb) 198a/02
[=1]
ḫūrşīd-külāh Far. Külahı güneş gibi olan.
ḫ. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ḫūrşīd-külāh) 229b/09
ḫ.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı ḫūrşīd-külāh) 238a/14
ḫ.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı ḫūrşīd-külāh) 157b/09
[=3]
ḫūrşīd-naẓīr Ar. Güneşe benzer.
ḫ.+ıġa (żamīr-ı ḫūrşīd-naẓīr) 311a/14
[=1]
ḫūrşīd-rutbat Ar. Rütbesi güneş gibi olan.
ḫ. (Ṣurayyā-rıfʿat u ḫūrşīd-rutbat) 220b/14
[=1]
ḫūrşīd-sīmā Far. Güneş simalı.
ḫ. 216a/12
[=1]
ḫūrşīd-tāc Far. Tacı güneş gibi olan.
ḫ. (şah-ı āsmān-taḫt u ḫūrşīd-tāc) 220b/07
ḫ. (şah-ı ḫūrşīd-tāc u āsmān-taḫt) 253b/12
ḫ.+ı 225a/05
ḫ. u āsmān-taḫt 225a/04
[=4]
ḫūrşīdvār Far. Güneş gibi.
ḫ. (pança-ı baẓl-ı ḫurşīdvār) 301b/01
ḫ. (partav-ı luṭf-ı ḫūrşīdvār) 158a/09
[=2]
ḫurūc Ar. Dışarı çıkma, çıkış.
ḫ. ḳıl- 235a/16
[=1]
ḫurūf Ar. Harfler.
ḥ.-ı manşūra 313a/05
ḥ.+nıñ (rāḳım-ı ḥurūf) 191b/03
[=2]
ḫurūş Far. gürültü, coşma.
ḫ. ḳıl- 315b/17
[=1]
ḫurūşān Far. Coşan, çağlayan.
ḫ. (hızabr-ı ḫurūşān) 322b/11
ḫ. kibi (baḥr-ı ḫurūşān) 322b/06
[=2]
ḫurūşanda Far. Coşmus, çağlamış.
ḫ. 162a/01, 296b/07
[=2]
ḥusām Ar. Keskin kılıç.
ḥ. (ṣāḥıbu'l-ḳalam ve'l-ḥusām) 164b/13
[=1]
ḫuṣamā Ar. Düşmanlar.
ḫ.-yı davlat-ı ber-geşte 258a/05
ḫ.-yı dīn u davlat 161b/06
[=2]
ḥusn Ar. Güzellik.
ḥ. 168a/16, 255a/15
ḥ. ara 262a/14
ḥ.+nı 317b/07
[=4]
ḫusrān Ar. Zarar, ziyan.
ḫ.-ı abadī 234b/17
[=1]
ḫusrav Far. Padişah, hükümdar.
ḫ. (Hurmuz u Ḫusrav-ı kāmrān) 213a/17
ḫ.+ı 208a/17
ḫ.-ı baḥr u bar 211a/12
ḫ.-ı dahr 213b/11
ḫ.-ı ġāzī 273b/12
ḫ.-ı kāmkār 325b/08
ḫ.-ı mülk-gīr 322b/15
ḫ.-ı Noşīrvān-āyīn 220b/07
[=8]
ḫusravā Far. Ey hükümdar.
ḫ. 301a/04, 304a/07
[=2]
ḫusravāna Far. Padişaha yaraşır şekilde, hükümdar gibi.
ḫ. 188a/15, 243a/02, 282b/13, 301a/03
ḫ. (alṭāf-ı ḫusravāna) 232a/10
ḫ. (ʿavāṭıf-ı ḫusravāna) 238b/10, 259b/05
ḫ. (caşnī-ı ḫusravāna) 167b/15
ḫ. (caşnī-ı murattab-ı ḫusravāna) 168a/02
ḫ. (ıltıfāt-ı ḫusravāna) 252b/08
ḫ. (ʿınāyat-ı ḫusravāna) 167b/12, 255b/05, 270a/15, 308b/01

ḫ. (manẓūr-ı naẓar-ı ḫusravāna) 311b/13
ḫ. (marāḥım-ı ḫusravāna) 169a/01, 190b/14, 227a/09, 268a/05, 282a/12, 310b/14
ḫ. (mavrıd-ı ʿavāṭıf-ı ḫusravāna) 299a/11
ḫ. (mavrıd-ı ınʿāmāt-ı ḫusravāna) 178a/05
ḫ. (mavrıd-ı marāḥım-ı ḫusravāna) 209b/14
ḫ. bile (marāḥım-ı ḫusravāna) 241a/03, 331b/11
ḫ. bile (mavāʿīd-ı ḫusravāna) 268b/09
ḫ. bile (navāzış-ı ḫusravāna) 245b/04, 280a/02, 319a/10
ḫ. bile (navāzışāt -ı ḫusravāna) 335a/04
ḫ. bile (soyurġalāt-ı ḫusravāna) 179a/11
ḫ. bile (taşrīfāt-ı ḫusravāna) 291a/05
ḫ.+dın (marāḥım-ı ḫusravāna) 231b/11
ḫ.+dın (soyurġalāt-ı ḫusravāna) 272b/17
ḫ.+ġa (alṭāf-ı ḫusravāna) 255a/11
ḫ.+ġa (ʿavāṭıf-ı ḫusravāna) 304a/05
ḫ.+ġa (ʿınāyat-ı ḫusravāna) 328a/07, 329b/16
ḫ.+ġa (marāḥım-ı ḫusravāna) 193b/13, 330b/17
ḫ.+sıdın (ınʿām-ı ḫusravāna) 314b/09
ḫ.+sıdın (ınʿāmāt-ı ḫusravāna) 231b/15
ḫ.+sıdın (marāḥım-ı ḫusravāna) 302a/02
ḫ.+sıdın (navāzışāt-ı ḫusravāna) 227b/17, 321a/13
[=47]

ḫusravānī Far. Hükümdara layık.
ḫ. (marāḥım-ı ḫusravānī) 192a/12
[=1]

ḫusravī Far. Bir padisaḫ.
ḫ. 314a/10
ḫ. (ḫāḳānī u ḫusravī) 214b/09
[=2]

ḥuṣūl Ar. Ortaya çıkma, gerçekleşme,var olma.
ḥ.-ı marām 325b/09
ḥ.+ıda 230a/02
[=2]

ḫuṣūmat Ar. Düşmanlık.
ḫ. 230a/08, 236a/06
ḫ. (bāl-afşān-ı havā-yı ḫuṣūmat) 201a/11
[=3]

ḫuṣūṣan Ar. Özellikle.
ḫ. 157a/03, 158a/04, 167b/13, 198b/14, 200b/11, 212a/05, 212b/16, 216b/08, 224b/14, 251a/06, 270b/13, 275a/14, 290a/02, 305b/07, 309a/08, 313a/16, 318b/17
[=17]

ḫūş Far. İyi, güzel, hoş.
ḫ. 171a/06, 221b/08, 228a/07, 245a/01, 314b/16
ḫ.+dur 207b/06, 227a/03, 266b/15, 266b/16
ḫ. durur 315b/01
ḫ. érdi 242a/01
ḫ. érür (ḫulḳ-ı ḫūş) 268b/09
[=12]

ḫūş-būy Far. Güzel kokan, güzel kokulu.
ḫ. (Ḫutan-ı ḫūş-būy) 258b/03
[=1]

ḫūş-ḫāl Ar. Hali vakti yerinde, geçimi yolunda olan.
ḫ. (masrūr u ḫūş-ḫāl ḳıl-) 196b/05
[=1]

ḫūş-hırām Far. Güzel yürüyüşlü, güzel gidişli.
ḫ. 242a/06
ḫ. (ḳalam-ı ḫūş-hırām) 164a/11
[=2]

ḫūş-ḫūylıḳ İyi huylu olma durumu.
ḫ. 247b/15
[=1]

ḫūş-manẓar Far.Güzel görünen, görünüşü güzel olan.
ḫ. (barnā-yı ḫūş-manẓar) 247a/14
[=1]

ḫūş-reng Far. Rengi güzel olan.
ḫ. 244a/15
[=1]

ḫūş-tekellüm Ar. Konuşması, söylemesi hoş olan.
ḫ. (ḳalam-ı ḫūş-tekellüm) 227b/01
[=1]

ḫuşk Far. Kuru.
ḫ. u tar "Kuru ve yaş." 316a/02
[=1]
ḫuşk-band Far. Merhem kullanmadan yaranın iyileştiren.
ḫ. ḳıldur- 163b/08
[=1]
ḫūşnūd Far. Hoşnut, memnun.
ḫ. ḳıl- 270a/12
[=1]
ḫūşraḳ Daha güzel, daha tatlı.
ḫ.+dur 314a/16
[=1]
ḫuşū' Ar. Gönül alçaklığı, tevazu.
ḫ. (Tuḥfāt-ı ḫuşū') 170a/12
ḫ. bile (' acz u ḫuşū') 246b/16
[=2]
huşyār Far. Akıllı.
h. bol- 167b/05
h. (payvasta-ı huşyār ol-) 158a/11
[=2]
Ḥūt Ar. Balık burcu.
Ḥ. 164b/09
[=1]
Ḫutan y.a. Miskiyle meşhur bir Tatar şehri, Hoten.
Ḫ. 174b/03
Ḫ.-ı ḫūş-būy 258b/03
[=2]
ḫuṭba Ar. Hutbe.
ḫ.-ı davlat 215b/07
ḫ. oḳu- 197b/06, 202a/14
[=3]
ḫutna Ar. Sünnet.
ḫ. 331a/16
[=1]
huvaydā Far. Açık, asikar, besbelli.
h. 321b/02
h. (roşan u huvaydā bol-) 318b/14
h. (bāhır u huvaydā bol-) 157b/17
h.+dur 257b/04
[=4]
ḥuzn Ar. Gam, keder.
ḥ.+ġa (ahl-ı ḥuzn) 223b/04
[=1]
hużū' Ar. Alçakgönüllüklük.
h. bile (tansuḳāt-ı hużū') 170a/12
[=1]
ḥużūr Ar. Huzur, kat, makam.
ḥ. (aṣar-ı ḥużūr-ı şāhī) 264b/15
ḥ. (mūcıb-ı aṣbāb-ı ḥużūr) 167a/01
ḥ.+ı bile 261b/15, 331a/12, 331b/10
ḥ.+ı bile (āftāb-ı ḥużūr) 250b/11
ḥ.-ı fāyıżı'n-navvār 327a/16
ḥ.-ı kāmili's-sarvar 331a/17
ḥ.-ı tamām 335b/09
h.-ı vāfıru'n-nūrī191b/11
ḥ.-ı vāfıru's-sarvar 193b/12
ḥ.+ıda 172a/08, 176b/04, 260b/02
ḥ.+ıġa 163a/16, 172b/05, 198b/02, 299a/12
ḥ.+ıġa (āftāb-ı ḥużūr) 163b/12
ḥ.+ımda 214b/15
ḥ.+ın 317a/11
ḥ.+ıñ (fayż-ı ḥużūr bér-) 221b/07
ḥ.+ıñ ile 223b/03
ḥ.+ıñdın 267a/02
ḥ. ḳıl- 335a/06, 335b/12
[=26]
ḥużūr-arzānī Far. Huzura çıkmaya layık olan.
ḥ. (taşrīf-ı ḥużūr-arzānī ḳıl-) 182b/13
[=1]
ḥużżār Ar. Hazır olanlar, bulunanlar.
ḥ.-ı maclıs 324a/02
[=1]
ḥükkām Ar. Hakimler.
ḥ.-ı ẕu'l-ıḥtırām165a/17
[=1]
ḫ(v)āb Far. Uyku, rüya.
ḫ. (bıstar-ı h(v)āb ve ıstırāḥat) 163a/10
ḫ. (mayl-ı ḫ(v)āb ḳıl-) 261a/05
[=2]
ḫ(v)āca Far. Hoca; vezir. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.
ḫ. 196b/14, 287b/05, 329a/04, 329a/06
ḫ. (ḥażrat-ı ḫ(v)āca) 191b/13
ḫ. (ḥażrat-ı ḫ(v)āca-ı muşār-ılayh) 192a/16
ḫ.-ı meẕkur 199b/03, 328b/12, 331a/12
ḫ.-ı muşār-ılayh 168b/17
ḫ.+lardın 307a/13
ḫ.+larıdın 307a/07
ḫ.+nı 287b/06, 328b/16
ḫ.+nıñ 287b/04, 329a/05
ḫ.+nıñ (ḥażrat-ı ḫ(v)āca) 191b/11
[=17]

Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca ş.a. Seyyid Ata'nın soyundan gelen önemli isimlerdendir.
Ḫ. 284b/17, 287b/01, 296b/13, 297b/01, 301b/10, 309b/02, 309b/12, 310a/01, 324b/12
ḫ.+nıñ 318a/02
[=10]

Ḫ(v)āca Éli y.a. Hocaların veya seyyidlerin çok olduğundan bu adla anılan Hive yakınlarında bir yer adı.
Ḫ. 161a/06, 162a/07, 168b/13, 191a/02, 192b/17, 211b/06, 240b/02, 248b/04, 256b/09, 257a/17, 268a/15, 278a/10, 283b/16, 284a/01, 288b/14, 306b/06, 306b/07, 313b/08, 314b/07
Ḫ.+de 249a/11, 266a/07, 277a/03, 278b/05
Ḫ.+din 193a/02, 240b/04, 253b/03, 266a/16, 278b/07
Ḫ.+ġa 196b/07, 266a/09, 313b/11
Ḫ.+ge 196b/17, 277a/05, 291b/11, 306b/10, 313b/12
Ḫ. ḥışārı161a/10, 168b/10
Ḫ. ḳalʿası 271b/03
Ḫ. ḳorġanı 189b/13
Ḫ.+ni 196b/08, 252a/03, 253b/03, 268a/13
Ḫ.+niñ 161b/08, 162b/08, 168b/06, 168b/16, 191a/08, 191b/04, 191b/09, 192b/04, 192b/08, 246a/09, 248b/01, 248b/02, 252a/01, 256b/08, 256b/13, 257a/13, 291a/04, 327a/05
Ḫ. tavābıʿāt 166a/16
Ḫ. uruġı 166b/03
[=64]

Ḫ(v)āca Köli y.a. Amu Derya'nın sağ kıyısında, Kıpçak'ın 8 km. doğusunda, Şeyh Celil dağlarının 4 km. kuzeybatısında yer alan bir göl.
Ḫ.+din 160a/05
Ḫ.+ge 160a/04
Ḫ.+ni 247b/02
Ḫ.+niñ 248a/06
[=4]

Ḫ(v)āca Muḥammad Kerīm Ḳoyçı Atalıḳ ş.a. Hoca Eli'nden Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḫ. 297b/04
[=1]

Ḫ(v)āca Murād ş.a. Naymanlıdır, Muhammad Nazar Atalık'ın oğludur. Krş. **Ḫ(v)āca Murād Biy Nayman**
Ḫ. bile 284a/04
[=1]

Ḫ(v)āca Murād Biy ş.a. Muhammed Nazar Biy'in oğlu, Töre Murad Sufi'nin kardeşidir. Kardeşi ile birlikte kendilerine sufi lakabını verdiler. Birçok kez Muhammed Emin Inak ile savaştılar.
Ḫ. 159b/16, 199a/13, 199b/17, 205b/07, 219a/10, 234a/13, 245a/04, 254b/13, 267b/02, 267b/04, 268b/03, 269b/04
Ḫ. bile 190a/01, 281a/02
Ḫ.+ġa 247b/13, 269b/02
Ḫ.+ge 205b/07
Ḫ.+ni 199a/03, 270a/5
Ḫ.+niñ 197a/03, 200a/04, 206a/14, 267a/08, 270a/01, 270a/09, 270b/05, 280b/12
[=27]

Ḫ(v)āca Murād Biy Nayman bk. **Ḫ(v)āca Murād**
Ḫ. 205b/11
[=1]

Ḫ(v)āca Murād Yüzbaşı ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḫ. 262b/16
[=1]

Ḫ(v)ācam Berdi Beg bk. **Ḫ(v)ācam Berdi Bég**
Ḫ. 305b/03, 309b/03
[=2]

Ḫ(v)ācam Berdi Bég ş.a. Karakalpak askerlerindendir.
Ḫ. 262b/15
Ḫ. bile 305b/16
Ḫ.+niñ 305b/10
[=3]

Ḫ(v)ācaş Maḥram ş.a. Allah Verdi At-Çapar'ın oğludur.
Ḫ. 222b/08
Ḫ.+nı 258a/03
[=2]

Ḫ(v)ācaş Nāyıb ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.

Ḫ.+nıñ 296a/09
[=1]

Ḫ(v)ācam Bérdi Ḳuş Bégi ş.a. Baba Beg'in babasıdır. Daha önce Muhammed Emin Inak'ın adamlarından iken Niyaz Pervançı'nın da teşvikiyle baş kaldırdı. Bu yüzden Muhammed Emin Inak ile savaştı. Can Murad Inak da ona destek oldu. Savaş sonunda barış yaptılar. Ancak Hocam Berdi, Muhammed Emin Inak'ın aleyhinde bulunmaya devam edince Muhammed Emin Inak'ın adamları tarafından öldürüldü.
Ḫ. 157b/14
[=1]

ḫ(v)āh Far. İster… ister…
ḫ. 158b/08, 158b/08, 181b/02, 181b/02
ḫ. ér 334a/10
ḫ. ḫātūn 334a/10
[=6]

ḫ(v)āh nā-ḫ(v)āh Far. İster istemez.
ḫ. 199a/14
[=1]

ḫ(v)āhiş Far. Arzu, istek.
ḫ. u ıltımās 253a/14
[=1]

ḫ(v)ān Far. Yemek sofrası, sini.
ḫ. 243a/03, 258b/10, 336a/10
ḫ.-ı ıḥsān157b/02, 336a/07
ḫ.-ı imkān 168a/02
ḫ.-ı zar-andūd-ı kehkeşān258a/15
ḫ.+nı 250a/15
[=8]

ḫ(v)ār Far. Hor, hakir.
ḫ. eyle- 219a/17
ḫ. ḳıl- 222a/11
ḫ. u u mankūb 159a/01
ḫ. u zār 160b/06
[=3]

ḫ(v)ār u zār Far. Hor, zavallı.
ḫ. ét- 212b/04
ḫ. eyle- 160b/06
ḫ. ḳıl- 212b/17
[=3]

Ḫ(v)ārazm y.a. Şimdiki Özbekistan ve Türkmenistan devletlerinin birleştiği bölgede Amu Derya boyunca uzanan bölgedir. Bölgede tarih boyunca İranlılar, Araplar, Selçuklular, Harezmşahlar, Moğollar ve Timurlular hüküm sürdü. 16. yüzyılın başına kadar Hive Hanlığı'nın merkezi oldu. 1873'te Ruslar tarafından işgal edildi. Metinde birçok kez "irem-bezm" tamlaması ile birlikte kullanılmaktadır.
Ḫ. 208b/13, 228a/02, 321b/15, 321b/16
Ḫ. (Buḥayra-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 272a/02, 321b/13
Ḫ. (dāru'l-ammārā-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 164b/12, 170b/16, 187a/13, 228a/04
Ḫ. (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 268b/13, 270b/15, 273a/17, 319b/05, 329b/15
Ḫ. (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 200a/16, 266b/14, 270a/04 , 274b/08, 275a/05, 282b/16, 292a/06, 293b/15, 300a/10, 311b/01, 326a/05, 327a/14, 327b/03, 332a/14, 332b/10
Ḫ. ara (mülk-i Ḫ(v)ārazm) 213b/13
Ḫ. ara érdi 213b/14
Ḫ.+dın (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm) 331b/01
Ḫ.-ı Iram-bazm 156b/14, 157a/16, 164a/07, 166a/15, 171a/12, 171b/04, 173a/05, 188b/01, 189a/13, 200b/11, 200b/14, 201b/11, 201b/17, 203b/08, 203b/16, 204a/14, 204b/01, 204b/14, 206a/01, 206b/01, 206b/06, 206b/14, 207a/01, 207a/04, 209a/14, 210a/02, 210b/02, 210b/08, 216b/01, 220a/13, 227a/10, 235a/17, 240b/01, 250b/09, 251a/13, 253b/05, 254a/08, 255a/04, 257a/13, 276b/01, 277b/16, 294a/03, 302b/01, 307a/04, 309a/11, 311a/17, 322a/15, 324b/15, 327b/15, 331b/07, 335a/14
Ḫ.-ı Iram-bazm Mīzānı 276b/01
Ḫ.-ı Iram-bazm-ı ḳadīm 180b/02
Ḫ.-ı Iram-bazm-ı Nav-rozī 279b/09
Ḫ.-ı ıram-bazm ahlı 315b/01
Ḫ.+nı (umarā-yı Ḫ(v)ārazm) 221a/02
Ḫ.+nıñ 293a/02
Ḫ. şāniha'llāhu ʿan-āfati'l-ḫarḳ ve'l-ġarḳ 260b/03
[=96]

Ḫ(v)ārazm-şah Far. Orta Asya'da Harezm bölgesinde Muhammed Harzemşah tarafından kurulan bir devlettir. Krş. **Ḫ(v)ārazmī**
Ḫ. 189b/04, 213b/06
[=2]

Ḫ(v)ārazm-şāhī Far. Orta Asya'da Harezm bölgesinde Muhammed Harzemşah tarafından kurulan bir devlettir. Harzemşahlar olarak da bilinir (1097-1231).
Ḫ. (evreng-zīb-i mülk-i Ḫ(v)ārzamşāhī) 253b/12
Ḫ.+nıñ (Nav-roz-ı Ḫ(v)ārazm-şāhī) 194b/13
[=2]

Ḫ(v)ārazmī bk. **Ḫ(v)ārazm-şah**
Ḫ.+lar 209a/11
[=1]

ḫ(v)ārī Far. Adilik, soysuzluk.
ḫ. 257a/12
[=1]

I

ıʿānat (<Ar. iʿānat) Yardım.
ı. (ımdād u ıʿānat) 169a/08
[=1]

ıbā (<Ar. ibā) İtaat etmeme, itaate razı olmama.
ı. u u ımtınāʿ körgüz- 166b/17, 225a/15, 230b/07
[=3]

ʿıbādat (<Ar. ʿibādat) İbadet.
ʿı. (ahl-ı ʿılm u ʿıbādat) 335b/10
ʿı. (umūr-ı ʿıbādat) 261b/11
[=2]

ʿıbādat-gāh Far. İbadet yeri.
ʿı.+ı érmiş durur 302b/06
[=1]

ʿıbārat (<Ar. ʿibārat) İbaret.
ʿı.+dın 258b/14
[=1]

ıbḳā (Ar. ibḳā) Devamlılık kazandırma.
ı. ḳıl- 185b/08, 220b/02, 304a/13
[=3]

ʿıbratan li'l-mutammarrıdīn Ar. İsyancılara ibret olsun diye.
ʿı. 272b/17
[=1]

ʿıbratan li'l-naẓarīn Ar. Bakanlara ibret olsun diye.
ʿı. 304a/07, 326a/15
ʿı. üçün 286b/15
[=3]

ıbrāz (<Ar. ibrāz) Meydana çıkarma, gösterme.
ı.-ı nā-āşnālıġ ḳıl- 226a/13
[=1]

ıbṣār (<Ar. ibṣār) Dikkatle bakan, gören.
ı.+ıġa (dīda-ı ıbṣār) 161b/13
[=1]

ıbtıdā (<Ar. ibtidāʾ) İlkin, başlangıç, başlama.
ı. ḳıl- 272b/06
ı.-yı salṭanat 228b/06
[=2]

ıbtıhāc (Ar. ibtihāc) Sevinç, gönlü açılma.
ı. (gül-i ıbtıhāc) 216b/06
[=1]

ıcābat (< Ar. icābat) Kabul edilme,uyma.
ı. (daʿvāt-ı ıcābat) 314a/04
ı. (ıntımā-yı ıcābat) 243b/01
ı.+ġa 314a/02
[=3]

ıcābat-ancām Ar. Kabul edilen.
ı.+ı (sıhām-ı duʿā-yı ıcābat-ancām) 305a/01
[=1]

ıclāl (< Ar. iclāl) Ululama, yüceltme.
ı. (ırtıḳa-yı marāṭıb-ı ıclāl) 333b/11
ı. (maḳarr-ı bār-gāh-ı ıclāl) 174a/06, 278a/10
ı. (maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl) 197b/13, 204b/15, 207a/13, 324b/12
ı. (maḳarr-ı sarādıḳāt-ı ıclāl ḳıl-) 253b/03, 318b/03
ı. (mavżıʿ-ı bār-gāh-ı ıclāl ét-) 242b/14
ı. (nuzūl-ı ıclāl) 164a/08, 187a/09, 240b/13, 252a/07, 327b/10
ı. (nuzūl-ı ıclāl ét-) 251b/17, 283a/17
ı. (nuzūl-ı ıclāl ḳıl-) 205a/10, 237b/17, 240b/03, 283a/06, 289b/17, 329b/12
ı. (nuzūl-ı ıclāl körgüz-) 187a/13, 196b/02, 199b/13, 228b/03, 240b/07,

250b/10, 265b/04, 266a/09, 266b/04, 271a/08, 312a/02, 327a/13
1. birle 258b/02
1. dék (cāh-ı ıclāl) 229a/14
1.+dın (evreng-i ıclāl) 210b/01
1.+ı (lıvā-yı ıclāl) 325b/01
1.+ı bile (nuzūl-ı ıclāl) 248a/08
1.+ın 325b/13
1.+nı (sarā-parda-ı ıclāl) 258a/02
1.+nı (sarādıḳāt-ı ıclāl) 326a/08
[=43]

ıcmāʿ (<Ar. icmāʿ) Dağınık şeyleri bir araya getirme, toplama.
1.+ı u ıttıfāḳ 164b/04, 229a/03
[=2]

ıcmal (< Ar. icmal) Özetleme, özet.
1. 267b/04, 333b/08
[=2]

ıcmālan (<Ar. icmālan) Kısaltarak, kısaca.
1. 168a/01, 217b/04, 278a/16
[=3]

ıcrā (<Ar. icrāʾ) Yapma, yerine getirme.
1. ḳıl- 331a/16
1.-yı aḥkām-ı şarʿ 165b/03
[=2]

ıctıhād (< Ar. ictihād) Çalışma, çabalama.
1. 201a/16
1. (kemāl-ı ıctıhād) 163a/16
1.-ı noḳṣān-afẓā333b/14
1.+ıdın 225a/05
[=4]

ıctımāʿ (< Ar. ictimāʿ) Toplanma.
1. bile (hayʾāt-ı ıctımāʿ) 185b/06, 209b/02, 252b/01, 287b/06, 293b/08, 325a/10
1. bile (heyʾet-i ıctımāʿ) 181a/10
1.+ı üçün 167a/11, 197a/11
1.+ın 264b/04
1. ḳıl- 176a/05, 176a/16
[=12]

ıctımāʿāt (<Ar. ictimāʿāt) Toplanmalar, toplantılar.
1.+ınıñ 333a/05
[=1]

ıctınāb (<Ar. ictināb) Sakınma, çekinme, uzaklaşma.
1.-ı marġūb 306a/12
[=1]

ıdbār Ar. Talihsizlik, bahtsızlık.
1. 218a/15
1. (ahl-ı ıdbār) 297b/08
1. (davlat-ı ıdbār) 292a/08
1. (ḫıẕlān u ıdbār) 332b/07
1. (natīca-ı ıdbār) 292b/02
1. (nekbet u ıdbār) 218a/13
1. (ẕıllat u ıdbār u żarar) 306a/14
1. durur (maḥbūs-ı zındān-ı ıdbār) 238a/17
1.+ı (ẕıllat-ı ıdbār) 292a/16
1.+ı yañlıġ 195b/11
1. ol- 282b/03
[=11]

ıdbār-rīz Far. Talihsizlik saçan.
1. (parvīzan-ı ıdbār-rīz) 257b/09
[=1]

ıdrāk (<Ar. idrāk) Anlayış, akıl erdirme.
1.+i (dānış u ıdrāk) 158a/04
1.+ıġa yétkür (goş-ı ıdrāk) 228a/11
[=2]

ıfādavār (<Far. ifādavār) İfadeli.
1. 318b/01
[=1]

ʿıffat (<Ar. ʿiffat)
ʿ1.+da (parda-ı ʿıffat) 334b/05
ʿ1.-ı Muṣṭafā 215a/14
[=2]

ıfrāṭ (< Ar. ifrāṭ) Aşırıya kaçma.
1.+dın (mutavassıṭ-ı tafrīṭ u ıfrāṭ) 219a/14
[=1]

ʿıfrīt-şikoh Far. Korkutan ifrit.
ʿ1.+ġa (gürūh-ı ʿıfrīt-şikoh) “Korku veren mahluktan oluşan kalabalık.” 224a/06
[=1]

ıfsād Ar. Fesada uğrama, uğratılma, bozma.
1.+ı bile(aġrāż ıfsād) 197a/17, 202a/11
1. ḳıl- 334a/17
[=3]

ıfşā (< Ar. ifşāʾ) Açığa vurma.
1.-yı ıfşā-yı ḳavānīn-navāzış 301b/08
[=1]

ıftıḫār (<Ar. iftiḫār) Övünme; şeref, şan.
1. (sar-ı ıftıḫār) 251b/07,
1.+ın (sar-ı ıftıḫār) 271a/04, 280b/10

ı.+ın (burūc-ı ıftıḫār) 311b/06
ı.+ın (farḳ-ı ıftıḫār) 177a/07, 331a/12
ı.+ın (kös-i ıftıḫār) 331b/16
ı.+ın (tārek-i ıftıḫār) 199b/06
ı.+ın (ẕırva-ı ıftıḫār) 159b/05
[=7]

ıftıtāḥ (< Ar. iftitāḥ) Başlama.
ı.+ıdın 167b/17
[=1]

ıġmāż (< Ar. iġmāż) Görmezden gelme.
ı. (ʿafv u ıġmāż) 238a/17, 268b/08
ı. (parda-ı ıġmāż) 171a/01, 192a/16, 201a/01, 230a/12, 323b/13
ı.+ġa (parda-ı ıġmāż) 260b/11
[=8]

ıġrā (<Ar. iġrāʾ) Rağbetlendirme.
ı.-yı şarārat-ıltıvā 169a/06
[=1]

ıġrāḳ (<Ar. iġrāḳ) Suda boğma, gark etme.
ı. 259a/02
[=1]

ıġvā (<Ar. iġvāʾ) Baştan çıkartma, azdırma.
ı.-yı ḳabāḥat-ıntımā 169a/06
[=1]

ıḫāṭa (<Ar. iḫāṭa) Kuşatma, çevirme.
ı. ét- 199a/08, 208a/01
ı. ḳıl- 221a/03, 223b/14, 232b/02
[=5]

ıḫbār (<Ar. iḫbār) Haber verme.
ı.+ı üçün 317a/13, 320a/12
ı. u ıstımdād 183b/02
ı. üçün 277a/04
[=4]

ıḫfā (Ar. iḫfāʾ) Saklama, gizleme.
ı.+sıda (kitmān u ıḫfā) 269a/04
[=1]

ıḫlāṣ (Ar.< iḫlāṣ) Dürüstlük, samimiyet.
ı. 285a/17, 316b/03
ı. (ʿarīża-dāşt-ı ıḫlāṣ u ıʿtıḳād) 168b/17
ı. (ʿarīża-ı ıḫlāṣ) 197b/06
ı. eyle (ṣıdḳ u ıḫlāṣ) 214b/14
ı. u ıʿtıḳād 235a/03
ı. yüzidin 168b/08
ı. yüzidin (ṣıdḳ u ıḫlāṣ) 253b/17
[=8]

ıḫlāṣ-kīş Far. Dürüst mezhepli, samimi.
ı. 197b/03, 234b/01, 311b/10, 317b/14
ı.+leridin (nemek-perverde-i ıḫlāṣ-kīş) 157b/02
[=4]

ıḫlāṣ-nāma Far. Bağlılık mektubu.
ı. 166b/12
ı.+sın 202a/15
[=2]

ıḫlās-panāh Far. İhlas sığınağı.
ı. 250a/03
[=1]

ıḫlāṣ-şıʿār Ar. Dürüst, bağlı, samimi.
ı. bile (abṭāl-ı ıḫlāṣ-şıʿār) 235a/10
[=1]

ıḫrāc (< Ar. iḫrāc) Dışarı atma, çıkartma.
ı. ḳıl- 267b/09
ı. ḳılıl- 173a/07
ı. ol- 257b/11
[=3]

ıḫrāz (<Ar. iḫrāz) Erişme.
ı.-ı zıyārat290b/13
[=1]

ıḥsān (< Ar. iḥsān) İhsan, karşılıksız verme.
ı. 267a/15
ı.(bāsiṭu bisāṭi'l-ʿadli ve'l-ıḥsān) 251a/02
ı. (darāhım-ı mavfūra-ı ıḥsān) 251a/05, 251a/06
ı. (ḫazīna-ı ıḥsān) 335b/16
ı. (rāsım-ı ıḥsān) 157a/11
ı. (şāh-ı ıḥsān-ı ḫāṣ) 335b/10
ı.+ı (keff-i ıḥsān) 282b/16
ı.-ı mutakāṣırıdın 332a/08
ı.+ıdın (dast-ı ıḥsān) 188b/03
ı.+ıdın (ḫazīna-ı ıḥsān) 196b/04
ı.+ıdın (ḫ(v)ān-ı ıḥsān) 336a/07
ı.+ıdın (pança-ı ıḥsān) 196b/16
ı.+ıġa (keff-i ıḥsān) 249b/13
ı.+ımız 244a/02
ı.+ın 246b/05
ı.+ınıñ 301a/14
ı.+ınıñ (ḫ(v)ān-ı ıḥsān) 157b/02
ı. u ıstınāʿ 231b/16
ı. u ḳurb 214a/15
[=20]

ıḥsānāt (<Ar. iḥsānāt) İhsanlar.
ı.-ı bī-pāyān 241b/09

ı.-ı mutakāṣır 196b/13, 254b/09, 312a/08
[=4]
ıḥsānī (<Ar. iḥsānī) Bir ihsan.
ı. bile (pança-ı ıḥsānī) 270b/12
ı.+dın (pança-ı ıḥsānī) 249b/04
[=2]
ıḥtıdād (<Ar. iḥtidād) Çok hiddetlenme.
ı.-ı carayān 315b/12
[=1]
ıḫtıfā (< Ar. iḫtifā) Gizlenme, saklanma.
ı. (göşe-i ıḫtıfā) 265a/12
ı.+da (göşe-i ıḫtıfā) 253b/09
ı.+ġa (bavādī-ı ıḫtıfā) 324b/01
[=3]
ıḫtılāf (< Ar. iḫtilāf) İhtilaf, ayrılık.
ı.-ı zamān 256a/01
ı. ḳıl- 172a/11
ı. tüş- 306a/17
[=3]
ıḫtılāl (< Ar. iḫtilāl) İhtilal, karışıklık.
ı. 191a/12, 306a/03
ı.-ı mülk u mıllat 333b/09
ı. tap- 193a/14, 333a/16
ı. yétkür- 293a/13, 323a/15
[=7]
ıḫtılālī (< Ar. iḫtilālī) Bir ihtilal.
ı. 292b/02
[=1]
ıḥtımāl (<Ar. ihtimāl) İhtimal.
ı.-ı baḳā 212a/07
ı.+ıdın 319b/13
[=2]
ıhtımām (< Ar. ihtimām) Gayret ve dikkat etmek.
ı. (cahd u ıhtımām körgüz-) 194a/14
ı. bile 313b/07
ı. bile (cahd u ıhtımām) 330a/14
ı. bile (ġāyat-ı ıhtımām) 163a/16
ı. eyle- 187b/17
ı. ét- 261a/10
ı.+ı 296b/04
ı.+ı bile 186a/07, 202a/13
ı.+ı bile (saʿy u ıhtımām) 289a/04, 294a/10
ı.+ı bile (saʿy u köşiş u ıhtımām) 164b/04, 281a/13
ı.+ı érdi 230b/03
ı.+ıdın (ḳabża-ı ıhtımām) 304b/05
ı.+ıġa 261a/05, 335b/06
ı. ḳıl- 261a/06
ı. körgüz- 233b/10
ı. u saʿy 310b/06
[=20]
ıḫtırāʿ-ārā (<Ar.iḫtirāʿ-ārā) Yaratıcı.
ı.(raʾy-ı ıḫtırāʿ-ārā-yı müşkil-küşāy) 187b/09
[=1]
ıḫtırāḳ (<Ar. iḫtirāḳ) Tutuşup yanma.
ı.+da (şaraf-ı ıḫtırāḳ) 306a/07
[=1]
ıhtırām (< Ar. ihtirām) Saygı duyma, hürmet etme.
ı. (ḫānvāda-ı vācıbu'l-ıhtırām) 175b/11
ı. (umarā-yı vācıbu'l-ıḫtırām) 318b/09
[=2]
ıḫtırāz (< Ar. ihtirāz) Sakınmak, çekinmek.
ı. ıḫtırāz-ı ḫūb-ı bad-baḫt 306a/11
[=1]
ıḫtısāb (<Ar. iḫtisāb) Hesap sorma.
ı.+ıġa 280b/04
[=1]
ıḫtışār (< Ar. iḫtişār) Kısaltma, özetleme.
ı. 159a/15
ı. tap- 278b/15
[=2]
ıḫtışās (< Ar. iḫtişās) Kendine mahsus kılmak.
ı. (şaraf-ı ıḫtışās) 161a/03
ı. (şaraf-ı ıḫtışās tap-) 314b/04
ı. durur (maʿlūmu'l-ıḫtışāṣ) 238b/02
ı.+ı bile 170b/12
ı. tap- 164b/15, 186a/06, 200a/01, 214a/11, 225b/03, 234a/16, 273a/06, 301a/03, 304a/05, 308b/01, 329b/16, 330b/17, 332a/05
[=17]
ıḫtıtām (< Ar. iḫtitām) Sona erme.
ı. tap- 156b/16
[=1]
ıḫtıyār (<Ar. iḫtiyār) Seçme özgürlüğü.
ı. (calā-ı ıḫtıyār ḳıl-) 306a/05
ı. eyle- 184a/09

ı. ét- 163a/12, 179b/04, 184a/08, 210b/04, 219b/04, 249a/09, 288b/01, 313a/02, 334a/09
ı.+ıdın (ḳabża-ı ıḫtıyār) 269a/15
ı.+ıġa (ḳabża-ı ıḫtıyār) 194b/02
ı.+ın (zamām-ı ıḫtıyār) 182a/16
ı.+ınıñ 171b/12
ı. ḳıl- 158a/02, 159a/06, 185b/04, 186b/07, 187b/01, 205b/09, 206a/01, 217a/09, 219a/10, 268a/11, 269a/05, 301a/01, 303b/09, 305a/14, 307b/14, 318b/01
[=31]

ıḫtıyāṭ (< Ar. iḫtiyāṭ) Tedbirli davranış.
ı. 205b/17, 309b/10
ı. (ḥazm u ıḫtıyāṭ) 234b/12, 269a/14, 279a/04, 290b/16, 293a/03, 306b/07
ı.+ı üçün 283a/16
ı.+ıġa 283b/10
ı. ḳıl- 332a/13
ı.+nı (ḥazm u ıḫtıyāṭ) 269b/05
ı.+yüzidin (ḥazm u ıhtıyat) 295b/04
[=13]

ıhtızāz (< Ar. ihtizāz) Titreme, titreyiş.
ı.+ġa 196a/08, 305a/02, 314a/05, 330b/07
ı.+ıdın 291b/09, 314b/02, 333b/07
[=7]

ıḫvān (<Ar. iḫvān) Samimi, candan dostlar.
ı.-ı dānışmand 157b/11
[=1]

ıḫyā (<Ar. iḥyāʾ) Lutfetme.
ı. bol- 275b/08
ı.+sıġa 171b/02, 302b/08
[=3]

ıḫżār (< Ar. iḥżār) Huzura getirmek.
ı.+ı üçün 167a/05, 173b/17, 190a/10, 233a/06, 254b/08, 295b/04
ı.+ıġa 282b/13
[=7]

ıḳāmat (< Ar. iḳāmat) Oturma.
ı. 235b/11
ı. (ḫıyām-ı ıḳāmat) 254a/03
ı. (raḫt-ı ıḳāmat) 235b/04
ı. (raḫt-ı ıḳāmat çék-) 166a/16, 319b/09
ı. ḳıl- 204b/11
ı.+nı (ḫar-gāḫ-ı ıḳāmat) 319b/13
[=7]

ıḳbāl (< Ar. iḳbāl) Talih, mutluluk.
ı. 165a/07, 181a/02, 218a/14, 271a/01
ı. (bahār-ı ıḳbāl-ı ġayr-ı mutanāhī) 292a/15
ı. (bār-gāh-ı ıḳbāl) 258a/02, 326a/08
ı. (havā-yı ıḳbāl) 188b/14
ı. (ḫazz-ı ıḳbāl) 219b/02
ı. (ḫıyām-ı ıḳbāl) 242b/14
ı. (ʿızz u ıḳbāl) 252a/02
ı. (mand-ı ıḳbāl) 306a/13
ı. (mıżrab-ı bār-gāh-ı ıḳbāl) 285a/11, 292a/03, 331b/05
ı. (mıżrab-ı ḫıyām-ı ıḳbāl) 174a/06, 197b/13, 204b/15, 207a/13, 278a/10, 318b/02, 324b/12
ı. (muʿāvanat-ı ıḳbāl u saʿādat) 157a/15
ı. (mūcıb-ı ıḳbāl u ẓafar) 327b/05
ı. (muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl) 266a/01, 313b/02
ı. (muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ḳıl-) 271b/01
ı. (muḫīm-ı ıḳbāl ḳıl-) 253b/03
ı. (rāʾyat-ı ıḳbāl) 325b/01
ı. (sabab-ı mazīd-ı ıḳbāl) 333b/11
ı. (şaraf-ı ıḳbāl-ı bī-zavālī) 292b/02
ı. (şaraf-ı ıḳbāl-ı şāhī) 325a/14
ı.(şikār-gāh-ı şāh-bāz-ı ıḳbāl) 248b/05
ı. (tāc-ı ıḳbāl-ı ʿabdu'llāhī) 213b/08
ı. (zīvar-ı iklīl-ı ıḳbāl-ı salāṭīn) 219b/01
ı. bile 200b/05, 261b/14
ı. bile (davlat u ıḳbāl) 228b/03, 253b/05, 292a/06
ı. bile (nuṣrat u ıḳbāl) 237b/17
ı. birle 258b/02
ı. dék (baḫt-ı ıḳbāl) 229a/13
ı.+dın (raḫş-ı ıḳbāl) 210a/17
ı. eyle- 196a/07
ı. érür 221b/08
ı.+ġa (ḫılʿat-ı ıḳbāl) 273b/12
ı.+ı 301a/08
ı.+ı (çatr-ı ıḳbāl) 242a/05
ı.-ı cāvıdānī186b/12
ı.+ı çavuş 225b/15
ı.+ı dék 162b/05, 195b/11, 314b/03
ı.+ı durur érdi (canāḫ-ı ıḳbāl) 293b/01
ı.-ı ṣāḥıb-ḳırān 214b/03

ı.-ı şamşād 165b/13
ı.-ı ẓafar-maʾāl 193b/04
ı.+ıdın 165b/07, 216a/15
ı.+ım 214b/09
ı.+ın 325b/13
ı.+ınıñ (āftāb-ı ıḳbāl) 293a/09
ı.+ınıñ (fażā-yı davlat u ıḳbāl) 292b/12
ı.+ıñ 275a/08
ı.+ıñ (pāya-ı ıḳbāl) 301a/05
ı.+nı (bār-gāh-ı ıḳbāl) 248a/08
[=66]

ıḳbāl-rasā Far. Talihli.
ı.+dın 178a/06
[=1]

ıḳdām (< Ar. iḳdām) Girişim.
ı. eyle- 258b/16
ı. körgüz- 159a/09, 181a/11, 187b/11, 218a/17, 221b/03, 223a/02, 230b/13, 231b/02, 235a/04, 277a/09, 288a/17, 316a/11, 333b/04, 333b/14
ı. yétkür- 182a/12
[=16]

ıḳlīm (< Ar. iḳlīm) Ülke, yer.
ı. 278a/03
ı.+ınıñ 225a/05
[=2]

ıḳtār (<Ar. iḳtār) Damlatma, damlatılma.
ı.-ı ʿālam 229b/10
[=1]

ıḳtıdār (< Ar. iḳtidār) İktidar, hakimiyet.
ı.+ıġa (ḳabża-ı ıḳtıdār) 171b/13, 228b/16
[=2]

ıḳtırān (<Ar. iḳtirān) Yaklaşma, yanına gelme.
ı.+ıdın (şaraf-ı ıḳtırān) 327b/03
[=1]

ıktısāb (<Ar. iktisāb) Kazanma, edinme.
ı.+ıġa 216b/07
[=1]

ıḳtıżā (< Ar. iḳtiżā) Gerekme.
ı.+sı bile 187b/09, 267a/17, 272b/11
ı.+sıdın 164a/04, 191a/05, 267a/09
[=6]

ıl- Dikkate almak, almak.
ı.-mas durur érdi 171b/10
ı.-mas érdiler 226b/04
[=2]

naẓar-ı ʿıtıbārġa ıl- 171b/10
[=1]

ılāh (< Ar. ilāh) Allah, ilah, tanrı.
ı. (ḳādır-ılāh) 223a/14
ı. (faẓl u luṭf-ı ılāh) 189a/16
ı. (ẓıll-ı ılāh) 229a/15
[=3]

ılāhī Far. Allahla ilgili, Allah'a bağlı, ilahi.
ı. 214a/12, 216a/02, 222a/03, 229b/04, 249b/15, 267a/03
ı. (amr-ı ılāhī) 332b/16
ı. (futūḥāt-ı ılāhī) 314a/17
ı. (ʿınāyat-ı ılāhī) 223a/06, 229b/09, 322b/03
ı. (ışārat-ı taʾyīd-ı ılāhī) 296b/16
ı. (ḳāīd-ı ʿınāyat-ı ılāhī) 275a/03
ı. (maẓharu'l-alṭāf-ı ılāhī) 277b/09, 282b/08
ı. (maẓhar-ı fuyūżāt-ı ılāhī) 241a/17
ı. (taʾyīdāt-ı ılāhī) 251a/09
ı. (ẓıll-ı ilāhī) 253b/13, 258b/06
ı. bile (afsar-ı ʿınāyat-ı ılāhī) 292a/13
ı. bile (aṣar-ı taʾyīd-ı ılāhī) 325a/14
ı. bile (taḳdīr-ı ılāhī) 275a/10
ı. bile (taʾyīd-ı ılāhī) 189b/13
ı. érür (nūr-ı ılāhī) 322b/14
ı.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ẓıll-ı ılāhī) 230b/02
[=25]

ıʿlām (< Ar. iʿlām) Bildirmek, belli etmek, anlatmak
ı.+ı üçün 232a/02
[=1]

ʿılāva (<Ar. ʿilāva) Ekleme, katma.
ʿı. bol- 306a/06
[=1]

ıldur- Burmak.
ı.-up 282a/05
[=1]

ılġa- Atla hücum etmek, akın etmek.
ı.-p 180a/15, 183a/14
ı.-r 249a/11, 299a/04
[=4]

ılġar Çabuk hareket edebilen hafif süvari birliği.
ı. 202b/02, 273b/06, 277a/03, 279a/07, 318a/02
ı.+da 234b/06

ı.+ġa 285a/16
2. Süvari birliğiyle yapılan akın.
ı. ét- 234b/05
ı. ḳıl- 236a/03, 240b/15, 276b/16, 277a/06
[=13]

ılḥāḥ (<Ar. ilḥāḥ) Üzerine düşme.
ı.+ı 225a/16
[=1]

ılḥāḳ (<Ar. ilḥāḳ) Katma, katıma.
ı. (Kemāl-i ılḥāḳ ve'd-dīn) 265a/05
[=1]

ılhām (<Ar. ilhām) İlham.
ı.-ı rabbānī 239a/04
[=1]

ılhāmāt (<Ar. ilhāmāt) İlhamlar.
ı. (mavrıd-ı ılhāmāt-ı ġaybī) 174b/14
ı.-ı lā-raybī 222a/12
[=2]

ılıḳ- Almak.
ı.-ıp 229b/16
[=1]

ıllā (< Ar. illā) …den başka; ancak.
ı. 302b/05, 312a/12
[=2]

ʿıllıyyīn (< Ar. ʿilliyyīn) Cennetin en yüksek tabakası.
ʿı. (göşe-i aʿlā-yı ʿıllıyyīn) 228a/11
[=1]

ʿılm (< Ar. ʿilm) İlim, fen.
ʿı. 260a/10
ʿı. (ahl-ı ʿılm u ʿıbādat) 335b/10
ʿı. ara 158a/03
ʿı. durur érdi (dānışmand-ı ṭālıbu'l-ʿılm) 310b/09
ʿı.-ı ḥadīṣ 258b/15
ʿı.-ı ḥaḳāyıḳ 216b/13
ʿı.-ı kelām 258b/17
ʿı.+ın 236a/01, 336a/09
ʿı.+ını 259a/01
ʿı. u fażāyıl 216b/10
ʿı. u fażīlat 216b/08
ʿı. u ṭāʿat-ı cahān 335b/13
[=13]

ıltıfāt (< Ar. iltifāt) İlgi gösterme, gönül alma.
ı. (partav-ı ıltıfāt) 165a/16
ı. bile (ʿayn-ı ıltıfāt) 217a/10
ı. bile (pança-ı ıltıfāt) 251a/07
ı.+ı 250a/05
ı.+ı bile 255a/08
ı.+ı bile (mabānī-ı tavaccuh u ıltıfāt) 302b/16
ı.+ı ḫusravāna 252b/08
ı.+ı mülūkāna 321a/13
ı.+ıdın 157b/03
ı.+ıdın (partav-ı ıltıfāt) 333a/04
ı.+ın 262b/07
ı.+ın (partav-ı ıltıfāt) 166b/02, 285b/05, 335a/03
ı. ḳıl- 166b/08, 214a/03, 225a/15
ı. u ʿınāyāt 168b/03
ı. u şafḳat 178a/07
[=19]

ıltıhāb (< Ar. iltihāb) Alevlenme, yanma.
ı. 253a/03
ı. tap- 162b/15, 201a/15, 317a/15
ı. u ıştıʿāl tap- 167a/04
[=5]

ıltıhāb-afrūz Far. Alev tutuşturan.
ı.(cahān-sūz u ıltıhāb-afrūz bol-) 169a/14
[=1]

ıltıhāb-āmūd Far. Alevli.
ı.+dur (ot-ı ıltıhāb-āmūd) 163b/15
[=1]

ıltımās (< Ar. iltimās) Yapılmasını isteme, rica, istirham.
ı.+ı bile 201b/03, 332a/02
ı.+ı bile (ḫ(v)āhiş u ıltımās) 253a/14
ı.+ıġa (sīne-i ıltımās) 170a/15
ı.+ın 166b/15, 192a/11, 227b/16, 317b/17
ı. ḳıl- 166b/13, 174b/07, 192a/05, 199b/01, 227b/11, 231b/03, 314a/01
ı.+larıdın 238b/09
ı.+ların 176a/12
ı. u ṣavāb-dīd 274b/12
[=18]

ıltızām (<Ar. iltizām) Gerektirme, icab ettirme.
ı. ḳıl- 181b/17
[=1]

Ilyās Yüzbaşı ş.a. Berdi Bahadur ile birlikte Ak Yakış'da görevlendirilmiştir.
ı. 318a/01, 318b/04
[=2]

ımām (<Ar. imām) İmam.
ı.+ı ahl-ı ṭarīḳāt 313b/15
[=1]
ʿımāma (<Ar. ʿimāma) Sarık.
ʿı. (dastār u ʿımāma) 171b/02, 171b/04
[=2]
ıʿmār (< Ar. iʿmār) Yapmak, tamir etmek.
ı.+ıġa (ḫarman-ı ıʿmār) 167a/04
ı.+ın (zavraḳ-ı ıʿmār) 170a/16
[=2]
ʿımārat (< Ar. ʿimārat) Aşevi, imar edilmiş yer; imar etme.
ʿı. 187b/17
ʿı.+da 188b/04
ʿı.-ı ʿālıyya313a/17
ʿı.+ı bile (tacdīd-ı ʿımārat) 242b/11
ʿı. ḳıldur- 159b/04
ʿı.+ları 322a/16
[=6]
ımdād (< Ar. imdād) İmdad, yardım.
ı. (ḳuvvat-ı ımdād) 209a/11
ı.+ı bile 256a/05
ı.+ı üçün 202a/06
ı.+ıġa 254a/17
ı.+ıġa (muʿāvanat u ımdād) 232a/13
ı. u ıanat 169a/08
ı. u ıstıanat 190a/16
ı. üçün 177a/17, 183b/04
ı. üçün (muʿāvanat u ımdād) 231b/04
ı. yétkür- 208b/05
[=11]
ımtıdād (< Ar. imtidād) Uzayıp gitmek, uzanmak.
ı.+ı 332b/12
ı.-ı maraż 164a/13
ı. tap- 160b/10
[=3]
ımtınāʿ (< Ar. imtināʿ) Kaçınma, çekinme.
ı. (ıbā u ımtınāʿ körgüz-) 166b/17, 225a/15, 230b/07
ı. u u ıstıbʿād körgüz- 164b/06
[=4]
ımtınān (<Ar. imtinān) Memnun olmak.
ı. (farmān-ı lāzımu'l-ımtınān) 273b/05
[=1]
ımtışāl (<Ar. imtiṣāl) Gerekeni yapma.
ı.+ı bile 175a/15, 193a/05, 196b/08
[=3]
ımżā (<Ar. imżāʾ) İmza.
ı.+ġa yétkür- 179b/15, 284a/06
[=2]
ʿınād (< Ar. ʿinād) İnat, ayak direme, dediğinden vazgeçmeme.
ʿı. 159a/12, 230b/13, 308b/06, 332b/13
ʿı. (āḫır-ı ʿınād u küfrān) 333b/15
ʿı. (ahl-ı ʿınād) 183a/06, 233a/15, 275b/09, 285a/03, 286a/01, 287a/14, 289a/04, 328b/12
ʿı. (aṣāṣah-ı ʿınād) 172a/06
ʿı. (fasād u ʿınād) 333b/09
ʿı. (ḳavānīn-ı nıfāḳ u ʿınād) 216b/02
ʿı. (sar-ḥalḳa-ı ahl-ı ʿınād) 292a/07
ʿı. ahlı 160b/06, 170a/07, 192a/02, 220a/07
ʿı. durur érdi (ḳadam-farsā-yı bādıya-ı ʿınād) 182b/08
ʿı. durur érdiler (ḳadam-farsā-yı bādıya-ı ʿınād) 230a/05
ʿı.+ın (ġarīzat-ı ʿınād) 175b/15
ʿı.+ın (maşʿal-ı ʿınā d) 159a/17
ʿı.+nıñ (ahl-ı ʿınād) 253a/17, 292b/05, 309b/14
ʿı. u fasād 232a/01
ʿı. u ʿışyān 257b/05
ʿı. u istikbār 230b/09
ʿı. u küfrān 173b/14
ʿı. u sar-keşlik 191b/11, 240a/13, 319b/16
ʿı. u sar-keşlik ét- 250b/16
ʿı. u ʿudvān 333a/14
ʿı. u żalālat 320a/06
[=38]
ʿınād-andīş Far. İnatçı.
ʿı.+lar (ṣūfī-ı fasād-kīş -ıʿınād-andīş)197a/02
[=1]
ʿınaḳ bk. **ınaḳ**
ʿı. 269a/08, 269b/08,
ʿı. bile 294a/11
ʿı.+ġa 269a/17
ʿı.-ı ḫıradmand-ı farruḫ-sıyar 250a/07
ʿı.+nıñ 269a/11, 269b/06, 269b/07, 293b/10, 295b/08

1.+ nıñ 293b/13, 295b/03, 296a/11, 297b/03,
298a/06, 298a/11, 298b/04, 308a/15, 325a/13
ʿ1. u atalıḳ 294a/12
[=20]
ınaḳ Hanın en yakın danışmanıdır. Metinde özel isimlerin yerine de kullanılmıştır.
1. 235a/13, 235b/17, 237b/17, 240a/17, 293b/13, 294b/02, 296a/05, 296b/02, 297a/04, 300a/08, 307a/11
1.+ġa 296b/01
1.-ı felek-i cāy-gāh 174b/17
1.+ nıñ 293b/13, 295b/03, 296a/11, 297b/03,
298a/06, 298a/11, 298b/04, 308a/15, 325a/13
[=22]
ʿInaḳ Bég bk. **Ḳutluḳ Murād Inaḳ**
ʿ1. 275b/03
[=1]
ınaḳıyyat Ar. Inaklık.
1. 224b/16, 227a/17, 228a/14, 268a/03
1.+ġa (marātıb-ı ınaḳıyyat) 188b/11
[=5]
ʿınaḳlıġ Inak olma durumu.
ʿ1. 174a/01
[=1]
ınaḳlıḳ bk. **ʿınaḳlıġ**
ʿ1. 304a/16
[=1]
ınʿām (< Ar. inʿām) Nimet vermek, ihsan etmek.
1. 316a/13
1. bile (danānīr-ı ġayr-ı maḥṣūra-ı ınʿām) 251a/06
1. bol- 244a/04, 245a/04
1. eyle (sar-şār-ı ınʿām) 258b/09
1. ét- 285a/13
1.-ı bī-kerāna 200a/14
1.+ı bile 304a/15, 326b/06
1.-ı cavāhır 249b/10
1.-ı ḫusravāna 314b/09
1.-ı pād-şāhāna273a/06
1.-ı vāfır 332a/08
1.+ıda 316a/14
1.+ıdın 282b/13, 301a/13, 315a/07, 335a/07
1.+ıdın (ḫıyāṭ-ı ḫāna-ı ınʿām) 188b/02
1.+ın 336a/10
1. ḳıl- 247b/13, 316a/12
1. ol- 316a/13
[=23]
ınʿām-baḫş Ar. Nimet bahşeden.
1. 165b/05
[=1]
ınʿāmāt (< Ar. inʿāmāt) İnamlar, nimetler.
1. (mavrıd-ı ınʿāmāt-ı ḫusravāna) 178a/05
1.-ı bī-kerānā 252b/08
1.-ı bısyār 165b/01
1.-ı fırāvān 241b/09, 249b/05
1.-ı ḫusravāna 231b/15
1.-ı mutakāṣır 244a/07, 247a/01
1.-ı pād-şāhāna 326b/08
1.-ı vāfır 196b/13, 254b/09
1.-ı vāfıra 277b/01
1.+ıdın 249b/17
[=13]
ʿınān (< Ar. ʿinān) Atın dizgini.
ʿ1. 248a/05
ʿ1. (ʿaṭf-ı ʿınān ḳıl-) 174b/10, 177b/06, 187a/08, 196a/11
ʿ1. (āzād u muṭlaḳu'l-ʿınān ḳıl-) 329b/01
ʿ1. (muṭlaḳu'l-ʿınān) 300a/16
ʿ1. (muṭlaḳu'l-ʿınān ḳıl-) 191a/05
ʿ1. (rikāb u ʿınān u sıtām) 261a/07
ʿ1. (ṣarf-ı ʿınān ḳıl-) 199b/11, 309b/11, 314b/01
ʿ1.-ı ʿāṭıfat 175b/16, 177b/04, 244a/08, 250a/03, 261a/01
ʿ1.-ı ʿazīmat 204a/14, 253a/15, 253b/10, 265b/17, 278b/09, 324b/07
ʿ1.+ıda 175a/01, 243a/09, 250b/08
ʿ1.+ıdın 224a/08, 297a/15
ʿ1.+ıġa 184a/09
ʿ1.+ın 224a/10, 329a/04
ʿ1.+ıñda 214a/14
[=32]
ʿınān-tāb (<Far. ʿinān-tāb) Dizgin çevirip dönen.
ʿ1. bol- 275a/11
ʿ1. érür 316a/15
[=2]
ʿınān-tāblıġ Dizgini çevirme durumu.

ʿı. ḳıl- 320a/06
[=1]
ʿınāyat (< Ar. ʿināyat) Yardım.
ʿı. 226a/03
ʿı. (afsar-ı ʿınāyat-ı ılāhī) 292a/13
ʿı. (āftāb-ı ʿınāyat-ı partav-andāzlıġ) 179b/12
ʿı. (ʿayn-ı ʿınāyat) 170b/04, 323b/04
ʿı. (badraḳa-ı ʿınāyat-ı azalī) 216a/07
ʿı. (ılтıfāt u ʿınāyāt) 168b/03
ʿı. (ḳāīd-ı ʿınāyat-ı ılāhī) 275a/03
ʿı. (zar-pūş-ı ʿınāyat ḳıl-) 300a/12
ʿı. bile (ḫılʿat-ı ʿınāyat) 248b/04, 288b/13
ʿı. bile (taşārīf-ı ʿınāyat) 247b/10
ʿı.+dın (ʿayn-ı ʿınāyat) 165b/04
ʿı. dururlar (muntaẓır-ı ʿınāyat) 179a/02
ʿı. ét- 310b/14
ʿı.+ġa (ʿafv u ʿınāyat) 300b/11
ʿı.-ı azalī 220a/09
ʿı.-ı bī-kerānā 331b/11
ʿı.+ı ḫāḳānī 192a/12, 306b/12
ʿı.+ı ḫusravāna 167b/12, 255b/04, 270a/15, 308b/01, 328a/06, 329b/16
ʿı.-ı ılāhī 223a/06, 229b/09, 322b/03
ʿı.-ı kāmil 200a/02
ʿı.-ı mülūkāna 252a/05
ʿı.-ı pād-şāhāna 227a/10, 231b/15, 240a/07, 241a/02
ʿı.-ı vāfır 245b/06
ʿı.+ıdın 157b/04, 248a/16, 256b/04
ʿı.+ıdın (taşārīf-ı ʿınāyat) 250a/02
ʿı.+ıġa (ḳabża-ı ʿınāyat) 323a/16
ʿı.+ıñ bile 257a/12
[=42]
ʿınāyat-nāma Far. Yardım dileyen mektup.
ʿı. 199b/12
[=1]
ʿInāyatu'llāh ʿInaḳ ş.a. Avaz Inak'ın babasıdır. Mankıt'ta ınak yapıldı. Muhammed Emin Inak için birçok kez savaşa katıldı. Bu savaşların birinde esir oldu.
ʿı.+nı (Manḳıt Amīr ʿAvaż Inaḳ valad-ı ʿInāyatu'llāh ʿInaḳ) 180a/17
[=1]
ınbısāṭ (< Ar. inbisāṭ) Gönül açıklığı, kalp ferahlığı.
ʿı. 216b/05
ʿı. (furṣat-ı ınbısāṭ) 228b/04
ʿı. durur érdi (naşāʾ-andūz-ı bāda-ı ınbısāṭ) 314b/03
ʿı.-ı tamām 246b/03
ʿı. körgüz- 158a/16, 278a/08
ʿı. u şādlıġ 189a/10
[=7]
ıncılā (< Ar. incilāʾ) Parlama, görünme.
ı.-yı ḳulūb 243b/05
[=1]
ınhıdām (< Ar. inhidām) Yıkılma, çökme.
ı. (bar-bād [u] ınhıdām bol-) 163b/17
[=1]
ınḥırāf (< Ar. inḥirāf) Doğru yoldan sapma.
ı.+ı 315b/15
[=1]
ınhızām (< Ar. inhizām) Askerin bozulup dağılması.
ı. 310b/02
[=1]
ınʿıḳād(<Ar. inʿiḳād) Bağlanma.
ı.+bér- 163a/14, 175a/10, 208b/12
ı.+ı (sılsıla-ı ınʿıḳād) 297b/15
[=4]
ınḳılāb (< Ar. inḳılāb) Değişim, inkılap.
ı.-ı zamān 157a/01
[=1]
ınḳıṭāʿ (< Ar. inḳiṭāʿ) Tükenme, kesilme.
ı.-ı davlat 275a/13
[=1]
ınḳıyād (< Ar. inḳıyād) Boyun egme.
ı. 308b/13
ı. (davlat-h(v)āh-ı şamīmu'l-ınḳıyād) 163b/11
ı. (ıṭāʿat u ınḳıyād) 191b/13
ı. (ıẓhār-ı ınḳıyād ḳıl-) 237a/10
ı. ét- 267b/08
ı.+ġa (ḳayd-ı ınḳıyād çék-) 253b/10
ı. u bendelik 306b/04
ı. yüzidin (ıṭāʿat u ınḳıyād) 202a/15
[=8]
ınḳıżā (< Ar. inḳıżāʾ) Sonu gelme, bitme.

ı. tap- 165a/12
[=1]
ınsān (< Ar. ins) İnsan.
ı. ile 220b/13
[=1]
ınṣāf (< Ar. inṣāf) İnsaf.
ı.+ġa (ahl-ı ınṣāf) 201b/01
[=1]
ınṣırāf (< Ar. inṣırāf) Çekilip gitme, geri çekilme.
ı. (ruḫṣat-ı ınṣırāf) 161a/05, 179a/03
ı. (ruḫṣat-ı ınṣırāf béril-) 190b/16
[=3]
ınşā (< Ar. inşāʾ) Yazı yazmak.
ı.+sınıñ 206b/09
[=1]
ınşāʾ-allāh bk. **ınşāʾ-allāhu taʿālā**
ı. 156b/06, 198b/09, 269a/16
[=3]
ınşāʾ-allāhu taʿālā Ar. İnşallah, yüce Allah nasip ettiyse. Krş. **ınşāʾ-allāh**
ı. 172b/10, 208b/11, 217b/05, 270b/01, 275b/12, 280a/15
[=5]
ıntıbāh (< Ar. intibāh) Uyanış.
ı.+ı bile 262b/04
[=1]
ıntıfāʿ (<Ar. intifāʿ) Faydalanma.
ı. (dalīl-ı ıntıfāʿ) 219a/16
[=1]
ıntiḫāb (<Ar. intiḫāb) Seçme, seçilme.
ı. ḳıl- 320b/05
ı. ḳılıl- 204a/03
[=2]
ıntıhāz (< Ar. intihāz) Fırsatı kaçırmamak, fırsat gözleme.
ı.+ıġa 268b/17
[=1]
ıntıḳāl (< Ar. intiḳāl) Nakletme, intikal.
ı. (aṯar-ı mamāt u ıntıḳāl) 164a/15
ı. ḳıl- 164a/06, 280a/13
[=3]
ıntıḳām (< Ar. ıntıḳām) İntikam.
ı. 270b/06, 281a/17
ı. bile (tīġ-ı ıntıḳām) 277a/13, 277a/13, 279a/14
ı.+çék- 184a/15
ı.+dın (nıyām-ı ıntıḳām) 185b/07, 198a/13, 208b/08, 218b/05, 264a/16, 304b/14
ı.+ı 187a/06
ı.+ı üçün 163b/10
ı.+ıdın 179b/10
ı.+ıdın (çeng-i ıntıḳām) 297a/17, 303a/02
ı.+ıdın (dām-ı ıntıḳām) 161a/13
[=18]
ıntımā (<Ar. intimāʾ) Birine mensup olma.
ı.+nı 233b/03
ı.-yı ıcābat 243b/01
[=2]
ıntısāb (<Ar. intisāb) Bir yere bağlanma, mensup olma.
ı.-ı rūz 296a/03
[=4]
ıntıẓām (< Ar. intiẓām) Düzen.
ı. bér- 164a/11, 175b/01, 187b/17, 210b/05, 215b/02
ı.-ı mülk ü mıllat 224b/14
ı.+ıġa 159a/11, 166b/02, 332a/02, 335b/06
ı. tap- 233a/08, 235a/03, 238b/05, 333a/03
[=14]
ıntıẓār (< Ar. intiẓār) Bekleme, bekleyiş.
ı. çék- 260a/13
ı.-ı mutaʿaṭṭış 261b/15
ı.-ı naburd çék- 169b/05
ı.+ıda 306b/05
ı.+ın (dīda-ı ıntıẓār) 181b/15
ı.+ın çék- 296b/09
[=6]
ırāda (< Ar. irāda) İrade, istek. Krş. **ırādat**
ı. 190a/10
ı.-ı azalī 201a/08, 210b/06, 275a/11
ı.-ı safar ḳıl- 335b/03
ı. ḳıl- 175b/05, 217a/02, 242b/03, 277b/13, 332b/15
ı. ḳılıl- 294b/17
ı.+sı 320a/16
ı.+sı bile 158b/08, 193a/02, 194a/04, 197a/10, 202a/04, 228a/16, 242a/02, 269b/10, 273b/14, 277b/05, 303a/03, 311b/01, 317b/01, 319a/16, 320a/04

ı.+sın 190a/08, 251a/04, 272a/06
[=30]

ırādat (<Ar. irādat) İrade, istek. Krş. **ırādat**
ı. 162a/06, 168b/08, 241a/04, 255a/03
ı.+ın 248a/05
ı.+ın (ḳadam-ı ırādat) 182a/05, 246b/09, 261b/14, 288b/16
ı.+ın ḳoy (ḳadam-ı ırādat) 264b/06
ı. ḳıl- 185b/12
ı.+nı (ḳadam-ı ırādat) 181b/11
[=12]

ıram Ar. Ad kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup Şam'da ya da Yemen'de bulunmuş olduğu söylenir.
ı. 158b/01
ı. (gülistān-ı ıram) 302b/09
ı. (reşk-i gülistān-ı ıram) 331b/03
ı.-ı dıl-cūy 258b/03
[=4]

Iram-bazm Far. İrem bahçesi meclisi. Metinde Harezm'in sıfatı olarak kullanılmaktadır.
ı. (Buḥayra-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 321b/13
ı. (dāru'l-ammāra-ı Ḫ(v)arazm-ı Iram-bazm) , 228a/04
ı. (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 319b/05
ı. (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 156b/14, 157a/16, 164a/07, 166a/15, 171a/12, 171b/04, 188b/01, 189a/13, 200b/11, 200b/14, 204a/14, 204b/14, 206a/01, 206b/01, 206b/06, 206b/14, 207a/01, 207a/04, 209a/14, 210a/02, 210b/02, 210b/08, 216b/01, 220a/13, 227a/10, 235a/17, 240b/01, 250b/10, 251a/13, 253b/05, 254a/08, 255a/04, 257a/13, 276b/01, 277b/16, 294a/03, 302b/01, 307a/04, 309a/11, 311a/17, 322a/15, 327b/15, 331b/07
ı. ((Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm-ı ḳadīm) 180b/02
ı. (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm-ı Nav-rozī) 279b/09
ı. (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm ahlı) 315b/01
ı.+da (dāru'l-ammāra-ı Ḫ(v)arazm-ı Iram-bazm) 164b/12
ı.+da (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 268b/13, 270b/15, 273a/17, 319b/05, 329b/15
ı.+da (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 282b/16, 326a/05, 332b/10
ı+dın (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 311b/02
ı.+dın (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 203b/08, 203b/16, 204b/01
ı.+ġa (dāru'l-ammāra-ı Ḫ(v)arazm-ı Iram-bazm) 170b/16, 187a/13
ı.+ġa (dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 273a/17, 319b/05, 329b/15
ı.+ġa (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 266b/14, 270a/04, 274b/08, 292a/06, 293b/15, 300a/10, 327a/14, 332a/14
ı.+ġa (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 173a/05, 324b/15
ı.+nı (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 200a/16, 275a/05
ı.+ nıñ (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 327b/03
ı.+nıñ (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 201b/11, 201b/17
[=82]

ıram-gülzār Far. Cennete benzeyen gül bahçesi.
ı.(fażā-yı dıl-küşā-yı ıram-gülzār) 159b/08
[=1]

Irdar y.a. Aral'dan Buhara'ya gidiş yolu üzerinde bir yer.
ı. 166b/03
ı.+ġa 278b/03, 278b/04, 320b/14
ı.+nıñ 203b/08
ı. taġı 203a/04
ı. yolı 202b/13, 203a/04, 278b/01
[=9]

ırmaġ Irmak.
ı.+ları 243b/11
[=1]

ırsāl (< Ar. irsāl) Gönderme.
ı. ét- 277b/02, 279a/17, 312a/10
ı.+ı üçün 295a/11
ı. ḳıl- 166b/12, 197b/07, 199b/12, 227b/13, 228a/03, 231b/03, 233a/06,

251a/05, 269a/02, 269a/09, 272b/10, 277a/04, 279b/05, 292a/10, 295b/02, 299b/17, 307a/04, 313b/11, 317a/04, 330b/16
1. ḳılıl- 327b/07
1. ol- 295b/06
[=26]
ırtıbāṭ (<Ar. irtibāṭ) Bağlanma.
1.+ıġa 319b/01
[=1]
ırtıfāʿ (< Ar. irtifāʿ) Yükseklik, yükselme.
1.-ı madārıc 165a/17
1.-ı marātıb 268a/06
1.-ı nekbet 275a/12
1.+ıdın 293a/09
1. tap- 160a/10, 164b/16, 171b/08, 201a/09, 225b/04, 229b/10, 307b/02
[=11]
ırtıḥāl (<Ar. irtiḥāl) Ölme.
1. (şaraf-ı vafāt u ırtıḥāl) 164a/15
[=1]
ırtıḳā (< Ar. irtiḳāʾ) Yükselme, yüksek mevkiye gelme.
1.-yı marātıb-ı ıclāl 333b/11
[=1]
ırtıkāb (<Ar. irtikāb) Kötü bir iş işleme, rüşvet yeme.
1.+ıdın 192a/14
[=1]
ʿIsāma'd-dīn Ḫ(v)āca ş.a. Muhammad Penah Hoca İşen'in oğludur.
ʿ1. 249a/17
[=1]
ısbah (<Far. isbah) Süvari taburu.
1. (dū ısbah) "İki süvari taburu." 218b/05
[=1]
ışdār Ar. Sudur ettirme, çıkma, çıkarılma.
1. tap- 169b/11, 299a/15, 320a/17
[=3]
Isfandyār ş.a. İran mitolojisinde adı geçen bir hükümdar. Guştab'ın oğludur.
1. 213a/13, 221a/12, 263b/04
1. (ʿadīl-ı Isfandyār-ı rūyīna-ten) 328a/14
1. (ḳuṭbu'l-aḳṭāb-ı Isfandyār) 213b/10
1. (Rustam u Isfandyār) 224a/02
1.+ġa (Rustam u ısfandyār) 184a/03
1.-ı rūyına-ten182a/07
1.+nı (Rustam u Isfandyār) 259b/02
1.+nıñ (Rustam u Isfandyār) 217a/17
[=10]
Isfandyārāna Far. İsfendiyar gibi.
1. 277b/03
[=1]
Isḥāḳ Şayḫ ş.a. Töre Murad Sufi ve adamlarının yakalanmasında görevlendirilen kişilerden biri.
1. 262b/17
[=1]
ısıġ Isı, sıcak. Krş. **ıssıġ**
1. 193a/14
1.+dın 308a/03
[=2]
ısıġlıḳ Sıcaklık.
1.+ġa 323a/06
[=1]
ısḳāt Ar. Düşürme, hükümsüz bırakma.
1.+ı 294b/17
[=1]
ışlāḥ Ar. İyileştirme, düzeltme.
1. (żıyāt-ı ışlāḥ) 333a/05
[=1]
Islām (< Ar. İslām) İslamiyet, Müslümanlık.
1. 311a/08
1. (dīn-ı Islām) 333b/13
1. (ḥāmīu'l-ıslām) 308b/15
1. (ḳubbatu'l-Islām) 156b/14, 307a/04
1. (muruvvacu'l-Islām) 307b/06
1. (nāṣır-ı bılād-ı ahlu'l-Islām) 164b/13
1. (şayḫu'l-Islām) 336a/02
1.+ġa 334b/07
1.+ġa (ahl-ı Islām) 331a/02
1.+nı (furūzanda-ı şamʿ-ı Islām) 210a/17
[=11]
Islām Şayḫ ş.a. Şeyh Muhammad Latif İşen'in müridi olduğu, şeyhü'l-islam olarak tanınan önemli bir kişi.
1.-ı şahīd 336a/02
[=1]
Islāmī Ar. İslam dinine mensup, İslam ile ilgili olan.
1. (ʿumdatu'l-Islāmī) 189a/14
[=1]

ıslīmī Far. Boyama.
1. (naḳş-ı ıslīmī) 188a/10
[=1]
ısm (< Ar. ism) Ad, isim.
1. érdi 251b/02
1.+ı bile 173a/02
1.-ı farḫunda-alḳāb 224b/06
1.-ı sāmī 197b/06
1.-ı şarīf 211b/03
1.+ın (ıstıḫrāc-ı ısm) 259a/05
[=6]
Ismāʿīl ş.a. İsmail peygamber.
1. ḳoçḳarı 259a/13
[=1]
Ismaʿīl Bahādur ş.a. Töre Murad Sufi'nin adamları ile mücadelede şehit olmuş bir kişi.
1. 286b/12
[=1]
ʿısmat (<Ar. ʿismat) Günahsızlık, temizlik.
1.+dın (ufḳ-ı ʿışmat) 334b/04
1. içre (ḥarīr-ı ʿışmat) 216a/16
[=2]
ışrār Ar. Israr.
1.+ı bile 308b/05, 317a/03, 333b/11
1.-ı muḫālafat 233a/03
1.-ı ışrār-ı muḫālafat u ʿısyān 333b/02
1.+ıda 232a/01
1.+ıda (ʿısyān-ı ışrār) 232a/01
1.+ıġa 231a/05
1. ḳıl- 161a/15
[=9]
ıssıġ Isı, sıcak. Krş. **ısıġ**
1.+ın 307b/02
[=1]
ıstıʿānat (<Ar. istiʿānat) Yardım isteme.
1. (madad u ıstıʿānat tap-) 266a/14, 312a/07
1.-ı āsıtāna-ı şarīfa246b/17
1.+ıdın 257a/02
1. (ımdād u ıstıʿānat tap-) 190a/16
[=5]
ıstıʿāra (<Ar. istiʿāra) İstiare, ödünç alma.
1. ḳıl- 279b/15
[=1]
ıstıbʿād (<Ar. istibʿād) Uzak görme, ihtimal vermeme.
1. (ımtınāʿ u ıstıbʿād körgüz-) 164b/06
[=1]
ıstıʿcāl (< Ar. istiʿcāl) Aceleci davranış.
1. 236b/17
1. bile 180a/15, 281b/10
1. bile(canāḥ-ı ıstıʿcāl) 299a/04, 328b/02
1. bile (cunāḥ-ı ıstıʿcāl) 164b/02
1. bile (ḳadam-ı ıstıʿcāl) 173b/09, 227b/14, 230a/17
1. bile (kemāl-i ıstıʿcāl) 323a/16
1. bile (surʿat u ıstıʿcāl) 290b/06
1.-ı mā-lā-kelām 257b/13, 322b/17
1.-ı rasmī 269a/11
[=14]
ıstıdʿā (< Ar. istidʿā) Rica ile istemek.
1. ḳıl 161b/10
1. ḳıl- 331a/17
1.+sı üçün 313b/08
1.+sın 199b/03
1. u ıstıḥżār ḳıl- 162a/12
[=5]
ıstıʿdād (<Ar. istiʿdād) Kabiliyet.
1.-ı amārat 302a/16
1.+ıġa (tahıyya u ıstıʿdād) 190a/09
1. tap- 319a/08
[=3]
ıstıfāda (<Ar. istifāda) İstifade, fayda bulma.
1.+ġa 158a/02
1. sarı 158a/03
[=2]
ıstıġāṣa (<Ar. istiġāṣa) Yardım istemek.
1. ḳıl- 270b/06, 304b/17
[=2]
ıstıḫāra (<Ar. istiḫāra) Bir işin nasıl sonuçlanacağını anlamak için ibadetten sonra uykuya yatma
1.+dın soñra (ışţışāra u ıstıḫāra) 305a/09
[=1]
ıstıḫbār (<Ar. istiḫbār) Haber ve bilgi alma.
1. üçün 177a/05
[=1]
ıstıḥkām (< Ar. istiḥkām) Sağlamlık; siper.
1. (bā-vucūd-ı ḥaṣānat u ıstıḥkām) 163b/15

ı.+ı 275b/01
ı.-ı muṣālaḥa 316b/09
ı.+ıda 319b/11
[=4]

ıstıḥḳār (<Ar. istiḥḳār) Hakir görme, hor görme.
ı. 230a/06
ı.-ı miknet-i lā-yazālī 292a/09
ı.+ıġa (istiksār u ıstıḥḳār) 226a/15
[=3]

ıstıḫrāc (<Ar. istiḫrāc) Bazı hususlara göre maana çıkarma.
ı.+ı ısm 259a/05
[=1]

ıstıḥṣāl (<Ar. istiḥṣāl) Meydana getirme.
ı. üçün (muhımmat-ı istikmāl u ıstıḥṣāl) 164a/17
[=1]

ıstıḥżār (<Ar. istiḥżār) Hazırlama, hazır edilme.
ı. (ıstıdʿā u ıstıḥżār ḳıl-) 162a/12
[=1]

ıstıḳāmat (<Ar. istiḳāmat) İstikamet, doğru hareket.
ı.+da (aḥvāl-ı nafs-ı salāmat u ıstıḳāmat) 333a/10
ı.+ıġa (ṣaff-ı ıstıḳāmat) 253a/06
[=2]

ıstıḳbāl (< Ar. istiḳbāl) Karşılama.
ı. ét- 174b/12, 256b/09
ı.+ġa 269b/03, 291a/01
ı.+ıġa 207b/01, 248b/03, 299b/16, 319a/08
ı. ḳıl- 181b/04, 219b/12, 245a/14
[=11]

ıstıḳlāl (< Ar. istiḳlāl) Bağımsızlık.
ı.+ıġa (mütemekkin u ıstıḳlāl) 333a/06
[=1]

ıstıḳrār (<Ar. istiḳrār) Karar bulma, yerleşme.
ı.-ı muḫāṣamat 33a/03
[=1]

ıstıʿlā (< Ar. istiʿlāʾ) Yükselme, artma.
ı.+sı 332b/16
ı.+sıdın 305b/10, 334a/09
ı.+sıdın béri 171a/12
ı.+sıdın soñra 302b/02
ı. tap- 235a/07, 235b/10, 261a/15
ı.-yı aʿlām-ı şevket 165b/10
ı.-yı cūʿ 335a/13
ı.-yı hırās 330b/01
ı.-yı lıvā-yı ʿadālat 171a/16
[=12]

ıstılāḥ (<Ar. istılāḥ) Kavram, ifade.
ı.+ıda 305b/02
[=1]

ıstıʿlām (<Ar. istiʿlām) Bilgi edinmek için yüksek bir makamdan alt makama sorulma.
ı. 309b/12
[=1]

ıstımāʿ (< Ar. istimāʿ) Dinleme, kulak verme, duyma.
ı.+ıdın 162a/17, 173b/05, 178b/03
ı.+ıdın soñ 317a/15
ı.+ın 243a/17
[=5]

ıstımālat (<Ar. istimālat) Gönül alma; teselli etme.
ı. 323b/08
ı.-ı mutakāṣır 245b/06
ı. (tafaḳḳud u ıstımālat) 207b/11
[=1]

ıstımālāt (<Ar. istimālāt) Gönül almalar.
ı. (navāzışāt u ıstımālāt körgüz-) 177b/03
ı.-ı şāmıl 186a/05
[=4]

ıstımdād (< Ar. istimdād) Yardım isteme.
ı. ét- 268a/15
ı. ḳıl- 202b/03
ı. üçün 234a/07, 309a/014
ı. üçün (ıḫbār u ıstımdād) 183b/02
[=5]

ıstımhāl (<Ar. istimhāl) Mühlet, zaman isteme.
ı. körgüz- 174b/13
[=1]

ıstımrār (< Ar. istimrār) Süreklilik.
ı. 334b/15
ı. (bi-ṭarīḳa-ı ıstımrār) 171a/12
ı. tap- 323b/17
[=3]

ıstınāʿ Ar. Seçme, adam seçme.
ı. (ıḥsān u ıstınāʿ) 231b/16
[=1]

ıstırāḥat (<Ar. istirāḥat) Rahat etme, dinlenme
1. (ḳadaḥ-paymā-yı ıstırāḥat) 251b/08
1. (pahlū-yı ıstırāḥat) 334b/17
1.+da (bıstar-ı h(v)āb u ıstırāḥat)163a/10
1. körgüz- 271a/17
[=4]
ıstırdād (< Ar. istirdād) Geri isteme, geri alma.
1. ḳıl- 166b/14, 171a/02, 173b/08, 201b/04, 323b/06
1. u muṭālaba ḳıl- 165b/10
[=6]
ıstırfāʿ (<Ar. istirfāʿ) Kaldırılmasını, yapılmasını isteme.
1.-ı rā'yat-ı sıyāsat 171a/17
[=1]
ıstısʿād (<Ar. istisʿād) Uğurlu sayma, sayılma.
1. tap- 325a/01, 326b/01
[=1]
ıstışvāb (< Ar. istiṣvāb) Doğru bulma, beğenme.
1.+ı bile (cahd u ıstışvāb) 229b/08
[=1]
ıstīla (< Ar. istīlāʾ) Yayılma, ele geçirme.
1.+sı 181b/03
1. tap- 199a/13, 205a/12
[=3]
ıstīmān Ar. Aman dilemek, himaye istemek.
1. (çeng-i ıstīmān ur-) 166a/05, 306b/11
1. (dast-ı ıstīmān ur-) 167b/06, 170b/04, 199b/02, 290b/09
1. (ḳadam-ı ıstīmān ur-) 308b/04
[=7]
ıştīṣāl (<Ar. istīṣāl) Kökünü kurutma, kökten koparıp çıkarmak.
1.+ı üçün 177b/12, 295b/02
1.+ı üçün (ḳamʿ u ıstīṣāl) 202a/17
1.+ıġa 245b/10
1.+ın (ḳalʿ u ıstīṣāl) 334b/16
1.+ın (ḳatl u ıstīṣāl) 205b/10
[=5]
ʿışyān (< Ar. işyān) İsyan, başkaldırma.
ʿı. 267a/09, 267a/09
ʿı. (ʿınād u ʿışyān) 257b/05
ʿı. (ışrār-ı muḫālafat u ʿısyān) 333b/02
ʿı.+dın (tamarrud u ʿışyān) 260b/06
ʿı.-ı bī-kerān 238a/16
ʿı.-ı ışrār232a/01
ʿı.+ıġa (carīda-ı ʿışyān) 230b/11, 268b/07
ʿı.+ıġa (ruḫṣāra-ı ʿışyān) 230a/12
ʿı.+ımız (ʿafv-ı ʿışyānımız eyle-) 238b/06
ʿı. u ʿadāvat 172a/03
ʿı. u sar-keşlik 187a/03
[=13]
ʿışā' Ar. Akşam ezanından yatsı ezanına kadar geçen zaman.
ʿı. 242b/09, 320a/14
[=2]
ışārat (< Ar. işārat) İşaret.
1. (canāb-ı ışārat-ı ʿālıyya-ı ḫāḳānī) 336/04
1. bile (mūcıb-ı ışārat) 170b/06
1.-ı aʿlā 170a/03
1.-ı ʿālī 324b/14
1.+ı bile 168b/05, 170b/13, 199a/16, 219b/15, 232a/05, 233a/09
1.+ı bile (ışārat-ı lāzımu'l-bışārat) 162b/07
1.-ı ġaybī 222a/12
1.+ı kılıl- 221a/01
1.-ı lāzımu'l-bışārat162b/07, 174b/01, 300b/10
1.-ı lāzımu'l-bışārat-ı vālā 283b/11
1.-ı lāzımu'ş-şarāfāt 232a/14
1.-ı mūcıb183b/09
1.-ı mulham-ı ġaybī 183b/06
1.-ı taʾyīd-ı ılāhī 296b/16
1.-ı vālā 172a/14, 175a/11, 176a/03, 186a/16, 198b/03, 234a/01, 239a/07, 285a/09, 287a/11, 288a/09
1.+ları bile (lāzımu'l-bışārat-ı ışārat) 234a/12 [=32]
ʿışḳ Ar. Aşk. Krş. **ʿaşḳ**
ʿı. ahlı 163a/04
[=1]
ışrāḳ (<Ar. işrāḳ) Parlatma.
1.+nı 176a/08, 217b/11, 232b/15, 233b/05
[=4]
ʿışrat (< Ar. ʿişrat) İçki âlemi.

ʿı. 216b/04, 246a/11, 314b/02
ʿı. (bazm-ı ʿışrat) 216b/14
ʿı. (ẕavḳ-ı ʿʿışrat) 258b/07
ʿı. ahlı 275a/07
ʿı. ara 304a/09
ʿı. bile 246a/17
ʿı.+da (masnad-ı ʿışrat) 258a/09
ʿı. eyle- 259a/07
ʿı.+ġa 302a/08
ʿı.+ġa (ʿayş u ʿışrat) 177b/08
ʿı.+ı 246b/04
ʿı.-ı ba-ġāyat 327b/03
ʿı.-ı dād bér- 158a/06
ʿı.-ı sarāy-ı fırdavs-barīn 331b/14
ʿı.+lar 250b/05
ʿı. (ʿayş u ʿışrat sür-) 278a/11
ʿı. (bazm-ı ʿışrat tüz-) 215b/11
ʿı. u kāmrānlıġ 240b/03
[=20]

ʿışrat-afzā Far. İçkiyi artıran, eğlenceyi çoğaltan.
ʿı. 242a/01
[=1]

ʿışrat-furūz Far. İçki alemini aydınlatan.
ʿı. 265a/11
[=1]

ʿışrat-ḫāna Far. İçki meclisi.
ʿı.+sın 246b/04
[=1]

ʿışrat-kede Far. İçki meclisinin olduğu yer.
ʿı.-i ẓuḥūr258a/13
[=1]

ʿışrat-parast Far. İçki alemini seven.
ʿı. (şāh-ı ʿışrat-parast) 246a/15
ʿı. bol- 158a/07
[=2]

ıştıʿāl (<Ar. işti ʿāl) Alevlenme, parlama.
ı. tap (ıltıhāb u ıştıʿāl) 167a/04
ı. tap- 163b/09, 173b/16, 233a/04, 234a/05, 236a/06, 333b/05
[=7]

ışdıdād (< Ar. iştidād) Şiddetlenme, büyüme.
ı.-ı tuġyān 315b/12
ı.-ı żaʿaf 164a/13
ı. tap- 256b/12
[=3]

ışdıġāl(< Ar. iştiġāl) Uğraşma.
ı. durur érdi 158b/03
ı.+ıda 157b/05
ı.+ıdın 217a/01, 241a/16, 302a/04
ı.+ıġa 165a/16
ı. ḳıl- 302a/07
ı. körgüz- 158a/02, 158b/07, 169a/13, 177b/08, 181a/09, 186a/07, 186a/17, 204b/07, 210a/12, 226a/08, 232a/16, 234a/06, 238a/04, 239a/16, 244a/11, 248a/07, 252a/03, 261a/04, 265a/07, 271b/08, 287a/06, 304b/16, 311b/13, 312a/12, 312b/08, 320b/01, 326a/10, 330b/06, 331b/04
[=36]

ışdıġāllıḳ Meşguliyet.
ı. körgüz- 283b/12
[=1]

ışdıhā (<Ar. iştihā) İştah.
ı.-ı kām 258b/12
[=1]

ışdırā (<Ar. iştirāʾ) Satın alma.
ı. ḳıl- 315a/10
[=1]

ışdışāra (<Ar. iştişāra) Fikir sorma, danışma.
ı. u ıstıḫāra305a/09
[=1]

ıṭāʿat (< Ar. iṭāʿat) İtaat, boyun egme.
ı. 161a/04, 190b/12, 191a/13, 230b/07, 257b/02, 257b/06, 267b/08, 308b/04, 309a/06, 311a/04, 316b/08, 317b/15
ı. (éllig u ıṭāʿat) 190b/12
ı. (ḳılāda-ı ıṭāʿat) 197a/02
ı. (marāsım-ı ıṭāʿat) 310b/07
ı. eyle- 257b/03
ı. ét- 257b/02
ı.+ġa (dāman-ı ıṭāʿat) 169a/07
ı.-ı ʿarīża-dāşt197a/14
ı.-ı mutābaʿat 238b/03
ı.-ı nigahbān 191a/12
ı.+ıda durur érdi 265b/09
ı.+ıdaġı 328b/14
ı.+ıdın 226a/13
ı.+ıdın (ḳılāda-ı ıṭāʿat) 324a/01
ı.+ıdın (rabḳa-ı ıṭāʿat) 240a/13, 307a/02
ı.+ıdın soñra 191b/17
ı. ḳıl- 173a/01, 265b/12

ı.+nı (raḳba-ı ıṭāʿat) 229b/17
ı. u farmān-bardārlıġ 191b/04
ı. u ınḳıyād 191b/12, 202a/14
ı. u ḳulluḳ 316b/03, 320a/07
ı. u mulāzamat 300b/06
[=37]

ʿıtāb (<Ar. ʿitāb) Azarlama, paylama.
ʿı.+dın soñra (yarġu u ʿıtāb) 299a/13
[=1]

ıʿṭāf
ı.-ı pād-şāhāna 232a/10
[=1]

ıtbāʿ
ı.+ı bile 238a/02
[=1]

ıʿtıbār (< Ar. iʿtibār) Saygınlık, itibar.
ı. 158b/17, 226b/03
ı.+ġa (naẓar-ı ʿıtıbār ıl-) 171b/10
[=3]

ıʿtıdāl (< Ar. iʿtidāl) Denge, ölçülü olma.
ı.+da (ḥadd-ı ıʿtıdāl) 333a/11
ı.+da érdi (ġāyat-ı ıtıdal) 160b/16
ı.+dın (ḥadd-ı ıʿtıdāl) 211a/03
ı.+dın (ṭarīḳ-ı ıʿtıdāl) 200b/10
ı.+ġa 196a/07
[=5]

ıʿtıḳād (< Ar. iʿtiḳād) İnanış.
ı. (ḫıẕmat-panāh-ı salīmu'l-ıʿtıḳād) 163b/12
ı.+da (fasād-ı ıʿtıḳād) 334b/07
ı.+lardın (ʿarīża-dāşt-ı ıḫlāṣ u ıʿtıḳād) 168b/17
ı. yüzidin (ıḫlāṣ u ıʿtıḳād) 235a/03
[=4]

ıʿtımād (< Ar. iʿtimād) Güvenme.
ı. 319a/04, 319b/11
ı. ét- 280b/14
ı.+ıġa (sāʿad-ı ıʿtımād) 261b/13
[=4]

ıʿtışām (< Ar. iʿtiṣām) Bir şeye yapışarak sıkıca tutmak.
ı. (çeng-i ıʿtışām ur-) 304b/15
ı.+nı (çārḳab-ı ıʿtışām) 261b/12
[=2]

ıʿtıżād (<Ar. iʿtiżād) Bir şeyi kol üzerine alma.
ı.+nı 261b/13
[=1]

ıʿtızāl (<Ar. iʿtizāl) Bir tarafa çekilme.
ı. tap- 302a/07
[=1]

ıṭlāḳ Ar. Serbest bırakma, salıverme.
ı.+ı (sabab-ı ıṭlāḳ) 300a/17
ı.+ıġa 300b/09
ı. tap- 227b/06, 300a/16
[=4]

ıtmām (< Ar. itmām) Tamamlama.
ı.+ġa yét- 187b/06
ı.+ġa yétkür- 157b/05, 188a/12, 274b/16, 313b/07
ı.+ı üçün 188a/13
ı.+ıdın soñra 335a/09
ı.+ıġaça 228b/06, bu(1)
ı.+ınıñ (taʿmīr u ıtmām) 187b/11
[=10]

ıṭnāb Ar. Sözü gereğinden fazla uzatmak, konuşurken fazla tafsilat vermek.
ı. (mūcıb-ı ıṭnāb) 278a/15
ı. érür 316a/15
[=2]

ʿıṭr-parvar Far. Güzel koku seven.
ʿı. 258b/02
[=1]

ıttıfāḳ (< Ar. ittifāḳ) Birleşme.
ı. bile 226a/06
ı.+ı bile 189a/03
ı.+ı bile (ıcmāʿ u ıttıfāḳ) 164b/05, 229a/03
ı.+ıda 268b/15
ı. ḳıl- 227b/12
ı. yüzidin 224b/16
[=7]

ıttıfāḳa (<Ar. ittifāḳa) Rastgele, tesadüfen. Krş. **ıttıfāḳān**
ı. 158b/03, 162a/13, 178a/12, 269b/06, 287b/03, 293b/09, 295a/06, 307a/10
[=8]

ıttıfāḳan (< Ar. ittifāḳan) Tesadüfen, rastgele. Krş. **ıttıfāḳan**
ı. 211a/03, 221b/01, 222b/15, 232a/03, 245b/13
[=5]

ıttıfāḳāt (<Ar. ittifāḳāt) Birleşmeler, uyuşmalar.
ı.-ı ḥasana 198b/12, 270a/09, 309b/06, 321a/06

[=4]
ıttıḥād (< Ar. ittiḥād) Birlik.
1.+dın 166b/14
[=1]
ıṭṭılāʿ Ar. Bilgi sahibi olma.
1. tap- 162a/16, 190b/15, 235b/15, 239a/05, 309b/17, 328a/01
[=6]
ıttısāḳ (<Ar. ittisāḳ) Nizama girme, sıralanma.
1. bile 176a/08
[=1]
ıttıṣāl (< Ar. ittiṣāl) Birleşme,kavuşma.
1.+ı (dāman-ı ıttıṣāl) 325a/04
[=1]
ʿıyādat (<Ar. ʿiyādat) Hatır sorma,ziyaretinde bulunma, gidip görme.
ʿ1. ahlı 256b/17
ʿ1.+ġa kél- 256b/15
ʿ1.+ı bile 163b/08
[=3]
ʿıyān (< Ar. ʿıyān) Açık, aşikar.
ʿ1. bol- 211a/15, 216b/12, 248b/06, 250a/15, 264b/13
ʿ1. eyle- 174b/16, 212b/14, 218b/09, 264a/12
ʿ1. ét- 289a/13
ʿ1. ḳıl- 175b/04, 185b/01, 195b/08, 212b/09, 213b/01, 220b/09, 247a/17, 301b/03, 335b/13
[=19]
ʿıyār Ar. Saadete doğru gitme.
ʿ1. durur (kāmil'ul-ʿıyār) 166b/07
[=1]
ʿız (< Ar. ʿizz) Değer, yücelik, izzet.
ʿ1. (farmān-ı lāzımu'l-ıʿ̱ān-ı ʿız) 169b/11, 271b/06, 320a/17
ʿ1. (farmān-ı ḳażā-carayān-ı ʿız) 299a/15
ʿ1. (farmān-ı vācıbu'l-ıʿ̱ān-ı ʿız) 204b/16
ʿ1. (manşaʾ-ı ʿızz u cāh) 231a/02
ʿ1. (mıżrab-ı bār-gāh-ı ʿızz u calāl) 271b/02
ʿ1. u'l-nām 307b/06
ʿ1. u cāh 189b/03
ʿ1. u ıḳbāl 252a/02
ʿ1. u temkīn-i Goştāsbī 213a/13
[=11]
ızāla (<Ar. izāla) Giderme, giderilme, yok etme
1.+sıda 168b/03
[=1]
ʿıẓām (< Ar. ʿıẓām) Büyükler, ulular.
ʿ1. (amīr-zāda-ı ʿıẓām) 167b/09
ʿ1. (ulamā-yı ʿıẓām) 234a/01
ʿ1. (umarā-yı ʿıẓām) 164a/14, 165a/16, 183a/05, 209a/01, 210a/13, 242b/04, 233a/12, 261b/06, 265a/08, 272a/11, 291b/12, 295b/17
ʿ1.+dın (umarā-yı ʿıẓām) 211b/04, 230a/14
ʿ1.+ıñıznıñ (acdād-ı ʿıẓām) 175b/10
ʿ1.+nı (umarā-yı ʿıẓām) 272a/07
ʿ1.+nıñ (umarā-yı ʿıẓām) 170b/17, 175b/16, 200b/17
[=21]
ıʿ̱ān (< Ar. iʿ̱ān) Kavrayış.
1. (farmān-ı lāzımu'l-ıʿ̱ān) 183a/12, 191b/06, 193a/05, 196b/08, 279a/08, 284a/11
1. (farmān-ı lāzımu'l-ıʿ̱ān-ı ʿız) 169b/11, 271b/06, 320a/17
1. (farmān-ı vācıbu'l-ıʿ̱ān) 175a/14, 194b/07, 244a/01, 276a/14, 291b/17, 300a/14, 328a/10, 331b/08
1. (farmān-ı vācıbu'l-ıʿ̱ān-ı ʿız) 204b/16
1.(farmān-ı vācıbu'l-ıʿ̱ān-ı lāzımu'l-mutanāhī) 309a/03
1.+ı (farmān-ı vācıbu'l-ıʿ̱ān) 171b/03
1.+ı bile (farmān-ı lāzımu'l-ıʿ̱ān) 226b/02, 286b/13, 318b/17
1.+ı bile (farmān-ı vācıbu'l-ıʿ̱ān) 156b/13, 230a/17, 245b/09, 258a/16, 272b/04, 332a/01, 332a/16
[=30]
ızdıhām (< Ar. izdihām) Aşırı kalabalık.
1. bile 260a/04
1. bol- 255b/08
1.-ı āşkār 262b/05
1.-ı mā-lā-kelām 210a/11
1.-ı tamām 195a/16, 226a/16, 251b/15, 259b/13
1. ḳıl- 192a/01
[=9]

ızdıyād Ar. Ziyadeleşme, artma, çoğalma.
1.-ı vaẓāyıf 165a/17, 268a/06, 335b/09 [=3]
ızẖār (< Ar. izẖār) Gösterme.
1. ét- 263a/16
1.+ı 189b/15
1.-ı āyīn-baẖş 301b/08
1.-ı başāşat ḳıl- 235b/04
1.-ı bendelik ḳıl- 265b/13
1.-ı bī-vafālıġ 226a/12
1.+ı bile 220a/06, 309a/06, 310b/08, 311a/04, 330a/08
1.-ı calādat 208b/11
1.-ı cān-bāzlıġ ḳıl- 193a/12
1.-ı curʿat ét- 286a/03
1.-ı ẖacālat 323b/10
1.-ı ınḳıyād ḳıl- 237a/10
1.-ı mubāhāt 165a/06
1.-ı muḥāraba ḳıl- 236a/04
1.-ı nıyāz-mandlıḳ 314a/01
1.-ı saẖāvat 249b/12
1.-ı şacāʿat 218b/15
1.+ıġa 325a/17
1.+ın 190b/12
1.+ın ét- 289b/06
1.+ın körgüz- 306b/04
1.+ını 251a/16
1. ḳıl- 175b/08, 258b/13
1. ol- 250a/15, 296b/06
1. u aʿlām ḳıl- 168b/17 [=31]
ızn (<Ar. iẕn) İzin.
1. u ruẖṣat 256b/13
1. u ruẖṣat bér- 247b/13, 317b/14 [=3]
ızrāran li'l-mufsıdīn Ar. Fesatları, bozanları zarara zarara sokarak.
1. 272a/06, 289b/16 [=2]
ızṭırāb Ar. Acı, ıstırap.
1. (ızṭırār u ızṭırāb bol-) 229a/02
1. (ḳalaḳ u ızṭırāb ḳıl-) 304b/15
1.+da (şor u ızṭırāb) 319b/03
1. eyle- 191a/15
1.+ġa (gird-āb-ı ızṭırāb) 194a/17
1.+ın (rışta-ı ızṭırāb) 163a/13
1. ḳıl- 264a/08, 308a/04
1. u ḳalaḳ 305b/09 [=9]
ızṭırār Ar. Zorunluluk.
1. (ġāyat-ı ızṭırār) 256a/05
1. (ḥadd-ı ızṭırār) 335a/15
1. bile (inkisār u ızṭırār) 237a/04
1.+dın 182b/01
1. eyle- 217a/07
1. ḳıl- 294a/05, 294a/07
1. u ızṭırāb bol- 229a/02 [=8]
ʿızzat (<Ar. ʿizzat) Değer, yücelik, saygı.
ʿ1. (avc-ı ʿızzat) 240a/05
ʿ1. (sadā-ı ʿızzat u calālat) 327a/15
ʿ1.-ı tamām 227b/13, 228a/01
ʿ1.+ıġa (avc-ı ʿızzat) 226a/06
ʿ1. içre (mahd-ı ʿızzat) 216a/16 [=6]
ʿızzat-maʾāb Ar. İzzetli.
ʿ1. (amīr-ı ʿızzat-maʾāb) 230a/13 [=1]

İ

ibn Ar. Oğul. İki ismin arasına gelir. Krş. **bin**
i. 171a/11, 172b/02, 179a/06, 179b/05, 185a/13, 206b/13, 209a/04, 209a/05, 211b/10, 211b/11, 211b/11, 219b/10, 229a/09, 231b/05, 237a/11, 237a/11, 237a/14, 237b/11, 240a/01, 245b/01, 255a/09, 257a/08, 262b/08, 277a/03, 278b/03, 279a/06, 280a/10, 280b/06, 280b/07, 281a/01, 283b/01,284b/17, 288a/09, 293a/14, 293b/11, 293b/17, 295b/11, 296b/14, 305b/03, 306b/05, 310a/15, 311a/03, 312a/04 [=43]
īcāban lil-multamisihi Ar. Onun iltimasına uyarak.
i. 199b/03, 317b/17 [=2]
īcād Ar. Vücuda getirilme, getirilme.
i.+ıġa 215b/09 [=1]
iç İç, dahil.
i.+ıġa 261a/13, 319b/13
i.+i bile 297a/11
i.+ide 239a/13, 261a/15, 308a/04, 319b/14, 319b/16, 326a/13
i.+ide durur érdi 239a/015

i.+idin 320a/04
i.+ige 284b/07
i.+in 218b/08
[=13]
iç- İçmek.
i.-edurġan 275a/14
i.-er érdiler 213b/13
i.-ip 258b/08, 267a/05, 322a/11
i.-ip dururlar 291b/07
i.-mekdin 258b/12
[=7]
içkeri İçeri.
i.+din 294a/14
i.+ge 294a/16
[=2]
içki Padişahın özel askeri, Osmanlı Devleti'ndeki iç oğlanlık sistemine benzeyen kurum.
i. maḥramı érdiler 233a/13
[=1]
içre İçine, içinde.
i. 157a/06, 158a/07, 158a/15, 159b/11, 159b/12, 162a/01, 162a/02, 162b/03, 165a/10, 165b/04, 165b/14, 167a/14, 167a/15, 168a/15, 169b/06, 184a/09, 191a/14, 198a/06, 211a/15, 212a/04, 212a/04, 212a/05, 213a/03, 213a/06, 213a/10, 213a/16, 213a/16, 215b/11, 216a/03, 216a/16, 216a/16, 219b/06, 219b/06, 219b/08, 220a/04, 220b/03, 220b/11, 221a/11, 223a/09, 229a/13, 232b/06, 232b/10, 232b/13, 233b/10, 233b/12, 239b/10, 239b/12, 242a/09, 244a/16, 244a/17, 244b/10, 245a/03, 245a/11, 249a/06, 252a/16, 252a/16, 255b/11, 255b/12, 255b/13, 257b/12, 258b/15, 258b/15, 258b/16, 258b/17, 258b/17, 259a/02, 259a/03, 259a/05, 259a/12, 259b/17, 260a/02, 260a/03, 260a/04, 260a/11, 263b/05, 264a/05, 266b/10, 268a/11, 275a/08, 287a/07, 287a/08, 293b/06, 296b/06, 298a/13, 301b/05, 301b/16, 301b/16, 302a/13, 312b/15, 316a/10, 321a/01, 322b/15, 322b/16, 335b/13
i.+dür 212b/17, 214a/07
i. érdi 244a/11
[=97]
içür- İçirmek.
i.-üp dururlar 198a/15
[=1]
ʿīd Ar. Bayram.
ʿī. (naşāṭ-afzā-ı ʿīd-ı Ḳurbān) 327b/02
ʿī.-ı ekber 239b/13, 327b/06
ʿī.-ı Fıṭr "Ramazan Bayramı." 203a/10
ʿī.-ı Ḳurbān "Kurban Bayramı." 234a/15, 327a/13
ʿī.+ın 327b/02
[=7]
ʿīdāna Far.Bayram gibi.
ʿī. 258a/09, 259a/11, 259a/11
[=3]
ʿīdī Ar. Bir bayram.
ʿī. (cām-ı ʿīdī) 258b/08
ʿī. durur 327b/01
[=2]
ʿīdī-lıbās Ar. Bayramlık elbise.
ʿī.-ı pād-şāhī 258b/05
[=1]
ihlāk Ar. Helak, yok etme.
i.-ı nafs 172a/12
[=1]
ikele Her ikisi.
i.+si 179b/06, 192b/15
[=2]
ikev Her ikisi, ikisi.
i.+i 272a/01, 303b/02, 305b/11
i.+in 326a/15
i.+ni 222a/15
[=5]
iki bk. **ikki**
i. 159a/15, 169a/11, 183a/15, 185b/09, 198a/04, 203b/02, 211b/01, 211b/02, 225a/17, 228a/02, 228a/08, 236a/06, 238b/01, 238b/13, 242a/06, 245a/04, 245a/10, 245b/05, 245b/17, 247b/07, 250a/11, 253a/04, 253a/10, 263a/15, 263a/15, 264a/02, 265b/06, 272a/10, 272a/11, 274a/03, 276b/07, 279a/10, 279b/13, 280a/05, 280a/05, 287a/07, 291a/11, 295a/06, 296b/06, 303b/11, 309a/13, 312a/03, 312b/08, 318a/04, 329b/06, 329b/06, 331b/03
i. (miñ dağı iki yüz on sékkiz) 159b/02
i. (miñ dağı iki yüz yigirme tört) 267b/01
i. (miñ iki yüz on toḳuz) 189a/05
i. (miñ iki yüz yigirme béş) 292b/17

i. (miñ iki yüz yigirme bir) 225a/17, 229a/04
i. (miñ iki yüz yigirme tört) 309a/12
i. (yüz iki yüz) 312b/16
i.+de (miñ ikki yüz yigirme iki) 236b/01
i. farsaḫlıġ 329a/12
i. ḳısm 180b/10
i. miñ 180a/13, 202b/06
i. miñ yüz on altı 189a/06
i.+si 212b/14
i.+si durur érdi 331b/13
i.+side (on iki) 207a/02, 276b/16, 331a/08
i.+side (yigirme iki) 188b/16, 197b/08
i. üç 195b/07, 277a/09, 277b/12, 281b/13, 287b/05
i. yüz 160b/15, 278b/03, 293a/07, 318a/05, 330a/10
i. yüz élik 284a/16
[=79]

ikilençi bk. **ikkilençi**
i. 181a/17, 201b/09, 217b/12, 220a/05, 246a/07, 253b/07, 276a/12
i.+si durur érdi 194b/14
i.+side 288b/15
[=8]

ikinçi İkinci. Krş. **ikkinçi**.
i. 161a/05, 202b/14, 206b/01, 214b/01, 217b/10, 236a/14, 240b/11, 270b/02, 294b/17
i. kerret 197a/01
i. ḳısm 224a/17, 272a/08
i. sabab 254a/06
[=13]

ikki İki. Krş. **iki**
i. 166b/09, 170b/17, 172a/15, 172b/16, 180b/04, 180b/06, 180b/07, 185b/09, 186a/03, 186a/04, 186a/09, 186a/17, 193a/11, 196b/02, 197a/05, 197a/17, 197b/11, 199a/01, 202a/11, 217b/03, 217b/04, 234b/01, 243a/10, 249a/10, 253a/11, 253a/17, 254a/14, 257b/03, 263a/16, 263a/17, 264b/11, 266b/03, 271b/14, 271b/17, 273b/11, 274b/16, 275b/02, 276b/17, 277a/04, 279a/13, 286a/06, 286b/13, 288a/15, 288b/09, 288b/11, 291b/07, 294b/12, 297a/09, 298b/02, 299b/03, 302a/05, 308a/10, 312b/10, 324a/07, 325a/02, 325a/05, 334a/04
i. (bir ikki) 271a/17
i. (kırk ikki) 278a/14
i. (miñ dağı ikki yüz on altı) 161a/12
i. (miñ dağı ikki yüz on sékkiz) 164b/07
i. (miñ dağı ikki yüz yigirme bir) 204a/01
i. (miñ dağı ikki yüz yigirme ikki) 306b/17
i. (miñ dağı ikki yüz yigirme tört) 270b/16
i. (miñ dağı ikki yüz yigirme üç) 251a/10
i. (miñ ikki yüz on toḳḳuz) 167a/07, 201b/10
i. (miñ ikki yüz yigirme) 217b/10
i. (miñ ikki yüz yigirme altı) 335a/02, sana.ı hıcrıyya
i. (miñ ikki yüz yigirme bir) 156b/17, 197a/07
i. (miñ ikki yüz yigirme iki) 236b/01
i. (miñ ikki yüz yigirme tört) 300b/02
i. (on ikki) 203b/02, 240a/07, 257a/04
i. (tarih-ı miñ dağı ikki yüz on altı) 159b/04
i. (yigirme ikki) 279b/10
i. farsaḫlıġ 320b/12
i. faṣl 157b/08
i. kün 160a/12, 179a/04, 180a/06
i. miñ 194b/09, 316b/16
i. miñ béş yüz 320a/10
i.+side 313a/17, 319a/04
i.+side (miñ dağı ikki yüz yigirme ikki) 306b/17
i.+side (on ikki) 196b/06, 205b/03, 259b/01, 283a/03
i.+side (yigirme ikki) 170b/16, 193b/15, 284a/09
i. üç 178b/07, 211a/10, 275a/13, 305a/17
i. yan 294a/14
i. yüz 178a/10, 201b/11, 205a/16, 273a/07, 279b/14, 281a/10, 290a/15
i. yüz éllik 293a/17
i. yüz farsang 321b/14
i. yüz yigirme béş 279b/11
[=112]

ikkilençi İkinci. Krş. **ikkilençi**.
i. 287a/02
i. (on ikkilençi) 227a/05
i.+side 266a/16
[=3]
ikkinçi bk. **ikinçi**.
i. 197a/14
[=1]
iklīl Ar. Süslü taç.
i. (zīvar-ı iklīl-ı ıḳbāl-ı salāṭīn) 219b/01
[=1]
ikrām Ar. İkram.
i.-ı mā-lā-kelām 228a/01
[=1]
iksīr Ar. Etkili, yaralı şurup; biricik şifa, en etkili sebep.
i.-ı saʿādat 314a/09
[=1]
iktifā (<Ar. iktifāʾ) Yetinme.
i. ḳılıl- 159a/16
[=1]
iktināh Ar. Esasını, kökünü anlama.
i. (ẓafar-ı iktinah) 182b/06
[=1]
ile İle. Krş. bile, birle
Yalın sözlerle
i. 168a/04, 168a/09, 168b/01, 183b/13, 186a/08, 205b/01, 212a/17, 212a/17, 212b/06, 215b/13, 218b/12, 220a/03, 233b/03, 250a/10, 250a/16, 250a/16, 250a/16, 251b/01, 251b/01, 257b/03, 257b/16, 260a/14, 260a/17, 260b/04, 260b/05, 261a/06, 261a/17, 261b/09, 261b/09, 264a/06, 286a/14, 294a/08, 297a/07, 301a/06, 301a/08, 307b/04, 314b/13, 314b/17, 315a/16, 317b/07, 325b/11, 325b/12, 333b/15, 334a/16, 335a/16
İyelik ekli sözlerden sonra
i. 214b/14, 263b/10
İlgi halinden sonra
i. 223b/03, 223b/04, 223b/04, 223b/05, 323b/16
Bağlama edatı durumunda
i. 213a/09, 220b/13, 263b/03, 316a/01
[=56]
iley Ön, huzur.
i.+idin 271b/03
[=1]
ilgeri İleri.
i. 169a/17, 183a/17, 184b/09, 184b/15, 199b/01, 203b/17, 204b/11, 209b/02, 222b/01, 259b/12, 269b/10, 269b/11, 283a/16, 285a/02, 285b/16, 288a/10, 289b/02, 296b/15, 297a/14, 309b/10
i.+de 161a/14
[=21]
ilgeriraḳ Daha ileri.
i. 289b/07, 303b/06, 308a/12, 328b/10
i.+da 179a/08
i.+dın 322a/11
[=6]
imān Ar. İman.
i. (malāẕu'l-ahl'ul-īmān) 170b/02
i. (nasır-ı bılad-ı ahl-ı iman) 198a/10, 217b/14
i. (nasıru'l-bılad-ı ahlu'l-iman) 292b/
i. u kuran 294b/02
[=5]
imkān Ar. İmkan.
i. 191a/13
i. (ne imkān) 260b/09
i. bol- 303a/07
i.+dın 168a/02, 168a/03
i. émes 157a/02, 191a/12, 222a/11
i.-ı nacāt 329a/03
[=9]
in-bar Far. Şimdi, şu an.
i.+da 270a/02
[=1]
infikāk Ar. Yerinden ayrılma.
i. (girībān-ı infikāk) 325a/04
[=1]
ini Küçük kardeş.
i. 334a/04
i.+leri bile 304a/14
i.+leri durur 308b/11
i.+m 257a/03
i.+si 183a/03, 190a/01, 192a/06, 197a/17, 202a/08, 206b/16, 209b/12, 231a/17, 231b/01, 231b/04, 234a/07, 240a/07, 241b/14, 255a/02, 267b/04, 268a/16, 280b/12, 297b/17, 326b/17, 327a/01
i.+si bile 301a/01
i.+si durur 197a/14, 278b/17, 300b/01, 327b/10

i.+sidin 205b/12
i.+siniñ 268b/05, 299b/08
[=32]
inkisār Ar. Kırılma, dağılma.
i. 290b/09
i. (ġāyat-ı inkisār) 192a/13
i. bile (ʿacz u inkisār) 187a/05, 267b/12
i. bile (kemāl-i inkisār) 256a/06
i.+ı bī-nıhāyat 323b/10
i.+ın (ruḫsār-ı inkisār) 199b/08
i.+nı (lālī-ı inkisār) 170b/04
i. u ıżṭırār 237a/03
i. u şarmsārlıġ 231b/09
[=10]
inkisārlıḳ Kırılma hâli.
i. 260b/08
[=1]
insānī Ar. İnsana mensup, insanla ilgili.
i. (dāru'l-ḫılāfa-ı heykel-i insānī) 333a/03
[=1]
īrād Ar. Getirme.
i. ḳılıl- 275b/12
[=1]
Īrān y.a. Fars memleketi, İran.
Ī. 306b/16
[=1]
irtikāb Ar. Suç işleme.
i. eyle- 211a/13
[=1]
ʿĪsā ş.a. Dört büyük peygamberden biri.
ʿĪ.-ı muʿcız-nıẓām 220b/10
[=1]
īṣār Ar. İkram, bahşiş.
ī. (baẕl-ı īṣār) 223a/05
ī. ḳıl- 311b/12
[=2]
İskender ş.a. M.Ö. 356-323 yılları arasında yasamış olan,Yunanistan, İran, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan. Aristo'dan ders almış bir imparatordu. Krş. **İskender Ẕu'l-ḳarnayn, Sikender**
İ. 324a/02, 324a/04
İ. aldıga 323b/16
İ. dék 206b/07
İ.-i davrān 308b/17
İ.-i Faylaḳūs 250a/13
İ.-i zamān 251a/01
İ.+niñ 239b/03
İ. yañlıġ 319a/16
[=8]
İskender-ḥaşmat Ar. Haşmeti İskender gibi olan.
İ. (ḫāḳān-ı İskender-ḥaşmat) 220b/06
[=1]
İskender-mışāl İskender gibi.
İ. 325b/05
[=1]
İskender Arbāb ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
İ. 241b/12
[=1]
İskender Atalıḳ ş.a. Yahşılık Biy'in oğludur.
İ. 163b/01
İ. valad-ı Yaḫşılıḳ Biy 163a/08
[=2]
İskender Ḫ(v)āca bk. **İskender Ḫ(v)āca Bég Ābādī**
İ. 308a/08
[=1]
İskender Ḫ(v)āca-ı Bég Ābādī bk. **İskender Ḫ(v)āca Bég Ābādī**
İ. 297b/03
[=1]
İskender Ḫ(v)āca Bég Ābādī ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır. Krş. **İskender Ḫ(v)āca-ı Bég Ābādī, İskender Ḫ(v)āca**
İ. 199a/17, 254b/15, 307b/15
[=3]
İskender Ẕu'l-ḳarnayn bk. **İskender**.
İ.+dın 196a/02
[=1]
İskenderī İskendere ait, İskenderle ilgili.
İ. (āftāb-ı İskenderī) 322a/17
[=1]
İskendervār Far. İskender gibi.
İ. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı İskendervār) 322b/03
[=1]
iste- İstemek.
i.-mek 212a/11
i.-mek érür 212a/12
i.-p 172a/12
i.-p durur 186b/17

i.-r 292b/16
i.-r édim 223b/15
i.-se 217a/04, 260b/04
i.-señ 314a/09, 314a/15
[=10]
istikbār Ar. Büyüklenme, kendini büyük görme.
i.+ı (ʿınād u istikbār) 230b/10
[=1]
istikmāl Ar. Tamamlama, bitirme.
i. (muhımmat-ı istikmāl u ıstıḥṣāl) 164a/17
[=1]
istiksār (<Ar. istikṣār) Çok görünme, çoğumsanma.
i.-ı āʿdā-yı davlat 165b/11
i.-ı davlat-ı bī-zavālī 292a/09
i.+ıġa 230a/06
i. u ıstıḥḳār 226a/14
[=4]
iş İş.
i. 159a/02, 162b/03, 171b/14, 190a/02, 201a/04, 210a/08, 236a/11, 257b/03, 257b/11, 268b/05, 272a/07, 272b/01
i. başḳar- 304b/08
i. bol- 294a/15
i. bütker- 254b/01
i.+de 213a/01, 256b/07
i.+din 235a/15, 261a/08, 264a/03
i.+ġa 178a/13
i.+ıġa 187b/17, 302a/12
i.+i 172a/01, 212b/06, 212b/15, 229a/02, 256b/07, 257b/03, 324a/06, 332a/10
i.+ide 261a/06
i.+idür 299b/01
i.+ige 215b/02, 261a/11, 302a/07
i.+imde 214b/06
i. ḳıl- 314a/15
i. körgüz- 196b/03, 265a/15, 285a/13, 290a/01, 301a/12
i.+larġa 288a/16
i.+ler 236b/05
i.+ler körgüz- 176b/09, 289b/05
i.+leridin 237a/03
i.+lerin 171b/10, 174b/05
i.+ni 325b/12
i. öt- 186b/02
[=52]
ʿīş Ar. Yaşama, zevk ve sefa.
ʿī. u ḫāṭır-āsāy225a/03
[=51]
İşen Pīrim Ḫ(v)āca bk. **Pīr Muḥammad Ḫ(v)āca İşen**
i. (ḥażrat-ı İşen Pīrim Ḫ(v)āca) 243a/13
[=1]
işlet- Yaptırmak, işletmek.
i.-mekdin 186b/01
i.-ti 184a/03
i.-ür érdi 275b/02
[=3]
ʿişve-gerlik Cilveli olma hâl, nazlılık.
ʿi. 212b/03
[=1]
it İt, köpek.
i. 248a/11
i.+ler 244b/04
i.+lerıġa 242b/01
i.+leri 242b/01
[=4]
it- İtmek.
i.-tiler 317a/02
[=1]
itelgü Bir çeşit av kuşu.
i. 312b/16
i.-yi pur-zor 242a/16
[=2]
itiklik Keskinlik.
i. 232b/08
i. ḳıl- 296b/11
[=2]
īvā Ar. Bir yere yerleştirme, kondurma.
ī. tut- “Yerleşmek.”246b/13
[=1]
iz İz, belirti.
i.+de 207a/17, 271a/15
i.+ide 244b/04
i.+idin 173b/10, 180b/01, 180b/13, 181b/06, 183b/02, 204a/08, 230a/15, 231a/13, 234b/07, 242b/03, 253a/07, 270a/11, 277a/08, 278b/10, 284b/14, 293a/08, 297a/07, 298b/13, 299b/17, 303b/06, 303b/11, 308a/09, 334a/10
i.+idin (izlik izi) 263a/01
i.+in 277a/07, 307a/14
i.+ini 308a/08
i.+lerin 278b/04

[=31]
īżāʿ Ar.Girme.
ī.+ı bile 191a/08, 233b/07
īẕāʾ Ar. Sıkıntı.
ī.-yı mā-lā-kelām 222a/09
[=3]
izlik İzlik.
i. izi 263a/01
[=1]

J

jarf Far. Derin.
j. (daryā-yı jarf) 263a/16
j.+ara (baḥr-ı jarf) 325b/10
j.+nıñ (daryā-yı jarf) 270b/04
[=3]
jıyan (<Far. jiyān) Kükremiş, kızgın.
j. (mıṣl-ı şīr-ı jıyān) 195b/06
j. (şīr-ı jıyān) 182a/09, 221a/15, 263b/02
[=4]

K-Ḳ

ḳa'an Hakan, hükümdar.
ḳ. édi 213b/07
ḳ.+ı ʿālī-şān 164a/16
ḳ.-ı şahīd 199a/07
[=3]
ḳaʿar Ar. Akıl, mantık.
ḳ.+ıda (ʿaḳl u ḳaʿar) 302b/14
[=1]
ḳāb Ar. Uzaklık, mesafe.
ḳ. (naḳşu'l-ḳāb) 164a/09
[=1]
ḳaba- Kuşatmak.
ḳ.-dılar 195a/03, 253a/08, 290b/07, 293b/09
ḳ.-p 157a/05, 169b/04, 178a/11, 190a/06, 260a/08, 304b/07, 312b/11
[=10]
ḳabāḥat-āṣār Ar. Kabahatli.
ḳ. (afʿāl-ı ḳabāḥat-āṣār) 334a/01
[=1]
ḳabāḥat-ıntımā Ar. Kabahate mensup olan, kabahatli.
ḳ. (ıġvā-yı ḳabāḥat-ıntımā) 169a/06
[=1]
ḳabal- Kuşatılmak, muhasara edilmek.
ḳ.-dılar 290a/17
ḳ.-ġanı 256a/06, 261b/05
ḳ.-ıp 239a/16, 239b/05
[=5]
ḳabāyıḥ (<Ar.ḳabāyiḥ) Kabahatler.
ḳ. (savānıḫ-ı keṣiru'l-ḳabāyıḥ) 334b/12
ḳ.-ı afʿāl 332b/14
[=2]
ḳabāyıl (< Ar. kabāʾil) Kabileler, boylar.
ḳ.+ıdın 171b/06, 234b/13, 284a/01
ḳ.+ın 194b/11
[=4]
ḳābıl (<Ar. ḳābil) Mümkün.
ḳ.-ı zırāʿat 319a/02
ḳ. u saḥt 302a/16
[=2]
ḳābılıyyat (< Ar. ḳābiliyyat) Yetenek, beceri.
ḳ.-ı zırāʿat302a/16
ḳ.+ıġa (ḳāmat-ı ḳābılıyyat) 225a/14
ḳ.+ım 316a/13
ḳ.+ın (ḳāmat-ı ḳābılıyyat) 188b/17, 229a/10
ḳ.+ların (ḳāmat-ı ḳābılıyyat) 326b/12
[=6]
ḳabīḥ Ar. Çirkin, yakışıksız, fena, ayıp.
ḳ. (fıtna-ı ḳabīḥ) 239a/05
ḳ. (şikest-ı ḳabīḥ) 284b/12
ḳ. bile (töhmet-i ḳabīḥ) 334a/15
ḳ.+ı (afʿāl-ı ḳabīḥ) 334b/14
[=4]
ḳabīḥa Ar. Çirkin, yakışıksız davranış.
ḳ. (afʿāl-ı kabīḥa) 333b/03
ḳ. (aʿmāl-ı ḳabīḥa) 267b/03
ḳ. (bıdʿat-ı ḳabīḥa) 171a/17
[=3]
Ḳābil Biy Toḳsaba bk. **Ḳābil Toḳsaba**
Ḳ.+nıñ 206b/02
[=1]
Ḳābil Toḳsaba ş.a. Buhari Dad-hah'ın oğludur. İsyancılardan biri olup esir düşmüştür. Krş. **Ḳābil Biy Toḳsaba**
Ḳ. 207a/15, 207b/05
Ḳ. bin Buḫārī Dād-ḫ(v)āh
Ḳ. 206b/14
Ḳ.+nı 207b/10
Ḳ.+nıñ 208a/01
[=5]
ḳabīla Ar. Kabile.
ḳ. ḳabīla 320a/08

ḳ.+nıñ 234b/13
ḳ.+sıdın 190a/04
ḳ.+sıġa 206a/07
ḳ.+sınıñ 330a/16
[=5]
kabūd Far. Mavi, gök rengi.
k. (sıpıhr-ı kabūd) 163a/02
[=1]
ḳabūl Ar. Kabul.
ḳ. 335a/14
ḳ. ahlı 212b/05
ḳ. bile 281a/04
ḳ. eyle- 184a/10
ḳ.+ġa (maʿraż-ı ḳabūl) 319a/09
ḳ.+ıdın 225a/15
ḳ. ḳıl- 161a/04, 164b/07, 199b/03, 225a/16, 316b/14, 328a/02
ḳ. tüş- 234a/04, 251b/06
[=14]
ḳabż Ar. Tutma, kavrama.
ḳ.-ı dāyım ḳıl- 241b/03
[=1]
ḳabża Ar. El, pençe; Bir tutam, bir avuç bir şey.
ḳ.-ı dırāyat 225b/05
ḳ.-ı ıhtımām 304b/05
ḳ.-ı ıḫtıyār 194b/02, 269a/15
ḳ.-ı ıḳtıdār 171b/13, 228b/16
ḳ.-ı ʿınāyat 323a/16
ḳ.-ı tārāc 304b/04
ḳ.-ı taṣarruflarıġa kirgüz- 278b/13
ḳ.-ı ṭılā 244a/04
ḳ.-ı tofraḳ 163b/16
ḳ.-ı zar 249a/16
ḳ.+sı bile 222b/04
[=13]
kāc Far. Darbe.
k. ur- 321b/6
[=1]
ḳaç- Kaçmak.
ḳ.-ar 297b/09
ḳ.-ġanı 205a/17
ḳ.-ġanın 236b/16
ḳ.-ıban 315a/04
ḳ.-ıp 177a/02, 186b/13, 186b/17, 195b/04, 195b/12, 205a/06, 218b/11, 219a/04, 221a/12, 239a/015, 244b/02, 253b/09, 256a/06, 265a/10, 272b/14, 273a/02, 284a/05, 286b/10, 288b/12, 289b/13, 290b/05, 295b/12, 297b/08, 298b/09, 299a/09, 299b/09, öz
ḳ.-ıp durur 174a/12
ḳ.-ıp durur érdi 187a/16, 269b/16
ḳ.-ıp dururlar 186b/15, 205a/13, 257b/13
ḳ.-ıp tur- 291b/09
ḳ.-maġaylar 269a/07
ḳ.-maḳ bile 329a/03
ḳ.-tı 247b/04
ḳ.-tılar 219a/07
[=42]
ḳaçan Ne zaman.
ḳ. 160a/16, 212a/07, 217a/02, 219b/03, 232b/08, 260a/14, 260a/14, 260a/15, 260a/16, 260a/17, 304b/12, 307b/04, 329a/03
ḳ. (her ḳaçan) 186a/12
[=14]
ḳaçġunçı Kaçıcı, firar edici.
ḳ. 186b/17
ḳ.+lar 284a/07
[=2]
ḳad (<Ar. ḳadd) Boy.
ḳ.+ı (ḳaddı) 212b/08, 247a/15, 255a/16
ḳ.+ı dék 188a/08
ḳ.+ı yañlıġ 165b/14
[=5]
ḳadaḥ Ar. Kadeh.
ḳ. 158a/08
ḳ.-ı sāmıʿa230b/04
[=2]
ḳadaḥ-paymā Far. Şarap içen.
ḳ.-yı ıstırāḥat251b/08
[=1]
ḳadam Ar. Adım, ayaḳ.
ḳ. 199b/01, 262a/05, 317a/02, 322a/11
ḳ. (farḳıdın tā ḳadam) 242a/04
ḳ. çék- 222b/14
ḳ.+da 278a/04, 278a/05
ḳ.+dın 254a/06
ḳ. eyle- 223b/07
ḳ. érdi 250b/07
ḳ.-ı casārat ur- 333a/14
ḳ.-ı curʿat ur- 325b/04
ḳ.-ı fırār ur- 219a/06, 310b/02
ḳ.-ı ırādat 181b/11, 182a/05, 246b/09, 261b/14, 264b/06, 288b/16

ḳ.-ı ıstıʿcāl 173b/09, 227b/14, 230a/17
ḳ.-ı ıstīmān ur- 308b/04
ḳ.-ı maymūn 295a/15
ḳ.-ı şarāfat-tavʾām311b/15
ḳ.-ı taraddud ur- 166a/12
ḳ.+ın 168b/08, 183b/10, 190a/12, 193b/02, 248a/03, 255a/03, 267a/12, 335b/05
ḳ.+ın çék- 171b/16
ḳ.+ın ḳoy- 229b/07, 250a/02
ḳ.+ın ur- 315a/13, 316b/03
ḳ.+ıñdın 221b/07
ḳ. ḳoy- 227a/04, 230b/16, 240a/11
ḳ. tā ba-farḳ 165b/15, 266b/10, 301b/16
ḳ. tā farḳ 260a/02
ḳ. ur- 216a/07, 223b/03, 303a/07, 323a/13
ḳ. yétkür- 221b/06
[=54]

ḳadam-farsā Far. Adım aşındıran. Krş. **ḳadam-farsāy**
ḳ.-yı ʿazīmat 182a/17
ḳ.-yı bādıya-ı ʿınād 182b/08, 230a/05
[=3]

ḳadam-farsāy bk. **ḳadam-farsā**
ḳ.-ı cādda-ı mutābaʿat 311a/01
ḳ.-ı vādī-yı żalālat u ʿadāvat 166b/16
ḳ. ḳıl- 277a/12
[=3]

ḳadam-gāh Far. Gidilecek yer, durak.
ḳ. 246b/09
ḳ.-ı ḥażrat 246b/15
ḳ.-ı müteberrike 246b/16
ḳ.+ıġa 246b/08, 312a/05
ḳ.+ınıñ 316b/17
[=6]

ḳadam-zan Far. Adım atan.
ḳ. bol- 216a/12
[=1]

ḳadar Ar. Denli, gibi.
ḳ. (ol ḳadar) 224a/01
[=1]

ḳadar-ḳudrat Ar. Kudreti kader gibi olan.
ḳ. 225a/08
[=1]

ḳaddasa'llāhu asrāra-humā Ar. "Allah onun sırlarını, bilgilerini takdis etsin." anlamında Arapça bir ibare.
k.+nıñ 290b/13
[=1]

ḳaddasa'llāhu sırrahu Ar. "Allah onun sırrını mukaddes kılsın." anlamında Arapça bir ibare.
k.+nıñ 312a/05
[=1]

ḳaddasa'llāhu sırrahu'l-ʿazīz Ar. "Allah onun aziz sırrını mukaddes kılsın." anlamında bir dua.
k. 246b/08
[=1]

ḳaddasa'llāhu taʿālā asrāra-humā . Ar. "Allah onun sırlarını, bilgilerini takdis etsin." anlamında Arapça bir ibare.
k.+nıñ 303a/05
[=1]

ḳaddise sırrahu'l-ʿazīz Ar. "Onun yüce sırrı mukaddes olsun." anlamında din büyüklerinden sonra söylenen saygı cümlesi.
k. 244a/06
[=1]

ḳaddise sırrahu Ar. "Sırrı mukaddes olsun." anlamında din büyüklerinden sonra söylenen saygı cümlesi.
k. 266a/13
k.+nıñ 302b/05
[=2]

ḳādır (< Ar. ḳādir) Güçlü, iradesi olan.
ḳ. bol- 255a/07
ḳ.-ı ʿala'l-ıṭlāḳ 275a/16
ḳ.-ı ılāh 223a/14
ḳ.-ı ẕū'l-calāl 323a/15
[=4]

ḳādır-andāz Far. İyi ok atan.
ḳ. 252a/13
ḳ.+lar 170a/02
[=2]

Ḳādır Berdi Bég ş.a. Kıyatlı Kara Bahadur Mirab'ın oğludur, isyancılarla savaşmıştır.
Ḳ. 262b/15, 264a/14
[=2]

Ḳādır Bergen bk. **Ḳādır Bergen Biy.** Krş. **Ḳādır Bergen Ḳara Ḳalpaḳ**

Ḳ. 284b/13
[=1]

Ḳādır Bergen Biy ş.a. Karakalpak'ın ileri gelenlerindendir. Hasan Bay Biy'in oğludur. Krş. **Ḳādır Bergen , Ḳādır Bergen Ḳara Ḳalpaḳ**
Ḳ. 263a/04, 330b/16
Ḳ.+ġa 330b/15
[=3]

Ḳādır Bergen Ḳara Ḳalpaḳ bk. **Ḳādır Bergen Biy** Krş. **Ḳādır Bergen.**
Ḳ. 284b/07
[=1]

ḳadīm Ar. Eski, geçmiş. Krş. **ḳadīma**
ḳ. (tārīḫ-ı ḳadīm-ı Yazdıcırdıyya) 189a/08
ḳ. durur (Ḥ(v)ārazm-ı Iram-bazm-ı ḳadīm) 180b/02
ḳ.+nı (duşman-ı ḳadīm) 269a/16
ḳ.+nıñ (Ḫurdād-māh-ı ḳadīm) 189a/09
ḳ.+nıñ (Ürgenc-i ḳadīm) 321b/16
ḳ. u'l-ayyām 166a/09
ḳ. u'l-ḫıẕmatlıġ 171b/09
[=7]

ḳadīma Ar. Eski, geçmis. Krş. **ḳadīm**
ḳ. (carāyım-ı ḳadīma) 170b/05, 190b/13, 323b/13
ḳ. (carāyım-ı ḳadīma u cadīda) 199b/11, 231b/11
ḳ.+sı (ḫabāṣat-ı ḳadīma) 268b/11
ḳ.+sın (carāyım-ı ḳadīma) 247b/09
[=7]

ḳadīmī Ar. Eskiden beri var olan, eski.
ḳ. 157b/01, 173a/06
ḳ. (ʿadāvat-ı ḳadīmī) 311a/01
[=3]

ḳadr Ar. Değer, şeref, derece.
ḳ. 318b/07
ḳ. u ʿalī-canāb 229a/14
ḳ. u manzılat 226a/06
[=3]

Ḳāf Ar. Efsanevi Kaf dağı.
Ḳ (köh-i Ḳāf) 215b/14, 289a/13
Ḳ. taġı 246b/13
Ḳ. üzre 263b/10, 296b/08
[=5]

ḳafā (<Ar. ḳafāʾ) Kafa, baş.
ḳ.+sıdın 184b/09
[=1]

ḳafas Ar. Kafes.
ḳ. 172a/15
[=1]

kāfir (<Ar. kāfir) Kafir.
k.-ı nıʿmat-ḥaḳ-nā-şınās 234b/15
[=1]

kāfur Ar. Uzak Doğu'da yetişen bir taflandan elde edilen ıtırı kuvvetli bir madde.
k.+ı 324b/06
[=1]

kāfur-bīz Far. Kafurlu, kafur kokuları saçan
k. bol- 316a/01
[=1]

kāfur-bīzlik Kafur kokuları saçma durumu.
k. 324b/05
[=1]

ḳahba Ar. Kahbe.
ḳ.-ı davr-fırīb 212a/12
[=1]

ḳāhıra Ar. Kahreden; üstün gelen
ḳ. (afvāc-ı ḳāhıra) 174a/06, 176b/11, 190b/01, 196b/01, 232b/01, 271b/11, 283a/10, 291b/10, 313a/03, 317a/09, 323a/10
ḳ. (leşker-i ḳāhıra) 176b/14
ḳ. (sıpāh-ı ḳāhıra) 251b/09
ḳ. bile (afvāc-ı ḳāhıra) 173b/06, 175a/12, 287a/01
ḳ.+nı (afvāc-ı ḳāhıra) 202b/09
[=17]

ḳahḳaha-zan Far. Kahkaha atan, fazlaca yüksek sesle gülen.
ḳ. 312b/13
[=1]

ḳahḳarā Ar.Arkaya dönemeden savaşarak geri çekilme.
ḳ. (rucuʿu'l-ḳahḳarā) 330b/01
[=1]

kahl Ar. Göze sürme çekme.
k. ét- 262a/06
[=1]

ḳahr Ar. Yok etme; çok üzülme.
ḳ. 267a/15
ḳ. (ātaş-ı ḳahr u ġażāb) 162b/15
ḳ. (maruha-ı ḳahr-ı yazdani) 333b/04
ḳ. (mustavcıb-ı ḳahr u saht) 192a/15

ḳ. bile (tīġ-ı ḳahr) 256a/14
ḳ. birle 251b/14
ḳ.+ı 233a/04
ḳ.+ı (nāyıra-ı ḳahr) 169a/14, 173b/16
ḳ.+ı (nīrān-ı ḳahr) 234a/05
ḳ.+ı bile (ātaş-ı ḳahr) 161a/11
ḳ.+ı bile (tund-bād-ı ḳahr) 170a/16
ḳ.+ı tund-bādī 260b/03
ḳ.+ıdın 175b/09, 315a/04
ḳ.+ıġa (şuʿla-ı ḳahr) 219a/02
ḳ.+ıñdın (tīġ-ı ḳahr) 260b/09
ḳ.+ile 218b/12
ḳ. otı 162b/15, 195a/13, 195b/09
ḳ. u ġażab 264b/02
ḳ. u ġażab-ı şarṣarī 260b/02
ḳ. u kīn 253a/01
ḳ. u suḫṭ 270a/14
[=25]
Ḳahramān ş.a. Fars mitolojisinde Rüstem'in yendiği kimse.
Ḳ. 223a/09
[=1]
Ḳahramān-gīn bk. **Ḳahramān**
Ḳ.-ı Bahrām-āyīn 222b/02
[=1]
ḳahramānlıġ Kahramanlık.
ḳ. 225a/11, 311a/11
ḳ. ḳıl- 221a/11
[=3]
ḳahrnāk Far. Üzüntülü, öfkeli.
ḳ. u ġażabnāk bol- 173b/05
[=1]
ḳaḫṭ Ar. Kıtlık.
ḳ. 332b/16, 334a/08, 336a/07
ḳ. (balā-yı ḳaḫṭ) 335a/13
ḳ. (muḫīṭ-ı ḳaḫṭ) 335a/15
ḳ. dék 336a/10
ḳ.-ı bar-ṭaraf 335b/16
ḳ.+ıdın burun 178b/14
ḳ.+nı 336a/10
ḳ. u ġalā 306a/05
[=10]
ḳāʿıda (<Ar. ḳāʿida) Kaide, usul, yöntem.
ḳ.+lar 226a/08
ḳ.+sın 186a/10
[=2]
ḳāīd Ar. Komutan.
ḳ.-ı ʿınāyat-ı ılāhī 275a/03
[=1]
kāīnāt Ar. Dünya.
ḳ. (fihrist-i macmūʿa-ı kāīnāt) 313b/10
[=1]
Ḳaḳa Sar-dār ş.a. Yomut'un ileri gelenlerindendir. Krş. **Uşaḳ Ḳaḳa Sar-dār**
Ḳ. 174a/15, 176b/01, 203a/13, 263a/02
Ḳ. bile 176a/10
Ḳ.+ġa 176b/08
Ḳ.+nıñ 330b/17
[=7]
ḳaḳıl- Kakılmak, çakılmak, saplanmak.
ḳ.-ıp 322b/11
[=1]
Ḳaḳıştuvan y.a. Ramitan'ın 20 km. kuzeybatısında bir köy.
Ḳ.+nı 203b/01
[=1]
ḳāḳum Ar. Kürkü makbul bir cins kedi.
ḳ. 316a/02
[=1]
ḳal Şehirlerde bulunan yarık yer.
ḳ.+ıġaça 180a/15
[=1]
ḳalʿ Ar. Koparma, sökme.
ḳ. u ıstīṣāl 334b/16
[=1]
ḳāl Ar. Söz, laf.
ḳ. (ḳīl u ḳāl) 238b/14
ḳ. (marāsım-ı ḳīl u ḳāl) 220a/14
[=2]
ḳal- 1. Kalmak.
ḳ.-dı 226b/12, 270a/17
ḳ.-ġan 212a/04, 256a/06, 271a/16
ḳ.-ġu dék érdi 221b/05
ḳ.-ıp 186b/16, 249a/04, 316a/14, 316a/15
ḳ.-ıp durur 211b/03
ḳ.-ıp durur érdi 161b/05, 198b/11
ḳ.-ıp durur érdüm 313a/07
ḳ.-ıp dururlar 182b/03
ḳ.-madı 235b/14, 244b/09, 256a/03, 313b/04, 319b/11
ḳ.-maḳı 319b/03
ḳ.-mamış 302b/04
ḳ.-masun 176a/12, 321a/16
ḳ.-may 182b/02, 233b/17, 260b/17

ḳ.-mış érdi 235b/03
ḳ.-ur 302b/14, 333a/12
ḳ.-ur érdi 271b/15
2. Eksiksiz olmak, hariçte kalmamak.
ḳ.-ġan 176b/17
ḳ.-madı 171b/05, 249b/13, 249b/14, 336a/07
ḳ.-may 313a/01
ḳ.-mayın 266b/09, 266b/10
3. Geride kalmak, sağlam kalmak.
ḳ.-ġan 175a/17, 181a/07, 206a/12
ḳ.-ġanın 196a/17, 252b/06, 252b/09, 279a/16
ḳ.-ġanlarıġa 334a/12
ḳ.-ıp durur 180b/16
ḳ.-madı 249a/08, 300b/17, 301b/05
ḳ.-may durur érdi 224a/06
4. İntikal etmek
ḳ.-ġan 176b/02
5. Mevcut durumda olmak.
ḳ.-ıp 191a/11
ḳ.-ıp durur 205a/17
ḳ.-madı 183a/12, 235b/14
6. Bir yerde yaşamak, oturmak.
ḳ.-ıp 266a/07
ḳ.-ıp durur érdiler 190b/08
[=59]
amān ḳal- 198b/11
ʿāṭıl ḳal- 333a/12
ġāfıl ḳal- 182b/03
hayrān ḳal- 302b/14, 316a/14
macālı ḳal- 233b/17
parīşān ḳal- 316a/15
yād-gār ḳal- 211b/03
[=8]

ḳalʿa Ar. Kale.
ḳ. 163a/17, 163b/06, 163b/14, 163b/15, 169b/08, 170b/06, 191a/03, 191a/09, 191a/10, 191a/11, 191a/16, 192b/11, 194a/01, 198b/11, 219a/11, 234a/05, 235a/11, 252b/07, 254a/06, 274b/15, 277a/05, 286b/14, 287a/01, 287a/03, 287a/14, 289a/01, 289b/14, 290a/17, 290b/08, 294b/06, 294b/09, 315b/11, 327b/14
ḳ. (top-ı ḳalʿa-ı köp) 193b/17
ḳ. ahlı 162b/17, 169b/16, 192a/12, 194a/01, 199a/11, 199a/15, 232b/03
ḳ. bile 286a/02
ḳ.+da 243a/01, 275a/01, 286b/13, 298a/06, 307a/11
ḳ.+da (Yañı ḳalʿa) 256a/06
ḳ.+dın 192a/09, 195a/16, 252b/02, 252b/14, 254a/10, 263a/12, 265b/01, 281b/13, 281b/16, 286a/01, 286b/17, 287a/06, 289a/05, 291a/11, 291b/05, 300a/05
ḳ.+ġa 169b/13, 190a/06, 191b/06, 192b/02, 234a/11, 237b/16, 252b/05, 263a/13, 286b/10, 288b/06, 289b/10, 289b/13, 291a/14, 291b/09, 294b/05, 294b/09, 297a/04, 297a/08, 297a/09, 297a/15
ḳ.+ġa (Yañı ḳalʿa) 293a/01
ḳ.+ġaça 193b/09
ḳ.-ı Ḳıpçaḳ 232b/15
ḳ.-ı kohvār 260a/10
ḳ.-ı meẕkūr 255a/12
ḳ.-ı meẕkūra 162a/17, 244a/09
ḳ.-ı sıpıhr-bunyān 192b/12
ḳ.-ı sīm 207b/01
ḳ. içre 232b/06, 233b/10
ḳ.+nı 161b/14, 230b/15, 290b/07, 328b/08
ḳ.+nıñ 162a/14, 162b/08, 163a/08, 169b/03, 169b/12, 193a/09, 194a/03, 231a/16, 232b/01, 239a/015, 274b/16, 281b/17, 282a/06, 285b/17, 287a/04, 287b/12, 289a/02, 289a/06, 289a/11, 290a/05, 291a/10, 296a/01, 297a/10, 297a/11, 327b/15
ḳ. sarı 169b/07, 232b/13
ḳ.+sı (Çavdur ḳalʿası) 274a/14
ḳ.+sı (Şayḫ ḳalāası) 174b/05
ḳ.+sıda 276b/02, 279a/09
ḳ.+sıda 295b/16
ḳ.+sıdın 290b/15
ḳ.+sıdın (Aḳ Yaḳış ḳalʿası) 305b/13
ḳ.+sıġa 198a/14, 231a/14, 231b/07, 232a/12, 232b/17, 234b/17, 237a/17, 240b/02, 252a/13, 253a/08, 256a/06, 256b/13, 258a/06
ḳ.+sıġa (Ḳoñrat ḳalʿası) 285b/01
ḳ.+sın 236a/02, 255a/07, 281b/12
ḳ.+sınıñ 174a/11, 193a/10, 198a/01, 233b/05, 233b/09, 235b/07, 253a/15, 278b/08, 279a/12, 281a/11, 283b/16
ḳ.+sınıñ (Aḳ Yaḳış ḳalʿası) 326b/03

ḳ.+sınıñ (Ḥācı Tarḫān ḳalʿası) 273a/16
ḳ.+sınıñ (Ḫ(v)āca Éli ḳalʿası) 271b/03
ḳ.+sınıñ (Ḳıpçaḳ ḳalʿası) 255a/12, 312b/07
ḳ.+sınıñ (Ḳoñrat ḳalʿası) 291a/09
ḳ.+sınıñ (Ḳoñratnıñ ḳalʿası) 285b/14
ḳ.+sınıñ (Köh-i Ten ḳalʿası) 274a/15
ḳ.+sınıñ (Manḳıt ḳalʿası) 266a/17, 291a/07
ḳ.+sınıñ (Manḳıt ḳalʿası) 329a/14
ḳ.+sınıñ (Şorça ḳalʿası) 327a/04
ḳ.+sınıñ (Tök ḳalʿası) 322a/04
ḳ.+sınıñ kenārıda (Cankent ḳalʿası) 327b/13
ḳ. yasa- 169a/13
[=176]

ḳalʿa-dārlıġ bk. **ḳalʿa-dārlıḳ**
k. 192a/03
[=1]

ḳalʿa-darlıḳ Kaleyi koruma durumu, kale muhafızı olma işi. Krş. **ḳalʿa-dārlıġ**
ḳ. ét- 261a/16
[=1]

ḳalʿa-gīrlik Kaleyi tutma, koruma.
ḳ.+niñ 194a/04
[=1]

ḳalʿa-küşāylıġ Kaleyi açma.
ḳ. 163b/10
[=1]

ḳalʿacāt Ar. Kaleler.
ḳ.+nı 331a/10
[=1]

ḳalaḳ Ar. İç sıkıntısı, gönül darlığı.
ḳ.+ġa (ıżṭırāb u ḳalaḳ) 305b/10
ḳ. u ıżṭırāb ḳıl- 304b/15
[=2]

ḳalam Ar. Kalem.
ḳ. 166a/06, 167b/16, 228b/08, 230b/16, 241a/07, 255b/03, 316a/15
ḳ. (ṣāḥıb-ḳırān-ı ḳalam-ı dū-zabān) 228b/13
ḳ. (ṣāḥıbu'l-ḳalam ve'l-ḥusām) 164b/13
ḳ. (ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam) 220b/04
ḳ. (ṣāh-bāz-ı ḳalam) 277b/07
ḳ. eyle- 218b/12
ḳ. ét- 261a/11
ḳ.+ı 167b/16
ḳ.-ı badīʿa-nigār 189b/16, 328a/11
ḳ.-ı balāġat-raḳam 220a/11
ḳ.-ı çābük-raḳam 159b/01, 240a/10
ḳ.-ı ḫūş-tekellüm 227b/01
ḳ.-ı ḫūş-hırām 164a/11
ḳ.-ı muşkīn 267a/11
ḳ.-ı muʿcız-bayān 168a/01, 305b/07
ḳ.-ı muşkīn-raḳam 282a/17, 308b/07
ḳ.-ı uʿcūba-nigār 203b/14
ḳ.-ı uʿcūbat-parvāz 201a/06
ḳ.-ı żī'l-lısānayn 224b/08
ḳ. ḳıl- 185a/07, 222a/16
ḳ. sür- 167b/17
[=32]

ḳalam-ravī Far. Bir hükümdar veya hükumetin hükmünün geçtiği yer.
ḳ.+ġa 161b/02
[=1]

ḳalam-zan Far. Katip, yazıcı.
ḳ. bol- 188a/16
ḳ.+lar 189b/02
[=2]

Ḳalandar ş.a. Keday Bahadur'un kardeşidir.
Ḳ. 297b/17, 298b/01, 298b/14, 299a/08, 303b/04
[=5]

ḳalandar-ḫāna Ar. Yoksul dervişlerin barınmaları için yapılan tekke.
ḳ.+da 336a/05
[=1]

Ḳalandar Atalıḳ ş.a. Muhammad Nıyaz Beg'in yakalayıp öldürdüğü isyancıdır.
Ḳ. 303a/01
Ḳ.+nı 304a/05
[=2]

Ḳalandar Bég ş.a. Yahşılık Biy'in oğullarından biridir.
Ḳ. 262b/15, 290b/04
[=2]

Ḳalandar Inaḳ ş.a. Huday Bergen Beg'in babasıdır.
Ḳ. (Ḫudāy Bergen Bég ibn Ḳalandar Inaḳ) 211b/11
[=1]

Ḳalandar Kör ş.a. Nıyaz Beg Yılım'ın oğludur.
Ḳ. 305b/07
ḳ. ibn ibn Nıyāz Bég Yılım 305b/03
Ḳ.+ni 305b/16

Ḳ.+niñ 309b/04
[=4]
Ḳalandar Parvānçı ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḳ. 285b/10, 320b/06
Ḳ. kéynidin 306b/14
Ḳ.+nı 307b/13
[=4]
ḳalat Ar. Ölüm.
ḳ. 294a/03
[=1]
ḳalb Ar. Yürek.
ḳ. bile (ṣamīm-ı ḳalb) 314a/05
ḳ. dék (naḳd-ı ḳalb) 301a/15
[=2]
ḳalb-gāh Far. Ordunun merkez bölümü.
ḳ. 263a/07, 289a/01
ḳ.+da 181b/16, 218a/07, 285b/11
ḳ.-ı nekbet-panāh 263a/14
ḳ.-ı nuṣrat-panāh 218a/02, 265a/04
[=8]
ḳālıb Ar. Gövde, beden.
ḳ.+ıdın 172a/16
[=1]
ḳalın Yığın, çok, yoğun; kalın.
ḳ. 160a/15, 176a/03, 176b/09, 183a/05, 247b/02, 248b/15, 252a/16, 258b/04, 285a/05, 317b/10, 322b/02, 322b/10, 329a/07
[=13]
ḳalīl Ar. Az. Krş. **ḳalīla**
ḳ. bile (camʿ-ı ḳalīl) 298a/02
ḳ. bile (leşker-i ḳalīl) 186b/12
[=2]
ḳalīla bk. **ḳalīl**
ḳ. (ġanāyım-ı ḳalīla) 330a/17
[=1]
ḳalḳan Kalkan.
ḳ.-ı zar-kār-ı şacāʿat219b/04
[=1]
Ḳalmaḳ k.a. Çin ve Moğolların karışmasıyla oluşmuş bir ulustur. Kalmuk da denir. Bunlar Budist Moğollar olarak bilinir.
Ḳ. 334b/09
Ḳ. laḳabı 235a/01
[=2]
Ḳalmaḳ Bürküt Bahādur ş.a. Küçük Erbab'ın kölesidir.
Ḳ. 288a/03
[=1]
Ḳalman Bahādur ş.a. Koñrat askerlerinin en seçkini diye tarif edilmiştir.
Ḳ.+nı 193b/11, 198b/01
[=2]
Ḳalpaḳıyya bk. **Ḳara Ḳalpaḳ**
Ḳ. 161b/05
[=1]
ḳalyān Far. Nargile.
ḳ. u nās-keşlik 328b/11
[=1]
ḳamʿ Ar. Kahretmek, ezmek, zaptetmek.
ḳ. u ıstīṣāl 202a/17
[=1]
kām Far. Arzu, istek, dilek.
k. 168a/14, 183b/11, 184a/15, 188a/11, 212b/07, 257b/09, 308a/06, 314a/15, 325b/09
k. (ışţıhā-ı kām) 258b/12
k. al- 211a/17
k.+ı 168a/05
k.+ı édi 256b/07
k.+ıġa 269a/14
k.+ıñ bile 275a/09
k. u murād 229b/03
[=16]
kām-baḫş Ar. İstek bağışlayan.
k. ḳıl- 165b/05
[=1]
kām-cūy Far. Maksadına erişmek isteyen.
k. érür 299b/13
[=1]
kām-rān Far. Bahtiyar, mesut.
k. 266b/16
k. (ġānım u ġālıb u kām-rān) 226b/13
k. (Ḫān Anūşa-ı şah-ı kām-rān) 213b/11
k. (Hurmuz u Ḫusrav-ı kāmrān) 213a/17
k. tap- 256b/08
[=5]
kām-rānlıġ Bahtiyarlık.
k. 184a/16, 250b/10, 311a/11
k. bile 332a/06
k. bile (davlat u kām-rānlıġ) 278a/12

k. bile (ʿışrat u kām-rānlıġ) 240b/03
k. u fīrūzmendlik 326a/01
[=7]
kām-yāb Far. İsteğine kavuşmuş.
k. 261b/16
k. (bahramand u kām-yāb ḳıl-) 233b/08
k. bol- 213b/05
k. ḳıl- 261b/16
[=4]
ḳamar Ar. Ay.
ḳ. 167a/16, 306a/07
ḳ. (nāżır-ı ḳamar) 164b/11
ḳ. bol (ʿayn-ı şaḳḳu'l-ḳamar) 264a/04
ḳ.-ı gītī-neverd 181b/14
ḳ.-ı sarīʿ 326a/02
ḳ.-ı sarīʿu's-sayr 233b/04
ḳ.-ı şeb-gerd 279b/15
[=8]
ḳamar-dīdār Far. Ay yüzlü.
ḳ. 225a/03
[=1]
ḳāmat Ar. Boy, endam.
ḳ.-ı ḳābılıyyat 188b/17, 225a/14, 229a/09, 326b/12
ḳ.-ı mubārek 221b/17
ḳ.-ı naḥīf 313a/12
ḳ.-ı zībā 168b/01
[=7]
ḳāmıʿ (< Ar. ḳāmiʿ) Kahreden, ezen, yok eden.
ḳ.-ı asās-ı ẓulm u ṭuġyān 282b/09
ḳ.-ı bunyād-ı baġī u ṭuġyān 198a/09
ḳ.-ı bunyād-ı ẓulm u ṭuġyān 217b/14
ḳ.-ı ẓulm 157a/11
[=4]
ḳāmıʿ-ı asāsu'ş-şirk ve'ṭ-ṭuġyān Ar. "Taşkınlığın ve şirkin temelini yok eden." anlamında bir övgü.
ḳ. 292b/09
[=1]
ḳāmıʿ-ı asāsu'ẓ-ẓulm ve'ṭ-ṭuġyān Ar. "Taşkınlığın ve zulmün temelini yok eden." anlamında bir övgü.
ḳ. 208a/16
[=1]
ḳāmʿı-ı bunyānu'ş-şirk ve'ṭ-ṭuġyān Ar. "Taşkınlığın ve şirkin binasını yok eden." anlamında bir övgü.
ḳ. 309a/01
[=1]
ḳamış Kamış.
ḳ. 272a/09, 285a/05
ḳ.+lar 248b/15
ḳ.+lar ara 249a/01
ḳ. u zırāʿāt 198b/15
[=5]
kāmil Ar. Bütün, tam, olgun.
k. 215b/10
k. (ʿaḳl-ı kāmil) 320a/05
k. (davlat-ı kāmil) 291a/02
k. (ġanīmāt-ı kāmil) 176b/15
k. (ḫużūr-ı kāmili's-sarvar) 331a/17
k. (ʿınāyat-ı kāmil) 200a/02
k. (navāzışāt-ı kāmil) 186a/05, 308a/16
k. (şikest-i kāmil) 195b/17
k. bol- 215b/10, 216b/11
k. ol- 216b/12, 244b/07
k.'ul-ʿıyār 166b/07
k. u's-sarvar 327a/17
[=15]
kāmilīn Ar. Olgunlar, mükemmeller.
k. (ekmelü'l-kamilin) 205a/03
k. (zubdatu'l-kāmilīn) 336a/01
[=2]
kāmkār Far. İsteğine ulaşmış, bahtiyar.
k. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār) 224b/16, 272a/05, 272b/16, 274a/03, 274b/17, 278a/07, 278b/03, 279b/12, 280a/04, 287a/03, 287b/17, 288b/13, 290a/10, 304a/05, 309a/12, 326a/15, 330a/03, 331a/04, 334a/02
k. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 282b/07, 308b/16, 310b/14, 314b/02, 328a/12, 332b/15
k. (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār-ı İskendervār) 322b/02
k. (ḥażrat-ı kāmkār-ı duşman-şikār 310a/10
k. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı kāmkār) 164b/13
k. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 239a/17
k. (ḥażrat-ı sulṭān-ı kāmkār) 253b/11, 277b/08
k. (ḫıdīv-ı kāmkār) 324b/02
k. (ḫıdīv-ı kāmkār-ı duşman-şikār) 302a/03, 305a/04, 310a/10

k. (ḫusrav-ı kāmkār) 325b/08
k. (sulṭān-ı kāmkār) 250b/17
k. (şāh-ı kāmkār) 217a/02
k.+nıñ (ḥażrat-ı ḫıdīv-ı kāmkār) 163b/05, 269a/10, 270a/14, 277b/05, 280a/14, 280b/14, 291a/17, 317a/15, 319a/07, 319b/04, 320a/15, 325b/06, 330b/15, 331a/11, 332a/16
[=53]
kān Far. Maden ocağı, ocak; kaynak.
k. 220b/10
k.+ġa 249b/13
k.-ı ṭıla 246b/16
k.+ıdın 246b/12
[=4]
ḳan Kan.
ḳ. 183b/17, 185b/12, 193a/13, 193a/16, 218b/13, 220b/01, 226b/09, 239b/11, 289a/12, 289a/12
ḳ. (daryā-yı ḳan) 195b/08
ḳ. bile 220b/01, 264a/04
ḳ. birle 263b/11
ḳ.+dın 193a/14, 239b/10
ḳ.+ġa 287b/01
ḳ.+ı 301a/07, 312b/15
ḳ.+ı bile 289b/05
ḳ.+ı dék 258a/10
ḳ.+ı üçün 183a/11, 281a/04
ḳ.+ıdın 212b/13, 224a/14, 232b/06, 236a/07, 238a/11, 252b/16
ḳ.+ıdındur 321a/05
ḳ.+ıġa 195a/02
ḳ.+ımız 238b/06
ḳ.+ın 183b/16, 253a/02, 260a/17, 267a/06, 324a/02
ḳ.+ını 297a/07
ḳ. ile 286a/14
ḳ.+lar 246a/01, 263b/17, 299b/04
ḳ.+lar tök- 219b/07
ḳ. tök- 209a/09, 218b/07, 255b/01, 263b/12
[=47]
kān-baḫş Ar. Maden bahşeden.
k. 301a/17
[=1]
ḳanāʿat Ar. Kanma, kanış.
ḳ. eyle- 333b/15
[=1]
ḳanat Kanat.
ḳ. aç- 260a/15, 296b/12
ḳ.+ı 233b/13
ḳ. ur- 245a/11
[=4]
ḳanatsız Kanatsız.
ḳ. 244b/06
[=1]
Ḳancıġalı k.a. Konratların dört büyük boyundan biri.
Ḳ.+nıñ 202b/15
[=1]
ḳand Ar. Şeker.
ḳ. birle 250b/02
ḳ.+ın (ḥalvā-yı ḳan) 168a/04, 258b/12
[=3]
Ḳandahār y.a. Kandehar sehri.
Ḳ.+da 335a/14
[=1]
ḳandalāt Ar. Şekerli tatlılar.
ḳ. birle 243a/04
[=1]
Ḳandım Sar-dār ş.a. Muhammad Rahim Han'ın önemli görevlerde bulunan adamıdır.
Ḳ. 172a/15, 176a/16
ḳ.+nı 176a/06, 177a/10, 179a/07, 274a/05
ḳ.+nıñ 274a/05
[=7]
ḳanı Hani, nerede.
ḳ. 213a/05, 213a/05, 213a/06, 213a/06, 213a/06, 213a/06, 213a/06, 213a/07, 213a/07, 213a/08, 213a/08, 213a/08, 213a/09, 213a/09, 213a/09, 213a/09, 213a/09, 213a/10, 213a/10, 213a/10, 213a/11, 213a/11, 213a/12, 213a/12, 213a/12, 213a/13, 213a/13, 213a/13, 213a/13, 213a/13, 213a/14, 213a/14, 213a/15, 213a/15, 213a/16, 213a/17, 213a/17, 213a/17, 213b/01, 213b/02, 213b/02, 213b/03, 213b/04, 213b/05, 213b/06, 213b/06, 213b/07, 213b/07, 213b/08, 213b/08, 213b/09, 213b/09, 213b/09, 213b/10, 213b/10, 213b/11, 213b/11, 213b/12, 213b/12, 213b/12, 213b/13, 213b/14, 213b/14, 213b/15, 213b/16, 213b/16
[=66]

ḳānıʿ (< Ar. ḳāniʿ) Kanaat eden, yetinen.
ḳ. bol- 333b/12
[=1]
ḳānūn I Kural, kanun, yasa.
ḳ. 246a/15
ḳ.+ı bile 232b/15
ḳ.-ı naṣfat 333a/11
[=3]
ḳānūn II Ar. Bir çeşir çalgı.
ḳ.-ı rāḥat 161b/07
[=1]
kānūn Ar. Ocak, mangal.
k. 264b/02
k. (nīrān-ı ḥasad u kānūn-ı sīna) 201a/15
[=2]
Kañlı k.a. Kıpçaklardan bir boyun adı.
Ḳ. 192a/17, 197b/12, 248a/02, 248a/09, 255b/04, 318b/17
Ḳ.+ġa 249b/02
Ḳ.+nıñ 203a/17, 250a/01, 262b/09
Ḳ. uruġı 288b/11
Ḳ. uruḳı 161a/15
[=12]
Ḳañlı Ḳalandar Bég k.a. Huday Berdi beg'in oğludur.
Ḳ. ibn Ḫudāy Berdi Bég ibn Ḳutluḳ Murād Ḥācı 280b/09
[=1]
Ḳañlı Ḳıpçaḳ bk. **Ḳañlı**
Ḳ. 169a/16
[=1]
Ḳapḳaḳlı y.a. Hoca Kölünün yakınlarında bir orman.
Ḳ. 247b/03, 248a/07, 312b/07
Ḳ.+dın 313a/09
[=4]
ḳaplan Kaplan.
ḳ. (bars u ḳaplan) 312b/12
ḳ.+ıdın 246b/13
[=2]
ḳaplan- ḫurūş Far. Coşmuş kaplan.
ḳ. (şīr-nīrū u ḳaplan-ḫurūş) 251b/12
[=1]
ḳapu Kapı, eşik.
ḳ.+ña 301a/08, 323b/16
[=2]
kār Far. İş, etki, kazanç
k. (küşāyiş-i kār) 238a/08
k. (ustād-ı kār) 233b/01
k.+ı (ancām-ı kār) 175b/14
[=3]
ḳar Kar.
ḳ.+dın 324b/05
ḳ.+nı 323a/07
[=2]
ḳaʿr Ar. Çukur, dip.
ḳ.+ı 322a/12
ḳ.-ı daryā 211a/15
ḳ.+ıda 321a/17, 335a/16
ḳ.+ıġa 321b/07
[=5]
kār-güzār Far. Elinden iş gelen, becerikli
k.+larnıñ 192b/12
k. u ḥaşarī 169b/13
[=2]
kār-güzārlıġ Becerikli olma durumu.
k. üçün (ḥaşr u kār-güzārlıġ) 196a/14
[=1]
kār-sāz Far. Çalışan, becerikli.
k. (ḥażrat-ı muhayman-ı kār-sāz 222a/03
k.+nıñ (muhayman-ı kār-sāz) 288b/17
[=2]
kār-sāzlıġ Becerikli olma durumu.
k. körgüz- 188a/12, 188b/04
[=2]
kār-zār Far. Savaş, mücadele. Krş. **kār u zār**
k. 181a/05, 181b/01
k. (heneggāma-ı kār-zār) 289a/11
k. (heneggāma-ı kār-zār-ı kerem) 208b/15, 220a/14
k. (maydān-ı kār-zār) 236a/08
k. (muntaẓır-ı razm u kār-zār) 199a/10
k.+da 222b/11
k.+da (heneggāma-ı kār-zār) 286a/15
k.+dın (maʿreke-i kār-zār) 210a/10, 210b/12, 288b/05, 289b/13, 297a/04
k.+dın (maydān-ı kār-zār) 222b/14
k.+ġa (ʿarṣa-ı kar-zar) 219b/16
k.+ġa (maʿreke-i kār-zār) 252b/04
k. içre 264a/05
k. körgüz- 221a/12
[=19]
kār u zār bk. **kār-zār**

k. (maʿreke-i kār u zār) 252b/16
k. bol- 260a/14
k.+da (maʿreke-i kār u zār) 328a/14
[=3]
ḳara Kara.
ḳ. 185b/01, 198a/17, 212b/07, 213a/03, 246a/01, 292b/01, 297a/08, 317b/06
ḳ. eyle- 160b/09
ḳ. ét- 210b/02
ḳ. ḳıl- 218b/11
ḳ. kün tüş- 264b/09
ḳ. tün 232b/13
2. Karaltı.
ḳ.+sın 174a/14, 329a/01
ḳ. körgüz- "Karaltı yapmak." 318a/11, 329b/10
[=14]
ḳara- Bakmak.
ḳ.-may 186b/15
[=1]
Ḳara Aḥmad k.a.Teke Türkmenlerinden bir boy.
Ḳ. 307a/03
[=1]
Ḳara Aygır y.a. Dargan-ata'nın 20 km kuzeyindeki bir yer adı.
Ḳ. 322a/03
[=1]
Ḳara Bahādur Mīr-āb ş.a. Abdullah Beg'in babasıdır. Krş. **Amīr Ḳara Bahādur Mīr-āb**
Ḳ. 194a/08, 209a/04, 239b/01, 249a/10, 262b/12, 264a/17, 272a/17
Ḳ. (ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb) 209a/05
Ḳ. ibn Ḫudāy Ḳulı Atalıḳ 280a/10
Ḳ.+nı (ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb) 237a/11
Ḳ.+nı (Bég ʿAli Bég ibn ʿAbdu'llāh Bég ibn Ḳara Bahādur Mīr-āb)279a/06
Ḳ.+nıñ 280b/08
[=12]
Ḳara Buḳa y.a. Bir orman adı.
Ḳ. 326b/09
[=1]
ḳara çerik Ordunun yol ve köprüleri inşa eden takımına verilen isim.
ḳ. ahlı 169b/11, 272a/08, 274b/15
ḳ. bile 180b/01
ḳ.+ġa (çerigġa) 266a/09
ḳ.+in 196a/14
ḳ.+ni 192b/11
[=7]
Ḳara Çoḳa k.a. Gürgen ve Balkan dağları arasında yaşayan Yomutların bir koludur.
Ḳ. 172b/17, 200b/08
[=2]
Ḳara Ḳalpaḳ k.a. Moğol kavmine mensup bir boydur. Harezm ve Buhara bölgesinde Amu Derya'nın kenarlarında yaşamaktaydılar. Krş. **Ḳalpaḳıyya, Ḳara Ḳalpaḳıyya**. 189a/01, 202b/16, 245b/05, 245b/13, 248a/15, 258a/04, 260a/07, 266a/10. 293a/07, 310a/17, 310b/05, 316b/12, 326a/01, 327a/02, 328b/05, 330a/11, 330b/12
Ḳ. bile 272b/13, 316b/16
Ḳ. durur érdi 257a/16
Ḳ.+ıġa 240a/10
Ḳ.+nı 204a/02
Ḳ.+ınıñ 178b/14, 253b/16, 308b/09
Ḳ. küreni 259b/04
Ḳ.+lar 245b/09
Ḳ.+nı 202b/17, 276b/17, 281a/08
Ḳ.+nıñ 194b/10, 240b/10, 260a/07, 263a/03, 300a/17, 324b/10, 326a/09, 330b/03
[=38]
Ḳara Ḳalpaḳ Al-Amān Ḫıtāy ş.a. Kara Kalpaklı Eş Muhammad Bey'in adamlarındandır.
Ḳ.+nı 293a/16
[=1]
Ḳara Ḳalpaḳ Töre Bég Ḳıyat ş.a. Muhammed Rahim Han tarafından Muhammed Rıza Koşbegi'nin yanına kılavuz olarak tayin edilmiştir.Krş. **Töre Bég**
Ḳ. 309b/07
Ḳara Ḳalpaḳıyya bk. **Ḳara Ḳalpaḳ**
Ḳ. 159a/16, 240a/12, 253b/10, 258a/07, 263a/04, 265b/04, 273b/17, 274a/04, 279b/12, 314b/07, 318b/01, 319b/02, 330a/04

Ḳ.+dın 257a/07, 266a/07, 279a/10, 279b/17, 281a/13, 300a/16, 326b/14, 334b/06
Ḳ.+dın érken 328b/14
Ḳ. durur érdi 305a/16
Ḳ.+ġa 257a/09, 291a/03
Ḳ.+nı 276a/03, 281a/16, 324b/03
Ḳ.+nıñ 240b/16, 256b/09, 292a/03
[=31]
Ḳara Köl y.a. Buhara'dan Kermine'nin tersi istikametinde bir yer.
Ḳ. 202b/07
Ḳ.+ġa 252a/06
[=2]
kara māl Sığır.
k. 279a/15, 305b/02
[=2]
Ḳara Māżī y.a. Ürgenç'in yaklaşık 7 km. doğusunda ve Hankah'ın yaklaşık 7 km. kuzeybatısında bir yer.
Ḳ. 237a/09
Ḳ.+ġa 205a/11
Ḳ.+nıñ ḥudūdı 204b/14
[=2]
Ḳara Şafaḳ kayırı y.a. Sevgenli yakınlarında bir yer adı.
Ḳ.+da 256a/10
Ḳ.+n 257a/07
[=2]
ḳara şāl Kara Çokaların giydikleri giysi.
k. 172b/17
[=1]
ḳarābat Ar. Yakınlık, hısımlık.
ḳ. 230a/03, 294b/11, 317b/13
ḳ.+ı (nısbat u ḳarābat) 238b/01
ḳ. u ḳayın aḳalıġ 163b/04
[=5]
Ḳarabaylı y.a. Amu Darya'nın Kök Özek'e dökülen kolunun adı.
Ḳ. 323a/04
Ḳ. kenārı 265b/17
Ḳ. nahrı 193a/03
Ḳ.+nıñ 196a/11
Ḳ.+nıñ kenārı 329a/15
[=5]
Ḳaraça k.a. Özbeklerin bir boyu.
Ḳ. ṭāyıfası 162b/09
[=1]
Ḳaraġay Atalıḳ ş.a. Berdiş Atalık'ın oğludur.
Ḳ. ibn Berdiş Atalıḳ 293b/17
[=1]
ḳaraḳçı Haydut, yol kesen.
ḳ.+lar 201b/05
ḳ.+lardın 304b/08
[=2]
ḳaraḳçıla- Gözetleme.
ḳ.-y 245b/13
[=1]
ḳaraḳçılıḳ Haydutluk, yol kesicilik, haramilik.
ḳ. 179b/01, 334b/02
ḳ. üçün 328b/16
[=3]
ḳarañġu Karanlık.
ḳ. kéçe 170a/02, 260b/05, 303a/02
ḳ.+sı durur 253b/05
ḳ. tün 162b/17
[=5]
ḳarār Ar. Değişmez hâle gelmek, karar.
ḳ. (ārām u ḳarār tut-) 162b/02, 183b/10, 195a/04, 218a/03, 263a/08, 290a/08, 327a/16
ḳ. (ṭarḥ-ı ḳarār ét-) 241b/03
ḳ. eyle- 215b/06, 241b/03, 301a/17
ḳ.+ı (ṣabāt u ḳarār) 333a/05
ḳ.-ı vāḳıʿ 335a/06
ḳ.+larıġa 163a/15
ḳ. tut- 209b/06, 246a/11, 271b/02
[=17]
ḳarār-gāh Ar. Karargah
ḳ. 191a/06
[=1]
ḳarat- Baktırmak.
ḳ.-ıp 263a/13
[=1]
ḳaravul Moğ. Gözcü.
ḳ. 179a/07, 204b/03, 208a/10, 329a/16
ḳ. bile 208a/14
ḳ.+ġa 208b/04
ḳ.+ıġa 274a/07
ḳ.+ın 234b/05
ḳ.+lar 204b/04, 208a/06, 329a/16
ḳ.+larıdın 203b/02
ḳ.+nı 208b/06
[=13]

ḳaravul başılıḳ Gözcülerin başı, önderi olma durumu.
b. 208a/10
[=1]
ḳaravullıḳ Gözcülük.
ḳ.+ġa (ḳaravullıġġa) 329b/05
[=1]
ḳarcaş- Karışmak, birbirine girmek, karmakarışık olmak.
ḳ.-tılar 291a/12
[=1]
ḳarçıġay Doğan kuşu.
ḳ. 246a/09, 274a/03
[=2]
kārdānlıġ Far. İşten anlar, iş bilir.
k. bile 263b/06
[=1]
ḳardaş Kardeş.
ḳ.+ı durur 298a/02
ḳ.+larıdın 328a/03
[=2]
kārgār Far. Etki yapan, tesir eden
k. (tīr-ı każā-ı kārgar) 264a/17
k. bile (carāḥat-ı kārgar) 163b/07
[=2]
ḳarı I Uzunluk ölçüsü.
ḳ.+dın 274a/09
ḳ. durur érdi 273a/07, 274a/10
[=3]
ḳarı II Yaşlı.
ḳ. larġa 243b/04
[=1]
Ḳarıḳ Köli y.a. Ḳañlı'nın ilerisinde bir yer.
Ḳ.+n 249b/03
[=1]
ḳarılıḳ Yaşlılık.
ḳ.+ġa 243b/04
[=1]
ḳarın Karın.
ḳ.+ıġa (karnıġa) 271b/15, 287b/08
ḳ.+ların 282a/04
[=3]
ḳarınçḳa Küçük karınca.
ḳ. 192b/06
[=1]
ḳarındaşlıġ Kardeşlik.
ḳ. 230a/11
ḳ.+dın durur érdi ʿayn-ı dostlıġ u ḳarındaşlıġ)
[=2]
ḳarış Karış, baş parmak ile serçe parmak arasındaki açıklık kadar olan uzunluk birimi.
ḳ. 325a/04
ḳ.+dın 325a/05
ḳ.+dın (yarım ḳarış) 322b/02
[=3]
ḳarīb Ar. Yakın.
ḳ. 175a/03, 178b/15, 223a/01, 230b/08, 248a/04, 273a/07, 282a/02, 317a/06, 318a/17, 323b/02, 324b/09
ḳ.+dın 306a/08
ḳ. durur érdi 239b/04
ḳ. érdi 162b/07
[=14]
karranāy Far. Bir çeşit davul.
k. (ġulġula-ı karranāy) 264b/13
[=1]
ḳarşu Karşı.
ḳ. 188a/05
[=1]
kārvān Far. Kervan.
k. 201b/12, 254b/03, 304b/12
k. ahlı 254a/13, 254b/01, 254b/02, 306a/04
k.+dın 305a/08
k.+dın (ahl-ı kārvān) 305a/05
k.+ġa 254a/12, 304b/03
k.+ıdın 254a/06
k.+ıġa 203a/11, 273a/10, 309a/11
k.+ın 166b/04, 201b/02, 201b/17, 202b/08, 202b/14, 273a/16, 293a/02
k.+nı 201b/15, 256a/10, 273a/10
k.+nıñ 256a/07, 278b/04, 293a/06, 304b/01
k.+nıñ ahlı 304b/09
k.+nıñ aldıġa 203a/05, 256a/09
[=32]
kārvānī Far. Kervanla ilgili.
k. 304b/15
k.+dın 304b/16
k.+lar 304b/04, 305a/14
k.+larġa 304b/03, 304b/14
k.+larnıñ 292a/12
[=7]
ḳarya Ar. Köy.

ḳ.+da 307a/12
ḳ.+larıdın (Hazār-asb ḳaryaları) 307a/06
ḳ.+sıda 296a/15, 331b/02
ḳ.+sıda (Küyük Tām ḳaryası) 174a/05
ḳ.+sın 226a/17
ḳ.+sınıñ 202b/17
ḳ.+sınıñ ayakı (Özbek Yaf ḳaryası) 174a/09
[=8]
kāsa Far. Çanak.
k.-ı Çīn 250a/17
[=1]
kasāfat Ar. Sıklık, çokluk.
k.+ıdın 166a/08
[=1]
kasāfat-sımāt Ar. İzi yoğun olan.
k.+ın (rāyāt-ı kasāfat-sımāt) 209b/03
[=1]
kāsāt Kaseler, çanaklar.
k.-ı zarrīn 168a/06
[=1]
ḳasāvat Ar. Sertlik, katılık.
ḳ. (kemāl-i ḳasāvat) 324a/03
[=1]
ḳaṣāyıd Ar. Kasideler.
ḳ. u tavārīḫ 189a/13
[=1]
ḳaṣb Ar. Kesmek.
ḳ.-ı sabḳat 202b/12, 234b/02
[=2]
ḳasd Ar. Niyet, tasavvur; istikamet.
ḳ. ét- 221a/03, 254a/12, 298b/14
ḳ.-ı cān körgüz- 209a/08
ḳ.-ı mulāzamat ḳıl- 298b/07
ḳ.+ı üçün 248b/13
ḳ.+ıdın 184b/13
ḳ.+ıġa 160b/11, 161a/10, 178b/11, 180a/09, 185b/15, 197a/01, 204b/10, 221b/03, 234b/04, 236b/15, 245a/11, 250b/13, 253a/03, 253b/07, 256a/04, 261b/03, 263b/01, 263b/13, 265b/11, 268b/03, 268b/13, 281b/07, 287b/04, 290a/11, 291a/10, 295b/07, 303a/14, 304b/02, 311a/16, 332b/15
ḳ.+ını 158b/16
ḳ. ḳıl- 163a/11, 174a/14, 175a/05, 183b/07, 184b/11, 221b/11, 263a/17, 287b/13, 297a/15
[=47]
ḳāṣıd (< Ar. kāṣid) Kasteden; ulak, elçi.
ḳ. 232a/03
ḳ.+ġa 232a/04
ḳ.-ı cān 233a/15
[=3]
ḳaṣīda Ar. On beş beyitten oluşan, her beyitin ikinci dizesi ilk beyit ile kafiyeli olan, daha çok büyükleri övmek için yazılan nazım
ḳ. 189b/07
ḳ.+nıñ 189b/10
[=2]
ḳaṣr Ar. Köşk, saray.
ḳ.+dur 212a/10
ḳ.+ı 222a/12
ḳ.-ı felek 188b/12
ḳ.+ıġa 230a/08
ḳ.+lar 245a/02
[=5]
ḳaṣrī Ar. Bir saray.
ḳ. durur 159b/10
[=1]
ḳaş 1. Kaş.
ḳ.+ınıñ 168b/02
2. Karşı, ön, huzur.
ḳ.+ġa 263b/15
ḳ.+ıda 227a/01, 260b/06
ḳ.+ıda durur érdiler 288a/07
ḳ.+ıġa 189a/01, 230b/01, 265b/10, 268b/05
ḳ.+larıda 181a/07
[=9]
kāşāna Far. Malikane, konak.
k.+da 311b/09
k.+sı dék 188a/02
k.+sıġa 156b/08
[=3]
kāşī Far. Tuğla, boyalı ve sırlı çini
k. 188a/09
k.+sıda 188a/10
[=2]
ḳaşkaldaḳ Bir çeşit çayır kuşu, ördek.
ḳ.+nıñ 331b/03
[=1]
ḳaṭʿ Ar. Kesme, kesilme.
ḳ. eyle 167a/16
ḳ. érmes 267a/15

ḳ. ét- 165b/06, 241a/01, 248b/07, 297a/02
ḳ.-ı āşnālıġ eyle- 306a/11
ḳ.-ı ḥayāt ḳıl- 195b/06
ḳ.-ı manāzıl 233b/04, 253b/04
ḳ.-ı manāzıl ét- 230a/17, 307a/05
ḳ.-ı manāzıl ḳıl- 200a/09, 227b/14, 238b/13, 240b/02, 251a/17, 275a/04, 312b/06, 326a/03
ḳ.-ı marāḥıl ḳıl- 292a/05, 332b/02
ḳ.-ı masāfat 279b/15
ḳ.-ı masāfat ét- 167b/01, 196b/14, 206a/02, 240b/14
ḳ.-ı masāfat ḳıl- 160a/12, 181b/15, 232a/15, 279a/12, 280a/07, 290b/06, 293b/04, 308a/06, 318a/07, 319a/11, 320a/13
ḳ.-ı tamām 222b/07
ḳ.+ıda 330a/14
ḳ.+ıda (masāfat-ı ḳaṭʿ) 328b/02
ḳ.+dın soñ 238b/17
ḳ.+ıdın soñra 180b/13, 235a/12
ḳ.+ıġa 243a/11, 304b/02, 307b/17
ḳ. ḳıl- 220a/10, 222b/05, 262a/06, 323a/01, 323a/17
[=52]
ḳat- Katmak.
ḳ.-ıp 235b/13, 321b/12
ḳ.-ıp durur érdi 321a/07
[=3]
Kāt y.a. Harezm bölgesinin en eski merkezlerindendir. Amu Derya'nın doğusunda idi. 10. yüzyılda önemini kaybetmeye başladı. Ancak 14. yüz yılda Anuşah Han aynı isimle Amu Derya'nın batısında yeni bir şehir imar etti. Krş. **Kühne Kāt, Yañı Kāt**
K. 169a/10, 236a/01, 245a/13, 295b/11
K.+da 178a/02, 190a/13
K.+da érdiler 295b/12
K.+dın 178a/08
K.+ġa 295b/10, 296a/01
K.+ge 293b/15
[=11]
ḳaṭʿā Ar. Asla, hiç.
ḳ. 274b/06
[=1]
katāra Mızrak, cirit.
k. (şamşīr u katāra) 239b/08
[=1]
ḳaṭarāt Ar. Damlalar.
ḳ.-ı maṭarāt 223b/13
[=1]
ḳāṭıʿa (< Ar. ḳāṭiʿa) Kesin, kat'i.
ḳ. (dalāyıl-ı ḳāṭıʿa) 172a/09
[=1]
ḳatıġ Katı, sert, çok.
ḳ. 177a/13, 194a/02, 194b/14, 198b/07, 208a/14, 209a/02, 222a/11, 237b/10, 281b/12, 287a/16, 287b/08, 291a/11, 294a/07, 304b/07, 310b/01, 316a/05, 334a/15, 335a/13
[=18]
Ḳatıġ Köl y.a. Amir Ali Inak'ın ribatının bulunduğu yer.
ḳ.+de 293b/08
[=1]
ḳatıġlıḳ Sertlik, katılık.
ḳ.+da 316a/06
[=1]
ḳatıġraḳ Daha katı.
ḳ. 186a/14
[=1]
ḳātıl (< Ar. ḳātil) Katil.
ḳ. (tīr-ı ḳātıl) 264a/08
ḳ.+ı 210a/15
[=2]
ḳatış- Katmak, katışmak.
ḳ.-ıp 185b/09
[=1]
kātib Ar. Katip, yazıcı.
k.-ı aṭṭār 167b/16
[=1]
ḳatīl Ar. Öldürülmüş, katledilmiş.
ḳ. (esīr u ḳatīl bol-) 292b/05
ḳ. u esir ḳıl- 207b/07
[=2]
ḳatl Ar. Öldürmek.
ḳ. (lāzımu'l-ḳatl) 192a/15
ḳ. ara 198a/07
ḳ. bol- 257b/11, 298a/14
ḳ. eyle- 212b/04, 299b/01
ḳ. ét- 162a/02, 209a/08, 239b/09, 264a/07, 274a/07, 298a/12, 324a/05
ḳ.+ġa yét- 210a/07, ,212a/01, 237a/17, 237b/15, 238a/02, 253a/12, 267a/10,

286b/13, 288a/14, 289a/17, 299b/09, 300b/17, 306b/15
ḳ.+ġa yétkür- 166b/06, 180a/02, 183a/10, 185a/13, 185b/17, 186b/04, 197b/02, 203b/10, 207b/15, 209a/07, 209a/16, 222a/17, 231a/17, 232a/06, 234b/09, 239a/12, 239b/16, 240b/17, 270a/07, 275b/15, 282a/03, 297b/14, 299a/08, 299a/17, 304a/12, 304b/09, 329b/02, 330b/10, 332b/05, 334a/05
ḳ.+ı durur 171b/06
ḳ.+ıdın béri 308b/12
ḳ.+ıdın soñra 280b/13
ḳ.+ıġa 183a/12, 268a/10, 309b/15
ḳ.+ın 185b/11
ḳ.+ınıñ 270b/05, 280b/11
ḳ. ḳıl- 212b/02, 212b/02, 276a/16, 299a/17
ḳ. u asr 285a/03
ḳ. u asr ḳıl- 288b/03
ḳ. u esīr 226b/13
ḳ. u ġārat ḳıl- 298a/14
ḳ. u ḫūn-rīzlik 287b/03
ḳ. u ıstīṣāl 205b/10
ḳ. u küşiş 183b/15, 186a/17, 198b/05, 219b/17, 287b/09, 298a/09
ḳ. u nahb 197b/16
ḳ. u tārāc 160b/02, 210a/12
ḳ. u tārāc ḳıl- 160b/06, 175b/06
[=86]
ḳatl-gah Far. Öldürme yeri.
ḳ.+ġa 239a/03
[=1]
ḳatla Kere, defa.
ḳ. 281b/13
[=1]
ḳatl-ı ʿām Far. Herkesi kılıçtan geçirme, toptan imha.
ḳ. bol- 298a/11, 300a/15, 305a/12
ḳ. ḳıl- 203a/15, 239b/06
[=5]
ḳaṭra Ar. Damla.
ḳ. 219b/07
ḳ. (ḳaṭra ḳaṭra) 218b/07
ḳ.+ġa 160a/16
ḳ.-ı ḫayāl eyle 260b/02
ḳ.-ı su 321a/02
ḳ. ḳaṭra 218b/07
[=6]
ḳav- Kovmak, uzaklaştırmak.
ḳ.-ġalı 246a/05
ḳ.-maḳġa 307b/01
ḳ.-may 187a/17
ḳ.-uban 249a/07
ḳ.-up 176b/11, 234b/07, 244b/03, 249a/08, 252b/06, 263b/06, 285a/07, 310a/05
ḳ.-up dururlar 329a/12
[=13]
ḳavāʿıd (< Ar. ḳavāʿid) Kaideler, usuller, yöntemler.
ḳ. 258b/17
ḳ.+ınıñ 159a/10
[=2]
ḳavānīn Ar. Kanunlar.
ḳ.-ı bıdaʿ 171a/09
ḳ.-ı bıdʿat 165b/03
ḳ.-ı ḥırāsat 268a/17
ḳ.-ı navāzış-ı aḥıbbā 302a/03
ḳ.-ı nıfāḳ u ʿınād 216b/02
ḳ.-ı razm u ḳıtāl 220a/15
ḳ.-ı rıyāżat 261b/11
[=7]
ḳavānīn-navāzış Far. Gönül alan kurallar.
ḳ. bile (ıfşā-yı ḳavānīn-navāzış) 301b/08
[=1]
ḳavġunçı Takip eden, izci.
ḳ.+larnıñ 303a/02
[=1]
kāvış (Ar. kāviş) Eşme, kazma.
k. ḳıl- 263b/17
[=1]
ḳavī Ar. Güçlü, sağlam, zengin.
ḳ. 311a/09
ḳ. bol- 193b/07
ḳ. eyle- 165b/06, 214b/09
ḳ. u mustaẓhır ḳıl- 218a/02
[=5]
ḳavī-çengāl Far. Pençesi güçlü olan.
ḳ. (laçin-ı ḳavī-çengāl) 242a/17
[=1]
ḳavī-dıl Gönlü sağlam olan.
ḳ. (mustaẓhır u ḳavī-dıl) 236b/06
[=1]
ḳavī-heykel Ar. Heykel gibi güçlü.
ḳ. 313a/05

[=1]
ḳavla- Kovalamak, uzaklaştırmak.
ḳ.-p 174b/15
[=1]
ḳavm Ar. Kavim, boy.
ḳ. 257b/01
ḳ.+ġa 174b/06
ḳ.-ı keṣīr 260b/15
ḳ.+ıġa 179a/11, 303a/16
ḳ.+nıñ 201b/14
[=6]
Ḳavs Ar. Yay.
Ḳ. 277b/14, 315b/02
Ḳ. burcı 189a/09, 229a/05
Ḳ.-ı gerdūn 218b/13
Ḳ.+ınıñ 311a/17
[=6]
Ḳavşut Sar-dār ş.a. Yomut'un ileri gelenlerindendir.
Ḳ. 203a/17
[=1]
Kay-Ḫusrav-nışān Ar. Keyhüsrev gibi.
k. 267b/13
[=1]
ḳaya Nereye.
ḳ. (her ḳaya) 246b/13
[=1]
ḳayan Nereye.
ḳ. 162a/09, 189b/03, 195b/04, 218b/11, 221a/13, 248b/09, 295b/06, 316a/07
ḳ.+dın (her ḳayan) 233b/16
[=9]
ḳayd Ar. Bağ, zincir, kayıt.
ḳ. (dām-ı kayd) 245a/09
ḳ.+dın 205a/08
ḳ.+dın çıḳ- 173a/13
ḳ.+ġa 329a/01
ḳ.+ġa çékil- 195b/15
ḳ.-ı ḥabsġa çék- 269b/15
ḳ.-ı ınḳıyādga çék- 253b/10
ḳ.-ı kitābat 269a/01, 278a/16
ḳ.-ı kitābetge çék- 273a/13
ḳ.-ı muḫāṣara 161a/13
ḳ.-ı taḳdīr-ı azal 293b/03
ḳ.-ı usarā 227b/06
ḳ.+ıda 183a/12
ḳ.+ıġa 205a/07, 211b/16, 226b/07, 227b/04
ḳ.+ıġa çék- 160b/05, 182b/16, 277a/02, 281b/09, 299a/07, 304a/01, 309b/12, 329a/08, 334b/02
ḳ.+ıġa çékil- 207b/06
ḳ.+ıġa tart- 175b/06, 205a/05
ḳ. u asārat 277a/13
ḳ. u bendelik 206a/05
ḳ. u ḥabs 171a/01
[=33]
ḳayda Nereye.
ḳ. 157a/03
ḳ. durur 196a/04
[=2]
ḳaydın Nereden.
ḳ. 315a/08
[=1]
ḳāyım (<Ar. ḳāʾim) Mevcut, kaim.
ḳ. bol- 166a/10, 208b/06, 288a/02
ḳ. ḳıl- 331b/09
[=4]
ḳāyım-maḳām Far. Birinin yerine geçen.
ḳ. 160a/08
[=1]
ḳayın aḳalıġ Kayın biraderlik.
ḳ. (ḳarābat u ḳayın aḳalıġ) 163b/04
[=1]
ḳayın ata Kayınbaba.
ḳ.+sı durur 331a/16
[=1]
ḳaysar Ar. Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lakabı.
ḳ.-ı çāker 327b/05
[=1]
ḳaysı Hangi, hangisi.
ḳ. 163a/09, 167b/10, 204a/03, 204a/06, 218a/09, 218a/15, 218a/16, 272a/01, 279b/15, 319a/04
ḳ.+ġa 279b/13, 326b/14
ḳ.+ġa (her ḳaysı) 306b/12
ḳ.+nıñ 201b/01
ḳ.+sı 329b/16
[=15]
ḳayt- Dönmek, geri gelmek, vazgeçmek.
ḳ.-ġan 187b/04, 237a/06, 281b/09, 325a/03
ḳ.-ġandın soñra 309a/05
ḳ.-ıp 187b/01, 190b/04, 195a/14, 205b/03, 208b/14, 210a/07, 229b/08, 237a/01, 237a/17, 237b/17, 255b/09,

265b/08, 273a/11, 282a/07, 291b/08, 291b/13, 298b/10, 298b/14, 303b/06, 310a/01, 315b/14, 324b/13
ḳ.-maḳ 235a/14
ḳ.-tı 264b/10
ḳ.-tılar 234a/04
ḳ.-urda 325a/03
ḳ.-urġa 307b/01
[=32]
ḳayta Yeniden, bir daha
ḳ. 182b/12
[=1]
ḳaytar- Döndürmek, geri getirmek.
ḳ.-dı 163b/08, 171a/07, 265a/14, 272b/12
ḳ.-dılar 173b/15
ḳ.-ġay 208b/05
ḳ.-ıp 197b/08
ḳ.-ıp durur 174b/02
ḳ.-madı 284b/09
ḳ.-maḳ 208b/06
k.-rda 181b/04
ḳ.-up dururlar 166b/17
ḳ.-ur 219b/03
[=12]
yüz ḳaytar- 219b/03
[=1]
ḳaytur- Çevirmek, döndürmek.
ḳ.-da 279a/04
[=1]
ḳayu Hangi.
ḳ. 168a/12, 214b/17, 215b/14, 262a/06, 267b/14, 319b/11, 322b/05
[=7]
ḳaz Kaz.
ḳ. 331b/03
[=1]
ḳaz- Kazmak.
ḳ.-ıp 272a/04
ḳ.-maḳġa 169a/13
[=2]
ḳażā (< Ar. ḳażāʾ) İlahi takdir, kaza; beklenmedik bela, musibet.
ḳ. (farrāş-ı ḳażā) 258a/12
ḳ. (tīr-ı ḳażā) 163b/06
ḳ. (tīr-ı ḳażā-ı kārgār) 264a/17
ḳ.-yı āsmānī 240b/15
ḳ.-yı muhkem 296a/12
ḳ.-yı nā-gahānī 182a/14, 299a/04
ḳ.-yı Rabbānī 335a/12
ḳ.-yı Yazdān 303a/07
[=9]
ḳażā-carayān Ar. Cereyan eden hüküm.
ḳ. (farmān-ı ḳażā-carayān) 239a/11, 240a/17, 259b/06, 269a/17, 304a/11
ḳ. (farmān-ı ḳażā-carayān-ı ʿız) 299a/14
ḳ.+dın (farmān-ı ḳażā-carayān) 173b/14
ḳ.+ı bile (farmān-ı ḳażā-carayān) 163b/05
[=8]
ḳażā-ḳuvvat Ar. Kuvveti hüküm değerinde olan.
ḳ. 225a/08
[=1]
Ḳazaḳ k.a. Orta Asya'da yasayan bir Türk kavmidir. Daha çok Asya'nın kuzeybatısında bulunurlar. Krş. **Ḳazaḳıyya**
Ḳ. 179a/16, 180b/04, 206a/05, 254a/11, 309a/11, 310b/03, 311a/02, 319b/15, 320a/03, 320a/04, 324b/09, 329b/12
Ḳ. bile 180a/05, 203b/10
Ḳ. daryāsı 265b/05
Ḳ.+dın 317a/08
Ḳ.+ġa 316b/07
Ḳ.+lar 206a/03
Ḳ.+nı 254a/07, 310a/17
Ḳ.+nıñ 179a/17, 203b/09, 206a/02, 281a/15, 310b/01, 327b/06
[=26]
Ḳazaḳ Daryāsı y.a. Ülkün Derya'nın kollarından biri.
Ḳ. bile 280a/07
[=1]
Ḳazaḳıyya bk. **Ḳazaḳ**
Ḳ. 310a/14
Ḳ. bile (ekābır-ı Ḳazaḳıyya) 328a/04
[=2]
Ḳazal y.a. Tavkara yakınlarında bir yer.
Ḳ.+ıġa 319a/07
[=1]
ḳażārā Ar. Kazara, tesadüfen.
ḳ. 210a/03, 219a/02
[=2]

Ḳażı Muḥammad Vafā Işan ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḳ. 269b/07
[=1]
ḳazıl- Kazılmak.
ḳ.-may durur érdi 208a/08
[=1]
ḳāżī Ar. Kadı. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.
ḳ. (ḥażrat-ı ḳāżī) 192a/05
ḳ.-ı muşār-ılayh 288b/13
ḳ.+sı 176a/10, 288b/11
[=4]
Ḳāżī Éş Vays Işan ş.a. İsmail Işan ile Buhara'ya elçilik göreviyle gönderilmiştir.
Ḳ.+nı 227b/13
[=1]
Ḳāżī İsmāʿīl Işan ş.a. Eş Vays Işan ile Buhara'ya elçilik göreviyle gönderilmiştir.
Ḳ. 227b/12
[=1]
Ḳāẓī ʿUmar ş.a. Vezir şehrinin kadısı idi. Şayh Muhtar'ın atasıdır.
Ḳ.+nıñ 302b/06
[=1]
ḳazu kazı.
ḳ. 332a/10
[=1]
ke-rucuʿl-ḳahḳarā Ar. Birdenbire geri dönme, aniden arkaya dönme, geri çekilme.
k. 277a/02
[=1]
kebāb Ar. Kebap.
k. 303b/01
k. bol- 253a/04
[=2]
kebgi-der Far. Dağ kekliği.
k. 312b/12
[=1]
kebīr Ar. Büyük.
k. (ʿālam-ı kebir) 333a/05
k. (amīr-ı kebīr 319a/01
k. (amīr-ı kebīr) 164a/12, 165a/13, 165b/08, 166a/14, 227a/15, 228a/14, 231a/12, 235a/17, 235b/16, 237a/10, 240a/09, 241b/10, 245b/07, 269a/07, 270b/14, 271b/16, 273b/12, 274b/11, 274b/13, 275a/01, 275b/01, 275b/16, 276b/02, 277b/14, 285b/12, 289a/08, 292a/11, 295a/09, 295a/17, 295b/17, 296a/06, 298b/06, 300a/01, 307b/09, 308b/15, 313b/05, 319a/01, 326a/06
k. (amīr-ı kebīr-ı roşan-żamīr) 224b/13
k. (valadān-ı amīr-ı kebīr ʿAvaż Biy Inaḳ) 211b/10
[=42]
kebürge Moğ. Metal gövdeli iri davul.
k. 260a/12, 286a/06, 287a/09
[=3]
kec Far. Eğri, çarpık.
k. (tīġ-ı kec) 233a/09
k. bile (tīġ-ı kec) 297a/16
[=2]
kec-endīş Far. Düşüncesi aykırı.
k. u kec-ḫaṣlat u kec-ḫırām 212b/06
[=1]
kec-ḫaṣlat Ar. Ahlakı kötü, huyu kötü.
k. (Kec-endīş u kec-ḫaṣlat u kec-ḫırām) 212b/06
[=1]
kec-ḫırām Ar. Hareketleri iyi olmayan.
k. (kec-endīş u kec-ḫaṣlat u kec-ḫırām
[=1]
kec-nıhādī Far. Ters huylu ile ilgili.
k. 267a/11
[=1]
kec-revlik Eğri sakat gidiş.
k. 299b/05
[=1]
kéç Geç.
k. 200a/15
k. bol- 199b/12
k.+ġaça 298a/09
k. pīşında "Öğle vakti geçince." 187a/07, 271b/08, 324b/11
[=6]
kéç- Geçmek, vazgeçmek.
k.-ip 190a/17, 193a/03, 196b/10, 204a/07, 256a/17, 304a/03, 318a/08, 329b/12, 332b/03
k.-mekge 243b/09
[=10]
cāndın kéç- 256a/17
[=1]
kéçe Gece.

k. 176a/03, 178b/09, 178b/16, 179a/14, 183a/11, 190a/13, 191a/16, 192a/17, 197b/09, 200a/11, 205a/10, 236a/10, 243b/17, 244a/03, 246b/03, 248b/02, 250a/15, 255b/17, 261a/04, 261a/05, 265a/11, 274a/05, 278a/02, 285a/14, 293b/09, 294a/04, 295b/16, 311b/02, 312a/03, 329a/14, 331b/06
k. (bir kéçe 169a/04
k. (bir kéçe) 190a/04
k. (her kéçe) 215b/11, 234b/12
k. bile 259b/08, 290b/11
k.+de 294a/03, 299a/10
k.+de (bir kéçe) 275b/03
k.+de (ḳarañġu kéçe) 170a/02, 260b/05
k.+de (yarım kéçe) 178a/11, 234b/16, 271b/11
k.+din 243a/05
k.+ġaça (ṣubḫdın tā kéçeġaça) 249b/05
k. kündüz 256b/17, 308a/06
k.+ler 276a/04
k.+niñ (ḳarañġu kéçe) 303a/02
k.+si 164a/05, 187a/08, 231a/09, 231a/10, 234a/10, 234b/14, 236b/14, 237a/01, 249b/03, 253b/04, 258a/09, 276b/16
k.+si (cumʿa kéçesi) 293b/04
k.+si (çahār-şanba kéçesi) 320a/14
k.+si (dūşanba kéçesi) 307a/06
k.+si (şanba kéçesi) 304a/11, 318a/12
k.+si (törünçi kéçe) 162a/11
k.+si durur érdi (cumʿa kéçesi) 324a/16
k. ü kündüz 273b/06, 275a/03
[=72]
kéçimlik Zırh giydirilmiş.
k. 279b/05
[=1]
kéçlik Geç vakit, geç.
k. 295b/14
k.+ge 252a/07
[=2]
kéçuy Geçit.
k.+ıġa (Aḳ Yār kéçuy) 240b/05
[=1]
kéçür- Geçirmek.
k.-ür érdi 333b/12
[=1]
Keday Bahādur ş.a. Eş Muhammed Beg'in adamlarındandır.
K. 294a/09, 294b/01, 296b/03, 297a/09
K.+ġa 297b/10
K.+nıñ 289a/04, 297b/17, 298b/13
[=8]
Keday Ḫ(v)āca Işan ş.a. Kara Bahadur Mirab'ın kurbanlar kesitirip duasını aldığı kişilerdendir.
K. 249a/16
[=1]
Keday Nıyāz ş.a. Abdi Bay ile Yañı Daryā'nın müşriflerindendir
K. 311b/10
[=1]
ke-en lem yekün Ar. Hiç olmamış gibi yok saymak, hiç yokmuş.
k. 171b/16
[=1]
kef (<Ar. keff) Aya, avuç.
k.-i cūd 220b/10
k.-i humāyūn 189a/04
k.-i ıḥsān 249b/13, 282b/16
k-i kerem 266b/07
k.-i kifāyat 164b/17, 225b/05
k.+ide 215b/06
[=8]
kef-figen Far. Köpük yıkan.
k. 243b/10
[=1]
kefen Ar. Kefen.
k. 305a/10
k. (tīġ u kefen) 260b/07
[=2]
kehkeşān Far. Samanyolu.
k. 246b/11
k.+nı ((v)ān-ı zar-andūd-ı kehkeşān) 258a/15
[=2]
keklik Keklik.
k. 248a/07
[=1]
kél- 1. Gelmek, varmak, ulaşmak.
k.-(!) 214b/07, 214b/07, 214b/08, 214b/09, 214b/10, 214b/12, 214b/14, 214b/15
k.-di 175a/17, 178a/09, 178b/07, 183b/13, 189a/10, 192b/14, 207a/15,

223b/15, 273a/02, 290a/09, 294a/07, 302b/14, 314a/09, 314a/14, 323b/16, öz
k.-diler 180a/05, 234b/10, 257a/17, 258a/05, 288b/12, 318a/13, 330b/02
k.-diñiz 299a/13
k.-dük 299a/14
k.-düm 257a/02
k.-e al- 186b/10
k.-e başla- 287b/11
k.-e durur 298b/09
k.-e dururlar 174b/13
k.-e tur- 166b/04
k.-e turġan 203a/05
k.-geç 264a/07
k.-gen 204a/07, 208a/04, 277a/02, 298b/06, 300b/16, 330b/01
k.-gen érmiş dururlar 284a/08
k.-gende 234b/08
k.-gendin 281b/10
k.-gendin soñ 237a/12
k.-gendin soñra 264b/05, 266a/12, 269b/07, 274b/17, 281b/17
k.-geni 281b/05
k.-genininiñ 200b/06
k.-genler 256b/15
k.-günçe 317a/08
k.-güsi 200b/05
k.-ip 162a/03, 162a/03, 165a/07, 175b/17, 176a/10, 177a/02, 178b/17, 179a/02, 179a/11, 179b/14, 183a/15, 184a/08, 184b/16, 186a/05, 186b/13, 188a/08, 190b/01, 203b/11, 203b/13, 203b/17, 204b/12, 207a/03, 212a/13, 215a/10, 215b/04, 218b/13, 225a/04, 225a/10, 230b/06, 231a/01, 234a/09, 235a/13, 236b/04, , 236b/08, 236b/11, 236b/16, 237a/06, 237a/10, 237a/16, 237b/01, 242a/11, 242a/11, 246a/15, 246a/15, 247a/10, 247b/01, 250a/10, 251b/10, 254b/01, 255a/14, 255b/08, 255b/12, 255b/12, 260a/07, 261b/09, 262a/02, 262a/03, 264b/17, 265b/13, 266a/02, 266b/17, 267b/11, 269b/06, 273a/17, 276b/07, 276b/07, 276b/10, 279a/16, 279b/03, 281b/11, 282b/03, 283a/10, 284a/12, 287b/16, 292b/04, 293a/10, 293b/15, 296b/01, 308a/03, 310a/15, 312a/02, 312a/17, 313a/08, 316a/06, 317a/14, 319a/07, 321b/05, 322a/09, 324b/16, 332b/10
k.-ip durur 205b/16, 249b/05
k.-ip durur érdi 198b/04, 299a/01, 300b/07, 316b/16
k.-ip durur érdiler 328b/16
k.-ip dururlar 290b/06
k.-medi 178b/10
k.-mediler 174b/11
k.-megen 265b/16
k.-megi 227a/17
k.-megiñ 266b/16, 266b/16
k.-mek 291b/14
k.-meklikiñ 327b/05
k.-mesdin burun 194b/15
k.-mesdin burunraḳ 281b/15
k.-meseñ 254a/04
k.-miş 228b/04
k.-miş durur érdi 288b/02
k.-se 325a/06
k.-sün 269b/03
k.-üp 214b/13, 327b/15
k.-ür 239a/02, 256a/07, 284a/16, 328b/17
k.-ür érdiler 309b/16
k.-ür érdük 325a/10
k.-ür érken 186b/17
k.-ür érken durur 309b/10
k.-ür érmiş 269b/03, 278b/02
k.-ürde 272b/14
k.-ürler érdi 254a/11
2. İsabet etmek, rast gelmek, rastlamak
k.-ip 195b/01
3. Uymak, uygun gelmek.
k.-mes durur érdi 253a/13
4. Vasıl olmak, erişmek.
k.-diler 176b/10
k.-ip 161a/03, 168b/16, 248a/15, 259b/05
5. Bir amaç için bir yere uğramak, ziyaret etmek
k.-ip 161a/17, 169b/03, 174b/06
6. Etki bırakmak.
k.-di 171b/14, 201b/08
7. Dönmek.
k.-di 291b/08
k.-gende 173a/06
k.-gendin soñra 254b/07, 257a/03
k.-geni 229b/08

k.-ip 172a/14, 173a/07, 194b/12, 286a/17
8. Takip etmek, izlemek.
k.-ip 204b/10
k.-ür ermiş 207a/17
k.-ür érdi 186b/12
k.-ür érdiler 182b/04
9. … gibi anlamında görünmek.
k.-ip 188a/02, 215a/13, 215a/13, 246b/13, 255b/03, 255b/16, 257b/15, 263b/05
[=8]
10. Gönderilmek, getirilmek.
k.-di 246a/10, 250b/02
k.-diler 306a/05
k.-ip 190b/08, 190b/12, 197a/14, 250b/02, 257a/09
k.-üp 250b/01
[=220]
ʿācız kél- 249b/05
amān kél- 266b/16
ġālıb kél- 234b/10
abar kél- 175a/17, 178a/09, 192b/14, 205b/16, 207a/15
ḫīz kél- 314a/14
hoşıġa kél- 230b/06
ʿıyādatġa kél- 256b/15
kömekge kel- 198b/04
özümge kél- 257a/02
ün kél- 294a/07
[=14]
kelām Ar. Kelam, söz.
k.-ı hikmet-ancām 333b/01
k.+ı muʿcız-nıẓām)324a/05
k. içre (ḫāṣıl-ı kelām) 258b/17
k. içre (ʿılm-ı kelām) 258b/17
[=4]
kelāmu'llāh Ar. Kur'an. (Allah'ın sözü.)
k. 165a/14
[=1]
Kéldi Ḫān ş.a. Yemreli beylerinden Seyyid Nazar Beg'i gönderip Muhammad Rahim Han'dan af dilemiştir.
K. 167b/05, 170b/01, 170b/06, 179a/11, 186a/06, 263a/03
[=6]
Kéldi Ḫān Kör ş.a. İsyancılardandır.
K. 170a/10
[=1]
kelimāt Ar. Kelimeler.
k.-ı kesāfat-sımāt 229b/16
[=1]
kelime Ar. Kelime.
k. bol- (muttafıḳu'l-kelime) 209b/17, 238a/13
[=2]
kéltür- 1. Getirmek.
k.-(!) 214a/16, 214b/16, 254a/04
k.-di 198b/02, 216a/08, 258a/01, 315a/07
k.-diler 160b/08, 176a/04, 258b/10, 258b/11, 269b/17, 285a/08, 298a/10, 324a/01
k.-diñ 315a/08
k.-dük 183a/11
k.-e al- 179b/04, 186a/14, 193b/07, 209a/12, 219a/03, 219a/10, 226a/10, 231b/09, 236b/14, 265a/08, 288b/04, 289b/12
k.-gen 179b/14, 284a/06, 318a/13
k.-gen dék 192b/06
k.-gey 230a/16
k.-geyler 173b/08
k.-megi 306b/14, 330a/04
k.-mek 227b/06
k.-meyin 297b/07
k.-üp 173a/08, 193b/13, 227a/11, 245b/06, 255a/14, 256a/15, 258b/09, 269b/15, 272b/02, 272b/08, 274a/01, 299a/11, 300a/14, 309a/10, 318a/03, 334a/10
k.-üp durur 175a/14, 200a/06, 232a/05, 286b/06, 324a/03
k.-üp durur érdi 173a/05, 265b/08, 301b/17, 314b/05
k.-üp durur érdiler 204a/17, 319a/09
k.-üp dururlar 173b/12, 174a/10, 177a/04, 180a/02, 193b/12, 199b/16, 203a/15, 269a/03, 270a/15, 272b/15, 276b/08, 285b/03, 285b/16, 286a/16, 286b/08, 290a/07
k.-üp érdi 245b/11
k.-üp érdiler 326a/14
k.-ür érdi 236b/01, 270a/12
k.-ürge 174a/17, 270a/11, 271a/10
2. Anlatılmak, rivayet edilmek.
k.-üp dururlar 223b/07

[=90]
ḫabarın kéltür- 177a/04, 204a/17, 276b/08
ḫabarnı kéltür- 284a/06
pīş-keş kéltür- 299a/11
saçıġ kéltür- 199b/16, 214b/16
tāb-ı muḳāvamat kéltür- 193b/07, 209a/12, 219a/03, 226a/10, 231b/09, 236b/15, 265a/08, 288b/04
tāb kéltür- 297b/07
ṭāḳat kéltür- 186a/14, 219a/09
taşrīf kéltür- 216a/08, 254a/04, 272b/02, 272b/08
yüz kéltür 286a/16
[=23]
kem Far. Az, eksik.
k. 165a/10, 173b/10, 225a/15, 243a/05
k. (kem kem) 216a/17
k. bol- 215b/01
k. érdi 293b/10
k. ét- 264b/15
k.+ni 173b/13
k. tapıl- 322a/13
[=11]
kemāl Ar. Olgunluk, mükemmeliyet.
k. (amīr-ı kemāl) 227b/15
k. (nūr-ı ḥadīḳa-ı kemāl) 279a/01
k.+ġa 333b/14
k.+ġa yét- 334b/05
k.+ġa yétkür- 179a/05
k.-i ʿacz 323b/11
k.-i bahcat 228a/09, 273b/16
k.-i cahālat 222a/17, 230b/06, 232b/16, 238a/12, 263a/11
k.-i camāl 160b/16
k.-i davlat 229b/13, 292b/03
k.-i ḫacālat 260b/13
k.-i ḫavf 205a/13
k.-i ḥılm 260b/10
k.-i hımmat 228a/13, 259a/15
k.-i hırās 208a/02
k.-i ıctıhād 163a/16
k.-i ılḥāḳ ve'd-dīn 265a/05
k.-i ıstıʿcāl 323a/16
k.-i inkisār 256a/06
k.-i ḳasāvat 324a/03
k.-i kerem 232a/06
k.-i līnat-nafs u mulāyamat-ṭabʿ) 164a/03
k.-i marḥamat 268b/07, 335b/14
k.-i nekbet 252b/01
k.-i saʿādat 164b/10
k.-i ṣabāt 162b/01
k.-i şafḳāt 228b/15
k.-i vaḥşat 325a/12
k. u burd-bār 201b/08
[=37]
kemālā Ar. Kemaller, olgunluklar.
k. (ekmelü'l-kemālā) 313b/12
[=1]
kemālāt-ıntısāb Ar. Olgunlar.
k. 244a/03
[=1]
kemān Far. Yay.
k. ḳıl- "Yay çizmek, dönmek." 195a/15
[=1]
kéme Gemi.
k. 191a/14, 204b/15, 204b/17, 207a/11, 211a/03, 211a/07, 222b/17, 247b/17, 321b/13
k. ahlı 211a/10, 322a/17
k. bile 200a/13, 203a/08, 273b/05, 274a/02, 288b/13, 290a/09, 311b/17
k.+din 211a/08, 285a/10
k.+ġa 298b/07
k.+ge 210b/15, 210b/15, 210b/16
k.+larġa 196b/10
k.+ler 315b/13
k.+ler bile 196b/09
k.+lerge 271a/13, 283a/12
k.+lerni 271a/10, bu(1)
k.+ni 210b/17
k.+sin 321b/01
k. u sal 306a/16
k. üzre 271b/07
[=35]
kemend Far. Kement.
k. 255b/16
k. eyle- 264a/01
k. at- 251b/14
[=3]
kemer Far. Kemer.
k. 301b/02
k.-i hımmat 261b/12
k.-i muraṣṣa 302a/01
k.-i ṭıllā 200a/02
k.+in 201a/16, 238b/03, 242b/16

k.+ler 304a/15
[=8]
kemer-band Far. Kemer bağı.
k.-ı hımmat 182a/03
[=1]
kémesiz Gemisiz.
k. 272a/03
[=1]
kemīn I Far. Pek küçük; nadir.
k. 214a/11, 238b/07, 238b/07
k.-i acnās-ı bāzār-ı şacāʿat 219b/03
[=4]
kemīn II Ar. Pusu.
k. eyle- "Pusu kurmak." 158b/17
[=1]
kemīne Far. Hakir, zavallı.
k. 242a/15, 321a/08, 312b/03
k. (kök-i kemīne "Felek") 222b/06
[=4]
kemlik Kötülük, bozukluk.
k. tart- 210b/09
[=1]
kemrek Daha az.
k. 271b/15
[=1]
kéñ Geniş.
k. 232b/10, 248b/06, 271b/17
[=3]
kenār Far. Kıyı, kenar, yan. Krş. **kenārā**
k.+dın 298b/10
k.+ı bile (Yamġurlı nahrınıñ kenārı) 168b/11
k.+ı 325a/06
k.+ıda 174a/15, 199a/10, 298b/11, 331b/09
k.+ıda (Aḳ Öyrek nahrınıñ kenārı) 327b/11
k.+ıda (arnasınıñ kenārı) 177b/15, 190b/16
k.+ıda (Atıl kenārı) 254a/07
k.+ıda (canūbī kenārı) 274b/14
k.+ıda (Çalışnıñ kenārı) 209b/03
k.+ıda (daryā kenārı) 245a/16, 248a/02
k.+ıda (Éşim kenārı) 266a/06
k.+ıda (Éşim nahrınıñ kenārı) 276a/03
k.+ıda (ġarbī kenārı) 193a/11
k.+ıda (Ḳarabaylınıñ kenārı) 329a/15
k.+ıda (Kök Özek nahrınıñ kenārı) 315b/04
k.+ıda (Yamġurlı nahrınıñ kenārı) 162b/01
k.+ıda (Yañı daryā kenārı) 206a/06, 240a/11
k.+ıda (Yeñiçkeniñ kenārı) 291a/01
k.+ıda durur érdi (Cankent ḳalʿasınıñ kenārı) 327b/14
k.+ıdagı (Yañı daryā kenārı) 240b/16
k.+ıdın (Ḳarabaylı kenārı) 265b/17
k.+ıġa 190b/02, 204b/17, 223b/12, 270a/08
k.+ıġa (Amuya kenārı) 317a/01
k.+ıġa (Atrekniñ kenārı) 200b/07
k.+ıġa (Çañlı basu kenārı) 271b/06
k.+ıġa (daryā-ı Amuya kenārı) 271a/08
k.+ıġa (daryā kenārı) 224a/12, 313a/10
k.+ıġa (Késik kenārı) 208b/14
k.+ıġa (su kenārı) 248b/01
k.+ıġaça 195b/13
k.+ın 326b/04
k.+ın (daryā kenārı) 197b/12
k.+ın (Amuya kenārı) 198a/02
k.+ın (Kirkirevk kenārı) 259b/01
k.+ın (Kök Özek kenārı) 328b/04
k.+ın (Kök Özekniñ kenārı) 318b/02
k.+ın (kölniñ kenārı) 253a/16
k.+yok (ḥadd u kenār) 323b/15
[=48]
kenārā Far. Kıyı, kenar, yan. Krş. **kenār**
k. 223b/15, 321b/02
k.+sıda 321b/02
k. tut- 228a/15
[=4]
Keneges y.a. Ürgenç'in 12 km güneybatısında, Hoca Eli'nin 9 km güneyinde yer alan bir köy.
K. 166a/16, 178b/14, 178b/15, 246a/02, 308b/11
[=5]
Keneges Ḳara Ḳalpaḳ k.a. Keneges'de yaşayan Kara Kalpaklılara verilen isim.
K.+dın 245b/13
[=1]
kenek Far. Az, kıt.
k.-i maḳāl 167b/16
[=1]
kenf Ar. Hıfzetmek.
k.-i ḥımāyat 222a/04, 288b/17

[=1]
Kéñ ḳayırı y.a. Amu Derya'nın sağ kıyısında, Çortambay'ın batı kıyısında yer alan bir yer.
K.+nı 257a/14
[=1]
Kéñ Yantaḳ y.a. Kök Özek yakınlarında bir yer.
K. 328b/04, 328b/15
K.+dın 319a/14
K.+ġa 329b/14
[=3]
kéñeş Meşveret, danışma, görüşme.
k.+i bile (maşvarat u kéñeş) 180a/03
[=1]
kent (< E.T. kend) Köy.
k. 327b/16
k.+ni 327b/16
[=2]
ker Far. Sağır.
k. eyle- 286a/12
[=1]
kerān Far. Kenar, uç, son, nihayet.
k. (cayş-ı kerān) 295b/06
[=1]
kerānsız Sınırsız.
k. (ḥadd u kerānsız) 320b/17
[=1]
kerd Far. İş.
k.-i leşker 296a/06
k.-i maẕallat 257b/09
k.+ide 296a/07
[=3]
kerek Gerek.
k.+dür 181a/02
[=1]
kérek Gerek.
k. durur 238a/08
k.+dür 315a/16
[=2]
kerem Ar. Cömertlik, kerem.
k. 208b/02, 214b/15, 249b/07, 307b/08
k. (ʿafv u kerem) 247b/14
k. (dast-ı kerem) 215a/15
k. (heneggāmā-ı kār-zār-ı kerem) 208b/15, 220a/14
k. (keff-i kerem) 266b/07
k. (kemāl-i kerem) 232a/06
k. (tahavvur-ı kerem) 189b/02
k. ahlı 188a/03, 286a/07
k. birle 266b/13, 301b/03
k. birle (hummat-ı arbāb-ı kerem) 248b/06
k. bol- 252b/16, 253a/04, 287a/17, 289a/12
k. burcı 229a/16
k.+din 238b/06, 254a/04, 258b/09
k.+din (farṭ-ı kerem) 230a/10
k.+din (ġāyat-ı kerem) 260b/10
k.+i (luṭf u kerem) 157a/17
k.+i bile 257a/01
k.-i cıbıllī 200a/01
k.-i nā-mutanāhī 229b/09
k.-i ṣāḥıb-ḳırān 231a/15
k.-i ẕātī 238a/15
k.+idin (ḫazīna-ı kerem) 301a/14
k.+in (sāya-ı kerem) 336a/09
k.+iñ 257a/11
k.+niñ (Şavvalu'l-kerem) 190a/12
k.+üzre (sarīr-ı kerem) 301a/17
[=37]
kerem-dast-gāh Far. Cömertlik yeri.
k. (Saʿādat-maʾāb u kerem-dast-gāh) 187b/15
[=1]
kerhen Ar. İstemeyerek.
k. (tavan u kerhen "İster istemez.") 289a/05, 305b/13
[=2]
kerīh Ar. İğrenç, çirkin.
k. 212a/15
[=1]
kerīm Ar. Cömert.
k. (ẕıll-ı kerīm) 229a/17
k. (ẕıllı'l-kerīm) 215a/08
[=2]
Kerīm Berdi Atalıḳ ş.a. Uygur'un ileri gelenlerindendir. Krş. **Amīr Kerīm Berdi Atalıḳ**, **Ḳoñırat Kerīm Berdi Atalıḳ**
K. 194a/09, 258a/02, 265a/03, 279a/04, 281a/10, 287b/14, 289b/01, 289b/02, 292b/17
K. bile 254b/06
K.+ġa 245a/04
K.+nı 239a/12
[=12]
kerīme Ar. Ayet.
k. 275b/13

[=1]
ker (<Ar. kerr) Bir şeyden vazgeçtikten sonra tekrar ona, o işe yönelme.
k. u ferr ḳıl- "Savaşta bir aralık geriledikten sonra tekrar saldırma." 265a/09
[=1]
kerrātan baʿda'l-uḫrā ve marrātan baʿda'l-ūlā Ar. Peş peşe ve arka arkaya.
k. 199a/12, 223b/10
[=2]
kerrātan marrāt Ar. Birçok kez, defalarca. Krş. **kerrāt-a-marrāt**
k. 173a/07, 198b/14, 202a/17
[=3]
kerrenā Far. Bir çeşit davul.
k. (dam-ı kerrenā) 287a/10
[=1]
kerret Ar. Kere, defa, kez
k. 217b/10
k. (bir kerret) 224a/06
k. (ikinçi kerret) 197a/01
k. (tokuz kerret) 250b/02
k. (yüz kerret) 250b/02
[=5]
kés- Kesmek.
k.-gen 232b/08, 242b/06, 301a/12
k.-ip 209a/09, 221a/09, 246a/03, 264a/06, 286b/06, 308a/14
k.-ip érdi 301b/02
[=10]
baş kés- 209a/09, 264a/06, 301a/12, 301b/02, 308a/14
[=5]
kesāfat Ar. Kararmak, örtmek, bir kimsenin yıldızını söndürmek.
k. (ẕāt-ı kesāfat) 257b/06
[=1]
kesāfat-sımāt Ar. Alameti kesafet olan, kesafetli.
k.+larıġa (kelimāt-ı kesāfat-samāt) 229b/16
[=1]
kesāfat-āṣār Ar. Alameti kesafet olan, kesafetli.
k.+larnıñ (bāġī-ı kesāfat-āṣār) 226b/06
[=1]
kesafat-āyat Ar. Kesafetli.
k. (rāyat-ı kesāfāt-āyat) 218a/06
[=1]
kesb Ar. Çalışıp kazanma.
k. ét- 296b/10
k.-i fażāyıl ḳıl- 158a/03
k. ḳıl- 316a/02
[=3]
kése Kese.
k. 243b/07
[=1]
kések Katı toprak parçası.
k. 178a/14, 212a/04, 212a/04, 212a/04
k. bile (taş u kések) 163b/02
[=5]
kesel Ar. Hasta.
k. 256a/02
k. (bıstar-ārā-yı kesel) 200b/10
k.+im 257a/02
[=3]
Késik y.a. Çalış'ın paralelinde bir nehir.
K. 207a/12, 207a/14, 209a/13
K. arıġı 298b/12
K.+din 208b/13, 208b/15, 209b/01
K. kenārı 208b/14
K. nahrı 220a/13
[=1]
késil- Kesilmek.
k.-gen 184a/01, 193a/15
[=2]
késtür- Kestirmek.
k.-üp 182b/14
k.-üp durur 315a/14
[=2]
késük Kesik.
k. 226b/10, 264a/11
[=2]
keṣīr Ar. Çok çok olan, bol. Krş. **keṣīre**
k. (camʿī keṣīr) 221b/03, 281b/13
k. (futūḥāt-ı keṣīru'l-vāḳıʿāt) 224b/01
k. (ḳavm-ı keṣīr) 260b/15
k. (mablāġ-ı keṣīr) 326b/16
k. (savānıḫ-ı keṣīru'l-ḳabāyıḥ) 334b/12
k. (vaḳāyıʿ-ı keṣīru'l-badāyıʿ) 214b/05, 267a/08, 328a/08
k. bile (camʿī keṣīr) 176b/06, 218a/08
k. bile (camʿī keṣīr) 287b/12
k. bile (favc-ı keṣīr) 177a/17
k. bile (leşker-i keṣīr) 236a/01
k.+ġa (ʿasker-i keṣīr) 210b/09

k.+ġa (sıpāh-ı keşīr) 186b/13
k.+ni 161a/16
k.+ni (camīʿ ı keşīr) 335b/17
k.+ü't-taḳṣīr 292b/07
[=19]
keşīre bk. **keşīr**
k. (navāzış-ı keşīre) 268a/07
k. bile (ġanāyım-ı keşīre) 183a/07, 256a/15
[=3]
kesr Ar. Kırma, kırılma.
k.-i mīṣāḳ161b/01
[=1]
keşret Ar. Çokluk, bolluk.
k. 257b/05
k.+i 221b/04
k.-i ʿayāl u aṭfāl 260b/16
k.-i sıpāh 190b/03
k.+in bile 294a/03
k.+niñ 333a/01, 333a/02
[=7]
keşān Far. Çekenler.
k. (keşān keşān) 222a/09, 239a/08, 299a/15
[=3]
keşf Ar. Açma, meydana çıkarma.
k.+i muġlaḳāt-ı naḳlī ḳıl- 216b/15
[=1]
keştī Far. Gemi.
k. 191a/11, 211a/14
k.+ge 191a/12
k.-ı ḥayāt 172a/10
k.-ı nūr 322b/01
k.+sıġa 243b/13
[=6]
két- Gitmek.
k.-diler 307a/10
k.-eli 174b/09
k.-erge 183b/02
k.-geli 183b/01
k.-gen 182b/04, 234a/17
k.-ip 262a/08, 262a/11, 264a/07
k.-mesün 214a/14, 267a/04
k.-ür 267a/05
k.-ürgey 230a/09
[=13]
ketif Ar. Omuz.
k.+ıġa 258a/16
[=1]
kétür- Getirmek.
k.-diler 243a/06, 243a/07
k.-mey 249b/12
[=3]
ṭāḳat kétür- 249b/13
[=1]
kevākib Ar. Yıldızlar.
k. 198a/06, 324b/01
k.+din 165a/06, 241a/14
k.-i çırāġānī 250a/14
k.-i nā-maʿdūd 163a/03
k.-i sıpāhī 204a/10
k.+leri 213b/03
k.+ni 212b/08
k.+ni (sıpāh-ı kevākib) 296a/03
[=10]
kevkeb Ar. Yıldız.
k.+i 262a/05
[=1]
kevkeb-afşān Far. Yıldız saçan.
k. ét- 303a/09
[=1]
kevkebe Ar. Gösteriş.
k. 242b/10, 251b/01
k. (maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl) 197b/13, 204b/15, 207a/13, 324b/12
k. (maḳarr-ı kevkebe-i nuṣrat-ıntıẓām) 193b/16, 321a/11
k. birle 175a/01
k.-i duşman-güdāz 260a/07
k.-i ġarābat-ınşā 270b/17
k.-i Kayānī 167a/08
k.-i lā-kelām 295b/17
k.-i mā-lā-kelām 178a/02, 191a/17, 207a/04, 242b/07, 255a/05, 285b/17
k.-i nuṣrat 176a/08
k.-i nuṣrat-ancām 251b/15
k.-i nuṣrat-ıntımā 318a/15
k.-i roz-ı afzūn 177a/07
k.-i ṣāḥıb-ḳırānī 264b/12
k.-i Sulaymānī 287a/03
k.-i tamām 169b/03, 311b/15, 324b/07, 326b/02
k.-i vālā 199a/07, 233b/03, 313a/07, 313a/12, 319a/05, 319a/17, 320a/12, 322b/04, 324b/13, 324b/17
k.-i ẓafar-farcām 174a/08, 190b/17
k.+si birle 315b/07
[=42]

kevn Ar. Varlık, vücut.
k.-i ṣaydī 244b/09
[=1]
kevşer Ar. Cennette bir havuzun adı.
k. 302b/13
k. ḳıraġı 317b/05
k. kibi 243b/11
[=3]
kéy- Giymek.
k.-ip 214a/07, 258b/05, 259a/11, 261b/12, 261b/17, 316a/01, 316a/02, 322b/09
k.-gen 301b/06
k.-mek 172b/17
k.-sünler 171b/04
[=11]
Keyānī Far. Key'e, büyük hükümdara mahsus.
K. (dabdaba-ı Kayānī) 287a/03
K. (kevkebe-i Kayānī) 167a/08
K. (tāc-ı Keyānī) 262a/02
K.+ler içre 213a/10
[=4]
kéydür- Giydirmek.
k.-gen 243b/07
k.-ülüp 250b/06
k.-üp 249b/09
[=3]
keyfiyyet Ar. Bir şeyin esası, iç yüzü, niteliği.
k. (sar-şār-ı keyfiyyet) 216b/16
k.-i ḥāl 231b/13
[=2]
Keyḫūsravī Far. Keyhüsrev'e ait.
K. (tāc-ı Keyḫūsravī) 189a/17
[=1]
kéyin Arka, geri.
k. 187a/16, 208b/06, 325a/13
k.-idin(kéynidin) 182b/02
k.+din 182b/04
k.+din (kéynidin) 252b/05, 262b/11, 262b/14
k.+ide (kéynide) 258a/14
k.+idin (kéynidin) 180a/14, 180b/03, 183a/17, 187a/17, 204b/10, 258a/04, 262a/13, 262b/03, 270a/07, 270a/16, 280a/06, 323b/02
k. tart- 208b/13
[=22]
Keyḳubād ş.a. İran'ın büyük padişahlarından birinin adı.
K. 213a/10
[=1]
Keyūmarṯ ş.a.Sam'ın oğlu; ilk İran padişahı.
K.-ı şāh-ı muʿallā-ḥaşam 213a/07
[=1]
Keyvān Far. Satürn gezegeni.
K. 188a/04
[=1]
Keyvān-mekān Ar. Mekanı Satürn gibi olan, Zuhal mekanlı.
K.+nıñ (Ḥażrat-ı şāḥıb-ḳırān-ı kayvān-mekān) 259b/09
[=1]
Keyvān-maḳām Ar. Makamı Satürn gibi olan, Zuhal makamlı.
K. (Şah-ı Keyvān-maḳām u mıhr-ṭalʿat) 225/03
[=1]
Keyvan-rıfʿat Ar. Yüksekliği Satürn gibi olan.
K. (pād-şāh-ı Keyvān-rıfʿat) 311a/06
[=1]
ḳıbla (< Ar. ḳibla) Ka'be tarafı. Krş. **ḳıblat**
k. 272b/01
k. bile 194a/10
k. daġı 289a/08
k. darvāza 162a/17
k.+ġa 180b/04
k.+nıñ 194a/09
k.+sı 247a/06
k.+sıda 285b/17, 287a/04, 289a/06
k.+sıdın 207a/09
k.+sıġa 194a/04
[=12]
ḳıblat bk. ḳıbla
k. u'l-atḳıyā 248a/03
[=1]
Ḳıbtıyya bk. **Ḳıbṭī**
Ḳ.+nıñ (tārīḫ-ı Ḳıbṭıyya) 189a/07
[=1]
Ḳıbṭī Ar. Kıbt soyundan, çingene. Krş. **Ḳıbtıyya**
Ḳ.+nıñ (Hātor-ı kıbti) 189a/08
[=1]

ḳıdva Ar. Bir sınıfın ya da topluluğun başında olan kimse. Krş. **ḳıdvat**
k.-ı ḫāndān-ı Murtażavī 331a/13
k.-ı ḫavāḳīn-ı gerdūn-tuvān 229a/07
k.+sı 211b/07, 225a/12
[=4]
ḳıdvat bk. **ḳıdva**
k. u’s-sālikin 335b/17
[=1]
kıl- Kılmak, yapmak.
ḳ.-(!) 200b/04, 214b/07, 214b/08, 214b/08, 214b/13, 214b/15, 214b/16, 216a/04, 314a/15, 325b/14
ḳ.-a al- 175b/11, 182a/11, 186b/11, 205a/12, 205a/14, 215b/02, 231a/07, 316a/16
ḳ.-a başla- 159a/11, 323a/07
ḳ.-adur 217a/08
ḳ.-ay 214b/17, 266b/12
ḳ.-dı 157a/17, 157a/17, 159a/13, 159a/14, 159b/14, 160a/14, 160b/17, 161a/11, 162a/09, 162a/16, 162b/10, 163a/02, 164a/06, 164b/07, 165a/02, 165a/05, 165b/01, 165b/03, 165b/10, 165b/17, 166a/01, 166b/15, 167a/10, 167b/03, 167b/11, 168a/16, 168b/09, 168b/17, 169a/03, 169a/09, 169a/15, 169b/01, 169b/04, 170a/17, 170b/13, 170b/17, 171a/02, 171b/01, 171b/01, 171b/13, 172a/04, 172a/09, 172a/11, 174a/06, 174a/10, 174b/04, 174b/10, 175a/16, 175b/05, 175b/17, 176a/09, 176a/13, 176b/06, 177a/01, 178a/04, 178b/04, 179a/13, 180a/09, 180a/10, 181b/17, 183a/01, 183a/08, 183b/04, 183b/07, 184a/04, 184a/12, 184b/03, 184b/11, 185a/07, 185b/01, 185b/14, 186a/04, 187a/11, 187b/05, 187b/06, 190b/14, 191a/05, 191a/09, 191b/16, 192a/01, 192b/08, 192b/11, 193a/01, 193a/02, 193a/04, 193a/10, 194a/06, 194a/08, 194a/10, 194a/12, 194a/14, 194b/03, 194b/10, 194b/16, 196a/14, 196a/17, 196b/05, 196b/07, 196b/15, 196b/17, 197b/11, 197b/13, 198a/01, 198b/05, 199a/05, 199a/07, 199b/01, 199b/04, 199b/12, 200a/17, 201a/01, 201a/10, 201b/08, 202a/01, 202a/04, 202b/03, 203a/09, 203b/06, 204a/10, 204a/14, 204b/15, 205b/10, 205b/12, 207a/06, 207a/12, 207b/12, 207b/14, 208a/14, 208b/06, 211a/16, 212a/17, 215b/04, 215b/09, 216a/12, 216a/16, 216a/17, 218b/07, 220a/01, 221b/14, 222b/01, 222b/13, 222b/17, 223a/04, 223b/01, 223b/14, 225b/07, 225b/11, 225b/15, 226a/05, 227a/11, 227a/14, 227b/11, 228a/03, 230b/09, 231b/03, 231b/03, 233a/06, 233b/07, 235a/12, 235b/06, 235b/17, 236a/02, 236b/12, 237a/07, 237a/12, 237b/06, 238a/07, 240a/15, 241b/13, 242a/03, 242b/13, 242b/15, 243a/17, 243b/09, 244a/09, 244b/13, 245a/01, 246a/11, 247a/02, 247a/02, 247b/06, 247b/17, 248a/08, 248b/04, 248b/05, 249b/09, 249b/10, 249b/12, 249b/15, 250a/12, 251a/06, 251b/06, 251b/16, 252a/02, 252a/04, 253b/03, 253b/16, 254a/17, 254b/14, 254b/15, 255a/09, 256b/03, 256b/07, 257a/07, 257b/08, 258a/13, 259a/06, 259a/16, 259b/16, 260b/15, 261a/02, 261a/05, 261a/06, 261b/05, 261b/16, 264b/08, 264b/08, 264b/09, 264b/14, 265a/016, 265a/04, 265a/12, 268b/01, 269a/09, 270a/03, 270b/13, 271a/09, 271b/01, 271b/02, 271b/04, 272a/10, 272a/16, 272b/01, 272b/04, 273a/10, 274a/03, 274a/04, 274b/01, 274b/11, 274b/13, 275a/06, 275a/17, 275b/05, 277a/06, 277a/07, 277b/04, 278a/01, 278a/06, 278a/10, 278b/04, 278b/17, 279b/04, 280a/06, 280b/01, 280b/02, 280b/04, 280b/05, 280b/07, 280b/08, 281a/12, 281b/12, 283b/17, 285b/01, 285b/06, 285b/11, 285b/13, 286a/03, 287a/04, 287a/05, 287b/13, 288b/17, 289a/05, 289a/06, 289b/17, 290a/01, 290b/04, 292a/03, 293a/08, 295a/17, 295b/02, 296a/04, 297b/01, 298a/17, 299a/13, 299b/17, 300a/06, 300a/12, 301a/04, 301b/03, 301b/04, 301b/09, 302a/01, 302a/13, 302b/09, 302b/12, 303b/09, 303b/15, 304a/17, 306a/03, 307a/05, 307a/14, 307b/16, 311b/14, 312a/09, 313b/02, 313b/11, 314a/02, 314b/06, 315b/06, 315b/17, 317b/06, 318a/01, 320a/01, 320b/05, 320b/07,

321a/11, 321b/08, 323a/08, 323b/14, 324a/15, 324b/03, 324b/05, 324b/08, 324b/12, 325b/11, 325b/14, 326a/04, 326b/15, 327a/01, 327a/03, 327a/06, 327a/15, 327b/02, 329b/01, 330a/03, 331a/07, 331a/17, 331b/03, 331b/05, 331b/11, 332a/08, 332a/14, 334a/05, 335a/01, 335a/07, 335b/17, 336a/04
ḳ.-dılar 158b/13, 160b/11, 161a/05, 161b/10, 163a/01, 163a/11, 163b/14, 164b/01, 164b/05, 169b/15, 170a/06, 170b/04, 174a/14, 174b/07, 175a/05, 175b/08, 178b/11, 181a/11, 182a/16, 185b/04, 186a/02, 186b/07, 187b/01, 188b/05, 191b/13, 192a/04, 192a/05, 192b/07, 194a/02, 194b/07, 195a/01, 195a/17, 195b/13, 195b/14, 196a/03, 197b/11, 199a/13, 199a/15, 203a/07, 204a/07, 204b/05, 205a/15, 205b/09, 206a/04, 208b/13, 211a/12, 213b/01, 213b/01, 218b/16, 219a/05, 219a/09, 223b/17, 224a/14, 226b/07, 226b/17, 227b/13, 228a/07, 234a/03, 234b/06, 237a/10, 237b/02, 237b/17, 239a/09, 239b/10, 240a/01, 240a/03, 240b/03, 242b/17, 245a/04, 245a/17, 246a/03, 252b/07, 253a/07, 254b/02, 254b/04, 258b/13, 259a/05, 259a/12, 260a/08, 260b/01, 260b/01, 265a/09, 268b/08, 269a/08, 269b/12, 272b/10, 277a/12, 277a/14, 281b/14, 282a/02, 283a/06, 283a/14, 285a/14, 286b/09, 286b/16, 287b/06, 288a/05, 289b/12, 290b/17, 291a/05, 292a/06, 294a/13, 294b/02, 295a/05, 295b/13, 297a/08, 297a/10, 298b/13, 300a/08, 304b/02, 304b/17, 305a/03, 305a/14, 306b/03, 310a/06, 310a/17, 313a/10, 314a/07, 314b/01, 315b/14, 317a/04, 319b/14, 320a/10, 320a/13, 323b/04, 324b/04, 326a/08, 328b/04, 328b/17, 329a/15, 329a/17, 329b/07, 330b/16, 331b/09, 335b/13
ḳ.-duḳ 323a/13
ḳ.-dum 200b/02, 200b/03, 212b/13
ḳ.-duñ mu 315a/10
ḳ.-ġaç 175b/04, 264b/02
ḳ.-ġalı 334b/01
ḳ.-ġan 157b/15, 176a/16, 176b/04, 178a/08, 187a/17, 187b/05, 198b/13, 221b/11, 237a/03, 252b/07, 268b/04, 268b/13, 282a/11, 315a/03, 319b/10
ḳ.-ġan érmiş 192b/16
ḳ.-ġanda 156b/16, 223b/12, 268b/03
ḳ.-ġandın soñ 176a/02, 223a/17
ḳ.-ġandın soñra 160a/12, 178a/01, 269a/08, 275b/17, 298b/12, 303a/13, 316b/08
ḳ.-ġanı 241a/05, 253b/08, 259b/10, 277b/05
ḳ.-ġanın 204b/10, 256a/04
ḳ.-ġanınıñ 277b/07
ḳ.-ġanlarġa 162a/12
ḳ.-ġay 157a/04, 162a/13, 231b/13, 232b/09, 248a/02, 250a/10, 260a/15, 260a/17, 315a/08, 324a/16
ḳ.-ġaylar 162b/08, 204b/17, 283b/15, 290b/17, 291b/12, 297a/16
ḳ.-ġıl 240a/05
ḳ.-ġuça 266b/01
ḳ.-ġuçı 208b/01, 208b/02, 220b/09, 220b/10, 321b/01
ḳ.-ġunça 244a/01, 307a/15
ḳ.-ġusı 223a/14, 230b/17
ḳ.-ġusı durur 201a/07, 267b/01
ḳ.-ıban 185a/16, 259b/15, 315b/08
ḳ.-ıp 157a/14, 157b/04, 158a/02, 158a/03, 158b/06, 158b/12, 159b/16, 160a/04, 160b/04, 160b/04, 160b/06, 160b/07, 160b/08, 160b/13, 161a/02, 161a/04, 161a/10, 161a/13, 161a/15, 161b/09, 162a/04, 162a/06, 162b/11, 163a/02, 163a/05, 163a/07, 163a/13, 163a/17, 163b/01, 164a/15, 164b/15, 165b/05, 165b/10, 166a/09, 166b/05, 166b/07, 166b/13, 166b/14, 167a/07, 167a/09, 167a/12, 167a/17, 167a/17, 167b/08, 169a/01, 169a/08, 169a/16, 169b/01, 169b/05, 169b/13, 169b/14, 169b/17, 170a/03, 170a/04, 170b/06, 170b/08, 170b/15, 171a/02, 171a/03, 171a/16, 171b/03, 171b/09, 172a/17, 173a/01, 173a/08, 173a/15, 173b/02, 173b/08, 173b/13, 174a/02, 174a/12, 174a/14, 174b/07, 174b/15, 175b/06, 176a/17, 176b/05, 176b/15, 176b/17, 177a/17, 177b/01, 177b/04, 177b/06, 177b/14, 178b/01, 178b/03, 178b/12, 179a/12, 179b/06, 180a/06, 180a/09,

180a/14, 180b/01, 180b/07, 180b/12, 181a/09, 181a/12, 181a/16, 181b/04, 181b/05, 181b/06, 181b/15, 181b/17, 182a/09, 182b/11, 182b/13, 182b/15, 182b/17, 183a/05, 183a/07, 183a/15, 183b/05, 183b/07, 183b/14, 183b/15, 184b/05, 184b/14, 185a/12, 185b/05, 185b/10, 185b/11, 185b/13, 186a/12, 187a/12, 187b/15, 188b/03, 189a/01, 189a/17, 190a/09, 190a/11, 190a/13, 190b/06, 191a/06, 191a/16, 191b/02, 191b/08, 191b/15, 192a/01, 192a/05, 192b/03, 192b/05, 192b/15, 193a/12, 193a/17, 193b/01, 193b/09, 193b/12, 193b/16, 194a/05, 194a/06, 194a/07, 195a/15, 195b/02, 195b/05, 195b/06, 195b/07, 195b/08, 195b/13, 196a/11, 196a/14, 196a/17, 196b/01, 196b/04, 196b/05, 196b/11, 196b/14, 197a/10, 197a/17, 197b/17, 198a/02, 198a/05, 198a/07, 198a/07, 198a/14, 198b/02, 198b/10, 198b/15, 199a/14, 199b/03, 199b/11, 199b/13, 200a/03, 200a/06, 200a/09, 201b/04, 201b/06, 201b/07, 201b/15, 202a/11, 202a/14, 202b/08, 203a/15, 203b/03, 203b/12, 203b/13, 204a/04, 204a/13, 205a/11, 205a/15, 205b/09, 206a/01, 206a/04, 206a/08, 206a/17, 206b/12, 207a/01, 207a/05, 207a/09, 207a/12, 207b/04, 207b/12, 207b/15, 208a/11, 208a/12, 208b/17, 209a/08, 209a/09, 209a/11, 209b/02, 209b/04, 210a/09, 210a/14, 210a/16, 210a/17, 210b/05, 212a/17, 212b/01, 212b/03, 212b/16, 213a/01, 213a/02, 213a/03, 214a/01, 214a/17, 215b/05, 215b/10, 216b/04, 216b/07, 216b/16, 217a/01, 218a/07, 218b/01, 219a/07, 219a/10, 219b/12, 220a/10, 220a/15, 220a/16, 220b/02, 220b/02, 220b/11, 221a/03, 221a/05, 221a/11, 221a/11, 221a/13, 221b/02, 222a/01, 222a/16, 222a/17, 222b/03, 222b/05, 222b/10, 223a/06, 223a/09, 223b/10, 224a/04, 224a/10, 224a/12, 224a/15, 225a/17, 225b/03, 226a/04, 226a/13, 226a/17, 226b/04, 226b/15, 227b/07, 227b/12, 227b/14, 228a/01, 228a/02, 228a/15, 228a/16, 228b/14, 229a/03, 229a/11, 229b/03, 230a/01, 230a/16, 230a/17, 231b/07, 232a/15, 232a/16, 232b/02, 232b/06, 232b/07, 232b/11, 233a/05, 233b/06, 233b/08, 234a/14, 234b/05, 234b/11, 235a/12, 235a/16, 235b/04, 236a/04, 236a/08, 236a/17, 236a/17, 236b/05, 238b/02, 238b/12, 238b/13, 238b/16, 239a/06, 239a/08, 239a/14, 239b/06, 239b/08, 239b/11, 240a/13, 240b/02, 240b/07, 240b/15, 240b/17, 241a/07, 241b/11, 242b/03, 243a/01, 243a/03, 243b/14, 244a/07, 244b/14, 245a/14, 246a/02, 246a/13, 247a/03, 247a/16, 247b/04, 248a/12, 248b/17, 249b/02, 249b/10, 250a/02, 250b/09, 250b/14, 251a/05, 251a/16, 251b/01, 251b/01, 251b/04, 251b/17, 252a/03, 252a/05, 252a/11, 252a/12, 252b/09, 253a/16, 253b/04, 254b/13, 255a/04, 255a/11, 255a/16, 255b/04, 256a/01, 256a/09, 256a/13, 257a/09, 257a/17, 257b/16, 258a/01, 258a/02, 258a/07, 258b/07, 258b/17, 259a/01, 259a/03, 259a/04, 259b/04, 259b/09, 259b/12, 260a/06, 260a/10, 261a/06, 261a/08, 261a/10, 261a/11, 261a/12, 261a/13, 261b/13, 262a/06, 262a/08, 262a/14, 262a/15, 262a/16, 262a/17, 263a/07, 263a/14, 263a/17, 263b/17, 263b/17, 263b/17, 264a/04, 264a/08, 264b/06, 265a/01, 265a/12, 265b/07, 265b/12, 266a/04, 266b/11, 266b/14, 267b/06, 269b/03, 270a/12, 270b/06, 270b/11, 271a/07, 271a/12, 271b/17, 272a/06, 272a/08, 272a/11, 272b/06, 272b/10, 272b/17, 273b/06, 273b/08, 274a/06, 274a/16, 274b/04, 274b/05, 274b/14, 274b/16, 275a/04, 276a/03, 276a/16, 276b/16, 277a/01, 277a/04, 277b/01, 277b/13, 277b/14, 277b/16, 278b/09, 278b/12, 279a/04, 279a/13, 279b/15, 279b/17, 280a/06, 280a/08, 280b/03, 280b/08, 280b/09, 280b/10, 280b/17, 281b/08, 282a/03, 284b/14, 285a/07, 285a/11, 285b/03, 285b/10, 286a/10, 286b/14, 287a/03, 287b/16, 287b/16, 288a/06, 288a/06, 288b/02, 288b/13, 289a/01, 289a/02, 289a/09, 289b/05, 289b/06, 290a/09, 290a/11, 290b/02,

290b/06, 291a/03, 291a/04, 291a/08, 291b/10, 292a/02, 292a/05, 292a/17, 292b/13, 293a/11, 293a/16, 293b/04, 294a/05, 294a/07, 294a/14, 294b/02, 294b/09, 295b/01, 295b/14, 296a/05, 296b/02, 296b/08, 296b/11, 296b/13, 297a/05, 297a/13, 297a/17, 297b/11, 298a/09, 298a/10, 298a/14, 298a/16, 298b/07, 298b/15, 298b/15, 299a/02, 299a/04, 299a/05, 299a/05, 299b/09, 299b/12, 300a/04, 300a/09, 300a/12, 300b/09, 300b/11, 300b/14, 301a/01, 301b/15, 302a/07, 302a/09, 302a/11, 302a/12, 302a/15, 303b/05, 303b/07, 303b/15, 304a/10, 304b/09, 305a/03, 305a/09, 305b/11, 306a/17, 307a/01, 307a/08, 307a/12, 307b/01, 307b/01, 307b/03, 307b/15, 308a/01, 308a/04, 308a/07, 308a/09, 308a/13, 308b/13, 309b/11, 310b/011, 311a/04, 311b/02, 311b/12, 312b/04, 312b/06, 312b/08, 313a/01, 313a/07, 313a/09, 313a/13, 314b/10, 315a/11, 315b/11, 315b/14, 316a/02, 316a/03, 316a/12, 316b/14, 317b/03, 318a/07, 318b/01, 319a/06, 319a/11, 319a/12, 320a/03, 320a/07, 320a/12, 320a/13, 320b/08, 321a/03, 322b/04, 322b/09, 323a/10, 323a/16, 323a/17, 323b/06, 323b/08, 324a/01, 324b/01, 324b/07, 324b/10, 325a/16, 326a/01, 326a/03, 326a/12, 326b/04, 326b/12, 326b/13, 326b/17, 327a/03, 327a/05, 327a/07, 327b/11, 328b/03, 328b/07, 328b/11, 329a/01, 329a/04, 329b/07, 329b/15, 330a/07, 330a/08, 330a/11, 330b/04, 331a/16, 331b/02, 332a/06, 332a/13, 332b/03, 332b/06, 332b/08, 332b/15, 334a/06, 334a/12, 334a/17, 334b/08, 335a/06, 335a/07, 335b/08, 335b/10, 335b/12

ḳ.-ıp durur 166b/13, 187a/03, 216b/10, 224a/07, 231a/13, 271b/10, 272a/12, 317b/14, 318b/13, 329a/11

ḳ.-ıp durur érdi 161b/04, 173a/10, 173b/07, 197b/07, 204b/11, 208a/06, 217b/17, 218a/02, 218a/04, 269a/02, 293b/05, 297a/15, 299b/07

ḳ.-ıp durur érdiler 187b/12, 268a/14, 282a/03, 312a/02, 328b/09

ḳ.-ıp dururlar 176a/05, 177b/11, 187a/02, 187a/08, 187a/12, 190b/07, 203b/10, 205b/07, 207a/13, 207b/05, 247b/10, 247b/14, 249b/04, 252a/09, 252b/10, 258a/06, 262b/11, 263a/06, 265b/13, 266a/01, 266b/07, 266b/15, 270a/04, 278a/14, 279b/06, 280a/13, 282b/15, 283a/08, 283b/06, 284b/06, 285b/14, 286a/01, 286b/11, 287a/07, 290b/15, 291a/03, 291b/03, 291b/13, 302b/11, 305b/17, 318b/03, 326b/04, 327b/17, 328a/02, 328b/01, 329b/12, 330a/12, 331a/09, 331b/12

ḳ.-ıp dururmız 208a/08

ḳ.-ıp érdi 177a/11, 205a/02, 273b/14, 279a/07, 311a/04

ḳ.-ıp érdiler 255a/14

ḳ.-ma 214b/15, 304a/13

ḳ.-madı 159a/06, 166b/08, 275b/04, 325b/12

ḳ.-maġay 178b/05, 261a/13

ḳ.-maġaylar 210b/17, 269a/05

ḳ.-maġı 164a/09, 188b/07, 189b/13, 206b/01, 292a/10

ḳ.-maġınıñ 319b/05

ḳ.-maġunça 310a/05

ḳ.-maḳ 174b/04, 181a/02, 181a/04, 181a/17, 181b/02, 201a/17, 207b/07, 258a/11, 259a/14, 268a/11, 269b/10, 278a/15, 297b/05, 298a/14, 314b/16, 319b/12

ḳ.-maḳ bile (sayr u tamāşa) 228b/01

ḳ.-maḳ durur 268a/11

ḳ.-maḳ üçün 170a/16, 331a/04

ḳ.-maḳda 182a/12, 291b/15

ḳ.-maḳdın 167b/15, 172a/02, 211a/01, 288b/04, 335b/03

ḳ.-maḳġa 200b/04, 212b/02, 232b/12, 284b/03, 292a/04, 310a/11

ḳ.-maḳı 227b/01, 228b/12, 233a/02, 270b/02

ḳ.-maḳınıñ 230b/15

ḳ.-maḳlıḳ 222a/11, 283b/08, 298a/12

ḳ.-maḳlıḳ üçün 280b/15

ḳ.-maḳlıḳnı 277b/12

ḳ.-maḳnı 227b/11, 265b/02, 305b/12, 332b/16

ḳ.-mas 188b/13, 201b/09, 292a/14, 292a/16, 293b/07, 312b/01

ḳ.-mas durur érdi 221b/13, 307b/14
ḳ.-mas érdi 259b/03
ḳ.-masa 214a/03, 307b/04, 314a/12
ḳ.-masdın burun 268a/03
ḳ.-masun 244a/02
ḳ.-may 171b/11, 177b/08, 185b/08, 213b/17, 261a/05, 287b/05, 293b/12, 304b/15, 324b/16
ḳ.-may durur érdi 221b/17
ḳ.-mayın 260b/09, 303b/17
ḳ.-mış 259a/08
ḳ.-mış durur 333a/02
ḳ.-mış durur érdi 231b/08
ḳ.-mış durur érdiler 253b/01
ḳ.-sa 158b/09, 161b/12, 164a/03, 168a/17, 171b/17, 214a/05, 215b/12, 215b/13, 215b/14, 217a/02, 221b/10, 223a/15, 247b/15, 248b/07, 254a/01, 257a/05, 296b/11, 299a/17, 333a/13
ḳ.-sa érdi 334a/14
ḳ.-sak 238a/11
ḳ.-salar 199b/02
ḳ.-salar érdi 246a/05
ḳ.-sam 317b/16
ḳ.-sañ 254a/05, 317b/06
ḳ.-sañız 176a/14, 199b/09
ḳ.-sun 269a/16
ḳ.-up 169b/05, 310a/12
ḳ.-ur 159b/02, 166a/07, 168a/01, 172a/11, 172a/11, 172b/14, 180b/05, 185a/01, 188b/09, 189b/17, 196a/04, 203b/14, 206b/11, 207b/07, 212b/02, 212b/08, 212b/09, 212b/09, 212b/12, 215a/15, 215b/13, 215b/14, 217a/02, 217a/10, 217b/09, 218b/10, 219a/16, 220a/03, 220a/04, 220a/12, 222a/10, 226a/10, 227b/02, 228b/14, 233a/02, 236a/16, 241a/08, 241b/03, 244b/14, 247b/14, 247b/14, 255b/15, 258a/10, 262a/12, 267a/11, 267a/16, 308b/08, 314b/14, 315a/01, 321a/09, 321b/11, 323b/01, 334b/12
ḳ.-ur érdi 158b/10, 159b/17, 163b/06, 192b/13, 201a/14, 202a/10, 225a/15, 236a/04, 239b/03, 247a/11, 264a/17, 268a/07, 275b/01, 298a/12, 300b/06, 323a/01, 323a/14
ḳ.-ur érdiler 167b/04, 179a/15, 209b/08, 224a/05, 239b/05, 265a/09, 309a/08
ḳ.-ur érse 181a/06
ḳ.-ur men 208b/11
ḳ.-urda 221b/03, 318a/10
ḳ.-urġa 223b/07, 244b/07, 305b/15, 306a/05, 331a/16
ḳ.-urlar 212b/16, 212b/17, 213a/03, 272a/05, 294b/07
ḳ.-urlar érdi 237b/12, 258a/04
ḳ.-urmız 217b/04
[=1533]
ābād ḳıl- 157a/17, 302b/12, 334b/01
açıġ ḳıl- 214b/16
adā ḳıl- 314b/06, 331a/04
ʿadam ḳıl- 208b/01
ʿadl u dād ḳıl- 171b/01
āfarīn ḳıl- 221a/13
āġāz ḳıl- 172b/14, 187a/03, 223b/17, 236b/05, 309a/08, 324b/05
aḫbār ḳıl- 164b/01
āheng-i maydān ḳıl- 220a/15
āhengin ḳıl- 227b/01
aḫẕ ḳıl- 292a/04
ʿālam-sūz ḳıl- 221a/05
āmāda ḳıl- 214b/08, 216b/04
ʿamal ḳıl- 230a/17
amr ḳıl- 160a/14, 176b/06, 177a/01, 194b/10, 196a/14, 207b/12, 208a/06, 274b/11
andīşa ḳıl- 293b/07, 293b/12
ārāsta ḳıl- 169b/04, 191b/02, 193a/10, 209b/04, 263a/07, 265a/01, 287a/05, 289a/02, 326b/13
ārāsta u pīrāsta ḳıl- 252a/12
ʿarż-ı dīdār ḳıl- 212b/01
ʿarż-ı sıpāh ḳıl- 327a/07
ʿarż ḳıl- 183b/04, 187a/02, 199b/04, 291b/13, 316b/08, 317b/14
aṣam ḳıl- 264b/14
asıg ḳıl- 201b/09, 275b/04
āşkāra ḳıl- 316a/03, 322b/09
āşkār ḳıl- 210a/16, 212b/03, 236a/08, 247b/15, 251b/05, 264a/04
āşkārā ḳıl- 195a/01
āşyāna ḳıl- 188b/13
ʿaṭā ḳıl- 278b/17, 335a/07
atalıḳ ḳıl- 227a/14, 304a/17

ʿaṭf-ı ʿınān ḳıl- 174b/10, 177b/06, 187a/08, 196a/11
ʿavd ḳıl- 298a/14
āvīzān ḳıl- 240a/01
āvvāra ḳıl- 173a/08, 187b/06
āzād ḳıl- 330a/03
ʿāzım ḳıl- 297a/16
ʿazīmat ḳıl- 274b/13, 306b/03
ʿazīz ḳıl- 222a/10
ʿazl ḳıl- 197a/17
ʿazm-ı nabard 215b/12
ʿazm-ı maṣāf ḳıl- 215b/14
ʿazm-ı şikār ḳıl- 277b/05
ʿazm-ı tamāşa ḳıl- 217a/01
bad-mestlik ḳıl- 214b/15
bāda-paymāyı ḳıl- 312a/09
badalġa ḳıl- 256a/09
bādıya-paymālıḳ ḳıl- 254a/01
bahāna ḳıl- 302a/11, 307b/03, 311a/04
bahramand ḳıl- 188b/05, 228a/01, 252a/05, 265a/016, 272b/17
bahramand u kām-yāb ḳıl- 233b/08
bahravar ḳıl- 332a/08
baḫt-yār ḳıl- 220a/03
bāl küşāy ḳıl- 277a/12
band ḳıl- 303b/15
banda ḳıl- 247b/15
bar-bād ḳıl- 159a/13, 267a/17, 314b/14
bar-pā ḳıl- 167a/17, 169b/15, 225b/15, 231b/08, 233b/06, 248a/02, 255a/14, 267b/06, 283b/15, 312a/02
bar-pāy ḳıl- 197b/11, 258a/02, 287a/07, 308b/13, 319b/14, 326a/08
bar-ṭaraf ḳıl- 165b/03
bar-ā-bar ḳıl- 262a/12
bar-ā-barlıġ ḳıl- 179a/15
barḳ-rīzlik u ṣāʿıḳa-bāzlıḳ ḳıl- 170a/06
barḳ-tāz ḳıl- 241a/05
barūmand u bar-ḫūr-dār ḳıl- 335b/17
baş u esīr ḳıl- 298a/10
bayān ḳıl- 259a/05
bendelik ḳıl- 214b/07
bīʿat ḳıl- 240a/13
bıġ ḳıl- 181a/06, 239b/10
bısmıl ḳıl- 244b/07
bī-bunyād ḳıl- 267b/01
bī-parvālıġ ḳıl- 181a/16
bī-ṣabātlıḳ ḳıl- 181b/02
bi-vafālıġ ḳıl- 213a/03, 264b/08
bīdār ḳıl- 312b/01
bihişt-āyīn ḳıl- 257a/07, 283a/14
bihişt-nışān ḳıl- 190b/07, 223b/01
buland-pāya ḳıl- 188b/06
buland ḳıl- 184b/03
bunyād ḳıl- 328b/09
büzürgvār ḳıl- 220a/04
cabha-sāylıḳ ḳıl- 174b/07
calā-ı ıḫtıyār ḳıl- 306a/05
camʿ ḳıl- 159b/14, 163a/17, 167b/08, 200b/04, 204b/17, 206b/12, 281b/08
cān-bāzlıḳ ḳıl- 252b/07
cān-sıparlıġlar ḳıl 300a/08
cārī ḳıl- 222b/17, 280b/02
cavāhır-nıṣārlıġ ḳıl- 242b/17
cavlān-gāh ḳıl- 174b/04
cavlān ḳıl- 159b/02, 193a/17, 220a/16
cılva-gāh ḳıl- 169b/05
cılva-ger ḳıl- 261b/05
cılva-sāz ḳıl- 267a/16
cılva ḳıl- 168a/17, 251a/16, 260a/06, 263b/17
cilve-ger ḳıl- 270b/02, 286a/03, 324b/01
cudā ḳıl- 303b/15
cuhd u cūd ḳıl- 296b/13
culūs ḳıl- 157a/14, 188b/09, 215b/04, 228b/14, 250a/12
cunbış ḳıl- 244b/14
curʿat ḳıl- 307b/01
cust-cū ḳıl- 160b/11, 262a/08
cust-cūy ḳıl- 307b/04
çāk ḳıl- 162b/11
çamanıstan-ı tazyīn ḳıl- 242b/13
çust-dastlıḳ ḳıl- 288a/06
dād ḳıl- 266b/12
dafʿ ḳıl- 157a/17
dafn ḳıl- 291b/12
dāḫıl ḳıl- 198b/10, 211a/12
dalālat ḳıl- 191b/16, 199a/15, 230a/16
damın rāst ḳıl- 223a/04
dar ba dar ḳıl- 334a/06
dast-gīr ḳıl- 160b/07, 239a/08, 246a/02, 259b/04, 311a/04, 323b/04, 329b/07
dast-gīr u esīr ḳıl- 310a/05
dast-gīrlik ḳıl- 185a/12

daʿvā-yı musāvāt ḳıl- 239b/03, 275b/01
daʿvā-yı muşāreket ḳıl- 230a/01
daʿvat ḳıl- 280b/15
daʿvat u dalālat ḳıl- 191b/13, 320a/01
davlat-asās ḳıl- 198a/01
davr ḳıl- 321b/08
dest-restlik ḳıl- 157a/04
dīnār-baḫş ḳıl- 301b/04
dūr-endişlik ḳıl- 161b/09
efkār ḳıl- 232b/06
esīr-i dast-gīr ḳıl- 206a/17
esīr ḳıl- 178b/01, 193b/12, 198b/02, 203a/07, 203b/03, 205a/15, 273b/08, 282a/03, 285a/07, 299a/05, 329a/17, 332b/06, ve
élçi ḳıl- 171a/03, 257a/09, 272b/10
fahm ḳıl- 244b/15
faraḫ-güster ḳıl- 200b/02
farāmuş ḳıl- 259a/08
fārıġu'l-bāl ḳıl- 266b/15
farmān ḳıl- 274a/04
fāş ḳıl- 193b/01, 262a/16, 292a/17
fatḥ ḳıl- 290a/11, 324b/10
fatḫ u ʿazīmat ḳıl- 332b/16
felek-tāz-kıl- 249b/09
furūzān ḳıl- 294a/14
fuzūn ḳıl- 163a/07
ġalaba ḳıl- 181a/12, 195a/17, 208a/11, 209a/11, 222b/13, 224a/04, 236a/17, 275a/17, 286b/09, 289a/09, 289b/12, 304b/09
genc-rīzlik ḳıl- 192b/11
ġārat ḳıl- 176b/15, 201b/15, 285b/03, 298a/12, 323a/10, 334a/05
ġārat u tārāc ḳıl- 160b/04, 166b/05, 278b/12, 329b/07
ġarḳ-āb ḳıl- 282a/02
ġarḳ-ı gird-āb-ı balā ḳıl- 170
garḳ-ı gird-āb ḳıl- 197b/17
ġaş ḳıl- 257b/16
ġavş ḳıl- 211a/16, 308b/08
ġayrat-ı fırdavs-ravżān ḳıl- 252a/04, 255a/09
ġazālıġ ḳıl- 264b/09
gerd ḳıl- 220b/11, 259b/16
germ ḳıl- 323a/08
gevher-bār ḳıl- 256b/03
gīrān-bār ḳıl- 210b/17
gīran-māya ḳıl- 243a/17
giriftār ḳıl- 212a/17, 226b/07, 239a/14, 270a/03, 329a/11
goş-zad ḳıl- 165a/05, 225b/11
gülşen kıl 157b/04, 228a/07
güm ḳıl- 321a/03
gürīz ḳıl- 184a/12, 255b/15
gürūh ḳıl- 272a/11
güẕer ḳıl- 195b/07, 250a/10, 317b/06
ḫabar-dār ḳıl- 162a/13, 231b/13
ḫabar-dārlıḳ ḳıl- 290b/17
hadm ḳıl- 208b/02
ḫākistar ḳıl- 163a/02
ḫalāṣ ḳıl- 171a/02, 277a/14, 297b/01
ham-ḳadam ḳıl- 299b/07
ham-sar ḳıl- 331b/11
ḫam ḳıl- 313a/13
ḫamla ḳıl- 158b/13, 181a/11, 182a/09, 182a/12, 183b/15, 186a/12, 195b/05, 208a/12, 209a/08, 221b/14, 224a/07, 287b/16, 297b/05, 298b/15, 299a/05, 303b/07
hamvār ḳıl- 294b/07
ḫarāb u bī-tāb ḳıl- 274b/04
ḫarām ḳıl- 302a/13
harāvul ḳıl- 259b/12
ḫareket-i maẕbūḥī ḳıl- 330a/08
ḫareket ḳıl- 164a/03, 166a/07, 180a/09, 187a/12, 189b/13, 190b/06, 206b/01, 207a/09, 247a/03, 251b/17, 258a/01, 271a/07, 289a/01, 290b/04, 291b/03, 304b/02, 313a/09, 319a/06, 329b/15
ḫārış ḳıl- 298a/12
ḫarman ḳıl- 252b/09
ḫāṣıl ḳıl- 161a/05, 256a/13, 259a/01, 314a/12
ḫasratī ḳıl- 246a/13
ḫāṭır-nışān ḳıl- 300b/09
ḫavāla ḳıl- 184b/14, 222a/01, 222b/01, 326b/17
ḫayāl ḳıl- 226b/17
ḫayrat ḳıl- 198a/05, 326a/12
ḫaẕar ḳıl- 240a/05
ḫāżır ḳıl- 271a/11
heder ḳıl- 260a/17
hem-nişīnlik ḳıl- 215b/10
hem-rāh ḳıl- 228a/02, 238b/12
hem-sar ḳıl- 218a/04, 228b/12

hem-serlik ḳıl- 169b/17, 192b/13
ḫılāf ḳıl- 172a/11
hımmat ḳıl- 307b/01
ḫıṭāb ḳıl- 299a/13
ḫıẕmāt ḳıl- 255b/04
ḫıẕmatlar ḳıl- 255a/11
ḫıkāyat-güẕārlıġ ḳıl- 189b/17
ḫūşnūd ḳıl- 270a/12
hucūm ḳıl- 199a/14, 208b/13, 210a/14, 247b/04, 297a/17
ḫukm ḳıl- 254a/05
ḫukm-rānlıġ ḳıl- 228b/14
ḫulūl ḳıl- 171b/17
ḫumār ḳıl- 205b/09
ḫūn-faşānlıġ ḳıl- 221a/11
ḫūn-rīzlik ḳıl- 184a/04, 296b/11
ḫurūc ḳıl- 235a/16
ḫurūş ḳıl- 315b/17
ḫużūr ḳıl- 335a/06, 335b/12
ḫ(v)ār u zār ḳıl- 212b/17
ḫ(v)ār ḳıl- 222a/11
ıbḳā ḳıl- 185b/08, 220b/02, 304a/13
ıbrāz-ı nā-āşnālıġ ḳıl- 226a/13
ıbtıdā ḳıl- 272b/06
ıcrā ḳıl- 331a/16
ıctımāʿ ḳıl- 176a/05, 176a/16
ıfsād ḳıl- 334a/17
ıḫāṭa ḳıl- 221a/03, 223b/14, 232b/02
ıḫrāc ḳıl- 267b/09
ıḫtılāf ḳıl- 172a/11
ıhtımām ḳıl- 261a/06
ıḫtıyār ḳıl- 158a/02, 159a/06, 185b/04, 186b/07, 187b/01, 205b/09, 206a/01, 217a/08, 219a/10, 268a/11, 269a/05, 301a/01, 303b/09, 305a/14, 307b/14, 318b/01
ıḫtıyāṭ ḳıl- 332a/13
ıḳāmat ḳıl- 204b/11
ılġar ḳıl- 223b/13, 236a/04, 240b/15, 276b/16, 277a/06
ıltıfāt ḳıl- 166b/08, 225a/15
ıltımās ḳıl- 166b/13, 174b/07, 192a/05, 199b/01, 227b/11, 231b/03, 314a/02
ıltızām ḳıl- 181b/17
ınʿām ḳıl- 247b/14, 316a/12
ʿınān-tāblıġ ḳıl- 320a/07
ıntıḫāb ḳıl- 320b/05
ıntıḳāl ḳıl- 164a/06, 280a/13
ırāda-ı safar ḳıl- 335b/03
ırāda ḳıl- 175b/05, 217a/02, 242b/03, 277b/13, 332b/15
ırādat ḳıl- 185b/12
ırsāl ḳıl- 166b/13, 197b/07, 199b/12, 227b/13, 228a/03, 231b/03, 233a/06, 251a/05, 269a/02, 269a/09, 272b/10, 277a/04, 279b/06, 292a/10, 295b/02, 299b/17, 307a/05, 313b/11, 317a/04, 330b/16
ışrār ḳıl- 161a/15
ıstıʿāra ḳıl- 279b/15
ıstıdʿā ḳıl- 161b/10, 331a/17
ıstıdʿā u ıstıḫżār ḳıl- 162a/12
ıstıġāṣa ḳıl- 270b/06, 304b/17
ıstıḳbāl ḳıl- 181b/05, 219b/12, 245a/14
ıstımdād ḳıl- 202b/03
ıstırdād ḳıl- 166b/14, 171a/02, 173b/08, 201b/04, 323b/06
ıstırdād u muṭālaba ḳıl- 165b/10
ışṭıġāl ḳıl- 302a/07
ışṭıra ḳıl- 315a/10
ıṭāʿat ḳıl- 173a/01, 265b/12
ıttıfāḳ ḳıl- 227b/12
ʿıyān ḳıl- 175b/04, 185b/01, 195b/08, 212b/09, 213b/01, 220b/09, 247a/17, 301b/03, 335b/13
ızdıḥām ḳıl- 192a/01
ıẕhār-ı başāşat ḳıl- 235b/04
ıẕhār-ı bendelik ḳıl- 265b/13
ıẕhār-ı cān-bāzlıġ ḳıl- 193a/12
ıẕhār-ı ınḳıyād ḳıl- 237a/10
ıẕhār-ı muḥāraba ḳıl- 236a/04
ıẕhār ḳıl- 175b/08, 258b/13
ıẕhār u aʿlām ḳıl- 168b/17
ıżṭırāb ḳıl- 264a/08, 308a/04
ıżṭırār ḳıl- 294a/05, 294a/07
īṣār ḳıl- 311b/12
iş ḳıl- 314a/15
itiklik ḳıl- 296b/11
ḳabūl ḳıl- 161a/04, 164b/07, 199b/03, 225a/17, 316b/14, 328a/02
ḳabż-ı dāyım ḳıl- 241b/03
ḳadam-farsāy ḳıl- 277a/12
ḳahramānlıġ ḳıl- 221a/11
ḳalaḳ u ıżṭırāb ḳıl- 304b/15
ḳalam ḳıl- 185a/07, 222a/16
kām-baḫş ḳıl- 165b/05
kām-yāb ḳıl- 261b/16
ḳara ḳıl- 218b/11

kaṣd-ı mulāzamat ḳıl- 298b/07
ḳaṣd ḳıl- 163a/11, 174a/14, 175a/05, 183b/07, 184b/11, 221b/11, 263a/17, 287b/13
ḳaṭʿ-ı ḥayāt ḳıl- 195b/06
ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳıl- 200a/09, 227b/14, 238b/13, 240b/02, 251b/01, 275a/04, 312b/06, 326a/03
ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳıl- 292a/05, 332b/03
ḳaṭʿ-ı masāfat ḳıl- 181b/15, 232a/15, 279a/13, 280a/08, 290b/06, 293b/04, 308a/07, 318a/07, 319a/11, 320a/13
ḳaṭʿ ḳıl- 220a/10, 222b/05, 262a/06, 323a/01, 323a/17
ḳatīl u esīr ḳıl- 207b/07
ḳatl ḳıl- 212b/02, 212b/02, 276a/16, 299a/17
ḳatl u asr ḳıl- 288b/04
ḳatl u ġārat ḳıl- 298a/14
ḳatl u tārāc ḳıl- 160b/06, 175b/06
ḳatlıʿām ḳıl- 203a/15, 239b/06
kāvış ḳıl- 263b/17
ḳavī u mustaẓhır ḳıl- 218a/02
ḳāyım ḳıl- 331b/09
kemān ḳıl- 195a/15
kerr u ferr ḳıl- 265a/09
kesb-i fażāyıl kıl- 158a/04
kesb ḳıl- 316a/02
keşf-i muġlaḳāt-ı (16) naḳlī ḳıl- 216b/16
ḳıran ḳıl- 327b/02
kīn ḳıl- 212b/16
köç-ber-köç ḳıl- 187a/12
köç ḳıl- 324a/16
köşiş ḳıl- 268a/07, 325a/16
kötāh ḳıl- 171a/16
ḳurbān ḳıl- 259a/14
ḳuvvat ḳıl- 288a/06
kül ḳıl- 163a/05
künd ḳıl- 185b/13
küren ḳıl- 258a/06
küşiş ḳıl- 294a/13
lācıvardī ḳıl- 167a/17
laḥẓa-ı mufāraḳat ḳıl- 182a/11
lāla-reng ḳıl- 297a/08
lamḥa-ı taʾammul ḳıl- 315a/11
lāmıʿ ḳıl- 212b/08
leşker-gāh ḳıl- 174a/10, 235b/06
mabẕūl ḳıl- 176a/13
macrūḥ u maḳtūl ḳıl- 284b/06, 287b/06
madad-kārlıġ ḳıl- 221b/10
maʿdūm ḳıl- 296a/04
maʿdūm u maktūm ḳıl- 171b/01
mafḫar-ı manāzıl ḳıl- 193a/04
maftūḥ ḳıl- 335a/07
maftūḥ u vīrān ḳıl- 204a/13
maġlūb u menkūb ḳıl- 177b/01
maġlūb u maḳhūr ḳıl- 194a/02
maġlūb u munhazım ḳıl- 173b/13
maġlūl u musalsal ḳıl- 170b/08
maḥbūs-ı ḥışār ḳıl- 277b/07
maḥbūs ḳıl- 165b/10, 269b/12, 280b/17, 300a/14
maḫṣūṣ ḳıl- 166a/01
maḳām ḳıl- 229b/03
maḳarr-ı sarādıḳāt-ı ıclāl ḳıl- 253b/03, 318b/03
maḳhūr u mustā’ṣıl ḳıl- 160b/04, 177b/14, 198a/14, 237b/02
maḳtūl ḳıl- 207b/05
maḳtūl u macrūḥ ḳıl- 195b/14
maḳtūl u maʾsūr kıl- 183a/07, 278b/09, 281b/14, 298a/17
maʿlūm ḳıl- 259a/03
maʿman ḳıl- 292b/13, 307a/01
mamlū ḳıl- 162b/08, 270b/13, 282b/15
mamlū u maşḥūn ḳıl- 251a/06
mamnūʿ ḳıl- 171b/13, 175a/16, 280b/03
maʾmūr ḳıl- 164a/09, 169b/01, 272a/12, 274b/01, 315a/03, 331a/09
manʿ ḳıl- 211a/01
mānıʿ ḳıl- 259b/16
manṣūb ḳıl- 280b/08
manṣūba-ṭırāzlıġ ḳıl- 201a/07
manzıl-güzīn ḳıl- 240a/03
manzıl-ı nacāt ḳıl- 195b/13
manẓūr ḳıl- 221b/13, 259b/03
marḥāmat ḳıl- 190b/14, 201a/01, 266a/04, 277b/04, 302a/01, 326b/15
maʿrūż ḳıl- 269a/08, 275b/05
maşḥūb ḳıl- 177a/17, 238b/02, 239a/09, 293a/16, 307b/15, 310b/011, 320a/12
maṣrūf ḳıl- 204a/14
masrūr u ḫūş-ḫāl ḳıl- 196b/05
maʾsūr ḳıl- 207b/05

maʾsūr u maḳtūl ḳıl- 219a/09
maşġūl ḳıl- 163b/01
maşġūllıḳ ḳıl- 286b/11
maşvarat ḳıl- 227b/11
maşvarat u muṣlaḥat ḳıl- 238a/07
māt ḳıl- 220a/01, 254a/17
maʿṭūf ḳıl- 177b/04, 224a/10, 244a/09, 329a/04
mavsūm ḳıl- 165b/17, 327b/17
maydān-dārlık ḳıl- 288b/02
maydān-navard ḳıl- 169b/06
mayl-ı ḫaṭā ḳıl- 261a/13
mayl-ı ḫ(v)āb ḳıl- 261a/05
mayl ḳıl- 178b/05, 180b/05, 215b/09, 239b/11, 302a/09
maẕbūḥı[ḳıl- 293a/11
mażbūṭ ḳıl- 207b/15, 238b/16
maʿzūl ḳıl- 192b/16, 199a/05, 202a/11, 280b/09, 305b/17
muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-farcām kıl 167a/10
muʿasker-i ʿasākir-i manṣūra ḳıl- 180a/10
muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-ıltızām ḳıl- 236a/02
muʿasker-i humāyūn ḳıl- 198a/02, 207a/06
muʿasker-i sıpāh-ı davlat ḳıl- 245a/01
muʿasker ḳıl- 236a/17, 253a/16, 285b/01
muʿaṭṭar ḳıl- 162a/09, 317b/03, 328b/11
muʿāvadat ḳıl- 237a/07, 244a/01, 265b/02, 268b/03
mubādarat u mudāḫalat ḳıl- 159a/11
mubayyan ḳıl- 315b/08
muctamıʿ ḳıl- 209b/02
mudāfaʿa ḳıl- 239b/05
mudārā ḳıl- 181b/06, 232b/12
mudārā u muvāsā ḳıl- 201a/14
mufaḫḫar-ı manāzıl ḳıl- 318b/13
murāfaḳat kıl 186b/11
mufavvıż ḳıl- 187b/12, 226a/04
muftaḫır ḳıl- 295a/17, 300a/06
muftaḫır ve sar-afrāz ḳıl- 217b/17, 300a/12
muḫālafat-ı āġāz ḳıl- 166a/09
muḫālafat ḳıl- 169a/09
muḥāraba ḳıl- 176b/05, 237b/06
muḥāṣara ḳıl- 230b/15, 259b/09, 281b/12, 286b/16, 291b/10, 291b/15
muhayyā ḳıldur- 336a/05
muhayyā u āmāda ḳıl- 178a/01, 194a/05
muḫīm-ı ḫıyām-ı ıḳbāl ḳıl- 271b/01
muḫīm-ı ḫıyām-ı şavkat ḳıl- 244b/17
muḫīm-ı ıḳbāl ḳıl- 253b/03
muhkem ḳıl- 232b/11
muḳaddıma-ı sıpāh ḳıl- 285b/14
muḳaddımatu'l-cayş ḳıl- 169a/16
muḳaffal ḳıl- 162b/10
muḳarrar ḳıl- 169b/13, 191a/06, 194a/07, 196b/17, 207a/12, 254b/15, 265a/04, 272b/01, 274b/14, 280b/04, 285b/13, 320b/07, 324a/15, 327a/01
muḳayyad ḳıl- 212a/17, 295a/05, 300a/04, 324a/01
mulabbas ḳıl- 288b/13
mulāzamat ḳıl- 299b/09
mulāzım-ı rikāb-ı humāyūn ḳıl- 180a/14
mulāzım-ı rikāb ḳıl- 193a/01
mulāzım-rikāb ḳıl- 183b/05
mulāzımı ḳıl- 325b/14
multahıb ḳıl- 218b/16
mulzam ḳıl- 259a/06
mumtāz ḳıl- 165b/01, 242b/14, 279b/04
mumtāz u sar-afrāz ḳıl- 250a/02, 285a/14, 323b/08
mumtāz u sar-buland u arcmand ḳıl- 331b/12
munʿaḳıd ḳıl- 305a/09
munʿaṭıf ḳıl-ve 324b/08
munavvar ḳıl- 326a/04
munhadım u bī-bunyād ḳıl- 159a/14
munhazım ḳıl- 181a/09, 196a/17
munḳasım ḳıl- 180b/07, 271a/12, 285b/06
munḳatıʿ ḳıl- 163a/13, 175b/11
munṣarıf ḳıl- 182a/16, 208a/14
muntaḫab ḳıl- 308a/09
murācaʿat ḳıl- 160b/17, 161a/11, 162a/16, 178b/11, 187a/17, 194b/07, 196a/17, 199b/13, 203a/09, 203b/10, 204b/05, 221b/03, 233a/02, 234b/06, 234b/11, 235a/12, 247a/02, 249b/02, 268b/01, 286b/14, 318a/10, 319b/05

muraffaḥu'l-ḥāl ḳıl- 266b/15
muraḫḫaṣ ḳıl- 196b/05
murattab ḳıl- 289a/06
murūr ḳıl- 198b/15
muruvvat ḳıl- 268b/08
muruvvat u marḥamat ḳıl- 205b/07
muruvvat u mekremet ḳıl- 203b/06
muṣāfaḥa ḳıl- 269b/10
musaḫḫar ḳıl- 265b/07
muṣālaḥa ḳıl- 157b/15, 161a/13, 192b/15, 294b/02
musammam ḳıl- 227b/07, 272a/06
mustaġnī ḳıl- 266b/07
mustaḳarr[S1]-ı ordu-yı saʿādat-dast-gāh 251b/16
[=134]
mustamand ḳıl- 266b/02
mustāṣıl ḳıl- 181b/04
muşāhada ḳıl- 158b/12, 182b/11, 183b/07, 183b/14, 192a/04, 195b/02, 199a/13, 208b/06, 210a/09, 218b/01, 219a/05, 222a/17, 226b/15, 231a/07, 260b/01, 264b/02, 265a/09, 287b/16, 323a/13, 329a/01
muşāvarat ḳıl- 229a/03
mutafarrıḳ ḳıl- 176a/17
mutafarrıḳ u parīşān ḳıl- 222b/10
mutaḥarrik ḳıl- 274b/05
mutaḥaṣṣın ḳıl- 252b/07
mutalāṭım u mutarākim ḳıl- 170a/17
mutaṣarrıf ḳıl- 175b/17
muṭlaḳu'l-ʿınān ḳıl- 191a/05, 329b/01
muvāfaḳat ḳıl- 320a/10
muvāsā u muṣālaḥa ḳıl- 234a/03
muvāżaʿa] u mubāyaʿa[ḳıl- 334b/08
muyassar ḳıl- 216a/04
muzayyan ḳıl- 248a/08, 261a/10, 317b/06, 327a/15
muzayyan u muraṣṣaʿ ḳıl- 157b/07
mużṭar ḳıl- 232b/09
müekkid ḳıl- 294b/02
mükemmel u musallaḥ ḳıl- 158b/10
mükerrer ḳıl- 259a/12
nā-āşinālıġ ḳıl- 213a/02
nafaḳa ḳıl- 259a/16
nahārī ḳıl- 307a/15
nahżat ḳıl- 158b/06, 167a/09, 179a/12, 196b/14, 202a/04, 203b/13, 247b/06, 261a/02, 275b/17, 291a/03, 327a/03,
fana
naḳl ḳıl- 183a/08, 315b/14
nām-zad ḳıl- 177a/11, 196b/07, 231a/13, 235b/17, 237a/12, 240a/15, 262b/11, 268a/14, 278b/04, 279a/07, 280a/06, 281a/12, 283b/06, 285b/10, 293a/08, 307b/16, 318a/01, 328b/01, 330a/12, 331a/07
naṣb ḳıl- 200a/03, 280b/07, 313a/10
naşyān ḳıl- 258a/10
navāzış ḳıl- 257a/17
nāyıb ḳıl- 241b/11, 254b/13
naẓar ḳıl- 223a/15, 248b/07
nıhān- 213a/03
nıṣār ḳıl- 170b/04, 192b/07, 200b/04, 217a/03
nısbat ḳıl- 201b/06
nışāna ḳıl- 170a/03
nışīman ḳıl- 216a/12
nigāriş ḳıl- 217b/09
nöker ḳıl- 200a/06
numāyān ḳıl- 315b/11
nūş ḳıl- 264b/06
nuzūl-ı ıclāl ḳıl- 205a/11, 237b/17, 240b/03, 283a/06, 283b/17, 289b/17, 329b/12
nuzūl ḳıl- 161a/02, 169a/03, 170b/17, 176a/02, 191b/08, 196b/15, 207b/14, 223b/12, 230b/09, 235a/12, 236b/12, 245a/17, 251b/06, 266b/14, 270a/04, 272b/04, 278a/14, 280b/01, 280b/05, 291a/03, 292a/06, 294b/09, 307a/14, 319a/12, 329a/15, 332a/14
olca ḳıl- 173b/02, 182b/17, 240b/17
panāh ḳıl- 260b/10
pāra ḳıl- 239b/08
parīşān ḳıl- 160b/08
parīşān u mutafarrıḳ ḳıl- 184b/05
partav-afgānlıġ ḳıl- 161b/12
parvā ḳıl- 220b/02
parvānçı ḳıl- 280b/10
parvarış ḳıl- 268a/12
pāy-māl-ı türk-tāz ḳıl- 330a/07
paydā ḳıl- 178b/03, 257a/05
pāy-māl u nā-būd ḳıl- 252b/10, 253b/01
pestlik ḳıl- 214b/15
pıyāda ḳıl- 210a/17

pīş-destlik ḳıl- 202a/14, 239a/06
pīş-keş ḳıl- 183a/01, 200b/03, 207b/09, 274a/03, 278a/06
pīş-nıhād-ı ḫāṭır ḳıl- 190a/09, 205b/10
pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl- 233a/05
pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı humāyūn ḳıl- 270b/11
pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı aşraf 161b/03
pīşa ḳıl- 247b/14
pur-dıram ḳıl- 215a/16
raʿāyā ḳıl- 171b/09, 279a/04
rafʿ-ı ḫacālat ḳıl- 310a/11
rafʿ ḳıl- 199b/09
raft u āmad ḳıl- 187b/05, 202a/10
rah-namūnlıġ ḳıl- 317b/16
rāh-zenlik ḳıl- 159b/17
rāhī ḳıl- 320a/13
rām ḳıl- 261a/06
ranca ḳıl- 199b/02
rāst ḳıl- 221b/17, 260a/08
rasūl ḳıl- 201b/07
raṭbu'l-lısān 168a/01
ravāna ḳıl- 305a/03, 324b/04
ravża-ı tazyīn ḳıl- 246a/11
rengīn ḳıl- 224a/14, 289b/05
reşk-i āram ḳıl- 271b/04
reşk-i bihişt ḳıl- 278a/01
rıżāmand 314b/10
roşan ḳıl- 157b/04, 198a/07, 219a/16, 249b/15, 258a/13
roşan u mubarhan ḳıl- 172a/09
roşan u munavvar ḳıl- 165a/02, 201a/10, 225b/07
roşan u padīdār ḳıl- 163a/01
rozī ḳıl- 185a/01
rū ḳıl- 288a/05
rucūʿ ḳıl- 327a/03
rukūb-ı ʿarż-ı leşker ḳıl- 174b/04
rukūb ḳıl- 158b/09, 160a/04, 161a/10, 162a/06, 167a/12, 168b/09, 169a/15, 177b/08, 178a/08, 193a/02, 197a/10, 198b/13, 199a/07, 203b/12, 204b/10, 207a/05, 210b/05, 226b/04, 228a/16, 242a/03, 250b/09, 252a/03, 253b/04, 253b/16, 255a/04, 269b/03, 273b/14, 277b/16, 287a/03, 288b/17, 296a/05, 307a/12, 311b/02, 311b/14, 320b/08, 324b/07, 327b/11, 331b/02, 332a/06
ṣabāt ḳıl- 205a/12
sāda ḳıl- 214b/08
ṣaff-ārālıġ ḳıl- 186a/04, 259b/10, 286a/01, 289a/05
ṣaff-ārālıḳ ḳıl- 263a/06
ṣāḥıb-ārām ḳıl- 214a/02
ṣāḥıb-ḥırmān ḳıl- 189a/01, 229a/11
sahīm u şarīk ḳıl- 226a/05
sar-afrāz ḳıl- 165b/01, 170b/13, 223b/07, 227a/11, 242b/15, 248b/04, 280b/08, 290a/01, 291a/05
sar-afşānlıġ ḳıl- 209b/08, 237b/12, 264a/17
sar-andāzlıġ ḳıl- 162a/04
sar-buland ḳıl- 207b/08, 262a/17
sar-gerdān ḳıl- 321b/01
sar-kerde ḳıl- 276a/03, 280a/06, 285b/11, 330a/11
sar-şār-ı bāda-ı navāzış ḳıl- 277b/01
sar-şār-ı davlat ḳıl- 247a/02
sar-keşlik ḳıl- 247a/11
ṣarf-ı ʿınān ḳıl- 199b/11, 309b/11, 314b/01
sāy u köşiş ḳıl- 171b/03, 206a/08
ṣayd ḳıl- 217a/10, 248a/12, 313a/01
sayr ḳıl- 192b/08, 214a/05, 248b/17, 257b/08
sayr u tamāşa ḳıl- 228b/01
sıpah-dār u sar-ʿasker ḳıl- 207a/01
sıpıhr- tımṣāl[ḳıl- 252a/02
sırāyat ḳıl- 292a/14, 323a/07
sıtam-fazālıġ ḳıl- 264b/08
sīrāb ḳıl- 238a/11
sīrāb-ı acal ḳıl- 186a/02
soyurġal ḳıl- 306a/03
suʾāl ḳıl- 196a/03
sustlıḳ ḳıl- 172a/17, 181a/17
ṣuʿūd ḳıl- 163a/02
şab-gīr ḳıl- 274a/06
şacāʿat ḳıl- 223a/09
şād-āb ḳıl- 315a/08
şād-āb u ḫandān ḳıl- 314a/07
şafāʿat ḳıl- 170b/06
şafḳat ḳıl- 169a/01, 243b/09, 335b/08
şāh ḳıl- 301a/04
şahīd ḳıl- 213b/01, 277a/01
şaḳ ḳıl- 297b/11
şāmıl ḳıl- 192b/05
şekve u şikāyet ḳıl- 205b/12
şınāh ḳıl- 224a/15, 243b/14

şıtāb ḳıl- 261a/06
şikār-gāh-ı şāh-bāz-ı ıḳbāl ḳıl- 248b/05
şikār ḳıl- 170b/15, 241a/08, 245a/04, 277b/12
şomlıġ ḳıl- 266b/11
şurūʿ ḳıl- 156b/16, 214b/13, 214b/17, 256b/07
taʿahhud ḳıl- 216a/16
taʿāḳub ḳıl- 179b/06, 182b/15, 183a/05, 185b/05, 193b/09, 195b/13, 204a/07, 205a/15, 219a/07, 221b/02, 265a/12, 277a/07, 297a/05, 298a/09, 298a/16, 303b/05, 305b/15, 308a/13, 310a/06, 310a/17, 328b/17, 330b/04
taʾammul[u tavaḳḳuf ḳıl- 287b/05
taʿaṣṣub[ḳıl- 289b/06
tabdīl-ı aḥvāl ḳıl- 300b/14
ṭabḫ ḳıl- 244a/02
tābış ḳıl- 334b/12
tacāvuz ḳıl- 171b/11
tācır ḳıl- 249b/10
tadḳīḳ-ı badāyıʿ ḳıl- 259a/04
tafaḥḥuṣ ḳıl- 196a/04
tafaḳḳud ḳıl- 290a/09
tafaḳḳud u ıstımālat ḳıl- 207b/12
tafarrus ḳıl- 164a/15, 174b/15
tafṣīlā-ı ẕikr ḳıl- 278a/15
tafvīz ḳıl- 196a/14, 218a/07, 228a/15, 323a/16, 326b/12
taḫalluf ḳıl- 313a/07
taḥammul ḳıl- 201b/08
ṭahārat ḳıl- 284b/03
taḥḳīḳ ḳıl- 269a/08, fana
taḥrīr ḳıl- 206b/11, 220a/12
taḫt u tārāc ḳıl- 206a/04
taḫt u tāz ḳıl- 169b/01, 202b/08, 258a/07
taḥvīl ḳıl- 293b/05
takāmīş ḳıl- 284b/14, 332b/08
taḳrīr ḳıl- 192a/01, 267a/11
taḳsīm ḳıl- 160b/13, 166b/07, 187a/11, 194a/06, 274b/16
ṭalab ḳıl- 166b/15, 254b/02, 310a/12
talāş ḳıl- 181a/02, 181a/04
ṭālıʿ ḳıl- 212b/09
tamāşa ḳıl- 180b/12, 302a/12
tangraḳ ḳıl- 224a/05
tārāc ḳıl- 254b/04
tārāc u esīr ḳıl- 307a/08
tārāc u ġārat ḳıl- 234a/14
tārāc u maḳtūl u maʾsūr ḳıl- 279b/17
taraddud ḳıl- 160b/11, 274a/16
tarannum ḳıl- 227b/02
tarāvış ḳıl- 263b/17
targīb u taḥrīṣ ḳıl- 163b/06, 202a/01, 299b/12
taʿrīf ḳıl- 258a/11
taṣavvur ḳıl- 260b/01, 319b/10, 320a/03
taʾṣīr ḳıl- 292a/16
taşrīf-ı (13) ḥużūr-arzānī ḳıl- 182b/13
tavaccuh ḳıl- 223b/10
tavaḳḳuf ḳıl- 176a/14, 176b/17, 180a/06, 192a/05, 196b/11, 204a/10, 205a/13, 271a/09, 297a/10, 305b/12, 324b/16
tevekkül ḳıl- 308a/01
tavassul ḳıl- 300b/11
tavaṭṭun ḳıl- 187b/05
tavbīḫ u sar-zanış ḳıl- 191b/15
ṭay ḳıl- 230b/17, 262a/14
tāyīn ḳıl- 167a/07, 168a/16, 169b/14, 173a/10, 173b/07, 174a/02, 180b/01, 181b/17, 190a/11, 191a/16, 192b/03, 194a/06, 194b/03, 241b/13, 247b/17, 254b/14, 272a/10, 272a/16, 277b/14, 282a/03, 290b/02, 290b/17, 291a/04, 291a/08, 295b/01, 296b/02, 302b/11, 324b/03, 326a/01, 336a/04
ṭayy-ı manāzıl ḳıl- 292a/05
ṭayy-ı marāḥıl ḳıl- 227b/14, 240b/02, 251b/01, 275a/04
tāza u sīrāb ḳıl- 314b/16
tāza u tar ḳıl- 315a/01
tek-ā-pū ḳıl- 286a/10
tek-u-pū ḳıl- 232b/07
tek u puy ḳıl- 185b/10
teklīf ḳıl- 164b/05
tekye ḳıl- 322b/04
temekkün ḳıl- 260a/10
terk-i muḥāraba ḳıl- 295b/14
ṭıfl-ı abcad-ḫ(v)ān ḳıl- 216b/10
tīz-destlik ḳıl- 222b/03
tīz ḳıl- 261a/11
toy ḳıl- 331a/16
tuġyān ḳıl- 185a/16, 275a/17, 321b/11
ṭulūʿ ḳıl- 183a/15

tund ḳıl- 261a/12
türk-tāz ḳıl- 283b/08
ʿubūr ḳıl- 180a/09, 190a/13, 196b/01, 197b/11, 204a/04, 205a/02, 207a/12, 223a/06, 231b/07, 240b/07, 273b/06, 285a/11, 292a/02, 298b/12, 302a/15, 306a/17, 319b/12, 326b/04, 327a/05, 328b/03
uʿcūba-numālıġ ḳıl- 233a/02, 236a/16
uʿcūba-nigārlıġ ḳıl- 226a/10
ʿudūl ḳıl- 333a/13
ufūl ḳıl- 303a/13, 323b/01
ʿuhdasıda ḳıl- 194a/08, 194a/10, 194a/12, 194a/14
ʿuḳūbat ḳıl- 334a/12
ʿurūc ḳıl- 164b/15, 170a/04, 216b/07, 225b/03, 297a/13
uruş ḳıl- 298b/13
ustādlıġ ḳıl- 198a/07
ustuvār ḳıl- 261b/13, 262a/15
uştulum ḳıl- 215b/02
vā-basta ḳıl- 333a/02
vaʿda ḳıl- 178b/04, 224a/12
vaʿdası ḳıl- 169a/08
vāḳıʿa-güẕārlıġ ḳıl- 203b/14
vıchat-ı hımmat ḳıl- 172a/11
vırd-ı zabān ḳıl- 172a/04, 177b/11
yād-āvarlıḳ ḳıl- 300a/09
yār ḳıl- 173a/15
yārlıġ ḳıl- 213a/01, 214a/01, 260b/15
yolçı ḳıl- 234b/05
yürüş ḳıl- 174a/14, 176a/09, 178b/12, 252a/11, 253b/08, 256a/04, 268b/13, 287a/04, 295b/13
ẕāhır ḳıl- 255a/16, 335b/10
zaḫm-dār ḳıl- 174a/12, 185b/14, 198b/05, 209a/09, 246a/03, 298b/15, 305a/03
zar-afşānlıġ ḳıl- 188b/03, 196b/04
zar-pūş-ı ʿınāyat ḳıl- 300a/12
zar-pāşlıḳ ḳıl- 249b/04
zırāʿat ḳıl- 253b/01, 272a/05, 299a/02
zıyādaraḳ ḳıl- 305b/11
żıyāfatlar ḳıl- 167b/11
zıyārat ḳıl- 244a/07
zīb-gāh ḳıl- 189a/17
ẕikr ḳıl- 167b/15, 201a/17, 208b/11, 217b/04
zīnat-afzā-yı ʿālam ḳıl- 271b/04
zīnat ḳıl- 261a/13
zor ḳıl- 271b/17
ẕuhūr ḳıl- 159b/16
ẕulm u bī-dād ḳıl- 172a/02
[=1322]

ḳılāda (< Ar. ḳilāda) Kolye, gerdanlık. Krş. **ḳulāda**
ḳ.-ı ıṭāʿat 197a/02, 324a/01
ḳ.-ı zar 242b/03
ḳ.+sıġa 161a/04, 257b/06
[=5]

ḳılavuz Kılavuz
ḳ. (żalālat-pajūh-ı ḳılavuz-ı acal) 293b/03
[=1]

ḳılavuzlıḳ Kılavuzluk.
ḳ. 245a/15
[=1]

ḳıldur- Kıldırmak, yaptırmak.
ḳ.-dı 163b/03, 196b/12, 290a/03, 314b/11, 335a/12
ḳ.-maḳġa 273b/04, 291b/02
ḳ.-up 163b/08, 231a/12, 233b/09, 253b/01, 280b/02, 289b/16, 307a/13, 331b/07, 331b/10, 334a/12, 336a/05
ḳ.-up durur 198b/12, 290a/05, 304a/07
ḳ.-up durur érdi 267b/09
ḳ.-ur érdi 171a/15
[=23]
āvīzān ḳıldur- 304a/07
bar-pā ḳıldur- 331b/10
bınā ḳıldur- 233b/09
ġārat u tārāc ḳıldur- 273b/04
ḥafr ḳıldur- 280b/02
ham-sar ḳıl- 335a/12
ḫarāb u nā-būd ḳıldur- 290a/05
ḫarāb u pāy-māl ḳıldur- 289b/16
ḫuşk-band ḳıldur- 163b/08
ʿımārat ḳıldur- 159b/04
küştī-gīrlik ḳıldur- 196b/12
maḥbūs ḳıldur- 231a/12, 334a/12
masdūd ḳıldur- 163b/03
muhayyā ḳıldur- 307a/13
munādī ḳıldur- 314b/11
pāy-māl ḳıldur- 291b/02
pāy-māl u matlūf ḳıldur- 198b/12
pāy-māl u nā-būd ḳıldur- 253b/01
pāy-māl u talaf ḳıldur- 290a/03

Ḳılıç ş.a. Eşim Bahadur'un oğludur.

Ḳ. 299a/17
Ḳ.+ġa 299a/16
[=2]

ḳılıç Kılıç.
ḳ. 162b/10, 173b/10, 173b/13, 184a/14, 215b/13, 219b/04, 221a/11, 299b/01, 303b/07
ḳ. (nīza u ḳılıç) 186b/01
ḳ. birle 193a/13
ḳ.+çék- 255b/15
ḳ.+dın 183b/17, 219b/07
ḳ.+ı 184b/17
ḳ.+ı bile 195b/14, 203a/06, 315a/03
ḳ.+ıdın 267a/15, 289b/04
ḳ.+ıġa 185a/04
ḳ.+ın 184a/03, 208b/08, 218b/05, 264a/16, 330b/12
ḳ.+ın çék- 331a/03
ḳ.+ınıñ 222b/04, 288b/06
ḳ.+ınıñ damı 183b/16
ḳ.+lar 198a/08, 232b/07, 245b/17, 261a/11, 286a/13, 289a/12, 296b/10
ḳ.+lar damı 260a/16, 263b/10
ḳ.+lar ur- 171b/11
ḳ.+ların 290b/08, 304b/14
ḳ. ur- 184b/17, 185a/07, 252b/17
[=45]

Ḳılıç Aḳ Ḳaş ş.a. Hazarasp'ın müşrifidir.
Ḳ. 331b/05
[=1]

Ḳılıç Inaḳ ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarından cesaretiyle meşhurdur. Krş. **Amīr Ḳılıç ʿInaḳ**
Ḳ. 173b/06, 262b/12, 265a/13, 268a/16, 272a/13, 284b/16, 291b/06
Ḳ. bile 181b/14
Ḳ.+ġa 300b/11
Ḳ.+nı 181b/09, 181b/16, 237a/13, 268a/14
[=13]

Ḳılıç Kem ş.a. İsyancılardandır. Krş. **Ḳılıç Kém**
Ḳ. 174a/10, 174a/17, 174b/08, 178a/10
Ḳ.+niñ 178b/12, 186a/07
[=6]

Ḳılıç Kém bk. **Ḳılıç Kem**
Ḳ. 173a/13, 187b/02
[=2]

Ḳılıç Nıyāz ş.a. anbar kalesinin müşriflerindendir.
Ḳ. 255a/10
[=1]

ḳılıḳ Huy, davranış.
ḳ. (yaḫşı ḳılıḳ) 255b/03
ḳ. bér- 247a/17
[=2]

ḳılıl- Kılınmak, yapılmak.
ḳ.-dı 159a/16, 169b/17, 173a/07, 256b/12, 302a/16, 325a/03
ḳ.-ġan 254a/08, 295a/12, 323b/05
ḳ.-ġan érdi 197b/14, 204a/03
ḳ.-ıp durur érdi 202a/07, 327b/07
ḳ.-up durur érdi 221a/01
ḳ.-ur 214b/04, 275b/12, 294b/17
[=17]
bınā ḳılıl- 254a/08
ġārat ḳılıl- 323b/05
ıḫrāc ḳılıl- 173a/07
ıntıḫāb ḳılıl- 204a/03
ırāda ḳılıl- 294b/17
ırsāl ḳılıl- 327b/07
ışāratı ḳılıl- 221a/01
iktifā ḳılıl- 159a/16
īrād ḳılıl- 275b/12
muntaḫab ḳılıl- 197b/14
muşāhada ḳılıl- 169b/17, 302a/16, 325a/03
nahżat ḳılıl- 256b/12
şamma-ı ẕikr ḳılıl- 202a/07
tartīb ḳılıl- 295a/12
ẕikr ḳılıl- 214b/04
[=17]

ḳıllat Ar. Azlık, kıtlık.
ḳ. (bā-vucūd-ı ḳıllat) 210b/09
ḳ. (bā-vucūd-ı ḳıllat-ı ʿadad) 166a/08
[=2]

Ḳınaḳ y.a. Yumru yakınlarında bir derbent.
Ḳ. 247a/03, 247a/05, 247a/07
Ḳ.+dın 247b/01
Ḳ.+nıñ 247a/04, 248a/04
[=6]

Ḳıpçaḳ k.a. Metne göre Oğuz Han'ın adamlarından birinin karısı içi kovuk bir ağaçta doğum yapar. Oğuz Han onu ve onun soyundan gelenleri içi çürümüş

ağaç anlamına gelen Kıpçak lakabıyla adlandırır. Bundan sonra onların yaşadıkları bölgeye ve o soydan gelenlere Kıpçak denir.
Ḳ. 211b/06, 231a/14, 232b/17, 233b/05, 233b/08, 234b/17, 235b/05, 247a/13, 247b/05, 248a/09, 255a/14, 262b/08, 283a/13, 310a/07, 310a/13
Ḳ. (ḳalʿa-ı Ḳıpçaḳ) 232b/15
Ḳ. bile 248a/02
Ḳ.+da (daşt-ı Ḳıpçaḳ) 206a/02
Ḳ.+dın 235a/16, 251b/17
Ḳ.+ġa 310a/12
Ḳ. ḳalʿası 255a/12, 312b/06
Ḳ. ḳorġanı 230b/14, 232a/15
Ḳ.+nı 251b/16, 310a/16
Ḳ.+nıñ 249b/17, 271a/14, 318b/17
Ḳ. urugı 308b/11
[=31]

Ḳıpçaḳ Baba Darugа ş.a. Ak Köl kuşatmasında isyancı Türkmenlerle mücadelede görevlendirilendendir.
Ḳ. 177a/10, 211b/12
[=2]

Ḳıpçaḳ Ḥasan Murād Atalıḳ bk. **Ḥasan Murād Atalıḳ**
Ḳ. 180b/08
[=1]

Ḳıpçaḳ Muḥammad ʿAlī Biy ş.a. Kat'ın ahalisindendir.
Ḳ. 245a/13
[=1]

ḳır Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer.
ḳ. 203b/17
ḳ. bile 204a/07
ḳ.+ġa 320b/09
ḳ.+ıdın (Erengniñ kırı) 293a/04
ḳ.+nıñ 248a/07, 253a/17, 320b/11
ḳ. üzre 185b/12
[=8]

ḳır- Kırmak.
ḳ.-ıp 223a/11
ḳ.-mayın 312b/16
[=2]

ḳıraḳ Çevre, kıyı, kenar, uç.
ḳ.+ġa 243b/14, 325a/02
ḳ.+ı (ḳırağı) 302b/14
ḳ.+ı (nahrınıñ ḳırağı) 309b/06
ḳ.+ı bile (daryā ḳırağı) 298a/01
ḳ.+ıda 191a/01
ḳ.+ı dék (ḳırağı) 317b/05
ḳ.+ıda (daryā ḳırağı) 312a/02, 335a/11
ḳ.+ıda (daryā ḳırağıda) 170b/15, 271a/15
ḳ.+ıda (ḳırağıda) 166a/16, 197a/11, 220a/13, 240b/05, 266a/17, 269a/09, 272b/03
ḳ.+ıdın (daryā ḳırağı) 298b/08
ḳ.+ıdın (daryā ḳırağıdın) 204a/05, 329b/01
ḳ.+ıġa (ḳırağıga) 196a/12
ḳ.+ıġa (daryā ḳırağı) 200a/11, 211a/09, 247b/06
ḳ.+ıġa (daryā ḳırağıġa) 196b/08, 222b/15
ḳ.+ıġa (ḳırağıġa) 197b/09, 243b/06, 257a/15, 291b/17, 325a/06, 325a/06, 327a/08
ḳ.+ın (daryā ḳırağı) 271b/01, 283a/07, 312b/07
ḳ.+ın (daryā ḳırağın) 292a/03
ḳ.+ın (ḳırağın) 167b/02, 174a/09, 319a/14, 327a/05
[=42]

ḳırān (< Ar. ḳirān) Yakınlaşma, beraber yaşamak, dost olmak.
ḳ. eyle- 198a/05, 226b/12
ḳ. ḳıl- 327b/02
[=3]

ḳıran Öldürücü, toptan yok edici hastalık veya olay.
ḳ. körgüz- 209a/09
ḳ. sal- 215a/06, 241a/05, 312b/15, 318b/10, 328a/17
ḳ. yétkür- 249a/05
[=7]

Ḳıran ḳırı y.a. Genellikle avlanmak için tercih edilen
Ḳ.+nıñ 257b/17, 330a/13
[=2]

ḳırġavul Sülün.
ḳ. 312b/12
[=1]

ḳırġavulī Bir sülün.
ḳ. 249a/03
[=1]

ḳırıl- (Askerin veya ordunun) Yenilmesi, bozguna uğraması.
ḳ.-maġı 206b/03
ḳ.-maḳı 292a/12
[=2]
Ḳırımsa k.a. Yomut Türkmenlerine verilen isim.
Ḳ. 179a/09
[=1]
ḳırḳ Kırk (sayı).
ḳ. 158b/03, 234a/14, 284a/01, 334b/05
ḳ. (otuz kırk) 245b/12
ḳ. élik 276a/10
ḳ. éllik 172b/04, 196a/16, 285a/07
ḳ. ikki 278a/14
ḳ. yıl 164a/06
[=11]
Ḳırḳ Ḳayrı y.a. Hoca Eli kalesi yakınlarında bir yer.
Ḳ.+da 283b/14, 283b/16
Ḳ.+ġa 284a/02
[=3]
ḳışāṣ Ar. Öldüreni öldürme, yaralananı yaralama cezası.
ḳ. 187a/06
ḳ.+da 168b/07
ḳ.+ı üçün 304a/11
[=3]
ḳısm (< Ar. ḳism) Bölüm.
ḳ. (avval ḳısm) 214b/04
ḳ. (ikinçi ḳısm) 224a/17
ḳ. (üç ḳısm) 272a/08
ḳ. (üçünçi ḳısm) 228b/05
ḳ.+ġa (béş ḳısm) 285b/06
ḳ.+ġa (tört ḳısm) 180b/07
ḳ.+ġa (üç ḳısm) 214b/04
ḳ.+ı reng-amiz 294b/04
ḳ.+nı (bir ḳısm) 180b/08, 180b/09, 272a/08
ḳ.+nı (iki ḳısm) 180b/10
ḳ.+nı (ikinçi ḳısm) 272a/08
ḳ.+nı (üçünçi ḳısm) 272a/09
[=14]
ḳısmat Ar. Talih, kader.
ḳ.+ı bol- 257b/12
[=1]
ḳışlaḳ Kış mevsiminin geçirildiği yer.
ḳ. u yaylaḳ 319a/14
[=1]
ḳıṭʿa Ar. En az iki beyitten oluşan manzume. Metinde manzume başlığı olarak kullanılmıştır.
ḳ. 157a/04, 158a/03, 166b/17, 178a/06, 183b/10, 188a/15, 198a/15, 199b/06, 205b/01, 219a/16, 220a/03, 222a/10, 224b/02, 225b/11, 227a/03, 228a/07, 228b/08, 230a/07, 235a/14, 243b/01, 245a/01, 256b/03, 260b/04, 268a/11, 275a/06, 292a/16, 292b/03, 293b/05, 298a/13, 301a/04, 303a/06, 304a/07, 314b/13, 314b/16, 315a/04, 315a/15, 333b/14, 334a/16, 334b/10
[=39]
ḳıtāl Ar. Birbirini öldürme, savaş.
ḳ. (cıdāl u ḳıtāl) 304b/07
ḳ. (marāsım-ı ḳıtāl) 166a/10
ḳ. (muḥāraba u ḳıtāl) 238a/04
ḳ. (nīrān-ı ḳıtāl u cıdāl) 218b/16
ḳ.+ġa (ḳavānīn-ı razm u ḳıtāl) 220a/15
[=5]
ḳıyām Ar. Kalkma, ayaklanma.
ḳ. 159a/08
ḳ. körgüz- 178a/15, 185b/08, 192b/03, 220a/15, 221b/15, 223a/06, 228a/12, 231a/05, 271a/06, 283b/09, 287b/17, 294a/12, 300a/07, 303b/07, 318b/10, 326b/08, 332a/03,
[=18]
ḳıyāmat Ar. Dünyanın sonu, kıyamet.
ḳ. 263b/08
ḳ. küni 162b/17, 185a/14, 287a/11
[=4]
ḳıyāmat-aṣar Far. (mec.) Çok fazla, sayısız.
ḳ. (leşker-i ḳıyāmat-aṣar) 252b/09, 259b/12, 291a/12
ḳ. (leşker-i ḳıyāmat-aṣar tart-) 268b/03
ḳ. bile (leşker-i ḳıyāmat-aṣar) 240b/13
ḳ.+nı (leşker-i ḳıyāmat-aṣar) 287a/04
ḳ.+nıñ (leşker-i ḳıyāmat-aṣar) 285b/05
[=7]
ḳıyāmat-ıştıbāh Far. (mec.) Çok fazla, sayısız.
ḳ.+ga (leşker-gāh-ı ḳıyāmat-ıştıbāh) 177b/06
[=1]

ḳıyāmat-ızdıḥām Ar. İzdihamı kıyamet günü gibi olan.
ḳ. bile 191a/17
[=1]
ḳıyāmatça Kıyamet gibi.
ḳ. 262b/05
[=1]
ḳıyās Ar. Karşılaştırma.
ḳ. bile durur 333a/12
[=1]
Ḳıyat k.a. El Han'ın oğlu Kıyan'ın soyundan gelen bir Moğol kabilesinin adı.
Ḳ. 202b/11, 262b/11, 280a/09, 296b/01, 330a/10
Ḳ. bile (Süyün biy-i Ḳıyat) 263a/14
[=6]
Ḳıyat Ḳoñrat y.a. Gürlen'in 14 km güneydoğusundaki bir yerin adı. Krş. **Ḳoñrat Ḳıyat**
Ḳ. dağı 231a/09
Ḳ. ḥudūdı 296a/09
Ḳ.+nıñ 262b/13
[=4]
Ḳıyat Muḥammad Cān Bég ş.a. Kutlı Muhammad Inak'ın oğludur.
Ḳ. (Ḳıyat Muḥammad Cān Bég valad-ı Ḳutlı Muḥammad Inaḳ) 177a/09
[=1]
Ḳıyat Orus Ḳuşçı Bahādur ş.a. Kıyat boyundandır, Yomutlu isyancılardan Çumça Baba Serdar tarafından öldürülmüştür.
Ḳ. 179b/07
[=1]
ḳıymat Ar. Değer.
ḳ.+ını 168a/06
[=1]
ḳıymat-bahā Ar. Değerli.
ḳ. (durr-ı ḳıymat-bahā-yı baḥr-ı zaḫḫār-ı şacāʿat) 219b/01
ḳ. la'ālī-ı ḳıymat-bahā-ı salām u adʿıya) 314b/04
[=2]
ḳız Kız.
ḳ. 160b/07, 211b/02
ḳ. (żuʿafā u ḳız u aṭfāl) 178b/01
ḳ. bile 334b/05
ḳ.+ın 334b/04
ḳ.+ın (oğul olca u ḳız) 160b/07
ḳ.+ların 334a/06
[=7]
ḳız- Kızmak, şiddeti artmak.
ḳ.-ġanda 181a/17
[=1]
kızdur- Kızdırmak, ısındırmak.
ḳ.-ur érdi 236a/07
[=1]
ḳızıḳ Hararetli.
ḳ. bol- 181a/05
[=1]
ḳızıl Kızıl, kırmızı.
ḳ. 183b/17, 297a/07
[=2]
Ḳızıl Rıbāṭ y.a. Kızıl Arvat diye de bilinen yer, Kızıl Takır'a 60 km uzaklıktaki yer.
Ḳ.+ġa 204a/15
Ḳ.+ġaça 204b/04
[=2]
Ḳızılbaş k.a. Nadir Şah ile Afganistan seferine katılan ve daha sonra Hindistan'a yerlesen İmâmiye mezhebine mensup Türkmen boyu.
Ḳ. (Ḫurāsān Ḳızılbaşı) 331a/07
Ḳ. 173a/16, 187b/03
Ḳ.+dın 200b/08
Ḳ.+ġa 334b/09
Ḳ.+ġa (camāʿa-yı Ḳızılbaş) 173a/01
[=6]
ḳızıllıḳ Kızıllık.
ḳ. 264b/10
[=1]
ki (< Far. ke) Ki (Bağlama edatı). Krş. **kim**
k. 157a/05, 158a/08, 158b/16, 158b/16, 159a/01, 159a/02, 159a/04, 159a/05, 162b/03, 163a/06, 165b/05, 165b/16, 167a/01, 167a/14, 168a/02, 168a/06, 169b/17, 170a/06, 171b/17, 171b/17, 172a/11, 178a/06, 181a/01, 182a/04, 183b/12, 183b/17, 184a/15, 184a/17, 184b/01, 184b/03, 184b/17, 185b/12, 187a/15, 187a/15, 188a/01, 188a/04, 188a/15, 188b/13, 188b/13, 190b/02, 191a/10, 191a/12, 193a/14, 193a/16, 193a/17, 193a/17, 196a/06, 198a/05, 198a/06, 198a/08, 198a/16,

198b/17, 205b/01, 210a/16, 211a/15, 212a/05, 212a/07, 212a/17, 212b/07, 212b/13, 213a/11, 213a/16, 213b/01, 213b/01, 213b/02, 213b/03, 213b/03, 213b/05, 213b/07, 213b/08, 213b/14, 213b/15, 213b/17, 214a/03, 214a/06, 214b/09, 214b/11, 214b/16, 215b/03, 217a/04, 217a/05, 218a/13, 218b/10, 220a/04, 223b/05, 223b/16, 224b/02, 226b/09, 226b/10, 226b/12, 228b/04, 232b/08, 232b/09, 232b/10, 232b/13, 233b/16, 233b/17, 235a/14, 235a/15, 239b/10, 240a/05, 241b/03, 242a/14, 243a/01, 243a/05, 243a/07, 243b/14, 246b/15, 248a/14, 249b/11, 249b/12, 249b/13, 250a/09, 250a/13, 251b/02, 251b/03, 251b/11, 252a/16, 253a/01, 253a/04, 254a/16, 255b/10, 256b/03, 256b/06, 256b/17, 257a/05, 257a/12, 257b/03, 257b/03, 260a/13, 260a/13, 260a/14, 260a/15, 260a/16, 260a/17, 261a/11, 261a/12, 261a/13, 262a/02, 262a/09, 262b/05, 263b/10, 263b/12, 263b/16, 264a/01, 264b/07, 264b/16, 266b/08, 266b/17, 267a/11, 267a/13, 287a/17, 289a/12, 292b/04, 293b/06, 294a/04, 296a/08, 296b/08, 296b/11, 296b/11, 296b/12, 299b/01, 301a/04, 301a/05, 301b/05, 302a/07, 302a/09, 302a/13, 302b/14, 302b/14, 304a/13, 305a/08, 307b/04, 308a/01, 312b/01, 312b/02, 312b/09, 313a/04, 314b/13, 314b/16, 316a/05, 317a/11, 317b/16, 319a/04, 321a/01, 321a/02, 321b/05, 321b/08, 321b/08, 321b/11, 321b/6, 323b/15, 325a/15, 328a/15, 329a/02, 329a/03, 334a/17, 335b/13

k. (andaḳ ki) 182a/09, 184a/02, 255b/12, 255b/16, 267a/03, 297b/08

k. (çūn ki) 249a/03

k. (kim ki) 205a/09, 301a/07, 306a/08

k. (kim ki) 256a/17, 301a/06

k. (ol ki) 160b/08, 256a/17, 257b/08, 273b/11, 299b/13, 303b/16, 306a/09

k. (oldur ki) 223a/14

k. (öyle ki) 216b/11, 248b/14, 248b/15

k. (tā ki) 229b/05

k. (yoḳ ki) 243b/03, 321b/12, 323b/16

[=225]

kibi Gibi.

k. 163a/04, 165b/15, 165b/15, 213b/05, 221a/12, 221b/09, 223a/13, 223a/13, 223b/03, 233b/02, 233b/02, 241a/12, 241a/12, 242a/12, 242a/13, 243b/11, 243b/11, 244b/06, 247a/15, 248b/16, 248b/16, 250a/15, 255b/11, 262a/14, 263b/02, 267a/01, 311b/09, 320b/02, 320b/03, 322b/05, 322b/07, 328a/15, 335a/17

k. érdi 247a/15

[=34]

kibr Ar. Büyüklenme.

k. (sabab-ı kibr u ġurūr) 167a/02

k.+i 232b/12

[=2]

kiçik Küçük.

k. 172a/05, 271b/14, 272a/04, 276a/10, 299b/03, 320b/15, 322a/12

[=7]

kifāyat Ar. Yeterlik.

k.+ıġa (keff-i kifāyat) 164b/17, 225b/05

[=2]

kihīn Far. Küçük.

k.+ge 257a/12

[=1]

ḳīl Ar. Söz.

k. (marāsım-ı ḳīl u ḳāl) 220a/14

k. u ḳāl 238b/14

[=2]

kilid Far. Anahtar.

k.+in (kilidin) 219a/11

[=1]

kilk Far. Kamış kalem.

k.-i surūr 165a/11

k.+iniñ 164a/14, 217b/03, 327b/08

[=4]

kim (Zamir) Kim.

k. 171a/14, 172a/11, 211a/01, 215b/01, 255a/01, 263b/07, 272b/01, 285a/04, 297b/15, 300b/12, 302a/06, 304a/13, 304b/11, 306a/13, 306a/13, 314b/12, 325a/11

k.+ge 218a/13, 218a/13, 218a/14, 218a/14, 218a/14, 218a/15, 223a/15, 263b/16, 266b/12, 303a/06, 304b/10

k. ki 205a/09, 256a/17, 301a/06, 301a/07, 306a/08

k.+ni 223a/16
k.+niñ 249b/04, 250a/14, 318b/07
[=37]
kim (Bağlama edatı) Ki. Krş. **ki**
k. 156b/05, 156b/11, 157a/03, 157b/01, 157b/05, 157b/07, 157b/11, 158b/01, 158b/08, 159a/03, 159a/12, 159b/02, 159b/04, 159b/12, 159b/14, 160a/08, 160a/10, 160a/11, 160a/13, 160a/14, 160b/01, 160b/10, 160b/11, 160b/14, 160b/16, 161a/01, 161a/09, 161a/11, 161a/16, 161b/10, 161b/16, 162a/05, 162a/11, 162a/13, 162a/14, 162b/07, 163a/09, 163a/11, 163a/12, 163a/14, 163b/04, 163b/09, 163b/12, 163b/14, 163b/17, 163b/17, 164a/01, 164a/02, 164a/12, 164a/17, 164b/08, 164b/12, 165b/07, 165b/12, 165b/17, 166a/07, 166a/08, 166a/09, 166a/17, 166b/04, 166b/06, 166b/07, 166b/08, 166b/09, 166b/11, 166b/13, 167a/03, 167b/06, 167b/09, 167b/15, 167b/16, 167b/17, 168a/07, 168a/11, 168a/12, 168a/16, 168a/16, 168b/06, 169a/05, 169a/07, 169a/11, 169b/11, 169b/16, 170a/02, 170a/10, 170a/12, 170a/14, 170b/08, 171a/05, 171a/08, 171a/09, 171a/10, 171b/02, 171b/02, 171b/03, 171b/05, 172a/04, 172a/07, 172b/05, 172b/14, 172b/14, 173a/09, 173a/16, 173b/07, 174a/01, 174a/05, 174a/10, 174a/12, 174a/14, 174a/15, 174b/08, 174b/08, 175a/05, 175a/05, 175a/06, 175a/13, 175b/01, 175b/05, 175b/08, 175b/13, 176a/04, 176a/05, 176a/10, 176a/11, 176a/13, 176a/14, 176b/03, 177a/01, 177a/06, 177a/08, 177a/11, 177b/14, 178a/01, 178a/10, 178b/04, 178b/07, 178b/11, 178b/13, 178b/16, 179a/01, 179a/02, 179a/10, 179a/15, 179b/01, 179b/16, 180a/17, 180b/02, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 181a/05, 181a/06, 181a/07, 181a/14, 181a/15, 182a/07, 182a/10, 182a/11, 182a/13, 182a/17, 182b/04, 182b/07, 183a/03, 183a/08, 183a/08, 183a/17, 183b/10, 184a/03, 184a/04, 184a/05, 184a/07, 184a/13, 184b/05, 184b/08, 184b/10, 184b/11, 184b/12, 185a/03, 185a/04, 185a/08, 185a/10, 185b/04, 185b/09, 185b/15, 185b/16, 186a/11, 186b/01, 186b/09, 186b/14, 186b/17, 187a/02, 187a/08, 187b/03, 187b/10, 188a/13, 188a/14, 188b/04, 188b/09, 188b/10, 188b/16, 189b/05, 189b/17, 190b/03, 190b/06, 190b/08, 190b/14, 191b/14, 192a/01, 192a/02, 192a/05, 192a/06, 192a/08, 192a/14, 192b/10, 192b/13, 192b/14, 192b/15, 193b/11, 194a/16, 194a/17, 194b/04, 194b/06, 194b/08, 194b/13, 194b/14, 195a/01, 195a/05, 195a/08, 195b/02, 195b/07, 195b/17, 196a/03, 196a/04, 196a/04, 196b/07, 196b/09, 197a/04, 197a/08, 197a/13, 197a/15, 197b/14, 198b/01, 198b/04, 198b/07, 198b/11, 198b/12, 199a/03, 199a/06, 199a/09, 199a/11, 199a/17, 199b/01, 199b/01, 199b/02, 199b/08, 200a/03, 200a/17, 200b/05, 201a/07, 201a/08, 201a/13, 201a/17, 201a/17, 201b/01, 201b/01, 201b/02, 201b/10, 201b/13, 202a/01, 202a/02, 202a/08, 202b/01, 202b/05, 202b/12, 203a/02, 203a/05, 203a/16, 203b/07, 203b/14, 204a/03, 204b/09, 204b/16, 204b/17, 205a/16, 205b/06, 205b/16, 207a/14, 207a/14, 207a/15, 207b/01, 207b/10, 207b/14, 208a/01, 208a/07, 208a/09, 208a/13, 208b/04, 208b/06, 209a/09, 209a/14, 209b/09, 209b/11, 209b/12, 209b/15, 210a/02, 210a/07, 210a/15, 210b/05, 210b/07, 210b/11, 210b/13, 210b/16, 210b/16, 210b/17, 211a/12, 211a/13, 212a/02, 212a/04, 212a/07, 212a/08, 212b/08, 212b/12, 212b/16, 213b/04, 213b/06, 215a/01, 215b/11, 215b/17, 216a/01, 216a/17, 216b/03, 217a/07, 217a/11, 217a/13, 217a/16, 217b/03, 217b/09, 217b/12, 218a/09, 218b/02, 218b/04, 219a/16, 219a/17, 219b/01, 219b/02, 219b/04, 219b/05, 219b/06, 219b/07, 219b/10, 219b/14, 220a/05, 220a/12, 220a/12, 221a/02, 221a/03, 221a/06, 221a/14, 221a/15, 221b/12, 221b/15, 222a/08, 222a/10, 222a/10, 222a/14, 222a/15, 222b/01, 222b/07, 223b/08, 223b/08, 223b/09, 223b/12, 223b/14, 224a/01, 224a/02,

224a/06, 224a/07, 224a/09, 224a/16, 224b/04, 224b/09, 224b/14, 225a/15, 225b/01, 226a/10, 226a/16, 226b/03, 226b/14, 226b/15, 227a/01, 227a/05, 227a/08, 227b/02, 227b/08, 228a/04, 228a/13, 228b/07, 228b/08, 228b/14, 228b/15, 228b/16, 228b/17, 229a/05, 229b/05, 229b/14, 230a/04, 230a/07, 230a/09, 230a/10, 230a/14, 230b/02, 230b/04, 230b/08, 231a/02, 231a/02, 231a/03, 231a/07, 231a/09, 231a/14, 231b/02, 231b/03, 231b/05, 231b/14, 232a/07, 232a/09, 233a/02, 233a/09, 233a/10, 233a/12, 233b/10, 233b/16, 234a/06, 234a/07, 234a/10, 234a/11, 234a/11, 234a/15, 234a/17, 234b/01, 234b/02, 234b/03, 234b/12, 235a/01, 235a/06, 235a/08, 235b/01, 235b/02, 235b/03, 236b/02, 236b/10, 236b/16, 237b/11, 238a/07, 238a/08, 238a/11, 238a/13, 238a/17, 238b/01, 239a/015, 239a/03, 239a/11, 239a/13, 239b/02, 239b/05, 239b/14, 240a/07, 240a/11, 240a/12, 240b/01, 240b/11, 241a/17, 241b/08, 241b/14, 241b/16, 242b/02, 242b/05, 242b/09, 242b/09, 242b/10, 242b/13, 242b/15, 242b/17, 243a/02, 243a/03, 243a/14, 243b/16, 244a/01, 244a/06, 244a/10, 244b/03, 245a/01, 245a/03, 245a/07, 245a/16, 245b/02, 245b/09, 246a/07, 246a/10, 246b/10, 246b/11, 247a/05, 247a/05, 247a/08, 247a/11, 247a/13, 247a/16, 247b/02, 247b/04, 247b/06, 247b/14, 247b/17, 248a/04, 248b/01, 248b/02, 248b/10, 248b/12, 249a/08, 249a/10, 249a/13, 249a/14, 249b/04, 250b/06, 250b/14, 251a/11, 251b/08, 251b/10, 252b/10, 252b/11, 252b/16, 252b/17, 253a/17, 253b/16, 253b/17, 254a/06, 254a/06, 254a/12, 254a/14, 255a/07, 255a/10, 255a/13, 255a/15, 255b/08, 256a/12, 256b/07, 256b/13, 257a/09, 257a/16, 257b/01, 257b/04, 257b/14, 258a/03, 258a/05, 258a/10, 258a/17, 259a/07, 259a/09, 259b/01, 259b/02, 259b/13, 259b/15, 260b/12, 260b/15, 261a/10, 261a/17, 262a/01, 262a/05, 262a/06, 264a/11, 264a/14, 265a/07, 265a/11, 266b/10, 266b/11, 267a/11, 267b/02, 267b/04, 267b/09, 268b/10, 268b/16, 269a/05, 269a/11, 269b/01, 269b/14, 270a/02, 270a/06, 270a/09, 270b/04, 270b/17, 271a/03, 271a/05, 271a/09, 271a/13, 271a/15, 271b/05, 271b/09, 271b/13, 271b/14, 272a/02, 272a/06, 272b/01, 273a/10, 273a/15, 273b/10, 273b/17, 274a/03, 274a/04, 274a/05, 274a/13, 274b/01, 275a/12, 275a/16, 275a/17, 275a/17, 275b/09, 276a/12, 276b/12, 277b/15, 278a/03, 278a/04, 278a/15, 278a/16, 278a/17, 278b/06, 278b/16, 279b/01, 279b/01, 279b/02, 279b/03, 279b/08, 280a/10, 280b/05, 281a/02, 281b/01, 281b/14, 281b/17, 282a/02, 282a/10, 282b/01, 282b/01, 283a/03, 283a/09, 283b/02, 283b/07, 283b/10, 283b/14, 283b/17, 284a/02, 284a/04, 284b/01, 284b/09, 285a/01, 285a/06, 285a/17, 286a/16, 286b/04, 286b/06, 287a/14, 287b/13, 288a/03, 288a/07, 288a/13, 288a/16, 289a/16, 289b/01, 289b/09, 290b/12, 290b/15, 290b/17, 291a/15, 291b/04, 291b/11, 291b/13, 292a/15, 292b/07, 292b/12, 292b/14, 292b/15, 293a/12, 293a/17, 293b/04, 294a/06, 294b/06, 294b/06, 294b/11, 295a/05, 295a/10, 295a/11, 295b/03, 295b/08, 295b/12, 296a/01, 296a/04, 296a/11, 296a/14, 296b/08, 297a/11, 297a/16, 297b/01, 298a/02, 298a/04, 298a/04, 298a/11, 298a/13, 298a/16, 298a/17, 298b/05, 298b/08, 298b/11, 298b/11, 298b/17, 299a/13, 299a/14, 299a/15, 299a/16, 299b/02, 299b/16, 300a/17, 300b/17, 300b/17, 301a/09, 301a/14, 301b/02, 301b/12, 301b/17, 302a/07, 302b/01, 302b/05, 302b/10, 302b/15, 303a/08, 303a/14, 303a/17, 303b/12, 303b/14, 304a/13, 304a/17, 304a/17, 304b/03, 304b/16, 305a/05, 305a/06, 305a/10, 305b/02, 305b/04, 305b/07, 305b/11, 305b/14, 306a/12, 306a/15, 306b/01, 306b/02, 306b/03, 306b/15, 306b/15, 307a/03, 307a/05, 307a/11, 307a/14, 307b/13, 308a/10, 308a/12, 308b/08, 308b/08, 308b/10, 308b/12, 309b/02, 309b/07,

309b/16, 310a/04, 310a/12, 310b/03, 310b/08, 311a/03, 311a/14, 311b/10, 312a/01, 312a/05, 312a/09, 312a/11, 312a/12, 312a/15, 312a/17, 313a/05, 313a/11, 313a/13, 313a/16, 313b/06, 314a/08, 314a/10, 314a/14, 314a/16, 314b/02, 314b/05, 314b/12, 314b/14, 315a/08, 315a/11, 315a/12, 315a/15, 315b/01, 315b/03, 315b/05, 315b/09, 315b/12, 316a/12, 316a/16, 316b/10, 316b/14, 317a/04, 317a/06, 317a/07, 317b/10, 317b/12, 317b/14, 318a/01, 318a/04, 318a/05, 318a/17, 318b/14, 319a/07, 319a/09, 319a/11, 319a/13, 319b/07, 319b/10, 319b/11, 319b/14, 320a/02, 320a/05, 320a/11, 320a/17, 320b/02, 320b/10, 321a/03, 321a/05, 321a/07, 321a/12, 321a/15, 321a/16, 321b/03, 321b/12, 321b/16, 322a/01, 322a/05, 322a/06, 322a/07, 322a/13, 322a/15, 322b/01, 322b/04, 322b/07, 323a/03, 323a/04, 323a/13, 323b/03, 323b/04, 323b/17, 324a/03, 324a/04, 324a/04, 324a/08, 324a/11, 324a/15, 324b/13, 325a/04, 325a/08, 325a/10, 325b/08, 325b/15, 326a/03, 326a/06, 326a/13, 326b/02, 326b/07, 326b/15, 327a/05, 327a/06, 327a/09, 327a/13, 327b/01, 327b/06, 327b/09, 327b/12, 327b/16, 328a/03, 328a/09, 328a/12, 328a/13, 328b/08, 328b/10, 328b/13, 328b/13, 328b/15, 329a/01, 329a/04, 329a/12, 329a/13, 330a/01, 330a/09, 330b/08, 331a/02, 331a/06, 331a/15, 331b/05, 331b/13, 331b/17, 332a/12, 332b/07, 332b/16, 332b/17, 333a/02, 333a/03, 333a/04, 333a/06, 333a/08, 333a/09, 333b/02, 333b/03, 333b/08, 333b/09, 333b/13, 333b/15, 334a/08, 334b/02, 334b/04, 334b/05, 334b/07, 334b/10, 334b/14, 334b/16, 335a/16, 335a/17, 335b/03, 335b/07, 335b/15, 336a/02

k. (andaġ kim) 234a/08, 299b/04, 309a/13

k. (andaḳ durur érdi kim) 274a/13, 275b/16, 280b/12, 284a/15, 285b/06, 288b/15, 290a/12, 316b/06, 330a/06

k. (andaḳ durur kim) 164a/13, 172b/06, 173a/11, 186b/02, 186b/11, 186b/15, 196a/04, 201b/02, 202a/07, 217a/17, 221a/01, 222b/13, 262b/08, 267b/01, 282b/06, 288a/10, 289b/08, 297b/16, 299b/10, 320a/10, 323a/13, 330a/02, 334b/06

k. (andaḳ kim) 157b/14, 160a/06, 160a/07, 161a/14, 190a/03, 194a/07, 195a/17, 202a/15, 219a/12, 270a/04, 272a/12, 275b/07, 275b/11, 280b/03, 285a/04, 291a/11, 292b/01, 300b/03, 325b/06, 327b/07

k. (anıñ üçün durur kim) 283b/06

k. (anıñ üçün kim) 208a/08, 291b/14

k. (her néççe kim) 265a/17

k. (né kim) 168a/03

k. (néççe kim) 262a/10

k. (néçük kim) 165b/04, 167a/15, 198b/17, 215b/16, 218b/14, 229b/01, 263b/09, 268b/10, 297b/07, 297b/08, 308a/03, 311b/08

k. (nége kim) 224b/03

k. (ol kim) 224a/12, 245b/07, 292b/05, 315b/12, 318a/10, 325a/09

k. (öyle kim) 233b/01, 260a/03, 261b/17, 302b/13, 303b/11

k. (tā kim) 158a/17, 174a/06, 174b/05, 175b/14, 179a/16, 181b/12, 199b/10, 202a/12, 230a/05, 230a/15, 231b/13, 232a/12, 276b/14, 303a/13, 315a/07, 317a/08, 317b/11, 317b/15, 334b/08 [=1043]

kīm-ḫa Ar. İpekli kumaltan yapılmış kaftan.

k. 247b/13

k. (ḫılʿat-ı kīm-ḫā) 232a/11

k. (lıbās-ı kīm-ḫā) 190b/12 [=3]

kimse Herhangi bir kişi, kimse.

k. 180b/16, 200b/10, 201b/11, 203a/08, 203b/02, 203b/08, 211b/16, 212a/01, 214a/02, 214a/03, 229a/16, 249b/14, 263b/14, 279b/14, 286b/13, 294a/05, 307b/16, 308a/05, 329a/03, 329a/16, 330a/10, 336a/07

k. bile 178b/08, 203a/11, 203a/14, 203b/01, 204a/03, 224a/01, 240b/08,

269a/09, 278b/03, 278b/07, 281a/14, 298b/07, 309b/10, 310a/04, 310a/15
k.+ġa 281b/16, 282a/02
k.+ge 221b/08
k.+lerdin 237b/14
k.+leridin 228a/01, 261a/15
k.+ni 166b/17, 174a/12, 195b/14, 203a/06, 203a/06, 203b/02, 205a/05, 207b/15, 222a/17, 239b/06, 239b/14, 240b/17, 276a/16, 278b/08, 281a/16, 284b/05, 284b/14, 286b/07, 287b/05, 293a/06, 299a/07, 310a/16, 329a/08, 329a/09, 329a/11, 329a/12, 330b/13, 332b/05, ve
k.+niñ 197b/15, 221a/08
k.+sin 234b/09
[=75]
kīmyā-aṣar Ar. Kimyasal.
k.+ıdın (naẓar-ı kīmyā-aṣar) 206a/14
[=1]
kīn Far. Gizli düşmanlık, kin. Krş. **kīne**
k. (ahl-ı kīn) 158b/17
k. (cām-ı kīn u nıfāḳ) 334b/11
k. (tīġ-ı kīn) 238b/16
k. (tīġ-ı kīn ur-) 221a/13
k. birle (ḳahr u kīn) 253a/01, 253a/02
k. ḳıl- 212b/16
[=7]
kīne-güzār Far. Kinli, kindar.
k. (abṭāl-ı kīne-güzār) 226b/03, 252b/03
k. (mubārız-ı kīna-guẕār-ı duşman-şikār) 318a/05
k. (şucaʿ ā-yı kīne-güzār) 209a/11, 252a/12
k. bile (leşker-i kīne-güẕār) 204b/13
k. bile (mubārız-ı kīne-güẕār) 331a/06
k. bile (sıpāh-ı kīne-güzār) 202b/07, 235b/17
k. bile (şucaʿ ā-yı kīne-güẕār) 198a/12
k.+nı (abṭāl-ı kīne-güẕār) 191a/02
k.+nıñ (aʿ dā-yı kīne- güẕār) 221a/05
[=12]
kīne-güẕārlıġ Kindarlık.
k. 192a/03
[=1]
kīne-ḫ(v)āh Far. Öç almak isteyen.
k. 281a/14
k. (mutamarrıd-ı kine-ḫ(v)āh) 281b/07
k. (şucaa-yı kine-ḫ(v)āh) 252a/10
k. bile (mubārız-ı kīne-ḫ(v)āh) 283a/15
k. bol- 251b/13
k. érdi 213b/17
[=6]
kīne-ver Far. Kin besleyen.
k. 320b/03
[=1]
kir- 1. İçeri girmek, girmek.
k.-di 210b/15, 323a/12
k.-diler 303a/13
k.-diñ 219b/08
k.-e al- 248b/12
k.-e başla- 294a/16
k.-er 191a/13
k.-gen 305b/06, 327a/10
k.-geyler 210b/16
k.-günçe 288b/06
k.-hareketge kir- 266a/09
k.-ip 204a/10, 216b/12, 242a/04, 253a/01, 254b/04, 260a/02, 260a/12, 260a/15, 263a/17, 263b/16, 266a/09, 269b/10, 286b/01, 291a/14, 291b/09, 292a/11, 293a/13, 297a/15, 301b/05, 301b/16, 307a/09, 315a/12, 329a/07, madlul.ı bile
k.-ip durur 286b/10
k.-ip dururlar 289b/13
k.-mekdin 210b/16
k.-mey 294b/05, 297a/09
k.-se 321a/01
2. Gelmek.
k.-di 195a/06, 234a/11, 236b/08, 237a/09, 293b/14
k.-diler 195a/12, 237a/17, 245b/16
k.+e al- 293b/14
k.-geni 253b/09
k.-genlerni 195a/10
k.-günçe 198a/14, 219a/08, 252b/05
k.-ip 190a/04, 192b/02, 199b/14, 231a/14, 231b/07, 232b/17, 234b/17, 237b/16, 265a/10, 267b/11
k.-ip durur 205b/16, 231a/01
k.-meginiñ 230b/14
k.-mek 268b/17
3. İşgal etmek, zorla ya da hile ile ele geçirmek
k.-ip 178a/17

4. Hakimiyetine geçmek
k.-ip 171b/13
5. Uymak, tabi olmak.
k.-ip 159b/17
6. Başlamak.
k.-di 196a/08, 305a/02
k.-ip 287a/10, 330b/07
k.-ip durur 212a/03
7. Dahil olmak, katılmak.
k.-günçe 275b/08
k.-ip 192a/08, 199b/10, 219a/11
8. Suya dalmak.
k.-di 224a/13
k.-ip 206b/07, 224a/13, 285a/05, 319b/13
k.-ip durur érdi 298b/07
9. İçinde yer almak, harekete geçmek.
k.-ip 210a/07, 223b/17
k.-ip durur 289b/07
10. Saklamak.
k.-ip 248a/11
[=92]
ḫaṭġa kirip - 212a/03
ṣadāġa kir- 260a/12
[=2]

kirām Ar. Yüce kişiler.
k. (ābā-yı kirām) 175b/10
k. (maşāyıḫ-ı kirām) 234a/01
k. (umāna-yı kirām) 164a/14
k. (vuzarā-yı kirām) 261b/07
k. bile (şucaʿ ā-yı kirām) 210a/13
[=5]

kirāmand Ar. Soylu,cömert.
k. (taşrīfāt-ı kirāmand) 326b/06
[=1]

kirāmī Far. Bir yüce kişi, bir cömert kişi.
k. 189b/05
k. (Seyyid Muẓaffar Ḫ(v)āca-ı kirāmī) 189a/15
k.+sıġa (alḳāb-ı kirāmī) 197b/06
k.+si (bırādar-ı kirāmī) 228a/14
k.+si bile (alḳāb-ı kirāmī) 219a/13
[=5]

kiravka ? Metinde zırhın örtüsü altındaki eskimiş giysi anlamında kullanılmıştır.
k. 261b/17
[=1]

kird-gār Far. Allah.
k. 257b/16
[=1]

kirdār Far. İş, meşguliyet.
k. (şāmat-ı kirdār-ı nā-ṣavāb) 333a/16
k.-ı nadrat-āṣār 325b/07
k.+ın (cazā-yı kirdār) 174a/15
[=3]

kirgüz- Girdirmek, sokmak.
k.-di 160a/05, 184a/07, 219b/11, 296a/05
k.-diler 275a/02
k.-megi 177b/13, 232b/15
k.-meginiñ 282a/14
k.-üp 158b/13, 163b/10, 165a/03, 166a/03, 176a/09, 180a/08, 191b/01, 195a/04, 204b/14, 217b/11, 225b/09, 225b/14, 233a/12, 233b/04, 236a/01, 251a/13, 252a/01, 252b/07, 253a/08, 264a/13, 268a/08, 269a/01, 270a/03, 278b/13, 283b/16, 285b/11, 289b/15, 312b/05, 314a/05, 328b/07, 330b/12
k.-üp durur 331b/17
k.-üp dururlar 174b/16, 191a/01, 207a/08, 260a/09, 288a/01
[=45]
cilvege kirgüz- 191b/01, 270a/03
ḫareket kirgüz- 160a/05
ḫareketġa kirgüz- 166a/03, 195a/04, 219b/11, 232b/15, 236a/01, 282a/14, 283b/16, 288a/01, 289b/15, 296a/05
ḫareketge kirgüz- 177b/13, 204b/14, 217b/11, 233a/12, 275a/02
ḳabża-ı taṣarruflarıġa kirgüz- 278b/13
navāzışġa kirgüz- 165a/03
ṣadaga kirgüz- 225b/14, 260a/09, 331b/17
[=23]

kiriş- (-a/-e zarf-fiili ile) Başlamak.
k.-ti 185b/02, 209a/12
k.-tiler 178a/12
[=3]
buza kiriş- 178a/12
ése kiriş- 185b/02, 209a/12
[=3]

Kirkirevk bk. **Ögüz Kétken**
k. kenārı 259b/01
[=1]

kiryās Ar. Saray.

k. (künc-i kiryās-ı gerdūn-mumās) 197b/17
k.-ı buland-asās 319a/12, 326a/04, 335a/11
k.-ı davlat-asās 191a/06, 265b/03, 273b/01
k.-ı davlat-asās-ı gerdūn-mumās 176a/01
k.-ı gerdūn-asās 169a/03, 255a/13, 261a/02, 261b/14, 291a/03
[=13]
kisvet Ar. Giysi, suret.
k.+i 212b/07
k.+in 214a/08, 316a/01
[=3]
kīş Far. Din, mezhep.
k. (farāzanda-ı rāyat-ı kīş-ı dīn) 220b/09
[=1]
kişi Kişi, adam.
k. 157a/02, 158b/16, 159a/03, 160a/02, 160a/06, 162a/12, 162a/16, 164b/01, 166b/15, 167b/06, 171b/05, 172b/04, 173b/13, 174b/08, 177a/12, 178b/07, 179b/02, 179b/14, 180a/15, 181a/02, 181a/13, 186a/03, 186b/07, 190b/04, 193b/14, 195a/16, 198b/06, 207b/06, 209a/17, 210a/01, 211b/17, 212a/03, 212a/16, 212b/16, 219a/17, 219b/16, 220a/04, 221b/09, 222a/10, 224a/06, 224a/16, 227b/04, 237a/10, 237b/14, 237b/15, 245b/11, 249a/08, 249b/13, 253a/09, 253a/10, 257b/03, 262a/09, 264b/11, 264b/12, 266a/11, 266b/09, 266b/09, 269b/02, 273a/04, 273b/07, 274b/02, 274b/05, 275b/10, 276b/07, 276b/17, 278b/05, 284a/06, 285a/07, 287b/07, 288b/06, 288b/09, 291b/07, 293b/10, 298a/09, 298b/02, 300b/12, 301b/04, 305b/15, 307b/04, 310a/12, 310b/04, 313a/01, 314a/11, 315a/11, 315a/15, 316a/06, 325a/07, 326b/14, 328b/10, 329a/10, 336a/08
k. bile 178a/10, 197b/14, 203a/04, 203b/17, 207a/16, 207b/01, 234a/13, 234b/03, 247a/10, 254a/17, 276a/07, 276a/10, 276b/14, 281a/10, 281b/04, 284a/17, 298a/17, 334a/04
k. buyur- 240b/10, 269b/13, 293b/08, 334a/10
k.+de 158b/17
k.+din 186b/08, 197b/14, 204a/03
k. durur érdi 208a/10, 209a/15
k.+ge 162b/13, 169b/16, 176b/05, 198a/15, 239a/02, 241b/08, 253a/10, 263b/13, 310b/15
k.+ge(her kişi) 160b/13
k.+ge (her kişi) 221b/10
k.+larġa 160b/17, 196b/04
k.+larıġa 309b/13
k.+ler 192b/02
k.+ler bile 205b/14
k.+lerge 196b/12
k.+leridin 237b/04, 239b/17, 316b/09
k.+leridin durur érdi 202b/01, 309b/08
k.+leridin durur érdüm 157b/02
k.+leridin érdiler 284a/03
k.+lerin 239a/13, 256a/14, 311a/03, 311a/04
k.+ni 176a/17, 182b/15, 183a/06, 183a/10, 185a/13, 186b/04, 205a/15, 209a/06, 219a/08, 222b/11, 234a/14, 239b/15, 239b/15, 246a/03, 252b/06, 274a/07, 277a/01, 277a/04, 277a/13, 278b/13, 279a/15, 281b/16, 285a/08, 285b/03, 293a/07, 297a/01, 297a/05, 298a/17, 304b/08, 304b/11, 305a/03, 318a/09, 326a/13, 329b/02, 332b/05, 334a/14
k.+niñ 288b/03, 315a/12
k.+si 237b/03, 288b/08
k.+sin 228a/02, 237b/05, 273a/05
k. yoḳ 178a/13, 212b/15, 225a/08
[=194]
kişilik Kişilik, şahsiyet, insanlık
k. 248b/17
[=1]
kişver Far. Memleket, ülke, iklim.
k. (Nāḥıyyat-ı kişver-i Hındūstān) 248b/07
k.+ıġa 282a/14
k.+i üzre 225a/07, 307b/07
k.+ide 249b/10
k.+in 261b/06
k.+ini 215a/05
k.+iniñ 172b/13, 189b/16, 225a/01
k. u vılāyat 315a/10

[=11]
kişver-ẖudāy Far. Hükümdar.
k. érdi 213b/15
[=1]
kişver-panāh Far. Ülkenin koruyucusu olan, padişah.
k. (şāh-ı kişver-panāh) 189a/15
k.+ı 225a/01
[=2]
kitāb Ar. Kitap.
k. 157a/01, 258b/13
k.-ı maymanat-ıntısāb 228b/06
k.+ıñnı 157b/05
[=4]
kitābat Ar. Yazılı belge.
k.+ġa (ḳayd-ı kitābat) 269a/01, 278a/16
[=2]
kitābet bk. **kitābat**
k.+ge (ḳayd-ı kitābetge çék-) 273a/13
[=1]
kitmān Ar. Sır saklama, gizleme.
k. u ıẖfā269a/04
[=1]
kiyāsat Ar. Zeyreklik, uyanıklık.
k. (farṭ-ı kiyāsat) 227b/08
k.+da (fırāṭ-ı kiyasat) 230a/14
[=2]
Kiyev Ḫ (v)āca ş.a. Mir Heyder Padşah'ın adamlarındandır.
K. 203b/16
[=1]
kiyik Geyik.
k. 247b/03
[=1]
kiyür- Girdirmek, sokmak.
k.-di 334a/08
k.-düm 278a/16
k.-genleriniñ 274b/09
k.-geyler 304b/04
k.-mek 267a/08, 332b/15
k.-ülür 224b/02, 228b/08
k.-üp 177b/10, 189a/04, 204a/14, 217a/14, 271a/02
k.-üp dururlar 220a/02, 330a/17
[=15]
ḥareketġa kiyür- 271a/02
ḥareketge kiyür- 274b/09
silkige kiyürmek 332b/15
taṣarrufıġa kiyür- 204a/14
[=4]
ḳoçḳar Kurbanlık koç.
k.+ı dék 259a/13
[=1]
Ḳoçḳar Ata ş.a. Hasan Kulı Yargan yakınlarında türbesi olan dönemin saygın isimlerindendir.
Ḳ. ʿalayhi'r-raḥma 317b/03
[=1]
Ḳoçḳar Nāyıb ş.a. Davlat Murad Bég'in babasıdır.
Ḳ.+nıñ 289a/17
[=1]
ḳol- İstemek, rica etmek.
ḳ.-maḳ 171a/04
[=1]
mınnat ḳol- 171a/04
[=1]
ḳol Kol, el.
ḳ. 269b/11
ḳ. (oñ kol) 218a/06, 265a/06, 289a/02
ḳ.+da (sol kol) 265a/06
ḳ.+dın 293b/09
ḳ.+dın bér- 269b/05, 330b/11
ḳ.+ġa 181a/14, 258b/08
ḳ.+ġa (oñ kol) 285b/08
ḳ.+ġa (sol ḳol) 285b/10
ḳ.+ıda 264a/01, 303b/04
ḳ.+ıdın 181a/16, 280b/17, 334b/11
ḳ.+ıġa 158a/08, 196a/07, 227b/04
ḳ.+ıġa (oñ ḳol) 218a/17
ḳ.+ın 165b/06, 183b/15, 222a/07, 314b/12
ḳ.+ın (sol ol) 218a/06
ḳ.+nı (sol kol) 289a/02
ḳ.+larıda 255b/14
ḳ.+larıdın bér- 219a/06
ḳ.+larıġa 178a/14
ḳ.+ların yu- 256b/16
ḳ. sal- 182b/07, 297a/05
ḳ. u ayaġsız 159a/03
[=34]
ḳolluḳ Kolluk, kola giyilen zırh.
ḳ. 261b/13
[=1]
ḳon- Konmak.
ḳ.-arlar érdi 290a/15
ḳ.-up 187a/08, 190a/13, 191a/01

[=4]
ḳonuş Konuş, konma.
ḳ. u otlaḳ 245b/14
[=1]
Ḳoñrat k.a. (< Moğ. Konggırat <Onggırat) Cengiz Han'ın zamanındaki Mogol kabilelerinin en önemlilerinden biri. Krş. **Ḳoñratıyya**
Ḳ. 192b/14, 193a/02, 194b/10, 195a/13, 197a/09, 198b/01, 198b/14, 202a/04, 211b/07, 218a/07, 218a/16, 219a/04, 237a/05, 244b/15, 247a/10, 253b/11, 257b/07, 260a/08, 261b/03, 262b/12, 263a/11, 265a/17, 265b/09, 269a/02, 274a/06, 274a/13, 275a/13, 276a/14, 277a/15, 277b/06, 278b/07, 278b/08, 278b/11, 279a/02, 280a/06, 280a/08, 280b/15, 281a/15, 281b/03, 285a/15, 290a/15, 291a/05, 298a/02, 313b/09, 318a/02, 318a/06, 318a/07, 328a/10, 328b/07, 330a/03, 330a/08, 332a/15, 332b/02, 333b/17
Ḳ.+da 299b/10, 328b/14
Ḳ.+dın 160a/09, 190a/03, 254a/17, 268a/16, 272b/14, 278a/17, 284a/05, 290b/05, 300a/15, 305a/16, 309b/08
Ḳ.+ġa 161a/17, 162a/15, 190a/04, 202a/06, 205b/14, 205b/15, 247a/09, 260b/13, 263a/06, 267b/11, 272b/10, 274a/16, 276a/11, 278b/02, 285a/06, 293a/10, 300b/05, 300b/13, 310a/13
Ḳ.+ınıñ 179a/06
Ḳ. ḳalʿası 285b/01, 291a/09
Ḳ. ḳorġanı 189b/14, 197b/15, 217b/11, 253b/09, 258a/06, 259b/03, 261a/03, 262b/05, 318a/10
Ḳ.+nı 205b/06, 330a/07
Ḳ.+nıñ 174b/09, 190a/05, 193a/08, 194b/17, 200a/05, 202b/15, 217b/01, 217b/05, 234a/13, 256a/06, 256a/13, 273a/01, 273a/04, 273b/04, 273b/06, 276a/15, 279a/14, 280a/03, 281a/07, 283b/07, 285b/02, 290b/16, 292b/13, 309b/09, 329b/08, 329b/11
Ḳ.+nıñ ḳalʿası 285b/14
[=127]
Ḳoñrat Ciyen Mīr-āb ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır, şehit olmuştur.
Ḳ. 211b/12
[=1]
Ḳoñrat Él Amān Bahādur ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır. Emrindeki yetmiş kişi ile birlikte isyancıların takibinde görevlendirilmiştir.
Ḳ.+nı 307b/15
[=1]
Ḳoñrat Ḳara Ḳalpaḳıyya k.a. Kara Kalpakların Ḳoñrat'da yaşayanlarına verilen isim.
Ḳ.+dın 290a/13
[=1]
Ḳoñrat Kerim Berdi Atalıḳ bk. **Kerīm Berdi Atalıḳ**
Ḳ. 296a/09
[=1]
Ḳoñrat Ḳıyat bk. **Ḳıyat Ḳoñrat**
Ḳ. 194a/07
[=1]
Ḳoñrat Ḳuvanduḳ ş.a. Metinde Dönmes Serdar'ın oğlu ve İsmail Bahadur ile birlikte şehit düştüğü belirtilmiştir.
Ḳ. 286b/12
[=1]
Ḳoñrat Nıyāz Bég Kelle Késer ş.a. İsyancı Türkmenlerle mücadele edenler arasındadır.
Ḳ. 185b/17
[=1]
Ḳoñrat Yūsuf Nıyāz Bég bk. **Yūsuf Nıyāz Bég**
Ḳ. 177a/09
[=1]
Ḳoñratıyya bk. **Ḳoñrat**
Ḳ. (ekābır-ı Ḳoñratıyya) 192b/15
Ḳ.+nıñ (ekābır-ı Ḳoñratıyya) 199a/04
Ḳ.+nıñ (sanādīd-ı Ḳoñratıyya) 199a/16
[=3]
ḳop- 1. Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak
ḳ.-ar 294a/04, 294a/05
ḳ.-tı 220a/16
ḳ.-up 286a/11
2. Kalkmak.
ḳ.-up 185a/04
[=5]
ʿalālā kop- 294a/05

ġavġa kop- 294a/04
rastaẖīz kop- 220a/16
[=3]
ḳorgan İstihkâm, kale.
ḳ. 191a/06, 191a/17, 191b/01, 194b/16, 198a/03, 219a/06, 254a/13, 261a/15, 294b/07
ḳ.+dın 195a/05, 199a/17, 199b/17, 218a/05, 318a/11
ḳ.+ġa 193b/15, 194b/04, 195a/12, 199b/14, 219a/08, 261b/04, 265a/10, 265a/12
ḳ.+ı (Ḳoñrat ḳorġanı) 318a/10
ḳ.+ıdın 261b/02
ḳ.+ıġa 200a/04
ḳ.+ıġa (Ḳıpçak ḳorġanı) 230b/14
ḳ.+ıġa (Ḳoñrat ḳorġanı) 253b/09, 258a/06, 262b/05
ḳ.+ın 256a/05, 292b/13
ḳ.+ın (Gürlen ḳorġanı) 235b/06
ḳ.+ın (Kāt ḳorġanı) 236a/17
ḳ.+ınıñ 259b/03, 260a/08
ḳ.+ınıñ (Ḫ(v)āca éli ḳorġan) 189b/13
ḳ.+ınıñ (Ḳıpçak ḳorġanı) 232a/15
ḳ.+ınıñ (Ḳoñrat ḳorġanı) 189b/14, 197b/15, 217b/12, 261a/03
ḳ.+ınıñ (Uygur ḳorġanı) 231b/05
ḳ.+nı 195b/12, 265a/17
ḳ.+nıñ 194a/06, 195a/04, 199a/07
[=47]
ḳorḳ- Korkmak.
ḳ.-uban 261b/01
ḳ.-up 175b/10, 178b/13, 269a/06, 270a/15
[=5]
ḳorḳunç Korku.
ḳ. bile 261b/02
[=1]
ḳoş-Yanına katmak, bir işte kullanmak, eklemek.
ḳ.-uñ 174b/08
ḳ.-up 171a/03, 174b/10, 250b/15, 256a/09, 293a/10, 303a/17, 312a/10, 317a/04, 328a/04
[=9]
baş koş- 250b/15, 293a/10
[=2]
ḳoş Çiftlik, hane.
ḳ.+dın 255b/09
ḳ.+ġa 291b/02
ḳ.+ıdın 190b/03
ḳ.+ın 190b/05
ḳ.+lar 259a/10
[=5]
ḳoşla- Bağlanmak.
ḳ.-p 192b/08
[=1]
ḳoşul- Dahil edilmek, birleştirilmek, iliştirilmek.
ḳ.-dı 295b/11
ḳ.-ġan 183a/15
ḳ.-up 234b/17, 272a/01, 331a/09
ḳ.-up durur 284a/12, 296b/02
ḳ.-up durur érdi 186b/10
ḳ.-up dururlar 235a/05, 297a/11
ḳ.-ur 180b/06, 322a/09
[=12]
ḳoşun (< Moğ. kosigu) Bölük, ordu.
ḳ.+ġa 251b/13
ḳ.+ıġa 224a/10
ḳ. ḳoşun 221a/15
[=3]
Ḳotur k.a. Uygur Özbeklerinin bir boyudur.
Ḳ. 171b/06
[=1]
ḳoy Koyun. Krş. **ḳoyun**
ḳ. 182b/16, 203a/09, 303a/12, 307a/13
ḳ. birle 198a/06
ḳ.+larnı 259a/16
[=6]
ḳoy-1. Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek
ḳ.-ar 218a/13, 232b/12, 240a/11
ḳ.-dı 183b/11, 189a/10, 199a/02, 213a/04, 218a/11, 256b/05, 257a/12, 301a/07
ḳ.-ġan 230b/16, 314b/07
ḳ.-garlar 174a/15
ḳ.-gay 298b/11, 312b/03
ḳ.-madı 186a/17, 198b/15, 231a/01, 278a/12, 303b/17
ḳ.-madılar 288b/04, 296a/02
ḳ.-maḳ 227a/04, 243a/05
ḳ.-makdın 230b/07
ḳ.-maknı 188a/11
ḳ.-may 212b/02, 212b/07, 250a/12
ḳ.-mayın 260b/17

ḳ.-sa 195b/04, 257b/08
ḳ.-up 165a/07, 168a/14, 168b/09, 180a/16, 181b/11, 182a/05, 189a/17, 190a/13, 193b/02, 219b/17, 226b/01, 229b/07, 234b/16, 240b/08, 242a/03, 246b/09, 248a/03, 250a/02, 252b/04, 255a/03, 256b/03, 257a/10, 261a/01, 261b/14, 261b/15, 263b/08, 264b/07, 271a/01, 273b/14, 274a/01, 275a/01, 279a/10, 290b/11, 302a/11, 308a/09, 311b/15, 320b/05, 328b/05, 335b/11,
ḳ.-up durur 266b/04
ḳ.-up durur érdi 268b/14
ḳ.-up durur érdiler 194b/04
ḳ.-up dururlar 174a/04, 208a/04, 210b/03, 260b/09, 268b/07, 290b/10, 323b/12
2. (Herhangi bir şeyi yapmama)İzin vermek, müsaade etmek
ḳ.-maġaylar 183b/01
ḳ.-may 183b/02, 204b/17, 305b/13, 334b/17
3. Tayin etmek.
ḳ.-up 208a/06, 241b/11, 254b/13, 266a/11, 329b/05
4. Ayırmak, bir şeyi veya kimse için kullanmayı belirlemek
ḳ.-up 274b/06, 274b/07
5. Akmak.
ḳ.-a durur 177a/03
ḳ.-a durur érdi 322a/01
ḳ.-adurġan 332a/12
ḳ.-ar 207a/15, 272a/03, 322a/05, 322a/07
ḳ.-ġan 322a/10, 323a/03, 323b/01, 324b/08
ḳ.-up 322a/04
[=109]
aṣar ḳoy- 198b/15, 250a/12
çuçurġasıġaça ḳoy- 260b/17
ḳadam-ı ırādat ḳoy- 264b/07
ḳadam ḳoy- 227a/04, 230b/16, 240a/11
ḳadamın ḳoy- 229b/07, 250a/02
rūy ḳoy- 165a/08
taşḳarı ḳoy- 261b/15
yüz ḳoy- 195b/04, 208a/04, 210b/03, 218a/11, 218a/13, 252b/04, 256b/05, 257b/08, 260b/09, 266b/04, 268b/07, 301a/08, 335b/11
[=23]

ḳoyul- Hücum etmek, saldırmak, üzerine gitmek.
ḳ.-ġan 187a/10, 308a/14
ḳ.-up 281b/17
ḳ.-up durur 301a/16
[=3]

ḳoyun bk. **ḳoy**
ḳ. 321a/02
ḳ. içre 268a/11
[=2]

ḳozġa- Harekete geçmek. (Olumsuz durumlar için kullanılır.)
ḳ.-ban 245a/10
ḳ.-p 248a/11, 299b/04
ḳ.-r érdi 293a/12, 299b/06
[=5]

ḳozġal- Harekete geçilmek. (Olumsuz durumlar için kullanılır.)
ḳ.-dı 259b/15
ḳ.-ıban 249a/07
ḳ.-ıp 235b/11, 242b/05, 262a/09, 295b/07
ḳ.-maḳı 319a/17
[=7]

ḳozġalan Gürültü, şamata, karışıklık.
ḳ. sal- 268b/11, 328a/16
[=2]

köç Göç; aile, eş, kadın.
k. 182b/03, 182b/04, 291a/02, 316b/04, 324b/06
k. ahlı 326a/13
k. ara 181a/10
k.+din 176b/02
k.+ge 185b/05
k.+ıġa 183b/07, 326a/01
k.+i 326a/09
k.+iniñ kéynidin 258a/04
k. ḳıl- 324a/16
k.+lerin 193a/06
k.+ni 326b/01
k.+niñ 186a/06
k. u māl 182a/17
[=18]

köç-be-köç Konaklaya konaklaya.
k. 196b/14, 200a/09, 240b/14
[=3]

köç-ber-köç Göçden göçe.
k. ḳıl- 187a/12
[=1]
köç- Göçmek.
k.-e al- 204b/11
k.-gen 317b/13, 323a/02, 323a/04
k.-günçe 196b/11
k.-ken 175a/17, 176a/01
k.-mekge 260b/16
k.-sünler 260b/15
k.-ti 316b/17
k.-tiler 317a/08, 320a/11
k.-tük 176a/11
k.-üp 160a/15, 160b/02, 174b/09, 175b/10, 177a/03, 180a/05, 180a/11, 183a/14, 187a/09, 187b/02, 190b/15, 198a/01, 200b/14, 207a/07, 237a/01, 245a/05, 252a/05, 253b/01, 254a/02, 256b/11, 257a/17, 265b/08, 266a/02, 271a/14, 271a/17, 271b/05, 278a/10, 283a/13, 284a/10, 290a/09, 290a/15, 292a/04, 298b/17, 300a/05, 312a/11, 316b/15, 329a/15
k.-üp durur érdi 178b/13
k.-üp durur érdiler 323a/05
k.-üp dururlar 260b/17
[=53]
Köçenek Biy ş.a. Hıtay'ın ileri gelenlerindendir.
K. 317b/12, 319b/16, 320a/11, 321a/12
K.+niñ 320a/01
[=5]
köçül- Göçülmek, gidilmek.
k.-gendin soñra 196b/14
k.-üp 248b/01, 266b/04
k.-üp durur 179a/05
[=4]
köçür- Göçmesine yardım etmek.
k.-di 324b/01
k.-gendin béri 307a/01
k.-genin 265b/11
k.-gey 196b/07
k.-megi 290a/12
k.-mekġa 265b/14
k.-mekge 237a/14, 237a/17
k.-üp 161a/17, 170b/13, 196b/08, 206a/13, 237a/15, 265b/07, 276a/08, 300b/05, 306b/10, 324b/04, 334a/03
k.-üp durur 196b/11, 290b/11, 291a/08
k.-ürġa 324b/03
[=23]
köger- Göğermek, yeşermek.
k.-ip 248b/15
k.-miş 321a/05
[=2]
köh Far. Dağ.
k. (ʿasker-i köh-i tamkīn) 203b/15
k.+din 321b/09
k.-i gīrān-seng 183b/09
k.-i günāh 268b/10
k.-i Ḳaf 215b/14, 289a/13
k.-i tamkīn 162b/03
k.-i ten 253a/15
k. u ṣaḥrā 224a/16
k. üzre 184a/02
[=10]
köhī Far. Bir dağ.
k. 184a/01
k. érdi 246b/11
[=1]
köhvār Dağ gibi.
k. (ḳalʿa-ı köhvār) 260a/10
[=1]
Köh-i Çaġra y.a. Diğer adı Şayh Calil Ata Dağı olan Sultan Yemeniyyü'l-Uvays ibn Amir al-Karani'nin türbesinin olduğu dağ. Krş. **Şayḫ Calīl Ata Tağı**
K.+da 312a/05
[=1]
Köh-i Ten y.a. Konrat'ın 12 km güneybatısında yer alan bir kale.
K. ḳalʿası 274a/15
[=1]
köh-peyker Far. Yüzü dağ gibi heybetli olan.
k. (tek-āvar-ı köh-peyker-i ṣarṣar-ḫırām)182a/06
[=1]
köh-tal Dağ tepesi.
k. 263b/05
[=1]
köhveş Far. Dağ gibi.
k. (ḳulla-ı köhveş) 257b/16
[=1]
kök Gök.

k. 215b/05, 242b/08, 244b/12, 249b/15, 259b/17, 321b/07
k.+de 246b/11
k.+ġa 199b/06, 251b/06
k.+ge 170a/07, 221a/10, 233b/17, 235b/13, 322b/12
k.-i kemīne 222b/06
k.+ni 249a/03
k.+niñ 190b/11, 271b/03
k.+sin 335a/17
k. yüzi 252b/01
[=20]
Kök Köz Biy ş.a. Buhara'nın ileri gelenlerindendir.
K. 316b/15
[=1]
Kök Özek y.a. Amu Derya'nın kollarından biridir.
K. 266a/06, 274a/01, 309b/05, 319a/14
K. bile 276a/06
K.+ġa 322a/01
K. kenārı 328b/04
K. nahrı 196b/01, 315b/04
K.+niñ 316b/04, 318b/16
K.+niñ ayaḳı 320b/13
K.+niñ kenārı 318b/02
K.+niñ nahrı 326b/03
[=14]
Kök Özekli k.a. Koñrat Özbeklerine verilen isim.
K. 273a/01, 333b/17
[=2]
Kökçe Yolı y.a. Kızıl Kum'um doğusunda bir yer.
K. 279b/14
[=1]
Kökerdeli y.a. Amu Derya'nın sağ kıyısında yer alan orman.
K.+de 204b/10
[=1]
köküs Bağır, döş, sine, göğüs.
k.+idin (köksidin) 296b/12
k.+ini (köksini) 239b/08
[=2]
köl Göl.
k. 271b/14, 290a/08
k.+ge 285a/05
k.+iniñ 244b/16, 245a/16
k.+ler 248b/13
k.+lerde 307a/09, 331b/03
k.+ni 252a/08
k.+niñ 174a/09
k.+niñ kenārı 253a/16
[=11]
kölege Gölge.
k.+sige 283a/11
[=1]
kölek Dalga.
k.+ge 211a/06
[=1]
köm- Gömmek.
k.-diler 239b/10
k.-gen 180a/07
[=2]
kömek Yardım.
k. 181b/07, 317a/05
k.+ge kel- 198b/04
k.+leri üçün 181b/07
[=4]
köñül Gönül, kalp.
k. 158b/15, 168a/11, 184a/07, 214b/08, 217a/04, 228b/03
k.+ġa 256a/02
k.+ge 259a/02, 267a/02
k.+ıġa 268b/11, 272a/06
k.+ıġa (köñlıġa) 191a/15, 215a/12, 232b/11, 334b/01
k.+i (köñli) 158a/11, 241a/04, 246a/16, 261a/08
k.+i dék (köñli) 159b/07
k.+i içre (köñli) 298a/13
k.+i yañlıġ (köñli) 188a/03
k.+ide (köñlide) 215a/13, 292b/12, 302a/12
k.+ige (köñlige) 158a/16
k.+in 217a/01, 228b/01, 266a/11, 278a/11, 327a/16
k.+in (köñlin) 223b/02, 241a/06
k.+ini (köñlini) 212a/17, 227a/17
k.+larıġa 169b/02, 250b/11
k.+ler 217a/05, 242a/01, 258b/02
k.+lerge 236a/10, 335b/12
k.+lerige 235a/07
k.+lerin 316a/12
k.+lerni 217a/08
k.+lıgları 210a/09
k.+ni 214a/17

k.+ümızġa (köñlümızġa) 249b/14
k.+ümni (köñlümni) 200b/02
k.+üñni (köñlüñni) 241b/03
[=50]
köp Çok, pek çok.
k. 160a/06, 162b/13, 168a/05, 173b/01, 177a/01, 179b/14, 180b/14, 182b/15, 183a/06, 185a/13, 186b/04, 186b/06, 195b/14, 197b/15, 198a/15, 198b/06, 199a/03, 200b/10, 201b/15, 203a/06, 203a/06, 203a/09, 203a/12, 205a/15, 207b/15, 209a/06, 209a/17, 213b/01, 219a/08, 221a/08, 222b/11, 226b/07, 233a/07, 234a/05, 234a/15, 235b/02, 237b/05, 237b/15, 240b/11, 246a/03, 247a/11, 250b/15, 252b/06, 252b/09, 254a/17, 257b/04, 258b/11, 259b/04, 259b/17, 259b/17, 264b/11, 265b/04, 275b/08, 275b/10, 276a/07, 276a/17, 277a/13, 278a/15, 278a/17, 278b/08, 278b/13, 279b/17, 281a/16, 281b/01, 281b/04, 284b/14, 286b/07, 288a/16, 288b/03, 288b/06, 289a/15, 290a/09, 290a/13, 293a/10, 294a/08, 297a/05, 298a/17, 299b/03, 299b/04, 301a/05, 305a/03, 306b/02, 307a/09, 310a/16, 311a/03, 318a/09, 322a/08, 323b/04, 330b/12, ve
k. (az u köp) 235a/16
k. (top-ı kalʿa-ı köp) 193b/17
k. bol- 322a/12
k. durur 159a/15, 272a/05
k. durur érdi 186b/08, 278b/15
k.+dür 158b/16
k. érdi 274a/09, 325a/03
k.+idin 195b/04
[=101]
köpel- Çoğalmak, artmak. Krş. **köple-**
k.-ip 235b/13
[=1]
köple- bk. **köpel-**
k.-p 288a/08
[=1]
köpraḳ bk. **köprek**
k. 231a/05
[=1]
köprek Daha çok, daha fazla.
k. 205a/16, 318b/16, 320b/11
k. durur érdi 307a/12, 320a/10
k.+i (köpregi) 211b/16, 239a/015, 310b/02, 319b/07
[=9]
köprük Köprü.
k. 163b/07, 296a/14
k.+ge 175a/12
k.+ide (köprügide) 175a/10
k.+niñ 162b/01
[=5]
kör- 1. Görmek.
k. (!)(ʿacab kör "Şaşmak.") 322b/08
k.-di 184a/06, 184a/09, 184a/11, 235b/03, 292b/01, 313a/15
k.-diler 303a/08, 317a/02
k.-düm 210b/12
k.-er 240a/03, 257b/08
k.-geç 250a/16
k.-gen 257a/01
k.-medi 316a/10, 334b/14
k.-mege 187a/15
k.-megen 214a/02, 214a/03, 245a/09
k.-mek 207b/08
k.-meyin 168a/02, 215a/17
k.-üp 170a/10, 174a/14, 181a/01, 184a/08, 184a/08, 184a/10, 184a/11, 184a/13, 188a/10, 192a/17, 194a/17, 195a/10, 195a/12, 199a/12, 205b/17, 218b/03, 223a/04, 246a/13, 261b/04, 276a/01, 278b/05, 285a/04, 286b/01, 286b/06, 287b/06, 288a/01, 291b/05, 307a/14, 328b/17
k.-üp durur 194b/06, 298b/08
k.-üp durur érdi 305b/12
k.-üp dururlar 180b/06, 182a/14, 225a/14, 252b/11, 256a/16, 298a/04, 298a/04, 303a/17
2. Rastlamak, tesadüf etmek.
k.-mey 159b/12
3. Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek
k.-üp 164b/07, 265b/02, 306a/07
4. Sezmek, anlamak, farketmek.
k.-gil 183b/12
k.-üñ 334a/16
k.-üp 226b/15
[=69]
alam kör- 214a/03
hadaf kör- 184a/06
lāyıḳ u sazā-var kör- 225a/14

maṣlaḥat kör- 305b/12
muʿāyana kör- 205b/17
mubtalā kör- 170a/10
mutavaccıh kör- 182a/14, 195a/12
ravā kör- 334b/14
san kör- 192a/17
sıtam kör- 214a/02, 215a/17
[=12]
kör kör
k. u şal 335b/14
k. üzre 303a/07
[=2]
köre (Edat) Göre.
k. (+ġa köre) 167b/10, 249b/04, 298a/11, 329b/16
[=4]
körgüz- Yapmak, etmek.
k.-di 158a/03, 167a/13, 177a/05, 182b/17, 183a/13, 190a/16, 210b/17, 218b/01, 223a/02, 223a/06, 223b/15, 230b/13, 231a/06, 235b/04, 243b/09, 244a/11, 269a/04, 298b/10, 302a/05, 306b/10, 306b/13, 307a/16, 307a/16, 323b/06, 328b/13, 332a/11
k.-diler 169a/14, 180b/16, 181a/09, 202b/08, 204a/02, 221b/03, 226a/08, 238b/17, 273b/08, 274a/08, 280a/01, 280a/09, 295b/14, 303b/07, 308a/14, 329b/04, 330b/01, 331a/10
k.-e al- 307a/05, 318a/11
k.-gen 196b/03, 265a/15, 276b/06, 282a/09, 285a/13, 290a/01, 301a/12
k.-gendin soñra 177b/05, 330a/07, 334a/03
k.-geni 258a/11
k.-geniniñ 281b/06
k.-geyler 208a/09
k.-megi 177b/14, 203b/12, 206b/05, 206b/09, 220a/06, 250b/14, 308b/06
k.-mekde 333b/14
k.-mekġa 271b/11
k.-meki 270b/03
k.-mekiniñ 280a/15
k.-mesünler 310a/05
k.-se 325a/17
k.-seler 255b/16
k.-sünler 274b/04, 320b/01
k.-üñler 312a/12
k.-üp 164b/02, 164b/06, 166b/17, 169a/03, 173b/11, 174b/11, 175b/14, 176b/08, 176b/09, 177b/03, 178a/15, 179b/12, 181a/11, 185a/13, 186a/17, 186b/04, 187a/10, 187b/11, 188a/12, 191b/12, 191b/13, 194a/14, 196a/08, 196b/16, 197b/05, 201b/17, 204b/07, 206a/10, 207b/07, 209a/01, 209a/06, 209a/08, 209a/09, 209b/05, 209b/10, 212b/01, 215b/12, 216b/08, 218a/09, 221a/12, 225a/16, 226a/17, 227a/15, 228b/02, 230b/08, 230b/15, 231b/02, 232a/01, 232a/11, 233b/04, 234a/15, 235a/04, 236a/05, 236b/07, 237b/09, 240b/03, 240b/13, 250b/10, 251a/08, 251b/15, 252a/06, 252a/08, 253a/17, 253b/02, 255b/06, 259a/02, 259a/17, 259b/08, 260a/05, 261a/09, 262b/06, 265b/03, 271a/06, 271a/17, 271b/08, 274a/04, 274b/07, 275b/05, 277a/09, 278a/07, 278a/08, 278a/13, 280a/11, 280b/04, 281b/04, 281b/05, 281b/13, 282a/05, 282a/06, 282b/14, 283a/06, 285a/17, 287a/06, 288a/02, 288a/17, 289a/08, 291b/16, 291b/17, 293a/03, 294a/12, 295b/10, 296a/07, 298a/06, 298b/03, 299a/09, 300a/07, 300a/10, 302a/01, 303a/06, 304a/14, 305a/13, 306b/04, 309a/07, 309a/10, 309a/17, 310a/16, 310b/03, 311b/13, 313b/01, 316b/17, 317a/04, 318a/12, 318b/10, 318b/11, 319b/17, 320a/09, 321b/6, 323a/02, 324a/15, 324b/08, 324b/11, 326a/07, 326a/10, 326a/11, 326b/03, 326b/09, 327a/13, 328b/02, 329a/05, 329b/11, 330a/15, 331b/04, 332a/03,
ḫūn-rīzlik, ol(1)
k.-üp durur 159a/09, 163a/03, 172a/02, 173b/02, 178b/02, 180a/16, 199b/13, 233b/10, 238a/05, 252a/03, 257a/03, 265a/07, 271a/12, 278a/02, 281b/02, 289b/05, 301a/11, 301a/14, 307b/03, 312a/02, 316a/11, 332b/09, 333b/04
k.-üp durur érdi 277b/03, 326b/08, 328b/06
k.-üp durur érdiler 186b/09, 188b/04
k.-üp durur érkenler 179b/03

k.-üp dururlar 174b/13, 175a/11, 177b/09, 178a/15, 182a/13, 185b/08, 186a/07, 187a/13, 192b/03, 196b/02, 201a/02, 203a/01, 203a/12, 206a/13, 210a/12, 220a/15, 228a/12, 228b/03, 232a/16, 234a/06, 239a/16, 240b/07, 240b/17, 248a/07, 251a/14, 252b/03, 253a/16, 253b/02, 257b/01, 261a/04, 265b/04, 266a/09, 266a/15, 266b/05, 268b/09, 271a/08, 276a/08, 276a/17, 277a/02, 278b/05, 279a/16, 281b/05, 283b/09, 286b/01, 287a/13, 287b/17, 290a/03, 290a/06, 291a/10, 291b/10, 293a/04, 296a/13, 296b/03, 303a/16, 304a/01, 304b/16, 305b/03, 307a/08, 310a/01, 312b/02, 312b/09, 318a/10, 318b/07, 319a/15, 329b/10, 330b/06, 332b/06
k.-ür 158a/14, 161a/09, 197a/04, 205b/06, 270b/04, 282b/01, 328a/12
k.-ür érdi 158a/14, 158a/16, 158b/07, 217a/13, 221a/01, 229b/15, 235a/04
k.-ür érdiler 283b/12
k.-ürde 194b/16, 221b/15, 223a/11 [=335]
ʿadāvat körgüz- 281b/02
afsāna-pardāzlıġ körgüz- 205b/06
ʿazīmat körgüz- 226a/17, 298b/10, 308b/06
bī-vafālıġ körgüz- 209b/10
cahd u ıhtımām körgüz- 194a/14
cān-sıparlıġlar körgüz- 280a/11
dārū-gīr körgüz- 207b/07
dast-burdī körgüz- 307a/05
dıl-cūylıḳ körgüz- 232a/11, 268b/09
dıl-dārlıġ körgüz- 206a/10
afsāna-güẕārlıġ körgüz- 328a/12
fırār körgüz- 310a/01
ġayrat körgüz- 288a/02
genc-rīzlik körgüz- 196b/16, 301a/14
ḥareket körgüz- 167a/13, 233b/04, 236b/07, 238b/17, 240b/13, 251b/15, 252a/06, 285a/17, 296a/13, 326b/09
ḥıkāyat-güzārlıġ körgüz- 161a/09,
ḫūn-rīzlik körgüz- 206b/05
hunar körgüz- 223a/11, 255b/16
ıbā u ımtınāʿ körgüz- 166b/17, 225a/16, 230b/08
ıhtımām körgüz- 233b/10
ıḳdām körgüz- 159a/09, 181a/11, 187b/11, 218b/01, 221b/03, 223a/02, 230b/13, 231b/02, 235a/04, 277a/09, 288a/17, 316a/11, 333b/04, 333b/14
ımtınāʿ u ıstıbʿād körgüz- 164b/06
ınbısāṭ körgüz- 158a/16, 278a/08
ıstımhāl körgüz- 174b/13
ıstırāḥat körgüz- 271a/17
ışṭıġāl körgüz- 158a/03, 158b/07, 169a/14, 177b/09, 181a/09, 186a/07, 186a/17, 204b/07, 210a/12, 221a/01, 226a/08, 232a/16, 234a/06, 238a/05, 239a/16, 244a/11, 248a/07, 252a/03, 261a/04, 265a/07, 271b/08, 287a/06, 304b/16, 311b/13, 312a/12, 312b/09, 320b/01, 326a/10, 330b/06, 331b/04
ışṭıġāllıḳ körgüz- 283b/12
ıẕhārın körgüz- 306b/04
iş körgüz- 196b/03, 265a/15, 285a/13, 290a/01, 301a/12
işler körgüz- 176b/09, 289b/05
kār-sāzlıġ körgüz- 188a/12, 188b/04
kār-zār körgüz- 221a/12
ḳara körgüz- 329b/10
ḳaṣd-ı cān körgüz- 209a/08
ḳıran körgüz- 209a/09
ḳıyām körgüz- 178a/15, 185b/08, 192b/03, 220a/15, 221b/15, 223a/06, 231a/06, 271a/06, 283b/09, 287b/17, 294a/12, 300a/07, 303b/07, 318b/10, 326b/08, 332a/03
marḥamat körgüz- 290a/03, 306b/13, 312b/02
marḥamat u dıl-cūylıḳlar körgüz- 304a/14
marḥamat u muruvvat u şafḳat körgüz- 319a/15
maşġūllıḳ körgüz- 158a/14
maydān-dārlıḳ körgüz- 252b/03
mayl körgüz- 177b/05, 196a/08, 216b/08, 243b/09, 258a/11, 259a/02, 261a/09
maẕammat körgüz- 206b/09
mekremet körgüz- 306b/13
mıhrbānlıġ körgüz- 271a/12
muʿāvadat körgüz- 169a/03, 173b/02, 177a/05, 178b/02, 203a/01, 204a/02, 208a/09, 234a/15, 240b/17, 273b/08, 276a/08, 278b/05, 280a/09, 291b/17,

305b/03, 306b/10, 307b/03, 309a/17, 328b/13, 329b/11, 332b/09, 334a/03
mubādarat körgüz- 278a/02, 286b/01, 287a/13, 289a/08, 310b/03
mubālaġa körgüz- 269a/04
mubārazat körgüz- 176b/08, 185a/13, 186b/04, 209a/06, 282a/09
mubārazat u calādat körgüz- 276b/06
muʿcıza-pardāzlıġ körgüz- 197a/04
mudāḫalat körgüz- 217a/13
mufāraḳat körgüz- 320a/09
muḥāfaẓat körgüz- 324a/15
muḥāraba körgüz- 277b/03
muḳātala körgüz- 277b/03
mumānaʿat körgüz- 172a/02, 175a/11, 178a/15, 191b/12, 210b/17, 319b/17, 323b/06
murācaʿat körgüz- 164b/02, 175b/14, 177b/14, 179b/03, 179b/12, 180a/16, 180b/16, 182b/17, 186b/09, 190a/16, 202b/08, 203a/12, 203b/12, 206a/13, 228b/02, 235b/04, 250b/14, 257a/03, 265b/03, 266a/15, 270b/03, 274a/08, 274b/04, 274b/07, 275b/05, 276a/17, 277a/02, 278a/13, 279a/16, 280a/01, 280b/04, 281b/04, 281b/05, 282a/05, 282a/06, 290a/06, 291b/10, 293a/04, 295b/14, 298b/03, 303a/06, 304a/01, 307a/08, 308a/14, 310a/05, 310a/16, 318a/10, 329b/04, 330a/07, 330b/01, 331a/10, 332b/06
murāfaḳat körgüz- 328b/06
muruvvat körgüz- 306b/13
muruvvat u marḥamat körgüz- 257b/01, 318b/07
musāraʿat körgüz- 173b/11, 295b/10, 303a/16, 318a/12, 324b/08, 328b/02, 330a/15
mutābaʿat körgüz- 309a/10
muvāfaḳat körgüz- 191b/13, 232a/01, 259a/17, 293a/03, 316b/17, 323a/02
muvāfaḳat u muʾānasat körgüz- 182a/13
nahżat körgüz- 230b/15, 236a/05, 237b/09, 251a/14, 253b/02, 278a/07, 280a/15, 300a/10, 302a/05, 313b/01, 318b/11, 324b/11, 326a/07, 326b/03, ol(1)
navāzışāt u ıstımālāt körgüz- 177b/03
nışān körgüz- 307a/16
nigārlıġ körgüz- 282b/01
numūd körgüz- 163a/03
numūna körgüz- 223b/15
nuzūl-ı ıclāl körgüz- 187a/13, 196b/02, 199b/13, 228b/03, 240b/07, 250b/10, 265b/04, 266a/09, 266b/05, 271a/08, 312a/02, 327a/13
nuzūl körgüz- 253a/16, 298a/06, 332a/11
pançа-küşāylıġ körgüz- 301a/11
parda-dārlıg körgüz- 299a/09
pur-afşānlıġ körgüz- 305a/13
rukūb körgüz- 174b/11, 255b/06, 283a/06
ṣaff-ārālıġ körgüz- 209a/01, 209b/05, 218a/09, 296b/03
ṣaff-ārālıḳ körgüz- 291a/10
sar-keşlik körgüz- 309a/07, 317a/04
saʿy körgüz- 325a/17
şafḳat körgüz- 201a/02
şafḳat u navāzış körgüz- 302a/01
taḫalluf körgüz- 235a/04
tavaḳḳuf körgüz- 187a/10, 240b/03, 252a/08, 253a/17, 262b/06
tavassul körgüz- 197b/05
tek-ā-pū körgüz- 326a/12
ʿubūr körgüz- 194b/16, 271b/11
zar-pāşlıġ körgüz- 282b/14
[=314]

körnüş Görüşme, resmi görüşme, kabul.
k. 197b/07
k.-i ʿālī 172a/14, 227b/09, 239a/06
[=4]

körnüş-ḫāna Far. Resmi görüşmelerin yapıldığı salon.
k.+da 276b/02, 279b/02
k.-ı ʿālī 187b/06
[=3]

körül- Görülmek.
k.-di 248a/14
[=1]

körün- Görünmek.
k.-di 328b/10, 334b/10
k.-dü 302a/16
k.-mek 231b/17
k.-mey 232b/07
k.-se 248a/13
k.-üben 248b/13

k.-üp 170a/01, 212a/16, 252a/15, 301b/06, 308a/02
k.-ür 275b/06, 315b/09
k.-ür érmiş 322a/17
[=15]
mekrūh körün- 275b/06
muʿāyana körün- 302a/16
munāsıb körün- 334b/10
[=3]
körüş- Görüşmek.
k.-mek üçün 269b/10
[=1]
kös Far. Savaşlarda ve alaylarda at, deve veya fil sırtında taşınan, askeri musikide ve mehterhanede kullanılan madenden büyük bir kâse üzerine gerilmiş deve derisinden ibaret büyük davul.
k. 260a/12
k. (ṭanṭana-ı kös) 264b/13
k.-i davlat 224b/07
k.-i davlat ur- 218a/15
k.-i ıftıḫār 331b/16
k.-i navbat 165a/02
k.-i raḥīl ur- 200a/08
[=7]
köşiş Far. Çalışma, gayret, çaba.
k. (saʿy u köşiş ḳıl-) 171b/03, 206a/08
k. (saʿy u köşiş u ıhtımām) 164b/04, 281a/13
k.+i bile 296b/04
k.-i mavfūr 226a/07
k.-i mavfūra 235a/09
k.-i nā-maḳdūr 178a/16, 198b/05, 230a/01
k.-i tamām 233b/09
k. ḳıl- 268a/06, 325a/16
k. u saʿy 224a/01
[=14]
kötāh Far. Kısa, küçük, az.
k. bol- 315b/01
k. ḳıl- 171a/16
k. ol- 222b/07
k. u nā-rasā 325b/04
[=4]
kötel Dağ, tepe.
k.+ler 193b/01
[=1]
köter- Kaldırmak, yükseltmek, taşımak
k.-di 235b/11
k.-gen 213a/15
k.-gende 262a/05
k.-genniñ 253a/12
k.-ip 226b/07, 235b/04, 254a/07, 254b/01
k.-mek 243a/05
k.-mes durur érdi 196a/13
k.-ür érdiler 264a/14
[=11]
köteril- Götürülmek.
k.-e 186a/16, 186b/15
k.-geyler 306a/15
k.-mesdin burun 284b/15
[=4]
kötert- Götürtmek, kaldırtmak
k.-sünler 169b/12
[=1]
köydür- Yakmak.
k.-e durur 252b/13
k.-geni 161a/07
k.-üp 162b/15, 219a/02
k.-üp durur 195a/13
k.-ür érdi 185a/09, 221a/05
[=7]
köydürgü Ateş çıbanı.
k. 266b/01
[=1]
köz Göz.
k. aç- 168a/13, 260a/14, 262a/07
k. bile 255a/06
k.+ıġa 244b/14
k.+i 246a/14, 255b/01
k.+i dék 247b/04, 315b/13
k.+ige 226b/04, 244a/14
k.+imni 200b/02
k.+in 170a/03, 233b/11
k.+in yum- 231b/17
k.+ini 244a/15, 286a/12
k.+larıġa 261b/02
k.+ler 211b/01
k.+largа 236a/10
k.+lerge 267a/03
k.+leri 242b/10
k.+lerin 303a/09
k.+ni 168a/14
k. sal- 314a/14
k. tut- 174b/10
k.+üm 256a/02

k. yap- 206b/07
k. yum- 234b/16
[=29]

Közi Kiçik ş.a. Kurban Nıyaz Pirnav-h(v)asti'nin lakabıdır.
k. 286b/04
[=1]

Ḳuba Tag̱ bk. **Ḳuba Tag̱ı**
Ḳ. 177a/04, 180a/06
Ḳ.+g̱a 178b/10
Ḳ.+nıñ 179a/08, 179a/13, 190b/06, 329b/01
[=7]

Ḳuba Tag̱ı y.a. Harezm'de Mankıt'ın 10 km. güneybatısındaki bir dağ. Krş. **Ḳuba Tag̱**
Ḳ. 177b/15
Ḳ.+nıñ 245b/12, 329b/02
[=3]

Ḳubaş yolı y.a. Tavkara yakınlarında bir yer.
Ḳ. 279b/14, 324b/16
Ḳ. bile 316b/17
[=3]

ḳubba Ar. Kubbe.
ḳ. 319a/12
[=1]

ḳubbat Ar. Mec. Bir şeyi kuşatan. Krş. kubba
ḳ. u'l-Islām 156b/14, 307a/04
[=2]

ḳuçaḳ Kucak.
ḳ.+ı içre 219b/06
[=1]

ḳuçakla- Kucaklamak.
ḳ.-p 288a/06
[=1]

kūçe Far. Sokaki cadde.
k. 299b/14
k. (kūy u kūçe) 228a/10
k.+de (her kūçe) 239b/11
k.+larg̱a 162b/14
k.+ler 243a/01
k.+si 315b/09
k.+side 334a/06
[=7]

ḳudrat Ar. Güç, kudret.
ḳ. 184b/02
ḳ.+ıdın 317a/11
ḳ.+ımız 174b/09
ḳ.+ın 309a/16
[=4]

ḳuduḳ Kuyu.
ḳ. 308a/07, 308a/09
ḳ.+g̱a 308a/07
ḳ.+ıda (Ocarlı ḳuduḳı) 308a/10
[=4]

ḳudūm Ar. Ayak basmak, uzak bir yoldan gelmek, ileri geçmek.
ḳ. (şaraf-ı ḳudūm-ı saʿādat-luzūm) 331b/13
ḳ.-ı masarrat-luzūmı 327b/01
ḳ.-ı maymanat 200a/16
ḳ.-ı maymanat-luzūm 223b/01
ḳ.-ı nuḥūsat-luzūm 195a/09
ḳ.-ı saʿādat-luzūm 233b/06
ḳ.+ıdın 216a/12, 310a/08
ḳ.+ıdın (fayż-ı kudum) 162a/10
ḳ.+ıg̱a 217a/02
ḳ.+ın 189a/17
ḳ.+ınıñ 311b/12
ḳ.+ıñ 311b/07
ḳ.+ıñ (fayż-ı kudum) 317b/06
ḳ.+ıñ ile 223b/03
ḳ.+ıñdın 275a/06
[=16]

ḳudvat Ar. İnsanların tabi oldukları kimse, önder, lider. Krş. ḳıdvat
ḳ. (ḥażrat-ı ḳudvatu'l-avlıyā) 248a/03
ḳ. (ḥażrat-ı ḳudvatu'l-ḥaḳḳīn) 244a/05
ḳ. (ḳudvat-ı dudmān-ı Seyyid Ata) 309b/02
ḳ. u'l-ḥavāḳīn 157b/09, 220b/03
ḳ. u'l-küberā 307b/06
ḳ. u's-salātin 177a/15
[=7]

ḳul Kul, köle.
ḳ. 168a/16, 203b/03, 244b/02, 321a/08
ḳ. bile 186b/13
ḳ. dék 214b/07
ḳ.+g̱a 317b/14
ḳ.+ıg̱a 182a/03
ḳ.+lar 297a/13, 297a/14
ḳ.+lar bile 294a/12
ḳ.+larıdın 305b/06
ḳ.+larıñg̱a 214a/11
ḳ.+larıñnıñ 238b/07
ḳ.+larnı 167b/11

[=15]
Ḳul Yarġan y.a. Kéñ ḳayırı yakınlarında bir nehir.
Ḳ. arıġı 257a/15
Ḳ. nahrı 258a/01
[=2]
Ḳul Yumrı Biy ş.a. Töre Murad Sufi'nin adamlarındandır.
Ḳ. 283b/05
[=1]
ḳulāda bk. **ḳılāda**
ḳ.+sıġa 267b/08
[=1]
kulaḳ Kulak.
ḳ.+ġa al- 320a/02
ḳ.+ın (ḳulaġın) 222b/04, 262a/10, 264b/13
ḳ.+ını 286a/12
ḳ.+ların 314b/10
ḳ. sal- 305b/12
[=7]
Ḳulan y.a. Gürlen'in kuzeybatısında bir yer adı.
Ḳ. 276b/17, 277a/04
Ḳ.+nıñ 178b/10
[=3]
Ḳulap y.a. Hoca Eli'nin 3 km batısındaki bir yer.
Ḳ. camaʿası 163a/14
[=1]
ḳulla Ar. Zirve.
ḳ.-ı köhveş 257b/16
ḳ.+sı üze 246b/13
ḳ.+sı üzre 184a/12
[=3]
ḳulluḳ Kulluk.
ḳ. 172a/11, 190b/09, 247a/12, 310a/11
ḳ. (ıṭāʿat u ḳulluḳ) 316b/03, 320a/07
ḳ. ét- 314a/13
ḳ.+ıdın 175b/11
ḳ.+ıġa 187b/03
ḳ. sarı 261a/10
[=10]
ḳulūb Ar. Kalpler.
ḳ. (ıncılā-yı ḳulūb) 243b/05
[=1]
Ḳulum Ḫāccı y.a. Hivanik'ten Gazi Abad'a akan kanal.
Ḳ.+ġaça 332a/12
[=1]
ḳulzum Ar. Deniz.
ḳ. (ġarḳa-ı ḳulzum-ı tefekkür) 228b/09
ḳ.+ınıñ 208b/01
[=2]
ḳum Kum, çöl.
ḳ. 307b/17, 308a/04, 321a/07, 321a/09
ḳ. ara 321a/06
ḳ.+dın 307a/07, 307a/10
ḳ. durur 320b/11
ḳ. étegi 307a/13
ḳ.+ġa 307a/09, 308a/01, 320b/10
ḳ.+ı 255b/11, 320b/16
ḳ.+ıdın 259b/17
ḳ. içre 321a/01
[=16]
Ḳum Çüngül y.a. Köhne Ürgenç'in 20 km kuzeybatısındaki yer.
Ḳ. 180b/05, 180b/10, 181b/05, 182b/17
Ḳ.+de 181b/15
Ḳ.+din 284a/12
Ḳ.+ġa 284b/01
Ḳ.+ge 252a/07
Ḳ. ḥudūdı 283b/09
Ḳ.+niñ 182a/17
[=7]
ḳumāş Ar. Kumaş.
ḳ. 254a/10
ḳ.-ı Ḫıtāyi 250a/07
[=2]
ḳūr-ḫāna Far. Tophane.
ḳ.-ı ḫulāṣa 335a/10
[=1]
ḳur- Kurmak.
ḳ.-up 264a/12, 271b/15
[=2]
oyunın ḳur- 264a/12
[=1]
ḳuraltay (< Moğ. kuriltay) Büyük toplantı, kongre.
ḳ.-ı ʿaẓīm 188a/14
[=1]
Ḳurʾān Ar. Kur'an-ı Kerim.
Ḳ. (naṣṣ-ı Ḳurʾān) 331a/01
Ḳ. bile (īmān u Ḳurʾān) 294b/02
Ḳ. u Fātıḥā 300a/09
[=3]
ḳurb Ar. Yakın.

ḳ.+ıñga (ıḥsān u ḳurb) 214a/15
[=1]
ḳurbān Ar. Kurban.
ḳ. bile (naşāṭ-afzā-ı ʿīd-ı Ḳurbān) 327b/02
ḳ. durur édi (ʿīd-ı Ḳurbān) 327a/13
ḳ. durur érdi (ʿīd-ı Ḳurbān) 234a/15
ḳ. kéçesi 258a/09
ḳ. ḳıl- 259a/14
[=5]
Ḳurbān Bég bk. **Ḳurbān Bég Biy**
Ḳ.+ni 330a/11
[=1]
Ḳurbān Bég Biy ş.a. Kıyatlı Süyün Biy'in kardeşidir, isyancılardandır.
Ḳ. 275b/14, 276a/05
Ḳ. bile 300b/04
Ḳ.+niñ 329a/13, 330a/01, 334b/04
[=6]
Ḳurban Ḳulı Nāyıb ş.a. Kat ahalisindendir.
Ḳ. 245a/13, 272a/17, 296a/01
[=3]
Ḳurbān Nıyāz Pirnav-ḫ(v)āstī ş.a. Lakabı "Gözü küçük"tür. Oraz Ali Kiyat'ı öldürmüştür. bk. **Közi Kiçik**
Ḳ. 286b/04
[=1]
ḳurbānī Ar. Kurbanlık.
ḳ. (ḳuyaş-ı ḳurbānī) 259a/12
[=1]
ḳurbānlıḳ Kurbanlık.
ḳ. 258a/10
[=1]
ḳurbat Ar. Yakınlık.
ḳ. (bāl-afşān-ı havā-yı ḳurbat) 163b/13
ḳ.+ı 306a/09
ḳ. tap- 258b/07
[=3]
ḳurġaşun Ok.
ḳ. 254a/14
ḳ.+ġa 222b/16
[=1]
ḳurrat ʿul-ʿayn Ar. Göz nuru, çok sevilen ve göz aydınlığına sebep olan.
ḳ. 311b/02
[=1]
ḳurş A. Yuvarlak bir somun ya da kek.
ḳ. ile (muzaʿfar-ı ḳurş) 168a/04
[=1]
ḳurul- Kurulmak, teşkil edilmek.
ḳ.-dı 263a/16
ḳ.-ġan 258b/05
ḳ.-up 245a/17
[=3]
ḳuşūr Ar. Eksiklik.
ḳ.+ı 258b/04
ḳ. yétkür- 292b/14
[=2]
ḳuş Kuş. Metinde güvercin, doğan, şahin gibi kuşlar için de kullanılmıştır.
ḳ. 188b/13, 242a/12, 244b/03, 245a/04, 247b/07, 248a/11, 248a/12, 248a/13
ḳ. baḳ- 242a/12
ḳ.+ġa 188b/13
ḳ.+ı 217a/04, 217a/05
ḳ.+ıdur 188b/12
ḳ.+lar 244b/07, 245a/11, 316a/12
ḳ.+lar salın- 245b/04
ḳ.+larġa 242a/17
ḳ.+ların 271a/13
ḳ.+larını 242a/15
ḳ.+nı 244b/01, 249a/06
ḳ. sal- 158a/14, 228a/17, 241a/05, 244a/10, 244b/08, 248a/10, 249a/05, 277b/05, 278a/11, 312b/14
[=31]
Ḳuş-ḫāna y.a. Karabaylı yakınlarında bir plato.
Ḳ. 265b/17
Ḳ.+nıñ 313b/02
[=2]
Ḳuş Bégi Türkistan'da sadrazamlık derecesinde büyük bir vezirlik makamı. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.
Ḳ. 266a/05, 326a/17
Ḳ.+ni 326b/17
Ḳ.+niñ 327a/01
[=4]
Ḳuş Bégilik Kuş Beyi olma durumu.
Ḳ. 185a/10, 222b/08
[=2]
Ḳuş Bergen Biy ş.a. Kara Kalpak'ın ileri gelenlerindendir.
Ḳ. 263a/04, 284b/06, 284b/13
Ḳ.+niñ 283b/05

[=4]
Ḳuş Köl y.a. Nüküs'ün 5 km doğusundaki yerin adı.
Ḳ.+din 266a/08
Ḳ.+ni 265b/17
[=2]
Ḳuş Köprük y.a. Hive'nin 15 km. kuzeyinde Gaziabad kanalının üstünde bir köprü.
Ḳ. 179a/06, 247a/08, 295a/13, 295b/09
[=4]
Ḳuş Köprüklik Ḥasan Murād Atalıḳ ş.a. Seyyid Beg'in babasıdır.
Ḳ.+nıñ 300b/08
[=1]
Ḳuş Köprüklik Ḳoñrat k.a. Kuş Köprükte yaşayan Ḳoñrat boyuna verilen isim.
Ḳ.+nıñ 295a/12
[=1]
Ḳuş Naẓar Dīvān Bégi ş.a. Muhammad Rahim Han'ın hizmetindeki kişilerden biridir.
Ḳ. 241b/06
[=1]
Ḳuş Naẓar Yüzbaşı ş.a. ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḳ. 262b/16
[=1]
Ḳuş Töpe y.a. Amu Derya yakınlarında bir yer.
Ḳ. 298b/05
[=1]
Ḳuş Yéter Ḳalmaḳ ş.a. Töre Murad Sufi'nin adamlarından biridir.
Ḳ.+nı 330b/08
[=1]
ḳuşa- Kuşamak.
ḳ.-p 182a/03, 261b/12
[=2]
ḳuşla- Kuş avlamak.
ḳ.-dı 313b/01
ḳ.-p 244b/16, 246a/08, 247b/02, 248b/02, 256b/11, 312a/01
[=7]
Ḳuştamġalıġ Nurtay Ḳara Ḳalpaḳ k.a. Kara Kalpak'ın bir boyu.
Ḳ.+nıñ 279a/13
[=1]
ḳutalā Ar. Öldürülmüş kimseler, maktuller.
ḳ.-yı hızabr-kirdār 232b/02
[=1]
ḳuṭb Ar. Bir tarikatın ulusu, bir kavmin başı, büyüğü
ḳ. (ḥażrat-ı ḳuṭb-ı ʿālam) 175a/02
ḳ. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-abrār) 302b/05
ḳ. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-aḳṭāb) 192b/09
ḳ. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā) 168b/14, 310a/02
ḳ. (ḥażrat-ı ḳuṭbu's-ṣālıḥīn) 190a/14
ḳ. sarı 180b/05
ḳ. u'l-aḳṭāb 249a/15, 313b/12
ḳ. u'l-aḳṭāb-ı Isfandyār 213b/10
ḳ. u'l-ʿālam 191b/06, 313b/14
ḳ. u'l-avlıyā 243a/14
2. Dünyanın güney veya kuzey taraflarının son kısımları.
ḳ. 174b/06, 182b/01
[=15]
ḳutḳar- Kurtarmak.
ḳ.-ıp 277a/15
ḳ.-ıp dururlar 172a/16
ḳ.-madı 244b/02
ḳ.-mayın 298a/10
[=4]
cānların ḳutḳar- 277a/15
[=1]
Ḳutlı Bay Ḳalmaḳ ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ḳ.+nı 324b/02
[=1]
Ḳutlı Muḥammad Inaḳ ş.a. Kıyat Muhammad Can Beg'in babasıdır.
Ḳ. (Ḳıyat Muḥammad Cān Bég valad-ı Ḳutlı Muḥammad Inaḳ) 177a/10
[=1]
Ḳutluġ Muḥammad Bég ş.a. Hasan Murad Atalık'ın oğludur. Krş. **Ḳutulmet Bég**
Ḳ. (Ḳutluġ Muḥammad Bég valad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ) 271a/04
Ḳ. ḫalaf-ı arşad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ 306a/02
Ḳ. ibn Ḥasan Murād Atalıḳ 180b/09
Ḳ.+niñ 222b/09
[=4]

Ḳutluġ Muḥammad Bég Ḳıpçaḳ bk. **Ḳutluġ Muḥammad Bég**
Ḳ. 222b/08
[=1]
Ḳutluġ Muḥammad Inaḳ ş.a. Muhammad Can Beg'in babasıdır.
Ḳ.+nıñ 241b/14, 279a/05
[=5]
Ḳutluġ Murād Inaḳ ş.a. Muhammed Emin Inak'ın oğludur.
Ḳ. madda'llāhu ẓilāla raʾfatihi ʿalā-mufāriḳi'l-anām 308b/1
Ḳ.+nıñ 289a/09
[=2]
Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳ bk. **Ḳutluġ Muḥammad Inaḳ**
Ḳ. (Muḥammad Çān Bég ibn Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳ) 306b/06
Ḳ. (Muḥammad Çān Bég ḫalaf-ı arşad-ı Ḳutluḳ Muḥammad ʿInaḳ) 296b/15
Ḳ. ibn Ḥasan Murād Atalıḳ 255a/09
[=2]
Ḳutluḳ Murād Bég ş.a. Allah Kut Nayman'ın oğullarından biridir.
Ḳ. 269b/14, 269b/15
Ḳ.+ni 174a/01, 190a/11
[=4]
Ḳutluḳ Murād Biy ʿInaḳ bk. **Ḳutluḳ Murād Inaḳ**
Ḳ. madda'llāhu ẓilāla davlatihi ʿala'l-ʿālamīn 283a/01
Ḳ. madda'llāhu ẓilāla celālihi 241b/10
Ḳ. lā-zāla[davlatihi 273b/13
[=3]
Ḳutluḳ Murād Inaḳ ş.a. **Konratlı Avaz Biy Inak'ın oğludur.**
Ḳ. 208b/16, 209b/05, 211b/13, 227b/04, 227b/17, 232a/14, 235a/17, 237a/10, 237b/08, 240b/08, 275b/02, 276b/03,
Ḳ. abbad mülkihi 307b/09
Ḳ. abbada'llahu davlatihi 295a/09
k ḫallada'llāhu davlatihi ve abad-ı navbatihi 295b/17
Ḳ. ḫallada'llāhu davlatihi ve zīda nuṣratihi 300a/01
Ḳ. madda'llāhu ẓilāla ʿāṭıfetühü ʿala'l-aḳṭār ve'l-āfāḳ 227a/16, 240a/09
Ḳ. madda'llāhu ẓilāla celālihi ʿala'l-āfāk 270b/14
Ḳ. maddallahu ẓilāla iḳbālihi 332a/17
Ḳ. madda'llāhu ẓilāla iḳbālihi 'ala'l-aḳṭār ve'l-āfāḳ 254b/12
Ḳ. ṣānıhā'llāhu taʿālā ʿana'l-āfāt 268b/02
Ḳ.+ġa 228a/15, 269a/07, 326a/06
Ḳ.+nı 227b/10, 231a/12, 235a/10, 235b/16, 240a/15, 274b/13, 275a/01, 277b/14, 295a/17
Ḳ.+nıñ 230b/14, 232a/13, 268b/13, 275a/11, 292a/11, 298b/06
[=40]
ḳuṭṭāʿ-ı ṭarīḳ Ar. Yol kesenler, haydutlar.
ḳ. 305a/08
[=1]
ḳuṭṭāʿu't-ṭarīḳlıḳ Haydutluk, yol kesme durumu.
ḳ. 166b/05
[=2]
ḳutul- Kurtulmak.
ḳ.-dı 219a/04
ḳ.-dılar 246a/04, 305b/15
ḳ.-ġan 205a/08
ḳ.-gu dék 246a/05
ḳ.-maġı 166a/05, 220a/10
ḳ.-maḳ 303a/07, 317a/10
ḳ.-may 245a/12
ḳ.-up 248a/13
ḳ.-up durur 205a/06
ḳ.-up dururlar 299a/10, 303a/02
[=14]
Ḳutulmet Bég bk. **Ḳutluḳ Muḥammad Bég**
Ḳ. 181b/05
[=1]
ḳuvā Ar. Kuvvetler.
ḳ. (afʿāl-ı ḳuvā-yı ṭabīʿī-ı ḥayvānī) 333a/09
[=1]
Ḳuvanç Ṣūfī bk. **Ḳuvanç Ṣūfī Vakīl**
Ḳ. 175a/16, 263a/01
[=2]
Ḳuvanç Ṣūfī Vakīl ş.a. Yomutun ileri gelenlerindendir.
Ḳ. 200b/15
[=1]

Ḳuvang y.a. Sir Derya'nın kollarından biridir, Kuban olarak da bilinir.
Ḳ. nahrı 323b/01
Ḳ. suyı 322a/07
[=2]
ḳuvvat Ar. Güç, kuvvet.
ḳ. 256a/03, 325a/14
ḳ. (mülk-i kuvvat) 162a/03
ḳ. ara 320b/03
ḳ. bér- 184b/01
ḳ.-ı bāzū 192b/12
ḳ.+ı bile 287b/09
ḳ.+ı durur 219a/14
ḳ.-ı ımdād 209a/11
ḳ.-ı şacāʿat 220a/03, 220a/09, 301b/13
ḳ.-ı vahıma 305b/09
ḳ. ḳıl- 288a/06
ḳ. tap- 181a/12, 210a/11, 237a/08, 286b/09, 289b/11
ḳ. u curʿat 218b/15
[=20]
ḳuvvatī Ar. Bir kuvvet.
ḳ. tap- 236a/13
[=1]
kūy Far. Köy, mahalle.
k.+ıġa 314a/09
k. u köçe 228a/10
[=2]
ḳuyaş Güneş.
ḳ. 165b/04, 167a/14, 175b/04, 185b/10, 188a/08, 214b/12, 215b/15, 222a/11, 228b/12, 230a/07, 241a/11, 259b/14, 260b/06, 261a/09, 286a/12, 287a/08, 315b/15, 323a/06, 323a/17
ḳ. dék 215a/16, 242a/07, 251a/16, 262b/01
ḳ.+dın 184a/13, 262a/15
ḳ.+ġa 292a/17
ḳ.-ı Camşīdī 249b/15, 258b/06
ḳ.-ı kurbānī 259a/12
ḳ.-ı şāhī 250a/14
ḳ.+ıġa 220b/08
ḳ.+nı 212b/09
ḳ. yañlıġ 211a/14
[=33]
ḳuyaşvār Güneş gibi.
ḳ. 251a/17
[=1]
ḳuyūd Ar. Bağlar, kayıtlar.
ḳ. udın 228b/04
[=1]
ḳużżāt Ar. Kadılar.
ḳ. (aḳżāu'l-ḳużżāt) 227b/12
[=1]
kübarā Ar. Büyükler.
k.-yı ẕu'l-ıḥtırām 227b/07, 271a/11, 291b/12
k. (ḳudvatu'l-kübarā) 307b/06
k. (zubdatu'l-kübarā) 241b/10, 245b/07, 254b/12, 273b/11, 295b/17
[=9]
kübrā (<Ar. kübrāʾ) Büyük.
k. (ḫādıṣā-ı kübrā) 235a/07
k.-yı ṣāḥıb-ıḳtıdār 229a/02
[=2]
kübürde- Gümbürdemek.
k.-p 262a/10, 264a/02
[=2]
küç Güç.
k. bile 263b/02
k.+i yét- 176a/01
k.+idin 243b/14
k.+imiz yét- 176a/11
[=4]
Küçek ʿInaḳ ş.a.Huday Nazar Beg'in babasıdır. Konrat boyuna mensuptur. Muhammed Inak'ın oğludur. Can Murad Inak ve Baba Beg ile ittifak halinde Muhammed Emin Inak'a karşı çıkmıştır. Sonunda Ebülgazi Han tarafından öldürülmüştür. Krş. **Küçük Inaḳ**
k. (Ḫudāy Naẓar Bég ibn Küçek ʿInaḳ) 284b/17
k.+nıñ 207b/13, 245b/01
[=3]
Küçük Arbāb ş.a. Sartların ileri gelenlerindendi.
k.+nıñ 288a/03
[=1]
Küçük Inaḳ bk. **Küçek ʿInaḳ**
k. (Ḫudāy Naẓar Bég ibn Küçük Inaḳ) 295b/11
k. (valad-ı Muḥammad Naẓar Bég ibn Küçük Inaḳ) 293b/11
k.+nıñ 160a/08
[=1]
küdüret Ar. Gam, tasa.

k. 161b/13, 171a/07, 228b/04, 241b/01
k.+i 241b/01
k.-i cahān 229a/13
k.-ı taʿsīr-ı ayyām335b/11
k.+in 199b/09
[=8]
küdūrat-andūz Far. Gam toplayan.
k. (tīra-rūz u küdūret-andūz) 201a/11
[=1]
küdūret-fazāy Far. Gam arttıran, çoğaltan.
k. 282b/04
[=1]
küffār Ar. Kâfirler.
k.+ġa 331a/03
k.+ınıñ 254a/07
[=2]
küfr Ar. Kâfirlik, küfür.
k. daġı yañlıġ 292b/12
k.-ı ẓalām 333b/13
k.+ni 334b/07
[=3]
küfrān Ar. İyilik bilmeme.
k. (ʿınād u küfrān) 173b/14
k.-ı nıʿmat "Nankörlük." 267a/09, 281b/02
k.+ġa (ahır-ı ʿınād u küfran) 333b/16
[=4]
kühne Köhne, eski.
k. 163a/12, 170b/10, 321a/04
[=3]
Kühne ḳalʿa y.a. Ḳoñrat'ta bulunan bir kale.
K.+sı 329b/11
[=1]
Kühne Kāt bk. **Kāt**
K.+da 244a/06
K.+ḥudūdı 298b/16
K.+nıñ 207a/14, 207b/01
K.+nıñ ḥudūdı 220a/13
[=5]
Kühne Ürgenç bk. **Ürgenç**
K. 276b/15
K.+de 180b/02, 277a/07
K.+din 180b/03
K.+ġa 266a/12
K.-i nezāket-i sinc 187a/09
K.+niñ 273a/17
[=7]
Kühne Vazīr bk. **Vazīr**
K. 254a/11
[=1]
kül Kül.
k.+in 195b/10
k. ḳıl- 163a/05
[=2]
kül (<Ar. küll) Ar. Hep, bütün.
k.-i hımmat 309a/16
[=1]
külāh Far. Külah.
k.+ıġa (göşe-i külāh) 189a/03
[=1]
külfet Ar. Zahmet, külfet.
k. (ḫayl-ı külfet u ġam) 223b/06
k.+idin 302a/08
k.+ler bile 246a/04
[=3]
külfet-āmīz Far. Zahmetli.
k.+ıdın soñ (ḥādıṯa-ı külfet-āmīz) 226a/12
[=1]
külfet-kede Far. Zahmet yeri.
k.-i muḫāṭara 305a/14
[=1]
külfet-güẕār Far. Zahmetli.
k.+ı 206b/09
[=1]
külfet-mazīd Ar. Zahmeti artmış.
k.+ların (żamīr-ı külfet-mazīd) 225b/07
[=1]
külek Far. Büyük dalga.
k. 319b/02, 335a/16
k.+ıġa 260b/03
[=3]
külekī Far. Büyük bir dalga.
k. 321b/05
[=1]
kümeyt Ar. Doru at.
k.-i bād-pā 167a/14
[=1]
kümüş Gümüş.
k.+din (mıs u kümüş) 254a/14
k. içre 266b/10
[=2]
kün Gün.
k. 159b/13, 162a/13, 167a/10, 170b/15, 178b/05, 183a/08, 187a/04,

187a/10, 187b/01, 190b/04, 190b/04, 192b/12, 196b/03, 197a/10, 197b/11, 197b/13, 199b/12, 200b/05, 204b/03, 204b/06, 208a/07, 209b/08, 214a/06, 214b/06, 232b/13, 240b/03, 240b/06, 244b/08, 245a/17, 245b/01, 245b/04, 245b/05, 246a/07, 246a/09, 246a/10, 248a/09, 252a/02, 253a/17, 254a/13, 254a/14, 254b/17, 256a/03, 256a/11, 256b/08, 257a/01, 257a/03, 261b/17, 266a/11, 269b/02, 271a/09, 271a/15, 272b/12, 274a/11, 278a/11, 279b/10, 280b/05, 287a/01, 293b/03, 300b/10, 304b/07, 304b/13, 305a/09, 305a/17, 305a/17, 312a/03, 312a/04, 313b/03, 316a/10, 324b/14, 326a/09, 331b/03
k.-ā-kün 245a/17
k. be-kün “Günden güne.” 202b/02, 229b/11
k. (béş kün) 165a/12
k. (bir kün) 158a/17, 219b/15, 252a/08, 271b/02, 304a/13, 323b/16
k. (bir néççe kün) 167b/08
k. (bu kün) 187a/03, 187a/15
k. (her kün) 178b/07, 228b/01, 232b/01, 233b/13, 235b/13, 235b/14, 236a/03, 236a/06, 239b/10, 249a/08, 272b/08, 275b/02, 278a/08, 281b/12, 315a/06, 335b/16, 336a/03
k. (ikki kün) 160a/12, 179a/04, 180a/06
k. (kara kün tüş-) 264b/09
k. (kün kündin) 226a/06
k. (ol kün) 158b/04, 158b/10, 178b/06, 189a/04, 192b/07, 192b/11, 198a/03, 199a/02, 200a/13, 200b/01, 205a/01, 207a/06, 207a/15, 207b/13, 232a/03, 235a/13, 236b/15, 239b/13, 252a/09, 255a/01, 259b/02, 269b/17, 271b/10, 272b/04, 272b/12, 273a/06, 273b/10, 284a/10, 285a/08, 285b/01, 288b/10, 290a/08, 290b/04, 290b/06, 291b/12, 292a/03, 303a/15, 305b/05, 313a/10, 315b/11, 318b/03, 324b/17, 332a/15
k. (soñgı kün) 169a/15, 177a/06, 179a/12, 189a/02, 190a/14, 207a/07, 249b/02, 312a/09, 319a/05
k.+de 194b/12, 202b/14, 204a/09, 208a/10, 257a/04, 266a/09, 273a/08, 273a/11, 273a/12, 274a/10, 274b/16, 276a/15, 279a/13, 279b/11, 280b/01, 308a/15, 327b/08, 327b/11
k.+de (bir kün) 323a/17
k.+de (her kün) 248a/09
k.+de (ol kün) 290b/07
k.+de (soñgı kün) 265a/15
k.+din (kün kündin) 157b/16, 205b/08, 231a/05, 268a/06, 271b/17
k.+din béri 295a/06, 323a/05
k.+din küñe 216a/17
k.+din soñ 190a/04, 285a/05
k.+din soñra 170b/17, 202b/11, 206a/12, 266b/03, 270a/17, 275a/16
k. durur érdi 203a/01, 211b/02, 278a/14, 332b/12
k.+dür 228a/07
k.+dür (ḫabar-ı ṭulūʿ-ı kün) 264b/16
k.+ġaça 177b/07, 193b/16, 249a/09, 251b/07, 252b/08, 256b/15, 281b/12, 283a/09
k.+i 160a/04, 161b/16, 164a/07, 165a/12, 167a/08, 167a/11, 170b/16, 174a/04, 174a/08, 174b/02, 179a/05, 180a/08, 180a/16, 187a/11, 187a/12, 188a/13, 188b/16, 189a/09, 190a/12, 190a/13, 190a/16, 190b/10, 190b/17, 191a/02, 192b/04, 193a/02, 193a/03, 193a/07, 193a/08, 193b/15, 194a/03, 194b/15, 196a/17, 196a/17, 196b/01, 196b/06, 196b/14, 196b/16, 197a/08, 197a/12, 197b/09, 197b/12, 198a/01, 198b/07, 198b/10, 199a/05, 199b/14, 199b/16, 200a/04, 200a/08, 200a/10, 200a/15, 200a/16, 203a/10, 203a/16, 203b/04, 203b/07, 204a/01, 204a/02, 204a/05, 204b/01, 204b/07, 204b/12, 204b/13, 205b/03, 205b/15, 207a/02, 207a/04, 207a/10, 217b/13, 225b/01, 227a/05, 227a/12, 228a/13, 229a/04, 233a/10, 234a/11, 234a/15, 235a/11, 235b/05, 236b/02, 236b/10, 236b/12, 236b/17, 237a/02, 237b/08, 239a/01, 240a/01, 240a/06, 240b/04, 240b/06, 240b/11, 241a/01, 241b/16, 245a/05, 247a/03, 247b/01, 247b/08, 248a/17, 249a/11, 249b/01, 249b/17, 250b/09, 251b/06, 251b/16, 251b/17, 251b/17, 252a/03, 252a/05, 252a/06, 252a/08,

252b/10, 253a/15, 253b/01, 253b/03, 254a/17, 254b/16, 255b/05, 255b/15, 255b/17, 257a/06, 257a/15, 259a/17, 259b/11, 261a/02, 265a/016, 265b/13, 265b/15, 266a/16, 266b/05, 269a/15, 269b/01, 270a/06, 271a/06, 271a/14, 271a/16, 271b/03, 271b/05, 272a/10, 272b/09, 273a/01, 273a/02, 273a/05, 273a/08, 273a/11, 273a/14, 273b/01, 273b/02, 273b/09, 273b/09, 274a/06, 274a/08, 274b/04, 275a/05, 275b/09, 276a/05, 276a/12, 276b/01, 278a/13, 279a/11, 279b/09, 279b/12, 280a/09, 280a/16, 280b/05, 280b/09, 281a/07, 283a/03, 283a/06, 283a/12, 283a/16, 283b/15, 284a/10, 284b/01, 285a/08, 285a/12, 285a/16, 285b/04, 286b/17, 287a/02, 287a/11, 288b/15, 289b/17, 290a/01, 290a/03, 290a/04, 290a/08, 290b/01sam.ıga, 290b/16, 291a/09, 291b/11, 291b/16, 291b/17, 292a/02, 292a/04, 292a/05, 293b/02, 300b/02, 302a/03, 304a/03, 308a/16, 309b/05, 311b/01, 312b/04, 312b/06, 313a/09, 313a/17, 315b/04, 316b/01, 317a/17, 317b/03, 318a/07, 318a/15, 318b/11, 325a/09, 325b/15, 326a/05, 326b/03, 326b/09, 327a/03, 327a/04, 327a/07, 327a/12, 327a/13, 328b/01, 328b/04, 330a/15, 330b/16, 331a/05, 331a/08, 331b/01, 331b/04, 331b/12, 332a/11, 332a/13, 332b/10, 335a/09
k.+i(törtinçi kün) 161a/01
k.+i (béşlençi kün) 178a/01
k.+i (kıyamat küni) 185a/14
k.+i (soñgı kün) 194b/13
k.+i (soñgı küni) 174b/10, 239b/14
k.+i durur 164b/08, 194b/13, 278b/16, 282a/10
k.+i durur érdi 188a/13, 188b/16, 190b/05, 194b/08, 200a/03, 202b/06, 203a/16, 203b/07, 227a/02, 227a/05, 233a/11, 234a/11, 239b/14, 240b/01, 240b/12, 251a/11, 252b/11, 269b/01, 270b/17, 272a/07, 276a/12, 277b/15, 279b/01, 280b/06, 284b/01, 290b/12, 304a/02, 318a/05, 319a/13, 326b/02, 329b/14
k.+i durur érdi (cumʿa küni) 228a/13
k.+i érdi 226a/16, 273b/17
k.+ide 239b/14, 239b/15, 239b/16, 256b/10, 266a/15, 274b/07, 275a/01, 281b/14, 285a/10, 301a/09
k.+ide (adīna küni) 253b/02
k.+ide (cumʿa küni) 249a/13
k.+ide durur érdi 282a/10
k.+idin béri 198b/13
k.+idür érdi 327a/06
k.+in (ḳıyāmat küni) 162b/17
k.+kidin (her kün) 248a/10
k. kündin 157b/16, 205b/08, 226a/06, 231a/05, 268a/06, 271b/17
k.+ni 167a/17
k.+niñ 251b/08
k.+niñ (üç kün) 171b/04
k. soñra 225a/17
k. soñra (bir kün) 281b/11
2. Güneş.
k. 167a/15, 244b/14, 284b/15, 286a/11
k. dék 219a/16
k.-i cahān-gerdī 204a/10
3. Gündüz.
k. 232b/13
k. (tün ü kün) 236a/11
k. érürler (tün ü kün) 189b/01
[=434]

kün batar Batı.
k. 194a/10, 289a/06
k.+ıġa 287b/13
[=3]

kün çıḳar bk. **kün çıḳarı**
k. 272b/03, 320b/09, 327a/05
k. sarı 298a/01
[=4]

kün çıḳarı Doğu.
k.+da 277a/07
k. dağı 175a/03
k.+dın 282a/06
k.+ġa 271a/07
[=4]

kün toġar bk. **kün toġarı**
k. 194a/09
[=1]

kün toġarı Doğu.
k. 291a/07
[=1]

künc Far. Köşe.
k.-i kiryās-ı gerdūn-mumās 197b/17

[=1]
künd Far. 1. Kör, keskin olmayan.
k. bol- 261a/12
2. Anlayışsız.
k. édi (ʿaḳl-ı künd) 250b/08
k. ḳıl- 185b/13
[=3]
künd-āvar Far. Yiğit.
k.+lar 162b/06
[=1]
kündüz Gündüz.
k. 236a/10, 276a/04
k. (kéçe kündüz) 256b/17, 308a/06
k. (kéçe ü kündüz) 273b/06, 275a/03
k.+ni 292b/01
[=7]
küngür Kubbenin tepesi.
k.+ide 163a/17
[=1]
künlük Günlük.
k. 320a/17, 320b/11
[=2]
kürbet Ar. Gam, tasa.
k. (ġurbat u kürbet) 187a/04
[=1]
küre Ar. Yuvarlak
k.+sıġa (yér küresi) 259b/13
k.+sini (yér küresi) 248b/10
[=2]
küren (< Moğ. küriyen) Çerge, asker halkası, saf.
k. 178a/15
k.+de 178a/12
k. étmiş édiler 260a/13
k.+ġa 178a/17
k.+ide (Manḳıt küreni) 161a/12
k.+in 178a/11, 259b/09, 260a/08
k.+ini 259b/10
k.+iniñ (Ḳara Ḳalpaḳ küreni) 259b/04
k. ḳıl- 258a/06
k.+ni 260b/15
[=12]
küreş Güreş.
k. 331b/08
k. tutdur- 332a/07
[=2]
Kürgen y.a. Astarabad yakınlarında bir yer.
K. 173a/01, 173a/03, 200b/07
[=3]
kürk Kürk.
k. 163a/12
[=1]
Kürük y.a. Hazaresb yakınlarındaki bir kanalın adı.
K. 307a/07
K. ayaḳı 307a/10
K.+ge 307a/12
K.+niñ ayaḳı 307a/07
[=4]
küstāḫāna Far. Saygısızca.
k. 171b/09
[=1]
küstāḫlıġ Küstahlık.
k. 175b/08
k. u bī-edeblik 171b/15
[=2]
küşāda-ḫāṭır Ar. Gönlü rahat.
k. bol- 314b/03
[=1]
küşāyiş Far. Açıklık, ferahlık.
k.-i kār 238a/07
[=1]
küşiş Far. Öldürme, öldürüş, katletme.
k. (ḳatl u küşiş) 183b/15, 186a/17, 287b/09, 298a/09
k.+din (ḳatl u küşiş) 219b/17
k.+ġa 195b/05
k.+ġa (ḳatl u küşiş) 198b/05
k. ḳıl- 294a/13
[=8]
küşte Far. Öldürülmüş, maktul.
k.+ler 264a/12
k.+sidin 226b/06, 264a/14
[=3]
küştī-gīrlik Pehlivanlık.
k. ḳıldur- 196b/12
[=1]
Küyük Tām y.a. Hive'nin 10 km kuzeyinde bir yer.
K. ḳaryası 174a/05
[=1]

L

lā-buddī Ar. Çok lazım, gerekli.
l. durur (lāzım u lā-buddī) 314b/15
[=1]
lā-caram Ar. Şüphesiz, besbelli.

l. 171b/04, 172a/09, 188b/15, 223a/06, 230a/02, 238a/06, 274b/15, 282b/07, 284b/10, 301a/03, 305b/16, 306b/12, 309b/15, 331a/03, 333b/04, 334b/15
[=16]
lā-kelām Ar. Hiç diyecek yok, gayet kesin.
l. (masarrat-ı lā-kelām) 310a/09
l. bile (hucūm-ı lā-kelām) 226a/16
l. bile (kevkebe-i lā-kelām) 295b/17
l. bile (maẕallat-ı lā-kelām) 306a/04
l. bile (taʿarruż-ı lā-kelām) 309a/17
[=5]
lā-raybī Ar. Şüphesiz.
l. bile (ılhāmāt-ı lā-raybī) 222a/13
l.+dın (futūḥāt-ı lā-raybī) 168b/13
l. durur (manşaʾ-ı anvār-ı lā-raybī) 184b/
l. durur (mavrıd-ı asrār-ı lā-raybī) 311/15
l.durur érdi (mavrıd-ı barıḳa-ı la-raybī) 239a/04
l.durur érdi (maẓhar-ı asrār-ı lā-raybī) 174b/14
[=6]
lā-tuḫaf Ar. Garip olmayan.
l. édi 261a/17
[=1]
lā-yazāl Ar. Zevalsiz, bitimsiz.
l. (pād-şāh-ı lā-yazāl) 304b/17
[=1]
lā-yazālī Ar. Zevalsizlik.
l. üçün (ıstıḥḳār-ı miknet-i lā-yazālī) 292a/10
[=1]
lā-yuʿad (<Ar. lā-yuʿadd) Sayılmaz, pek çok.
l. u lā-yuḥṣā 223b/14
[=1]
lā-yuḥṣā Ar. Sayılmaz, hesaba gelmez.
l. bile (dabdaba-ı lā-yuḥṣā) 199a/07
l. érdi (lā-yuʿad u lā-yuḥṣā) 223b/14
[=2]
lā-zāla davlatihi Ar. “Onun devleti zaval bulmasın.” anlamında bir dua.
l. 273b/13
[=1]
lā-zālat Ar. Zeval bulmasın.
l. 193b/05
[=1]
lab Far. Dudak.
l. (duʿā-ı lab) 243b/02
l.+ı 243b/10, 247a/16, 255a/17
l.+ı (zulāl-ı lab) 247a/15
l.+ı dék 317b/05
l.+ın 317b/05
[=7]
lab-ba-lab Far. Dudak dudağa.
l. bol- 250a/16
[=1]
lab-rīz Far. Ağzına kadar dolmuş.
l. bol- 168a/06
l. ét- 230b/04
[=2]
lab-taşna Far. Susamış.
l.+ların 186a/02
[=1]
Labāb y.a. Amu Derya’nın ortasında yer alan, Çarçuy’un aşağı ve yukarısını kaplayan bölge.
L. 207a/16
L.+nıñ 207b/05
[=2]
lācavardī Far. Lacivert renkte.
l. eyle- 185b/10
l. ḳıl- 167a/17
[=2]
laçin Şahin.
l. 312b/17
l.-ı ḳavī-çengāl242a/17
[=2]
Laçin Ḳalmaḳ ş.a. Muhammad Rıza Kuş Beyi’nin adamlarındandır.
L.+nı 326a/05
[=1]
lafẓ Ar. Söz, lafız, dil, lugat.
l.+ı 216b/13
l.+ıdın 324a/10
l.+yüzidin 324a/11
[=3]
laḥımā (<Ar.laḥime) Ar. Et yiyen hayvanlar.
l. 244a/12
[=1]
laḥẓa Ar. An, kısa bir zaman.
l. 258b/09
l. (bir laḥẓa) 217a/09, 307b/14
l. (her laḥẓa) 236a/07

l.-ı mast-ı ṣāf-ı farāġ 214a/16
l.-ı mufāraḳat ḳıl- 182a/11
[=6]
laḳab Ar. Takma at, lakap.
l.+ı bile 166b/09, 203a/03, 235a/01
l.+ıġa 286b/04, 289b/01
[=5]
lāl Ar. Dilsiz.
l. 167b/16
[=1]
laʿl Ar. Kırmızı; lal taş.
l.-ı cébbe-i buland-gümān 184a/05
l.-ı sīrāb [u] yāḳūt-nāb255a/17
[=2]
laʿl-dıhīm Far. La'l taşından yapılmış kırmızı taç.
l. (Şah-ı laʿl-dıhīm u fīrūza-taḫt) 215a/05
[=1]
laʿl-gūn Far.Kırmızı renkli.
l. 286a/14
[=1]
lālā Far. Lala, mürebbi
l.-yı aʿẓam 175a/02
[=1]
lāla-zār Far. Lale bahçesi, lale yetişen yer.
l. 236a/08
[=1]
lāla-reng Far. Lale renkli.
l. ḳıl- 297a/08
[=1]
la'ālī Ar. İnciler.
l.-ı inkisār 170b/04
l.-ı ḳıymat-bahā-ı salām u adʿıya 314b/04
l.-ı mavāʿıẓ-ı nāfʿıa 314a/03
l.-ı ravān 311b/11
l.+siniñ 321a/15
[=5]
lam-yazalī Ar. Devamlılık, bakilik, kalıcılık.
l. (maşıyyat-ı lam-yazalī 210b/06, 275a/12
l. bile (maşıyyat-ı lam-yazalī) 201a/08
l. bile (sābıḳa-ı saʿādat-ı lam-yazalī) 216a/08
l. bile (taʿyīdāt-ı lam-yazalī) 220a/09
[=5]
lamaʿāt Ar. Parıltılar.
l. (mahbıṭ-ı aşıʿat-ı lamaʿāt-ı ġaybī) 239a/03
l.+ı āftāb 156b/07, 261b/15
l.+ı bile 195b/03
[=4]
lamḥa Ar. Bir defa bakma, göz atış.
l.-ı taʾammul ḳıl- 315a/11
[=1]
lamıʿ Ar. Parıldayan, parlak.
l. dék (barḳ-ı lāmıʿ) 195b/02, 264b/14
l. ḳıl- 212b/08
[=3]
laʿnat Ar. Lanet, beddua.
l. 334b/10
[=1]
larza Far. Titreme, titreyiş.
l.-ı saḫt316a/08
[=1]
lāş Far. Leş.
l. lāş bol- 236a/12
[=1]
laṭāfat Ar. Latiflik, hoşluk.
l. 258b/01
l.-ı namūdārī 302b/04
[=2]
laṭāyıf (< Ar. laṭāʾif) Fıkralar, latifeler.
l. (ṣaḥāyıf-ı laṭāyıf) 224b/09
[=1]
laṭīf Ar. Hoş, güzel.
l. (vażʿ-ı laṭīf) 188a/02
[=1]
laṭīfa bk. **laṭīf**
l. (amtıʿa-ı laṭīfa) 166b/07
[=1]
laṭma Ar. Tokat, şamar.
l.-ı ḫavf191a/12
l.+sıdın 212a/04
l. ur- 211a/06
[=3]
laṭma-zan Far. Tokat atan.
l. 243b/10, 321b/03
[=2]
lavāḥıḳ (<Ar. lavāḥiḳ) Ekler, etraftakiler.
l.+ıdın 203a/11
l.+ınıñ (tavābıʿ u lavāḥıḳ) 287a/12
[=2]
lavāmıʿ Ar. Parıldamalar, nurlar.

l.-ı tīġ 218b/17
l.-ı tīġ-ı ḫūn-faşān 221a/04
[=2]
lavāzım Ar. Lazım, gerekli olan şeyler.
l.-ı cıdāl 166a/10
[=1]
Lavdan y.a. Amu Derya'nın kollarından biri.
l.+nıñ 191a/01
[=1]
lavhā Ar. Levha.
l. 162b/10
l.+ları 162b/05
l.+ların 162b/12
[=3]
lāy Far. Çamur.
l. u ġubār 212a/08
[=1]
lāyıḥ Ar. Aşikar, açık.
l. (vāżıḥ u lāyıḥ bol-) 283b/17, 299b/02
[=2]
lāyıḳ Ar. Yakışır, yaraşır, münasip.
l. 240a/04, 332a/04
l. (ḫıẕmāt-ı lāyıḳ) 271a/06
l. (navāzışāt-ı lāyıḳ) 274a/04
l. durur 164a/01
l.-ı muruvvat 175b/13
l. u cān-sıpārlıḳ 282a/12
l. u sazā-vār kör- 225a/14
[=8]
lāyıḳa bk. **lāyıḳ**
l. bile (navāzış-ı lāyıḳa) 273b/09
[=1]
layl Ar. Gece.
l.+da (nıṣfu'l-layl) 231a/09, 293b/04
[=2]
lāzım Ar. Lazım, gerek.
l. 317a/17
l. (farmān-ı lāzımu'l-ımtınān) 273b/05
l. (farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān) 183a/12, 191b/06, 193a/05, 196b/08, 226b/02, 279a/08, 284a/11, 286b/13, 318b/17
l. (farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān-ı ʿız) 169b/11, 271b/06, 320a/17
l. (farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı lāzımu'l-mutanāhī) 309a/03
l. (fatḫ-ı lāzım) 317a/12
l. (ışārat-ı lāzımu'l-bışārat) 162b/07, 174b/01, 300b/10
l. (ışārat-ı lāzımu'l-bışārat-ı vālā) 283b/11
l. (ışārat-ı lāzımu'ş-şarāfāt) 232a/14
l. (mūcıb-ı farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān) 293a/02
l. (sayr-ı lāzımu'l-ḫayr) 302b/09
l. érür 235a/14
l.+ı (fatḫ-ı lāzım) 325b/13
l.+ıdur 196a/07
l. ol- 218a/14
l. tut- 277b/12, 314b/10
l. u'l-başārat-ı ışārat239a/17
l. u'l-bışārat-ı ışārat 234a/12
l. u'l-ḳatl 192a/15
l. u lā-buddī 314b/15
l. u mutaḥattım 334b/16
[=14]
laẕīẕ Ar. Lezzetli.
l. (aṭʿıma-ı laẕīẕ) 336a/05
[=1]
laẕẕat Ar. Lezzet.
l. bér- 168a/05
l. birle 243a/04
l. tap- 168a/08
[=3]
leked-kūb Far. Çifte yiyen, tekme yiyen.
l.+ıdın 212a/06, 302b/03
[=2]
leşker Far. Asker, ordu. Krş. **leşkeriyye**
l. 160a/03, 173b/17, 180a/06, 186b/01, 190a/10, 194b/15, 198a/04, 199a/01, 231b/04, 233a/08, 291a/11, 310b/05
l. (ahl-ı leşker) 335a/08
l. (asnāf-ı leşker) 335a/02
l. (daryā-yı leşker-i nuṣrat-aṣar) 170a/17
l. (rukūb-ı ʿarż-ı leşker ḳıl-) 174b/04
l. ahlı 160a/14, 169b/06, 186b/11, 251a/05
l. bile 194b/09, 231a/13, 266a/04
l.+ġa 287b/13
l.+ġa (ahl-ı leşker) 275b/11
l.+ġa (kerd-i leşker) 296a/06
l.+ge 270b/12
l.+ge (ʿarż -ı leşker) 273a/12
l.+ıġa 194a/11, 215a/05, 220a/13, 328a/17

l.+i 175b/01, 208b/15, 249a/03, 313a/15, 329b/09
l.-i anbūh 276a/02
l.-i ancūm 175b/03
l.-i ʿaẕīm 236b/04, 236b/13
l.-i bī-pāyān 195b/17
l.+i bile 193a/04, 204a/06, 295b/03, 296a/17, 306b/07
l.-i calādat-aṣar274b/11
l.-i carrār 167a/12, 242b/05, 249a/10, 254b/07, 259b/15
l.+i dék 198b/17
l.-i fīrūzī-aṣar 235a/05
l.-i ġālıb 180b/17
l.-i ḳāhıra 176b/14
l.-i ḳalīl 186b/12
l.-i keşīr 236a/01
l.-i ḳıyāmat-aṣar 240b/13, 252b/09, 259b/12, 268b/03, 285b/05, 287a/04, 291a/12
l.-i kīne-güẕār 204b/13
l.-i mufsıda 301b/13
l.-i muḫīṭ 191a/09
l.-i nuṣrat-aṣar 160b/02, 177a/11, 191a/03, 197b/11, 205b/13, 210b/08, 233a/05, 234b/12, 237b/11, 251b/08
l.-i ṣalābat-āyīn 251b/15
l.-i sengīn 202a/06, 203b/15
l.-i ẓafar-aṣar 197a/10, 237b/09
l.-i ẓafar-parvar 255b/08
l.-i żalālat-aṣar 253a/06
l.+ide 198b/01
l.+idin 207a/16, 317a/10
l.+ige 236b/17
l.+iniñ 218a/17
l.+ni 176b/17
l. tart- “Sefer düzenlemek, savaşmak” 17b265b/11
[=93]

leşker-gāh Far. Ordu yeri, kışla, ordugâh.
l. ét- 257a/14
l.+ġa 234a/16, 261a/01, 264b/05
l.-ı ḳıyāmat-ışţıbāh177b/06
l. ḳıl- 174a/09, 235b/06
l.+nı 259a/17
[=9]

leşker-şiken Far. Düşman askerlerini kıran, bozguna uğratan.
l. 223a/09, 313a/04, 320b/02
[=3]

leşkeriyye bk. **leşker**
l. 186b/09, 210b/15, 292a/02, 306b/09, 314b/07, 316a/16
l. ahlı 160b/13
l.+din 212a/01, 323b/06, ve
l.+din (ṣanādīd-ı leşkeriyye) 325a/09
l.+niñ 196a/09, 291b/13
[=13]

lıbās (< Ar. libās) Elbise, giysi.
l. 301b/01
l. (ʿīdī-lıbās-ı pād-şāhī) 258b/06
l. (taġīr-ı lıbās) 300b/14
l.-ı falāh 261b/17
l.-ı ḫılāfat 214a/06
l.-ı kīm-hā 190b/12
l.-ı nacāt 179b/11
l.+ıġa 269b/16
[=8]

lısān (< Ar. lisān) Dil, lisan.
l. (raṭbu’l-lısān) 177b/11
[=1]

lıvā (<Ar. livāʾ) Bayrak, sancak; komutan.
l. 186a/09, 260a/11
l. (ıstıʿlā-yı lıvā-yı ʿadālat) 171a/16
l. (nāṣıb-ı lıvā-yı amn u amān) 282b/09
l.+lar 260a/11
l.+sı üze 215b/15
l.+sın 166a/03, 190b/17, 207a/08, 274b/05, 274b/09, 275a/02, 286a/02
l.+üzre 186a/09
l.-yı avlıyā 314a/11
l.-yı gufrān 267a/16
l.-yı ḫıẕlān 263a/14
l.-yı ıclāl 325b/01
l.-yı mıhr 217b/11
l.-yı muḫālafat 308b/13
l.-yı naḥżat 204b/14, 219b/11, 270a/03, 283b/15, 289b/15, 312b/04, 328b/07
l.-yı nekbet 287a/07
l.-yı nuṣrat-afzā 167a/15
l.-yı ẓafar 165b/16, 174b/16, 189b/04, 190b/01, 195a/03, 262b/02, 262b/04, 296a/06
l.-yı ẓafar-havā 271a/09

l.-yı ẓafar-ıntımā 181b/16, 209b/05, 218a/03, 265a/04
l.-yı ẓafar-parçam185b/02, 285b/11
l.-yı ẓafar-peyker 191b/01, 264b/14
l.-yı ẓuhūr 261b/05, 324b/01
[=48]
lıvā-afrāz Far. Bayrak kaldıran. Krş. **lıvā-fırāz**
l. bol- 197a/01
[=1]
lıvā-fırāz bk. **lıvā-afrāz**
l. ol- 325b/10
[=1]
ligām Far. Gem, dizgin.
l.+ı 250b/07
l.+ını (zīn u ligām) 261a/07
[=2]
li-hāẕā Ar. Bunun için, bundan dolayı.
l. 187b/12, 274a/17, 311a/17, 333a/07
[=4]
līk Far. Lakin, fakat.
l. 242b/02, 249a/02, 255b/01, 278a/06, 294a/14, 301b/06, 302b/13, 307b/12, 308a/01, 322b/09
[=10]
līkin Far. Lakin.
l. 167a/01, 246b/14
l.+édi 255a/02
[=3]
līnat Ar. Yumuşaklık, mülayimlik.
l.-ı ṭabʿ 232a/06
[=1]
līnat-nafs Ar. Mülayim.
l. 191a/05
l. (kemāl-i līnat-nafs u mulāyamat-ṭabʿ) 164a/03
[=2]
Lohrāsbī ş.a. Guştasb'ın babası, Farslı kral.
L. (ʿadl u āyīn-ı Lohrāsbī) 213a/13
[=1]
luʿab Ar. Oyunlar.
l.+ın 195a/01
[=1]
lucca Ar. Engin denizler.
l. (mavc-ı lucca-ı zaḫḫār) 242b/05
l. durur (mutalāṭım u lucca) 322b/04
l.-ı zaḫḫār 259b/15
[=3]
luġat Ar. Dil.
l.+ıda (Türkman luġatı) 173b/02
[=1]
luṭf Ar. İyilik, güzellik, lütuf.
l. (faẓl u luṭf-ı ılāh) 189a/16
l. (partav-ı luṭf-ı Ḫūrşīdvār) 158a/09
l. ét- 243a/11
l.+ı 258b/08, 312b/04
l.+ı (sāya-ı luṭf) 275a/08
l.+ı birle 229b/02
l.+ıdın 325b/14
l.+ınıñ 246a/16
l.+ıñ 257a/11
l.+ıñ (sāya-ı luṭf) 221b/10
l.+ıñdın 199b/06
l. u kerem 157a/17
[=13]
luṭf-āmīz Far. Lütuflu.
l. 230a/14
[=1]
luzūm Ar. Lazım olmak, gereklilik.
l.+ı bile 200a/16, 277b/13
[=2]

M

mā-bayn Ar. İki şeyin arası.
m.+ın 194a/10
[=1]
mā-lā-kelām Ar. Diyecek yok, söz götürmez.
m. (kevkebe-i mā-lā-kelām) 191a/17
m. (surūr-ı mā-lā-kelām) 335b/09
m. bile (dabdaba-ı mā-lā-kelām) 169b/03, 289b/14, 324b/07, 326b/02
m. bile (fuyūżāt-ı mā-lā-kelām) 247a/02
m. bile (ġalaba-ı mā-lā-kelām) 259b/13
m. bile (ġulġula-ı mā-lā-kelām) 195a/17
m. bile (ġurūr-ı mā-lā-kelām) 235b/04
m. bile (hucūm-ı mā-lā-kelām) 252b/13
m. bile (ıstıʿcāl-ı mā-lā-kelām) 2, 3
m. bile (ızdıḥām-ı mā-lā-kelām) 210a/11
m. bile (ikrām-ı mā-lā-kelām) 228a/01
m. bile (īẕā-yı mā-lā-kelām) 222a/09

m. bile (kevkebe-i mā-lā-kelām) 178a/02, 207a/04, 242b/07, 255a/05, 285b/17
m. bile (ṣavlat-ı mā-lā-kelām) 250b/09
m. bile (saʿy-ı mā-lā-kelām) 238a/04
m. bile (taʿaṣṣūb-ı mā-lā-kelām) 230a/03
m. bile (taġallub-ı mā-lā-kelām) 234a/05
m. bile (taḫvīf-ı mā-lā-kelām) 191b/12
m. bile (taḥẕīr-ı mā-lā-kelām) 319b/17
[=27]

mā-varā Ar. Ard, geri, bir şeyin ötesinde, arkasında bulunan.
m.+sın 196b/10
m.-yı daşt-ı ʿadam 315a/05
[=2]

maʿa-atbāʿi-him Ar. Ona bağlı olanlarla birlikte.
m. 188b/05
[=1]

maʾāl Ar. Meydana gelen netice, mefhum.
m.+ı 333a/12
m.-ı aḥvāl 164a/15
[=2]

maʿānī Ar. Anlamlar, kavramlar.
m. 308b/07
m. (şamsu'l-maʿānī) 313b/14
m.+da 258b/13
m.-ı rafīʿa 164a/10
m.-ı rengīn 216b/16
[=5]

maʿārıc Ar. Çıkacak yerler, merdivenler.
m.-ı aḳṣā 297a/13
[=1]

maʿārıf (< Ar. maʿārif) Üstadlık. Metinde bilginler, aydınlar anlamında da kullanılmıştır.
m.+ı (ekābır u maʿārıf) 161a/03
m.+ı bile (aşraf u maʿārıf) 245b/03
m.+ıdın 174b/09
m.+ınıñ 333b/17
[=4]

maʿau'r-raʿāyā ve'l-fuḳarā Ar. Fakirler ve halkla birlikte.
m. 289a/04
[=1]

maʿāẕa'llāh Ar. Allah korusun, Allah esirgesin.
m. 260b/02
[=1]

mabālıġ Ar. Paralar, akçeler.
m.+ı vafıra 336a/03
[=1]

mabanī Ar. Temeller, esaslar
m. (bānī-ı mabānī-ı mekremet) 164a/16, 187b/08
m.-ı tavaccuh u ıltıfāt 302b/16
[=3]

maʿbar Ar. Geçit, geçilecek yer, köprü.
m.+da 298a/17
m.+ıdın 303a/15, 311b/16
[=3]

mablaġ Ar. Tutar, para.
m.-ı keşīr 326b/16
[=1]

mabrūr Ar. Hayırlı, makbul, beğenilmiş.
m. 311b/17
m. (ʿAbdu'l-kerīm Bég-i mabrūr) 211b/10
m. (ḫāḳān-ı mabrūr) 164a/16, 187b/08, 197a/04, 208a/05, 217a/15, 224b/09, 291a/16
m. (şāhanşāh-ı mabrūr) 161a/10, 201a/07, 227b/03
m.+nıñ (şāhanşāh-ı mabrur) 190a/07
[=13]

mabẕūl Ar. Bol.
m. ḳıl- 176a/13
m. tut- 164a/04, 166b/15, 192a/11, 227b/16, 238b/10, 268a/05, 317b/17
m. tüş- 281a/04
[=9]

macāʿat Ar. Acıkma, açlık.
m.+dın (şıddat-ı macaat) 335a/15
[=1]

macāl Ar. Güç, kuvvet, takat.
m. 307b/05
m.+ı ḳal- 233b/17
[=2]

mācarā Far. Macera.
m.+sın 260b/13
[=1]

macbūrlıḳ Mecburluk, zorunluluk.
m.+dın 300b/06
[=1]

machūl Ar. Meçhul, bilinmeyen.
m. u'n-nasb 334a/07
[=1]
maclıs (< Ar. maclis) Meclis, toplantı.
m. 258a/17
m. (çırāġ-afrūz-ı maclıs-ı naşāṭ) 314b/03
m. (çırāġ-ı maclıs) 189b/11
m. ara 246b/01
m.+da 334b/08
m.+dın (ḫużżār-ı maclıs) 324a/03
m.-ı ṭarab 216b/14
m.+ıda 227b/02
m.+ıġa 238b/14, 246b/05
m.+ın 246a/11
[=11]
macmaʿ Ar. Toplanılacak yer, kavuşulan yer.
m. u'l-ġarāyıb 224b/02
[=1]
macmūʿ Ar. Toplam, tümü.
m. 264b/08, 306b/04, 322a/14, 329b/05
m.+ı 164a/02, 186a/12
[=6]
macmūʿa Ar. Mecmua.
m. (fihrist-i macmūʿa-ı kāīnāt) 313b/09
[=1]
macnūn Ar. Deli.
m. (zār u macnūn ét-) 212b/11
[=1]
macnunvaş Far. Deli, divane, tutkun, mecnun gibi.
m. 208a/10
[=1]
macrā Ar. Yol.
m. (muḳarrab u macrā bol-) 291b/01
[=1]
macrūḥ Ar. Yaralı.
m. (maḳtūl u macrūḥ ét-) 277a/13
m. (maḳtūl u macrūḥ ḳıl-) 195b/14
m. u maknūn bol- 298b/16
m. u maḳtul ḳıl- 284b/05, 287b/05
m. u mankūb bol- 305a/06
[=6]
madad Ar. Yardım, imdat.
m. tile- 245b/11, 260b/12
m. u ıstıʿānat tap- 266a/14, 312a/07
m. u muʿāvanat 250b/16
m. yétkür- 218a/10
[=6]
madadkār Far. Yardımcı.
m. bol- 214b/07
[=1]
madadkārlıġ Yardımcılılık. bk. **madadkārlıḳ**
m. ét- 213a/02, 214a/01
m. ḳıl- 221b/10
[=3]
madadkārlıḳ Yardımcılılık. Krş. **madadkārlıġ**.
m.+ı bile (muʿāvanat u madadkārlıḳ) 280b/14
m.+ı üçün (muʿāvanat u madadkārlıḳ) 236b/03
[=2]
maʿdalat Ar. Adalet.
m.+ı 229a/01
m.+ı (şuʿāʿ-ı maʿdalat) 229b/10
m.+ı bile 156b/07
[=3]
maʿdan Ar. Maden.
m.+ı 246b/14
[=1]
madārıc (< Ar. madāric) Dereceler.
m. (ırtıfā-ı madarıc) 165a/17
m.-ı aḳṣā 171b/07
m.-ı aʿlā 297a/13
m.-ı amārat 188b/10
[=4]
madārıs (< Ar. madāris) Medreseler.
m. u masācıd 335b/08
[=1]
mādda Ar. Düşünce, mesele.
m.-ı fasād 233a/09, 239a/11
m.-ı muḫālafat 326b/15
m.-ı temhīd-fasād 163a/14
[=4]
madda'llāhu ẓilāla ʿāṭıfetühü ʿala'l-aḳṭār ve'l-āfāḳ Ar. "Allah şefkatinin gölgesini yeryüzünden gökyüzüne doğru uzatsın." anlamında bir dua.
m. 227a/16, 240a/09
[=1]

madda'llāhu ayyāmu's-salṭanatihi Ar. "Allah Saltanat günleri uzatsın." anlamında bir dua.
m. 253b/15
[=1]
madda'llāhu ayyāmu salṭanatihi ve rafʿa aʿlāma maʿdalatihi Ar. "Allah adaletle bayrağını kaldırsın ve saltanat günlerini uzatsın." Anlamında bir dua.
m. 227a/07
[=1]
madda'llāhu ẓilāla celālihi Ar. "Allah celalinin gölgesini uzatsın."
m. 241b/10
[=1]
madda'llāhu ẓilāla celālihi ʿala'l-āfāḳ Ar. "Allah celalinin gölgesini ufka kadar uzatsın." anlamında bir dua.
m.+nı 270b/14
[=1]
madda'llāhu ẓilāla davlatihi ʿala'l-ʿālamīn Ar. "Allah devletinin gölgesini bütün alemi kaplayacak kadar uzatsın." anlamında bir dua.
m.+nı 283a/01
[=1]
maddallahu ẓilāla iḳbālihi Ar. "Allah ikbalinin gölgesini uzatsın." anlamında bir dua.
m. 332a/17
[=1]
madda'llāhu ẓilāla iḳbālihi 'ala'l-aḳṭār ve'l-āfāḳ "Allah ikbalinin gölgesini yeryüzünü ve gökyüzünü kaplayacak kadar uzatsın." anlamında bir dua.
m. 254b/12
[=1]
madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-mufārıḳi's-sālikīn Ar. "Allah irşadının gölgesini sâliklerin başı üzere uzatsın." anlamında bir dua.
m. 191b/07, 243a/13, 318a/17
[=1]
madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-ruʾusu'ṭ-ṭālibiyn Ar. "Allah onun irşadının gölgesini ilim taliplerinin öncüleri üzerine uzatsın." anlamında bir dua.
m.+iniñ 168b/15
[=1]
madda'llāhu ẓilāla maʿdalata ʿalā-mufārıḳi'l-an-ām ve şayyadu erkāni salṭanatihi ilā yavmu'l-ḳıyyām Ar. "Allah adaletinin gölgesini tüm mahlukatın başı üzere uzatsın ve kıyamet gününe kadar saltanatının direklerini dik tutsun." anlamında bir dua.
m. 157a/13
[=1]
madda'llāhu ẓilāla rıʾfatihi ʿalā-mufārıḳi'l-an-ām Ar. "Allah yüceliğinin gölgesini tüm mahlukatın başı üzere uzatsın." anlamında bir dua.
m. 308b/16
[=1]
madda'llāhu ẓilāla şacāʿatihi ʿalā-mufārıḳi'l-ʿasākir Ar. "Allah cesaretinin gölgesini askerlerin başı üzere uzatsın." anlamında bir dua.
m. 195a/08
[=1]
madfūn Ar. Gömülü, defnedilmiş.
m. durur 249a/15
[=1]
madḫal Ar. Giriş yeri.
m. ét- 162b/11
[=1]
madīd Ar. Uzun. Krş. **madīda**
m. (muddat-ı madid) 166a/10, 166a/12, 172b/08, 238a/03, 309a/15
[=5]
madīda Ar. Uzun. Krş. **madīd**
m. (maṣlaḥat-ı madīda) 307a/17
[=1]
madlūl Ar. Mânâ, meâl, mefhum. Delil getirilen şey. Bir kelime veya bir işâretten anlaşılan. Krş. **madlūla**
m.+ı bile 161b/02, 176b/12, 179b/10, 191b/15, 290b/10, 298a/11, 299a/09, 322b/03, 323b/14
[=9]
madlūla bk. **madlūl**
m.+sı 313a/14
[=1]
madrasa Ar. Ders görülen yer, medrese.
m. 298a/06, 300a/01
m.+da 295a/04, 298a/04
m.+ġa 294b/09

m.+sı 294b/08
[=6]
madrasa-nışīnlik Medrese oturma durumu, orada ders görme durumu.
m. (ʿuzlat-güzīnlik u madrasa-nışīnlik) 158a/02
[=1]
madrūslıḳ Eskimişlik.
m. 292a/17
[=1]
maʿdūda Ar. Hesap edilen, sayılan.
m.+nı (marāḥıl-ı maʿdūda) 241a/01
[=1]
maʿdūm Ar. Mevcut olmayan, yok olan.
m. 260b/05
m. ḳıl- 296a/04
m. u maktūm ḳıl- 171a/17
[=3]
mafḫar Ar. Övünme.
m.-ı banī-Ādam192a/06, 311b/02
m.-ı manāzıl ḳıl- 193a/04, 318b/12
[=4]
maftūḥ Ar. Fethedilmiş.
m. bol- 290b/08
m. ḳıl- 335a/07
m. u vīrān ḳıl- 204a/13
[=3]
maftūn Ar. Tutkun.
m. ét- 212b/10
[=1]
maʿfū Ar. Affolunmuş, suçu bağışlanmış
m. bol- 231b/11
[=1]
maġāk Far. Çukur, hendek.
m.+larda (mazārıʿ u maġāk) 298a/04
[=1]
maġfirat Ar. Bağışlanma
m. durur (ārām-güzīn-i evreng-i maġfırat) 156b/06
[=1]
maġfirat-maʾāb Far. Affeden, bağışlayan.
m. (Muḥammad Nıyāz Mīr-āb-ı maġfırat-maʾāb) 192a/17
m.+dın (Muḥammad Nıyāz Mīr-āb-ı maġfırat-maʾāb) 183a/07
[=2]
maġfirat-nışān Far. Affedici, affetmesiyle tanınan.
m. (amīr-ı maġfırat-nışān) 267b/04
m. (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfırat-nışān) 159b/03
m. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-nışān-ı cannat-mekān)245a/05
m. (pād-şāh-ı maġfırat-nışān) 224b/10, 231b/05
m. (ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-nışān) 265b/06
m.+nıñ (ḫān-ı maġfırat-nışān) 161a/06, 267b/09
[=8]
maġfirat-panāh Far. Affeden.
m. 210a/13
m. (amīr-zāda-ı maġfırat-panāh) 183a/02
m. (ḫān-ı maġfırat-panāh) 217b/09
m. (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfırat-panāh) 188b/09
m. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh) 156b/12
m.+nıñ (ḫān-ı maġfırat-panāh) 172b/11, 211b/01
m.+nıñ (pād-şāh-ı maġfırat-panāh) 189b/12, 197a/01
[=9]
maġfūr Ar. Rahmetli, rahmet edilmiş. Ölmüş kisiler için söylenir.
m. 311b/17
m. (ḫān-ı maġfūr) 168b/03, 169b/03, 170b/15, 171a/05, 171b/15, 173b/05, 175b/05, 176b/04, 177b/17, 178b/03, 178b/11, 179a/04, 180a/03, 180a/06, 180a/16, 186a/03, 186b/17, 187b/08, 188a/13, 191a/04, 192a/10, 192a/13, 192b/04, 192b/07, 192b/16, 194a/03, 194b/15, 195a/03, 195a/14, 196a/16, 196b/11, 197b/10, 198b/11, 198b/13, 199b/13, 200a/06, 200a/14, 200b/17, 201b/03, 202a/04, 202b/03, 203b/13, 204a/17, 204b/05, 204b/13, 205b/02, 205b/06, 207a/03, 207a/09, 207b/10, 208b/16, 210b/04, 210b/13, 210b/14, 218a/02
m. (ḫān-ı maġfūr-ı Ḫūrşīd-ı Camşīdī) 177b/05
m. (ḫān-ı maġfūr-ı meẕkūr) 245a/06

m. (Ḥasan Murād Bég-i maġfūr) 211b/09
m. (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr) 168b/04, 169a/09, 170a/13, 170b/11, 171a/15, 187b/05, 197a/04, 200a/01
m. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr) 161a/09, 190a/07, 201a/07
m.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr-ı meẕkūr) 157b/12
m. (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr) 164a/16, 208a/04
m. (pād-şāh-ı maġfūr) 227b/02
m. (sulṭān-ı maġfūr) 217a/15, 224b/10, 291a/16
m. bile (ḫān-ı maġfūr) 202a/08
m.+ġa (ḫān-ı maġfūr) 186b/11, 196a/01, 201b/07, 205b/11
m.+ġa (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr) 167b/10
m.+ı (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr) 159a/07
m.+ıġa 267b/07
m.+nıñ (ḫān-ı maġfūr) 172a/03, 172a/08, 173b/11, 174b/01, 176b/01, 177b/10, 178b/17, 181b/03, 181b/07, 182b/05, 183a/03, 183b/03, 189b/17, 192a/09, 193b/04, 193b/12, 197b/03, 197b/05, 197b/13, 198b/02, 200b/06, 201a/05, 202a/02, 202a/05, 202a/14, 202b/03, 203b/04, 203b/12, 204b/10, 204b/11, 205a/11, 205b/04, 205b/07, 206a/09, 206a/13, 206b/06, 207a/06, 207b/09, 207b/16, 208a/15, 209b/13, 219a/11, 223a/17, 225a/17, 298b/17
m.+nıñ (ḫān-ı maġfūr) 220b/17, 217b/02
m.+nıñ (ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr) 173a/17
[=133]

maġlūb Ar. Yenik, bozguna uğramış. Krş. **maġlūba**
m. bol- 305a/08
m.+ıdın (aʿdā-yı maġlūb) 180b/17
m. ol- 159a/02
m. u maḳhūr bol- 166a/11
m. u maḳhūr ḳıl- 194a/02
m. u menkūb bol- 199a/12, 288b/05
m. u menkūb ḳıl- 177b/01
m. u munhazım bol- 209a/12
m. u munhazım ḳıl- 250b/13, 253a/07
[=11]

maġlūba bk. **maġlūb**
m. (ceng-i maġlūba) 186a/16
[=1]

maġlūl Ar. Hapsedilmiş, esir.
m. (muḳayyad u maġlūl) 174a/17
m. u muḳayyad ḳıl- 173b/13
m. u musalsal ḳıl- 170b/08
[=3]

maġrıb (< Ar. maġrib) Batı.
m. 204a/10, 313a/11, 323a/17
m.+dın 320b/12
m.-ı ḫalvat-ḫāna177b/05
m. içre (çah-ı maġrıb) 244b/10
m.+nı 250a/14
[=7]

maġrūr Ar. Gururlu, kibirli.
m. bol- 257b/05
m.-ı calālat bol- 314a/13
[=2]

mah bk. **māh**
m.+ı nav 243a/10
[=1]

māh Far. Ay. Krş. **mah**
m. 215a/02, 215a/03, 229a/15
m. (ṭaʿna-ı mıhr u māh) 215b/07
m.+ı 311b/04
m.-ı mazbūr 204b/01, 235b/05, 283a/02
m.-ı meẕkūr 188a/13, 203b/07, 227a/05, 228a/12, 235a/11, 237b/08, 255b/17, 276a/04, 280a/04, 287a/02, 293b/01, 308a/17, 331a/07, 335a/09
m.-ı nav 168b/02, 243b/16
m.-ı şarīf-ı mazbūr 307a/03
m.-ı tābān 167a/15, 189b/12, 262a/14, 275a/03, 307b/07
m.-ı mazbūr 278b/15
m.+nıñ 174a/04, 280a/01, 309b/05, 330a/15, 331b/13
[=33]

mahābat Ar. Heybetlilik.
m.+ı (āvāza-ı mahābat) 161b/06
m.-ı dahşat-āgīn 264b/17
m.+ıdın 319b/02
m.+ın (āvāza-ı mahābat) 197b/03
[=4]

mahābat-āmīz Far. Heybetli.
m. bile (ṣadamāt-ı mahābat-āmīz) 218b/17

m.+ın (dast-burd-ı mahābat-āmīz) 199a/11
[=2]

mahābat-angīz Far. Heybetli.
m.+idin (ṣadma-ı mahabat-angīz) 221a/17
[=1]

maḥabbat Ar. Sevgi.
m.+ları 229b/14
[=2]

maḫādīm Ar. Mahdumlar, oğullar.
m.+nıñ 318b/13
[=1]

maḥal (< Ar. maḥall) Yer.
m.+da 307a/10
m.-ı ʿayş u farāġ 302b/14
m.-ı humāyūn 225b/16
m.+ıda (maḥallıda) 270b/01
[=4]

maḥallāt Ar. Şehir ve kasabaların bölündüğü parçalardan her biri.
m. 294b/08
[=1]

mahām (< Ar. mahāmm) Ciddi meseleler, önemli işler.
m. (sar-ancām-ı mahāmm-ı safar) 233a/08
m.+dın 325a/15
m.-ı fuḳarā u raʿıyyat 226a/06
m.-ı ḥukūmat 165a/16, 229b/17
m.-ı muḫāṣamat 268b/15
m.-ı nā-marʿıyya 190a/02
m.+ıġa (mahāmmıga) 164a/11
m.+ıġa (mahāmmıga) 159a/10, 217a/12
m.+ınıñ (caşn-ı mahām) 332a/02
[=11]

maʿhaẕā Ar. O şey ki, bu ki.
m. 335b/17
[=1]

maḫāẕīl Ar. Zayıf.
m. (aʿdā-yı maḫāẕīl) 252b/01, 265a/07, 265b/01
[=3]

maḥż Su katılmamış, halis; kendisi.
m.-ı ḫayrıyyat u manfaʿat 275b/06
[=1]

maḥbıs bk. **maḥbūs**
m.+ıda 240a/02
[=1]

mahbıṭ (<Ar. mahbiṭ) İnecek yer.
m.-ı aşıʿat-ı lamaʿāt-ı ġaybī 239a/03
m.-ı futūḥāt-ı nā-mutanāhī 241a/17
[=1]

maḥbūb Ar. Sevilen, sevgili.
m.+lar 317b/05
[=1]

maḥbūs Ar. Hapsedilmiş. Krş. **maḥbıs**
m. durur érdi 281a/03, 298a/05
m. ét- 239a/08, 239a/12
m.-ı ḥıṣār ḳıl- 277b/06
m.-ı zındān 233a/09
m.-ı zındān-ı ıdbār 238a/17
m.-ı zındān-ı nekbet 269a/16
m. ḳıl- 165b/10, 269b/12, 280b/17, 304a/10, 300a/14
m. ḳıldur- 231a/12, 334a/12
[=15]

mahca Far. Minare, kubbe veya bayrak direğinin üstüne konulan küçük ay, hilâl.
m.+ı zar 215b/15
m.+sı 165b/15, 174b/17, 262b/02, 264b/14
m.+sı (aşıʿah-ı mahca) 161b/11
[=5]

mahcūr Ar. Ayrı, ayrılmış.
m.+larnıñ 327a/17
m. ol- 316a/02
[=2]

mahd Ar. Beşik.
m.-ı ʿızzat 216a/16
[=1]

maḥfal Far. Şule, aydınlatıcı.
m. (maşʿala-afrūz-ı maḥfal-ı maşvarat) 224b/15
[=1]

maḫfī Ar. Gizli.
m. u muḥtacıb 321a/16
[=1]

maḥfūẓ bk. **maḥfūẓa**
m. (maṣūn u maḥfūẓ tut-) 222a/04
[=1]

maḥfūẓa Ar. Korunan, mahfuz, emin, muhafaza olunan. Krş. **maḥfūẓ**
m. (balda-ı maḥfūẓa-ı Ḫīvaḳ) 197a/06
m.+sıġa (Ürgenç-i balda-ı maḥfūẓa) 268b/17

m.+sın (Ürgenç-i balda-ı maḥfūẓa) 242b/10
[=3]
māhır (< Ar. māhir) Meharetli, becerikli.
m. 188a/11
m.+lar 242a/07
[=2]
māḥıyyu'ẕ-ẓulm ve'l-'udvān Ar. "Düşmanları ve zulmü yok eden." anlamında bir övgü.
m. 309a/01
[=1]
māḥī Ar. Yok eden.
m.-ı ṭuġyān 157a/11
m.-ı zangār158a/17
m.-ı ẓulmat-ı navāyıb 24b/04
[=3]
māhıyyu'n-nıfāḳ Ar. "Ara bozukluğu yok eden." anlamında bir övgü. 231a/12
[=1]
māhīça Mızrak üstündeki küçük hilal.
m.-ı duruḫşānda 165b/12
[=1]
Mahipaz y.a. Kazak deryası yakınlarında bir yer.
M. 265b/05, 273b/07
M. ḥudūdı 194b/09
[=3]
maḥlūl Ar. Çözülmüş, erimiş.
m. (nā-būd u maḥlūl bol-) 288b/07
[=1]
maḫlūṭ Ar. Karıştırılmış.
m. bol- 185b/06, 186b/01
[=2]
maḫmaṣa Ar. Azlık; açlıktan zayıf düşme.
m.+ġa (ḥālāt-ı maḫmaṣa) 335a/15
[=1]
mahmīz Ar. Mahmuz.
m. bér- 181a/08, 182a/06, 221a/07, 303b/01, 323a/01, 325a/12
m. tap- 312b/01
[=7]
maḥmūd Ar. Övülmüş, hamdedilmiş.
m. 205a/08
[=1]
Maḥmūd ş.a. Gazneli Mahmud kastedilmiştir.
M. édi 213b/03
[=1]
Maḥmūd Ḫ(v)āca ş.a. Abdulhay Hoca'nın oğludur.
M. 221b/12, 222a/17
M. ibn ʿAbdul'l-ḥay Ḫ(v)āca 206b/13
[=3]
Maḥmūd Nıyāz Bég ş.a. Çeycuvit kalesinin valisidir.
M. 296a/01
[=1]
maḥmūdī Ar. Gümüş madeni para.
m. bile 327a/15
[=1]
maḫrac Ar. Dışarı çıkacak, çıkılacak kapı.
m. ét- 162b/11
[=1]
maḥram Ar. Nikah düşmeyen; zevce; gizli.
m.+dın 211a/10
m.+ı (içki maḥramı) 233a/13
m.-ı asrār-ı ḫılāfat 241b/05
m.+lar 210b/16, 271b/07
m.+lar (ḫavāṣṣ u maḥram) 210b/13
m.+lar bile 210b/15
m.+lerge 211a/01
m. ol- 214b/11
m. u hem-zabān 233b/03
[=11]
maḥram-başılıġ Hizmetçilerin lideri olma durumu.
m. 160a/10
[=1]
maḥrūmlıġ bk. **maḥrūmlıḳ**
m. bol- 266b/11
[=1]
maḥrūmlıḳ Yoksunluk. Krş. **maḥrūmlıġ**
m. 252b/12, 257b/09
[=2]
maḥrūsa Ar. Büyük şehir.
m. (balda-ı maḥrūsa-ı Ḫīvaḳ) 224b/12
m. (memālik-i maḥrūsa) 167a/05, 306b/10, 313b/06, 316b/15, 334b/02
m.+ġa (memālik-i maḥrūsa) 190a/11, 290a/10, 312a/11
m.+nıñ (memālik-i maḥrūsa) 251a/04, 276b/14, 282b/05, 292a/10, 293a/11
m. sarı (memalik-i maḥrūsa) 193a/06

[=15]
maḥṣūlāt Ar. Ürünler, sonuçlar.
m.+ı (zırāʿāt u maḥṣūlāt) 319a/03
[=1]
maḥṣūr Ar. Kuşatılmış, ele geçirilmiş.
m. durur érdi 242b/12
[=1]
maḥṣūra bk. **maḥṣūr**
m. (danānīr-ı ġayr-ı maḥṣūra-ı ınʿām) 251a/06
[=1]
maḫṣūṣ Ar. Özgü, ayrılmıs.
m. 165b/11, 186a/11, 231a/13, 232a/17, 235a/05, 241b/15
m. bol- 193b/13, 255a/11, 282a/12, 329b/16
m.-ı ʿavāṭıf-ı bī-kerāna 311b/13
m.+ıdın durur (mustaḥdışāt-ı maḫṣūṣ) 162a/06
m. ḳıl- 166a/01
m.+lar allıda 258b/07
m. tut- 194a/13, 226a/03, 227a/10, 240a/08, 326b/14
m. u maşmūl ét- 232a/10
[=20]
maḥşar Ar. Kıyamet yeri.
m. (rūz-ı maḥşar) 239b/13
m.+da (ṣubḥ-ı maḥşar) 211a/15
[=2]
maʿhūd Ar. Sözü geçen, belli olan.
m. bile (ṭarīḳa-ı maʿhūd) 158a/17
[=1]
maḥv Ar. Yok etme, yok olma.
m. bol- 315b/16
m. ol- 315a/05
[=2]
maḥż Ar. Aslı, kendisi.
m.+dın (Türkman-ı cahālat-ı maḥż) 184b/06
m.-ı ġaflat 293b/06, 320a/02
m.-ı muruvat 170b/05
m.-ı şafḳat 323b/04
m.-ı żalālat 292a/08
[=6]
maḫzan Ar. İçinde eşya saklanacak yer, mahzen.
m. 314a/14
m.+ı 246b/08, 246b/15
m.-ı cūd 282b/15
[=4]
maḫẕūl Ar. Hor, hakir, perişan.
m. u menkūb 282a/07
[=1]
maḫẕūlvār Far. Hakir gibi.
m. 256a/05
m. (menkūb u maḫẕūlvār) 332b/09
m. (sar-āsīma u maḫẕūlvār) 163a/11
[=3]
maḫẕūm (< Ar. maḫdūm) Hizmet edilen; oğul.
m.+ıġa 172a/11
m.+ın 172a/12
m.+ları érdi (hem-sāya u maḫẕūm) 166a/09
Maḫẕūm Ḳulı Yomut bk. **Maḫẕūm Ḳulı Sar-dār**
m. 276a/13
[=1]
Maḫẕūm Ḳulı Sar-dār ş.a. Yomutludur, Konrat'ı yağmadan kurtarmakla görevlendirilmiştir. Krş. **Maḫẕūm Ḳulı Yomut**
M. 276b/06
M.+nın 276a/11
[=2]
maḥẓūẓ Ar. Hazzetmiş, hoşlanmış.
m. u bahramand 249a/17
m. u bahramandlık 249b/06
[=2]
maʿışat Ar. Maişet, geçinme.
m. 158a/12
m. (arbāb-ı maʿışat) 259a/10
m. (asbāb-ı maʿışat) 259a/11
[=3]
maḳābır Ar. Mezarlar.
m.-ı müteberrike 180b/11
[=1]
maḳāl Ar. Söz, lakırdı.
m. 161a/11, 231b/13
m. durur (kenek-i maḳāl) 167b/16
m.+ı 302b/17
m.-ı farḫunda-maʾāl 197a/15
m.-ı ṣıdḳ 292b/03
m.+nıñ 209b/11
[=7]
maḳālāt Ar. Söz ve yazılar, bahisler.
m. 258b/15
m.+ı 201a/04, 230b/16

[=3]
maḳām Ar. Makam.
m. 166a/14, 206a/11, 275a/07
m. durur (ḳāyım-maḳām) 160a/08
m.+ı 265a/12
m.+ıda 172a/05, 175b/08, 183b/09, 183b/11, 192a/02, 194b/06
m.+ıñ 240a/05, 267a/04
m. ḳıl- 229b/03
m. tut- 250a/14
[=15]
maḳar (<Ar. maḳarr) Karargah, karar edilen, durulan yer.
m. 306a/13
m.-ı bār-gāh 197a/11
m.-ı bār-gāh-ı calālat 283a/08
m.-ı bār-gāh-ı davlat 271b/10
m.-ı bār-gāh-ı ıclāl 174a/06, 278a/10
m.-ı bār-gāh-ı ẓafar-tamkīn 179a/13
m.-ı kevkebe-i ıclāl 197b/13, 204b/15, 207a/13, 324b/12
m.-ı kevkebe-i nuṣrat-ıntıẓām 193b/16, 321a/11
m.-ı ordu-yı ẓafar-peyker 252a/09
m.-ı rāyāt-ı nuṣrat-ancām 232a/15
m.-ı sarādıḳ-ı felek-ışţıbāh 312b/08
m.-ı sarādıḳat-ı ıclāl ḳıl- 253b/03, 318b/03
[=18]
maḳāṣıd Ar. Maksatlar, niyetler.
m. 258b/16
m. (tamāmat-ı maḳāṣıd u maṭālıb) 325b/06
[=2]
Maḳaṭ ibn Ésen Kéldi Maḥram ş.a. Kara Kalpak'ın ileri gelenlerindendir.
M. 257a/08
[=1]
Maḳaṭ Biy ş.a. Konrat'ın ileri gelenlerindendir.
M. 330a/04, 330a/12
M.+niñ 257a/15, 330a/15
[=4]
maḳātır Ar. Katreler, damlalar.
m.+ıda 320a/15
m.+ın 335b/05
m.+ını 302b/08
m. üçün 316a/11
[=4]
maḳbara Ar. Makber, mezar.
m.-ı müteberrike 168b/05, 303a/05
m.+sı 329a/17
m.+sın 249a/15
[=4]
maḳbūl Ar. Beğenilen, hoş karşılanan.
m. (maʿḳūl u maḳbūl) 203b/05
m.-ı ḫāḳānī 313b/05
m.-ı ḥażrat-ı aʿlā-ḫāḳānī 325b/16
m.-ı şāh 307b/12
m. tüş- 172a/01, 178a/07
[=6]
maḳdam Ar. Gelme, dönüp gelme.
m.-ı humāyūn 177a/07, 197b/17,199b/16
m.+ıdın 189a/11, 215b/05
[=5]
maḳdūr Ar . Güç, kuvvet.
m. 160a/16
[=1]
maḳhūr Ar. Kahrolmuş, yenilmiş.
m. (maġlūb u maḳhūr bol-) 166a/11
m. (maġlūb u maḳhūr ḳıl-) 194a/02
m. (menkūb u maḳhūr ét-) 315a/04
m. durur 196a/05
m. ol- 257a/05
m. u musta'ṣıl ḳıl- 160b/04, 177b/13, 198a/14, 237b/02
[=9]
maḳhūrlıġ Yenilmek, bozguna uğramak.
m. tap- 302a/08
[=1]
makīdat Ar. Hile, dolandırıcılık.
m.+ı (ṣūrat-ı makīdat) 294b/05
[=1]
makīdat-aṣar Ar. Hileli.
m. 238b/07
[=1]
maḳrūn Ar. Yakın.
m. 314a/02
[=1]
makṣ Ar. Durma, bekleme, bir yerde kalma.
m. u tavaḳḳuf 167a/11
[=1]
maḳṣad Ar. İstek, arzu, niyet.
m. (bī-nayl-ı maḳṣad) 162a/16
m. (murād u maḳṣad) 251a/14
m.+ı (murād u maḳṣad) 281b/06

m.+ıda 255b/03
[=4]
maḳṣadu'l-ʿurafāʾ ve'l-ʿummāl Ar. "Amillerin ve ariflerin arzusu, maksadı" anlamında bir ibare.
m. 220b/04
[=1]
maḳṣūd Ar. İstenilen şey, istek.
m. 156b/09, 214a/17, 231a/06, 238a/12
m. (bī-nayl-ı maḳṣūd) 234a/04
m. (murād u maḳṣūd) 187a/06
m. édi 229a/13
m.+nıñ 238a/06
[=8]
maḳsūm Ar. Ayrılmış, bölünmüş.
m. bol- 160b/14
[=1]
maḳtal Ar. Katledilen yer.
m.+ınıñ 302b/17
[=1]
maḳtūl Ar. Öldürülmüş.
m. 334a/12
m. (macrūḥ u maḳtūl ḳıl-) 284b/05, 287b/06
m. (maʾsūr u maḳtūl ḳıl-) 219a/09
m. (tārāc u maḳtūl u maʾsūr ḳıl-) 279b/17
m. bol- 267b/03, 276a/10, 288b/06
m. ḳıl- 207b/05
m.+lar 236a/09
m.+nıñ (atalıḳ-ı maḳtūl) 172b/01
m.+nıñ (biy-i maḳtūl) 231b/04
m. u macrūḥ ét- 277a/13
m. u macrūḥ ḳıl- 195b/14
m. u maʾsūr bol- 198b/06, 310b/02
m. u maʾsūr ét- 318a/09
m. u maʾsūr ḳıl- 183a/07, 278b/09, 281b/14, 298a/17
m. u zaḫm-dār bol- 264b/12
[=22]
maʿḳūl Ar. Akıllıca, akla uygun.
m. u maḳbūl 203b/05
[=1]
maʾkūlāt Ar. Takımlar, çeşitler.
m. u maşrūbāt 168b/16
[=1]
māl Ar. Mal, servet.
m. 176b/10, 181a/01, 270b/01, 290a/15, 306a/14, 307a/08, 308a/12, 308a/13, 311a/03, 311a/04, 324b/10, 327a/01, 329b/07
m. (mudbır-ı şaḳāvat-ı māl) 293a/17
m. (terk-i māl eyle-) 307b/05
m. bile 276a/17
m.+ı 257b/10
m.-ı aḥvāl 292b/03
m.-ı amān 326b/16
m.-ı ġanāyım 160b/13
m.-ı ġanīmat 203b/03
m.-ı mardum-ḫ(v)ār 305b/08
m.-ı vāfır 160b/13
m.+ıdın 165b/06
m.+ıġa 235b/13
m.+ın (mavāşī u māl) 160b/07
m.+ını 235b/13, 315a/16
m.+ları (köç u māl) 182a/17
m.+larıġa 187a/17, 310a/02
m.+ların 180a/07, 276a/08, 309b/17
m.+nıñ 201b/06
m. tala- 181a/09
m. tüşür- 180b/14
m. u aḥvāl 303a/01
m. u cıhāt 197b/16
m. u ġanāyım 259b/04
m. u mavāşī 173b/02, 176a/03, 180b/14, 180b/15, 186b/15, 194b/11, 198b/15, 240b/17, 252b/09, 260b/16, 319a/09, 323b/03
m. üzre 181a/02
[=53]
malāʾ Ar. Avlu
m.-ı aʿlā "Cennetin avlusu." 165a/04
m. u'l- aʿlā 225b/10
[=2]
malaḫ Far. Çekirge.
m. 198b/14
m. (mıṣl-ı malaḫ leşkeri) 249a/03
m. (sıpāh-ı malaḫ) 198b/17, 198b/17
m.+dın 198b/11
m.+dın (mūr u malaḫ) 195b/17
m.+nıñ 192b/06
[=7]
malahī Ar. Oyunlar, eğlenceler. Cümbüşler.
m. (adavāt-ı malāhī) 280b/03
[=1]

malālat Ar. Can sıkıntısı, usanç, gamlık.
m. 241b/01
m. (dafʿ-ı malālat-ı ayyām) 216b/17
[=2]
malālat-ancām Ar. Gamlı.
m. bol- 292a/07
[=1]
malāẕ Ar. Sığınılacak yer.
m.-ı ahlu'l-ʿālım 325b/16
m. u'l-ahl-ul-īmān 170b/02
m. u'l-anām 308b/15
m. u'l-ʿArab ve'l-ʿAcam 220b/05
m. u marcıʿı 187a/04
m. u'l-mesākīn fi'l-āfāḳ
m. 245b/07
[=1]
Malbūsāt Ar. Giysiler, elbiseler.
m.-ı rozgar 165b/01
m.+ın (sılaḥ u malbusat) 223a/01
[=2]
mālıyya (<Ar. māliyya) Maliye.
m.+ġa (umūr-ı mülkiyye u mālıyya) 217a/12
[=1]
mālik Ar. Sahip.
m.-i rıḳāb 229a/14, 311a/10
[=2]
mālik-i rıḳāb-ı mülūku'l-ʿArab ve'l-ʿAcam Ar. "Acem ve Arap diyarının sahibi." anlamında bir övgü.
m. 292b/08
[=1]
mallāḥ Ar. Kaptan, denizci.
m.+ı 308b/07
[=1]
maʿlūm Ar. Bilinen, malum.
m. bol- 156b/11, 172b/05, 178b/13, 201b/01, 204b/04, 205a/17, 207a/13, 260b/06, 289b/09, 294b/06, 328b/13
m. érmes 322a/12
m.-ı ḫāṭır-ı aşraf bol- 302a/17, 320b/10, 327b/12
m. ḳıl- 259a/03
m. u'l-ıḫtışāṣ 238b/02
m. u mutaḥaḳḳıḳ bol- 297b/12
[=18]
maʾman Ar. Sağlam, güvenilir, emin yer; menzil.
m. 319b/10
m. ḳıl- 292b/13, 307a/01, 319b/10
[=3]
Maman Biy ş.a. Kenegeslidir, Oymavut diyarının büyüklerindendir.
M. 308b/12, 317a/03, 317a/17, 319b/07, 323b/10, 326b/15
[=6]
mamāt Ar. Ölüm.
m. (aṣar-ı mamāt u ıntıḳāl) 164a/15
m. (dubūr-ı mamāt) 333b/07
m. (rāh-ı mamāt) 195b/07
m. (şārıb-ı zahr-ı mamāt) 269a/13
m.+da (ḫāna-ı mamāt) 220a/01
m.+ġa (ḫāk-i mamāt) 297a/02
[=6]
mamlakat bk. **memleket**
m.+ıġa 293a/13
[=1]
mamlū Ar. Dolu.
m. bol- 216a/14
m. durur érdi 222b/16
m. ḳıl- 162b/08, 270b/13, 282b/15
m. u maşḥūn ḳıl- 251a/06
[=6]
mamlūkī Ar. Bir köle, kul.
m. durur érdi 288a/03
[=1]
mamnūʿ Ar. Yasak, men edilmiş.
m. bol- 172a/02
m. ḳıl- 171b/13, 175a/16, 280b/03
[=4]
maʿmūr Ar. Bayındır, imar edilmiş.
m. u ābādān 302b/02
m. u ābādān bol- 255a/08, 302b/16
[=3]
maʾmūr Ar. Memur, görevli.
m. bol- 160b/11, 183a/09, 203a/04, 273a/12, 273b/10, 283b/11, 286b/07, 287a/12, 303a/14
m. durur érdi 242b/11
m. ét- 233a/07, 240a/16, 286a/06
m.-ı mazbūr 169b/12
m.-ı meẕkūr 302b/11, 310a/06
m. ḳıl- 164a/09, 169a/17, 272a/12, 274b/01, 315a/03, 331a/09
m.+lar 169b/01, 173b/08, 173b/10, 174a/13, 174b/12, 176b/07, 183b/01, 191b/05, 191b/10, 194b/10, 202b/09,

207b/01, 240a/16, 279b/15, 280a/07, 283b/08, 324b/03, 328b/02, 331a/09
[=41]
maʿmūra Ar. Mamur olan yer, insan bulunan, bayındır yer.
m.+ġa 189a/11
m.+sı 189a/11
[=2]
manʿ Ar. Engel olma, yasaklama.
m.-ı razm 246a/05
m. ḳıl- 211a/01
[=2]
Maʿn Zāyıda ş.a. Açıkgörüşlülüğüyle bilinen meşhur bir adam.
M. 301a/15
[=1]
maʿnā Ar. Mana, anlam.
m. 246b/07
m.+ġa (genc-i maʿnā) 246b/01
m.-ı mubham-bayān 216b/11
m. yüzidin 324a/11
[=4]
manāfiʿ Ar. Yararlar, çıkarlar
m. (ʿusrat-ı manāfıʿ) 335a/13
m.+ı 272a/05
[=2]
manāhıc (<Ar. menāhic) Açık, geniş yollar.
m. (murşıd-ı manāhıc-ı ḥaḳīḳat) 191b/06
[=1]
manāhī Ar. Şeriatça yasak edilmiş şeyler.
m. (asbāb-ı manāhī) 280b/02
m.+nı 215b/03
[=2]
manāl Ar. Nail olunan, sahip olunan ele geçirilen şey.
m.-ı mutakāṣır 160b/14
[=1]
mānand Far. Benzer, eş.
m. bol- 301a/06
m.-ı daycūr 297b/09
m.-ı Noşīrvān 215a/07
m.-ı raḫş-ı felek 168a/12
[=4]
mānanda Far. Benzeyen.
m.+sı 168b/03
[=1]
manāṣıb (< Ar. manāṣib) Makamlar, mevkiler, mertebeler.
m.-ı davlat 265b/02
m.+ın (marātıb u manāṣıb) 165a/17
[=2]
manaṣṣa Ar. Alın, ön.
m.-ı vużūḥ 332b/16
m.-ı ẓuhūr 229b/06, 311a/16
[=3]
Manatay ş.a. Mahipaz'ın hakimi idi.
M. 265b/06, 265b/09, 266a/01
M.+nıñ 194b/11
[=4]
manāzıl (< Ar. manāzil) Konaklar, menziller; asamalar.
m. (ḳaṭʿ-ı manāzıl) 233b/04, 253b/04
m. (ḳaṭʿ-ı manāzıl ét-) 230b/01, 307a/05
m. (ḳaṭʿ-ı manāz ḳıl-) 200a/09, 227b/14, 238b/13, 240b/02, 251a/17, 275a/04, 312b/06, 326a/03
m. (mafḫar-ı manāzıl ḳıl-) 193a/04, 318b/12
m. (ṭayy-ı manāzıl) 332b/02
m. (ṭayy-ı manāzıl ḳıl-) 292a/05
m.-ı dımāġ 317b/03
m.-ı dumāġ 162a/09
m.-ı mavfūra 241a/01
m.-ı muḫāṭara 256a/10, 273a/10
m.-ı mutaʿaddıda 235a/12
m.+ıda 164b/09
m.+nı 327a/04
m.+nı (asbāb-ı manāzıl) 248a/01
m. u mesākīn 166a/11
m. u mazārıʿ 306b/13
[=27]
mancūḳ Far. Tepe.
m.+ın 191a/07, 198a/03, 319a/12, 335a/11
[=4]
mand Far. Sahip.
m.-ı ıḳbāl 306a/13
[=1]
manfaʿat Ar. Çıkar, yarar.
m. 291b/15
m. durur érdi (maḥż-ı ḫayrıyyat u manfaʿat) 275b/07
[=2]

manfūş Ar. (Pamuk veya yün gibi) atılmış ve didilmiş. Dağılmış, didik didik edilmiş.
m. (ʿahn-ı manfūş ét-) 163a/06
[=1]
Manglay ş.a. Beş Sarıg'ın ileri gelenlerindendir.
M. 320a/04, 320a/09, 321a/12
M. bile 320a/11, 323a/08
M.+ġa 326b/11
M.+ıġa 323a/01
[=7]
manḥūslıḳ Uğursuzluk.
m. 292b/01
[=1]
mānıʿ Ar. Engel olan, alıkoyan; engel, özür.
m. bol- 211a/01, 287b/08
m.-ı nūr 259b/16
[=3]
maʿnī Ar. Mana, iç yüz
m. 228b/13
m. (ṣayd-ı maʿnī) 241a/08
[=2]
Mānī Far. Mani, meşhur çinli nakkaşın adıdır.
M. (naḳş-ı Mānī) 188a/07
[=1]
manīʿa Ar. Anlamlar.
m. (mażāmīn-i manīʿa) 164a/10
[=1]
Manḳışlaḳ y.a. Hazar Denizi'nin kuzeydogusunda bir yerdir. Aslı "Miñ Kışlak"tır.
M. 180b/04, 180b/09
M.+dın 273a/16
M.+ġa 270a/10, 270a/11
M. sarı 306b/03
[=6]
Manḳışlaḳ Terākimesi k.a. Mankışlak'ta yaşayan Türkmenler.
M.+din 273a/15
[=1]
Manḳıt y.a. Amu Derya deltasında bir yer adı ve burada yaşayan topluluğa verilen ad.
M. 190a/03, 194b/03, 198a/01, 211b/06, 258a/01, 263a/11, 265a/01, 291a/06
M.+dın 290a/15
M. ḳalʿası 266a/17, 291a/07, 329a/14
M. küreni 161a/12
M.+nıñ 169b/09, 257a/12
[=15]
Manḳıt Amīr ʿAvaż Inaḳ ş.a. Inayatullah Inak'ın oğludur.
M. valad-ı ʿInāyatu'llāh ʿInaḳ 180a/16
[=1]
Manḳıt Ciyen Atalıḳ ş.a. Gürlen'in ileri genlerindendir.
M. 293b/17
[=1]
Manḳıt Dosım Biy Bahādur bk. **Dosım Biy**.
M.+nı 273b/02
[=1]
Manḳıt Dūdmānı k.a. Yañı Darya Kara Kalpakının ileri gelenleridir.
M.+nıñ 308b/09
[=1]
Manḳıt Ḫudāy Naẓar Atalıḳ bk. **Ḫudāy Naẓar Atalıḳ**
M. 180b/15
M.+nı 285b/07
[=2]
Manḳıt Ḳara Ḳalpaḳı bk. **Manḳıt Dūdmānı**
M.+nıñ 206a/06
[=1]
Manḳıt Keday Bahādur bk. **Keday Bahādur**
M. 293a/14
[=1]
manṣab Ar. Makam, mevki, mertebe.
m. 225a/15
m.+ı 225b/12, 231b/11
m.-ı ʿālī 228a/14
m.+ı bile 185a/10, 270b/15, 277b/04
m.+ıda 192b/16, 199a/05
m.+ıdın 199a/04, 227a/09
m.+ıġa 160a/11, 174a/02, 280b/07, 301a/04
m.+ın 164a/09, 164b/05, 203b/06, 227a/13, 227a/17, 240a/08, 268a/06, 304a/16
m.+ların 305b/17
m. u vaẓīfa 268b/08
[=25]

manṣab-ārā Far. Makam süsleyen.
m.+sı 164a/10
[=1]
manṣab-kirām Far. Makamın ulu̇ları.
m.+ı bile 227a/15
[=1]
mansab-nışīn Far. Makamda oturan, bulunan
m.+ı 224b/08
[=1]
manṣūb Ar. Nasbedilmiş, atanmış.
m. bol- 301a/04
m. durur 160a/11, 174a/02, 246b/10
m. ḳıl- 280b/08
m. ol- 305a/07
[=6]
manṣūba Ar. Olay, vaka.
m.-ı hāyıla 260a/17
[=1]
manṣūba-ṭırāzlıġ Far. Makam süsleme durumu.
m. ḳıl- 201a/06
[=1]
manṣūr Ar. Zafer kazanan.
m. durur 196a/05
m.+ı ḫūn-faşān 318a/14
m. u muẓaffar bol- 198b/09, 220a/02
[=4]
manṣūra Ar. Muzaffer olmuş
m. (ʿasākir-i manṣūra) 174a/06, 176b/10, 177b/17, 190b/01, 194b/06, 195a/14, 271b/11, 275a/16, 282b/12, 283a/09, 286b/17, 290a/16, 300a/02, 312a/13, 313a/03, 317b/11, 319b/12, 319b/14, 327a/10
m. (muʿasker-i ʿasākir-i manṣūra ḳıl-) 180a/10
m. (sıpāh-ı mansura) 232b/01
m. bile (afvāc-ı manṣūra) 240b/02
m. bile (ʿasākir-i manṣūra) 186a/04
m. bile (sıpāh-ı manṣūra) 295b/15
m.+dın (ʿasākir-i manṣūra) 193b/13, 285b/15
m.+dın (sıpāh-ı manṣūra) 253a/09
m.+ġa (ʿasākir-i manṣūra) 186a/15, 195a/17, 271a/16, 286b/14, 316a/17
m.+nıñ (ʿasākir-i manṣūra) 186b/08, 210a/08, 284a/15, 309a/08, 319b/02
[=37]
manṣūran Ar. Gâlib olarak, muzaffer olarak.
m. (ġānıman u manṣūran) 278b/10
[=1]
manşa' Ar. Köken, kaynak.
m.-ı anvār-ı lā-raybī 184b/13
m.-ı bard bol- 315b/04
m.-ı ʿızz u cāh 231a/02
[=3]
manşūr Ar. Ferman. Krş. **manşūra**
m.+ın 164b/16
[=1]
manşūra bk. **manşūr**
m.+nıñ (ḥurūf-ı manşūra) 313a/06
m.+nıñ (suṭūr-ı manşūra) 313a/06
[=2]
ma'nūs Ar. Alısılmıs, begenilmis.
m.+ıdın soñ (culūs-ı maymanat-maʾnūs) 190a/01
[=1]
manūṭ Ar. Bağlı. Mütevakkıf
m. u marbūṭ 224b/15
[=1]
manẓar Ar. Görünüş.
m. 188a/05
[=1]
manzıl Ar. Konak, ev, gidilecek yer.
m. 311b/08, 328b/04
m.+da 167b/01, 174a/07, 187a/10, 187b/01, 190b/07, 196b/02, 245a/03, 245a/17, 247a/08, 247b/07, 257b/14, 271b/02, 283a/11, 284a/10, 312a/14, 313b/03, 316a/10, 317b/12, 326b/10, 328b/05
m.+dın 167a/12, 312b/04
m.+dur 245a/01
m.+ġa 187a/10
m.-ı dıl-küşā 206a/10
m.-ı meẕkūr 196b/11
m.-ı nacāt ḳıl- 195b/13
m.-ı şarīf 312a/03
m.+ı üzre 212a/08
m.+ıda 163a/09, 167a/17, 295b/16
m.+ıġa 249a/14, 310a/08, 318b/02, 327b/09
m. kéyin 187a/16
[=39]
manzıl-ba-manzıl Ar. Menzilden menzile.

m. 167a/16, 181b/15, 278a/09
[=3]
manzıl-gāh Far. Konak yeri.
m.+ınıñ 190a/15
[=1]
manzıl-güzīn Far. Seçilmiş menzil.
m. ḳıl- 240a/02
[=1]
manzıla (< Ar. **manzila**) Derece, rütbe, paye. Krş. **manzılat**
m.+sıda durur 314b/15
[=1]
manzılat (< Ar. manzilat) Derece, rütbe, paye. Krş. **manzıla**
m. (nav-bada-ı manzılat) 313b/10
m.+ı (kadr u manzılat) 226a/06
m.+ıġa yaraşa 318b/07
[=3]
Manzılḫān y.a. Şam'un Abid'in mezarının bulunduğu yer.
M. 249a/14
[=1]
manẓūr Ar. Bakılan, dikkat çekilen.
m. émes 181a/01
m.-ı naẓar 310b/14
m.-ı naẓar-ı ʿāṭıfat 247a/13
m.-ı naẓar-ı ḫusravāna 311b/13
m. ḳıl- 221b/13, 259b/03
[=6]
mañlay Ordunun öncü askeri
m. 252a/13
[=1]
marāḥıl (< Ar. marāḥil) Menziller, merhaleler, konaklar.
m. 167a/16
m. (ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳıl-) 292a/05, 332b/03
m. (ṭayy-ı maraḥıl ét-) 230b/01
m. (ṭayy-ı maraḥıl ḳıl-) 227b/14, 240b/02, 251b/01, 275a/04
m.+dın soñra (ṭayy-ı marāḥıl) 233b/05
m.-ı ḫārıstān 162a/08, 317b/02
m.-ı maʿdūda 241a/01
m.-ı mutaʿaddıda 238b/17
m. soñra (ṭayy-ı marāḥıl) 253b/04
[=14]
marāḥım (< Ar. marāḥim) Merhametler, acımalar, aflar.
m. 225b/07
m. (mavrıd-ı marāḥım-ı ḫusravāna) 209b/14
m. bol- 276b/15
m.-ı bī-kerāna 167b/12, 300a/11, 308b/01, 332a/04,
m.-ı ḫusravāna 169a/01, 190b/14, 193b/13, 227a/09, 231b/11, 241a/02, 268a/05, 282a/12, 302a/02, 310b/14, 330b/17, 331b/11
m.-ı ḫusravānī 192a/12
m.-ı nā-mutanāhī 192b/04
m.-ı pād-şāhāna 207b/11, 238b/10, 252a/05, 259b/05, 265a/016
[=26]
maral Ceylan, dişi geyik.
m. 312b/12
[=1]
marām Ar. Amaç, anlatılmak istenen şey.
m. (ḥuṣūl-ı maram) 325b/09
m. (muvāfık-ı marām-ı vucūd) 325b/06
m.+ġa (hadaf-ı marām) 305a/02
m.+ıġa 304b/10
[=4]
marāsım (< Ar. marāsim) Tören, törenler.
m. (rāsım-ı marāsım-ı salṭanat) 164a/16
m.+ı bile 301a/11, 333b/13
m.-ı fıtna u fasād 216b/02
m.-ı ıṭāʿat 310b/07
m.-ı ḳıtāl 166a/10
m.-ı ḳī[l u ḳāl 220a/14
m.-ı muʿānaḳa 273b/16
m.-ı sıyāsat-ı aʿdā 302a/03
m.-ı ẓulm 165b/03, 171a/09
m.-ı ẓulm u nıfāḳ 333b/16
m.+ıda 278a/12, 296a/02, 304b/07, 313b/03
m.+ıdın 323b/06
m.+ıġa 217b/07, 228a/12, 318b/10
m.+ın 234b/12, 240a/14, 279a/04
m.+ınıñ 159a/11
[=24]
marātıb (< Ar. marātib) Rütbeler, mertebeler.
m. (ırtıḳā-yı marātıb-ı ıclāl) 333b/11
m. bile (dastūr u marātıb) 287a/04

m.-ı aʿlā 171b/08, 231b/15
m.-ı davlat 229b/11
m.-ı ınaḳıyyat 188b/11
m.-ı şabāb 216b/07
m.-ı uẕmā 280a/12
m.+ıġa 160a/10
m.+ıġa (ırtıfā-ı marātıb) 268a/06
m.+ların (vaẕāyıf u maratıb) 301b/15
m. u manāṣıb 165a/17
[=12]
marāyā Ar. Aynalar.
m.+sınıñ 325a/16
[=1]
maraż Ar. Hastalık.
m.+ġa (bıstar-ı maraż) 256a/01
m.+ı (ımtıdād-ı maraż) 164a/13
m.-ı sekte 204a/15
m.-ı ṭabīʿ 280a/12
[=4]
maʿraż Ar. Bir şeyin göründüğü yer, sergi.
m.-ı ḳabūl 319a/09
[=1]
marbūṭ Ar. Bağlı.
m. durur (manūṭ u marbūṭ) 224b/15
[=1]
marcān Ar. Maydanoz.
m. (şāḫ-ı marcān) 321a/05
[=1]
marcıʿ (< Ar. marciʿ) Başvuru yeri.
m.+ı (malāẕ[u marcı) 187a/04
m. u'l-ġurabā 241b/10
m. u'l-ulamā 174a/01
m. ul-fuḳarā 268b/02, 295a/08
[=5]
marcıʿ u'ş-şucāʾ ve'l-abṭāl Ar. "Cesur ve yiğitlerin başvurduğu yer." anlamında bir övgü.
m. 220b/04
[=1]
marcūmlıġ Recm olma, taşlanmış olma.
m. 333b/01
[=1]
mardūd Ar. Reddolunmuş. Kabul edilmemiş. Geri döndürülmüş
m. u maṭrūd bol- 268b/06
[=1]
mardūdlıġ Reddedilme durumu.
m. 299b/15
[=1]
mardum-ḫ(v)ār Far. Yamyam, zorba.
m. (māl-ı mardum-ḫ(v)ār) 305b/08
[=1]
mardum-ṣurat Ar. Görünüşü insan gibi olan.
m.+lar 229b/14
[=1]
maʿreke Ar. Savaş, savaş alanı.
m. (Rustam-ı maʿreke-i haycā) 328a/10
m.-i kār-zār 210a/10, 210b/12, 252b/04, 288b/05, 289b/13, 297a/04
m.-i kār u zār 252b/16, 328a/14
m.-i maydān 193a/11, 199a/10
m.+ni (dāyıra-ı maʿreke) 224a/04
m.+niñ 331b/09
m.+sin 331b/09
m.+siniñ 161a/08, 220a/11, 217b/08, 305b/17
[=18]
maʿreke-gīr Far. Savaş yapan, savaşan.
m.+ı 220a/11
[=1]
marġūb Ar. Rağbet edilen, aranılan, istenilen.
m. 302b/13
m. (duʿā-ı marġūb) 243b/03
m. (ıctınāb-ı marġūb) 306a/12
m.+ile (rasm-ı marġūb) 251b/01
[=4]
margzār Far. Kuş bahçesi, çayır.
m. 251b/04
m.+ıda 244b/12
[=2]
margzārlıḳ Çayırlık, çimenlik.
m. érdi 247b/02
[=1]
marḥala Ar. Aşama, konak, menzil.
m.+sıġa 264b/06
[=1]
marham Ar. Merhem.
m. 163b/08, 223b/05, 290a/02
[=3]
marḥamat Ar. Merhamet, acıma duygusu.
m. (kemāl-i marḥamat) 335b/14
m. (muruvvat u marḥamat bol-) 247b/08

m. (muruvvat u marḥamat ḳıl-) 205b/07
m. (muruvvat u marḥamat körgüz-) 257b/01, 318b/07
m.+dın (kemāl-i marḥamat) 268b/07
m. ét- 240a/08, 326b/12
m. ḳıl- 190b/14, 201a/01, 266a/03, 277b/04, 302a/01, 326b/15
m. körgüz- 290a/02, 306b/13, 312b/02
m. u dıl-cūylıḳlar körgüz- 304a/14
m. u muruvvat u şafḳat körgüz- 319a/15
[=19]
marḥūm Ar. Allah'ın rahmetini kazanmış, rahmetli.
m. (ḫān-ı marḥūm) 265b/08
m.+ı 165a/13, 183a/03, 265b/07
m.+ınıñ 205a/10, 267b/05, 271b/16, 280a/10
m.+nıñ 166a/14, 188b/10, 318b/15, 319a/01
[=12]
maʿrıfat (< Ar. maʿrifat) Bilme, bilgi.
m. (maẓhar-ı maʿrıfat) 215a/14
m. (şamma-ı maʿrıfat) 212b/14
[=2]
marʿī Ar. Makbul sayılan, tercih edilen.
m. ol- 246b/11
m. tut- 175b/16, 205b/17, 223a/05, 230a/11, 234b/12, 290b/16
[=7]
marḳad Ar. Mezar, kabir.
m.-ı şarīf 168b/12, 290b/14
[=2]
marḳūm Ar. Yazılmış, adı geçmiş.
m. bol- 270b/01, 280a/15
[=2]
marsūl Ar. İrsal edilmiş, gönderilmiş.
m. 207b/16
m. tut- 282b/13, 284b/15, 317a/14, 323b/09, 326a/07
[=6]
marsūm Ar. İşaretli.
m.+ı 335a/08
[=1]
marsūmāt Ar. Gelenekler.
m.+ı (vaẓāyıf u marsūmāt) 171a/13
m.-ı ʿaṭāyā 335a/09
m.+ların 335a/06
[=3]
martaba Ar. 1. Kez, defa.
m. 178b/07, 189b/12, 206b/01, 237b/06, 253b/08, 270b/02, 277a/09, 277b/12, 282a/14, 291b/13, 299b/03
2. Mertebe, derece. Krş. **martabat**
m.+ġa 315b/12
m.+ı hımmat 188b/10
m.+sıġa köre 249b/04
[=14]
martabat Ar. Mertebe.
m. durur 333a/06
[=1]
maʿrūf Ar. Bilinen.
m.+ı 263a/10
[=1]
marūḫa Ar. Işık.
m.-ı ḳahr-ı Yazdānī 333b/04
[=1]
maʿrūż Ar. Arz olunmuş, yayılmış
m.-ı raʾy-ı ʿālam-ārāy 163b/13, 230b/10
m. ḳıl- 269a/08, 275b/05
[=4]
Marv y.a. Bugünkü Türkmenistan sınırlarında kalan tarihi bir şehir. Bölgeye tarih boyunca Farslar, Araplar, Türkler ve Moğollar hakim olmuştur. 1884 yılında Ruslar tarafından işgal edildi.
M. 197a/13, 197a/17, 202a/11, 202b/02, 254b/06, 306b/17, 308a/10
M.+da 197b/05, 306b/15
M.+dın 201b/12
M.+ġa 202a/12
m.+nı 307a/01
[=12]
Marvān Far. Marv'in soyundan gelenler. Merv Sam'ın oğludur.
M. (āl-ı Marvān) 213a/17
[=1]
marvī Ar. Anlatılmış olan.
m. durur 216a/17
[=1]
maṣāba Ar. Rütbe, derece.
m.+da 301a/14
m.+da durur érdi 190b/03
m.+sıda 330b/01
m.+sıda durur 314b/14

[=4]
masācıd Ar. Mescidler.
m.+nıñ (madārıs u masācıd) 335b/08
[=1]
maṣāf (< Ar. maṣāff) Savaş, çarpışma.
m. 245b/16, 287a/17, 296b/13, 304b/06
m. (ʿazm-ı maṣāf ḳıl-) 215b/14
m.+da 217b/12
m.+ıda (maṣāffıda) 220a/06
m.+ıġa 215b/13
m. içre 221a/11, 255b/11
m. tüz- 206b/04
[=9]
masāfat Ar. Mesafe.
m. 180b/13, 243a/11, 304b/02, 330a/14
m. (ḳaṭʿ-ı masāfat ét-) 167b/01, 196b/14, 206a/02, 240b/14
m. (ḳaṭʿ-ı masāfat ḳıl-) 160a/12, 181b/15, 232a/15, 279a/12, 280a/07, 290b/06, 293b/04, 308a/06, 318a/07, 319a/11, 320a/13
m. ahlı 328a/16
m.+da (ḳaṭʿ-ı masāfat) 279b/15
m. durur 285b/01, 320b/12, 329a/12
m.+ı 211a/08, 308a/10
m.-ı ḳaṭʿ 328b/02
m.+ın 323a/01
m.+nı 323a/17
m. üçün 296b/15
[=32]
masāfat-neverdlik Mesafe katetme durumu.
m.+de 318a/12
[=1]
masāʿī Ar. Mesai, çaba.
m.-ı maşkūr 327b/17, 331b/06
m.-ı maşkūra 272b/05, 275b/04, 298a/09
[=5]
maṣal Ar. Özlü söz.
m. (muttafıḳ-ı maṣal) 233b/01
[=1]
masālik Ar. Meslekler. Tutulan yollar. Süluk edilen yollar.
m.-i ẓulm 171b/16
[=1]
masāmıʿ Ar. Kulaklar.
m.-ı calāl 274a/13, 283b/06
[=2]
masarrat Ar. Sevinç.
m.+dın 228a/09
m.-ı bī-andāza 221b/07, 228b/01
m.-ı lā-kelām 310a/09
[=4]
masarrat-ıktırān Far. Sevinç getiren, sevinçli.
m. (dastān-ı masarrat-ıktırān) 164a/11
[=1]
masarrat-luzūm Far. Sevinç getiren, sevinçli
m.+ı (ḳudūm-ı masarrat-luzum) 327b/01
[=1]
masarrat-vuṣūl Far. Sevinçle.
m.+ı bile (nuzūl-ı masarrat-vuṣūl) 177b/07, 178a/03, 190b/07, 200a/12, 204b/08, 255a/08, 283a/13, 323b/07
m.+ı bile (nasīm-ı nuzūl-ı masarrat-vuṣūl) 167b/03
m.+ı bile (nuzūl-ı masarrat-vusul) 159b/05, 223b/01, 257a/07, 271b/04, 277b/17, 311b/06, 327a/08, 331b/02
m.+ınıñ (nuzūl-ı masarrat-vusul) 253b/06
[=18]
masāyıl (<Ar. masāʾil) Meseleler.
m. 158a/04, 258b/15
m. (ḥāvīu'l-masāyıl) 191b/02
[=3]
maṣdar Ar. Bir şeyin sudur ettiği (çıktığı) menba.
m.-ı amn u saʿādat 231a/03
[=1]
masdūd Ar. Kapalı, tıkalı, set çekilmiş.
m. (darvāza-ı masdūd) 163b/15
m. bol- 322a/05
m. ḳıldur- 163b/02
[=3]
maṣdūḳa Ar. Doğru söz. Hakikat ve gerçek olan kelâm.
m. 307a/03
m.+sı 313a/13
m.+sı bile 198b/13, 302b/03, 323a/11
m.+sıġa 327b/14
[=6]

masġaba Ar. Meşakket ve yorgunluk içinde açlık.
m. 335a/16
[=1]
maṣḥūb Ar. Beraber alınıp götürülmüş.
m. ḳıl- 177a/17, 238b/02, 239a/09, 293a/16, 307b/15, 310b/011, 320a/12
[=7]
Masīḥa ş.a. Hz. İsa'nın elini sürdüğü hastaların derhal iyileşmesi dolayısıyla kendisine isim olarak verilmiştir.
M. (muʿcızāt-ı Masīḥa) 247a/17
M. dék 221b/06
[=2]
maṣlaḥat Ar. Fayda, maksat.
m.-ı madīda 307a/17
m. kör- 305b/12
2. Barış yolu.
m. (maşvarat u maṣlaḥat ḳıl-) 238a/06
[=3]
maslūḫ Ar. Koyunun derisini yüzmek.
m. ét- 303a/12
[=1]
masnad Ar. Makam.
m. (ārām-güzīn-ı masnad-ı ḫılāfat) 197a/07
m.+ı 224b/05
m.-ı amārat 225b/04
m.-ı ʿışrat 258a/09
m.-ı salṭanat 235a/12
m.+ıda 265a/15, 266b/06, 283a/02, 289b/17
m.+ıdın 246b/05
m.+ıġa 224b/09, 228b/13, 249b/03, 250b/10, 258a/04
m.+ın 189a/16
[=16]
masnad-ārā Far. Makamı süsleyen.
m. 249b/15
m.-yı farāġat 251b/07
m.-yı salṭanat 189a/04
[=3]
masnad-ārāy bk. **masnad-ārā**
m. (aʿẓam-ı masnad-ārāy) 267b/14
[=1]
masnad-ārāyī Far. Makam süsleyicilik.
m. 156b/06
[=1]
masnad-nışīn Far. Makamda oturan.
m.+ı 220b/12, 332b/13
m.-ı bār-gāh 197a/09
m.-ı bār-gāh-ı raḥmat 156b/05
m.+ı 188b/08
[=5]
masnad-pīra Far. Makamı süsleyen. Krş.
masnad-pīray
m.+sı 164a/10
[=1]
masnad-pīray bk. **masnad-pīra**
m. bol- 301a/10
[=1]
maşnavī Ar. Beyitler halinde ikilik manzume. Her beyti ayrı kafiyeli olan manzume, mesnevi. Metinde manzume baslığı olarak kullanılmıştır.
m. 157a/09, 158b/15, 159b/10, 161b/17, 164b/09, 167a/13, 169b/04, 174b/16, 176b/13, 180b/17, 183b/17, 185b/08, 187b/14, 191a/09, 193a/12, 196a/06, 198a/04, 208a/16, 211a/04, 211a/12, 214b/06, 216a/10, 218b/09, 220b/07, 221a/10, 223a/07, 225a/01, 226b/07, 229a/12, 232b/06, 233a/13, 233b/15, 235b/11, 236a/09, 238b/05, 239b/07, 241a/10, 242b/17, 244a/11, 244b/13, 246a/12, 246b/10, 248a/09, 248b/05, 249b/07, 250a/06, 251a/14, 251b/11, 252a/14, 253a/01, 254a/09, 254a/15, 255a/15, 256b/16, 257b/08, 257b/15, 258a/17, 259b/15, 260a/09, 261a/05, 261b/16, 266b/15, 267b/14, 273b/11, 283b/03, 286a/10, 289a/12, 295b/05, 297b/06, 301a/16, 302a/05, 304b/10, 306a/08, 307b/06, 312b/09, 315b/14, 317a/09, 320b/02, 320b/16, 321b/04, 322b/05, 325b/08, 335a/07
[=83]
maṣrūf Ar. Sarf olunmuş, harcanılmış olan.
m. ḳıl- 204a/14
m. tut- 159a/08, 302b/08, 335b/06
[=4]
masrūr Ar. Sevinçli.
m. bol- 216a/15, 256b/01
m. u ḫūş-ḫāl ḳıl- 196b/05
[=3]
masrūrlıġ Sevinçli olma durumu.
m. 302a/09

[=1]
mast Far. Sarhoş, kendinden geçmiş.
m. 246a/16
m. (laḥẓa-ı mast-ı ṣāf-ı farāġ) 214a/16
m. bol- 158a/07, 267a/06, 334b/11
m. dék (fīl-ı mast) 219b/17
m.-ı cām-ı şahādat 264a/10
m.-ı dīdār 228a/09
m. ol- 214a/16
[=9]
maṣṭūr Ar. Satırlanmış, dizilmiş.
m. (meẕkūr u maṣṭūr bol-) 282b/06
[=1]
Masʿūd ş.a. Gazneli Mahmut'un oğludur.
M. édi 213b/03
[=1]
masʿūd Ar. Mutlu, bahtiyar.
m. édi 229a/13
m.-ı sāʿāt 241b/17
[=2]
maṣūn Ar. Korunan.
m. eyle- 223a/16
m. tut- 222a/05
m. u maḥfūẓ tut- 222a/04
[=3]
maʾsūr Ar. Esir edilmiş.
m. (maḳtūl u maʾsūr bol-) 198b/06, 310b/02
m. (maḳtūl u maʾsūr ét-) 318a/09
m. (maḳtūl u maʾsūr ḳıl-) 183a/07, 278b/09, 281b/14, 298a/17
m. (tārāc u maḳtūl u maʾsūr ḳıl-) 279b/17
m. ét- 278b/12
m. ḳıl- 207b/05
m. u maḳtūl ḳıl- 219a/09
[=11]
maşāhīr Ar. Ünlüler.
m.+ı (camāhīr u maşāhīr) 224b/13
m.-ı Yemreliyye 174a/17
m.+ıdın 332b/05
m.+idin (sanādīd-ı maşāhīr) 161b/09
m. u aali 256b/09
[=5]
maşaḳḳat Ar. Sıkıntı, güçlük.
m. 300b/12
m. bile 206a/06, 219a/04, 277a/14
m.+dın 335b/03
m.-ı fırāvān 211a/09
m.-ı tamām 239b/04, 298b/03, 329a/07
[=9]
maşʿal Ar. Meş'ale. Krş.**maşʿala**
m. (çırāġān-ı maşʿal) 258b/02
m.-ı ʿınād 159a/17
m.+ın 258a/13
[=3]
maşʿala bk. **maşʿal**
m.+ı ḥayātī 333b/07
m.+sıdın 242b/09
[=2]
maşʿala-afrūz Far. Lamba, meşale parlata
m.-ı maḥfal-ı maşvarat 224b/15
[=1]
maşāyıḫ (< Ar. maşāyiḫ) Seyhler.
m. (ḥażrat-ı şayḫu'l-maşāyıḫ) 200a/10
m. (şayḫu'l-maşāyıḫ) 266a/12
m. (şayḫu'l-maşāyıḫ-ı ʿālam) 243a/12
m.-ı kirām 234a/01
[=4]
maşġala Ar. İş, meşale
m.-ı daḫşat-āmīz163a/10
[=1]
maşġūl Ar. Meşgul, herhangi bir şeyle ugraşan.
m. bol- 160b/03, 176b/12, 190a/06, 193a/12, 194b/05, 198b/16, 209b/07, 217b/12, 245a/09, 271b/11, 284b/08, 285a/03, 291a/12, 291a/14
m. durur érdi 185a/11, 210a/14, 284b/03, 295a/07, 306b/06, 307b/10, 313b/06, 326a/07
m. durur érdiler 279a/08, 281b/08, 281b/15, 305b/05, 318b/01, 332a/02
m. dururlar 303b/01
m. érdi 190a/09, 287b/03
m. érür 321a/06
m. ḳıl- 163b/01
[=33]
maşġūllıḳ Meşgullük.
m. ḳıl- 286b/11
m. körgüz- 158a/14
[=2]
Maşhad y.a. İran'ın kuzeydoğusunda bir şehir. 1220 yılında Moğolların saldırından zarar gördü. 16.-17. yüzyıllarda da Türkmen ve Özbeklerin

akınına uğradı. Şiilerin on iki imamından yedincisi olan İmam Ali Rıza'nın kabri buradadır. O yüzden kutsal sayılır.
M.+ġa 306b/17
M.-i muḳaddas 201b/12
[=2]
maşḥūn Ar. Dolu, dopdolu.
m. (mamlū u maşḥūn ḳıl-) 251a/06
[=1]
maşhūr Ar. Ünlü, tanınmış.
m. 251b/02
m. durur 173a/02, 178b/02, 235a/01, 272a/03, 289b/01, 290b/15, 321b/16, 322a/01
m. durur érdi 203a/03, 286b/05
[=11]
maşıyyat (< Ar. maşīʾat) Dilek, irade, arzu.
m.-ı lam-yazalī 201a/08, 210b/06, 275a/12
[=3]
maşḳ Ar. Alışma, alıştırma.
m.-ı callādlıg 198a/08
m.-ı nūk-i sınān 296b/11
[=2]
maşkūr Ar. Şükre layık olan. Krş. **maşkūra**
m. (masāʿī-ı maşkur) 327b/17
m. (saʿy-ı maşkūr) 169b/14, 268a/17, 277a/09, 329a/06
m.+nı (masāʿī-ı maşkūr) 331b/06
m.+nı (saʿy-ı maşkūr) 302b/12
[=7]
maşkūra bk. **maşkūr**
m. (masāʿī-ı maşkūra) 272b/05, 275b/04, 298a/09
[=3]
maşmūl Ar. Kaplanmış, bir şeyin içinde bulunan.
m. (maḫṣūṣ u maşmūl) 232a/10
m. bol- 328a/07
m.-ı navāzışāt-ı bī-kerāna 178a/05
[=3]
maşrıḳ Ar. Doğu.
m. 161b/11, 175a/04
m.-ı bār-gāh 174b/03
m. sarı 320b/12
m. uruġı 185b/16
[=5]
maşrūbāt Ar. İçilen şeyler. Herhangi bir içilecek şey
m. (maʾkūlāt u maşrūbāt) 168b/16
[=1]
maşʿūf Ar. Korkmuş, ürkek.Çılgınca sevmek.
m. 335b/06
[=1]
maʿşūḳ Ar. Sevilen, sevilmiş.
m.+lar 159b/07
[=1]
maşvarat Ar. Danışma, toplantı, meşveret.
m. (maşʿala-afrūz-ı maḥfal-ı maşvarat) 224b/15
m.-ı ṭavīla 307a/17
m. ḳıl- 227b/11
m. u kéñeş 180a/03
m. u muṣlaḥat ḳıl- 238a/06
[=5]
māt Far. Satranç oyununda yenilme.
m. ḳıl- 220a/01, 254a/17
[=2]
matāʿ Ar. Mal, eşya.
m.+ıġa 254a/10
[=1]
maṭālıb Ar. İstekler, arzular, taleb edilen şeyler.
m.+ı (tamāmat-ı maḳāṣıd u maṭālıb) 325b/06
[=1]
mātam Ar. Yas, matem.
m. 223b/04
m.+dın 294b/11
m.+ın tutdur- 334a/07
[=3]
mātam-zada Far. Matemli, yaslı.
m.+lar 223b/02
m.+larınıñ (dāru'l-ammāra-ı mātam-zada) 225b/06
[=1]
matānat Ar. Sağlamlık, muhkemlik
m. 163b/14
m.+da (haşānat u matānat) 239b/03
[=2]
matārat Ar. Yağmurlar.
m. yañlıġ (ḳaṭarāt-ı maṭarāt) 223b/13
[=1]

maṭars Ar. Mahkeme.
m.-ı muʿallā 232a/04
[=1]
maṭāyā Ar. Binek hayvanları.
m.+sın 308b/06, 316b/04
[=2]
maṭbaḫ-ḫāna Ar. Far. Yemek pişirilen yer, mutfak.
m. 244a/01
m.-ı şaylān 335b/17
[=2]
maṭbūʿ Ar. Hoş, latif, makbul.
m. (ṭarḥ-ı maṭbūʿ) 188a/01
[=1]
matīn Ar. Sağlam, dayanıklı, doğru.
m. (andīşa-ı matīn) 325a/16
m. (cısr-ı matīn) 317b/11
[=2]
maṭlaʿ Ar. Kaside veya gazelin ilk beyti.
m. 189b/11
m.+ı 189b/10
[=2]
maṭlab Ar. İstek.
m.+ıġa 299a/15
m. u āb-rūy 307b/04
[=2]
matlūf Ar. Telef olmuş.
m. ḳıldur (pāy-māl u matlūf) 198b/12
[=1]
maṭrūd Ar. Kovulmuş. Tardedilmiş. Uzaklaştırılmış olan.
m. (mardūd u maṭrūd bol-) 268b/06
[=1]
maṭrūdlıġ Kovulma, uzaklaştırılma.
m. 299b/15
[=1]
maʿṭūf Ar. Bir tarafa meyl etmiş olan.
m. ét- 164a/04, 248a/05, 250a/03, 253a/15, 253b/10, 261a/01, 265b/17, 278b/09
m. ḳıl- 177b/04, 224a/10, 244a/09, 329a/04
[=12]
maʿvā Ar. Mekân, sığınılacak yer.
m. (sükanā u māʿvā) 170b/14
m. u sükanā 196b/17, 201a/02
[=3]
mavāʿız̧ (<Ar. mavāʿiẓ) Öğütler, nasihatlar.
m. (cavāhır-ı mavāʿız̧) 243a/16
m. (la'ālī-ı mavāʿız̧-ı nāfʿ ıa) 314a/03
[=2]
mavāʿīd Ar. (Yemin anlamında) Söz vermeler.
m.-ı bī-kerāna 202a/03, 232a/11
m.-ı ḫusravāna 268b/09
[=2]
mavālī Ar. Dost ve komşular, efendiler.
m.+sı (ahālī u mavālī) 318b/04
m.+sı bile 273b/17
[=2]
mavānıʿ Ar. Mâni'ler. Engeller. Mâni olanlar.
m.-ı mavānıʿ-ı mumānaʿat161b/04
[=1]
Māvarā'un-nahr y.a. Ceyhun ırmağının doğusunda kalan ülkelere Müslüman coğrafyacıların verdiği ad. Türklerin yaşadıkları bu ülkeler, Ceyhun ve Seyhun ırmaklarının havzalarını ihtiva ediyordu.
M. 202a/05, 220a/12, 221b/12, 313a/16
M. (tamāmat-ı Māvarāu'n-nahr) 335a/
[=4]
mavāṣik Ar. Mevsuk şeyler. Misaklar. Yeminler. Sözleşmeler.
m.-ı müekked 161a/13
[=1]
mavāşī Ar. Davar, koyun, keçi gibi hayvanlar.
m. (amvāl u mavāşī) 257b/14
m. (māl u mavāşī) 176a/03, 180b/14, 180b/15, 240b/17, 319a/09
m.+dın 305b/01
m.+ları bile (amvāl u tavar u mavaşi) 258a/08
m.+ları bile (araba u mavāşī) 196b/10
m.+ları bile (māl u mavāşī) 260b/16
m.+larıga (amvāl u mavāşī) 257b/13
m.+larıga (māl u mavāşī) 198b/15, 252b/10
m.+ların (māl u mavāşī) 194b/11
m.+sıdın (māl u mavāşī) 323b/03
m.+sıġa (māl u mavāşī) 186b/15
m.+sın (māl u mavāşī) 173b/02
m. u amvāl 160b/04
m. u māl 160b/07

[=19]
mavāṭın (< Ar. **mavāṭin**) Vatanlar, yurtlar.
m. u mesākīn 319b/08
[=1]
mavāżıʿ Ar. Konular, hususlar
m. 280a/08
m.+da 285b/02, 320b/11, 323a/13, 325a/07
m.+ġa 176b/11, 319b/12
m.+ı 320b/15
[=8]
mavc Ar. Dalga.
m. 252a/17
m.+ı 211a/06
m.-ı daryā-yı zar 244b/15
m.-ı lucca-ı zaḫḫār 242b/05
m.-ı sarāb 321a/02
m.+lar 248b/14
m. u tuġyān 191a/13
m. ur- 259b/15
[=8]
mavfūr Ar. Çok, fazla. Krş. **mavfūra**
m. (cahd-ı mavfūr) 169b/14, 187b/14, 193b/03, 209b/01, 277a/09, 278a/01, 298a/09, 302b/11, 304b/07, 331b/06
m. (cuhd-ı mavfūr) 268a/17
m. (ġanāyım-ı mavfūr) 191a/04, 290a/07
m. (köşiş-i mavfūr) 226a/07
m. (saʿy-ı mavfūr) 178a/16, 198b/05
m. bile (ġanāyım-ı mavfūr) 176a/17
[=17]
mavfūra bk. **mavfūr**
m. (darāhım-ı mavfura-ı ıḥsān) 251a/05
m. (köşiş-i mavfūra) 235a/09
m. (manāzıl-ı mavfūra) 241a/01
m. (sıpāh-ı mavfūra) 240b/02
m. bile (ġanāyım-ı mavfūra) 331a/10
m.+sıdın (carāyım-ı mavfūra) 310a/11
[=6]
mavʿıẓa Ar. Nasihat, öğüt.
m. (cavāhır-ı girān-māyā-ı naṣāyıḥ u mavʿıẓa) 314b/04
[=1]
māvī Far. Mavi.
m. (saḳırlāt-ı māvī) 250a/09
[=1]
mavḳıʿ Ar. Zaman, vakit.t
m.-ı calādat 320a/16
[=1]
mavḳıf (< Ar. mavḳif) Durulan yer, durak.
m.-ı ʿarż 281a/03
m.-ı calāl 169b/11, 204b/16, 299a/14
m.+ıda 190b/09
m.+ıġa 167b/08, 197a/03
[=7]
mavḳūf Ar. Vakfedilmiş, birine ait kılınmış.
m. ḳıl- 208a/07
[=1]
Mavlām Bérdi Üydeçi ş.a. Muhammad Can Beg'in oğludur.
M.+niñ 160a/09
[=1]
Mavlānā Nıyāz Ḫ(v)āca Aḫund Baba ş.a. Yaşadığı dönemin önemli şeyhlerindendir.
M. 243a/15
[=1]
mavr Ar. Yol.
m.+ı 233b/10
[=1]
mavrıd (< Ar. mavrid) Geçilen yer, varılan yer.
m.+da 187a/14, 334b/10
m.-ı asrār-ı ġaybī 184b/12
m.-ı asrār-ı lā-raybī 311a/15
m.-ı ʿavāṭıf-ı ḫusravāna 299a/11
m.+ı barıḳa-ı la-raybī 239a/03
m.-ı ılhāmāt-ı ġaybī 174b/14
m.-ı ınʿāmāt-ı ḫusravāna 178a/05
m.-ı marāḥım-ı ḫusravāna 209b/14
m.+ıda 157b/15, 172b/09, 208b/11, 275b/12, 299b/04
[=14]
mavsūm Ar. Adlandırılmış.
m. bol- 279a/01, 284a/02
m. durur 172b/17, 302b/06
m. érdi 230b/09
m. ḳıl- 165b/17, 327b/17
[=7]
mavt Ar. Ölüm.
m. (sekret-i mavt) 303b/13
m.+da (şaraf-ı mavt) 286b/05
[=2]

mavta Ar. Çorak, ölü.
m. (ārāżī-ı mavta) 275b/08
[=1]
mavżiʿ (<Ar. mavżiʿ) Ölüm.
m. 178b/02, 183a/13, 283b/17, 320b/12
m.+da 159b/15, 166a/14, 167a/10, 167b/08, 176a/15, 177b/08, 178b/06, 179a/04, 190a/17, 193a/04, 226b/01, 240b/05, 240b/11, 247a/13, 248a/15, 248b/04, 251b/07, 252a/02, 252a/07, 252a/07, 253a/16, 255b/07, 255b/17, 258a/06, 265b/05, 266a/02, 271a/08, 273b/07, 283a/08, 284a/02, 298b/05, 299a/01, 303a/17, 306a/17, 311b/02, 313a/07, 314b/07, 320b/05, 321a/11, 323a/09, 324b/09, 326a/03, 326a/17, 327a/09,
m.+dın 180a/11, 190b/06, 196b/14, 197b/08, 198a/01, 240b/14, 247a/03, 256b/11, 266b/04, 283b/15, 315b/04, 319a/06, 322a/10, 326a/07,
m.+ġa 266b/04, 272b/02, 283a/06
m.+ı 173b/04
m.-ı bār-gāh-ı ıclāl 242b/14
m.-ı cannat-sān 311b/10
m.-ı meẕkūr 177a/13, 265b/08, 302b/15, 318b/14
m.-ı muḳaddas 191b/10
m.-ı nuzhat-mavḳıʿ 197a/12
m.-ı nuzhat-nışān 174a/05
m.+ıda 327b/09, 328b/04
m.+ıdaġı 236b/12
m.+ıdın 323a/03
m.+ıġa 190a/17, 240b/07, 254a/11, 279a/13, 309b/06, 318a/13, 324b/09, 327a/12, 335a/10,
m.+ıġaça 329a/12
m.+ın 180a/10, 197a/11
m.+ınıñ 320b/15
m.+nıñ 272a/10, 273a/07, 318b/04, 322a/12
[=99]
may Far. Şarap, içki.
m.+ġa 158a/10
[=1]
may-ḫāna Ar. Meyhane.
m.+sınıñ 246b/07
[=1]
may-parast Far. Durmadan şarap içen
m. 267a/06
[=1]
māya Far. Öz gevher, maya.
m.-ı tekessür 228b/10
[=1]
mayāmın Ar. Bereketler, mutluluklar, uğurlar.
m.+ı bile 161a/13
m.+ı davlat 286b/09
m.-ı taraḳḳub u ʿātıfat 302b/16
[=3]
maydān Ar. Alan.
m. 264a/15, 286b/05, 287b/01
m. (aheng-i maydān ḳıl-) 220a/15
m. (yeke-tāz-ı maydān-ı şamātat) 169a/05
m. (yekke-tāz-ı maydān-ı vaḳāḥat) 179a/10
m. (yekke-tāz-ı maydān-ı varaḳ) 159b/01
m. ara 215b/12, 245b/17
m.+da 199b/05, 242b/06, 252a/17, 289a/12
m.+dın 218a/11, 286b/04, 289a/10
m.+ġa 186a/09, 209b/06, 218a/12, 286a/07, 286b/01, 287a/15
m.+ġa (maʿrākā-ı maydān) 193a/11
m.-ı kār-zār 222b/14, 236a/08
m.-ı mubārazat 226b/04
m.-ı muḳātala 236a/05, 252b/16
m.+ı sarı 182a/06
m.-ı vakahat 182b/09
m.+ıda 202b/12, 259b/02, 261b/05
m.+ıġa 193b/02, 208b/09, 209a/02, 217b/06, 240a/11, 245b/16, 261b/03, 263a/17, 264a/13, 286a/04, 289b/04, 287b/01, 296b/17, 335b/04
m.+ın 258a/03
m.+ınıñ 161a/07, 166a/06, 172b/13, 225a/06, 233a/14, 247b/16, 282a/16, 311b/14
m.+ıñ 174b/03
m. içre 219b/08
m.+nı 276a/01
m.+nıñ 218a/08, 218b/08
m.+nıñ (maʿreke-i maydān) 199a/10
m.+sarı 226b/08
[=63]

maydān-dārlıġ bk. **maydān-dārlıḳ**
m. 199a/17
[=1]
maydān-dārlıḳ Savaş meydanına hakim olma.
m. 186a/10, 194b/17
m.+ġa 286a/05, 287a/13
m. ḳıl- 288b/02
m. körgüz- 252b/03
[=6]
maydān-navard Far. Meydan kıvrımı.
m. ḳıl- 169b/06
[=1]
māyıl (< Ar. māʾil) Eğimli.
m. 180b/04, 242a/01
m. bol- 323a/06
[=3]
mayl Ar. Meyl, eğilim.
m. 302a/11
m. eyle- 302a/11
m. ét- 321b/12
m.+ı birle 239a/02
m.-ı ḫaṭā ḳıl- 261a/13
m.-ı ḫ(v)āb ḳıl- 261a/05
m.+ı ḳıl- 178b/05
m. ḳıl- 180b/05, 215b/09, 239b/11, 302a/09
m. körgüz- 177b/05, 196a/08, 216b/08, 243b/09, 258a/11, 259a/02, 261a/09
[=18]
mayl-pestlik Aşağı meyletme durumu.
m. 188b/14
[=1]
Maylı Cungul y.a. Gürlen'in yaklaşık 11 km güneybatısında yer alan bir yer.
M. 164a/05, 283a/06, 311b/02, 327a/12
[=2]
Maylı Özek nahrı y.a. Hoca Eli'nin yaklaşık 25 km. batısında yer alan Tallık'ın kollarından birinin adıdır.
M. 252a/08
[=1]
maymana Ar. Bir ordunun sağ kanadı.
m. (canāḥ-ı maymana) 263a/07
m.-ı maymūn 217b/16, 218b/04, 252a/12, 265a/01
m.+sı bile 289a/08
m.+sın 289a/06
[=7]
maymanat Ar. Uğur, bereketlilik.
m. (āvān-ı maymanat-ı tavʿāmān) 313b/04
m. (ḳudūm-ı maymanat) 200a/16
[=2]
maymanat-ancām Far. Sonu uğurlu ve bereketli olan.
m. 271b/16
m. (mıżrab-ı ḫıyām-ı maymanat-ancām) 167a/09
m. (muḫīm-ı ḫıyām-ı maymanat-ancām) 255b/, 259b/, 321a/, 326b/
m.+da (hengām-ı maymanat-ancām) 302a/14
m.+ıda (ayyām-ı maymanat-ancam) 319a/02
[=8]
maymanat-ḥuṣūl Ar. Hasıl olan uğur, gerçekleşen bereket, uğurlu.
m. (bahār-ı vurūd-ı maymanat-ḥuṣūl) 167b/02
[=1]
maymanat-ıntımā Ar. Uğura mensup olma, uğurlu.
m.+nıñ 327b/02
[=1]
maymanat-ıntısāb Ar. Uğura mensup olma, uğurlu.
m. (kitāb-ı maymanat-ıntısāb) 228b/06
m.+nı (ḫıyām-ı maymanat-ıntısāb) 313a/10
[=2]
maymanat-luzūm Ar. Uğurlu.
m.+ı bile (ḳudūm-ı maymanat-luzūm) 223b/02
[=1]
maymanat-maʾnūs Ar. Uğuru alışılmış, uğurlu.
m.+ı bile (culūs-ı maymanat-maʾnūs) 188b/06, 228b/11
m.+ınıñ (culūs-ı maymanat-maʾnūs) 267a/07
[=3]
maymanat-numūn Ar. Uğur gösteren, uğurlu.
m. (ḫıyām-ı maymanat-numūn) 315b/05

[=1]
maymanat-vuṣūl Ar. Gelişi uğur olan, uğurlu.
m.+ı bile (nuzūl-ı maymanat-vuṣūl) 193a/03
[=1]
maymūn Ar. Kısmet, başarı, uğur.
m. (ḳadam-ı maymūn) 295a/15
m. (maymana-ı maymūn) 252a/12
m. (mevkib-i maymūn) 167b/02
m. (vaḳt-ı maymūn) 216a/10
m.+da (maymana-ı maymūn) 265a/01
m.+dın (maymana-ı maymūn) 218b/04
m.+ġa (maymana-ı maymūn) 217b/16
m.+ı bile 164a/09
m.+ı bile (avṣāf-ı maymūn) 156b/14
m.+nıñ (ṭālıʿ-ı maymun) 283a/05
[=10]
maymūn-nıtāc Ar. Uğurlu soya mensup.
m. (āl-ı Sāmān-ı maymūn-nıtāc) 213b/02
[=1]
Maymūn yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı.
M. (muvāfıḳ-ı Maymun yılı) 216a/06
[=1]
maysara Ar. Ordunun sol kanadı.
m.+ġa 210a/03
m.-ı maysūr 218a/01, 252a/12, 265a/03
m.+nıñ 210a/04
m.+sı bile 289a/07
m.+sıdın 287b/14
m.+sın 289a/05
[=8]
maysūr Ar. Kolaylanmış, kolay.
m.+da (maysara-ı maysūr) 265a/03
m.+ġa (maysara-ı maysūr) 218a/01
m.+nı (maysara-ı maysūr) 252a/12
[=3]
mayşūm Ar. Şanssız, talihsiz.
m. durur (maẕmūm u mayşūm) 171a/11
m.+ını 212b/02
[=2]
maẕāhıb Ar. Mezhepler, tutulan yollar.
m.-ı muḫtalıfa 171a/10
[=1]
mazāḥım Ar. Zahmetler, sıkıntılar.
m. (dāḫıl u mazāḥım bol-) 175b/13, 177b/16
[=2]
maẕāḳ Ar. Zevk alacak yer, damak.
m.-ı cān 168a/05
[=1]
maẕallat Ar. Düşkünlük, alçaklık.
m. 219b/04, 221a/09, 232b/03, 260b/14, 288a/14, 303b/13, 323b/11
m.+dın (kerd-i maẕallat) 257b/09
m.-ı lā-kelām 306a/04
[=9]
maʿāmīn Ar. Mazmunlar, ima edilen anlamlar.
m.-ı badīʿa 217b/08
m.-ı rafīʿa 172b/13
m.+ını 314b/17
m.-i manīʿa 164a/10
[=4]
maẕammat Ar. Hiciv, küçümseme.
m. körgüz- 206b/09
[=1]
Mazāndarān y.a. Hazar Denizi yakınlarında, Gilan'ın kuzeyinde bir yer.
M. (bīşa-ı Mazāndarān) 248b/09
M. téñizı 322a/01
[=2]
maẕanna Ar. Düşünce.
m. bile 319b/14
[=1]
mazārıʿ (< Ar. mazāriʿ) Tarlalar, ekili yerler.
m. 275a/14
m. (manāzıl u mazārıʿ) 306b/13
m.+ı 275b/08
m.+ıġa 333b/06
m.+ın 274b/03
m.+nı 290a/03
m.+nıñ 286b/14
m. u maġāḳ 298a/03
[=8]
mazārıstān Ar. Mezar, ziyaret yeri
m. ét- 218b/09
[=1]
maẕbūḥī Ar. Kesilmiş.
m. (hareket-i maẕbūḥī ḳıl-) 293a/11, 330a/08
m.+sı bile (hareket-i maẕbūḥī) 231a/06

[=3]
mazbūr Ar. Adı geçen.
m. 280a/01, 331b/13
m. (beg-i mazbūr) 178a/04
m. (bég-i mazbūr) 232a/02
m. (ḥavlı-ı mazbūr) 331b/07
m. (Ḫudāy Bergen Bég-i mazbūr) 186b/16
m. (māh-ı mazbūr) 278b/16, 283a/02
m. (sıpah-dār-ı mazbūr) 318a/04
m. (Süyündük Bég-i mazbūr) 299b/02
m.+da (āvān-ı mazbūr) 304b/08
m.+da (māh-ı şarīf-ı mazbūr) 307a/03
m.+da (sana-ı mazbūr) 311a/17
m.+ġa (rıbāt-ı mazbūr) 195a/06
m.+lar (maʾmūr-ı mazbūr) 169b/12
m.+nı (atalıḳ-ı mazbūr) 334a/04
m.+nı (mergen-i mazbūr) 298b/15
m.+nıñ (ʿAbdu'l-ʿazīz Ḫān-ı mazbūr) 327b/10
m.+nıñ (bég-i mazbūr) 231a/11
m.+nıñ (māh-ı mazbūr) 204b/01, 235b/05
m.+nıñ (Ẕu'l-ḳaʿda-ı mazbūr) 233a/10
[=22]
mażbūṭ Ar. Kayıt altına alınmış. zabtedilmiş.
m. ḳıl- 207b/15, 238b/16
[=2]
maẓhar Ar. Sereflenme, nail olma.
m. durur 282b/02
m.-ı ʿadl u dād 215a/10
m.-ı altāf-ı ılāhī 277b/09
m.-ı anvār-ı ġaybī 311a/14
m.-ı asrār-ı lā-raybī 174b/14
m.+ı aʿṭāf-ı nā-mutanāhī 277b/09, 282b/08
m.-ı fuyūżāt-ı ılāhī 241a/17
m.-ı maʿrıfat 215a/14
m. u'l-acāyıb 224b/03
m. u'l-altāf-ı ılāhī 282b/08
[=11]
māżī Ar. Geçmiş.
m.+ara (azmına-ı māżī) 301a/05
m.+dın (zamān-ı māżī) 278a/04
[=2]
mazīd Ar. Artma, çogalma.
m. (sabab-ı mazīd-ı ıḳbāl) 333b/10
m. u mużāʿaf bol- 202a/16
[=2]
mażīḳ Ar. Sıkan, darlaştıran.
m.-ı muḥāṣara 294a/11
[=1]
maẓlūm Ar. Zulüm görmüş, sakin sessiz.
m. (amīr-ı maẓlūm) 294b/09
m.+larınıñ 187a/06
m.+larnı 217a/14, 314b/13
m.+nı (amīr-ı maẓlūm) 294b/05
[=5]
maẕmūm Ar. Küçümsenmiş, hor görülmüş.
m. 205a/07
m.+ın 172a/12
m. u mayşūm 171a/11
[=3]
maẕmūma bk. **maẕmūma**
m. (fiʿl-i maẕmūma) 314b/10
[=1]
mażmūn Ar. Kavram, ince söz.
m.+ġa 306a/07
m.+ı 232a/08
m.-ı humāyūn 230b/02
m.+ıġa 190b/14, 210b/04, 328a/01
m.+ın 162b/17, 219a/08
[=8]
mazraʿa Ar. Ziraat yapılan yer, mezraa.
m.+lar 248b/08
[=1]
mazrūʿāt Ar. Ekili olanlar.
m.+ın (amvāl u mazrūʿāt) 177b/10
[=1]
maʿzūl Ar. Görevden alınma, azledilme.
m. 305b/17
m. ét- 227a/09
m. ḳıl- 192b/16, 199a/05, 202a/11, 280b/09, 305b/17
[=7]
maʿzūllıḳ Azledilme durumu.
m. 219a/10
[=1]
meger Far. Meğer, oysa.
m. 223a/14, 264a/11, 266b/12, 300b/17, 316a/12, 322a/01, 325a/08
[=7]
mehleke Ar. Helak olunacak yer, tehlikeli yer, iş.
m.+din 220a/10, 221b/11

[=2]
mehter Far. Vali, vezir. Metinde özel ad yerine de kullanılmıştır.
m.-i mūmā-ilayh 187b/13
m.-i muşār-ileyh 188b/03
[=2]
mekān Ar. Yer, mekan.
m. 216a/03
m. eyle- 250a/14
m. érür 214a/11
m.+ġa 243a/09
m.+ınıñ 228b/06
m. u āşyān 322a/14
[=6]
mekārım (<Ar. mekārim) Keremler. İyilikler.
m.+ıġa (ahālī u mekārım) 188b/01
[=1]
mekārim Ar. Keremler, cömertlikller.
m.-ı aḫlāḳ 230a/10
[=1]
mekkāre Ar. Hileci, aldatıcı.
m. (cafā-kār u mekkāre u bī-ḥayā) 212a/12
[=1]
meknūn Ar. Saklı, gizli.
m. 162a/14
m. (macrūḥ u meknūn bol-) 298b/16
m.-ı ḫāṭır 197b/01, 202a/13, 210a/01
[=5]
mekr Ar. Hile.
m. u ḥīla 238a/01, 254b/02
[=2]
mekremet Ar. Cömertlik, iyilik, ihsan.
m. 311b/03
m. (āsmān-ı ḫūrşīd-ı mekremet) 224b/17
m. (bānī-ı mabānī-ı mekremet) 164a/16, 187b/08
m. (muruvvat u mekremet ḳıl-) 203b/06
m. (sulāla-ı mekremet) 313b/10
m.+i bile 156b/08
m.+i mülūkāna 310b/15
m.+i pād-şāhāna 255b/05
m. körgüz- 306b/13
m. u ıḥsān bol- 301a/12
m.+yüzidin (şafḳat u mekremet) 192a/10
[=12]
mekremet-panāh Far. Cömertlik yeri.
m.-ı ʿāṭıfat-dast-gāh 238a/14
[=1]
mekrūh Ar. İğrenç, nahoş görülen şey.
m. körün- 275b/06
[=1]
mekṣ Ar. Durma, bekleme.
m. 240b/11
m. u tavaḳḳuf 318b/08
[=2]
mekşūf Ar. Keşfedilmiş.
m. bol- 157b/11
m. u ẓāhır bol- 271b/13
[=2]
mekteb Ar. Mektep.
m.-i ʿacz 216b/10
[=1]
mektūbāt Ar. Mektuplar.
m. (murāsalāt u mektubat) 268b/12
[=1]
mektūm Ar. Gizli, saklı.
m. (maʿdūm u mektūm ḳıl-) 171a/17
[=1]
melāyik (< Ar. melāʾik) Melekler.
m. 262a/16, 263b/16, 286a/12
m.+ge 246b/14
[=4]
melāyik-pāsbān Far. Koruyucusu melekler olan.
m. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān-ı melāyik-pāsbān) 205/17
m.+ġa (āsıtān-ı melāyik-pāsbān) 187a/05
[=1]
melek Ar. Melek.
m. 165b/04, 185b/13, 217a/03, 229a/01
m. (güruh-ı melek) 322b/14
m.+érmes 322b/14
[=6]
melek-manẓar Ar. Melek görünüşlü.
m. (felek-peyker u melek-manẓar) 255a/03
[=1]
melek-parvāz Far. Melek gibi uçan.
m. 242a/13
[=1]
melekī Ar. Melekle ilgili.

m. (ẕāt-ı melekī) 222b/02, 230a/10
[=1]
melik Ar. Padişah.
m. 250a/16
m. (al-manṣūr bi-nuṣrati'l-meliki'-mustaʿān) 292b/10
m.-i cahān 157a/10
[=3]
Melik Sayfu'd-dīn ş.a. Memlük Sultanıdır.
M.+nıñ 223b/11
[=1]
memālik Ar. Ülkeler, topraklar.
m. 173b/16, 187b/13, 189b/05, 208b/02, 254b/08, 282b/13, 335a/13, 335b/15
m. (memālik-i Aral) 198b/14
m. (farmān-farmā-yı memālik-i ʿālam) 292b/08
m. ahlı 216a/14
m.+din (aṭrāf-ı memalik) 190b/01, 255b/08, 283a/10
m.+ıġa 202b/10
m.-i ʿaḳabī 156b/05
m.-i aşrār 157a/16
m.-i aṭrāf 165b/08
m.-i ḫāṣṣa 297a/12
m.-i maḥrūsa 167a/05, 190a/10, 193a/06, 251a/04, 276b/14, 282b/05, 290a/10, 292a/10, 293a/11, 306b/10, 312a/11, 313b/06, 316b/15, 334b/02
m.-i meẕkūr 220a/02
m.+idaġı 202a/05
m.+ide 171b/04, 304a/17
m.+iniñ 188b/01
m.+üze 301a/04
[=39]
memleket Ar. Ülke. Krş. mamlakat
m. 164b/17, 166b/01, 167a/07, 225b/05, 315a/03, 333a/07, 333a/13
m. (ahālī-ı memleket) 333a/15
m. (muṣālıḥ-ı memleket) 241a/16
m. (umūr-ı memleket) 165a/16, 226a/06
m.+de 228b/17
m.+din 172b/12, 205b/04, 267b/12
m.+ni 333a/17
m.+niñ 277b/16
[=17]
memleket-dārlıġ Memleketi koruma durumu, memleketin sahibi olma durumu.
m. 159a/10
[=1]
men Ar. Ben (Zamir). Krş. mén
m. 178b/05, 183a/09, 210b/15, 211a/08, 214b/16, 255a/06, 266b/02, 266b/12, 267a/06, 313a/06, 324a/03, 324a/05, 324a/05
m.+i 211a/11, 256b/17, 259a/08
m.+iñ 266b/11, 266b/13
m. (maña) 266b/03, 267a/05, 267a/05
[=21]
menkūb Ar. Dert ve mşsakkatlere maruz kalmış olan, rütbe haysiyetten düşmüş olan.
m. (macrūḥ u c bol-) 305a/06
m. (maġlūb u menkub bol-) 199a/12, 288b/05
m. (maġlūb u menkūb ḳıl-) 177b/01
m. (maḫẕūl u menkub) 282a/07
m. érür 305a/07
m. ol (ḫ(v)ār u menkūb) 159a/01
m. u maḫẕūlvār 332b/08
m. u maḳhūr ét- 315a/04
[=9]
Menūçehr ş.a. Pişdadiyan hanedanının Feridundan sonra tahta çıkan yedinci hükümdarı.
M. ile 213a/09
[=1]
menzillik Bir günde gidilebilecek yol olma durumu, konaklık.
m. 281b/11, 308a/10, 323a/17
m.+de 310b/01
[=4]
Meñli Murād Sar-dār ş.a. Yomutlu isyancılardandır.
M. 174b/12
M.+nı 174b/15
[=2]
merākib Ar. (Araba, at, kayık, vapur gibi) binecek vasıtalar. Merkebler.
m. 322b/11, 334b/17
m. (pāy-māl-ı merākib) 252b/12
m. (summ-ı merākib-i davlat) 242b/07
m.+ıġa 303b/01, 314b/08

m.-i sarsar-ġırām 221a/07, 259b/14, 322b/17
m.-i tavsanlıġ 307b/03
m.+iniñ 325a/13, 333b/05
m. u amvāl 206a/04
[=13]
merg Far. Ölüm.
m. 214a/05
[=1]
mergen Far. Tüfekçi, tüfekli asker.
m.-i mazbūr 298b/15
m.+lerni 288a/10
[=2]
merkeb Ar. Binek hayvanı, esek.
m.+i 262a/05
m.+i masāfarāt 166a/13
m.+in 161a/06, 227a/03, 228a/03, 230b/13, 303b/03, 304b/02, 322b/05, 331a/12
m.+ini 298b/15
m. üzre 263b/10
[=12]
merkez Ar. Merkez.
m.-i ṣaff-ı hayca 224a/04
[=1]
mesākīn I Ar. Meskenler, yurtlar.
m.+ıġa (avṭān u mesākīn) 196b/05
m.+larıġa (emākin u mesākīn) 180b/16
m.+ların (manāzıl u mesākīn) 166a/11
m.+lerin (mavāṭın u mesākīn) 319b/08
[=4]
mesākīn II Ar. Miskinler, yoksullar.
m. (muʿīnu'l-mesākīn) 215a/07
m.+ġa (fuḳarā u mesākīn) 259a/16
m.+lerige (aḥşām u mesākīn) 306a/05
m.+nıñ (fuḳarā u mesākīn) 165b/02, 335b/02
[=5]
mesālik Ar. Meslekler, yollar.
m. (sālik-i mesālik-i ṭarīḳat) 191b/06
[=1]
mesken Ar. Konut, ev, yer.
m. ét- 248b/16
[=1]
meslek Ar. Yol, meslek.
m.+ige 320a/07
[=1]
mestlik Sarhoşluk.
m.+idin (ġaflat-ı mestlik) 167b/04
[=1]
mevākib Ar. Cemaatler, topluluklar.
m. (dast-ı farsūd-ı mevākib) 252b/12
m. (gürd-i mevākib-i şavkat) 242b/08
m.-i gīhān-pūy 333b/05
m.-i humāyūn 196a/15
[=4]
mevkib Ar. Atlı veya yaya giden kafile, topluluk.
m. ahlı 244a/01
m.+ġa (ahl-ı mevkib) 191a/09, 249b/06
m.+i ʿālī 162a/13, 268b/04
m.-i gīhān-pūy 182b/17, 253b/17
m.-i humāyūn 183a/17, 241b/08, 247a/02, 313a/03
m.-i humāyūn-ı nuṣrat-fuzūn 318b/08
m.-i maymūn 167b/02
m.-i vālā 162a/12, 164a/03, 167b/08, 169a/05, 177b/03
m.-i ẓafar-ḳarīn 162a/07
m.+iniñ 167a/17
[=20]
mey-keş Far. Şarap içen.
m.+i 246b/07
[=1]
meẕkūr Ar. Adı geçen, zikredilen. Krş. **meẕkūra**
m. 174a/04, 191b/10, 205b/15, 206a/08, 217b/04, 227a/11, 228a/15, 234a/17, 236b/10, 237a/02, 237a/05, 241a/01, 309b/05, 320b/05, 327b/13, 329b/15, 330a/15
m. (ʿAbdu Kerīm Bég-i meẕkūr) 300b/12
m. (atalıḳ-ı meẕkūr) 231b/14
m. (bay-ı meẕkūr) 278a/01
m. (bég-i meẕkūr) 238b/13
m. (Cān (10) Muḥammad Ṣūfī-ı meẕkūr) 247a/10
m. (ḫ(v)āca-ı meẕkūr) 199b/03, 328b/12
m. (maʾmur-ı meẕkūr) 302b/11
m. (mavżıʿ-ı meẕkūr) 302b/15, 318b/14
m. (sābıḳa-ı meẕkūr) 234a/08, 270a/05
m. (seyyid-i meẕkūr) 332a/04
m. (ṣūfī-ı meẕkūr) 293a/04
m. bile (tartīb-ı meẕkūr) 285b/17

m. bol- 161a/14, 169b/15, 173a/15, 178a/11, 201b/03, 202a/15, 207a/01, 217b/04, 222b/13, 263a/05, 276a/06, 296a/11, 298b/11, 299b/05, 300b/03, 300b/16, 319b/09, 322a/08, 328a/13, 330a/02, 330b/02
m.+da (ayyām-ı meẕkūr) 304b/08
m.+da (bīşa-ı meẕkūr) 247b/05
m.+da (manzıl-ı meẕkūr) 196b/11
m.+da (mavżıʿ-ı meẕkūr) 265b/09
m.+da (şanba-ı meẕkūr) 273a/12
m.+dın (ḳalʿa-ı meẕkūr) 255a/12
m.+ġa (mavżıʿ-ı meẕkūr) 177a/13
m.+ġa (nahr-ı meẕkūr) 259b/08
m.+lar (maʾmūr-ı meẕkūr) 310a/06
m.+lar (sar-gerde-i meẕkūr) 181a/07
m.+nı (amvāl-ı meẕkūr) 166b/15, 167b/07
m.+nı (atalıḳ-ı meẕkūr) 192a/11
m.+nı (bég-i meẕkūr) 169a/13
m.+nı (élāt-ı meẕkūr) 283b/08
m.+nı (memālik-i meẕkūr) 220a/02
m.+nın (nahr-ı meẕkūr) 326b/04
m.+nıñ (amīr-ı meẕkūr) 166a/17
m.+nıñ (bég-i meẕkūr) 163b/10, 230b/01, 233a/05
m.+nıñ (ḫān-ı maġfūr-ı meẕkūr) 245a/06
m.+nıñ (ḫ(v)āca-ı meẕkūr) 331a/12
m.+nıñ (māh-ı meẕkūr) 188a/13, 203b/07, 227a/05, 228a/12, 235a/11, 237b/08, 255b/17, 276a/04, 280a/04, 287a/02, 293b/01, 308a/17, 331a/07, 335a/09
m.+nıñ (muḥarram-ı meẕkūr) 160a/04
m.+nıñ (nahr-ı meẕkūr) 280b/01
m.+nıñ (safar-ı meẕkūr) 280a/16
m.+nıñ (toy-ı meẕkūr) 188b/16
m.+nıñ (töre-i meẕkūr) 202b/01
m.+nıñ (Ẕu'l-ḳaʿda-ı meẕkūr) 318a/05
m. u masṭūr bol- 282b/06
[=97]

meẕkūra bk. **meẕkūr**
m. (sana-ı meẕkūra) 335a/01
m. (ṭāyıfa-ı meẕkūra) 166b/02
m. (umarā-yı meẕkūra) 272b/05
m. (vaḳāyıʿ-ı meẕkūra) 202b/04
m.+da (sana-ı meẕkūra) 161b/15, 172a/12, 202b/05
m.+nı (vaḳāyıʿ-ı meẕkūra) 320a/14
m.+nıñ (balda-ı meẕkūra) 242b/15
m.+nıñ (ḳalʿa-ı meẕkūra) 162a/17, 244a/09
m.+nıñ (vaḳāyıʿ-ı meẕkūra) 317a/13
m.+sı (sana-ı meẕkūra) 292b/17
[=13]

meẕkūrīn Ar. Adı geçenler, zikredilenler.
m. (amīrīn-ı meẕkūrin) 207b/08
m. (umarā-yı meẕkūrin) 194a/14
[=2]

mén bk. **men**
m.+din 256b/16
m. (maña) 189b/11, 214b/06, 214b/10, 314a/16
[=5]

mıdḥat Ar. Medhetme, övme.
m.+ıġa 214b/17
[=1]

mıhmān-dārlıġ Misafir ağırlayıcılık.
m. 296a/02
[=1]

mıḥnat (< Ar. miḥnat) Sıkıntı, dert, acı.
m. 277a/14
m.-ı ġam 325b/15
[=2]

mıḥnat-ṣurat Ar. Görünüşü sıkıntı veren.
m.+ın 229b/15
[=1]

mıhr Far. Güneş; sevgi, merhamet.
m. 255a/17, 307a/16, 315b/15
m. (lıvā-yı mıhr) 217b/11
m. (rāʾyat-ı mıhr) 176a/08
m. (ṭaʿna-ı mıhr u mah) 215b/07
m. dék 198a/16, 262b/03
m.-ı ayīna-ı cān 165b/15
m.-ı camāl 221b/08
m.-ı duruḫşānda 215a/03
m.-ı munīr 260a/04, 322b/15
m.-ı raḫşān 297b/08
m.-ı ruḫşān 165b/15
m.+ını 323a/08
m.+ıñ bile (daʿvā-ı mıhr) 301a/08
m. kibi 221b/09
m. yañlıġ 168a/14, 297b/09
[=20]

mıhr-sān Far. Güneş gibi.

m. 174b/17
[=1]
mıhr-ṭalʿat Ar. Yüzü güneş gibi olan.
m. (Şah-ı Keyvān-maḳām u mıhr-ṭalʿat) 225a/03
[=1]
mıhrbānlıġ Sevgi dolu olma, şefkatli olma.
m.+ıdın 179a/02
m. körgüz- 271a/12
m. yüzidin 180a/04
[=3]
mıḥvar Ar. Eksen.
m.+ın 212b/12
[=1]
mıḳdār (< Ar. miḳdār) Değer, derece.
m. 251b/10
m.+larnıñ 164a/01
[=2]
mıḳrāż Ar. Makas.
m.+ı mıḳrāż-ı taʾannī 163a/13
[=1]
mılal (<Ar. milal) Milletler.
m.-ı mutafarrıḳa 171a/10
[=1]
mıllat (< Ar. millat) Millet, ulus, ümmet.
m. (aʿdā-yı mülk ü mıllat) 159a/12, 161b/06
m. (furūzanda-ı mıllat-ı Aḥmadī) 215a/06
m. (ḥāmī-ı mıllat) 157a/11
m. (ḥāmī-ı mıllat-ı bayżā) 292b/08
m. (ıntıẓām-ı mülk ü mıllat) 224b/14
m. (muḳavvī-ı mıllat-ı bayżā) 220b/05
m. (umūr-ı mülk u mıllat) 325a/15
m. durur (ıḫtılāl-ı mülk u mıllat) 333b/10
[=9]
mıʿmār (< Ar. miʿmār) İmar eden, yapan, mimar.
m. 242b/11, 255a/07, 271a/03
m. (dīvār-ı mıʿmār) 302b/04
m.+ı 220a/17
m.+ı bile 315a/02
m.-ı sıyāsat 229a/01
m.+lar 188a/11
[=8]
mıʿmārī Ar. Mimarlıkla alâkalı. Mimarlığa âit.
m. durur 159b/06
[=1]
mıʿmārlıġ Mimarlık.
m. (camʿ-ı asbāb-ı mıʿmārlıġ) 187b/16
[=1]
mıncal Ar. Orak.
m.+ı 261a/09
[=1]
mınnat Ar. Minnet.
m.+kol- 171a/04
[=1]
mınnat-dārlıġ Minnetdarlık.
m. u şükr-güẕārlıġ 201b/04
[=1]
mıʿrāc Ar. Merdiven; göğe çıkma.
m.+ıdur 214a/09
m. u nuṣrat 170a/02
[=2]
mırʿāt Ar. Ayna.
m.-ı ḫāṭır199b/09
m.+ıġa 259b/14
[=2]
mırvaḥa-cunbānlıġ Far. Yelpaze sallayıcılık.
m.+ıdın 173b/15
[=1]
mıs Far. Bakır.
m. u kümüş 254a/14
[=1]
mısāḥat Ar. Ölçme.
m.+ı 318b/15
m.+ını 321b/14
[=2]
mışāl Ar. Benzer.
m. 191a/11, 242a/17, 247a/15, 248b/15
m.+ı bile 208b/09
m.+ınıñ (pād-şāh-ı ʿadīmu'l-mışāl) 333a/06
[=6]
mışḳāl Ar. Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü.
m. 165b/12
[=1]
mışl Ar. Benzer.
m.-ı acal 233a/15
m.-ı çeng-i palang 263b/13

m.-ı malaḫ leşkeri 249a/03
m.-ı şīr-ı jıyān 195b/06
[=4]
mışrāʿ Ar. Dize. Metinde manzume başlığı olarak kullanılmıştır.
m. 222a/02
m.+da 324a/10
[=2]
mızāc (< Ar. mizāc) Huy, tabiat, gönül.
m.+ıġa 180a/17
m.+ıma 256a/01
m.+ları 200b/09
m. yüzidin (daḫl u mızāc) 158b/12
[=4]
mızāc-sıpılır Far. Mizacı gök gibi olan.
m. 315b/15
[=1]
Mızdahḳan y.a. Hoca Eli'ne yaklaşık 7-8 km batısında yer alan bir şehir.
M.+da 192b/08, 291b/11
M. ḳırınıñ 168b/06
[=3]
mıżmār Ar. Koşu meydanı.
m.+ınıñ 225a/11, 311a/12
[=2]
mıżrab Ar. Büyük çadır.
m.-ı bār-gāh 252a/02
m.-ı bār-gāh-ı ʿālam-panāh 312b/07
m.-ı bār-gāh-ı felek-ışţıbāh 327a/06
m.-ı bār-gāh-ı ıḳbāl 285a/11, 292a/03, 331b/04
m.-ı bār-gāh-ı ʿızz u calāl 271b/02
m.-ı ḫıyam 197a/11
m.-ı ḫıyam-ı davlat 283a/08
m.-ı ḫıyam-ı davlat-ancām 193b/16
m.-ı ḫıyam-ı ıḳbāl 174a/05, 197b/13, 204b/15, 207a/13, 278a/10, 318b/02, 324b/12
m.-ı ḫıyam-ı maymanat-ancām 167a/09
m.-ı ḫıyam-ı nuṣrat-tazyīn 179a/13
m.-ı ḫıyam-ı saʿādat 271b/10
m.-ı ḫıyam-ı ẓafar-farcām 232a/15
m.+ınıñ 161b/08
[=22]
mīʿād Ar. Vaad edilen, belirtilen zaman.
m. 174b/11
m. küni 269b/01
[=2]
miʾe Ar. Yüz (sayı).
m. 216a/05
m. érdi (ṣemān ve ʿaşra ve sitte miʾe) 223b/13
[=2]
Mīḫ y.a. Buhara'da bir köy.
M. 202b/17
[=1]
miknet Ar. Kuvvet, kudret, güç.
m. (ıstıḥḳār-ı miknet-i lā-yazālī) 292a/09
[=1]
min- Binmek.
m.-di 243a/10
m.-ip 222b/09, 243b/16, 244b/13, 270a/14
[=5]
at min- 222b/09
[=1]
mīnā Ar. Şarap şisesi.
m. érür 215b/03
[=1]
mina'l-ıttıfāḳāt-ı ḥasana Ar. Güzel raslantı.
m. 298b/04
[=1]
mindür- Bindirmek.
m.-gen 243b/07
[=1]
mīnū Far. Zümrüt.
m. (çarḫ-ı mīnū) 232b/07
[=1]
miñ Bin (sayı).
m. 162a/01, 165b/12, 168b/02, 197b/14, 204a/03, 205b/13, 207a/16, 234a/13, 239b/10, 243b/12, 255a/06, 257a/16, 275b/02, 275b/02, 277a/14, 300b/13, 323b/14
m. (béş altı miñ) 219b/16
m. (béş miñ) 274b/17, 316b/14, 317a/06
m. (iki miñ) 180a/13, 202b/06
m. (iki miñ yüz on altı) 189a/07
m. (ikki miñ) 194b/09, 316b/16
m. (ikki miñ béş yüz) 320a/10
m. (on miñ) 182b/16, 186b/08
m. (sékkiz miñ) 290b/03
m. (tāʾrīḫ-ı miñ daġı ikki yüz on altı) 159b/04

m. (tört miñ) 266a/04, 274a/17
m. (üç miñ) 212a/03, 320b/01
m. (yetti sékkiz miñ) 173a/12
m. (yigirme miñ) 204b/09
m. (yüz miñ) 167b/16, 185b/01, 206a/06, 224a/11, 231a/04, 231b/09, 237a/03, 246b/16, 250b/02, 262a/09, 262a/16
m. béş yüz 212a/01, 310a/15
m. béş yüz yigirme bir 189a/07
m. dağı iki yüz on sékkiz 159b/02
m. dağı iki yüz yigirme tört 267b/01
m. dağı ikki yüz on altı 161a/12
m. dağı ikki yüz on sékkiz 164b/07
m. dağı ikki yüz yigirme bir 204a/01
m. dağı ikki yüz yigirme ikki 306b/17
m. dağı ikki yüz yigirme tört 270b/16
m. dağı ikki yüz yigirme üç 251a/10
m. dağı yetti yüz 281b/07
m. dağı yüz seksen béş 157b/13
m.+din 243b/13, 249b/11
m.+ge 186b/08
m.+ge (üç miñ) 208a/06
m.+i 305a/05
m.+idin 188a/16
m. iki yüz on toḳuz 189a/05, 209b/12
m. iki yüz yigirme béş 292b/17
m. iki yüz yigirme bir 225a/17, 229a/04
m. iki yüz yigirme tört 309a/12
m. ikki yüz on toḳḳuz 167a/07, 201b/10
m. ikki yüz yigirme 217b/10
m. ikki yüz yigirme altı 328a/17, 335a/02
m. ikki yüz yigirme bir 156b/17, 197a/07
m. ikki yüz yigirme iki 236b/01
m. ikki yüz yigirme tört 300b/02
m. yüz yetmiş tört 189a/08
[=83]

Miñ k.a. Özbeklerin bir boyudur. Uygurlara karıştı.
M.+niñ 296b/01
[=1]

Miñ Bulaḳ y.a. y.a. Kızılkum çölünün yakşlaşık 190 km kuzeydoğusunda, Üç Kuduk'un yaklaşık 55 km doğusunda bir yer.
M. 320b/14
M.+da 203a/14
[=2]

mīr Ar. Emir, bey.
m.-ı vālā-güher 174b/17
[=1]

mīr-āblıġ Orta Asyada su ve ziraat işlerinden sorumlu vezir olma durumu.
m. 227a/15, 280b/08
[=2]

mīr-āḫūr Far. Padişahın atları ile ilgilenen devlet görevlisi.
m. 242a/08
[=1]

mīr-şikār Avcı.
m. (bī-ḥasāb-ı mīr-şikār) 242a/11
m. bile 158b/03
m.+lar 241b/07, 244b/04
[=4]

Mīr-zā bk. **Mīr-zā ʿAbdu'l-ḫālıḳ Tubbat**
M.+ġa 171a/06
[=1]

Mīr-zā ʿAbdu'l-ḫālıḳ Tubbat ş.a. .a. Buhara'nın alimlerindendir.
M.+nı 171a/04, 201b/06
[=2]

Mīr-zā Masīḥā ş.a. Kongrat'ın fethini anlatan bir kaside ve tarih yazan bir şairdir. Munis, ondan alıntı yapmıştır.
M. 314a/17
M. bile 313b/11
M.+ġa 312a/15
M.+nıñ 314a/06
[=4]

Mīr ʿAlī Dīvānbégi ş.a. Avaz Inak zamanında vergi ve haraç toplamak ve bunları hesaplamak ile görevli bir vezirdi.
M. (valad-ı Mīr ʿAlī Dīvānbégi) 255a/10
[=1]

Mīr Ḥāşım Ḫ(v)āca ş.a. Din Nasır Töre'nin adamlarındandır.
M.+nı 202b/01
[=1]

Mīr Ḥeyder bk. **Mīr Ḥeyder Pād-şāh**
M. 197a/16
M.+niñ 197a/14, 197b/04, 309b/09
[=4]

Mīr Ḥeyder Pād-şāh ş.a. Buhara hakimi idi. Krş. **Mīr Ḥeyder**
M. 201a/12, 201b/16, 203b/15, 206a/09
M.+nıñ 201a/03, 202a/16, 203a/07, 309a/15
[=9]
Mīr Tümen Bahādur ş.a. Oraz Ali Inak'ın Çat Kale halkı için görevlendirdiği kişilerdendir.
M. 237a/14
[=1]
Mirakan y.a. Buharanın güneybatısında yer alan bir köy.
M. 166b/11
[=1]
mīrāṣ Ar. Miras.
m.+dın 164b/14, 225b/03
[=2]
mīṣāḳ Ar. Sözleşme.
m.+ıdın (kesr-i mīṣāḳ) 161b/01
[=1]
Miskīn Seyyid y.a. Bazergan'ın yaklaşık 20 km batısında bir yer.
M.+niñ 205a/16
[=1]
mīş Far. Koyun.
m. ara 218b/10
m. içre 198a/06
m.+lerge 218b/10
[=3]
mīta Far. Çorak.
m. (arāẓī-ı mīta) 302b/08
[=1]
mīva Far. Meyve.
m. 243a/04, 315a/13
m.+lar 250a/17
[=3]
Mīzān Ar. Terazi burcu.
m.+ınıñ (Buḫārā Mīzānı)276b/01
m.+ı (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm Mīzānı) 276b/01
m. burcı 293b/04
2. Terazi, ölçü aleti.
m.+ıġa 242b/17
[=4]
mīzbān Far. Ev sahibi.
m.+lar 243a/02
[=1]
Moġul k.a. Turâni milletlerinin en büyüklerinden bir kabile olup Türkler ve Mançurlarla cinsi yakınlıkları vardır. Asya'nın ortalarında bugün Çin Devletine tâbi olan ve Moğolistan ismiyle bilinen geniş bir çölde ve Sibirya ve Türkistan'ın da bazı taraflarında bulunurlar. Cengiz Hanla beraber Asya'nın batı taraflarına akın ettikleri zaman Asyanın büyük bir kısmıyla Avrupanın da bir kısmını yakıp yıkmışlardır.
M. 223b/10, 223b/17
M.+lar 224a/04, 224a/13
[=4]
Mollā Burhān ş.a. Hasan Murad Begi öldüren kişi olarak tanıtılmıştır.
M. 210a/15
[=1]
Mollā Ésen Kéldi ş.a. Ak Yakışdaki Kancıgalının hakimi idi.
M.+niñ 202b/16
[=1]
Molla Nūrī Ḳāżī ş.a. Yomut'un kadısıdır.
M. 176a/10
[=1]
Mosḳov k.a. Moskov, Rus.
M.+da 219b/12
[=1]
muʾaddā (< Ar. muʾaddāʾ) Mânâ, anlam, mefhum, kavram.
m.+sı bile 158a/01, 224b/15
m.+sıdın 217a/13
m.+sınıñ 305a/01
[=4]
muʿāf Ar. Bağışlama, ayrı tutulma
m. ét- 260b/11
m. tut- 190b/14
[=2]
muʿālafat Ar. Dostluk kurmak.
m. u muṣādaḳat 230b/02
[=1]
muʿālafat-āmīz Far. Dostlukla.
m. (muvaddat-angīz u muʾālafat-āmīz) 234a/02
[=1]
muʿallā Ar. Yüce, yüksek.
m. 245a/02, 259a/10, 311a/10

m. bol- 225b/12
m. durur (bınā-yı muʿallā) 212a/08
m.+ġa (maṭars-ı muʿallā) 232a/05
[=7]

muʿallā-āsıtāna Ar. Yüce payitaht.
m. (cahān-dār-ı muʿallā-āsıtāna) 220b/15
[=1]

muʿallā-canāb Ar. Makamı yüksek.
m. (āl-ı Pūyā-ı muʿallā-canāb) 213b/04
[=1]

muʿallā-ḥaşam Ar. Yüce aile.
m. (afżal-ı salāṭīn-ı muʿallā-ḥaşam) 311a
m. (Ardşīr-ı muʿallā-ḥaşam) 213a/15
m. (Keyūmarş-ı şāh-ı muʿallā-ḥaşam) 213a/07
[=3]

muʿallā-sarīr Ar. Yüce taht.
m. u muraṣṣaʿ-kemer 211a/12
[=1]

muʿallā-sıpıhr Far. Yüce gökyüzü.
m. 307b/12
[=1]

muʿammā Ar. Anlaşılmaz iş. Karışık şey. Bilinmeyen hâl.
m. +ı (aʿmāl-ı muʿammāī) 294b/17
m.+nıñ 259a/05
[=2]

muʿānadat Ar. Karşı çıkan, karşıt, ters.
m. 229b/07, 231b/02, 231b/07, 308b/04
m. (muḫālafat u muʿānadat) 231a/05, 333b/11
m. (taḥḳīḳ-ı muʿānadat) 232a/08
m.+ġa (muḫālafat u muʿānadat) 333b/12
m.+ı (mūcıb-ı muʿānadat) 166a/02
[=9]

muʿānadat-andīş Far. Ters, karşıt düşünce.
m.+ler (ṭāġī-ı muʿānadat-andīş) 317a/16
[=1]

muʿānaḳa Ar. Birbirinin boynuna sarılma kucaklaşma.
m. (marāsım-ı muʿānaḳa) 273b/16
[=1]

muʿānasat Ar. Dostluk, söyleşmek.
m. (muvāfaḳat u muʾānasat körgüz-) 182a/13
[=1]

muʿānıd (< Ar. muʿānid) İnatçı, karşıt, muhalif.
m.-ı bād-kār 333b/15
m.+ın 274b/02
m.+lar 170a/09, 174a/13, 174b/11, 177b/12, 180a/08, 180a/10, 181a/10, 181b/17, 182b/11, 183b/07, 183b/13, 186a/02, 187a/16, 192a/02, 194b/06, 195a/06, 195a/11, 195a/15, 195b/03, 218a/04, 222a/13, 252b/16, 261b/04, 263a/10, 265b/11, 276a/15, 281b/03, 281b/17, 286b/17, 287b/06, 289b/12, 291b/07, 294a/09, 294a/15, 295b/02, 297a/08, 297b/06, 307b/16, 309a/08, 318a/09, 318a/11, 320a/16, 323a/16, 323b/07, 330a/14, 330b/10
m.+lar bile 236a/04, 278b/02, 285a/05, 287a/06, 291a/11, 297a/03, 298b/08, 308a/12
m.+lar kéynidin 180b/03
m.+lardın 197b/15, 236b/07, 239a/09, 246a/02, 252b/06, 253a/11, 264b/11, 276a/01, 277a/08, 278b/08, 284b/14, 287b/04, 287b/12, 288a/15, 296b/17, 301a/01, 323a/09, 330b/12
m.+larġa 182b/06, 217b/07, 218a/10, 218b/15, 219a/07, 234b/09, 236a/17, 237b/12, 285a/02, 291a/13, 295b/13, 298b/10, 323b/08, 329a/06,
m.+ları 159a/17, 175a/04, 234b/03, 239b/05, 250b/13, 256a/03, 283b/07, 334b/02
m.+ları bile 306b/01
m.+larıdın 309b/07
m.+larınıñ 206b/15, 253b/07, 261a/14, 279b/12, 306b/16, 330a/04, teke
m.+larnı 177b/01, 181a/09, 181b/04, 194a/02, 194b/03, 221b/11, 277a/11, 298a/08, 305b/15, 310a/05
m.+larnıñ 170a/04, 175a/08, 177b/10, 183a/14, 193a/10, 195a/01, 232b/04, 234b/06, 252a/13, 289a/15, 308a/07, 308a/13, bu(1)
m.+larnıñ kéynidin 180a/14, 323b/02
m.+nı 226b/07

m. u tāgī 245b/05
[=133]
muʿānıdīn Ar. Muhalifler.
m.-ı bī-şumār 193b/09
m.-ı dīn u davlat 159a/12
[=2]
muʿānī bk. **maʿānī**
m. 164a/10, 258b/14
m. (muʿānī-ı rafīʿa) 217b/08
m.-ı badīʿa 172b/13
m.-ı rafīʿa 217b/08
[=5]
muʿarrā Ar. Arınmış, temizlenmiş.
m. 219a/14
m. tap- 309a/17
[=2]
muʿasker Ar. Asker karargahı.
m.+ge (humāyūn-ı muʿasker) 290b/05
m. ét- 235a/16
m.-i ʿasākir-i nuṣrat-farcām ḳıl- 167a/10
m.-i ʿasākir-i manṣūra ḳıl- 180a/10
m.-i ʿasākir-i nuṣrat-aṣar 252a/09
m.-i ʿasākir-i nuṣrat-ıltızām ḳıl- 236a/02
m.-i ʿasākir-i ẓafar-ıltıẓām 255b/07
m.-i ʿasākir-i ẓafar-panāh 251b/16
m.-i humāyūn 169a/02, 174b/02, 204b/17, 266a/08, 286b/15, 289b/16, 290b/02, 291a/02, 291b/10, 314b/01, 314b/11
m.-i humāyūn ḳıl- 198a/02, 207a/05
m.-i sıpāh-ı davlat ḳıl- 244b/17
m. ḳıl- 236a/17, 253a/16, 285b/01
m.+ni 259a/08
[=26]
muʾassıs Ar. Tesis eden, kuran.
m.-ı asās-ı salṭanat 187b/08
[=1]
muʿaṭṭal Ar. Kullanılmaz, battal.
m. bol- 255b/03
[=1]
muʿaṭṭar Ar. Güzel kokulu bir lâle çiçeginin adı; kokulu.
m. 258b/02
m. ḳıl- 162a/09, 317b/03, 328b/11
[=4]
muʿaṭṭıl Ar. Boş, kullanılmayan.
m. bol- 307b/02
[=1]
muʿaṭṭış Ar. Susatan.
m.+ların (ıntıẓār-ı mutaʿaṭṭış) 261b/15
[=1]
muʿāvadat Ar. Dönme, dönüş.
m. 164a/04, 265b/15
m.+ġa (rikāb-ı muʿāvadat) 250a/02
m. ḳıl- 237a/07, 244a/01, 265b/02, 268b/03
m. körgüz- 169a/03, 173b/02, 177a/05, 178b/02, 203a/01, 204a/02, 208a/09, 234a/15, 240b/17, 273b/08, 276a/08, 278b/05, 280a/08, 291b/16, 305b/03, 306b/10, 307b/03, 309a/17, 328b/13, 329b/11, 332b/09, 334a/03
[=29]
muʿāvanat Ar. Yardım
m. 309a/16
m.+ı bile 222a/06
m.+ı bile (madad u muʿāvanat) 250b/16
m.+ı bile (nīrū-yı muʿāvanat) 209a/11
m.-ı ıḳbāl u saʿādat 157a/14
m.-ı u muẓāharat 190a/05
m. u ımdād 231b/04, 232a/13
m. u madad-kārlıġ 280b/14
m. u madad-kārlıġı 236b/02
m. u muʿāżadat 267b/11
m. u muẓāharat 230a/06
[=12]
muʿāyana Ar. Yardım.
m. 288b/02, 289b/05
m. kör- 205b/17
m. körün- 302a/16
[=4]
muʿāżadat Ar. Baska birine yardım etmek.
m. (muḫālafat u muazadat) 231b/02, 238b/03
m.+ı bile 293a/11
m.+ı bile (muʿāvanat u muʿāżadat) 267b/11
m.-ı tavfīḳ u hıdāyat 157a/15
[=5]
muʿaẓẓam Ar. Azametli, ulu.
m. (ḫavākīn-ı muʿaẓẓam) 277b/09
m. (şabanu'l-muazzam ayı) 276a/12, 292b/16

m.+ayı (Şaʿ banu'l-muʿ aẕẓam ayı) 228a/03
m.+nıñ (Şaʿ banu'l-muʿ aẕẓam) 188a/12, 189a/05
m.+nıñ (Şaʿ banu'l-muʿ aẕẓam ayı) 292b/17
m.+nıñ (Şavvālu'l-muʿ aẕẓam) 229a/04, 241b/16
[=9]
muʿ aẕẓamat Ar. Büyük olanlar.
m.+ıdın érdi 322a/15
[=1]
muʿ azzaz Ar. Büyük olanlar.
m.+dur 219a/17
[=1]
mubādarat Ar. Bir işe hemen başlama.
m. (mubarazat u mubādarat) 193b/02
m. körgüz- 278a/02, 286b/01, 287a/13, 289a/08, 310b/03
m. u mudāḫalat ḳıl- 159a/11
[=7]
mubaddal Ar. Değisme, başkalaşma.
m. (muncar u mubaddal bol-) 172a/03
[=1]
mubāḥ Ar. Yapılmasında yasak olmayan şey.
m. 333b/13
[=1]
mubāhāt Ar. Güzellik ve buna benzer hususlarda tefâhür etmek, övünmek.
m. 216a/13
m. eyle (ıẓhār-ı mubāhāt) 165a/06
m.+ıdın 184a/07
[=3]
mubāhāt-taḫt Far. Övünme tahtı.
m. 215b/05
[=1]
mubālaġa Ar. Abartma
m. 164b/06, 225a/16
m. körgüz- 269a/04
[=3]
mubāraza bk. **mubārazat**
m.+lar 185b/07
[=1]
mubārazat Ar. Savaş, mücadele. Krş. **mubāraza**
m. 183b/16, 184a/03, 195b/13, 203a/06, 208b/08, 209b/07, 217b/06, 218b/05, 220a/06, 264a/16, 274b/01, 286a/04, 286b/01, 287b/01, 288a/16, 310b/03
m. (anvāʿ -ı mubārazat) 217a/16
m. (hımmat u mubārazat) 284b/11
m. (şahanşāh-ı mubārazat-dast-gāh) 193b/04
m. (tahavvur u muāarazat) 305a/06
m. bile 329a/08
m. bile (nīrū-yı mubārazat) 253a/06
m.+da 193b/11, 330b/09
m.+dın 330b/05
m.+ġa (maydān-ı mubārazat) 226b/04
m.+ın 208b/11
m. içre 220a/04
m. körgüz- 176b/08, 185a/13, 186b/04, 209a/06, 282a/08
m.+nı (tīġ-ı mubārazat) 261b/13, 264a/13
m. u calādat körgüz- 276b/06
m. u mubādarat 193b/02
[=37]
mubārazat-āṣār Far. İzleri kavga olan, kavgacı, savaşçı.
m. (carrār u mubārazat-āṣār) 205b/13
m.+nı (şucaʿ ā-yı mubārazat-āṣār) 286a/05
[=2]
mubārazat-aṭvār Ar. Kavgacı.
m. 206a/16
[=1]
mubārazat-kīş Ar. Kavgacı.
m.+érür 196a/06
[=1]
mubārazat-nışān Far. Savaşçı, kavgacı.
m. bile 251a/13
[=1]
mubārek Ar. Kutlu, bereketli.
m. 182a/03, 184b/09, 184b/16, 189a/17, 215b/06, 225b/13, 242a/02, 246b/10, 248a/02, 250a/02, 254b/16, 256b/03, 261b/12, 266b/01, 271a/01, 312a/16, 313b/16
m. (Ramażānu'l-mubārek) 306a/16
m. (Ramażānu'l-mubārek ayı) 307a/06
m. (tārek-i mubārek) 297b/11
m.+ayı (Ramażānu'l-mubārek) 240b/11
m.+de (safar-ı mubārek) 277b/06
m. édi 164b/10

m.+ıġa (tārek-i mubārek) 164b/16
m.+i bile (tārek-i mubārek) 188b/07, 228b/12
m.+in (ḳāmat-ı mubārek) 221b/17
m.+leridin 314a/05
m.+niñ (Ramażānu'l-mubārek) 202b/05, 228b/02, 309b/03
[=31]
mubārek-bādlıġ Kutlama durumu.
m. 189a/10
m.+nı (ġulġula-ı mubārek-bādlıġ) 228a/10
[=2]
mubārek-nıtāc Ar. Soyu kutlu olan.
m. (Humāyūn-nıjād u mubārek-nıtāc) 220b/08
[=1]
mubārekī Ar. Bir mübarek.
m. (tārek-i mubārekī) 292a/13
m. bile (muṣāfaḥa-ı mubārekī) 199b/05
[=2]
mubarhan Ar. Delilli, kanıtlı.
m. (roşan u mubarhan ḳıl-) 172a/09
m. bol- 269a/13
[=2]
mubārız (< Ar. mubāriz) Kavga eden, cidal eden.
m. 179a/14, 273a/09, 281a/14, 289b/03
m. bile 293a/17, 305b/04, 328a/13
m.-ı bar-guzīda 283b/03
m.-ı kīne-güẕār-ı duşman-şikār 318a/05
m.+ı kīne-güẕār 331a/06
m.-ı kine-ẖ(v)āh 283a/15
m.-ı nām-dār 274b/17, 279a/10
m.-ı nām-dār-ı calādat-āṣār 276a/13
m.-ı nām-dār-ı tīr-andāz 320b/01
m.-ı rozgar 161b/16
m.+lar 162b/10, 185b/10, 186a/09, 193a/11, 193b/09, 195a/01, 198b/05, 209b/09, 210b/03, 218b/14, 220a/15, 221a/16, 246a/06, 264a/13, 281b/12, 285b/15, 286a/07, 286a/09, 286b/08, 287a/16, 287b/10, 288b/03, 289a/14, 291a/12, 296b/16, 297b/09
m.+lar bile 186a/05, 209b/06, 221a/06, 277a/10, 287b/14, 329a/05
m.+lardın 179b/05, 209a/04, 211b/12, 297b/04
m.+larġa 297b/07
m.+ları 277a/08, 330b/12
m.+ları bile 218a/01, 330b/03
m.+larıdın 203a/10, 221a/08, 221b/03, 253a/10, 330a/05
m.+larınıñ 206b/04
m.+larnı 329b/03
m.+larnıñ 161a/13, 185a/14, 236a/06, 303b/04
m.+nı 288a/15, 308a/08
m.+nıñ 305a/05
[=71]
mubārızlıġ bk. **mubārızlıḳ**
m. 223a/10
[=1]
mubārızlıḳ Kavga etme durumu. Krş. **mubārızlıġ**
m. 189b/15
[=1]
mubārızu'd-davla Ar. Devletin mübarizi.
m. 306a/01
[=1]
mubarrā Ar. Kurtulmuş, temizlenmiş.
m. 219a/14, 309a/16
m.+dur 257b/02
[=3]
mubāyaʿa Ar. Satın almalar.
m. (muvāżaʿa u mubāyaʿa ḳıl-) 334b/08
[=1]
mubayyan Ar. Açıklanmış. Beyan ve izah edilmiş.
m. ḳıl- 315b/08
[=1]
mubham-bayān Ar. Belirsiz anlatım.
m. (maʿnā-ı mubham-bayān) 216b/11
[=1]
mubīn Ar. Hayrı şerri, iyiyi kötüyü ayıran.
m. (furūzanda-ı şamʿ-ı şarʿ-ı mubīn) 220b/09
[=1]
mubram Ar. Kaçınılmaz,vazgeçilmez, önlenemez.
m. (vāḳıʿa-ı mubram) 192a/04
m. yañlıġ (balā-yı mubram) 296a/13

[=2]
mubtahıc (< Ar. mubtahic) Sevinmiş, sevinen.
m. (mustabşır u mubtahıc bol-) 314b/06
[=1]
mubtalā (< Ar. mubtalāʾ) Uğramış, tutulmuş.
m. bol- 298a/03
m. eyle- 210b/01
m. kör- 170a/10
[=3]
mucādala Ar. Savaş, mücadele.
m. 312a/12
m. (muḥāraba u mucādala u muḳātala) 263a/09
m.+dın (muḥāraba u mucādala) 304b/16
m.+ġa (muḥāraba u mucādala) 219a/09
m.+ġa (muḳātala u mucādala) 284b/10
[=5]
mucāhıd (< Ar. mucāhid) Savaşçı, din ve devlet uğruna savaşan.
m.+lardın 261b/04
[=1]
mucallā (< Ar. mucallāʾ) Cilalı.
m. 159b/07
[=1]
mucāvır Ar. Komşu.
m. durur érdiler 243a/16
m.+ların 244a/07, 266a/15, 312a/08
m.+ların (ḫādım u mucāvır) 290b/14
[=5]
mūcıb (< Ar. mūcib) Sebep, gereken.
m. (sabab u mūcıb) 268a/10
m.-ı asbāb-ı ḥużūr 167a/01
m.+ı bile 169b/12, 175a/11, 186a/17, 191b/06, 192a/17, 194b/07, 205a/01, 234a/01, 239a/12, 273b/05, 276a/14, 279a/08, 284a/11, 285a/09, 287a/11, 292a/01, 292a/01, 304a/11, 307b/16, 316b/04, 317b/10, 324b/03, 328a/10
m.+ı bile (ışārat-ı mūcıb) 183b/09
m.+ı bile 162b/12, 273b/13
m.-ı farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān 293a/02
m.-ı farmān u rızāmandlıġ 164b/03
m.-ı helāk 302a/17
m.-ı ıḳbāl u ẓafar 327b/05
m.-ı ışārat 170b/06
m.-ı ıtnāb 278a/15
m.-ı muʿānadat 166a/02
m.-ı nekbet u zavāl 229b/13
m.-ı tahayyur 228b/09
m.-ı zaval-ı davlat 333b/09
m.+ıdın 190a/02
m. u bāʿış bol- 301b/14
[=40]
muʿcız-bayān Ar. Anlatışı herkese benzemeyen.
m. (ḳalam-ı muʿcız-bayān) 168a/01, 305b/07
[=2]
muʿcız-nıẓām Ar. Nazmı herkese benzemeyen.
m. (kelām-ı muʿcız-nıẓām) 324a/05
m. (ʿĪsā-ı muʿcız-nıẓām) 220b/10
[=2]
muʿcıza-pardāzlıġ Mucize düzenleme, tertip etme durumu.
m. 172b/14
m. körgüz- 197a/04
[=2]
muʿcızāt (<Ar. muʿcizāt) Mucizeler.
m.-ı Masīḥa 247a/16
[=1]
mucmal Ar. Kısa. Öz. Muhtasar. Sözü az, mânası çok olan.
m. 245b/06
[=1]
mucrım (< Ar. mucrim) Suçlu.
m.-ı bī-saʿādat 264a/11
m.-ı sar-geşte 323b/15
m.+larnıñ 323b/12
[=3]
muctamaʿ Ar. Toplanmış.
m. bol- 160b/12, 174a/07, 177b/15, 190b/02, 204b/02, 231a/08, 235a/06, 283a/11, 313a/04
m. ḳıl- 209b/02
[=11]
mudāfaʿa Ar. Savunma, müdafaa.
m. 178a/15, 181a/11, 194b/06, 294a/12
m.+ġa 163b/01, 186a/17, 194b/05, 209a/01, 209b/07, 210a/14
m.+ġa çık- 207b/15
m. ḳıl- 239b/05

m.+sıġa 235a/17
m. u muḳābala 235b/16
m. u muḳātala 304b/15
m. üçün 207a/04, 221b/14, 296a/14
[=18]
mudāḫalat Ar. Müdahale, karışma.
m. (mubādarat u mudāḫalat ḳıl-) 159a/11
m. körgüz- 217a/12
[=2]
mudām Ar. Müdahale, karışma.
m. 214a/15, 241b/02, 257b/02, 336a/10
m. eyle- 317a/12
m. érür 321a/08
m. ol- 267a/04, 275a/08
[=8]
mudārā Ar. Dost gibi görünme, yüze gülme.
m. 310b/06
m. (āyīn-ı mudārā) 201a/04
m. (ayyām-ı mudārā) 303b/17
m. ḳıl- 181b/06, 232b/12
m. u muvāsa ḳıl- 201a/14
[=6]
mudavvar Ar. Dost gibi görünme, yüze gülme.
m. 312b/10
[=1]
mudbır Ar. Talihsiz, düşkün.
m.-ı bad-baḫt 334a/01
m.-ı bad-kār 305b/08
m.-ı bad-kirdār 333b/07
m.-ı davlat-ber-geşte 297a/17
m.-ı ḥaḳ-nā-şınās 170b/17
m.-ı muḫālafat-kīş 317a/16
m.-ı nā-sıpās 234b/15
m.-ı şaḳāvat-ı māl 293a/17
[=8]
muddaʿā Ar. Dava edilen, iddia olunan.
m. 172a/05
m.+dın (nuḳūd-ı muddaʿā) 270b/13
m.+ġa 298a/14
m.-ı ḥaḳīḳat 325b/08
m.+ların (cayb-ı muddaa) 251a/06
m.+sın 199b/04, 259a/12
m.+sınıñ 230a/02
m.-yı bayhūda 269a/07
[=9]
muddat Ar. Müddet, süre.
m. 228a/17, 234a/05, 240b/11
m.+da 177b/09
m.+dın béri 199a/03, 235b/02, 250b/15, 293a/10
m.+ġa 281b/02
m.+ı 203a/01, 278a/14
m.-ı amārat u salṭanat 211b/01
m.-ı madīd 166a/09, 166a/12, 172b/08, 238a/03, 309a/014
m.-ı ʿumr 164a/06
m.+ıda 171b/04, 192b/12, 251b/08
m.+lardın béri 281b/01
[=22]
muddatī Far. Bir müddet.
m. 236a/13
[=1]
mufād Ar. Fayda, karşılık.
m.+ı 275b/13, 288a/11
m.+ı bile 162b/16, 169b/02, 185a/15, 185b/03, 191b/16, 196b/05, 219a/05, 294b/04, 314b/09, 320a/01, 323a/15
[=13]
mufāhamat Ar. Anlaşma.
m.+nı (ṣadā-yı mufāhamat) 224b/07
[=1]
mufāḫarat Ar. İftiharlanma.
m. (pahlū-yı mufāḫarat) 224b/06
[=1]
mufāraḳat Ar. Ayrılma, uzaklaşma.
m. 301a/01, 307b/14
m. (laḥẓa-ı mufāraḳat ḳıl-) 182a/11
m. körgüz- 320a/09
[=4]
mufārıḳ Ar. Ayrılan, ayrılmış. Müfarakat eden.
m. 165b/02
m. (lā-zālat ʿan mufārıḳu'l-aʿdāʾ-yı şaʿāṣaʿu'ṣ-ṣamṣāma) 193b/06
[=2]
mufaṣṣal Ar. Uzun uzadıya anlatılan.
m. bol- 255b/03
[=1]
mufaṣṣalan Ar. Uzun uzadıya, etraflıca.
m. 217b/03
[=1]
mufavvaż Ar. Görevlendirilmiş.
m. bol- 297a/14
m. durur 222b/08

m. durur érdi 231b/12
[=3]
mufavvıż Ar. Görevli.
m. bol- 297a/14
m. ḳıl- 187b/12, 226a/04
[=3]
mufīda Ar. Faydalı.
m. (cavāhır-ı naṣāyıḥ-ı mufīda) 314a/03
[=1
mufīż Ar. Feyiz veren, feyzlendiren.
m. u'l-ʿaṭā 215a/08
m. u bahramand bol- 168b/13
m. u şarīf 188a/02
[=3]
mufsıd (< Ar. müfsid) Fesat veren, bozucu. Krş. **mufsıda**
m. 245b/12
m.+lar 246a/04, 260a/13, 263a/10, 304b/13, 305a/08
m.+lardın 300b/17, 305a/02
m.+larıdın 330a/10
m. u bāġī 255a/02
[=10]
mufsıda Ar. Fesat veren, bozucu. bk. **mufsıd**
m. (camāʿa-ı mufsıda) 198b/08, 252a/10, 253b/08
m.+nı 196a/16
m.+nı (camāʿa-ı mufsıda) 173b/07, 177b/13
m.+nıñ (camāʿa-ı mufsıda) 170a/10, 170a/14, 250b/17
m.+nıñ (leşker-i mufsıda) 301b/13
m.+nıñ (ṭāyıfa-ı mufsıda) 175b/06
m.+nıñ (Terākime-i mufsıda) 175a/17, 183b/01
[=13]
muftaḫır (< Ar. muftaḫir) İftihar eden, gururlanan.
m. ḳıl- 295a/17, 300a/06
m. u arcmand bol- 179b/13
m. u sar-afrāz ḳıl- 217b/16, 300a/12
[=5]
muġannī Ar. Şarkıcı.
m. 158a/11
[=1]
muġarraḳ Ar. Gümüşle süslü.
m.-ı albısa-ı ṭıllā 301b/14
[=1]
muġaylān Far. Çölde yetişen bir nevi dikenli çalı.
m. ara (ḫār-ı muġaylān) 248b/17
[=1]
muġīṯu'd-davlat ve'd-dīn Ar. Din ve devlet için yardıma koşan.
m. 311b/05
[=1]
muġlaḳāt Ar. Anlaşılmaz şeyler, zor şeyler.
m. (keşf-i muġlaḳāt-ı naḳlī ḳıl-) 216b/15
[=1]
muġtanamāt Ar. Ganimet olarak alınmışlar.
m.+dın (cumla-ı muġtanamāt) 193b/08, 227a/01
[=2]
muhabbat Ar. Sevgi.
m. bile 267a/05
m.+ıdın 166b/16
[=2]
muhācarat Ar. Göç.
m. u musāfarat 288b/01
[=1]
muḫaddara Ar. Namuslu, iffetli kadın.
m. érdi 334b/05
[=1]
muḫafat Ar. Korku, korkma.
m. (ṣāʿıḳa-ı muḫāfat) 233b/15
[=1]
muhāfaẓat Ar. Koruyucu, muhafız olma.
m. 192b/03, 254b/14, 283b/09, 306b/06
m. (rusūm-ı muhāfaẓat) 268a/17
m.+ġa 284a/13
m.+ı 309b/05
m.+ı üçün 305b/04, 320b/06
m.+ıda (sāya-ı muhāfaẓat) 288b/17
m.+ıġa 180b/01, 181b/17, 191a/16, 235b/07, 237a/11, 257a/13, 268a/14, 277a/05, 279a/07, 281a/11, 282a/02, 290b/02
m. körgüz- 324a/15
m. u hırāsat 283b/06
[=24]
muhāḳ Ar. Her Arabi ayın son üç gecesi.

m. (ḥadd-ı muḥāḳ) 306a/07
[=1]
muḥaḳḳar Ar. Aşağılık, alçak, değersiz.
m. 192a/07, 214a/11, 259a/10, 292b/11
m. (gerd-i muḥaḳḳar) 311b/07
[=5]
muḥāl Ḫayāl-ı muḥāl
m. (ḫayāl-ı muḥāl) 268b/14
m. bol- 255b/09
[=2]
muḫālafat Ar. Muhalif olma, karşıt olma.
m. 172b/10, 205b/10, 205b/16, 229b/07, 238a/09, 267b/05, 308b/05, 317a/03, 319b/07, 330a/09
m. (ısrār-ı muḫālafat) 233a/03
m. (ısrār-ı muḫālafat u ʿışyān) 333b/02
m. (mādda-ı muḫālafat) 326b/15
m. (ṣaḥrā-yı muḫālafat) 238a/16
m. (umūr-ı muḫālafat) 268b/14
m.+da 231b/17
m.+dın (sıpāh-ı muḫālafat) 237b/13
m.+ġa (sıpāh-ı muḫālafat) 235a/05
m.+ı (sabab-ı muḫālafat) 166a/02
m.-ı āġāz ḳıl- 166a/09
m.-ı nıẓām 319b/06
m.-ı şamāt 166a/10
m.+ıdın 223b/11
m. ḳıl- 169a/09
m.+nı (lıvā-yı muḫālafat) 308b/13
m. u muʿānadat 231a/05, 333b/11, 333b/12
m. u muʿāżadat 231b/02, 238b/03
[=30]
muḫālafat-andīş Far Muhalif düşünceli.
m.+lar (munāfaḳat-kīş u muḫālafat-andīş) 238
[=1]
muḫālafat-kīş Far. Muhalif.
m.+ler (mudbır-ı muḫālafat-kīş) 317a/16
[=1]
muḫālafat-kişver Far. Memleketi muhalefet olan, muhalif.
m. 267a/14
[=1]
muḫālefetlik Muhalefet olma durumu.
m. 205b/04
[=1]
muḫālıf (< Ar. muḫālif) Karşı düşüncede olan, karşıt, hasım.
m. 211a/03, 332b/13
m. bol- 323a/11
m.+lar 252b/11
m.+larġa 252b/17
m.+larnıñ 239a/04
[=6]
muḫālıf-navāzlıġ Muhalifi affetme, okşama durumu.
m.+ıdın (duşman-güdāz u muḫālıf-navāzlıġ) 193b/06
[=1]
muḫallaş Ar. Kurtarılmış.
m. tap- 161a/14, 172b/09
[=2]
Muḥammad Aḳa ş.a. Sart boyuna mensuptur. Avaz Inak'ın adamlarındandır.
M. 241b/12
[=1]
Muḥammad ʿAlī ş.a. Horasanlı bir köledir.
M. 168a/15
[=1]
Muḥammad ʿAlī Bīy Yaḫşı ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır.
M. 186b/04
[=1]
Muḥammad Amīn ş.a. Hive hanıdır.
M. 213b/15
[=1]
Muḥammad Amīn ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
M.+ġa 254b/13
[=1]
Muḥammad Amīn Bulbul ş.a. Metinde "altun-cılav" olarak tanımlanan Hive hanlarına hizmet eden kölelerden biridir.
M. 172a/14
[=1]
Muḥammad Amīn Inaḳ ş.a. Eş Muhammed Biy'in oğlu, Avaz Biy Inak'ın babasıdır. Temür Gazi Han'ın emri ile Hoca Kulı Inak'ı öldürdü. Bundan sonra ınak oldu.

M. 173a/07, 271b/16, 280a/10,
M.+ġa 299b/03
M.+nıñ 171b/07, 318b/16
[=6]

Muḥammad Amīn ʿInaḳ bk. **Muḥammad Amīn Inaḳ**
M. 318b/14
M. bile 157b/15
M.+nıñ 178b/14,
[=3]

Muḥammad Arbāb Sart boyuna mensuptur. Avaz Inak'ın adamlarındandır.
M. 241b/12
M.+nı 254b/14
[=2]

Muḥammad Bahādur Abdāl ş.a. İsyancılardandır.
M.+nıñ 305a/09
[=1]

Muḥammad Biy ş.a. Kañlı'nın ileri gelenlerindendir.
M. 191a/16, 192b/01, 194a/13, 320b/07
M.+ni 262b/10
[=5]

Muḥammad Cān Bég bk. **Muḥammad Çān Bég**
M. 262b/15, 301b/12
M.+niñ 279a/01
[=3]

Muḥammad Cān Bég ş.a. Avaz Inaknın dostlarındandır. Mevlam Derdi Üydeçinin oğludur.
M. bin Mavlām Bérdi Üydeçi
M. 163b/03
[=1]

Muḥammad Çān Bég ş.a. Kutluk Muhammed Inak'ın oğludur. Töre Murad Sufi ile Mankıt'ta yapılan savaş sırasında cesurca savaştı.Krş. **Muḥammad Cān Bég**
M. 160a/09, 164a/05, 279a/06, 279a/09, 281a/10, 284b/17, 291b/04, 297b/01, 306b/09
M.+ge 279b/05
M. ḫalaf-ı arşad-ı Ḳutluḳ Muḥammad ʿInaḳ 296b/15
M. ibn Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳ 306b/05
M.+ni 241b/14, 256a/08
[=14]

Muḥammad Kerīm Bég Ḳıpçaḳ ş.a. Kıpçak'ın ileri gelenlerindendir.
M. 204a/05
[=1]

Muḥammad Kerīm Ḳoyçı ş.a. Hoca Elinin ileri gelenlerindendir, Abdu'r-rahman Beg'i öldürmüştür.
M. 209a/15, 221b/01
[=2]

Muḥammad Ḳılıç Abdāl ş.a. Eş Muhammad Beg'i yakalayıp ödüllendirilen kişidir. Krş. **Muḥammad Ḳılıç Bahādur**
M. 299a/06, 301b/16
[=2]

Muḥammad Ḳılıç Bahādur bk. **Muḥammad Ḳılıç Abdāl**
M. 299a/03
[=1]

Muḥammad Ḳulı Bég ş.a. Koñratlıdır, Murad Beg'in oğludur.
M. 172b/07, 276b/10, 277a/06, 277a/10, 277a/16, 284a/11, 284b/17, 297b/02
M. bile 327a/01
M.+ge 277a/05, 277b/01
M. ibn murad bég 277a/03
M. ibn Muḥammad Ḳulı Bég ibn Murād Bég Ḳoñrat 283b/01
M.+ni 301b/12
M.+niñ 244b/17, 276b/11
M.+niñ aldıdın 276b/09
[=17]

Muḥammad Murād Bég ş.a. Bég Pūlād Atalık'ın oğludur.
M. 172b/07, 239a/08, 240a/01, 289a/03, 294b/01, 296b/03, 297a/10, 298a/17, 298b/14, 299a/08, 302b/17, 303a/01, 303b/02, 303b/09
M.+ni 183a/16, 226a/03, 231a/11, 238a/17, 238b/10
M.+niñ 185b/15, 238b/13, 294a/10, 297a/15, 299b/17, 303b/06, 304a/06
M. valad-ı Bég Pūlād Atalıḳ 293a/14
[=27]

Muḥammad Naẓar Atalıḳ ş.a. Taşım Nayman'ın kardeşi, Hoca Murad'ın babasıdır.
M. 284a/03
[=1]
Muḥammad Naẓar Bég ş.a. Kutluk Murad Inak'ınadamlarındandır. Avaz Inak'ın oğludur.
M. 208b/16, 236b/13, 239b/01
[=3]
Muḥammad Naẓar Bég ş.a. Naymanlıdır, küçük Inak'ın oğludur.
M. (valad-ı Muḥammad Naẓar Bég ibn Küçük Inaḳ) 293b/11
M. (Muḥammad Rıżā Atalıḳ ibn Muḥammad Naẓar Bég) 245b/11
M.+ni 273b/13
[=3]
Muḥammad Naẓar Biy ş.a. İsyancılara karşı mücadelede Muhammad Yusuf Mehter ile görevlendirilmiştir.
M. 272a/14
[=1]
Muḥammad Naẓar Nāyıb ş.a. Satıp Aldı Bég'in babasıdır.
M. (Satıp Aldı Bég bin Muḥammad Naẓar Nāyıb) 186a/02
[=1]
Muḥammad Naẓar Şayḫ ş.a. Çofan Ata'nın torunlarındandır.
M. 310a/07, 310b/02, 316b/12
M. bile 312a/10
M.+ġa 310b/011
M.+nı 310a/03, 317a/07
[=7]
Muḥammad Nıyāz ş.a. Şah Fulad Mergen'in oğludur.
M. bile 298b/15
[=1]
Muḥammad Nıyāz Atalıḳ ş.a. Yomut'un ileri gelenlerindendir, Bég Pūlād Atalık'ın oğludur.
M. 179b/13, 200b/15, 232a/07, 232a/16, 232b/16, 234a/13, 239a/09
M.+ġa 234b/15
M. ibn bég Pūlād Atalıḳ 231b/05
M.+nı 235b/07
[=10]
Muḥammad Nıyāz Bég I ş.a. Muhammed Rıza Beg'in oğludur.
M. ibn Muḥammad Rıżā Bég 240a/01
M. ibn Muḥammad Rıżā Bég Maḥram 211b/11
M.+ni 239a/09, 265a/13
M.+niñ 160b/14
[=5]
Muḥammad Nıyāz Bég II ş.a. Huday Berdi Inak'ın oğludur. Krş. **Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram, Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram-başı**
M. 160a/10, 172b/06, 182a/10, 185b/14, 206b/17, 209a/04, 210a/01, 232b/16, 235a/01, 235b/06, 236b/10, 236b/14, 245a/13, 290b/04, 303b/05, 303b/08, 303b/11, 304a/02, 314a/06, 314a/17, 314b/01
M. ibn Ḫudāy Berdi Inaḳ 179b/05
[=22]
Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram bk. **Muḥammad Nıyāz Bég II**
M. ibn Ḫudāy Berdi Inaḳ278b/03
M. (valad-ı amcad Ḫudāy Berdi Inaḳ) 313b/10
[=2]
Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram-başı bk. **Muḥammad Nıyāz Bég II**
M. 303a/14
M.+nı 299b/17
[=2]
Muḥammad Nıyāz Gerçek ş.a. Ko ñrat'ın ileri gelenlerindendir.
M. 273b/03, 281a/09, 285a/14, 285b/02, 297b/02, 300a/15, 328a/09
M. bile 266a/02
M.+ni 265b/14
M.+niñ 329a/10
[=10]
Muḥammad Nıyāz ʿInaḳ ş.a. Kıpçak boyundandır, Abdullah Inak'ın babasıdır.
M.(ʿAbdu'llah Inaḳ ibn Muḥammad Nıyāz ʿInaḳ) 262b/09
[=1]
Muḥammad Nıyāz Körçe ş.a. Yomutlu isyancılardandır. Krş. **Muḥammad Nıyāz Körçe Sar-dār**
M. 171a/01, 185b/15, 186a/06

M. bile 170b/07
M.+niñ 173a/13, 182b/07
[=5]
Muḥammad Nıyāz Körçe Sar-dār bk. **Muḥammad Nıyāz Körçe**
M. 169a/04, 263a/02
[=2]
Muḥammad Nıyāz Mīr-āb ş.a. Eserin yazarı Munis'in abisidir.
M. 169b/10, 211b/07
M.+ġa 193a/01
M.+ı maġfırat-maʾāb 183a/07, 192a/17
M.+nı 191b/04, 196b/07
M.+nıñ 210b/11
[=8]
Muḥammad Nıyāz Tarḫān ş.a. Merv'de yaşayan Teke isyancılarının lideridir.
M. 306b/15
[=1]
Muḥammad Oraż Bég ş.a. Bég Fūlād Atalık'ın küçük oğludur.
M. 172b/07, 172b/08
M.+din 172a/05
[=3]
Muḥammad Panāh Bég ş.a. Adil Bég'in oğludur, Can Murad Inak'ın kardeşidir.
M. 179a/14, 183a/16, 206b/16
[=3]
Muḥammad Raḥīm bk. **Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān.**
M. 229a/17
[=1]
Muḥammad Raḥīm Bahādur Ḫān ş.a. Konrat boyuna mensuptur. Avaz Inak'ın oğludur. Kardeşi El Tüzer'den sonra onun yerine geçti. El Tüzer'in emriyle yazılmaya başlayan *Firdevsü'l-ikbâl*'in tamamlanmasını emretti. Krş. **Muḥammad Raḥīm**, **Sulṭān Muḥammad Raḥīm**
M. 181b/09, 193b/05
M.(abbada'llāhu taʿālā mülkihi ve mucrī ʿalā baḥru's-salṭanatihi felekihi) 311a/13
M. (abbadullahu taʿalā ʿumruhu ve davlatahu) 229a/08
M. (addama'llāhu taʿālā zıynatu's-sarīr bi-vucūdihi ve iḳāmı ṣabātu'l-mülk bi-ʿadli vucūdihi) 198a/11
M. (aḳva'llāhu davlata-hu bi'l-iḳbāl ve ḥafaẓa salṭanata-hu ʿani'l-iḫtilāl) 220b/16
M. (ḫallada'llāh taʿālā mülk ü sulṭān) 240a/15
M. (ḫallada'llāh-ı taʿalā mülkihi ve salṭanatihi ve āfāża ʿala'l-ālamīn barra-hu ve iḥsānah) 268a/01
M. (ḫallada'llāhu mülkihi) 158b/06, 167b/14, 277b/11, 309a/03
M. (ḫallada'llāhu mülkihi ebeden) 217b/15
M. (ḫallada'llāhu mülkihi ve salṭanatihi ve şevketihi ve devletihi ve ḥaşamatihi ve ṣavlatihi ve ʿizzatihi) 270b/09
M. (ḫallada'llāhu mülkihi ve sulṭānihi) 292b/10
M. (ḫallada'llāhu mülkihi ve sulṭānihi ve afāża ʿala'l-ʿālamīna barra-hu ve iḥsānah) 208b/03
M.(ḫallada'llāhu mülkihi ve sulṭānihi ve ifāż-ı ʿala'l-ʿālamīn berruhu ve ihsānihu) 282b/10
M. (ḫalladat salṭanata-hu ve abbadat davlata-hu) 225a/13
M. (madda'llāhu ayyāmu salṭanatihi ve rafʿa aʿlāma maʿdalatihi) 227a/07
M. (madda'llāhu ẓilāla maʿdalata ʿalā-mufāriḳi'l-an-ām ve ṣayyad-ı erkān-ı salṭanatihi ilā yavmu'l-ḳıyyām) 156b/13
M. (rafʿu'llāhu aʿlāmi şevketihi) 251a/03
M. (rafʿu'llāhu aʿlāmu'd-davlatihi, madda'llāhu ayyāmu's-salṭanatihi) 253b/15
M.+ġa 164b/14, 177a/16, 180a/13
M.+nıñ 170b/03
[=26]
Muḥammad Rıżā Atalık ş.a. Muhammad Nazar Beg'in babasıdır. Küçek Inak'ın torunudur. Eserin yazarı Munis'in yeğenidir. Krş. **Muḥammad Rıża Inaḳ**
M. 298a/04, 300a/06
M. (Muḥammad Rıżā Atalık ibn Muḥammad Naẓar Bég) 245b/01

M. (valad-ı Muḥammad Naẓar Bég ibn Küçük Inaḳ) 293b/11
M.+ġa 304a/15
M. ibn Muḥammad Nażar Bég 245b/01
M.+nı 295a/04
M.+nıñ 300a/06
[=8]
Muḥammad Rıżā Bég ş.a. . Muhammad Niyaz Beg'in babasıdır, Muhammed Nazar Beg'in oğludur.
M. 185a/10, 222b/07, 230b/17, 231a/14, 231b/17, 235b/02, 236b/06, 236b/15, 237a/08, 238a/03, 240a/01
M.+ge 234b/17, 235b/09, 279a/01
M. ibn Muḥammad Naẓar bég 237a/11, 237a/14
M.+ni 239a/06, 268a/09
M.+ni (Muḥammad Nıyāz Bég ibn Muḥammad Rıżā Bég) 240a/01
M.+niñ 229b/06, 229b/12, 230a/15, 230b/13, 232b/16, 233a/03, 234a/07, 235a/01, 235a/16, 236b/11, 237b/03, 238a/01, 238b/14, 299b/08
M.+niñ aldıġa 234a/02
[=34]
Muḥammad Rıżā Bég Ḳıyat ş.a. Hocam Berdi Atalık'ın oğludur.
M. 237a/08
[=1]
Muḥammad Rıża Inaḳ bk. **Muḥammad Rıżā Atalıḳ**
M. 325a/09
[=1]
Muḥammad Rıżā Ḳuş Bégi ş.a. Konrat boyundandır, Murad Beg'in oğludur.
M. 241b/05, 254b/06, 259b/07, 265a/13, 273a/12, 291b/03, 293a/01, 325b/17
M. addāma'llāhu iḳbālihi 313b/05
M. bile 272a/17
M.-i Arisṭo-aṣar 317b/09
M.+ni 247b/17, 262b/13, 266a/04, 283b/13, 285b/13, 292a/03
M.+niñ 179b/16, 283a/17
[=19]
Muhammad Ṣafā Bég ş.a. Oraz Ali Inak'ın oğludur.
M.+ni 304a/16
[=1]
Muḥammad Şarīf Ḫ(v)āca ş.a. Tursun Hoca Işan'ın oğludur.
M. 168b/16
[=1]
Muḥammad Ya'ḳūb As ş.a. Muhammed Murad Beg'in izini takip için görevlendirilmiştir.
M. 303b/06
[=1]
Muḥammad Yusūf Mehter krş. **Yūsuf Mehter**
M. 239b/02, 241b/12, 254b/11, 276b/03, 285a/09, 292a/01
M. bile 259b/07, 272a/15
M.-i Āṣaf-sıyar[317b/08
M.+ni 167a/06, 174a/03, 207a/11, 226a/05, 285b/13
M.+niñ 187b/12, 326b/17
[=16]
Muḥammadça Sar-dār ş.a. Yomut camiasındandır.
M. 263a/02
[=1]
Muḥammadī Ar. Hz. Muhammed'e ait.
M. (tāc-ı Muḥammadī) 171b/02
M. bile (tāc-ı Muḥammadī) 171b/05
[=2]
muḫammar Ar. Yoğrulmuş.
m. 335b/01
m. durur 176b/04, 211a/01, 217a/12, 323b/05
m. durur érdi 333b/03
[=6]
muhandıs Ar. Mühendis.
m.+lar 187b/13, 187b/17
[=2]
muḥāraba Ar. Muharebe, savaş, mücadele.
m. 177a/14, 194a/02, 194b/14, 208a/03, 218a/09, 221a/05, 221b/15, 237b/10, 286a/04, 288b/07, 295b/14
m. (asbāb-ı muḥāraba) 312a/12
m. (bavārıḳ-ı muḥāraba) 189b/14
m. (heneggāme-i muḥāraba) 286a/07
m. (ıẓhār-ı muḥāraba ḳıl-) 236a/04
m. (muḳātala u muḥāraba) 179b/03
m. (sar-germ-i muḥāraba) 182b/03, 184b/04

m. (ṣavlat-ı muḥāraba) 226b/15
m. (terk-i muḥāraba ḳıl-) 295b/14
m.+da 184a/02, 186b/03, 195b/15
m.+dın 175a/16
m. ét- 254a/13
m.+ġa 289b/11
m.+ġa (daryā-yı muḥāraba) 260b/03
m.-ı ʿaẓīm 198a/04, 208a/01, 237a/16
m. ḳıl- 176b/05, 237b/06
m. körgüz- 277b/03
m.+sıda 217b/02
m.+sıġa 226a/09, 265a/08
m. u ḳıtal 238a/04
m. u mucādala 219a/09, 304b/16
m. u mucādala u muḳātala 263a/09
m. u muḳātala 186a/11, 193b/01, 219b/13, 221a/01, 231b/09, 238a/07, 287a/16, 287b/16, 296b/16, 303b/07
[=51]

muḥārabāt Ar. Savaşlar.
m.-ı ʿaẓīm 177b/13
m.-ı bısyār 186a/01, 237b/01
m. u muḳātalāt 235b/01
[=4]

muḥarram Ar. Hicri ayların birincisi.
m.-ı meẕkūr 160a/04
m.+nıñ 328a/17
m. u'l-ḥarām 159b/02, 167a/07, 204a/01, 236b/01, 266a/16, 267b/02, 269a/15, 279b/09
[=10]

muḥarrik Ar. Hareket eden, tahrik eden.
m.-i sılsıla-ı fasād 170b/08, 182b/08, 230a/04
m.-i sılsıla-ʿ ınād 239a/11
m.-i zancīr-ʿ ınād 163a/14
[=5]

muḫāṣamat Ar. Düşmanlık.
m. 267b/06
m. (mahāmm-ı muḫāṣamat) 268b/15
m.+ı (ıstıḳrār-ı muḫāṣamat) 233a/03
[=3]

muḫāṣara Ar. Kuşatma, sarma.
m. 166a/04, 232a/16, 232b/16, 233b/09
m. (ḳayd-ı muḫāṣara) 161a/13
m. (maẕīḳ-ı muḫāṣara) 294a/11
m. (tengnāy-ı muḫāṣara) 305a/14
m. bile (tengnāy-ı muḫāṣara) 189b/14
m.+da (ayyām-ı muḫāṣara) 194a/03, 234a/06
m.+da (tengnāy-ı muḫāṣara) 235b/02
m.+dın (tengnāy-ı muḫāṣara) 275b/17
m.+et- 265a/17
m.+ġa 190a/06, 281b/15
m.+ġa (tengnāy-ı muḫāṣara) 193b/17
m. ḳıl- 230b/15, 259b/09, 281b/12, 286b/16, 291b/10, 291b/15
m.+sı üçün 207a/08
m.+sıġa 217b/12, 234a/05, 235a/11
[=26]

muḥāsıb (< Ar. muḥāsib) Hesap eden.
m.+ı 249b/05, 253a/12
[=2]

muḥaṣṣıl Ar. Meydana getiren
m.+lar 169b/14, 334a/14
m.+larġa 173b/15
[=3]

muḫāṭara Ar. Tehlike, ziyan.
m.+dın (külfet-gede-i muḫāṭara) 305a/14
m.+dın (manāzıl-ı muḫāṭara) 256a/10, 273a/10
m.+ġa (tengnay-ı muḫāṭara) 294a/11
[=4]

muhaymın (<Ar. mühaymin) Koruyucu.
m.-ı kār-sāz 288b/17
m. (ḥażrat-muhaymın-ı kār-sāz) 222a/03
[=2]

muhayyā Ar. Hazır.
m. 168a/02, 243a/04, 258b/10
m. (āmāda u muhayyā ét-) 260a/09
m. bol- 187b/16, 246a/12
m.+dur 257b/03
m. eyle- 225b/16, 259a/10
m.-ı hama 250b/03
m. ḳıldur- 307a/13, 336a/05
m. u āmāda 194a/05
m. u āmāda ḳıl- 177b/17
m. u sar-ancām bér- 335b/07, 335b/07
[=16]

muḥaẕī[Ar. Birbirinin karşısında ve bir hizada bulunan. Paralel.
m. 298b/10
[=1]

muḫbır Ar. Haber veren.
m.-ı ṣādıḳ 313a/14

[=1]
muhımmāt (< Ar. mühimmāt) Lüzumlu şeyler.
m. 162a/15
m.-ı istikmāl[u ıstıḥṣālı 164a/17
[=2]
muhīb Heybetli, ürkütücü.
m. (tund-bād-ı muhīb) 211a/05
[=1]
muḫīm Ar. Çadır olan sahalar.
m.-ı ḫıyam 252a/02
m.-ı ḫıyam-ı ıḳbāl 266a/01, 313b/02
m.-ı ḫıyam-ı ıḳbāl ḳıl- 271b/01
m.-ı ḫıyam-ı maymanat-ancām 255b/06, 259b/01, 321a/11, 326b/04
m.-ı ḫıyam-ı şavkat ḳıl- 244b/17
m.-ı ḫıyam-ı ẓafar-farcām 236a/02
m.-ı ıḳbāl ḳıl- 253b/03
[=11]
muḥīṭ Ar. Kapsayan, içine alan.
m. (leşker-i muḥīṭ) 191a/09
m. dék 321a/16
m.-ı aʿẓam 321b/04
m.-ı ḳaḥṭ 335a/15
m. ol- 223b/16
[=5]
muḥīṭ-kirdār Far. Kuşatan, işi kuşatma olan.
m. (pur-kār-dār u muḥīṭ-kirdār) 232b/01
[=1]
muhkem Ar. Sağlam, sağlamlaştırılmış.
m. (ḥaṣīn u muhkem) 317a/07
m. (ḳażā-yı muḥkem) 296a/12
m. ét- 261b/14
m. ḳıl- 232b/11
m.+ni (sānıḥa-ı muhkem) 192a/04
[=5]
muḫlış (< Ar. muḫliṣ) Halis, gösterişsiz.
m. tap- 179b/10, 206a/06
[=2]
muhlik Ar. Öldürücü.
m. (zaḫm-ı muhlik) 163b/06, 253a/12, 288b/03
[=3]
muhr bk. mıhr
m.-ı raḫşān 262a/15
[=1]
muḫt Ar. Ümit.
m. çék- 256a/17
[=1]
muḥtacıb Ar. Kapalı, örtülü.
m. (maḫfī u muḥtacıb) 321a/16
[=1]
muḫtafī[Ar. Saklı, gizli.
m. bol- 303a/11
[=1]
muḫtalıfa (< Ar. muḫtelife) Çeşitli, türlü.
m.+da (maẕāhıb-ı muḫtalıfa) 171a/10
[=1]
muḥtaram Ar. Saygın, saygıdeğer.
m. (umarā-yı muḥtaram) 244b/08
[=1]
muḫtaṣar Ar. Kısa, özlü.
m. 156b/10, 156b/13, 271b/09
m.+nı 271b/12, 318b/13
[=5]
muḥtasıb Ar. Belediye işlerine bakan memur.
m.-ı çarḫ 257b/10
m.+lar 280b/04
[=2]
muʿızz Ar. Aziz.
m. u'l-varā 215a/08
[=1]
muʿızzu'd-davla Ar. "Devletin azizi." anlamında bir övgü anlamında söylenmiştir.
m. 217b/15
[=1]
muʿızz'ud-davla ve'd-dīn Ar. "Din ve devletin azizi." anlamında övgü anlamında söylenmiştir.
m. 157a/12, 167b/14, 195a/07, 220b/16, 225a/13, 270b/09, 277b/10, 311a/13
[=8]
muʿızzu'd-davlat ve'l-ḫılāfat ve'd-dīn Ar. "Din, hilafet ve devletin azizi." anlamında övgü anlamında söylenmiştir.
m. 292b/10, 309a/02
[=2]
muʿızzu'd-davlat ve'l-mıllat ve'd-dīn Ar. "Din, millet ve devletin azizi." anlamında övgü anlamında söylenmiştir.

m. 180a/13
[=1]
muʿızzu'd-davlat ve's-salṭānat Ar. "Saltanat ve devletin azizi." anlamında övgü anlamında söylenmiştir.
m. 198a/11, 282b/10
[=2]
muʿızzu'd-davlat ve's-salṭanat ve'l-ḫılāfat Ar. "Hilafet, saltanat ve devletin azizi." anlamında övgü anlamında söylenmiştir.
m. 177a/15
[=1]
muʿīn Ar. Yardımcı.
m. u'l-mesākīn 215a/07
[=1]
Muʿīn Ata ş.a. Aral yakınlarında bir yerde türbesi olan kişi.
M.+nıñ 292a/02
[=1]
mujda Far. Müjde.
m. 189a/12
m.+dın 165a/05
m.+sıdın 223b/06
m.+sın 192a/12
[=4]
mujgān Far. Kirpik.
m. bile (tīr-ı mujgān) 255b/01
m. kibi (ḫayl-ı mujgān) 233b/02
[=2]
muḳaʿar Ar. Oyuk, çukur, çökük.
m. (munḥanī u muḳaʿar bol-) 323a/14
[=1]
muḳābala Ar. Karşı gelme, başkaldırma.
m. (muḳātala u muḳābala) 289a/08
m.+da 175b/01
m.+sıda 171a/04, 175a/07, 198a/02, 201b/16, 207a/07, 247b/05, 252b/02, 283b/13, 312b/07
m.+sıdın 287b/03, 290a/05
m.+sıġa 247a/04, 283a/17
m.+sıġa (mudāfaʿa u muḳābala) 235b/16
m. u muḳātala 286b/02
[=17]
muḳābıl (<Ar. muḳābil) Karşılık.
m. 248a/02, 263a/06
m. bol- 175a/04, 184b/06, 185b/14, 185b/17, 207b/02, 208a/14, 221b/14, 222b/14, 287b/15, 288a/04, 297b/10, 303b/08
m.+ıda 187b/10
m. ol- 205b/02
m. u mutaʿarrıż bol- 329b/09
[=17]
muḳābıllıḳ Karşılıklı olma durumu.
m. 260b/05
[=1]
muḳaddar Ar. Takdir edilmiş
m. bol- 210b/07
[=1]
muḳaddas Ar. Kutsal.
m.+ġa (mavżıʿ-ı muḳaddas) 191b/10
m.+larıdın (arvāḥ-ı mukaddas) 246b/17
m.+larıdın (rūḥ-ı mukaddas) 312a/07
m.+nıñ (Maşhad-ı mukaddas) 201b/12
[=4]
muḳaddıma Ar. Öne geçen.
m. sıpāh "Öncü asker." 180b/02, 323b/03
m. sıpāh ḳıl- 285b/13
[=2]
muḳaddımāt Ar. Önde gidenler, başlangıçlar;
önsöz, giriş
m. bile 199b/10
[=1]
muḳaddımat Ar. Başlangıç.
m. u'l-cayş ḳıl- 169a/16
[=1]
muḳaffal Ar. Kilitli, kilitlenmiş.
m. ḳıl- 162b/10
[=1]
muḳārın Ar. Yakın olan. Bitişen. Ulaşan. Ulaşmış olan.
m. 169a/03
[=1]
muḳarnas Ar. Kubbe.
m.+larıdın 188a/09
[=1]
muḳarrab Ar. Yakınlaşmış, yakınlaştırılmış, yakın; Büyük zât veya padişah gibi kimselere hizmette yaklaşmış olan.
m. ét- 202a/03
m.-ı dar-gāh-ı salṭanat 241b/04

m.-ı dar-gāh-ı sulṭāni 299b/16, 325b/16
m.-ı ḥażrat-ı ḫāḳānī 317b/09
m.-ı sulṭāni 313b/05
m.+larġa 258b/08
m. u macrā bol- 291b/01
[=9]
muḳarrar Ar. Kararlaştırılmış, kesin.
m. bol- 210a/04, 217b/16, 241b/06, 261a/03, 268b/17, 277a/06, 284a/13, 305b/04, 332a/01
m. durur érdi 171a/14
m. ét- 206a/11, 241b/15, 263a/14, 272a/07, 285b/08
m. ḳıl- 169b/13, 191a/06, 194a/07, 196b/17, 207a/11, 254b/15, 265a/04, 272b/01, 274b/14, 280b/04, 285b/13, 320b/07, 324a/15, 327a/01
m. tut- 165a/17
[=30]
muḳarrıb Ar. Takrib eden. Yaklaştıran.
m.+lar 179b/15
m.+lar bile 168a/08, 259a/07
[=3]
muḳāṣarat Ar. Kusur işleme.
m. yétkür- 217a/15
[=1]
muḳaṣṣıd Ar. Kasteden.
m. 305a/15
[=1]
muḳātala Ar. Adam öldürme, savaş.
m. 209a/02, 236a/07, 261b/03
m. (bāzār-ı muḳātala) 253a/04
m. (maydān-ı muḳātala) 252b/16
m. (muḥāraba u muḳātala) 186a/11, 238a/07, 287a/17, 287b/16
m. (mustaġrıḳ-ı muḳātala) 184b/04
m.+da (muḥāraba u muḳātala) 193b/01, 296b/16, 303b/07
m.+dın (muḥāraba u muḳātala) 219b/13
m.+ġa (ātaş-kede-i muḳātala) 260b/04
m.+ġa (mudāfaa u muḳātala) 304b/15
m.+ġa (muḥāraba u mucādala u muḳātala) 263a/09
m.+ġa (muḥāraba u muḳātala) 221a/01
m.-ı sahīm 198a/04
m. körgüz- 277b/03
m.+nı (maydān-ı muḳātala) 236a/05
m.+ al- 194a/02
m.+sıdın (ṣadmat-ı muḳātala) 226b/15
m.+sıġa (muḥāraba u muḳātala) 231b/09
m.+sıġa (muḳābala u muḳātala) 286b/02
m. u mucādala 284b/10
m. u muḥāraba 179b/03,
m. u muḳābala 289a/08
[=29]
muḳātalat Ar. Savaşlar, mücedeleler.
m. (muḥārabat u muḳātalat) 235b/01
m.-ı bī-şumār 186a/01, 237b/01
m.-ı sahīm 177b/13
[=4]
muḳāvamat Ar. Karşı koyma, direnme.
m. 182a/15
m. (tāb-ı muḳāvamat kéltür-) 193b/07, 209a/12, 219a/03, 226a/10, 231b/09, 236b/14, 265a/08, 288b/04
m.+ı (tāb-ı muḳāvamat) 287a/14
[=10]
muḳavvī Ar. Doğrulayıcı.
m.-ı mıllat-ı bayżā 220b/05
[=1]
mukāyid (<Ar. makāʾid) Hile.
m.-i şamātat 229b/15
[=1]
muḳayyad Ar. Bağlı, kayıtlı, zincire vurulmuş.
m. (maġlūl u muḳayyad ḳıl-) 173b/13
m. durur érdiler 227b/05
m. ét- 239a/14
m. ḳıl- 212a/17, 295a/05, 300a/04, 324a/01
m. u maġlūl 174a/17
[=8]
muḳtażā Ar. Yapılması gereken.
m.+sı bile 170b/12, 185b/02, 200a/01, 210a/05, 216b/17, 227b/09, 228b/15, 232a/08, 233a/01, 238a/15, 240a/17, 247b/09, 260b/11, 263a/09, 285b/15, 288a/17, 305a/01, 323b/05, 330b/07, 331a/04
m.+sı üçün 225a/16
m.+sıdın 201a/14, 222a/13, 232a/07, 259a/15, 299b/05
m.-yı taḳdīr-ı subḥānī 335a/12
[=27]

muḳtażī Ar. Gereklilik, gerektiren.
m. (cāhıd u muḳtażī bol-) 163b/09
[=1]
mulabbas Ar. Giyilmiş.
m. bol- 179b/11, 269b/16
m.-ı ḫılaʿ-ı girān-bahā 301b/14
m. ḳıl- 288b/13
[=4]
mulāḳī Ar. Karşılaşma, görüşme.
m. bol- 177a/13, 295b/13, 321b/13
[=3]
mulammaʿ Ar. Işıklı, parlak.
m. 258b/04, 301b/01
m. (ḫılʿat-ı mulammaʿ) 302a/01
[=3]
mulavvan Ar. Renkli.
m. 245a/03
[=1]
mulāyamat Ar. Uygunluk.
m. bile 199a/15
[=1]
mulāyamat-ṭabʿ Ar. Tabiatı, huyu yumuşak olan, yumuşak huylu.
m. 191a/05
m. (kemāl-ī līnat-nafs u mulāyamat-ṭabʿ) 164a/03
[=2]
mulāzamat Ar. Devamlı hizmetinde bulunma, her işini görme.
m. 273b/14, 297a/13, 314b/04, 324b/17, 326b/01
m. (ḳaṣd-ı mulāzamat ḳıl-) 298b/07
m.+da 210b/13, 276b/04
m.+ġa 174b/13, 179b/12, 183a/01, 183a/05, 183b/04, 273b/09, 291a/01
m.+ġa yét- 176a/17
m.+ı 234b/11
m.-ı dar-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāh 274b/07
m.-ı pād-şāhī 199b/10
m.+ıda 174a/03, 180b/11, 194a/05, 199b/17, 280a/11, 281b/03, 293b/10, 300b/07
m.+ıdın 182a/11, 307b/13
m.+ıġa 159a/10, 159b/13, 161a/02, 168a/11, 170a/13, 173b/12, 177b/04, 181b/03, 181b/05, 182b/05, 183b/03, 186a/05, 200b/01, 203b/04, 206a/13, 235a/14, 240a/16, 241a/02, 269a/11, 282a/09, 291a/17, 295b/01, 295b/03, 296a/12, 298a/06, 308a/15, 310a/10, 313a/08, 316b/08, 324b/14, 326b/14
m.+ıġa yét- 238a/02
m.+ın 306a/15, 309a/15
m.+ını 205b/09
m.+ınıñ 288b/01
m. ḳıl (ıṭāʿat u mulāzamat) 300b/06
m. ḳıl- 299b/09
m.+larıġa 313b/17
[=68]
mulāzım (< Ar. mulāzim) Devamlı hizmetinde bulunan kişi.
m. 182a/05
m. bol 214b/10
m. durur 181a/02, 273b/12
m. durur érdi 316b/11
m. édi 229a/13
m. ét- 317a/11
m.+ı 269b/08
m.-ı ʿadū 215b/15
m.-ı dar-gāh 233a/07
m.-ı ḫıẕmat-güzār 251a/07
m.-ı humāyūn-rikāb 270a/02
m.+ı ḳıl- 325b/14
m.+ıdın 210b/11
m.+ıdur 196a/06
m.+lar bile 271b/07
m.+ları 158b/11, 161b/14, 208b/07, 224a/13, 239a/07, 293b/14
m.+ları bile 206a/01, 208a/11
m.+ları bile (avlād u mulāzım) 172b/04
m.+larıdın 232a/04, 238b/08, 240a/16
m.+larıdın durur 302b/10, 312a/09
m.+larıdın durur érdi 234b/01
m.+larıdın durur érdüm 200b/01
m.+larıga 158b/12, 170b/08, 183b/08, 190b/09, 219a/11, 222a/07, 238a/13, 247a/12, 265b/12, 299a/11, 300b/09, 310a/10, 311a/05, 317b/14
m.+larım bile 183a/09
m.+ların (ḫudamā u mulāzım) 158b/09
m.+larını 206a/03
m.+larınıñ 167b/07, 179a/01, 222a/06, 235a/02, 256a/07, 284b/16, 290a/17, 316b/06, 334a/02
m.+larnıñ 175b/09, 222b/13
m. ol- 183b/12, 218a/14
m. u nöker 183a/04

[=63]
mulāzım-rikāb Far. Büyük bir kimsenin huzurunda bulunan.
m.-ı ʿālī 199a/09
m.-ı ʿālī bol- 160a/06
m.-ı hamān 195b/02
m.-ı humāyūn 218b/04, 221a/06, 312a/16
m.-ı humāyūn ḳıl- 180a/14
m. ḳıl- 183b/05, 193a/01
[=9]
mulāzımlıġ Hizmet etme durumu.
m.+ın 184a/09
[=1]
mulḥaḳ Ar. İlave etme, katma.
m. bol- 183a/07, 232a/17, 271a/16, 316a/17
[=4]
mulham Ar. İlham veren.
m. (ışārat-ı mulham-ı ġaybī) 183b/06
[=1]
Mullā Davlat Naẓar ş.a. Orun Bay Biy'in oğludur.
M. 310b/08, 317a/12, 320a/13, 326b/13
M. bile 318a/01
M.+ġa 320a/12
M. valad-ı Orun Bay 316b/01
[=7]
Mullā Éşim Bay ş.a. Karakalpak eşrafındandır, Kazak Padişahı'na elçi olarak gönderilmiştir.
M. 316b/01, 316b/11, 317b/17, 320a/11, 321a/12, 327b/06
M.+ġa 317a/13, 328a/04
M.+nı 312a/09, 324b/09
M.+nıñ 327b/17
[=11]
Mullā Ḫurāz ş.a. Karakalpak Kongrat'a mensuptur.
M. 290a/13, 290b/08, 291a/04, 334a/03
[=4]
Mullā Ilyās bk. **Mullā Ilyās Uyġur**
M. 328a/09
[=1]
Mullā Ilyās Uyġur ş.a. Muhammed Rahim Han'ın adamlarındandır.
M. 300b/17
[=1]
Mullā Imām Muḥammad Işan ş.a. Ak Yakış civarında Murad Şeyh'in türbesi yakınlarında mesken tutmuştur.
M. madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-mufārıḳi's-sālikīn 318a/17
[=1]
Mullā Muḥammad Raḥīm ş.a. Töre Murad sufi ile savaşırken Kılıç Inak ile birlikte şehit düşmüştür.
M. bile 291b/06
[=1]
Mullā Sarı ş.a. Hasan Biy'in oğludur.
M. 310b/10
[=1]
mulṣaḳ Ar. Bitiştirilmiş, yapıştırılmış olan. İlsak edilmiş.
m. durur 245a/08
[=1]
multafıt Ar. İltifat eden.
m. bol- 217a/12
[=1]
multahıb (< Ar. multahib) Alevlenmiş, tutuşmuş.
m. bol- 229b/12
m. ḳıl- 218b/16
[=2]
multamıs (< Ar. multamis) İltimas gösterme.
m.+ın 164a/04
m.+nı 314a/02
[=2]
multuḳ Tüfeğe benzer bir çeşit ateşli silah.
m. 261a/12
m.+dın 170a/06
m.+nıñ (şamḫāl u multuḳ) 288a/11
m. oḳı 253a/10
[=4]
multuḳçı Silahşör.
m. 288a/10
[=1]
mulzam Ar. Lüzumlu görülmüş.
m. ḳıl- 259a/06
[=1]
mūmā-ilayh Ar. İma edilen, adı geçen.
m. . 172b/16, 219b/14
m. (mehter-i mūmā-ılayh) 187b/13

m. bile (amīr-zāda-ı mūmā-ilayh) 192a/11
[=4]

mumānaʿat Ar. Önleme, mani olma.
m.+ıdın (mavānıʿ-ı mumānaʿat) 161b/04
m. körgüz- 172a/02, 175a/11, 178a/15, 191b/12, 210b/16, 319b/17, 323b/06
[=8]

mumtāz Ar. Seçkin.
m. bol- 259b/05
m. durur érdi 328a/03
m. érdi 184b/08
m.+ı (āfāḳ-ı mumtaz) 215a/01
m. ḳıl- 165b/01, 242b/14, 279b/04
m. ol- 262a/17
m. u arcmand 280a/02
m. u mustaṣnā 172b/15, 230a/14
m. u sar-afrāz 198b/02
m. u sar-afrāz bol- 231a/16, 241a/03, 256a/16
m. u sar-afrāz ḳıl- 250a/02, 285a/14, 323b/08
m. u sar-buland u arcmand ḳıl- 331b/12
[=19]

munādī Ar. Haberci, tellal.
m. ḳıldur- 314b/11
[=1]

munāfaḳat Ar. İkiyüzlülük, münafıklık.
m. 209b/17, 299b/07
m. (tayuḳḳun-ı munāfaḳat) 232a/07
m.-ı bayāban 267a/12
[=4]

munāfaḳat-kīş Far. İkiyüzlü.
m. u muḫālafat-andīş 238b/15
[=1]

munāfiḳ Ar. İkiyüzlü, münafık, arabozan.
m.-ı dav-sīrat 229b/14
m.+lar 292b/12
[=2]

munʿaḳıd (<Ar. münʿaḳid) Bağlı.
m. ḳıl- 305a/09
[=1]

munʿam Ar. Çok kıymetli olrak büyütülmüş.
m. 335a/16
[=1]

munāsıb (< Ar. münāsib) Uygun, yaraşır.
m. 225a/09, 245b/14, 302a/05
m. durur 302a/05
m.-ı aḳṣā 231b/15
m.-ı davlat 164a/02, 175b/12, 291b/14
m.-ı ḥāl 225b/17
m. körün- 334b/10
[=10]

munʿaṭıf Ar. Bir tarafa doğru teveccüh etmiş. Meyillenen, bir tarafa yönelen.
m. ḳıl- 324b/07
[=1]

munavvar Ar. Aydınlanmış.
m. 200b/02
m. (roşan u munavvar ḳıl-) 165a/02, 201a/10, 225b/07
m. durur érdi 335b/02
m.-ı partav 258b/02
m. ḳıl- 326a/04
[=7]

muncamıd Ar. Donmuş, katılaşmış.
m. 233b/01
[=1]

muncar (<Ar. muncarr) Varıp sona eren.
m. bol- 190a/02
m. u mubaddal bol- 172a/03
[=2]

munfaʿıl (< Ar. munfaʿil) Alınmış, gücenmiş.
m. 188a/09
[=1]

munhadım Ar. Yıkılan, yıkılmış.
m. (ḫarāb u munhadım bol-) 313a/17
m. u bī-bunyād ḳıl- 159a/14
[=2]

munḥanī Ar. Eğilen, eğrilen.
m. u muḳaʿar bol- 323a/14
[=1]

munḥarıf (<Ar.münḥarif) Sapan, doğru gitmeyen.
m. bol- 200b/10, 267a/12
[=2]

munḫarıṭ Ar. İpliğe dizilmiş.
m. bol- 281b/04
[=1]

munhazım (< Ar. munhazim) Bozguna uğramış.
m. (maġlūb u munhazım bol-) 209a/13

m. (maġlūb u munhazım ḳıl-) 250b/14, 253a/07
m. bol- 182b/02, 186a/13, 237b/07, 246a/04
m. ét- 252b/05
m. ḳıl- 181a/09, 196a/17
m.+lar 181b/03
m.+larnı 182b/15
[=12]

munhazımāna Far. Bozguna uğramışçasına.
m. 210a/05
[=1]

munhī Ar. Heber ulaştıran, haberci.
m.+lar 204a/16, 274a/13, 278a/16, 290a/17
[=4]

Mūnıs ş.a. *Firdevsü'l-ikbâl* yazarı Munis Harezmi'nin (1778-1829) şiirdeki mahlasıdır. Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi için elinizdeki çalışmanın bk. Giriş bölümü.
M. 214a/15, 314a/16
M.-ı Mūnıs-ı nızār 217a/10
M.-ı sar-geşte 223b/06
[=4]

mūnıs (< Ar. mūnis) Cana yakın, alışılmış.
m. u hem-dam 214b/10
[=1]

Mūnısā Ar. Ey Munis!
M. 219b/09
[=1]

munīr Ar. Nurlu, parlak.
m. 208a/17adalat
m. (mıhr-ı munīr) 260a/04
m. érür (mıhr-ı munīr) 322b/15
[=3]

munḳasım Ar. Bölünmüş.
m. bol- 173a/11
m. ḳıl- 180b/07, 271a/12, 285b/06
[=4]

munḳatı' Ar. Kesilen, kesilmiş.
m. bol- 196a/08, 243a/06
m. ḳıl- 163a/13, 175b/11
[=4]

munṣarıf Ar. Geri dönen.
m. ḳıl- 182a/16, 208a/14
[=2]

munşa'ıb (<Ar. münşaʿib) Kollara ayrılan, ayrılmış.
m. bol 172b/16
[=1]

muntaḫab Ar. Seçilmiş, seçkin.
m. 194b/09
m. bile (panāh-ı muntaḫab) 320b/07
m. ḳıl- 308a/09
m. ḳılıl- 197b/14
[=4]

muntahī Ar. Nihayet eden, sona eren.
m. bol- 320b/13
[=1]

muntaṣıf Ar. Yarılanmış.
m.+ıda (ʿaḳrab-ı muntaṣıf) 200b/14
[=1]

muntaşır (<Ar. münteşir) Yayılmış, duyulmuş.
m. bol- 161b/06, 229b/10
[=2]

muntaẓır Ar. Bekleyen, gözleyen.
m. 295a/15
m. bol- 268b/17
m. durur érdiler 195a/10
m.-ı ʿınāyat 179a/02
m.-ı razm u kār-zār 199a/09
m.+ların (dīdār-ı muntaẓır) 261b/16
[=5]

munzavī Ar. İnziva eden, çekilip bir köşede oturan.
m. ét- 165b/06
[=1]

mūr Ar. Karınca.
m. 259b/17
m. (ṭaraf-ı mūr) 160a/16
m. érür 303b/11
m.+ġa (dāda-ı mur) 255b/17
m.+ġa (ṣaff-ı mur) 195b/06
m.-ı ḫasta-surīn 277a/11
m.-ı sıyāh 170a/02
m. u malaḫ 195b/17
[=8]

murabba' Ar. Kare.
m. 188a/03
[=1]

murabbā I Far. Reçel.
m.+sıdın 250b/03
[=1]

murabbā Ar. Terbiye edilmiş.

m. 157a/02, 157a/03
m.+sıdın 157a/05
[=4]
murabbī Ar. Terbiye eden.
m.+yu'l-fuḳarā 174a/01, 241b/10, 270b/14, 277b/14, 282b/17, 308b/15
m.+yu'l-fużalā 241b/05
[=7]
murāca'at Ar. Başvuru, geri dönüş.
m. 164a/03, 196a/11, 200a/08, 253a/15, 274b/09, 275a/02, 275a/11, 278b/13, 324b/07
m. bol- 329b/13
m. dururlar 204a/08
m. ét- 204b/12, 206a/17, 265a/14
m.+ı (murūr u murāca'at) 196a/09
m.+ıdın 275a/16
m. ḳıl- 160b/17, 161a/11, 162a/16, 178b/11, 187a/17, 194b/07, 196a/17, 199b/13, 203a/09, 203b/10, 204b/05, 221b/03, 233a/02, 234b/06, 234b/11, 235a/12, 247a/02, 249b/02, 268b/01, 286b/14, 318a/10, 319b/05
m. körgüz- 164b/02, 175b/13, 177b/14, 179b/03, 179b/12, 180a/15, 180b/16, 182b/17, 186b/09, 190a/16, 202b/08, 203a/12, 203b/12, 206a/13, 228b/02, 235b/04, 250b/14, 257a/03, 265b/03, 266a/15, 270b/03, 274a/08, 274b/04, 274b/07, 275b/05, 276a/17, 277a/02, 278a/12, 279a/16, 279b/17, 280b/04, 281b/04, 281b/06, 282a/05, 290a/06, 291b/10, 293a/04, 295b/14, 298b/03, 303a/06, 304a/01, 307a/08, 308a/14, 310a/05, 310a/16, 318a/10, 329b/04, 330a/07, 330b/01, 331a/10, 332b/06
[=89]
muraccab Ar. Kutlu, mübarek. Metinde her zaman Hicri aylardan Receb ayının sıfatı olarak kullanılmıştır.
m. (şahr-ı Racabu'l-muraccab) 178a/01, 276a/02
m. ayı (Racabu'l-muraccab ayı) 240a/17
[=3]
murād Ar. İstek, arzu, emel.
m. 156b/10, 215a/10, 216a/04, 230a/02, 238a/05
m. (bī-nayl-ı murād) 166b/17, 173b/15, 309a/17
m. (bī-taḥṣīl-ı murad) 268b/01
m.+dın (cavāhır-ı murad) 282b/15
m.+ıñnı 275a/08
m. tap (kām u murād) 229b/03
m. u maḳṣad 251a/14, 281b/06
m. u maḳṣūd 187a/06
m. u salāṭīn-ı ṭufayl 215b/09
[=16]
Murād Bég I ş.a. Hasan Murad Beg'in babasıdır. Muhammed Rıza Kuş Begi'nin kardeşidir.
M. (Ḥasan Murād Bég valad-ı Murād Bég) 179b/16
[=1]
Murād Bég II ş.a. Muhammed Kulı Beg'in babasıdır.
M. (Muḥammad Ḳulı Bég ibn Murād Bég) 277a/03
[=1]
Murād Bég Ḳoñrat bk. **Murād Bég II**
M.(Muḥammad Ḳulı Bég ibn Murād Bég) 283b/1
[=1]
Murād Cān bk. **Murād Cān Hazār-asbī**
M. 269b/11
[=1]
Murād Cān Hazār-asbī ş.a. Yar Muhammed Divanbegi'nin mülazımıdır.
M.+nı 269b/08
[=1]
Murād Şayḫ ş.a. Murad Şeyh'in türbesi Ak Yakış'ın güneydoğusunda, Kök Özek'in sağ kıyısında yer almaktadır
M. (ḥażrat-ı Murād Şayḫ ʿalayhi'r-raḥma) 318a/16
[=1]
murāfaḳat Ar. Yoldaşlık.
m. 182a/12
m.+ıdın 320a/09
m. ḳıl- 186b/11
m. körgüz- 328b/06
[=4]
muraffah Ar. Refah içinde, bolluk içinde.
m. u'l-ḥāl ḳıl- 266b/15
[=1]

muraḫḫaṣ Ar. İzinli, ruhsatlı.
m. bol- 176b/01
m. ḳıl- 196b/05
[=2]
murāsalat Ar. Haberleşme, mektuplaşma.
m. 161b/10
m. u mektubāt 268b/12
m.+yiber (paygām u murāsalat) 161b/10
[=3]
muraṣṣaʿ Ar. Kıymetli taşlarla bezenmiş.
m. 250b/07, 301b/01, 304a/15, 311a/10
m. (acnās-ı muraṣṣaʿ) 258b/05
m. (kemer-i muraṣṣaʿ) 302a/01
m. (muzayyan u muraṣṣaʿ ḳıl-) 157b/07
m. (sıtām-ı muraṣṣaʿ) 262a/05
m. bol- 188a/06
m.-ı zīn 242a/10
[=10]
muraṣṣaʿ-kemer Ar. Süslü kemer.
m. (muʿallā-sarīr u muraṣṣaʿ-kemer) 211a/12
[=1]
muraṣṣaʿ-lıcām Ar. Süslü gem.
m. 167b/11
[=1]
muraṣṣaʿ-rikāb Far. Süslü üzengi.
m. (şahr-yār-ı muraṣṣaʿ-rikāb) 223a/07
[=1]
murattab Ar. Dizilmiş, düzgün.
m. (caşnī-ı murattab-ı ḫusravāna) 168a/02
m. (mükemmel u murattab bol-) 251a/09
m. ét- 287a/05
m. ḳıl- 289a/06
[=4]
muravvıc (< Ar. muravvic) Revaç veren. Geçiren, itibâr veren, yürüten.
m.-ı dīn 157a/11
m.-ı şarīʿat-ı ʿazzā 220b/05
m.-ı şarīʿat-ı ġarrā 292b/08
m. u'l-Islām 307b/06
[=4]
murdār Far. Pis, murdar.
m. 183a/13
[=1]
murġ-ābī Yabani ördek.
m.+larnıñ 322a/14
[=1]
murgzār Far. Kuş bahçesi, kuşların bol olduğu yer.
m.+ı durur érdi 158b/01
[=1]
murīd Ar. Bir şeyhe bağlı olan kişi.
m.+larıdındur 336a/03
[=1]
Murrīḫ Ar. Mars.
m. 214b/13
[=1]
Murrīḫ-āyīn Far. Mars gibi.
M. 173b/17
[=1]
Murrīḫ-ṣalābat Ar. Sağlamlığı Mars gibi olan.
M. 162b/06, 251a/05, 254b/08, 261a/01
[=4]
Murrīḫ-saṭvat Ar. Kuvveti Mars gibi olan.
M. 335a/05
[=1]
murşıd (< Ar. murşid) Doğru yolu gösteren, şeyh.
m. (ḥażrat-ı murşıdu's-sālikīn) 249a/16
m.-ı arbāb-ı fasād 292a/07
m.-ı arbābu'l-rusūḫ 313b/15
m.-ı manāhıc-ı ḥaḳīḳat 191b/06
m. (murşıdu'l-ʿavārıf-ı banī-Ādam) 243a/13
m. u's-sālikīn 168b/14
[=6]
murtafiʿ (< Ar. murtafiʿ) Yüksek.
m. bol- 216b/03, 323a/03
[=2]
Murtażā ş.a. Hz. Ali'nin bir lakabı.
M. (hımmat-ı Murtażā) 215a/15
M.(zubda-ı ḫānadān-ı Murtażā) 309b/02
[=2]
Murtażāvī Ar. Hz. Ali ile bağlı olanlar, onun soyundan gelenler.
M. (afżal-ı aşrāf-ı Murtażavī) 211b/05

M. (ḳıdva-ı ḫāndān-ı Murtażavī) 331a/13
[=2]
murūr Ar. Geçme, geçiş.
m. ét- 247a/05
m.+ı üçün 324b/06
m. ḳıl- 198b/15
m. u murācaʿat 196a/09
[=4]
muruvvat Ar. İyilik, insanlık.
m. 227b/05
m. (lāyıḳ-ı muruvvat) 175b/13
m. (marḥamat u muruvvat u şafḳat körgüz-) 319a/15
m. (vufūr-ı muruvvat) 228b/15
m.+dın (maḥż-ı muruvvat) 170b/05
m.+dın (vufūr-ı muruvvat) 228a/14
m. ḳıl- 268b/08
m. körgüz- 306b/13
m. u marḥamat bol- 247b/07
m. u marḥamat ḳıl- 205b/07
m. u marḥamat körgüz- 257b/01, 318b/07
m. u mekremet ḳıl- 203b/06
m. u navāzış 201b/17
[=13]
Mūsā Nāyıb ş.a. Kañlı'nıñ ileri gelenlerindendir.
M. 203a/17
M.+nı 178b/08
[=2]
Mūsā Parvānçı ş.a. Muhammeb Murad Bey'in dayısıdır. Yakup Bey'in babasıdır.
M. bile (Yaʿḳūb Bég valad-ı Mūsā Parvānçı) 297a/01
M.+nı 231a/11
[=2]
musāʿadat Ar. Yardımlar.
m.-ı baḫt 301a/02
[=1]
muṣādaḳat Ar. Arkadaşlık.
m. 267a/11
m. (dam-ı muṣādaḳat) 328a/02, 334a/02
m. (muʿālafat u muṣādaḳat) 230b/02
[=4]
muṣādara Ar. Yasak edilen bir şeyin kanuna göre geri alınması.
m.+ġa ve
m.+ġa tutdur- 334a/15
[=2]
muṣāfaḥa Ar. Kucaklaşma, tokalaşma.
m.-ı mubārekī199b/05
m. ḳıl- 269b/10
[=2]
musāfarat Ar. Yolculuk.
m. (merkeb-i musāfarat) 166a/13
m. (muhācarat u musāfarat) 288b/01
[=2]
muṣaffā Ar. Safileşmiş, temizlenmiş.
m. 159b/07, 258a/17
[=2]
muṣaffālıġ Parlaklık, berraklık.
m. 218a/12
[=1]
muṣāḥabat Ar. Sohbetleri konuşup görüşmeler.
m.+ıda 199a/16, 316b/11
[=2]
musaḫḫar Ar. Esir olma, kayıt altına alınma.
m. bol- 214a/13
m.+dur 312b/03
m. ét- 197a/01, 261b/06
m. ḳıl- 265b/07
[=5]
muṣāḥıb (< Ar. muṣāḥib) Padişahın özel işlerine bakan, sohbet arkadaşı.
m. 233b/02
m.-ı ḥażrat 167b/09
[=2]
muṣālaḥa Ar. Barışma, barış. Krş. **muṣālaḥat**
m. 227b/10, 238a/08
m. (ṭarḥ-ı muṣālaḥa) 305a/10
m. ét- 238a/01
m.+ġa (muvāsa u muṣālaḥa) 234a/03
m. ḳıl- 157b/15, 161a/13, 192b/15, 294b/02
m. üçün (ıstıḥkām-ı muṣālaḥa) 316b/09
[=10]
muṣālaḥat bk. **muṣālaḥa**
m. u muṭāvaʿat 199a/14
[=1]
muṣālıḥ Ar. Barışan.

m.-ı memleket 241a/16
m.+ıda (nacāt-muṣālıḥ) 170a/11
m.+ınıñ 335b/05
[=3]
musallaḥ Ar.
m. 260a/02
m. (mükemmel u musallaḥ) 328b/10
m. (mükemmel u musallaḥ bol-) 182a/01
m. (mükemmel u musallaḥ ḳıl-) 158b/09
m. u mükemmel bol- 239a/01, 240b/15, 261b/07
[=7]
musalsal Ar. Birbirine bağlı olan, bir sırada devam eden
m. (maġlūl u musalsal ḳıl-) 170b/08
[=1]
muṣammam Ar. Kati olarak karar verilmiş.
m. bol- 192b/17, 320a/16
m. ét- 274b/10
m. ḳıl- 227b/07, 272a/06
[=5]
musāraʿat Ar. Sür'at ve acele etme.
m. bile 298b/10
m. bile (tīġ-ı musāraʿat) 232a/14, 308a/06, 320a/13
m. körgüz- 173b/11, 295b/10, 303a/16, 318a/12, 324b/08, 328b/02, 330a/15
[=11]
musaṭṭaḥ Ar. Düzleştirilmiş.
m. (ʿarṣa-ı (11) musaṭṭaḥ) 319b/11
[=1]
musāvāt Ar. Eşitlik.
m. (daʿvā-yı musāvāt ḳıl-) 239b/03, 275b/01
[=2]
musāvāt-taḫt Eşitlik tahtı.
m. 215b/05
[=1]
musīb Ar. İsâbetli, yanılmayan, doğru.
m.+ı 322a/08
m.-ı balā u fıtan 333a/16
[=2]
muṣībat Ar. Musibet.
m. (dāġ-ı muṣībat) 225b/08
m. (siyah-pūş-ı muṣībat) 206b/10
m.+ġa (baḥr-ı muṣībat) 211a/17
m.+ı 157a/03
[=4]
muṣībat-rasīda Far. Musibete uğramış.
m.+larınıñ 225b/08
[=1]
mustabşır Ar. Müjdeleyen. Müjde ile sevinen.
m. u mubtahıc bol- 314b/06
[=1]
mustadām Ar. Sürekli.
m. bol- 267a/03
[=1]
Muṣṭafā ş.a. Hz. Muhammed.
M. 208a/17
M. (ʿıffat-ı Muṣṭafā) 215a/15
[=2]
Muṣṭafāvī ş.a. Hz. Muhammed'e mensup, onunla ilgil
M. (Zubda-ı dūdmān-ı Muṣṭafāvī) 331a/13
[=1]
mustaġnī Ar. Doygun, istiğna gösteren.
m. 188a/14
m. bol- 176b/13
m. ḳıl- 266b/07
[=3]
mustaġrıḳ Ar. Gark olmuş, dalmış, batmış.
m.-ı muḳātala 184b/04
m.-ı żıyā-yı ṣuhbat 163b/13
[=2]
mustaḥdışāt Ar. Sonradan ihdas edilmiş, sonradan meydana çıkarılmış şeyler.
m.-ı maḫṣūṣ 162a/06
[=1]
mustaḥsan Ar. İyi görülme, hoş olma.
m. (ṣavāb-ı mustaḥsan) 227b/11
[=1]
mustaʿıd (< Ar. mustaʿid) Yetenekli.
m. 324a/16
m. (āmāda u mustaʿıd bol-) 263a/10, 304b/06
m. bol- 296b/13
m.-ı ḥarb u paygār 199a/09
m. u āmāda bol- 218a/09, 296b/05
[=7]

mustaḳar (<Ar. mustaḳarr) Yerleşilen durulan yer, karargah.
m.-ı calālat 167a/08, 171a/08, 197a/06
m.-ı ḫılāfat 225b/07, 275a/02, 277b/17, 277b/13, 278a/13, 280a/01, 280b/05, 283a/04,
m.-ı ordu-yı saʿādat-dast-gāh ḳıl- 251b/16
m.-ı salṭanat 205b/03
[=12]
mustaḳīm Ar. Doğru.
m.+dın (ṣırāṭ-ı mustaḳīm) 268a/09
m.+ġa (cādda-ı mustaḳīm) 230a/16
m.+ıdın (ṣırāṭ-ı mustaḳīm) 333a/13
m.+ıġa (ṣırāṭ-ı mustaḳīm) 191b/13
m.+ıġa (ṣırāṭu'l-mustaḳīm) 319b/17
[=5]
mustamand Ar. Gamlı, kederli.
m. ḳıl- 266b/02
[=1]
mustamıʿ Ar. İstima eden, dinleyici, işiten
m.+nı 224b/03
[=1]
mustanbıṭ Ar. İstinbat olan, zımnen anlaşılan.
m. bol- 165b/17
[=1]
mustaʿṣıl (< Ar. mustaʿṣil) Kökünden koparan, ele geçiren.
m. (maḳhūr u mustaʾṣıl ḳıl-) 160b/04, 177b/13, 198a/14, 237b/02
m. bol- 181b/01
m. ḳıl- 181b/04
[=6]
mustaṣnā (< Ar. mustasnāʾ) Apayrı, seçkin.
m. (mumtāz u mustaṣnā) 172b/15
m. durur 188a/15
m. érdi (mumtāz u mustaṣnā) 230a/14
[=3]
mustaşʿır (<Ar. müsteşʿir) Soruşturan. (Yazı ile) bildirilmesini isteyen.
m. bol- 221b/04
[=1]
mustavcıb (<Ar. müstevcib) Gereken, icab eden.
m.-ı ḳahr u saḫṭ 192a/15
[=1]
mustavlī Ar. İstila etme, ele geçirme.
m. bol- 226b/16, 236b/17, 265a/10
[=3]
mustaẓhır Ar. Dayanan, arka veren.
m. (ḳavī u mustaẓhır) 218a/02
m. bol- 221b/01, 245b/06, 287a/15
m. u kavi-dıl 236b/06
[=5]
mustmand Ar. Hüzünlü, kederli.
m. 303b/10
m. u najand 212b/17
[=2]
musulmān Ar. Müslüman.
m.+larnı 298a/12, 298a/14
m.+larnın 334b/01
m.+larnıñ 224a/14
[=4]
muşaʿbıd Ar. Hokkabaz.
m. érür (Zāl-ı muşaʿbıd) 212b/05
[=1]
muşābıh Ar. (< Ar. müşābih) Benzer, eş.
m.+da durur 321b/03
[=1]
muşāhada Ar. Şahit olma, görme.
m. ét- 221a/06
m. ḳıl- 158b/12, 167b/04, 169b/16, 182b/11, 183b/07, 183b/14, 192a/04, 195b/01, 199a/13, 208b/06, 210a/09, 218b/01, 219a/04, 222a/17, 226b/15, 231a/06, 260b/01, 264b/02, 265a/09, 287b/16, 323a/13, 329a/01
m. ḳılıl- 302a/15, 325a/03
m.+sıdın 210a/11, 235a/07, 297b/14, 330b/10
m.+sıdın soñra 237b/15
[=30]
muşār-ilayh (< Ar. muşār-ilayhi) Anılan, adı geçen. Krş. muşār-ileyh
m. (atalıḳ-ı muşār-ilayh) 172a/13
m. (bég-i muşār-ilayh) 313b/11
m. bile (bay-ı muşar-ilayh) 242b/15
m.+ġa 289b/06
m. +ġa (ḥażrat-ı ḫ(v)āca-ı muşār-ılayh) 192a/17
m.+ġa (ḫ(v)āca-ı muşār-ilayh) 169a/01
m.+nı (amīr-zāda-ı muşār-ilayh) 210a/14
m.+nı (ḳāżī-ı muşār-ilayh) 288b/13
m.+nıñ (amīr-ı muşār-ilayh) 254b/14

m.+nıñ (atalıḳ-ı muşār-ilayh) 172b/06
m.+nıñ (bég-i muşār-ilayh) 289a/10
m.+nıñ (seyyid-i muşār-ilayh) 332a/02
[=12]

muşār-ilayhim Ar. Onlara işaret edilen.
m. (umarā-yı muşār-ilayhim) 264b/17
m. niñ (ekābır-ı muşāru'l-ilayhim) 225a/16
[=1]

muşār-ileyh bk. **muşār-ilayh**
m.+ge (mehter-i muşār-ileyh) 188b/03
[=1]

muşāreket Ar. Ortaklık.
m. (daʿvā-yı muşāreket ḳıl-) 230a/01
[=1]

muşarraf Ar. Şerefli.
m. 169b/13, 188a/06, 260a/08
m. bol- 161a/02, 164b/02, 168b/12, 170b/07, 177b/02, 179a/03, 190a/15, 191b/08, 192a/09, 192b/09, 193a/05, 199b/10, 200b/02, 203b/04, 206a/13, 209b/14, 237b/13, 238b/04, 243a/16, 246a/07, 246b/16, 249a/12, 250a/05, 256a/11, 256b/10, 266a/02, 266a/14, 273a/06, 273b/01, 273b/15, 274b/08, 278b/10, 290b/13, 291a/01, 298a/06, 300a/11, 301a/02, 309a/06, 311b/08, 312a/06, 313b/07, 313b/17, 321a/13, 324b/14, 332b/11
[=48]

muşāvarat Ar. Danışma, müsavere etme.
m. ḳıl- 229a/03
[=1]

muşayyad Ar. Sağlam, muhkem.
m. (ʿahd-ı muşayyad) 268b/16
m. (ʿuhūd-ı muşayyad) 161a/13
[=2]

muşfiḳāna Far. Acırcasına, merhamet edercesine.
m. 230a/15
m. (naṣāyıḥ-ı muşfıḳāna) 230b/03
m. bile (ʿavāṭıf-ı muşfıkana) 202a/03
m. bile (naṣāyıḥ-ı muşfıḳāna) 232a/12
m.+sın (naṣāyıḥ-ı muşfıḳāna) 320a/01
[=5]

muşʿır (<Ar. muşʿir) Haber veren, bildiren.
m. 282b/03
[=1]

muşīr Ar. Emir ve işaret eden.
m.-ı mükerrem 292a/01
[=1]

muşkīn Far. Mis kokuku, kapkara.
m. (ḳalam-ı muşkīn) 267a/11
m. (zulf-ı muşkin) 212a/15
[=1]

muşkīn-raḳam Ar. çok güzel yazan
m. (ḳalam-ı muşkīn-raḳam) 282a/17, 308b/07
[=2]

muşrıf I Vakıf mallarının bakımı, korunması ve kullanılmasına nezaret eden kimse.
m.+ı durur érdi 207b/14, 331b/05
m.+ı durur érdiler 311b/11
m. érdiler 255a/10
m.-ı ḫāṣṣa-ı şarīfa 271a/05
[=5]

muşrıf II (Edat) -e yakın.
m.+ġa muşrıf 223a/04
[=1]

muşt Far. Yumruk.
m.-ı ḫāk212a/06
[=1]

muştaġıl Ar. Bir işle uğraşan, meşgul olan.
m. bol- 158a/15, 180b/17
[=2]

muştaʿıl (< Ar. muştaʿil) Yanma.
m. ol- 261b/01
[=1]

muştamıl Ar. İçine alan.
m. durur 214b/04
[=1]

Muştarī Ar. Jüpiter.
M. 214b/14, 215b/07
[=2]

Muştarī-rāy Far. Jüpiter fikirli.
M. (şāh-ı Muştarī-rāy) 225a/04
[=1]

mutaʿaddıda (< Ar. mutaʿaddida) Birçok, birden fazla.
m. (manāzıl-ı mutaʿaddıda) 235a/12
m. (marāḥıl-ı mutaʿaddıda) 238b/17
[=2]

mutaʿaddī Ar. Başkasının hakkına tecavüz eden, saldıran, sataşan.
m.+larġa 314b/10

[=1]
mutaʿahhıd (< Ar. mutaʿahhid) Taahhüt eden, üstlenen.
m. (mutaṣaddī u mutaʿahhıd bol-) 174b/01
m. bol- 164b/17, 210a/02
[=3]
mutaʿāḳıb (< Ar. mutaʿaḳib) Takip eden, ardından.
m. 177b/14, 202b/10, 218b/02, 278b/10, 297b/05
m. bile (ḥamalāt-ı mutaʿāḳıb) 185a/08, 252b/04, 287b/02
m. u mutavalī 287a/16, 289a/14
m. yétkür (ḥamalāt-ı mutaʿāḳıb) 277a/11
[=11]
mutaʿālī Ar. Yüksek olan, yükselen.
m. (farmān-ı mutaʿalī) 157b/04
[=1]
mutaʿālī-daracāt Ar. Yüksek dereceler.
m. (afżal-ı ṣanādīd-ı mutaʿālī-daracāt) 309b/01
[=1]
mutaʿallıḳ (< Ar. mutaʿalliḳ) İlgili, alakâlı.
m. 159b/13, 221b/13, 234b/16, 240a/15, 256b/14, 261b/07, 273b/03, 277a/06, 279a/07, 283a/15, 285a/15, 291b/04, 319b/07, 320a/07, 324b/02, 330a/13
m. durur 242b/15, 333a/04
m. durur érdi 208a/10, 316b/14
[=20]
mutaʿallıḳāt Ar. Yakın olanlar, müteallik olanlar. Akraba.
m.+ı bile 267b/11
[=1]
mutaʿarrıż (< Ar. mutaʿarriż) Taarruz eden, hücum eden.
m. (muḳābıl u mutaʿarrıż bol-) 329b/09
m. bol- 176a/15, 230b/12
[=3]
mutaʿarrıżāna Far. Hücum edercesine.
m. 190a/03, 230a/04
[=2]
mutaʾaṣṣır (< Ar. mutaʾaṣṣir) Üzgün.
m. (mużṭar u mutaʾaṣṣır bol-) 158b/14
m. bol- 162a/17, 291b/02, 294b/11, 332b/07
[=5]
mutaʿaṭṭış Ar. İstekli, hevesli.
m.+ların (dīdār-ı muṭaʿaṭṭış) 233b/07
[=1]
mutaʿaẕẕır Ar. Meydana gelmesi zor olan.
m. durur 167b/17
[=1]
mutābaʿat Ar. Takipçi, tabi olma durumu.
m. 316b/05, 320a/09
m. (ıṭāʿat-ı mutābaʿat) 238b/03
m. (ḳadam-farsāy-ı cādda-ı mutābaʿat) 311a/01
m.+ıdın (rabḳa-ı mutābaʿat) 229b/17
m.+ıġa 159b/17
m. körgüz- 309a/10
[=7]
muʿtabar Ar. İtibar sahibi.
m. 202b/01, 228a/01, 237b/14, 239b/16, 316b/09
[=5]
muṭābıḳ Ar. Uyan, uygun.
m. 253a/13, 282a/12
[=2]
mutacannıda (< Ar. mutacannida) Donanımlı ordu.
m. 176a/02, 205a/15, 259b/02, 290a/07
m. bile 180a/01, 285a/01
[=6]
muʿtadıl Ar. Orta hâlli. İtidalli.
m. 219a/13
m.+ı (havā-yı muʿtadıl) 200b/13
[=2]
mutafaḥḥıs Ar. Dikkatle araştıran, sorup tetkik eden, inceleyen.
m. dururlar (mutaraddıd u mutafaḥḥış) 176a/15
[=1]
mutafarrıḳ (< Ar. mutafarriḳ) Dağınık, dağılmış.
m. (parīşān u mutafarrıḳ bol-) 163a/16, 207b/04, 297b/16
m. (parīşān u mutafarrıḳ ḳıl-) 184b/05
m. bol- 162b/14, 175a/09, 181b/12, 183a/10, 330b/11

m. ét- 221b/11
m. ḳıl- 176a/16
m. u parīşān bol- 235a/08, 285a/04
m. u parīşān ḳıl- 222b/10
m. u perākende bol- 179b/04
[=15]

mutafarrıḳa (<Ar. mutafarriḳa) Padişahın, vezirlerin veya sadrazamın emirlerini götüren kimse.
m. (mılal-ı mutafarrıḳa) 171a/10
m.+nı (sıpāh-ı mutafarrıḳa) 210b/05
[=2]

mutahācım (<Ar. mutahācim)Birbirine hücum eden, saldıran.
m. u mutarākim bol- 221a/02
[=1]

mutaḥaḳḳıḳ (<Ar. mutaḥaḳḳiḳ)
m. 204b/12, 328b/12
m. (ḫabar-ı mutaḥaḳḳıḳ) 305b/12
m. (maʿlūm u mutaḥaḳḳıḳ bol-) 297b/12
[=4]

mutaḥaṣṣın (< Ar. mutaḥaṣṣin) Korunma, sığınma.
m. bol- 235b/02, 237b/16, 265a/10, 291b/09
m. ḳıl- 252b/07
m.+larnıñ 232b/05
[=6]

mutaḥattım Ar. Lüzumlu, gerekli.
m. 317a/17
m. (lāzım u mutaḥattım) 334b/16
[=2]

mutahavvır (< Ar. mutahavvir) Neticeyi düşünmeden saldıran.
m. 163b/04, 241b/08, 253a/05, 264a/15, 273a/09
m.+lar 263a/08
m.+lar bile (bahādur u mutahavvır) 282a/09
m.+ları 236a/07
[=8]

mutahavvırāna Far. Saldırırcasına.
m. 218b/15
[=1]

mutaḥayyır (< Ar. mutaḥayyir) Şaşkın, şaşırmış.
m. bol- 329a/02
[=1]

mutaḳāʿıd Ar. Tekaüd olan. Emekli.
m. bol- 317b/16
[=1]

mutaḳallıd (< Ar. mutaḳallid) Bir vazifeyi üzerine alan.
m. bol- 161a/04, 257b/07, 267b/08
[=3]

mutakāṣır (< Ar. mutakāṣir) Çoğalmış. Krş. **mutakāṣıra**
m. (ġażab-ı mutakāṣır) 232b/15
m. (ınʿāmāt-ı mutakāṣır) 244a/08
m. (manāl-ı mutakāṣır) 160b/14
m. (saʿy-ı mutakāṣır) 226a/15
m. bile (bélekāt-ı mutakāṣır) 318b/05
m. bile (ıḥsānat-ı mutakāṣır) 196b/13, 254b/10, 312a/08
m. bile (ınʿāmāt-ı mutakāṣır) 247a/01
m. bile (ıstımāl-ı mutakāṣır) 245b/06
m. bile (tansuḳāt-ı mutakāṣır) 170b/09
m.+ıdın (ıḥsān-ı mutakāṣır) 332a/08
[=12]

mutakāṣıra bk. **mutakāṣır**
m. (afvāc-ı mutakāṣıra) 251b/09
m. (ġallāt-ı mutakāṣıra) 336a/04
[=2]

muṭālaʿa Ar. Bir mes'ele hakkında bilgi edinmek için tetkikatta bulunma, okuma.
m.-ı dīdār-ı humāyūn200b/02
[=1]

muṭālaba Ar. Talepte bulunma, hakkını isteme.
m. (ıstırdād u muṭālaba ḳıl-) 165b/10
[=1]

mutalāṭım Ar. Birbirine çarpan, çalkalanan.
m. (mutamavvıc u mutalāṭım bol-) 172a/10
m. bol- 319b/03
m. u lucca 322b/04
m. u mutarākim 194a/17
m. u mutarākim ḳıl- 170a/17
[=5]

muʿtamad Ar. Güvenilir.
m. 269a/08, 309b/13
m.+larıdın durur érdi 330b/08
m. u parhīzgār 160b/17
[=4]

muʿtamad-ʿaleyh Ar. Güvenin birleştiği kişi.
m. 209a/15, 261a/15, 281b/16, 284a/03, 309b/08
[=5]
mutamadī Ar. Sürekli.
m. (ayyām-ı mutamadī) 158a/01
[=1]
mutamarrıd (< Ar. mutamarrid) İnatçı, hasım, karşıt.
m.-ı kīne-ḫ(v)āh 281b/07
m.+lar 167b/03, 178a/17, 178b/11, 218a/04, 232b/06, 263a/10
m.+lar bile 236a/05
m.+lardın 178b/05, 237b/13, 274b/05, 281b/04
m.+larġa 178a/14
m.+larnı 160b/03
m.+larnıñ 169a/15, 169b/01, 180a/07, 185a/16
[=18]
mutamavvıc (<Ar.mutamavvic) Dalgalı.
m. bol- 233a/04
m. u mutalāṭım bol- 172a/10
[=2]
mutamavvıl (<Ar.mutamavvil) Mal sahibi, zengin.
m. u ṣāḥıb-bıẓāʿat 334a/14
[=1]
mutanaffir (<Ar. mutanaffir) Nefret eden, tiksinen.
m. bol- 334a/01
[=1]
mutanaffıs (< Ar. mutanaffis) Teneffüs eden, soluyan, yaşayan.
m.+ı 183a/12
[=1]
mutanaffısī Ar. Bir yaşayan, teneffüs eden.
m. 211a/11, 300b/17
[=2]
mutanāhī Ar. Sona eren, nihayet eden.
m. bile (bahār-ı ıḳbāl-ı ġayr-ı mutanāhī) 292a/16
m. bile (farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı lāzımu'l-mutanāhī) 309a/03
[=2]
mutaraddıd Ar. Kararsızlıkla.
m. u mutafaḥḥıṣ 176a/15
[=1]
mutarākim Ar. Biriken, toplanmış, yığılmış.
m. (mutahācım u mutarākim bol-) 221a/02
m. (mutalāṭım u mutarākim) 194a/17
m. (mutalāṭım u mutarākim ḳıl-) 170a/17
[=3]
mutaraḳḳıb Ar. Gözlemci.
m. u mutarassıd 231b/03
[=1]
mutaraḳḳī Ar. Artmak, yükselmek.
m. bol- 226a/06
[=1]
mutarannım (< Ar. mutarannim) Şiir terennüm etmek, mırıldanmak, söylemek.
m. bol- 224a/09, 306a/07
[=2]
mutaraṣṣıd (< Ar. mutarassid) Düşünen.
m. 292b/13
m. durur érdi (mutaraḳḳıb u mutaraṣṣıd) 231b/03
m.-ı vuṣūl 311a/15
[=3]
muṭarraḥ Ar. Çıkarılmış.
m. bol- 156b/14
[=1]
mutaṣaddī Ar. Bir işe girişen.
m. bol- 156b/15, 164b/17, 225b/06
m. u mutaʿahhıd bol- 174b/01
[=4]
mutaṣaddīlıġ Bir işe girişme durumu.
m. eyle- 157a/02
[=1]
mutaṣarrıf (< Ar. mutaṣarrif) Tasarruf sahibi, yetkili.
m. bol- 175a/12, 190a/06, 195a/12, 202a/12, 279a/16, 310a/02, 330b/13
m. ḳıl- 175b/16
[=8]
mutaṣavvır Ar. Tasavvur eden, düşünen.
m. durur 315a/14
[=1]
muṭāvaʿat Ar. İtaat etme. Baş eğme. Tâbi' olma.
m. (muṣālaḥat u muṭāvaʿat) 199a/14

m.+yüzidin (muvāfaḳat u muṭāvaʿat) 328a/05
[=2]

mutavaccıh (< Ar. mutavaccih) Dönük, yönelik.
m. bol- 184b/13, 187a/05, 190b/15, 209a/13, 221a/15, 252b/15, 261b/08, 268a/04, 273b/07, 282a/08, 284a/05, 295b/15, 297a/04, 306b/12, 308a/10, 308a/16, 310b/12, 312a/11, 316b/05, 316b/15, 318a/07, 319b/15, 323b/11
m.+kör- 182a/14, 195a/12
[=25]

mutavahhım (< Ar. mutavahhim) Olmayan bir şeyden korkmak, tevehhüm etmek.
m. (hırāsān u mutavahhım bol-) 309a/09
m. bol- 306b/02, 319b/13
[=3]

mutavaḳḳıf (< Ar. mutavaḳḳif) Durma, bekleme.
m. 283a/09
m. bol- 159b/13, 167b/08, 177b/08, 179a/04, 196b/03, 197a/12, 240b/06, 248b/04, 252a/02, 306b/05, 307b/02, 316a/11, 326a/09
[=14]

mutavālī Ar. Sürekli, aralık vermeden devam eden.
m. (mutaʿāḳıb u mutavālī) 287a/16, 289a/14
m.+sı bile (żurūb-ı mutavālī) 226b/06
[=3]

mutavallī Ar. Orta Asya devletlerinde üst düzey bir devlet makamı.
m.+sı durur érdi 192b/10
[=1]

mutavārī Ar. Gizli, saklı.
m. bol- 160a/15, 300b/10
[=2]

mutavassıṭ Ar. Orta derecede. Orta hâlli.
m.-ı tafrīṭ u ıfrāṭ 219a/14
[=1]

mutavaṭṭın (< Ar. mutavaṭṭin) Yerleşik, yurt tutmuş.
m. bol- 177a/02, 190b/16
m. durur érdiler 173a/03
[=3]

mutayaḳḳīn Ar. Kesin.
m. bol- 297b/13
[=1]

mutazalzıl (< Ar. mutazalzil) Sarsılan, zelzeleye uğrayan.
m. (mużṭarr u mutazalzıl bol-) 208a/02
m. bol- 207b/03
[=2]

mutażammın Ar. İçine alan, tazammun eden.
m. 306a/12
[=1]

mutazāyıd (< Ar. mutazāʾid) Artan, artmış.
m. bol- 229b/11
m. u mużāʿaf bol- 256b/12
[=2]

muṭīʿ Ar. İtaat eden, boyun egen.
m.-ı ḥukm 220b/13
m.-ı ḥukm-ı şarʿ 187a/15
m. u farmān-bardār 167b/07
m. u farmān-bardār bol- 226a/14, 235b/09, 237b/05
[=6]

mutlaḳ Ar. Kesin.
m. (āzād u muṭlaḳu'l-ʿınān ḳıl-) 329b/01
m. u'l-ʿınān "Özgür bırakmak." 300a/16
m. u'l-ʿınān ḳıl- 191a/05
[=3]

muṭmaʿın (<Ar. muṭmaʿin) Şüphesi kalmamış. Emin, içi rahat.
m. (amīn u muṭmaʿın bol-) 199b/03
[=1]

muttafiḳ (< Ar. muttafiḳ) Birlik olmuş, müttefik.
m. bol- 170a/11, 172b/10, 185b/06, 245b/12, 330a/09
m.-ı maṣal 233b/01
m. u'l-kelime 209b/17
m. u'l-kelime bol- 238a/13
[=8]

muttafiḳ-ʿaleyhi Ar. Aynı fikirde olma.
m. érdi 219b/14
[=1]

muṭṭalı ʿ (< Ar. muṭṭaliʿ) Haberli, iç yüzünü bilen.
m. bol (vaḳıf u muṭṭalıʿ) 269a/04

m. bol- 268a/17
[=2]
muttaṣıf Ar. İttisâf eden. İyi veya kötü bir sıfatla tarif edilen. Vasıflanmış, vasfı mevcut olan.
m. bol- 196a/05
[=1]
muttaṣıl (< Ar. muttaṣil) Sürekli, durmadan.
m. bol- 214a/14
m. durur 245a/08
[=2]
muvaddat-angīz (<Ar. mavaddat-angīz) Dostluğu tahrip eden.
m. u muʾālafat-āmīz 234a/02
[=1]
muvāfaḳat Ar. Uygun görmek, izin vermek.
m. 209b/17, 267a/13, 299b/07
m.+ı bile 310a/12
m.+ı üçün 232b/17
m.+ıġa 329a/05
m. ḳıl- 320a/09
m. körgüz- 191b/13, 231b/17, 259a/17, 293a/03, 316b/17, 323a/02
m. u muʾānasat körgüz- 182a/12
m. u muṭāvaʿat 328a/04
m. yüzidin 202a/09
[=16]
muvaffaḳīn Ar. Muvaffaklar, gayesine erişmişler.
m. (zubdatu'l-muvaffaḳīn) 244a/05
[=1]
muvāfiḳ (< Ar. muvāfiḳ) Uygun.
m. 233b/02, 253a/13
m.-ı Bars yılı 225b/01
m.-ı marām-ı vucūd 325b/06
m.-ı Maymūn yılı 216a/06
m.-ı Sıçḳan yılı 189a/05
m.-ı Sığır yılı 197a/08
m.-ı taḳdīr 321a/08
m.-ı Tavuşḳan yılı 157b/13
m.-ı Toñuz yılı 164b/08
m.-ı Yılan yılı 331a/05
[=11]
muvaḥḥışa (< Ar. muvaḥḥişa) Korkutucu.
m. (ḥādıṣa-yı muvaḥḥışa) 167a/03
m.+nı (sānıḥa-ı muvaḥḥışa) 218b/03
[=2]
muvaḳḳıf Ar. Muvaffak eden. Başarıya ulaştıran.
m.-ı sıyāsat 309b/15
[=1]
muvāsā Ar. Rahatlatmak, dinlendirmek.
m. (mudārā u muvāsā[ḳıl-) 201a/14
m. ét- 225b/15
m. u muṣālaḥa 234a/03
[=3]
muvāsālıġ Rahatlatma durumu.
m. üçün 267b/09
[=1]
muvaşşaḥ Ar. Süslenmiş, süslü.
m. bol- 156b/13
[=1]
muvāżaʿa Ar. Bir meselede bahse girişme.
m. u mubāyaʿa ḳıl- 334b/08
muʾyad Ar. Galip.
m. (şāh-ı muʾyad) 258b/05
[=1]
muyassar Ar. Gerçek olma.
m. bol 238a/08
m. bol- 167a/02, 195b/15, 208b/05, 208b/07, 210b/06, 238a/12
m. ḳıl- 216a/04
m.+nı 263a/07
[=9]
muz Suyun donmus hâli, buz.
m. 193a/13, 193a/14, 193a/15, 193a/16, 196a/09, 196a/09, 263a/12, 279a/12, 316a/17, 318a/08, 319b/15, 322b/04, 322b/05, 322b/11, 323a/06, 323a/12, 323a/14, 325a/06, 325a/11, 326b/03
m. bile 315b/14
m. birle 193a/17
m.+da 193a/15
m.+dın 315b/13, 316a/05, 319b/10, 322b/09
m.+ġa 322b/12, 323a/07, 325a/08, 325a/13
m.+ı 317b/10, 322b/01
m.+ıġa 196a/12
m.+ınıñ 319a/17, 325a/02
m.+nıñ 193a/02, 324b/06, 328b/03
m. üzre 193a/16, 193a/17, 193a/17
[=43]

Muz Kömgen y.a. Gaziabad'ın yaklaşık olarak 8 km. batısında bir yer.
M. 170b/14, 176a/13, 190b/15, 201a/01
M. ayaġı 176b/16
M. ḥudūdı 173a/09
[=6]
mużāʿaf Ar. Artma, fazlalaşma.
m. (mazīd u mużāʿaf bol-) 202a/16
m. (mutazāyıd u mużāʿaf bol-) 256b/12
m. bol- 171b/15
[=3]
muẓabẓab Ar. Elinden iş gelmez, bir şeye karar veremeyen. Beceriksiz.
m. bol- 325a/11
[=1]
muzaʿfar[Ar. Su, un ve balla yapılan şurup.
m.-ı ḳurṣ 168a/04
[=1]
mużāfāt Ar. Bir yerin ekleri, kolları.
m.+dın 335b/15
m.+ıda 201a/02, 281a/15
m.+ıdın 162a/04, 252a/01, 291a/07, 307b/09, 331a/10
m.+ıġa 201b/13, 226b/01, 318a/09, 331a/01
m.+ınıñ 202b/06, 257a/13, 295b/09, 329b/03
[=16]
muẓaffar Ar. Zafer kazanmış.
m. (manṣūr u muẓaffar bol-) 198b/09, 220a/02
m. bol- 189b/04
[=3]
muzāḥamat Ar. Zahmet verme.
m. (daḫl u muzāḥamat) 282b/06
[=1]
muẓāharat Ar. Birbirine yardım etmek, arka olmak.
m.+ı bile 221b/01
m.+ı bile (muʿāvanatı u muẓāharatı) 190a/05, 230a/06
m.+ı bile (şuʿla-ı muẓāharat) 289a/16
m.+ı bile (taḳvıyat u muẓāharat) 205b/08
[=5]
mużallaʿ Ar. Eğilmiş.
m. 188a/04
[=1]
muzayyan Ar. Süslü, ziynetli.
m. bol- 219a/13
m. ḳıl- 248a/08, 261a/09, 317b/05, 327a/15
m. u muraṣṣaʿ ḳıl- 157b/07
[=6]
muzdvar-pīşa Far. Paralı askerlik yapan.
m.+larnıñ 294b/03
[=1]
mużır (<Ar. mużırr) Zararlı.
m. 249a/01
[=1]
muzla- Buzlanmak.
m.-p 319b/10
[=1]
mużmaḥıl (<Ar. mużmahill) Çökmüş, perişan olmuş.
m. 188a/09
m. (ḫırad-ı mużmaḥıl) 216b/14
m. bol- 227a/03
m. érdi (ʿācız u mużmaḥıl) 305a/05
[=4]
mużmar Ar. Gizli, saklı.
m. 215a/13
[=1]
mużṭar (<Ar. mużṭarr) Çaresiz kalmış, zorlanmış.
m. bol- 186a/12
m. durur (zār u mużṭar) 159a/04
m. ḳıl- 232b/09
m. u muta'aṣṣır bol- 158b/14
m. u mutazalzıl bol- 208a/02
[=4]
mużṭarıb (< Ar. mużṭarib) Acı çeken, ızdıraplı.
m. bol- 182a/09
m. u'l-ḥāl bol- 199a/03
m. u'l-ḥāllıḳ 305b/11
[=3]
müʾekked Ar. Güçlendirilmiş.
m. (mavāṣik-i müʾekked) 161a/13
m. (paymān-ı müʾekked) 268b/16
m. ḳıl- 294b/02
[=3]
müfsid bk. **mufsıd**
m.+lerge 245b/15
[=1]

mühr̲lik-nışān Far. Nişanı, izi mühürlük olan.
m. 247b/11
[=1]
müje Far. Kirpik.
m. yañlıġ 296b/06
[=1]
mükāfāt Ar. Ödüller, mükâfatlar.
m. 240a/04
[=1]
mükedder-ḫāṭır Ar. Kederli gönül.
m. bol- 202a/10
[=1]
mükellel Ar. Süslü, parlak.
m. bol- 262a/03
[=1]
mükemmel Ar. Tam, mükemmel.
m. 260a/03
m. (musallaḥ u mükemmel bol-) 239a/01, 240b/15, 261b/08
m. u murattab bol- 251a/09
m. u musallaḥ 328b/10
m. u musallaḥ bol- 182a/01
m. u musallaḥ ḳıl- 158b/09
[=8]
mükerrem Ar. Değerli, yüce.
m. (dastūr-ı mükerrem) 167a/06, 241b/11, 254b/11, 259b/06
m. (muşīr-ı mükerrem) 292a/01
m. (ṣāḥıb-ı mükerrem) 187b/12
m. (şah-zāda-ı mükerrem) 311b/02
m. (vazīr-ı mükerrem) 317b/08
m.+niñ (Ṣavvālu'l-mükerrem) 311a/17
[=9]
mükerrer Ar. Tekrarlanmış, yinelenmiş.
m. 201a/16
m. ḳıl- 259a/12
[=2]
mükerreren Ar. Tekrar tekrar.
m. 217b/01, 225a/15, 282b/05, 299b/07
[=4]
mülk Ar. Yurt, yer, mal.
m. 171b/12, 314a/10
m. (aʿdā-yı mülk u mıllat) 159a/12, 161b/06
m. (evreng-zīb-i mülk-i Ḫ(v)ārazm-şāhī) 253b/12
m. (ıḫtılāl-ı mülk u mıllat) 333b/10
m. (ıntıẓām-ı mülk ü mıllat) 224b/14
m. (sarīr-ārāy-ı mülk-i pād-şāhī) 253b/13
m. (sipah-dār u cumlatu'l-mülk) 171b/08
m. (sulṭān-ı mülk-i ḥaḳīḳat) 313b/15
m. (şāh-ı mülk-ı yaḳīn) 157a/11
m. (umūr-ı mülk u mıllat) 325a/15
m. ara 213a/05, 216a/14
m.+i 214a/10
m.-i ḫālış 162a/06
m.-i ḫālışa 245a/07
m.-i Ḫ(v)ārazm 213b/13
m.-i ḳuvvat 162a/03
m.-i tasḫīr 238a/11
m.+ide 166a/16, 249b/16, 255a/15
m.+idin 213b/04
m.+ile 315a/16
m.+in 213a/14, 219a/16, 229b/02
m.+ini 215a/17
m.+iniñ 225a/01, 238a/03
m.+iniñ (dāru'l-mülk) 188b/01
m.+iñ sarı 301a/07
m.+lerni 333a/17
m.+niñ 213b/12, 245a/07
m. u ḫānmān 176b/14
m. u vılāyat 333a/16
m.+üñ mü 315a/09
m. üze 215b/14
[=40]
mülk-gīr Far. Ülkeyi elinde tutan, padişah.
m. (ḫusrav-ı mülk-gir) 322b/15
m. bol- 214a/09
[=2]
mülk-sıtānlıġ Ülkeyi alma, fethetme durumu.
m. 159a/11
[=1]
mülkiyye Ar. Memleket idaresi ile ilgili işler.
m. (umur-ı mülkiyye u malıyya) 217a/12
[=1]
mülūk Ar. Melikler, padişahlar.
m.+ı 157a/10
m.-ı ṭavāyıf-laḳab 213a/15
m.+ıdın 208b/02
[=3]

mülūkāna Far. Hükümdar gibi, hükümdara yakışacak tarzda.
m. 304a/15
m. bile (ʿınāyat-ı mülūkāna) 252a/05
m.+dın (ıltıfāt-ı mülūkāna) 321a/13
m.+dın (mekremet-i mülūkāna) 310b/15
[=4]

mülūkāna-ayīn Far. Hükümdar gibi.
m. 251a/16
[=1]

mümkin Ar. İmkan dahilinde olan, mümkün.
m. 163b/17
m. (ne mümkin) 160b/01, 254a/04
m. (ne mümkin ki) 159a/04
m. émes 157a/05
m. érmes 171b/17
m. érmesdür 314a/11
[=7]

müşkil-küşā Far. Güç, çetin şeyleri halleden. Krş. **müşkil-küşāy**
m. 254b/17
[=1]

müşkil-küşāy bk. **müşkil-küşā**
m. +ınıñ (raʾy-ı ıḫtırāʿ-ārā-yı müşkil-küşāy) 187b/09
[=1]

müşkilāt Ar. Güçlükler, zorluklar.
m. (ḥall-ı müşkilāt-ı ʿaḳlī) 216b/15
m.+ıdur 223a/14
[=2]

müteberrike Ar. Mübarek sayılan, uğurlu.
m. (āsıtāna-yı müteberrike) 169a/01
m. (ḳadam-gāh-ı müteberrike) 246b/16
m.+larıga (cıvār-ı müteberrike) 175a/03
m.+leri (maḳbara-ı müteberrike) 303a/05
m.+leri (ravża-ı müteberrike) 248a/04
m.+niñ (maḳābır-ı müteberrike) 180b/11
m.+siniñ (maḳbara-ı müteberrike) 168b/05
[=7]

mütefekkir Ar. Düşünen, düşünür.
m. 210b/13
[=1]

müteḥarrik Ar. Hareket eden, kımıldayan.
m. bol- 270b/07
m. ḳıl- 274b/05
[=2]

mütemekkin Ar. Yerleşen, ikâmet eden.
m. bol- 166a/17, 192b/02, 229b/06
m. durur 292b/13
m. durur érdi 328b/16
m. durur érdiler 161a/16, 201b/14, 234b/04, 330a/14
m. dururlar 173a/02
m.+dür érdiler 290a/16
m. ét- 283a/02
m.+leriniñ 228a/11
m. u ıstıḳlāl 333a/06
[=14]

müterākim Ar. Biriken, toplanmış.
m. 322b/04
[=1]

müvekkil Ar. Vekil tâyin eden
m.+ler 169b/14
[=1]

N

nā-āşnālıġ Yabancılık.
n. (ıbrāz-ı nā-āşnālıġ ḳıl-) 226a/13
n. ḳıl- 213a/02
[=2]

nā-bāyast bk. **nā-bāyasta**
n.+nı (ḥādıṯa-ı nā-bāyast) 269a/01
[=1]

nā-bāyasta Far. Uygunsuz. Krş. **nā-bāyast**
n.+ġa (aʿmāl-ı nā-bāyasta) 333b/13
[=1]

nā-bekār Ar. İşe yaramaz.
n. 282b/11
[=1]

nā-būd Far. Yok etme, yok olma.
n. (ḫarāb u nā-būd ḳıldur-) 290a/05
n. (pāy-māl u nā-būd ḳıl-) 252b/10
n. (pāy-māl u nā-būd ḳıldur-) 253b/01
n. bol- 212a/01
n. durur 205a/08
n. eyle- 336a/10
n. u maḥlūl bol- 288b/07
[=7]

nā-dān Far. Bilgisiz, cahil.
n. 230a/07, 317a/09

n. (ṭurfa-ı nā-dān-ı gürūh) 293b/06
n.+lar 175a/05
[=4]

nā-farmānlıġ Fermansızlık, emir dinlemezlik.
n. (fikr-i nā-farmānlıġ ét-) 187a/15
[=1]

nā-gāh Far. Birdenbire, aniden.
n. 163b/06, 222b/11, 237b/12, 246a/13, 248a/13, 264a/17, 303a/06, 304b/17, 321b/10, 325a/10, 329a/01
[=11]

nā-gāhan Far. Birdenbire, aniden. Krş. **nā-gāhanī**
n. 168a/17
n. dék (balā-yı nā-gahān) 234b/04
[=2]

nā-gahānī bk. **nā-gāhan**
n. (balā-yı na-gahānī) 240b/15
n. (ḳażā-yı nā-gahānī) 182a/14, 299a/04
n. yañlıġ (balā-yı nā-gahānī) 303b/02
[=4]

nā-girīz Far. Dermansız.
n. durur 201a/17
[=1]

nā-hamvār Far. Uygunsuz.
n. u nışīb 320b/16
[=1]

nā-hamvārlıḳ Eğrilik.
n.+ıdın (nā-hamvārlıġıdın) 221b/16
[=1]

nā-ḫudā Far. Allahsız.
n. 191a/13
n.+lar 243b/14
[=2]

nā-hūş-mand Far. Anlayışsız.
n. 317a/09
[=1]

nā-ʿılāc Far. İlaçsız, çaresiz.
n. 192a/04
[=1]

nā-ʿıtımādī Ar. Güvensizlik.
n. 267a/13
[=1]

nā-kām Far. Mutsuz, isteğine kavuşamamış
n. 214a/01
[=1]

nā-kes Far. Alçaki insaniyetsiz.
n. (safıla u nā-kes) 305b/09
[=1]

nā-maʿdūd Far. Sayısız.
n. (cunūd-ı nā-maʿdūd) 206b/12
n. bile (cunūd-ı nā-maʿdūd) 219b/12, 223b/13
n.+dın (kevākib-i nā-maʿdūd) 163a/03
n.+ı bile (cunūd-ı nā-maʿdūd) 263a/05
[=5]

nā-maḥdūd Ar. Sınırsız.
n. (sıpāh-ı nā-maḥdūd) 206b/12
[=1]

nā-maḥṣūr Ar. Sonsuz.
n. (saʿy-ı nā-maḥṣūr) 230a/01
[=1]

nā-maḳdūr Far. Sayısız.
n. (köşiş-i nā-maḳdūr) 178a/16, 198b/05, 230a/01
n. (saʿy-ı nā-maḳdūr) 187b/14, 193b/03, 226a/07, 278a/01, 304b/07
n. (usār-ı nā-maḳdūr) 191a/04
n. (usarā-yı nā-maḳdūr) 290a/07
n. bile (saʿy-ı nā-maḳdūr) 209b/02
[=11]

nā-mard Far. Alçak, aşağılık.
n. (dūn u nā-mard) 305b/09
n. (ḫasta-ı nā-mard) 266b/12
n.+larġa 201b/09
[=1]

nā-mardlıḳ Alçaklık.
n.+ıdın (nā-mardlıġıdın) 221b/17
[=1]

nā-marʿıyya bk. **nā-marʿī**
n. (mahāmm-ı nā-marʿıyya) 190a/02
[=1]

nā-marʿī Far. Görülmeyen, görünmez. Krş. **nā-marʿıyya**
n. (daḳīḳa-ı nā-marʿī) 186a/17, 278a/12, 288b/04, 296a/02, 313b/03
[=5]

nā-marżıyya Ar. Hoşa gitmemiş.
n. (umūr-ı nā-marżıyya) 190a/02
[=1]

nā-masʿūd Ar. Mesut ve mübarek olmayan.
n.+ı (vucūd-ı nā-masʿūd) 282b/02
[=1]

nā-maşrūʿāt Ar. Şeriate kanuna uymayanlar.
n. 280b/03
[=1]
nā-mavcūd Ar. Olmayan.
n. 336a/10
[=1]
nā-maymūn Far. Başarısız, uğursuz.
n. 261a/15
[=1]
nā-mubārek Ar. Uğursuz, meymenetsiz.
n. 221a/09, 246a/03
n.+ıġa (tārek-i nā-mubārek) 233b/14
[=3]
nā-mulāyım Ar. Uymaz, uygunsuz; sert, çetin
n. 327a/11
[=1]
nā-mutanāhī Far. Sonsuz, sayısız.
n. (aʿṭāf-ı nā-mutanāhī) 227a/14
n. (fuyuzat-ı nā-mutanāhī) 314b/01
n. (marāḥım-ı nā-mutanāhī) 192b/04
n. (maẓhar-ı aʿṭāf-ı nā-mutanāhī) 277b/10, 282b/08
n.bile (badraḳa-ı davlat-ı nā-mutanāhī) 275a/04
n.bile (dalālat-ı nuṣrat-ı nā-mutanāhī) 296b/17
n. bile (kerem-i nā-mutanāhī) 229b/09
n. bile (tavfıḳāt-ı nā-mutanāhī) 251a/10
n. durur érdi (mahbıṭ-ı futūḥāt-ı nā-mutanāhī) 241a/17
n.+ġa (aʾyīd-ı nā-mutanāhī) 322b/03
[=11]
nā-padīd Far. Belli olmayan.
n. bol- 175b/03
[=1]
nā-pāk Far. Temiz olmayan, pis.
n. 257b/12
[=1]
na-pasandīda Far. Beğenilmeyen, kabul edilmeyen.
n. 250b/16
[=1]
nā-rasā Far. Münasip, uygun olmayan.
n. (saʿy-ı nā-rasā) 333b/14
n.+dur (kotāh u nā-rasā) 325b/04
[=2]
nā-ṣavāb Ar. Doğru olmayan, dürüst olmayan
n. (fikr-i nā-ṣavāb) 269a/12
n+.ıdın (şāmat-ı kirdār-ı nā-ṣavāb) 333a/16
[=1]
nā-sāz Far. Yakışıksız.
n. (zamāna-ı nā-sāz) 302b/02
[=1]
nā-sāzlıḳ Uygunsuzluk.
n.+ı 233a/01
n.+ıdın (nā-sāzlıġıdın) 206b/09
[=2]
nā-sıpās Far. Şükretmeyen, nankör.
n. (mudbır-ı nā-sıpās) 234b/15
[=1]
nā-şāyast bk. **nā-şāyasta**
n. (vaḳıʿa-ı nā-şāyast) 269a/01
[=1]
nā-şāyasta Far. Uygunsuz.
n. 236b/05, 250b/16, 327a/11
n. (umūr-ı nā-şāyasta) 333b/12
n.+sıdın (afʿāl-ı nā-şāyasta) 284a/04
[=5]
nā-şınāḫt Far. Cahil.
n. 297b/10
[=1]
nā-tuvān Far. Zayıf, güçsüz.
n. 264a/06, 264a/10
[=2]
nā-tuvānlıġ Güçsüzlük.
n. 256b/14
[=1]
nā-umīd Far. Ümitsiz.
n. 221b/06
[=1]
nā-yāb Far. Bulunmaz.
n. u yek-tā 216a/11
[=1]
nā-yāblıḳ Benzersizlik.
n.+ıdın (nā-yāblıġıdın) 302a/17
[=1]
nāb Far. Saf, katısıksız.
n. (durr-ı nāb) 267b/16
[=1]
nabard Far. Harp, savaş.
n. 296b/09
n. (ahl-ı nabard) 252a/17, 286a/10
n. (ʿazm-ı nabard[kıl-)215b/12

n. (taham-tan-ı nabard) 283b/04, 313a/04
n. ahlı 220b/03
n. eyle- 198a/05
n. içre 255b/12
[=9]
nabard-ārā Far. Savaşı süsleyen.
n. (tümen-i ṣaff-dar u nabard-ārā) 242b/06
[=1]
nabard-āzmāy Far. Çok savaşlara girmiş çıkmış tecrübeli kimse.
n. u dıl-āvar 161b/17
[=1]
nabard-āzmāylıḳ Savaşta tecrüneli olma durumu.
n.+lar 281b/13
[=1]
nabavī Ar. Peygambere ait, onunla ilgili.
n. (aşraf-ı sādāt-ı nabavī) 211b/05
[=1]
nabī Ar. Peygamber.
n.+nı (āl-ı nabī) 213b/01
n.+nıñ (ḥażrat-ı Şamʿūn Nabī) 168b/11
[=2]
nabīdī (<Ar. nabīẕ) Bir hurma veya arpadan yapılan içki.
n. (ḫurmā-ı nabīdī) 258b/08
[=1]
nabīra Ar. Torun.
n.+sı 245b/01
[=1]
nabūd Far. Yok, yokluk.
n. (būd u nabūd) 263b/13
[=1]
naburd Far. Savas, muharebe.
n. (ıntıẓār-ı naburd çék-) 169b/05
[=1]
nacābat Ar. Soyluluk, asillik.
n. 241a/11
n.-ı āsmānī 306a/01
[=2]
nacābat-dast-gāh Far. Yeri soyluluk olan.
n. 227a/12
[=1]
nacābat-ıntısāb Ar. Soylu.
n. 320b/06
[=1]
nacābat-panāh Far. Soylu.
n. 311b/09
[=1]
nacāt Ar. Kurtuluş, özgür olma.
n. 185b/03
n. (imkān-ı nacāt) 329a/03
n. (manzıl-ı nacāt ḳıl-) 195b/13
n.+bér- 288a/08
n.+ġa (lıbas-ı nacāt) 179b/11
n.+ġa (sāḥıl-ı nacat) 223a/07
n.+ı 191a/12
n.-ı bāḳī 321b/13
n.-ı ġam 254a/05
n.-ı muṣālıḥ 170a/11
n.+ı üçün 182b/12
n. tap- 211a/11, 221b/10, 276a/01, 300b/13, 329a/08
n. u falāḥ 191a/13
[=17]
Nacmu'd-dīn Abu'l-Cannāb al-Kübrā ş.a. Türbesi Köhne Ürgenç'te olan bir şeyh.
N. ḳaddise sırrahu 266a/13
[=1]
nāçaḫī Baltaya ait.
n. 264a/01
[=1]
nādım (< Ar. nādim) Pişman.
n. u paşīman bol- 257b/07
[=1]
nādır (< Ar. nādir) Az bulunan, ender.
n. 243a/10
[=1]
Nādır Muḥammad Kutval ş.a. Konratın maariflerindendir.
N. 175b/17
N. bile 199b/12
N.+nı 174b/09
[=3]
Nādır Sar-dār ş.a. Yemrelinin ileri gelenlerindendir.
N. 203a/10
N.+nı 263a/03
[=2]
Nādır Şāh ş.a. Nadir Şah İran ve Irak hakimi idi. Samahini ve Gence'yi ele geçirdikten sonra Belh'i aldı ve Maveraünnehir üzerine harekete geçti.

Buhara ve Çarcuy'u işgal ettikten sonra Harezm'e yöneldi. Burada Eş Muhammed Biy ve Elbars Han'ı yendi ve onları öldürdü. Bundan sonra Harezm Nadir Sah'ın himayesinde kaldı. Hanlar Nadir Sah tarafından atanmaya basladı. Harezm ancak Muhammed Emin Inak'tan sonra bu etkiden kurtuldu.
N. 173a/06
[=1]

Nādır Şahī Nadir Şah'a ait.
N. (taḫt-ı ṭāvūs-ı Nādır Şahī) 213b/09
[=1]

nādıra Ar. Az bulunan.
n. (ṣādırat-ı nādıra) 159a/15
n.-ı davrān 216b/08
n.-ı fasād 160a/14
[=3]

nadīm Ar. Padisahların ve yüksek rütbeli devlet adamlarını sohbet arkadaşı.
n.+lerge (çāker u nadīm) 241b/08
[=1]

nadrat- āṣār Ar. İzleri az olan.
n.+ı (kirdār-ı nadrat-āṣār) 325b/07
[=1]

nafaḥāt Ar. Esintiler.
n.-ı nasīm-vurūd 162a/08, 317b/02
[=2]

nafaḳa Ar. Geçim parası.
n. 200b/08
n. ḳıl- 259a/16
[=2]

nafar Ar. Kişi; asker; insan toplulugu.
n. 202b/07, 305b/04
n.-ı şucāʿ 179a/14
n.+nı 183a/11, 305a/03
[=5]

nafas Ar. Soluk, nefes, soluma.
n. 228a/08
n. al- 233b/17
n. birle 212a/09, 212a/10
n.-ı pāy-dār 212a/09
[=5]

nafāẕ[Ar. Geçme, sözü geçme.
n. tap- 204b/16
[=1]

nāfʿıa Ar. Bayındırlık işleri.
n. (la'ālī-ı mavāʿıẓ-ı nāfʿıa) 314a/03
[=1]

nāfiẕ (< Ar. nāfiẕ) Etkileyici, nüfuz edici.
n. bol- 171b/03
[=1]

nafʿī Ar. Faydalı.
n. 235a/15
[=1]

nafīr Ar. Savaş için hazırlanan topluluk.
n. 296b/09
n.-ı acal 220a/17
n. tart- 226b/13
[=3]

nafīs Ar. Pek beğenilen, pek güzel. Krş. **nafīsa**
n.+ı bile (nafs-ı nafīs) 181b/17, 218b/05, 251a/04, 253b/16, 272b/02, 285b/11
[=6]

nafīsa bk. **nafīs**
n.+ġa (aḳmışa-ı nafisa) 166b/07
[=1]

nafs Ar. Can, kişi, kendi, öz varlık.
n. (aḥvāl-ı nafs-ı salāmat u ıstıḳāmat) 333a/10
n. (ihlāk-i nafs) 172a/12
n. (tadbīr-ı nafs) 333a/09
n.+ı 215a/13, 272b/11
n.-ı nafīs 181b/17, 218b/05, 251a/04, 253b/16, 272b/02, 285b/11
[=11]

nafsī Ar. Bir nefs, kişi.
n. 333a/04
[=1]

nahār Ar. Gündüz.
n.+da (nışfu'n-nahār) 229a/05
n.+ġa (nışfu'n-nahār) 209b/08
[=2]

nahārī Far. Kahvaltı.
n. ḳıl- 307a/15
[=1]

nahb Ar. Yağma, yağmacılık, çapul.
n. (ātaş-ı nahb u ġārat) 203a/11, 329b/04
n. (ātaş-ı u ġārat) 161b/03
n. bile (ḳatl u nahb) 197b/16
n. u ġārat 176b/11, 176b/17
n. u ġārat ét- 280a/08

n. u tārāc 204a/12
n. u türk-tāz 323b/06
[=9]
naḫçīr Far. Av hayvanı.
n. eyle- 242b/02
[=1]
nāḥıyyat (< Ar. nāḥiyyat) Yöre, bucak.
n. 302b/01, 302b/10, 311b/16, 333b/06
n.+da 204b/07, 266a/10
n.+ġa 160a/13, 194b/10, 309a/04, 316b/16, 329b/03
n.+ı 302a/15
n.-ı kişver-i Hindustān 248b/07
n.+ıda 190b/15, 196b/17, 198b/14, 257a/17, 271a/05
n.+ıġa 191a/02, 273b/07, 296a/12
n.+ın 201a/01
n.+ını 328a/11
n. içre 244a/11
n.+nı 290a/11
n.+nıñ 305b/04
[=26]
naḥīf Ar. Zayıf.
n. (ḳāmat-ı naḥīf) 313a/12
[=1]
nahmat Ar. Yüksek himmet.
n.+ın 302b/08, 335b/06
[=2]
nahr Ar. Irmak, nehir.
n.+ġa 280b/02, 317b/10
n.+ı 302b/13
n.+ı durur érdi 271b/09
n.-ı Ḫalīc 322a/01
n.-ı meẕkūr 259b/08, 280b/01, 326b/04
n.-ı Sayḥun 327b/13
n.+ıdın 308b/04
n.+ıdın (Kök Özekniñ nahrı) 326b/04
n.+ıdın (Ḳul Yarġan nahrı) 258a/01
n.+ınıñ (Çalış nahrı) 209a/15
n.+ınıñ (Éşim Yarġan nahrı) 240b/09
n.+ınıñ (Ḥasan Ḳulı Yarġan nahrı) 317b/04
n.+ınıñ (Ḳarabaylı nahrı) 193a/03
n.+ınıñ (Késik nahrı) 220a/13
n.+ınıñ (Kök Özek nahrı) 196b/02
n.+ınıñ (Ḳuvang nahrı) 323b/01
n.+ınıñ (Téñri-yār nahrı) 159b/15
n.+ınıñ ayaġıdaġı (Maylı Özek nahrı) 252a/08
n.+ınıñ kenārı (Aḳ Öyrek nahrı) 327b/11
n.+ınıñ kenārı (Éşim nahrınıñ kenārı) 276a/03
n.+ınıñ kenārı (Kök Özek nahrı) 315b/04
n.+ınıñ kenārı (Yamġurlı nahrınıñ kenārı) 162b/01, 168b/11
n.+ınıñ ḳıraġı 309b/06
n.+lardın 285a/11
n.+nı 259b/01
n.+nıñ 274a/08
n. u arıġ 272a/04
[=31]
nahrça Küçük nehir.
n. 274a/10
[=1]
naḫs Ar. Uğursuzluk.
n. 255a/02, 255a/02
n. durur érdi 296a/04
n. érür 306a/09
[=4]
nāḫun Far. Tırnak.
n.-ı ḥasrat ur- 161b/07
[=1]
naḫvat Ar. Kibir.
n.-ı fıṭrī 231a/01
[=1]
nahżat Ar. Ayrılma, yürüme.
n. 160a/05, 166a/03, 190b/17, 207a/08, 236a/01, 250b/13, 331a/12
n. ʿalamı 335b/04
n. bol- 174a/08, 177a/07, 180b/01, 190b/11, 193a/07, 240b/04, 276a/14, 279a/11, 285b/15, 306b/08, 317b/01, 320b/08, 327a/08
n. ét- 265a/15, 306a/03
n. ḳıl- 158b/06, 167a/09, 179a/12, 196b/14, 202a/04, 203b/13, 223a/17, 247b/06, 261a/02, 275b/17, 291a/02, 327a/03,
n. ḳılıl- 256b/12
n. körgüz- 230b/15, 236a/04, 237b/09, 251a/14, 253b/02, 278a/07, 280a/15, 300a/10, 302a/05, 313b/01, 318b/11, 324b/11, 326a/07, 326b/02,
n.+nı (alvıya-ı nahżat) 271a/02

n.+nı (lıvā-yı nahżat) 204b/14, 219b/11, 270a/03, 283b/15, 289b/15, 312b/04, 328b/07
[=59]
najand Far. Pejmurde, hakir; sefil.
n. (mustmand u najand) 212b/17
n. (ẕalīl u najand) 207b/08
[=2]
naḳābat Ar. Ululuk.
n. 227a/13
[=1]
naḳābat-dast-gāh Ar. Ululuk yeri.
n. 160a/07, 241b/13, 244a/03
[=3]
naḳd Ar. Akçe, para.
n.-ı ḳalb “Kalp karşılığı ödenen.” 301a/15
[=1]
nāḳıh Ar. Anlayış.
n.-ı tavaccuh 320a/07
[=1]
naḳḳār Ar. Fildişinden yapılmış bıçak.
n.+nı (ḫancar-ı naḳḳār) 238b/16
[=1]
naḳḳāş Ar. Nakış işleyen.
n.+lar 188a/11
n.+larġa (bannā u ustād u naḳḳāş) 188b/04
[=2]
naḳl Ar. Nakil, anlatma.
n. ḳıl- 183a/08, 315b/14
[=2]
naklī Ar. Akla değil nakle dayanan, söylenen.
n. (keşf-i muġlaḳāt-ı naḳlī ḳıl-) 216b/16
[=1]
naḳş Ar. Nakış, desen.
n.-ı ıslīmī 188a/10
n.-ı Mānī 188a/07
n.-ı zancīr 243b/11
n. u’l-ḳāb 164a/09
n. u nigār 257b/17
n. ur- 242b/08, 251a/17
[=7]
naḳż Ar. Bozma, bir sözleşmeyi yok sayma.
n.-ı ʿahd 161b/01
[=1]
naʿl Ar. Nal.
n.+ı 221a/10
n.-ı dar-ātaş 281b/10
n.+ıdın 168a/14
n.+ının 260b/08
[=4]
nāla Far. İnleme, inilti.
n. 170a/07, 316a/07
n.-ı faryād 252b/17
[=3]
nām Ar. Ad, şöhret.
n. (ʿızzu’l-nām) 307b/06
n.-ı nāmī 219a/12
n. u neng 307b/05
[=3]
nām-dār Far. Ünlü.
n. 239b/16
n. (abṭāl-ı nām-dār-ı bī-āzarm) 220a/14
n. (ʿAzīz u nām-dār u şuhra-paymā) 225b/12
n. (mubārız-ı nām-dār-ı calādat-āṣār) 276a/14
n. (mubārız-ı nām-dār-ı tīr-andāz) 320b/01
n. (Şah Abu’l-ġāzī-ı nām-dār) 213b/11
n. (şuʿarā-yı nām-dār) 216b/09
n. (şucāʿ-ı nām-dār) 161b/16
n. (şucaʿā-yı nām-dār) 177a/09, 191a/02, 226b/02, 232b/02, 235a/10, 235b/16
n. (umarā-yı nām-dār) 181b/11, 209a/11, 217b/15
n. bile (mubārız-ı nām-dār) 274b/17, 279a/10
n. bile (şucaʿā-yı nām-dār) 169a/17
n. bol- 224b/07
n. érür 215b/06
n.+ı 247b/16
n.+lar (şucaʿā-yı nām-dār) 263a/08
n.+nı (şucaʿā-yı nām-dār) 159a/09
[=25]
nām-dārlıḳ Tanınmışlık.
n.+da 288a/17
[=1]
nām-zad Far. Aday, namzet.
n. bol- 249a/13, 309b/05
n. ét- 265b/14, 295b/03, 328a/05

n. ḳıl- 177a/11, 181b/10, 196b/07, 231a/13, 235b/17, 237a/12, 240a/15, 262b/11, 268a/14, 278b/04, 279a/07, 280a/06, 281a/12, 283b/06, 285b/10, 293a/08, 307b/16, 318a/01, 328b/01, 330a/12, 331a/07
[=26]
nāma Far. 1. Mektup.
n.-ı vaḥşat-āmīz 201b/07
n.+sın 316b/08
2. Kitap
n. 206b/11
[=3]
namak-ḫ(v)ārlıḳ Hak yeme durumu.
n.+dın (ḥuḳūḳ-ı namak-ḫ(v)ārlıḳ) 234b/16
[=1]
namāz Far. Namaz.
n. 295a/17, 307a/16
n.+dın soñ 190a/12
n.+dın soñra 204b/13
n.-ı ʿaṣr 300a/14
n.-ı cumʿa 242a/01, 279b/01, 281a/07, 295a/16
n.-ı şām 239b/04
n.+ınıñ (bāmdād namāzı) 172a/13
[=11]
nāmī Far. Ünlü.
n. (nām-ı nāmī) 219a/12
[=1]
namīḳa Ar. Mektup, name.
n. -ı badīʿa 166a/07
[=1]
nammām Ar. Ara bozan.
n.-ı fıtna-andīş197a/16
[=1]
Namrūd Ar. Babil'in kurucusu denilen hükümdar.
n.-ı bad-kīş 159a/05
[=1]
namūdār Far. Aydınlık, parlak.
n. 321b/10
n.+ı 189b/16
n.+ın 183a/13
n. ol- 188a/07
[=4]
namūdārī Far. Parlaklık.
n. (laṭāfat-ı namūdārī) 302b/04
[=1]
nāmvar Far. Kutlu, ünlü.
n. 215b/09
[=1]
nar Far. Erkek.
n. (şir-ı nar) 226b/17, 296b/08
[=2]
Nār Kettavul ş.a. İsyancılardandır.
N. 239a/010
[=1]
naʿra Ar. Nara, yüksek sesle bağırmak.
n.+sıdın 185a/14
[=1]
naʿra-zan Far. Nara atan.
n. 296b/07
n. bol- 252a/14
[=2]
Narazīm y.a. Farab'ın 45 km yukarısında, Amu Darya'nın sağ kıyısında bir yer.
N. dağı 207a/16
[=1]
Narbuta Dastūr Ḫ(v)ānçı ş.a. Uygur'un ileri gelenlerindendir.
N. 211b/08
[=1]
narḫ Far. Resmi makamlarca konan fiyat.
n.+ıġa 335a/13
[=1]
Narīmān ş.a. Rüstem'in dedesi olan Sam'ın babası.
N. (Farīdūn u Sām-ı Narīmān) 213a/08
N.-ı pīl-tan 184a/04
N.+nı (Sām-ı Narīmān) 221b/13, 226b/03
[=4]
narm Far. Yumuşak.
n. bol- 252b/16
[=1]
nās Ar. İnsanlar.
n. (arāẕıl u ʿavāmu'n-nās) 297a/17
[=1]
nās-keşlik Tütün içme durumu.
n. bile (ḳalyān u nās-keşlik) 328b/11
[=1]
nasaḳ Ar. Tarz, şekil.
n. 317a/11
n. (naẓm u nasaḳ) 181a/16
n.+ıġa (nıẓām u nasaḳ) 226a/07

[=3]
naṣāyıḥ (< Ar. naṣāʾiḥ) Nasihatlar, öğütler.
n. (cavāhır-ı girān-māyā-ı naṣāyıḥ) 314b/04
n. (cavāhır-ı naṣāyıḥ-ı mufīda) 314a/02
n.-ı muşfıḳāna 230b/03, 232a/12, 320a/01
n.-ı ravāyıḥ 230b/05
n.+ları bile (zavāhır-ı naṣāyıḥ) 243a/16
[=7]
nasāyım (< Ar. nasaʾim) Hafif ve serin rüzgârlar.
n.+ıdın 314a/06
n.+ız (sımāt-ı nasāyım) 314a/05
n.+ı (paygām-ı nasāyım) 230b/05
n.-ı bahār-ı vāḳıʿāt 156b/03
[=4]
naṣb Ar. Bir memurluğa tayin etme.
n.+ıdın 315b/06
n. ḳıl- 200a/03, 280b/07, 313a/10
n.+larnıñ (machūlu'n-nasb) 334a/07
[=5]
naṣfat Ar. Adalet.
n. (āṣār-ı naṣfat) 325a/17
n. (ḳānūn-ı naṣfat) 333a/11
[=2]
nasḫ (< Ar. nasḫ) İstinsah etme, kopyasını çıkarma.
n. (ḫaṭṭ-ı nasḫ çék-) 326a/11
n. (ḫaṭṭ-ı nasḫ urul-) 217a/17
[=2]
nāsıb (< Ar. nāṣib) Bir şeyi bir şeye diken.
n.-ı lıvā-yı amn u amān 282b/09
[=1]
nāṣır Ar. Yardım eden.
n.-ı bılād-ı ahlu'l-Islām 164b/13
n.-ı bılād-ı ahl-ı īmān 198a/10, 217b/14
n.+ı bılādu'l-āfāḳ 308b/15
n. ul-bılād-ı ahlu'l-īmān 292b/09
[=5]
nāṣıya (< Ar. nāṣiya) Alın.
n.-ı aḥvāl 260b/14
n.-ı ḥālat "Tavır, vaziyet." 157b/16
[=1]
naṣīb Ar. Pay, nasip.
n. al- 301b/05
n.+ı 215a/14
n.+ı bol- 157a/03
n.+ım 266b/11
[=4]
naṣīḥat Ar. Nasihat, öğüt.
n. (pand u naṣīḥat u tahdīd) 317b/15
n.+lar bile 230a/15
[=2]
nasīm Ar. Meltem, esinti.
n. 242b/12
n.-ı bahār 157b/04, 196a/08
n.-ı fayż 331b/16
n.-ı nekbet 286b/09
n.-ı nuṣrat 330b/07
n.-ı nuzūl-ı masarrat-vuṣūl 167b/02
n.-ı ṣubḥ 314a/08, 314b/02
[=9]
nasīm-vurud Ar. Kavuşma rüzgarı.
n.+ı bile (nafaḥāt-ı nasīm-vurūd) 162a/09, 317b/03
[=2]
nasīmī Ar. Bir rüzgar.
n. dék 258b/02
[=1]
naṣīru'l-mülk ve'l-ḥaşam Ar. "Maiyet ve mülkün yardımcısı." anlamında bir övgü.
n. 295a/08
[=1]
nasl Ar. Nesil, kuşak.
n.-ı Āşkān-ı ʿālī-nasab213a/15
[=1]
nasr Ar. Akbaba.
n.-ı ṭāyır 242a/15, 244b/02
[=2]
naṣṣ Ar. Manasında açıklık, kat'ilik bulunan Kur'an ayetinin delil olarak gösterileni.
n.-ı Ḳurʾān 331a/01
[=1]
nastarīn Far. Yaban gülü, ağustos gülü.
n.+ıdın 258b/01
[=1]
naʿş Ar. Naaş, cenaze.
n. 204b/05
n. dék (banātu'n-naʿş "Dübb-i Ekber denilen yıldız kümesinin kuyruğunun

ucunda bulunan kümenin en sönük yıldızı.”) 163a/15
n. yañlıġ (banātu’n-naʿş) 264b/04
[=3]
naşʾā Ar. Artmak, büyümek, neş’et etmek. Krş. **naşʾat**
n. 258a/10
n.-ı ġurūr 184a/04
n.+sı 205b/09
n.+sıdın 238a/02
n.+sıdın (ḫumār-ı naşʾā) 200b/11
n.+sın 230b/04
[=5]
naşʾa-andūz Far. Neşe biriktiren.
n.-ı bāda-ı ınbısāṭ 314b/03
n.-ı ḫum-ḫāna-ı ʿafv 323b/14
[=2]
naşʾat bk. **naşʾā**
n. 258a/10
[=1]
naşāṭ Ar. Sevinç, neşe.
n. 158a/05, 158a/16, 216b/05, 246a/11, 250b/11, 278a/09
n. (cām-ı naşāṭ) 228b/05
n. (çırāġ-afrūz-ı maclıs-ı naşāṭ) 314b/03
n. (sar-sabz-ı naşāṭ) 331b/16
n. ahlı 259a/10
n.-ı dıl-küşā 258a/11
n.+ıdın (rıbāt-ı fāyızu’n-naşāt) 162a/05
n.+ın (asbāb-ı naşāṭ) 219b/06
n.+ınıñ (rıbāt-ı fāyızu’n-naşāt) 311b/06
n. u surur 227a/04
[=15]
naşāṭ-afrāz Far. Neşe kaldıran.
n.+nı (bazm-ı naşāṭ-afrāz) 258a/11
[=1]
naşāṭ-afza Far. İnsanın içini neşe ile dolduran.
n.+ı ʿīd-ı Ḳurbān 327b/02
[=1]
naşāṭ-rubay Far. Neşe kapan.
n.-ı paymāna-sarvat 301b/09
[=1]
naşyān Ar. Sarhoş.
n. ḳıl- 258a/10
[=1]
natāyıc (< Ar. natāʾic)Neticeler.
n.-ı uḫravī 191b/17
[=1]
naṭʿī Ar. Kral için hazırlanan atın giysisis.
n.+ġa 242b/08, 251a/17
[=2]
natīca Ar. Netice, sonuç.
n.-ı adbār 292b/02
n.+sıdın 267b/03
n.+sını 256a/16
[=3]
navʿ Ar. Çeşit, tür.
n. 161a/08, 172b/14, 244a/12, 278a/09, 294a/04, 300b/12
n. (bir navʿ) 228b/01, 265a/09, 278a/08
n. (bu navʿ) 189b/17, 194a/16, 196a/01, 203b/14, 210b/06, 212b/04, 218b/15, 222b/07, 224b/09, 226a/10, 228b/14, 230b/09, 231b/02, 236a/15, 240a/11, 267a/11, 267b/03, 274a/09, 284b/10, 301b/08, 328a/11, 334b/14
n. (māh-ı navʿ) 243a/10, 243b/16
n. (né navʿ) 160a/17
n. (ol navʿ) 158a/08, 184a/04, 185b/12, 186b/01, 188b/13, 190b/02, 193a/14, 193a/16, 198a/05, 199b/07, 215b/03, 215b/17, 218b/13, 251b/11, 266b/08, 289a/12, 296b/08, 312b/09, 334b/10, 335a/15
n.+dur (māh-ı navʿ) 168b/02
[=55]
nav-bāda Far. Taze şarap.
n.-ı manzılat 313b/10
[=1]
nav-bāva Far. Turfanda yemiş
n.-ı bostān-ı ḫılāfat u cahān-dārlıġ 157a
[=1]
nav-cuvān Far. Genç delikanlı.
n. 213a/11
[=1]
nav-roz Far. Yeni gün, nevruz.
n. (şām-ı nav-roz) 243a/02
n.+dın soñra 279b/10
n.-ı Ḫ(v)ārazm-şāhī “Harezmşah sultanı Celaleddin Melikşah’ın

düzenlediği takvime göre yılbaşı.” 194b/13
n.-ı Sulṭāni 279b/10
[=4]
Nav-roz Kelle Yemreli ş.a. Savaşta Yusuf Bey’i yaralamıştır.
N. 185b/14
[=1]
Nav-rozī Far. Nevruzla ilgili.
N. (Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm-ı Nav-rozī) 279b/09
[=1]
navā Far. Ses, seda.
n.+sıdın 214b/12
[=1]
navā-sāz Far. Çalgıcı, okuyucu.
n. (tarannum-ı navā-sāz) 246a/15
[=1]
navāhī Ar. Yasak edilmiş şeyler.
n.+sıġa (avāmır u navāhī) 167b/07
[=1]
navāḥī Ar. Taraflar, yanlar, nahiyeler.
n. 303a/11
n.+da 177a/12, 279a/13, 279b/16, 299a/02
n. dağı 331b/03
n.+dın 290a/07, 318b/11
n. durur 248b/05
n.+ġaça 251b/02
n.+nı 233b/06, 234a/14, 302b/07
n.+nıñ 203b/01, 252b/08, 275b/07, 289b/15, 295b/03, 318b/17
n.+sıda 168b/06, 202b/17, 256b/09, 281a/09, 291a/04, 295a/07, 308a/07, 308a/15, 313b/01, 326a/10, 331a/09
n.+sıda durur érdi 290a/13
n.+sıdın 257b/17, 280a/08, 320b/14
n.+sıġa 187b/02, 200b/14, 204a/09
n.+sın 192b/08, 207a/05, 248a/09, 248b/04, 278a/10, 278b/11
n.+sınıñ 275a/13
n. u cavānıb 244a/10
[=45]
nāvak Far. Ok.
n. 312b/15
n. al- 294a/12
[=2]
navāl Ar. Kısmet, talih.
n.+ın 266b/06
[=1]
navard Far. Dönen, dolaşan.
n.+nıñ 272b/06
n. taşla- 272b/05, 272b/06, 273a/14
n. taşlan- 272b/08
[=5]
navāyıb (< Ar. navāʾib) Kazalar, belalar, musibetler.
n. ara 160b/09
n.+dur (māḥī-ı ẓulmat-ı navāyıb) 224b/04
[=2]
navāyır (<Ar. navāʾir) Ateşler, alevler.
n.-ı vaġā 170a/09
[=1]
navāzış Far. Okşama, gönül alma, iltifat.
n. 272b/16
n. (ḳavānīn-ı navāzış-ı aḥıbbā) 302a/04
n. (sar-şār-ı bāda-ı navāzış kıl-) 277b/01
n. (şafḳat u navāzış körgüz-) 301b/17
n. bile 268a/12
n.+ġa 225b/09, 287a/10
n.+ġa kirgüz- 165a/03
n.-ı bī-kerāna 290a/01
n.-ı ḫusravāna 245b/03, 319a/09
n.-ı keşīre 268a/07
n.-ı lāyıḳa 273b/09
n.-ı şahāna 257a/10
n. ḳıl- 257a/17
n.+lar 230b/12
n.+lar (muruvvat u navāzış) 201b/17
n.+lar bile 285a/14
n.+larġa 301a/03
[=19]
navāzışāt Ar. Gönül almalar.
n. (maşmūl-ı navāzışāt-ı bī-kerāna) 178a/06
n.-ı bılā-nıhāya 279b/04
n.-ı bī-kerāna 278b/14
n.-ı ḫusravāna 227b/17, 280a/01, 321a/13, 335a/04
n.-ı kāmil 186a/05, 308a/16
n.-ı lāyıḳ 274a/04
n.-ı şāmıl 200a/02
n. u ıstımālāt körgüz- 177b/03
[=12]
navbat Far. Büyük davul.

n. 234b/14
n. bile 301b/06
n.-ı şāhī ur- 304a/08
n.+ın 225b/09
n.+ın (kös-i navbat) 165a/02
n.+ını 225b/14
[=6]

navbat-zan Far. Davul vuran.
n.+ı (felek-i navbat-zanı) 165a/03, 225b/09
[=2]

Navdar ş.a. İranlı komutandır, Minuçihr'in oğlunun adı.
N. 213a/09
N. (Nīram u Ṭūs-ı Navdar) 213a/12
N. (Ṭūs-ı Navdar) 255b/15
N. kibi (Ṭūs-ı Navdar) 263b/02
[=4]

navḥa Ar. Ağıt, sesle ağlama.
n. bile 256b/16
[=1]

navḥager Far. Ölüye sesli olarak ağlayan kimse.
n. 264a/05
[=1]

nav'ī Ar. Çeşitle, cinsle, sınıfla ilgili
n. 224b/12
[=1]

navīd Far. Müjde, beşaret, iyi ve sevinçli haber
n. 221b/08
n.-ı vışāl 217a/06
[=2]

navvāb Ar. Vekillik eden.
n.-ı ẕū'l-ıḥtırām 272a/11
n.+ıdın 309a/10
[=2]

navvār Ar. Nurlar.
n. (fāyızu'n-navvār) 323b/02
n. (didār-ı fāyızu'n-navvār) 273b/15
n. (ḥużūr-ı fāyızu'n-navvār) 327a/17
[=2]

navvara'llāhu marḳadahu Ar. "Allah onun kabrini nurlandırsın." anlamında ölen önemli kişilerin adından sonra söylenmiştir.
n. 164a/13, 227a/09, 248a/04
[=3]

navvara'llāhu mażca'ihi Ar. Allah onun mezarını nurlandırsın." anlamında ölen önemli kişilerin adından sonra söylenmiştir.
n. 217b/10
[=1]

nay Şişman.
n. ol- 244a/12
[=1]

nay-sıtān Far. Sazlık, kamışlık.
n. 252a/16, 322b/10
n. ara 322b/11
[=2]

nāyıb (< Ar. nā'ib) Vekil, kadı.
n. ḳıl- 241b/11, 254b/13
[=2]

nāyıra (< Ar. nā'ira) Alev, ates.
n.-ı ġażab 163b/08, 167a/03, 202b/05, 317a/15
n.-ı ġażab-ı sulṭāni 333b/04
n.-ı ḳahr 169a/14, 173b/16
[=7]

Nayman y.a ve k.a. Hezaresp'in 20 km. kuzeybatısında ve Hankah'ın yaklaşık olarak 11 km. güneyinde olan bir köy ve burada oturan halk.
N. 160a/07, 194a/09, 245a/07, 245b/01, 265a/03
N.+ınıñ 286a/15
N.+nıñ 299b/02
[=7]

Nayman Amīr ʿAvaż Inaḳ bk. **Amīr ʿAvaż Biy ʿInaḳ**
N.+nıñ 163b/03
[=1]

Nayman Çut Ḳara Yüzbaşı bk. **Çut Ḳara Yüzbaşı**
N. 295b/12
[=1]

Nayman Éşim Bahādur Gürlenī bk. **Éşim Bahādur**
N. 180b/08
[=1]

Nayman Ḫudāy Berdi Daruġa bk. **Ḫudāy Berdi Daruġa**
N.+nıñ 276a/09
[=1]

Nayman Éşim Bahādur bk. **Éşim Bahādur**

N.+nı 169a/16
[=1]
Nayman Ḳāżı Ḳurbān Ḳulı ş.a. Muhammad Rahim Bahadur Han'ın adamlarındandır
N. 186b/05
[=1]
Nayman Muḥammad Ḳılıç bk. **Muḥammad Ḳılıç Abdāl**
N. 309b/04
[=1]
Nayman Şāh Bulad Mergen ş.a. Kuş Töpe mevzisinde ikamet etmiştir. Keday Bahadur'un oğludur. Krş. **Şāh Fulad Mergen**
N. 298b/04
[=1]
nayyır Ar.Işıklı, nurlu, parlak.
n.-ı aʿżām "Güneş." 165a/10, 306a/01
[=2]
nazʿ Ar. Can çekişme.
n. 254b/03
[=1]
nāz Far. Naz, işve
n. 255a/16
n. ile 212a/17, 335a/16
n. u nıʿmat 250a/16
[=4]
Naẓar Biy ş.a. Eş Muhammed Beg ile birlikte Konrat'a kaçmıştır.
n. 277a/14
[=1]
nazāhat ArAr. Ahlâk temizliği, incelik.
n. 258b/01, 327a/09
n.-ı tavʾam 158b/02
[=3]
nazāhat-baḫş Ar. İncelik bahşeden.
n. 302b/09
[=1]
nazāhat-nışān Ar. İncelikli.
n.+nıñ 311b/11
[=1]
naẓar Ar. Göz atmak, bakmak; düşünmek. Krş. **neẓer**
n. (manẓūr-ı naẓar) 310b/14
n. (manẓūr-ı naẓar-ı ʿāṭıfat) 247a/13
n. (manẓūr-ı naẓar-ı ḫusravāna) 311b/13
n.+ġa 301b/07
n.-ı ʿāṭıfat 305b/16
n.-ı dūr-bīn 294b/05, 302a/15
n.-ı ıʿtıbār ıl- 171b/10
n.-ı kīmyā-aṣar 206a/14
n.+ıdın durur 333b/01
n.+ıġa 273a/13, 328b/10
n.+ın 211a/10
n. ḳıl- 223a/15, 248b/07
n. sal- 244b/15
[=16]
Naẓar Bég Uşaḳ ş.a. Muhammed Rahim Bahadur Han'ın adamlarındandır.
N. 178b/16
[=1]
Nazar Biy ş.a. Aral Nöküzünün hakimidir. Eş Muhammad Yüzbaşı tarafından öldürülmüştür.
N. 288a/13
N.+ni 276b/13
[=2]
naẓāra Ar. Bakma, seyir.
n. eyle- 170a/01
[=1]
nażārat Ar. Tazelik, parlaklık, letafet, taravet.
n.-ı bī-andāza 253b/06
[=1]
naẓāyır Ar. Nazireler.
n.+ıġa 318b/13, 321a/15
[=2]
nāzıl (< Ar. nāzil) İnen.
n. durur 169a/12
[=1]
nāẓım Ar. (< Ar. nāẓim) Düzenleyen, nazmeden.
n.+ı 313a/06
[=1]
nāẓır (< Ar. nāzir) Bakan.
n. bol- 218a/13
n.-ı kamar 164b/11
[=2]
naẓīr Ar. Benzer.
n.-ı Rustam-ı fīl-efgen 328a/14
[=1]
naẓm Ar. Kafiyeli ve vezinli söz söyleme. Metinde daha çok manzume başlığı olarak kullanılmıştır.
n. 157a/17, 158a/06, 160a/16, 163a/03, 165a/05, 168a/01, 168a/16, 169b/17,

170a/06, 172a/11, 182a/01, 184a/07, 186a/08, 187a/14, 188b/12, 195b/03, 198b/16, 200b/03, 209a/07, 210a/16, 212a/03, 216b/10, 218a/10, 220a/15, 220b/13, 224a/15, 228b/03, 241b/02, 242a/03, 245b/16, 247a/14, 253b/12, 254b/16, 255b/09, 257b/01, 261a/16, 263a/15, 265a/11, 266b/07, 277b/07, 278a/04, 287a/07, 294a/04, 296a/05, 296b/05, 297a/06, 302b/13, 303b/09, 303b/15, 304a/12, 305b/08, 307b/03, 307b/11, 307b/17, 311a/07, 312a/17, 313a/04, 315b/07, 316a/13, 319a/04, 324a/07, 326a/11, 328a/15, 333a/16, 335b/10
n.-ı aḥvāl 333a/03
n. u nasaḳ 181a/16
[=67]

naẕr Ar. Adak.
n. 192b/10
n.+lar 249a/17
[=2]

naẕẓāra Ar. İzleyici.
n. ahlı 182a/08
[=1]

ne Zamir, hangi şey.
n. 232b/12, 257b/12, 308a/04, 308a/05
n. (her ne) 195a/16, 217a/05, 256b/07
n. yañlıġ 266b/10
2. Sıfat.
n. 160a/16, 168a/07, 175b/14, 246a/12, 260b/03, 260b/04, 262a/02, 262a/05, 268b/09, 294a/06, 310b/15, 316a/13, 329a/01
4. Yok, değil.
n. asıġ 210a/07
n. imkān 260b/09
n. mümkin 160b/01, 254a/04
n. mümkin ki 159a/04
5. Ne … ne bağlacı.
n. 165a/10, 165a/10, 199a/01, 199a/02, 213a/04, 213a/05, 236a/12, 236a/12, 307b/01, 307b/01, 312b/11, 312b/11, 321b/11, 321b/11, 333b/13, 333b/13
6. (Şaşma, beğenme vb.) Aşırılık bildirir; ne, nasıl.
n. 207b/06, 221b/08, 227a/03, 228a/07, 245a/01, 266b/15, 266b/16
[=49]

né bk. **ne 1**.
n. (her né kim) 298a/04
n. durur 196a/03
n.+dür 217a/10
n. érse 216a/04
n.+ge (her né) 314a/15
n.+ge kim 224b/03
n. kim 168a/03
n. navʿ 160a/17
n. üçün 299a/13, 306a/12
2. bk. **ne 2**
n. 174b/14, 175a/06, 212a/05, 230a/09, 232b/12, 238b/09, 304b/11, 335a/08
3. bk. **ne 3**
n. ʿacab 217a/04, 221b/09
n. ḥısāb 254a/10
n. tañ 322a/05
[=4]
4. bk. **ne 4**
n. 236a/10, 236a/10, 248a/13, 248a/14, 248b/17, 249a/01, 252a/17, 252a/17, 321b/01, 321b/02
5. bk. **ne 5**
n. ʿayb 217a/06
[=33]

neççe Nice, ne kadar. Krş. **neçe**, **néçe**, **néççe.**
n. (bir neççe) 170b/15, 170b/17
n. (her neççe) 211a/10, 287a/14
[=4]

néççe bk. **neççe**
n. 158a/10, 262a/07, 262a/08, 262a/09, 262a/13, 267a/01, 299b/12
n. (bir néççe) 159b/13, 168a/01, 187a/04, 187b/01, 204b/06, 206a/04, 228a/17, 232b/13, 266a/11, 268b/11, 275b/04, 283a/15, 285b/03, 305a/04
n. (bir néççe kün) 167b/08
n. (bir néççe) 278a/11, 300b/10
n. (her néççe kim) 265a/17
n. (her néççe) 254a/16
n. (her néççe) 261a/17
n. durur 196a/04
n.+kim 262a/10
[=29]

neçe bk. **neççe**
n. 251b/04
n. (bir neçe) 173a/14, 206a/12

[=3]
néçe bk. **neççe**
n. 242a/08, 262a/12
n. (bir néçe) 227b/04
n. (her néçe) 160b/11, 308a/06
n.+si 246a/16
[=6]
néçük Nasıl.
n. 160b/01, 205a/17, 242a/05, 242a/14, 255a/06
n. ki 296a/08
n. kim 165b/04, 167a/15, 198b/17, 215b/16, 218b/14, 229b/01, 263b/09, 268b/10, 297b/07, 297b/08, 308a/03, 311b/08
[=18]
nédin Neden, niçin.
n. 228b/17
[=1]
neheng Far. Timsah.
n. 223a/12, 224a/16
n. (dıl-āvar-ı neheng) 328a/15
n. (puşt-ı neheng) 263b/12
n.-i damān 253a/01
n.-i ḫūn-ḫ(v)ār 321b/09
[=6]
neheng-āsā Far. Timsah gibi.
n. 223a/02, 224a/15
[=2]
nekbet Ar. Sıkıntı, acı.
n. 278b/12
n. (ırtıfāʿ-ı nekbet) 275a/13
n. (kemāl-i nekbet) 252b/01
n. (maḥbūs-ı zındān-ı nekbet) 269a/16
n. (mücıb-ı nekbet u zavāl) 229b/13
n. (nasīm-ı nekbet) 286b/09
n. (pāy-ı nekbet) 218a/15
n.+din (ṣāḥıb-ı nekbet) 274b/02
n.-i tamām 306a/04
n.+ni (lıvā-yı nekbet) 287a/07
n. u ḫasārat 286a/02
n. u ıdbār 218a/13
[=12]
nekbet-panāh Far. Sığınağı talihsizlik olan, talihsiz.
n.+da (ḳalb-gāh-ı (15) nekbet-panāh) 263a/15
[=1]
néme Şey, nesne, bir şey, hiçbir şey.
n. 294a/06
n. (bir néme) 180a/17, 257a/02, 266b/03, 294b/11, 305a/10
[=6]
nemek-parvarda Far. Besleyen, büyüten
n.-ı ıḥlāṣ-kīş 157b/02
n.+larıdın durur 178b/17
[=2]
neng Far. Şöhret, nam.
n. (nām u neng) 307b/05
[=1]
Nesāy y.a. Bugünkü Askabat'ın 10 km. batısındaki bir yer. Nesa olarak da geçer.
N. 173b/03
[=1]
nevk Far. Sivri uç.
n.+idin 220b/01
[=1]
nezāket Ar. İncelik, hassaslık.
n. 259a/05
n. (Kühne Ürgenç-i nezāket-i sinc) 187a/09
[=2]
nezāket-āṣār Ar. İncelik gösteren.
n.+dın (Ambar-ı nezāket-āṣār) 271a/07
[=1]
nezāket-fahm Ar. İncelikten anlayan.
n. u şıʿr-şınāslıḳ216b/09
[=1]
neẓer bk. **naẓar**
n.+ge 315b/09
[=1]
nıfāḳ (< Ar. nifāḳ) İkiyüzlülük.
n. (cām-ı ḳīn u nıfāḳ) 334b/11
n. (ḳavānīn-ı nıfāḳ u ʿınād) 216b/02
n. (maḥyu'n-nıfāḳ) 231a/12
n. (marāsım-ı ẓulm u nıfāḳ) 333b/16
n. (rācıʿ u nıfāḳ) 334b/07
n.+nı (sılsıla-ı nıfāḳ) 268a/08
n. u sıtam 212b/15
[=7]
nıgin Far. Mühür, yüzük
n.-ı cahān-bānlıġ 215b/06
[=1]
nıhād Far. Yer, pozisyon.
n.+ıdın 194a/01
[=1]
nıhāl Far. Taze, düzgün fidan

n. 314b/14, 316a/08
[=2]
nıhān Far. Gizli.
n. ḳıl- 213a/03
n. ol- 175b/03, 211a/15
[=3]
nıhān-ḫāna Far. Saklanılacak yer; mağara, mahzen, bodrum
n.+sıdın 216a/07
n.+sıġa 204a/10
[=2]
nıhāyat Ar. Son, sonunda.
n. 163b/14, 227b/05, 228a/09, 230b/11, 242b/01, 252b/01, 303a/10, 333b/10,
n.+dın 245a/09, 250a/07, 251b/01
n.+dın (tanaʿum-ı nıhāyat) 246a/14
n.+ı şarmsārlıġ 192a/13
[=13]
nıhāyat-şafḳat Ar. Şefkati sonsuz olan.
n. (ġāyat-raʾfat u nıhāyat-şafḳat) 217a/13
[=1]
nıhāyatsız Sonsuz.
n. 228a/11, 240b/16, 249a/02
[=3]
nıʿmat < Ar. niʿmat) İyilik; yiyecek.
n. 168a/05
n. (küfrān-ı nıʿmat) 267a/09, 281b/02
n.+ıġa 267a/16
n.+nı (nāz u nıʿmat) 250a/16
[=5]
nıʿmat-ḥaḳ-nā-şınās Far. Hak nimetinin kadrini bilmeyen
n.(kāfır-ı nıʿmat-ḥaḳ-nā-şınās) 234b/15
[=1]
Nıʿmat Kereng ş.a. Töre Murad Sufi'nin casusudur.
N. 272b/14
N.+ni 272b/17
[=2]
nışār (< Ar. niṯār) Vermek, ihsan etmek, saçmak.
n. eyle- 225b/16
n. ḳıl- 170b/04, 192b/07, 200b/04, 217a/03
[=5]
nısbat (< Ar. nisbat) Münasebet, ilişki, ilgi.
n.+ı 163b/04, 245b/02, 268b/16, 317b/13
n.+ıda 323b/17
n.+ıdın 225b/11
n. ḳıl- 201b/06
n. u ḳarābat 238b/01
[=8]
nısbatlıġ Aynı ölçüde, denk.
n. 220b/15
[=1]
nışf Ar. Yarım, yarı.
n. u'l-layl "Gece yarısı." 231a/09, 293b/04
n. u'n-nahār "Öğle vakti." 209b/08, 229a/05
[=4]
nısyān (< Ar. nisyān) Unutma, unutulma.
n.+da (ṭāḳ-ı nısyān) 301a/16
[=1]
nışān Far. İz, belirti. Krs. nışāna
n. 198a/09
n. bér- 216b/03
n. érür 216a/03, 246b/12
n.+ı 196a/03, 196a/03, 321a/04
n.-ı āb-rūy 219b/07
n.-ı ʿālī-şān 190b/14, 326b/12
n.-ı ẓafar 158b/15
n.+ıdur 212b/13
n. körgüz- 307a/15
[=13]
nışāna bk. **nışān**
n. 163a/04, 220b/15, 244b/09, 302b/04, 321a/02
n. ét- 162b/12
n.-ı bavārıḳ-ı ḥareket 163a/02
n. ḳıl- 170a/03
[=8]
nışīb Far. İniş, iniş aşağı.
n. (nā-hamvār u nışīb) 320b/16
n.+ıġa 308a/02
[=2]
nışīmān Far. Oturacak yer, yuva, ev.
n. bol- 246b/14
n. ḳıl- 216a/12
[=2]
nıyābat (< Ar. niyābat) Vekâlet, naiplik.

n. 270b/15, 277b/14, 283a/02
n.+ġa 174a/02, 190a/11
n.+ıġa 326a/06
[=6]

nıyām Far. Kılıf, kın.
n.-ı calādat 238a/11
n.-ı ıntıḳām 185b/07, 198a/13, 208b/08, 218b/05, 264a/16, 304b/14
n.-ı zar-nigār 252b/04
[=8]

Nıyāz Atalıḳ bk. **Nıyāz Bég Atalıḳ**
N. bile 247b/12
[=1]

Nıyāz Bég Atalıḳ ş.a. Kuş Köprük'ün hakimi idi. Töre Murad Sufinin elçisi Can Muhammed Sufi ile birlikte Koñrat'a elçi olrak gönderilmiştir. Krş. **Nıyāz Atalıḳ**
N. 247a/08
[=1]

Nıyāz Bég Cılva ş.a. Mir Heyder Padşah'ın adamlarındandır.
N. 206b/13
[=1]

Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āh ş.a. Buhara ümeralarındandır. Krş. Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āh
N. 208b/14, 236b/03
N.+ġa 208a/12
[=3]

Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āh Ġuzārī bk. **Nıyāz Bég Dād-ḫ(v)āh**
N. 206b/13
[=1]

Nıyāz Bég Yılım ş.a. Kalender Kör'ün babasıdır.
N. (Ḳalandar Kör ibn Nıyāz Bég Yılım) 305b/03
[=1]

Nıyāz Inaḳ ş.a. Avuş lakabı ile tanınan Şahabad'ın leri gelenlerindendir.
N. 203a/02
[=1]

Nıyāz Muḥammad Bay ş.a. Muhammad Yusuf Mehter'in kardeşidir.
N. 262b/15, 277a/03, 277a/05, 277a/05, 297b/02, 301b/12, 326b/17
N.+nıñ 277a/06
[=8]

Nıyāz Muḥammad Bég ş.a. Muhammed Emin Inak'ın oğlu, Avaz Biy Inak'ın kardeşidir.
N. 224b/13
N.+ge 238b/01, 238b/12
[=3]

Nıyāz Parvançı ş.a. Hezaresp valisi idi. Önceleri Muhammed Emin Inak ile birlikteydi. Ancak bazı sebeplerden Muhammed Emin Inak'a gücendi. Yomutlarla gizli işbirligi yapmaya başladı. Muhammed Emin Inak'ın yakın adamlarından birkaçını öldürdü. Bu yüzden aralarında savaş oldu. Bu savaşların sonunda Muhammed Emin Inak da onu öldürttü. Böylece Muhammed Emin Inak'ın devletteki gücü artmış oldu. Ancak Niyaz Pervançı'nın oğlu Baba Beg Muhammed Emin Inak'a başkaldırdı ve birçok kez onunla savaştı.
N.+nıñ 157b/15
[=1]

nıyāzmandlıġ Muhtaçlık. Krş. **nıyāzmandlıḳ**
n. 256b/02
n.+ın (ıẓhār-ı nıyāzmandlıġ) 314a/01
n.+lar bile 243a/17
[=3]

nıyāzmandlıḳ bk. **nıyāzmanlıġ**
n. bile 178b/04
[=1]

nıyyat (< Ar. niyyat) Niyet.
n. 298a/13
n. (ḫulūṣ-ı nıyyat) 294b/03
n. (sū-ı nıyyat) 298a/15
n. bile (ḫulūṣ-ı nıyyat) 259a/15
n. érdi 298a/13
n.+ı bile 293b/02
n.+ıdın (sū-ı nıyyat) 334a/08
n.+ın 160b/08
n.+lar bile 282a/01
n.+larıġa köre 298a/11
[=10]

nızāʿ (< Ar. nizāʿ) Kavga, çekisme, savaş.
n. (vaḥşat u nızāʿ) 201a/16
n.+ġa 190a/02
n. tüş- 201a/03

[=3]
nıẓām (< Ar. niẓām) Düzen.
n. (muḫālafat-ı nıẓām) 319b/06
n. bér- 261a/11, 303b/16
n.-ı dīn u davlat 224b/14
n.+ıġa 333a/07
n. tap- 215b/03
n. u nasaḳ 226a/07
[=7]
nıẓāmu'd-davlat ve'd-dīn Ar. " Din ve devletin düzenleyicisi" anlamında bir övgü.
n. 207a/10
[=1]
nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīn Ar. " Din ve mülkün düzenleyicisi" anlamında bir övgü.
n. 167a/06, 254b/11, 259b/06
[=3]
nıẓāmu'l-mülk ve'l-mıllat Ar. " Milletin ve mülkün düzenleyicisi" anlamında bir övgü.
n. 174a/03, 226a/05, 241b/11, 272a/15, 276b/03, 285a/09, 317b/08, 326b/17
[=8]
nızār Far. Zayıf, düşkün.
n. (Mūnıs-ı nızār) 217a/11
[=1]
nigāh Far. Bakma, bakış.
n. 191a/10
n. (peyk-i nigāh) 190b/03
n.+ı 168b/01
[=3]
nigahbān Far. Bekçi.
n. 225a/07
n. émes (ıṭāʿat-ı nigahbān) 191a/12
n.+ların 298a/05
n.+larıġa 162b/13
[=2]
nigāh-dāranda Far. Bekçi.
n.+sı (padīd-āranda u nigāh-dārandası) 332b/17
[=1]
nigār Far. Resim.
n. 215b/15
n. (naḳş u nigār) 257b/17
n. (pur-zīb u nigār) 200b/04
n.+ı 206b/10
[=4]
nigār-ḫāna Far. Resim ve heykellerle süslenmiş olan yer.
n. (reşk-i nigār-ḫāna-ı Çīn) 167b/03, 178a/03, 200a/17, 275a/05
n.+sıġa 258a/12
[=5]
nigār-sıtān Far. Resim ve heykellerle süslenmiş olan yer.
n. (Ṣaḥīfa-ṭıraz-ı nigār-sıtān-ı balāġat) 267a/10
[=1]
nigāranda Far. Ressam.
n.+sı 201a/06
[=1]
nigāriş Far. Resim yapma.
n. 161a/08, 189b/16
n. ḳıl- 217b/09
[=3]
nigārlıġ Resim yapma durumu
n. körgüz- 282a/17
[=1]
nigahbānlıġ Far. Bekçilik.
n. ét- 214b/10
[=1]
nigarān-ḫāṭır Ar. Hatrı sayan.
n. durur érdiler (dıl-basta u nigarān-ḫāṭır) 209b/16
[=1]
nīgū-şıyam Ar. Güzel huylar.
n. (vazīr-ı nīgū-şıyam) 226a/04
[=1]
nigūn Far. Ters, uğursuz.
n. bol- 218a/15
[=1]
nihāl Far. Taze, düzgün fidan.
n. 314b/15
n.+ı 315b/08
[=2]
nīk-baḫt Bahtı iyi, güzel
n. (Şāh Keyḫusrav-ı nīk-baḫt) 213a/10
[=1]
nīk-ḫ(v)āh Far. İyilik düşünen, herkesin iyiliğini düşünen.
n. 307b/13
[=1]
nīk-pay Far. Şanslı.
n. (şāṭır-ı nīk-pay) 262a/14
[=1]

nīk-rāy Far. İyi niyet.
n. (Éş Muḥammad Biy-i nīk-rāy) 213b/14
[=1]
nikāh Ar. Nikah.
n.+ıġa (ʿaḳd-ı nikāh) 334a/07
[=1]
nikāt Ar. İnce mânâlı, şakalı ve zarif sözler.
n.-ı dıḳḳat-āṣār 258b/13
[=1]
nīkū-ḫıṣāl Ar. İyi huylu.
n. 229b/04
[=1]
nīl Far. Mavi.
n.-ı felek 322b/13
[=1]
nīl-gūn Far. Lacivert.
n. 301a/10
n. (felek-i nīl-gūn) 324a/17
n.+nıñ (felek-i nīl-gūn) 321b/03
n.+nıñ (sıpıhr-ı nīl-gūn) 322a/17
[=4]
nīm Far. Yarım.
n.-ı bısmıl 264a/08
[=1]
Nīram ş.a. Neriman, Sam'ın babası.
N. u Ṭūs-ı Navdar 213a/12
[=1]
nīrān Ar. Ateşler.
n.-ı u kānūn-ı sīna 201a/15
n.-ı ḳahr 234a/05
n.+ı ḳıtāl u cıdāl 218b/16
[=3]
nīrang Far. Efsun, büyü
n. ile 212b/06
[=1]
nīrū Far. Kuvvet, güç.
n. (babr-ı nīrū) 313a/05
n.+sıdın (puşt-ı nīrū) 223a/10
n.-yı bāzū-yı calādat 163b/09
n.-yı bāzū-yı ḥamıyyat 238a/10
n.-yı bāzū-yı şacāʿat 218a/01
n.-yı calādat 204a/13, 220a/09, 301b/14
n.-yı muʿāvanat 209a/11
n.-yı mubārazat 253a/06
n.-yı şacāʿat 195b/16, 198b/08
[=12]
nīş Far. Zehir.
n.+nı 159a/05
[=1]
nīza Ar. Mızrak, kargı. Krş. **nīze**
n. 182b/11, 184b/15, 185a/04, 195a/17, 218b/13, 284b/15, 287b/08, 303b/07, 315b/08
n.+ġa 185a/02
n.-ı calādat 264b/03
n.-ı cān-sıtān 286a/13
n.-ı dıl-ḫırāş 262a/13
n.+lar 286a/13
n.+ları 320b/05
n.+nıñ 185a/05
n. u ḳılıç 186b/01
n. ur- 176b/08, 185b/16, 287b/07, 288a/04, 303b/12
[=22]
nīza-bāz Far. Mızrakla oynayan, mızraklı.
n.+nı (dıl-āvar-ı duşman-şikār-ı nīza-bāz) 320b/02
[=1]
nīzavar bk. **nīzavār**
n. 184a/11
[=1]
nīzavār Far. Mızrak gibi. Krş. **nīzavar**
n. 248b/15
n. (sıpah-ı nīzavār) 248b/15
[=2]
nīze bk. **nīza**
n.+ge 210b/13
[=1]
noḳṣān Ar. Eksik, kusurlu.
n. (çahra-yı noksan) 230a/12
n. (żarar u noḳṣān) 333b/06
n.+ġa 201b/08
n.+ı bī-pāyān 238a/16
n.+ların 260b/11
n. yét- 164a/01
[=6]
noḳṣān-afzā Far. Eksiklik arttıran.
n.+sın (ıctıhād-ı noḳṣān-afzā) 333b/14
[=1]
noḳtaça Küçük bir nokta.
n. 248b/06
[=1]
Nöküz k.a. Son Moğol hanı El Han'ın zamanında yaşamış olan Hali'nin

oğludur. El Han'ın oğlu Kıyan ile Ergenekon'a giren ilk kişilerdendir.
N. 194b/03, 265a/02, 272b/14
N. (Aral Nöküzi) 276b/13, 288a/13
N. ayaḳı 162a/05
N.+niñ 288b/10
[=7]
Nöküz Bég Balta Mīr-āb ş.a. Muhammad Yusuf Mehter'in adamlarındandır.
N. 285b/09
[=1]
Nöküz Manḳıt k.a. Mankıttaki Nöküzlere verilen isim.
N. 194a/11, 265a/02
[=2]
Nöküz Muḥammad Nıyāz Nāyıb ş.a. Gürlen'in ileri gelenlerindendir.
N. 293b/17
[=1]
Noşīrvān ş.a. 531-579 arasında İran'da hükümdarlık eden ve adaletiyle şöhret yapan Sasani şahı Nuşirevan. Metinde adalet ve doğruluk timsali olması yönüyle telmih edilmiştir. Krş. **Anoşīrvān**.
N. (mānand-ı Noşīrvān) 215a/07
N.+dın 215a/16, 229a/16
[=3]
Noşīrvān-āyīn ş.a. Nuşirevan gibi.
N. (ḫusrav-ı Noşīrvān-āyīn) 220b/07
[=1]
nöker Moğ. Arkadaş, hizmetçi. Krş. **nökeriyye**
n. 178b/17, 277b/04, 295b/01, 326b/15
n.+i 279a/10, 288b/08, 295b/11, 306b/07
n.+i bile 237a/12, 291b/06, 324b/03
n.+i dururlar 175b/11
n.+idin 253a/09
n.+iniñ 297b/03
n.+iñiz durur 187a/03
n. ḳıl- 200a/06
n.+leri 277a/06
n.+leri bile 182a/05, 208b/08, 241b/15, 256a/08, 258a/03, 261b/07, 277a/06, 286a/05, 296b/15, 329a/09
n.+leri bile (mulāzım u nöker) 183a/04
n.+leri bile érdi 283b/02
n.+leridin 277a/16, 289a/09, 307b/16, 332a/17
n.+lerin 159b/13, 254b/15
[=35]
nökeriyye bk. **nöker**
n. 281a/13
[=1]
nökerlik Hizmetkârlık.
n. 170b/12
[=1]
nucābā Ar. Soyu sopu temiz, nesli pak olan kimseler.
n. 167a/01
[=1]
nucūm Ar. Yıldızlar; astroloji.
n. 242b/09, 244b/12, 296a/08
n. (ḫayl-ı nucūm) 254a/16
n.+dın (hucūm-ı nucum) 223b/15
n. içre 167a/15, 322b/15
[=7]
nudamā (< Ar. nudamāʾ) Nedimler.
n. (umāra u nudamā) 266b/06
n. u hudamā 249b/06
[=2]
nufūẕ Ar. Sözü geçme, sözü dinlenme.
n. tap- 157b/05, 183a/12, 247b/04
[=3]
Nūḥ ş.a. Kur'an'da adı geçen peygamberlerdendir. Ona inanmayanlar su tufanı ile boğulmuşlar. İnananlar ise yapmış olduğu gemiye binerek kurtulmuşlardır.
N. 191a/12, 191a/13
N. keştīsı 243b/13
[=3]
Nūḥsız Nuh Peygamber olmadan.
N. 191a/14
[=1]
nuḥūsat Ar. Uğursuzluk.
n. (vaḳt-ı nuḥūsat) 241b/17
[=1]
nuḥūsat-luzūm Ar. Uğursuzluk gereği.
n.+ıġa (ḳudūm-ı nuḥūsat-luzūm) 195a/09
[=1]
nuḥūsat-nışān Far. İzi uğursuzlukolan, uğursuz.
n.+nıñ (**zamān-ı nuḥūsat-nışān**) 233a/01

[=1]
nūk Far. Okun ucu, temren.
n. (maşḳ-ı nūk-ı sınān) 296b/11
n.+ı 289a/13
n.+i bile 233b/11
n.-i ḫancar 232b/09
n.-i sınānī 261a/12
[=5]
nuḳl Ar. Meze, çerez.
n. 250b/03
[=1]
nuḳra Ar. Külçe haline gümüş.
n.+ı ḫām " İşlenmemiş, ham gümüş külçesi." 165b/17
[=1]
nuḳūd Ar. Nakitler, paralar.
n.-ı muddaʿā 270b/13
[=1]
nuḳūş Ar. Nakışlar, desenler.
n.+ı 315b/07
[=1]
Nuʿmān-nışān Far. Numan gibi. Numan Hanefi mezhebinin kurucusu, imam-ı azamın esas adıdır.
N. 215a/07
[=1]
numāyān Far. Görünen.
n. 176b/09, 216a/10
n. bol- 167a/14, 259a/13, 264b/14
n. eyle- 184a/01
n. ḳıl- 315b/11
n. uruş- 175a/12
[=8]
numāyış Far. Gösteri, alayiş.
n. bér- 238b/16
[=1]
numūd Far. gösteren; görünen, benzeyen
n. körgüz- 163a/03
[=1]
numūna Far. Örnek.
n. körgüz- 223b/15
n.+sı (ḫānḳāh-ı rafīʿ-cāy-gāh-ı numūna) 302b/05
[=2]
nūr Ar. Nur, ışık, parlaklık.
n. 259b/16, 267a/03
n. (keştī-ı nur) 322b/01
n. (yābırı'n-nūr) 299a/12
n.+ı 215a/11, 215a/13
n.-ı ḥadaḳa-ı calāl 279a/01
n.-ı ḥadīḳa-ı kemāl 279a/01
n.-ı ılāhī 322b/14
n.+ıġa 256a/02
[=10]
nūr-pāş Far. Nur saçıcı, nur saçan.
n. ol- 165b/04
[=1]
Nūr Ata ş.a. Nadır Serdar ve Yemreli askerler ile Buhara kervanını yağma edenlerdendir.
N.+nıñ 203a/11
[=1]
nūrānī Ar. Nurlu, ışıklı.
n. dék (ḫūrşīd-ı nūrānī) 161b/12
[=1]
Nurāy Bahādur ş.a. Kara Kalpak'ın hakimi Ay Dost Biy'in akranı Soyrı Biy'in küçük kardeşidir.
N. 300a/16
[=1]
nūrī Far. nurla ilgili.
n.+da (ḥużūr-ı vāfıru'n-nūrī) 191b/11
[=1]
Nuru'l-lāh Pahlavān ş.a. Kalender ile birlikte esir düşmüştür.
N. bile 303b/04
[=1]
nusḫa Ar. Yazılı şey, risale.
n.-ı āmāl 326b/16
[=1]
nuṣrat Ar. Allah'ın yardımı; üstünlük, zafer, talih.
n. 175a/01, 184a/10, 185b/02, 209a/12, 246a/01, 284b/11, 305a/02, 314a/04, 320b/05, 325b/10
n. (āyat-ı nuṣrat) 260a/05
n. (dalālat-ı nuṣrat-ı nā-mutanāhī) 296b/17
n. (kevkebe-i nuṣrat) 176a/08
n. (mıʿrāc u nuṣrat) 170a/02
n. (nasīm-ı nuṣrat) 330b/07
n. (rāʾyat-ı nuṣrat) 260a/05, 315b/08
n. bile 246a/07
n. bile (davlat u nuṣrat) 187a/13, 265a/14
n.+dur 314a/08
n.+ġa 310b/04

n.+ġa (fatḥ u nuṣrat) 227a/04
n.-ı şāmıl 291a/02
n.-ı Yazdān-ı yāvar 327b/04
n.+ıñ (ẓafar u nuṣrat) 325b/14
n.+ile (şād-ı nuṣrat) 325b/11
n.+nıñ (fatḥ u nuṣrat) 288b/17
n. ol- 320b/04
n. tap- 176b/15
n. u ıḳbāl 237b/17
n. u ẓafar 183b/12
[=29]
nuṣrat-afzā Zafer çoğaltan.
n. (lıvā-yı nuṣrat-afzā) 167a/15
[=1]
nuṣrat-ʿalam Ar. İzi zafer olan.
n. (Ḫıdīv-ı ẓafar-tāc u nuṣrat-ʿalam) 251
[=1]
nuṣrat-ancām Ar. Nihayeti zafer olan.
n. (ḫıyām-ı nuṣrat-ancām) 191a/07, 233b/06
n. (maḳarr-ı rāʾyat-ı nuṣrat-ancām) 232a/16
n. bile (calādat-ı nuṣrat-ancām) 252b/15
n. bile (kevkebe-i nuṣrat-ancām) 251b/15
[=5]
nuṣrat-aṣar Far. Zaferin izi görülen.
n. (leşker-i nuṣrat-aṣar) 160b/02, 197b/11, 233a/05
n. (muasker-i asakir-i nuṣrat-aṣar) 252a/09
n.+ahlı (leşker-i nuṣrat-aṣar) 251b/08
n. bile (leşker-i nuṣrat-aṣar) 177a/11, 191a/03
n.+dın (leşker-i nuṣrat-aṣar) 205b/13, 237b/11
n.+ı(leşker-i nuṣrat-aṣar) 210b/08
n.+nı (daryā-yı leşker-i nuṣrat-aṣar) 170a/17
n.+nıñ (leşker-i nuṣrat-aṣar) 234b/13
[=12]
nuṣrat-āyāt Far. Zaferin belirtileri görülen.
n. (rāyat-ı nuṣrat-āyat) 160b/12
n. (rāyāt-ı nuṣrat-āyāt) 283a/10
n.+larınıñ (rāyat-ı nuṣrat-āyāt) 161b/11
n.+nı (rāyāt-ı nuṣrat-āyāt) 180a/08, 282a/14
n.+nıñ (rāyāt-ı nuṣrat-āyāt) 174a/07
[=6]
nuṣrat-āyīn Far. Zaferin belirtileri görülen.
n.+ġa (rāyat-ı nuṣrat-āyīn) 162a/07
[=1]
nuṣrat-dast-gāh Far. Zafer yeri.
n. (sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh) 182b/06, 237a/08
[=2]
nuṣrat-farcām Far. Nihayeti zafer olan.
n. (muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-farcām ḳıl-) 167a/10
[=1]
nuṣrat-fuzūn Far. Zaferi çok.
n.+ġa (mevkib-i humāyūn-ı nuṣrat-fuzūn) 318b/08
[=1]
nuṣrat-ıltızām Ar. Zafere gerekli, zaferli.
n. (muʿasker-i ʿasākir-i nuṣrat-ıltızām ḳıl-) 236a/02
n.+nı (aʿlām-ı nuṣrat) 251a/13
[=1]
nuṣrat-ıntıbāh Ar. Zafere uyanmış.
n.+ġa (sıpāh-ı nuṣrat-ıntıbāh) 176a/05
[=1]
nuṣrat-ıntıma Far. Yardıma mensup, yardıma baglanmıs.
n. bile (kevkebe-i nuṣrat-ıntımā) 318a/15
[=1]
nuṣrat-ıntıẓām Ar. Zafer için düzenlenmiş.
n. (maḳarr-ı kevkebe-i nuṣrat-ıntıẓām) 193b/16, 321a/11
[=2]
nuṣrat-maʾāl Ar. Anlamı zafer olan.
n.+ı 225a/06
[=1]
nuṣrat-maʾāṣır Far. Allah'ın yardımının izleri görülen.
n. (ʿasākir-i nuṣrat-maʾāṣır) 235b/03, 252b/14
n.+ġa (ʿasākir-i nuṣrat-maʾāṣır) 187a/11, 284a/12
n.+ı bile (ʿasākir-i nuṣrat-maʾāṣır) 174a/13

n.+nıñ (ʿasākir-i nuṣrat-ma’āṣır) 289a/07
[=6]
nuṣrat-panāh Far. Yardımın sığınağı, zaferin bulunduğu yer.
n. 193b/08
n. (afvāc-ı nuṣrat-panāh) 322b/05
n. (cayş-ı nuṣrat-panāh) 169b/05
n. (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 167a/11, 181a/12, 182b/02, 198b/09, 204b/17, 222b/12, 253a/05, 255b/07, 271a/09, 271b/06, 298a/08, 329b/10, 334b/17
n. (sıpāh-ı nuṣrat-panāh tart-) 172b/12
n. bile (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 183b/15, 208b/17, 236a/03, 240b/09, 252a/10, 297a/04
n.+da (ḳalb-gāh-ı nuṣrat-panāh) 218a/02, 265a/04
n.+dın (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 205a/14, 237b/07, 286b/11, 288b/07
n.+ġa (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 183a/07, 185b/06, 195b/14, 209b/10, 329b/09
n.+ınıñ (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 231b/08
n.+nı (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 195a/15
n.+nıñ (panāh-ı nuṣrat-panāh) 163b/16
n.+nıñ (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 175a/10, 176b/03, 197a/05, 262b/06, 287b/14
[=42]
nuṣrat-şıʿār Ar. Nişanı, izi zafer olan, galip.
n. (cayş-ı nuṣrat-şıʿār) 198b/16
[=1]
nuṣrat-tamām Ar. Nihayeti zafer olan., galip
n. 289b/14
[=1]
nuṣrat-tazyīn Ar. Zaferle süslenmiş.
n. (mıżrab-ı ḫıyām-ı nuṣrat-tazyīn) 179a/13
[=1]
nuṣrat-vuḳūf Ar. Duruşu zafer olan, galip.
n.+nı (ṣufūf-ı nuṣrat-vuḳūf) 169b/04, 191b/02, 193a/09, 199a/08, 265a/01, 287a/05
n.+nı (ṣufūf u nuṣrat-vuḳūf) 209b/04
[=7]
nuṣrat-vurūd Ar. Gelişi zafer olan.
n. (cunūd-ı nuṣrat-vurūd) 258a/07
[=1]
nuṣrat-yār Ar. Yari zafer olan.
n. u ẓafar-madad-kār bol- 196a/01
[=1]
nūş Far. İçen, içme.
n. eyle- 168a/09, 228a/08
n. ét- 168a/07
n.-ı cām 216a/02
n.-ı cān 250a/17
n. ḳıl- 264b/06
[=6]
nuṭḳ Ar. Söz, lakırdı; konuşma
n. (şah-suvār-ı ʿarṣa-ı nuṭḳ) 159b/01
n.+ı 216b/13
n.-ı şīrīn 212a/14
[=3]
nuzhat-āṣār Ar. İzleri ferah olan, ferah.
n.+nıñ (dıyār-ı nuzhat-āṣār) 200b/12
[=1]
nuzhat- mavḳıʿ Ar. Mevkisi ferah olan.
n.+da (mavżıʿ-ı nuzhat-mavḳıʿ) 197a/12
[=1]
nuzhat-nışān Ar. İzi ferah olan, ferah.
n. durur (mavżıʿ-ı nuzhat-nışān) 174a/05
[=1]
nuzūl Ar. İniş, inmek; konaklamak.
n. 310a/08
n. (nasīm-ı nuzūl-ı masarrat-vuṣūl) 167b/02
n. eyle- 251b/06, 262a/16
n. ét- 205b/03, 207a/10, 239a/02, 243b/17, 306a/17
n.+ı 252a/04, 295a/17
n.+ı bile 242b/12, 300a/06, 317b/05, 326a/04
n.-ı ıclāl 164a/08, 187a/09, 240b/13, 248a/08, 252a/07, 327b/10
n.-ı ıclāl ét- 251b/17, 283a/17
n.-ı ıclāl ḳıl- 205a/10, 237b/17, 240b/02, 283a/06, 283b/17, 289b/17, 329b/12
n.-ı ıclāl körgüz- 187a/13, 196b/02, 199b/13, 228b/03, 240b/07, 250b/10, 265b/04, 266a/09, 266b/04, 271a/08, 312a/02, 327a/13
n.-ı masarrat-vuṣūl 159b/05, 177b/07, 178a/03, 190b/06, 200a/12, 204b/08,

223b/01, 253b/05, 255a/08, 257a/07, 271b/04, 277b/17, 283a/13, 311b/06, 323b/07, 327a/08, 331b/02
n.-ı maymanat-vuṣūl 193a/03
n.-ı saʿādat-vuṣūl 318b/12
n.+ınıñ 313a/12
n.+ıñ bile 267a/01
n.+ıñġa 311b/08
n. ḳıl- 161a/02, 169a/03, 170b/16, 176a/02, 191b/08, 196b/15, 207b/14, 223b/12, 230b/09, 235a/12, 236b/12, 245a/17, 251b/06, 266b/14, 270a/04, 272b/03, 278a/14, 280b/01, 280b/05, 291a/03, 292a/06, 294b/09, 307a/14, 319a/12, 329a/15, 332a/14
n. körgüz- 253a/16, 253b/02, 298a/06, 332a/11
[=94]
nuẕūrāt Ar. Adaklar.
n. 243a/17
n. (tansuḳāt u nuẕūrāt u tuḥfāt) 273b/02
n.-ı bī-pāyān 266a/14
n.-ı vāfır 244a/07, 247a/01, 312a/08
n.-ı fırāvan 290b/14
n.+ınıñ 169a/01
[=8]
nükte Ar. İnce anlamlı söz.
n. 196a/02, 205a/06, 219a/13, 306a/11, 314b/14, 325a/15
[=6]
nükte-rān Far. Nükte süren, nükteli.
n. tap- 256b/06
[=1]
nüzhet Ar.Tazelik, ferahlık.
n. 311b/08
[=1]

O

Ocarlı y.a. Merv'e iki menziilik mesafesi bulunan bir kuyunun adı.
O. ḳuduḳı 308a/10
[=1]
oġlan Çocuk, genç, oğul.
o. 175b/06, 176a/11
o.+ları 172b/02, 202b/16, 206a/01, 278b/01, 278b/06, 283a/14, 290b/04, 317a/12, 334a/04
o.+ları bile 206a/03, 299a/03, 299a/05, 316b/12
o.+larıdın 269b/13, 320a/12
o.+larıġa 209b/16, 269b/13
o.+larıġaça 178b/01
o.+ların 172a/06, 310b/16
[=22]
oġrı Hırsız.
o. 165b/06
[=1]
oġrılıḳ Hırsızlık. Krş. **oġurlıḳ**
o. 334b/02
[=1]
oġruḳ Moğ. Çadır.
o. 283a/11
o. (bunna u oġruḳ) 326a/03
o.-ı humāyūn 335a/09
o.+nı (bunna u oġruḳ) 320b/05, 328b/05
[=5]
oġul Çocuk, evlat.
o. 211b/02, 304a/14
o. érse 304a/13
o.+ı (oġlı) 160a/08, 160a/09, 160a/10, 172a/05, 173a/13, 179b/17, 197a/14, 200a/05, 209b/12, 234b/01, 241b/14, 244b/17, 256a/14, 270a/01, 270a/09, 276a/10, 279a/05, 284a/04, 284b/06, 286b/12, 289a/17, 291a/06, 291a/06, 298a/01, 298b/13, 298b/15, 299a/16, 300b/08, 304a/16, 306b/16, 310b/08, 310b/09, 310b/10, 310b/10, 326b/13
o.+ı bile 267b/03
o.+ı bile (oġlı) 269a/17, 270a/08, 297b/17, 299b/09, 300b/10
o.+ı durur(oġlı durur) 171b/07
o.+ı durur (oġlı) 299b/03
o.+ını (oġlını) 299a/06
o.+larınıñ 211b/03
o.+nı 220b/02
o. olca u ḳız160b/07
o. sarı 220b/02
[=51]
Oġurça y.a Balkan dağının doğu tarafındaki eteğinin güneybatısındaki yer.
O.+dın 321b/17
[=1]
oġurla- Çalmak, hırsızlık etmek.
o.-p 326a/13
[=1]

oġurlıḳ bk. **oġrılıḳ**
o. üçün 179b/02
[=1]
oḳ Kuvvetlendirme edatı.
o. 175a/08
[=1]
oḳ Ok; kurşun, mermi.
o. 170a/06, 179b/03, 184a/17, 193a/16, 212b/12, 237b/13, 254a/14, 296b/12
o. atım 289b/10
o.+ı 195b/07, 261a/13, 262a/11, 264a/02
o.+ı (multuḳ oḳı) 253a/10
o.+ıġa 162b/12, 184a/06
o.+lar 260a/15, 263b/15
o. u zūpīn 224a/13
o. ur- 255b/17
[=20]
oḳçı Okçu.
o.+lar 252a/13, 263b/14
[=2]
oḳu- Okumak; (namaz için) kılmak.
o.-ġuçı 271b/12, 318b/13
o.-p 197b/06, 202a/14, 215b/07, 291b/11
[=6]
ḫuṭba oku- 197b/06, 202a/14
canāza oku- 291b/11
[=3]
ol (Sıfat) O.
o. 156b/10, 156b/13, 156b/17, 157a/03, 157b/01, 158a/08, 158a/17, 158b/04, 158b/06, 158b/10, 158b/12, 158b/13, 158b/17, 159a/14, 159b/06, 159b/13, 159b/14, 159b/17, 160a/02, 160a/03, 160a/05, 160a/13, 160a/13, 160b/11, 160b/13, 160b/16, 161a/02, 161a/07, 161a/12, 161a/16, 161a/17, 161b/04, 161b/05, 161b/09, 161b/15, 162a/05, 162a/11, 162a/14, 162a/16, 162b/05, 162b/07, 162b/08, 162b/08, 162b/10, 162b/15, 162b/16, 162b/16, 163a/03, 163a/07, 163a/08, 163a/14, 163b/07, 163b/09, 164a/03, 164a/05, 164a/07, 164a/17, 164b/01, 164b/03, 164b/05, 164b/05, 164b/12, 164b/15, 165b/09, 166a/03, 166b/12, 166b/14, 167a/02, 167a/03, 167a/10, 167a/12, 167a/13, 167b/05, 167b/07, 167b/08, 167b/12, 168a/09, 168b/03, 168b/07, 168b/13, 168b/17, 169a/01, 169a/03, 169a/07, 169a/10, 169a/11, 169a/14, 169a/15, 169b/03, 169b/09, 170a/10, 170a/13, 170a/14, 170a/16, 170b/04, 170b/07, 170b/08, 170b/09, 170b/11, 170b/13, 170b/17, 171b/02, 171b/06, 171b/10, 172a/01, 172a/04, 172a/09, 172a/16, 172b/17, 173a/17, 173b/03, 173b/07, 173b/12, 173b/16, 174a/03, 174a/07, 174a/10, 174a/13, 174a/15, 174b/04, 174b/05, 174b/06, 174b/11, 174b/13, 175a/12, 175a/16, 175b/15, 176a/01, 176a/06, 176a/07, 176a/12, 176a/13, 176a/14, 176a/15, 176b/04, 176b/05, 176b/07, 176b/11, 176b/16, 177a/01, 177a/04, 177a/14, 177b/01, 177b/03, 177b/08, 177b/09, 177b/16, 178a/02, 178a/13, 178b/02, 178b/03, 178b/04, 178b/05, 178b/06, 178b/09, 178b/13, 178b/16, 179a/03, 179a/04, 179a/12, 179a/14, 179b/07, 179b/08, 179b/16, 180a/02, 180a/09, 180a/10, 180a/14, 180b/07, 181a/10, 181a/15, 181b/04, 181b/07, 182a/11, 182b/12, 183a/01, 183a/04, 183a/11, 183a/13, 183a/16, 183b/03, 183b/04, 183b/08, 183b/09, 183b/16, 183b/17, 184a/02, 184a/04, 184a/17, 184b/03, 184b/06, 184b/06, 184b/09, 184b/12, 184b/15, 185a/02, 185a/03, 185a/04, 185a/05, 185a/06, 185a/06, 185a/07, 185a/09, 185b/01, 185b/04, 185b/12, 185b/12, 185b/13, 186a/03, 186a/15, 186a/15, 186b/01, 186b/03, 186b/07, 186b/13, 186b/16, 187a/07, 187a/07, 187a/10, 187a/14, 187a/17, 187b/01, 187b/14, 188a/11, 188a/16, 188b/04, 188b/13, 189a/04, 189a/11, 189a/15, 189b/07, 189b/10, 190a/08, 190a/09, 190b/02, 190b/03, 190b/06, 190b/07, 190b/09, 190b/10, 190b/12, 191b/10, 191b/14, 192a/06, 192a/15, 192a/17, 192b/06, 192b/07, 192b/10, 192b/11, 192b/14, 193a/07, 193a/14, 193a/14, 193a/15, 193a/16, 193b/10, 194a/16, 194b/05, 194b/10, 195a/03, 195a/05, 195a/12, 195a/13, 195b/02, 195b/09, 196a/01,

196a/12, 196a/15, 196b/02, 196b/06, 196b/07, 196b/08, 196b/09, 196b/11, 196b/14, 197a/01, 197a/12, 197b/05, 197b/08, 197b/09, 197b/13, 198a/01, 198a/03, 198a/05, 198a/17, 198b/10, 199a/02, 199a/11, 199b/02, 199b/04, 199b/07, 199b/08, 199b/16, 199b/17, 200a/07, 200a/11, 200a/13, 200b/01, 200b/05, 201a/05, 201a/15, 201b/04, 201b/05, 201b/14, 202b/04, 202b/04, 203b/01, 203b/05, 204a/02, 204b/06, 205a/01, 205a/08, 205b/12, 206a/14, 206a/15, 207a/06, 207a/15, 207b/13, 207b/14, 208a/01, 208a/10, 208b/05, 208b/07, 208b/10, 208b/12, 209a/03, 209a/09, 209a/17, 209b/10, 209b/16, 210a/03, 210a/05, 210a/12, 210b/04, 210b/14, 210b/16, 211a/01, 211a/03, 211a/11, 211b/02, 211b/04, 212a/07, 212a/07, 212a/09, 213b/16, 214a/06, 215b/03, 215b/17, 216a/04, 216a/17, 216b/01, 217a/11, 217a/16, 218a/16, 218b/03, 218b/13, 218b/14, 218b/16, 219a/03, 219a/07, 219a/11, 219b/11, 220a/01, 220a/08, 220a/12, 221a/02, 221a/06, 221a/06, 221a/16, 221b/01, 221b/01, 221b/04, 221b/11, 221b/12, 221b/14, 221b/16, 222a/01, 222a/03, 222a/07, 222a/08, 222a/12, 222a/14, 222a/15, 222b/02, 222b/03, 222b/07, 222b/09, 222b/13, 222b/15, 223a/01, 223a/03, 223a/04, 223a/16, 224a/04, 224a/06, 224a/15, 224b/14, 225a/14, 225b/03, 225b/16, 226a/03, 226b/01, 227b/16, 228a/16, 228b/07, 229b/11, 230a/01, 230a/05, 230a/11, 230a/11, 230a/16, 230b/05, 230b/05, 230b/15, 231a/16, 232a/04, 232b/01, 232b/06, 232b/13, 233a/01, 233a/01, 233b/06, 233b/10, 233b/12, 233b/13, 233b/17, 234a/14, 234b/05, 234b/15, 234b/15, 235a/13, 235a/14, 235a/15, 235b/01, 237a/13, 237a/14, 237a/16, 237a/17, 237b/10, 238a/10, 238b/07, 238b/09, 238b/13, 238b/15, 239b/13, 240a/04, 240a/14, 240b/05, 240b/07, 240b/11, 240b/14, 241b/01, 241b/08, 242b/10, 243a/02, 243a/02, 243a/10, 243b/03, 243b/07, 243b/17, 243b/17, 244a/09, 244a/11, 244b/09, 244b/13, 245a/01, 245a/07, 245a/14, 245b/03, 245b/08, 245b/10, 245b/15, 245b/17, 246a/06, 246b/05, 246b/10, 247a/03, 247a/04, 247a/12, 247b/03, 247b/05, 247b/06, 248a/14, 248a/15, 248b/02, 248b/02, 248b/06, 249a/08, 249a/11, 250a/05, 250b/05, 250b/09, 250b/12, 250b/13, 250b/17, 251b/02, 251b/05, 251b/07, 251b/10, 251b/11, 251b/14, 252a/02, 252a/07, 252b/08, 253a/03, 253a/08, 253a/14, 253a/16, 253b/08, 253b/09, 254a/06, 254a/10, 254b/04, 255a/01, 256a/07, 256a/13, 256b/01, 256b/07, 256b/11, 256b/13, 257a/06, 257a/17, 257b/01, 257b/11, 258a/09, 259b/01, 259b/03, 259b/10, 260a/14, 260b/10, 260b/14, 260b/15, 261a/08, 261a/10, 262a/08, 262b/06, 262b/08, 263b/11, 264a/12, 264b/05, 264b/12, 264b/16, 265a/13, 265b/03, 265b/07, 265b/09, 265b/12, 265b/14, 266a/03, 266a/05, 266a/06, 266a/10, 266b/01, 266b/04, 266b/08, 267b/12, 268a/05, 268a/07, 268a/10, 268a/14, 268a/15, 268b/07, 268b/12, 269a/05, 269a/16, 269b/03, 269b/06, 269b/09, 269b/11, 269b/16, 269b/17, 270a/02, 271a/03, 271a/05, 271a/13, 271b/07, 271b/10, 271b/17, 272a/03, 272a/06, 272a/07, 272b/02, 272b/04, 272b/04, 272b/08, 272b/12, 273a/06, 273a/10, 273a/13, 273b/07, 273b/10, 274a/01, 274a/05, 274a/11, 274b/01, 274b/03, 274b/05, 274b/16, 275a/01, 275a/14, 275a/17, 275b/03, 275b/07, 275b/10, 275b/14, 276a/06, 276b/06, 277a/03, 277a/11, 277a/16, 277b/06, 277b/16, 278a/10, 278b/02, 279a/01, 279a/08, 279a/13, 279a/16, 279a/17, 279b/16, 280b/02, 280b/05, 280b/16, 280b/17, 281a/09, 281a/16, 281b/08, 282a/15, 282b/11, 283a/03, 283a/08, 283b/07, 283b/15, 283b/17, 284a/02, 284a/10, 284a/13, 284b/02, 284b/06, 285a/08, 285a/11, 285a/14, 285b/01, 286b/02, 287a/12, 287a/17, 287b/01, 287b/09, 287b/10, 288a/03, 288a/09, 288b/10, 289a/12, 289b/01, 289b/06, 289b/15, 290a/04, 290a/07,

290a/08, 290a/09, 290a/09, 290a/11, 290a/14, 290a/16, 290b/03, 290b/04, 290b/05, 290b/06, 290b/07, 290b/09, 290b/10, 290b/11, 290b/17, 291a/05, 291a/08, 291a/15, 291b/03, 291b/06, 291b/12, 292a/02, 292a/03, 292b/14, 293a/13, 293a/17, 293b/03, 293b/09, 294a/02, 294b/03, 294b/05, 294b/06, 294b/11, 295a/06, 295b/03, 296a/01, 296a/16, 296b/08, 297a/14, 297a/17, 297b/09, 297b/11, 297b/12, 297b/13, 298a/13, 298a/17, 298b/03, 298b/10, 298b/11, 299a/01, 299a/02, 299a/04, 299a/12, 299a/13, 299a/13, 299a/14, 299a/17, 299b/08, 299b/14, 300a/13, 300a/17, 300b/05, 300b/15, 301a/14, 301b/04, 302a/14, 302a/15, 302b/01, 302b/07, 302b/08, 302b/10, 302b/12, 302b/15, 303a/09, 303a/11, 303a/15, 303b/08, 305a/11, 305b/04, 305b/05, 306b/05, 306b/09, 307a/05, 307a/12, 307a/17, 307b/04, 307b/05, 307b/07, 307b/13, 307b/16, 308a/04, 308a/07, 308a/15, 308b/03, 309a/04, 310a/05, 310a/10, 310a/14, 310b/01, 311a/04, 311b/10, 311b/11, 311b/16, 312a/03, 312a/05, 312a/07, 312a/07, 312b/04, 312b/09, 313a/10, 313b/04, 313b/07, 314a/02, 314a/02, 314a/06, 314a/16, 314b/06, 314b/08, 314b/15, 314b/16, 315a/09, 315b/04, 315b/11, 315b/12, 316a/16, 316b/10, 316b/11, 316b/16, 317a/14, 317a/15, 317b/10, 317b/15, 317b/17, 318a/04, 318a/15, 318a/17, 318b/03, 318b/06, 318b/11, 318b/17, 319a/02, 319a/06, 319b/01, 319b/04, 319b/06, 319b/12, 319b/14, 319b/15, 321a/01, 321a/06, 321a/11, 321a/16, 321b/03, 321b/11, 321b/11, 321b/11, 322a/14, 322a/15, 322a/16, 322b/09, 322b/10, 322b/13, 322b/15, 323a/04, 323a/05, 323a/09, 323b/04, 323b/12, 323b/15, 324a/15, 324b/01, 324b/03, 324b/04, 324b/06, 324b/09, 324b/13, 324b/17, 325a/05, 325a/07, 325a/14, 325b/10, 326a/06, 326a/07, 326a/12, 326a/17, 326b/04, 327a/01, 327a/09, 327b/05, 327b/13, 327b/14, 327b/15, 327b/16, 328b/05, 328b/08, 328b/13, 329a/07, 329b/03, 329b/08, 330a/12, 330b/03, 330b/06, 331a/04, 331a/08, 331a/16, 331b/01, 331b/03, 331b/05, 331b/09, 331b/09, 331b/10, 332a/01, 332a/04, 332a/05, 332a/15, 333a/02, 333a/11, 333b/02, 333b/06, 333b/07, 333b/17, 334a/04, 334a/11, 334a/15, 334b/08, 334b/10, 334b/14, 335a/15, 336a/04, 336a/08

o. cıhatdın 159b/14

o. cumladın 160b/14, 167b/13, 189a/13, 201a/12, 201a/17, 207b/05, 217b/04, 234a/07, 250b/12, 264a/14, 267a/08, 278a/16, 279b/08, 289a/16, 292a/10, 298b/01, 303b/05, 310b/08, 320a/04, 325a/02, 328a/08, 333a/03, 333b/16, 334b/04

o. cumladın biri 171a/09

o. dam 244b/14

2. (Zamir) O.

o. 156b/05, 157a/05, 157a/06, 162a/05, 171b/01, 171b/17, 172a/02, 172a/17, 177a/12, 183a/08, 184a/15, 184a/15, 184a/17, 184b/01, 184b/03, 187a/15, 201b/01, 202a/04, 202a/10, 202b/13, 211a/16, 211a/17, 212a/10, 214b/17, 215a/01, 215b/09, 230a/07, 231b/17, 234a/11, 234a/17, 235a/04, 253b/16, 263b/05, 267b/15, 267b/15, 278b/06, 284b/09, 294a/06, 294a/07, 300b/09, 301a/04, 303b/06, 307b/08, 311a/09, 311a/09, 319a/11

o.+dur 214a/03, 307b/04

o.+dur ki 223a/14

o. durur 161a/11, 164a/02, 171b/02, 175b/13, 178a/10, 197a/15, 201b/10, 202a/01, 202a/08, 209b/11, 220a/05, 231b/14, 234b/12, 254a/06, 267b/04, 275b/09, 276b/12, 321a/07, 322a/08

o. durur érdi 326b/15

o. durur kim 194b/14, 305a/06, 315b/12, 318a/04, 332b/07, 333b/08

o. ki 160b/08, 256a/17, 257b/08, 273b/11, 299b/13, 303b/16, 306a/09

o. kim 224a/12, 245b/07, 292b/05, 318a/10, 325a/09

o. sarı 260a/12

o. yañılıġ 184a/06

alar Onlar

a. 166a/03, 166a/04, 166b/16, 167a/02, 168a/04, 169a/11, 172b/01, 173b/09, 173b/14, 176b/06, 177a/13, 177b/01, 178b/09, 178b/10, 178b/11, 179a/08, 179a/17, 180a/04, 181a/11, 183b/09, 191a/03, 192a/11, 192a/14, 192a/17, 192b/05, 202b/07, 203a/04, 203b/17, 207a/02, 212b/15, 213b/06, 213b/14, 214a/03, 219b/04, 222a/08, 227b/14, 228a/03, 237a/12, 237a/14, 248a/05, 254a/15, 254a/15, 254a/16, 256a/04, 256a/10, 258a/05, 260b/03, 260b/04, 261a/01, 271a/13, 272b/01, 273b/04, 274a/06, 276a/04, 276b/09, 276b/15, 278b/04, 278b/08, 278b/11, 279a/08, 282a/01, 285a/02, 286b/13, 293a/17, 293b/06, 294b/05, 298a/13, 298b/11, 298b/17, 303a/08, 306a/14, 307a/10, 307b/16, 309a/13, 310b/04, 316b/16, 323b/09, 328a/05, 328b/17, 329a/04, 329a/17, 329b/03, 332b/02
alar bile 166b/12, 176b/05, 204b/05, 260a/08
alar kéynidin 262a/13
alar sarı 195a/14
alar üzre 250a/09
alardın 165b/09, 168a/07, 168a/09, 173b/08, 183a/12, 213b/04, 224a/17, 239a/05, 239b/06, 245a/12, 245b/11, 250b/16, 258b/10, 298b/02, 306b/02, 327a/10
alarġa 169a/08, 170b/14, 171a/03, 174b/09, 177b/03, 179b/03, 181a/10, 182b/13, 190b/16, 191b/13, 200b/07, 201a/01, 211a/02, 219a/15, 236b/09, 236b/14, 242b/15, 243a/11, 250b/15, 254a/12, 254a/16, 257a/17, 258b/15, 258b/17, 268b/16, 274a/04, 277a/10, 287a/16, 287b/05, 297a/11, 299a/09, 301b/03, 303b/02, 306b/03, 317a/05, 319b/16, 328b/06
alarġa baḳa 182b/01
alarnı 161a/17, 162a/15, 163a/16, 165b/10, 170b/09, 170b/12, 172b/17, 187b/06, 195a/11, 199a/14, 202a/02, 202a/14, 203a/07, 210b/16, 227b/06, 237a/17, 243b/14, 244a/07, 258b/07, 277b/01, 285a/07, 291b/05, 298b/11, 303a/17, 306b/14, 308a/11, 308a/13, 310a/12, 310a/13, 310b/14, 322a/13, 323a/10, 324a/15
alarnıñ 162a/13, 163a/13, 164a/02, 164a/04, 164b/06, 168a/06, 169a/12, 170a/15, 170b/05, 171a/07, 171a/09, 172b/11, 173b/07, 174a/14, 175b/14, 175b/15, 176a/03, 176a/12, 176b/07, 180b/14, 181b/07, 181b/15, 183b/13, 186a/13, 189b/14, 192a/08, 192a/09, 192a/10, 192a/13, 192a/16, 199b/11, 201a/05, 202a/12, 212b/15, 226a/06, 229b/15, 231a/08, 234a/06, 234b/04, 234b/07, 235a/09, 235b/01, 238b/01, 238b/09, 240a/14, 243a/16, 245b/10, 249a/15, 265b/03, 265b/05, 278b/10, 282a/03, 290b/10, 291b/15, 294b/04, 297b/13, 301b/13, 303a/14, 303a/16, 305a/01, 305a/05, 306b/12, 307a/04, 308b/14, 309a/04, 310a/01, 318b/02, 318b/06, 322a/07, 323b/03, 325a/04, 326a/15, 328a/10, 328b/12
alarnıñ kéynidin 182b/02, 183a/17, 187a/17, 262b/11, 262b/14, 310a/04
ança O kadar
a. 260a/04
anda Onda; orada
a. 159b/13, 165b/16, 168a/02, 188a/11, 189a/16, 196b/15, 212a/07, 216a/02, 240b/03, 242a/10, 242b/05, 243b/03, 244a/13, 245a/09, 246b/12, 248b/08, 248b/15, 249a/14, 249b/15, 251b/06, 258b/05, 268b/05, 294b/07, 302a/06, 302a/07, 307a/16, 307b/04, 308a/05, 310b/03, 312a/02, 312b/13, 313a/01, 315b/10, 321a/03, 321a/05, 321b/09, 321b/10, 322a/13, 322b/14, 324b/16, 326a/09, 326a/12
anda durur érdi 326a/03
andadur 254a/10
andaġ bk. **andaḳ**
a. 166a/07, 303b/12
andaġ kim 234a/08, 299b/04, 309a/13
andaġı 281a/08
andaḳ Onun gibi, o şekilde. Krş. **andaġ**
a.164a/11, 167a/14, 168a/02, 169b/17, 183b/17, 184a/03, 191a/10, 216b/03, 233b/10, 242b/17, 248b/12, 249b/04, 252b/16, 252b/17, 255b/08, 256b/16, 275a/17, 294b/12, 335b/03

andaḳdur érdi 306b/15
andaḳ durur érdi kim 274a/13, 275b/16, 280b/12, 284a/15, 285b/06, 288b/15, 290a/12, 316b/06, 330a/06
andaḳ durur kim 164a/13, 172b/06, 173a/11, 186b/02, 186b/11, 186b/15, 196a/04, 201b/02, 202a/07, 217a/17, 221a/01, 222b/13, 262b/08, 267b/01, 282b/06, 288a/10, 289b/08, 297b/16, 299b/10, 320a/10, 323a/13, 330a/02, 334b/06
andaḳ ki 182a/09, 184a/02, 255b/12, 255b/16, 267a/03, 297b/08
andaḳ kim 157b/14, 160a/06, 161a/14, 190a/03, 194a/07, 195a/17, 202a/15, 219a/12, 270a/04, 272a/12, 275b/07, 275b/11, 280b/03, 285a/04, 291a/11, 292b/01, 300b/02, 325b/06, 327b/07
andın Ondan; oradan.
a. 165b/17, 166b/09, 168a/03, 169b/08, 170a/08, 170a/08, 172a/01, 183a/13, 184b/12, 187a/09, 187a/12, 188b/10, 192b/14, 201a/16, 210a/08, 216b/03, 220a/17, 222a/10, 225a/08, 228b/10, 229a/16, 230a/09, 240b/13, 242a/16, 243b/04, 243b/05, 243b/06, 247a/05, 248a/14, 249b/05, 251b/17, 252a/03, 252a/05, 252a/06, 253b/01, 253b/02, 257b/15, 258a/10, 263b/08, 271a/14, 271a/17, 271b/05, 280b/01, 280b/16, 283a/07, 285b/01, 292a/04, 300a/08, 303b/09, 305b/15, 306a/10, 308a/16, 310b/05, 311a/08, 312b/16, 313b/01, 314a/08, 319a/03, 321a/02, 321a/10, 321b/09, 322b/16, 324b/11, 325a/12, 327a/03, 327a/07, 327b/10, 329a/02, 329a/15, 329b/14, 332b/17, 333a/05
andın soñ 163b/08, 176b/10, 237a/09
andın soñra 170b/13, 173a/07, 232a/06, 239a/09, 289a/11, 289b/07
anı Onu.
a. 157b/07, 159b/04, 165b/16, 170a/01, 171b/09, 173b/04, 179b/08, 184a/11, 184b/03, 184b/07, 184b/17, 185a/01, 185a/05, 185b/14, 187b/07, 202a/12, 205a/05, 205b/14, 206a/03, 209a/15, 212a/09, 212a/17, 212b/01, 212b/04, 212b/17, 213b/16, 214a/01, 214a/02, 216a/03, 216a/15, 221b/11, 222a/11, 223a/16, 223b/07, 231a/01, 232a/05, 239a/08, 243a/10, 246a/13, 247a/07, 248a/11, 248a/12, 248a/13, 248b/07, 249a/13, 257a/09, 262a/06, 262a/12, 263b/06, 263b/08, 264b/04, 267b/11, 268a/13, 268b/13, 269a/02, 269b/16, 270a/07, 270a/10, 270a/12, 270a/15, 272b/11, 277b/03, 279b/03, 280b/16, 294b/09, 297a/16, 299a/15, 299a/15, 300b/04, 300b/09, 304a/11, 309b/12, 312b/04, 315a/08, 317b/17, 321b/13, 322a/06, 322a/11, 322b/17, 324a/04
anıñ Onun.
a. 159b/05, 160a/01, 160a/03, 160b/02, 161a/17, 161b/02, 163b/07, 164a/06, 164a/14, 165a/13, 165b/12, 165b/17, 166b/15, 167b/15, 167b/17, 167b/17, 168a/16, 171b/11, 171b/17, 172a/07, 172a/08, 172a/10, 172a/16, 172b/01, 173b/03, 173b/10, 174b/17, 182b/11, 182b/14, 184a/10, 184a/17, 184b/13, 184b/14, 185a/07, 185a/11, 185b/15, 187b/11, 188a/13, 194b/02, 198a/16, 199b/03, 200a/01, 201b/03, 202a/08, 203b/05, 204b/10, 205b/05, 205b/08, 206a/08, 210a/15, 212a/05, 215a/10, 215a/14, 215a/15, 220b/13, 221b/03, 221b/06, 222a/05, 222b/03, 222b/08, 224a/01, 225a/10, 226a/04, 228b/09, 230b/09, 230b/12, 230b/15, 231a/07, 231a/13, 231a/15, 231a/17, 231b/12, 233b/11, 234b/01, 235a/17, 236b/13, 240a/16, 241a/13, 241a/14, 241b/12, 243a/09, 247a/11, 248b/11, 249a/12, 250a/06, 250b/08, 250b/16, 252a/04, 254b/13, 257b/03, 257b/08, 260b/14, 262a/03, 262a/05, 263b/14, 267a/12, 267a/14, 269a/07, 269a/11, 270b/01, 270b/10, 281a/01, 281a/04, 282b/01, 282b/03, 284a/04, 284a/08, 286b/02, 289a/16, 292a/13, 292a/15, 293a/11, 294b/16, 295b/01, 296a/15, 297a/17, 297b/11, 298b/14, 299b/12, 300b/09, 301a/08, 302a/01, 302b/09, 303b/11, 303b/14, 305b/07, 306a/08, 306a/12, 309a/10, 309a/16, 309b/15, 310a/08, 312a/12, 315a/06, 315a/14,

317b/17, 320b/15, 321b/07, 321b/14, 323b/17, 324a/02, 324a/05, 325b/01, 325b/03, 326b/15, 327a/02, 332b/15, 333a/01, 333a/03, 333a/04, 333b/03, 334a/08, 334a/16, 334b/15
anıñ bile 269a/06, 330a/09
anıñ birle 212b/02, 262a/11
anıñ dék 159b/12, 184a/05, 185b/09, 186b/12, 188a/15, 192b/12, 195b/16, 198a/05, 201b/08, 210a/17, 210b/09, 213a/16, 214b/09, 215b/01, 226b/12, 233b/16, 239b/09, 242b/17, 244b/06, 249b/10, 249b/12, 251b/03, 255b/09, 262b/04, 263b/05, 287a/17, 301a/05, 302b/13
anıñ dék ki 165b/16, 218b/10, 218b/11, 226b/10, 246b/15, 250a/13, 252a/16, 254a/16, 263b/10, 263b/16, 264a/01, 296b/08
anıñ dék kim 167a/16, 259a/09
anıñ üçün 178b/11, 186b/09, 201a/17
anıñ üçün durur kim 283b/06
anıñ üçün kim 208a/08, 291b/14
aña Ona.
a. 157a/03, 159a/01, 161b/03, 163b/06, 171b/14, 172a/01, 172a/01, 177a/03, 181a/01, 181a/02, 181a/06, 182b/10, 183b/11, 183b/12, 184a/17, 184b/01, 184b/02, 184b/13, 185a/01, 185b/17, 188a/04, 188a/04, 188b/14, 189b/01, 189b/04, 191a/13, 196a/14, 199b/01, 201b/04, 201b/09, 203b/06, 206a/09, 208a/10, 211a/14, 211a/14, 212a/14, 212a/15, 212a/15, 212b/01, 213a/02, 213b/17, 215a/12, 215b/17, 216a/04, 216b/11, 217a/05, 217a/06, 221b/14, 223a/05, 223a/13, 223a/14, 223a/15, 224a/03, 224a/15, 224a/17, 226a/05, 227a/17, 231a/16, 231b/13, 232a/02, 239a/09, 240a/08, 242a/15, 246b/13, 246b/13, 247a/17, 248a/12, 248b/13, 250a/05, 250b/07, 251b/03, 251b/06, 253a/04, 256b/07, 258b/05, 261b/13, 262a/03, 262b/02, 263b/13, 269b/13, 275a/12, 275b/13, 287b/15, 292a/14, 292a/16, 293a/10, 293a/14, 294b/11, 295b/11, 297a/14, 299a/13, 299b/13, 299b/14, 302a/10, 302a/10, 302a/13, 303a/06, 303b/17, 303b/17, 304a/14, 304b/11, 304b/12, 304b/12, 305b/02, 306a/06, 307b/14, 309a/11, 312b/03, 312b/03, 312b/04, 313a/14, 313a/14, 315a/15, 315b/08, 316a/14, 317a/11, 317a/11, 317a/12, 318b/16, 318b/17, 319b/11, 321b/13, 321b/13, 322a/05, 322a/07, 322a/09, 322a/10, 323a/03, 325b/08, 325b/09, 325b/10, 328a/15, 329a/03, 336a/08
añadur 305b/14, 306a/10
añdın Ondan
a. 306a/08
[=1898]
ol- Olmak. Krş. **bolmaḳ**
o.-(!) 214b/11
o.-dı 158a/16, 211a/14, 215b/08, 215b/09, 223b/16, 225b/15, 232b/14, 236a/13, 243b/04, 244b/06, 244b/11, 246b/15, 256a/02, 257a/05, 257a/05, 304a/09, 325b/10, 325b/10
o.-ġay 175b/03, 191a/13, 240a/05, 302a/10, 302a/10, 329a/03
o.-ma 319a/04
o.-maḳ 217a/04, 310b/16
o.-masa 157a/02, 181a/03
o.-may 248a/13, 255b/10
o.-mayın 205b/02
o.-mış 214a/12, 305a/07
o.-sa 157a/05, 248a/11, 257b/03, 264b/15, 304b/10, 322a/06
o.-sun 214a/15, 222b/06, 222b/06, 222b/07, 267a/03, 275a/07, 275a/08, 275a/10
o.-up 158a/11, 158a/11, 160a/13, 162a/02, 162a/03, 165b/04, 168b/02, 182a/01, 182a/02, 183b/12, 188a/07, 188a/07, 216b/12, 216b/13, 216b/13, 228b/10, 236a/10, 242a/08, 244a/12, 246b/02, 246b/02, 248b/08, 248b/09, 248b/11, 248b/12, 248b/13, 248b/17, 249a/01, 249a/02, 250a/15, 255b/10, 255b/13, 255b/13, 261a/17, 261b/01, 262a/17, 262b/01, 263b/11, 263b/11, 264a/11, 266b/16, 267a/04, 282b/03, 295b/06, 296b/06, 303b/16, 310b/15, 312b/09, 314a/16, 315a/05, 316a/02, 316a/13, 316a/14
o.-updur 320b/04

o.-ur 159a/01, 159a/02, 168b/01, 218a/14, 218a/14, 246b/11, 257b/10, 257b/11, 299b/13, 319a/05, 319a/05 [=114]
afzūn ol- 322a/06
āgāh ol- 248a/13, 249a/01
ʿāmm ol- 267a/04, 316a/14
arı ol- 158a/16
āşkār ol- 249a/02
ʿazīz ol- 215b/08
bahra-bardār ol- 310b/16
baḫt ol- 314a/16
band ol- 248b/11
barūmand ol- 266b/16
camʿ ol- 255b/10
cudā ol- 157a/05
çālāk ol- 162a/02
dafʿ ol- 181a/03
dāḫıl ol- 160a/13
dāyır ol- 261a/17
dıl-āvīz ol- 216b/13
dūr ol- 257a/06
fahm ol- 242a/08
ġarḳ-ı daryā-yı pūlād ol- 255b/13
ġavvāṣ ol- 246b/02
gülzār ol- 263b/11
ḥafīẓ ol- 304b/10
ḫalāṣ ol- 214a/12
ḫancar-ı ḫūn-rīz ol- 248b/12
ḥāṣıl ol- 302a/10
ḫāṣṣ ol- 246b/02
hem rāh ol- 248b/17
ḫūn-bār ol-263b/11
ḫ(v)ār u mankūb ol- 159a/01
ıdbār ol- 282b/03
ıḫrāc ol- 257b/11
ınʿām ol- 316a/13
ırsāl ol- 295b/06
ıẕhār ol- 250a/15, 296b/06
kāmil ol- 216b/12, 244b/06
kötāh ol- 222b/07
bol.-ay 214/17
laḥẓa-ı mast-ı ṣāf-ı (17) farāġ 214a/17
lāzım ol- 218a/14
lıvā-fırāz ol- 325b/10
maġlūb ol- 159a/02
mahcūr ol- 316a/02
maḥram ol- 214b/11
maḥv ol- 315a/05
maḳhūr ol- 257a/05
mansūb ol- 305a/07
marʿī ol- 246b/11
mast ol- 214a/15
mucrım-ı bī-saʿādat ol- 264a/11
mudām ol- 267a/04, 275a/08
muḥīṭ ol- 223b/16
muḳābıl ol- 205b/02
mulāzım ol- 183b/12, 218a/14
mumtāz ol- 262a/17
mūnis u hem dam ol- 214b/10
murabbā ol- 157a/02
muştaʿıl ol- 261b/01
namūdār ol- 188a/07
nay ol- 244a/12
nıhān ol- 175b/03, 211a/15
nūr-pāş ol- 165b/04
nuṣrat ol- 320b/04
payvasta-ı hoş-yār ol- 158a/11
pınhān ol- 248a/11
rām ol- 236a/10
rū-ba-rūy ol- 299b/14
sar-afrāz ol- 228b/10, 262b/01
sarāgūş ol- 182a/02
sar-şār ol- 158a/11
sazāvār ol- 248b/08
şād ol- 319a/04
şeker-rīz ol- 216b/13
şımşād ol- 168b/01
şikār ol- 217a/04
şom ol- 303b/16
ṭāʿat ol- 257b/03
talḫ ol- 304a/09
tarabnāk ol- 162a/03
tārāc ol- 257b/10
taşbīh ol- 168b/02
tekessür ol- 256a/02
téñ ol- 255b/10
tīz ol- 248b/13
ustād ol- 255b/13
vāḳıʿ ol- 248b/09
ḫāṣıl ol- 302a/10
yār ol- 225b/15, 310b/15
zar-kār ol- 188a/07
zırh-pūş ol- 182a/01
[=97]

olca Moğ. Ganimet.
o. 180b/17
o. (oġul, olca u ḳız) 160b/07

o. (san u olca) 181a/04
o. al- 181a/09
o. bile 203a/12, 234a/15
o. ét- 234b/09
o.-ı fırāvan 177b/01
o. ḳıl- 173b/02, 182b/16, 240b/17
o. u esir 183a/01, 183a/05
o. u ġanāyım 186b/09
[=14]
olcala- Yağmalamak, esir olarak almak.
o.-p 176a/04, 194b/11, 234b/06
[=3]
oltur- Oturmak.
o.-a al- 177a/03
o.-dı 180b/12
o.-ġan 178a/09, 202b/17, 204a/02, 235b/08, 240a/11, 245b/09, 245b/13, 254b/06, 256b/09, 266a/10, 276a/03, 279b/16, 281a/16, 285b/02, 290a/08, 300a/17, 306b/15, 307a/12, 328b/14
o.-ġanların 173b/01
o.-ġay 159b/15
o.-ġaylar 317a/09
o.-up 189b/04, 192b/16, 249b/03, 258a/09, 265b/09, 266b/06, 271b/08, 300a/02, 303a/17
o.-up durur 306b/09, 307a/03
o.-up durur érdi 299a/01, 299a/02
o.-up durur érdiler 276b/04, 279b/02
o.-up dururlar 258a/14, 295a/15, 327b/16, 328b/12
o.-up érdiler 319a/07
o.-ur érdi 265b/05, 270a/10, 281a/09
o.-urnı 262a/08
[=47]
olturġuz- Oturtmak.
o.-up 199a/05
[=1]
olturumlı Oturan.
o. 266a/07
[=1]
on On.
o. 187a/06, 224a/12, 320a/17, ve
o. (béş on) 298b/07
o. (iki miñ yüz on altı) 189a/07
o. (miñ dağı iki yüz on sékkiz) 159b/02
o. (miñ dağı ikki yüz on altı) 161a/12
o. (miñ dağı ikki yüz on sékkiz) 164b/07
o. (miñ iki yüz on toḳuz) 189a/05, 209b/13
o. (miñ ikki yüz on toḳḳuz) 167a/07, 201b/11
o. (tāʾrīḫ-ı miñ dağı ikki yüz on altı) 159b/04
o. (yüz on) 203b/01, 203b/08
o. altı 234b/09, 236b/10, 291b/16, 309b/09
o. altılançı 227a/11, 281a/06
o. béş 178a/12, 190a/04, 193b/16, 202b/13, 239b/14, 272b/11, 310a/03
o. béşlençi 203b/07
o. bir 189a/06, 197a/08, 204b/01, 239b/15, 267b/06, 298a/17, 304a/17, 334a/04, 334b/08
o. birlençi 251a/11
o.+ıda 278b/16, 316b/01, 330a/15, 335a/09
o. iki 207a/02, 276b/16, 331a/08
o. ikki 196b/06, 203b/02, 205b/03, 240a/07, 257a/04, 259b/01, 283a/03
o. ikkilençi 227a/05
o. miñ 182b/16, 186b/08
o. on béş 272b/08, 287b/07
o. sekizlençi 240a/17
o. sékiz 270b/16, 280a/09, 331b/01, 332b/05, 333b/09
o. sékkiz 193a/07, 203b/03, 207b/17
o. toḳḳuz 197a/12, 265b/15, 293b/02
o. toḳuz 189a/09
o. toḳuzlançı 188a/13, 233a/10, 283a/12
o. toḳuzunçı 228a/13
o. tört 178a/17, 189a/07, 193a/01, 273a/14, 276a/17, 283a/02
o. törtlençi 207a/03, 277b/15
o. üç 180a/08, 200a/09, 259b/11, 291a/09, 328b/10, 330b/16, 332b/12
o. üçlençi 270a/06
o. yeti 189a/08, 265a/17, 311a/17
o. yetilençi 187a/08, 248a/17
o. yetti 200a/16, 279a/15, 285a/07, 307a/06
o. (on on béş) 272b/08, 287b/07
[=103]
On Tört Urıġ bk. **On Tört Uruḳ**

o. 259b/11
[=1]

On Tört Uruḳ k.a. On dört uruktan oluşan boyun genel adı. Mankıtlarla savaştılar. Uşak Uruk diye de bilinir.
O. 194a/12
O.+nıñ 262b/10
[=2]

onunçı Onuncu.
o. 236b/02
[=1]

oñ Sağ.
o. 184b/14, 222a/01
o. ḳol 218a/06, 218a/17, 265a/06, 285b/08, 289a/02
[=7]

Orāż ʿAlī Başmaḳ Vazīrī ş.a. El Tüzer Muhammed Rahim Han'ın adamlarındandır.
O. 206b/17
[=1]

Oraż ʿAlī Bég bk. **Oraż Alī Inaḳ**
O. 160a/08
[=1]

Oraż ʿAlī Biy ş.a. Töre Murad Sufi'nin adamlarındandır. Krş. **Oraż ʿAlī Kiyat**
O. 234a/09
[=1]

Oraż Alī Inaḳ ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır. Nayman eşrafından Küçük Inak'ın oğludur. Krş. **Amīr Oraż ʿAlī ʿInaḳ**, **Oraż ʿAlī Bég**
O. 237a/13, 239b/01, 250a/04, 256a/08, 272a/16, 285b/07, 304a/11
O.+ġa 300a/09
O.+nı 237a/13, 265a/03, 294b/09
O.+nıñ 194a/10, 294a/10, 304a/14, 304a/16
[=15]

Oraż ʿAlī Kiyat bk. **Oraż ʿAlī Biy**
O.+nı 286a/16, 286b/05
O.+nıñ 256a/14, 286b/15
[=4]

Oraż ʿAlī Yarma ş.a. Töre Murad Sufi'nin adamlarındandır, Uygurlu isyancılardandır.
O. 309b/07, 309b/10
O.+nıñ 309b/17
[=3]

Oraż Bahādur ş.a. Abdullah Serdar'ın oğullarından biridir.
O. 256a/11
[=1]

Oraż Muḥammad ş.a. Dönmes Serdar'ın oğullarından biridir.
O. 234b/02
[=1]

Orażaḳ Biy ş.a. Kañlının valisidir.
O. 255b/04
O.+ni 250a/01
[=2]

orda-bāzār Far. Ordu için kurulmuş pazar.
o. 259a/09
[=1]

ordu Hakanın oturduğu şehir, başkent; ordunun konuşladığı mahal.
o. 210b/12
o. (maḳarr-ı ordu-yı ẓafar-peyker) 252a/09
o. (mustaḳarr-ı ordu-yı saʿādat-dast-gāh kıl-) 251b/16
o.+sıġa 327b/12
o.-yı gīhān-pūy 191a/06, 197b/11, 321a/10, 334a/02
o.-yı gīhān-pūy-ı aʿlā232a/17
o.-yı humāyūn 234a/01
[=10]

orta Orta.
o.+ġa 287b/06, 312b/11, 312b/14
o.+sıda 170a/10, 264a/15, 286b/05, 306a/16, 315b/14, 322b/10
o.+sıġa 179b/02, 222b/17, 298b/08
[=12]

ortalıġ Ortalık.
o.+ıda 182b/06
[=1]

orun Yer, makam.
o.+ıġa (ornıġa) 201b/05, 249a/12, 280b/08, 281a/11, 309b/04, 318a/02
[=6]

Orun Bay bk. **Orun Bay Biy**
O. 206a/08, 309a/014, 309a/08, 310b/17, 319a/06
O. (Mullā Davlat Naẓar valad-ı Orun Bay) 316b/01
O. bile 308b/03
O.+nıñ 206a/07, 310a/07, 310a/08

[=11]
Orun Bay Biy ş.a. Karakalpakların Mankıt boyundandır. Davlat Nazar'ın babasıdır.
O. 308b/09, 310a/08, 310b/05, 316b/13, 317a/12, 319a/13, 326b/10
O.+ni 323b/08
O.+niñ 310b/08, 326b/13
[=10]
Orus k.a. Türkmenlerin Yomut boyuna bağlı bir kabile.
O.+ıdın 166b/04
[=1]
Orus Ḳuşçı k.a. Türkmenlerin Yomut boyuna bağlı bir kabile.
O. 173a/12, 173a/13
[=2]
Orus Ḳuşçı Bahādur ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
O. 209a/06, 211b/12
[=2]
oşol İşte o, o.
o. 184a/02
[=1]
oşbu İşte bu, işbu, bu.
u. 304a/13
[=1]
ot Ateş, kıvılcım.
o. 162b/16, 163a/01, 163a/03, 169b/08, 193a/17, 195b/09, 234b/16, 255b/16, 262a/10, 274b/07, 316a/09, 316a/09, 316a/09, 322b/12
o.+ı 212a/13, 229b/12, 236a/06, 252b/13, 253a/03, 261b/01, 264b/02
o.-ı ıltıhāb-āmūd163b/15
o.+ı kibi 163a/04
o.+ıdın 163a/04, 221a/10
o.+ıġa 161a/07, 233b/13, 281a/17, 294b/12
o.+ıġa (ḳahr otı) 162b/15, 195a/13, 195b/09
o.+ın 221a/05, 294a/14
o.+lar 296b/10
o.+lar saç- 169b/07
o. saçıl- 198a/06
o. sal- 195b/03
o. tüş- 163a/15
o. u su 223a/15
o. u tütün 169b/08
[=41]
otaġa Moğ. Taç, savaş sırasında başa takılan sorguç.
o. 258b/06
o.+sın 189a/03
[=2]
otla- Otlamak.
o.-p 205a/13, 294a/11
[=2]
otlaġ bk. **otlaḳ**.
o. 161a/16
[=1]
otlaḳ Otlak. Krş. **otlaġ**
o. 200b/09, 330a/13
o.+ġa (ḳonuş u otlaḳ) 245b/14
o. u yaylaḳ 257b/01, 305b/01
[=5]
ottuz bk. **otuz**.
o. 303a/14, 305a/03
o.+yeti 211b/02
[=3]
otunçı Oduncu.
o. 177b/16
[=1]
otuz Otuz. Krş. **ottuz**.
o. 234b/02, 239b/06, 272b/07, 274a/10, 299b/17, 308a/08
o. farsang 318b/15
o. ḳırḳ 245b/12
o. yeti 160b/16, 273a/04
o. yüz seksen altı 322a/02
[=11]
Oymavut k.a. Karakalpakların Keneges boyuna bağlı bir kabile.
O. 308b/12
[=1]
oyul- Oyulmak.
o.-up 325a/08, 325a/11, 325a/13
[=3]
oyun Oyun.
o.+ın kur- 264a/11
[=1]

Ö

öçür- Söndürmek.
ü.-geni 159a/17
[=1]
ögret- Öğretmek.
ö.-ip 163a/07
[=1]

Ögüz k.a. Yomut Türkmenlerine verilen bir isim.
Ö. 173a/12, 175a/13
Ö.+niñ 175a/13
[=3]
Ögüz Kétken y.a. Kök Özek'e dökülen Amu Derya'nın kollarından biridir. Kirkiravk olarak da bilinen bir kanalın adıdır. Krş. **Kirkirevk**
Ö. 259b/01
[=1]
Öktey Ḫān bk. **Öktey Ḳa'an**
Ö. 213b/07
[=1]
Öktey Ḳa'an ş.a. Cengiz Han'ın oğludur. Cengiz Han'ın ölümünden sonra ittifakla han ilan edildi.Krş. **Öktey Ḫān**
Ö.+nıñ 219b/10
[=1]
öküz Öküz.
ö. 248b/11, 305b/02
[=2]
öl- Ölmek.
ö.-er 257a/01
ö.-geli 299a/14
ö.-gen 196b/03, 285a/13, 321a/04
ö.-genlerige 305a/10
[=6]
öltür- Öldürmek.
ö.-diler 203a/07, 281a/06
ö.-e öltüre 222b/15, 253a/08,
ö.-gende 300b/04
ö.-güzgeyler 295a/06
ö.-üp 168b/01, 176a/17, 179a/10, 179b/02, 182b/15, 219a/02, 221b/02, 256a/14, 273a/05, 278b/13, 282a/08, 285a/08, 297a/07, 298a/05, 299a/06, 308a/13, 310a/16, 329a/13
ö.-üp durur 179b/08, 202b/02, 288a/15
ö.-üp dururlar 179b/09, 203b/02, 279a/15
ö.-üp érdi 323a/10
ö.-ür érdi 334a/11
ö.-ür érdüm 324a/04
ö.-ür érmiş durur 177b/16
[=35]
ölük Ölü, cansız.
ö. 221b/06, 223b/04
ö.+in (ölügin) 289a/10
ö.+lerdin 289a/13
ö.+ni 168b/02
[=5]
ölüm Ölüm.
ö. 185a/04
[=1]
Ömre ş.a.Yusuf Mirşab adlı kişiyle birlikte görevlendirilen Kutluk Murad ınak'ın adamlarındandır.
Ö. 228a/01
[=1]
öp- Öpmek.
ö.-üp 260b/08
[=1]
ördek Ördek.
ö. 331b/03
[=1]
örget- Öğretmek, talim etmek, çalışmak. Krş. **ögretmek**.
ö.-ip 259a/02
[=1]
örte- Yakmak.
ö.-p 161a/11, 195b/09, 281a/17
ö.-r érdiler 233b/13
[=4]
öt- 1. Geçmek.
ö.-di 204b/02, 279a/12
ö.-diler 208b/14, 292a/02
ö.-e al- 167b/17, 275b/10, 332b/08
ö.-e başla- 210a/06
ö.-er 188a/16, 333a/11
ö.-er érmiş durur 320b/15
ö.-gen 196b/12, 277a/07, 278b/04, 303a/16, 306b/07, 307a/14, 308a/08
ö.-gende 183a/15, 298b/13
ö.-gendin 214b/16
ö.-genlerni 332a/07
ö.-germey 334a/06
ö.-gey 296b/12
ö.-günçe 326a/09
ö.-miş édi 165a/09
ö.-seler 298b/11
ö.-sün 208a/07, 274a/05
ö.-ti 323a/10
ö.-tiler 200a/13, 298b/02
ö.-üp 168b/11, 194a/04, 197b/10, 200a/15, 205a/15, 207a/15, 208b/15, 209b/01, 219b/16, 243b/16, 244b/16,

245a/06, 247b/02, 247b/03, 248a/08, 250a/11, 256b/13, 257b/09, 263a/06, 263a/12, 263b/16, 263b/17, 264a/03, 269b/10, 271b/03, 271b/14, 272a/03, 273a/04, 273b/07, 274a/02, 276b/15, 278a/05, 278a/07, 280a/07, 281a/15, 283b/16, 286a/03, 287a/10, 287b/13, 290a/04, 290b/15, 297a/10, 297a/11, 311b/17, 316a/17, 318b/12, 321b/17, 322a/04, 324b/17
ö.-üp durur érdi 164b/01, 173b/10, 324b/15
ö.-üp dururlar 204b/06, 317b/12
2. Affetmek.
ö.-üp 170b/12
3. Bitmek, sona ermek.
ö.-gendin soñra 291a/02
ö.-üp 186b/02
ö.-üp durur érdi 210a/08, 280a/13
4. Aşmak, fazla gelmek, üstün olmak.
ö.-üp 199a/01, 215a/16
5.(Zaman, yer) Geride bırakmak, üzerinden geçmek.
ö.-e durur érdi 278a/04
ö.-ti 232b/13
ö.-üp 236a/13, 301a/05
6. Sona ermek, bitmek.
ö.-günçe 290b/17
[=99]
iş öt- “Vazgeçmek.”186b/02
[=1]
Öte Ḳulı Atalıḳ ş.a. Hoca Eli emirlerindendi. Töre Murad Sufi’nin adamlarındandı. El Tüzer Muhammed Bahadur Han’ın zamanında Dosum Biy ile birlikte ondan af dilemişler ve o da onları affetmişti.
Ö. 162a/14, 163a/08, 163a/17, 191b/09
[=4]
Ötef Berdi Atalıḳ ş.a. Kök Özekli Kongrat’ın ileri gelenlerindendir.
Ö. 333b/17
[=1]
ötker- Geçirmek
ö.-di 159b/06, 177a/08, 198a/03, 284a/17, 293b/02, 325a/01
ö.-diler 209b/05, 239b/07
ö.-geli 243b/15
ö.-gen 318b/06
ö.-gey 187a/01
ö.-geyler 334b/09
ö.-ip 248a/01, 256a/10, 257a/10, 265b/13, 273a/10, 273a/17, 293a/04, 299a/10, 326b/01
ö.-ip durur 311b/07
ö.-ip dururlar 280b/11
ö.-mek üçün 207a/11
ö.-üp dururlar 206a/15, 271a/04, 273b/02
ö.-ür érmişler 274a/16
[=28]
tīġ-ı bī-dırīġlıġ damıdın ötker-239b/07
tīġdın ötker- 187a/01
[=2]
ötrü Başka, birlikte, beraber.
ö. 160a/17
[=1]
ötül- Geçilmek.
ö.-di 323a/04, 323a/09
ö.-ür 247a/07
[=3]
öyle Öyle. Krş. **eyle**
ö. 187b/17, 242b/05, 252a/17, 312b/01, 316a/04
ö. ki 216b/11, 248b/14, 248b/15
ö. kim 233b/01, 260a/03, 261b/17, 302b/13, 303b/11
[=13]
öz Kendi.
ö. 159a/10, 159b/16, 161a/05, 161a/14, 163a/09, 163a/16, 165b/11, 166a/08, 166b/10, 167b/10, 171a/14, 171b/11, 172b/09, 174a/05, 176a/15, 180b/11, 181b/17, 182a/05, 182a/14, 182a/15, 183a/04, 187b/10, 188b/15, 190a/13, 193b/08, 195b/11, 195b/11, 196b/15, 198b/10, 199a/05, 200a/04, 200a/12, 204a/06, 205b/17, 208b/11, 218b/05, 222a/04, 224a/10, 226a/03, 227a/02, 228a/01, 228b/02, 230b/08, 231b/01, 232a/12, 234b/16, 239a/02, 241b/15, 242b/11, 242b/14, 243a/14, 244a/02, 245a/07, 245b/14, 249b/04, 251a/04, 252b/05, 253b/16, 255a/07, 256a/05, 256a/15, 259a/12, 260b/05, 261a/16, 261b/01, 262b/17, 263b/06, 264a/15, 266a/01, 268a/13, 269a/06,

269b/08, 270b/01, 272b/02, 272b/13, 275b/12, 276a/13, 277a/06, 277a/16, 279a/10, 279b/04, 280b/13, 282a/07, 283b/02, 285b/11, 285b/13, 286a/17, 288b/05, 288b/11, 292b/04, 293b/12, 295b/11, 298a/03, 298a/11, 299b/04, 306b/07, 307b/16, 311b/02, 314b/03, 317a/05, 317a/11, 317a/12, 318b/07, 321a/06, 326b/11, 326b/14, 327a/01, 328a/03, 328b/17, 329a/09, 329b/16, 330a/05, 331b/02, 331b/04, 332a/07, 332a/17, 333a/17, 333b/10, 334a/07
ö.+ıġa 159b/13, 173a/15, 202a/03, 212b/10, 221b/13, 240a/15, 262b/04, 273b/03, 277b/12, 292b/13, 298a/07, 299b/07, 307a/01
ö.+i 163b/01, 193b/02, 194b/03, 197b/13, 207a/12, 208b/07, 218a/07, 223a/05, 240b/08, 242a/04, 248a/02, 257b/11, 262a/04, 263a/14, 273a/17, 277a/04, 279a/10, 286a/03, 289b/03, 292b/01, 295a/13, 306b/10, 326a/01, 332a/11
ö.+ide 314a/11
ö.+idin 262a/11, 293b/14
ö.+ige 172a/12, 229b/13, 231a/12, 232a/17, 235a/05, 247b/10, 247b/15
ö.+imdin 256b/15
ö.+imizni 238a/09
ö.+imni 211a/09
ö.+in 184a/06, 222b/15, 231b/10, 256b/07, 286b/03, 293b/13, 298b/01, 300b/14, 325a/06
ö.+ini 184a/09, 199a/05, 220a/04, 256b/04, 288a/04, 303b/02
ö.+iniñ 223b/09, 231a/01, 240a/15, 264a/05, 299b/12
ö.+larıġa 192b/01, 195b/12, 256a/08, 258a/03, 261b/07, 279a/06, 283a/15, 285a/15, 291b/04, 292a/14, 292a/16, 298a/13, 298a/15, 316b/14, 319b/07, 320a/07, 324b/02, 330a/12
ö.+leri 192b/02, 202a/12, 271b/07, 274a/02, 281a/14, 293b/08, 317a/05
ö.+leridin 212b/11, 305b/13
ö.+lerin 170a/09, 181a/11, 196b/10, 206a/06, 208b/13, 209a/16, 210a/06, 226b/16, 252b/14, 260b/01, 264b/03, 303a/13, 308b/05
ö.+lerini 293b/06
ö.+leriniñ 167b/04, 195a/11, 237a/12
ö.+ni 239b/09, 256b/05
ö.+üm 199b/10
ö.+ümdin 256b/16
ö.+ümge kél- 257a/02
ö.+ümni 210b/15
ö.+üñ dey 212a/05
[=242]

Özbek k.a. Orta Asya'da yasayan bir Türk boyu ve bu boydan olan kimse. Metne göre Özbek kavimlerinin çoğunun soyu Oğuz Han'a dayanmaktadır. Moğol soyundan gelen Özbek Han'ın da Müslümanlığı kabul etmesinden sonra Müslüman olan Cüci halkına Özbek denmesini istemiştir. Krş.**Özbekiyye**

Ö. 177a/01, 203a/10, 203a/17, 203b/07, 235b/08, 276b/13, 322a/13
Ö.+i (béş arık özbegi) 236b/09
Ö.+i (béş ḳalʿa özbegi) 226a/12
Ö.+idin (özbegidin) 203a/03
Ö.+ige (özbegige) 166a/01
Ö.+iniñ (béş ḳalʿa özbegi) 226a/09
Ö.+niñ 194a/05, 217b/17, 305b/02
[=15]

Özbek Yaf y.a. Şeyh Kale yakınlarında bir yer.

Ö. ḳaryası 174a/08
[=1]

Özbekiyye bk. **Özbek**

Ö. 156b/15, 234b/13
Ö.+din 279b/14
[=3]

özge Başka, gayri.

ö. 158b/08, 172a/05, 186a/01, 187a/04, 196a/02, 234b/16, 239b/06, 267a/13, 278a/09, 293b/14, 308b/05, 315a/14, 316b/04, 320b/16, 323b/07, 329a/02, 330a/08
ö.+çe 168b/03, 215b/02, 244b/05, 278a/08, 301b/03, 301b/03, 302a/12, 331b/14, 335b/12
ö. érmes durur 332b/17
ö.+leriniñ 172b/09
ö.+sıġa 287b/07
ö.+si 179b/09
ö.+sin 308a/09

ö.+siniñ 298a/03, 326a/16
[=33]

P

pā Far. Ayak. Krş. **pāy**
p. (dast u pā ur-) 178a/16, 238a/07, 268b/05
p. (sar-u-pā-yı şāhāna) 200a/14
p. tā ba-farḳ246b/01
[=5]

pā-bos Far. Ayak öpen, ayak öpücü.
p.+ınıı 184a/08
[=1]

pā-māl Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p.+ı bol- 301a/07, 333b/06
[=2]

pād-şāh Far. Padişah, hükümdar.
p. 189b/06, 206b/12, 213b/17, 315a/08
p.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı ʿala'l-ıṭlāḳ) 256b/02
p.(pād-şāh-ı ancum-sıpāh) 220b/05
p.(Ḥażrat-ı pād-şāh-ı Camşīd-cāh-ı ḫūrşīd-külāh) 157b/08, 238a/14
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı dīn-panāh) 259a/14
p.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāh) 166a/17
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ḫūrşīd-külāh) 229b/09
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı kāmkār) 164b/13
p.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh) 156b/12
p.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-nışān-ı cannat-mekān) 245a/05
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr) 161a/09, 190a/07, 201a/07
p. (ḥażrat-ı ı pād-şāh-ı maġfūr-ı meẕkūr 157b/12
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı şāḥıb-ḳırān) 214b/01, 214b/04, 224a/17, 253b/06, 261b/10
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı sıpıhr-dast-gāh 256b/13
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı şacāʿat-panāh 193b/04
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ẓıll-ı ılāhī 230b/01
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ẓıllu'l-lah 241a/08
p.+ı 225a/01, 227b/10, 306b/16, 310a/14, 311a/02, 324b/09, 327b/06, 333a/13
p.-ı ʿadīmu'l-mıṯāl 333a/06
p.-ı ancum-sıpāh 220b/05
p.-ı ʿaẓīmu'ş-şān 228b/17
p.-ı Keyvān-rıfʿat 311a/06
p.-ı lā-yazāl 304b/17
p.-ı maġfırat-nışān 224b/10, 231b/05
p.-ı maġfırat-panāh 189b/12, 196b/17
p.-ı maġfūr 227b/02
p.-ı şāḥıb-ḳırān 180a/12, 253b/14
p.+ıġa 270b/06
p.+ım 314b/13
p.+larġa 243b/02
p.+ları 219b/12
p. u amīr 308b/13
[=52]

Pād-şāh ʿAzīz Ṣadr ş.a. Mirakan'ın seyitlerindendir.
P.+ge 171a/02
P.+nı 166b/11
[=2]

pād-şāhāna Far. Padişaha yaraşır bir şekilde.
p. 165a/14, 167b/10
p. (ḫılʿat-ı pād-şāhāna) 266a/03
p. (ʿınāyat-ı pād-şāhāna) 231b/15, 241a/02
p. (ıʿṭāf-ı pād-şāhāna) 232a/10
p. (marāḥım-ı pād-şāhāna) 252a/05
p. (sūrī-ı pād-şāhāna) 167b/14
p. bile (marāḥım-ı pād-şāhāna) 207b/11, 238b/11, 259b/05, 265a/016
p. bile (mekremet-i pād-şāhāna) 255b/05
p.+dın (ınʿāmat-ı pād-şāhāna) 326b/08
p.+ġa (ınʿām-ı pād-şāhāna) 273a/06
p.+ġa (ʿınāyat-ı pad şahana) 240a/08
p.+sıġa (ʿınāyat-ı pād-şāhāna) 227a/10
[=17]

pād-şāhī Far. Padişaha ait, padişahla ilgili.
p. (alṭāf-ı pād-şāhī) 227a/14
p. (ʿavāṭıf-ı pād-şāhī) 192b/04
p. (ʿīdī-lıbās-ı pād-şāhī) 258b/06
p. (sarīr-ārāy-ı mülk-i pād-şāhī) 253b/13
p.+dın (ġażab-ı pād-şāhī) 237a/05

p.+dın (suḫṭ-ı pād-şāhī) 199b/02
p.+ġa (mulāzamat-ı pād-şāhī) 199b/10
[=7]
pād-şāhī Far. Bir padişah.
p. érdi 315a/01
[=1]
pād-şāhlıḳ Padişahlık.
p.+ġa 332a/04
[=1]
pāda Far. Öküz sürüsü
p. 305b/02
[=1]
pā-daş Far. Mükafat.
p.+ıġa 257b/11
[=1]
padīd Far. Görünür, açık, belli.
p. bol- 221b/10
[=1]
padīd-āranda Far. Açık, belli.
p. u nigāh-dāranda 332b/17
[=1]
padīdār Far. Açıkça göstermek.
p. (roşan u padīdār ḳıl-) 163a/01
[=1]
pahlavān Far. Pehlivan, yigit.
p. 296b/07
p.+larġa 196b/13
p.+ları 331b/08
p.+larnı 331b/11, 332a/08
[=5]
Pahlavān Ḳulı Ḳuş Bégi ş.a. Hassa Kuş Begi'nin oğludur.
P. ibn Ḫaṣṣa Ḳuş Bégi 211b/14
P.+niñ 194a/08
[=2]
pahlavānlıġ Pehlivanlık.
p. bile 263b/07
[=1]
pahlū I Far. Vücudun iki yanından biri, yan.
p.+sıdın 172a/15
[=1]
pahlū II (<Far. pahlav) Kahraman.
p.-yı calādat 261b/13
p.-yı ıstırāḥat 334b/17
p.-yı mufāḫarat 224b/06
[=4]
pāk Far. Temiz.
p. eyle- 217a/08
p. ét- 262a/07
p.+ıġa (ṭıynat-ı pak) 211a/01
p.+ide (ṭıynat-ı pak) 323b/05
p.+ide (ṭıynat-ı pak) 219b/01
[=5]
palās Far. Aba, çul.
p.-ı fanā 214a/07
[=1]
palīd Far. Pis, murdar.
p. 246a/02
[=1]
panāh Far. Sığınma.
p. 319b/11
p. (şahanşāh-ı dīn-panāh) 241a/09
p.-ı ʿāfıyat 195b/12, 320a/03
p.-ı ʿālī-ḳadr 165a/08
p.-ı muntaḫab 320b/07
p.-ı nuṣrat-panāh163b/16
p. ḳıl- 260b/10
[=8]
Panāh Nāyıb ş.a. Abdurrahman As'ın babasıdır.
P.+nı (ʿAbdu'r-raḥmān As valad-ı Panāh Nāyıb) 332b/01
[=1]
Panāh Ṣūfī ş.a. Muhammad Rıza Kuş Begi'nin Töre Murad Sufi'ye elçi olarak gönderdiği kişidir.
P. 272b/09
[=1]
panc-şanba Far. Perşembe.
p. 288b/10
p. érdi 229a/05, 236b/02
p. kéçesi 164a/05, 276b/16
p. küni 160a/04, 164b/08, 188a/13, 190b/05, 193b/15, 196b/14, 200a/08, 203a/16, 203b/03, 204b/12, 207a/10, 227a/02, 235b/05, 239b/14, 240b/06, 247a/03, 250b/09, 252a/03, 253b/01, 255b/05, 257a/06, 265b/12, 266a/16, 270b/17, 273b/02, 279b/09, 280a/16, 283a/03, 283a/16, 285a/16, 289b/17, 290a/01, 290b/16, 291b/17, 312b/04, 316b/01, 326b/02, 327a/07, 331a/08
[=44]
pancāh Far. Elli.
p. başı "Elli kişinin kumandanı." 241b/14
[=1]

pançа Far. Pençe, el.
p.-ı anvār 246b/05
p.-ı baẕl-ı ḫūrşīdvar 301b/01
p.-ı cūd 266b/07
p.-ı daryā 266b/06
p.+ı ıḥsān 196b/16
p.+ı ıḥsānī 249b/04, 270b/12
p.-ı ıltıfāt 251a/07
p.-ı şīr-ı durranda 303b/10
p.+sı 303a/08
p.+sı dék 188b/03
p.+sıdın 184b/02, 269b/11
p.+sın 214b/15, 244b/12
[=15]
pançа-küşāylıġ Pençe açma hali.
p. körgüz- 301a/11
[=1]
pand Far. Nasihat, öğüt.
p. 304a/13
p. u naṣīḥat u tahdīd 317b/15
[=2]
par Far. Kanat.
p. (bal u par aç-) 195b/07, 277b/07
p. aç- 244a/15
p.+ların aç- 263b/15
p. u bāl ur- 217a/05
[=5]
par-kāh Far. Saman.
p. 297b/07
p. dék 222b/10
[=2]
par-kāhī Far. Saman, çöp.
p.160b/01
[=1]
pāra Far. Parça.
p. 215b/03
p. ḳıl- “Parçalamak.” 239b/08
2. Bölük.
p. (bir para) 179a/07, 199a/16, 206a/15
[=5]
paranda Far. Av kuşu.
p. 244a/13
[=1]
parda Far. Perde, örtü.
p.-ı ʿıffat 334b/05
p.-ı ıġmāż 171a/01, 192a/16, 201a/01, 260b/11, 323b/13
p.-ı saḥāb 323a/12
p.+sın 238a/17
p.-yı ıġmāż 230a/12
[=9]
parda-dārlıġ Perdeyi tutma ile vazifeli olma durumu. Krş. **parda-dārlıḳ**
p. körgüz- 299a/09
[=1]
parda-dārlıḳ bk. **parda-dārlıġ**
p.+ı bile (parda-dārlıġı) 303a/02
[=1]
parhīzgār Far. Temkinli, dikkatli.
p. (muʿtamad u parhīzgār) 160b/17
[=1]
parī Far. Peri.
p. yañlıġ 312a/17
[=1]
parī-çahr Far. Çehresi peri gibi olan, güzel yüzlü. Krş. **parī-çahra**
p. (Ḫıtāyī-nıjād-ı parī-çahr) 167b/11
[=1]
parī-çahra bk. **parī-çahr**
p. 334b/05
[=1]
parī-nıhād Far. Peri gibi davranan, huyu peri gibi olan.
p.+ġa (tavsan-ı dīv-nıjād-ı parī-nıhād) 255a/04
p.+ġa (tavsan-ı dīv-zād-ı parī-nıhād) 251a/12
[=2]
parī-peyker Far. Peri yüzlü, çok güzel.
p.(ġulām-ı Ḫurāsanıyyu’l-aṣl-ı sīmīn-bar u parī-peyker)168a/15
[=1]
parī-peykerī Far. Bir peri yüzlü.
p. 212a/16
[=1]
parīşān Far. Dağınık.
p. 199a/02
p. (ḫāṭır-ı parīşān) 232b/11
p. (mutafarrıḳ u parīşān bol-) 235a/08, 285a/04
p. (mutafarrıḳ u parīşān ḳıl-) 222b/10
p. bol- 209b/01, 334a/09
p. ét- 264b/04
p.ḳal- 316a/14
p. ḳıl- 160b/07
p. u mutafarrıḳ bol- 163a/15, 207b/04, 297b/16

p. u mutafarrıḳ ḳıl- 184b/05
[=14]
parīvār-ṣūrat Ar. Peri gibi güzel yüzlü.
p. bile 252a/15
[=1]
parīvaş Far. Peri gibi, çok güzel.
p.+lar 258a/17
[=1]
parrān Far. Uçan, uçucu.
p. 263b/16
[=1]
partav Far. Işık.
p. 225b/06, 262b/07, 293a/09, 326a/04
p. (munavvar-ı partav) 258b/02
p.+ı 250b/11
p.-ı alṭāf 164b/17
p.-ı dīdār 327a/17
p.-ı ıltıfāt 166b/02, 265a/16, 285b/05, 333a/04, 335a/03
p.-ı luṭf-ı ḫūrşīdvar 158a/09
p.-ı sıyāsat 201a/09
p.-ı ẓuhūr 311a/15
p.+ın 322b/15
p. u'ṭ-ṭāf 164b/17
p. u't-tafātayn 165a/16
[=19]
partav-afganlıġ Işığı söndürme durumu.
p. ḳıl- 161b/12
[=1]
partav-andāz Far. Nurlandıran, ışık veren.
p. 156b/08
[=1]
partav-andāzlıḳ Işıklandırma, nurlandırma.
p.+ı bile (āftāb-ı ʿınāyat-ı partav-andāzlıḳ) 179b/12
[=1]
partav-efgen Far. Işığı söndürme.
p. bol- 250a/05
[=1]
parvā Far. Korku.
p. ḳıl- 220b/02
[=1]
parvānçı Sadrazam, kaymakam gibi yüksek dereceli devlet adamlarının yardımcısı. Metinde özel ad olarak da kullanılmıştır.
p. 308a/08
p. ḳıl- 280b/10
[=2]
parvānçılıġ Pervancı olma durumu.
p. 203b/05
[=1]
parvarda Far. Üzüm şırasından yapılan bir çeşit tatlı.
p. 243a/04
[=1]
parvarış (<Far. parvariş) Terbiye etme,yetiştirme.
p. ḳıl- 268a/12
p. tap- 216a/16
[=2]
parvāz Far. Uçma.
p. (bāl-ı parvāz ur-) 233b/12, 244b/11
[=2]
parvīn Far. Ülker yıldızı.
p. 223b/14
p. dék 163a/16, 235a/06
p.+ġa 254a/16
[=4]
parvīzan Far. Elek, kalbur.
p.-ı ıdbār-rīz257b/09
p.-ı saḥāb 324b/04
[=2]
pas Far. Sonuç olarak.
p. 210a/10
[=1]
pās Far. Gözetleme, bekleme.
p. tut- "Muhafaza etmek, korumak"170b/11, 176b/05, 187a/07
[=3]
pasandīda Far. Beğenilmiş.
p. 167b/11, 178a/05, 199b/15, 226a/08, 235a/03, 255a/10, 297a/12
p. (afʿāl-ı pasandīda) 325b/01
p. (ḫıẓmat-ı pasandīda) 332a/03
p.+mıznıñ (vaḳıʿāt-ı pasandīda) 157b/06
[=10]
past Far. Alçak.
p. 292b/11
p. bol- 159b/10, 334b/12
p. u buland 201a/10, 316a/04
[=5]
paşīmān Far. Pişman.
p. (nādım u paşīmān bol-) 257b/07
p. bol- 210a/07, 237a/03

[=3]
paşşa Far. Sivrisinek.
p. 159a/04, 233b/12, 291b/09
p.-ı şikeste-bāl 277a/11
[=4]
pay Far. Ayak
p. 230b/17
[=1]
pāy Far. Ayak. Krş. **pā**
p. (bī-dast u pāy bol-) 294a/17
p.-ı nekbet 218a/15
[=2]
pāy-boslıġ Ayak öpme durumu.
p.+ıġa 170b/07
[=1]
pāy-dār Far. Kalıcı, sağlam¸devamlı.
p. 213a/05
p. (nafas-ı pay-dar) 212a/09
p. ét- 325b/13
p. eyle- 335b/14
[=4]
pay-dar-pay Far. Birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş.
p. 194a/02, 264b/03
[=2]
pāy-gāh Far. Derece, rütbe.
p.+nıñ (dar-gāh-ı āsmān-ı pāy-gāh) 251a/07
[=1]
pāy-māl Far. Ayak altında kalmış, mahvolmuş.
p. (ẖarāb u pāy-māl ḳıldur-) 289b/16
p. bol- 186b/16
p.-ı merākib 252b/12
p.-ı türktāz ḳıl- 330a/07
p. ḳıldur- 291b/02
p. u u matlūf ḳıldur- 198b/12
p. u nā-būd ḳıl- 252b/10
p. u nā-būd ḳıldur- 253b/01
p. u talaf ḳıldur- 290a/03
p. u tārāc ét- 286b/14
p.-ı türktāz ḳıl- 330a/07
[=10]
pay-rav Far. Arkası sıra giden, izinden giden.
p.+ı 208a/17
[=1]
pāy-tā-farḳ Far. Baştan ayağa kadar, tamamıyla.
p. 258b/06
[=1]
pāy-tā-sar Far. Baştan ayağa kadar, tamamıyla.
p. 262a/01
[=1]
pāy-taḫt Far. Başkent, paytaht.
p.+ıġa 238a/10
[=1]
pāya Far. Rütbe, derece.
p.-ı ıḳbāl 301a/05
[=1]
payām-bar Far. Peygamber. Krş. **paygām-bar**
p. 159a/05
p.+ge 215b/17
[=2]
payām-bar-ḥasab Ar. Peygamberin soyundan gelen.
p. (çār-yār-ı payam-bar-ḥasab) 213a/06
[=1]
pāyān Far. Son, nihayet.
p.+ıdın 308a/05
p.+ını 321b/07
[=2]
Pāyanda y.a. Ak Kum yakınlarındaki bir kanalın adı.
p. arıġı 178a/08
[=1]
paydā Far. Ortada, açıkta.
p. 321b/02
p. (ẓāhır u paydā) 157b/17
p. bol- 167b/01, 183a/16, 308a/04
p. ét- 303a/08
p. ḳıl- 178b/03, 257a/05
[=8]
paygām Far. Haber.
p. 238a/13
p.+ı 238b/08
p.-ı farḫunda-farcām 227b/15
p.-ı nasāyım 230b/05
p.-ı saʿādat-farcām 230b/02
p. u murāsalat 161b/10
[=6]
paygām-bar Far. Peygamber. Krş. **payām-bar**
p. 215a/12, 220b/16
[=2]

paygār Far. Savaş, kavga.
p. (mustaʿıdd-ı ḥarb u paygār) 199a/09
[=1]
paykān Far. Okun ucundaki sivri demir, temren.
p. 294a/13
p.-ı cān-sıtān 233b/11
p.-ı ḫadeng 233b/13
[=3]
paymān Far. Ant, yemin.
p. bol- 311a/02
p.-ı müekked 268b/16
[=2]
paymāna Far. Büyük kadeh.
p.+sınıñ 246b/07
[=1]
paymāna-şarvat Far. Kadeh zenginliği.
p. (naşʾāt-rubāy-ı paymāna-şarvat) 301b/09
[=1]
payvand Far. Ulaşma, varma.
p. (valad-ı saʿādat-ı payvand) 278b/17
p. bol- 248b/11
[=2]
payvasta Far. Bitişik, ulaşmış.
p. 247a/06
p. durur 245a/07
p.-ı ı huşyār 158a/11
[=3]
peleng Far. Kaplan.
p. (mışl-ı çeng-i peleng) 263b/13
p. (babr u peleng) 224a/16
p. érür 223a/12
[=3]
perākende Far. Dağınık, darmadağan.
p. (mutafarrıḳ u perākende bol-) 179b/04
[=1]
pestlik Alçaklık, aşağılık.
p. ḳıl- 214b/15
[=1]
peyk Far. Haber, mektup getiren.
p.-i nigāh 190b/03
[=1]
peyker Far. Yüz, surat.
p.-i humāyūn 261b/11
p.+idin 212b/09
p. yañlıġ 242b/16
[=3]
pınhān Far. Gizli, saklı.
p. bol- 244b/10, 255b/01
p. ét- 321a/17
p. ol- 248a/11
[=4]
pınhānī Far. Gizlice.
p. 161b/10, 231b/17, 238a/06, 268a/08, 280b/15
[=5]
pıyāda Far. Yaya, yürüyen; askerlikte yaya yürüyen sınıf.
p. 254a/16, 285a/06
p. bol- 219b/16, 304b/13
p. ḳıl- 210a/17
[=5]
pıyāda-gah Far. Piyade yeri.
p. (pıyāda-gah) 312b/03
[=1]
pīçān Far. Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım olan.
p. bile (salāsıl-ı pīçān) 300a/04
[=1]
pīl-ten Far. Fil gibi iri vücutlu.
p. (Narīmān-ı pīl-tan) 184a/04
p. (Rustam-ı pīl-ten) 159a/04
[=1]
pīrāna-tadbīr Ar. Tedbiri yaşlılar gibi olan.
p. u cıvān-baḫt 225a/04
[=1]
pīrāsta Far. Düzenlenmiş, donatılmış.
p. 260a/11
p. (ārāsta u pīrāsta ḳıl-) 252a/12
[=2]
pīrāya Far. Süs, ziynet.
p. (zıynat u pīrāya tap-) 165b/13
[=1]
Pīrim Ḫ(v)āca ş.a. Dönemin önemli şeyhlerindendir. **Bk. Seyyid Piram Ḫ(v)āca İşen**
P. (ḥażrat-ı İşen Pīrim Ḫ(v)āca) 243a/13
[=1]
Pīrim Yār Ḫ(v)āca Éli ş.a. Töre Murad Sufi ile mücadelede şehit olan olan askerlerden biridir.
P. 193b/14
[=1]
pirinç Far. Pirinç.

p. 307a/13
[=1]

pīş-destlik Herhangi bir şeyden üstün çıkma.
p. ḳıl- 202a/13, 239a/06
[=2]

pīş-gāh Far. Ön, huzur, kat.
p.+ıda 191b/01
p.+ıdın 168b/11
p.+ıġa 163b/07, 170b/06, 210b/12
p.+ın 326a/04
[=6]

pīş- ḫāna Far. Bir yere gidileceği zaman önde gönderilen çadır veya eşya.
p.-ı ḫāṣṣa 335a/10
p. u sarā-parda 283b/14
[=2]

pīş-keş Far. Hediye, armağan.
p. 192b/06, 246a/10, 319a/09
p. (savarūn u pīş-keş) 325a/01
p. kéltür- 299a/11
p. ḳıl- 183a/01, 200b/03, 207b/09, 274a/03, 278a/06,
p.+ler 257a/09, 332a/04
p.+ler bile (tansuḳāt u pīş-keş) 256b/10
p.+lerin (hedye u pīş-keş) 318b/06
p. u tansuḳāt 168b/16, 248a/15
[=16]

pīş-nıhād Far. Temel, esas, usul.
p.-ı ḫāṭır 190a/08
p.-ı ḫāṭır-ı aşraf ḳıl- 161b/03
p.-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl- 233a/05
p.-ı ḫāṭır-ı humāyūn ḳıl- 270b/11
p.-ı ḫāṭır ḳıl- 205b/10
[=5]

pīşa Far. Huy, meslek.
p. 321b/08
p. eyle 240a/04
p. ḳıl- 247b/14
p.+sı içre 162a/01
[=4]

pīşanāf Far. Göbek deliği, göbek.
p.+ların 282a/04
[=1]

Pīşdādī Far. Peşdadiyan krallarının ilk sırası.
p.+lar içre 213a/06
[=1]

pīşīn Far. Öğle vakti.
p. bile 295b/13
p.+da 180a/09, 187a/07, 271b/08, 300a/10, 323a/08, 323a/11, 324b/11, 326a/03, 327a/12
p.+dın soñra 273b/14, 313b/02
p.+ġaça 329b/06
[=13]

pişür- Pişirmek.
p.-üp 293a/05
[=1]

pişürtür- Pişirtmek.
p.-üp 307a/15
[=1]

pīşvāz Far. Karşılamaya çıkma.
p.çıḳ- 236b/09
[=1]

pūlād Far. Çelik.
p.+dın 322b/09
p. ol (ġarḳ-ı daryā-yı pulad) 255b/13
[=2]

pūlād-çeng Far. Çelik pençeli.
p. (gürd-i pūlād-çeng) 283b/04
[=1]

pūlād-pūş Far. Çelik elbise.
p. (zor-bāzū u pūlād-pūş) 251b/12
[=1]

pūlādmand Far. Çeliği olan, çelik.
p. 303b/10
[=1]

pur-afşānlıġ Çok saçma durumu.
p. körgüz- 305a/13
[=1]

pur-anvār Ar. Işıklarla dolu.
p.+ıdın (ruḫsār-ı pur-anvār) 228a/05
[=1]

pur-bad-ḫ(v)āh Far. Kötülük isteyenle dolu.
p.(sıpāh-ı pur-bad-ḫ(v)āh) 293a/17
[=1]

pur-carāḥat Ar. Yaralarla dolu.
p.+larıga (sīna-ı pur-carāḥat) 225b/08
[=1]

pur-çobīn Ahşaptan, ahşap.
p. 294b/08
[=1]

pur-dıram Ar. Dirhem dolu.
p. ḳıl- 215a/16
[=1]

pur-fan Ar. Hüner, fen sahibi.
p. 188a/11
[=1]
pur-ḥasad Ar. Haset dolu.
p.+larıdın (casad-ı pur-ḥasad) 297a/02
[=1]
pur-kār-dār Far. Çok iş tutan.
p. u u muḥīṭ-kirdār 232b/01
[=1]
pur-kīna Far. Düşmanlık ve gazap dolu.
p.+sıġa (sīna-ı pur-kīna) 184b/14, 288b/03
p.+sın (sīnā-ı pur-kīna) 162b/11
[=3]
pur-surūr Ar. Sevinç dolu.
p. (sūr-ı pur-surūr) 188a/17
[=1]
pur-şah-bāz Far. Şahbaz, doğan dolu.
p. (tīz-ı pur-şah-bāz) 242a/13
[=1]
pur-tazvīr Ar. Çok ara bozan.
p. 292b/07
[=1]
pur-zıyā Ar. Işık dolu.
p. (aḫtar-ı pur-zıyā) 229a/16
[=1]
pur-zīb Far. Süs dolu.
p. 245a/03
p. u nigār 200b/04
[=2]
pur-zor Far. Kuvvetli.
p. (canībat-ı pur-zor) 242a/09
p. (itelgü-yi pur-zor) 242a/16
p. érür 303b/10
[=3]
purnıyānī (<Far. parnıyān) Nakışlı atlasa ait, ipekten dokunmuş, bir cins işlemeli kumaşa ait.
p. 262a/03
[=1]
pursış Far. Sual ediş, soruş.
p.+dın soñra (yarġu u pursış) 304a/05
p.-ı aḥvāl 238b/14
[=2]
pūşīd-çaşm Far. Habersiz, dikkatsiz.
p. 294b/17
[=1]
puşt Far. Arka, geri; destek.
p. bol- "Desteklenmek." 311a/08
p.+ı 321a/01
p.+ı (buland u puşt) 320b/17
p.-ı dast 233b/01
p.-ı dū-ta-yı avlıyā 314a/12
p.-ı nahang 263b/12
p.-ı nīrū 223a/10
p.-ı zīn 221b/16
[=8]
puşta Far. Tepe, yığın.
p.+lar 226b/07, 264a/12, 264a/14
[=3]
pūy Far. Koşma.
p. (tek u puy ḳıl-) 185b/10
p. u tek 248b/07
[=2]
Pūyā (<Far. boya) İran'ın dağlık bölgelerinde yaşayan bir sülale(Deylami hanedanı).
P. (āl-ı Pūyā-ı muʿallā-canāb) 213b/04
[=1]
pūyada Far. Dört nala gitmek, koşmak.
p. 242b/02
[=1]

R

raʿāyā Ar. Halk, avam.
r. 315a/16
r. (fuḳarā u raʿāyā) 171a/13, 235b/10, 250b/11
r.+ġa 171b/01
r.+ġa (fuḳarā u raʿāyā 334b/14
r.+ġa (fuḳarā u raʿāyā) 334b/15
r.-ı ḫāṭır 170b/11
r. ḳıl- 171b/09, 279a/04
r.+nıñ (fuḳarā u raʿāyā) 165b/09
r.+sı (fuḳarā u raʿāyā) 177b/09
r.+sıdın 230a/03, 231b/16
r.+sın 230a/11
r.+sın (fuḳarā u raʿāyā) 252a/04
[=16]
Rab (< Ar. Rabb) Allah.
R. (Yā Rabb) 325b/13, 336a/08
[=2]
rabāb Ar. Gövdesi hindistancevizi kabuğundan yapılmış bir çeşit kemançe.
r.-ı rafāhıyyat 161b/07
[=1]
rabbānī Ar. Rabb'e ait, ilahi.
r. (ʿālım-ı rabbānī) 243a/15
r. (ḳażā-yı Rabbānī) 335a/12

r. bile (ılhām-ı Rabbānī) 239a/04
r. bile (tāʾyīdāt-ı Rabbānī) 253a/05
[=4]
rabʿ Ar. Ev; barınılan yer.
r.u'ṭ-ṭalāl 302b/04
[=1]
rabīʿ Ar. Bahar.
r. (ravāyıḥ-ı rabīʿ-ı futūḥāt) 156b/04
[=1]
Rabīʿu'ş-şānī Ar. Sonbahar, Hicri aylardan dördüncüsü. Krş. **Rabīʿu'l-āḫır**
R. 251a/10
R. ayı 199b/14, 225b/01, 270b/16, 281a/12
[=5]
Rabīʿu'l-āḫır bk. **Rabīʿu'ş-şānī**
R.+ınıñ 206b/11
[=1]
Rabīʿu'l-avval Ar. İlkbahar, Hicri aylardan üçüncüsü. r. 335a/02
R. ayı 205b/15, 217b/12, 240a/06, 280b/04, 281a/06, 332b/10
R.+nıñ 197a/08
[=8]
rabḳa Ar. Yaka, tasma, boyunduruk.
r. 226a/13
r.-ı ıṭāʿat 240a/13, 307a/02
r.-ı mutābaʿat 29b/17
r.+sıdın 316b/05
r.+sın 257a/16, 324a/01
[=6]
rabṭ Ar. Bağlanma, bağlama.
r. tap- 211a/05
[=1]
racā (< Ar. racāʾ) Ümit.
r.-ı vāṣıḳ 302b/15
r.+sıdın 185b/03
[=2]
Racab Ar. Hicri ayların yedincisi.
R. (şahr-ı Racab) 223b/12
R. (şahr-ı Racabu'l-muraccab) 178a/01, 276a/02
R. ayı 300b/02
R. u'l-muraccab 240a/17
[=5]
Racab Biy Inaḳ ş.a. Mir Heyder Padşah'ın adamlarındandır.
r. 203b/16, 204b/08
r.+nıñ 204a/16
[=3]
racaʿnā ile'l-maḳṣadi Ar. "Maksada geri döndük." anlamında bir ibare.
r. 204a/16
[=1]
rācıʿ Ar. Geri dönen.
r. bol- 292a/14, 298a/13
r. u nıfaḳ334b/07
[=3]
rad (< Ar. radd) Ret, kabul etmemek.
r. (dast-ı radd ur-) 170a/15
r. érür 212b/06
[=2]
raʿd-āheng Far. Gök gürültüsü sesi.
r. (ġulūla-ı tüfeng-i raʿd-āheng) 294a/13
r.+niñ (tüfeng-i raʿd-āheng) 193b/17
[=2]
raʿd-āvāz Far. Gök gürültüsü sesi.
r. (tüfeng-i raʿd-āvāz) 170a/04
r.+ıdın 185b/13
[=2]
raʿd-nışān Far. İzi gök gürültüsü gibi olan.
r. (āvāz-ı raʿd-nışān) 286a/08
[=1]
rafʿ Ar. Kaldırma, hükümsüz bırakma.
r. bol- 315b/15
r.-ı ḫacālat ḳıl- 310a/11
r. ḳıl- 157a/16, 199b/09
[=4]
rafāhıyyat (< Ar. rafāhiyyat) Bol olma durumu, rahatlık.
r. (amnıyyat u rafāhıyyat-ı şaḫsī) 235b/10
r. (farāġ u rafāhıyyat) 216b/03
r. (rabāb-ı rafāhıyyat) 161b/07
[=3]
raʾfat Ar. Esirgeme, acıma, şefkat etme.
r. (tacammul u raʾfat) 256b/04
r.+ın (sāya-ı humā-yı raʾfat) 165b/02
r. u ʿadl 214a/11
[=3]
rāfıʿ (<Ar. rāfiʿ) Yükselten, kaldıran.
r.-ı aʿlām 314a/07
[=1]
rāfıʿ-ı rāyātu'l-ʿadl ve'l-ıḥsān Ar. "İhsan ve adletin bayrağını kaldıran."

anlamında bir övgü ifadesi olarak kullanılır.
r. 157a/07
[=1]
rāfiʿ-ı aʿlāmu'd-dīn ve'l-īmān Ar. "İman ve dinin bayrağını kaldıran." anlamında bir övgü ifadesi olarak kullanılır.
r. 309a/01
[=3]
rafīʿ Ar. Yüksek, yüce.
r. 159b/12, 188a/02
[=2]
rafīʿ-asās Ar. Temeli yüksek olan.
r. (dīvān-ḫāna-ı rafīʿ-asās-ı gerdūn-mumās) 187b/10
[=1]
rafīʿ-bunyād Far. Temeli yüksek olan.
r. 159b/06
r.+ıġa (ʿaẓamat-ı rafīʿ-bunyād) 292b/14
r.+ınıñ (bınā-yı rafīʿ) 188a/11
[=3]
rafīʿ-cāy-gāh Far. Mevkisi yüce olan.
r. 254b/06
r. (ḫāḳān-ı rafīʿ-cāy-gāh) 177a/15
r.(ḫānḳāh-ı rafīʿ-cāy-gāh-ı numūna) 302b/05
[=3]
rafīʿ-madār Ar. Yüce mevki.
r. (dar-bār-ı rafīʿ-madār) 301a/02
[=1]
rafīʿ-mekān Far. Mekanı yüce olan.
r.+nıñ (umarā-yı rafīʿ-mekān) 274b/12
[=1]
rafīʿa Ar. Yüksek, yüce.
r. 282a/17
r. (maʿānī-ı rafīʿa) 164a/10
r. (mażāmīn-ı rafīʿa) 172b/13
[=3]
rafīḳ Ar. Arkadaş, yoldaş.
r.+ları bile 310a/06
[=1]
raft Ar. Gitme, gidiş.
r. u āmad ḳıl- "Gitme gelme." 187b/05, 202a/09
[=2]
rafʿu'llāhu aʿlāmi davlatihi Ar. "Allah onun devletinin bayraklarını yükseltsin." anlamında bir dua.
r. 237b/08
[=1]
rafʾu'llāhu aʿlāmi davlatihi ve avsaʿ ayyāmi salṭanatihi Ar. "Allah onun devletinin bayrağını yükseltsin ve saltanat günlerini uzatsın " anlamında bir dua.
r. 156b/09
[=1]
rafʿu'llāhu aʿlāmi şevketihi Ar. "Allah onun şevketinin bayrağını yükseltsin." anlamında bir dua.
r. 251a/03
[=1]
rafʿu'llāhu aʿlāmu'd-davlatihi madda'llāhu ayyāmu's-salṭanatihi Ar. "Allah onun devletinin bayrağını yükseltsin ve saltanat günlerini uzatsın." anlamında bir dua.
r. 253b/15
[=1]
raġbat Ar. İstek, ilgi duyma.
r. eyle- 158a/03
[=1]
raġbatlıġraḳ Çok istek duyma durumu.
r. (ḥarīş u raġbatlıġraḳ bol-) 284b/10
[=1]
raġm Ar. Bir şeyden hoşlanmama, hakaret.
r.+ıġa 202a/03, 206a/09
[=2]
rah bk. **rāh**
r.-ı ṭabʿ-paẕīr 321a/09
[=1]
rāh Far. Yol.
r. 242b/04, 251b/12, 319b/12
r. (ġacarçı-ı rāh) 296a/08
r. (gerd-i rāh) 244b/14, 259b/17
r. (ḫāk-i rāh) 215b/15
r. (sadd-ı rāh) 175a/05, 182b/10, 251b/13
r. (sıtam-ı rāh u rasm) 208b/01
r.+ı (ḫāk-i rāh) 241a/13
r.-ı mamāt 195b/07
r.+ıdur (uftāda-ı rāh) 215a/02
[=14]
rāḥ Ar. Şarap.
r.+ı ḥayāt 269a/14
[=1]

rah-güẕer Far. Geçit, geçilen yer.
r.+leridin 311a/05
[=1]
rah-namālıḳ Kılavuzluk.
r.+ı bile (rah-namalıgı) 197a/03, 293b/03
[=2]
rah-namūnlıġ Kılavuzluk. Krş. **rah-namūnlıḳ**
r. ḳıl- 317b/16
[=1]
rah-namūnlıḳ bk. **rah-namūnlıġ**
r.+ı bile (rah-namūnlıġı) 170b/01, 260b/07, 289a/01, 320a/06
[=4]
rah-navard Far. Yol tutan, yolcu.
r.-ı bayābān 228a/17
[=1]
rāh-rāstlıġ Uzun süreli, uzun mesafeli.
r. sarı 212b/07
[=1]
rāh-rav Far. Yolda giden, yolcu.
r.-ı amīn bol- 165b/06
[=1]
rah-zan Far. Yol kesen, eşkıya. Krş. **rāh-zan**
r.+larġa 201b/16
r.+larıdın 166b/13
[=2]
rāh-zan bk. **rah-zan**
r.+dın 304b/13
[=1]
rah-zenlik Yol kesme, eşkıyalık.
r. 201b/14, 293a/06
r. ḳıl- 159b/17
[=3]
rāḥat Ar. Rahat.
r. (ḳānūn-ı rāḥat) 161b/07
r. bol- 235b/12
[=2]
rāḥat-baḫş Ar. Rahatlık bahşeden.
r. u hamvār 312b/01
[=1]
rahatī Ar. Rahatlık.
r. (Dar-ı rāḥatī) 292a/17
[=1]
rāḥıla Ar. Yük hayvanı.
r. üçün (zād-ı rāḥıla) 303a/12
[=1]
rāhī Far. Yolcu, seyehat eden.
r. ḳıl- 320a/13
[=1]
rāḥıla Ar. Göç,en, göç eden.
r. (zād-ı rāḥıla) 320a/17
[=1]
raḥīl Ar. Göç.
r. (kös-i raḥīl ur-) 200a/08
[=1]
raḥmān Ar. Merhametli olan Allah.
r. (ḫalīfatu'r-raḥmān) 229a/07, 253b/14
r. (ḫalīfatu'r-raḥmān) 241a/14
[=3]
Raḥman Berdi Kostangir ş.a. Dönemin isyancılardan biridir.
R.+ni 239a/10
[=1]
raḥmat Ar. Rahmet, acıma.
r. 186b/06
r. (māsnad-nışīn-ı bār-gāh-ı raḥmat) 156b/05
r.+ġa (daryā-yı raḥmat) 211a/16
[=3]
raḥmat-cāy-gāh Far. Acıma makamı.
r. 157b/09
r. (ḫāḳān-ı raḥmat-cāy-gāh) 188b/10
r. (şahanşāh-ı raḥmat-cāy-gāh) 166b/0
[=3]
Raḥmat Ḳulı Bég ş.a. Beg Pulad Atalık'ın kardeşi, Taci Atalık'ın oğludur.
R. 172b/02, 209b/12, 210a/06
[=3]
Raḥmatu'llāh Çitker Ürgencī ş.a. Töre Murad Sufi ile mücadelede şehit olan olan askerlerden biridir
R. 193b/14
[=1]
raḥmatu'llāhi ʿaleyhi Ar. "Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun." anlamında vefat etmis olan din büyüklerinin adından sonra söylenir.
r.+niñ 243a/15
[=1]
raḫş Ar. Gösterişli, güzel at.
r. 252a/17
r. (mānand-ı raḫş-ı felek) 168a/12
r.+ı (summ-ı rahş) 251a/17

r.+ı bad-pa 238b/11
r.+ı ıḳbāl 210a/17
r.+ı tamam 309a/17
r.+ı vahm 312a/17
r.+ıġa 271a/01
r.+üze 296b/08
[=9]
raḫşān Far. Parlak.
r. (ḫūrşīd-ı raḫşān) 247a/15
r.+dın (mıhr-ı raḫşān) 297b/08
r.+dur 260b/06
r. kibi (muhr-ı raḫşān) 262a/15
[=4]
raḫşanda Far. Parlayan.
r. 229a/15, 287a/08
r. (durr-ı raḫşanda) 215a/03
r.+sı (gevher-i rohşanda) 246b/06
[=4]
raḫşanda-mıhr Far. Parlayan güneş.
r. 220b/08
[=1]
raḫt Far. Mallar, meta.
r.-ı ıḳāmat 235b/03
r.-ı ıḳāmat çék- 166a/16, 319b/09
r.+ın 235b/11
[=4]
raḫtlıġ Cinsî, cins.
r. 277b/02
[=1]
raʿıyyat (< Ar. raʿiyyat) Halk, teb'a.
r.+nıñ (mahāmm-ı fuḳarā u raʿıyyat) 226a/07
[=1]
raʾīs Ar. Baş, reis, bir devlet makamı.
r. u'l-ḫavāḳīn 215a/08
[=1]
raḳam Ar. Yazı yazma.
r. 225b/17, 230b/17, 279b/08, 305b/07
r. (ṣayd-ı rakam) 277b/08
r. ét- 165a/11
r.-ı ʿafv çék- 324a/02
r.-ı ʿazl çék- 326b/16
r.+ın (ʿafv raḳamın çék-) 260b/14
r.+ın çék- 268b/08
[=10]
raḳam-āvāz Far. Yazının sesi.
r.-ı ṣarīr 267a/11
[=1]
raḳam-ḳıran Yazan.
r.+lar 167b/16
[=1]
raḳam-pardāz Far. Yazı tertipleyen, yazan.
r.+ı 312a/15
[=1]
raḳam-zada Far. Yazılan, söylenen, yazılmış.
r.+sı 327b/08
r.+sı bol- 164a/14, 217b/03
[=3]
raḳba Ar. Yaka, boyunduruk.
r.-ı ıṭāʿat 229b/17
r.+larıga 257a/17
[=2]
rāḳım (< Ar. rāḳim) Yazan.
r.+ı durur 313a/06
r.-ı ḥurūf 191b/03
[=2]
raḳıyyat (< Ar. raḳiyyat) Kölelik.
r. 334a/13
[=1]
rākib Ar. Binici, binen.
r. bol- 167a/13, 244a/08
r.+iniñ 325a/08
r.+ni 312b/01
[=4]
rām Far. İtaat eden, boyun eğen.
r. érdi 216a/11
r. ḳıl- 261a/06
r. ol- 236a/10
r. yétkür- 248a/12
[=4]
rama Far. Sürü.
r. yañlıġ 221a/14
[=1]
Ramażān Ar. Ramazan ayı.
R.+da 202b/15
R.+da durur (ġurra-ı ramazan) 304a/10
R. u'l-mubārek202b/05, 228b/02, 240b/11, 306a/16, 309b/03
R. u'l-mubārek ayı 307a/06
[=8]
ramz Ar. İşaret.
r.-ı ḥaḳāyıḳdın 214a/06
[=1]
raʿnā Ar. Güzel, hoş.
r.-yı farruḫ-sıyar 247a/14
[=1]

ranc Far. Sıkıntı, zahmet, meşakkat.
r. (şıddat-ı ranc) 164a/15
r.+ıdın erdi 158a/12
r. u zaḥmat 293b/07
[=3]
ranca Far. Sıkıntılı, rahatsız, hasta.
r. 223b/07
r. ḳıl- 199b/01
[=2]
rancīda-ḫāṭır Ar. Hatrı kırılmış, gücenmiş.
r. bol- 161b/01, 171a/06
[=2]
rā's Ar. Zirve, baş; reis.
r.+ġa (samtu'r-rā'ṣ) "En yüksek nokta." 266b/13, 307b/02, 323a/03
r.'l-aʿāẓım 313b/04
[=4]
rasā Far. Erişen, ulaşan.
r. 188a/08
r.+lar 189b/03
[=2]
rasālıḳ Ulaşma durumu.
r.+ı bile (rasālıġı) 325b/02
[=1]
rasāyıl (< Ar. rasā'il) Kitaplar, mecmualar.
r. (rusl u rasāyıl) 309a/07
r. (rusūl u rasāyıl) 202a/09
[=2]
rāsıḫ-dam Far. Sağlam nefesli, sözünde duran.
r. (ṣābıt-ḳadam u rāsıḫ-dam) 192a/03
r. bol- 299b/06
r. durur érdi (ṣābıt-ḳadam u rāsıḫ-dam) 201a/13
r. dururlar (ṣābıt-ḳadam u rāsıḫ-dam) 194b/07
r. érdi 267b/06
[=5]
rāsım Ar. Resim yapan, çizgi çizen.
r.-ı ıḥsān 157a/10
r.-ı marāsım-ı salṭanat 164a/16
[=2]
rasm Ar. Usül, âdet.
r.+dın (adab u rasm) 249a/01
r.+ı 215a/17, 311b/01
r.-ı bī-dād 215b/01
r.+ı bile 165b/09, 169a/11, 171a/05, 171a/14, 191b/05, 194b/17, 197b/15, 199a/17, 302a/14, 304b/03, 309b/09, 310b/011, 311a/05, 312b/05, 327b/07, 334b/12
r.+ı bile (ıstıʿcāl-ı rasm) 269a/11
r.-ı Garşāsb213a/09
r.-ı marġūb 251b/01
r.-ı şikār 312b/09
r.+ıġa 223a/02
r.+ın 165b/05, 290b/16
r.+ın (sıtam-ı rāh u rasm) 208b/01
r.+ını 209a/10
r.+lar 226a/08
[=30]
rast Far. Sıkı, sağlam.
r. baġla- 242b/16
[=1]
rāst Far. Doğru.
r. 222a/02
r. ḳıl- 221b/17, 223a/03, 260a/08
r. tüze- 261a/07
[=5]
rastaḫīz Far. Kıyamet, mahşer.
r. 261a/16
r. (şorış-ı rastaḫīz) 218b/10
r.-ı ġavġa 178a/13
r. kop- 220a/17
r. sal- 158a/15, 202b/10, 261b/04
[=7]
rāstlıġ Doğruluk.
r. 268a/13
r. (ʿadl u rāstlıġ) 333a/13
[=2]
rasūl Ar. Elçi, peygamber.
r. 197a/14
r. (anbıyā u rasūl-ı ʿArab) 213a/05
r. ḳıl- 201b/07
r.+nıñ 191b/16
[=4]
raşaḥāt Ar. Sızıntılar, damlalar.
r.-ı bahār 317b/02
r.-ı sahāb 156b/08, 315a/07
[=3]
raşālā Far. Köpük helvası, nişale.
r.+sıdın 250b/03
[=1]
raṭb Ar. Yumuşak, mülayim.

r. u'l-lısān "Yumuşak sözlü." 168a/01, 177b/11
[=2]
ravā Far. Layık, uygun.
r. kör- 334b/14
[=1]
ravāc Ar. Kıymet, değer.
r.+ı 225a/05
[=1]
ravāḥıl (<Ar. ravāḥil) Yük hayvanları.
r. (zavāda-ı ravāḥıl) 248a/01
[=1]
ravān Far. Giden, gidici; ruh, can.
r. 212b/10, 296b/12, 312b/15
r. (genc-i ravan) 166b/04, 301b/07
r. (rūḥ-ı ravān) 199b/15
r.+al- 215a/05
r. bol- 226b/09, 229b/05, 275b/03, 289a/13
r.+ı 248a/12
r.+ların (lālī-ı ravān) 311b/11
r. tap- 256b/07
[=14]
ravāna Far. Yürüyen, giden.
r. bol- 243a/11
r. ḳıl- 305a/03, 324b/04
[=3]
ravāyıh (< Ar. ravā'ih) Güzel kokular.
r.-ı rabīʿ-ı futūḥāt 156b/03
r.+ıdın (naṣāyıḥ-ı ravāyıḥ) 230b/05
[=2]
ravża Ar. Bahçe, cennet bahçesi.
r.-ı müteberrike 248a/04
r.-ı tazyīn ḳıl- 246a/11
r. yañlıġ 275a/07
[=3]
ravża-ḫūr Ar. Cennet bahçesi hurisi.
r.+ı 258b/04
[=1]
Ravżatu'ṣ-ṣafā e.a. Farsça meşhur bir tarih kitabıdır. 1498 yılında Mirhand tarafından yazılmıştır.Mirhand Sultan Hüseyin Baykara'nın himayesindeki bilim adamlarındandı. Eserini Ali Sir Nevai'nin önerisi ve yardımlarıyla yazmıştır. Bu kitap metnimizin kaynaklarındandır.
R. 321b/13
[=1]
ra'y Ar. Rey, hüküm, itikat.
r. (maʿrūż-ı raʾy-ı ʿālam-ārāy) 163b/13
r.-ı ʿālam 231b/12
r.-ı avlıyā 314a/15
r.+ı bile 314a/15
r.-ı ḫıtırad-pīrāy226a/04
r.-ı ıḫtırāʿ-ārā-yı müşkil-küşāy187b/09
r.-ı ṣavāb-numāy-ı ʿālam-ārāy327a/02
r.-ı zarrīn 325a/16
r.+ıġa 187b/12, 222b/08, 234a/04
r.+ın 265b/03, 291b/15
r.+ınġa 321a/08
r.+larıġa 157b/11
r.+nı 227b/11
[=16]
rāyat Ar. Sancak, bayrak.
r. (ıstırfāʿ-ı rāyat-ı sıyāsat) 171a/17
r.+ı 167a/15
r.-ı ıḳbāl 325b/01
r.-ı mıhr 176a/08
r.-ı nuṣrat 315b/08
r.-ı nuṣrat-āyat 160b/12, 161b/11
r.-ı nuṣrat-āyīn 162a/07
r.-ı ẓafar 218a/16
r.-ı ẓafar-āyāt 251b/17
r.+ın 160a/05, 163b/10
[=12]
rāyāt Ar. Sancaklar, bayraklar.
r. (farāzanda-ı rāyat-ı kīş-ı dīn) 220b/09
r. (maḳarr-ı rāyāt-ı nuṣrat-ancām) 232a/16
r.-ı kasāfat-sımāt209b/03
r.-ı kesāfet-āyat 218a/06
r.-ı nuṣrat-āyāt 174a/07, 180a/08, 282a/14, 283a/10
r.-ı ḫūrşīd 233b/05
[=9]
rāyat-afrāz Far. Bayrağı yükselten, kaldıran.
r. 161b/02, 169a/09, 174a/08, 177a/06, 180b/01, 190b/11, 193a/07, 240b/04, 276a/14, 279a/11, 285b/14, 306b/08, 317b/01, 320b/08, 327a/07
r.+ı 282a/16
[=16]
rāyat-nahżat Ar. Bayrak hareketi.
r.+nı 296a/05

[=1]
rayḥān Ar. Reyhan, fesleğen.
r.+ıdın 281b/06
[=1]
rayyān Ar.Suya kanmış.
r. (tāza u rayyān) 302b/17
[=1]
rayyānlıḳ Suya kanmışlık.
r.+ı üçün (tāza u rayyānlıġı) 314a/04
[=1]
rāz Far. Sır.
r.-ı sar-basta 172a/07
r.+ıma 214b/11
[=2]
raẕālat-ṣıfāt Far. Fena ve kötü özellikleri olan.
r. 166a/13
r.+da 172b/15
r.+ıġa (ẕavāt-ı raẕālat-ṣıfāt) 185b/08
[=3]
rāżī Ar. Rıza gösteren, razı.
r. durur érdiler 306a/06
[=1]
razm Far. Çarpışma, savaş.
r. 233a/14, 258a/03, 263a/17
r. (asbāb-ı razm) 260a/09
r. (ḳavānīn-ı razm u ḳıtāl) 220a/15
r. (manʿ-ı razm) 246a/05
r. (muntaẓır-ı razm u kār-zār) 199a/09
r. ét- 254a/15
r.+ıdın 254a/15
r. içre 220b/11
[=10]
razm-āgāh Far. Çarpışmayı, savaşı bilen.
r. durur érdiler (şucāʿa-ı razm-āgāh) 281a/14
[=1]
razm-āzmāy Far. Savaş gibi, kavgalı bir şekilde.
r. 260a/01
[=1]
razm-cūy Far. savaş arayan, savaşçı.
r. 328a/16
[=1]
razm-gah bk. razm-gāh
r. sarı 218a/12
[=1]
razm-gāh Far. Savaş meydanı.
r.+ġa 199a/17, 218b/04
r.+ıġa 185a/15
r. içre 219b/06
[=4]
refāhiyyetlik Bolluk.
r. 294b/07
[=1]
reng Far. Renk.
r. 258b/10, 309a/16
r.+de (ṣıfat u reng) 249a/02
r.+idin (āb u reng) 309a/16
[=4]
reng-āmīz Far. renk renk, türlü renkli.
r.+larıga (ḳısm-ı reng-āmīz) 294b/04
[=1]
reng be-reng Far. Renkli.
r. 168a/04, 250a/08
[=2]
rengīn Far. Renkli.
r. (maʿānā-ı rengīn) 216b/16
r. ḳıl- 224a/14, 289b/05
[=3]
reşk Far. Kıskançlık.
r.-i ārām ḳıl- 271b/04
r.-i bihişt ḳıl- 278a/01
r.-i bostān 252a/04
r.-i gülistān 156b/04, 255a/08
r.-i gülistān-ı ıram 331b/02
r.-i gülşen 327a/17
r.-i nigār-ḫāna-ı Çīn 167b/03, 178a/03, 200a/17, 275a/05
r.-i şaharıstān-ı Çīn 315b/06
[=12]
rıbāṭ Far.Tekke, konak, han.
r. 159b/06, 207b/17, 208a/03
r. ahlı 294a/17
r. dağı 294a/12
r.+ġa 195a/10, 195a/12
r.+ı 195a/05, 237b/10, 289b/10, 312a/01
r.-ı ʿālī 245a/06
r.-ı fāyıżu'n-naşāt 162a/05, 311b/06
r.-ı mazbūr 195a/06
r.+ıdın 293b/12
r.+ıġa 205a/10, 230b/08, 236b/12, 244b/17, 307a/08
r.+ın 293b/09, 300a/06
r.+ını 159b/12

r.+ınıñ 207a/07, 207b/13, 207b/14, 289b/09, 293b/13
r.+ların 294a/11
r.+larnı 204a/13
r.+nı 195a/12, 205a/13, 207b/15
r.+nıñ 195a/10, 294a/16
[=36]

rıbāṭī Ar. Bir konak, han, yapı.
r. 159b/04
[=1]

rıfʿat (< Ar. rifʿat) Yükseklik.
r. (afsar-ı rıfʿat) 199b/07
r. (taḫt-ı rıfʿat) 267a/02
r. ara 311b/07
r.+da 192b/13
r.+ıdın 292b/11
r.+ın 215b/08
r. içre 159b/11
r. tap- 165a/10
[=8]

rıfʿat-aʿlā Ar. Çok yüksek.
r. bol- 169b/17
[=1]

rıfʿat-dast-gāh Far. Tekkesi yüce olan.
r. 177a/16
[=1]

rıfʿat-panāh Far. Sığınağı yüce olan.
r. 185a/09
r. (vazīr-ı felek-ḳadr-ı rıfʿat) 187b/15
[=2]

rıfḳ Ar. Yumuşaklık, yavaşlık.
r. (arbab-ı rıfḳ) 299b/01
[=1]

rıḳāb (<Ar. riḳāb) Gözleme, gözetleme.
r. (mālik-i rıḳāb) 229a/15, 311a/10
r. (mālik-i rıḳāb-ı mülūku'l-ʿArab ve'l-ʿAcam) 292b/08
[=3]

rıḳḳat (<Ar. riḳḳat) Yufkalık, incelik; merhamer.
r. 178b/03, 303a/08
[=2]

rımāl (<Ar. rimāl) Kumlar.
r.+ıdur 320b/17
[=1]

rısāla (<Ar. risāla)Küçük kitap. Metinde bu kelime ile eserin kendisi kastedilmektedir.
r.-ı saʿādat-maḳāla 214b/02
[=1]

rısālat (<Ar. risālat) Elçilik.
r. 171a/05, 191b/05
r. (tablīġ-ı rısālat) 319b/16
r.+dın soñra (tablīġ-ı rısālat) 191b/10
[=4]

rışta (<Far. rişta) İplik.
r.-ı ḥayāt 220a/07
r.-ı ıżṭırāb 163a/13
[=2]

rıvāyat (<Ar. rivāyat) Anlatılan olay ya da söz.
r. 188b/08, 308b/06
[=2]

rıyāsat (<Ar. riyāsat) Reislik, başlık.
r. 225b/12
[=1]

rıyāsat-nigīn Far. Başkanlık mührü, yüzüğü.
r.+ı 224b/06
[=1]

rıyāż (<Ar. riyāż) Bahçeler.
r.+ı cınan 216a/01, 229b/02
[=2]

rıyāżat (<Ar. riyāżat) Nefsi terbiye maksadıyla az gıda ile geçinmek.
r.+dın (ḳavānīn-ı rıyāżat) 261b/11
[=1]

rıżā (<Ar. rıżāʾ) Memnunluk, istek, razı olma.
r.-yı avlıyā 314a/12
[=1]

rıżā-ḫod Far. Kendi isteği.
r.+ı üzre 182a/02
[=1]

Rıżā Atalıḳ ş.a. Hıtay ve Kulanın hakimidir.
R. 277a/04
[=1]

rıżālıḳ Hoşnutluk.
r. bér- 254b/03
[=1]

rıżāmand Far. Hoşnut gibi
r. bol- 188b/11
r. ḳıl- 314b/09
[=2]

rıżāmandlıḳ Hoşnutluk.
r.+ı (mucıb-ı farman u rızamandlıg) 164b/03

[=1]
rıżvān (< Ar. riżvān) Cennet.
r. durur (ġayrat-ı rıżvān) 156b/04
[=1]
rikāb Ar. Büyük bir kimsenin huzuru; üzengi.
r. 311a/10
r. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı rikāb) 191a/04
r.+ġa 248a/03
r.+ı 242a/11
r.-ı ʿazīmat 181b/11, 246b/09
r.-ı humāyūn 194a/05, 199b/08
r.-ı muʿāvadat 250a/02
r.-ı saʿādat 242a/02
r.-ı ṭılla-pīrāya 312b/02
r.-ı ẓafar-ıntısāb 196a/16
r.+ıda 185b/04
r.+ıġa 168b/08, 182a/05, 190a/12, 255a/03, 271a/01, 311b/15
r. u ʿınān u sıtām 261a/07
[=20]
rikāb-boslıġ bk. rikāb-boslıḳ
r. 250a/04
r.+ıġa (rikāb-boslıġıġa) 249a/12
r.+ıġa yétkür 170b/10
[=3]
rikāb-boslıḳ Makam öpme durumu. Krş. **rikāb-boslıġ**
r. 319a/08
r.+ġa 177b/02, 248b/03
r.+ı bile 245a/14
[=4]
rīşa Far. Saçak, püskül.
r. 248b/11
r.+sın 314b/15
[=2]
rīzış Far. Akış, dökülüş.
r.-ı bī-nıhāyat 188b/05
[=1]
roşan Far. Parlak, açık, belli.
r. 228a/06, 241a/11, 269a/12
r. bol- 215b/11, 216a/13, 258b/17, 268a/13
r. durur érdi 289a/17
r. ḳıl- 157b/03, 198a/07, 219a/16, 249b/15, 258a/13
r. u huvaydā bol- 318b/13
r. u mubarhan ḳıl- 172a/09
r. u munavvar ḳıl- 165a/02, 201a/10, 225b/07
r. u padīdar ḳıl- 163a/01
[=19]
roşan-żamīr Far. Gönlü parlak olan.
r. (amīr-ı kebīr-ı roşan-żamīr) 224b/13
r. (amīr-ı roşan-żamīr) 175a/15, 192a/07, 227b/07, 230b/14, 232a/14, 237b/08, 240a/15, 243b/08, 265a/06, 272a/12, 284b/16, 290b/02, 317b/08, 326a/16
[=15]
roşanlıġ Açıklık.
r. 161b/13
[=1]
roz Far. Gün, gündüz.
r. (kevkebe-i roz-ı afzūn) 177a/07
[=1]
rozgār Far. Zaman.
r. 316a/10
r. (abṭāl-ı rozgār) 159a/09, 177a/08
r. (malbūsāt-ı rozgār) 165b/01
r.+dın (ʿarṣa-ı rozgār) 171a/17
r. érdi (mubārız-ı rozgār) 161b/16
r.+ın 160b/09
r.+ınıñ 282b/11
r.+lar 166a/04, 167a/13, 303a/09
r.+larınıñ 161b/11
r.+larnıñ 169a/10
[=13]
rozī I Far. Bir gün.
r. (ġam-ı rozī) 335b/11
[=1]
rozī II Far. Nasip, kısmet.
r.+dın (taḥṣīl-ı rozī) 335b/15
r. ḳıl- 185a/01
[=3]
rū Far. Yüz.
r. 225b/15
r. ḳıl- “Karşı karşıya gelmek.” 288a/05
[=2]
rū-ba-rūy Far. Yüz yüze.
r. ol- 299b/14
[=1]
rū-gerdān Yüz çeviren, uzaklaşan.
r. bol- 181a/13
r.+ları dék (davlat-ı rū-gerdān) 297a/03
[=2]

ruʿb Ar. Korku, terör.
r. (tārīn-ı ruʿb u hırās) 161b/08
r. sal- 169b/02
r. u hırās 177a/03, 181b/03, 199a/13, 205a/12, 226b/16, 265a/10, 305a/12, 305b/10
r. u hırās sal- 191a/15
[=11]
ruʿb-efgenlik Korkuyu yıkma, yenme durumu.
r. 168b/10
[=1]
rūbāh Far. Tiki
r. 226b/17
[=1]
rūbāh-bāzlıġ Kurnazlık.
r.+ı bile 220a/08
[=1]
rūbāh-firīb Far. Kurnaz aldatan.
r. durur érdi 163a/12
[=1]
rubāʿī Ar. Dörtlük. Metinde manzume başlığı olarak kullanılmıştır.
r. 184b/17, 185a/16, 187a/14, 200b/03, 222b/05, 257a/11, 305a/07, 306a/13, 312b/02, 321a/08, 323b/14, 327b/04, 335a/15
r.+nı 187a/14, 200b/03
[=15]
rucūʿ Ar. Geri dönme, dönüş.
r. eyle- 214b/16
r. ḳıl- 327a/03
r. u'l- ḳahḳarā 330b/01
[=3]
rūd Far. Irmak, çay.
r.+nıñ 196a/12
[=1]
rūd-ḫāna Far. Bir nehir veya kanal yatağı.
r.+sı 322a/05
r.+sınıñ 223b/12
[=2]
rufākā (Ar. rufakāʾ) Arkadaşlar.
r. 302a/02
r.+sı bile 310b/03, 330a/06
[=3]
ruḫ Far. Yanak.
r. 312b/03
r.-ı tavaccuh 219b/17
[=2]
rūḥ Ar. Can, nefes, ruh.
r. 263b/17
r.-ı muḳaddas 312a/07
r.-ı ravān 199b/15
r.-ı tamṣālī 278a/06
r.+ıdın 182a/07
r.+ıġa 249b/12
r.+ın (ṭāyır-ı rūḥ) 172a/15
r. kibi 320b/03
[=8]
rūḥ-parvar Far. Ruh besleyen, ruha kuvvet ve ferahlık veren.
r. édi 251b/05
[=1]
ruḫām Ar. Mermer.
r. (farş-ı yaşm u ruḫām) 188a/10
[=1]
rūhānī Ar. Ruha ait, ruhla ilgili.
r. bile (taʾyīdāt-ı rūhānī) 168b/12
[=1]
ruḫsār Ar. Yüz.
r. (reng-i ruḫsār-ı şacāʿat) 219b/08
r.+ı dék 245a/02
r.-ı inkisār 199b/08
r.+ıdın 315a/05
r.+ın 185b/10
r.+ını (şamʿ-ı ruḫsār) 168a/17
[=6]
ruḫṣāra Ar. Yüz, çehre.
r.-ı ʿışyān 230a/12
[=1]
ruḫṣat Ar. İzin.
r. 256a/13
r. (bī-ıẕn u ruḫṣat) 315a/12
r. (ıẕn u ruḫṣat bér-) 247b/13, 317b/14
r. al- 234b/03
r. bér- 266a/10
r. bile (ıẕn u ruḫṣat) 256b/13
r.+ı bile 211a/02
r.-ı ınṣırāf 161a/05, 179a/03
r.-ı ınṣırāf béril- 190b/16
[=11]
ruḫṣatsız İzinsiz.
r. 245b/12
[=1]
ruḫşān Far. Parlak.
r. kibi (mıhr-ı ruḫşān) 165b/15
[=1]

rukūb Ar. Biniş, binme.
r. buyur- 224a/11, 271a/01, 280a/17
r. ét- 191a/17, 204b/02, 233a/11, 243b/06, 251a/12, 266b/13, 296a/06, 326a/02, 327a/12
r.-ı ʿarż-ı leşker ḳıl- 174b/04
r. ḳıl- 158b/09, 160a/03, 161a/10, 162a/06, 167a/12, 168b/09, 169a/15, 177b/08, 178a/08, 193a/02, 197a/10, 198b/13, 199a/06, 203b/12, 204b/10, 207a/05, 210b/04, 226b/04, 228a/16, 242a/03, 250b/09, 252a/03, 253b/04, 253b/16, 255a/04, 269b/03, 273b/14, 277b/16, 287a/03, 296a/05, 307a/12, 311b/02, 311b/14, 320b/08, 324b/07, 327b/11, 331b/02, 332a/06
r. körgüz- 174b/11, 255b/06, 283a/06
[=55]
rumḥ Ar. Kargı, mızrak, süngü.
r.+ı 195b/07
[=1]
Rūmī Ar. Rum ülkesinden, anadolulu.
r. (tāʾrīḫ-ı Rūmī) 189a/06
[=1]
rumūz Ar. Remizler, işaretler.
r.+ınıñ 241a/13, 267b/15, 332b/13
[=3]
runūd Ar. Haydut.
r. u avbāş 315a/06
[=1]
Rus k.a. Rus.
R. 219b/10, 254a/07, 293a/01
[=3]
rusl Ar. Peygamberler.
r. u rasāyıl 309a/07
[=1]
rust Far. Güçlü, sağlam.
r. 182a/03
[=1]
rusta Far. Bitmiş, yetişmiş.
r.-ı bostān 315b/09
[=1]
Rustam ş.a. Doğu edebiyatında kuvvet ve cesaret sembolü olan meşhur bir İran mitoloji kahramanı.
R. 263b/05
R. (naẓīr-ı Rustam-ı fīl-efgen) 328a/14
R. (Sām u Rustam) 215b/13
R. allıdadur 303b/10
R.+ġa 179a/15
R.+ı 233a/14, 305b/17
R.-ı dastān 218b/06, 221b/13, 226b/03
R.-ı maʿreke-i haycā 328a/10
R.-ı pīl-ten 159a/04
R. ise 294a/06
R. kibi 221a/12, 241a/12, 255b/11, 320b/02, 328a/15
R. u Bijan 213a/11
R. u Isfandyār 184a/03, 217a/17, 224a/02, 259b/02
[=233]
Rustam-āyīn Far. Rüstem huylu.
R. (yal-ı Rustam-āyīn) 223a/08
[=1]
Rustam-efgen Far. Rüstem gibi yıkan.
R. 242b/06
[=1]
Rustam-nabard Far. Rüstem gibi savaşan.
R. 220b/11
[=1]
Rustamāna Far. Rüstem gibi, Rüstem'e yakışır.
R. 182a/06, 183b/15, 198a/13, 210a/13, 264a/16, 277b/03
[=6]
rusūḫ Ar. Maharet.
r. (murşıd-ı arbābu'l-rusūḫ) 313b/15
[=1]
rusul Ar. Peygamberler, elçiler.
r. 213a/04
r. u rasāyıl 202a/09
[=2]
rusūm Ar. Âdetler, törenler.
r.-ı baġī 333b/15
r.-ı muḥāfaẓat 268a/17
r.+ıġa 159a/09
r.+ın 220b/09, 238b/03
r.+ınıñ 230b/03
[=6]
rusvālıḳ Rezillik.
r. bile (yüz rusvālıḳ) 282a/07
[=1]
ruşd Ar. Doğru düşünme, akıl sahibi olma.
r. (āṣār-ı ruşd u sudād) 157b/16
r. u sudād 328a/03
[=2]

rutba Ar. Rütbe, derece, makam.
r. 314a/16
r.+sıdın 225b/03
r.+sıdın (béglik rutbası) 164b/15
[=3]
ruṭūbat Ar. Yaşlık, nem.
r.+ġa 316a/02
[=1]
ruʿūnāt Ar. İnsana ağır gelecek hallerde bulunma.
r. 159b/09
[=1]
ruʾūs A. Başlar, reisler.
r.+ını 218b/12
[=1]
rūy Far. Yüz, çehre.
r. bér- 216b/03, 278a/15
r.-ı zavāl 333a/15
r. ḳoy- 165a/08
[=4]
rūy-bar-rū Far. Yüz yüze.
r. 188a/05
[=1]
rūy-be-rāh Gitmeye hazır, yüzü yola doğru. Krş. **rūy-ber-rāh**
r. (bi-sabat u ruy-be-rah) 205b/02
[=1]
rūy-ber-rāh bk. **rūy-be-rāh**
r. bol- 297b/07
[=1]
rūy-gerdān Far. Nefretle geri dönmek.
r. bol- 182a/16, 183b/08, 193b/09, 195b/11, 209b/09, 210a/06, 227a/02, 237b/16, 286a/15, 288b/05, 289b/13, 297b/06, 303b/09
[=13]
rūyīna-ten Far. İsfendiyar'ın adı. Tunç vücutlu, güçlü kuvvetli.
r.+niñ (Isfandyār-ı rūyīna-ten) 182a/07
r. érdi (ʿadīl-ı Isfandyār-ı rūyīna-ten) 328a/14
[=2]
rūz Far. Gün.
r. (ıntısāb-ı rūz) 296a/03
r. (sulṭān-ı şahr-ı rūz) 324a/17
r.-ı maḥşar 239b/13
[=3]
rūz-afzūn Far. Uzun ömürlü.
r.+nıñ (davlat-ı rūz-afzūn) 226a/14
[=1]
Rūz Muḥammad Ḫān ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
R. 264b/01, 297b/05
[=2]
rūzgār Far. Zaman, devir.
r. 333b/11
r.+ınıñ 325b/03
[=2]
rükn Ar. Direk, esas.
r.-i aʿẓam 233a/13, 330b/09
[=2]

S, Ş, Ṣ

sa-şanba Salı günü.
s. érdi 246a/10
s. kéçesi 253b/04
s. küni 174a/07, 180a/08, 190b/17, 193a/08, 198b/10, 204b/07, 237b/08, 240a/01, 257a/15, 266a/15, 271a/14, 271b/05, 275a/01, 277b/15, 285a/10, 290b/01, 302a/03, 304a/03, 319a/13, 327a/04, 330a/15
s. tüni 162a/11
[=24]
sāʿad Ar. Ön kol.
s.-ı ıʿtımād261b/13
[=1]
saʿādat Ar. Mutluluk.
s. 159b/10, 168b/08, 188a/02, 190a/12, 197a/10, 205a/08, 214b/06, 214b/12, 215a/02, 216a/10, 220b/12, 225a/06, 275a/07, 283a/05, 311b/04, 311b/15
s. (dībā-yı saʿādat) 219b/02
s. (iksīr-ı saʿādat) 314a/09
s. (mızrab-ı ḫıyām-ı saʿādat) 271b/10
s. (muʿāvanat-ı ıḳbāl u saʿādat) 157a/15
s. (sābıḳa-ı saʿādat-ı lam-yazalī) 216a/08
s. (valad-ı saʿādat-ı payvand) 278b/17
s. ahlı 257b/01
s. birle 167a/16
s.+da (avc-ı saʿādat) 307b/11
s.+da érdi (kemāl-i saʿādat) 164b/10
s. durur 292a/13
s. durur (maṣdar-ı amn u saʿādat) 231a/03
s.+ġa (rikāb-ı saʿādat) 242a/02
s.+ġa (samand-ı saʿādat) 326a/02

s.-ı abadī 257b/04
s.+ıdın (aṣar-ı saʿādat) 216b/01, 216b/06, 304b/05
s.+ıdın (zekā-ı cabha-ı saʿādat) 157b/17
s.+ıġa 314b/04
s.+ıġa (rikāb-ı saʿādat) 288b/16
s. yañlıġ 316b/10
s. yañlıġ (davlat u saʿādat) 286a/16
[=39]

saʿādat-āṣār Ar. Eserleri mutluluk olan.

s.-ı dīdār 164b/02
s.+larıġa 273b/15
[=2]

saʿādat-dast-gāh Far. Mutluluk yeri.
s. 331a/14
s. (mustaḳarr-ı ordu-yı saʿādat-dast-gāh) 251b/16
[=2]

saʿādat-farcām Far. Sonu mutluluk olan.
s.+da (ayyām-ı saʿādat-farcām) 307b/05
s.+ıda (ayyām-ı saʿādat-farcām) 228b/07
s.+ın (payġām-ı saʿādat-farcām) 230b/02
[=3]

saʿādat-kīş Far. Mezhebi mutluluk olan, mutlu.
s. 307b/15
[=1]

saʿādat-luzūm Far. Mutluluk gerektiren.
s.+ı (ḳudūm-ı saʿādat-luzūmı) 233b/06
s.+ı bile (şaraf-ı ḳudūm-ı saʿadat-luzūm) 331b/13
[=2]

saʿādat-maʾāb Ar. Sığınılacak yeri mutluluk olan.
s. u kerem-dast-gāh 187b/15
[=1]

saʿādat-maḳāla Far. Mutluluk söyleyen.
s. (rısāla-ı saʿādat-maḳāla) 214b/02
[=1]

saʿādat-maʾnūs Ar. Mutluluğa alışmış.
s. (ḫāma-ı saʿādat-maʾnūs) 188b/08
s.+ı (culūs-ı saʿādat-maʾnūs) 229a/11
s.+ınıñ (culūs-ı saʿādat-maʾnūs) 236a/14
[=3]

saʿādat-mazīd Ar. Çoğalan mutluluk.
s.+ların (żamīr-ı saʿādat-mazid) 165a/01
[=1]

saʿādat-naẓīr Ar. Mutluluğa benzeyen.
s.+ı (żamīr-ı saʿādat-naẓīr) 168b/12
[=1]

saʿādat-nışān Ar. İzi mutluluk olan.
s. (humā-yı saʿādat-nışān) 215b/16
s.+nıñ (davlat-ı saʿādat-nışān) 282a/13
[=2]

saʿādat-numūd Far. Mutluluğa benzeyen.
s.+ı bile (vucūd-ı saʿādat-numūdı) 217b/16
[=1]

saʿādat-numūn Far. Mutluluğa benzer, mutlu.
s.+ı (valādat-ı humāyūn-ı saʿādat-numūn) 216a/04
[=1]

saʿādat-paẕīr Far. Mutlu olan, mutlu.
s. (amīr-ı bī-naẓīr-ı saʿādat-paẕīr) 307b/11
[=1]

saʿādat-pīrāya Far. Mutluluğun süsü.
s. ét- 188b/07
[=1]

saʿādat-sımāt Ar. İzleri mutluluk olan.
s. (ẕāt-ı saʿādat-sımāt-ı ḫucasta-ṣıfāt) 184b/10
s.+ı (vāḳıʿāt-ı saʿādat-sımāt) 279b/07
[=2]

saʿādat-taḫmīr Ar. Mutlulukla yoğrulmuş.
s.+ıda (żamīr-ı saʿādat-taḫmīr) 192b/17
[=1]

saʿādat-vuḳūf Ar. Mutlu.
s.+nı (ṣufūf-ı saʿādat-vuḳūf) 252a/11
[=1]

saʿādat-vuṣūl Ar. Mutlu.
s.+ı bile 275a/05
s.+ı bile (āftāb-ı saʿādat-vuṣūl) 271a/02
s.+ı bile (nuzūl-ı saʿādat-vuṣûl) 318b/12
[=3]

saʿādat-yār Far. Yari mutluluk olan.
s. 275a/09
[=1]
Saʿādat Keray ş.a. Kazak'ın ileri gelenlerindendir. Abdulaziz Han'ın elçisidir.
S. 328a/04
S.+ġa 317a/04
S.+nı 316b/09
[=3]
sāʿat Ar. Zaman, vakit, saat.
s. 181a/11, 271a/17
s. (masʿūd-ı sāʿat) 241b/17
s.+da (her sāʿat) 278a/08
s.+ı 254b/17
s.+ı humāyūn 216a/11
s.+ı saʿd 296a/04
[=7]
sāʿāt Ar. Zamanlar, saatler.
s. (aḥsan-ı sāʿāt) 310b/12
s. (asʿad-ı sāʿāt) 216a/06, 283a/04
s.+da (asʿad-ı sāʿāt) 270b/17, 314b/02
s.+da durur érdi (asad-ı sāʿāt) 251a/12
s. durur érdi (asʿad-ı sāʿāt) 228a/04
s. édi (asʿad-ı sāʿāt) 254b/17
[=8]
ṣabā-raftār Far. Rüzgar gibi salınarak giden.
ṣ. (samand-ı ṣabā-raftār) 232b/02
[=1]
sabab Ar. Sebep, neden.
s. 201b/01, 201b/10, 202a/01, 202a/08
s. (avval sabab) 253b/16
s. (ikinçi sabab) 254a/06
s. bol- 210a/03, 310b/04
s.+dın 278a/16
s.-ı ıṭlāḳ 300a/17
s.-ı kibr u ġurūr 167a/02
s.-ı mazīd-ı ıḳbāl 333b/10
s.-ı muḫālafat 166a/02
s.+ıdın 268b/04
s.+nı 201a/17
s. u mūcıb 268a/10
[=16]
ṣabāḥ Ar. Sabah vakti.
ṣ. 320b/08
ṣ.+ıdur érdi 301a/09
[=2]
ṣabāt Ar. Yerinden kımıldamama, kararından vaz geçmeme.
s. 183b/09, 183b/10, 277a/09
s. (kemāl-i ṣabāt) 162b/02
s. (ṣāḥıb-ı ṣabāt) 162b/03
s.+ı 207b/03
s.+ı (şīrāza-ı ṣabāt) 175a/09
s.+ıdın 162b/05
s.+ın (tamkīn u ṣabāt) 183b/14
s. ḳıl- 205a/12
s.+nı (sar-rışta-ı ṣabāt) 219a/06, 305b/06
s. u ḳarār 333a/05
[=13]
sābıḳa Ar. Geçmiş, önceki.
s.+da (azmına-ı sābıḳa) 271b/13, 302b/01
s.-ı bayān 327b/07
s.-ı meẕkūr 234a/08, 270a/04
s.-ı saʿādat-ı lam-yazalī 216a/08
[=6]
sābıḳan Ar. Geçmişte, önceden.
s. 157b/14, 164a/14, 186b/11, 202a/15, 221a/01, 282b/06, 299b/04, 300b/03, 308b/08, 309a/13, 330a/02, 334b/06
[=12]
ṣābıt (< Ar. ṣabit) Yerinde duran, sabit.
ṣ. bol- 326a/14
[=1]
ṣābıt-ḳadam Ar. Sözünde duran.
s. érdi 267b/06
s. u bad-ḫ(v)āhlıḳ 299b/05
s. u rāsıḫ-dam 194b/07, 201a/13
s. u rāsıḫ-dam bol- 192a/03
[=6]
sabḳat Ar. Geçmek, ilerlemek.
s. 329a/05
s. (ḳaṣb-ı sabḳat) 234b/02
s.+nı (ḳaṣb-ı sabḳat) 202b/12
[=3]
ṣabt Ar. Yazma, deftere geçirme, bir yere kaydetme.
ṣ. bol- 224b/02
[=1]
sabza-zār Far. Çayırlık, çimenlik, yeşillik.
s.+ı durur érdi (sar-sabz u ḫurram u sabza-zār) 158b/02
[=1]

saç- Saçmak, dagıtmak, yaymak.
s.-arġa 214b/13
s.-ıp 165a/06, 169b/07, 187b/16, 244a/14, 250a/07, 259a/03, 262a/06, 266b/08, 296b/10
s.-tı 183b/17, 246b/05, 282b/16
s.-tılar 243a/10, 250a/11
[=15]
dur saç- 165a/06, 282b/16
genc saç- 259a/04
otlar saç- 169b/07
[=4]
saçıġ Saçılmış olan.
s. 250a/11
s. kéltür- 199b/16, 214b/16
s.+lar 225b/16
[=4]
saçıl- Saçılmak, dağılmak.
s.-dı 216b/06
s.-ıp 183b/17, 193a/17, 198a/06
[=4]
ot saçıl- 198a/06
[=1]
saçra- Sıçramak, zıplamak, hoplamak
s.-p 246a/01
[=1]
sad (Ar. sadd) Set, engel.
s.+ı rāh 175a/05, 182b/10, 251b/13
s.+ıġa 275b/01
s.+ıġa (saddıġa) 239b/03
[=5]
saʿd Ar. Saadetli.
s.+da (sāʿāt-ı saʿd) 296a/
s.+ın (baḫt-ı saʿd) 317a/02
[=2]
ṣadā (< Ar. ṣadāʾ) Seda, avaz, ses.
ṣ.+ġa 296b/12
ṣ.+ġa kir- 260a/12
ṣ.+ġa kirgüz- 225b/14, 260a/09, 331b/16
ṣ.+sı 287a/10
ṣ.+sın 286a/06
ṣ.-yı ḫanda-ı ṣubḥ 264b/16
ṣ.-yı mufāhamat 224b/07
ṣ.-yı taḥsīn 182a/07
ṣ.-yı ṭanṭana 165a/03, 225b/10
[=12]
sāda Far. Basit, süssüz.
s.-ı ʿızzat u calālat 327a/15
s. ḳıl- 214b/08
[=2]
ṣadaf Ar. Sedef.
ṣ. 243a/17
[=1]
ṣadāḳ Ar. Okları koymağa mahsus torba veya kutu şeklindeki kılıfın adıdır. Metinde okçuluk anlamında kullanılmıştır.
ṣ. toyı bér- 167b/10
[=1]
ṣadaḳāt Ar. Bağlılık.
ṣ.+ıdın 165a/14
ṣ.+ın 197b/06
[=2]
ṣadāḳat-āgāh Far. Bağlılık bilen, sadık.
ṣ. 169b/10, 317b/07
[=2]
ṣadāḳat-andīş Far. düşünen, ölçülü davranan
ṣ. 307b/15, 311b/10
ṣ.+larıdın (ḫāk-bos-ı ṣadāḳat-andīş) 157b/02
[=3]
ṣadāḳat-endīşlik Ölçülü davranma durumu.
ṣ. yüzidin 197b/04
[=1]
ṣadāḳat-ıntısāb Ar. Sadık.
ṣ. 191b/03, 273a/09
[=2]
ṣadāḳat-maʾāb Ar. Sadık.
s. 325b/17
s. (amīr-ı ṣadāḳat-maʾāb) 229b/08
[=2]
ṣadamāt Ar. Vuruşlar.
ṣ.-ı mahābat-āmīz 218b/17
ṣ.+ıdın 163b/16
[=2]
ṣadārat Vezirlik, başvezirlik
ṣ. 268a/05
ṣ.+ı 171a/07
ṣādırāt Ar. Çıkanlar.
ṣ.-ı nādıra 159a/15
[=3]
ṣadārat-dast-gāh Far. Vezirlik gücü.
ṣ. 243b/08
[=1]
ṣadārat-ıntısāb Ar. Vezirliğe bağlı.

ṣ. 230a/13
[=1]
sādāt Ar. Seyyitler.
s. (aşraf-ı sādāt-ı ʿālī-ṣıfāt) 309b/01
s. (aşraf-ı sādāt-ı nabavī) 211b/05
s. (zubda-ı sādāt) 285b/12
s.+ıdın 166b/11, 328b/05
s.+ınıñ 313b/08
[=5]
ṣādıḳ Ar. Doğru.
ṣ. (ummīd-ı sadık) 302b/15
ṣ. durur 327b/15
ṣ. durur (muḫbır-ı ṣādıḳ) 313a/14
[=3]
ṣādır (< Ar. ṣādir) Çıkan, sudur eden, meydana gelen.
ṣ. bol- 254b/05, 300b/10, 309b/15, 327a/11
[=4]
Saʿdī ş.a. Şiraz'da doğmuş büyük bir İran şâiridir.
S.+nıñ 224a/08
[=1]
ṣadma Ar. Vuruş. Krş. **ṣadma**
ṣ. 182b/13
ṣ.-ı ḥamla 221b/11
ṣ.-ı mahābat-angīz 221a/16
ṣ.-ı sıyāsat 175b/09, 200b/06
ṣ.+sı bile 175a/08
ṣ.+sıdın 222b/10
[=7]
ṣadmat bk. **ṣadma**
ṣ.+ı 160b/01, 195b/10
ṣ.+ı bile 308a/11
ṣ.-ı çapavul 279a/02
ṣ.-ı muḳātala 226b/15
ṣ.+ıdın 218b/11
[=6]
ṣadr Ar. Başköşe.
ṣ.+ıġa 200b/04
[=1]
ṣadr-nışīn Far. Bir toplantıda baş sedirde oturan, lider.
ṣ.+ı 228b/12
[=1]
ṣaf (< Ar. ṣaff) Sıra, saf.
ṣ. 263a/17
ṣ. (laḥẓa-ı mast-ı ṣāf-ı farāġ) 214a/16
ṣ. (merkez-i ṣaff-ı haycā) 224a/04
ṣ. ba-ṣaf "Sıra sıra" 245a/10
ṣ. ba-ṣaf bol- "sıra sıra olmak." 169b/04
ṣ.-ı ıstıḳāmat 253a/06
ṣ.+ıġa (ṣaffıġa) 252b/14
ṣ.+lar 260a/08, 260a/10
ṣ.+nı (ẓāhır-ı ṣaf) 210a/05
ṣ. ṣaf 223a/11
ṣ. tüz- 252b/02, 261b/09
[=13]
ṣaf-dar Far. Savaşçı, cesur, safları kıran kişi.
ṣ. 312b/10, 320b/02
ṣ. (dılīr u ṣaff-ārāy u ṣaf-dar) 161b/17
ṣ. (Farāmarz-ı Burzūy-ı ṣaf-dar) 213a/12
ṣ. (şahanşah-ı ṣāḥıb-tahavvur u ṣaf-dar) 198a/16
ṣ. (tümen-i ṣaf-dar u nabard-ārā) 242b/06
ṣ.-ı duşman-şikār 222a/01
ṣ.+ıġa 287b/02, 288a/04
ṣ.+ı mūr 195b/06
ṣ. kibi (Gīv-i ṣaf-dar) 263b/03
ṣ. u fīl-ten 283b/03
[=12]
ṣaf-şiken Far. Savaşçı, safaları kıran.
ṣ. 241a/12
ṣ. (gürd-i dīv-efgen u ṣaf-şiken) 255b/11
ṣ. (żayġam-ı ṣaf-şiken) 283b/03
[=3]
ṣafā (< Ar. safāʾ) Gönül rahatlığı.
ṣ. (ṣıdḳ u ṣafā) 307b/12, 335b/13
ṣ. ahlı 258a/17
ṣ. bér- 261a/13
ṣ.+nıñ (Ravżatu'ṣ-ṣafā) 321b/13
ṣ.+sıdın 258b/03
ṣ.-yı ṭavıyyat 294b/03
[=7]
ṣafā-āmūd Far. Sefa dolu.
ṣ.-ı asās 159b/07
[=1]
ṣafā-dıl Far. Temiz gönüllü.
ṣ. 307b/12
[=1]
ṣafā-taḫmīr Ar. Sefayla yoğrulmuş.
ṣ.+ı (ṭıynat-ı ṣafā-taḫmīr) 335a/17
[=1]

ṣafaḥāt Ar. Safhalar.
ṣ.+ıda (güẕāriş-i ṣafaḥāt) 279b/07
[=1]
safar Ar. Sefer, yolculuk.
s. 158b/08, 159a/06, 270b/12
s. (asbāb-ı safar) 233a/07, 282b/14, 335a/03
s. (ırāda-ı safar ḳıl-) 335b/03
s. (sar-ancām-ı mahāmm-ı safar) 233a/08
s. (tahıyya-ı asbāb-ı safar) 254b/10
s. ahlı 259a/13
s.+da 160a/05, 167b/09, 215b/17, 233b/02, 270a/02, 300b/06
s.+dın 200b/05, 266b/15
s.+dur (zād-ı safar) 158b/15
s. eyle- 255a/01
s.+ġa 198b/13, 253b/16
s.-ı humāyūn 278a/14
s.-ı mubārek 277b/06
s.+ıda 217b/01, 217b/01
s.+ıdın soñra 334b/16
s.+ıġa 270a/08
s.+nıñ 203a/01, 278a/14, 332b/12
s. u hazar 182a/11
s. üçün (tahıyya-ı asbāb-ı safar) 270b/11
s. üçün (zavāda-ı safar) 335b/07
[=34]
Ṣafar Ar. Arabi ayların ikincisinin ismi.
Ṣ. (Ṣahr-ı Ṣafar-ı ḫatmu'llāhu bi'l-ḫayr ve'l-ẓafar) 161a/02
Ṣ. ayı 204b/07, 237b/02, 239a/01, 281a/11, 309a/12, 329b/13, 331a/05, 331b/01
Ṣ.+da (ġurra-ı şahr-ı Ṣafar) 167a/11
Ṣ.-ı ḥaşmi bi'l-ḫayr ve'l-muẓaffar 205b/11
Ṣ.+ı mezkur 280a/16
Ṣ.+nıñ (şahr-ı Ṣafar) 170b/15
[=12]
safārat Ar. Elçilik.
s. 169a/10, 309b/08, 310b/011, 327b/07
[=4]
safāyın (<Ar. safāyin) Gemiler.
s. 243b/12
[=1]
ṣaff-ārā Far. Saf süsleyen. Krş. **ṣaff-ārāy**
ṣ. (ṣaff-ārā u ṣāḥıb-tahavvur) 255b/14
ṣ. (dılīr-ı ṣaff-ārā u Bahrām-gīn) 223a/08
ṣ. bol- 224a/01
[=3]
ṣaff-ārālıġ Saf süsleme durumu.
ṣ. ḳıl- 186a/04, 259b/09, 286a/01, 289a/05
ṣ. körgüz- 209a/01, 209b/05, 218a/09, 296b/03
[=8]
ṣaff-ārālıḳ bk. **ṣaff-ārālıġ**
ṣ. 263a/16
ṣ.+ġa 265a/06
ṣ. ḳıl- 263a/06
ṣ. körgüz- 291a/10
[=4]
ṣaff-ārāy bk. **ṣaff-ārā**
ṣ. (dılīr u ṣaff-ārāy u ṣaf-dar) 161b/17
[=1]
ṣaffat Ar. Saffet
ṣ.+ın (şamma-ı ṣaffat) 305b/07
[=1]
ṣafḥa Ar. Safha.
ṣ.+sın 214b/08
[=1]
safıla Ar. Sefil.
s. u nā-kes 305b/09
[=1]
sāfılīn Ar. Sefiller, alçaklar.
s.+ġa (asfalu's-sāfılīn) 330b/13
[=1]
safīda Far. Ak, beyaz.
s. (ṣubḥ-ı safīda) 307a/15
[=1]
sāġar Far. İçki bardağı. Kadeh.
s.+ıdın 264b/05
s.+ınıñ 312a/08
[=2]
saġīr Ar. Küçük.
s. durur (ʿālam-ı saġīr) 333a/03
[=1]
saḫā Ar. Cömertlik.
s. 215a/15, 225a/06
[=2]
saḥāb Ar. Bulut.
s. (parvīzan-ı saḥāb) 324b/04
s. (raşaḥāt-ı sahab) 156b/08, 315a/07
s. (taraşşuḥāt-ı saḥāb) 261b/15

s.+ġa (parda-ı saḥāb) 323a/12
[=5]
saḥar Ar. Seher vakti.
s. 176a/06, 178a/17, 183a/13, 205a/12, 261a/13, 307a/09, 329a/15
[=7]
saḥar-gāh Far. Seher yeri.
s. 259a/07
[=1]
saḥarī Ar. Sehere ait.
s. (sar-geşte-i saḥarī-ı vaḳāḥat) 230a/12
[=1]
ṣaḥārī Ar. Sahralar, çöller.
ṣ. 322b/16
ṣ.+sıġa166a/13
[=2]
saḫāvat Ar. Cömertlik, eli açıklık.
s. 220b/09
s. (ıẕhār-ı saḫāvat) 249b/12
s.+da 229a/16, 241a/12
[=4]
ṣaḥāyıf (< Ar. ṣaḥāyif) Sayfalar.
ṣ.-ı laṭāyıf 224b/09
[=1]
ṣahbā Ar. Kırmızı şarap.
ṣ.+sıdın 230b/03
[=1]
ṣāḥıb (< Ar. ṣāḥib) Sahip, efendi.
ṣ. (bī-ıẕn-ı ṣāḥıb) 314b/08
ṣ. (şah-ı ṣāḥıb-ı cah) 325b/12
ṣ.-ı dīvān 167a/06
ṣ.-ı dīvān-ı sulṭānī 317b/08
ṣ.-ı mükerrem 187b/11
ṣ.-ı nekbet 274b/02
ṣ.-ı ṣabāt 162b/03
ṣ.-ı tazvīr 218a/04
ṣ.-ı vaḳār 233a/17
ṣ.-ı vuḳūf 187b/13
ṣ.+larıġa 166b/14
ṣ.+ların 314b/09
ṣ. u'l-ḳalam ve'l-ḥusām 164b/13
ṣ. u's-sayf ve'l-ḳalam 220b/04
[=14]
ṣāḥıb-ārām Far. Rahat, dinlenen.
ṣ. ḳıl- 214a/02
[=1]
ṣāḥıb-bıżā'at Ar. Sermaye, mal sahibi.
ṣ. (mutamavvıl u ṣāḥıb-bıżā'at) 334a/14
[=1]
ṣāḥıb-davlatī Far. Bir devlet sahibi.
ṣ. 292a/12, 325a/15
[=2]
ṣāḥıb-ferheng Far. Edep sahibi.
ṣ.+ler (sar-heng-i ṣāḥıb-ferheng) 287a/13
[=1]
ṣāḥıb-fırāġ Ar. Mutluluk sahibi.
ṣ. 158a/13
[=1]
ṣāḥıb-ḥırmān Ar. Ümitsizlik sahibi, mahrum, ümitsiz.
ṣ. ḳıl- 189a/01, 229a/10
[=2]
ṣāḥıb-ıḥtışām Ar. İhtişamlı.
ṣ. bile (umanā-yı ṣāḥıb-ıḥtışām) 233a/12
[=1]
ṣāḥıb-ıḳtıdār Ar. İktidar sahibi, güçlü.
ṣ. (kübrā-yı ṣāḥıb-ıḳtıdār) 229a/02
[=1]
ṣāḥıb-ḳırān Far. Muzaffer hükümdar.
ṣ. 308b/17
ṣ. (ḥażrat-ı a'lā-ḫāḳān-ı gerdūn-tuvān-ı ṣāḥıb-ḳırān) 195a/07
ṣ. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān) 214b/01, 261b/10
ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān) 157a/06, 255a/12, 259b/09, 266a/08, 291b/01
ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gerdūn-tuvān) 258a/16
ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 252a/10, 260b/08
ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān-ı gerdūn-tuvān) 260b/02
ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı Keyvān-mekān) 259b/09
ṣ. (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān) 158b/04, 208a/15, 217b/14, 221a/14, 267b/12, 279b/03
ṣ. (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 167b/13, 198a/09, 311b/15
ṣ. (pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān) 180a/12, 253b/14
ṣ. (sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān) 227a/06
ṣ.+dın (ıḳbāl-ı ṣāḥıb-ḳırān) 214b/03

ṣ. ét- 249b/16
ṣ.+ı 311a/11
ṣ.+ı (kerem-i ṣāḥıb-ḳırān) 231a/15
ṣ.-ı gerdūn-tuvān 270b/07
ṣ.-ı ḳalam-ı dū-zabān 228b/13
ṣ.-ı maġfırat-nışān 265b/06
ṣ.-ı ẓıllu'l-lāhī 277b/10
ṣ.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ṣāḥıb-ḳırān) 224a/17, 253b/07
ṣ.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān) 234a/12, 265b/10
ṣ.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 268b/06
ṣ. +nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān) 292b/01, 331a/15, 335a/16
ṣ.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 282a/13, 307a/01
[=4]

ṣāḥıb-ḳırānī Bir muzaffer hükümdar.
ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānī) 228b/14, 235a/09, 252b/07
ṣ. (kevkebe-i ṣāḥıb-ḳırānī) 264b/13
ṣ.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırānī) 233a/04, 239a/03, 241a/03
ṣ.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırānī) 286b/08
[=8]

ṣāḥıb-ḳırānlıġ Muzaffer hükümdar olma durumu.
ṣ. 225a/11
[=1]

ṣāḥıb-lıvā Ar. Sancak sahibi.
ṣ. 307b/07
[=1]

ṣāḥıb-manzılat Ar. Menzil sahibi.
ṣ. 261b/07
ṣ. (ʿālī-martabat u ṣāḥıb-manzılat) 268a/14
[=2]

ṣāḥıb-nıgīn Far. Mühür sahibi.
ṣ.+ı 188b/08, 220b/13, 224b/08, 228b/13, 311a/11
ṣ. érdi (cadd u ṣāḥıb-nıgīn) 213b/15
[=6]

ṣāḥıb-sarīr Far. Taht sahibi.
ṣ. édi 255a/15
[=1]

ṣāḥıb-şevket Ar. Şevket sahibi.
ṣ. 241b/07
[=1]

ṣāḥıb-şükūh Far. Azamet sahibi.
ṣ. 261b/09
ṣ. (şahanşah-ı ṣāḥıb-şükūh u ʿālī-cāh) 205b/0
[=2]

ṣāḥıb-tahavvur Ar. Tehevvür sahibi, korkusuzlukla düşünmeden hareket eden.
ṣ.+larnı 335a/05
ṣ. (ṣaff-ārā u ṣāḥıb-tahavvur) 255b/14
ṣ. (şahanşah-ı ṣāḥıb-tahavvur u ṣaf-dar) 198a/15
[=3]

ṣāḥıb-vaḳār Ar. Vakar sahibi, azamet ve izzet sahibi.
ṣ. (şāh-ı ṣāḥıb-vaḳār) 251b/06, 260a/10
[=2]

ṣāḥıb-vuḳūf Ar. Vakıf.
ṣ.+ı 332b/14
[=1]

ṣaḥıb-zırh Far. Zırh sahibi, zırhlı.
ṣ. 233a/16
[=1]

ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam Ar. "Kalem ve kılıç sahibi." anlamında bir övgü.
ṣ. 285a/09, 295a/08, 325b/17
[=3]

sāḥıl (< Ar. sāḥil) Kıyı, sahil.
s.+da 223a/16
s.+ġa 315b/14
s.-ı nacat 223a/06
s.+ın 167a/09, 204b/15
s.+ın (daryā sāḥılı) 193b/15, 244b/17, 313b/02
s.+ın (téñiz sāḥılı) 321a/11
s.+nı 324b/12
[=10]

sahī Far. Düz, dogru, fidan gibi boy.
s. 247a/15
[=1]

ṣaḥīfa Ar. Sayfa.
ṣ. 166a/06, 220a/10, 240a/11, 282a/16
[=4]

ṣaḥīfa-ṭırāz Far. Sayfayı süsleyen, kalem.
ṣ.-ı nigār-sıtān-ı balāġat 267a/10
[=1]

ṣaḥīḥ Ar. Kusursuz.
ṣ. u sālım bol- 333a/10
[=1]
ṣaḥīḥlik Kusursuzluk.
ṣ. +ge 257a/05
[=1]
sahīm Ar. Hisse sahibi, hissedar.
s. (muḳātala-ı sahīm) 198a/04, 208a/01
s. bile (muḳātalāt-ı sahīm) 177b/13
s. bile (sıpāh-ı sahīm) 236b/04
s.+ın (sıhām-ı sahīm) 162b/13
s. u şarīk ḳıl- 226a/05
[=6]
sahl Ar. Kolay.
s.-ı tefekkür 216b/12
[=1]
sahm Ar. Hisse.
s. u ḥıṣṣa 160b/15
[=1]
sahmnāk Far. Korkunç, korkulu.
s. 294a/08, 313a/15
s. (ṣarṣar-ı sahmnāk) 212a/06
s. (vāḳıʿa-ı sahmnāk) 163a/15
s.+nı (dabdaba-ı sahmnāk) 265a/09
[=5]
sahmgīn Far. Korkunç, korkulu.
s. (ṣalābat-ı sahmgīn) 264b/16
s. (sıpāh-ı sahmgīn) 251b/15
[=2]
ṣaḥn Ar. Sahne, boşluk, meydan.
ṣ.-ı gülistān 183b/17
ṣ.+ıda 300a/01, 331b/07
ṣ.+ıdın 159b/08
ṣ.+ıġa 298a/06
ṣ.+ige 188a/10
[=6]
ṣaḥrā Ar. Sahra, çöl, kır.
ṣ. 158a/13, 168a/03, 183b/17, 184a/01, 218b/07, 242a/01, 264b/12, 321b/11
ṣ. (ʿāzım-ı ṣaḥrā) 228a/17
ṣ. (daşt-ı ṣaḥrā) 259b/16
ṣ. (sayr-ı ṣaḥrā) 216b/17
ṣ.+da (daşt u ṣaḥrā) 228a/10
ṣ.+ġa 158a/15
ṣ.+ġa (ṣayd u ṣaḥrā) 302a/11
ṣ.+nı (köh u ṣaḥrā) 224a/16
ṣ. sarı 302a/09
ṣ.+sıdın 286a/17
ṣ.-yı muḫālafat 238a/16
[=18]
ṣaḥrā-nışīn Far. Çölde oturan, kırda yaşayan.
ṣ. (fuḳarā-yı ṣaḥrā-nışīn) 254a/01
[=1]
ṣaḥrāyī Ar. Sahraya, kıra, ovaya ait.
ṣ. durur 302a/17
[=1]
saḫt Far. Sert, katı.
s. (larza-ı saḫt) 316a/08
s. durur érdiler (mustavcıb-ı ḳahr u saḫṭ) 192a/15
s.+ı (ḳābıl u saḫt) 302a/16
s.-ı cān 184b/15
[=4]
Saḫtıyān y.a. Gürlen'in yaklaşık 2,5 km güneydoğusundaki bir yer.
S. ḳaryası 296a/15
[=1]
Saḫtıyān Berdi Atalıḳ ş.a. Gürlen'in ileri gelenlerindendir.
S. 294a/01
[=1]
ṣāʿıḳa (< Ar. saʿiḳa) Yıldırım.
ṣ.-ı muḫāfat233b/15
[=1]
ṣāʿıḳa-bār Far. Yıldırım saçan.
ṣ. (şamşīr-ı ṣāʿıḳa-bār) 232b/03
[=1]
ṣāʿıḳa-bāzlıḳ Yıldırımla oynama durumu.
ṣ. (barḳ-rīzlik u ṣāʿıḳa-bāzlıḳ ḳıl-)
[=1]
saʿīd Ar. Talihli, bahtlı.
s. (Ḥażrat-ı ḫāḳān-ı saʿīd) 199a/07
s. (şahīd-ı saʿīd) 188b/10
s. bol- 314a/09
s. u şakī 213a/04
[=4]
Saʿīd Biy ş.a. Hoca Eli'nin ileri gelenlerindendir. Krş. **Saʿīd Ḫ(v)āca, Saʿīd Ḫ(v)āca Biy**
S. 248b/02
[=1]
Saʿīd Ḫ(v)āca bk. **Saʿīd Biy**
S.+dın 246a/09
[=1]
Saʿīd Ḫ(v)āca Biy bk. **Saʿīd Biy**

S. 256b/08
[=1]
sāīr Ar. Seyreden, harekette olan.
s.+larıġa 165a/04
[=1]
sāḳa Ar. Ordunun gerisinde bulunan asker takımı.
s.+sıġa 174a/11, 195a/14, 252a/13
[=3]
ṣaḳal Ar. Mal, mülk, metâ.
ṣ.+ıdın 222b/17
[=1]
saḳaṭ Ar. Sakat, bozuk, yanlış.
s. bol- 221b/05
[=1]
saḳf Ar. Tavan, çatı.
s.-ı ḥucra 214b/12
s.+ıdın 159b/11
s. u dīvār 188a/07
[=3]
saḳırlāt Ar. Çuha.
s.-ı māvī 250a/09
[=1]
sāḳıyā Far. Ey içki sunan, ey saki!
s. 267a/05
[=1]
sākin Ar. Yerleşik, bir yerde oturan.
s. 322b/08
s. durur érdi 298b/06, 299b/10
s.+larıġa 165a/04, 225b/11
[=5]
saḳḳā Ar. Kanal, su kanalı.
s.+dın 280b/04
s.+lar 262a/08
s.+sı 271a/07
s.+sı bile 285a/17
s.+sı durur 248b/01
s.+sıda 178a/08, 256b/11, 271b/01, 291b/05, 332a/10
s.+sıdın 298b/12
s.+sıġa 190b/11, 240b/09, 283a/07, 284a/10, 298a/16, 329b/12
s.+sıġa (Sevgenli saḳḳāsı) 178b/15
s.+sın 193a/03, 252a/01, 280a/17, 280b/01
s.+sını 332a/11
s.+sınıñ 196b/06, 272b/03
[=25]
saḳḳālıġ Sakalık, su dağıtma durumu.
s. eyle- 218a/11
[=1]
saḳḳallıġ Sakallı.
s. (aḳ saḳḳallıġ)” İhtiyar, yaşlı.” 264b/09
[=1]
saḳla- Saklamak, korumak, gizlemek.
s.-maḳlıḳ üçün 274b/13
s.-p 180b/11, 194a/05, 272b/12
s.-p durur érdiler 170a/12
s.-r 185a/01
[=6]
saḳyallāhu sırrāhu ve ca‘lli’l-cüṣṣehi miṣvāh
s.+niñ 224b/11[=1]
saḳya’llāhu sırrāhu Ar. “Allah sırrını sulasın (nimetlendirsin)” anlamında bir dua.
s.+nıñ 156b/12, 208a/05
[=2]
sal- 1- Göndermek, bırakmak, vermek, yapmak
s.-adur 334a/17, 334b/01
s.-dı 184a/14, 195b/03, 195b/09, 213b/16, 214a/01, 244b/01, 287a/08, 287b/04
s.-dılar 234b/08, 245b/17, 277a/08, 318b/10
s.-dum 211a/10
s.-ġalı 249a/06
s.-ġan 244b/15
s.-ġanı 241a/05, 261b/04
s.-ġay 228b/17
s.-ġuçı 215a/06, 328a/16, 328a/17
s.-ıban 249a/05
s.-ıp 158a/09, 158a/15, 158a/16, 165a/16, 165b/02, 166a/11, 169b/02, 169b/06, 169b/06, 171a/15, 182b/07, 183b/02, 186a/10, 188a/01, 191a/14, 193a/12, 194a/02, 194b/02, 195a/09, 202a/09, 210b/01, 211a/07, 220a/17, 228a/17, 231a/05, 238a/08, 243b/14, 244b/07, 244b/08, 244b/14, 248a/10, 251a/16, 254b/02, 257a/03, 260a/12, 262a/13, 262b/02, 262b/07, 264a/09, 265b/01, 268b/12, 285b/05, 287a/09, 290a/17, 294a/16, 297a/05, 298b/02, 305a/10, 305b/17, 310a/11, 311a/15,

312b/14, 312b/15, 312b/17, 321b/07, 322b/15, 335a/03
s.-ıp durur 208a/12, 225b/05, 291b/06
s.-ıp durur érdiler 182b/12
s.-ıp dururlar 186a/16, 195a/11, 202b/10, 287b/15
s.-ıp érdi 211a/05
s.-ma 314a/14
s.-maġı bile 308b/03
s.-maḳ 158a/14, 228a/17, 244a/10, 278a/11
s.-maḳ bile 241a/05
s.-maḳı 279a/02, 319b/01
s.-maḳlıḳ 277b/05
s.-may 239b/09, 263b/15, 305b/12
s.-may durur érdi 166b/02
s.-ur 212b/03, 224b/03, 293b/07
2. Koymak, eklemek, bırakmak.
s.-ıp 178a/14, 196b/10, 197a/03, 250a/17, 283a/12
s.-ıp durur 258a/16
3. Bir şeyi geçirmek, takmak
s.-ġusı 251b/14
s.-ıp 257a/17, 317a/10
[=116]
ʿalālā sal- 169b/06, 287a/08
araġa sal- 238a/08, 254b/02, 305a/10
at sal- 182b/12, 186a/16, 195a/11, 287b/04
daryāga sal- 298b/02
ġavġa sal- 169b/06
girih sal- 263b/15
hayhuy sal- 262a/13
ḳıran sal- 215a/06, 241a/05, 312b/15, 318b/10, 328a/17
kol sal- 182b/07, 297a/05
ḳozġalan sal- 268b/12, 328a/16
köz sal- 314a/14
ḳulaḳ sal- 305b/12
ḳuş sal- 158a/14, 228a/17, 241a/05, 244a/10, 244b/08, 248a/10, 249a/05, 277b/05, 278a/11, 312b/14
muḳātala sal- 194a/02
naẓar sal- 244b/15
ot sal- 195b/03
zaḫma sal- 294a/16
rastaḫīz sal- 158a/15, 202b/10, 261b/04
ruʿb sal- 169b/02
ruʿb u hırās sal- 191a/15
salġut sal- 171a/15
sūzandalıḳ sal- 195b/09
süren sal- 183b/02, 186a/10, 193a/12, 195a/09, 245b/17, 260a/12, 265b/01
şor sal- 231a/05
şorış sal- 220a/17
tīz sal- 158a/16
uruş sal- 208a/12, 234b/08, 277a/08, 287b/15, 291b/06
uzaḳ sal- 305b/17
zalzala-ı tavahhum sal- 308b/03
zalzala sal- 279a/02, 287a/09, 319b/01
ẓuhūr sal- 311a/15
[=65]
sal Sal.
s. bile (kéme u sal) 306a/16
[=1]
ṣalā Ar. Namaza davet için çağırmak
ṣ. 158a/10
ṣ. ur- 158a/09
ṣ.-yı ʿām 336a/05
[=3]
ṣalābat Ar. Sağlamlık.
ṣ. (sīt-ı ṣalābat) 161b/05, 197b/03
ṣ. bile (şükūh u ṣalābat) 263a/08
ṣ.-ı sahmgīn 264b/16
ṣ.-ı tamām 303b/08
[=5]
ṣalābat-āmīz Far. Sağlam., dayanıklı.
ṣ. (ḥamla-ı ṣalābat-āmīz) 221a/16, 291a/13
[=2]
ṣalābat-āmīzī Far. Bir sağlam.
ṣ. (ḥamla-ı ṣalābat-āmīzī) 182a/07
[=1]
ṣalābat-āyīn Far. Sağlam, dayanıklı.
ṣ. bile (leşker-i ṣalābat-āyīn) 251b/15
[=1]
ṣalābat-angīz Far. Sağlam, dayanıklı.
ṣ. (ḥamalāt-ı ṣalābat-angīz) 218b/17
ṣ. (ḥamla-ı ṣalābat-angīz) 199a/11
[=2]
ṣalābat-kirdār Far. Sağlam.
ṣ. (calādat-aṭvār u ṣalābat-kirdār) 205b/13
[=1]
ṣalāḥ Ar. Düzgünlük, yolunda gitme, kurtulma; barış.

ṣ. 333a/01
ṣ. ahlı 189b/03
ṣ. tap- 268a/12
[=3]

Salaḳ k.a. Yomut'un Bayram Şalı koluna bağlı bir Türkmen boyu.
S. 173a/11
[=1]

Salaḳ Bahādur bk. **Salaḳ Sar-dār**
S. 329a/09
S. valad-ı ʿAbdu'-llāh Sar-dār 273a/03
[=2]

Salaḳ Sar-dār ş.a. Abdullah Serdar'ın oğludur. Krş. **Salaḳ Bahādur, Salaḳ Yüzbaşı**
S. 283a/15, 285a/01, 328a/08, 330a/06
S. bile 283b/10
[=5]

Salaḳ Yüzbaşı bk. **Salaḳ Sar-dār**
S. 278b/07
[=1]

salām Ar. Selam.
s. (la'ālī-ı ḳıymat-bahā-ı salām u adʿıya) 314
[=1]

salāmat Ar. Esenlik.
s. 256a/07
s. (aḥvāl-ı nafs-ı salāmat u ıstıḳāmat) 333a/10
[=2]

ṣalāṣa Ar. Üç.
ṣ. (anhār-ı ṣalāṣa) 274b/10, 274b/13
ṣ.+dın (anhār-ı ṣalāṣa) 275a/14
[=3]

salāsat Ar. Akıcılık.
s. bile 251b/04
[=1]

salāsıl (<Ar. salāsil) Silsileler.
s.-ı girān 295a/05
s.-ı pīçān 300a/03
s.+ıġa 270a/03
[=3]

salāṭīn Ar. Sultanlar, hükümdarlar.
s. 214b/17, 215b/04, 219a/17
s. (aʿdalu's-salāṭīn) 208a/16
s. (aʿdal-ı salaṭīn-ı ʿālī-maḳām) 251a/01
s. (afżal-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān) 241a/09
s. (afżal-ı salāṭīn-ı muʿallā-ḥaşam) 311a/12
s. (afżal-ı salātīnu'l-ʿālam) 158b/04
s. (güzīde-i salāṭīn-ı ʿālam) 267b/13
s. (ḫulāṣa-ı salāṭīn-ı ʿālam) 224b/17
s. (ḳudvatu's-salāṭīn) 177a/15
s. (murād u salāṭīn-ı ṭufayl) 215b/09, 215b/09
s. (surūr-ı salāṭīn) 277b/09, 282b/08
s. (ʿumdatu's-salāṭīn) 220b/04
s. (zubda-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān) 229a/07
s. (zubdatu's-salāṭīn) 157b/09
s.+dur (zīvar-ı iklīl-ı ıḳbāl-ı salāṭīn) 219b/01
s.-ı bad-kīş 171a/13
s.-ı duşman-şikār 181a/05
s.+nı 213a/05
[=22]

salġut Vergi.
s. sal- 171a/15
[=1]

salḫ Ar. Her ayın son günü.
s.+ıda 194b/13, 196b/16, 228b/02, 239a/01, 250b/09, 266a/16, 271b/02, 287a/02, 308a/17, 313a/08
[=10]

Ṣālıḥ Şayḫ ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır. Krş. **Ṣālıḥ Şayḫ Çopanī**
Ṣ. 332b/09
Ṣ.+nıñ 332a/15
[=2]

Ṣālıḥ Şayḫ Çopanī bk. Ṣālıḥ Şayḫ
Ṣ. 332b/01
[=1]

ṣālıḥīn Ar. Salihler.
ṣ. (ḥażrat-ı ḳutbu'ṣ-ṣālıḥīn) 190a/14
[=1]

sālım (< Ar. sālim) Sağlam, esenlik içinde.
s. (saḥīḥ u sālım bol-) 333a/10
s. çıḳ- 224a/15, 325a/12, 325b/11
s. u ġānım 234b/11
[=5]

sālıman Ar. Sağ, sağlam ve sıhhatta olarak.
s. u ġānıman 305a/14, 332b/09
[=2]

salın- Salınmak.
s.-ıp 242a/10, 245b/04
[=2]
kuşlar salın- 245b/04
[=1]
sālik Ar. Bir yolda giden, tarikat mensubu.
s.-i mesālik-i ṭarīḳat 191b/06
[=1]
sālikīn Ar. Salikler.
s. (burhanu's-salikin) 303a/04
s. (ḥażrat-ı murşıdu's-salikin) 249a/16
s. (kıdvatu's-salikin) 335b/17
s. (murşıdu's-sālikīn) 168b/14
[=4]
salīm Ar. Sağlam, kusursuz. Refah ve selâmet üzere bulunan.
s. (ḫıẕmat-panāh-ı salīmu'l-ıʿtıḳād) 163b/12
[=2]
salım Salım, salma durumu.
s. 195b/01
[=1]
sallamahu'lllāhi taʿālā ilā-yavmi'l-ḳıyām Ar. "Kıyamete kadar Allah ona sağlık esenlik versin." anlamında bir övgü.
s.+nıñ
[=1]
Sallı y.a. bk. **Sevgenli**
S. 196b/06
S. arıġı 252a/01
[=2]
salṭana Ar. Hakimiyet, padişahlık. Krş. **salṭanat**
s. (dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 173a/09, 190a/13, 196b/16, 204b/08, 207a/05, 207b/10, 223b/01, 227a/10, 233b/04, 235a/17, 238b/17, 240b/01, 242b/07, 250b/10
s. (dāru's-salṭana-ı Ḫ(v)ārazm-ı Iram-bazm) 200a/16, 266b/14, 270a/04 , 274b/08, 275a/05, 282b/16, 292a/06, 293b/15, 300a/10, 311b/01, 311b/02, 326a/05, 327a/14, 327b/03, 332a/14, 332b/10
s.+dın (dāru's-salṭana) 277b/16
s.+ġa (dāru's-salṭana) 228a/05
s.+nıñ (dāru's-salṭana) 238a/09
s.+sı (dāru's-salṭana) 200b/11, 200b/14, 201b/17, 206a/01, 206b/01, 206b/06, 216b/02
s.+sıdın (dāru's-salṭana) 157a/16, 204b/14, 255a/04
s.+sıġa (dāru's-salṭana) 164a/07, 253b/05, 327b/15
s.+sınıñ (dāru's-salṭana) 206b/14, 207a/01, 209a/14, 210b/08, 254a/08
[=51]
salṭanat Ar. Hakimiyet, kudret, padişahlık. Krş. **salṭana**
s. 156b/07, 164b/17, 188b/06, 188b/15, 189a/11, 214a/07, 215a/10, 220b/12, 224b/05, 227a/09, 228b/11, 229a/10, 229a/11, 229b/10, 233a/13, 268a/02, 311a/11, 311b/03, 314b/14, 314b/17
s. (āftāb-ı avc-ı salṭanat) 224b/17
s. (bākūra-ı gülistān-ı salṭanat u şahr-yārlıġ) 157a/09
s. (dāru's-salṭanat) 230b/06
s. (dīvān-ı salṭanat-ı evreng-zīb) 267b/14
s. (masnad-ārā-yı salṭanat) 189a/04
s. (muʾassıs-ı asās-ı salṭanat) 187b/08
s. (muḳarrab-ı dar-gāh-ı salṭanat) 241b/05
s. (rāsım-ı marāsım-ı salṭanat) 164a/16
s. (ṭumṭurāḳ-ı salṭanat) 241a/16
s. (umūr-ı salṭanat) 229b/17
s. (zīnat-ı salṭanat) 215a/14
s.+da (masnad-ı salṭanat) 235a/12
s.+dın (ḫılʿat-ı salṭanat) 188b/17
s.+ġa (mustaḳarr-ı salṭanat) 205b/03
s.+ı (muddat-ı amārat u salṭanat) 211b/01
s.-ı şuġl-ı ḫaṭīr 156b/15
s.+ıda (ayyām-ı salṭanat) 216a/05
s.+ıdın (ıbtıdā-yı salṭanat) 228b/06
s. tācı 157a/09
[=39]
salṭanat-ıntısāb Ar. Saltanata bağlı.
s. 181b/08
[=1]
salṭanat-maʾāb Ar. Saltanat sahibi.
s. (canāb-ı salṭanat-maʾāb) 156b/03, 230b/10

s.+ġa (canāb-ı salṭanat-maʾāb) 269a/03
[=3]
salṭanat-nıgīn Far. Saltanat mührü.
s.+in 228b/16
[=1]
Salur k.a. Türkmenlerin bir koludur, Buhara'ya tabi, Sarahs'da yaşayan boya verilen isim.
S. 201b/13
[=1]
Sām ş.a. Neriman'ın oğlu, Zal'ın babasıdır.
S. 263b/03
S. (Farīdūn u Sām-ı Narīmān) 213a/08
S.-ı Narīmān 221b/13, 226b/03
S. u Rustam 215b/13
[=5]
sām Ar. Samyeli, sıcak memleketlerde esen bunaltıcı rüzgâr.
s.-ı yel 255b/15
[=1]
samʿ Ar. İşitmek, kulak ile dinlemek.
s.-ı şarīf 177a/14, 190a/07, 238b/09, 254b/04, 256a/07, 307b/11, 314b/08, 334b/13
s.+ıġa 284b/16
s.+larıga (şarīf-ı samʿ) 269a/10
[=10]
samā Ar. Gökyüzü.
s.+ġa 163a/07, 244a/15, 244b/02, 263b/08
s.+ġa (şab-dīz-ı samā) 167a/14
[=5]
ṣamadānī Ar. Samed olan Allah ile alâkalı. İlahî. Allah'a mahsus.
ṣ. (ʿāmıl-ı ṣamadānī) 243a/15
[=1]
samāḥat Ar. Cömertlik.
s. 225a/07
[=1]
saman Saman.
s. 218b/11
s. (bī-sar u saman ét-) 252b/06
[=2]
samʿan Ar. İşiterek.
s. u ṭāʿatan 316b/14
[=1]
Sāmān ş.a. Samani devletinin kurucusu.
S. (āl-ı Sāmān-ı maymūn-nıtāc) 213b/02
[=1]
samand Far. Güzel ve çevik at.
s. 250a/10, 262a/17
s.-ı bādıya-paymā 168b/09
s.-ı barḳ-manend 174b/04
s.-ı barḳ-pā 232a/11
s.-ı barḳ-tāz 218b/04
s.-ı saʿādat 326a/02
s.-ı ṣabā-raftār 232b/02
s.-ı ṣarṣar-ḫırām 278a/03
s.-ı ṣarṣar-ḫırām-ı zarrīn-lıcām 233a/11
s.-ı sebük-tāz 217a/03
s.-ı tīz-kām-ı davlat 253b/04
s.+ıda 246a/10
s.+ıġa 288b/16
s.+ıġa (summ-ı samand) 182b/14
s.+ını 221a/10
s.+ınıñ 174b/07
s. üzre 262a/04, 262a/17
[=19]
ṣamara Ar. Meyve; sonuç.
ṣ.-ı amān 314b/16
ṣ.+sı 311b/03
ṣ.+sınıñ 311b/03
[=3]
Samarḳand y.a. Günümüzde Özbekistan'ın doğusundaki tarihi şehir, Semerkant şehri.
S. 313a/16
[=1]
samāvī Far. Sema ile ilgili, ilahi.
s. dék (ḥādıṣāt-ı samāvī) 195a/11
s.+dın (ḥādıṣāt-ı samāvī) 222a/04
s. yañlıġ (āfat-ı samāvī) 234a/14
[=3]
sāmıʿa (< Ar. sāmiʿa) İşitme duygusu.
s.-ı hoş182a/08
s.+sın (ḳadaḥ-ı sāmıʿa) 230b/04
[=2]
sāmī Ar. Yüksek, yüce.
s. (ısm-ı sāmī) 197b/06
[=1]
Samīʿ-Bar ḳalʿası y.a. Kongrat'a yakın bir kaledir.
S. 258a/06
[=1]

ṣamīm Ar. İç, asıl, öz.
ṣ. (davlat-h(v)āh-ı ṣamīmu'l-ınḳıyād) 163b/11
ṣ.-ı ḳalb 314a/05
[=2]
ṣamīn Ar. Çok değerli, kıymetli.
ṣ. 208b/01
[=1]
ṣamṣāma Ar. Keskin kılıç.
ṣ.+nıñ (lā-zālat ʿan mufārıḳu'l-aʿdāʾ-yı ṣaʿaşaʿu'ṣ-ṣamṣāma) 193b/06
[=1]
ṣamṣāmu'd-davlat ve'd-dīn Ar. "Din ve devletin keskin kılıcı." anlamında bir övgü.
ṣ. 217b/10
[=1]
samt Ar. Taraf, yöre.
s.-ı taḥrīr 299b/10
s.-ı taḳrīr 224b/01
s.+ıda 195a/04
s.+ıġa 161a/06, 162a/07, 174b/10, 175b/16, 177a/04, 180a/11, 183b/05, 308b/08, 320b/08, 328b/07
s. u'r-rāʾs 307b/01
s. ur-ras 266b/13, 323a/03
[=16]
samūm Ar. Samyeli.
s. 248b/12, 308a/03
[=2]
san Sayı, hesap.
s. kör- 192b/17
s. u olca 181a/04
[=2]
sana Ar. Yıl.
s. 157b/13, 161a/11, 167a/07, 201b/10, 203b/17, 209b/12, 216a/05, 217b/10, 219b/09, 223b/12, 236b/01, 251a/10, 309a/12
s.-ı Hıcrıyya 156b/17, 159b/02, 164b/07, 197a/07, 225a/17, 229a/04, 270b/16, 279b/11, 300b/01, 306b/17
s.-ı mazbūr 311a/17
s.-ı meẕkūra 161b/15, 172a/12, 202b/05, 292b/17, 335a/01
[=29]
ṣanā Ar. Övme, övüş
s. (şükr u ṣanā) 256b/03
[=1]
sana- Saymak, hesaplamak.
s.-p 171b/16, 193b/08, 227a/01, 273a/13
[=4]
sanad Ar. Üzerine dayanılacak ve itimat edilecek sey.
s. u'l-avlıyā 313b/14
[=1]
ṣanādīd Ar. İleri gelenler, reisler, padişahlar.
ṣ. (afżal-ı ṣanādīd-ı mutaʿālī-daracāt) 309b/01
ṣ.-ı Ḳoñratıyya 199a/16
ṣ.-ı leşkeriyye 325a/09
ṣ.-ı maşahīr 161b/09
ṣ.-ı Yomutıyya 174a/16, 200b/16
[=6]
sanaġ Sayım.
s.+ıġa 313b/06
[=1]
ṣanam Ar. (mec.) Çok güzel.
ṣ. 165b/14
ṣ.+lar 188a/08
[=2]
ṣanʿat Ar. Sanat.
ṣ.+ın 302a/12
[=1]
ṣanavbar-ḳad Boyu çam fıstığı kadar olan.
ṣ. érdi 255a/16
[=1]
ṣanāyıʿ (< Ar. ṣanāyiʿ) Sanatlar.
ṣ. (taḥḳīḳ-ı ṣanāyıʿ ét-) 259a/04
[=1]
sanc Ar. Zil.
s. 286a/06
[=1]
Sancar ş.a. Cemşid'in oğlunun adıdır.
S.+ı 189b/16
S. kibi 213b/05
[=2]
sanç- Saplamak, batırmak, geçirmek.
s.-ıp 164b/16, 208b/15, 297b/14, 329a/07
s.-arda 261a/12
[=5]
sānıḥ bk. **sānıḥa**
s. bol- 210b/10
[=1]

sānıḥa Ar. Mütâlâa. Çok düşünmeden gelen fikir. Krş. **sānıḥ**
s. 275b/06, 276b/12, 284a/15, 329a/01, 330a/06
s.+dın 221b/04
s.-ı bahcat-afzā 190a/07
s.-ı duşman-güdāz 182a/13
s.-ı ġam-andūz 309b/16
s.-ı hāyıla 221a/06, 297b/14, 306a/06
s.-ı muhkem 192a/04
s.-ı muvaḥḥışa 218b/03
s.+nı 291b/08, 317a/14
s.+nıñ 173b/05
s.+sı durur 305a/16
[=18]
ṣānihā'llāhu taʿālā ʿana'l-āfāt Ar. "Allah onu afetlerden korusun." anlamında Arapça bir ibare.
ṣ. 268b/02
[=1]
ṣānihā'llāhu ʿan-āfāti'l-ḫarḳ ve'l-ġarḳ Ar. "Allah sel ve yangından korusun. " anlamında bir ibare.
ṣ. 206b/03
[=1]
ṣānī Ar. İkinci.
ṣ.+nıñ (Taşrīn-ı Ṣānī) 189a/07
ṣ.'l-ḥāl 170a/17
[=2]
sanīn Ar. Keskin.
s.-ı sīna-ı savīyat 333a/09
[=1]
sansız Sayısız, hesapsız.
s. 239b/12, 320b/17
[=2]
sar Far. Baş, başkan, reis.
s. 229a/10
s.-ı ıftıḫār 251b/07
[=2]
sar-ā-pā Far. Baştan ayağa, tamamıyla.
s. 301b/04
[=1]
sar-ā-sar Far. Bir baştan bir başa.
s. 188a/06, 243a/06, 258b/11, 287b/01, 297b/08, 316a/03
[=6]
sar-afrāz Far. Başını yükselten, üstün olan.
s. (ḫılʿat-ı sar-afrāz) 249b/10
s. (muftaḫır u sar-afrāz ḳıl-) 217b/16
s. (mumtāz u sar-afrāz) 250a/02
s. (mumtāz u sar-afrāz bol-) 231a/16, 241a/03, 256a/16
s. (mumtāz u sar-afrāz ḳıl-) 323b/08
s. (sar-buland u sar-afrāz bol-) 179a/12, 280a/02
s. bol- 171b/05, 245a/14, 255b/05, 278b/14, 319a/10, 332b/12
s. durur 185a/10
s. durur érdi (mumtāz u sar-afrāz) 198b/02
s. ét- 238b/11, 270b/15, 277b/04
s.+ı 157a/09, 213b/12, 214b/17
s. ḳıl (muftaḫır u sar-afrāz) 300a/12
s. ḳıl- 165b/01, 170b/12, 223b/07, 227a/11, 242b/14, 247b/10, 248b/04, 280b/08, 290a/01, 291a/05
s. ol- 228b/10, 262b/01
[=36]
sar-afrāzlıġ Üstün olma durumu. Krş. **sar-afrāzlıḳ**
s. 190b/13, 200a/02, 301a/13, 335a/04
s.+lar 326b/08
s. yétkür- 169a/02, 188b/02, 192b/05, 211a/02, 227a/15, 240a/09
[=11]
sar-afrāzlıḳ bk. **sar-afrāzlıġ**
s. 304a/15
s. yétkür- 206a/10, 241b/09, 254b/10
[=4]
sar-afşānlıġ Baş saçma durumu. Krş. sar-afşānlıḳ
s.+da 193b/03
s.+ġa 218a/17, 284b/08
s.+ın 184a/10
s. ḳıl- 209b/08, 237b/12, 264a/17
[=6]
sar-afşānlıḳ bk. **sar-afşānlıġ**
s.+ġa 291a/12
[=1]
sar-āmad Far. İleri gelen, başta bulunan.
s.+ı 211b/06
[=1]
sar-āmadī Far. Bir ileri gelen.
s. 308b/10
s. durur érdi 309b/14
[=2]
sar-ancām Far. Son; başa gelen olay.

s. (muhayyā u sar-ancām bér-) 335b/07
s. (umarā-yı biy-i sar-ancām) 319b/06
s. bér- 162b/04
s. émes 159a/06
s.+ı 335a/08
s.-ı mahāmm-ı safar 233a/08
s.+ı üçün 241b/04
s.+ıġa 254b/05, 272a/07
s.+ın 187b/02
[=10]

sar-andāzlıġ Pervasızlık, çekinmezlik.
s. eyle- 193a/13
s. ḳıl- 162a/04
[=2]

sar-āsīma Far. Sersem.
s. bol- 329a/02
s. u maḫẕūlvār 163a/11
[=2]

sar-āsīmalıḳ Sersemlik.
s.+dın 303a/10
[=1]

sar-āsīmavār Far. Sersem gibi.
s. 185a/06, 294a/05, 298a/03, 309b/11
[=4]

sar-ʿasker Ar. Serasker, komutan.
s. (sıpah-dār u sar-asker ḳıl-) 207a/01
[=1]

sar-ba-sar Far. Bir baştan bir başa.
s. 224b/02, 250a/11, 252a/17, 292b/05, 322b/09
[=5]

sar-basta Far. Gizli, kapalı.
s.+sıdın (rāz-ı sar-basta) 172a/07
[=1]

sar-buland Far. Yüce. Başı yüksek.
s. (mumtāz u sar-buland u arcmand ḳıl-) 3
s. bol- 245b/04
s. ḳıl- 207b/08, 262a/17
s. u sar-afrāz bol- 179a/12, 280a/02
[=6]

sar-bulandlıġ Yüce olma.
s. yétkür- 200a/12, 229a/12
[=2]

sar-bülendlik bk. **sar-bulandlıġ**
s. yétkür- 177b/07
[=1]

sar-daftar Far. En ileri geçen, en başta bulunan.
s.+ı 211b/06, 218a/04, 263a/10, 292b/06, 308b/10
s.-ı ahl-ı fasād 299a/12, 306b/01
s.+ı durur 306b/16
s.-ı ḫavāḳīn 282b/08
[=9]

sar-dār Far. Askerin başı, kumandan.
s.+larıdın 279b/13
s.+nı 280a/05
s.+nı (ḥażrat-ı Sar-dār) “Uşaḳ Ḳaḳa Sar-dār kastedilmektedir.” 331a/08
s.-ı duşman-şikār 204a/11
[=4]

sar-dārlıġ Kumandanlık.
s. 166b/09
s.+ı bile 166b/03
[=2]

sar-efgende Far. Baş eğen.
s. bol- 188a/04
s.+si bol- 238b/06
[=2]

sar-efgendelik Baş eğme durumu.
s. 214b/07, 266b/08
[=2]

sar-firāz Far. Yükselten, benzerlerinden üstün olan.
s. bol- 184b/02
s. eyle- 189b/03
[=2]

sar-fitna Ar. Fitne başı.
s.-ı fasād 269b/09
[=1]

sar-gerdān Far. Başı dönmüş, şaşkın.
s. (āvāra u sar-gerdan bol-) 275b/10
s. bol- 307a/09
s. ḳıl- 321b/01
[=3]

sar-gerdānlıġ Şaşkınlık.
s. 205b/05, 303a/04
s. (cılav-ı sar-gerdānlıġ) 187a/15
s. eyle- 321a/03
[=4]

sar-gerde Far. Şaşırmış.
s.-i meẕkūr 181a/07
s.+ler 181a/15, 234a/17
s.+lerniñ 180b/16
s.+sıġa 234b/13

[=4]
sar-gerdelik Şaşırmışlık.
s.+i (sar-gerdeligi) 297a/13
[=1]
sar-germ Far. Kızgın, öfkeli. Kafası kızmış
s.-i muḥāraba 182b/03, 184b/04
[=2]
sar-geşte Far. Sersem, başı dönmüş.
s. (aʿdā-yı sar-geşte) 258a/05
s. (mucrım-ı sar-geşte) 323b/15
s. (Mūnıs-ı sar-geşte) 223b/06
s.-i saḥarī-ı vaḳāḥat 230a/12
s.+leri 238a/15
[=5]
sar-geştelik Sersemlik.
s. 166a/12, 321a/06
[=2]
sar-had (<Ar. sar-ḥadd) Far. Hudut başı.
s.+ıġa 306b/14
s.+larıdın 273b/06
s. +larını 273b/04
[=3]
sar-ḥaddāt Ar. Hudutlar, sınırlar.
s.+ıġa 206a/16
[=1]
sar-ḥalḳa Far. En ileri gelen, halkanın başında olan.
s.+ı ahl-ı ʿınād 292a/07
[=1]
sar-heng Far. Kumandan.
s.-i ṣāḥıb-ferheng 287a/13
[=1]
sar-ḫūş Far. Sarhoş, kendinden geçmiş.
s. 258b/07
s. bol- 246b/03
s.+ı 246b/07
[=3]
sar-kār Far. Kahya.
s.+ların 233a/07
s.+larıdın 193b/10, 198a/17
[=3]
sar-kerde Far. Bir güruhun, bir takımın başı, reisi.
s. 202a/11
s. (amīr u sar-kerde) 263a/07
s. étil- 203a/14
s.-i ʿalam u baydaḳ 263a/07
s. ḳıl- 276a/03, 280a/06, 285b/11, 330a/11
s.+ler 263a/06
s.+leridin 297b/03
s.+lerni 197b/02, 263a/13
s.+ni 203b/16, 278b/10, 279b/13
s.+sin 197b/01
[=16]
sar-keş Far. İnatçı, isyan eden.
s. (cahānda u sar-keş) 242a/09
s.+leri 241a/06
s.+leriniñ 254b/07
[=3]
sar-keşlik İnatçılık, isyan etme durumu.
s. (ʿınād u sar-keşlik) 191b/12, 240a/14, 319b/16
s. (ʿınād u sar-keşlik ét-) 250b/16
s. (ʿışyān u sar-keşlik) 187a/03
s. ḳıl- 247a/11
s. körgüz- 309a/07, 317a/03
[=8]
sar-kūb Far. Kale, hisar.
s. 169b/12, 170a/01, 170a/03, 254b/01
s.+ı 169b/15, 169b/17
s.+ıġa 234b/16
s.+lar 233b/09
[=8]
sar-māya Far. Sermaye.
s.-ı davlat 216a/15
s.-ı cāh u şaraf u dunyā 167a/01
[=2]
sar-nıhān Far. Baş eğen.
s.+ınıñ 233a/13
[=1]
sar-nigūn Far. Baş aşağı olmuş, ters düşmüş.
s. 185a/03, 215b/03, 222a/16, 286b/03, 297b/11
s. bol- 303b/13
s. eyle- 212b/03
[=7]
sar-nuvişt Far. Başa yazılan, alın yazısı. Kader, mukadderat.
s. 282b/04
[=1]
sar-pança Far. Güçlü, kuvvetli kimse.
s. (esīr-i sar-pança-ı taḳdīr) 303b/04
s.-ı taḳdīr 329a/16
s.+sıġa 234a/15

[=3]
sar-rışta Far. İpucu, tutamak.
s.-ı camʿıyyat 304b/05, 330b/11
s.-ı ṣabāt 219a/05, 305b/06
s.+sın 181a/16, 182a/15, 194b/02, 269a/14
[=8]
sar-sabz Far. Yeşil, taze.
s.-ı davlat 292a/15
s.-ı naşāṭ 331b/16
s. u ḫurram u sabza-zār 158b/02
s. u ḫurramlıḳ 314a/03
[=4]
sar-şār Far. Sarhoş etmek.
s. bol- 186b/06
s.-ı bāda-ı navāzış ḳıl- 277b/01
s.-ı bāda-ı surūr 244a/08
s.-ı davlat ḳıl- 247a/01
s.-ı ġanāyım 246a/06
s.-ı ınʿām 258b/09
s.-ı keyfiyyet 216b/16
s. ol- 158a/10
[=8]
sar-şikār Far. Baş av.
s. 323b/15
[=1]
sar-tā-ḳadam Ar. Baştan ayağa.
s. 259a/11
[=1]
sar-tā-sar Far. Baştan başa.
s. 247a/06, 320b/11
[=2]
sar-u-pā bk. **sar-u-pāy**
s. 243a/06
[=1]
sar-u-pāy Far. Tamamen, baştan aşağı. Krş. sar-u-pā
s. 250b/05, 301b/04
s.-ı şāhāna 200a/14, 227b/17, 247b/12
[=5]
sar-vaḳt Far. Yalnız görüşülecek yer.
s.+ıda 176b/07
s.+ıġa 185a/11, 192a/08, 221b/06
[=4]
sarā bk. sarāy
s. 159b/09
[=1]
ṣarā Ar. Toprak.
s. (taḥta'ṣ-ṣarā) 308a/03
s.+ġa (taḥta'ṣ-ṣarā) 321a/01
[=3]
sarā-parda Far. Padişah çadırı, otag.
s. 315b/11
s. bile (pīş-ḫāna u sarā-parda) 283b/14
s.-ı ıclāl 258a/02
s.-ı şahi 247b/06
s.+nı (bār-gāh u sarā-parda) 283b/15
[=5]
sarāb Ar. Serap.
s. 308a/04
s. (mavc-ı sarāb) 321a/02
[=2]
sarāġūş Far. Peçe, baş örtüsü.
s. ol- 182a/02
[=1]
Saraḫs y.a. Serahs; Türkmenistan sınırları içinde ve Meşhed ile Merv arasında yer alan eski bir kültür merkezi.
s. 201b/13
s.+da 201b/14
[=2]
ṣarāmat Ar. Yiğitlik, mertlik.
ṣ. 289b/03
ṣ.+da (şacāʿat u ṣarāmat) 288a/13
[=2]
ṣarāmat-dast-gāh Far. Yiğit.
ṣ. 285b/06
[=1]
ṣarāmat-ıntısāb Ar. Yiğit.
ṣ. 283a/17
[=1]
Saraṭān Ar. Yengeç burcu.
S. burcı 225b/01
S.+ıġa (gerdūn-ı Saraṭān) 321b/10
[=2]
Saraṭānī Yengeç burcuna it, onunla ilgili.
S.+nıñ (Ürgenç-i Saraṭānī) 270b/17
[=1]
sarāy Far. Saray. Krş. **sarā**
s. (ʿışrat-ı sarāy-ı fırdavs-barīn) 331b/14
s.+da 301a/10
s.-ı fānī 280a/12
[=3]
sarāyā Ar. Tugaylar, düşman üzerine gönderilen küçük süvari müfrezeleri.

s. 277b/06
[=1]
sard Far. Sert, haşin.
s. bol- 315b/03
[=1]
ṣarf Ar. Harcama, sarf.
ṣ. bol- 165b/12
ṣ.-ı ʿınān ḳıl- 199b/11, 309b/11, 314b/01
[=4]
sarı (Edat) Doğru, tarafına, yönünde, karşı.
s. 158a/03, 169b/07, 170a/08, 180b/05, 180b/05, 181a/06, 181a/08, 182a/06, 184a/01, 185a/16, 193a/06, 193a/17, 195a/15, 200b/05, 209a/08, 211a/06, 212b/07, 214a/05, 218a/12, 218b/09, 218b/12, 220a/16, 220b/02, 220b/02, 223b/06, 226b/08, 226b/08, 226b/13, 232b/13, 235b/11, 242a/06, 245a/02, 249a/03, 249a/07, 254a/04, 257b/08, 259a/02, 260a/06, 260a/12, 260a/14, 260a/15, 261a/09, 261a/10, 261a/16, 294a/04, 294a/07, 295b/06, 295b/06, 296b/10, 298a/01, 301a/07, 302a/09, 302a/10, 302a/11, 306b/03, 314a/14, 315b/07, 317b/06, 320b/12, 321a/09, 321b/05, 325b/09
s.+dın 214a/17, 233b/07, 250a/11
s.+ġa 180a/09
[=66]
sarıġ Sarı renk.
s. 264b/10
[=1]
sarıḳa Ar. Hırsızlık.
s. u fasād 305a/04
s. u taʿaddī 165b/09
[=2]
sarī Far. Bir baş.
s. 219b/05
[=1]
sarīʿ Ar. Hızlı, seri.
s. 219b/05
s. (ḳamar-ı sarīʿ) 326a/02
s. (ḳamar-ı sarīʿ u’s-sayr) 233b/04
[=3]
ṣarīḥ Ar. Açık, belli. Krş. ṣarīḥa
ṣ. (ẓulm-ı ṣarīḥ) 334a/15, 334b/14
[=2]
ṣarīḥa bk. **ṣarīḥ**
ṣ. (ẓulm-ı sariha) 171a/17
[=1]
sarīr Ar. Taht.
s. (culūs-ı sarīr ét-) 243b/05
s. (şāh-ı çarḫ-ı sarīr) 260a/03
s. bile (raḳam-āvāz-ı ṣarīr) 267a/11
s.-ı ġurūr 231a/04
s.-ı kerem 301a/17
s.+ı üzre 225a/02
s.+ıda 215a/02, 220b/13, 241a/11
s.+ıġa 215b/04, 228b/11, 229b/01, 229b/06, 268a/02
[=14]
sarīr-ārāy Far. Taht süsleyen.
s. 301a/12
s.-ı mülk-i pād-şāhī 253b/13
[=2]
sarmā Far. Kış, soğuk.
s. 315b/11
[=1]
sarmad Far. Dâimî, sürekli, ebedî, ezelî. Krş. **sarmadī**
s.+ile (davlat-ı sarmad) 301a/08
[=1]
sarmadī bk. **sarmad**
s. (farāzanda-ı davlat-ı sarmadī) 215a/06
[=1]
ṣarṣar Ar. Kasırga, fırtına.
ṣ. 175b/05, 218b/11, 226b/17, 236a/06, 253b/08, 291b/09
ṣ. (bād-ı ṣarṣar) 160b/01
ṣ. (ḥamla-ı ṣarṣar) 208b/09
ṣ.-ı çapavul 159a/17
ṣ.-ı sahmnāk 212a/06
ṣ.-ı zavāl 333b/07
ṣ.+ıdın 300b/16
[=12]
ṣarṣar-ḫırām Far. Rüzgar gibi hızlı yürüyen.
ṣ. 312a/17
ṣ.(samand-ı ṣarṣar-ḫırām-ı zarrīn-lıcām) 233a/11
ṣ. bile (samand-ı ṣarṣar-ḫırām) 278a/03
ṣ.+ġa (merākib-i ṣarṣar-ḫırām) 221a/07, 322b/17

ṣ.+ıġa (tek-āvar-ı köh-peyker-i ṣarṣar-ḫırām) 182a/06
[=6]
ṣarṣarī Bir şiddetli rüzgar.
ṣ. (ḳahr u ġażab-ı ṣarṣarī) 260b/02
[=1]
ṣarṣarvaşī Far. Bir kasırga gibi.
ṣ.+nıñ (ḥamla-ı ṣarṣarvaşi) 222b/10
[=1]
Sart k.a. Bir kavim adı.
ṣ. 192b/01
ṣ.+nıñ 194a/05
[=2]
sarv Far. Servi.
s.+ı 220b/12
s.-ı āzād 165b/14
s.-ı buland307b/08
s.-ı ḫırāmān 247a/15, 315b/08
s. ile 168b/01
[=6]
sarvar Ar. Önder, lider, baş.
s. (fāyızu's-sarvar) 191b/11
s. (ḥażrat-ı sarvar-ı salāṭīn) 308a/17
s.+ı 218a/04, 263a/10, 292b/05, 308b/09
s.+ı bile (kāmilu's-sarvar) 327a/17
s.+ıġa (ḫużūr-ı vāfıru's-sarvar) 193b/12
s.+ın (ḫużūr-ı kāmili's-sarvar) 331a/17
[=9]
sarvī Far. Bir selvi.
s. durur 159b/09
[=1]
sarzanış Far. Sitem.
s. (tavbīḫ u sarzanış ḳıl-) 191b/15
[=1]
Sasanī k.a.Bir kavim adı, tarihte ikinci Pers İmparatorluğu olarak da bilinen Sasani Devleti.
S. bile (dabdaba-ı Sāsānī) 167a/08
S. içre 213a/16
[=2]
sat- Satmak.
s.-a başla- 334b/03
s.-ar érdiler 334a/13
[=2]
saṭḥ Ar. Yüz, yüzey.
s.+ı 323a/14
s.+ıda 248b/06
s.+ıdın 324b/01
s.+ını 259b/17
[=4]
sāṭıʿa (< Ar. sāṭiʿa) Parlak.
s. bile (barāhīn-ı sāṭıʿa) 172a/09
[=1]
Satıp Aldı Bég ş.a. Muhammad Nazar Nayıb'ın oğludur.
S. bin Muḥammad Naẓar Nāyıb 186a/02
[=1]
saṭvat Ar. Ezici kuvvet.
s.+ı ḫāḳānī 306b/02
[=1]
ṣaʿva Ar. Serçe
ṣ. mışāl 242a/17
ṣ. yañlıġ 244b/01
[=2]
ṣavāb Ar. Doğruluk, yanlış olmayan.
ṣ. (ṭarīḳ-ı ṣavāb) 230a/16
ṣ.-ı mustaḥsan 227b/11
[=2]
ṣavāb-dīd Far. Beğenilmiş.
ṣ.+ı bile 194b/01, 199a/04
ṣ.+ı bile (ıltımās u ṣavāb-dīd) 274b/12
ṣ.+ıġa 305b/11
[=4]
ṣavāb-numāy Far. Doğruyu gösteren.
ṣ. (raʾy-ı ṣavāb-numāy-ı ʿālam-ārāy) 327a/02
[=1]
ṣavābıt (< Ar. ṣavābit) Yıldızlar.
ṣ.-ı ḥacla-nışīn 258a/13
[=1]
savād Ar. Şehir, kasaba, köy gibi yerleşim yerleri.
s.+ıġa 318a/08
[=1]
savāḥıl (<Ar. savāḥil) Sahiller.
s. 317b/01
s.+ı bile 206a/02
s.+ıda 245b/09
s.+ıda (téñiz savāḥılı) 319b/08
s.+ıdagı 274a/01
s.+ıġa 316b/05
s.+ıġa (téñiz savāḥılı) 317a/07, 317b/13
s.+ın (daryā savāḥılı) 256b/11
[=9]

ṣavāʿıḳ Ar. Yıldırımlar.
ṣ.-ı balā 170a/09
[=1]
savānıḥ (<Ar. savāniḥ) Olaylar.
ṣ. 278b/15
ṣ.-ı ġarība 236a/15
ṣ.-ı keşīru'l-ḳabāyıḥ 334b/12
[=3]
savarun Hediye.
s. u pīş-keş 325a/01
[=1]
savaş Savaş, harp.
s. bile 179a/09
s. eyle- 263b/06
s. ét- 209a/10
s. u talāş 236a/11
[=4]
ṣavb Ar. Taraf, cihet, yön.
ṣ.+ıġa 177a/11, 189b/12, 204a/14, 206b/01, 228a/02, 233a/02, 238b/17, 306b/08, 307a/04, 308b/06, 310a/01, 319b/05, 320a/04, 323a/16
[=14]
savdā Far. İstek, heves.
s. 303b/17
s.+nı 304a/01
s.-yı ḫām 268b/14, 293a/05, 303b/16
s.-yı tāc 231a/04
[=6]
savdā-ger Far. Tüccar.
s. 278a/17
s.+in 203b/09, 311a/03
s.+leridin 309b/09
s.+ni 203a/15
[=5]
savdā-gerī Far. Bir tüccar.
s. bile 254a/11
[=1]
savdā-ḫāna Far. Ticaret merkezi.
s.+sı durur 254a/08
[=1]
savdāyī Far. Sevdalı, sevdayla ilgili.
s. 182b/14, 303b/15
[=2]
savīy Ar. Eşit.
s.+dur 243b/10
[=1]
savīyat Ar. Eşitlik,denklik.
s. (sanīn-ı sīna-ı savīyat) 333a/09
[=1]
ṣavlat Ar. Ani saldırma.
ṣ. (babr-ı ṣavlat) 162a/03
ṣ.+ı (āṣār-ı ṣavlat) 229b/11
ṣ.+ı bile 319a/17
ṣ.-ı mā-lā-kelām 250b/09
ṣ.-ı muḥāraba 226b/15
ṣ.+ıdın 182a/09, 195b/12, 245b/10
ṣ.+ın 313a/15
ṣ.+ını 184a/13
ṣ. ile 205b/01
[=11]
savuġ bk. **savuḳ**
s. (tund-ı savug) 316a/07
s.+dın 315b/17
[=2]
savuḳ Soğuk. Krş. **savuġ**
s. 316a/06, 316a/09, 316a/10, 319b/09, 321a/07, 325a/02
[=6]
savur- Savurmak.
s.-dı 195b/10
s.-dılar 281a/17, 289a/15
s.-ġanı 159a/17
s.-up dururlar 208b/10
[=5]
savut Zırh, zırhı örten çelik.
s. 287b/07
[=1]
saʿy Ar. Çalışma, gayret, çaba.
s. bile 268a/12
s.+ı (köşiş u saʿy) 224a/01
s.-ı balīġ 259b/08
s.+ı bile 189a/02, 222b/14
s.+ı bile (ıhtımām u saʿy) 310b/06
s.-ı mā-lā-kelām 238a/04
s.-ı maşkūr 169b/14, 268a/17, 277a/09, 302b/11, 329a/06
s.-ı mavfūr 178a/16, 198b/05
s.+ı mutakāṣır 226a/15
s.-ı nā-maḥṣūr 230a/01
s.-ı nā-maḳdūr 187b/14, 193b/03, 209b/01, 278a/01, 304b/07
s.-ı nā-rasā 333b/14
s.+ıda 257b/08
s. körgüz- 325a/17
s. u ıhtımām 289a/04, 294a/10
s. u köşiş ḳıl- 171b/03, 206a/08
s. u köşiş u ıhtımām 164b/04, 281a/13

[=30]
Say Kéçü y.a. Konrat'ın 12 km güneyinde bir geçit.
S. 272a/01
S.+din 332b/03
[=2]
sāya Far. (mec.) Himaye, yardım, koruma.
s. 262b/02
s. dék 293a/09
s.-ı davlat 214a/13, 229b/03, 266b/14, 267a/04
s.-ı hımāyat 192a/08, 197b/05, 199b/10, 217a/14, 219a/11
s.-ı humā-yı raʾfat 165b/02
s.-ı kerem 336a/09
s.-ı luṭf 221b/10, 275a/08
s.-ı muḥāfaẓat 288b/17
s.+larıdın 261a/16
s.+sı 248b/10
s.+sıġa 174a/07, 251b/09, 271a/09
s.+sın 228b/17
s. yañlıġ 307b/14
[=23]
sāya-dār Far. Koruyan, sahip çıkan.
s. 182a/11
[=1]
sāya-efgen Far. Gölge düşüren, gölge veren
s. 242a/05
[=1]
sāya-güster Far. Koruyan.
s.+dür 314a/10
[=1]
sāya-parvard Far. Koruyan.
s.-ı sıpar-dār-ı şacāʿat 219b/05
[=1]
sāya-perver Far. Koruyan.
s.-i çatr-ı ẓıllu'llāhī 253b/12
[=1]
sāyabān Far. Koruyan, himaye eden.
s.-ı ʿaẓīm 262b/01
s. bol- 215b/16
s.+ın (davlat-ı sāyabān) 225b/14
[=3]
ṣayd Ar. Av.
ṣ. 244b/06, 245a/09, 245a/11, 302a/07, 312b/11, 312b/15
ṣ. bol- 244b/06
ṣ.+dın 244b/09
ṣ. eyle- 248a/13
ṣ. ét- 212a/17, 244b/09, 257b/17, 316a/12, 326a/11
ṣ.+ġa 241b/17, 328b/17
ṣ.+ı 217a/04
ṣ.-ı bī-ḥadd 245a/12
ṣ.-ı maʿnī 241a/08
ṣ.-ı raḳam 277b/08
ṣ.-ı şunḳar 312b/17
ṣ.+ıġa 248a/07, 315b/03
ṣ. ḳıl- 217a/10, 248a/12, 313a/01
ṣ.+larıġa 244b/12
ṣ.+nı 244b/03
ṣ.+nıñ 158a/13
ṣ. u ṣaḥrā 302a/11
ṣ. u şikār 249a/02
ṣ. u tamāşā 242a/01
ṣ. üçün 302a/09
[=33]
ṣayd-andāzlıḳ Avcılık.
ṣ.+ġa 245a/08
[=1]
ṣayd-efgenlik Avcılık.
ṣ. 307b/10
ṣ.+ge 158b/06, 295a/07
ṣ. u şikār-andāzlıḳ 217a/01
[=4]
ṣayd-gāh Far. Av yeri, avlak.
ṣ.+ıda 241a/08
ṣ. içre 158a/15
[=2]
ṣayd-pardāzlıġ bk. **ṣayd-pardāzlıḳ**
ṣ. 312b/05
[=1]
ṣayd-pardāzlıḳ Av tertip etme. Krş. **ṣayd-pardāzlıġ**
ṣ. bile 278a/09
[=1]
ṣayd-zan Far. Avcı.
ṣ. (şah-ı ṣayd-zan) 245a/11
ṣ.-ı şunḳar 242a/14
[=2]
ṣaydī Ar. Avlık.
ṣ. 244b/01, 248a/10
ṣ. (kevn-i saydī) 244b/09
[=3]
sayf Ar. Kılıç.
s. (ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam) 220b/04

[=1]
Sayḫun bk. **Sır**
S. 322a/06
S.+nıñ 322a/07
S.+nıñ ayaḳı (nahr-ı Sayḫun) 327b/13
[=3]
sayı Hep, her (edat). –gen partisibinden sonra –diğinde, -dığında anlamını verir.
s. (yél ésken sayı) 316a/08
s. (ḳadam urġan sayı)323a/13
[=2]
ṣāyıb (< Ar. ṣāʾib) İsabet sahibi, isabetli.
ṣ. (amīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr) 205b/12, 230a/17, 259b/07, 283b/13, 332a/08
ṣ. (vazīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr) 174a/02
ṣ.-ı tadbīr 192a/07, 224b/13
[=8]
Sayın Ḫān ş.a. Cüci Han'ın oğludur. Cüci Han ölünce Cengiz Han babasının yerine onu geçirdi. Ancak kısa bir süre sonra Cengiz
Han da öldü. O da Cengiz Han'ın bulunduğu yere gitti. Orada ittifakla Ögetey Kaan'ı han seçtiler. Batu Han'ın lakabı Sayın Han'dır.
ṣ. 220a/01
ṣ. ibn Cüci Ḫān 219b/10
ṣ.+nıñ 219b/15
[=3]
sāyır (< Ar. sāʾir) Seyreden, harekette olan.
s.+larıġa 225b/10
[=1]
ṣayḳal Ar. Kılıç zırhı.
ṣ. 315a/05
ṣ.+ı 261a/08
ṣ.+ı bile 325a/16
[=3]
sayl Ar. Sel.
s. 239b/10
s. (āsīb-ı sayl-ı ḥādıṯa) 183b/13
s.+ı 185b/12
s.+ı birle 230a/08
s.+ıġa 239b/11
s. içre 239b/12
[=6]
sayr Ar. Seyir; gezi, yürüme; izleme.
s. 183b/14, 186a/13
s. (havā-yı sayr u şikār) 158a/17
s. (surʿat-ı sayr) 279b/15
s. dék (ḳamar-ı sarīʿu's-sayr) 233b/04
s. ét- 248a/09
s.-ı lāzımu'l-ḫayr 302b/09
s.-ı ṣaḥrā 216b/17
s.+ıġa 305a/03
s. ḳıl- 192b/08, 214a/05, 248b/17, 257b/08
s. u tamāşā ḳıl- 228b/01
[=14]
Ṣayyad Atavı y.a. Hive'nin 10 km doğusunda bir ada.
S.+da 329a/16
[=1]
sayyāra Ar. Gezegen.
s. 258a/14
[=1]
sazāvār Far. Layık, yaraşır.
s. (lāyıḳ u sazāvār kör-) 225a/14
s. bol- 234b/17, 300b/11
s. ol- 248b/08
[=4]
sebük-ḫīz Far. Çabuk kalkan, çabuk hareket eden
s. 160b/01, 244b/04
[=2]
sebük-ʿınān Ar. Hızlı.
s.+ı 217b/08
[=1]
sebük-pāy Far. Ayağına çabuk olan.
s. bol- 305b/07
[=1]
sebük-rav Far. Çabuk giden.
s. 243a/09
[=1]
sebük-revlik Çabukluk.
s.+idin (sebük-revligidin) 250b/08
[=1]
sebük-tāz Far. Hızlı şekil veren, hızlı tarz oluşturan.
s. (samand-ı sebük-tāz) 217a/03
[=1]
sebük-tāzlıġ Çabukluk.
s. tap- 162a/04
[=1]
sebük-bār Far. Derdi, düşüncesi olmayan.
s. u çālāk 230b/16

[=1]
seḥerlik Kahvaltı.
s. 307a/14
s. üçün 307a/13
[=2]
sekiz Sekiz. Krş. **sékiz, sekkiz, sékkiz**.
s. 197a/10, 254a/13
s.+ide (yigirme sekiz) 255b/17
[=3]
sékiz bk. **sekiz**.
s. 272b/13, 273a/08, 329a/12
s. (on sékiz) 332b/05, 333b/09
s. (yeti sékiz) 222a/17
s. (yetti sékiz) 284b/05
s.+ide (on sékiz) 270b/16, 280a/09, 331b/01
[=10]
sékizinçi Sekizinci.
s. 279b/10
[=1]
sekizlençi Sekizinci. Krş. **sékizlençi**
s. (on sekizlençi) 240a/17
s.+si 282a/10
[=2]
sékizlençi bk. **sekizlençi**
s. 203b/06
s.+side (yigirme sékizlençi) 279b/01
[=2]
sekkiz bk. **sekiz**
s.+ide (yigirme sekkiz) 240a/06
[=1]
sékkiz bk. **sekiz**
s. 273a/05, 274a/09, 274a/11, 329b/01
s. (yetti sékkiz miñ) 173a/12
s.+de (miñ dağı iki yüz on sékkiz) 159b/02
s.+de (miñ dağı ikki yüz on sékkiz) 164b/07
s.+ide 290b/01sam.ıga, 300b/02, 309b/05
s.+ide (on sékkiz) 193a/07, 203b/03, 207b/17
s.+ide (yigirme sékkiz) 160a/04
s.+miñ 290b/03
[=15]
sekret Ar. Ölümden can çekişme.
s.-i mavt 303b/13
[=1]
seksen Seksen.
s. 245b/11
s. (miñ dağı yüz seksen béş) 157b/13
s. (otuz yüz seksen altı) 322a/02
s. (yüz seksen) 274a/09
[=4
sekte Ar. Durma, kısılma.
s. bile (maraż-ı sekte) 204a/15
[=1]
Selcuk Selçuklular.
S. (āl-ı Selcuk-ı Camşīd-cāh) 213b/05
[=1]
ṣemān Ar. Sekiz.
ṣ. ve ʿaşra ve sitte miʾe 223b/12
[=1]
semek Ar. Balık.
s.+ge 321b/12
[=1]
sen Sen (zamir).
s. 187a/15, 214a/06, 214a/06, 324a/04
s. émes 324a/05
s.+i 301a/04
s.+iñ 223b/02, 315a/09
s.+iñdir 257a/12
s. (saña) 213b/13, 213b/15, 214a/12, 214a/13, 222b/05, 228b/05, 266b/01, 266b/02, 305a/07
s. (sañadur) 306a/13, 327b/04
s. (saña érür) 304a/13
[=21]
seng Far. Taş.
s. 316a/16
s.-i sıyah 162a/10
[=2]
sengek Far. Küçük taş.
s. 175b/04, 226b/16, 253b/08
[=3]
Senger y.a. Büyük ihtimalle Hive'nin kuzeydoğusunda bir yer adı.
S. 174b/10, 175b/16, 226a/17, 237b/17, 282a/02
S.+din 178a/02
S. ét- 281b/11
S.+ge 175b/14, 177a/05
S.+ıġa 281b/17
S.+idin 281b/14
S.+iniñ 320b/09
S.+niñ 286b/16
S. üzre 282a/01
[=14]

sengīn Far. (Ordu için) Pek çok.
s. 162b/03
s. (leşker-i sengīn) 202a/06, 203b/15
[=3]
Sevgenli y.a. Hoca Eli yakınlarında bulunan bir kanalın adıdır. Krş. **Sallı**
S. 256b/11
S.+din 249b/02, 257a/06
S.+ġa 327a/07
S.+ge 248b/01
S.+niñ 167b/01, 271b/01
S.+saḳḳāsı 178b/15
[=8]
seyyid Ar. Hz. Hasan'ın soyundan gelen; efendi.
s.-i meẕkūr "Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳīb'ten bahsedilmektedir." 332a/04
s.-i muşār-ılayh "Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳīb'ten bahsedilmektedir." 332a/02
s.-i nacīb 211b/05
s. -u'l-ʿārıfīn 168b/14, 290b/12
s.-u'l-atḳıyā 313b/14
[=6]
Seyyid ʿAlī Bég ş.a. Taci Bey'in oğludur.
S. (Allaş Bég ibn Seyyid ʿAlī Bég) 209a/04
S. (Allaş Bég ibn Seyyid ʿAlī Bég) 296b/14
S.+nı (Allaş Bég ibn Seyyid ʿAlī Bég Ḳıyat) 280b/06
[=3]
Seyyid ʿĀlim Maḫẕūm-ı Aʿẓam ş.a. Hoca Eli'de ikamet eden dönemin alimlerindendir.
S. 313b/13
[=1]
Seyyid Ata ş.a. Asıl adı Seyyid Ahmet'tir. Ancak Seyyit Ata olarak da bilinir. Harezm'de Yesevi geleneğinde bir sufidir. Özbek Han zamanında yaşamıştır. Nagday Biy ona intisap etmiştir. Krş. **Seyyid Ata Seyyid Aḥmad**
S. (udvat-ı dūdmān-ı Seyyid Ata) 309b/02
S. ḳaddasa'llahu asrāra-humā 205a/04
S. ḳaddasa'lāhu taʿālā asrār-humā 303a/05
[=3]
Seyyid Ata Seyyid Aḥmad bk. **Seyyid Ata**
S. ḳaddasa'llāhu asrāra-humā 290b/13
[=1]
Seyyid Bāḳır Ḫ(v)āca Işan Seyyid Atayī ş.a. Muhammed Rahim Han'ın kayın atasıdır. Seyyid Ubeydullah Hoca'nın babasıdır.
S. (valad-ı amcad-ı Seyyid Bāḳır Ḫ(v)āca Işan Seyyid Atayī) 331a/15
[=1]
Seyyid Bég ş.a. Ḳuş Köprüklik Hasan Murad Atalıkın oğludur. Hasan Bay'ın elçisidir. Krş. **Seyyid Bég Ḳoş Köprükī**
S.+ġa 300b/08
[=1]
Seyyid Bég Ḳoş Köprükī bk. **Seyyid Bég**
S. bile 257a/08
[=1]
Seyyid Keday Ḫ(v)āca Işan ş.a. Yaşadığı dönemin önemli alim ve seyitlerindendir.
S. sallamahu'lllāhi taʿālā ilā-yavmi'l-ḳıyām 313b/16
[=1]
Seyyid Ḳulı Bay ş.a. Muhammed Emin Inak'a başkaldırdı. Ürgenç'in Yomutlar tarafından ele geçirilmesine yardım etti. Yomutlar da Hive'yi ele geçirdiklerinde onu Ürgenç hakimi yaptılar. Muhammed Emin Inak'ın adamlarından Niyaz Hoca Ürgenç'i ele geçirince onu esir aldı. Muhammed Emin Inak Hive'yi tekrar ele geçirince onu diyet karşılığı affetti.
S.+ġa 207b/12
S.+nıñ 242b/13
[=2]
Seyyid Ḳulı Bég ş.a. Seyyid Penah Bey'in oğludur.
S. 297b/17, 298b/01, 299a/08, 303a/01, 303b/02
S. ḫalaf-ı Seyyid Panāh Bég Uyġur 293a/15
S.+ni 304a/01, 304a/10
[=8]
Seyyid Muḥammad Māhrūy ş.a. Seyyid Ata'nın babasıdır.

S. 205a/03, 303a/04
[=2]

Seyyid Murād Inaḳ Uyġur ş.a. Aynak'ın ileri gelnlerindedir.
S. 172a/06
S.+nı 172a/16
[=2]

Seyyid Muẓaffar Ḫ(v)āca ş.a. Harezm'de yaşamış bir sufidir. Metinde Munis onun yazmış olduğu bir şiire (tarih) yer vermiştir.
S. 160a/07
S.-ı kirāmī 189a/15
[=1]

Seyyid Naẓar Bég ş.a. Yemreli beylerindendir.
S.+ni 170b/01
[=1]

Seyyid Naẓar Biy ş.a. Kul Murad Inak'ın oğlu Muhammed Nazar Biy'in kardeşidir. Muhammed Emin Inak tarafından Aral'ın valisi yapıldı.
S. 270a/17
S. bile 270a/01
S.+ni 269a/17, 281a/01, 281a/04
S.+niñ 280b/11, 289b/08, 289b/10
[=8]

Seyyid Nıyāz Alabölük ş.a. Muhammad Murad Bey'i öldürmüştür.
S. 303b/14
[=1]

Seyyid Panāh Bég Uyġur ş.a. Seyyid Kulı Beg'n babasıdır.
S. (Seyyid Ḳulı Bég ḫalaf-ı Seyyid Panāh Bég Uyġur)
[=1]

Seyyid Piram Ḫ(v)āca Işan ş.a. Orta Asya'da yaşamış bir sufidir.
S. 313b/13
[=1]

Seyyid Tursun Ḫ(v)āca Işan ş.a. Hoca Eli'de yaşamış büyük bir din adamıdır.
S. 313b/14
S. (madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-ruʾusu'ṭ-ṭālibiyn) 168b/15
S. (madda'llāhu ẓilāla irşādihi ʿalā-mufāriḳi's-sālikīn) 191b/08
S.+ġa 192b/09
[=4]

Seyyid ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca ş.a. Seyyid Bakır Hoca Işan Seyyid Atayi'nin oğludur. Krş. **Seyyid ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca Işan**
S.+nıñ 331a/11
[=1]

Seyyid ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca Işan bk. **Seyyid ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca**
S. 331a/14
S.+nın 331b/15
[=2]

Seyyid Yaʿḳūb Ḫ(v)āca ş.a. Seyid Yakub Hoca Nakib'in kardeşididir.
S. 241b/14, 262b/14
[=2]

Seyyid Yūsuf Ḫ(v)āca bk. **Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳīb**
S.+ġa 227a/12
[=1]

Seyyid Yusūf Ḫ(v)āca Naḳīb ş.a. Seyid Yakup Hocanın kardeşidr.
S. 265a/05, 285b/12, 331b/17
S.+ġa 244a/04
S.+nıñ 241b/13
[=4]

ségir- Seğirtmek, koşmak.
s.-eben 244b/04, 278a/05
s.-ip 325a/06
[=3]

sél Sel.
s.+i 289a/12
[=1]

sémür- Semirmek, beslemek.
s.-megi üçün 197a/06
[=1]

sémüz Besili, semiz.
s. 312b/12
[=1]

sén bk. **sen**
s. 254a/04
s. (sañadur) 321a/08
[=2]

sép- Serpmek, saçmak
s.-ip 262a/08
[=1]

sévinçilet- Sevindirmek.
s.-üp 277a/17
[=1]

sıʿāyat (< Ar. siʿāyat) Çekiştirme, dedikodu.
s.+ı bile (vasvasa u sıʿāyat) 169a/11
[=1]
Sıçḳan yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Sıçan yılı.
s. (muvāfiḳ-ı Sıçḳan yılı) 189a/05
[=1]
ṣıdḳ Ar. Doğruluk, kalp temizliği.
ṣ. (ḫalafu'ṣ-ṣıdḳ) 303a/05
ṣ.+ıġa (maḳāl-ı ṣıdḳ) 292b/03
ṣ. u ıḫlāṣ 214b/14, 253b/17
ṣ. u ṣafā 307b/12, 335b/13
ṣ. yüzidin 257a/08, 310b/06
[=8]
sıdra Ar. Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi.
s.+ġa 248b/11
[=1]
Sıfandıyār-āsā Far. İsfendiyar gibi.
S. 242b/06
[=1]
ṣıfat (< Ar. ṣifat) Vasıf, özellik.
ṣ. 209a/09, 212b/13, 243a/02, 253a/03, 261a/10, 296a/08
ṣ. (ol ṣıfat) 233b/17, 321b/11
ṣ.+ġa 196a/05
ṣ.-ı arcmand 183b/13
ṣ.+ıda 230a/10
ṣ.+ıġa 222b/02
ṣ. u reng 249a/02
[=13]
sıfla Ar. Alçak, adi. Krş. **sifle**
s.-ı dūn 167a/02
[=1]
sığ- Sığmak.
s.-mas 242b/17
[=1]
sığar-sın Ar. Yaşı küçük.
s. 304a/17
[=1]
sığır Sığır.
s.+nı 305b/02
[=1]
Sığır yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Sığır yılı.
S.+da (muvāfiḳ-ı Sığır yılı) 197a/08
[=1]
sıhām Ar. Oklar.
s.-ı duʿā-yı ıcābat-ancām 305a/01
s.-ı sahīm 162b/13
[=2]
ṣıḥḥat (< Ar. siḥḥat) Sağlık, sıhhat.
ṣ. 257a/05
ṣ.+ımga (gülistān-ı ṣıḥḥat) 256a/02
ṣ. tap- 257a/04
ṣ. u ʿāfıyat 333a/11
[=4]
ṣıḥḥatlıġ Sağlıklı.
s.+ġa (ṣıḥḥatlıġġa) 266b/03
[=1]
sıḥr-ṭırāz Far. Sihirli.
s. (ḫāma-ı sıḥr-ṭırāz) 172b/13, 197a/04
[=2]
ṣıḳa (<Ar. ṣiḳa) üvenilir ve inanılır kimse
ṣ.+dın 212a/02
[=1]
sılāḥ (<Ar. silāḥ) Silah. Krş. **sılaḥ**
s. 261b/17, 293b/10
[=2]
sılaḥ bk. **sılāḥ**
s. ara 260a/02
s. içre 260a/02
s. u malbūsāt 223a/01
[=3]
sılaḥ-şōrlıġ Silahşörlük.
s. birle 220a/16
s. içre 162a/02
[=2]
sılaḥ-şōrlıḳ Silahşörlük.
s. 186a/10
s. içre 255b/13
[=2]
sılsıla (< Ar. silsila) Zincir, dizi.
s. (muḥarrik-i sılsıla-ı fasād) 170b/08, 182b/08, 230a/04
s.-ı camʿıyyat 175a/10, 175b/01, 305a/12
s.-ı davlat 282a/15
s.-ı ḫareket 267a/14
s.-ı mʿıḳād 297b/15
s.-ı mıfāḳ 268a/08
s.-ı vaḥşat 163a/13
s.+sıġa 190a/10
s.+sıġa (fasād-ı sılsıla) 270b/06
[=13]
sılsıla-ʿınād Ar. İnatçı.

s. durur érdiler (muḥarrik-i sılsılaʿınād) 239a/11
[=1]

sımāt (<Ar. simāt) İz, işaret.
s.-ı nasāyım 314a/04
[=1]

sın (<Ar. sinn) Yaş.
s.-ı tamyīz 216b/07
[=1]

sın- Kırılmak.
s.-dı 184b/17
[=1]

sınān (< Ar. sinān) Mızrak.
s. 184a/15, 252a/16, 260a/11, 289a/13
s. (hucūm-ı sınān) 322b/10
s. (maşk-ı nūk-i sınān) 296b/11
s. (şaʿaşaʿ-ı sınān-ı cān-sıtān) 221a/04
s. (tīġ u sınān çék-) 226b/09
s.-ı acal 255b/14
s.+ı bile 184a/04, 297a/01
s.-ı calādat 193b/06, 217b/06
s.-ı cān-sıtān 160b/03, 184b/07, 184b/13, 218b/08, 220a/06, 221b/14, 253a/08, 284b/05, 287b/02
s.-ı ḫārā-şikāf 288b/02
s.-ı ḫūn-rīz 196a/07, 226b/05
s.+ıdın (şaʿaşaʿ-ı sınān) 218b/17
s.+ını 184a/11
s.+lar 260a/16
s.+lar soyun- 263b/11
s.+nı (tīġ u sınān) 158b/12
s. u başaḳ 220b/01
[=31]

sınānī Far. Bir mızrak.
s. 182a/03, 182a/04
s.+nı (nūk-i sınānī) 261a/12
[=3]

sıncāb-pūş Far. Geceyi örten.
s. 315b/16
[=1]

Sınd y.a. Pakistan'ın güneydoğusunda bir nehir.
S. 223b/12
[=1]

sındur- Kırmak, parçalamak.
s.-maḳ 292b/15
s.-mayın 265b/03, 291b/16
s.-up 215b/15, 287a/9, 298a/05
[=6]

sınuḳ Parçalanmış.
s.+ı bile 185a/05
[=1]

sıpah bk. bk. sıpāh
s. 252a/16, 295b/06
s. ahlı 233b/08
s.+ġa 244b/11
s.-ı nīzavār 248b/15
s. u zīr-dast 294a/08
[=6]

sıpāh Far. Ordu, asker. Krş. **sıpah**
s. 167a/05, 186a/04, 186a/14, 191a/10, 196a/10, 202a/17, 245b/10, 245b/10, 250b/01, 258a/03, 259b/16, 283a/15, 295b/04, 301b/04, 309a/04, 317a/08
s. (amīr u sıpāh) 296a/08
s. (ʿarż-ı sıpāh kıl) 327a/07
s. (ḫayl u sıpāh) 189b/04, 190b/02, 251b/11
s. (ḫayl u sıpāh çék-) 205b/01, 215b/14
s. (kesret-i sıpāh) 190b/03
s. (Manṣūr-ı sıpāh-ı ḫūn-faşān) 318a/14
s. (muʿasker-i sıpāh-ı davlat ḳıl-) 245a/01
s. (muḳaddıma-ı sıpāh) 180b/02
s. (muḳaddıma-ı sıpāh ḳıl-) 285b/13
s. (şāh u sıpāh) 243b/17, 244b/14
s. ahlı 176a/14, 176b/12, 259a/08, 261a/05
s. ahlıġa (şāh u sıpāh) 254b/17
s. bile 181a/07, 194b/16, 265b/14, 279a/07, 285a/15, 290b/03, 298a/07
s. bile (taʿalluḳ-ı sıpāh) 192b/01
s. çék- 243b/13, 261b/03
s.+dın 193b/08
s. durur érdiler (muḳaddıma-ı sıpāh) 323b/03
s.+ı 181a/12, 181a/17, 186a/15, 196a/15, 198a/17, 208a/05, 210a/03, 210b/02, 221a/02, 223b/17, 241a/14
s.-ı aʿdā 274a/07
s.-ı ʿadū 195b/04, 205b/02
s.-ı bī-kerān 195b/16
s.+ı bile 169a/16, 202b/16, 206b/03, 220a/12, 237b/10, 262b/04, 263a/03, 265a/04, 274a/06, 295b/11, 332b/07
s.-ı carrār 204b/09, 204b/13, 274b/01

s.-ı dard 223b/16
s.-ı duşman 196a/04
s.+ı érür 322b/14
s.-ı hucūm 296a/07
s.-ı ḫūn-ḫ(v)ār 167a/12, 254b/07
s.-ı ḳāhıra 251b/09
s.-ı kesīr 186b/12
s.-ı kevākib 296a/03
s.-ı kīne-güẕār 202b/07, 235b/16
s.-ı kīne-güẕār u duşman-şikār 181b/10
s.-ı malaḫ 198b/17, 198b/17
s.-ı manṣūra 232b/01, 253a/09, 295b/15
s.-ı mavfūra 240b/01
s.-ı muḫālafat 235a/05, 237b/12
s.-ı mutafarrıḳa 210b/05
s.-ı nā-maḥdūd 206b/12
s.-ı nuṣrat-dast-gāh 182b/06
s.-ı nuṣrat-ıntıbāh 176a/05
s.-ı nuṣrat-panāh 167a/10, 175a/10, 176b/03, 181a/12, 182b/02, 183a/07, 183b/14, 185b/06, 195a/15, 195b/14, 197a/05, 198b/09, 204b/17, 205a/14, 208b/17, 209b/10, 222b/12, 231b/08, 236a/03, 237b/07, 240b/09, 252a/10, 253a/05, 255b/07, 262b/06, 271a/09, 271b/06, 286b/11, 287b/14, 288b/07, 297a/04, 298a/08, 329b/09, 329b/10, 334b/17
s.-ı nuṣrat-panāh tart- 172b/12
s.-ı pur-bad-ḫ(v)āh 293a/17
s.-ı sahīm 236b/04
s.-ı sahmgīn 251b/14
s.-ı şegerf 263a/15
s.-ı ẓafar-dast-gāh 252b/02
s.-ı ẓafar-panāh 237b/16, 252b/15, 332b/08
s.+ıdın 203a/10, 203a/14, 234a/09, 280a/05, 292a/12, 293a/07, 293a/16
s.+ıġa 177a/13, 194a/06, 194a/09, 208a/12, 223b/10, 226a/14, 264a/16
s.+ıġaça 263b/06
s.+ın 221a/14, 256a/09
s.+ınıñ 222b/12, 310b/04, 330b/09
s. içre 167a/14, 260a/03
s.+nı 180b/07
s.+nı (sıpāh-dār u sıpāh) 329b/06
s.+nıñ 175a/15, 285a/02
[=170]

sıpah-dār Far. En büyük asker.
s. u cumlatu'l-mülk 171b/08
[=1]

sıpāh-dār Far. En büyük asker.
s. 261b/09, 305b/14
s.-ı mazbūr 318a/04
s.+lar 261a/04, 297a/06, 318a/11, 326a/17
s.+lar bile 326a/01
s.+lar birle 262b/03
s.+lardın 262b/14, 297b/01
s.+larġa 301b/01, 320a/16, 335a/03
s.+larnı 296b/02, 328a/13
s.+larnı (umarā u sıpāh-dār) 295b/01, 300a/12
s.+nı 240b/08
s. u sar-ʿasker ḳıl- 207a/01
s. u sıpāh 329b/06
[=21]

sıpāh-dārlıġ Asker tutma
s. 159a/08
s.+dın (sıpāh-dārlıġdın) 305b/17
[=1]

sıpāhī Far. Süvari, asker.
s. 181a/01, 198b/14, 313a/04, 328a/15
s. başılıġ 169b/11
s. (kevākib-i sıpāhī) 204a/10
s. bile 284b/03
s.+dın 205a/05
[=8]

sıpāhī-gerlik Askerlikle ilgili işler.
s. 194b/17, 217a/12
s. yüzidin 265a/08
[=3]

sıpāhīlıġ Süvarilik.
s. 159a/08
[=1]

sıpar Far. Arkasına saklanılan sey, sığınak.
s. 184a/13
s. bile (cām u sıpar) 166b/07
s.+lar 264a/03
[=3]

sıpıhr Far. Gökyüzü.
s. 307a/16, 323a/08
s. (faraş-ı sıpıhr) 324b/05
s.+dın 278a/05
s.-ı aṣīr 264b/13, 316a/03

s.-ı būḳalamūn 220a/07, 321b/04
s.-ı kabūd 163a/02
s.-ı nīl-gūn 322a/17
s.+ı üzre 225a/02
s.+ı vajgūn 206b/07
s.+ıda 215a/02, 220b/08, 229a/15, 241a/11
s. üzre 198a/07
[=17]

sıpıhr-asās Ar. Gökyüzü gibi.
s.+ġa (bar-gāh-ı sıpıhr-asās) 232a/08
[=1]

sıpıhr-dast-gāh Far. Yeri gökyüzü gibi yüce olan.
s.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı sıpıhr-dast-gāh)
[=1]

sıpıhr-farsā Far. Gökyüzünü aşındıran.
s. 321b/05
[=1]

sıpıhr-ıştıbāh Ar. Gökyüzüne benzeyen.
s. 235a/14
s. (bār-gāh-ı sıpıhr-ıştıbāh) 335a/05
s.+ġa (mulāzamat-ı dar-gāh-ı sıpıhr-ıştıbāh) 273a/11, 274b/07
s.+ıġa (dar-gāh-ı sıpıhr-ıştıbāh) 207b/16, 268a/03
s.+ nıñ (dar-gāh-ı sıpıhr-ıştıbāh) 231a/14, 238a/01
[=8]

sıpıhr-mekān Ar. Mekanı gökyüzü gibi olan.
s. 261b/10
[=1]

sıpıhr-numūn Far. Gökyüzüne benzeyen.
s.+nı (bar-gāh-ı sıpıhr-numūn) 335a/10
[=1]

sıpıhr-tımṯāl Ar. Gökyüzüne benzeyen.
s. ḳıl- 252a/02
[=1]

sıpıhr bunyān Ar. Yapısı gökyüzü gibi olan.
s. (kala-ı sıpıhr-bunyan) 192b/12
[=1]

Sır y.a. Orta Asya'da, günümüzde Özbekistan, Tacikistan ve Kazakistan sınırlarından geçen büyük bir nehir. Aral Gölü'ne dökülür. Orta Asya'nın en uzun nehridir ancak Amu Derya'dan daha az su tasır. Kızılkum Çölü'nün doğu kenarında suyu iyice azalır. Krş. **Sayḥun**
S. 322a/06
[=1]

ṣırāṭ (< Ar. ṣirāṭ) Yol.
ṣ.-ı mustaḳīm191b/13, 268a/09, 333a/13
ṣ. u'l-mustaḳīm319b/17
[=4]

sırāyat (< Ar. sirāyat) Bulaşma, geçme.
s. ḳıl- 292a/14, 323a/07
[=2]

Sırçalı Köli y.a. Kapkaklı yakınlarında bir göl.
S.+niñ 313a/09
[=1]

sıtam Far. Zulüm, haksızlık.
s. 211a/13, 215b/01, 315a/03
s. (ġubār-ı sıtam) 315a/06
s. (ẓulm u sıtam) 171b/17
s. çék- 302a/06
s.+dur (nıfāḳ u sıtam) 212b/15
s.-ı muraṣṣaʿ 262a/05
s.-ı rāh u rasm 208b/01
s. kör- 214a/02, 215a/17
s. tart- 315a/17
[=12]

sıtām Far. Altınla, gümüşle işlemeli at başlığı.
s.+ı 242a/11
s.+ını (rikāb u ʿınān u sıtām) 261a/07
[=2]

sıtam-fazālıġ Sitem artırma durumu.
s. ḳıl- 264b/08
[=1]

sıtamkār Far. Haksızlık ve zulüm yapan. Zâlim.
s. 334b/14
[=1]

sıtamkārlıġ Sitem etme durumu.
s. 333a/17
[=1]

sıtāra-panāh Far.Yıldız sığınağı.
s. (sulṭān-ı sıtāra-panāh) 229a/06
[=1]

sıtīz Far. Kavga, cidal, çekişme.

s. (talāş u sıtīz) 220a/16
s. eyle (talāş u sıtīz) 209a/07
s. eyle- 263b/01
s. u āvīz 193a/12, 209b/07, 330b/05
[=6]
sıyādat-ıntısāb Ar. Seyitliğe bağlı.
s. 189a/14
[=1]
sıyādat-maʾāb Ar. Seyitlik sığınağı.
s. 192b/09, 243a/12
s. (ḥażrat-ı sıyādat-maʾāb) 249a/15
[=3]
sıyādat-panāh Far. Seyitlik sığınağı.
s. 160a/07, 227a/12, 241b/13, 244a/03, 296b/13, 301b/10, 331a/14
s.+nıñ (ḥażrat-ı sıyādat-panāh) 303a/10
[=78]
sıyah bk. **sıyāh**
s. (seng-i sıyah) 162a/10
[=1]
sıyāh Far. Kara, siyah.
s.+nıñ (mūr-ı sıyāh) 170a/02
[=1]
sıyah-çal Kızıl kara ceza.
s. 239a/14
[=1]
sıyah-mast Far. Çok sarhoş.
s.-ı bāda-ı ġaflat 163a/09
[=1]
sıyah-pūş Far. Yaslı, matemli.
s.-ı muṣībat 206b/10
[=1]
sıyāsat (< Ar. siyāsat) Ceza, kahır, hakaret.
s. 267a/13, 314b/10, 314b/15, 314b/17, 315a/02, 315a/14, 315a/17, 323b/09
s. (marāsım-ı sıyāsat-ı aʿdā) 302a/03
s. (ṣadma-ı sıyāsat) 175b/09
s. bile (ıstırfāʿ-ı rāyat-ı sıyāsat) 171a/17
s. bile (tīġ-ı sıyāsat) 329b/08
s.+dın (muvaḳḳıf-ı sıyāsat) 309b/15
s.+ġa 284a/09
s.+ı (mıʿmār-ı sıyāsat) 229a/01
s.+ı (partav-ı sıyāsat) 201a/09
s.+ıdın 315a/05
s.+ıdın (ṣadma-ı sıyāsat) 200b/06
s.+ın (ʿadl u sıyāsat) 171b/16
s. ile 314b/13
s. yüzidin 326a/15
[=20]
sıyāsat-gāh Far. Uygulama yeri.
s.+da 232a/05, 239a/12
s.+ġa 299a/16
[=3]
sıyāsat-mülūk Ar. Meliklerin cezası.
s. (bī-ḥusn-ı sıyāsat-mülūk) 333a/06
[=1]
sifle bk. **sıfla**
s.+ge 213a/01
[=1]
Sikender ş.a. Aristo'dan ders almış bir İmparatordu (M.Ö. 356-323). İskender-i Rumi, Büyük İskender ya da Makedonyalı İskender de denir. Metinde İskender'in cihanın kendine küçük geldiğini düşündüğünden üzüldüğü, veziri Aristo'nun onu teselli etmesi anlatılmıştır. Ayrıca telmih ögesi olarak da kullanılmıştır. **İskender Ẕu'l-ḳarnayn, İskender**
S. 211a/15, 213a/14
S. bin Faylaḳūs 229b/01
S.+i 189b/16, 270b/04
S.-i davrān 180a/12
S.- ile 260b/04
S. kibi 223a/13
[=8]
Sikender-ḥaşmat Ar. İskender gibi haşmetli.
S. u Camşīd-şevket 220b/14
[=1]
Sikender-ḥışm Ar. Öfkesi İskender gibi olan.
S. 251a/15, 311a/07
[=2]
Sikender-ḳudrat Ar. Kudreti İskender gibi olan.
S. u Bahrām-ṣavlat 253b/14
[=1]
sikke Ar. Damga, mühür.
s. 197b/06, 215b/08
[=2]
sil-Silmek, yok etmek.
s.-ep 197b/16
[=1]

silk Ar. Dizi, iplik.
s.-i camʿıyyat 163a/13, 208b/12, 210b/05, 305a/09
s.-i taḥrīr 224b/01
s.+ige 160b/05, 228b/08, 235a/03, 238b/05, 267a/08, 281b/04
s.+ige çék- 187a/14, 200b/03, 305b/08, 324a/08
s.+ige çékil- 214b/06, 279b/08, 308b/08
s.+ige kıyür- 332b/14
s.+ige tart- 225b/17
[=20]
silk- Silmek.
s.-ip 214a/05
[=1]
sīm Far. Gümüş, gümüş para.
s. 262b/02, 316a/08
s. birle (zar u sīm) 254a/09
s. u dıram 266b/08
s. u zar 165b/14, 215b/08, 250a/07, 250a/11, 266b/09, 266b/09, 301b/01
s. u zar-baḫş 249b/08
[=12]
Sīm y.a. Köhne Kat'da yer alan bir kale.
S.+da (Ḳalʿa-ı Sīm) 207b/01
[=1]
sīm-gūn Far. Gümüş renkli.
s.-ı tuyġun 242a/14
[=1]
sīmāb Far. Merkür.
s. 297b/08
[=1]
sīmīn Far. Gümüşten, gümüş gibi.
s. (baydaḳ-ı sīmīn) 166a/01
[=1]
sīmīn-bar Far. Gümüş göğüslü.
s. (ġulām-ı Ḫurāsanıyyu'l-aṣl-ı sīmīn-bar u parī-peyker) 168a/15
[=1]
Sīmurġ Far. Kanatlı ve çok büyük olup eski devirlerde yaşadığı rivayet edilen efsanevi bir kuş.
S. 244b/01
[=1]
sīna Far. Göğüs, sadır, kalp.
s. (nīrān-ı ḥasad u kānūn-ı sīna) 201a/15
s. (sanīn-ı sīna-ı savīyat) 333a/09
s.-ı ḫaşm 296b/12
s.-ı ıltımās 170a/15
s.+ı pur-carāḥat 225b/08
s.+ı pur-kīna 162b/10, 184b/14, 288b/03
s.+larıda 264b/02
s.+larıġa 161b/07
s.+sıdın 303b/12
s.+sın 232b/05
[=12]
sinc Ar. Seçkin.
s.+ge (Kühne Ürgenç-i nezāket-i sinc) 187a/09
[=1]
sīr-āb Far. Sulu, suya kanmış.
s. ét- 261b/15
s. ḳıl- 238a/11
s.-ı acal ḳıl- 186a/02
2. Taze, körpe.
s. (laʿl-ı sīr-āb [u] yāḳūt-nāb) 255a/17
s. (şād-kām u sīr-āb) 233b/08
s. (tāza u sīr-āb ḳıl-) 314b/16
[=6]
sīrat Ar. Hal ve gidiş.
s.+ı 246b/01
s.-ı cılā-paẕīr 335b/01
s.+ıñ 214a/07
[=3]
sīt Ar. Ün, şöhret, nam.
s.-ı ṣalābat 161b/05, 197b/03
[=2]
sitte Ar. Altı.
s. (ṣemān ve ʿaşra ve sitte miʾe) 223b/13
[=1]
siyāḳ Ar. Sözün gelişi, ifade şekli.
s.+larıdın 179a/17
[=1]
Siyāvaḫşvār ş.a. Keykavus'un oğludur.
S. 325b/04
[=1]
siz Siz (zamir).
s. 192a/06
[=1]
sog Far. Üzüntü.
s.+ıġa 321a/06
[=1]
ṣoḥbat Ar. Sohbet.
ṣ.+dın 259a/08

ṣ.+ı 306a/09, 306a/12
ṣ.+ıda durur érdiler 269b/07
[=4]
soḳ- Sokmak.
s.-up 162b/10, 197b/06
[=1]
sol Sol, sol taraf.
s. ḳol 218a/06, 265a/06, 285b/10, 289a/02
[=4]
soñ Sonra. Krş. **soñra**
s. 161a/02, 206b/11
s. (+dın soñ) 169a/10, 171a/08, 176a/02, 176a/08, 176b/01, 190a/12, 191a/17, 200b/07, 223a/17, 223b/09, 226a/12, 229b/06, 236b/04, 237a/02, 237a/07, 237a/09, 238b/14, 239a/01, 244a/05, 246b/17, 317a/15,
s. (+din soñ) 190a/04, 237a/12, 255a/12, 285a/06
s. (+ġandın soñ) 160b/13
s. (+ıdın soñ) 190a/01
s. (andın soñ) 163b/08, 176b/10
s. (mundın soñ) 159a/07, 219a/09
s.+nı 257b/02
[=34]
soñġı Sonraki.
s. 208b/11, 217b/01, 237b/07, 270a/06, 272a/02, 323a/04
s. kün 169a/15, 177a/06, 179a/12, 189a/02, 190a/14, 207a/07, 239b/14, 249b/02, 265a/15, 312a/09, 319a/05
s. küni 174b/10, 194b/13, 251b/17, 265b/15, 284b/01
s.+n 257a/14
[=23]
soñra Sonra. Krş. soñ
s. 164b/06, 210a/06, 225a/17, 281b/11
s. (+dın soñra) 157b/12, 160a/03, 160a/12, 161a/15, 161b/05, 164b/03, 165a/12, 165a/15, 168b/04, 172a/13, 173a/14, 178a/01, 180b/11, 180b/13, 181b/16, 186b/14, 187b/02, 187b/07, 188a/17, 189a/16, 191b/11, 191b/17, 193b/15, 199a/08, 199b/17, 200a/07, 201a/01, 201b/10, 202b/09, 204b/01, 204b/02, 204b/13, 205a/14, 206a/05, 225b/02, 233b/05, 234a/04, 234b/10, 235a/12, 237b/06, 237b/15, 242a/02, 248a/06, 250b/05, 253a/13, 253b/04, 261b/11, 262b/06, 263a/01, 265b/08, 266a/05, 267b/10, 268b/11, 269a/08, 271b/16, 273b/14, 275b/17, 278a/06, 279b/01, 279b/10, 280b/13, 281a/07, 290b/01, 294b/01, 294b/09, 295a/17, 297b/13, 298b/12, 298b/17, 299a/13, 300a/02, 302b/02, 303a/13, 304a/06, 305a/09, 305a/17, 306a/16, 307a/17, 309a/05, 309b/03, 309b/12, 310b/05, 313b/02, 314a/03, 316b/09, 319b/16, 320b/01, 324b/11, 324b/15, 326a/05, 326a/15, 329b/13, 330b/05, 332a/05, 332a/06, 334b/16, 335a/09
s. (+din soñra) 157b/16, 170b/17, 177b/06, 190b/16, 196b/14, 197b/08, 202b/11, 206a/12, 254b/07, 257a/03, 264b/05, 266a/12, 266b/03, 269b/01, 269b/08, 270a/17, 274b/17, 275a/17, 279a/04, 281b/17, 291a/02, 297b/13, 310b/17, 324b/07, 330a/07, 334a/03
s. (andın soñra) 170b/13, 173a/07, 232a/06, 239a/09, 289a/11, 289b/07
[=133]
soñraḳ Sonraki.
s. 334b/09
[=1]
soñunça Ardınca.
s. 189a/16
[=1]
sor- Sormak.
s.-mas 196a/04
s.-up durur 315a/08
[=2]
soy- Soymak.
s.-up 282a/04
s.-up éken dururlar 326a/14
[=2]
Soyrı Biy ş.a. Nuray Bahadur'un kardeşidir. Kurban Beg ile birlikte şehit olmuştur.
S. 279a/03
S.+ni 300b/04
S.+niñ 275b/14, 276a/05, 300b/01
[=5]
soyun- Çıkarmak.
s.-dı 263b/11
[=1]
sınānlar soyun- 263b/11

[=1]
soyurġal Hediye, ihsan, bahsis.
s. ḳıl- 306a/02
[=1]
soyurġalāt Hediyeler, ihsanlar.
s.-ı bī-pāyān 249b/06
s.-ı ḫusravāna 179a/11, 272b/16
[=3]
söz Söz.
s. 188b/09, 228b/12, 241a/07, 276b/05
s.+de 238a/12
s.+ıġa 258b/16
s.+i 247a/16
s.+i bile 284a/08
s. içre 244a/17
s. ile 261a/17
s.+in 254b/02
s.+ler 171a/04, 230a/15
s.+ler bile 171a/06, 234a/03
s.+leri 234a/03, 276b/05
s.+leridin durur 324a/05
[=18]
su Su; akarsu, nehir.
s. 160b/06, 204a/12, 211a/06, 211a/06, 212a/11, 224a/14, 251b/04, 262a/08, 271b/15, 271b/16, 271b/17, . 275a/14, 275b/03, 302a/17, 314b/15, 321b/09, 322a/05, 322a/11, 322a/17
s. (yér u su) 316a/05
s. açdur- 280a/14
s. bile 314b/15
s. birle 222a/12
s. +da 211b/08, 212a/01
s.+dın 298b/03
s.+dın (ḳaṭra-ı su) 321a/02
s.+dın (ot u su) 223a/15
s.+dur érdi 319b/10
s.+ġa 193a/14, 223a/01, 224a/13, 325a/06
s.+ġaça 224a/12
s. içre 211a/14, 212a/04, 212a/05
s. kenārı 248b/01
s.+lardın 275b/10
s.+larnı 319a/01
s.+nı 280b/02, 304b/10, 321a/09
s.+nıñ 212a/07, 222b/16, 272a/04,
s. üze 212a/09
s. yañlıġ 226b/09
s.-yı 275a/17, 315b/12, 318b/16, 319a/02, 319b/09, 322a/03, 322a/09
s.-yı (Ḳuvang suyı) 322a/07
s.-yı dék 319b/03
s.+yı yañlıġ 251b/04
s.-yıdın 186a/01, 315a/01
s.-yınıñ 332b/04
[=61]
sū (< Ar. sūʿ) Kötülük, iyi olmayan.
s.-ı nıyyat 298a/15, 334a/08
[=3]
suaʿdā Ar. Kutlular, saidler, Allah'ın muradına erenler.
s. (burhānu's-suaʿda) 266a/12
[=1]
suʾāl Ar. Soru
s. ét- 189b/05
s. ḳıl- 196a/03
[=2]
suʾālāt Ar. Sualler.
s. eyle- 258b/14
[=1]
ṣubḥ Ar. Sabah.
s. 179b/12, 180a/10, 200a/12, 244b/11, 246b/04, 303a/04, 303a/08, 324b/11
s. (nasīm-ı ṣubḥ) 314a/08, 314b/02
s. (ṣadā-yı ḫanda-ı ṣubḥ) 264b/16
s. (sufra-ı ṣubḥ) 307a/16
s.+da (hengām-ı ṭalīʿa-ı ṣubḥ) 269b/02
s.+dın (dam-ı ṣubḥ) 212a/14
s.+dın soñ (ṭalīʿa-ı ṣubḥ) 169a/09
s.+dın soñ (ṭalīʿa-ı ṣubḥ) 176a/07, 191a/17
s.+dın soñra (ṭalīʿa-ı ṣubḥ) 205a/14, 278a/06, 290b/01sam.ıga, 320b/01, 326a/05, 329b/13
s.+dın tā kéçe 249b/05
s.+ġa tégrü (ṭalīʿa-ı ṣubḥ) 331b/07
s.+ġaça 204b/16
s.-ı ġayb-ḫāna 259a/13
s.-ı maḥşar 211a/15
s.-ı safīda 307a/15
s.+ıda 207b/17
s.+ıġa 228a/08
s. u şām 229b/04, 256b/17
[=33]
subḥān Ar. Allah.
s. (ẓıllu's-subḥān) 229a/07
[=1]

subḥānī Ar. Allah'a ait, Allah ile ilgili.
s. (aʿlām-ı subḥānī) 239a/04
s. (canāb-ı ẕıll-ı subḥān) 220b/03
s. (ẕıll-ı subḥān) 180a/12
s. bile (muḳtażā-yı taḳdīr-ı subḥānī) 335a/12
[=4]
ṣubūt Ar. Sâbit, berkarar ve pâyidar olup durma.
ṣ.+ġa 284a/09,
ṣ.+ıġa 325b/07
[=2]
sūd Far. Kar, kazanç.
s. yétkür- 301b/03
[=1]
sudād (<Ar. sadād) Haklı ve doğru olan şey.
s. (asar-ı ruşd u sudad) 157b/16
s.+da (ruşd u sudād) 328a/03
[=2]
sudda Ar. Kapı, eşik.
s.-ı ḫılāfat 269a/09, 277a/04, 282a/09, 284b/16, 290a/17, 311a/05
s.+sınıñ 274a/02
[=7]
ṣudūr Ar. Çıkış.
s. tap- 244a/01, 259b/06, 271b/07
[=2]
sufahā Ar. Sefihler. İçkici, müsrif ve günahkâr kimseler.
s.-yı ṭāġıyya 198a/13
[=1]
ṣuffa Ar. Sofa.
ṣ.+sıda 295a/14
[=1]
ṣūfī Far. Mutasavvıf, sufi. Metinde özel ad yerine de kullanılmıştır.
ṣ. 289b/12, 291a/10
ṣ.+dın 245b/12
ṣ.+ġa 288a/08, 291a/13, 299b/09
ṣ.-ı bī-pīr 218a/04, 286b/09, 330b/08
ṣ.-ı bī-pīr-ı şarārat-taḫmīr 282b/01
ṣ.-ı bī-pīr-ı żalālat-tadbīr 193b/07
ṣ.-ı bī-pīr-ı żalālat-taḫmīr 330a/07
ṣ.-ı fasād-kīş-ı ʿınād-andīş 197a/02
ṣ.-ı güm-rāh 328b/15
ṣ.-ı meẕkūr 293a/04
ṣ.-ı şarīr-ı bī-pīr 292b/06
ṣ.-ı żalālat-ımtışāl 293b/01
ṣ.+lar 189b/13, 192b/15, 199a/15, 199b/15
ṣ.+nıñ 218b/06, 284a/04, 286b/13, 286a/17, 288a/07, 291a/15, 291a/15, 306a/15
[=29]
sufra Ar. Sofra.
s.-ı ṣubḥ 307a/16
[=1]
sufra-keş Far. Sofrayı donatan, hazırlayan.
s.+i 258a/15
[=1]
ṣufūf Ar. Saflar, sıralar.
ṣ. 218a/10, 265a/01
ṣ. (tasvıya-ı ṣufūf) 330b/04
ṣ. allıda 195a/08
ṣ.+dın soñra (tasvıya-ı ṣufūf) 181b/16
ṣ.+ġa (tasvıya-ı ṣufūf) 287a/06
ṣ.+ı 198a/16
ṣ.-ı nuṣrat-vuḳūf 169b/04, 191b/01, 193a/09, 199a/08, 265a/01, 287a/05
ṣ.-ı saʿādat-vuḳūf 252a/11
ṣ. içre 252a/15, 260a/11, 287a/07, 296b/06
ṣ. u nuṣrat-vuḳūf 209b/03
[=19]
suġur- Kınından çıkarmak.
s.-up 252b/04
[=1]
suhān Far. Söz, kelam. Metinde "güzel söz söyleyen" anlamında da kullanılmıştır.
s.-ı temkīn 163a/12
[=1]
suḫan-sanc Far. Söylediği sözün manasını hakkıyla bilen, sözün mahiyetini takdir edebile.
s. bol- 259a/03
[=1]
suhayl Ar. Semânın güney tarafında ve Yemenden daha iyi görülen bir yıldız adı
s. 261a/10
[=1]
ṣuḥbat Ar. Sohbet, konuşma.
ṣ. érdiler (mustaġrıḳ-ı żıyā-yı ṣuḥbat) 163b/13
ṣ. tut- 216b/15

[=2]
Suhrāb ş.a. Rüstem'in oğlunun adı.
S. dék 328a/16
[=1]
Suhrāb-yal Far. Suhrab gibi yiğit.
S. 263b/05
[=1]
suḫṭ Ar. Kınama, kızgın olma.
s.-ı pād-şāhī 199b/02
s.+ıdın (ḳahr u suḫt) 270a/14
[=2]
suhūlat Ar. Kolaylık.
s. bile 205a/01
s. birle 158a/04
[=2]
sükūnat Ar. Sessizlik.
s. (ʿuzlat u sükūnat) 318b/01
[=1]
sulāla Ar. Soy sop, sülale.
s.-ı mekremet 313b/10
[=1]
Sulaymān ş.a. Hz. Davud'un oğludur. Kudüs'ü inşa ettiren kişidir. Kırk sene hem peygamberlik hem de padişahlık yaptı. Mülkünün ve kudretinin genişliği ile meşhurdur. Metinde telmih ögesi olarak kullanılmıştır.
S. 192b/05, 220b/13
S.+ġa 160a/16
S.-ı davrān 251a/01
[=4]
Sulaymān-dast-gāh Far. Kuvveti Süleyman gibi olan.
S. (ḫāḳān-ı Sulaymān-dast-gāh) 229a/06
[=1]
Sulaymān-farmān Far. Süleyman'nın fermanı.
S. 261b/10
[=1]
Sulaymān-nışān Far. Süleyman'a benzer, Süleyman gibi.
S. 318b/09
[=1]
Sulaymān-nışānī Far. Süleyman gibi.
S. 301a/11
[=1]
Sulaymān-rıfʿat Ar. Süleyman gibi yüce.
S. (sulṭān-ı Sulaymān-rıfʿat) 220b/06
[=1]
Sulaymān-şükūh Far. Süleyman gibi görkemli.
S. 311a/07
[=1]
Sulaymānī Ar. Süleyman'a ait.
S. bile (kevkebe-i Sulaymānī) 287a/03
S. yañlıġ (surma-ı Sulaymānī) 161b/13
[=2]
ṣulḥ Ar. Barış, sulh.
ṣ. 254b/02
ṣ.+ġa 191b/16, 254b/03
[=3]
sulıġ Sulu.
s. 322a/09
[=1]
sulıḳ Sulu.
s. (zeykeş u sulıḳ) 173b/03
[=1]
sulṭān Ar. Hükümdar, padişah. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.
s. 223b/17, 224a/14, 311b/17, 315a/11
s. (ḫażrat-ı sulṭān) 312a/04
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı ʿālī-cāh) 177a/15
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı baḥr u bar) 323b/12
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı gerdūn-tuvān) 295a/16
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı kāmkār) 253b/11, 277b/08
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı maġfūr) 164a/16
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān) 158b/04, 167b/13, 198a/09, 208a/15, 217b/13, 221a/14, 267b/12, 279b/03, 289b/14, 292a/09, 292b/01, 319a/10, 331a/15, 335a/17,
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı gītī-satān) 167b/13, 198a/09, 282a/13
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı ṣāḥıb-ḳırānī) 286b/08
s. (ḫażrat-ı Sulṭān Sulaymān) 228b/05
s. (ḫażrat-ı sulṭān-ı vālā-maḳām) 318b/09
s. (ḫażrat-ı sulṭānu'l-ʿārıfīn) 303a/04
s. (ḫażrat-ı sulṭānu'l-atḳıyā) 243a/14
s. (ḫażrat ı sulṭān-ı maġfūr) 208a/04
s. édi 213b/08
s.+ı 213b/07

s.-ı aʿlā-ḫāḳān 267b/07
s.-ı ʿālam 259a/06
s.-ı Cam-ı canāb 292b/07
s.-ı fırdavs-mekan 156b/12
s.-ı gerdūn-tuvān 214b/01, 311a/06
s.-ı kāmkār 250b/17
s.-ı maġfūr 217a/15, 224b/10, 291a/16
s.-ı mülk-i ḥaḳīḳat 313b/15
s.-ı ṣāḥıb-ḳırān 227a/06
s.-ı sıtāra-panāh 229a/06
s.-ı Sulaymān-rıfʿat 220b/06
s.-ı şahr-ı rūz 324a/17
s.-ı zarrīn-ḳabā-yı āftāb 199a/06
s.+nı 223b/14
s.+nıñ 224a/05, 224a/07, 224a/08
s. u'l-ʿurafā 313b/12
s. u'l-ʿārıfīn 190a/14, 246b/08
s. u'l-ekrem 170b/02
s. u'ş-şuhadā 266a/12
[=61]

Sulṭān Calālu'd-dīn Mengbur ş.a. Kaynaklar göre asıl adı Mengü Berdi veya Mengübirti 'dir. Celaleddin devrin âdetine uyularak verilmiş bir lakaptır. Harzemsah soyunun yedinci ve son hükümdarıdır. Babası Sultan Muhammed Harzemşah'tan sonra hükümdar oldu. Tarihte cesaret ve irfanı ile tanınmıştır. Cengiz'in ordularını birçok kez mağlub etmiştir. Sultan Celaleddin Sind kenarında Cengiz'in ordularına mağlup olmuştur. Metne göre Cengiz Han'ın adamlarından Tenim Kürgen Sultan'ı yaralamış ve ölmesine neden olmuştur (öl. 1231).
S.+nı 223b/08
[=1]

Sulṭān Ḳuṭbu'd-dīn Muḥammad Ḫ(v)ārazmşāh ş.a. Sultan Celaleddin Mengbür'in büyük çocuğudur.
S. 223b/08
[=1]

Sulṭān Mīr-āb ş.a. Eş Murad Beg'in babasıdır. Krş. **Amīr Sulṭān Mīr-āb**
S. 194a/08, 320b/06, 331b/17, 332a/09
S. (Éş Murād[Bég ibn Sulṭān Mīr-āb) 288a/09
S.+ġa 247b/07
S.+nı 173b/06, 230a/13
S.+nı (Éş Murād Bég valad-ı Sulṭān Mīr-āb) 320b/07
S.+nıñ 229b/08
[=10]

Sulṭān Muḥammad Raḥīm bk. **Muḥammad Raḥīm Ḫān**
S. (addāma'llāhu devra sultānihi) 215a/09
[=1]

Sulṭān Témür Ḫān ş.a. Er Ali Han'ın oğludur, Çömekey tayfasının padişahıdır.
S. 310b/02
S. ibn Ér ʿAlī Ḫān 310a/14
[=2]

Sulṭān Uvays bk. **Uvaysa'l-Ḳaranī**
S. 316b/17
[=1]

sulṭānī Ar. Sultana ait.
s. (afsar-ı sulṭānī) 185a/01
s. (aṣar-ı davlat-ı sulṭānī) 214b/03
s. (aʿṭāf-ı sulṭānī) 332b/11
s. (erkān-ı davlat-ı sulṭānī) 301b/11
s. (ġayrat-ı sulṭānī) 334b/13
s. (ġażab-ı sulṭānī) 306b/02
s. (muḳarrab-ı dar-gāh-ı sulṭānī) 325b/16
s. (muḳarrab-ı sulṭānī) 313b/05
s. (nāyıra-ı ġażab-ı sulṭānī) 333b/04
s. (ṣāḥıb-ı dīvān-ı sulṭānī) 317b/09
s.+dın (Nav-roz-ı sulṭānī) 279b/10
s. durur (muḳarrab-ı dar-gāh-ı sulṭānī) 299b/16
[=12]

sulṭānlıg Sultanlık.
s. 187a/16
[=1]

sum Far. Dört ayaklı hayvanların tırnağı.
s. (ḫārā-ı sum) 168a/13
s.+dın (żarb-ı sum) 193a/16
s.-ı sutūr 259b/16
s.+ı birle 322b/11
s.-ı merākib-i davlat 242b/07
s.-ı raḫş 251a/17
s.-ı samand 182b/14
[=7]

summāk Ar. Sumak ağacı.
s. 184a/11

[=1]
Sumbula Ar. Başak burcu.
S.+dın (āftāb-ı Sumbula) 293b/04
[=1]
sumuv (< Ar. sümuvv) Yücelik, yükseklik.
s.-ı fiṭrat 217a/11
s.-ı ḥamıyyat 228b/14
[=2]
ṣunʿ Ar. Yapma, yaratma.
s.+ile (ḫāma-ı ṣunʿ) 257b/16
[=1]
sunbul Far. Sümbül.
s.-ı tar 168b/02
[=1]
sunbulıstān Far. Sümbül bahçesi.
s. 258b/01
[=1]
sunnat Ar. Sünnet.
s. 171b/02
s.-ı Aḥmadī 171b/02
s.+ın 331a/16
[=3]
ṣunūf Ar. Sınıflar.
ṣ.+ıġa 254a/09
[=1]
sūr Far. Şenlik, düğün, ziyafet.
s. 216a/14, 331b/15
s.+ġa 223b/04
s.-ı pur-surūr 188a/17
s.+lar 228a/12
s. u surūr 168b/04
[=6]
surādıḳ Ar. Padişah çadırı.
s. (maḳarr-ı surādıḳ-ı felek-ışṭıbāh) 312b/08
s.+lar (ḫar-gāh u surādıḳ) 315b/10
[=2]
surādıḳāt Ar. Padişah çadırları.
s. (maḳarr-ı surādıḳāt-ı ıclāl ḳıl-) 253b, 318b/03
s.-ı gün-a-gün 315b/06
s.-ı ıclāl 326a/08
s.-ı ẓafar-farcām 191a/07
s.-ı zarrīn-ṭınāb 313a/10
[=6]
surʿat Ar. Sürat, hız.
s. 227a/03, 228a/03
s. bile 326a/02
s.+da 312a/17
s.-ı sayr 279b/15
s.+ı tamām 181b/14, 257b/13, 322b/17
s. içre 242a/09
s. u ıstıʿcāl 290b/06
[=8]
ṣūrat Ar. Yüz, surat, çehre.
ṣ. ara 320b/03
ṣ.+ı 246b/01, 294b/05
ṣ.+ıñ 214a/07
ṣ.+lar 315a/14
[=5]
surʿat-pardāz Far. Suratli.
s. 168a/11
[=1]
Ṣurayyā Ar. Ülker yıldızı.
Ṣ. 214b/15
Ṣ.+burcı 159b/10
Ṣ.+dın 278a/05
Ṣ.+ġa (avc-ı Ṣurayyā) 199b/06
Ṣ.+ġa (ẕırva-ı Ṣurayyā) 192b/13
[=5]
Ṣurayyā-rıfʿat Ar. Ülker yıldızı gibi yüksek.
Ṣ. u ḫūrşīd-rutbat 220b/14
[=1]
surḫ-āb Far. Kırmızı su, kan.
s. (hem-reng-i surḫ-āb ét-) 193a/15
[=1]
sūrī Ar. Bir düğün.
s.+ı pād-şāhāna 167b/14
[=1]
surma Far. Sürme, göz için yararlı ilaç, boya.
s. 244b/14
s.-ı Sulaymānī 161b/13
[=2]
suruḳ Sırık.
s. 178a/14
[=1]
Surūr ş.a. Tarih manzumeleriyle tanınmış şair.
S. 165a/08
S. (kilk-i surūr) 165a/11
S.+dın (taʾrīḫ-ı surūr) 165a/08
S.-ı ahl-ı Ḫīvaḳ 165a/11
[=4]
surūr Ar. Sevinç, sürur.
s. 228a/12, 267a/02, 331b/14

s. (sar-şār-ı bāda-ı surur) 244a/08
s. (sūr u surūr) 168b/04
s. (ẕavḳ-ı surūr) 335b/12
s. (naşāṭ u surūr eyle-) 227a/04
s.-ı mā-lā-kelām 335b/09
s.-ı salāṭīn 277b/09, 282b/08
s. (ẕavḳ-ı surūr sür-) 158a/08
[=11]

susız Susuz.
s. 319a/05
[=1]

susızlıḳ Susuzluk. Krş **susızlıġ**
s. 204a/08
s.+dın 254b/02

susızlıġ bk. **susızlıḳ**
s.+dın (susızlıġdın) 308a/04
[=3]

sust Far. Gevşek; uyuşuk, tembel.
s. (ʿahd-ı sust) 294b/03
s. bol- 221b/15
[=2]

sust-rāylıḳ Far. Düşüncesizlik.
s.+dın (cahālat u sust-rāylıḳ) 229b/14
[=1]

sustlıḳ Gevşeklik.
s. (futūr u sustlıḳ) 196a/12
s. ḳıl- 172a/17, 181a/17
s. yét- 196a/09
[=4]

sutūh Far. Yorgun, sıkıntılı.
s. eyle- 322b/08
s. érdi 246a/06
[=2]

sutūn Far. Sütun, direk.
s.+ı 188a/07
s.+ı durur érdi 286a/17
[=2]

suṭūr Ar. Satırlar, yazı dizileri.
s. (sum-ı suṭūr) 259b/16
s.-ı manşūra 313a/06
[=2]

şuʿūbat Ar. Zorluk, güçlük.
ş. bile 308a/05
ş.-ı bī-pāyān 211a/09
ş.+ın çék- 187a/04
[=3]

şuʿūd Ar. Yükselmek, yukarı çıkmak.
ş. ét- 163a/06
ş. ḳıl- 163a/02
[=2]

suvār Far. Ata binmiş. Binici.
s. 262a/04
[=1]

suyūf Ar. Kılıçlar.
s.-ı āb-dār 174a/14, 252b/03
[=2]

suyūf-andāz Far. Kılıç atan.
s.+nıñ 185a/15
[=1]

sūzān Far. Yakıcı.
s. (āh-ı sūzān) 294a/14
[=1]

sūzāndalıḳ Yakıcılık.
s. sal- 195b/09
[=1]

süçük Tatlı.
s. 322a/09
[=1]

Sühā Ar. Bir yıldız ismi. Dübb-ü ekber (Büyük Ayı) yıldız kümesinden gözü kuvvetli olan kimselerin görebileceği en küçük yıldız.
S.-ı Hındū 258a/15
[=1]

sükkān Ar. Oturanlar, sakinler.
s.+ı bile 306b/17
s.+ıdın 327b/15
s.+ıġa 203b/12, 327b/03, 335b/08
s.+ınıñ 165a/0, 313b/06
[=7]

süknā Ar. Oturacak yer. Mesken.
s. 173a/10
s. (maʾvā u süknā) 196b/17, 201a/02
s. (yér u süknā) 291a/08
s. u maʿvā 170b/14
[=5]

süksük Çerçöpler.
s.+ler 321a/04
[=1]

süpür- Süpürmek.
s.-di 218a/11
[=1]

sür- Sürmek.
s.-di 218b/05, 250a/10, 254a/16, 311b/16
s.-diler 243b/15, 308a/01
s.-dük 289b/02, 289b/07
s.-er érdi 158a/08

s.-er érdiler 221a/17
s.-erge 295b/06
s.-ey 214a/17
s.-geni 161a/06
s.-genin 316b/04
s.-güm 228b/08
s.-megi 217b/06, 331a/12
s.-mek 278a/12
s.-se 302a/09, 325b/05
s.-seler 167b/17
s.-üp 163b/02, 166a/13, 169b/06, 180b/16, 182b/09, 184b/09, 195b/03, 208b/09, 209a/02, 209b/07, 217a/03, 221a/14, 222b/01, 226b/05, 226b/08, 228a/03, 229b/05, 230b/14, 249a/05, 251b/02, 252a/17, 262a/12, 262a/16, 263b/05, 264a/13, 286a/07, 286b/03, 287b/02, 289b/04, 296b/17, 297a/07, 297a/14, 305b/02, 308a/02, 308b/06, 309b/11, 312b/14, 322b/07
s.-üp durur 224a/12, 265b/16, 320b/10, 322b/01, 322b/05
s.-üp dururlar 227a/03, 250a/06, 286a/04, 287a/15, 298b/16, 303b/03, 307b/17, 320a/08
[=72]
at sür- 254a/16
ʿayş u ʿışrat sür- 278a/12
ḳalam sür- 167b/17
şāhlıġ sür- 229b/05
yegrenin sür- 209a/02, 286a/04, 286a/07, 286b/03, 287b/02, 289b/04
yegrenini sür- 287a/15
ẕavḳ-ı surūr sür- 158a/08
[=12]

sürdevül Moğ. Haberciler.
s.+ler 261a/01
s.+lerni 290b/11
[=2]

süren Hücum, saldırı, asker sevki, savaş çığlığı.
s. sal- 183b/02, 186a/10, 193a/12, 195a/09, 245b/17, 260a/13, 265b/01
[=7]

sürt- Sürtmek.
s.-üp 199b/08
[=1]

sürül- Sürülmek.
s.-di 250b/05
[=1]

sürün- Sürünmek.
s.-üp 185a/09
[=1]

Süyek Kem ş.a. Yomut haramilerindendir.
s. 327a/09
[=1]

süyen- Dayanmak, yaslanmak.
s.-ip 210b/13
[=1]

Süyün Biy ş.a. Éş Muḥammad Bég ile birlikte isyan çıkaranlardandır. Krş. **Süyün Biy Ḳıyat**
S. 234a/09, 275b/13, 289a/03
S.-i Ḳıyat 263a/14
S.+ni 276a/02
S.+niñ 330a/10
[=6]

Süyün Biy Ḳıyat bk. **Süyün Biy**
S. 300b/03
[=1]

süyünç Sevinç.
s.+ıġa 165a/05
[=1]

Süyündük bk. **Süyündük Bég**
S. 294b/01
S.+ni 299a/05
[=2]

Süyündük Bég ş.a. Töre Murad Sufi'nin adamlarındandır. Vays Kulı Inak'ın oğludur. Krş. **Süyündük**
S. 296b/04, 297a/10, 297b/12, 297b/16, 298b/01, 298b/02
S.-i mazbūr 299b/02
S. ibn Vays Ḳulı ʿInaḳ 293a/14
S.+ni 299a/10
S.+niñ 298a/02
[=10]

Ş

şab Far. Gece.
ş.-ı tār 297b/09
ş.-ı tīra 212a/14
[=2]

şāb (<Ar. şābb) Genç.
ş. (şayḫ u şāb) "İhtiyar ve genç."171b/03
[=1]

şab-ā-ḫūn bk. **şab-ḫūn**

ş. 306b/14
[=1]
şab-afrāz Far. Geceyi kaldıran.
ş. (şamʿ-ı şab-afrāz) 243a/02
[=1]
şab-dīz Far. 1. Karayağız at.
ş.+ġa 250b/09
ş.-ı barḳ-tāz 250b/06
2. Gece renkli
ş.-ı samā 167a/14
[=3]
şab-gīr Far. Gece uyumayan.
ş.+ile 261a/06
ş. ḳıl- 274a/06
[=2]
şab-ḫūn Far. Gece baskını. Krş. **şab-a-ḫūn**
ş. 178a/11
ş. bile 294a/09
[=2]
şab-tāb Far. Ateş böceği.
ş. 260b/05
[=1]
şabāb Ar. Gençlik
ş. āvānı 158a/04
ş.+ġa (marātıb-ı şabāb) 216b/07
ş.+ıdın béri 316b/10
[=3]
şaʿbada-bāzlıḳ Far. Hokkabazlık.
ş.+**ıdın (şaʿbada-bāzlıġıdın) 206b/08**
[=1]
Şaʿban Ar. Hicri ayların sekizincisi, Şaban ayı.
Ş. 276b/12
Ş. ayı 240b/04
Ş. u'l-muazzam 188a/12, 189a/05, 228a/03
Ş. u'l-muazzam ayı 276a/12, 292b/16
[=7]
şabıstān Far. Harem dairesi, oda.
ş.+ı 242b/09
ş.-ı felek-sān 259a/09
ş.+ıda (daycūr-ı şabıstān) 258a/13
ş.+ıdın 216a/07
ş.+ın 189b/11
[=5]
şabīh Ar. Benzer, benzeyen, mümasil, nazir.
ş. bol- 212a/15
[=1]
şacāʿat Ar. Cesaret, yigitlik.
ş. 164a/01, 184a/05, 184a/08, 193b/11, 202b/12, 208b/08, 209a/02, 219a/13, 220a/01, 259b/02, 264a/13, 287b/02, 289b/04, 305b/17
ş. (āṣār-ı şacāʿat) 217a/16
ş. (bāzū-yı şacāʿat) 253a/06
ş. (ıẓhār-ı şacāʿat) 218b/15
ş. (ḳuvvat-ı şacāʿat) 220a/09, 301b/13
ş. (şuʿāʿ-ı şacāʿat) 201a/09
ş. (tīġ-ı şacāʿat) 193b/06, 217b/06
ş. (vufūr-ı şacāʿat) 221b/12
ş. ahlı 286a/07
ş.+da 220b/11, 328a/15
ş.+dın (ḥamıyyat-ı şacāʿat) 221b/05
ş.+dur (anvār-ı şacāʿat) 219a/17
ş.+dur (ʿār-ı şacāʿat) 219b/09
ş.+dur (āṣār-ı şacāʿat) 219b/01
ş.+dur (dıl-dār-ı şacāʿat) 219b/06
ş.+dur (durr-ı ḳıymat-bahā-yı baḥr-ı zaḫḫār-ı şacāʿat) 219b/01
ş.+dur (ḳalḳan-ı zar-kār-ı şacāʿat) 219b/04
ş.+dur (kemīn-i acnās-ı bāzār-ı şacāʿat) 219
ş.+dur (reng-i ruḫsār-ı şacāʿat) 219b/08
ş.+ı bile (nīrū-yı bāzū-yı şacāʿat) 218a/01
ş.-ı tamām 252b/15
ş.+ıdın (nīrū-yı şacāʿat) 195b/16, 198b/08
ş.+ile (ḳuvvat-ı şacāʿat) 220a/03
ş. ḳıl- 223a/09
ş.+nı (ahl-ı şacāʿat) 219a/14
ş.+nı (ḫancar-ı şacāʿat) 261b/12
ş. u baṭṭālat 226b/03
ş. u calādat 219b/14, 234b/02
ş. u sarāmat 288a/13
[=47]
şacāʿat-dışār Çok cesur.
ş.(şahāmat-panāh [u] şacāʿat-dışār) 267b/17
[=1]
şacāʿat-maāb Ar. Yiğitlik sığınağı.
ş. 227a/13
[=1]
şacāʿat-panāh Far. Yiğitlik sığınağı.

ş.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı şacāʿat-panāh)193b/04
[=1]
şacāʿat-şıʿār Ar. Cesaretli.
ş. 255b/13
ş. (umarā-yı şacāʿat-şıʿār) 286a/05
ş.+ı 225a/11
[=3]
şacara Ar. Ağaç.
ş.+sı 311b/03
ş.+sınıñ 311b/03
[=2]
şād Far. Mutlu, sevinçli.
ş. 249b/17, 319a/04
ş. bol- 228b/04, 229b/03
ş. eyle- 157a/17, 266b/17, 314b/13
ş.- ı nuṣrat 325b/11
ş.+ıġa 318b/01
ş. ol- 319a/04
ş.+tut- 216a/04
[=10]
şād-āb Far. Suya kanmış, taze.
ş. ḳıl- 315a/07
ş. u ḫandān ḳıl- 314a/07
[=2]
şād-kām Far. Çok sevinçli.
ş. 246b/03, 292a/07
ş. bol- 216a/02
ş. u sīrāb 233b/08
[=4]
şadīd Ar. Şiddetli.
ş. 334a/14
[=1]
şādlıg Mutluluk.
ş.+dın (şadlıgdın) 235b/14
ş. ḳoy- (ınbısat u şadlıg) 189a/10
[=2]
şādmān Far. Sevinçli.
ş. 226b/14, 264a/09
ş. (ḫūrsand u şādmān ét-) 223b/02
ş. érür 223b/03
ş. ét- 249b/16
[=5]
şafāʿat Ar. Af için aracılık etme, sefaat.
ş.+ı bile 170b/17, 200b/17, 300a/15, 326a/17, 330a/03
ş.+ı bile (vasīla-ı şafāʿat) 172b/09
ş. ḳıl- 170b/05
[=7]
şafaḳ Ar. Günesin doğacağı sıradaki aydınlık, şafak.
ş. 212b/12
ş.+nıñ 313a/11
[=2]
şāfī Ar. Yeter görünen.
ş. (cavāb-ı şāfī) “Yeter görülen cevap.” 173b/15
[=1]
şafḳat Ar. Acıma duygusu, şefkat.
ş. 210b/17
ş. (kemāl-i şafḳat) 228b/15
ş. (marḥamat u muruvvat u şafḳat körgüz-) 319a/15
ş.+dın 223a/05, 323b/12, gayat
ş.+dın (maḥż-ı şafḳat) 323b/04
ş.+ıdın 249b/15
ş.+ıdın (ıltıfāt u şafḳat) 178a/07
ş.+ıġa (dāman-ı şafḳat) 290b/09
ş.+ını 165b/04
ş.+ıñ 214a/14, 221b/10, 267a/04
ş. ile (ʿafv u şafḳat) 325b/12
ş. ḳıl- 169a/01, 243b/09, 335b/08
ş. körgüz- 201a/02
ş. u mekremet 192a/10
ş. u navāzış körgüz- 301b/17
[=21]
şafḳat-ḫızāna Ar. Kalbi merhametli.
ş. eyle- 249b/08
[=1]
şaġāl-āvāy Çakal sesleri.
ş. (gürūh-ı şaġāl-āvāy) 294a/02
[=1]
Şaġal Biy bk. **Şaġal Maḥram**
Ş.+ni 263a/04
[=1]
Şaġal Maḥram ş.a. Karakalpak Kenegesin ileri gelenlerinden olup isyancılara karşı savaşan askerlerin başıdır.
Ş.+nıñ 253a/09, 264b/11
[=2]
şagarf Far. İyi, güzel, mükemmel.
ş. (daryā-yı şagarf) 321b/04
ş. (sıpāh-ı şagarf) 263a/15
ş.+nıñ (baḥr-ı şagarf) 270b/03
[=3]
şah (<Far. şeh) bk. **şāh**

ş. 184a/15, 184b/01, 184b/03, 196a/06, 198b/17, 218b/09, 242a/12, 244b/03, 244b/07, 244b/10, 246b/02, 246b/04, 250a/09, 250a/09, 310b/16, 313a/14
ş. (Ḫān Anūşa-ı şah-ı kām-rān) 213b/11
ş.+dın (bahār-ı davlat-ı şah) 245a/01
ş.+dur 184a/17, 314a/07
ş.+ġa 244b/05, 315a/16, 335b/13
ş.+ı āsmān-taht u ḫūrşīd-tac 220b/07
ş.-ı baḥr u bar 322b/15
ş.-ı Cam-nışān 251a/15
ş.-ı dīn-panāh 250b/01
ş.-ı ḫucasta-ı gevher 244a/17
ş.-ı keyvān-maḳām u mıhr-ṭalʿat 225a/02
ş.+ı laʿl-dıhīm u fīrūza-taḫt 215a/05
ş.-ı ṣayd-zan 245a/11
ş.+ıġa 178a/07
ş.+ınıñ 178a/07
ş.+lar 213b/12, 214b/17, 215a/01, 215b/09, 217a/09, 222b/06, 267b/15, 301a/06
ş.+larġa 208b/02, 215a/02
ş.+larnı 336a/08
[=44]

şāh Far. Padişah, hükümdar.
ş. 214a/06, 214b/17, 215a/02, 223a/15, 243a/10, 249a/04, 249a/09, 249b/11, 250a/12, 250a/12, 251b/05, 255a/02, 258b/08, 261b/16, 266b/12, 267b/14, 301b/05, 302a/10, 312b/09, 315b/07, 315b/10, 336a/08
ş. (ey şāh) 254a/04
ş. (ḥażrat-ı şāh) 325b/12
ş. (Keyūmarṣ-ı şāh-ı muʿallā-ḥaşam) 213a/07
ş. (māḳbūl-ı şāh) 307b/12
ş.+dın 189b/01
ş.+ġa 233b/03
ş.+ı 213a/14, 261b/05, 311a/07
ş.-ı ʿādıl 213a/17
ş.-ı ʿālam 213b/07, 262a/16
ş.-ı āyān-ı ḥażrat 243b/16
ş.-ı cahān 255a/05
ş.-ı çarḫ-ı sarīr 260a/03
ş.-ı davlat-panāh 157a/09
ş.+ı farḫāş-cū 195b/04
ş.-ı farḫunda-fāl 229b/04
ş.-ı felek-cāh 259a/07
ş.-ı fīrūzmand 250a/10
ş.-ı güher-baḫş 249b/07
ş.-ı ḫūrşīd-tāc u āsmān-taḫt 253b/12
ş.+ı ıḥsān-ı ḫāṣ 335b/10
ş.+ı ʿışrat-parast 246a/15
ş.-ı kāmkār 217a/02
ş.-ı kişver-panāh 189a/15
ş.-ı Muştarī-rāy 225a/04
ş.-ı muʿyād 258b/05
ş.-ı mülk-ı yaḳīn 157a/11
ş.-ı şāḥıb-ı cāh 325b/12
ş.-ı şāḥıb-vaḳār 251b/06, 260a/10
ş.-ı vālā 232b/14
ş.-ı vālā-tabar 312b/14
ş.-ı yegāna 243a/11
ş.+ıdın (aṭlas-ı şāh) 314a/13
ş.+ıġa 257b/02
ş. ḳıl- 301a/04
ş.+larġa 314a/07
ş.+larnı 220a/01
ş.+nıñ 214b/17, 259a/12
ş. u ḫalāyıḳ 243a/03
ş. u sıpāh 243b/17, 244b/14, 254b/17
ş. u şah-zāda 262b/03
ş. üzre 250a/11
[=70]

şāḫ Far. Dal.
ş.-ı marcān 321a/05
ş.+ıġa (ten u şāḫ) 316a/08
ş.+ları 248b/10
[=3]

Şāh-ābād y.a. Harezm'de bir kasaba ve kanal adıdır. 18. yüz yıl ve sonrasında Harezm'in Beş Kalesinden biri olarak addedilmiştir.
Ş. 203a/02
[=1]

Şāh-ābād Özbegi k.a. Şah-abadda yaşayan Özbeklere verilen isim.
Ş. 203a/03
[=1]

şah-bāz bk. **şāh-bāz**
ş.+ı 244b/11
ş.+ı (ḫūrşīd-ı şāh-bāz) 265a/12
ş.+ın 217a/03
[=3]

şāh-bāz Far. Yiğit, şanlı, gösterişli.
ş. 312b/16

ş. (şikār-gāh-ı şāh-bāz-ı ıḳbāl) 248b/05
ş.+ı 241a/07
ş.-ı ḳalam 277b/07
ş.+ın 241a/04
ş.+ını 158a/15
[=6]

şah-par Far. Kuş kanadının en uzun tüyü.
ş.+ın 233b/13
ş.+ların 263b/16
[=2]

şāh-rāh Far. Şaşırılması mümkün olmayan doğru ve açık yol.
ş.+ıdın 193b/10
[=1]

Şāh-ruḫ Şah ş.a. Timur'un oğludur.
Ş. 213b/08
[=1]

şah-suvār Far. Usta binici.
ş. 200b/05
ş.+ı 166a/06, 247b/16, 311a/12, 311b/14
ş.-ı ʿarṣa-ı nuṭḳ 159b/01
[=6]

şah-zāda Far. Şehzade, hükümdar oğlu.
ş.+ı mükerrem 311b/02
ş.+lar (şāh u şah-zādalar) 262b/03
[=2]

Şah-zāda Allāh Bérdi Töre ş.a. El Tüzer Muhammad Bahdur Han'ın oğludur.
Ş. 211b/03
[=1]

Şah-zāda Raḥmān Berdi Töre ş.a. El Tüzer Muhammad Bahdur Hann'ın oğludur.
Ş. 211b/04
[=1]

Şah-zāda Velī ş.a. İran padişahı Fath Ali Şahu'l-mulakkab bi'l-Baba Han'ın oğludur.
Ş. 306b/16
[=1]

Şah Abu'l-ġāzī ş.a. 1643-1663 yılları arasında Hive Hanlığı yapan bir han ve tarih yazarıdır.Şecere-i Türk ve Şecere-i Terakime'nin yazarıdır.
Ş.-ı nām-dār 213b/10
[=1]

Şāh Bahrām bin Yazdacurd ş.a. Fars kralı Yazdacird'in oğludur.
Ş. 213a/16
[=1]

Şāh Dārāb ş.a. Behmen'in yaşça en büyük kızı.
Ş.-ı ʿālī-tabār 213a/13
[=1]

Şāh Fulad Mergen ş.a. Keday Bahadur'un oğludur.
Ş. 298b/16
Ş.+ġa 298b/13
[=2]

Şāh Hūşang ş.a. Siyam bin Keyumers'in oğludur.
Ş.-ı fīrūzmand 213a/07
[=1]

Şāh Kāvūs ş.a. Keykubad'ın oğlu, Keyaniyan hanedanının ikinci ve en önemli hükümdarlarındandır.
Ş.-ı farruḫ-nıjād 213a/10
[=1]

Şāh Keyḫusrav ş.a. Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.
Ş.-ı nīk-baḫt 213a/10
[=1]

Şāh Murād Vali-nı'amī ş.a. Marv valisi Amir Nasıru'ddin Din Nasır Törenin ikinci oğludur.
Ş.+nıñ 197a/13
[=1]

Şāh Nıyāz Atalıḳ ş.a. Beg Can Inak'ın torunlarındandır. Munis'in zamanında atalık görevi yapmıştır. Krş. **Amīr Şāh Nıyāz Atalıḳ, Şāh Nıyāz Bég**
Ş. 175a/15, 175b/07, 187a/01, 206a/12, 227b/07, 234a/12, 265a/06, 265b/01, 266a/04, 266a/07, 266a/11, 272a/13, 274b/12, 285b/12, 291b/12, 300b/11
Ş.+ġa 243b/08
Ş.+nı 192a/07, 205b/12, 290b/02
Ş.+nıñ 164b/04, 326a/16
[=22]

Şāh Nıyāz Bég bk. **Şāh Nıyāz Atalıḳ**
Ş. 185b/16
[=1]

Şāh Ṭahmūrş ş.a. Pişdadiyan hanedanının ilk hükümdarı olan Huşengin oğlu. Lakabı div-bend'dir.
Ş.-ı dīv-band 213a/07
[=1]
Şāh Témür Ḫān ş.a. Musa Han'ın oğludur. Hezaresp'te tahta oturdu. Şir Dalı Biy ile yakın liskiler içerisinde idi. Mankıt Hasan Murad Beg tarafından öldürülüdü.
Ş. 173a/04
Ş. bile 328b/08
[=2]
Şāh Żaḥḥāk ş.a. İran'da eski tarihte yaşamış çok zâlim bir hükümdarın adı
Ş.-ı zulm-ıntıma 213a/08
[=1]
şāhā Far. Ey şah!
ş. 222b/05, 257a/11, 305a/07, 321a/08, 323b/14, 327b/04
[=6]
şahādat Ar. Şehitlik.
ş. 186b/06
ş. (mast-ı cām-ı şahādat) 264a/10
ş. (şarbat-ı şahādat) 291b/07
ş. bile (tīġ-ı şahādat) 264b/04
ş.+daracası 173b/01, 178b/01, 186a/03, 201b/15, 210a/14, 276a/07, 294b/10
ş. derecesi 279a/03
ş.+ġa (daraca-ı şahādat) 237b/13, 264b/11, 291b/01
ş.+ġa yétkür- 186b/17, 288a/08
ş.+nı (şarbat-ı şahādat) 264b/06
ş. tap- 181a/13, 193b/14, 211b/13, 253a/10, 286b/12
[=23]
şahādat-dast-gāh Far. Şehitlik mercisi, sığınağı.
ş. 183a/02
[=1]
şahāmat-aṭvār Ar. Tavırları yiğitçe olan.
ş. 277b/04
ş. bile 274b/01
[=2]
şahāmat-panāh Far. Yiğitlik sığınağı.
ş. u şacāʿat-dış̱ār 267b/16
[=1]
şāhāna Far. Şaha yakışır derecede mükemmel.
ş. (bazm-ı şāhāna) 246a/12
ş. (sar-u-pāy-ı şāhāna) 200a/14, 227b/17, 247b/12
ş. bile (navāzış̱-ı şāhāna) 257a/10
[=5]
şahanşah bk. **şahanşāh**
ş.+ġa 243a/06
ş.+ı şahanşah-ı ṣāḥıb-şükūh u ʿālī-cāh 205b/01
ş.-ı ṣāḥıb-tahavvur u ṣafdar 198a/15
ş.+lar 243b/05
[=4]
şahanşāh Far. Şahlar şahı. Krş. **şahanşah**
ş. 225a/08, 301a/17
ş.+ı 241a/13, 267b/15, 311a/09
ş.+ı şahanşāh-ı ʿadālat-şıʿār 164b/13
ş.+ı ʿālam 229a/17
ş.-ı Bahrām-ṣavlat 311a/06
ş.-ı Cam 229a/14
ş.-ı dīn 213b/11
ş.-ı dīn-ı panāh 241a/09
ş.-ı gerdūn-dar-gāh 220b/06
ş.-ı mabrūr 161a/09, 190a/07, 201a/07, 227b/02
ş.-ı mubārazat-dast-gāh 193b/04
ş.-ı raḥmat-cāy-gāh 166b/01
ş.+larnıñ 241a/12, 311a/09
[=20]
şahanşahlıġ bk. **şahanşāhlıġ**
ş. 225a/02
[=1]
şahanşāhlıġ Şahların şahı olma durumu.
ş. 214a/08
[=1]
şahar (< Far. şahr) Kent, şehir, kasaba.
ş. 266b/14, 267a/01
ş.+da 174a/02, 190a/11, 241b/11, 254b/13, 256a/12, 269a/07, 295a/08
ş.+dın 251a/15, 271a/02
ş.+ġa 197b/08, 304a/06
ş.+ı 167b/01
ş.+ı ʿaẓīmī 315b/10
ş.+ıġa 227b/14
ş. içre 239b/10
ş.+larnıñ 322a/16
[=18]
şaharıstān Far. Kent, büyük şehir.

ş. (reşk-i şaharıstān-ı Çīn) 315b/06
ş.-ı Çīn 191a/08, 233b/07
[=3]
şaharī Far. Bir şehir.
ş. érmiş 302b/01
[=1]
şahd Ar. Bal.
ş. u şeker 258b/12
[=1]
şāhıd (<Ar. şāhid Bilen, tanıyan, sahitlik yapan.
ş. 162b/08
ş.+ı 238a/12
ş.-ı davlat 189b/11
[=3]
şahıdī Ar. Bir şahit.
ş. durur 325b/07
[=1]
şahī Far. Bir şah.
ş. 211a/12, 215a/01, 219a/16, 247b/14, 312b/02
[=5]
şāhī Far. Şaha ait, şahla ilgili.
ş. (aṯar-ı ḥużūr-ı şāhī) 264b/15
ş. (aʿyān-ı ḥażrat-ı şāhī) 242b/04
ş. (erkān-ı davlat-ı şahi) 242b/04
ş. (ḳuyaş-ı şahi) 250a/14
ş. (navbat-ı şahi ur-) 304a/08
ş. (sarā-parda-ı şahi) 247b/06
ş. (şaraf-ı ıḳbāl-ı şahi) 325a/14
ş. dék (ancām-ı şahi) 255a/03
[=8]
şahīd Ar. Şehit.
ş. 173a/05
ş. (Islām Şayḫ-ı şahīd) 336a/02
ş. (ḳa'an-ı şahīd) 199a/07
ş. bol- 289a/09
ş.-ı saʿīd 188b/10
ş. ḳıl- 213b/01, 277a/01
ş.+lar ḥaẕīrası 178b/02
ş.+nıñ 304a/11
[=9]
şāhīn-figen Far. Şahin yıkan, düşüren.
ş. bol- 245a/11
[=1]
şahlıġ bk. **şāhlıġ.**
ş. 215b/04
[=1]
şāhlıġ Şahlık, hükümdarlık.
ş. 315a/15
ş. sür- 229b/05
ş.+dın (şāhlıġdın) 314a/16
[=1]
şahr Ar. Ay.
ş. (ġurra-ı şahr-ı Ṣafar) 167a/11
ş. (sulṭān-ı şahr-ı rūz) 324a/17
ş.-ı Racab 223b/12
ş.-ı Racabu'l-muraccab 178a/01, 276a/02
ş.-ı Ṣafar 170b/15
ş.-ı Ṣafar-ı ḫatmu'llāhu bi'l-ḫayr ve'l-ẓafar 161a/01, 279b/11
ş.-ı Ẕī-ḳaʿda165a/09
[=9]
şahr-yār Far. Hükümdar, şah.
ş. 314b/16
ş.+ı 323a/17
ş.-ı cannat-mekān 224b/10
ş.+ı esen 214a/06
ş.-ı felek-mıḳdār 224b/16
ş.-ı muraṣṣaʿ-rikāb 223a/07
ş.+ım 256b/03, 292b/03, 325b/13
[=9]
şahr-yārī Far. Bir şah.
ş. durur érdi 315a/02
[=1]
şahr-yārlıġ Hükümdarlık.
ş. 189a/03
ş.(bākūra-ı gülistān-ı salṭanat u şahr-yārlıġ) 157a/08
[=2]
şaḫṣ Ar. Şahıs, kisi.
ş.+ıġa 248b/17
ş.+ını 315a/03
[=2]
şāḫsār Ar. Bahçe.
ş.+ıdın 216b/05
[=1]
şaḫṣī Ar. Şahsa, kişiye ait.
ş. (amnıyyat u rafāhıyyat-ı şaḫṣī) 235b/11
[=1]
şaḫṣī-kamand Kişinin kemendi.
ş. (cahl-ı şaḫṣī-kamand) 317a/10
[=1]
şaḳ (< Ar. şaḳḳ) Yarılma, çatlama.
ş. (ʿayn-ı şaḳḳu'l-ḳamar) 264a/04
ş. ḳıl- 297b/11

[=2]
şāḳ (<Ar.şāḳḳ) Zahmetli, eziyetli.
ş. u girān 171b/14, 201b/07
[=2]
şaḳāvat Ar. Haydutluk, her çeşit kötülük içinde olmak.
ş. (mudbır-ı şaḳāvat-ı māl) 293a/17
ş.+ıdın (aṯar-ı şaḳāvat) 299b/08
[=2]
şaḳāvat-dast-gāh Far. Gücü eşkıya gibi olan, eşkıya.
ş.+nı 281b/07
[=1]
şaḳāvat-paẕīr Eşkıyalığı kabul eden, eşkıya.
ş.+larıga (żamīr-ı şaḳāvat-paẕīr) 257b/05
[=1]
şaḳāvat-sımāt Ar. İşaretleri eşkıyalık olan.
ş.+ı (zāt-ı şaḳāvat-sımāt) 282b/01
[=1]
şaḳī Ar. Bahtsız.
ş.+ġa (saʿīd u şaḳī) 213a/04
[=1]
Şākir Dīvāna-ı Cabbārgūy ş.a. İsyancı Ereng Türkmenlerine karşı ihbar ve yardımda görevlerndirilen kişidir.
Ş.+nı 183b/02
[=1]
şal (<Ar. şall) Çolaklık, elin veya kolun sakat olması.
ş. (kör u şal) 335b/14
[=1]
şāl Far. Şal.
ş.-ı deken 250a/09
[=1]
şālī-kārlıġ Çeltikli olma durumu.
ş. (çaşma-sārlıġ u şālī-kārlıġ) 173b/04
[=1]
şamʿ Ar. Mum, ışık, ateş, kıvılcım.
ş. (furūzanda-ı şamʿ-ı Islām) 210a/17
ş. (furūzanda-ı şamʿ-ı şarʿ-ı mubīn) 220b/09
ş.+ı 222a/11
ş.-ı davlat 333b/07
ş.-ı ruḫsār 168a/17
ş.-ı şab-afrāz 243a/01
ş.+ını 230a/07
[=7]
şām Ar. Akşam.
ş. 182b/06
ş. (ṣubḥ u şām) 229b/04
ş. ara 292b/01
ş. dék 198a/17
ş.+dın (çāşt-ı şām) 335b/11
ş.+ġa (namāz-ı şām) 239b/04
ş.-ı Nav-roz 243a/02
ş.+nı (ṣubḥ u şām) 256b/17
[=9]
şamālī Far. Kuzeyle ilgili, kuzeye ait. Metinde rüzgar anlamında kullanılmıştır.
ş. 321b/10
[=1]
şāmat Ar. Alçaklık.
ş.-ı fasād 292a/14
ş.-ı kirdār-ı nā-ṣavāb 333a/16
ş.+ıdın 160a/01, 178b/13, 191b/14, 205b/16, 305a/04
ş.+ıdın (muḫālafat-ı şamat) 166a/10
[=8]
şamātat Ar. Kuru gürültü, şamata.
ş. (mukāyid-i şamātat) 229b/15
ş. (yeke-tāz-ı maydān-ı şamātat) 169a/05
ş.+ı 257b/05
[=3]
şamḫāl Ar. Hive'de kullanılan bir çeşit ateşli silah. Ağır tüfekler için özellikle namlulu tüfekler için kullanılan bir terim.
ş. 262a/09
ş. (zenbūrek u şamḫāl) 162b/12
ş. birle 264a/02
ş.+lardın 262b/16
ş.+ı bılā-tımṯāl 193b/17
ş.+ı bile (ġulūla-ı şamḫāl) 288a/11
ş.+ı duşman-güdāz 170a/04
ş.+lar 260a/14
ş.+lar (aġız-ı şamḫāl) 232b/09
ş.+lar (zenbūrek u şamḫāl) 286a/08
ş. u multuḳ 288a/11
[=11]
şamḫālçı Silahşör.
ş. 193b/10, 198a/17
ş.+lar 288a/10
ş.+lardın 262b/16

[=3]
şāmıl (< Ar. şāmil) İçine alan, çevreleyen.
ş. 314a/17, 325b/08
ş. (navāzışāt-ı şāmıl) 200a/02
ş. bile (nuṣrat-ı şāmıl) 291a/02
ş. bol- 231a/16, 270a/16, 306b/12
ş. durur 302a/16, 307a/04
ş.+ġa (ıstımālāt-ı şāmıl) 186a/06
ş. ḳıl- 192b/04
ş.+nıñ (davlat-ı şāmıl) 320a/06
[=12]
şamma Ar. Pek az şey.
ş.-ı āgāhlıġ 162a/15
ş.-ı bayān 214b/05, 217b/03, 332b/14
ş.-ı maʿrıfat 212b/14
ş.-ı saffat 305b/07
ş.-ı ẕikr 202a/07
[=7]
şams Ar. Güneş.
ş. u'l- maʿānī 313b/14
[=1]
şamsa Ar. Güneş şeklinde yapılan işleme resim.
ş.+sıdın 188a/08
[=1]
şamsu'l-mıllat ve'd-dīn Ar. "Din ve milletin güneşi." anlamında bir övgü.
ş. 168b/14, 189a/14
[=2]
Şamʿūn ʿĀbıd bk. **Şamʿūn Nabī, Şamʿūn**
Ş. 168b/08, 249a/14
[=2]
şamşād Far. Şimşir ağacı.
ş.+ıdın (ıḳbāl-ı şamşād) 165b/13
ş. ol- 168b/01
[=2]
şamşīr Far. Kılıç.
ş.+ı ḫūn-rīz çék- 245b/17
ş.+ı ṣāʿıḳa-bār232b/03
ş.+lar 185b/12
ş. u katāra 239b/08
[=4]
Şamʿūn bk. **Şamʿūn ʿĀbıd, Şamʿūn Nabī**
ş. (ḥażrat-ı Şamʿūn) 168b/05
[=1]
Şamʿūn Nabī ş.a. Türbesi olan havarilerden biridir, Hz. Meryem'in yeğenidir
Ş. 168b/11, 249a/13
Ş. ʿalayhi's-salām192b/08
[=2]
şaʿn Ar. İş, tavır, hadise.
ş.+ı 159b/11
ş.+ıda 167b/04, 169a/12, 184a/16, 200a/01, 205b/17, 268a/05, 333b/10
ş.+ını 215b/15, 287a/08
[=10]
şāna Far. Kürek kemiği.
ş.+sı 303b/11
ş.+sı bile 222a/01
ş.+sınıñ 184b/15
[=3]
şanba Far. Cumartesi. Krş. şanbihi
ş. 187a/08, 315b/01
ş. aḳşamı 274a/05
ş.-ı meẕkūr 273a/12
ş. kéçesi 231a/10, 236b/14, 304a/10, 318a/12
ş. küni 190a/13, 194a/03, 196a/17, 196b/16, 197a/08, 197b/12, 199b/16, 200a/15, 202b/06, 204a/05, 207a/02, 241a/01, 245a/05, 247b/01, 252a/06, 252b/11, 255b/17, 259a/17, 271a/16, 272b/09, 273a/08, 276a/05, 276b/01, 278b/16, 280a/09, 280b/09, 282a/10, 283a/06, 284a/10, 292a/04, 309b/05, 317b/03, 326b/09, 327a/13, 330b/16, 331b/04
[=44]
şanbihi Far. Cumartesi günü. Krş. **şanba**
ş. durur érdi 177a/06
[=1]
şappar Sür. İyi, güzel.
ş. 160a/17
ş.-ı tīra-rūz 265a/11
[=2]
şar Ar. Kötülük, şer.
ş. u şūr 249a/06
[=1]
şarʿ Ar. Din yolu, şeriat.
ş. 334a/16
ş. (furūzanda-ı şamʿ-ı şarʿ-ı mubīn) 220b/09
ş. (ḥākim-i şarʿ) 157a/11

ş. (muṭīʿ-ı ḥukm-ı şarʿ) 187a/15
ş. (zaḫma-ı şarʿ-ı ġarrā) 334a/17
ş. bile 165b/06
ş. bile (ıcrā-yı aḥkām-ı şarʿ) 165b/03
ş.-ı şarīf 259a/13
[=8]

şarāb Ar. Şarap.
ş.+ıdın 216b/16
ş.+ıġa 186b/06, 334b/11
ş.+ın 267a/15
[=4]

şaraf Ar. Üstünlük, şeref.
ş. 208a/17, 215a/03, 225a/05, 295a/17, 300a/06, 307b/08
ş. (sarmāya-ı cāh u şaraf u dunyā) 167a/01
ş. burcı 164b/10, 216a/09, 261b/17
ş.+da 215b/07
ş.-ı davlat 304b/05
ş.-ı ıḫtırāḳ 306a/07
ş.-ı ıḫtışās tap- 161a/03, 314b/04
ş-ı ıḳbāl-ı bī-zavālī 292b/02
ş.-ı ıḳbāl-ı şāhī 325a/14
ş.-ı ıḳtırān 327b/03
ş.-ı ıntısāb 224b/05
ş.-ı ḳudūm-ı saʿadat-luzūm 331b/13
ş.-ı mavt 286b/05
ş.-ı vafāt u ırtıāl 164a/15
ş.-ı valādat 216b/01, 216b/06
ş.+ıdın 325b/01
ş.+ıġa 200a/01, 234b/11, 256b/10, 268a/04, 313b/07, 319a/08, 321a/13, 324b/17, 326b/01
ş. tap- 213a/11
[=35]

şaraf-andūz Far. Şerefli, şeren kazanan.
ş.+ı 328a/06
ş.-ı taḳbīl-ı āsıtān 330b/16
ş.-ı taḳbīl-ı āsıtān-ı melāyik-pāsbān) 200b/16
ş.-ı taḳbīl-ı bısāṭ 194b/12, 310b/12, 316b/o2, 320a/14,
ş.+ı taḳbīl-ı rikāb) 191a/04
[=8]

şaraf-ıntısāb Ar. Şerefli.
ı.+ı bile (şaraf-ıntısāb) 224b/05
[=1]

şaraf-nāma Far. Şerefli mektup.
ş.+nı 214b/11
[=1]

şarāfat Ar. Şereflilik, soyluluk.
ş.+ı bile (ışārat-ı lāzımu'ş-şarāfāt) 232a/14
[=1]

şarāfat-tav'ām Ar. Çifte şerefli.
ş.+ın (ḳadam-ı şarāfat-tavʾām) 311b/15
[=1]

şarafu'd-dunya ve'-d-dīn Ar. "Din ve dunyanın şerefi." anlamında bir övgü.
ş. 301b/11
[=1]

şarafu'l-mıllat ve'd-dīn Ar. "Din ve milletin şerefi." anlamında bir övgü.
ş. 191b/07, 331a/14
[=2]

şarāyiʿ Ar. Şeriatlar.
ş.+ı bile 333b/13
[=1]

şarʿan Ar. Şeriatça, şeriata göre. Kanunca, kanuna göre.
ş. (ʿaḳlan u şarʿan) 171a/10
[=1]

şarar Ar. Kıvılcım. Krş. **şarar**
ş. 315b/16
ş.+dur 212b/09
ş.+lar 322b/12
[=3]

şarar-ālūd Ar. Kıvılcım karışmış.
ş. (dūd-ı şarār-ālūd) 163a/02
[=1]

şarāra Ar. Kıvılcım. Krş. **şarar**
ş. (bī-ʿadad-ı şarāra) 163a/07
[=1]

şarārat Ar. Kötülük, serlilik.
ş. ahlı 268a/12
ş.-ı cıbıllī 165b/07, 176b/03, 268a/08, 287a/15, 311a/01, 327a/11
ş.-ı fıṭrī 161a/15
ş.+larınıñ 166a/08
[=9]

şarārat-āṣār Far. Kötülük izi olan.
ş. (güftār-ı şarārat-āṣār) 229b/16
[=1]

şarārat-fıṭrat Ar. Kötü yaradılışlı, huylu.
ş. 282b/04
[=1]

şararat-ıltıvā Ar. Kötü.

ş. bile (ıġrā-yı şarārat-ıltıvā) 169a/06
[=1]
şarārat-pīşa Far. Kötü huylu.
ş.+ların 175b/12
ş.+nıñ (camāʿa-yı şarārat-pīşa) 230a/05
[=2]
şarārat-sımāt Ar. Kötülük izleri olan.
ş.+ıda (ẕāt-ı şarārat-sımāt) 333b/03
[=1]
şarārat-taḫmīr Ar. Kötülükle yoğrulmuş.
ş. (ṣūfī-ı bī-pīr-ı şarārat-taḫmīr) 282b/01
[=1]
şarārat-ẕāt Ar. Aslı kötü olan.
ş. 166a/13, 172b/14
[=2]
şarāyıṭ (< Ar. şarāʿiṭ) Şartlar.
ş.+nı 176b/04
[=1]
şarbat Ar. Surup, serbet.
ş. 168a/07, 267a/13
ş. bile 258b/08
ş.-ı cān 220b/01
ş.-ı gulgūn 258a/10
ş.-ı şahādat 264b/06, 291b/07
ş.+ıdın 168a/07, 168a/07
ş.+ın 198a/15
[=10]
şarḥ Ar. Şerh, açıklama.
ş.+ıġa 167b/17, 255a/06
[=2]
şārıʿ Ar. Şuru eden, başlayan.
ş.+ıda 221b/02
ş.+ıġa 209a/15
[=2]
şārıb Ar. İçen, içici.
ş.-ı zahr-ı mamāt 269a/13
[=1]
şarīʿat Ar. Din yolu, şeriat. Krş. şarʿ
ş. 215a/06, 215b/02, 334b/10
ş. (muravvıc-ı şarīʿat-ı ʿazzā) 220b/05
ş. (muravvıc-ı (9 şarīʿat-ı ġarrā) 292b/09
ş.+ara 208a/17
[=6]
şarīʿat-panāh Far. Din sığınağı.
ş.+ı 311a/08
[=1]
şarīf Ar. Şerif. Krş. **şarīfa**
ş. (māh-ı şarīf-ı mazbūr) 307a/03
ş. (mufīż u şarīf) 188a/02
ş. (şarʿ-ı ş arīf) 259a/14
ş.+da (manzıl-ı şarīf) 312a/03
ş.+ġa (ḥavza-ı dīvān-ı şarīf) 275b/08
ş.+ı (ısm-ı şarīf) 211b/03
ş.+ı (marḳad-ı şarīf) 168b/12
ş.+ı (vazi u şarīf) 174b/06
ş.+ı sam 269a/10
ş.+ıġa 250a/04
ş.+ıġa (sam-ı şarīf) 177a/14, 190a/08, 238b/09, 254b/04, 307b/11, 314b/08, 334b/13, sam.ı şarīf
ş.+ıġa (vażīʿ u şarīf) 191b/14
ş.+larıda (cıvār-ı şarīf) 243a/15
ş.+larıġa (samʿ-ı şarīf) 256a/07
ş.+larınıñ (marḳad-ı şarīf) 290b/14
[=22]
şarīfa bk. **şarīf**
ş. durur érdiler (muşrıf-ı ḫāṣṣa-ı şarīfa) 270a/05
ş.+ġa (ḫāssa-ı şarīfa) 255a/10
ş.+larınıñ (ıstıʿānat-ı āsıtāna-ı şarīfa) 246b/17
ş.+sı durur (ḫāṣṣa-ı şarīfa) 255a/07
ş.+sıġa (ḫāṣṣa-ı şarīfa) 275a/15
[=5]
şarīk Ar. Ortak, arkadaş.
ş. (sahīm u şarīk ḳıl-) 226a/05
[=1]
şarīr Ar. Kötü, sirret.
ş. (ṣūfī-ı şarīr-ı bī-pīr) 292b/06
ş.-ı żalālat-taḫmīr 184b/08
ş.+larnı 174a/17
[=3]
şarḳ Ar. Doğu.
ş.+dın 325a/02
ş.+ıda 207b/14
ş.+ıġa 297a/10
ş.+ıġa (cānıb-ı şarḳ) 296a/13
ş. u ġarb 188a/05
[=5]
Şarḳıravḳ y.a. Amu Derya'nın kollarından biridir.
ş. 180a/15, 245b/15
[=1]
şarḳī Far. Yönü doğuya doğru olan.

ş. 190b/06, 193a/09, 194a/07, 247a/04, 249b/02, 253a/16, 271a/15, 273b/06, 276a/15, 296a/15, 320b/14, 321b/17
ş. (amīr-ı şarḳī) 296a/02
ş.+sı (ḥadd-ı şarḳī) 245a/07
ş.+sıda (ṭaraf-ı şarḳī) 230b/08
[=15]
şarḳī-ıntısāb Ar. Doğuya mensup.
ş. (āftāb-ı şarḳī-ıntısāb) 311b/14
[=1]
şarm Far. Utanma, utanç.
ş. ét- 323a/08
[=1]
şarmanda Far. Utangaç.
ş.+sı bol- 168a/17
[=1]
şarmsār Far. Utangaç.
ş. 312b/10
[=1]
şarmsārlıġ Utangaçlık. Krş. şarmsārlıḳ
ş. bile (nıhāyat-ı şarmsārlıġ) 192a/13
ş.+lar bile (inkisār u şarmsārlıġ) 231b/10
[=2]
şarmsarlıḳ bk. **şarmsārlıġ**
ş. yüzin 260b/08
[=1]
şarṭ Ar. Şart, durum.
ş. bile 176a/13
[=1]
şast Ar. Tuzak, olta.
ş.-ı şavḳ 217a/09
ş.+ıdın 315b/02
ş.+ınıñ 242a/12
[=3]
şaʿaşaʿ Ar. Parlama, parlak görünüş.
ş. 264b/14
ş. (barḳ-ı şaʿaşaʿ-ı tīġ) 185a/08
ş. (lā-zālat ʿan mufārıḳu'l-aʿdāʾ-yı şaʿaşaʿu'ṣ-ṣamṣāma) 193b/06
ş.+ı bile (tīġ-ı şaʿaşaʿ) 261b/06
ş.+ıdın 185a/16, 232b/04
ş.-ı dīdār 181b/15
ş.-ı sınān 218b/17
ş.-ı sınān-ı cān-sıtān 220a/05
ş.-ı vurūd 327a/04
[=10]
şāṭır Ar. Haber götürmekle görevli kimse.
ş.-ı nīk-pay 262a/14
ş.+lar 242a/07
[=2]
şaṭranç Ar. Satranç.
ş. 221b/05
[=1]
şātū Merdiven.
ş. 194b/04
[=1]
şavārlıġ Ata binme durumu.
ş. (ḫavārlıġ u şavārlıġ) 306a/10
[=1]
şavḳ Ar. Şevk, neşe, sevinç.
ş. 246b/06
ş. (aheng-i şavḳ) 241a/07
ş. (ceng-i şavḳ) 241a/07
ş. (dāman-gīr-ı şavḳ bol-) 158a/01
ş.+ıda 255b/02
ş.+ıdın 246a/17, 296b/12
ş.+ıdın (şast-ı şavḳ) 217a/09
ş.+ile 307b/04
[=9]
Şavvāl Ar. Hicri ayların onuncusu.
Ş. u'l-mükerrem 311a/17
Ş. ayı 203a/13, 277b/15
Ş.+nıñ 254a/10
Ş. u'l-kerem 190a/12
Ş. u'l-muʿaẓẓam229a/04, 241b/16
[=7]
şāyad Far. Belki, sayet.
ş. 261a/11
ş. ki 317b/16
[=2]
şāyasta Far. Yaraşır, lâyık.
ş. 167b/10, 178a/04, 199b/15, 255b/04, 257a/09, 278a/02, 297a/12
ş. (ḫıẓmāt-ı şāyasta) 311b/12
[=8]
şayḫ Ar. Tarikatta müritlerin reisi; yaşlı adam.
ş. (ḥażrat-ı şayḫu'l-maşāyıḫ) 200a/10
ş. (ḥażrat-ı şayḫu'ş-şuyūḫ) 290b/12, 313b/15
ş. ḳalʿası 174a/11, 174b/05
ş.+ları 243a/14
ş.+nıñ (ḥażrat-ı şayḫ) 246b/10
ş. u'l-Islām 336a/02
ş.u'l-maşāyıḫ , 266a/12
ş.u'l-maşāyıḫ-ı ʿālam 243a/12

Ş. u'ş-şuyūḫ-ı ʿālam 244a/06
Ş. u şāb 171b/03
[=12]

Şayḫ ʿAbbās Valī ş.a. Harezm'de yasamış bir sufi. Kabri büyük ihtimalle Köhne Kat şehrindedir.
Ş. 244a/06
[=1]

Şayḫ Ata bk. **Şayḫ Calīl Ata**
Ş.+nıñ 323b/02
[=1]

Şayḫ Bahādur ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındandır.
Ş. 198b/03, 209a/05, 211b/12
[=3]

Şayḫ Calīl Ata ş.a. Harezm'de yaşamış bir sufi. Amu Derya'nın sağ kenarındaki Sultan Üveys dağlarının en batısındaki bir dağa onun adı verilmiştir.
Ş.312a/06
Ş.navvaru'llāhu marḳadahu 248a/03
[=2]

Şayḫ Muḥammad Laṭīf Işan ş.a. Islam Şeyh'in müritlerindendir.
Ş.adāma'llāhu ırşādihi 336a/01
[=1]

Şayḫ Muḫtār ş.a. Kadı Umar atasıdır.
Ş. ḳaddise sırrahu 302b/05
[=1]

Şayḫ Razı'd-dīn ʿAlī Lālā ş.a. Necmeddin Kübra'nın müritlerindendir.
Ş. ḳaddasa'llāhu sırrahu 175a/02
[=1]

şāyıʿ Ar. Yayılmış, duyulmuş
ş. édi 336a/08
ş. u cārī bol- 171a/12
[=2]

şayṭan Ar. Şeytan.
ş.-ı tuġyān 333a/14
[=1]

şayṭanat Ar. Şeytanlık, aldatıcılık.
ş. bile (aġvā u şayṭanat) 268a/09, 299b/07
ş. bile (vasvasa-ı şayṭanat) 209b/16
[=3]

şayṭanat-şıʿār Ar. Şeytanlık izi olan.
ş.+larnıñ 233b/14
[=1]

şeb-gerd Far. Gece dolaşan.
ş.+din (ḳamar-ı şeb-gerd) 279b/15
[=1]

şebī-ḫūn Far. Gece baskını.
ş. 204a/11
[=1]

şeher bk. **şahar**
ş.+ge 235a/12
[=1]

şek (< Ar. şekk) Şüphe, zan.
ş. 243b/03
ş. (bī-rayb u şek) 159b/12, 248b/08
ş. yoḳ 321b/12, 323b/16
[=5]

şeker Far. Şeker.
ş. (şahd u şeker) 258b/12
ş.+ıġa (cām-ı şeker) 246a/16
[=2]

şeker-rīz Far. Şeker dağıtan.
ş. ol- 216b/13
[=1]

şekl Ar. Şekil, biçim, dış görünüş.
ş.+de 212a/15
ş.+idin 257b/16
[=2]

şekve Ar. Şikâyet etmek.
ş. u şikayat ḳıl- 205b/12
[=1]

şems Far. Güneş.
ş. édi 164b/11
ş.+ge 164b/11
[=2]

şeprek Far. Yarasa.
ş. 292a/17
[=1]

şermendelik Utangaçlık.
ş. tap- 266b/09
[=1]

şevket Ar. Ululuk, yücelik, azamet.
ş. (ıstıʿlā-yı aʿlām-ı şevket) 165b/11
ş. (muḫīm-ı ḫıyām-ı şevket ḳıl-) 244b/17
ş. bile (gürd-i mevākib-i şavkat) 242b/08
ş. bile (şükūh u şavkat) 245a/16
ş.-i dast-gāh 262b/12
ş.-i tamām 250b/09, 260a/04
ş.+in 292b/15
ş.+in (aḫtar-ı şevket) 306a/07
[=9]

şevketī Ar. Bir şevket.
ş. birle 255a/05
[=1]
şıʿār Ar. İşaret.
ş. 305b/14
ş.+ı 215a/15
ş.-ı fusūn u fan 212b/06
ş. u fan 205a/09
[=4]
Şıban Ḫān ş.a. 1451 yılında doğmustur. Baba tarafından soyu Cengiz Han'a kadar ulaşmaktadır. Henüz çocukken babası, Yunus Han tarafından öldürüldü. O yüzden küçük yaşta Özbeklerin basına geçti. Yıllar sonra güçlenir ve Timurluların baskenti Herat'a hakim olur. Şah İsmail ile savaşır ve yenilir. Şah İsmail de onu öldürtür (1510). Metinde Börke Han'ın Şıban Han tarafından öldürüldüğü, Merv'de yapılan savaşla da Şah İsmail'in onu öldürdüğü belirtilmektedir.
Ş. **ibn Cüci Ḫān** 219b/14
[=1]
şıddat (< Ar. şiddat) Sertlik, aşırılık, fazlalık.
ş.+ġa 163a/05
ş.+ı 157a/03, 315b/11
ş.+ı birle 315b/17, 316a/09
ş.-ı burūdat 196a/08
ş.-ı macāʿat 335a/15
ş.-ı ranc 164a/14
ş.+ıdın 306a/05, 313a/16, 316a/06, 319b/09, 325a/02
[=13]
şımāl Far. Kuzey.
ş. 248b/14, 316a/07
ş.+ġa 180b/05
ş.+ı 188a/04
ş.+ı (ḥadd-ı şımāl) 320b/11
ş.+ı kibi 242a/13
ş.+ıda 182a/17, 182b/17, 207a/06, 271b/09
ş.+ıda (ḥadd-ı şımāl) 313b/02
ş.+ıdın 244b/16, 271b/14
ş.+ıġa 326b/09
[=13]
şımālıyya (< Ar. şimāliyya) Kuzey taraf.
ş. 179a/13, 203b/08, 237a/06, 245a/06, 247b/03
ş. darvāza 163a/11
[=6]
şımalī Far. Kuzeye ait olan.
ş. 245a/07
ş.+sı durur (ṭaraf-ı şımālī) 187b/10
[=2]
şınāh Far. Suda yüzme.
ş. 223a/03, 223a/06
ş. ḳıl- 224a/15, 243b/14
[=4]
şınāvar Far. Suda yüzen.
ş. 223a/12
ş.+ı 270b/03
[=2]
şıʿr (< Ar. iiʿr) Şiir.
ş. 158a/14, 160b/05, 162b/02, 165b/03, 165b/13, 168a/12, 175b/03, 182a/08, 189a/09, 207b/06, 221b/07, 243b/09, 245a/09, 246a/05, 247b/14, 250b/06, 254a/03, 255a/05, 256a/01, 256a/17, 257a/04, 261b/08, 266b/01, 294a/14, 299b/13, 311b/07
[=26]
şıʿr-şınāslıḳ Şiirden anlama durumu.
ş.+da (nezāket-fahm u şıʿr-şınāslıḳ) 216b/09
[=1]
şırā (<Ar. şirā) Satın alma, satın alınma.
ş.+sı (bayʿ u şırā bol-) 315a/10
[=1]
şıtāb Far. Çabukluk, acele etmek, koşmak.
ş. eyle- 226b/08, 264a/07
ş. ile 251b/01
ş. ḳıl- 261a/06
[=4]
şıyam (<Ar. şiyam) Huylar, tabiatlar.
ş. 229a/17
[=1]
şikāf Far. Yarık, yırtık, çatlak.
ş. aç- 172a/15
ş. eyle- 289a/13
ş. ét- 260a/16
ş.+ı dék 162b/11
ş.+ıdın 162b/10
ş.+ları 325a/03
[=6]

şikār Far. Av.
ş. 158b/08, 158b/10, 192b/07, 209a/09, 217a/02, 217a/03, 217a/04, 217a/06, 217a/07, 217a/08, 217a/08, 217a/09, 217a/10, 217a/11, 227b/01, 228a/16, 241a/04, 241a/05, 241b/01, 242a/15, 246a/08, 249a/09, 302a/04, 302a/05, 304a/04, 311b/01, 312b/08, 313a/02, 313a/02, 319a/10
ş. (ahl-ı şikār) 249a/07
ş. (ʿazm-ı şikār ḳıl-) 277b/05
ş. (bār-ı şikār) 217a/05
ş. (havā-yı sayr u şikār) 158a/17
ş. (rasm-ı şikār) 312b/09
ş. (ṣayd u şikār) 249a/02
ş. ahlı 245a/10
ş. bol- 217a/04, 217a/06, 245a/12, 249a/09
ş.+da 249a/11
ş.+da (heneggām-ı şikār) 295a/16
ş.+dın 244a/12, 279a/04
ş. ehli 249b/07
ş. eyle (ʿazm-ı şikār) 241b/02
ş. eyle- 241b/03, 312b/15, 312b/17
ş. ét- 277b/08, 313a/01
ş.+ġa 158a/13, 158b/06, 202b/04, 204b/07, 247a/08, 295a/07, 307b/10
ş.+ġa çıḳ- 277b/13
ş.-ı Camşīdī 326a/11
ş.+ıġa 316a/11, 326a/10, 331b/04
ş. içre 302a/13, 312b/15
ş. içre (ḫayl-ı şikār) 249a/06
ş. ḳıl- 170b/15, 241a/08, 245a/03, 277b/12
ş.+nıñ 242a/02
ş. ol- 217a/04
[=73]
şikār-andāzlıġ bk. **şikār-andāzlıḳ**
ş. 312b/05, 313b/03, 318b/10
ş. bile 240b/06
ş. bile (ṭarīḳa-ı şikār-andāzlıġ) 169a/02
[=5]
şikār-andāzlıḳ Avcılık, ava çıkma durumu.
ş. (ṣayd-efgenlik u şikār-andāzlıḳ) 217a/01
ş. (şikār-andāzlıġ) 266a/11
ş. bile 278a/08
ş.+ġa 158b/03, 244a/09, 252a/03
[=6]
şikār-gāh Far. Avlak, av yeri.
ş. 241a/04
ş.+da 245a/14
ş.+ı şah-bāz-ı ıḳbāl ḳıl- 248b
ş.+larda 326b/07
[=4]
şikārīvār Far. Bir av hayvanı gibi.
ş. 241a/06
[=1]
şikārvār Far. Av hayvanı gibi.
ş. 217a/05
ş. bol- 217a/05
[=2]
şikāyat Ar. Şikayet.
ş. (şekve u şikayat ḳıl-) 205b/12
ş.+ın (şikoh u şikāyat) 172a/04
ş. tüz- 206b/08
[=3]
şikest Far. Yenilgi, kırılma, kırık.
ş. 186b/10, 277a/11, 300b/07
ş. (ʿacz u şikest) 218a/14
ş. (bāʿış-ı şikest) 181a/15
ş. (ẓafar u şikest) 219b/13
ş. bér- 176b/07, 179a/09, 181a/04, 218b/03, 223b/11, 257b/10, 274a/07, 276b/10, 289a/10, 291a/13, 294a/09
ş.+de 181a/13, 211b/04
ş.+ı ḳabīḥ 284b/12
ş.+ıġa 310b/04
ş.-i fāḥış 209b/11, 237b/07
ş.-i hazīmat 183b/11
ş.-i kāmil 195b/17
ş.+idin 236a/12
ş.+ige 210a/03
ş. tap- 159b/11, 206b/06, 210b/02, 210b/11, 276b/12, 286b/10, 305a/06, 305a/11, 306a/04, 310b/05, 330a/05, 334b/10
ş. u hazīmat 301b/13
ş. yétkür (geşt-i şikest) 220a/01
ş. yétkür- 217b707, 253a/07
[=43]
şikeste-bāl Far. Kanadı kırık.
ş. dék (paşşa-ı şikeste-bāl) 277a/11
[=1]
şikestlik Kırılma durumu.
ş.+i bile (ʿacz u şikesteligi) 247a/11
[=1]

şikūh Far. Korku.
ş.+ı 226b/17
ş. u şikāyat 172a/03
[=2]
şilen Moğ. Selatin ve umera sofrası, şölen.
ş.+idin 244a/02
ş.+idin (maṭbaḫ-ḫāna-ı şilen) 335b/17
[=2]
şiling Far. Performans, hız.
ş.+i 233b/12
[=1]
şināverlik Yüzme durumu.
ş. 223a/02
[=1]
şīr Far. Aslan.
ş. 242b/02
ş. (ḥamalāt-ı şīr-ı şükūh) 184b/04
ş. (mıṣl-ı şīr-ı jıyān) 195b/06
ş. (pança-ı şīr-ı durranda) 303b/10
ş.+ı 218b/10, 251b/14, 257b/15
ş.-ı bīşa-ı haycā 220a/08
ş.-ı bīşa-ı vaġa 328a/09
ş.-ı gurrān 226b/04, 237b/11, 277a/10
ş.-ı ġurranda 185a/08, 207b/02, 218b/16, 257b/14, 264b/03, 284b/04, 289a/14, 303b/08
ş.-ı jıyān 182a/09, 221a/15, 263b/02
ş.-ı nar 226b/17, 296b/08
ş. yañlıġ 242b/02
[=26]
şīr-bāzū Far. Gücü aslan gibi olan.
ş. 252a/14
[=1]
şīr-dıl Far. Gönlü aslan gibi olan.
ş. (yāl-ı şir-dıl) 283b/04
[=1]
şīr-efgen Far. Aslan yıkan, deviren.
ş. bile (dıl-āvar-ı şīr-efgen) 303a/14
[=1]
şīr-nīrū Far. Gücü aslan gibi olan.
ş. u ḳaplan-ḫurūş 251b/12
[=1]
şīr-şikār Far. Aslan avı.
ş. (şucāʿa-yı şīr-şikār) 252b/03
[=1]
Şīr ʿAlī Bég ş.a. Kutluk Murad Inak'ın hizmetkarlarındandır.
ş. 289a/09
[=1]
Şīr Dalı Biy ş.a. Muhammed Baki Biy'in küçük oğludur. Şir Gazi Han'a başkaldırdı. Sah Temür Han'ı han ilan etti. Şir Gazi Han'a karşı bazı başarılar kazandı. Şah Temür'ün Hezaresp'te öldürülmesi üzerine geri çekilmeye başladı. Sonunda Açamaylı Konrat boyuna mensup iki kişi tarafından öldürüldü.
Ş. 328b/09
Ş.+niñ 173a/04, 206b/15
[=3]
Şīr Ġāzī bk. **Şīr Ġāzī Ḫān**
Ş. 213b/12
[=1]
Şīr Ġāzī Bég ibn Aḥmad Bég ş.a. Şir Dalı Biy'in soyundandır.
Ş. 206b/16
[=1]
Şīr Ġāzī Ḫān ş.a. Sultan Gazi Sultan'ın oğludur. Buhara'da doğdu. Babasının öldürülmesinden Buhara'ya gönderdiler. Çocukluğunda medrese öğrenimi gördü. Daha sonra onu Hive'de han ilan ettiler. Meşhed üzerine yürüdü. Birçok ganimetle geri döndü. Köleleri tarafından öldürüldü. İlme ve âlimlere çok değer vermesiyle tanınmıştır.
Ş.+nıñ 156b/16, 173a/04, 328b/08
[=3]
Şīr Ġāzī Sulṭān ş.a. Gayıb Han'ın oğludur.
Ş. valad-ı Ġāyıb Ḫān 327b/09
[=1]
Şīr Muḥammad Şaġal ş.a. İsyancılarla mücadele eden tüfekçilerdendir.
Ş. 262b/17
[=1]
Şīr Nāyıb ş.a. İsyancılardandır.
Ş. 172b/02, 236b/08
[=2]
şīra Far. Şıra.
ş.-ı zar 258b/11
[=1]
şīrāna Far. Aslan gibi.
ş. 234b/08, 236a/17
[=2]

şīrāza Far. Kitap ciltlerinin iki ucuna konulan ve yaprakları muntazam tutan, ibrişimden örülmüş ince şerit.
ş.-ı ṣabāt 175a/08
[=1]
şīrī Far. Aslansal, aslanla ilgili.
ş. (āsmān-ı şīrī) 246b/12
[=1]
Şīrīn Far. Tatlı. Sevimli. Cana yakın.
ş. 168a/05
ş. (nuṭḳ-ı şīrīn) 212a/14
ş. eyle- 269a/14
[=3]
şīrīn-kelām Şirin sözlü.
ş. (ṭūṭī-ı şīrīn-kelām) 220b/10
[=1]
şirket Ar. Ortaklık.
ş.+ıġa 201b/05
[=1]
şīrvaş Far. Aslan gibi.
ş. u div-band 320b/03
[=1]
şom Far. Uğursuz.
ş. 205a/06
ş. érür 306a/09
ş.-ı dīdār 305b/08
ş.+ını (bınā-yı ḫāṭır-ı şom) 334a/17
ş.+ını (hayʿāt-ı şom) 212b/01
ş. ol- 303b/16
[=6]
şom-şamāyıl Ar. Şamilleri uğursuz olan.
ş.+ın (anāmıl-ı şom-şamāyıl) 222b/03
[=1]
şomlıġ Uğursuzluk. Krş. **şomlıġ**
ş. 181a/01, 333b/01
ş.+ı birle 306a/14
ş. ḳıl- 266b/11
[=4]
şomlıḳ bk. **şomlıġ**
ş. 257b/09
[=1]
şor Far. 1. Şamata, gürültü.
ş.+dın 244b/09
ş.-ı acib 211a/05
ş. sal- 231a/04
ş. u ġavġa 220b/02
ş. u ıżṭırāb 319b/03
2. Tuzlu, kekremsi
ş. durur 322a/09
[=6]
şor-baḫt Far. Biçare, aşağılık.
ş. 238b/07, 309b/02
ş.+ġa 231b/17
ş.+larnıñ 170a/16
ş.+larnıñ (bég-i şor-baḫt) 239a/015
ş.+nıñ (bég-i şor-baḫt) 234a/03, 239b/16
ş.+nıñ (ġāvī-ı şor-baḫt) 169a/11
[=7]
şor-engizlik Uğursuzluğu karıştırma durumu.
ş.+de 321a/16
[=1]
Şor Köl y.a. Kazak Derya'nın yakınlarındaki bir göldür.
Ş. 194b/09, 290a/11, 290a/13, 290b/03
Ş.+de 290a/17
Ş.+ġa 290b/07
Ş.+niñ 194b/15
[=7]
Şor Ḳuyı y.a. Merv'in 135 km kuzeyinde, Dargan Atanın 190 km güneyinde yer alan bir kuyudur.
Ş. 308a/07
Ş.+da 308a/14
[=2]
Şorça ḳalʿası y.a Hoca Eli yakınlarında bir kaledir.
Ş. 327a/04
[=1]
şorış Far. Karısıklık, kargasalık.
ş. 294a/15, 319b/01
ş.+dın 293b/11
ş.+ġa 223b/17
ş.+ı ġavġa 235b/13
ş.+ı rastahiz 218b/09
ş.+ıġa 199a/15
ş.+sal- 220a/17
[=8]
şorış-afzā Far. Kargaşa artıran, çoğaltan.
ş. 321b/05
ş. bol- 287a/11
[=2]
şorış-efgen Far. Karışıklığı yıkan.
ş. 321b/04
[=1]
şuʿāʿ Ar. Işık.
ş.-ı aftāb 157b/03, 160a/17

ş.-ı aʿṭāf 165a/01
ş.-ı madālat 229b/10
ş.-ı şacāʿat 201a/09
ş.-ı tīġ 198a/16, 219a/16
ş.-ı umīd 221b/09
[=8]

şuʿabāt Ar. Şubeler.
ş.+ıdın 207a/14, 271b/13
ş.+ıdın durur 315b/05, 322a/07, 327b/13
[=5]

şuʿāʿī Ar. Işınsal, ışıklı.
ş. bile (tīġ-ı şuʿāʿī) 296a/03
[=1]

şuʿār (<Ar. şiʿār) Ar. İz, alamet.
ş. eyle- 189b/02
[=1]

şuʿarā (< Ar. şuʿarāʾ) Şairler.
ş. u fużalā 216b/15
ş.-yı nām-dār 216b/09
[=2]

şuʿba Ar. Kol, dal, şube.
ş. 272b/03
ş. durur 207a/14
ş. durur érdi 271b/14
ş.+ġa 271b/17
ş.+lar 180b/06
[=5]

şuʿbada Ar. Hokkabazlık yapmak, el çabukluğu.
ş. 212b/06
[=1]

şucāʿ Ar. Cesur. Krş. **şucāʿa**
ş. 220a/03, 256a/12
ş. (nafar-ı şucāʿ) 179a/14
ş.-ı dıl-āvar 159a/03
ş.-ı nām-dār 161b/16
[=5]

şucāʿa Ar. Cesur. Krş. **şucāʿ**
ş. (aşcaʿu'l-şucāʿa) 324b/12
ş.-ı duşman-şikār 282b/14
ş.-ı razm-āgāh 281a/14
ş.-yı calādat 251a/12
ş.-yı duşman-şikār 217b/15, 286b/02
ş.-yı ḫaşm-şikār 181b/11
ş.-yı kīna-güzar 252a/12
ş.-yı kina-ḫ(v)āh 252a/10
ş.-yı kīne-güzār 198a/12, 209a/11
ş.-yı kirām 210a/13
ş.-yı mubārazat-āṣār 286a/05
ş.-yı nām-dār 159a/09, 169a/17, 177a/09, 191a/02, 226b/02, 232b/02, 235a/10, 235b/16, 263a/08
ş.-yı şīr-şikār 252b/03
ş.-yı taġıyya 218a/06
ş.-yı ẓafar-farcām 183a/06
[=25]

şucāʿat Ar. Cesaret, yiğitlik.
ş. 296b/17
[=1]

şucāʿat-aṣarlıġ Cesur olma durumu.
ş. 297a/06
[=1]

şucāʿat-panāh Far. Yiğitlik sığınağı.
ş. 285b/06
[=1]

şucāʿu'l-mülk ve'l-mıllat Ar. "Millet ve mülkün cesuru." anlamında bir övgü.
ş. 301b/10
[=1]

şudrun Şebnem, kırağı, çiy.
ş. 323a/12, 325a/04
[=2]

şuġl Ar. Çok ilgilenme, meşguliyet.
ş. (amārat-ı şuġl-ı ḥaṭīr) 228a/15
ş. (salṭanat-ı şuġl-ı ḥaṭīr) 156b/15
ş. ét- 229b/04
ş.+ı 217a/08
ş.+ıġa 214a/03
ş.+nı 313b/07
[=6]

şūḫ Neşeli ve güzel, hareketlerinde serbest olan.
ş. 172b/13
ş.-ı ġāratgarī 212a/16
ş.+lar 158a/07, 247b/04
[=4]

şūḫ-cavālan Ar. Gezmesi şuh olan, şuh.
ş.+ı 217b/08
[=1]

şuhadā Ar. Şehitler.
ş. (sulṭānu'ş-şuhadā) 266a/12
ş.+sınıñ 183a/11
[=2]

şuhd Ar. Bal.
ş. (aş u şuhd) 168a/10
[=1]

şuhra-paymā Far. Şöhretli.

ş. (ʿazīz u nām-dār u şuhra-paymā) 225b/12
[=1]

şuhrat Ar. Şöhret.
ş. tut- 166b/10
[=1]

şuhūd Ar. Görme, görünme.
ş. 260b/03
[=1]

şuhūri Ar. Aylar.
ş. 216a/05
[=1]

şuḳḳa-numālıḳ Far. Tezkereyi, hükümdara ait mektubu gösterme durumu.
ş. ét- 254a/02
[=1]

şuʿla Ar. Alev, sule.
ş.-ı cahān-sūz 175a/07
ş.-ı ḳahr 219a/02
ş.-ı muẕāharat 289a/16
ş.+sı 163a/05
[=4]

şuʿla-ḫīz Far. Işık saçan, parıltılı.
ş. bol- 193a/16
[=1]

şumarā Far. Sayı, hesap.
ş. 163a/08
[=1]

şumarāsız Sayısız.
ş. 242b/03, 242b/05
[=2]

Şunḳar Şahin, laçin.
Ş. (ṣayd-ı şunḳar) 312b/17
Ş. (ṣayd-zan-ı şunḳar) 242a/15
[=2]

şūr Far. Gürültü, şamata, karışıklık.
ş. (şarr u şūr) 249a/06
[=1]

şurb Ar. İçme.
ş. (ekl ü şurb) 188a/17
ş.+dın (ekl ü şurb) 243a/05
ş.+ıġa 258a/10
[=3]

şurūʿ Ar. Başlama.
ş. ét- 187b/17, 260b/16
ş. ḳıl- 156b/16, 214b/13, 214b/17, 256b/07
[=6]

şuyūʿ Ar. Yayılma, dağılma.
ş. tap- 335a/14
[=1]

şuyūḫ Ar. Şeyhler.
ş. (ḥażrat-ı şayḫu'ş-şuyūḫ) 290b/12, 313b/15
ş. (şayḫu'ş-şuyūḫ-ı ʿālam) 244a/06
[=3]

şükr Ar. Şükür, teşekkür.
ş. 257a/05
ş.+ıġa 256b/06
ş.+i 225a/09
ş.+in 314b/06
ş. u ṣanā 256b/03
[=5]

şükr-güẕārlıġ İyilik bilme, teşekkür etme durumu.
ş.(mınnat-dārlıġ u şükr-güẕārlıġ) 201b/04
[=1]

Şükr ʿAlī Biy ş.a. Karakalpak Hıtay'ın ileri gelenlerindenir.
Ş. 160a/01
[=1]

şükrāna Ar. Şükran alâmeti, iyilik bilme nişânesi.
ş.+sı üçün 300a/07
ş.+sıġa 311b/12
[=2]

şükūh Far. Görkem, ululuk.
ş. bile (ḥamalāt-ı şīr-ı şükūh) 184b/04
ş.+ıdın 322b/07
ş.+ın 264b/15
ş.+nıñ (daryā-ı şükūh) 319a/16
ş. u salabat 263a/08
ş. u şavkat 245a/15
[=5]

şükūn Far. Ters çevrilmiş.
ş. 218a/16
[=1]

T, Ṭ

tā Far. Kadar, dek (edat).
t. 158b/14, 162a/13, 165b/15, 178b/04, 187a/15, 210b/17, 211a/15, 214a/03, 214b/11, 216a/03, 216a/03, 216b/04, 216b/05, 217a/05, 217a/09, 222a/13, 232b/13, 235a/02, 240a/05, 242a/04, 243a/05, 244a/01, 246b/01, 249b/05, 249b/15, 250a/09, 256b/15, 258b/06,

259a/07, 260a/02, 261a/12, 261a/13, 266b/10, 274a/15, 283b/14, 290b/17, 296b/11, 296b/11, 296b/12, 301b/16, 302a/07, 302a/09, 307b/04, 314b/16, 316a/10, 332a/12, 335b/13, 336a/04
t. ba-farḳ 168a/14
t. ki 229b/05
t. kim 158a/17, 174a/06, 174b/05, 175b/14, 179a/16, 181b/12, 192a/08, 199b/02, 199b/10, 202a/12, 204b/17, 230a/05, 230a/15, 231b/13, 232a/12, 238a/11, 251b/08, 271a/13, 271a/15, 272b/01, 273a/10, 276b/14, 283a/09, 291b/11, 295a/05, 295b/03, 298b/11, 299a/16, 303a/13, 305a/10, 307a/05, 307a/14, 315a/07, 317a/08, 317b/11, 317b/15, 324a/15, 334b/08
[=88]
taʿaccub Ar. Şaşma, hayret etme.
t. 193a/17
t.+ġa 224b/03
[=2]
taʿaccubāt Ar. Şaşmalar.
t.+ıdın 228b/09
[=1]
taʿaddıyyāt Ar. Saldırmalar.
t.-ı bılā-ġāya 200b/08
[=1]
taʿaddī Ar. Saldırma; zulmetme, adaletsizlik.
t. 208b/01
t. (sarıḳa u taʿaddī) 165b/09
t. bile (tasalluṭ u taʿaddī) 280b/17
t.+sıdın (ẓulm u taʿaddī) 288b/12
t.+sın (dast-ı taʿaddī) 220a/10
t. u zıyāda-sārlıḳ 291a/15
t. yétkür- 309a/11
[=7]
taʿaffun Ar. Çürüyüp kokuşma, leş kokusu.
t.+ıdın 200b/09
[=1]
taʿahhud Ar. Bir işin veya bir şeyin yapılması için söz verme, üzerine almak. İltizam etme. Resmi söz verme. Yüklenme.
t. ḳıl- 216a/16
[=1]
taʿāḳub Ar. Birbirini izleme.
t. 329a/05
t.+dın 187a/01
t. ét- 298b/12
t.+ıġa 307b/16
t. ḳıl- 179b/06, 182b/15, 183a/05, 185b/05, 193b/09, 195b/13, 204a/07, 205a/15, 207b/04, 219a/07, 221b/02, 265a/12, 277a/07, 297a/05, 298a/08, 298a/16, 303b/05, 305b/15, 308a/13, 310a/06, 310a/17, 328b/17, 330b/04
[=26]
taʿālā Ar. Yüce (Allah).
t. (Bārīʿ taʿālā) 314b/06
t. (ınşāʾ-allāhu taʿālā) 275b/12
t.+nıñ 314b/06
t.+nıñ (Téñri taʿālā) 178b/04, 257a/01
[=5]
taʿalluḳ Ar. İlgili olma, ait olma.
t. 182a/05, 256a/08, 258a/03, 262b/04, 298a/07
t.+ġa (ġubār-ı taʿalluḳ) 214a/04
t.-ı sıpāh 192b/01
t. tap- 275a/12, 275a/15
t.+tut- 254b/11
[=10]
ṭaʿām Ar. Yemek.
ṭ. 168a/04, 243a/03, 307a/15
ṭ. bile (daʿvat-ı ṭaʿām) 336a/05
[=4]
taʾammul Ar. Çok düşünme, iyice düşünme.
t. (lamḥa-ı taʾammul ḳıl-) 315a/11
t. eyle- 259a/05
t. u tavaḳḳuf ḳıl- 287b/05
[=3]
taʾannī Ar. Dikkat gösterme.
t. bile (mıḳrāż-ı taʾannī) 163a/13
[=1]
taʿarruż Ar. Saldırı, sataşma.
t.-ı lā-kelām 309a/17
[=1]
taʿaṣṣūb Ar. Taassup.
t.-ı mā-lā-kelām 230a/03
t. ḳıl- 289b/06
[=2]
ṭāʿat Ar. İbadet; itaat.
ṭ. 257b/03
ṭ. (ʿılm u ṭāʿat-ı cahān) 335b/13
ṭ. ol- 257b/03

[=3]
ṭāʿat-dārlıġ Ar. Dindar.
ṭ. u farmān-bardārlıġ 191b/17, 319b/17
[=2]
ṭāʿatan Ar. İtaat ederek.
ṭ. (samʿan u ṭāʿatan) “İşiterek ve itaat ederek.” 316b/14
[=1]
tāb Far. Güç, kuvvet.
t. 321b/6
t.-ı muḳāvamat 287a/14
t.-ı muḳāvamat kéltür- 193b/07, 209a/12, 219a/03, 226a/10, 231b/09, 236b/14, 265a/08, 288b/04
t.+ıdın 212a/13, 315b/15
t. kéltür- 179b/04, 297b/07
t.+lar 211a/07
t. u tuvān 256a/03
[=16]
ṭabʿ Ar. Huy, tabiat, yaratılış.
ṭ.+ı 215b/10
ṭ. (līnat-ı ṭabʿ) 232a/06
ṭ.-ı ḫurda 258b/14
ṭ.+ıġa 216b/11, 251b/05
[=4]
ṭabʿ-ḫ(v)āh Far. Huy isteyen.
ṭ. 267a/01
[=1]
ṭabʿ-küşā Far. İç açan.
ṭ.+dur 315b/09
[=1]
ṭabʿ-paẕīr Far. Huy edinen.
ṭ. (rāh-ı ṭabʿ-paẕīr) 321a/09
[=1]
tabāh Far. Yok olma, yıkılma.
t. bol- 189b/03
t.+nı (asbāb-ı tabāh) 307a/13
[=2]
ṭabaḳ Ar. İçine yiyecek konan yayvan kap, tabak.
ṭ. 243a/05
ṭ.+lar 168a/03, 250a/16
[=3]
ṭabaḳa Ar. Katman, sınıf, kat.
ṭ. 172b/17, 173a/02, 173a/10
ṭ.+ġa 172b/16
ṭ.+sınıñ 171b/06, 273a/01, 273a/16
[=7]
ṭabaḳāt Ar. Tabakalar, sınıflar.
ṭ.+ıdın 172b/14, 310a/14
[=2]
tābān Far. Parlak, aydınlık.
t. (māh-ı tābān) 167a/15, 275a/03
t. bol- 216a/09, 297b/09
t.+ı (māh-ı taban) 307b/07
t.+ın (māh-ı taban) 189b/12
t. kibi (māh-ı tābān) 262a/14
[=7]
tābanda Far. Işık veren, parlayan.
t. 215a/02, 311b/04
[=2]
ṭabar (<Ar. tabar) Balta.
ṭ. 184b/02,
ṭ.+ın 184a/06
[=2]
tabar Ar. Balta.
t. 264a/01
[=1]
ṭabar-dārlıġ Baltacılık.
ṭ. 184a/07
[=1]
tabassum Ar. Gülümseme.
t.+ıñdın 223b/05
[=1]
tabāşīr Ar. Müjde.
t.+ını 307a/16
[=1]
tabayyun Ar. Belli olma, anlaşılma, meydana çıkma.
t.+ı 161a/11
[=1]
tabdīl Ar. Değiştirmek. Bir şeyi başka bir hâle veya şeye değiştirmek
t.-ı aḥvāl ḳıl- 300b/14
[=1]
ṭabḫ Ar. Pişirme.
ṭ. ḳıl- 244a/02
[=1]
tābıʿ (< Ar. tābiʿ) Boyun eğen, itaat eden.
t. 201b/14
t. u farmān-bardār bol- 236b/09
[=2]
tābıʿīn Ar. Hazret-i Muhammed'ı sağ iken görmüş olan mü'minlerle yani Ashabla görüşmüş ve onlardan ders almış olan sâlih müslümanlar.
t. (faḫru’t-tābıʿīn) 190a/14

[=1]
Tabın k.a. Kazaklara ait bir boy adı.
t. éli 254a/11
[=1]
tābış Far. Parlayış, parıldayış.
t. bér- 185a/02
t. ḳıl- 334b/11
[=2]
taʿbıya Ar. [askeri] Yerli yerine koyup hazırlama, tertip etme.
t. 296b/06
t. bol- 186a/08
t.+nı 174b/16, 270b/02
t.+sıġa (tartīb u taʿbıya) 285b/05
[=5]
taʿbıyat bk. **taʿbıya**
t.+nı 177b/12
[=1]
ṭabīʿī Ar. Tabii, tabiatla ilgili, tabiat icabı olan; olağan.
ṭ. (afʿāl-ı ḳuvā-yı ṭabīʿī-i ḥayvānī) 333a/09
ṭ.+ı bile (marażı-ı ṭabīʿī) 280a/12
[=2]
ṭabīʿat Ar. Tabiat.
ṭ.-ı havā 196a/07
[=1]
ṭabl Ar. Davul.
ṭ.-ı ceng 260a/09, 287a/10
[=2]
tablīġ Ar. Yetiştirme, bitiştirme.
t.-ı rısālat 191b/10, 319b/16
[=2]
tāc Ar. Taç, sorguç.
t. 208b/02, 213b/02
t. (savdā-yı tāc) 231a/04
t.+ı 225a/15
t.+ı bile 227a/11
t.-ı ıḳbāl-ı ʿabdu'llāhī 213b/08
t.-ı Keyānī 262a/02
t.-ı Keyḫūsravī 189a/17
t.-ı Muḥammadī 171b/02, 171b/05
t.+ıdur 214a/08
t.+ıġa 229a/11
t.+ın 188b/07, 228b/11
t.+ınıñ 157a/09, 311b/03
t. u taḫt 213a/11
[=17]
tāc-baḫş Ar. Tac bahşeden.
t. 157a/10
[=1]
tāc-dār Far. Taçlı, taç giyen.
t.+ı 311a/11
[=1]
tacallud Ar. Celâdet göstermek. Kendini şecaatli ve cesâretli göstermeğe çalışmak.
t. 330a/08
[=1]
tacammul Ar. Ululuk göstermek.
t. u raʾfat 256b/04
[=1]
tacārıb Ar. Tecrübeler.
t.-ı tamām 302a/13
t. üçün 302a/11
[=2]
tacarrud Ar. Soyutlanma.
t. sarı 214a/05
[=1]
tacassus Ar. Arama, sorma.
t.+dın (taraddud u tacassus) 300a/02
t.+ı bī-şumār 190b/04
[=2]
tacāvuz Ar. Haddini aşma. Söz veya hareketle ileri gitme.
t. ḳıl- 171b/11
[=1]
tacdīd Ar. Yenilenme, yenileme.
t.-ı ḥayāt 300a/07
t.-ı ʿımārat 242b/11
[=2]
tacdīdan Ar. Yenileterek, yenileyerek.
t. 157b/03
[=1]
tachīz Ar. Donatma.
t. (tekfīn u tachīz) 165a/13
t.+ıġa 335a/03
[=2]
tācır (< Ar. tācir) Ticaret yapan.
t. ḳıl- 249b/10
[=1]
Tācī Atalıḳ ş.a. Vays Bay'ın oğludur. Rahmat Kulı Beg'in babasıdır.
T. ibn Vays Bay 172b/02
T.+nıñ 209b/12
[=2]

Tācī Biy ş.a. Kıyat'ın ileri gelenlerindendir. Muhammed Emin Inak'ın adamlarındandır.
t.+niñ 280b/07
[=1]
Tācīk Ar.İran ve Türkistan'da yasayan İran asıllı, Farsça konuşan halktan olan kimse.
T. 227b/04
[=1]
tacrıba Ar. Tecrübe.
t. 302a/10
[=1]
tadbīr Ar. Tedbir, önlem.
t. 181b/02
t. (amīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr) 205b/12, 230a/17, 259b/07, 283b/13, 332a/08
t. (ṣāyıb-ı tadbīr) 192a/07, 224b/13
t. (vazīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr) 174a/02
t.+ı bile 305a/10
t.-ı nafs 333a/09
t.-ı żalālat-maāb 269a/12
t.+ıġa (vāḥıd-ı tadbīr) 333a/04
t.+ın 227b/06
t. u aʿmāl 333a/11
[=15]
tadfīn Ar. Gömme, defnetme.
t.+ıdın soñ 223b/09
t. u taʿzıya 165a/13
[=2]
taʾdīb Ar. Terbiye etme, cezalandırma.
t.+ı üçün 166a/03, 189b/13, 280a/05
t.+ın (tanbīh u taʾdīb) 233a/05
t. u goş-māl 169a/15, 172b/12, 240a/14, 282b/11, 308b/14, 317a/17, 328a/13, 334b/15
[=12]
tadḳīḳ Ar. Hakikatı anlamak ve meydana çıkarmak için inceden inceye araştırma.
t.-ı badāyıʿ ḳıl- 259a/04
[=1]
tadmīr Ar. Yok etmek. Mahvetmek. Tepelemek. Perişan etmek.
t.+ıġa 201a/15
[=1]
tafaḥḥuş Ar. Bir şeyin, bir meselenin iç yüzünü dikkatle araştırma.
t. 211a/10
t. ḳıl- 196a/04
[=2]
tafāḫur Ar. Övünme, övünç.
t. eyle- 165a/05
[=1]
tafaḥḥud Ar. Arayıp sorma, araştırma.
t.+ıġa 254a/01
t. ḳıl- 290a/09
t. u ıstımālat 207b/11
[=3]
tafarruc Ar. Ferahlanmak. İç açılmak.
t. 302a/14
t.+ı 158a/13
[=2]
tafarrus Ar. İleri görüşlülükle bir şeyi kestirmek.
t. ḳıl- 164a/15, 174b/15
[=2]
tafāʾulan Ar. Kehanet, alamet.
t. 165b/16
[=1]
tafāvut Ar. Uygunsuzluk, farklılık.
t. 322a/10
t.-ı fāḥış 169b/02
[=2]
tafrıḳa (< Ar. tafriḳa) Bölücülük, ayrılma.
t. 208b/10, 305a/13
t. (ġark-ı daryā-yı tafrıḳa) 194b/01
[=3]
tafrīṭ Ar. Ortalamanın yani vasatın çok altında kalmak, geride kalmak. Normalden aşağı olmak
t. (mutavassıṭ-ı tafrīṭ u ıfrāṭ) 219a/14
[=1]
tafṣīl Ar. Ayrıntılı açıklama. Krş. **tafṣīla**
t.+ı 245b/06, 267b/04, 276b/12, 333b/08
[=4]
tafṣīlā bk. **tafṣīl**
t.-ı ẕikr ḳıl- 278a/15
[=1]
tafṣīlan Ar. Ayrıntılı olarak.
t. 167b/15, 198b/10, 217b/04
[=3]
tafsīr Ar. Tefsir.
t.+dın 258b/14
[=1]
tafvīż Ar. Birisine bırakma.

t. ét- 194a/11
t. ḳıl- 196a/14, 218a/07, 228a/15, 323a/16, 326b/11
t. tap- 231a/16
[=7]

tağ Dağ.
t. 183b/12, 246b/10, 246b/15, 248a/05, 248a/06, 315b/16, 320b/15, 320b/15, 321b/11, 329b/05
t. ara 246b/15
t. dék 162b/02, 226b/11
t.+dın 162b/03
t.+ġa 245a/08, 246b/10, 262a/12
t.+ı 312a/06
t.+ı (Alburz tağı) 162b/05
t.+ıġa (Irdar tağı) 203a/04
t.+ını (Alburz tağı) 220b/11
t.+ınıñ (Balḳan tağı) 321b/17
t.+ınıñ (Ḳuba tağı) 177b/15
t.+ile 316a/01
t.+nı 312a/05
[=25]

tağa (< Moğ. tağayı) Dayı.
t.+sı 231a/11
[=1]

tağallub Ar. Zorbalık.
t. 304b/03
t. bile (tasalluṭ u tağallub) 254a/07
t.+ı mā-lā-kelām 234a/05
t. u tasalluṭ 178a/17
[=4]

tağammada'llāhu bi-ġufrānihi Ar. "Allah bağıslamasıyla onu affına mazhar kılsın." anlamında Arapça bir ibare.
t. 197a/05
t.+niñ 157b/10, 226a/11, 245a/06
[=4]

Ṭağan Nıyāz Bahādur ş.a. Abdal'ın ileri gelenlerindendir.
Ṭ. 273a/15
[=1]

tağannī Ar. Makamla okuma.
t.+sıġa 158a/11
[=1]

Ṭağay Murād Atalıḳ ş.a. Amir Vali Atalık'ın oğludur. Krş. **Ṭağay Murād Bég**
T. ibn Amīr Valī Atalıḳ 237b/11
t.+nıñ 240a/07
[=2]

Ṭağay Murād Bég bk. **Ṭağay Murād Atalıḳ**
Ṭ. valad-ı Valī Atalıḳ 227a/13
[=1]

ṭāġıyya (< Ar. ṭāġiyya) İnatçı ve kibirli adam.
ṭ. bile (şucaʿ ā-yı ṭāġıyya) 218a/06
ṭ.+nı (sufahā-yı ṭāġıyya) 198a/13
[=2]

ṭāġī Ar. İsyancı.
ṭ.+ı bad-kirdar 334b/14
ṭ.+ı muanadat-andiş 317a/16
ṭ.+lar 311a/16
ṭ.+lardın 323b/17
ṭ.+lardın (muanıd u tagi) 245b/05
ṭ.+larıġa 253b/11
ṭ.+larınıñ 258a/07
[=7]

tağlīb Ar. Hakim olma, yenme.
t.+ıdın 264a/10
[=1]

tağrīḳ Ar. Suda boğma.
t.+n 172a/10
[=1]

tağyīr Ar. Değiştirme, başkalaştırma.
t.-ı lıbās 300b/14
t. tap- 171b/15, 201a/04
[=2]

taḥakkumāt Ar. Hükmü altında tutmalar, baskılar.
t.-ı bılā-nıhāya 200b/08
t. u tasalluṭāt 171a/14
[=2]

taḥalḥul Ar. Deprenmek, harekete gelmek.
t. u tazalzul yétkür- 323a/12
[=1]

taḫalluf Ar. Uygunsuzluk, uymama.
t. ḳıl- 313a/07
t. körgüz- 235a/04
[=2]

taham-tan Far. İri yarı, boylu poslu yiğit.
t. 255b/12
t. érür 303b/09
t.-ı fīl-efgen 222a/08
t.-ı nabard 283b/03, 313a/04
t.+lar 260a/12, 296b/08

[=7]
taḥammul Ar. Dayanma, tahammül.
t. ḳıl- 201b/08
[=1]
ṭahārat Ar. Temizlenmek.
ṭ. ḳıl- 284b/03
[=1]
taḥaṣṣun Ar. Korunmak, istihkâma çekilmek.
t. 169b/06
[=1]
tahavvur Ar. Öfkelenme, köpürme.
t. 184a/08, 286a/07
t.+da 297b/10
t.+dın (cubn u tahavvur) 219a/13
t.+dın (farṭ-ı tahavvur) 221b/13
t.-ı kerem 189b/02
t. u mubārazat 305a/06
t. u taṣallub 172b/15, 184b/08
[=8]
tahavvur-nışān Far. Öfkeli.
t. 195a/07
[=1]
taḥayyur Ar. Hayrette kalma.
t.+dur (mūcıb-ı tahayyur) 228b/09
[=1]
tahdīd Ar. Tehdit, gözdagı.
t. bile (pand u naṣīḥat u tahdid) 317b/15
t.-ı tamām 191b/12, 319b/17
t. u tahzīr 169a/10
[=4]
taḫfīf Ar. Hafifleşme, azalma.
t. tap- 257a/02, 266b/03
[=2]
tahıyya (< Ar. tahiyya) Hazırlık. Krş. **tehiyye**
t.-ı asbāb-ı safar 254b/10, 270b/11
t.+sı üçün 172a/06, 282b/14
t.+sıdın soñra 306a/16
t.+sıġa 159a/07, 233a/07, 312a/12, 320a/17
t.+sın 179a/05
t. u ıstıʿdād 190a/09
[=11]
ta'ḫīr Ar. Erteleme, geciktirme.
t. 327a/02, 335b/05
t. (ʿazm-ı ta'ḫīr u taʿvīḳ) 161b/04
t. tap- 275a/13
[=4]
taḥḳīḳ Ar. Araştırma, gerçeği arama; gerçekten.
t. 176a/01
t.+ı 311a/16
t.-ı muʿānadat 232a/07
t.-ı ṣanāyīʿ ét- 259a/04
t.+ıdın 269a/04
t. ḳıl- 223a/17, 269a/08
[=7]
taḥḳīr Ar. Küçümseme, asagılama.
t.+ġa (faḳīr-ı taḥḳīr) 256b/14
t.+ıġa 201a/15
[=2]
taḥkiye Ar. Anlatılma, hikâye edilme.
t.+si durur (teẕkire u taḥkiye) 156b/11
[=1]
taḫlıya Ar. Tahliye.
t.+sıdın soñra 201a/01
[=1]
taḫmīn Ar. Tahmin, sanı, sanma
t.+dın (ḥavṣala-ı taḫmīn) 335a/04
t.+ġa 253a/13
[=2]
taḫmīnan Ar. Tahminen, yaklaşık
t. 173a/09, 272b/07, 318b/15, 325a/11, 329a/12
[=5]
tahnıyat (<Ar. tahniyat) Kutlama, tebrik etme.
t. 216a/13
t. (faraḥ u tahnıyat) 227b/02
t. (ṭanṭana-ı tahnıyat) 228a/10
t.-ı culūs 189b/06
t.+ıda 189a/13
t.+ı üçün 166b/12
[=6]
tahnıyat-gūy Far. Kutlayan, tebrik eden.
t. 165a/07
[=1]
Ṭahrān y.a. Bugünkü İran'ın başkenti.
Ṭ.+da 187b/04
[=1]
taḫrīb Ar. Tahrip etme, yıkma.
t.+ıġa 192b/11
[=1]
taḥrīk Ar. Kışkırtma, azdırma
t. bér- 162a/07, 190a/10
t.+ı bile 276a/01

t.+i bile 282b/05, 333b/05
[=5]

taḥrīr Ar. Yazma, yazılma.
t. 224b/08, 228b/08, 267a/08, 308b/08
t. (samt-ı taḥrīr) 299b/10
t. (silk-i taḥrīr) 224b/01
t. ḳıl- 206b/11, 220a/12
[=8]

taḥrīṣ Ar. Hırslandırma, cesaretlendirme.
t. (tarġīb u taḥrīṣ ḳıl-) 163b/06, 202a/01, 299b/11
t.+ı bile (tarġīb u taḥrīṣ) 160a/03
t. u tarġīb 209b/04
[=5]

taḥsīl Ar. Elde etme, toplama.
t.-ı rozī 335b/15
t.+ıda (fażāyıl-ı taḥsīl) 158a/02
t.+ıdın soñra 324b/15
t.+ıġa 327a/01
[=4]

taḥsīn Ar. Takdir etme, beğenme.
t. (çarḫ-ı taḥsīn u zih) 233a/17
t. (ṣadā-yı taḥsīn) 182a/08
t.-ı zamāna 243a/03
[=3]

taḫt Far. Saltanat koltuğu, taht.
t. (havā-yı taḫt) 231a/04
t. (tāc u taḫt) 213a/11
t.+ı 249b/15
t.-ı būrıyā-yı avlıyā 314a/14
t.-ı rıfʿat 267a/02
t.-ı ṭāvūs-ı Nādır Şahī 213b/09
t.+ı üzre 249b/07
t.+ıda 189b/04
t.+ıġa 229a/11
t.+ıġa (ḫılāfat tahtı) 157a/14
t.+ın 188b/06, 228b/11
t. üzre 246a/15, 250a/12, 266b/17
[=15]

taḫt-gāh Far. Taht yeri, başkent.
t. 267a/01
t.+ı érdi 223b/10
[=2]

taḥta'ṣ-ṣarā Ar. Yerin altı, toprağın altı.
t. 308a/03, 321a/01
[=2]

tāḫt u tārāc Far. Yağmalamak.
t. 197b/16
t. ḳıl- 206a/04
[=2]

tāḫt u tāz Far. Aniden saldırmak, yağmalamak.
t. ét- 281a/16
t. ḳıl- 169b/01, 202b/07, 258a/07
t. üzre 246a/15, 250a/12, 266b/17
[=7]

taḫta Far. Tahta.
t. 296a/14
[=1]

taḫvīf Ar. Korkutmak, korkuya düşürmek.
t.+ı mā-lā-kelām 191b/12
[=1]

taḥvīl Ar. Değistirme.
t. 315b/15
t.+ı 315b/02
t. ḳıl- 293b/05
[=3]

taḥẕīb Ar. Süsleme.
t.-ı aḫlāḳ 259a/02
[=1]

taḥẕīr Ar. Korkutmak.
t.-ı mā-lā-kelām 319b/17
t.+ı üçün (tahdīd u taḥẕīr) 169a/10
[=2]

Ṭā'ī bk. **Ḥātam-ı Ṭā'ī**
Ṭ. (Ḥātam-ı Ṭā'ī) 301a/14
[=1]

ṭāḳ Far. Bina kemeri, kubbe.
ṭ.-ı nısyān301a/16
[=1]

taḳābūl Ar. Karsılama.
ṭ.+ıda 191a/06
t.+ıdın 183b/08, 209b/09, 219a/03
t.+ıġa 162a/17
[=5]

taḳārıb Ar. Birbirine yaklaşma. Birbirine yakın gelme
t. üçün 302a/12
[=1]

ṭāḳat Ar. Dayanma gücü, takat.
ṭ. kéltür- 186a/14, 219a/09, 289b/12
ṭ. kétür- 249b/13
[=4]

taḳāżā Ar. Talep etme, ısrar etme.
t.+sı 158a/05
t.+sı bile 168b/10, 201a/14, 293a/05

t.+sıdın 217a/11
t.+sın 241b/01
[=6]
taḳbīl Ar. Öpme.
t.-ı bısāṭ 282a/11
t. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān) 330b/17
t. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı āsıtān-ı melāyik-pāsbān) 200b/16
t. (şaraf-anduz-ı takbil-ı bısāṭ) 194b/12, 310b/13, 320a/14,
t. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı rikāb) 191a/04
t.+ınıñ 328a/06
[=8]
taḳdīm Ar. Sunma, sunuş, takdim.
t.+ġa yétkür- 168b/04, 169b/14, 178a/05, 178a/16, 186a/01, 187b/14, 193b/03, 198b/06, 199b/15, 200a/02, 226a/15, 230a/01, 268b/16, 268a/17, 271a/06, 272b/05, 273b/16, 275b/04, 277a/09, 278a/01, 298a/09, 302b/12, 304b/07, 328a/01, 329a/06, 331b/06, 332a/03
[=27]
taḳdīr Ar. Değerlendirme; Allah'ın isteği; beğenme.
t. (eīir-i sar-pança-ı taḳdīr bol-) 303b/05
t. (ḳayd-ı taḳdīr-ı azal) 293b/03
t. (muḳtażā-yı taḳdīr-ı subḥānī) 335a/12
t. (muvāfıḳ-ı taḳdīr) 321a/08
t.+ġa (sar-pança-ı taḳdīr) 329a/16
t.-ı ılahī 275a/10
[=6]
taḳrīb Ar. Yaklaştırma, yaklaştırılma.
t.+ı bile 276b/05
[=1]
taḳrīr Ar. Anlatma.
t. 224b/08, 308b/08
t.+ġa (samt-ı taḳrīr) 224b/02
t. ḳıl- 192a/01, 267a/11
[=5]
taḳsīm Ar. Bölme, bölüm.
t. ḳıl- 160b/13, 166b/07, 187a/11, 194a/06, 274b/16
[=5]
taḳṣīr Ar. Kusurunu gösterme, aşağılama.
t. 157b/05
t. (keşīrü't-taḳṣīr) 292b/07
[=2]
taḳvıyat (< Ar. taḳviyat) Kuvvetlendirme, destekleme.
t.+ı bile (tarbıyat u taḳvıyat) 171b/07
t. u muẕāharat 05b/08
[=2]
tal- Dalmak, düşünmek.
t.-may 239b/09
[=1]
tala- Yağmalamak.
t.-maḳġa 181a/09
t.-p 176a/04, 202b/08, 276a/08, 311a/03
[=5]
ṭalā Ar. Hastalık, illet.
ṭ. (ġarḳ-ı ṭalā bol-) 158a/10
ṭ. içre 168a/15
[=2]
ṭalab Ar. Talep, istek.
ṭ. (cāẕıba-ı havā-yı ṭalab) 158a/01
ṭ. eyle- 250a/17
ṭ. ét- 324b/10
ṭ.+ı bile 201b/06, 270b/06
ṭ. ḳıl- 166b/15, 254b/02, 310a/12
[=8]
talaf Ar. Ölme, boşa gitme.
t. (ġarḳ u talaf bol-) 209a/17
t. (pāy-māl u talaf ḳıldur-) 290a/03
t. (żāyıʿ u talaf bol-) 288b/09
t. bol- 196b/04, 211b/11, 257b/14, 325a/08
[=7]
talāḳī Ar. Kavuşma, buluşma, karşılaşma.
t. 220a/14
t.-ı farīḳayn 219b/12
t.-ı fiʿatayn 296a/15
[=3]
talāş Ar. Dağılma, telaş.
t. (savaş u talāş) 236a/11
t. eyle- 263b/07, 301b/03, 333b/15
t. ḳıl- 181a/02, 181a/04
t. u sıtīz 209a/07, 220a/16
[=8]
tālāş Far. Yaygara koparmak, kargaşa çıkarmak.
t. bile 186b/03

[=1]
talaş- Dalaşmak, kavga etmek.
t.-maḳ 181b/01, 186b/02
[=2]
talaṭṭūf Ar. Lütuf ve nezaketle davranma.
t.+ıġa 254a/01
[=1]
talāṭum Ar. Birbiri ile çarpışmak, vuruşmak. (Deniz dalgaları gibi)
t. 197b/16
t. eyle- 321b/10
t.+ıdın 319b/01
t.+ınıñ 321b/02
t. ur- 191a/10, 243b/11
[=6]
talāṭum-ġīz Çarpışan dalga.
t. u terāküm-angīz bol- 211a/04
[=1]
talātum-ġīzlik Dalga gibi çarpışma durumu.
t.+de 321b/01
[=1]
ṭalāya-dārlıḳ Ar. Bekçilik.
ṭ.+ın (yezek u ṭalāya-dārlıḳ) 234b/13
[=1]
ṭaleblik İsteme durumu.
ṭ. 181a/03
[=1]
talḫ Ar. Acı.
t. ol- 304a/09
[=1]
ṭālıʿ (< Ar. ṭaliʿ) Baht, kısmet.
ṭ. bol- 198a/16
ṭ.-ı arc-mand 325b/02
ṭ.-ı maymūn 283a/05
ṭ.+ım 266b/11, 266b/12
ṭ. ḳıl- 212b/09
[=6]
ṭālıʿ-rām Far. Bahtına boyun eğen, kanaatkar.
ṭ. 275a/09
[=1]
ṭālıb (< Ar. ṭālib) İsteyen, talep eden.
ṭ. (dānışmand-ı ṭālıbu'l-ʿılm) 310b/09
ṭ.-ı amān bol- 192a/05
[=2]
ṭalīʿa Ar. Doğan. Ufuktan görünen. Tulu' eden.
ṭ. (hengām-ı ṭalīʿa-ı ṣubḥ) 269b/01
ṭ.-ı subh 169a/09, 176a/07, 191a/16, 205a/14, 278a/06, 290b/01, 320b/01, 326a/05, 329b/13, 331b/07
[=11]
ta'lif Ar. Kaleme alma, yazma.
t. 157a/04, 157b/05
t.+ıdın 156b/10
t.+i 157a/01
[=4]
Tallıḳ y.a. Kongrat'ın 7 km. solunda kalan, Amu Derya'nın kollarından biri.
t. 279a/13, 281a/15, 318a/08, 329b/03
t.+dın 263a/06
[=5]
tām (< Ar. tamm) Eksiği olmayan, tam.
t. 159a/06
t. émes 159a/06
[=2]
ṭaʿm Ar. Tat, lezzet.
ṭ.+ıġa 322a/10
[=1]
ṭamaʿ Ar. Açgözlülük, çok isteme.
ṭ. 314b/12
ṭ.+ın 268a/15
[=2]
tamadduḥ Ar. Böbürlenme, kendini övme.
t. yüzidin 189b/06
[=1]
tamām Ar. Tamam, eksik olmayan .
t. 181a/04, 211b/01, 322a/05
t. (āyān-ı ḥażrat-ı tamām) 250a/13
t. (başāşat-ı tamām) 310a/09
t. (cahd-ı tamām) 238a/04
t. (cuhd-ı tamām) 259b/08
t. (dabdaba-ı tamām) 174a/08, 178a/02, 190b/17, 191a/17, 207a/04, 242b/07, 255a/04, 255a/05, 285b/17
t. (futūḥāt-ı tamām) 247a/02
t. (ġalaba-ı tamām) 210a/11, 252b/13
t. (ḫaḳārat-ı tamām) 222a/09
t. (ḫużūr-ı tamām) 335b/09
t. (ınbısāṭ-ı tamām) 246b/03
t. (ızdıhām-ı tamām) 195a/16, 226a/16, 251b/15, 259b/13
t. (ʿızzat-ı tamām) 228a/01
t. (ḳaṭʿ-ı tamām) 222b/07

t. (kevkebe-i tamām) 169b/03, 324b/07, 326b/02
t. (nekbet-i tamām) 306a/04
t. (raḫş-ı tamām) 309a/17
t. (surʿat-ı tamām) 257b/13, 322b/17
t. (şacāʿat-ı tamām) 252b/15
t. (şevket-i tamām) 250b/09
t. (tacārıb-ı tamām) 302a/13
t. (tahdīd-ı tamām) 191b/12, 319b/17
t. (taşaddud-ı tamām) 234a/05
t. (tekebbür-i tamām) 230a/03, 235b/04
t. (vasīla-ı tamām) 310a/12
t. bile (casārat-ı tamām) 263a/15
t. bile (dabdaba-ı tamām) 296a/05, 332a/11
t. bile (ġalaba-ı tamām) 208b/12, 218b/02, 235b/06, 236b/06, 237a/15, 291b/05
t. bile (ḥaşamat-ı tamām) 255b/06
t. bile (ʿızzat-ı tamām) 227b/13
t. bile (kevkebe-i tamām) 311b/15
t. bile (köşiş-i tamām) 233b/09
t. bile (maşaḳḳat-ı tamām) 239b/04, 298b/03, 329a/07
t. bile (şalābat-ı tamām) 303b/08
t. bile (şevket-i tamām) 260a/04
t. bile (tamkīn-ı tamām) 265a/05
t. bile (taʿẕīb-ı tamām) 334a/11
t. bilen (surʿat-ı tamām) 181b/14
t.+ı 216a/14
[=66]

tamāmat Ar. Bütün.
t.-ı asbāb 159a/07
t.-ı aşraf u ekābır 196b/15
t.-ı ekābır 192a/13
t.-ı maḳāṣıd u maṭālıb 325b/06
t.-ı Māvarāu'n-nahr 335a/14
t.-ı umarā 320a/16
[=6]

tamannā Ar. İstek, arzu, dilek.
t. bol- 248a/14
t. eyle- 230a/07
t.+larıġa (dımāġ-ı tamannā) 200b/13
t.+sı (dast-ı tamannā) 238a/05
t.+sıda 257b/09
t.+sınıñ 181a/08
[=6]

tamarrud Ar. Dikbaşlılık, isyan.
t. 257b/07, 257b/08, 308b/05, 309a/07
t. u ʿışyān 260b/06
t. üzre 333b/15
[=6]

tamarrud-kīşlik Ar. Dikbaşlılık.
t. u fasād-endīşlik 191b/14
[=1]

tamarrud-pīşa Ar.İsyancı.
t.+nıñ 282a/15
[=1]

tamāşā Far. Seyretme.
t. 244b/05, 248a/15
t. (ʿazm-ı tamāşā kıl) 216b/17
t. (ṣayd u tamāşā) 242a/01
t. (sayr u tamāşā ḳıl-) 228b/01
t. (tamāşā tamāşā) 245a/13
t.+ġa 158a/15, 262a/16, 302a/11
t. ḳıl- 180b/12, 302a/12
t.+sarı (ḫāṭır-ı tamāşā) 302a/09
t.+sı bile 266a/11
t.+sı üçün 158a/13
t.+sıda 242b/10, 258b/04
t.+sıdın 212b/10
t.+sıdın soñra 332a/06
t.+sıġa 244a/11, 246a/08, 271b/08
t. tamāşā 245a/12
t. üçün 331b/10
[=23]

tamavvuc Ar. Dalgalanma.
t. 260b/03
t. (ġalaba-ı tamavvuc) 222b/17
[=2]

Tamġaç Ḫān ş.a. Karahanlıların ilk hükümdarı.
T. 315a/01
[=1]

tamhīd Ar. Mukaddeme yapma, hazırlama; izah etme.
t. 167b/17
t.+ı bile 172a/05
t.-ı ẓalālat 161a/15
[=3]

taʿmīr Ar. Onarma, tamir etme.
t.+ıda 187b/14
t. u ıtmām 187b/11
t. u tanḳīş188a/12
[=3]

tamkīn Ar. Ağırbaşlılık.
t. 183b/10

t. (ʿasker-i köh-i tamkīn) 203b/15
t.-ı tamām 265a/05
t. u ṣabāt 183b/14
[=4]
tamṣīl Ar. Hikâye, olay. Metinde konu dışında anlatılan küçük hikâyelerin başlığı olarak kullanılmıştır.
t. 219b/09, 323b/16
[=2]
tamyīz Ar. Seçme, ayırma.
t.+ġa (sınn-ı tamyīz) 216b/07
[=1]
tan bk. **ten**
t.+ġa 223b/04
[=1]
ṭaʿn Ar. Ayıplama.
ṭ. ur- 243b/13
[=1]
ṭaʿna Ar. Sövme, zemmetme, yerme, çekiştirme
ṭ.-ı mıhr u māh 215b/07
[=1]
ṭaʿna-zan Far. Söven, zemmeden, hicveden, yeren, çekiştiren.
ṭ. 248b/09
[=1]
ṭanāb-andāza Far. Ölçüm için kullanılan ip.
ṭ.+sı 325a/11
[=1]
Tanak Bahādur ş.a. Kuş Köprüklik Konrat'ın ahalisindendir, Kutluk Murad Inak'ın emrindeki askerlerden biridir. Krş. **Tanak Bahādur Yüzbaşı**
T. 295b/08, 295b/15, 296a/17, 297b/02
[=4]
Tanak Bahādur Yüzbaşı bk. **Tanak Bahādur**
T.+nı 295a/11
[=1]
tanaʿum Ar. Bolluk içinde bulunarak rahat yaşama.
t. birle 250b/04
t.-ı nıhāyat 246a/14
[=2]
tanaʿumāt Ar. Nimetler, nimet içinde bulunarak rahat etmeler.
t.+ınıñ 200b/11
[=1]
tanāvul Ar. Alıp yeme.
t. eyle- 258b/12
t.+ıġa 303b/01
[=2]
tanbīh Ar. Uyandırma, uyarı.
t. 201b/16
t.-ı ʿaẓīm 161b/03
t.-ı ʿaẓīm bér- 177a/12
t.+ı balig 165b/09, 174a/13
t.+ı üçün (goş-māl u tanbīh) 279b/13
t. u goş-māl 250b/17
t. u taʾdīb 233a/05
t. üçün 272b/10
[=9]
ṭanbūr Ar. Tambur.
ṭ. 280b/03
[=1]
Tanga Ḫıtāy k.a. Karakalpak kabilesine bağlı bir boy.
T+nı 310a/15
T.+nıñ 308b/09
[=2]
teñraḳ Daha denk.
t. ḳıl- 224a/04
[=1]
tanı-Tanımak, bilmek.
t.-mayın 286b/04
[=1]
tanḳīşlıḳ Azaltma, eksiltme durumu.
t. 196a/10, 200b/09
[=2]
tanḳīş Ar. Nakşetme.
t.+ıġa (taʿmīr u tanḳīş) 188a/12
[=1]
ṭannāz Ar. Herkesle eğlenip alay eden. Müstehzi.
ṭ. ile (zulf-ı ṭannāz) 212a/17
[=1]
tansıḳ[Nadir, mükemmel, tuhaf.
t. 303b/16
[=1]
tansīm Ar. Esme, yellendirme.
t.+ı bile 331b/16
[=1]
tansuḳāt Ar. Kıymetli seyler.
t. bile (armaġan u tansuḳāt) 161a/03
t. bile (pīş-keş u tansuḳāt) 168b/16, 248a/15

t.-ı hużūʿ 170a/12
t.-ı mutakāṣır 170b/09
t.-ı vāfır 318b/04
t.+ın (tuḥaf u tansuḳāt) 206a/14
t. u nuẕūrāt u tuḥfāt 273b/01
t. u pīş-keş 256b/10
t. u tuḥfāt 265b/13
[=10]
ṭanṭana Ar. Gösteriş. Gürültü patırtı.
ṭ. bile (ṣadā-yı ṭanṭana) 165a/03, 225b/10
ṭ.-ı kös 264b/13
ṭ.-ı tahnıyat 228a/10
[=4]
tanul- Tanınmak, belli olmak.
t.-ġunça 158b/14
[=1]
tanvīr Ar. Işıklandırma, aydıtlatma.
t.+ın 236a/07
[=1]
tanẓīm Ar. Düzen verme.
t.-ı umūr 335b/02
[=1]
tañ I Güneş doğmadan önceki alacakaranlık, fecir.
t. at- "Şafak sökmek, sabah olmak" 212b/09, 244a/05, 246b/04, 300a/07, 303a/03, 311b/12, 324a/15
t.+ġa tégrü 278a/02, 294a/15
t.+ġaça 261b/02
t. ḳarañġusı durur 253b/04
t.+nıñ 175b/02
t. vaḳtı 276a/05, 284b/01, 303a/17
[=15]
tañ II Hayret verici, tuhaf, garip, şaşılacak.
t. 322a/05
t. yoḳ 205a/09, 264b/15
[=3]
tañlası Ertesi.
t. 174a/07, 192b/03, 193a/08, 198b/06, 200a/03, 207b/17, 227a/01, 271a/06, 272a/06, 273b/16, 280b/09, 286b/16, 290b/12, 295a/05, 318a/15, 319a/13, 324b/11, 325b/15, 327a/06, 331b/12
[=20]
tap- Bulmak; elde etmek, kazanmak.
t.-a al- 178b/11, 190b/05, 281b/06, 302a/07, 307a/09
t.-ar 212a/09, 219b/05, 267a/01, 267a/02, 280a/03, 310b/04, 311b/08, 333a/17, 334b/10,
t.-ar érdük 238b/05
t.-dı 157b/05, 204b/16, 271b/07, 276a/01, 311a/16, 320a/17
t.-dılar 286b/12, 319a/08
t.-duḳ 210b/12
t.-ġaç 190b/15, 247b/04, 258b/13, 328a/01
t.-ġan 322a/16
t.-ġandın soñra 165a/12, 165a/14, 200a/07, 300a/02
t.-ġanı 276b/12
t.-gay 209b/10, 230a/07, 304b/12, 307b/04
t.-ġuça 212b/11, 212b/11
t.-ġunça 307b/02
t.-ġusı durur 214b/03
t.-ıp 159b/10, 161a/04, 162a/04, 162a/15, 162a/16, 162b/15, 163b/09, 165a/13, 167a/04, 168a/08, 171b/08, 171b/15, 172a/08, 173b/16, 176b/15, 179b/10, 180a/07, 180b/13, 181a/10, 181a/12, 181a/13, 181b/13, 183a/12, 184a/16, 184a/16, 186a/08, 186b/07, 188b/16, 189b/03, 190a/16, 191a/12, 193a/14, 193b/14, 196a/01, 197b/02, 198b/09, 199a/13, 201a/04, 201a/09, 201a/15, 202a/13, 204b/13, 205a/05, 205a/12, 205b/08, 206a/06, 210a/11, 210b/02, 211a/05, 214a/11, 214a/15, 215a/12, 215b/02, 215b/08, 216a/06, 216a/15, 216a/16, 218b/15, 220a/14, 220a/17, 222b/12, 223a/10, 225b/13, 226b/14, 227a/04, 228b/03, 229b/02, 229b/03, 229b/10, 231a/16, 233a/05, 234a/05, 234b/07, 234b/10, 235a/03, 235a/08, 235b/10, 236a/07, 237a/08, 237b/07, 239a/05, 246b/11, 253a/03, 254a/12, 257a/02, 257a/04, 258a/05, 258a/08, 258b/07, 258b/13, 258b/16, 259a/09, 259a/12, 259b/06, 261a/08, 261a/15, 264a/05, 265a/15, 266a/14, 266b/03, 266b/08, 273b/08, 275a/13, 275a/15, 276a/06, 277a/07, 280b/16, 283b/09, 286b/09, 287b/12, 289b/11, 293b/12, 296b/06, 300b/13, 301a/03, 302a/12, 303a/16, 305a/06, 305a/11,

306a/04, 308a/05, 309a/17, 309b/17, 312a/07, 314b/04, 315b/15, 317a/15, 319b/16, 321a/06, 323b/17, 325a/01, 330a/05, 331a/02, 333a/16, 333b/05, 335a/14,
t.-ıp durur 160a/11, 164b/15, 169b/11, 189a/15, 208a/01, 286b/10, 299a/15
t.-ıp durur érdi 157b/16, 161a/14, 256b/12, 280a/12, 299b/10, 309a/13, 334b/06, 334b/09
t.-ıp durur érdüm 324a/07
t.-ıp dururlar 284b/13, 321a/14, 329b/16, 330b/17, 332a/05
t.-ıp érdi 225b/03, 275a/12
t.-ıpdur 296a/16
t.-madı 211a/11, 236a/13
t.-madılar 274b/06, 329a/02
t.-maġay 157a/06
t.-maġı 206b/06
t.-maḳ 227b/06, 254a/04, 255b/09, 260b/09, 314a/11, 316a/05
t.-maḳı 226a/10
t.-mas 255b/10, 268a/12, 333a/03
t.-masa 186a/13
t.-masdın burun 156b/16
t.-may 179b/03, 180a/15, 191a/10, 242a/16, 251b/11, 273b/07, 278b/05
t.-mayın 303a/07
t.-mış 214b/03, 329a/02
t.-mış durur 204a/15, 228b/08
t.-mış durur érdi 231b/16
t.-sa 221b/10, 257b/10, 274b/02, 302a/08, 310b/04, 312b/01
t.-sun 336a/11
t.-tı 160b/10, 164a/13, 164b/16, 165a/10, 165b/13, 172b/09, 184a/15, 186a/06, 186b/11, 187a/03, 200a/01, 201a/17, 213a/11, 215b/05, 216b/07, 219a/12, 225b/04, 229b/11, 233a/08, 234a/06, 236b/15, 253a/11, 256b/04, 256b/05, 256b/05, 256b/06, 256b/07, 256b/08, 278b/15, 292a/17, 295b/14, 300a/16, 304a/05, 310b/01, 315a/15, 329a/08
t.-tılar 189a/12, 211b/13, 234a/17, 237a/05, 273a/06, 308a/08, 308a/16, 308b/01, 326b/01
[=286]
āgāhlıġ tap- 172a/08
āgāhlıḳ tap- 197b/02, 202a/13, 293b/12
amān tap- 237a/05, 242a/16, 260b/09
amn-ı amān tap- 229b/02
ārām tap- 258b/13
aṣar tap- 212b/11
āsāyış tap- 265a/15
bahra tap- 336a/11
bınā tap- 322a/16
bī-nışān tap- 256b/05
calādat tap- 223a/10
cazāsın tap- 187a/03
çāra tap- 329a/02
dast-rās tap-ta 314a/11
dast tap- 214a/15, 227a/04, 230a/07, 257b/10, 304b/12, 310b/04
farāġ tap- 200a/07
fırāġ tap- 165a/14, 300a/02
gazand tap- 246b/11
güzāriş tap- 334b/06
ḫabar tap- 181a/10, 212b/11, 234b/07, 254a/12, 258a/05, 280b/16, 287b/12, 308a/05
ḥadd tap- 255b/10
ḫalal tap- 220a/17
hazīmat tap- 186b/07, 198b/09, 209b/10, 222b/12, 226a/10, 234b/10, 236b/15
ıḫtılāl tap- 193a/14, 333a/16
ıḫtışār[tap- 278b/15
ıḫtışāṣ tap- 164b/15, 186a/06, 200a/01, 214a/11, 225b/03, 225b/04, 234a/17, 273a/06, 301a/03, 304a/05, 308b/01, 329b/16, 330b/17, 332a/05
ıḫtıtām tap- 156b/16
ıltıhāb tap- 162b/15, 201a/15, 317a/15
ımdād u ıstıʿānat 190a/16
ımtıdad tap- 160b/10
ınḳıżā tap- 165a/12
ıntıẓām tap- 233a/08, 235a/03, 238b/05, 333a/03
ırtıfāʿ tap- 160a/11, 164b/16, 171b/08, 201a/09, 229b/10, 307b/02
ışdār tap- 169b/11, 299a/15, 320a/17
ıstıʿdād tap- 319a/08
ıstıʿlā tap- 235a/08, 235b/10, 261a/15
ıstımrār tap- 323b/17
ıstısʿād tap- 325a/01, 326b/01
ıstīlā tap- 199a/13, 205a/12

ıştıʿāl tap- 163b/09, 173b/16, 233a/05, 234a/05, 236a/07, 333b/05
ışţıdād tap- 256b/12
ıʿtızāl tap- 302a/07
t.-ıtla tap- bu
ıţlāḳ tap- 227b/06, 300a/16
ıţţılāʿ tap- 162a/16, 190b/15, 239a/05, 309b/17, 328a/01
kām-rān tap- 256b/08
kām u murād tap- 229b/03
ḳurbat tap- 258b/07
ḳuvvat tap- 181a/12, 210a/11, 237a/08, 286b/09, 289b/11
ḳuvvat u curʿat tap- 218b/15
ḳuvvatī tap- 236a/13
laẕẕat tap- 168a/08
madad u ıstıʿānat tap- 266a/14, 312a/07
maḳhūrlıġ tap- 302a/08
muʿarrā tap- 309a/17
muḫallaṣ tap- 161a/14, 172b/09
muḫlış tap- 179b/10, 206a/06
nacāt tap- 211a/11, 221b/10, 276a/01, 300b/13, 329a/08
nafāẕ tap- 204b/16
nufūẕ tap- 157b/05, 183a/12, 247b/04
nuṣrat tap- 176b/15
nükte-rān tap- 256b/06
parvarış tap- 216a/16
rabţ tap- 211a/05
ravān tap- 256b/07
rıfʿat tap- 165a/10
salāḥ tap- 268a/12
sebük-tāzlıġ tap- 162a/04
ṣıḥḥat tap- 257a/04
ṣudūr tap- 244a/01, 259b/06, 271b/07
şahādat tap- 181a/13, 193b/14, 211b/13, 253a/11, 286b/12
şaraf-ı ıḫtışās tap- 161a/04, 314b/04
şaraf tap- 213a/11
şermendelik tap- 266b/09
şikest-i fāḥış tap- 237b/07
şikest tap- 159b/11, 206b/06, 210b/02, 210b/12, 276b/12, 286b/10, 305a/06, 305a/11, 306a/04, 310b/05, 330a/05, 334b/10
şuyūʿ tap- 335a/14
taʿalluḳ tap- 275a/12, 275a/15
tafvīż tap- 231a/16
taġyīr tap- 171b/15, 201a/04
taḫfīf tap- 257a/02, 266b/03
taʾḫīr tap- 275a/13
taraḳḳī tap- 205b/08, 216b/07, 229b/11, 231b/16, 280a/12
taṣmīm tap- 188b/16, 311a/16
tażāʿuf tap- 164a/13
tazāyud tap- 164a/13
tazyīn tap- 259a/09
vafāt tap- 165a/13, 204a/15
vuḳūʿ tap- 179b/03, 201a/17, 208a/01, 214b/03, 214b/03, 216a/06, 220a/14, 228b/08, 234a/06, 295b/14, 296a/16, 310b/01, 329a/02, 331a/02, 334b/09
ẓafar tap- 180b/13, 186a/13, 264a/05
zıynat u pīrāya tap- 165b/13
zīb tap- 225b/13
ẕikr tap- 157b/16, 186b/11, 219a/12, 309a/13
zīnat tap- 267a/01
[=216]

tapıl- Bulunmak, mevcut olmak, kazanılmak.
t.-madı 160b/12, 305b/15
t.-maġusı durur 186a/14
t.-mas 333a/05
t.-ur 322a/13
[=5]
kem tapıl- 322a/13
[=1]

tapşur- Emanet etme, ısmarlamak, tevdi etmek.
t.-dı 171a/03, 219a/12
t.-salar 166b/14
t.-up 160b/17, 180b/10, 227a/17, 247b/13, 281b/16, 289b/03, 300a/05, 309b/13, 330b/15
t.-up durur 222a/08
t.-up dururlar 170b/09, 247b/11, 299a/16
t.-ur érdi 234b/14
t.-urmız 161b/14
[=18]

tapşurul- Verilmek, sunulmak.
t.-ġan 186b/10
[=1]

tar Far. Taze, yeni.
t. (ḫuşk u tar) 316a/02
t. (sunbul-ı tar) 168b/02

t. (taza u tar ḳıl-) 315a/01
[=3]
tār Far. Karanlık.
t. (şab-ı tār) 297b/09
[=1]
ṭarab Ar. Şenlik, neşelenme.
ṭ. 203b/11, 204a/09, 216b/04, 217a/07, 267a/03
ṭ.+da (maclıs-ı ṭarab) 216b/15
ṭ. eyle- 216a/13
ṭ.+ġa 204a/12
ṭ.+ıġa 204a/11
ṭ. içre 259a/12
ṭ. (güher-i ṭarab) 216b/06
[=11]
ṭarabnāk Far. Neşeli.
ṭ. ol- 162a/03
[=1]
tārāc Far. Yağma.
t. (ġārat u tārāc) 282a/02
t. (ġārat u tārāc ḳıl-) 160b/04, 166b/05, 278b/11, 329b/07
t. (ġārat u tārāc ḳıldur-) 273b/04
t. (ḳatl u tārāc ḳıl-) 160b/06, 175b/06
t. (pāy-māl u tārāc ét-) 286b/14
t. (taḫt u tārāc ḳıl-) 206a/04
t. bile (taḫt u tārāc) 197b/16
t. ét- 202b/14, 203b/09
t.+ġa (ġārat u tārāc) 269b/17
t.+ġa (ḳabża-ı tārāc) 304b/04
t.+ġa (ḳatl u tārāc) 160b/02, 210a/12
t.+ġa (nahb u tārāc) 204a/12
t.-ı fasād 235b/12
t.+ıġa (ġārat u tārāc) 287a/12
t. ḳıl- 254b/04
t. ol- 257b/10
t. u esīr ḳıl- 307a/08
t. u ġārat ḳıl- 234a/14
t. u maḳtul u maʾsūr ḳıl- 279b/17
[=25]
taraddud Ar. Gidip gelme.
t. (ḳadam-ı taraddud ur-) 166a/12
t.-ı bısyār 190b/04
t.+ıda érmiş 283b/08
t. ḳıl- 160b/11, 274a/16
t. u tacassus 300a/02
[=6]
taraddud-afzā Far. Tereddüd çoğaltan.
t. bol- 244b/05
[=1]
ṭaraf Ar. Yer, yön, taraf. Krş. ṭeref
ṭ. 186a/08, 211a/05, 298b/10
ṭ. (her ṭaraf) 212a/06, 218a/12, 236a/11, 239b/10, 239b/12, 245a/10, 250a/15, 251b/03, 252a/14, 252a/15, 261a/17, 261b/09, 263a/16, 312b/10, 312b/15
ṭ. (ol ṭaraf) 158b/06
ṭ.+da 195a/05
ṭ.+da (bir ṭaraf) 221a/04
ṭ.+da (her ṭaraf) 226b/10, 251b/04
ṭ. dağı 290a/04
ṭ.+dın 193a/11, 194a/15, 209b/05, 226b/01, 236a/06, 252b/03, 286a/06, 289a/17, 304b/14
ṭ.+dın (bir ṭaraf) 235b/09, 278b/11
ṭ.+dın (her ṭaraf) 178a/11, 261b/08, 272b/06, 272b/08, 335b/12
ṭ.+dn 186a/09
ṭ.+ġa 238b/01, 274b/05, 287b/17, 291b/03, 312a/11, 320a/11
ṭ.+ġa (bir ṭaraf) 183a/09, 297b/15
ṭ.+ġa (her ṭaraf) 221a/15, 258a/14
ṭ.-ı asfal 158b/01
ṭ.-ı mūr 160a/16
ṭ.-ı şarḳī 230b/08
ṭ.-ı şımālī 187b/10
ṭ.+ıda 169b/12, 210a/04, 274a/01, 312b/08
ṭ.+ıda (bir ṭaraf) 218a/08
ṭ.+ıdağı 253a/16
ṭ.+ıdın 168b/13, 174b/12, 204b/06, 321b/17
ṭ.+ıdın (béş ṭaraf) 170a/09
ṭ.+ıdın (bir ṭaraf) 293a/11, 330a/16
ṭ.+ıġa 164a/04, 175a/17, 182b/01, 186a/06, 222a/02, 236a/04, 238b/02, 249b/02, 251a/14, 257b/07, 265b/17, 272a/15, 285a/06, 316b/04
ṭ.+ıġa (bir ṭaraf) 272a/12, 276b/15
ṭ.+ın 194a/12, 236a/07
ṭ.+ını 272a/10, 329b/06
ṭ.+ını (bir ṭaraf) 222b/04
ṭ.+larda 177b/16
ṭ.+nıñ 253a/04
[=91]
ṭarḥ Ar. Düzen, tertip.
ṭ. bol- 188a/04, 188a/09

[=2]
taraḳḳī Ar. İlerleme, gelişme, artma.
t. ḳıl- 216a/17
t. tap- 205b/08, 216b/07, 229b/11, 231b/15, 280a/12
[=6]
taraḳḳub Ar. Bekleme, gözetme.
t. (mayāmın-ı taraḳḳub u ʿātıfat) 302b/17
[=1]
ṭāram Far. Dam, kubbe.
ṭ. 316a/01
ṭ.+ınıñ 208a/17
[=2]
tarannum Ar. Şarkı söyleme, dile getirme.
t.+ı bile 168a/01
t.-ı navā-sāz 246a/15
t. ḳıl- 227b/02
[=3]
taraşşuḥāt Ar. Sızmalar, sızıntı yapmalaar.
t.-ı sahāb 261b/15
[=1]
ṭarāvat Ar. Tazelik,taze olma.
ṭ.-ı tāza 253b/06
ṭ.+ıdın (dāman-ı ṭarāvat) 325b/04
[=2]
tarāvış Ar. Sızma.
t. ḳıl- 263b/17
[=1]
ṭarāyıḳ Ar. Tarikatlar, meslekler.
t.-ı taṭāvul 171b/16
[=1]
ṭārazanda Far. Süsleyen, donatan, süsleyici
ṭ.+sı 166a/06
[=1]
tarbıyat Ar. İdare etme, ceza verme, eğitme.
t.+ıġa 226a/03
t. u taḳvıyat 171b/07
[=2]
tarbıyyat (< Ar. tarbiyyat) İdare etme, ceza verme, egitme.
t.+ıġa 216a/15
t.+ın 268a/11
[=2]
tarcīḥ Ar. Tercih etme.
t. ḳıl- 258a/04
[=1]
tārek Far. Tepe, başın tepesi.
t.-i ıftıḫār 199b/06
t.-i mubārek 164b/16, 188b/07, 228b/12, 297b/11
t.-i mubārekī 292a/13
t.-i na-mubarek 233b/14
[=7]
tarfıya Ar. Sevindirmek, rahat etmek.
t.-ı aḥvāl 335b/02
[=1]
targīb Ar. Rağbet ettirme, istek uyandırma.
t. bile (taḥrīṣ u targīb) 209b/04
t.+ı bile 219a/07
t.+ınıñ 190a/10
t. ḳıl- 234a/03
t. u taḥrīṣ 160a/03
t. u taḥrīṣ ḳıl- 163b/06, 202a/01, 299b/11
[=8]
ṭarḥ Ar. Plan, düzen.
ṭ. ét- 321b/05
ṭ.+ı 209a/10
ṭ.-ı ḳarār ét- 241b/03
ṭ.-ı maṭbūʿ 188a/01
ṭ.-ı muṣālaḥa 305a/10
ṭ.+ın 202a/09, 310a/11
[=7]
ṭārī Ar. Birden bire çıkan, ansızın görünen.
ṭ. bol 180a/17
[=1]
taʿrīf Ar. Bir şeyi anlatmak, bildirmek.
t.+dın 188a/14
t.+ıda 188a/16
t. ḳıl- 258a/11
[=3]
taʾrīḫ Ar. Tarih.
t. 189a/15, 189b/06, 189b/07, 189b/07, 225b/17, 294b/12, 294b/12, 294b/17, 294b/17, 324a/07, 324a/08, 324a/11, 324a/11, 324a/11
t. ahlı 249a/14
t.+ı 165b/17
t.-ı Calālī 189a/06
t.-ı Hıcrī 189a/04, 267b/01, 322a/02, 335a/01

t.-ı ḳadīm-ı Yazdıcırdıyya 189a/08
t.-ı Ḳıbṭıyya 189a/07
t.-ı miñ dağı ikki yüz on altı 159b/04
t.-ı Rūmī 189a/06
t.-ı Surūr 165a/08
t.+ın (amr-ı taʾrīḫ) 165a/11
t.+ını 189b/05
t.+nı 165a/08, 189a/15, 225b/17
t. sarı 259a/02
[=32]
ṭarīḳ Ar. Yol, yöntem, meslek. Krş. **ṭarīḳa**
ṭ. 213a/04
ṭ. (ḳuṭṭāʿ-ı ṭarīḳ[) "Yol kesen, hayduṭ."305a/08
ṭ.+ı bile 233a/03, 238a/09, 257b/07, 261b/04
ṭ.-ı ıʿtıdāl 200b/10
ṭ.-ı ṣavāb 230a/15
ṭ.+ıda 192a/03, 238a/07, 267b/06, 277a/09, 277a/12, 299b/07
ṭ.+ıdın 267a/12, 320a/06
ṭ.+ıġa 182a/12, 219a/06, 227a/03, 227a/04, 228a/03, 229b/07, 230b/13, 253a/15, 265b/15, 303b/03, 316b/03, 324b/07, 330a/05, 333a/14
ṭ.+ın 189b/02
ṭ.+idin 225b/13
[=32]
ṭarīḳa Ar. Yol, yöntem, meslek, tarikat. Krş. **ṭarīḳ**
ṭ. 223b/14
ṭ.+da 158b/10, 167b/01, 193b/12, 198b/05, 217b/17, 221a/14, 234b/14, 293b/16, 298b/11, 308a/06, 323a/17
ṭ.-ı gürīz 193b/07, 227a/01
ṭ.-ı maʿhūd 158a/17
ṭ.-ı şikār-andāzlıġ 169a/02
ṭ.+sı bile 166b/05, 192b/07, 193a/12, 201b/15, 209a/13, 209b/07, 227b/10, 245a/15, 273b/06, 291a/14, 293a/06, 309b/10, 319a/11, 334a/13, 334b/02, 334b/15
ṭ.+sıda 284a/07, 320a/09
ṭ.+sın 205b/17, 223a/05, 333b/09
[=37]
ṭarīḳat Ar. Tarikat, tasavvufi meslek; Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol
ṭ. (aḫtar-ı burc-ı ṭarīḳat) 243a/12
ṭ. (ımām-ı ahl-ı ṭarīḳat) 313b/15
ṭ. (sālik-i mesālik-i ṭarīḳat) 191b/06
[=3]
tārīn]Far. Karanlık.
t. -ı ruʿb u hırās 161b/08
[=1]
ṭarḳan ṭarāḳ Ar. Bir iki kere, tekrar tekrar.
ṭ. 322b/13
[=1]
tarḳat- Dağıtmak.
t.-ıp 328b/11
[=1]
tars Far. Korku.
t. (ḫavf u tars) 257b/12
[=1]
tart- Tartmak, çekmek; hizmete sokmak.
t.-ar 333a/12
t.-dılar 205a/05
t.-ġay 175b/06
t.-ġusı durur érdi 196a/10
t.-ıban 314a/10
t.-ıp 167b/11, 169b/07, 172b/12, 185b/11, 186a/09, 205b/05, 208b/13, 226b/13, 239a/02, 244a/17, 245b/11, 264b/02, 265b/11, 268b/03, 303a/03, 303a/04, 304b/14, 315a/17
t.-ıp érdim 225b/17
t.-mas durur érdiler 210b/09
t.-tı 168a/11
t.-tılar 181a/12
[=26]
ḫavāṭır tart- 245b/11, 303a/03
hay-ā-huy tart- 185b/11
ḳaydıġa tart- 175b/06, 205a/05
kemlik tart- 210b/09
kéyin tart- 208b/13
leşker-i ḳıyāmat-aṣar tart- 268b/03
leşker tart- 265b/11
nāfir tart- 226b/13
sıpāh-ı nuṣrat-panāh tart- 172b/12
sıtam tart- 315a/17
silkige tart- 225b/17
tīġ-ı calādat tart- 314a/10
tīġ tart- 239a/02
ün tart- 169b/07
zabāna tart- 264b/02
[=18]
tartīb Ar. Düzen, düzenleme.

t. bér- 167b/15, 188a/14, 202a/06, 203b/15, 258a/17, 262b/07, 276a/02
t. bile 285b/14
t.-ı meẕkūr 285b/17
t.+ıġa 242b/16, 274b/11, 335a/02
t. ile 250a/16
t. ḳılıl- 295a/12
t. u taʿbıya 285b/05
[=15]
tār u mār Far. Dağınık, perişan.
t. eyle- 160b/07
[=1]
ṭās Ar. Bir yüzü kabartma desenli kumaş.
ṭ. ḫazz u ṭās) 250a/08
[=1]
tasāhul Ar. Affetme.
t. (burḳaʿ-ı tasāhul çék-) 230a/13
[=1]
taṣallub Ar. Sertleşme.
t.+da (tahavvur u taṣallub) 172b/15, 184b/08
[=2]
tasalluṭ Ar. Musallat olma, sataşma.
t. bile (taġallub u tasalluṭ) 178a/17
t.+ıdın 254a/02
t.+ıdın (vahm-ı tasalluṭ) 197b/05
t. u taʿaddī 280b/17
t. u taġallub 254a/07
[=5]
tasalluṭāt Ar. Musallat olmalar.
t. (taḥakkumāt u tasalluṭāt) 171a/14
[=1]
taṣārīf Ar. Değişmeler, geçmeler.
t.-ı ayyām 288a/17
[=1]
taṣarruf Ar. Elinde bulundurma.
t. eyle- 259a/01
t.+ı 186b/14
t.+ıdın 304b/09
t.+ıġa 177b/10, 268a/15
t.+ıġa (ḫīṭa-ı taṣarruf) 330a/17
t.+ıġa kiyür- 204a/14
t.+larıġa (ḳabża-ı taṣarruf kirgüz-) 278b/13
[=8]
taṣavvuf Ar. Tarikat ehli olma.
t. 259a/01
t. (fayż-ı taṣavvuf) 259a/01
[=2]
taṣavvur Ar. Zihinde kurma, sanma.
t. ḳıl- 260b/01, 319b/10, 320a/03
[=3]
taṣfıya Ar. Temizleme.
t. 215a/12
t.+sıġa 325a/16
[=2]
tasḫīr Ar. Ele geçirme.
t.+ġa (ḫayr-ı tasḫīr) 220a/02
t.+ı (mülk-i tasḫir) 238a/12
t.+ı birle 249b/16
t.+ı üçün 199a/06, 290b/03, 299b/11
t.+ıda 325a/17
t.+ıġa 166a/07, 217b/11, 219b/11, 238a/03, 253b/10, 308b/02, 324a/17
t.+ınıñ 190a/08, 193a/02, 197a/10, 202a/04, 293b/02, 311b/01, 317b/01, 319a/16, 320a/16
[=23]
taʿsīr Ar. Güçleştirme, güçlendirme.
t. (Küdüret-ı taʿsīr-ı ayyām) 335b/11
[=1]
taʾṯīr Ar. Etki, tesir.
t.+ı 193a/14, 323a/06
t. ḳıl- 292a/16
[=3]
taslıyya Ar. Gönlü rahatlatmak.
t.-ı ḫātır-ı daryā 316a/11
[=1]
taslīm Ar. Sahibine verme; razı olma.
t. ile (ʿarż-ı taslim) 261b/09
[=1]
taṣmīm Ar. Niyetlenme.
t. tap- 188b/16, 311a/16
[=2]
taṣnīf Ar. Bölme, ayırma.
t.+ıdın 156b/10
[=1]
taṣrīf Ar. İstediği şekilde idare etmek.
t.+ıġa (dast-ı taṣrīf) 166a/11
[=1]
taṣrīḥ Ar. Açık açık söyleme.
t.+ı 197a/15, 318a/04
[=2]
taṣṭīr Ar. Yazı yazma.
t. 280a/03
[=1]

tasvıya Ar. Seviyelendirme. Düzleme. Beraber etme. İki şeyi müsavi etme.
t. 186a/08, 296b/06
t.-ı ṣufūf181b/16, 287a/06, 330b/04
t.+sıdın soñra 199a/08
t.+sıġa 186a/07
[=7]
taş Taş.
t. 178a/14
t.+dın 322a/16
t.+ı 246b/11, 246b/14
t.+lar 184a/02, 226b/10
t. u ācar 188a/06
t. u kések 163b/02
t. yañlıġ 239b/12
[=9]
Taş Güẕar bk. **Taş Kéçü**
T.+ıġa 196b/02
[=1]
Taş Ḳalʿa y.a. Gürlen'in yaklaşık 8 km. kuzeydoğusunda bir yer.
T. 237a/09, 237a/10, 237a/15, 296b/01
T.+ġa 237a/12
T.+nıñ ḥudūdı 311b/16
[=6]
Taş Kéçü y.a. Kök Özek yakınlarında bir geçit. Krş. **Taş Güẕar**
T. 309b/06
T.+din 317b/01
T.+niñ 315b/05
[=2]
taşabbuṣ Ar. Teşebbüs.
t. 333b/02
[=1]
taşaddud Ar. Şiddetlenme, çok şiddetli olma.
t. bile 174b/15
t.-ı tamām 234a/05
[=2]
taşārīf Ar. Şereflendirmeler.
t.+ı ʿınāyat 247b/10, 250a/01
[=2]
taşāʾum Ar. Şom tutmak.
t.+ıdın 267a/09, 267a/17
[=2]
taşbīh Ar. Benzetme, benzetilme
t. ol- 168b/02
[=1]
taşhīr Ar. Göz önüne serme, gösterme.
t. üçün 314b/11
[=1]
Taşım Nayman ş.a. Muhammed Nazar Atalık'ın kardeşi, Töre Murad Sufinin adamlarındandır
T. 284a/02
T.+nıñ 284a/08
[=2]
taşḳarı Dışarı, dışarıya doğru.
t. 239b/11
t. çıḳ- 252b/02, 269b/08, 294b/05
t.+da durur érdi 239a/13
t. ḳoy- 261b/15
[=5]
taşla- Dışarıya çıkmak, atmak.
t.-dılar 203a/06, 272b/06, 273a/15, 282a/05
t.-maḳnı 272b/05
t.-p 184a/11, 194b/04, 195a/12, 209a/17, 223a/01, 223b/11, 231b/10, 248a/12, 256a/05, 286b/07, 310a/01, 319b/08
t.-p dururlar 310a/07
[=18]
navard taşla- 272b/05, 272b/06, 273a/15
[=3]
taşlan- Atılmak.
t.-ur érdi 272b/09
[=1]
navard taşlan- 272b/09
[=1]
taşna-lab Far. Dudağı kurumuş, çok susamış.
t. durur érdiler 195a/02
[=1]
taşrīf Ar. Şereflendirme; gelme.
t. 312a/06, 331a/12, 331b/10
t.-ı ḥużūr-arzānī ḳıl- 182b/12
t. kéltür- 216a/08, 254a/04, 272b/02, 272b/08
[=8]
taşrīfāt Ar. Resmî kabul ve ziyaretlerdeki kabul merasimi
t.+ı bile 326b/12
t.-ı girān-māya 192b/05
t.-ı ḫusravāna 291a/04
t.-ı kirāmand 326b/06
t.-ı ṭıllā-pīrāya 188b/02, 301a/13
[=6]

taşrīn Ar. Eskiden yılın on ve onbirinci aylarına verilen ortak isim.
t.–ı s̱ānī “Kasım ayı.” 189a/07
[=1]
ṭaşt Ar. Tekne, legen, kap.
ṭ.-ı zarrīn 250a/17
[=1]
taṭāvul Ar. Birbirine muhalefet etmek, karşı gelmek.
t. (dast-ı taṭāvul) 165b/08, 235b/12, 275b/15, 304b/04, 315a/13, 330a/17
t.+dın (ṭarāyıḳ-ı taṭāvul) 171b/16
t.+ıġa (dast-ı taṭāvul) 217a/14
t.+ın 171a/16
t.+ın (dast-ı taṭāvul) 204a/12
[=10]
taṭvīl Ar. Uzatma. Uzatılma.
t. (vahm-ı taṭvīl) 244a/17
[=1]
ṭavʿ Ar. İsteyerek uymak. Bir şeyi istekle yapmak. Muti' olmak.
ṭ. birle 217a/04
[=1]
tavābıʿ (< Ar. tavābiʿ) Bir kimseye tabi olanlar, maiyet.
t. durur 173b/03
t.+ı bile 269a/16, 273b/03
t.+ıdın 203a/09
t.+ın 226a/09, 293a/08
t. u lavāḥıḳ 287a/12
[=7]
tavābıʿāt (< Ar. tavābiʿāt) Bir kimseye tabi olanlar.
t.+ıdın 166a/16, 178b/06, 302b/01
t.+ınıñ 196a/14
[=4]
tavaccuh Ar. Teveccüh, yönelme, ilgilenme.
t. 164b/06
t. (mabānī-ı tavaccuh u ıltıfāt) 302b/16
t. (nāḳıh-ı tavaccuh) 320a/08
t. (ruḫ-ı tavaccuh) 219b/17
t.-ı ḫātır 175b/16, 187a/07
t.-ı ḫāṭır-ı daryā 302b/08
t. ḳıl- 223b/10
[=8]
tavaçı Moğ. Kıtaların idaresine nezaret etmeye ve kumandanın emirlerini ulaştırmaya görevli zabit.
t.+lar 167a/05, 173b/17, 233a/06, 251a/05, 254b/08, 271a/10, 295b/05
t.+lar bile 295b/05
t.+larnı 282b/12
[=9]
ṭavāf Ar. Etrafında dönme. Krş. **ṭavaf**
ṭ. (zıyārat u ṭavāf ét-) 249a/15
ṭ.+ıdın 185b/16
[=2]
tavahhum Ar. Tehlike ihtimali düşük de olsa korkmak.
t. (zalzala-ı tavahhum sal-) 308b/02
t.+dın 204b/11, 217a/07, 237a/07
t. u ḫavāṭır 305b/10
[=5]
tavaḳḳuf Ar. Durma, duraklama, eğlenme.
t. 312a/04, 313a/02, 313b/03
t. (mekṣ u tavaḳḳuf) 167a/11, 318b/08
t. (taʾammul u tavaḳḳuf ḳıl-) 287b/05
t. bol- 245a/17
t.+da (ayyām-ı tavaḳḳuf) 167b/09, 177b/14, 326a/09
t. ét- 204b/03
t. ḳıl- 176a/14, 176b/17, 180a/06, 192a/05, 196b/11, 204a/09, 205a/13, 271a/09, 297a/10, 305b/12, 324b/16
t. körgüz- 187a/10, 240b/03, 252a/08, 253a/17, 262b/06
[=27]
tavallıyat Ar. Mütevellilik.
t.+ın 169a/01
[=1]
tavʾam Ar. İkiz.
t. (nazāhat-ı tavʾam) 158b/02
[=1]
tavʾaman Ar. İkiz olarak.
t.+da (āvān-ı maymanat-ı tavʾaman) 313b/04
[=1]
ṭavʿān Ar. İstekli.
ṭ. u kerhen 289a/05, 305b/13
[=2]
tavar Davar, büyük baş hayvan.
t. (amvāl u tavar u mavāşī) 258a/08
[=1]
tavārīḫ Ar. Tarihler.
t. (ḳaṣāyıd u tavārīḫ) 189a/13
t.+da 168b/08

[=2]
tavassul Ar. İnanma.
t. ḳıl- 300b/11
t. körgüz- 197b/05
[=2]
tavassuṭ Ar. Araya girme, arabuluculuk.
t.+ı bile 192b/15
[=1]
tavaṭṭun Ar. Oturma, ikametgah.
t. 187b/01
t. ḳıl- 187b/05
[=2]
tavātur Ar. Bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması.
t. 233a/03, 311a/05, 334b/12
[=3]
ṭavāyıf (< Ar. ṭavāʾif) Zümreler, kavimler.
ṭ.-ı umam 159a/10
ṭ.+ıdın 240a/12, 250b/14, 254a/11, 265b/04, 272b/14, 311a/02, 319b/08
ṭ.+ıġa (Teke ṭavāyıfı) 166a/08
ṭ.+ınıñ 263a/05
[=10]
ṭavāyıf-laḳab Ar. Zümrelerin lakabı.
ṭ. (müluk-ı ṭavāyıf-laḳab) 213a/15
[=1]
tavba Ar. Tövbe.
t. ét- 260b/06
[=1]
tavbīḫ Ar. Azarlama, azar.
t. u sar-zanış ḳıl- 191b/15
[=1]
ṭavf bk. **ṭavāf**
ṭ.+ıġa 246b/16, 248a/05
[=2]
tavfiḳāt Ar. Allah'ın yardımına kavuşmalar.
t.-ı nā-mutanāhī 251a/10
[=1]
tavfīḳ Ar. Uydurma, uygunlaştırma.
t. (muʿāżadāt-ı tavfīḳ u hıdāyat) 157a/15
t.+ı bile 189a/12
[=2]
tavışḳan Tavşan.
t. 312b/11, 321a/05
[=2]
ṭavıyyat (<Ar. ṭaviyyat) İnsanın gönlünde gizli olan istek veya niyet.
ṭ.+dın (ṣafā-yı ṭavıyyat) 294b/03
[=1]
taʿvīḳ Ar. Geciktirme, oyalandırma.
t. 335b/04
t. (ʿazm-ı taʾḫīr u taʿvīḳ) 161b/04
[=2]
ṭavīla Ar. Uzun.
ṭ. (maşvarat-ı ṭavīla) 307a/17
ṭ.-ı āsāyış 334b/17
[=2]
Tavḳara y.a. Davkara diye de bilinen Amu Derya deltasının kuzeydoğusunda yer alan bir göl.
T. 318b/15
T. téñizi 318b/14, 319a/12
[=3]
tavḳīr Ar. Hürmetle anmak, tazim.
t.+ıda (taʿẓīm u tavḳīr) 327b/17
[=1]
tavsan Ar. Vahşi, idare edilemeyen.
t. 249a/05
t.+ġa 244b/13
t.-ı dīv-nıjād-ı parī-nıhād 255a/04
t.-ı dīv-zād-ı parī-nıhād 251a/12
t.+ı tīz-tek 168a/12
t.+ın 184b/09
[=6]
tavsanī Ar. Bir tevsen.
t. dék 168a/11
[=1]
tavsanlıḳ Vahşilik.
t.+ıdın (merākib-i tavsanlıḳ) 307b/03
[=1]
tavsanvaş Far. Tevsen gibi.
t. (çarḫ-ı tavsanvaş) 242a/09
[=1]
tavṣīf Ar. Vasıflandırma, niteleme.
t.+dın 188a/14
t. ét- 258a/11
[=2]
ṭāvūs Ar. Tavus kuşu.
t. (taḫt-ı ṭāvūs-ı Nādır Şahī) 213b/09
t.+ġa 244a/16
[=2]
Tavuşḳan yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Tavşan yılı.
T. (muvāfıḳ-ı Tavuşḳan yılı) 157b/13

[=1]
tavżīḥ Ar. Açıklama, aydınlatma.
t.+ı 178a/09, 194b/14, 209b/11, 231b/13, 292b/05
[=5]
ṭay (< Ar. ṭayy) Geçip gitme.
ṭ. bol- 211a/08
ṭ.-ı manāzıl ḳıl- 292a/05, 332b/02
ṭ.-ı marāḥıl 233b/05, 253b/04
ṭ.-ı marāḥıl ét- 230b/01
ṭ.-ı marāḥıl ḳıl- 227b/14, 240b/02, 251b/01, 275a/04
ṭ. ḳıl- 230b/17, 262a/14
[=12]
ṭāyıfa (< Ar. ṭāʾifa) Zümre, kavim.
ṭ.+dın 186a/14
ṭ.-ı bad-sırışt 176b/04
ṭ.-ı meẕkūra 166b/02
ṭ.-ı mufsıda 175b/06
ṭ.+sıdın (Ḳaraça ṭāyıfa) 162b/09
ṭ.+sınıñ 174b/14, 310a/14
ṭ.+sınıñ (Yemreli tāyıfası) 166a/02
[=8]
ṭāyır Ar. Uçan.
ṭ. (nasr-ı ṭāyır) 242a/15, 244b/02
ṭ.-ı rūḥ 172a/15
[=3]
taʾyīd Ar. Destekleme.
t. (aṯar-ı taʾyīd-ı ılāhī) 325a/14
t. ışārat-ı taʾyīd-ı ılāhī) 296b/16
t.-ı Ḥaḳ 305a/07
t.-ı ılāhī 189b/13
t.-ı nā-mutanāhī 322b/03
t.-ı Yazdānī 186b/12
[=6]
taʾyīdāt Ar. Desteklemeler, yardımlar.
t.-ı ılāhī 251a/09
t.-ı lam-yazalī 220a/09
t.-ı Rabbānī 253a/05
t.-ı rūhānī 168b/12
[=4]
taʿyīn Ar. Belirlenme, atanma.
t. bol- 218a/01
t. ét- 167b/12, 170b/15, 206a/11, 227b/13, 235a/11, 252a/13, 265a/02, 281b/16, 285b/07, 292a/04
t. ḳıl- 167a/07, 168a/16, 169b/14, 173a/10, 173b/07, 174a/02, 180b/01, 181b/17, 190a/11, 191a/16, 192b/02, 194a/06, 194b/03, 241b/13, 247b/17, 254b/14, 272a/10, 272a/15, 277b/14, 282a/02, 290b/02, 290b/17, 291a/04, 291a/08, 295b/01, 296b/02, 302b/11, 324b/03, 326a/01, 336a/04
[=41]
Taylaḳ Bahādur ş.a. Hıtay'ın ileri gelenlerindendir. Muhammed Rahim Han Muhammed Rıza Koşbegi'ni mukaddime-i sipah olarak atayıp Taylak Bahadur'u da onun yanına kılavuz olarak tayin etmiştir.
T.+nı 326b/14
[=1]
Taypaḳ Kéçü y.a. Çumanay yakınlarında bir geçit.
T. 283b/11
T.+de 284a/13
T.+din 285a/02
[=3]
ṭayr Ar. Kuş.
ṭ. (vaḥş u ṭayr) 312b/13
[=1]
tayuḳḳun Ar. Gizlice araştırmak.
t.-ı munāfaḳat 232a/07
[=1]
ṭayyıba Ar. Güzel, hoş.
ṭ.+dın (arvāḥ-ı ṭayyıba) 190a/16, 266a/14
[=2]
tāz Far. Koşma.
t. (tāḫt u tāz) 202b/08
t. (tāḫt u tāz ét-) 281a/16
t. (tāḫt u tāz ḳıl-) 169b/01, 258a/07
t.+dın (tek ü tāz) 221b/04
[=5]
tāza Far. Taze.
t. 223b/05, 271a/03, 307a/14, 315b/08
t. (bahcat-ı tāza) 228b/01
t. (ḥayāt-ı tāza) 221b/06
t. (ṭarāvat-ı tāza) 253b/06
t.+larnı (vahm-ı tāza) 232b/12
t.+sı bile (bınā-yı tāza) 242b/11
t. u rayyān 302b/17
t. u rayyānlıḳ 314a/04
t. u sīrāb ḳıl- 314b/15
t. u tar ḳıl- 315a/01
[=13]
tazalzul Ar. Sarsılma, sallanma.

t. (taḫalḫul u tazalzul yétkür-) 323a/12
t. yétkür- 287b/02
[=2]
tāzanda Far. Koşucu.
t.+sı 166a/06
[=1]
taẕarruʿ Ar. Yalvarıp yakarma.
t. 167b/06, 290b/09
t. (zār-ı taẕarruʿ) 174b/07
t. bile 256b/06
t. bol- 304b/17
[=5]
taẕarv Far. Sülün.
t.+ı 220b/12
t.+lar 244a/15
[=2]
taẕāʿuf Ar. İki kat olma, iki misli olma.
t. tap- 164a/13
[=1]
tazāyūd Ar. Artma, çoğalma.
t. tap- 164a/13
[=1]
taʿzıya Ar. Başsağlığı dileme. Krş.
taʿzıyat
t.-ı cān-gāh 224b/11
t.+sıdın (tadfīn u taʿzıya) 165a/13
[=2]
tāzıyāna Far. Kırbaç, kamçı.
t. ur- 224a/13
[=1]
taʿzıyat Ar. bk. **taʿzıya**
t.+ı 166b/11
[=1]
taʿẕīb Ar. Azap verme, eziyet çektirme.
t. bile 270a/05
t.-ı tamām 334a/11
t.+ıdın 264a/10
[=3]
taʿẓīm Ar. Ululama, yüceltme.
t. 206a/08
t.-ı ḫılāfat 188b/11
t.+ıġa 313a/12
t.+ile 261b/09
t. u tavḳīr 327b/17
[=5]
tazvīr Ar. Yalan söze süs verme, söze yalan karıştırma.
t. (ṣāḥıb-ı tazvīr) 218a/05
[=1]
tazyīn Ar. Süsleme, süslenme.
t. (çamanıstān-ı tazyīn ḳıl-) 242b/13
t. (fırdavs-ı tazyīn) 243a/01
t. (ravża-ı tazyīn ḳıl-) 246a/11
t. tap- 259a/09
t. üçün 217b/03
[=5]
tebeh-ḥāl Ar. Hali bozuk, perişan.
t. +lar 260a/15
t. édi 257b/15
[=1]
tefekkür Ar. Düşünme, kafa yorma.
t. bile (sahl-ı tefekkür) 216b/12
t.+dür (ġarḳa-ı ḳulzum-ı tefekkür) 228b/09
[=2]
tég- Değmek.
t.-di 315b/03
t.-endin soñra 279a/04
t.-er érdiler 233b/11
t.-gen 196a/15
t.-ip 174a/12, 237b/13, 253a/10, 263b/14, 264a/17
t.-mek bile 322b/12
t.-se 262a/11, 263b/16
[=12]
tégrü Doğru, kadar, dek.
t. 225a/09, 278a/02, 294a/15, 321a/02, 331b/07
[=5]
tehiyye bk. **tahıyya**
t.+sige 281b/08
[=1]
tek Far. Koşma, seğirtme.
t. (pūy u tek) 248b/07
t. ü pū eyle- 160b/05
t. ü pū ḳıl- “Koşmak, aramak.” 232b/07
t. ü pūy ḳıl- “Öteye beriye koşuşmalar. “185b/10
t. ur- “Koşmak, acelyle gitmek” 214a/05
t. ü tāz “Öteye beriye koşuşmalar.” 221b/04
[=6]
Ték Savat y.a. Téve Boyun yakınlarında bir yer.
T.+ġa 204b/03
[=1]

témür-pūş Far. Demir zırh.
t. 316a/04
[=1]
Témür [Kür]gen ş.a. Timur Han.
T. 213b/07
[=1]
tek-ā-pū bk. **tek-ā-pūy**
t. ḳıl- 286a/10
t. körgüz- 326a/12
[=2]
tek-ā-pūy Far. Ötye beriye seğirtme.
t.+ıdın 286a/12
t. ur- 267a/14
[=2]
tek-āvar Far. Yavaş yürüyen deve veya at.
t. 209b/07, 297a/07
t.-ı köh-peyker-i ṣarṣar-ḫırām 182a/06
t.+ın 217b/06, 222b/01, 320b/10
[=6]
tekāmīş Far. Kovalama, takip, arama, peşinden koşma.
t. ḳıl- 284b/14, 332b/07
[=2]
Teke k.a Ersarı, Sarık ve Yomutlarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri.
T. 173a/16, 254b/06, 306b/15
T. camaʿāsı 166a/11
T.+lerni 308a/13
T.+lerniñ 307a/14
T.+niñ 173b/08, 308a/09
T.+niñ kéynidin 308a/11
T. ṭavāyıfı 166a/08
[=10]
tekebbür Ar. Kibirlenmek.
t.+din (ġāyat-ı tekebbür) 230b/07
t.-i tamām 230a/03, 235b/04
[=3]
tekellüm Ar. Konuşma.
t.+iñdin 223b/04
[=1]
tekessür Ar. Kuvvetten düşürmek , zayıflatmak, kırılmak.
t.+dür (māya-ı tekeṣṣür) 228b/10
t. ol- 256a/02
[=2]
tekfīn Ar. Kefenleme.
t. u tachīz "Ölen bir müslümanı gömmeden şeriat usullerine göre kefenlemek." 165a/13
[=1]
teklīf Ar. Öneri, teklif.
t. ḳıl- 164b/05
[=1]
tekrār Ar. Yineleme, tekrar.
t.+ı 202b/04
[=1]
tekrīm Ar. Saygı gösterme, ululama.
t.+ıġa 206a/08
[=1]
tekye Ar. İstirahat yeri, köşesi.
t. ḳıl- 322b/04
[=1]
tel Tepe, yığın, yüksek bayır.
t. 185b/01
t.+iniñ 177a/07
[=2]
Télü Mergen ş.a. Adina Murad Bahadur ile birlikte Hoca Can Hoca'nın izini sürmeye görevlendirilen kişidir.
T. 310a/03
[=1]
temekkün Ar. Yerleşme.
t. 162b/04
t. ḳıl- 260a/10
[=2]
temessük Ar. Tutunma, sarılma.
t. (dast-ı temessük ur-) 169a/08
[=1]
temhīd-fasād Ar. Fesat yayan.
t. (mādda-ı temhīd-fasād) 163a/14
[=1]
temkīn Ar. Sağlamlık.
t. 162b/04
t. (ʿızz u temkīn-i Goştāsbī) 213a/13
t. (köh-i temkīn) 162b/03
t. (suhān-ı temkīn) 163a/12
t. u vaḳār 230b/11
[=5]
ten Far. Vücut, beden, ten. Krş. **tan**
t. (köh-i ten) 253a/15
t.+de 303b/17
t.+i (cān u ten) 205a/09
t.+im 257a/06
t.+imde 256a/03
t.+in 219a/02

t. u şāḫ 316a/08
[=7]
téñ Denk.
t. 248b/06
t. ét- 232b/10
t. ol- 255b/10
[=3]
Teñ-yār Başı y.a. Kök Özek yakınlarında bir nehir. Krş. **Téñri-Yār**
T. 319a/07, 326a/03
T.+da 320a/13
T.+ġa 319a/11, 324b/16
[=5]
tene Far. beden, vücut.
t.+lerdin 185a/17
t.+sidin 303b/15
[=2]
Tenek Bahādur ş.a. Koñratlıdır, Eş Muhammad Bey'in adamlarındandır. Krş. **Tenek Bahādur Ḳoñrat**
T. 209a/05, 284a/11
T.+nı 181b/07
[=3]
Tenek Bahādur Ḳoñrat bk. **Tenek Bahādur**
T. 283b/01
[=1]
teng Far. Dar, sıkıntılı, melul, kederli.
t. bol- 233b/17, 316a/04
t. eyle- 168a/03
t. u dıl-şikest bol- 292b/12
[=4]
tengnāy Far. Dar yer, sıkıntılı yer; mezar.
t.-ı ʿadam 329b/08
t.-ı muḥāṣara 189b/14, 193b/17, 235b/02, 275b/17, 305a/14
t.-ı muḫāṭara 294a/11
t.+ıda 240a/02
t.+ıġa 166a/04, 252b/07
[=10]
tenhā Far. Yalnız, tenha.
t. 316a/13
[=1]
téñiz Deniz, derya.
t. 160a/16, 223a/14, 272a/02, 308b/06, 316b/05, 319a/16, 319a/17, 319b/03, 319b/09, 319b/13, 319b/16, 320a/04, 320a/16, 320b/08, 321a/16, 322b/08, 322b/10, 323a/01, 325a/01, 325a/02, 326a/13, 326b/07, 334b/16
t. arası 265b/05
t.+de 327b/06
t.+de érkende 327a/10
t.+degil 322b/13
t.+din 279a/12, 319b/05, 322b/13, 324b/11, 324b/17, 325a/09, 327b/08
t.+din (Yañı téñiz) 321a/12
t. érdi 318b/15
t.+ġa 322a/02, 322a/04, 322b/05, 325b/09
t.+ıġa 323b/01
t.+ıġa (Mazandaran téñizı) 322a/01
t.+ıġa (Tavḳara téñizı) 318b/14
t. içre 212a/03, 322b/16
t.+idin durur (Tavḳara téñizi) 319a/12
t.+iniñ 206a/02, 308b/07
t.+ni 322b/07
t.+niñ 319a/02, 322a/15, 322b/01, 322b/05
t. sāḥılı 321a/11
t. savāḥılı 317a/07, 317b/13, 319b/08
t. üzre 322b/05, 322b/08
[=59]
teñri bk. **téñri**
t. 214a/12, 219a/14, 222a/05, 223a/15
[=4]
téñri Tanrı.
t. 184b/17, 256b/06, 304b/11, 321a/09, 325b/08
t. taʿāla 178b/04, 257a/01
t.+niñ 302a/12
[=8]
Teñri Berdi Bég ş.a. Kat'ın hakimidir, Avaz Inak'ın adamlarındandır.
T. (ʿĀşur Bég Yüzbaşı valad-ı Teñri Berdi Bég) 295b/15
T.+ni 169a/10, 170a/11
[=2]
Teñri Yār Bég ş.a. Ḫudāy Bergen Bég'in babasıdır. Krş. **Téñri Berdi Bég**
T. (Ḫudāy Bergen Bég bin Teñri Yār Bég) 181a/14
T.+niñ 179b/17
[=2]
Téñri-Yār bk. Teñ-yār Başı
T. nahrı 159b/14
[=1]

Téñri Berdi Bég bk. **Teñri Yār Bég**
T.+niñ 178a/02
[=1]
tépre- Hareket etmek, kımıldanmak.
t.-di 174b/05, 195a/15, 313a/15
t.-p 174a/13, 178a/02, 197b/08, 303a/13, 315b/04
[=8]
tépren- Hareket etmek
t.-se 233b/10
[=1]
tépret- Hareket ettirmek.
t.-mediler 183b/10
[=1]
tér- Dermek, toplamak.
t.-diler 216b/05, 259a/06
t.-düm 315a/09
t.-er 315a/12
t.-ip 250a/16
[=5]
gul tér- 259a/06
[=1]
Terākime k.a. Türkmenler.
T. 172b/14, 176a/05, 185b/05, 185b/16, 186b/07, 186b/14, 250b/14, 270a/13, 279b/14
T.+din 201b/13
T.+ġa 187b/05, 334a/13
T.-i bāġıyya 177b/15
T.-i güm-rāh 185b/02
T.-i mufsıda 175a/16, 183b/01
T.+ni 176a/16, 176b/11
T.+niñ 175b/17, 177a/02, 177a/12, 185a/08
T.+sıġa 334b/07
T.+sidin (Ḫurāsān Terākimesi) 166a/07
T.+yurtlakı 176a/03
[=25]
terāküm Ar. Birikme, yığılma.
t.+ı 321b/03
[=1]
teraküm-angīz Far. Birbiriyle çarpışan.
t. (talāṭum-ḫīz u terāküm-angīz bol) 211a
[=1]
ṭeref bk. **ṭaraf**.
ṭ.+ge 219b/13, 274a/04
ṭ.+ge (bir ṭeref) 285a/04, 325a/11
[=4]
terk Ar. Bırakma, vaz geçme, ayrılma.
t. bol- 157a/01
t.-i dunyā tut- 214a/04
t.-i māl eyle- 307b/05
t.-i muḥāraba ḳıl- 295b/14
t.+in tut- 238a/09
t. tut- 238b/03, 306a/15
[=7]
terkīn Ar. Buluşma, sözleşme.
t. tut- 208a/03
[=1]
Ters Aḳar y.a. Çañlı Basu yakınlarında Karrı Kale'nin 30 km batısında yer alan bir nehir.
T. 274a/10
[=1]
teskīn Ar. Sakin kılma, kılınma, yatıştırma,
yatıştırılma
t. bér- 199a/15, 235a/10, 267a/13, 294b/12
[=4]
teşne Far. Susamış.
t.+ler 308a/04
[=1]
téştür- Deldirmek.
t.-di 314b/11
[=1]
téve Deve.
t. 259a/16, 325a/08
t.+sin 234b/06
[=3]
Téve Boyun y.a. Bugünkü adı Tüyamuyun'dur. Amu Derya'nın Fitnek kıvrımına, bu kıvrımın da özel bir parçasına verilen addır.
T.+ġa 204b/02, 207a/03
[=2]
tevekkül Ar. İşi başkasına ısmarlamak, tevekkül etme.
t. 159a/06, 189b/02, 261b/11, 304b/15, 322b/05, 323a/14
t.+din 182a/01, 325b/09
t. ḳıl- 307b/17
[=9]
Tevke Sulṭān ş.a. Abdulaziz Han'ın kardeşidir.
T.+nı 328a/03

[=1]
teẕkār Ar. Zikretme, hatırlatma, anma, yâdolunma.
t.+ı 156b/15
t.+ıdın 214a/17
[=2]
teẕkīre Ar. Biyografi.
t.-i humāyūn 198b/10
t. u taḫkiye 156b/11
[=2]
tezkiye Ar. Temizleme, aklama.
t. 215a/13
[=1]
ṭıfl Ar. Çocuk.
ṭ.-ı abcad-ḫ(v)ān ḳıl- 216b/10
[=1]
ṭılā Ar. Kırmızı altın. Hive Hanlığında değeri en yüksek paradır. İçinde çok fazla metal alaşım olmayan yuvarlak altın bir para. Krş. **ṭıllā**
ṭ. 262a/01, 262a/02
ṭ. (ġarīḳ-ı ṭılā) 262a/01
ṭ. (ḳabża-ı ṭıla) 244a/04
ṭ. (kān-ı ṭılā) 246b/16
ṭ. birle 262b/02
[=6]
ṭılāl Ar. Çiselemek.
ṭ.+ıdın (rabʿu'ṭ-ṭılāl) 302b/04
[=1]
ṭıllā bk. **ṭılā**
ṭ. 279b/05
ṭ. (kemer-i ṭıllā) 200a/02
ṭ. (muġarraḳ-ı albısa-ı ṭıllā) 301b/14
ṭ.+sıdın durur (Fereng ṭıllāsı) 166b/06
ṭ. u ḫılʿat 285a/13
[=5]
ṭıllā-pīrāya Far. Altın süslü.
ṭ. (taşrīfāt-ı ṭıllā-pīrāya) 301a/13
ṭ. bile (rikāb-ı ṭılla-pīrāya) 312b/02
ṭ. bile (taşrīfāt-ı ṭıllā-pīrāya) 188b/02
[=3]
ṭıllālıḳ Altınlık.
ṭ. 160b/15
[=1]
ṭılsım Ar. Tılsım, sihir.
ṭ.+ın 259a/05
[=1]
tımsāḥ Ar. Timsah.
t.+ı 308b/07
[=1]
tımṣālī Ar. Timsali.
t. (rūḥ-ı tımṣālī) 278a/06
[=1]
ṭıynat (< Ar. ṭiynat) Mizaç, yaratılış.
ṭ. 272b/11
ṭ. (ḫabṣ-ı ṭıynat) 334a/08
ṭ.-ı farḫunda-āyāt 228b/16
ṭ.-ı pāk 211a/01, 219b/01, 323b/05
ṭ.-ı saʿādat-līnat 217a/13
ṭ.-ı ṣafā-taḫmīr 335a/17
[=8]
tīġ Far. Kılıç.
t. 212b/12, 219b/03, 222a/01, 222b/01, 239b/10, 267a/15
t. (lavāmıʿ-ı tīġ) 218b/17
t. (lavāmıʿ-ı tīġ-ı ḫūn-faşān) 221a/04
t. bile (żarb-ı tīġ) 222b/11
t. birle 162a/04
t. çék- 218b/12, 226b/12
t.+dın (dam-ı tīġ) 209a/08
t.+dın ötker- 187a/01
t.+ı 184a/12, 184b/15, 195b/06
t.+ı (şuʿāʿ-ı tīġ) 198a/16
t.-ı āb-dār 186a/01, 222a/13, 222b/03, 281a/16, 289a/15
t.-ı acal 303b/17
t.-ı ʿazīmat 167b/01
t.-ı balā 257b/11
t.-ı balā çék- 212b/02
t.-ı bī-dırīġ 163b/11, 195b/03, 198a/14, 246a/03
t.-ı bī-dırīġlıġ 239b/06
t.+ı bile 239b/15, 315a/14
t.-ı burrān 182a/04, 220a/06, 237b/12
t.-ı burrān çék- 253a/02
t.-ı calādat 297b/11
t.-ı calādat çék- 185b/11
t.-ı calādat tart- 314a/10
t.-ı cān-sıtān 291a/12
t.-ı ġayrat 238a/10
t.-ı ḫūn-faşān 160b/03, 218b/07, 252b/06, 253a/07, 284b/05
t.-ı ḫūn-faşānlıġ 287b/03
t.-ı ḫūn-rīz 221a/09, 284b/08, 297a/07
t.-ı ıntıḳām 277a/12, 279a/14, 281a/05
t.-ı ḳahr 256a/14, 260b/09
t.-ı kec 297a/16
t.-ı kīn 238b/16

t.-ı kīn ur- 221a/13
t.-ı mubārazat 261b/13, 264a/13
t.-ı musāraʿat 232a/14, 308a/06, 320a/13
t.-ı sıyāsat 329b/08
t.-ı şaʿaşaʿ 261b/06
t.-ı şacāʿat 193b/06, 217b/06
t.-ı şahādat 264b/04
t.-ı şuʿāī 296a/03
t.-ı tīz 226b/05
t.+ıdın 213a/01, 219a/02, 291b/07, 315a/17
t.+ıdın (barḳ-ı şaşaʿa-ı tīġ) 185a/08
t.+ıdın (şuʿaʿ-ı tīġ) 219a/16
t.+ın 185b/07, 198a/13
t.+ıñ bile 222b/06
t.+ile 260a/17
t.+ile (dam-ı tīġ) 314b/17
t.+ları 320b/04
t. tart- 239a/02
t. u burrān 264a/06
t. u kefen 260b/07
t. u sınān 158b/12
t. u sınān çék- 226b/09
t. u yaraġsız 159a/02
t. ur- 239b/08
[=91]
tīġ-zan Far. Güzel kılıç kullanan.
t. 233a/16
t.+ler 242b/05
[=1]
tīġ-zenlik Güzel kılıç kullanma durumu.
t. u dıl-āvar-efgenlik 185a/11
[=1]
tiken Diken.
t.+i 248b/12
t.+ler 321a/04
[=2]
til Dil.
t. 167b/15
t.+ıġa 324a/03
t.+i 167b/16
t.+idin 247a/16
t.+in 256b/03, 256b/06
t.+ü élik 215b/11
[=7]
tile- Dilemek, istemek, arzu etmek.
t.-di 210b/05, 224a/06, 228b/16, 260b/12, 281a/04
t.-diler 170a/13, 181b/07, 210b/16, 222a/08, 304b/03
t.-mekni 311a/04
t.-p 170b/10, 199b/09, 199b/12, 211a/16, 307b/05
t.-r 260b/05, 292b/15, 317a/10
t.-y 245b/11
[=20]
amān tile- 170a/13
madad tile- 245b/11, 260b/12
[=3]
tilkü tilki.
t. 160a/17, 195b/12
t. yañlıġ 195a/03
[=3]
tīmār-dārlıḳ İyileştirme
t.+ıġa (tīmār-dārlıġ) 207b/12
[=1]
tīr Far. Ok.
t.-ı bārān 233b/16
t.-ı dıl-dūz 264a/06, 264a/07
t.-ı ḳātıl 264a/08
t.-ı każā 163b/06
t.-ı każā-ı kārgar 264a/17
t.-ı mujgān 255b/01
[=7]
tīr-afşānlıġ Ok saçma, ok atma.
t.+ı bile 194a/01
[=1]
tīr-andāz Far. Okçu, ok atan.
t. (mubārız-ı nām-dār-ı tīr-andāz) 320b701
[=1]
tīra Far. Karanlık, koyu.
t. 158a/17, 161b/11, 162a/10, 166a/04, 167a/13, 169a/10, 282b/11, 303a/09
t.+da 333a/05
t. dék (ġubār-ı tīra) 305a/13
t.+dın (şab-ı tīra) 212a/14
[=11]
tīra-kerd Far. Karartan, koyulaşan.
t. 252b/01, 286a/11
t.+i 167a/17, 185b/10
[=4]
tīra-ḫāḳ Far. Dünya.
t. bol- 286a/14
[=1]
tīra-rozgār Far. Talihsizlik.
t. 233b/14

[=1]
tīra-roz Far. Talihsizlik.
t. (şappar-ı tīra-roz) 265a/11
t. u küdüret-andūz 201a/11
[=2]
tīrelik Karanlık.
t.+tüş- 259b/14
[=1]
tirgüz- Diriltmek.
t.-ür 168b/02
[=1]
tirik Diri, canlı.
t. 183a/11, 247b/05
t.+ni 168b/01
[=3]
tisʿīn Ar. Doksan.
t. 216a/05
[=1]
tiş Diş.
t.+in 263b/12
[=1]
tişlet- Isırtmak.
t.-ti 184a/03
[=1]
titre- Titremek.
t.-di 184a/13, 184a/14
[=2]
tiz Diz
t.+ıġaça 325a/13
tīz Far. Çabuk, tez.
t. 160b/01, 185b/12, 193a/16, 218b/09, 244b/04, 245b/17, 250b/06, 263b/12, 268a/15, 312a/17
t. (çābük u tīz) 244a/13
2. Keskin.
t. 215b/13, , 315b/17
t. (asad-ı tund u tīz) 184a/12
t. (tīġ-ı tīz) 226b/05
t. (tund u tīz) 175b/05, 209a/08, 254a/15, 255b/15, 263b/01
t. ét- 260a/16
t.+ġaça 308a/06
t.+ge tégrü 321a/01
t.-ı pur-şah-bāz 242a/13
t. ḳıl- 261a/11
t. ol- 248b/13
t. sal- 158a/15
[=27]
tīz-dam Far. İstekli, heyecanlı.
t. 184a/14
[=1]
tīz-destlik Eline çabuk olma durumu, çabuk iş görme durumu.
t. ḳıl- 222b/03
[=1]
tīz-kām Far. Arzusuna , emeline çabuk ulaşan.
t. (samand-ı tīz-kām-ı davlat) 253b/04
t. bol- 175a/01
[=2]
tīz-rav Far. Çabuk yürüyüşlü.
t. 243b/15
[=1]
tīz-revlik Çabukluk.
t. 242a/07
[=1]
tīz-tek Far. Hızlı.
t. (tavsan-ı tīz-tek) 168a/12
[=1]
tīzlik Çabukluk, tezlik.
t. 232b/08, 261a/10, 296b/11
[=3]
tīzraḳ Daha tez.
t. 205a/01
[=1]
tīzrek Daha çabuk.
t. 232b/09
[=1]
tofraġ bk. **tofraḳ**
t. dék 226b/11
[=1]
tofraḳ Toprak. Krş. **tofraġ**, **topraḳ**
t. 162a/10, 272a/09
t.+da 246a/01
t. dék (ḳabża-ı tofraḳ) 163b/16
t.+ġa 213b/16, 239b/10, 302b/04
t.+ġa (tofraġġa) 262a/12
t.+ıġa 170b/04, 221a/09, 222a/16, 237a/04, 256b/02, 256b/05, 259b/10, 260b/08, 260b/14, 286b/03, 288a/14, 290b/09, 297b/11, 303b/13, 323b/11
t.+ın (tofraġın) 281a/17
t.+ını 232b/03
t. içre 213a/03
t.+nı 317b/07
t. u ḫāşāk 169b/15
t. u yük 304b/06
[=29]

tofraḳī Bir toprak.
t. dék 192a/14
[=1]
tofraḳvār Toprak gibi.
t. 231b/10
[=1]
toġ- Doğmak.
t.-arıda (kün toġarı) 291a/07
t. -arıda bile (kün toġarı) 194a/09
[=1]
toġrı Doğru.
t. 209b/17, 245a/15, 297a/16
[=3]
Toḫta Pulād ş.a. Beş Sarıg Hıtay'ın ileri gelenlerindendir.
T. 319b/07
[=1]
toḫta- Dinlenmek, saklamak, beklemek, alıkoymak
t.-ġay 210a/08
[=1]
toḫtat- dinlendirmek.
t.-up 182b/07
[=1]
toḳḳuz Dokuz. Krş. **toḳuz**
t. 300a/16
t.+da (miñ ikki yüz on toḳḳuz) 167a/07, 201b/11
t.+ı (on toḳḳuz) 293b/02
t.+ıda 196b/01, 204a/01, 205b/15, 273a/03, 276a/05
t.+ıda (on toḳḳuz) 197a/13, 265b/15
t.+ıda (yigirme toḳḳuz) 328b/04
[=12]
toḳḳuzlançı Dokuzuncu. Krş. **toḳuzlançı**, **toḳuzunçı**
t.+sıda 192b/03
[=1]
toḳsaba Alaybeyi.
t.+ġa 207b/02
t.+nıñ 207b/01
[=2]
Toḳta Pulād Biy ş.a. Kıpçak boyunun hakimidir.
T. 308b/11, 317a/03, 317a/16, 323b/10, 326b/11
T.+diñ 310a/13
T.+niñ 310a/07, 310b/10
[=8]
toḳul- Dokunmak.
t.-mış érdi 243a/07
[=1]
toḳuş- Savaşmak.
t.-ur 186a/13
[=1]
toḳuz bk. **toḳḳuz**
t. 239b/15, 250b/02, 262a/14, 274a/02, 308a/15, 330b/14
t.+da (miñ iki yüz on toḳuz) 189a/05, 209b/13
t.+ıda 179a/05
t.+ıda (on toḳuz) 189a/09
t.+ıda (yigirme toḳuz) 275a/02
t. kerret 250b/02
[=12]
toḳuzlançı bk. **toḳḳuzlançı**.
t. 254a/17
t. (on toḳuzlançı) 188a/13, 233a/10
t.+sı 202b/05, 280b/06
t.+sıda 247a/03
t.+sıda (on toḳuzlançı) 283a/12
[=7]
toḳuzunçı bk. **toḳḳuzlançı**
t. (on toḳuzunçı) 228a/13
[=1]
tol- Dolmak.
t.-a 168a/04
t.-dı 287b/01
t.-up 169b/08, 191a/09, 254a/09
[=5]
tola Dolu.
t. 214a/16, 246b/15, 249a/02, 258b/11, 258b/12
[=5]
toldur- Doldurmak.
t.-dılar 259a/17
[=1]
tolġa- Dolamak, dolanmak; çevirmek.
t.-n 307a/02
t.-p 173b/14, 226a/13, 229b/17, 240a/13, 316b/05
[=6]
boyun tolġa- 173b/14, 226a/13, 240a/13, 307a/02, 316b/05
[=5]
tolġaġ Büklüm.
t.+ları 243b/12
[=1]

tolḳum Dalga.
t.+ı 321b/12
[=1]
toltur- doldurmak.
t.-up 334b/11
[=1]
toman Başı aşağı.
t. (yüz toman bol-) 256b/14
[=1]
toñ- Donmak.
t.-may durur érdi 322b/02
t.-maydur érdi 317b/10
t.-up 316a/05
[=3]
toñuz Domuz.
t. (muvāfıḳ-ı Toñuz yılı) 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Domuz yılı. 164b/08
[=1]
top 1. Gülle atan ateşli silah.
t.-ı ḳalʿa-ı köp 193b/17
2. Yığın.
t. top 288a/02
[=2]
Top Ayaḳ Töpe y.a. Say Kéçü yakınlarında bir yer.
T.+sıġa 332b/03
[=1]
topçaḳ alaca at.
t. 247b/12, 277b/02, 279b/05
t.-ı zarrīn-likām 312a/16
[=4]
toy Ziyafet, toplu yemek, sölen.
t. 203b/04, 242b/16, 332a/01
t. ahlı 331b/14
t. bér- 196b/11, 200a/14
t.+ġa 331a/17
t.-ı ʿālī 188a/14
t.-ı meẕkūr 188b/16
t.+ı üçün 331a/11
t. ḳıl- 331a/16
[=11]
toy-ḫāna Far. Ziyafet evi.
t.+nı 331b/13
[=1]
toy- Doymak.
t.-up 221b/15, 336a/07
[=2]
toydur- Doyrmak.
t.-ur érdi 336a/06
[=1]
toyla- Ziyafet çekmek.
t.-p 187b/07
[=1]
töfe Tepe. Metinde Özbeklerin ayrıldığı dört boyu temsil eder. Bu boylar¸Uygur-Nayman, Kanglı-Kıpçak, Kıyat-Kongrat, Nöküz-Mankıt'tır.
t. 166a/01
[=1]
töhmet Ar. Suç.
t.-i ḳabīḥ 334a/15
[=1]
tök- Dökmek.
t.-er 219b/07
t.-erdin 253a/02
t.-ey 267a/06
t.-mek bile 218b/07
t.-ti 211b/01, 270b/12
t.-üp 209a/09, 218b/13, 250a/17, 255b/01, 263b/11, 297a/08
[=12]
dur tök- 211b/01
ḳan tök- 209a/09, 218b/07, 255b/01, 263b/12
ḳanlar tök- 219b/07
[=6]
Tök ḳalʿası y.a. Amu Derya deltasının aşağısında, şimdiki Nüküs vilayetinin 10-12 km. kuzeybatısındaki bölgedeki kalenin adıdır.
T. 322a/04
[=1]
tökül- Dökülmek.
t.-gen 168a/09
t.-mekge 299b/04
t.-üp 307a/08
t.-ür 301a/07
[=4]
Tölegen Bahādur ş.a. Türkistan ve Buharada uzun yıllar iyi işler başarmış biridir.
T. 288a/15
[=1]
töre Yöneticilerin soyu veya padişah ailesi, şehzade. Burada Dīn Nāṣır Töre'den bahsedilirken kullanılmıştır.
t.-i mezkur 202b/01

[=1]
Töre Baḫt Ḫanım ş.a. Kum Çüngül yakınlarında türbesi olan kişi.
T.+nıñ 180b/11
[=1]
Töre Bég bk. **Ḳara Ḳalpaḳ Töre Bég Ḳıyat**
T. 309b/16, 310a/06, 310a/09
[=3]
Töre Ḫ(v)āca ş.a. Buhara'nın ileri gelenlerindendir.
T. 206b/13, 208b/14, 236b/03
[=3]
Töre Murād Atalıḳ ş.a.Veli Atalık'ın oğludur.
T. 272a/16, 285b/08
T. (Töre Murād Atalıḳ valad-ı Valī Atalıḳ) 296a/16
T. (Töre Murād Atalıḳ ḫalaf-ı Valī Atalıḳ) 262b/09
T.+nıñ 270a/07
[=5]
Töre Murād Bég ş.a. Tagay Murad Bég'in kardeşidir.
T.+ni 240a/07
[=1]
Töre Murād Biy bk. **Töre Murād Ṣūfī**
T. 282b/01, 292b/06
[=2]
Töre Murād Ṣūfī ş.a. Muhammed Nazar Biy'in oğlu, Hoca Murad'ın kardeşidir. Muhammed Emin Inak'ın adamları mallarının zekatını alınca ona düşman oldular. Harezm'den kaçtılar. Huday Kulı İşen'in dergahına gidip gelmeye başladılar ve kendilerini sufi diye tanıttılar. Bir süre sonra Konrat'taki halkı kendilerine bağladılar. Bunun üzerine Avaz Inak onların üzerine ordu gönderdi. Önceleri ikiyüzlülük yaptılarsa da sonradan açıkça savaşmaya başladılar. Avaz Inak ve adamları ile birçok kez savaştılar. Bazen galip bazen mağlup oldular. Krş. **Töre Murad Biy,Töre Sufi**
T. 161a/12, 190a/03, 192b/15, 193a/10, 194a/16, 194b/05, 199a/02, 199a/16, 199b/01, 199b/07, 205b/16, 218a/05, 218b/01, 219a/02, 219a/09, 237a/05, 245b/10, 247a/10, 254a/02, 261a/14, 263a/11, 265a/07, 268b/01, 272b/11, 275b/17, 276b/13, 280b/16, 281b/07, 284a/15, 286a/01, 287a/05, 287b/12, 289a/03, 291b/05, 291b/08, 292a/08, 300b/05, 318a/11, 332b/06, 333b/08
T. bile 267b/04
T.+dın 260b/12
T.+ġa 205b/09, 250b/15, 268b/12, 269a/01, 270b/05, 272b/10, 282a/15, 288a/04
T.+ı bī-pīr 231b/01
T.+nı 205b/04, 267b/08, 268a/16, 277b/06, 278b/12, 288a/06
T.+nıñ 159b/16, 190a/01, 193b/01, 195a/05, 199a/13, 199b/05, 200a/05, 202a/06, 206a/12, 237b/04, 247a/09, 247b/09, 256a/04, 257b/04, 265b/09, 272b/14, 273a/02, 275a/12, 280a/04, 281b/03, 281b/05, 281b/14, 284a/02, 284a/07, 288a/13, 288b/12, 289a/16, 289b/08, 292b/02, 304b/01, 306a/06, 309b/07, 328a/12, 328b/14, 332b/14, 333b/02
T.+nıñ aldıġa 234a/08
[=94]
Töre Ṣūfī bk. **Töre Murād Ṣūfī**
T.+dın 286a/15
T.+ġa 198b/04
T.+nıñ 289b/09
[=3]
tört Dört.
t. 166a/01, 166a/01, 167a/10, 173a/10, 182a/02, 190b/04, 194a/06, 194a/15, 194a/16, 202b/11, 208b/17, 233b/15, 233b/16, 245a/17, 252b/08, 261b/12, 270a/07, 271a/09, 283a/09, 288b/08, 304b/14, 313b/03, 316a/10, 322b/01, 329a/09, 329a/16, 330b/14, ve
t. (on tört) 178a/17
t. (On Tört Uruḳ) 194a/12
t. (üç tört) 175a/13, 193b/14, 273b/08, 274a/07, 297a/01, 323a/10
t.+béş 204b/03, 304b/08
t.+de (miñ dağı ikki yüz yigirme tört) 270b/16
t.+de (miñ iki yüz yigirme tört) 309a/12

t.+de (miñ ikki yüz yigirme tört) 300b/02
t.+de (miñ yüz yetmiş tört) 189a/08
t.+de durur érdi (miñ dağı iki yüz yigirme tört) 267b/01
t.+i durur érdi (yigirme tört) 194a/03
t.+ide 204b/07, 272a/11, 280b/05, 329b/13
t.+ide (on tört) 189a/07, 193a/01, 273a/14, 276a/17, 283a/02
t.+ide (yigirme tört) 190a/12
t. ḳısm 180b/07
t. miñ 266a/04, 274a/17
t. yüz 161b/16, 179a/14, 181b/10, 207a/17, 234a/09, 281a/14, 290a/14
[=64]
törtinçi bk. **törtlençi**
t. kün 161a/01
[=1]
törtlençi Dördüncü. Krş. **törtinçi**, **törtünçi**.
t. 181b/01, 202a/07, 203a/08, 203a/16, 234a/10, 267a/07, 273b/08, 291a/08, 304b/13
t.+side 190b/10, 245a/05
t.+side (on törtlençi) 277b/15
t.+sinde (on törtlençi) 207a/03
[=13]
törtünçi bk. **törtlençi**
t. kéçe 162a/11
[=1]
töşe- Döşemek.
t.-di 258a/12, 324b/06
t.-p érdi 250a/09
[=3]
töşekçi Döşekçi.
t. 249a/12
[=1]
töşel- Döşenmek.
t.-genler 250a/10
[=1]
tuccār Ar. Tacirler, satıcılar. Ticaret yapanlar.
t.+ıdın 201b/11
t.+ın 203b/09
t.+ınıñ 166b/13
t.+nı 166b/06
[=4]
ṭūfān Ar. Hz. Nuh zamanındaki büyük su baskını olayı, tufan.
ṭ. 191a/13, 321b/11
ṭ. (baḥr-ı ṭūfān-ı ḫūn-ḫ(v)ār) 191a/11
ṭ. ara 191a/14
ṭ.+da 191a/11
ṭ.-ı acal 185a/17
ṭ.-ı türk-tāz 159a/13
ṭ.-ı vaġā 194a/16
ṭ. kibi 322b/07
ṭ. yañlıġ 321a/17
[=9]
ṭūfān-ḫīz Far. Şiddetli tufan.
ṭ. 257a/11
[=1]
ṭūfān-ḳıyās Ar. Tufan gibi.
ṭ. (baḥr-ı ṭūfān-ḳıyās) 191a/14
[=1]
ṭufayl Ar. Birinin himayesinde olan
ṭ. (murād u salāṭīn-ı ṭufayl) 215b/09
[=1]
tuġ Tuğ, alamet, sancak.
t. 162b/04, 332b/04
t.+ı 189b/04, 260a/05
t.+ı bile (yasal u tuġ) 186a/12
t.-ı ḫūrşīd-furūġ 165b/11
t.+ınıñ 284b/12
t.+ların 208b/14
t.+larnı 289b/02
t.+nı 289b/03, 289b/07
t. u ʿalam 287a/08
t. u yasav 186a/15
[=13]
tuġ- (Güneş, ay, yıldız) Tulu etmek.
t.-up 246b/12
[=1]
tuġay Fundalık.
t. 277a/08
t.+ıdın 322a/04
t.+ınıñ 326b/09
[=3]
ṭuġyān Ar. Taşkınlık, azgınlık.
ṭ. (arbāb-ı ṭuġyān) 301b/13
ṭ. (fasād u ṭuġyān) 257b/05
ṭ. (hem-dastān-ı ṭuġyān) 232a/01
ṭ. (ışṭıdād-ı ṭuġyān) 315b/12
ṭ. (ḳāmıʿ-ı bunyād-ı ẓulm u ṭuġyān) 217b/14

ṭ. (ḳāmıʿ-ı asās-ı ẓulm u ṭuġyān) 282b/09
ṭ. (ḳāmı-ı bunyād-ı baġī u ṭuġyān) 198a/10
ṭ. (ḳāmıʿ-ı bunyād-ı ẓulm u ṭuġyān) 217b/14
ṭ. (māḥī-ı ṭuġyān) 157a/11
ṭ.+ara (mavc u ṭuġyān) 191a/14
ṭ.+dın (cahl u ṭuġyān) 317a/06
ṭ.+ı 173a/04
ṭ.+ıġa 267a/14, 268a/10
ṭ. ḳıl- 185a/16, 275a/17, 321b/11
ṭ.+nıñ (şayṭān-ı ṭuġyān) 333a/14
ṭ. yüzidin (fasād u ṭuġyān) 173b/14
[=19]
tuḥaf Ar. Hediyeler, armağanlar.
t.-ı bısyār 313b/09
t. u tansuḳāt 206a/14
[=2]
tuḥfa Ar. Hediye, armağan.
t. 182b/14, 318a/03
t. u hedye 314a/01
[=3]
tuḥfāt Ar. Hediyeler, armağanlar.
t. (tansuḳāt u nuẕūrāt u tuḥfāt) 273b/02
t.-ı ḫuşūʿ 170a/12
t.+nı (tansuḳāt u tuḥfāt) 265b/13
[=3]
tuḫm Far. Tohum.
t.-ı acal 198a/09
[=1]
ṭūl Ar. Fazilet, üstünlük.
ṭ.+ı 247a/07, 272b/06, 320b/12
ṭ.-ı amal 236a/08
[=4]
ṭūlānī Ar. Uzun.
ṭ. 325a/03
[=1]
ṭullāb Ar. Talebeler.
ṭ.+ınıñ 318b/01
ṭ. uʿubbād 335b/08
[=2]
ṭulūʿ Ar. Doğma, doğuş. Birden zuhur etme.
ṭ. (ḫabar-ı ṭulūʿ-ı kün) 264b/16
ṭ. eyle- 214b/13
ṭ. ét- 255a/11, 334b/04
ṭ.+ıdın soñra 294b/01, 324b/11
ṭ. ḳıl- 183a/15
[=7]
Tumarlı y.a. Koñrat'ın batısında yer alan bir kanal.
t.+dın 332b/08
[=1]
tumşuġ Uç, zirve, burun.
t.+ıda 183b/03
[=1]
ṭumṭurāḳ Ar. Gösteriş, debdebe.
ṭ.-ı salṭanat 241a/16
[=1]
tund Far. Sert, şiddetli, haşin.
t. 185b/13, 244b/03, 244b/04, 250b/08
t. (asad-ı tund u tīz) 184a/12
t.-ı savuġ 316a/07
t.-ı yél 297b/07
t. ḳıl- 261a/12
t. u tīz 175b/05, 209a/08, 254a/15, 255b/15, 263b/01
[=13]
tund-bād Far. Kasırga.
t.+ı 211a/13
t.-ı ʿadam 289a/15
t.+ı bile 305a/13
t.+ı bile 309a/04
t.-ı çapavul 159a/13
t.-ı ḥamalāt 163b/16
t.-ı ḳahr 170a/15
t.-ı muhīb 211a/05
t.-ı türk-tāz 159a/16
t.+ıdın 167a/03, 169a/14, 172a/10
t.+ıġa 281a/17
[=13]
tund-bādī Far. Kasırgaya ait.
t. (ḳahr-ı tund-bādī) 260b/03
[=1]
tur- 1. Durmak.
t.-(!) 214b/15
t.-a-al- 160b/01
t.-a al- 162b/14, 175a/07, 181a/13, 235a/13, 255b/14
t.-a+al- 237a/07, 237a/08
t.-ar 160a/17
t.-dı 218a/09
t.-masdın burun 276b/09
t.-up 194b/03, 208a/03, 246b/06, 261b/09, 272b/01
t.-up durur 263a/15
t.-up dururlar 296b/05

2. Kalkmak, ayakta kalmak
t.-dum 257a/04
t.-up 179b/07, 181b/06, 185a/06, 193a/06, 247b/04, 260a/11
t.-up durur 210b/13
3. Asıl yardımcı fiil (Fiillerden sonra gelir.)
t.-a turġan 203a/15, 203b/09, 319a/01
t.-e turġan 166b/04, 203a/05
t.-ıp tura al- 291b/09
t.-y turġan 272a/10
[=31]
tūra Far. Bir çeşit silah.
t. 194a/15
[=1]
Tūrān Eski İranlılar tarafından Türkistan ve Tataristan bölgelerine verilen isimdir. Eskiden beri Türklerin oturdukları yerlere Turan denirdi.
t. 220a/05
t.+nıñ 221a/08
[=2]
Turañġulı Baş y.a. Kum Çüngül yakınlarında bir yer.
t. 252a/06
t.+ġa 253b/02
[=2]
ṭurfa Ar. Görülmemis, acaip, yeni.
ṭ. 168a/16, 212b/05, 248b/05, 254b/16, 302b/13
ṭ.-ı cām 267a/05
ṭ.-ı nādān-ı gürūh 293b/05
[=7]
turġuz- Koymak, yerlestirmek.
t.-maḳ 172a/04
[=1]
Turna-taḳırı y.a. Ceylan avı yapılan bir yer.
T.+ınıñ 326a/10
[=1]
Tursun Ḫ(v)āca bk. Seyyid Tursun Ḫ(v)āca Işan
T.+ġa 249a/16
[=1]
Ṭūs ş.a. Navdar'ın oğlu güçlü İranlı komutan.
T.-ı Navdar 255b/15, 263b/02
T. (Nīram u Ṭūs-ı Navdar) 213a/12
T.-ı Navdar 263b/02
[=2]
tuş Taraf, yön.
t. 303a/15
t.+da 245a/09
t.+ġa ça 209b/07
t.+ıda 197b/12, 204a/02, 244b/16, 245a/16
t.+ıdın 183a/14, 204a/04, 204a/06, 273b/05, 304a/03, 327a/04
t.+ıdın (tuş tuşıdın) 209a/17, 287a/16, 298a/08
t.+ıdın (tuşlıḳ tuşıdın) 210a/10
t.+ıdın (tuşluḳ tuşıdın) 195a/16
t.+ıġa (tuşluḳ tuşıġa) 175b/02
t. tuşı 209a/17, 287a/16, 298a/08
[=22]
tuşlıḳ Köşelik. Krş. **tuşluḳ**
t. tuşıdın "Her taraftan." 210a/09
[=1]
tuşluḳ bk. **tuşlıḳ**
t. tuşıdın 195a/16
t. tuşıġa 175b/02
[=2]
tut- 1. Tutmak.
t.-(!) 216a/03
t.-a al- 166a/14, 179a/17
t.-ar 219a/14, 321a/07, 325b/06
t.-ar érdi 205b/17
t.-ar érse 304b/11
t.-dı 264b/07
t.-dılar 195a/04
t.-gay 222a/04
t.-maġın 334a/16
t.-may 157b/05, 176b/05
t.-sañ 311b/09
t.-sun 222a/05
t.-tı 166b/10, 185a/07, 250a/13, 335b/07
t.-up 159a/08, 162b/03, 164a/04, 165a/17, 166b/15, 170b/11, 174b/08, 174b/10, 175b/16, 182a/03, 182a/04, 183b/10, 187a/07, 187b/02, 190b/14, 192a/11, 194a/13, 194a/15, 198b/16, 209b/06, 214a/04, 216b/15, 218a/03, 222a/07, 222a/09, 222a/15, 223a/05, 224a/08, 226a/03, 227a/10, 227a/13, 227b/17, 230a/11, 234b/12, 238a/09, 238b/03, 238b/10, 240a/08, 246a/11, 246b/13, 258b/08, 259b/16, 259b/17,

260b/15, 264b/12, 268a/05, 269b/11, 269b/12, 269b/17, 271b/02, 286a/11, 290a/08, 290b/16, 292a/17, 297a/07, 297a/15, 301b/17, 302b/08, 304a/16, 306a/15, 314b/10, 317b/17, 326b/14
t.-up durur 162b/02, 228a/15, 254b/11, 265a/05, 326a/07
t.-up durur érdi 277b/12, 317a/14
t.-up dururlar 208a/03, 263a/08, 282b/13, 284b/15, 323b/09, 327a/16
t.-up érdi 301b/02
2. Alıkoymak, çıkmasına izin vermemek.
t.-up 169a/13, 170a/12, 202a/12, 234b/05, 270a/06
3. Ele geçirmek, yakalamak.
t.-arġa 176a/01
t.-dılar 329a/10
t.-tılar 247b/05, 249a/07
t.-up 173b/07, 173b/11, 173b/13, 174b/13, 175b/12, 192a/02, 197b/02, 202b/01, 206a/03, 211a/11, 237b/05, 239a/14, 239b/06, 269a/02, 269b/15, 270a/15, 272b/15, 284b/14, 297b/14, 310a/10, 326a/14, 329b/02, 334a/10
4. Kabul etmek, saymak.
t.-arlar 212b/17
t.-up 314a/02
t.-up dururlar 168b/07
5. Doldurmak, istila etmek, kaplamak
t.-arġa 321b/6
t.-dı 195b/08
t.-dılar 294a/11
t.-sa 224a/16
t.-up 191a/10, 214a/13, 248b/10, 249a/03, 252a/17, 316a/03
6. ... halde bulundurmak.
t.-up 193b/17
7. Hükmü altında bulundurmak.
t.-up 198b/17
8. Benimseyip desteklemek.
t.-up 237b/04
9. Tahsis etmek
t.-up érdiler 243b/17
[=147]
amān tut- 304b/11
ārām tut- 162b/03, 166a/14, 264b/07, 265a/05, 311b/09
ārām u ḳarār tut- 162b/02, 183b/10, 195a/04, 218a/03, 263a/08, 290a/08, 327a/16
arzānī tut- 227a/13, 304a/16
cām tut- 258b/09
cāyız tut- 157b/05
dost tut- 219a/14
īvā tut- 246b/13
farmān tut- 260b/15
ḳarār tut- 209b/06, 246a/11, 271b/02
kenāra tut- 228a/15
köz tut- 174b/10
lāzım tut- 277b/12, 314b/10
mabzūl tut- 164a/04, 166b/15, 192a/11, 227b/17, 238b/10, 268a/05, 317b/17
maḫṣūṣ tut- 194a/13, 226a/03, 227a/10, 240a/08, 326b/14
maḳām tut- 250a/14
marʿī tut- 175b/16, 205b/17, 223a/05, 230a/11, 234b/12, 290b/16
marsūl tut- 282b/13, 284b/15, 323b/09, 326a/07
maṣrūf tut- 159a/08, 302b/08, 335b/07
maṣūn tut- 222a/05
maṣūn u maḥfūẓ tut- 222a/04
muʿāf tut- 190b/14
muḳarrar tut- 165a/17
pās tut- 170b/11, 176b/05, 187a/07
ṣuḥbat tut- 216b/15
ṣād tut- 216a/03
şuhrat tut- 166b/10
taʿalluḳ tut- 254b/11
terk-i dunyā tut- 214a/04
terk tut- 238b/03, 306a/15
terkīn tut- 208a/03, 238a/09
[=69]
tutaş- Tutuşmak, ateş almak
t.-may 316a/09
[=1]
tutdur- 1. Tutdurmak.
t.-may 334a/07
t.-up 332a/07, 334a/15
2. Yakalatmak.
t.-makġa 172a/16, 269b/09
t.-maklık üçün 205b/14
t.-up 231a/11, 269a/16, 270a/03, 272b/03, 327a/12, 334a/04
t.-urmız 269a/17

[=13]
küreş tutdur- 332a/07
mātamın tutdur- 334a/07
muṣādaraġa tutdur- 334a/15
[=3]
ṭūṭī Far. Papağan.
ṭ.-ı şīrīn-kelām 220b/10
[=1]
tūtıyā Ar. Çinko.
t. 242b/08
t.-yı tūtīyā-yı ġubār 161b/13
[=2]
tutsaḳ Tutsak, tutulmuş, esir.
t. 317a/08
[=1]
tutuḳ Örtü, perde, peçe.
t. 313a/11
[=1]
tutul- Tutulmak, yakalamak
t.-ġandın soñra 297b/12
t.-maġı 166a/04, 220a/08
t.-up 172b/08, 244b/05
t.-up durur érdi 281a/02
t.-up érdi 245a/17
[=7]
tuvān Far. Güç, kuvvet.
t. (tāb u tuvān) 256a/03
[=1]
tuyaḳ Tırnak.
t. 322b/12
t.+ı 262a/06
t.+ıdın 198a/06
[=3]
tuyġun Ak doğan.
t. 246a/09
t. érdi 274a/03
t. (sīm-gūn-ı tuyġun) 242a/14
[=3]
tuynaḳ Tırnak.
t.+ıġa 174b/07
t.+ınıñ (tuynaġınıñ) 185b/09
[=2]
tuyun- Duyunmak, kendi kendine öğrenmek, anlamak.
t.-up 269b/16
[=1]
ṭuyūr Ar. Kuşlar.
t. (vuḥūş [u] ṭuyūr) 242a/16, 245a/12, 318b/10
[=3]
tüb dip.
t.+idin 244a/13, 322a/04
[=2]
tübek Ada.
t. u aral u atav 322a/13
[=1]
tüfeng Far. Bir çesit ateşli silah, tüfek.
t. 185b/12, 264a/02, 296b/09
t. (ġulūla-ı tüfeng) 232b/05
t. (ġulūla-ı tüfeng-i raʿd-āheng) 294a/13
t. aġzı 169b/06
t. bile (ġulūla-ı tüfeng) 286b/03, 305a/02
t.+din (ġulūla-ı tüfeng) 233b/13
t.-i ātaş-bar 289a/15
t.-i raʿd-aheng 193b/17
t.-i raʿd-āvāz 170a/04
t.+idin (ġulūla-ı tüfeng) 298b/14
[=13]
tüfeng-andāz Far. Tüfek kullanan.
t. bile 163a/17
t.+lardın 262b/17
[=2]
tüfeng-andāzlıḳ Tüfek kullanma.
t.+ġa 239a/16
[=1]
tüfeng-bāz Tüfekle oynayan, iyi tüfek kullanan.
t. 233b/12
[=1]
tük Tüy.
t.+larıġa 248b/11
[=1]
tüken- Tükenmek.
t.-di 323a/04
t.-ip 319a/02
t.-üp 254a/14
[=3]
tüket- Tüketmek.
t.-mey durur érdi 276b/07
t.-ti 289a/12
[=2]
tümen On bin.
t. 162a/01, 268b/10
t. (yüz tümen) 182a/04, 310b/05, 330b/02
t.-i ṣaff-dar u nabard-ārā 242b/06

[=6]
tümenāt Ar. Tümenler.
t.+ıdın 202b/16, 203b/01
t.+ın 202b/07
[=3]
tün Gece.
t. 179b/09, 212b/08, 242b/09, 294a/07, 299a/09
t. (ḳara tün) 232b/13
t.+de (ḳarañġu tün) 162b/17
t.+i 221b/08, 231a/13
t.+i durur érdi 162a/11
t.-i hindu 303a/09
t.+idin 228a/07
t.+ni 243a/01
t.+niñ 258a/12
t.+ü kün 189b/01, 236a/11
[=16]
Tüñlükli y.a. Hivanik kanalının yakınlarında bir yer.
T.+ġa 332a/09
[=1]
türk-tāz Far. Yağmalama, çapul.
t. (nahb u türk-tāz) 323b/06
t. (pāy-māl-ı türk-tāz ḳıl-) 330a/07
t. bile (ṭūfān-ı türk-tāz) 159a/14
t.+ı 174b/03
t.+ı bile (tund-bād-ı türk-tāz) 159a/16
t.+ı üçün 202b/06
t.+ıdın 309a/09, 317a/09
t.+ıġa 201a/05, 329b/03
t.+ınıñ 318a/06
t. ḳıl- 283b/08
t. u çapavul 284b/02
[=13]
Türkistān Far. Hive, Fergana, Taşkent, Buhara, Semerkant ve Kırgız şehirlerini içine alan büyük bölge.
T. 320b/14
T.+da 288a/16
[=2]
Türkman k.a. Oğuz Türklerinin bir kolu ve bu koldan olan kimse. Krş. **Türkmanıyya**
T. 187a/14
T.+dın 203a/17
T.-ı cahālat-ı maḥż 184b/06
T.+lar 270a/14
T. luġatı 173b/02
[=5]
Türkmanıyya k.a. Türkmenler. Krş. **Türkman**
T. 263a/03
[=1]
türlüg Türlü, çeşit.
t. c, 243a/03, 243a/10, 250b/01, 250b/02, 258b/11, 300b/13
t. (bir türlüg) 278a/09
[=8]
tüş I Düş, rüya.
t. kibi 244b/06
[=1]
tüş II Kuşluk vakti.
t. 273b/02
t.-geçe 176a/14
t.+te 271a/17, 271b/06
[=4]
tüş- 1. Düşmek, inmek.
t.-di 208a/14
t.-er 243a/08
t.-erde 172a/14
t.-gen 323a/07
t.-gey 172a/01, 178a/07
t.-meginiñ 201a/03
t.-mey 234a/04
t.-se 196a/09, 221b/09
t.-ti 182b/07, 181a/14, 185a/09, 251b/10, 259b/14, 259b/14, 264b/09
t.-üp 163a/15, 169b/08, 182a/09, 185a/03, 188a/03, 188a/04, 188a/05, 188a/05, 188a/05, 188a/09, 190a/02, 193a/15, 193a/16, 194a/17, 203b/05, 210b/14, 221b/16, 227b/04, 251b/05, 251b/06, 252a/17, 252b/13, 261a/16, , 281a/04, 281a/04, 290b/08, 294a/17, 305b/10, 306a/17, 313a/15, 316a/09, 319a/09, 328b/11
t.-üp durur 185a/15, 291a/11
t.-üp dururlar 192a/14
2. Koyulmak, gelmek.
t.-gen 237a/15
t.-gende 179a/11
t.-ti 160b/08
t.-üp 174a/11, 174a/17, 218b/10, 250a/12, 250a/13, 317a/13
3. Girmek.
t.-er durur érdi 200b/13
t.-miş durur érdi 276b/05

t.-ti 244b/10
t.-üp 239b/12, 240b/09, 248b/08, 249a/06, 298b/07
4. Konaklamak, yerleşmek , mesken tutmak.
t.-di 160a/04, 200a/11, 200a/15, 240b/14
t.-diler 248b/01
t.-gen 178b/12, 205a/11, 323b/07
t.-señiz 175b/14
t.-ti 190a/14, 237a/01, 255a/14
t.-üp 170b/06, 268b/14, 271b/06, 283a/07, 290b/17, 296a/01
t.-üp durur 197b/09, 286b/15, 291b/17
t.-üp dururlar 178b/06, 187a/10, 196a/12, 204b/13, 207a/03, 207a/07, 249b/02, 252a/06, 257a/15, 258a/02, 266a/17, 271a/15, 278a/07, 290b/16, 317a/01, 326b/10, 327a/07, 329b/14
t.-üp érdi 182b/17
5. Payına isabet etmek.
t.-üp 176b/13, 180b/14
[=112]
araġa tüş- 174a/17
başıġa tüş- 268b/14
ʿacz u ıżṭırārga tüş- 294a/17
atdın tüş- 172a/14
ġanīmat tüş- 180b/14
ıḫtılāf tüş- 306a/17
ḳabūl tüş- 234a/04, 251b/06
ḳara kün tüş- 264b/09
mabẕūl tüş- 281a/04
maḳbūl tüş- 172a/01, 178a/07
nızāʿ tüş- 201a/03
ot tüş- 163a/15
tīrelik tüş- 259b/14
uruş tüş- 182b/07, 208a/14, 290b/08, 291a/11
yérge tüş- 221b/16
yol tüş- 174a/11
yolġa tüş- 237a/15
vaḥşat tüş- 190a/02
zalzala tüş- 169b/08, 182a/10, 185a/15, 251b/10, 313a/15
[=19]

tüşül- Gelinmek, varılmak, bir yere vasıl olunmak.
t.-di 190b/11, 193a/08, 243b/06, 247a/04, 248b/02, 284a/10, 324b/09
t.-üp durur 196b/06, 240b/05
[=9]

tüşür- 1. Düşürmek, indirmek.
t.-gen 180b/14, 301a/12
t.-üp durur 222b/05
2. Yerleştirmek.
t.-di 196b/08
[=4]
esīr tüşür- 301a/12
māl tüşür- 180b/14
[=2]

tütün Duman.
t. (ot u tütün) 169b/08
t.+iniñ 162b/16
[=2]

tüz Düz, doğru; eşit, denk.
t. 256b/17
[=1]

tüz- Düzenlemek, tertip etmek, düzenli hâle getirmek.
t.-(!) 214b/12, 214b/12
t.-di 188a/15, 189b/05, 215a/11
t.-e al- 316a/07
t.-er 333a/17
t.-geli 270b/12
t.-gen 213b/14
t.-geni 258a/09
t.-megi 203b/14, 206b/04, 206b/08, 232b/16, 250b/13, 308b/06
t.-üp 158a/06, 215b/11, 243a/02, 251b/01, 252b/02, 261b/09, 278a/09, 312b/09, 312b/10, 312b/11
t.-üp dururlar 206a/17
[=27]
āheng tüz- 214b/12
āhengin tüz- 232b/16, 278a/09
bazm-ı ʿayş tüz- 158a/06
bazm-ı ʿışrat tüz- 215b/11
bazm tüz- 258a/09
caşnī tüz- 188a/15
çeng tüz- 214b/12
maṣāf tüz- 206b/04
ṣaf tüz- 252b/02, 261b/09
şikāyat tüz- 206b/08
[=12]

tüze- Düzenlemek.
t.-p 261a/07
[=1]

rāst tüze- 261a/07
[=1]
tüzet- Düzenletmek.
t.-mekge 261a/04
t.-urġa 272a/10
[=2]
tüzlik bk. **tüzlük**
t. ile 257b/03
[=1]
tüzlük Eşitlik, denklik. Krş. **tüzlik**
t. 257b/02
[=1]
tüzüklik Düzenlilik
t.+de 296b/13
[=1]

U

u bk. **ve**
ʿUbaydu'l-lāh Ḫ(v)āca ş.a. Kara Kalpak'ın ileri gelenlerindendir.
ʿU. 328b/09
ʿU.+nı 328b/05
[=2]
ʿubbād Ar. Çok ibadet edenler, âbitler.
ʿu. (ṭullāb u ʿubbād) 335b/09
[=1]
ʿubūdıyyat (< Ar. ʿubūdıyyat) Kulluk.
ʿu. 170b/04, 256b/02, 308b/04, 323b/17
ʿu. (çahra-ı ʿubūdıyyat) 323b/12
ʿu.+dın 238b/04
[=6]
ʿubūr Ar. Suyun öbür tarafına geçmek, atlamak.
ʿu. 271b/12
ʿu. ét- 172b/04, 200a/11, 205a/01, 236b/04, 259b/13, 303a/15, 321a/10
ʿu.+ıġa 175a/11, 271b/06
ʿu. ḳıl- 180a/09, 190a/13, 196b/01, 197b/11, 204a/04, 205a/02, 207a/12, 223a/06, 231b/07, 240b/06, 273b/06, 285a/11, 292a/02, 298b/12, 302a/14, 306a/17, 316a/16, 319b/12, 326b/04, 327a/05, 328b/03
ʿu. körgüz- 194b/16, 271b/11
ʿu.+nıñ 319a/17
[=34]
uʿcūba-nigār Far. Acayiplikler işleyen.
u. (Ḳalam-ı uʿcūba-nigār) 203b/14
[=1]
uʿcūba-nigārlıġ Acayiplikler işleme durumu.
a. ḳıl- 226a/10
[=1]
uʿcūba-nāmlıġ Acayiplikler gösterme durum
u. ḳıl- 233a/02, 236a/15
[=2]
uʿcūbat-parvāz Far. Şaşırtan.
u. (ḳalam-ı uʿcūbat-parvāz) 201a/06
[=1]
uç Uç.
u.+dın 264a/03
[=1]
uç- Uçmak.
u.-ar 162b/05, 212a/06
u.-maḳġa 184b/02
u.-mas 222a/11
u.-tı 333b/08
u.-up 184a/17, 242a/14, 244a/15, 248a/12, 249a/03, 286a/11, 308a/01, 312a/17
u.-urġay 230a/08
u.-ursa 217a/03
[=15]
uçra- Tesadüf etmek, rastlamak
u.-p 176b/03, 179a/09, 186b/17, 223a/03, 232a/04, 274a/07, 306b/09, 309b/11
[=8]
uçraş- Görüşmek, buluşmak.
u.-ıp 179b/03
[=1]
uçur Vakit, zaman.
u.+da 265b/09, 277a/03, 281a/09, 330a/12
u.+da (ol uçur) 159b/14
u.+da (ol uçur) 206a/15
[=6]
uçur- 1. (Duran bir şeyi rüzgar vb. itici güç) Yerinden ayırıp götürmek.
u.-up 309a/05
u.-up dururlar 300b/16
2. Kesip, ayırmak.
u.-up dururlar 286a/09
[=3]
ʿuddat Ar. Hazırlık, tedarik.
ʿu.+da 195b/17
ʿu.-ı ḫayma u ḫar-gāh 190b/03

[=2]
ʿudūl Ar. Sapma, yoldan çıkma.
ʿu. ḳıl- 333a/13
[=1]
ʿudvān Ar. Düşmanlık, haksızlık, zulüm.
ʿu. 267b/06
ʿu. (ahl-ı ʿudvān) 301b/12
ʿu. (ʿınād u ʿudvān) 333a/14
ʿu. sarı (ḫayl-ı ʿudvān) 226b/08
[=4]
ufḳ Ar. Ufuk.
u.-ı ʿışmat334b/04
u.+ıda (ufkıda) 313a/11
[=2]
uftāda Far. düşkün, biçare.
u.-ı rāh215a/01
[=1]
ufūl Ar. Batma, kaybolma.
u. ḳıl- 303a/13, 323b/01
[=2]
uġruḳ Far. Çadır, kamp yapmak.
u. 187a/09
u.+ġa 181b/04, 186b/10
u.+nı 180a/16
u.+nıñ 180b/01
[=5]
uġurla- Çalmak.
u.-p 303a/12
[=1]
ʿuhda Ar. Sorumluluk, vazife.
ʿu.+sıda ḳıl- 194a/08, 194a/10, 194a/12, 194a/14
ʿu.+sın 187b/11
[=5]
uḫravī Ar. Ahirete ait.
u.+sın (natāyıc-ı uḫravī) 192a/01
[=1]
ʿuhūd Ar. Yeminler, anlaşmalar.
ʿu.-ı muşayyad 161a/13
ʿu.+ıġa 164b/17
[=2]
ʿuḳūbat Ar. Ceza.
ʿu. 165b/10, 239b/15
ʿu. bile 300b/13
ʿu.+ġa 239a/14
ʿu.+ı 256b/12
ʿu. ḳıl- 334a/12
[=6]
ʿuḳubat-gāh Ar. Ceza verilen yer.
ʿu.+ıġa 233a/10
[=1]
ulaġ Beygir.
u. 334b/17
u.+lar 325a/05
u. u azuḳa 206a/08, 306a/15
u.+ıġa (ulaġıġa) 291b/13
u.+ınıñ (ulaġınıñ) 197a/06
[=2]
ʿulamā (< Ar. ʿulamāʾ) Alimler, bilginler.
ʿu. 269b/07
ʿu. (aʿlamu'l-ʿulamā) 191b/02, 227b/12
ʿu. (marcıʿu'l-ʿulamā) 174a/01
ʿu. u zuhhād 335b/09
ʿu.-yı ʿıẓām 234a/01
[=6]
ulū Ar. Sahipler.
u.+l-amr "emir sahibi, hükümdar." 191b/17
[=1]
uluġ Büyük, ulu, yüce.
u. 178b/09, 178b/12, 188a/05, 192a/06, 192a/14, 199b/07, 200a/04, 200a/14, 201b/12, 208a/09, 215a/01, 226b/11, 235a/01, 236b/11, 270a/01, 272a/01, 272a/02, 272a/04, 288a/16, 289b/02, 302b/10, 318b/15, 320b/09, 320b/15, 322a/12, 324b/03
u.+ı 206a/07, 308b/12
u.+ı durur érdi 170a/11
u.+larıdın 313b/08
u.+larıġa 266a/03
u.+nıñ 324a/07
[=32]
uluġla- Büyük sayma.
u.-p 171b/09
[=1]
uluġraḳ Daha büyük
u. 273b/12
[=1]
ʿulūm Ar. İlimler.
ʿu.-ı dīn 216b/07
[=1]
ulus Moğ. Kavim, kabile, millet.

u. 189a/12, 191a/15, 212a/14, 214a/04, 214a/13, 245a/10, 255b/02, 267a/04, 320a/08
u. allıda 159a/01
u. bile 330a/13
u.+dın 262b/01, 290a/09
u.+ı 318b/17
u.+ı bile 266a/01
u.+ıdın 237a/09
u.+ıġa 319a/14
u.+ın 237a/14, 279a/14
u. içredür 212b/16
u.+nı 217a/10
u.+nıñ 274a/01
[=22]

ʿuluv (< Ar. ʿuluvv) Yücelik.
ʿu.-ı hımmat 217a/11, 228b/14
[=2]

umam Ar. Ümmetler.
u. (ahl-ı umam) 228a/09
u. (aṣnāf-ı umam) 171a/10
u.+dın (ṭavāyıf-ı umamdın) 159a/10
u. üzre 311a/10
[=4]

umanā (<Ar. umanāʾ) Güvenilir kimseler.
u.-yı kirām 164a/14
u.-yı ṣāḥıb-ıḥtışām 233a/12
[=2]

ʿUmar Ḫ(v)āca Naḳīb ş.a. Metinde onun Farsça tarih düşürmek amacıyla yazmış olduğu bir şiire yer verilmiştir. Hoca Can Hoca'nın babasıdır.
ʿU. (Ḫ(v)āca Cān Ḫ(v)āca valad-ı ʿUmar Ḫ(v)āca Naḳīb) 296b/14
[=1]

ʿUmar-hımmat Ar. Himmeti Hz. Ömer gibi olan.
ʿU. 225a/08
[=1]

umarā (< Ar. umarāʾ) Emirler, beyler.
u. 183a/09, 209b/06, 210b/03, 227b/11, 249b/03, 263a/06, 279b/02, 282b/14, 296b/02, 316a/12
u. (āḫırı'l-umarā) 210b/10
u. (tamāmat-ı umarā) 320a/16
u. (ʿumda-ı umarā-yı āfāḳ) 332a/17
u. (ʿumdatu'l-umarā) 241b/10, 245b/07, 254b/12, 262b/13, 268b/02, 270b/14, 273b/11, 277b/13, 282b/17, 295a/08, 295b/16, 307b/06, 308b/14, 326a/06
u. bile 285b/07, 285b/08, 285b/10
u.+dın 209a/03, 211b/17, 216b/04
u.+ġa 174a/12, 200a/14
u.+nı 174b/01, 240a/16, 286b/17
u.+nıñ 187a/07
u.+sı 208b/12, 209a/17, 236b/13, 310b/05
u.+sıdın 221b/12, 236b/03
u.+sınıñ 310b/13, 316b/07
u. u ekābır 316b/12
u. u nudamā 266b/06
u. u sıpah-dār 295b/01, 300a/12
u.-yı ʿālī-cāh 208b/17
u.-yı ʿālī-mıḳdār 229a/02, 274b/15
u.-yı ʿālī-şān 251a/12, 265b/02
u.-yı bāġıyya 198a/13, 323b/10
u.-yı biy-i sar-ancām 319b/06
u.-yı Buḫārā 207b/12, 208a/13
u.-yı Ḫ(v)ārazm 221a/02
u.-yı ʿızām 164a/14. 165a/16, 170b/17, 175b/16, 183a/05, 200b/17, 209a/01, 210a/13, 211b/04, 227b/07, 230a/14, 233a/12, 242b/04, 261b/06, 265a/08, 272a/07, 272a/11, 291b/12, 295b/17
u.-yı meẕkūra 272b/04
u.-yı meẕkūrīn 194a/14
u.-yı muḥtaram 244b/0 8
u.-yı muşār-ılayhum 264b/17
u.-yı nām-dār 181b/11, 209a/11, 217b/15
u.-yı rafīʿ-mekān 274b/12
u.-yı şacāʿat-şıʿār 286a/05
u.-yı vācıbu'l-ıḥtırām 318b/09
u.-yı ẕī-şevket 335a/03
u.-yı żulm-andīş 171a/13, 171b/13
[=95]

Umbay ş.a. Ebülgazi Bahadır Han'ın hayatını kurtardı. Ebülgazi Bahadır Han da onu kendine ınak yaptı. Böylece Ebülgazi Bahadır Han'a hizmetlerde bulundu. Kendisinden sonra yerine oğlu Seyyid Inak geçti.
u. 220b/15, 289b/01
[=2]

ʿumda bk. **ʿumdat**

ʿu.-ı umarā-yı āfāḳ 332a/16
ʿu.+larıdın 262b/11
[=2]
ʿumdat Ar. Güvenilecek kimse, dayanak.
ʿu. u'l-ḫavāḳīn 177a/15
ʿu. u'l-Islāmī 189a/14
ʿu. u'l-umarā 241b/10, 245b/07, 254b/12, 262b/12, 268b/02, 270b/14, 273b/11, 277b/13, 282b/17, 295a/08, 295b/16, 307b/06, 308b/14, 326a/06
ʿu. u's- salāṭīn 220b/04
[=17]
ʿumdatu'l-mülk ve'd-dunyā
ʿu. 317b/09
[=1]
umīd bk. **ummīd**
u. (şuʿāʿ-ı umīd) 221b/09
[=1]
ʿumḳ Ar. Derinlik.
ʿu.+ı 273a/07, 274a/09, 274a/10, 302b/13
[=4]
ʿummāl Ar. Valiler, memurlar.
ʿu. (maḳṣadu'l-ʿurafāʾ ve'l-ʿummāl) 220b/04
[=1]
ʿummān Ar. Ulu, büyük, engin deniz.
ʿu. (daryā-yı ʿummān) 319a/05
[=1]
ummīd Far. Umut. Krş. **umīd**
u. 175b/11
u. (dīda-ı ummīd) 165a/01, 225b/06
u. (ġonça-ı ummīd) 314a/08
u.-ı ṣādıḳ 302b/15
u.+ımnı (dīda-ı ummīd) 157b/03
u.+ın 331b/15
u.+ın (çırāġ-ı ummid) 300b/15
u.+ın (dāman-ı ummid) 270b/13
u.+ın (ġonça-ı ummid) 315a/07
u.+ını (dīda-ı ummid) 327b/01
u.+ların (dāman-ı ummid) 251a/05, 282b/15
u.+ların (ġonça-ı ummid) 314a/06
u.+larınıñ 252b/12
[=15]
ummīdvār Ümitli.
u. bol- 179a/02
[=1]
ʿumr Ömür.
ʿu. 188a/16, 220a/17
ʿu. (bınā-yı ʿumr-ı aʿdā) 185a/17
ʿu.+ı (muddat-ı ʿumr) 164a/06
ʿu.+lar 250b/04
[=5]
ʿumrī Ar. Bir ömür.
ʿu. 248b/07
[=1]
ʿumūman Ar. Genel olarak.
ʿu. 198b/13, 224b/13
[=2]
umūr Ar. İşler.
u. 270a/10
u. (tanẓīm-ı umūr) 335b/02
u.-ı ıbādat 261b/11
u.-ı memleket 165a/16, 226a/06
u.-ı muḫālafat 268b/14
u.-ı mülk u mıllat 325a/15
u.-ı mülkiyye u mālıyya 217a/12
u.-ı nā-marżıyya 190a/02
u.-ı nā-şāyasta 333b/12
u.-ı salṭanat 229b/17
u.-ı żarūrıyya 313a/06
u.+ıda 194a/14, 215a/07, 302b/11
u.+ıdın 171b/13
u.+ıġa 159a/08, 164b/17, 192b/03, 225b/05, 312b/08
u.+ınıñ 166b/01, 191b/17
[=23]
un Un.
u.nı 335b/07
[=1]
ʿunfuvān Ar. Gençlik ve güzelliğin başlangıcı, zamanı.
ʿu.+ınıñ 158a/05
[=1]
unut- Unutmak.
u.-up 208a/11
[=1]
ʿunvān Ar. Unvan.
ʿu.+ınıñ 166a/06, 282a/17
[=2]
ur- Vurmak.
u.-(!) 314a/09
u.-a durur 178b/07
u.-ar 217a/05, 218a/15, 218a/15, 255b/17, 259b/15, 304a/08, 321a/02, 321b/10

u.-ar durur érdiler 334a/02
u.-ar érdi 158a/09, 211a/06, 219a/01
u.-ar érdiler 170a/03
u.-arda 244a/14, 255b/15, 321a/01
u.-ardın 239b/08
u.-dı 216a/07, 242b/08, 244b/11, 260a/06, 267a/14, 310b/02, 335a/15
u.-dılar 176b/05, 226b/01, 287b/07
u.-duk 238a/07
u.-galı 245a/11
u.-ġan 223b/03
u.-ġan sayı 323a/13
u.-gay 231a/04
u.-maġı 201a/05, 203b/11, 224b/06, 240a/10, 275b/14, 332a/15
u.-maġınıñ 284a/14, 328a/11
u.-maḳınıñ 276a/11
u.-sa 214a/05, 221b/09, 233b/12, 260b/04, 303a/07, 308a/06, 325b/05, 325b/09, 333a/15
u.-uban 242a/04
u.-up 161b/07, 166a/05, 166a/12, 167b/06, 170a/15, 170b/04, 171b/11, 176b/09, 176b/11, 178a/16, 179b/06, 179b/08, 184b/14, 184b/16, 184b/17, 185a/05, 185a/07, 185b/16, 189a/03, 191a/10, 199b/02, 200a/08, 202b/10, 215b/07, 215b/10, 219a/06, 221a/13, 224a/13, 240b/16, 242a/17, 243b/11, 243b/13, 244b/15, 251a/17, 259b/04, 263b/07, 264a/11, 264a/16, 264b/03, 268b/05, 276a/15, 281b/09, 285b/16, 286a/13, 288a/05, 288a/15, 290b/09, 300b/04, 304b/15, 306b/11, 308b/04, 312b/16, 314b/07, 315a/13, 316b/03, 321b/6, 328a/02
u.-up durur 185b/14, 204a/11, 303b/12
u.-up dururlar 198b/03, 232b/04, 252b/17, 278b/14, 330a/16, 332b/04
u.-up érdiler 169a/08
2. Yağmalamak.
u.-arġa 201b/17
u.-up 203a/12, 329b/04
u.-up durur érdi 201b/02
[=123]
bāl-ı parvāz ur- 233b/12, 244b/11
çapavul ur- 176b/11, 178b/07, 201a/05, 202b/10, 203b/11, 226b/01, 240a/10, 240b/16, 259b/04, 275b/14, 276a/11, 276a/15, 281b/09, 284a/14, 285b/16, 300b/04, 328a/11, 330a/16, 332a/15, 332b/04
çeng-i ıstīmān ur- 166a/05, 306b/11
çeng-i ıʿtıṣām ur- 304b/15
çeng ur- 242a/17, 321b/10
dāman ur- 260b/04
dast-ı ıstīmān ur- 167b/06, 170b/04, 199b/02, 290b/09
dast-ı rad ur- 170a/15
dast-ı temessük ur- 169a/08
dast u pā ur- 178a/16, 238a/07, 268b/05
élik ur- 215b/11, 231a/04, 278b/14
ġam ur- 321a/01
ġuṭṭa ur- 242a/04
ḥamla ur- 264a/16
ḥamlalar ur- 264b/03
ḫīz ur- 244a/14
kāc ur- 321b/6
ḳadam-ı casārat ur- 333a/15
ḳadam-ı curʾat ur- 325b/05
ḳadam-ı fırār ur- 219a/06, 310b/02
ḳadam-ı ıstīmān ur- 308b/04
ḳadam-ı taraddud ur- 166a/12
ḳadam ur- 216a/07, 223b/03, 303a/07, 323a/13
ḳadamın ur- 315a/13, 316b/03
ḳanat ur- 245a/11
ḳılıç ur- 184b/17, 185a/07, 252b/17
ḳılıçlar ur- 171b/11
kös-i davlat ur- 218a/15
kös-i raḥīl ur- 200a/08
laṭma ur- 211a/06
mavc ur- 259b/15
nāḫun-ı ḥasrat ur- 161b/07
naḳş ur- 242b/08, 251a/17
navbat-ı şāhī ur- 304a/08
nīza ur- 176b/09, 185b/16, 287b/07, 288a/05, 303b/12
oḳ ur- 255b/17
ṣalā ur- 158a/09
talāṭum ur- 191a/10, 243b/11
ṭaʿn ur- 243b/13
tāzıyāna ur- 224a/13
tek ur- 214a/05
tek-ā-pūy ur- 267a/14
tīġ-ı kīn ur- 221a/13
tīġ ur- 239b/08

yüz ur- 260a/06, 314a/09
zaḫm-ı cust ur- 184b/16
zaḫm ur- 176b/05, 179b/08, 184b/14, 185b/14
[=93]
ʿurafā Ar. Arifler, irfan sahibi kimseler.
ʿu. (sulṭānu'l-ʿurafā) 313b/12
ʿu. (maḳṣadu'l-ʿurafāʾ ve'l-ʿummāl) 220b/04
[=2]
Urazaḳ ş.a. Haca Élinin Karaçay tayfasından bir kişi.
u. 162b/09
[=1]
ʿurbada (<Ar. ʿarbada) Kavga, patırtı.
ʿu. 212b/06
[=1]
urdur- Vurdurmak.
u.-maḳġa (uruḫ urdur-)272a/09
u.-up 252b/09
[=2]
ʿurūc Ar. Yukarı çıkma, yükselme.
ʿu. eyle- 308a/01
ʿu. ḳıl- 164b/15, 170a/04, 216b/07, 225b/03, 297a/13
[=6]
uruḫ (<uruġ) Tohum, cins.
u. urdur- 272a/09
[=1]
uruḳ Soy, aşiret, kabile.
u. (On Tört Uruḳ) 194a/12
u. bile (él u uruḳ) 320a/07
u.+ġa 173a/11
u.+ı (uruġı) 280b/13, 307a/02
u.+ı durur érdi 319b/08
u.+ıdın (ḫ(v)āca éli uruġı) 166b/03
u.+ıdın (kañlı uruḳı) 161a/15
u.+ıdın (uruġıdın) 160a/12, 245b/14, 272b/13, 288b/11
u.+ıdın durur érdi (uruġıdın) 224a/07
u.+ınıñ (Ḳıpçaḳ uruġınıñ) 308b/11
u.+ınıñ (uruġḲınıñ) 185b/16, 320a/05
[=16]
urul- Vurulmak.
u.-up durur 217a/17
[=1]
Urus bk. **Rus**
U.+ġa 203a/14
[=1]
Urus Ḳoşçı Bahādur ş.a. Kıyat kabilesinden yiğitliğiyle, kuvvetiyle ünlü bir kişi.
U. 202b/12
[=1]
uruş Savaş, mücadele.
u. 159a/03, 179a/09, 181a/17, 185b/11, 198b/07, 209a/09, 219b/15, 223a/08, 260a/02, 261a/04, 261b/17, 288a/02, 310b/01
u. (ālāt-ı uruş) 251a/09
u. bol- 287a/01
u.+da 158b/15, 185b/13, 186b/07, 193b/10, 198a/17, 209a/03, 210a/03, 211b/16, 212a/01, 223a/12, 237a/16, 237b/10, 253a/09, 263b/01, 277b/02, 286b/11, 289a/08, 291a/15, 291b/06, 297a/06, 310b/01
u. dağı 210a/04, 287b/15, 289b/11
u.+dın 162a/02
u.+ġa 210a/07, 289b/07, 296b/05
u.+ıda 217b/01
u.+ıġa 285a/12
u. ḳıl- 298b/13
u.+nı 208a/07
u.+nıñ 285b/04, 287a/02, 288b/14, 291a/08
u. sal- 208a/12, 234b/08, 277a/08, 287b/15, 291b/06
u. tüş- 182b/07, 208a/14, 290b/07, 291a/11
[=60]
uruş- Savaşmak, vuruşmak.
u.-a al- 181b/06
u.-up 175a/12, 176a/16, 176b/07, 289a/11
[=5]
uruştur- Savaştırmak.
u.-may 208b/05
[=1]
ʿurva Ar. Kulp. Krş. **ʿurvat**
ʿu.-ı ḥımāyat 170b/03
[=1]
ʿurvat bk. **ʿurva**
ʿu. u'l-vuṯḳa "Sağlam kulp, metin ve muhkem olan tutulacak şey." 304b/15
[=1]
ʿuryan Ar. Çıplak.
ʿu. 188b/17, 229a/10

[=2]
usār Ar. Esirler. Krs. usara
u. 304a/01, 309b/12, 329a/08
u.-ı bī-pāyān 180b/03, 204a/13, 287b/11, 310a/16, 329b/04
u.-ı bī-şumār 182b/05, 195b/15
u.-ı nā-maḳdūr 191a/04
[=11]
usāra (< Ar. usāraʾ) Esirler, tutsaklar.
u. 207b/09, 207b/10
u. bile 279a/17
u.+dın (ḳayd-ı usāra) 227b/06
u.+nı 191a/05, 227b/17, 329b/07, 334b/08
u.+nıñ 287b/11
u.+sıdın 186b/13
u.+sın 277a/13
u.+sın (amvāl u usāra) 173b/08
u.-yı bısyār 285b/16
u.-yı bī-pāyān 202b/17
u.-yı bī-şumār 194b/11, 278b/13
u.-yı nā-maḳdūr 290a/07
[=17]
usārat (< Ar. asārat) Esaret, esirlik.
u. 226b/07, 277a/01, 299a/07
[=3]
ʿuṣmat (<Ar ʿiṣmat) Temizlik, masumluk.
ʿu. 334b/12
[=1]
ʿusrat Ar. Skıntı, zahmet, güçlük.
ʿu.-ı manāfıʿ 335a/13
[=1]
ʿusrat-nışān Ar. Nişanı zor olan, sıkıntılı olan.
ʿu.+da (āvān-ı ʿusrat-nışān) 335b/03
[=1]
ustād Far. Bir ilim veya sanat alanında üstün yeri olan kimse.
u. (bannā u ustād u naḳḳāş) 188b/03
u. (ḥażrat-ı ustād-ı fażāyıl-maʾāb) 189a/13, 189a/14
u.-ı kār 233b/01
u.+ıġa 188a/01
u. ol- 255b/13
[=6]
ustādlıġ Üstadlık.
u. ḳıl- 198a/07
[=1]
ustuḫvān Far. Kemik.
u.+ı 321a/04
[=1]
ustūr Far. At, davar gibi dört ayaklı hayvan.
u. bol- 256a/17
[=1]
ustuvār Far. Kuvvetli, sağlam.
u. ḳıl- 261b/13, 262a/15
[=2]
uṣūl Ar. Yol, yöntem.
u. 262a/16
[=1]
uşaḳ I Çocuk.
u.+ımız (oġlan uşaḳımız) 176a/11
u.+ın (oġlan uşaġın) 175b/06
[=2]
Uşaḳ II k.a. Yomut Türkmenlerine verilen bir isim.
U.+ımız 176a/11
U.+ın 175b/06
[=2]
Uşaḳ Ḳaḳa Sar-dār bk. **Ḳaḳa Sar-dār**
U.+nı 331a/06
[=1]
uşal- Kırılmak, ufalanmak.
u.-dı 185a/04
u.-ġan 196b/03, 212a/04, 321a/03
[=4]
uştulum Far. Kavga, gürültü.
u. ḳıl- 215b/02
[=1]
ʿuṭārıd-adab Ar. Edebi Merkür gibi olan, edebte Merkür gibi olan.
u. birle 214b/11
[=1]
ʿuṭārıd-ḫaşlat Ar. Hasleti Merkür gibi olan.
u. u Bahrām-ṣavlat 225a/03
[=1]
utru Karşı, üzerine.
u.+sıdın 184b/01
[=1]
Uvaysa'l-Ḳaranī ş.a. Peygamberimiz zamanında yaşamış büyük bir velidir. Babasının ismi Amir olduğu için tam adı **Üveys Bin Amir-i Kareni**'dir.
U. ḳaddasa'llāhu sırrahu'l-ʿazīz 246b/08

U. raẓıyallāhu ʿanh 190a/15
[=2]

uy Sığır.
u. 259a/16
[=1]

uyġan- Uyanmak.
u.-sa 294a/05
[=1]

Uyġur Günümüzdeki Özbeklerin bir kabilesi; Uygurlar ve bunların yaşadıkları bölgenin adı.
U. 194a/09, 206b/05, 209b/10, 209b/15, 210a/03, 222b/12, 231b/12, 235b/07, 236a/04, 237b/09, 237b/10, 244b/16, 265a/03, 296a/11, 300b/14, 309b/07
U. ahlı 210a/04
U.+dın 172b/04
U.+ġa 172a/06, 172a/17, 172a/17, 295b/03
U. korġanı 231b/05
U.+nıñ 171b/06, 210b/10, 231b/07
[=26]

Uyġur Berdi Atalıḳ bk. **Uyġur Berdi Kerīm Atalıḳ**
U. 296a/10
[=1]

Uyġur Ḥasan Şıġavul ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarından olup boğulara ölmüştür.
U. 211b/08
[=1]

Uyġur Berdi Kerīm Atalıḳ ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarındadır. Krş. **Uyġur Berdi Atalıḳ**
U. 272a/16
U.+nı 285b/09, 295b/02
[=3]

Uyġur Nayman ş.a. Arap Muhammed Han'ı öldürenler arasında olduğu için İsfendiyar Han tarafından öldürüldü.
U.+nıñ 265a/04
[=1]

Uyġur Seyyid Ḳulı Bég ş.a. Hoca Can Hoca ile mücadeleye girişen isyancılardandır.
U. 287b/04
[=1]

Uyġur Tācī Daruġa ş.a. Muhammad Rahim Bahadur Han'ın adamlarındandır, şehit düştüğü belirtilmiştir.
U. 186b/05
[=1]

uyḳu Uyku.
u. 236a/10, 261b/02, 294a/04, 294a/08
u. daġı 294a/05
u.+dın 294a/05, 312b/01
u.+sı 304a/09
u.+sıda 269b/14
u.+sıdın 167b/05
[=10]

Uyşun k.a. Özbeklere bağlı küçük bir kabiledir.
U. 299a/02
U.+dın 299a/03
[=2]

Uyşun ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ bk. **Uyşun ʿAbdu'ş-şukūr Atalıḳ**
U. 180b/09
[=1]

uzaḳ Uzak.
u. 291b/14
u. çék- 213a/02
u.+dın u yıraḳdın 221a/06
u. durur érdi 289b/11
u. sal- 305b/16
[=5]

uzat- 1. Göndermek.
u.-dı 309b/01
u.-ġanların 193a/06
u.-ıp érdiler 162a/15
u.-tı 206a/09, 290a/10, 334b/08
u.-tılar 270a/16
u.-up durur érdi 310a/13
2. (El, kol vb.) Uzatmak.
u.-ġanda 269b/11
u.-ġay 315a/13
u.-ıp 165b/08, 235b/12, 304b/04, 330a/17
u.-sa 314b/12
[=15]

ʿuzlat Ar. Köşesine çekilme, yalnızlık.
ʿu. u sukūnat 318b/01
[=1]

ʿuzlat-güzīnlik Yalnızlık köşesine çekilme durumu.

ʿu. u madrasa-nışīnlik 158a/01
[=1]
ʿuẕmā (< Ar. ʿuẕmāʾ) Büyük, en büyük.
ʿu. (vāḳıʿa-ı ʿuẕmā) 235a/07
ʿu. (vāsıṭa-ı ʿuẕmā) 310a/11
ʿu.+ġa (marātıb-ı ʿuẕmā) 280a/12
ʿu.+nı (vāḳıʿa-ı ʿuẕmā) 285a/04
ʿu.-yı ḥukamā 333a/08
[=5]
ʿuẕr Ar. Özür.
ʿu.+lar 194b/01
[=1]
ʿuẕūbat Ar. Tatlılık, şirinlik.
ʿu. bile 251b/04
ʿu.+da 243b/10
[=2]
uzun Uzun.
u. 260a/17
[=1]

Ü

ü bk. ve
üç Üç.
ü. 172b/16, 187a/10, 188a/12, 190b/04, 192b/11, 211b/01, 219b/13, 237b/06, 244b/08, 248a/09, 251b/07, 251b/08, 252a/02, 266a/09, 271a/15, 281b/12, 285a/05, 292a/10, 293b/03, 299a/07, 304b/07, 308a/06, 310a/17, 320b/11, 323a/04, 326a/09, 329a/08, 329a/10, 329a/13, 330a/01
ü. (iki üç) 277a/09, 277b/12, 281b/13, 287b/05
ü. (ikki üç) 178b/07, 211a/10, 275a/13, 305a/17
ü. (on üç) 328b/10, 332b/12
ü. (yigirme üç) 211b/02
ü.+de (miñ dağı ikki yüz yigirme üç) 251a/10
ü.+din (iki üç) 195b/07
ü. farsaḫlıġ 173a/09
ü.+ide 161b/15, 276b/01, 309b/03, 332b/10
ü.+ide (on üç) 180a/08, 200a/09, 259b/11, 291a/09, 330b/16
ü.+ide (yigirme üç) 174b/02, 189a/06, 254b/16, 271a/14, 274b/05, 279b/09, 280a/16, 320a/14
ü. ḳısm 214b/04, 272a/08
ü. kün 171b/04
ü. miñ 208a/06, 212a/03, 320b/01
ü. tört 175a/13, 193b/14, 273b/08, 274a/07, 297a/01, 323a/10
ü. yüz 203b/17, 211b/16, 278b/07, 281b/16, 293a/06, 305b/04
ü. yüz éllik 211b/16
[=80]
Üç Uçaḳ y.a. Amu nehrinin sağ tarafının en yüksek yeri
Ü. 204b/03
[=1]
üçev Her üç.
ü.+i 299a/09
[=1]
üçlençi Üçüncü.
ü. 181a/17, 202a/01, 246a/10, 281b/14, 288b/14, 305a/15
ü. (yigirme üçlençi) 257a/02
ü.+niñ 203a/02
ü.+si durur érdi (on üçlençi) 270a/06
[=9]
üçün İçin.
ü. 158a/13, 163b/10, 164a/17, 165b/11, 166a/03, 166b/12, 167a/05, 167a/11, 168b/06, 169a/10, 169a/15, 170a/17, 172a/06, 172b/12, 173a/16, 173b/17, 176a/07, 177a/05, 177a/17, 177b/12, 179b/02, 181b/07, 182b/12, 183a/11, 183b/03, 183b/04, 186b/09, 188a/13, 189b/14, 190a/10, 191b/05, 196a/14, 197a/06, 197a/11, 199a/06, 201a/17, 202a/06, 202a/17, 202b/06, 205b/14, 207a/04, 207a/08, 207a/11, 216b/17, 217b/03, 221b/14, 225a/16, 227b/01, 231b/04, 232a/02, 232b/17, 233a/06, 234a/07, 236b/03, 240a/15, 241b/04, 245a/07, 246b/09, 248b/13, 250b/17, 254b/08, 267b/09, 268a/16, 269b/11, 270b/11, 272b/10, 274a/16, 274b/13, 277a/04, 279a/09, 279b/13, 280a/05, 280a/14, 280b/15, 281a/04, 282b/12, 282b/14, 283a/16, 284a/17, 286b/15, 288b/10, 290a/16, 290b/03, 292a/10, 295a/11, 295b/02, 295b/04, 296a/14, 296b/15, 298b/05, 299a/13, 299b/11, 300a/08, 302a/09, 302a/11, 302a/12, 303a/12, 304a/12, 305b/04, 307a/13, 309a/014, 309a/13, 310b/17, 313b/09, 314a/04, 314b/10, 314b/11,

316a/11, 316b/09, 317a/13, 320a/12, 320a/16, 320b/06, 324b/06, 324b/14, 326b/16, 328b/16, 331a/04, 331a/11, 331b/10, 335b/07
ü. (anıñ üçün) 178b/11
ü. (anıñ üçün durur kim) 283b/06
ü. (anıñ üçün kim) 208a/08, 291b/14
ü. (né üçün) 306a/12
[=126]
üçünçi Üçüncü.
ü. 188b/16, 250b/12, 282a/14
ü. ḳısm 228b/05, 272a/09
ü.+si 257a/06
[=6]
ükül- Çoğalmak, artmak.
ü.-üp 226b/11
[=1]
ün Ses.
ü. bile 296b/09
ü. çık- 322b/13
ü.+i 260a/12, 287a/09
ü.+idin 262a/10
ü. kél- 294a/07
ü. tart- 169b/07
[=7]
ünde-Çağırmak.
ü.-p 159a/10, 227b/09, 239a/07
ü. (car bile ünde-) “Davet etmek, çağırmak” 335b/16
[=4]
Ürgenç y.a. Bugünkü Eski Ürgenç. Diğer adı Köhne Ürgenç’tir. Gürgenç de denir. 1388 yılında Timur tarafından harap edildi, ancak birkaç yıl sonra tekrar imar edildi.
Ü. 268b/15
Ü.+ge 207b/12
Ü.-i balda-ı maḥfūẓa 242b/10, 268b/17
Ü.-i ḳadīm321b/16
Ü.+ınıñ Saraṭān 270b/17, 283a/02
[=7]
üst Üst.
ü.+ıġa 163b/07, 176a/09, 178a/11, 182b/13, 189b/14, 197b/15, 198a/03, 203b/16, 207a/02, 207a/11, 225b/14, 226a/17, 236a/03, 237b/01, 242a/10, 261a/03, 265a/17, 281b/11, 284a/15, 285b/14, 287a/03, 293b/08, 295a/13, 323a/06, 324b/06
ü.+i 320b/11
ü.+i bile 237a/01, 240b/15, 276b/15, 279a/12, 328b/03
ü.+ide 168b/07, 193a/13, 212a/11, 217b/05, 222a/08, 229a/17, 242a/05, 247a/16, 260a/05, 262b/01, 269a/02, 272b/01, 308a/09, 322b/05, 329b/05, 332a/01
ü.+ide durur érdiler 178a/12
ü.+idin 179a/16, 186b/03, 193a/03, 208a/03, 261b/17, 262a/01, 263a/12, 273a/17, 279a/12, 280a/07, 288a/06, 289b/14, 303a/06, 310b/12, 316a/17, 316b/17, 318a/08, 318a/10, 319b/15, 322b/04, 326b/03
ü.+ige 161a/16, 169b/13, 169b/16, 174b/11, 180b/12, 193a/09, 194b/16, 195a/10, 195b/03, 199a/14, 202b/02, 236b/14, 237a/15, 237b/06, 237b/09, 247b/17, 250a/10, 252a/11, 260a/07, 262b/07, 262b/10, 267a/09, 274b/10, 277b/06, 280a/03, 280a/06, 281a/08, 281b/05, 281b/17, 287a/01, 289a/01, 298b/06, 329b/02
ü.+ige (ayaḳ üsti) 257a/04
[=103]
üy Ev, hane.
ü. 198b/15, 276a/08
ü.+ge 257a/03
ü.+ıġa 269b/13
ü.+i 235b/12
ü.+i dék 159b/11, 188a/02
ü.+in 256a/14
ü.+ler 188a/06
ü.+leri 159b/11
ü.+lerin 176a/04
[=11]
üylük Evlik.
ü. 257a/16, 273b/08, 290a/14, 290a/15, 316b/14, 323a/10
ü. bile 288b/11
ü.+din 173a/12
ü. durur erdi 317a/06
[=9]
üz- Koparmak, kesmek.
ü.-di 161b/08, 184a/07
ü.-megi 220a/07
ü.-meginiñ 282a/16
[=4]

üze Üzerinde, içinde. Krş. **üzre**
ü. 165a/10, 170a/01, 212a/09, 215b/14, 215b/15, 221b/09, 296b/08, 301a/04
[=8]
üzengü Üzengi.
ü.+si 250b/07
[=1]
üzre Üzerinde, için. Krş. **üze**
ü. 160b/08, 167a/15, 168a/14, 181a/02, 181a/03, 182a/02, 184a/12, 184a/13, 184b/02, 184b/03, 185b/01, 185b/12, 185b/13, 186a/09, 188b/12, 193a/16, 193a/17, 193a/17, 198a/07, 205b/01, 212a/08, 214b/13, 215b/06, 215b/12, 225a/02, 225a/02, 225a/07, 229a/15, 230b/16, 243b/12, 244b/02, 244b/15, 246a/15, 246b/13, 248a/11, 249b/07, 250a/09, 250a/11, 250a/12, 250a/17, 250a/17, 253b/13, 257a/11, 262a/04, 262a/17, 263b/10, 263b/10, 263b/15, 264a/08, 266b/17, 271b/07, 275a/08, 282a/01, 296b/08, 303a/07, 304a/08, 304a/09, 307b/07, 308a/02, 311a/10, 314a/10, 316a/01, 321b/6, 322b/05, 322b/08, 322b/14, 333b/15, 336a/09, 336a/09, kadır
ü.+dür 184a/02
[=71]
üzül- Kopmak, kesilmek.
ü.-üp 175a/09
ü.-üp durur 297b/15, 305a/12
[=3]

V

vā-basta Far. -e bağlı, olması bir şeye bağlı olan.
v. ḳıl- 333a/02
[=1]
vach Ar. Sebep, ilgi, münasebet, vasıta.
v. bile 333a/02
v.+dın 210b/09, 230b/12
v.+dın (bu vach) 217a/08
v.+dın (bu vach) 202a/10, 270b/07
v. érdi 160b/15
[=7]
vācıb (< Ar. vācib) Gerekli, vacip.
v. 225a/10
v. (farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān) 156b/13, 171b/03, 175a/14, 194b/07, 230a/17, 244a/01, 245b/09, 258a/16, 272b/04, 276a/14, 291b/17, 300a/14, 328a/10, 331b/08, 332a/01, 332a/16
v. (farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān-ı lāzımu'l-mutanāhī) 309a/03
v. (ḫānvāda-ı vācıbu'l-ıhtırām) 175b/11
v. (umarā-yı vācıbu'l-ıḥtırām) 318b/09
v. durur 302a/06
v. durur érdi 331a/03
v. u'ḥ-ḥaẕar 306a/12
[=23]
vaʿda Ar. Söz verme, vaat.
v. 210a/05
v. ḳıl- 178b/04,
vadāʿ Ar. Ayrılış, ayrılma, veda.
v. ḳıl- 224a/11
v.+sı bile 323b/09
v.+sı ḳıl- 169a/08
[=5]
vādī Ar. Vadi, alan, sahan.
v. (ḳadam-farsāy-ı vādī-yı żalālat u ʿadāvat) 166b/16
v. ara 226b/10, 249a/05
v.-ı bavār 222b/11, 297a/05
v.+sıġa 172b/11
v.-yı ḫamūşān "Kabristan." 308a/11
v.-yı żalālat 230a/11, 238a/15
[=9]
vafā (< Ar. vafāʾ) Sözünde durma, vefa.
v. 212a/12
v. (ahl-ı vafā) 212b/13
v. ahlı 212b/17
[=3]
vafāt Ar. Ölüm, vefat.
v. (şaraf-ı vafāt u ırtıḥāl) 164a/15
v.+ı birle 264b/08
v.+ıda (asnā-yı vafāt) 166a/17
v. tap- 165a/13, 204a/15
[=5]
vāfir (< Ar. vāfir) Bol. Krş. **vāfıra**
v. (armaġan-ı vāfır) 170b/09
v. (cahd-ı vāfır) 226a/15, 232b/15
v. (ġanāyım-ı vāfır) 176b/13
v. (ḫużūr-ı vāfıru'n-nūrī) 191b/11
v. (ḫużūr-ı vāfıru's-sarvar) 193b/12
v. (ınʿām-ı vāfır) 332a/08
v. (ınʿāmāt-ı vafır) 196b/13, 254b/09
v. (ʿınāyat-ı vafır) 245b/06

v. (māl-ı vāfır) 160b/14
v. (nuẕūrat-ı vāfır) 244a/07, 247a/01, 312a/08
v. (tansuḳāt-ı vafır) 318b/04
v. bile (ġanāyım-ı vāfır) 332b/06
v.+ġa (ġanāyım-ı vāfır) 330b/13
[=17]

vāfıra bk. **vāfır**
v. (mabālıġ-ı vāfıra) 336a/03
v. bile (ınʿāmāt-ı vāfıra) 277b/01
[=2]

vaġā Ar. Gürültü, kavga; savaş.
v. 161b/17, 225a/06, 296b/07
v. (bıḥār-ı vagā) 328a/15
v. (hızabr-ı vaġā) 283b/03
v. (navāyır-ı vaġā) 170a/09
v. (şīr-ı bīşa-ı vaġā) 328a/10
v.+nı (ṭūfān-ı vagā) 194a/16
[=8]

vah Acıma, yakınma, esef bildiren ses taklidi bir ünlem.
v. 221b/08
[=1]

vaḥdat Ar. Birlik, teklik.
v. 246b/07
v. bile (ẕavḳ-ı vaḥdat) 246a/17
v.+ġa 333a/01
[=3]

vāhıb (< Ar. vāhib) Bagıslayan Allah.
v. (ḥażrat-ı vāhıbu'l-ʿaṭıyāt) 278b/17
v. u'l-ʿaṭāyā 257a/05
[=2]

vāḥıd Ar. Tek, bir.
v.-ı tadbīr 333a/04
[=1]

vāhıma (< Ar. vāhima) Vehim veren, vesvese veren.
v. (ḳuvvat-ı vāhıma) 305b/09
v.+larıġa 257b/12
v.+sıġa 235a/09
[=3]

vāhıya Ar. Boş, ehemmiyetsiz, faydasız.
v.+nı (vāḳıʿa-ı vāhıya) 260b/01
[=1]

vaḥīd Ar. Yalnız, tek.
v.-ı davrān 227b/08
[=1]

vahm Ar. Kuruntu, vehim.
v. 316a/15
v. bile 294a/07
v.+dın 191a/15, 255b/15, 308a/01, 335a/08
v.+dın (raḫş-ı vahm) 312a/17
v. eyle- 257a/01
v.-ı tasalluṭ 197b/04
v.--ı taṭvīl 244a/17
v.-ı tāza 232b/12
v.+ıdın 163a/15, 199a/05, 199a/15, 325a/12
v. ile 294a/08
v. u hırās 235a/07
[=17]

vaḫş Ar. Yabani [hayvan].
v. u ṭayyar 312b/13
[=1]

vaḥşat Ar. Yabanilik; korku.
v. 303a/10
v. (sılsıla-ı vaḥşat) 163a/13
v. bile (kemāl-i vaḥşat) 325a/12
v.+ġa 201a/04
v.+tüş- 190a/02
v. u nızāʿ 201a/16
[=6]

vaḥşat-āmīz Far. Korkutan, korku veren.
v. (nāma-ı vaḥşat-āmīz) 201b/07
v.+nı (ḥādıṣa-ı vaḥşat-āmīz) 264b/01
[=2]

vaḥşat-angīz Far. Korkunç, korku salan.
v. (ġulġula-ı vaḥşat-angīz) 163a/10
[=1]

vaḥşat-aṣar Far. Korkulu, dehşet veren.
v. (ḫabar-ı vaḥşat-aṣar) 178b/03, 254b/04, 295a/08
v.+dın (ḫabar-ı vaḥşat-aṣar) 332b/06
[=4]

vaḥşat-numā Far. Korkunç, korku veren.
v. 321b/03
[=1]

vaʿīd Ar. Yıldırma, tehdit.
v.+ı bile 323b/09
[=1]

vājgūn Far. Ters, tersine dönmüş.
v. 212a/10
v.+nıñ (sıpıhr-ı vājgūn) 206b/07
[=2]

vaḳāḥat Ar. Hayasızlık, utanmazlık.
v.+dın 184b/08
v.+dın (āstīn-ı vaḳāḥat) 222a/06

v.+dın (ġāyat-ı vaḳāḥat) 222b/01
v. durur érdi (yekke-tāz-ı maydān-ı vaḳāḥat) 179a/10
v. érdi (gerden-afrāz-ı girībān-ı vaḳāḥat) 169a/05
v.+ġa (maydān-ı vaḳāḥat) 182b/09
v.+ıdın 319b/17
v.+nıñ (sar-geşte-i saḥarī-ı vaḳāḥat) 230a/12
[=8]

vaḳāḥat-ıştımāl Ar. Ahlaksızlık gösterme.
v.+dın (cuhhāl-ı vaḳāḥat-ıştımāl) 218a/08
[=1]

vaḳāḥat-madār Ar. Ahlaksızlık gösteren.
v.+ıdın (aʿmāl-ı vaḳāḥat-madār) 334a/01
[=1]

vaḳāḥat-pīşa Far. Ahlaksızlığı huy edinmiş.
v.+nıñ (aʿdā-yı vaḳāḥat-pīşa) 293b/12
[=1]

vaḳāḥat-şıʿār Ar. Ahlaksız, utanmasız, küstah.
v. (yaġı-ı vaḳāḥat-şıʿār) 226b/06
[=1]

vaḳār Ar. Ağırbaşlılık.
v. (ṣāḥıb-ı vaḳār) 233a/17
v. bile ġāyat-ı vaḳār) 162b/02
v.+dın (temkīn u vaḳār) 230b/11
v.+ıdın 162b/04
[=4]

vaḳāyıʿ (< Ar. vaḳāyiʿ) Olaylar.
v. 224b/02, 278b/15
v.+dın soñ 237a/02
v.+ġa 228b/08
v.-ı ʿacība 236a/15
v.-ı badīʿa 201a/06
v.-ı dıl-küşā 256b/01
v.-ı ḥālāt 156b/10
v.-ı keşīru'l-badāyıʿ 214b/05, 267a/07, 328a/08
v.-ı meẕkūra 202b/04, 317a/13, 320a/14
v.+nıñ 325a/01
v. u futūḥāt 228b/07
v.+dın soñ 237a/02
[=16]

vaḳf Ar. Bağışlama
v. 306a/10
v.+nıñ (asḥāb-ı vaḳf) 299b/01
[=2]

vāḳıʿ (< Ar. vāḳiʿ) Olan, meydana gelen.
v. bol- 157b/14, 167a/11, 177a/14, 194b/14, 198a/04, 198b/07, 217b/13, 218a/09, 219b/12, 237a/16, 237b/10, 240b/11, 265b/16, 283a/09, 287a/17, 292a/16, 312a/03, 312a/04, 313a/13, 313b/03, 318b/08
v.+dın (ḳarār-ı vāḳı) 335a/06
v. durur 168b/07, 248a/05, 312a/05, 320b/12
v. durur érdi 210a/04, 298a/16
v. ol- 248b/09
[=29]

vāḳıʿa (< Ar. vāḳiʿa) Olay, gerçekleşen şey.
v. 159b/01, 161a/05, 173b/15, 208a/15, 209b/15, 217b/04, 217b/05, 229b/05, 237b/15, 260b/12, 270a/17, 274a/12, 275b/16, 280b/12, 281a/06, 282a/17, 288b/14, 290a/12, 292b/05, 304a/02, 306b/15, 311a/15, 316b/06, 320a/11, 324a/16, 334b/09
v. (avvalġı vāḳıʿa) 159a/16
v. (vāḳıʿa-ı ġāmıża) 311a/15
v.+dın 158b/13, 165a/11, 234b/07, 287b/12, 297a/03, bu(1)
v.+dın soñ 236b/04, 237a/07
v.+dın soñra 193b/15, 234b/10, 237b/05, 310b/05
v. durur érdi 195a/05
v.+ġa 159a/15, 324a/07
v.-ı aṣrġaça 160b/10
v.-ı badīʿa 196a/01
v.-ı bahcat-aṣar 189a/12
v.-ı duşman-güdāz 253a/13
v.-ı ḥālāt156b/16
v.-ı ḥasrat-angīz 226a/11, 264b/01
v.-ı hāyıla 167b/03, 208a/01, 227b/03, 231b/06, 330b/10
v.-ı mubram 192a/04
v.-ı nā-şāyast 268b/17
v.-ı sahimnāk 163a/14
v.-ı ʿuẓmā235a/07, 285a/03
v.-ı vāhıya 260b/01

v.+lar 210a/11
v.+larnı 182b/11, 183b/07, 282a/07
v.+nı 183b/04, 198b/09, 199a/13, 217b/03, 218b/01, 219a/04, 222a/17, 286a/17, 287b/06, 288a/01
v.+nıñ 194b/14, 239b/13, 318a/04
v.+sı 220a/05, 291a/08
v.+sı 328a/11
v.+sı durur 202b/14, 203a/02, 203a/08, 274a/12, 275b/15, 276a/11, 277b/07, 280a/03, 280b/11, 281a/08, 285b/04, 287a/02, 288b/14, 304b/01, 319b/06
v.+sıda 173a/08, 299b/09
v.+sıdın soñra 201b/10, 204b/01, 298b/17, 309b/03
v.+sıdur 280a/15
[=103]
vāḳıʿa-güẕārlıġ Far. Olayı geçirme durumu, nakletme.
v. ḳıl- 203b/14
[=1]
vāḳıʿa-nigār Far. Olay resmeden.
v. (ḫāma-yı vāḳıʿa-nigār) 161a/08
[=1]
vāḳıʿa-raḳam Ar. Olay yazan.
v. (ḫāma-ı vāḳıʿa-raḳam) 217b/09
[=1]
vāḳıʿāt (< Ar. vāḳiʿāt) Olaylar.
v. 278a/15
v. (nasāyım-ı bahār-ı vāḳıʿāt) 156b/03
v.+ı 201a/04, 234a/06, 250b/12
v.+ı (futūḥāt-ı keşīru'l-vāḳıʿāt) 224b/01
v.-ı bāhıra 159a/15
v.-ı pasandīda 157b/06
v.-ı saʿādat-sımāt 279b/07
[=9]
vāḳıf Ar. Bir işten haberli olan.
v. u muṭṭalıʿ 269a/04
[=1]
vaḳīʿa Ar. Vaka, hadise.
v. (badāyıʿ-ı vaḳīʿa) 201a/06
[=1]
vaḳīḥa Ar. Hayasız, utanmaz.
v.+ġa (aʿmāl-ı vaḳīḥa) 333b/04
[=1]
vaḳt Ar. Vakit, zaman.
v. 164b/10, 201a/14, 225a/16
v. ara 259a/06
v.+da 169b/03, 174a/15, 178a/08, 210a/05, 237a/15, 283a/03, 284b/06, 287b/01, 323b/01
v.+ġaça 235a/02
v.+ı 159a/02, 179b/12, 180a/10, 205a/12, 216b/03, 255a/01, 255a/07, 303a/04
v.+ı (tañ vaḳtı) 303a/17
v.-ı masʿūd 229a/13
v.-ı Maymūn 216 a/10
v.-ı nuḥūsat241b/17
v.+ıda 174b/11, 233a/17, 268b/13, 270a/04, 273b/02, 290b/07, 294b/06, 295a/16, 313a/11, 320a/14, 321a/07, 321a/10
v.+ıda (tañ vaḳtı) 276a/05, 284b/01
v.+ıġa 260b/17
v. içre 215b/10
[=42]
vaḳtī Ar. Bir vakit.
v. 324a/04
[=1]
vālā Far. Yüksek, yüce.
v. (gerdūn-ı vālā) 225b/14
v. (ḥukm-ı vālā) 232a/05
v. (ışārat-ı vālā) 175a/11, 186a/17, 234a/01, 285a/09, 287a/11
v. (kevkebe-i vālā) 199a/07, 233b/03, 313a/12, 319a/05, 319a/17, 320a/12, 324b/13, 324b/17
v. (mevkib-i vālā) 164a/03, 167b/08
v. (şāh-ı vālā) 232b/14
v. bile (ışārat-ı lāzımu'l-bışārat-ı vālā) 283b/11
v. bile (ışārat-ı vālā) 172a/14, 176a/03, 198b/03, 239a/07, 288a/09
v. bile (kevkebe-i vālā) 322b/04
v. dék (çarḫ-ı vālā) 242a/03
v.+dın (kevkebe-i vālā) 313a/07
v.+dın (mevkib-i vālā) 169a/06
v.+ġa (gerdūn-ı vālā) 178a/08
v.+ġa (mevkib-i vālā) 177b/04
v.+nı (mevkib-i vālā) 162a/12
v.-yı avlıyā 314a/07
[=32]
vālā-güher Far. Elmas gibi değerli.
v. (dastūr-ı vālā-güher) 272a/14
v. (mīr-ı vālā-güher) 174b/17
[=2]

vālā-maḳām Far. Makamı yüce olan.
v. (ḥażrat-ı sulṭān-ı vālā-maḳām) 318b/09
[=1]
vālā-mekān Ar. Mekanı yüce olan.
v. 308b/17
[=1]
vālā-tabār Far. Soyu yüce olan.
v. (şāh-ı vālā-tabār) 312b/14
[=1]
valad Ar. Çocuk, oğul.
v. (Abdu'llāh Bég valad-ı Ḳara Bahādur Mīr-āb) 179b/05
v. (ʿAbdu'r-raḥmān Bég valad-ı Nıyāz Parvānçı) 209a/14
v. (ʿAbdu'r-raḥmān As valad-ı Panāh Nāyıb) 332b/01
v. (Allāh Naẓar Bay valad-ı Éş Nıyāz Bay) 277b/17
v. (Amīr Töre Murād Atalıḳ valad-ı Valī Atalıḳ) 296a/16
v. (ʿĀşur Bég Yüzbaşı valad-ı Teñri Berdi Bég) 295b/10
v. (Ata Nıyāz Bég valad-ı Bég Pūlād Atalıḳ) 202a/05
v. (Ata Nıyāz Bég valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳ) 206b/17
v. (Cahān-gīr Bég valad-ı ʿAbbās Ḳulı Atalıḳ) 172b/03
v. (Éş Murād Bég valad-ı Sulṭān Mīr-āb) 320b/07
v. (Ḫ (v)āca Cān Ḫ(v)āca valad-ı ʿUmar Ḫ(v)āca Naḳīb) 296b/14
v. (Ḥasan Murād Bég valad-ı Murād Bég) 179b/16
v. (İskender Atalıḳ valad-ı Yaḫşılıḳ Biy) 163a/09
v. (Ḳābil Toḳsaba valad-ı Buḫārī Dād-ḫ(v)āh) 207a/15
v. (Ḳıyat Muḥammad Cān Bég valad-ı Ḳutlı Muḥammad Inaḳ) 177a/10
v. (Ḳutluġ Muḥammad Bég valad-ı Ḥasan Murād Atalıḳ) 271a/04
v. (Manḳıt Amīr ʿAvaż Inaḳ valad-ı ʿInāyatu'llāh) 180a/16
v. (Muḥammad Murād Bég valad-ı Bég Pulād Atalıḳ) 293a/14
v. (Muḥammad Nıyāz Bég Maḥram valad-ı amcad-ı Ḫudāy Berdi Inaḳ) 306a/01,
v. (Mullā Davlat Naẓar valad-ı Orun Bay) 316b/01
v. (Salaḳ Bahādur valad-ı ʿAbdu'llāh Sar-dār) 273a/03
v. (Şīr Ġāzī Sulṭān valad-ı Ġāyıb Ḫān) 327b/09
v. (Ṭaġay Murād Bég valad-ı Valī Atalıḳ) 227a/14
v. (Töre Murād Atalıḳ valad-ı Valī Atalıḳ) 296a/16
v. (Yaḫşılıḳ Biy valad-ı Allāh Berdi Biy) 255a/14
v. (Yaʿḳūb Bég valad-ı Mūsā Parvānçı) 297a/01
v.-ı Ādıl Bég179a/14
v.-ı amcad 313b/10
v. -ı Mīr ʿAlī Dīvānbégi) 255a/10
v.- ı Muḥammad Naẓar Bég ibn Küçük Inaḳ 293b/11
v.-ı amcad-ı Seyyid Bāḳır Ḫ(v)āca Işan Seyyid Atayī 331a/15
v.-ı valad-ı Amīr Maʿṣūm Şāh Murād Atalıḳ 201a/12
v.-ı arşad 200a/05
v.-ı arşad-ı Seyyid Ata ḳaddasa'llahu asrāra-humā 205a/04
v.-ı arşad-ı Sulṭān Ḳuṭbu'd-dīn Muḥammad Ḫ(v)ārazmşāh) 223b/08
v.-ı saʿādat-ı payvand 278b/17
[=36]
valadān Far. Çocuklar, oğlanlar.
v. (Ādam Bahādur valadān-ı ʿAbdu'l-lah Sar-dār) 256a/11
v. (Ata Nıyāz Bég valadān-ı Bég Pūlād Atalıḳ) 206b/17, 210a/01
v.-ı amīr-ı kebīr ʿAvaż Biy Inaḳ 211b/10
[=4]
valādat Ar. Doğma, dünyaya gelme.
v. (şaraf-ı valādat) 216b/01
v.-ı humāyūn 214b/01
v.-ı humāyūn-ı saʿādat-numūn 216a/04
v.+ıdın (ayyām-ı valādat) 214b/05
v.+ıdın (şaraf-ı valādat) 216b/06
[=5]

valāyat-panāh Far. Sığınağı velilik olan.
v. (ḥażrat-ı valāyat-panāh) 336a/02
[=1]
vālıd (< Ar. vālid) Baba.
v.-ı büzürgvār 161a/02, 165a/12
[=2]
vālī Ar. Büyük bir memur, vali, mâlik.
v.-ı dīn 213b/16
v.+sı 166b/10, 171a/03, 197a/13, 201a/03, 201a/12, 240a/12, 250a/01, 255a/14, 267b/10, 273b/17, 277b/17, 309a/09, 333a/13, 333b/02
v.+sı durur érdi 296a/01
v.+sı durur érdiler 162a/14
[=17]
valī-ʿahdlik Veliaht olma durumu.
v. 164b/05
[=1]
valī-nıʿmatlik Nimet sahibi olma.
v. 230a/02
[=1]
Valī Atalıḳ ş.a. Muhammed Emin Inak'ın adamlarından Hassa Kuş Begi ile birlikte savaşmıştır. Tagay Murad Bey ve Töre Murad Atalık'ın babasıdır. Krş. **Amīr Valī Atalıḳ**
V. 262b/09
V.+nı (Ṭaġay Murād Bég valad-ı Valī Atalıḳ) 227a/14
V.+nıñ 183b/07, 218b/01
V. (Töre Murād Atalıḳ valad-ı Valī Atalıḳ) 296a/16
[=5]
vallāhu aʿlamu bi'ṣ-ṣavābi Ar. "Vallahi en doğrusunu Allah bilir." anlamında bir ibare.
v. 177b/11, 212a/03
[=2]
varʿ-pīşa Far. Kuşkucu, dikkatli.
v. (amīr-ı varʿ-pīşa) 334a/16
[=1]
varā (<Ar. varāʾ) Arka, geri, öte.
v.-yı Amuya 159b/03, 161a/16, 164a/17, 202b/04, 298b/05
[=5]
varā Ar. Halk, mahluk.
v. (muʿızzu'l-varā) 215a/08
[=1]
Varaġzān y.a. Hive'nin 9 km kuzeydoğusunda kalan bir yer.
V. ḥudūdı 236b/16
[=1]
varaḳ Ar. Kâğıt.
v. 228b/13, 230b/16, 241a/07
v. (Yekke-tāz-ı maydān-ı varaḳ) 159b/01
v.-ı dīvān-ḫāna 188b/08
[=5]
Vardanzi y.a. Gijduvan'ın kuzeybatısında yer alan bir köy.
V. 202b/07
[=1]
vārıd (<Ar. vārid) Gelen, ulaşan.
v. bol- 162a/11, 190a/17, 191a/02, 196b/17, 200a/10, 200b/15, 204a/09, 227b/14, 281a/15, 293b/05, 295b/10, 296a/13, 301a/01, 305b/01, 307a/07, 309b/06, 318a/08, 327a/14, 327b/12, 329b/15
v.-ı dar-bār-ı felek-madār 199b/17
[=21]
vārıṣu'l-umārati'l bi'l-ıstıḥḳāḳ Ar. "Güçlendirilmiş, güçlü beylerin varisi." anlamında bir övgü.
v. 295a/09
[=1]
varṭa Ar. Uçurum, kuyu gibi derin yer
v.+dın 287b/09
v.-ı ġam 221b/10
v.-ı helāket 166a/05, 277a/15, 300b/13
v.+sıda 205a/07
v.+sıġa 203a/06, 284b/15, 286b/07
[=9]
vaṣf Ar. Özellik, nitelik; övgü.
v.+ı 188a/15, 250b/04
v.-ı calīl 157b/10
v.+ın 167b/15, 250b/04
v.+ın ét- 255b/03
[=6]
vāṣıḳ (< Ar. vāṣiḳ) Kuvvetli.
v. (dalīl-ı vāṣıḳ) 313a/14
v. durur (racā-ı vāṣıḳ) 302b/15
[=2]
vāsıl Ar. Ulaşan, gelen.
v. ol- 302a/10
[=1]
vāsılīn Hakka erenler, yetişenler.

v. (afżalu'l-vāṣılīn) 205a/03
v. (burhānu'l-vāṣılīn) 190a/15
[=2]

vāsıṭa Ar. Aracı, araç.
v.+ı vāsıṭa-ı ʿuẓmā 310a/11
v.+sı bile 179b/15, 200b/16, 206a/05, 269a/12
[=5]

vasīʿ Ar. Açık, bol, geniş.
v. 188a/03, 244a/10, 247b/02
v. bol- 159b/11
[=4]

vasīla Ar. Sebep, bahane.
v. bile 254b/03
v.-ı şafāʿat 172b/08
v.-ı tamām 310a/11
[=3]

vaṣl Ar. Kavuşma, vuslat.
v. 228a/08
v. (durr-ı vaṣl) 211a/16
v.-ı ḥaḳ 211a/17
v.+ıġa 158a/07
v.+ıñ 189b/11
[=5]

vasvasa Ar. Kuruntu, vesvese.
v.-ı aşrār 292a/08
v.-ı şayṭanat 209b/16
v.+sı bile 333a/14
v. u sıʿāyat 169a/11
[=4]

vaṭan Ar. Vatan, yurt.
v. (calā-yı vaṭan) 206a/01, 334a/09
v.+da 214a/05
v.-ı aṣlī 306b/03
v.+larıġa 173a/06
[=5]

vāy Far. Kederlenme ünlemi.
v. 215a/03, 215a/03
[=2]

Vays Bay ş.a. Temür Gazi Han ve Hoca Kulı Inak'a katıldı. Abbas Atalık ile birlikte Uygur kalesini korumakta iken Yomut Kahir Kulı Serdar'a teslim edildi. O da Veys Bay'ın Hive'ye götürerek öldürdü.
V.+nıñ 171b/07
V.+nıñ (Tācī Atalıḳ ibn Vays Bay) 172b/02
[=2]

Vays Ḳulı Inaḳ bk. **Vays Ḳulı ʿInaḳ**
V. 299b/03
[=1]

Vays Ḳulı ʿInaḳ ş.a. Nayman'ın ileri gelenlerindendir. Avaz Inak'ın oğlu, Süyündük Bey'in babasıdır.
V. (Süyündük Bég ibn Vays Ḳulı ʿInaḳ) 293a/15
V.+nıñ 299b/02
[=2]

vaż' Ar. Duruş, hareket
v.-ı laṭīf 188a/01
v.+ıda 188a/05
[=2]

vazārat Ar. Vezirlik.
v.-ı dast-gāh 239b/02
[=1]

vazārat-maʾāb Far. Vezir.
v. 313b/04, 326b/17
v. (canāb-ı vazārat-maʾāb) 207a/10
[=3]

vazārat-panāh Far. Vezir.
v. 317b/07
[=1]

vaẓāyıf(< Ar. vażāʿif) Görevler, vazifeler
v. (ızdıyād-ı vaẓāyıf) 268a/06
v. bile (ızdıyād-ı vaẓāyıf) 165b/01, 335b/09
v. u marātıb 301b/15
v. u marsūmāt 171a/13
[=4]

vāżıḥ Ar. Açık, meydanda, belli.
v. 269a/12
v. u lāyıḥ bol- 283b/17, 299b/01
[=2]

vaż'ī Ar. Vaz'a mensup, onunla ilgili.
v. 302b/13
[=1]

vażīʿ Ar. Alçak, adi, bayağı.
v. u şarīf 174b/06, 191b/14
[=2]

vaẓīfa Ar. Vazife, görev.
v.+lar 206a/11
v.+sın manṣab u vaẓīfa) 268b/08
[=2]

vazīr Ar. Vezir.
v. 237b/03, 237b/06, 245a/16, 245b/02, 293b/07

v.-ı Āṣaf-sıyar 187b/12
v.-ı aʿẓam 167a/06, 241b/11, 254b/10, 259b/06, 265a/06
v.-ı farḫunda-sıyar 272a/14
v.-ı felek-ḳadr-ı rıfʿat-panāh 187b/14
v.-ı mükerrem 317b/08
v.-ı nīgū-şıyam 226a/04
v.-ı ṣāyıb-ı tadbīr 174a /02
[=16]

ve (Bağlama edatı) Ve. Manzum parçalarda her zaman u, ü şeklindedir. Krş. **u, ü**
v. 156b/03, 156b/03, 156b/04, 156b/05, 156b/06, 156b/07, 156b/08, 156b/08, 156b/08, 156b/10, 156b/10, 156b/11, 156b/12, 156b/13, 157a/01, 157a/03, 157a/04, 157a/08, 157a/08, 157a/09, 157a/15, 157a/15, 157a/15, 157a/16, 157a/17, 157b/02, 157b/04, 157b/04, 157b/06, 157b/06, 157b/07, 157b/10, 157b/11, 157b/13, 157b/15, 157b/16, 157b/17, 157b/17, 157b/17, 158a/02, 158a/04, 158a/05, 158a/13, 158a/13, 158a/14, 158a/17, 158b/02, 158b/02, 158b/03, 158b/08, 158b/09, 158b/09, 158b/09, 158b/11, 158b/12, 158b/12, 158b/14, 159a/01, 159a/01, 159a/02, 159a/03, 159a/07, 159a/08, 159a/09, 159a/10, 159a/10, 159a/11, 159a/12, 159a/12, 159a/12, 159a/12, 159a/13, 159a/13, 159a/14, 159a/15, 159a/17, 159b/06, 159b/07, 159b/08, 159b/12, 159b/14, 159b/15, 159b/16, 159b/16, 160a/01, 160a/03, 160a/07, 160a/09, 160a/09, 160a/11, 160a/11, 160a/12, 160b/02, 160b/03, 160b/04, 160b/04, 160b/04, 160b/04, 160b/05, 160b/06, 160b/06, 160b/07, 160b/07, 160b/10, 160b/11, 160b/12, 160b/14, 160b/15, 160b/15, 160b/16, 160b/17, 160b/17, 161a/03, 161a/03, 161a/04, 161a/05, 161a/07, 161a/09, 161a/13, 161a/13, 161a/17, 161b/01, 161b/03, 161b/03, 161b/04, 161b/06, 161b/06, 161b/06, 161b/06, 161b/06, 161b/07, 161b/08, 161b/10, 161b/12, 161b/16, 161b/17, 162a/03, 162a/06, 162a/07, 162a/08, 162a/10, 162a/10, 162a/12, 162a/14, 162b/02, 162b/02, 162b/03, 162b/06, 162b/11, 162b/11, 162b/12, 162b/15, 163a/01, 163a/01, 163a/01, 163a/01, 163a/02, 163a/02, 163a/08, 163a/08, 163a/08, 163a/09, 163a/10, 163a/10, 163a/11, 163a/12, 163a/13, 163a/13, 163a/14, 163a/14, 163a/14, 163a/16, 163a/16, 163a/17, 163b/01, 163b/01, 163b/01, 163b/02, 163b/02, 163b/03, 163b/04, 163b/04, 163b/04, 163b/06, 163b/06, 163b/09, 163b/11, 163b/13, 163b/14, 163b/15, 163b/15, 163b/17, 164a/03, 164a/09, 164a/10, 164a/13, 164a/14, 164a/15, 164a/15, 164a/16, 164a/17, 164b/03, 164b/04, 164b/04, 164b/04, 164b/04, 164b/06, 164b/07, 164b/10, 164b/13, 164b/16, 164b/17, 165a/01, 165a/01, 165a/02, 165a/02, 165a/04, 165a/08, 165a/13, 165a/13, 165a/13, 165a/14, 165a/14, 165a/15, 165a/15, 165a/16, 165a/16, 165a/17, 165a/17, 165a/17, 165b/01, 165b/01, 165b/02, 165b/03, 165b/03, 165b/05, 165b/07, 165b/07, 165b/09, 165b/09, 165b/10, 165b/10, 165b/11, 165b/13, 165b/14, 166a/02, 166a/04, 166a/09, 166a/10, 166a/11, 166a/11, 166a/12, 166a/12, 166a/13, 166a/15, 166b/03, 166b/04, 166b/05, 166b/06, 166b/07, 166b/07, 166b/07, 166b/08, 166b/08, 166b/11, 166b/12, 166b/14, 166b/16, 166b/17, 167a/01, 167a/01, 167a/02, 167a/02, 167a/04, 167a/08, 167a/10, 167a/11, 167a/11, 167a/12, 167a/12, 167b/02, 167b/02, 167b/03, 167b/04, 167b/06, 167b/07, 167b/07, 167b/09, 167b/10, 167b/12, 167b/13, 167b/15, 167b/16, 167b/16, 168a/10, 168a/11, 168a/13, 168a/13, 168a/15, 168a/15, 168a/17, 168b/03, 168b/04, 168b/08, 168b/09, 168b/10, 168b/13, 168b/13, 168b/14, 168b/16, 168b/16, 168b/16, 168b/17, 168b/17, 169a/02, 169a/02, 169a/04, 169a/05, 169a/06, 169a/08, 169a/10, 169a/11, 169a/13, 169a/15, 169a/15, 169a/16, 169b/01, 169b/01, 169b/03, 169b/03, 169b/08, 169b/09, 169b/10, 169b/13, 169b/14, 169b/14, 169b/15, 170a/02, 170a/04, 170a/06, 170a/09, 170a/12, 170a/17,

170a/17, 170b/02, 170b/04, 170b/05, 170b/05, 170b/09, 170b/14, 170b/15, 171a/01, 171a/01, 171a/02, 171a/02, 171a/06, 171a/09, 171a/10, 171a/10, 171a/10, 171a/11, 171a/12, 171a/13, 171a/13, 171a/13, 171a/14, 171a/17, 171a/17, 171a/17, 171b/01, 171b/02, 171b/02, 171b/03, 171b/03, 171b/07, 171b/07, 171b/08, 171b/13, 171b/14, 171b/14, 171b/15, 171b/15, 171b/16, 171b/16, 171b/17, 172a/02, 172a/03, 172a/03, 172a/03, 172a/04, 172a/04, 172a/06, 172a/08, 172a/09, 172a/09, 172a/15, 172b/01, 172b/02, 172b/03, 172b/03, 172b/03, 172b/04, 172b/04, 172b/05, 172b/07, 172b/07, 172b/07, 172b/07, 172b/07, 172b/09, 172b/10, 172b/11, 172b/12, 172b/15, 172b/15, 172b/15, 172b/16, 173a/01, 173a/02, 173a/03, 173a/03, 173a/04, 173a/06, 173a/09, 173a/12, 173a/12, 173a/12, 173a/12, 173a/13, 173a/14, 173a/15, 173b/01, 173b/02, 173b/03, 173b/03, 173b/04, 173b/06, 173b/11, 173b/13, 173b/14, 173b/14, 173b/17, 174a/01, 174a/01, 174a/04, 174a/06, 174a/06, 174a/08, 174a/09, 174a/12, 174a/17, 174a/17, 174b/01, 174b/06, 174b/06, 174b/07, 174b/09, 174b/10, 174b/11, 174b/14, 175a/04, 175a/04, 175a/06, 175a/07, 175a/09, 175a/09, 175a/14, 175b/05, 175b/06, 175b/07, 175b/09, 175b/09, 175b/10, 175b/10, 175b/13, 175b/13, 175b/15, 176a/01, 176a/03, 176a/04, 176a/04, 176a/07, 176a/13, 176a/15, 176b/01, 176b/06, 176b/10, 176b/11, 176b/17, 177a/03, 177a/07, 177a/09, 177a/09, 177a/10, 177a/10, 177a/12, 177a/13, 177a/14, 177a/15, 177b/01, 177b/02, 177b/03, 177b/04, 177b/07, 177b/08, 177b/11, 177b/13, 177b/13, 177b/16, 177b/16, 177b/16, 177b/17, 178a/01, 178a/02, 178a/04, 178a/04, 178a/05, 178a/05, 178a/10, 178a/14, 178a/14, 178a/15, 178a/16, 178a/16, 178b/01, 178b/01, 178b/08, 178b/08, 178b/10, 178b/12, 178b/16, 178b/16, 178b/17, 179a/05, 179a/06, 179a/06, 179a/07, 179a/09, 179a/12, 179a/13, 179a/14, 179a/14, 179b/02, 179b/03, 179b/05, 179b/07, 179b/08, 179b/08, 179b/09, 179b/11, 179b/13, 179b/14, 179b/14, 179b/16, 179b/17, 179b/17, 180a/01, 180a/02, 180a/03, 180a/06, 180a/07, 180a/07, 180a/09, 180a/11, 180a/12, 180a/17, 180b/03, 180b/04, 180b/05, 180b/08, 180b/08, 180b/09, 180b/09, 180b/10, 180b/12, 180b/12, 180b/13, 180b/14, 180b/15, 180b/15, 180b/16, 181a/04, 181a/06, 181a/09, 181a/15, 181b/02, 181b/03, 181b/03, 181b/05, 181b/09, 181b/11, 181b/13, 181b/14, 181b/16, 181b/17, 182a/01, 182a/01, 182a/05, 182a/08, 182a/10, 182a/11, 182a/13, 182a/14, 182a/17, 182a/17, 182b/02, 182b/05, 182b/06, 182b/07, 182b/08, 182b/08, 182b/13, 182b/15, 182b/15, 182b/16, 182b/16, 182b/16, 182b/17, 183a/01, 183a/02, 183a/03, 183a/04, 183a/06, 183a/06, 183a/07, 183a/07, 183a/10, 183a/10, 183a/13, 183a/16, 183a/16, 183b/02, 183b/10, 183b/12, 183b/14, 183b/15, 183b/16, 184a/04, 184a/05, 184a/06, 184a/12, 184b/04, 184b/05, 184b/08, 184b/11, 184b/13, 184b/13, 185a/04, 185a/08, 185a/10, 185a/11, 185a/12, 185a/12, 185a/13, 185a/14, 185a/15, 185b/01, 185b/02, 185b/03, 185b/03, 185b/07, 185b/10, 185b/14, 185b/15, 185b/16, 186a/01, 186a/02, 186a/03, 186a/03, 186a/05, 186a/06, 186a/07, 186a/10, 186a/11, 186a/11, 186a/12, 186a/13, 186a/14, 186a/15, 186a/15, 186a/16, 186a/16, 186a/17, 186b/01, 186b/02, 186b/04, 186b/04, 186b/04, 186b/05, 186b/05, 186b/05, 186b/07, 186b/08, 186b/09, 186b/09, 186b/11, 186b/12, 186b/13, 186b/14, 186b/15, 186b/16, 186b/16, 187a/01, 187a/02, 187a/03, 187a/03, 187a/04, 187a/04, 187a/06, 187a/06, 187a/08, 187a/09, 187a/10, 187a/11, 187a/12, 187a/17, 187b/01, 187b/02, 187b/04, 187b/05, 187b/07, 187b/08, 187b/11, 187b/11, 187b/12, 187b/13, 187b/14, 187b/15, 188a/02, 188a/05, 188a/06, 188a/10, 188a/11, 188a/12, 188a/14,

188a/14, 188a/16, 188a/17, 188a/17, 188a/17, 188b/01, 188b/01, 188b/02, 188b/03, 188b/03, 188b/04, 188b/05, 188b/07, 188b/09, 188b/11, 188b/15, 188b/17, 189a/02, 189a/03, 189a/04, 189a/10, 189a/13, 189b/01, 189b/03, 189b/04, 189b/06, 189b/10, 189b/13, 189b/13, 189b/14, 189b/15, 189b/15, 190a/02, 190a/04, 190a/05, 190a/06, 190a/07, 190a/09, 190a/11, 190a/14, 190a/16, 190b/01, 190b/01, 190b/03, 190b/03, 190b/04, 190b/10, 190b/12, 190b/12, 190b/13, 190b/14, 190b/17, 191a/01, 191a/02, 191a/02, 191a/04, 191a/05, 191a/06, 191a/07, 191a/15, 191a/16, 191a/17, 191b/04, 191b/08, 191b/09, 191b/09, 191b/09, 191b/09, 191b/11, 191b/12, 191b/13, 191b/13, 191b/13, 191b/14, 191b/15, 191b/16, 191b/17, 191b/17, 192a/03, 192a/03, 192a/04, 192a/10, 192a/12, 192a/13, 192a/15, 192a/15, 192a/17, 192b/01, 192b/02, 192b/02, 192b/04, 192b/07, 192b/12, 193a/01, 193a/02, 193a/04, 193a/11, 193a/12, 193a/15, 193b/01, 193b/01, 193b/02, 193b/03, 193b/03, 193b/04, 193b/06, 193b/07, 193b/09, 193b/11, 193b/11, 193b/13, 193b/14, 193b/16, 193b/17, 193b/17, 194a/01, 194a/01, 194a/02, 194a/02, 194a/07, 194a/08, 194a/08, 194a/09, 194a/09, 194a/10, 194a/10, 194a/11, 194a/11, 194a/11, 194a/12, 194a/12, 194a/13, 194a/13, 194a/13, 194a/14, 194a/15, 194a/16, 194a/17, 194b/03, 194b/08, 194b/09, 194b/09, 194b/10, 194b/11, 194b/11, 194b/11, 194b/12, 194b/13, 195a/03, 195a/04, 195a/13, 195a/16, 195a/17, 195b/05, 195b/07, 195b/11, 195b/13, 195b/13, 195b/14, 195b/15, 195b/16, 195b/17, 195b/17, 196a/01, 196a/05, 196a/09, 196a/10, 196a/12, 196a/17, 196b/03, 196b/03, 196b/03, 196b/04, 196b/05, 196b/05, 196b/09, 196b/10, 196b/10, 196b/12, 196b/12, 196b/13, 196b/17, 197a/02, 197a/04, 197a/06, 197a/06, 197a/11, 197a/14, 197b/03, 197b/04, 197b/04, 197b/06, 197b/06, 197b/06, 197b/09, 197b/10, 197b/11, 197b/13, 197b/13, 197b/16, 197b/16, 197b/16, 198a/04, 198a/10, 198a/12, 198a/12, 198a/13, 198a/14, 198a/14, 198a/16, 198a/17, 198b/02, 198b/03, 198b/03, 198b/05, 198b/05, 198b/05, 198b/06, 198b/08, 198b/09, 198b/14, 198b/15, 198b/15, 198b/15, 199a/02, 199a/02, 199a/03, 199a/07, 199a/07, 199a/09, 199a/10, 199a/11, 199a/12, 199a/13, 199a/14, 199b/05, 199b/11, 199b/14, 199b/15, 199b/15, 200a/02, 200a/02, 200a/03, 200a/05, 200a/07, 200a/08, 200a/08, 200a/11, 200a/12, 200a/13, 200a/14, 200a/14, 200a/15, 200b/01, 200b/02, 200b/03, 200b/04, 200b/04, 200b/07, 200b/07, 200b/08, 200b/08, 200b/09, 200b/09, 200b/10, 200b/12, 200b/15, 200b/15, 200b/15, 201a/02, 201a/02, 201a/04, 201a/05, 201a/05, 201a/07, 201a/09, 201a/10, 201a/10, 201a/10, 201a/10, 201a/10, 201a/11, 201a/13, 201a/14, 201a/15, 201a/16, 201b/05, 201b/08, 201b/08, 201b/11, 201b/14, 201b/14, 201b/17, 202a/03, 202a/09, 202a/09, 202a/11, 202a/14, 202a/15, 202a/16, 202a/17, 202b/02, 202b/07, 202b/08, 202b/08, 202b/13, 202b/17, 203a/03, 203a/06, 203a/10, 203a/11, 203a/13, 203a/17, 203a/17, 203b/02, 203b/02, 203b/05, 203b/05, 203b/07, 203b/07, 203b/11, 203b/12, 203b/13, 203b/15, 203b/16, 203b/17, 203b/17, 204a/05, 204a/06, 204a/12, 204a/12, 204a/12, 204a/13, 204a/13, 204a/13, 204a/16, 204b/02, 204b/03, 204b/04, 204b/05, 204b/06, 204b/13, 204b/15, 204b/15, 205a/08, 205a/09, 205a/09, 205a/12, 205a/13, 205a/16, 205b/01, 205b/01, 205b/02, 205b/05, 205b/07, 205b/08, 205b/10, 205b/10, 205b/12, 205b/12, 205b/13, 205b/13, 205b/13, 205b/16, 206a/01, 206a/04, 206a/04, 206a/04, 206a/04, 206a/06, 206a/08, 206a/08, 206a/08, 206a/10, 206a/13, 206a/14, 206a/15, 206a/15, 206a/16, 206a/17, 206b/02, 206b/02, 206b/04, 206b/06, 206b/08, 206b/12, 206b/13, 206b/13, 206b/13, 206b/14, 206b/14, 206b/14,

206b/15, 206b/16, 206b/16, 206b/17, 206b/17, 206b/17, 207a/01, 207a/04, 207a/07, 207a/12, 207a/12, 207a/13, 207a/16, 207a/17, 207b/02, 207b/04, 207b/05, 207b/05, 207b/07, 207b/08, 207b/09, 207b/10, 208a/01, 208a/02, 208a/02, 208a/03, 208a/06, 208a/09, 208a/10, 208a/11, 208a/14, 208b/08, 208b/10, 208b/11, 208b/14, 208b/16, 208b/16, 208b/17, 208b/17, 209a/01, 209a/03, 209a/03, 209a/03, 209a/04, 209a/04, 209a/04, 209a/04, 209a/05, 209a/05, 209a/05, 209a/06, 209a/07, 209a/08, 209a/10, 209a/11, 209a/11, 209a/12, 209a/13, 209a/13, 209a/13, 209a/16, 209b/01, 209b/02, 209b/04, 209b/04, 209b/04, 209b/06, 209b/07, 209b/07, 209b/15, 209b/16, 210a/01, 210a/06, 210a/09, 210a/11, 210a/13, 210a/15, 210b/02, 210b/03, 210b/06, 210b/06, 210b/13, 210b/15, 210b/15, 210b/17, 211a/04, 211a/08, 211a/09, 211a/10, 211a/12, 211a/12, 211b/01, 211b/02, 211b/02, 211b/02, 211b/02, 211b/04, 211b/06, 211b/06, 211b/06, 211b/07, 211b/07, 211b/08, 211b/08, 211b/09, 211b/09, 211b/09, 211b/10, 211b/10, 211b/11, 211b/12, 211b/12, 211b/12, 211b/12, 211b/13, 211b/13, 211b/14, 211b/14, 211b/15, 211b/15, 211b/16, 211b/16, 212a/01, 212a/01, 212a/02, 212a/08, 212a/12, 212a/12, 212a/15, 212b/01, 212b/01, 212b/03, 212b/06, 212b/07, 212b/07, 212b/11, 212b/13, 212b/13, 212b/15, 212b/17, 213a/03, 213a/04, 213a/05, 213a/06, 213a/06, 213a/08, 213a/09, 213a/11, 213a/11, 213a/12, 213a/13, 213a/13, 213a/17, 213a/17, 213b/02, 213b/13, 213b/14, 213b/15, 214a/04, 214b/01, 214b/03, 214b/03, 214b/09, 214b/10, 214b/14, 215a/05, 215a/10, 215b/07, 215b/08, 215b/09, 215b/12, 215b/13, 215b/14, 216a/06, 216a/07, 216a/09, 216a/11, 216a/11, 216a/17, 216b/01, 216b/03, 216b/07, 216b/08, 216b/08, 216b/09, 216b/10, 216b/10, 216b/14, 216b/15, 216b/15, 216b/15, 216b/16, 216b/17, 217a/01, 217a/05, 217a/11, 217a/12, 217a/13, 217a/13, 217a/15, 217a/16, 217a/17, 217b/01, 217b/01, 217b/01, 217b/02, 217b/06, 217b/11, 217b/14, 217b/15, 217b/16, 217b/17, 217b/17, 218a/02, 218a/03, 218a/03, 218a/04, 218a/04, 218a/06, 218a/07, 218a/09, 218a/13, 218a/13, 218a/14, 218a/14, 218a/17, 218b/02, 218b/05, 218b/08, 218b/15, 218b/15, 218b/16, 218b/16, 218b/17, 218b/17, 219a/07, 219a/09, 219a/09, 219a/12, 219a/12, 219a/13, 219a/14, 219a/14, 219a/14, 219a/15, 219b/02, 219b/07, 219b/13, 219b/13, 219b/14, 219b/14, 219b/16, 219b/17, 220a/02, 220a/06, 220a/07, 220a/09, 220a/09, 220a/14, 220a/14, 220a/15, 220a/15, 220a/16, 220b/02, 220b/03, 220b/07, 220b/08, 220b/14, 220b/14, 220b/14, 221a/01, 221a/02, 221a/06, 221a/07, 221a/15, 221a/16, 221b/04, 221b/04, 221b/05, 221b/06, 221b/12, 221b/13, 222a/04, 222a/04, 222a/05, 222a/06, 222a/09, 222a/09, 222a/12, 222b/01, 222b/04, 222b/04, 222b/04, 222b/08, 222b/08, 222b/10, 222b/17, 223a/01, 223a/04, 223a/08, 223a/08, 223a/08, 223a/08, 223a/15, 223b/01, 223b/02, 223b/06, 223b/13, 223b/14, 223b/16, 224a/01, 224a/02, 224a/03, 224a/11, 224a/11, 224a/13, 224a/14, 224a/16, 224a/16, 224a/16, 224b/01, 224b/06, 224b/09, 224b/10, 224b/13, 224b/13, 224b/13, 224b/13, 224b/14, 224b/14, 224b/14, 224b/14, 224b/15, 224b/16, 224b/16, 224b/17, 225a/03, 225a/03, 225a/04, 225a/14, 225a/15, 225a/16, 225b/04, 225b/05, 225b/06, 225b/07, 225b/07, 225b/08, 225b/09, 225b/11, 225b/12, 225b/12, 226a/03, 226a/04, 226a/04, 226a/05, 226a/06, 226a/06, 226a/07, 226a/07, 226a/07, 226a/08, 226a/09, 226a/12, 226a/13, 226a/14, 226a/15, 226a/15, 226a/16, 226b/01, 226b/01, 226b/02, 226b/03, 226b/05, 226b/05, 226b/06, 226b/09, 226b/12, 226b/13, 226b/13, 226b/13, 226b/15, 226b/16, 226b/17, 227a/04, 227a/04, 227a/06, 227a/10, 227a/11, 227a/14, 227a/14, 227a/17,

227b/02, 227b/02, 227b/07, 227b/08, 227b/08, 227b/10, 227b/12, 227b/13, 227b/14, 227b/16, 227b/17, 228a/01, 228a/02, 228a/04, 228a/06, 228a/09, 228a/10, 228a/10, 228a/14, 228a/15, 228a/17, 228a/17, 228b/01, 228b/01, 228b/01, 228b/03, 228b/07, 228b/11, 228b/14, 228b/15, 228b/16, 228b/17, 229a/01, 229a/02, 229a/03, 229a/03, 229a/03, 229a/10, 229a/11, 229a/12, 229a/14, 229a/14, 229b/04, 229b/08, 229b/08, 229b/09, 229b/12, 229b/13, 229b/14, 229b/14, 229b/14, 229b/16, 229b/16, 229b/17, 230a/01, 230a/03, 230a/03, 230a/05, 230a/10, 230a/11, 230a/12, 230a/13, 230a/14, 230a/14, 230a/15, 230a/16, 230b/01, 230b/02, 230b/03, 230b/05, 230b/06, 230b/07, 230b/10, 230b/11, 230b/11, 230b/14, 231a/01, 231a/02, 231a/03, 231a/03, 231a/04, 231a/05, 231a/07, 231a/11, 231a/15, 231a/15, 231a/16, 231b/02, 231b/03, 231b/03, 231b/04, 231b/04, 231b/09, 231b/11, 231b/12, 231b/15, 231b/15, 231b/16, 232a/01, 232a/01, 232a/02, 232a/02, 232a/06, 232a/07, 232a/10, 232a/10, 232a/11, 232a/11, 232a/12, 232a/13, 232a/15, 232b/01, 232b/01, 232b/02, 232b/02, 232b/04, 232b/05, 232b/11, 232b/15, 232b/16, 232b/17, 232b/17, 233a/01, 233a/03, 233a/04, 233a/05, 233a/07, 233a/07, 233a/09, 233a/12, 233a/13, 233a/15, 233a/17, 233b/01, 233b/03, 233b/03, 233b/05, 233b/06, 233b/08, 233b/08, 233b/08, 233b/12, 233b/13, 233b/13, 233b/15, 234a/01, 234a/02, 234a/03, 234a/05, 234a/09, 234a/13, 234a/13, 234a/14, 234b/02, 234b/02, 234b/11, 234b/12, 234b/15, 235a/01, 235a/01, 235a/03, 235a/05, 235a/06, 235a/07, 235a/07, 235a/08, 235a/10, 235a/13, 235a/15, 235a/16, 235a/17, 235b/01, 235b/01, 235b/04, 235b/07, 235b/07, 235b/08, 235b/09, 235b/09, 235b/10, 235b/10, 235b/11, 235b/16, 235b/16, 236a/02, 236a/04, 236a/05, 236a/07, 236a/09, 236a/11, 236a/11, 236a/15, 236b/03, 236b/04, 236b/06, 236b/08, 236b/09, 236b/09, 236b/10, 236b/17, 237a/04, 237a/05, 237a/07, 237a/09, 237a/09, 237a/09, 237a/10, 237a/11, 237a/13, 237a/14, 237a/17, 237b/01, 237b/02, 237b/02, 237b/02, 237b/03, 237b/04, 237b/05, 237b/10, 237b/14, 237b/17, 237b/17, 238a/01, 238a/02, 238a/03, 238a/04, 238a/04, 238a/04, 238a/05, 238a/06, 238a/06, 238a/07, 238a/07, 238a/09, 238a/12, 238a/15, 238a/16, 238a/16, 238a/17, 238b/01, 238b/01, 238b/03, 238b/04, 238b/07, 238b/10, 238b/11, 238b/12, 238b/14, 238b/14, 238b/16, 239a/01, 239a/010, 239a/010, 239a/010, 239a/010, 239a/015, 239a/11, 239a/12, 239a/13, 239a/13, 239b/01, 239b/01, 239b/01, 239b/02, 239b/03, 239b/04, 239b/05, 239b/07, 239b/08, 239b/14, 239b/15, 239b/16, 239b/16, 239b/17, 239b/17, 240a/01, 240a/01, 240a/09, 240a/14, 240a/14, 240a/15, 240a/16, 240b/02, 240b/02, 240b/03, 240b/05, 240b/07, 240b/10, 240b/15, 240b/15, 240b/17, 241a/01, 241a/02, 241a/03, 241a/04, 241a/05, 241a/06, 241a/09, 241a/10, 241a/10, 241a/16, 241a/17, 241b/01, 241b/06, 241b/06, 241b/07, 241b/07, 241b/08, 241b/08, 241b/08, 241b/09, 241b/10, 241b/12, 241b/12, 241b/12, 241b/13, 241b/13, 241b/14, 241b/16, 241b/17, 242a/01, 242a/06, 242a/09, 242a/15, 242a/16, 242b/06, 242b/07, 242b/08, 242b/09, 242b/11, 242b/12, 242b/13, 242b/14, 242b/14, 242b/15, 242b/16, 243a/03, 243a/05, 243a/14, 243a/15, 243a/16, 243a/17, 243b/06, 243b/07, 243b/07, 243b/09, 243b/16, 243b/17, 244a/02, 244a/03, 244a/03, 244a/05, 244a/05, 244a/07, 244a/08, 244a/09, 244a/10, 244a/13, 244b/08, 244b/10, 244b/12, 244b/14, 244b/17, 245a/04, 245a/04, 245a/07, 245a/08, 245a/08, 245a/12, 245a/13, 245a/13, 245a/15, 245a/15, 245a/16, 245a/16, 245a/16, 245a/17, 245b/02, 245b/02, 245b/03, 245b/03, 245b/05, 245b/05, 245b/06, 245b/12, 245b/14, 245b/15, 246a/02, 246a/04, 246a/09, 246a/10,

246a/11, 246b/05, 246b/16, 247a/01, 247a/02, 247a/02, 247a/05, 247a/06, 247a/07, 247a/11, 247a/14, 247a/16, 247b/02, 247b/02, 247b/05, 247b/08, 247b/10, 247b/11, 247b/13, 247b/13, 247b/14, 247b/15, 247b/16, 248a/01, 248a/01, 248a/01, 248a/01, 248a/02, 248a/03, 248a/05, 248a/07, 248a/09, 248a/09, 248a/15, 248a/16, 248a/16, 248b/01, 248b/07, 248b/08, 248b/13, 249a/01, 249a/02, 249a/02, 249a/06, 249a/12, 249a/15, 249a/15, 249a/16, 249a/17, 249a/17, 249a/17, 249b/01, 249b/03, 249b/05, 249b/05, 249b/06, 249b/06, 249b/06, 249b/08, 250a/01, 250a/02, 250a/03, 250a/05, 250a/07, 250a/08, 250a/08, 250a/08, 250a/09, 250a/11, 250a/16, 250b/05, 250b/09, 250b/11, 250b/11, 250b/13, 250b/14, 250b/15, 250b/16, 250b/16, 250b/17, 251a/01, 251a/04, 251a/04, 251a/06, 251a/06, 251a/07, 251a/08, 251a/08, 251a/09, 251a/09, 251a/10, 251a/11, 251a/12, 251a/15, 251a/15, 251a/15, 251a/16, 251b/03, 251b/08, 251b/09, 251b/09, 251b/09, 251b/10, 251b/11, 251b/11, 251b/12, 251b/12, 251b/15, 251b/15, 251b/16, 252a/02, 252a/02, 252a/04, 252a/04, 252a/04, 252a/05, 252a/09, 252a/09, 252a/10, 252a/12, 252a/12, 252a/12, 252a/13, 252a/17, 252b/01, 252b/03, 252b/06, 252b/06, 252b/08, 252b/08, 252b/09, 252b/10, 252b/10, 252b/11, 252b/12, 252b/12, 252b/13, 252b/15, 252b/15, 252b/16, 252b/16, 252b/17, 253a/01, 253a/02, 253a/04, 253a/06, 253a/07, 253a/07, 253a/08, 253a/09, 253a/10, 253a/11, 253a/11, 253a/12, 253a/12, 253a/13, 253a/14, 253a/14, 253b/01, 253b/02, 253b/03, 253b/04, 253b/05, 253b/06, 253b/08, 253b/09, 253b/11, 253b/12, 253b/13, 253b/13, 253b/14, 253b/14, 253b/14, 253b/17, 254a/01, 254a/07, 254a/09, 254a/14, 254a/14, 254a/15, 254b/02, 254b/02, 254b/07, 254b/08, 254b/09, 254b/09, 254b/09, 254b/09, 254b/10, 254b/11, 254b/13, 254b/14, 254b/14, 254b/14, 254b/15, 254b/16, 254b/17, 255a/02, 255a/03, 255a/05, 255a/07, 255a/08, 255a/09, 255a/10, 255a/13, 255a/17, 255b/04, 255b/05, 255b/05, 255b/07, 255b/08, 255b/08, 255b/11, 255b/12, 255b/13, 255b/14, 255b/15, 255b/16, 256a/03, 256a/06, 256a/06, 256a/07, 256a/08, 256a/08, 256a/08, 256a/11, 256a/11, 256a/11, 256a/12, 256a/14, 256a/16, 256a/16, 256b/03, 256b/04, 256b/04, 256b/08, 256b/08, 256b/09, 256b/09, 256b/12, 256b/15, 256b/15, 256b/17, 257a/08, 257a/12, 257a/14, 257a/17, 257b/01, 257b/01, 257b/02, 257b/04, 257b/05, 257b/05, 257b/07, 257b/12, 257b/13, 257b/13, 257b/14, 257b/15, 257b/17, 258a/02, 258a/02, 258a/03, 258a/03, 258a/05, 258a/06, 258a/07, 258a/07, 258a/08, 258a/08, 258a/10, 258a/11, 258a/11, 258a/12, 258a/13, 258a/14, 258a/15, 258a/15, 258b/03, 258b/12, 258b/13, 259a/07, 259a/10, 259a/10, 259a/10, 259a/15, 259a/16, 259a/16, 259a/16, 259a/17, 259b/02, 259b/04, 259b/04, 259b/05, 259b/05, 259b/06, 259b/08, 259b/10, 259b/13, 259b/14, 259b/17, 260a/01, 260a/01, 260a/07, 260a/09, 260a/09, 260a/09, 260a/10, 260b/01, 260b/02, 260b/02, 260b/03, 260b/06, 260b/07, 260b/10, 260b/12, 260b/16, 260b/16, 260b/17, 261a/01, 261a/02, 261a/04, 261a/07, 261a/07, 261a/07, 261a/15, 261b/02, 261b/04, 261b/06, 261b/06, 261b/06, 261b/07, 261b/07, 261b/08, 261b/09, 261b/09, 261b/11, 261b/13, 261b/15, 262a/01, 262a/02, 262a/04, 262a/04, 262a/07, 262b/03, 262b/07, 262b/09, 262b/09, 262b/09, 262b/10, 262b/11, 262b/12, 262b/12, 262b/14, 262b/14, 262b/15, 262b/15, 262b/15, 262b/15, 262b/15, 262b/16, 262b/16, 262b/16, 262b/16, 262b/17, 262b/17, 262b/17, 263a/01, 263a/02, 263a/02, 263a/02, 263a/02, 263a/02, 263a/03, 263a/03, 263a/03, 263a/04, 263a/04, 263a/04, 263a/05, 263a/06, 263a/07, 263a/07, 263a/07, 263a/07, 263a/07, 263a/08, 263a/08, 263a/08, 263a/08, 263a/08,

263a/09, 263a/09, 263a/10, 263a/10, 263a/10, 263a/11, 263a/12, 263a/12, 263a/12, 263a/13, 263a/14, 263b/01, 263b/04, 263b/04, 263b/05, 263b/13, 264a/06, 264a/11, 264a/13, 264b/01, 264b/01, 264b/01, 264b/01, 264b/04, 264b/04, 264b/05, 264b/09, 264b/11, 264b/11, 264b/12, 264b/13, 264b/13, 264b/14, 264b/17, 265a/016, 265a/02, 265a/02, 265a/03, 265a/03, 265a/04, 265a/06, 265a/06, 265a/07, 265a/09, 265a/10, 265a/13, 265a/13, 265b/04, 265b/06, 265b/13, 266a/01, 266a/01, 266a/04, 266a/05, 266a/06, 266a/08, 266a/09, 266a/10, 266a/11, 266a/14, 266b/02, 266b/04, 266b/05, 266b/06, 266b/07, 266b/07, 266b/08, 266b/09, 266b/09, 266b/13, 266b/15, 266b/17, 267a/09, 267a/13, 267a/16, 267a/17, 267b/03, 267b/06, 267b/06, 267b/07, 267b/11, 267b/12, 267b/13, 267b/13, 267b/17, 268a/05, 268a/06, 268a/07, 268a/08, 268a/09, 268a/10, 268a/10, 268a/13, 268a/13, 268a/14, 268a/15, 268a/17, 268a/17, 268b/01, 268b/02, 268b/05, 268b/06, 268b/07, 268b/08, 268b/08, 268b/09, 268b/11, 268b/12, 268b/12, 268b/14, 268b/15, 268b/15, 268b/16, 268b/17, 268b/17, 269a/01, 269a/04, 269a/04, 269a/06, 269a/09, 269a/12, 269a/12, 269a/13, 269a/14, 269b/05, 269b/13, 269b/13, 269b/14, 269b/14, 269b/17, 269b/17, 270a/01, 270a/03, 270a/14, 270a/16, 270b/02, 270b/03, 270b/11, 270b/13, 270b/14, 270b/17, 271a/02, 271a/05, 271a/07, 271a/08, 271a/12, 271a/13, 271a/13, 271a/13, 271a/13, 271b/02, 271b/02, 271b/04, 271b/07, 271b/09, 271b/10, 271b/10, 271b/11, 271b/11, 271b/13, 271b/13, 271b/15, 271b/17, 272a/01, 272a/02, 272a/03, 272a/03, 272a/04, 272a/04, 272a/09, 272a/09, 272a/10, 272a/11, 272a/13, 272a/13, 272a/13, 272a/13, 272a/14, 272a/14, 272a/14, 272a/14, 272a/14, 272a/14, 272a/16, 272a/16, 272a/16, 272a/16, 272a/17, 272a/17, 272b/02, 272b/07, 272b/07, 272b/11, 272b/13, 272b/16, 273a/02, 273a/03, 273a/07, 273a/09, 273a/14, 273a/15, 273b/02, 273b/02, 273b/02, 273b/03, 273b/04, 273b/06, 273b/11, 273b/16, 273b/16, 273b/17, 273b/17, 274a/03, 274a/09, 274a/10, 274a/10, 274a/14, 274a/14, 274a/15, 274a/16, 274b/01, 274b/02, 274b/03, 274b/03, 274b/06, 274b/06, 274b/12, 274b/12, 274b/12, 274b/13, 275a/03, 275a/03, 275a/03, 275a/04, 275a/05, 275a/06, 275a/09, 275a/09, 275a/10, 275a/13, 275a/17, 275b/01, 275b/02, 275b/03, 275b/07, 275b/09, 275b/09, 275b/10, 275b/13, 275b/14, 275b/14, 275b/15, 276a/02, 276a/03, 276a/05, 276a/06, 276a/07, 276a/08, 276a/08, 276a/08, 276a/15, 276a/16, 276a/17, 276b/01, 276b/03, 276b/04, 276b/04, 276b/05, 276b/06, 276b/06, 276b/11, 276b/13, 276b/13, 276b/17, 276b/17, 277a/01, 277a/03, 277a/04, 277a/05, 277a/06, 277a/07, 277a/07, 277a/09, 277a/09, 277a/10, 277a/10, 277a/11, 277a/12, 277a/12, 277a/13, 277a/14, 277a/14, 277a/15, 277b/02, 277b/03, 277b/06, 277b/07, 277b/08, 277b/09, 277b/09, 278a/01, 278a/02, 278a/08, 278a/08, 278a/10, 278a/10, 278a/11, 278a/11, 278a/12, 278a/17, 278b/01, 278b/05, 278b/06, 278b/07, 278b/09, 278b/10, 278b/10, 278b/11, 278b/12, 278b/13, 278b/14, 278b/15, 278b/17, 279a/01, 279a/01, 279a/04, 279a/05, 279a/05, 279a/06, 279a/10, 279a/12, 279a/13, 279a/14, 279a/16, 279a/17, 279b/02, 279b/05, 279b/13, 279b/14, 279b/14, 279b/16, 279b/17, 279b/17, 280a/01, 280a/02, 280a/02, 280a/02, 280a/04, 280a/08, 280a/08, 280a/09, 280a/13, 280a/16, 280b/01, 280b/02, 280b/03, 280b/03, 280b/03, 280b/03, 280b/04, 280b/09, 280b/13, 280b/14, 281a/01, 281a/09, 281a/10, 281a/10, 281a/10, 281a/10, 281a/12, 281a/13, 281a/13, 281a/13, 281a/13, 281a/14, 281a/16, 281b/01, 281b/06, 281b/06, 281b/10, 281b/13, 281b/14, 281b/16, 281b/16, 282a/01, 282a/02, 282a/02, 282a/04, 282a/05, 282a/07, 282a/09, 282a/10,

282a/12, 282a/15, 282a/17, 282b/02, 282b/05, 282b/06, 282b/06, 282b/07, 282b/08, 282b/09, 282b/09, 282b/11, 282b/13, 282b/14, 282b/16, 283a/02, 283a/04, 283a/05, 283a/06, 283a/08, 283a/09, 283a/11, 283a/11, 283a/11, 283a/12, 283a/15, 283a/15, 283b/01, 283b/02, 283b/02, 283b/03, 283b/04, 283b/05, 283b/05, 283b/05, 283b/06, 283b/10, 283b/12, 283b/13, 283b/14, 283b/15, 284a/02, 284a/11, 284a/11, 284a/13, 284b/05, 284b/05, 284b/05, 284b/06, 284b/06, 284b/07, 284b/08, 284b/10, 284b/10, 284b/11, 284b/12, 284b/13, 284b/13, 284b/13, 284b/17, 284b/17, 284b/17, 284b/17, 285a/01, 285a/01, 285a/01, 285a/03, 285a/04, 285a/06, 285a/06, 285a/06, 285a/07, 285a/08, 285a/09, 285a/10, 285a/13, 285a/13, 285a/14, 285a/15, 285b/02, 285b/05, 285b/08, 285b/09, 285b/09, 285b/09, 285b/11, 285b/12, 285b/12, 285b/13, 285b/16, 285b/17, 286a/01, 286a/01, 286a/02, 286a/03, 286a/04, 286a/05, 286a/06, 286a/06, 286a/07, 286a/08, 286a/08, 286a/09, 286a/15, 286a/16, 286b/06, 286b/08, 286b/09, 286b/10, 286b/10, 286b/11, 286b/12, 286b/12, 286b/13, 286b/15, 286b/17, 287a/03, 287a/04, 287a/04, 287a/05, 287a/08, 287a/12, 287a/12, 287a/14, 287a/16, 287a/17, 287b/01, 287b/03, 287b/03, 287b/05, 287b/07, 287b/08, 287b/09, 287b/09, 287b/10, 287b/10, 287b/11, 287b/16, 288a/04, 288a/10, 288a/11, 288a/11, 288a/13, 288a/14, 288a/15, 288a/16, 288a/17, 288b/01, 288b/03, 288b/04, 288b/05, 288b/06, 288b/07, 288b/07, 288b/08, 288b/08, 288b/08, 288b/11, 288b/17, 288b/17, 289a/01, 289a/02, 289a/02, 289a/02, 289a/03, 289a/03, 289a/04, 289a/04, 289a/04, 289a/05, 289a/05, 289a/05, 289a/07, 289a/08, 289a/14, 289a/14, 289a/15, 289b/02, 289b/10, 289b/14, 289b/14, 290a/02, 290a/03, 290a/05, 290a/05, 290a/06, 290a/07, 290a/08, 290a/11, 290a/11, 290a/14, 290a/15, 290a/15, 290a/15, 290b/04, 290b/04, 290b/06, 290b/07, 290b/08, 290b/12, 290b/14, 291a/02, 291a/03, 291a/04, 291a/06, 291a/08, 291a/13, 291a/15, 291a/15, 291a/16, 291a/16, 291a/17, 291b/02, 291b/04, 291b/04, 291b/04, 291b/12, 291b/13, 292a/01, 292a/01, 292a/05, 292a/06, 292a/08, 292a/08, 292a/12, 292a/16, 292b/02, 292b/02, 292b/02, 292b/05, 292b/07, 292b/11, 292b/11, 292b/11, 292b/12, 292b/12, 292b/14, 292b/16, 293a/01, 293a/05, 293a/07, 293a/07, 293a/08, 293a/12, 293a/14, 293a/14, 293a/15, 293a/15, 293a/16, 293a/16, 293b/03, 293b/07, 293b/07, 293b/10, 293b/14, 293b/17, 293b/17, 293b/17, 294a/01, 294a/03, 294a/10, 294a/10, 294a/10, 294a/11, 294a/12, 294a/13, 294a/17, 294b/01, 294b/01, 294b/01, 294b/02, 294b/02, 294b/03, 294b/04, 294b/08, 294b/08, 294b/12, 295a/07, 295a/11, 295a/13, 295a/15, 295a/17, 295b/01, 295b/02, 295b/04, 295b/04, 295b/12, 295b/15, 295b/15, 295b/16, 295b/17, 296a/01, 296a/02, 296a/08, 296a/08, 296a/10, 296a/11, 296a/12, 296a/12, 296a/13, 296a/16, 296a/17, 296a/17, 296a/17, 296b/01, 296b/01, 296b/01, 296b/01, 296b/02, 296b/02, 296b/03, 296b/04, 296b/04, 296b/04, 296b/13, 296b/14, 296b/14, 296b/15, 296b/17, 297a/03, 297a/09, 297a/10, 297a/11, 297a/12, 297a/13, 297a/17, 297b/01, 297b/01, 297b/02, 297b/02, 297b/02, 297b/02, 297b/02, 297b/02, 297b/03, 297b/03, 297b/04, 297b/04, 297b/04, 297b/04, 297b/04, 297b/05, 297b/05, 297b/12, 297b/12, 297b/15, 297b/16, 297b/17, 297b/17, 297b/17, 298a/01, 298a/04, 298a/08, 298a/09, 298a/09, 298a/10, 298a/10, 298a/12, 298a/14, 298a/17, 298b/01, 298b/01, 298b/01, 298b/03, 298b/09, 298b/14, 299a/01, 299a/02, 299a/04, 299a/06, 299a/08, 299a/08, 299a/08, 299a/13, 299b/01, 299b/02, 299b/05, 299b/11, 299b/12, 299b/12, 299b/17, 300a/02, 300a/03, 300a/03, 300a/09, 300a/09, 300a/12, 300a/12, 300a/15, 300a/16, 300a/17, 300b/03,

300b/06, 300b/06, 300b/10, 300b/11, 300b/11, 300b/13, 300b/14, 300b/14, 301a/07, 301a/12, 301a/13, 301a/15, 301a/16, 301b/01, 301b/01, 301b/08, 301b/08, 301b/09, 301b/10, 301b/10, 301b/12, 301b/12, 301b/12, 301b/12, 301b/13, 301b/14, 301b/15, 301b/15, 301b/16, 302a/01, 302a/01, 302a/01, 302a/01, 302a/02, 302a/04, 302a/11, 302a/15, 302a/16, 302a/17, 302b/02, 302b/02, 302b/03, 302b/06, 302b/08, 302b/09, 302b/11, 302b/13, 302b/14, 302b/14, 302b/15, 302b/16, 302b/16, 302b/16, 302b/17, 302b/17, 303a/01, 303a/01, 303a/03, 303a/04, 303a/10, 303a/11, 303a/12, 303b/02, 303b/02, 303b/04, 303b/05, 303b/07, 303b/07, 303b/13, 303b/14, 304a/01, 304a/02, 304a/02, 304a/05, 304a/10, 304a/11, 304a/14, 304a/14, 304a/15, 304b/04, 304b/05, 304b/06, 304b/07, 304b/07, 304b/09, 304b/15, 304b/15, 304b/16, 304b/16, 305a/02, 305a/06, 305a/09, 305a/12, 305a/14, 305a/14, 305a/14, 305b/01, 305b/02, 305b/03, 305b/03, 305b/08, 305b/08, 305b/09, 305b/09, 305b/09, 305b/09, 305b/09, 305b/10, 305b/10, 305b/13, 305b/15, 305b/17, 306a/01, 306a/02, 306a/03, 306a/04, 306a/05, 306a/05, 306a/05, 306a/06, 306a/07, 306a/10, 306a/14, 306a/14, 306a/14, 306a/15, 306a/16, 306b/02, 306b/03, 306b/04, 306b/07, 306b/10, 306b/13, 306b/13, 306b/13, 306b/14, 307a/02, 307a/07, 307a/08, 307a/08, 307a/08, 307a/12, 307a/13, 307a/13, 307a/13, 307a/17, 307b/02, 307b/03, 307b/04, 307b/05, 307b/12, 307b/12, 307b/13, 307b/15, 308a/08, 308a/08, 308a/10, 308a/12, 308a/13, 308a/14, 308a/16, 308a/17, 308b/01, 308b/04, 308b/05, 308b/06, 308b/08, 308b/09, 308b/10, 308b/10, 308b/11, 308b/13, 308b/14, 309a/07, 309a/09, 309a/11, 309a/15, 309a/16, 309a/16, 309a/17, 309b/01, 309b/04, 309b/04, 309b/09, 309b/16, 309b/17, 310a/03, 310a/03, 310a/07, 310a/09, 310a/09, 310a/11, 310a/14, 310a/16, 310a/16, 310a/17, 310b/02, 310b/06, 310b/06, 310b/06, 310b/09, 310b/09, 310b/10, 310b/12, 310b/14, 311a/01, 311a/01, 311a/03, 311a/04, 311a/07, 311a/08, 311a/08, 311a/10, 311a/11, 311a/15, 311a/17, 311b/01, 311b/10, 311b/11, 311b/12, 311b/13, 311b/16, 311b/17, 312a/03, 312a/07, 312a/07, 312a/09, 312a/12, 312a/12, 312a/14, 312b/01, 312b/02, 312b/05, 312b/07, 312b/11, 312b/12, 312b/12, 312b/13, 313a/02, 313a/03, 313a/03, 313a/03, 313a/04, 313a/05, 313a/05, 313a/05, 313a/06, 313a/08, 313a/10, 313a/17, 313b/01, 313b/02, 313b/04, 313b/08, 313b/09, 313b/13, 313b/15, 314a/01, 314a/03, 314a/04, 314a/04, 314a/04, 314a/06, 314a/07, 314a/17, 314a/17, 314b/03, 314b/04, 314b/04, 314b/04, 314b/06, 314b/07, 314b/07, 314b/08, 314b/10, 314b/11, 314b/15, 314b/16, 314b/16, 315a/01, 315a/02, 315a/02, 315a/03, 315a/03, 315a/04, 315a/06, 315a/10, 315a/10, 315a/12, 315a/13, 315b/03, 315b/06, 315b/10, 315b/10, 315b/11, 315b/12, 315b/13, 315b/14, 316a/02, 316a/04, 316a/04, 316a/04, 316a/05, 316a/08, 316a/12, 316a/12, 316a/16, 316b/01, 316b/01, 316b/03, 316b/03, 316b/04, 316b/12, 316b/12, 316b/14, 316b/14, 316b/15, 316b/17, 317a/03, 317a/03, 317a/05, 317a/05, 317a/06, 317a/06, 317a/07, 317a/08, 317a/09, 317a/09, 317a/12, 317a/13, 317a/16, 317a/16, 317a/17, 317a/17, 317a/17, 317a/17, 317b/02, 317b/07, 317b/08, 317b/11, 317b/14, 317b/15, 318a/01, 318a/07, 318a/08, 318a/09, 318a/09, 318a/11, 318a/11, 318a/12, 318a/13, 318a/13, 318a/15, 318b/01, 318b/03, 318b/03, 318b/03, 318b/04, 318b/04, 318b/04, 318b/05, 318b/06, 318b/07, 318b/07, 318b/08, 318b/09, 318b/10, 318b/11, 318b/17, 319a/03, 319a/04, 319a/07, 319a/07, 319a/08, 319a/09, 319a/12, 319a/13, 319a/13, 319a/14, 319a/15, 319a/15, 319a/15, 319a/17, 319b/01, 319b/03, 319b/03, 319b/04, 319b/04, 319b/07, 319b/07, 319b/08, 319b/10,

319b/13, 319b/15, 319b/15, 319b/16, 319b/17, 319b/17, 320a/01, 320a/02, 320a/03, 320a/05, 320a/06, 320a/06, 320a/07, 320a/07, 320a/08, 320a/09, 320a/11, 320a/16, 320a/17, 320b/02, 320b/02, 320b/03, 320b/03, 320b/05, 320b/05, 320b/06, 320b/06, 320b/07, 320b/07, 320b/07, 320b/09, 320b/11, 320b/11, 320b/11, 320b/12, 320b/12, 320b/13, 320b/14, 320b/14, 320b/15, 320b/15, 320b/16, 320b/16, 320b/16, 320b/17, 320b/17, 321a/09, 321a/11, 321a/12, 321a/12, 321a/14, 321a/15, 321a/16, 321a/17, 321b/02, 321b/03, 321b/11, 321b/13, 321b/15, 321b/16, 321b/16, 322a/06, 322a/06, 322a/07, 322a/08, 322a/12, 322a/12, 322a/12, 322a/13, 322a/13, 322a/14, 322a/14, 322a/14, 322b/02, 322b/03, 322b/04, 322b/08, 322b/11, 322b/15, 322b/16, 322b/16, 322b/17, 323a/02, 323a/10, 323a/11, 323a/12, 323a/12, 323a/14, 323a/14, 323b/03, 323b/04, 323b/06, 323b/07, 323b/08, 323b/08, 323b/09, 323b/10, 323b/10, 323b/10, 323b/12, 323b/13, 323b/15, 324a/03, 324a/11, 324b/02, 324b/02, 324b/04, 324b/07, 324b/10, 324b/10, 324b/11, 324b/12, 325a/01, 325a/05, 325a/07, 325a/08, 325a/09, 325a/09, 325a/13, 325a/14, 325a/14, 325a/15, 325a/15, 325a/16, 325a/17, 325b/01, 325b/01, 325b/02, 325b/03, 325b/04, 325b/05, 325b/06, 325b/06, 325b/07, 325b/12, 325b/13, 325b/14, 325b/15, 325b/17, 326a/02, 326a/02, 326a/03, 326a/04, 326a/07, 326a/08, 326a/10, 326a/16, 326a/17, 326a/17, 326b/01, 326b/02, 326b/04, 326b/07, 326b/10, 326b/10, 326b/10, 326b/11, 326b/11, 326b/11, 326b/12, 326b/13, 326b/16, 327a/01, 327a/02, 327a/06, 327a/10, 327a/11, 327a/14, 327a/15, 327a/15, 327a/16, 327a/16, 327b/05, 327b/05, 327b/06, 327b/10, 327b/14, 327b/17, 328a/02, 328a/03, 328a/05, 328a/09, 328a/09, 328a/09, 328a/09, 328a/10, 328a/13, 328a/14, 328b/02, 328b/05, 328b/05, 328b/06, 328b/10, 328b/12, 328b/15, 329a/02, 329a/08, 329a/09, 329a/10, 329a/11, 329a/14, 329b/01, 329b/02, 329b/04, 329b/05, 329b/06, 329b/07, 329b/07, 329b/07, 329b/08, 329b/09, 329b/10, 329b/10, 329b/13, 329b/14, 329b/16, 330a/01, 330a/04, 330a/08, 330a/12, 330a/12, 330a/12, 330a/14, 330a/16, 330b/01, 330b/04, 330b/06, 330b/08, 330b/09, 330b/10, 330b/13, 331a/01, 331a/07, 331a/12, 331b/03, 331b/03, 331b/03, 331b/05, 331b/06, 331b/06, 331b/08, 331b/11, 331b/11, 331b/12, 331b/12, 331b/12, 331b/15, 331b/17, 332a/04, 332a/07, 332a/07, 332a/08, 332a/08, 332a/09, 332a/09, 332a/11, 332a/13, 332a/16, 332b/01, 332b/02, 332b/03, 332b/07, 332b/09, 332b/09, 332b/09, 332b/11, 332b/12, 332b/14, 332b/15, 332b/16, 332b/17, 333a/05, 333a/06, 333a/09, 333a/09, 333a/10, 333a/10, 333a/10, 333a/11, 333a/11, 333a/11, 333a/12, 333a/12, 333a/13, 333a/13, 333a/14, 333a/14, 333a/15, 333a/15, 333a/16, 333a/16, 333b/01, 333b/02, 333b/04, 333b/06, 333b/07, 333b/07, 333b/09, 333b/09, 333b/10, 333b/10, 333b/11, 333b/11, 333b/12, 333b/13, 333b/13, 333b/14, 333b/15, 333b/16, 333b/17, 333b/17, 334a/01, 334a/04, 334a/04, 334a/05, 334a/05, 334a/06, 334a/08, 334a/08, 334a/08, 334a/08, 334a/10, 334a/11, 334a/12, 334a/12, 334a/13, 334a/14, 334a/15, 334a/15, 334a/16, 334a/17, 334b/01, 334b/01, 334b/02, 334b/03, 334b/03, 334b/05, 334b/07, 334b/08, 334b/11, 334b/11, 334b/13, 334b/14, 334b/14, 334b/15, 334b/15, 334b/16, 334b/16, 334b/17, 335a/01, 335a/03, 335a/03, 335a/03, 335a/04, 335a/05, 335a/06, 335a/10, 335a/10, 335a/12, 335a/13, 335a/13, 335a/14, 335a/14, 335a/14, 335a/15, 335a/15, 335b/01, 335b/02, 335b/02, 335b/04, 335b/05, 335b/05, 335b/06, 335b/07, 335b/07, 335b/08, 335b/08, 335b/09, 335b/09, 335b/09, 335b/09, 335b/09, 335b/10, 335b/13, 335b/13, 335b/14, 335b/14, 335b/14, 335b/14, 335b/14, 335b/15, 335b/15,

335b/17, 335b/17, 336a/03, 336a/04, 336a/05, 336a/06, 336a/11
[=3897]
ve’s-salām Ar. İşte o kadar, artık bitti.
v. 181a/04
[=1]
velī Far. Fakat, ama.
v. 158a/11, 159b/11, 164b/11, 169b/08, 170a/02, 184a/01, 188a/05, 188a/08, 212a/13, 212a/16, 214a/08, 214a/09, 215a/10, 215a/14, 220b/01, 223a/12, 246a/15, 246a/16, 246a/17, 246b/01, 255a/17, 259a/06, 260b/06, 262a/14, 303b/10, 304a/09, 304a/09, 316a/01, 316a/05, 316a/07, 322b/10, 322b/12
[=32]
velīkin Far. Ama, ancak.
v. 162a/02, 165b/14, 175b/08, 226b/11, 239b/13, 241b/17, 266b/11, 275b/06
[=8]
veyā Far. Veya, ya da.
v. 176a/14, 333a/13
[=2]
vıcha Ar. Taraf, yön. Krş. **vıchat**
v.-ı hımmat 335a/01
[=1]
vıchat bk. **vıcha**
v.-ı hımmat 172a/10
[=1]
vıfāḳ (< Ar. vifāḳ) Samimi anlaşmak, barış, uygunluk.
v.+dın 334b/07
[=1]
vılāyāt (< Ar. vilāyat) Vilayet, memleket, il.
v. 333a/13
v. (mülk u vılayat) 333a/16
v.+da (kişver u vılayat) 315a/10
v.+ġa 270a/12
v.+ıġa 223b/09
v.+lar 179b/02
[=6]
vılāyāt (< Ar. vilāyāt) Vilayetler, memleketler, iller.
v.+ınıñ 219b/11
v.+nıñ 219b/11
[=2]
vılāyat-ıntısāb Ar. Vilayete bağlı olan.
v. 243a/12
v.+lardın (canāb-ı vılāyat-ıntısāb)
[=2]
vırd (< Ar. vird) Dua.
v.-ı zabān ḳıl- “Diline dolama.”172a/04, 177b/11
2. Susamışlık.
v.+ım 294b/12
[=3]
vışāl (< Ar. viṣāl) Kavusma, vuslat.
v. (navīd-ı vışāl) 217a/06
v.-ı çaşma 233b/07
v.+ıñ ile 223b/05
[=3]
vīrān Far. Yıkık, harap olmuş, perişan.
v. (ḫarāb u vīrān bol-) 302b/02
v. (maftūḥ u vīrān ḳıl-) 204a/13
v. bol- 163a/01, 189a/11, 192b/13
v.+dur 198a/16
v.+émes 222a/12
[=7]
vīrāna Far. Yıkıntı alan, harap yer.
v.+nı 188b/13
[=1]
vīrānlıġ Viran olma durumu.
v. yét- 230a/08
[=1]
vucūd Ar. Varlık; beden.
v. 216a/07, 216a/12, 260b/04
v. (gevher-i vucūd-ı humāyūn) 164a/08
v. (muvāfıḳ-ı marām-ı vucūd) 325b/06
v. bol- 175a/06
v.+ı 282b/04
v.-ı nā-masʿūd282b/02
v.-ı saʿādat-numūd 217b/16
v.-ı ẕī-cūd 327a/15
v.+ın (ḫarman-ı vucūd) 185a/09, 221a/05
v.+ını 260b/05
v.+ların 289a/15
v.+larınıñ 281a/17
v. uñnı 335b/14
[=16]
vufūr Ar. Çokluk, bolluk.
v.-ı farāsat 227b/08, 230a/14
v.-ı muruvvat 228a/14, 228b/15
v.-ı şacāʿat 221b/12

[=5]
vuḥūş Ar. Yaban hayvanları, vahşiler.
v. u ṭuyūr 242a/16, 245a/12, 318b/10
[=3]
vuḳūʿ Ar. Meydana gelme, cereyan etme.
v.+ġa 186a/11, 186a/16
v.+ġa yét- 171a/09
v.+ıdın 256b/01
v.+ıdın burun 260b/12
v.+ıġa 268a/16
v. tap- 179b/03, 201a/16, 208a/01, 214b/03, 214b/03, 216a/06, 220a/14, 228b/07, 234a/06, 295b/14, 296a/15, 310b/01, 329a/01, 331a/02, 334b/09
[=21]
vuḳūf Ar. Bir konu hakkında geniş bilgi sahibi olma.
v. (ṣāḥıb-ı vuḳūf) 187b/13
[=1]
vurūd Ar. Giriş, geliş.
v. (bahār-ı vurūd-ı maymanat-ḥuṣūl) 167b/02
v. ét- 243b/03
v.+ı bile (şaʿşaʿa-ı vurūd) 327a/04
v.+ıdın 319b/14
[=4]
vusʿat Ar. Genişlik.
v.+ıdın 292b/12
[=1]
vusʿat-ābād Far. Geniş.
v. 159b/06
[=1]
vuṣḳa Ar. Çok sağlam, pek kuvvetli.
v.+sıġa (ʿurvatu'l-**vuṣḳa**) 304b/15
[=1]
vuṣūl Ar. Ulaşma, gelme.
v. (mutaraṣṣıd-ı vuṣūl) 311a/15
v.+ı bile 242b/12, 317b/02, 331b/14
v.+ıdın 162a/13, 162b/09, 253b/09
v.+ıdın (āvāza-ı vuṣūl) 205b/02
v.+ınıñ 306b/05, 308b/02
[=10]
vuzarā (Ar. vuzarāʾ) Vezirler.
v.-yı kirām 261b/06
[=1]
vużūḥ Ar. Açık ve belli olma.
v.+ġa (manaṣṣa-ı vużūḥ) 332b/16
[=1]

Y

yā I Far. (Bağlama edatı). Veya, ya.
y. 158b/13, 199b/10, 332a/10
[=3]
yā II Ar. (Seslenme ünlemi). Ey!
y. Rabb 325b/13, 336a/08
[=2]
ya Yay
y. +dın 218b/12
y.+dın (goşa-ı yadın) 263b/15
[=2]
Ya'cūc Ma'cūc k.a. Kuranda adı geçen iki kavim. [İslami inaçlara göre kıyametin kopacağını gösteren belirtiler arasında bu iki kavmin ya ortaya çıkışı da vardır.]
Y.+nıñ 275b/01
[=1]
yābır Far. Tımar.
y.'n-nūr 299a/12
[=1]
yabu Yük arabasını çeken beygir, yük atı.
y. 270a/13
[=1]
yabūsat Ar. Kuruluk, nemsizlik, rutubetsizlik.
y. 316a/02
[=1]
yad Ar. El.
y.-ı bayżā "En beyaz el" :Hz. Musanın Firauna karşı; mucize olarak ışıklı görünen parlak eli 220a/06
[=1]
yād-āvarlıḳ Hatırlama.
y. ḳıl- 300a/09
[=1]
yād-gār Far. Anı, hatıra, yadigar.
y. 213a/05
y. ḳal- 211b/03
[=2]
Yād-gār Ḫān Çingizī ş.a. Abulgazi Han'ın babası olup soyu Şıban Han'dan Cengiz Han'a kadar uzanır.
Y.+niñ (Abu'l-ġazī Ḫān ibn Yād-gār Ḫān Çingizī) 229a/09
[=1]
yaġ- (Yağmur vb.) Gökten yere düşmek, yağmak.

y.-ıp 170a/07, 321a/07, 323a/12
yamġur yaġ- 321a/07
[=3]
yaġ Yağ
y. ile 168a/09
[=1]
yaġaç Ağaç.
y. 198b/15, 315a/04
y. érse 184a/17
y.+ı 248b/10
2. Uzunluk ölçüsü, fersah (Yaklaşık olarak 6 km.'lik yol).
y. (bir yaġaç yol) 247a/07
[=5]
yaġaçlıḳ Ağaçlık, fundalık.
y. 247b/02
[=1]
yaġdu Aydınlık, ısık.
y. 232b/13
[=1]
yaġdur- (Yağmur vb.) Gökten yere indirmek, yağdırmak.
y.-sa 219b/03
y.-up 162b/13, 232b/03
y.-up dururlar 233b/15
[=4]
yaġı Düşman, hasım.
y. 176b/14, 176b/15, 296b/11
y.+ġa 255a/02
y.-ı vaḳāḥat-şıʿār 226b/06
y.+nıñ 183a/15, 183b/06
[=7]
yaġı-gerlik Düşmanlık, hasımlık, muhalefet.
y. 236b/05
y. (ahl-ı yaġı-gerlik) 294b/06
[=2]
yaġıḳ- Düşman olmak, düşmanlık beklemek
y.-ıp 299b/03
[=1]
yaġmā Far. Yagma, çapul, akın.
y.+sıġa 180b/17
[=1]
yaḫşı Güzel, iyi, hoş.
y. 182b/07, 185a/13, 200a/06, 205a/17, 226a/07, 240b/14, 245a/04, 245b/14, 246a/09, 247a/17, 255b/03, 282a/08, 289a/11, 289b/05
y. bol- 213a/03
y.+ları 180a/04
y.+larımız 179a/01
[=19]
Yaḫşı Murād Bég ş.a. Beg Pulad Atalık'ın oğullarından biridir.
Y. 172b/07
Y.+ni 203b/17
Y. valad-ı Bég Pūlad Atalıḳ 237b/14
[=3]
yaḫşıġına Güzelce, yakısıklıca.
y. 176b/08, 245a/03, 246a/08, 310b/09
[=4]
yaḫşılıġ bk. **yaḫşılıḳ**
y. 187b/04
y. eyle- 201b/09
[=2]
yahşılıḳ İyilik, güzellik. Krş. **yaḫşılıġ**
y. 247a/17, 247a/17, 299b/14
y. édi 255b/02
y.+nı 240a/04
[=5]
Yaḫşılıḳ Biy ş.a Kıpçak valisi olup metinde yakışıklılığı övülmüştür.
Y. 247a/13, 250a/01
y. (İskender Atalıḳ valad-ı Yaḫşılıḳ Biy) 163a/09
Y.+niñ 290b/04
Y. valad-ı Allāh Berdi Biy 255a/14
[=5]
Yaḫşılıḳ Parvānçı ş.a. Ḳañlınıñn ileri gelenlerinden olup Muhammed Bey ve On Tört Uruknun askeri ile birlikte düşmanla savaştığı belirtilmiştir.
Y. 194a/13, 262b/09, 272a/13
Y.+nı 280b/09
[=4]
yahşıraḳ Daha güzel, daha iyi.
y. 306a/08
[=1]
yaḳa Giyeceklerin boyun kenarına gelen kısmı.
y. 273b/12
y.+sı dék 162b/06
y.+sıdın 222a/09, 222a/15, 269b/12
[=5]
yaḳala- Yakalamak, tutmak.
y.-p 196b/11
[=1]

yaḳalaş- Birbirinin yakasını tutmak, birbiriyle yaka paça olmak.
y.-maḳġa 186b/02
[=1]
yaḳın Yakın, uzak olmayan.
y. 191a/15, 193b/15, 228b/04, 244b/17, 247a/04, 249b/02, 258a/06, 323b/07
y.+da 298b/17, 303a/16
y. durur érdi 218b/02
y. érdi 194a/17
y.+ıdın 174a/11
[=13]
yaḳīn Ar. Kesin,sağlam bilgi.
y. (şāh-ı mülk-ı yaḳīn) 157a/11
y.+bil- 219b/02
y.+dın (ahl-ı yaḳīn) 243b/03
y.+ı (fażāyıl-ı yaḳīn) 216b/07
[=4]
Yaʿḳūb Aḳa ş.a. Kutluk Murad Inak'ın adamlarından biridir.
Y.+nı 241b/12
[=1]
Yaʿḳūb Bég ş.a. Musa Parvançının oğludur.
Y. valad-ı Mūsā Parvānçı 296b/17
[=1]
Yaʿḳūb Ḫ(v)āca ş.a. Çavdurlu olup isyancılara karşı savaşmıştır.
Y.+nıñ 253a/09
[=1]
Yaʿḳūb Ḫ(v)āca Raʾīs ş.a. Metinde Kutluk Murad Inak ile birlikte esir düştüğü belirtilmiştir.
Y. 211b/14
[=1]
yāḳūt-nāb Ar. Saf yakut.
y. (laʿl-ı sīrāb [u] yāḳūt-nāb) 255a/17
y. bol- 162a/10
[=2]
yāl Far. Yiğit.
y.-ı Rustam-āyīn 223a/08
y.-ı şīr-dıl 283b/04
y.+lar 169b/06, 193a/12, 198a/07, 264a/01
y.+lardın 297b/06
[=7]
Yalangaç Ḳumı y.a. Ak Yakış yakınlarında bir yer.
Y.+nıñ 319a/06
[=1]
yalañ Yalın.
y. (ayaḳ yalañ "Yalın ayak.")285a/06
[=1]
yalav Parlaklık, alev; bayrak
y. (gulgūn-ı yalav) 165b/16
y.+ıġa 296a/07
y.+lar 186a/09
y.+ları 260a/06
[=4]
yalda- Atın yelesinden tutmak.
y.-p 223a/03
[=1]
yalın Alev.
y. 263b/09
y. bol- 163a/06
y.+dur 212b/10
[=3]
yalınlıġ Alevli.
y. 165b/16
[=1]
yaman Kötü.
y. 325a/08
y. bol- 213a/03, 240a/03
y. érür 212b/14
y.+lar 180a/05
y.+lardın 179a/01
y.+larġa 176a/11
y.+larıdın 180a/04
[=8]
Yaman Uyġur y.a.Hankah'ın doğusunda, Amu Derya kıyısında bir yer.
Y. 244b/16
Y.+ġa 207a/09
y. ḥudūdı 298a/16
[=3]
yamanlıġ Kötülük
y. 175b/08
y.+da 299b/13
y.+dın (yamanlıġdın) 240a/04
y.+lar 299b/13
[=4]
yamġur Yağmur.
y. yaġ- 321a/07
[=1]
Yamġurlı nahrı y.a. Güyük Kale ile Hoca Eli arasında bir nehir.

Y. 162b/01, 168b/11
[=2]

yamīn Ar. Sağ taraf.
y. (yasār u yamīn) 260a/10
[=1]

yan 1. Yan, cihet, taraf.
y. (bir yan) 236a/12
y. (her yan) 185b/10, 193a/15, 198a/08, 226b/09, 232b/07, 232b/09, 239b/07, 244a/11, 252a/16, 287a/10, 296b/13, 297a/07, 302a/13, 303a/07, 315b/17, 321a/05, 325b/13
y. (ol yan) 321b/11
y.+dın 233b/15, 233b/16, 245a/10, 245b/17, 263a/15, 287a/07, 296b/06
y.+dın (her yan) 189a/10, 218a/10
y.+dın (ikki yan) 294a/14
y.+ġa (bir yan) 236a/12
y.+ġa (bu yan) 323a/02
y.+ġa (her yan) 254a/05
y.+ıġa 182a/02, 293b/13
2. Birlikte olma ifade eder, yanında olma bildirir
y.+ıda 304a/10
y.+larıda 180b/16
[=36]

yan- Dönmek.
y.-dı 202b/14, 244b/10, 246a/09
y.-dılar 226b/14, 330b/02
[=5]

yana (Edat) 1. Yine, tekrar, ikinci defa, bir defa daha.
y. 157b/06, 161a/15, 165b/17, 168a/08, 171b/01, 171b/05, 173a/06, 173a/07, 173a/08, 174b/09, 175a/10, 175b/10, 177a/06, 178b/12, 180b/05, 180b/06, 182a/04, 182b/06, 182b/15, 183a/14, 184b/08, 185a/05, 186a/03, 186b/11, 187a/05, 188a/06, 192b/08, 196a/10, 197b/04, 198b/07, 198b/11, 201b/06, 201b/17, 202b/02, 203b/13, 207a/15, 212a/10, 212b/03, 212b/05, 212b/11, 222a/16, 224a/06, 230b/03, 234a/17, 234b/12, 237a/17, 239b/06, 241b/07, 241b/08, 243a/07, 244a/12, 244b/08, 244b/09, 248a/12, 250a/08, 250a/13, 250b/01, 250b/02, 256a/11, 260a/05, 265a/17, 265b/08, 268b/06, 268b/11, 274a/10, 275b/09, 278b/01, 278b/06, 278b/10, 278b/15, 283a/15, 286b/16, 287a/04, 287a/08, 287a/08, 289b/07, 290a/15, 291a/09, 291b/14, 295b/04, 298b/15, 298b/17, 299a/07, 299b/12, 302a/04, 305a/09, 306a/06, 312a/14, 312b/13, 313a/01, 313a/01, 317a/04, 321a/01, 321b/12, 324a/11, 324b/10, 324b/15, 325a/03, 325a/06, 325a/07, 325a/09, 325a/09, 325a/13, 325b/11, 327b/11, 333b/16, 334a/08, 334a/13, 334b/01
2. Başka, diğer, başkaları
y.+larnı 212b/04
[=110]

yandaş- Yaklaşmak, yanaşmak.
y.-ur 248b/12
[=1]

yaʿnī Ar. Bundan maksat, demek, demek isteniyor ki, yani. Krş. **aʿnī**
y. 166b/02, 171a/01, 187a/15, 201a/06, 206b/10, 230b/16, 252a/11, 261a/14, 263a/11, 270b/04, 270b/16, 278b/16, 282a/17, 283a/03, 292b/06, 292b/17, 293b/01, 296a/03, 301b/13, 309b/16, 317a/16, 319b/02, 319b/06, 323b/10, 324a/17, 335a/01
[=26]

yañı Yeni.
y. 175b/01, 288b/02, 295a/12
y.+dın 169a/08, 170b/10, 208b/12, 209b/01
[=7]

Yañı Arıġ y.a. Hive'nin yaklaşık olarak 18 km. doğusundadır. Krş. **Yañı Arıḳ**
Y. 201a/02
Y. ayaḳı 302b/10
[=2]

Yañı Arıḳ bk. **Yañı Arıġ**
Y. 295a/07
[=1]

Yañı Daryā y.a. Sir Derya yakınlarında bir nehir. Krş. **Yañı Téñiz**.
Y. 240a/10, 245b/09, 308b/08, 308b/12, 310a/01, 310a/17, 310b/13, 311a/16, 311b/01, 312a/10, 316b/07, 322a/07
Y. ahlı 326b/16
Y. dağı 279b/12
Y.+dın 316b/02

Y.+ġa 316b/11, 316b/12
Y.+ġaça 310a/06
Y. kenārı 206a/06, 240a/11, 240b/16
Y.+nıñ 279b/16, 310b/16, 323a/03, 324b/08
[=25]

Yañı Ḳalʿa y.a. Hive yakınlarında bir yer.
Y. 254a/06, 256a/06, 293a/01
Y.+da 178b/09
Y.+ġa 178b/09
Y.+nıñ 273a/09
Y.-yı Ḫıtāyī 178b/06
[=7]

Yañı Ḳalʿalı Ḫıtāy bk. **Yañı Ḳalʿalıḳ Ḫıtāy**
Y.+nı 276b/08
[=1]

Yañı Ḳalʿalıġ Ḫıtāy bk. **Yañı Ḳalʿalıḳ Ḫıtāy**
Y. 276b/16
[=1]

Yañı Ḳalʿalıḳ Ḫıtāy y.a. Köhne Ürgenç yakınlarında bir yer. Krş. **Yañı Ḳalʿalıġ Ḫıtāy, Yañı Ḳalʿalı Ḫıtāy**
Y. 276b/11
[=1]

Yañı Şahar y.a. Vezir şehrinin mahallelerinden birisi.
Y. 322a/14
[=1]

Yañı Téñiz bk. **Yañı Daryā**
Y. 321a/12
[=1]

Yañı Yaf y.a. Hoca Eli ve Ürgenç yakınlarında bir yer.
Y.+nıñ 175a/03, 175a/09
[=2]

yañlıġ Gibi, benzer.
y. 161b/13, 164b/15, 165b/14, 167a/16, 168a/14, 169b/07, 175b/02, 181b/14, 182a/14, 183b/10, 184a/06, 184b/05, 188a/03, 195a/01, 195a/03, 195b/11, 200a/09, 207b/02, 211a/14, 218b/17, 221a/08, 221a/14, 221a/15, 223b/14, 225b/04, 226b/05, 226b/09, 234a/14, 235a/08, 237b/11, 239b/07, 239b/12, 239b/12, 240b/16, 242b/02, 242b/16, 243b/10, 244b/01, 251a/08, 251b/04, 258b/06, 260a/06, 264b/04, 266b/10, 275a/03, 275a/07, 277a/10, 284b/04, 286a/16, 289a/14, 292a/05, 292b/12, 296a/13, 296b/06, 296b/10, 297b/09, 299a/05, 301a/16, 302b/17, 303b/02, 307b/14, 312a/17, 312b/06, 315b/03, 316b/10, 319a/16, 320b/17, 321a/17, 327a/03
y. (bu yañlıġ) 160b/09, 195b/08, 199a/01, 201a/06, 205b/06, 205b/17, 209a/10, 212a/11, 216a/16, 220b/02, 227b/02, 231a/06, 231b/16, 233a/02, 243a/04, 245a/12, 250a/11, 251b/14, 259a/07, 261a/13, 277b/08, 282a/17, 301b/08, 302a/10, 316a/09
y. érdi (bu yañlıġ) 294a/15
[=95]

yap- Örtmek, kapamak.
y.-mağı 206b/07
köz yap-
[=1]

yapuş- Bir şeye yapışmak, bir şeyi kavramak.
y.-tı 185a/05
y.-up 198b/16
[=2]

yār Far. Sevgili, dost.
y. 228a/08
y. bol- 214b/06, 218a/13, 223a/13
y. érdi 159a/05
y.+ı 255a/01
y.+ı érür 224a/16
y. ḳıl- 173a/15
y. ol- 225b/15, 310b/15
[=10]

Yār Muḥammad Dīvān Bégi ş.a. Muhammad Rahim Han'ın divan beyidir.
Y. 241b/06, 269b/09
Y. bile 269b/08
Y.+ge 254b/11
Y.+ni 269a/10, 299b/15, 300a/13
[=7]

yar- Kesici bir âletle kesmek, ikiye bölmek, yarmak.
y.-ıp 282a/04
y.-mış durur 332a/12
[=2]

yārā Far. Güç, kuvvet.

y. 232b/12
[=1]
yara Yara.
y.+sı 266b/01
[=2]
yara- Yaramak, iş görmek
y.-may 205a/17, 298b/16
[=2]
yaraġ Hazırlık; silah.
y. 158b/15, 158b/15, 159a/03, 159a/07, 177b/17, 261a/13
y. eyle- 159a/05
y.+ı bile 168a/14, 260a/02, 260a/03
y.+ın 261a/04
y.+ınıñ 179a/04, 254b/05, 335a/08
y.+larıdın 246a/04
[=15]
yaraġsız Silahsız.
y. 158b/15, 158b/17, 159a/04, 159a/05, 159a/06
y. érdiler 245b/16
y.+érür (tīġ u yaraġsız) 159a/02
[=7]
yaraġsızlıḳ Silahsızlık.
y. 158b/14
y.+ı (yaragsızlıġı) 246a/05
[=2]
yaraḳ Silah.
y. 261a/05
[=1]
yarar Yarar, fayda.
y. 178a/13
[=1]
yaraşa (Edat) -e göre.
y. 318b/07
[=1]
yardur- Yardırmak, ikiye ayırtmak.
y.-ġan 245a/08
y.-urġa 302b/11
[=2]
yarġu Hüküm, yargı.
y. u ʿıtāb 299a/13
y. u pursış 304a/05
[=2]
yarım Yarım, buçuk.
y. 210a/09, 281b/11
y. aḳşam 234a/10
y. gez 325a/06
y.+ın 207b/05, 207b/05
y. ḳarış 322b/02
y. kéçe 178a/11, 234b/16, 271b/11
[=10]
yarıştur- Yarıştırmak.
y.-dı 196b/12
at yarıştur- 196b/12
[=1]
yarlıġ Yarlık, ferman, buyruk
y. 312a/10
y. eyle- 306a/10
y. ḳıl- 213a/01, 214a/01, 260b/14
[=5]
Yarlıḳab Bég ş.a. Çavdurlu isyancılardandır.
Y. 306b/03, 306b/10
Y.+niñ 306b/08
[=3]
Yartı bk. **Yartı-ḳum**
Y. 240b/07
[=1]
Yartı-Ḳum y.a.Kök Özek'in ortalarında, Tenri Yar nehrinin Kök Özek'e dökülen sağ yolunda bir yer.
Y. 159b/15, 160a/05
[=2]
yaru- Aydınlanmak, ışımak.
y.-r 162b/04
[=3]
yaruḳ Yarık.
y.+larnıñ 325a/05
[=1]
yarut- Aydınlatmak, ışıtmak
y.-dı 181b/16, 327b/01
y.-gay 322b/16
y.-up 215a/17, 327a/04
[=5]
ya'ṣ Ar. Ümitsizlik, elem, keder
y. 221b/08
[=1]
yasa (< Moğ. yasaġ) Kanun, ferman, yasa.
y. (āyīn [u] yasa) 213b/14
[=1]
yasa- Moğ. Yapmak, inşa etmek; düzenlemek.
y.-dı 193a/11, 218a/06, 289a/03
y.-maḳġa 169a/13

y.-p 175a/04, 243b/11, 250a/15, 254a/14, 286a/02, 289a/06, 296b/04, 304b/06, 312b/10, 322a/04
ḳalʿa yasa- 169a/13
yasav yasa- 175a/04, 193a/11, 286a/02, 289a/03, 296b/04
[=14]

yasaḳ (< Moğ. yasaġ) Gelenek görenek, âdet.
y.+ġa yétkür- 304a/06
[=1]

yasaḳçı Kanun uygulayıcı.
y.+lar 173b/17, 252a/11
[=2]

yasal Düzenlenen, yapılan şey.
y. 186a/07
y. u tuġ 186a/12
[=2]

yasal- Yapılmak, inşa edilmek.
y.-dı 218a/10, 287a/07
[=2]

yasār Ar. Sol taraf.
y. (yasār u yamīn) 260a/10
[=1]

yasat- Yaptırmak, inşa ettirmek.
y.-ıp 166a/01
y.-tı 165b/12
[=2]

yasav Saf, dizi, tertip, düzen.
y. 296b/06
y. çék- 252a/14, 263a/13
y.+ı bile (tuġ u yasav) 186a/15
y.+ınıñ 218a/05
y.+lar 186a/08
y.+lar ara 186a/08
y.+larda 287a/08
y.+nı 210a/10
y.+nıñ 264b/17
y. yasa- 175a/04, 193a/11, 286a/02, 289a/03, 296b/04
[=15]

yasavul Moğ. Zabıta memuru
y.+lar 334a/14
[=1]

yastan- Uzanmak, dayanmak
y.-ıp 309a/15
[=1]

yaş I Genç.
y. 186b/15

yaş II Doğuştan itibaren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman, yaş.
y.+ı 211b/02, 280a/13, 304a/17
y.+ıda durur érdi 240a/07
[=5]

yaşar Yaşında.
y. 178b/01
[=1]

yaşm Ar. Yağmur taşı da denilen yeşil taş
y. (farş-ı yaşm u ruḫām) 188a/10
[=1]

yaşun Gizli.
y. 242a/14
[=1]

yaşun- Gizlenmek, saklanmak.
y.-dı 244b/03
y.-ġan dék 253b/09
y.-up 285a/05, 298a/04
[=4]

yaşur- Gizlemek, örtmek
y.-ġan 180a/07
y.-maḳ 292b/16
[=2]

yaşurun Gizli, gizlice.
y. 162a/12, 190a/04
[=2]

yat- Yatmak.
y.-dum 256b/15
y.-ıban 257b/11
y.-ıp 172b/08, 226b/09, 226b/11, 239b/11, 239b/11, 264a/04, 264a/09, 264a/12, 276a/04, 291b/15
y.-ıp durur érdi 249a/11
y.-ıp érdiler 163a/10, 277a/03, 318a/02
y.-mayın 261a/04
y.-ur érdiler 269b/15
[=18]

yatīm Ar. Biricik, tek; yetim.
y.-i bī-vāh 335b/15
[=1]

yatīmlik Yetim olma, yetimlik.
y. (berde ü yātīmlik) 334b/03
y. u bīvelik 334a/05
[=2]

yav Düşman.
y. 198a/16, 255b/15, 284b/07, 297b/07
y. bol- 226a/09, 235b/08
y.+ġa 162a/01, 162a/04

y.+nı 261a/12
y.+nıñ 219b/16, 262b/07, 277a/07
[=12]
Yav Basar ş.a. Muhammad Can Bey'in Ak Yakışlı adamlarından biridir.
Y. 279a/17
[=1]
yavāḳīt Ar. Yakutlar.
y. birle 262a/03
[=1]
yāvar Far. Yardımcı.
y. (nuṣrat-ı Yazdān-ı yāvar) 327b/04
y. bol- 214a/12, 306a/13
y.+dur 312b/04
[=4]
yavuḳ Yakın.
y. 252a/13, 290a/14, 318b/02
y. durur érdi 209b/09, 235a/08
[=5]
yavuḳraḳ Daha yakın.
y. 262b/05
[=1]
yavuş- Yaklaşmak.
y.-tı 251b/11
[=1]
yay İki ucu arasında bir kiriş gerili olan eğri ve esnek ok atma âleti, yay.
y. ara 260a/15
[=1]
yay- Yaymak.
y.-ıp 243a/03
[=1]
yayaḳ Yaya.
y. 206a/06
y. (atlıġ u yayaḳ) 195a/13, 195a/16, 263a/12, 289a/05, 300b/12
[=6]
Yaycı y.a.Buhara yakınlarında bir yer.
Y. (Élcik u Yaycı ḥudūdı) 206a/16
[=1]
yaylaḳ Yaylak, yazın geçirildiği yer
y. 291a/04
y. (otlaḳ u yaylak) 257b/01
y.+da (otlaḳ u yaylaḳ) 305b/01
y. üçün (kışlaḳ u yaylaḳ) 319a/15
[=4]
yaz Yaz.
y.+da 322a/14
[=1]
Yazdıcırdıyya Ar. Eski Fars hükümdarı Bahram'ın babası Yezd-cürd'e ait.
Y. (tārīḫ-ı ḳadīm-ı Yazdıcırdıyya) 189a/08
[=1]
Yazdān Far. Allah.
Y. 223a/13
Y. (ḳażā-yı Yazdān) 303a/07
Y. (nuṣrat-ı Yazdān-ı yāvar) 327b/04
[=3]
Yazdānī Far. İlâhi, Allah ile ilgili
Y. (ḥımāyat-ı Yazdānī) 185a/02
Y. (marūḥa-ı ḳahr-ı Yazdānī) 333b/05
Y. (taʾyīd-ı Yazdānī) 186b/12
[=3]
yazıl- Yazılmak.
y.-mas 188a/16
[=1]
Yazīd Ar. Emevi Devletinin kurucusu Muaviye'nin oğlu.
Y. (āl-ı Yazīd) 213a/17
[=1]
yé- Yemek.
y.-mek 258b/12
y.-p 307a/14
y.-r érdi 335a/16
[=3]
yédür- Yedirmek.
y.-üp 252b/10, 274b/03
[=2]
yegāna Far. Biricik, tek.
y. (şāh-ı yegāna) 243a/11
y.-ı ahl-ı āfāḳ 236a/16, 240b/07
[=2]
yegrān bk. **yegren**
y.+ıġa 283a/05
[=1]
yegren Far. Soyu temiz cins at. Krş. **yegrān**
y. 265b/15
y.+ıġa 162a/06, 197a/10, 332a/06
y.-i ʿazīmat 242a/03, 325b/05
y.+i dék 168a/11
y.-i ġayrat 226b/04
y.+in 182b/09, 208b/08, 241a/04, 250a/06, 264a/13, 296b/17, 307b/17, 311b/16
y.+in sür- 209a/02, 286a/04, 286a/07, 286b/03, 287b/02, 289b/04, 311b/16

y.+ini sür- 287a/15
y.+iniñ 185a/06, 260b/08
y.+larıġa 181a/08
[=27]
yek-cıhat Ar. Tümüyle, tamamen
y. (yek-dıl u yek-zabān u yek-cıhat) 232a/01
[=1]
yek-cıhatlıġ bk. **yek-cihetlik**
y. 238a/09
[=1]
yek-cihetlik Fikirleri bir olma
y. 202a/09
y.+din (dostlıġ u yek-cihetlik) 328a/02
[=2]
yek-dıl Far. Gönlü bir
y. u yek-zabān u yek cıhat 232a/01
[=1]
yek-ḳalam Ar. Bir kalemde, birlikte.
y. 287a/09
y. édi 213a/16
[=2]
yek-şanba Far. Birinci gün, pazar.
y. küni 167a/08, 188b/16, 190b/10, 193a/07, 196b/01, 197a/12, 198a/01, 200a/03, 200a/16, 204b/01, 225b/01, 227a/05, 236b/17, 239b/15, 240b/04, 240b/12, 249b/01, 251a/11, 251b/17, 253b/03, 259b/11, 274a/06, 274b/07, 280b/05, 284b/01, 286b/17, 290a/04, 291a/09, 311b/01, 315b/04, 318a/15, 318b/11, 325b/15, 331b/12, 332b/10, 335a/09
y. tüni 231a/13
[=37]
yek-tā Far. Tek.
y. (nā-yāb u yek-tā) 216a/11
[=1]
yek-zabān
y. (yek-dıl u yek-zabān u yek cıhat) 232a/01
[=1]
yeke-tāz Far. Tek koşan. Krş. **yekke-tāz**
y.+ı 312a/14
y.-ı maydān-ı şamātat 169a/05
[=2]
yekke Far. Tek.
y. 336a/07
[=1]
yekke-tāz bk. **yeke-tāz**
y.-ı maydān-ı vaḳāḥat 179a/10
y.-ı maydān-ı varaḳ 159b/01
[=2]
yel bk. **yél**
y. 211a/04
y. (sām-ı yel) 255b/15
[=2]
yél Yel, rüzgar.
y. 218a/11, 316a/08, 321b/6
y. (tund-ı yél) 297b/07
y. bile 222a/12
y.+din 165b/16
y.+i 175b/05, 185b/02, 209a/12, 246a/02, 284b/11, 305a/02
[=12]
yém Yem.
y.+i 271a/13
[=1]
yémek Yemek.
y.+ġa 198b/16
y.+ni 250a/17
[=2]
Yemen y.a. Arap yarımadasının güneybatısında yer alan bir bölge.
Y. (dībā u burd-ı Yemen) 250a/08
[=1]
Yemenī Ar. Yemene ait.
Y. (ḥażrat-ı Sulṭān Yemenīyu'l-Uvays ibn ʿĀmır al-Ḳaranī) 312a/04
[=1]
Yemreli k.a. Türkmenlerin bir boyu.
Y. 166b/13, 169a/06, 170b/01, 170b/06, 171a/08, 172b/10, 173a/14, 175a/04, 176a/17, 177a/13, 178a/10, 186a/07, 187b/07, 190b/07, 190b/13, 190b/15, 193a/04, 201a/01, 201b/02, 201b/10, 203a/10, 203a/10, 203b/07, 217a/17, 217b/17
Y. camāʿası 166a/07
Y.+din 171a/02, 183a/10, 263a/03
Y.+ġa 166b/15, 201b/03
Y.+ge 201a/02
Y.+ler 181b/13
Y.+lerniñ 203a/13
Y.+niñ 166b/02, 169b/01, 174b/06
Y. ṭāyıfası 166a/02
[=38]
Yemreliyye bk. **Yemreli**

Y. bile (maşāhīr-ı Yemreliyye) 174a/17
[=1]
Yeñiçke y.a. Konrat'ın 6 km güneyindeki küçük bir kanal.
Y. 273a/04, 291b/04
Y. ayaḳı 289b/15
Y. boyı 290b/17
Y.+niñ kenārı 291a/01
Y. suyı 332b/04
[=6]
yér 1. Yer, zemin, bölge, mahal.
y. 169b/13, 245a/01, 251b/05, 251b/10, 312a/03
y.+de 169b/15, 205a/13, 281b/11, 316a/13
y.+de (bir yer) 241b/02
y.+de (bu yér) 190b/11, 257a/14, 283a/14, 316a/13, 318a/01
y.+de (her yér) 159a/12, 175b/12
y.+de (ol yér) 168a/09, 183a/01, 210b/16, 238a/10, 240b/07, 243b/07, 247b/06, 307a/17, 323a/04, 326b/04
y.+din 253a/15
y.+din (ol yér) 179a/12, 180a/10, 183a/16, 187a/07, 190b/10, 193a/07, 196b/07, 277a/16, 298b/03, 318a/15
y. durur 317a/07
y. durur (ol yér) 294b/06
y.+dür 244a/10
y.+ġa 195b/01
y.+ġa (ol yér) 194b/05
y.+ge 175b/14, 319a/05
y.+ge (her yér) 310a/04
y.+ge (ol yér) 243b/17
y.+ıġa 323b/01
y.+i durur érdi 284a/01
y.+ide 318a/16
y.+idin (her yér) 250a/12, 272a/04
y.+ige 178b/15, 245a/07
y.+iniñ 274a/08
y.+lerde 325a/08
y.+lerge 319b/09
y.+leridin 247a/06
y.+leriniñ 319b/10
y.+lerni 173b/03
y.+lerniñ (ol yér) 207b/14
y.+ni 319b/11
y.+niñ 221b/16
y. u sükna 291a/08
2. Dünya.
y.+de (yüz-i yer) 223a/13
y. küresi 259b/13
y.+niñ küresi 248b/10
y. yüzi 214a/13, 215a/15, 224a/12, 249a/03, 252a/17, 297a/08
3. Toprak.
y. 198b/14, 251a/17, 259b/17
y. bile 232b/10
y.+de 217a/03, 226b/11
y.+din 185a/04, 243a/08
y.+ge 185a/03, 185a/09, 210b/01, 222b/05, 233b/11, 263b/08, 294b/07
y.+ge tüş- 221b/16
y.+iñ 223b/03
y.+ni 259b/16, 289b/05
y. u su 316a/05
y. üzre 168a/14, 185b/01, 316a/01
[=96]
yét- Erişmek, ulaşmak, yetmek, yetişmek, varmak
y.-di 250b/11, 266b/08, 288a/14
y.-e al- 204a/08, 332b/08, 336a/06
y.-e durur érdi 250b/17
y.-edür 199b/06
y.-er 223b/03, 223b/05, 223b/05
y.-geç 312a/11, 314b/09
y.-gen 184b/06, 253a/12, 334b/05
y.-gende 164a/05, 175a/04, 179a/17, 203a/04, 204a/15, 209a/16, 209b/08, 222b/17, 254a/12, 298b/08, 303a/16, 328b/08, 329a/16
y.-gendin soñra 157b/16, 297b/13
y.-geni 197a/03, 267a/10
y.-genlerġa 299a/04
y.-genlerni 334a/10
y.-gey 175b/15
y.-gey édi 266b/02
y.-günçe 325a/03
y.-güsidür 228b/05, 314b/12
y.-ip 160b/02, 162b/14, 163b/06, 170a/07, 170a/08, 176b/06, 176b/07, 177a/14, 180b/13, 181b/06, 183a/01, 183b/04, 189a/16, 193a/14, 196a/13, 208a/02, 215a/12, 221a/10, 221b/07, 230b/01, 237a/04, 237b/15, 238a/02, 241a/02, 241b/01, ,245b/03, 252a/14, 256a/08, 261b/08, 263b/01, 263b/13,

269a/10, 273b/15, 277a/08, 281b/10, 284b/16, 285a/03, 295a/10, 302a/08, 303b/08, 303b/11, 304b/03, 305a/02, 307b/11, 308a/15, 316b/08, 321b/17, 333a/07, 334b/13, 335a/13, 335b/12
y.-ip durur 182a/08, 186a/11, 186a/16, 210b/07, 309b/16
y.-ip durur érdi 268a/04, 306b/02
y.-ip érdi 271a/03
y.-ip érdiler 248b/03
y.-key 295b/04
y.-küçe 266b/02
y.-kürmegi 306b/15
y.-medi 179a/04, 219b/13, 238a/05, 304b/09
y.-megi 187b/07, 235b/01, 238a/02, 306a/03
y.-memiş 300b/17
y.-mes 304b/10, 322a/10
y.-tiler 182b/05, 298a/13
y.-ti 171a/09, 172a/04, 176b/01, 177b/04, 182a/10, 182a/10, 183a/05, 189a/11, 190a/08, 191a/15, 196a/09, 209b/11, 210a/07, 237a/17, , 237a/17, 238b/09, 238b/09, 243a/06, 243a/06, 249b/12, 249b/12, 212a/01, 217a/16, 223a/01, 234b/15, 235a/14, 235b/01, , 251b/07, 264b/11, 284a/09, 287a/09, 289a/17, 291b/01, 298b/14, 299b/09, 311a/05, 315b/12, 333b/06335a/15
y.-tiler 181b/05, 286b/13, 296a/12, 297a/08, 308a/07, 330b/04
y.-ürgey 230a/08
acal yét- 184b/06, 214a/05, 239a/02, 299a/04, 328b/17, 334a/10
cazāġa yét- 298a/13, 309b/16
ẖabar yét- 176b/06
helākatġa yét- 298b/14
ıtmāmġa yét- 187b/07
ḳatlġa yét- 210a/07, 212a/01, 237a/17, 237b/15, 238a/02, 253a/12, 267a/10, 286b/13, 288a/14, 289a/17, 299b/09, 300b/17, 306b/15
kemālġa yét- 334b/05
küçi yét- 176a/01
küçimiz yét- 176a/11
mulāzamatġa yét- 176b/01
mulāzamatıga yét- 238a/02
noḳṣān yét- 164a/01
sustlıḳ yét- 196a/09
vīrānlıġ yét- 230a/08
vuḳūʿġa yét- 171a/09
ẓuhūrġa yét-179a/04, -210b/07, 217a/16, 235b/01, 239a/05 , 250b/17, 306b/02
[=176]

yeti Yedi. Krş. **yetti**, **yétti**
y. 181a/13, 183a/10, 249a/09, 262a/10, 273a/12, 278b/10, 326a/13
y. (ottuz yeti) 211b/02
y. (otuz yeti) 160b/16, 273a/04
y.+de (altı yüz yigirme yeti) 219b/10
y. sékiz 222a/17
y.+si durur érdi (yigirme yeti) 325b/15
y.+side 200a/07
y.+side (on yeti) 189a/08, 265a/17, 311a/17
y.+side (yigirme yeti) 190a/17, 217b/13, 235b/05, 271a/16, 285a/16
y. yüz yigirme altı 189a/06
[=23]

yétil- Ulaşılmak.
y.-di 323b/03
[=1]

yetilençi Yedinci. Krş. **yettilençi**
y. (on yetilençi) 187a/08
y.+si durur erdi (yigirme yetilençi) 198b/07
y.+side 318a/05, 329b/15
y.+side (on yetilençi) 248a/17
[=5]

yétinçi Yedinci.
y. 229a/04
[=1]

yétiş- Yetişmek.
y.-gende 175b/05
y.-ip 305a/12
y.-ip durur érdi 283b/07
y.-ti 211a/14
[=4]

yétkür- Yetirmek, ulaştırmak, götürmek.
y.-(!) 157b/05
y.-di 169a/02, 176a/01, 176a/10, 182a/07, 183b/08, 184a/05, 184a/09, 185a/17, 185b/17, 187b/14, 196b/13, 200a/12, 202a/14, 218b/06, 222a/17, 225b/08, 229a/12, 230a/01, 230b/03, 236b/05, 237b/02, 244b/12, 267a/12,

268a/17, 268b/16, 277a/05, 301b/03, 303b/02, 307a/11, 323a/12, 326b/06
y.-diler 176a/04, 179a/01, 189a/13, 243b/14, 273b/16, 277a/09, 317a/14, 332a/03
y.-dük 183a/10
y.-e al- 175a/06
y.-geç 227b/15
y.-gen 184b/07, 207b/03, 262a/10
y.-gey 174b/05, 184b/12, 218a/10, 222b/02, 287b/13, 292b/14, 328b/13
y.-geyler 176a/06, 181b/13, 274b/03, 303a/13
y.-güçi 159b/09
y.-magı 308b/05
y.-megi 203b/12, 217b/08, 331a/01, 331a/13
y.-meginiñ 275b/15
y.-mek 332b/16
y.-mek üçün 279a/09
y.-mekni 161b/03
y.-mey 323a/15
y.-se 161b/14, 260b/03, 293a/13
y.-señ 267a/16
y.-señiz 192a/06
y.-üñ 299a/15
y.-üp 169b/14, 170b/10, 173b/01, 178a/05, 178b/01, 180a/02, 182a/12, 182b/10, 186a/01, 186a/10, 186b/05, 192a/12, 198b/06, 199b/15, 203b/10, 207b/15, 208b/05, 210a/02, 210a/06, 210a/13, 218a/17, 218b/02, 218b/16, 219a/08, 220a/01, 221a/08, 221a/14, 221b/06, 226a/07, 226a/15, 228a/11, 231a/17, 234b/09, 237b/12, 238a/10, 238b/12, 240b/17, 247a/12, 248a/12, 249a/05, 251a/17, 253a/07, 254a/16, 264b/03, 270a/07, 272b/05, 275b/15, 277a/11, 278a/01, 282a/15, 286a/10, 287a/16, 287b/02, 287b/05, 288a/02, 288a/04, 288a/08, 289a/14, 291a/13, 293b/13, 298a/09, 300b/15, 302b/12, 304a/06, 304b/08, 310a/09, 313b/07, 314a/01, 328a/01, 332b/05, 334a/05
y.-üp durur 168b/04, 172b/01, 177b/07, 186b/14, 186b/17, 188b/02, 191a/07, 193b/03, 196a/17, 199b/06, 199b/08, 200a/02, 204b/08, 209a/16, 211a/02, 222b/15, 227a/15, 242b/08, 273a/14, 276b/10, 288b/03, 297b/14, 299a/17, 314b/06, 320a/15, 329a/06, 331b/06, 333b/14, 335b/10
y.-üp durur érdiler 290b/01
y.-üp durur érse 192a/10
y.-üp dururlar 166b/06, 169b/03, 175b/07, 178a/16, 179a/05, 179b/15, 185a/14, 188a/12, 190b/10, 190b/12, 192b/05, 193a/06, 195b/01, 196a/15, 197a/15, 201b/16, 206a/07, 206a/10, 209a/02, 209a/07, 210a/15, 222a/02, 224a/02, 232a/06, 239a/12, 239b/16, 240a/09, 241b/09, 249b/07, 251a/08, 252b/14, 254b/10, 271a/06, 274a/13, 274b/16, 275b/04, 276a/07, 276a/16, 278a/17, 279b/03, 282a/03, 282b/06, 284a/06, 284b/02, 284b/04, 286a/06, 294b/10, 299a/01, 299a/08, 299a/12, 301b/15, 304a/12, 304b/09, 310b/13, 316b/06, 316b/13, 329b/02, 330b/10
y.-üp érdiler 197b/02
y.-ür 158b/17
y.-ür érdi 217a/15
y.-ür érdiler 240a/14
y.-ürler érdi 309a/11
āgāhlıġ yétkür- 210a/02
ʿarżıġa yétkür- 175b/07, 227b/15, 316b/06
ʿarżımızını yétkür- 192a/06
ʿarżın yétkür- 192a/10
aṣar yétkür- 159b/09
bahravar u barūmandlıġ yétkür- 251a/08
bar-ḫūr-dārlıġ yétkür- 196b/13
barūmandlıġ yétkür- 326b/06
cazāġa yétkür- 181b/13, 184b/07, 202a/14, 274b/03
dast-burd yétkür- 203b/12, 287b/13
dast-burdī yétkür- 176a/06
davā yétkür- 225b/08
fayṣalġa yétkür- 174b/05
futūr yétkür- 292b/14
geşt-i şikest yétkür- 220a/01
goş-ı ıdrākıġa yétkür- 228a/11
ḫabar yétkür- 172b/01, 176a/04, 186b/14, - 274a/13, 277a/05, 278a/17, 279b/03, 307a/11, 328b/13
ḫabarın yétkür- 176a/01, 276b/10
ḫabarını yétkür- 196a/15

ḫalal yétkür- 185a/17
ḥamalāt-ı mutaʿ āḳıb yétkür- 277a/11
ḥamalāt yétkür- 289a/14
ḥamla yétkür- 182b/10, 183b/08, 195b/01, 207b/03, 218a/17, 218b/06, 218b/16, 221a/08, 221a/14, 237b/12, 287b/05, 288a/02
ḥamlalar yétkür- 210a/13, 218b/02, 284b/04, 287a/16
ḫursandlıġ yétkür- 238b/12, 240a/08
ıḫtılāl yétkür- 293a/13, 323a/15
ıḳdām yétkür- 182a/12
ımdād yétkür- 208b/05
ımżāġa yétkür- 179b/15, 284a/06
ıtmāmġa yétkür- 157b/05, 188a/12, 274b/16, 313b/07
ḳadam yétkür- 221b/06
ḳatlġa yétkür- 166b/06, 180a/02, 183a/10, 185a/14, 185b/17, 186b/05, 197b/02, 203b/10, 207b/15, 209a/07, 209a/16, 222a/17, 231a/17, 232a/06, 234b/09, 239a/12, 239b/16, 240b/17, 270a/07, 275b/15, 282a/03, 297b/14, 299a/08, 299a/17, 304a/12, 304b/09, 329b/02, 330b/10, 332b/05, 334a/05
kemālġa yétkür- 179a/05
ḳıran yétkür- 249a/05
ḳuṣūr yétkür- 292b/14
madad yétkür- 218a/10
maḥẓūẓ u bahramandlıḳ yétkür- 249b/07
muḳāṣarat yétkür- 217a/15
rām yétkür- 248a/12
rikāb-boslıġıġa yétkür- 170b/10
sar-afrāzlıġ yétkür- 169a/02, 188b/02, 192b/05, 211a/02, 227a/15, 240a/09
sar-afrāzlıḳ yétkür- 241b/09
sar-bulandlıġ yétkür- 200a/12, 229a/12
sar-bülendlik yétkür- 177b/07
sūd yétkür- 301b/03
şahādatga yétkür- 186b/17, 288a/08
şikest yétkür- 217b/08, 253a/07
tafāvut-ı fāḥış yétkür- 169b/03
taḫalḫul u tazalzul yétkür- 323a/12
taḳdīmġa yétkür- 168b/04, 169b/14, 178a/05, 178a/16, 186a/01, 187b/14, 193b/03, 198b/06, 199b/15, 200a/02, 226a/15, 230a/01, 268a/17, 268b/16, 271a/06, 272b/05, 273b/16, 275b/04, 277a/09, 278a/01, 298a/09, 302b/12, 304b/08, 328a/01, 329a/06, 331b/06, 332a/03
tazalzul yétkür- 287b/02
yasaḳġa yétkür- 304a/06
zaḫm yétkür- 222a/02
zaḫmat yétkür- 184b/12
zaḫmatī yétkür- 222b/02
zaḫmın yétkür- 286a/10
żarar yétkür- 158b/17
ẓuhūrġa yétkür- 184a/05, 186a/10, 209a/02, 219a/08, 224a/02, 226a/07, 236b/05, 237b/02, 240a/14, 310a/09, [=238]
yetmiş Yetmiş.
y. 307b/16
y. (miñ yüz yetmiş tört) 189a/08
y. altı 280a/13
[=3]
yetti bk. **yeti**
y. 177b/07, 203b/16, 240b/03, 276a/16, 300b/12
y. (miñ dağı yetti yüz) 281b/07
y. (on yetti) 279a/15, 285a/08
y. (yigirme yetti) 277a/01
y. sékiz 284b/05
y. sékkiz miñ 173a/12
y.+side (on yetti) 200a/16, 307a/06
y.+side (yigirme yetti) 187a/12, 196b/15
y.+yüz 224a/05, 283b/02
[=17]
yétti Yedi.
y.+side 164a/07
[=1]
yettilençi bk. **yetilençi**
y. 203a/15
[=1]
yetür- Ulaştırmak, eriştirmek
y.-di 256a/02
[=1]
yétür- Ulaştırmak, yetiştirmek.
y.-di 215b/08, 216a/13
[=2]
yetüş- Ulaşmak, yetişmek
y.-diler 275b/11
y.-gey 178a/08
y.-mesdin 173b/09
y.-se 199b/07

y.-ti 185a/16, 246b/10, 249b/13
y.-üp 200b/08, 280a/01, 308a/11
y.-üp durur 177b/14, 271b/12, 303b/06
ḫabarlar yetüş- 177b/14
[=13]
yétüş- Ulaşmak, yetişmek
y.-diler 186a/03, 284b/07
y.-e al- 258a/05
y.-geç 160b/01
y.-gen 323b/09
y.-gende 266b/13, 319a/06
y.-gendin soñra 269b/01
y.-günçe 183a/17
y.-medi 224a/15
y.-meginiñ 201a/04
y.-mes 223a/15, 224a/17
y.-mey 298a/14
y.-se 228a/07, 303a/06
y.-ti 243b/04, 264b/10
y.-tiler 247b/01
y.-üp 179b/12, 180b/03, 183b/02, 186a/04, 186b/07, 234b/08, 254b/04, 269b/12, 278a/14, 284a/09, 284b/02, 290b/07, 297b/05, 298b/13, 310b/01, 329a/07
y.-üp durur 266a/08, 270b/05
acal yétüş- 303a/06
[=38]
yezek Far. Gece bekçisi.
y. 261a/15, 261a/17
y. u ṭalāya-dārlıġ 34b/13
[=3]
yığın Öbek, kalabalık, yığın.
y. 290b/17
y. bile 249a/13
y.+ı 237b/01
y.+ı bile 262b/13
[=4]
yıġna- Toplamak, biraraya getirmek.
y.-p 176b/02, 252b/09, 257a/15, 307a/02, 330a/10
[=5]
yıġnal- Toplanmak.
y.-dı 251b/10
y.-ġandın soñra 160a/03
y.-gay 251b/08
[=3]
yıġnat- Toplatmak.
y.-urġa 272a/09
[=1]
yıḳ- Yıkmak, tahrip etmek.
y.-ar 288a/06
y.-ġan 196b/13, 331b/11, 332a/07
y.-ıp 176b/09, 182b/11, 244b/04, 286b/03, 297a/02, 309b/12, 329a/08
y.-ıp dururlar 179b/07
y.-tı 185a/06, 185b/16, 186b/03, 222a/16, 297b/11, 329a/07
[=18]
yıḳıl- Yıkılmak, devrilmek, harap olmak.
y.-dı 163b/07, 221b/16, 260b/14, 264a/17, 303b/13
y.-dum 256a/01, 256b/15
y.-ġanı 259b/10
y.-ıp 221b/03, 237a/04, 263b/14, 288a/14
[=12]
yıḳtur- Yıktırmak, tahrip etmek.
y.-up 239b/04
[=1]
yıl Sene.
y. 161a/09, 189b/17, 197a/16, 211b/01, 211b/02, 213b/01, 226a/15, 240a/06, 240a/17, 241a/08, 253b/16, 270b/16, 275a/13, 277b/12, 277b/12, 278b/15, 279b/08, 331a/02, 331a/04
y. dağı 335a/06
y.+dın (yıl yıldın) 157b/17
y.+dın béri 177a/01, 247a/11, 257b/04, 281a/02, 333b/09
y.+dın soñra 157b/12
y. durur érdi 164a/06
y.+ġa ça 267b/06, 270a/17
y.+ı (muvāfiḳ-ı Toñuz yılı) 164b/08
y.+ı durur (Yılḳı yılı) 279b/08
y.+ıdagı 328a/08
y.+ınıñ 236a/14, 250b/12, 267a/07, 279b/07
y. +lar 288a/16
y. yıldın 157b/17
[=38]
yılan Yılan.
y. dék 264a/02
y.+nı 268a/11
[=2]

Yılan ḳırı y.a. Amu Derya'nın batı yakasında, Kıpçak'ın kuzeybatısında yer alan bir plato.
Y.+da 257a/09
Y.+nıñ 248a/17, 255b/06, 271a/17, 328b/02
[=5]
Yılan yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Yılan yılı.
Y. (muvāfıḳ-ı Yılan yılı) 331a/05
Y. durur érdi 267b/02
[=2]
yılḳı Hayvan sürüsü
y. 279a/15
[=1]
Yılḳı yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Yılkı yılı.
y. 279b/08
[=2]
yılḳıçı Yılkıcı, çoban.
y. 206a/04
[=1]
yıraġ bk. **yıraḳ**
y. 270b/12
[=1]
yıraḳ Uzak. Krş. **yıraġ**
y. bol- 166b/14, 306a/08
y.+dın 158b/11, 212a/16, 329b/09
y.+dın (uzaḳdın u yıraḳdın) 221a/06
[=6]
yiber- Göndermek. Krş. **yüber-**
y.-di 162a/12, 167a/05, 169a/11, 171a/05, 172a/06, 173b/17, 176a/07, 180b/09, 182b/15, 183a/17, 183b/05, 189a/01, 190a/11, 192a/11, 201b/07, 202a/07, 202a/15, 203b/17, 205b/15, 230a/15, 235b/07, 237a/13, 237a/14, 238b/13, 254b/08, 288b/14, 291b/02, 295a/11, 295b/05, 298a/08, 316b/11, 324b/10
y.-diler 167b/06, 238a/13, 256a/09, 270a/08, 279b/14, 297a/05, 308a/11, 318a/03
y.-e başla- 268b/12
y.-gen 313b/17, 316b/07
y.-gen érgen dururlar 308a/12
y.-gende 268a/13
y.-gendin soñra 310b/17
y.-gey 231b/04
y.-geyler 317a/05
y.-ildi 178b/09
y.-ip 161b/10, 166b/12, 166b/15, 169a/17, 170a/13, 170b/02, 177a/05, 202a/09, 202a/17, 202b/02, 202b/03, 204b/03, 207b/10, 207b/12, 207b/13, 208b/07, 210a/01, 233a/10, 265a/14, 277b/06, 304a/06, 306b/04, 309a/13, 335a/11
y.-ip durur 164b/01, 173b/13, 180a/14, 193b/10, 200a/04, 201b/04, 202a/12, 205b/12, 209a/01, 222b/11, 231b/13, 232a/03, 232a/12, 269b/02, 277a/17, 283b/14, 299b/16, 309b/14, 310a/12, 310b/08
y.-ip durur érdi 160a/02, 197b/01, 265b/12, 270a/11
y.-ip durur érdiler 257a/09
y.-ip dururlar 160a/14, 177a/17, 179a/08, 183b/03, 191b/05, 262b/07, 263a/01, 263a/05, 266a/05, 269a/11, 293a/07, 300a/05, 310b/011, 318a/09, 318a/14, 329a/14, 329b/08, 330b/13
y.-ipdürler 181b/12
y.-mek 227b/10
y.-mekni 310a/10
y.-miş dururlar 257a/14
y.-se 192a/08
y.-seler 238b/02
y.-sünler 173b/13
y.-ür érdi 253b/17
y.-ür érdiler 309a/07
élçi yiber- 227b/10, 265b/12, 306b/04, 310b/08
[=125]
yiberil- Gönderilmek.
y.-di 291b/11
y.-gen 330a/01
[=2]
yigirme Yirmi.
y. 165a/09, 203a/01, 211a/08, 256b/15, 272b/07, 275a/16
y. (altı yüz yigirme yeti) 219b/10
y. (ikki yüz yigirme béş) 279b/11
y. (miñ béş yüz yigirme bir) 189a/07
y. (miñ dağı iki yüz yigirme tört) 267b/01
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme bir) 204a/01

y. (miñ dağı ikki yüz yigirme ikki) 306b/17
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme tört) 270b/16
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme üç) 251a/10
y. (miñ iki yüz yigirme béş) 292b/17
y. (miñ iki yüz yigirme bir) 225a/17, 229a/04
y. (miñ iki yüz yigirme tört) 309a/12
y. (miñ ikki yüz yigirme) 217b/10
y. (miñ ikki yüz yigirme altı) 335a/02
y. (miñ ikki yüz yigirme bir) 156b/17, 197a/07
y. (miñ ikki yüz yigirme iki) 236b/01
y. (miñ ikki yüz yigirme tört) 300b/02
y. (yeti yüz yigirme altı) 189a/06
y. (yüz yigirme) 203a/11
y. altı 164b/08, 167a/08, 235a/11, 278a/13
y. altılançı 194b/08, 249b/01, 301a/09, 312b/06
y. béş 197b/12, 203a/03, 234b/14, 276b/02, 304a/02, 324a/16, 328b/01, 332a/14
y. béşlençi 177a/06, 241b/16
y. bir 187a/11, 237a/02, 273b/09, 292a/05, 311a/17
y. birlençi 257a/01
y.+de (miñ ikki yüz yigirme) 217b/11
y. iki 188b/16, 197b/08, 331b/13
y. ikki 170b/15, 193b/15, 279b/10, 284a/09
y. miñ 204b/09
y. sekiz 255b/17
y. sekkiz 240a/06
y. sékizlençi 279b/01
y. sékkiz 160a/04
y.+side 174a/04, 225b/01, 274a/07, 279a/11, 280a/01, 318b/11
y. toḳḳuz 328b/03
y. tokuz 275a/02
y. tört 190a/12, 194a/03
y. üç 174b/02, 189a/06, 211b/02, 254b/16, 271a/14, 274b/04, 279b/09, 280a/16, 320a/14
y. üçlençi 257a/02
y. yeti 190a/17, 217b/13, 235b/05, 271a/16, 285a/16, 325b/15
y. yetilençi 198b/07
y. yetti 187a/12, 196b/15, 277a/01
[=94]

yigit Genç, yiğit.
y. 162b/09, 177a/01, 237a/16, 243b/04, 300a/16
y. bile 161b/16, 179a/15
y.+de 253a/11
y.+din 224a/05, 279a/17
y. durur érdi 264a/15
y. érdi 163b/04, 295a/12
y.+larġa 285a/13
y.+ler 260a/13
y.+ler bile 206a/16, 245b/14, 256a/12, 276b/06, 289b/03
y.+lerge 301a/13
y.+leri 178a/12, 194b/17, 253a/05
y.+leri bile 284b/07
y.+lerin 200a/06
y.+lerni 290a/01
y.+lerniñ 325a/13
y.+ni 177a/05, 180a/13
[=30]

yigitlik Yiğitlik.
y. 158a/05, 216b/16
[=2]

yine Yine, tekrar.
y. 234a/11, 262a/14, 272b/13, 277a/17, 297b/13
[=5]

yoġunlıḳ Yoğunluk, çap.
y.+ı 272b/07
[=1]

yoḳ Bulunmama durumu, yok; değil.
y. 158b/17, 183b/11, 205a/09, 212b/15, 214a/02, 214a/03, 225a/08, 229a/16, 242b/01, 242b/01, 255b/11, 264b/15, 315a/10, 323b/15
y. bol- 212a/02
y.+dur 188b/14
y. durur 175b/04, 187a/04, 291b/15
y. durur érdi 178a/13, 287a/14, 293b/10, 316a/13
y. édi 244b/07
y. érdi 213a/16
y. érkenidin (bar ya yoḳ) 332a/10
y. érse 210b/08, 274b/03
y.+ın (bar u yoḳ) 192b/07
y.+ıñnı (bar u yoḳ) 200b/04

y.+ki 243b/03, 321b/12, 323b/16
y.+tur 319a/04, 321a/02, 321b/13
y. yoḳ 216a/09, 242b/09, 324b/05
[=39]
yoḳarı Yukarı.
y. 296a/11, 315b/05
y.+da 201b/02, 202a/07, 222b/13, 299b/10
y. durur érdi 279b/10
y.+sı 235b/08
y.+sıda 322a/03
y.+sıġa 193a/08, 271b/03
[=11]
yoḳarıraḳ Daha yukarı.
y.+dın 272a/01
[=1]
yol Yol.
y. 172b/11, 180b/04, 191a/10, 232a/04, 241b/04, 245a/15, 283a/16, 283b/10, 283b/12, 291b/05, 303a/07, 305a/17, 307a/09, 322a/04
y. bile 278b/02
y.+da 158b/15, 172a/17, 174b/12, 175b/17, 176a/09, 177b/02, 179a/06, 181b/11, 187b/04, 202b/08, 223b/10, 234b/05, 243a/11, 257b/12, 262b/06, 296a/08, 306b/08
y.+dın 180b/06, 183b/06, 262a/07, 262a/12, 303a/03, 308a/05
y.+dur 247a/05
y. durur 173a/10, 247a/07
y. érkeni 182b/03
y.+ġa 158b/16, 180b/07, 182b/04, 183a/15, 303a/13, 328b/06
y.+ġa tüş- 237a/15
y.+ı bile 277a/02
y.+ı bile (Kökçe yolı) 279b/14
y.+ı bile (Ḳubaş yolı) 279b/14
y.+ı durur 180b/04, 180b/05
y.+ıda 181b/06, 250a/09, 257b/08, 299b/05, 326b/07
y.+ıdın 203b/09, 203b/17, 204a/07, 209b/17, 282a/05, 299b/07, 324b/16
y.+ıdın (arḳar yolı)246b/12
y.+ıdın (Irdar yolı) 278b/01
y.+ıġa 166b/03, 173b/07, 179a/16, 179a/17, 180a/01, 180b/09, 180b/10, 208a/04, 262a/08, 297a/16, 298b/15, 308b/04, 310b/02, 330b/01,
y.+ıġa (ırdar yolı) 202b/13, 203a/04
y.+ın 262a/07
y.+ını 321a/03
y.+ıñda 223b/06
y.+lar ara 158b/16
y.+larınıñ 241b/15, 254b/14
y.+nı 262a/17
y.+nıñ 181b/12, 187b/01, 256b/12
y. tüş- 174a/11
[=96]
yolçı yolcu.
y. ḳıl- 234b/05
[=1]
yoldaş Yoldaş.
y.+larıdın 329a/10
y.+larını 310a/09
[=2]
Yollı Bay Çavdur ş.a. Muhammed Rıza Bey'in adamlarındandır, isyan bastırırken öldürülmüştür.
Y. 239b/15
[=1]
yoluḳ- Karşılaşmak, rastlaşmak.
y.-tı 323a/02
y.-up 203a/06, 204b/05, 245b/16, 270a/13
[=5]
Yomut k.a. Ersarı, Teke ve Sarıklarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri. Krş.
Yomutıyya
Y. 165b/07, 169a/04, 172b/10, 173a/14, 174b/06, 174b/12, 174b/14, 175a/04, 176a/09, 177a/13, 178a/10, 178b/07, 178b/14, 178b/17, 179a/08, 179b/13, 180a/03, 180b/06, 180b/13, 181a/12, 181b/13, 183a/10, 184b/07, 186a/11, 186a/15, 186b/17, 187a/02, 187b/05, 200b/06, 203a/03, 203a/13, 203a/17, 229b/07, 230a/04, 234a/17, 234b/08, 246a/02, 253a/10, 253a/11, 256a/09, 274a/06, 280a/05, 288b/08, 327a/09, 331a/05, 331a/06
Y.+dın 190b/08, 231a/01
Y.+ġa 174b/10
Y.+ıdın 245b/11
Y.+nı 179b/09, 186b/03
Y.+nıñ 170b/14, 173b/12, 174b/04, 175a/17, 175b/17, 177a/01, 178b/16,

179b/01, 180a/01, 180b/01, 200b/06, 203a/13, 217b/01, 279b/13
[=66]
Yomut Kömek Pahlavān ş.a. Hoca Can Hoca ile birlikte savaşırken ayağından yaralanan, isyancılara karşı mücadele edenlerdendir
Y. 287b/09
[=1]
Yomutıyya bk. **Yomut**
Y. 263a/01, 280a/05
Y. (fırḳa-ı Yomutıyya) 172b/14
Y. (sanādīd-ı Yomutıyya) 174a/16, 200b/16
[=5]
yon- Yontmak.
y.-(!) 214b/11
[=1]
yosun Gelenek görenek.
y.+da 185b/17, 188a/11, 222a/16, 270b/04, 272b/07, 277a/05, 279a/07, 287a/05
y.+ıda 334b/03
[=9]
yosunlıḳ Gibi, biçimde, tarzda. Krş. **yosunluḳ**
y. 175b/03, 293a/03
y.+da 179a/07
[=3]
yosunluḳ bk. **yosunlıḳ**
y. 234a/02, 317a/08
[=2]
yöne- Yollamak, göndermek.
y.-gendin soñra 324b/06
[=1]
yu- Yıkamak.
y.-up 256b/16
kolların yu- “Ümidini kesmek.” 256b/16
[=1]
yulduz Yıldız.
y.+ı 175b/02
[=1]
yum- Yummak, kapamak.
y.-ġunça 168a/14
y.-up 230a/03, 231b/17, 234b/16
köz yum- 234b/16
közin yum- 231b/17
közni yum- 168a/14
[=4]
yumn Ar. Uğur, bereket.
y.+ıdın 220a/01, 284b/11
y.+ıdın (davlat-ı yumn) 226a/05
[=3]
Yumrı y.a. Mankıt’ın 14 km. kuzeydogusunda bir yer.
y. 237b/04, 247a/04
y.+ġaça 235b/08
y.+nıñ 271a/07, 328b/06
[=5]
yurt Memleket, ülke, vatan, yurt.
y. 245b/15
y.+da 257a/07, 257a/15, 266a/17
y.+dın 173a/08, 187b/06, 230a/04, 244b/13, 257b/11, 267b/09
y.+ġa 227b/06, 230a/16
y.+ıda 258a/01
y.+ıġa 268a/13
[=14]
yurtlaḳ bk. **yurt**
y.+ıġa (Terākime yurtlaḳı) 176a/03
[=1]
Yūsuf ş.a. Hz. Yakub’un oğlu olan Yusuf peygamber. Metinde yakışıklı olması yönüyle telmih edilimiştir.
Y. 168a/16, 255a/16
[=2]
Yūsuf Bég ş.a. Konratın ileri gelenlerinden olup yüzbaşılık görevinde bulunmuştur.
Y. 160a/11 183a/14
[=2]
Yūsuf Bég ş.a. Nayman Ḫudāy Berdi Daruġa ‘nın küçük oğludur.
Y. 183a/14, 276a/10
Y.+niñ 234b/07, 274a/15
[=4]
Yūsuf Mehter bk. **Muhammad Yūsuf Mehter**
Y.265a/06
Yūsuf Mīrşab ş.a. Kutluk Murad Inak’ın adamlarındandır.
Y. 228a/02
[=1]
Yūsuf Nıyāz Bég ş.a. Konratın ileri gelenlerindendir. Krş. **Ḳoñrat Yūsuf Nıyāz Bég**
Y. 186b/04, 262b/14

Y.+ge 185b/13
[=3]
yüber- bk. **yiber**-
y.-di 171a/03
y.-diler 311a/05
y.-ip 259b/12
élçi yüber- 311a/05
[=3]
yügür- Koşuşmak, seğirtmek.
y.-diler 317a/02
y.-mekçi 265a/13
y.-üp 162b/07
y.-üp dururlar 194a/15, 258a/14
y.-ürge 242a/05
[=6]
yügürtmek Koşturmak.
y. 194a/14
[=1]
yügürtürmeklik Hızlıca yürütme durumu, koşturmalık.
y. 194a/04
[=1]
yügürük Seri, ayağına çabuk
y. 242b/01
[=1]
yük Yük.
y. 222b/17, 309b/17
y.+i 211a/03
y.+leri 254a/09
y.+leridin 254a/13
y.+leridin (tofraḳ u yük) 304b/06
[=6]
yükle- Yüklemek.
y.-geyler 271a/14
[=1]
yüklet- Yükletmek.
y.-ip 300a/03
[=1]
yür- bk. **yürü**-
y.-di 260a/07
y.-e durur 241b/08
y.-megi 290a/11
y.-mek 303a/03
[=4]
yürü- Yürümek, gitmek, ilerlemek. Krş. yür-, **yürül**-
y.-ben 242a/11
y.-gen 305b/01
y.-gende 176b/02, 275b/11
y.-p 173a/14, 209b/03, 241b/02, 243b/12, 245a/10, 262b/03, 276a/04
y.-rde 167a/16, 262a/16, 312b/10
y.-rmiz 254a/05
[=15]
yürül- Yürünmek.
y.-di 295b/07
[=1]
yürüş Sefere çıkma, savaşma.
y. 179a/04, 190a/09, 251a/04, 254b/05, 260a/03, 281b/08, 332b/15, 335a/08
y. (asbāb-ı yürüş) 251a/09
y.+de 312a/16
y.+ıġa 253b/16, 282b/12
y.+in 270b/11
y.+iniñ 335a/01
y. ḳıl- 174a/14, 176a/09, 178b/12, 252a/11, 253b/08, 256a/04, 268b/13, 287a/03, 295b/13
y.+ni 274b/10
[=24]
yüz I Yüz.
y. 203a/08, 211a/13, 218b/15, 219a/04, 220a/16, 234b/06, 236b/08, 242b/06, 243a/04, 250b/01, 251b/03, 262a/15, 262b/05, 264b/08, 266b/02, 268b/10, 276b/14, 277a/14, 277b/04, 279a/10, 282a/02, 294a/04, 300b/12, 302a/06, 302a/11, 315a/04, 326b/14, 331a/06, 332b/01
y. (altı yüz) 178b/08
y. (béş yüz) 240b/08, 273a/09, 290a/14, 328a/13
y. (iki miñ yüz on altı) 189a/07
y. (iki yüz) 160b/15, 278b/03, 293a/07, 318a/05, 330a/10
y. (iki yüz élik) 284a/16
y. (ikki yüz éllik) 293a/17
y. (ikki miñ béş yüz) 320a/10
y. (ikki yüz) 178a/10, 201b/11, 273a/07, 279b/14, 281a/10, 290a/15
y. (ikki yüz farsang) 321b/14
y. (ikki yüz yigirme béş) 279b/11
y. (miñ béş yüz) 212a/01, 310a/15
y. (miñ béş yüz yigirme bir) 189a/07
y. (miñ dağı iki yüz on sékkiz) 159b/02

y. (miñ dağı iki yüz yigirme tört) 267b/01
y. (miñ dağı ikki yüz on altı) 161a/12
y. (miñ dağı ikki yüz on sékkiz) 164b/07
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme bir) 204a/01
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme ikki) 306b/17
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme tört) 270b/16
y. (miñ dağı ikki yüz yigirme üç) 251a/10
y. (miñ dağı yetti yüz) 281b/07
y. (miñ dağı yüz seksen béş) 157b/13
y. (miñ iki yüz on toḳuz) 189a/05, 209b/13
y. (miñ iki yüz yigirme béş) 292b/17
y. (miñ iki yüz yigirme bir) 225a/17, 229a/04
y. (miñ iki yüz yigirme tört) 309a/12
y. (miñ ikki yüz on toḳḳuz) 167a/07, 201b/11
y. (miñ ikki yüz yigirme) 217b/10
y. (miñ ikki yüz yigirme altı) 335a/02,
y. (miñ ikki yüz yigirme bir) 156b/17, 197a/07
y. (miñ ikki yüz yigirme iki) 236b/01
y. (miñ ikki yüz yigirme tört) 300b/02
y. (miñ yüz yetmiş tört) 189a/08
y. (otuz yüz seksen altı) 322a/02
y. (tāʾrīḫ-i miñ dağı ikki yüz on altı) 159b/04
y. (tört yüz) 161b/16, 179a/14, 181b/10, 207b/01, 234a/09, 281a/14, 290a/14
y. (üç yüz) 203b/17, 211b/16, 278b/07, 281b/16, 293a/06, 305b/04
y. (üç yüz éllik) 211b/16
y. (yeti yüz yigirme altı) 189a/06
y. (yetti yüz) 224a/05, 283b/02
y. altı yüz yigirme yeti 219b/09
y.+din (ikki yüz) 205a/16
y.+ellik 307a/11
y.+éllik 197b/14
y. farsang 321b/14
y. iki yüz 312b/16
y. kerret 250b/02
y. miñ 167b/16, 185b/01, 206a/06, 224a/11, 231a/04, 231b/09, 237a/03, 243b/12, 246b/16, 250b/02, 262a/09, 262a/16
y.+ni (yüz iki yüz) 312b/16
y. on 203b/01, 203b/08
y. seksen 274a/09
y. tümen 182a/04, 310b/05, 330b/02
y. yigirme 203a/10
[=125]
yüz II 1. Çehre, sima.
y. 168b/01, 179a/15, 189a/10, 215b/14, 256b/06, 257a/04, 258b/09, 258b/10
y. évür- 210a/10, 297a/04, 330a/06
y.+ıġa 256b/01, 259b/16, 321b/6
y.+i 247a/14, 255a/17
y.+i yañlıġ 315b/03
y.+ide 248a/14, 248a/14
y.+in 218b/07, 230b/07, 259b/16, 284b/09, 286a/11, 290b/09, 292b/16
y.+in ḳoy- 260b/08
y. ḳaralıġ 163a/07
y. ḳaytar- 219b/03
y. kéltür- 286a/16
y. ḳoy- “Yüzünü koymak; yönelmek” - 195b/04, 208a/04, 210b/03, 218a/12, 218a/13, 252b/04, 256b/05, 257b/08, 266b/04, 268b/07, 301a/08, 335b/11
y.+larıġa 194a/15
y.+leridin 320b/03
y. rusvālıḳ 282a/07
y. toman bol- “Baş aşağı olmak.” 256b/14
y. ur- “Ortaya çıkmak” 260a/06, 314a/09
2. Yüzey, satıh.
y. 174b/07
y.+ıġa 161b/14, 211a/07, 211a/10, 214a/04
y.+i 212a/15, 215a/10
y.+i dék 159b/07
y.+i yér 223a/13
y.+ide 274a/14
y.+idin 274a/06
y.+idin (yer yüzi) 224a/12
y.+ige 222b/16
y.+in 168a/03, 198b/16, 224a/14, 264b/12, 316a/03, 322b/05

y.+in (kök yüzi) 252b/01
y.+in (yer yüzi) 214a/13, 215a/16, 297a/08
y.+in (yér yüzi) 249a/03, 252a/17
y.+ini 224a/16, 257a/10
3. Taraf
y.+i bile 290b/05
[=76]

yüz III Neden, sebep, vasıta.
y.+idin 182b/09, 216a/14, 335b/14
y.+idin(daḫl u mızāc yüzidin) 158b/12
y.+idin ʿacz yüzidin) 168a/01
y.+idin (banda-nuvāzlıġ yüzidin) 192a/08
y.+idin (cahālat yüzidin) 193b/02
y.+idin (dānış yüzidin) 314b/17
y.+idin (ġayrat yüzidin) 185b/05
y.+idin (ḥaḳ-nā-şınāslıġ yüzidin) 201b/05
y.+idin (ḫavf yüzidin) 181b/02
y.+idin (ḥazm u ıḥtıyāṭ yüzidin) 295b/04
y.+idin (ıḫlāṣ u ıʿtıḳād yüzidin) 235a/03
y.+idin (ıḫlāṣ yüzidin) 168b/08
y.+idin (ıṭāʿat u ınḳıyād yüzidin) 202a/15
y.+idin (ıttıfāḳ yüzidin) 224b/16
y.+idin (lafẓ yüzidin) 324a/11
y.+idin (maʿna yüzidin) 324a/11
y.+idin (mekr u ḥīla yüzidin) 238a/01, 254b/02
y.+idin (mıhrbānlıġ yüzidin) 180a/04
y.+idin (muvāfaḳat (5) u muṭāvaʿat yüzidin) 328a/05
y.+idin (muvāfaḳat yüzidin) 202a/09
y.+idin (ṣadāḳat-endīşlik yüzidin) 197b/04
y.+idin (ṣıdḳ u ıḫlāṣ yüzidin) 253b/17
y.+idin (ṣıdḳ yüzidin) 257a/08, 310b/06
y.+idin (sıpāhīgerlik yüzidin) 265a/08
y.+idin (sıyāsat yüzidin) 326a/15
y.+idin (şafḳat u mekremet yüzidin) 192a/10
y.+idin (tamadduḥ yüzidin) 189b/06
y.+idin (tuġyān yüzidin) 173b/14
[=32]

Yüz k.a. Munis'in de bağlı olduğu Özbeklerin bir boyu.
Y. 211b/07
[=1]

yüzbaşılıġ Yüzbaşılık. Krş. **yüzbaşılıḳ**
y. 160a/11, 301a/03
[=2]

yüzbaşılık bk. **yüzbaşılıġ**
y. 277b/03
[=1]

yüzlen- Yönelmek, istikametini almak, yüz çevirmek, teveccüh etmek
y.-üp 158a/16
[=1]

Z-Ẓ-Ż

Zāb ş.a. İranın Peşdadidan hanedanının onuncu kralının adı.
z. (āyīn-ı Zāb) 213a/10
[=1]

zabān Far. Dil.
z. (vırd-ı zabān ḳıl-) 172a/04, 177b/11
[=2]

zabāna Far. Alev, ateş yalımı.
z. 321a/02
z.+çék- 163a/04
z.-ı dozaḫ 163a/01
z. tart- 264b/02
[=4]

zabarcad Ar. Zümrüd cinsinden ve onun kadar kıymetli olmayan, sarımtırak yeşil, cam parlaklığında kıymetli taş.
z. (evreng-i zabarcad) 258b/05
[=1]

ẕabāyıḥ Ar. Kurbanlar.
z.+ıdın 259a/17
[=1]

ẕabḥ Ar. Kesme, boğazlama, kurban kesme.
z. 217a/06
z. ét- 259a/16
[=2]

żābıṭ Ar. Zabteden.
ż. 192b/02, 252a/11, 290b/11, 295b/05
[=4]

żabṭ Ar. Kayıt, zabıt, ele geçirme, tutma.
ż.+ıdın 181a/16
ż.+ıġa 178a/15
[=2]

zabūn Far. Güçsüz, aciz.
z. 249a/04
z. (zār u zabūn) 212b/03
[=2]
zacr Ar. Zorlama, eziyet.
z.+ı üçün 314b/10
[=1]
zād Ar. Azık, yiyecek.
z.-ı rāḥıla 303a/12, 320a/17
z.-ı safar 158b/15
[=3]
żaʿf Ar. Güçsüzlük, zayıflık
ż. 257a/05
ż.+ı (ışdıdād-ı żaʿf) 164a/13
z.+ım 256b/12
ż. u bīmārlıġ 180a/17
[=4]
ẓafar Ar. Zafer, muvaffak olma.
ẓ. 165b/14, 184a/09, 196a/06, 219b/01, 220a/03, 236a/12, 255a/02, 317a/11, 320b/04
ẓ. (alvıya-ı ẓafar) 174b/16, 177b/12, 233b/03, 270b/02
ẓ. (baḫt u ẓafar) 296a/08
ẓ. (fatḫ u żafar) 218a/14, 320b/05
ẓ. (havā-yı ẓafar) 296a/07
ẓ. (lıvā-yı ẓafar) 174b/16, 189b/04, 190b/01, 262b/02, 262b/04, 296a/07
ẓ. (mūcıb-ı ıḳbāl u ẓafar) 327b/05
ẓ. (nuṣrat u ẓafar) 183b/12
ẓ. (rāyat-ı ẓafar) 218a/16
ẓ.+dur 215b/15
ẓ.+dur (nışān-ı ẓafar) 158b/15
ẓ.+ġa (lıvā-yı ẓafar) 165b/16
ẓ.-ı iktināh 182b/06
ẓ.+nı (lıvā-yı ẓafar) 195a/04
ẓ. tap- 180b/13, 186a/13, 264a/05
ẓ. u nuṣrat 325b/14
ẓ. u şikest 219b/13
[=36]
ẓafar-aṣar Ar. Muzaffer, galip.
ẓ. (leşker-i ẓafar-aṣar) 197a/11
ẓ. bile (leşker-i ẓafar-aṣar) 237b/09
[=2]
ẓafar-āyāt Ar. Muzaffer, galip.
ẓ.+nı (rāʾyat-ı ẓafar-āyāt) 251b/17)
[=1]
ẓafar-dast-gāh Ar. Zafer yeri.
ẓ.nıñ (sıpāh-ı ẓafar-dast-gāh) 252b/02
[=1]
ẓafar-farcām Ar. Sonu zafer olan, galip.
ẓ. (aʿlām-ı ẓafar-farcām) 254a/01
ẓ. (mıżrab-ı ḫıyām-ı ẓafar-farcām) 232a/15
ẓ. (muḫīm-ı ḫıyām-ı ẓafar-farcām) 236a/02
ẓ. (surādıḳāt-ı ẓafar-farcām) 191a/08
ẓ. (şucaʿā-yı ẓafar-farcām) 183a/06
ẓ. bile (kevkebe-i ẓafar-farcām) 174a/08, 190b/17
ẓ.+nı (aʿlām-ı ẓafar-farcām) 233a/12
[=8]
ẓafar-havā Ar. İsteği zafer olan.
ẓ. (lıvā-yı ẓafar-havā) 271a/09
[=1]
ẓafar-ıltıẓām Ar. Zaferi gerekli bulan.
ẓ. (muʿasker-i ʿasākir-i ẓafar-ıltıẓām) 255b/07
[=1]
ẓafar-ıntıbāh Ar. Zafere uyanan.
ẓ. (felek-cāy-gāh u ẓafar-ıntıbāh) fele
[=1]
ẓafar-ıntımā Ar. Galip.
ẓ.+nı (lıvā-yı ẓafar-ıntımā) 181b/16, 218a/03, 265a/04
ẓ.+nıñ (lıvā-yı ẓafar-ıntımā) 209b/05
[=4]
ẓafar-ıntısāb Ar. Zafere bağlı.
ẓ. dağı (rikāb-ı ẓafar-ıntısāb) 196a/16
[=1]
ẓafar-ḳarīn Ar. Zafere nail olan.
ẓ. (mevkib-i ẓafar-ḳarīn) 162a/07
[=1]
ẓafar-maʾāl Ar. Sonu zafer olan.
ẓ.+ı (ıḳbāl-ı ẓafar-maʾāl) 193b/04
[=1]
ẓafar- maʾāṣır Far. Muzaffer, galip.
ẓ. 258a/01
ẓ.+ı (ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣırı) 179a/11, 265a/12
[=3]
ẓafar-madad-kār Ar. Yardımcısı zafer olan.
ẓ. (nuṣrat-yār u ẓafar-madad-kār) 196a/01
[=1]
ẓafar-panāh Far. Sığınağı zafer olan.

ẓ. (muʿasker-i ʿasākir-i ẓafar-panāh) 251b/16
ẓ. (sıpāh-ı ẓafar-panāh) 252b/15
ẓ.+dın (sıpāh-ı ẓafar-panāh) 237b/16
ẓ.+nıñ (sıpāh-ı ẓafar-panāh) 332b/08
[=4]

ẓafar-parçam Far. Perçemi zafer olan.
ẓ.+ıġa (lıvā-yı ẓafar-parçam) 185b/02
ẓ.+nı (ʿalam-ı ẓafar-parçam) 287b/17
ẓ.+nı (lıvā-yı ẓafar-parçam) 285b/11
[=3]

ẓafar-parvar Far. Zafer besleyen, galip.
ẓ. (leşker-i ẓafar-parvar) 255b/08
ẓ.+larınıñ (ʿasker-i ẓafar-parvar) 161b/12
[=2]

ẓafar-peyker Far. Zafer kazanmış.
ẓ. (lıvā-yı ẓafar-peyker) 264b/14
ẓ. (makarr-ı ordu-yı ẓafar-peyker) 252a/09
ẓ.+ni (lıvā-yı ẓafar-peyker) 191b/01, 264b/14
[=3]

ẓafar-rāʾyat Ar. Zafer bayrağı.
ẓ. 251b/08
[=1]

ẓafar-tāc Ar. Tacı zafer olan.
ẓ. (ḫıdīv-ı ẓafar-tāc u nuṣrat-ʿalam) 251a/15
[=1]

ẓafar-tamkīn Ar. Galip, kudretini zaferden alan.
ẓ. (maḳarr-ı bār-gāh-ı ẓafar-tamkīn) 179a/13
[=1]

zaḫḫār Ar. Dolu, taşkın, coşkun [deniz].
z. 321a/17
z. (daryā-yı zaḫḫār) 167a/12, 175a/06, 185b/09, 319b/14
z. (durr-ı ḳıymat-bahā-yı baḥr-ı zaḫḫār) 219b/02
z. (lucca-ı zaḫḫār) 259b/15
z. (mavc-ı lucca-ı zaḫḫār) 242b/05
z. dék (baḥr-ı zaḫḫār) 191a/11
z.+édi (baḥr-ı zaḫḫār) 243b/09
z.+nıñ (baḥr-ı zaḫḫār) 319b/02
[=11]

zāhıd Ar. Çok aşırı sofu, kaba.
z.+ı bī-dard 315b/03
[=1]

ẓāhır (< Ar. ẓāhir) Görünen, açık, belli, meydanda.
ẓ. 214a/01, 255a/06
ẓ. (mekşūf u ẓāhır bol-) 271b/13
ẓ. bol- 233a/04
ẓ. durur 333a/09
ẓ. eyle- 232b/09, 296b/09
ẓ. ét- 248b/14, 267a/09, 281b/03, 315b/11
ẓ.-ı āyīn 335b/12
ẓ.+ı bol- 215a/14
ẓ.-ı ṣaf 210a/05
ẓ.+ın 212a/12
ẓ.+ıñ 214a/07
ẓ. ḳıl- 255a/16, 335b/10
ẓ.+larıġa 238b/15
ẓ. u paydā 157b/17
[=20]

ẓāhır-bīn Far. Açık görünen, yüzeysel.
ẓ.+lerge 275b/06
[=1]

ẓāhıran (<Ar. ẓāhiran) Görünüşte.
ẓ. 173a/15, 238a/08, 270b/05
[=3]

ẓāhırī Far. Görünüşte, asıl ve hakiki olmayan.
ẓ. 158a/10
ẓ. bol- 246a/17
[=2]

zahī Far. Ne güzel, mükemmel!
z. 162b/02, 175a/05, 178a/06, 198a/15, 205b/01, 223a/07, 230a/07, 292b/14, 317a/09, 333b/14, 334a/16
[=11]

ẓahīru'd-davla Ar. "Devletin yardımcısı, arka çıkanı." anlamında bir övgü.
ẓ.+ni 273b/13
[=1]

ẓahīru'd-davlat ve'd-dīn Ar. "Din ve devletin yardımcısı" anlamında bir övgü.
ẓ. 236b/13
[=1]

zaḫl Ar. Düşmanlık.
z. 262a/07
[=1]

zaḫm Far. Yara.
z. 223a/02, 264a/10

z.+ı 219b/05
z.-ı cān-gazāy 162b/13
z.-ı cān-sıtān 164a/05
z.-ı cust ur- 184b/16
z.-ı muhlik 163b/06, 253a/12, 288b/03
z.+ıdın 184a/12, 246b/11
z.+ıġa 223b/05
z.+ın yétkür- 286a/10
z. ur- 176b/05, 179b/08, 184b/14, 185b/14
z. yétkür- 222a/02
[=18]
zaḫm-dār Far. Yaralı, yaralanmış.
z. bol- 193b/14, 264b/10
z. (maḳtūl u zaḫm-dār bol-) 264b/12
z. bol- 186b/05, 207b/11, 237b/15, 253a/11, 264a/09, 284b/09, 287b/08, 287b/10, 289b/01, süyün biy
z. ḳıl- 174a/12, 185b/14, 198b/04, 209a/09, 246a/03, 298b/15, 305a/03
[=20]
zaḫm-kār Far. Yaralayıcı, yara açan.
z. 264a/09
[=1]
zaḫm-kārī Far. Bir yaralayıcı, darbe.
z. 170a/08
[=1]
zaḫma Far. Vurma, darp, darbe.
z.-ı şarʿ-ı ġarrā 334a/17
z. sal- 294a/16
z.+sı bile 161b/08
[=3]
zaḥmat Ar. Sıkıntı, meşakkat; hastalık.
z.+dın (ranc u zaḥmat) 293b/07
z.+ı 304b/09
z. yétkür- 184b/12
[=3]
zaḥmatī Ar. Bir zahmet.
z. yétkür- 222b/02
[=1]
zahr Far. Zehir.
z. (şārıb-ı zahr-ı mamāt) 269a/13
z.+ıdın 267a/13
[=2]
zakāt Ar. Zekat.
z. al- 266a/07
z.-ı ḫarāc bér- 309a/11
z.+ıġa 240b/10, 266a/10
z.+ın 292a/04, 327a/02
z.+nı al- 240b/10
z. u ḫarāc 161a/04
[=8]
Zāl ş.a. Kuvvet ve pehlivanlığı ile meşhur İran mitolojisi kahramanı Rüstem'in babası.
Z.-ı dastān 213a/09
Z.-ı muşaʿbıd 212b/05
[=2]
żalālat Ar. Sapkınlık, dalalet.
ż. 167b/05, 171b/16, 172b/11, 192a/03, 193b/02, 267a/17
ż. (arbāb-ı żalālat) 293a/04
ż. (ʿınād u żalālat) 320a/06
ż. (ḳadam-farsāy-ı vādī-yı żalālat u ʿadāvat) 166b/16
ż. (vādī-yı żalālat) 230a/11, 238a/15
ż. ahlı 305a/07
ż. ara 160b/08
ż.+dın 333b/10
ż.+dın (bādıya-ı żalālat) 317b/16
ż.+dın (maḥż-ı żalālat) 292a/08
ż.+ġa (tamhīd-ı żalālat) 161a/15
ż.+ı (cahālat u żalālat) 172a/03
ż.-ı bādıya-paymā 317b/15
ż.-ı cadīda 268b/11
ż.-ı fıṭrī 165b/07
ż.-ı ẕātī 231a/01
ż.+ıġa 282b/03
ż.+nı (ahl-ı żalālat) 307a/03
[=24]
żalālat-aṣar Ar. İzi sapkınlık olan, sapkın.
ż.+nıñ (leşker-i żalālat-aṣar) 253a/06
[=1]
żalālat-bār-gāh Far. Sapkınlık divanhanesi.
ż.+ıda 292b/05
[=1]
żalālat-ımtıṣāl Ar. Sapkın, yoldan sapmış.
ż.+nıñ (ṣūfī-ı żalālat-ımtıṣāl) 293b/01
[=1]
żalālat-maāb Ar. Sapkın, yoldan sapmış.
ż.+ı (tadbīr-ı żalālat-maāb) 269a/12
[=1]
żalālat-pajūh Far. Sapkın, yoldan sapmış.

ż. (gürūh-ı żalālat-pajūh) 307a/05, 328b/13
ż.-ı ḳılavuz-ı acal 293b/03
ż.+nı (aʿdā-yı żalālat-pajūh) 184b/05
ż.+nı (gürūh-ı żalālat-pajūh) 169a/07
[=5]
żalālat-paymāy Far. Sapkın, yoldan sapmış.
ż.+nı (aʿdā-yı gürīz-pā-yı żalālat-paymāy) 183a/04
[=1]
żalālat-sırışt Far. Sapkın huylu, yoldan sapmış.
ż. 282b/03
[=1]
żalālat-tadbīr Ar. Sapkın, yoldan şaşmış.
ż. (ṣūfī-ı bī-pīr-ı żalālat-tadbīr) 193b/07
[=1]
żalālat-taḫmīr Ar. Sapkınlıkla yoğrulmuş.
ż. (ṣūfī-ı bī-pīr-ı żalālat-taḫmīr) 330a/07
ż. (şarīr-ı żalālat-taḫmīr) 184b/08
ż.+ıda (żamīr-ı żalālat-taḫmīr) 229b/12
ż.+ıġa (żamīr-ı żalālat-taḫmīr) 168b/10
[=4]
ẓalām Ar. Karanlık, zulmet.
ẓ. (küfr-ı ẓalām) 333b/13
[=1]
ẓalama Ar. Zalimler.
ẓ. 171a/16, 235b/12
ẓ.+nıñ 217a/14
[=3]
ẓālım (< Ar. ẓālim) Zulmeden, zalim, acımasız.
ẓ. 333a/17, 334b/14
ẓ.+dın 315a/16
[=3]
ẓalīl Ar. Düşkün, zavallı.
ẓ. u najand 207b/08
[=1]
zalzala Ar. Yer sarsıntısı, deprem.
z. 312a/03, 313a/16
z.-ı ʿaẓīm 313a/13
z.-ı tavahhum sal- 308b/02
z. ḳıl- 323a/14
z. sal- 279a/02, 287a/09, 319b/01
z. tüş- 169b/08, 182a/10, 185a/15, 251b/10, 259b/13, 313a/15
[=14]
zamān Ar. Zaman, süre, çağ.
z. 241b/17, 257b/02, 262a/10, 299b/06
z. (Āṣaf-ı zamān) 167a/06
z. (Dārā-yı zamān) 180a/12
z. (dast-ı ʿavārıẓ-ı zamān) 325b/03
z. (farīd-ı zamān) 216b/08, 227b/08
z. (farruḫ-ı zamān) 164b/10
z. (ḫalīfatu'z-zamān) 267b/17
z. (her zamān) 293a/11
z. (ıḫtılāf-ı zamān) 256a/01
z. (ınḳılāb-ı zamān) 157a/01
z. (İskender-i zamān) 251a/01
z. (zamīn u zamān) 226b/12
z.+ı 209a/10
z.-ı Farīdūn 308b/17
z.-ı farruḫ 229a/12
z.-ı ḫılāfat 224b/01
z.-ı ḫucasta-nışān 271b/17
z.-ı ınḳılāb 211a/13
z.-ı māżī 278a/04
z.-ı nuḥūsat-nışān 233a/01
z.+ıda 173a/04, 223b/09, 268a/03, 328b/08
z.+ıdın 318b/14
z.+ıdın (abnā-yı zamān) 242b/14
[=30]
zamāna Ar. Devir, felek.
z. 165a/06, 216a/10, 223b/15, 225b/15
z. (çaşm-ı zamāna) 168a/02
z. (taḥsīn-ı zamāna) 243a/03
z.+dın (balā-yı zamāna) 222a/06
z.-ı nā-sāz 302b/02
[=8]
ẕamāyım (<Ar. ẕamāʾim) Kötü, beğenilmeyen haller.
ẕ.-ı aʿmāl 332b/14
[=1]
żamāyır(< Ar. żamāʾir) Gönüller, zamirler.
ż.-ı daryā 318b/13
ż.-ı zī-baṣāyır 271b/12, 299b/01, 321a/14
ż.+ıġa 335b/09
ż.+ınıñ 325a/17
[=6]
zamharīr Ar. Karakış.

z. 316a/03
[=1]
ẕamīma Ar. Zemme müstehak olan. Beğenilmeyen kötü hal ve hareket.
ẕ. (afʿāl-ı ẕamīma) 267b/03
[=1]
zamīn Ar. Yer, yeryüzü.
z. 316a/01
z. u zamān "Yer ve mevzu uygunluğu." 226b/12
[=2]
żamīr Ar. Gönül, iç, zamir.
ż.+ı 215a/11, 282b/04
ż.+ı (āyīna-ı żamīr) 174b/14
ż.-ı ʿadāvat-taḫmīr 205a/11
ż.-ı aḳdas 188b/15
ż.-ı bayżā-taḫmīr 184b/12
ż.-ı bayżā-tanvīr 227b/06
ż.+ı dék 258a/17
ż.-ı ḫābaṣat-taḫmīr 226b/15
ż.-ı ḫabṣ-taḫmīr 265a/09
ż.-ı ḫūrşīd-naẓīr 311a/14
ż.-ı külfet-mazīd 225b/06
ż.-ı saʿādat-mazīd 165a/01
ż.-ı saʿādat-naẓīr 168b/12
ż.-ı saʿādat-taḫmīr 192b/16
ż.-ı şaḳāvat-pazīr 257b/05
ż.-ı żalālat-taḫmīr 168b/10, 229b/12
ż.+ıñ 214a/09
ż.+larıġa 261a/15
[=20]
żamīr-munīr Ar. Gönlü temiz.
ż.+ı 239a/03
[=1]
zamzama Ar. Ezgili, nağmeli ses; nağme
z.-ı āfarīn 182a/08
z.+sı bile 256b/03
[=2]
zan Far. Kadın.
z.-ı bā-vaḳār 305b/15
[=1]
zanbūrek Far. Deve üzerinde, mil üzerinde dönen hafif (küçük) bir top. Bu silahı Nadir Şah'ın Orta Asya'ya tanıttığı ileri sürülmektedir.
z. 169b/07
z. birle 262a/09
z. u şamḫāl 162b/12, 286a/08
[=4]
zancīr Far. Zincir.
z. (naḳş-ı zancīr) 243b/11
z. bile 285a/10
z.-ı balā 324a/01, 329a/11
[=3]
zancīr-ʿınād Ar. İnadı zincir gibi olan.
z. durur érdiler (muḥarrik-i zancīr-ʿınād) 163a/14
[=1]
zangār Far. Bakır pası nevinden göztaşı.
z. (māḥī-ı zangār) 158a/17
[=1]
zar Far. Altın; akçe.
z. 167a/01, 187b/16, . 214b/13, 249b/13, 249b/14, 270b/12
z. (bahla-ı zar) 244a/17
z. (çatr-ı zar) 215b/16
z. (ḳabża-ı zar) 249a/16
z. (ḳılāda-ı zar) 242b/03
z. (mahca-ı zar) 215b/15
z. (mavc-ı daryā-yı zar) 244b/15
z. (sīm u zar) 215b/08, 250a/07, 250a/11, 266b/09, 266b/09, 301b/01
z. (şīra-ı zar) 258b/11
z.-ı Caʿfarī 262a/03
z. ara 242a/04
z. bile 188a/07
z. birle 243b/07
z. içre (daryā-yı zar) 301b/16
z. içre (sīm u zar) 165b/14
z.+nıñ 166b/16
z. u sīm 254a/09
[=27]
zār Far. Ağlama, inleyiş, inleyen.
z. (esīr u ciger-ḫasta u zār) 212b/01
z. eyle (ḫ(v)ār u zār) 160b/06
z. ét- 160b/09
z.-ı Bahrām 246a/13
z.-ı tażarruʿ 174b/07
z. u macnūn ét- 212b/11
z. u muẕṭar 159a/04
z. u zabūn eyle- 212b/03
[=8]
zar-afşānlıġ Altın saçma, dağıtma durumu.
z. ḳıl- 188b/03, 196b/04
z.+lar 251a/08
[=3]

zar-andūd Far. Altın yaldızlı.
z. (ḫ(v)ān-ı zar-andūd-ı kehkeşān) 258a/15
z.+nı 261b/14
[=2]
zar-baḫş Ar. Altın bahşeden.
z. (sim u zar-baḫş) 249b/08
[=1]
zar-dūz Far. Sırmalı.
z. (ḫılʿat-ı zar-dūz) 279b/05
[=1]
zar-kār Far. Altın işleme
z. (ḳalḳan-ı zar-kār-ı şacāʿat) 219b/04
z. ol- 188a/07
[=2]
zar-kār-baḫş Ar. Altın işleme bahşeden.
z. 301b/04
[=1]
zar-nigār Far. Altınla işlenmiş, yaldızlı.
z.+dın (nıyām-ı zar-nigārdın) 252b/04
[=1]
zar-pāşlıġ Altın saçma durumu.
z. 301a/10
z. ét- 335a/07
z. körgüz- 282b/14
[=3]
zar-pāşlıḳ bk. **zar-pāşlıġ**
z. eyle- 249b/11
z. ḳıl- 249b/04
[=2]
zar-pūş Far. Altın işlemeli.
z.-ı ʿınāyat ḳıl- 300a/12
[=1]
żarar Ar. Zarar, ziyan.
ż. 181a/03, 183b/11, 223a/15, 235a/16
ż. (ẕıllat u adbār u żarar) 306a/14
ż.+dur 181a/03, 306a/12, 315a/16
ż. u noḳṣān 333b/06
ż. yétkür- 158b/17
[=10]
żarb Ar. Vurmak, vuruş.
ż. 233a/17
ż. bile (ālāt-ı żarb) 158b/09, 182a/01
ż.+ı 215b/14, 220b/11
ż.-ı ʿamūd 263b/13
ż.-ı baltu 192b/12
ż.+ı bile 182b/11, 224a/14, 294a/13
ż.-ı dast 221a/12
ż.-ı sum 193a/16
ż.-ı tīġ 222b/11
ż.+ıda 182a/04, 223a/11
ż.+ıdın 288b/06, 315b/06
ż.+ıġa 221a/13
[=18]
żarbat Ar. Vurma, vuruş.
ż.+ıdın 184a/14
[=1]
zārīlıḳ Ağlayıp inleme.
z. bile 174b/07
[=1]
ẕarra Ar. En küçük parça, zerre, çok az.
ẕ. 260b/01
[=1]
zarrīn Ar. Altından yapılmış.
z. 242a/10, 247b/11, 250b/05, 273b/12
z. (buşḳāb-ı zarrīn) 258b/11
z. (raʿy-ı zarrīn) 325a/16
z. birle (kāsāt-ı zarrīn) 168a/06
z. üzre (ṭaşt-ı zarrīn) 250a/17
[=8]
zarrīn-ʿalam Far. Altından yapılmış bayrak.
z. (Āmenek Ḫān-ı zarrīn-ʿalam) 213b/09
[=1]
zarrīn-ḳabā Ar. Altın işşlemeli kaftan.
z. (sulṭān-ı zarrīn-ḳabā-yı āftāb) 199a/06
[=1]
zarrīn-külāh Far. Altın gibi sarı külahlı olan.
z. 215b/07
[=1]
zarrīn-lıcām Far. Altın gem.
z.+ġa (samand-ı şarṣar-ḫırām-ı zarrīn-lıcām) 233a/11
[=1]
zarrīn-likām Far. Altın gem.
z. (topçaḳ-ı zarrīn-likām) 312a/16
[=1]
zarrīn-rikāb Ar. Altın üzengi.
z. 167b/11
[=1]
zarrīn-ṭınāb Ar. Altından yapılmış çadır ipi.
z. (sarādıḳāt-ı zarrīn-ṭınāb) 313a/10
[=1]
żarūr Ar. Lazım, gerekli.

ż. bol- 249a/06
[=1]
żarūrat Ar. Zorunluluk, sıkıntı.
ż.+dın 169a/07, 208a/13267b/08, 300b/05
[=4]
żarūrıyya (< Ar. ` żarūriyya) Zorunlu, gerekli.
ż. (umūr-ı żarūrıyya) 313a/06
[=1]
ẕāt Ar. Hürmete layık kimse, kişi, zat.
ẕ.+ı 215a/10, 282b/03
ẕ.+ı (cavhar-ı ẕāt) 255b/03
ẕ.-ı ḫucasta-ṣıfāt 217a/11, 222a/03, 228b/15
ẕ.-ı kesāfat 257b/06
ẕ.-ı melekī 222b/02, 230a/10
ẕ.-ı saʿādat-sımāt-ı ḫucasta-ṣıfāt 184b/10
ẕ.-ı şaḳāvat-sımāt 282b/01
ẕ.-ı şarārat-sımāt 333b/03
ẕ.+ıda 171b/17, 257b/04
ẕ.+ıdın 213a/11
ẕ.+ıġa 215a/13, 223a/10, 225a/09
ẕ.+ıġa (gevher-i ẕāt) 163b/17
ẕ.+ını 222a/05
ẕ.+ınıñ 215a/11
ẕ.+ıñdın 266b/17
[=22]
ẕātī Far. Kendine ait, zatı ile baglı.
ẕ. 167a/14, 250b/15
ẕ. (kerem-i ẕātī) 238a/15
ẕ. (żalālat-ı ẕātī) 231a/01
[=4]
Zav-kemīn Far. Zev'in kudretinden az. (En az onun kadar kuvvetli)
Z. (barr-ı Zav-kemīn) 223a/08
[=1]
zavāda Far. Azık
z.-ı ravāḥıl 248a/01
z.-ı safar 335b/07
z.+sın 177b/17
[=3]
zavāhır (< Ar. zavāhir) Süslü, parlak şeyler.
z.-ı naṣāyıḥ 243a/16
[=1]
zavāl Ar. Kabahat, suç.
z. (mucıb-ı nekbet u zaval) 229b/13
z. (mucıb-ı zaval-ı davlat) 333b/09
z. (ruy-ı zaval) 333a/15
z. (sarsar-ı zaval) 333b/07
z.+ıġa (fasād u zaval) 333a/12
[=5]
ẕavāt Ar. Kişiler.
ẕ.-ı raẕālat-ṣıfāt 185b/08
[=1]
ẕavḳ Ar. Beğeni, hoşlanma, zevk.
ẕ. eyle- 258b/10
ẕ.+ı bile 168a/04
z.-ı ʿışrat 258b/07
z.- ı surūr 335b/12
z.-ı surūr sür- 158a/08
z.-ı vaḥdat 246a/17
[=6]
zavraḳ Ar. Kayık, sandal.
z.+ı 222b/15
z.-ı camʿıyyat 194a/17
z.-ı ḥayāt 156b/17, 221a/03
z.-ı ıʿmār 170a/16
[=5]
zavraḳī Ar. Bir kayık.
z. 243b/15
[=1]
żayġam Ar. Arslan.
z.-ı ṣaf-şiken 283b/03
[=1]
żāyıʿ (< Ar. ` żāyiʿ) Yitik, zarar, ziyan.
ż. bol- 211b/08, 211b/16, 325a/07, 336a/08
ż. u talaf bol- 288b/09
[=2]
zayn Far. Zinet, süs.
z. (zīb u zayn) 224b/09
[=1]
zaynahu'llāh bi'n-nıẓām ve'n-nasaḳ "Ar. Allah dirlik ve düzenini süslesin." anlamında bir övgü.
z. +nıñ 224b/12
[=1]
zaynu'd-davla Ar. "Talihin süsü." anlamında bir övgü.
z. 306a/02
[=1]
zekā Ar. Zeka.
z.-ı cabha-ı saʿādat 157b/17
[=1]
zeng Far. Zil.

z. 242a/07, 264a/04
z.+idin 242a/08
z.+ler 262a/15
[=4]

zer bk. **zar**
z.+ge 246b/01
[=1]

zeykeş Fazla suyu çıkarmak için açılan kanal.
z. 174a/09
z.+de 175a/04
z.+ġa 175a/03
z. u sulık 173b/03
[=4]

ẕihn (< Ar. ẕihn) Zihin, hafıza.
ẕ.+ı 216b/12
[=1]

ẓıl (< Ar. ẓill) Gölge.
ẓ. (canāb-ı ẓıll-ı subḥānī) 220b/03
ẓ. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ẓıll-ı ılāhī) 230b/02
ẓ.-ı'l-kerīm 215a/08
ẓ.-ı ılāh 229a/15
ẓ.-ı ılāhī 253b/13, 258b/06
ẓ.-ı kerīm 229a/17
ẓ.-ı subḥānī 180a/12
ẓ.+ıġa 160b/12, 190b/02
ẓ. u's-subḥān 229a/07
[=11]

ẕıllat Ar. Aşağılık, horluk, hakirlik, alçaklık.
ẕ. bol- 170a/02
ẕ.-ı ıdbār 292a/16
ẕ. u ıdbār u żarar 306a/14
[=3]

ẓıllu'l-lāh Ar. Yeryüzünde Allah'ın gölgesi olan kişi, halife.
ẓ. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ẓıllu'l-lāh) 241a/09
[=1]

ẓıllu'l-lāhī Ar. Yeryüzünde Allah'ın gölgesi olan kişiye ait, halifeye ait.
ẓ. (ṣāḥıb-ḳırān-ı ẓıllu'llāhī) 277b/10
ẓ. (ḥażrat-ı ẓıllu'l-lāhī) 302a/14
ẓ. (sāya-perver-i çatr-ı ẓıllu'llāhī) 253b/12
[=3]

zılzālhā Ar. Zelzeleler.
z. (arz-ı zılzālhā) 263b/08
[=1]

zımām (< Ar. zimam) Dizgin, yular.
z. 323a/15
z.+ı 171b/12
z.-ı āṭıfat 64a/04
z.-ı ʿazīmat 208a/14
z.-ı ıḫtıyār 182a/16
z.+ın 225b/04
[=6]

ẕımma Ar. Zimmet.
ẕ.-ı hımmat 334b/16
[=1]

zındān Far. Hapishane, zindan.
z. (maḥbūs-ı zındān-ı ıdbār) 238a/17
z. (maḥbūs-ı zındān-ı nekbet) 269a/16
z.+dın 281a/05
z. durur érdi (maḥbūs-ı zındān) 233a/09
z.+ġa 269b/12
z.-ı balā 239a/08
z.+ıda 281a/03
z.+ıġa 165b/10
[=8]

zırāʿat (< Ar. zirāʿat) Çiftçilik, ekincilik.
z. (ḳābıl-ı zırāʿat) 319a/02
z.+ġa (Ḳabılıyyat-ı zırāʿat) 302a/16
z.+ı bih-būdī 298b/05
z. ḳıl- 253a/17, 272a/05, 299a/02
z.+ları (ékin ü zırāʿat) 252b/11
z. u ékin 252b/09, 290a/04
z. u zırāʿāt u maḥṣūlātı 319a/03
[=9]

zırāʿāt (< Ar. zirāʿāt) Ziraatlar, tarımlar.
z.+ıdın (ḳamış u zırāʿāt) 198b/15
z. u zırāʿāt u maḥṣūlātı 319a/03
[=2]

zırāʿat-gāh Far. Ekin yapılan yer.
z.+ı 275a/13
[=1]

żırġām Ar. (C.: Darâgım) Arslan, esed, gazanfer.
ż.-ı ḫūn-āşām 221a/07
[=1]

żırġām-saṭvat Ar. Gücü aslan gibi olan.
ż. 169b/14
[=1]

zırh Ar. Muharebe elbisesi, demirden örülmüş veya dökülmüş elbise.

z.+ın 261b/11
z.+lar 264a/03
[=2]
zırh-pūş Far. Zırh giyen.
z. ol- 182a/01
[=1]
ẕırva (< Ar. ẕirva) Zirve, doruk, tepe.
ẕ.-ı ʿayyuḳ 191a/07, 198a/03, 335a/11
ẕ.-ı ıftıḫār 159b/05
ẕ.-ı Ṣurayyā 192b/13
ẕ.+sıdın 252b/17
[=6]
żıyā (< Ar. ` żiyā) Işık, aydınlık, nur.
ż. (mustaġrıḳ-ı żıyā-yı ṣuhbat) 163b/13
ż.+sın 320b/04
[=2]
żıyā-baḫş Ar. Işık bahşeden.
ż.-ı ḫāna-ı āb 164b/09
[=1]
zıyād (< Ar. ziyād) Fazla, artma.
z. 229a/16, 229a/16
z. érkenıga 189b/01
[=3]
zıyāda (< Ar. ziyāda) Artma, fazla olma.
z. 322b/02, 325b/13, 335a/04
z. durur 173a/13, 321b/15
z. durur érdi 195b/17, 294b/16
[=7]
zıyāda-sarlıḳ Kibirlilik.
z.+ıdın (taʿaddī u zıyāda-sarlıḳ) 291a/16
[=1]
zıyādaraḳ Daha fazla.
z. 248a/15, 270b/06
z. bol- 325a/05
z. ḳıl- 305b/11
[=4]
żıyāfāt (< Ar. ` żiyāfāt) Ziyafet, ikram.
ż. 168a/10, 199b/16, 242b/16, 243a/03, 243a/06, 250b/05, 271a/05, 278a/01, 300a/07, 331b/06
ż.-ı bāyasta 311b/12
ż.+lar 178a/04, 199b/15
ż.+lar ḳıl- 167b/11
[=14]
żıyāfat-güzārlıġ Ziyafet verme durumu.
ż. 296a/02
[=1]
zıyān Far. Zarar.
z. 304b/11
[=1]
zıyārat (Ar. ziyārat) Ziyaret.
z. 246b/16, 248a/05
z.+ġa 312a/06
z.+ı üçün (dāʿıya-ı zıyārat) 168b/06
z.+ıdın soñra 180b/11
z.+ıġa 168b/12, 190a/15, 192b/09, 243a/16, 266a/14, 269b/06
z. ḳıl- 244a/07
z.+larıga (ıḥrāz-ı zıyārat) 290b/13
z. u ṭavāf ét- 249a/15
z. üçün 246b/09
[=15]
żıyā'ṭ Ar. Ziyalar.
ż. 333a/04
[=1]
zıynat Ar. Süs, bezek.
z.+da 315b/09
z. u piraya 165b/13
[=1]
zıynat-baḫş Ar. Süs bahşeden.
z.-ı ayyūḳ319a/13
[=1]
zıynat-güster Far.
z. 164a/09
[=1]
ẕī-baṣāyır Far. İleri görüşlüler.
ẕ. (żamāyır-ı ẕī-baṣāyır) 321a/14
ẕ.+ıġa (żamāyır-ı ẕī-baṣāyır) 299b/01
[=2]
ẕī-cūd Far. Cömertlik sahibi.
ẕ. (vucūd-ı ẕī-cūd) 327a/15
[=1]
Ẕi-kada bk. **Ẕu'l-ḳaʿda.**
ẕ.+dın (Şahr-ı Ẕī-ḳaʿda) 165a/09
[=1]
ẕī'l-lısānayn Dil sahibi.
ẕ. (ḳalam-ı ẕī'l-lısānayn) 224
[=1]
zī-saʿādatī Ar. Bir mutluluk sahibi.
ẕ. 292a/15
[=1]
ẕī-şevket Ar. Şevket sahibi.
ẕ. (umarā-yı ẕī-şevket) 335a/03
[=1]
zīb Ar. Güzel, hoş.
z. ile 250a/16
z. tap- 225b/13

z. u far 262a/02
z. u zayn 224b/09
z. u zīvar 258b/03
[=5]
zīb-gāh Far. Süslenmiş, süslü yer.
z. ḳıl- 189a/17
[=1]
zībā Far. Süslü.
z. bile (ḳāmat-ı zībā) 168b/01
[=1]
zīde ʿomruhu ve calālihi Ar. "Büyüklüğü ve ömrü uzasın, artsın." anlamında bir dua.
z.+niñ 311b/05
[=1]
zīde ʿomru-humā ve davlatu-humā Ar. " Talihi ve ömrü uzasın" anlamında bir dua.
z. 211b/04
[=1]
zih I Far. İyi, güzel.
z. (çarḫ-ı taḥsīn u zih) 233a/17
[=1]
zih II Far. Yay kirişi.
z. (āvāz-ı zih) 218b/13, 263b/15
[=2]
ẕikr Ar. Zikir, anma.
z. (tafṣīlā-ı ẕikr ḳıl-) 278a/15
z. bol- 157b/08, 172b/09
z. eyle- 258b/15
z.+i 171a/09, 202b/11, 235b/01, 236a/15, 253b/11, 284a/14, 301a/15
z.-i camīl 157b/10
z.+ide 316a/15
z.+ide durur 200b/06, 234a/07
z.+in 167b/17
z. ḳıl- 167b/15, 201a/17, 208b/11, 217b/04
z. ḳılıl- (şamma-ı ẕikr) 202a/07
z. ḳılıl- 214b/04
z. tap- 157b/16, 186b/11, 219a/12, 309a/13
[=26]
zīn Far. Eyer.
z. (muraṣṣaʿ-ı zīn) 242a/10
z.+dın (puşt-ı zīn) 221b/16
z.+ı 250b/07
z.-i girān-māya 312b/02
z. u ligām 261a/07
[=5]
zīn-pūş Far. Eyer örtüsü.
z.+ları 242a/10
[=1]
zīn-pūşlıḳ Eyer örtüsü olan.
z. 247b/11
[=1]
zīnat Far. Süs, bezek.
z. bile 258b/06
z.+ı 246a/13
z.-ı salṭanat 215a/14
z. ḳıl- 261a/13
z. tap- 267a/01
[=5]
zīnat-afzā Far. Süs veren.
z.-yı ʿālam ḳıl- 271b/04
[=1]
zīr-dast Far. Kul.
z. (sıpah u zīr-dast) 294a/08
[=1]
zīr-destlik Kulluk.
z. 188b/15
[=1]
zişt Far. Çirkin, kötü.
z. 212a/15
[=1]
zişтlik Kötülük.
z. 201b/09
[=1]
zīvar Far. Süs, ziynet.
z. 242b/03
z.+ı bile 238b/16
z.-ı iklīl-ı ıḳbāl-ı salāṭīn219b/01
z.+ıdın (zīb u zīvar) 258b/03
[=4]
zor Far. Güç, zor.
z. eyle- 245a/12
z.-ı bāzū 184a/08, 184a/17
z. ḳıl- 271b/17
[=4]
zor-bāzū Far. Güçlü kol.
z. 255b/12, 313a/05
z. u pūlād-pūş251b/12
[=3]
żuʿafā Ar. Kadınlar, hanımlar.
ż. bile (aṭfāl u żuʿafā) 178a/14
ż. u aṭfāl 160b/04, 161a/05
ż. u ḳız u aṭfāl 178b/01
[=4]

zubda bk. **zubdat**
z. (zubda-ı ḫānadān-ı Murtażā) 309b/02
z.+ı al 313b/09
z.-ı dūdmān-ı Muṣṭafāvī 331a/13
z.-ı sādāt 285b/12
z.-ı salāṭīn-ı ʿālī-mekān 229a/07
z.+larıdın 262b/12
z.+sı 211b/07, 225a/12, 257a/13
[=9]
zubdat Ar. Bir şeyin en iyisi, öz. Krş. **zubda**
z. (canāb-ı zubdatu'l-fużalā) 312a/15
z. u'l- kāmilīn 336a/01
z. u'l-küberā 241b/10, 245b/07, 254b/12, 273b/11, 295b/17
z. u'l- muvaffaḳīn 244a/05
z. u's-salāṭīn 157b/09
[=9]
żuḥā Ar. Öğleden önce.
ż. 323a/01
[=1]
Zuḥal Ar. Satürn gezedeni.
Z. 214b/15
[=1]
zuhhād Ar. Zahitler, sofular.
z.+ınıñ (ʿulamā u zuhhād) 335b/09
[=1]
Zuhra Ar. Zühre, Venüs.
z. 214b/12
[=1]
ẓuhūr Ar. Meydana çıkmak, görünmek.
ẓ. (partav-ı ẓuhūr) 311a/15
ẓ.+da (ʿışrat-kede-i ẓuhūr) 258a/13
ẓ.+da (manaṣṣa-ı ẓuhūr) 229b/06, 311a/16
ẓ.+ġa 217a/16
ẓ.+ġa yét- 179a/04, - 210b/07, 235b/01, 239a/05, 250b/17, 306b/02
ẓ.+ġa yétkür- 184a/05, 186a/10, 209a/02, 219a/08, 224a/02, 226a/07, 236b/05, 237b/02, 240a/14, 310a/09
ẓ.+ı 321b/02
ẓ.+ı bile 261b/16
ẓ.+ıda 260b/01
ẓ.+ıġa 230b/13, 231b/03, 235a/04
ẓ.+ın (lıvā-yı ẓuhūr) 261b/05
ẓ. ḳıl- 159b/16
ẓ.+nı (lıvā-yı ẓuhūr) 324b/01
ẓ.+sal- 311a/15
[=31]
ẕu'l-calāl Ar. Celal ve azamet sahibi.
ẕ. +nıñ (ḳādır-ı ẕū'l-calāl) 323a/15
[=1]
Ẕu'l-ḥıcca (< Ar. Ẕu'l-ḥicca) Hicri ayların on ikincisi. Bu ayın onuncu günü Kurban Bayramı'dır.
ẕ. 203b/15, 257a/06
ẕ. ayı 234a/09, 234b/14, 235b/17, 326b/01
ẕ.+da (ġurra-ı Ẕu'l-ḥıcca) 165a/12
ẕ.+nıñ 196a/11, 279a/10
[=9]
ẕu'l-ıḥtırām (< Ar. (< Ar. zu'l-iḥtirām) Hürmet sahibi, saygıya lâyık.
ẕ.(küberā-yı ẕu'l-ıḥtırām) 271a/12, 291b/13
ẕ.+ġa (ḥükkām-ı ẕu'l-ıḥtırāmġa) 165a/17
ẕ. +lar durur (bég-zāda-ı ẕu'l-ıḥtırām) 167b/09
ẕ.+nı (küberā-yı ẕū'l-ıḥtırām) 227b/08
ẕ.+nı (navvāb-ı ẕū'l-ıḥtırām) 272a/11
[=6]
ẕu'l-ıḥtışām (< Ar. ẕu'l-iḥtişām) Görkemli, ihtişam sahibi.
ẕ. (afżal-ı ḫavāḳīn-ı ẕu'l-ıḥtışām) 251a/02
[=1]
ẕu'l-ıḳtıdār (<Ar. ẕu'l-iḳtidār) İktidarlı, kuvvet sahibi.
ẕ.(ḫāḳān-ı ẕu'l-ıḳtıdār) 253b/11
[=1]
Ẕu'l-ḳaʿda Ar. Hicri ayların on birincisi. Krş. **Ẕi-ḳaʿda.**
ẕ. 254b/15, 313a/11
ẕ. ayı 231a/08, 278a/13, 313a/17
ẕ.+da (ġurra-ı Ẕu'l-ḳaʿda) 190b/05
ẕ.-ı mazbūr 233a/10
ẕ.-ı meẕkūr 318a/04
ẕ.+nıñ 164b/08, 203a/16, 245a/04, 278b/16
[=12]
zulāl Ar. Saf, hafif, soğuk, güzel, tatlı su.
z.+ı bile 335b/01
z.-ı lab 247a/15
z.+ıdın 235a/09

z.+ıdın (baḥr-ı zulāl) 323b/15
[=4]
zulf Far. Yüzün iki yanından sarkan saç, sevgilinin saçı.
z.-ı muşkīn 212a/15
z.-ı ṭannāz 212a/17
z.+ıġa 168b/02
[=3]
ẓulm Ar. Zulüm, haksızlık.
ẓ. 212a/13, 215a/17, 314b/08, 334b/11
ẓ. ḳāmıʿ-ı asās-ı ẓulm u ṭuġyān) 282b/09
ẓ. (ḳāmıʿ-ı bunyād-ı ẓulm u ṭuġyān) 217b/14
ẓ. (ḳāmıʿ-ı ẓulm) 157a/11
ẓ. (marāsım-ı ẓulm) 165b/03, 171a/09
ẓ. (marāsım-ı ẓulm u nıfāḳ) 333b/16
ẓ. (masālik-i ẓulm) 171b/16
ẓulman Ar. Zulüm yaparak, haksızlıkla.
ẓ. 334a/04
[=1]
ẓulmat Ar. Karanlık.
ẓ. (māḥī-ı ẓulmat-ı navāyıb) 224b/04
ẓ.+ı 299a/09
z.+ın 250a/15
[=3]
ẓulmat-efgen Far. Karanlık düşen.
ẓ. 249b/14
[=1]
ẓulmat-numāy Far. Karanlığı gösteren
ẓ. 282b/04
[=1]
ẓulmat-rīzlik Karanlığı saçma durumu.
z. bile 292b/16
[=1]
ẓulūman cuhūlān Ar. Zorla ve cehaletle.
z. 307a/04
[=1]
ẓulumāt Ar. Karanlık.
z.+ıda (ʿadāvat-ı ẓulumāt) 201a/11
[=1]
zumra Ar. Takım, bölük.
z.+sıġa 211a/11
[=1]
zūpīn Far. Zıpkın.
z. (oḳ u zūpīn) 224a/14
[=1]
Zūr ş.a. Fars kralı Zehhak'ın oğludur.
Z. ile 263b/03
ẓ. eyle- 171b/01
ẓ.-ı ḫıyānat 334a/17
ẓ.-ı ṣarīḥ 334a/15, 334b/14
ẓ.-ı ṣarīḥa 171a/17
ẓ.+ıdın 273a/02, 333a/17
ẓ.+ını çék- 212b/15
ẓ. u bıdaʿ 165b/05
ẓ. u bī-dād ḳıl- 172a/02
ẓ. u sıtam 171b/17
ẓ. u taʿaddī 288b/12
[=23]
ẓulm-andīş Far. Zulüm düşünen.
ẓ.+nı (umarā-yı ẓulm-andīş) 171b/13
ẓ.+nıñ (umarā-yı ẓulm-andīş) 171a/13
[=2]
ẓulm-ıntımā Ar. Zalim.
ẓ. (Şāh Żaḥḥāk-ı ẓulm-ıntımā) 213a/08
[=1]

[=1]
żurūb Ar. Darplar.
z.-ı mutavālī 226b/05
[=1]

5. KAYNAKÇA

AKALIN, MEHMET: *Tarihi Türk Şiveleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları, Ankara 1988.

ALPARSLAN, ALİ: *"Babur'un İcad Ettiği Baburî Yazısı ve Onunla Yazılmış Kur'an",* Türkiyat Mecmuası, Cilt 18, 161-168, İstanbul 1976.

_____: *"Babur'un İcad Ettiği Baburî Yazı II",* Türkiyat Mecmuası, Cilt 19, 207-209, İstanbul 1980.

ALPAY, GÖNÜL: "Yusuf Emiri'nin Beng ü Çağır adlı Münazarası", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 103-125, Ankara 1972.

AKÜN, ÖMER FARUK : *"Bâbürname"*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 4, 404-408, İstanbul 1991.

ARAT, REŞİT RAHMETİ: "Gazi Zahirüddin Muhammed Babur, Vekayi, Babur'un Hatıratı", Cilt 1-2, Ankara 1987.

ARGUNŞAH, MUSTAFA: "Harezm Dönemi Metinlerinde E/İ Sorunu", Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu (*29 Mayıs-1 Haziran 2006*), Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi (yayınlanmamış bildiri), 47-60.

ATALAY, BESİM: *Abuşka Lugatı veya Çağatay Sözlüğü*, Ankara 1970.

AYVERDİ, İLHAN: *Misalli Büyük Türkçe Sözlük,* 3 Cilt, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2005.

BAHAVUDUN, M.: *Çagatay Tilining İzahlik Lugati,* Şincang Helk Neşriyati, Ürümçi 2002.

BARUTÇU ÖZÖNDER, F. SEMA: *Ali Şir Nevayî, Muhâkemetü'l-lugateyn (İki Dilin Muhakemesi),* Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1996.

BARTHOLD, W.: "Çağatay", İslam Ansiklopedisi, Cilt 3, 266-270, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, İstanbul 1988.

BIYIKTAY, HALİS: *Timurlular Zamanında Hindistan Türk İmparatorluğu,* Ankara 1989.

BOROVKOV, A. K., "Özbek Yazı Dilinin Kurucusu Ali Şir Nevai", çeviren Rasime Uygun, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 59-96, Ankara 1954.

_____. *Badai' al-Lugat,* Moskova 1961.

BREGEL, YURI: *Şir Muhammed Mirab al-mutahallas bi'l-Mûnis ve Muhammed Rıza*

Mirab al-mutahallas bi'l-Âgehî, Firdevsü'l-ikbâl, H(v)ârezm Tarihi, E. J. Brill, Leiden 1988.

_____: *Shir Muhammad Mirab Munis and Muhammad Rıza Mirab Agahi, Fırdaws Al-ıqbāl (History of Khorezm),* Brill, Leiden-Boston-Köln 1999.

CAFEROĞLU, AHMET: *Türk Dili Tarihi, Alfa Basım yayınları,* İstanbul 2000.

_____: *Altın-Orda (Altın-Ordu) Türk İlleri ve Çağatay Türkçesi, Gelişmesi, Kaynakları ve Karakteri,* Türkler, Yeni Türkiye yayınları, Ankara 2002.

_____ : "Çağatay Türkçesi ve Nevai", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 2, 141-154; 1948

CANPOLAT, MUSTAFA: "Çağatay Dili ve Edebiyatı", Türkler, Yeni Türkiye yayınları, 769-776, Ankara 2002.

CLAUSON, SIR GERARD : *Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language, by Muhammed Mahdi Xan, Facsimile Text, with an Introduction an Idices,* London 1960.

_____ : *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish,* Oxford 1972.

COŞKUN, VOLKAN: *Özbek Türkçesi Grameri*, Türk Dil Kurumu yayınları , Ankara, 2000

COURTEILLE, A. P.: *Dictionnaire Turk-Oriental,* Amsterdam 1972.

ÇAĞATAY, SAADET Ş.: *Türk Lehçeleri Örnekleri, VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla kadar Yazı Dili,* Ankara 1977.

ÇELİK, MUHAMMED BİLAL: *Firdevsü'l-İkbāl'e Göre Hive Hanlığı Tarihi ve Devlet Teşkilatı,* Yüksek Lisans Tezi ; Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Sakarya 2004

DEVELLİOĞLU, FERİT: *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1988, 8. Baskı

DİVANÜ'L-LUGATİ'T-DİZİNİ, Türk Dil Kurumu yayınları: 363, Ankara 1972.

DUMAN, MUSA: "Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair*",* İlmî Araştırmalar, 7, İstanbul, 1999

ECKMANN, JANOS: *Çağatayca El Kitabı,* Akçağ yayınları, İstanbul 2003.

_____ : "Çağatayca*",* Tarihi Türk Şiveleri, 211-245, Ankara 1988.

_____ : "Küçük Çağatay Grameri", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 27-58, Ankara 1959.

_____ : "Çağatay Edebiyatının Son Devri", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 121-156, Ankara 1964.

_____: *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar,* Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1996.

_____: "Çağatay Dili Örnekleri II, Gedaî Divanından Parçalar", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 10, 65 110, İstanbul 1960.

_____: "Çağatay Dili Örnekleri III, Sekkaki Divanından Parçalar", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 12, 157-174, İstanbul, 1963.

_____: *The Dîvân of Gedâî*, Bloomington, 1971.

ELÇİN, DİLEK: *Çağatayca Yusuf ve Züleyha Mesnevisi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1984.

ERASLAN, KEMAL: *Mevlana Sekkaki Divanı*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1999.

_____: "Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt18, 113-124, İstanbul 1970.

_____ : "Çağatay Şiiri", Türk Dili, Türk Dili Özel Sayısı II (Divan Şiiri), Cilt LII, sayı 415, 416, 417, 564-715, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1986.

_____: "Çağatay Edebiyatı", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 8, 168-176, İstanbul 1993.

_____: "Seydî Ali Reis'in Çağatayca Gazelleri", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 16, 41-54, İstanbul 1968.

ERCİLASUN, AHMET BİCAN: *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ yayınları, Ankara 2004;

_____: *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı yayınları, Cilt 2, Ankara 1992.

_____: "Örneklerle Bugünkü Türk Alfabeleri", Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara 1996

EREN, HASAN : "Çağatay Lugatleri Hakkında Notlar", Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt 8, 145-163 Ankara 1950.

ERGİN, MUHARREM: *Türk Dil Bilgisi*, Boğaziçi yayınları, İstanbul 1983.

_____: *Şecere-i Terakime (Türklerin Soy Kütüğü), Ebülgazi Bahadır Han*, Tercüman 1001 Temel Eser.

GABAİN, A. VON: *Eski Türkçenin Grameri*, çeviren Mehmet Akalın, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1988.

GAHAN, I.A. MAC: "Hive Seyahatnamesi ve Tarihi Musavver", çeviren Kolağası Ahmed, (hzl. İsmail AKA-Mehmet ERSAN), Akademi Kitabevi, İzmir 1995.

GÜNDOĞDU, ABDULLAH: *Hive Hanlığı Tarihi (Yadigar Şibanileri Devri: 1512-1740*), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Tez danışmanı; Prof. Dr. Mustafa Kafalı, Ankara 1995.

HACIEMİNOĞLU, NECMETTİN: *Karahanlı Türkçesi Grameri*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1996.

_____: *Türk Dilinde Edatlar*, Milli Egitim Basımevi, İstanbul, 1984

HATUNOĞLU, NURETTİN: "Buhara Hanlığı'nın Son Emiri Alim Han'ın Vasiyeti ve Hazinesi", Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi, sayı 254, 47-52, İstanbul 2008.

İNAN, ABDÜLKADİR : "Çağatay Yazı Dilinin Kuruluşu Tarihine Dair Düşünceler", Türk Dili Belleten, 1946, 531-543.

_____ : "Çağatay Edebiyatı", Türk Dünyası El Kitabı, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları, Cilt 3, 80-102, Ankara 1992

_____: "XIX-uncu Asır Türkistan şair ve tarihçilerinden Şir Mehmet Munis 1778-1829", Azerbaycan Yurt Bilgisi, Cilt 2, sayı 13, 17-20, İstanbul 1933.

KAZIM KADRİ, HÜSEYİN: *Türk Lûgatı*, I-IV Cilt, İstanbul 1927-1945.

KAFALI, MUSTAFA: "Cengiz Han", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 7, 367-369, İstanbul 1993.

_____: *Altın Orda Hanlığının Kuruluş ve Yükseliş Devirleri*, İstanbul 1976.

KARA, MEHMET: "Mahtumkulu'nun Şiirlerinde Çağatayca ve Oğuzca Unsurlar", Bilig, sayı 7, 131-135, İstanbul 1998.

KARA, MEHMET: *Türkmence (Giriş-Gramer-Metinler-Sözlük)*, Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara 2000.

KARAAĞAÇ, GÜNAY: *Lutfī Dīvānı*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1997.

KARAMANLIOĞLU, ALİ FEHMİ: *Gülistan Tercümesi,* Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1989.

KARASOY, YAKUP: *Şiban Han Dīvānı,* Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1998.

KOCAOĞLU, T: "Tarihî Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı e/i Meselesi", Türk Kültürü, sayı 483-484, 266-281, Ankara 2003.

----------, "Ali Şir Nevayî'nin Türkçe Ünlü Sesler Üzerindeki Açıklamaları (Kapalı É/İ Meselesi)", Ali Şir Nevâyî'nin560. Doğum, 500. Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri (24-25 Eylül 2001), Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 2004.

KONUKÇU, ENVER: "Bâbür", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 4, 395-396, İstanbul 1991.

KÖPRÜLÜ, MEHMET FUAD : "*Babur*", İslam Ansiklopedisi, Cilt 2, 180-187, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, İstanbul 1991.

_____ : *"*Çağatay Edebiyatı*",* İslam Ansiklopedisi, Cilt 3, 270-323, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, İstanbul 1988.

_____ : *Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ yayınları, Ankara 2003.

KUT, GÜNAY: "Ali Şir Nevâi", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 2, 449-453, İstanbul 1989.

LEVEND, AGAH SIRRI: *Ali Şir Nevayî I-IV*, Ankara 1965-1968.

MUNİS HAREZMİ ve MUHAMMED RIZA AGEHİ: *Firdevsü'l-ikbâl*, İstanbul Ünversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: T 82.

ORAK, BAYRAM: *Lutfî'nin Gül ü Nevruz'u Gramer İndeksi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, İzmir 1995.

ÖLMEZ, ZUHAL: *Şecere-i Türk'e Göre Moğol Boyları*, Kebikeç yayınları, İstanbul 2003.

_____: "Çağatayca Sözlükler", Kebikeç yayınları, sayı 6, 137-144, Ankara 1998.

_____: "Çağatay Edebiyatı ve Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 5, sayı 9, 173-219, 2007.

_____: *Ebulgazi Bahadır Han, Şecere-i Terakime (Türkmenlerin Soykütüğü),* Simurg yayınları, Ankara 1996.

ÖZAYDIN, ABDÜLKERİM: "Hârizm", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 16, 217-220, İstanbul 1997.

Özbek Tilining İzahlı Lugati: (Kollektiv), Özbekistan SSR Fenler Akademiyası A. C. Puşkin Namidagı Til ve Edebiyat İnstitüti, 2 Cilt, Moskova 1981.

ÖZGÜDENLİ, OSMAN GAZİ: "Moğollar", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 30, 225-229, İstanbul 2005.

REDHOUSE, J. W.: *Turkis and English Lexicon*, Çağrı yayınları, İstanbul 1978.

RIZA NUR: *Türk Şeceresi*, İstanbul 1925.

ROUX, JEAN-PAUL: *Orta Asya Tarih ve Uygarlık*, çeviren Lale Arslan, İstanbul 2001.

SAMİ, ŞEMSEDDİN: *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı yayınları, 2. baskı, İstanbul 1987.

SARAY, MEHMET: "Hive Hanlığı", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 18, 167-170, İstanbul 1998.

_____: *Rus İşgali Devrinde Osmanlı Devleti ile Türkistan Hanlıkları Arasındaki Siyasi Münasebetler (1775-1875),* Türk Tarih Kurumu yayınları, Ankara 1994.

_____: *Özbek Türkleri Tarihi*, Nesil yayınları, İstanbul 1993.

_____: *Tarihte Türk Devletleri II*, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü yayınları, 600-610, Ankara 1987.

SEMEDLİ, ELZA; "Türk Lehçelerinde bir ses: Kapalı é", Journal of Azerbaijani Studies, 522-535, 2009

SERTKAYA, OSMAN F.: "Osmanlı Şairlerinin Çağatayca Şiirleri I", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 18, 133-138, İstanbul 1970.

_____: "Osmanlı Şairlerinin Çağatayca Şiirleri II", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi Cilt 19, 171-184, İstanbul 1971.

_____: "Osmanlı Şairlerinin Çağatayca Şiirleri III", Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 20, 157-184, İstanbul 1972.

SEYHAN, TANJU ORAL: *Zahîrü'd-din Muhammed Bâbur, Mübeyyen Der Fıkıh, (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, Çağrı yayınları, İstanbul 2004.

STEINGASS, F.: *Comprehensive Persian-English Dictionary (Including the Arabic Words and Phrases to Be Met In Persian Literature*) [1892 Baskısının Tıpkıbasımı], Çağrı yayınları, 115, 2005.

SUAVİ, ALİ: *Hive Hanlığı ve Türkistan'da Rus Yayılması 1296/1878*; (hazırlayan M. Abdülhalik ÇAY), Orkun Yayınevi, İstanbul 1977.

ŞEN, MESUT: *Zahirüddin Muhammed Bâbur, Bâburname: Giriş, Metin (Kâbil ve Hindistan Bölümleri) Açıklamalı Dizin*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1993.

_____: "Tanzimat Aydınlarının 'Çağatay Türkçesine Bakışı ve Şemseddin Sâmi'nin Tesiri", Türklük Araştırmaları Dergisi, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi yayınları, sayı 17, 195-227, İstanbul 2005.

_____: "Tarihî Şivelerde Ek Uyumsuzluğu Var mı?", 4. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II, (24-29 Eylül 2000), 1695-1733, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 2007.

ŞEYH SÜLEYMAN EFENDİ: *Lugat-ı Çağatay ve Türk-i Osmani*, Mihran Matbaası, İstanbul 1882.

ŞÜKUN, ZİYA: *Farsça-Türkçe Lugat, Gencine-i Güftar-Ferhengi Ziya*, 3 Cilt, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1996.

TAN, İBRAHİM : *Çağatayca Kuran Tefsiri (21a-41b) Giriş-Metin-Dizin,* Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.

TANERİ, AYDIN: "Celaleddin Harizmşah", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 7, 248-249, İstanbul 1993.

TARAMA SÖZLÜĞÜ, (1964-1977); 8 Cilt, Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.

TARLAN, ALİ NİHAD: *Ali Şir Nevâi*, Türkler, Yeni Türkiye yayınları, 796-800, Ankara 2002.

TEKLİMAKANİ, A. P.: *Çagatay Uygur Tili Hakkide Mupessel Bayan*, Milletler Neşriyati, Beycing 2004.

----------.: *Çağatay Uygur Tili Grammatikisi*, Milletler Neşriyati, Beycing 2007.

TEKİN, FERİDUN: *Agehî Divanı (Ta'vizü'l-aşıkîn)'nın Dil Özellikleri -Ses ve Şekil Bilgisi,* Atatürk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum 2001.

----------: "Muhammed Rıza Âgehî", Türklük Bilimi Araştırmaları, sayı 9, 266-287, Sivas 2000.

TEKİN, TALAT: " Türk Dilinde Birincil Uzun Ünlüler", Simurg yayınları, Ankara 1995.

TEMİR, AHMET: *Türkoloji Tarihinde Wilhelm Radloff Devri / Hayatı-İlmî Kişiliği-Eserleri*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1991.

TOGAN, A. ZEKİ VELİDİ: *Tarihte Usul*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayınları, İstanbul 1950.

_____: "Ali Şir", İslam Ansiklopedisi, Cilt 1, 349-357, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, İstanbul.

TOKER, MUSTAFA: *W. Radloff'un "Opıt Slovarya Tyurkskih Nareçiy Adlı Eseri ve Eserde Geçen Tatar Lehçesine Ait Kelimelerin* i*ncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya (Yayımlanmamış Doktora Tezi) 2003.

TOLKUN, SELAHATTİN: "Son Devir Çağatay Şairlerinden Furkat*",* Türk Dünyası Tarih Dergisi, 44-48, İstanbul 2001.

TOPALOĞLU, AHMET ve İLHAN AYVERDİ: *Kubbealtı Lugatı Türkçe Sözlük*, Kubbealtı yayınları, İstanbul 2007.

THURY, JOZSEF: *Behçet-ül-Lûgat Adlı Çagatay Lûgati*, (çeviren Hüseyin Namık Orkun), 1903.

VURAL, HANİFİ, "Son Dönem Çağatay Şairlerinden Zakircan Furkat'ın Manzum Mektupları", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Cilt 2, 147-180, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 2002.

YAMAN, E., MAHMUD, N.: *Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi-Özbek Türkçesi Karşılıklar Kılavuzu,* Ankara 1998.

YAMAN, ERTUĞRUL: *Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesinin Söz Dizimi Bakımından Karşılaştırılması*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 2000.

YAVUZ, ORHAN: "Türkçede 'Kapalı e'", Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi, sayı 6

YAZIR, ELMALILI HAMDİ: *Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meâli*, sadeleştirenler M. Sadi Çögenli, Nevzat H. Yanık, Huzur yayınları, İstanbul 1996.

YILDIRIM, TALİP: *Hüseyin Baykara Divanı (Metin-İnceleme-Dizin)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2003.

YILMAZ, EMİNE: "Ana Türkçede kapalı e ünlüsü", *Turcology in Turkey*, 521-539, 2007

YILMAZ, S.: *Çağataycanın Diğer Türk Dilleri Arasındaki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme (Yüksek Lisans Tezi),* İstanbul 2008.

YUDAHİN, K. K. (çeviren Abdullah Taymas): *Kırgız Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara1998.

YUSUF, BERDAK: *Türkçe-Özbekçe ve Özbekçe-Türkçe Sözlük*, Özbekistan yayınevi, Taşkent 1993.

YÜCE, NURİ: "Friedrich Wilhelm Radloff'un Derlemeleri", Türk Dili, LVI. Cilt, sayı 444, 329-335, 1988

YÜCEL, BİLAL: "Hüseyn-i Baykara Risalesinin Uzak İki Nüshası", Türklük Bilimi Araştırmaları, Cilt 2, 69-70, 1996.

_____: *Babür Divanı*, Ankara Kültür Merkezi yayınları, Ankara 1995.

YUVALI, ABDÜLKADİR: "Çağatay Han", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 8, 176-177, İstanbul 1993.

_____: "Çağatay Hanlığı", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 8, 177-178, İstanbul 1993.

6. ÖZ GEÇMİŞ

Kimlik Bilgileri

Adı-Soyadı: Sevda KAMAN

Doğum yeri ve tarihi: Erzincan– 07.11.1979

Egitim-Öğretim Bilgileri

1997-2001 Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

2001-2004 Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrenimi.

[Yüksek Lisans Tezi Peçevi Tarihi (1b-20b Metin, Edisyon Kritik, Dizin, Özel Adlar İsimler Sözlüğü) (Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü-Türk Dili Bilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ)]

2006- … Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Doktora Öğrenimi.

Çalısma Hayatı

2001-2002	Tuzla Behiye Dr. Nevhiz Işıl An. Lisesi Türk Dili ve Ed. Öğretmeni.
2002-2004	Orhanlı İ.Ö:O Türkçe Öğretmeni
2004-2005	Gülizar Zeki Obdan Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni.
2005-2008	Kırımlı Fazilet Olcay Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
2008-2011	Pendik Fatih Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
2011-…	H.Ö.V. Tunç Çapa Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Yabancı Dil

İngilizce

Elektronik Posta Adresi

sgulakann@hotmail.com

Çalışmalar

Sevda Gülakan– Ebru Çetin Milci: "Kambur Kelimesi Üzerine" Türk Kültüründe Beden Uluslararası Sempozyum 04-05 Nisan 2007-Marmara Üniversitesi-Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi

Tokyo Yabancı Diller Üniversitesinin Yürüttüğü "*Sözlü Dil Projesi"nin Türkçe Bölümünde Konuşmacı ve Transkripsiyon Yazıcısı Olarak Aktif Görev*" (Proje sorumlusu : Prof. Dr. Yuji Kawaguchi, Projenin Türkçe Koordinatörü : Dr. Selim Yılmaz

7. TIPKIBASIM

نشین قیتاق بک ۵ پیر بوداق چجره دوراول چجره نی سکز بیتلاکنه
ایل ایلیسه دورآلی اوغرلار آتیشیر تنرل ۵ کاروان بکلیغ اوآنکه آلنه
جاه پیر بشمه دورآدین اولور تیره کوکول ۵ کوزلی ایروب نظر اول شمع عذار دن
دهیر عنلار عاشیقنه بولماکنه ۵ اوزه کیتیرنه بوصنم لارغه بهمن قیتاقلاکنه
بولماکنیر عمر شیرین قیتاقلاکنه ۵ جانی بوسته جفا اوینه کلمن قیتاقلاکنه
بولماکنیر هیزده سرلیق سیله شغول کلام ۵ تیل ایله حق ذکریکی آیتور جانی اکسه قیتاقلاکنه دوست
غفر سیله جان قصری نی آباد ایلیه کنه ۵ خبر آنینک نقشی سیله آنه مزین قیتاقلاکنه
قیتاغ سیز اکه کیشی جرم وجدت آرا ۵ تیلاکای سیز دار غیر بولنمز همول خلوت آرا
جناب مغفرت مآب عوض غناق قرق یاشی دا امارت منصبی غا جلوس قیلدیلر مدت عمری
ایکیک اوچ یل وآیم حکومتی اون ایکی یل واون بر کی دورور ایردی
وآمینک دقاقنه ۵ اولغر کوکنی کیشنه ایردی اول کونینه سیکیرمر شکر نعمتنه
متصل خوازرم ارم زرم دیاری دا ۵ بوخوارغیب اکثر عمارت خراب بولوب دورور وآمینه سیکیر فرزند
ارجمند واولاد سعادت مونه یادکار قالیب دورور کیم بهر بری شرف وجریک آتباط
وسعادت درجی اینک دورنه بیدورآنه اقدورکیم بهر بری حلال وقاق
عنایت الملک والدین قوتلو قمر دانیاق وپادشاه مغفرتنشان ابوالمظفر والمنصور ناصر دولت محمد
بهادرخان ومیرزاده سلطان مراد جنمزادیمک واعلاخاقان کردون توان افضل
سلاطین عالم اعدل خواقین لعب ایلیجم عبث الامان والامان المستظهر من التصیر

156

الملک المستعان ابوالمظفر والمنصور ابوالفتح محمد بهادرخان مداظلال دولته
علی مفارق الانام الی یوم القیام کیم قصه یه مختصر تألیف دین اوحضرت اینک اوصاف
حمیده واخلاق پسندیده سیدورور امیرزاده فرخنده سیر ظل
اتمله والدین والدوله محمد ناصر بیک وامیرزاده سلیم بیک وابراهیم بیک اولکای وی
برانادین دورورلرنه رتبه تعالی بهر بهری اینک ذکر جمیلی ذکر مورد دی دا
آیتیلور عنوان ناقی اینک ۵ سنه بحریه سینک داغی کیوزاون بش دا یکم
چین بیله دورورایردی ۵ اتنا ۵ آیه مکین اون سکیزی دا کیشنه کیچه
فقیر اینک والد بزرگواری عوض میرزا محمد میرابن شیخ محمد میرابن شیخ میرابن
حسنقتا ایلیتی ابن اورصنجه بکاول ابن دولتبا ابن کرای ابن محمد خان
صوفی نوین حق اینک رحمتینه واصل اولوب دورور تغمده الله بغفرانه ارباب فضائل
وارباب علاعنت اینک صحابرندی بعضیاری بنه مختصر مجتهب قالمیوب کیم خوازرم ارم زرم
دارالسلطنه سی دا پادشاه لیق قیلغان چنگیزیه دودانک اینک واقع ابوالغازی خان
ابن عرب خان دین سوکرا تاریخ ضبط دین قالیب اولوب الشیخ محمد با محمد امین عراق
اینک حالات وقتوحاتلاری کتابیمیزده مفصل یازیلمیش دورور ایردی
فقیر آلاردین اینک حالات وواقعاتین بعد دروس جستجوی دوردی قیلیب تاریخ
تطبیق وتصحیح قیلیب مکتوب مرقوم قیلدوم آما اکثر وقایع اینک تاریخی
تاپیلمادی بوجهت دین مدت مدید وعجیبه تألیف اثیده آنا خیر وتعویق

واقع بواب دوم شعر ایچون کیستور تو الستون آیا بغ ؛ بولای لحظه مست راح فراغ
کوکول نی قیلیب سیع بهر سای دین ؛ سورای خانه مقصود تندکاریدین ؛ شجاعا
جناب سلطنت مآب وحضرت خلافت انتساب رنیک نام ایم بهادر وقهرمان دوران
سیع فتوحات اری نیک کل دولت ایلیغ بیله رنگ کشایان وعزت فرمایان
دور وزیم حالا اول پری ممالک عقبی الشمین ، بارگاه حرمت وادارم کز
اورنک مغفرت دوروب شاهد والان بوپری خلافت اویینه اسعد اری
وسلطنت دیو اینه اورنک پری بوابوب لمعات آفتاب محمدی بیله عالم
واسائل کاشانه سینه پرتو انداز وبخات سحاب مکرمتی بیله آفاقی وارار بال
بستانی خاچمن پرداز دوروب رفع بهه عدم دولته واوسع انام سلطنته مقصود دوبوب
تالیفیدین ومرادوبخصوص تصنیفیدین اوحضرت لارو قایع حالات وآثار فتوحات
لاری بینک مذکره وتحکیمیه سعید وروز افزون ایلیوب اوردون
حضرت پادشاه منصورشاه وسلطان فرودوس مکان تیمور ارسجاد رخان حضرتلری
سراه رنیک فرجام واجب الاذعانی بیله بوبخصوص اوحضرت رنیک القاب بیله نوبیله موشح واو
نیمنوط طرح بواب دوروب ایردی سنوز قبه الاسلام خوارزم ارم زرم دیاری
سلطنت شغل خطیر رغه متصدی بولمان جنکیزیه اوزبکیه دونه مکنت ندکاری
ختام تمام بولدیلر اول شیر غازیخان رنیک واقعه حالاتیغه شروع قیلمغان دا
سنه بحریه رنیک انکا یوز بکیرمه بر دوروب ایردی اوحضرت رنیک زور ق حیاکر داب فوائقه

غرق بواب الفتنه زمان وحوادث دوران رنیک غلبه تدین بوکتاب بالیغی ترکیب
بیت آری مرتب اولماسه امکان ایاسکیشی ؛ امر عظیم نه تصدی ایلیه کای ؛
حضور صاحبقرانی مصنی اولمادن تمندانی بچاره رنیک تصنیفی بولسا کاول جرات قاید یکم
فراغ دل وجمعیت خاطر بیله تالیف واما نیغه دست بر لیک قیسملغای قطعه
اولکه مرتب بسیدین اول خصه ایالتی حبت دین قیاب آفات دهر میکن
خاطرین اول جمع ایتیب ؛ تا بهای کظر احیال ایچرا ایدیه چون حضرت اعتبران
اعلاخاقان عالی مکان کردون توان رافع رایات العدل والاحسان بارط الباط
الاکرم الامان نوباده بوستان خلافت وجهان دار ایلیغ وبا کوزه کلستان سلطنت
وشیرازه ایلیغ سلطنت تاجی رنیک سرفرازی ؛ شاه دولت پناه
ابوالغازی شاه جم کیر علاو ملک جهان ؛ تاج بخش سریر ملک کیان ؛ بنا عدل اسم
احسان ؛ قامع ظلم ماحی طغیان ؛ حامی ملت مروج دین ؛ حاکم شرع شاه ملک تمکین
مؤید بتایید الملک المنان والموفق بتوفیق الشجی المنان معز الدوله والدین ابوالمظفر
والمنصور ابوالفتح سلیم بهادر خان مدت ظل معدلته علا مفارق الایام
وشید ارکان سلطنته الی یوم القیام خلافت بحقیقه حلوه قیلیب اعلای
اقبال وسعادت ومعاضدت توفیق وهدایت بیله بتمن وحوادث آثارین بلکه
ممالک اشتارین خوارزم ارم زرم دارالسلطنه سیدین رفع وخوق حصاریدین دافع
قیلکای مظلم خوان عدلی جهان طاقیت کلدا آباد دنطف کرمی جهانیان ایلیه شاد

فقیر گیم اوّلین خود او حضرت نینک درگاه عالم پناهی نینک قدیمی خانبور
صدمت ایشه لارین وخوان احسانی نینک بری نمک پرورده خوارش لاری
دین دورار یردوم بحمده تعالی شعاع آفتاب اقبالتین دیده مهیم نارونی
انسحاب عنایتین کوشه خاطرم لی کلشن قبلیب امر عالی وفرمان متعالی
نفوذ تا بدی تیم تالیف اشتغالی دا تقصیر عزیز توتمای کتابینک اتمام غه
ویانا نهزمینک اوصاف حمیده دوا صفات پسندیده نیز نینک چاغ کراهی یلی
پسلا آنا مزین دمرضع فیل وجهتدین دورار یردی کیم بوباب دا
ایکی فصل ذکر بولنوب بیرنچه دورر اولغی فصل حضرت پادشاه جمشید جاه
خورشید کلاه غفران پناه رحمت حایکاه قدوة الخوافین وزبدة السلاطین ظل
الله تعالی فی الارضین ابوالمظفر محمد بهادر خان تغمده الله بغفرانه نینک ذکر جمیل دوصف جلیل
اخوان دانشمند واعیان خردمند لارینک عالم آرای رایداری لارینه مکشوف ولایکیم
حضرت پادشاه مغفور نه کورینک دلادت همایونی بیوت بوزوغلیغه دین پیرسل دین نوکرا
مینینک دائی بولوشکان پیش دا دورر وروزوش تا دوشقان یلی آفتاب عالمتاب
ایسکندر رجیدا دورار یردی واقع بولوب دورر آندا تکیم سلطان بقا خواجه میرزدی
قوبیشکه وبنیاز بردا بخرینک محرا مین عناق سیله مصالحه یستقان مورد یدا
ذکر تا بیب دورار یردی ملوغ قدینه میکان دین سوکرا کونکوندین آثار رشد وسداد ظاهر
حالیتین ظاهر وپیدا یل یل دین اوار غقل وذکا جبهه سعادتینین ماهر وهویدا بولوب بالاده

طلب العلم فریضة مؤدا سی پسر جانه بیهوای طلب دا مینکیم شوق بولوب بیام تمادی غربت
زین ایلیک دمدرسه نشین ایلیک اختیار قیلیب فضائل تحصیلی دا استغراق وشوقینی
کورکوزدی قطعه چوا بولوب استغلاوه ساری رغبت نه قلیب هر علم آراسب
فضایل نه حضور صاداتش دا وراقی چاغلغ نه سهولت بیله اقتدا بولوب سایل ایشیتیب
آوانی نینک تقاضاسی دیکیب ایکی شفوانی نینک هوا سی بیله کاهانشاط
بساطی دا بزم عیش توزوب عشرت دا دین بیرا دورار یردی نظم
بولور چاغدا بزم ایچرا عشرت پرست نه بولوب شوخ لار جام اوصلی نوشت
سورار یردی انوع ذوق سرور نه که حسرت چیکار یردی بهرام کور نه قولنیه قدح
آسه جمشید وار نه ساليب پر تو لطف خورشید وار نه اورار یردی
جنت غه بزمی صلا نه بولور یردی بزم هی علی غرق طلا نه پنجه طاهری می غه شرار
اولوب نه ولی کونکلا پوشیار اولوب نه معنی تعنی سینه کوشرا یتیب
حوادث عینی فراموش رایتیب نه معیشت عیری دین آچیب دماغ نه چهار بخشیدین
ایردی صاحب فراغ نه وکاهی صحرا آتقر جرو بینک سیدیم تماشای او چون شکارغه
آتلانیب قوش سالاق وآو آماق لیق غا مشغول لیق کورکوزدا یردی شعر آتلانیب کاه کاه
صحرا غا نه بولا مان اشتغل تماشا غا نه سیدیم کاهی بحرار استخیر ساليب نه شاهبازی لی آوتمیز
ساليب نه کونکلیکا یولا نوب نشاط اسروه نه کورکوزدا یردی اسباط اسروه نه آری دولک
هوای سیر دشکار نه تیره خاطر غا ماجی زنگار نه تاکیم هر کون اولحضرت طریقه معهوده دائم

صحرا وی دانیک طرف بعلی آیسه ایم مرغزاری دور و رایردی اردم کلستانیدیک
سرسبز و خرم و سبزه زاری دور و رایردی جنت بوستانیدیک نزاهت آرام
قرق میرشکار پسله سکار انداز لیق غه اشتغال دور و رایردی واقع
اول کون حضرت سلطان صاحبقران اعلاحاقان افضل سلاطین العالم
اعدل ملوک العجم والعجم المخصص بعنایت الملک المستعان ابوالمظفر
والمنصور محمد حسلیم خان خلد الله ملکه داغسر اولطرف سکارغه نهضت قیلیب میسه
فکن لیک اشتغال کورکوزرایردی آما حضرت اعلاحاقان بیندک
دانب دامن لاری بودور رایردیکیم خواه شکارخواه اوزکا سفر اراده سی پسله
رکوب قیلسه اسباب حرب و آلات ضرب پسله خدم و ملازم لارین مکمل و مسلح
قیلور ایردی اول کون داغسر بوطریقه داچقیب کچکاریسه کاه حضرت
اعلاحاقان بیندک ملازم لاری حضرت خان جنت مکان بیندک اکرین بیرقدین
مشوه قلیب دخل و مزاح لوزی دیسه اولحضرت بیندک ملازم لاری طایفه و ساینی
جلوه غاکیرکوزوب جمله قیلکلاری اولحضرت لوواقعه دین خبردار بولوب دوست یا
دشمن ایرکانین بیلمای تاتا نولغه نچه یراغ سیرلیق جهتیدین جنیلا مضطر و متاثر بولوب
مشوکه کوکول یول دارادسفر دور یراغ سیرلیق اولطرفدور یراغ سیرلیق سیر
کیشی یولغه عزم ایلاسه کاه سیرورغاچ قصدیسه نه خرم ایلاسه کاه کوب دور کیولا
اراده اصل کین بیندک سیرلیکلاری ایلکاری ایلب کمین سیرلیق یراغ سیرکیشیلاری اول اعتبار

که بولغای انکا دولت و بخت یارسه اولوسیر لیسه اخوار و سکوب اولورسه
عدو سینه لیسه شیر قوی غلوب اولورسه دلیر کرکه تیغ و یراغ سیر اولورسه
اورو شرچاغی قرول و یراغ سیر اولورکیشیکیم بخاج و لاور دور سیر یراغ بولماسه
زار و مضطر دور سیر یراغ سیر لیسه سیر سیلتمه سه کرکم ر بولغای دلاور فسکه چوپ اشه
یراغ ایلدی بیشتر سه هدک ایتی نمرود بیشتر سه همیشه کیتی حضرت خلیل یار سه یراغ
سیر نفرت سیلادی حسنا یار سه یراغ سیر توکل اغسر نامه ایاسه دعای تامکیم اسرکی نامه ایاسه
موندین سونکه حضرت خان مغفوری تمامت اسبابا و یراغ تهیه سیغا
همت عالا نهمتین مصروف توتوب سپاهی لیغ امور یغه قیام و سپاهدار لیغ
رسومینه اقدام کورکوزوب دور و ایطال روزکار و بخشای مدار نه اطراف عالم
و طوایف امم دین اوزملازمتینه اوذب مملکت دارلیغ قواعدی نینک مهامی غا
بلکه ملک ستا ملیغ امرلرینک انتظامی غه مبادرت و مداخلت قیلا باشلادی
دهر پیر دایکیم اعدای ملک و ملت و معاندین دین و دولت عناد باشین کریبان
فنادین چیقاریب دور و رایردی تمندا دچاپل پسله حضرتنی اموال جهانبانین برباد و طوایف
ترکتازلیسه اساسر حمیتین منهدم دیلی بنیاد قیلکلاری اکرچه اولحضرت نینک ملک لیک
آوازه داغسر صادر تاوره و واقعات باهره سی کوب دور و آما حضرتنی حمیتی دین ایکا دقیقه
کیفایت قیلکلاری دلغی و قعه خان جنت مکان نینک تنبه باد ترکتازلیسه قرا قیلپاق قیه
مغلاری خرس حمیتین ساد و رغانه و صرصر چاپل پسله مشعل عناد یراغ چورکانه

یکه تاز میدان ورق شهسوار عرصهٔ نطق عنی قلم چابک رقم نو بوا قعه جلوه گاه پیدا
موزاق حوالان قیلور کیم سنهٔ هجریه مینک داغستانیکا یوزاون سکیزدا محرم محرم
اولطرا حضرت خان معدلت نشان الیتوز ارمحمد بهادر خان انار الله برهانه ورایی
آمویه داغستانی بطرکیم آنا تابع مینک داغستانیکا یوزاون آلتی دا عمارت قیلدورو
دوردارایدی نزول سرت وسمو اسپلر آینک ذروهٔ افتخارین فلک البروجدین
اوتکاردی اول رباط عالی حصاری دورر فسیح بنیاد و معماری دورر روبعت آباد
جلاو دودنیاسی عاشق لار اوکنگلرین دیک مصفا وصفا آمود اساسی معشوقلار یوزیدیک مجلا
فضای افلاکی ارم کنارای مخیلی دین جنبر هر کوچی وهوای غالیه سایی فردوس نسیمی نقصی
اثر تیکور کوچی هر کلدسته سی سروی دورر رعونت بوستانیدا هر سرسبز بوستانه
قصری دورر سعادت کلستانیدا مشتری سرمایلوایلوب برجرالیه ایسته تاپیب
تقفرین جمع شاه مالکیست لوایلوب اویلار سرهرا ویدیک دسیسه دوافقیت ایکرا
فلک دین رفیع غرض کیم جهنم ایکرا کورمای فلک آینک دیک رباط بنا قیلیب مینک
آولحضرت انوا هر تجمع کون متوقف بولوب اوزنیه متعلق لوکرلارین علاز تیسیعا
جمع قیلمای اولجهتدین دورر کیم اول اوچوداق یاقیسی آنا قیزقونیکی یاز
نهر رسینک بنی دیارنه قوم موغلی دا اولتورغای قراقلیا قیدین مینک محمد قراقحرا قیغ
هر حرامزاده لطمور قیلیب اوزایغا مینک اوباش وحرامی لارسیله خواجه دیوتوره مراد
سوفرسنک متابعتی غه کیریب راه زلیک قیلورایدی اولجماعه مینک اکاربدین

160

شکر علی آبای مینک همایلیغیرشا سیدین ایلستیکه آشفته خاطر
بولوب اولحضرت مینک درگاه غه پسنا هیغه کشی میبا ریب دورورایدی
آینک ترغیب وتحریصی بیله اولحضرت لشکر پناهلاغان دین سوکزارکوب
شتاب خواجه کوی کاتوشدی محرم نه کرمینک بیکیرمسکیزی داخشنبه توغ
خواجه کولیدین منصفت رأتمین مایزنه قوم جانبی حرکت کاکیرکوزدی اول سفردا
اکابرزاده لاردین کوب کشی ملازم رکاب عالی بولوب دورورایدیلار آنداق
کیم سلیم دیپ ناه نقاب تکاه سیده مظفر خواجه وهمایون شهر فیدین
کوچک اسماق مینک اوغلی اورا منعلی سپک کیم حالا آسیده قایم مقام دورور
دمولا سیردی اودیا جرمینک اوغلی محمد جان سپک دقوقمرات دین خدای وردی اسماق
مینک اوغلی محمد یاز سپک کیم حالا جناب علاوه قیلیندا محرم شی لینغ مرادی غه اتفاق
تاپیب دورور ویوسف سپک کیم یوزباشی لینغ منصبی غه منصوب دورور والا بولوب
اورغنیدین عبدالله سردار وغیرهم ایکاکون قطع مسافت قیلغان دین کیکزا
اول اجیت غه دا خل بولوب چاشتکاه دورورایدی کیم اولحضرت
لشکرایلین کروه کروه امیر حبیب دیولغه امر قیلیب سپک محمد قراقحرا کیم نادره
قیلدوه دورورایدیلار بوروان اق خبردار بولوب کوچوب قالین بیشلاردا متوار بولوب
دورورایدی نظم سلیمانه قاچان بولغای طرف موزنه تیکیز جنبی دا قطره نقطه دور
غضبناک آسمان ایسه اتیکلوتورار نافوغ حرارت ایسه اوتردی شعاع شهاب ایدی آتشین

موانع نقض عهد کرسیست قدیمین بعنایت بخشیده خاطر اولیاب فرخ نکت فاخر نیک
علی الفور مدالی سلیه آسینک قلمرو نیه رئیت فرازغریت اولوب آتش
نهب و غارت سلیه آکاه بنیه عظیم و کوشمال بلیغ میسکور مالک نی شهادی خاطر
اشرف قلیب دور و رایردی آنا مقتضی موانع مانعتی دین اول غرض تاخیر و تعویق
جیزیه قالیب دور و رایردی قلیه قیه غارتیدین سوکرا الحضرت نینک صیت صولت
و آوازهٔ مهابتی اقطار و آفاقه منتشر اولوب اعدای ملک و ملت و حضمای دین و دولت
سینه لارینه چنک دیکه ناخن جسارت اوروب قانون حیرت و باب رهبت
تارین عرب و هر سر مضاربه نینک زخمی سلیه اوزدی بوجهتدین خواجه امیلی
نینک صنادید و شاهیرلرین بعضی دور انه یشیر لیک قلیب الحضرت نینک
درگاه غاسیسنا مینه پناهنا پیغام و مرسلات سلیه مبارزیت عهد غاسیلیه یاریم
اکر رأیت نصرت آیت لاری نینک اشعهٔ مهری بو تیره روزکار لارینک مشرق
انظارینه خورشید نور افشندیک پرتو قهرلینج قیلسه و عسکر ظفر پرور لاری
توتیای غباری بو کدورت آثار لارینک دیدهٔ ابصاریه سرمهٔ سلیمانی یاکلینج روشنلینی
میسکورسه ملازم لاری پرتو نیه بنده لیک ابوابین جیب قلعهٔ تاپشورورمیسه
الحضرت بوجهت دین سنه مذکوره دا حمادی الثانه نینک اوجیه اوده شهنه
کونه اوزت یوزکزنده یکیت سلیه کیمسه هرهریسی شجاع نامدار و مبارز روزکار ایردی
مشورتی هنرآزمای دولاوریدی دلیر وصف آرای صفدر باری دی دفعهٔ عسکر سیدا

خردشنده هیچ

162

خردشنده هیچ جا پیشی بحر اغزان نهر بر دی اکر ایکیلاری یاوفا برنده تیغ دی اونان میسک
آیسه نسل ایتیب یاوریغ دی سلح شور لیق ایچرا جالاک اولوب دیلکین اوروس دین
طرناک اولوب دی ملک قوت دیو نهایت کیلیب دی غضنفر فوبیر صولت کیلیب دی
تاپیب یاوغاری برسی بکتارلینج دی قلیب تیغ هرلی سرانداز لینج دی کورلان معضای تهدین
کمورا مایه سیدا غیر رباط فایض انبساط دی دین کیسم اول داغی الحضرت نینک
ملک خالص و مستحدثات مخصوصی دین دور و رادت بکرا نیغه رکوب قلیب
موکب ظفر قرین و رئیت نصرت آیین غه خواجه یاینمی غاتحریک بیریب
فیوضات بهار وصولی سلیه مراحل عارستانین جمن کستر و نفحات نسیم
ورودی سلیه منازل دلستانین معطر قیلسه کلد هر قان عزم ایلاسه فیض
قدومیدین بولور دی تیره توفراق التون سنک سیه یاقوت تاب دی وای
نینک تورتوبکی کچه سی کیم سه شنبه تونه دور و رایردی اول دیارغه وارد
بولوب موکب والا نه استقبال عاوا استحضار قیلمغا نلارغه مایشورون کیشی میبار دی
کیسم تا موکب عالی وصولیدین خبردار قیلمغای اتفاقا بوروغنی کون آنلاینک
مکنون خاطرلرین دوسوم یاوا توته قالماتایلیق کیسم اول قلعه نینک والای دور و رایردی
ثمه آکا ملتجی تاپیب آلارنا بعضی مهمات بهانه سی سلیه توکرا نلغه اوزاتیب برقیلیه
بارغان کیشی بوجاده ثه دین اطلاع تاپیب بیل مقصد مرتکب قلیکه اوالحضرت بوخبر
استماعیدین متاثر اولوب قلعه مذکوره نینک قبله دروازه سی نینک تقاطبیغه بارمه

همیشه ولی نهری بنک کناری دارد و بروک بنک الیسه ابتدا له و اجبال او تا دا کمال
ثبات و غایت وقار پیله باغ و یک آرام قرار تو تب دور و شعر زهی
صاحب ثبات کو یمکین ۔ که بار دور تا قدین آرام چرا نکین ۔ تو تو تب شیر جاعی
توغ سیته آرام یکین امری ناهر سه لرنجام ۔ وقار ریدین یار و یمکین چراعی ۔
ثبا تیدین او چار البرز تا عی ۔ اول چا پندا هستند دروازه لوحه لاری دوستدار قبا لیک
آجوق و شمن لار یقای و یک چاک دور و را یردی بهرام صولت دلاور لار یرنج صدابت کند
آور لار او لحصرت بنک اشارت لازم لهب از تا پیله دروازه غایو کوروب قریب ایردی یکم
شاه بد دخول لاری پیله اول قلعه بنک آغوشین معلوم قیلغای لار اول آشاد اخوا به لی بنک
قراجه طایفه سی دین او زاق آلتنج هر یکیت بهادر لار دصولتین آگاه بولوب دروازه فی
چکیب مقفل و یسکلد مبارز لار لوحه شکافیدین مقابله سوقوب اول حرامزاده بنک سنه
بر کیسه سین دروازه شکافر دیکاچک قتیب احل غا مدخل و جان غا مخرج آتی و امرعالی
موجبی پیله زبنورک و شمخال او قرغه دروازه لوحه لاری ان نشانه تیب فاتحه شهاب ثاقب
سهم همین دروازه کلبا نوار یغه یاغدیروب علی پای آتالیق پیله کوب کیشیکا زخم جان
گزای یتیب حیرت احصلی دروازه سیته آتوراآلمای کوحه لار غا متفرق بولدیلر
اول چاغ دا بهادر لار بنک لشکر قهره غضبی التهاب تا یب دروازه ۷ قهرا دیغه کوردیلر
اول اوت تو تونه بنک آسمان فرسا لیغیدین یومیر تا یه آتماه بدخان سین منعادی پیله اول
قراکمو تون واقیات کو نین آگاه ارتیب و غشی اولماسون خدا غذاب الیم مضمونین قلعه اهلیغه

163

روشن و پدیدار آتیلدی لار دا دوت قلعه تیدین دروازه دن جا جانه و یران بولوب زبانه دود دخ
نشانه لوارق حیرت تیله فلک مرتبین خاکستر قلدی دود و شرار آلوده معصود قتیب پیه کوبود
و کوکب نا محدود دین نمود کور کوزوب دور و رنجم کردو نغه چکیب اول آوت
زبانه نا دود خ او تیدین و یان نشانه عشق الهی بنک آتیه یک جهان سوزه هجرا و تا یکی
حرارت اندوزه احدا نا هجرا رتا قتیب کول ۔ احباب جانشعله سی آجیب کل ۔ شدت غا
یا لین بولوب هم آغوشر ۔ دروازه لی آتی عمن منقوشر ۔ دود دیگه معصود قتیب هوا غا
یوزغاره لیغ او کرتیب سما غا ۔ اول دووار اتیمه دشماره ۔ یخنجم شما فزون قتیب
شماره ۔ آول قلعه بنک اکابر یرین دوسوم پا دا دوته قتا آتالیق و حسنعلی خواجه دا سکندر
آتالیق و اله بخشیلیغ یا و حسمراد ساری و عنبر کیم هر قایسی او زنبر لی دا سیته غفلت
بولوب بستر خواب و استراحت دا یاتیب ایردیلر بو غلغله و جشت انگیز و ایشعله و دهشت آمیز
دین بیدار بولوب سراسیمه و مخذول و ار قصد قیلدیلار کیم شمالیه دروازه غا آتیب فرار
اختیار ایلیا یلار دوسوم پا کیم کنه کرک رو باه فریب دور و را یردی سوبان تمکین
و متعراض تا لی پیله آلار بنک سلسله و حشت و رشته منظرا بین منقطع قتیب سلک حیرتغه
انعقاد هر دی و قولاری جا بدی کیم ماده تمهید فساد و محرک زنجیر عنا دور و را یردیلر و اول واقعه
سهمناک و هیمین نبیان قرار لار نیغه اوت تو شوب حمایت الغشر دیک پرسیان
و متفرق بولوب دور و را یردیلر آلار نا کمال اجتهاد و غایت اهتمام پیله او ز حضور نیغه پروین دیک
جمع قتیب او تو قتا آتالیق و حسنعلی خواجه نا بعضی تفنگ انداز پیله قلعه کشکری دا

او اب دوردار ایردی کشتی سیار پردوردآتای خاقان اجتبار پسله لار او الحضرت حجاج
ستبحال پسله مرحبت کورکوزوب آتای ینک سعادت آثار دیه ارایه مشرف
بولمان دین سوکرا او الحضرت غه آتای ینک موجب فرمان ورضا سنه یعنی
قاسل یاوغه و بیاز آتالیق ینک سی دوشش و اهتمامی پسله وامیرزاده لار ینک جمع
واتفاق پسله و لعیه یک منصبین تکلیف قیلیب لار او الحضرت اول اول امر خطیر دین
امتناع و استعفا کورکوزوب سوکرا الار ینک توجه خاطری نی مبالغه
خدیدا کوروب قبول ایتکلرینه سنه یچه یرینک داعی الکی یوز اون یکیزدا
موافق تکمکور یپ ذوالعقده ینک یکیرمه التی سیده پنجشنبه کونی دوردیم
آفتاب عالمتاب حوت منازلی دا ایدیکی بخشرخانه آب دوردایردی مشتری
مبارک ایدی وقت فرخ زمان ده کمال سعادت دا ایردی جهان ده شرف رسیده
سمشر ایدی جلوه کرده ولی شکر کلایردی نظر قدره حاشیه گاه
دارالاماره خوارزم ارم رشکی دا آتای ینک دیوانخانه سیده کیم اول دیوان خانه
حالا حضرت پادشاه کامکار و شهنشاه عدالت شعار ناصر بلاد اهل الاسلام صاحب القلم
والحرم اعلاها قان ابوالمظفر و المنصور و الفتح محمد رحیم بهادر خان غازی میراب دین
حشمتلو پیشوا دوردا او الحضرت بگلکبیت رتبه سی دین عروج منیب جمشید خورشید تابیدک بخلوخ
امارت او چغه ارتفاع تاپتی و ایالت مشورین تارک مبارکینه تاجبخش جلوت خاقانین
گف کفایتی نه آلدی ممالک امور نیه تصدی و سلطنت عهودنیه متعهد بولوبت پالطاف

165

و شعاع علی قرپسله دارالاماره سکا نا ینک دیده سپید و مسیر سعادت فرمایان
روشن و منور ایتکلرینه دفرمان فتح لایخ کوسترتپتین درگاه دولت
پناهی دا فلک نوبت زنلر ارشتر غه کیرکوزوب صدای ملفظه پسله
بو دا من آثار دولة العظمی بشارتین ملا الاعلی ینک سایر لارینه وجرم خبرلرینه
کوسترزدیکلرینه عطارد فلک لوبزده دین اعراب تفاخر ده سویوب بخرغا
کوا کبین ساحب درده زمانه ایوب اطهار مباهات ده جهان خرم لوب مهابت ده
مهتاب کلیب اقبال ایشیکلرین تیمت کوی ده جبا هاخانیه دولت دولوب
روی ده و شتری و عوتا ریخنی آیب دوردایردی تاریخ سرور دین نباه قدره
المیتوزار باعناق چرخ حشمته الی اوتمش ایدی یکرمه دعی ده شهروی قعده دین
نه بشنبه کم ده تاهتی وقت امارت اوجی اوزا ده حقوق الهی احیا جهیر عظمه
کلک سرور لوامر تاریخین ده سرور اهل حقوق ایتدی فرشته لوقعه دین بش
گون انقضا تا بهادر دین سوکرا او دوشنبه کونا غره ذوالحجه دا والد بزرگواری نی بیر
گیر عرض باعناق مرحومی وفات تاهب آ ینک تکفین و تجهیز و دفنین تعیر سیدین
و بادشاه زاده آب و آشر صدقاتین و کلام الله ختما تا دین فراغ تا بهادر دین
سوکرا او لیانخانه عالی نه حقیب ارکان دولت و اعیان حضرت غا بار عام مروی
و بر تو لهاتین امور مملکت و مهام حکومت شتعا لینه سالیب امرای عظام
و حکام ذوالاحترام غا بور و نغی مرتب و مناصبین مقرر تو تب بلکیم ارتفاع دارج و ازدیاد

و طایف ہوں زاد علیہ بسات روزگار و انجامات بسیار ہمہ سراوار قیصر
فقر او سکرین ینگ مفارق جوانیہ سایہ ہمای زافتین سالب اعلای علوم عدل
و اجرای احکام سرع ہبلہ ہراسم فلکم و قوانین بدعت فطار طرف قیصر کلہ سفر
عین غنیت النثار و اب نور بشر یا ملک جاہ کہ اچرا اچوی کمیتو بشر یا شفقتی ان الیکا
قیصر کلہ م بخشر یا خاصہ کہ فقر اعلی غوانعام بخشر یا ظلم برج ہراسم بین سالب
سمرقندی یا نشر اہ ہمو عدل ان ایلاب قوی یا دعوی قوین قطع ایتب ایکی ایدین یا داہ ریکین
و اب اقبالی دین یا دکموت او یا شی کہ بشم ارت جلبی و ضلالت فطری اچرکی دین
امیر بشیر عوض بی یا نیاں ینگ نشای انتقالیدا ممالک اظلم رفیع دوست تعالول ذرایتب یعنی
فقر او رعایا ینگ اوالین سرقہ و تعدی رسمی ہمہ آلیب ایدی او الحضرت آلارین تنبیہ
بلیغ ہبستہ داد و مطالبہ قیلیب آلارین عقوبت زمانینہ فہمو سیر کلہ و استعلای
اعلام شوکت و ستمکار اعدای دولت او چون او رحضرتینہ مخصوص ہیر فوناغ و بشید
فروغ ہایسای کہ بشیم کہ ماہچہ درخشندہ سینہ ینگ شعاعی آلتون نہ صرف
و اب چوام کہ ارغامیہ پلز زینت و ہیرایہ ہای شعر و او چی بی یا نیاں شاہدین
ظفر ہای ینگ سروآزادین نمو لیکن و اب سیم زر اچرا اغوق یا صنم قوی یا نگلیغ
قدم تا بفرق یا و اب مہ سی مہر رخسان کبی یا دیا مہر آسینہ جاہ کبی یا و اب
جلوہ کر آندا کلکون یا لاوہ آینگ دیکیب کہ سیل دن یا ین لیغ آلاوہ آی تقالا آلوای طفرہ
موسوم قیلہ کہ بشیم تاریخی ہم آنڈین ستنبط او لور یا نقرہ خاص ایدی

تورت بیداق سیمین یا ساتیب تورت توقہ او زرینکا مخصوص قیلدی
یمرای طائفہ سی ینگ سبب مخالفتی و موجب معاندتی خان جنت مکان
ینگ آلارتا دیی او چون نہضت او سین حرکت غہ کیرکوزوب اول
تیرہ روزگار لارمحاصرہ تنگنا یی غہ تو لی غی و آلار حضرت اعلی خاقانہ
ینگ و آن جہایی غہ چنگ استیمان او روب رطہ ہلاکت دین تو لی غی
صحیفہ میدان ینگ تازہ سی جریدہ عنوان ینگ طراز دہ سی اقتی قلم شہسوارے
بر سیعۃ بدیع ینگ چہرہ آفتاح حرکت قیلیب قلم خراسان تراکہ سی ایران
جاہ سی کیب او زشم ارت لاری ینگ کسافتی او دین با وجود قلت عدد کہ طوایفی
ایسہ قیلیب الایام دین ہمایہ و مخدوم لاری اردی مخالفت آثار قبیحہ
مزید مراسم قتال و لوازم جدال ارا لار یدا قیم بولوب آخر الامر مخالفت شامی یدین
مغلوب و مقہور بولوب منازل و مساکین لارین تکجاہ سی ینگ دست نصرت پناہ
دولت ابد پیوند سرکشتہ لیک بولوی سینہ قوم نزد او روب و آلار دین
صحاری سینہ مرکب سافرت سو روب سرارت ذات و رزالت صفات
جہتی دین ہیچ موضع و امقام بلکہ آرام تو تمالای عاقبت امیر کبیر عوض بی یا نیاں مرحوم ینگ
ایام فرخندہ فرجام و آدان جستہ انجامی ینگ او اخر ہیما خوارزم زم زم دیاری غا
رحلت اقامت جہت خواجہ ابی تو ابنا یتدین کہ ینگ ملکیم الاتقی ارتی ینگ قرغیلدا
متمکن بولوب اردی الارا امیر مکور ینگ اشتاں رو فاتیدا کہ ہم نوز خصرت پاد شاہ

پادشاه غفران پناه شهنشاه مرحمت جایگاه امیرزا محمد بهادر خان مملکت امور ی نیک
انتظامی بار تواند تمام سالهای دور و رایردی طایفه مذکوره یعنی بمیرالا بنیک ایلزل
او و بهتی خواجه ایلی او و عنیین الله نظر بهادر بنیک سردار لشکر بیلا ایردار یولینه بار بیک بحار را
بنیک او و سیرین کیملاتورغان کار و این کیم فی الحقیقت کیچ روان و خرنه
بسکران دور و رایردی قطع نظر این طریقه بیی بیله غارت و تاراج قتیب
بعضی تجار نه قتلغه تیکوروب دور و رلار و بحقیر یکیم فرنک طلاسیدن دور و رتجارت
خالص و کامل العیار دور و رجام و سهر بیله یقیم قتیب اتمغه لطیفه و اقمشه لطیفه یغه کم
احچه سرف یکا و دیاری خطایا دور و رایردی هیچکیم التفات قیلمادی و النظر
بهادر عامر دار الخ حبیتدین کیم ایکی حصه بحقیر بر قتیب دور و رایردی آندین بحقی لقبی بیله
شش توندی بو حبیتدین بحار او دا ای همیر حیدر پادشاه اوزاقرا سیدین
عجله تهلکه و بیرکان ایلچی و اتیدین پادشاه یغه زر صدر نه کیم عرض ایلاق قوتنه بنیک تغیر یی
و او لحضرت آثار بنیک تمنیتی او چون فاتحه خوانلیغ نه بیار یب آلار بیله اخلاص ی دار سال
قتیب التمش قتیب سیدیب و بر کیم بحار ا بحقیر بر بنیک او لین بمیرالا زهران لار ین
استرا و قتیب صاحب لار یغه تاپشور سه لار دو ستلیغ و اتحاد دین بیراق بو لغای او لحضرت
آبنیک او لان سین منبدل تو رتب بمیرالیغه کیشی میبار یب اول مذکور نه طلب قیلدی
آلار زر نیک بحقیر بدین قدم فرسای وادی ضلالت و عداوت بو لوب ماکر ین
اباد امتناع کو رکو زوب بارغان کیشی نه بیل مراد قاتیا روب دور و رلار قطعه

زر که سرمایه جاه و شرف دنیا دور بنجا خلیفه دور موجب سبب حضور دلیکن
اول سفله دون لار غه صیتیر و لسه بسکی سنه بار دور آلار سب کبر و غرور نه
بو جاوه تو جه شه نشاه ی دین او لحضرت نینک بار یه غضبی کیم اعدای
دولت مملکت خرکن اعمار سرغه برق جلاد دور و رایردی التهاب و اشتعال بیله
سپاه جهاری او چون ممالک محروسه اطراف نیه بهرام صولت تو اجر ار بیار دی
صف زمان صاحب دیوان وزیر عظم مستور مکرم نظام الملک والدین محمد نوین مقتر
مملکت هجر ستینه یتمیش قتیب سنه بینک یکیوز اون تو قوز ذا لحرم محرم
نینک بیگرمه آلتی سید اکمیشنه کونا کوکه کیتا و دیه بساسانه پیله سقر
جلوسلیتین نهضت قتیب آق قسم حدودی دا اموی یه اعلیس منصر حیاتیم بمیت
انجام و عسکر عار نصرت قرین قیلکه او لموضعه اتورت کون سپاه
نصرت پناه اجتماعی او چون نکث و توقف واقع بو لوب دور و رجمعه کونی غره شهر صفر ا
اول منزلدین رکوب قتیب لشکر جرار و سپاه خونخوار پیله دریای خار و فلک دوار
دیک اول تیره روز کار لار جانبنه حرکت کو رکو زدی شش بو لوب راکب
کیمت او یانه تو یا ستر آنکه شبدیز سمانه بو لوب ذاتا سپاه بحر امیاج
نخوم بحر اچوک کیم ه ت ا ن ه بای او زرا لوای نصرت اقزانه بو لوب کون رایتی
یا کلنیغ فلک ه سعادت بیرلقطع ایلیب مراحل ه آنکه کیک کیم قدم منزل بمنزل ه بو لوب
موکبی بینک تیره کردی ه قتیب کونی فلک دیک لاجوردی ه قتیب حرنی شنزه اچیه یرناه

نواب شهری همول منزل واپسلا ۵ واپلی بقصه داشع غزمیت قطع مسافت بسوی کاخ
بنک قمرانین کوکب میمون و عسکر همایون بنک بجاه و دولت بمنیت و صول و بشیر دول
مسرت و صولی سهل کلت ان علیه برین و رنگ کنار خانه جهان میگذارد حوان متمر دلاور بوده قلعه
بابله و بهادر خایله نداور لارز بنک بیشتر اهده میگذارد لاور ایردو غیلت بستیکند این
هشیار مقدلت ۱ و بقوسیه پنجهزار نواب کیلدی خان با سنغ اول ایل بنک
اکاروا شرقرتضیع ۱ نسیقه دستهایون اوروب دربار فلک سقه ازنه کشتی میبارد بدریم
او حضرت علارم لارز بنک ۱ امراوا و اسیقه مطیع و فرمنبر کردار ایردو دور سیر اول مذکور نداجمع
قلیب بنده بنک موقعر نه بارد و رسیه بر کب والا اجنبی اول و منع دایر نجه کون موقف
نواب آیم توقف دا میرزاده عظام و بنک زاده ذوالاحترام لارد و دور لارکیم نوبتخواصت
دور و ایردو یر باوت بانه مذاق تویی پیرجهت خان مغفور غا همراه لیسی او زجانیقه کوراتشانیه حضرت لارد
و بسیقه میافت لارکیم از نیقه کاب مرتضع کام جنبت تاریخ ختایه نزاد بیچه تو لارلی
جلوداریقه تعیین مرتب او لحضرت بنک عنایت حسروانه و دم جسم کرا بیسیدن بروب نواب و لارد
حضوصاً و لجلوین حضرت سلطان حقیقت ان کتبی سیان و لاعلاقان کردون مکان لمعش لجنابت
اهلک الشان بمعتالاله و الدین ابوالمعالی محمد حسام و خان خلدالله ملکه سوری بادشاه
و حشمی حسروانه ترتیب همراه و کیم آنبنک و صفین بتقصیل لارکیم قدیم تیل
قلعه لال و قیلعه لی اک مقال دور و کیم اکر بوز بنک کاب عطارد و قلعه قرلار
آنبنک تشخیص قلعه سوار لارنه عقد دور و کیم تعیین ایمشتا چینه و آقالغای قرلیمه بنک دار این

168

قشم نعجب جمال بیعجز نوزین اجمالا بیرنجه ابیات تر تمر سیله طلب لسان میکلدم
بو اوب حشمی مرتبت دانه ۱ کدانه ق کوزلین چشم زانه ۱ معنیا آنه نخوان بکان دین
آر توق ۱ نه کیسه ایکان دین آر توق آدمین آر توق ۱ طلبق اولر ابوبان بحر اوزینه بنک ۱
تولا تور اولک طعام زنک بر بنک ۱ مرغفر و حرص ایله حلوای قندین ۱ آلار ذوقر سیله جان
کامی شیرین ۱ عدو دین کوب فواکه بر انعمت ۱ بیرب ۱ بر به مذاق جانه لذت ۱ بسی
کاسات زرین بر اچینی ۱ که بسلای عقل آلار بنک قیمتینی ۱ نواب لبریز
حیوان نثر قدین ۱ نه نثر بکیم آلدجان نثر قدین ۱ آلار دین نوسترتیب کان
دولت ۱ یقرب لار سیله اعدینه حضرت ۱ لیب بهروعا کراهی یانه تاب زیت
آلار دین جاودانه ۱ هنوز اول بیردا ایلار یغ ایلا نوشتر تو کولکان آتش و
شهد آثار یدین جوشتر ۱ چون نهفت ایلیه بر دین ذرعت لیک حاصل بو اوب دور
بنک ملار نسیقه بیرآدمی تازی کیم و هم کرا یاد بنک نثر عت پرواز کوکول او سنی کیم
ترقتاز دور ایردی شعر قایا یاره کیسه توسن تیز تک ۱ جت دامنده نثر فلکت
ایدی جوز بهر دم کلکون طرز ۱ نه فلک سیر خار اسم برق تازه ۱ کوکر آخور نجه ایلیه فلک دا
خرام ۱ قواب کوز نایو نجه یا بیرا و ر اکام ۱ بر ایر غلب سیله ین تا بفرق ۱ نواب مهر یکطیغ
طلا ایکجار اغرق ۱ و تخجد علا آیتنج بر غلام خرسانه الا صل سیمین بر و پری پیکر جلو دار ایتنج
تعیین ایمشتا کیم ظرفه قول کیم حسن بازاری آرا ۱ بو لغو دیک دور و بیشه مهلک
بنده سی ۱ شمع رخساری آچشه کهان ۱ آفتاب آرای بو لور نثر منه سی ۱ جلوه

قامت زیبا سیله سرو بالا شمشاد اولو فکنده سی یوز تیر کیبک بهرکاهی اولتوب
ینگ اوک بی تیر کوزدور هر جنده سی سنبل تر الفرقت شیله اولوب ماه نو دور یخی
ینگ ننه سی خان مغفور دادا غیر اولدرالمه سی دادا حضرت غازی کاهله السلطنت وعنایات
قدیمه سیکله دولت سرور وسرور غیرت سوکز احضرت خانم مغفور من زار الله تربته
تعالی کل قدم عبادة استانه سیله حضرت سلطان علیه السلام ینگ مقبره تبرکه سی
ینگ ایشیک ریزه سی اوچون کیسم خواجه بی ینگ اوجی سی دامن دهقان قیری سیکنیب
اوسیدا وقعه دور بعضی قصص دادا حضرت خواجه بویدین تولوب دور ولار
بعضی تواریخ دا اسکوجا مدیب دیوب ولار خلاص یوزیدین ارادت قدیمین سعادت رکابی غا
قولوب سمند عادیه جاغار کوب قیلدی واعلای دولت ینگ خاطر خطابت
تاثیر ومنیر نسبت تحمیز یوزه عرب انکس لیک تقاضای سیله خواجه بی حصاری سیکنیب
دروازه سی پیشکاهی دین امنوط نهری ینگ کناری سیله اولتوب حضرت سلطان غی سیکنیب
مرقد منورلرینی زیارتینه مشرف اولوب صمیم سعادت نظری تائیدیت روغا سیله فیوضات
غیبی وفتوحات لاریبی دین مستفیض وبهره مند اولدیلر اول اثنا دا خواجه یا طرفیدین
حضرت قطب الاولیا ومخزن الفیوضات السید العارفین مرشد السالکین سمس الملة والدین
سید رسول خواجه احرار قدس الله تعالی سره العزیز ده علی رؤس الطالبین ینگ فرزند
ارجمندی محمد شریف خواجه ما کولات وسائر ضیافات وتشکیش وتنقولات سیله کیلیب خواجه یا
ینگ عریضه داشت اخلاص واعتقاد دلاریی اظهار واعلام قیلدی اول حضرت خواجه

مشار الیها

مشار الیه غا اول استانه سیتبرکه مذکور اولان ینگ توقتلین شفقت قلیب اجازت
وعواطف بیکرانه سیله سرفراز ایتیب ینگ کوردی وطرفیه سکار رفاقت سیکیب
معاودت کرکزوب بیکرکردی اساسیله فیروزال قیلدی اول اثنا دا حضرت غازی کاهله السلطنت وعنایات
پرکجه همیت اشرار مدین محمد نیاز اکریه سرور دقایق شعار صوفی آق
ایشیم پیری یکلتدیلر سیران سعادت وکردان افزار کریاندی وقاچار دی بهر
والادین چه ابولوب بیمرالی آرام سینه یاریب اخوای فیاضت نما وعزای
شرارت انتوا سیله اول کرده ضلالت پژوه نا کیم مضرورت دین اطاعت
دست تمکن اوروب اردی لار آلارغه امداد واعانت وعده سی قیلیب ناکی دین
رأیت افراز مخالفت قیلدی حضرت خانم مغفور طلیعه نصرت
سونکاک جاکی تکری بردی بیک نی اول تیره روزکار لار ینگ تهمت وتجریزی اوچون سفا
رسی سیله میاردی آلار اول کی عاوی شور بخت ینگ وسوسه سعایتی سیله کیم
خانم الذی یوسوس فی صدور الناس آلار ینگ شامیدا نازل اولدور
بیک مذکور لی توتوقلیب یاسا ماقه وخنداق قازماقه مشغول
کورکوزدیلار اول حضرت ینگ نارة قهری بوجاده نهری ینگ تنه سادین جهان سوزدانیب
اوزوز بولوب اول متمردلار ینگ تاوب وکوشمالی اوچون سونکمکی کرسیکر قیلدی
وامیر ولی آتابیق لی قنقلی قپچاق سپاهی سیله مقدمة الجیش قیلیب ناکاه
ایشیم بهادر لی بعضی شجعای نامدار سیله ایلکاری میاریب چاول غا مامور

دعوا

170

یعنی

دیگر بیت حوالی قبیله‌ی عالم از عدل داد نه رعایا ظلم ایلدی حیز بادینه یا ناهری
اول دور و کیم حیتار رعایه کیم تاج محمدی وسنت احمدی دور و اول سنت اجتماعه
سی واکوشش قلیب شیخ وشاب مش دعام غاوغان اجرالاد عایا نافذ اولوب دور کیم
دستار رعایه کیسون لار لاجسم روح کبان نینک تیه احوالزم ارم زم مالکیدا
کیشی قالادی کیم تاج محمدی پسله سرفراز اولیا شیر لوبغای دیا ناهری
یک فولاد دیلیق نینک تسلیه دور اول اوغور نینک قتالیدین قورتار طبقه سی نینک
اکا بردین دیس‌های نینک اوغلی دور و رو محمد امین ایاق نینک تربیت وتقدمی پسله مدارج
قضا و مراتب اعلا ارتفاع تاپیب پسه دار و جمله ممالک بولوه دور ایردی میر عوض غماق
وآگرای نینک ستر مزد آنا و اولوغلوب قدیم نخدمت لینج حقوقین رعایه قیلیب تامامه
ایشلار این نظر عتبار نه ایمار دور ایردی اول داعی دولت دلای پسله
اوزه‌ندن سیاوز میکلی آنینک نذ میتله ایلدی دولت نه اصلاح لار اوروب
حاجی لار کیشی حوینه ملک حیتار نینک زمای حضرت خاقان غفران نشان نینک
قبضه اقتداره کیریب امرای ظلم اندیشه نظیر حیف وبیداد اولوب بن ممنوع قیلدی
آنکا بر ایشر بغایت شاق وکران کیسکله وجهالت غلبه سیندن افعال
وحشتا تغییر پیدا کیتیب جلیغ وداد لیک لاری مضاعف اولوب بلکیم خان مغفور
وسیتین کان ام کیمسه بیلمیک لکلم وطراق لطاق اول دین صداقت قدمین
چیکمادی بیت اوکه ذاتیه آنینک ظلم وستم قیلمه حلول یمکن ایرماسه که

172

آنکا عدل ایشی توسکای معقول نه بوجهت دین اولحضرت آدیم آزدوحاطر اولوب انکا
ظلم وبیداد میت‌کای دین صداقت کورکوزوب دور اول منوع بولمای حمایت
وصلاحی عصیان وعداوت نه منجر وبعدل اولوب حقیقه خان مغفور نینک شکوه
وشکایتین وزبان دیتکای بارا بارا اول جانبه‌ی کیم دشنه وسنان وتوغوراق
مقامی وابولوب دور و رو نه عاجتیدی پسله کیمکه اوغلی محمد اورمن بکیدین اوکا
بارچه اوغلانلارین سیاق وشاشه عباد تیه سی اوچون اوغور غایبارادی وسیداد
ایاق اوغور کیم آیاق جماعه‌ی نینک اکا بردین دور و رآنینک اولوز سرتیه
دین اکاه لینج تاپیب خان مغفور نینک حضور سرآنینک حیتال فاسد وازنه‌ی پسله
والا ایلطه وبرماسین ساطه پسله اردشین وبهرامین قیلدیر لاجرم اولحضرت نینک دنیای
حشر اولخیر تنه اوین متوجه وسلطنه اولوب آنینک کشتی حیاتینک تعرلقین وجهت
همت قیلدی نظم کیمکه مخدومی ظاهر قیلوره ولوق امری داخی قیلدیره
ایسه‌ناهوک لعشر نه مومین وشمن ایچرا اوزرکا مخدومین نه سنه نه کوره داجودی
آلاخر ینک آتالی بخی نسی دا بداد عاری نینک اوا سیه‌سی سوکرآنا لیق مشالیه
اولوز عالیجه کیلیب آته‌ین تو شاردا اشارت والا پسله آلتون جلولار دین مومین
بول اول توقدم سردار لکی بهلوین خجرآبدار پسله سکاف حبیب طاهر دوحین نقش
قالیب سیه توقتار یدوره لار اولحضرت آنینک اولادین تو تدور عاقبه سیه ایلدی
اوغور غه اولوز یوب دور و رو له اول سنت لیق قلیب بنوزا اوغور غه دخل بولماجقدر

1060

اولتور غاخور این چاپیب کوکسنه دلی شهادت درده سینه تیکور دلطفال وغیلین اسیر
مال دلوشی سین اولجه قیلیب معاودت کورکوزوب دور آخل ترکمان لغتی دا
زی کشر وسولیق بیرلرنه آیوتلارادل دیارلری وباورته لابیده دور مکیب
اکثر اومنی چشمه سالیغ وتاغلاق لینج لوبوردیده دور لار غالبا بوجهت دین آنه خل بیرلر
خان منصور اوبانجه سینک ستاعزین قهرناک وغضبناک اولوب امارت پناه
قیلیچ اتاق وایلیات کتکاه سلطان میرانشه بیرلوبارک افواج قاهره سیله
آلرنیک اولینه تعیین قیلیب دور ورایردی کیسه اول جماعه مغفره دلی اولوب
نکونیک اموال واسراسین آلاردین ستردادقیلیب کیلتورکای آلارمورلار
قدم بقدم تعاقب سیله لازم اولوب دور ورلارا آلاتیونمامسیدین اوبوردوراق
قیلیچ کم اکثر اعوانه سیله اوتوب دور ورایردی مامورلار آنینک ارزیدین
ساعت کورکوزوب بعضی نی توتوب اموال واسیرلارین اوبیجان منصور مکیب
دورت تعینه کیلتوروب دور ورلارا وحضرت بویتنیک اکابری نی
کیشی میاربوردوب کیلیب قیلیچ کم نی اعوانه سیله توتوب معلول وعقیده قیلیب صاکوخوزه
آلاوعناد وکفران نفس وطغیان یوزی دین فرمان قضا جریان دین اولیون توتوب
بارغان مجهل لارنه جوب شاقرآتمای باسیل مراد قا تیاردیلر بوواقعه مروج
جنبا بلغیر دینیا وحضرت بویتنیک یرده قدیم استعمال لاری بیک طرفیقه
لشکر جهناری اوچون بهرام کیمن توامرلار ورسخ آرمیلیب قچرلار میاردی

آقاجی مرجع العلما ومرجع الفقرا اجال الله دولته وافاض برکاته قوقوقراد مهتر کیمرآلان عنایتیه
منصبی نا منصوب دور ورشهر دایابت تعیین قیلیب وزیر صاحبقران مهر
هیف نظیر نظام الملک والملت محمد یوسف مهتر نه اول عالیجناب بویتنیک علاوه سیدا
قوایب دور ورلارونه کاره بویتنیک سکیرسیده اردوشینه کونه دارالامارت حوفیق
دین چیقیب کوکتاغ قریه سیده کیم موضع نزهت بناغ نه دور ورادوز حولی سین منصرف
جنم اقبال ومقر بارگاه جلال قیلیب کیم عساکر منصوره وافواج قاهره
اول نصرت دار رایات نصرت آیات بویتنیک سیه سینه مجتمع بولغای تا کلای سنه
کونه دیه تم وکوکیه ظفر فرجام بیله رایت فیروز نهضت اوتوب اوزبک
قریه سی بویتنیک ایاقیتیه آکیشر وکول بویتنیک قیرغین لشکر گاه
قیلیب کلدا اول آتاداخبر کیلتوروب دور ورلارا کیم قیلیچ کم بعضی اوبیجان
وشهزاده بیله یول توسوب شیخ قلعه سی بویتنیک قیتیای این چیریک بویتنیک ساقه سیه یتیب
بویتنیک کیمرنیه زخم اقتیب قاچوب دور ورلار بعضی امرانه امر اولوب دور ورکیم عساکر نصرت
مآثر بیله تیپ اول حرامی لارنه تعاقب بلیغ بیرکاه یاورماورلار آلاتیونمامسیدین
جانبیغه اوردیلر قیلیب آلاربویتنیک قرانین کوروب قصیده بیله سرلار کیسیوب
آمدار بیله جزای کردارین کمار یدا قوچیاوردا واقعه سوزلار کیسیم اولیوزده
عالیه مکیف دوستدار وفدمت گذاری دور ورایردی بعضی صاحبقرانیه
وشاهزاده بیله آرانه توشوب قیلیچ کم باشلیغ شریف مشعر اولکیتورکا

مقصد و متعهد بوابت امراء خان مغفور نیک اثارت لازم لهبشار تا اهلیه
سعکر همایونه قایتاریب دور و چون چهارشنبه کوی آی نیک سیکیرنجی اوجیدا
ختن ترکستانی مشرق اباد کاه حسین حقیب فلک نیک سیدامین جولاکاه
بیتکلدا الحضرت سمند بریق همنده کار کوب عرض لشکر فلاق بهانه سی اهله موت
نیک جانبنه تبرادی تاکیم اول حمایه ابراق ایشلار تفصیل نه تیکورکای شیخ قلعه سی
قطب جای داغر قومنه بارغان دا موت و میرالی مایک و همنیع و شرقیر کیب الحضرت مایک
سمندی نیک توبیا فیه لوزار تضرع و زاری لیق اهله جایه لیق قیلیب اتمیشتلیم لار
کیم هر غایی کشی قوشنا کیم یتاج کم، تبلیغ به خواه لار میرلی اوتوب اهل
وقه تمیر سیاتا لاسه کوچ کیتای و کرات نیک معارفیندن ناد محمد کوتوالی آلار غا
قوشوب سکرسی غا عطف عنان قیلکده و شوکمی کوان جاشتکاه و غه جیتوتنه کوتوالیب
یعاد و قتیده اکیلادی لار و اوجمتین الحضرت رکوب کوروب معاذ لار اوستیکا
عازم لوابت دور و لار ایموت طرفنه دین نیکلی مراد سردار استقبال ایتیب مور لار اجرا مسوزیه
توابت طرفنه تاکیم دور و لار دیب استقبال کوکوزوب دور لار اوالحضرت نیک خود امنه
ضمیر مور دانماتا بنیچی منظار سراه لار بی دور و لار دی موت طایفه سی نیک کی فکر دا
ایکانین نظر قیلیب بیکلیم اسردار نا تشه دیماله آیدیلن قاوداب عتبه سیدن الویه
ظفر تقیمه فی جاوه غا کیرکوزوب دور و لار شتوی لوار ظفر صلوه ایدیب عیان
دوختران لوابت محبه سی مهران: آمایک ستیمه امیر والاکهر اسایق فلک جایکاه

الیتوزار بسی کوکبه بر لوابت جنه امر عتبه سیدن الحضرت لوابت تبرکام مزه آمین
خدودی دا حضرت قطب عالم الای عظم شیخ رضی الدین علی لالا قدس سره
سره نیک جوار تبرکه لاری نه قریب بکی بایف نیک کوبخیاری دغر کیشی غا
میسکان دا موت و میرالی و شرق معانه لاری یاسا و یاساب بی کشی دا
بوابت قصیه تلدی لار کیم راه بولغای لار زهی، دان لار اهله سیر کیم
خسر دخاشاک خانی وجود بولغای کیم دریای زخار حرجا بنیفه بندیتیکور
آلغای و شعله جهان سوز معاقبه سیدا توز آلغای بهادر لار سینه نیک آولغی
حمولی نیک صدمه سی بیله اوق معانه لار نیک دفتر حیتین نیک شیرازه
بشاق توزه لوابت وا اوزه لوابت نهریت هوا سیدا تفرق لوابت دور و لار دیکا
بایف نیک کوبروکیدیا نا سلسله جمعیت لار یغه انفاق دهریسیاه الحضرت شاه
عبور سرغه مخالفت کورکوزوب دور و لار اشارت والا موجبی بیله امیر دا آلیتی
جمعی فوج قاهره بیله نمایان اور و شوب کوبروکا متصرف بولوب دور لار اول حالت دا
خالیاز کیم اوکوزاکا بر دین دور و لار اوکوز نیک اوج قوت اشتراین
عیال و اطفالی بیله کیلتوروب دور و لار جهت دین فرمایه والا لوب نیک
مهتاب لی بیله امیر دا شفیر شاه یاز آلیتی سیه نیک آلدی کا
حقیب بیها در لار محاربه دین ممنوع بیتکلدا اول حالنده آوانیخ صوفر بیشلیغ تراکم
مفده نیک بوز و لوب آق کول طرفنه کوچکان جزیری کیلدی موت نیک قالمیان

یی وقافه سردار خان مغفور رنیک حضرتیدین مرخص ولغان دین ترتیب
اوشاق بیرقی پیله کوچدین قالغان سپاه واموالین بینا بوب
سپاه نصرت پناه نیک یعنی غالو جراب شدارت جبلی حرکتی دین کیم
اول طایفه بدسرشت نیک فطرت بتیغه مخمور دور خان مغفور حضوریدا قیلغان نامه رایط
باسر نوکای آلار پله محاربه بتقریب بیکه کار خسته اورد لارا و الحضرت غا
بوخبر یتیب امیر ولی امالیق وعبد الله سردار لی جمعی کثیر پله آلار کوشمالی غالمر
غا مور لار آلار نیک سر وقتی غافیت اورد شوب شکست پیروی لار اول هرب دا
عبد الله سردار بخشش غنیمه بسیار زت کار کوزوب قاقه سردار غانیزه
اورو ب یتیب آمن آلدی بهادر لار واق غا یا یا آلیشر لار کوزوزوب قالیب
مال غنیمت بیکه لار آلدن سونک جمع عسکر منصوره واقوام
قاهره کرده اول هوا ضع غه چاول اورو ب تراکمان قاوب جیقی زیب غارتغه
مشغول بولدی لار و عدد کم الله مغانم کثیرة تا غنده نهاد لولی پله سپاه
اعلی غا خنایم واقو توشوب دیادین مستغنی بولوب دور لار شتوی
توبرا بان یا یعنی خوف یا نیدین یا آیریلیب ملک وخانلی دین یا لشکر قاهر
تا پیلب نصرت یا یعنی هوالی نی قیلیب غارت یا اخذ ایلب غنیمت کامل یا
بولدی سرو فراغ دل حاصل تا و الحضرت آق سرای پله موزکو مکان
آیا یعنی رنیک آرا لیغی دا توقف قیلیب جانغان لشکر نی دا یغی رنوب غارت غا

میتلر اول فرصت دا بهرا رنیک بیکیت کیب سل دین بری بیوت
رنیک آرا سیده تموطن اولوب دور لار بیروی قا جیب کیلیب تراکه رنیک آق کولدین کیم
دوو ان رنیک آیا یعنی آکنه قا یا دور لار عرب وبهر سر اقنه سی پله اولتورآلای کوجوب
قوه تاغ سمی غا یا رغان لاری جهتدین بیکیت دور لار اوالحضرت یعنی
بیکیت لی استحبار اوچون آق کولغه میا رب سنگر کا معاودت کوزوزدی
سونکی کون کیم آرا رنیک بیکیت بیکیر بیته بخرسی شنبه دور لار بیروی یا یا رایت
افراز نصرت بولوب آق سرای تمی رنیک فرق فخارین مقدم همایون دوکوزوب روز
افزون پله فلک اوجیدین اوتکار دی بورو نراق کیم ارتجال روزگار رعایتغه لایق
دین وتجعای نامدار گزیده لاری دین قوتکرات لویف میا رنیک وقایت محوطه لاین
ملک ولایت تی محمد اسحاق وقاچاق مایا یار وغه وتقدم سردار لی
هر بولاک لشکر نصرت اثر پله آق کول صوبغه نامزد قیلیب ایروی کیم
اکثر آرا رنیک شتار یدین اول تو جیه کیتی بولب کوشمال بلیغ وتنبیه عظیم
هر کای لار آلار موضع مذکور غه مار یب بیوت وسیر ایا سپاهی ملاقی بولوب قا تیغ
محاربه واقع بولوب دور لار وبهرا رحضرت رنیک سمع شریف غه یتیب برادر عینی سی
حضرت سلطان الجاهد وخاقان رفیع جایگاه قدوة السلاطین عمدة الخواقین معز الدنیا
والسلطنة والخلافة ابو المظفر والفتح محمد رحیم بهادر خان عا امارت پناه فرمان
ایچیر قیلیب اتاق نی مصحوب قیلیب فوجی کثیر پله امداد اوچون میا رب دیب دور لار

1065

بموت بنک اشاره این همچو پادشاه آرام بعضی جزایی لاره پیله قرار فتیلیق
واداغورلیق اوچون ولایت لاره تا سینه بارب چوقور قوم دین کشتی اوغوروب
مرحبت کورکوزوبه دورلاریکان الان آلارنی اوچرشیب سفاتله دمحاربه وقوع تاپای دین
تاپ کیلتورآلای فسه آتیشیارمتیب متفرق اوتکنده اولوب دورلار
مبارزلاردین محمد نازبک ابن حذای ردی اسماق وعبدالله بک لدقرا
بهادرمیراب ایکلاری باباسردارنا تعاقب قیلیب اوروب آندین
تیغیب دورلاراول حرامزاده چیت وچالاک توروب قیات اوروش قوچی
بهادربنک آتینه زخم اروب اولتوروب دورلراول آتاداسهادرآلانه ودودرقول
دیکان بموت تاپاچاقولاب اولتوروب دورلاراوزکای تون دیکورمبنک
جنجبه پیله دورلاراقتفامین مخلص تیب وجلب الیل لباباسردلی پیله
لباسعادت دیلبسرلوب دورلاراميرقیلیچ عاق قیچ وبیرمبنک
پیله مرحبت کورکوزوب صبح وقتی ملازمت عاتوشوب آفتاب عنایت پرتو اندازلیق
پیله مفتخراولمبنده لولای چاپشتکاه بموت اثرفرمیبنده محمد نازآتاسی
وارتوق بخشی وعال نازبیرشلیغ کوب کشی کلیب عوض بک بنک سیلتورکان
عرضین بعضی تقرب لاره واسطه ای پیله درکاه ودولتپناه ده ااعضاعاتیکوروب دورلار
دولت حالت اجنبرادبک ولدمرادبک بیم محمد رضاقوشن بیکاتنک
آقاسیدولدوتکرزبارپیک بنک اوغاحذای ردکان بیک وجبرن عاق لاری بعضی

تبخمده پیله آرال بولینه چقیب بموت بنک اوغلی شیدین آتاسیاز اوغلی
قتلغه بیستکوروب بشین کیلتوروب دورلاراول ارکان دولت
واعیان حضرت بنک مشورت کیسکاشی پیله خلص مغفورموت کاکه
مهرباینج یوزدین جواب بیردی آلارامان قسلا آیغی غه بارب بشیلارسیلاردین
آیرلیب قزاق پیله آق سارای غه کیسکلاراباسان لاردا غرکوچوب بالا تاپانیغه
بارب دورلاروغلی مغفورایکاکون توقف قیلیب شکراباغه توروب اغه لاری دین
تمرلاربنک کومکان واشورغان آغیرمال لارین تاپیب آلیب دورلاروآدی
بنک اوغلی واچی دارشینه کوبی ناباب نصرت آیات نه جلوه غا کیرکوزوب معانه لار
وحضه یغه اتفاقلی آرنیسرای غاحرکت تسلیدی واول آرغیغی عبورلیب شین وا
بالاباسان تموشین تحکرعاکر منصوره میسکلاره معانه لار بسیج وقمراول بیرین
کوچوب آی کوکوروانک سمتی غه فراری بولوبدوروبردی اوشبع دین حضرت اعلاقاغا
دخل سیتاداری زمان سکندردوران پادشاه صاحبقران اولوبدیتاپیه اهمالک آلمانک
معزالدوله والملته والدین ابوالغازی محمد رحیم بهادرخان غازیاینک کرمیه بکتیه
ملازم رکاب همایون قتیب معانه لارینک کیسینین بهادرلیب اوحضرت
سیحال پیله ایلغاب نارمیراودق کالینه چه بارب کیشی تاپای مراجعت
کورکوزوب دورلاردین مغفورجهارشینه کونا بالاباسان دااغرقاغ قوریب مفیت امیرعرضین
ایماق ولدعنایت آندعناق نا کیم مزاجینه هرنیه ضعف وبیمارلیق طاری بولوبردی

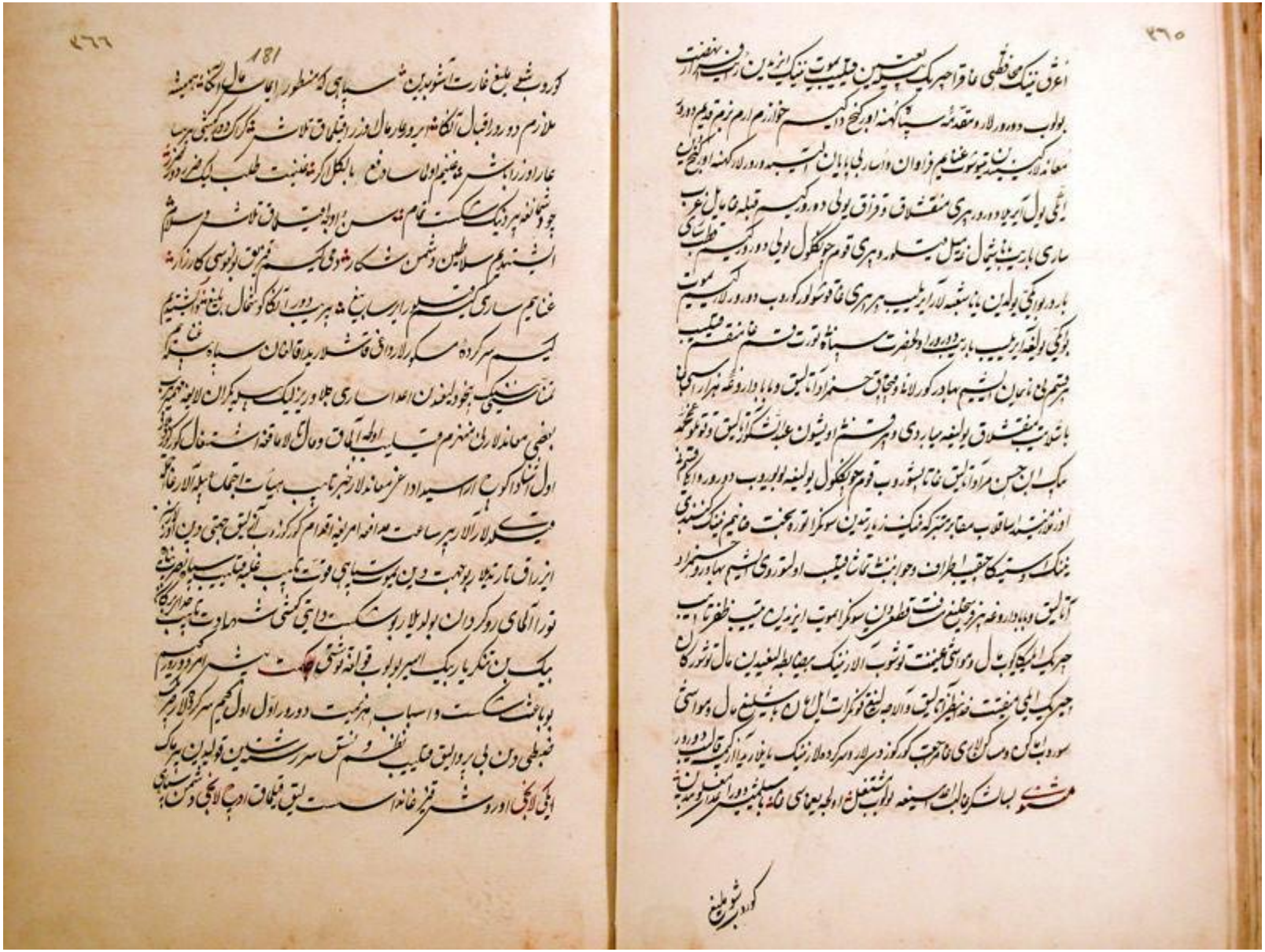

بالکل سنا اصل ابلای هر کمک علی فضا یم غالا اشماق اورت لا بجی کاراز
بنگاه سیدای ثبات لیق قیلاق قوا اخوف یزیدین وخواه هر جهتدن بشر لاکی
رعب هراستیلاسی وسنهم اراجلات دین خان منغور بنگ علاز سنی غابا ایلای
اوغرق غابا ربیاو الحضرت سعادلاری سنا اصل قیلیب غای تاردا استقبال
قیلیلار سنی غه بنی لار اغا عبدالعسکر راتالیق وقوتولمت بیک قوم خوشکول
ایله اعدای دولت بنگ ازمه دین تیب آز لیق احمقین اورو شا آمای مدارا ایتیلیب اورو
بنگ سعادریای خان منغور بنگ حضرتی تیغه بار یب کوماک تلاج ویار الحضرت آلار بنگ کوماک لاری ایاخو
حضرت جناب خلافت مآب سلطنت انتساب اعلاخا قلکا نگردون توان سرور
والسلطنه والدین ابوالفتح محمد سلیم بهادر خانغ واماراتپناه قشلیغ ایاتی
اورت یوز آیتیغ سپاه کینه گذار ودشمن شکار سپله نامزد قیلیلار سنی دین اوزی
اغزکاب عزیمت نه قدم ارادت قی قوبوب یرلاربعضی امرای مدار وشجای معظم
شکار نویان بنگ اطراف رنه گروه گروه آلوروب حیاربیب دورلاتا کیم متفرق
بولغان موب ومیراث لاراشترار دین تاپیب خزانه میشکور کاری آلا حضرت
اعلاخا قان قشلیغ اماق سپله خورشید جهانگرد وقمر کشی نوردیا یکلیغ سرعت تمام منزلان
منزل یتیب قطع مسافت قیلیب قوم خوشکول دا آلار بنگ دیده ثبات لاری شعشعه دیدار
سپله یاروندی دلستویه مصفوف دین سوکرا قشلیغ اماق قاقلکاه دالوای ظفر اشنای
محافظتی نه تعین قیلدی واول نفس نفیس سپله سعادلاری کوغالین اهتمام قیلیب سپاه حرب

وآلات حرب

182

وآلات حرب سلیم یکمل وسلیح یولای نظم توکل دین اکمنی زره پوشان دالوای شیر
رضا خودی اوزره سرآفوشان اطلس چکیب صاف قوب تا بنیغه چیقیب
همر منبد همت قوشاب پلنگ رست ه مبارک قولیغه سنان آلوب
دیکیل اژدهای دهان توتوب ه یانا بنگاه تیغ برآن آلیب ه کاه هر مضر هیاو آوردن
جان آلیب ه قدم آلدین جرات رکاب قوبوب اوزخصم تیغه تعلق اورزم آوکلاری سپله جهاد
سنی ساری کتاوکوه بسکر صرصر ساری غا مهیمر هر یب اعدای فساد آنگیر غارتنامه
جمله سعادت آمیری یتکوروب دورو کیم غنیم یار روبنه تن بنگ روحیه اعدای
تحسین وزمزمه آفرین نظاره هم سلی بنگ سامعه دوشیغه قیب دورو
قیلیب جمله مذاق شیر شرزه یان ه بولاب مضطرب مهوت یدین جهان توسوب
زلزله تی افلاک غاه دسای تی افلاک گیسه خاک غاه قحمه یاز یهاب عسکر
بگیشم حضرت اسایه دار الحضرت سنی بنگ سلامت سنی لیغه سعادت قشلیغ
آلما دورو اردو یولار مفارقت تعیر غا اقدام تیب بوروب جمله سلامت اموالغت
وسلامت کوکوزوب دورو لار اعدای گریبای بادیه های گیم بوسنجه دشمنکار نیغ
اوزیاشتر لاری غاقتای کاهانی دبای آستانا یکلیغ سوچه کوروب دورو لار
مقاومت رسیتین ایلیک لاری دین هر یب اوزبخت سرگشته لاری دیکیب
روی گردان بولوب زمام حشیارین فرارجای غا منصرف بیتکلار
حتی عیال واطفال کوچ ویل لاری گیم قوم خوشکول نیک شغالیسه قدم فرسای

عزیمت دور دار یرکان غایت منظر اردین آلار غاتبه بارآلامین قطب الدین خا
منضم ارباب دور دار و سپاه نصرت پناه آلار تنگ سنیدین قالمای
سر کرم محاربه و مقاتله ارباب کوچ ایتمه بولدا ایرکانی دین قاتل قالیسه دور دار
اما بعضی جهر لیک سیم کیسین دین کیسه رای ایرولار کوچ کیسه کان بول خا
بارینجه بسیار و اسار بیشمار الیب خان مغفور تنگ بولار تیتمه یتی لار
و سپاه نصرت پناه ظفر کتا عصر شلم اوزه لیسه یانا معاند لار خا
قول سالیب توخا توب تخشی اوروشتی وا محمد صوفی قرق ایکی محمد تمار کورتیک
بنی اعمامیدین دور دار یردی و محرک سلسله فساد و قدم فرسای بادیه عناد
دور دار یرکی جهالت یوزی دین جرأت یوزاین میدان وقاحت خا سورو ب
بهادر لار و مبارز لار خا سد راه ارباب دور دار و عبد الله سردار کی جمله یوز
نیزه تنگ صفر یا هم تعیب آتین آلدی معاند لار بو واقعه لار خا شاهد قیلیب تنگ
بحانا اچون قاچیا آت سالیب دور دار اول شاه واحضرت اعلی خا قاتی اشرف
حضور آرزو خا قیلیب صدقه جانه سیدین آلا غه همت هروی و محمد تنگ اوستینه
بارب آتنگ سوداسی باشین گیتیب روب اقاسی تنگ سمندینه تخفه
بهادری و یانا منضم لار دین خضر خا جانقاعت کوچ شی دین اوتوروب بعضی خا
اسیر قیلیب چیکیب بسیار عیال و اطفالین آلیب واولن تنگ قوی اولجه
قیلیب مراجعت کورگوزدی و قوم اچ تکگول شحالیدا موکب کیهان پوی تو

یاردی اول هر دا علا زمت غا نیب اولجه و اسیر لاردی هشکش قلیب
و انبرده منفرت پناه شهادت و ستگاه حسن مراد بیک
مرتوفی کیسم و حضرت خان مغفور تنگ ایچی سی و حضرت اعلا خان تنگ
اقاسی دور دار اول و اغی اوزلارم و نوکر لاری هر یه اعدای کرز پای ضلالت
جای نی تعاقب قیلیب قالین اولجه و اسیر لار خا زمت غایتی امرای عظام
و شجعای ظفر فرجام هر طرم افغا ان اهل عناد و ارباب فساد دین کوچ شی
مقتول قیلیب غنایم کثیره یه نصرت پناه فوق اولدی لار و اقام محمد نیاز
میراب منفرت مآب دین ایشتدیم کیسم نقل قیلیب کیم اول کون
من و اغی بعضی نوکر لاریم بیله امرا و سترو یدا بوجه فرمانهم طرفه خا مور اولدوم
منفرق بولغان یرمت و میر الیدین پیش آلیب کیشی نی قتل غا یتکور دی
نفر لی تیر کمان قیلیب تور دوک اول کچه چتنای شهدای تنگ قاتی اچون
فرمان لارم الا دغا بار چه بندی لار قتلی غا نفوذ تاپ آلار دین متنفسی حیات قید بند اقاد
و مردار جه لاری دین اول ضع کورستا نمور دین کورگوزدی آندین بحر
کوچ یانا معاند لار تنگ عقبی دین ایلغاب یوسف بیک کشندی تنگ تیشیدین
اولکندا آقاب طلوع قیلیب ایکی بولدا آیرلیغان یاغی تنگ کیلیب توشولغان
اثری بیله اولدی اول بیر دین امیر ولی اتالیق و محمد پناه بیک و محمد مراد بیک نی
هر بولاک چهر کیب بیله آلار تنگ کینی دین ایلکاری بیاردی کیم کوچ یان تنگ کیکا

اعدای دولت بی کیست کتالی قوچای ای لار مامور لار ارنک دار تراکمه غفنیه نمنک
ازیدین تو شوب سوران سیالیب کیست تار کاقوچای شاکر دیوانه جبار کوی بی چنار و سواد
او چون جان مغفور نمنک در سنه میارب دوب لار اول آی لوکور قیری نمنک و شوغلی
علازمت تغیب و اقدمی عرض سیلکه او لحضرت امداد او چون حضرت اعلاحاقانی
امیر قلیچ ایناق نذکروه انبوه سپله علازم رکاب قتلیب ارنک سمتی عیاردی
حضرت اعلاحاقانی اشارت ملهم غیبی سپله بولدین چقیب یاغی نمنک اردوسینی
باریب کوچرغه قصد سیلکه معاند لار بو واقعه لار نه شاه قتلیب و لار ایلیق
نمنک تعاقب دین روی گردان بولوب او لحضرت نمنک علازم لار ی غه حمله سیلکوردی
اگر او لحضرت نمنک شاه ی غه جبر سپله ثبات معاند سیدگوه گران سنگ
باکلنج آرام و قرار تو لوب تمکین قدمین تیمز اعادی لار قطعه هر خیل کیسه ثبات
معاند سیدگی کام نه و تمکین هجوم حمیه سیدیلیق الکا صفر نه این دو دور
هزیمت بلدیسیدن نه دایم الکا علازم او لوب نصرت ظفر نه کور سیل کرتوغ
بو صفت ارجمند ایلا نه سپله سیل عادته دین کیسکله خطر نه معاند لار الله
نمنک تمکین و ثبات نه شاه قتلیب سپله پیکانه احضرت اعلاحاقانی نه اسباب حضرت
بناه سپله رسمانه حمله قتلیب ارالا شیب قتال و کوشش اسروغارتنه مبادرت قولین آجدی
دمبارزت قتلچ هر نمنک دمیدان اول بایان هولناک دالا اعدای دولت حاقانی
ساچتی شور و فتنه دین سپاه چلیب آیاق قیرل یان نه کی اول صحرا بولوب صحن کلستان

ولی اصحاب لار اعدا سپله رفتحه رانه غایبرا ایدیلر کوی نمنک سپاه یکسیلکان بی عدد و بی حساب
پشلار نه او ستوال کوه او زرا و در آنداق کی بتشاه نه حضرت اعلاحاقانی اول محاربه دا
مبارزت قتلیچ ندن آنداق ایشلادی کی گم رستم و اسفندیار غایبرت یاراماغلیق شجاعت
و جهاوت سنانی هیچ اول یرغ خون ریز لیک قیلیچ کی گم زریاب هیچ تن شاه
غرور دین آجلدی و شجاعت ضحاکی دین اینگندیک جگر دوز لیق ظهور غا تیکوردی گم اجل چیه
بلند گاه از دین تجالت او قیه هوف کوردی دوالو لیق طبرین اول یاکلنج جلوغا
گیرکوردی گم اژدر سلم مرد ری طبر دالیق مبارز لاری دین کوکول اوردی نظم
شجاعت کی روب زور باز دسینی تکیلیب تیغ یاراسی یاپالسینی تهور کی روب چرخ تن آنگا
ملازم لیسنین ایلادی اختیارته ظفر کوردی جهد ایچرا فرین دوستی اوزینی ضمانینه تیکوردی
چست نه کوروب نصرت نمنک شاه لیسنین نه قبول ایلادی بسنی غ ایلیسنین
چو سمانک کوردی ای نیزه و تر سنانینی شلادی بی الحذر نکوروب حمله ایسنی
تندو تیز نه فلک قلب سی اوزرا ایتکه کریز نه فلک شق ایتیب ایچرا کیرلیب ایلاب حضرت
پاشلاری اوزره چکتی قوشدین سپر نه کوروب صحبتی ایچرا کیرتیز اردی شوغایرا
جهان آسمان تیز اردی نه بولاب خبری دین قتلیچ تیز دم نه عدو جانینه سالدی اندوه
غم تلی اول حربشه ایلکی دین نابی کام نه جلادار یرحمه اول حیکر اراتقام نه سنان
ایلکیدین کامران لیغ نا یبه نه عدو شاه نینداجان استان لیغ نا یبت
تلی او لکه شه دور انگا دستگیر نه بولور کریاغی ایرسا هم اول دلیر نه او چوب او ق انگا کوردی

185

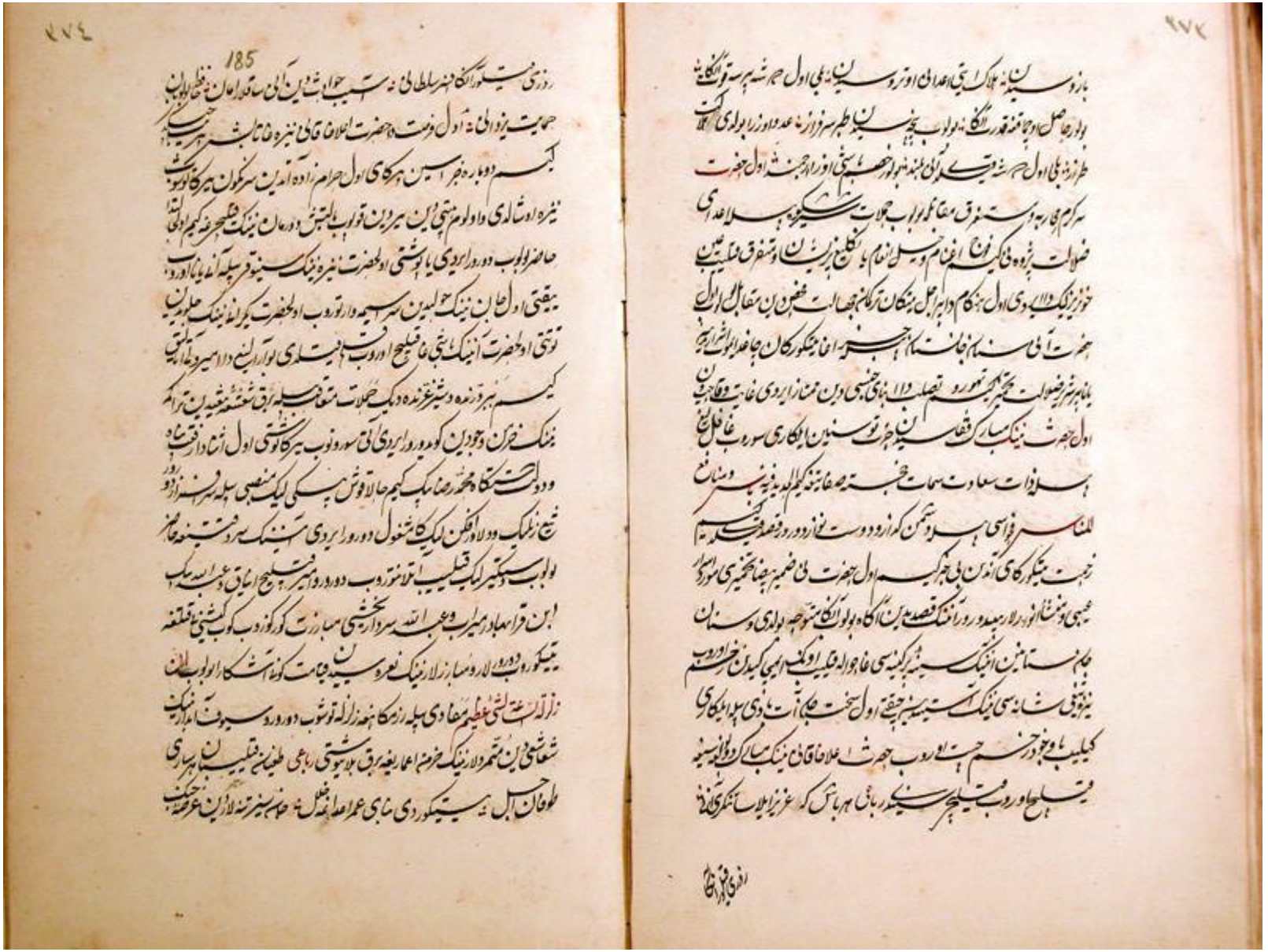

حد ال ویسکه قرا میرا اوزرا عیان لوزینک تل ۵ اول اثنا دا حضرتا علاوه قا نیک
لوای نظفر پیکر غازیخصر کم الله نصره غیز را مقتضای سپله نصرت سیله اسیا گیرشدی دور اکم
کمراه جان خوفر دیجات رجا سیدن و یقول الانسان یومئذ این المفر حقا دی
سپله فرار اختیار سیله علوار او لحضرت ولاوردلار سپله کیم همایون رکابیه سدا
حاضر دوردوار بردوجار تعاقب قیلیب کوچکا دا جنسل بولجان دا تراکیه عزیت لوزیدین
متفق لوابلب بیات اجتماع سپله فدا ایدوار حمله آیب سیاه نصرت پناه نی محفوظ
بولوب دوردولار و سمبارزلار دا غی علاوه تعیین نیام تهام دین حسیب اعدای دولت نیک
ذوات رذالت صفاتینه الجا قیلمای خوزیز لیک قیام کورکوزوب دوردولار شتوی
قاتیشیب انکی جنل جرات آثاره آنیکه کیم انکی دریای ذخاره بدولار تونای نیک
تیره کردی ۵ قوایش حسارین ایلاب لاجوردی ۵ سمبارزلار قسیب هزار لیک بویی ۵
اوردوشکاری دا ترتیب بیاجودی ۵ دلاوردلار حسیب شیع عداوت ۵ قسیب هرهری نیک نقشین
ارادت ۵ لوابلب تیمیر لار اول نوع خوزیزه که اول قیرا وزاقان سیلی آقیب تیزه تفنگ آوازی
رعد آوازمین تنده ۵ فلک اوزره افلاک عقلین قسیب ۵ اول اوردوشدا لویف بیاز نیک
نوذکاه بیرای مقابل لوابلب خسم اوردوه دوردو محمد بیاز نیک ابریب آی رخشنده دار
محمد بیاز کوکیسم محمد مراد نیک قصدی ناجا زم دوردو بردوبیر دولت قزکوز آنیک
بناکاه شیدن نیزه آبدوستیدی دشه دیاز نیک کیم تراکه طوا نفیرین مشرق اوردوسی نیک کاه بریدین
دوردو بردی ذوات بیاز نیک کاه کیم آرکا مقابل لوابلب قتل غا تیکوردی لوبرسون دا

186

اوزکا دلاوردلار دا غی محاربات لسیار و مقاتلات بسیار تقدیمه تیکوردوب تیغ آبدار سوبیدین
سعادتلار لابلب شدلار دین سیراب اجل بیتکه دلاوزار سرلاردین ساتیب آلدی نیک محفوظ
نایب و عرض فعال و بیاز نیک کشی شهادت درجه سینه تیموشدی دلاوزار اول اثنا دا دخان منفوذ
عساکر منصوره سپله توشوب صف آرا لیغ قتلیدی انکی سپاه آرا بیشیب حضرت اعلی خانی
سمبارزلار سپله آقای نیک مدار سینه کسیب نوازشات کامل و استمالات
شامل غا خصتلار بیتی تراکه دا غی کوچ نیک طرفرغه حسیب محمد بیاز کورصه سیله خان
همراه و تیلیچ کم نیک اجتماعی سپله بیاسال تسویه سینه مشتغال کورکوزوب دوردولار
نظم بیاسا دلاوزلار بوابلب طرفرغه تعیین ناپ بکلیک اوصاع و اتسویه بیاسا دلاوزلار
جبلوه ایلاب لوا اسیالاوردولا اوزرآ ترتیب هوا نه دا یکطرفدین سمبارزلار سیدان غا
سوار اسلیب اسلحه شورلیق و سیدا دلار لیق قاعده سین طغورغه سیتکوروب آوازق
محاربه و مقاتله دوغه قیلیب اوردو دا جهاد جهادی نیک مخصوص هرکسوری بولدوردیم هر
قاچانکه شهدوکن نیک غلبه سیدن آله آرابه مضطر لوابلب مجموعی هر لوابلب بیال و طوغی سپله قتلمه
توقوشوردوا کر قصه نی جامه بات راق سیلیب منهزم لوابلب دوردولار نیک لوجه سیدین
قاتیغ راق جمله جمع طایفه دین تاپیلغه سیدوردو جمله کاه جمع سپاه طاقت کسترا
آلمای غه سیدوردو اول اثنا دا سوت تاپای اول دستوردا طوغ و بیاسا دی سپله عساکر منصوره
کوتاریلات سالیب دوردولار دخلک بعضلریه توغه تیب دوردوردو غازیرلار دا غی شات
والا توجی سپله نعره مشتغال کورکوزوب قتل و کشتاری دا دقیقه نامرعی قویمای انکی

لشکر بهر بهر لار یکا اول نوع مخلوط با اوب دور ور لار کیسم نیز ده و قیلیچ اشان تماکه ان
ایشان اوتوب لار شاق و تقالا شما قصه عایه با اوب دور ور آمد آقد ور کیسم امار بتا ده بهر سلطان
میراب بهر موت نه آت او سیدیان تا لار شر سیلا نوشیده ایب تیقی اول محاربه دا میر و ا
آتا لیق دو سف یا زمیک و میکمور در محرن و محمد علی بی تخی مبارزت کر کوزوب کوب شنی قبل غا
بیتکوروب زخمدار اوب دور ور لار و عسکر شکوزا لیق دا یمان قاچی قرا بقلی وا دیغور تا جی
دا دو غه شهادت جا بیدیان حرمت شرا سنیه سرشار اوب دور ور لار آما علدی دو لتین کوب
کیشی جراکشه میشوب عاقبت الامر مزیمت تاپ قرار حرمت قیلیب سلار دا اول اوروشتر دا کم
اوان سینک کیشیدیان کوب دور ایروی عسکر مضوره ینک عددی مینک کا تماکیک
دور ور ایرده آنیک اوچون کیسم اکثر شکریا اوچه دغا یم ایب مرحمت کر کوزوب دور ور ایرده اولار
بها در غا یشوب دلغان چهر یک خود شکست خجالت سیدیان کیو آلای اغر غه قوشوب دور ور ایرده
آمد آقد ور کیسم یتا دا کر تی و یا اکثر شکر لای خاص معضور فه مزفرقت قیسه آلای عقب
کیسلار یروی تا میه یرانا و اقبال جاوداسینه مونداق لشکر قبیل بله سینکه کیسکا
کیشنی غه طالب اوب دور ور اول آوازه خای مینک اسر سیدیان بهر اوبهر قول بله قاچیب
خبر میکوروب دور ور کیسم تر کانه بسیلیب، بارغان دین سو کرا عیال و اطفالین اب قیسه فیدا
مال و اوغر سینه قارا مای کو تار یغا قاچیب دور ور لار آمد آقد ور کیسم اکثر مایشر لار
آیاق سیتیه قالیب عیال لوبور دو قوت بولا بور دور ور لار و قدی بر کان سیک مزبور اول الفعل
قاچیب کیسلار ایر کان بهر قاچوبجی بیوت اوچراب شما دت غه تیکوروب دور ور حان مضوره ایسیان دور ور ایکم

تقاقب اولان بار یب بار ده سین شیخ دین اوکار کای شاه و یازا تا لیق و جعفر خواجه تعقیب شیبانی
ارکان دولت و اعیان حضرت عزم قتلیسیدور ور لار کیسم موت خلقسر بری
نوکر سنکیر دور ور کر چه او کون عصیان و کرشر لیک آغاز قیلیب دور ور حرمین تا تی
اما بو درگاه عالم پناه دین اورکان علو دو مری بو یقه دور ور بر خچه اوان عزت و کرامت موجب
چکیب یا نا خطر ا کمکار پله بوستان ملا یک سیبانی غا متوجه او لوب سیدیلار دور ور لار
دا کر مراد و مقصود خای نظلوم لار ینک استقامتی طلبه بر سیکا اول قصاص آکینی
او لحضرت امر اینک توجه خاطرلاین پاسر توتوب کیچ پشین دا اول میر زین عطف
عنان قیلیسیدور ور لار دا آقوب آی ینک اون تی لاکی محجری خیم شینه قیلمای
دور ور ایرده کلمنه اورکیچ کرت سنج کا نزول جلال تو بور یوب دور ور لار و آوند ینک کوب اغر غه
قو یلغان منزلغه تو شوب دور ور لار و اول منزل دا روح کون توقف کو کوزوب عسکر نصرت
مآثر غه جمع او لغان غا عینی تعقیب قیلیب میر آرینک یکیرمه بری دا چهار شنبه کونی
آمد ینسع حرکت قیلیسیدور ور لار و کوچ بر کوچ قیلیب آی ینک یکیرمه تی سی دا دوشنبه کونی
دولت و نصرت پله دار الامار ه خوارزم ارم زمینه نزول جلال کو کوزوب دور ور لار
فقیر حقیر اول مورد دا نور با عی نی نظم سلکیکا چکیب دور ور بر دوم رباعی ای ترکان
ایتیه فکر نا فرمان نینع یه تا کو رماکان سن جلاد و سر کرد ا ینع یعنی که مطیع حکم شیخ اولکه کو کان
دوران ار ا ایتور از کا دور سلطان نینع یه آما معانه لار ینه شرک ایکین، قمای قاچیب دور ور ایرده
او لحضرت آلار ینک کیسینه یتا قه دمای و مالار ینه داخل بولمای مرحمت قیسه لان خبری

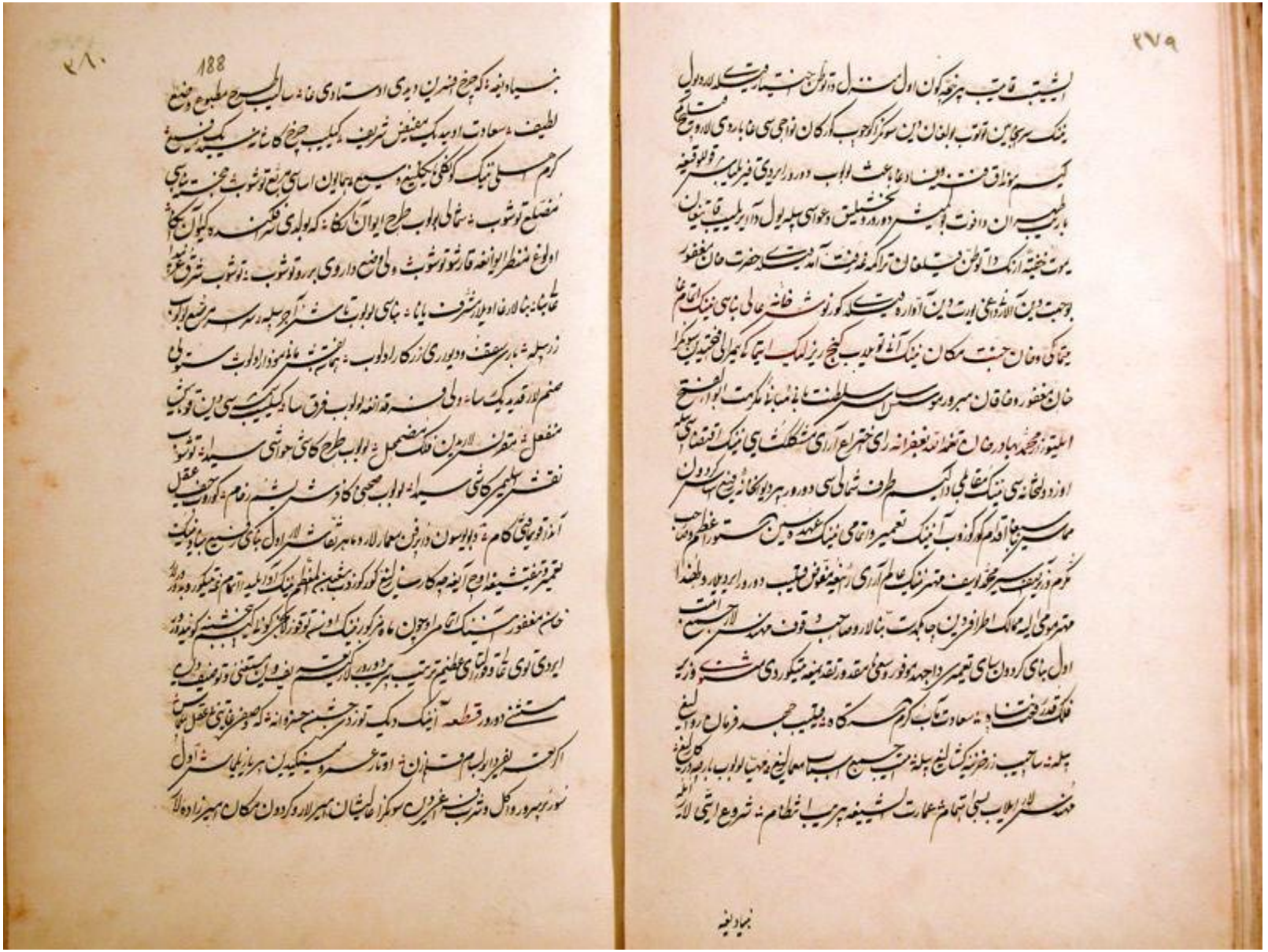

دولت همه ۰ توان کیان ایرور لارا نکا جنرخواه ۰ زیاد ایرکا نینه باری شاه ۰ این ۰
توگل تهور کرم بار کواه ۰ دولت طراقین شعار ایلکاج ۰ شمن زن لارا جواد اولدی
بناه ۰ صلاح حلی بی سه فراز ایلیان ۰ رسالار تاسیب دوری دا غرو جاه ۰ این
بارسه توعی لوای ظفر منظفر لو اوب کاحیل سپاه ۰ چوخوارزم شه تخت ۰ اولتوردی
ممالک ایلین توزدی بادشاه ۰ کرم سوال ایتی تاریخی ۰ دیدیم کیم امیر ایلتموز ار
پادشاه ۰ فقیر هم اول حضرت نینک هیئت جلوسیه اتیح اوزدین هر تاریخ ذکر
قصیده آیت ایردوم اول تاریخ بودور تاریخ چون نشست آن شاه براورنگ جاه ۰
یافت ازوی زینت تاج مکرمت ۰ پیش اورقم یاوآب ۰ یازدیم جلوسش کوکبم
هیئت ۰ برسرم افاخته ازوی مهر ۰ افتاب اشعاع ۰ طالعم گفت تاریخ جلوسم
بکوی کیفتم ۰ باوت مبارک سلطنت ۰ دا اول قصیده ۰ نینک مطلعی بو دور
مطلع ۰ همای شاهد دولت مکان وصلینک شب تابین ۰ چراغ مجلس افروز آسمان
جمالینک مه تابنین ۰ پادشاه مغفرت پناه ۰ نینک اولغی مرتبه آرال صوبی ۰ غا
حرکت قیلغانی وقتیده اقصر سپاه خوارزم شاه ۰ نینک آجیغا غیر و صوفرلارنی دی
اوچون قوکرات قورغانه نینک اوستیغه بارماغی لوازم محاربه و تمکنای محاصره ایله کلار
نینک دعا عینی دوه و حقارماغیر و حضرت اعلا غا قورغانه نینک لار لیق طهاری ۰ و مبایعه
موذاری کذارش کشور ستر نینک سنجری و کذارش عالم ستر نینک سکندری قلم بعینه
کار بو نوع حکایت کذار لنیچ قیلور کیم مول ایل خان مغفور نینک جلوس

مانوسین سوز نینک دیار بدا خواجه مراد اولی سپاه غی سی تورد مراد صوفی نینک
ارسینه یعنی امور نامرضیه ۰ صادر مبنی ۰ دین و حشت قوشوب شیرزان نینک
بولدی اندق نینک تورد مراد صوفی قوکرا تدین منعرض غانه چقیب منقطع ارسینه بارد
واول پشکرین دین سونکه بر کوبا شورلی قوکرا نه کیرب بشقا قبیله سین
ایرتیب خواجه اتوده بشلیغ قوکرات نینک بعضی اهالی سی نینک تاوه مغاغ
سپاه قلعه غا متصرف بولدی واقاسین جوان سید اقتاب غا همره غا مشغول
بولدی بوسانجه بهجت افزا حضرت پادشاه مغفور و شهنشاه مبرور نینک سمع
شریفی غه یتی اول حضرت بورود ین خود دارال تسخیری نینک اراده سین شهریار غا ظاهر
قیلیب یورد بشکر سپاهی نینک تهیه و استعداد یغه مشغول ایردی بو خبر اول
اراده زغیبی نینک سلسله سی غه اچیلیب بیک پیشکر اچصاری اوجون مالک
خجوسه غا جابار میاردی و قوتوغ مراد بیک نی شهر دا نیابت غا تعین قیلیب
شوال الکرم نینک یکرمه تورد اجمه کون غازدین سونکه حضرت قدسین سعادت کاه
قوریاب دارالسلطنه خجوقدین چغیب کچکاتا قوتوشنه کون آسوده یمیز بوسیله بیله اوردوی
توشتی سونکه کون حضرت قطب الصالحین و فخر الواصلین سلطان العارفین
برهان الواصلین اولیا القرای رضی الله عنه نینک مزار لکاه ی نینک زیارتیغه مشرف بولوب
ارواح طیبه دین امداد و استمداد ایتیب مراجعت کوزدی و دشت کون
ای نینک یکرمه تی سید آسوده دین کچیب بورکا موضعی غه دارد بولدی موضع دا

منصوره و افواج قاهره اطراف ممالک دین کرده و فوج فوج کلیب لوای ظفر
طغی مجتمع و لوب دورلار نشه و لوب جمع اولنوب خیل سپاه که تمامی کپارغه
بیک کتاه که کثرت سپاه و عدت جمعه و حرکاه اول شاه به داد دور ایردی کیم قوی
دین چقیان کیشی اوچ کون تورت کون ترددسیار و تحسین بیمار بله قاعت
و شیخ تا آلاسر دور ایردی غزه ذوالقعده داد دور چیشنه کوندور
ایردی کیم اول موضع دین حرکت تکلیب قوی تاغ نیک شرقرا ندین نزول
مسرت و صولی بیله بهشتیان فتکلیب دورلار او منزلده ایمر اماجاعه سیدن
کیم تودین ایرلیب ای لوکور دا قالیسه دور دیو ایمر کیلیب بیله بیک
موجیشه اول جاعه نیک قولوق عرضه داشتین درکاه عالمپناه نوازم لازمی
میکور دب دورلاردی بیه نیک تورتنجی سیدا کیشنه کونه اول میرزا
رسیده از هفت لوب کوک نیک سقا سینه تو شولدی لوب میرداجاو دور دین
اچی کلیب ایکیک طاعت اظهار میه غرضه میکور دب دورلار او حضرت البحر لازمه باسر
وخلعت کران بها بیله سرفراز ایلیب شیشب لار ایمر اللی وجاو دور نیک حرا تمدیمه
واتایم حدیه سین معاف تو تب لشکر اعالیشان مرمت تدی کیم مرحشم وانه میکوفه
اطاعت ماجاع کوچوب جوار بیت آثار میه نیک متوجه لوب میرا موز کو مکان تاجی داجاو دور
آتا لیق راهی نیک گشاد میه متوطن لوب سونولار آلارنه خضت انصراف هر یلکاندین سوکرا
ای نیک الیسه لوب بخر سی واسه شنه نوزدیه تمام و کوکبه ظفر فرجام بیله هفت لوایه

جلوه ون

۱۹۱

جلوه خاکیر کز وب دور دورلار و لوان نیک قیر میه قو تب چهارشنبه
کونی خواجه الیاجی تاجیکی خاوارد لوب دورلار و شجاعای نامدار و طایل کیسنه کذاری
فوج فوج لشکر نصرت اثر بله چپاو دل خان لوب دورلار آلارنه قلعه اطراف دین غنایم
موفوره و اسارا بهاعقد در دسکیز ایتب شرف انذور تقبیل رکاب بله یورلمان مقصود
غایت لیک التفات و مرحمت طبع قضای دین امرزه مطلق العنان میه
دوقورغان تقالیسه اوردوی کیهان پوی نه قرارگاه متقرر قیلیب کر بیه دولت
اسر سنجوقیتین نوروز و غیوقه نیکور وب دور و چیام نصرت پیچام و سراوقات ظفر
فرجام ایضای بیله خواجه الیاجی نیک اطرافین شیشتیان جین کیم کلمشان خلدبرین
قیتکاچ شنبه تو تب اصل مرکب عالم اشتیه طیه لوب قلعه و دنیه لشکر محیطه
تو تب قلعه اطرافین آمدنی سپاه که تماشای کذاری یکاه و لوب
بحر زخار دیک دوهای بحر طوفان خونخوار دیک قلعه طوفان دکشتی مثال
تاهیب لطر خوفدین خیال پیچاره بوکشتیکا همکان ایماس که نوح اطاعت کمهمان
ایماس چونوح طاعت باوار ناخدا یچاب و فوج اولغای همکان آنکا چوطوفان کیرمیوح
طغیان آرا ایرور نوح نیز کرمیطوفان آرا حضاً بحرا و بحر طوفان قیاسز سالب طمق
اولکلیکا عجب اهر سر اوا سر دین ایلا بان مضطراب یقین بی ارجه لوار خا
خراب کچه قلعه اطراف نیک محافظی خاجه ده الله نظر ای خانقای لی تعیین و قلب طلیعه
صبح دین سوکرا و به تمام و کوکبه ما کام قیامت ازدحام بیله رکاب قورغان دروازه سی

هرشکاهی دالوای ظفر پیکر ملجاء کاکیر کوزوب قورغان جوانبیده اصفوف نصرت
وقوف ارا سه قلیب اعلم فخر الفضلا جامع المعضلات حاوی الکمال فخر الملة والدین
والدنیا محمد وفای عسکر سپاه فقیر بحقیر قلم حروف نیک اقای امارت مآب
انتساب محمد نیاز میرابی خواجه ایلی نیک اکابری غا اطاعت و فرمان بردار لنبغ
و عوانی اوجون رسالت سمری سپاه بیارب دورو لار غا مامور لار غه فرمان لارم الاذعان
موحی سپاه قلعه ذات ارباب قلیب الاعلم غوث الاعظم سالک مسالک طریقت مرشد مناهج
حقیقت شرف ملة والدین سید تورسون خواجه ایشان مد ظله المتعال ارشاد و هدی
مفارق است لکین نیک خانقای غه نزول قلیب و ستوس لیق غا مشرف بولغه جهت
و خواجه ایلی نیک اکابر و اعاظم غه دوسوم پاداوه قلماق تالیق و حسنعلی خواجه اخمیراد
ساری بیشلیق لار او لموضع متعدده جمع بولوب دورو لار ندکور غا مامور لار تبلیغ رسالتین
سوکرا حضرت خواجه نیک فائض لیق سه رحضور و انوار النوری دا دوسوم پاداوه تالیق لار غه عنایت
و سرشار لیک نضحت بیدین تهدید تمام و تخویف مالا کلام بیله ممالکت کورکوزوب اطاعت
و انقیاد و صراط مستقیم متزغه دعوت و دلالت قیلیب لار و حضرت خواجه اغیر آلار غه موفقت کورکوزوب
اول ایل نیک و منیع و شریف غه کیم حاضر دورو لار ایردیلر تعرو کیشلیکیر و فضاد ایلیک نیک
دین آوچ و سرکش قلیب لار طائفتان من المؤمنین اقتتلوا فاصلحوا بینهما دلی
بیله مصلح عنده دلالت قیلیدی فاصلحوا بینهما و اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولوا الامر منکم مقادی بیله خدا و رسول
نیک امر ایتکان عیدین سوکرا اولو الامر غا طاعت عد ایلیغ و فرمان بردار لنبغ امور نیک فرایدی نوعی دا تبلیغ

اخر دی سن

192

اخر دی سین نجوی تقریر تبلیغ دی کیم فقرا ازدوم قلیب دوسم بی
تبلیغ عنا و حسین توقب هر دو تقای بیسلر اولوب دورو لار معانه لار کیم
ضلالت طریقیر ازانبات قدم و ایجنم دم اولوب قلعه دار لنبغ و کینه کذار لنبغ حیالی دا
ایردیلر جون بو دا قلعه نهم و مسانخه محکم دا شد و قیلا دیلر نا بلوغ خوف طالبان دین
طالب امن و اولوب آقام غا الهام قیلیب کوزکیم حضرت قاضی ارسیز اتوقب قلیب
سز حضرت خلافتمآب غا عرض نیز یا تیکور سا کیز کیم او حضرت اولوغ نای سی سهزاده اعظم مخدوم
بنی آدم حسنمراد و بک بیله امیر اوشبو نیز صایت ده هرش و بیار آلیق نا نوع محترمه دا لار
نیک سر و ستیغه بنده و نوازلنغ لوزم دینی سیار بتله کیم آلار نیک سایه جانیغه کیریب غا کوچ سایه
شرف یولوق آقام قلعه دین حقیقتجان مغفور نیک حضرتیغه آلار نیک
عرض سیتکور وب دورو لار حقیقتجان مغفور شفقت و مکرمت نوزیردن آلار نیک
التماسین بسه دول اتوقب سهزاده موحی اپیله آلیق ندکور نا بیار دی آلار
قلعه هسلی غه عنایت غا غا نه دوسم حسنمراد انا مژده سین تیکور وب دوسم پاداوه تبلیغ
تمامت اکا بر آلار نیک جای لوا غا کیلکنی و نهایت سرسالنغ بیله حقیقتجان مغفور
آنا نیک آنا قیغه تو فراقده یک توشوب دورو لار آلار نا وجودی کیم اولوغ کن قاره کاه
دین لارم الحفظ و ستوب قدر و خط دورو لار ایردیلر اوحضرت العفو عنده آلار
بن علو الاقدار فخوی بیله آلار نیک حسنجه ایم پاداوه غا نائل حقیقتجان مغفور
شا رالیه غا عنایتی اولا دی اول کیچه فرمان موحی بیله اقام محمد نیاز میرابی مغفرتمآب و فیکنی

اگا بری این مجسته و سارت اشتر فرین الله نظری خانقاهی اوزلاری خاتمش
بیلا قطعه نه کیریب دروب و ابواب اوزلاری تمکن ابواب بروج دیار و دولار و مطلب کیتی لار تعین
قلیب محافظت امور نه قیام کور کوزوب دور و لار تخلاسی آی نینک تورلا تحریری
جمعه کولی خان مغفور خوابه الی نینک کاه برنیه عواطف پادشاهی و مرحمت پناهی شامل
قلیب تشریفات کرامایه پله سرفراز لنیغ تیکوروب دور و لار اغرسیمان
حضرتینه طلخ تینک آیا دتین قاتخچه پیشکش کیلتورکان دیک اوقصرت تینک
درگاه فلک شتابنه بارو یتین نثار قیلا یدر خان مغفور اول کونی نشاط طرب تصیه
خوابه الی نینک تو اجی حسین قیلیدی ایرتا سی نینک توشوب مزدوران دا شمعون بی
علی السلام نینک زیارتینه شرفیاب اولوب حضرت قطب الاقطاب سیادت مآب سید دوران
خوابه الیشان نه کیم اولجناب نینک متولی سید دوراریدی نذر بهاسی بی
کیچ یرلیک قیلیدی اول کون تراجم بیک قلعه تخریبی بنا اولوروب دور و اریدی اوچ
کون مدتیده اکا رکذار لار نینک ضرب التو دوقت بازو سیدن آنینک دیک قلعه شهریان
کیم بروج بارو سی فرصت دا در وه ترتیا غ همر لیک قیلیر اریدی و ران اولیای
کیم عالمیا ساغلما آندین خبر هر دو اول آوان دا توکزات جانبی دین خبر کیلدی
کیم اکا برتوکزاتیه توسط پله صوفر لار ایکلای مصالحه قیلیب لوتره مراد صوفر لار مکلو
منصبیه اولتوروب اق سین معزول قیلغان ارپیشر خان مغفور ضمیر
سعادت تحریری دا الار کوشتا تینک غرضی مضمر اولوب خوارزم ایا چرکین کان کوروب

آقام محمد نیاز میراب خان ملازم رکاب قیلیدی آرای نینک اوزان لوتریه اچمار شنبه
کولی توکزات تسخیر ستینک اراده سی پله خوابه الیشان رکاب قیلیدی و صوفر لیکلو
اوسیه دریا یکچیب جمعه کونی قراباغ باغ ارپیشر سینک سقاسین نزول اجلال و مصولی
پله منازل قیلیدی بوموضع دا امیر اله وجا و دور نینک کاه برلی لشکری پله
خانبوسیلغ نه مشرف اولوب فرمان لازم الاذعان همستا لی پله آی کور
دین لوتروب کوچیرین ممالک محروسه ساری اوزاتمالاری این غرض تیکوروب دور و لار
آی نینک اون سکیزیدا کیمشنبه کونی اول یرین رفتنیه از منصب اولوب
توکزات نینک پیرسیخانه لریجاری سی غا توشولدی تا نخلاسی سه شنبه کولی
قلعه نینک اوستیکا آتلانیب شهر قرغانیدین ارپیصفت نصرت و قوتی
آرا سته پله لوتره مراد صوفر لار غلمعاد لار نینک عسکری پله حتیب قلعه سی نینک استیا
دریا نینک غربیکناری دا ایاسا و یاسا و مبارز لار اکیطاقه دین معرکه میدان غا
سوران سالیب ستیز آوازیطرقصه سی پله خونریز لیک کاشتعال بولدی بولار شنی قلیب لار اظهار
جانبازلنیغ قیلیچ پیرلاتوب سر اندازلنیغ ترتیب قان موزاوسیته دریا یخاک
ایسنیغ قاندین اول موزتا پیشتیدول چوتا ثیری اول نوع سوزه متب کم آموزا همرکت
خراب ایتیب کیملکان بیشر اول موزدا همران توشوب بیشر موزار اسیدا
اوق قان توشوب چاپایت لار اول نوع موزاوزرا آنیزه کم موزضرب سیم دین لوب شعله
چوآت لار کم موزاوزرا جولار قیلیب تجنب موزهمر لیدات صاحیب لوبهزاوزاهمر لی عاجیز

اندازه تیر

غرق دریای تفرقه بولعای بعضی اشراف ینگ صواب دیدی سپله آقای غاغذ لار
آیب امارت وایالت سرشته سین آینگ قبضه حسنیار رفیه سالیب
اوزی اوردوب معاند لارنی کروه کروه مجبار لارغه تعیین میسلای کوزوب مفیت
دلاور لاری کیسم آرا به لارنی خنده قهقه تاشلاب قورغان غاشی اوقوردوب
دوردوار دیوار لوتوره مراد صوفی اول یرغه حاضر اولوب مدافعه غه مشغول اولوبدور لار
عساکر منصوره چون کوردوب دوردیکیسم مجبار لار دا معاند لارنی مدافعه تعامیدا
نهایت قدم ورا اخدم دوردور لار قرغان واجب الاذعان موجبی سپله مرحب قبیلدیلار
دای ینگ سیکیرآلتی لاکچی سی دادوشنه کولی دوردوار دیکیم امیر کرمیزی
آتالیق امیر قبلیغ ایناق غا ایکی مینگ نفر عسکر سپله شورکول وماری پرضرودی
ینگ چاپلغه امر قیلدی ماموز لار اول ماهیت غه ماریب توکمرات وقراقلپاق مکث
مال ومواشی لارین اولجه لاب آمیرزاده صاحای ینگ قبلمین چاپیب غنیم بسیار دالری
لی سفار سپله بیشکون دا کیلیب شرف اندوز تقبیل بساط بولوب دوردور لاردا
ینگ سیکنجه اجمعه کونیدوردیکیسم اوزوز خوارزم شاهی ینگ سوکمنی کونی واصل ینگ
اکچی لاکچی سی دوردوار دیوار قاتیغ محاربه واقع بولوب دوردور بوواقعه ینگ صحیح اولمه دوردیکم
شورکول ینگ چاپلغه بولغه بارغان لشکر کیسم اردین بورون خان مغفور جمجمه کونا
آزار اقچه سپاه سپله قورغان اوستیکا طرف کیلتیلدی وورماردین عبور کورکوزوب دا
توکمرات ینگ بعضی سکیت لاری جیب سپاهی کرلیک سمرسپله میدانداریق

لعیس

لعیس عسکار اسیلدی لار مبارز لار کیسم آج ارسلان یانکلیغ معاند لار ینگ
قاتیغه تشنه لب دوردوار دیوار هجوم آوردولوب جلوریز لینگ سپله جمله امیب
اعدای دولت ینگ تیلکو یانکلیغ ینگ هیئه قتادی لار اول اثنا داخان مغفور لواری
نظر غه حرکته کیرکوزوب قورغان ینگ غربی سی دا آرام وستار قتدی لار
دلاوره مراد صوفی ینگ رباطی کیسم اول طرف دا واقعه دوردوار دیوار قورغان
دین بعضی معاند لار چیب یاطمز بورغه کیردی حضرت اعلا خان کردون توان
صاحبقران تهمورشان الهویه تابیه السبحان سنعز الله ولاه ابن ابن ابوالغازی محمد بهادر
خان مد الله ظلال بشی عته علی مفارق العالم کیم صفوف البته امیر و ما ایلیق
باشلیق بعضی دلاور لار سپله سوران سالیب اعدای دولت ینگ قدوم نحوت لزومیغه
منتظر دوردوار دیوار لار رباط غه کیرکان لاری کوروب رباط ینگ اوستیکا
آت سالیب دوردور لار معاند لار دا آلار ما دلاری ینگ بیشیغه حاضرات تماوب
متوجه کوروب راطنی تاشلاب قورغانغه کیردیلار حضرت رباط غه متصرف
اولوب قدر دیقه کوبدوروب دوردوار اول صاغ دا توکمرات جیبرکا آتمیغ ویاق چیب
عساکر منصوره سی قدسی غا هجوم آوردولوب دوردور لار خان مغفور قاتیغه
آلارساری تیمیر دی معاند لار سپاه نصرت پناه نابوزولدی کمان چیب
هرنه بارکیشی توشلوق توشیدین قلعه دین آتمیغ ویاق چیب از دحام تمام
وغلغله مالا کلام سپله عساکر منصوره نه غلبه قیلسه لار اندا قتیم دفعه دفعه تیز

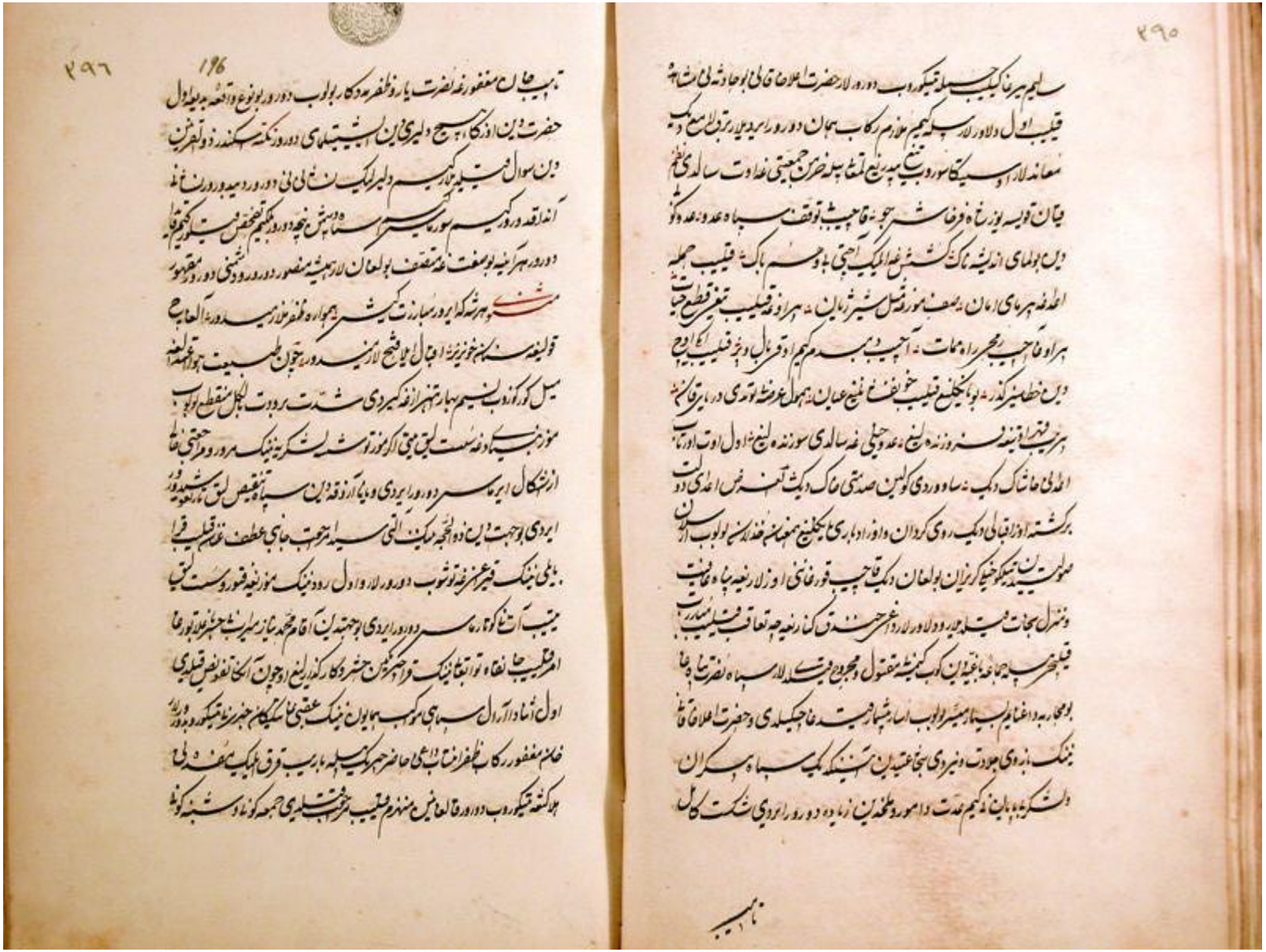

افواج قاهره جسر دین عبور قلیب آی ینک ترقوزی دا یکشنبه کوفی اوک اوزاک
خرکی ینک تشر گزینه نزول اجلال کورکوزوب دوردولار اول تیرال دا یکی
اون توقف بولوب ایشکر کورکوزکان وآتا اولکان وآرابه سی اوستا لعان انتقال
واجمالی تلف بولعان کیشیلرغه خضریه اعطا قیلدین زرخانه تلمیغ وقلیب ایکیه
سفاری پیله سیروخوشحال قلیب اوطان وسکنی غه مرخص قیلکه دای
ینک اول یکی سید اچهار شنبه کوفی سالمی سفای ینک قلیب اوزاینه توشوب دوردولار
برروز اقام محمد نازمیراب خواجه یلغا غا مزد قیلکه کیم اول ایلی کوچرکه
اول فرمان لازم الاذعان بیستشنبه پیله خواجه ایلی کوچوب دریا قراغزغا توشوردی
وکیجه کیم پیله اول روز اق امرغا پیله اول فرسخ فه جمیع براوردولار ایردی دریا دین
کچیب انتقال واجمال لارین کیجه لارغا لیب اوزلارین آرابه وسواری لاری پیله دریا دا ایکی
یتمیش کوچوب دوردولار غان منصور منزل ندکوردا اول ایل کوچکنچه توقف قلیب توبی بیرچه
آت بیشه توردی واوشتی کیرلیک تیلوردی آق اولکان کیشیلرکا وحضرتلیب
یتمیش مسلوانلارغا عطیات وافر واحسانات متکاثر پیله برجوزه دا ینک تشکوردی
خواجه کاجوالکان زوان سوکرا اول موضع دین نهضت قلیب کوچ کوچ قطع مسافت قلیب چشنبه کونا
آی ینک سیکزیه تیی سی دا اوجولیسیکا نزول قلیدی آندا حضرات اشراف واکابر عظام
انجله حسنان کنج ریزلیک کورکوزوب شنبه کونا آی ینک سیکیزیه سی دا دارالسلطنه
خجوقنه دا دولوب دوردولار خواجه ایلی کاق سرای ناحیتی دا ماواوسکنی مقرر قیلکه پادشاه

197

معفرت پناه ینک ایکنجی حرکت آرال مقصد نه لوا افراز اولوب اول دیار نه مسخر
ایکنچی وصوفرنی کیشیر عباد اندیشیر لار قدوه اطاعت بولوب اول دیار دی
سالیب خواجه مراد با ینک دولت ومهما لینی پیله بنده لیک موقف نه یتکان
خانه سحر طراز موذاق معجزه پرداز لینغ کورکوزدی کیم حضرت خان مغفور وخاقان مبرور
ایلتوزار محمد بهادر خان تمدالله بغفرانه ایکای سپه حضرت پناه ینک آت
واولاغی ینک آسایشی وسیمور ماکا اوچون بلده محفوظه خیوقه استقرار قلیب دا
آرام کزین سنه نهضت بولوب سنه بچقی ینک ایکی یوز یکرمه بیرده
موافق سیچقان یلی ربیع الاول ینک اون بیری دا شنبه کونا کیم آفتاب
عالمتاب حمیشه دی سنه نشین بارگاه جوزا اردی چاشتگاه دا اوکراک
تسخیری ینک ارادهسی بیله سعادت یکرانیه رکوب قلیب یکیرکوکشکر
ظفر اثر اجتماع عزاوچون آمویه قراغزداق قم موضعین حضرت جنابیم ومتقر رگاه مهیب
اول موضع زینت موقعه اتوقف بولوب دوردولار یکشنبه کونا آی ینک اون
توقوزی دا مروه ای میرناصرالدین ذی ناصر توره ذی کیم نه همراه دولنمیر ینک
ایکنچی اوغلاویر حمید ینک انی سیدوردولار اول کیلیب اطاعت عرضیه
داشتیلیر عرض قلیکه روب دوردولار بوموقعال زخنده ومال نصیر بحر اول دوردولار
بورونغی یل جمادی الآخره واعیارا اعلی حمیشه بعضی تمام دشنه ایدیلیر ینک
اغراض دولتی بیله انی سیدنا صرتوره نامروحسکو میتیرین غزل قلیب ایکا

سرکرده سین سیاریب دور دور ایردی دین ۵ تصره آقای سینک یکنون حاضری
دین اگاه ایلیق تا پیشه کرده لازم تا پیشه قتلیب حال اوب قتل عا یکنو رده ایردی دیر
چون خان مغفور زنگ صیت صولت و آوازه مهابتین اشیتیدی عا یایا بنه اصل
کشر وحدت اندیشر لیک لوزم دین دیا آقای سینک دیم
تسلط دین اولحضرت زنگ سایه حمایتیه توسل کورکزوب مرود اعلیه مغفور یکنب
هم سر والقاب کرمی سینه خطبه اوقوب دسکه سوقوب عرضه اخلاص و صدقیتین
ایلچی سپله دربار فلک مقدار نه ارسال قتلیب دور دور ایردی ایلچی عا کورنوش
پرعکان دین سوکمز استه کاه تا یاریب اولمغدین تیلیب ای زنگ یکیدن ایلچی
چهارشنبه کونی موهای دریاچه سی زنگ قیراغنیه توشوب دور دور اول کچه حاضان
مغفور ارکان دولت و عظیم حضرت سپله موهای دیسه اوتوب مارکاه فلک اشیاه
برهای قتلیب ایلچی کونه اوردوی کیهان پوی و لشکر نصرت اثر عبور قتلیب
ای زنگ یکیدن پیشه استه کونه قشقای چی سینک توشیدا در مارکنارین
مغفور جناب میم اقبال و متعرکه اجلال قتلیب وفات مغفور زنگ اوغلی اول کون
یوزا مکیک کشی سپله کیسم هری سینک کشیه سی تخت قتلیب خان ایردی
تومکرات قورغانی زنگ اوستیکا چیا و اول سپله مارکیسی دین کوب کمسه یکنب
بنیاد حیاتین سپله قتل و نهب سپله خراب و مال حیاتین تاراج و تاطم خت ایدیب
سپله غرق کرداب قتلیب کنج کرایسر کردون مماشی مقدم همایونیا سپله

دولت اساس

دولت اساس قتلیب کیشنه کونی اول مبشر دین کوچوب منیقت قلعه سی یکنب
مقابله سیدا تمویکنارین معسکر همایون قتلیب بارکاه خورشید قاب یکنب
بخوتین ذروه عیوق دین اوستکا ردی اول کون قورخان اوستیغه بارایدی فضا
اندیشر محیط بر عظیم و معاله سهیم واقع اولیشر دور دور شاهی لشکر
اول نوع ابوب هر دنه کیمت قتلیب چرخ بهبوده کردیهار دلار ابوب ینکلمک قران ۵
کوی هر له میشر ایچرا آچ آرسلان ۵ بیدولار توپ میدانین اوستا چلیپ کوکب
سپهر اورار اوشر قتلیب قتلیب قتل ارایل لار اوستا دلنیچ یاجل کا
پرتیب میشق جلاد لنیچ قتلیب لار که مهرا بنه لوب حرب نه فشان ۵ لوب فهم
تخم اهل دین نشان حضرت سلطان ایمان حیدران کیتی ستان قامع بنیاد
یعنی و ظهیر نامور لاد اهل ایمان المستنصر بن النصیر الملک المستعان اعلا الله
مغز الدوله والسلطنه ابوالغازی محمد رحیم بهادر خان ادام الله تعالی نیت الخیر بر
واقع ثبات الملک بعدل و جوده و ایسکی لیق و بعضی تخفای کیسنه کوره سپله
جلادت تعیین نایم اتمام دین چکیب ستمامه جمله لار سپله امرای باغیه و سفهای طاغیه
اغوان و انصاری سپله مقهور و ستاصل قتلیب قلعه سینه کیرکونجه تیغ بیدریغ
سپله کرکیشیکا اصل سینک شرتین اخیر و پب دور دور لار قلعه دی شهت اصحاب
تهور مصدر نه که همه سیدا آنک یا و مقهور فرو رایدور دشعاع تیغی اکر تولیه مهر دیک طالع
عدو سپاهی قراغام دیک کریزان دور نه تا اول اور دشر شعی ایچر سرکار لار دن

اوتوب : بوبا بخلیج ایکه لشکری جا حساب : اعادی و یاری ملی ایلوب خراب آباد ایلیخ
قویدی املاک و دار : نه حوب کیه عرصه خاک و دار : اول کون توره مراد صوفی ایله شان
و مضطرب حال اولوب آقای خواجه مراد ایلی کیم کوب مدت دین بری حکومت
منصبی دین خلع ایتیب دور و رایردی یعنی اکا بر قوم کراتیه ننک صواب دیدی ایله
انور صبی دار اولمغوز و جانب همین اوری ملی مغزول دیمیلدی چهار شنبه کونی
ایکی سلطان زرین قبای آفتاب فلک جماری ننک تسخیری اوچون کوب
میدانی حضرت خاقان سعید و قهان نهید کوکبه والا و دبدبه اعلی ایله قورغان ننک
جوانبین احاطه ایتیب معروف نصرت و توفیق اولدیلر سوکره حضرت اعلی خاقانی
بعضی اولاد اقربا ایله کیم ملازم رکاب عالی دور و رایردی مستعد حرب و پیکار نظر زدم
و کار زار اولوب معرکه میدان ننک هر کناری دار الرام کرین اولوب دور و اطراف
قلعه حاکی کیم اول حضرت ننک جلادت انگیز و دستبرد و مهابت آمیز لرین
کرا تا بعد الوصری و مرا تا بعه الاولی کوردیلر مغلوب و منکوب اولوب ایردیلر حوالی
بو واقعه ملی مشاهده و میدانی اولدیلر بر سر ایله تا بیب خواجه مراد و توره مراد
صوفی ننک اوستیکا هجوم قتیب آلارنا خواه ناخواه مصالحت و مطاوعت ایتدیلر
و الا قشله یلاردن صوفر اولدیلر جان و همین ملا بیت ایله قلعه علی ننک شور شیعه لشکین هر
توره مراد صوفر آقای ننک شار تا ایله هر بار ه مصادیه و کراتیه ننک مصالحت ایتیدیلر
قورغان دین چقیب سکنده خواجه مهک آبادی کیم اوارلیق ایله رزم کاه غه یاز

ایروی کیم تورہ مراد صوفی اگنکا التماس قیلدیکیم حضرت اعلی عالی ایلکاری قدم رنجہ
قیلسالر بیکیم اول حضرت مینگ کا واجبی یتکای عادت سیمان اوروب شرط بادشاہی
این مطلبن بولمای منیر خواجہ مذکور ایچکاری یالغلمتہ ستدعا سین قبول قیلیب آمینگ
مدعاسین حضرت اعلی عالی غرض قیلدیکی اوحضرت بوجہ بیکم ہمایون مہر پرتو عالمیان
ومہیر فیلق اسمان سیلدیرب ایلدی اصحابہ مبارکی بیلہ تورہ مراد صوفر مینگ
تارک افتخار این اوج ترنا یاغا تیکوروب دور قطعہ ایکہ تمن عالی بویلہ لطفوکرین ہ میتا دور کوکنہ
فیروزفرت ہ دوستلاریتوشسہ الطافینگ ہ بارہوا دل نوع ہمراہ نوع دولت تورہ مراد
صوفر اوحضرت مینگ کا بیلہ یونیغہ حرسا کمکین سورتوب عرض قیلکوروب اوروب بیکم
حضرتینین ہمراہ مینگ کی ہمینیرہ بیلہ بیلہ مرات خاطر عزیزلاری خوطرکا ورتین فوج قیلیب کیز
تا بیکم آقام یا اوزوم سایہ جاہ سینگیز غہ کیرب مدتلر بیلہ ستادہ ہمینیہ شفقت اولب قالقدہ
بیلہ حضرت اعلی عالی نی شرف غشان قیلیب آقا سیدین آلارینگ حرام قدریہ وصیدہ
تیروب ہ درمحمد کوتوال بیلہ عنایت نامہ ارسال قیلدیکی چون کیلان کیچ اولوب دور دور یردہ
خان مغفور حرمحبت قیلیب بارکاہ عالمپناہ غا نزول اجلال کورکوزوب دور دور
وسیع آتہ نامہ ایلہ مینگ غزہ سی واجمہ کوئی حضرت اعلی عالی بیلہ مہر پرتو عالمیان آرایتالیق قورغانغہ کیرب
صوفر لار بیسنچہ یصاف لار وشایستہ خدمت لار تقدیمہ تیکوروب اوروب روان وخوہر جانین
اوحضرت مینگ خدمتلرہمایونیغہ یتکیکیسلوروب دور دور آلارینگ کوئی ہ میتا دور آلارینگ
سوکرا خواجہ مراد بیلہ اوحضرت مینگ حضورینہ اقورغانہ یتیب حجاب واروب دربار ملک مدار اولوب بساط

بوسلیق شرفیغہ اختصاص یتکای حضرت خان مغفور کرم جبلی مقتضای بیلہ آینہ بیک بیلہ
عنایات کامل وانوار رعایت شامل بقدیمہ مینگ کوروب کمرخدمتلرہ وضلع کران بیلہ نہ قرار لیتیب
باغینشادی وتماشاکای کیچورب شنبہ کونی دور دور ایردی آرال حسکوتینہ نصب قیلیب
اوزقورغانینگ میارب دور دوشنبہ کونی مہر شاہ یاغا تالیق خواجہ مراد بیگ اوروغ
اوغلی جانبرادیکب دتورہ مراد صوفر مینگ ولدارشدی دوشنبہ کونی بیلہ شلیغ نومزات
بیگ بخشی سیکیتلاین نوکرلیب درگاہ عالمپناہ غا کیسلوروب دور دور خان مغفور
اول دیار مینگ انظام امانت قیلیب فراغ تا چاغہ تینچ سوکرا ای مینگ سیلیا
چشنبہ کونی فتح وفیروزمند لیک بیلہ حرمحبت جای کوچ حیل اوروب
خورشیدجہان کردیا یکلیغ کوچ کوچ قطع منازل قیلیب ای مینگ اون اوچ چہار
شنبہ کونی کورلان مینگ حدودی غا وارد اولوب حضرت شیخ الماغ یخ غا یتیب
علیہ الرحمہ مینگ جوار فیض آثاری دا دیاقیر غرغا توشدی واول کچہ دربادین عبور
اوزجولی سینگ نزول امت وصولی بیلہ بیلہ یتیب یتیکوردی وصبح
چاغی عیان حضرت وارکان دولت کیبیلہ دربادین اویتی الار اول کون خان
مغفور اولوغ توی پیرایہ جمیع امرا نمدہ سروپای شاہانہ وانعام بیکرانہ بیلہ اوروب
بوسلیق بیلہ یاغیلاب شنبہ کونی کیچ دربادین اوتوب توشدی وای مینگ
اون تیاسی دا یکشنبہ کونی وارسلطنہ خوارزم ارم رشک بی قدوم میمنت لزوم
بیلہ رتگ لکا رغانہ چین قیلیب سر قصر یکم حضرت اعلی عالی مینگ یا بری قدوم میمنت لزوم دربادین

و ملازم لاری این دو دور ایردوم اول کون حضرت اعلاه خانه ینک ملازم شیفته
شرف بولوب مطالعه دیوار همایونیدن کوزوم نی منور و کونکلوم فرح کسر قتیله دوم
و قولیه یه لوریاعی نا نظم سلیکه چیکیب شکیش قتیله دوم ریاعی ای جانم ینک
صدای رغا پهزیب دکار فیل بارویه ینک جمع فیلان قوتنی تار
گیسم سلکویی فوت زده لاری بوکون اقبال بیله سفر دین اول شاهوارنه
بوت ننگ سیکه نه ینک ذکری دادور رعیت خان مغفور ننگ حدیقه ستیدن
خائف و هراسان بولوب کورکان و ترک ینک کنارنیه بارغان دین سونک الارنه
فراجوقه و فیر ملایشدین تعدیات بلاغایه و تحکمات بلانهایه تو ثوب لقطه
و اقوالی حتی دین تفتیش لیق چیکیب دور لاروهوا ینک تعفنی دین مزاج لاری
طریق اعتدالدین منحرف بولوب کوب کیمسه لر آرای کسل و مادیه همای
اجل بولوب دور لار خصوصاً خوارزم ارم زم دار السلطنه سی تنعماتی ینک حضرتنه شاهی
دین نوع حضرت جهنمیزه چکار دور ایردیلار و بودیار زحمت آثار ینک هوای
معتدلی هوا سیدن مزاج تمنا لارنیه خارشتر توشار دور ایردی بو جهتلار دین
بلا اختیار کوچوب عقرب منتصفر داخوارزم ارم زم دار السلطنه سی نواحیسنه
وارد بولوب محمد یازاق لیق و قوانچ صوفی و کیل و عوض ینک و بردی ینک باشلیغ
صنادیدیه یه بعضی اعیان حضرت ینک و اسطه سی بیله شرف اندوز قبول استانلاری
ملایک پاسبان بولوب دور لار و خائف مغفور مرای غلام ینک تنعماتی بیله کنه لارنیه

201

پرده ۵ غلمان حبیب مؤلف کومکان تاستین بیرالی تخلیه سیدن سونکرا الارغاه قرشتیکه
و بیرالیکه اکمی آریق مضافاتی و اغاج و اوکنی شقفت کوکوزه بدور لارخان غفران
پناه بیله بخارا والی سی حمید پادشاه ینک آسیه نیزاع توشمکه
ینک داعاقی و ارمن مدار اتیغیر تاپ شیر چشمه تیوشماکه ینک مقابل اولق
و خائف مغفور ینک بخارا ترکستانیه افواج بیوروب غلمر و الارینک اول دیارنی چپال و
اقتاع و بیعه کنار زده سی و بدایع و قیعه کزار زده سی یعنی قتل اغوبه برداربو یاکلنیه منصوبه
طرازلیغ قیلیوب سیدور کیم حضرت پادشاه مغفور و شهنشاه مبرور ابوالفتح
ایتمور صاحبقران محمد بهادرخان کیم اراده الاهی و مشیت لم یزلی بیله دنیا دن رحلت
اوچی خانقاه جاللیه ده مکان ایلکاچ اتباع بیشجاع شجاعت و پرتو سیمای صفدر
و اماد و نایب و ولی نعمتی مشار الیه حضرت شاهرخ شیرازه غایت حسرت و جهد دین
تیره روز و کدورت اندوز بولوب عداوت طلمانیه اهل فسقان هوای خصومت بولدیلر
اوچ سنه دین بخارا والی سی امیر حیدر پادشاه و لد امیر معصوم شاه مرا و ایله
کیم اکا عنجبد بولوب دولت عالیه ینک عداوتیه ثابت قدم و راسخ قدم دور ایردی
اکا وقت مقتضای دین مدارا و مواساتیله ایردی بجانب طمنیت اعطای بیله
نیران جدکاون سینه ایلتهاب ایدوب حضرت ینک تحقیریه یکتم تدبیره
اجتهاد کمرین و بلادی و جهتدین وحشت و نزاع سیماسی آندین مکرر وقوع
تاپی کیم الجمله دین بعضی سبب ذکر قضایق تاکریدور آرینک اهون کیم اول

اضاف نامعلوم بولسون کیسم حق قایسی تنبک حاضر شیده اودور دا اغرب ایکیم
میرالی کیسم بخارا کاروانین اوروب دودور ایردی آنده قدور کیسم بوقاری دا
نه کوروب دودور ایردوخان مغفور تنبک التجای پیله میرالی کا کوشمال بلیغ
پیرایه تنبیخان اولمغی سترداد قلیب آنکا میارزه دودور دا ال مشتدار لیغ دیکر
کوارلیغ اوزیده حق بشنا سر لیغ نوزدین او لحضرت قرا قچر لار شرکتیغه
نسبت قلیب یال تنبک طلهر پیله میرزا عبد خان تبت
رسول قلیب نامه وحشت آمیز میارزه ی خان مغفور غه اگرچه بغایت شاق
وکران ایسه آما کمال نرده باردین تنبک بو قضانی غا تحمل قلدی
فرد اعلا نامردلار نه تشیلیغ نه زشتلیغ آثار انکا هیچ سیزلیغ یکی ایچی
سبب اول دودور کیسم میرالی واقعه سیدن سوکرا تنبک ایچی
یوزاون توقوز داخوارزم ارمغ زرمغ تنبک تخا بردین ایکی کوزینه اتمعه بسیار دا قلیب
بشمار پیله اولوغ کاروانی لوب شهد تقدیر تنبک غه یتی پیله مرود دین حقیب
دودور ایردی سر خس مضافاتینه داخل اولماندا تراکمه دین سالور جماعه سی کوچاغا
تابع وسر خس دا تنبک دودور ایردی میرزا اول قوم تنبک شاه اردوارزا نه بهر تنبک
طرفیدی پیله کاروانی نا غارت قلیب کوب بیکنا نه نا شتها د درجه
یتکوروب دودور لار میرزا جی بیک پادشاه زهر نه لارغا تنبیه بسیدا
مرقت ونوازش کورکوزوب بنا یخوارزم ارمغ زرمغ دارالسلطنه سرکا روانیم اوردی غا

ترغیب وتحریص فیتلدی اوچ لا نجی سبب اول دودور کیسم بولاد آتا لیق نهایت
اولاد کیسم بدخواه بولوب بخارا غا بار دیلار آمیر بهادر شاه آلارنا مغفور
تنبک زعم غه موافق پیکرانه دعوطلب مشفقانه پیل اوزنیه متقرب ایتیب چون
خاقان مغفور قوکرات تسخیر تنبک ارادیسی پیله آرال جانبی غا نهضت قیدی اول
آتا یاناز تنبک له بکبولاد آتا لیق نی خان مغفور تنبک غا ارالهتر مهالکی دا عنی بدخواه بولان
لشکر سکسین ترتیب هر یب تورده مراد صوفی تنبک امدادی اوچون قوکرات
میارزه ی آمذ قدور کیسم بوقاری دا شمه ذکر قیلیب دودور ایردی تورتنجی
سبب اول دودور کیسم آتنبک ایچی سی هر دین نامرتوره خان مغفور پیله اولتشیب
وکجیت ایک طرفین سالیب موافقت نوزدین رسل ورسایل میارزه رفت آمد
قیتلور ایردی اول بوده دین مکدر خاطر اولوب بعضی هم کیشیلار سی تنبک ایغرانیب
وفسادی پیله دین نامرتوره نامردلکتی دین معزول قیلیب ایکا سرکرده
میارزه دودور تا کیم آنا توتوب اوزلاری مروغا متصرف بولغای دودین نامرتوره الارتنبک
مکنون خاطرلرین اکاه ایتیب تا شبیر تر قشابه تنبک اتهامی پیله هر تسلیک
قیلیب آلارنا خبر غا تیکوردی وخان مغفور تنبک اتباعه خطبه اوقوب طاعت
وانقیاد نوزدین خالص نامه سین دربار فلک مدار غه میارزه دی اذ اکیم سابقا ندکور
بولوب دودور ایردی توجهدین بیر بهادر پادشاه وتنبک مداوته مزید ومضاعف
بولوب دین نامرتوره تنبک قمع واستیصالی اوچون کرآنا مرت سپاه میارزه

بهمراهی عزیمت نمایند که تورهٔ مذکور بتنگ معتبر کشی لار در این دور و اریدی اولوس
اولتوروب دور و دراز ناگون بکوان مرداو سیکا ایلغار ریسار بیک چاپ دور اباسلاوی
دین نامه تورهٔ مرقومهٔ عرائضیهٔ احوالین خان مغفور بتنگ حضرتلرینه جیبار بیک تمدار قبلیدی خارج مغفور
اول جانبدن اوای تربیه دانشکار زاحتیب دور و اریدی بو وقایع ندکوره کرای اولحضرت بتنگ
نازه غضبینه دامن زن اولوب سنه ندکوره دار مضمون انهارک بتنگ تورهٔ لاخجری یکم
شتبه کونی دور و اریدی بخارا مصاقاتنه تنگ ترکتازی اوچون همیره آتا لیق نامایکا بتنگ
نفر سپاهی کیسنه کذار سیله بولوردی آلاردن قراکول و وار دازری توسناتین تاخت
تاز قلیب بول و بخارا کاروانین تالاب غنایم فراوان سپاه مرحمت کورکوزدی بو اثنا همیره
ولی آتالیق دین سوکزاقوام جاهره ناکروه کروه جیاو دولغه بولوردی بو امورلار همان بیله حضرتلرینه
متعاقب جیاو دول اوروب بخارا محاکمه سنه تاخیر سالیب سید و رولار آلتی فوج بتنگ
دکری ایسه لی و آتالیق چاپ و دولغه بارغان دین اوتوت کوندین سوکزاقیات دوه دن مانده
اوروس قوشنی بهادیر کم شجاعت سیدایندا اسمای جنیدلرینه قصب سبقت قلمش
ایتیب دور و اریدی چاو دور و آرا بخارا عسکری بیله ایردار بولینغه بولوردی اول اولدن
بشر کونه بخارا کاروانین تاراج ایتیب بایدی کنجر فوج بتنگ واقعه سیده دور
همراه اول مضمون دا قو مکرات بتنگ کاربرین آق پاشیر داغر قاجغانه بتنگ
حاکمی اولان سیکطای بتنگ اغلوندی قراقلپاق سپاهی بیله اوتوب بخارا توسناتنه
دین منهج قرمی بتنگ تورهٔ سیده اولتورغان قراقلپاق نوع جانب غنایم فراوان دن ای

بلی باین پسله معاودت کوکوزدوب دور و لار بو سفر بتنگ مدتنه بیکرمه کون
دور و اریدی واج آی بخر بتنگ واقعه سیده دور و شاه آباد اکاربرین بازار ایتی کیم
آدوشر لقنی پشته دور و اریدی سیوت و شاه آباد اوزبکلاردین بیکرمه نفر
کیشی پسله ایردار بولینغه مامور بولدی آلاردا ایردار تا عینغه میکان دا بخارا خبر یکا
کیسم فرتنگ دین کیسه اولتورغان کاروانی بتنگ آلدینغه مدرقه جیب ایردی
بو وقت مبارزت قیلیب بیله کوب کیشنی هلاکت و رطه سی غا تاشلادیلار کوب کیشنی
اسیر قیلدیلار آلارنا مامور بیک بیله بخارا دا اولتوردی
تورهٔ لاخجری فوج بتنگ واقعه سیده دور و بو کیسه نه ارسیدن کیسه بیله بارب ایلچیلیک
تو ابعیتین کوبرتو لیب مرحمت قیلدی بشر لاخجری فوج بتنگ داستانی
عید فطر کونی میرالی سپار زلاری دین نادر سردار اوزبک و میرالم سپاهیلری بو
میکرمه کیسه بیله تورهٔ بتنگ واحتشر دین بخارا کاروانینه استقبال تاخت و تاراج
اوروب کوب اولجه بیله مرحمت کوکوزدوب دور و رولار آلتی لاخجری فوج بتنگ جانب
شوال آی بتنگ اولطیسه سیوت بتنگ اشترخانیدین قاچه سردار سیوت و میرالم لار بتنگ
حاکمی دین هر بولاک کیسه بیله سرکرده قیلیب بیشنگ بولاقه بخارا دین اوروس عسکر
بارا تورغان سوداکرلرنی قتلغام قیلیب اموالین کیسیلار و کوب دور و لار آلتی لاخجری فوج
بتنگ آلتی سیده دور و اولغده بتنگ تورهٔ لاخجری کنا بیشنبه کونی دور و اریدی
قطغ بتنگ کاربرین موسی بیب و سیوت اغلینی تورشوت سردار اوزبک دور کاندین

یورزان کیسه بارنیب چنرآباد توسناقی دین قاقشلان ناخ حاجب اول توابع
ینگ قشلاق اول لاردین ایکی کیمسه اولتورب دورلار وقتیکه کیسر واردی ایکی
قول امیر قتلیب بهنایت حال عیش تجمل ای ینگ اول کیسر رواج
کولی خان مغفور ینگ ملازمتینه قوی هنگامیده امیر شرف
بولوب دورلار وقتیکه ینگ بوندقتی اول حضرت عاصمقول ومقتول توبوب
منصبین الکامروت وکرمقتلیدی سکیز اوجر فوج ینگ دیب اسامی وارد
ماوه کرینگ اول پشلاغجر کوزه کیسر شینه کوزه دورلار اوردی اوزبک وبیرلاه اولتوب
جلودین یورزان کیسه بولوب خواجه ارم بزم دین آمدنیب ایردی ینگ شکایه
یولیدین بخارا غا بارا تورغان قراق ینگ سودا کرین تاراج قیلیب بخارا تجار
بعضی قراق بیله قلعه شیکوروب مرحمت قتلیب دورلار تا یاز ینگ
بخارا دین کیلیب حاجب اول اوزغر وعبدالله سردار ینگ بخارا غا بارتاراب
سکا یغه دستبرد یتیکوروب کی وخان مغفور ینگ رکوب قتلیب مرحمت کوکوچه
وبخارا ینگ جمیکی ینگ بازرگان غه کیلیب حال مغفور یا منهفت قتلیب اعدای
دولت ینگ بهرتیب تسکین توزه کی قتلم عموبه بکار اولوب واقعه کذار نقطه کریم میر
جنید شاه زوجه ینگ اوا خری دالشکر سنگین وعسکر کوکلتین ترتیب بهرب
حرب اریاق وکیاوه اربه باشلیق تیچی سرکرده لی خواجه ارم بزم اوستینه بولوب دورلار
وتا یاز ینگ بخشیمراد ینگ اوچ یوزکشی بیله امکاری بیاردی الار قیرولیدین کیلیب سنه

ینگ داغیر کی یوزسکیز مه هزار محرم اسم ینگ توقوزی داآدینه کولی خانقاه ینگ
توشیدا اولتورغان قراقتای نی چاپیب معاودت کورکوزدی لار اول کونه عبدالله
سردار آتیشکیمسه یبیله کیسم همقوشی ینگ کیشیدا انتخاب قتلیب خان اروی
تا یاز ینگ دین چنرغراب توشیدین دریا عبور قتلیب بخارا چاپیب دولی
دریا قیرغیدین عازم بولوب اول دورلار شبنه کونه الله نظرهای خانقای وبحکم
ینگ قچاق خانقاه وهزار اسب لشکری بیله هرجایسی اوزتوشیدین دریا دین
کچیب تا یاز ینگ تعاقب قتلیب یورا تا تا یاز ینگ کیلکان یولی دین قیرغیدین
بارنیب دورلار ایردی سویندیلیس چنرغراب دین ارزدین چیقا آمای هرچهت بولوردیلار
اما عبدالله سردار پیشکر کونه تا راب نواحی سینه وارد بولوب توقف
قیلکاچون کون جهانکردی مغرب بهنای سینه کیرنیب کوکسب سپاهی
فلک تاراپی غه شبیخون اوروب دورسردار دوشن سکار دولار بیله آتلانیب
تاراب غا داخل بولوب دورلار واتلار یغه سوو بوغوز هرسیب دست تالا لین نیب وتاراج ق
اهالی وباط لارنی یغروی جلادت بیله مفتوح وویران قیلیب غنایم فراوان واسبار ینگ
تصرفغه کیسیروب عیشان عشرتین خواجه ارم بزم سوینچغه مصروف قیلدی
قیرغیل ریاط غه میکان داعبدالله سردار مرض سکته بیله وفات تاپیشیروب
رجعنا الی المقصد تا یاز ینگ ینگ حاجب اول ولیدین بوردن جاسوس لار منی لار جیب تا یاق
ینگ آتلاندوز جنرغراب کیسلوتوب دورلار ایردیلار بوجهتدین خان مغفور آتا یاز ینگ

والده سید این سوگزاماه مزبور بزنگ اوان هری دایکشنبه کوئی خوازرم ارم زرم دین
رکاب ایتیب و ریادین اوتدی و جهر یک اهلی مجتمع بولغان دین سوگزا تیو و بولغان
باریب اوچ اوچاق دزنگ سوت عاقرا ول سیاریب اوزت بشرکون توقف آتی
قرا ول لار فیرل ریاوغه صه باریب سیخا ریا عسکر دین خبر معلوم بولمادی و عید اسم
سردار زنگ لعسکر و جهر یک یا بولوقوب آلار سیله مرعب قتلیب سر لار وجان مغفور اطای دولت
بنگ طرفی این خاطر جمع بولوب فرنگ کا اوتوبدور لار و جهر یخه کرین اول
ماهیت دا شکار غا اشتغال کورکوزوب مغفور ینگ آیا زنگ توریدا شنبه کونی
دار السلطنه خبوقوغه نزول مسرت و شوکت سیله آمین بند لیغ تیکور وب دور ور
ایاق تکیسه سیکیر یمینگ سپاهیلار سیله یا وارسلام علیکم سردار زنگ
کیبنه کلیب کوردی دیوان مغفور ینگ آزنگ قصدی نارکرات قتلیغ
اشتیب توشمه دین ایکاری کوچالمای اتاسی قتلیب دور ور ایردی خاطر مغفور ینگ
مرحمت ایچکا بن محقق بلیب آی ینگ آکتیه کلمه سی سیدا عشنبه کونی کیلیب بازرگانخونه
توشوبدور لار جمعه کونی خبر تاپیب خان مغفور ینگ سوگزا سپاهیلار و لشکر گیزدور
سیله خوازرم ارم زرم دار السلطنه سیدین لوای نهضت لی حرکت کا کیرکوزوب قرا ایچی
ینگ خدای دا ای موبه یا حلیمین مصر جنابیم اقبال و مقرو نکبه جهول قتلیب و کیه دار و غه لار نیغه
موشف جهول این فرمان واجب الاذعان عز نفاذ تاپدی کیسم ایرتا نگ صبح نه صه
قرغنه لار دکیمه قوجای معسکر تا بولین کنار نیغه جمیع قیلیغا جلار نا کیسلم و نصرت پناه

205

سر بولت سیله تیزراق عبور ایتکای اول کون آندن نظر بای فرمان همایی سیله
خانقاه حجر کمین آب خانقاه فرغنه سیدین دریا دین عبور قتلیب اردی
عصر سنگا یتیدا بخارا حجر کمی اکمل الکلمین فضل الواصلین حسینه
ماه روی ولد ارشد سیدآتا قدس سره ار بها زنگ جوار فیض
آثاری دا ای غفلتدا تاپیب بیدین آزراق کیتکنی اثر قتلیبی ان بنده
الله نظر بای قاچیب قوتولوب دور ور وقت غفلت حالتیدور شوم
وخصلتیدور ور ندموم غفلت قیدی نا کر فتار بولغان بولوقت و رطه
نابود دور ور اول قیدین قوتولغان سعادت عالمیدا عاقبت محمود
بیت کیسم که غفلت ایرور شعار فنی ؛ بولسه تانگ لوق هلاک جان ثنی
آعدای دولت کیچه جسم اداهیک مرحوی ینگ زبا طرغه نزول اجلدل
قتلیب جان مغفور ینگ قرا ایچی نا توشکان جبر بیل اشتیب ضمیر لاداوت
محمر لاری غا عجب و هر اسیتیلا تاپیب ثانیا قتلیب آلای حجر وقتی
ربا طبنی اوتولاب قاچیبدور لار و کمال خوف دین هیچ یرد اتوقف
قیلا آلادیلر لا طلیعه صبح دین سوگزا سپاه نصرت پناه دین بعضی
منجمده دریا دین اوتوب تعاقب قتلیب کوکب شبنی سیر قتلیبدور
و ایشتیبدیم کم مسکین سیدسکیز جوار دین بازرگانخونه صه ایکی یوز دینار کرا ایک
یخشی آت یارا ماای قالیبدور و رخوب قاچقانی موندین معلوم بولور

قطعه زبی شهنشه صاحب شکوه ولیجاه ۔ نکه جمیک صولت ایلدی بمتن اوزره حمل شاه
متعال امین آوازه و جولیسیله بولوب سپاه عدو بی باک روی براه یغمان منفور قوچ قوزاق
منکلیک سی آی نینک اوزرلیکه سیله چهار شنبه کونی قریب بستقر سلطنت خاقانی نزول ایتمی
خان منفور نمک توره مراد صوفرنی مخالفت لمک جهتیله ین مملکتدن جناعی
آی نینک اولری غیرتی سر کردا لیغنه تعیین قریب بجار اغا بار غاسی خانه بدوشه طرار
بولوب یکلیغ فشار اولوز لیغ کورکوز کیم حوالی خان منفور فوکرات نی ایب آرال آی نینک
حکومتین خواجه مراد پسکا مرحمت و مرحمت قلیب بدورولا خواجه مراد با خان منفور
نینک تفویت و مظاهرتی بیله کان کون دین ترقی ایب آرال اکابری الجمله آی نینک
خواهری نی اخیتیله یدی لار دوتوره مراد صوفرنی اولنی لشغا یی ضمنی قریب غایت
حقد و حسد دین آقا سنیه مخالفت آغاز ایتیب قتل و استیصالین پیش نهاد خاطر
قلدی بوجهتدن مقدم مذکور اخبیره المقهوره نینک آداخی سر داخواجه مراد بی بیان خان منفور غاغر مندا
میاریب دوروب ای سی دن سنگ و سکاییت کمک اولحضرت ایسیقه تهر شاه غازی آتالیق نی
لشکر نصرت اثر دین سینک جرار و مبارزت آثار و جلادت اطوار و صلابت
کردار بیک لار بیکی تومندو ق لیق اوجون فوکرات غا بولوب دوروب دورولار
مذکور آتالیق مع الاول آی نینک توقوزی دارد و شنبه کونی فوکرات غا میاریدی
دیکیر مدیور دیب خبری کیلیب دورولار توره مراد صوفرنی کیم مخالفت شاهی دین
بولوب یکلیغ صادر اولوب شاه میدانه کوروب حیتیاط طریقیه سین مرتب قوتاریردی

او غلان لاری ملازم لاری پسکه جلوی لمن جمشیار قلیب خوارزم ارمن زرمن دا لیقه
تینکیز مرتب کی عرب بی سوا پسکی قطع مسافت ایتیب دشت قپچاق قوزاق
نینک اوزا سینه باردی قراقلار آتا توتوب او غلان لاری پسکه ملازم لاری نی
چوقاسی بیلغیر مرتب کیلیب مرتب و امولین تاخت و تاراج ایتکلار ایر چه قرمزین
سوکرا بعضی قزاق اکابری نینک واسطه سی بیله پسکه و بنده لیکه کرین
مخلص تپب آچ و یالاپ یوز مک مشقت پسکه اوزلارین یکی دریا کناری دا مقیت قرا
قلپاق قر نینک اولخوارزم ولایتی نینک پسکه سی غا ایتیکوروب دورولار
دنه کوراوروللاری آی نینک تعظیم و تکریمنه سعی و کوشش قلیب اولاغ و آزوقه بیرب
بجار اغا اوزا تدی حیتیله پادشاه خان منفور نینک زمرغه کناری دولاریغ
کورکوزوب جلوت کرا مایه پسکه سرفراز لیق تیکوروب دورولار و نزول
دلکشا دا مقام تعیین ایتیب جا طرخواه و ظیفه لار مقرر ایتدی ایر بیلیز
شاه غازی آتالیق بیرنجه کون سوکرا توره مراد صوفر نینک قاغان دولخواه لاری نی
کوچوروب مرحبت کورکوزوب دورولار و خان منفور نینک ملازمتینه سرفراز
لوبوب خواجه مراد با نینک تحف و تموقاتین اولحضرت نینک نظر کیمیا اثرلریدن
اوتکروب دورولار دا اول اوجرداحضاری بردی کیم عید کیم نینک بیرلرده
بهادر و مبارزت اطوار لیکیت لار پسکه سی بار اسره اتینه باریب انجمیک دا بکی
حدودی دین جلی غنایم و اسیر تینکیز قلیب مرحبت انکین توروب دورولار

اوب قتلغی نیک تمین کوهری بستم راه ورسین عدم قتلغ نوجی تقعه سرسایین
بدم قتلغ نوجی محالک بلوکیه این اغوجی باج کرم چاغی شه لار غابر کوجی باج
المخصص بعنایت الملک المنان ابوالمظفر والمنصور ابوالفتح محمد سلیم بهادر
خلد الله ملکه وسلطانه وارخاص علی اعادیه برده واجب اولور ولدی کیم قرا لغه
اعادیه تیکرو ب اگر میسر اولسه اردوشتورهای قاچار رعای اولحضرت
بارنیب شاهده تیکه کیم چوب قایم اولوب دورد قراولغی کیمن قاچار رعای
میسر اولمای آقا سینه خبر میارنیب اولحضرت نیک اوزی ملازعلاری
ونوکرلاری پیله جلادت وسلیحین بنایم تهقام دین حکیب بمبارزت یکرمن کیشی
میسر اولغاسوروب حمله صرصر مثالی پیله اعدای دولت نیک خرمن جمعیتین
تفرقه هوا سیعاسا وروب دورور لار واولحضرت نیک مومن
سوکنمی اظهار جلادت ومبارزتین اوزر مورد یداد گر قتلوم من الشاه عالی
اولچاغه انجار اامرای مکمین سلک جمعیتی غافعقاد پیر غلیه تمام پیله فدایی اولر
هجوم تیکه لار خوازرم چیر یکه آهسته آهسته اوزلارین کیمن تارتیب کیسکین
قاتیب اوته یه لار بنازیک داد خواه وتوره خواجه توغ لارینی کیسیک کناری غا
ساچیب بخی لشکری کیسیکین اولتوب هسکنه کار زار کرم اولدی بو
اثناده اخلاص مغفور امیرزاده اعظم قوتلو قمرادار ساق وچنم اداسیک وچمحمد نظر بیک
وشجاعه اکرم بیک امرای عالیجاه دسپه انصرتپناه پیله اوزت کروه قتیب

مدافعه غا میارنیب دورور میسرزاده لار واموای غظام صف آرا اولیچ کورکوزوب
بخی غنیمتلی اینغه جلادت بکرمن سوروب قاچ مقاتله ملعون غه بیتکوزوب دورور
داول اوروشمر واموای جعفرخواجه غیب امیرولی آقا لیق وامیرولی تاش بیک
وقتلغ ابهادر میرلرب وغیرهم وسمبارز لاردین محمد یاز بیک والاشر بیک
ابن سید علی بیک وعبدالله بیک اینی قرا بهادر لرنیب وتنگ تمادر وشیخ تمادر
واوردوسیر توجی بهادر مبارزت کورکوزوب کوب کیشینی اعدای دولت دین
قتل غا میکوروب دورور لار مظفر بهادر لار اینی وشاشر سیزه
قیلیب حمله عدالاری تندوتیز دم شیخ دین قصد جان کورکوزوب باری قتل
ایتارداقیران کورکوزوب کیسیب باشر لاکوب قان قتیب زخمدار اوروش
طرحی بخی غاشر آتی لار بولوب یکلیغ زمانی سوشر آتی لار ده وحضرت علاحا غا بنیک
قوت امداد ونیروی معاونتی پیله امرای نامدار دلجعای کیسنه کذار غلبه قتیب خوار زمی لار
جای انصرت تیلی لیسا کیرلیسه دی وبخاری لار تاب مقاومت تاسیلیه آلامین معلوم
ونهرم بولوب کیسیک جانیغه قرار طریقه سی پیله متوجه بولوب دورور لار وعبدالکریم
بیک ولد بنازیروی بخی کیسیم خوازرم ارم بزم دار السلطنه سی نیک مرجوه لار دین بخارا
عسکری دامعه علیه کیشی دورور ایردی آنا محمد کریم قوچی جانیسر نهری نیک شاشر غینه
بیکان دا قتلغه تیکوروب دورور وبخارا یلار جان هولیدین اوزلارین جانیسر غا
توشر دین تاشلاکوب کیشی غرق وتلف بولوب دورور لار اول اثنا دا بخارا امرای

کیسه یک دین او آب پرنیان بولعان عسکری بایکا دین جهد موفور سی
نامقدور سیله مجتمع قلیب سهات اجتماع سیله اجوم آیدی لار و وقعه ذفعه ایکاری
بوره جالیشیر تنگ کناری دار ایات کسافت سماتین برهای بیت تعطف
نصرت وقوف آر استقلیب تجرعون ترغیب سیله حسته جریک لاچالیشیر لین
اوکار دسر لار اما بوطرفدینه قوقو قرا ایاق دا غرصرف آرا لینج کورکوزوب آی ظهر سما تیکن
آیتدیقرار قوتوب امرا و امیرزاده لار سب زلار سیله یدان اغ
کنار بورو ب مدافعه غه مشغول بولدیلار قوتوش غه چدینیز او ینرطرفدین سرسمار زت سیله بت
دا دین هیر یب افراغ لینج قیلورایردی سر لارکون لصف انتها رغا میکنان دا
او وقده دورو ایردی کیسم امدی دولت مبارز لار تقا بلیسیده رویکردان بولوب
نهریت سهای اول چاغ دا و غور جینلی باوه غا لینج کورکوزوب سپاه نصفر
سپاه غه شکست قاچشیر متی بو مقال تنگ توبخیر اول دورو ایکسم
بکسوآ دا تالیق تنگ ایکی سی جی آتالیق تنگ او غلی حرمت قلیب کیسم تنگ ایکی
بولزاون توقوزدآی تنگ آوخری دا بکسوآ دا تالیق تنگ اولادینی آریلیب جانغضور
ملک بخاری سیله غا شرف بولوب مورد مرحمت حسروانه بولوب دورو ایردی
بو وقعه آتا سیدا و غور جمابدی تنگ بعضی ارزال و اوباشی کیسم بکسوآ دا تالیق
تنگ او غلار نی جمع آلیب دکران خاطر دورو ایردیلار اول بچاره ده وسوسه شیطنت سیله
موافقت توغر یولین مناقفت بیابانیغه آغزوب یا رمتحقق الکله بولوب بچاره احمد سیدا

محمد یار بک

تخمه نیاز بک آتا نیاز بک و اولان بکسوآ دا تالیق نه کشی میبار یب یکنون خاطر لاری
دین اگاه ملنج تیکور دب متعهد بولوب دورو لار کیسم خوازم ارم نزدم چیرکز بک
تنگستیکا سبب بولغا یلار قضا را اول اوروش دا او غور سپاهی پیشرغا
مقرر بولوب اوروشر دا غرصیره تنگ طرفی دا واقع دورو ایردی او غور
اصلی اول وقتده اوعده مقتضای سیله باسب طاهر صرف نا بولوب منهزمانه
رویکردان بولوب اولارین دریاغا تیکور دب اوتا باشلادیلار و جمله بک کوکزا
پشیمان بولوب قاچیب اوروشر غا کیرمیب قتل غه میتی آغانه آسنج کیم
اشیر آنمیز اوتوب دورو ایردی کیسم آل توختای دعا کر منصوره
تنگ بدول دیاریم کوکلینج لاری بوحادثه نی مشاهده قلیب توشر لیق
توشیدیلار یاساوندا بولوب معرکه کا زار دین بوزا بوروب دورو لار بسر اعداحیری
بو واقعه لار مشاهده سیدن قوت تاپب غلبه تمام دارد عام مالا کلام سیله بچوم آوروب
قتل و قارچ غا اشتغال کورکوزوب دورو لار و اول عین داحسنم اداب
منقرض شده امرای عظام و بخارا کرام سیله بخارسر لار غه رستمانه حمله لار تیکور دب
مدافعه غه مشغول بولوب دورو ایردی بخارسر لار بچوم قلیب امیرزاده محمد رانیله شهادت
درجه سینه تیکور دب دورو لار دا ایشیتدیلر دیکیم آتنیک قاتلی مراد بهادر آتنیم دورو ایردی
آتا لله و آنا الیه راجعون بطنم دریغا چه دوران حسرت مدار یسی بچاره لینج قلیب آیکار نه
آنینکدیک بک فرخ بخام نه یرفته و زنده شمع اسلام نامه پیاده قلیب حشر اقالیشا

سالیب بیرکاوک احوال این بنده و سیلیفه او دیان مستولی شعر سیدان ایتی
جهانی ترانه بوداقعه هایله وجاده شاغایه دین خوازرم ارم زرم سپاهی بکل تیکشت سالیب
دریا یاوزتویوب دوور لار امرا و مبارز لاردا عراغه ارمغالار یاق بن سن سن مرسلین
ایتی بنیک مضمونیغه عمل تیب فنا جهتیا ایتی لار اول اثنا داصم منفور کوب
قیلیب بیلدیکیم سپاه قفقازه جمع تیب سلک جمعیتی نا انتظام بیرکای آرتیق
وخلق نیز لیق جهتی دین میسر اولمادی چون ارادهٔ ازلی و مشیت لم یزلی بولوب نوع
مقدر بولوب دوور ایردی قیلیم ظهور نه تیب دوور ماشاء الله کان و
لم یشا لم یکن لوق ایرسه خوازرم ارم زرم دارالسلطنه سی نینگ لشکر نصرت اثری باوجود
قلت سنه یکیک عسکر کثیر نه غالب بولوب هیچ وجه دین کم لیکیتی تاکس
دوور ایردیلار اخر الامر او نفور بنیک بلا و فاسعتیدین موندق جاده نه سالیچ بولوب دوور اقدام
محمد بنار میراب بنیک بیر علار بیتیدین بیشتیم دیدی کیم چون سکیت
تا بروق فاکیز بیلمز کار زار دین چقیب اوده دوه پشکای غنا بارد وق کوردیم
کیم قاچ منفور آتلانیب بیزه کاسو یانیب تیکلار دوور دیر اکثر خواص و خرم لار علار دن
حاضر دوور اول کاسم دالعدای دولت اوردوکنار نیه داخل بولوب خان منفور آدین آیرو
آتا کیز و خرم لار بیلکیم بیرکای بردی بن داغی اوزوم نی کیز کای ایدیم و بعضی لشکریه
کیم اول بیم دا حاضر ایردی لار بیلادی بلا کیم کیم کای لار خرم لار آلار نا کیر مالکدین قاچ
کورکوزدی کیم تا بیتیکلار ان بارمیتیلار غالار خان غایت شفقت و فقرا پروریلیکیدن

کیم اول

212

کیم اول حضرت بنیک ملیست تا کیم مخدوم دوور محرم لار کا منع قیلدق دین مانع
بولوب آلار نا دخول حضرتی بیله بیر فرصت الینج تیکلار دوب دوور بو جهتدین
کیم یوکی حد عدل دین آرتوق بولوب دوور اتفاقا اول عین دا اصحاف
یل اسیب دریا یا تلاطم خیز و تراکم انگیز بولوب دوور ایردی مشتور اسیب بیر
طرف تندباد مهیب نه سالیب ایردی دریا غا شور عجیب نه تاپیب ربط
سو موجی کولاک کا نه اور ایردی سولطم افلاک کا نه بولوب فاشر بهر ساری
کردابلار سالیب بحر ایچی جانیغه تا بلار حوچان کیم دریا یورنیغه جاری اولوب دوور
بیسکره کز سافتی طی بولمای فنا کردابنیغه باردی و ین کیم دین آیرلیب
مشقت فزاوان و صعوبت بیانیان بیله اوزوم لی دریا قیرلیغه آلدوم
و بهر نخچه دریا یورنیغه تخلص نظرین سالدوم کیم ایلیه بین ایکی اوچ محرم دین
با شقه منتظمی یحابت تا پمادی اول اثنا چند منی آتوتوب سیر لازمره سیغه
داخل دیسه لار شهر کیم ایدی خسرو بحر و بر معلا سیر پر مرصع
فغان کیم زمان انقلاب ایرمان نه فلک نوبر ستم ارتکاب ایرمان نه اهل تند
بادی میتشی آتکان نه فا بحر غه باردی کشتی آتکان نه قویاشیر مانکلیغ اولدی سو
اچرا یمان نه کیم تا بیج محشر دا بولغای عیان نه سکندر امدی قعر دریا غه
چست نه تلاطم در دوصل اتی غرم درست نه کر اول قلندی دریای حرمت غا غوص
همان نا تیدی بحر مصیبت غه غوص نه کر اول وصل حق در دین آلدی کام نه

ذاقیه اوزبکی کوزلارتمام یه خان مغفرت پناه ینک مدت امارت و سلطنتی اکی یل واوچ
آی دیکرمه اوچ کون دور دور ایردی دیمکی اوزبکی یل واد اخضرین اکی اوغول و هر قیز
بادکار قالیب دور اوغول لاردین ینک سیم شرفضر بولاد دور دور لار شهزاده مهراب
تور دوشهزاده جمشیر دی تور ه زیه عمر ماه دولتما اول نکسته امرای عظام دین
اشرف سادات نوبی افضل اشراف مرتضوی سید نجیب جعفر خواجه بقیب
وجاق سرآمدی میرلی آمالیق و مغیث سرداقری باباآمالیق و خواجه ایلی خاندانه ینک
زمره سی دیوزده ودقا ینک قدوه سی اقام محمد یاز میراب و قوکمرات اکا بری این باباء
کوتوال واد میور حسن شغاول و آلتوبکلوا عظم سردین نارتوبه دوستو خواجه سود اصیلع
بولاب دور دور لار و امیرزاده و بکلاردین جسنمراد بک مغفور و عبد الکریم بک
میر دور ولان میر کیپه غوش اتاق و فدای برکان بک ابن قاسم بک و فدای
برکان بک ابن قلندر اتاق و محمد یاز بک ابن محمد رضا بک محرم تلف بولوب دور دور لار
و بهادر لاردین قچاق باباوردوغه و قوکمرات حسین میراب و اورد و آقوچر بهادر و شیخ بهادر
و غیر هم شهادت تاپی لار و امیرزاده اعظم صلی الله و آله و الدین قولوقمراز
اتاق و پهلوان قتلی قوشبیکی ایچاصه قوشبیکی و یعقوب خواصریس
والله نظر بای خانقاهی غوش محمد بای اوردنجری و غیر هم سیر بولوب دور دور لار و کریه
اوچ یوز کیشی دور و شهر دوادیار صنایع بولدی و اوچ یوز اینک دین کوپراک اسارت قیلینه
کرفتار بولدی لار تاشبغاری لاردین عبد الرحمن بک باشلیغ امرادین پیشکیش

213

فتح غایتی و لشکر دین مینک پیشوا کیسه اوردی شهر دوسودا بولدی
بولوب دور دور لار و بعضی نقده دین اشیتیلدی کیسلم عد اچیر کمین اوق بولوب لقان
اوچ مینک کیشی خط غه کیریب دور دور و اللهم یا صوتاب نعره جمله سنه دور تمکینز
اچکرا قالغان کیسک نه فاطمه سیدین اوشالغان کیسا ک یکیسا ک کیسیم سوا چکرا
بناسید دور نه اوزدک دی آنینک یاسید دور خصوص سوا چکرا
پرشت خاک یه سیب هر طرف صرشتمک نه اوچار کردی دورنم لکمد کوبیه
بولور یا لچین اول سوینک آشوبیدین نه قاچان احتمال بقا آندا بارنه که اول خاک بیم
بولالای عبارنه فلک کیسم نبای معلا دور دور جهانم بیشه اوزرا بر باد دور نه
جنبا دور اول سوا وزا بیقه ارنه آنا اکلا ما یپشر یا بدار نه تا بر بیشر بر له
آباد لینچه نه تا بیشر لیشر بر یا دلینچه و حساب ریسر اول قصر دور و از کون نه
بنای سوا دسیتدا یا ستون نه بو بنکلینچه تا دین بقا اسیتمارنه ایرور بو فای دین
وفا ایسته مارنه جهان فهمیده دور و ذوی بیشنا چجا کار مکار نه چیا یه نیراب طبا یه رین
آشنا لینچه سهله ولی اطمینن بو فا لینچه سهله کسیب غازه سی ظلم اوتا تا بیدین
جنای اولسیر باغری خونا بیدین نه دم بیچ دین نطق شیرین آنکه نه شب تیره
دین لعف سکین آنکه نه بولوب جای نرشت یوزی کریه نه آنکه شکلا دیوبولنای شیشه
میرافرین دلی کور و لوب دلبسه نه بری بیکری شوخ غارت کری نه کیشی
کولکلی لی صاحب تابنده نه تا زایله مصیبت قلیب لعف طلعت زایله چو بلده یه فلدی کرفتار نه

که میسکله لا آل نبی ای شهید ۵ قانی آل عباس فرخ نژاد ۵ که کوب سیل عیش قلیدار
عدل و داد ۵ قانی آل ساسان میمون تاج ۵ که عمر دان لیشه این آلدی تاج ۵ قانی
غزنوی لا ار که محمود امدی ۵ کوکب لار ی ۵ ار چه مسعود امدی ۵ قانه غور بانیا که میر فرامدی ۵
آلا ار دین حسن کیه جلیس سوز امدی ۵ قانی آل بویه میعلا جناب ۵ جهنگیر گلید ین
بولد یار که سیاب ۵ قانی آل سلجوق حمیشه جاده ۵ که سنجر کیمی ایردی لا ار دین ۵ قانه
قانی جمع خوارزمشه کیه جلیس ۵ آلا ار لحد دین ایردی حبت نشان ۵ قانه ذوهر
سلطانی چنگیز خان ۵ قانه نشاه عالم بیتورکان ۵ قانه اوکتای خان که قاآن
امدی ۵ قانه نغ هرج شه که سلطان امدی ۵ قانه تاج اجلال عبد اللهی ۵
قانه تخت طاووس نشینی ۵ قانه آمنک خان زرین علم ۵ قانه آقاطای
خان کردون حشم ۵ قانه قطب الاقطاب اصفند یار ۵ قانی شه اولجایتی
نام دار ۵ قانی خان افوشه شه کامران ۵ قانی خسرو دهر آرنگ خان ۵ شهنشه ۵ دین
شیر غازی قانی ۵ نادری ملک نیک سیر شه ازی قانی ۵ قانی شاه ۵ لا ار
ملک خوارزم ار ۵ ایچار ایردی لا ر چه جم زرهم آر ایدی سنگا ۵ ار چه اصداوه آقا قانی
آلا ار تورکان آمین ایساقانی ۵ قانی لشیر محمد بنیک ای ۵ که خوارزم ار ۵ ایردی
کشور خدای ۵ قانی خان خیوق محمد امین ۵ که ایردی سنگا جد صاحب نگین ۵
آتا نگ لی دین عوض ۵ قانی ۵ اجل سالدی تو نسه ۵ قعه دغر آنگه ۵ قانی اول آقا نیک
المیتو ار ۵ بادشه ۵ که ایردی عدو حیلینه کیمسنه خواه ۵ جهنگیر تیمی آی کنگا

دغر

۵ غیر ۵ لیغ ۵ فلک طاهر اتمای ۵ دو کا لیغ ۵ فنا بحری خاسالدی ۵ کام آنه ۵ که دو نیا نیب ۵
صاحب آرام آنه ۵ جهان دین ستم کو ۵ کان کیمسه یوق ۵ فلک دین الم
کو ۵ کان کیمسه یوق ۵ خرد مند اول دو کا ۵ ار جمایت ۵ آلا ار ثغه ۵ قیب سالدانت
توتوب ترک ۵ نیا و اسبابنی ۵ وطن دا تخته دساری اورتک ۵ غبار تعلق خا
سیلکیب اتیلک ۵ فنا بولدا مین قیلک سیر فنا ۵ اجل بتمامین بولسه مرک آشنا ۵
بوکون شهد یار اکن اول شاه سن ۵ که رمز حقایق دین آگاه سن ۵ اصل
خلافت ادو صورتینک ۵ بری شاه بگزادوری سیرتینک ۵ کیب طاهر بیک سلطنت
خلعتین ۵ ولی طبینک قطرانی کوتمین ۵ بینک دا شغ ۵ ولیغ ۵ حاجی
دور ۵ ولی خاطرنیک قصر معراجی دور ۵ صمیر نیک بولوب قصرا ملک گیر جهان
ملکی لینک دادور سر حقیقت ۵ ایرور همینک لیب آسمان ۵
کمین قل لار نکیفه مخمر بکان ۵ تاپیب دولت عدلینکا خصاص ۵ جوادین
اویشر خلایق خلاص ۵ آلهر اولوب بینکری یاورسنکا ۵ بولوب یار عالم
سنخور سنکا ۵ توتوب میر لوزین سایه دولتینک ۵ اولوش شیدین
کیتماسون تحقیقینک ۵ غانینک ۵ بولسون خضر متصل ۵ جنابنیک ۵ دا قعرا سلی
آسوده دل ۵ تاپیب مهنر حرفینک قرینک ۵ دست ۵ مدام اولسون اول
جام دولت غمست ۵ آیا مخیر تولا کیلتور آلتون آیغ ۵ بولای لحظه مست صاف
فراغ ۵ کوکول ۵ تیب جمع هر سار مدین ۵ سوای خامه مقصود ندکاری دین ۵

ایکنجر فضل حضرت پادشاه صاحبقران وسلطان کردون توان نینک دولت
همایون دین پرور سعادت مقرون اقاق نه بهروقایع وفتوحات کیتی آرای دولت
سلطان واقبال صاحبقران دین وفتوح نامه بیست ووقوع آنبوسی دوردور
دلرفیلیوپوفصل اوپ قسم نهم مشتمل دردورلوقی قسم حضرت پادشاه
صاحبقران نینک ایم ولادت دین همکام اعادت نه چه وقایع کیتی آرای دین شمه
بیان سیکاچیپیکیلورمشتمل بوکون ای سعادت مکاریول دماغدم ایشیم دا
مددکاریول یکیل ای دولت ایده قبیل بنده لیک جنابیه اول دیک سیزه فلک ایشه
کیل ای بخت سیاه هم اماده قبیل کوکول صفحه سین غصه دین ساده قبیل کیل ای
اقبالیم ایروی نازنینلر دیک که خاقانی وجنروی دیکیل ای چرخ ایسه کیده ایم ینج بیت
حوارث عمیدین کمهاینج بیت کیل ای آی مکا موسنر وسهم اول مدارم یول
رازیمه محرم اول عطارد ادب هرله یول خامه لی نه که تا بیتکان بوشرف نامه لی نه
کیل ای زهره بزیتیم ازاچیک توزه سعادت نواسیه آنینک توزه قوه بیس سقف حجم
دین یاطلوع نه باشیم اودرازقیل زرساچارخا شروع نه جنابیه آینج چاکر لیک ایت کیلیوب
خدمتیم اولاورلیک ایت کیل ای شتری صدق اخلاصی ایلاده ای مم ایعاد اوغه خالیا
زحل کیل حضوریه اول قبیل ایت لیک ادب هرله اتورقیتماه بیت لیک نثر بکارم نخجیر
قبیل آچیغ دورنکدین آیا قتیغه کیلیتورساچیغ نه که من بارچه اوکاتا نریم ایلاده ادب حواله
فتوی شاه نینک مدحیتیغه شروع نه قایوشاه شه لارا شرفنازی اول سلاطین

آفاق منازی اول نه شهریسم فلک شک دیکای دوردا اولوغ شه لارا فاق ده
راهی دورنه خلافت سریری داشه لارا رخه شاه نه سعادت سپهری دا نه بنده
دیمه ماه مهرد اخشنده دی نه شرف وجیه اد اخشنده دی جهان کیم
دارای خجسته پیم نه فلک جاکیم وظفر انتباه نه خه یوجهان دار فیروزبخت
شه لعل همیم فیروزه بخت نه جهنبن کشوری نی روان الغوچی نه دولت کری نی
قیران ساالغوچی نه فرخنده ملت اصری نه فرازنده دولت سروی نه بیرتب
اموری دانعمان نشان نه عدالت داغانده نوشیروان معین لیکین
مضیف لعطا تاریسر الخواقین منعم الورا علی اهل الاحیان مظل کریم ابوالفتح
سلطان محمد رحیم ادام الله دورسلطانه نه افاض الله فیض احسانه
کیلیب ذاته آینک حسنات بن دین مراده ولی خلق نه مظهر عدل وداده نوازسلطنت
نوری سینه سی همیزی فتوحات گنجینه سی نه چوحق توزدی داته منکب
اورا فتخر نه آکا مبتی نه مبشر اخلاقی نی نه تیب کوکلیغه غیرین لقیفه نه تا نیب
نفسی حق عشقه دازکیه حیانورمز داتیغه جوهر کیلیب نه ادب گنجر کوکلیده امیضم
بولوب ظاهری زینت سلطنت نه ولی باطنی مظهر معرفت انصیبی اینک عفت
مصطفا نه شعاری سینک همت مرتضا نه سخا جاعی آچاغاده دست کرم فیلورکه
یوزین چرخ دیک پردرم نه ملت انوشیروان دین اوتب نه قوه بیس
دیکیب بن ملکی نی یاروتب نه لوایب دوری داظلم سمی عدم نه ستم کورماسی

هیچ کیسه خرستم آنیک در یک لوای بسم بهداد کرد فلک سم
قبلاً آمین شتلم شریعت اشیکا هر پا نظام تا پیب او رکا چه دین بصیا
نظام مثنای اول نوع هیب بر طرف که میسا ایرور سر نکون پاره اوف
چوشه لیخ سر ریغه قلیدی جلوسرت سلاطین کسلیب بولدیلار خاکبوس
قلیب تقدیرین مباهات تخت کوک اوجی غه تا پتی سادت تخت
یکین جهانیا نمینج ایلاب قرار مبارک کفر دارور نام دار همایون تا پتی اوزرا
زرین کلاه شرف دار وب طعنه مهر و ماه اوقوب شتری خطبه دولتین
میتوردی فلک اوجی غا رفعتین تا پیب یکه آته سیله سیم وزر غزر اولدی
عالم دانا موه چوچق شه لار یجادی غا میسلدی میل اول اولدی سلاطین فضیلیا
بولوب طبعی کامل فضایل سیله قیلیب آمین لیک ان فضل سیله چو فکری اوروب وقت
الجرا لیکیت لوای شون امیدا بارچه سیله لیک چو هر کچه کیم زمره عشرت تورو بت میل
ایکی دریا شلیغ کورکوزوب چو هیدین ارتیسه عزم نبرد نعدو دین چیقار روز فلک اوزرا
گرد قیلیچ قیلیسا عدا صافی غه تیز قیلسا رایدین سام رستم گریزه اگر گرز آله
قیلسه غرم صفا شکاف قیلسا رگردهر ضربا یورگده قاف تا یو ملک اوزا چکسه خیل سپاه
ظفر دور عزم عدو خاک راه نوای اوز اجیچه زرکار که قویشرت تا پتی سیندوب
آشکار لوای چهر زر تابتی غا سایه بان نجوک کیسه همای سعادت نشان
سفر دا کچه حضر دولت دلیل همیشه کیسه ایل نوع کیسه میل چه بیشه دولتین

لوای بر سیم

217

لوای بوستان همای بوستان کیسه رهین جنان چه بیشه اهلی
آندا لوای شاه دکام دعای بیله اولیان نوشر جام بلکه تیر دین
ایرور تا نشان چه بیشه اهلی غا تا چه بیشه دور مکان چه بیشه جهان دارلیغ بچرا لوت آنا
شاه که اگا قبیل میسر نه ایرسه مراد نا و لحضرت نیک ولادت همایون سعادت نمونه
ابوالفیض خان ابن غایب خان نیک آیم سلطنتی دا فرشه دور سنه تسعین و تسعمایه
والف مولدی میمون بیسا بعد ساعات و حسن اوقات دا وقوع تا پیب بعد م
شبستا نیدین وجود کلستا نیغه برقدم عنایت ازلی بیله قدم اوردی وقتی نهایت
دین ابقا دایخا نسیغه سابقه سعادت لم یزلی بیله شرف کیسه تورودی
لوق لوق مکمل آفتابی دور اوردی عالم آرا شرف برجبرین تا پان بولدی و کوهری
دور اوردی پایه سعادت و جبین همایون مشکوزا نه خوب ایدی وقتیه میمون
فلک ارام اوردی ساعت همایون درخشان کوهری نایاب کیتا فروزان اختری
خوشسیما وجود ابوا بیغه لوا بدی قدم زن بقا بستانی فیسلدی نشین قدوم
طرب ابیات بیسات مبتوردی تهنیت بیات حمایلی بیله عالم بولدی روشن
لوزیدین دهر خارستا کاشن لوای محلی ملک ارا سوزه ممالک حصا بولدی
بارچه سرور نه لوای تبتی نه دایه دولت نه تا پیب اقبالی این سرمایه دولت نه آنا
چه رایب حرز عصمت ایچرا نه تعهد قیسلدی مهد عزت ایچرا نه لوا یکلیغ پرورش تا پیب
دعا دم نه ترقی قیسلدی کوندین کونکا کم کم نه و مروی دور کیسه اولحضرت نیک

شرف ولادت و اثر سعادت تیمن اول ایام فرخنده و فرجام دلخواز ازمان ازمنه
دارالسلطنه ی دماوند دامن افتخار و فخر و قوائم نفاق و عناد بالکل منقطع بلوب
آمال فزاع و رفاهیت روی بهبودی گذاشت چه قبل از وقات و آوان این نشان
بهروی دور و لازم اراد این تا فقرا طرب سپاهان آماده و قلیب عشرت داد این
بهروی اقاصل دین تا اراد ول نشاط شاهزاده این منبط کلمین تیر دیدار
کل ابتهاج آبیکه شرف ولادت این کدطرب ساحه یکه اثر سعادت تیمن
چون سن تمیز غرض عروج قلیب مرتبه شباب ترقی تاجی علوم ذهنی و فضایل یقینی گشته
میل کوکوزوب عشرت بلیت دانسته زمان و نادره دوران بلوب دور حضور
نزکت فهم و شعر شیرین لیق و اشعار آبدار و فضلای بلاغت شعار
مکتب عجز و بستان حیرت داطفل ابجه خوان قلیب دور نظم علوم فضایل
آنکا حاصل بلوب ایکه بهرفنی را کامل بلوب طبعش بهرمعنی مبهم سبان
سهل تفکر ساله بلوب عیان ذهنی کیرب بارجه دقایق ارا کامل آوان
علم حقایق ارا نظر عاجز داشکر ریزا بلوب بالفطره فصاحت دادلا ویز بلوب
دانشی لیته اخرد منضمحل حکمتش لیته افلاطون حجل اکثر اوقات بزم عشرت و مجلس
طرب احباب روابرار شعرا و فضلا سپله محبت آوتوب حل مشکلات عقلا و کشف معضلات
نقلا قلیب مشار کمین شرا بدین سرشار کیفیت بلور ارادی و کاه بکلیک
آوازه تنک مقتضای سپله دفع ملالت آیام او چون سیر و صحرا و عزم تماشا

قلیب سعید اکفن لنگ و شکار انداز لیق داشتغالیدن کوکلین آولار ارادی
غزل ارادی قلیسه قاجان شاه کامکار شکار بیلور قوه و منیه جان جوهرین
نثار شکاره سوروب بسه سبکبتاز او چوبرسه شهبازین بلور هوا و ملک هیرا
هرشکاره کوکول قوشی غیب لیسه شکاره اولاق نه که طوع هرلوا و امیدی
هرنه شکاره شکاره روار کوکول لار قوشی اورار ربوبال نه که تا آنکا بولا آلماغی شکار
وار شکاره نه هرور لار آنکا نومیده وصال قدر کین یه غیب قوشی چاغی بولسه شهرار شکاره
طرب علامه سعید دور ایاسترهم دین نه بولیسه شکاره چاغی ایدر اضطرار
شکاره شکاره شغلی کوکول لاری غم دین ایدر پاک نه بوده دین قیلیدو
شه لار چه شکاره خلوص اولیادی هرلحظه شکاره شوقیدین نه آتیکا اولماغی تا
بولسه کاشکاره اولوش تا نیسه بلور عین التفات سپله نه ارادا بولسه سعید و دین
نزار شکاره آتا همواره علو همت و همو فطرت تقاضای دین کیسه او حضرت نیک ذات
حجسته صفاتیه محمد و دور سپهر کرنیک مهر خلقت بولوب امور ملکیه و مالیه نه مداخلت
کوکولوز ارادی و همیشه غایت رقت و نهایت شفقت مبذول سعید کیم طبیعت سعادت
لیسه تی طالع هرد و دور مظلوم ارزنا سایه جهانی تا کیسه و روب ظله تنک و قت تنطیق نه
مقاصرت سپه کلور و ارادی قاسی سلطان مغفور و خاقان سپرور امیتوز محمد نماد ان
تنک ایام او لیسه آثار شجاعت و انواع مبارزت او حضرت دین ظهور نه تی تا کیم
رستم و اسفندیار تنک دفتر احوالینه خط نسخ او روب و دور آنداقدور کیسه ای

فتحی داد و سوت نیک اور و شید اکبر را و فوکرات نیک اولغی سفری داد و شوکفی سفری را
و نجار عسکری نیک محاربه سیه اجان معفور نیک و قایعی غا
تزمن او چون اکبی واقعه نی کیسم مفصلا شمه بیان کلکی نیک رقمزده سی لوکوز
دوردر او طلبه اینسه مذکور اکا واقعه اجمالا مذکور لوایب دوردر اردی لقضیکا ذکر قیلدوم
انشاء الله تعالی اولغی واقعه حضرت علیاجاقی نیک فوکرات نیک اوستیده
سبارزت سیه لاری جرأت کلکا و این سوره کی تیغ بیجاعت و سنان
جلادت تبله خوان ریزلیک مرسم غا قیم کورکوزوب معانه لارنی
بتیکوچی مضامین ربیعه عرصه سی نیک سبک عنان معانه فیقه معرکه سی نیک شوخ
جولانی اعنی حامله واقعه رقم موذاق کیخ رشر قیلدوکیسم چون خان معظم
پناه معصم الدوله والدین امیتوز محمد بهادر خان نور الله مضجعه المنجر کرت سنه سیک ایکیوز
یکیرمه دالرل و آوراق نیک تسخیری غا لوای ملک شراق غ حرکت کا کیرکوزوب فوکرات
قورغان نیک محاصره سینه شغول بولوب دوردولار کیچر مصادف و اکیم سع الاول الله
نیک یکیرمه تیسی سی دادوشنبه کونی واقع بولوب دوردر اردی حضرت سلطان
صاحبقران اعلای خان مهر علاد اهل العالمین قاسع بنیاد ظلم و طغیان ابوالمظفر والمنصور
معز الدوله محمد جهانگیر بهادر خان خلد الله ملکه ابدا بعضی امرای نامدار و بخجای دیرین کار
پسله سمرقنده سمیوان غا مقرر لوب رایغار اهلیسن وجود سعادت مزدی پیله فخر دسر فراز
قیلیب دوردر اردی بوطرفه دالرمیر دولی آتالیق بیرلا وچاوردوب بعضی اوزبک سینک

سبارزلاری پیله میسره میمنه و معتبرین لوایب جوانغار اهلیسن بیردی بازدی بجاعتی
پیله قوی و مستظهر قیلیب دوردر اردی و خان مغفور قلبگاه نصرت پناه دا
ارکان دولت و اعیان حضرتی پیله آرام و قرار لوایب لوای ظفر اثمانه علم حوزه سینه
همسر قیلیب دوردر اردی و معانه لار سردری و تمحردلار شرفت صفوفی بهر جانب
تدویر توره مراد صوفی اندی دولت پیله قورغان دین جهیب یاساوی نیک
اونگ قول و سول قولین بعضی بجاعی طاغیچه پیله بای دوریشت کفت این
فوکرات اکا برغه قلبگاه دا تقویض قیلیب اوزی ابطال جهات مشغول و جهات
وقاحت شتمال دین جمعی کثیر پیله میدان نیک بر طرفینه صف
آرا لیغ کورکوزوب مستعد و آماده بولوب تورردی کیم قاسی جانب دا محاربه واقع
بولسه ایردی معانه لار غه مدد یتیکورکای نظم چون یاساکه مصروف بهر یرنیک
سیل سو پوردی عنبار میدان دین بولوت اولوب آرا ده سقالیغ توقمدی
میدان اغاپوز مصقالیغ دکرولار طرف بولوب دایره ازکه ساری
بولدی لار نظره که اولورکیسم کا بخت دولت یار بولوز قویارکیسم کا بخت ادبار
کیسم کا فتح و ظفر ملازم اولورکیسم کا هجز و شکست لازم اولورکیسم کا اقبال
کورشتور دولت اوراز کیسم کا ادبار بای بخت اورار قاسی سپاق بولورکیل آخر
قاسی رایت ظفر شکون آخره اول اثناده امیر دولی آتالیق اجاغی پیله فوکرات
لشکری نیک اونگ قولیغه حمله تیکورکوب خجسته ریزلیک و صرف طلیغ نه قدام

کورکوزدی تورہ مراد صوفی بو واقعہ فی مشاہدہ قلیب دہ آتالیق ننگ جیر یکیک
علتہ تمام بلہ ہجوم آور لوب متعاقب حملہ لار بیتکوروب لصتین دور وار دی یکم
شکت بیرکای حضرت اعلای قاجی بو سانحہ موحشہ نی کوروب ول دللار لار سلہ
کیسلم لازم رکاب ہمایون ایردی لار ہمیشہ ہمیون دین زرکاہ غدسمند برق تاز بن
دو سہ کوردی و مبارزت قیلیجین نیام تہتام دین چیقاریب اوز لصتنی سیکہ
صوفی ننگ اتباعیدہ غزندہ آرسلان بکیم رستم دستان دیک جسارت کوردی
تیغ خونفشانی دین قطرہ قطرہ قان توکولک بسلہ صحرا نی رنگ کلستان قیلدی
وسائر جان ستانلار دین دفعہ دفعہ جان آلماق بسلہ میدان ننگ آچیلدی
مزار ستانلای شکستہ جوشہ حملہ لاریب عدو سپاری تیز عنان اولیان سورش
رستخیز آنینگ دیک کہ شیری آتوب شیر اژدہ قیلور ایش لارکہ
جہانی قراندق چیقیب صیت بتی دین عدو سپہ قایان آنینگ دیک کہ صرصر سپاہ دللار
چیکیب قدر اولیتیغ آلماس دم بدم اعادی رویی نی ایلاب قیلہ چیقیب بادین اعدا سپاری
چون کرہ کلیب تو سر کردون دین آوازہ نی اوکوب ایلکیدہ نیزہ او لنوع قان
بنوک کیم اولور فہم لشکر قان آشیردی آتالیق باشلیق مبارز لار اولدی حضرت
بولنوع جہار شجاعت و آثار جلادتیدین اولغی چہ یوز حصہ قوت و جرات تاہیتہ تصور نہ تعالار غ
حملہ میکوروب نیز اقبال و عدالت ملہب قلیدی لار اول حالیدہ حضرت اعلای قاجی سیر غزندہ
وہیبر دندہ یانگلیچ حملہ سیلابت انگیز و عظمت مہابت آمیز سلہ لوح تیغ و شعاع سنانلار

اعدای دولت

اعدای دولت ننگ خرسن جہانیدہ بوارق بلا و نار ایردی ہیبت
عدو بلی غضب تیغی قدرین اولوروب بتہتین شعلہ قہرنی کومیدور وب بتحصار آتوہ
مراد صوفی اول حضرت ننگ تقابلیدین چیقیب تاب مقاومت کیسوب
الامای یورمشقت بسلہ قاچیب قوتالای چون قوکبات چیرکی بو واقعہ فی مشاہدہ
قیلدی لار سینہ لرم الجمع و یولوان لار بر عادی اہل رشتہ
ثبات فی قول لار دین بر چیز کیت طریقی غاقدم قرار اور وب قورغان قاچ
قاچیلار دوللار اول حضرت ننگ ترغیبی بسلہ فراری لار فی تاوقت قلیب
یوم لفر المرء من اخیہ مضمون فی ظہور غایتکوروب کوکسی شیخی مان قورغانہ کرکوبچہ
مأسور و مقتول قیلدی لار تورہ مراد صوفی سوندین سوکک مجاربہ وجدال عزمی
کیلتوروب آلمای دیوان حکومت دین معزول لیتی حیثیتیدہ خواجہ
مراد بی اول حضرت ننگ سایہ حمایتی غدکریب قلیب کلیسیدین مغفور ننگ ملازم
لار نیدہ تاپشوردی آندا کتبہ ذکر یتی و فتح نامہ حضرت اعلای قاجی ننگ نام نامی والقاب
گرامی سی ہیچ زمان ہوای نکتہ شنی عت حالتی دور و متعادل لیتین و تہور دین
معرا و قوی دور و متوسط تعریط و افراط دین مبرا و اہل شجاعت نی تکرمی دوست تعالا
کما قال اللہ تعالا ان اللہ یحب الشجاع و الآلرغہ حدیث نبوی بحب ظل الہی
دلیل انتفاع قطعہ سیلاوشون شعاع تیغیدین کوندیک جہان یلکین یلکین یشی کیم جہنہ
جالیدا انوار شجاعت قدوہ معزز و ورسلاطین آلیدا اعدا آسین ایلاب خوار و تکبتی کیم

طهمورث کیومرث آثار شجاعت دوره ناظر کیومرث زمین اکلیل قبال سلاطین دوره فریدون
بهای جگر و نثار شجاعت دوره ناجر قبال دنیای سعادت طلب دولت سلیم یقین بل کیم
آئین اجداد نثار شجاعت دوره قاچار نوروز قاچار دوره فریدون کردون تبع یاغی دوره شاه
اوکر بشیم اولی فاقان زرکار شجاعت دوره مدلت حشیمار ایچون قلیچ
زخمی هم سلیم ناصری سلیمه پرور دوره نثار شجاعت دوره نثار آماده اسباب
نشان کیمن رمکاه جگر اشه دلیری کیم قوجاق ایچون اراده شجاعت دوره
دولاو دلار سلیم دین فطره قانلو کریم کاکم هردم نشان آروی زنبک
رخ شجاعت دوره جوهر میدان ایچون اکبر دنبک حقلی هر کز بولمایان فریدون
قزل آیچک عهد دین سونا نثار شجاعت دوره تحریر شیل سنه الحق یونر
برکمه یی واسع خان ابن جوجی خان کیم اوکای قاآن زنبک قرمان هلاکو روس
ولایاق زنبک تخریبه لوای نهضت ایله حرکت غاکیر کوزدی اول ولایت زنبک
پادشاهلاری جنود نامعدود ایله استقبال ایلیوب کودی آفاق قرقین واقع
اولوب اوچ آی غایه محاربه ومقاتله دین صکره کاظفر وشکست یمادی
آخر الامر شیبان ابن جوجی خان کیم شجاعت وجلادت داموجی ایله متحقق
علیه دی اقاسی ایچون زنبک ساری سلیم هر کون اوردوسی زنبکه میدان
آلتی کیشی آلیوب زنبک آرقه سنه اوتوب آنی دین بیاده اولوب اولار وعوضه کارزار غا
قیل مست یکیرمی توبه قویوب ایدای قرزین خرام قاتلق کوشش دین یکمشت

221

تیمکور وب شاه اولی شاهزمات وامات قیلدی اول شجاعت معنی دین خان
خان منصور و مظفر اولوب ممالک ماوراء النهر و خیر تخیر عه کیم وب دوره اولاد
قطعه جهان فی الحسه اولوقت شجاعت ایله ناظر همیشه شجاع اول فی سخیب پادشاه
کیشی که ایردی بوات مبارزت ایچرا حقیر ایدیم اوزینی بزرکوار تیمور
ایکی لاچی واقعه سی اول دور دکیم حضرت اعلا صاحبقران تیمور کان ایچون
تیمک مصاف فرد مبارزت اظهاری ایله یدیقاکور کوزه کی تیغ زبان دستان جانسپار
ایله عناد اهلی تیمک رشته جان اوزه کی وسیله بولمیوب
تیمک رده وه بار یعنی ایله اول شیر بیشه هیجا تیمک ایدی توک طینت غه توان عنی
قوت شجاعت ویزدی مدد ایله بکه عنایات ازلی وتائیدات لم یزلی ایله
تیمک دست تعدی سین قطع قتیبه صمکه دین قوتولغای محیه عزت تیمک
تیمک معرکه کیری جریده معرکه سی تیمک مسکن ایله یزی عنی قتلم عزت رقم
موندق کچرر تیمور کیم چون اول هنکام دا کیم ماوراء النهر سپاهی ایله
خوارزم اوزم زم لشکر یله کلمه کات تیمک صدودی دا کیمیک نهری تیمک قراغیدا
تلاقی وقوع تاپیب کاه کاه رزار کرم واطبال نامدار بازار زم لوب مرسم قتال
وقتالین رزم وقتال غا قیام کورکوزوب دور دراز مشاهده مبارزلار آهنک میدان قتیبه
سلحشور لیق ایچون قتیبه یه لوب آشکارا لوح سترینه وکیل قوتی سپاهی
لوزر تیمور سالیب جانبه کور سر نفیر اجل یه تاپیب عمر معماری اندین خلل یه

سلطان باقی نوکرین خان آفتاب منزلی خان سپهر مرتبت جهان آفتاب
اوغول آقسارای ایقا قیلیب آتای اوغل ساری برو قیلیب بویانکلیغ بسی نوسوز غوغا
ایدی بنبرد ایلی ایچرا اعلا الایدی بحضرت اعلاخاقانی وجناب اقبال سنجقی قدوة الاقران
عمدة السلاطین مرجع الشجعای والابطال مقصد العرفای والعقال صاحب السیف والقلم
مولد العرب والعجم مقوی ملت بیضا مروج شرع غرا اباد ع والجم سپاه
شهنشاه کردون درگاه سلطان سلیمان فرصت خاقان سکندر حشمت
خدیو بهرام کین جمشید فر نوشیروان آئین شوکت شهنشاه جهان تخت خورشید تاج
همایون زاد و مبارک نشاج عدالت قوی بنیاد غازی السلطان ابن السلطان ابن السلطان
فرزند و شمع شرع مبین فرازنده رایت شیرین بحاوت رومین علیه الرحمة والغفران
کف جودی یمنی کان فیلسوفی بحلمت دلطوفی شیر بیشه کرم نهضت دولت عیسی معجز رقم
بخت عنت دارم ایچرا رستم بنبرد قیلیب حضرة العزت تاج عزی تاکرده دولت چمنی نهنگ
سروی سعادت کلشنی نهنگ تمذروی خلافت ایوانه نهنگ سریر نشینی سلطنت ایرانه
نهنگ صاحب نگینی مظفر جهان پناه سایه یزدان مطیع فرمان نهنگ آسمان اسیر ایلدانه
سکندر حشمت جمشید شوکت نوشیروان عدالت خورشید رتبت بهمن کیفر داراخیر
لشکر جهان دار معلا آستانه اصالت مآب ایدامای سنبلی نهضت بل کیر
بنبر حرب لشی نه آلامه بر نهنگ ستیز معزالدوله والدین ابوالفتح محمد حسیم بهادر خان
اقوی الله دولته بادا قبال خط سلطنته عن الاختلال اقای خان مغفور نهنگ شارلی ایله

محاربه دستمالله خاشتغال کوکزوز ایردی انی قدوه کیسه سلطانلاتای قیلیب
ایردی و اول آوان کیسه دشمن سپاهی متهیم و متراکم نواب امرای خوارزم
حلقه کردابی کبی احاطه قیلیب قصد تیغ آبدار کیسه زوق حیات لارین غرق ایچره ایدی
حضرت اعلاخاقانی کیسه هر طرفدن اوسع تیغ خونفشان و شعاع شمع جانستان ایله
محاربه اوزین عالم نوقیلیب احدی کیسه کزار نهنگ خونخوار و جودین کوه دوردی ایردی
اول سانحه هایله ای اوزاقدین ویرانقدین مشاهده ایتیب اول مبارزلار ایله کیسه
همایون دوردی ایردی مرکب نصرت فرجام عنبر خرام مرغ خوان آسا و غضنفر
هیکر نهنگ احدی و دانشه حمله بیشه کروب آوان نهنگ مبارزلار مین کوب کیسه
نهنگ دوا بی باشیر لارین تیغ خونریز ایله کیسیب مبارک ذات دولت آوفرانی خا
خاک آرتی شهر بمنه دی اول ایولان کرم تاز عقیب کرکاکلی اوزه دین
کوزانه مصداقنجه اچرا اول قهرمانلیغ قتلیب و قیلیچ ایله کیسه اخوان شیطان لینی قتلیب
هوس کیسی کوکزوب کار زار ناه آهیب مرتب کیسه دین بعضه یاره دار و قتیغه
اول اولاب تیغ کین قیلیب ضربه فرقدان شرین بولوبه یکتان جمله
کیسه کروب نهنگ احدی اسپاهین سوروب نه بولطرفه دحضرت سلطان صاحبقران
طرفه کیسه شیر ژیان و مهرسان ایکلیغ متوجه اولوب اوردو قوشون قوشون
مبارزلار کاکلم مرستقه دفت منصوره اولحضرت نهنگ جله صلابت آمیز و حمله
مهابت انکیز ایله ردی کردان اولوب نهرتب کیرانین فسنه اریولنیه سوار ایردی کار

حمایت وغایت وقوت این نگاه وین ایلکاری سوار دب شیخ حوالت سیکیم
اول قدرمان کین بحسام آمین نینک ذات مکی صفا یثمه زحمتی سیکورکاری
اولحضرت تیزدستیلیک قتلیب شیخ آبدار پسله آینک ناملی شوم سلطین
دوربن اوبرقولاغین آناغری نینک پیطرفرنه قیلیچ نینک قبضه سی پسله
بندباد سیدین قطع قیلیب بیرکاتوشروب دورورغی شاهسکا
کوکیمیه رکاه اولسون نه شه لارشیکینک داخاک درکاه اولسون نه نینک پسله
بولوغ بولوب قطع ایمه یدیکی همیشه کوتاه اولسون اول آتاد محمد رضا بیک تیکم
حالا وشیکی الیک آینک ایچیه یفتون دورور وخواجه محرم وقوتلو محمد بیک
وچاق حاضر بولوب آت چیکتی لار اولحضرت قوتلو محمد بیک نینک آتین بیسیب پسله
صرصروتی نینک محمد بیسیدین اعلای دولت ناپرکاه دیک متفرق وپریشان قیلیب
ضرب تیغ پسله کوب کیشینی کاز رادوادی بولوغ میدان برکاه بولوب احوال خلایق
اولیغورسیتی نینک یوقالیغین دیسه پسه نصرت ناه نهمیت تاپیب یاخبر کی
غلبه سیکه آتاقدور کیم اوچاریدیانه کورلوب دورور اولحضرت بعضی غلام لار
ینگ سیچی پسله میدان کارزاردین آیتی ستته قدم چیکیب مقابل بولغان
اعادینی اولتورار اولتورار اوزین دریا قیلیر غیفه تیکوروب دورور آتلغان زورقی اول فرصت
قورقیشین غافل دورور ایردی فی الفلک آشیون ناه لولی پسله آنکا کیریب بینک یوزکا
جاری قیلسه دور دینک اوزسینه تیکاناه غلبه تموج دیوک ثقلیدین کیمه غرق

بولوغا قرب تیغی اول حضرت سلح وهیبتین سوغا نشلاب وجود
رخنه نهنگ آسا بی تحاشی شنا ورلیک سیچی غلبه ایلام کورکاری
شناه نهنگ سیدا بهروز آت اوچراب اول آتی یالاب وعین رست
قیلکه واول عین دابهراولی عرق قیلیچ جانچی غافل کورورغایت
شفقت وین بذل بتار طریقه سین مرحمی تولوب آتی آنکا بهر اوزی
شناه امر نفیه قیام کورکوزدی لاجرم عنایت الهی حفظی دابوریاوین هجوم قیلیب سالم
نجات غابه حقی مستحق بهزی شهریار میدان کاب وضع بولوغلک قدر و
عالیجناب یل رستم آمین بررو کین ناولیم صف آرا وبهرام کین ناوروشر
جانی لشکر شکن قهرمان ناولاورلیق بچه اجهان پهلوان ناشجاعت قیلیب فخر
بازوسیلی بجلادت تاپیب شهرت نهروسیدین ناپهلوان رلیغ آمنی دانبه ختم ناصبارلیغ
القابی آینه ختم ناهنر کورکوزردا عدوجر بیدا ناقریب صف صف اعلی الی هر فتر بیدا
اوروشر دااریدرکرد لاورلیک ناولی بچکرا اوروشناورنهنگ نمرد وین
کچی وشت فرسای ایردی بیسکندر کبی بچکر چای ایردی نابولوب یاریزه دار اوتکا
تنگیر منکلا بتوردآت آنکا یکر نکمت اول دورکه قدورآله دانی قیلغوی بچکر اوزرا
شاه نبلی قیلسه بهر کیکاه نکر نظر ناپوشمی سار آنکا اوت سودین فتر
خدا آسرا سه کیم فی آفاق دین نه مصون ایلار آنی بلیات دین ناه اول حضرت سالم دا
اقا سی خان مغفور نینک فکر دا یمه یارغان خبرین تحقیق قیلغاندین سونک نه حضرت قیلیب

امارت زمان خلافت نشیند چه فتوحات کثیر او اتفاق سلک تحریر و رقمت
تقریر نگنجیده و لوح قطعه بوقایع که ثبت بالقوه نیامده و در سر رشته جمع
لهذا امید و رشته مستمع فی سال او عجب خانه نیکا کیم مظهر العجایب دوره
عکس خورشید دولت نیامده و کریم شاهی طلعت نوایب دوره
حضرت اعلی خانه نیک شرف نصب پیله امارت مسندی سلطنت
او رنگینه بهلوی مفاخرت او غیر و سر فرخنده القاب پیله ایالت
کینی نامدار او باب کوس دولت صدای مفاخرت نه فلک ایم شورتای
تقریر دیوانه نیک منصب نشینی تحریر ابو دانا نیک صاحب نکینی غیر قسم ذی الاسنی
صحایف لطایف مسند نیغه بولوغ زیب زین پرور کیم چون خاقان مبرور
و سلطان مغفور شهریار جنت مکان پادشاه مغفرت نشان ابو المظفر
و المنصور ابو الفتح المیتوز ار محمد بهادر خان سقی الله سراه و جعل الجنه مثواه نیک تعزیه خانای
دین نوعی فراغ حاصل بولدی بلده محروسه جوق زینه تهنا البقاء م دلسق نیک جاهیر
و شاهیری غموماً و مهیر کبیر و شفیر صاحب ته هر فاضل و مهیر شاه بیاز آنایق خانه
ملک خصوصاً امارت و ایالت امری و کیم نظام دین و دولت و نظام ملک و ملت اول امر
منوط و مربوط دور و رشته حسن فی الامر مقرون ایسی پیله مشعله افروز محفل منشورت
بولوب اتفاق نیز دین ایالت و ایاقت خلعتین حضرت خدیو کامکار و شهریار
مقدار آفتاب لوح سلطنت و آسمان خورشید مکرمت خدا و مه سلاطین عالم گزیده خواقین

226

اعظم مشتری خلافت کشوری نیک پادشاهی نه عدالت ملکی نیک کشور پناهی نه
جهانبانی مهربری او زرا جمشید شهنشه لیق سپهری او زرا خورشید تخته کیوان
مقام مهر طلعت عطارد خصلت بهرام صولت نه خدایو بهروز عیش طراز ای نه قدر دان
شاه پشتری ای نه کلیب پیرایه نه بهر دوران بخت نه دولت خورشید تاج
آسمان بخت نه شرف تسلیم نیک خورشید جبی همیشه اجتهادی دین و دولت
و غایه سامانی نیک نصرت مآلی نه سخا ایوانی نیک حاتم نوالی نه عادت بغیه
دور غلطان نه رحمت کشوری او زرا کامکهان نه عدالت دا نوشیروانی نه رای ثاقب
جلالت دا کینی نوق آنچه ارتوق نه قضا قوت قدر قدرت شهنشاه نه عمر همت علی شفقت
فلک جاه نه از لدین دا تیغه دولت سحاب نه ابد نه تیکروشکری ایلکا
واجب نه اصالت دا آنینک همیشه آبای نه کلیب عالم ایا فریدون رای
قهرمانلیغ مضماری نیک سخاوت اشعاری مدحتقرا لیغ دیاری نیک جلالت دثاری عجم
اعاظم نیک زبده سی او زبک اکابر نیک قدوه سی بهر بعثت لامع و الاسم علی رؤس الاشهاد
الایالت قهرمانی بعد المهد الملک المنان ابو المظفر و المنصور ابو الفتح و مغز الدوله و الدین حجی سبهادر خان
خلدت سلطنته و ابدت دولته نیک قامت قامتی غه لایق و سزاوار کورونوب اول امر
نیک عمت عالیه سی کیم جهانبانیغ حجی کم الملقب قیلدی ایردی تو صب بولدیکدین مکرر ا و تهنیات
کورکوزوب غایت الاعداکا رستاخیز لیغه نیک مسالمه و الحاحی حتی این قضیه مقتضای او چون قبول
قیلیب جانب مغفور نیک جاده سین پایکون سوکرا سنه نیک ایکا یوز

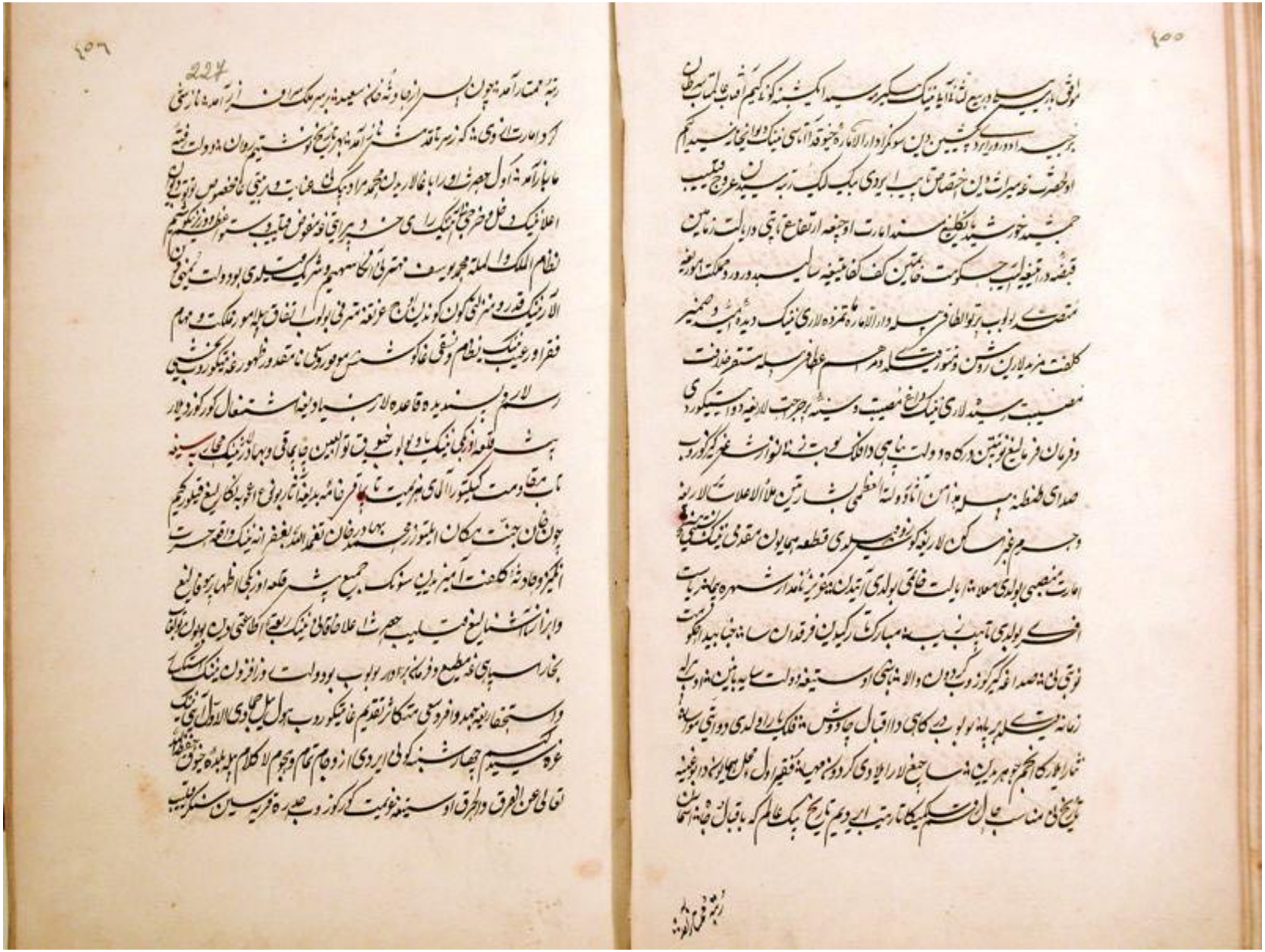

احوال واتفاقات این اوراق موضع داد قوت خبیق مضافات بنده چهاول وردی لار و بوطرف دین داغی
بحضرت اعلاحاقان نیک فرجان لازم الاذعان اسپر شجاعی امدار والطال
کیه کیه اگر شجاعت و ابطالت دار تسلم ستانش و سم زعان فی الحال
کوزیکا امار دی لار گران غیرت عار کوب تیلیب میدان مبارزت عویه شیر
غران و ببر دران تنگ چنگ فی الحال شی سور و ب تیغ تیز و سنانش خوزیز نیک فروب
تنوالی سی پیله باغی و قاحت عیار و باغی کسافت آثار لار زنیک کشیدین
بشته لار کو تاریب کوبعد نه فی اسارت قیدی عاکر فتار قیلکه لار شوی
سور و ابت لار این بارچه میدان ساری بشتاب ایلار بنجیل و نهساری
چیلیب خصم زه ایلاتیغ سنان نه کرفتان بولدر هر یان شول تنگ چنگ روان نه یاب
هر طرف دا کیسوک باشر لار نه آنینک دیکی وادی ارا تاشر لار نه
بدن لار یاتیب هر دا تو فنه اغدیک نه او کو لوب و لیکن او لوغ تاغ دیک بهادر لار نه
ایوب آنینک دیک قران نه که حیرت دا قالدی بین زعان نه چیکیب تیغ
هر ساری تاریب لغیز نه اعادینی ایلاب شیر قتیل نه بولوب خاتم غالب کامران نه
فوج لار تا پیاندی لار شاه و مان نه چون اعدای کریزپای کیه جلادر لار نینک
مهول احوال بر وندی بنده سین مشاهده قیلیب کوروب سیلیپ بدو ر و لار کیم
صمیم قلبدن تحیر لار نیه زعبد و اسیر مولی بولوب او زلارین سنگ چیلیه
کمان اچی لار مصر حاضر نوی ایسه لار و ر و باه کردی خیال قیلکه لار شیر زنکوی

228

قاشیده اعاقبت الامر طریقه کریزنی جمله منعمات دین سانا تاب تکاپی کیم
چیقیشنه کوبی دور و اریدی اوز بخت برگشته لار یه یک رویکردان بولوب تیز
طرقیغه غرعت مون کین سور و ب دور و لار قطعه نه خوشتر دور بولوب مفصل حضرت نه
بهر بیت طرقیغا قو یاق قدم نه تا پیاب دولار فتح نصرت غادست بنه طاهر
ایلاماک سبدم نه ماه مذکور نینک اون الاچی کونه کیسه کیشنه دور
ایردی سلطان صاحبقران و خاقان کردون توان ابوالمظفر والمنصور ابوالفتح
محمد سلیم بهادر خان خلد الله ایام سلطنته و رفع اعلام معدلته ابوالغازی خان
چنگزی ثانی سلیمان جنت مکان نایبتوار محمد عباد خان نورالله مرقده
سلطنت نه منصب سیدن معزول ایمتیشر دور و اریدی سرهم خسروانه
و عنایات پادشاهانه سی نه مخصوص تو توب خوازرم ارم نزم دار السلطنه خیوق نه
تیلمتو روب جانبیق تاجی پیله سفر فرازیتکه ده مذکور سلیم نینک اون
الاچی سید احمد شیخ کوبی سیادت پناه بجانب بارگاه سیدالثقلین
خلاصه خلاصه نقابت منصبین آرزنه تو توب بشجاعت مآب جلادت اکتساب ملطفای همراه
ولد و لی آتالیق کی آتالیق و یتکه ده فقیر خدا دعای الطاف پادشاهی و عنایات شاهانه
کورکوزوب میرلب لینغ منصب کرامی سی پیله سفر فرازلینغ تیکوروب دور و ایردیر
جلال الدوله والدین تو تو قمر دانیاق نه الله ظلال عاطفته علی الاوطار و الاقران نینک
بخارادین کیسه لی و حضرت اعلاحاقان نه زینک آنکه ایاقیت منصبین ی پشور و ب تکلف نه

اولاماق اوچون شکار آنکیس میسلمانی قلم عوشر تکلم فرخ
دستینت محلیسه ابو یا کتلنج ترزم میسلور کیسم چون پادشاه مغفور و
سپهر اریلتوز ارمحمد بهادرخان علیه الرحمه والغفران سینک واقعه هایله سیدا
قوقند قراداباق باشلنج پرنجه کیشی تاجیک قولینه توشوب بخارا دا اسارت قیدینه
مقید دوردوار ایدوکی حضرت اعلاخاقانا غایت مروت ونهایت شفقت دین
آلارنا قیلدیلر دین طلاق تاماچاق دولوتینه کیسلمور ماک تدبیرین ضمیر منیرلرینا تصویر ایدوب
مصمم قلیب امیر دولتمند شاه یار اتالیق باشلنج امرای عظام وکبرای دولتی
الاحترام نا کیسم هر بری فرط کیاست دوفور فرست دا فریدزمان ووحید دوران
دوردوار ایدوکلار کورنوشر عالینیه اوزه اتاب شاه ورحیم قرالار مقتضای پیله بخارا
پادشاهی امیر حیدر کا مصالحه طریقه سی پیله الچی سیاه ماک قوقند لولر قراداباق یاغی
یاره چه سیر لار پیله التماس قیلاق نی مشورت میسلکلار امراداغر یورای نی صواب وحسن
پیلیب وبارچه اتفاق قلیب اعلم العلما افضل الفضلا قاضی القضات قاضی اسماعیل ایشان
وقاضی ایشی ویس ایشان نی الچی لیک کا تعیین ایتیب عزت تمام پیله بخارا ای ارسال قیلدیلر
آلار قدم سبتحال پیله قطع منازل وطی مراحل قلیب بخارا شهری غا وارد اولوب حضرت
اعلاخاقانا زینک پیغام فرخنده فرجامین امیر حیدر زینک عرضی غا تیکورکاچ امیر کامل
دورمن لیک وغایت عاقبت اندیش لیکدین اولحضرت زینک التماسین بسمبدول
قوتوب قولقراداباق باشلنج بارچه امرانا سروهای شاهانه ونوازشات خسروانه

229

بهره مند قلیب عزت تمام واکرام مالاکلام پیله اوزه معتبر کیسه لاری دین مرا
دیکان ویوسف بیرشه لیکان انکچی سین همراه قلیب خوارزم صوبغه
ارسال قیلدیلر الاغرضیت مرکبین عزت طرفیغا سوردوشیبان المعظم پادشاه
آوالی دا کیسم اشرف اوقات وساعدات دوردرایردی دارالامارة
خوارزم ارم نرم دارالسلطنة غه داخل اولوب حضرت اعلاخاقانا زینک حضورلرینا
دین دیده عذیده لارین روشن وبهاردیدار مین خاطرفرحت زده لارین
کلشن قیلدلار قطعه نوخوشر کوندور حبیب هجران توندین نه سویه
وصل صبح فرخا کمی یاره فرح جانینی اعیاب بهرنوشر شهری هرکا یولسه
مست دیدار کمال محبت ونهایت سرور دین جمیع اهل حرم عالیم سنا
بنی آدم کوی وکوچه دشت وصحرا اطنطنة تهنیت وغلغلة مبارکباد لیغ نی
کوشة اعلای علیین ممکن لاری زینک کوشر اوراکیفه تیکورو وب نهایت سیر
سرور بکیم غایت سیر سور لارمرسم عاقیم کورکوزب دوردورلار چون ماه مذکور
زینک اون توقوزنجی کونا کیم جمعه کومیسه دوردرایردی حضرت اعلاخاقانا کمال
ووفور مروت دین اناقیت منصب عالیسی نا برادرکرامی سی امیر جهانگیر
قوقند قراداباق غه تفویض قلیب امارت شغل خطیرلرین کناره توتوب دوردور
آی زینک آوالغه میدا اولحضرت شکار اراده سی پیله رکوب قلیب اشهر فلک دن
جولانگه سالیب عازم صحرا اوره نوزدیبان بولدی بهرنچه مدت دشت سالاق وآوالماق

خلافت سریر نیابت بلوسر ... چون کیم سکندر بن فیلقوس ...
بجهان ... کیس ... ریاض جنان ... بهیب خلق عدیل ... امن امان ... نواب اطفی برادران
اعلیحضرت ... پرتو لیدن بارگاه کام مراد ... قلیچ ... دولتی دارالمقام ... دعائیه
شغل ... لارجمع وشم ... آخر بهول ... فرخنده فال ... خدیو جهان کیرنیک ... خصال
سورو ... لیغ ناکه بارد ... جهان ... اعلی ... حکم بوسون ... اول ... کیم حضرت
اعلاحضرت ... جهان ... سریر ... کیم ... اوغلی ... سونکی منصه ظهوره اجلوه کر ... لادی ...
بیک ... لفت ... عاطفت ... معاونت ... قلیچ ... بوبیوت ... سیله ... خلا
واسیم ... صداقت ... سلطان ... میر ... بیک ... حمد ... استعصوابی ... پیک ...
چون ... عنایت ... کرم ... نامتناهی ... حضرت ... پادشاه ... خورشید ... کاه ... لفت
عالمتاب ... سلطنت ... اوجی ... ارتفاع ... پرتو ... شعاع ... معدلتی ... عالمه ... نشر ... لار
اولان ... آثار ... صنو ... لتی ... تزاید ... بوب ... مسلم ... ارباب ... ترقی ... نایی ... اول ... حضرت
آبا ... لار ... دین ... محمد ... رضا ... بیک ... نیک ... مصیر ... ضلالت ... تحمیر ... مراحقه ... وجداد ... تلقب ... بوب
حضرت ... علاحاقانی ... نیک ... کمال ... دولتین ... اوزره ... موجب ... بهجت ... وزوال ... انکلاب ... غایب ... حیات
وسعت ... رای ... لیق ... دین ... دنیا ... بعضی ... مصالح ... دیور ... سیرت ... ومردم ... صورتلار ... کیم ... محتسب ... لاری
محنت ... صورتین ... کور ... کورانه ... وار ... اردی ... آلار ... نیک ... مکافه ... شامت ... غایه ... لارنیه ... فریقه ... بوب
وکفتار ... شرارت ... آثار ... وکلمات ... کثیف ... سمات ... لارنیه ... الملقب ... حضرت ... اعلاحاقانی ... نیک
رتبه ... متابعتی ... دین ... رتبه ... اطاعت ... تواجب ... امور ... سلطنت ... ومهام ... حکومت ... دادکوای

مشارکت

231

مشارکت ... قلیچ ... کوشش ... مقدوری ... مجصور ... تقدیم ... تیکوردی ... چون ... اول
مدعای ... نیک ... کلش ... حصولی ... مراد ... کلی ... حیات ... لاجرم ... نیت ... لیک ... حقوقه ... دین
وقرابت ... رعایه ... سیدین ... دیده ... خود ... بین ... بوبوت ... بکیر ... تمام ... وتعصب ... لاکلام ... سلیم
لورت ... دین ... متعرض ... تعقیب ... بوبت ... اراسینه ... کیم ... محرک ... سلسله ... فساد
وقدم ... فرسای ... بادیه ... عناد ... دور ... وار ... یردی ... لار ... باردی ... تا ... کیم ... اول ... حمایه ... شرارت ... پیشه
ینک ... معاونت ... ومطاهرتلرینه ... سیله ... اولدولت ... خداداد ... ینک ... استحقاق ... یکیم ... تمسک ... لری
دست ... تعالی ... بیت ... زهی ... نادان ... کیم ... اول ... ایدر ... تمنا ... قویا ... شر ... شمعی ... فی ... دم ... ایر
اوچورکای ... هوس ... ایدر ... خصوصت ... سیلی ... پرتو ... فلک ... قصری ... ماویران ... لینج ... کبوتر ... کای
ایرور ... آزین ... خبر ... سز ... کیم ... فعلی ... ناشیعه ... نهایت ... لار ... کستورکای ... حضرت
خدیو ... کامکار ... دشمن ... شکار ... مکارم ... اخلاق ... وفرط ... کرم ... دین ... کیم ... ذرات ... ملکی ... تقدا
جبلی ... ورقا ... رنیده ... اشیلغ ... رعایه ... سین ... عرتو ... اب ... آل ... آزره ... وادی ... ضلالت ... واول
سرکشته ... صحاری ... وقاحت ... ینک ... چهره ... ثقاوت ... رخساره ... عصیانه ... پرده ... لری ... بین
وبرقع ... تاهل ... چیکیب ... عفت ... تاب ... صدارت ... انتساب ... سلطان ... مراد
کیم ... وفور ... فراست ... افراط ... کیاست ... ذوی ... لرای ... عظام ... دین ... ممتاز ... ومستثنی ... ایردی ... لطف
آمیز ... سور ... لار ... ومشفقانه ... نصیحتلار ... محمد ... رضا ... بیک ... مینک ... ایزدین ... میاردی ... تا ... کیم ... طریق
صواب ... جاده ... مستقیمه ... دلالت ... قلیب ... بورتمه ... کیسلتورکای ... چون ... اول ... امر
حمایه ... تجه ... پرفتنان ... واجب ... الاذعان ... موجبی ... سیله ... عمل ... قلیب ... قیم ... استقبال ... سیله ... قطع

منازل وطی مراحل ایتیب بیک کورچی باشی سابق شیخه بتیب حضرت پادشاه ظل
آخر بنیک پیغام سعادت فرجام کیم مضمون همایونی موالفت و مصادقت
رسومی بنیک اهتمامی ایردی بتیکوردی و بنه نصایح مشفقانه مبذول بیورلدی
کیم خوان اطلیغه هوش نشان باغیشلادی ایردی قبح سابقه سین ایزله
ایتی چون اول پیغام نشانی و اول نصایح روایحی دین فی الجمله هوشیغه
کیلیب آتدنبی دار السلطنه جانبی عازم بولدی اما کامل جهالت و غفلت
تکبر دین اطاعت یولزین درگاه عالم پناه عتبه سیغه قوماق دین ابا و امتناع
کورکوزوب اوزر باطی غه کیم بلده خیوق غه قریب طرف شرقی دیده
باغچه حولی غه موسوم ایردی نزول استیلادی چون آنینک بو نوع عناد
و استکباری معروض رای عالم آرای بولدی جناب سلطنت مآب
غایت برودبارد و نهایت تمکین و وقار دین جریده عصیانه غه عفو رقمین
چیکیب هیچ وجه دین متعرض بولمادی بلکه آنینک برابر یدا نوازش لار
ظهوریغه اقدام کورکوزدی محمد رضا بیک بنیک عناد و مکابره سین فهم و درک
سوروب قپچاق قورغانیغه کیرمکه بنیک حالاتی و امیر روشن ضمیر قتلوقمرادلرینی
بنیک آنینک عقبنجی دین نهضت کورکوزوب ال قلعه لی محاصره قیلدی بنیک
مقالاتی ورق عرضه سی اوزره قولیغان قدم سیکار چالاک یعنی قلم
حکایت بار یغه ایلتارکاپی نه رقم دشتی نه قیلغوسی بو یرلرغه چون محمد رضا بیک

بعوت این

بعوت این کیلیب اوزی بنیک حالیب کیرمکه کیرمیوب اوزر یخوت قطار سرو صدارت دا آلاتی قوماقلری
کیم درگاه عالم پناه عتبه سیغه ایلیک مشایعزوماه دور و ریشه
امینه درگاهی دولت ابدمدت دا عتبه سیغه مصدر امن و سعادت دور
املیک اورغای مکلیم موا سخت و سودای تاج سر یغورس غه نوزینک شور
سالیب کون کون دین کوپ اراق مخالفت و معاندت اصرار یغه قیام
کورکوزدی چون بو یا کلیغ حرکت نه بوی سی یله مقصود دیدار دین مشاهده
دیب آلمادی عاقبت الامر بعضی ارزال و اوباشیرم آنینک اطرافی غا
مجتمع بولمیشر دوردایردلار آنینک همراهلیغی سیله ذوالقعده ایا آنینک
اولتی کچه سی کیم جمعه کیچه سی دوردایردی نصف اللیل آلتی آتلی بیک
قوشاتی دا غی حولیسیغه باردی شنبه کچه سی حضرت اعلا غا نه بنیک
بیک منزلوبنیک آغای محمد مراد بیک وطغای موسی بروانچی غا توتدوروب
محبوس قیلدوروب امیر کبیر یاسای الشاق قوتلوقمرادلرینی اوزی کا
مخصوص لشکر یله آنینک ایزیدین نامزد قیلیب بدوروب کیشنه توانی
محمد رضا بیک قپچاق قلعه سیغه کیریب اسیر بردی بلا نکیم درگاه جهان پناه
بنیک قدمتکذار ودولتخواهیدوردایردی وکرم صاحبقرانه آنینک حالیغه
شامل بولوب اول قلعه بنیک اهالیتی الکا تفویض قیلیب اوزی حبیب سیغه متعاقب اوزاز
بولمیشر دوردایردی ملایی سی خدای بردی بیک یله قسلغه تیکوروب بیک

باشین اوزانی سی اشیر محمد بک پسله آرال ینیک حاکمی توره مراد صوفی
ظاهر ایکسم ایچا معاونت امری ایچون اقدام کورکوزوب یولنوع مخالفت و معاندت
ظهوری ایله متوقب و مترصد دورور ایردی ارسلان قیتلدی و الیاس قیتلدیکم
معاونت و امداد اوچون لشکر میارکای و یاه مقتول ینیک اینی سی باشین
اویغور قوری نه ینیک حاکمی محمد بیاز آتالیق این مکپولاد آتالیق کیم پادشاه مغفرت
نشان ایلیوز ایچون محمد بهادر خان سینک واقعه ناپذیر سیدایجار احضرت کیم
آیریلیب دریادین عبور قتلیب اویغور ینیک قلعه سینه کیریب معاندت
بیدادانین برله ایلیمیشر دورور ایردی حضرت اعلا خاقانه ینیک سپاه نصرت
پناهی ینیک محاربه و مقاتله سینه تاب مقاومت کیلتیروب آلای یوز ینیک انکسار
و شرسالیخ لاحیله اوزین درگاه عالم پناهه عجز و تضرع قیلوب توفراق و ارسلان
جرایم قدیمه و جدیده سی مفو و یوب مرحمت خسروانه دین آتالیق لیخ ینیک منصبی
و اویغور حصاری ینیک آلتی آی ینیک رای عالم آرا ینیه مفوض و دورور ایردی
آنکا میارب دورور ایکن کیفیت حال این خبر وار قیتلدی یو مقال توسنجی
اول دورور کیم آتالیق ندکور با وجود حضرت خدیو جاه جلال ینیک فال ینیک
عنایت پادشاهانه و الطاف خسروانه سیدین مرتبه اعلا و مناصب اقصا ندن
تابیش دورور ایردی یو باکلیغ حسان و اصطناع رعایه سیدن غافت بین لیخ
کوزین بویوب اول گوزنک محمد رضا بک سوی بخت خاخ مخالفت و ابهانه موافقت

کورکوزوب

کورکوزوب عنادی و فسادی سبکی اوزه استیلان بلجه سنه و صیصنه اصراری دایکدی اول یکه
زبان و کجیت بو کیشیر دورور ایکان بوجهت دین بیک مزبور آکا حال اعلامی
اوچون قاصد میارب دورور ایکن آنی کا مجهول کون درگاه فلک اشتباهه
علام لازمین پیرا و یول آشنا سید اول قاصد غه او جواب ویکیرمیب منظر
معلا غا کیلتوروب دورور ایکن والا نی رتبه آنا سنه آنا سنکا
قتل غا یتکوروب دورور ایکن آنی نیسنه کوکل حضرت اعلا خاقانی کمال کرم و لطیفت
مقتضا سیدن محمد بیاز آتالیق کیم با وجود تعین مخالفت و تحقیق
معاندت بارگاه سپهر اساس عرفه جاقوروب بو بیت مضمونی مقتضا سی ایله
کیم بیت کرم هشه کن گادمی زاده سیه نه جان اورنی کردوحشی
بعیشد الطاف خسروانه و اعطاف پادشاهانه خصوص و شمول ایتب
خلعت کیمخا و سمندر ق با بخشش و عطای سپله و جوسر لیق کورکوزوب موب عیدانه
و افصاح شفقانه پسله اوز قلعه سینه میارب دورور تا کیم جهر کرسپله
قوتلو قمراد ایاق ینیک معاونت و امداد نیه بارگای جوان حضرت اعلا خاقانی
ینیک اشارت لازم الشرف پسله امیر دوشمیر قوتلو قمراد ایاق تبع سعادت
پسله قطع مسافت قیلیب ایاق قوری ینیک جوالیسین منصرف جانب میم ظفر فرجام اولمقین
رایات نصرت الزام قیلیب بجانب سره امری غا شتغال کورکوزوب دورور ایکن محمد بیاز
آتالیق دغی اوزیچ مخصوص عسکر پسله میارب اوردوی کیهان پوی اعلا خاقانی یولیه

هرکان سپاه منصوره وافواج قاهره برکاروار وحیط کرداراول قلعه نمنک
اطراف واجزاین احاطه قلیب بخجای نماروقتدی هربرکردار
غبار مین قلعه اهلی نمنک بشیر لارنیه نه لات تو فراتر نه یا فدوروب
بارشعاعی این محاند لارنیک خرم جمهیتینه برق بلاوروب دوروبلاره کلوله
تفنگ خدنگ بیدرنگ دین متحصلان نمنک بکیسینه بین وکار
قلیب تیمرلارقانین اول قلعه بحراکلتنه لارآشکارا ایتدی لارشوت
دلاورلر قلیب هرینه بکوله کوروماسکردارا بوجرخ یمنوشه قلیج لارام
ایوب تیرکیک قاشرشه کاندا جنلینه بنیکیکای قاچان بشیر نمنک
طاهرایوب لوک خنجره کمیسلمای تیرراک عداناه مضطرنه آغیرمحنی لارهرایان
آجیب کینمک کاعدابین ایکای میرسله نمنک نه لوایلا عداحصارا بحرا
هراسنه یوم لخسته طاطرلیشان نه قلیب بحکم باری دروازه لارنه لیب کوکلفیه
وهم تازه لارلی بچقیب حرب ایوماکا بارنه یارانه قومایه نه کبری قیسلمه قلعه لارانه
بولحالتجه اوتی بنجه کون نه بوالعداعا یاندوکون قراتون نه کمتا اول قلعه سیای
شاه والانه نه لیخنه نمنک لدی دشت پناه حضرت اعلی نه نمنک رایات
آفتاب اشراق نه قلعه صحاق جانبی حرکتنه کیرکوزماکه جهدوازوغضب تیغ ترق نوناه
محاتبه واسکین توزماکه محمد یاز اتابک ومحمد یاز ملک کال جهالت دین محمد یاملک نمنک
موافقتی اوحوالی صحاق قلعه سینه کیرمیشیدنه وفد ابوایله آجهلی قلعه بولمولی

234

نسار لیقیر وزمان نحوستان نمنک مقتضای سیله اوحضرت نمنک دار لغوفه
حیوق صوبنه حرکت قیلدی قرحاصه هنکامه آرا بوکلنیچ اجوجه لینچ قیلدیلر کم
چون محمد رضا ملک بمنک امرا محالفت واستقرار ایمکی تورتر طرفیدن سیله
طاهر بولدی حضرت صاحبقرانه نمنک دریای غضبی متموج بولوب وآتش قهری اشتعال
تاپیب بکه کورنمنک تشبثه وتیغ بیدریغ نهادن طرعاطر قلیب کرفت اسر
حصاری اوچون اطراف وجوانبنی بهرام شکوه توابچیلارایله قلیدی
وموزم درکاه سرکارلارین سپاه سفرتهیه سیغه مامور ایتی وآزجاغدکو
لشکر جمع اولوب سرانجام مهام سفرتمام تاپتی حضرت اعلی قای موسی
پروانجی نی کیم مادهٔ فساد ومجبوس زندان دوردایردی تیغ کج سان زه سیله
آخرت عقوبتکا ایتیغه میارب ذوالعقده نمزور نمنک اوسنه توقوزلانجی کونی کیم
چهارشنبه کونیدوردایردی سمندعمر حرام زین لجام عار کوب
اعلام ظفرفرجام لای حرکت کابیرکوزوب امرای عظام واعیان حشام سیله کم
هرهری سلطنت اوزه نمنک رکن اعظم ودولت سریرمانه نمنک اکبکه محرمی ایردی حوزه
باری نزم اوزه نمنک محرمی نه باری رزم میدانه نمنک ستیزه باری هیرکین
غضنفرنهاد نه باری قاصدجان اهل عناد نه باری جانستا تیغ دامنی اجل
باری خون فشان تیغ دوسهام ایل نه باری تیغ زن باری صاحب زره نه باری
دیبان حرخ تحسین وزه نه باری حرب وقتله اصاحب وقار نه باری نصرت پناه

دورباش سردار کیسم اخلاص کیش ملازم آلار دین دوردار یردی آی نینک کاکا اوغلی آی نینک
بردی وار اضحمد کیسم شجاعت وجلادت دا نصب جت آلیکان دوردار یردی آلار دا فوق
کیشی پله حضرت آلیب چاودور معانه لاری کیسم آی اوکور قیری نینک حوالی سی دا
مسکن دوردار یردی یرلاری نا کهان بیر دیک آلار نینک قصد یغه عازم اولوب دوردولار
یولله السین بی قراقلیق نینک قراولیسی توتوب اولچر قلیب ایلغار ایتی آلار اول
ایلغار دا معانه لار نینک یوزچاغلیغ توده سین اولجه آلاب مرخوب قتلیدی آلار دا
خیلی بولوا قعه دین خبر تاپیب آلار نینک بیر ازمدین قاووب یوسف بیک نینک
کنبسنه غه کیلکان دا تیوشوب اورو شیب آلدی لار ایمدت بهادرلاری شیرانه
حمله آلوب پیشرو سین قتل غه یتکوروب اوک آلتی آتین اوجه امتیاز خاصه
غالب کیلدی لار جاودور بولوا قعه دین سوکره اهر بیمت تاپیب اری اولدی بهادرلار
سالم وغانم مرخوب قتلیب درگاه معلی پناه ملازمتی شرفیغه فایز اولوب دوردولار
یه اول دوردو کیسم حضرت اعلا خاقانی حزم وحمیت بلا مرین عمر توتوب هر کجه کیشکر
نصرت اثر نینک یک وعلوایه دار السلطنین اوزبکیه قتا یادین هر منزیله نینک سرکرده
تاپشوردو ردی بوطرفیغه دا دوالحجه آیی نینک یکیرمه بشنچه چهارشنبه کچه سی اولوب
محمد جان آتالیق غه تی اول غه بر ماسر واول کا فرغت حق نا شناس خوف
نمک خوار لیق دین کوز اویوب یاریم کچه دا اوزسر کوبنیه اوت قویوب اوزکا متعلق هر نه
قچاق قلوب سینه کیریب محمد رضا بیک قوشولوب خسران ابدیغه سزاوار اولوب دوردو

محمد جان بیک کیم قاراق التی پله شهر دا دوردو محمد رضا بیک نینک اولوغ
آقاسیدور تا بوقت غه چه بارگاه معلی پناه ملازم لاری نینک
سلیکه استظامتی تاپیب اخلاص واعتقاد لوزیدین پسندیده خدمت لار
ظهور یغه اقدام کورکوزور ایردی اول دا غیر بهانه پیله تخلف کورکوزوب
اوزکا مخصوص عسکر بیله سپاه ی خلف غه قوشولوب دوردولار دوشکر
فیروزی اثر کیسم اطراف وجوانبیدین پروین دیک مجتمع بولوشیر دوردیلر
بوواقعه عظمی وبوحادثه کبری شاهد سیدین کوکولدا ریکا دهم وهراس تسلط
تاپیب یاوقیدوردی کیسم جناب لشکر یکلینی متفرق وپریشان
بولغای حضرت صاحبقرانا کوشش موفوره زالیدین آلار نینک آتشین واسینه
تسکین پزیرلیق توتلوقرار اتیاق نا بعضی بیتجای نا هموار واطبال اغراض شعار بیله
قلعه محاصره سینه تعیین اولنیب ماده غه کورنیک سیکدرمه تی سید احمد شیخ کوکا
مرخوب قتلیدی منازل متعدده قطعدین سوکره استرکا نزول قتیب سلطنت دا
آرام کزین اولدی وهمول کون اتیاق دا غیر تورا آمای اولحضرت نینک عقبی دین یتیب
درگاه معلی پناه ملازمتینه یتی قتله ایردور لازم اول جاید ین قاچاق غه کیلدوت
اندک خصم سیار دور نماول اشر دین امیک چیکلوی اهل عقل وکیفی
آزوکوب ضرر بارد وتور محمد رضا بیک نینک قچاق قدین چیقوب ضیقب نینک یه سینه
واسیر کیرتوتوقرار اتیاق خوازرم ارمنزیم دار السلطنه خیوقدین چیقیب نینک یه سینه

یعنی مجاربات و معارکات تیم اول شناد اظهور ندیتی الاردینک ذکری
چون محمد رضا بیک کیم بت تین پری تخصص بولوب تنکنای محاصره دا
قالیشیر اردی کردی کیم عساکر نصرت مآثر اطراف جوانب دین رخت
اقامت کوتاریب اجهت کورکوزدی اظهار ریاست تیلیب بکبر قام و غرور لا
کلام پیلیاه مذبور ینیک سیکرمرتی سید انجشنه کوتا قچاق حصار بدن
چقیب غلبه قام پیله کورلان تورغانین لشکاه تیلدی محمد نیاز
بیک و محمد نیاز اتالیغ اولیغور قلعه سی ینیک محافظتی نه میارد و بر هفته ارا سیدا
یوقاریسی آخذ با باعلیه ارجه وآتش فی یومر لیغه چه اولتورغان اوزبک یاد و
بولوب یارچه محمد رضا بیک کا مطیع و فرمان بردار بولدی لار و بر طرف دین نشنه
وف و فوا بحی ستیلا تا یب فقیر و عاجز یا ارا سیدن اینیست و ریا کاب
تخصی اقامت رخنین کوتاردی مشنوی هرساری توزغالیب افراح فاد
بولدی رحمت اولیای راح فروغ ظلمه دست تطاول اوزاتیب فقرا
عالینی عالیغه قاتیب کوپالیب شورش غوغا هرکون نه چقیب لن کوک کا
علاوه هرکون شنا دلیغدین اثری قالادی بیچه جمعیت دین خبری قالادی
بیچه حضرت اعلا خاقانی بو واقعه دین اطلاع تاپب معاند لارینیک
مدافعه و مقابله سینه هرکیم توتو قمراق ایناق قوشجای نامدار و سپاه
کینه کوزارسیلانمزو قیلدی ایناق حسب لفرمان فوالحجه ایا ینیک

اوا اخر ندا

237

اوا اخر ندا لشکر کبیر سپاه آتلانیب بهضت علیین حرکت غه کیرکوزوب کاتا
قلعه سین مخیم خیام ظفر فرجام و عساکر نصرت التزام قیلدی
هرکون سپاه نصرت پناه پیله آتلانیب کاهی کورلان اوستیکا بلغار و
قیلیب معاند لارسپله اظهار محاربه قیلورا ردی و کاهی اولیغور طرفینه هضت
کورکوزوب تمرد لارسپله میدانی معامله فی آرا ستدا ایتارا ردی هر
کون ایکی طرفدین مبارز لارینیک صرصر حمله تا سپله خصوصتا فی اشتعال
تاپیب معاند لاتوردین قیزو دورا ردی هرلحظه طرفین مقهور لاری قاتولین
میدان کارزار لالله زار بیاتین آشکار تیلیب و یان اجل طوال امل
خندان و دیده جهان مقتول لار حالینه کریان بولورا ردی شنوی
فی کوز لارغا و یغوکیچه رهم اولوب تا کوکول لارکا فی کوندوز آرام اولوب
بولوب ایش توان کون سوا شش تلاش نه بدن لار بولوب هرطرف
لاشلار شه نه پر یا لیغه بولدی فقیر حیران هرکون نه پر یان شکستی دین
اولدی اثر شه او توب بو یله حالات ارا مدتی شه پری پریکا تا جادی قوتا
حضرت اعلی خاقانی ینیک جلوس سعادت مانوسی ینیک ایکنجی سیلی
نینیک وقایع عجیبه و سوانح غریبه سیرینیک ذکری خامه بدیعه انشا بولوغ عجوبه
غالیغ قیلورکم چون هرکیم پریکا نه اهل آفاق قوتو قمراد ایناق کات
تورغانین معسکر تیلیب معاند لارغه شیرانه حمله لارسپله غلبه قیلیب ینیک

کیلستور را برابر دی بوا شاه و اسنه مینک اکبی بوز بیکه دا کبی اخرم بحرام
ایلی مینک اوزنجی کوئی کیم بخشنبه ایردی اعدای دولت مینک معاملت
ومدد کار یعنی اوچون بخارا امرا سینیم توره خواجه و نیاز بیک و اوخواه
لشکر عظیم و سپاه بیمیم بیله کیلیب بو یاوین عبور ایتی بوواقعه دین تونگ
پیش آر تیوخلقی هیم عرکر ایکه آغار قیلیب شاه ایسته ایشیلار ظهور دیه بیکلر
و محمد رضا بیک داغی بوجاوه دین مستظهر و قوی دل بولوب غلبه تمام بیله
کورلان دین حرکت کورکوزوب قتلغ تمر کرات قی لشکر گاه اچی و معاف
لار و دین ایش محمد بیک شیر نایب بوز آلمغ بیله کیلیب پیش آر تیوبا عانیه کیردی
و بارچه پیش آر تیوا وزبکی آلار ده میشوار چیقیب باغ و قرغان لار بردور بولدی
و نه کور آی مینک اون آلتی سیدا چهار شنبه کونی محمد نیاز بیک ایم
محمد رضا بیک مینک اون آلتی اقا سیدور کروه انبوه بیله کیلیب خیوق
طرفین چاپیب کلین باغ موضعر داغی رباطی نه نزول قیلدی جمعه کونی
ظهیر الدوله والدین محمد نظر بیک با شلیغ بارچه خیوق همراهی لشکر عظیم بیله مینک
اوستیکا باردی آلار شنبه کچه سی محمد نیاز بیک آلار ده قالیب معاودت کیلستورا
آلمای هر زمیت آتی همول کون محمد رضا بیک هم خیوق قصد یغه آتلانیب
درغان نده دویغه کیلیب اجای مینک قاچیغا نین ایشیتیب فراری بولدی
یکشنبه کونی بخارا لشکریکا هم خوف و هراس مستولی بولوب غلبه تمام بیله استیصال

238

یارغان جهر یک ق ناور ان منهی او سیته کلیه خلایق بات سپیار و مقاتلات شمار
ظهور غه تنگ روی اعدای دولت قاهره مشهور دستا صل و تلار و صفدر آق تنگ
او امید اوزر فتی تنگ سی یولاکی محمد رضا بیک تنگ یعنی کنی سی و حسن بای قان قان
توتوب ایل اولوب دور ور لاره یومر خلقی تورده مراد صوفی تنگ کیشیلاری ایله
جان محمد صوفی تشلیغ کوب کیشی سین توتوب مطیع و فرمان بردار اولوب لاره یولوب قلعه دین
سوکرا کورلان عسکری اوچ مرتبه وزیر اوستیکا یاریب محاربه قیلوبلی
سونکغی یارغان دا سپاه نصرت پناه دین شکست فاحش تاپیب مهزوم
ماوه کوز تنگ او سطر دا سه شبنه کونی همیر دا شفیر قوتوقمراد اتاق رفع الله اعلام دولته
لشکر ظفر اثر ایله او یغور اوستیکا نهضت کورکوز ب عبد اللطیف دا روغه تنگ
ره طی جوانی سی دا او یغور سپاهی ایله قلع محاربه دا قع اولوب دور ور دا اول اوردا
لشکر نصرت اثر دین طغای مراد اتالیق ابن همیر دا اتالیق کیم شیر غزان تاشلیغ
معاونه دا غا ایله یکروب تیغ ترنجم ایله اوزرغا تلیغ قیلوب لار اردی ناگاه دشمن
محاذ اتدین هر اوق تنگ یب دا ره سهادت غه مشرف اولوب دور ور دا اتالیق دین
بخشیم او یک له یکبولوب اتالیق با شلیغ معتبر کیم لار دین بیرسی دین آلی کیشی
قتلغه میب کوب کیشی خونخوار اولوب لوا واقعه شاه و سپاه دین سوکرا اعدا
چهر کی سپاه ظفر پناه دین روکردانس اولوب جان خوله ایله قلعه غه کیریب متحصن
بولوب لار دا محاذ دا غی نصرت دا جتال ایله ره میب سنکر ماونغه نزول اجلال قیلدیلر

محمد رضا بیک تنگ

239

محمد رضا بیک تنگ مکروحیله یولی دین مصالحه تهیب درگاه سپهر
اشتباه غه لار نیته میتاکه وجنال فاشته دین سپه اتباعی ایله قلعه دین
عدم ملکی تنگ تسخیر نغه غیرت ایتاکی چون محمد رضا بیک دولت مدید و عیشه
جنگ و جدال محاربه و قتال امر سرغه جهد تمام و سعی لا کلام ایله اشتغال
کورکوزوب دور ور اما دست تمنای مراد دا میسر نیته میتادی و کلشن ارادتی سپیدا
مقصود تنگ کلی حیله سازی و لاجرم اعوان و انصاری ایله مهیا نه مشورت و مصلحت
قیلکلیکیم محاربه و مقاتله طریقیدا موبخه دست پا اوردوق کشت لیس
کار میسر بولمادی ایمدی کیراک دور ور کیم مصالحه امرین آرا نده سالیب ظاهرا
مخالفت ترکین توتوب دوستلیغ و محبت لیغ طریقیدین سپه اوزمیز نه دار السلطنه
تنگ پای تخت نیته میتکروب اول میردا نیروی بارزدی حمیت ایله تیغ خیز
نیام جهودت دین چیکیب دشمن قانیدین سیراب قیلیق تاکیم برحرکت ایله ملک
تسخیر میسر و مقصود شاهی جلوه کر اولمای کمال حمایت دین بارچه یورتلار دا
متفق الکلمه اولوب عبد الله آسمان مرتبه ملازم لار نیه پیغام سپاری لار کیم حضرت
پادشاه جمشید جاه نورشید کلاه مکرمت پناه ملجا و ملاذ سپاه
دام دولته کرم ذاتی و عاطفت جبلتی مقتضای سپه یوادی ضلالت شعار
و بو صحرای فی الفت آواره لاری تنگ عصیان پیکران و نقصان بی پایان نیته
عفو و اغماض پرده سین چیکیب محمد مراد بیک نی کیشیلیم زندان او بار دور دیر

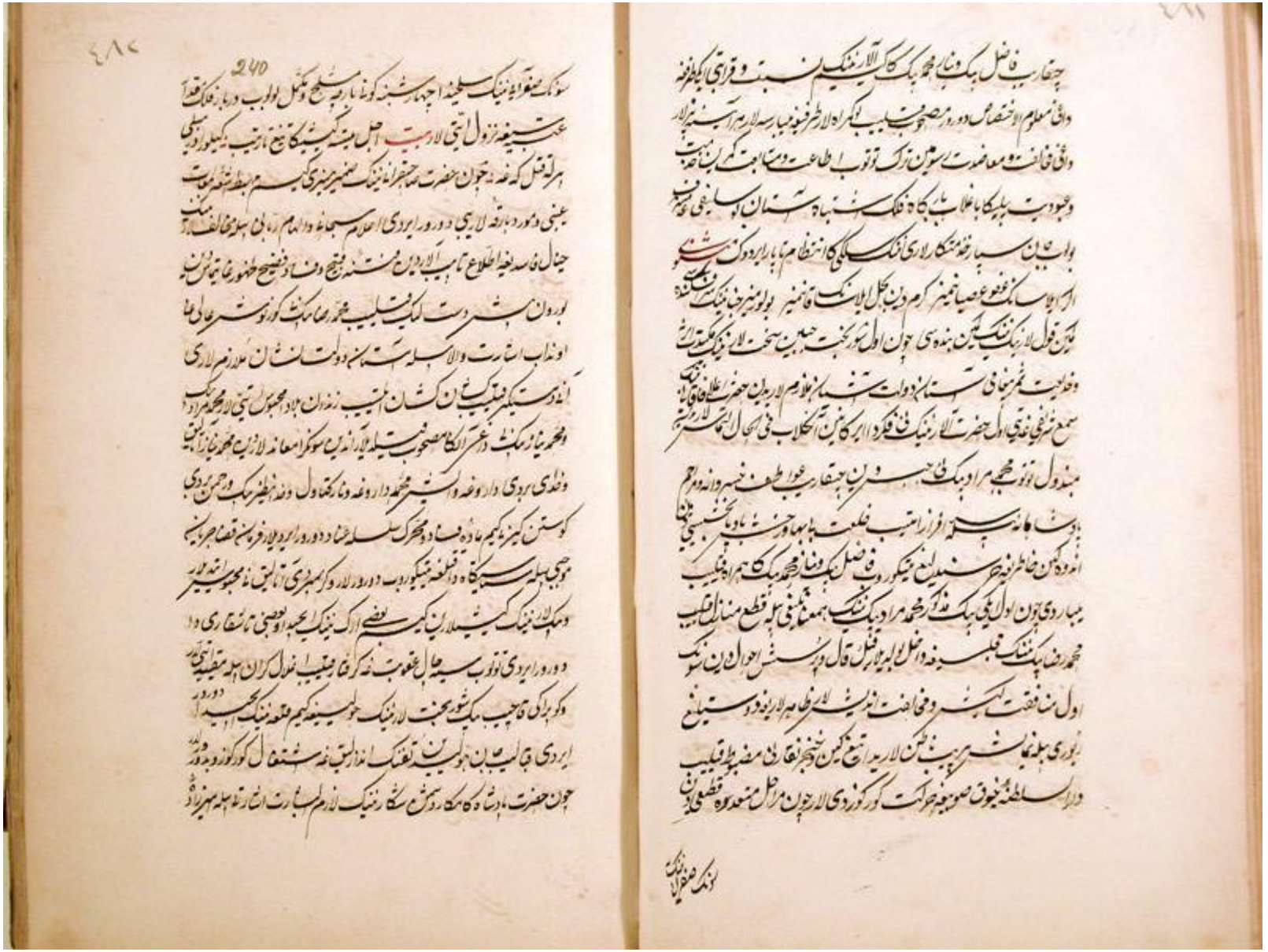

کوهی دور و راه بردی کیم خوانند رم و راه سلطنه خیوق دین آقایی پیاده موفوره
و افواج منصوره بسیله قطع منازل و طی مراحل قشلیب خواجه علی قلعه سیفه نزول
اجلال میسلدی آلار آمد ایکی کون عشرت و کامرانی بیله توقف کورکوزوب
شبخون آیه ینک آولی دا کیشینه کونه خواجه ایاه دین رهیت افراز نقشت لوب
دریای آمویه ینک قیر عبره آقار کیجوبنه توشوب دور و راه اول موضع دا
پیش الی کون سنگار انداز لینع بیله متوقف لوب بر کیشینه کونه دیه دین عبور
قشلیب یارق موضعی نا نزول اجلال کورکوزوب دور و راه اول موضع بر اداکه آیاق
قوقو قمر اوایاق قیصر غا و بعضی سپاه دار غا پیشور کمیسیله قوشوب اوزی
سپاه نصرت پناه بیله آلوب ایشیم یارغان نهری ینک قیاسینه توشوب
اطراف و جوانب دا غر قراقیاق ینک رکوتیغه کیشی لوب اوریوب رکات آیاق لوب خبه
اول موضع دا کوب بت تکت واقع لوب بر مضان مبارک آیه ینک اکیچر کونه یکم
کیشینه کونه دور و راه بردی اول موضع دین نهضت کورکوزوب آق یایلیغ موضعی نا
نزول اجلال لوبوریوب دور و راه آمد ینه لشکر یتیمات اثر بیله حرکت کورکوزوب
کوچ کوچ قطع مسافت لیب بوریچر سرکریغه توشدی اول موضع دین یکنچی کیچ لاسیله دین
ملیح و مکمل لوب آمد ینه چرکطا اوستی بیله اطلاع قشلیب بلدی نا کهنه و قضای
آسنا یکلغ یا یکه دریا کناری دا غر قراقلپاقیه ینک آوولینه چیاوول اوردی بیات سیر
کیمیلی قلعه سیکه وب غایت سیر وال و موسی اوله قشلیب معاودت کورکوزوب دور و راه

242

منازل موفوره و مراحل محدوده دی قطع ایتیب نه کورای ینک آوا خری واشیه کونه
آستان دولت ستیان طلاری غه یتیب عنایت پادشاه نه مراحم
خسروانه بیله ممتاز و افتخار ارزوله دوق حضرت معانیه عراق ینک
کوکلی شاهبازین شکار هوا سیله پرواز ایکان وارادت یکرانی شکار
غرضی فارق نا فرصت سلطانی و قوت سلطانی بیله شکار خیلی غا قران سلطانی
دولجوی تیب بیله ارال سرحد لاری کوکلین شکاری وارادت
قلم شاهبازی آچیب شوق نه قشلیب سوز بوسیله آهنگ شوق نه ورق
صید کاهی دولی خیاره مونیکدیک قبار صید معنی شکار نه یتیم اول ایل حضرت
پادشاه فضل الله و شهنشاه دین پناه افضل سلاطین عالمیکان اعدل
خواقین کردون توان سایه خدا یکه تاج فیروزه بخت نه فرازنده اعتبار و اورنگ
نجابت سپهر مدار روشن و بیشتر نه خلافت سریر یداوار امنیشر نه جلالت و
رستم کیی صفت کین نه سخی و تور حاتم کیی اورنگین نه شهنشاه نه ارتنگ
شهنشاهی اعظم نه عدالت رموزی ینک آگاهی اعظم نه فلک قدر ارفلک رای آیینک
کواکب دین افروز سپهری ینک خلیفه الزمن المؤید بتایید الملک المتعال
عضد الدوله و الدین ابوالفتح محمد بهادر خلد الله تعالی ملکه و سلطانه و الطاف
علی العالمین بر دوام جاودانه طمطراق سلطنت و مصالح مملکت آیینه دارین
آیینه ضاطر نه کیم مظهر فیوضات آلهی و مهبط فتوحات نامتناهی

دور و ایردی دولت که دوری میتواد دل کدورت فضی غه شکار تقاضا سین
جشنم آتی نظم اوروب کاه کاه ایلاغرم شکار غه مداوم ایتمایم
طرح قرار غه کوملوکنک اولار شکار ایلاماک قیلدور قبض دایم قرار
ایلاماک بوال جهتدین یول سیاحتینک سایجامراوجون متعرب درگاه
سلطنت مجرم اسرار خلافت مرتبه افضلا محمد رضا قوشبیکی
ویرمحمد دیوان بیکی دولتشنظراولوب اینک مقرر بولوب دور و ایردی
بنه صاحب نوکت ایلاروی اعتقاد بکلار و مهر مندیر شکار ایلار
و تمهور جاگر و ندیم ایلار کاه و بنه مهر شیکاکیم اولحضرت نینک موکب همایونیه ملحق بولوب دور
اغاغات فرزندان و احسانات بی پایان سلسله مهر فرزانه لیق میکلرو بدولت
و محمد قاسم الامرا و زبده الکبرا مرجع الغربا و مرتبه الفقرا آنیسیرقو تولوغ مرحمت ایتیاق مدلندی
جلاله نه شهرداماد سلیب قوروب وزیر عظم دستور مکرم نظام الملک
و تمهمحمد یوسف منشی و محمد آقا و محمد اراباب و اسکندر اراباب و یعقوب آقا نه اینک
غه منتسبه تعیین قیلدیلر و سیاحت و نقاب تسکاه سیدیوسف خواجه
ابنی سی یعقوب سیده خواجه و تولوغ محمد ایتاق ینک او غلی محمد هاشم بیک کیم همایونی دور
ایردیلر اوز مخصوص نوکلاری سلسله جلیله بولدیلر ینک حفظ نظر غه مقرر ایتدی
و شوال المعظم نینک یکیرمه شنجی سیدآدینه کونکیم آفتاب عالمتاب حمل بیتنه
دور و ایردی بیت زمانه خوب اردی سعادت ولیکن کمیاب عاشقه وقت نکوست

هوا خوش

243

هوا خوش ایردی سحر اعشرت افزا کوکول اولدیل مسیده تماشا غازجمعه
آوا سیدینه سوکرا شکار ینیک ارادی سی هلیه مبارک آتلنیب رکاب سعادته
قویوب یکران عزیمت غه رکوب فیلدی نظم آتا آستیده اچوب والده
اوزی خورشید علم آرا دیکب فرقدین تا قدم کیریب ارا اوروشاغوطه
بحر کوهر الوه باشی اوستیده اختر اجرا یاسایه فکنخوک همایون اوکرو رکا
جلوداهر سارا بخت و دولت ایکی جلودار ی ایستیه اخوستر مقدوم
شاطر لارنه تیز رو لیک فرسنده ماهر لار نه هر هری هلیه آتوبا شر و یکنک
زنگیدین فهم اولوب بسی اینک حبکیب ایدیانچه میراخوره هر هری هر جنیب
پر زور نه پای هیات اچوچ توس وش سرعت اچرا اچهنده سرکش
سالینیب استینه مرضع زینه آمذ زینه پوشر لاری تمینه هم
رکاب همدولار کیلیب همستای کدرکاب کیلیب بویوبنه عباسیر کاب
قوشر ماقاردالوغ سیاکردار نه ماریه چالاک چرغ ماله کیمی بلکه شتابی نکنه
شمالی کبی بعضی الکیده آتیر ار سرشهباز نه دیو جیکا لاهم ملک پرواز بعضی الکیده
سیکون تولغون آوا آلوردا اوچوب خوک کبی ثبوت بعضی الکیده سیدینه
شونقاره لشکر طایر آلکا میشکار بعضی الکیده تجربی چالاک ایلاماک تجربی
هلاک نه بعضی سیده آتیالکوی پر زور نه تماما ر آذیر ایلاسن و حوشر طیور
بعضی دالاچین قوی چنگال نه اوروب غنقا غا چنگ صعوده سال نه بویده قوشر لاری

جه غایت بوق ۔ بیت لارنیه واغی نهایت بوق ۔ بولکوردک ایت لاری ساهای نژاده ۔
بویه وا بادلی هر یب بیاده ۔ بارچه سی شیر یکلیغ آهو گیر خ لیک شیر ایب ۔ بارچه سی نخجیر خ بارچه
زنگ بولمیندا قلاوذ زیر جول لاری واشاره سیز بولوب ۔ هم ازیدین غیب ارادو
راهه امرای عظام عالیجاه ۔ بارچه عبید حضرت شاهی ۔ بارچه ارکان دولت شاهی ۔
قورغالیب داغ لر شکر جرار دشا یلاکیسم موج لجه رفتار ۔ تیغ زن لارشاره سیز آماده
کیمکان اهه اهتی فی میدان واناوز توهان صفدر و نبرد آزار ۔ رستم کرشمه سفندیاسا
موتاغ دبه ۔ تمام وکوکبه ۔ مالاکلام سپهدار السلطنه خیوقدین چیقب سهم مرکب دولت پسله
یرلطرغ نقشر اوردی وکردموکب شوکت پسله کوک دیه سینه توتا تیکور وب دوردم
وآزفرصت داغ چاغی کیمکوزم شعله سیله توان شسته ۔ چراغان بوق بوق کیم
آسمانه کوزلاری بوکوکبه تماشای داچیران دورورایردی اوکیچ بلده محفوظه سین کیمراول
حضرت بزنگ اوزمعمار حکیم بزنگ تجویه عمارت پسله معمورهای فرنگ بزنگ شاهی تازه سی پسله
محصور اوروراید بهار وخوش پسله عبرت فزدوسر بسیم ونسیم نزولی پسله چمنستان
تزمین قیلدی وبایری خذمتکارلاردین سلیمقلیخ بای بزنگ دولخانه سین کیم خاص
اجتمال وموضع بارگاه جلال بزنگ پسله اوزاقوانیدین ممتاز وابهای زمانه دین سرافراز
قیلدی وبای مثالیه پسله عموم محمدهای کیم بلده مذکوره بزنگ حکومتی آلاز متعلق دورر
ضبط اسبابه دوی تربیتی خذمت کرلیم همت پلیکاه دوپسر بایکلیغ لرنت
باغوب آذاق جواهر خانه سیله دیارکیسم عقل میزانیه سینه مس شکوه آنیکه کیب

قلعه ۱۱ بلاندی آمین ۔ که بولدی کوچه لار فردوس تزمین ۔ همول تونی دیب شمع
شب افروز ۔ چراغان اول صفت کیم شام نوروز ۔ تو روب اول میزان لارخسرو انه ۔
صیافت کیم دیب تحسین زمانه ۔ بایب شاه ۔ دعاگویان آسمانه ۔ چیکیب تورلوکلعام
الوان الوان ۔ مهیا میوه قندلات پرلهه ۔ باری پرورده یوز لذت ۔ بترلو بنگنج
کچه دین تاچاشت ۔ هردم یطبق قوماق کوتارماک بولادی کم ۔ چوعل شرب دین
بتی فرغت ۔ سرسر منقطع بولدی صیافت ۔ کیستورلار شهنشه نه سروپا
که التونسز ۔ بیتو تو لیشر ایردی کویا ۔ کیستورلار ساهر قفارت ۔
چاپارلر اطرفه یک پهیاپی ۔ چیقارهردم داییرلیق آسمان غه توشار
هم آسمانه دین بومکانغه ۔ عنانه داچلوداری سبکروه ۔ آنیک هرطلقه
کوشی ۔ نوبه چوپیشکدمت آنه اول ایکی نادره ۔ باشینه ساچتی لارتورلوک
جواهر ۔ آلارغه لطف ایتیب شاه یکانه ۔ مسافت قطع غه بولدی روانه ۔ تیول دا
سیاه تاب ولایت انتساب اختر برج طراقیت کوهر درج حقیقت شیخ الشایخ
عالم مرشد العوارف بنی آدم حضرت ایشان هرمرخواجه ۔ مدامه ظلال ارشاده
مفارق است لکین کیم اوشیخ لری حضرت سلطانس الاتقیا قطب الاولیا
عالم ربانی وعامل صمدانی مولانا میاز خواجه آخوند باباروحمه الله علیه زنگ جوار شریف لارینی
مجاور دورورایردیلر آلارزنگ زیارتینه مشرف بولوب جواهر مواعظ وزواهر نصایح
بیله صدف استماعین کرامایه یکه ومایه مند لیغ لارینه ۔ فورت هر یب دعای

خیریت انتهای اجابت آ را الا رمین بعده سنه بولدی قطعه جهان خلایقی غ
حاصلا پادشاه لارغه جهان خوانی دین کوه دعا دور خوب اگر ذعالب اهل
یقین دین اتیسه ورود شک آندا یوقدر ایرور جاندین اول عامر غوب
دعادین ارردی تیوشدی یکیت قارلیق غه هم آندین اولدی قارلارغه
ایجلوی قلوب دعادین ایتی شهنشاه لارجلوس سریر هم آندین ایتی جهان
گیر یک آتیغه رکوب و آندین آتلانیب آمودریاسی تینک قیرغه تو شدی
واول بیرداپرکیسه زرلیرلرنی لارمیندورکان آت وکیدورکان خلعت
امارت پناه صدارت دستگاه امیر روشن ضمیر شاه نوازلیق غه
شفقت قیلدی وورباوین کچکاک کامیل کورکوزدی شعر عجب بحر زخار
ایدی لطم زن جنون ایچره یا نقیض لی کف فکن سولی وورغه وب
کوزکیسی تلاطم اوروب بحر اخضر کبی یا ساحل نقش شعر بحیر ارباغ لاری هم
آغوش کرا تجلعاغ لاری بوبحر اوزره یوزینک سفاین یوروب بارچه
نوع کشتی سیفه طعن اوروب چیکیب هر بری مینکدین آرتوق سپاه
قیلیب غه لارکوجیدین شاه قیرافغه آلارنی کمینگودی لارغه سالب
ایکی اوکارکالی سوردی لارغه چراب بولجب زورغه تیززوغه ایدی هیاهو
ایکیسم ماه نوغه تینیب شاه اعیان حضرت پله اوتوب بحردین بخت واقبال
نزول ایتی اول کیرشاه سپاه توتوب اردی لارخیمه بارگاه اول کچه زمان

245

واجب الاذعان صدر آرایی کیستم معاودت تینغه بخچه موکب اعلی مطبخ خانه
اجب تینیر شیلاغه دین بعده مند بولسون واقشه مجاوز آلدیکا لطبخ خیلان
وهول کیچه سیادت پناه وقایت دستگاه فضایلماب کمالات نسبت
مخدوم الدوله والدین سید یوسف خواجه تقیب غه بیرقبضه طلا انعام
بولدی وتاکه آتغاندین سونک حضرت قدوة المحققین وزبدة الموفقین
شیخ الشیوخ عالم شیخ عباس ولی قدس سره العزیز کیم کمنه کاتب آسود
اردی لار آلارنی زیارت تقلیب مجاور لارین نذورات واقشه وانعامات
منکار تربله سرشار بادهٔ سرور ایتی وباد پای بادیه پیما غه رکب بولوب غزلان
عاطفتین شکار انداز لیق غه معطوف قیلدی واول قلعه مذکوره تینک
نواحی جانبی دا کیم بعائیت سیع پیرو دور قوش سالاق وآو آولاماق
تماشا سیغه اشتغال کورکوزدی مشتهی اول ناحیت ایچرا ایرو بهربان
هر نوع شکار دین قراوان تلجا ناولوب باری چرنده پچنده بورداغان
پرنده حرکوش لار آندا چابک تیز همر بوته توبادین ایلیان خیز جیران ایلیک
خیز اوردا روا چالاک ساحیب کوزیکخیال سنسک فاکه فراج لاری
اوچوب هوا غه ایل کوزینی باقمو توب سماغه خوشتر تک مذ ولار احیب تر
طاووس غه هیبات ایچرا همر آولار بارین آتیم تفصیل بارودور بو
سوز ایچرا وهم تطویل القصه شه خجسته کوهر تارتیب یلیکا بهادر

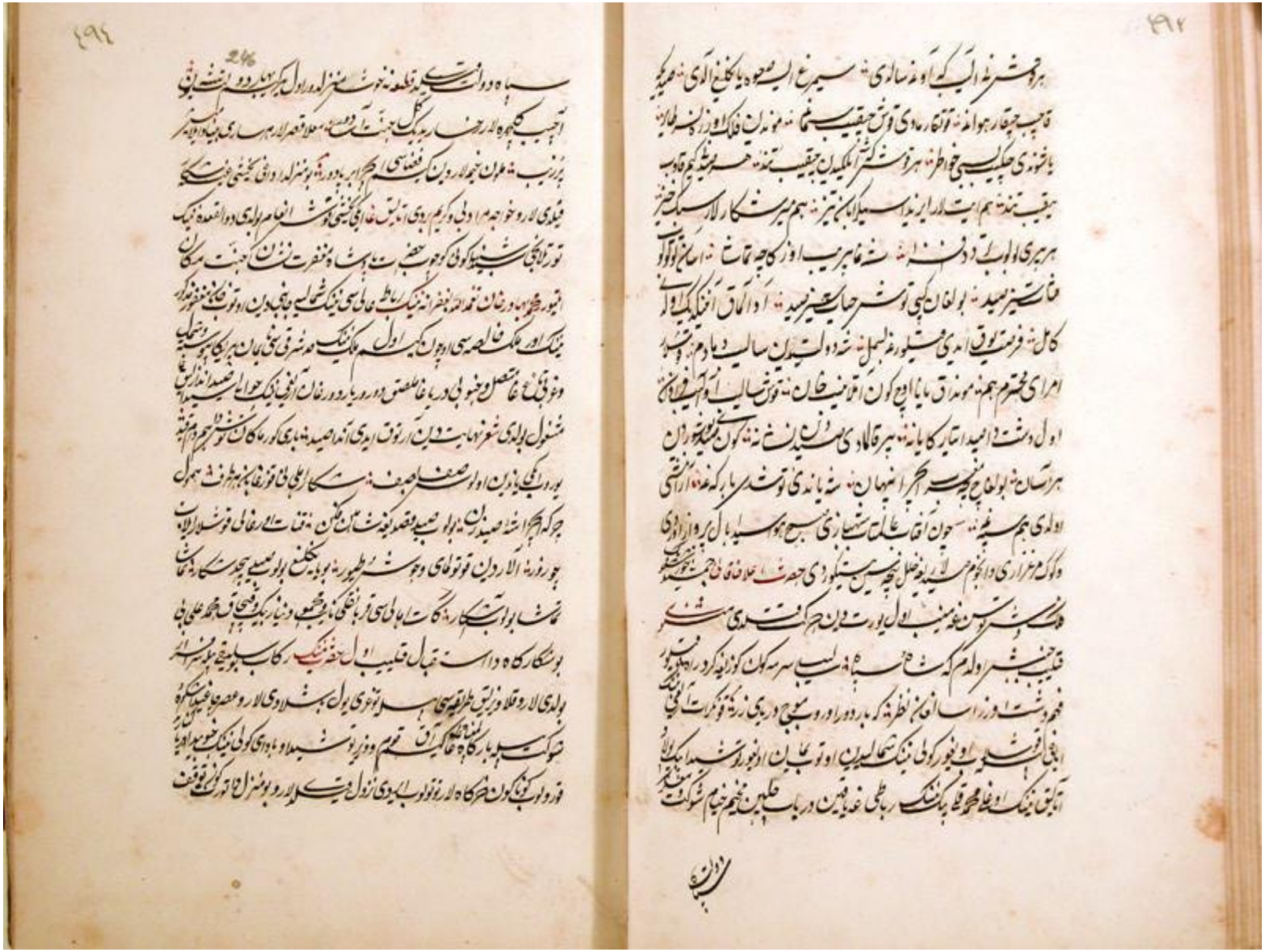

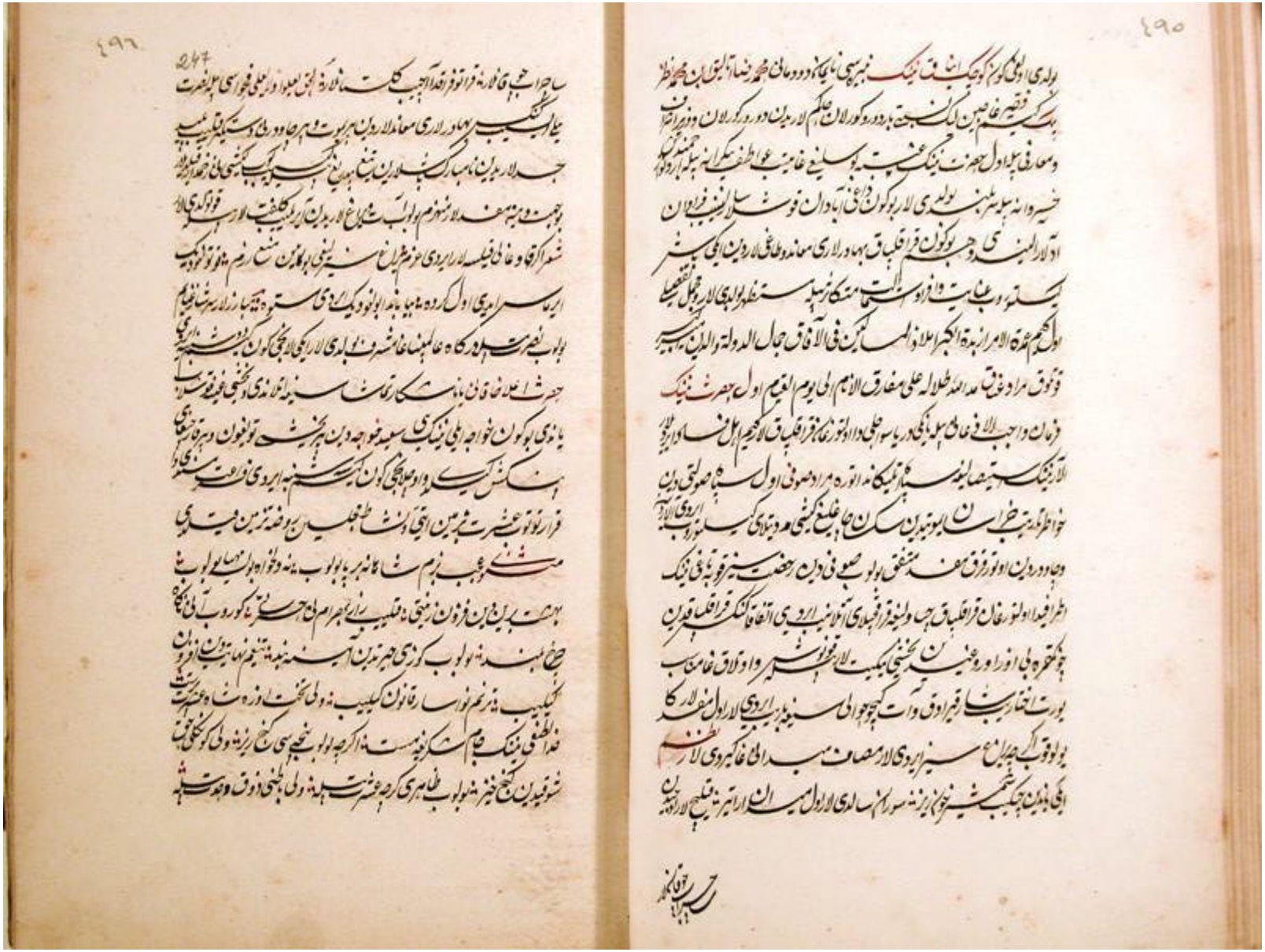

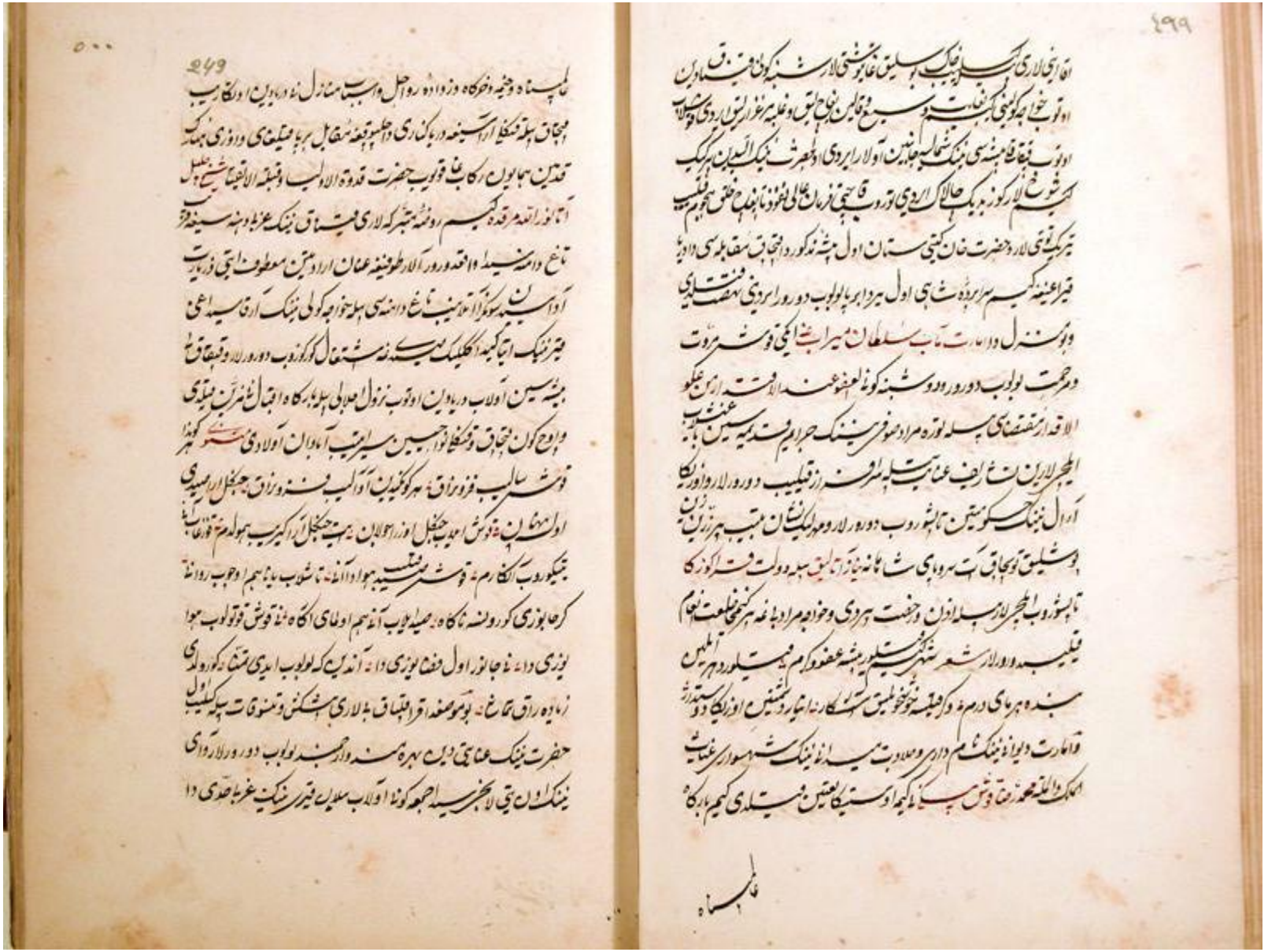

سوگند ریخته نوشدی لاره ایرنگ که تو اوب سوگاتی گاه یکه خواصه ایلی تینگ ار ایلی تینگ شاه
وتشلاب توشی لاری اول گچه سعید ای بشلیغ خواجه ایلی تینگ ایلتیش لار ایلی کیم اول
حضرت تینگ ستقبالیغه جهتیب رکاب بوسلیغ غایت ایلار دولار
طلعت غایت ایله سرفراز قیلدی بو موضع دا بر هفته متوقف بولوب خواجه ایلی اولوس
سین سنگار کاه شاهبازا قبال قیلوب مشک طرفه نه جهد ورور
اول اسره کیسنک همت ارباب کرم بر له تینگ بیطهر دا بر نقطه بو لاری بیان
نهجیت کشور هند وستان یعنی اگر قلیه نظر لوپ تک قطع اینا آلماس اغر
باریب شک مزرعه لار آندا تو شوب دشت دشت نه بار چه سزاوار اولوب
ایلار کا گشت نه بیشه لاری واقع اولوب بر قاچا یان نه طعنه زن بیشه مازندران
بیشه ارا بر یاچی کیم بولوب نه سایسی یر تنگ کره سی نه تو توب نه شاخ خلاری
سد روه بوند اولوب نه ریشه او کوز تو کلار ایغه بند اولوب نه جنگلا آینک بولوب
آمدن هجوم نه کیم کیرآلماس آرا سینه سموم نه بر تیکان نه مخجر خونریز اولوب نه مانع
اهل قصدی اوچون تیز اولوب نه کو للار آلکاه غایت اندازه سیز نه کور و نوبان
ایلاکه حضر تینگیز نه طاهر تیب موج لار ایسکاج شمال نه اهل عضب چه بهه سیدا
مثال نه آندا قی بیشه لار کوکار یب نیزه وار نه ایلاکه قالین بسه نیزه واتر اهل
آرال غول بیابان کیمی نه غول بیابان ویرحوان کیمی نه مسکن تیب بولیدیابان
آرا ایسه تیلیب غار یغیلان آرا نه نه کیشیلیک شخصی نه همراه اولوب نه

نه ادب ورسم دنیا کاه ادب

250

نه ادب ورسم دین آکاه اولوب نه بیشه لاری پر له قاچا یان نه آرا نه کرچه مضر جانور
ایردی تولا نه لکین بیاض سیز اولوب آسکار نه هر صفت دلنک دیمیدوسکار نه
یتر غاولی چون کره اوچوب جساری نه کوک تو توب مثل بلغه لشکری نه بر اوزیدا
داعی عدد دین فسز وان نه آت آتوس آسیتدای غالیب زبان نه شاه بو
وادی ارا تو سن سوروب نه قوشر سالیب لشکر آوغه قران تیکوروب نه
خیل شکار ایچرا تو شوب شوروشور نه قوشر شغر سالغالی بولمای صفور نه
قوز غالیب لشکر هر ساری اهل شکار نه تو تمدیلار آوغه قاووبان بی شمار نه
چرکه ارا هیچ کیشی قالادی نه کیم قاووب دل دشنه آوآلادی نه کمر کین
امیر تیمور شاه شکار اختیار نه لوبلیتی کوزنه چه بولدی شکار نه اما امار تیمور
قرالجا دیسه آلیم هر لوبلک لشکر چرار پسه ایکی ایکی دین پری
خواجه امیر سید ایلغار یا تیب دوروار دی دوشنبه کون شکار دا اولحضرت تینگیز
رکاب بوسر لیغه مشرف بولوب آینک اوزیغه آلاشر یب قوشاچی
بشتی بیغین بسلاه نه دوا بولوب دوروب جمعه کون نه دا شهون بی آیسه آنی
بعضی تاریخ اخشی سوزنی خاطر تیب دوروب لاکیم منزلیغه منزلیان وبیدوروب لار آندا
مه فوزه دوروب آلار آینک معتبره سین زیارت وطواف ایتیب وحضرت شیاوتک قطب الاقطاب
ترسون خواجه خلیفت کرام یه سیله بر قبضه زر بیرر وحضرت شیخ رشد الکمین کدای خواجه یه
وبعد از خواجه وعصام الدین خواجه غیر حضرت غای دا غنور لار بیرر یب عالار یدین محفوظ

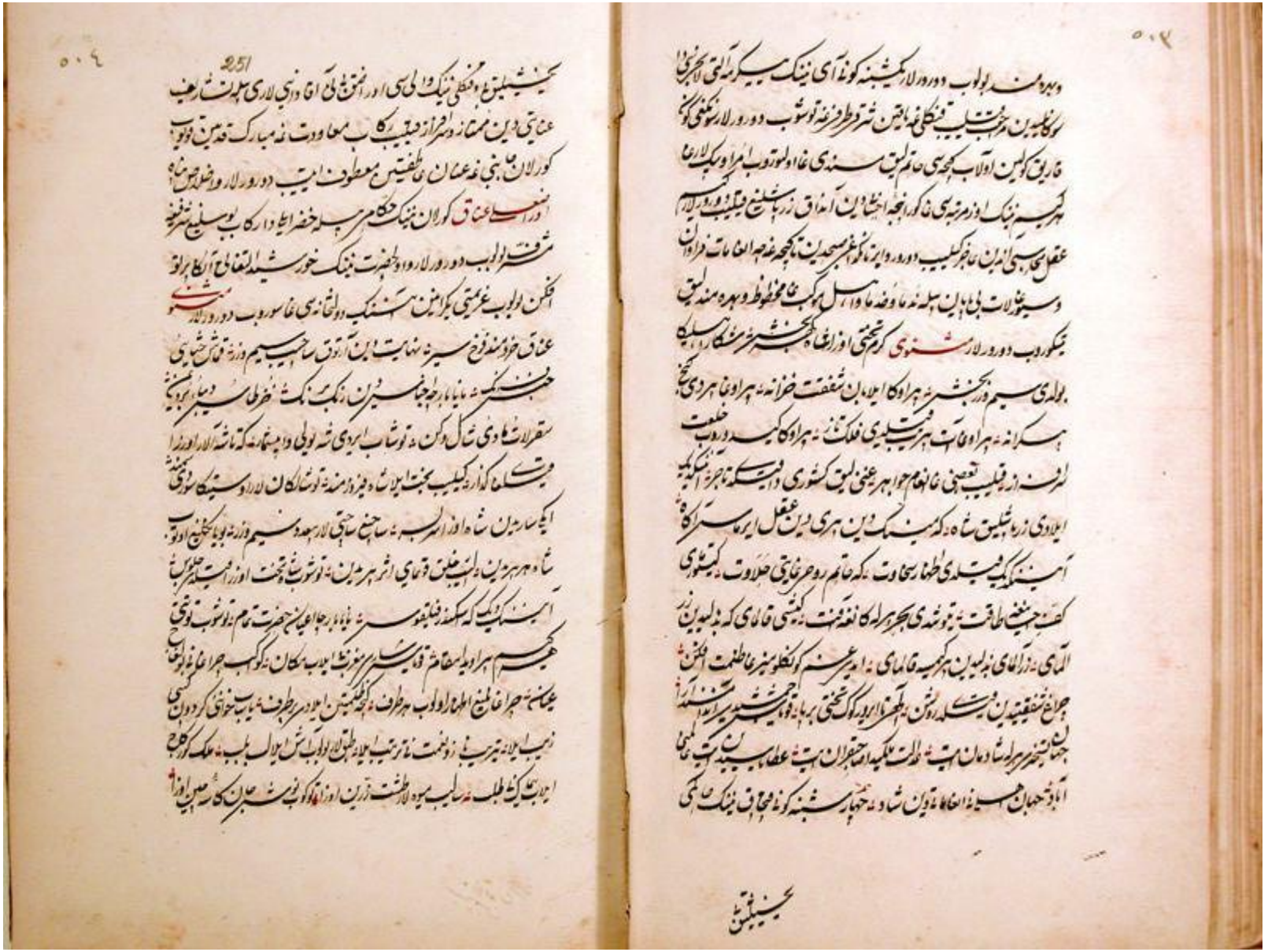

252

قلیب شتاب بطلی مراحل قلیب ، تو نوب سم مرغوب آباد گویند هدایت دان

آیات تبا

253

آیات بی جلوه نه گیر کوزه نوب خواجه بطلی نینک مضافاتیدین سالمی آنهیر شنک سقاسین

مخیم خیام غوره اقبال و نصرت بارگاه سپهسالار قلیب مراد ملوضع دار روح کوپان متوقف نوب

سنگلار انوار لیق غه اشتغال کورکوزوب دور روز چشنبه کونه آمدنیم کوب قلیب خواجه

ایلی نی نزولی بهاریدین ارسک و بستان و عبرت فردوس رضوان قلیب مراد آنینک شعراداولمین

مرحمت پادشاهانه و عنایت ملوکانه نیله بهره مند قلیب جمعه کونه آمدنیم کوچوب

قراکول غه توشوب دور روز اندین چشنبه کونی آمدنیم حرکت کورکوزوب ترکمنولی باش دیکان

موضع دا چاشتدرب کچ لیک قوم چکمول کا نزول اجلال لوبوروب دور روز اولمولوضعه

هر کون توقف کورکوزوب دو شنبه کونه ماچی اوزاک شهر سنک آیاقیده عی کول لی

معسکر عساکر نصرت اثر و متعراد ردوی ظفر شکر قلیب دور روز اردو همول کون حضرت

صاحبقران کیتی ستان پناهای کیسنه خواه و سپاه نصرت پناه و بیلیکاعاقبه

یعنی چاه دوزینک آیکیاروش قلیب بصفوف سعادت و توقف صاحبطالع اراده فخر لار ادا

و هر راسته قلیب میمنه میسره و میمنه میسره سنه بنجاهای کیسنه کزار و اطراف جوانب سکه

نهراب بلکلاری و ساقه سی غاقه دار اوزاقی لار تعیین قلیب صاحبدلار ینک قلعه سی غه اوچ

قلیب یاساحیکی لار شتری لوبوب کردار هر طرف نعره زن نه باری شیرباره

باری فیل تن نه بیده وار بوبوب هر طرف برقفازنه پرلوار صورت سه جلوه سازنه کوزوب صفوف

الچرا هریان ستان غه آنینکله یکیه جوینیز قالین نیشتان یسه بحری اچرا

توشوب اردوی همایون بیرلوزین نی حضیض نی اوچ یرده جشن سپاه نه اهل هنر نه توب سپر

کوک یوزبن تیروکردن آمدای مخاذیل داغی کمال کثیت ونهایت جهالتدین هیئات

بیله قلعه‌دین، شقاری حقیب سپاه ظفر دستگاه نینک مقابله‌سی اصف آورزوب

سیاه‌ازلیق کارکوزوب دوردولار یوطرف‌دین پنجه‌ای شیرشکار وابطال کینه‌کذار کوشش

آبداری یانام زرکاردین سوغوزوب معرکه‌کاه زارآغه نهریرکردار یوزتوزوب حملات متعاقبه‌سیله

آمدای خوک طینت اوزبخت برکشته لاریدک منهزم‌ایتب کیسه‌ین قلعه‌غه کیرکچه

قاوزوب تیغ خون‌فشان بیله معاوده‌لاردین کوکچیشی‌نی سروشان ایتیب دوردولار، اقالخانین

قلعه‌تکه‌سینه کیرکوزوب مختص دیشکاه حضرت صاحبقرانه جابازلیق قیلغان بهادرلارنی

لطفات خسروانه واعطاءات کرانه بیله خرسند وبهره‌مند ایتیب قوت کوندیم اول اوزاق‌نینک

زراق واکبین اوردوسی کرفتاری تزکوزوب غلغله فرخ‌فیلق بیغاسی آسمانه‌یتکاچ دولتخانه‌یال

والوشی لارنیه‌یوردوب یال‌دین قیلیب دولتخانه‌یالدین کرکیم جمادی الاول آیی نینک غره‌سی

شنبه کونی دوردولاری مخالف لارکوزوب دوردولار آیسیم بارچه‌کمین دولتخانه‌یالاری

یال‌کرکیب اوتوروب فرسودوکیب بولاردوردولاری‌سیله‌لاری نینک نیچرسن محروم‌لیق

بولارکوروب اوردوکاه قیامت الامر صاحبقران‌سرخابی‌تاسه‌لاریتی اوتوزوب غلبه‌تمام وهجوم‌لاکلام‌سیله

قلعه‌دین چیقیب کرنصرت‌تاثر صفدرغافرایه‌دوار حمله‌لارسیله‌اوزارین شکوکوب دولتخانه‌یالاری

وسپاه ظفرپناه داغی شجاعت‌تمام وجهادت‌انصرت‌انجام بیله‌لاری دولت‌نینک کردهم‌غه‌توجه

اولوب معرکه‌کارزارآمدان کرم‌اولوب قیلیچ‌کیسیم‌نهمعاونه‌معاونه‌قانیندین زرم‌اولوب‌یرلار

مخالف‌لارغه‌اوق‌تیغ‌اولوب‌یرلارآوارغه‌منهزم‌فرارایدوکاچ‌اولارین‌نینک‌قوشونی‌کیسه‌آتوب‌یرلار

مشنی کیرب کروارحیل اعدآرایه‌نینک‌قشون‌ولکیه‌دریاآرایچیقیب‌قهر

کین‌برلرتربنده‌تیغ‌نوکاردین‌عدوقاچین‌اتیای‌اوزغه‌واری‌خصم‌غاتیغ‌برلان‌چیقیب‌

عدوهم‌بولارقتی‌غاجان‌چیقیب‌تاپیب‌اول‌صفت‌حرب‌اقتضاسیله

کربولای‌انکاخصم‌باغی‌کیابت‌جون‌برآزفرصت‌بازارمعاونه‌کرم‌واریکطرف‌نینک

مشهوریکیت‌لاری‌بی‌آزرم‌بولوب‌دوردوتامیدیات‌زاباپیله‌سپاه‌نصرت‌پناه

بازوی‌بخاعت‌ویزوی‌مبارزت‌بیله‌لشکرضلالت‌اثرنینک‌صف‌استقامتینه

شکست‌یتکاردوب‌معقلب‌منهزم‌قیلدیلار‌وازیدین‌تیغ‌خونفشان

دشمنان‌جان‌ستان‌بیله‌اولتوراولتورا‌قلعه‌سینه‌کیرکوزوب‌قیادی‌لارنی

اوروشوایسپاه‌منصوره‌دین‌یعقوبخواجه‌نینک‌نوکریدین‌پرکیشی‌وشغال‌محروم‌نینک

دستهدین‌هرکیشی‌ویوت‌مبارزلاریدین‌ایکیکیشیکاملتوق‌اوقرتیب‌شهادت

تاپتی‌وفدایقرفاق‌وبهردورمن‌میکیت‌ایکیموت‌زخمداربولای‌اکامعاندلاردین

قتل‌غرمیکان‌واسیربولمجان‌وزخم‌مهلک‌کوتارکان‌نینک‌اعدادی‌عقل‌محاسبه‌سی

حسابغه‌سوادوتخمین‌یغامطابق‌کیلماس‌دوردولاری‌دوبواقعه‌دیشکه‌کذاردین‌سوکرا‌حضرت

اصلاخاق‌نارکان‌دولت‌واعیان‌حضرت‌نینک‌خواهشیروالتجای‌اهل

یردین‌غنیم‌غرمتین‌مرحمت‌طریقرغبه‌معطوف‌ایتیب‌دوشنبه‌کونی‌کوچ‌قلعه‌سی

نینک‌شرقطرفیداغرکول‌نینک‌کنارین‌معسکرقیلیب‌نزول‌کورکوزوب‌دوردولار

ایکیکون‌توقف‌کورکوزوب‌اهل‌عناد‌نینک‌امکنین‌کیم‌تمیزنینک‌ایتاکیدارزاعت

256

حیوان اولاب ؛ همو اول چشمه دیک ایکپشان اولاب ؛ کزی قان توکوب تیر مژگان
پسله ؛ اولسر شوقیله اباشر بر جان پسله ؛ باشی این آبی ایچی بخشلیغ ؛
کیلیب جوهر ذاتی بخشی فیضیغ ؛ باری اصفین قیام مفصل اولور قسلم مقصدی مطلق اولور
اقا اینی لاری پسله واوراضاق قی فکلی اهالی پسله شایسته نوازشات قیلیب عنایات
حسروانه وحکمت پادشاهانه پسله سرفراز اولاب دور دولاردی چشمه کوثی اچمشت
تمام پسله پادشاهی بادیه پیما پسله رکاب کامکزوب میدان قیری بنک عنبه دار سپهسالار مخیم
خیام ایمنت انجام وعسکر عالم کزظفر التزام ایتدی بوموکب اسپاه ونصرت پناه
واشکر ظفر پرور اطراف ممالکدن کروه کروه وبوخ بوخ کیلیب آق قی ازدحام اولدیکم
اکر هرابوش دین حقیقه قاتیب باق محال بولنوب سیدور ظفر آینکه کیلیب هر بیر
جمع اولوب بعد دکه تاهاسر حیث عقل اهلی حده عدد دینک اولمای فلک
انجمی ؛ فلک انجمی اوق میدان فتحی ؛ باری کردابوکن صف شکن ؛ مرصاف اکر آرستم کبی
تهمتن ؛ باری جابک زور بازو کیلیب ؛ نیزه اکر آفراسیاب کبی بزور کیلیب ؛ باری غرق دریای
بولاد اولوب ؛ سلح شور لیق اچر اوستاد اولوب سجاعت شعار وشهامت باری ؛
صف آرا صاحب تهور ؛ باری ؛ باهری قول لاری واسمان اجلال توراکلامین الیتدا
سام یل ؛ تسلیح جبکلاره ؛ یاکوتاه مدت وتیز ؛ تسلط ویدین طوسر نوار کریز ؛ اوراد
عمود کتارد کمند ؛ کیلیب هر بهر آندن کمه فولاد بنده ؛ اوق آتاقدکوکورنلره ؛
کرهبر کچه دیده مورغه اوق اورانه همو الصنع دار شبنه کونه ماه ندکور بنک سکیزیده

فقیر خاکپای

257

فقیر خه عارضه حادث اولاب بستر مرض اچیقده دم شمع نقیب مزاجیه ضعف اختلاف راه
اُسل متوردی کلستان صحتیم زخزان ؛ کسراولدی کوزدم نوبهر فکر کوکل اغ فتور ؛
بیلمه اقا لماوی قوت قدیم وآثاب توان ؛ جسم بوکون چاودو بعاند لاری
حضرت پادشاه واجسپاه ؛ بنک آلاری مقصد نیه یوردوش قیلغاچون ایشیتیب تورد
مراد صوفر بنک لاری پسله اوزقورغاچون ؛ شلاب محتوی دار عایت اضطرار
وکال کمسار پسله قاچیب ؛ کرات بنک قصد سینه قیلغاچی وبایکا قلعه دا قالقدم
کاروان بنک سلامت کیسلور خبری اولحضرت عزم لاری بنک سمع شریف اولغه
نقیب اوزاسی عناق ؛ والاشر بک محمد جان بک اوزلاریغه تعلق بر بک اوزاکی
پسله یوست ؛ چون قوشوب کاروان بنک آلغه ؛ بادافه قیلیب بسیار ؛ بایار
آلاکا روانی منازل مخاطره دین اوتکاریب قرب شفق قاریدا عتبه بوسیتی عز
شرف اولوب دور دولاردیاتوکن اوزخی بهادر آدم بهادر والاجاه سردار ؛ اسفندیار
بجقیر کیم فقیر بنک امیدین دور دور بر اولاب بهادر وشجاع سکیتیدلاسل شهر ؛
اول حضرت دین حفظ حامل نقیب ؛ کرات بنک حاجی ؛ دولیغه باریده دور ایردی
اوزاسی عسکر کیات بنک ؛ امین رفاقت ایتیب اوطی وکیشورلین تنبع قوبسله اولوب
باشقه لارین عنایم کثیره ؛ بیله کیسلوب عوطف پسکرانه پسله اوزاقرایده لین
ممتاز دلر سرفراز اولاب دور دولاردی حدیث مفتاح الفرج فرحت الرحمن نتیجه سنی کوروب دور دولار
شعر اوکه خضر مدد استوار اولوب ؛ ایل اراسیده انجق بیار اولور ؛ کیمکه جاده دین کچه ایشه

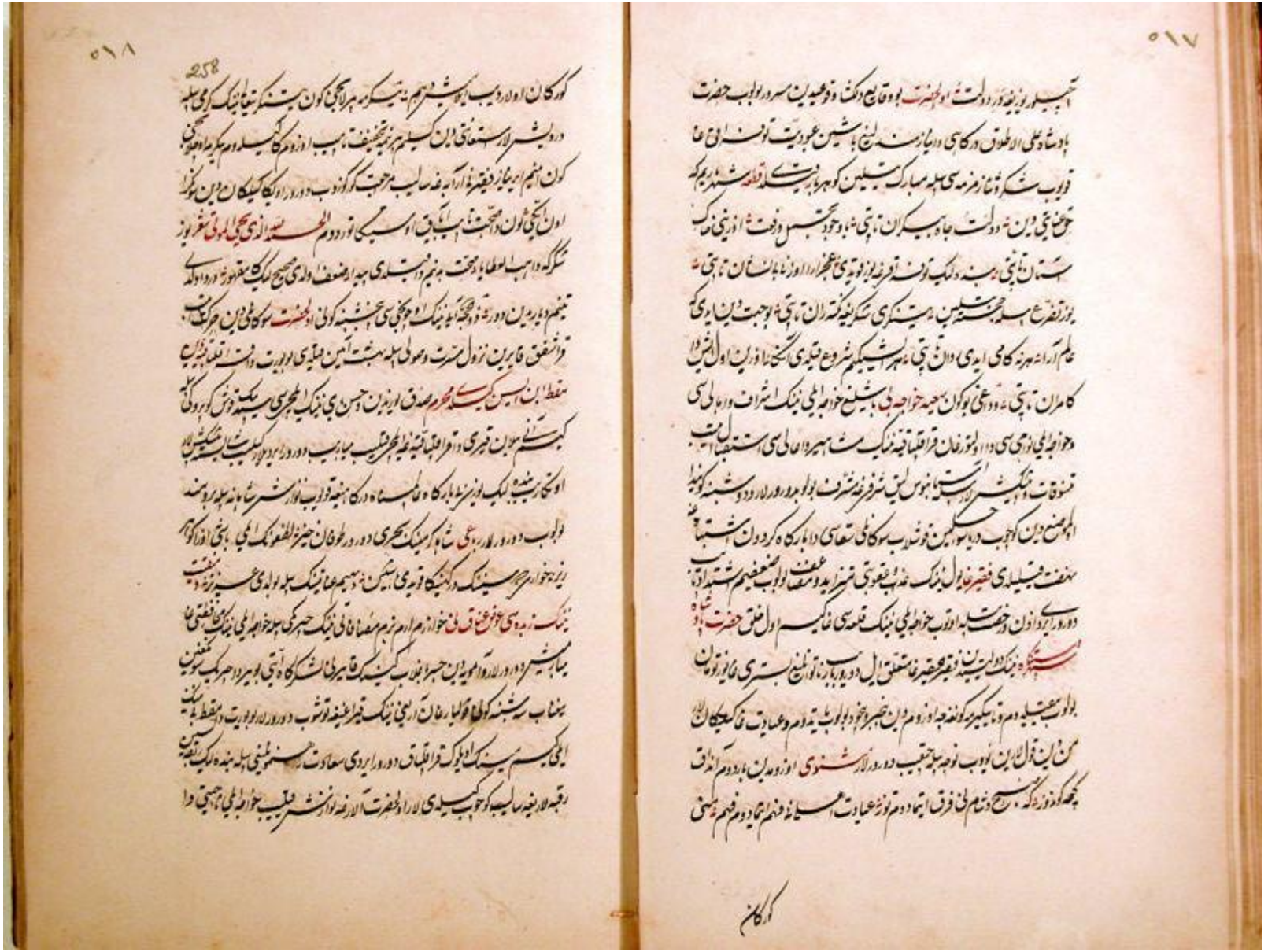

نزهت عبری این بستانستان و لطافت نشتری این گلستان و هو سمیه این انواع
جان معطر پسیر این گوگول لاعطر بود و چراغان مشعل متقابل هرله بنور تو اصل
هرله فیض خوش بوی دود مجمری این دارم و لعوی زیب و زیور این صفای این
جمل جنت تصوری و تماشای دیر ان و وضه عوری باسطر بر جه قالین مخمل و فراشخانه
اچیسر مرصع بقوه لعان آذاو نگ زبرجد بیلوس ایوب آلکاشاه تو مه یک عیسی
لباس و شاهی و اقامه باشی و اجمل الحی و قوبیشر جمشیدی و الکلیخ و ای تا فرق و ایوب
هیلا التون آر اغرف و ایب مخصوص لار آلیا قربت و تیلیب نیز خوشتر آلار ذوق عشرت
کهمر شرقوانه ایب جام عیدی و اچیب شرب تشله خرده بنیدی و متقرب لار نه هم لطف تو تو ب
جام بکرم این ایوادی سرشار نهم و کهمر کهخدا لار فرمان و اراغه کیستورو ب هر لحظه لوز
خوان و میانا و هر هر ایوز رنگ و آلاردین ایوبان ذوق اهل فرهنگ آکهمر کیستورو دیار
کوب شیره زه تولا تو لوک فواکه این سر سره کهمر کیستورو دیار بشقاب زرین و
قوا شهدوشک حلوای قیتیسی و چاک ایچاک یه این ایب بستها کام و تناول ایدیا
دین تا بلوغ آرام و کتاب آچی لار تیله لار اظهار ریعاد آلاتلاق و قت آثار و ایب
هر عبارت دین مفاد و قصدات اهی طبع خورده و انلار کهمر تغیر این ایواب سوالات و تحقی
علم حدیث آچیر امقالات و کهمر فقه آچیر اکر امر ایب سیال و آلار غا و بیرم آتیب فضایل و
کهمر عمل ایواب اشکال عقاید و عبقیات آچیر آتیب هر مقاصده کهمی حکمت سوزغه ایر ایقرام و
بواب و شن آلار غه ما بر چه حکام و کهمی علم کلام آچیر آتیب و قیلیب حاصل کلام آچیر آقواعد

کهمر

260

کهمر و اصل قیلیب فنین تصوف و تصوف علمر ی ایواب تصرف و کهمر قاش ایواب اخلاق
آچیر آغراق و گوگول کا اورکا تیب تهذیب اخلاق و کهمر تاریخ ساری کوکوزوب اصل و
قیلیب علوم احوالات هر جنس و اوابا شعار دین کا هی سخن سنج و فصاحت آچیر آنها
هر هری کنج و تیلیب بعضی سی و تحقیق و ایب بعضی سی تحقیق صنایع و چیکا سی
مقامات تک طلسمین و بیان قیلوی لار ستخراب سمین و بیرمه آچیر آکه ایواب تامل و ادراک
کلشن دین تا و دیوار گل و دلدادگان اسلطان عالم تا بیان و تیلیب ایواب بیرم
برو با یکنج عشرت ایواب آچیر آکاه و متقرب لار ب شرقه تک جاه و افغان کهمر چرخ و هو جغاه
منی قیلیب بو صحبت دین فراموش و سیاهی و اغی ایواچیر آغان و کهمر کا
شبستان فلکستان و تا ایب ایقاع تر کمن اورده و بازار و آتشکده کیب ایم و ایقرار
معمور خیمه و خرکاه لار ده و تحقیر و تشویر نگاه لار ده و افغان و طی اهی ارباب معیشت و تهیه
اسباب معیشت و کیب تا نوم عیدانه خلعت و دیا عیدانه جمشیدانه خلعت و
طرب آچیر انا ایب اوده و غاسین و مکرر قیلیب لار ر شه نیک و دعا سین و خوان نوا یشتر آچیر
اسماعیل قوچقار یه یک صبح غیب خانه سین و یان اوادی اکر چه سفر ایمه شرع
شریف حکم سیله قربان قیلاق عاجز ایر یستر و حضرت ب و شاه دین پناه
الصدقه مرد و البلاء و مزید العلم مقتضای دین کمال همت و خلوص نیت سیله دی نهایت
نوتوا وی و قوی لار دی و ایب فقیر و مسکین نعره نفقه و یبیلار اکثر اعیان بصرت
و ارکان دولت هم موافقت کیلوب زور و ایچ دین لشکر کاه فی نوتوزه و ایلار

بایله دواقعه واهب بی مثاله فیلدی لار اوزلارین ذره تصور فیلمه یار پیچاق بلمزدی
وقطره خیال ایوب دور ولار دریانیک حضوری دامعه اللهدن کرقهر وغضب صرصری
دریای محاربه غلیان ایدرکن سه الار کولاکیله یرنشمیود وقهرمنادی تشکه
مقاتله دائن اورسه الار خانه کی غانه جود قطعه بیراوسکندر ایاسته سا
مقابل لیمن نیتلو جهالت ایله اوزوجودی بی معدوم نه قرار کنوجه واشیتاب اکرچه
خشان دوره والی قوی شوکت شیدا صالتی بولورمعلوم نه تمرد وعصیان دین توبه
عقل عزیز بیله بولیان لارنیه تیغ وکفن آسیب عقیب حضرت سلطان حضرت
کیتی ستان کرای نیک تعلیمین اوایوب شهر سالیق اولرین نکاه لیق توفراقیمه
قوایوب دور ولاربت تیغ قدر یکدین امان تاپمایه نه مکان خصم نه قیلمان عرصه
کردون شیتاب نیکنی پناه نه اوحضرت کمال حلم وذیت کرم دین لعفو عند الاقتدار
من علوالاقدار تقضیسنی پیله علم ایم نقصان لارین مغافیت جهنم جهنم کناه لارین پرده
چکتی اجرکیم بوواقعه دقوعی دین بورون توره مراد حضور فیرلان معدوم فیلدی
توکمر اقعه ماریب دور ولاریدی اوزلمی نیک جرایسین الخطاب قاتیب فیلدی وکمال
پیله ذلت توفراقرغا یقلدی اول حضرت آنیک همراه یله اجوالینه عفوروتین اجیک
بیتلکیم کوچیوالک اول قوم کثیر خصم بلرشیخ جانب پیله فرمان توتوب کرانج
بلرزوب کوچماکا شروع ایتیه یلر باوجود کثرت عیال واطفال مال وموا شی لاری پیله
جمعوغه سی نه چه قوایین عصر فتحی غه قاماق کوچوب دور ولار حضرت علاء الدنیا

262

آلارعضی غه مزیخ صداقت سوزدا اول لارتوایب باطنان تاملتین لشکرکاه نه معطوف
ایتیب کریس کردون اساس غه منفعت فیلدی واربرتماک دوشنه کوانی
قونکرات قورغانه نیتک اوستینه آلاق مقرر اولدی بوجهت دین بهادرلار
وسپهدارلارکچه باتامین اوردوشریفین توزاماکا مشتغل کرکوزوب
دور ولارشتوی سپاه باطلی فیلدای کچه سیل خواب نه یراق ایتمای فاقیلدی
شتاب باورون آت لشیدا قتیب ایتمام نه بیده لارنا شبکیر اولمشلدی راتم
توراب رات زین لکای نی همم نه رکاب غه شتاب ای همم نه پیرایب بعضی جوشنه
آرایشی نه تاهب کوکل اول اشیرین آسایشی نه قتیب بعضی ایل جارپ مستقیلر نه
قوایشتراپ سیدیک بولوب بعضی دوبولغه ساری کوراوب بعضی میل نه مزین
قتیب ایل صفت کیم سهیل نه ایتیب بعضی قوتوق ساری اتمام نه پیرایب بعضی تیزیکه
ایشیکه نظام نه قتیلح لارنا بعضی قتیب تیزدم نه کیه عدا باشین شاید اتیکای قلم نه
قتیب بعضی نوک سنان نه شده نه کیه تا بولماغای ماوناسا یکار دا کنده پیرایب بعضی تتوق
اکسیفه معانه کیه تا قتیلماغای اوق سپاچ حلقانه بویا کلنج قتیب زینت پیرایب بعضی
ایتماکا یاراغ نه آنچا اولای دولت بعضی توره مراد حضور فیرلان شیخ آرال معانه لاری نیک
نیمهمان همیشه لارنیه حرف وپیرایستیرلاتا یب بعضه کیه لار سرداب قورغانه الجهد زیرک
آیلاتوب اقعه دا لیق آتی لار نظم جیل عدو ساری توشوب دستخیز اولیاپ اوساید لارین
کریزه کرچه یرکیک دا لیر اوب هرطرف نه هرنیچه کیم ویرلاریدی لاتحف نه یوسزا یلاپ اوتین

آرام دل نه خوف او فی از تو و فراق او و شتغل نه اشتغال آن آرام دل و از تو و از ان او و ز جنین نه باشی حضرت عزت آن او
تو ز خانه بین نه بولد ی او و تو ز توضیح سلسله خاص عام نه کو لار بقه نه نگفته چه او بقیه حرام حضرت صاحبقران
کیتی ستان کردون توان نینگ و کوکبات فقصه بقیه سیچ کیب بهلا و لار مقاله بقیه
رستخیز ساعاتی و صعاقه لار مجاهدلار دین و ستبر عظیم کوروب هزیمت طرفیه سلسله و نوقه
تعالی چون بجنبش نینگ شاهی لوای ظفورین فلک نینگ بیسه اهلوه کر نشلیدی
و تیغ شعاع سلسله چیقسم کشورین مسخراتی اعیان حضرت و ارکان دولت امرای عظام و وزرای
کرام صاحب بنزلت پکلار و اهدام صولت بسالار و لار بقه متعلق عسکر و نوکلاری سلسله سلیح
و مکمل بولوب رکاه عالمپناه در کاهیه متوجه بولوب دور و لار شعر تیب هر طرفدین کوکلار
ایسیه بهادر و صاحب سکوه نه کیب صف تزوب بارچه عظیم ایدی تزوب هر طرف عرض ایتدی
حضرت پادشاه و صاحبقران سپکهرین کردون توان چیشه نشان سیتمان فرمان
امور عبادت و توزین رایستیدین فارغ بولغاندین سونکرا توکل زرهین بسکر مهابتی نی
کیب چاپ قب عظمی نی تورت جهتی غا بولوب کرمتشه مبارک سپیکاه توشاب خنجر عقاب
انگاسته قیب تیغ بهادرلاری چپلاق علاوه تیغه آیب قولاق عتهاده دماصه عقاب بقیه
محکم ایب خود زراندوده ی اقبال سلسله فرخنده فالیغه قوایب قدم ارادتین کرسیسین آیب
تا شقاری قوایب سعادت بخاب حضوری سلسله شهنشاهی رستخیز ایتدیلار و لمعات آفتاب
طلوعیه سلسله دولت منتظرلاریکه میامن قدومی شوقیله چیقیب شاه کاه دین کاه میامن
شرف بخشین بولکیچه قلعه ثبت کیب آق کیرا کاه سلاح اوسیب نه اوزش کون بیاض قلعه

اوسیتدین

263

اوسیتدین نه طلوع طلعت طلسم بهاده نوابلای تا سرغرین قلعه نه باشی دا نوابلوب چیقه یکم
جلوه کر نه طلوع فخر لیقه هر بیب نه بیب فر نه دین نه که تاج کیتا کیب نه کیسه دین
آینک هر خانه کیب نه یوقیت هر لکه مکمل نوابلوب نه زر جعفر مرتب آنکا مثل نوابلوب نه
فن هر لکه چیشه دار نه فلک دشمر سیه اوزرا نوابلای سوار نه اوزر آفتاب فلک
مرکبی نه سیتم مرصع اینک کوکبی نه تات کیسم کوتارکان دا هر هر قدم چهاتی
قیلیب قطع کردون نه هم نه تاق یوکرا لار کیسم تو قیسر چیب نه آنی کل آیه
زحل کز چیب نه یولین نچه فرشر لار باک اتیب نه حضر عار آتاری یولنه این
کیتیب نه عبار اولتورو ربی قیلیب جستجوی سیب نچه سقالار اول یولنه سوه نوابلوب
نچه یوز مینگ کیشی قوغالیب نه باری زنبرک هر اشمال آیب نه که هر هری کا
اوت تیکورکان زمان نه اوندین کوار نوابلوب تی آسمان نه قولاسین فلک نچه کیم
هر کیتیب نه آینک هر لاهم بولمای اوزدین کیتیب نه زنبرکیه هر آتیه
هر تا غفه نه ار بر نیستوار نه توقه لغفه یسوب نه ایتی بولنه این نچه دور باش ایلیب کا
نیزه دار لخشر نه آلار کیسه سینی نچه چتار کوی نه فلک کا سایب هر هری ها ی اوی
یه هر آتوز غاطر مینگ نه چهاتی قیلیب بارچه هر دم واطرش نه واحسرتا لوعاه نه بان کیچه
غلط ایلاوه دم صهر زشان کیشی نه قوایشرین قیلیب زنجار ستوار نه یوز آهنگ هر هر سنه
آسکار نه یوه ور قیلیب فاش یوز مینگ اصول نه تماشا غا نوابلوب ملایک نزول نه سوره
عالم عقیب این سمنه قیلیب یولنی عزم سلسله سر لشه نه فلک دشمر سیه اوزرا سمانزاد لار

سوران سالیانه تقوا بدو مورد اعلای سخاوت قلعه دین پناه بشر حقیقی را آماده دید رشاه ممتاز
آتالیق با شیخ امرای عالیشان معاودت فیما بین ساخته دولت کورد
او لحضرت همه آلای نیک را بین سینه و مابین مرحمت کرد کوزدب کرد
دولت اسکر نزول اجلال کرد کوزدب دور و لار و قراقیه طوایف زرین کوزدب
ایل قراق دریای سپله تنکیز اسیدهای زرموضع دا و لتور و ایردی ایلدار
آمیرزا دمنای آرتمیز ایکی عالمی بار دور و ایردی صاحبقران مغفرت نشان ایلدار
محمد بهادر خان مرحومی اول جماعه نه چاپ سنجر قلیب کوچوب آتی پاشیشمز
کیلتوروب دور و ایردی خانم مرحومی نوتیدین سوکرایاق قلیب کوچوب مواضع
نه کورد او لتوروب قونکرات اطاعی دا دور و ایردی اول اوچوردا منای تورد مراد
صوفر تنکیب قاشیغه بار یب دور و ایردی ای میرزا حضرت صاحبقران مسکیت
سعاند لار قلعه یغه لشکر تاریب حسن بای تنک ایلچی آیب کوچوک تنکیب اشیب غایاق
اطاعت قلیب او لحضرت تنک ملازم لار یغه ایلچر سپار یب دور و ایردی ایلچی بخشی
کونه کلیب تنوعات و تحفات نه او تکاریب اظهار بنده لیک قلیب دور و لار
او لحضرت محمد یاز کرکب لی سپرلاک سپه سپله آمیرزا یاق کوچوب کاک غایاق مراد
کنخی کوبای تنک اون توقوزی دا دولت سپله کیران عزمتین سعاد لار کیچی
سوروب دور و آمیرزا ایلی ایات کیسلمکان جهت دین پرحادثه واقع بولماغای دور
قراایلی کذار دین قونغانه طرفرنه عنان عزمتین معطوف حیب قونشر کول ایلی

267

مخیم خیام اجلال قلیب دور و لار آوای میسر زا اوزایلی دمنای اوای سپله
قونچوب سپلیب بوموضع دا محمد یاز کرکب سپله خاکبوسلیق نه مشرف
دولت دور و او لحضرت آمیرزا سپله ایلی تنک ایلو غلار یغه خلعت پادشاهانه مرحمت
قلیب شاه یاز آتالیق محمد رضا قوشچیکی با دولت مینک کزیده لشکر سپله
اول ایل تنک قلعه سین آلدور ماقه سپار یب دور و لار و قلعه آلیشقان دین سوکرا قوش یلکی
او لحضرت تنک لار یغه دین حکم سپله کوک اوزاک و اشیم کناری دا آداق یاشیز دا
او لتوروبای قراقیه قیه دین زکوه آلماقه قالیشاه یاز آتالیق خواجه امید
معسکر همایونغه متوجه دور و ایردی حضرت صاحبقران قوشر کول دین حرکت
کیریب اوچ کون دا خواجه ایلی نه نزول اجلال کورکوزدب دور و لار و قراچر یک غا
حضت هریب دور و لار و اول ناحیت دا او لتورغان قراقیه زکوه نیغه
کیشی قولیب هرنجه قوی لشکر اغلاریغ تماشای سپله کوکلین آولادی دشاه یاز
آتالیق کیلکاندین سوکرا کمنه اوزکنج نه یاریب سلطان الشهدا ابهان الشهدا شیخ
الشیوخ بحر الدین ابوالجناب الکبرا قدس سره یاشیغ اولیا الله قدس
ارواحهم زیارتیغه مشرف بولوب ارواح طیبه دین مدد استدعا تلاریب نذرات
بلی باین سپله مجاور لارلین بروسه ادیب مرحمت کورکوزدب دور و لار سپله کوکلی
آی تنک سلخنه اخوا جه یاد دین آتلانوب چشمه کونا محرم حرام تنک ایکلا لار بخر سیدا
سعیت قلعه سی تنک حوالی سی دا آتالیق آرتمای تنک قیر اغینه توشوب دور و لار لوتوروب دا

قیلغو سیده دور آمد اقدور کیسه تاریخ هجری مسینک اغراکلو یوز یکرمی

دوردایردی کیسیلمه سیلی دوردایردی محترم محرم آیه نینک ۱۲ سطرداخی جراز

بونوع اعمال قبیحه واعمال دنیئه متوجه سیدن پیش اوغولی پیله تقبول بویورمیه

جوابنی تفصیلی اوله دردایردی کیسم خواجه مرادبای سی توره مرادصوفی پیله امیر

نشان عزتلو عاق مرحومی نینک آیم فرخنده فرجامی دافی خلعت سنیه

برپا قتیب اوان پیله نه نمی همت دعه وان طرفیقردانا تقدم وراسخدم ایردی

وسلطان اعلی خاقان فردوس مکان سنی ایلتوزار محمد بهادرخان مغفوری غا

ضرورت دین انقیاد ایتب اطاعت قلاده سینه متقلد اولوب توره مرادصوفی خا

کیسم مراسلیغ اوچون ارتدین اخراج قیلدوروب دوردایردی خان مغفرت

نشان ینک خانه سیدن سوکرا توره مرادصوفی بارادای سی سنه

ینک معاونت ومعاضدتی پیله کسلیب توکرات فکیر سیاتب متعلقاتی پیله

مملکه سینه چقاروب دوردایردی لار واول شجرخوانکمار پیله حضرت سلطانیه

وخاقان کردون توان دارادریان کچیروب نشان کزیده سلاطین عالم وخلاصه

اعاظم سنه آثار دولت سلطنت اورنک نزیب بارگاه عظمت سریر خاقانیه

شه لاریشه نای اول شه دولت موزی ینک کاه ای اول خجسته کیر لیک رحیدا

آفتاب تخت جهنبدار لیغ وجهیدا ورنک تاب فلک جاه لیکاه وخلافت شعاره شهنشاه

بخاغت وتاره اغنی خلیفه آزمان باعث لاکن والاسن المستنصر امیر المؤمنین

269

والسلطنه والدین ابوالمظفر المنصور ابوالغازی محمد حیدر بهادرخان خلد الله تعا

ملکه وسلطانه دافض علی العالمین برکاته حضرت سلطنت سریر خلافت جلوس

فیلسوف دوران اوروبان ایاقیتی زمانه دابارگاه ای پناهی درگاه سپهر

سنجابی نه متوجه بولوب عتبه بوسیلیق شرفرغه یتب دوردایردی

اولحضرت آینک شاه دامر حشمه وانه وعواطف بیکرانه مبذول توقف صدارت

منتسبین آرزمانا اوروب کوکرسه دین ازدیاد وطایف واراتفاء مراتبه کوشش

قیلوایردی واول باوجود مزاق اوارشر کثیره وحشارت عشیره

وشرارت جبلی حرکتیه سلسله نفاق فی جهنشر فته کیروب بعضی

اغوا وتسلطت پیله محمد رضا بک صراط مستقیم دین آرغوروب

اول بیهوده زاده وملکت طبعا فته سبب وموجب وتسلیفه باعث اولوبدور

قطعه افضل ترتیبن فیلاق حشیاره قیلما قدور دیلانی اولوبن انجرا

برورشرتاه اشرارت اصلی اوارشر پیله صورخه اولوبن فلک کاسی

پیله راستیلیغ روشنی وخواجه ایلی نی اوزیوز تنبیه میارکان دآآنا وعاقبت

وصاحب بخشلت قیلیغ ایاق فی کروه اینوه پیله اول ایل ینک محافظتی فته نامزد

دوردایردیلار واول خواجه ایلی حضرتی ینک تصرفرغه دانان طلمین تیرایتب بستدار

اوچون توکرات عالی سی توره مرادصوفرسا جاوردوروب تسلیغ ایاق اوجیاتب قوی عاق

مطلع بولوب روم محافظت وقاعین حرمت داسی شکور وجهیده موفور تقدیم تسکوری

تیوسکان دین سوکرا میبا دکونا کیم دوشبنه کونه دوواریدی همکام طلیعه
صبح دا خواجه مرادبا غه کیشی میبا ریب دورور حضرت خان کیتی ستان کوکن
ابار دین رکوب قیلیب کیسلوراریشتر اولمایموذا کیلیشوبهمراه استقبال اخا
چیقالیسنگ خواجه مرادبا بوجهنا لیشیب اذاجاء اجله لا یستاخرون ساعه ولا یستقدمون
باوجود اندیشه دن حزم واجب طمانا قولدین هریب آ تلاینب الله قوت نا بریلیه
پسله ارک نه کیلیب عناق نینگ زیارتینه باریب دورور اتفاقا اول جا خداد بوصفی
علما قاضی محمد وفاتیان باشلیغ عناق نینگ صحبتیده دورور ایدی آنینگ کیلگانینه
سوکرا عناق نا شتقاری چیقیب یارمحمد دیوان پسکی پسله اوزه مراد خان
نهراسیغ اول سرخوشنده قیلمانه تورده رباعه بوبوریب دورور لار یارمحمد دیوانی
پسکی ایشیکدین کیریب مصاحبه قیلمانه اراده سی پسله ایلکاری اوتوب کوردوکی
اوچون قول اوزاتماندا نچه سیدین توتوب ایلکاری جیکتی اول آنا دامراد خان
تیموشوب یا تا سیدین توتوب زنده الله ایلیب محمد بیک سلطان الله قوت نا بریلیه
داغی آنگا دمساز قیلیب اوغلان اوزینه دا وینه کیشی بوبوریب دورور لار دا وغلانلاری
قوتوقمرا دبیک دیکمراد بیک دیوانی یا زبیک نینگ کیم هنوز غفلت اویقوسیدا
فرغت یا تورا ریدی یا توتوب کیسلوتوب قیلیب جیکتی آنا قوتوقمرا
بیک توزوب جا تون لاسیلیغه برلوب قاچیبه دورا ریدی آنا اول حالدا
توتوب کیسلوتوریدی واکثر اموال غارت وتا راجه باردی اول کون حضرت

خدایودوستنواز ودیمشکدا زسیدنظرا بسیله خواجه مرادبا نینگ اوغلی اوغلی
جانمرادبیک کیم اول سفرداملازم همایون رکاب دورور ایردی لار آنا
توتوب کوب سلوک قیلیغه کرفتار قیلدی ولوای نهضت شنه جلوه کاه کیرکوروب
خضتن وبقتدا دارالسلطنه خوارزم ارمزبرغه نزول قیلیبه دورور لار آنا انکیم سیدنظر
مذکور لوب دورور ایردی وخواجه مرادبا نا توتوب کوب مهربانلیک کون تعدیب سیله مقصد وعنه
توتوب نوکلی دوشنبه کونا کیم آی نینگ اون اوچنجی سی دورور ایردی
آنی توره مرادآنا لیق نینگ حولی دا قتل غه بیتکور وب کیسینه مسن اوت
اوغلی پسله الله قوت نا بریلیه نداحضرت بمضمر غه میارد یلار رحمة الله کان
اتفاقا چشنه دین خواجه مرادبا نینگ یا زیاز نیک آتمغ اوغلی کیم آی دین
بعضی امور حتی دین اچیغلانیب منقسلا قضه باریب اولتور ورا ریدی آنا سی
کیسلوتورکا بردی بهادر نداایزیدین میارب دورور ایردی بردی بهادر منقسلا قضه
باریب آنا سیدین خوشنود قیلیب کیسلوتورا ریدی ولایت عنه
داخل بولوب تراکه آخشامی غا یولوتوب آنا نینگ خانه صاحبه کرا بین اشیب پیلوب
یمیب فراغ بولدی وبعضی ترکمان لار حضرت خدایوکا مکا زنیک قدم دوغلی
توتوب آنا ردی بهادر پسله توتوب کیسلوتوب دورور لار عنایت حسروانه بردی
بهادر نینگ حالینه شامل بولوب ایریا زبیک آنا سی وآقالاری نینگ کیسینه اوتی
بولوب آقه آنا سی این سمش کوزین سوکرا دورا ریدی آنا سیدنظرا بسیله چشنه دین اقاله

آئینک تا ل احوالی بث ، بعد تعالی اوزمحلی دامد قوم بولموسیه دور حضرت علاءالدوله
ینک ارال جایی انجیز مرتب الویه نظر تقیبنه جلوه کرفیلقر حوضلری وچادرلکلی
باسولی ایندراب مرحبت کورکورماکی بوبحر شکرف ینک شناوری وبوداپی
ژرف ینک سکندری یعنی خانه عنبر شامه بویسون دا اسکنکه آرالنی کورکورکم
چون خوابه مرادیله ینک فتحلی ینک جنری تورده مراد وصوفرنه تیوشوب دورور طاهرا
شقامطلبی پله بجارا یادشاهینه استقامتیله قیلیب اوبوینیلن زیاده راق فتاد سکسنه
متحرک بولاباشلادی بوجه دین حضرت اعلاءالدوله قان صاحبقران کردون توان عاشر
الاکن والامانلی رئیس الاعیان خلیفة الزمن فخر الاوزبک المستظهر بالله المنصور
اعلک المسلمان معزالدوله والدین ابوالمظفر والمنصور ابوالغازی محمد رحیم بهادر
خلد الله ملکه وسلطانه وشوکه ودولته وحشمته وصولته وغرته آینک کوشتاسی نهار آرال
ینک بویوشین پشهاد خاطرهایون قتلیب تهنیت ایلیب سفراوچون خرنیه ودفینه
ایشیک لارین جیب بیت تورکاکی لشکرکاه یراغ سفرنه پنجه اینغ پله توکتی زرنه
خصوصا ارکان دولت واعیانکم حضرت ینک دامان سایه نقود ندالرین ممهود قیلدی
وآقای عمده الامرا مربه الفقرا امیر کبیر جلال الدوله قوتلو قمر دامیاق ندالله ظلال جلاله
علی آلافاق فی دارالخلافه خوارزم ارزم نزم دامیات منصبی پله سرفراز ایتیب بمعمول
سیل یعنی سنه هجریه مینک داغی آیکی یوز میکرمه تورت دا بیع انها غه آینک اوی سکیزنجی
پنجشنبه کونیده ورد ایدکیم اوکنج شهر ینک آلیه اسعدساعات دا دیه جیرت فرا وکوکبه

غرابت پله

غرابت پله مبارک آلای قتین دولت رکابی فاتحه یب اقبال جشنه رکاب ایله یب
الویه نهضت لی حرکتنه کیسه رو ب شهر ایچ حقیقی آفتاب سعادت دهولی پله
انبار دیوان کیسه اول الحضرت ینک معماریکی سهله تازه آباد لیق دریه سینه قتلیب ایرای
شرفخانه ین فرقان فرقدین اولتکاروب دورور لارنه قوتلو محمد میک اوغلی حشمت آقا لیق
وعمن بروی لوزباشی کیم اول جنیسیدا شرف خاصه شریفه دورور ایروب طاهر
هر سرغه قیلیم کورکوزوب خدمات لایق تقدیمه تشکاروب دورور لارنه تا نکلای جمعه کونی
اجازت کیت آلارزان حضرت تسلیب آتا لیق اری ینک سعادتی وبویرینک کوان
چتعاری خاوه رلای آمویه ینک کنارنه نزول اجلال کورکوزوب دورور لارنه بوکونده
وزارت کون توقف قتلیدی کیم سپاه نصرت پناه ولوای ظفر همواه سیه
جمع بولغای وآمودریای داغی کیمه لارنه کیلتورکاه بهدام دولت قوچی لارنه بویوز
دورور ایروب بویوسنیچ داخلنه قتلیب دورور لارا ول کیمه لارنه امرای عظام وکبرای
ذوالاحترام ارکان دولت واعیان حضرت غه منقسم قتلیب مهر ماینچ کونی کوزوب دورور
تا کیم آلار اموال واثقال آرزوق وآت یمی جنیسه وخرکاه وتوه شتر لارینی اول کیمه کا
یوکلاکا یوررشتنه کوفای ینک یه کرمه آوچیدا آنینک کوچوب قچ
ینک شهر قرحه هر غه توشوب دورور یاقیه ایدوح کنج آرام کرزین بولغه یورتیب ایرتسی
قالغان جهریک عسکری کرمصوره نه تعلق بولغای یورشتنه کوفای ینک یکرمی یکی
آرزین کوچوب توشروایلوز قیمر ینک سیته ایرتکی ساعت ستراحت کورکوزوب

عصر همان روز بکنار سید اسکاکی تنگ سیدان در تنگ قیر اغنی جمعیت خیمه اقبال
و مضرب بارگاه عز و جلال فتحی بر نشر لوا هر کران فتحه از تو آب ای تنگ سنگ خیمه
دوشنبه کوتاه خوزه الی قلعه سی تنگ ایلدیلر اوتوب کوکسی تنگ قلعه سی ارسینه حیات
کولی سیله دریا ارسین نزول مسرت و صوا سیله تنگ ارام و فرصت فسنه ارام قتلیدی
سه شنبه کوتاه یکم جمادی الاول آی تنگ غرسی دور دور ایردی آندین کوچوب
توسترا ایلانکلا بوکنار یغه توقوب سپاه نصرت پناه و عبور یغه فرمان لازم الاذعان عز
صدور تاپدی اول عالیحضرت تنگ اوزرلاری محرم لار و ملازم لار سیله یکمیه اوزرا
اولتوروب دریا چای سی طاشتغال کورکوزوب بیچ اچیلین داچوهای تنگ
شمالدا اچلمش مختصر اتاده چه یاکیم یارچه طاش افر دریا دور دور و جنوبده چوهای نهر بدور
ایردی مضرب خیمه یم سعادت و مقر بارگاه دولت قتلیه بدور دور اول کون عساکر
منصوره و افواج قاهره صاغلی اسولو چوهادین عبور کوزکوزه کنه مشغول اولوب تمام
عبور امردین ذوعزت لیق تیوشدور دور بو مختصر غازاوتوچی اکاه بر تنگ صفا پرور
بصاریغه مکشوف و ظاهر اولسون کیم ازمنه سابقه داچوهای وچاکلاری سولو دریا شعبه
ایکی کچیک شعبه دور دور ایردی کیم ازنک قیری تنگ شمالدین اوتوب کول اولوب ایردی
اکثر زمانیم داسو کمرک بولسه آقمای و اوتوب کچلو ایردی آت یولی کذر کاهی آت تنگ قارشیغه
سوتماس دور دور ایردی امیر محمد امین عناق مرحومی تنگ بیمنت الهام الهیدین کوکلا
اول ایکی شعبه سوزولوب قتلیب کوکندین کیسنگ و چقور اولوب اولریم خلق بسته ان

273

هرقاچسی بیراولوغ دریا اولوب دور دور سکا کچوکندین اوقادیراق دین ایکاوی قدم اوتوب
اولوغ تنگیز اولوب آقادور دور سونکنی تحیره خوازرم ارم تزم غه کیم آچیغ تنگیز نه
شه هور دور دور قومار دات یولی کذر کاهیدین کیم سیز اوتوب بولی اول
سو تنگ هر بیر دین آرال تنگ اسلی اولوغ و کچیک نهر و ارمغ لار قاریب
زرعه یارار لار منافع غایت کوپ دور دور حضرت خدیو کامکار بو جهتدین
امرار السعد تلی اول دریالار نه ماغلار اوزرا اراده سین کوکولنده مصمم قتلیب انکلای کیم
چهارشنبه کونا دور دور ایردی اول اشیر سرکار مرحمه امرای عظام تیمورز
قراچیریک ایلینی اوچ قسم قتلیب هر قسمنه دخت چاهتور ماقه اچیلمش طرقلرنه
قاچیشوب اوروخ اوردور ماقه اوچون بر قسمنه اچیم تو فراق بیناتور غا
وبا غلاتور غان موضع تنگ ایکی طرفنه تو زاتور غا تعیین قتلیب جمعه کونا سرکار
تورتیدا امرای عظام و نواب ذوی الاحترام ایلاکرده قتلیب هر کروه لی
چوهای تنگ هر طرفنه مامور قتلیب دور دور اندکیم امیر و شیر امیر لر جمع اختلاف
شاه یار آتالیق و قتلیغ آتالیق و عوض اینانق و عبد الله اینانق و بخشیلق و اچکی
و فقیر دیکباشه میر اب و الله نظر لی محمد نظر بیک و غیر همه نه دستور والا کهر و وزیر فخامه
سپهر نظام همک و الله محمد یوسف معتمد سپاه چوهای تنگ آرقه طرفنه تعیین
قتلیدی و او یغور کرسپهر دی آتالیق و دفه نظیر آتالیق و توره مراد آتالیق و اوردی بیک
عناق و قراباه دریر اب و قرا نقطه نایب و غیر همه نه امارت پناه محمد عاقوش بیک سپاه

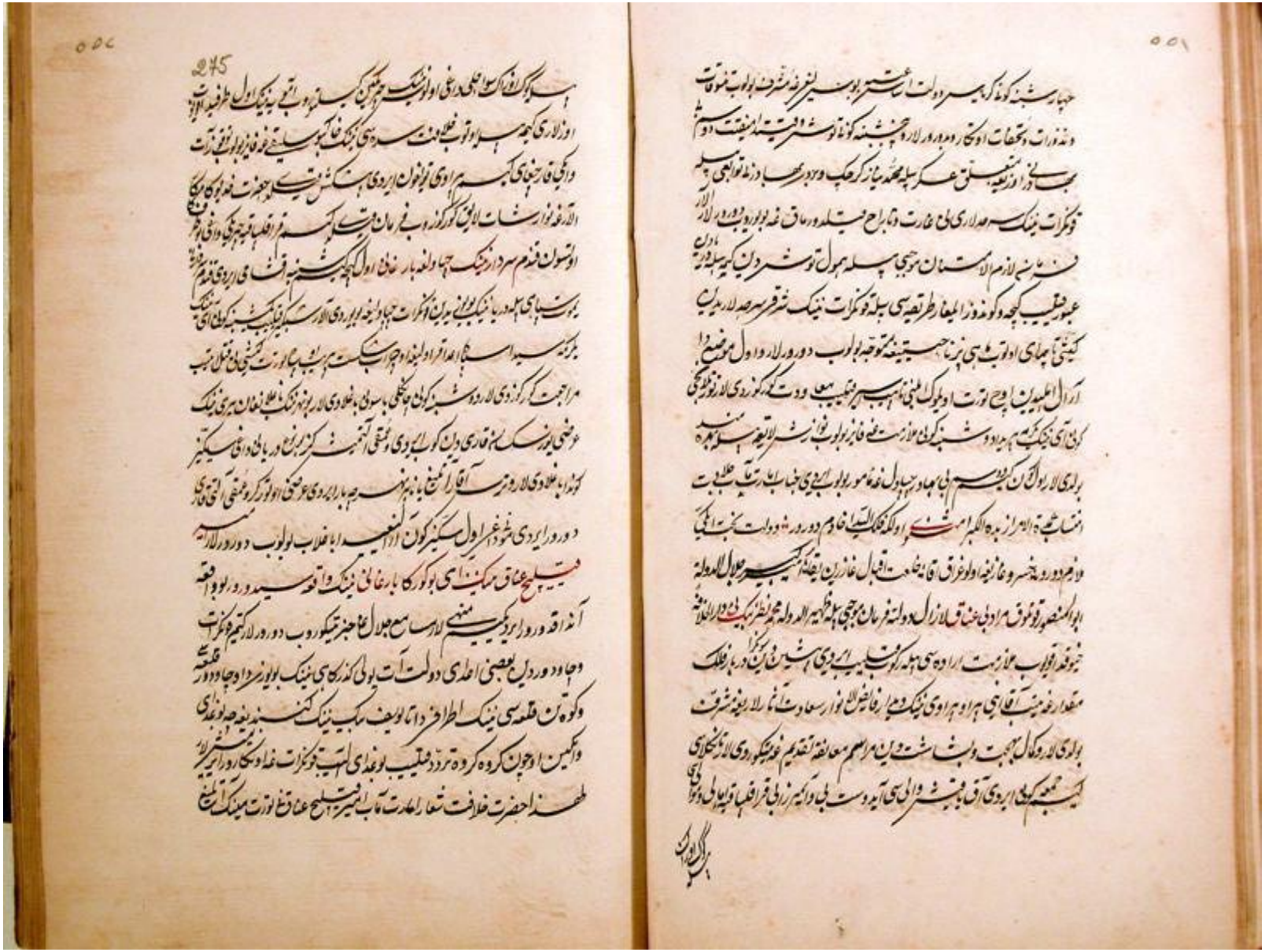

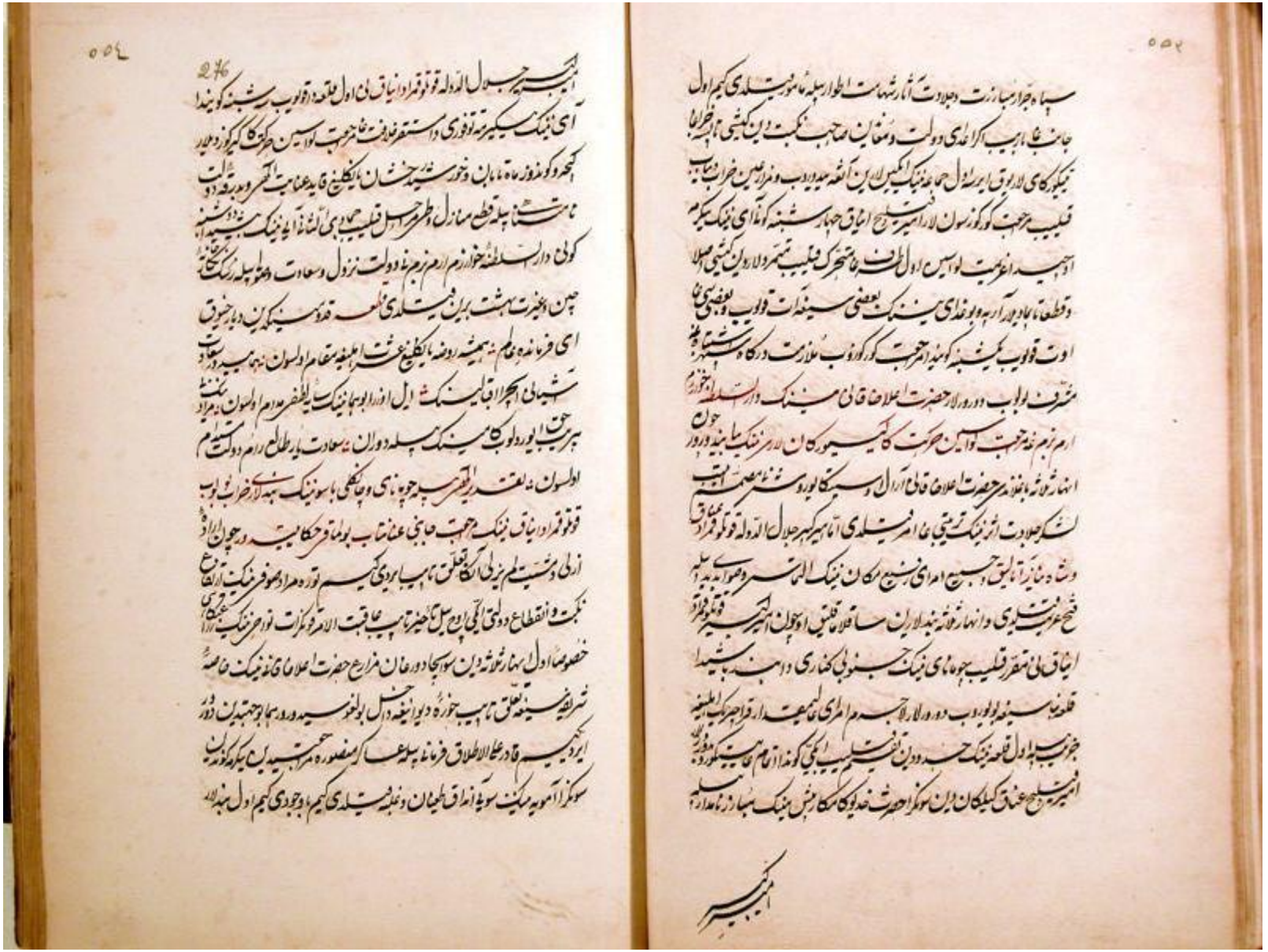

اسکوتای دوچوچ یا چوچ ینگ‌چه‌ی غازغوای سلاوت‌سیلو ایردی و هنوز مهیر کبیر
جلال الدوله قوتلوقمرادایاق هرکون مینگ‌آرا به‌وایکا مینگ آرا به‌پیشلیاتور
ایردی پرکچه‌دا اول بنده‌لارغا نوروب بورد و تنی دیکردیلان بولدی و عماق بیکلار
چخدعی لشکره بقدر یغه میتیکورروب دورور لار آسنج فیلمادی
عاقبت الامر مرحبت کورکوزوب حضرت اعلاغا تینغه معروض قیلدی
بوسانجه اگرچه ظاهرمن لارکا مکروه کوردونورد و لیکن فی‌الحقیقت بودولت عظمی غه محض
خیریت و منفعت دورور ایردی آندا فکتیم آرال فتح بولوب اول نوحی مینگ
مزارعی حوزهٔ دیوان شریف غه کیرکوبچه کوب ارزخی موته احیا بولوب دورور
دیماوله دورکیسم آرال فتح بولغان کوندا اهل عسکر و ارماق دین
کوب کیشی فراری بولوب اول سولاردین اوتالای اوزره دسرکردان بولوب
یورکان دا اصل لشکرغه سیرلوب جزاغا میتوشدیلار آندا قلیکم
سنت الله تعالی اوزمورد یدا سراد قتیلیلور بودا عسکرعین خیریت دورور
وکریمه وعسی ان تکرهوا خیرا لکم مضادی انکا دال دورور لشین محمد بیک و سوتای
قوران بیکلیک و سوری بانینگ خشمی عاجپچل اورماغی واول بالارنی
قتلغه میتیکوروب اموال و طغایلینه دست یغما ول میتیکورماکه ینگ واقعه سیدورور
بوواقعه نی‌اقدورایردوکیسم کبیرتوقتوقمرادایاق چوماییدین مستفرغلات
جابجا خفت قیلغان دین سوکرا انوره مراد صوفی چون تکنای محاصره دین

277

بسخات تا چوی یسدا نخ حالی کوروب فرصت وجیبلی تحریک یبله معانه لارین
لشکرا نبوه ترتیب پرتیب شهرحب المرتب آوا بلیه الشیر محمد بیک و سوتای
سرکرده قیلیب آق تاشیر واشیم نهرینگ کناریدا اولتورغاچ قراقیلیچ
چاپتورماقه بولوروب دورورلارکوندوزترتیب کچه لاربولوروب ماه ندکورینگ
نوقوزی داشنبه کونا تمک وقتیدا قربنهم بیک و سوریرینگ آولین
ٹوک اوزاک یبله الشیم اراسیدا تاپیب یبسیدیلار و اول مذکور بولغان لارنی
اهل وحشا میدین کوب کیشی یبله شهادت درجه سینه یتیکوروب دورور لار
دعالارین تالاب وادی و ایلارین کوچوروب معاودت کورکوزوب دورور لار
اما اطای دولت دین سیون بارخشم دار بولوب ناحایلی صفای پردی واردی غه
ینگ کچیک اوغلی یوسف بیک قرق املیک کیشی بیله مقتول بولوبدورور
مخمه و مقتلی سردار ینگ توکزات غاچاپدول اورماقر ینگ واقعه سیدورور
شعبان المعظم آیانینگ اکلایچی کونا کیسم دوشنبه کونیغه ورور ایردی
مخمه و مقتلی یموت اوزابای جنیسدین ایلیک سعاز زنام دار جلادت آندا بیلدی
فرمان واجب الاذعان موجبی یبله توکزات چاپدولیغه رخصت ایلا فرازنخت
بولوب دورورلاقی کون دا توکزات ینگ شرقرحدودین چاپل اورماغی معانه لار
احشامی غاوستبرد عظیم میتیکوروب دورورلاروتی کیمنا قتل قتلیب
کوب مال یبله مرحبت کورکوزوب دورورلاروای ینگ اوتورمیدا

آلارغداغمات والسنه وپیله سرشار باده نوازی قشلیب محمد قتلیق بیک کا
آلتون جت لینج توبچاق آت وخلعت کرامایه ارسال ایتی چون مال یوزباشی اوردوی
رستمزه محاربه وسفهه یارانه معاقله لارکورکوزوب دوروب ایردی آغاوزباشی لیق
منصبی پیله سرفراز اجتیاب یوزجلادت آثار شهامت اطوار نوکر مرحمت قلیدی
حضرت خدایگا مکارنیک توشمیر سالاق لیق ارادهسی پیله غرم شکار قشلیغه
واول سفر مبارک داتوکرات اوستیکا سراپا میاریب تورده مراد قوشی محمود
حصار قشلیق نامنیک واقعه سیده ورود نظم آجیب بال وپر شهباز قلم
بوالکلیغ شکار آتیدی نمیدیم چون حضرت سلطان کامکار وخاقان وسمن
شکار دوسرور وسلاطین عالم افضل خواقین معظم مفخر الطاف آلهی مظهر عطوفت
نامتناهی صاحبقران ظل الاهی المخصص بلطایف الملک المنان ابو المظفر والمنصور مغزالدوله
والدین ابوالغازی محمد رحیم جان خلد الله ملکه منیک دائره بود وروایردی کیم
هرسال کی اوچ مرتبه شکار قشلیق نامنیک اوزیغه لازم توتوب دوروایردی بوسال هم
اول دائب لازمی پیله شکارزمستان چیقاق ارادهقلیب ستقر خلافت داعمده الامرا
مرتبة الفخر امیر کبیر جلال الدوله توتومقرا دایاق لی نیابت امری نه تعیین قلیب قوس
آوخری داشوال آی منیک اون تورتنجی سی دارسه شنبه کونیده وروایردیکیم
خوازم ارم زم دارالسلطنه دین رکوب قشلیب چاغنقاه خطه سی دا اول ملک منیک
دالی سی اندنظر بدی والده الشیبا زمای منیک دولخانه سین نزول مسرت دوتوب پیله

279

رنگ بهر قشلیدی ای نه کونیده امری داحمد بنوروزی نامنده وانقدیم قلیب
کچه تانک خاصیکره شایسته خدمت لارغه نیابت کورکوزوب دوروایردی
خلعت کرامایه کیسم بهر قشلیم خراجرغه آرزیایردی بهر سنه صرصرام
کیسم بهر قدوم دانمان مخی دین اوتاق دوروایردی نفسی دیکو کچا
اولوقت غرباد دین ایسیکجان بهر قدوم داد ویاد دین بحثه بهر له سپهر دین
عالیه لیک نهایت دارو مع تمثالی تبشکش قیلدیلار طلیعه صبح دین سونکره حضرت
خدایگا مکارخاقان دین بهنخت کورکوزوب امویه دین اولوقت توشوب دوروالار
دهرکون بهر نوع شکار انداز لیق پیله اوزکاهه نظر کورکوزوب وهر ساعت دا
بهر نوع لوک سیده پرواز لیق پیله اوزکا نوع نشاط انکیین توزوب منزل تنزل
کوچوب تواجه الیگی نوچی سین مضرب خیام اقبال ومقر بارگاه جلال ایتکاه واول
دیاردا بهر نخچه کون توشمیر سالاق وآوآلاق پیله کوکمه لین آولاب شیر وغزت
سورماک تمامیده واقعه نامزیز قوبیادی دولت وکامران لیغ پیله مرحبت
کورکوزوب ذوالقعده آی نینگ بیکرمه التی سی دادوشنبه کونی مستقر خلافت دا
توتوب نزول قلیب دوروالار بوسفر نینگ بی ذوقی کیکی کون دوروایردی بوسفر همایون دا
کوب واقعات روی بهریب دوروایریکیم یقصیلا ذکر قیلماق موجب الملال بولوب بیده
بوسبب دین بعضی اجمالا قید کتابه کیسه دوم اول حمایه دین دوروب منهی لار
خبر یتیکوروب دوروالار کیسم اوکزا دین کوب سودا کرلار بیسیار باغایت دوروب

سیکر بر سیکز ابجی سی واکیسم جمعه کونه دوردر اردی کیسم غازجمه این سوکز ا
بارجها مراد اعیان دولت کوز نشر خانه دا اوتوروب دوردر اردی لایکم
کیلیب خبر تیکوروب دوردر لار کیسم حضرت سلطان صاحبقران نا خلعت
کرامتیه و نوازشات ملاطفتیه پیله اوزاقرانیدین ممتاز فیلدی
و محمد جان بیک کا طلا کجیم لیک پرتوجاق عطیه پیله خلعت زردوزار ال
فیلیب دوردر لار حضرت اعلیحضرت نا ینک میمنت نوس جلوسی ینک
پیشلاخبر میلا ینک واقعات سعادت سمات کزارش صفحه تیدا
قیلدیکا چیکیلور اول جمله دین دوردیول کیسم یلقیر میلا دوردر
خوارزم ارم بزم نوروزی محرم الحرام ینک سیکرمادجه اخشنبه کونه اولدای
اوزه سلطانیدین سیکرمایکا تولون یوقاری دوردر اردی نوروزدین سوکز اسکیر بجنب
کونداسنه هجریه ینک ایکا یوز یکرمیشیر داشهر صفر ختمه الله بالخیر والظفر ینک
غره سی داجمعه کونه حضرت خدیوکامکار ینکا دریاداغی قراقلیقه معاوده لار
کوشال و تنبیهیه اوچون موریت ینک سردارلاریدین ایکی کروه هری یسی عا
تراکمه واوزبکیه دین یکی یوز کیسه هریب پرتوقوباشیر یولیپله و هرنوکوکه یولیپله دیاریه
مامور لار قطع مسافت اقدام شیکر دین سرعسکر ستعاره قیلیب هرفرقه داهری قالیسی
یانکی دریا ینک هرحدیدینه واصل بولوب دوردر لار واول اوجمله دین اولوس عان
قراقلیقه دین کوب ایلینی تاراج و مقتول و ماسور قیلیب غنایم بی پایه یه ستعار یلیه مراجعت

کورکوردی لار

281

کورکوزدوردر مزبور ماه ینک سیکرمیسه استقرخلافت غاتیوشوب نوازش
حشروانه پیله تمغاروارجمندوسربلندوسرافراز اولوب دوردر لار
فوکرات ینک اوستیکا چیاوالجس بوبریولماشی واقعه سیدوردر تحریر
وهم ماه مذکور ینک اولیلیه حضرت خدیوکامکار نوره مراد خونه
ینک تادیبی اوچون میموته اکا بربی دینه یکا سردارزاده میوت سپاهیسی ایکی کروه
سرکرده قیلیب هربری ینک کیسه دین فوکرات اوستیکا نامزد قیلدی
مامور لار آقاچیشر ینک اوستیدین اوتوب قزاق دریای پیله قطع مسافت
قیلیب فوکرات نواحیسیدین بعضی مواضع واهالی نهب وغارت اتیب معاودت
کورکوزدیلار وهم اوتوبرینک اوزه سیکزنجی داشنبه کونه غایت دوردین
قراتهاد سریاب ابن خدایقلیه آتالیق کیسم محمد امین عناق مرحومی ینک
آوایل ولیسیدین هربری اوچماندان غاینک ملاقیسیدا جانسپارلیغ
مرتبه عظمی غه ترقی تاپیب دوردر اردی مرض طبیعیر پیله سرای فنیدین انتقال
اشتغال قیلیسیدوردر لار وبای تیمس نامیسیدین اوتوب دوردر اردی حضرت
خدیوکامکار ینک خیونیک امیرغه سوا چیدوراق اوچون نهرار ساب بنی عا
نهفت کورکوزمای ینک واقعه سیدوراق واسدقالی مرقوم اوغلی سیدوردر
وهم صفرنده کورینک سیکرمادجه اخشنبه کونا حضرت خلافتمرتبت خیونیک
امیرغه ینک تقاعین آچدورماقه رکوب اولوب خنایه غه جرمایسیعا

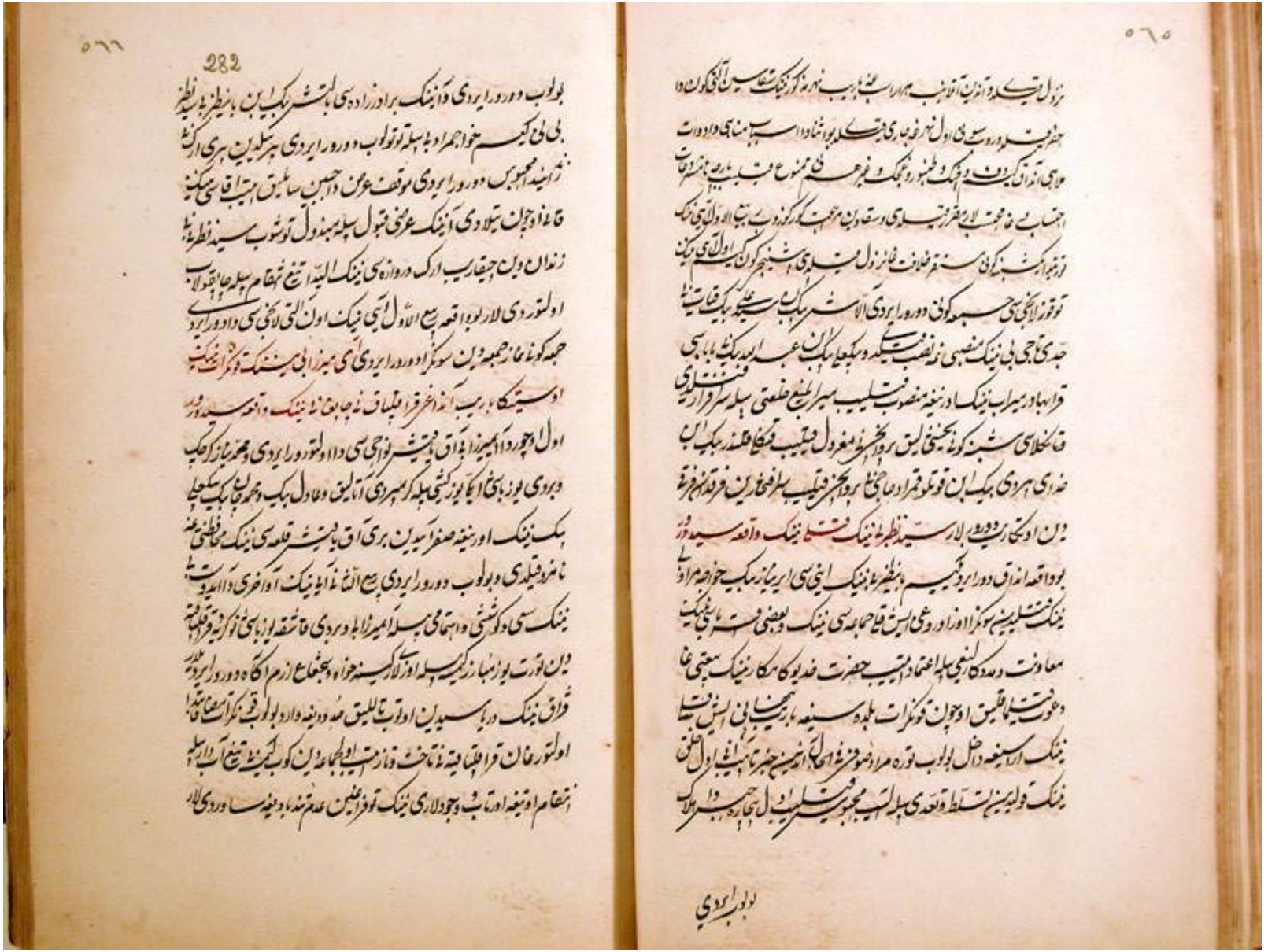

وآیدوست بی تنبک اقوبسیدین بیک بیشنه کیسم کوبدت تلاردین هری
آیدوست بی غاعداوت کورکوزوب دورورلوبدولت اربدت غاکفران نعمت
طاهرتیب وکفرات بلده سیغابارتیب توره مرادصوفرتنبک ملازم سیدمعاد
سلکیکا منخوط بوراب دورورایردیلارتمام دردین کوب کیشی بیله اسیرتیب مرادحجت
کورکوزوب دورورلارتوره مرادصوفی تنبک آتی قیشیرتنبک اوسیتیکا
ومرادومقصدی ریحانبین بوی تا آیامای مرحبت کورکوزکا نه تنبک حکم
توره مرادمهرآق یاقیشیرمقصدرغاسیتنبک داعی بی یوزتمردکیسنه خواه سعادت
حسن تیب یورواشیرتی تنبک تنبه سیکا مشغولدورورایردیلاراول آتاوا
آمیرزاده تنبک جیاوول اوروب تکبیرایسارت قیدیغه جکیب قاچان خبری
تیب نعل درتیشیراوب استعجال بیله اقلانوب دورورواآمیرزاده یکیکا
دین هرکون سوکزاقیاقیشیرتیشیراوستیغه کیلیب باریم نمرتنبک یردا سنگرایت
اوچ کون غره آیاقیشیرتلکه سین قاچنج محاصره قیلادی ومبارزلارسرکون
قلعه دین یکی اوچ قالاحقیب بیرآزمایلیق لارکورکوزوب اعدادین جمعی کثیروهم
مقتول وماسور قیلادی لارادجلابجی کونه دایکیم توره مرادصوفی تنبک سنگرینه
آقلانوب محاصره غامشغول دورورایردیلارآمدوست بیلارکیسیلدین یوزدن
واولاراق اوچ یوزکیشی غه برعمد علیه کیغاتیشوروب وقلعه دین جیقاریب یعنی اتیب دورور
ایردیکیسیلمه لارقلعه تنبک اوسیکا کیلیکا نیسه سوکزاسنگرایغه قولایلو

غارت تنبک لار

283

غارت تنبک لارآلارایتیب لارسیله سنگرافرازاریب بارچه اثقال وجاهلین
غارت وتاراج بحرایغه غرقاب قیلیدیلار ویوزکیمیغاقوریب کیم سنگرغاقطتی غه توتین
قیلیب دورورایردیلارلارتنبک بارچه لارین قیلیب قتلغه یتکوروب دورورلار
وقاریلارین جاک جاک ایتیب یرتیشنافلارین سولوب بویون لاری غا
ایلمه وروب تاشلادیلار وغنایم فراوان سیله یارغان یولی بین مرحبت
کورکوزوب قلعه تنبک کونه جقاریردین داخل بولوب دورورلاروتوره مرادصوفی
بوواقعه لارزه ایشیتیب مخذول ومنکوب یوزراسوالیق سیله قاچیب اوزوباریغه
متوجه بولوب دورورلارآیدوست بی هیکیشنی هم اولتوروب بخیتی مبارزت
کورکوزکان بهادرتهتورلارسیله سده خلافت ملازم تیغه لازم بولدیلار
وجهادی الاول آیی ینبک سیکزلاجری کونه دادورایردیکیم شنبه کونیدن
دربارفلک مقدارتنبک تعیین سیل طرغه فایزبولوب قیلیغان خدمتلاری غا
لایق وجانسپارلیق لارینه مطابق مراحم جنروانه وعواطف شکرانه غه مخصوص
بولوبدورورلارحضرت سلطنتپناهجهانگیری کیتی ستان تنبک دولت ساعات ایتیان
تنبک اوچونجی مرتبه آرال کشوریغه رایت نصرت آیات نی حرکت کیلیکوزماکی
تنبک سیاتی دولتوره مرادصوفرغه کوشال بلنج تیکوروب اول تمردپیشه تنبک سیله
دولتی اوزماکی تنبک واستنغ بوصحیفه سیمیدانه تنبک رایت اشرار
دولیرقیه عنوانه تنبک بارغت طرازرنغیرقسم کیمین قتسیم بولوبکلنج واقعه کیلیغ

کور کورانه کیم چون صورت پذیر شرارت بحشر توره مراد نا کیم آنینک ذات شقاوت
سمات ان لان الحق حشر حشار شیمه مظهر دور ورود وجود نامسعودی یعنی مثال مبین
ضلالت شیمه مشعربت کیلیب ذاتا آنینک ضلالت سرشت چنینی دادا و برادر او
سرنوشت بخودی حکمانه کدورت فزای ضمیر خلایق نه ظلمت نمای رای
فطرت و خبث طینت بحرکی پیله ممالک محروسه نینک اطرافیدین مکرر آدم
و مرحمت تیکوروب دور و رلارانه اقعد دور و رکیم سابقا نه کورد مسطور اولوب دور و
ایردی لاجرم حضرت خدیو کامکار دشمن شکار روشن رایمز نامدار و خسرو نصرت
شعار سریر آرای سلاطین سرفراز خواقین مظهر الطاف الهی مظهر عواطف نامتناهی
قاسع اساس ظلم و طغیان ناصب لوای امن و امان المخصص بعواطف الملک المنان
مؤید الدوله و السلطنه ابو المظفر و المنصور بهادر غازی محمد خلد الله ملکه و سلطانه
و افاض علی العالمین برکاته و احسانه اول نهار بکار تیره روز کار نینک دولت و کوشمالی
او چون آرزل اویروشیمه جازم اولوب بهرام صولت تو آچیلر لازم کی منصور
جنابلرینه ممالک اطراف نه مرسول تو توب دور و رلارو حشم و اتباع عالیشان
امرا و شجعای دشمن شکار نه سبب سفر تهیه سی او چون زر نامیمنع کورکوره توب
جواهر مراد و دین و دنیا امیدلارین محاو تبدیل بیدور و رلار بیت فخر آجود
ایشیکلرینه حق حشمتلیکلاری دست حاجتی نه دوار سلطنت خوارزم ارم زیم دادا
پناه و ایالت دستگاه و عمدة الامرا مرآة الفقرا المفیض الجود علی العباد
حبل الدوله

284

جلال الدوله و الدین ابو المعالی قلمو قمر اوی حماق تمد الله ظلال دولته علی العالمین
یبانبا ستدیه امکم بیتاب اوکمخ سرطانه سینه نک اون توریسه اوماه فیروز
نعیر جمادی الاول ینه نک اون انجی سیدا نجی شنبه کونی اولوقت ایکم
اسعد ساعات و احسن اوقات دور و رلاردی مستقر خلافت دارین
بخت همایون و طالع میمون سینه نک دلالتی پیله سعادت یکرانیه
رکوب کورکوزوب تلی جنگل موضعی نه نزول اجلال قیلیب بیدور و شنبه کونی
اندین آمل اون آتلانوب آتاسی آرمای مکین تقاسینه توشوب دریا قیرغین
مضرب خیام دولت و مقر بارگاه جلالت قیلیب بیدور و رلار و اولموضع دا
تورت کونه چه توقف واقع بولمیشدور و رتا کیم عساکر منصوره و افواج
قاهره اطراف ممالکدین فوج فوج کروه کروه کیلیب رایات نصرت آیات
کولاکه سیکا مجتمع بولوب دور و رلار بو منزل دا هم اغرق نزهه و اجمل فضا
و اموال کیم لارکا سالیب آی ینه نک اون توقوزانجی سی دا جهار شنبه کونی
کوچوب محاق حوالیسیدا درکنارین نزول سرت و صولی پیله بهجت آیین
دیشکلار بویرد آلاولوک حمایه سی ینه نک حاکمی عبد الله سردار ینه نک او غلانلاری
شاق سردار و آدم بویزباشی و اوزلاریله بیلکی عسکر پیاده نیزه باز کیسه خواه و سلیه
آرال جنبی ایدیول احتیاطی او چون ایکاری بویرد و لوب دور و رعنبه کونی
پیشگر توبه مقابله سینه نزول اجلال امیتیاجارت تماب حضرت محمد رضا

285

خواجه ایلی قبیله‌لی دین قرق طلقر نینگ بیری دورورا یردی بوجهت دین
قرق قاریندیه موسوم بشیر دورورا و اولموضعدا تاشیم بیان ایکیم توره
مراد صوفر مینگ معتمد علیه کیشیلاریدین ایردیلار آی محمد نظر آتالیق
آینینگ اوغلی خواجه مراد بیله ایکیم صوفر مینگ اعمال ناشایسته‌سین
دستگ اولوب قوکرات دین قاچیب بوجانب خاطر متوجه اولوب اوروشنی
جنبزه اهمال غایت کیلتورب دورورلار اوروشنی جنبزه کیلتورگاندین کیشی
توره مراد صوفر مینگ حاضر بوسی دورورا یرکان جیبیله‌لار جنوبی‌دن اولار طرفیه کیدیلر
کیلگان ایر بشیر دورورلار تاشیم بیان ینگ سوزی بیله مینگ
خاطر لیغ ثبوت غه توتوب سیاه‌چی ای ینگ بیکه ایکیدیلر
شبنه کونی کوچوب چاکلغا باسو مینگ ستاسینه توشولدی اولکون نوزلدا
قونماسدین واجب الاذعان موجبی بیله محمد قتاباق قوشاق بهادر ودیم
قوم چونکول دین کیلیب عیال حضرت مآثر غه قوشولوب دورورلار بیلا
اول ایلدا وادم سردار تایاق کچوا محافظت غه بعقر ربوشر دورورلار
ایشر محمد بیک ینگ حسن بای ینگ ایکیکا چیاوول اورغی ینگ کری
بوسانچه آذقدورورا یردی کیم توره مراد صوفر عساکر منصوره نینگ اوچ
کیشلوچنبرین جنوزلاشیمای دورورا یردی ایشر محمد بیک ایکا یوزلا بیک
کیشی بیله جنوبی ینگ ایکا چاپدورغالیغ اوچون آت یولاندیرماکا مردی

توشیبکی ینگ انی سی محمد قلی بیک این مراد بیک قوکرات قوشاق بهادر
قوکرات دودمانیدین بهادر یغت وبدل یوزباشی اوزکولاری بیله کیم تی یوز
اتلیغ سپاه زبرکزیده دورورلار ایردی شنوایدیم هر صفدر وصف شکن
هر رزم جنگ آزما ضیغم صف شکن تهمتن بهادر فرامرز جنگ یل شیر دل کرد نولاد چنگ
حمزه هبر و قول بومری بای و قوشر بیکاچی بی ینگ ایل و اچاشی
ینگ محافظت و هر بیستیغه نامزد قیلیب دورورلار آینینگ اوچ یوز کیم سایع
جلال غامتیشیب دورورا یردیکیم قوکرات مینگ معاندلاری اول
ایل لار نه ترک تازیسیلاق لیق تردد دا ایر بشیر مامور لار اطاعت نه کوزلا
قم چونکول حدودیدا تاپیب محافظت امر سرغه قایم کورکوزدیب دورورلار
وسالاق سردار بیله ادم سردار کیم بورون یول احتیاطیغا
مامور بولوب دورورا یردی اغارت لازم اشارت والا بیله چوپانهای ینگ تایاق
کچوا تلیغ کذرکاهیدا یول حفظ غه مشتغال لیق کورکوزورا یردیلار و ایشر
توبه ینگ مقابلیدا سید امیر صایب تدهر و محمد نشان محمد رضا قوشاقی
پیشخانه و سراپرده بیله بورونراق بیاریب دورورکیم تا قرق قاریدیلا
بارکاه و سراپرده لی برپا قیلیغا یلار جمله کونه اولموضع دین لوای نهضت
حرکته کیرکوزدیب خواجه ایلی قلدسی ینگ الیدین اولتوب قرق قاریدی
بارکاه فلک اشتباه غه نزول اجلال قیلدی واضح و لایح بولکیم اول موضع

کوراوب میدان غه کبیر یب مبارزت امر غه مبارزت کورکوردوب دور ورلار

اول اثنا راتجای دکن سکار دین هراوا ینک معاونه دمعاونه سی نه جرارت

یکرا ین سوروب کلوا لفنک میدان اجل تو دا فتر غه سرکوسنم یقیب آتین آب دین

تا بنا بین میدان دین حقیقی قرا بایر هراوسوا نشتی کیسم کوزیر کیک لقبی غه

مشاهیر دور ورلاری اوزلی کمایت نامیدنم اوزتا سیدا شرف بوت دا

کوراوب تا بین کیسیلتوروب دور ورلاروبعضی بهسا دورلار کیسیلا طراف حوالیغه

مامور بولوب دور ورلاری اوزلی غه سرداولتدینه کوب کیمنه ملاقات ورلاسی نه تا شادوب

باشقرلاری کیسیلتوروب دور ورلار دمبارزلار حضرت سلطانیغ قدم بوسی

مباین دولتسیدین توت تا بیب یلنه قیسیلا یلوراسیم تکبت صوفر هر بیر یکیت

علمر نه لیب یکیت تا بیب دور ورلاری قا بیب قلعه نه کیریب دور ورلار وحصار دارلیق یا

شغولیق قیلیب دور ورلار وبولاروا شر دیسپاشا حضرت پناه دین دوسا سر دار

ینک اوغلا آینه بردی سردار قوزوق کرات قوزوق وشهسا عیل بهادر رشهادت تا پیلار

وبولاروین ایکی کیسه سیر بولوب آلار قلعه دا صوفر یکیت فرمنسلا زم الاوتا پیلار قلعه تسلیم

عساکر منصوره قلعه طرافیغه ظفر مزاج ینک غه دامن تا بیال وتا بوج یت مرتب قیلیب

معسکر همایونغه توشوب دور ورلاروا وزلی کمایت ینک تشین عبرتا لصفا طریسنه اوچون

سرکر یکیت دروازه سیدا دارغه آسدورلاروبعد دورتا کلاسی یه محاصره قیلدیلار

معاندلار قلعه دین باش چیقارا آلمایدورلار بیکیشه کونلار امرغه عساکر منصوره نوع

قاعده سیله قلعه اسپنکا یولاریوب دور ورلار بوکون جسم اوزره شروع یولادی

ایکی یاخچی اوزره شر یکیت اتمه سیدور ورلاروشیشه کونلار امرغه کرینک سلطنیا

حضرت غه ایکا سکار دیه یه کمنه دوکوبه سیلیه سیله رکوب قیلیب قلعه سیتیغه یولاروش

نیشکار دیلار قلعه ینک قبله سیدا اوزونلی دستور دمرتب سیله لشکر قیامت اثر نما

مرتب ایتیب اونلی یرسون دا صفوف نصرت وقوف آرا سته سیله دیلار وقوره مراد

صفوف همعاونه لار سیله قلعه نین جنوبیه تسویه صفوف قیلمشتغال اوزره

اوزمرتب نامیدنی تیسیلیب دور ورلار صفوف اچرا ایلار یدینی یاسالدی

یاناغه علاوه جنم اچرا سالدی یاناغه یاسا ولار دا رجشنده قوچ وعلم توبیشر شنی

سیندوروب مجتمع ایکبورکه اوزه یتی افلاک کاه یسالیب زلزله عرصه خاکدان

نوا زشلر ظاهر یان کیریب سیل جنبک وصدای توپ چرخ دینم بیدیک دودم کوه

شورشر آفرا بولوب یه قیامت کونی آسکار ا بولوب نا شارت والا وحی سیله

بعضی بهادرلار اولدیار ینک توابع دلواحقی ینک غارت وتاراج جنیه ماموربولوب

بعضی حسک جنبه ینک لار سیدان دا کیتیب نه سیادت کورکوزوبدورلار

هرچه کیسم اهل عناد دار یاغی ینک بعضی قتل وبعضی یوقدوروبدی آما قلعه نین

ستطهور بولوب شرارت جیلی حرکتدن میدانغه جرات کیرا ندا سوروب دور ورلار

بهادرلار اولوشر دیسنی آلارغه متعاقب دتوالی حمله لار میکوروب قاتیغ محاربه

ومعاقده واقع بولوب دور ورلار بیت مضمونی امری آینکه یک کرم بولدی یه کاول

یک کیسم اسبای اعتی غه شهر دور دور نخوار بولوی اول اثنا دا کرپروی
آتالیق معلمه ایتاق پیله شهزلار اولوغ توغ لاری ایلکاری سوروک کرپروی
آتالیق توغ لی شهزلار غا تیشروب اوزی بعضی سپاه بیکیت لار پیله صرصت
بیرلی غه یتی غچه این سوروب جلاوت قیلیچیلاین اعدای دولت تنگ
قاغه پیله نظیر یکین قتلیب بخشی معاینه ایشلار کورکوزوب دور وروب عبد الله
رایاق آتالیق شاه الیه غه تقصب قتلیب اول داغی جرات اطهار نیم اتیب
اوروشقه غا کیریب دور وروب آندین سوکرا شهزلار نیه توغی ایلکاری یراق سوروک
آتا قدور وکیسم توره مراد صوفی تنگ حولی سی پیله سیده نظر بیگ
بیاطی تنگ اوزا لغه غه یاریب دور وروق معلوم بولسون کیم توره صوفی
تنگ حولی سی قلعه غه داخل دور وروب سیده نظر بیگ تنگ طرفیدا ق ایم
اوزا قدور وریروی اوروش داغی بهادر لار شهزلار دین قوت تاپیب یاغه
حریص یاراق بولوب غلبه قیلیب لار صوفی غه یتیشلیغ معاند لار طاقت کیلتورا
آلمای سرکه کاز اردین روی کردانه بولوب قلعه غه قاچیب کیریب دور وروب لار
حضرت سلطان صاحبقران حضرت تمام وجه به مالا کلام پیله قلعه اوسیده بیگ
نوای هفت قی بیگلیکه آیا قیغه حرکتیه کیرکوزوب اول نوحی سینگ اکمکین لاین
اضرار المکفیه حکم بیله خراب و پیمال قیلیب وروب معسکر غا لوین غا
نزول لعوال میسه لیب بخشنه کونا فرغت مسنده آرام کزیب لوب

ایشکاکوزکان

291

ایشیر کورکوزکان بیکیت لار اتا دور نخشر پسکا نه پیله لار نوازیقیلدی غیب کونا
خصوصا جرحیت وار لار غه مرهم بهای اویب وناینر لسیار دور حسب حال مرحمت
کورکوزوب دور وروب لار جمعه کونی آتالوب اکثر مزار عی پیاده تمف قیلیب دور وروی
یکشنبه کونی آی سینگ آلتی سی دا دریا دین اوتوب اول طرفه اغی زراعت
دکمین لارین خراب قیلیب بولوب میسه لیب دور وروب قلعه تنگ مقابله سی
دین اعدای دولت آتقولا تیب مرحمت کورکوزوب دور وروب لار دین بعضی
نجسه اول نوحی سینگ دین غنایم موفور واسری نامقدار کیلتوروب دور وروب لار
دوشنبه کونا لار دم قرار تو توب اول کون کول تاشیدا اولتوروب لار
اولوس دین کوب ایل کوچیب کیلدی اولحضرت اول جاینه غه تفقد قیلیب کیم
پیله ممالک محروسه غه اوزاتدی حضرت خدیوگه مکار دوشمن شکار
دوست نواز تنگ شور کول قصد اینه یورغانکه دا اول حسب الی فتح قیلیب
اهلین کوچورغا بوروا قعه آیا قغه دور ایردی کیم حسب الی تنگ بنی عم سیده بیگ
ملا اخراز فوکرات قراقیلپا قدین کوب ایل پیله شور کول نوحی سی دا دور وروب ایردی
دا کمکیکه قایت قراقیلپا قدین کوتنه یوزا دیوک ایل پیله اول جماعه غه اوچ
کوچیب تورلاری ایردی دینه ایکی یوزا دیوک ایل توکمات و سقیت دین آلتی اهلین
همودی اوچون اول دیار دا تمکن دور ایردیلر چون عساکر منصوره خبری نه
ایشیتدی لار شور کول دا قلعه سا لیب قلعه ایچیدا یورغانچی لار بوخبری نه شنه خلافت علایم لار

292

مقرب و مجرا بولوب دور و برادری در یه شهادت نزدیکی حضرت صاحبقران بوصاشه دین
بغایت متاثر بولوب جبدین قوش غه چپاردی و اکثر لاین با جدال قتیله و رفاقتی
بعد از ان طرف غه حرکت قتلیب دور و لار اول صاحبقران مآب محمد رضا قوشیکی
والا شیر محمد جانم بیک دوسیم سهاب کریم اوزلارینه متعلق جمله سیله شیکچیلیکه
سفای دایول بولوب دور و بر دیلار توزه مراد صوفی اوزلارنی کوروب غلبه قام سیله طلقه
چیقیب اولوش سالیب دور لار اول اوزلرینی قتلیغ عشاق کوکری سیله بلا محمد رحیم
سیله ایکیسی معاند لاری تعقیبین شهرت شهادت ایچیب دور لار حضرت اعلا قاچه
بوسنخه اثبیت قاچیب کیکه توزه مراد صوفی اذا جاء الحق و زهق الباطل فحوی سیله
صرصر اتهنه ازدین پشه جیلیه یک قاچیب توزه آلای قلعه غه کیریب متحصن بولدی
افواج قاهره آول عصر غه صحاصره قتلیب معسکر همایونلرینه مراجعت کورکوزوب دور لار
دوشنبه توضای بر دیر یک نه جنازه اوقوب خواجه ملیکا میبار یلدی تاکیم مرد و معاند
دفع قتلیغ یار اول کون شاه یاز آلیب باشلیغ امرای عظام و کبرای
ذوی الاحترام عرض قتلیب دور لار کیم بو مرتبه قاچیب لشکریه نیک آت و اولاغ
آسایش هریب نه کیمک مناسب دولت دور سینک اوچون کیم اوزاق
یاتب محاصره قیلماق دار آلوقتی منفعت یوق دور بو جهت دین آلار نیک کرمان
سینه دور مایین چهار شنبه کونی آی نیک اون آلتی سی دار الدنیا معاودت
کورکوزوب چپاماق قیلیر غه توشوب دور بر پنجشنبه کونه فرمان واجب الاذعان

293

مرحبی سلمه دستور اعظم مشیر اکرم محمد اویف مقتدر خوجه لرای و چاکلاری بوندن جمله
با عذب اکثر لشکریه اوقدر یار صحبه کونه اوحضرت عبور قتلیب معین آتا نیک اوچ ایچ
دریا نیک قیر غین مضرب یکه دا اقبال قتلیدی اول کون محمد رضا قوشیکی نه قوا
قتلیاق نیک دکوتین اضد یقه قتلیب تعیین ایتی شنبه کونه آدین کوچوب قت
عاشتاب یکلنیب قطع مراحل و طی منازل قتلیب دوشنبه کونه آی نیک سکیزینه کیریلدی
عصر تبکه اوده دولت و اقبال پیله دار السلطنه خوارزم ارمغنه نزول قتلیدی لار
دوستور سلام دکم دوشوب لار دولت اینجم بولدی لار مرتبه اهل عناد مرتبه
فساد اوتوزه مراد صوفی عین جهالت و محض ضلالت دین دولت اوزه دوشوب
اشتر پیله حضرت سلطنت پناه خاقان نیک سلک دولت پیوسته اوزه استقامت
لازم ایدی اوچون ممالک محروسه نیک وضع و بنیاد نه چپکریلیب قتلیغ اول حرکت دین
ایش محمد بیک آدلی خیلی بیله کورلار نه کیریب میر کبیر قوتوقمراو عناق نیک دستوری
دین نسنه ایرا غرو جاه و دور سیله دین که دولت لار نیک قیر غین میر صاحب
دولتی کیم فسحت الله مصر بیله آنیک ترک بساری عرض قوسای سعادت دوزه
به دولت لار نیک شمت فساد ی آکنه صرت قتلیب بلکیم اوزلارینه جمع اولوب
ذوی سعادتی کیم بهار اقبال غیر ها ستدای بیله آنیک کلستنه آمالی سرسبز و بهره ور
بخت لار نیک دولت اوباری آکنه تیر قتلیب بلکیم اوزلارینه عاید و واقع اولوب
توبه شکن قتلیب پشرک نقض عهد دین حتی تاقیامت دوس لیق توتوب جمله

کمند وزنا و شمن اوزی ۔ قراتم را کوردی منحوس لیق آمد دیکیم حضرت سلطان احمد خان
ینک شرف اقبال بی زوال و توجه مراد صوفی ینک بیچه او بارد و اختلال و لیش محمد بک
ینک حال احوالی بر احتمال سد قیفه دال دور دیکیم کواه حال و قاعده شهریار یکال
دولتی غه بو حکایت ایرور خسته دلیل ۔ که کیلیب دشمن اوزاری قیلغه بولماغه
برسیر سیر و فیلان بوزو قعه تو نجی دیکیم سلطنت بارکاه سیده آل عثمان ینک سردری
غوث خافقاه سیده ارباب صفا و ینک سر دفتری یعنی صوفی شریف باهر توره مراد
یزنده دیر کیتیر لتقصیر کیم هیئت سلطان جم جناب و خاقان عدالت نصاب و ینک
دنیای ممالک عالم مالک رقاب ملوک العرب والعجم حامی ملت بیضا مروج
شریعت غرا قامع سر الشرک والطغیان ناصر عباد اهل الایمان المنصور من حضرت
الملک المستعان سلطان سلیم خان ابن سلطان بایزید خان خلد الله
ملکه و سلطانه ینک بنای عظمت و جلالی ینک رفعت و شیدی محتشم دولت و قضای دولت
و اقبالی ینک دستی دین ینک دل نکست بولوب کفره اغیر مانکطنیع کیم منافق کونکلولار
مستکنه و رد و تکرات ینک قورغانین اوزرینه مکان قیلیب بتر صدف دی بر دی
کیم اول دولت خداداد ذات فتور و عظمت رفیع بنیاد غه قصور یتیکورکای دی
جاهل کیم آسمان ایلیغان ثوابتین عنبار کیمز لیک پیله سینه و عاق بتلار
و آفتاب عالمتاب نورین ظلمت ریز لیک پیله یا شورماق ایستا رچون شعبه سن المعظم
ای ینک سنه نه کوردی یعنی ینک اکا یوز یکیر مه سن دیکیم اعارت پناه کرمتری

آتالیق

296

آتالیق و ایالت پناه محمد رضا قوش پسکی روسر علاد برین ینا کی قلعه نه باد ان
خوارزم ینک کاروانین حضرت اعلاخاقانا ینک موجب فرمان لازم الاذعان پیله
جزم و احتیاط همیدین بدرقه ایلوب لیق موافقت کورکوزوب ارکمت
ینک قیمه رین اوکتارب حرمت کورکوزوب دور دور لار صوفی نه کورار ارباب
اغوای و حمیت جاهلیت اقتضای پیله سودای خام لی دماغین اشغور و ب
جاه و دور چیر کیب اوچ یوز کمیشه رنهر ملک طرفه یقه سی پیله کاروان ینک
عقبتین سیدیب ارباب دور دور لار و ایکیوز کیشی نه قراقپاق و آرال سایین
ایزیدین آتاغانیشتر غه آمدیوت با ینک توالعین چاپه دور ماقه نامزد قیلدی و لیش محمد
بک لی حضرت اعلاخاقانی ینک آغاتای بی ینک پرتوارتقای دین ساید و ب
کرنیزان بولوب کوبت دین بری نخار ادین و کمرات غه کیلیب آلتی یاشی و ب
هر زمان آنینک یغنا تاپیله حرکت ندبوجی قیلیب ممالک محروسه ینک هر طرفین
غبار فتنه و قورغار ایردی و داولطلب دور دور ایدکیم پیش قلعه بلادی ینک بیرغه
کیریب او لحضرت ینک معکی غدف دا کمیر لیک پیله حنتوال تیکورسه بو جهتدین
آنکا منقیت که ای بهادر و محمد مراد بک لی ایکیولا دا تالیق و سیوندوک
ابن اولیق قلماق و الجیر جلایر و سیدقلی بک خلف سیدپاه بک او لغور
و قراقپاق ایل مان ختای لی مصحوب قیلیب آرال و چاه و دور یاغی دین کرده اینوه
و سیاپور به خواه لار دین ایکی یوز ایلیک مبارز پیله کیم آلارا ول مدبر شقاوتمال

یعنی صوفی ضلالت پرستش مینک حاج اقا علی دوردار دروازه ناوه کور مینک
اون توزی دو شبنه کوی کوران تسخیری نینک میتی پیلات پولیدین اولکاری
اول کروه ضلالت پژوه قلاوز اجل وقاید تقدیر ازل نینک رهنمائی پیلاوچ کوران
قطع مسافت قیلیب جمعه کچه سی نصف اللیل دا کیسم قاب سنبله دین یران
رجبیه تحویل قیلیب دوردار دروازه کوران کا وارد بولوب دوردار قطعه طرفه
نادان کروه ایرور که آلار شقاوت بلا محض غفلت دین نه اوزلاری نی طبیب اچکرا
سالوریه قیلماس اندیشه سنج دوجهت دین نه کوران دوزیرا کاری نینک
اوستینه کیشی بولوب اوزلاری هیأت اجتماع پیلا قاتیغ کول دا امیر
اوزبکی عناق مینک رباطین قبادی لار اتفاقا اول کیچه پیش آیتی تولدین باشقه
کیشی عناق نینک سلاح یوقدور ایردی سلاح و آلات حربلاری کم ایردی
محمد رضا آتالیق لار محمد نظر بک ابن کوملک اسناق بوشور شرین آگاه بولیب
تا بیب اوزباطی دین آتالوب اعدای وقاحت پیشه نینک بحمدین اندیشه قیلیب
چرخیده دا اوزین اسناق رباطی نینک دروازه سینه تیکور دوب باغی نینک بغیه
کیردی خدنظر بک بشیخ اوزدین اورکاه ای اینی لاری و ملازم لاری کیرا لای
کات کا کیسیب بیر بیر بک پیلا چوت قراولوزه باشقه دین دا السلطنه
خوارزم ارم زرم غه کیسکه لار بوطریقه دا اجلار محمد رضا قاضی و اندقاق قاضی
وقزاغای آتالیق ابن بردیش آتالیق و کمور محمد خازنه بیب و بمغفیت چین آتالیق

وبخیتر

295

وبخیتر بردی آتالیق باشلیق بارچه کوران نینک اکابری آقاینی لاری
پیلا اول کروه شغال آوای کرک دندان نینک علاالدین سینه بیدار بولوب
کچه دا دشمن نینک قلت وکثرتین پیلا الای خوارزم ارم زرم چاپنی خلوات
فرار بولوب دوردار لار غنم کچه کده اولقیو چاپنی عنوی قوماره هر ساری نی
علالاقوماره اولقیو دا غرکسیه سرسیه وارته اولقیو دین اویغانه قیلیب اضطرار ده
پیلا ساسا اولکیم غنیه حادث دوردار نه بولوبلا علالاغانه باغشه دوردار نه رستم بیم
قیلیب اول اضطرار نه وهم پیلا هر ساری علیار فرارنه تون قاتیغ اون کیسه کی
بی سهمناک نه اولقیو طمین وهم اعلا اعلیدر علاک مومنه سنه ایروز کوب سینه زیرت
خصم غه شخون پیلا هر دی شکست متعاقبه لار استیر محمد بک نینک امری پیلا کدای بیدر
ومحمد مراد بیک نینک سی واهتمامی پیلا دفع اظهر بک واوزلاری صفا عناق نینک
رباطه لارین اوتلاب عناق پیلا آتالیق نه بعضی محاصره دشمنای محاطره عناقوتدی لار
عناق وآتالیق رباطدین غرقبول لار پیلا مدافعه امر غیه قیلام کوروزوب وک آلماس
پیکان وکلاله تقضک ده اینک ضربه پیلا عادی دفعی نه قبضی اغیه کوشش قیلیدر
شعر قتیبه احد غضب اوتین فروزان شعقیب لیک ایچکاریدین آه سوزانش دا یگانه بدین
آیتیم قلیچ نولوب لشیر نه بویا کلیچ ایردی تا کمنه بیتکر وشورشر نه تا مقدار
رباطه نینک الیه غرباغ نینک دیوار نیغه زخنه سالیب ایچکاریکا کیرا باشلادیلار
رباطه لاری بو جمعه بیتیب عجزه اضطرار نیغه توشوب بیه ت پای بولوب دوردار دا آقاب

طوعیرن سوکرا الجیلر شوب ایشیر محمد بیک کدر سپاه در دگمه مراد بیک وسیوند وک
دعیر هم آیمنی اغاچی وقت آرزو سیله تو کدیب مصالحه ایتسه لر اول ایاق الچیر
حلوص نیت وصفای طویت دین اول مزدور پشه لار ینک عهدت
وقت یکمه میزلار مرفه فراغتیه بولوب اذا جاء القضاء عمر لیصیر بعادی سیله لار ینک
صورت یکمه نظر دور چنی غه کیرمای تاشقاری حقنی آلار اول امیر مظلوم قلعه غه
ایلتی لار معلوم ولیون کیرم قلعه اول بیروور کیرم کورلان ایلی یعنی کرلیک وقتیدا
آندا قورغان کیرمیرو لار جولپان زاهیت لیک یی بولمای بیرکا همواره ستور لار
اما بیشه محلات وبازاری آباد ایدی وبیرجین مدرسی بارایدی وحصاری خراب ایدی
آنی قلعه آثار لار قلعه غه بارغان دین سوکرا امیر سه غه نزول قیلیب امیر مظلوم قلعه غه
ایاق لی شهادت درجه سینه یتکوروب دور لار انا سدوانا الجیون قیلیب
ینک کیم آلکای پرمیه قرابت جرانای بارایدی اول ماندین بغایت متاثر
بولوب اوایکی تاریخ آوای پله عظیم دوردیم اوتیغه اندک تسکین بیردوم تاریخ ایاق
فلک بته اورا صلی لی یه تیغ جفا از جهان فناشته بجونش خونخوار شته
برخساره شرخ بش خداشته زدر دوفشر همکشته الان دجهان تیره روز از هجوم
غم اشته چرا دوداهم فلک لاجورد نه کدول آرشر سوک اوشعله زاشته جو پوشید
چشم از جهان کشت تاریخ شهید از قعدی اهل جفا شته بش زاده دوداد ایردی ینک
بقاطی اعمال متقیه پله چشم پوشیه از جهان دین ارادوه قیلیب ایکنجی تاریخ بولدور دوم تاریخ

ایاق

296

ایاق اورا منعلی فرخنده فرجام نه بیشر حق زظلم مفسدان فت نه چشیده
شربت مرگ ازدم تیغ بیدریغ شهادت درجهان زفت نه زروز اول آمد بسعادت
بروز آخرش هم آنچنان زفت نه زدرد وسوگش آه اهل جوار زهم نریخ سوخت برآسمان زفت
باه وناله مونس گفت تاریخ داسیر صاحب اقبال جهانبان زفت محمد صنا آدیق نامدر داد
سلسل کران پله مقیم قلعه بولار تاکیم تاکلای کورلان عوامی غه بیرتب
اولتورکوزکای لار اتفاقا اول آوان دا حضرت اعلا حاقنا اکیکوزیم ربیع الثانی
وما یکه آریق نواحی سی دا شکار غه حقیب بیه افکن لیک شغول دور وار ایدی
بوخبر وحشت اثر شهرداغمة الامرا مرجع الفقرا ناصر ممالک والجیش صاحب اقبال
وارث الاماره بالاستحقاق جلال الدوله والدین امیر کبیره قولمحمد ایاق ایدی
دولته غه نیت صفا تقلی کزیمجی یا کیم اول دوداغان عایلیشان ینک خاکبوس لار ینک
دور دو جناب خلافتمآب غه خبر ارسال اوچون میارد وی قونک سای بر نوبای لی کیم
توشکر کرو ک لیک وکرات ینک ای لی دین یکی تربیت قیلیب خان یکیت کرو ک
دیش کرو ک جرکی پله کورلان اوستیغه نوبور وب دور دواوزی یقصی اداکان
دولتپله ارک دروازه سی ینک صفه سیه آرام کزین اولوب حضرت اعلا حاقنا
ینک قدم میمون وفرمان همایونیغه منتظر اولتورو ب دور دلار حضرت
سلطان کردون توان مستکام شکار دا بوخبر نا اشیتیب غازیجه وقتیدا
ارک حصاریان شرف نزول مقترن قیلدی وغازاد اسیه سن سوکرا آقای میر کبیر قولمحمد

ایناق فی واکثر امرا و سپهدار لارغا اینک عزارت ... تعیین و تنصیب جانب ... کرده و چهر
پیله معانه لار سپیچاق او چون کورلار اغا ارسال ایتکله و او یغور کرمهردی آتی تنصیب
او یغور غا نامزد ایتدی تا یسم اول نوجی اینک لشکری پیله ایناق اینک لار اغا
یتیکای و نیه خرم و جیتیقاط لو زیدین سپاه جهاری او چون اطراف اغا
بلاد و مصار غا ضابط نوجی لار پیله فرامین عالی بیاردی مشتوی نوجی لار
ارسال اولوب هر قیان ۱۰۰ سوار کا عدد سار ۱۰۰ عشر کران ۱۰۰ عدد سر ۱۰۰ سپاه سار
قورغالیب ۱۰۰ عدد قصدی غا بحر و یک یا یقالیب ۱۰۰ یورولدی جوبه و ین ایتای
درکنک ۱۰۰ عدد و بهر له کورلان دا ایلار کا چنک آتا تنک ۱۰۰ در یم عناق اینک امری پیله
آتلانوب دور و ایردی قوشر کورو یک مضاف تا اینک چمچین لیب غیبت
امری دا عت کورکوز وب کات غدوار دبولغان عاشور یک یوز باشی و لد سکزی
بردی بیک او زوکزی و کات سپاه پیله الکا قوشولدی حضرتنظر یک کوچک
ایناق دا یان چوقار او یوباشی کیم کورلاندین قاچیب کات دا ایردیلار بولار اغا
همراه کورلانغه یورو سپاه پیله ایلار و ین پیله عصر آرالیغی دا سعانه لار غه علار قوبوب
آزراق محاربه قوع تاپتی کیملیک جمچی یون ترک محاربه قتیب مرحمت کوزوب یدیلر
تنک بهادر و عاشور یک و حضرتنظر یک سپاه منصوره پیله بلغلان جانبی متوجه
بولوب کیچه چوبت قلعه سیدا دینه یای آتالیق اینک منزلی دا بولدیلار ماعدا الله مراد
زبده اکبر امیر کبیر قوم قمراد ایناق خلد الله دولته و ابد نوبته امری عظام و اکابر الاعلام

297

پیله کات غدو قوشوب قره نقطا تایب محمود نیاز یک کیم اول قلعه اینک والی سی دور و
ایردی مهمان دار لیغ و ضیافت کنه لیغ مرسید او قتیقه نامرعشر قوعا دیلر چون مهر
آفتاب روز یعنی آفتاب جهان تاب کیتی فروز سپاه کوکب تیغ شعاعی پیله
معدوم قیلدی ساعت سعد دا کیم عداوت اهل بغیه دجایت بخسر دور و ایردی
ایناق دبه تمام پیله رکوب قتیب ثبت منصفت کورلان جانبی حرکت کیرکوزدیلر
چون رکوب اتی اول امیر کبیر شیر کردار لشکر غا بدی حرخ اثیر تابی دا جلوه کر اولی
ظفر غرّه بلا و نیغه لیب هوای فتح و ظفر کورکوزوب کردیدار سپاه هجوم تای اینک اطرافیدا
اتوکک کیخجم تو بوصفت عزم اتیب امیر دسپاه تو بولدی بخت و ظفر غجر اراده تو لیوا
قوغرات کرمهردی آتالیق باشلیغ خواجه شرف تیب اینک قاتی لاری قدیت
قوغرات حدودی اینک عسکری پیله و امارت پناه او یغور کرمهردی آتالیق
کیسم لو قاری دا ندکورلو لوب دور و ایردی او یغور و باشقرد و جمچی کیپیله یاتاق
اینک علار متی غدتی لار و چاشتکاه دا کورلان تی حتی غه قضای محکم و بلدی
مهرم یا کلیغ وارد و لوب جانب شرقیه حرکت کورکوزوب دور و لار و پیله محمد
بیک و اغر عسکر و ه ایلوه پیله یه اقصا او چون آتالیق تخته کو روک کیم ایشولدی
کوروکه دیر لار اینک شرقرجانبی دا بختیالیق قریه سی دا تولاقرشتین دقوع
تاپتی دور دا ول اثنا دا امیر تورمه مراد آتالیق ولد و لا آتالیق شاه آبدوخت ای
لشکری پیله تنک یا دور و عاشور بیک و حضرتنظر بیک دا اینه یای آتالیق بلغلان

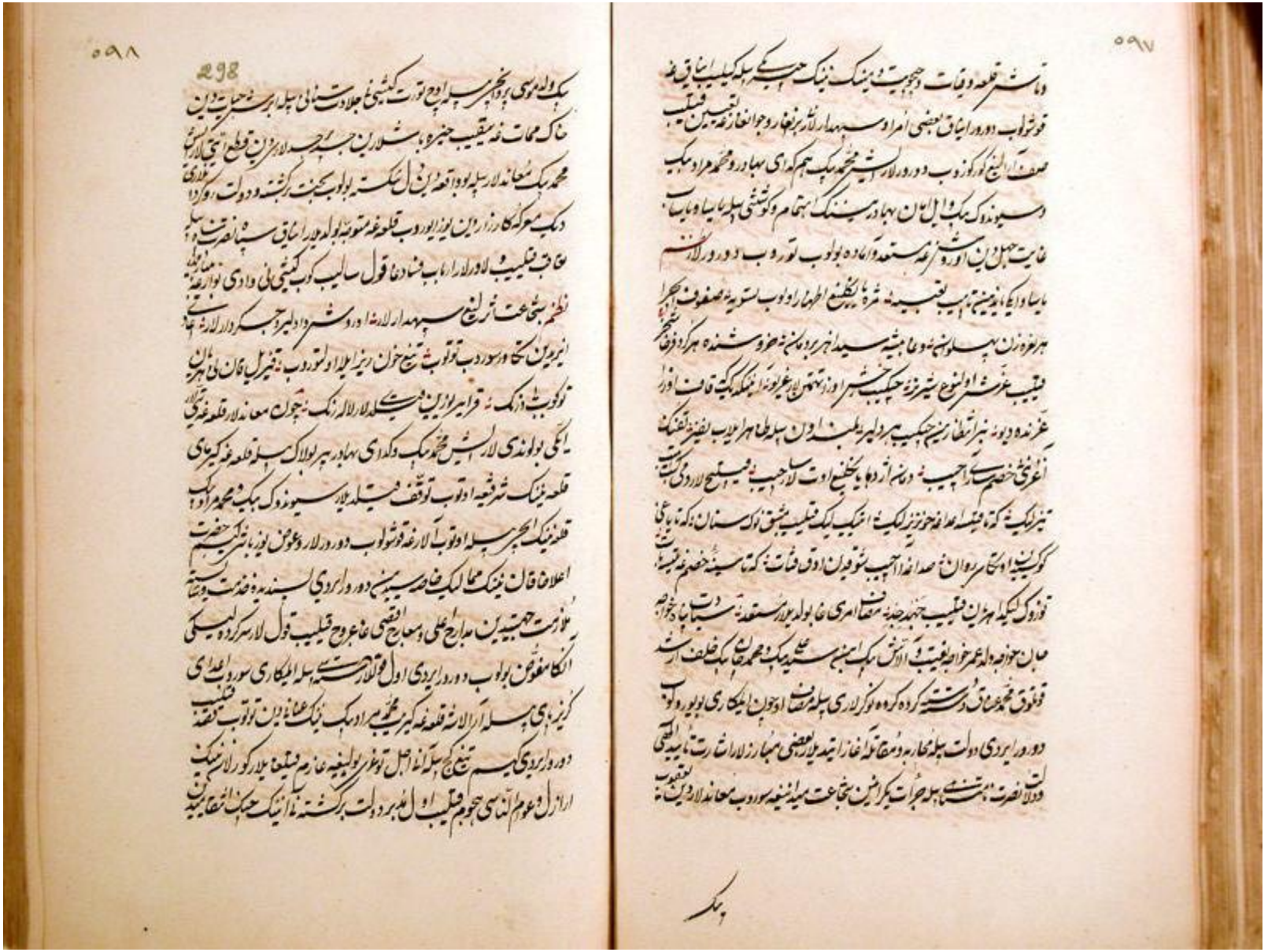

حاکمی آیه دست بلی ینگ اقرانیدین سوبری بلی ینگ اینی سی دور و چون سنه
هجریه ینگ ایکی یوز یکرمه توزت واجب آیی ینگ سکزیرمی اجمعه کونی آنداق
کیسم تجانه کوراوب دور و ایردی اشیر محمد بیک سویلیوب بلی حاجات قیلمش غا
چوپل اوروب قرمان بیک بیله سوبری بنا اولتورکان دا آنا احشامی بیله
کوچوب کوکرات غه ایتیب دور و ایردیلار اول ضرورت دین تورمراد
سوفی واپش محمد بیک غا اطاعت و ملازمت قیلور ایردی بو سفر دا مجبور ایتیب دین
ایش محمد بیک ینگ ملازمتیده اکلیب دور و ایردی سکسنماشیدا
قوشکر بروک لیک جنمر آدا ایش ینگ اوغلی سیک یه سیر اولوب دور ایردی
اول آنی جناب خلافت قاب ملازم لار نیغه خاطرنشان قیلیب اینگ اطلاق غا
اشارت لازم ایشارت صادر بولدی و انجمر صلار یراوغلی بیله بر نجه کون متواری
بولوب شاه نیازآنا ایش و قیلیچ اتاق غه توسل قیلیب عفو و عنایتیه سزاوار بولوب دور
آما عبد کریم بیک مذکور با شلیغ نینگ کیتی اقتضا و اتاق بیکیم اوزنوع مشقت
و سینگ تورلوک عقوبت بیله ورطه هلاکتدین نجات تاپیب توکرات غه
بارو یوز دوت نیازآ تقدیم اویغور تغیر لیکین و تبدیل احوال قیلیب بخارا غه اورین
تیکوروب بوخبر نی رتبه بیله اول دیار دا غی امرا و دولت اینگ چراغ ایدیلین
حسرت سرمه سینیا و چوروب دور و ملازم بولدی کور بولغای ملازم دین ماخوذ کیسلکان
مفلدین منتظلی قالماکیم قسلمه تیمایش بولغای مکرملا الیاس اویغور کیم ایش محمد

کور لانغه وارد

کور لانغه وارد بولغان دا اسماعه ملازم دین اینی سی بیله مفارقت حسته یتیب
ساعدت بخت دستیار لیغی بیله دربار فیض مدار عبد الغنی بولیغ نصرف
بولوب دور و ایردی لاجرم حسنه و انه توزش لار غه خصوصا من بیوزینی کلیخ
منصبیغه منصوب بولوب دور و قطغه حسنه او لکه سنی قتلوی ممالک اوزبکیه
ایلادی پایه اوبتالیق ینگ دیک عالی ه کداوتوب ازبک ایچی ارا کوب
شه لار ه بولماوی حالیسیکه ه سنه پیری ینگ حالی ه کیکه دیکن لیق ایلا
ایلادی ایکینگ ساری غرم ه توکولور قانا حسیر بولوراول پایه لی ه کیکه قدری
قانولکا دعوی مهر نیک بیله یوز ه دولت مدایلار تاریخ ینگ اوبتالی ه
چون آی ینگ سکزیله التیسی کجی سی دا دوشنبه کونی ا اصباحی دور ایردیکیم خورشید
عالم آرای بوسینکون سرای دا سنه پری بولوب زاهاشکلیغ
مراسم بیله بخت یاشلیغ کور کوزوب دور و حضرت اعلی خاقانی سلیمان شانلی
سریر آرای حکمت و احسان بولوب ایش کور کوزکان و بزم کیشکان و سیر توشوکان
یکیت لار کا جلیع کرامایه و تشریفات طلا جراید انعامیدن سرفراز لیغ یتیب خلاب
خرشه آرمیدین اولمشا به دا کنج ریز لیک کور کوزوب دور و کیم حاتم طایه ایمانی
ینگ فشانه سی نقد قلبه یک ایعتبار بولوبه دور و من زاده بذلی ینگ ذکری
دفتر اعتبار یکلیغ طاق نسیان دا توبولوب دور و مشکوی خدیو جهان کیرو
فرخنده فال ه شهنشاه کان بخشر دریا نوال ه سریر کریم اورزا ایلاب قرار

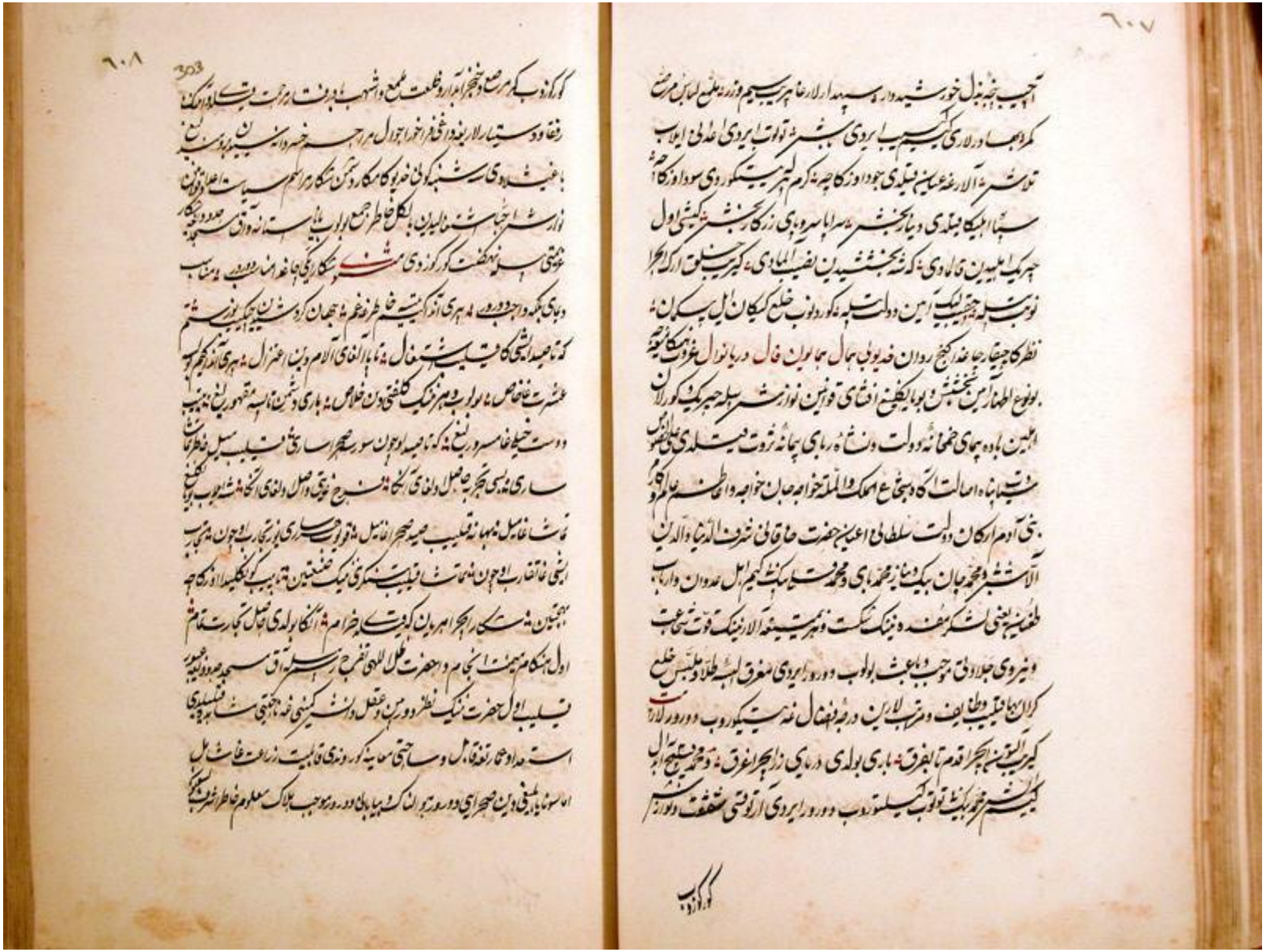

کیم اول از حیث آنکه سابقه داشته‌ری ایرانیش خوانند ارم ارم زبم تو اتفاق دران بقعه
معمور آباد دان جنگیز خان سیدلاسید سوکند اخراب و ویران بولوب زمانه ناساز
فلک کوبیدن و حوادث فتنه پرداز آشوبیدن جلت عالیها سافیا مصدوقه دی سیله
دیوار سما لطافت نمودار ی تو فراقعه هموار بولوب بسم الله الرحمن الرحیم
الا هر جا نقاره فرنیجا کاه نمونه کیم حضرت قطب الابرار شیخ محمد قدس سره
ینگ آلاری قاضی عمر ینگ عباد لکاری ایرمیشر دور ور و اتبیشنجی دوم دور
عالبا بو جمدین اول نواحی آق مسجد آثار لار حضرت اعلا ما قالی تمت عالی
نهمیس اول ارانی موته احیای ما مصروف تو توب دتوضیح طرز یا مقاطری فی
آینگ اقصی و سفلین سیر لارم لخیری سیله نزهت بخش گلشن ارم قیلدی عون محمد کرمنا
کیم بری لازم لار بدین دور دور ما یکا ریق ینگ آیا قرلی اول اوچ جهت بانی اولوغ
آربغ یار دور دور عالیتین قیلیب دور دور لار ما مور بندکو حضرا مور ی داجمد مو فور و سعی
شکور تقدیمه تیکو روب از فرمت دا اول آ یعنی خاطر خواه حضرت آباد قیلدی
نظم طرفه نهری عرایض فیض اثر دیمنی مرغوب ایلا کیم کوثره لیک عمر آنینگ یک آیان دا
که قاور غل قعری دا حیران نه هر قیر اغر که کیلدی عبرت تاپغ نه ایرد ایلیکا محل عیش فراغ
آیسه صاق و رجا واثق دور دور کیم غصر یک اول نو منع نه کو حضرت خلاق تمم تربت
ینگ سبا با توجه و التفاته سیله فردوس گلشنا دیک معمور و آباد ان بولای دیمیا
ترقب عاطفتی سیله جنت بستنا یا کطبع تازه و زمان محمد مراد بیک متقنیا ینگ مقتا

واپشی محمد بیک ینگ آ لا حوالی چون محمد مراد بیک دیسه یکه و قلعه دار آ لیق
قرا نکو کچه ننگ بر ده دار لیغ بر سیله قاوغو نخی لار ینگ چنگ اشقا می دین قو لوب اول دور
یول دین خواطر تا رتیب بر اهم اوردوماک ارادی سیله جوانه جقی لار و تا مک آ لغو نخی
سر کرده لیغ تا رتیب بیسنج و قتر حضرت سلطان الغازیین برهان الله لکین سنید
محمد ماهر دی خلف الصدق سیدنا قدس الله تعالا اسرارهم ینگ مقبره لر کر
او سیدلار مرحمت کور کوزوب حقی لار قطعه هر کیکا جل تیوشه ناکاه بولماس دوا یخ
قو تولاق امکان هر یان قدم اورسه تا پاین یول کوراورا چیکار قضای یزدان
چون کوردیلار کیم بیسنج آلار احوالینه رقت بیدا تیب خورشید پنجه ی کریا تین
چاک اتبی اول تیره روزکار لار تون همدوی دیک کوزلارین کوکب افشان تیب
غایت دهشت و نهایت سراسیمه لیق دین حضرت شاه دت پناه ینگ جوار ی ایچ
الانواری دا غیر خرابه لار دا مختفی بولوب دور و لار و عصر ما غیر اول نواحی چراکاه بیدا غی
کله لار دین پر قورا و غورلاب زادر احله و چون سلوخ ایتیدیلار و آفتاب حجاب
اول قیلما دین سوکرا تیبراب یول غه کیردی لار تا کیم اوز لارین بخارا غه تیکور کاه تیر
محمد یار بیک محرم بانی کیم اوتوز دلاور شیر افکن سیله آلار ینگ مقدمه ی ما مور بولوب
دور و رایردا دا کون توش هنگامی دا خانقاه معبر یدین چیقوبنی عبور تیب دروازه
قو می غا یتکا نده آلار ینگ یقین دا روکان جنبر یتا تیب یلغه کور کوزوب دور و لار
تا کمک و قتی بار کان موضعی دا آلار هر چه قدر ا کورو بدور و لار کیم اعلا رین قو تو ب اتوروب

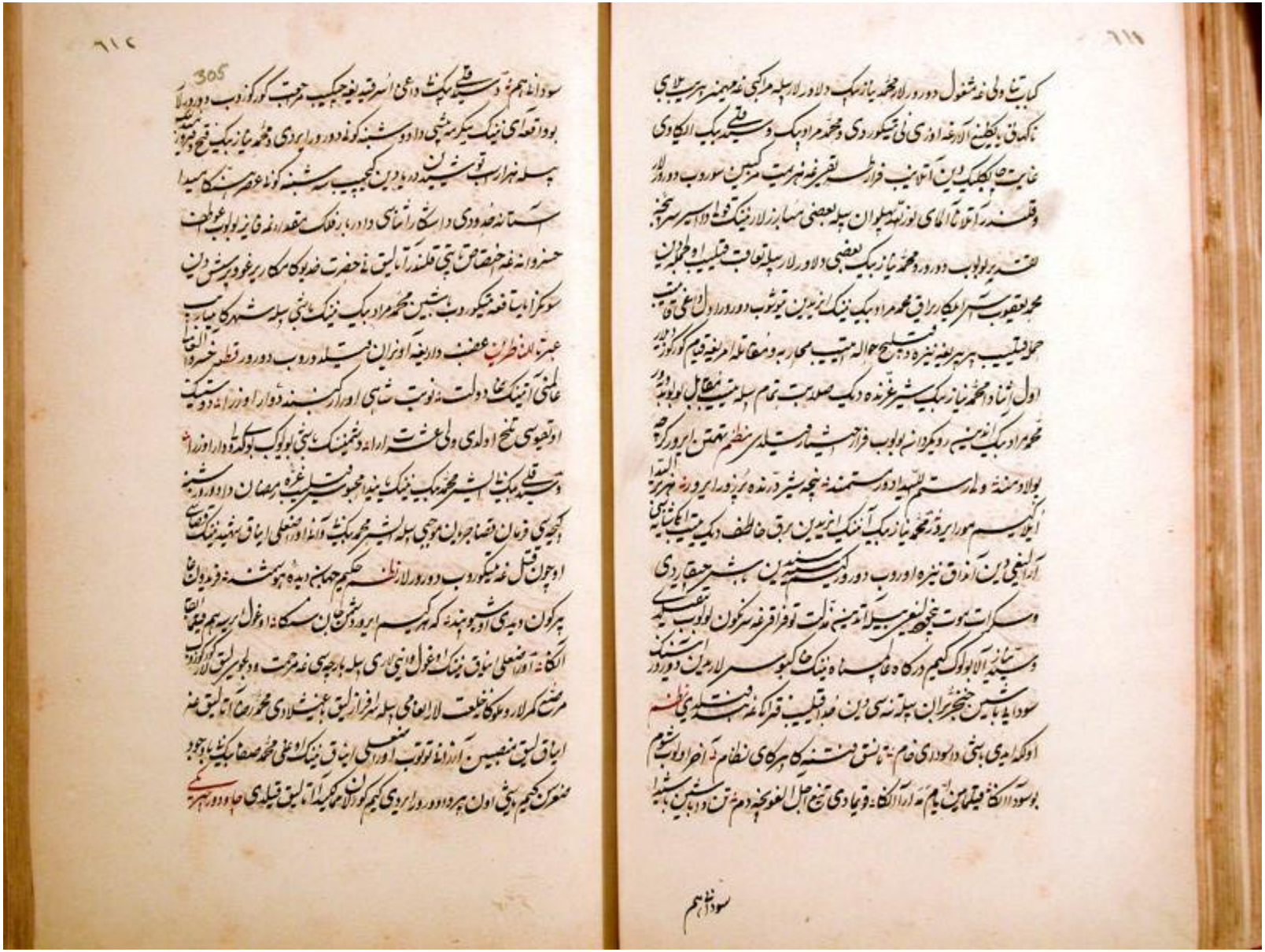

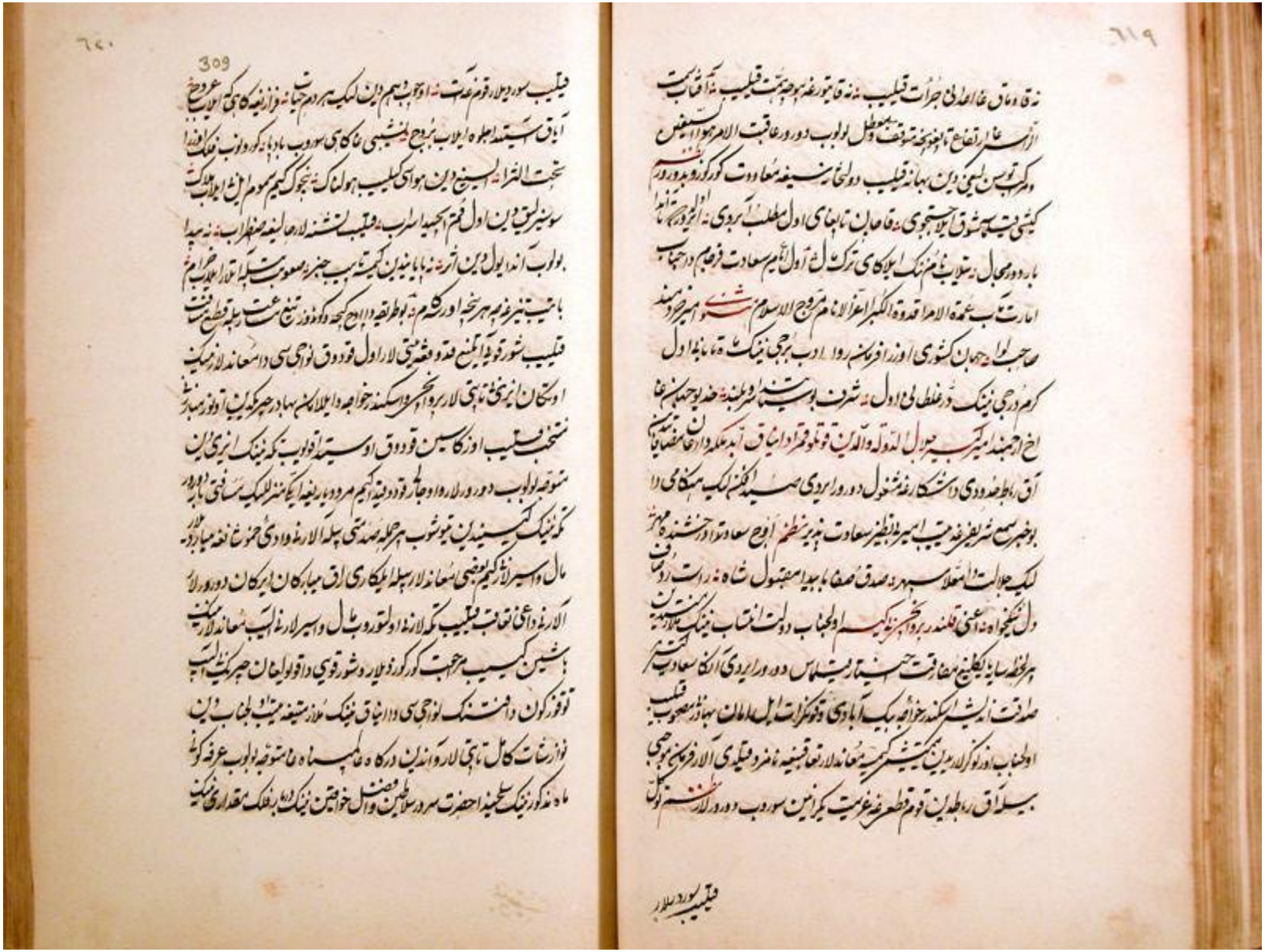

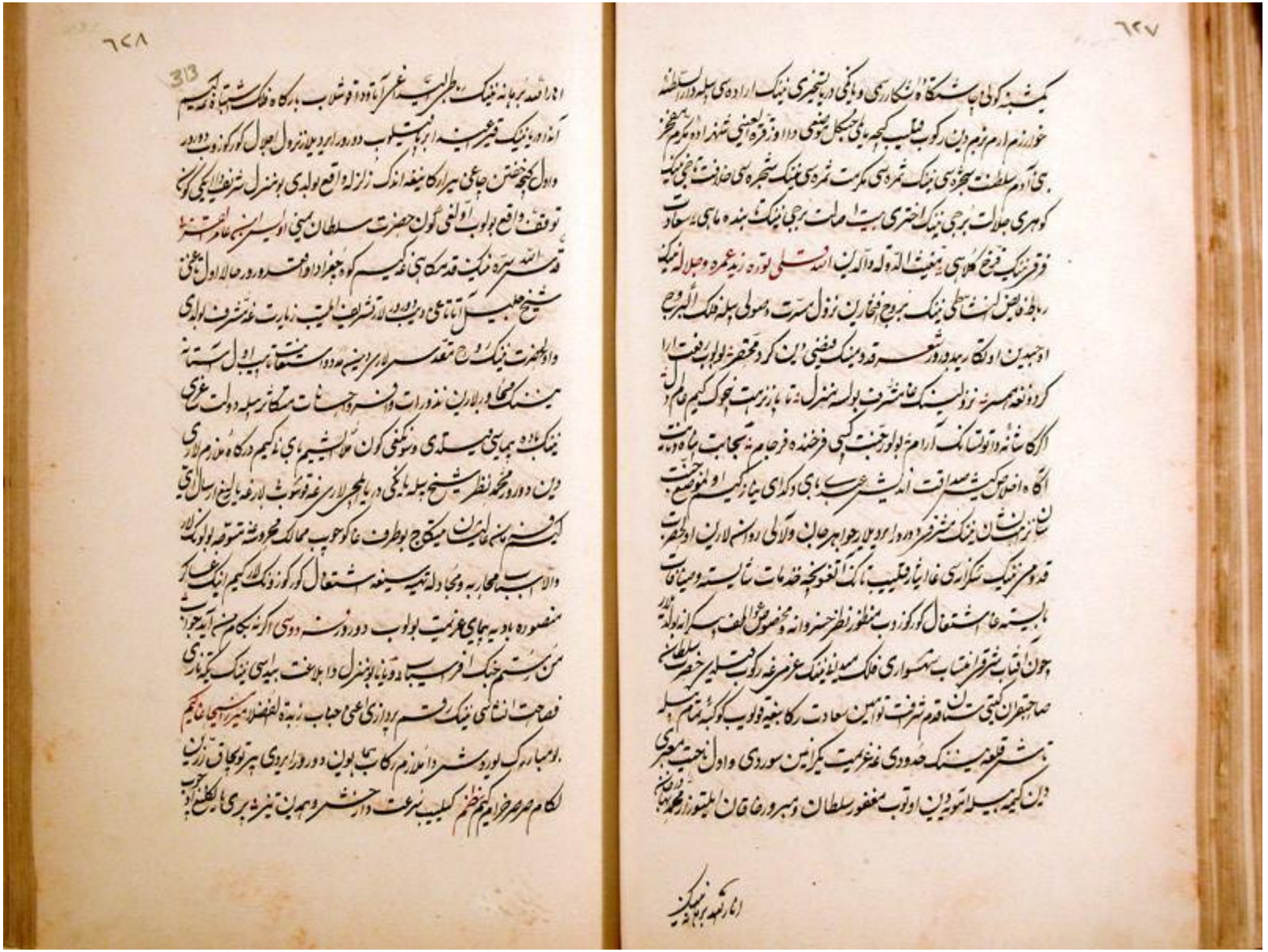

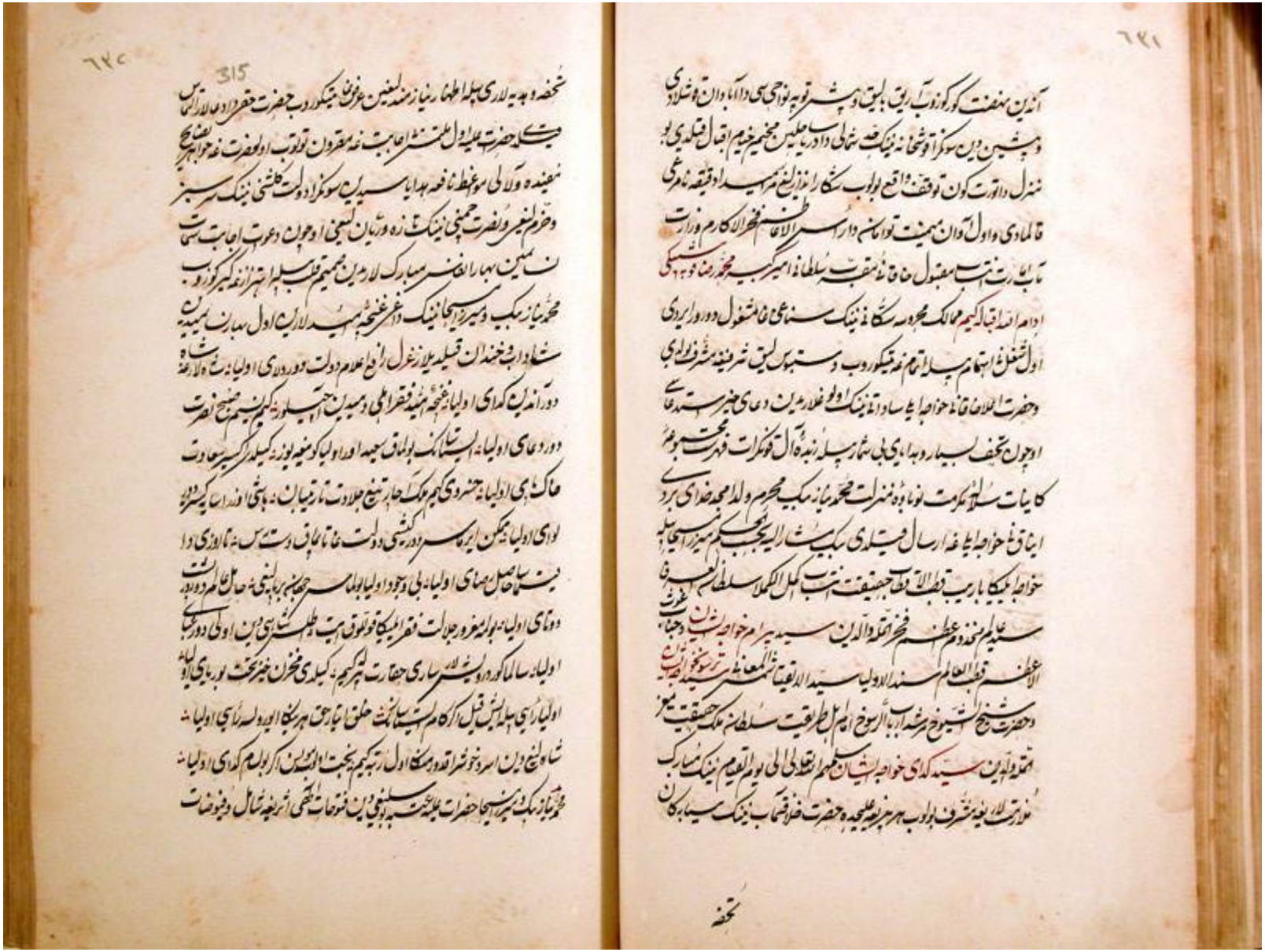

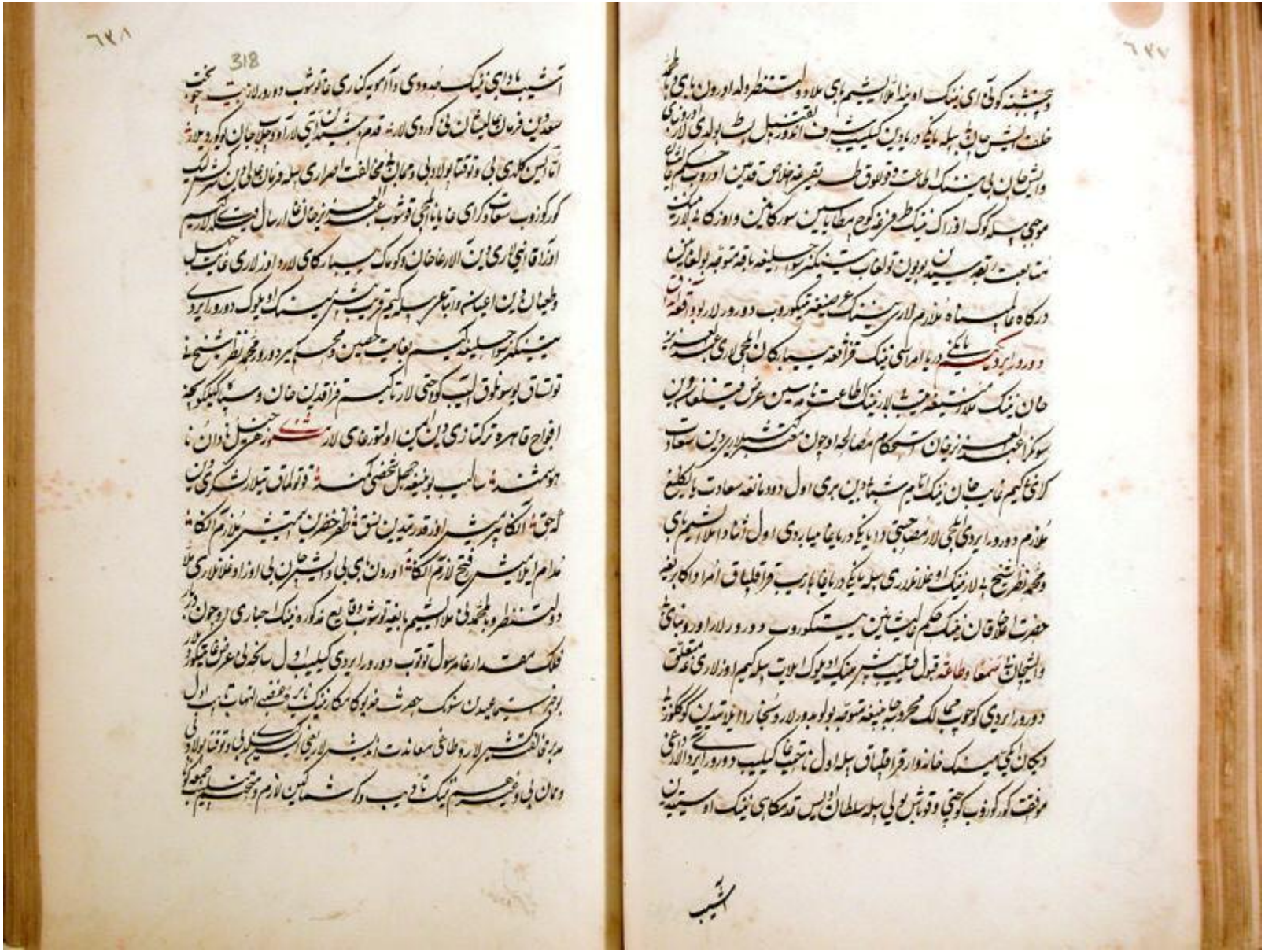

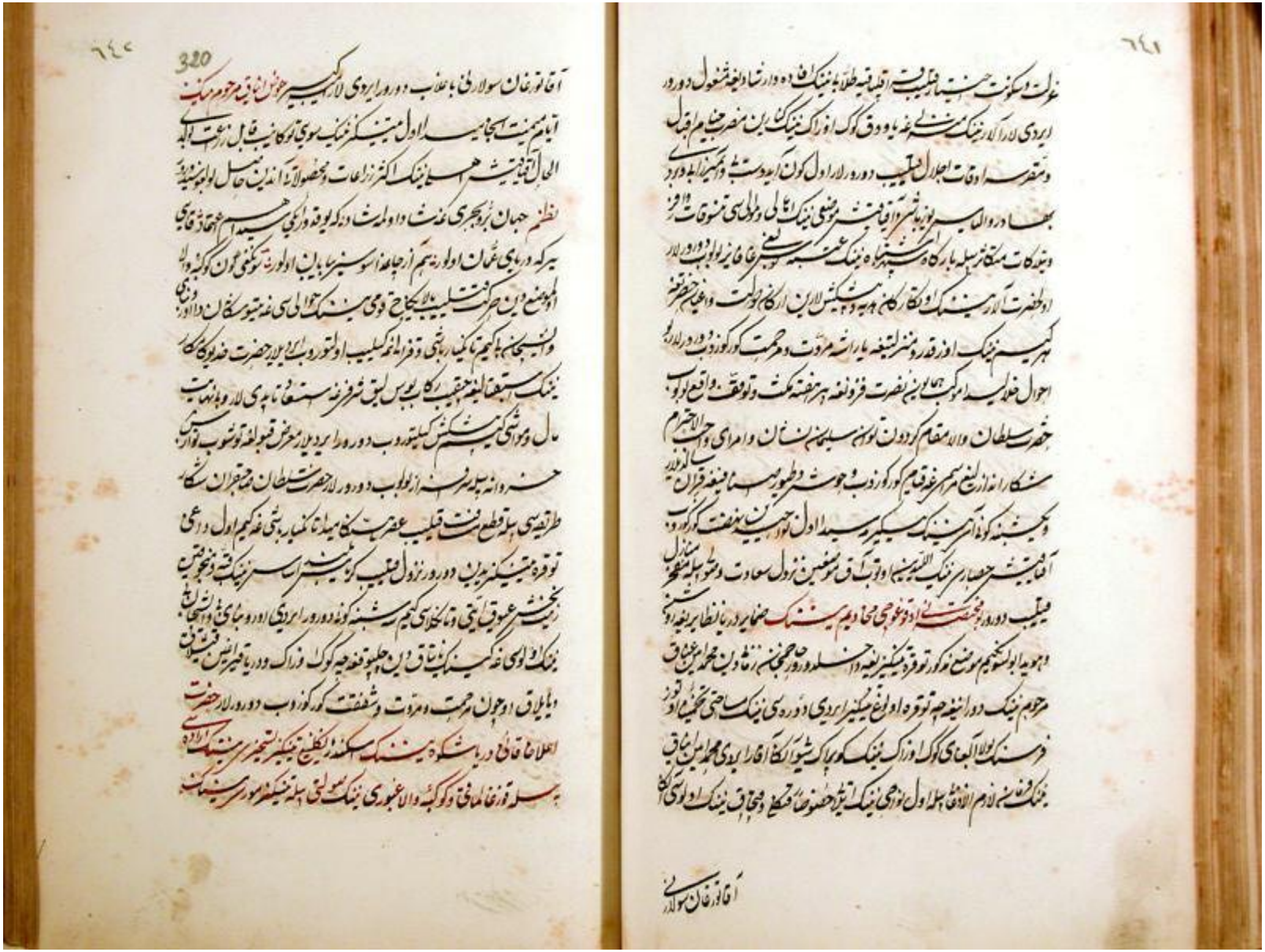

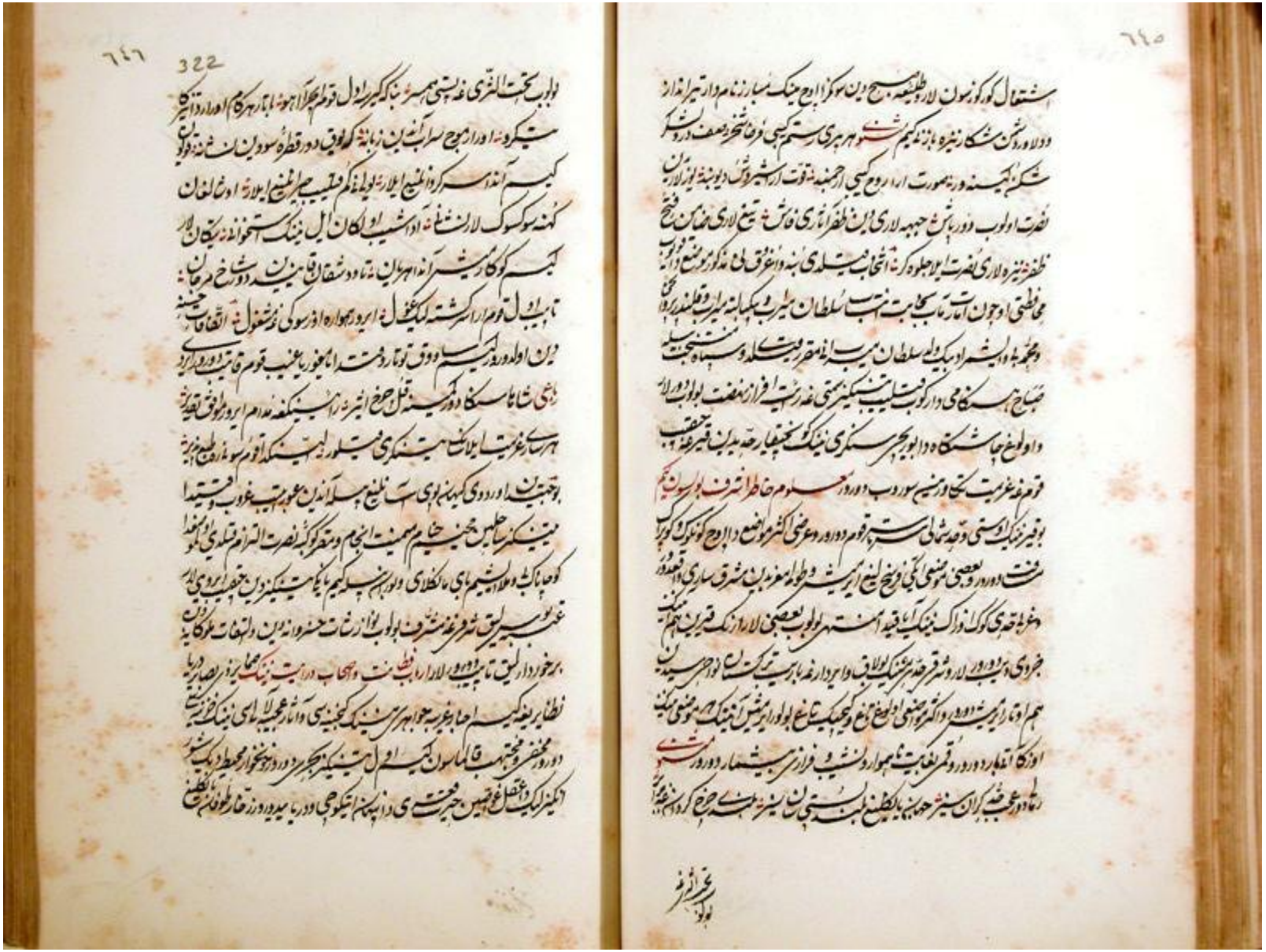

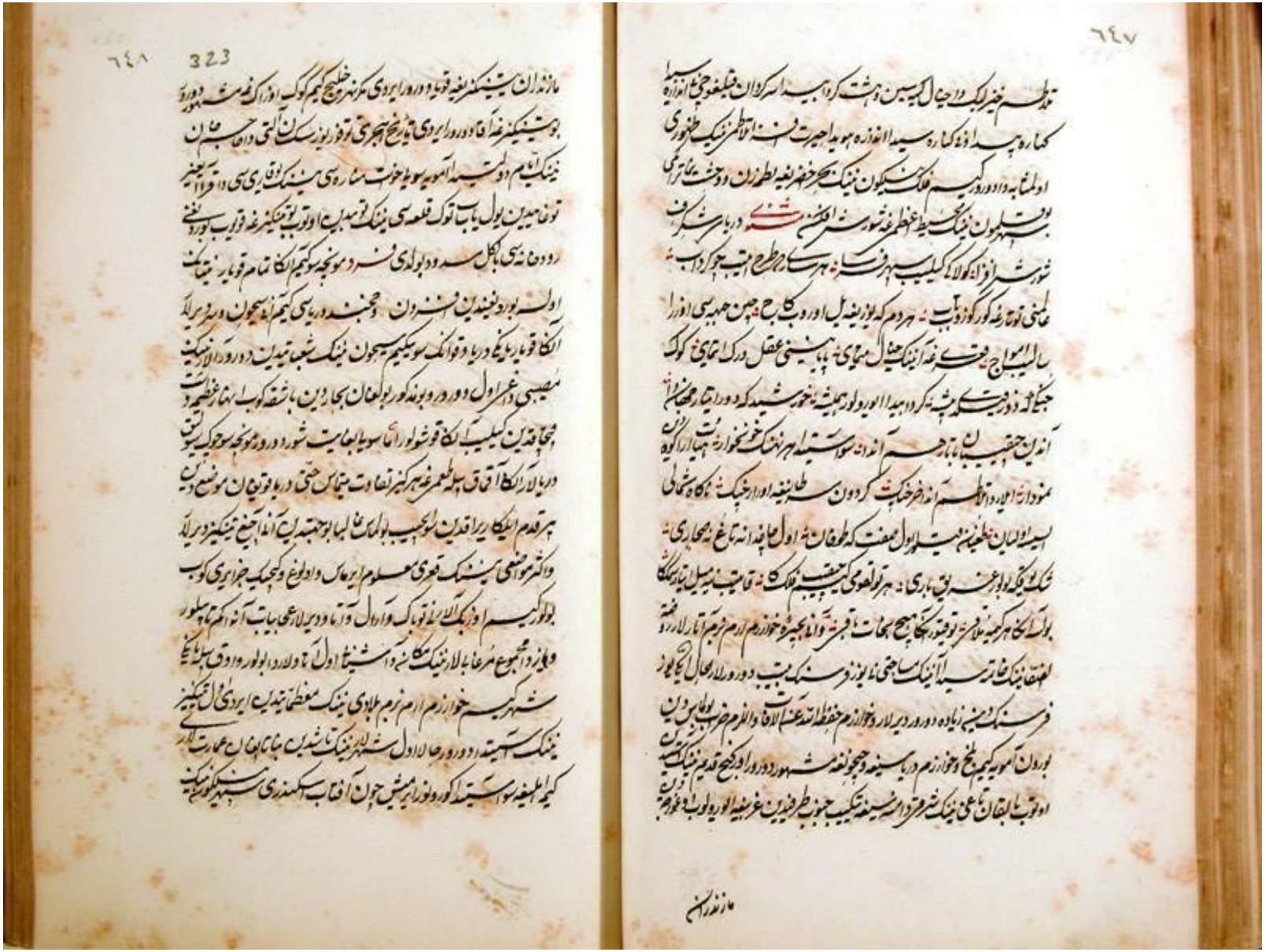

دریای خضری نه کشتی نوز سوراب دور دریا بوجودی کیم تینکیز زنگ موزی آرزت
بارماق دویم قارلیشیدین زیاده قالین توکمای دور دریدی حضرت خدیو کاگا
اسکندر دارون توکل علی الله موجبه اولی بیله عنایت الهی دنیا یه تشنه
یکه قیلیب کوکبه والا بیله کیم بحری دور دستلا سلم دلجه دور دستلا کم موزاوستیه
تینکیز نه توکل مرکبین سوراب دور دشمنی موزاوستی دا افواج نصرت پناه
تینکیز زنگ یوزین ایدیان جلوه کاه تینکیز اوزا بحر خروشان کیبی قارا بحر
کیم بلکه طوفان کیبی سوراب تجاسی کره هاکرده شکوه بیله ایلدیلر تینکیز
ستوه عجب کار تینکیز اوزرا آفاق تینکیز بیری ساکن بیری آرام گیرز
کراول سر بسر موزدین آهن کیبی بولا بولادین لک کیبی شکیب قیلیب
تشکار اهجوم سنانی تینکیز اوزا تا سیدیلار لین بیشتانی دولی دل
بیشتانلار ایچره بیر بیر خروشان درنده شیر مرکب سیر لیر موزه قیلیب
شرار الار عقیب کوکلاوت چاقیلیب دولی موزغه یکاک بیله بهر تو قیلیب
عقیب اوسنی تینکیز دین طرق طراق دو کیلدی اول تینکیز ایردی نیل فلک چهره
اعلی آنده کروه ملائک ملک ایردی بین بحر سپاهی ایرور جهانی اوزا نور الهی
ایرور نه بحر در جنبش و ملک گیرداییرور اول نجوم بحرا مهر منیر نه سایلیب تر تون
چرخ دوار نه جبال صحاری مهسار غه چکیب دور تینکیز ایچرا آندین علوفه یرد لغای
جانبی بیله کای همم نه آثار عزت نه هم دا بیچاک لاکلام بیله مرکب بیم خرام غ

مهمیز بهر ب

324

مهمیز بهر ب تینکیز مسافتین قطع قیلور ایردی صبحی هسکنا بیدا ماکفلا یغه
موفقت کور کوزوب بو بانیغه کوچکان ایل تینکیز اولی بو توقی و آفتاب عالمتاب
سمت الراس غه مرتفع بولغان دا یاکه دریا تینکیز قوغان مونسی دین کیم کاگا
قرا بایه هم ویرلار اوتولدی اول بیرا کوچکان ایل تینکیز سوکلی توکاندی کیم اوچ
کون دین بری بلا دین آیریلیب کوچوب دور دور ایردیلار اول آشادا ایوا ی
بروت اقرا ایسنغ لیق نه مایل بولوب قویا شرحرارته تینکیز تاشیری موزاوستیغه
توشکان قارنلار ایرتیب موزغه داعی سر آب قیلیا باشلادی فوز خنکرو یلیغ دین
سپهر انجی شرم نه جهان اطیفه مهری قیلدکرم نه پیشین دا ماکفلای
بیله بلا تینکیز آیریلیشغان جزیره دین اوتولدی اول موضع دا مقام لار دین
اوچ تورت اویلوک ایل ولتور دوب ایردی آلارنه افواج قاهره غارت قیلیب اتی آنر
پیشین دا ایوا مخالف بولوب آفتاب عالمتاب تورات الحجاب مصدوده بیله
پرده سحاب غه کیردی وشودورون یاعیب موزار کابنیغه تحمل قیلا زال تینکیز دی
آنداقد ورد کیم اکثر مواضع دا مشاهده قیلدوق کیم آت قدم اورغان یاسی
موز بحر مخمی و متعفر لوب زلزله قیلور ایردی حضرت خدیو با جلال توکل و غیرتی
اختلال بیتکور مای فوز امری الی الله مفادی بیله زمام امرین قا قزدوب ایل
تینکیز قبضه عنایتیغه تفویض قیلیب مجاب مدار صوبنیغه کال سبتی ل بیله حرکت اتی
بو طریقه دا الی منزل الملک مسافت نا بهر کونه قطع قیلیب قویا شرحرارته بیر بیر معرب

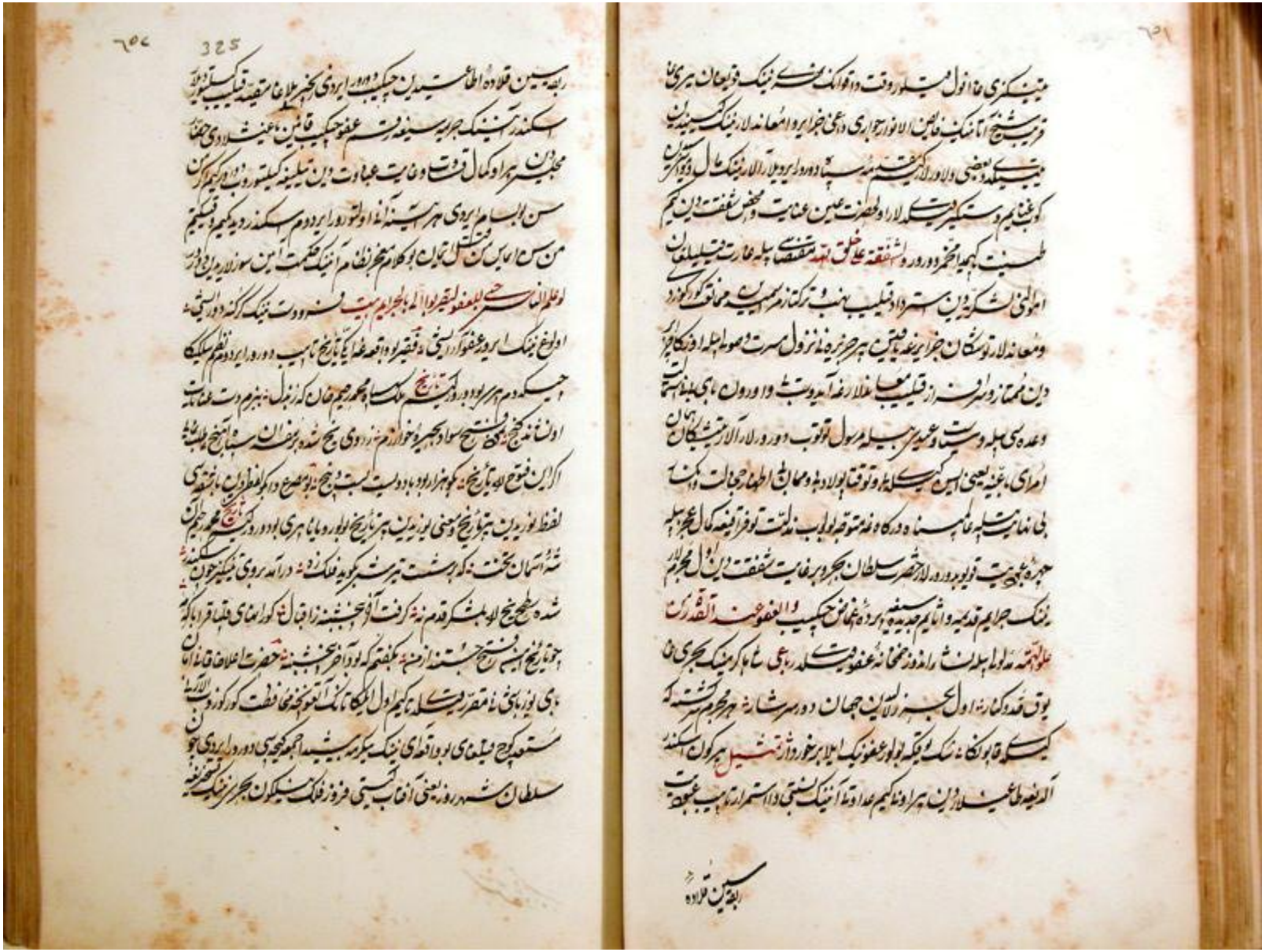

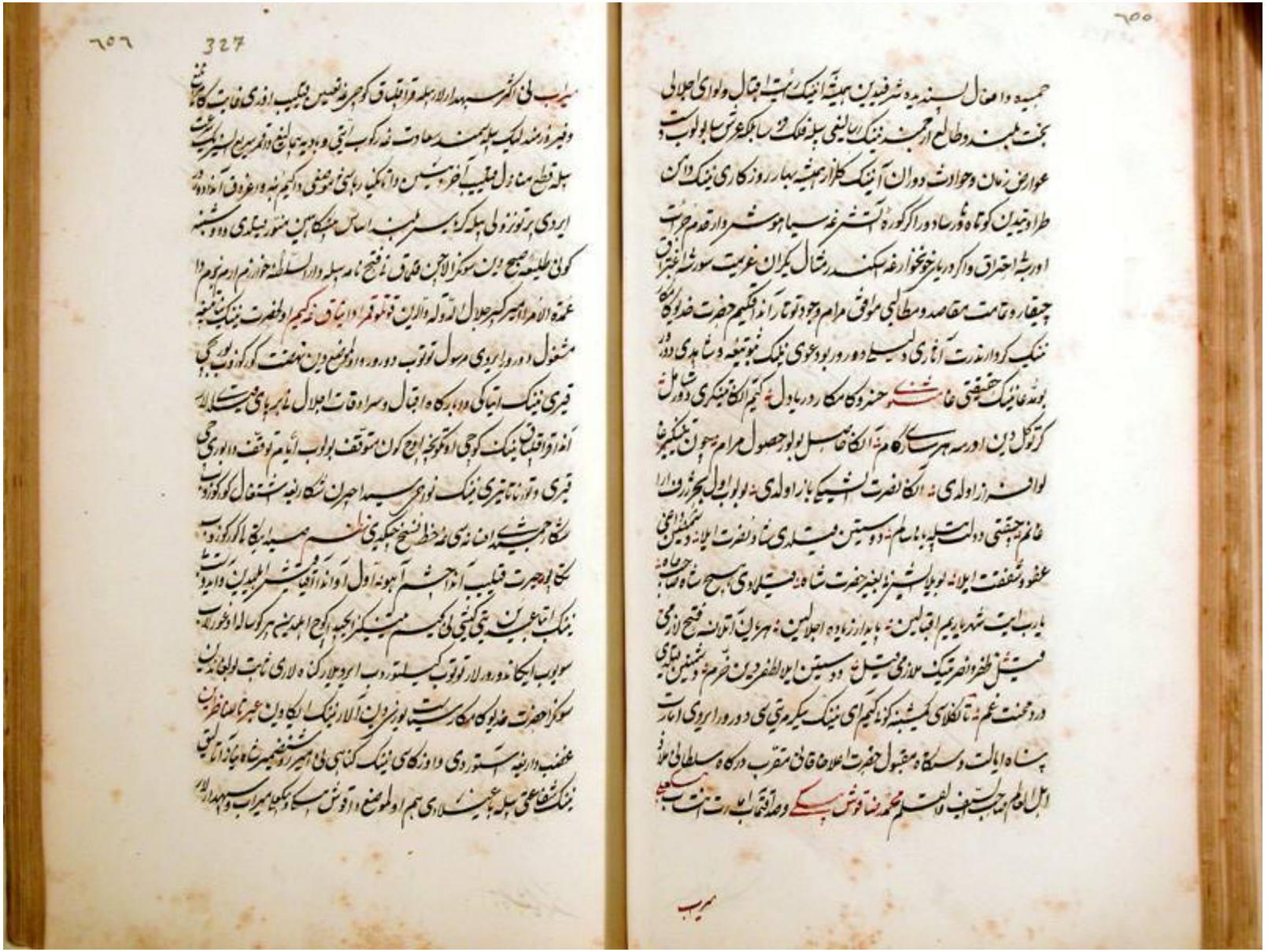

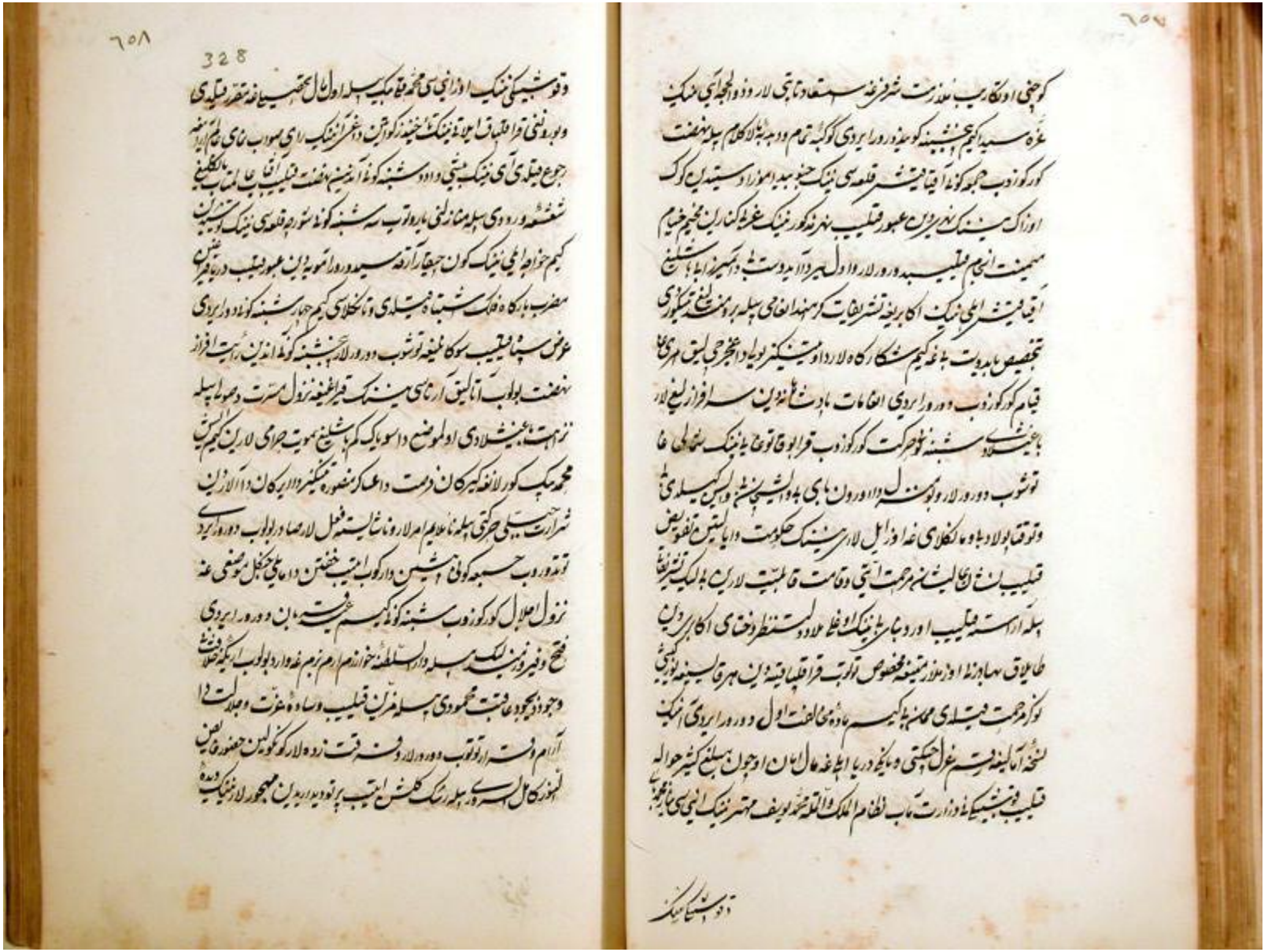

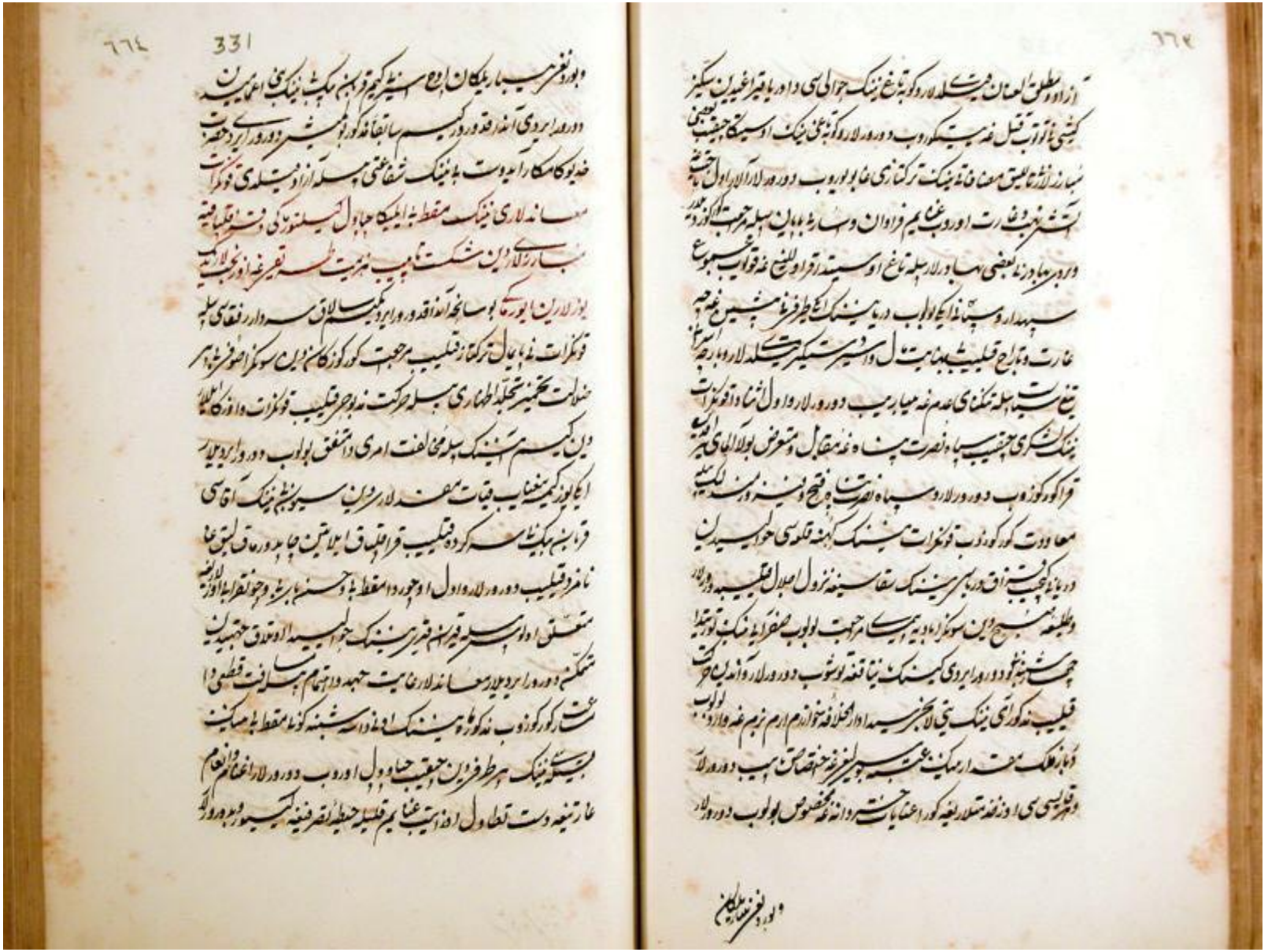

بوجهت دیدن او حضرت صاحبقرانی نینک او در سیکزیده چهارشنبه کوه دار الخلافه خوارزمه
رکوب قتلیب خجسته ای قریب او در و لیخانه سین نزول مسرت و حضور اهله رنگ گلستان
ارم قتلیغ و ایاکون اول نوحیه اعنی کول لاردا قازوا ورداک و قاشقالداق
نینک نگاه ریفه شتعال کورکوزوب شنبه کونه نهار ساب الدوز جولی سین حضرت
بارگاه اجلال قتلیغ و قتلیغ آقناش کیسم اول حوالی نینک شرفرود و ریزدی
نیفت آدا سیده احمد بوفوردی و سایر علی مشکور زه تقدیم غه شیکوروب دوردی و انجه
طلیعه صبح غه میتکروحوالی مزبور محیسیده اجراغ قتلیغ قتلیغ و روب خوارزم ارم
زرم و نهر اسب سلوان لاری قشه رمنه و جانب الاذعان موجی سیله کورداش
معرکه سین قایم قتلیغ لار او حضرت الموحه که نینک کماری دا خرگاه
ثابر یا قتلیغ و روب تمامت او چون اول خرگاه مذا تشریف حضوری سیله فلک مهنب
خرگاه هیئه سی سرتلیغ و یقیغان پهلوانلاری یکرانه و مرحمت حشم و اهله
اباسر حسینیده ممتاز و سرفراز و جانب قتلیغ سیده دوردیلار و تا نظاری کی شنبه کونی
کیسم نزول ماه نینک سیکزده یکیسیده دوراری توی نا نه تا شرف قدوم سعادت
لزومی هیئه عشرت سرای فرود سر بر سنه ایتیب توی هیئه سرور و صوا پهلوانلاری چه
سودا عنیشلادی و عیسیده ایتوا بلرایشان نینک کشن سیکیز بوده دولت بهادر
نینک اسیم فیض تسلیم سرسبز شاخ اولوب کوکسترین فلک البروج دا هدا اهم
کیرکوزوب دوردو فخر امته و آله این سعیده لریف خوارزم ارم نقیب و مهارت مآب سلطان

بوده رزاق او حضرت نینک قشه رمنه و جانب الاذعان پهلوانلری او سیتیلا اقتدار
بولوب حشمن مهامی نینک استطامی غه مشغول و دوردیلار ایدی سیده احمد نینک آدامی
پهلوانلاری امری غه قیام کورکوزوب قتلیغ لاشنیده یده لقتلیغ یرغه نیکوروب دیدیلر
و سیده مذکور پادشاه لیق غه لایق بیشکلار چکیب او حضرت نینک مراحم
پرکرانه سی غه مختص تا جانب دوردیلار او حضرت حشمن آدا سیده سوکرا
کامرانلیغ پهلوانلاری دولت یکرانه رکوب قتلیغ آلتون قبق تحت سیده سوکرا
آت چاپتوروب و کوراشتر تا مدوروب آتا و لکان لاری و اوزخرلیغین تیغیان
پهلوانلاری الزام انعام و اشه و جان مکانلرین بهره ور قیلکاندیلر
تدبیر سلطان میراب و فقیر و بیکعا میراب تولکلوک او غه جنونیک اربعین
نینک ستعا سیده قازوا شی بار یا یوق ایرکانیدین جنرالدوروقا قه بولوردی
و اوزروبه تمام پهلوانلاری خرگاه نزول کورکوزدی دوشنبه کونه آرنغ نینک سعادتی
تا قولوم حاجی غه قدم کیسم جنونیک دینه غازی آباد آرنغیر غه قویا دوردیلار شنبه کونی
احتیاط قتلیغ ختا بیداخ کبوسر لیق غه نیزولوب ق و چهارشنبه کونی
آی نینک سیکزده بیشیده او السلطنه خوارزم ارم نزول قتلیغ
صاح شیخ نینک قونغرات حوالیسینه چاپول اورماغی اول کون حضرت قدوه
کامکار نینک و غانم و جانب الاذعانی پهلوانلاری رت تاب و جلادت انتساب عمده
امرای آفاق جلال الدوله والدین قوتلوقمراد ایناق الله اطال الله اجلاله اوزنوکرلاری

صالح شیخ چوقا نامی عبد الرحمن آسر و اله پاه ما مینت یوز کریده بهادر سله
دکرات چاه و لیغه بولوروب دور و آلاراز فرصت داخلی منازل و قطع
مراحل قیلیب چاکلکا باسوه جوه مای لی سای کچوبدین کچیب توپ آق توه سیغه
توغ برای هیب نیکچکه سوی ایتکچ خوالیسینه چاول اوروب دور و آلار
اون سکز کیمسه آرالاش هیر خرزی قتل غه میتکلروب کشتی سیر
قیلیب غنایم و اسر سله برحمت کورکوزوب دور و آلار تورد مراد صوفی بوجیر و حشت
اثردین متاثر بولوب بو جواد اوله دور کیسه غضبلان و ادبار آرالاش سله یکاکیر
قیلیب سیاه ظفر شاه ینکچ کردینه میتا آلای تومار لی دین اوتا آلای منکوب
و مخذول اوا معاودت کورکوزوب دور و صالح شیخ و عبد الرحمن اسر سلطانیا
سع الاول آی ینکچ او چیده کمیشینه کونا کیلیب دار السلطنه خوارزم ارم بزم دا
درکاه معلی پناه خاکپوسی سلیمزغه مشرف بولوب اعطاف سلطانی و الطاف
خاقانی سله سرفراز بولوب دور و آلار دو بوزغه ینکچ استقبال اولوح کوکان جوار
ایردوسی دیوانه ینکچ سیدی غیاث الدین ینکچ آرام کزینی محالفت رونی ینکچ
صاحب و قوفر توره مراد صوفر میکیت بعضی قبیح افعال و ذمایم اعمالیدین نمه بیان سیکیه
کیسه تورک حضرت خدیو کاه سکا دشمن سکا ینکچ آینکچ دقیقه لویوش ایراده
قصد ایتسه کچیدین فتح عزیمتین دیتمای منصه ظهوره نه تیکوزک چون امر قضی کیم حیث
اشیا ینکچ پرده آزنده و کاه بدا زنده وی آندینی اوزکا ایرماس دور و دور کیم

و ما امرنا الا واحده و کلمح بالبصر آنینک غلبه حکم احدیتی هر کثرت ینکچ صلاح طالبین و مصلحت
و السنه قلیلیشر دور و کیسه اول کثرت ینکچ عقده جمعیتی مونتیر حج و صله
انتظام تا بهاسر الجمله دین و الخلافه هیکل نسا ما کیم یم صغیر دور و آینکچ نظم احوال
نفسی و اصحه تدبیر غه تعلق دور و کیسه آمکچ پرتو التفاتیدین آیرو اصلاحیات
صلاح آندین تا بهاسر بو تیره و ادی عالم کبیر اجتماعا ینکچ ثبات و قراری
پادشاه عدیم المثالی ینکچ تمکن و استقلالیغه مرتبط دور و کیسه احسن سیاست
ملوک مملکت نظامی نه خلل قاچر تیب البته فساد نه عاید بولور و لهذا
عظمای حکما بولوبه دور و لار کیشته الملک الی الامنه کشته الفقر الی السفر بن
دطاهر دور و کیسه چون تدبیر تغیر و افعال قوالیسیر حوادیدین سینه سویت
و دلالت و ابولسه بن صحیح و سالم بولور و احوال الفقر سلامت و استقامات دا
اوتا رو اکر اول تدبیر و اعمال قانون انصفت و وضع اعتدال و ابولمار صحت و عافیت
حلیه سیدین عاطل قالور و عاقبت افساد و ذوالغه تا رتا ربوقیاسیله دور و
اکر مملکت پادشاهی دیا ولایت والای عدل و راستینع صراط مستقیم دین عدل قیلسه دولو
غرور و شیطان طغیان ینکچ وسوسه سی سله عناد و عدوان طریقیغه قدم
جسارت اورسه هر آینه خسرو لتی صدمه نال نه روز زوال الیوروروالم مملکت احوالی
اختلال تپیشمات کروار نا صواب دین ملک و ولایت مصیبت ذوقین بولور بظلم
ستمکار لینک مملکت نا بولوار نه عدالت بورزوق ملک الارنا قورار نه تا پاظالم اولمیه ظالمین

صفا تحمیری و اشفقه علی خلق الله زلالی سلسله مخمر و سیرت جلا پذیری و اهدی بخصوص رحمته
لمعانی سلسله شکور دلاور دریای قطره اوصاف کیهن نهنگ تنظیم امور و ترفیه احوالین
آمال آوان عزت نشان دارای اراده سفر فیلق این کیهن غایت شفقت دین
السفر قطعه من العذاب دور اولی و اهم سلیب نهضت علیین تعویق میدانی اغا
دغریت قدمین تأخیر و اعانه چکیر و خاطر دریا متقاطرین برای مصالح نهنگ
اهتمامی نه مشعوف و همت عالی نهمتین خلق الله احوالی نهنگ اشطامی غه مصروف
توتی هر نظله و اوناش کیم زواده سفر او چون منیا و سرانجام پیرسب دور و دراز دریای دهنه
بسیار و در اهم بی شمار سلسله مدار سر حده نهنگ سکاینه شفقت قلیب صلاب
و عنایا و علی و زیاد نهنگ صمایر یغه ازدیاد و طایف پسله حضور تام و سرور دلاکام
بیکتوروب دور اورنم چو طاهر قلیب شاه جهانی خاص نه برلوب اهل علم عبادت
خلاص غم روزی چاشت شام دین نه که دورت تعسیر آیام دین نه قولوب لوز
کو کول لارکا ذوق سرور نه سبب اوزکا چه هر طرف دین حضوره قلیب طاهرین
صدق صفا و عیان فیلدی لار شته غه موده اق دعا نه که تا عالم طاعت جهانیان بحر ابادت
وجود نکنی حق ایلاسون پایه ارکمال همت و فقیر نوازلیق لوزیدین کور و شل و عجزه و غموره
و تیم و بیوه لارنه کیم تحصیل روزی دین ایردیلار ممالک و مضافات دین استانبول
دولت سلیمانیه نه جار سلسله اوندب قحط بر طرف بولغونچه هر کون خزینه خان
مطبخ خانه شیلانیان جمع کثیر نه برومند و برخوردار فیلدی معهد اقدوه السالکین

زبدة الکاملین غیاث الملة والدین شیخ محمد الطیف پیشان ادام الله ارشاده
کیم حضرت ولایت پناه حقیقت آگاه شیخ الاسلام اسلام شیخ شهید غازی
نهنگ مرید لاریدین دور و هر کون خزانه عامره و غلة خانه خاصه دین مبالغ وافره
و علوفات متکاثره یتمین و تسلمه نه ادهناب اشاره عالیه خاقانی سلسله آباد و رواج
داعی قلمدر خانه دا کونا کون طلبه لر نه دینیا فیلدور و صلای عام و دعوت تام
سلسله دارکاه فلک اشتباه غه دینیا آلماغان فقرا و آچ لارنا تویه دور و دراز دریای مستوشی
خوان احسانی دین تلویب فقرانه قالمادی کیم آچ عالم ارانه باوجودیکه قحط ایدی
شایع نه بولمادی جمیع دین کشی مینلرچه نه بار اول شاه نخجتین ایوانبنده نه آلتون لوزه
ایوان حجتنده نه چپک فلک اوزرا دولتی علیین نه فقرا اوزرا سایه کرمین نه
خصیصکیم ایله قحط نابود نه قحط دیمک دخی نی نا موجود نه خوان احسانی دین آچوق ایله مدام نه
بهره نا پسون باری خواص عوام حضرت خدیو کاه مکارم دشمن شکار سلیمان طوار نهنگ همه
اقبال سلسله تور تو بخی کرت کشور آرا ال غازی نصرت اشتمال نه رتمای دا اقبال
سوال حوالینه تکنای محاصره دا میدان رزم قالیدین خوال یتیب همایر وقت قالدیرینه
بیم و نکال آرتمای و تورده مراد صوفر نهنگ آفتاب اقبالی مغرب زوالغه دوشیب
هلاکت زهر نه کوری سلسله جانه عمری تولماغی و تو کمرات قورغانه نهنگ مسخر بولماغی سوز تمامی
نهنگ سلطنت پناهی دیمکا جهانا نهنگ اسکندری نه ورق عرصه سی اوزرا چیکلکان علم نه رقم
علمی نهنگ شاهی یعنی قلم بحیفه دوایر نیغه تارتیب لوانه بویا یکلنیب بولور سوزکا فرمان روا